TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 2. ANULU XVI.

Sabiiu, in 7|19 Ianuariu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

BIBLIOTECA CENTRALA a „ASOCIATIUNII" SIBIIU

BIBLIOTECA CENTRALA a „ASOCIATIUNII" SIBIIU

Nr. 47—1868.

Publicatiune

Dupa tenórea emisului alu prea maritului ministeriu de aperarea patriei reg. ung. din 27 Dec. 1867 sub nr. 20414 edatu rebonificarea prin erariulu militare prestanda datatoriului de cuartiru pentru unu prândiu din ¾ pontu de carne de vita, statatoriu datu unui feciorn soldatu dela sergintele in josu, in transitulu seu — s'au fipsatu — in contielegere cu ministeriulu de resbelu c. r. pentru Transilvani'a pre anulu 1868 cu 8⁵⁄₁₀ adeca cu optu ⁵⁄₁₀ pârti cruceri. —

Ce prin acést'a se aduce la cunoscinti'a publica.
Clusiu in 3 Ianuariu 1868.

Dela Guvern. reg. transilvanu.

Prejudetiulu.

In Greci'a cea vechia se introdusese o lege numita ostracismu, prin carea unu cetatianu culpabilu se esilá afara din patria, dupa ce ceilalti cetatieni si dau voturile loru inscrise pre câte unu hèrbu (ὄστρακον). Se intemplá de insusi creatoriulu acestei legi, unu omu fórte probu, fu judecatu mai antâiu prin acestu votu. Si pentru-ce tocm'a densulu, mai vertosu déca erá omu de omenia si binefacatoriu statului seu? Pentruca inimicii isbutíra alu innegrí naintea poporuluice parte nici lu cunoscea, precum a marturisit'o unulu din acei ce-lu scriea tocm'a numele prehèrbu, dicendu, ca nu conósce pre osenditu de locu, dara fiendu ca tóta lumea e contr'a lui asiá si da si elu votulu cá lumea.

Asiá putemu noi dice ca se intempla pré adese cu ideile tempului nostru, fia acele politice, fia ori de ce alta natura. Déca incepe cine-va a le laudá sa pornescu cu totii spre lauda, déca incepe a le hulí sa pornescu spre hula si asiá mai departe.

Candu s'a aflatu câte unu barbatu, carele au petrunsu in afacerile lumei mai departe, apoi s'au pusu cu tóta puterea energiei sele, carea condusa de puterea moralitâtiei sele tîntea numai câtra bine. In atare casu binele avea sa se lupte cu nescienti'a ómeniloru si nu de putîne ori, barbati mari a trebuitu sa dovedésca prin caderea loru, séu prin mórtea loru, ca scopulu loru a fostu bunu si ca acestu scopu a avutu de tînta binele comunu.

Multîmea a fostu mai in tóte tempurile putînu judecatoria. Ea a fâcutu de multe ori aceea ce convenea cercului ei tiermuritu si neprevediatoriu si de acolo a urmatu de pre binefacatorii ei iau esilatu prin ostracismu, ia osenditu la inchisori si la mórte.

Astadi traimu in o lume mai deschisa. Inlesnirea comunicatiunei a datu mai multor'a o judecata independenta si de aceea urmarea este, cá prevederea sa fia mai generala, atâtu a bunetâtiloru, câtu si a releloru. Esperinti'a ne arata, ca popórele adi si facu intrebuintiare de emanciparea acést'a a loru, pentruca autoritâtile personale adi se delatura si in loculu loru, in tierile luminate, au pasîtu autoritatea morala, legalitatea si dreptulu.

Este dara o conditiune neaperata pentru unu poporu, carele vrea sa tréca de luminatu cá sa scie pretiuí acésta autoritate morala, fâra de care nu póte fi cine-va cetatianu adeveratu si fâra de care e cine-va séu unu servu alu nesciintiei séu alu unei patimi, prin urmare unu ruinatoriu alu intereseloru proprii, precum si alu intereseloru comune.

Cá se póta inse unu poporu corespunde la conditiunea amintita trebue crescutu de asiá. Elu sa fia in adeveru inaltiatu prin educatiune la inaltîmea de unde sa póta priví referintiele sociale ale omenimei; câci altmintrea devine unilateralu si prejudeca lucrurile, adeca si da parerea despre unu lucru pâna nu-lu pricepe si nu-lu cunósce.

In impregiurârile nóstre, candu actiunele se succedu asiá de tare un'a pre alt'a e greu, ce e dreptu, de a se puté tiné omulu neintreruptu la inaltîmea de unde sa póta predomní situatiunea intrégа, si asiá lesne vine in dilem'a fatala de a se supune cu voi'a in mân'a unei autoritâti personale séu de a se legá orbisiu de o atare autoritate si a renunciá de vointi'a propria séu mai chiaru dîsu, a fi cu totulu nepasatoriu de ce se intempla in lume. Din dilem'a acést'a potu esí lesne, séu nu e de lipsa a intrá neci decâtu intr'ens'a, candu cetatienii se voru supune autoritâtiei morale si voru cautá déca corespunde recerintieloru de cari e legatu interesulu loru celu mai vitalu.

Venindu la concretu, trebuie sa cautâmu déca autoritatea nóstra morala ne póte garantá esistinti'a nóstra politica sociala si natiunala.

Spre a face acést'a cu succesu trebue insa sa cautâmu inapoi si sa aflâmu ca fostau stârile lucruriloru de pânaací garantia destula de esistinti'a nóstra politica, sociala si natiunala; cari au fostu amenintiârile si cari bunetâtile trecutului pentru dens'a; cum e de a se delaturá periculul amenintiatoriu, fâra de a casiuná conturbâri séu chiaru resturnâri politice in ordinea statului s. a. m. d.?

Cine le considera tóte aceste si alte de felulu acest'a, acel'a se va legá cu judecat'a si cu sciinti'a de sine de o autoritate pre carea o pricepe, si câre i urméza din convingere adeverata; cine trece inse preste astfelu de lucruri cu vederea, lucra fâra de judecata, séu déca se arunca in o actiune, atunci o face cu prejudetiulu actiunei, pre carea o socotesce de buna, pâna candu inca nu o cunósce, si respinge ce este a[illegible] de actiunea in a câ rei bratie s'a aruncatu, cu prejudetiulu, ca acele suntu si trebue sa fia rele.

Evenemintе politice.

Sabiiu 6 Ianuariu.

In stâng'a dietei din Pest'a s'a intemplatu o scissiune asiá incâtu acum stâng'a are centrulu ei representata in dîuariulu nou èsîtu „Hazánk". Motivele se espunu in numerulu primu cam asiá: Stâng'a nu vrea sa ia parte in delegatiuni din causa ca drépt'a nu a vrutu sa priméscа membri din stâng'a in delegatiune. Stang'a nu voiá cá acei ce voru intrá in delegatiune sa se desfaca de partid'a loru séu sa depuna mandatulu. La acést'a insa suntu constrinsi deputatii, cari se abtînu dela delegatiune, conformu art. 11 din 1867. Dara de alta parte nu e cu cale cá drépt'a sa scóta in unu modu asiá de usioru unu numeru de deputati din stâng'a, afara din dieta. E si aceea cunoscutu, ca gresiél'a unei institutiuni nu se vede asiá curendu, déca la facerea ei lucra numai barbati de acei'a cari au o predilectiune pentru dens'a. Problem'a stângei e aceea de a privegiá, cá ceea ce e spre stricaciunea tierei sa nu dévina lege, iéra déca devine sa caute, cá stricaciunea pentru patria sa fia câtu se póte de neinsemnata si legi de feliulu acest'a sa se modifice. Cea dintâiu problema a si implinit'o stâng'a cu onóre, acum e tempulu de a implini si pre a dóu'a. Cá si cei dela „Hon", potu dîce si cei dela „Hazánk" ca remanemu totu acei'a cari amu fostu si mai inainte, partinitori ai restaurârei perfectei neaternâri a Ungariei si contrari pronunciati a tuturoru principieloru cardinale opuse acestoru momente. Stâng'a asiá dara nu s'a fâcutu necredinciósa programei sele. Deosebirea intre partid'a „Hazánk" si „Hon" stà intr'aceea, ca cea dintâiu e convinsa, ca nu e destulu numai cu negatiunea, ci trebuie sa mérga si in delegatiune sa continue lupt'a si acolo, ce Hon nu voiesce. Déca cum-va a fostu bine cá din acésta causa sa se faca scisiune judece publiculu. Se apara contra parerei ca procederea acést'a aru fi o fusiune cu drépt'a. Speréza ca câtu mai curendu se va puté reintalní cu fractiunea ceealalta (Hon) in afacerile cele mai momentóse.

Adunarea din 19 a delegatiuniloru e numai o formalitate, pentruca siedintiele cele adeverate se voru incepe numai in 20 Ianuariu.

Se vorbesce despre retragerea ministrului imperialu de resbelu Baronulu Iohn. Caus'a retregerei sele o afla in statorirea bugetului militariu de 61 milióne, cu care suma Ld.MC. de Iohn nu crede ca se va ajunge.

Situatiunea in afara ia unu caracteru totu mai pacinicu. Déca se va adeveri scirea anuntiata prin telegrafu, ca Br. Werther ambasadorulu prussianu din Vien'a se va chiamá de regimulu seu dela postulu ce-lu ocupa, atunci acést'a aru fi cu o simptoma de pace mai multu. Se vorbea despre venirea Bar. Magnus, fostu ambasadoru prussianu la curtea din Messicu. Scopulu venirei acestui'a la Vien'a e in prim'a linia asistarea la celebrarea solenitâtiei funebrale a immormentârei remasîtieloru lui Massimilianu; se póte inse cá sa remana in loculu rechiamatului Bar. Werther.

„Weser. Zeitung" vorbindu despre situatiune dîce: Nu trebuie uitatu ca in momentulu candu o diferintia mai seriósa nu mai esista intre Franci'a si Itali'a, Russi'a nu are lipsa de admonitiuni din partea prussiana spre a mai amaná planurile ei (Russiei) in Orientu. Raporturile contelui d. Goltz asupr'a pusetiunei ce o ia Franci'a acum nu mai lasa neci o indoiéla asupr'a intensivitâtiei cuvinteloru lui Napoleonu dela 31 Decembre si in cercuri diplomatice privescu situatiunea absolutu pacinica. Mai departe voru unii a face observarea ca diplomatii francesi nu mai apera cu caldur'a de mai nainte ide'a de conferintia, asiá incâtu acum e indoiéla si despre o conferintia preliminaria; afacerea acést'a va adurmí in fine cu totulu.

Si „Globe" privesce situatiunea cu ochi mai blandi si dîce ca dupa unele espectoratiuni ale lui Bismark, Prussi'a nu va merge orbisiu cu Russi'a, ci déca va vedé ca cest'a vrea sa folosésca cestiunea orientala pentru incurcaturi, atunci se va alaturá lânga puterile apusene.

La balulu Tuilieriiloru in Parisu erá vorb'a de o epistola a Imperatului câtra senatorulu Larabit. Acestu senatoru, la ocasiunea desvelirei unui monumentu alu Maresialului Davoust in Auxerre (in aceeasi cetate, in care Imperatulu a afurisitu tratatele dela 1815), a rostitu o cuventare, despre carea vorbitoriulu insusi se esprima in o epistola câtra Maresialu Canrobert in urmatórele:

Amu comunicatu acum Maiestâtiei Sele ca voiu rostí o cuventare in Auxerre, spre a defaimá pre acei'a ce ceru pace candu trebue sa tragi sabi'a.

Respunsulu Imperatului la acésta epistola suna:

Palatulu Saint Cloud 2 Decembre 1867.

Iubite domnule Larabit! Amu cetitu cu mare interesu cuventarea dtale rostita in Auxerre la ocasiunea consacrârei monumentului Maresialului Davoust. Limbagiulu dtale respira patriotismulu celu mai sublimu. Nu sum frapatu câci reaflu simtiemintele cele mai nobile in cuvintele dtale, de cari simtieminte esti dta insufletîtu pentru Franci'a si pentru famili'a mea. Primesce dimpreuna cu multiamit'a si salutârile mele asigurarea de simtiemintele mele.

Napoleonu.

193.

1964

Diet'a Ungariei in articululu de lege XII din 1867 despre afacerile comuni sî administrarea acestor'a a statoritu ca tóte dispusetiunile acestei legi voru intrá numai atunci in valóre, déca sî in ceealalta parte a imperiului se va introduce regimulu parlamentariu. Acum dupa ce s'a asiediatu ministeriu respunsabilu sî dincolo de Lait'a dâmu prilegiu cetitoriloru nostri a cunósce sî legea fundamentala de statu pentru tierile translaitane.

Legea fundamentale de statu din 21 Decembre 1867.

despre drepturile generali ale cetatieniloru, pentru regatele sî tierile representate in senatulu imperialu.

(Cu validitate pentru Boemi'a. Dalmati'a, Galiti'a, sî Lodomeri'a cu Cracovi'a, Austri'a superióra sî inferióra, Salisburgu, Stiri'a, Carinti'a, Bucovin'a, Moravi'a, Silesi'a, Tirolu, Foralberg, Istri'a, Goriti'a sî Gradisc'a sî pentru cetatea Triestu cu teritoriulu ei.)

Cu consensulu ambeloru camere a senatului imperiale emitu urmatórea lege fundamentale de statu referitória la drepturile generale ale cetatieniloru de statu, sî decretediu precum urméza:

Articululu I. Esista unu dreptu generale de statu austriacu cetatienescu pentru toti individii, cari se tînu de regatele sî tierile representate in senatulu imperialu.

Legea detiermuresce, ca sub ce conditiuni se castiga, eserce sî perde acestu dreptu de cetatiénu austriacu.

Art. II. Toti cetatienii de statu suntu asemenea inaintea legei.

Art. III. Deregatoriele publice suntu amisivere pentru toti cetatienii de statu. In privinti'a strainiloru intrarea in acele (deregatoriele publice) depinde dela castigarea dreptului de cetatiénu austriacu.

Art. IV. Mutarea libera a persónei sî a averei in launtrulu teritoriului statului nu este supusa la nici unu feliu de restringere.

Tuturoru cetatieniloru de statu, cari locuiescu in óre care-va comuna sî in aceea platescu contributiune dupa realitatea — castigulu séu venitulu loru, li compete dreptulu de alegere activu sî pasivu in ceea ce privesce representatiunea comunale sub acelesi conditiuni, cá sî celoru ce apartînu la comuna.

Libertatea emigratiunei este din partea statului restrinsa numai prin obligatiunea de aperarea statului (inrolare la óste).

Tacse de emigrare, numai in casu de aplicarea reciprocitâtiei, este ieriatu a stringe.

Art. V. Proprietatea este neviolabila. Instrainarea in contr'a vointiei proprietariului póte avé locu numai in casurile sî modulu otaritu prin lege.

Art. VI. Fia-care cetatiénu de statu i-sî póte alege loculu seu de petrecere sî de locuintia (domiciliulu) pre ori sî care parte a teritoriului statului, póte castigá ori-ce feliu de realitâti (immobili) sî a dispune liberu de ele, precum sî a esercé ori-ce feliu de professiune sub conditiunile permise de lege.

Relativu la mân'a mórta (p. es. averile bisericesci) restringerea dreptului de a castigá realitâti sî a dispune de ele se concede, pre calea legei, din respectulu binelui publicu.

Art. VII. Incéta pentru totu déun'a ori-ce relatiuni de supunere sî obagia (iobagia).

Ori-ce datorintia séu prestatiune (robota) ce apesá realitâtile prin unu titlu de proprietate impartîta (divisa proprietas), se póte rescumperá, sî in viitoriu nu va fi iertatu a se insarciná nici unu feliu de realitate prin astfeliu de prestatiuni nerescumperavere.

Art. VIII. Libertatea persónei este garantata. Legea dela 27. Oct. 1862 (nr. 87 bul. imp.), ce esista pentru scutirea libertâtiei personali se dechiara prin acést'a de intregitória a acestei legi fundamentali de statu.

Fia-care arestare nelegale, ordinata séu prelungita deobliga pre statu la despagubirea violatului.

Art. IX. Dreptulu domesticu este neviolabilu.

Legea dela 27 Oct. 1862. (nr. 28 bil imp.) ce esista pentru esecutarea dreptului domesticu se dechiara prin acést'a departe intregitória a acestei legi fundamentali de statu.

Art. X. Secretulu epistoleloru nu este iertatu a fi violatu, sî secvestrarea epistoleloru — afara de casulu arestârei séu a cercetârei de casa legali — se permite numai in casu de resbelu séu pre basea unui mandatu judecatorescu conformu legiloru sustatórie.

Art. XI. Fia-care persóna are dreptu de a petitiuná.

Petitiuni sub nume colectivu potu sa purcéda numai dela corporatiuni sî reuniuni recunoscute prin lege.

Art. XII. Cetatienii austriaci au dreptu de a se aduná sî a formá reuniuni. Esercerea acestoru drepturi se va regulá prin legi anumite.

Art. XIII. Fia-care individu are dreptu de a-si esprime opiniunea sea liberu cu vorb'a, in scrisu, prin prese séu prin zugravituri simbolice intre marginile legali.

Pres'a nu se póte supune la censura nici a se marginí prin sistem'a de concessiune. Tipariturile (cârti tiparite, foi sî a.) ce aparu in patria nu se potu secvestrá séu confiscá la posta pre calea administratiunei.

Art. XIV. Libertatea perfecta a credintiei sî a consc'intíei este garantata pentru fia-care individu.

Folosirea drepturiloru cetatienesci sî politice este nedependinta de confessiunea religiunaria; insa datorintiele cetatienesci nu potu suferí nici o scadere prin religiune.

Nimene nu póte fi silitu a luá parte la ce=va actu séu festivitate bisericésca, incâtu nu este sub potestatea altui'a, care e indreptatitu la acést'a prin lege.

Art. XVI. Celoru cari marturisescu o religiune nerecunoscuta de lege, li este permisu esercearea religiunei in casa, incâtu acea nu e in contr'a dreptului sî nu vatema moralitatea.

Art. XVII. Sciinti'a sî invetiarea ei este libera.

A fundá institute de invetiamentu sî crescere sî a dá instructiune in acele este indreptatitu fiacare cetatianu, care dovedesce pre cale legale ca este capace pentru atare lucru.

Instructiunea de casa nu este supusa la asfelu de restringere.

Despre instruarea religiunei in scóle are de a se ingrigí biseric'a séu corporatiunea religiósa respectiva.

Statului i compete suprem'a ocârmuire sî inspectiune preste tóta afacerea de instructiune sî crescere.

Art. XVIII. Fia-cine este liberu de a-si alege carier'a sea propria sî a se perfectiuná liberu in aceea, ce voiesce.

Art. XIX. Tóte rasele (semintiele) de popóre din statu suntu egalu indreptâtîte, sî fia-care rasa de poporu are dreptu neviolabilu la aperarea sî ingrigirea natiunalitâtiei sî a limbei sele proprie.

Statulu recunósce egal'a indreptatire a tuturoru limbeloru — ce se usuaza in óre care-va tiéra — in scóla, in oficiu, sî in vieti'a publica.

In acele tieri in cari locuiescu mai multe rase de popóre institutele publice de invetiamentu trebuie organisate astfeliu, incâtu fia-care din aceste rase de popóre sa capete mijlóce recerute pentru a se puté cultivá in limb'a sea propria fâra aplicarea silei la invetiarea unei a dóu'a limbe din tiéra.

Art. XX. Despre admissibilitatea suspenderei provisorie sî locali a drepturiloru cuprinse in art. VIII, IX, X, XII sî XIII prin puterea guvernului respunsabilu, se va decide prin o lege anumita.

Vien'a 21 Dec. 1867. „Conc.“

Sabiiu 5 Ianuariu (univ. nat.) Universitatea natiunala a tînutu in 10 Iannariu cea dintâiu siedin ia, in carea a salutatu Comitele pre deputati sî in carea mai departe se pune pre 15 Ianuariu n. la ordinea dilei unu projectu alu unei comissi-

FOISIÓRA.

Pétra lui Osmanu.

Novela.

(„Convorbiri literarie“)

I.

(Urmare).

— Nu-ti spunu eu ca cu mintea ta n'ai sa precepi neci odata nemicu? Ti-aru fi placutu póte sa se uite numai decâtu la tine, sa-ti zimbésca in fatia, ea care n'are ochi sa vadia decâtu pe Michaiu? Firesce ca are o grija in spate, sî mare inca: grij'a maritatului. Tóte fetele o pórta dela verst'a de optu spre-diece ani inainte; da ean sa le vedi a dóu'a dî dupa cununia cum le ridu ochii in capu cá nesce gheocei. He! He! Nu mi e antâi'a óra candu vedu mirese smerite cu nasu 'n pamentu; decâtu smereni'a ast'a tine numai pâna...

— Taceti din gura! — striga unu betrânu dealaturea sî faceti locu sa tréca logodnicii!

In acelu minutu treceau prin mijloculu grupeloru Michaiu sî Irin'a, tînendu-se de mâna. Cemoni'a logodnei erá seversîta. Tóta lumea se sculà inaintea loru, cá sa-i feliciteze. Michaiu pasiá mandru sî dreptu cá unu bradu; in ochii sei stralucea bucuri'a, ear Irin'a mergea leganandu-se cá sî cum n'aru fi avutu destula putere de a se tîné pe picióre. Fati'a ei erá palida sî la fia-care pasu, ea se uita inderaptu cu o nespusa nelinisce rezamandu-se din ce in ce mai tare pe bratiulu lui Michaiu. In ochii ei aru fi potutu cetí cine-va dóue simtîmente diferite, luptandu-se cu putere: amorulu sî o grozava frica. Cea mai mare parte din lumea care erá adunata acolo, nu luà sém'a la acésta schimbare pe fati'a Irinei sî acei putîni care vediuse ce-va, atribuira negresîtu colórea ei palida, emotiunei ce a trebuitu sa aiba in momentulu logodnei.

Unu bunu observatoru insa, aru fi zaritu totu atunce o figura aramie cu doi ochi mici in capu, alunecandu-se cá o sioparla prin multîme sî inaintandu spre Irin'a, cu pasi nevediuti cá sî spiritulu celu reu. Numai Ioann observà acestu incidentu.

— Luat'ai tu sém'a la ce-va? dîse elu lui Tóderu, tragendu-lu de manec'a camesiei.

— La ce?

— N'ai vediutu tu pe Osmanu Turculu, viindu cá o naprasna intre noi?

— Ei si-apoi?

— Indata cum l'amu zaritu amu sî vediutu pe Irin'a, ingalbinindu-se cá cér'a pe obrazu.— Este ce-va la mijlocu!

— Nu cum-va credi tu ca Irin'a e amorezata de densulu? Ti-a trece pòte sî ast'a prin capu?

— Nu! Da credu ca Turculu o urmaresce mereu. Ea lu scie câtu e de aprigu sî de aceea se teme de densulu. N'o vedi cum tremura? Parca are unu sierpe dinapoea ei.

— Multe mai vedi tu, Ioanne! Me temu ca de multe ce vedi sa n'ajungi a orbí. Cum socotesci tu ca Turcului i-aru trece un'a cá ast'a prin minte candu are a face cu Michaiu? Doar, nu s'a saturatu de dîle. Elu scie ca Michaiu Plaesiulu unde pune mân'a da la pamentu, unde chitesce gresiu nu face; si-apoi unde l'aru puté vr'o data suferí Irin'a?

In acelu momentu Osmanu nu erá decâtu la doi pasi de Irin'a; ea simtì suflarea sea sî unu fioru atâtu de rece i trecù prin trupu, incâtu arunca unu tîpetu sî cadiù in bratiele lui Michaiu.

— Ce este, strigà acest'a spariatu, Irino tu nu me mai iubesci?

Irin'a nu respunse nimic'a, insa deschise ochii sei albastri, sî-i tîntí atâtu de lungu sî de duiosu in ochii lui Mihaiu, incâtu acestui'a nu-i mai trebuì nici unu respunsu. Elu cetì adencu in inim'a ei sî fruntea sea se inseniná, vediendu câtu de multu este iubitu.

— Atunci de ce tremuri? De esti asiá de galbena?— adause elu cu o voce mai asigurata.—

Dara nu apucase Irin'a a pronuntiá unu singaru cuventu sî Osmanu care se afla acum'a in fatia cu logodnicii dîse cu glasu mare pentru a fi auditu de toti:

— Sa-ti fia de bine, Mihaiu; intr'unu césu bunu! Candu ne poftesci la nunta?

— Poimâne, jupane Osmane sî déca nu-ti va fi cu superare, vina sî d-ta la més'a nóstra.

— Fórte multiamimu! — respunse elu cu unu zimbetu ironicu; sî aruncandu o cantatura crucisia Irinei, disparù prin multîme.

uni de trei. Scopulu projectului merge intr'acolo cá sa se faca pasii de lipsa la inaltulu ministeriu ungurescu pentru legea comunala din 1862. Şe mai pune la ordinea dilei revisiunea acteloru universitâtiei sî se fipséza siedinti'a cea mai de aprópe pre şambata in 12 Ianuariu. Actulu indreptatu câtra ministeriu cu alta ocasiune.

In 15 s'a deschisu siedinti'a dupa cele obicinuite prin aceea ca notariulu universitâtiei aduce la cunoscintia ca deputatii Brasiovului sî ai Cohalmului au predatu votulu separatu contra primirei en bloc a adresei de loialitate indreptata câtra ministeriulu regescu ce se ia spre sciintia. Dupa unele discussiuni asupr'a unei propuneri din partea deputatului Sighisiórei Theil, atingetórie de aministratiunea averei natiunale se trece la ordinea dilei sî adeca la raportulu ce privesce regularea legei comunale in fundulu regiu.

La desbatere ia in acelasi obiectu cuventulu mai intâiu deputatulu Sighisiórei Theil sî dupa ce desfasiurà ca punctele regulative suntu unu productu alu octroiârei sî ca tóte incercârile de a scapá de densele inca pre la anulu 1841 au fostu fâra de succesu. Scarmana apoi fórte aspru justiti'a sî aministratiunea de pâna acum, a cârei purtatori suntu cautati nu dupa capacitatea loru, ci dupa proprietatea sî ubicatiunea loru sî aduce aminte universitâtiei ca numai o justitia regulata, o aministratiune buna sî representantia liberala in comunitâti, pre lânga radicarea culturei poporului, potu alungá nuorii, cari s'au asiediatu deasupr'a fundului regescu. In intielesulu acest'a mai vorbescu sî alti deputati.

Presiedintele mai face unele indreptâri sî dîce ca e dreptu ca punctele regulative suntu o octroiare, dara deputatii sasi la diet'a tierei in 1811 s'a dechiaratu ca ei le primescu. La votare se primesce projectulu comissiunei cu majoritate.

Dupa acést'a se cetesce unu projectu de representatiune la ministeriulu de interne sî propunerea Drului Lindner de a se adauge unde e vorb'a de „santiune“ sî cuvintele „pre calea constitutiunala“ adeca sa nu se incungiure diet'a — se respinge.

Vinu apoi actele privitóre la sistarea universitâtiei, respective reportulu comissiunei, carea a cercetatu aceste acte. Se decide apoi alegerea unui barbatu de specialitate care se puna actele aceste in ordinea de a se puté folosí. Acest'a e senatorulu G. Seivert.

Ideile fundamentale ale economiei natiunale.

Renumitulu oratoru romanu Cicerone dîce in opulu seu de republica: Discendae sunt eae artes, quae efficiunt, ut usui civitatis simus, id enim praeclarissimum sapientiae maximumque virtutís vel documentum, vel officium puto.

Lipsele omului pentru a puté vietiuí in lume lu facu aternatoriu dela productele naturei sî prin acést'a dela natur'a din afara, care i vérsa in abundantia producte cu cari póte trâi; insa aceste producte dupa impregiurâri de multe ori totu nu ajungu spre acoperirea trebuintieloru, de mai multe ori productele naturei nu au insusîrea spre a le puté intrebuintiá, ci omulu trebuie sa le dea alta forma, sa le mai prefaca spre scopulu de intrebuintiare.

Deci urméza, ca pre lânga tóte ca natur'a nu se póte numí mama vitrega, totusi nu e ertatu omului a trâí fâra lucru; sî asiá omulu trebuie sa-si puna tóte puterile sele fisice sî spirituali in lucrare spre a-si castigá cele trebuinciόse pentru sustînerea vietiei, trebuie acolo unde nu ajungu productele cari le da natur'a a dá ajutoriu puteriloru naturei spre a immulti productiunea.

Instinctulu de a vietiuí e destulu motivu pentru omu de a fi activu in castigarea celoru trebuinciόse spre sustînerea vietiei. Multi, ba mai toti ómenii cu mintea sanetósa nu se indestulescu numai a traí, ci voescu a trâí sî bine, a trâí indestuliti sî a-si asicurá indestulirea sî pre venitoriu: dara indestulirea e relativa sî fâra margini; trebuintiele nu numai se repetiescu — pentru ca nu e destulu déca omulu in viétia numai odata i-si imdlinesce trebuintiele sele, — ci se sî inmultiescu, sî asiá se vede omulu silitu a fi activu in castigarea mijlóceloru apte spre acopertrea trebuintieloru, se numesce economia in genere. Acea activitate a unei natiuni, a unui poporu, prin care acest'a i-si castiga cele trebuinciόse, se numesce economi'a poporului acelui'a economi'a natiunala. Iéra productele acele cari servescu spre implinirea trebuintieloru omenesci se numescu bunu, avere.

Insemnatatea acestoru dóue obiecte, adeca a averei sî a activitâtiei omului spre castigarea averei suntu intru atâtu de evidente, incâtu nime nu se va mai puté indoí, ca nu merita cá sciinti'a sa se ocupe cu densele.

Istori'a economiei natiunale.

Nesuinti'a dupa o stare buna materiala, nesuinti'a de a-si immultí omulu placerile sî ale multiamí fiendu basata in natur'a omenésca, e asiá de vechia cá sî genulu omenescu. In starea cea primitíva inca a intrebuintiatu, a indreptatu omulu activitatea sea spre a produce, respective a-si castigá avere; dar resultatele suntu fórte diferite, sî de regula averea a crescutu dupa cum a fostu serguinti'a omului ajutata de puterile naturei sî cu deosebire dupa cum a fostu puterea fisica ajutata de desvoltarea facultâtiloru spirituali. Asiá suntu popóre cari se ocupa sute de ani cu pescaritulu, cu venatulu, sî starea loru materiala nu s'a imbunetatîtu, ci se póte numí miserabila, din causa ca le-a lipsitu desvoltare facultâtiloru spirituali, pe candu alte popóre sub aceleasi impregiurâri climatice au ajunsu la averi insemnate, din causa ca nu au lucratu numai cu puterea fisica, ci au desvoltatu sî facultâtile spiritului, prin acést'a au maritu puterile fisice si-au facutu productiunea sî castigarea mai usióra sî mai mare. Nu se póte dîce ca unu individu, unu poporu, o natiune seraca dór nu aru avé trebuintia de avere, dór nu aru avea lipsa sî dorintia de a-si coperí lipsele, nu, pentruca lipsele unui saracu suntu intru adeveru totu deun'a mai ardiende cá ale unui avutu, pentruca lipsele seracului atingu mai aprópe conditiunile sustînerei vietiei cá ale acelui avutu. Déca d. e. unu avutu nu are pinteni de auru, séu alte lucruri de lucsu la o preumblare unde aru dorí cá sa le aiba, la elu e acésta lipsa; dar déca unu seracu astépta iérn'a sî nu are cu ce se imbracá, acést'a inca e o lipsa; dar cu multu mai ardienda cá acelui d'antâiu. Asiá dar se vede ca unu individu, unu poporu, o natiune seraca are intr'adeveru lips'a sî nu-i lipsesce voi'a sî dorinti'a a le impliní, ci lipsesce desvoltarea spiritului pentru a puté cu usiuratate immultí averea care servesce spre implinirea dorintieloru sî lipseloru omului.

In tempurile vechi credeau unii, ca calea spre a-si castigá avere e rapirea.— Durere ca sî in dîu'a de astadi se inchina unii acestui principiu. Dar déca privimu lucru asiá dupa cum e intru adeveru prin rapire nu se produce nemicu, ci se ia numai dela cei ce intru adeveru au produsu prin activitatea loru ajutati de puterile ratiunei. Inse aceste idei false, ca prin rapire sa castiga averea, au datu acea impregiurare, ca prin rapire intr'adeveru se potu aduná averi mari, dar numai se potu aduna dela cei ce au produsu, dar neci odata nu se póte produce. Din acea idea scalciata se vede celu putînu atâtu, ca in tempurile vechi institutiunile sî parerile despre activitatea productiva au fostu fórte nefavoratórie pentru acést'a, din causa de o parte, pentruca productiunea lucruriloru destinate pentru sustînerea vietiei a fostu numai sclaviloru incredintiata, de alta parte pentruca regimulu sî legislatiunea s'au ingrigitu fórte putînu pentru inaintarea sî desvoltarea intelectuala a clasei de ómeni cari se ocupa cu productiunea objecteloru de traiu, sî prin urmare s'a ingrigitu fórte putînu pentru activitatea productiva in genere. (Va urmá.)

„Transilvani'a.“

Principatele romàne unite.

TABEL'A LITER'A B.

Cursulu moneteloru straine calculate dupa no-

— Ce draculu are Osmanu? gandí in sine Mihaiu — clocesce ear vre o hotie in capu. Candu óre va scapá Dorn'a de lighioaiele aceste de Turcí care ne-au mancatu averile sî ne-au secatu muntii? — Insa umórea lui cea rea, produsa prin aparitiunea neasceptata a lui Osmanu se sterse indata, sub privirile amorόse ale logodnicei sele sî in fati'a veseliei generale.

Hor'a incepù. Tóta lumea se aruncá cu nebunia la jocu sî unu lungu lantiu de flacâi sî fete ce semanau a fi atâtea flori in o mare ghirlanda insufletîta de foculu tineretiei, se formà sub bolt'a ceriului, iluminata de stele.

Nimic'a mai frumosu de vediutu decâtu acestu jocu incingandu-se pre câmpi'a verde, jocu de voinici, in care lantiulu ce se intórce, se restringe si se intinde intr'unu vertejiu fâra repaosu, sémena a fi purtatu de ventu; nimic'a mai petrundietoriu de audîtu decâtu ari'a stravechia a horei, ale cârei modulatiuni, candu line sî tragenate, candu sgomotóse sî barbatesci, paru a ne revelá frumosulu tempu trecutu! S'aru dîce ca românii candu s'au prinsu de mâna pentru prim'a óra cá sa jóce hor'a, simtindu aceeasi trebuintia a fi uniti in dilele bune cá sî in dîlele rele, au vroitu sa lege frati'a dintre densii printr'unu cantecu sî unu jocu.

Dupa hora, vení mas'a cea mare, in capulu cârei'a se asiedià preotulu, unu omu betrânu cu barb'a argintie sî fruntea incretîta de multele ierni ce trecura preste densulu. In drépt'a sea se puse logodnicii, sî in stâng'a socrii cei mari.

Apoi veneau toti ceia-lalti óspeti ce luase parte la serbarea campinésca. Vinulu erá bunu, sanatâtile se succedau cu iutiéla, sî veseli'a inundà tóte inimele. Babeie incepura a povestí din vremile cele vechi; pre candu erau si ele tinere sî frumóse; fetele ascultau cu atentiune; iéra flecâii ascultau putînu, vorbeau multu, sî cu ochiulu furau sî mai multu, Nistoru erá de unu chefu nespusu; elu intinerea pentru a dóu'a óra, câci de multi ani nu avù o dî atâtu de fericite cá dîu'a de logodna a fiicei sele. Irin'a incepù asemenea a-si recapetá colorile; Ea se simtî mai liniscita de candu se dusese Osmanu sî se dedà cu lotulu veseliei ce presiedea la acestu ospetiu.

La urma, candu vinulu incepù a se desiertá de prin pachare, candu o géna de lumina se aretà pre marginea cerului spre resaritu, ear bradulu care pâna atunci luminase muntii cá o lampa magica cu mii de focuri, se prefacuse in cenusia, aruncandu ici colea câte o scanteia, se sculà in picióre preotulu cu unu paharu in mâna sî dupa ce-si netedî barb'a cu tóta demnitatea unui octogenariu mendru de albeati'a ei, tînù cuventarea urmatóre: „Ómeni buni“, dîse elu, „pe Irin'a sî pe Mihaiu eu „i-amu botezatu candu erau in fasia; astadi eu i „cununu. Candu me uitu la densii i-mi aducu a„minte de dîlele cele bune, pre candu nu avemu „alte griji in Dorn'a, decâtu sa ne crescemu copiii „sî sa ne sporimu averile. Acele vremi au trecutu. „Insa déca Domnulu ne-a tramite multi copii in „Dorn'a cá Irin'a sî Mihaiu, sa sciti ca de grigi sî „nevoi vomu scapá curendu. — Inchinu dara inca „odata in sanatatea loru sî a vóstra tuturor'a. Sa „dea bunulu Dumnedieu cá sórele care resare a„stadi sa ne aduca seninu sî veselie in inima, sî sa „strivésca de pre dealurile nóstre buruean'a cea rea!“

Aceste putîne cuvinte bine simtîte fura primite cu unu lungu sî sgomotosu ur'a care resunà departe in munti.

III.

A dóu'a dî de logodna, Osmanu se preumblá cu pasi precipitati in camer'a sea, parendu a fi fórte preocupatu. Cas'a lui erá situata la piciórele muntelui Pietrosu, nu departe de punctulu unde riulu Négr'a se arunca in Bistriti'a. Zidita pre o stânca de unde dominá tóta valea Dornei, ea samená unui cuibu de uli. Acolo se tîneau consiliele intre Otomani, sî se concepeau tóte planurile de spoliatiune pre care apoi fia-care in parte le esecutá dupa instructiunile ce avea luate dela Osmanu. Osmanu astfeliu preumblandu-se, creá in capulu seu mii de projecte de seductiune in contr'a Irinei. Tempulu erá scurtu, ea se logadíse eri sî mâne avea sa se cunune. Prin urmare o resolutiune grabnica trebuea luata. Elu simtiá pentru dens'a o atragere sensuala iresistibila sî cu tóte aceste nu o iubea; câcí nu sufletulu ei bunu, nu natur'a ei blanda sî generósa ce se reversau atâtu de viu in ochii ei, fâcura impressiune asupr'a lui Osmanu. Elu nu vediù la dens'a decâtu esteriorulu ei sî de aru fi fostu ea unu angeru de bunetate séu o Lucretia, aru fi dorit'o cu aceeasi ardóre, fâra sa dorésca sî amorulu ei. Irin'a din contra avea unu desgustu nespusu de Osmanu. La inceputu, candu acest'a facù cele antâiu incercâri amorόse pe lânga dens'a, ea lu respinse cu mandria, sî dupa-ce Osmanu se vediù batutu pe acestu teramu, cautá apoi sa o atraga prin promissiuni sî bani. Dar sî acolo Irin'a erá neinvinsa.

(Va urmá.)

ulu sistemu monetariu, votatu de camer'a legislativa a Romaniei.

Auru.

Pies'a de 40 franci	lei 40
— 20 —	— 20
— 10 —	— 10
— 5 —	— 5

Argintu.

Pies'a de 2 —	— 2
— 1 —	— 1
— ½ séu 50 centime , 50 bani	

Cele-lalte monete straine se voru primí la tóte casele publice dupa cursulu urmatoriu :

Auru.

Lir'a sterlingu	lei 25
½ —	— 12 50
Lir'a otomana	— 22 70
½ —	— 11 35
¼ —	— 5 67
Polu-imperialu (rusescu). . .	— 20 40
Ducatu (galbenu austriacu) . .	— 11 75

Argintu.

Icosarulu (irmilicu) . . .	lei 4 44
½ —	— 2 22
¼ —	— 1 11
Rubla rusésca de argintu . .	— 4
½ — „ — . . .	— 2
¼ — „ — . . .	— 1
30 copeici vechi . . .	— 1 20
Pies'a de 20 copeici . . .	bani 67
— 15 —	— 50
— 10	— 33
Sfantiulu, piesa de 20 cruceri . .	— 84
½ — 10 — . . .	— 42

„Rom.“

Varietâti.

⁂ Esc. Sea Generalulu comandante Ld.MC. Br. de Ramminge chiamatu la Vien'a si insotitu de ajutantele seu a si plecatu Joi.

⁂ Depunere de juramentu. Despre depunerea juramentului a membriloru tribunalului supremu despart. transilvanu are Hr. Ztg. o corespundintia originala in carea mai intâiu se spune ca actulu s'a seversitu in 13 Ianuariu n. si formul'a s'a cetitu de unu prelatu si totu odata membru alu Curiei. Apoi continua corespundinti'a :

Depunerea juramentului a decursu in urmatoriulu siru : Inceputulu l'a facutu Esc. Sea Popu, apoi Angyal, Bőmches, Franciscu Ocsvay, in fine referentii ajutatori Biro, Plecker, Gal, secretariulu senatului Domokos si personalulu de manipulatiune. Toti au aparutu la actulu solemnu imbracati in costumu de gala unguréscu. — Dupa depunerea juramentului saluta contele Georgiu Majláth, judex curiae pre transilvaneni. La acésta salutare respunse Ladislau Popu in o dibace limba unguréscu. Vorbitoriulu multiamesce in numele transilvaneniloru pentru primirea cea cordiala ce o avura in tóte pârtile, se dechiara in espressiuni calduróse pentru ide'a uniunei si a promisu serbatoresce, ca grigi'a de capetenia a despartiementului transilvanu va fi justiti'a prompta.— Birourile se afla in otelulu la cetatea Londonu aprópe de curtea drumului de feru.Ací se va aflá provisoriu pâna la s. Georgiu mai de aprópe.

⁂ Despre ministrii de dincolo de Lait'a spune fói'a oficiala, ca precâtu voru functiuná cá ministri li se va dá titululu de „Escelentia“ si se voru pune in unu rangu cu consiliarii intimi.

⁂ Despre alegerea de deputatu in Clusiu in loculu lui Lud. Kossuth jun. aflâmu ca partea cea mai mare inclina spre a i o oferí fostului generalu de honvedi Vetter.

⁂ „N. Temes. Ztg.“ raportéza urmatoriulu scandalu, intemplatu in preurbiulu Temesiórei Mehala : In dîu'a d'antâiu de Craciunu s'a conturbatu servitiulu ddieescu de diminéti'a in biseric'a gr. or. romana-serbésca in modu de vaieratu, prin purtarea cea fâra de tactu a invetiatorului serbescu de acolo. Acest'a a vrutu sa constringa pre cantorulu românu sa nu póta cantá romanesce smulgendu cu puterea cartea de cantâri de dinaintea cautorului românu. Credinciosii români s'a opusu actului acestui de violentia si au scosu afara din strana pre cantorulu serbescu, pentruca stran'a acést'a din tempuri vechi a fostu a romaniloru. Preotulu de rendu, déca au vediutu ca romanii nu renuntia dela dreptulu loru, de a cantá romanesce in biseric'a zidita de ei insii si ca nu se dau in laturi din calea fortiei brutale, s'a desbracatu de vestmintele bisericesci, intrerumpendu servitiulu. Liturgí'a s'a seversitu mai tardiu in presenti'a judelui procesuale si a persecutoriloru, dupa obiceiulu de pâna ací, in dîu'a d'antâiu in limb'a serbésca, fâra de a se intemplá vre-o conturbare. A dóu'a dî, dupa obiceiulu de pâna ací trebueá, cá Liturgí'a sa se seversiésca numai in limb'a româna. Dara serbii au incuiatu biseric'a, vrendu cá mai bine sa nu asculte servitiulu ddieescu de locu, decâtu sa-lu asculte in limb'a româna. Gravamenulu din partea credinciosiloru români asternutu dlui Episcopu Naco l'a resolvatu acest'a intr'acolo; ca pentru astadata biseric'a sa remana incuiata. Deci românii s'au adunatu inaintea bisericei si au fâcutu rugaciuni sub ceriulu liberu fâra de preotu, pentruca preotulu loru a muritu in anulu trecutu si de atunci pâna astadi nu li s'au datu altulu.

⁂ Voi'a sortiei. In „Albin'a“ s'a scrisu in mai multi articuli fórte lungi despre scólele nóstre, in care ierarchi'a bisericésca nu e togm'a laudata pentru administratiunea scóleloru in ori ce privintia. Nu combatemu si nu laudâmu acei articuli in loculu acest'a, pentruca se va aflá elu si tempulu si loculu reflecsiunei déca va cere lips'a liniscite la densii. Ce ne motivéza ai amintîe ca pre candu dupa cum trebue se presupunemu, barbatulu de scóla este pentru „delaturarea nemarginita a influintiei ierarchiei bisericesci si trentieloru materialului de invetiamentu de pâna acum“, si pre candu e entusiasmatu de cultur'a solida „ajutata de inteligenti'a tuturoru natiunalitâtiloru . . . .— sórtea vrù, cá in acelasi numeru unu corespundinte din Temisiór'a alu Albinei, sa strige : Timeo Danaos et dona ferentes. Caus'a pentru care eschiama corespundintele asiá de tare si desperatu ni o spune corespundintele in urmatórele :

„.... In 16/28 Dec. a. c.— fiendu eu cá óspe invitatu la adunarea invetiatoriloru cosmopoliti — m'amu incredintiatu, ca déca nu vomu fi precauti din realisarea dorintieloru cosmopolitiloru nostri ne ameninția perirea nóstra natiunala : câci cetindu cosmopolitii nostri— sub presiedinti'a a doi invetiatori germani, din Becichereculu Mare si din Santu — Andreiu, si a unui jidanu de aicea— dejá compusele tese, m'amu uimitu la audiulu cuprinsului aceloru „nóue nu ne trebue directori locali si inspectori districtuali; nóue ne trebue independinti'a totala de câtra ierarchia ; nóu nu ne trebue sa ne prescrie cine-va ce se propunemu in scóla, ci acést'a vomu determiná noi insine in colegialitate; in loculu directorului localu sa se constitue unu comitetu localu la carele va partecipá beseric'a prin preotulu localu, regimulu prin judele localu, invetiatorulu localu cá factorulu celu mai eminente, si apoi familiele prin vre-o doi séu trei membri;— asijderea in loculu inspectorului localu sa se infiintieze unu comitetu comitatensu centralu sub presidiulu vice-comitelui, in carele apoi se va alege unu invetiatoriu cá conducatoriu“ s. a. — E bine! de s'aru infiintiá acestu comitetu centralu cosmopolitu, atunci serace Romane, te astépta cá cu trebile tale scolare se dispuna unu conducatoriu germanu, magiaru, séu si jidanu.— Tînt'a cea predomnitória a cosmopolitiloru nostri se concentréza in aceea, cá se magiariseze scolele nóstre. Acést'a mai apriatu intielese din rostirea invetiatoriului Steinbach din Chichind'a despre metodic'a propunerei limbei magiare in scólele nemagiare. — Deci dara iérasi si iérasi nu potu alt'a decâtu a consultá pre invetiatorii nostri, cá sa se ferésca de a pasí pe cararea desnatiunalisârei, ci a fi cu rabdare pâna ce vomu dobandí sinódele nóstre bisericane, cari de nu mai nainte, totusi dupa inarticularea ierarchiei romane, necurmatu trebue sa se resolvéze.— Dixi et salvavi animam meam !“

⁂ „K. K.“ spune ca a aflatu din isvoru siguru ca Gubernulu reg. transilvanu se va fi desfiintiá câtu mai curendu. Functiunarii, cari au servitu in acest'a preste 10 ani voru fi pensiunati, cei cari au servitu mai putînu voru primí odata pentru totudéun'a salariulu de pre unu anu.

⁂ Din Budil'a ni se scrie si inca din partea unui magiaru cam urmatórele :

Solgabireulu nu a avutu in siése luni tempu de a merge la Budil'a pentrucá sa pune in rendu niscari afaceri, ci o a facutu acést'a tocm'a in ajunulu Craciunului respective in 5 Ianuariu n. Mai incolo amintesce si impregiurarea, ca dupa ce a terminatu alegerea dregatoriei satesci ia juratu pre alesii nóptea pre la siepte óre, se indignéza asupr'a aceloru ce se totu lauda cu constitutiunea, pâna candu omulu mai ca trebue sa créda ca are absolutismulu pre grumadi. Apoi continua, ca déca alegerea si jurarea in tempu de nópte e legala; déca nu avemu neci unu votu decâtu sa platimu ; déca cei mai buni fii ai patriei suntu vendiatori de patria; déca nu e libertate si totusi constitutiune, atunci nu scie ce intielege partid'a deakiana séu cea a magnatiloru prin : egalitate, fratietate si libertate; prin cestiunea natiunalitâtiloru, egal'a indreptatire si alte.

Dupa unele altele dintre cari modesti'a nu ne permite a le publicá, protestéza scriitoriulu magiaru in unu tonu fórte energicu contr'a nerespectârei serbatoriloru romanesci din partea solgabireului Hidvegului dîcendu : „Noi stimâmu pe nobil'a natiune romana si religiunea ei si respingemu acea presupunere cá candu noi amu fi partasi la procederea acést'a.“— In câtu privesce nerespectarea serbatoriloru, déca s'a intemplatu asiá dupa cum ni se referéza apoi trebue sa dîcemu cu dlu raportatoriu, ca déca se respectéza serbatorile jidoviloru, atunci sa se respecteze si calendariulu romanescu.

⁂ „Hazánk“, unu dîuariu nou politicu a aparutu la 12 Ianuariu n. in Pest'a sub redactiunea lui Br. Podmaniczky. Dîuariulu representa partid'a centrului stangei din diet'a Ungariei.

⁂ In unu orasiu alu Transilvaniei niscari tumultuanti de nóptea, cari se intorceau acasa dela o betia, au spartu la unu cetatianu ferestile. E curiosu ca la acestu scandalu, factorulu de capetenia se dîce ca a fostu unu individu, ce are sa priveghieze asupr'a dreptului si a legei.

⁂ Mai multi locuitori din Fenesiu s'au dusu in padurea Monostorului si au vrutu sa prevaricezé lemne de acolo. Paditorii padurei s'au opusu si au vrutu sa mane pre prevaricanti inapoi. Acesti'a inse vrura sa intre cu puterea in padure. Paditorii vediendu acést'a au facutu intrebuintiare de armele loru, in urm'a câreí mai multi fura raniti si doi au remasu morti pre locu.

⁂ Tabacu. „Budap. Közl.“ aduce o ordinatiune dela 1 Ianuariu n. prin care se reguléza cea dela 30 Aprile anulu trecutu in privînti'a licentieloru pentru plantarea tabacului. Dupa acést'a se da licentia de 20 stângini patrati pentru unu capu de familia si de 10 stâng. patrati pentru fia-care membru de familia, trecutu preste 16 ani in susu; acest'a posesoriloru de grâdini lânga casa. Pentru mai multu de 70 stângini patrati nu se da licentia, ci trebuie platita o contributiune de 20 xr. de fia-care stânginu patratu. Cei ce planta pentru monopolu séu pentru esportu, nu potu avé licentia deosebita pentru intrebuintiarea propria, ci trebuie sa lifereze tóta productiunea de tabacu ; au voia insa de a cere dela autoritâtîle finantiale respective concessiunea spre a-si oprí pentru persón'a loru si pentru fia-care membru familiariu de parte barbatésca preste 16 ani si pentru gradinariu, câte 12 punti tabacu ordinariu de pipa, pentru care platescu 20 xr. de pundu, tacsa. Acestu tabacu lu potu intrebuintiá numai acei ce au licentia, in cuprinsulu regatului Ungariei.

⁂ Se vorbesce de o espeditiune nóua francesa in Iaponi'a. Scopulu ei aru fi ajutoriu Taicunului contr'a reactiunariloru, cari nu se invoiescu cá europenii si americanii sa aiba intrare si negotiu liberu in tiér'a Iaponiei.

⁂ Dilele acestea s'au auditu despre mai multe crimeni intre cari otravirea monachului Varnavu, unulu din cei mai ageri luptatori contr'a jidoviloru. Credemu ca nu se va nabusí si ea de câtra chiaru amicii sei politici la putere. Monitorulu ne vorbesce vagu despre acést'a, si noi suntemu siliti sa asceptâmu resultatele cercetârei, cu tóte ca scimu ca unu misteru are sa invalue si acésta crima precum a inveluitu tóte crimele pre cari politic'a a cerutu sa remana invaluite.

„Tr. Carp.“

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 3. ANULU XVI.

Sabiiu, in 11|23 Ianuariu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemintе politice.

Sabiiu 10 Ianuariu.

Dupa cum cetimu in W. Ztg. dela 19 Ianuariu ministerulu imperialu de resbelu bar. de Iohn s'a retrasu sî in loculu lui s'au denumitu Ld. M. C. bar. de Kuhn.—Atingatoriu de ministeriulu imperialu se suna, ca ministrulu ungurescu, conte Georgiu Festetits, sa intre in ministeriulu imperialu, cá ministru fâra portfoiu.

Delegatiunea senatului imp. si'a deschisu siedintiele dumineca'a trecuta la 1 óra dupa amedi in salele locutiintiei. Siedinti'a acést'a avu destinata constituirea delegatiunei, alegandusi presiedinte sî ceialalti functiunari sî apoi deciderea ordinei dilei pentru siedinti'a cea mai de aprópe.

Despre delegatiunea din partea ungureasca scimu ca pre dumineca trecuta era sa ajunga sî ea la Vien'a, spre a se putea inca in acea dî constitui. Pentru a dóu'a dî, luni, era prevadiuta apoi in programu presentarea ambeloru delegatiuni, cu ministrii presiedinti respectivi in frunte, la Maj. Sea Imperatulu, in presenti'a ministriloru imperiali. Cuventu de tronu nu se va tiné catra delegatiuni.

In decursulu siedintieloru delegatiuniloru, cari au sa decida asuprá afaceriloru, ce suntu comune cuprinsului intregu alu imperiului austriacu in tierile de dincóce sî de dincolo de Lait'a,—se va pune dinaintea delegatiloru sî o „carte rosia". Acést'a va fi pentru Austri'a aceea ce e pentru Angli'a „cartea veneta", pentru Franci'a „cartea galbina" sî pentru Itali'a „cartea verde". In acést'a voru fi depuse actele cele mai insemnate ale regimului, privitórie la politic'a esterna sî de aceea sî dice oficiós'a „W. A.": Desbaterile delegatiuniloru voru fi ocasiunea cea mai bine venita de a intrebá pre regimu despre tendintiele sele in politic'a esterna. Totu acésta ocasiune va mijlocí sî publicitâtiei, de a cunósce ceea ce se va puté cunósce din intentiunea regimului.

In Vien'a se tînu multe conferintie ministeriale cari se ocupa cu statorirea bugetului imperialu. La consultârile aceste iau parte ministri imperiali, sî din partea Ungariei: Conte Andrássy, conte Festetics sî Lonyay; din partea de dincolo de Lait'a: principele Auersperg, contele Taaffe, Dr. Brestl sî Dr. Giskra, celu din urma cá espertu in privinti'a bugetului armatei. Acestu bugetu se va statorí dupa cum aude „Presse" cu 80 de milióne bugetu ordinaria sî 31 milióne estraordinariu. Cestu din urma pentru acuirarea de pusci nóue sî pentru intarirea Cracoviei. Dupa „N. Fr. Bl." cifr'a cea adeverata a bugetului e 75 milióne, séu dupa subtragerea a 6 milióne, cari suntu veniturile speciale ale acestui despartiementu, numai 69 milióne. — Dupa o alta versiune s'a statoritu tóta lips'a pentru armata sî flotta 76 milióne. La acést'a aru mai fi a se adauge unu estraordinariu de 30 milióne, impartîte pre doi ani sî destinate pentru acuirare de pusci nóue sî pentru indeplinirea intariturîloru Cracoviei. Prin impartîrea pre doi ani se speréza a puté delaturá deficitulu. Pentru cá sa se póta realisá crutiârile aceste spune „N. Wr. Tagbl.", ca s'a primitu a se reduce statulu unei companii la 50 feciori; unele acuirâri nóue a se lasá pentru mai târdîu; inaintamentulu oficeriloru sa se sisteze pre doi ani; oficierii supernumerari, a câroru numeru ajunge la 4000, sa se reaplice pre rendu in servitiulu activu; oficierii sa nu mai aiba servitori, prin ce se elibereza armatei 14,000 feciori. Se dîce sî aceea, ca cu reductiunile aceste aru stá in legatura retragerea lui bar. Iohn.

Scirile ce s'au fostu respanditu despre desfiintiarea marginiloru militarie se paru a se puté reduce numai la unele reforme ale acestei institutiuni sî adeca de a se inlesní sî partasiloru la acestu institutu o miscare mai libera pre terenulu spiritualu sî materialu. Servitiulu se va reduce la o mesura mai restrinsa sî militariloru marginasi (graniceri) li se va lasá liberu a-si castigá pamentu dupa puteri, alu imparti sî preste totu a lucrá cu densulu, cá nisce proprietari in adeveru; va incetá sil'a la comuniunea de pâna acum sî familiele se voru puté imparti sî se va puté introduce intre militarii marginasi o libera desvoltare a comerciului sî a vietiei preste totu. — Intre reformele aceste sî suna mai departe sî despre introducerea limbei respectiviloru in afaceri judecatoresci la instanti'a prima dela autoritâtile companieloru. Tóte aceste sî alte câte cuprinde operatulu celu de 52 paragrafi voru trece prin o desbatere a ministeriului de resbelu, se voru substerne spre santiunare sî se voru publicá.

Diet'a Croatiei, terminandusi verificatiunile, era sa pasiésca (in 15 Ianuariu) la alegeri de presiedinte si doi vicepresiedinti. Dr. Subotici inse se scóla sî face o propunere spriginita de 14 membrii de partid'a liberala natiunala, carea suna:

Din impregiurarea ca diet'a acést'a e convocata sî adunata pre basea unui regulamentu de alegeri octroiatu, prin o representatiune dietala sa se roge Maj. Sea a disolve diet'a acést'a sî a conchiamá altá pre basea unui regulamentu neoctroiatu sî a nu constitui diet'a pana la venirea resolutiunei.

Deputatulu Zivkovici arata ca propunerea acést'a nu a fostu la tempulu seu; diet'a trece la ordinea dilei sî deputatii natiunali liberali esu din sala. Cei remasi pasiescu la alegerea presiedintiloru. — Deputatii natiunali liberali nu se mai intorcu in dieta si se pregatescu a da unu protestu in scrisu sî apoi sa parasésca capital'a Croatiei.—

Scirea ca Bar. Werther va fi inlocuitu prin Bar Magnus, cá ambasadoru la curtea din Vien'a, dîce „Kreuz Zeitung" ca nu e adeverata.

Scirile din afara suna a pace sî se reducu la conjecturâri dîuaristice.

Revista dîuaristica.

„Herm. Ztg." reproduce unu articulu indreptatu de emigrantulu ungurescu ce traiesce acum in Parisu, Danielu Irányi. Articululu pórta titul'a: „Cuceriri morale sî specialu uniunea transilvana".

In introducerea articulului esprima autorulu bucurî'a cea mare pentru emanciparea evreiloru, prin carea s'au inmultitu cetatienii Ungariei cu cinci sute de mii; déca erá in Pest'a si ilumíná ferestile de bucuria. Cucerirea acést'a are mai mare pretiu cá cucerirea unei provincie. Ceea ce privesce cuceririle morale mai lipsesce a se mai adauge, cea a natiunalitâtiloru, chiarificarea cestiunei croate sî deslegarea practica a uniunei transilvane.

Nu face imputâri regimului, câci tamenda atât'a cu cestiunile aceste insemnate, recomenda insa cá sa se deslege câtu mai curendu, pâna nu intra alte eventualitâti in afara; iéra deslegarea sa se faca in unu modu definitivu sî multiamitoriu, castigandu nu numai pre singurateci, ci pre majoritatea cea adeverata. „Nu ve temeti" dîce mai departe, „de libertatea ce veti dá; popórele o primescu cu multiamita sî nu voru abusá cu ea. Numai gratia data târdîu si perde efeptulu".

Asigura apoi pre magiari, ca insesi natiunalitâtile se voru lasá de pretensiuni prea mari, indata ce voru trece preste foculu rivalitâtiei sî se voru dedá a petrece fratiesce.

Venindu la uniunea transilvana dîce:

„Nimenea nu póte dorí mai tare decâtu noi ca tiér'a sorora sa se lege cu legaturi câtu se póte mai intime de Ungari'a; de aceea nici nu putemu trece ocasiunea de a rugá cu tóta intetîrea pre fratii nostri sasesci sî romanesci a contribuí dupa putintia sî ei la opulu uniunei, carele e in interesulu nostru imprumutatu.

„Déca au ei insa institutiuni, pentru a câroru sustînere au o predilectiune deosebita, séu déca au dorintie, a câroru implinire nu impedeca scopulu principalu: tînerea deolalta: atunci admonemu pre connatiunalii nostri a lasá asemenea institutiuni sa esiste sî mai departe, iéra implinirea dorintieloru sa nu o denege. — Uníunea sa fia interna sî nu numai pre din afara."

Face mai departe o asemanare intre Angli'a sî Scoti'a, cari suntu la olalta de 150 de ani mai, si au fia ca-re parte institutiunile loru proprie sî totusi suntu patrioti buni ai Marei Bretanie sî unii sî altii.

Recomânda, ca sa nu urce pretiulu sarei in Transilvani'a, ci din contra sa o eftinesca si in Ungari'a. Mesur'a acést'a (suirea pretiului sârei) aru avé efecte rele politice.

Mai departe sî esprima dorinti'a de a se usiurá pre câtu se póte sortea românilоru din Transilvani'a, dar nu de a se ingreuná. Preste totu dîce, ca aru trebuí pusa mai multa sirguintia pentru radicarea materiala sî spirituala a acestui poporu, carele a fostu neglesu pana acum, nu mai intréba din vin'a cui.

Nationalitâtile suntu fratii unei familii, sî asiá detori'a fratiesca impune ajutarea sî spriginirea fratiloru, cari au mai multa lipsa de ajutoriu. Intre acestia sunt românii sî rutenii. Prin binefaceri mai curendu se castiga animile.

„Cucerirea cea mai adeverata e cea morala, cucerirea spirituala."

Sib. Bl, in nrulu 16, se ocupa de problem'a universitâtiei de acum. Dupa o fugitiva prívire asupra faseloru de demoralisarea constitutiunei prin inlocuirea functiunariloru in puterea ordonantieloru sî a ordinatiuneloru sî apoi prin asolutismu, sî dupa intrarea in viatia a puncteloru regulative, prin birocrutismulu, carele a redusu constitutiunea la o simpla numire: simtiementulu de constitutiunalismu numai cá prin minune s'a strecuratu pana la generatiunile de astadi.

„Presentulu in adeveru are mare asemenare cu anulu 1790 (candu s'a facutu restauratiunea dupa mortea Imperatului Iosifu II.). Sî acum amu trecutu preste unu periodu absolutisticu, carele involvea delaturarea drepturiloru tierei sî a celoru ce chiaru pre langa regulative mai remasese natiunei (sasesci). Sî acum M. S. Regele a pronuntiatu sî garantatu restituirea constitutiunei pentru regatulu Ungariei intregu, prin urmare sî pentru natiunea sasésca. Sî acum mai afla natiunea in câte unulu din functiunari câte unu inimicu alu desvoltârei popularie. Iéra vine necessitatea, cá natiunea sasésca sa cérna institutiunile ei cele defectuóse de acum sî sa le curetie de sgura, acomodandu drepturile cele vechi legiloru din 1848, spiritului tempului sî recerintieloru libertâtiei sî egalitâtiei generale.

Iérasi aru fi detori'a universitâtiei natiunale de acum, de a corespunde recerintieloru tempului sî de a face de tempuriu propuneri potrivite, pentru ca ministeriulu reg ungurescu, fiindu dupa legile din 1848 respunsabilu, se va apucá in interesulu libertâtiei sî egalitâtiei generale, sî, spre a duce in indeplinire legile din 1848, va lucrá sî diet'a ungurésca va incuviintiá cele intemplate sî silita va decide sî fâra de a avé base indestulitóre.

Cu ocasiunea acést'a s'aru puté intemplá cá sa se pérda pentru tot'déun'a vre-unu dreptu scumpu pentru locuitorii tierei sasiloru, care dreptu de altmintrea nu s'aru opune nici egalei indreptâtîri nici legei uniuni a Transilvaniei cu Ungari'a.

Universitatea, va corespunde acestei probleme momentóse ?

Procederea ei la computurile natiunale , asiá dara unu objectu din lini'a din urma in periodulu de fatia ; procederea ei la adress'a câtra in. regimu, se pare, durere , a dá putîna sperantia.

Ea sa fia respundiatória , déca se voru face pasi din partea regimului in interesulu locuitoriloru tierei sasiloru, dara fâra de conlucrarea universitâtiei sî póte nu de totu corespundietoriu proprieloru referintie din tiér'a sasiloru , déca universitatea iérasi nu are putere de a se desbracá de catusiele birocratice , care impedeca reform'a impregiurâriloru nóstre natiunale. Sî istori'a va judecá.“

„O schimbare repede s'a facutu, dupa cum se vede,“ dîce Tromp. Carp. vorbindu de politica din afara, „in politic'a puteriloru occidentali, sî déca acést'a schimbare nu va fi aparinte numai , apoi negresitu ca resbelulu occidentale amanatu, atrage sî amânarea resbelului orientale.

Ceea ce confunda pre ganditorii politici este unirea Prussiei cu cele lalte puteri, spre unu communu accordu.

Se asigura ca Serbiei i s'a notificatu din partea puteriloru occidentali, incetarea a ori-ce tentative de ostilitate portiei sî chiaru guvernului nostru (românu) aru fi venitu, dupe cum se assicura, ca trebue sa se moderese.“

Plotocolulu.

Adunarei generale a Asociatiunei natîunale din Aradu pentru cultur'a poporului romanu pe anulu V. alu Asociatiunei, adeca 1867/8.

Siedinti'a I.

tienuta in Aradu in sal'a comitatense in 9/21 octovre 1867.

I. Membrii Asociatiunei, in urmarea decisiunei direptiunali cu datulu 24 aug. a. c. nr. 90 prin carea adunarea generala s'a conchiamatu pe 21 octovre a. c. fiindu adunati pe dîu'a acést'a intr'unu numeru insemnatu sî corespundiatoriu deplinu statuteloru Asociatiunei,—la propunerea ilustrisimului domnu Ioane Siorbanu primului vice-presiedinte alu Asociatiunei, prin o deputatiune alésa din sinulu celoru adunati a invitatu pre Il. sa Pré santitulu domnu Episcopu diecesanu sî presiedinte aluasoci atiunei Procopiu Ivacicoviciu la siedinti'a adunarei generale, care apoi la 10½ óre innainte de média-di infatisiandu-se in localitatea desemnata pentru adunarea generala, sî ocupandu scaunulu presidialu prin o cuventare insufletitóre la activitate pentru prosperarea Asociatiunei nóstre, dechiara adunarea de deschisa.

In firulu acestei cuventari Pré santi'a sa d. presiedinte, cu inima doiósa sî aduce aminte de perderea nereperabila, ce o-a suferitu in decursulu anului trecutu Asociatiunea acést'a precum sî natitiunea intréga prin mórtea fostului membru fundatoriu sî la inceputu vice-presiedinte alu Asociatiunei, mai apoi comite supremu alu comitatului Aradu d. Georgiu Popa, asemene sî prin mórtea fostului membru alu Asociatiunei nóstre Alesandru Conte Sterc'a Siulutiu archiepiscopu sî metropolitu greco-catolicu romanu;— la cari amintiri adunarea generala adencu petrunsa de acést'a perdere indoita natiunala, invitata prin Ilustrisimulu domnu presiedinte, cu pietate adeverata a rostitu pentru odichn'a sufletului loru: „usióra se li fie tierin'a“.

2. D. commembru Dr. Iosifu Hodosiu intr'o cuventare, alaturata ací la protocolu sub A) ca resunetu la vorbirea de deschidere a presiedintelui desfasiura formarea societatiloru private, a familieloru sî a asociatiuniloru, sî apoi vorbindu despre insemnatatea cea mare a culturei poporului preste totu, a trecutu cu deosebire la cultur'a poporului românu , multiemindu totdeodata ilustrisimului sî pré santitului domnu Episcopu presiedinte pentru zelulu, ce l'a desvoltatu, sî pentru ingrijirea, ce purure o a doveditu in interesulu acestei Asociatiuni;—la ce adunarea generala a uratu Ilustritatei Sale: multi ani ericiti sî sanetate indelungata.“

3. Ilustrisimulu d. presiedinte aduce la cunosciinti'a adunarei generale, cumca de comisariu regescu la siedintiele publice ale adunarei generale in intielesulu hartiei de sub B) subscrísa de vicecomitele primariu alu comitatului Aradu cu datulu de 18 octovre 1867 e denumitu domnulu Ludovicu Szabolczay, assessoru la Sedri'a comitatului Aradu,— ce se ie spre sciintia.—

4. La propunerea dlui Dr. Iosifu Hodosiu primita cu unanimitate,—

a) se esprime protocolarminte condolenti'a generala a Asociatiunei pentru perderea preameritatului sî neuitatului barbatu alu natiunei romane, membru fundatoriu alu Asociatiunei Georgiu Pop'a;—

b) se va insarciná prin direptiune unu membru alu Asociatiunei de a face la adunarea generala din anulu viitoriu unu panegiricu demnu de acestu barbatu, care a fostu unulu dintre factorii principali la infiintiarea Asociatiunei.—Acestu panegricu e apoi a se tipari pe spesele Asociatiunei in brosiura, in fruntea careia se se puna portretulu dupa fotografi'a cea mai nimerita a repausatului.— Brosiur'a e a] se imparti la toti membrii Asociatiunei, sî a se tramite in mai multe esemplare sî la alte Asociatiuni literare romanesci.

5. In legatura cu acést'a la propunerea dlui Vincentiu Babesiu asemene in unanimitate se esprime in protocolu condolenti'a Asociatiunei pentru perderea reposatului Archiepiscopu sî Metropolitu gr. cat. românu Alesandru conte Sterc'a Siulutiu ; incâtu, pentru eternisarea memoriei aceluiasi inse, nevoindu Asociatiunea din Aradu a preveni pre Asociatiunea li. rom. natiunala din Ardélu alu carei celu mai de frunte membru fundatoriu a fostu reposatulu—ingrigirea sî dispunerea in ast'a privintia o lasa Adunârei generale a Asociatiunei româue din Transilvani'a.

6. In intielesulu programului raportandu direptiunea Asociatiunei prin membrulu ei d. Ioane Goldisiu despre activitatea sa de la adunarea generala de anu, adeca de la 1866. decemvre 27 pana la 20 octomvre a. c. Pentru censurarea acestui raportu alaturatu aci sub. C.) precum sî pentru cele lalte afaceri sî interese,

se emi'u comisiunile urmatóre din sinulu adunarei generale adeca:

a) in comisiunea prima pentru raportulu intregu s'au alesu sub presidiulu dlui Dr. Iosifu Hodosiu, dd. Georgiu Vasilieviciu protopresviterulu Beiusiului sî Ioane Popoviciu Desseanu advocatu sî deputatu dietalu;

b) In comisiunea a dóu'a pentru cercetarea socotieloru sub presidiulu dlui Dr. Alesandru Mocioni deputatu dietalu s'au alesu dd. Alesiu Popoviciu advocatu si Stefanu Adamu advocatu sî Ioane Suciu notariu comunalu, éra d. perceptoriu Emanuilu Misiciu assessoru comitatensu pentru de a dá desluciríle recerute;

c) in a treia comisiune pentru compunerea preliminariului pe anulu viitoriu alu asociatiunei s'au alesu sub presidiulu dlui Vincentiu Babesiu jude la tabl'a regésca sî deputatu dietalu dd. Nicolau Philimonu advocatu, Georgiu Craciunescu profesoru de limb'a sî literatura româna la gimu din Timisiór'a, ér d. Ioane Goldisiu –vice notariu antaiu comitatensu— membrulu direptiunei pentru de a dá desluciri necesarie;

d) in a patr'a comisiune pentru facerea de observatiuni sî propuneri asupra modificatiuniloru facute in statute, s'au alesu sub presidiulu dlui Mironu Romanu protosincelu si directoru secundariu alu asociatiunei d. d. Ioane Popoviciu Desseanu advocatu sî deputatu dietalu. Lazaru Ionescu advocatu sî Constantinu Radulescu advocatu;

e) in a cince comisiune pentru cercetarea causeloru sî a socotieloru din lasamentulu lui Iova Cresticiu s'au alesu sub presidiulu dlui Dr. Atanasiu Siandoru profesoru d. d. Ioane Moldovanu notariu sî Nicolau Beldea asessoru consistorialu éra dlu Lazaru Ionescu advocatu pentru de a dá desluciri;

FOISIÓRA.

Pétra lui Osmanu.

Novela.

(„Convorbiri literarie“)

III.

(Urmare).

Intre ea sî densulu, erá nu numai diferinti'a verstei, disproportiunea fisicului, barier'a religiunei, amorulu pentru Mihaiu ; erá tóta repulsiunea ce esista intre virtute sî perversitate, intre bine sî reu. Antipathi'a ei pentru densulu erá instinctiva. Precum iubea pre Mihaiu, fâra a se intrebá pentru ce, totu astfeliu urea pre Osmanu. Acest'a insa nu erá omulu sa renuntie asiá de usioru la intreprinderile sele ; aceea ce nu putù dobendí prin rugaminti sî promissiuni, elu sperá sa capete prin viclenie séu violintia, sî pentru a nu scapá ori-ce ocasiune i s'aru fi pututu presentá , elu se puse a urmarí pretutindenea sî in totu tempulu, asiá incâtu devenì umbr'a ce se tînea necontenitu de pasii sei. De aru fi mersu Irin'a la biserica séu la jocu, in padure séu la isvoru, ea trebuea sa-lu intalnésca in cale urmarindu-o cu ochiulu , precum urmaresce fatalitatea pre omu. De-sî la inceputu Irin'a se ingrigí putînu de prigonirile obstinate ale Otomanului aruncandu-i de câte ori i-lu intalnea câte o privire rece sî despretiuitóre care i-lu pironea pre locu , totusi dela unu tempu incóce presenti'a lui , i devení nesuferita. Erá ce-va care o apesá pre pieptu, candu vedea ochii sei galbeni atîntiti asupr'a ei sî o presimtire secreta i spunea ca acestu omu voiesce sa o pérda cu ori-ce pretiu. De aceea , ea cautá câtu se póte sa-lu incungiure , sî déca din intemplare , i-lu intalnea fâra veste unde-va , se simtiea atâtu de neliniscita, incâtu de multe ori acésta elinisce se traducea in modu visibilu pre fisionomi'a ei. Astfeliu s'a intemplatu in dîu'a logodnei sele cu Mihaiu. Ea aru fi descoperitu negresîtu intentiunile otomanului câtra Mihaiu séu câtra tatalu ei, insa pre o parte o retînea unu simtiu de pudóre pré naturalu unei tinere fete, care pentru a destainuí asemenea lucruri aru fi trebuitu sa se inrosiésca de diece ori, sî póte chiaru sa-si atraga banueli séu presupuneri, pre alta parte se temea sa nu espue pre unulu séu altulu la ur'a sî resbunarea lui Osmanu.

De aceea preferí a se aperá de densulu in tâcere, crediendu mai alesu ca curend'a ei insotire cu Mihaiu o va pune in siguranti a de ori-ce periculu.

Osmanu nu incetá insa de a cautá in mintea sea vre-unu mijlocu pentru a ajunge la scopu.

— Ce draculu , — dîcea elu in glasu mare — sa-si bata jocu de mine o féta de tieranu ! Acést'a e prea multu . . . Sî pentru ce nu m'aru voí ea pre mine ?... Nu suntu eu celu mai mare aici ? . . . Nu mi se inchina mie toti dela micu pâna la mare ? . . . Nu amu eu destula avere sa cumperu Dorn'a intréga ? Sî cu tóte aceste sa nu potu face nimic'a ! . . . Sa tremuru cá unu copilu dinaintea ei sî ea sa rida de misieli'a mea !...... Dara la ce me mai numescu Osmanu ? La ce-mi mai slujesce iartaganulu la brâu !...

Sî in acést'a lupta intre amorulu seu propriu sî neputinti'a de a reusî, fati'a sa urita sa contractá de turbare.

Mâne se cununa, striga elu lovindu cu piciorulu in pamentu , mâne va fi in bratiele lui Mihaiu ! . . . Sî eu ce facu? Sa remanu batutu, umilitu de o femee! Asta nu se póte! . . . Sa asceptu mai tardiu? Osmanu sa vie dupa Mihaiu? Ce gluma! Nici asta nu se póte! . . . Sa o rapescu acum indata, s'o furu! Dar atunci trebue sa parasescu Dorn'a ! . . . Sî unde sa me ducu ?. . .

Aci Osmanu se oprí ganditoriu câtu-va timpu; dar de odata, ca sî cându aru fi fostu miscatu de unu resortu nevedutu, elu tresarí; ochii sei luare espresiunea unei hotariri nestremutate, sî reincependu-si preumblarea cu pasi repedi sî neregulati „fie! . . .“ dîse elu, „me voiu duce ori sî unde; avere amu! Ce-mi pasa!—Ah Irino ! Irino ! restórnese pamentulu tu vei fi a mea ! . . . N'a fi dîsu ca lui Osmanu ei va stá o femeia in protiva ! “

Apoi esindu afara elu siuera puternicu sî unu Otomanu se presenta inaintea lui.

—Ali dîse Osmanu cu o vóce gramadita, sa-mi pregatesci indata o pluta buna sî sa-mi ajuti a stringe totu din casa. Mâne in dîori de dîu'a plecu.

—Vrei sa te muti din Dorna?

—Dar.

—Sî unde vrei sa te duci?

– Nu sciu.

—Ce insemnéza asta, Osmane? te vedu cam turburatu.

—Insemnéza ca ieu pe Irina cu mine sî me ducu din Dorn'a.

—Iei pe Irina eu tine ?. . . adaose Ali, plinu

f) in a sies'a comisiune pentru motiuni de sine statatóre si alte cause speciale s'au alesu sub presidiulu dlui Ioane Popoviciu Desseanu d. d. Ioane Damsi'a parochu, Mihaiu Sierbanu juras. comitatensu din Cianadu sî Dionisiu Cadariu advocatu.

7. La propunerea dlui Ioane Popoviciu Desseanu sî a dlui Mironu Romanu prin adunare cu tînerea formalitâtiloru usuate: S'au alesu respective s'au dechiaratu;

a) de membri ordinari ai Asociatiunei: 1 Petru Cradigatu tutoru orf. din Pecic'a pre ane cu 2 f. Teodoru Halicu jude cercualu 5 fl. 3. Mahaiu Sierbanu jurasoru comit. 5 fl 4. Ioan Munteanu Protopresviteru in Buteni 5 fi 5. Ladislau Bogdanu asessoru la trib. cambialu 3 fl. 6. Georgiu Ardelénu vice-fiiscalu in Temisiór'a cu 3 3 fl. 7. Ioann Radneantiu parochu in Bucovetiu 2 fl. 8. Georgiu Craciunescu prof. la gimn. din Temisiór'a 2 fl. 9. Alessandru Bocsinu par. in Méhkerék 2 fl. 10 Vasiliu Paguba jude cercualu 6 fl. 11. Petru Brassai din Kakaró 2 fl. 12. Ludovicu Brassai din Cociub'a 5 fl. 13. Georgiu Berariu jurasoru comit. 5 fl. 14. Ioann Rusu not. com. in Nadlacu 10 fl. 15 Georgiu Hornoiu jurasoru comit. 4 fl. 16. Vasiliu Sierbanu din Aradu 3 fl., 17. Andreiu Machi din Aldesti 10 fl., 18. Petru Morodenu invetietoriu 2 fl., 19 Stefanu Veduoi economu in Fenlacu 2 fl., 20. Dimitriu Piaculescu 5 fl., 21. Petru Popoviciu docinte in Temisiór'a 2 fl., 22. Ioann Piaculescu 5 fl.

b) de membri pe viétia ai Asociatiunei: 1 Georgiu Vasilieviciu protopresv. Beiusiului 100 fl, 2. Dionisiu Cadariu advocatu 40 fl.

c) de membri ajutatori ai Asociatiunei: 1. Ecatarin'a Mocioni pe anu cu 50 fl., 2. Iosefin'a Mocioni n. br. Brudern 5 fl, 3. Sofii'a Babesiu 3 fl, 4. Ann'a Hodosiu 5. fl., Elen'a Vasilieviciu nasc. Nicora 10 fl., 6. Olg'a Misiciu 5 fl., 7. Gabriel'a Ionescu 5 fl., 8. Liub'a Popoviciu 2. fl., 9. Baben'a Ebesfalváy 5 fl., 10. Matild'a Ebesfálvy 5. fl., 11. Hermin'a P. Desseanu 10 fl., 12. Aurelianu P. Desseanu 10 fl, 13. Elis'a Stanescu 3 fl., 13. Elis'a Stanescu 3 fl., 14. Mari'a Romanu 5 fl., 15. Paulin'a Radulescu 2 fl., 16. Ann'a Adamu 2 fl., 17. Clementin'a Comlosianu 3 fl., 18. Eufrosin'a Bochescu 3 fl., 19. Mart'a Veduvi 2 fl. totdeodata direptiunea e insarcinata cu estradarea diplomeloru pe partea acelor'a, sî e imputernicita, ca pe basea de chiaratiuniloru ce voru intrá deací innainte, se póta alege membrii noi in Asociatiune, sî cu abatere de la decisulu adunarei generale din 11/23 Maiu 1865. Nr. 32 puntulu 7 se póta inmatriculá fora noua alegere pre cei ce in decurgerea anului trecutu nu si-au renoitu ofertele anuale, déca aceia de aci inainte se voru dechiará ca voiescu a fi sî mai departe membri ai Asociatiunei, cu obligamentu sî pe anulu trecutu 1866/7.

8. D. Conmembru Mihaile Besanu assesoru la la tribunalulu comitatului Carasiu cetesce partea ultima a disertatiunei sale din anulu trecutu despre „Datinele romaniloru vechi la inmormentare“, sî cu acést'a siedinti'a de astadi—nefiindu altu objectu la ordinea dilei se incheia, defigendu-se continuarea ei pe mane-di 22. octovre a. c. innainte de média-di la 9 óre.

(Va urmá.)

Ideile fundamentale ale economiei natiunale.

(Urmare)

Grecii

cei vechi (pré tempulu republiceloru) credeau, ca unu omu cu averi mari e periculosu pentru statu; de alta parte erau de parere, ca prin aceea ca-si castiga cine-va averi mari radicandu-se asiá unu avutu cu starea lui materiala preste ceia-lalti concetatieni, va face pre acesti'a aternatori dela elu, sî prin acést'a aru fi vatemata egalitatea tuturoru concetatieniloru, care egalitate se privea de necesaria sî de conditiunea esistintiei statului. Ma traiau grecii sî in acea retacire, cumca prea mult'a ocupatiune cu economi'a rapesce cetatianului prea multu timpu, incatu nu'i remane regazu, ba nici voia nu aru parea avea a luá parte la desbaterile publice privitorie la politic'a statului.

Credeau seracii greci, ca prea mult'a ocupatiune in adunarea de avere li s'aru face cetatieniloru in patima sî asia s'aru strica poporulu grecescu. Pentru aceea nu e de miratu sî credu a fi numeratu destule cause, pentru ce s'au lasatu tóte ramurile de economia, precum agricultur'a, meseriile, comerciulu in manele sclaviloru sî ale claseloru de josu ale poporului, deórece dupa opiniunea publica de atunci era lucru dejositoriu pentru unu cetatianu grecescu care lua odata parte la desbaterile publice, a tiené de córnele plugului, a cóse vreunu anteriu, a vende piperiu séu alte producte de comerciu. Nefiindu dar economi'a natîunala la greci lucru de lauda, nici literatii greciloru nu s'au ocupatu cu scienti'a numitei economii.

La Romani

inca nu a statu economi'a natîunala in védia multu mai mare, numai acea deosebire a fostu intre romani sî intre greci, ca romanii nu se rusinau de doue ramuri ale economiei natîunale, adeca de agricultura sî de comerciulu mare. Demnitarii de statu nu se rusinau, ba inca le erau fala a cultiva pamentulu italicu, din care causa sî scriitorii romani amentescu cu deosebire despre agricultura in scrisorile loru; dar cá scientia sistematica desvoltata nu a fostu cunoscuta scienti'a economiei natîunale nici la romani.

Celelalte ramuri ale economiei natiunale au fostu cá sî la greci incredintiate sclaviloru sî unei clase de ómeni, cari nu aveau dreptu a se mesteca in afacerile publice.

In evulu mediu

séu mai bine dîsu in unele privintie evulu intunerecului, sciinti'a economicei natiunale inca nu a fostu mai favorita cá pre tempulu greciloru sî alu romaniloru; unele fenomene momentóse sî favoritórie pentru economi'a natiunale nu se potu trece cu vederea, dara se potu privî numai cá incercâri de transactiune din anticitate la referintiele moderne. Astfeliu de institutiuni au fostu corporatiunile meseriesiloru (in limb'a vulgara „tiehuri) s. a.; dara tóte institutiunile din evulu mediu pre lânga insusîrea buna ce aveau ca formandu-se societâti, in care industriesii se ajutá sî calificá in productiunea manufactureloru, aveau o parte rea, ca intrarea in astfeliu de asociatiuni erá aternatória dela voi'a celoru ce se aflá odate in astfeliu de asociatiuni, erá aternatória dela professiunea religionaria, dela nationalitate etc., ba ce e mai multu, erá aternatória sî dela referintie familiari, asiá incâtu unu meseriesiu capace de multe ori nu putea intrá in corporatiune fâra a aduce diferite jertfe, d. e. trebuiá sa ia de sotia pre fét'a cutârui sî cutârui maiestru cu influintia, séu sa se âsiedie intr'unu locu unde erá primitu in corporatiune, dara unde nu avea destulu de largu câmpu de activitate spre desvoltarea facultâtîloru sele in meseri'a in care erá deprinsu. Sístem'a staturiloru din evulu mediu adeca sistem'a feudala a adusu cu sine, ca unu statu nu avea pentru sustînerea sea asiá multe trebuintie cá in tempulu de fatia. O parte mare din lipsele statului se acoperira cu servitiu naturalu. Fondulu statului spre acoperirea trebuintieloru sele erá numerulu locuitoriloru capaci pentru servitiulu statului. Acestu numeru de ómeni pentru ca serveau se bucurau de unele prerogative, incâtu ei se ingrigeau de competintiele loru de multe ori mai bine decâtu candu aru fi fostu platiti din vesteri'a statului; dara fiindu ca controla nu prea erá, asiá tóta greutatea cadea pre economi, cu deosebire pre economii rurali, pentru ca acesti'a dupa ocupatiunea loru totudéun'a erau mai putinu inteliginti cá cei ce se ocupá cu alte ramuri din economi'a natiunala. Acésta stare anormala nu se intielege numai despre cei ce facea servitiu militarescu, ci se intinde sî asupra justitiei.

Cumca functiunariloru de statu nu li-a mersu reu in acele tempuri, se vede sî in dîu'a de astadi, ca totu se mai afla ómeni cari s'aru oferí a face servitiu statului asiá dîcendu numai pentru onóre, numai se aiba privilegiu sî se fia putînu controlati. Sub astfeliu de impregiurâri standu economi'a natiunala in evulu mediu nadusîta, sciinti'a acestei'a inca a trebuitu sa remana indereptu.

---

de mirare, dar ai uitatu póte ca ea se cununa mane cu Mihaiu?

—Ba nu.

—Atunci nu te mai intielegu.—Spune-mi, Osmane, ce ai de gandu sa faci?

—Vréu s'o furu in asta nópte. Eata totu! Nau vrutu sa mérga cu mine de buna voie, va merge de nevoie.

—A! Ah!... Pricepu acuma. Se vede ca mititic'a teau fermecatu reu cu ochiulu. Vrei se o stergi cum saru dîce dela nasulu lui Mihaiu. Dar cu ce mestesiugu ai de gandu sa faci acésta isbânda?

—Ti-oiu spune mai pe urma, Ali, pregatesce-mi antâiu plut'a sî vino iute inapoi!

Ali, deprinsu a ascultá de ordinele lui Osmanu, plecá indata sî preste o óra se intórse indata cu unu aeru satisfacutu.

—Pluta-i gata, dîse elu frecandu-si mânile, o pluta ferecata de minune; parca-i facuta inadinsu pentru Irina. O se ve duceti cá ventulu.

—Ali. sa incepemu a stringe buclucurile.

—Sa incepemu.

Sî amandoi se puse a culege totu de prin casa si a viri intro luda mare ce sta deschisa in mijloculu camerei.

—Nu uitá nimic'a, Ali!

—Naibi grija!

—Iea de colo chimirulu cu banii!

—Numai decâtu! Asta-i lucru de capetenie, mai alesu candu e vorb'a de a inblandi capriórele de munte.

—Pistólele suntu óre grijite?

—Cum e oglind'a?

—Iea sî covorulu de pe parete.

— Negresîtu! Dóra trebuie sa ve fia móle pe pluta.

— Dara ce mancare este?

— Eata colo in dulapu unu picioru de mielu sî dóue garafe de vinu. — Vi-i pre de ajunsu. O sa petreceti cá doi insuratiei in lun'a de miere. Dara ean spunemi cum ai sa....

— Ia lad'a in spate sî haide!

Ali ascultà fâra a mai asceptá vre-unu respunsu sî amandoi plecar, insarcinati de totu avutulu lui Osmanu spre loculu unde erá legata plut'a de malu.

Pe drumu, Osmanu parea ganditoriu, iéra Ali mergea veselu sî fâra grigia, siuierandu intre dinti unu aeru de munte cá sî candu n'aru fi fostu vorb'a de comiterea unei crime.

— Asculta Ali, dîse Osmanu dupa câtu-va tempu, in tóte dîlele spre amurgulu Irin'a are obiceiu sa se urce pre munte cá sa-si aduca capr'a a casa dela pasiune. Nimenea altulu nu se póte duce dupa dens'a, câci capr'a nu scie decâtu de glasulu ei. Noi ne vomu abtîné in crepatur'a stâncei ce vine lânga potica, sî indata ce vomu zarí-o trecendu, ne vomu aruncá amendoi pre dens'a; unulu o va redicá in bratie, celalaltu i va astupá gur'a sa nu strige sî apoi.....

— Hm! Dara déca n'aru fi singura, intempiná Ali, scuturandu din capu.

— Pentru ce dóra suntemu doi sî pentru ce avemu pistóle la brâu? respunse Osmanu cu unu tonu amenintiatoriu.

— Va sa dîca la nevoie trebuie sa...

— Se intielege! Nu o sa ne lasâmu dóra prinsi cá sióreculu in capcana!

Ali incetà de a siuierá. Ceea ce-lu puse pe ganduri, erá nu remuscarea consciintiei, nu enormitatea crimei ce trebuea sa consume, erá pericululu ce-si atragea sî elu, luandu parte la acést'a nocturna espeditîune.— Inimile inreutatite, câtu de deprinse aru fi ele cu crim'a, au totudeauna o portîune de lasitate.

Pe drumu mergendu, ii intalnire pe Ioanu flecau care venea de la malulu Bistritiei cu toporulu pe umere.

Buna vremé, jupane Osmane, unde te duci?

—La Pétr'a, sa vendu nisce plute.

—Se vede ca ai de gandu sa zabovesci multu acolo, de vreme ceti iei atatea buclucuri?

—Asiá ceva.

Sî Ioanu trecù inainte. Ear Osmanu parù fórte ingrijatu de acést'a neasceptata intalnire.

—„Cine mi lau mai scosu inainte — murmura elu in sine.—„Totdeaun'a trebue sa-lu intalnescu in cale — De cumva ilu va impinge pecatulu sa mérga cu Irin'a dupa capra, a lui e draculu!“

Tóte dispositiunile fura luate pentru rapirea Irinei. Osmanu asceptá numai sa insereze. In sfersîtu sórele asfintí, invelitu in nuori desi sî o nópte négra incepù sa imbrobode firmamentulu. Lun'a nu erá pre ceriu; numai ici colea se zarea pintre crepaturile nuoriloru câte o stea. S'aru fi dîsu ca natur'a insusi voiesce sa-lu ajute in criminal'á sea intreprindere.

— Sa mergemu, dîse Osmanu, apucandu pre Ali de mâna.

— Sa mergemu, dara n'aru fi bine sa...

— Ce mai este? i-lu intrerupse acest'a incretîndu din sprincene.

— N'aru fi bine... sa mai asceptâmu putînu; parca-i prea de vreme.

(Va urmá.)

Trecendu tempurile turburârei sî incependu a domní pacea in staturile Europei, a inceputu sa crésca sî sa infloréscа sî sciintiele; intre aceste vedemu sî pre sciinti'a economiei natiunale in deosebite sisteme rivalisandu cu cele-lalte.

In desvoltarea sciintiei natiunale deosebescu economistii natiunali trei perióde:

I. Periodulu intâiu din secululu alu XVI. pâna in secululu alu XVIII. Quesnay.

II. Periodulu alu doilea dela Quesnay 1758 pâna la Adamu Smiedt 1776.

III. Alu treilea periodu dela Adamu Smiedt pâna in tempulu de fatia.

(Va urmá.)

San Mihaiu (Com. Clusiului)
in 16 Ian. 1868.

Venindumi la mâna Nr. 100 din an. trecutu a „Telegrafului Romanu" am vediutu un'a corespundinti'a din Luncoiulu de josu (in Zarandu) in care on: parochu localu dupa ce inprosicà pe Dom. B. (corespundinte din Zarandu din Nr. 79 sî 95 ai acestui diuariu anului trec.) cu cate tóte dîce: ca Domnia sea,— adeca Dom. B. au facutu o suplica falsa in numele a dóue comune catra Maritulu Consistoriu archidiecesanu in care se cerea B de preotu.

Asceptümu cá Dom. B. sa se purifice in antea publicului — inse vediendu ca Domnia sea in Nr. 95 amintitu,— dechiara polemi'a cu d. S. terminata;— me vedu indatoratu in interesulu adeverului a aduce la cunoscintia onoratului publicu cetitoru ca: suplica despre care e vorb'a nu a facutu-o Dom. B. ci eu,—ba Dom. B. nau sciutu nimic'a despre ea pana ce au auditu tardiu dela respectivi poporeni— fiindu pe atunci — Aprilie an. tre. — in Zarandu cá actuariu la cartea funduale — acést'a amu fâcut'o la cererea câtoru-va locuitori din cele dóue comune cu G. S. in frunte, care se vedea contrariu mare preotului suspendatu. In acea suplica se cerea dela Maritulu Consistoriu archidiecesanu de preotu unu individu cu purtâri morale bune, sî aptu — iéra de domnulu B. numai atât'a s'a amintitu in suplica, ca ei, adeca subscrisii nu cunoscu pre altulu; totusi primescu pre cine le va recomendá respective orenduí maritulu Consistoriu.

Atâtá scin sî amu vediutu ca preotulu suspendatu sau silitu din tóte puterile a impaca poporulu sî ai cascig'a iérasi incredere prin — v . . . . . sî scadîndu stol'a pe jumetate — ce ia succesu cu o comuna, cu un'a ins'a nu pâna in dî'a de astadi. —

Cu aceste m'amu simtîtu datoriu domnului B. pentru salvarea onórei domniei sele.

Pentru aceea amu onóre a rugá pre onorat'a Redactiune cá sa binevoiésca a dá locu acestoru renduri in „Telegrafulu Romanu".

Grigoriu **Tamás** conducatoriulu comisiunei reg. la cartea funduale.

Principatele române unite.

Bucuresci 3/15 Ianuariu.

Camerile s'au deschisu astadi cu solemnitatea obicinuita. La 12 óre Mari'a Sea Domnitoriulu a intratu in sal'a adunârei deputatiloru, unde a fostu primitu cu entusiasmulu sî iubirea ce a sciutu a inspirá tuturoru româniloru adeverati. Tronulu, redicatu in sal'a siedintieloru, pentru Domnitoriu, Mari'a Sea a pronunciatu cu o voce puternica sî cu unu acentu petrunsu, in romanesce, mesagiulu de deschidere in modulu urmatoriu:

Domni Senatori, domni deputati!

Dorinti'a ce amu avutu de a me aflá in mijloculu representantiloru natiunei in cele dintâiu dîle ale anului m'au indemnatu sa ve ceru sacrificiulu de a parasí caminurile d-vóstre, in acele dîle in cari fia-care doresce sa fia incungiuratu de famili'a sea. Grab'a cu care a-ti respunsu la chiamarea mea, este o dovéda despre zelulu de care sunteti inspirati pentru binele patriei; prin acést'a a-ti doveditu ca sunteti petrunsi de datoriele d-vóstra, ca in tempulu de fatia este o necesitate cá puterile Statului sa se constituiésca cu o óra mai curendu spre a puté dá satisfacere cerintieloru imperióse ale intereseloru natiunali.

Suntu dara fericitu, domni senatori sî domni deputati, cá cele dintâiu cuvinte ce ve indreptezu sa fia urârile mele ardinti pentru prosperitatea sî desvoltarea iubitei nóstre tieri, cârei'a amu consacratu cu fericire viéti'a mea sî pentru care nu este nici unu sacrificiu ce mi s'aru parea prea mare.

Datori'a de inima indeplinita câtra tiéra sî d-vóstra, ne remane o alta datoria imperiósa, aceea de a ve dá séma de situatiunea tierei in genere și de administratiunea guvernului meu in parte. Numai atunci candu natiunea sî representantii sei voru cunósce bine starea lucruriloru in presinte, vomu putea pasî cu siguranti a spre viitoriu; numai candu veti cunósce bine procedârile, intentiunile guvernului meu, câile pre cari intielege a merge, veti sci de trebuie sa-lu spriginiti cu târia séu de trebuie sa-i desemnati altele.

Desacordulu manifestatu intre Camerile trecute sî guvernulu meu, neputendu-se prelungí fâra prejudiciulu intereseloru celoru mai vitale ale natiunei, amu usuatu de prerogativ'a ce-mi este data de constitutiune facendu apelu la natiune.

Chiamatu la tronulu Romaniei prin sufragiulu liberu alu intregei natiuni, nu voiu uitá nici odata sorgintea puterei mele. La ori ce impregiurare grava me voiu adresá iérasi la natiune sî totudéun'a prin mijlócele legali, câci de incercâri azardóse sî impunatóre, credu ca ea este satula dupa esperiintiele trecutului. Me voiu adresá la dens'a cu atâtu mai siguru cu câtu istori'a ne arata ca de câte ori guvernulu s'a adresatu cu lealitate sî incredere la natiunea româna, ea a sciutu a se redicá la inaltîmea impregiurâriloru, ori-câtu de grele aru fi fostu ele, sî a dá totu concursulu ce situatiunea reclama.

Alegerile pentru Camerile actuali s'au fâcutu, conformu constitutiunei, sub directiunea autoritâtiloru comunale care sî ele procedu din sufragiulu poporului.

Esercitandu-se sub unu regimu in care libertatea pressei sî a intruniriloru este fâra margini sî fâra controlu, lupt'a electorala nu a pututu avé altu moderatoriu decâtu bunulu simtiu alu poporatiuniloru. Cu tóte aceste, avemu fericirea de a constatá ca liniscea a domnitu in tóte alegerile, ordinea nu a fostu unu singuru minutu turburata in tóta intinderea Romaniei sî ca natiunea a doveditu din nou a ei maturitate care va avé asupr'a opiniunei publice europene o inriurire favorabila pentru noi. Din purtarea ei lumea se va incredintiá, speru, ca suntemu la inaltimea institutiuniloru nóstre sî ca stabilitatea in Romani'a nu mai este amenintiata. Acésta convingere odata dobendita de Europ'a, va avé de resultatu de a inlesní incheiarea de conventiuni care voru dá o solutiune cestiuniloru jurisdictiunei consulare, patenteloru sî posteloru straine in Romani'a.

Potu, domniloru, sa ve anunciu ca suntu negotiâri incepute spre acestu scopu sî ca guvernele Majestâtiloru Loru, Imperatii Russiiloru sî Austriei au manifestatu intentiunile loru bine voitóre de a incheiá cu noi asemenea conventiuni. Câtu pentru cele-lalte puteri avemu increderea ca ele voru aretá aceeasi buna vointia de a resólve aceste cestiuni, cari nu potu fi decâtu favorabile desvoltârei intereseloru comerciale sî industriale atâtu ale supusiloru loru câtu sî ale tierei.

Vinu acum la o cestiune ce in dîlele din urma a devenitu fórte delicata, cestiunea Israelitiloru. Cu acésta ocasiune repetu declaratiunea ce in mai multe renduri a fâcutu guvernulu meu. Déca natiunea româna in alte tempuri nu s'a abatutu dela principiele de umanitate sî de tolerantia religiósa, ea nu va incepe astadi, in alu XIX-le seculu, sub domni'a mea, a violá aceste sânte principii. Sî déca unii profitandu de óre-cari suferintie economice, s'au incercatu a pune cestiunea pre terâmulu religiosu sî au cautatu a desceptá simtiemintele de ura contr'a israelitiloru in genere, precum s'a vediutu in ultimele evenimente la Calarasi, Berladu, puteti fi siguri ca acele cercâri se voru nimicí, câci legile tierei dau destule mijlóce guvernului meu spre a descoperí adeverulu sî a pune capetu unoru asemenea uneltiri, câtu sî spre a asigurá societatea româna contr'a releloru resultate economice ce aduce dupa sine vagabondagiulu.

Reformele radicali ce s'au fâcutu in acesti din urma ani in Romani'a, schimbandu conditiunile deosebiteloru clase ale societâtiei sî chiaru ale intereseloru materiale, lips'a de tempulu necesariu spre a face tóte legile speciali sî mai alesu administrative cari se conduca pre functiunari in regularea afaceriloru de tóta dîu'a, nestabilitatea guverneloru pâna la fundarea unei dinastii, suntu cause atâtu de puternice pentru ca administratiunea sa fia inca departe de a respunde la tóte indatoririle sele, cu tóte aceste multiamita spiritului de asimilare alu poporului românu, a fostu destulu scurtulu intervalu de unu anu si jumetate pentru cá sa putemu constatá o simtitóre imbunatatîre in administratiunea nóstra.

Prin o schimbare radicale a conditiuniloru proprietâtiei sî muncei, care in alte tieri s'a fâcutu in tempu de secule, lumea erá forte multu sî cu dreptu ingrijata, ca productiunea agricola sa nu fia redusa asiá, incâtu abiá se ajunga la strictulu nutrimentu alu locuitoriloru sî astfeliu esportatiunea, pâna acum mai singur'a sorginte de avutia a Romaniei sa inceteze. Doi ani insa au fostu indestulu la noi pentru ca libertatea muncei sî a proprietâtiei sa dea ródele cele frumóse sî pentru cá românii sa se póta orientá in nóu'a loru conditiune cá producatori. Astfeliu s'a vediutu in anulu incetatu, ca productiunea agricola a intrecutu pre a tuturoru aniloru ce au precesu aplicarea legei rurale; fâra presumtiune potu dîce ca administratiunea nu a contribuitu putînu la acestu resultatu prin o active sî inteliginte procedare a inlesní contractârile sî a le esecutá la tempu sî intr'unu modu dreptu sî nepartinitoriu.

Legi pentru crearea unei case de asigurare contr'a fómetei sî a epizootiei, pentru politi'a rurala, menita a pazí averea sî producerea cultivatoriloru, pentru descentralisarea administrativa, care are de resultatu a dá intereseloru locali o mai rapede satisfacere, pentru crearea de câi judeciane sî comunali ce vi se voru presentá in acésta sessiune, voru dá aventu sî impulsiune producerei natiunale.

In ce se atinge de finantiele tierei, munistrulu meu de finantie ve va supune, cu ocasiunea bugetului, situatiunea loru. Nu me potu insa oprí de a constatá aici imbunatatîrea ce s'a efectuatu dejá sî in acésta ramura. Acést'a o datorimu barbatiei poporului care, ajutatu de bunecuventarea divina, a indoitu producerea natiunale, o datorimu unei perceptiuni mai active sî mai scrupulóse a venituriloru sî unei mai drepte repetîri a plâtîloru.

(Va urmá)

Varietâti.

*** La inmormentarea Impetului Massimilianu s'a insinuatu urmatorii representanti ai suveraniloru europeni:

Baden: prin insarcinatulu de afaceri dlu de Molenbeck.

Bavari'a: prin Inaltimea sea Principele Ludovicu in missiune speciala.

Belgiulu: prin contele Vander Straten-Ponthoz Maresialu supremu de curte alu Regelui sî prin dlu Majoru Van der Schmieszen sî prin insarcinatulu de afaceri in Vien'a Petteurs.

Britani'a: cá representantu alu M. S. Reginei Victori'a: Lord Raglan sî Lord Seymour, camerari ai Reginei, cá representante alu Principelui de coróna de Wales vice-comitele Hamilton.

Franci'a: la insarcinare speciala prin ducele de Grammont cu ambasad'a intréga.

Hessen: prin tramisulu mareducale sî imputernicitulu ministru bar. Henricu de Gagern.

Ioanitii (Ordinu): prin tramisulu conte Kolowrat-Krakowsky.

Itali'a: prin insarcinatulu de afaceri din Vien'a cav. Blanc sî cav. Curtopassi fostulu agentu in Messicu.

Statulu Papei, prin nunciulu apostolicu Falcinelli.

Portugali'a, prin tramissulu estraordinariu vicomte de Santa — Quiteria.

Prussi'a, prin ajutantulu generalu alu M. S. Regelui de Brauchisch sî prin deputatiunea regimentului de dragoni, carele pórta numele Maj. S. de odinióra, condusa de colonelulu bar. de Willisen.

Russi'a: prin tramissulu estraordinariu sî ministru plenipotentiatu conte de Stackelberg.

Sacsoni'a; prin I. S. Principele Georg.

Svedi'a sî Nordvegi'a prin tramisulu estraordinariu sî ministru plenipotentiatu dlu Duë

Würtembergulu: prin vice maiestru de staule reg. bar de Hügel.

Principele Romaniei: prin dlu. Demetriu Brateanu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unn anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 4. ANULU XVI.

Sabiiu, n 14|26 Ianuariu 1868.

Procederea.

„Placerea venatórei e totu deun'a mai multu vrednica de câtu venatulu, sî neintielegerea carea vine numai de acolo, ca fia carele pendesce dupa adeveru in alta pusetiune, e intielegere in caus'a principala sî isvorulu celu mai fecundu alu unei stimâri imprumutate; numai pre acést'a potu barbati intemeiá amicitii“, dîce Lessing.

Déca aru fi, cá in procederile ómeniloru catra scopuri mari sa se folosésca de macsim'a citata, atunci sî opiniunile divergente nu aru puté aduce ómenimei alta, dcâtu unu materialu bogatu de invetiatura pentru afacerile vietiei. Altfeliu cându cinevá se pune la penda, nu pentru unu scopu mare, ci pentru unulu séu pentru mai multe, altor'a necunoscute, scopulu celu mare póte scapá tuturoru pendasiloru din naintea ochiloru si pre cine are sa cada responsabilitatea, nu mai póte fi indoiala.

Dóue idei mari au ajunsu in dilele nóstre la o valóre positiva sî adeca: libertatea individuala sî egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru.

Cea dintaiu a derimatu toti pâretii, câti mai erau inaltiati intre diferitele clase a le societâtiei omenesci, cesta din urma a procesu mai departe sî a ruptu bariere de staturi, cari despartiau pre unele popore intre sine sî le au apropiatu in unulu sî acelasi statu, precum e in Itali'a, séu in o federatiune, precumu se intempla in Germani'a.

Emanatiunile acestoru idei nu au pututu remané fara de nici o inriurintia sî asupra Austriei. Sî ce e mai grandiosu, aici insusi Domnitoriulu a luatu initiativ'a, cu scopu de a restaurá cuprinsulu tieriloru sele, conformu recerintieloru acestoru idei mari, incetatienite in cea mai mare parte a Europei.

Dara, carele va fi acelu omu, carele sa póta gasí form'a cea adevarata la intai'a cercare? Mai alesu la noi, unde sistemele trecutului, nu au cautatu a aduce deosebirile cele multe la o omogenitate, ci, cá sî mediculu nepriceputu, s'a multiamitu cu paliative, cari sa arate ceva in afara, iéra reulu numai sa-lu ascunda.

In asemene impregiurâri cându se rumpe asi'a cu trecutulu, atâtu in sistem'a staturiloru europene, câtu sî in a statului nostru, detori'a nóstra principala era inainte de tóte grigi'a de noi insine Spre scopulu acest'a eramu datori a stá toti la penda.

Cum amu statu in tempulu constitutiunalismului centralisatoriu sî ce amu castigatu atunci, ni e cunoscutu, asiá precum ni e cunoscuta sî valórea, la care s'a pututu radicá castigurile nóstre in aplicatiunea practica. O apretiuire adeverata va sci sai atribuie viitoriulu.

Acést'a stare de lucruri nu si-a pututu dobendi consistenti'a, sî dela 1865 incóce vedemu ca se intreprindu noue reforme in costituirea tieriloru sî populatiuniloru din imperiu.

Ceea ce ne privesce pre noi românii, putemu dîce, ca pre noi ne aflà acésta reinnoita revolutiune pacinica sî veninda de susu, in trei deosebite provincie: in dóue egalu indreptatiti individualminte, in puterea principiului generalu, prochiamatu inca inainte cu dóue dieci ani, sî in Transilvani'a, in puterea unei legi speciale, carea insa nu cuprindea mai multa positivitate decâtu principiulu generalu, pentru ca noi totu nu aveamu mai multu folosu de legea nóstra, cá ceia-lalti din alte provincii. Tóta tiér'a nóstra erá sî acum impartîta in comitate unguresci, in scaune sî districte secuiesci sî sasesci.

De nou ne aflâmu provocati a stá la penda sî aici pusetiunile s'au impartîtu.

Impartirea s'au fâcutu pentru noi transilvanenii in activisti sî „passivisti“.

Activistii conformu insemnatatei cuventului sî dupa cum se vede din inceputulu activitâtiei loru la diet'a din Clusiu (1865), au acceptatu initiativ'a Domnitoriului, pre lânga reserv'a pretensiuniloru loru legale, va se dica, basate pre legi anteriore (de mai inainte). Efectuln a fostu, ca in intielesulu rescriptului convocatoriu la Pest'a, transilvanenii mergu la diet'a de acolo, cá transilvaneni, sî de-sî in principiu, conformu legiloru din 1848, luate de bas'a operatiuniloru de reforma, uniunea e pronunciata, ei suntu inca cá transilvaneni, pâna candu cestiunea uniunei nu se va deslegá definitivu.

Amu fi doritu sî noi, cá deputatii români din Transilvani'a la diet'a din Pest'a, candu s'a atinsu unele impregiurâri speciale de a le nóstre, sa fia radicatu cuventulu Sî aici venimu la acea parte a activitâtiei, carea la prim'a vedere séu audîre póte aruncá o umbra de necorectitate in purtarea celoru ce au imbratîsiat'o. Nu le facemu insa imputare din dóue impregiurâri, un'a, pentru ca pusetiunea loru erá ingreunata fórte multu prin strigatele cele multe de totu feliulu, ca „ei reu facu de au mersu la Pest'a“; prin acést'a unii s'au impedecatu de nu s'au dusu pâna mai târdîu, altii nu su dusi pâna in diu'a de astadi, de-sî au primitu mandate dela alegatori sî resultatulu fu, ca s'au adusu descuragiu sî esitare in cei ce erau acolo, cu alte cuvinte, li s'au subtrasu o parte buna de spriginulu moralu ce trebuea sa-lu aiba. Alta impregiurare pentru ce nu facemu imputare e, ca cestiunile cele vitale, ce ne atingu pre noi, au a fi deslegate dupa acést'a, va se dîca nu au venitu inca pre tapetu.

„Passivistii“ nostri insa, abiá se pusera la pend'a passiva sî eata-i ca o tulescu dupa subscriptiuni pre cart'a bianc'a prin tiéra sî substernu apoi o suplica afara de tóte formele constitutiunali.

Noi nu amu amintí aceste lucruri neplacute sî nóue sî publicului, déca nu amu observá pre ici pre colea, ca suntemu banuiti de a fi stricatu totu noi prin procederea nóstra causei natiunali sî déca nu ni s'aru face sî imputâri, ca pre lânga tóta procederea nóstra nu amu facutu acuisitiuni mari pre terenulu natiunalu.

De aceea avemu inca a insemná, ca déca unii prochiamara atunci principiele de incompatibilitatea amploiatiloru de a fi representanti ai poporului, pentru ca nu potu avé de de dóue feliuri de opiniuni; déca se comandara din tóte puterile, totu din acelesi pârti, a nu merge la dieta sî acei ce mergeau se stigmatisau de tradatori de natiune, sî prin aceste sî altele ca acéstea s'a adusu ametiéla sî indoiéla intre ómeni, e mai multu decâtu neomenesce de a face imputâri: ca pre lânga tóta activitatea nu s'a fâcutu nimic'a.

De stau passivistii cu sinceritate la pend'a loru, pentru ca opiniunile politice nu suntu condamnabile, sî nu alergau in drépt'a sî in stâng'a, puteau sî unii sî altii sa-si urmeze neconturbati carârile loru. Ori cari dintre cele dóue pareri, aru fi nimeritu cararea cea adevarata, aru fi fostu o bunetate pentru natiune sî trebuie sa ne fia de invetiatura pre venitoriu, ca sustinerea unei pareri sa nu fia mai pre susu de binele comunu, va sa dîca, mijloculu sa fia coordinatu scopului, dara nu scopulu subordinatu mijlocului.“

Dupa ce noi nu amu facutu alt'a decâtu amu urmatu a tiné pasu cu straformârile emanate de susu, fara prejudetiulu sî fara perderea din vedere a causei natiunali; dupa ce pre lânga aceste lucrurile cele care taia in esistinti'a natiunala au sa urmeze sî atunci sa se probeze resultatulu actiunei, credemu ca imputârile nu au inca loculu, sî déca aru fi causa de vre un'a, apoi dieu! nu noue este de a ni se face. Acést'a aru insemná atât'a, câtu a imputá acelui ce a dîsu d. e. plugariului: sa caute cá sa are, candu e de aratu, sa sape cându e de sapatu, sa secere cându e de seceratu, sa culéga cându e de culesu,—ca pentru ce nu a facutu sa sî plóue la tempulu seu?

E tempulu supremu de a ne trage sém'a cu noi insine despre detoriele nóstre; a ne pune la loculu unde detorimu natiunei sî patriei cá sa stâmu, câci altfeliu „placerea“, de carele trebuie sa fie insufletitu ori ce iubitoriu de interesele natiunei sî patriei sele, devine o fremantatura chinuitoria, carea termina cu o oboséla pentru noi toti, o oboséla, carea impedecândune de a lucrá cându va fi pre tapetu cestiunea natiunalitàtiloru si alte cestiuni, vomu remané cu totii pagubiti.

Delegatiunile.

In legatura cu cele amintite in nrulu trecutu la ev. pol. despre delegatiuni, impartasîmu ca Delegatiunea ungurésca, a tînutu Dumineca siedintia de clubu in otelulu „Frankfurt“, sî s'a intielesu ca Luni la 1 óra d. m. candu o va primí Maj. Sea, sa mérga sub conducerea presiedintelui ei de etate, conte Antoniu Mailatu.

Luni la 1 óra, in audiintia la Maj. Sea, conducatoriulu delegatiunei unguresci Mailatu cetì urmatórea cuventare:

„In virtutea articulului de lege XII din 1867 santiunatu prea gratiosu de M. Ta, ne-amu adunatu aici ascultandu de chiamarea M. Tale. Mai inainte de ce vomu procede in modu legalu la deslegarea prea importanteloru nóstre probleme, este detorinti'a nóstra placuta sa punemu la piciórele M. Tale credinti'a nóstra mostenita, aderinti'a nóstra nemiscata sî omagiulu adencu simtîtu, sî de a ne recomandá cu umilinti'a pré inaltei gratii regesci.“ (vivate).

Majestatea Sea respunse:

„Salutu delegatiunea dietei unguresci pre terenulu la care a chiamat'o legea. Amu convingerea, ca constitutiunea stravechia istorica a regatului Ungariei a dobenditu in acésta institutiune numai o garantia nóua, sî impartasîndu dvóstre acésta convingere, straduinti'a patriotica o veti indreptá cu tóta energi'a a deslegá cestiunile intereseloru comune in contielegere sincera sî incredere reciproca spre binele tuturoru popóreloru mele.“

Maj. Sea Imperatulu vorbí apoi deosebi câte-va cuvinte cu fia-care delegatu.

Delegatiunea senatului imperialu se adunà dumineca spre a se constitui sî a alesu de presiedinte pre contele Antoniu de Auersperg sî vice presiedinte pre Kaiserfeld. Cu asta ocasiune presiedintele amintesce delegatiunei ca dualismulu, carele representa imperiulu, are sî pârti de acele cari insufla grigi'a, acést'a nu se póte negá, dara spereza multu dela vointi'a cea buna a delegatiuniloru.

Luni la 3 óre avù si acest'a audientia la M. S. Imperatulu, la care ocasiune presiedintele delegatiunei conte de Auersperg se adresa catra Imperatulu cu urmatórele cuvinte:

„Aducandusi aminte de chiamarea oficiului ei, cunoscendu marimea sî greutatea problemeloru cu care e insarcinata, delegatiunea acést'a, cu credintia sî alipire catra tronu, in intielegere fratiésca cu representantii celeialalte parti a imperiului, cu straduinti'a sî perseveranti'a va conlucrá la deslegarea favorabila a problemei, cá sa se implinésca binevoitórele tendientie a le Majestâtiei Tale, cá interesele monarchiei intregi sa fia garantate pentru totu de un'a sî tocma prin acést'a sa fia sî binele tieriloru representate in senatulu imperialu garantatu sî intaritu.

Maj. Sea a respunsu:

„Bineventezu cu tóta increderea pre cea dintâia delegatiune tramisa din senatulu imperialu sî dîcu ca va succede nisuintieloru ei patriotice, cari suntu pentru binele sî puterea monarchiei, cá problem'a ce ia avisatu constitutiunea sa duca câtra o deslegare curenda sî indestulitória. — Unu atare resultatu alu desbateriloru Dvóstra, fiti incredintiati, va contribuí esentialminte la radicarea increderei popóreloru Austriei in institutiunile cele nou intemeiate sî la aflarea de nóue garantie a libertâtiloru loru in constitutiune.“

Unu intreitu „Hoch“ sî apoi vorbi cu fia care delegatu cateva cuvinte sî parasi sal'a.

Ambele delegatiuni se ócupara apoi de regulamente. Siedintiele le tienu, cea ungureasca in salele fostei cancelarie aulice unguresci sî cea nemtiésca in cele a casei de susu a senatului imperialu.

Protocolulu.

Adunarei generale a Asociatiunei natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului romanu pe anulu V. alu Asociatiunei, adeca 1867/8.

Siedinti'a II.

tienuta in Aradu in 22 octovre 1867.

9. Pentru autenticarea protocolului din siedinti'a de ieri sî de astadi a adunarei generale.

se voru face dispositiunile necesarie innainte de incheierea siedintiei de astadi.

10. Comisiunea prima pentru esaminarea raportului intregu alu direptiunei (Nr. prot. 6 lit. a.) prin referintele séu dlu Georgiu Vasilieviciu raportédia sub D), cumca raportulu generalu alu directiunei s'a aflatu in tóte conformu acteloru sî intereseloru Asociatiunei, propunendu totu deodata a se luá la cunoscintia sî a se aprobá procedur'a directiunei, ér in câtu pentru infiintiarea colectureloru prin cercuri, denumirea colectantiloru sî suplinirea regulamentului de casa,— comisiunea, apretiuindu causele, pentru cari direptiunea n'a pututu corespunde acestoru insarcinâri, propune: ca direptiunea se fie insarcinata de nou a-si continuá sî respective a-si indeplini lucrurile in anulu viitoriu. De óra ce inse din raportulu generalu alu direptiunei se vede, ca fórte multi dintre membrii Asociatiunei suntu in restanti'a de mai multu tempu cu ofertele loru anuale,—comisiunea propune: ca directiunea se fie insarcinata a luá tóte mesurele cuviintióse pentru incasarea acelora restantie, purcediendu in contr'a renitentiloru chiar sî pre calea procesului, sî in urma propune: a se dá multiamita protocolara directiunei pentru dielulu ce la doveditu intru inaintarea materiala, morala sî spiretuale a Asociatiunei.

Adunarea generala aproba raportulu generalu alu directiunei despre lucrârile sale de la 27 decemvre 1866 pana la 20 octovre 1867 st. n., sî apretiuindu causele, pentru cari dens'a n'a potutu corespunde pe deplinu insarcinâriloru primite de la adunarea generala trecuta, se insarcina de nou a infiintiá colecture prin cercuri, a denumí colectanti, sî a indeplini regulamentulu de casa. In câtu pentru restantiele oferteloru anuale din partea membriloru Asociatiunei,—adunarea cu adenca dorere ie la cunosciintia nepasarea, ce o-a aretatu o parte mare a membriloru sei in platirea tasseloru oferite, dreptu aceea direptiunea e insarcinata a consemná innainte de tóte pre acei membri ai Asociatiunei, cari suntu in restanti'a din anulu 1863, 1864 sî 1865, a castigá de la densii documintele recerute, din cari saru puté constatá obligatiunea loru, sî apoi a incercá tóte medilócele mai blande provocandu-i chiaru dupa nume sî prin colectanti sî—in casu de lipsa sî—prin diurnale, sî déca nimicu n'aru folosí , pasí pe calea legei prin fiscalulu Asociatiunei in contr'a renitentiloru.

In urma adunarea generala rostesce multiamita protocolara directiunei pentru activitatea sá.

11. Comissiunea a dóu'a pentru cercetarea socotiloru din anulu trecutu (Nr. prot. 6 lit. b) raportédia sub F.) prin referintele seu dlu Ioane Suciu cumca cass'a Asociatiunei

a) a primitu gat'a ca remanenti'a cassei din anulu trecutu o suma de	fl. 335.—
b) la cass'a de pastrare din Aradu a fostu depusi	fl. 210.90
c) de la membrii Asociatiunei au incursu din 26 dec. 1866 pana la 20 octovre 1867.	fl. 1326.48
la olalta	fl. 1872.38

din acést'a suma s'a solvitu

a) pe tru localitatea direptiunei	fl. 138.33
b) studintiloru stipendiati din anulu 1865/6 o restantia de	fl. 340.—
c) stipendiile preliminate pe anulu 1866/7 cu 600 fl.	fl. 550.—

La puntulu acest'a e de insemnatu ca doi teneri stipendiati unulu cu 40. fl. altulu cu 10 fl. nu sî-au primitu inca competinti'a din causa, ca n'au tramisu certificatele recerute.

d) notariului direptiunei, fiindu-i preliminatu pe 7 luni unu salariu de 300 fl. v. a. s'a platitu sî pea 7 luna. 50 fl. la o lalta	fl. 350.—
c) pentru lemne in locu de 50 fl. preliminati	fl. 11.30
f) servitoriului pe 7 luni	fl, 76.91
g) pentru lumini in locu de 25 fl. preliminati	fl. 7.76
h) pentru jurnale in locu de 100 fl. preliminati	fl. 77.43
i) pentru cancelaria in locu de 25 fl.	fl. 23.05
l) pentru diplomele membriloru Asociatiunei, desí acést'a suma nu s'a preliminatu in specialu	fl. 100.—
la o lalta fl. 1674.78	=1674.78

Subtragendu-se acést'a suma din venitulu de 1872 fl. 38 cr. remane in cassa fl. 197.60

Comissiunea, aflandu tóte pusetiunile erogatiunei documentate propune incuviintiarea acestei socóte, atatu pentru spesele preliminate, câtu sî cele in specialu nepreliminate in bugetulu anului trecutu.—

Lucrurile directiunei in partea erogatiuniloru se aprobédia intru tóte, éra deosebi perceptoriulu Asociatiunei se absolva de tóta respunsabilitatea ulterióra.

12. Comissiunea a trei'a (Nr. 6. lit. c) incredintiata cu compunerea preliminariului pe anulu viitoriu raportédia sub F. prin referintele seu d. Georgiu Craciunescu cumca:

a) punendu-se venitulu sperativu de la membrii Asociatiunei la o suma de	fl. 1800.—
b) sî aflandu-se in cass'a Asociatiunei in bani gat'a	fl. 197.50
perceptiunea ar face	fl. 1997.60

din acést'a suma ar fi de preliminatu

a) stipendiulu din anulu trecutu alu celoru doi teneri, cari nici pana acuma nu si-au radicatu banii	fl 50.—
b) pentru localitatea directiunei	fl 160.—
c) salariulu notariului pre unu anu	fl. 600.—
d) pentru servitori	fl. 100.—
e) pentru lemne cararea, sî taierea acelor'a	fl. 50.—
f) luminare	fl. 20.—
g) spesele cancelariei sî ale postei	fl. 30.—
h) jurnale	fl. 100.—
i) 7 stupendii sî adeca 2 a 60 fl. 120, 3 a 80=240 fl, sî 2 a 120=240 fl.	fl. 600.—
laolalta	fl. 1710.—

Dupa aceste comissiunea proiectéza, ca la impartirea stipendieloru competentiei eminente se fia luati cu preferintia in considerare, apoi sî intre acesti'a numai cei ce suntu recunoscuti de lipsiti; iéra la siedinti'a, in care va fi sa se pertractedie primirea stipendistiloru Asociatiunei, suntu a se invitá toti membrii directiunei. In urma comissiunea mai propune, ca in casu, candu resultatulu incassâriloru aru face posibile a dispune de o suma mai mare, — directiunea sa fia insarcinata a se ingrigí de

---

FOISIÓRA.

Pétra lui Osmanu.

Novela.

(„Convorbiri literarie“)

III.

(Urmare).

—Nu-i pre de vreme. Nu vedi câtu e de intunerecu?—Ce! . . . Vrei sa ajungemu acolo cându Irin'a va fi inapoi acasa?

—Ba nu; . . . . dar vedi . . . mi s'au parutu ca . . . socotescu ca naru stricá sa mai luamu pe cineva cu noi.

—Misielule! Te temi de o femee? Haide cându iti dîcu, ca dóra, nu mergi la spendiuratóre! Apuca pe muchea délului sî nu tremurá. Te-ai facutu fricosu ca o muiere, de cându ai schimbatu hoti'a de codru pe negustori'a de cherestele.

—Numi e frica, Osmane, decâtu vîntulu imi siuera in ureche sî mi-e cam rece.—Dar scii tu un'a, adaose elu clantianindu din dinti, daca Ion a fi intielesu ceva, si-a fi spusu lui Mihaiu?

—Inainte si nu lungí vorb'a! Eata puntea; fa mai repede; acusi suntemu in crepatur'a stâncei.—Ce calci cá pe cuie?

Astfeliu prin intunerecului noptii, Osmanu sî Ali, cá dóue umbre inaintau repede dar cu precautiune, spre loculu unde trebui'a sa fure pe Irin'a. Ali mergea inainte sî asta data trebue sa marturisimu ca mergea mai putin impinsu de instinctulu reului, decâtu de fric'a lui Osmanu.

In acelasiu timpu se audieá susu pe munte unu cântecu dulce sî armoniosu ce tredieа in departare vaile adormite:

Draga capriórа,
Mandra sorióra!
Vino te grabesce
Ca nóptea sosesce
Sî ventulu e rece,
Sî stachi'a trece
Adese prin parau
La ceasulu celu reu.
Vinu la mine-acasa
Ca in flori si in matasa
Eu te-oiu leganá,
Sî linu ti-oiu cântá
Cântece de doru
Sa te adormu usioru.

Erá Irin'a care strigá cantându, caprior'a din munte. Capriórа audi vócea ei, sî sarindu de pe stânca pre stânca, se scobori la piciórele stapânei sale.

Irin'a ei netedî perulu, o saruta pe frunte sî continua, cantându:

Draga sorióra
Fii vesela, sbiara
Ca mâni ma maritu
Cu unu mandru iubitu;
Mâni norocu-mi ride,
Cerulu se deschide,
Si in elu dóue radia
Vedu cum luminéza
Caldu dîlele mele—
Scii tu ce suntu ele?
Suntu radie din raiu! . . . .
Ochii lui Michaiu! . . . .

Capriti'a, deprinsa cu asemeni desmerdâri incepù a sbierá impregiurulu ei, plina de bucuria, dar spariata ca de unu sierpe ce aru fi zaritu in érba, ea se culca pe tóte patru piciórele, sî ridicându ochii spre Irin'a, se uita tremurandu la dens'a.

Draga ce oftezi?
De ce lacramezi?
Ai vr'o suparare,
Nu tia priitu óre
Ap'a de izvoru?
S'au ai vre unu doru
Ce te arde greu
Ca sî dorulu meu? . . .
Padurea vuesce
Vino te grabesce
Ca eu ti-oiu cantá
Si te'oiu discantá
De visulu celu reu
Si de dorulu teu.

Astfeliu cantându, Irin'a se scoborea pe potec'a strimta, maindu capriórа de funie. Candu deodata doue fantome negre cá fiorii mortii, esindu din crepatur'a unei stânci, se aruncara asupr'a ei. Ea vroi sa se apere dar mânile ei erau legate; vroi se strige dar vócea ei era inadusita; cuprinsa de gródia ea lesina.—Nóptea deveni sî mai intunecósa, ventulu siuera fiorosu prin desimea codrului.

IV.

Abie se ivise a dóu'a dî sórele pe ceru, sî tóta Dorn'a erá in picióre. Vestea despre disparitiunea Irinei tocmai in ajunulu casatoriei sale, cá ori-ce inaintarea crescerei, sî a culturei poporului sî in scólele de pre la sate, anume prin premie pentru invetiatorii sî scolari destinsi, procurandu cârti scolastice, sî prin alte mijlóce potrivite, incuviintiandu-i-se spre scopulu acest'a 400 fl. iéra celelalte sume, ce s'aru incassá pre deasupr'a sa se capitalizedie in folosulu fondului Asociatiunei.

Projectulu comissiunei pentru preliminarea speseloru pre anulu viitoriu, precum sî propunerile ei se primescu in cuprinsulu intregu, cu acelu adausu, cumca directiunea, in lucrârile sele, ca sî in anulu trecutu are sa purcéda din punctu de vedere alu economisârei Incâtu pentru cele dóue stipendie preliminate cu 40 fl. sî 10 fl. inca in anulu trecutu, — directiunea e insarcinata a provocá pre tinerii respectivi prin jurnale, cá in terminu de 30 dîle sa-si arete dreptulu de a radicá acésta suma; la din contra banii suntu a se adauge casei sî cadu sub dispusetiunea Asociatiunei.

13 Comissiunea a patr'a (Nr. 6 prot. lit. d) pentru pentru de a face observatiuni sî propuneri a supra modificatiuniloru facute in statute, raportédia sub G. prin referintele seu d. Lazaru Ionescu, cumca: cercetandu de a menuntulu paragrafii statuteloru Asociatiunei, cari prin adunarea generala din 26 octobre 1864 s'au modificatu, sî s'au substernutu la innaltulu guvernu alu Ungariei, de unde acele s'au reintornatu cu unele modificatiuni,—partea mai mare neesentiala,—a aflatu, cá acele cu esceptiunea §-lui 10 prin care— neincuviintiandu-se propus'a mobilisare a adunâriloru—adunarea generala e a se tiené totdeuna in loculu de resiedintia alu Asociatiunei, adeca in Aradu, fiindu aprobate suntu a se luá la cunoscintia spre acomodare. In câtu pentru modificarea facuta din partea guvernului la §-lu 4, dupa care cei din strainatate potu fi alesi numai de membri onorari, comissiunea afla, ca acésta modificatiune n'are ceva insemnatate mai alésa mai vertosu cându adunarea generala remane sî mai departe in totu dreptulu de a luá la revisiune statutele Asociatiunei din indemnuri, sî la ocasiuni potrivite.

(Va urmá)

Ideile fundamentale ale economici natiunale.

(Urmare)

In evulu mediu

La inceputulu desvoltârei sciintiei economiei natiunale literatii au intemeiatu sistemele loru pre acele fenomene, cari au fostu mai batatóre la ochi; din aceste fenomene au dedusu apoi principie, care mai apoi s'au aretatu a fi false. Cautandu dara scrutatorii ca cine e avutu, au gâsitu ca acel'a care are bani, pentru ca cu banii i-ti poti castigá tóte cele trebuincióse, cu banii se potu multiamí tóte dorintiele; mergendu mai departe sî cautandu sî intrebandu ca banii in cantitate mare de unde vinu, au gâsitu ca din comerciu; pentru ca industri'a sî agricultur'a de-sî nu suntu de despretiuitu, dara ele nu aducu bani cá comerciulu sî nu imbunatatiescu starea materiale. Cautandu mai incolo, ca care poporu e mai avutu in bani, au gâsitu, ca poporulu italianu din republice prin comerciulu celu estinsu in Orientu sî Holandesii au cei mai multi bani, pentru aceea au statoritu principiulu, cumca pentru cá sa fia unu statu, unu poporu avutu, trebuea sa aiba bani multi, sî pentru cá sa-si póta castigá bani trebuie sa pórte comerciu câtu se póte de estinsu, pentru ca acest'a aduce bani; sî anume comerciulu esternu, pentru ca prin acést'a incurgu bani in tiéra. Economi'a rurale sî alte ramuri de economia, prin cari se inmultiescu productele crude au remasu parasite, pentru ca productele crude suntu voluminóse sî grele de esportatu, fâra de aceea s'a cautatu cá productele crude sa fia in tiéra câtu se póte mai multe manufacturi de esportatu sî aceste sa se póta vinde câtu se póte de eftinu, cá prin eftinatatea loru sa se póta tîné concurinti'a cu alte tieri, cari vendu asemenea producte; asiá incâtu esportulu totudéun'a sa fia mai mare cá importulu. In urma sî pre temeiulu acestei sisteme adoptate au inceputu unele regimuri sî anume republic'a Venetiei, Angli'a, Franci'a, sî Holandi'a a luá comerciulu sub scutulu loru, l'au ajutatu crediendu ca bun'a stare a popóreloru loru vine numai sî numai din comerciu. De ací au urmatu feliurite monopole, pentru ca staturile protegeau comerciulu avendu sî ele venitu bunu din trensulu. Celu mai mare adoratoriu alu acestei sisteme a fostu ministrulu Franciei Colbert, dela care se sî numesce acésta sistema sistem'a Colbertiana. Dara fiindu ca unu statu déca voiá cá esportulu totudéun'a sa fia mai mare decâtu importulu, trebuie sa oprésca cá de o parte sa nu vina marfa in tiéra mai multa cá câtu iésa afara, ba a trebuitu sa oprésca atâtu cá totudéun'a sa iésa mai multa decâtu intra, asiá a trebuitu sa puna vama grea pre productele care intra in tiéra. Dara statele vecine inca nu dormea, ci facea asemenea, asiá incâtu se vedea ca starea buna materiala numai prin comerciu esternu nu e asigurata sî sistem'a acést'a inca trebuie se cada De alta parte i-si dá tóta silinti'a, cá starea producentiloru din tiéra sa fia indestulatória, cá sa nu fia aternatori dela producentii din afara, lucrurile care se potu produce in launtru sa nu se aduca din afara. Acésta sistema s'a numitu dela oprirea marfuriloru din afara sistem'a prohibitiva. Pentru ca favorandu unu regimu d. e. esportulu de fabricate ce avea in abundantia sî favorandu importulu de producte crude, tiér'a aceea unde erá sa-si venda acelu regimu fabricatele sî de unde voiá sa aduca producte crude, ingreuná prin vama esportarea producteloru crude sî oprea importulu de fabricate asiá, incâtu se vedea ca unu poporu numai pâna atunci póte sa speredie o stare buna materiale prin acésta sistema prohibitiva, pâna candu altu poporu se vede insielatu, iéra mai multu nu. Prin acést'a frecârile neplacute intre staturi sî popóre erá neincungiuravere, fiindu ca unulu voiá a se inavutî cu daun'a celuilaltu, sî asiá acésta sistema a trebuitu sa cada numai prin nepractibilitatea ei.

Neputendu-se sub acésta sistema radicá industri'a din legaturile monopoleloru sî neputendu inflorí cá comerciulu, pentru ca din partea regimeloru nu a fostu ajutorata cá comerciulu; iéra de alta parte remanendu economi'a rurala sî alte ramuri de economie care se ocupa cu productiunea de obiecte crude cu totulu înderaptu, fiindu ca nu numai nu avea ajutoriu din partea puteriloru de statu, ci din contra erau apesate prin sistem'a prohibitiva sî erau jertf'a comerciului, a inceputu a se simtî seraci'a in tóte clasele poporului afara de clas'a comerciantiloru mari, cari cu sumele castigate sub sistem'a mercantila sî prohibitiva i-si dau tóta silinti'a a purcede pre calea carea au pornitu. Mai simtîta a fostu seraci'a la clas'a de ómeni, care se ocupau cu agricultur'a adeca: la bietii plugari. Dara fiindu ca numerulu de ómeni in acésta clasa e fórte insemnatu, s'au aflatu barbati de statu, cari au venitu la ide'a, ca déca unu statu voiesce sa fia puternicu, trebuie sa ingrijésca cá starea clasei de ómeni cari se ocupa cu economi'a rurala se fia buna. Mai multi barbati literati cu deosebire in Franci'a au inceputu a indreptá scrierile loru pentru imbunatatîrea clasei poporului, care se ocupa cu agricultur'a. Epoc'a o a fâcutu Francois Quesnay medicului lui Ludevicu alu XV. Acelu barbatu cá proprietariu de pamentu ocupandu-se multu cu agricultur'a sî cunoscendu tóte pedecile sî greutâtile cu care avea a se luptá acestu ramu de economia natiunala dupa institutiunile ce erau atunci in Franci'a. si-a datu tóta silinti'a a imbunatatí starea proprietariloru de pamentu. Scrutârile ce le-a fâcutu in acestu ramu de sciintia l'au dusu la convingere, ca venitulu primitivu alu unui poporu jace in productiunea pamentului. Pre temeiulu acestei ipotese a datu elu la anulu 1758 unu opu intitulatu Tableau economique. Quesnay nu a datu publicitâtlei opulu numitu pâna candu nu s'a convinsu. ca principiele desvoltate in trensulu voru fi bine

---

veste rea, sa respandì iute din omu in omu sî toti alergu uimiti din tóte partile spe cas'a lui Nistoru, pentru a se incredintiá despre acést'a nenorocita intemplare. Mii de supositiuni se facura intr'o minuta. Unii diceau ca Irin'a va fi cadiutu intr'o prapastie, altii ca se va fi inecatu in riulu Négr'a, altii ca o voru fi mâncat'o fearele selbatice, inse nici unuia nu-i venea in gandu despre rapirea ei.

—Ce póte sa fie? diceá Mihaiu frangandusi mânele; sa nu vie tóta nóptea acasa . . . . . negresitu i s'a intemplatu ceva . . . . Sa mergemu ómeni buni sa resculamu muntii, sa scociorimu padurele, sa o gasimu numai decâtu! . . . .

—Da sa mergemu! respunse cu totii intr'unu glasu.

—Stati! stati! striga atunci de departe unu omu ce venea spre densii alergandu in fug'a mare sî facându-le semnu din mâna sa lu ascepte.

Era Ion Flecâulu.

—Ascultati! dîse elu, abie resuflandu-se, dupa ce ajunse in mijloculu grupei, unde se afla Mihaiu, a sera am intalnitu pe Osmanu cu tóte buclucurile in spate, scoborindu-se spre Bistritia . . . Mi-a dîsu ca merge la Peatr'a . . . . . Adi am trecutu pe la cas'a lui sî am gasit'o pustie . . . De cumva va fi elu care . . . . atunci este inca vreme.— Elu n'a pututu sa plece decatu totu astadi in dîua. De-omu apucá de-a dreptulu, ilu vomu ajunge aprópe de Tóncele, pe cându a fi sórele de o sulitia.

Osmanu in adeveru, dupa ce rapise pe Irin'a, a statu tóta nóptea ascunsu in munte, sî abie in diori de dîua cu dó'ue óre mai inainte, plecà spre Peatr'a, câci numai dîu'a póte umblá plut'a pe Bistritia.

De aru fi cadiutu trasnetulu pe capulu lui Mihaiu, elu n'aru fi remasu mai ametitu. Fara a asceptá mai multe amaruntimi, elu smâncì toporulu din mâna lui Ion sî se facù nevediutu.—Intr'o clipa se desfasiurà dinaintea ochiloru sei totu adeverulu acestui evenementu pe care nu si-lu putuse esplicá pana atunce, sî desperatu cá totu omulu ce se vede deodata cadiutu din culmea fericirii in culmea nefericirii, elu hotarì seu sa móra seu sa-si resbune.

Plut'a mânata de unde pintre strimtorile Carpatiloru, facea cotituri multe sî merea incetu, ear acelu ce iubesce merge deadreptulu sî merge iute. Mai putinu de doue óre elu urcà dealuri, scoborea vâi, trecù peste râpi sî peste ponóre, sî ajunse in fine in virfulu celui de pe urma piscu a cârui póle se scoborau in Bistriti'a. De acolo elu diari la piciórele sale o pluta mergendu in josulu apei.

„Insfirsitu!“ .. dîse Mihaiu resuflandu-se adancu din peptu. Ochiulu seu recunoscù pe Irin'a. Ea siedea culcata cu capulu radiematu de o grinda; la cârm'a din frunte era Ali, la carm'a din urma Osmanu, amandoi taindu valurile cu puterea, inaintau spre Tóncele.

Toncele e cataractulu celu mai periculosu pe tóta intinderea Bistritiei. Strinsa intre doi munti nalti sî stancosi, pintre care abie strabate lumín'a dîlei, ea ferbe din fundu sî pana in fatia cá sî candu aru curge pe o albie de focu. Valurile gemu cu o turbare nespusa sî mii de stânci esu ascutite din senulu Bistritiei inspumate Vai! de plutasiulu care n'aru sci se conduca pluta pe acolo! Candu nevoea lau silesce se treaca prin Tóncele, elu se pregatesce cá de resboiu; esaminédia mai antai cârm'a; cearca tóte legaturile grindieloru pentru cá sa se incredintiedie déca nu e vre o sminteala; isi sufleca manicele, si-si face semnulu crucei. Tóte aceste pregatiri fâcute in tâcere sî cu gravitatea aceea ce inspira totudéun'a momentulu periculului, producu unu efectu ingrozitoriu mai cu séma asupr'a calatoriului care pentru prim'a óra i-si espune viéti'a in acestu locu. Cum a intratu in Tóncele, torentulu a sî luatu plut'a intr'unu valmasiagu de spume, sî purtata cá o scoica pre crestele valuriloru, ea se acufundá, se radicá, se sfasiea sî se framentá intr'o lupta nesfersita, sî e destulu de o singura gresiéla de lopata, pentru cá din trens'a sa nu mai remana decâtu tianduri. In fia-care anu Bistriti'a inghite numeróse plute care se alunecá cu nesocotintia in acesta strimtóre, sî fia-care stânca pórta numele vre-unui nenorocitu ce si-a perdutu viéti'a lânga dens'a. Cimeteriu infioratoriu in care stâncile atestéza cá sî crucile loculu unde acesti nenorociti si-au aflatu mormentulu! . .

Fatalminte Osmanu trebuie se tréca pe acolo.

— Ali! striga elu de la cârm'a din urma, indrépta plut'a pe malulu stangu. Elu dedù acestu ordinu nu pentru a evitá siuvoiulu de care incepuse a se apropiá, ci pentru ca zari pe Mihaiu scoborendu-se pe cóst'a délului din dreapta, sî vroì sa pue intre ei amundoi tóta largimea riului, cu scopu de a-lu impedecá sa sara pe pluta. Inse la cea intei lovitura de lopata ce facu Ali pentru a esecutá miscarea ordonata de Osmanu, plut'a intra in curentu sî cu iutial'a fulgerului, se isbi de o stanca ce sta nevediuta sub apa. Grindîle paraire in legaturele loru sî capetulu dinainte se cufundà in apa dimpreuna cu Ali care perdandu-si echilibrulu se duse in fundu luatu de unu valu puternicu. Plut'a impinsa de siuvoiu dupa ce se invertí câtu-va tempu impregiuru, se oprí apoi in locu de-a curmedîsiulu apei, astfelìu incâtu capetulu din urma atingea malulu dreptu.

Osmanu acuma nu mai putea nici inaintá nici dà inapoi. Vrendu, nevrendu, elu trebuiea sa dei peptu cu Mihaiu „Cu atâtu mai bine „gandi elu „in sine, celu putinu me mantui de densulu o„data pentru totdeauna,“ sî inarmandusi pistólele, se pregati pentru lupta ce avea sa decida intre ei amândoi.

(Va urmá.)

intempinate d'n partea opiniunei publice. Pregatiri pentru edarea opului numitu sî incercâri despre primirea lui a fâcutu Quesnay in Enciclopedi'a data de d'Alambert sî Diderot. Cuventulu de manecare alu lui Quesnay in opulu seu Tableau economique e: „pauvres paysans pauvre royaume, pauvre royaume pauvre souverain“, care insemnéza ca, déca suntu tieranii, lucratorii de pamentu seraci, sî regimulu e seracu, sî déca e regimulu seracu, sî domnitoriulu e seracu. Cu aceste deductiuni a voitu Quesnay a trage atentiunea regimului spre imbunatatirea clasei poporului ce cultivéza pamentulu.

(Va urmá)

Principatele române unite.

(Urmare din Cuventulu de tronu rostitu la deschiderea cameriloru Romaniei in 3/15 Ian. c. n.

Functiunarii Statului, ce de multe ori nu erau platiti pre câte nóne luni, acum se platescu regulatu. Mandatele sî bunurile tesaurului cari in cei din urma ani, se scomptau cu unu scadiementu ce devenise aprópe normalu, de 30 la suta, astadi nu mai au nevoia se fia scomptate, tesaurulu fiindu in stare de a le plati.

Cas'a de licuidare a fostu porvediuta cu tóte capitalele necesarie spre a efectuá tóte respunderile ei, atâtu pentru presinte câtu sî pentru remasîtiele trecutului, sî a avea inca pre fia-care dî o reserva. Acum s'au luatu mesuri cá plat'a dobendîloru sa se faca sî la casieriele de judetie, sî preste putînu sperâmu ca vomu putea face cá cupónele sa fia platite pre locu sî la Parisu sî la Berlinu sî la Vien'a.

Cas'a de licuidare aflandu-se in asiá positiune, obligatiunile rurali s'au radicatu dela cursulu de 63 la acel'a de 78 la suta.

Cu tóte acestea sciti ca sistem'a nóstra financiaria sî administratiunea are trebuintia de imbunatatîri sî simplificâri pre cari tiér'a le ascépta de mai multu tempu.

Organisarea puterei armate dupa principiele adoptate astadi mai in tóta lumea civilisata a fostu la români o traditiune natiunala, o idea respandita sî simtita de toti inca inainte de a devení o credintia européna. Granicierii sî dorobantii au fostu o incercare de reconstituire de care trebuie sa tînemu socotéla. Déca conditiunile sociali sî economice in cari se aflá tiér'a inainte de ultimele reforme sî alte impregiurâri de diferite naturi au impedecatu acea reconstituire de a se completá intru tóte; astadi vedemu ca reorganisarea armatei nóstre a devenitu possibile sî ca ea este o necessitate absoluta atâtu din punctulu de vedere economicu câtu sî din acel'a alu indatoririloru situatiunei nóstre politice, care ne face o conditiune de esistintia din pestrarea neutralitâtiei nóstre. Ministrulu meu de resbelu ve va presentá projectele menite a reconstituí intr'unu modu definitivu sî indestulatoriu acésta institutiune natiunale.

La noi mai multu decâtu ori-unde, biseric'a, afara de caracterulu seu propriu, a avutu sî unu caracteru cu totulu natiunalu. Ea s'au inaltiatu séu periclitatu cu marirea séu scaderea natiunei. Erá dara naturale, cá, reintrandu in posessiunea dreptuturiloru sele strabune, cele dintâiu preocupâri ale poporului românu sa fia de a redá bisericei sele vechiulu seu lustru. Reformele incercate de guvernulu trecutu, spre a ajunge la acestu scopu, fiindu precipitate, au datu ocasiune a se crede ca aru voí a se abate dela dogmele marei comunitâti ortodoxe. Guvernulu meu, voindu a face sa dispara acést'a, câtu mai curendu, ve va presentá unu projectu de lege, care pestrandu autocefali'a bisericei române, va dá garantii puterice ca voimu a remané in sinnulu comunitâtiei ortodoxe resaritene.

Statulu românu consacra, in comparatiune cu alte state, sume destulu de mari instructiunei publice; insa ori-câtu de multe aru mai consacrá, ele aru fi nimeritu intrebuintiate, câci suntu cheltuielile cele mai producatóre ce face unu statu. Putemu dîce fâra presumtiune ca resultatele instructiunei publice suntu destulu de simtîtóre la noi; dara totu deodata trebuie sa marturisimu ca déca ea aru fi fostu organisata intr'unu modu sistematicu sî déca s'aru fi datu totudéun'a preferintia trebuintieloru celoru mai neaperate, déca s'aru fi acordatu o mai mare atentiune pentru formarea institutoriloru, chiamati a invetiá tinerimea, resultatele aru fi fostu multu mai mari; din nenorocire insa, pentru pregatirea acestor'a abiá s'a fâcutu unu inceputu anii trecuti la Iasi si anulu incetatu la Bucuresci. Ministrulu meu de culte sî instructiune publica ve va comunicá tóte sporirile fâcute in anulu espiratu sî reformele de cari instructiunea publica are nevoia spre a luá o desvoltare mai mare sî mai ratiunala.

Agricultur'a, comerciulu sî industri'a natiunale ceru imperiosu, pre lânga crearea de institutiuni de creditu, câi de comunicatiune.

Insemnatele sacrificii cari s'au fâcutu pâna astadi pentru lucrârile publice, din nefericire n'au datu resultatele ce tiér'a erá in dreptu a asceptá.

Guvernulu meu a cautatu a repará, pre câtu se póte, gresielele din trecutu. Ministrulu meu de agricultura, comerciu sî lucrâri publice, inca din sessiunea trecuta, v'a inaintatu cererea unei concessiuni de drumu de feru pentru partea de preste Milcovu sî puteti fi incredintiati ca acést'a nu va fi singur'a cerere de asemenea natura, fia pentru partea de dincolo, fia pentru cea de dincóce de Milcovu, in fati'a cârei'a aveti a ve aflá.

Nepasarea ce a aretatu tiér'a pentru navigarea Dunarei, amu platit'o scumpu mai alesu anulu acest'a, câci aflandu-ne la discretiunea unei singure companii, fâra alta concurintia, nu amu pututu esportá nici a patr'a parte din productele ce aveamu disponibili, sî pre aceea chiaru cu unu navlu impatritu de celu obicinuitu. Atragu seriós'a d-vóstre atentiune asupr'a acestei nevoi, potu dîce natiunale, sî speru ca nu veti crutiá sacrificiele ce aru cere crearea unei nóue companii.

Inca din anulu trecutu vi s'a presentatu o conventiune incheiata intre Russi'a, Austri'a sî Romani'a care avea de scopu navigabilitatea Prutului. Ea a provocatu obiectiuni serióse in sectiunile fostei camere, cari au gâsitu ca nu este destulu de asicuratória pentru interesele nóstre natiunale. Dupa nisce convorbiri urmate asupr'a acestei cestiuni, credu ca potu a ve asicurá de intentiunile celoru dóue puteri contractanti de a ne dá, prin acte aditionale, tóte garantiele ce se voru gâsí de cuviintia. Navigabilitatea Prutului, domniloru, respunde la trebuintiele unei mari pârti a Romaniei de preste Milcovu sî, impreuna cu câile ferate, cu emanciparea embaticariloru din Iasi, pentru care ministrulu meu v'a presentatu unu projectu, ea constitue o justa compensare pentru vechi'a capitala a Moldovei, care nu va incelá nici odata de a fi a dóu'a a nóstra residintia.

Justiti'a a atrasu asemenea seriósa atentiune a guvernului meu. A radicá acésta ramura a puterei Statului la gradulu de moralitate sî de demnitate necesaria spre a putea esercitá o actiune salutaria asupr'a societâtiei, a fostu preocuparea constante a guvernului. Datori'a nóstra este acum a remediá defectele ce esista in legislatiunea nóstra. Spre a ajunge la acestu resultatu. Ministrulu meu de justitia ve va presentá mai tóte projectele prevediute prin constitutiune.

Domni Senatori sî domni deputati, amu atinsu numai puncturile principale ale obiecteloru ce sunteti chiamati a regulá; cu tóte acestea a-ti pututu vedea câtu de mare sî laboriósa este missiunea d-vóstre. Suntu incredintiatu ca veti fi la inaltîmea acestei missiuni sî ca pentru realisarea adeveratului progresu nu ve va lipsí nici activitatea nici prudinti'a.

Este mai multu de unu anu de candu me aflámu totu in acestu locu, incungiuratu de representantii natiunei sî le dîceamu: „La lucru români! la lucru cu zelu sî patriotismu!“ Astadi nu potu decâtu a repeti acele cuvinte, rugandu-ve cu stâruintia de a dovedí acum ca sunteti demni de increderea ce a pusu tiér'a in domniele vóstre.

Sessiunea anului 1868 este deschisa.

Dumnedieu sa bine-cuvinteze lucrârile d-vóstre sî sa protege Romani'a.

Carolu.

Stefanu Golescu, I. C. Bratianu, G. Adrianu, Dim. Gusti, Ant. Arionu, P. Donici.

„Rom.“

Varietâti.

⁂ **Cestiunea natiunalitâtiloru.** Domnulu Carolu Kerkápolyì, cá notariu alu comissiunei esmise in caus'a natiunalitâtiloru aduce urmatórea dechiaratiune:

Membrii comissiunei esmise in caus'a cestiunei natiunalitâtiloru au fostu conchiamati pre dîu'a de astadi pentru de a se consultá. Obiectulu consultârei erá intrebarea: ca óre numit'a comissiune sa-si incépa consultatiunile in 20 ale I. cur., care dî sî altcum a fostu prefipta pentru acestu scopu. Observarea terminului amintitu se pare a o pretinde nu numai natur'a recunoscuta in comunu de urginta a cestiunei, ci sî decissiunea casei representative, in care enuncia, cumca ascépta cá comissiunea sa-si gate elaboratulu pâna la finea lunei cur. De alta parte nu s'a pututu trece cu vederea acelu faptu, adeca cumca dela aducerea decissiunei amintite totu cas'a representativa alésa in delegatiune pre mai multi membri de ai comissiunei natiunalitâtiloru, intre acesti'a pre presiedinte sî notariu, fâra cá sa-i fia absolvatu dela participarea la lucrârile comissiunei natiunalitâtiloru. Asemenea nu s'a pututu trece cu vederea nici acelu faptu, ca adeca barbatii guvernului sub decursulu siedintieloru delegatiuniloru n'aru puté luá parte la pertractârile comissiunei natiunalitâtiloru. Din aceste motive s'a statoritu, ca comissiunea natiunalitâtiloru, finindu-se activitatea delegatiuniloru indata sa-si incépa consultatiunile sele continuandu-le sî sub decurgerea pertractâriloru bugetului. Respectivii voru fi incunosciintiati despre terminu prin presidiu. Pest'a 14 Ian. 1868. C. Kerkápolyi „Conc.“
not. comissiunei.

⁂ Baronulu Lazaru **Apor**, camerariu c. r. consiliariu intimu sî consiliariu de curte in pensiune, tatalu presiedintelui tablei regie din M. Vásárhaly a reposatu in Vien'a. Remasîtiele lui se voru strapurtá in cript'a familiaria dela Torja.

⁂ **Statisticu.** Din nisce date statistice publicate sub titlulu „miscamentulu poporatiunei transilvane“ scótemu urmatórele: Conspectele despre cununii, nasceri sî morti, din unu sîru de ani 11 din Transilvani'a sî adeca dela 1851—1859 sî dupa aceea dela 1863—1864 dau urmatoriulu resultatu:

in anulu	cununii	nasceri	morti
1851	20,586	77,593	55,787
1852	19,143	78,938	57,016
1853	16,199	83,597	67,315
1854	15,597	71,686	65,494
1855	16,680	71,653	66,884
1856	18,147	75,241	55,338
1857	17,491	81,767	62,912
1858	15,637	78,106	57,059
1859	16,775	82,172	54,585
1863	18,687	72,286	57,664
1864	17,675	75,211	52,379

⁂ **Bancnote false.** In Temisiór'a s'au gâsitu in comerciu mai multe bancnote false de câte cinci florini. Unu barbatu, la carele s'a aflatu mai multe de acestea, e arestatu dejá. Bancnotele suntu fórte bine fâcute incâtu sî ochiulu celu mai deprinsu, nu le póte lesne deosebí de cele adeverate.

⁂ Doi insi locuitori din Siur'a-mare de lânga Sabiiu, vrura sa plece a casa. In beti'a in carea se aflau au gresîtu calea sî apucara câtra Gusteritia sî cadiendu in unu canalu, unulu se innecà sî fu aflatu abiá a trei'a dî, celalaltu póte nu a fostu de totu beatu, si-au ajutatu cum a pututu sî si-a scapatu viéti'a.

⁂ **Restantie de dare.** Dupa P. Ll. cetatea Bud'a are de platitu restantie de dare in suma de 200,000 fl.

Carutia de vendiare.

de structura reginiana, usióra, preste totu cu pele tapetîta, portativa cu— séu fâra— cobera, dupa o reconstruire nóua inca nefolosita se vinde cu pretiu moderatu.—

Intrebare la redactiune.

EDICTU.

Nicolae Gligoru Tarcea din Magu Comitatulu Albei de josu, care de cinci ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socie Elen'a lui Petru Tarci'a totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonielu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Sibiiu 1-a Ianuariu 1868.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.

Petru Badila
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 5. ANULU XVI.

Sabiiu, in 18|30 Ianuariu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $^1/_2$ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Resultatulu activitâtii.

In numerulu trecutu, in vre o câtevá trasuri amu desemnatu procederea activa a românilorn din Transilvani'a, precâtu a pututu iertá desvoltarea intemplaminteloru politice de pana acum sî am aretatu ca statiunea cea din urma a fostu diet'a din Pest'a, la carea transilvanenii i-au parte, pana la definitiv'a deslegare a cestiunei uniunei, cá transilvaneni.

Suntu multi carii dicu, ca castigulu acestei actiuni e fórte neinsemnatu sî ca elu nu are valóre. Déca ni aru fi permisu o asemenare aici, apoi noi amu respunde cu dens'a dicendu: faceti cá celu ce dîce semenatoriului dupa ce a gatatu cu lucrulu seu, au nu era sî panaci pamentulu negru? cu ce e mai bunu acum, dupa ce te ai ostenitu, câci totu pamentu negru e sî acum?"

Resultatulu unei actiuni nu se póte asceptá la momentu: elu cauta sa maturesca lucrulu in restimpu mai indelungatu. Sî nici atât'a nu e destulu. Omulu necontenitu sa progresedie cu activitatea, precumu cresce sî inaintedia lucrulu care'lu cultiva sî vrea sa'lu aduca la maturitatea de ai puté luá folosulu.

Dara sa ne intórcemu la realitatea impregiurâriloru nóstre politice de astadi sî sa cautâmu dincolo de Laith'a sî sa vedemu ce aflâmu sî acolo? Aflâmu, ca insii urditorii centralismului constitutiunalu s'au petrunsu de necessitatea reformeloru, ca sî ei au declinatu dela parerile loru primitive sî au intratu in actiunea cea noua de reforma.

Impregiurârile silescu pre popóre sî pre individi a se abate de la carârile loru primitive, dara nu sî dela scopurile loru catra cari nisuiescu sî reu agronomu, reu comerciante, reu industriasiu reu beliduce sî reu diplomatu aru fi acel'a, carele aru remané nestramutatu numai pre langa unu feliu de procedere in urmarirea scopului seu. Un'a trebuie numai sa nu o pérda nici unulu din acesti'a de dinaintea ochiloru sî acest'a e, cá procederile loru sa fia legale, sincere sî morale sî sa aiba de scopu binele comunu, séu déca e unu scopu propriu, acest'a sa nu vina in colisiune cu binele comunu.

Resultatulu unei actiuni radimate pre temeliile enumerate nu póte fi pagubitoriu sî in casulu celu mai nefavoritoriu elu nu lasa pre celu activu ascunsu sî ingropatu sub mass'a intemplaminteloru, ce le radica de multeori nisce tempuri asiá rapedi sî miscate cum suntu ale nóstre.

Care e scopulu nostru catra carele nisuimu cá romani? Este acelá de a fi egalu indreptatiti, va sa dica, de a ne pune pre un'a sî aceeasi trépta cu tóte natiunile conlocuitorie séu mai respicatu disu, cá sa nu fia nici un'a, carea sa aiba prerogative sî privilegii inaintea legei, in urm'a caroru ele sa stea deasupr'a nóstra.

Pentru o acuisitiune cá acést'a unde póte fi carele se desmente s'au infrice pre cinevá de a lucrá?

Aici ni se aru puté intreieptá observarea, ca nu vedemu noi in comitate, in scaune sî in districte, nu vedemu in insasi diet'a din Pest'a câtu suntemu de majorisati?

Observarea nu se póte disputá, ea este unu ce realu. Insa nu trebuie uitatu:

ca avemu de a ne luptá cu elemente, crescute in stare de privilegii sî prerogative, cari, de siguru, ca nu le vine bine dintr'odata a le uitá pre acelea; cu tóte acestea, lupt'a este deschisa, lipsesce numai cá sa cunóscemu sî sa pretindemu drepturile nóstre; lipsesce cá sa le scimu sî noi apretiuí sî a ne radicá sî in privinti'a intelectuala sî materiala la deusele sî totu odata a ne indiestrá cu puterile de lipsa, cá ceea ce amu castigatu odata sa ne scimu sî pestrá.

O singura impregiurare, de carea legislatiunea va trebuí sa caute câtu mai in graba a o vindecá, déca nu va voí a vení in contradîcere cu principiile prochiamate de ea insási, e legea electorala, carea da inca drepturi unei clase privilegiate din evulu mediu, fâra de nici o esceptiune sî consideratiune. Acésta anomalia in o constitutiune liberala, delaturata, sî eata cu o pedeca mai putîna in eluptarea drepturiloru ce se cuvinu ori cârei dintre natiunalitâtile conlocuitórie.

Déca in fati'a atâtoru impregiurâri nefavorabile pentru noi, cari recern ostenéla spre a le delaturá, ne vomu mai sî retrage din aren'a luptei, atunci ce vomu avé sa asceptâmu dela venitoriu? Tóta lumea sî posteritatea ne-aru judecá de nisce lasi, cari amu fostu trandavi sî de a cugetá asupr'a situatiunei nóstre sî nu ne-amu luatu nici baremu ostenéla de a cercá ce ne e nóue de lipsa, ci amu asceptatu, cá binele sa vine elu de sine séu amu facutu cá acel'a, carele candu a ajunsu la parîu, déca a vediutu ca e ce-va marisioru a asceptatu sa scada, dara parîulu a venitu totu mai mare.

Tóte gresielele obveninde din o purtare nepasatória fatia cu detoriele câtra natiunalitatea nóstra, este invederatu, se potu inlaturá in unu tempu cum este alu nostru, numai folosindu-ne de mijlócele legiuite spre a nu fi pusi la o parte, déca altfeliu nu, celu putînu, nu sî din opiniunea publica a Europei, sî nu sî cu vin'a nóstra insine.

In posetiunea acésta favoritória sî nóue in particulariu sî in genere patriei, carea e detória a avé locuitori multiamiti, ne-au pusu activitatea. Acest'a e celu dintâiu resultatu alu ei. Şî acestu resultatu nu aru lipsí a produce ulteriórele sele frupte, candu românii aru formá o falánga puterica sî aru pasî inainte cu frunte senira in contra tuturoru amenintiâriloru drepteloru loru pretensiuni. Singuru pasulu celu dintâiu aru insuflá respectulu ce se cuvine unui poporu cu putere de viétia, singuru pasulu celu dintâiu aru dá celu dintâiu castigu, castigulu moralu, dela care se incepe stimarea unei natiuni chiaru sî de câtra contrarii sei.

Eveneminte poitice.

Sabiiu 17 Ianuariu.

Delegatiunile sî continu'a afacerile loru. Scirea respandita despre delegatiunea ungurésca ca aru avé de cugetu a sterge sume insemnate din bugetulu militariu nu se adeveresce.

Comand'a suprema s'a desfiintiaiu sî Archiducele Albrechtu prin unu biletu de mâna s'a deslegatu de indetoririle sele cá comandante supremu; totu prin acelasi biletu e denumitu comandante de armata.

Despre senatulu imperialu cetimu ca siedintiele acestui'a suntu amenate pre 10 Fevruariu.

Diet'a Croatiei, din care a esîtu partid'a natiunala liberala, lucra acum neconturbata mai departe sî au ajunsu la desbaterea projectului de adresa.

In afara neliniscirea cea mai mare venea in dîlele din urma din partea Russiei. Acum se scrie prin dîuarie despre neintielegeri intre Itali'a sî Spani'a, despre nelinisciri in Portugali'a sî despre o situatiune amenintiatória, dara innadusîta in Franci'a.

Despre Romani'a scrie „Pall Mall Gazette" ca se va scapá de consulii generali francesi, probabilu sî de celu austriacu, pentru ca acesti'a voru fi din partea puteriloru respective inlocuiti cu Insarcinati de afaceri.

Revista dîuaristica.

„Hrm. Ztg" in nr. 21 publica unu articulu, intitulatu „Zur Parteistimung unter den Romanen". In acestu articulu corespundintele dîce:

„Evulu nostru este precumpanitoriu materialu. — Acésta propositiune stà sî in raportu la idei cá nerestursnavera, pentru cari chiaru milióne de ómeni se animéza. — Este dara unu factu incontestabilu, ca lumea judeca acum tóte dupa resultatu. — Déca insa resultatulu realu este mesuratoriulu de valóre pentru vitalitatea unui principiu politicu: atunci debue sa ajungemu la acea convictiune, ca a fostu gresîta program'a majoritatei romàne ardelene — sub care nu voimu a intielege, — precum nici sub minoritate — mass'a populatiunei, ci inteligenti'a, *) care a fostu chimata eserciá o inriurire distingatóre asupr'a sórtei natiunei sele — dela anulu 1865 care a aruncatu inainte umbrele gigantice ale stramutâriloru, straformâriloru sî a schimbâriloru de atunci incóce intemplate.

Spre interesulu lectoriloru trebuie sa estragemu momentulu din acelu anu, care se póte priví cá punctu de manecare a acestei programe.

Desbinarea politica intre româniii transilvaneni au fostu provocata mai intâiu prin dóue plenipotentie, dara precum se potea vedé dejá de atunci, acésta desbinare a fostu numai tempuraria.—

Cea dintâiu plenipotentia au fostu projectata in Blasiu sî de ací sî pusa in circulatiune. Acést'a provedea pre domnii Baritiu sî Dr. Ratiu cu mandatu de a sprigini sî a aperá drepturile dejá castigate sî alte interese natiunale, la tóte locurile competente, pentru cá natiunea romàna nu numai sa se sustîna in trensele, ci totu deodata sa se faca possibila usuarea cestor'a.

Cecalalta plenipotentia projectata de Baritiu avisá pre acesti doi deputati mai susu numiti, cá sa faca cunoscute dorintiele sî gravaminele acelea, care in dîlele anului 1865 nu se puteau aduce inainte, nici in diet'a transilvana, nici in adunârile municipale, la locurile mai inalte sî candu aru fi necesariu sî cele pré inalte; — mai departe cá se intoneze discreditulu in comerciu industria, economia internatiunale sî preste totu lips'a pecuniarie, prin urmare, cá sa se adopereze intr'acolo, cá promissiunea unei bance hipotecarie din pré inaltulu rescriptu dto 1 Iuliu 1863 sa se incorporeze. Plenipotinti'a esprima in fine asceptarea, ca imputernicitii voru incunosciintiá pre insarcinatorii loru despre resultatulu missiunei loru. —

Minoritatea româniloru de atunci privindu situatiunea cum erá, cu petrundere agera, propria barbatiloru de statu, au prevediutu naufragiulu acestei missiuni, sî traiá in acea corecta opiniune, ca cu multu mai mare succesu s'aru puté promová binele natiunei române, candu conducatorii ei in locu de a luá drumulu recurseloru nefructifere in contr'a intentiuniloru pré inalte, voru intrá in actiunea presenta. Cu unu cuventu, ca nu au vrutu sa innóte in contr'a cursului apei, ci a dechiaratu, ca intre marginile basei legale, iéra nici decum afara din aceste, este de a se ajunge binele natiunei.

Asiá dara minoritatea nu si-au datu consensulu seu la plenipotentiele analisate. Din acésta causa i s'au inputatu acestei minoritâti tradarea intereseloru natiunei române, ne respectandu-se meritele ei cele afara de tóta indoiél'a pentru promo-

---

*) Corespundintele articulului de mai susu se vede ca nu e destulu de informatu, candu sustîne ca partid'a plenipotintieloru a fostu majoritatea inteligintiei române. Acést'a o dovedescu insesi subscriptiunile cele 1493. cu pleniputintiele, cari suntu departe de a figurá majoritatea cá inteligentiei române. Corespundintelui se vede ca nici impregiurarea aceea nu i e cunoscuta, ca in unele tînuturi pleniputintiele nici ca indrasnira a se aretá, iéra in altele fura nimicite. B

varea sî radicarea puteriloru materiale sî spirituale ale natiunei pre terenulu vietiei publice, a bisericei sî a scólei.

Ci cá sa venimu la adeveratulu scopu a rendùriloru de fatia: amu avutu ocasiune in dîlele trecute a conveni cu mai multi domni români, cari se afla aici partea cea mai mare cá deputati dietali.

Objectulu conversatiunei inanimate au fostu actulu solemnu a depunerei juramentului din partea personalului sectiunei transilvane dela Curi'a regia ungurésca, sî dechiaratiunea amica uniunei, carea cu acésta ocasiune o au fâcut'o din impulsu spontaneu conducatoriulu acestei sectiuni Escelenti'a Sea Ladislau Popu. —

Spre caracterisarea actiunei de acordu intre acesti deputati, cari pâna acum au fostu partisani de diferite directiuni, se cercâmu a insemná cu cea mai scurta precissiune opiniunea acestor'a despre situatiunea partideloru intre români.

„Prin manifestatiunea conducatoriului sectiunei transilvanene dela curi'a regia ungurésca, carele au fostu radîmulu principalu, sufletulu sî conducatoriulu diplomaticu a majoritatei passive separate in anulu 1865, mai departe prin conversiunea sî altoru membri eminenti a acestei partide, sî au perdutu majoritatea passiva de pâna acum, própt'a sea capitala sî dupa o vacilatiune de aprópe la $2\frac{1}{2}$ ani au ajunsu acolo, unde s'au postatu din totu acelu tempu minoritatea, numai cu acea distinctiune, ca minoritatea in drépta cunoscintia a stârei lucruriloru si-au alesu acésta a sea statiune spontaneamente fiindu ca nu voiá sa umble dupa ilusiuni sî utopii, pre candu majoritatea de mai inainte s'au intorsu la totu acel'a punctu de orientare, numai „post tot discrimina rerum“ sî prin circumstârile imperative.—

Prin urmare ea si-au perdutu dreptulu de a mai esistá, sî trebuie sa pasiésca cu pasi gigantici câtra decadenti'a sî disolutiunea sea pre lânga tóte incordârile publicistice ale dlui Baritiu sî Dr. Ratiu.

In sal'a cea mare a curiei regie i se dete politicei minoritatei transilvanene române atâtu de inculpate sî suspiciate chiaru din partea contrariului ei celui mai mare sî din intemplare chiaru in diu'a s. Basiliu st. v. celu mai splendidu testimoniu de rectificatiune; — pentru ca conducatoriulu majoritatei sî au manifestatu in modu solemnu trecerea sea in castrele minoritâtei!“

Mai avemu de a adauge lânga cele premergatóre vre-o câte-va cuvinte.

Procedurei tactice a regimului unguresc i-au succesu a convinge pre cei mai insemnati barbati ai româniloru din Transilvani'a despre intentiunile sele cele bune. Datorinti'a dietei va fi a legá sî natiunea romána precum sî pre cele-lalte natiuni, care traiescu pre teritoriulu corónei ungurescí sí a le stringe la inim'a patriei comune prin legamente durabile, prin legi de natiunalitate adeveratu liberale. —

„Gaz. Tr.“ nr. 1 sub rubric'a: „Activitate= Passivitate“ subsemnatu de G. B. intre altele asera: „Inainte cu unu anu sî mai bine amu provocatu „pre toti cari sustîneau, ca unu congresu natiunalu „séu macaru unu comitetu natiunalu se póte con„chiamá fâra nici unu periculu, cá sa ne demintia „sî rusineze in fati'a tierei sî a natiunei prin in„sasi conchiamarea lui etc.“ — sî mai la vale: „Toti ceia-lalti transilvaneni de natiunalitate roma„nésca (afara de metrop. Siulutiu sî Dr. Ratiu) s'au „supusu poruncei sî mai curendu séu mai târdîu „au mersu la Pest'a sî au verificatu creditivele, sî au „trasu diurnele“ (cu 5 pre candu dlu G. B. cá ablegatu la Vien'a calculase ca nu ese cu 10 f.) „au „intratu in adeveru pre terenulu activitâtiei reco„mendatu loru din totu sufletulu, din totu cugetulu sî din tóta inim'a, incependu de pre tempulu dietei clusiane (Nov. 1865) pâna in dîu'a de astadi etc.“ — Primulu assertu lu registrâmu simplu, iéra in privinti'a la alu doilea revocâmu Dlui G. B. in memoria numerii continui dela 4 pâna la 12 din an. 1866 sî repetitiunile urmate din tempu in tempu in Gaz. Tr. — Déca vrei cu mândiu — cu mândiu, de vrei fâra mandiu — n'are mandiu. —

Evenemintele din Prag'a.

(Cor. orig.)

Prag'a 24 Ianuariu: Dupa denumirea prof. Dr. Herbst ministrulu de justitia intielegendu junimea studiósa germana, ca Escelenti'a sa vá veni pre câtevá dîle in cause private aci,—sî propuse a-si manifestá iubirea sî alipirea de fostulu ei profesoru prin un'a ovatiune; deci se róga de Decanulu facultâtiei juridice spre a le asemná un'a sala pentru a se consultá, ce li se sî aproba. La tempulu determinatu sa sî adunara toti studentii germani dela tóte facultatile sî dela institutulu politechnicu—preste 200 - in sal'a asemnata. Intru aceea studentii cechi irupsera in sala, consultarea se intrerumpe, se nasce unu sgomotu de strigâri sî flueraturi. Vediendu numitulu decanu disordinea, ce se nascuse sî cá se incungiure alte rele ruga pre germani se se imprastia dicendule, ca voru aflá altu locu, unde nu-i vá conturbá nemenea. Se dede ascultare sî se departara petrecuti cu flueraturi; s'au adunatu inse dupa aceea in casin'a germâna, unde consultandu-se a otaritu a tramite la Esc. sá un'a deputatiune cu un'a adresa, se-i faca unu conductu de tortie etc. Acéstea dedera jurnaleloru materi'a de desbatere sî a se pronunci'a pro séu contr'a ovatiunei, cu care ocasiune jurnalele ceche le spusera, ca Prag'a nu e cetate germana sî ca de nu se voru lasá de demustratiune (ovatiune) se vá intemplá contr'a= demustratiune. Intru aceea Ministrulu Herbst intielegandu despre polemiile in privinti'a primirei se adresa prin un'a scrisóre la unu membru a-lu casinei rogandu-lu cá se lasa conductulu de tortie se nu provóce prin elu poporulu; ce se sî intempla. In 18 sér'a dlu Ministru a ajunsu la Prag'a.

Dumineca in 19 a. c. sér'a pre la $\frac{3}{4}$6 óre incepura a se aduná cete de ómeni, mai cu séma studentii cechi, in asia numit'a „Breite Gasse“ inaintea casinei germane, unde er'au asiediati 12 fetiori dela sentinel'a comunale sî unu oficialu cetatienescu. In desiertu i provocara acesti'a se se imprastia, câci au inceputu ai fluerá. Unu Consiliariu dela politi'a cetatienésca, unu secretariu de politia sî doi oficiri cetatienesci aparura asemenea la loculu amentitu, precumu sî alti 30 barbati dela sentinel'a comunale indemnandu de a se imprastiá cei adunati inaintea casinei. Cu câtevá minute inainte de 7 óre incepura escedentii, preste 600, la cari se adausera catra 2000 privitori, a fluerá sî a strigá: Pereat Dualismus! pereat Herbst! pereat Beust! urmate apoi de Slava! coronei boeme. Asupr'a ferestriloru casinei germâne aruncara cu tina de pre strada daru numai un'a feréstra a stricatu. Intru aceea, vediendu consiliariulu dela politi'a cetatienésca ca nu póte face nimicu, róga pre consiliariulu c. r. dela politi'a statului, cá se pasiésca pentru restabilirea liniscei, carele sî aparuse cu 7 Gendarmi la locu sî s'a ingrigitu, cá sî militi'a din casarm'a din apropiare „Trinitärkaserne“ se fia gat'a. Au aparatu sî presiedintele cetâtii Dr. Klaudy, Palacky sen. sî jun. indemnandui se se duca pe acasa asecurandui ca nu este conductu, ce inse nu le sucese, strigârile inse sî fluierârile se continuara intrerumpendu cu pereat ministriloru. Politi'a cetatienésca s'a apucatu de arestâri, escedentii prinsi, inse fura scosi de multime din mân'a ei, afara de 3, intre cari sî unu studente, serbu, pre cari lu ridicasera celialalti, cá se vorbésca. Intielegându poporulu ca militi'a din casarm'a numita ascepta comanda de plecatu se imprastiara unii, er' partea cea mai mare au luatu-o pre stradele principale cu cantece natiunale, oprinduse ici sî colé se strige cate unu slava! se dusera la stat'a lui Wenczelu, unde descoperindu-si capetele cantara „Hospodine pomiluy ny“, dupa care fù ridicatu unulu era, carele dechiara multimei, ca póte merge pre acasa, fiindca, ce au voitu, au facutu. Dupa 10 óre tóta cetatea a fostu liniscita; vulnerari nu s'au intemplatu, fora lovituri cu betie cu pumnulu au capetatu, câte unulu.

In 21 se instalà presiedintele nou alu cetâtii D. Klaudy, cu care ocasiune gard'a cetâtii se comanda incontr'a decisiunei ministeriali in limb'a boema.—Ser'a in 21 se dede unu banchetu in onórea ministrului Herbst, la care luara parte numai membrii casinei germâne. Câtra 6 óre iéra incepura a se aduná ómenii in cete numeróse inaintea casinei, in pórt'a cârei erau asiediati 4 gendarmi, 6 parechi de gendarmi calareti umbl'au in susu si in diosu pre langa cari preste 20 parechi pedestri. Sentinel'a comunale erá asiediata in cete câte de 12 insi. Cu tóte aceste multimea de poporu crescuse intru atat'a, câtu óspetii nu potéu strabate. Scenele din 19 se repetira, sî acumu cu cevá mai cu indrasnéla. Provocârile, cá se se departeze remasera fara resultatu, ele fura urmate de pereat Herbst, pereat Beust! apoi slavá! Intre aceea se audu dobele sunandu, aparu pre locu dóue batalióne dela regim. „Salvator“ cu fllamura sî capela, dupace in piati'a lui Carolu implura puscile, sî cu baionetele plantate. Pre de alta parte o divisiune dela regim. „Benedek“ sî pre a trei'a „Nassau“,

---

FOISIÓRA.

Pétra lui Osmanu.

Novela.

(„Convorbiri literarie“)

IV.

(Capetu).

Irin'a, palida cá unu cadavru se, tredi din letargi'a in care fusese pâna atunce sî ridicându-se in susu, intinsa amândóue bratiele in directiunea de unde veneá salvatoriulu ei. Ochii ei stinsi, incunjurati de dóue cercuri vinete, nu puture distinge nimic'a, sî cu tóte acéste ea ilu gaci de departe, câci suntu momente in care acelu ce iubesce vede mai bine cu sufletulu decâtu cu ochii.

In aceea vreme, Mihaiu tiindu intr'o mâna toporulu, in cealalta cutitulu, se scoborea de pe munte cá o vijelie. Cu capulu golu sî cu pletele in ventu, elu alergá nebunu peste stânci sî peste pârae, sî in fugá lui turbata, rasipeá, cu piciorulu petrele ce se rostogoleau in vale cu scmotulu unei lavine.

„Dómne sfinte! striga elu, da-mi atât'a pu„tere, sa-mi resbunu asiá cum dorescu eu!“— Sî prin toti porii, elu respira resbunarea, s'aru fi vroitu sa gasésca unu mijlocu atâtu de repede sî atâtu de crudu, cá intr'o singura clipala sa-i stórca totu sângele din vine sî sa-lu faca in acelasiu timpu sa sufere chinurile mortii, unu veacu intregu.— Câti-va pasi inca sî Mihaiu erá pe plut'a . . . . Atunci o detonatiune prelungita sî multu repetata de echoulu muntiloru se audi. Osmanu ilu luase la ochiu cu pistolulu, ilu chitise bine, inse plut'a siovaindu sub picórele sale, i clatinà mâna, tocmai in momentulu cându elu descarca armá, sî plumbulu trecù deasuprá capului lui Mihaiu.—„Ai scapatu de unulu; nu-i scapá de de celalaltu,“ urla Osmanu furiosu, redicându alu doilea pistolu asupr'a lui Mihaiu, inse sî astadata plumbulu trecuse alaturea sî se latí pe o pétra.

In acelu momentu Mihaiu facù cea de pe urma sâritura sî cu turbarea aceea ce o póte aveá numai unu omu nenorocitu cá densulu, se arunca peptisiu asupr'a lui Osmanu, sî insfacându-lu in bratiele sale puternice, ilu resturnà la pamentu, inainte de avé macaru timpulu sa se resufle.

—Stai câne fara de lege!—strigá Mihaiu, crasnindu din dinti sî stringendu-lu de grumadiu cá intr'unu clesce a venitu vremea sa- dai sama de nelegiuirea ce ai facutu! Ie-ti dîua buna delá viatia, ca de acum esti mortu! Amu sa-ti sfarâmu capulu cá unui puiu de sierpe sî tiarina ta spurcata am s'o aruncu la venturi!

—Indurare! . . striga Osmanu palidu sî inspaimântatu de gródi'a mortii.

—Indurare! . . . Tu cei de la mine indurare? . . Fiinti'a pângarita! . . . Atunci cându se va indurá cutitulu ce amu sa-ti viru in peptu, sa nu te spintece; atunci cându s'a indurá ap'a in care am sa te aruncu sa nu te innece; atunci m'oiu indurá sî eu! —Mergi in fundulu iadului, sa hranesci nopârcile din cârnurile tale! . . .

Sî plantandu-i cutitulu dreptu in inima, ei inadusí cea de pe urma resuflare in sângele care cá unu isvoru zbucni din rana sî stropí o stânc'a ce stá alaturea, martura de mórtea nelegiuitului Otomanu sî de drptatea lui Dumnedieu. Apoi râdicându in susu cadavrulu, ilu aruncá in Bistriti'a unde fù inghititu de intunereculu valuriloru.

Tóta acést'a teribila drama, Irin'a o privì cu unu ochiu ratacitu, fâra a-si puté da sama de cele ce se petrecuse inaintea ei.

Abie a dóu'a dî, ea incepù a-si reveni in sine, sî recunoscù ca se afla in casa parintesca. La capulu ei siedea Nistoru cu perulu albu cá omâtulu, albitu intr'o singura nópte sî la piciórele ei Mihaiu ingenunchiatu, urmareá sî cu ochiulu sî cu sufletulu tóta resuflarea ce-i esiea din peptu.

precum sî unu scadronu de cavaleria cu sabiele trase. Provocatu poporulu de repetîte ori sa se imprastie, s'au luatu cá in 19 pre stradele principale cantandu cantece natiunale sî stricandu ferestrile pre unde treceau, sî unde scieau, ca e ce-va germanu, apoi iéra la statu'a lui Wenzel. Portile cetâtiei au fostu inchise dupa 7 óre sî ocupate de ostasi. In giurulu cetâtiei inca au fostu asiediate posturi. In câte-va locuri au asiediatu tunuri. De arme insa nu au fâcutu intrebuintiare, afara de vre-o 3—4 insi, cari toti au sî umblatu mai reu, rumpendu-le degetele cu lemne. Ferestrile teatrului germanu le-au spartu dinaintea militiei. Arestâri s'au fâcutu din 21 sér'a 18, intre cari 4 studenti cari s'au sî datu in mân'a oficiolatului competente. Pâna dupa 12 óre s'au mai aflatu câte o céta, cari insa fura alungate. Câtra un'a óra s'au reintorsu nu totii, sî cei ce esîsera afara prin casermele respective. In 22 sér'a a parasitu ministrulu Herbst Prag'a, scutindulu pâna la aul'a calei ferate iéra militi'a sî sentinel'a comunale.

Protocolulu.

Adunarei generale a Asociatiunei natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului romanu pe anulu V alu Asociatiunei, adeca 1867/8.

Siedinti'a II.

tienuta in Aradu in 22 octovre 1867.

(capetu)

Modificatiunea statuteloru, dupa contestulu primitu sî aprobatu din partea guvernului de ocamdata se ia la cunoscintia spre acomodare. Trei esemplare ale statuteloru descrise in curatu cu inducerea modificatiuniloru suntu a se substerne guvernului.

14. Comissiunea a cinceo (Nr. 6 prot lit. o) pentru cercetarea causeloru sî a socóteloru din lasamentulu lui Iov'a Cresticiu raportédia sub H. prin d. Ioane Moldovanu urmatórele:

I. Statulu activu.

in mân'a dlui Lazaru Ionescu a incursu	2635 fl. 21 cr.
din acesti'a eroganduse	1049 fl. 72 cr.
se afla	1585 fl. 49 cr.
in bani gat'a sî in pretensiuni active	130 fl. 50 cr.
la o lalta	1723 fl. 99 cr.

II. Statulu pasivu.

a) biseric'a gr. or. din Siri'a pretinde o suma de	472 fl.—cr.
b) Len'a Kinrsky din Aradu	105 „ — „
c) interesulu 6% pe $6\frac{1}{4}$ ani dupa acestu capitalu	37 „ 50 „
d) contributiunea directa dupa lasamentu cu finea anului 1865 face	68 „ 97 „
e) Rosali'a Bulbóc'a pretinde pe calea procesului	1680 „ — „

Acestu procesu e apelatu din partea Asociatiunei.

f) interesulu acestei pretensiuni pe 2 aani	fl. 168 —
g) spesele procesuale statorite pana acum'a	97 „ 58 „
h) detoriile erariale sî comunale ale lasamentului	298 „ 61 „
i) pretensiunea orfanala a comunei Siri'a	348 „ 45 „
l) pretensiunea bisericei gr. or. din Siri'a (obligatiune)	46 „ 37 „
m) procentuatiunea, a carei iertare se sperédia pe calea apelatiunei facute din parte Asociatiunei	480 „ — „
la o lalta	3803 fl. 48 cr.

asemenendu-se acum'a statulu activu cu statulu pasivu se arata unu deficitu de 2079 fl. 49 cr. ce insarcina lasementulu lui Iov'a Cresticiu; sî cá se se póta depurá pe deplinu detori'a cam de 2079 fl. 49 cr.—comissiunea e de parere cumca cas'a sî intravilanulu de sub Nr. 5 din Siri'a, devenitu in posesiunea Asociatiunei, se se venda, sî in câtu dlu Georgiu Popescu, protopresviterulu Siriei, care a oferitu pentru realitatile amintite 3000 fl. nu ar' avé concurenti cu oferte mai mari, se i se venda densului.

In urmare acestui raportu, adunarea generala incuviintiédia socót'a dlui Lazaru Ionescu sî lu absólvá de respunsabilitatea ulteriór'a pentru pasirea panaací. Banii gat'a, cari se afla in mân'a dniei sale in sum'a de 1585 fl. 49 cr. suntu a se depune pana la intrebuintiarea acelor'a in cass'a de pastrare spre procentuarea in folosulu Asociatiunei. In câtu pentru cas'a sî intravilanulu Asociatiunei, adunarea generala primesce propusetiunea comissiunei, sî cu efeptuirea, vinderei se insarcinédia directiunea cu acelu adausu cá aceste realitâti a mesuratu intentiunei testatorelui nu se potu vinde de câtu vre unui românu, séu vre unei corporatiuni române, sî cá in câtu pana la 1|13 ianuariu 1868 nu s'ar aflá oferinte mai favorabile ele se voru dá oferitoriului d prot. cu sum'a oferita de 3000 fl. v. a. publicandu-se sî prin jurnale, cá ofertele, ce ara trece peste 3000 fl. oferiti prin d. protopresv. Popescu se voru primí numai pana 1|13 ianuariu 1868. —

Ilustrissimulu sî Présantitulu d. episcopu Procopiu Ivacicoviciu presiedintele Asociatiunei, fiindu chiamatu de oficiu, preda presidiulu ilustrisimului d. vice presiedinte Ioane Siorbanu, sî parasiesce adunarea.

15. D. Ioane Popoviciu Desseanu cá referintele comissiunei a sies'a (nr. prot 6 lit. g) emisa spre censurarea motiunilor de sine statatóre, ratédia sub G. cumca in siedinti'a de ieri nu s'a insinuatu neci o motiune nóua de sine statatória.

Se ia la cunoscintia.

16. Nicolau Cristianu propune, ca membrii directiunei de ací inainte sa nu póta luá parte la nici la o comissiunu insarcinata cu cercetarea obiecteloru de activitate a directiunei.

Fiindu ca comissiunile totudéun'a se alegu din sinulu adunârei generale, sî prin adunarea generala dupa increderea ei, sî fiindu ca membrii directiunei déca suntu alesi in comissiuni, ei acolo numai ca membrii ai Asociatiunei iau parte cu votu, sî participarea loru in comissiuni este calificata a usiurá activitatea comissiuniloru, mai departe fiindu ca rapórtele comissiuniloru totudéun'a se supunu la censurare sî desbatere publica in adunarea generala; iéra adunarea generala totudéun'a e in dreptu a eschide pre ori-cine aru aflá cu cale din cutare comissiune sî asiá o restringere generala sî absoluta nici e de lipsa, nici indegetata: propusetiunea dlui conmembru Nicolau Cristianu, neavendu acést'a nici o basa reala, se respinge.

17. Ilustritatea sea dlu Antoniu Mocioni in intielesulu statuteloru sî a alegerei primite dela adunarea generala din anulu trecutu abdice de postulu seu de directoru I alu directiunei, abdice totu odata sî pentru corpulu intregu alu directiunei, multiamindu adunârei generale pentru increderea, ce o a pusu in densulu sî in ceia-lalti membri ai directiunei.

Adunarea generala, apretiuindu zelulu Ilustritatei Sele, ce l'a doveditu de atâti'a ani in favórea Asociatiunei, ie la cunoscinti'a abdicerea sa, precum sî a directiunei, sî procediendu la alegerea directiunei pe anulu 1867|8, dupa propunerile indatinate de directoru I alu directiunei s'a alesu de nou cu totalitatea voturiloru ilustrissimulu d. Antoniu Mocioni. Acésta alegere, in intielesulu statuteloru e a se supune aprobârei guverniale.

18. Ilustritatea Sea d. Antoniu Mocioni directorulu I alu Asociatiunei conformu usului de pâna ací, face propunerea pentru cei'a-lalti membri ai directiunei, pre temeiulu cârei'a

s'au alesu cu unanimitate:

1. D. Mironu Romanu, protosincelu, de directoru secundariu.
2. D. Lazaru Ionescu advocatu in Aradu, de fiscalu.
3. D. Emanuilu Misiciu asessoru la tribunalulu comitatului Aradu, de perceptoriu.
4. D. Ioane Goldisiu v-notariu I alu comitatului Aradu, de esactoru.
5. D. Teodoru Serbu v-notariu III alu comitatului Aradu de economu.
6. D. Stefanu Siorbanu advocatu, de bibliotecariu;

iéra DD.

1. Vincentiu Babesiu jude la tabl'a regésca sî deputatu dietalu,
2. Dr. Iosifu Hodosiu, vice-comite I alu comitatului Zarandu sî deputatu dietalu,
3. Georgiu Vasilieviciu, protopresviteru gr. or. in Beiusiu,
4. Ioane Popoviciu Desseanu, advocatu in Aradu sî deputatu dietalu,
5. Dr. Atanasiu Siandoru, profesoru la preparandi'a gr. or. din Aradu,

---

—Irino, ei dîse acest'a incaldindu-i mânele in mânele lui nu ne vedi? . . . suntemu noi, Nistoru sî Mihaiu; esti in bratiele nóstre; eata casa tatalui teu; iata capriti'a.

Atunci ea deschisa nesce ochi mari se uitá imprejuru sî unu siroiu de lacrimi ei inunda fati'a.

—Mihaiu! dîse ea cu o vóce intrerupta, a! te cunoscu . . . Eata sî tat'a! . . . Veniti amendoi, veniti mai aprópe! . . . Ce s'a intemplatu? . . . Oare adeveratu sa fie? . . . . . Mi-i frica, nu me lasati!

—Irino, nu te mai teme; esti cu mine, logodnicului teu. De acumá vei fi fericita; Dumnedieu te-a scapatu!

—Fericita! . . . Ce dîci? esclama ea renviendu cá dintr'unu visu—O! ast'a nu se mai póte! . . . Intórce-ti de la mine fati'a, Mihaiu! . . . Stéu'a mea a cadiutu!

—Irino, dar tu nu esti vinovata! aduti aminte ca esti logodnic'a mea, ca miai juratu sa-mi fii sotía Eu te iubescu sî fara tine nu potu trai!

—Ascultá Mihaiu! continua ea, sculandu-se in picióre sî uitandu-se la elu c'unu nesfîrsitu amoru, sî eu te iubescu, te iubescu din totu sufletulu meu! . . . . . scie Dumnedieu câte lacrime am versatu pentru tine; câte dîle sî nopti am petrecutu fâra somnu; câta bucurie sî câta amaraciune au inecatu rându pe rându inimá mea, in dîlele in care te vedemu s'au nu te vedemu! Ah Mihaiu! Trebue óre sa-ti mai spunu ca iu tine pusesem tóta fericirea mea, sî ca viat'a mi-asiu fi dato veselu, pentru o singura privire din ochii tei! . . . Dara astadi nu mai suntu vrednica sa fiu soti'a ta. Sufletulu meu e vestedu cá flórea batuta de bruma; urgi'a iadului m'a atinsu! . . .

—Sî ce vrei sa faci, Irino? . . . . Pentru Dumnedieu spune! . . .

—Am ajunsu pâna la pragulu fericirii, sî acolo usia mi s'a inchisu . . . . sî am remasu in lume fara bucurie, fara lumina sî am vediutu in visu pe maic'a mea ca s'a sculatu din mormentu sî mi-a pusu pe capu unu hobotu negru dicându-mi asiá: Du-te, Irino, du-te la manastire sî jalesce norocului teu perdutu! . . Mihaiu, eu trebuie sa ascultu porunc'a mamei mele . . . . Tu uita-me! . . . Nu mai cere de la mine ramasitiele unei dragoste adapate de otrava nelegiuirii . . . Lasa-me sa portu hain'a cernita a pusniciei, ca cernitu e sufletulu meu! . . Sî de acolo eu m'oiu rugá pentru tine, sî Dumnedieu ti-a indulcí inim'a; ca inim'a ta e buna sî Dumnedieu sî mai bunu.

Astfeliu graindu, Irin'a parea transfigurata; obrajii sei se incolorare de o rosiatia via sî o radia cereasca iluminá ochii sei.

Mihaiu sî Nistoru ascultau vócea ei inspirata ce se respandea cá parfumulu in aeru, sî nu credeau insusi audiului loru. Inmarmuriti, fara smintire, ii nu putura rostí unu singuru cuventu, câci respiratiunea li se oprise in peptu.

—Mihaiu sî tu tata!—adause ea cu accentulu celei mai profunde dureri—uitati-ve in ochii mei sî vedeti aceste lacrime! . . . . Ele suntu lacrimele inimei mele . . . Ele ve voru spune ca ducendu-me la monastire, lasu cu voi inim'a sî sufletulu meu! . . . Ah! veniti pana a nu ne despartí sa ve dau inca o sarutare! . . . sî apoi . . . Remaneti sanatosi!

Mânele ei obosite cadiure dealungulu trupului sî capulu i se pleca pe peptu. Nistoru o cuprinse in bratie sî o saruta lungu pe frunte scaldându-i fati'a intr'unu parâu de lacrime; dar cându vení rândulu lui Mihaiu, o! atunce ei nu puture nici macaru sa plânga; amorulu sî durerea se resculare cu atâta violenti'a in inimele loru, incâtu in acestu ultimu sarutatu erá sa se duca sî ultimulu suspinu a vietiei loru.

Cu câti-va ani in urma, se respândi vorb'a intre Dorneni, ca la o monastire din fundulu muntîloru, murindu o calugaritia frumósa inca, dara apasata de mari nenorociri, o lumina de susu se scoboreá in tóte noptile pe mormentulu ei. Ear plutasiulu de pe Bistritia, de câte ori trece prin Tóncele, arata strainului ce calatoresce cu densulu o stanca fiorósa, acoperita de muschiu, dîcendu-i: acéstai Pétr'a lui Osmanu!

Nicu Ganea

6. Dr. Alessandru Mocioni, proprietariu mare sî deputatu dietalu,
7. Ioane Arcosi, advocatu in Aradu,
8. Justinu Popfiu, profesoru de limb'a sî literatur'a romàna la gimnasiulu din Oradea-mare,
9. Ioane Rosiu, senatoru la magistratulu Aradului,
10. Alessiu Popoviciu, advocatu in Comlousiu,
11. Constantinu Radulescu, advocatu in Lugosiu,
12. Stefanu Adamu, advocatu in Temisiór'a,

de membri ai directiunei.

In fine alegerea notariului se lasà directiunei.

19. Pentru autenticarea protocolului de astadi sî de eri

ilustritatea Sea d. presiedinte alu Asociatiunei va invitá pre unu terminu acomodatu pre membrii Asociatiunei pre calea dîuarieloru.

Ne mai fiindu altu obiectu de pertractatu, ilustritatea sea d. vice-presiedinte alu Asociatiunei incheia siedinti'a adunârei generale prin o cuventare amesurata ocasiunei, dupa care cei de fatia se indepartara intre vivate pentru conducatorii Asociatiunei.

Protocolulu acest'a procetindu-se in fiinti'a deatia a subscrieriloru s'a autenticatu.

Aradu, 8 Decembre 1867. „Alb.“

Ideile fundamentale ale economiei natiunale.

(Urmare)

Sistem'a acést'a a lui Quesnay care avea de scopu imbunatatirea clasei tieraniloru, a fostu cu deosebire spriginita de renumitulu Mirabeau in opulu seu „l'amis des homes, ou trait dela population“. Contrarii acestei sisteme au fostu cu deosebire Voltaire sî J. Jacob Moser in opulu seu indreptatu asupr'a scrieriloru lui Mirabeau intitulatu: „Antimirabeau, oder unparteische Anmerkungen über Mirabeau's natürliche Regierungsform.“

Fiindu ca dupa sistem'a lui Quesnay averea unui poporu se privea in productiunea naturala, s'a numitu acésta sistema fisiocratica. Dupa acésta sistema isvorulu avutiei e in pamentu, fiendu ca pamentulu produce atâtu mai multu, cu câtu consuma mai multu cei ce se ocupa cu productiunea primitiva; totu ce remane din o atare productiune, afara de ce au consumatu producentii, e averea curata a unui poporu; sî cei ce se ocupa cu productiunea de obiecte crude se numescu clas'a productiva. Dupa opiniunea fisiocratiloru negutiatorii sî industriasii nu se tînu de clas'a productiva, fiendu ca ei nu producu nimic'a de nou, ci numai impartu productele respective, straforméza aceea ce au produsu clas'a productiva. Lucrulu acestor'a, adeca alu negutiatoriloru sî industriasiloru nu face mai multu, decâtu atât'a câtu consuma ei pâna au stramutatu productele, séu pâna le-au datu alta forma producteloru crude, pentru aceea fisiocratii numira ori-ce clasa de ómeni care nu se ocupa cu productiunea de obiecte crude, clasa sterila (stérpa). Fisiocratii au pretiuitu incâtu-va acésta clasa de ómeni, dara numai pentru ca lucratoriulu de pamentu aru perde prea multu tempu, candu aru fi constrinsu a se ocupá cu comerciu sî alte ramuri de economia, care straforméza in atâtea feliuri productele crude pentru a le face apte spre folosulu omului, pentru aceea concedu sî fisiocratii, ca aceste clase de ómeni suntu folositóre; dara nu dîcu ca suntu neaperatu de lipsa. Afara de acést'a ei le numescu folositóre, pentru ca consuma acea parte din productele crude, care nu este de lipsa clasei productive, lasandu in loculu acestoru producte alte obiecte de pretiu. Mai incolo fisiocratii concedu, ca fâra negutiatori unele producte crude nu s'aru putea pestrá tempu mai indelungatu, altele nu aru avea nici unu pretiu déca nu le-aru cautá comerciantulu sî nu aru aduce altele in locu, iéra pre acestea clas'a productiva nu le-aru gâsî, fiindu ocupata cu proeuctiunea de obiecte crude, séu nu si le-aru putea castigá neavendu alte mijlóce afara de producte crude, care nu aru avé pretiulu cuviinciosu, déca nu le-aru duce negutiaioriulu in locuri unde au acestea pretiu. — Sub astfeliu de impregiurâri sî pre temeiulu parcriloru desvoltate aperau fisiocratii libertatea industriei sî a comerciului; dara aceste ramuri de economia natiunala le priveau numai cá mijlóce pentru a puté capetá clas'a productiva producte de industria cu pretiu mai moderatu sî asiá a se puté ajutá in productiunea cea adeverata. Industri'a sî comerciulu erá numai mijlóce pentru usiurarea stârei tieraniloru.

Fisiocratii au fostu fórte consecinti, pentru ca privindu ei tóta avuti'a natiunala numai in pamentulu productivu, au fostu de parere sî au cerutu, cá contribuirile pentru sustînerea regimului sa se traga numai de pre pamentu, adeca numai dela acea clasa de ómeni, care se ocupa cu productiunea de obiecte crude, adeca numai dupa pamentu sa se platésca dare.

Principiele desvoltate de fisiocrati erau fórte liberali, cu deosebire liberali pentru acea clasa de ómeni, care in tempurile de mai inainte erau cam asupriti din partea acelor'a cari se bucurau de unele prerogative in urm'a sistemei feudale. Caus'a pentru ce nu s'a pututu sustîné acésta sistema, a fostu constitutiunea staturiloru formate in evulu mediu pre temeiulu sistemei feudale. Fisiocratii neabatandu-se dela sistem'a loru cea liberala pretindeau — cu deosebire Mirabeau — schimbarea formei regimului, pretindeau o forma de regimu liberala conformu cu principiele loru liberale desvoltate in privinti'a economiei natiunale; pretindeau fisiocratii schimbâri mari in starea sociala a ómeniloru, aratandu sî combatendu abusurile cele multe mostenite din evulu mediu, care abusuri veneau in colissiune cu sistem'a loru cea liberala, care sistema pertangentem recunoscea ratiunea de potestate suprema in statu. Prin acést'a fisiocratii i-si fâcura multi contrari; ba unii le aruncau, ca ei inca aru fi contribuitu la erumperea revolutiunei in Franci'a. — Venindu dara sistem'a fisiocratiloru in colisiune cu sistem'a regimeloru de pre atunci, e prea firescu lucru ca nu a pututu sa subsiste; fiindu ca de o parte nu a fostu spriginita din partea puterei staturiloru, precum au asceptatu intemeiatorii acestei sisteme, de alta parte erá persecutata de multi contrari puternici. Meritulu acestei sisteme e ca a trasu atentiunea puteriloru de statu, cá sa puna mai multu pretiu de clas'a de ómeni ce se ocupa cu productiunea de obiecte crude, a aretatu defectele sistemei mercantile sî a datu nesuintiei in castigarea avutiei natiunale o directiune mai impacatóre decâtu cum a fostu sub sistem'a mercantila.

Lupt'a ce purtau fisiocratii cu numerosii loru contrari sî aperatorii sistemei feudale inca nu s'a fostu ispravitu sî eata resare o sistema nóua pre câmpulu sciintiei economiei natiunale, o sistema, care de-sî nu erá asiá contraria sistemei fisiocratiloru, precum a fostu acést'a sistemei mercantile, totusi basandu-se pre alte principie, merita numele de sistema nóua, sî acést'a e sistem'a industriei libere. La anulu 1776 unu englezu renumitu anume Adamu Smith publicase unu opu intitulatu: Cercetâri d'espre natur'a sî causele avutiei natiunale. Ide'a fundamentala in acésta sistema moderna e, ca lucrulu e elementulu din care vine productiunea sî inmultirea avutiei natiunale, fia apoi lucru intrebuintiatu in ori-ce ramu de productiune. Dupa acésta sistema avuti'a unui poporu nu stà nici in bani, precum credeau mercantilistii, nici in abundanti'a de producte crude, dupa cum se sileau a demustrá fisiocratii, ci in sum'a tuturoru objecteloru ce servescu spre acoperirea trebuintieloru omului. Acelu poporu, acea natiune e mai avuta sî mai sigura in averea sea, care scie lucrá mai multu, séu mai bine dîsu, care scie lucrá mai bine spre a produce mai multe objecte, care suntu alese spre acoperirea lipseloru omului.

(Va urmá)

Principatele române unite.

In camer'a deputatiloru decurgu verificârile de titluri. Dupa cum se vede din siedinti'a tînuta la 11 Ianuariu se contestara alegerile urmatoriloru deputati: Gen. Florescu En. Vacarescu, T. Pisoski, C. Bolliacu, P. Gradisteanu, A. Cilibidacke, T. Moscu, Col. Adrianu, Manolaki Costake Iepurénu.

Despre resultatulu ulterioru alu acestoru consultâri, déca ele s'au primitu séu s'au respinsu de camera vomu referí cu alta ocasiune. Acum trecemu la cele ce referesce „Romanulu“ despre siedinti'a senatului din 12 Ianuariu. Eata ce dîce:

Senatulu a procesu adi la alegerea presiedintelui, resultatulu votului a fostu celu urmatoriu:

La scrutinulu I, votanti	37
Generariu Herescu	16
Al. Plagino	12
Mitropolitulu Primatu . . . :	5
Costache Crezzulescu	2
Bilete albe	2
La scrutinulu II.	
Mitropolitulu Primatu	19
Generariu Herescu	17
Biletu albu	1

Prin urmare Mitropolitulu primatu a fosu proclamatu presiedinte.

Publicatiune.

Prin carea se aduce la cunoscintia onoratului publicu urmatoriulu

Estrasu

alu socoteleloru anului civilu 1867 despre cele patru funduri, carele s'au testatu de repausatulu Dnu Ioann Jug'a de Báci din Brasiovu spre scopuri filantropice sî scolastice.

Sum'a totala a aceloru funduri este 25,200 f. v. a. asiediata primo Loco in pretiulu casei cumperate in Pieti'a Brasiovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1866 au fostu remasu din venitulu prediseloru funduri unu restu in banii de 1886 fl. 72 xr.

la care s'au adaugatu	
Interesulu acestoru funduri pre anulu 1867, cu	1260 fl. — „
Competinti'a interesului pre an. 1867, la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. la legatulu IV. cu	315 fl. — „
Interesulu carele au intratu pre anulu 1867, (conformu despart. IV. punctu I. alu testamentului concernintе) dela banii in suma de 963 f. 74 xr. din venitulu legatului IV. spre formarea unui alu doilea fondu de 6300 fl. adunati, — cu	48 fl. 18 xr
Sum'a primirei anului 1867	3509 fl. 90 xr. v. a.

din care s'au datu,

1. La destinatiunea legatului I.		
a) unu restu remasu din an 1864	72 fl	$11\frac{1}{2}$ xr.
b) competinti'a anului 1867	105 fl.	— „
c) „ pre anulu 1868	105 „	— „
Sum'a	282 fl.	$11\frac{1}{2}$ xr.
2. La destinatiunea legatului II.	69 fl.	87 xr.
3. „ „ „ III.	945 „	— „
4. „ „ „ IV.	315 „	— „
cu totulu	1611 fl.	$98\frac{1}{2}$ xr

Dupa detragerea dârei dela primire remane unu restu de 1897 f. $91\frac{1}{2}$ xr. v.a.

Insa de óre-ce contingentulu din destinatiunea legatului I. carele s'au aretatu sub c) datu pentru anulu 1868 contéza pre interesulu fundurilоru din anulu 1868, — asiá acel'a are sa se adauge in socotél'a presenta totu la restu cu 105 fl. —

Prin urmare devine restulu cu finitulu anului 1867 2002 fl $91\frac{1}{2}$ xr. v. a.

carele se tîne;

a) de fundulu de 4 200 fl. a legatului II. cu	675 fl. $99\frac{1}{2}$ xr
b) de formandulu alu doilea fondu a legatului IV. cu	1326 fl. 92 xr.
cu totulu	2002 fl. $91\frac{1}{2}$ xr. v.a.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru Iuganiane.

Brasiovu 31 Decembre 1867.

Damianu Datco — I. Florianu
Constantinu I. Iug'a — Radu Radoviciu
Ioann T. Popoviciu.

EDICTU.

Nicolae Gligoru Tarcea din Magu Comitatulu Albei de josu, care de cinci ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socie Elen'a lui Petru Tarci'a totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonielu asupra-i pornitu, si in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Sibiiu 1-a Ianuariu 1868.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.
Petru Badila
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $^1/_2$ anu. 6 fl v. a.

Nru 6. ANULU XVI.

Sabiiu, in 21. Ianuariu (2. Feb.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3^1/_2$ cr. v. a.

Program'a

despre ordinea Esamenelorn sem. I $186^7/_8$ tînende cu elevii Institutului pedagogico-clericale alu Archidiecesei gr. or. in Transilvani'a.

		inainte de amédi.		dupa amédi.	
22	Luni	Pastoral'a	Cl. an. III.	Gramatic'a Pedag.	an. I sî II
23	Marti	Moral'a	Cl. an. II.	Computulu Ped.	an. I sî II
24	Miercuri.	Istori'a bis.	„ „ I.	Esegetic'a Cler.	„ II.
25	Joi.	Pedagogi'a	„ „ III.	Geografi'a Ped.	„ I sî II.
26	Vineri.	Retoric'a	„ „ III.		
27	Sambata	Dreptulu Canonicu	„ „ III.	Marturisirea Ort. sî Ist. bis. Ped.	a. I sî II.
29	Luni.	Dogmatic'a	„ „ I.	Introducerea in Ş. Script.	Cl. I.
		inceputulu la 9 óre		la 3 óre.	

Sabiiu in 14 Dec. 1867.

Partidele poitice.

Insusîrile individuali ale ómeniloru, cari provinu de acolo, dupa cum privesce fia-care lucrurile cu cari are de a face sî cu cari póte vení in atingere, a nascutu sî pareri deosebite in individi de candu a fostu cea mai mica societate de ómeni in lume. Dupa crescerea societâtiloru interesele deosebite a silitu pre ómeni la conventiuni séu intielegeri comune spre a se puté impreuná in anumite pareri mai multi, spre unu interesu, spre unu scopu comunu.

Impregiurârile insa au adusu cu sine, in tóte tempurile, cá sa varieze parerile ómeniloru asupr'a intereseloru séu scopuriloru comune. De ací au urmatu schimbârile cele multe ce ni le infatîsiéza istori'a in diverse tipuri in sinulu unui sî aceluiasi poporu.

Déca cautâmu impregiurulu nostru apoi vomu aflá esemple destule chiaru in momentele de fatia. La noi, unde sî impregiurârile suntu mai feliurite, ca in alte pârti, aflâmu sî pareri mai multe in privinti'a binelui comunu. Pentruca vedemu ca spre o desvoltare mare a puteriloru statului s'a introdusu dualismulu; chiaru sî in privinti'a acestui'a esista dóue opiniuni; un'a carea recunósce afaceri comune pentru ambe pârtile imperiului, alt'a cari vrea numai uniune personala, va şa dîca dóue staturi cu unulu sî acelasi domnitoriu. Altii iéra credu ca fericirea statului se póte dobendí prin federalismu, va sa dîca prin o legatura imprumutata a deosebiteloru pârti de statu. Sî in privinti'a acést'a este deosebire in pareri, pentru ca unii privescu pârtile aceste, cari se compuna federatiunea séu legatur'a imprumutata, in diferitele provincie istorice; pre candu altii voru sa se arundeze partile aceste dupa natiunalitâti, va sa dîca sa se faca teritorii natiunale dupa majoritatea locuitoriloru. Inainte de acést'a erá centralismulu constitutiunalu cu diete provinciale sî cu unu parlamentu centralu, sî inainte de aceea a domnitu centralismulu absolutisticu, unde ori ce feliu de representantie nu aveau votu in afacerile generali ale tierei séu ale tieriloru.

Déca esîmu in afara apoi vedemu ca scopulu poporului italianu e o unitate definitiva, insa unii o dorescu acést'a dupa cum e astadi cá monarchia constitutiunala, altii cugeta ca va fi mai bine déca se va lasá de monarchismu sî va imbratîsiá republicanismulu. Totu asiá e in Franci'a cu deosebirea, ca ea si-a ajunsu demultu unitatea sea. In Germani'a, carea erá impartîta pâna mai de une-dîle in vre-o 32 de staturi mai mari sî mai merunte inca putemu dîce ca suntu trei pareri domnitórie sî adeca, unitate in unu statu, séu in o federatiune; mai departe sî acolo variéza opiniunile intre regimu constitutiunalu monarchicu sî republicanu. Germanii insa afara de aceste mai credu ca e detori'a loru de a cultivá, unii intielegu prin acést'a, a germanisá orientulu europeanu. Nici Russi'a, unde autocratismulu au predomnitu tóte cele-lalte sisteme de guvernare, nu e libera de ideile tempului nou, sî acolo se impartu parerile despre desvoltarea puterei elementului rusescu, in constitutiunale monarchice sî in republicane federative etc. etc.

Diferitele acéste pareri intru ajungerea de scopuri comune nici odata nu remânu numai isolate, ci au influintia unele a supra celorlalte. Fia care din pareri cauta sa ocupe unu locu preponderante, unu locu incâtu sa desvolte sî se servésca singuru de directiva in sortea unei societâti, fia acést'a in intielesu mai largu séu in intielesu mai tiermuritu. De aici partidele sî apoi lupt'a loru.

Pana cându lupt'a se marginesce pre langa argumentârile folóseloru ce are sa le dobandésca cineva din adoptarea sî desvoltarea unoru pareri, acea lupta este priinciósa sî aceloru ce o pórta sî pentru acei ce se pórta, sî contra câroru se pórta, pentruca cei ce o pórta suntu siliti a sî studi'a punctulu loru de manecare, alu pipaí de tóte partile se veda déea elu nu are vre o slabiciune, carea seu e de indreptatu, séu arata acelu punctu de mancare netrebnicu. Acei pentru cari sî contra câroru se pórta inca au ocasiune a cunósce o multime de lucruri sî impregiurâri, cari loru le erau necunoscute, cu ajutoriulu câroru ei acum se punu in stare de ajudecá sî combiná si ei insii sî asi formá o parere drépta desprre situatiunea in care se afla.

Cându lupt'a intre pareri diferite din un'a séu alta parte se formédia de asiá in câtu cu ori sî ce pretiu voiesce cineva a ajunge la victoria, atunci ea e amenintiatorie pentru toti. Pentru ca atunci acel'a, ce cu ori ce pretiu vrea a ajunge la victoria, se inséla adese mai anteiu pre sine, pretiuindusî pré multu pusetiunea. Din acest'a urmedia a dese ori o insielatiune nevoluntaria sî a altor'a. Tóte combinârile ce urmedia mai departe esu gresite sî candu nici nu cugeta se afla ca i se infunda calea. Recunóscerea adeverului póte sa sosésca atunci prea tardiu.

In fati'a diverseloru pareri ce se incrucisiédia la noi despre viitoriulu politicu, nu vá fi de prisosu a atrage atentîunea cetitoriloru asupra astoru feliu de possibilitâti, dupa cum le amu espusu mai susu, lasendu de astadata cá fiacare cetitoriu sasi continue sî amplifice ideile despre densele, dupa cum va aflá de lipsa.

Un'a inse totu vomu mai adauge, ca in ceea ce privesce starea nóstra politica sî sociala in tempulu presentusî celu viitoriu, ne indatorédia imperiosu, a cautá cu deamenuntulu dupa tóte particelele cele mai mici a le aceloru stâri.

Inainte de tóte sa ne aducemu aminte de cestiunile politice ce au a fi la noi deslegate sî de straformârile ce le va aduce drumulu de feru.

Eveneminte poitice.

Sabiiu 20 Ianuariu.

Diuariele de vien'a adusera scirea cu delegatiunea ungurésca a deprecátu unu banchetu ce delegatiunea de dincolo de Lait'a vrea sa-lu dea in onórea celei dintâiu. „Debatte“, pentru cá sa se incungiure interpretâri rele, atinge in vre o câtevá cuvinte motivele delegatiunei unguresci, de care fù silita acést'a a deprecá banchetulu. Motivulu principalu e privintiele ce trebuie sa le aiba delegatiunea fatia cu opositiunea din Ungari'a, a cârei diuarie de acum a inceputu a ironisá delegatiunea dicendu, ca delegatii numai sî petrecu la Vien'a sî mergu din serate in serate, pre cându despre activitatea loru nu se vede inca nici o urma. Festivitâtile dara sa remana pana cându delegatiunile voru fi ajunsu cu lucrârile loru in unu cursu imbucuratoriu. De alta parte la unu banchetu nu se potu ocoli toastele, cari, din un'a séu din alta parte aru puté da insa la susceptibilitâtile, cari aru puté numai slabí increderea reciproca. De ocamdata se voru multiamí membrii ambeloru delegatiuni cu intalnirile in cluburile loru.

N. Fr. Bl. afla din isvoru demnu de credintia, cu delegatiunea ungurésca e decisa a sterge salariele, cari le tragu cardinalii din Rom'a, Reischach sî Silvestru, dela regimulu austriacu. In cercurile delegatiunei acestei'a s'a pronunciatu opiniunea, ca banii acesti'a se voru puté intrebuintiá mai cu scopu in tiéra spre imbunatatîrea esistintiei preotiloru protestantici.

La inprumutulu ungurescu dice „P. Cor.“ se facu subscrieri insemnate in tiéra.

Diet'a Croatiei a primitu proiectulu de adresa cu putine modificatiuni. Projectulu are dóuedieci de puncte. Pre dîu'a de 29 Ianuariu erá determinata a trei'a cetire a projectului sî apoi póte sî alegerea deputatiunei regnicolarie.

Post'a din urma ne aduce sciri ingrigitórie despre Itali'a. „France“ are sciri dela 27 Ianuariu, dupa cari se suná ca Victoru Emanuelu a fâcutu o lovire de statu sî ca camerile suntu disolvate.

Delegatiunea ungurésca.

In siedinri'a a II tînuta la 21 Ianuariu n., dupa ce se adoptà numirea delegatiunei dupa cum e statorita in art. de lege XII § 38 „delegatiune emisa pentru pertractarea afaceriloru comune“ se trece la alegerea de presiedinte.

Somsich intrunesce majoritatea voturiloru de presiedinte, asemenea Ludovicu Horváth de notariu alu delegatiunei. Se emite apoi o comissiune de siepte membri pentru compunerea unui regulamentu, pentru pregatirea unui jurnalu sî pentru bugetulu delegatiunei.

Ministeriulu comunu asterne bugetulu pre 1868 din carele estragemu unele pasage sî adeca:

1. bugetulu cancelariei cabinetului Maj. Sele, care face . .	72,754 fl.
2. a ministeriului pentru esterne .	4,423,600 „
3. a ministeriului comunu de resbelu	80,000,000 „
4. a ministeriului comunu de finantia	3.969,484 „
5. cheltuielele neprevediute . .	50,000 „
sum'a	89,565,893 „
subtragendu venitulu vamalu	6,482,191 „
remane a se acoperí= . .	83,083,702 fl.

din care numai in intielesulu invoelei, Uugari'a are sa supórte 30% adeca: 23.963,010 fl. iéra cele-lalte tieri ale M Sele 70% adeca 55,931,691 fl. 40 xr.; sumele aceste an de a se suscepe in bugetulu ambeloru jumetâti de imperiu.

Representatiunea

universitâtini fundului regescu câtra Inaltulu ministeriu regescu.

Inaltu r. ministeriu de interne

Constitutiunea comunala a cercuriloru sasesci e basata pe prescrierile regulatiunii emise dela loculu pré inaltu dupace se ascultà sî natiunea in anii 1795, 1797 sî 1804 ad. pe asiá numitele puncte regulative. Chiaru sî periodulu de mai bine de 50 ani, de cându s'au emisu aceste din urma puncte regulative, lasându la o parte defectulu loru de sistema simtitu dupa diversitatea timpului, inca vorbesce pentru urginti'a necesitâtii de a reformá acést'a ordine comunala sî dechiara dorinti'a generala dupa o straformare patrundietória, care se corespunda pretensiuniloru timpului sî relatiuniloru vitale mai latite. Chiaru cuprinsulu insusi justifica insa acést'a nisuintia câtu de bine. Intregirea prin sine a representantieloru comunale, eschiderea dela representarea capitalului chiamatu in viéti'a moderna economica la o insemnatate atâtu de importanta, basarea aceluiasi in parte pe institutulu decorporatiuni industriale—cehuri—, care nu mai sustau, ne deajuns'a loru (cehuriloru) representanti'a in adunârile de cercu dupa cum cere insemnatatea cetatiloru in viéti'a nóstra municipala, care din causa, ca erá necorespundiatória tocm'a in cele mai mari cercuri, a trasu dupa sine o modificare faptica a determinatîuniloru respective de legi neajuns'a influinti'a a adunâriloru de cercu la asiediarea deregatorieloru de cercu, nerespectarea cifrei poporimii la representarea comuneloru singurite in adunârile districtuali, precumu sî a comuneloru cercuali la universitate marginirea representantîloru natiunali prin instructiuni, suntu unele rele din cele mai strigatórie, de care sufere constitutiunea comunala de acum a jurisdictîuniloru sasesci, sî fiacare din acelea rele e calificatu a impedecá priintiós'a desvoltare a vietiei comunale, a ingreuná resólverea probllemei in ordinea statului: a educá cetatienii spre a se interesá de afacerile publice, de a se administrá pe sine sî de a i educá pentru libertatea cetatienésca.—

Universitátea natiunii s'a sî incercatu de mai multu de 20 ani de repetite ori a se apucá de reform'a trebiloru comunale cea cu urgenti'a necesari'a, fara cá sa-i fi succesu pana acum a o aduce la uunu capatâiu multiamitoriu. Ea a asternutu spre sanctiunarea pré inalta inca in sessiunea din anulu 1863 cu pré umilit'a sa representatiune din 11 Maiu 1863 nr. u. 212 ex 1862, unu statutu deplinu prelucratu despre trasurile fundamentali pentru regularea causei comunale in tiér'a sasésca, inse statutulu acest'a despre o parte, pe câtu ne e cunoscutu, inca n'au primitu pana acum pré inalt'a aprobare. De alta parte in mai multe cercuri dorinti'a a ajunsu la valóre, cá inainte de a i se mediuloci sanctiunea pré inalta se se supuna acel'asi statutu inca la o alta revisiune petrundiatória.

Fiindu insemnatatea constitutiunii comunale pentru intrég'a viétia a poporului afundu taietória sî tocmá prin acést'a mai marea ei stabilitate conditionata, cu tóta reverinti'a subscris'a universitate a natiunii se simtiesce deoblegata a intocmi edificiulu acest'a asiá, incâtu pe dieci de ani inainte se adapostedie pe poporimea cercuriloru sasesci, se le póta fi scól'a loru politica sî institutulu loru de crescere, se corespunda pe câtu se póte sî tuturoru pretensiuniloru sî dorintieloru locuitoriloru loru, pentrucá in aceea sî sa se afle bine sî cá acasa.

In necasulu acest'a sî iea dar' voia umilitu subscris'a universitate a natiuneii a se rugá pré plecatu:

Inaltulu r. ministeriu de interne se binevoiésca a i tramite indereptu statutulu despre trasurile fundamentali pentru regularea trebiloru comunale in tiér'a sasésca asternutu pentru sanctiunea pré inalta cu pré umilit'a representatiune din 11 Maiu 1863 nr. u. 212 din 1862, pentrucá, cu privire la urginti'a reformei lucrului acestui'a, sa se póta luá inainte sî efeptui inca in periodulu siedintieloru de acum.

Ideile fundamentale ale economici natiunale.

(Capetu)

Adam Smith documentéza fórte frumosu, cum depinde pretiulu unui productu dela lucrulu care se intrebuintiéza pâna candu se produce, si cum se aduna avuti'a prin producte fâcute prin lucru. Ori ce activitate a omului indreptata spre productiune se numesce productiva, fia apoi acea activitate indreptata spre productiunea obiecteloru crude, séu spre straformarea ori mutarea acestoru obiecte. In privinti'a libertâtiei industriei sî a comerciului sistem'a acést'a se unesce cu sistem'a fisiocratiloru, sî amendóue combatu sistem'a mercantila. Dupa opiniunea lui Adam Smith totu omulu care e activu pre ori-ce terenu alu economiei natiunale sî produce obiecte necesarie, inmultiesce totu deodata sî averea natiunala, pentru ca avuti'a natiunala consta din avutiile singurateciloru; de unde apoi urméza, ca regimulu nu are a conduce nici unu ramu de economia precum s'a intemplatu cu comerciulu sub sistem'a mercantila, ci are a lasá activitatea fiescecârui producentu câtu se póte de libera; regimulu are numai a asigurá pre producenti in launtru prin administratiune buna sî a-i aperá in afara; are a se ingrigí numai de acele mijlóce, pre cari producentii singurateci nu sî le potu castigá, precum suntu drummri, regularea apeloru, poduri sî altele. Deosebirea intre aceste dóue sisteme stà sî in aceea, ca sîstem'a industriei libere care se numesce sî sistem'a moderna, nu se invoiesce cu principiele sistemei fisiocratiloru, cá unu regimu se ia in mâna frenele vre-unui ramu de productiune, ci doresce cá regimulu numai sa dalature pedecile, sî apoi sa lase pre fiesce care producentu, fia-care ramu de economia câtu se póte de liberu.

Fia unu lucru câtu de bunu, fia o idea câtu de salutaria, la inceputu se voru gasí contrari cari se o combata. Asiá s'a intemplatu sî cu sistem'a industriei libere; unii o combateau pentru ca ocupandu-se tempu mai indelungatu cu sistem'a fisiocratiloru erau convinsi despre bunatatea acelei'a, altii combateau acésta sistema din interesu privatu, iéra acesti'a erau proprietarii mari de pamentu sî comerciantii, câror'a le venea bine cá regimulu sa-i ajute; altii o combateau din punctu de vedere politicu, fiindu de acea parere, ca industri'a trebuie sa servésca spre scopuri politice, sî asiá industri'a trebuie sa fia subordinata politicei statului. Cei ce se inchina la acésta parere, credu in retacirea loru, ca locuitorii unui statu traiescu numai pentru cá sa sarvésca sî sa sustîna puterea statului, iéra nu dupa cum e intru adeveru din contra. In fine mai suntu doi contrari ai sistemei industriei libere, cari pentru principiele loru cele sanatóse merita consideratiune. Acesti'a se invoiescu cu principiele filosofice ale acestei sisteme, dara credu ca inca nu e tempu a se introduce sistem'a industriei libere, pentru ca trebuie lucru judecatu asiá cum e, sî nu cum aru trebuí sa fia.

Déca e adeveratu ca gradulu de cultnra alu popóreloru din staturi diferite, modulu ocupatiunei, datinele, puterea de productîune, referintiele climatice sî puterea statului de a ajut'a unulu séu altu ramu de economia suntu diferite, atunci are dreptu Dr. Fr. List in opulu seu intitulatu: „National-System der politischen Oeconomie 1841“, daca numesce sistem'a industriei libere sistem'a cosmopolitica sî daca dîce, ca introducanduse acést'a sistema deodata fâra privire la popórale vecine, cu care stamu in relatiuni comerciali sî la care nu e iutrodusa acést'a sistema sî nu voiescu vecinii a o introduce; usioru s'aru putea periclit'a unu ramu séu altulu de economi'a nationala; de ecs. sa se introduca in Austri'a sistem'a industriei libere fara privire la statele vecine, care aru fi urmarile? Din Prusi'a, Itali'a, Franci'a Angli'a s'aru importá atâtea fabricate sî manufacturi, incâtu industriasii din Austri'a neputendu tiené cu acesti'a concurinti'a din mai multe cause, — —, aru trebui se saracésca, pentru ca consumentii aru cumpara mai bucurosu lucruri din afara capatandule mai eftine. De catra Orientu si miédia-nópte s'aru import'a producte crude éarasi mai eftine cá cele ce se producu inlauntru sî cu acestia nu aru putea tiené concurinti'a producentii nostrii de astfeliu de producte; asia aici aru trebui se saracésca clas'a tieraniloru, cari nu suntu in stare a vende productele loru asiá eftine cá producentii din staturile vecine din mai multe cause, intre care e cea dintai'a, pentru ca aici greutatile publice suntu mai mari cá la vecini; asié aru trebui se saracésca o clasa de producenti dupa alt'a, aru scadea averea nationala (sî s'aru implini cuventulu lui Quesnay: pauvre paisans, pauvre royaume,

---

FOISIÓRA.

Dintr'nu Manuscrisu ingalbinitu sî invechitu aflatu intre scrierile lui Andreiu Muresianu.

In rubric'a acést'a vomu presentá Onoratului publicu cetitoriu unele pasagie dintr'unu opu literariu vechiu sî fora numirea autoriului, carele inse se au aflatu intre harthiile lui Andreiu Muresianu intregu sî neviolatu afara de provorbire din carea numai unu fragmentu au ajunsu pana la noi. Acestu opu pórta dupa cum arata fragmentulu precuventârei numele „Repórta-din-visu“*) sî este un'a poema populare epica—didactica. Idea fundamentale se pare a fi o venatória inse acést'a nici firulu celu rosiu nu'lu duce pana la finea naratiunei epice, pentruca la inceputulu intreprinderei venatului dejá apare in somnu lui Repórta-din-visu unu betranu cu vesminte albe, carele i se face povatiuitoriu sî invatiatoriu moralu. Betranulu spiritu intréba pre tenerulu venatoriu; carele perdienduse de socii sei venatorii, ostenitu fiindu s'au culcatu sî au adormitu: . . . . fetulu meu!

Scii tu cine esti; cunosci-te bine?
De unde-ai venitu; ce scii despre tine?
Iubita-ti-e lumea? multu vei sa traiesci?
Vr'unu bine in lume a fi socotesci?
Gandesci de venirea mortiei vrodata?
Séu nice prin gându-ti este amblata?

Cum au respunsu tenerulu la aceste intrebari, carii sémana multu cu „γνῶϑι σ᾽ἄυτον“ lesne ni-e putemu intipui din reflesiunea betranului:

„O teneru cu mintea cu totulu sburatória!
„Te insieli, cá nime altulu pe sub sóre.
„Cornulu sumetiei tale fragetu este;
„Se me credi, ca nice vei prinde de veste
„Cându putintelu ventu aur'a misicata,
„Lu vá resturná esti gat'a indata.
„Cornulu sumetîei, roua pe scaeti.
„Din ea sa iai pilda viia sî sà inveti:
„Rou'a nóptea cade, sî pe érba pica,
„Sórele resare, sî câtu se redica,
„O sórbe, o usca sî nimicu o fáce.
„Ganduri teneresci cu totulu stengace.“

Asiá urmédia betranulu mai incolo desvoltandu tenerului venatoriu adeverulu, ca nu in valulu lumei mari, nu intru indestulire sî abundantia nici in relatiunile cele artificióse ale vietiei culturei ci in situatiuni simple a statului primitivu are d'asi cautá omenimea fericirea s'a. Caci superba indestulare de sine sî cu sine angustédia sî instrainédia inim'a omului din lumea culturei decatra de aprópele, precandu aceea anima in simplulu pieptu alu fiiului naturei bate cu multu mai simpatetice pentru conómeni. Asupra egoismului 'si frânge de altmentrea poetulu nostru toiagulu sî mai la vale. Apoi ajungendu amendoi la unu cinterimu, se dau documente invederate dar infricosiate, ci totusi poetice-sublime despre principiulu ca nime póte fi ferice inainte de mórte sî ca tóte suntu desiertatiune: Venatoriulu vediendu-se in cintirimu esclama:

„Tóte câte vedu sufla obidare,
„Ce póte sa fia acést'a templare?
„Cinterimulu plinu de pietri cioplite
„Cu deosibite versuri despartite
„Mi raní rerunchii; cunoscui perirea,
„Cunoscui câtu póte taiá omenirea.
„Versulu celu cântatu de curendu de cétá
„Petrunse ardiendu prin anim'a tóta.
„Unu lucru mai este, care 'lu dorescu tare,
„Mecar sciu, ca nu e modru de cercare.
„Asiu vré, se sciu, cum e omulu ingropatu
„Sî se potu pricepe mai chiaru a lui statu;
„Se vediu, cum se stórce, sî se mistuiesce,
„In ce chipu se sfirma sî cum putrediesce.“—
—„Teneru curiosu, minte sburatória!“
—Respunde betranulu—„ poft'a t'a e mare;

---

*) Autorulu cá poetu populariu au formatu si inventatu si numele eroului poemiei sele chiaru dupa natur'a numeloru proprie, care asemenea obvinu in traditiunile si povestile populari, adeca cuvinte compuse din predicatulu si obiectulu unei dîceri, câte odata inca legate si cu câte un'a opositiune, de esemplu Strâmba-lemne, Sferma-pétra, Piticotu-cu barb'a de unu cotu etc. —

pauvre royaum pauvre souverain) inavutinduse strainii cu saracirea producentiloru din laintru; in locu de a ajutá producentiloru prin introducerea sistemei industriei libere, iai aduce la sapa de lemnu. Pentru aceea e de lipsa cá statulu se puna vama moderata pe productele care se importédia, daca acestea se potu produce sî inlaintrulu statului, a favorá prin acést'a sî a sî ajutá inlaintru productiunea aceloru producte care ne vinu din afara; a usiorá esportulu sî a ingreuná moderatu importulu strainu, cá asiá sa se pregatésca introducerea sistemei industriei libere. Dar inlaintrulu statului e de lipsa, cá sa se introduca odata sistem'a moderna a industriei libere fara privire la impregiurarea, ca visteri'a statului póte are mai multu venitu din unele monopóle cari suntu in genere neplacute, séu cá intra venitulu mai siguru in visteri'a statului sî mai usioru cá cându aru fi productiuuea libera in ori ce ramu de economia; pentruca numai asiá se póte asteptá o stare buna materiala a poporului, care aru trebui se fia cea dintai'a problema a puterei statului.

Orastía in 1/6 1867

Dr. Tincu

„Transilv.“ advocatu in Sabesiu.

Clusiu. Alegere de deputatu. Din o corespundintia privata din Clusiu estragemu despre alegerea de deputatu, in loculu celui vacantu dupa resignarea lui Kossuth jun., urmatórele :

Alegerea se intemplà sî decurse pâna in 25 Ian. st. n. cu cea mai mare inversiunare, fiindu alegatorii rupti odata in 3 mai apoi in 2 partide opunetórie un'a altei'a, cum se dice mai pâna la cutite. Un'a voiá a alege pre Eppulu reformatu Petru Nagy, iéra alt'a pre fostulu generalu de honvédi Vetter. Fia-care parte lucrá din resputeri spre a puté reesî cu candidatulu seu. — Spre a puté ajunge la reportarea victoriei se folosira ambe pârtile sî de inriurintia asupr'a votisantiloru prin bani, mancâri sî beuturi. —La 12 óre in 26 Ian. se finí scrutiniulu sî comissiunea insarcinata, cu acést'a publica, ca Petru Nagy a capetatu majoritatea voturiloru, prin urmare densulu e prochiamatu deputatu. Partid'a contraria audindu acest'a erá sa turbeze de mânia, sî injurandu cum i venea prin minte asupr'a alesului sî asupr'a svatului strigá, ca alegerea e falsa sî nu póte sa remana in valóre. Asupr'a alesului Eppu se descarcau cele mai deonestatórie injuraturi. Dupa acést'a pornì tumultulu spre cas'a Eppului in strad'a M. sî trecendu pre lânga Biserica amenintiá a o sparge sî a o dá jidoviloru. Tumultuantii se compuneau din meseriasi sî maiereni, parte mare ev. reformati. Sosindu la cas'a eppésca erá sa se intemple pre lânga injuraturi sî lte, dara lui Tisza i succese a stemperá pre tumultuanti. Padia de gendarmi a trebuitu sa fia preste nópte peutru cá sa nu se in temple ce-va.

(Asta nópte pre la 12 óre sparsera ferestrile la Escel. Sea ministru conte Miko. Faptuitorii sa fia fostu studenti. Gendarmii cari vighiau nóptea a sî prinsu óre-care numeru, dara diminéti'a se eliberara.)

Contrarii depututului alesu pretindu, ca acest'a sa renuntie sî sa faca locu altei alegeri sî altui deputatu. Se intielege ca asemenea pretensiune nu póte avé efectu.

Brasiovu 15 Ianuariu 1868.

Domnule Redactoru ! Sambat'a trecuta in 15 Ianuariu se arangiase in Satulungu (Sacele) in folosulu bibliotecei scólei capitale de acî unu „Balu românu“, la care din caus'a scopului maretiu sî sântu, ce-lu avù acésta petrecania, luara parte, afara de inteliginti'a seceléna, chiaru sî o parte din negutiatori Brasioveni. Nici o inima româna nu a pututu remanea rece sî indiferenta in fati'a unei atari petrecanii solide, démna de maretiulu ei scopu; nici unu ochiu nefermecatu, candu a vediutu in unu cercu frumosu pre toti concurentii la primulu resunetu alu musicei, dantiuindu bratiu de bratiu pre fundamentulu edificiului, ce voru a-lu redicá cu ori-ce pretiu sî prin ori-ce mijlóce, cá singurulu scutu contra nesciintiei sî intunerecului. Pre fruntea serina a barbatiloru asistenti, câtu sî pre fetiele delicate sî pline de gratii ale dómneloru sî domnisióreloru straine sî sacelene se manifestau cele mai vii trasuri de bucuria sî multiamita câtra acei barbati, cari in modulu acest'a solidu sî onestu le sciù face atâtu petrecania de distractiune, câtu sî a procurá pre astfeliu de cale binecuventata, mijlóce cu cari sa póta zidi pe fundamentulu dejá pusu alu bibliotecei scólei capitale de aci, de unde invetiatorii sa se póta incaldi de radiale dulci ale luminei, sî cu cari sa póta faurì cheile, ce deschidu usile paladiului maretiu alu culturii care e conditio sine qua non alu esistentiei sî bunei stâri a unui poporu Frumósa sî incantatóre a fostu in adeveru acést'a petrecania solida asiá incâtu de siguru ca n'a fostu concurinte, care in dulce suvenire sa nu-si aduca aminte de momentele acelea frumóse, in cari incungiuratu de fratii sî surorile sele de unu sânge serbá ajutandu la croirea unei sorti mai bune pentru viitorime.

Multiamita sî recnnoscintia sî venerabililoru preoti locali cari conscientiosi chiamâreiloru sânte de a luminá sî conduce turm'a loru in credintiata la tînt'a doririloru sî de a o rapí lantiuriloru grele sî rusînóse ale intunerecului sî miseriei nu crutia nici chiaru averea propria, cercandu prin feliurite mijlóce numai cá sa póta radicá sî a-meliorá starea ei sî a fiiloru ei spirituala câtu sî materialminte. Dovéda reuniunea dejá infiintiata sî pusa in viétia activa, carea din contribuirile membriloru ei are de scopu ajutarea scapatatiloru — câtu sî spiritualminte prin infiintiarea unei biblioteci scolare tîntíta prin arangiarea balului aretatu, carele a sî adusu o suma frumósa sî prin alte contribuiri lunarie din pertea preotiloru sî invetiatoriloru. Recunoscintia ven. preoti sî zelosiloru invetiatori, cari prin astfeliu de intreprinderi in contielegere sî armonia fratiésca — ceea ce aru fi de doritu in tóte comunele nóstre bisericesci, in deplin'a convictiune, ca unulu e mâna ajutatória celui'a-laltu la resolvarea problemei grele in urm'a chiamârei loru, — dau viu documentu, ca-si pricepu missiunea sânta sî au ajunsu la cunoscinti'a aceea, ca pentru de a putea ajutá stârei critice sî de a radicá barc'a slabita prin furtunile tempuriloru vitrigi a bisericei sî scólei trebuescu incordâri de puteri armonice a conducatoriloru loru la luminarea si calificarea continu'a a acelor'a, ceea ce nu se póte fâra prin procurarea isvóreloru necesarii de lumina sî acelea suntu bibliotecile. Fia acést'a intreprindere de inaintare unu indemnu tare pentru toti, carii dorescu binele si prosperarea scóleloru, cá esindu din indeferentismu sî inerti'a prin câte sî câte medilóce, ce st'au la mâna sî puterea fiacarui'a sa se straduiasca sî cerce de a inlocui deficitulu acelu mare sî batatoriu la ochi sî sufletulu din scólele nóstre, care e bibliotec'a, cá adì mâne animile tuturoru Româniloru vedinduse condusi de povetiuitori asiá conscientiosi sî de bine voitori, sa póta simti, ce simte adì anim'a fiecarui Românu sa - celeanu, ce singuru amu auditu esprimanduse, ca fericita e biseric'a sî scól'a aceea, care are astufeliu de conducatori sî invetiatori.

I. Romanu

invetiatoriu

Branu 15 Ianuariu 1868.

Dle Redactoru ! Amu asceptatu demultu sa mai vedu datu publicitâtiei unele intemplâri fórte imbucuratóre din locurile nóstre sî anume din Zernesci. Deci vediendu ca altii nu-si iau ostenél'a, permiteti-mi sa ve mai scriu eu ce-va despre progresulu ce-lu fâcura Zernescenii in cantârile corale in iérn'a acést'a. Corulu, despre carele s'a mai fostu referitu in pretiuitele colóne ale „Telegrafului Romanu“ sî carele in urm'a unoru impregiurâri erá pre ací sa se desfaca, acum s'a reintregitu iérasi sî face progresu bunu, incâtu in dîu'a intâi'a sî a dóu'a de Craciunu au fostu in stare de a cantá sânt'a Liturgía in cuartetu, ceea ce imbucurà poporulu astfeliu, incâtu acel'a in entusiasmulu seu, fiindu pré multu miscatu de armoniósele cantâri, au decisu in comitetulu parochialu, a salarisá numai decâtu pre respectivulu invetiatoriu, clericulu absolutu Iosifu Micu, deocamdata cu 150 fl. v. a. pre anu, iéra pre viitoriu déca va merge lucrulu bine léf'a acést'a sa se indoiésca. Eata cum scie poporulu nostru a se entusiasmá pentru lucrurile cele bune, déca are conducatori buni, — eata, ca unde este vointia sî buna intielegere, sî lucrurile cele mai grele inca se potu realisá. Trebuie insa sa amintescu ca pentru infiintiarea corului acestui'a au stâruitu fórte multu on. Parinte Ioann Comsi'a,

---

„Inse totusi, fiindu povatiuitoriu
„Sî intr' acestu drumu datu invatiatoriu,
„Pe voia-ti voiu face fora ostenéla,
„Cá se numai aibi mai multu indoéla.“
Cându betrânulu vorb'a pornita sfersiesce
In pripa unu noru negru se ivesce,
Se tinde prin aeru, intunecа tóte,
Sî frundia sî érba cá 'n cârbuni mutate.
Norulu se despica—fulgeru sclipiciosu
Spre cinterimu cade intre tunetu josu.
Dupa ce incéta volbur'a sî valulu,
Eata cinterimulu lucindu cá cristalulu :
Vedeai prin pamentu câtra aduncime,
Cá printr'o ferésta privindu spre multime.
Mortii, câti erau pre rendu ingropati,
In gropile sele stau toti asiediati,
Unii de demultu, altii de curendu, —
Acum'a sa vedî cutremuri prin gându !
„Tinere !“ — betrânulu dîce — „acum ia-te,
Dute, mergi sî vedi mortii indeléte !“
Eu plecu inainte elu din dereptu pasa,
Mecaru socoteamu, ca singuru me lasa.
Cum intrámu intâiu in cinterimu, eata
Vr'o trei ingropati de demultu d'odata ;
Asiá putredise sî carne sî tóte,
Câte le avura cu sine ingropate ;
Câtu mai nu puteai cunósce mormentulu
Singuru stá din carne pufaiosu pamentulu.
Ba, ce e mai multu o parte de óse,
Inca se facuse cenusia cleiósa.
Cum erá pamentulu grasu sî pufaiosu, etc. etc.

. . . .

. . . .

In modulu acest'a purcede poetulu mai departe descriindu mai multe scene infricosiate sî infioratórie sî apoi se intórce ierasi câtra „Repórta — din — visu“ sî dice :

„Te-amu dusu la mormenturi si ti-amu aretatu
„Sórtea omenésca chiaru si apriatu,
„Cá vediendu-ti sórtea sî ticalosi'a
„Se lapedi de totu din capu sumeti'a ;
„Sa fii umilitu sî smeritu la minte,
„Bine aducandu-ti de tine aminte ;
„De unde venisi, unde vei sa mergi,
„Si de pre pamentu cum vei sa te stergi.
„Deci fiindu ca iérasi s'au luminatu tempulu,
„Si mie-mi place dumbrav'a si câmpulu,
„Sa lasâmu pre morti sa se odihnésca,
„Dupa cum le cânta sórtea omenésca,
„Sa ne inturnâmu, de unde venirâmu !“
Sî asiá incetu pre cale pornirâmu.
Intramu in dumbrava : frumsetia nespusa !
Ca mai inainte cum plói'a cadiuse
Si ceriulu in pripa ear' se limpedîse,
Sórele caldura cipandu se ivise :
Spendiurau din ramuri picaturi de plóia
Fiindu atînate, cá sa se despóie,
Si séu sa se usce, séu incai sa cadia.
Cum intrá prin ramuri a sórelui radia,
Cá petrile scumpe arborii sclipiá,
De sub ramurele fluturii esiá,
Si sburá prin aeru de flori departati,
Nevrendu a cadé de apa udati.
Cete de albine pre susu sbarnaescu,
Si a se lasá pre flori nu 'ndrasnescu,
Cá nu standu pre ele aripile crude,
Póte cu perirea sea sa si le ude.
Versulu celu frumosu de priveghiatória
Si aloru mai multe paseri sburatórie
Leganá dumbrav'a si apele ei ;
Salt'au pre livedi tinereii mei.
Negrii greurici, esîndu din casciórе,
Asurdiau vesduhulu cu a sea strigare ;
Sariá calusieii, purcediendu prin érba,
Rendunéu'a iute rapstindu cá sa-i sórba.
Acésta privéla cu totulu iubita
Parea, ca e tocmai mie renduita ;
Mi limpedí mintea câtu-va de durere,
Castigaiu in pripa ce-va mangaiere.
Insa si acést'a nu fu'ndelungata
O truda de alta truda standu legata.
Mergemu prin dumbrava trecemu o valica,
O puteamu sârí, fiindu ap'a mica.
Prin sunetulu apei parea, ca s'aude,
Urlatur'a unei salbatecii crude,
Gândeamu, ca vr'o féra selbateca vine,
Si asiá indata 'mi gatu arm'a bine.
Betrânulu privindu spre mine „voinice !
„Câci si pentru ce gatesci arm'a“, dîce,
„Va vení o vreme, cá sa fia gat'a,
„Spre a vená fére flint'a si sagét'a ;
„Iéra astadi lasa altor'a venatulu ;
„Cá sa scii mai bine sórtea tá sî statulu,
„Vina dupa mine, nu grigí de alte.
„Lasa astadi cerbii pe petrii sa salte,
„Uita de porumbi sî de capriórе,
„Ca vréu sa-ti aretu unu venatu mai mare.“

(Va urmá.)

carele au datu cuartiru sî victu dela sine invetiatoriului sî au datu sî localitatea pentru cantâri in cas'a sea propria, fâra nici o rebonificare. Acést'a e fórte pre scurtu, ceea ce aru fi meritatu a fi descrisu cu multu mai pre largu, câci objectulu e fórte interesantu in esenti'a sea. Pietatea ce o sternesce nisce cantâri regulate sî armoniósa nu o póte pretiuí decâtu acel'a, carele are putîna ocasiune de a le ascultá. De aru dá Ddieu cá totu Branulu, a-siu díce tóta romanimea, sa se póta bucurá de un'a atare mangaiere sufletésca, precum avui eu ocasiune sa o aflu in bisêric'a Zernesciloru cu ocasiunea serbatoriloru Craciunului din anulu acest'a. Nu sciu déca sum bine informatu, dara sum tare aplecatu a crede, ca Zernescenii cu preotulu supranumitu in frunte sî in contielegere cu Par. Protopopu din locu, insufletiti de resultatulu invetiatoriului Iosifu Micu, cârui'a i stetù intr'ajutoriu sî clericulu absolutu Ilariu Plotogea; a decisu a compune óre-cari statute, cari coristii le subscriu sî se obliga a formá unu coru stabilu pentru venitoriu. Spunu dreptu ca eu, dupa cum cunoscu poporulu, nostru de pre aici, sperezu unu mare aventu in moralitate sî in o cultura degrabu inaintatórie a simtieminteloru, carea nu va intârdiá a-si aretá binefacerea sea sî in alte ramuri sociale ale poporului. Sa dee bunulu Ddieu!

Unu branénu.

Principatele române unite.

Adunarea deputatiloru siedinti'a dela 15 Ianuariu 1868. Presiedinti'a provisorie a dlui N. Golescu.

Se face apelu nominalu la órete 12¼, la care respundu 92 deputati, sî se declara siedinti'a deschisa.

Se cetesce sumariulu siedintiei trecute sî se primesce.

D. Hajdeu, se plânge contra modului de publicare a siedintieloru camerei in Monitoriu sî cere sa se ia mesuri a se publicá discursele cum trebuie.

D. raportoru Carad'a, spune, ca se afla unu protestu subscrisu de 5 alegatori contra alegerei dlui Sgrumala ca aru fi neimpamentenitu sî ca aru fi votatu la alegerea regelui Greciei; se trimite la sectiune.

Biroulu anuntia ca d. A. Cociu optédia pentru colegiulu de Ismailu.

D. Presiedinte, invita pe camerá a procede la alegerea Presiedintelui definitivu alu Camerii, sî resultatulu este:

Votanti 105. Bilete albe 24. Voturi esprese 81. Majoritatea absoluta 42.

D. doctoru A. Fetu 80 voturi.

Se proclama d. Fetu de Presiedinte sî se procede la alegerea a 4 vice presiedinti, resultatulu scrutinului este urmatorulu.

Votanti 98. Bilete albe 16. Voturi esprese 82. Majoritate absoluta 42. — D. C. A. Rosetti 79. — Arghiropolu 78. — Turnavitu 82. — Laurianu 80. — P. Opran 1.

D. C. A. Rosetti, Gr. Arghiropolu, Scarlatu Turnavitu sî T. Laurianu se proclamu de vice presiedinti, sî se procede apoi la alegerea a optu secretari, sî se alegu:

D. Alesandru Lahovari. — Nicu Moscu. Pruncu. — Gheorghiu. — Codrescu. — Giani. — Gheorghe Bratianu.

Se procede adoi la aleperea cestoriloru sî se alegu:

D. Boicea Radian. — Adam Hareto. — P. Chenciu. — D. Miclescu.

D. Fetu ocupandu fotoliulu presiedintialu.

Multiamescu pentru onórea ce-mi a-ti facutu chiemându-me pe scaunulu presiedintialu. Cu câtu acést'a onóre e de mare cu atâtu sarcin'a e grea pentru mine sî ve declaru ca m'asiu sfii a priimi acést'a onóre déca nu a-si avea intima convinctiune ca 'mi veti acordá patrioticulu d-v. concursu sî totu o data ca veti fi indulgenti pentru gresialele ce cá omu ne esperimentatu intracést'a asi putea face, vediendu aspectulu importantu alu d-v. ómeni luminati, elita tierei. Inclinându-me cu totu respectulu votului d-v., promitu a implini cu devotamentu sarcin'a cu care m'ati onoratu.

Terminându iau libertatea a ve rugá ca, parasindu ori-ce cestiune personala, ca fii ai natîunei române, se ne punemu tóte puterile spre a implini missiunea nóstra, câci astu-feliu numai vomu avea recunoscinti'a compatriotiloru nostri sî vomu corespunde cu demnitate la asceptarile M. S. Domnitoriului nostru, carele a dîsu deschidiendu acést'a Camera: La lucru Români, la lucru cu dielu sî patriotismu.

D. Turnavitu, multiumesce asemenea Camerii pentru onórea ce-i a facutu alegându-lu vice-presiedinte.

Dupa aceea se procede la votarea comissiunei pentru redactarea adresei de respunsu la mesagiulu Tronului.

Resultatulu votului e urmatoriulu.

Votanti 87. Bilete albe 18. Voturi esprese 69. Majoritate absoluta 35. C. A. Rosetti voturi 68. M. Cogalniceanu voturi 53 G. Chitu 68 B. Hajdeu 67. A. Zeucianu 65. Gr. Lahovari 65. I. Codrescu 58.

Presiedinte alu consiliului róga pe Adunare a numi o comissiune pentru interpretarea legii electorale. A adresatu o asemenea rugaciune sî Senatului. Comissiunile ambeloru corpuri intrunindu-se voru putea da mai curendu acea lege sî voru inlesni lucrarea pentru alegerile ce suntu inca de facutu.

Se va inscrie numirea acestei comissiuni sî acelei de incheta la ordinea dilei pe mâne.

Se procede la impartîrea Camerei in sectiuni.

Varietâti.

⁂ Bibliografi'a. A esîtu de sub tipariu in tipografi'a lui Th. Steinhausen din Sabiiu: **Vocabulariu** românu-nemtiescu, compusu sî inavutîtu cu mai multe mii de cuvinte nóue introduse dajá sî incetatienite in limb'a româna, de Sab. Pop. Barcianu, parochu ort. resarit. in Resînari, asesore consistoriale, membru onorariu alu Asoc. transilv. pentru literatur'a rom. precum sî alu asoc. pentru sciintiele naturali la Sabiiu, decoratu cu crucea de auru pentru merite vedi manifestulu.

Opulu acest'a constatatoriu din 38 cóle, octavu mare este unu opu binevenitu sî de aceea recomendabilu din tóta inim'a aceloru ce au lipsa de ajutoriulu astoru feliu de cârti la limb'a germana.

⁂ Adunarea rom. catoliciloru in Alb'a-Juli'a se va tîné in 9 Februariu c. n.

⁂ Referintiele scóleloru sî invetiatoriloru din Ungari'a. In raportulu dlui ministru de instructiune publica bar Ios. Eötwös dto Bud'a 28 Novembre 1867 câtra Maj. Sea desfasiurá dlu ministru o icóna despre scólele popularie in urmatórele: „In regatulu Ungariei se afla in 18,735 comune numai 14,836 scóle popularie sî fiindu ca in locuri cu comune bisericesci mestecate suntu mai multe scóle, asiá celu putînu in 5000 de locuri in Ungari'a nu suntu scóle de locu. In amendóue cetâtile surori Bud'a=Pest'a, dupa datele cele mai nóue statistice crescu jumetate din copiii de scóla, preste totu 20,000, fâra de nici o instructiune. Dara sî scólele ce suntu se afla in atare stare, incâtu scolarii abiá invétia a cetí sî scrie.“ — Despre gradulu de cultura alu invetiatoriloru poporali díce dlu ministru, ca „o mare parte din invetiatorii populari de acum, nici nu au terminatu unu cursu ordinariu de preparandia, nici au capetatu vre-o alta instructiune in scólele mijlocii (gimnasie), afara de scólele elementari, asiá incâtu celoru mai multi nu numai le lipsesce capacitatea de pedagogi, dara nu au invetiatu unele specialitâti, cari au sa le propuna. Cea mai mare parte a invetiatoriloru nostri, in urm'a unei salarisâri din carea abiá 'si póte castigá pânea de tóte dîlele sî prin urmare, trebuie sa se isoleze de societate sî asiá li lipsescu mijlócele sî ocasiunea de lectura séu nu potu cá pre o alta cale sa-si perfectiuneze cunoscintiele capetate in scóla.“ — Spre delaturarea acestei posomorite situatiuni a crescerei poporului promite dlu ministru a substerne in scurtu tempu „unu projectu detaiatu de lege pentru regularea instructiunei popularie.“

⁂ Onorata Redactiune! In nrulu 3 a. c. alu „Gazetei Transilvaniei“ sub titul'a: „alte omoruri sî crudími“ s' scrisu dupa „Hrm. Ztg.“ despre unu omoru in o ospetaria intre S-Sebesiu sî Orestía, unde talharii aru fi cerutu bani dela ospetaritia cu amenintiare de a o omorí pre ea sî copii, in casu candu nu le-aru indestulí cererea incependu muierea a strigá ajutoriu, talharii aru fi retezatu capulu unui copilasiu etc. sum in acea placuta posetiune de a constatá, ca ómenii din satele cele dintre S-Sebesiu sî Sîbotu intrebati au marturisitu, ca se latise faim'a ce e dreptu despre o asemenea fapta crudela, esecutata la carcima Comunei Tartari'a intre S. Sebesiu sî Sîbotu, fara inse ca se fie adeverata, sî prin urmare se tiene acést'a corespondinti'a din „Herm Ztg“ spre norocire de categori'a scorniturilorn.

Tabacariu.

⁂ Disputa pentru fracu. „Hon“ se intrepune pentru fracu contra lui „Hazánk“. Mai inainte cu vre-o câte-va díle a luatu Hazánk in nume de reu, ca unii din partid'a stângei au aparutu la unu balu in Pest'a imbracati in fracu. La aceste respunde „Hon“ intre alte: Erá unu tempu, candu tempulu erá desbracatu de tóte mijlócele de a face resistintia la aceea ce i se obtrudea cu puterea. De aceea au alergatu ómenii atunci la mijlóce putincióse spre a face opositiune sî unulu din aceste mijlóce a fostu vestmintele nationali. Astadi candu suntemu in stare de a dá espressiune pareriloru nóstre prin mijlóce mai corespundietórie, demonstratiunea cu vestminte e de prisosu. Nu trebuie sa dorimu unu astfeliu de parete despartitoriu intre noi sî natiunile civilisate ale apusului.

⁂ Unu seminariu teologicu pentru jidovii din partea de dincolo de Lait'a. Ministeriu de culte sî instructiune publica de dincolo de Lait'a se provóca mai multe representantie de comune de cultu precum sî unii barbati de specialitate din Vien'a sî Prag'a, cá sa-si dea parerea in privinti'a radicârei unei scóle de rabini. Provocarea arata ca loculu celu mai potrivitu pentru unu institutu cá celu din cestiune aru fi Prag'a.

⁂ (Reuniune nóua.) Dela anulu nou incóce cercula pre aici (Temisiór'a), in mai multe limbi nisce provocâri la subscriptiune, pentru infiintiarea unei „reuniuni de egalitate“ in centrulu comitatului, alu cârei'a scopu aru fi a intruní diferitele elemente ale societatei, a desceptá participarea la viéti'a publica sî politica, la eserciarea drepturiloru politice, sî in genere pentru afacerile publice, iéra in fine a delaturá acele diferintie, ce prin lege de-sî suntu sterse, totusi suntu visibile in viéti'a sociala: astfeliu a asecurá unu terenu câtu mai largu libertâtiei sî activitâtiei individuali, intre marginile legali sî pre basea deplinei indreptatiri egale.

Provocârile acestea suntu subscrise de 14 individi — partea cea mai are advocati — de diferite natiunalitâti, intre cari observâmu sî numele aloru doi români.

Nu suntemu profeti nici ursitori se potemu cunósce misteriele viitoriului, dar nu credemu ca reuniunea acést'a va poté candva avé vreunu viitoriu, celu pucinu sub regimulu presinte (?) — nu; cací adoratorii politicei guvernamentale sî aici se folosescu de cunoscut'a loru maniera sî inca cu succesu bunu, cá intre cei ce s'au inscrisu dejá e maioritatea loru, sî asiá infiintiand'a „reuniune de egalitate“, séu nu se va constituí, de nu-si va poté impliní misiunea sa din caus'a eterogenitatii principieloru eleminteloru ei constituitive. Mai cu scopu erá — pentru noi românii — a inimitá esemplulu fratiloru nostri din Aradu, sî a infiinti'a o astfelu de reuniune numai de elementulu nostru. E adeveratu ca intielegínti'a nóstra din acestu comitatu e forte neinsemnata, dar ori câtu ar fi ar formá celu pucinu unu intregu de sine statatoriu, sî n'aru trebuí se fimu partea minorena a altoru eleminte, precum pururea am fostu sî vomu fi de câte ori ne vomu amalgamisá cu altii.

„Albin'a.“

EDICTU.

Nicolae Gligoru Tarcea din Magu Comitatulu Albei de josu, care de cinci ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socie Elen'a lui Petru Tarci'a totu de acolo, au pribegitu in lume, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de díle dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonielu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Sibiiu 1-a Ianuariu 1868.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.
Petru Badila
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr̲u̲ 7. ANULU XVI.

Sabiiu, in 25. Ianuariu (6. Feb.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 2 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Referintiele rurale.

Starea tierenimei agricultore pâna la 1848 a fostu statiunaria, propasîrea in ceea ce privesce vre-unu ramu de agricultura erá mai cu neputintia. Apesamentulu acestu greu nu a incetatu a-si aretá urmârile sele sî dupa delaturarea iobagimei sî a altoru referintie tiermuritórie in desvoltarea agriculturei.

In decursu de mai 20 ani din urma inca s'a fâcutu pré putînu. Ceea ce s'a fâcutu se reduce la comassarea facuta in unele otare, câtu cu voi'a câtu fâra voia locuitoriloru in totalu, sî iérasi câtu cu oservarea sî câtu cu neoservarea intereseloru imprumutate intre fostii posesori sî fostii coloni.

In tempurile mai póspete s'au aretatu in unele pârti a le tierei cestiuni, cari stau in legatura strinsa cu regularea referintieloru rurali, precum d. e. regularea tînerei viteloru. Aceste dupa câtu ne suntu cunoscute au de scopu a tiermurí dreptulu de pasiune pre loculu comunu dupa proportiunea contributiunei pre mosî'a particularia. Acésta mesura cercetata mai cu de amaruntulu, duce numai la acelu sfersîtu, ca locuitorii unei comuni suntu dela partea carea e a tuturoru de o potriva, eschisi séu tiermuriti in bucuri'a de folosinti'a ei, dupa censulu ce i-lu da contributiunea ce o platesce. —

Asiá ne-amu stracuratu pâna in tempulu de fatia, cându vedemu ca numai luni mai avemu de numeratu pâna sa intre drumulu de feru in tiéra.

Dara sa abstragemu dela impregiurarea acést'a din urma sî sa ne punemu dinaintea ochiloru numai curatu sî simplu interesele tieraniloru nostri sî vomu aflá, ca acelea trebuiescu mai multu considerate. Scaderea mosiei in pretiu sî inmultirea seracimei ne arata ca trebuie sa esiste in referintiele rurale séu in referintiele dela tiéra, unde-va vre-unu reu, carele trebuie delaturatu.

Pamentulu nostru e relativu fórte bunu, clim'a e priinciósa sî asiá directiunea carea aru trebuí data agronomiei nóstre sa nu se marginésca nici decum pre lânga mesuri, cari se dovedésca o angustime de inima din partea unoru pessimisti, ci ea sa fia sincera, avendu dinaintea ochiloru folosirea fia cârui petecu de pamentu asiá, dupa cum ceru insusîrile lui sî clim'a in care se afla.

Spre ajungerea unui atare sfersîtu aru trebuí, cá inteliginti'a nóstra, cu deosebire cea dela tiéra, sa dea mai multa atentiune tuturoru impregiurâriloru, in cari se afla astadi tieranimea nóstra. sa o studiéze sî sa o puna pre terenulu discussiunei publice, pentru cá sa póta vení la ivéla gresielele de indreptatu sî apoi sa se sî indrepteze. Aru trebui sternitu in insii tieranii agricultori ide'a de a cugetá mai seriosu asupr'a imbunatatîriloru ce suntu de a se face in lucrârile loru, cá acele sa fia mai spornice sî mai cu putîna truda sa le aduca mai multu castigu La acést'a s'aru insirá fórte potrivitu ide'a unei reuniuni din agricultorii nostri mai harnici, carii in combinatiune cu esperintiele ce le facu ei in tóte dîlele sa introduca amelioratiunile potrivite cu loculu si cu productulu ce vreau sa-lu castige pre unu locu.

In tipulu acest'a tóte innoirile câte aru avé locu pre terenulu agriculturei in tiér'a nóstra, aru fi sî statornice sî progressivu inaintatóre in starea materiala, pre candu déca innoirile voru vení cá o revolutiune dintr'odata, apoi sî pre acestu terenu si potu avé efectulu, ca resultatulu sa fia pentru viitoriu nesiguru sî pentru tempulu revolutiunei agronomice neroditoriu.

Premitemu aceste putîne cu privire la referintiele nóstre rurali in sperantia, ca in venitoriu vomu avé ocasiune a reveni mai detaiatu asupr'a acestei cestiuni atâtu de momentóse, carea déca nu va intrece alte cestiuni vitale, celu putînu tîne drépta cumpena cu ele.

Pâna a nu incheiá adaugemu sî impregiurarea, ca universitatea natiunala din fundulu regescu, in sessiunea de fatia, a luatu seriosu a mâna cestiunea agraria, carea taie fórte adencu in referintiele rurali. Vomu incepe cu nrulu de astadi a publicá operatulu ei in privinti'a acést'a asupr'a cârui chiamâmu atentiunea publicului nostru, déca nu de alta, baremu pentru cá sa véda, ca lumea nu mai stá in locu, ci incepe a se ocupá seriosu de ramulu acestu insemnatu socialu, precum e agricultur'a.

Evenemiute politice.

Sabiiu 24 Ianuariu.

In delegatiunea ungurésca, carea a avutu siedintia in 31 Ianuariu a respunsu ministeriulu, „comunu", la interpelatiunea fâcuta de Kerkapolyi sî Ghiczy asupr'a numirei in tecstulu germanu „ministeriulu imperialu" sî nu cá in celu ungurescu „comunu." In respunsu se dice ca numirea: imperialu nu cuprinde alta in sine decâtu activitatea afaceri-comune estinsa asupra amenduoru pârtiloru monarchiei. In contra altoru feliu de intielesuri sî esplicâri protestéza ministeriulu. Mai incolo arata, ca se va silí a castigá sî barbati magiari, cari sa faca parte din personalulu ministerialu. In privinti'a ministeriului de resbelu se provóca la § 9, 10, 11, 15 sî 40 art. XII de lege din 1867, care lege nu permite stirbirea dreptului legislatiunei unguresci in privinti'a sistemei de aperare.

Cartea cea rosîa inca nu s'a fostu asternutu pâna la 1 Fauru delegatiuniloru. Se dîcea ca in decursulu septemânei acestei'a se va asterne sî se mai adauge sî aceea, ca ea va liferá unu materialu voluminosu pentru scrutatorii politici.

Dela diet'a Croatiei aflâmu ca deputatiunea regnicolara pentru diet'a din Pest'a e dejá alésa sî dupa ce-si va primí acreditivele votate de dieta va plecá la Pest'a. O deputatiune e dusa cá sa predea Majestâtiei Sele adres'a dietei la rescriptulu convocatoriu. (Se publica projectulu mai la vale). Siedintiele dietale se voru continuá dupa ce deputatiunea dusa la Maj. Sea, va depune la presidiulu dietalu raportulu deputatiunei de adresa.

In lumea politica din afara domnesce sî acum linisce. In Berlinu se ocupa representanti'a adunata acolo cu espropriatiunile principiloru detronati in favórea Prussiei sî Germaniei.

Din Franci'a aflâmu ca legea pentru reorganisatiunea armatei e votata dupa cum o a doritu regimulu. Corpurile legiuitórie se ocupa acum de legea pressei.

Lovirea de statu in Itali'a, publicata de la France, nu s'a adeveritu. Camer'a sî urmeza siedintiele sele sî in siedinti'a dela 1. Februariu ministrulu Menabrea impartasiesce camerei ca Principele Umbertu se casatoresce cu princés'a Margarét'a. La acésta scire, camer'a numai decâtu decide o deputatiune spre a felicit'a pre regele intr'o adressa pentru acestu evenementu placutu familiariu.

Trupele francese din statulu bisericescu inca nu se departa de acolo, ci numai se reducu.

Scirea despre retragerea consuliloru sî inlocuirea loru cu insarcinati de afaceri langa guvernulu din Bucuresci se repetiesce.

Camerile Romaniei au terminatu cu verificârile deputatiloru. Precâtu scimu respinse suntu alegerile gener. Florescu, Cesar Boliacu sî Iepurénu. Adresele cameriloru le reproducemu mai la vale. —

Cuventulu de tronu alu principelui Carolu e comentatu forte favorabilu de pres'a francesa. Reproducemu unu passagiu din la France dupa „Romanulu" in urmatórele:

„Principele Carolu arata prin cuvintele sî prin actele séle ca are inteliginti'a situatiunii séle sa nevoieloru Romaniei. Se vede ca Elu nu tîntesce a stabili unu guvernu de palatu, camarila séu de coteria, ci unu guvernu in adeveru natîonale. Elu voiesce a se radimá pe natîunea româna, iéra nu p'ua casta. Poporulu românu îlu intielege sî-lu inconjóra cu viuele séle simparthie. Marea partida liberala care a luatu mai cu séma parte la intemeiarea nóuei ordine de lucruri in Românî'a, represinta cu fidelitate dorintiele poporatiuniloru. D'acea principele s'a convinsu ca numai in intinlegere cu acést'a partida, sî nu cu partit'a boereasca, trebue se lucredie la prosperitatea sî marimea tierei. O nóua era de justiti'a sî libertate se deschide pentru Romani'a cá si pentru Ungari'a. Oriintele se pregatesce pentru nóue destine."

Delegatiunea ungurésca.

Siedinti'a III. din 25 jan.

Dupa cetirea sî autenticarea protocóleloru celoru dóue siedintie trecute, presiedintele face cunoscutu, cumca intrebandu pre cale telegrafica pe delegatulu Georgiu Bartalu, ca voiesce a si-sustiené mandatulu de delegatu séu ba? respectivulu i-a respunsu, ca nu a renunciatu de la postulu de delegatu, ci fiindu morbosu e silitu a absentá pre unu tempu din sinulu delegatiunii.

Kerkâpoly raportorulu comisiunii esmisa in caus'a regulamentului cetesce raportulu despre regulamentu delegatiunii. In projeptulu de regulamentu se dîce, ca ministrii comuni, suntu oblegati a fi de fatia la siedintiele plenarie, asemenea sî in a diferiteloru comissiuni, spre a da deslusiri in causa de lipsa. La dorinti'a a 8 delegati—cându majoritatea ar' fi pusa la indoiéla— sa se dee votisare nominale.

Presiedintele, ministri séu 8 delegati au dreptu a propune siedinti'a secreta. Cându delegatiunile amberoru parti voru tiné siedintie la olalta, aceste voru fi publice In astfeliu de siedintie va presidiá cându presiedintele delegatiunii magiare, cându alu celei germane—dupa sorte.

Dupa cetirea reportului, presiedintele dechiara, ca va dispune litografarea regulamentului in mai multe esemplare, cari le va impartí intre delegati in diu'a urmatória.

Dupa o pausa de câte va momente se sculá Becke ministrulu sî rostindu in limb'a magiara cuvintelele urmatórie: Préstimate dle presiedinte! te rogu a le ceti acestea, predede bugetulu presiedintelui delegatiunii magiare. Incidentele acest'a fu salutatu cu strigari de „éljen" din partea delegatiloru magiari sî din galeria, care erá indesuita de ascultari.

Presiedintele da cetire epistolei ministeriului in care proiectulu bugetariu se recomenda delegatiunii spre desbatere. Propunerea bugetaria se imparte intre delegati.

In siedinti'a IV tienuta in 27. jan. s'a luatu la desbatere proiectulu de regulamentu sî s'a sî primitu. „Conc."

Projectu statutariu privitoriu la regularea relatiuniloru agrarie in fundulu regescu.

Spre a face drumu transitiunei din starea de pâna acum a legaturei sociale a pamentului in comunele fundului regescu la liber'a esploatatiune a proprietatei prin regularea folosiriloru comune, sî spre a inlesní segregarea unoru pamenturi singulare din comunitate cá o imbinare, care nu impedeca introducerea unei metóde mai corecte de economia, se publica urmatórele determinatiuni din partea conflusului natiunale sasescu intre marginile dreptului seu municipalu de legislatiune sî cu confirmatiunea inaltului regimu ungurescu.

Sectiunea intâiu.

Despre continatiunea folosiriloru comune de pâna acum.

§ 1 Dispositiunea de pâna acum despre prelucrarea sî pasiunarea comuna in comunele fundului regescu, remane sî de ací inainte in valóre dupa obiceiulu de pâna acum usitatu.

Pentru straformarea sî radicarea acelor'a intr'unu hotaru singulariu suntu urmatórele determinatiuni prescrise:

Sectiunea a dou'a.

Despre regularea sî schimbarea folosiriloru comune.

§. 2. a) Dispositiunea privitóre la prelucrarea comuna. Comun'a are in privinti'a folosirei comune a proprietatei relasate ei de a determiná dispositiunea de prelucrare cu schimbulu corespundietoriu pentru intregulu hotaru séu pentru pârti singularie a aceluiasi, sî in legatura cu acést'a are de a regulá câlile spre a se puté neimpedecatu apropiá de tierini sî spre a le puté aperá, séu spre a se asiediá câli nóue pre lânga dreptulu espropriatiunei in bani.

§ 3. La regularea acést'a de câli este comun'a numai atunci indatorata, déca acést'a se pretinde de câtra unu numeru de proprietari, a câroru planuri productive cuprinde celu putînu jumetatea planimetrului *) hotarului séu a acelui despartiementu sî dricu, intre marginile câror'a suntu drumurile asiediate.

§ 4. Desdaunarea respectiva este de a se face pentru planurile espropriate din mijlóce comunale.

§ 5. b) Dispositiunea privitóre la pasiunarea comuna. O regulare in caus'a pasiunârei comune de vite este de a se face din partea oficiolatului, îndata ce intr'o comuna intrevine unu numeru de proprietari pentru aceea, sî a câroru proprietate cuprinde mai multu de jumetatea ariei a agriloru sî lunciloru cari suntu de a se pasiuná.

Pasiunea de vite in câmpurile relasate folosirei comune este de a se regulá in casulu acest'a dupa proportiunea proprietatei fia-cârui'a intrebuintiata de elu cá pasiune comune, sî conformu acestei'a este de a se determiná numerulu sî soiulu vitei de pasiune, corespundietoriu locului sî tempului.

Totu deodata este de a se regulá pasiunea de vite sî chiaru in loculu de pasiune a comunei sî ací este de a se mesurá participarea ómeniloru din comuna dupa proportiunea intregei loru proprietâti interne sî esterne aflatóre in hotaru.

§ 6. Dispunerea liberá a fia-cârui'a despre dreptulu seu de pasiune. Indata ce pasiunea comuna este regulata intr'o comuna dupa premergatoriulu § 5, stà in libera voia a fia-cârui proprietariu, de a se folosí insusi de dreptulu seu de pasiune in mesur'a lui cuvenita, séu alu lasá sî altui'a.

§ 7. Trecerea ciurdeí sî oprirea pasiunei singulare. Fia-care comuna are de a imparti in ciurde vitele admise la pasiune dupa trebuintia sî impregiurâri locale, sî ciurdele are a le dá sub priveghiarea pastoriului tocmitu sî juratu de câtra deregatoria.

Ací este de a se determiná, ca câte ciurde suntu de a se formá, sî unde are se fia pasiunea, sî cârei ciurde are fiia-care locuitoriu alu comunei de a-si predá vitele sele.

Nu este permisu cá membrii singulari ai comunei se mâne vitele loru dupa placere la pasiunei ci suntu adstrinsi, a incredintiá acestea pastoriulu loru insemnatu.

Sectiunea a trei'a.

Despre segregarea pamenturiloru din cursulu comunu de prelucrare sî pasiunare.

§ 8. I. Liberarea pamenturiloru singularie. a) Prin proprietari singulari. Fia-care proprietariu de mosîa este indreptatitu, a detrage ogorulu sî lunc'a sea prelucrârei sî pasiunârei comune, indata ce un'a din recerintiele urmatóre susista:

1. Déca pamentulu respectivu are o aria combinata de celu putînu cinci jugere la 1600 stângini=cuadrati.

2. Déca pamentulu respectivu, fia acel'a sî sub mesura de jugeru, intra in categori'a unui pamentu dejá inchisu, séu sî neinchisu, eschidiendu insa despartiementulu acest'a cursulu de pasiune, séu déca este lipitu de comuna (lânga case regulate séu grâdini) séu la marginea hotarului comunalu.

3. Déca dupa positiunea lui se póte intrebuintiá ca vinea, pomeria, plantare de hemeiu séu alte producte, de o meseria economica (tiglaria etc.) séu la altfeliu de intreprindere industriala (fabrica etc.)

§ 9. b) Prin mai multi proprietari invecinati. Sub conditiunile aduse in § precedente, compete aceeasi indreptatire in comunu sî mai multoru possesori de pamenturi combinate, indata ce acesti'a s'au intielesu mai inainte in privinti a acést'a.

§ 10. c) Prin arendâri. Cu invoirea proprietariloru comunali, sî a arendatoriloru trebuie sa fia iertata segregarea pamenturiloru din metod'a lucrârei comune in modulu de mai susu.

§ 11. II. Prin proprietari sî arendatori de pârti intregi de hotaru. Supt atinsele conditiuni din § 8 sî 9 inca sî unu despartiementu intregu a hotarului séu o parte a acestui'a, se póte detrage respective segregá comunei lucrâri sî pasiunâri, indata ce ari'a pamenturiloru a aceloru proprietari de mosîa séu arendatori, cari ceru acésta segregare, intrece mesur'a jumetate a partei de hotaru segregande.

§ 12. Inchiderea mosieloru (planuriloru) segregate. Mosîele segregate sî de aceea detrase metódei de economi'a comune au de a se inchide pâna la inceperea manalului de vite, sî dupa ce au fâcutu oficiului comunale segregarea cunoscuta, — prin o ingraditura de celu putînu 2 urme inalta, sî fia-cum compusa, numai sa póta cunósce fia-cine pamentulu segregatu de atare, sî pastorii sa pòta abate vitele pascatóre dela mosîele segregate.

§ 13. Participarea economiloru segregati la pasiunea comunei. La regularea pasiunei de vite nu au de a pretinde economii in privinti'a mosîeloru loru segregate, cá ei sa participe la pasiunea comuna, incâtu acést'a nu este pe loculu comunei.

§ 14. Folosirea pamenturil segregate. Possesorulu unui pamentu segregatu are voia libera de a-lu lucrá sî folosí dupa placerea sea.

Pasiunarea de vite singuratica numai pre acelea pamenturi este iertata care suntu inchise bine, sî in care potu pasce vitele sî fâra padia fâra periculu pentru pamenturile invecinate.

§ 15. Radicarea de ziduri economice afara de comuna este iertata pre unu complesu de pamentu segregatu mai mare, a cârui aria trebuie sa fia celu putînu de diece jugere, sub observarea prescriseloru sustatóre de politi'a sî a ordinei de ziduri. (Va urmá.)

---

*) catatimea planului séu suprafétiei.

Prejectulu de adresa dela diet'a Croatiei.

Maiestate c. r. apostolica!

1. Diet'a regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a careain urmarea pré grat. conchiamâri a Mai. Tale e adunata in capital'a Zagrabi'a, observa din pré naltulu rescriptu reg. de la 20 opt. 1867, ce i se publica, intentiunea parintésca a Maj. Tale, cumca tóte relatiunile de dreptu ale acestoru regate ce pâna acù suntu nedeslegate difinitivu prin contielegere libera.

2. Ascultandu de provocatiunea Maj. Tale, are de detorintia santa se astérna naintea Tronului Maj. Tale santite, cu sinceritate deplina sî pe calea acestei pré umilite adrese, spresiunea dorintieloru ei principale sî a pareriloru ei, cari o voru conduce in activitatea prestatatóri'a, pré insemnata.

3. Nainte de tóte cauta se dâmu espressiune bucuriei adeverate cu care natiunea regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a se inchina omagialu, cu credinti'a sî cu supunere Maj. Tale ca regelui ei, incoronatu dejá pe basa legala cu coron'a stului Stefanu.

4. De compatimitu ni remâne numai aceea, ca poterea nedelaturabila a relatiuniloru representantiei natiunale a acestoru regate nu a ingaduitu a-sî eserce dreptulu sî detorinti'a ei cea mai sânta, a conlucrá la conventiunea diplomei inaugurale sî a partecipe la actulu serbatorescu alu incoronârii Maj. Tale, desí nu erá in stare a-si ascunde entusiasmulu cu care natiunea acestoru regate au petrecutu sî serbatu acestu actu solenu.

5.. In straformarea Monarciei intregi, amintita in p. in. rescriptu, observâmu ca statulu e pusu pe acea basa care unic'a sengura corespunde dreptului istoricu sî de statu, oferindu garanti'a pentru unu venitoriu mai bunu cu atatu mai multu, cu câtu

---

FOISIÓRA.

Dintr'unu Manuscrisu ingalbinitu sî invechitu aflatu intre scrierile lui Andreiu Muresianu.

(Urmare)

—Esindu din dumbrava, damu pe unu tufisiu,
Prin care trecându, prindemu pe suisiu,
Pe unu stanu de pétra fórte nodurosu,
Fiindu plaiu ingustu uscatu sî petrosu,
Cându esimu la verfu, mai nu mai putému,
Sî de osteniti oftându gafaiamu.
Pe fati'a de munte frumósa fagime,
Ne fiindu taiata cându-vá din vechime,
Se iví cu flori de firu incarcata
Vesela privéla sî pré minunata.
Scoborândn prin tr'ins'a se vedea departe
O lunca frumósa sî neteda fórte.
Riuri ca cristalulu din munte esite
I dà umediéla prin ea impartite.
Pestravii din riuri intrecu tóta firea,
Cà nu-i pescui'a nime nicairea.
I vedému cum umbla prin apa saltandu,
Eu ma bucuramu, fiindu sî flamendu
Sî setosu; gândiamu, se me saturu bine,
Sî fiindu ca somnulu apoi lesne vine,
Se me culcu, se dormu josu pe érba désa
La a unuí fagu umbra recorósa,
Intre resunarea riuriloru iuti
Curgându pe supt arbori de venturi batuti.
Dar betranulu meu nicí de pescuitu
'Mi dede regasu, nice de dormitu.
Scoborimu sub pól'a muntelui tardiu
Lânga resuflarea unui rece rîu.
Vedemu de dirépt'a o capisce mare,
Monumentu cu totulu vrednicu de mirare.
Acést'a capisce de pagani zidita
Sî Dumnedieitiei „Fortun'a“ cinstitá.
Stengini dóue dieci avé in lungime
Sî patru-spre-diece crucisiu in latîme,
Zidurile ei tari sî fórte late
Zidite din petri mari sî minunate
Nu avea in cóste lasate feresti
Dupa rendulu trebei de acum firesci,
Ci in virfu de-asuprá o gaura mare
Rotunda zidita facea luminare.
Capiscea de multe vécuri ridicáta
Trebui'a se fia de multu resturnata;
De câte nevoi sî vremi cu fortune
Batuta, lovita, cine ne va spune?
Inse stá intréga tóta neclatita;
Numai intr'o cósta fiindu gaurita,
O parte de riu printr'ins'a curgea,
Sî pe usi'a ei afora esiá!
Stelpii cei de usi din pétra cioplìti,
Numai câtu nu stá de totu prevaliti;
Cà se deslipise de zidu, sî crepati
Stá inca in susu numai aninati.
Pragulu de desupt erá albu curatu,
Intregu, neclatitu sî de riu spelatu.
De pragu din afara, fiindu loculu josu,
Cum riulu esiá din capisce grosu
Dá unu sunetu jalnicu cu a s'a esire.
Semnulu unui lucru lipitu de perire.
Paretii de laturi de ploi se negrise,
Sî pe une locuri muschi galbini esîse.
De-asupr'a pe bolta sî muschi sî paisiu,
Sî altu feliu de erburi crescuse crucisiu.
La fundulu din susu unu fagu ramurosu
Slobodise ramuri pe capisce josu,
Din care multu giru pe dîns'a cadiuse,
Sî pe zidu de-asupra putredu se tiesuse,
Privimu amindoi dreptu din fundamentu
La acestu lasatu sî vechiu monumentu,
Mirandu-ne tare, cum stá nemiscatu,
De atati'a ani fiindu redicatu.
A intrá in la-intru mie-mi erá frica;
Ear' betranulu meu nu gândiá nimica;
Ci adunându petri, le pune 'n rondu tóte,
Sî riulu dintr'ins'a in laturi abate.
Pe mine me prinse jale sî durere
De nesocotit'a acést'a vedere.
Nu sciamu, ce facu, stamu incremenitu;
Intravoiu, séu ba, eramu indoitu.
„Ce te indoiesci?—vina dupa mine!“

sî tieriloru creditarie ale Maj. Tale li s'a datu constitutiune.

6. Conformu acestor'a acést'a umilita dieta recunósce deplinu necessitatea unitâtii de statu a tuturoru regateloru sî tieriloru de sub corón'a stului Stefanu, carea (unitate de statu) asemene e intonata de Maj Ta, sî carea se basédia pe Santiunea pragmatica den 1723 éra de presentu are se devina la validitate in delegatiunile regateloru sî a tieriloru de sub corón'a santuluì Stefanu sî in un'a sî aceeasi representatiune pentru tóte afacerile comune a numiteloru regate sî tieri.

7. Din acésta umilita supunere diet'a dechiara ca ea cu placere voiesce sa ocupe in delegatiunea corónei Ungariei loculu ce i compete ca unei representatiuni a regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a, carea (representatiune) se tiene de corón'a Ungariei, numai se incete acést'a dubietate in pusetiune.

8. Inse, pentru a grabí esirea acestei pusetiuni nesuferibile de dubietate, carea impedeca desvoltarea intereseloru celoru mai sante natiunale, sî pentru a renoí legatu 'a stravechia intre regatulu Ungari'a sî regatele Dalmati'a, Croati'a, Slavoni'a, acést'a dieta umilitu supusa apuca ocasiunea oferita prin Maj. Ta—tienenendu tare la drieptturile cardinali constitutiunale sî la gloriós'a suvenire a trecutului istoricu—pentru a incepe—ca natiune libera cu natiune libera—sî a deseversí opulu intielegerii sî uniunei cu regatulu Ungari'a, in folosulu amberloru pârti.

9. La acestu opu diet'a regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a va avé naintea ochiloru decissiunea respectiva dietala din 1861 ce suna despre regularea relatiuniloru nóstre fati'a cu Ungari'a, pe care Maj Ta a aflatu de bine a o santiuná pré gratiosu, cá puntu de manecare in pertratârile cu Ungari'a, sî care decisiune—punendu in prospectu apartinerea regateloru Dalmati'a Croati'a sî Slavoni'a la corón'a Ungariei sî legatur'a reala cu Ungari'a—neci e neci póte fi contrari'a unitâtii de statu a regateloru sî tieriloru de sub aceeasî corona.

10. Purcediendu din acestu puntu de vedere, acést'a dieta umilitu supusa nu se indoiesce ca ea, fara scadere, va procurá acestei unitâti de statu a natiunei o garantia multiamitória pentru nedependinti'a natiunala in privintia la autonomi'a completa a tierii sî la legelatiunea corespundietória a acestei'a, precum sî intregitatea propria a tierii.

11. Maj. Ta, fiindu pururea in ingrigire parintésca gat'a a Te invoí cu dorintiele juste ale natiuniloru credintióse, Te vei indurá a recunósce ca acestoru regate, desí se voru impacá cu Ungari'a, nu li va fi cu potintia a se desvolt'a pe calea vietii constitutiunale, cum s'aru cadé sa fie, sî dupa recerintiele timpului ce tare propasiesce, déca pârtile esentiale constitutive remanu despartite sî intregitatea tierii ciuntata.

12. Pentru aceea acésta dieta, avendu deplina increedeer in intieleptiunea regnârii sî in dreptatea Majestatei Tale se arata cu prea umilita rugare: Maj. Ta sase indure pré gratiosu a luá câtu mai curendu mesurele corespundietórie precum in privinti'a incorporarii Dalmatiei la acestu regatu, asiá, sî in privinti'a incorporârii cu confiniulu militare in intielesulu repetîteloru pré in. asecurâri, sî mai vertosu a acelei de la 8 decembre 1861, sî cu atâtu mai multu cu câtu regularea relatiuniloru nóstre de dreptu fatia cu Ungari'a sî cu Monarchi'a intréga se apropie de scopulu doritu, apropiandu-se sî acelu timpu in care sî Maj' Ta Te ai induratu a pune in prospectu desbaterea sî deslegarea acestei cestiuni

13 Acést'a dieta credintiósa, supusa, desí cunósce greutâtile sî pedecile ce sustau la total'a disolvere a confiniului militare, totusi de alta parte-si permite a afirmá ca din puntu in puntu se póte face inceputulu desolverei acestui institutu sî a incorporârii confiniului milit. la patria, fara a scadé interesulu generale alu Monarchiei intregi.

14 Astfeliu de disolvere, indeplinita in parte, da unu esemplu stralucitu in trecutulu próspetu, cându adeca s'a disolvatu confiniulu mil. din Ardélu sî cându prin acést'a s'a doveditu esecutarea practica, pentru ca prin aceea nu s'a ivitu atare confusiune neci in viéti'a de statu neci in sistemulu de de inarmare.

15. Astfeliu de procedura aru corespunde dorintiei vie, necessitâtii esentiale sî pretensiuniloru legale ale natiunei regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a, sî totu odata aru face inceputulu din care la tempu s'aru deslegá spre fericire cestiunea despre total'a incorporare a confiniului militare prin desvoltare naturala

16 Pre lânga tóta bunavointi'a cu care acésta dieta umilita pasiesce cu voia sî seriositate la tem'a gigantica impartîta de Maj. Ta, — sî tine de detorintia constitutiunala a nu trece cu tâcere preste otarirea provisoria ce Maj. Ta a binevoitu a o emite in rescriptulu pré in. dela 20 Oct. 1867 in privinti'a alegeriloru sî a coordinatiunei dietale pentru diet'a presenta a regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a.

17. Legea pentru alegerea de deputati sî pentru coordinatiunea dietala posiede dreptulu cardinalu din fia-care constitutiune, câci atare lege are sa servésca de basa corpului legelativu.

18. Din acestu motivu, diet'a umilita a regateloru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a, de-sî are sentieminte deplinu constitutiunale, nu póte a nu protestá in principiu contra esercitârei unilaterale acestui dreptu cardinalu sî in genere a fia-cârui dreptu constitutiunalu, sustinendu-si dreptulu a luá pre cale constitutiunala sî in modu constitutiunalu parte la producerea acestei legi.

19. Dara cumca acésta dieta, conchiamata pe basea unei legi provisorie de alegere, s'a dechiaratu a se apucá de lucru, se esplica ca spre acést'a o provóca alte consideratiuni inalte politice cari, cu privintia la evenemintele avute, ori sî ce purcedere opusetiunale o considera de conlegata cu scaderea pentru natiunea representata sî pentru tiéra; intre altele avendu convingere, ca chiaru dandu-se sî acestei diete ocasiune in privinti'a acestei legi, se va introduce intre icóna sî dieta „decissiunea“ pre care Maj. Ta s'a induratu a o intoná in pr. in. rescriptu dela 20 Oct. 1867.

20. Diet'a umilitu supusa a regateloru Dalmati'a Croati'a sî Slavoni'a are firma convingere ca vócea ei, petrunsa de sentiamintele adeverate a umilitu supusiloru, va strabate pana la inim'a parintésca a regelui sî regentului ei, incepe de odata alegerea deputatiunei regnicolare, custatória din 12 membri, carea numai de câtu va luá calea la Pest'a in scopulu prefiptu, in data ce presidiulu dietei Ung va fi impartasitu dietei despre tramiterea deputatiunei de asemene din partea dietei Ungariei sî despre timpulu sosirei ei. Ddieu se protéga etc. etc.

Bongardu 18 Ianuariu.

Astadi s'au sevarsîtu instalatiunea noului Parochu Ioann Tamasi de confessiunea luterana, asiediatu in Bongardu. — Cá unulu dintre óspetii de fatia 'mi iau libertatea a descrie rar'a celebrare a dîlei acestei'a. Curendu dupa ce suná ór'a 10 s'au strinsu o multime de poporu in biseric'a evangelica luterana de diferite clase, preoti sî lumeni; — ací au intonatu corulu 2—3 piese, in urm'a câroru, D. Parochu evangelicu dela Rusciori intr'o cuventare potrivita au introdusu sî presentatu pre noulu D. Parochu parochieniloru sei — rostindu-sî vorbirea in limb'a romàna. — Câtra 12 óre se incepù més'a in localitatea caseloru parochiale. Ací vediurâmu intre óspeti pre D. Decanu parochulu dela Cristianu, D. parochu dela Sacadate, D. parochu dela Rusciori toti de relig. avang. sî D. parochu locale gr. or. din Bongardu, T. Necsi'a; — D. senatoru cercuale de Schuster, D. senatoru de Henrich, D. Dr. de Moefert sî alti D. amploiati precum sî vre-o câti-va juristi sî notari de prin comunele vecine. — In o alta odaia se aflá corpulu coralu din barbati de prin vecinele comune, deregatoriele comunali din locu sî de prin alte comune, — sî alti multi amici sî cunoscuti ai noului D. parochu fâra deosebire de natiunalitate.— Eu me aflámu la masa in odai'a prima, unde, la tempulu seu, s'au tînutu urmatórele toasturi: D. Decanu Par. din Cristianu au radicatu unu toastu, in care multiemí lui Ddieu ca l'au invrednicitu a fi cá primulu representantu la acéstu festivitate. — D. parochu din Sacadate au uratu in toastulu seu multa sanatate sî dîle placute D. Decanu, dorindu-i totu odata de a fi mai de multe cá representantulu primu la asemenea ocasiuni—D. senatoru Schuster cu toastulu seu au multiemitu proniei ca lau facutu vrednicu a luá parte la acést'a celebrare— urându totuodata intregei adu-

---

—Betranulu graesce,—„cà didulu stà bine,
„Se nu-ti bagi in capu vr'unu gându de surpare
„Cà zidulu capiscei este fórte tare.“
Intramu amindoi, cu mare rapstire
Ispitindu din l'intru a capiscei fire:
Zidulu pe la usia erá umedosu,
Din partea de riu, care curgea grosu;
Era mai afundu cu totulu curatu,
Limpede frumosu sî bine uscatu.
Varulu de pe zidu cu vreme cadiuse,
Si pe rondu in prafu albu se prefacuse.
Ci acum sî prafulu nu erá sciutu,
Fiindu cu tierana mestecatu in lutu:
A boltei feresta de asupr'a pornita
A se surupá, fiindu negrijita;
Direptu ca in l'intru, fiindu ca ploase,
Crescuse paisiu sî verdétia grósa
In fundulu capiscei altariu paganescu;
Idolii pe dinsulu parea cà traescu.
Altariulu inaltu din petri cioplite,
Dupa maiestria sî rondu bunu tocmite,
De marmure siese stelpi 'lu tiepeniá,
Si tóta frumseti'a i o inmulti'a
Se cunoscea bine si vétr'a sî loculu
Pe care, la idoli jertfindu, ardea foculu.
Idolulu „Fortuna“ din pétra cioplitu
Atat'a de bine erá nimeritu,
Incâtu sepatoriulu trebueá se fia
Celu mai minunatu intru maiestria:
Orbu fora vedere, redicatu pe róta,
Nestatornici'a inchipuindu tóta.
Impregiurulu ei multe glóte stându
Cerendu ajutoriu sî lacrimi versându.
Ea intinde mân'a, acum'a la unulu,
Acum'a la altulu impartindusi bunulu.
Pe celu daruitu lesne 'lu parasiá,
Sî de celu lipsitu iute se lipia,
Dela care érasi se ducea la altulu,
Sî asiá sarindu,—'si potriviá saltulu.
Pe altariu de-asuprá o róta cumplita,
De acelasi mare sepatoriu cioplita;
Pe a ei obedi scaune frumóse
Asiá de cu bunu rondu se asiediase,
Câtu siedea multîme de ómeni pe ele,
Unii avendu dîle bune, altii rele.
Câti sta de dirépt'a, capulu susu tienea,
Sî a loru norocu incetu se mariá.
Celu tocm'a de-asupr'a, erá mai maritu,
De câtu ceialalti toti mai fericitu.
Cei de partea stenga tienea capulu josu
Mergându din norocu la statu ticalosu.
De partea cea stenga tocmá langa róta
A iadului gura se vedea sapata.
Lumea ticalósa róta o vertesce,
Sî inveluéla trista seversiesce,
Ca cei de dirépt'a in susu se redica,
Cei de steng'a josu pe rondu in iadu pica.
Ce inchipuire póte fi mai viia
De a lumei mare cu noi tirania?
Pe unii redica, pe altii scobóra,
Sî pe rondu pe toti i pune 'n comóra.
Se mai vedea inca sî altu idolu mare
Vrednicu de minune sî de neuitare:
Acelu cioplitoriu din câte lucrase,
Nimicu, cá „Scumpetea“ firesce sepase:
Stá cá o femeia trista sî sbîrcita
Siediendu pe avere cu totulu machnita,
Cu ochii eruntati, galbina la fatia,
Crisnindu de mania, pestriti'a la matia.
Asiá de flamenda, câtu erá sgarcita;
Se tienea de fóle cu steng'a perlita.
Avea in dirépt'a mucedita pâne,
Sî strigá: o vai, ce voiu mancá mane?
I resuná capulu de griji cá o óla;
Vediendu cersîtorii, o prindea o bóla.
Nu putea dormi, pururea setósa;
Se nu saracésca, cu totulu fricósa.
Vestmintele ei vechi sî afumate,
Caci ea le tienea din feti'a tóte.
Cersitorii stá departe de ea,
Sî unii smeriti ajutoriu cerea,
Altii blastemá, de ea inproscati,
Raniti de necasuri sî tristi, obidati.
Avea lenga dins'a sî unu toiagu mare,
Cu care lovi'a pe fiasce-care,
Cându veni'a la d'ins'a aprópe cersindu,
Sî cu vorbe dulci ajutoriu poftindu.
Titul'a de-asupr'a capului ei scrisa
Dupa starea ei bine se lovise:
„Asuda, stringe, aduna,
„Necasiescete nebuna!
„Nu mâncá, cí flamendiesce,
Cà mórtea tî se gatesce;
„Mâne murindu remânu tóte;
„Sî sevoru rapi de glóte“.

(Va urmá)

nari ferice sî multa sanitate. — Toti vorbira in limb'a germana.— D. Parochu locale gr. or. din Bongard Teodoru Necsi'a au ridicatu unu toastu in limb'a romana, precum urmeadia: Prea stimatii Domni sî óspeti ! Momentulu de fatia e atâtu de mare incâtu eu vedu ca nu potu aflá cuvinte corespundiatórie pentru esprimarea celoru ce mi-aru fi de servitu la aceasta festivitate.— Totusi surprinsu fiindu de unu simtiu putericu alu animei, indresnescu a ridic'a si eu unu toastu dupa putintiemi. De sî asiu trebui a vorbí vorbiri cá a unoru poeti séu retorici, — totusi acum voiu remané numai pe lânga unele cuvinte fórte simple— dara multu cuprindietórie ale invetiatoriului mai mare alu lumei sî a mantuitoriului nostru Christosu, carele au dîsu: „pacea mea o dau vóue“ Placute-mi suntu mie fórte sî basatu fiindu asiá dara pre acestea cuvinte, ridicu sî eu acestu paharu sî uredîu : cá atotu putintele se reverse sementi'a cea mai placuta a pâcei preste locuitorii tierei acestei'a, atâtu de sfera politica câtu sî de cea eclesiastica, — se o tramita preste natiunile surori aflatóre sî conlocuitóre pre teritoriulu acest'a alu scumpei nóstre patrie Transilvani'a, — cá ele sa pasiésca energiosu sî cu puteri imprumutate sa corige séu sa radice ori-ce câtusi ori-ce rele s'aru ivi. Mai incolo, dîcu : ca atotu putintele sa se indure din puterea sea cerésca a dá indelungata sanatate sî viétia noului Domnu parochu impreuna cu scumpa sua consórta,—sî adaugu la acestea urarea pentru sanatatea sî a fratietaten poporului de dóua religiuni a acestei micutie comune, precumu sî pentru bun'a intielegere si fratietate a parochiloru ei. Deci unu intreitu sa traiésca! — Domnulu Senatoru Schuster au ridicatu alu 3-lea toastu in care multiami cu mare caldura Domnului parochu gr. or. din Bongardu, pentru vorbirea sea ce au cadiutu óspetiloru fórte placuta—, poftindu sî densulu a se indepliní urârile dise de ante vorbitoriulu seu.— Noulu D. Parochu au ridicatu unu toastu in limb'a romána, (dîcendu ca in acést'a sa póte esprimá mai bine) in care multiemí onor. óspeti pentru bun'a intalnire de astadi, dorindu sî dansulu din adenculu seu a se implini urârile D. Parochu gr. or. Teodoru Necsi'a.— aratanduse totuodata cu multa stima sî catra cealalti D. oratori. *)—

Unulu din óspetii susamintiti.—

Principatele române unite.

Projectulu de respunsu alu camerei.

Marî'a Ta !

Natiunea romána, respundiendu la apelulu fâcutu ei, in virtutea prerogativeloru Tronului, suntemu fericiti ca intâiele cuvinte ale representantiloru ei sa fia pentru a esprimá simtiemintele de iubire sî de devotamentu pentru Mari'a Ta.

O dinastia asiediata pre institutiuni democratice sî liberali a fostu ideile româniloru. Mari'a Ta, aducendu pre tronulu Romaniei virtutile ilustriloru vostri parinti sî lucrandu cu constantia sî neobosire pentru stabilirea sistemei constitutiunale, cu tóte dificultâtile ce incungiura unu nou regimu, ai intaritu sî mai multu simtiemintele de iubire sî de credintia ale natiunei pentru Domnulu seu. Ea nu va uitá nici odata ca, in impregiurâri grele, Mari'a Ta ai remasu nestramutatu in otarirea de a pestrá neclintite libertâtile publice.

Cá mandatari ai natiunei, suntemu dara datori sî fericiti ve a constatá ca abiá unu anu sî jumetate de o sincera functiunare a institutiuniloru liberali, a fostu destulu spre a aduce o mare schimbare in starea generale a tierei. Printr'o strinsa unire intre guvernu sî natiune, acésta stare se va imbunatâti din dî in dî mai multu.

Noveiele ce Mari'a Ta le semnalezi, sî cari suntu simtite de toti, voru dobendí o drépta satisfacere. Adunarea natiunale nu va crutiá nici o ostenéla spre a cautá sî a gâsí, impreuna cu guvernulu Mariei Tale, mijlócele cele mai nimerite pentru a aduce tóte ameliorârile putinciόse la institutiunile esistenti, a creá nóue mijlóce de imbunatatiri a conditiuniloru morali sî materiali ale tierei, sî a dá astfeliu multiamire tuturoru intereseloru. Ea se va ocupá indata, sî cu seriositate, de tóte projectele de legi ce anuncie guvernulu Mariei Tele, si cari suntu menite a ne duce la acele resultate fericite.

Interpreti ai natiunei, l âmu aceste obligamente solemne câtra Mari'a Ta, sî te asigurâmu ca Romani'a, incrediatóre in simtiemintele pure sî generóse, in vederile inalte, in cugetârile adeveratu romanesci ale suveranului seu, privesce acum cu credintia spre viitoriu, sî este gat'a la ori-ce sacrificie, pentru ca tronulu, unitu cu natiunea, sa póta merge acolo unde gintea sî positiunea nóstra ne comandà a ajunge.

Sa traiesci Mari'a Ta ! Sa traiésca Romani'a !

Projectulu de respunsu alu senatului.

Pré Inaltiate Dómne !

Plini de iubire sî de devotamentu câtra persón'a augusta a Marie-V., venimu, pré inaltiate Dómne, a incungiurá tronulu cu tóta lealitatea sî maturitaten ceruta in lucrârile nóstre.

Cá interpreti fideli ai simtieminteloru sincere ce animéza pre intregu poporulu românu, suntemu datori Mariei-Vóstre a ve esprimá respectuosu adeverulu, ca tiér'a este unanima a inaltiá rugele sele cele mai ferbinti câtra a totu puterniculu pentru prosperitatea monarchiei, pentru incununarea tinerei nóstre dinastie cu tóte fericirile domestice, pentru imdeplinirea aspirâriloru natiunale de stabilitate, unita cu libertatea, pentru consolidarea regimului nostru constitutiunale, pentru respectulu strictu alu legalitâtâtiei.

Sacrificiele de totu feliulu cé Mari'a-V., nu incetati de a face pentru binele poporului românu, suntu in ochii nostri ai tutor'a mai multu decâtu unu bunu auguru, suntu in adeveru garanti'a nóstra cea mai sigura pentru unu viitoriu ferice.

Fiti bine incredintiatu M-V., ca despre partea nóstra concursulu celu mai zelosu nu va lipsí guvernului M-V., pentru a-lu conduce, fâra pregetu sî in buna credintia pre calea cea mai drépta câtra scopulu la care trebuie sa tinda ori-ce administratiune proba sî inteligente intr'unu statu liberu sî sub unu Principe magnanimu sî liberale.

Suntemu fericiti Mari'a Ta, a ve urá din curati'a animei o viétia indelungata pentru binele Romaniei sî pentru glorificarea crescenda a numelui augustei sî stralucitei vóstre familie.

Cu consiliarii de incredere ai Mariei-Vóstre vomu esaminá tóte cestiunile, intr'unu spiritu de mutuale confientia sî de sincera cooperare la solutiunea loru, in modulu ce ni se va parea mai conformu cu interesele bine intielese ale tierei.

Nu vomu perde, Pré inaltiate Dómne, din vedere sî ca chiaru cestiunile acele ce concernu cu totulu regimulu nostru interióre, iau proportiuni insemnate indata ce se léga câtusi de putinu cu relatiunile nóstre esteriori.

De aceea dara tóte cestiunile de administratiune sî de legislatiune, ce cadu in atributiunile nóstre constitutiunali, le vomu tractá, dimpreuna cu ministrii Mariei Vóstre, animati de acelu sentimentu de prudentia politica care totudéun'a a fostu egida esistintiei nóstre natiunale.

Astfeliu, vomu dá atentiunea nóstra cea mai scrupulósa cestiunei delicate a strainiloru de ritulu Israiltênu, emigrati in tiéra, cestiune care nu este nici decum suscitata de vre-o persecutiune religiósa ; câci acést'a nu aru fi demnu nici de traditiunile nóstre natiunali in materia de tolerantia, nici de secululu in care traimu, nici de regnulu liberale sî luminatu alu Mariei Vóstre.

Sa traiti Mari'a Vóstra, intru multi sî fericiti ani.

Membrii comissiunei : C. Brailoiu, A. Plagino, N. Cretiulescu, G. Costaforu, N. Ionescu.

Bucuresci, 17 Ianuariu 1868.

Varietâti.

⁂ Denumire. Il. S. Dlu Emanuilu Gosdu e numitu de membru la tabul'a septemvirala.

⁂ Denumire. Comitele supremu din comitatulu Uniadorii contele Kun la cererea propria e miscatu din oficiulu seu, sî in loculu lui s'a denumitu L. Barcsay.

⁂ Serbatórea besericésca (sî politica ?) Din Oradea-Mare ni se scrie: In diu'a de anulu nou comun'a besericésca romana or. sialése diregatorii sei in persónele dloru: Nicolae Zsigá jun. Nicolae Diamandi, Iosifu Pop sî Ioane Filimonu. La botezu asistara 150 de ostasi cu band'a intrégа, se dedera salve, s'a intonatu imnulu poporalu. Comun'a sî desclinitu pontificantele sî preside consis. S. Bic'a fecer'a ostasiloru parte de daruri.

„Alb.“

⁂ (Unu apelu). Lad. Tisza, Nic. Papp sî Lad. Számi au emisu dupa „M. P.“ urmatoriulu apelu cu datulu Clusiu in 27 Ianuariu :

„Alegerea de deputatu au urmatu in ordinea cea mai frumósa ; resultatulu alegerei au demustratu, ca in cetatea nóstra esista o stânga puternica sî independinte. Resultatulu acest'a sa nu-lu lasâmu a se maculá prin scene turbulente sî demne de compatimire, precum s'au intemplatu Dumineca la amédi sî Dumineca nóptea. Noi scimu, ca la intemplarea acést'a seriosii alegatori a stângei nu au participatu. Atari turburâri nu mai potu periclitá onórea partidei. Condamnandu cu totu deadinsulu ori-ce miscare de soiulu acest'a, precum ne-amu esprimatu chiaru sî dumineca inainte de amédi la loculu tumultului, asiá ne tînemu sî acum de datori'a nóstra, a face asupr'a acést'a atenti pre part'sanii nostri, cá cea dintâiu datoria a fia-cârui adeveratu barbatu a stângei este, a impedeca atari infatiasiari nemature, rescularile, turburarile nocturne, sî stricaciunele. Adevaratulu liberal smu este tolerantu sî fatia cu opiniunea contraria. Legea séu preingrigitu pentru modulu delaturarei gravameneloru de alegere-Traiasca ordinea sî pacea, fara carea este imposibila libertatea“.—

⁂ (La emancipatiune.) Fagarasiu; Februariu. Cu ocasiunea serbarei egalei indreptatiri a israelitiloru promulgate legalumente in 20 Decemvre 1867, tienu reverendissimulu Domnu Dr. Cohne o predicatiune de serbatóre solemna. La serbare fura presenti afara de membrii comunei de cultulu israelitánu, magistratulu, oficiali districtuali, corpulu oficériloru sî fórte multi cetatieni. Sér'a se adusedomnului rabinu in semnu de recunoscintia pentrumemorabil'a oratiune unu conductu de facle.

Asemenea scire aduce sî o corospondinti'a din Alb'a-Iuli'a cu datu 2 Februariu. Comun'a de cultulu israëlitênu deací va serbá adi festivitatea emancipatiunei. Cu ocasiunea acést'a se voru imbracá 20 de feciori sî 20 de fete fara deosebire de confesiune. Spesele respective le au suportatu pe calea subscriptiunei israelitenii mai avuti.

Hrm. Ztg.

⁂ Alalta eri s'a tînutu siedintia lunara a comitetului Asociatiunei tranne pentru lit. sî cult. poporului romanu.

⁂ Pregatiri de resbelu). Dela fronter'a montenegrin'a de datu 23 Ianuariu. Moutenegrini se prepara cu totu de adinsulu dupa cum se scrie lui P. Ll.“ de bataie. Principele Nicola a conchiamatu mai pe toti barbatii apti de purtarea armeloru pre campulu Njegusiu, spre a inspiciá adjustarea loru belica. Stirpea Crastenitiloru, carea numera 8000 de luptatorii au tramisu ablegati la Cetinje, cu oferirea de a dá principelui ajutoriulu loru, déca acel'a se va jurá, ca nu va tradá Stirpea Pórtei. Regentulu Montenegriniloru le-au promisu. Diplomati'a francesa se straduesce prin principes'a veduvita Darinca a retîné pre junele principe dela zelulu seu belicosu. 18000, de pusci carabine posede Montenegro, sî are curagiulu de a ocupá cu acestea intrég'a Herzegovina. Starea lucruriloru de aceea este asiá seriósa, câci atâtu materialu de incendiu s'au acumulatu, incâtu cea mai mica schinteia trebuie se produca de necessitate unu incendiu generalu in Orientu. — De aceea — videant consules !

Nr. 11—1 Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Resîti'a-româna, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Oravitiei se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale :

a) in bani gat'a : 84 fl. v. a.;

b) in naturalii : 12 meti de grâu ; 24 meti de cucuruzu ; 100 ponti de clisa ; 50 ponti de sare ; 15 ponti de lumini ; 10 orgii de lemne sî 2 jugere de pamentu.

Doritoriu de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestr'a petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviinti'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pana acumu sî portarea loru morale sî politica; sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pana in 22 Fauru a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 16 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

---

*) Credinciosii din cestiune, Bungardieni, vorbescu toti limba'a romána, asemenea precum si Rusciorenii si Cerguianii. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nrū 8. ANULU XVI.

Sabiiu, in 28. Ianuariu (9. Feb.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Calea drépta e cea mai buna.

Celu dintâiu principiu ce trebuie sa-lu aiba cine-va dinaintea ochiloru nestramutatu sî in politica, fatia cu unu poporu, trebuie sa fia fericirea acestui'a. Pre acest'a nu-lu póte perde de dinaintea ochiloru, fâra cu pagub'a poporului pentru carele lucra. Acésta macsima se gasesce in cursulu istoriei la tóte popórele. Candu se abatu acei ce conducu sórtea poporului cu sciintia, séu fâra de sciintia, dela dens'a, periculului nu se mai póte incungiurá. Chiaru sî victoriele cele mai stralucite ale singuraticiloru nu mai suntu in stare de a oprí desvoltarea unui procesu stricaciosu, ci ele remanu numai nisce monumente ce sternescu intristare in peptulu privitoriului; ele suntu nisce dile singuratice frumóse in unu tempu iernatecu.

Admonitiunea acést'a, ce cuprinde in sine atât'a greutate a fostu carea ne-a indemnatu a radicá cuventu in atâtea renduri la conlucrarea comuna sî armonica a puteriloru nóstre in cele ce privesce pregatirea unui venitoriu fericitu poporului nostru.

A dóu'a impregiurare e a statorí unu principiu orientatoriu, pre carele sa-lu poti avé pururea sî neintreruptu de altele sî cu care sa poti trece, cá cu unu compasu, prin ori-ce perversitâti s'aru iví in cale-ti, fâra a te supune la retaciri in decursulu drumului. Drumulu unui poporu, cá sî alu omului singuratecu, póte fi sî acoperitu de nuori incâtu sa perdi directiunea. Dara cu principiulu orientatoriu treci sî prin obstacule de aceste.

A umblá pre calea recunoscuta de lege séu de ordinea carea este in vigóre, este a nu puté retací. Acést'a póte fi osteniciósa dara ea duce inainte, pentru ca ori ce se va face nu se póte pune pedeca la pretensiuni, cari nu numai suntu drepte, déra folositorie preste totu. Eata caus'a pentru care amu stâruitu cu atât'a energia pentru o procedere óbla sî sigura, pre carea urmandu-o, noi puteamu numai propasî câtra tînt'a doririloru nóstre.

In mai multi articuli in decursulu anului acestui'a amu inceputu a reimprospetá asiá dara sî totu odata a justificá cele dîse, cele urmate de noi in restempulu aniloru din urma pentru interesele nóstre natiunale. Sî cu aceste noi nu amu accelleratu, nu amu provocatu nici unu feliu de amenintiare, nici paruta, nici reale, a intereseloru române natiunali.

Sî cu tóte aceste suntu ómeni cari umbla sa afle in mersulu acest'a incercâri nóue de a „desbiná“ natiunea romàna!

Cararea pre care amu procesu o cunoscuta, nu prin vorbe de promissiuni frumóse séu amenintiâri, ci prin realitatea ei. *)

Dara noi vomu trece preste slabiciunea imputâriloru ce ni se facu, sî nu au putere, dupa cum vedemu, nici asupr'a aceloru ce s'au tînutu cu multa perseverantia pâna nu de multu de densele.

Vomu aduce aminte, ca nu amu umblatu dupa nimenea, cu forti'a séu cu alte mijlóce seducatórie spre ai castigá pentru pârerile nóstre. A vorbí sî a scrie convingerile nóstre in publicu nu insemnéza nici a „aruncá de nou manusi'a“ nici a face „insinuâri machiavelistice.“

Dara aru fi cu multu mai tristu, sî sa dîcemu machiavelisticu, candu, dupa atâtea vorbe ne-amu tredî acolo, unde amu dîsu noi în anii trecuti la o ocasiune, sî adeca candu ne-amu tredí ca acei'a, cari s'au lepadatu in atâtea forme de uniune, aru fi mai uniunisti decâtu uniunistii sî inca pre câli suterane. Indignatiunea nóstra, sî a fia-cârui binesimtitoriu, aru deveni atunci preambululu desperatiunei in sórtea nóstra compromisa.

Sa sperâmu ca la atât'a nu va ajunge lucrulu nici odata, séu casurile de feliulu acest'a aru remané fórte isolate, sa presupunemu mai multa sinceritate a fia-cârui'a barbatu natiunalu câtra caracterulu seu individualu sî natiunalu.

Sa o sperâmu acést'a cu atât'a mai vertosu cu câtu noi nu vedemu nicairi o sila pentru o atare procedere, sî sa credemu ca procederea fia-cârui'a e procedere drépta. Acést'a chiaru sî candu nu póte duce acolo unde doresce cine-va, din caus'a directiunei gresîte, este buna, pentru ca ea, celu putinu nu compromite sî nu sternesce scandela.

---

*) Gazet'a nr. 6 sustîne ca cele scrise de tóte foile din Sabiiu suntu dupa unu planu bine cugetatu, iéra Concordi'a amintindu de, sî reproducendu din articululu nostru „Procederea“ dîce ca articululu e scrisu cu multa „desteritate diplomatica.“ Le multiamimu la amendóue pentru acestu complimentu si amu fi fórte feriniti, candu ne-aru pune in stare de a le intórce imprumutulu. R.

Evenemiute politice.

Sabiiu 27 Ianuariu.

Cartea rosîa, o colectiune de acte privitórie la politic'a esterna, s'a asternutu in 4 Fauru delegatiuniloru. Introducerea cuprinde in sine situatiunea presenta; acést'a e descrisa in unu intielesu eminentu pacinicu. Colectiunea constà din 156 acte dintre cari 56 privescu afacerile politice orientali, 21 pre cele italiene, sî respective romane, 48 politic'a germana Partea comerciala politica cuprinde in sine 31 de adause: tratate comerciale cu Franci'a si Itali'a, cu Prussi'a si cu Angli'a.

Dupa ce a trecutu viforulu in delegatiunea ungurésca, despre carele dâmu si noi unele date, cetimu ca acum suntu delegatiunile in tóta activitatea.

Deputatiunea dietei croate a predatu in 3 Februariu n. Maj. Sele adres'a dietei. M j. S. cu ocasiunea acést'a Si a esprimatu multiamirea pentru alegerea deputatiunei regnicolare la diet'a pestana pentru cá sa se póta regulá odata referintiele intre Croati'a si Ungari'a. Purtarea loiala a dietei croate si intentiunile moderate ale acestei'a voru influintiá asupr'a dietei ungurescì cá sa se delature pedecile ce stau in calea unei intielegeri sincere. Restituindu-se, prin sanctiunea pragmatica sî incoronare, unitatea tieriloru tînetóre de corón'a santului Stefanu, si fiindu aceste basea recunoscuta de tóte pârtile a dreptului publicu, tierile, si voru sustînea in marginile aceste pretensiunile loru istorice sî aspiratiunile loru indreptatîte. Dupa unele asecurâri ce se dau deputatiunei despre recunóscerea drepturiloru o insarcinéza a duce amicabila salutare a M. Sele comitentiloru deputatiunei.

In dîlele aceste a adusu tóte dîuariele dela Pest'a sî Vien'a scirea telegrafica, ca guvernulu Romaniei tramite pre Ioan Cantacuzino sî Ep. Melechisedecu in missiune estraordinaria la St. Petersburg.

Diuarele romane din opusetiune desaproba missiunea cá periculósa pentru Romani'a; Românulu o cualifica nici mai multu nici mai putînu decâtu pre celelalte missiuni la Parisu, Berlinu sî Vien'a.

Revista dîuaristica.

„Hr. Ztg.“ de Mercuri scrie: „Gazet'a Transilvaniei dela 2 Fauru nr. 6, luandu-si ansa dela articululu esîtu in fói'a nóstra dela 19 Ianuariu sî reprodusu sî de „Telegrafulu Romanu“: „Zur Parteistimmung der Romanen“, pre care ea lu numesce infernalu, contîne, in o corespundintia, dupa cum dîce dens'a (Gazet'a), dela Alb'a-Juli'a, atacuri astute contr'a nóstra, contra câroru trebuie sa pâsîmu, pentru cá ómenii Gazetei sa nu devina pré indrasneti. Ni imputa corespundintele Gazetei, ca noi ne nisuimu a desbiná pre natiunea romàna prin insinuâri machiavelistice. In corespundinti'a nóstra dela Pest'a pe jumetate se afla minciuni obrasnice. Pre candu „Sieb. Blätter“, câtu se atinge de uniune ne numesce centralisti, corespundintele Gazetei ne dîce ca suntemu fusiunisti. Scopulu fusiunistiloru aru fi a ametí capetele româniloru, spre ai face sa créda, ca barbatii din fruntea natiunei române aru fi primitu fusiunea cu amendóue bratiele, sî asiá ca românii nu mai tînu cu daco-romanistii, demagogii sî cu spurcatii de rebeli. Déca se va combiná, totu ce au scrisu foile din Şabiiu de dóue septemâni sî cele dóue guvernamentali din Clusiu, se póte cunósce, ca se lucra dupa unu planu fórte bine precugetatu. Unu boemu invetiatu sî unu evreu botezatu facu servitii iobagesci (Frohndienste) in „Hr. Ztg.“ spre a conlucrá „la desbinarea natiunei.“

Asiá scrie Gazet'a contr'a nóstra, o fóia, pentru carea ne-amu intrepusu de une-dîle candu ea capetase o admonitiune din partea judecatoriului primariu din Brasiovu. Nu amu fostu calculatu la multiamita, dara nici nu ne asceptâmu, cá Gazet'a sa ne resplatésca cu grobianitâti. Ins'a-si Gazet'a nu póte disputá fapt'a, ca Esc. Sea dlu vice-presiedintele despartiementului transilvanénu dela tribunalulu supremu (curtea de cassatiune R.) in Pest'a a depusu juramentulu in vestminte ungurescì sî ca s'a pronunciatu pentru uniunea Transilvaniei cu Ungari'a. Precum amu impartasitu fapt'a, ca adunarea generala a Asociatiunei pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu dela Clusiu a alesu pre dlu vicepresiedinte de priesiedinte alu Asociatiunei, credemu ca suntemu in dreptu a impartasî sî ceea ce s'a intemplatu in Pest'a, ce sa spusu sî de foile de acolo, dupa cum amu fostu relatatu sî noi. Politic'a Gazetei de acé tacerea mortiei asuprea acestei intemplâri, din causa ca póte Telegrafulu aru pute trage unu folosu (Vortheil), nu o intielegemu sî nicí nu o privimu de datatóre de mesura pentru noi.

Noi stimâmu determinarea propria a natiunei române sî suntemu departe de a influintiá asupra decisiuniloru ei. Facemu inse deosebire intre natiunea romàna sî intre unu scribentu românu, carele se plânge ca Gazet'a e tiermurita in libertatea ei, sî elu, déca aru puté, aru impedecá cá in fói'a nóstra sa nu stea o referata despre o depunere de juramentu in Pest'a; carele mai departe se alarmédia pre sine sî pre semenii sei cu fictiunea, ca in fói'a nóstra, o venitur'a de boemu sî unu jidovu botediatu, lucra la desbinarea natiunei române, cá cându aru fi cu putintia de a desbiná natiunea romàna cu asemenea mijlóce. O astfeliu de presupunere nu e vatamatória atâtu pentru noi, ci cu multu mai tare pentru natîunea romàna. Ne pare reu ca in nemtîia nu avemu unu terminu, carele sa cuprinda intru un'a dementi'a sî ordinarietatea, precum o facu acést'a românii in unu modu forte nimeritu, cându o numescu „prostía“.

Delegatiunea ungurésca.

Siedinti'a IV, V, VI, VII sî VIII.

In siedinti'a din 27 l. tr. s'a desbatutu regulamentulu afaceriloru. Dupa primirea acestui'a cu unele modificâri se pune la ordinea dîlei, pentru siedinti'a urmatóre, alegerea v. presiedintiloru si notariloru, apoi consultarea asupr'a bugetului substernutu de ministrulu comunu de finantie.—

In siedinti'a dela 29 Ianuariu se infatisiéza ministrulu comunu Becke, apoi Juliu Andrássy, cont. Georgiu Festetics, M. Lonyay sî Stefanu Gorove. In loculu lui Col. Tisz'a sî Georgiu Klapka, cari suntu impedecati de a luá parte la delegatiuni se invita a luá parte suplentii: Ad Wodjaner sî Ludovicu Papp. Urméza dóue interpelatiuni pentru titlurile de ministeriu „comunu“ in propunerea fâcuta delegatiunei ungurescì si ministru „imperialu“ si cancelariulu „imperialu“ in propunerea fâcuta delegatiunei translaitane; pentru ca in privinti'a membriloru ministeriului sî a personalului seu oficiale nu esista paritate legala si pentru ca ministrulu „comunu“ de resbelu nu e prevediutu in art. de lege XII din 1867. Interpelantii sustînu ca numai atunci se póte luá la desbatere bugetulu asternutu, dupa ce voru primí respunsu deplinu multiamitoriu. Asemenea e si interpelatiunea lui Kerkapoly.—

In siedinti'a dela 31 Ianuariu presiedintele insarcinéza pre notariulu Horváth sa cetésca respunsulu scripturisticu alu ministeriului „comunu“ prin carele descopere delegatiunei, ca déca a folositu pentru delegatiunea ungurésca titlulu de ministeriu comunu, s'a fâcutu amesuratu art. de lege XII din 1867, iéra déca s'a intrebuintiatu numirea de ministeriu imperialu pentru ceea-lalta delegatiune nu se póte deduce de ací intentiunea de a vatemá independinti'a constitutiunala a Ungariei. Espressiunea in testulu nemtiescu o privesce ministeriulu identica cu cea din testulu unguresch.

Ceea ce privesce personalulu ce lipsesce inca, ministeriulu comunu indata dupa constituirea sea a cercatu a suplini acésta lipsa, dara nu i-a succesu a o efeptuí. — Câtu pentru ministrulu de resbelu se provóca la legile respective, cari dîcu „ca pentru acele objecte, cari in fapta suntu comune si nu se tînu de regimele separate in ambe pârtile tieriloru Majestâtiei Sele, trebuie sa se infiintiede unu ministeriu comunu. Afacerea militara se dechiara in § 9 art. de lege XII. Se mai aducu si alti §§ (10, 11, 12, 13, 14 sî 40) prin cari ministeriulu comunu intaresce ca armat'a e obiectu comunu. sî prin urmare ca sî ministeriulu de resbelu si bugetululu pentru armata trebuie sa fia comunu.

Kerkepolyi se multiamesce cu esplicarea data de ministeriulu comunu, iera Cot. **Ghiczy** sî reserva se vorbesca in alta siedintia.

Erá acum sa se aléga o comisiune de 29 membrii, carea sa cerceteze bugetulu ministeriului comunu spre a se incungiurá desbaterea generala, dara stang'a e in contra alegerei sî asia se amana sî alegerea comissiunei pre dîu'a urmatoria.—

In 1 Fauru se tinura dóue siedintie inainte sî dupa amédi. In cea dintaiu unde erau de fati'a Andrassy, Lonyay, Gorove sî Festetics sî mai pe urma sî de Beust: Ghiezy da urmatorea dechiaratiune:

„In siedinti'a de ieri am dechiaratu ca eu sî partisanii mei la ocasiunea mai de aprópe vomu dá dechiaratiunea nóstra fati'a cu respunsulu ce l'a datu ministeriulu la interpelatiunea nóstra ce o facusemu ministeriului intregu. Deci mi permitu acést'a in numele meu sî alu partisaniloru mei

In privinti'a punctului d'antaiu, adeca a titulului folositu de ministeriu:

De óre-ce onoratulu ministeriu dechiara in respunsulu seu ca elu, folosindu titululu din cestiune ministeriala, considera cuventulu de „imperiu“ (Reich) identicu cu „monarchi'a“, ceea ce amesuratu relatiuniloru sustatatórie factice corespunde sî parerii nóstre; de óre-ce dechiara mai departe ca prin accea nu intentiunéza a folosí unn titulu ce nu convine cu nependinti'a constitutiunala a Ungariei sî cumca respinge presupunerea ca dóra ar voí a-sî insusí prin aceea unu cercu de activitate ce ar trece peste marginile afaceriloru comune, sî de óre-ce elu (min.) in propunerile sale facute acestei comissiuni folosesce titululu conformu otariiriloru legale de „ministeriu comunu“; consideru eu de multiamitoriu acestu respunsu, luandu chiaru in consideratiune cerculu juridicu alu delegatiunei restrinsu prin lege.

In privinti'a la a dóu'a parte a interpelârii nóstre despre conmembrii sî personalulu ministeriului comunu:

Noi apretiuimu greutâtile inceputului sî asceptâmu in intielesulu dechiaratiunei onoratului ministeriu, ca elu câtu mai curundu va face multiamire in acést'a privintia pretensiuniloru legale ale tieriloru de sub corón'a Ungariei.

In privinti'a puntului 3 din interpelatíunea nóstra despre ministeriulu de resbelu:

De óre-ce sî ministeriulu comunu recunósce ca tóte acele ce in afaceri de militi'a dupa lege se tienu de cerculu de activitate alu legelatiunei sî regimului unguresch, remânu eschisivu numai in sfer'a acestui'a; de óre-ce mai departe sî noi in intielesulu propunerii ministeriale de la 20 jan. a. c. ne aflâmu in ajunulu intemeierii legei nóue de inarmare, iéra intemeiérea acestei legi in cuprinsulu ei intregu, precumu lu descrie legea, se tiene de cerculu legelatiunei, nu mai facemu alte observatiuni neci despre acést'a parte a respunsului ministerialu, luându in consideratiune natur'a transitória a bugetului pentru a. c. precum se afla sî in intielesulu numitei propuneri ministeriale.

Me rogu a se alaturá la protocolulu acést'a dechiaratiune“

Dupa acést'a **Latoru** face propunere a se inmultí numerulu membriloru din comissiune de la 29 la 30 Se primesce propunerea sî se incepe votisarea. Pe urma comissiunea emisa in caus'a bugetului casei face repórtele sî propunerile sele cari se primescu. Se decide ca publicarea resultatului scrutiniului sa se faca in siedinti'a ce se va tiené dupa médiadi; cu acestea siedinti'a se incheia.

In siedinti'a de dupa amedi se publica resultatulu scrutinului. Intre cei alesi e sî dlu Aureliu **Maniu**. Siedinti'a se incheia dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta. Comissiunea mai remane spre a se constituí,

---

Sabiiu 27 Ianuariu. In siedinti'a Universitâtiei dela 29 Ianuariu n. deschide presiedintele desbaterea asupr'a raportului comissiunei agrarie sî asupr'a statutului adausu lânga raportu. Din cestu din urma amu publicatu dejá o parte sî-lu publicâmu sî in numerulu de astadi, cá continuare. Dupa acést'a aduce presiedintele la cunoscintia propunerea lui **Theil**, privitória la regularea influintiei universitâtiei, a comitelui natiunei sî a cercuriloru (scaune sî districte) asupr'a averei natiunale. Preste acésta propunere se trece la ordinea dîlei.

Presiedintele aduce alta propunere la cunoscinti'a universitâtiei pre carea o reproducemu in urmatórele:

Considerându ca studiele technice capeta o insemnatate totu mai mare pentru bunastarea poporului; — considerându, ca pre candu, — dandu-se stipendii insemnate pentru studiele teologice sî juridice, — sciinti'a reala e mai cu totulu neglesa; considerându in fine, ca unu ajutoriu materialu in directiunea acést'a nu aru vení in contradîcere cu esenti'a si scopulu dedicatiunei natiunale fâcute pentru scóle, — face subscrisulu propunerea:

Inclit'a universitate natiunala sa decida: Dupa putintia sa ingrijésca, ca prin aplacidarea de stipendii pentru studenti de sciintiele reale din restantiele dedicatiunei natiunale sustatórie sa se faca dispusetiuni, cá sa se inaintéze aceste sciintie si in mijloculu na- tiunei. Sabiiu 27 Ianuariu Fr. Schreiber, deputatulu Cohalmului.

Se predà dupa o scurta discussiune despre mesur'a ce e de a se luá cu propunerea acést'a, comissiunei pentru esaminarea documentului de dedicatiune.

In siedinti'a din 6 Fauru n. provóca presiedintele pre deputatulu Orestiei **Schuller** sa faca raportu asupr'a imprumutului, ce vrea natiunea sasésca, la rugarea colectiva a mai multoru reuniuni sî alte asociatiuni industriale, sa-lu contraga in tieri straine, care imprumutu sa aiba de scopu radicarea industriei sî agronomiei in tiér'a sasésca. Raportulu dupa ce espune pre largu starea cea decadiuta a industriei sî agriculturei sî cum comerciulu tierei nóstre in laintru sî in afara, cu deosebire in Romani'a, e in o stare fórte nefavorabila sî ca pentru radicarea acestor'a suntu de lipsa bani: róga pre Universitate a alege o comissiune de barbati de specialitate, cari provediuti cu o pleniputinti'a din partea universitâtiei sa se puna in legatura cu institute de bani sî cându aru vedé ca e prospectu de incheiarea unui imprumutu sa elaboréze unu planu detaiatu pentru emiterea de hartii hipotecarie sasesci sî operatiunea cu aceste sa o asterna universitâtiei natiunale spre chipsuire sî spre a o radicá la conclusu.

Projectu statutariu privitoriu la regularea relatiuniloru agrarie in fundulu regescu.

(Urmare sî capetu.)

Sectiunea a patr'a.

Liberarea intregului hotaru prin agregarea pamenturiloru.

§. 16. Comasarea, adeca agregarea sî impartîrea nou'a a pamenturiloru atunci este a se conduce din partea diregatoriei intr'o comuna, cându acést'a se pretinde de catra unu numeru de proprietari, a caroru planuri productive cuprinde celu putinu dou'a treimi din otaru.

§. 17 La stabilirea acestei pluralitâti de proprietate, suntu a se adnumerá tóte pamenturile tienetóre de averea comunale, precum sî acelea, a caroru proprietari suntu institutele publice sî corporatiunile, aceloru posesori, carii ceru comasarea.

FOISIÓRA.

Dintr'unu Manuscrisu ingalbinitu sî invechitu afiatu intre scrierile lui Andreiu Muresianu.

(Urmare)

Dupa curiós'a la tóte privire
Pornesce betrânulu iérasi cu dîmbire:
„Ce gandesci, voinice, sî ce ti se pare,
„De vediut'a astadi vechia aretare?
„Scimu toti, ca pagânii reu se retacise,
„Sî la câte rele suntu se slobodise,
„Parasindu cu vreme calea cea umblata
„Sî dumnedieirea cea adevarata,
„Sî faceau ei sie-si Dumnedieí cioplitî
„Sî le faceau jertfe, cu totulu orbiti.
„Ne avendu de susu vr'o descoperire,
„Credeau sî urmau dupa a sea fire.
„Sî totusi pre lânga orbirea cea mare
„De ei câte pilde suntu la aretare!
„Câtu credea de bine despre norocire,
„Cum inchipuiá de chiaru a ei fire!
„Nestatornici'a de dens'a legata
„Asiá apriatu in chipu o arata,
„Cum fuge sî lasa pre cei ce-i iubesce,
„Sî cu pasi vicleni la altii pasiesce!
„Face ticalosu pre acelu fericitu,
„Sî in scurta vreme 'lu lasa lipsitu.
„Orbu e, ca nu vede pe cine iubesce,
„Sî cu intemplarea strica, séu priesce.
„Omenirea tóta de d'insulu se róga,
„Eu de rugatiunea ei sama nu baga.
„Mânile smerite catra elu intinde
„Sî cucernici'a tóta nu se prinde.
„Póte dreptu-aceea când va norocosulu
„Celui asupritu se-i arate dosulu?
„Au nu fora veste póte josu se cadia
„Sî pe ticalosulu fericitu se védia?
„Ce minune mare, ca unu ticalosu
„Din ticalosia ese norocosu?
„Fiindu ca norocululu orbu fiindu nu scie,
„La cine tramite mila, séu urgi'a.
„Ticalóse ome! ce te sumetiescí,
„Ca óre-ce mila cândvá dobândesci?
„Ca acést'a mila lesne o poti perde,
„Si te poti uscá intr'unu césu din verde!
„Nimic'a nu poti singuru dela tine,
„Totu, ori-ce tu ai, de aiurea vine;
„Ce dara sumetiu se fi sî inflatu,
„Cá candu tu prin tine le-ai fi castigatu?
„Dumnedieu ti-au datu elu póte sa-ti iee,
„Sî cele, ce ai, intr'unu césu se piée.
„Cu cine atuncea sa te legiuesci,
„Sî pe cine poti sa vinovatiesci?
„Ai vediutu, cum lumea cu omulu se jóca,
„Sî cum i-lu arunca de susu in bolbóca?
„Pe unii scobóra, pre altii redica,
„Sî pe rendu pe toti i face nimica.
„Fugi cu fericirea tá, omu ticalóse!
„Ca tóte, ori câte ai, suntu putrediόse.
„Se usca cá iérb'a, pieru, cá o naluca,
„Perirea de ele lesne se apuca.
„Vediù-si, sî scumpetea scârnav'a ce póte?
„Câte reutâti de ea suntu legate?
„Celu avutu sî scumpu nimic'a nu are,
„De-sî a avé ce-va i se pare;
„Ca nu elu domnesce, domnesce averea;
„Aceea i scurta anii sî puterea.
„Omulu scumpu e sîe veninatu tiranu
„Se lasa nebunulu de fóme sa móra,
„Numai sa nu pérda ce-va din comóra,
„Pantecele-i latra flamându dîu'a tóta;
„In gânduri, in griji necurmatu innóta.
„E robu la avere, averea 'lu pórta,
„Cum pórta pisic'a o pasere mórta
„De câtu avutu scumpu, mai bine lipsitu
„Sî cu putintele averi destulitu.
„Nu sta fericirea in multa avere,
„Cà intr'altu chipu inca fórte lesne piere.
„Aiba omulu mecar câtu de putintelu,
„Numai déca bine scí trai cu elu,
„E mai fericitu decâtu celu avutu
„Orbitu de urit'a scumpete sî mutu.
„Averea e daru dela Domnedieu
„Omului tramisu pentru traiulu seu
„Sî cá se ajute sî pre celu lipsitu,
„Vediendulu in tina cadiutu sî casuitu.
„Scumpulu e cá porculu care câtu traiesce,
„Repune sî strica sî nu folosesce;
„Iéra déca móre junghiatu in locu
„Sî ciόra sî omu 'si batu de elu jocu

§. 18. La impartîrea cea nou'a a pamenturiloru se voru privi comunele ca posesori privati sî voru primi atribuite complesse corespundiatóre proprietatei loru actuale.

§. 19. Eschise dela comasare remanu:

a) Tóte padurile.

b) Tóte calile accomodate de campu, carare sî comunicatiune.

c) Locurile necesarie, spre inalbirea rufeloru, adaparea viteloru. grópele de prajitu, locurile pentru gâsce; grópele de nesipu, pamentu sî lutu, baile de pétra sî minele de ardesiu s. a. m.

d) Vinele in stare inchisa lânga vinia.

e) Pamenturile in stare inchisa langa edificiele de ocuitu sî de economi'a.

f) Locurile pe care se mâna vitele in liberu spre misicarea necesari'a.

g) Pamenturile, pe care s'au asiediatu minaria.

h) Pamenturile in care se afla isvóre da saria sî mineralie.

§. 20. La impartirea cea nou'a sa se impartiésca fiescecarui proprietariu partea s'a precâtu se póte intr'o parcela combinata sî numai esceptionalmente in dóua séu trei parti sî sa se tiena principiulu, cá posesori mai mici sa capete pamenturile mai apropiate sî posesori mai mari celea mai indepartate.

§ 21. Pamenturile comassate mai mari sî celea mai mari suntu, incatu acelea nu se potu pune deja cu maierIele impartasitiloru din locu intr'o impreunare mai usióra de a se agrega asiá in grupe, cá edificiele de locuitu sî de economi'a din nou zidinde se póte stá intr'o comunicatiune mai usióra la olalta.

Acumu dejá, sa se ia asiediementele esistande de curia sî gradiná dupa campulu liberu dupa cum suntu acelea practicavere, sî dupa cum suntu acelea mai multu séu mai putinu pretióse, ca centru alu impartirei noua pentru proprietariulu respectivu.

§ 22. Spesele comasatiunei atingu pe posesori in proportiunea proprietatei. Unde este practicavera acést'a, acolo va preliminá cass'a comunale spesele acestea pre lenga o rebonificare la timpulu seu.

§ 23. Restaurarea sî tienerea in stare buna a drumuriloru, puntiloru sî aqueductiloru cade cassei comunale spre povara.

§. 24 Comasarea in despartiamentele singularie. Conformu principeloru stabilite in §§ 16—23 se póte cere sî conduce comasarea intr'o comuna in locu de unu intregu, si numai dupa trei campuri asiá incatu proprietariulu de mosia capeta partea s'a in trei parti dupa posessiunea s'a de pana acum in trei campuri.

Asemenea se póte aduce otarulu in dou'a séu trei despartiemente sî in fia care dintr' acéstea se póte condu e deosebitu comasarea.

§. 25 Ipotecele trecu dupa pamenturile debitoriului zelogite de mai nainte pe pamentulu atribuitu lui prin comasare.

Indreptatîrele de servitute nu sufere nici unu restrensementu prin mutarea proprietariului, déca la regularea cea nóua nu s'au potutu mijloci ridicarea loru.

Sectiunea a cincea.

Despre libertatea parcelârei.

§ 26. Smembratur'a (deraburirea) câmpuriloru la impartieli ereditarie, séu altfeliu de traditiune a proprietatei este iertata in casulu acel'a, candu prin acést'a se efeptuéza o imbinare cu pamenturi limitrofe.

§ 27. In alte casuri smembratur'a câmpuriloru singularie este aternatóre dela consimtiementulu diregatorieloru administrative, sî este de a se observá, ca fia-care bucata a pamentului impartîtu se aiba celu putînu intinderea unui jugeru de pamentu de 1600 stângini patrati.

§ 28. O despartire intr'o mesura mai mica se póte incuviintiá numai intr'unu modu esceptionalu pentru scopuri deosebite. Spre esemplu, radicarea unui edificiu deosebitu de industria, séu a unui altfeliu de edificiu de economia.

Sectiunea a siésa.

Determinatiuni de pedépsa.

§ 29. Stà in libera voi'a a fia-cârei comune, pre bas'a instructiuniloru susistatóre despre aperamentulu sî delictulu câmpului, anume a ordinatiunei din 30 Ianuariu 1860 de a collocá jitari sî de a stabilí sî a aduce in lucrare determinatiuni mai largi de pedépsa, atâtu spre scutinti'a ordinatiunei susistatóre de prelucrarea sî pasiunarea comuna câtu sî spre regularea sî schimbarea intentiunata a acelor'a.

Determinatiunile de pedépsa care suntu de a se observá de ací inainte in fia-care comuna a fundului regescu suntu urmatórele:

a) Pentru fia-care vita cornuta séu calu, care se mâna singuraticu sî nu sub priveghierea pastoriului avisatu la pasiune, are proprietariulu acelei'a in cele trei casuri dintâiu de a platí totudéun'a unu fioriun, insa pentru fia-care casu urmatoriu de prevaricatiune duplulu pedepsei. Pentru vitele mai mici este de a se luá jumetatea pedepsei acestei'a. Tacs'a acést'a de pedépsa se cuvine pâna la jumetate cassei comunale pentru seraci; ceealalta jumetate este a aratatoriului séu prindietoriului sî este fâra intârdîere de a se scóte prin antistele comunalu.

b) Deca vit'a pascanda trimésa intr'o cirda sî încredintiata unui pastoriu va calcá unu locu segregatu séu inchisu, séu va casiuná in comunu vre-o stricaciune ingraditurei séu câmpului, atunci este de a se pedepsí pastoriulu dela 2 fl. pâna la 40 florini, séu cu inchisóre pâna la 8 dile pre lânga desdaunarea daunei dovedite. Pentru desdaunare au de a stá buni afara de pastoriu, tocmitoriulu loru sî proprietariulu vitei pascande.

Sectiunea a siéptea.

Despre procedur'a esecutârei a determinatiuniloru mai susu.

§. 30 Competinti'a in privinti'a regulârei sî schimbârei ordinatiunei de pana acumu a otarului. De a proieptá regularea sî schimbarea amintita in § de mai susu 2 in prelucrarea comuna sî respective in ordinatiunea de pasiunare, se tiene in comunele satesci de cerculu de activitate a representantiei comunale, sî in orasie de agendele: unui comitetu compusu prin representanti'a comunale de catra unu numeru mai mare de proprietari.

Hotâririle luate dupa ascultarea opiniunei a proprietariloru mai mari sî mai inteligenti ai locului, suntu de a se asterne spre intarire oficiolatului scaunalu respective magistratului districtualu.

§ 31. Competinti'a sî pertractarea privitóre la regularea pasiunei. Pertractarea regulârei de pasiune se tîne in opide sî sate asemenea de cerculu de activitate a representantiei comunale, sî in orasie de cerculu de activitate a comitetului proprietariloru.

§ 32. Acesti'a au de a calculá jumetatea decissiva a posessoriloru sî de susista, au de a stabilí: ordinatiune nóua de pasiune privitóre la soiulu vitei, a locului sî a urmârei tempului, precum sî norm'a pentru participarea posesoriloru singulari.

§ 33. Din contra unu recursu din partea interesantiloru este admisu in 14 dîle dela publicarea decissiunei insa fâra efectu indelungu, sî adeca in instanti'a a dou'a la Magistratu (oficiolatu) sî in a trei'a la Guverniu regescu transilvanu.

§. 34 Competinti'a de pedépsa

A dictá tapse penale este indreptatitu pe sate juratulu incredintiatu cu supravegherea hotarului impreuna cu unu comitetu de 2 posesori locali mai mari, carora nu le este permisu a fi in diregatoria, nice intre batranii satului. Intre acesti trei decide majoritatea voturiloru.

In cetati decide comissiunea de hotaru, compusa din alegerea comitetului posesoriloru.

Apelarea este iertata in tempu de 14 dîle dela publicarea decisiunei pe basa unui estrasu oficiosu din registrulu penalu, care e indreptatitu acusatulu alu pretinde,— la magistratu (oficiolatu) cu efeptu amanatoriu fara instanti'a mai inalta.

§. 35 Competinti'a sî pertractarea privitóre de segregatiuni. Insciintiarea de segregatiuni este de a se face in intelesulu §§. 8—15 pe sate sî in opide diregatoriei, in cetati comisiunei de hotaru.

§ 36 Acesti'a au celu multu in 14 dîle dupa dareu opiniunei a veciniloru sî dupa inspectiunea pamentului cestionatu, de a luá unu protocolu sî a au de a spedá participantiloru concessiunea séu refusatiunea intr'unu estrasu protocolariu.

Concessiunei este totu déuna de a se adauge

„Lu taia in pârti, lu tragu in frigare,
„Lu manca cu pofta sî cu desfatare.
„Sî ciór'a sî tiérc'a óre-câtu apuca,
„Tebuie sî ele óre-ce sa duca.
„Multi se dedulcescu cu a lui grasime,
„Ne avendu, traindu, de elu parte nime.
„Scumpulu câtu traiesce, stringe sî aduna,
„Câtu pe dereptate sî pe cale buna,
„Câtu prin strimbatate sî câtu prin rapire,
„Putîntelu gandindu de a loru perire.
„Celoru adunate insusi robu se face,
„Ne traindu cu ele precum lui i place.
„Le crutia misielulu, sî trage din gura,
„Se usca de fóme, se face de ura,
„Lumei de ocara; grijile lu storcu,
„Viéti'a i scurta, in prafu lu intorcu.
„Móre ticalosulu, remanu de elu tóte.
„Cu atâtea trude sî grigi adunate.
„Cu câta rapstire, cu ce voia buna
„Toti de tóte pârti acolo s'aduna!
„Straini sî rudenii iau pe apucate,
„Cum s'au adunatu, asiá se ducu tóte,
„Putinlei se afla sa-i dea multiamita;
„Salta de perirea lui cu bucuria,
„Poftindu se mai móra, cá densulu o miia;
„Blastema sî césulu, care l'au nascutu,
„Sî tîti'a din carea sugendu s'au pascutu.
„De acésta sórte Dumnedieu ferésca
„Puterniculu tóta limb'a omenésca!
„Eu adeveratu nu vréu avutia
„Mai multa, decâtu spre hrana se-mi fia.
„Cu putînu, ce amu, traiescu multiamitu,
„Sî marescu pre acel'a ce mi-au daruitu.
„De vine lipsitulu, cerendu dela mine,
„Pre câtu pociu, i facu din a mele bine.
„Candu pociu ajutá pre vr'unulu, ce cere,
„Din agonisit'a putîna avere
„Simtiu o mangaiere in anima lina,
„Mintea mea e tóta de linisce plina.
„Sî in totu minutulu mi-aducu aminte
„De Titu Imperatulu milostivu parinte,
„Carele gemea, déca in vr'o dî
„Cui-va óre ce-va nu putea cinstí,
„O prieteni, strigandu, dîu'a mi-amu perdutu,
„Cu nime vr'unu bine astadi n'amu fâcutu.
„De s'aru redicá acum'a pagânii
„Ne-aru tîné pre noi mai rei decâtu cânii,
„Noi suntemu crestini de susu luminati
„Sî in calea cea buna asiediati,
„Avemu indreptâri sî invetiatori,
„Avemu minunati povatiuitori,
„Ne spunu, ce se credemu, sî scimu apriatu
„Din descoperiri, care ni s'au datu:
„Scimu, ca celu lipsitu e alu nostru frate
„Sî totu lu lasâmu in tina se 'nóte.
„Scimu, cumca sî noi putemu fi cá elu,
„Sî-lu ocarimu vediendu-lu misielu.
„Scimu, ca Dumnedieu vré cá celu lipsitu
„Sî cadiutu sa fia de noi sprigînitu;
„Ba nu numai vré ci chiaru poruncesce,
„Si pre, câti asiá nu facu, pedepsesce.
„Si totusi ne tragemu incetu inapoi,
„Vediendu sarimanulu cadiutu in nevoi.
„Fâra indoiéla amu perdutu simtirea,
„Sî mai nici nu scimu ce e omenirea.
„Insasi firea striga: ce tie nu-ti place,
„Ómenii sa-ti faca, altui'a nu face!
„Sî cele, ce vrei, cine-va sa-ti faca,
„Fâ sî tu la altii, nu lasá sa tréca.
„Vecinulu teu jace lacramendu in tina
„Sî striga oftandu: o prietine vina,
„Vina de mi da mân'a; trageme afara,
„Si nu me lasá sa pieru cu ocara,
„Ajuta-mi câtu poti, pentru Dumnedieu,
„Faca-ti-se mila de tristu statulu meu!
„De nu me ajuti, me cufundu cu totulu
„In glodulu, in care tremurandu innotu.
„Me cufundu de pieru sî me prepadescu,
„Singuru cu iutîmea tinei nu resbescu. —
„Tu te faci, precum nu l'ai audî,
„Si cauti prilegiu, sa-lu poti ocolí;
„Fugi sî te ascundi, lasandu-lu se piée,
„Dicendu: de pe mine satan'a sa-lu iee!
„Óre candu ai fi tu, cá elu cadiutu,
„Parasitu in tina, lasatu sî perdutu,
„Sî elu fericitu, trecendu lânga tine,
„L'ai rugá sa vie si sa-ti faca bine,
„Si elu astupandu-si urechile sele,
„N'aru pune in séma lacremile tale, —
„Bine ti-aru parea, sî cu ce simtîre
„A-i primí a lui órba impetrire?
„Mie mi se vede, ca te-ai mahní tare,
„Sî l'ai socotí vrednicu de pierdiare,
„Cá pre unu tiranu plinu de bucurie,
„Candu vede pre altulu in ticalosia,
„Innotandu in apa, mai sorbitu de unda,
„Sî in locu, sa-lu scóta, mai tare-lu cufunda.‘

(Va urmá)

admonitiunea, cá pana la mersulu viitoriu in ciurda se fia inchiderea prescrisa in § 12 facuta, ca la din contra pastorii comunali nu va fi respundiatori pentru dauna casiunata prin ciurde.

Pertractarea sî decisiunea dupa segregarea ceruta, are a se intocmi la intrebarea admisiunei dupa legea agrari'a presenta.

Alte punte disputabile despre dreptulu civilu suntu de a se reserva procedurei ordinarie.

§ 37. Apelarea contra instantiei I merge cu efectu amenatoriu in instanti'a II la magistratu, sî in instanti'a III la Gubernulu regescu transilvanu sî trebuie sa fia in 14 dile dela primirea séu publicarea decissiunei anuntiata sî esecutata.

§ 38. Despre tribunalele insarcinate cu conducerea comassârei. Cá instanti'a I se ordinéza din partea comitelui natiunei la magistrate, respective oficiolate, o sectiune propria din 3 consiliari, dintre cari unulu trebuie sa fia jude esaminatu.

Cá instanti'a II fungéza tribunalulu superioru reg. din Sabiiu, cá instanti'a III departamentutu transilvanu a tablei septemvirale reg. ung. din Pest'a.

§ 39. In privinti'a procedurei suntu de a se intrebuintiá determinatiunile cuprinse in patent'a regésca din 21 Iuniu 1854 (Fói'a Leg. nr. 151).

Principatele române unite.

„Tromp.“ sî „Térr'a“ anuntia in articuli fórte energici despre o intorsetura in politic'a guvernului Romaniei. Pâna la o justificare a acestei anuntiâri prin intemplâri mai pipaite, reproducemu aici unu articulu din „Terr'a“, care combate energicu torentulu rusescu in politic'a regimului sî recomenda alianti'a puteriloru apusene. Eata articululu:

Eata, in fine, o marturisire franca. Am dîsu ca ministerulu actualu urmédia o politica rusésca. Am fostu acusati ca calomniâmu pe guvernu. „Romanulu“ de astadi pare ca s'a insarcinatu de a probá câta dreptate avemu. Lasandu acelu limbagiu ecuivocu, cu care elu s'a obicnuitu, ne declara curatu ca politic'a sea e indentica cu aceea a Russiei; elu condamna pe Franci'a, „care nu intrebuintiédia inteligiuti'a sî energicá sa actiune spre a sili pe Turci'a sa intielégа;“ in fine, elu dîce ca „Russi'a va fi fórte tare, pe câtu timpu i se va da ocasiune a tine in mânele ei stindardulu dreptâtii sî alu nationalitâtii.“

Déca organele partitului numitu reactionaru, sî aru fi permisu, vre odata, de a scrie ce-va asemenea, organele partitului ce se pretinde liberalu n'aru fi gasitu cuvinte spre a calificá unu asemenea limbagiu. Noi nu 'lu vomu imitá. Nu acusâmu guvernulu actualu de a fi vendutu Russiei. Nu 'lu vomu numí tradatoru causei române. Acéstea suntu espressiuni carii nu se afla in vocabulariulu de care suntemu obicinuiti a ne servi. Dar avemu a indeplini o datoria sânta, aceea de a semnalá concetatienilrru nostri tendintiele guvernului actualu, de a le aratá abisulu pe care 'lu deschide elu inaintea nóstra.

Romani'a are de vecini trei puteri. Turci'a, Austri'a sî Russi'a. Ea are cá aliati naturali puterile occidentali sî pe Franci'a cu deosebire.— Carii trebuie sa fie relatiunile sale cu aceste puteri?— Franci'a sî cele-l-alte puteri occidentale au unu mare interesu de a vedea pe o natiune de ginte latina, cá a nóstra, tare sî puternica in orientu, cá sa póta serví de bulevardu in contra ambitiunei moscovite, spre a ne puté distruge fara dificultate, sî a ne sterge din chart'a Europei, unde presinti'a nóstra nu face de câtu a o genâ si a o impiedicá d'asi da mân'a d'a se contopí cu serbii sî croatii, popóre de aceiasi origine. Se adaogâmu ca Rnssi'a este un'a din puterile care au desmadulatu Români'a sî astadi inca tine Bessarabi'a. Asiá dar, intre aliantia cu puterile occidentali sî aceea cu Russi'a alegerea nóstra nu póte fi indoiósa nici unu minutu. Cea dintâiu insemnédia pentru noi viéti'a; cea d'a dou'a mórtea. Sî ori câtu de mare ar fi binele ce ni l'ar face Russi'a pentru momentu, suntemu incredintiati ca acelu bine ascunde in fundu o cursa sî ca perspectivile frumóse —ce ne face a intrevedea—suntu numai nisce miragiuri.

Sa trecemu la cestiunea de vecinatate. In ce avemu a ne teme de Turci'a sî chiaru de Austri'a astadi? In Nimicu.—Ce avemu a redutá de Russi'a? Totulu.

Turci'a sî Austri'a, slabite prin luptele loru intestine, reduse la neputintia, din causa diversitâtiei elementeloru etnografice cari le constitue, epuisate in financele loru obligate de a concentr'a tóta puterea loru la reorganisatiunea loru interióra, nu se voru gandí de o cam data a ne turburá in oper'a natiunalitâtiei nóstre; s'aru puté dîce mai bine ca ele au a se teme in ceva de noi, pe cându noi nu avemu a ne teme de densele.

Austri'a n'are titluri de invocatu pentru o contopire cu nici un'a din populatiunile crestine din Turci'a sî déca Austri'a tine Transilvani'a, Russi'a tine o mai repetâmu Bessarabi'a.

Fi-va assemenea sî cu Russi'a? Cine nu scie ca ambitiunea moscovita are neincetatu ochii intorsi spre tierile situate in vaile Dunarei de josu sî pe pólele Balcaniloru? Cine nu scie ca, de la Petru celu mare, urmaresce, cu o tenacitate nestramutata, ideea panslavismului adeca idiea absorbitiunei tuturoru popóreloru ortodoxe din orientu sub sceptrulu Czariloru? Sî cându istori'a, precum sî logic'a fapteloru dovedesce ca poporulu românu, picatura de sânge latinu, innecatu in valurile sângelui slaviloru, nu póte fi de câtu unu obstacolu Russiei si nici odata unu ajutoriu, se gasesce unu guvernu pretinsu natiunalu, unu dîariu care indrasnesce a se numi „Romanulu“ care cere sa se abandonne alianti'a puteriloru occidentului sî care ingenunche înaintea Russiei, afirmându ca acést'a din urma putere tine in mâna stindardulu justitiei sî alu nationalitatei!“

Intra apoi la unele reflessiuni ce i le face „Romanului“, aducendu-i aminte esemplulu cu Poloni'a sî cele intemplate inainte cu 15 ani in Romani'a. Arata mai departe ca poporulu românu nu se va insielá, ci va vedé ca tóte darurile câte i le-aru face Russi'a le va privi numai de nisce podóbe, cari sémena cu cele ce le puneau preotii pre victimele jertfeloru pagâne, cari din urma totu a loru erau cu victime cu totu, sî apoi incheia:

„Se póte ca politic'a guvernului actualu se fia iscusita sî prudenta. A menagiá pre cei tari este o dibacia; a dá Franciei pre, care d-loru o credu slabita, ceea ce francesulu chiama „le coup de pied de l'âne“ este a dovedí gratitudine! Dara marturisimu ca mai pre susu de acésta dibacia vulgara, noi punemu sentimentulu justitiei sî natiunalitâtiei, nu in sensulu Russiei, ci in sensulu adeverului. Sî pentru a ne resumá, tóta politic'a nóstra consista in dóue cuvinte: in afara, aliantia cu puterile occidentali sî asceptarea pentru realisarea aspiratiuniloru nóstre a minutului candu aceste puteri aru fi dispuse, ele a retezá cestiunea orientului. Se póte ca atunci se nu avemu deocamdata Transilvani'a, vomu avea insa in ori-ce casu neaternarea sî póte sî Besarabi'a, in intru, consolidarea institutiuniloru nóstre liberale prin bun'a ordine in administratiune, intrebuintiarea onesta a funduriloru publice, desvoltarea instructiunei in poporu sî in fine, sincer'a aplicare a legiloru.

Varietâti.

⁂ Majestâtile Loru au ajunsu in 5 Fauru ser'a in Pest'a. Festivitâtile de primire fura deprecate.

⁂ Diet'a Croatiei e amânata pâna cându deputatiunea regnicolara se va intórce dela Pest'a.

⁂ Alegerea de deputati in Sabiiu pentru Pest'a se va face câtu mai curendu. Partid'a Diakeana) Altsachsen candideza pe Kapp sî cecalalta a „reformei“ (Iungsachsen) spre Gustav Lindner.

⁂ In Jin'a a incetatu epidemi'a de vite cornute sî comunicatiunea cu acestea e libera.

⁂ Decoratiune. Suboficierulu Ilie Moscalu (românu din Bucovin'a) ine regimentulu romanescu Regele de Niderland'a nr. 63 batalionulu alu doilea, statiunatu in Steyr, a mantuitu pre unu suboficiu colegu de alu seu dela innecare in Dunare, pentru care fapta Maj. Sea Imperatulu i-a daruitu o suma de 25 fl. v. a. sî o decoratiune. In 3 Ianuariu — precum ni scrie altu domnu suboficieru — cu mare solenitate militara s'a decoratu d. Moscalu cu crucea mare a ordului Leopldinu. (Tocm'a crucea mare, sî tocm'a a ordului Leopoldinu nu va fi fostu. Red. „Alb.“)

⁂ Georgiu Sionu, celebrulu sî bine meritatulu nostru poetu petrece de presentu in Vien'a dupa retornarea din calatori'a avuta in Suitier'a sî Itali'a. Dsa a folositu sî acést'a caletoria totu intru interesulu nationalitatiei române, câci inscriindu-se sî partecipându la diverse reuniuni de literati, a cercatu pretotindene a respandí cunoscintie despre sórtea nóstra. Au culesu esperiintie interesante pe terenulu educatiunei, peliticei sî despre starea industriei cari speramu ca le va dá publicitâtii. Desclinitu ne-au imbucnratu intielegendu ca la Turinu multi teneri sî ómeni betrani asculta cu placere desclinit'a prelegerile ilustrului nostru literatu Vegezzi-Ruscalla. D. Sionu desí naintatu in versta, este inse in deplina potere, avemu se ni gratulamu pentru literatur'a nóstra. „Alb“

⁂ In curtea otelului Bucuresci de aici, unulu dintre ómenii politiei au esercitatu dregatori'a sea, batendu in deosebite intervaluri, precum i dictá inversiunarea, pre unu servitoriu din curtea otelului susu amintitu. Caus'a fù cu multu mai neinsemnata, decâtu sa provóce impartîrea justitiei asiá brevi manu, dupa cum se obicinuea pre tempulu antemartialu. Chiamâmn atentiunea superioritâtiloru in interesulu ordinei publice. Pentru ca aru fi o contradîcere mare, candu ómenii esecutatori ai legiloru se aru puté pune caudu le plesnesce prin capu deasupr'a legiloru sî sî mai reu, candu ei insii nu se sciu moderá, ci se lasa a se conduce de passiune.

⁂ (Falsificare de bancnote). Politi'a din Brasiovu au aretatu in dîlele acéstea unu falsificatoriu de bancnote, sî ii au luatu falsificatele sale.—

⁂ Denumire. Prof. V. Grigorovitia e denumitu de ministeriulu instructiunei de comissariu esaminatoriu din limb'a romanésca in comissiunea pentru esamine la scól'a imp. reg. de sciintie reali.

⁂ Fundulu honvediloru numera 700,000 fl. v. a. Pâna acum s'au impartîtu dejá 15,000 fl. pentru necessitâtile cele mai neaperate. Din acestu fondu se ajutora: 1 generalu de honvedi (5 veduve de generari), — 9 coloneli (3 veduve sî 1 orfanu), 63 majori (41 veduve, 4 orfani),— 126 de capitani (89 veduve, 38 de orfani), — 95 de locotieninti supremi (76 de veduve, 26 de orfani),— 148 de sublocotieninti (90 de veduve, 43 de orfani), — 136 de suboficieri (43 de veduve, 9 orfani), — in fine 2619 de gregari cu 2016 veduve sî 796 de orfani.

⁂ (Garibaldi.) O fóia helvetiana „Gruetli“ aduce scirea despre bolnavirea lui Garibaldi pre insul'a Caper'a, care sa nu fia de putîna momentuositate. Amicii lui se dîce ca pórta ingrigiri seriόse despre starea sanatâtei generalului. In foile italienesci nu se vede inca nici o scire despre ból'a lui Garibaldi.

Nr. 11—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Resîti'a-româna, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Oravitiei se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune santu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 84 fl. v. a.;

b) in naturalii: 12 meti de grâu; 24 meti de cucuruzu; 100 ponti de clisa; 50 ponti de sare; 15 ponti de lumini; 10 orgii de lemne sî 2 jugere de pamentu.

Doritoriu de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestr'a petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviinti'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pana acumu sî portarea loru morale sî politica; sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pana in 22 Fauru a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 16 Ianuariu 1868.

Consistoriuln diecesei Caransebesiului.

Nr. 13.—1

EDICTU

Martinu Tientiariu, nascutu din Gherla, carele de 4 ani de dîle a parasitu cu necredinti'a pe legiuit'a sa socie Parasciva, nata Petrovictu, sî fost'a scie a reposatului Nicolau Carbu din Brasiovu, fara a se scí loculu petrecerii dânsului; este prin acést'a citatu cá in terminu de noue luni de dile dela datulu presinte, sa se 'nfacisiedie naintea subscrisului la Saaunulu prntopopescu respectivu, caci la din contra se vá decide procesulu matrimoniale pornitu asupra-i sî fore de densulu, in intielesulu S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Brasiovu 23. Ianuariu 1868

Iosifu Baracu

Protopopu I alu Brasiovului

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 9. ANULU XVI.

Sabiiu, in 1|13. Februariu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 1842—1868.

Publicatiune !

Tacs'a, pentru rescumperarea dela obligamentulu de a militá, statorita in anulu 1867 cu 1000 fl. v. a. remane sî pe anulu curente neschimbata.—

Ce publicului spre a incunjurá or' sî care dubietate prin acést'a i-se face cunoscutu.—

Dela Guvernulu reg. transilvanu

Clusiu in 30 Ianuariu 1868.—

Inimicii nostri.

A face deduceri de cuvinte nici ca se tîne de problem'a unui diuariu politicu; dara o impregiurare ne-a adusu la ide'a de a face odata o distingere sî in cuvinte.

Cetimu mereu, ba ni se templa sî nóue, cá sa scriemu câte odata despre inimicii nostrii politici. Cine suntu acei'a?

Pâna a nu trece la numirea loru sa ne infatisiâmu bine ide'a inimiciei sî sa o constatâmu ca ea póte fi impreunata numai cu acei factori, cari pururea sî neimpacati lupta contra binelui nostru, pre candu acei ce suntu numai in unele res tempuri nóue opusi, dara potu fi cu tempulu totu asiá de bine in armonia cu noi, suntu numai contrarii nostri.

Contrarietatea in sine insa nu e periculu sî nu se póte identificá cu inimiciti'a séu cu ostilitatea. Contrarietatea e de multe ori cautata pentru cá sa causeze o espressiune mai precisa sî totu odata mai variabila. In tóte intreprinderile ómeniloru aflâmu natur'a lucruriloru de asiá, incâtu trebuie sa se intrebuintiéze óre-care putere, sa se invinga óre-care resistintia, inse tóte aceste nu se potu numí deadreptulu inimicitii. Joculu carele e o petrecere, inca trebuie sa-si aiba contrarii, cu cari sa se intempine in decursulu jocului, déca e cá acest'a sa aiba efectulu seu.

Esemplele cari sa ne arete si mai lamuritu adeverulu acest'a suntu destule in viétia, atâtu in ceea ce privesce petrecerile, câtu sî in ceea ce privesce seriosulu.

Pre terenulu politicu déca aflâmu asemenea puteri opuse, iéra nu trebuie sa le calificâmu decâtu numai contrarie. Lupt'a cu contrari preciséza nu numai terenulu dara sî aspiratiunile sî pretensiunile, de o parte sî de alta, pâna la lamurire.

Cu totulu altfeliu este déca intórcemu fói'a. Sî de aceea mai intrebâmu odata, cine suntu inimicii nostri?

Ambitiunea cu mam'a sea ignoranti'a sî cu fratele celei dintâiu egoismulu. Acésta treime cu miile ei de radie variatorie este care bate resboiu asupr'a popóreloru sî le aduce la cadere.

Pentru ca unde lipsescu aceste, acolo fiia contrarii câtu de multi sî de tari, ba fia acesti'a prin adaugerea vre-unei passiuni transformati in inimici formali, afla pre acei'a contra câroru pornescu, linisciti, asiediati unii lânga altii in sîre nestrabatute, cautandu cu sânge rece sî cu despretiu asupr'a sagetiloru ce se arunca asupra-le spre ai slabí. O astfeliu de purtare insufla insa respectu sî contrariloru.

Ne place a ne provocá la velf'a strabuniloru nostri pentru ca au fostu puternici óre candu, insa trebuie sa nu trecemu cu vederea, ca velf'a sî puterea loru a fostu castigata atunci, candu juramentulu erá sântu sî neinfrântu, candu pietatea câtra binele comunu erá atâtu de mare incâtu nu se retragea dela sacrificiele cele mai mari, candu ascultara de fabul'a lui Meneiu Agripp'a sî o urmara, adeca, candu acest'a le chiarificà, ca déca s'aru certá membrii corpului intre sine sî aru denegá fia-care servitiele sele, corpulu aru trebuí sa se strice; a fostu frânta inse velf'a in momentulu acel'a, candu s'a veritu intre densii ambitiunea sî egoismulu, nutrite de intipuirea omnipotentiei loru, carea ia orbitu spre a nu mai vedé sî a nu mai cunósce virtutile parintiloru loru sî detoriele loru proprii, sî ia orbitu, cá sa nu mai cunósca lumea inaintata cu recerintiele ei cele nóue. Invasiunea popóreloru se aru fi frântu la marginile imperiului romanu sî feremiturile ce aru fi cadiutu in trensulu aru fi fostu mistuite, déca elementele stricaciunei nu aru fi impedecatu deja cursulu vietiei statului romanu.

Ambitiunea cea mare a datu mai departe arme in mânile fratiloru spre a se slabí intru sine prin resbele civile, sî de a nu se puté aventá la inaltimea problemei loru, de a face reformele ce le recerea crescerea statului loru. Slabiciunea acést'a a trasu dupa sine o mesura pre jumetate, innotandu romanii intre o republica mincinósa sî intre monarchismu mascatu. Pre cea dintaiu o intrebuintiá monarchulu dupa placulu seu sî pre acest'a lu puneau sî depuneau pretorianii dupa placulu loru. Starea acést'a au desolatu tóte puterile statului sî vedemu, ca unoru venetici, cari intrara mai antaiu in soldulu romaniloru, leau succesu ai supune sî a devení domni preste domnitorii loru de mai nainte.

Eata dara inimicii cei adeverati ai popóreloru sî prin urmare sî ai nostri, cari suntu neinpacati pentru ca ei suntu reulu in fiintia sî reulu nici odata nu póte suferí binele.

Intorcendune acum la noi insine, putemu sa dicemu ca noi in concertulu poporeloru cu cari ne aflâmu locuindu la olalta avemu contrari, dara, numai contrarii acesti'a noue nu ne potu aduce stricaciuni mari, pana cându nu se vira intre noi inimicii interni de cari amu vorbitu mai susu. Doi séu mai multi contrari se voru combate unii pe altii, déra se voru respectá imprumutatu, pâna candu voru observá ca combatantii suntu seriosi, energici sî sinceri catra interesele loru proprii in lupt'a loru.

O lupta lunga s'a luptatu elementulu nostru pentru pastrarea positiunei sele. In unu numeru mare de invasiuni sî alte napastuiri in decursu de vre o siese seculi si mai bine s'a pestratu, incâtu istori'a nilu arata nu numai esistându, dara luptandu sî pactandu in tipu onorificu cu puternicii dilei de pre atunci *). Cându inse o parte a inceputu a fi necrediuciósa celeilalte, din caus'a ranguriloru séu a averiloru séu din ambe aceste, atunci ne vedemu: perdiendu elit'a natîunei, aristrocrati'a nóstra sî poporulu in fine impilatu.

In dilele nóstre suntemu de nou provocati a luptá pentru noi insine. Sî lupt'a astadi e cu atât'a mai usióra de câtu in trecutu, cu câtu astadi nu ne silesce nimenea la negatiunea elementului propriu cá in trecutu, afara déca o rivna pre mare, dupa interese reu intielese, aru duce pre cineva la asiá ceva de voia buna.

Deci in fati'a principieloru neconstetabile a legalei indreptatiri, cari trebuie sa se puna in lucrare in tempulu nostru, sa vedemu sa gonimu dintre noi pre inimicii, cari suntu cei mai puterti la stricarea poporeloru, sa devenimu o trupa intelectuala bine organisata si contrarii nostrii, nu ca nu voru strică intereseloru nóstre, ci vediendu ca au contrari solidi sî fiindu si ei leali, voru alergá spre a ne stringe mân'a spre a stá cu ei in fruntea altoru periculi, cari near putea fi sî nóue sî loru ameniutiatori.

Eveneminte politice.

Sabiiu 31 Ianuariu.

Senatulu imperialu erá decisu a se deschide la 10 Fauru n. Presiedinte se dîcea ca se va face Kaiserfeld; din causa de bóla insa nu se póte. Regimulu indata la deschiderea senatului va pasî cu unu projectu de lege confessiunalu, carele va cuprinde in sine inlaturarea concordatului.

Cele mai multe sciri se concentréza astadi asupr'a Romaniei sî adeca asupr'a bandeloru armate bulgare, despre care se dîce ca trecu din Romani'a in Bulgari'a. „Patrie“ nu póte sa se neliniscésca pentru sciri de aceste din causa ca, dupa dens'a, acum se negotiéza intre Parisu sî Vien'a despre asiediarea de insarcinati de afaceri lânga Principele Carolu sî in unu momentu asiá de serbatorescu Principele nu va dá ascultare sioptíriloru rusesci sî serbesci sî nu va fi neascultatoriu fatia cu acei'a, cari se arata catra elu asiá de amabili.

„Süddeutsche Presse“ aduce din Vien'a scirea, ca din cause politice mai inalte s'a lasatu regimulu austriacu de idei'a de a inlocuí pre consululu generalu din Bucuresci cu unu insarcinatu de afaceri.

Missiunea celoru tramesi la Petersburgu sî trecuti in dîlele acestea pre aicea audimu ca are de a face numai cu retragerea consuliloru rusesci din Romani'a.

Revista dîuaristica.

Virgiliu Szilágyi scrie la redactorele dela „Slovenske Noviny“ urmatorea epistola publicata in „M. U.“ sî reprodusa sî de Albin'a. Epistol'a se ocupa cu libertatea poporeloru sî egal'a indreptatire a natiunalitatiloru.

Eaca cuprinsulu epistolei numite:

„Domnule Redactoru! Cu promtitudine patriotica respundu acelei dorintie, ce mi s'a adresatu din mai multe pârti, cá sa promovediu desvoltarea sî solidaritatea contielegerei intre democrati'a natiunala magiara sî slovaca (tót) prin respicarea pareriloru mele — referitória la cestiunea acést'a — ce suntu adresate deadreptulu câtra publiculu cetitoriu alu Dtale. Cu promtitudine patriotica respundu din acea causa, pentru ca dorescu in genere contielegerea intre poporulu diverseloru natiunalitâti a tierei, care e unic'a garantia secura a unui viitoriu mai bunu sî mai frumosu decâtu presintele plinu de amaraciune, sî pentru ca amu firm'a convingere ca vomu ajunge pe calea deslucíriloru reciproce la acea basa, pre care contielegerea nu numai e possibila, ci este o necessitate politica sî sociala.

„Din partea unguriloru dóra eu amu fostu celu dintâiu, carele amu inceputu a intoná mai cu accentuare atâtu indreptatîrea câtu sî problemele democratiei natiunale.

„Democrati'a magiara a ajunsu in trecutulu mai de aprópe la acelu stadiu a desvoltârei sele, de a ocupatu o pusetiune deosebita fatia cu elementele adversarie (inimice); intre cari elemente inimice nu e inimicu mai periculosu acel'a, care se lupta pe fatia contr'a pretensiuniloru democratiei. Acestu elementu e sî pré nestricaciosu pentru democratia; de óre-ce elu forméza adeveratulu anacronismu a seculului, sî cá atare va mai vegetá unu tempu din ignorarea sî credulitatea ómeniloru, dara lu va dimicá dintele de feru alu tempului. Inimiculu periculosu alu democratiei e acelu elementu, ce se numesce pre sine „moderatu“, care voiesce tóte numai de jumetate; aru despicá in dóue inca sî principiulu, de s'aru puté.

„E periculosu inimicu acelu elementu care sub masc'a liberalismului nisue a corumpe democrati'a in democratia, poporulu prin poporu, furandu increderea poporului prin programe cu mari cuvinte, vorbe frumóse, sî promissiuni fatiarice.

„Acestu elementu e inimicu periculosu intereseloru mai inalte ale democratiei. E necesariu mai pre susu de tóte, se ocupe democrati'a o pusetiune fatia cu acestu inimicu, mai alesu acolo, unde jo-

---

*) Românii lui Menumorutu si ai lui Gelu cu magiarii si mai târdîu ai lui Mircea Stefanu etc. etc. cu Turcii, magiarii sî polonii.

culu dubietâtiei politice are unu terenu atâtu de largu, cá sî cumu e celu ce se imbiá in Ungari'a pe sém'a politicei dubie mai alesu din caus'a relatiuniloru natiunalitâtiloru. Mi-aru placé, déca aru fi cu atentiune buna la punctulu acest'a de vedere dintre cetatienii nemagiari ai patriei mele, cu distingere aci'a, cari suntu chiamati atâtu dupa cugetarea libera, câtu sî dupa starea loru sociale sî politica, a promová interesele democratiei. Acést'a e intâi'a conditiune in privinti'a magiariloru câtu sî a nemagiariloru, se deosebimu totudéun'a adeverulu de insinuatiunile false, se recunóscemu sî se nutrimu cu grigia interesele nóstre comuni cari ne indrumá sa ne spriginimu unii pre altii, sî se formâmu o aliantia strinsu morala.

„Eu am constatatu mai de multe ori in organulu partitei democratice, séu déca ti place a partitei natiunali magiare, decí o potu spune sî cu asta ocasiune in publicu, cumca integritatea, inflorirea, ba liniscea sî esistinti'a Ungariei depinde dela satisfacerea intereseloru poporului in genere, iéra mai alesu dela multiamirea neamenabile a pretensiuniloru de nationalitate. Sî in câtu acestu adeveru e chiaru, in alat'a e si acel'a cumca sustienerea intregitatii Ungariei, asecurarea independintiei sî desvoltarea puterii ei consta intru interesulu libertâtii sî alu progresului, deca luâmu in considerare pretensiunile nedespartibile ale civilisatîunei sî a progresului, iéra din alta parte periclele ce pe vericare natîune mica ne amenintia de dóue parti cu subjugare morala sî materiala, adeca din partea muscalului sî a nemtiului. Intre esistinti'a Ungariei sî intre eluptarea libertâtii popóraloru, cari locuiescu acést'a tiéra esiste o solidaritate nedisolvabila. Un'a conditionéza reciprocamente cea lalta. Un'a fora de alt'a e cu nepotintia.

„Urmédia din acést'a anteiu aceea, cumca acel'a, care dà mâna de ajutoriu la contopirea Ungariei intr'unu imperiu austriacu—póte voí unu imperiu austriacu cu auctoritate, dar libertatea poporului nici decâtu: acel'a póte voí pretoriani, cari se desféta la mesele incarcate, póte voí proconsuli, cari suntu cu mare grige la esecutiunea contributiunei, nu va inse acele instruminte, cari se receru la restituirea libertâtii poporului, sî a bunei starii lui decadiute, (ruinate). Care inse crede, cumca pretensiunile natiunalitâtiloru ar trebui implinite cu spargerea Ungariei, sî aru cautá aliatii spre acestu scopu in afara, acel'a póte sa voiésca a fi servu fidelu acelei potestati, de la care speredia radimu, sî póte asceptá dóra deocamdata sî óresi-care folosu de la acestu radimu in privinti'a natiunalitâtii séle, — nu póte inse se voiésca totdeodata sî libertarea popóreloru.

„A dóu'a ce urmédia din solidaritatea esistintiei Ungariei, sî a intereseloru libertatii, consta din aceea cumca inimicii mai periculosi ai Ungariei: nu e muscalulu, cu care spari'a amicii cei buni ai nostri, adeca austriacii, elementulu magiaru in atâte chipuri, din causa ca se-i servimu mai bine pe ei, sî nu e acelu românu, care fantaseza dóra despre o Daco-Români'a, despre acést'a imposibilitate politica, sî nu e acelu serbu alu Ungariei, care s'ar consolá dóra cu aceea in starea-i de acum deplorabila sî nesuportabila, cà Ungari'a sî asié o va sugrumá sistem'a de acum, sî atunci sî-va aflá elu satisfacerea intereseloru sale de catra Belgradu,—nu suntu, dieu acesti', nu-su astfeliu inimicii mai periculosi a Ungariei. Si nicí acele nationalitâti nemagiare, cari pretindu in publicu sî cu accentu stimarea drepturiloru, sî implinirea intereseloru loru, nu suntu inimicii intereseloru tierii.

„Inimiculu mai periculosu alu esistintiei sî integritâtiei Ungariei, e acea politica, acea partida, e acelu guvernu care amena de pre o dî pre alt'a satisfacerea intereseloru poporului sî a pretensiuniloru juste a natiunalitâtiloru, séu din causa ca nu e in stare a le satisface, séu pentru ca e cu multu mai tare increditu in grati'a puterei de care se impartasiesce, decâtu se tîna de necessitate a indestulí aceste interese sî pretensiuni. Inimicii mai periculosi ai esistintiei Ungariei suntu acei'a, cari respundu cu ironia la pretensiunile privitórie la usiurarea neamenabila a sarcineloru poporului, cari cugeta a puté resolví pretensiunile natiunalitâtiloru cu promissiuni góle, sî frase eftine. Inimicii mai periculosi ai intereseloru Ungariei suntu acei'a, cari injura nisuintiele partidei natiunale cechice, batjocorescu partid'a natiunala croata, suspiciunéza nisuintiele natiunali ale româniloru, sî voiescu a privi tóte partitele natiunali de contrariulu naturalu a magiarului, cari partide insa tînu pretutindene viitoriulu in mânile loru. Inimicii mai periculosi a intereseloru Ungariei suntu asiá dara acei'a, cari de dragulu trecatoriu a politicei austriace facu pre fia cine de inimiculu magiarului, in occidentu, la médiadî sî média-nópte; ni facu de inimicii nostri (magiariloru) tóte elementele nisuintieloru liberali.“

La acésta epistóla, care afara de unele agressiuni ce le face sistemului de fatia, cuprinde sî adeveru in sine, respunde oficiósele „Esti lapok“ in unu modu slabu. „Esti lapok“ vrendu sa combata pre Szilágyi arunca mereu cu tin'a necapacitâtiei sî a ignorantiei asupr'a popóreloru nemagiare sî face pecatulu de nu lamuresce necessitatea procederei de fatia a guvernului sî de alta imputa natiunalitâtiloru ca nu suntu mature pentru egal'a indreptâtire. — Frumóse prospecte!

Estrasu din raportulu ministrului regescu unguresciu pentru agricultura, industria si comerciu despre starea economiei natiunale din Ungari'a in anulu 1867.

Ministrulu pentru agricultura industria sî comerciu cu ocasiunea incheiarei anului 1867 asternù Majestatei Sele unu raportu, referitoriu despre observârile făcute pre câmpulu economiei natiunale.

Intr'o introducere scurta infatisià ministrulu Majestatei Sele miscârile simtîte pre terenulu economiei natiunale, depingendu cu colorile cele mai vii sî aventulu ce se vede a fi luatu in tempulu mai nou relatiunile economico natiunale. Privindu in acrescementulu corespundintieloru telegrafico-postale semnulu celu mai invederatu a progresului economico-natiunalu, comunica urmatórele date interesante. Numerulu tuturoru depesieloru date sî primite in anulu 1866 au adusu 1.056,111 fl. v. a.
in anulu 1867 s'au suitu la . 1.530,904 „
productulu din anulu 1866 au
fostu . . . . 383,624 „
in anulu 1867 insa s'au suitu la 559,507 „
ce se apropie unui crescementu mai de 45%.

Subtragendu-se 10—11% pentru acoperirea speseloru a statiuniloru telegrafice din nou edificate in anulu 1867, atunci resulta 34% cá cifra proportiunale a crescementului fapticu de comerciu. Mai evidentu se manifestéza acrescementulu comerciului in capital'a Pest'a, punctulu centralu a comerciului unguresciu:

Ací s'au predatu: in anulu	1866	1867
Epistole simple	3.500000	4.400,000
„ recomendate . .	240,000	.420,000
Speditiuni prin carulu postei	552,000	647,000
Au intratu:		
Epistole simple	2.900,000	4 125,000
„ recomendate . .	300.000	420,000
Speditiuni prin carulu postale	870,000	1.025,000

Sum'a speditiuniloru predate au fostu in anulu 1866: 4.292,000 in anulu 1867: 5 367,000.

Sum'a speditiuniloru intrate au fostu in anulu 1866: 4.292,000 in anulu 1867: 5.570,000.

Resumandu aceste cifre vomu capetá in anulu 1866: 8 362,000; in anulu 1867: 10.937,000 de bucâti postale. Aceste cifre arata comerciulu postale din Pest'a.

Trecemu acum la comerciulu telegraficu; numerulu depesieloru espedate dela statiunea centrale telegrafica din Pest'a au fostu in anulu 1866: 262,660 iéra in anulu 1867: 394,960 ací se arata unu crescementu de 42%.

Veniturile se ridicara:
in anulu 1866: 117,883 fl.
„ „ 1867: 180,644 fl. crescementulu au fostu in anulu din urma cu 53% mai multu cá in anulu dintâiu.

Numerulu oficiolateloru postale din Transilvani'a sî Ungari'a au fostu la predarea loru sub stapanirea ministeriului unguresciu 938. In decursulu anului s'au mai inmultitu prin 136 de oficiolate nóue.

Numerulu statiuniloru telegrafice au fostu 136, acêstea s'au mai inmultitu prin 16 statiuni nóua.

In decursulu anului curentu se voru mai infiintiá 150 de oficiolate postale sî 27 de statiuni telegrafice.

Cunoscendu ministeriulu lips'a de specialisti de telegrafu a fostu deschisu unu cursu telegraficu,

FOISIÓRA.

Dintr'unu Manuscrisu ingalbinitu sî invechitu aflatu intre scrierile lui Andreiu Muresianu.

(Urmare)

Dupa vorbe multe pre rendu insîrate
De invetiatura dulce pline tóte
Esîmu din capisce de fóme siliti,
Sî intr'altu chipu inca tare osteniti.
Abatemu pe stâng'a; fiindu iérb'a grósa,
Tielina curata sî neumedósa,
Siedemu josu pre dens'a. Eu cá unulu care
Amu cele de lipsa pentru scaparare
Easca sî amnariu sî cremene buna,
Scaparu cu lesnire. Betrânulu aduna
Cu pól'a gatege sî frundia uscata.
Și asiá gatiti facemu focu indata.
Eu aveamu la mine putîntica pâne;
Fiindu ingrijatu de dîu'a de mâne,
Me temeamu sa nu cum-va rabdâmu fóme,
Ne avendu mai multa séu pâne séu póme.
Dar betrânulu meu mi dedù bunu sfatu,
Dîcendu se nu fiu nimic'a 'ngrijatu,
Ca cel'a ce astadi nu ne parasí,
Acel'a si mâne de noi va grigí.
Demultu pentru noi au renduitu tóte,
Cá unu stapenu, care, ori-câte vré, póte.
Pâna foculu arde, pâna jaru se face,
Betrânulu aprópe josu pe iérba jacé.
Eu fiindu de dorulu pesciloru prinsu fórte,
Sî riulu de noi putîntelu departe
Plinu de pestravi iuti sî ingrasiati bine,
Cum a-siu puté prinde, cugetamu in mine.
Mergu pre lâuga riu singuru cu mirare,
Vediendu-i, cum s'aru de cu desfetare.
Aflu mai in susu unu locu cu cotire,
In care puteamu fórte cu lesnire
Intr'alte pârti ap'a cea de riu abate.
Asiá vrendu a face, lasu altele tóte
Erá lânga cotu unu arbore mare,
Sî cadiutu demultu putredîse tare.
Acestu putregaiu multu m'au ajutatu,
Ca puindu-lu grosu in apa udatu,
Pe densulu de-asupr'a petri sî pamentu,
Pesciloru perirea vení cá prin ventu.
Se abatù ap'a intr'alte pârti tóta —
Multime de pestravi pe uscatu lasata
Se batea sarindu pe petri cumplitu,
Vediendu, ca perirea loru li s'au gatitu,
Gafâiá tînendu gurile cascate,
Standu unii pe fóle sî altii pe spate.
Eu avendu la mine traist'a de venatu,
Din trens'a cutîtulu iute l'amu luatu.
Me pornescu la pesci, care cum ajungu
Cu verfu de cutîtu prin gusia 'lu strapungu,
Le scotu cu grabire matiele afara,
Gandindu, cum sa cinu de bine astara!
Vediendu fâra veste a fi traist'a plina,
O ducu la betrânulu cu minte senina,
Care, ostenitu fiindu, adormise:
Si foculu de lânga elu se potolise.
Lemnele arsese, sî stá jarulu grosu.
Se scóla betrânulu cu totulu voiosu
Strigandu: „Dumnedieu sa dee norocu!“
Șarâmu pesculetii, i punemu pe focu.
Care cum se frige, lu mancâmu cu pâne,
Ne gandindu mai multe, ce vomu mancá mâne.
Mancâmu cu placere, fiindu dulci sî buni,
Mecaru erá fripti numai pe cârbuni.
Candu eramu a casa, i fierbeamu in apa,
Séu in otietu tare, puneamu multa cépa;
Dupa ce fierbea le damu petringei,
Otietu, untu de lemnu turnamu preste ei.
Altii i frigeamu in untu cu tigaea,
Aducendu pescarii mei totu cu copaea;
Acum'a mi parù buni sî fripti pe jaru,
Nenadejduitu de susu tramisu daru.
Mancâmu cu betrânulu ne saturâmu bine,
Bemu apa din riulu, celu ce rece vine,
Pe partea de stâng'a ce-va departatu
De loculu, pe care cu foculu amu statu,
Se facea unu clinu cu o lunca lata,
Neteda sî óbla de flori incarcata
Subt pól'a de munte cu fagetu pornita,
Sî spre resaritu tinsa sî latîta,
Carea mai in josu de noi se uniá
Cu lunc'a de drépt'a sî un'a facea.
Sórele, cum tare spre apusu pasîse,
Asverlindu caldura, josu se pogorise,
Umbrele de fagi pre lunci se tinsese,

din care in decursulu anului trecutu s'au sî promovatu 69 de individi capaci la rangulu de oficianti de telegrafu. (Va urmá)

Cartea rosìa.

In nrulu precedentu amu spusu pre scurtu cuprinsulu cârtiei rosìa. Astadi scótemu dóue acte din cele ce privescu afacerile orientali sî in specialu Principatele române unite

Despre acéstea se dîce in prospectu: „Domnulu principateloru unite Moldavi'a sî Valachi'a, de locu dupa recunóscerea sea din partea puteriloru garantatórie, a tramisu la Vien'a pre ministrulu seu Principele Georgiu Stirbei, cá in contielegere reciproca se promoveze regularea mai multoru afaceri pendinti intre statele c. reg. sî principate. Cabinetulu imperatescu nisuindu pururea a sustiné relatiuni amicabile cu acésta tiér'a vecina pre carea interese de multe feliuri o léga de Austri'a, cu tóta promtitudinea luà in consideratiune dorintiele esprese de Domnulu Carolu, sî de presentu decurgu negotiatiunile ce tindu o regulare multiamitóre pentru interesele ambeloru pârti respective.

Nr. 114. Principele Georgiu B. Stirbei, baronului de Beust.

Vien'a 12 Martiu 1867.

Amu avutu onóre a vorbí Esc. Tale despre unele cestiuni de interesu comunu in privinti'a cârora amu primitu missiunea speciala de a cercá sî de a obtîné o contielegere cu guvernulu Maj. S. ces. reg. Apostolice . . . .

Te rogu prin urmare dle baróne, sa-mi permiti a resume sî precisá in câte-va linii objectele principali ce credu ca trebuiescu, inainte de tóte sî pentru acum, a le supune spre scopulu acest'a inaltei Tale apretiatiuni:

1. Projectulu pentru unu cartelu (tratatu) de stradarea facatoriloru de rele alaturatu ací . . .

2. Comerciulu directu cá sî cel'a de transitu intre aceste dóue tieri aru fi fórte folositoriu desvoltârei reciproce prin o regulare ce aru dá tóte inlesnirile putinciose pre bas'a liberei schimbâri sî a reciprocitatei perfecte . . .

3. O contielegere in privinti'a puncteloru pentru impreunarea câiloru ferate proiectate in ambele tieri nu va lipsí fâra indoiéla a paré Esc. Tale de o urgintia necontestabila in tóte privintiele.

4. Relatiunile nóstre internatiunali suntu asiediate pe o basa rea definita sî neincetatu dau ansa la discussiuni sî conflicte, ce provinu din greutatea d'a impacá tratatele sî capitulatiunile intre poterile straine sî Pórta, cu art. 8 alu conventiunei de Parisu. Esercitiulu jurisdictiunei consulare paraliséza actiunea libera a guvernului românu . . indrasnescu a sperá o modificatiune mare in asta privintia. . .

5. Credu in fine ca trebue se supunu Esc. Tale necessitatea de a acreditá unu aginte a princepelui Carolu intocm'a celoru stabiliti la Constantinopole sî Paris. Domnii de mai nainte in tóte timpurile au avutu unu aginte la Vien'a, sî estensiunea relatiuniloru nóstre face mai urginte admissiunea unui organu destinatu a le mantiené sî ale cultivá . . Indrasnescu a sperá cà veî bine voí a me pune in stare d'a raportá Inaltiei Sale Serenissime Domnului Carolu I asecurarea positiva ca missiunea mea e coronata de succesu . .

Nr. 115 Baronulu Beust, principelui Georgiu Stirbei.

Vien'a 17 martiu 1867.

Prin epistol'e ce mi-ati facutu onóre a mi-o adresá la 12 lunei curinte aî bine voitu a insemná mai multe cestiuni ce guvernulu principateloru unite Moldavi'a sî Valachi'a voesce a le regulá cu guvernulu Mai. Sale imp. sî reg. Apostolice . . .

Pentru a respunde la unulu câte unulu din desclinitele punte articulate in acea epistola, Ti potu dá asecurarea.

1. ca guvernulu austriacu partecipa la dorinti'a celui'a din principate de a stipulá unu cartelu de stradare facatoriloru de rele sî ca va studiá proieptulu ce mi-ati adresatu spre scopulu acest'a;

2. ce elu (guvernulu austriacu) nu póte de câtu a se felicitá de conclusiune unei arangiâri tientitória de a asecurá ambeloru tieri, in materia de comerciu, inlesnirile rocipróce cele mai estinse;

3. ca deliberatiunile ce au de scopu a ficsá puntele de impreunare a câiloru ferate din Transilvani'a cu cele din Romani'a se va ocupá guvernulu a le duce la o buna otarire intru intielesulu care va respunde mai bine intereseloru ambeloru tieri;

4. ca e gat'a a intr'a in negotiatiuni cu guvernulu Domnului Carolu pentru a regulá regimulu jurisdictiunei consulare intr'unu modu corespundietoriu necesitatiloru nóue.

Ce privesce in fine punctulu ultimu din epistola, acel'a in care esprimi dorinti'a Domnului de Moldo-Valachi'a de a acreditá la Vien'a unu aginte, precum suntu cei stabiliti la Constantinopole sî la Parisu, amu onóre a Te prevení inca de acum, ca guvernulu Imperatului cu placere da invoirea sea acestei mesuri, ce nu va puté decâtu profitá in mantînerea sî consolidarea buneloru rapórte intre aceste dóue tieri unite prin atâtea interese comune.

Rogandu-te, principele meu, de a binevoí se duci acésta comunicatiune la cunoscinti'a Inaltiei Sele Serenissime Domnului Carolu, folosescu acésta ocasiune etc.“

Dupa aceste vinu alte 9 acte atingatórie de cestiunea israelitiloru in Romani'a. Negotiatiunile suntu acum purtate de dlu Demetriu Brateanu.

Principatele române unite.

Bucuresti 24 Ianuariu.

Avemu fericirea d'a incepe revist'a de adî ce o scrie din cele mai placute, din tóte punturile de vedere. D. Baronu de Avrilu a reluatu adi oficiale functiunea sea de represintante diplomaticu alu Franciei in Români'a.

Ar dîce cine-va ca vocea partitei de la Tiéra, are unu mare resultatu in strainatate, câci abia a inceputu a s'audi, sî cabinetele se grabescu ai respunde. Suntu câte-va dile numai de cându organulu partii drepte din Senatu sî din Camera facu cunoscutu ca guvernulu actuale, cascigatu de Rusi'a sî de Prusi'a, lucrédia contra Franciei sî contra Austriei sî indata aceste guverne incepura a da dovedi ca au auditu sî au intielesu vechi'a sî cunoscut'a voce a patriei de la Terra: Guvernulu Imperatului Napoleone, adî cá sî eri, lua initiativa spre a redicá Români'a in rengulu ce avuse pân'aci in concertulu Europeanu, Guvernulu Imperatorelui Austriei, se otari a respunde vechiei sî cunoscutei voce prin acte oficiale.

Guvernulu Romaniei, dîsera in dóue limbe cei de la Térra, lucrédia, spre a face mari neajunsuri imperiului Austriei. Sî d. de Beust, respunse prin acte oficiale, in fati'a Camerei s'a Europei, sî inca accentuându, ca se afla „in raporturi bune sî amicabile cu Români'a.“ Speramu ca onoratii nostri protivnici voru fi intreitu fericiti de cele cuprinse in cartea rosie a Austriei. Fericiti, câci guvernulu Austriei, multiamitu de iubirea ce i-au aretatu denuntiându-i actele sî politic'a guvernului românu, le-a respunsu indata, dîcendu-le ca zelulu celu mare i-a facutu a se insielá. Fericiti, câci i-a asicuratu ca din contra se afla in bune sî amicale raporturi cu Români'a se ridica necontenitu, sî ca acum pentru primá óra se vorbesce despre ea in actele imperieloru cá de o natiune ce merita respectu sî consideratiune, sî ca guvernulu Imperiului Austriei vorbesce de dens'a in terminii cu care se vorbesce de unu Statu ce are o insemnatate politica sî inca accentuându in privinti'a buneloru sî amicaleloru raporturi ce suntu acum intre aceste doue Staturi. Acésta constatare facuta, felicitâmu la rândulu nostru sî pe onoratii nostrii protivnici sî pe guvernu, pentru triumfulu ce dobandescu, fia-care in calea, sea, sî le urâmu necontenita sî statornica isbenda

„Rom.“

Dumineca 21 Ianuariu, Inaltimea Sea a primitu in audiintia solemna sî incungiuratu de cas'a Sea civile sî militara pe d-nii Senatori cari in corpore au venitu spre a 'si presentá adres'a.

Eminenti'a Sea Prea Sântitulu Mitropolitu Primatu a cititu adresa.

Inaltimea Sea a respunsu:

„Suntu fórte simtitoriu de bunele urâri sî de „sentimentele leali de devotamentu cea 'mi esprimati. „Grabirea ce ati pusu a veni in corpu in giurulu „meu me misca adîncu sî voiu pastrá ce mai via a„ducere aminte de acésta magulitóre urmare.“

Marti, 23 Ianuariu, inainte de óra 1, d-nii deputati s'au adunatu in sal'a Tronului. I. S. la ór'a 1 'si-a facutu intrarea avendu la drépta pe d-nii ministrii, éra la stânga cas'a Sea civile sî militara.

Sî mai tóta fati'a loru o cuprinsese,
Radiele de sóre intrandu prin fagime,
Se vedea muscutie mici mare multime
Cum se adunase cá unu roiu pe susu,
Care din cosiniti'a maicei sele dusu
Sbirnaindu 'si cerca locu de asiediare,
Spre a puté stringe cele de mancare.
Josu pe lunci, pe unde radi'a cea de sóre
Mai stralucea inca, stá totu atisióre
Pe flori si pe iérba de paiangini tinse,
Muscutie in ele cu templare prinse.
Unele din erburi, fiindu betranite,
Sî lepadau josu florile smolite,
Le sbura pe lunci putintica bóre;
Cele verdi implea campulu de mirare.
Sî cu câtu mai josu sórele mergea,
Cu atâta umbr'a mai tare crescea.
Bietele albine pripite de séra
Grabiá cu iutîme sî cu mare para
A sburá acasa, sa se odichnésca,
Sî a dou'a dî érasi se pornésca.
Versulu paseriloru celoru sburatórie
Erá intocmitu sî datu dupa sóre,—
Incetu se ciontá,— numai greuriciulu,
Esindu din casciór'a, dá gura, cá briciulu,
Câtu gândiamu, cà iérb'a inca se clatesce,
Sî din ce insera, din ce mai sporesce.
Vediendu drepta—aceea ca se face séra,
Ne aflamu siliti a dormi a fara.
Mai adunamu, lemne, cá se ne ajunga,
Mecaru nu erá nóptea asiá lunga,
Eu reschirezu jarulu, sî facu foculu iára,
Negandindu, ca e o nópte de véra.
Betranulu poftiá minteni sa se culce,
Mie inca somnulu mi se parea dulce.
Singuru o grija in capu mi intrase,
Sî tóta odichn'a mi o tulburase:
Me temeamu, nu cumva vre unu ursu se via,
Sî avendu eu numai pe betranu socia,
Asupra-ne fér'a cu reu se pornésca,
Sî pe amindoi se ne prapadésca.
A-mi arata fric'a, mi erá rusîne;
Ci betranulu meu sciindu o bine,
Respunde ridiendu: „ce mai venatoriu,
„Carele se dórma totu dupa cuptoriu!
„Socotesci, cà ursulu asiá indrasnesce,
„Mai cu sama, daca, vre unu focu diaresce?
„Domnedieu ferésca! fuge cu cumplire,
„Fiindu ca din focu e a lui perire.
„O diare de focu, unu jaru, unu tetiune
„Lu alunga, câtu nu se póte spune.
„La munti se tienu ursii, nu aicia josu,
„Mecaru sî acestu locu e fórte petrosu.
„Pe de tóte parti de munti incuiatu;
„Totusi poti dormi cu totu ne 'ngrijatu.
Mâne demanéti'a vomu merge la munte,
„Acolo se vedi lupte de ursi crunte!
„Sociile tale s'au dusu inainte
„Sî in tóte parti te cérca fierbinte,
„Gandindu, cà fiindu de ei retacitu,
„Te-ai suitu la munte la stenele tale.
„Sî asiá pe unii i au tramisu pe cale,
„S'-aduca merinde, vinu sî demancare
„Sî sa se apuce aspru de venare.
„Mâne la amédi tramisii sosindu,
„Sî cele de lipsa tóte aducându,
„Vei aflá la munte mésa cu de tóte,
„Pre câtu la venatu celu de munti se póte“.
—O cinstitu betranu! pré vesela veste
Mi aduci de cumvá lucrulu asiá este,
Respundu la betranulu. Eu adevaratu
Patima nespusa amu catra venatu.
Spre acestu sfersitu la dumbravi esii;
Iera asiá singuru inca nu dormii;
Ci de câte ori la venatu esiamu,
Multîme de slugi cu mine aveamu.
Dormiamu la olalta fora tóta fric'a
Sî de alte trebi nu gândiamu nimica.
Sî tocm'a de aceea, cá unulu lasatu,
A dormí cu tine, eramu ingrijatu.
Dar a tale dulci sî blande cuvinte
Mi mai liniscira turburat'a minte,
Sciindu, ca ori câte mi-ai aretatu, tóte
Le-amu aflatu cu vreme chiaru adeverate;
Acum dreptu aceea dormu incredintiatu,
Veselu sî de tóta grigi'a departatu. —
Vorbindu eu asiá, cum intunecase,
Vediu, ca de o parte putîntelu noru iése.
Din noru fulgerandu, se luminá tóte,
Cadiendu spre pamentu schintei necurmate.
Norulu se intinde incetu sî se ingrósia,
Fulgerile inca totu mai mare fasia;
S'aude departe sunetu de tunare
Sî se parea micu pentru departare.
Cu câtu mai aprópe norulu spre noi vine,
Cu atât'a tóte se cunoscu mai bine.
Se'ntunecá tare. Fulgerile crescu,
Tunetele inca mai cumplitu pornescu. —
(Va urmá)

D. presiedinte alu Adunarii a cititu adresa: *)

Inaltimea Sea a respunsu:

„Acést'a adresa este pentru mine cu atâtu „mai preciosa vediendu ca tóta Camer'a s'a grabitu „a mi-o presintá. Ve multiumescu de acést'a magu- „litóre atentiune precumu sî de sentimentele sî de „urârile bine smintite ce 'mi esprimati: mai alesu insa ve multiumescu de asigurârile ce 'mi dati sî cari „'mi suntu cu deosebire scumpe. Am ferm'a incre- „dere ca ve veti grabi a dá o solutiune prompta „sî satisfacetóre cestiuniloru importanti sî ca veti „da totu concursulu guvernului meu pentru a 'i u- „si'a sarcin'a: astfeliu tiér'a intréga sî Domnitorulu „ei ve voru fi recunascatori.“

(Monitorulu.)

Varietâti.

⁂ Balu filantropicu. In 6 Fauru cetimu ca s'a tînutu in Clusiu unu balu in folosulu juristiloru fâra mijlóce. Balulu s'a pusu la cale de românii de acolo. Esc. Sea Comisariulu regescu a luatu unu biletu cu 50 fl. v. a. sî a intratu in balu in momentulu candu se terminase joculu nationalu. Semtindu-se, ca pre Escel. Sea lu interesésa mai tare joculu acest'a s'a mai jucatu odata.

⁂ „Kr. Ztg.“ scrie: Ioann Cantacuzino, senatoru, mai inainte in diferite renduri ministru de justitia sî Eppulu dela Ismailu Melchisedecu au sositu ieri (7 Fauru) sî astadi au plecatu mai departe. Din Bucuresci nisce scrie, ca Cantacuzinu sî Melchisedecu suntu insarcinati cu o missiune secreta la Petersburgu. Deputatii trecu preste Berlinu, pentru cá sa confereze cu Bismark, inainte de a trece spre Petersburgu. Parerile despre missiune suntu impartite. De o parte se afirma ca au missiune politica, de alta parte se dîce, ca missiunea privesce projectulu unei casatorii a Principelui Carolu, Domnulu Romaniei cu o principésa de Leuchtenberg. Ambii delegati se bucura de o incredere mare a curtiei rusesci. Cantacuzino e ginerele dlui Mavru sî Melchisedecu a crescutu in Russi'a.

⁂ Dela Adunarea romano-catoliciloru in Alb'a-Juli'a se spune ca in 8 Fauru a fostu o conferintia preliminaria in carea majoritatea erá de parere, ca adunarea sa nu se invoiésca cu projectulu episcopescu, pentru ca acel'a este facutu asiá incâtu laiciloru sa le ia tóta inriurinti'a in afacerile bisericesci.

⁂ Omoru misteriosu. „Sieb. Bl.“ sub rubric'a „Sciri locale“ aduce o notitia intitulata: „Aflare de cadavru (trupu mortu)“, de cuprinsulu urmatoriu: Dupa o aretare fâcuta din partea deregatoriei comunale din Rosi'a sasésca la magistratulu din Sabiiu, cá judecata incuisitória, s'a aflatu ieri (10 Ianuariu) dupa grâdin'a locuitoriului de acolo Michaelu Sierlich unu cadavru desbracatu, lasatu numai in cióreci. Cele-lalte vestminte erau doi pasi departe de mortu. Dupa câtu se póte judecá din vestminte, mortulu, la carele se vedu urme de o vatemare grea la capu, e unu românu. Comissiunea cercetatória face la fati'a locului cele de lipsa. Resultatulu lu vomu publicá la tempulu seu.“

⁂ Epidemi'a de vite in Romani'a scriu „Sieb. Bl.“, ca aru fi erumptu de nou in Romani'a in pârtile cari atingu Transilvani'a.

⁂ Asupr'a celoru ce fâcura scandalulu celu mare in Clusiu cu ocasiunea alegerei de deputatu in tempulu din urma, s'a inceputu cercetarea. Marturii ascultate sa fia vre-o siése dieci pâna acum'a

⁂ Adunarea generala a societâtiei „Transilvani'a.“ Domnii membri ai adunârei societâtiei „Transilvani'a“ suntu convocati la adunare in sal'a Atheneului pentru dîlele 2 sî 3 Februariu. 1) Prim'a siedintia se va tîné la 2 Februariu, sér'a la 7 óre precise. La ordinea dîlei: darea de séma a presiedintelui; numirea comissiunei pentru verificarea socoteliloru; proclamarea membriloru noi; schimbarea art. 12 din statute etc. 2) A dóu'a siedintia la 3 Februariu, sér'a la 7 óre precise. La ordine dîlei: unu discursu alu dlui Hajdeu despre câile prin cari s'a conservatu nationalitatea româna in diferitele provincie române; raportulu comissiunei verificatórie. s. a. Aceste dóue siedintie suntu publice. 3) La 18 Februariu serata literaria sî artistica, organisata de d. vice-presiedinte alu societâtiei, Urechia, sub auspiciele sî in folosulu societâtiei „Transilvani'a.“

Presiedintele societâtiei, A. Papiu Ilarianu.

⁂ Mortu de jocu. Din Soovar aprópe de Eperies in Ungari'a se scrie ca unu june de 22 ani, fiiulu unui proprietariu, cunoscutu de jucatoriu bunu in totu comitatulu, s'a remasîtu ca mai curendu va ostení elu pre musicanti cu joculu, decâtu musicantii pre elu cu music'a. Remasîtulu erá 100 galbini. Junele a sî jucatu cu mai multe fete 11 óre in continuu. In fine cade cu unu tîpetu slabutiu la pamentu sî in o clipita deveni cadavru. Remasîtulu l'a platitu cu vieti'a.

⁂ Unu testamentu simplu. Nu demultu a muritu unu preotu, carele duse o viétia câtu se póte de simpla. Testamentulu ce s'a aflatu dupa densulu e fórte insemnatu atâtu dupa forma câtu sî dupa cuprinsu. In acel'a sta scrisu: „Sufletulu meu lui Dumnedieu, tierin'a mea pamentului. Moscenitoriu sa fia institutulu ce se va infiintiá pentru sudomutii din Carnioli'a.“ Averea e 60 pâna la 70 mii fl.

Literariu.

Panteonulu Istoricu alu Româniloru séu Filosofi'a Istoriei Române, tratata din puntulu de vedere politicu, socialu, militaru, religiosu, literaru sî comercialu.

Prospectu.

Luptele politice cari continua de atâtá timpu pe pamentulu României, cu diferite tendintie, au impedicatu fórte multu desvoltarea spiritului literariu in poporulu nostru.

Luptele politice inca, pe teramulu bine intielesu alu adeveratei politice, dau o desvoltare neasceptata spiritului publicu, lu-descépta, lu-vivica sî lu-facu capabilu de asi-da singuru o directiune salutaria in viéti'a popóreloru civilisate. Acestu teramu inca nu s'a cunoscutu bine pana acmu la noi.

Pentru a reinviá, a vifiicá sî a cultivá spiritulu publicu intre Români; pentru a reinviá, a-i face sesi cunósca mai bine situatiunea loru, sî se incépa a intrevedé venitoriulu loru, eu, suptu titul'a de Panteonulu istoricu alu Româniloru, am intreprinsu publicarea unui studiu clasicu de o mare insemnatate pentru toti Romanii.

Tóta istori'a incependu de la descalecarea strabuniloru nostri pe acestu pamentu, privita din puntulu de vedere anteiu politicu, apoi socialu, militariu, literariu, religiosu, comercialu sî industrialu, va fi tratata in modulu de a fi interesanta sî utilá, la ori ce clasa din societatea nóstra, careia i mai pasa de sórt'a viitoriulu acestei tieri.

Facendu dara acést'a retrospectiune seriósa asupra trecutului nostru, sî urmatorindu-lu pâna indîlele de fatia, vomu vedé sî vomu cunósce faptele diferitiloru ómeni cari au jucatu veri unu rolu, fia bunu, fia reu, in viéti'a inteleptuala, morala séu materiala a poporului nostru.

Aceste fapte voru fi criticate cu cea mai scrupulósa impartialitate fia-care dupa cum se a reportatu la politica, la art'a militara, pe campi'a literari'a, in sanctuariulu bisericei séu in fine pe campi'a comerciala sî industriala.

Vomu resum'a tóte aceste fapte; vomu luá resultatulu loru realu, sî déca voru fi fostu bune sî mari, ele ne voru stimulá la altele sî mai mari, cací acést'a este conditiunea esentiala a progresului umanu sub tóte puntele de privire. Déca inse ele nu au fostu resultatulu unei convietiuni intime sî barbatescí, ele ne voru face se ne desceptâmu sî sa schimbâmu calea pe care am apucatu.

Suptu orì ce puntu de vedere dara acést'a publicare insusiesce in sine o mare importanti'a pentru unu poporu, câci elu interesându-se cu seriositate de trecutulu seu, va sci cumu sa se conduca in viitoriu.

Trecutulu este o lampa, asiediata in presinte, pentru ca se luminédie viitorulu. Eta unu adeveru vechiu sî unu adeveru bine constatatu prin esperinti'a ómeniloru cari au luatu vre-o parte seriósa pe aren'a cea spinósa a lupteloru de diferite specii din viéti'a popóreloru.

Pentru a se facilitá publicarea acestei opere, se se deschidu liste de abonamentu sub urmatóriele conditiuní:

Oper'a va aparé in 12 brosiure de câte 3—5 cóle brosiura in octavu mare sî provediuta fia-care cu câte unu tablou care se represinte celu mai importantu subiectu din acea brosiura.

La fia-care 2 luni va aparé câte o brosiura, care se va espediá imediatu la adres'a abonatului, sî astfeliu publicarea operei intregi se va terminá in doi ani.

Prim'a brosiura va aparé la 1 Apriliu 1868.

Pretiulu abonamentului pentru intrég'a publicatiune este de trei galbini platiti deodata cu subscrierea.

Abonamentele se facu la tóte librariele, la toti profesorii, precum sî la tote primariele sî statiunile telegrafico-postale din tiéra.

Listele de abonamentu, dimpreuna cu pretiulu abonamentului se voru tramite pe adres'a subsemnatului prin tipografi'a dlui Ioann Weiss, strad'a biseric'a Ieni nr. 1.

Demetriu N. Pred'a. „Rom.“

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu din comunitatea gr. or. Ruginosu, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 52 fl. v. a.

b) in naturalii: 24 meti de cucuruzu, 100 Pf. de lardu, 50 Pf. de sare, 10 Pf. de lumini, 8 stânjini de lemne sî 2 jugere pamentu de aratura.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acumu sî portarea loru morale sî politica sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu diecesei Caransebesiului pana in 29. Fauru a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 19 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 13.—2

EDICTU

Martinu Tientiariu, nascutu din Gherla, carele de 4 ani de dîle a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea socie Paraschiva, nata Petroviciu, sî fost'a socie a reposatului Nicolau Corbu din Brasiovu, fara a se scí loculu petrecerii dânsului; este prin acést'a citatu cá in terminu de noue luni de dile dela datulu presinte, sa se 'nfacisiedie naintea subscrisului la Scaunulu protopopescu respectivu, caci la din contra se vá decide procesulu matrimoniale pornitu asupra-i sî fâra de densulu, in intielesulu S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Brasiovu 23. Ianuariu 1868

Iosifu Baracu

Protopopu I alu Brasiovului

Nr12—1

EDICTU.

Ioann Barbosa din comun'a Talmacelu in Scaunulu Sabiiului, care, acum trecuti doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotie Ioan'a lui Ioann Tatu, totu din dîs'a comuna sî Scaunu au pribegitu in lume, ne aratandu-si dela pribegirea sea incóce, in vre-unu modu, loculu aflârei sele, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, cu atât'a mai tare, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui, la intielesulu SS. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Sabiiu 24 Ianuariu 1868.

Scaunulu Protop. gr. or. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Panoviciu

Protopopu.

EDICTU

Catalin'a Lasleianu din Hondorfu Comitatulu cetatiei de balta, care de 4 ani cu necredintia parasindusi pre legiuitulu seu barbatu Vasilie Petri totu din Hondorfu, prin acést'a se provóca cá in terminu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedia inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din potriva se va decide processulu asuprai pornitu sî in nefiintia iei de fatie la intielesulu SS. canone ale Biserici nóstre rasaritene.

Alma, Ianuariu 1868.

Scaunulu protopopescu gr. resariteanu alu Tarnavei de susu.

Ioan Almasianu

protopopu:

---

*) Adresele s'au publicatu in nr. 6. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 10. ANULU XVI.

Sabiiu, in 4|16. Februariu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 2 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu éra a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Averea natiunala sasesca si Fundus regius

„Hr. Ztg.“ dela 12 Fauru n. aduce sub titululu de mai susu unu articulu in carele se pune intrebarea:

„Asiá dara au ceialalti locuitori ai tierei sasiloru, ai asiá numitului fundus regius, pretensiune fundata la vre o parte din averea natiunala sasesca séu la veniturile ei? Acest'a intreieptiune trebuie sa o respundemu cu unu „nu“ determinatulu.“

Caus'a o espune acelu articulu respundiendu la intrebarea:

„Cine a intemeiatu averea natiunala sasésca, din ce s'a formatu sî cine e proprietariulu ei dupa dreptu sî cine are asiá dara pretensiune fundata la usufructulu venituriloru ei?“

cu urmatórele:

„Averea natiunei sasesci s'a fundatu, dupa cum scimu cu totii, prin aceea, ca natiunei sasesci i s'a datu pamentulu sî fundulu ei cu drepturi nobilitarie, ca natiunei sasesci i s'au donatu de coróna dominiuri pentru servitiele ei in resbelu sî in pace....“

La aceste noi respundemu, iérasi determinatu: ca la averea numita natiunala sasésca nu suntu indreptatiti numai sasii, ci sî românii sî ca pre lânga acésta asertiune vomu stârui pâna atunci, pâna candu se va dovedí contrariulu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 3 Februariu.

Senatulu imperialu s'a deschisu in 10 Februariu. Toti ministri erau de fatia, iéra Beust ocupà loculu seu de deputatu. Kaiserfeld fù alesu de presiedinte alu casei deputatiloru. Elu primì alegerea sî multiamì pentru increderea ce o pune cas'a intr'insulu. Arata ca sistemulu constitutiunalu e garantatu prin denumirea unui ministeriu parlamentariu, a cârui programu este deschisu, câci membrii lui sî au luatu de programu progresulu; ministri voru procede impacatoriu sî intru acést'a voru fi spriginiti de senatu, de ore ce ei au sa puna in lucrare ideile senatului.

Dupa acest'a incunosciintiéza ministrulu presiedinte pre senatu despre denumirea ministeriului sî apoi apeléza la increderea senatului pentru cá sistemulu constitutinnalu sa se póta intari. In decursulu cuventârei spune ca ministeriulu e chiamatu a realisá dualismulu sî speréza, ca in intielegerea cea mai buna cu regimulu ungurescu, fâra vatemarea autonomiei, la casu de lipsa va duce in deplinire legalitatea sî cu stricteti'a (Strenge), pentru ca elu vrea cá in intielegere cu senatulu sa se intarésca statulu. —

Din Berlinu se respandise faim'a ca Bismark aru fi capetatu concediu. Se intielege ca o astfeliu de intemplare aru aduce dupa sine schimbâri in politic'a cabinetului. Suntu insa sciri telegrafice, cari arata scirea acést'a de neadeverata.

Politic'a in apusu e putînu miscata corpurile legiuitóre din Franci'a sî Itali'a mai dau din candu in candu putîna materia de discutatu in diuarie. O impregiurare insa ne cade in privire, carea pare neinsemnata sî locala. Se scie ca Franci'a erá fii'a cea mai iubita a Papei dupa batai'a dela Mentan'a. Capeteni'a Franciei erau prochiamata de Imperatulu celu mare sî puternicu sî soldatii lui eru vitezi. In Rom'a credeau atunci, ca tóte se intorcu iérasi dupa cum a fostu odinióra: pap'a sa capete provinciele perdute, sa se imparta iérasi Itali'a sî cei alungati de pe tronuri sa se intórca acasa. Vediendu curtea de Rom'a ca tóte aceste nu se realiséza s'a mahnitu fórte sî referintiele cu tramisulu francesu suntu nu numai reci, dara incordate. — Rom'a s'a adresatu la Spani'a, cá sa se faca a o sprigini densa, sî sa silésca pre Franci'a a nu o parasí sî ai implini dorintiele. –

Celu mai insemnatu evenementu e astadi miscârile de bande insurectiunale in Turci'a, despre care de alta parte se dîce ca se aduna in Romani'a sî trecu de ací dunarea in Bulgari'a. Alarm'a acést'a a resunatu acum de atâtea ori in pres'a apuséna. „Constitutiunalulu“ din Parisu a demintîtu scirea, ca se forméza pre pamentu romanescu bande de insurectiune sî dupa scirile telegrafice mai diucóce, sustîne sî acum demintirea acést'a. Ba alte sciri telegrafice din Parisu dela 11 Fauru n. adaugu ca agentele românu de lânga curtea Tuileriiloru din Parisu, Cretiulescu, a dechiaratu in 10 Fauru n. in modu oficialu in Tuilerii, ca regimulu seu (celu romanescu) nu e, nici mijlocitu nici nemijlocitu, amestecatu in manoperele ruso-serbesci. De alta parte spune aceeasi scire, ca Franci'a Angli'a sî Austri'a suntu bine informate despre caracterulu sî putinciósele armâri ale acestoru manopere. Aceste trei cabinete suntu gat'a la ori-ce eventualitâti, sî despre acést'a au incunosciintiatu sî pre tierile dunarene, cá sa scia la ce periculu suntu espuse déca s'aru intemplá ce-va in intielesulu faimeloru respandite.

Déca dupa ascurârile agentului Cretiulescu, a „Constitutiunalului“ din Parisu sî a altoru diuarie se deminte amesteculu României, la incercârile in orientu, despre Serbi'a cetimu in „Der Osten“, carele asigurá a avé bune informatiuni, ca regimulu serbescu in adeveru nutresce prepunerea, ca acolo se cultivéza nisce planuri, cari aru puté accelerá erumperea crisei orientului. De ce natur'a suntu planurile acesta spune amintit'a foia dupa „Liberalulu“ ce apare in Bucuresci. Descoperirile a cestui diuariu se facu la observârile lui Osten, ca Serbi'a se arunca in bratiele Rusesci cuatâtu mai putinu, cu câtu va avé mai putina pofta de a fi inghitita de Russi'a.

Eata sî cele ce dîce „Liberalulu“:

„Cum inse, déca Russi'a urmaresce cu totulu alte planuri, sî nu sa inghita pre Serbi'a: cum déca Serbi'a va fi numai mijloculu la ajungerea planuriloru; déca armârile din Serbi'a se facu in intielegere sî póte sî cu banii Russiei; déca la deslegarea cestiunei orientale in intielesulu Russiei, Serbi'a aru lucrá in interesulu ei propriu in urm'a promissiunei de a se marí.

„Aceste cestiuni se ventileza aici (Bucuresti) pre tóta dîu'a sî astfeliu de pareri devinu credibile pre tóta dîu'a.

„Suntemu de parere, ca dupa cumu stau astadi lucrurile, Serbi'a aru face o erore fórte mare, déca se aru aruncá de totu in bratiele Russiei sî aru dechiará resbelu tuturoru celorulalte puteri mari. — Cestiunea orientala e de o natura pré gingasia sî atinge interese pré generale incâtu deslegarea acelor'a sa se póta calculá numai pe aprópe.

„Se póte ca la deslegare sa se scóle factori, ce acum se paru amortiti de somnu sî urmârile aru poté fi cu totulu altele, dara nu cele ce i-le nalucesce Russi'a.

„Acest'a sa o cugete bine Serbi'a sî sasi indrepte politic'a sea sî suntemu de credinti'a ca o va sî face, pentruca principele seu e intieleptu sî politicii ei suntu dibaci“.

Mai incolo, o corespundintia din Belgradu dela 4 Fauru spune ca insasi pres'a oficiósa constatéza tendintiele regimului in directiunea atinsa mai susu. Lânga care impregiurare se mai adauge ca din tóte pârtile tierei (Serbiei) vinu ajutórie pentru armata, oferte Principelui fâcute din partea privatiloru pentru imbracarea sî inarmarea de atâti *sî* atâti barbati. Press'a le registreza pre tóte aceste de semne de armonia intre dorintiele poporului sî intentiunile regimului.

In fine, in legatura cu cele de mai susu aducemu sî cuvintele lui „Vidovdan“, cuvinte care le esprima acestu dîuariu cu referintia la representatiunile fâcute de puterile mari.

„Pentru noi dîce acelu diuariu, „sta intrebarea asiá: sa alegemu pace fâra libertate séu libertate fâra pace. Intre impregiurârile de fatia putemu ajunge la libertate numai cu pagubirea pâcei. Noi voimu sî pacea, insa numai cá urma a regeneratiunei natiunale. Cum se póte asceptá cá popórele acele, a câroru esistintia inca nu e ascurata, se fia gat'a de a-si sigilá impotenti'a loru sî sa tina cu pacea? Tóta astuti'a diplomatiei nu e in stare de a calmá recerintiele tempului.“

Delegatiunea ungurésca.

La 11 Fauru n. a avutu comissiunea bugetului de resbelu o consultare. S'a desbatutu, ca sa se privésca bugetulu de fatia de provisoriu séu de statornicu. In casulu dintâiu se voru face modificâri câtu mai putîne, pre candu déca regimulu se va dechiará pentru casulu alu doilea, delegatiunea se va abtîné dela desbaterea bugetului militariu.

Suplinitoriulu ministrului, generalulu Crivicic (croatu) a dechiaratu in limb'a magiara, cu regimulu privesce la tóta intemplarea bugetulu acest'a de unu bugetu provisoriu

Dupa acest'a contele Andrássy in calitatea sea de ministru pentru aperarea tierei ia cuventulu sî repetiesce ca regimulu ungurescu inca in decursulu sessiunei acestei'a va asterne dietei o lege pentru organisatiunea armatei. Câtu se atinge de principii a amintitu, ca legea va cuprinde in sine basea cea mai larga a armârei generale, dara inainte de a asterne lege va mai cautá regimulu sî pârerile militariloru dibaci unguri.

Generalulu Crivicic respunde apoi la o interpelatiune, prin carea se pune intrebarea, ca ce are sa insemneze comissiunea militaria, carea se ocupa cu elaborarea unei legi de organisatiunea armatei: ca Imperetulu a insarcinatu comissiunea acést'a numai cá sa se elaboreze unu projectu pentru orientarea persónei sele.

Venindu la positiunea: ministeriu de resbelu. Ací s'a esprimatu comissiunea, ca unele pârti trebuie sa remâna la plenitudenea puterei regelui, mai departe ca sa nu se sterga multe cele la posturile singuratice a le ministeriului de resbelu, ci unde va fi de lipsa, sa se pronuntie necesitatea de reorganisâri in forma de dorintie. Asiá d. e. la despartiementulu de geniu.

Sa fia o directiune de geniu, inspectiune de geniu sî o comissiune de geniu sî afara de aceste unu despartiamentu de geniu in ministeriulu de resbelu. Dicasteriele cele multe, cari se ocupa cu unele sî acelesi lucruri aru fi bine sa se contopesca in un'a séu doue, cu atâtu mai tare cu câtu dicasterii de aceste cari stau afara de ministeriulu de resbelu numai impedeca activitatea ministeriului.

Comissariulu regimului deslusiesce ca in directiunea acesta se nisuiá chiaru sî fostulu ministru Iohn, adeca sa simplifice manipulatiunea sî sa faca câtu se póte mai multe crutiâri: a insarcinatu ei densulu o comisiune de trei oficieri cari sa elaboredie proiecte de felulu acest'a. Comisiunea a sî sositu la convingerea, ca prin reorganisatiuni se potu face crutiâri multe.

Estrasu din raportulu ministrului regescu ungurescu pentru agricultura, industria si comerciu despre starea economiei natiunale din Ungari'a in anulu 1867.

(Capetu).

Cu privire la relatiunile comerciale ale Ungariei ministrulu de agricultura, industri'a sî comerciu nu au fostu in stare a dá demostratiuni perfecte statistice despre miscarea importului sî a esportului articuliloru comerciale lipsindui documentele oficióse. Datele care le-au statoritu in articuli principali de esportu suntu numai aprossimativu luate sî mai multu séu mai putinu insuficiente, de aceea le trecemu cu vederea. Sa venimu acum la acelea intreprinderi sî societati industriale care de la infiintiarea noului minesteriu respundiatoriu ungurescu 'si trage derivatiunea respective dilargitur'a s'a. In categorimea acést'a ocupa loculu celu d'intaiu banc'a generale de creditu ungurésca cu unu fondu de 30 milióne florini, dintre cari 15 milióne s'au emisu sî peste 6 milióne s'au platitu inlauntru. Asemenea s'au infiintiatu banc'a anglo-ungara cu unu fondu de 20 milióne, banc'a de immobilie din Pojonu cu unu fondu de 5 milióne. Totu in acestu periodu cade sî constituirea definitiva a camerei de industria din Pojonu sî a camerei de comerciu sî indstria din Segedinu precum 2 deschiderea industriatatei camerei de comerciu sî profesiune din Timisiór'a. Ce privesce reuniunele de assecurare apoi sî acestea au luatu unu sboru avantagiosu, infiintianduse in decursulu anului trecutu un'a in Pest'a sub numele „Haza“ cu unu capitalu de actiuni de 1 milionu, sî servesce pentru asecurarea vietii. Mai multe societâti straine au cerutu dejá intinderea cercului loru de activitate sî asupra tieriloru de sub corón'a Ungariei, acestea suntu inca in pertractare.

Privindu mai departe intreprinderile de fabrici apoi acestea intr' adeveru sî au luatu unu aventu remarcabilu, sî fiindu acesti'a de unu interesu mai mare, nu intardiamu de a le enumer'a.

In decursulu anului trecutu s'au infiintiatu in Pest'a o móra de abori sub numele „Victori'a“ cu unu fundu de 450,000 fl. o asemenea móra s'au infiintiatu sî in Timisiór'a cu unu fundu de 300,000 fl.

Mai departe mori de abori dejá esistatóre s'au receputu din partea unoru reuniuni de actiuni sî si-au amplificatu cerculu comerciului loru. Acestea suntu:

móra de abori Arpád din Pest'a cu	(375,000) fl.
„ regésca de abori din Pest'a	(250,000) fl.
„ „Loise“ din Bud'a cu	(700,000) fl
„ de abori „Blumisiu“ din Bud'a	(750.000) fl.

Au primitu augmentu prin capitalu de actiuni

móra de abori „Concordi'a“	(250,000) fl.
„ „ „ „Panonia“	(750,000) fl.

Asemenea s'au infiintiatu sî alte fabrici dintre cari vomu amintí numai cele mai mari, acestea suntu:

Cea dintâiu societate de actiuni ung. pentru fabricarea de masîni cu unu capitalu de (600,000) fl.

Cea dintâiu fabrica pharmacetica sî chemicala din Pest'a cu unu capitalu de (300,000) fl.

Pre lânga acesti'a s'au inmultitu sî intreprinderile de comunicatiune, asiá s'au formatu in Szegedinu o societate nou'a pentru navigatiunea cu vaporu.

Se trecemu la industri'a patriei.

In dustria de feru a Ungariei de unu tempu incóce se bucura de o desvoltare neasteptata. Cându sî-aru incepe activitatea ei in tóta privinti'a atunci inca in decursulu anului 1868 s'aru puté urca productiunea de feru brutu in Ungari'a superióra usioru la 1200000 de maji. In asemenea mesura cresce sî consumtiunea sorteloru rafinate de feru. Pe teritoriulu meserieloru mai este inca multu de a se asceptá dela viitoriu insa speranti'a progresului este basata. Celu mai inbucuratoriu momentu pe acestu terenu este crearea „Associatiunei industriale de tiéra“ in Pest'a n centrulu patriei, din a cârui scopuri cá pre celu mai momentosu relevamu ridicarea culturei industriale in specie a cârei lipsa au fostu o piedeca mare pentru progresarea clasei nóstre de industriasi.—

Ministrulu de agricultura, industria sî comerciu fiindu pe deplinu convinsu, ca la desvoltarea industriei patriotice, conlucrarea cameriloru de comerciu sî industri'a este absolutu necesaria au sî compusu dejá unu proiectu de lege, privitoriu la unirea sî organisarea cameriloru comerciale conformu institutiuniloru politice mai noue.

Acestu proiectu de lege este dejá gata, sî ascépta numai sanctionarea din partea Maiestatei Sele, spre a se puté representá dietei: In acelu stadiu se afla sî legea cea nou'a de industri'a precum sî condica cea nou'a comerciale.

In fine nu putemu trece cu vederea unu evenementu, care sî asupra industriei patriei nóstre au avuta o influintia fórte mare. Acestu evenementu au fostu espusetiunea universale din anulu trecutu din Parisu. La aceasta espusetiune universale au concursu 800 de espositori cu obiectele loru industriale, dintre carii 161 s'au distinsu capatandu medalie sî adeca:

17 capatara medali'a de auru
42 „ „ „ argintu
53 „ „ „ brontiu
49 „ laudatorie.

Ce se atinge de daunele casiunate prin cium'a domnitóre intre vitele cornute de vre-o câti-va ani incóce, ministrulu crede in raportulu seu adresatu Maiestatei Sele de a o puté stirpí cu totulu intru viitoriu prin o regulare a procedurei observate de pâna acum. Spre acestu scopu a statoritu unu proiectu de lege cuprindietoriu de instructiuni nóue pentru cium'a de vite, care castigandu-si sanctiunarea sea are de a intrá de ací inainte in vigóre.

†

In momentele candu erá aprópe sa incheiâmu numerulu acest'a, ne sosesce trist'a scire dela Brasiovu, ca **P. Ioann Mog'a**, Protopresbiterulu Heghigului, venindu la Brasiovu spre a consultá medicii pentru morbositatea sea, — a reposatu aci in 31 Ianuariu dupa amédi, iéra in 2 Februariu s'a immormentatu.

Intemplarea acésta trista face o durerósa impressiune asupr'a Archiereului reposatului, asupr'a Consistoriului archidiecesanu, a clerului sî a poporului din protopresbiteratulu Heghigului, pentru ca a perdutu pre unu lucratoriu in vii'a domnului, ca rele dupa etatea sea de 54 ani, promitea inca multu concursu la promovarea binelui bisericescu sî scolariu. Pentruca reposatulu a fostu acelu Protopresbiteru, carele, prelânga alte, a aretatu forte multu zelu sî activitate in chiamarea sea protopresbiterala, organisandu parochiele sî scolele dupa regulamentulu Sinodului nostru din 1864. Fiai tierin'a usióra sî amintirea eterna!

Principatele române unite.

Reuniunea femeiloru române.

pentru ajutoriulu la invetiatur'a feteloru serace sî orfane a poporului românu.

Comitetulu reuniunei femeiloru române pentru ajutoriulu copileloru sermane. Iassi nr. 3.

Apelu câtra tóte românele,

Intâlnimu a desea in calea nóstra creaturi ale bunului Dumnedieu, copile in cea mai frageda versta, acoperite de trentie, cu piciórele góle pe gerulu celu mai mare, sfersite de fóme sî intindiendu mân'a la trecatori, séu cu fragedulu loru corpu incovoietu sub o povara mai mare decâtu puterile loru. Acest'a este Proletariatulu femeescu, care incepe din fasia, sî sfersiesce cele mai de multe ori, (trecendu prin tóte suferintiele sî miseriele vietiei omenesci,) in ospiciele de caritate, imbetrânite inainte de tempu, sî murindu fâra se fi indeplinitu scopulu pentru care bunulu creatoriu le-a lasatu pre pamentu. Acest'a este Proletariulu modernu in contr'a carui'a civilisatiunea seculului in care traimu se lupta cu vigóre sî barbatia. Isbutiv'a societatea moderna a invinge, a inlaturá acestu reu inspaimentatoriu? Negresitu: Incercârile facute puna astadi au datu resultate multiamitória, sî asociatiunile de totu feliulu ce vedemu prosperandu la popórele civilisate, suntu probe evidente despre triumfulu binelui in contr'a reului, a luminei in contr'a intunerecului, a folóseloru travaliului in contr'a vagabundagiului sî a miseriei ce resulta din trensulu.

Asociatiunea sub denumirea:

Reuniunea femeiloru pentru ajutoriulu copileloru sermane, are sî ea de scopu tocmai lupt'a acést'a: Asociatele in genere sî Comitetulu ce ele si-au alesu in specialu, i-si propune candu va incepe a dispune de venitulu funduriloru, conformu statuteloru publicate mai josu, i-si propune, dicemu, a cercetá in persóna bordeiulu veduvei sî a sermanului, a scóte copil'a din cenusi'a vetrei sî a miseriei, a o imbracá,

---

FOISIÓRA.

Dintr'unu Manuscrisu ingalbinitu sî invechitu aflatu intre scrierile lui Andreiu Muresianu.

(Urmare)

Trediescu pe betranulu, care adormise;
Foculu nostru inca nu se potolise.
Desceptatu betranulu, „se fugimu!“ — graesce:—
„Cà iéta, cumplita vreme se ivesce.
„Unde se fugimu, sî se ne ascundemu?
„Dór in vre o borta de fagu se petrundemu?
„Fiindu intunerecu, cine se gasésca?
„Borta, cá cu dens'a sa se folosésca
„Fugimu in capisce, ducându cu noi focu
„Sî lemnele strinse; ne grijimu in locu!“
Pâna in capisce foculu se gatesce,
Vremea cea cumplita fórte tare cresce.
Fulgerile iuti sî sfiraitórie
Gândiamu, ca prin stance de pétra se sbóre.
Se vedeau din ele petrile sclipindu
Sî in chipu de auru curatu stralucindu.
De tunete grele se clatiá pamentulu.
Se parea de parte, cà vajie ventulu;
Iér nu erá ventu, ci grandina mare,
Mecaru nu pre multu la campu stricatória,
Cà fiindu cu ploia iute mestecata,
Trecându peste munte inceta indata.
Noi stamu in capisce lenga focu gandindu,
Unulu catra altulu in gluma graindu:
„Ore socotit-au paganii vr'odata
Zidindu la capisce, cà fiindu gatata,
„Orecându sî noi siliti de furtuna
„Se fugimu in ea la a loru Fortuna?“
Gandindu sî glumindu noi copilaresce,
Fora veste totu loculu se clatesce,
Cà trasnindu aprópe de noi cu cumplire,
Nu putea invinge omenésc'a fire
Cu puterea vremii; ci in direptate
Amîndoi de frica cadiuramu pe spate.
Fulgerulu cadiendu, unu fagu nimerise
Sî pana in pamentu de susu lu turtise.
Dar' nu s'au aprinsu, mecaru erá grosu,
Scorburosu in l'intru sî putregaiosu.
Dupa acestu tunetu vreme putîntica,
Grósnic'a furtuna incetu se redica:
Se subtia norii sî se departéza,
Iata pe ceriu stele sî se luminéza!
Dupa pomenitulu de totu gróznicu tunetu,
Parù, cà se face oresi-care sunetu,
Cà a unui bou care greu rânitu
Sî nefiindu bine prin rerunchi lovitu,
Cade la pamentu sî se vercolesce
Sî ori-ce ajunge pe josu tavalesce.
Iér' noi infricati de cumplitulu tunetu
Nu puteamu mai multe gândi despre sunetu.
Inse ori cum fura, câte s'au veditu,
Lucrurile nóstre bine s'au ivitu,
Cà pre alte pârti trecù ploi'a tóta,
Sî a nóstra vétra statù neudata.
Esindu din capisce, ne tragemu la focu
Sî lu atîetiamu cu gategi in locu.
Vremea fiindu calda sî inseninata,
Cum ne trentimu josu, adormimu indata.
Unu somnu asiá dulce sî desfatatoriu
Sciu, cà nu ajungu mai multu pana mori!
Betranulu dormi'a afundu cá unu leu,
Iéra eu mai linu sî nu asiá greu.
Vine mediulu noptiei, sî priveghiatórea
Dupa obiceiu sî porni cantarea.
O audiamu bine sî totusi dormiamu;
Parea, cà o vediu in aripi lovindu
Sî cioculu cascându, in ramu chiuindu.
Resuná dumbrav'a de a ei cântare,
Fiindu cà erá o linisce mare,
Sî de tóte parti afunda tacere,
Reversá unu sunetu dulce, cá de miere.
Asiá petrecui dormindu nóptea tóta,
Nópte mai 'nainte ne mai aratata.—
Se crépa de diua, eu me desteptasemu
Sî capulu pe traista josu mi 'lu asiediasemu.
Jaceamu inca josu, mecaru priveghiandu
Sî in susu in aeru curiosu privindu.
Acumu de o parte ciocarli'a sare
Pornindu sî a s'a de pe susu sburare;

a-i cumperá cârti sî a-i inlesní mijlócele de a merge la scóla, cum deodata sî mai pre urma a o asiediá sî in internate, candu veniturile voru fi indestulatórie.

Avemu trebuintia óre a mai aretá aici resultatele cele bune, folósele cele mari ce va trage societatea intréga dintr'acést'a umana sî bine facatóre **Asociatiune**? Nu scimu cu tóte ca este in lume o tiéra, unu poporu vigurosu, la care femei'a este medicu, profesóre de clase primarie, de gimnasie, de liceu sî de universitate? Scimu negresîtu ca in Staturile-Uunite femei'a este professiunista, sî se radica la nivelulu barbatului prin instructiune sî educatiune; scimu, ca ea se urca adesea pre tribuna sî tinde a se emancipá prin drepturi politice. Sî femei'a s'a radicatu astfeliu acolo pentru ca institutiunile democratice suntu pline de viétia sî vigóre, pentruca instructiunea a ajunsu a fi hran'a de tóte dîlele a fia-cârui'a barbatu sî femeia. —

La acést'a tinde sî **Reuniunea femeiloru pentru ajutoriulu copileloru sermane**: A instruí femei'a clasei nevoiesie, a o educá, a o moralisá prin urmare, sî a face astfeliu o juna instruita sî meseriasia, o consórta iubitória sî laboriósa, o muma doiósa, folositóre familiei sî societâtiei intregi. Pentru reusît'a acestei institutiuni umane sî bine facatóre, facemu noi astadi apelu la generosulu concursu a românelorn de pretutindeni, sî rugâmu din tóta inim'a pre Dumnedieulu parintiloru nostri, sî pe geniulu celu bunu a Romaniei sa ne vie intru ajutoriu, sî oper'a va fi coronata cu succesulu celu mai stralucitu.

Presiedint'a Reuniunei Matild'a Sihlianu. Vicepresiedinte. Corneli'a Emilianu, Aristiti'a Popescu.

Secretare, Ecaterin'a Tzony, Elis'a Rosiu. **Membre**. Veronic'a Miclea, Elen'a Corjescu, Natali'a Lochmanu, Casandr'a Hazu, Anastasi'a Constandiniu., Elen'a Voinescu. **Cassiera**. Domnisiór'a Ecaterin'a Tacu.

STATUTELE.

Art. 1. Noi subsemnatele, considerandu imperfectiunile sistemului nostru de invetiatura pentru secsulu femeescu, considerandu neputinti'a individuale de a-si castigá fia-care copila pre lânga invetiatur'a generale sî o invetiatura mai speciale, care sa-i póta asecurá unu mijlocu de traiu onestu sî frumosu, considerandu pre de alta parte sî marea miseria ce domnesce in scump'a nóstra patrie sî tóte relele ce decurgu din ea, mai cu séma pentru secsulu nostre, ne-amu determinatu a formá sî noi o societate pentru ajutoriulu si invetiatur'a feteloru române mai serace sî dotate cu talente deosebite sî specialmente cu invetiamentulu professionale sî artisticu.

Art. 2. Societatea nóstra va purtá numele de: Reuniunea femeiloru române pentru crescerea fetitieloru orfane române mai serace cu talente deosebite, (pâna candu venitulu nu pune in stare a ajutá pre ori ce orfane serace.)

Art. 3. Tóte femeile române fara osebire, care voru lua parte sî voru contribui pentru scopulu reuniunei se voru numi membrii reuniunei, tóte alte dómne ajutatórie se voru numi membrii onorari; ear cari voru ajutá sporirea fondului reuniunei cu legate testementarie sî cu sume mai insemnate pâna la 15 galbini minimum se voru numi binefacetórele reuniunei.

Art. 4. Ajutórele in folosulu orfaneloru se voru da sî culege, seu in bani, séu in lucruri de ori ce pretiu, ori sî cându sî de la ori sî cine in mesura in care vá trage inim'a sî voru lasá impregiurârile pre fia-care a inlesni sórtea nenorociteloru orfane sî serace.

Art. 5. Spre a inaint'a scopulu reuniunei sî spre a direge trebile sî cu mai mare progresu, se va alege anualmente unu comitetu de 12 femei, dintre care una va tiné loculu de presiedinte, un'a de casiera, doue de vice-presiedinte sî altele doue de secretare sî protocoliste, care tóte voru primi aceste insarcinâri gratis in folosulu orfaneloru sî a feteloru sarace.

Art. 6. Comitetulu va direge lucrârile reuniunei spre sporirea folosului ei pentru orfane, dupa a sa datorie; va primi pre lânga quitantie ajutoriele date, sî trecându-le in protocolu va ingrijí cá colectele in bani sa se asiedie fâra cea mai mica intârdiere pe interesu cu ipoteca de pretiu indoitu séu sî la case publice secure; va pastra obligatîunile cari voru trebui sa fie intabulate singuru numai pe numele „fondulu reuniunei femeiloru,“ pentru mai mare securitate a orfaniloru, se va sili a afla starea vârst'a orfaneloru prin ajutoriulu celu mai nimeritu, sî va judeca dupa testimonie intarite de vre-o autoritate publica, cari orfane voru fi mai antaniu sa se ajute, cumu (in ce modu), câte sî in ce mesura dupa cum adeca va stá reportulu intre numerulu orfaneloru sî intre venitulu sî colectele de ajutoriu. Mai incolo se voru nevoi a afla canalulu celu mai securu spre a imparti orfaneloru sî feteloru sarace ajutorulu câtu se va afla.

Art. 7. In dio'a sfintiloru Mihailu sî Gavriilu, comitetulu va respunde inaintea adunarei generale a membriloru reuniunei de tóte lucrârile sî folósele ce a avutu in favórea orfaneloru sarace; cându atuncí i-sî va dá socotelele, sî va depune insarcinarea ce a purtatu inainte membriloru reuniunei. Atuncí adunarea va pasi spre a alege comitetulu anului viitoriu prin votisare, care va pofti majoritatea adunantiei preinsciintiata de timpuriu de presiedinte, potânduse realege sî fostii membri ai comitetului, care prin staruinti'a, harnici'a sî râvná loru voru fi folositu mai multu reuniunei, nealegându-se inse rude pâna la alu patrule gradu. Reclamarea absentieloru n'are locu.

Art. 8 Comitetulu la finitulu fie-carui anu va da in publicu socoteala cu deamaruntulu intr'o brosiurica. unde se voru trece numele tuturoru membriloru, carii au contribuitu spre folosulu reuniunei d'inpreuna cu loculu domiciliului sî cu ce au contribuitu fia-care pre anulu trecutu; se va aratá capitalulu intregu alu reuniunei, securitatea sî procentulu cu care e asiediatu. Dupa aceea se voru trece pre rendu numele feteloru orfane sî serace, cari au primitu ajutóre, insemnându numele sî locuinti'a parintiloru loru, precum sî suma ajutoriului datu fiecarei. In fine se va incheea socoteala aretându-se pre scurtu starea veniturilorn sî a cheltueleloru, precum sî reservá.

Art. 9 Fondulu reuniunei va remânea neatinsu, sî numai din interesele ce voru proveni din capitalele date pe dobânda se voru intrebuinti'a trei parti spre ajutoriulu orfaneloru numite, lipsite de parinti sî feteloru sarace ear o parte se va alatura la fondu. Colectele fâcute in bani spre scopulu acest'a earasi se voru alatura la capitalu; eara cele facute in cârti de invetiatura séu in vestminte se voru imparti intre dânsele. Colectele in materiale se voru preface in bani alaturându-se earasi la fondu.

Art. 10. Dupa ce se va marí fundulu reuniunei in tempu de câti-va ani, acelu fundu se va preface in asiediaminte filantropice de crescerea sî invetiatur'a seraceloru in tóte ramurile atingatóre de secsulu femeescu cu privire la orfanele nóstre cele lipsite de ambii parinti sî la celea ai câroru parinti traindu voru fi contribuitu spre sporirea fundului reuniunei.

Art. 11. Fetele cele mai escelinte se voru intretinea cu tóte cele trebuitóre aici séu in strainatate, iéra altele se voru ajutá cu mai putînu.

Art. 12. Numai o majoritate de dóue treimi din adunarea generala, care se va intruní conformu art. 7 din aceste statute, va putea face o schimbare in aceste statute, urmandu-se dupre formele dreptului de reuniune.

(Subscrise) Cleopatr'a Boteanu, Luis'a Moisescu, Elen'a Crainicu, Elene Istrati, Smarand'a Brânza, Ecaterin'a Istrati, Hersili'a Istrati, Elis'a Istrati, Aristi'a Popescu, Eugeni'a Ureche, Ann'a Stamatopolo, Mari'a Luppu, An'a Tacu, Elen'a Ciuca, M. Ionescu, R. Gavriliu, Sofi'a Costaforo, Rucsand'a Chirnischi, Corneli'a Emilianu. Veronic'a Miclea, Matild'a Sihlianu, Elen'a Ionescu, Zoe Antip'a, Efrosin'a Antip'a R. Draghici, C. Gregorescu, Aglae Tâutu, Efrosin'a Al. Ureche, Victori'a Al. Ureche, Elen'a Miller nascut Verghy, Corneli'a Columbu, Elen'a Malinescu, Mari'a Macedonu, Elene Boroti, Anastasi'a Constandiniu, E. Voinescu, M. Livaditi, N. Lochmann, M. Costinu, Petitu nascuta Stamati, Lin'a Stroja nascuta Isvoranu, Zoe Tèutu, Ecaterin'a Filostratu, Catinc'a Tiony.

List'a de subscriptiune anuala la fondulu Reuniunei femeiloru române.

1) Matild'a Sihleanu, 20 galb. 2) Veronic'a

Acum'a de alta mierl'a se tredіesce
Sî intendiendu ciocululu in aripi lovesce.
Ciopóre de grauri sburandu, puii sei,
Fiindu inca teneri, crudi sî mititei,
I purtá pe lunca, cercandu vermuleti
Atât'a prin iérba, câtu si prin scaeti,
Sî prin musiunóie rime rosióre
Ori-câte aflá, le dedea mancare.
Se vedea pe susu sburandu sî albine,
Câtu se luminase de dîua mai bine,
Grâbea câtra flori, mecaru umedóse
De róu'a cadiuta preste nópte grósa.
Ci ne sî culcasemu bine spre privitu:
Petiórele nóstre câtra resaritu,
Capulu spre apusu, foculu in mijlocu,
Traistile suptu capu, armele 'ntr'unu locu.
Cum stamu eu pe spate sî josu prevalitu,
Numai deodata despre resaritu,
Nici prindiendu de veste, ceriulu se rosiesce,
Radi'a cea de sóre incetu se ivesce.
Preste verfu de munte cu totulu departe
Trecendu prin ruptur'a unui zidu vechiu fórte.
Loviá pe deasupr'a nóstra in fagime
Paserile mici prin ramuri multime.
Atinsa de radia próspeta de sóre
Desfatau dumbrav'a cu a sea cântare.
Zidulu acelu ruptu departe ivitu
Pe unu verfu de munte inaltu sî cumplitu
Erá remasîtia de vechia cetate;
Zidurile ei prevalite tóte,
Numai pórt'a inca mai stá redicata
Sî acést'a inca numai aninata.
Sî trecendu prin trens'a radi'a cea de sóre,
Se parea cu totulu trista aretare;
Sórele frumosu cetatea sdrobita —
Facendu o mie mai intâiu ivita,
Me prinse o jale de a nóstra sórte
Cu totu ticalósa sî frageta fórte.
Gandeamu intru mine, cu ce sudori crunte
Se va fi ziditu pe verfulu de munte!
Cei ce au ziditu-o perira curendu,
Sî eata sî dens'a se strica pe rendu.
Asiá pieru cu vreme, fiindu peritórie,
Peste câte trece luciosulu sóre.
Gandindu eu aceste, se vede, ca vine
Unu voinicu calare armatu fórte bine.
Ajungendu la noi stà incremenitu.
Mai târdiu incepe: „Prietine iubitu!
„Pentru Dumnedieu! cine ve aduce
„Aici in pustia, cá se ve apuce
„Sierpele celu mare, grósnicu sî cumplitu,
„Sî in tóte pârti de tiranu vestitu?“
Audiendu de sierpe, me cuprinse frica,
Sî i dicu: o frate! eu nu sciu nimica
De cele ce tu de sierpe graiesci,
Lucrulu cu totu nou mie mi ivesci.
Eu nu suntu pe icea p'aprópe nascutu
Sî tocm'a d'aceea unu necunoscutu.
Intrai in dumbrava, cá unu venatoriu,
Avendu pe betrânulu povatiuitoriu.
Nu cunoscu pe nime, nici délulu nici loculu;
Póte ca asiá mi cauta norocululu,
Se pieu in pustia de sierpe mancatu,
Cum nime din némulu meu n'au mai amblatu.
„Sculati, o sculati, pentru Dumnedieu!
„Sculati sî fugiti din acestu locu reu?“
Dîce calaretiulu, — „de ici nu departe
„Intr'o fundatura unu lacu aduncu fórte,
„Impregiurulu lui trestia crescuta
„Sî pescera cu totu mare, nesciuta.
„Sierpele cumplitu acolo se tîne,
„De multe ori ese afara sî vine,
„Umbla prin dumbrava sî dórme la sóre.
„Numai paserile cele sburatórie
„Potu scapá de densulu; alta ce gasesce
„Omu, séu dobitocu, omóra, turtesce.
„De a lui cumplire acestu locu roditu
„Se afla asiá de totu parasitu.“
Voiniculu asiá cu mine graiesce
Sî betrânulu meu din somnu se tredіesce.
„Se fi senatosu voinicu calaretiu;
„Cu anima buna, cu cugetu maretiu;
„Pentru 'nsciintiarea, carea ne-ai facutu,
„Se fi ceruriloru iubitu sî placutu!“
Graiesce betrânulu inca somnurosu,
Eu me redicasemu intr'unu cotu de josu.
Cum stá lânga noi voiniculu calare,
Odata se uita in susu cu mirare.
Vede nu departe fagulu prevalitu
In nóptea trecuta de trasnetu lovitu
Se crepase fagulu de susu pâna josu,
Scorbura in l'intru insa fôrte grosu.
Pléca calaretiulu câtra elu sa védia,
Calulu lu sucesce câtu erá sa cadia.

(Va urmá)

Miclea, 2 galbeni. 3) Mari'a Luppu, 2 galb. 4) Cornili'a Emilianu, 2 galb. 5) Aristi Popescu, 5 galb. 6) Catinc'a Tiony, 2 galb. 7) Elen'a Istrati, 2 glb. 8) Ecaterin'a Istrati, 1 galb. 9) Herseli'a Istrati, 1 galb. 10) Lin'a Stroj'a 1 galb. 11) Mari'a Costinu, 1 galb. 12) Rocsand'a Gavriliu, 1 galb. 13) Smarand'a Brânza, 1 galb. 14) Clar'a Stamati, 2 galb. 15) Eugeni'a Urechie, 1 galb. 16) Casandr'a Hazu, 3 galb 17) Elen'a Corjescu, 6 galb. 18) Cleopatr'a Petitu n. Stamati, 2 galb. 19) Mari'a Macedonu, 2 galb. 20) Elen'a Voinescu, 2 galb 21) Elis'a Rosiu, 2 galb. 22) Anastasi'a Constandiniu, 4 galb. 23) Mari'a Ionescu, 2 galb. 24) Natali'a Lochmanu, 2 galb. 25) Ecaterin'a Tacu, 5 galb. 26) Aglai'a Tacu, 5 galb. 27) Savastiti'a Calinu 2 galb. 28) Ecaterin'a Filostratu 2 galb. 29) Ecaterin'a Savulu, 1 galb. 30) Savastiti'a Luppu, 5 galb. 31) Elen'a Raleti, 2 galb. 32) Raluca Ene, 2 galb. 33) Zoe Têutu, 2 galb. 34) Frosa Calinescu, 2 galb. 35) Mari'a Popoviciu, 1 galb. 36) Ursiti'a Mihailescu, 1 galb. 37) Anastasia Ursu, 1 galb.

List' D-loru ce se voru mai asociá de acum inainte se va publicá regulatu prin dîuarie.

Varietâti.

⁂ Majestâtile Loru a plecatu în 9 Fauru n. la 9½ óre ser'a la Vien'a, petrecute de o suita mica.

⁂ **Incercurile de curte** se ocupa de acum ca alegerea unui nume, ce are salu capete din botezu fiiulu séu fii'a ce se va nasce in famili'a imperatesea. Unii credu ca déca va fi unu principe i se va dá numele Stefanu. De alta parte se asigura ca imperates'a Eugeni'a a scrisu nu de multu M. S. imperatesei nóstre o epistola forte afabila in carea se esprim'a dorintia, ca déca va dá cerculu cá nou nascut'a sá fia o princessa, sa pota fi dins'a (Eugeni'a) nasia.

⁂ **La alegerea de deputatu dietalu in Sabiiu.** Din voturile 911 intrate in urna le-au primitu 420 senatorulu Gustavu Capp, 249 Dr. Gustavu Lindner, 191 Guilelmu bar. de Konradsheim, 43 senatoru Petru Rosc'a, 2 senatoru Gustavu Seivert, 1 Dr. Ilariu Mitrea, 1 Franciscu Gebbel sî 1 Lud. Teod. Kossuth. — Trei tîdule nu s'a primitu. — Ne avendu nimenea majoritate absoluta se va statorí o alegere mai angusta intre senatorulu Capp sî Dr. Lindner.

⁂ Nou numitulu Comite supremu in Comitatulu Hunedórei Lad. Bartsai a intratu la 2 Fauru n. in functiunea de comite supremu.

⁂ **Georgiu Sionu** poetulu sî literatulu petrecù Luni sî Marti in mijloculu nostru, reintorcendu-se din calatori'a sea din Elveti'a, Morti la 5 óre plecà câtra Brasiovu.

⁂ Ministrulu de interne alu Ungariei a emisu câtra tóte jurisdictiunile tierei urmatoriulu circulariu:

„Cu ocasiunea cladirei câliloru ferate se afla adese-ori anticitâti sî alte objecte pretióse, de interesu comunu sî natiunale, cari de comunu se nimicescu séu se espórta din tiéra. Deci ca astfeliu de objecte pre venitoriu sa se conserveze pre sém'a museeloru din patria, ministeriulu de comunicatiune a ordonatu ca cei ce se ocupa cu cladirea câliloru ferate sa fia indrumati a reportá jurisdictiuniloru din apropiere despre objectele aflate, sî a le pestrá la sine pâna ce jurisdictiunile respective voru dispune despre acele. — Jurisdictiunile respective indata ce voru primí scire despre aflarea objectului, suntu datórie a insciintiá despre acést'a pre directiunile museeloru din Pest'a sî Clusiu, sî a se ingrigí despre acele objecte, pâna ce le voru acceptá esmisii directiunei museeloru."

Ne-aru paré fórte reu, déca dlu ministru s'aru uitá cu totulu de museele celoru-lalte natiunalitâti sî mai alesu de ale natiunei române.

⁂ In „G. Tr." nru 6 intr'o corespundintia din Clusiu cetimu urmatóriele: „Intr'o Dumineca trecuta unu expreutu r. c. ce fu capelanu aici in 1848 cu numele Bordotz, intorcendu-se din tiér'a romanésca prin secuime se insinuà la politia, ca aru voí a se recomendá poporului de aici, se i se concéda a vorbí câtra poporu. Prin mai multe placate se sî facù acést'a cunoscutu. Ce se vedi sî se audi, multime de poporu din tóta class'a se adunà in curtea redutului, incâtu nu incapea. In lócu de a se recomendá, incepù a debacá in contr'a uniunei cu Ungari'a sî a aperá autonomi'a Transilvaniei, — dîcendu intre altele: „ca Transilvani'a sa nu ascepte nici unu bine dela Ungari'a, ca s'a sciutu pre sine tîné in tempii cei mai grei fâra de Ungari'a, candu Ungari'a fu supusa turciloru etc." Astfeliu stau lucrurile pre aici sî partit'a tigriloru striga in gur'a mare ca n'are incredere in regimulu actualu sî se voru face luntre sî punte se devina la cârma."
„Concordi'a"

⁂ (**Elaboratulu episcopiloru ungurescì**) statoresce patru graduri ierarcice in guvernarea bisericei. Consiliulu bisericescu alesu de mireni pre lânga preotulu fie carei parochie sa-sî alega deputati pentru sinodulu protopopescu, sinodale protopopesci sa tramita deputati la sinodele de comitatu sî acestea sa tramita deputati in sinodulu provinciale care se conste din 75 de preoti sî 75 de mireni. Preotii ar' constá din episcopi, priori sî alti membri ai clerului innaltu, din deputatii capiteloru sî din cei-a ai sinódeloru de comitate. Mirenii ar' constá din deputatii patroniloru bisericesci, din representanti de ai sinodeloru de comitate, catra cari s'ar' mai adauge unu deputatu preotu sî altulu mirénu din partea Universitâtii. In intielesulu elaboratului fundatiunile, luânduse de sub administratiunea ministeriului respunsabile, s'ar' incredintiá unui comitetu permanentu, care s'ar' alege de câtra sinodulu provincialu fâra de ai fi respundiatoriu. Sinodulu aru fi supusu unui consiliariu nerespunsabilu de cinci membri care ar' dispune, cându nu s'ar' tiené sinodu, despre tote afacerile tienatórie de sfer'a de activitate a sinodului. De ací se voru tiené tóte afacerile guvernarei esterne a besericei sî tóte afacerile instructiunei incependu de la Universitate. pâna josu la scólele poporale.—Ministrulu culteloru br. Eötvös, se dîce ca nu e indestulitu nici de câtu cu puntele esentiali ale acestui elaboratu. Eötvös vre cá sinodulu provinciale sa consté din ²/₃ mireni sî nu voiesce a lasá in mânile preotiloru afacerile instructiunei, ci doresce a se ridicá scóle simultane sub inspectiunea statului.
„F"

⁂ **Inecatu cu o bucatura de carne.** Dupa „Olmützer Ztg." in otelulu la Weising a manctu unu evreu pre sub ascunsu carne de porcu sî fiindu ca inghitiea cu grab'a s'a innecatu sî a muritu.

⁂ **La omorulu dela Rosi'a sasésca.** Cetimu in „Sieb. Bl." ca cercetârile judecatoresci a dusu la resultatulu urmatoriu: Omoritulu e din Sebesiulu de josu negutiatoriu (bostinariu ?). Acest'a a beutu in o cricima in Dai'a cu unu tîganu. La ocasiunea acést'a omoritulu a rugatu pre crismariu sa-i schimbe 17 fl. dîcendu ca mai are bani afara de acesti'a. Crismariulu ia sî schimbatu dandu-i bancnote sî dieceri. Inca in Dai'a au cerutu omoritulu sî tîganulu focu in pipa dela unu fauru. Dupa tóte semnele omorulu s'a intemplatu aprópe de Rosi'a. Negutiatoriulu fù omoritu cu bât'a sea cea de siese urme sî ferecata, craea de buna sema i o au luatu ucidietoriulu in lupta din mâna. Ucidietoriulu trebuie sa fie datu in bietulu negutiatoriu cu o turbare bestiala, pentru ca capulu mortului era spartu in intielesulu celu mai strinsu alu cuventului. Bani nu s'au aflatu la omoritulu, ci numai nisce harthii, din cari s'a pututu afla cine este. Tiganulu a mai fostu a dóu'a dî decându fusese cu omoritulu in aceeasi crisma unde a platitu dieceri.

Nr. 14—1 EDICTU

Toma Dumitru din comun'a Vurperu, in Scaunulu Sibiiului, care de 9 anii, cu ne credintia au parasitu pro legiuit'a c'a sotie Ana Morariu, totu din dîsa comuna, sî Scaunu, au pripegitu in lume, sî nu se scie loculu ucicatiunei sale, prin acést'a se provóca, ca in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatie, sa se presentedie, inaintea subscrisului Foru Matrimonialu, cu atât'a mai tare, caci, la din contra, se va deci*e incaminatulu procesu matrimpnialtu, sî in absenti'a lui, la intielesulu S. S. canóne ale bisericii nóstre gr. orientale:

Sibliu 1. Februariu 1868.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Tract. Sibiului alu 2-lea.

Ioann Panoviciu
Protopopu:

Nr. 11—3 Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Resîti'a-româna, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului si Protopresbiteratului gr. res. alu Oravitiei se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 84 fl. v. a.;

b) in naturalii: 12 meti de grâu; 24 meti de cucuruzu; 100 ponti de clisa; 50 ponti de sare; 15 ponti de lumini; 10 orgii de lemne sî 2 jugere de pamentu.

Doritoriu de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestr'a petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviinti'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandiala din Aradu, apoi despre serviciulu de pana acumu sî portarea loru morale sî politica; sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pana in 22 Fauru a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 16 Ianuariu 1868.

Consistoriuln diecesei Caransebesiului.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu din comunitatea gr. or. Ruginosu, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 52 fl. v. a.

b) in naturalii: 24 meti de cucuruzu, 100 Pf. de lardu, 50 Pf. de sare, 10 Pf. de lumini, 8 stânjini de lemne sî 2 jugere pamentu de aratura.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandiale din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acumu sî portarea loru morale sî politica sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu diecesei Caransebesiului pana in 29. Fauru a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 19 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 13.—3 EDICTU

Martinu Tientiariu, nascutu din Gherla, carele de 4 ani de dîle a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea socie Paraschiva, nata Petroviciu, sî fost'a socie a reposatului Nicolau Corbu din Brasiovu, fara a se scí loculu petrecerii dânsului; este prin acést'a citatu cá in terminu de noue luni de dile dela datulu presinte, sa se 'nfacisiedie naintea subscrisului la Scaunulu protopopescu respectivu, caci la din contra se vá decide procesulu matrimoniale pornitu asupra-i sî fâra de densulu, in intielesulu S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Brasiovu 23. Ianuariu 1868

Iosifu Baracu
Protopopu I alu Brasiovului

Nr12—2 EDICTU.

Ioann Barbosa din comun'a Talmacelu in Scaunulu Sabiiului, care, acum trecuti doi ani, cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea sotie Ioan'a lui Ioann Tatu, totu din dîs'a comuna sî Scaunu au pribegitu in lume, ne aratandu-si dela pribegirea sea incóce, in vre-unu modu, loculu aflârei sele, prin acést'a se provóca, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de faiia, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, cu atât'a mai tare, câci la din contra, se va decide procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, sî in absenti'a lui, la intielesulu SS. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Sabiiu 24 Ianuariu 1868.

Scaunulu Protop. gr. or. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Panoviciu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 11. ANULU XVI.

Sabiiu, in 8|20. Februariu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemintе politice.

Sabiiu 7 Februariu.

Cas'adeputatiloru din senatulu imperialu a tînutu in 13 Fauru sedintia. Sessiunea de fatia va dura pâna in septamân'a patimiloru. La inceputulu lui Maiu se voru deschide dietele (translaitane) sî in tómna se va asterne senatului imperialu spre desbatere bugetulu pre 1869. —

Atingetoriu de pertratârile despre concordatu spune o fóia viennesa, ca contele Crivelli, tramisulu Austriei in acésta missiune la Rom'a, a fâcutu propunerea cá sa se ia in desbatere o modificatiune a concordatului. Cardinalulu-secretariu de statu a aretatu lips'a de precisarea dorintieloru austriace, asiá dara statorirea unei base pentru pertratarea propusa. Cabinetulu austriacu sî a formulatu pretensiunile sele detaiate, câror'a concordatulu, articulu de articulu, le servesce de base sî cari propunu séu anulare séu schimbare de unsprediece stipulatiuni de aceste (din concordatu), din causa ca stau in contradicere cu legile fundamentale de statu. Propunerile aceste detaiate inca nu au ajunsu la cunoscinti'a secretariului de statu alu curiei sî asiá nici pertractarea respectiva nu s'a pututu inca incepe. E de a se mai adauge ca contele Crivelli va fi spriginitu in afacerile aceste sî de contele Sartiges tramisulu Franciei.

Dupa o impartasire a lui „P. Ll.“ se dîce ca ministrulu imperialu de resbelu a asecuratu pre delegatii unguresci, ca de-sî nu se voru puté face reductiuni insemnate numai decâtu, póte totusi afirmá cu securitate, ca in tómn'a venitória ministeriulu de resbelu va pasî inaintea delegatiuniloru cu unu bugetu cu multu mai micu. Din partea ungurésca se doresce delaturarea casseloru belice (Kriegskassen), de óre-ce escomptârile pentru militia se aru puté face fâra nici o paguba sî la cele-lalte casse ale statului, precum se intempla acést'a in Franci'a sî in alte staturi. Sî numerulu celu mare de comande generale inca e de prisosu. In tierile corónei unguresci aru fi de ajunsu comand'a generala in Bud'a, sî acum in tempulu drumuriloru de feru, candu póte omulu caletorí dela Bud'a pâna la Temesiór'a in siepte óre, este cu totulu de prisosu a mai sustiné in loculu cestu din urma o comanda generala separata. Nici Transilvani'a nu are lipsa de o comanda generala separata; celu multu in Agram aru mai trebuí sustinuta un'a provisoria, pentru tempulu câtu mai sustâ marginea militaria Din contra sa se dea comandeloru singuratice de divisiuni atributiuni mai mari sî o stare independenta mai estinsa Sî in privinti'a acést'a a promisu ministrulu de resbelu reforme in tempulu celu mai de aprópe.

O cestiune nóua se pare a se iví pre orizonulu politicu, carea pentru complicatiunea ei e greu de ai dá unu nume. Cestiunea e creata de resbelulu celu mare din a. 1866 de candu Regele din Hanover sî cu supusii de ai sei a trebuitu sa migreze in tieri straine O parte din hanoverani au petrecutu de atunci in Austri'a, altii in Elveti'a sî iéra altii prin Franci'a. Regimulu prussianu a reclamatu in diferite renduri presenti'a hanoveraniloru din Austri'a, fu insa indreptatu la dreptulu de asilu sî alte referintie de legaturi familiarie, cari dau dreptu unui emigrantu a petrece in linisce in tiéra straina. Acum nu demultu se facùra in diuaristic'a prussiana reclame nóue, infatisiandu pre regele hanoveranu de agitatoru sî cá atare, de unulu ce si-a perdutu dreptulu de asilu. „Spenersche Ztg“ invinue pre Austri'a, carea, dupa aceea foia, e indolenta la agitatiunile regelui Hanoveranu, de despretiuitóre principieloru de dreptulu poporeloru sî intréba cá ore Beust mai multu pretiuesce protectiunea regelui Georgiu decâtu intarirea bunei contielegeri intre Austri'a sî Prussi'a? Suntemu curiosi sa vedemu ce pasi se voru luá in Vien'a, dice aceeasî foia, pentru ca sa se puna capetu agitatiuniloru regelui.

Despre Romani'a se scrie din Parisu la „Köln. Ztg“: In dilele din urma s'a vorbitu multu despre denumirea unui insarcinatu de afaceri austriacu sî a altui francesu in Bucuresci, care denumire se asceptá acum câtu mai curendu. Acest'a aru fi datu Principateloru dunarene unu gradu mare de insemnetate politica. Acestu projectu este acum pusu la o parte, dupa cum aflu din isvoru securu. Neaplecarea Portiei sî Angliei a avutu la schimbarea acést'a de opiniune numai o influintia secundaria; caus'a de capetenia la acést'a e urmatórea:

Demetriu Brateanu se afla acum tramisu de regimulu romanescu pre la garántii pâcei de Parisu, pentru castigárea unoru schimbâri de tratate. De presentu se afla dlu Brateanu in Vien'a. Acolo a tradatu, din nebagare de séma sî din grâbire pré mare, planurile regimului seu, cari tîntescu la reunirea tuturoru popóreloru crestine din Turci'a, de origine romanésca, sub regimulu din Bucuresci Descoperirile lui Brateanu a fâcutu sensatiune neplacuta in cercurile oficiale ale Vienei sî fura telegrafate numai decâtu la Parisu. Ambe puterile au decisu sa se lase de denumirea de insarcinati de afaceri diplomatice in Bucuresci, pentru cá sa nu incuragieze planurile ambitióse ale regimului romanescu. In momentulu de fatia politic'a orientala a Franciei sî Austriei e identica sî Angli'a inca s'a alaturatu fórte tare lânga aceste dóue puteri. De alta parte insa aici suntu departe ómenii de a dá acelu crediementu intentiuniloru lui Bismarck in cestiunea orientala, carele se credea, cu vre-o câte-va dîle mai inainte, ca-i se póte dá.

Mai departe se scrie in diuarie in aceeasi cestiune: Agentulu regimului Bucuresteanu si da tóta silinti'a cá sa insufle in ministeriulu de esterne francesu sî in presa o incredere impossibila Se póte insa crede ca pericululu momentanu e delaturatu prin tînut'a Austriei, Franciei sî Angliei, gat'a de a pasî la mijlocu numai decâtu, cari de siguru ca suntu intielese asupr'a unui planu de operatiune.

Mai adaugemu sî scirea din urma din Romani'a, despre interpelatiunea dep. Carpu, carea se ocupa cu sgomotele cele esîte despre bandele bulgare ce aru fi esistatu in Romani'a. Dep. acusa pre ministeriu, ca aru fi compromisu interesele tierei, lasandu sa se organiseze bande armate in Romani'a, parasindu politic'a puteriloru apusene sî cu deosebire a Franciei sî alaturânduse lânga cea nordica (rusésca).

Ministrulu de interne I. Bratianu respinge cu indignatiune acus'a acesta cá una perfidia. Dechiara ca in tiera nu suntu bande inarmate sî ca regimulu e in stare sa impedece organisarea loru. Romani'a a fostu, este sî va fi, totudéun'a cu recunoscintia câtra Franci'a, pentruca ei are de a multiamí aceea ce e astadi; nici odata nu se va sculá contra Franciei. Dara Romani'a trebuie sa traiésca sî cu cele-lalte puteri garante, cari i voiescu binele, in relatiuni bune. Romani'a are lipsa a se intârí in laintru, pentru de a castigá valóre neutralitâtiei ei fatia cu ori-cine, fâra insa de a provocá séu a nelinisci pre cine-va. Romani'a nu póte avé astadi politica esterna; politic'a ei e natiunala. Candu va fi tare destulu, atunci va fi considerata sî atunci se va gândí sî la aliantie. — Dechiaratiunea acést'a a fostu primita de camera sî de galerii cu aplause mari sî in urm'a unei motiuni se dede votu de incredere ministeriului.

Revista diuaristica.

Sub titululu: „Nóu'a organisatiune a Sachsenlandului scrie „Kronst. Ztg.“ ca „Unio“ din Clusiu sî fói'a pestana „Esti Lap“ polemiséza asupr'a modalitâtiei, cum aru fi sa se organiseze fundulu regiu, cá sa corespunda tempului de fatia.

Cea din urma (Est. L.) dice ca fundulu regiu sa se prefaca simplu in unu comitatu sî comitele sa devina unu comite supremu iéra universitatea sa se prefaca in unu comitetu comitatensu.

„Unio“ respunde la propunerea acést'a ca universitatea birocratica aru fi de prisosu sî in contr'a desvoltârei istorice de pâna ací, aru ajunge la unu cercu de activitate administrativu mai estinsu. Mai bine sa se sacrifice universitatea cu totulu, decâtu sa se degradeze scaunele sî districtele la pârti subordinate unui astfeliu de comitatu.

„Unio“ e de parere ca acum inca sa nu se faca reforme radicale sî durabile in fundulu regiu, pentru ca nu trebuie prevenita legislatiunea nici in ce privesce autonomi'a municipala, nici cea comunala Deocamdata numai aceea ce e mai scandalitoriu in giurstârile sasesci sa se delatureze sî adeca sa se puna in lucrare principiulu cuprinsu in constitutiune alu representantiei poporului.

„Unio“ vorbindu mai departe despre afacerea acést'a dice, ca indata dupa ce se va denumí unu comite nou provisoriu va vení rendulu la universitate. „Unio“ nu scie ca ce va decide diet'a in privinti'a universitâtiei, de aceea nu póte vorbí decâtu despre mesuri, cari se voru luá deocamdata. Nu-si face insa intipuiri, ca universitatea are sa fia unu feliu de representantia natiunala, acést'a nu aru fi alta decâtu intórcerea la 1862 Corporatiunea acést'a (universitatea) a fostu unu feliu de judecata apelatoriala, a administratu averea natiunala sî a fâcutu statute pentru triburi sî comune. Ai estinde cerculu activitâtiei nu aru fi cu putintia, dara nici de lipsa. Numai pentru cerculu activitâtiei de mai inainte aru trebuí pusa universitatea pre base corespundietórie tempului. Acest'a s'aru puté efeptuí candu s'aru organisá scaunele sî districtele de nou, pre temeiulu representantiei poporului.

Dupa aceste sî unele detaiuri incheia „Unio“ ca departe sa fia de dens'a a crede ca a datu prin acést'a unu mijlocu neinsielatoriu. Aceste tóte suntu pareri individuale, pentru cá deocamdata sa se póta face vre-o indreptare care aru formá trecatórea cea potrivita la starea ce are sa urmeze sî sa dureze. De altmintrea, la ce consimte sî „Kr. Ztg.“: Sa invinga partea cea mai buna.

Armat'a. In „Pester Loyd“ da contele Bethlen unele indigitatiuni, privitóre la nationalisarea armatei, pornindu de acolo ca elu pune iubirea de patria mai pre susu decâtu ori ce obligamentu. Intre altele dîce:

„Ceea ce privesce spiritulu tru, eloru natiunale serbesci, croate, romanesci s. c. l. vremu cá, in „imperiulu magiaru“ unde sî serbii, croatii sî românii suntu cetatieni, tocm'a asi'a sa-lu desvoltâmu“, precumu o vremu acest'a la noi Nici odata nu ne au trecutu prin minte, sa introducemu cu forti'a la croati singura limba nóstra, comand'a nóstra sî flamur'a nóstra (fara de a adauge sî pre a loru). Trup'a de sine statatória natiunala croata sa fia parte a armatei unguresci, precumu e armat'a ungurésca parte a armatei generale austriace. Noi suntemu gat'a a intemeiá din regementele române ardelene sî cele serbesci din Ungari'a divisiuni de armata române sî serbesci, cari dela colonelu in josu sa póta fi totu asiá nationale, precum regimentele magiare. Numai steagulu sî comand'a trebuie sa fia ungurésca din consideratiunea catra principiulu de statu sî a desvoltârei sciintiei de statu, sî ce privesce greutâtile technice sperâmu, ca pre acele le vomu invinge prin unu regulamentu respectivu. (Din acest'a impartasire se vede lominatu tendenti'a, ca o parte din partid'a radicala magiara (a carei consecuintie, suntu fórte omogene cu planurile slaviloru de medi'a di), prelânga slabirea loialitâtiei ereditarie prin impartîrea natiunala a armatei se straduiesce in cele din urma a ajunge la infiintiarea confederatiunei duranene, asia dara, fara de a scí la inaintarea scopuriloru muscalesci, in spiritulu programei celei debile a lui Ludovicu Kossuth. Sperâmu, ca regimulu ungurescu va pune câtu mai ingraba capetu acestei agitatiuni periculóse)"

„Times" scrie unu articulu demnu de consideratu despre regatulu grecescu. Regimele au creatu a colo referintie, cari se batu in capete cu ideile natiuniloru civilisate. La unu poporu civilisatu e lucru de capetenia, cá bunastarea natiunala sa se manifesteze sî in semne din afara (esterióre). Agricultur'a sî cladirea de orasie trebuiescu inaintate, trebuiescu facute drumuri sî alte mijlóce de comunicatiune sî implinite cu acuratetia obligamentele ce le a luatu statulu asuprasi. Afara de aceste guvernulu are lipsa a tiné dupa putintia relatiuni bune cu statele vecine sî a nu se silì neintreruptu a conturbá pacea lumei. Greci'a inse face contrariulu dela tóte aceste, sî de aceea, celu putinu relativu, aflâmu ca in tóta privinti'a merge inapoi. Au alesu rege sî cu elu a capatatu unu presentu pomposu, insulele ionice. Cu tóte acestea referintiele nu s'au imbunatatitu. Poft'a de estindere in afara ii au apucatu pre toti sî nu se mai cugeta la alte decâtu la spriginirea insurectiuniloru cretense, din Epiru sî Tesali'a sî la rescularea crestiniloru din provinciele turcesci dela dunare.

Lectiunea acést'a se póte spune nunumai Greciei, cí sî Principateloru dunarene sî Serbiei. Nu trebuie sa chieltuie bani sî tempu pe inarmâri, ci inainte de tóte sa se nisuie spre radicarea bunei stâri materiale sî spirituale.

Mai departe dîce Times: Angli'a, fatia cu agitatiunile aceste, a câroru scopu e impartirea imperiului turcescu, a urmatu pâna acum totudeun'a politic'a neintrevenirei, si-a datu silintia a retiné sî pre alte puteri de parte de ori ce intrevenire. La tóte aceste le au trecutu tempulu sî trebuie, dupa cum sustîne anumitu corespundintele la „Times" de la Aten'a, ca puterile cele mari sa intrebuintieze puterea loru spre impacarea Cretei. Déca se constatéza ca liniscea Cretei se póte restatori numai prin contielegerea Europei, atunci traganarea (cu intrevenirea) aru fi numai o staruintia „ultrabigota" pre lânga principiu (neintrevenirei).

Boldu urgetoriu de unu progresu agrariu intre Sasi.

Hermstdtr: Ztg. in Nr. 27 scrie cu privire la tem'a acést'a unu articulu interesantu, care pentru importanti'a lui lu repreducemu intr'unu estrasu.

Dela anulu 1840 se datéza misicarea simtita in jurstarile tierenesci a fundului regescu. La anulu 1845 se infiintiá in Sabiiu „reuniunea agronomica pentru fundu regescu ardelénu" Scopulu acestei reuniuni au fostu redicarea agriculturei prin colonisti straini adusi din Würtenbergu, semtienduse in pamentulu sasescu pe timpulu acel'a o decadintia remarcabila in relatiunea agraria, provenita parte prin economi'a cea defectuósa, séu dupa cum o numesce corespondintele semi-nomadica-de trei campuri, parte prin sistem'a cea egoistica sasésca de 2 copii. Resultatulu colonisârei avù insa o fine tragica, câci colonistii parte murira parte nu au fostu in stare de a introduce o metoda mai corecta de economia sub impregiurârile esistatóre de atunci.

Corespundintele amintitului articulu atribue mai departe unu meritu deosebitu domnului V. Loev din Mercurea pentru brosiur'a sea intitulata: „opiniuni asupr'a jurstâriloru agronomice a Sasiloru din Ardélu" (tiparita in anulu 1847 la I. Goett in Brasiovu). Autoriulu acestei brosiuri scrie intr'unu modu eclatantu despre eliberarea proprietariului dela ori-care servitute economica a confolosirei pamenturiloru sele; vorbesce mai incolo despre nutrirea in grajdu, despre rescumperarea decimeloru, despre inchiderea mosieloru tieranesci, despre comassare, despre distribuirea pamenturiloru comunale sî despre altele de soiulu acest'a. Carticic'a acést'a aflà insa mai multi cetitori in cerculu literatiloru, cá in a tieraniloru.

Cu inceputulu anului 1848 aparù alta cârticica intitulata: „Projectu de o sistema corespundiatória pentru cultivarea pamentului pre teritoriulu Sabiiului." Acésta cârticica vorbesce intr'unu modu limpede sî concretu despre cestiunea disolvârei sistemei economice de trei câmpuri.

Din tóte incercârile acestea nu s'au pututu vedé indata nice unu resultatu practicu, fiindu tóta imbunetatirea esentiala impiedecata parte, prin decim'a, parte prin economi'a cea nepractica de trei câmpuri.

Numai evenemintele cele mari politice sî sociale dela 1848 au fostu in stare de a aduce cu sine nesce straformâri adencu taiatóre sî in economi'a nationale. Iobagi'a sî decim'a fura redicate.

Pamentulu sasescu fu prin redicarea decimeloru intr'unu modu restauraticu atinsu.

Cu introducerea dreptului civile in anulu 1853 intra sî assiom'a acea de dreptu cuprinsa in § 354 in vigóre, ca totu omulu este indreptatitu a dispune dupa placere cu proprietatea sea sî a eschide pre fia-care dela acést'a. Sî acestu evenementu nu remase fâra unele urmâri nemijlocite asupr'a stârei agrarie custatóre.

Dreptulu civilu cam contiene anumite marginiri de proprietate, precum anume se afla in § 364 tiermuririle, „care in legi suntu prescrise pentru sustienerea sî promovarea binelui publicu."

Atâtu tribunalele câtu sî deregatoriele administrative c. r. de tiéra nu recunoscura ordinea agraria cea vechia din Transilvani'a de apta, pentru sustienerea sî promovarea binelui publicu. Acést'a se póte vedé din ordinatiunea locutiintiei c. r. de datu 1 Maiu 1855 Nr. 9738. Ambele dicasterii urmarea o procedura drastica intru inchiderea dupa placu a unoru pamenturi, care mai nainte erau menite pentru pratu sî pasiune comuna.

In anulu 1854 intra in vigóre patent'a urbariale. Cu bunetatea sî avantagiulu acestoru precautiuni incepura a se ocupá cu totu de adinsulu sî spiretele din fondu regescu. Unele cetati, precum Sabiiulu, Brasiovulu sî Sedisiór'a purcesera din acést'a, de a tiermurí pasiunarea comuna sî nesuira a introduce nutrirea viteloru in grajdu sî in tempu de véra. In anulu 1861 se disolvara diregatoriele c. r. sî oficiolatele muncipale cele vechi intrara in activitate. Evenementulu acest'a au fostu de órecare influintia sî asupra purtârei deregatorieloru comunale in raportu cu pamenturile acelea, care in tempulu din urma au fostu detrase dela constrinsementulu pasiunârei comune, mijlocinduse inchiderea loru. Asiá de esemplu diregatori'a comunale din Rasinovu au demandatu atunci de a se rumpe ingraditurile cu forti'a sî pamenturile inchise s'au lasatu iérasi de prada pentru mersulu de ciurde.

Cu tóte astea impregiurarile acelea reactionarie incetara, dupa ce gubernulu regescu publicà din nou pentru tiér'a intréga ordinatiunea esistatória din anulu 1855 Nr. 9738.

Conflusulu nationalu sasescu au luatu, dejá in anulu 1863 cestiunea agraria sasésca in cerculu consiliului seu, sî in anulu acest'a au sî statoritu projectulu statutariu privitoriu la regularea relatiuneloru agrarie.

Galesiu 5 Fauru 1868.

Domnule Redactoru! Sub impressiunea unei bucurii inalte, unei bucurii entusiasmate, mi se da rar'a ocasiune de a asterne pre pretiuitele colóne ale acestui jurnalu dóue evenimente inaltiatóre de sufletu sî pline de ponderositate, pentru dulcea nóstra natiune, petrecute sub „pólele cârunte ale Frumó-

FOISIÓRA.

Dintr'unu Manuscrisu ingalbinitu sî invechitu aflatu intre scrierile lui Andreiu Muresianu.

(Capetu)

Foraie pe nasu, inapoi se trage,
Nu vré in dumbrava cumv'a sa se bage.
Se mira voiniculu, ce póte se fia
De a d'insului inderetnici'a.
Lu stringe in pinteni, silindu lu câtu póte,
Câte probe, fura insedarnici tóte.
Facea calulu spume se 'nvertea totu róta,
Sî cine cu d'insulu mai multe se póta?
Se scobóra josu. Sî noi ne sculâmu
Sî fara sebava bine ne armâmu.
Tustrei la olalta plecamu in socia,
Cá se vedemu fagulu cadiutu cu taria.
Ne apropiamu.—Sierpele cumplitu
Jacea mortu, fiindu d'odata trasnitu.
Eu gândindu, cà-i viu, tremuramu de frica,
Iér betranulu meu nu gândi nimica.
Puternice dómne, câtu i nataval'a!
Amblându prin dumbrava ostenita bal'a,
Sî de câtra séra gasindu bort'a góla,
De susu pâna josu tocma cá o óla,
Au intratu intr'ins'a, sa se odichnésca,
Ne gandindu la cele ce voru se-lu gasésca,
Trasnindu peste nópte fagulu cu cumplire,
I pricinui grósnica perire.
Cum lu ajunse trasnetulu prin capu,
Lu crepase 'n dóue, cá sî pre unu napu.
Stá crerii esiti pe érba afora
Resipiti pe josu, pirliti cá de para.
Capulu lui erá câtu unu capu de bou.
Unu ochiu mai cumplitu sî decâtu unu ou,
Pestritiu cá ghioculu; din ochi esiá focu.
Pe capu cá o sté pe câte unu locu.
Limb'a tóta crunta; trei renduri de dinti,
Cu carii lipsi de fii multi parinti,
Ascutiti cá aculu sî mari cá de porcu,
Ori unde apuca, petrundu totu sî storcu.
Câtu-i trupulu, totu imflatu de veninu,
De seu, de grasime, de untura plinu.
Lungu, cá de cinci stengini; pe la códa grosu,
Sî decâtu p'aiurea cu multu mai carnosu.
Pe spinare solzi veneti, cá pe pesci;
Lu vedi numai mortu, sî te ingrozesci,
Dar' se lu fi vediutu amblandu in viiatia,
Nu ti s'aru fí parutu pe ochi noru sî cétia?
Cum erá trasnitu de fulgeru prin creri
Sî lu cuprinsese nespuse dureri,
Atat'a pe iérba josu se tavalise
Câtu sî scorti'a de pe arbori o belise.
Iérb'a de pe josu asiá tavalita,
Câtu parea, cà s'au junghiatu o vita.—
Cunoscu eu acuma sunetulu celu mare,
Ce se audiá, cându trasnì mai tare.
Acel'a au fostu de sierpe casnindu,
Cu mórtea in pripa la lupta venindu.
Cându noi ne miramu de a lui marime,
De capu si de dinti, de trupu, de grasime,
Standu mai inapoi betranulu pornesce
Sî intr' acestu chipu cu mine graesce:
„Te mirai, „Repórta", pe dreptu mai nainte,
„Vediendu, cà resare sórele fierbinte,
„Gandeai la frumséti'a cea nepretinita
„Lui de facatoriulu lumei daruita.
„Cu adevaratu, celu-ce cumpanesce
„Pe dreptu câte suntu, sî bine gandesce,
„Nu póte se tiia limb'a neclatita
„Laudându marirea cea nemarginita,
„Cu ce ronduéla buna facu tóte!
„Mintea nóstra nice a gândi nu póte.
„Sî cum le-au facutu elu inticleptiesce,
„Intr' acelasi chipu de tóte grijesce:
„Ai pornitu de-acasa cu socii pe cale;
„Unde suntu acum'a sociele tale?
„De ei te-ai perdutu, mai aflatu pe mine,
„Carele te portu sî amblu cu tine,
„Te invatiu virtutea sî fapt'a cea buna,
„Prin care te poti scapá de furtuna.
„Spune mi, o „Repórta", spune-mi ce gandesci?
„Candu amblai adi-séra in riu prindiendu pesci,
„Candu ai abatutu ap'a intr'o parte,
„Sî junghiindu pescii, te bucurá-i fórte, —
„Aprópe fiindu sierpele celu mare,
„Cum te putea face préda spre mancare!
„Dara inca, incependu furtun'a,
„De ne-amu fi unitu amendoi intr'un'a,
„Se intrâmu in bort'a, in care intrase
„Sierpele, vediendu sér'a 'ntunecósa?
„Fâra indoiéla amendoi periamu,
„Sierpelui in pripa cina ne faceamu.
„Puteа veninatulu vení sî la focu
„Sî sa ne omóre adormiti in locu.
„Ci tatalu cerescu carele grijesce
„Sî pre ale sele nu le parasesce,
„In ce chipu de tóte grigì sî de noi.
„Eata, ne aflâmu sanatosi, intregi,
„Ocolindu departe a satanei mreji!
„Sierpele celu mare lu vedemu sdrobitu
„Intr'unu chipu de nime vediutu sî gânditu.

sei.“ Celu dintâiu ni se presentà in 1 l. c. in comun'a Vale. Acésta di insemnata erá menita pentru tînerea esameneloru semestrale. Pre fati'a tuturor'a, atâtu a respectiviloru dni invetiatori, câtu sî a óspetiloru poporeni atrasi in acésta societate de dorulu loru celu infocatu de a vedé mierea, ce au cules'o tinerii fluturasi pre câmpiele incantatóre sî manóse ale museloru, in decursulu semestrului intâiu. Esamenulu se incepù pre la 9 óre diminéti'a sub presiedinti'a onoratului d. M. Stoic'a directoru normale in Salisce. Erá o desfatare nespusa, cu ce focu sî cu ce insufletîre curgeau respunsurile, mai mare parte practice de pre gingasiele budie ale copilasiloru, sî-ti saltá anim'a in semtiuri vesele, privindu pre trasurile parintiloru o bucuria inalta sî marétia sî o indestulire deplina. Ca in ce mesura au fostu petrunsi poporenii de vivacitatea cea mare sî de dibaci'a cea nimerita a respunsuriloru iubitiloru loru fii: ne da dovéda eclatanta sî nedisputaver'a manifestatiune insufletîta a loru, prin carea ei dechiarara in modu unanimu sî resolutu de a radicá câtu va puté mai curendu o scóla mai acomodata sî mai pompósa in loculu celei vechi.

Ne nutresce o firma sperare, cá acést'a invoire caldurósa a poporului esprimata cu atât'a focu nu va remanea numai vorba tramisa in ventu. Din parte-ne dorimu noi din adenculu sufletului, cá aceea sa se sî cladésca câtu de curendu, intr'o forma frumósa sî démna de lacasiulu museloru, privindu atâtu esteriorulu câtu sî interiorulu ei.

Nu putemu insa trece cu vederea de a nu multiamí dlui invetiatoriu primariu Macaveiu Berghea pentru neobositulu seu zelu, ce l'a aretatu, intru instruirea mladitieloru din arborele natiunei nóstre, concrediute purtârei sele de grigia, care zelu sî activitate ni-lu atestà destulu de vederatu resultatulu acestui esamenu. De amu avea totu astfeliu de invetiatori capaci, atunci curendu ne-amu deslegá de lantiurile intunerecului sî ale nesciintiei.

Dupa finirea esameneloru se dede o mésa splendida, la care participara atâtu efori'a bisericésca cu venerabilulu P. Ioane Baila, in frunte câtu sî deregatori'a comunala, precum sî unii din vecinatele omune, cu care ocasiune se tînura mai multe toaste anumitu D. M. Stoic'a pentru indelungat'a viétia nspectorului supremu Escelenti'a Sea Parintele tropolitu alu nostru, carele neincetatu lucra pen- radicarea scóleloru din starea, in carea a- a tempu jacuse, dupa aceea dlu Dem. Iosofu ologu an. II-lea radicà altulu pentru Rev. D. inectoru districtuale Ioane Hanni'a, a cârui'a ivitate sî energi'a inca contribuí multu de se radira scólele din scaunulu Saliscei la starea in care se fla sî in fine d. N. Oancea teologu a. II pentru D. M. Stoic'a, carele prin unu siru lungu de ani, de cându functionéza cá Dir. normale, si-au castigatu unu renume fórte frumosu, cu deosebire pentru scólele din opidulu Salisce. Sî cu aceste se finí banchetulu celu cordialu, pre lânga acea sperare dulce, cà bravii Valeni nu voru remanea indereptulu, altor'a in privinti'a intelectuale, cí se voru apucá, uniti in cugete sî in simtiri de edificarea scóleloru.

Alu doilea evenimentu insemnatu e inaugurarea Chramului scolare care e „Intempinarea Dlui ‚2 Fauru“ in comun'a Tilisc'a, a cârui ceremonia decurse in unu modu solemnu. In presér'a dilei se iluminara scólele cele frumóse, a câroru cladire se finí in vér'a trecuta — care cladire le face onóre braviloru Tiliscani, incâtu potu serví de modelu românilori din tr'alte locuri. — Diminéti'a dupa finirea servitiului divinu — la care asistara, afara de respectivii locuitori mai tóta intieleginti'a din scaunulu Selistei — procesa cu totii, in frunte cu on. Preotîme, dupa aceea poporulu in ordinea ce mai buna la scóla. Asiediendu-se la locurile destinate elevii intr'unu choru frumosu sî bine regulatu incepura a intoná a) „tropariulu hramului“ in armonii dulci fragede, dupa aceea d. Dan. Iosofu tînù o cuventare scurta, insa bine nimerita, ca in ce modu potu sa se radice scólele nóstre, sî aretà cumca numai prin invetiatori buni sî bine dotati potu ajunge scólele la o stare inflorita, apoi b) urmà o alta perorare sî fininduse acést'a se sui pre tribuna dirigintele scólei Teod. Popu sî rosti unu cuventu lungu si petrundiatoru despre starea scóleloru de astadi, in câtu ti saltá anim'a de bucuria, vediendu atat'a entusiasmu sî interesu adeveratu.

Oratorulu prin ponderositatea vócei sale a provocatu pre ómeni, cá sa desbrace odata indeferentismulu sî inerti'a observata pâna ací, si se-si cunósca odata sublim'a loru chiamare cu care suntu detori besericei, natiunei sî patriei, sa sî reapituleze trecutulu sî unindu-se in puteri se conlucre cu energia la progresarea scóleloru nóstre. Si intr'adeveru, cà cuventele cele insufletitóre sî potrivite ale Oratorului n'au picatu pre pietra cá semanti'a din s. s.; ci din contra au petrunsu pâna in adenculu internului, câci indata dupa finirea festivitâtiei se decisera — fiindu junele sî talentuosulu pictoru G. Constantinu de fatia a luá Chramulu scólei in formatu mare sî pomposu.

Dupa aceea urmà unu banchetu stralucitu la care ne onorara cu presinti'a sea On. D. Inspectore scaunale Fleischer, care inca au stâruitu multu la edificat'a scóla, unde se tînura mai multe toaste, sî cu acést'a se finí festivitatea cam pre la 9 óre sér'a, rentornandu fia-care consolatu acasa, cu aceea sperare ca a fâcutu unu monumentu, care va serví sî pentru posteritate, in care sa se adape surcelele natiunei din isvorulu celu nesecatu alu sciintiei.

Unu martoru

Principatele române unite.

Buletinulu siedintieloru adunârei generale sî a Comitetului Reuniunei femeiloru pentru ajutoriulu copileloru sermane.

Siedinti'a din 28 Decembre.

Prescriptu verbalu I.

Anulu o miia optu sute siése dieci sî siepte Lun'a Decembre 28.

In urmarea initiativei luata de mai multe dómne din orasiulu Iassi pentru infiintiarea Reuniunei femeiloru pentru ajutoriulu copileloru sermane, Unu numeru insemnatu de dómne, care s'au asociatu dejá la acésta bine facatóre opera, s'au adunatu in localulu scólei din St. Sav'a spre a deliberá in cestiune, sî domnulu Stefanu Emilianu profesoru, cu permissiunea adunârei, luandu cuventulu a vorbitu cu multa caldura asupr'a institututiunei sî scopului ei, a datu cetire in urma statuteloru care s'au aprobatu de unanimitatea adunârei, cu óre-care mici modificatiuni. S'a formatu apoi unu biurou provisoriu presidatu de dómn'a Eugeni'a Alessandrescu Urechia alésa prin aclamatiune, sî s'a procedatu de indata prin votu secretu la alegerea comitetului definitivu compusu din dóuesprediece membre sî alesu in modulu urmatoriu:

Presiedinta dómn'a Matild'a Sihleanu cu unanimitatea voturiloru.

Vice-presiedinta dómnele Aristi'a Popescu sî Corneli'a Emilianu, cu mare majoritate.

Secretare dómnele Elis'a Rosiu sî Ecaterin'a Tzone, cu mare majoritate.

Membre. d-le Veronica Miclea, Elen'a Corjescu, Natali'a Lochmann, Casandr'a Hazu, cu mare majoritate.

D-nele Anastasi'a Constandiniu sî Elen'a Voinescu cu mare majoritate.

Cassiera. D-siór'a Ecaterin'a Tacu cu mare majoritate.

Proclamandu-se resultatulu votului, adunarea a invitatu sî comitetulu alesu au ocupatu tribun'a.

Dómn'a Presiedinta in numele comitetului a multiamitu adunârei pentru bine voitórea incredere cu care se vede onorata, sî a luatu angajamentulu ca va pune tóte silintiele, sî nu va crutiá nici unu sacrificiu, ajutatu sî de onorabilele asociate, pentru a ajunge la scopulu ce-si propune Reuniunea, sî spera ca va putea in curendu, cu ajutoriulu lui Dumnedieu, se anuntie adunârei resultate multiamitóre. Propunendu apoi Comitetului a se aduná odata pre septemâna pentru lucrârile necesarie, l'au invitatu sa-i faca onóre a primí cá locu de intrunire propri'a sea locuintia.

Dupa acést'a adunarea propune a se atasiá pre lânga Comitetu patru barbati cu votu consultativu,

---

„Jace pre pamentu lâtîtu mortaciuna,
„Fiindu-i mesur'a reutâtiei plina.
„Sî pre lânga tóte, câte amu luatu,
„Eata, sî acestu voinicu ne-au aflatu
„Cu svatulu de susu tramisu, se ne fia
„De astadi incolo la venatu socia.
„Iubitu voinicelu! spune, cine esti,
„Unde te-ai nascutu sî 'ncatrou grabesci?“—

Aceste bucâti publicate pâna acum din poem'a nóstra epica-didactica voru ajunge, cá stimatii cetitori sa póta dejudecá opulu, care nu-si are sociu in literatur'a nóstra sî prin urmare implinesce o lacuna semtita mai alesu incâtu acést'a se reduce la literatur'a de scrieri poporale. Durere ca acestu opu nu au vediutu lumin'a mai de tempuriu, dejá la crearea sea, câci folosulu, care l'aru fi adusu nu se póte computá, déca considerâmu, cum au fostu autorulu maiestru a imbracá sentintie filosofice in vestminte simple sî usióre de priceputu pentru totu natulu sciutoriu de carte sî cunoscatoriu de scrisória. In continuarea opului nepublicatu se lupta cu succesu victoriosu principiele umane ale s. scripturi si ale lui Socrate in contr'a arguminteloru fraudulente ale epicureiloru. Dara nicaiurea nu intempinâmu in opulu nostru cá la filosofii de professiune deduceri abstracte, care ocupa intr'unu modu ostenitoriu mintea singura, fâra de a face cetirea totu deodata amena, ci intr'o adeverata armonia sî mintea se desvólta sî inim'a e activa, unindu-se folosulu doctrinariu cu placerea, carea ne o prestéza dintre tóte artile frumóse mai alesu poesi'a.

Totu in sensulu acest'a voru vorbí pentru sine piesele publicate in rubric'a acést'a sî eu cá sa nu preocupu opiniunea cetitoriloru stimati incheiu cu acea promissiune, ca incâtu mai scurtu tempu voiu edá la lumina opulu intregu, cá sa nu mai fia monumentu mutu pentru literatur'a natiunale cá sa nu mai fia o criptogama intre florile picate din ingeniulu poeticu alu românului sî sa nu aiba sî de aici incolo sórtea unei geme ascunse pentru tesaurulu artisticu natiunalu românu. Sî fiindu ca mi s'au deschisu acum de curendu o ocasiune binevenita de a puté tiparí pre „Repórt'a nostru din visu“, socotescu ca continuarea publicârei in rubric'a acést'a numai aru micsiorá curiositatea onor. publicu pentru opulu intregu tiparitu, de aceea recomendandu stimatiloru cetitori imbratisiarea caldurósa la tempulu seu a acestei poeme, cu acést'a incheiu continuarea publicatiunei. G. M.

Elegia.

De léganulu prunciei sî desmerdârei mele
Prin joculu sortiei aspre pre malu strainu impinsu,
N'amu parte nici o clipa la cup'a de placere,
Sî ceriulu meu e vecinicu in doliu tristu incinsu.

Suspinu, durere gemetu sî chinulu nu incéta
In peptulu meu celu tineru cu bubuitulu loru,
Me miru ca alu meu sufletu sub crunt'a loru sagéta
Mai póte scóte inca unu glasu tanguitoriu?!

Asiá unu arboru fragedu crescutu intr'o pustía
De dîle norocite in lume e lipsitu,
Pe fruntea-i mladiósa zefirulu nu adhia,
Sî paseri rapitóre cercu sinu-i tainuitu.

E larga lumea 'n giurumi sî de placeri e plina,
Triumfa veseli'a prin dulcele-i profumu,—
Dar uite! cersitoriulu astépta almosina,
Si-alérga trecatorii nepasatori pe drumu.

Aci 'ntr'o sala de-auru cu lampe instelata,
Multîmea 'néca tempulu in spumele de vinu,
Vialitatea e mare . . . sî mas'a-e încarcata,
„Dar fâ-te intr'o parte, tu ce'u ce esti strainu!“
Pocalele dau sunetu . . . petrecerea-e serina,
Amicii in fratîa spre sanetate 'nchina,
Dar celui'a de laturi ah, nimenea nu-i inchina
Sî nime nu numesce amicu pe celu strainu.

Colo salonulu verde innóta in vii lumine,
Girlande 'nflorite cu farmecu lu-ingânu,
Maestrulu arcu vibréza pre cordile argintine
Si-o tresarire lina redica ori-ce sinu,

Atunci amantulu prinde modest'a sea feciόra
De mân'a cea molcutia sî sbóra cu ea'n sîru
Asiá in stratulu gingasiu unu crinu lâng'o vióra
Se légana sub calde aripe de zefiru;

Dar-cine-e colo 'n umbra cu fruntea aplecata
Spre dantiulu de 'n cântare privindu a rare-ori?
Ah dati-i, dati-i pace! momentulu nu-lu imbéta
Sî nu-i ingâna fati'a cu a veseliei flori;

Elu n'are o frumósa in tener'a comuna
Din ochii-i dulci se-i ridia dulci sî ceresti iubiri,
Lui nime nu-i intinde o pretinósa mâna,
Sî nime nu-lu intréba: de ce stai in machniri?

Asié pe plaiulu lumii petrecu a mea viétia
Cá pasercea perduta in codrulu solitaru,
Dar totusi, totusi sî eu am parte de-o dulcétia
Cându sufletulu meu sbóra in naltulu idealu,

Sî-atunci cându elu sa perde in sboruri fericite
Prin sferale serine departe de pamentu,
O sânta providintia, de ce nu poti tramite
Tieranei asti zdrobite: o cruce sî-unu, mormentu?

Sabiiu 10 Fauru 1868.

Popiliu.

si s'a admisu cu unanimitate domnii profesori Stefan Emilianu, si George Alessandrescu Urechia, pre D. Iorgu Tacu si Teodoru Istrate, care au avutu o parte activa la lucrârile sevarsite pâna acum.

Dîu'a de intrunire a comitetului apoi otarindu-se a fi la 30 Decembre la 7 óre sér'a, dómn'a Presidenta a radicatu siedinti'a la órele 11 si jumetate.

Presiedint'a Reuniunei Matild'a Sihleanu.
Secretare, Ecaterin'a Tzony, Elis'a Rosiu.

Siedinti'a Comitetului Reuniunei femeiloru pentru ajutoriulu copileloru sermane din 30 Decembre.

Prescriptululu verbalu II.

Anulu un'a miia optu sute siése dieci si siepte lun'a Decembre 30.

Comitetulu Reuniunei adunatu in localulu Dómnei Presiedinta a deschisu siedinti'a la 8 óre sér'a, si s'au datu cetire mai intâiu unei comunicâri prin care Domnulu Prefectu de orasiu trimete Reuniunei cá fondu bine-facatoriu suma de nóue galbini, cei ave lasati in depositu de câtra Domnulu Antipa comersantu de la Galati, cu ocasiunea aflarei de câtre agentii Politienesci unui gropu perdutu de un'a suta galbini, si cu facultatea lasata Domniei-sale de a dispune in bine-faceri.

Comitetulu decide a se da de indata sum'a numita in primirea Dómnei Casiere, si a face o adresa de multiumire donatoriului, si Domnului Prefectu de orasiu.

Se facu apoi mai multe propuneri care se primescu cu unanimitate, si anume:

O adrésa câtre Domnitoriu cu rugamente de a patroná acést'a bine facatóre institutiune.

Unu apelu la tóte Românele.

Unu deosebitu apelu, in forme de circulare care sa se tramitia in deosebi insotite de mai multe dómne din fie-care districtu a României.

O adresa societatiei femeiloru din Transilvani'a.

O adresa studentiloru Români din Parisu care au aplaudatu intr'unu modu fórte caldurosu iniciativa luata, ale multiumi si ale cere concursulu ce aru pute se dea cu ajutorulu Dómneloru Romàne aflatóre in Paris.

S'a datu cetire apoi unei adrese câtra Dómn'a Mari'a C. A Rosseti, prin care Reuniunea face apelu la generósele simtieminte care la ori-ce orasie au indemnatu pe Dómn'a Rosetti a lua initiativ'a, si a patroná operele de institutiunele de bine faceri.

Comitetulu a adoptat'o in unanimitate si fâra discutiune s'au propusu apoi cá mijlóce de sporirea fundului Reuniunei a se da in carnevalulu acest'a patru baluri publice cu intrat'a de diece lei de persóna, fâra lucsu, si in tualet'a cea mai simpla, asiá cum convine mai bine institutiuniloru democratice; si dóue representatiuni teatrale de societate in postu.

S'a luatu in fine decissiunea a se publicá prin presa, si in forme de diuariu: Apelulu câtra tóte femeile române, Statutele Reuniunei, list'a asociateloru cu sumele cu care au binevoitu a vení in ajutoriu, si s'au terminatu astfeliu lucrurile la ordinea dilei, redicandu-se siedinti'a la órele 11 si jumetate si anuntiandu-se de câtra dn'a Presiedinta se anuntie siedinti'a a III pentru 4 Ianuariu anulu 1868.

Presiedint'a Reuniunei Matild'a Sihleanu.
Secretare Ecaterin'a Tzony, Elis'a Rosiu.

Varietâti.

⁂ M Sa Imperatulu adi deminati'a (4 Fauru) sosesce in capital'a Ungariei pentru a cercetá pre M. Sa Imparatés'a. Imperatulu cu acést'a ocasiune numai dóue dîle va petrece in Bud'a, si apoi éra-si se va reintorce la Vien'a pentru a luá parte la balulu de curte ce se va tiené Marti-a viitoria. Pruncii regesci asemene asta-di sosescu aici cu trenulu de séra. M. Sa imperatulu candu se va rentorce la Bud'a va petrece aici vre-o 14 dîle. Aceste le-amu scrisu dupa foi'a oficiale pentru orientarea publicului. „C.“

⁂ Unu telegramu din „Hermanst. Ztg.“ de luni aduce scirea ca fói'a oficiala contine o decissiune pré inalta dto 8 Februariu n. prin carea Co mitele natiunei sasesci. Conrad Schmidt, se pune in pensiune si se denumesce de locutiitoriu alu seu Mauritiu Conradu consiliariu de sectiune in ministeriulu de justitia. — Foi'a oficiala, vorbindu despre suplinirea de mai susu adauge: „pâna la disposetiunea ce o va face legislatiunea pentru ocuparea acestui postu.“ (Pentru acei'a cari credu ca pensionarea Comitelui Conrad Schmidt si denumirea lui Moritz Conrad de comite, este unu faptu isolatu si involva in sine óre-care dictatoria a regimului ung. va fi bine sa-si aduca aminte, ca cei mai harnici comiti au fostu denumiti — iéra nu alesi — asiá d. e. Marcus Pempflinger 1522—1536; Petrus Haller v. Hallerstein 1552; Augustu Hedvig 1570, Albert Huet (Süveg) 1577; inveliatulu Stefanu Waldhüter von Adlershausen etc. etc. de unde se vede ca dreptulu de alegere a comitelui sasescu a fostu factice mai multu toleratu decâtu recunoscutu.)

⁂ Despre tramisii romanesci la S. Petersburgu amu fostu referitu la tempulu seu. Acum mai inregistrâmu dupa dîuaristic'a nemtiésca, ca missiunea acelor'a a datu ansa la fórte multe sciri chiaru si in Bucuresci. De acolo se scrie ca trebuie sa aiba ce-va insemnatu acea misiune si mai departe apoi ca trebuie sa fia si puterile cele mari intielese, pentru ca tóte-si prefacu agentii sei in „insarcinati de afaceri.“ — Intre scirile ce curséza, cea despre autonomi'a unui regatu romanescu jóca o rola insemnata. Actulu acest'a serbatorescu erá sa se temple in 11 Februariu; acum se dîce ca e amanatu pentru lun'a lui Maiu candu se va serbá si suirea pe tronu a lui Carolu O alta scire vorbesce despre casatori'a lui Carolu cu fii'a a dóu'a a Marelui Principe Constantinu. Princess'a insa fiindu numai de 14 ani, casatori'a se va mai amaná. Aceste sciri se comunica numai cá nisce faime negarantate. — Despre radicarea Romaniei la regatu au incetatu deodata tóte scirile. Tóte voru remané dupa cum au mai fostu.

⁂ Dela 1 Fevruar va incepe: „Albina plindului“ gazeta literara redigiata de Grigorie H. Grandea va esí la 1 si 15 ale fie-carei luni, si va cuprinde:

O cronica: repede ochire in lumea politica si miscarea partideloru in tiéra; sciri din lumea literara, sciintifica si artistica.

Spicuire din autori clasici vechi si noi;
Poesii, nuvele, caletorii, romane originale;
Studii literare, sciintifice si artistice.

Redacti'a are deja corespundinti in Paris, Florenza, Geneva, Brusel, Liegiu, Leyde, Lipsca, Dresd'a, Berlinu, Vien'a precum si concursulu catoru va societati literare dela noi.

Cum vedeti, Albina Pindului va oferi nutrimentu pentru aspiratiile inimei si spiritului. Ea se va presint'a publicului sub cea mai modesta forma. Dela aprobati'a si buna-vointi'a publicului depinde ca form'a ei se se desvólte. Principalulu scopu alu acestui organu este gruparea junimei liberale in sinulu acelei parti de care posiede, prin aspiratiile, mersulu si trecutulu seu, garanti'a marita concursulu si increderea sufleteloru generóse si pure.

Abonamentulu pe unu anu este 30 lei noi; pentru abonantii diareloru Românulu si perseveranti'a este de 20 lei noi. (Perseveranti'a)

⁂ Tempestate de iérna. Domineca in 4 Fevruariu amu avutu (in Sabiiu) o di mai multu cu temperatur'a móle, pâna dupa amédi, cându incepù unu ventu nordvesticu (medianópte apusu), carele putinu a inaspritu temperatur'a. Séra, norii, carii au ascunsu sórele tóta dîu'a, s'au ingrosiatu si pre la 7 óre se prefacù ventulu in unu viforu de ninsóre, incâtu parea ca sa arunce pre omu la pamentu. Viforulu insa au fostu petrecutu si de vre o patru fulgere impreunate cu detunâri grele, in intervaluri de putine secunde. Dupa cum ni se asigura puterea electrica s'a descarcatu in trei renduri in turnulu celu mare alu bisericei evangelice din cetate, dara a alunecatu totudeun'a pre firele telegrafului, cari léga turnulu de curtea magistratului (cas'a sfatului) si asia afara de spaim'a vighiatoriloru in turnu si in curtea magistratului, nu s'a intemplatu vreo nenorocire. Omenì cari locuescu in apropiare spunu, ca aru fi observatu o flacara cá unu stelpu de focu, alunecându pe firu (drotu). Flacar'a acest'a a petrunsu si in chili'a vighiatoriului din turnu si in acelui de josu din curtea sfatului si de aci spaim'a cea mare a acestor'a. Pagub'a se reduce la vatamarea aparateloru telegrafice din turnu si din curtea sfatului, si la topirea unoru pârti din firulu (drotulu) conducatoriu.

16—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu din comunitatea gr. or. Ruginosu, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului si protopresbiteratului Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 52 fl. v. a.

b) in naturalii: 24 meti de cucuruzu, 100 Pf. de lardu, 50 Pf. de sare, 10 Pf. de lumini, 8 stânjini de lemne si 2 jugere pamentu de aratura.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acumu si portarea loru morale si politica si astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu diecesei Caransebesiului pana in 29. Fauru a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 19 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 17—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Forasiesci, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului si Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.;

b) in naturalii: 10 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 100 ponti de clisa; 50 ponti de sare; 12½ ponti de lumini; 8 orgii de lemne unu lantiu de livada si cuartiru liberu.

Doritoriu de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestr'a petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviinti'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pana acumu si portarea loru morale si politica; si astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pana in 7 Martiu a. c.

Caransebesiu 25 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiulu

Nr12—3 **EDICTU.**

Ioann Barbosa din comun'a Talmac in Scaunulu Sabiiului, care, acum trecuti doi a cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea s Ioan'a lui Ioann Tatu, totu din dîs'a c muna si Scaunu au pribegitu in lume, ne aratandu dela pribegirea sea incóce, in vre-unu modu, loculu aflârei sele, prin acést'a se provóca, cá i terminu de unu anu de dîle, dela datulu de faii sa se presentedie naintea subscrisului foru ma monialu, cu atât'a mai tare, câci la din contra, va decide procesulu matrimonialu asupra-i porn si in absenti'a lui, la intielesulu SS. canóne ale sericei nóstre gr. or.

Sabiiu 24 Ianuariu 1868.

Scaunulu Protop. gr. or. alu Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Panoviciu
Protopopu.

Nr. 18—1 **EDICTU**

Moise Lupu din Gârdealu, carele aprópe de cinci ani au parasitu cu necredinti'a pre legiuit'a lui socie Mari'a nascuta Bacila totu de acolo, fara a se scí loculu aflarei densului) se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dile dela densulu de fatia, sa se infatisiedie negresitu naintea subscrisului foru matrimonialu caci la din contra procesulu matrimonialu ce s'au pornitu in contrari se va decide si in absenti'a lui, la intielesulu s. s. canóne ale bisericei nóstre ortodosse resaritene.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Nocrichiului.

Sbiu in 3 Februariu 1868.

Din 7/19 Februariu 1868.

Metalicele 5%	57 40	Act. de creditu	192 10
Imprumut. nat. 5%	66	Argintulu	115 50
Actiile de banca	707	Galbinulu	5 61

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 2 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 12. ANULU XVI.

Sabiiu, in 11|23. Februariu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Macchiavelli.

Este sî remane parerea nóstra pentru totudéun'a, ca in discutarea cestiunilorn atingetórie de esistinti'a nóstra sa nu scapâmu din vedere nici o parte din cari se compune viéti'a unui poporu. Déca nu le putemu luá deodata tóte, cá sa le impletimu intr'un'a, amu presupusu se presupunemu totudéun'a, ca cetitorii insii, dupa ce li se da pârtile, sî le voru compune spre a-si formá totalitatea.

Asiá dara incâtu ne privesce, chiaru déca amu fi lipsitu de a face vre-odata sî o icóna intréga despre recerintiele nóstre, nu ni s'aru puté imputá de nimenea, ca amu neglesu ce-va in adinsu, pentru cá sa abatemu opiniunea publica dela vre-o lipsa neaperata in viéti'a unui poporu.

Amu vorbitu despre afaceri politice, bisericesci, scolare sî sociale, dupa cum a cerutu trebuinti'a sî dupa cum ne-a iertatu puterile sî impregiurârile in care traimu, avendu inaintea ochiloru deapururea legea cea dintâiu a fia-cârui poporu, fericirea sea sî a patriei sele.

Greutâtile nu numai le-amu concesu dara le-amu sî constatatu sî amu adausu pré de multe ori, ca in fati'a acelor'a nu trebuie desperatu. Amu facutu sî asemenâri luate din natura sî din viétia, pentru cá sa facemu sî mai lamuritu procesulu prin carele au sa tréca ómenii sî ostenelele loru.

Reinti'a insa pre tóte aceste le classificâ de „planuri bine cugetate“ „spre a mistificá !?! opiniunea publica“ *) sî nu are nici atât'a patiintia de a considerá procederile unei sî altei pârti dupa punctele loru de manecare.

Fâra de a ne conturbá multu de asemenea impunseturi cautate, amu trecutu inainte aretându publicului nostru sî contrariloru nostri, ca din care parte ne tememu noi periculului nostru, cându eata dlu B. in nr. 10 alu Gazetei se vede silitu a se ocupá de nou cu florentinulu Nicolo Bernardo Macchiavelli **) spre a turburá ideile despre detorii sî indetoriri, dara in fine cá sa ne puna in gura, totu nóue, cuvintele Gazetei, sî sa ne spuna sa fimu mai modesti, pentru ca tóte planurile „bine cugetate“ suntu numai plagiature dupa Machiavelli.

In adeveru ca in fati'a astoru feliu de lucruri nu scii sa te indignezi, séu sa compatimesci, sî pre cine sa compatimesci, pre scrietoriu séu pre cetitori ?

Dlu B. chinue acum a sut'a óra pre bietulu Macchiavelli, carele nu au gresîtu alta, decâtu ca au scrisu unele macsime de statu, cari unii, fiindu ca judeca numai macsimele, fâra de impregiurârile intre care sî pentru care au fostu scrisu, nu le intielegu sî din nesciinti'a loru facu abuse cu densele.

Nu voimu sa ne facemu aperatorii lui Macchiavelli, carele „in iubirea cea mare a patriei sele“, dupa cum dîce Ranke, „i prescrie veninu“, dera cugetâmu ca e la loculu seu de a atrage atentiunea multor'a din publicu, ca prin incriminatiuni impenate cu câte o aforisma din scriele lui Macchiaveli, ne vomu ajutá prea putinu nóue, sî causei nóstre.

Ce e mai lesne decâtu a persiflá sî a face de bataia de jocu, cum buna ora, totu dupa doctrinele lui Macchiavelli, se persifleza intentiunile cele mai salutarie, cari privescu inaintarea materiala a poporului !

Déca voiesce cineva, cá romanii sa traga vre unu folosu din Machiavelli in privinti'a sciintiei politice de statu, apoi tratezelu din ori ce punctu de vedere, favorabilu seu ne favorabilu pentru Macchiavelli, déra sa nu se folosésca de elu sî de nesciinti'a multor'a, pentru cá sa aduca indoiéla sî despretiu, catra interesele cele mai vitale pentru unu poporu.

Séu déca e cinevá unu campionu asia de mare politicu, incâtu i da man'a a persiflá opiniunile altor'a, dreptu plagiate din Macchiavelli, de ce nu se face elu originalu, incâtu in teori'a sî in fapta sa intunece nu numai pre Macchiavelli, déra sî pre toti parutii „urmatori“ ai acelui'a sî sa ne scóta din „necasu ?“ pentru ca: hic Rhodus.

Noi cugetâmu ca asemenea prelegeri nefericite, cari nu au nici inceputu sî nici sfersitu, cum ni le totu imbiia acum dlu B. de unu tempu incóce, sî in care face mereu la imputâri piedisie, déra nici odata nu ne recomanda ca ce e de facutu, nu ne voru scóte la nici unu repausu.

De aceea noi, caroru ne jace la anima binele poporului nostru, recomandâmu ori sî cârui nationalistu sî patriotu, abaterea de la atatea sumutiâri, cari agita sî obosescu in zadaru, pentruca avemu noi alte de facutu; séu dora ca intru acést'a e originalitatea, cá atunci cându ne inteliescu cestiunile mai tare, sa ne zidarimu unii pe altii.?

---

*) Vedi Gaz. nrulu 6.

**) Nicolo di Bernardo dei Macchiavelli, nascutu la 1469 in Florenti'a, a fostu unu omu talentatu si pentru talentele sele, tempu indelungatu, secretariu alu republicei, dupa alungare fam. Medici. Dupa reintórcerea acestor'a fu desbracatu de tóte demnitâtile. Suspiciunatu de conspiratoru, a fostu silitu a trai, séu in viétia privata séu sa se multiamésca cu oficie neinsemnate. Increderea cea putina ce i o dedera Medici mai târdiu, lu facù neplacutu la poporu si asiá elu murì necunoscutu si defaimatu la 1527. Intre scrierile sele politice suntu de insemnatate „discorsi“, „arte della guerr'a“ si „Principe“. Cesta din urma e aceea, carea ia adusu defaimarea posteritâtiei, pentru ca elu, carele dorea renascerea Italiei prin unu principe puternicu invetiá cum sa-si fundeze principele puterea netiermurita, pentru câ elu dîcea mai departe, ca reutatea ómeniloru indreptatiesce pre principe la asiá ce-va pentru scopulu celu sântu de a devení Itali'a mare si puternica. — Perversitâtile in cari au traitu au turburatu si intunecatu ideile patriotismului seu, si de acolo principiele statorite de densulu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 10 Februariu.

Delegatiunile de ambe pârtile suntu in activitate.— In rendulu trecutu amu amintitu despre deschiderea senatului imperialu. Acum inregistrâmu sî scirea despre reinceperea siedintieloru dietei pestane. Déca nu ne insiéla scirile ce se respandescu prin unele cercuri, apoi cestiunea nationalitâtiloru va fi un'a din cele dintâiu care se va luá la desbatere in sessiunea redeschisa.

Hannoveranii au fâcutu o demonstratiune de alipire câtra Regele loru ce se afla in Hietzing la Vien'a. Diuariele suntu impartite in favoritórie sî nefavoritórie la aceste demustratiuni. Ceste din urma, cari spunu ca austriacii au statu departe de aceste demustratiuni voru sa arate, ca Austri'a nu e solidária in privint'a loru sî ca ele se privescu cá unu ce cu totulu privatu.

Dupa telegrame din Berlinu a venitu tratatele principiloru depossedati la desbatere in cas'a de susu. Tratatele suntu recomandate casei, ca sa se primésca sî recomandatiunea aflâ resunetu in mai multi membrii ai corpului legiuitoriu. La o observare facuta din partea unui membru alu casei carele se deschiara contra primirei, pentru cele intemplate in Hietzing, respunde ministrulu de finantie sa primésca cas'a tratatele, pentru ca regimulu tine multu la implinirea obligamenteloru prin tratate. Cu tóte aceste regimulu (prussianu) va avé ochi privighiatori asupra machinatiuniloru din Hietzing. Déca acele machinatiuni nu vou incetá nici dupa publicarea legala a tratateloru, se va simti Prussi'a indetorata a secuestrá de nou averea regelui de Honoveru sî a nu i platí nici unu taleru pana candu nu va tiné sî partea ceealalta cu scumpetate tratatele.

Parlamentulu Angliei s'a deschisu sî se ascépta o opositiune puterica sub Gladstone.

Revista dîuaristica.

Neues Fr. Bl. de Vien'a aduce unu articlu introducatoriu intitulatu: „undaturele reatiunei“ din carele estragemu urmatórele: „Inimiculu liberalismului austriacu este reactiunea européna, a carui unde totu mai apasatórie sî totu mai intr' adinsu lovescu de Austri'a cea liberale spre a o inghiti de este cu putintia. Reactiunea in totu loculu sî in totu timpulu s'au cunoscutu fórte bine cu strategic'a, sî de ne provocâmu la istoria, atunci devenimu la acelu adeveru tristu, ca ea pana acum pretutindenea sî au intrebuintiatu tactic'a sea cu succesu. Numai Angli'a cea incungiurata de mare, Angli'a cea isolata sî rapita dela unu contagiu directu ni se înfatîsiéza adi cá unu esemplu nemiscatu mare, de unu statu mai totudéun'a liberu gubernatu.

In momentulu acest'a incurca reactiunea pe Austri'a sî mai tare. Este deja unu factu evidentu, ca fractiunea presupusa intre Bismarck sî barbatii dela „Kreuzzeitung“ au fostu unu jocu ridiculosu de copii. Puterniculu prusianu au fostu de mai nainte intaritatu asupr'a domnului de Bodelschvingh, sî acum au fostu ocasiunea binevenita, de asi puté vers'a veninulu asupra-i. Domnulu de Bodelschvingh au trebuitu a se retrage dela directoratulu partidei conservative, si asiá peste abisu s'au aruncatu o punte. Bismarck si Eulenburg siedu la o mésa sî dupa lucrulu de dî celebréza serbatori vesele. Sanatatea dom. de Bismarck e restaurata, elu remane in Berlinu sî gubernéza mai departe. Reactiunea prusiana au scosu din revolutionea garibaldiana unu capitalu de totu remarcabilu. Acolo se arangéza unu feliu de protectoratu asupra Papei, cuventulu afla resunetu in inimele ultramontaniloru, carii dupa cum se spune ar fi reu machniti pre Austri'a, sî prin Germani'a curséza o propaganda puternica ultramontana pentru Prusi'a fridericiana luterica. Reactiunea intréba pré putinu dupa religiune cându e vorbá despre putere. Asiá vediuramu acumu unu anu pe episcopulu Ketteler, care mai nainte erá cu sentieminte austriace a se face Prusu, asia cetimu foile sburatóre care in Germani'a sudica agitéza pentru Prussi'a sî carele ornéza cu istoriele cele mai picante de scandela, care numai in camerile cele secrete ale reactiunei potu fi cunoscute spre a le puté numai face circulatória. Dela Main in sudu suntu inca dóue partide care suntu in contra Prussianismului adeca partid'a liberala a poporului din Würtenbergu sî ultramontanii din Bavari'a, carii tocm'a acum la alegerile parlamentului de vama au roportatu o invingere splendida asupr'a regimului liberalu sî acesti'a se tinu de cei mai cutediatori contrari ai Prussiei. Intr'adeveru putina esplicare e de lipsa, ca Austri'a liberale aru fi unu postu perdutu, sî noi vedemu acésta céta cuviósa peregrinandu la altariulu din Berlinu, cá sî pre Episcopulu Ketteler. Câtu de putinu pretiu punemu pe acestu sucursu la recastigarea positiunei nóstre celei vechi in Germani'a, sî câtu de tare lu domu acést'a coronei lui Hohenzollern, nu e necesariu do a o mai spune. Amiciti'a acést'a au smulsu din coron'a Austriei petrile stralucite a Lombardiei sî a Venetiei, ea ne-a surpatu in miseri'a din care anevoia ne redicâmu. Astfeliu de amici scumpi le potemu dori din totu sufletulu inimiciloru nostri.

In ostu suntemu avisati la amiciti'a vecina sî semi-barbara a Rusiei, in sudu suntemu incungiurati de inimici mai mici, carii speculéza la ruin'a imperiului, in apusu sî nordu suntemu incuadrati de reactiune ultramontana a Bavariei sî de politic'a juncheriloru a contelui Bismark, de departe sgomotulu imperialismului francescu, care se pare a fi terminatu de mai de multu sintîrea, de a rescumpera promissiunea liberale, decatra Itali'a suntemu totudeun'a amenintiatu cu unu esemplu reu de e lovitura de statu, in laintru suntemu spionati sî periclitati decatra o conjuratiune reactionaria puternica sî tare intinsa intr'adeveru situatiunea acést'a provóca destulu de energicu pe Austri'a cea liberala la lupta. Norocululu celu faimosu alu Austriei din vechime, póte se faca unu capu d' opera, dâca ne va ajutá din acestea. Neobositi vomu manuí armele, fiindca scimu, ca cu libertatea sî statulu cade la pamentu sî ca in câmpulu mortîloru nu mai este nici unu spatiu mai multu pentru o vatra austriaca, ci celu multu pentru o orgia a reactiunei européne, care atunci 'si póte intinde mân'a dela Calais pâna la Arhangel.

Un manifestu republicanu

aflâmu reprodusu de dîuaristic'a vieneze. Nu scimu ce insemnatate i putemu dá, pentruca dela ivirea sea cea din taiu ca diariu prin Parisu, nu mai audimu sciri detaiate despre cele ce contîne manifestulu. Déca aru fi in adeveru unu atare comitetu apoi Franci'a si Europ'a aru fi espuse la agitatiuni, cari aru aduce urmâri necalculabile asupr'a omenimei. Eata manifestulu:

„Libertate, egalitate, fratietate. Republic'a. Manifestu alu democratiei revolutiunarie.

Câtra republicani. Cetatieni! Noi locuimu acum de 16 ani lânga o drama, care in istori'a natiuniloru e unica. Franci'a gubernata de Bonaparte rabda, fâra a se plânge sî fâra a se aperá, umilinti'a sî jugulu, care acestu netrebnicu i impune. Sî acést'a fatia cu natiunile cele civilisate, in mijloculu agitatiunei universale! Cu tóte ca suntu astadi in Franci'a mai multi republicani cá vre-odata. Cine dara va apucá o initiativa vigorósa, insa necesaria? Cine va deculá monstrulu adapatu cu sânge de republicani? Cine va avea curagiulu de a aduná spre binele publicu elementele diferite sî risipite a democratiei luptande, spre a formá din acestea unu intregu compactu, gat'a fiindu, a purcede pre drumulu revolutiunariu, care este acelu alu progresului sî alu revolutiunei?

Cine va avea energi'a, de a inaltiá flamur'a Republicei, de a o purtá in susu sî staveru sî a prochiamá: Republicani! Aici e flamur'a parintiloru vostri; este acea a libertâtiei; ea nu au escelatu nice in Messico nice in Crimu; insa idea revolutionaria cu ea au incungiuratu lumea. Alergati sub incretiturile ei cele nobile; demonstrati, ca Voi nu sunteti fiii degenerati a unui evu mare, sclavii imperiului, ci demni urmatori ai parintieloru vostri, ai invingatoriloru dela 1789! Cine va avea curagiulu, astfeliu de a lucra sî astfeliu de a vorbí? Noi 'lu vomu avea. Insa la acést'a nu intrebuintiâmu numai ajutoriulu unor'a, ci a tuturoru Republicaniloru. Noi trebue se posedemu si audaci'a, sî o posedemu.

Situatiunea. Situatiunea de fatia a Franciei este un'a din cele mai triste. In laintrulu nu ne bucurâmu de nici un'a din libertâtile, care constitue unu poporu liberu.

Noi nu putemu nici vorbí nici scrie despre lucrurile, care ne intereséza; ne este opritu a ne aduná chiaru sî intr'unu modu pacinicu. Cu tóte acestea resare din schimbulu ideiloru, contactulu cu ómenii lumina sî in urm'a acelei'a institutiunile cele frumóse sî mari. Preste totu loculu se radica casarme. Gendarmii sî spionii acopere stradele.

Radicati o voce, fia sî legale, ve aresteza sî ve arunca in inchisóre, pâna vi se aduce sentinti'a condemnatória dejá mai inainte formulata, cu unu cuventu noi trâimu inca in intunereculu noptiei de 2 Decembre, sub spad'a lui Bonaparte sî aloru sei sub amenintiarea deportarei la Cayenne séu in alte clime mortifere. Ce se atinge de starea esterna, cu acést'a se are mai reu. Odinióra, candu armiile nóstre cele victorióse aduceau lumei libertatea, eramu noi amici popóreloru sî gróz'a tiraniloru. Astadi tóte s'au schimbatu Franci'a cea umilita, dejosita, desonorata, sî plina de culp'a suferirei ignave sî au instrainatu dela sine prin interventiunele sele repetîte dar totdeun'a nefericite tóte regimele sî popórele, sî s'au facutu obiectulu urei sî alu despretiului celoralalte natiuni. Aceste trebue sa se schimbe!

Ce voimu. In afara voimu independinti'a popóreloru, respectarea institutiuniloru nóstre sî actiunea directa a Franciei in tóte miscârile revolutiunarie. In launtru voimu dreptulu uniunei, libertatea pressei invetiamentulu obligatoriu in gratuitu glorificarea lucrului prin asociatiune, anularie dreptului ereditariu, libertatea religiunei, insa nu salarisarea preotîmei dela statu, concurintia publica pentru tóte posturile statului, tóte libertâtile comunale râpite prin Bonaparte, dreptulu universalu de votatu, inainte de tóte insa dictatur'a in tempulu revolutiunei.

Mijlócele nóstre. Spre a regenerá Franci'a spre a o face din nou mare sî tare, spre a o scóte din mânile netrebnicului, care superbu sî despoticu o tîne sub jugulu seu, ne putemu radîmá numai pre energi'a nóstra sî pe ajutoriulu adeveratiloru Republicani.

De astadi ne amu constituitu cá comitetu esecutivu; scopulu nostru este, de a organisá sî a manuduce actiunea revolutionara; fiindu ca regimulu nostru e secretu, asiá cu atâtu va fi elu mai infioratoriu pentru inimicii nostri. Acést'a se va audî.

Injustulu democratiei in Franci'a au fostu totudéun'a intr'aceea, de a se sfií de mijlóce estreme. Trebuie sa le intrebuintiâmu.

Republicani! Fiti mantuirea natiunei!

Insa adunându-ve in giurulu flamurei republicane, nu ve uitati ca urmati unui obligamentu sântu: este obligamentulu de a nu parasí comitetulu actualu inainte de ce voru fi incununate ostenelele sele; voi ve obligati afara de aceea, de a aperá sî a ajutorá, pre fia-care din membri lui cu tóta energi'a, cu tóte mijlócele putincióse sî la tóta ocasiunea. A impilá pre Bonaparte, a derimá imperiulu acest'a este scopulu suveranu, pre care-lu voimu alu ajunge. Asiá dara unde va intalní unu Republicanu pre Bonaparte acea imoralitate, trebuie sa se arunce asupr'a tiranulni.

Candu Caesar au usurpatu libertâtile publice, senatulu romanu s'au adunatu, sî tiranului i-au urmatu mórtea fâra nici unu altu procesu, decâtu prin 23 de lovituri de pumnariu.

Noi trebuie sa aflâmu intre noi unu Brutu. Dupa pétr'a din capulu unghiului a regimului imperialu, ce radîmi mai remanu atunci inca edificiului? Politi'a, armat'a, sî magistratur'a: Alarmulu revolutiunariu va straformá tóte acestea. Déca unu agentu se va cunósce de vinovatu, a fi torturatu sî batjocoritu unu republicanu atunci acest'a indata trebuie sa-si primésca pedéps'a sea. Fia-care mandatariu este respundietoriu pentru porunc'a esecutatória. Misieiloru, cari ve dîcu vóue, ca sunteti „agenti provocatori“, ca predicati teori'a omorului, respundeti audaci: „ca aperati pre despotulu, sî de aceea i sunteti amici lui, complici tiranului!“ Ei voru tremurá! S'au inspaimentatu Napoleonu de omoru, la intemeiarea uriciosului seu regimu? Au avutu elu conpatimire cu victimele sele? La 2 Decembre vedeai cadiendu sub glóntiele soldatiloru sei adapati cu sânge, pravu sî vinu, femei, copii sî batrâni. Sî la Mentan'a nu s'au omoritu 600 de Garibaldiani intr'unu modu tradatoriu pre câmpulu bataliei? Sî cu unu asemenea, a cârui regimu este gróz'a, se aiba mila opiniunea publica?

Bá! Nici o indurare! Republicani! Grupative, adunati-ve, armati-ve, fiti gat'a pentru lupt'a de pre urma; au sositu momentulu, de a ne impreuná ostenelele nóstre spre a esecutá o lovitura mare sî a curmá firulu miserului acelui'a, carele, dupa ce si-au desecatu tóte isvórele ausiliari, nu mai are altu mijlocu spre a obtîné Franci'a in servitute decâtu a se aruncá in bratiele popiloru, a acestoru inimici eterni, ai mintei sî a libertatei. Se traiésca Republic'a!“

Cristianu 9 Fauru 1868.

O fapta nobila sî démna de recunoscintia me deobléga aduce la cunoscinti'a on. publicu cetitoriu, cumca comun'a nóstra bisericésca ce se atinge de starea ei materiala, nu au fostu in stare de a edificá pâna acum o casa parochiala, sî asiá preotulu competinte, constrinsu de impregiurâri a locuitu intr'unu modu cu totulu necorespundietoriu rangului sî necessitâtiloru sele particularie. Insa acum dupa multa energia sî marinimositate cu care Rvrdismulu D. Protopopu Ioann Hanni'a au spriginitu intreprinderea nóstra, oferindu edificendei case parochiale chiaru o suma insemnata din cass'a sea propria, — dejá ne-au succesu a delaturá defectulu acest'a din comun'a nóstra bisericésca, de vreme ce cas'a parochiala e zidita, sî se mai receru numai inca nisce lucruri mai de a dóu'a mâna, sperâmu insa, ca câtu se póte mai curendu, se va satisface sî intru aceste dorintiei Dlui Protopopu. Nu putemu a nu ne esprimá pentru marinimositatea sî zelulu ce l'a aretatu, multiamit'a nóstra cea mai profunda sî mai cordiala.

G. Pipernea docente. In numele
consateniloru.

Brasiovu 6/18 Fevr. 1868

Eri se cetira classificatiunele Semestrului I. alu anului curente 1867|8 in clasele gimnasiului nostru românu dé aici, carii dupa cum am auditu dela mai multi au datu dovada despre sporiulu asceptatu sî i au multiamitu pre cei ce s'au interesatu de acestea.

Mai deunadi pre la inceputulu acestei luni cursera sub Praesidiulu Dlui Protopopu I. alu Brasiovului Iosifu Baracu esamenele semestrali din norm'a de lânga Gimnasiulu nostru de aici. Esercitiile practice si cantârile cu care au sciutu Domnii Invetiatori, mai alesu ai fetitieloru, ale atrage a marea catra scól'a sî placerea acestoru studii i au multiamitu pre multi auditori. Pomenitulu D. Protopopu sî au esprimatu multiamit'a s'a pentru progresulu doveditu sî pentru ostenintiele Dlor. Invatiatori.

Totu in aceste dîle sî anume in 2/14 ale curentei ne ajunse sî unu casu tristu. Zelosulu Dnu Protopopu alu Hedvediului Ioann Mog'a *) vení inainte cu 4 dîle la noi spre asi cautá sanatatea cu medici esperti, insa cu tóte incercârile loru, dupa dóue dîle i se sfersî viéti'a. Tatalu cerescu numai pâna la alu 50-lea anu alu etatei sele i hotarise dîlele. Deci in susu pomenit'a dî i-lu petrecurâmu cu tóta pomp'a prescrisa la mormentu. Acésta intemplare nu e numai trista, ca unu capu de familia, unu parinte alu unoru patru fii minoreni lipsesce, ci ca e sî pagubitóre. Perdurâmu unu barbatu unu Protopopu. care in positiunea lui cea grea lânga sî intre Treiscaune au sciutu a se aflá cu lauda. Dara pre candu spiritualminte au corespunsu chiamârei sele, materialicesce a lasatu pre urmatori lipsiti, câci nici salariu, nici Protopopiatu cu venituri n'au avutu. Acestea sî meritele reposatului Domnu Protopopu s'au auditu din cuventarea dlui Protopopu Ioann Petricu rostita cu ocasiunea inmormentarei lui. Aceea cuprinse chiamarea Preotului sî a Protopopului, care asi dori s'o cetescu tiparita.

Puseciunea officiala a vacantului Protopopiatu din Tractului Hidvegiului e destulu de insemnata. Cetitori acesti foi sciu, ca aici suntu numai români sî ca scóle nu se potu infiintiá numai din caus'a seraciei a comuneloru sî bisericiloru romanesci; in acestu Protopopiatu sî in parochi'a veduvita Valcelele, unde e baea cea buna care vér'a o cercetéza persóne de totu feliulu din cele mai insemnate sî prin urmare acestea vinu in atingere cu Protopopulu se cere a fi iéra o persóna démna. Cu acestea amu vrutu se dîcu ca nu numai tempulu dara chiaru impregiurârile locali, ceru cá se fia acolo unu barbatu cu puteri corespundietóra.

Satulungu in 1 Fauru 1868

Domnule Redactoru! Amu cetitu in Nru 6 alu Telegrafului Romanu unu articolu subscrisu de d. invatiatoriu din Brasiovu I. Romanu, carele da publicitâtii balulu nostru tienutu in folosulu bibliotecii scolare dela scól'a cap. rom gr. orient. din Satulungu, decretata de scól'a publica inca in 29 Decembre 1864.

Cá sa venimu ad rem am' avé a comunicá ca balulu despre care a vorbitu d. Romanu in articululu seu a fostu, precumu singuru a disu, menitu in folosulu bibliotecii scolare, caci noi amu cunoscutu, ca nimic'a nu ne este mai necesariu cá o biblioteca, fia si mai marginita numai sa cuprinda cârti potrivite in dens'a.

Resultatulu balului fù imbucuratoriu remanendu in folosulu bibliotecii 40 fl. v. a. desí unii s'au retrasu de a luá parte sî de a contribuí temenduse cá nu cumvá banii cei scumpí ai d-loru sa-i intrebuintiâmu spre alte scopuri, cá si cându vedi dómne noi suntemu inca minoreni sî necapaci de a ne scí alege nisce carti potrivite sî corespundiatóre pentru mic'a nóstra biblioteca.

Asiá dara pentru informatiunea acelor'a de o parte sî pentru linistirea On. d. d. contribuitori de alta parte, subs risulu promitu ca totu déun'a la anu voiu publicá cârtile cumparate séu daruite din partea cuiva la acést'a biblioteca. In fiine mi tienu inca de datoria a aduce la cunoscinti'a O. publicu cetitoriu ca aceast'a biblioteca s'au inceputu numai in tómn'a anului 1866 prin contribuiri lunarie dé câte 30 cr. v. a din partea invatiatoriloru dela scólá capitala din Satulungu sî a celoru dela scólele poporale din satele vecine, sî pene in timpulu de fatia sta acést'a biblioteca afara de Buletinulu Instructiunei publice, pre carele l'amu primitu gratis dela directiunea ministeriale de cultu sî Invatiamentu din Bucuresci sî afara de alte cârti daruite

---

*) Vedi „Tel. Rom.“ nr. 10.

din partea altoru binefacatori *) din urmatórele cârti cumparate de corpulu invatiatorescu:

1. Die Volksschule, Zeitschrift für den vaterländischen Lehrerstand.

2. Die Baumschule. Der Obstbaumschnitt. Der Obstbau-de Jäger.

3. Dreissig Paedagogische Briefe de Hauschild.

4. Theoretisch-praktisches Handbuch für den Anschaungsunterricht de Harder.

5. Denzel's Entwurf des Anschaungsunterrichts de Wrage.

6. Pädagogische Mittheilungen aus den Gebieten der Schule und des Lebens de Kellner.

7. Naturgeschichte de Postel.

8. Volksschulkunde ein Hand-und Hülfsbuch de Kellner.

9. Lehrbuch der Technologie de Barentin.

10. Der praktische Schulmann in 7 brosiure de Lüben.

11. Magazinulu pedagogicu dupre anulu 1867

12. Archivu pentru filologi'a sî istori'a de Cipariu dupre anulu 1867.

13. Bibelkunde de Postel

14 Praktischer Lehrgang de Kellner. si

15. Elemente de istori'a Transilvaniei de I. Russ.

I. Dorc'a
Directorulu scol. cap.

Orestia 14/2 c. n. 1868.

Emancipatiunea evreiloru jidaniloru a inceputu deja a tipa rodu câci in comun'a Giógiulu de josu lânga Orestia, tienetóre de comitatulu Hunedorii, locuita de circiter 450 de familii române, 14 posesori -Curti domnesci sî vreo 30 familii jidane, fiindu in 12 a. l. c c. n. alegerea de notariu sî Jude Comunalu, s'au alesu de notariu unu Unguru, iéra de jude Comunalu celu mai bogatu jidanu cu numele Hermanu Stern din acésta Comuna.

Candidati pentrulu postu de jude Comunalu au fostu 3 barbati, unu romanu, unu magiaru si jidanulu prementionatu Pluralitatea voturiloru au primito-dela romani unu romanu, care dupa ce s'au pronunciatu din partea Judelui procesualu-szolgobirode alesu a abdisu sî apoi au fostu pronunciatu evreulu ca a 2-lea candidatu cu pluralitatea voturiloru primite dela catıva Unguri sî jidani.

Locuitorii români suntu in genere nemultiamiti cu alegerea jidanului de fruntasiu sî Capu alu Comunei, sî tienu, ca abdicerea din partea Candidatului romanu, care era designatu deja de a fi alesu, a trebuitu se fie sciuta de elu mai nainte de dîua alegerii sî pusa la cale chiaru de catra altii de nu directe, indirecte, cu scopu de a remanei jidanulu Sternu jude.

Emancipatiunea jidaniloru, cetisem in anulu din urma trecutu, in diuare germane sî magiare ca a devenitu o urgentie a spiritului tempului presentu, cându se facea dîuareloru din Romani'a imputârí pentru ca descoperea reulu causatu tierii prin jidani sî pentru ca regimulu da pe câte unu vagabundu jidanu peste granitia.

Cu articulii din foile memorate privitori la pledarea pentru emancipatiunea de sub intrebare asi fi fostu sî eu de accordu, déca asi fi cautatu numai la spiritulu tempului, pentru ca evreii inca suntu ómeni creati de poterea celui ce au creatu fii celorlalte natiuni; eu inse me ducu frundiarindu mai departe sî dîcu, ca acésta tiera dotata cu multe bogatii ale pamentului, locuita de mai multi seculi incóce de 3 natîuni compacte sî anumitu, de natîunea romàna, ungara sî sasa, au primitu in sinulu seu ómeni de diferite alte nationalitâti sî neamuri d. e. germani, armeni etc: carii toti avéu metodu de castigu séu agonisire pentru sustienerea vietii asemenea celorulalti locuitori ai tierii, sî prin urmare fiiloru natîuniloru compacte nu aducéu stricatiune sî ruinare stârei materiale.

De totu altmintrinea sta lucrulu cu jidanii, care stracurati in tierea acést'a, dupa incetarea revolutiunei din urma s'au inmultitu ca broscutiale dupa o plóia calda de véra, sî de care numai comunele sasesci, care au avutu si mai nainte parochi bine dotati si pe deplinu provediuti cu sciintie séu invetiati, de a putea fi in calitatea loru lumin'a lumii sî sarea pamentului, precum sî scoli comunali séu populari, câtu au invatiatu sî plugarii barbati sî mueri in anii copilarii a ceti sî a scrie sî prin urmare séu desteptatu,— au remasu crutiate de stricatiunea jidaniloru, carii nu s'au potutu incuibá in ele, pecându locuitorii tierani din comunele romane in comitate, unde nu scie dóra afara de parochu localu sî cantoru altu locuitoriu a ceti séu scrie — este de totu nepreceputu, — ba chiaru sî locuitorii unguri in mare parte in comune ungaresci in comitate sî in scaunile secuiesci au devenitu préda acestoru ómeni sî starea loru materiale ruinata câci ei — jidanii — au o inclinatiune fórte mare pentru castigu maietritu suntu in mare mesura chiaru sî acei'a rafinati cari nu sciu nici bine scrie, diferindu metodulu loru de castigu mai cu totulu de alu locuitoriloru tierei de alte natiuni, câci loru economi'a sî lucrulu câmpului nu le place suntu dejá asiediate mai in tóte satele câte 2-3 sî mai multe familii unde facu ei ce facu, cotescu cârcimarii crestini sî iau cârcimaritu in arende, tînu cei mai multi la case sî câte o boltitia cu meruntisiuri — Krämerei — pentru muerile sî fetele din satu, pentru care meruntîsiuri nepretióse cele dintâiu ducu candu cu pól'a, candu cu saculu din gur'a copiiloru productele loru d. e. grâu, cucuruzu, crumpeni mazere etc. agonisite cu multa sudóre fâra scirea barbatiloru, iéra fetele fâra scirea parintiloru, totu asiá facu unii barbati sî feciori, apoi jidanii nu cauta la aceea ca potu fi lucruri sî furate dela vecini, cuprindu totu, ce unu cârcimariu botezatu nu face, sî de aceea elu in unu satu unde este sî unu carcimariu jidanu, nu póte esistá.

Emancipatiunea evreiloru este unu actu umanu, sî eu dîcu, trebuie totusi se fia ei pré bine cunosculi de daunosi sî ruinatori de starea materiale a poporului tieranu in Prussi'a, Itali'a sî Serbi'a sî la alte regime, unde nici nui pré toleréza sî cu marturisescu din convingere, ca pentru poporulu tieranu din Transilvani'a, care sta asiá tare departatu de cultura, câtu nu a pututu pâna acum sî nu va puté nici in venitoriu, absista vicleniciloru jidaniloru, e fórte nefavoritória, sî asiá se póte acésta tiéra numí cu dreptu cuventu, tiéra nefericita, a cârei'a sucu l'a suptu de 19 ani, lu sugu sî-lu voru suge inca jidanii de cum-va inaltulu regimu prin autoritâtile politice nu va luá mesuri cá sa se impedece abusarea loru cu poporulu nepriceputu sî nu va ingrigí pentru dotarea clerului, spre a se puté capetá parochi invetiati, cari se fia capaci a luminá poporulu sî iera pentru scoli poporali cá poporulu tieranu se invetie sa se descepte sî cultiveze câci altmintrelea evreii i storcu sî puterea materiale care ia mai remasu. T.

Principatele române unite.

Din siedinti'a camerei dela 1 Fauru.

Fiindu incidentulu politicu din siedínti'a camerei de astadi de insemnatate, punemu sub ochii publicului respunsulu ministrului de interne la interpelatiunea dep. Carpu. Acest'a intrebà déca esistu bande bulgare in Romani'a, cu deosebire insa déca politic'a guvernului de astadi e occidentala séu orientala séu dupa cum lu indreptà ministrulu a nordului (rusésca).

D. I. Brateanu, Ministru de interne. D-loru, ve marturisescu ca me aflu intr'o positiune fórte dificila respundiendu dlui Carpu. Mai de une-dîle dlu G. Bratianu, cetindu raportulu sectiunei verificatóre, in care pusese óre-cari considerâri asupr'a stârei generale a tierei, disa : Asiá se face, d-loru, sî in parlamentulu englesu sî francesu. Dloru ve spunu dreptu, ca astadi mi-amu adusu aminte de acele cuvinte, de parlamentu englesu, candu amu vediutu pre onor. d. Carpu vorbindu dela tribuna, sî mi-a parutu fórte bine ca tinerimea nóstra se suie la asiá inaltime incâtu ne lasa pre noi asiá de josu ca nu ne mai putemu nici uitá mecaru la tribuna D. Carpu mi-a adusu aminte de parlamentulu englesu, câci in urm'a retragerei lordului Redcliff din ambasad'a dela Constantinopole, partit'a din care elu facea parte, de câte ori voiá sa duca pre ministru la calea politica care o credea cea mai buna, redica la tribuna pre lordulu Redcliff (aplause). Cum insa, dloru, o se urmâmu noi, unu ministru de ieri, cu unu statu mititelu, pre onor. d. pre terenulu pre care se punea lordulu Redcliff in parlamentulu Engliterei ? Déca a-si avea, celu putînu, talentulu de a face unu discursu cá alu dumnealui, care sa remana cá modelu in literatur'a nóstra, dara sî in acést'a suntu fórte josu sî nu potu se amu pretensiunea de a-lu egalá. Prin urmare, o repetu, me aflu in'r'o positiune dificile ; cu tóte acestea voiu cere a respunde.

D. Carpu a inceputu prin a declará, cá sî alti predecesori ai sei, ca vorbesce in numele seu iéra nu alu partitei din care are onórea se faca parte...

D. Carpu. N'amu dîsu acést'a.

D. Ministru de Interne. Dloru, mi pare bine ca onor. d. Carpu dîce ca nu a dîsu asiá, pentru ca celu putînu de asta data se fia constante ca se arunca sentinele cari déca isbutescu bine, déca nu . . . . .

D. Carpu. Me voiu esplicá.

D. Ministru de Interne. Apoi, dloru, onor. d. Carpu n'a fostu generosu cu mine, cu guvernulu intregu, fiindu ca ne-a pusu pre unu terenu care a fostu o surprinsa pentru noi, dsea ne-a anuntiatu alalta-eri ca o sa faca o interpelatiune asupr'a bandeloru de Bulgari sî Serbi cari cutriera Romani'a, sî in locu de acést'a, astadi a venitu sî ne-a trasu politic'a cea mare a Europei, in care noi avemu se fimu cei dintâiu campioni ! Sî totu odata a venitu se faca guvernului unu actu de acusatiune in tóta form'a. Celu putînu trebuie se fia atâtu de generosu, sa ne dea sî nóue tempulu, sa ne gândimu ce trebuie sa respundemu la asemenea acusatiuni cum se esplicâmu inalt'a nóstra orbire ; mai alesu candu d-lui ne-a spusu ce va sa dîca acea orbire, câci ne-a dîsu lamuritu ca, déca aru face-o d-lui, aru fi inalta tradare. Fiindu ca insa o facemu noi, d-sea a avutu politeti'a de a o numí numai orbire.

Onor d. Carpu, mai intâiu ne-a acusatu ca amu insielatu tiér'a, ca amu venitu sub masc'a libertâtiei, sub masc'a egalitâtiei sî a fratiei, sî apoi, in locu de acést'a, amu datu tierei despotismu, amu datu tierei tirani'a, unu regimu de persecutiune, de fratucidu.

Déca nu a-si fi la putere, domniloru, déca aru fi trecutu óre-care tempu incâtu faptele guvernului de astadi se incépa a perí in memori'a d-vóstre, atunci credu ca a-si fi avutu nevoia se viu se respundu. — Dara d. Carpu a venitu numai a face afirmâri fâra sa aduca fapte, sî singurulu faptu care l'a adusu este ca cutare primariu a violatu legea ; — sa dea Ddieu, candu va fi d-sea in guvernu . . . .

Voci: Sa ferésca Domnedieu !

D. Ministru de Interne. Sa nu se intemple alte ilegalitâti decâtu aceea cá unu primariu sa calce legea !

Insa domniloru, tiér'a tóta, sî d-vóstra cari sunteti representantii ei, cari sciti câtu de arbitrariu, câtu de despoticu, a fostu guvernulu actuale, câtu a calcatu principiulu egalitâtiei, acelu principiu pusu asiá de susu de guvernele din trecutu, d-vóstra cari sciti déca guvernulu de astadi a inauguratu o sistema de persecutiune sî a adusu in societate acea ura fratucida, de care a vorbitu d. Carpu, aveti se judecati sî sa ve dati verdictulu d-vóstre,

Voci: Da, da, vomu judecá noi.

D. Ministru de Interne. Eu me raportezu la d-vóstra, cari sunteti representantii natiunei, sî se ve dati verdictulu domniei vóstre. Déca acele care le-a relatatu d. Carpu suntu adeverate, atunci sa ne tramiteti la curtea de cassatiune séu ori unde veti voí. D. Carpu a dîsu insa, ca ne-aru fi iertatu tóte acestea, déca celu putînu amu fi datu Romaniei acelu rolu politicu in afara pe care l'a insemnatu d-lui la tribuna. Dar amu vediutu pe fisionomiele multor'a din d-ni deputati ca acele cuvinte nu au facutu unu prea bunu efectu. Ele au lasatu sa se banuiasca ca d. Carpu când aru ajunge la putere, pentru óre-care avantagie din afara, aru fi in stare se gasésca unu mijlocu cá sa faca intre tóte acele ilegalitâti (aplause).

D. Carp. Nu voiu face nici odatu aceea de care acusu pe altii.

D. Presiedinte. Ve rogu se nu intrerupeti discutiunea, veti intimpiná la cele dîse de d. Ministru in urma.

D. Ministru de interne. Fiti incredintiati, d-loru, ca déca vre odata vomu fi lipsitu la principiulu de libertate, de egalitate, de justitia sî de fratie, amu facut'o din nemernicie, iéra nu cu intentiune. Sî sciti de ce ? fiindu-ca convinctiunea nóstre a fostu, este sî va fi ca numai cu libertate cu egalitate, cu dreptate sî cu frata potu Românii se ajunga in stare d'a puté se faca fatia la tóte nevoile din afara; (aplause). numai asiá unu poporu micu care, in timpu de secle, a fostu bantuitu de privilegiuri, de nedreptate, de neinfratire, póte s'ajunga a se regenera, a dobândi puterea d'a luptá

---

*) In tómn'a anului trecutu am trimisu 2 liste la Brail'a sî Valenii de munte .in Romani'a, facenda apelu catra tinerii de acolo, carii a frecuentatu scól'a nóstra cari, in presinte se afla negutiatori in Romani'a cá sa contribue si densii la bibliotec'a nóstra, si precum am intielesu in Brail'a a si inceputu a circulá sî suntu sperantie bune—

contra tutoru neajunsuriloru, sia-si pestra esistinti'a.

Onorab. d. Carp a venitu pe urma sî a desvoltatu politic'a cea mare a Occidintelui sî a Orintelui; séu mai bine dicendu politic'a Nordului; câci déca d-lui, de pe tribun'a parlamentului Englesu, a vediutu pe Russi'a spre Oriente, noi o vedemu la Nordu; Prin urmare politica ce d-lui a denuntiatu nu póte fi de câtu politic'a Nordului, câcí Turci'a,— mai vertosu cum a presintatu-o domniasea mai odiniórea, - nu póte avea o politica.

D. Carp. a spusu ca cunósce, — negresitu nu dupa acte oficiali ci prin cunoscintiele d-niei-sale intinse cu persóne cari conducu politic'a Europei,— ca cunósce politic'a lumii; si ne-a acusatu ca n'o intielegemu, ca n'o urmamu.

D-loru, nu scimu déca parlamentulu romånu, guvernulu romånu, adeca Statulu romånu, este astadi in aceea positiune in câtu se desemne politicei européne teremulu séu, sî se devia pâna la óre-care puntu chiaru arbitriulu solutiunii ce aru trebui se ié acele cestiuni politici mari a le lumei intregi. Câtu despre noi, nu neamu abatutu nici cu o linie de pe teremulu care 'lu urmâmu de cându amu intratu in arena politica. Amu cautatu necontenitu câtu amu pututu sî cautâmu sî asta-di ca poporulu romanu sa se infratiésca, se 'si desvólte ideile séle, sa se intarésca astu felu in câtu nimine se nu se mai póta face stapânu pe destinele séle.

Insa, d-loru, nu voimu a provocá pe nimeni, ci voimu numai se ne aparâmu cându suntemu loviti, pentru ca nu credemu ca unu statu micu sî teneru póte se faca aliantia', ofensiva sî defensiva sî se adopte o politica agresiva in fatia politicei unei alte puteri mai mari.

Déca avemu simpati'a pentru toti cei cari sufera, pentru toti câti aspira la libertâti, fiindu ca sî noi avemu aceste aspiratiuni; nu tindemu inca sî nici suntemu in positiune de a luá rolulu de a emancipá popórele, pentru ca pâna acum nu neamu emancipatu cu totulu pe noi insi-ne.

Audindu cine-va pe d. Carpu ar crede ca este organulu unei partite care lupta de ani indelungati ca se invinga pe cei ce se opuneau la desvoltarea sî la emanciparea poporului romånu. Aru dîce cine-va ca copilulu care a crescutu suptu suflarea partitului d-lui Carpu, a fostu rapitu de nisce mâne cari voru a-lu inabusi sî, vediendu-lu in acestu periclu, mam'a sea vine sî scóte unu tipetu de durere, cercandu a-lu smulge din ghiarele acelorá cari au facutu causa comuna cu inemicii sei.

D. Carpu, care s'a declaratu singuru tineru, a venitu totu-si a-si insusî acelu rolu greu, la care ómeni d'alta vârsta abiá au dreptulu a pretinde. Fiindu ca d-lui a pusu cestiunea ast-feliu, fiindu ca a provocatu o esplicare, fia-ne permisu a-i aduce aminte ca noi combateamu pe Rusi'a in timpurile cele mai grele, ca o combateamu cu tari'a, cu curagiulu unoru ómeni ce au o convictiune profunda, sî care era conforma cu aspiratiunile tierii intregi.

O combateamu atunci cându Europ'a insa-si nu prea vorbiá cu mare curagiu. voiu aduce aminte ca noi ne-am dusu sî am cochetatu, precum a dîsu d. Carpu, cu Franci'a atunci candu aceea cochetare punea in periclu starea sî viétia nóstra. Cumu crede daru d. Carpu ca ne-am incercá noi adî a deveni inimicii acelora care ne-au aperatu in timpuri grele, pentru a dobândi drepturile nóstre, sî ca ne vomu face nisce instrumente órbe,—pentru ce? — pentru desfiintiarea acelei opere mari la care am luptatu tóta viéti'a nóstra?

Insa, d-loru, pentru ca am luptatu contra Rusiei sî a Turciei spre a ne dobendi drepturile nóstre, atunci cându ele ni le contestau, ni le atacau, este óre unu cuventu ca trebue sa le combatemu sî atunci cându nu ne facu nimicu?

Amu combatutu pe Rusi'a cându ne amenintia, precum vomu combate-o totu déun'a, ca sî pâna acum, cându ne va dá probe ca voiesce se ne sfarame. Daru a o provocá acum cându nu ne da nicí o dovada de inimicitia, aru fi in adeveru o inalta orbire.

D-loru, noi nu avemu sa ne ducemu sa cautâmu cari suntu inspiratiunile, intentiunile fia-cârei puteri in resolvarea cestiunei orientului; noi trebuie sa cautâmu numai a ne pune in asiá positiune incâtu ori-ce solutiune va luá cestiunea orientului, sa se tîna socotéla de noi; trebuie sa ne intârimu, sa ne organisâmu, pentru cá, atunci candu se va desegá acea cestiune, sa putemu avé unu rolu; se scie Europ'a ca este ací unu poporu tare, armatu, organisatu sî care are vointia de a-si aperá esistinti'a sea.

Credu insa, d-loru, ca nu e prudentu, nu numai din partea guvernului, dara nici chiaru din partea unui deputatu, cá sa via, fâra causa bine intemeiata, sî cá representante alu unei partide, sa se suie la tribuna sî se pue in suspiciune un'a din puterile cari au garantatu autonomi'a nóstra.

Nu este nici demnu, nici convenabilu acést'a astadi, câci inca odata nu suntemu in positiune de a provocá pre nimenea. Candu insa vomu fi provocati, déca aru vedea dlu Carpu ca amu facutu concessiuni, ca amu datu mân'a cu cutare séu cutare putere, atunci póte sa céra dela camera sa ne acuse sî chiaru sa ne condamne. Ve aduceti aminte d-loru, ca asta véra dintr'o simpla mesura politienésca, de ordine publica, care se aplica in tóte tierile din lume, contr'a vagabundiloru, s'au gâsitu din nenorocire romåni de rea vointia cari au redicat'o la inaltîmea unei cestiuni politice, sî au revoltatu astfeliu contr'a Romaniei intréga Europ'a. Acum fiindu ca acea vina incepe a se secá, vinu sî radica cestiunea bulgaro-serba. Sî amu scrisori, d-loru, cari mi facu cunoscutu ca nu suntu agentii straini cari esploatéza aceste intrige, ci chiaru dintre compatriotii nostri . . . (Va urmá.)

Varietâti.

*** **Alegere de deputatu in Sabiiu.** La alegerea mai angustra din 19 l. c. reesî G. Capp cu 682 din 1148 voturi. Cele-lalte le capetà afara de 7 Dr. G. Lindner.

*** (**Balu stralucitu.**) Nobilimea din Bucovin'a, sî anume Cavalerii, voru dá la 6/18. Fauru 1868 in localitatile hotelului „de Moldovia" de aicea unu balu stralucitu, care va face epoca in cronica carnevaleloru Bucovinei. Tóta lumea eleganta este preocupata de elu sî acést'a cu dreptu cuventu. Câci dupa câte ni s'au impartasitu din isvoru autenticu, nu remâne indoiala, ca elu va dá probe de unu gustu distinsu sî de unu talentu stralucitu de arangiare alu Comitetului Ingrijitoriu compusu de cavaleri din cele dintaiu familii din tiéra sî anume de Presiedintele Georgiu Popoviciu, de Vicepresiedintele Baronulu N. Mustatia sî de D. D. Grig. Aywas; G. Schmolsci, I. Costin, Baronulu V. Capri, I. Lupulu, M. Grigorcea, A. Buhentalu, C. Aslan, Dr. I. Zot'a. Spre a nu micsiorá placerea surprinderii ne vom margini a descoperi aicea numai atâta, ca paretii Salei spatióse de jocu voru fi peste totu imbracati cu materia alba adjustata cu auru. O gradina de iérna va variá frumséti'a priveliscii Salei luminate alu giorno cu multe sute de lumini. Logile pe'ntru spectatori, straformate in alta gradina de iérna, voru marí placerea prin o infatisiare incântatória, pecându dóue orchestre se voru schimbá necontenitu intru esecutarea celoru mai nóue piese de musica de jocu. Ordinile de jocu, comandate dela Paris suntu fórte gustuóse sî elegante. Nu este pentru acést'a de mirare, déca lumea eleganta, atâtu cea din apropiare câtu sî cea din departare, asteapta cu nerabdare balulu.

Participarea urmeadia prin invitare din partea Comitetului, balulu fiindu de Societate restrânsa. Multe familii din tinuturile de susu ale Moldovei primite in generalu aicea totu de-a-una cu bucuria sî anume fórte dorite la acestu balu, precumu sî unu numeru insemnatoriu de familii din Galiti'a suntu dejá anuntiate.

Credemu de a fi indatoritu pe Sotietatea cea buna de peste hotaru, signalisându atentiunii sale o festivitate pompósa, precum nu socotimu ca se va prilegí asiá de curându alt'a asemene in partile acestea. Mai avem a adaugí ceea ce este mai frumosu despre balulu acest'a sî-'lu recomânda mai multu decâtu tóte simpatiei bunei Sotietati, adeca scopulu lui celu prea laudabilu: **ca venitulu curatu dela acestu balu brilantu 'lu au destinatu nobilii arangiatori cavaleri in folosulu Sotietatii române literarie din Bucovin'a.**

*** **Publicare.** Conformu cu § 30 din statutele societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a romåna din Bucovin'a Comitetulu a decisu, cá adunarea generala sa se tîna in 5/17 Fauru 1868 la 10 óre de diminétia in sal'a magistratului din Cernauti.

Subscrisulu in puterea § 21 p. 1 din statutele societâtiei conchiamandu adunarea generale pe numit'a dî, are onóre a invitá la acést'a pre toti membrii societâtiei sî compatriotii nostri, cari dorescu desvoltarea scopuriloru de cultura ale acestei societâti. Siedintiele adunârei suntu publice.

Programulu ei va fi precum urméza: 1) Raportulu Comitetului societâtiei despre lucrârile sele dela 11|23 Ianuariu 1867 pâna la finea aceluiasi anu; 2) Raportulu comitetului societâtiei privitoriu la conclusulu adunârei generale din 11/23 Ianuariu 1867, despre infiintiarea unei catedre pentru studiulu istoriei natiunale; 3) Raportulu comitetului societâtiei pertractandu conclusulu adunârei generale din 11/28 Ianuariu 1867, in privinti'a infiintiârei filialeloru societâtiei; 4) Alte propuneri sî discursuri scientifice sî literarie; 5) Incuviintiarea bugetului societâtiei pre anulu 1868; 6) Alegerea Presiedintelui a vice-presiedintelui sî a Secretariului societâtiei conformu §§. 15, 16 sî 32 din statutele Societâtiei. 7) Alegerea membriloru comitetului conformu §§ 15, 16 sî 32 din statutele societâtiei. Cernauti 15 Ianuariu 1868.

Presiedintele societâtiei: **Georgiu Hurmuzachi.** Secretariulu societâtiei: **Leo Popesculu.** „F. s. d. B."

Nr. 17—2

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Forasiesci, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.;

b) in naturalii: 10 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 100 ponti de clisa; 50 ponti de sare; 12½ ponti de lumini; 8 orgii de lemne unu lantiu de livada sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestr'a petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviinti'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pana acumu sî portarea loru morale sî politica; sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pana in 7|19 Martiu a. c.

Caransebesiu 25 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 14—2

EDICTU

Toma Dumitru din comun'a Vurperu, n Scaunulu Sibiiului, care **de 9 ani**, cu necredintia au parasitu pre legiuit'a s'a sotie **Ana Morariu**, totu din dîsa comuna, sî Scaunu, au pribegitu in lume, sî nu se scie loculu ubicatiunei sale, prin acést'a se provóca, ca in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatie, sa se presentedie, inaintea subscrisului Foru Matrimonialu, cu atât'a mai tare, caci, la din contra, se va decide incaminatulu procesu matrimonialu, sî in absenti'a lui, la intielesulu S. S. canóne ale bisericii nóstre gr. orientale:

Sibiiu 1. Februariu 1868.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Tract. Sibiului alu 2-lea.

Ioann Panoviciu
Protopopu:

19—1

EDICTU.

An'a Ioann Bizdidénu din Brasiovu, carea de 3 ani de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu **Nicolae Ioann Boghin 'a** totu din Brasiovu, fâra a se scí loculu petrecerei sele, este prin acést'a citata, cá in terminu de nóue luni de dîle dela datulu presinte, sa se infatisiedie inaintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra, sî fâra de dens'a se va decide in intielesulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or. divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu 1-a Februariu 1868

Iosifu Baracu.
Protopopu I. alu Brasiovului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 2 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 13. ANULU XVI.

Sabiiu, in 15|27. Februariu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 317—1868

Publicatiune.

Din partea Directiunei cartii funduari se face cunoscutu: cumca localisarea pentru intemeierea cartiloru funduari, din 1-a Martiu incepundu, continuative si in urmatórele comune alu comitatulu Clusului se va interprinde: Berindu, Maskas ungurescu, Chintau, Papfaleu, Feiurdu, Teutiu, Feleacu, Fenesiu romanu, Sasz-lóna, Hidegszamos, Hévsamos, Egerbegy-romanu, Samar'a (Kis-kapus) Dongó, Panik, Sztoln'a, Nierti'a, Bercea, Restoltiu, Bogdana, Czudu, Niresu, Cutiesu, Babgiu, Fildu de mediolocu, Fildu de susu, Hodisu, Huta-Egeriste, Sebesiu-micu, sî Csucsa.—

Aceia posesori daru, care in mai susu amintitele comune posedu ceva posesiune, se provóca: a se infatiósi'a in antea commissiuneloru la pertraptari desbateri precumu sî la localisare, spre apararea drepturiloru sale, s'au in persóna, ori prin unu plenipotentiatu cu atatu mai tare, câci la din contra comissiunele cârtii funduarii, dupa instructiunele prescrise, pe spesele aceloru, voru denumi unu representantu; cu care vor avea a fini pertraptârile.—

Clusiu 20 Februariu 1868.

Directiunea cârtii funduari.

Politic'a fapteloru.

In tempuri asiá de grele cum suntu ale nóstre, amu dîsu, nu demultu, e greu cá cine-va sa se póta tîné neintreruptu la inaltîmea, de unde sa póta predomní situatiunea intréga. Cu deosebire insa va fi greu, candu politisatoriulu va fi predomnitu de o fantasia sburdalnica, carea i infatîsiéza din situatiune numai partea poetica, iéra pre cea reala, pre carea radîma greutatea i-o perde din vedere. Unii sciu, altii iéra audîmu, ca casatoriele resultate numai dupa intipuiri poetice, a rare ori suntu fericite. Caus'a va fi multimea lucruriloru sî necasuriloru celoru multe, cari scoboru pre omu din regiunile fantasiei, la realitatea cea mai prosaica. Sosindu la acest'a sî vediendu visatoriulu, ca cele de mai inainte in adeveru erau numai visuri, intra disarmoni'a simtieminteloru produse de deceptiune (insielaciune), mai târdiu insa, candu vede ca, in ilussiunile sele nu s'a pregatitu cu nimic'a pentru starea cea adeverata a lucruriloru sî acum nu e in stare a face nimic'a pentru sine, câci póte nu are cu ce, séu póte nu e deprinsu, — intra deprimatiunea sî in fine desperatiunea. Ce póte sa faca cine-va in desperatiune, istori'a sî cronicele de totu feliulu, ne spunu in tóte dîlele.

Sobrietatea este asiá dara, carea ne conduce, câtra adeverat'a stare a lucruriloru ; lânga ea se cere insa ostenéla neintrerupta, pre lânga ea se recere, cá actiunile membriloru unei familii, natiuni, a unui statu sa mérga, precum se invertu rótele unui orologiu. Altfeliu tóte suntu zadarnice.

Societatea câtu de mica aru fi, are lipsa de unu substratu pentru operatiunile, intreprinderile sele. Celu dintâiu trebuie sa fia scopulu, care se fia punetoriulu in miscare, séu motorulu, déca ne vomu serví de o simpla espressiune. Acum vinu mijlócele. Sî nu are o societate, o natiune, unu statu scopu ? sî nu-i stau mijlóce la dispusetiune ?

A fostu tempuri de totu nefericite, candu ide'a societâtiei erá de totu reu intielésa. Erau atunci numai unele clase de ómeni, cari se privea pre sine de ómeni ; pre ceia-lalti ii privea mai putinu de câtu pre sine sî pentru cá cei dintâiu sa se póta sustîné in prerogativele loru, impedecau pre cei din urma sî dela cugetulu, ca sî ei suntu ómeni si sî ei au a se ingrigí de fericirea loru. Amu repetîtu de multe ori, ca procedur'a acést'a si-a isbanditu cumplitu asupr'a societâtiei omenesci.

Referintiele acele cari impartiau societatea in domnitori sî domniti au incetatu. Dara ferberea pâna candu elementele aceste eterogene sa se póta apropiá unele de altele, decurge de 20 ani sî inca nu si-a terminatu procesulu.

A predice, in impregiurâri de aceste, pre ani séu seculi inainte viitoriulu e fórte greu, dara déca ne vomu dá silinti'a a cunósce starea lucruriloru dupa firea loru, apoi celu putînu cu probabilitate ne putemu face o intipuire sî despre venitoriu.

In tierile nóstre — ne restringemu pre câtu ajunge natiunalitatea nóstra in marginile statului nostru,— traimu cu feliurite natiunalitâti, cari din trecutu, mai multu séu mai putinu, a adusu in presentu niscari privilegii, niscari prerogative. Tóte striga dupa egal'a indreptatire ; insa vedemu, ca natiunea magiara sustîne nobilimea in starea ei privilegiata de mai inainte sî i lasa dreptulu de alegere netiermuritu de nici o mesura ; serbii ceru egal'a indreptâtire, dara aru vrea cá sa nu se lapede de privilegiele, cari bisericesce le asigurá in trecutu órecare preferintia ; sasii inca voru egal'a indreptâtire, dara unu teritoriu esclussivu natiunalu, cu jurisdictiuni esclussivu natiunale, cu avere propria natiunala esclussiva, pentru aceea totu voiescu, cá sa tréca sî in bratiele venitoriului.

Precum vedemu lupt'a este sî interna in sinulu fia-cârei natiuni, pentru ca fia-carea aru vré progresulu, dara nu se póte deslipí fâra cu lacremile in ochi, de „bunetâtile" trecutului. Aceste natiuni sa ni le intipuimu, cá sî acei recruti imbuibati, cari au sa mérga a se luptá pentru patri'a comuna, unde insa pentru ordine trebuie sa se desbrace de totu particularismulu loru de acasa, dara fiiindu ca acel'a erá „bunu" in intielesulu loru, nu se potu despârti de elu. Legile disciplinei insa i face in scurtu tempu egali, ii uniforméza nu numai dupa esterioru, dara sî in spiritulu loru, pentru ca numai asiá potu fi buni de a intempiná pre inimicu.

Inimiculu nostru comunu e necultur'a, pre carea impreuna trebuie sa o alungâmu. Spre scopulu acest'a trebuie sa se uniformeze sî drepturile nóstre, cá fia-care sa se póta desvoltá egalu sî tîné pasu la lupt'a cea mare contra intunerecului. Aici amu ajunsu asiá dara la scopulu comunu.

Mijlócele trebuie sa se puna in aplicatiune de fia-care individualitate natiunala. Ele au sa fia substratulu luptei sî asiá dara dela puterea loru aterna castigulu invingerei.

Dara cari sa fia aceste mijlóce ?

Câte ramuri a desvoltatu vieti'a popóreloru pâna in dîu'a de astadi suntu totu atâtea mijlóce, incependu dela cele mai de josu pâna la cele mai de susu. Agricultur'a, industri'a, negotiulu sî inteligînti'a preste totu, fia-care si are loculu seu in sîrulu acestoru mijlóce. Pentru ca unele liferéza materia altele intelectualitatea ; tóte suntu insa necesarie pentru constituirea vietiei unui poporu sî tóte contribuie la inflorirea unui statu.

Cine se póte radicá acum la pusetiunea din care se scie apretiuì, impregiurarea acést'a, dovedesce sobrietate sî calculéza cu fapte reali viitoriulu poporului seu. Cine scie face apretiuirile aceste va avé sî mesur'a adeverata pentru judecarea folóseloru sî periculiloru, cari suridu unei natiuni sî amenintia pre o natiune sî dupa mesur'a acést'a sî de natur'a acést'a va fi sî judecat'a venitoriului.

Noi amu fi fericiti candu nisuintiele nóstre nu aru fi nici decum straine de aceste consideratiuni. Noi amu fi fericiti candu in o procedere conglasuitóre amu pasî, o repetîmu, cá o trupa bine organisata, pre tóte punctele insîrate mai susu. Terenulu nostru sî candu aru fi putinu, câtu aru fi aru fi siguru. Elu aru fi o positiune din care sa avemu prospectulu neinsielatoriu pentru inaintare.

Avemu esemple din seculului trecutu sî din celu de fatia, candu popóre cu trecuturi lungi, dara in cari nu s'a bagatu in séma decâtu numai emotiunile simtiementali, cari le-au fâcutu sa-si pretiuiésca puterile pré multu sî periculii sa nu-i védia, sî a fostu reu pentru unulu sî pentru altulu.

Eata dara prospectulu unei politici, carea nu radîma pre alta decâtu pre lucruri de acele, care in adeveru nu infatisiéza munti de auru, care are multa ostenéla si truda prosaica in sine, dara dela carea, pusa odata in lucrare, ne promitemu mai multu, pentruca radima pre lucruri faptice. Pre acést'a noi amu numí-o : politic'a fapteloru.

Evenemintе politice.

Sabiiu 14 Februariu.

In delegatiunea senatului imperialu a fostu interpelatu dlu de Beust despre afacerea cu pasapórtele Hunoveraniloru, carea se dîcea prin diuarie, ca a datu ansa la reclame din partea Prussiei. Dlu de Beust a datu declaratiuni, cari a multiamitu pre delegatiune sî cari a fâcutu impressiune buna sî in Berlinu.

Din Orientu, dupa o linisce de vre-o câte-va dile iéra incepu a se respandi sciri neliniscitórie sî cari descriu situatiunea de asiá, cá sî candu interevenirea puteriloru apusene nu aru fi avutu nici unu efectu.

Turci'a vrea sa armeze populatiunea mahometana intréga. De alta parte vrea sa publice tóte actele diplomatice cari privescu insul'a Cret'a.

Delegatiunea ungurésca.

Sectiunea pentru esaminarea bugetului armatei au fostu de credinti'a ca numai prin stabilirea unoru principie corespundietóre sî economisirea dorita se aru puté ajunge. Din partea sectiunei amintite s'a cerutu mai antaiu ca servitiulu activu in armata se fie numai de 2 ani, dar in decursulu acestoru doi ani soldatulu se nu capete concediu de a merge pe acasa. S'a cerulu mai departe reducerea statului presentu alu armatei. Acésta propositiune cadiù dupa ce ministrulu Andrássy dede unele desluciri detaiate, referitóre la situatiunea presenta. Perczel cere ca militi'a se faca juramentu a tiené constitutiunea.

La acest'a respunse Andrássy ministrulu ca militi'a are sa jure supunere si ascultare catra superiorii sei sî catra monarcu, iéra la constitutiune jura monarculu insusi sî atata este destulu. Cu privire la institutele de instructiunea militare a recunoscutu ministrulu ca suntu fórte reu organisate, sî insusi si-a propusu a introduce reforme adenci taiatóre. Membrii delegatiunei si respicara dorinti'a cá sa se reinfiintiéze Ludoviceulu (academi'a militara ungurésca) din Pest'a.

Spesele fortificatiuniloru si ale edificatiuniloru erariali militare suntu preliminate in bugetu la 2,600.000 fl. v. a. Pensiunele militari se urca peste 11 milióne fl. v. O suma intr'adeveru fórte mare, sî carea nu potù a nu face impressiune a supr'a delegatiloru. Ministeriulu observa acést'a cercustantia sî nesui a o mai netedî prin aceea ca va intrebuintiá pe pensiunati in diferite posturi, pre câti numai ii va poté. Delegatulu Perczel nu vré se recunósca cumca pensiunile aru avé caracteru de „afaceri comune" pana candu ministeriulu nu va dechiará cumca sî honvedii se voru provedé cu pensiuni din acel'a-si fondu. Aceste pareri ale lui Perczel precumu sî cuventârile tienute de delegati Várady sî Ivánka privitóre la formularea acestei propuneri silira pe ministrulu Andrássy a se dechiará in meritulu causei acestia.

Dupa deslucirile date din partea lui Andrássy, majoritatea se marginí a esprime urmatórele dorintie, cá : 1) ministeriulu sa se deoblege a i aplicá pre toti cei pensiunati, câtu moralminte sî fisicesce mai potu serví ; 2) inca estimpu sa se faca o lege nóua de promovare sî de pensiunare, cá sa nu fia silit a-i promová sî pre cei neapti, numai pentru ca au multi ani de servitiu, cari apoi ajungendu la gradu inaltu sî ceru pensiunarea. Despre invalidi, veduve sî orfani s'a doritu cá sa se gatésca unu prospectu Kuhn ministrulu de resbelu le promise tóte respicatu. Pensiunile se votara. Despre granitiele militari s'a recunoscutu in unanimitate necessitatea d'a le desfiintiá, sî spre studiarea causei sa emisu o subsectiune de 4 insi: Maniu, Fülöp, Trefort sî Lator, caror'a din partea guvernului li s'a datu ginerariulu Zastavnicovici.

In urm'a dorintiei respicate de catra sectiunea insarcinata cu bugetulu militariu, de a scí separatu statulu regimenteloru unguresci, s-au asternutu din partea ministrului de resbelu in siedieti'a din 17 Fauru o aretare mai detaiata despre numerulu regimenteloru unguresci sî croate aflatóre in armat'a c. r. austriaca. Subsectiunea in caus'a judetieloru sî auditoriateloru militare sî da parerea ca acesti'a potu incetá spre usiurarea bugetului. Acést'a incetare aru fi folositóre sî pentru militari. Subsectiunea pentru vicariate asemenea se esprima pentru incetarea superiorateloru delanga comandele generale, ridicarea posturiloru preotiesci de la institutele de invatiamentu, incetarea capelaniloru castrensi dela artelerí'a, pioniri, venatorii imparatesci. Pentru ceilalti capelani castrensi are a se intrebuintiá norm'a pentru predicatorii protestanti, va se dica preotulu nu va fi legatu de regimentu, ci de garnisóna, sî va avea se ingrijésca de credinciosii sei intr'unu cercu otarâtu.

Subsectiunea pentru alimentare sî montura. Acést'a reportéza cá alimentarea sa o provéda industriasi privati. Materialulu lu va esaminá 7 comissiuni. Subsectiunea pentru ergelia este de parere ca acoperirea lipseloru de cai pentru statu sa se incredintieze concurentiei industriasiloru privati. In siedinti'a de 18 Fauru a. c. sectiunea de 16 desbate veniturile armatei. Sectiunea otaresce mai inainte de a lua rubric'a acést'a la desbatere punctuale, a face ministeriulu 7 intrebâri in privinti'a funduriloru militari la care ascépta respunsu pâna in 20 ale lunei curente, sî anume in privinti'a Ludoviceiului, a gardei nobile, sî a stipendieloru, apoi inca urmatórele : cum se are cu detragerile din salariele oficieriloru, cari dela Mari'a Teresi'a incóce se intemplà spre a se creá pensiuni din ele ? Cum se are cu sumele intrate dela 1849 incóce platite sub titlu de substituire in armata. Cum se administréza rescumperârile dela militia. In siedinti'a de 19 Fauru subsectiunea emisa in caus'a granitieloru militare se marginesce a constatá ca acésta institutiune si-a perdutu bas'a de a mai esistá ne mai fiindu corespundietória recerintieloru de fatia.

Sabiiu 14 Fauru (Dela universitatea natiunala). Siedintiele universitatiei natiunale, carea se afla adunata din tomna, sunt parte secrete parte publice. Din cele din urma amu referitu sî noi ce amu crediutu mai de interesu pentru publiculu nostru.

In tempulu din urma, dela propunerea dlui dep. alu Mercurei Ioann Hani'a, cá sa se ajutoreze Gimnasiele din Brasiovu (celu romanu gr. or.) sî Orestie (magyaru ev. refor) cu câte 5000 fl. subventiune anuala sî dela proiectarea unoru mesure pentru imbunatatîrea agriculturei sî redicarea industriei putinu s'a mai intemplatu. Pentru septamân'a trecuta a fostu pastratu, ca comissiunea insarcinata cu ajutóriele amintite sa afle ca nu pote da pentru gimnasiulu din Brasiovu mai multu decâtu 3000 fl. sî acést'a pre lânga conditiunea, ca numai pâna cându dominiulu din Districtulu Fagarasiului va fi in mânile natiunei sasesci. Parerea acést'a e impartasita acum cu scaunele sî districtele fondului reg. cá sa se pronuntie asupr'a subventiunei sî asiá sperâmu ca preste 2 luni vomu afla déca gimnasiulu romanescu din Brasiovu va primí séu ba vreo subventiune. — In aceeasi septamana a avutu universitatea siedintie viforóse, cum pote nu s'a mai pomenitu. Partidele politice sasesci a datu o espressiune forte marcata contrarietâtiei din sinulu loru. Objectulu desbaterei a fostu o representatiune catra Majestatea Sea, la propunerea deput. Mercurei dl. Trauschenfels, prin care sa se dea protestu contra pensiunarii comitelui natiunei sasesci Conradu Schmidt. *) Partid'a conservativa **) carea era pentru representatiune, in foculu ei cu care a luatu parte la desbatere, a intrebuintiatu chiaru sî cuventulu de „tradare“ contra celeilalte pârti.

Déca judecá omulu viforulu celu mare in desbateri, impartirea sî clatinarea votantiloru la primirea propunerei, apoi trebuie sa simta o nesigurantia in procederea natiunei sasasci. Cea mai resoluta consecuinti'a o a doveditu deputatii Brasiovului, carii cu tóte ca li s'a datu instructiune de la cerculu loru sa voteze pentru representatiune nu au vrutu, ci mai bine au demissiunatu Nu asiá deputatulu dela Orestie Schuller. Acest'a mai anâtiu se deschiara serbatoresce pentru representatiune, iéra dupa vre o câtevá minute spune ca densulu a primitu instructiune sa voteze contra ce a sî facutu cându s'a pusu lucrulu la votu.

Românii s'au abtinutu dela votare. Cu tote acrste propunereá s'au primitu cu 10 contra 5 voturi sî representatiunea contra pensiunarei comitetului are ca urmeze.

Cergidulu mare 7/19 Fauru 1868. Din Octobre a tr. de cându esista Diet'a dela Pest'a, totu asteptâmu in tóte dîlele sî in tota ór'a ca dóra ne va sosi vreunu articulu de lege favoritoriu despre cestiunea nationalitatiloru, in care se ne putemu vedé sî noi, scump'a nóstra natiune egalu indreptatita, in tote drepturile cetatiene sî politice, dupa cumu purtâmu sî greutâtile sî contribuimu la tóte chieltuielile scumpei tilenóstre patrii, pe vechiulu nostru pamentu.

Dupa atât'a asceptare, ce altu ne sosesce ce dobindimu? nu alta, fara ca drepturile nóstre strabune, egal'a indreptatire sî fratietatea, pe dî ce merge, suntu calcate in picióre, sî maltratate, de catra fratii nostri magiari.

In vér'a trecuta in urm'a dispusetiuniloru, ministeriului ungurescu, adunanduse Comitetulu Comitateuse spre restituirea sî alegerea oficialiloru, de totu rangulu, dela supremulu Comite in josu, pe cându comitetulu nostru a comitatului Cetate de Balta s'au adunatu in D. Sz. Martinu. Aici apoi dupa alegerile ce au urmatu, fiindu fratii magiari in maioritate neau despoiatu, de toti judii tractuali de nationalitatea nóstra. Pe cari din ani 1861 iamu avutu, si in loculu loru au alesu totu de nationalitate magiara, afara de cerculu Ernotului. Cerculu nostru Tirimi'a mare, fiindu intregu locuitu totu de români, afara de doue comunitâti, mestecate, sî acestea majoritatea români, sî unulu, Satulu nou, numai este magiaru, saru fi cuvenitu dupa egalitate, dreptate sî fratietate sa avemu totu solgabirae de românu. Sî totusi pe lânga totu dreptulu neau alesu sî in cerculu nostru sz. birau de unguru, pe Dnulu Horvath Albert, din Csepou, care nice limb'a poporului nostru tieranu, nu o cunosce, numai forte putinu sî reu.

Dara ce lucreza acum'a numitului Dlu sz. birau? In tóte comunele române, unde numai unu magiaru se afla, pe romani ii au lipsitu pe toti din postulu de notariu, sî au pusu de unguru, numai acelea comune au remasu cu notariu de romanu, unde nu au fostu nici unu picioru de unguru. In comun'a Sascudu, numai unu magiaru singuru se afia sî acela numai de doi trei ani casatoritu acolo, dupa un'a veduva nemesioica, sî lau pusu de notariu comunale; pe fostulu On. Dnu. Alesandru Valerianu, lipsindulu din postulu seu de notariu lau pusu colectoru, sesi bata capulu cu samadasiulu, pana nu va mai puté.

Ce au facutu in comun'a Cergidului mare in 20-a Ianuarie n. esindu la fatia locului numitulu Dnu. sz. birou spre a luá in séma ratiociniulu Judelui satescu dupa fiinirea acelui'a esindu bine atâtu Judele, câtu sî notariulu si-au datu dimisiunea, iéra poporulu intregu luatu unanimu au strigatu, ca ei nu primescu dimissionarea nice unui'a, ci se remaie atâtu Judele câtu sî Notariulu precumu au fostu, ca loru altii nu le trebuiescu. Dnulu szolgabirou inse nu au voitu a primí dechiaratiunea acést'a a poporului, ci leau demandatu a esi afara din casa, sî dupa aceea venindu in luntru unulu câte unulu ii au pusu se votéza; Esindu ómenii cu totii afara fiindu sî vremea noptii pentru ca au fostu inseratu, parte mare sau dusu acasa din ómeni (fiindu sî flamindi sau dusu la cina) si numai oparte au mai remasu.—

Cumu au decursu votizarea? aprindiendu din causa noptii doue lumiuâri pe mésa, au disu se merga omenii spre votare, iara in luntru in casa dintre inteligentia nóstra romana, dora nice din ceialalti romani neinteligenti, nu au ingaduitu sa remana nici unulu in casa, demandându-le se iése afara cu toti si dicandu ca numai ei singuri vreu se scie cumu curge votizarea, pe connationalii loru iau lasatu pe toti in casa pâna sau finitu votisarea precumu pe Nemesiulu Perlaki Sandoru, pe Talnai Elekni, gazd'a casei cu muiere cu totu, adeca pe

---

*) S'a facutu amintire de pensiunarea acést'a in nr. 11. T. R.

**) Cauta sa ne folosimu de espresinnea acést'a, pentru ca ambe partidele sustinu ca suntu deakiane; asia dara Altsachseni vomu numi conservativi si pre Iungsachsen liberali.

FOISIÓRA.

GALERIE DRAMATICA

de

TIPURI CONTIPURANE

SURUGIULU.

(Cântecelu comicu.)

(„Convorbiri literarie“)

Teatrulu represinta o posta din Moldov'a. In fundu bordeele surugiiloru; in stang'a grajdiulu; câtev'a carutie sî hamuri pe lânga pareti; in mijlocu o fântâna. La râdicarea cortinei se aude in apropiere chiote si pocnite, pe urma glasulu surugiului strigându dupa grajdiu:)

Ha, ho! tbrrrr. Eata-ne la posta, ard'o foculu sî pe celu care o tîne... Hi... la imasiu copii.., acolo ve asceapta hambarulu cu orzu... hi glóba... (pognesce cu harapniculu)

(Intra pe scen'a surugiulu cu poturi de aba, ilicu de postavu cusutu cu gaitanuri, chinga de curea bâtuta cu tinte sî palarie cu cordele. Elu se opresce lânga culisa sî dîce:)

Audu, cocóne? daca-i lunga post'a de'nainte?.. Ba nu... ea câtu cole, o palma de locu, o fuga de calu... N'ai apucatu a porní bine sî ai sî ajunsu (in parte) intr'amurgulu.

(Vine in fati'a publicului, catând in fundulu palariei.)

Ean sa vedemu ce bacsisiu mi-au aruncatu boerulu?.. O jumatate de carbóntia?.. Crisiu elu!. A fi vre-e-unu ispravnicu de cei noi cari le dîcu perfectu... E grabitu s'ajunga la tactu, de aceea lasa bacsisiuri bune. Totu ispravnici noi sa dee Dumnedieu, caci daca 'su dati afara din slujba, carbónti'a scade câtu unu fifirigu. Nói surugii judecâmu omulu dupa bacsisiu sî nu dâmu gresiu nici o data cu chiteala.

Cându vedu o drosca nóua, noutia
S'unu teneru mândru lucindu in ea
Miscu la róte, sa fugi Dulutia...
Carbónti'a vine pe urm'a mea,

Ear de-i trasur'a cam harbuita,
Daca-i drumetiulu rosu pe la cotu
Sî cu sprincéna posomarâta,
Manu pe tánjala numai de-unu zlotu.

De-i vr'o careta inchisa bine
Cu o duduca s'unu coconasiu.
Domolu la hopuri ca in urma vine
Dragoste dulce s'unu galbenasiu.

Ear daca este vre unu radvanu mare
Cu o pareche cam dosu la dosu,
Le tragu o sfinta de struncenare
Câci me ascépta unu banutiu rosu.

Ori cum sa fie, cându mergu in cale
Cu de-alu de-ai nostri, nu me caescu
Câci vorb'a ceea: totu cale-vale
Ese bacsisiulu mai omenescu.

Ear din pecate, de'mi vine rendulu
Sa ducu vr'o capra s'au vr'unu jidanu
La pravalisiuri ei culcu de-arendulu
Câci platescu numai unu gologanu

Cu tóte aceste putinu imi pasa
Fie ventu, plóe sî calea grea,
Fie sioseoa dreasa, nedreasa,
Când suntu calare lumea-i a mea!

(isi aprinde luleaoa) Hei Dómne!.. de 20 de ani de cându suntu in poste ce de mai fapturi de ómeni amu mai vediutu! Câti Domni cu alaiu am purtatu, cându se suia pe scaunu sî dupa siepte ani —hait... maziliti!... totu eu i-am dusu, inse fara alaiu!.. Câti ministri mândri la inceputu sî mai pe urma cu nasulu cadiutu... câti deputati cu Unirea, ciocoi vechi de-a Regulamentului, sî câti ciocoi noi de-a Conventiei, sî Rusi sî Nemti sî Turci, de tota semintia,... caci biata Moldova nóstra a fostu drumulu celu mare a strainiloru... Ea e tiara de jacu, satulu lui Cremine, fara câni sî fâra jitari!.. Na ca s'a stinsu luleoa... (scapara).

Imi aducu aminte, cându cu Nemtii.. am plecatu o data c'unu bietu capraru, iarna pe vicolu... siontisiorulu erà numai in mundirasiulu lui celu albu si tremura, sermanulu ca de nabadaici. I se facuse nasulu piparusiu sî obradiulu patlagea venata.

Pasztohi Iosef fiindu ca in Cas'a lui s'au facutu votisarea, pe Notariulu din B Besineu Majai G . . . sî pe conducatoriulu Gendarmiloru iarasi de Nationalitate mágiara, pre acesti'a pe toti ia lasatu a fi fatia la votidiare iara pe noi pe nice unulu nu. Mergandn acuma omenii, care au mai ramasu de nu au mersu acasa unulu câte unulu in luntrulu la votizatu, si au datu votulu toti la fostuln Jude Acs János si la fostulu Notariu Vasilie Dragosiu, afara de putintei Individi contrari, sî conrupti prin beutura.

Dupa finirea voturiloru, mergendu cu totii in casa, au cetitu voturile, fostului Jude, Àcs Janos fiindu magiaru, au avutu 72 voturi, Notariulu nostru, Vasiliu Dragosiu 32, iéra Pasztoti Josef gazd'a casei 49, mecaru ca elu nici nu au fostu alesu intre candidati, nici vorba nu au fostu cá sa-lu aléga cine-va, prin urmare, dupa dreptulu de majoritate totu elu au remasu notariu. —

Jude-ce acum on. nostru publicu cetitoriu! Ce dreptate? egalitate? sî fratietate? ne facu fratii nostri magiari, sî ce putemu asceptá dela ei, candu comunitatea nóstra, Cergidulu-mare de candu esista, sî au pusu parulu românulu in ea, au avutu totudéun'a antistele seu de românu, sî antisti'a comunale prin ei s'au administratu, inainte de 1848 sub robota sî de atunci incóce sub absolutismu sî pâna in presente totu prin noi românii s'au administratu deregatori'a comunale politica.

Acum avemu trei Nemesi in intrég'a comunitate, unulu este jude, unulu notariu, iéra unulu este alesu iérasi de câtra ei membru comunalu intre betrâni, candu tînu judecata, ei trei o tînu, acestu din urma, mai are o purtare buna intru tóte, nu póte se dîca omulu nimic'a despre elu, iéra ceialalti doi, judele Acs János, fiindu sub absolutismu vre-o trei ani de dîle cá jude au manipulatu in modu mistificatoriu interesulu baniloru de imprumutu, totu argintu, preste 200 fl. m. c. au trasu pre sermanii ómeni cu esecutia, in totu patrariulu de anu, déca erá datoriu omulu numai cu 1 fileriu i-lu tragea esecutia 1 fl. m. c. care apoi in 1861 dupa ce au venitu constituti'a sub supremulu Comite Bethlén Farkas au fostu delaturatu, iéra Pasztohi Josef, acum notariulu fostu tîpatu mai de multe ori, fiindu ca notariu in 1861, au fostu lipsitu cá ne aptu, sî mai multe alte; dupa aceea, au fostu colectoriu, pâna in 1864, sub care tempu au amblatu cu contributiunea imperatésca de asiá incâtu la 436 fl. v. a. nu li se aflà capulu, sub densulu au peritu dóue lacate de pre lad'a satésca, in pretiu de 5—6 fl. v. a. pentru care au fostu tîpatu, sî trasu la judecata criminala, déca Maĭestatea Sea bunulu nostru Imperatu sî Rege, nu s'aru fi induratu a dá amnestia la toti acei'a colectori, cari suntu in arestu séu suntu trasi la judecata sa se ierte. Dara apoi alte multe câte au fâcutu, cumperat'au pamenturî sub colectori'a lui dela bietii ómeni, cá sa le platésca darea, pentru ei, bani in mâna nu le-au datu, darea pentru ei pâna astadi nu le-au platitu, pamenturile le folosesce, cu alte datorii private atât'a este datoriu de mai in tóte, dîlele ese afara dela judecatoria, unulu séu altulu, oficialu spre esimare sî zalogire, etc. etc. etc.

Din tr'altele este betrânu, sî mai la usi'a mormentului, sî totusi dlu jude cercuale, cutédia, a-lu pune notariu.

Acést'a-i egalitatea, dreptatea, sî fratietatea fratelui nostru magiaru, candu intr'o comunitate intréga româna preste 1200 suflete totu români, sî nici unulu in dregatoria sî ei trei nemesi de unguru sî toti suntu deregatori.

V. Dragosiu economu
sî cantoru

Pâna ací corespundinti'a. Noi o amu publicatu, fâra a luá solidaritatea inculpâriloru ce se facu persóneloru mentiunate in corespundintia, ce cor. prin pastrea sea pre fatia, nici ca o pret inde. Dóue observâri avemu noi sa facemu sî adeca: fratii magiari nu incungiura sî unde aru puté ocasiunea ce le vine din prerogativ'a ce o au la alegerile de ori ce natura, dupa dreptulu datu nobilimei, sî asiá in locu cá sa contribuie faptice la infratîrea natiuniloru surori, dupa carea ne silesce spiritulu tempului sa nisuimu, arunca prin apucaturi de aceste neincredere sî mai multa intre ómeni sî i atîtia sî mai tare. Alta observare o indreptâmu câtra românii nostri din tóte pârtîle, unde suntu mestecati cu alte natiunalitâti. Românii adeca sa vina dupa atâtea esperintie la o idea mai practica despre egal'a indreptâtire. Dreptulu este acum pentru toti locuitorii de o potriva, cu esceptiunea, carea amu pomenit'o mai susu sî carea credemu, ca diet'a o va delaturá câtu mai curendu, cá pre un'a carea nu corespunde principiului, adeca fundamentului pre carele vrea sa se intemeieze constitutiunea. Insa pentru aceea nimenea, sî prin urmare, nici românii sa nu ascepte, cá egalitatea acést'a sa i-o apere totu strainii. Acesti'a de multe ori, dedati cá in trecutu, voru cautá sa o intrebuintieze numai in partea loru. Atunci insa trebuie protestatu cu legea in mâna sî trebuie cautatu dreptulu pâna la deregatoriele cele mai inalte sî credemu ca nu in zadaru. Pentru ca trebuie sa scimu sî aceea, ca vedemu intre fratii sî surorile unei familii, ca unii vréu cá dreptulu ce-lu mostenescu de o potriva toti dela parintii loru, sa-lu traga mai multu in partea loru. Cei'a-lalti insa incepu procesu sî nu lasa Asiá se fia sî cu dreptulu ce se cuvine natiuniloru de o potriva.

Principatele române unite.

Din siedinti'a camerei dela 1 Fauru.

(Urmare.)

D. Dimonisie. Protestâmu, dle ministru, aceea nu suntu compatriotii nostri, nu suntu români.

Voci: Protestâmu; suntu tradatori!

D. I. Bratinu. Ve intrebu domniloru, vediut'ati d-vóstra, audît'ati d-vóstra, simtît'ati cea mai mica miscare in Romani'a audît'ati de bande cari se forméza cá se tréca Dunarea, sa revólte orientele? . . . .

Voci Nu, nu.

D. I. Bratianu. Audît'ati d-vóstra ce-va despre 70 séu 80 mii de pusci cu munitiunile loru ce aru fi trecutu, dela hotarulu Russiei la marginea Dunarei? Este cu putintia cá ele se fia trecutu fâra cá cine-va se simtia acést'a? — Sciti d-loru, ca au trecutu alta data arme prin tiér'a nóstra, sciti câte precautiuni s'au luatu atunci, sî cu tóte acestea a fostu preste putintia cá sa nu se afle, câci sute sî mii de care nu potu sa tréca fâra a se simti.

Acum, d-loru, se afirma ca guvernulu românu aru fi datu libera trecere unoru arme rusesci in Serbi'a. Puteamu sa o facemu, câci noi n'amu acusatu atunci guvernulu principelui Cuz'a ca a lasatu sa tréca arme in Serbi'a; l'amu acusatu numai ca atunci, candu a datu inlesniri cá sa se armeze fratii nostri, trebuea totu deodata sa ne armâmu sî noi in aceeasi proportiune; nu trebuie, amu dîsu noi, cá cele-lalte natiuni vecine se fia mai armate decâtu noi, câci atunci intentiunea celoru ce le-a inlesnitu armele nu e favorabile nóua. Prin urmare sî astadi ori-ce putere aru cere cá sa tréca arme pre la noi, noi in dreptulu autonomiei nóstre, amu puté otârí ce avemu de fâcutu, amu vedé déca ne vine la socotéla sa le dâmu acésta voia, séu nu. Dara, d-loru, nu ne amu aflatu in positiune de a luá asemenea otârire, câci nici o singura pusca nu a trecutu prin Romani'a. Scirea respandita in acésta privintia a fostu iérasi o simpla inventiune.

Ei, domniloru, candu luptati contr'a unui guvernu séu unui partidu, câutati celu putînu cá loviturile d-v., sa lovésca numai pre acei pre cari voiti ai loví, sî se nu ve isbésca pre d-v. insi-ve, sa mai isbésca Romani'a intréga (Aplause).

Dara cine óre a respanditu in Europ'a, cine a bagatu in capulu tuturoru puteriloru ca suntu bande in Romani'a? Sî candu acést'a s'a fâcutu nu voiu a sci de cine, d-vóstra in locu sa ve radicati toti sî se protestati, câci trebuiá sa prevedeti ca o asemenea acusatiune are intentiuni ce nu potu fi favorabile tierei, ce nu potu fi asicuratóre pentru Romani'a; in locu, dîcu, se veniti toti intr'unu glasu sî se declarâmu ca nu e nici o incercare de armare straina in Romani'a, ca suntemu toti otârîtî a nu tolerá cá puterile vecine se fia atacate de uneltiri seversîte la noi, sî cari ne-aru atrage ur'a loru — d-v. veniti a dá târia aceloru sgomote reu voitóre pentru tiér'a nóstra! Ve intrebu déca e romanésca acésta procedere?

Eu, domniloru, amu iubire sî simpathia pentru tóte popórele nenorocite, dara mai nainte de tóte amu o datoria sacra, sî cá românu sî cá guvernu, se me ingrijescu de esistinti'a nóstra natiunala. (Aplause).

Acésta datoria singura va insemná conduit'a politica, in ori-ce impregiurare,

Onor. d. Carpu a anunciatu cu trei dîle inainte, pre cându guvernulu nu-lu avusese inca, respunsulu ce a datu agintele nostru marchisului Moustier. Ei bine, ce efectu are se produca in strainetate, candu nuvel'a despre acele pretinse bande a plecatu de aici, sî candu pre urma unu deputatu, unu vechiu diplomatu alu Romaniei, (risete) se radica spre a-i dá óre-care valóre, declarându ca guvernulu de astadi s'a aliatu cu Russi'a in contr'a Franciei! Acést'a aru insemná óre-cum, ca noi românii cari

---

—Frigu ti-e, Domnule?

—No, cald, cald saperment?

Daca l'am auditu totu dicandu ca-i e cald mi-am catatu de drumu pana la posta.. cánd acolo ce se vedu? caprarulu meu erá boccea, 'lu inghetiase caldulu lui celu nemtiescu.

D'apoi mai acu vr'o optu ani, aduceam unu Grecusioru in carutia de posta... ruptu sermanulu sî perpelitu de-ti facea mila... Cica venea la noi sa se imbogatiésca sî sa ajunga postelnicu mare. Sosindu la jumetate de posta, elu me 'ntreba in limba lui:

—Mo, surzi! gasimo tievá de muncato la postia?

—Gâsi, jupane cum nu?

—Ma tie gasimo?

—Apoi da!... brandia, mamaliga, ceapa..

— Tie? mamalinga? ah! ah! vah! panaghia mu!..“ sî a lesinetu parpaleculu, batalu concin'a!... Tocmai atunce sosesce din norocire unu altu grecu cu o drosca harbuita, vre unu posesorasiu sau vr'unu simtiaru... dracu-lu scie. Cum ilu vedu cu fesu incepu a strigá:

—Kir Trufanda, vino de-ti invie neamulu.

—Ma tie a patito simpatriot a mea?

—Da sciu eu, pecatele mele?.. A lesinatu pentru ca i-am spusu c'a se mânance mamaliga la posta.

—Mamaliga?... l'ai utîso!

—Eu? fereasca sfantulu!

—Neski, dimiata. Kind te-a intrebat'o de muncare, trebuie se respundi la dimialui: maslinia, limoni, ma nu mamalinga.

Ha, ha, ha, ha, ca n'oiu uita-o câtu oiu trai. Nnmai câtu pomenise simzarulu de masline sî celu lesinatu se puse a suge cu buzele ca unu malacu... ean asia (imiteaza sugerea malacului) sî pe locu a invietu.

D'apoi alta data c'unu Jidanu.. Ce-am mai risu!... ajungendu la strunga 'n dealu, i dîcu in gluma:

—Paremi-se jupane c'o se intalnimu talhari.

—Ei vei! bade surugiu, ce sa facemu, me rogu?

—Scii un'a, jupâne? acoperi-te cu cerga ca sa nu te véda. Jidanulu meu de cuventu, se tupila in fondulu carutiei, ear eu n'am ce face!.. Imi schimbu glasulu sî incepu a strgá: „Stai ma! Ce ai in cârutia asta?

—Ce se am, capitane? Ean nisce stecle stricate.

—Stecle sa fie oare?

—Daca nu me credi, capitane, cearca de vedi.

Atunci apucu o prajina sî jachi peste cerga. Jidanulu face zinichi, zinichi, zinichi, adeca suná a stecla, cá sa se insiele talharii; eu iéar trosc! elu ear zinichi, zinichi; s'asia totu cu trósc sî cu zinich zinichi ne amu coboritu dealulu strungai. De atunci a esitu canteculu ista 'n tiéra. (cânta o arie jidovasca)

Trosc, pliosc, trosc sî jachi si lichi
Ei, vei, vei! zinichi, zinichi.
Eata Leica celu avanu
Care pórta hartiaganu.
Trosc, pliosc, trosc si jachi si lichi
Ei, vei, vei! zinichi, zinichi.
Eata Leiba celu din cusica
Care pórta la drumu pusic'a
Si când vede unu Românu
Armele-si ascunde in fenu.
Si sub cerga scarmanata
Sun'a stecla faramata
Trosc, pliosc, trosc si jachi si lichi
Ei, vei, vei, vei, zinichi zinichi!

Acu strainulu ca strainulu dar cum suntu unii ciocoesi cu matie pestritie, secale-ar semanti'a! ca mare urgie mai suntu pe lumea ast'a. Dealungulu tierei facu parjolu cu bataia... Cica-i voinicía boereasca sa stalceasca unu bietu omu de surugiu ostenitu ca vai de elu, nemancatu, nedormitu, ploatu, arsu de sóre degeratu de frigu, pentru ca i'su caii cadiuti sî nu potu merge in fug'a mare.

(Va urma)

români, d-loru? acei'a cari 20 de ani amu mancatu pânea esilului in Franci'a sî cari ne-amu hranitu cu speranti'a morale ce ne dá Franci'a ca intr'o dî Romani'a o se fia libera; ca noi amu fi acei'a cari ne-amu duce se redicâmu drapelulu in contr'a bine facatórei Romanii.

Póte se aiba ori-ce banueli d. Carpu, dara celu putînu n'aru trebuí sa ne créda lipsiti de ori-ce sentimentu de romanismu, de ori-ce sentimentu de omu, n'aru trebuí sa ne créda ca suntemu cei mai din urma ómeni. Ei dle Carpu! eu candu a-si crede ca unu romanu e astfeliu, candu a-si avé o opiniune atâtu de miserabila de densulu, sî candu acelu omu aru fi guvernulu meu, nu a-si mai stá unu minutu pre acele bânci, in fati'a lui.

Inca odata o declaru, d-loru, avemu datoria, sî simtieminte profunde de recunoscintia câtra puterile bine-facatóre dara acelu simtiementu nu trebuie sa ne faca a redicá contr'a altor'a unu drapelu cu care amu pune in periculu esistinti'a statului românu. Datori'a nóstra este recunoscinti'a câtra acei'a cari au luptatu pentru noi, insa condescedintia pentru tóte puterile cari suntu garanti ale esistintiei nóstre politice. De aceea nu vomu redicá nici unu drapelu, nu vomu face celu mai micu actu care aru puté se supere pre ori-cine; — candu insa cine-va, ori-cine aru fi, chiaru tatalu meu, aru vení sa lovésca in esistinti'a mea nationala, voiu intórce ochii, dara voiu aperá chiaru contr'a lui, tiér'a mea (aplause prelungite).

D P. Carpu. D. ministru a vorbitu de tóte, sî de multe altele inca, cum dîce unu proverbu latinu, insa nu a respunsu la ceea ce voiamu eu. D ministru a vorbitu de terenulu pre care se punea lordulu Redclif in Angli'a, acelu terenu erá totu acela pre care me punu eu astadi, sî d. ministru a avutu dreptate se faca acést'a comparatiune, pentru ca lordulu Redclif se punea pre terenulu afaceriloru tierei sele, sî totu astfeliu facu sî eu. Déca d. ministru a vrutu insa a dîce ca eu suntu diplomatulu partitei mele, n'are dreptate; a aretatu spiritu dara s'a insielatu.

Dlu ministru s'a acatiatu de incidentele cuventului meu sî a respunsu la ceea ce nu trebuie sa respunda; s'a acatiatu de acusârile fâcute de mine in privinti'a politicei sele interióre dara nu ne-a respunsu nimic'a in privirea acusârei ce i-amu fâcutu ca se arunca in bratiele unei politice aventuróse, apoi dlu ministru a mai dîsu ca eu asi dá a intielege prin cele ce dîcu ca a-si fi in stare vre-odata de a inabusî libertâtile tierei mele pentru inlesnirea politicei esterne. Asicuru pre d. ministru ca nici odata eu nu voiu dîce sî nu voiu face ceea ce acusu pre altii ca facu. Ne-a vorbitu d. ministru de convictiunile sele politice; respectu tóte convictiunile, insa nu acordu nici o valóre aceloru convictiuni cari suntu platonice. Dlu ministru pótu se aiba convictiuni ca numai prin libertate putemu sa ajungemu la ce-va, dara atunci l'asiu rugá sa bine-voiésce a pune in aplicatiune aceste convictiuni. A vorbitu de faptele d-sele din trecutu; vorbele d-sele ne-au amintitu pe Scipione, care acusatu odata in senatulu Romei ca a fâcutu cutare nelegiuire in administratiunea sea, nu a respunsu nimic'a in cestiune, pentru ca erá vinovatu, dara a dîsu: In dîu'a acést'a amu scapatu patri'a, aideti la Capitolu se multimmimu Dieiloru. Respunsulu dlui ministru sémena multu cu respunsulu lui Scipione. A mai dîsu ca tóta viéti'a d-sele a aparatu cutare sî cutare idea, dara vorb'a e de cei'a ce face astadi, sî la acést'a doreamu sa respunda.

Scimu, d-loru, din esperiintia ca de multe ori candu ómenii ajungu la putere, la adeverat'a putere la care astadi a ajunsu dlu Brateanu, se prefacu.

A vorbitu de recunoscinti'a ce datorâmu Franciei, unde a mancatu 20 de ani pânea esiliului, dara eu a-si fi doritu cá d-lui se faca abstractiune de persón'a d-sele in cestiunile politice, se nu dica ca pentru ca d-lui datoresce recunoscinti'a Franciei trebuie cá ministru se urmeze politic'a Franciei: in afacerile tierei, cestiunile personali trebuie se dispara; déca politic'a Franciei aru fi vatematóre, prejuditiabile tierei nóstre, nu trebuie sub nici unu cuventu cá noi se o urmâmu.

A spusu d. ministru ca eu a-si fi o sentinela perduta; se incéla d-sea. Candu amu inceputu discursulu meu, amu dîsu ca interpelatiunea mea nu e o fapta a opositiunei, ci unu faptu de opositiune, adaugendu, nu dóra ca amicii mei politici m'aru desaprobá, dara chiaru de a-si face parte din stâng'a, totu i-si fi redicatu acestu incidentu. Cuvintele mele stau la stenografi, sî d. ministru va vedé ca s'a ansielatu dandu-le altu sensu.

Acum intrebarea mea se resumá la urmatórele cuvinte: Avemu indice ca guvernulu actuale tindiendu a se deslipí de politic'a occidentala, tinde a se apropiá de politic'a orientale, sî acestu cuventu e sacramentale primitu cá se caracteriseze politic'a rusésca in opositiune cu politic'a puteriloru occidentale; nu e unu terminu greograficu, cum a voitu cu multu spiritu se releveze d. ministru. Amu voitu cá ministeriulu se faca o simpla declaratiune ca nu se va deslipí nici odata de politic'a urmata pâna astadi, ca atunci candu d. ministru de interne va face ce-va in tiér'a acést'a o va face singuru sî numai cu tiér'a nóstra, sî ca nu va cautá alianti'a nici in drépt'a nici in stâng'a fiindu primejdiósa, sî chiaru atunci candu va fi se declare neaternarea tierei, o va declará singuru. Acest'a e respunsulu care l'amu asceptatu, respunsu care insa nu mi s'a datu.

A mai dîsu d. ministru ce-va despre armarea tierei; armarea tierei, pentru ce? Crede d lui ca armandu-se chiaru tiér'a intrégа, spre esemplu 150,000 ómeni, s'aru puté impotriví veciniloru nostri déca acesti'a aru voí sa ne cotropésca tiér'a? Déca nu crede acést'a pentru ce atunci sa se impuna tierei sarcine zadarnice, sarcine cari nu potu fi productive? Apoi d. ministru a aruncatu sî o acusare, séu mai bine disu o insinuatiune la adres'a mea; a dîsu: intielegu cá strainii se vorbésca de afacerile nóstre, dara nu intielegu cum unu românu vine, sî ne vorbesce aci de trebile nóstre. Totu acést'a dîcea sî ministeriulu francesu lui Favre, candu acest'a spunea ministeriului ca cestiunea Messicului nu póte se aiba decâtu o rea solutiune, o solutiune in detrimentulu Franciei, sî guvernulu ii respundea atunci ca se compromitu interesele Franciei déca cine-va redicá glasulu contr'a politicei guvernului. Nu e asiá, d-loru. Candu voiu vedea, candu voiu crede ca se face reu, voiu avé curagiulu totudéun'a a dîce ca se face reu; voiu anuntiá primejdi'a fâra se cautu déca cuvintele mele voru gâsí aprobatiune séu nu, fâra sa me intrebu déca trecu de tradatoriu in ochii dlui ministru: consciinti'a e singur'a mea norma, sî putînu i-mi pésa de aplausele séu de desaprobârile tribuneloru.

De aceea, mai repetu, d. ministru aru fi pututu sa ne dispense de trei pârti din cele ce a dîsu, de óre-ce nu avea intru nimic'a a face cu ceea ce amu spusu eu. Ceea ce amu doritu se sciu, amu precisat'o sî la acést'a asceptu respunsu.

(Va urmá).

Varietâti.

⁂ Majest. Sea a sositu in 24 Fauru n. in Pest'a. Petrecerea nu se scie câtu va durá.

⁂ Diet'a Ungariei se va deschide in 9 Martiu n.

(Universitatea in Ardélu). Cu conducerea academiei de drepturi din Clusiu este insarcinatu consilariulu gubernialu prov. Iacobu Bogdan. In privinti'a redicârei acestei academie la universitate au primitu deja Gubernulu regescu provocarea, de a asterne câtu mai ingraba la locurile competinte opiniunea s'a referitóre.

⁂ (Petitiune in contra monopolului de tabacu.) Comitatulu Bihorului dupa primirea ordinatiunei ministrului de interne referitórie la vendiarea tabacului pre sub mana, s'a adresatu ministeriului de finantie prin o representatiune, in carea recunósce ca monopolulu de tabacu care acum e legiuitu sî face o parte insemnata a veniturilor de statu, de-o cam data nu se póte sterge far' de a nu causá dauna considerabile in economi'a statului; considerandu-se inse ur'a ce o are poporulu fatia cu acést'a dare, se roga a se face cu urgintia pasii cuviintiosi pentru ca sa se inlocuesca prin un'a alta dare mai ecuitabila. „Feder.“

⁂ Bucuresci 19 Februariu. Faim'a din nou respandita privitóre la unu projectu de maritagiu a Principelui Carolu cu principéss'a de Leuchtenberg este nefundata.— Principele au adresatu o scrisóre aspra la Constantinopele, privitóre la referatele cele alarmatórie a unoru agenti turcesci despre purtarea regimului romanu. In 21 ale curentei regimulu au asternutu camerei dóua projecte de lege care privescu la organisatia curtei de casatiune sî la organisarea inarmarei tierei. Ambe projecte fura primite cu aclametiune.—

⁂ Cetimu in „Cronic'a genovese“ din 11 Ianuariu: „In siedinti'a familiaria a societâtiei Arteloru care s'a tînutu in 6 curentu, d. generariu Dufour a fâcutu o comunicare in privinti'a Piramideloru Egiptului, asûpr'a cârei'a vomu reveni, in aceeasi siedintia a vorbitu inca d. George Sionu, dela Bucuresci, vechiu judecatoriu la curtea de apelu sî directore de ministeriu in Romani'a, mai cunoscutu cá poetu sî literatore. Elu a interesatu fórte multu pre numerosulu seu auditoriu, prin diferite comunicâri, asupr'a podului lui Trajanu, asupr'a drumuriloru fâcute de acelasi imperatu (dintre cari unulu se indreptá spre Prutu sî cela-laltu spre Varsovi'a), asupr'a óre-câroru conditiuni geologice ale unei pârti a Romaniei, sî asupr'a bogateloru vase de auru, gâsite la Petrós'a, cari au fostu tramise la espositiunea dela Parisu, cá unu specimenu alu anticitâtiloru din tiéra. Dlui Sionu nu-i pare reu a se face sapâri in Egiptu sî aiurea, dara crede ca s'aru puté studiá cu avantagiu óre-care tieri ale Europei, in cari românii au lasatu urme numeróse ale trecerei loru, sî mai cu séma in Romani'a, vechi'a Dacia, cârei'a ei i au lasatu sângele sî numele loru.“ „Rom.“

15—2 **EDICTU**

Catalin'a Lasleianu din Hondorfu Comitatulu cetatiei de balta, care de 4 ani cu necredintia pararasindusi pre legiuitulu seu barbatu Vasilie Petri totu din Hondorfu, prin acést'a se provóca cá in terminu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedia naintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din potriva se va decide processulu asuprai pornitu sî in nefiintia iei de fatie la intielesulu SS. canone ale Biserici nóstre rasaritene.

Alma, Ianuariu 1868.

Scaunulu protopopescu gr. resariieanu alu Tarnavei de susu.

Ioan Almasianu
protopopu:

Nr. 17—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Forasiesci, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Fâgetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.;

b) in naturalii: 10 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 100 ponti de clisa; 50 ponti de sare; 12½ ponti de lumini; 8 orgii de lemne unu lantiu de livada sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a inzestr'a petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviinti'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pana acumu sî portarea loru morale sî politica; sî astufeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pana in 7|19 Martiu a. c.

Caransebesiu 25 Ianuariu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

19—2 EDICTU.

An'a Ioann Bizdidénu din Brasiovu, carea de 3 ani de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Nicolae Ioann Boghin'a totu din Brasiovu, fâra a se scí loculu petrecerei sele, este prin acést'a citata, cá in terminu de nóue luni de dîle dela datulu presinte, sa se infatisiedie naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra, sî fâra de dens'a se va decide in intielesulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or. divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu 1-a Februariu 1868

Iosifu Baracu.
Protopopu I. alu Brasiovului.

Nr. 18—2 **EDICTU**

Moise Lupu din Gherdealu, carele aprópe de cinci ani au parasitu cu necredinti'a pre legiuit'a lui socie Mari'a nascuta Bacila totu de acolo, fara a se scí loculu aflarei densului) se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle dela densulu de fatia, sa se infatisiedie negresitu naintea subscrisului foru matrimonialu caci la din contra procesulu matrimonialu ce s'au pornitu in contrari se va decide sî in absenti'a lui, la intielesulu s. s. canóne ale bisericei nóstre ortodosse resaritene.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Nocrichiului.

Sibin in 3 Februariu 1868.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru ~~15~~ 14. ANULU XVI.

Sabiiu, in 18 Februariu (1 Mart.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 317—1868

Publicatiune.

Din partea Directiunei cartii funduari se face cunoscutu: cumca localisarea pentru intemeierea cartiloru funduari, din 1-a Martiu incepundu, continuative si in urmatórele comune alu comitatulu Clusului se va interprinde: Berindu, Maskas ungurescu, Chintau, Papfaleu, Feiurdu, Teutiu, Feleacu, Fenesiu romanu, Sasz-lóna, Hidegszamos, Hévsamos, Egerbegy-romanu, Samar'a (Kis-kapus) Dongó, Panik, Cztoln'a, Nierti'a, Bercea, Restoltiu, Bogdana, Czudu, Niresu, Cutiesu, Babgiu, Fildu de mediolocu, Fildu de susu, Hodisu, Huta-Egeriste, Sebesiu-micu, si Ssucsa.—

Aceia posesori daru, care in mai susu amintitele comune posedu ceva posesiune, se provóca: a se infatiósi'a in antea commissiuneloru la pertrapatari desbateri precumu si la localisare, spre apararea dreptuiriloru sale, s'au in persóna, ori prin unu plenipotentiatu cu atatu mai tare, câci la din contra comissiunele cârtii funduarii, dupa instructiunele prescrise, pe spesele aceloru, voru denumi unu representantu; cu care vor avea a fini pertraptârile.—

Clusiu 20 Februariu 1868.

Directiunea cârtii funduari.

Diet'a Ungariei se redechide.

Amu fâcutu dejá in numerulu trecutu cetitoriloru nostri cunoscutu ca la 9 Marte c. n. se redeschide diet'a. Cu alta ocasiune amu amintitu si aceea, ca intre cestiunile ce se voru luá la pertractare va fi póte cea dintâiu cestiunea natiunalitâtiloru.

Abstragemu pentru astadi dela tóte projectele câte s'au publicatu si cari privescu deslegarea acestei cestiuni, dara de alta parte atragemu seriosu atentiunea celoru ce se cuvine, ca o deslegare justa si indestulitória este binefacerea cea mai mare, care se va face.

Suntu atâti seculi de candu omenimea nisuesce neincetatu câtra egalisare; o tînta carea sa arate in fapta progresulu cu carele se lauda de atâtea ori seculuLu nostru. Acést'a insa nu e cu putintia altfeliu decâtu pre lânga o desvoltare libera a fia-câ-rei individualitâti natiunali, fâra umbra de asuprire, un'a asupr'a celei-lalte, fâra picu de cugete reservate de unele prerogative pentru un'a individualitate natiunala mai multu decâtu pentru ceea-lalta. Altfeliu tóte teoriele si doctrinele despre libertate s. c. l. nu voru fi, nisce voci nu numai resunatórie in desiertu, dara respanditórie de neincredere si de nóue nemultiamiri si frecâri stricacióse.

Din aceste câtu de putîne si inca se póte vedé insemnetatea cestiunei ce se apropia. Ea are sa faca epoca in istori'a popóreloru Ungariei, insa epoc'a aceea va purtá insusîrea deslegârei acestei cestiuni, adeca de se va deslegá favorabilu, favoritória, de se va deslegá nefavorabilu, nefavoritórie. Cretiele togei acestui projectu cuprindu in sine multiamire séu nemultiamire, prin urmare, pace séu nelinisce.

Cautandu la numerulu proportiunalu alu natiunalitatiloru din diet'a si la representanti'a aceloru, nu putemu remâné cu totulu indiferinti. In combinarea acestor'a cu proiectele cele ce scimu ca au a fi desbatute si cu altele ce s'a desbatutu vedemu, ca majoritatea are putere de a votá cum voiesce. Noi inse, cari avemu binele comunu dinaintea ochiloru, ne implinimu o datoria mai multu patriotica, pre langa cea natiunala, cându in unu asemenea momentu, gândindune la viitoriu, aducemu aminte aceloru ce forméza adi majoritate in diet'a Ungariei, ca respunsabilitatea inaintea istoriei au luat'o asuprasi, dupa cum amu dîce, mai numai densiii. Totu resultatulu deslegârei acestei cestiuni va cadé dara asupra capeteloru acelei majoritâti, carea asiá dîcandu s'a imbiiatu la respunsabilitatea acést'a mare si care a luatu asuprasi a aduce concluse asupr'a sortiei natiunalitâtiloru ce esistu pre terenulu representatu in dieta.

Deca nu ne incela semnele, apoi credemu a observá ca si in diuaristica magiara, ici si unde apare totu mai bine ide'a despre lips'a egalei indreptatîri. De aru dá ceriulu cá pana in momentulu deslegârei sa se limpediesca si lamuresca si mai tare, pentrucá toti cei competenti se o intieléga pe deplinu si in intielesulu acest'a sa i dea o solutiune.

Barbatiloru nostri natiunali, cari suntu chiamati a conlucrá la destinele poporului românu in representanti'a dietei, le dorimu perseverantia si curagiu, pentru ca sa se pota intorce dupa seversirea laborei cu satisfacerea consciintiei loru, de asi fi implinitu missiunea natiuuala si patriotica.

Evenemintе politice.

Sabiiu 17 Februariu.

„Ung.-Ll.“ primesce dela Vien'a despre o visita a generalului Türr in dilele aceste la Bar. de Beust, urmatórele:

Prinsulu de odinióra de trupele de ocupatiune in Romani'a, carele a avutu a multiamí eliberarea lui numai intrevenirei Angliei, — a fostu introdusu astadi (26 Fauru) prin solulu Italiei revolutiunarie in salónele oleiului din pieti'a balului, din cari (salóne) impartâsiá spiritulu lui Meternich parole reactiunarie la ascultatórele cabinete din Europ'a centrala. Intalnirea e remarcabila si la tóta intemplarea se platesce de a schitiá in cuprinsulu seu conversatiunea, ce a avutu locu cu ocasiunea acést'a. Convorbirea s'a ocupatu in cea mai mare parte cu cestiunea inarmârei. Institutiunea de aperare (armare) inca nu se póte ferí de legea propasîrei, si la deslegarea acestei cestiuni trebuie sa se respecteze nu numai traditiunile ce s'a strecuratu pâna acum, ci si recerintiele spiritului tempului. Inteligenti'a, credinti'a si activitatea duciloru de pána acum nu a fostu de ajunsu fatia cu viforele; trebuie nisuitu dara dupa o imbunatâtire in sistemu, in intregu. Türr se esprimà mai departe ca elu afla cu neputintia o straformare subita (grabósa) a armatei pre base natiunale si elu nu voiesce, cá dupa cum e pacea Europei acum de clatinatóre, armat'a se fia sguduita in temeliele ei. Recomanda cu tóte aceste respectarea natiunalitâtiei la denumirea oficieriloru si introducerea successiva (cu incetulu, cu incetulu) a sistemului de militie (inarmarea poporului). Pentru ceste din urma nu s'a provocatu la o autoritate mai inferióra decâtu la — Radetzky, carele inca pre la 1828 a dechiaratu „constitutiunea si militiele“ de aperatorii cei mai securi ai stateloru. Militiele potu avé o organisatiune natiunala si trebuie sa fia de asiá incâtu in tempu de pace sa supere fórte putinu pre statu si poporu. Introducerea militieloru, dîce Türr e o consecuintia a straformârei politice a monarchiei, si de óre ce Escelenti'a Vóstra a-ti fostu factorulu celu mai insemnatu la acest'a, pentru cá sa ve incoronati opulu, sa inaintati din tóte puterile punerea in lucrare a acestei institutiuni in intréga monarchi'a. Baronulu de Beust carele vorbi despre Germani'a in terminii cei mai caldurosi a incuviintiatu in respunsulu seu necesitatea unui progresu continuu pre calea constitutionalismului.

„Times“ declara, ca Austri'a s'au purtatu cu celu mai mare tactu, fatia cu festivitâtile de curte dela Hietzing, si nu crede, ca Prussi'a va privi ospitalitatea aratata regelui Georgiu din partea curtei din Vien'a, cá unu actu inimicu. Pretendentii suntu in totu loculu reu veniti, insa Prussi'a se va simti destulu de tare prin puterea sea militara cea intinsa si prin popularitatea cea mare a causei natiunale, de a nu luá mai departe in consideratiune cuvintele si actiunele unui principe destronatu. Si in privinti'a istoriei cu paspórtele regimulu prusianu dupa opiniunea lui „Times“ nu aru mai avea de a perde nice unu cuventu mai multu, in meritulu causei acesti'a, dupa-ce atâtu din partea Franciei câtu si din partea domnului d. Beust s'au datu desluciri destulu de indestulitóre si de escusatóriie.—

Scrierile din Bulgari'a suntu fórte turburatórie. Se dice ca Fuad Pasi'a aru fi adresatu o nota regimului romanu in care enumera locurile unde se adunu bande. „Epoque“ garantéza scirea sosita din Orientu, ca insurgentii au trecutu fruntariele Bulgariei, au atacatu si au alungatu avangardele turcesci: Scirea acésta au sositu in 21 Fauru n. sér'a la Parisu.

Se dîce, ca acum se facu din partea Russiei concentrâri mari de trupe la frontier'a Romaniei si agintele rusescu din Parisu fu interpelatu de câtra Marquis Moustier despre insemnatatea miscâriloru acestor'a de trupe, acest'a respunse ca pregatirile acelea suntu necesarie; spre a puté impedecá, cá nu cum-va bandele risipite se calce pre teritoriulu rusescu, si sa le faca acolo incurcaturi. Informatiunea au fostu plausibila, si ministrulu a trebuitu sa se multiamésca cu ea de-si in inim'a sea simte o debitatiune despre adeverulu acest'a. Ministrulu a adresatu cabinetului austriacu si cabinetului englezu o invitatiune la unu protestu comunu la Petersburg in privinti'a precautiuniloru acestor'a. Ca au esistatu bande de insurgenti, acést'a se afirma astadi si din partea Russiei. Pre „N. Fr. Bl.“ de Vien'a o prinde o mirare mare, cá cum evenementulu acest'a au potutu scapá atentiunei consului generalu prusianu din Bucuresti contele de Kayserling, carele nu de multu scrise la Berlinu: ca bandele amintite esista numai in inchipuirea agentiloru austriaci.

„Avenir National“ spune ca regimulu francesu se straduiesce a aduce o invoire intre Regele Italiei si intre Pap'a. Securu este, ca se prepara ce-va fórte ageru, insa despre aceea inca nu s'au decisu, ca óre interventiunea Franciei intre Itali'a si Pap'a va avea locu in asemenea modu cá conventiunea din Sept. séu ca Franci'a are de cugetu de a pune iérasi o conferintia européna pe tapetu. Scirile din Itali'a vorbescu de agitatiuni mari in Scilia si diurnalele amintescu faim'a, ca pe insul'a Malt'a se forméza unu corpu in soldulu lui Franz II. pentru o espeditiune viitóre.

Revista dîuaristica.

„Hazánk“ aduce unu articulu intitulatu: „Pensiunarea comitelui sasescu“ din carele se vede ca si „loial'a opositiune“ dupa cum se esprima, incuviintiéza mesur'a cea provisoria a guvernului si privesce in trens'a intentiuni corespundietórie tempului si contrarie celoru, cari lovescu in fatia principiulu cardinalu alu egalei indreptâtiri, pre fundulu regiu. Spune apoi ca in loculu comitelui alesu prin stâruinti'a birocratiei sasesci s'a asiediatu, pâna la deciderea parlamentaria definitiva, unu individu, carele nu a parasitu nici odata stindartulu liberalu alu constitutiunei din 1848 si carele a remasu totodata credinciosu institutiuniloru proprie a fundului regiu; pre cari institutiuni unii cu atât'a prevenire le-au datu josu incarcandu pre mesele loru sistem'a centralistica-germanisatória. Recomenda poporului sasescu si cetatieniloru celoru de alta limba, egalu indreptatîti, a primí mesur'a acést'a ministrului in linisce si pre lânga acesti'a si acei'a câti suntu convinsi de neputinti'a sustinerei mai departe a privilegieloru sî de lips'a reformeloru. Voru fi unii intre birocratii sasesci, carii voru priví in pasii acesti'a ce conducu câtra realisarea egalei indreptatîri o vatemare de dreptu. Despre barbatii acei'a cari prin cuventu sî fapta au lucratu pre terenulu publicu nu se póte dîce: „despre morti sa nu vorbesci séu nimic'a séu numai bine“ De aceea vorbesce câte-va cuvinte aceloru cari s'aru puté amarí de espunerea politicei tramisului comite in celu demultu meritatu Ruhestand cá de o perdere a unei garantie constitutiunale. Trece adeca la remanerea inapoi a institutiuniloru aministrative sî judecatoresci chiaru sî in amenuntele loru, cari sî astadi pórta semnulu ordiniloru privilegiate, la intregirea comunitâtiloru prin sine sî la magistratele cele cari stau sub dispositiunea celoru alesi pre viétia in scaunele singuratice, dela cari mass'a cea mare a cetatienimei interesate e eschisa sî déca cum-va nu s'aru intemdlá alegerile dietale dupa legile din 1848, atunci acei ce locuiescu pre fundulu regiu, constitutiunea liberala aru fi numai unu romantiu fabulosu. Ori din ce punctu de vedere sa se privésca cestiunea, trebuie sa marturisésca, ca regimulu parlamentariu a cautatu cá sa intrebuintieze „mân'a libera“ ce i s'a votatu de dieta, spre a sparge drumulu prin denumirea comitelui provisoriu sî pre fundulu regiu la transactiunea reformeloru corespundietórie spiritului tempului.

Mai departe amintesce de lipsa de odihna pentru Comitele asiediatu in scaunulu lui Salmeu, carele la 1848 inaintea redoutei clusiane a redicatu flamur'a uniunei sî la finea anului 1849 sî a sî incordatu pena in cancelariele Districtscomandandeloru, apartinendu de acei'a, carii au parasitu mai antaiu Sachsenlandulu, pentrucá sa fericésca pre altii d. e. pre secuii cu servitiele sele. Inculpa pre comitele ca a servitu apoi in sistemulu lui Bach, carele au imbucatu pre comite sî pre universitate sî intréba ca ore pre tempulu acel'a unde era aparatoriulu palatinalu alu constitutiunei fundului regiu sî respunde, ca intre servitorii lui Bach.

Duda alte mai multe dîce ca tote acele insirate despre comite nu le dîce pentru ca sa recriminéze, ci cá sa arate ca in dîlele lui Bach nu a aperatu drepturile sasiloru sî ca sub Schmerling asiá s'a grabitu de tare inainte in câtu prin ultraismulu seu au compromisu caus'a sî pre sine s'a . . .— In dîlele din urma a confessatu dualismulu dara faptele totusi a aretatu ca iaru placé a sacrifica la altariulu Schmerlingianu. Pote ca pentru aceea a dîsu guvernulu responsabilu ungurescu: dupa lucru e dulce repausulu. Locuitorii fundului regiu prin schimbarea aceast'a nu au perdutu nimic'a; de altmintrea garanti'a drepturiloru jurisdictionali nu suntu de a se cautá la singuratici, ci in institutiunile corespundietorie tempului de egala indreptatire.

Perseveranti'a aduce unu articulu intitulatu Austri'a liberala subscrisu G. H. Articululu arata ca Austri'a a rupt'o cu trecutulu sî ca in partea translaitanica s'a datu prin constitutiunea dela 21. Decembre a. tr. o constitutiune mai liberala decâtu a tuturoru stateloru din Europ'a, afara de Elveti'a sî Belgiu. In constitutiunea acést'a pre lânga alte garantie vinu sî autonomiele tieriloru in unu modu mai estinsu cá in trecutu.

Pre lânga tóte bunetatile constitutiunei acestei'a constateza scrietoriulu articulului ca aceea s'a primitu cu recéla. Motivulu lu da in urmatorele:

„. . . . Atâtu pentru unele esperiintie triste facute de câtre elu (poporulu austriacu) in privinti'a stabilitâtiei lucrariloru publice in Austri'a, câtu sî mai cu deosebire pentru pretiulu celu mare, ce ilu costa. Acest'a este dualismulu nefericitu, principiulu constitutiunii avitice maghiare, a caria restatornicire s'a privitu ca conditiune a impacârii imperiului. Eara dualismulu este sinonimu cu despicarea imperiului in dóue jumetati cu totulu diferite, sustragerea Maghiariloru de la o contribuire drépta a Ungariei sî a tieriloru anexate de dens'a la tóte sarcinele statului, sî prin urmare o espunere a tieriloru cislaitane la nisce eventualitâti funeste; este in fine suprematisarea majoritâtii poporului, a doue treimi din locuitori Ungariei, prin Magiari in puterea constitutiunii nedrepte, feudale a regatului Sf. Stefan, eschidiendu pre fratii nostri Români sî pre cele-l-alte natiuni nemaghiare sub felurite preteste de la intrebuintiarea celoru mai scumpe drepturi nationale sî politice.

Deci dara pe câtu suntu drepturile sî libertatîle cele asecurate tieriloru cislaitane prin Constitutiunea din 21 Decembre bine venite pentru acestea sî imbratisiate de câtre ele: pe atâta este dualismulu actualu, in conditiunile lui de asta-di, desaprobatu cu tarie de maioritatea poporatiuneii imperiului. Numai cându voru dovedi Magiarii prin fapte o drépta sî deplina solidaritate cu tierile cele de dincóce de Lait'a in privinti'a tuturoru intereseloru comune ale statului; numai cându vor impacá drepturile de autonomia ale tieriloru anexate cu constitutiunea loru; numai daca isi voru schimbá legile cele nedrepte, respectându fapticu cu deplinatate egalitatea tuturoru conlocuitoriloru nemaghiari cu sine in tóte drepturile cetatienesci, nationale sî politice: numai atunci va avé dualismulu vitalitatate, sî autonomia Ungariei, in proportiunile stravagante de asta-di, viitoru. Câci spiritulu luminatu alu tempului astadi nu sufere lunge resistentie, ci sdrobesce fâra indurare cu indoit'a putere pre cei ce intardie a-lu recunósce.

Acést'a insa privesce dualismulu sî pre aparatorii lui maghiari. Grijia loru este a evit'a, cá sa nu pérda de o data cu densulu sî mai multe altele. Câtu despre noi, noi nu vomu perde drepturile sî libertâtile pactului fundamentalu din 21 Decembre; acést'a aru fi cu neputintia: câci nimeni nu se mai indoiesce, cum ca numai o Austria liberala póte esista asta-di.

Precum pentru tóte cele-lalte tieri ale imparatiei pentru cari este distinata, asiá ne asecura Constitutiunea din 21 Decembre sî pentru Bucovin'a o epoca de desvoltare neimpedicata, ne deschide possibilitatea de prosperitate sî de o cultura mai inaintata dupa perderea amara a multi, fórte multi ani neintrebuintiati in privinti'a acést'a pentru fericirea poporului.

De-sî are Bucovin'a diet'a sea propria autonoma de sî s'au largitu acestei'a acum prin constitutiune cerculu de activitate: totusi am fi doritu fórte multu, a o vedea investita cu prerogative potrivite cu o autonomia mai intinsa a tierii, cu tóte ca suntem departe de a dori pentru Bucovin'a federalismulu, care ar fi mórtea nedipendintii nóstre provintiale, câci indata am fi anecsati.

Dara amu fi nedrepti sî nemultiamitori, déca, uitându-ne impregiurulu nostru sî indereptu, nu am recunósce, ce progresu giganticu am facutu acum, ce drepturi mai am dobânditu! Cu buna séma numai popórele cele demne de ele, cari le vor pretiui, le voru imbratisia si le voru folosi, voru gustá mai curendu sî fructele bine cuventate ale statului de libertate. Câci numai cei ce nu 'si voru perde timpulu, ci, simtindu adevarat'a compatimire cu tiéra sa, voru intrebuintiá tóte mijlócele aflatóre in marginile largi ale Constitntiuneii in folosulu obscii, voru fi facutu fórte multu pentru patri'a sea care le va datori o stare de inflorire sî de fericire! In fine este reservatu prin Constitutiune corpuriloru representative a desvoltá sî a potriví coprinsulu ei cu trebuintiele sî dorintiele loru.

Sa ne aratâmu deci sî noi maturi sî demni de o stare politica atâtu de inaintata: sa dovedimu, ca suntemu demni de libertate; ca meritamu intru adeveru o sórte mai buna, dupa care am totu oftatu, precum sî tóte drepturile sî libertâtile constitutionale, care le-am doritu cu atâta infocare sî cari ne-au sositu asta-di cu imbelsiugare! Câci numai celu ce 'si iubesce sî 'si apara dreptulu seu, numai cine sa respecta pre sine: numai acest'a va fi respectatu sî de câtre altii!“

Trecendu asiá dara, precum vedemu, dela motivulu pentru recél'a cu care se primí dualismulu in Translaitani'a arata prestigiele pentru Bucovin'a din constitutiunea amintita mai susu. Dupa ce recomanda primirea solemna a drepturiloru sî libertatiloru do-

FOISIÓRA.

GALERIE DRAMATICA

de

TIPURI CONTIPURANE

SURUGIULU.

(Cântecelu comicu.)

(„Convorbiri literarie“)

(Capetu)

Mi aducu aminte, acu cinci ani, muri-se biata mamuca, Dumnedieu s'o odihnésca!.. (stergendu-si ochii cu mânec'a camesii) Mi se uda ochii cându me gândescu la ea, draguti'a.

(Aria: Caruti'a postei).

Sermana maica! parc'o vedu inca
Pe patulu mortii mórta zacendu;
Sî cu durere vie, adânca
Ah! simtu din ochi-mi lacrimi curgendu.
Biat'a betrâna ea pentru mine
Avé unu sufletu multu iubitoru
Dioa sî nóptea me catá bine
Si-mi facea traiulu veselitoru.
Ins'amaru mie! mórtea cumplita
A deschisu iute alu ei mormentu
Si de-atunci viatia-mi e totu cernita
C'am remasu singuru pe-acestu pamentu.

Stam lânga biat'a mama sî o jaleamu din fundulu inimei ca erá acum pe aprópe de ingropatu, cându ilu aduce draculu pe unu ciocoiu de cei afurisiti. Toti flecâii erau porniti la drumu; numai eu din pecate me aflamu la posta. Cuconasiulu erá grabitu parca-lu alungau Tatarii din urma; elu vine la bordeiulu meu sî me smuncesce fâra indurare de lânga secriulu maica-mea. In zadaru me rugam sa me'ngadue cá se ducu pe mam'a la grópa.., ticalosulu!... in locu sa aiba mila, elu pune pe arnautulu lui de-mi da vr'o cateva bice sî-i poruncesce sa me croeasca totu drumulu cu unu harapnicu din capra. Dac'am vediutu si'am vediutu, mi-am facutu cruce sî am dîsu in gândulu meu: ajutami dómne sa desbaru lumea de o jivina veninósa!.. sî cu capulu golu pe arsitia sórelui am plecatu.

Se facea nu departe de posta o vale lunga sî repede de nu putea nici carulu desiertu sa cobóre fâra piedeca. Drumulu cotigea pe lânga o prapastia adânca plina de bolovani.. Misca baete!.. se te duci de-a ruptulu capului!... Unde am rapeditu caii la vale, unde am carnitu oiscea spre malu si'ntro clipala cai, trasura, surugiu, arnautiu sî ciocoiu eramu cu totii stalciti sî ucisi in fundulu prapastiei. Arnautiulu si-a ruptu gatulu, ciocoiulu si-a frântu nasulu de a remasu carnu sî chioru. De-atunci nu l'am mai zaritu prin poste.. Elu a prinsu frica sî merge la drumu numai cu harabagii...

Ei! da ce st'au eu de me amarescu cu gânduri pocite. (isi scutura pletele) Piei neluca sî cruce ajuta!.. se traesca surugiulu!.. Nu-i altu Romanu mai voinicu decâtu elu in tiéra.

Surugíu vrednicu! eu totu calare
Dioa si nóptea am traiulu meu,
Alungu necazulu din fug'a mare
Cându me ajunge necazulu greu.
Surugiu ageru! alergu pamentulu
Din puha lunga mereu pocnindu,
Damolu s'au iute, iute ca ventulu
Eu mergu calare totu chiuindu.

(Chiue surugieste sî pocnesce din harapnicu)

Eaca, de pilda, vine o cupea cu o porumbitia alba sî frumósa care-mi dice subtirelu: „Sa me duci bine flecâu“— „Lasa, cuconitia; n'ai grija ca esti cu mine„! — sî imi apucu hatiurile in mana stânga, sî m'aruncu pe siaoa sî dintr'o saritura.. Gata'i? gata!

Miscati baeti!... hi, hi... sa me duceti ca (scena de imitare a unui surugiu la drumu) ventulu sî ca gândulu (pocnesce) Hi breazule, nu te lenevi ca te stricnescu cu sfichiu de focu. (bate cu harapniculu inainte ca si cându ar vroi se loveasca hatiasiulu) Virtosu murgule (se adreseadia la laturasi) nu te lasá pe tanjala ca-mi esti sub mâna (pocnesce delaturi in dreapta). Hi, acum pe siesu cu totii intr'o intinsóre, sa sfirie rotiie, (chiue) Hi-i-i-i zmeisiorii tatii... parca zarescu pe Marinca la coltiulu lumii.. Marinco, fa, sa me ascepti cu alivencii pe cându m'oiu intórce ca ti-oiu aduce unu tulpanu nou. Haide-asiá, copii, totu asiá la copce.. cu totii... deopotriva, frumosu ca ne privesce duduca cea din trasura... numai de ne-aru deochie.. Eaca dealulu inainte... sa ve vedu acu dragii mei... s'o luamu la fuga de valcica ca sa suimu culmea intr'unu sboru o data cu totii pe opinteala... (chiue sî pocnesce) Hi-i-i-i tatuca nu me lasati.. intinde surule... odata breazule, hi... hi... (se sbuciuma cá cum ar sili caii la dealu) Mâncavaru ciórele! hi, perire-ar albinele care oru stringe ceara de facutu luminare celui ce ve are!.. Ha. ho. ha, ho!.. tbrr.. am suitu dealulu.. sa ne mai odichnimu la umbra sî sa ve mai frecu pe ochi.

Surugiu veselu, in câmpu la sóre
Eu câte fete le intalnescu
Preschimbu cu ele glume usióre
Sî chiar din fuga le ametiescu.
Ear când unu dusmanu calea-mi atine
Ei desmerdu fatia cu sfichiu de focu.
Si cându in tiéra anulu nou vine
La fratii nostri urezu norocu.

(Pocnesce ca in ajunulu sfântului Vasilie) Hai, hai! la multi ani cu fericire, sa traiti toti in unire... hai, hai! se ve fie cas'a casa sî mas'a masa!.. hai, hai! Norocu bunu sî veselie, si'mi faceti parte si mie... hai, hai! — (Cortina cade.)

Vasilie Alesandri.

bendite prin constitutiunea dela 21 Decemvre si aduce aminte in vre o catevá cuvinte sî de Transilvani'a sî incheia:

. . . . „Cu fruntea nalta, cu mândria cetatieniloru, ce se numera astadi intre cei mai liberi din Europ'a, sa pasîmu inainte sî sa stâruimu a se implini ce s'au negrijitu multu sî de câtre multi, de susu sî pâna in josu, in biat'a nóstra tiéra; sa conlucrâmu la intemeiarea sî la intârirea regimului libertâtiei in mijloculu nostru, la imbunetâtirea stârei patriei, sî, petrunsi de prim'a indatorire a unui cetatiénu liberu sî a virtutiei cetatienesci: de simtiementulu de legalitate, se infatîsiâmu lumei icón'a cea adeverata a tierei nóstre, sî descoperindu fâra frica sî fâra crutiare in folosulu acest'a, impreuna cu dorintiele, cu nevoile sî trebuintiele obscii, tóte neajunsurile, lipsele sî abusurile,— ori sî unde le-am intimpiná,— sa le tradâmu tribunalului celui mai severu si nepartinitoriu: consciintiei publice, spre a fi indreptate sau spre a fi osindite:“

Delegatiunea ungurésca.

In 20 Fauru in comissiunea de 16 s'a continuatu discussiunea despre rubric'a „venitelorn“ armatei. In privinti'a positiuniloru ce lipsescu in rubric'a de venite, s'a datu acea deslucire cumca lipsescu din acea causa, câci fia-care are o destinatiune speciala sî nu potu compune nici decâtu unu venitu generalu alu armatei. Asiá se are cu fondulu Ludoviceului care din 1857 se administréza de miuisteriulu de resbelu sî a cârui venitu este menitu de stipendie pentru fiii din Ungari'a. Asemenea sta lucrulu cu fondulu gardei nobile unguresci ce constà din 817,725 fl. in hârthii de statu, preste 3000 fl. in bani gat'a, sî intr'unu edificiu. Din venitulu anualu a acestui fondu se provedu cu ameliorâri individii ce au servitu in acésta garda, se acoperu spesele curinte ale gardistiloru unguresci ce sî astadi functienéza, sî se sustîne in stare buna edificiulu gardei, iéra prisosulu se capitaliséza. Totu in acelu stadiu se afla sî fondurile instituteloru militare sî de stipendie.

Cu referire la fondulu pensiuniloru care se datéza dela Mari'a Teresi'a din 1777 despre acest'a pâna la 1802 nu se afla nimic'a, iéra de atunci incóce detragerile fâcute sub titululu pensiunei, s'au intrebuintiatu pentru acoperirea speseloru corente, sî asiá acestu fundu in fapta nu esista.

Fondulu infiintiatu din taxele de substituire sî eliberare dela armata constà din 34 mil. fl. in hârthii de statu, sî se pastréza in cass'a centrala a armatei. Din venitulu acestui'a se provedu acele premie sî adause de salarie cari cu ocasiunea de reangagiâri sî substituiri se contrahéza de câtra statu. Cu introducerea sistemei de aperare, sî cu incetarea lipsei de substitutiuni sî reangagiâri, positiunea acést'a se va puté imbiná cu venitulu generalu alu armatei.

Deslusîrile date sî respunsurile primite au convinsu pre deplinu sî au indestulitu intru tóte pre sectiunea insarcinata cu esaminarea bugetului militariu.

Sectiunea purcediendu la forulu de contabilitate au aflatu unu numeru fórte mare de oficiali de contu adeca 660 de insi; asiá au recomendatu ministeriului simplificarea sî decentralisarea organismului, economisandu-se prin acést'a procedur'a jumetate din spesele recerute.

Raportulu subcomissiunei pentru marina statoresce principie conducatórie, aretandu cumca chiamarea marinei austriace nu este numai de a pâdi interesele comerciului marinu austriacu, ci la casu de lips'a unei aliantie se póta conlucrá cá sotiu insuflatoriu de respectu, de unde caracterulu marinei are a fi eschisivu de natura defensiva. Din acestu motivu sustarea sî desvoltarea marinei nu este nu mai in interesulu monarchiei intregi, ci sî in alu Ungariei.

In 21 Fauru asternù Kerkápoly sumariulu cu a cârui elaborare au fostu insarcinatu. Dupa acestu sumariu se potu face economisâri in urmatórele posturi: 1) La organele concentrate in ministeriulu de resbelu cari mai inainte erau sub comand'a suprema. 2) Oficiolatele ausiliarie ale ministeriului. 3) La comandele generali, dandu unele agende ministerieloru de tiéra. 4) La oficiolatele ausiliarie ale comandeloru generali. 5) Vicariatulu. 6) Auditoriate sî tribunale. 7) Institutele de invetiamentu. 8) Archivulu militiei. 9) „Militär Ztg.“ 10) Generalii aplicati la pré in. curte se capete salariulu de pensiune. 11) Reducerea artileriei, cavaleriei, sî pioneriloru. 12) Reducerea celoru 5 inspectiuni la comissiunea de montura. 13) Alimentare. 14) Fortificatiuni. 15) Incetarea casseloru militarie sî reducerea loru la dóue. 16) Economisâri in facerea prafului, de óre-ce pentru prafulu pusciloru nóue se va cere creditu separatu.

Prin reductiunea comandeloru generale, desfiintiarea comandeloru locale sî contopirea acestor'a cu comandele trupei sî ale garnisónei subsectiunea speréza a economisá aprópe $1/4$ de mil. sî preste acést'a crede a face administratiunea mai eftina, mai simpla, sî mai buna.

Prin reductiunea casseloru militare la dóue, uu'a in Vien'a sî alt'a in Pest'a se economiséza 110,870 fl. v. a. prin redicarea capelaniloru de regimentu si a auditoriateloru 92,222 fl. v. a.

Sabiiu 17 Februariu. Dela universitatea natiunala. Eri s'a tînutu cea din urma siedintia a universitâtiei natiunale. In acésta siedintia avea a se pertractá meritoricu representatiunea câtra M. S. propusa de deputatulu Mercurei Trauschenfels, carea se primesce. Desbaterea, déca se póte numí asiá, a fostu fórte fâra de viétia. S'a decisu mai departe cá dietei sa nu se tramita copi'a representatiunei, ci unu projectu (Entwurf) deosebitu, carele sa se deosebésca incâtu-va de representatiune. Ambe actele insîra unele date privitórie la alegerea comitelui pe viétia sî la aperarea contra calcârei acestui dreptu alu natiunei sasesci.

Deputatii Cohalmului dau unu protestu contra representatiunei sî dîcu, ca ei privescu actele de protestu sî pertractarea loru inainte de sosirea decisiunei pr. in. in modu oficialu, cà unu ce necorectu sî neadmissiveru.

Abrudu 4/16 Fauru 1868.

Amu cetitu in colónele acestui jurnalu, ca in mai multe pârti ale patriei domnesce o iérna grea, sî cumca sî in pârtile muntene ale Abrudului, domnesce o iérna atâtu de mare, incâtu, betrânii nu-si aducu aminte de multu tempu de o zapada asiá grozava, – ba in multe locuri, ometii cei mari au a coperitu casele locuitoriloru, inchidiendu-le sî câlile pre unde i-si manau vitele la apa, — nu sufere nici o indoiéla. Sî cine nu aru crede, ca temperatur'a acést'a nu aru fi mai favoritória sanatâtiei, decâtu cea calda? sî totusi, aici in pârtile aceste muntóse, sî anume in Abrudu, Rosi'a, sî in comunele invecinate, Cârn'a, Ciurulés'a, Soharu, Buninginea, cu deosebire insa in comun'a Abrudu-satu, inca de prin Septembre an. tr. domnesce ból'a asiá numita, langóre (Tiphus) in gradu mare, asiá incâtu aceea astadi au trecutu in epidemia formala.

In comun'a Abrudu-satu, — afara de atinentii, — care numera la 1300 suflete, pre la finea anului trecutu jaceau preste 150 de bolnavi, sî câte 5—6 insi intr'o casa, din acesti'a pâna la finea anului reposara vre-o 50 de insi, sî s'au intemplatu, ca din câte o casa au reposatu sî câte 4—5 insi unulu dupa altulu, cei mai multi insa barbati in etatea cea maibuna, lasandu dupa sine, o gramada de orfani nenorociti, sî in miseri'a cea mai mare; ba mai toti preotii din comunele susu amintite strunciuati de multele osteneli, alergendu dintr'unu délu in altulu de a provedé pre bolnavi cu s. Cuminecatura, sî a inmormentá pre cei reposati — parte mare numai in daru sî din compatimire fratiésca, — molipsindu-se sî ei de acea epidemia, cadiura victima bólei, sî unii reposara, iéra altii sî acum suntu bolnavi, sî in periculu de mórte.

La stâruinti'a D. Admin. protopopescu sî a D. jude de cercu devenindu epidemi'a la cunoscinti'a spect. oficiu de comitatu, ce e dreptu, acest'a nu a lipsitu indata a ordiná la fati'a locului, pre Fisiculu montanu din Abrudu D. Dr. Weis, sî Chirurgulu din Câmpeni, cá sa cerceteze bolnavii, sî se otarésca a impedecá latîrea epidemiei sî mai departe, care au sî succesu pentru câtu-va tempu: ba sî din partea directiunei fondului pisetale din Abrudu, la stâruinti'a D. Fisicu s'au dispusu medicin'a, sî carnea de lipsa pentru baiesi miseri, sî asiá in restempu de vre-o 20 dîle, pre lâuga impartasirea medicamenteloru gratuite, sî a nutrementului necesariu, pre lânga cercetarea bolnaviloru cu deosebita diligintia din partea dlui Fisicu M. Dr. Weis, se suprimase in vatra epidemi'a. Totu in tempulu acest'a ajungendu scirea calamitâtii ce domnesce in pârtile aceste, sî la cunoscinti'a Inaltului Presidiu guberniale, acest'a nu au lipsitu a intreveni, cu unu nobilu ajutoriu de 800 fl. v. a. din cari 400 fl. s'au impartitu in comun'a Abrudu-satu sî atinentiele ei, — iéra cele-lalte 400 fl s'au impartitu in Rosi'a, — impartasîndu-se de acelu ajutoriu vre-o 60 de familii de cele mai misere, in chipulu acest a alinandu-se lacremile multoru orfani nenorociti, câror'a le lipsea sî pânea de tóte dîlele, pentru care fapta marinimósa, aducemu cordiala multiamire sî recunoscintia Inaltului Presidiu gubernialu.

Insa pre candu sperámu a scapá din ghiarele mortiei, eata ca dela anulu nou incóce, epidemi'a erupsa cu o furia sî mai mare, latîndu-se in tóte pârtile, sî pre candu la inceputu epidemi'a trase mai cu séma pre la déluri, acum se coborì la vale, pe siesuri, sî astfeliu in comun'a Abrudu-satului dela anulu nou incóce, in tempu de 30 de dîle, reposara preste 21 de crestini, sî astadi zacu mai multe familii intregi in acésta epidemia, iéra poporulu lipsitu acum atâtu de medicamentele gratuite, sî mai alesu de medicii necesari, sufere cea mai mare calamitate.

Morbulu acest'a devine mai cu séma din lips'a mijlóceloru materiale, a nutrementului sî imbracamintei necesari, adeca: din miseri'a poporului, la munti poporulu e fórte miseru, sî cu deosebire lucratorii de mine, baiesii, din cari se compunu sî locuitorii acestoru comune, neavendu locuri de semanatura, séu altu isvoru de castigu, ci numai singuru baisiagulu, partea cea mai mare cu plata de 2 fl. ce o capeta pre septemâna, din bietulu malaiu incolo nu mai vedi alta bucata, ori leguma câtu-i anulu, iéra ceea-lalta parte lipsita sî de acei 2 fl. numai se légana de fóme sî multele lipse ce o incungiura, sî acést'a miseria inaintéza pre dî ce merge, de óre-ce baisiagulu acum de mai multi ani de dîle, — cu deosebire la noi la români, — au sterpitu cu totulu. Délulu e mare insa gâuritu sî resturnatu in tóte pârtile, ingreoindu-se cultivarea acelui'a sî scumpindu-se materialulu necesariu, precum lemnulu, pravulu s. a. sî astfeliu nu numai nóue celoru cari inca-lu lucrâmu astadi, dara apoi urmatoriloru nostri de siguru nu le mai promite nici unu venitoriu de subsistintia. De aceea aru fi fórte consultu, cá românii munteni, sî cu deosebire locuitorii baiesi, se imbratisiedie cu tóta caldur'a, totu feliulu de meserii, sî industria, sa-si tramita pruncii mai cu multu zelu la scóla, decâtu la caratu de pétra, sa se unésca in cugete sî simtiri spre totu ce e bunu sî salutariu, se nisuiésca a plantá in anim'a generatiunei celei tinere, sinceritatea, concordi'a sî constanti'a. —

Este lucru durerosu insa, ca acum in tempulu acestu constitutiunalu, candu unii se lauda cu atât'a libertate, sî prospecte de inaintare, tocmai astadi, scólele populare se cercetéza fórte ne regulatu din partea tinerimei, iéra salariele invetiatoriloru nu numai nu se platescu regulatu, ci acele suntu considerate mai reu, decâtu cele ale gornicului séu pandurului de satu. Pre tempulu absolutismului pâna sî gendarmeri'a inca avea ordini a se interesá, sî a cautá, déca tinerimea cerceléza scól'a regulatu, séu bá? de aceea aru fi lucru salutariu déca d-nii constitutiunali s'aru interesá mecaru câtu de putînu sî de scóle, mai asuprindu câte odata pre parinti, pentru de a-si tramite pruncii la scóla, cu atâtu mai multu, câci dela cultur'a poporului aterna nu numai fericirea lui propria, ci chiaru sî binele statului. —

In fine, inainte de incheierea acestoru sîre i spre a se impedecá latîrea mai departe a epidemiei, de tiphus, aru fi nu numai de doritu, ci chiaru de asceptatu cá inclit. oficiu de comitatu se binevoiésca câtu mai curendu a ordiná unu medicu bunu sî practicu aici la fati'a locului — insa nu unu chirurgu, — carele apoi se intrevina cu tóta energi'a, sî intielepciunea, spre impedecarea lâtîrei sî mai departe a acestei epidemie atâtu de grósnice, sî infioratóre, aru fi inca de asceptatu sî o colecta de bucate pre sém'a familieloru celoru misere, sî a multimei de orfani nenorociti.

Domnule Redactoru! Sum de convingere ca domni'a tá vei bine voí a dá putîntelu spatiu acestoru sîre, in colónele pretiuitului dvóstre jurnalu.

Alu domniei vóstre.

Unu amicu alu baiesiloru.

Seraci'a putemu dîce ca la noi e generala, dara cu tóte acestea Ddieu unor'a totusi li-a renduitu o sórte mai buna. Câtra toti acesti'a ne-amu indreptá, fia ei ori-unde voru fi sî cine voru fi, sa faca ce-va pentru acei ce sufere cá baremu sa li se amelioreze suferintiele. Déca se facu contribuiri pentnu baluri sî alte petreceri filantropice, cugetâmu ca pentru acei cari se lupta in unu modu asiá infricosiatu cu mórtea, contribuirile voru fi cu atât'a mai laudavere.

Muntenii inse aru trebui sa constitue spre scopulu acest'a unu comitetu, catra carele sa se pota adresá binevoitorii facatori.

Principatele române unite.

Din siedinti'a camerei dela 1 Fauru.

(Capetu).

D. **Ministru de Interne.** Permiteti-mi dloru, — de-sî sunteti obositi, — fiindu ca dlu Carpu dîce ca nu amu respunsu la intrebarea dsele, — permiteti-mi a precisá inca odata ceea ce amu avutu onóre sa ve spunu. Dlu Carpu ne intréba: V'ati deslipitu séu nu de politic'a occidentale? v'ati lipitu de politic'a rusésca? Eu dloru, nu amu nimic'a de dîsu despre dlu Carpu, dara amu vediutu ca suntu ómeni in Romani'a cari credu ca dandu-se de partisani ai Franciei, cu acést'a aru puté sa dea o taria partitului loru. Le spunu insa acelor'a, spunu dlui Carpu ca nici chiaru Franci'a nu cere cá sa fimu lipiti de politic'a occidentale, totu aceea ce ne cere Franci'a este cá românii se formeze o natiune, o natiune insa nu de ómeni nemernici dupa cum a dîsu d. Carpu, ci de ómeni inarmati. V'amu declaratu sî declarâmu ca suntemu recunoscatori in eternitate Franciei pentru ceea ce a fâcutu pentru noi totu deodata insa trebuie se avemu condescendintia pentru tóte puterile garanti, sî chiaru gratiositate pentru toti vecinii nostri. Nu suntemu insa lipiti sî nu voimu sa ne lipimu nici de politic'a occidentului, nici de politic'a orientului, nici de aceea a nici unei pârti din lume; suntemu numai alipiti de politic'a nóstra nationala. Póte cine-va se fia mai deslusîtu decâtu asiá?

Fi-ti incredintiati dloru, ca, fâra a fi nici de politic'a francesa, nici de cea englesa, pre câtu tempu insa vomu urmá o politica romanésca, ne vomu intâri sî organisá in intru, ne vomu armá, acele puteri ne voru tratá cá pre unu poporu viu, sî amici'a sî alianti'a loru nu va lipsí.

Se da cetire órmatórei propuneri:

„Adunarea respingendu acusârile neintemeiata ce se faca guvernamentului Romaniei sî alu câroru resunetu s'a fâcutu interpelatorele, multiamesce guvernului de politic'a sea romanésca sî trece la ordinea dîlei.“

Despre resultatulu ce l'a avutu propunerea amu referitu cu alta ocasiune.

Varietâti.

⁂ D-nu Dimitrie Bratianu, insarcinatulu cu misiune din partea guvernului românu pe lenga guvernulu Austriei, in privinti'a iurisdictiunii consulare, a fostu primitu de M. S. Imperatorele Austriei. Convorbirea a fostu satisfacatóre, sî M. S. l'a insarcinatu a transmite M. S. Domnitoriului amicitiele Séle. „D. Osten“

⁂ (Statistic'a viptimeloru a revolutiunei polonese) „Opinion nationale“ da o statistica despre viptimele revolutiunei din Poloni'a, care este destulu de tragica: juni, omoriti in batalii 33,800, prinsi 1846, deportati la Siberi'a 18,682 esilati in pustiele Uralului 33,790, transportati in Rusi'a europeana 12,566, inrolati in armat'a rusésca 2415, prisonire 31,500, cu totulu 134,212.

⁂ (Sciinti'a naturale sî technic'a) De unu timpu incóce in tóte serile remâne in Parisu publicu multu in piati'a casei sfatului, admirandu o iluminatiune de 4 candelabre, care cu atata splendóre luminéza incâtu celelalte flame de gasu a piatiei aparu numai turbure sî funinginóse, o lumina care aceesi albéti'a si putere o possede cá lumin'a electrica fara de a ne supera la ochi cá acésta. Dupa mesurerile fotometrice puterea luminârei a acestoru laterne e de 60 de ori mai mare decâtu lumin'a gazului ordinariu. Lucrulu esentialu a acestei inventiuni se are in urmatoriulu chipu: din dóua vase diferite se conduce gazu ossigenicu sî gazu idrogenicu asupr'a unei bucâti de varu (pe care se intalnescu gazurile) sî prin procesulu arderei se nasce o vapaia alba. Caus'a pentru ce n'au ajunsu acestu sistemu asi'a multu promitiatoriu la publicitate deja din timpulu lui Drummont este scumpetea de pâna acum a gazului ossigenicu; ca cu tóte ca acestu gazu constitue mai a cincea parte din atmosfera sî la totu foculu ni se ofere gratisu, totusi producerea lui in forma pura au fostu fórte circumstantiósa si nu se potea pune in lucrare fiindu si putinu fructifera. Ceea ce e nou sî meritoricu la inventiunea presenta este descoperirea unei cali practice si eftine de a taiá din aeru ossigeniulu in cantitate nemarginita; carea a succesu acum francului Tessier de Mothay. Prepararea ossigenului en gros nu e numai pentru producerea luminei, ci sî pentru a caldurei de fórte mare ponderositate. Flam'a gazului idroosigenica desvólta cele mai inalte graduri de caldura pana acum cunoscute, cele mai renitente metale, de esemplu platinulu sî otielulu asiá de usioru le face licuide, precum se topesce plumbulu in foculu nostru de carbuni.

⁂ Lumea scientifica. Unirea lui Iupiter cu Venus. De vre-o câte-va dîle se póte vedé (a trecutu R.) la apusulu sórelui, unu spectaculu de cele mai estraordinare sî de cele mai interesante. Doi luceferi fórte stralucitori, mai cu séma acelu ce se gasesce la orientu, se arata in regiunea ceriului unde sórele apune.

Celu mai stralucitoriu din acesti luceferi este Venus, (Vinerea) a cârui stralucire sporesce, sî celu mai micu este Jupiter, a cârui'a stralucire este din contra in positiune de a se imputiná. Suntu vre-o câte-va dîle aceste dóue planete aparu in unu ordinu inversu. Erá Jupiter celu mai departe de sóre sî Venus multu mai putînu stralucitóre, de-sî se gasea in apropiere.

La 18/30 Ianuariu acesti doi luceferi, au sa se unésca pre aprópe unulu de altulu incâtu persónele ce au vedere slaba nu vedu decâtu o lumina unica. S'aru fi pututu fâra indoiéla a-i inchide pre amendoi in câmpulu unei insesi sticle optice, sperâmu ca astronomii observatorului nu voru neglige acésta esperiintia rara.

Este multu tempu de candu o impregiurare a lui Jupiter sî Vinerei, n'au avutu locu in asemenea conditiune de vedere, de megiesie aparenta sî de stralucire, dara acest'a inca nu este totu. Jupiter ce este multu mai putînu stralucitoriu decâtu Venus, nu va intârdiá de a devení nevediutu. Dara dupa tóta probabilitatea, nu va disparé nici cum inainte de a se aretá Mercuriu; se va aretá elu insusi in acésta parte de ceriu astfeliu de bine impodobita. „Septemân'a.“

Nr. 17—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invatiatoriu in comunitatea gr. or. Jen'a, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 52 fl. 50 cr. v. a.

b) in naturalii 10 meti de grau; 15 meti de cucuruzu; 109 Pf. de clisa; 50 Pf. de sare; 15 Pf. de lumini sî 4 orgi de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale-timbrate dupa cuviintia-cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morala sî politica, sî astufelu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pana la 21. Martiu a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 8 Fauru 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiulu.

Nr12—1 **EDICTU.**

Prin care Mateiu Pipernea din Satcelu-lenga Selisce-carele de patru anni si-au parasitu patria sî pre legiuit'a sea socie Mari'a Constantin Dusie totu din Satcelu sî de fatia nu se scia loculu petrecerei lui se provóca prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze innaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva cererea sociei lui, Mari'a Constantin Dusie de prez. 9 Faur 1868 sî fara de elu se va oteri dupa prescrierea ss. Canóne sî asiediementeloru besericesci.

Sibiiu 15 Fauru 1868.

Forulu matrim. gr. res. alu tract. protopopescu alu Sabiiului I.

I. Hanni'a
Protopopu

Nr. 14—3 **EDICTU**

Toma Dumitru din comun'a Vurperu, n Scaunulu Sibiiului, care de 9 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuit'a s'a sotie Ana Morariu, totu din dîsa comuna, sî Scaunu, au pribegitu in lume, sî nu se scie loculu ubicatiunei sale, prin acést'a se provóca, ca in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatie, sa se presentedie, inaintea subscrisului Foru Matrimonialu, cu atât'a mai tare, caci, la din contra, se va decide incaminatulu procesu matrimonialu, sî in absenti'a lui, la intielesulu S. S. canóne ale bisericii nóstre gr. orientale:

Sibiiu 1. Februariu 1868.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Tract. Sibiului alu 2-lea.

Ioann Panoviciu
Protopopu:

Nr. 18—3 **EDICTU**

Moise Lupu din Gherdealu, carele aprópe de cinci ani au parasitu cu necredinti'a pre legiuit'a lui socie Mari'a nascuta Bacila totu de acolo, fara a se scí loculu aflarei densului) se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle dela densulu de fatia, sa se infatîsiedie negresitu inaintea subscrisului foru matrimonialu caci la din contra procesulu matrimonialu ce s'au pornitu in contrari se va decide sî in absenti'a lui, la intielesulu s. s. canóne ale bisericei nóstre ortodosse resaritene.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Nocrichiului.

Sibin iu 3 Februariu 1868.

19—3 EDICTU.

An'a Ioann Bizdidénu din Brasiovu, carea de 3 ani de dîle a parasitu cu necredintia pre egiuitulu ei barbatu Nicolae Ioann Boghin'a totu din Brasiovu, fâra a se scí loculu petrecerei sele, este prin acést'a citata, cá in terminu de nóue luni de dîle dela datulu presinte, sa se infatîsiedie inaintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra, sî fâra de dens'a se va decide in intielesulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or. divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu 1-a Februariu 1868

IosifuBaracu.
Protopopu I. alu Brasiovului.

15—3 **EDICTU**

Catalin'a Lasleianu din Hondorfu Comitatulu cetatiei de balta, care de 4 ani cu necredintia parasindusi pre legiuitulu seu barbatu Vasilie Petri totu din Hondorfu, prin acést'a se provóca cá in terminu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedia inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din potriva se va decide processulu asuprai pornitu sî in nefiintia iei de fatie la intielesulu SS. canone ale Biserici nóstre rasaritene.

Alma, Ianuariu 1868.

Scaunulu protopopescu gr. resariieanu alu Tarnavei de susu.

Ioan Almasianu
protopopu:

Anunciu.

Subscrisulu vinu a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca in 25 Fauru a. c. amu deschisu cancelari'a mea de **advocatu** in Fagarasiu. Rogu pre onor. publicu a me onorá cu increderea sea in ori-ce feliu de procese sî alte afaceri de dreptu, câci eu me voiu nevoí a-i serví sî a-i impliní dorintiele cu cea mai mare acuratetia, sî afacerile incredintiate a le efeptuá in tempulu celu mai scurtu.

Fagarasiu, in 25 Fauru 1868.

Aronu Densusianu.
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 17/29 Februariu 1868.

Metalicele 5%	58 15	Act. de creditu	187 40
Imprumut. nat. 5%	65 70	Argintulu	114 75
Actiile de banca	707	Galbinulu	5 60$^5/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 15. ANULU XVI.

Sabiiu, in 22 Februariu (5 Mart.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 317—1868

Publicatiune.

Din partea Directiunei cartii funduari se face cunoscutu: cumca localisarea pentru intemeicrea cartiloru funduari, din 1-a Martiu incepundu, continuative si in urmatórele comune alu comitatulu Clusului se va interprinde: Berindu, Maskas ungurescu, Chintau, Papfaleu, Feiurdu, Teutiu, Feleacu, Fenesiu romanu, Sasz-lóna, Hidegszamos, Hévsamos, Egerbegy-romanu, Samar'a (Kis-kapus) Dongó, Panik, Cztoln'a, Nierti'a, Bercea, Restoltiu, Bogdana, Czudu, Niresu, Cutiesu, Babgiu, Fildu de mediolocu, Fildu de susu, Hodisu, Huta-Egeriste, Sebesiu-micu, sî Ssucsa.—

Aceia posesori daru, care in mai susu amintitele comune posedu ceva posesiune, se provóca: a se infatiósi'a in antea commissiuneloru la pertraptari desbateri precumu sî la localisare, spre apararea drepturiloru sale, s'au in persóna, ori prin unu plenipotentiatu cu atatu mai tare, câci la din contra comissiunele cârtii funduarii, dupa instructiunele prescrise, pe spesele aceloru, voru denumi unu representantu; cu care vor avea a fini pertraptârile.—

Clusiu 20 Februariu 1868.

Directiunea cârtii funduari.

Afaceri bisericesci.

Sabiiu 19 Fauru.

(A.) „Albin'a in nrulu 18 alu foiei sele publica despre afaceri bisericesci unu articulu, ce cuprinde urmatórele :

Eri in 12|24 Fauru fecera senatorii imperiali din Bucovin'a sî Dalmati'a unu pasu nou in caus'a afaceriloru bisericesci, anume pentru efeptuirea autonomiei bisericei gr. or. garantate prin art. 15 alu legiloru fund. de statu sî regularea afaceriloru administrative. in o adresa, data la man'a ministrului de culte d. Hasner de p. Episcopu din Dalmati'a Stefanu Cnezeviciu sî de senatorii bucovineni Eudocsiu de Hurmuzachi si Samuilu Andrieviciu, demustrându-se de o parte necesitatea regulârii puseliunii bisericii gr. or. in statu, iéra de alta parte nefruptualitatea conferintieloru episcopesci din anii 1850 si 1864 sî se propuse, ca ministrulu de culte din Vien'a dupa o intielegere premergatória cu colegulu seu din Pest'a se puna in lucrare conchiamarea tuturoru episcopiloru diecesani câte cu doi pâna la patru preuti sî mireni alesi de diecesa la o conferintia generala, in carea sa se formuleze dorintiele comune nu numai ale epscopiloru, ci sî ale clerului sî diecesaniloru. Inse ca lucrarile spre scopulu acest'a se cura cu succesu sî fora de amenare, propusera senatorii, ca in ministeriulu cislaitanu de culte sa se denumésca câtu mai curendu unu referinte de confesiunea gr. or. inzestratu cu sciintiele recerute sî pentru timpulu organisarii sa se compuna alaturea o comisiune din preuti si mireni, carea sa se ocupe de prelucrarea materialului referitivu sî formularea propunerilor regimului pentru corpurile legelative. Salutamu cu bucuria acestu pasu alu senatoriloru imperiali si dorindu-i succesulu, pre carele d. ministru Hasner lu promise din partea sa, sperâmu ca sî ablegatii romani la diet'a din Pest'a voru innoí pasulu de mai nainte in asta afacere a vietii nóstre bisericesci sî natiunale. Totu asiá de securu speramu, ca sî clerulu si poporulu de prin diecesele nóstre gr. or. voru sprigini acesti pasi prin adrese sî petitiuni la instantiele competinte. Celu ce doresce succesulu, trebue se arete interesu.—

Pâna ací articululu din „Albin'a“.

Fiindu ca, precum s'au pututu vedé mai susu, Parintele Episcopu alu Dalmatiei sî senatorii imperiali din Bucovin'a staruescu unilateralu prin o rugare la „ministeriulu austriacu de culte, cá acest'a „dupa o intielegere premergatória cu colegulu seu „din Pest'a sa puna in lucrare conchiamarea tuturoru Eppiloru diecesani câte cu doi pâna la patru „preoti sî mireni alesi de diecesa, la o conferintia „generale, in care sa se formuledie dorintiele co„mune nu numai ale Eppiloru, ci sî ale clerului sî „diecesaniloru“, prin urmare, Par. Eppu din Dalmati'a sî senatorii imperiali din Bucovin'a au propusu ministeriului translaitanu rugarea loru nu pentru eparchiele loru, ci pentru intrég'a nóstra Biserica din Ungari'a, Ardélu, sî provinciele austriace, sî acést'a s'au sî fâcutu cunoscutu in publicu prin acelu articulu din Albin'a : pentru accea me aflu indemnatu cá Archiereu a me dechiará : ca eu asiá sciu, ca sinodulu episcopescu alu Metropoliei nóstre române de relegea gr. orientale din Ungari'a sî Ardélu au asternutu locuriloru mai inalte petitiunea pentru de a ni se dá voia spre tînerea unui congresu metropolitanu, cá sa ne constituimu dupa asiediamintele bisericei nóstre, sî ca noi românii din Metropoli'a româna asceptâmu cu doru resolutiunea regésca in privinti'a acést'a, ceea ce, precum sperâmu, o vomu capetá curendu. Sî asiá eu suntu convinsu, ca nu este unu sufletu românu ortodoxu, care s'aru abate dela ide'a unui congresu metropolitanu independinte de ori sî ce alta eparchia sî mitropolia, in favórea acelei projectate conferintie, care prea multu ne-aru impedecá in desvoltarea activitâtiei fatia cu organisarea trebiloru nóstre bisericesci, scolari sî fundatiunali.

Organismulu bisericei nóstre, Domniloru, nu cunósce conferintiele sî petitiunile unilaterali ; sî asiá candu e vorb'a despre regularea trebiloru nóstre bisericesci, trebuie sa consultâmu organismulu bisericei, sî aflându acolo terenulu canonicu, sa purcedemu dintrensulu.

Fratii bucovineni sa aiba bunatate a cetí din lucrârile sinódeloru Bisericei nóstre ardelene din a. 1860 pag. 57—58, apoi 69—71, sî pag. 91—99. sî se voru convinge, ca ei au avutu voia inca la a. 1860. sa tîna sinodu eparchialu spre a formulá dorintiele loru in treburi bisericesci. Fórte bine aru fi fâcutu, candu coreligiunarii bucovineni aru fi stâruitu acum 8 ani pentru tînerea acelui sinodu, sî sa fia pasîtu barbatesce in contr'a celui ce aru fi impedecatu acelu sinodu. Este dreptu, ca conferintiele episcopesci din a. 1850 au remasu nefructuale, dara me rogu de iertare, déca in privinti'a sinodului episcopescu din Carlovitiu in an. 1864, despre care in acelu articulu se dîce, ca aru fi fostu inca numai o conferintia nefructuale, voiu afirmá contrariului, sî adeca, ca acelu sinodu au fostu fructiferu, câci pre bas'a lui s'au resolvitu Metropoli'a tuturoru româniloru de relegea ortodoxa din Ungari'a sî Ardélu. Sinodulu acest'a au fostu fructiferu, câci s'au tînutu cu observarea organismului bisericescu, din contra conferinti'a episcopésca din an. 1850 dela Vien'a, fiindu abnorma sî anticanonica, au remasu nefructuale. Me temu, cá nu cum-va sî projectat'a conferintia se aiba aceeasi ursita, cá cea din an. 1850.

Coreligiunarii nostri din Bucovin'a sî Dalmati'a suntu sî astadi in cea mai mare abnormitate cu trebile loru bisericesci ; ei se tînu de Metropoli'a Carlovetiului in urm'a absolutismului politicu, dara nu usuaza drepturile, ce se cuvinu loru in acea metropolia, insa nici in eparchiele loru. Carlovetiulu la a. 1860, precum dovedesce petitiunea lui Raiacici sî Masirevici, se nevoiá a cucerí pentru totudéun'a eparchiele române din Ardélu sî Bucovin'a prin stapanirea politica, ne vrendu a avea grija de observarea institutiuniloru bisericesci ; acesti doi Archierei serbi cu focu sî cu totu feliulu de gesticulatii dîceau Parint. Eppu Eugeniu din Bucovin'a in dóue conferintie tînute din 28-lea si 30 Iuniu 1860 la Vien'a, la care amu luatu parte sî eu, sî DD. Mocioni sî Bar. Petrino, — ca averea bisericei bucovinene o voru trage la Carlovitiu. Óre puté-va negá Par. Eugeniu acestu adeveru, séu cestu de alu doilea, ca au respunsu negativu Archiereiloru serbi ?

Sî fiindu ca Archiereii acei doi serbi au fâcutu petitiune maiestatica pentru subordinarea perpetua a eparchieloru române ortodocse din Ardélu sî Bucovin'a ; pentru aceea sî noi românii, eu, DD. Mocionii sî Petrino amu asternutu petitiunea contraria la Majestate, la care au urmatu, resolutiunea maiestática din an. 1860 :

I. cá sa se tîna unu sinodu de Eppi la Carlovetiu, care va avea a consultá despre trebile obscesci ale Bisericei nóstre din tóte tierile Maj. Sele, sî apoi dorintiele sî propunerile sele pre canóne bine documentate a le asterne la Maiestate ; II, ca cu deosebire voi'a Maiestatei Sele este, cá sinodulu acest'a, la care au a luá parte sî Eppii din Ardélu, Bucovin'a sî Dalmati'a, despre aceea sa consulte, sî sa faca Maiestâtiei Sele cu privire la prescrierile canonice — propuneri intemeiate, cumu suntu de a se regulá referintiele ierarchice, pentru cá sî cerintiele sî interesele bisericesci ale româniloru gr. orientali se fia respectate dupa cuviintia“. Ear dupa hârthí'a ministeriului austriacu de cultu din 30 Sept. 1860 nr. $\frac{14721}{469}$ sta in voi'a Eppiloru din Ardélu sî Bucovin'a, a ascultá mai inainte de a merge la sinodulu episcopescu din Carlovitiu, parerea sî dorintiele dieceseloru loru. Eparchi'a nóstra au sî tînutu adunarea eparchiale, dara nu sî eparchi'a Bucovinei. — (Vedî mai pre largu in actele sinodului ale Bisericei nóstre ardelene din a. 1860 pag. 57—58.)

Aceste precedinte momente arata, ca fratii bucovineni, au a stâruí in continuitatea resolutiunei maiestatice din an. 1860 pentru licenti'a celebrârei unui sinodu eparchialu, sî acolo a regulá in intielesulu constitutiunei genuine a bisericei nóstre ortodoxe trebile loru bisericesci, scolari sî fundatiunali, sî sa se lase de petitiuni unilaterali, déca vréu, cá câtu mai curendu sa scape de sub absolutismu, carele institutiunile canonice ale obscescei nóstre biserici i-lu osandescu !

In fine rugarea bucovineniloru, cá sa aiba barbati de relegea nóstra la ministeriulu austriacu de cultu, este fórte justa, câci pan' acum se ajutoreaza ministeriulu austriacu de cultu in trebile nóstre bisericesci cu consiliulu unui barbatu de relege straina din acea simpla causa, câci acest'a au scrisu dóue opuri sî un'a brosiura despe unele objecte ale bisericei nóstre, insa n'au cercetatu, ca óre suntu acele scrieri fundate séu bá.

Adeverulu espusetiunei mele se documentéza cu brosiur'a acelui barbatu strainu, unde dîce pre pagin'a titulei : „Als Manuskript gedruckt zum amtlichen Gebrauche. (Tiparitu cá manuscriptu spre intrebuintiare oficiala). Fi-ti cu paza fratiloru bucovineni, cá nu cum-va sa ve treziti târdîu ; desvoltati activitatea vóstra spre a ve folosí de influintia sî votu, ce ve da Biseric'a, sî de care nu ve póte lipsí nime, câci vocea maicei nóstre biserici ve striga : ca nu sunteti straini sî nemernici, ci cetatieni sânti sî de aprópe lui Dumnedieu, ziditi fiindu pre temeli'a Apostoliloru sî a Prorociloru, fiindu piétr'a cea fundamentale insusi Christosu, intru care tóta zidirea s'au fâcutu, sî se desvólta intr'o biserica sânta in Domnulu, intru care sî voi frati bucovineni ! Ve ziditi spre locasiulu lui Dumnedieu in Duhulu !

Pressa libera.

Dóue estreme suntu in cari cade lumea in privinti'a opiniunei publice. Odata dice ca trebuie tiermurite opiniunile ómeniloru, cá nu cum-va acele sa devina pré indrasnetie sî amestecandu-se in tóte lucrurile, sî in care nu le pricepu, sa stârnésca confusiuni sî sa paraliseze lucrârile cele mai salutarie.

Alta data iéra pretinde cu totu adinsulu libertate de opiniuni, dara ea nu cauta a studiá lucrurile acele despre cari opinéza, ci sî forméza o judecata a priorii, intocm'a cá sî unu calapodu sî apoi ce intra in acel'a e bunu, ce nu, nu.

In fati'a acestoru estreme barbatii de statu mai in tóte statele europene mai intâiu sî au dîsu: „sa tiermurimu, pentru cá sa simplificâmu lucrulu.“ Lucrulu insa nu s'a simplificatu, ci s'a nadusîtu pre unu tempu sî pre dedesuptulu apasementului de tiermurire s'a desvoltatu de multe ori feliu de feliu de maracini, cari au crescutu mai multu decâtu aru fi doritu ori-ce omu cu cugete bune sî curate sî in locu de a suprime reulu, elu a crescutu numai mai cu imbelsiugare sî mai amenintiatoriu. Revolutiunile nu isbucnescu asiá desu in state cu press'a libera, ci in cele unde press'a e apesata. Lucrulu naturalu, ca pre candu opiniunea este impedecata de a se manifestá in publicu, ea apuca pre câli suterane. Pre aceste câli insa trece, cá la ori sî ce lucru ce se face in ascunsu, sî multu reu, carele, candu se rumpu catusiele impedecatóre ajunge la atât'a desvoltare intre ideile cele bune inadusîte, incâtu reulu invenineza sî binele.

In Franci'a press'a erá fórte tiermurita pân la revolutiune, dara tocm'a acést'a a pregatitu in ascunsu atâtea escentricitâti, incâtu candu a ajunsu libertatea opiniuniloru s'a dusu aceste pâna la asurditâtile cele mai periculóse. Francesii mersera cu libertatea cea ametîta prin apasementulu de mai inainte, pâna a alungá divinitatea din Franci'a sî a se inchiná unei femei cá representantea ratiunei (mintiei).

In tiér'a nóstra, unde la prim'a vedere se aru fi parutu cui-v'a, ca a domnitu o libertate mare, fiindu religiunile cele mai „liberale“, religiuni recunoscute de statu (recepte), au domnitu o rigurositate pâna la persecutiune in privinti'a pressei pâna la 1848. Tóte cârtile pâna sî cele bisericesci (cu deosebire romanesci gr. or.) trebuiá sa tréca prin o censura. Urmarea aici nu a fostu cea din Parisu sî Franci'a, pentru ca avemu altu poporu, cu altu caracteru, dara cu tóte aceste necultur'a in care s'a crescutu sî intunereculu in care s'a tînutu poporulu din Transilvani'a preste totu, ne-a fâcutu sa simtimu isband'a ce a venitu preste tiéra in anii de trista aducere aminte.

Astadi ce e dreptu, multe din rigurositâtile trecutului suntu ignorate, dara nu delaturate prin lege. Ea sta deasupr'a autoriloru aninata sî bietulu autoriu nu scie candu se póte desface cá sa lu lovésca. Numai „Hr. Ztg.“ sustînea in anulu trecutu, ca aici nu e censura preventiva sî ca ne aflâmu in Eldorodo libertâtiei de pressa, de care retacire a avutu ocasiune sî dens'a in dîlele trecute sa se vindece.

Nici unu statu nu mai póte fi astadi, carele sa aiba altu scopu, decâtu fericirea cetatieniloru sei, sî de aceea nici unu statu nu póte fi, carele sa nu vrea a audî pâsurile cetatieniloru sei. Déca le opresce pre aceste séu le impedeca prin ori-ce mesuri, apoi da insusi ansa la sporirea creaturiloru, cari séu lingusiescu séu prin indrasnéla preste mesura, mâna tóte la estremu. In nici unulu din aceste casuri regimele nu potu aflá aceea ce e de fâcutu, pentru ca nu sciu apretiuí nici reulu care au sa-lu indrepte sî nu voru cunósce nici binele care este de a-lu sustîné. Cei sinceri, atunci, obositi fiindu sî disgustati de ignorarea in carea se vedu strapusi se retragu dela actiune, pentru ca vedu ca adeverulu nu mai are valóre sî trud'a loru celu putînu aru fi desiérta.

Aru fi dara de doritu cá spre incungiurarea astoru feliu de casuri impregiurârile in cari se afla pres'a la noi sa se schimbe sî sa nu mai vedemu admonitiuni cum amu vediutu, sî nici suprimâri cum amu esperimentatu in anulu din urma trecutu sî in acest'a aici la noi in tiéra.

Instructiunea, instructiunea trebuie spriginita sî inaintata pentru cá sa se crésca ómeni cu simtiuri adeveratu cetatienesci sî atunci fia-carele va rivalisá intru aceea ce e spre inaintarea sî desvoltarea societâtiei omenesci, de ce statulu nu are decâtu sa se bucure.

Unde se pretinde pré multa moderatiune se desvólta, cum amu dîsu mai susu, lingusîrea séu indrasnél'a pré mare sî ambele servescu numai spre demoralisarea caractereloru.

Vomu insistá dara pentru libertatea opiniuniloru in publicu sî cu acest'a pre lânga modificarea referintieloru de pressa dupa cum suntu astadi, dorindu cá educatiunea sa pasiésca in loculu birouriloru de pressa. Atunci publicitatea va fi unu salonu de conversatiune, unde, de-sî esista libertate, fia-care conservatoriu va cautá insusi a corespunde bunei cuviintie sî bunei stâri a societâtiei.

Eveneminte politice.

Sabiiu 21 Februariu.

„Neues Fr. Bl“ de Vien'a ne comunica dupa nisce sciri private, cumca miscarea din principatele unite nu au fostu atâtu de relevanta, precum s'au caracterisatu acést'a de câtra intrég'a presa européna. E dreptu, dîce numitulu jurnalu, ca principele Carolu s'a purtatu cu ide'a, cá in scurtu tempu sa ese inainte cu dechiararea sea de independinte, sî prin acést'a sa dee signalulu la o rescóla comuna a Slaviloru Turciei; insa representatiuniloru energice a Franciei li-au succesu a conjurá pericululu amenintiatoriu sî a induplecá pre principele de a se abate cu totulu dela planulu seu.—

Franci'a. „Constitutionel“ impartâsiesce scirile din „France“ si „Patrie“ despre miscarea bulgara sî agitatiunile in Romani'a. Elu dechiara ca intielege bine de ce vréu inca totu sa nege foile oficiale sî oficióse din Romani'a, Serbi'a sî Russi'a pre candu jurnalulu insurectiunei serbe „Zastawa“ marturisesce dejá ca esista unu comitetu pentru radicarea Bulgariei, ca acest'a e ajutatu cu donatiuni de bani, ca culege arme, sî ca si-a castigatu dejá 8 tunuri, ca revoltantii constitue despartiemente mici, si ca „2000 de eroi bulgari“ suntu gat'a de a trece Dunarea, sî suntu simburile intregei radicâri. Noi nici decâtu nu voimu a face pentru acést'a respunsabilu regimulu românu, rusu séu insusi serbu. Dara interesele politice de cea mai mare insemnetate, care suntu puse la intrebare prin agitatiunile acestea, care cu multu mai putînu suntu secrete, decâtu aru crede urditorii loru, ne silescu, a nu lasá sa se schimosésca adeverulu.“—

„**Epoque**“ amintesce fâra insa a primi garantia, ca principele Metternich aru fi fostu insârcinatu a sondá regimulu francescu in privinti'a eveneminteloru, care de fatia jóca pre malurile Dunarei. Totu aceea fóia impartasiesce, ca statele vasale ale Pórtei dela Dunare au preparatu unu **manifestu câtra Europ'a**, in care se espunu gravaminele crestiniloru in Orientu, sî impossibilitatea sustînerei pâcei, déca nu li se concede deplin'a independintia. Acestu manifestu se dîce a se fi aflandu dejá in mânile mai multoru puteri occidentale.

In **Parisu** se vorbesce despre o epistola autografa a Principelui Carolu alu Romaniei indreptata câtra Imperatulu Napoleonu. Principele se dîce ca protestéza in aceea cu tóta decissiunea contra tuturoru faimeloru straportate la Parisu, despre tînut'a Romaniei in cestiunea orientala. Ba Romani'a e pre deplinu petunnsa de multiamit'a cu carea detoresce puteriloru apusene sî nu va lucrá in contra intereseloru aceloru puteri. Dara esistinti'a astoru feliu de faime póte sa fia fórte stricaciósa, pentru ca sternesce la români indoiéla despre impartialitatea puteriloru apusene sî ii face mai aplecati spre ofertele rusesci.

Prussi'a. Berlinu 26 Fauru. (Siedinti'a casei deputatiloru.) Kardorff dîce motivandu-si interpelatiunea: sum'a de compensare s'a concesu in sperarea, ca multiamirea Hanoveraniloru aru deoblegá pre Regele Georgiu, sî pentru ca Bismarck a fâcutu din aceste contracte o cestiune de cabinetu.

Tóte aceste s'au documentatu de retacite. Agitatiunea Welfiloru s'au duplecatu, ba inca triplicatu, insusi principele alegatoriu de Hessen a cutezatu a vorbí despre resuirea pre tronulu seu. Darea celoru siése-spre-diece milióne nu s'aru puté cugetá fâra o contraprestare; regimulu nu aru pu-

FOISIÓRA.

Trasuri istorice

despre

Capitulatiunile Romaniloru cu Turcii scose din unu diurnalu.

In mai multi articuli ai Romanului se pertratéza jurisdictiunea consulara in Romani'a. In pertratarea acést'a damu sî de urmatórele trasuri istorice:

La anulu 1460, Vladu alu V. Domnu alu Tierei Romanesci, crediutu necesariu, in interesulu natiunei séle, a incheia unu nou tratatu cu Mochametu alu II-a, care supuse Byzantiulu, sî facuse sa se cutremure chrestinismulu, pentru a precisá mai bine indatoririle reciproce ale ambeloru parti.

Iata tratatulu:

Art. 1. Turcii nici de cumu sa se amestece in trebile tierei Romanesci, nici se stapânésca, nici se via in tiérra, ci numai unu singuru tramisu Imperiale se vie, insa sî acést'a cu invoirea Dom nésca. Tramisulu acest'a, caletorindu de la Dunere pâna la Târguvestei, se afla insocitu de unu omu Domnescu sî primindu tributulu sa se intórca iara-sî cu ómeni domnesci pâna la Giurgiu, unde numerându-se din nou banii in suma de 10,000 galbeni sultanini ai monetâriei nóstre, se priimésca adeverinti'a de la dregatoriulu acelui locu, de la Giurgiu, trecându la Rusiciucu se primésca sî de acolo adeverinti'a pentru ca Tiér'a se remâie ne respundietóre, déca s'aru intempl'a cá banii se se pérdia pe drumu.

Art. 2. Tiéra Romanésca sa se guverne dupa legile ei, se aiba deplina putere de a face resbelu cu vecinii sei ori sî cându va voi sî sa incheie legaturi de amicie cu dânsii, sî Domnulu se fia stapânu pe viatia sî mórtea supusiloru sei.

Art. 3. Câti Crestini s'aru duce in Turci'a iaru dupa aceea trecându in Tiéra Romanésca aru lua iarasi legea crestinésca sa fia cu totulu nesuperati sî nereclamati.

Art. 4. Câti Români aru merge in Turci'a pentru trebile loru, se nu fia superati pentru haraciu sî pentru imbracamintea loru.

Art. 5. Domnii sa se aléga de catre Mitropolitulu, Episcopii sî boierii.

Art. 6. Cându vre-unu mohametanu aru avea vre unu procesu cu vre unu românu, procesulu lui sa se trateze in divanulu domnescu dupa obiceiulu tierei sî sentinti'a judecatii se aiba putere.

Art. 7. Negutiatorii Turcii, cari aru veni cu negotiu, se vie cu scirea Domnului sî cu aretare din ce locu suntu sî fara intardiere sa vendia s'au se cumpere cu ridicata marfa prin orasie si se iasa nemijlocitu din tiéra, nefiindu-le ertatu a o cutreera spre a cumperá sî a vinde in deosebite locuri.

Art. 8. Acesti negutietori Turci se nu aiba voe a lua cu sine servitori Romani, nici a avea locu deosebitu pentru rugaciunile loru.

Art. 9. Pentru nici unu felu de reclamatiune se nu liberedie firmanu asupra vre unui indigenu, nici sa nu ridice pe cine-va din tiéra ca sa 'lu duca la Constantinopole séu la altu tribunalu din Turci'a.

Datu in anulu 472.

Doi ani dupa incheierea acestui tratatu, Machometu II, orbitu de succesulu armateloru sale sî de terórea ce inspirase Europei intregi a voitu a se amestecá in afacerile interióre alu tierrei Romanesci, in conventiunea art. 1, din dîs'a Capitulatiune sî a tramisu in tiéra ambasadori secreti, pe Secretariulu seu chrestinu renegatu, numitu Catobolin sî pe Chamus, unulu din cei mai mari ómeni ai Portii pentru a incela pe Vladu cu cuvinte magulitóre a se duce la Constantinopole, unde 'lu ascepta spândiuratórea sî a proclamá in lipsa sá pe fratele seu Draculu, favoritulu lui Mahometu, de Domnu alu României.

Vladu a intielesu curs'a ce ise pregatia sî luându pe cei doi ambasadori le a taiatu mânile sî piciórele sî in urma i a pusu in tiépa. Indata dupa acésta, pentru a resbuná amesteculu Padisiahului in afacerile tierei, aduna cu cea mai mare gabnicie armat'a ce avea, merse dreptu la Dunare, trecu acestu fluviu, se arunca cu furia sî impetuositate asupra provincieloru lui Mahometu, arse tóte orasiele sî casele sî masacra totu ce gasi in drumu-i pâna la copilulu din léganu sî dupa acést'a se intórse in tiéra.

Mahometu temându-se de o noua invasiune dede ordine a se aduná tóte puterile séle sî cavaleria, sî in prima-vera viitóre trecù in tiéra Romanésca cu o armata totu atâtu de mare cá aceea care o avuse la luarea Constantinopolelui cu deosebire ca cea de acumu era mai bine ecuipata *).

Vladu, insciintiatu de venirea lui Mohametu, se retrase in muntii din Prahova sî acolo se angaja o lupta crâncena. In fatia, insa, a avantagiului numericu ce avea inamiculu Vladu usa de plenitudinea drepturiloru séle de suveranu alu unui Statu independinte, drepturi recunoscute prin art. 3 alu tratatului ce avea cu Mahomentu sî tramise unu ambasadoru la Unguri pentru a le espune starea in care se aflau lucrurile sî a le cere ajutoriu.

Reproducemu in extenso dupa Chalcondyla (tom. I. pag. 212) alocutiunea ambasedorului lui Vladu V care dovedesce pâna la evidenti'a absoluta té fi respunsabilu pentru esecutarea contractului; oratiunea ministrului de finantie in cas'a de susu a fostu nemijlocitu urmata de spectaculului Hietzingianu. In tiera s'aru crede, ca regele Georgiu a primitu dejá cele siése-spre-diece milióne.

---

*) Chalcandyla tom. I. pag. 210.

Ministrulu de finantie dechiara la interpelatiunea lui Kardorff: candu au incheiatu regimulu impacaciunea din 29 Augustu cu regele Georgiu, nu a pututu crede. ca prin acést'a aru fi ajunsu sî o recunóscere definitiva a pâcei dela Prag'a din partea regelui Georgiu, dara totusi a fostu indreptatîtu a presupune, ca prin subsemnarea contractului a primitu regele Georgiu celu putînu indetorirea de a renunciá la continuarea inimicitieloru contra Prussiei. Nu e cu putinta sa fia fostu scopulu contrahentiloru acel'a, cá Prussi'a sa dee spre dispositiune regelui de Hanover'a mijlócele de neamicia contra Prussiei. Déca curendu dupa incheiarea contractului prin intârirea agitatiunei Hietzingiane totusi s'a constatatu conjectur'a, ca regele Georgiu aru vrea sa se desfaca de acea presupunere, regimulu pre lânga acestea nu au perdutu din vedere, de a stâruí pentru o cointielegere la tempulu seu cu regele Georgiu séu cu eredii acestui'a sî spre scopulu unei intielegeri pacinice a câstigá prin mijlóce conditiunate prin lege in consimtiementulu dietei tierei o base stabile.

Cu tóte acestea nu au incetatu dusmaniele din partea regelui Georgiu. Acest'a-si forméza din suditi prusi pre care i-a recrutatu sî parte i-a sedusu la desertiune, corpuri militari proprie, care s'au organisatu militaresce spre scopulu espresu, de a le intrebuintiá la ocasiune favorabila la dusmaníi in contra Prussiei sî resboiu in contr'a patriei proprie cu scopu de a-si desparti provinci'a loru. Comerciulu de servitiu sî de bani intre trupele aceste sî servitorii regelui de Hanover'a in Hietzing e constatatu oficiosuminte. Acest'a au confitatu in dechiaratiuni publice adoperârile, care facu fundamentulu acestoru actiuni. A pune stavila acestei proceduri, incâtu se póte, eventualminte a nu o promová din parte-i, este o detorintia imperativa a regimului fatia cu liniscea tierei sî pacea Europei. In sensulu acest'a a cercatu regimulu inca inainte de intemplamintele Hietzingiane a aduce prin influinti'a curtiloru amice sî cumnate pre regele Georgiu la o purtare, carea sa corespunda amesuratu fidelitâtici sî credintiei conditiuniloru, sub care singuru au fostu possibile subscrierea contractului.

Acést'a influintia s'a apromisu cu afabilitate. Regimulu crede a detorí curtiloru respective atât'a respectare, cá sa ascepte resultatulu osteneleloru loru, déca vadimoniulu, de care are regimulu trebuintia spre sustînerea contractului dupa esperintiele fâcute, nu se va castigá la tempulu seu, atunci are regimulu de a se conduce numai de detorintiele sele, care i le impune respunsabilitatea pentru siguritatea teritoriului statului sî pentru pacea locuitoriloru. Diet'a fâra indoiéla va stimá respectârile, care retînu regimulu, de a introduce contra regelui Georgiu personalminte acea procedura de dreptu, carea dupa legile tierei sustatóre aru avea de urmare nemijlocita secuestrarea averei lui. (sensatiune.)

Regimulu in casulu acest'a mai bucurosu vré sa mérga pre calea legislatiunei, spre a face averea totale a regelui Georgiu, garantatória pentru veghiarea asupr'a litoraleloru sî aperare precum sî pentru tóte consecintiele intreprinderei periculóse pentru statu a acestui principe sî a agentiloru sei. (consensu viu.)

Candu va sosí momentulu prevediutu, va face regimulu dietei propunerea corespundietória. Déca aru urmá incheierea sessiunei acestei'a inainte de momentulu aptu pentru acést'a, speréza regimulu ca urmatórea sessiune va incuviintiá mesurile regimului pentru sustînerea siguritâtiei publice. (aplausu.)

Revista dîuaristica.

N. Fr. Bl. de Vien'a aduce unu articulu intitulatu) „Partidele estreme" din acest'a estragemu urmatórele: „In ce mesura se apropie tempulu alegeriloru noue in Ungari'a, cu atatu mai multu se adoperéza acolo partidele estreme, a surupá terenulu in totu modulu in care se póte. Dupace cultulu Kossuthianu a pierdutu dejá multu din splendórea sea primitiva sî esclamarea acestui nume lasa reci multimele, s'a cercatu, a se redicá cestiunea honovediloru la un'a insemnatate deosebita sî vreau cu acést'a sa octroieze poporului usioru iritabilu, mai alesu celui din siesuri, unu idolu nou spre inchinare Catu de putinu eficace este insa sî acestu mijlocutiu a partideloru estreme in Ungari'a, sî câtu de chiaru sî corectu se cugeta despre situatiune in insesi cercurile opositiunei, mai bine documentéza aceea circumstare, ca insusi ducele celu betranu alu honovediloru si barbatulu opositiunei Klapka, se vede nevoitu a face un'a opréla energica actiuniloru partideloru estreme in „Századunk".

Noi amu dori cá acestu faptu sa se pretiuésca in deplin'a lui insemnetate. Klapka sî Deak! ce suma de contraste, amendoi insa acum uniti in stâruinti'a de a sustîné sî a apará dreptulu de constitutiune castigatu, atâtu contra reactiunei câtu sî in contr'a opositiunei estreme, carea cu ceea este cumnata in scopu! Acestu faptu este aptu de a respandi o lumina lucióse asupr'a situatiuniloru in Ungari'a, sî anume a ilustrá câtu se póte de bine asertiunea reactiunei parlamentarie de aici câtu sî de dincolo de Lait'a, ca stang'a estrema in Ungari'a aru castigá totu mai multu terenu.

„Tactic'a acestoru partide", scrie Klapka, „e totu un'a sî aceeasi, ea e atâtu de vechia cá sî istori'a, sî conducatorii ei se schimba numai raru. Puterea ei capitala consta in aceea, ca ataca pre barbatii, care au facutu patriei loru servitii, dar laboréza de aceea eróre mare, ca potu fi moderati sî precauti sî ca considera relatiunele politice, economice nationale séu religióse, care suntu contrarie dorintieloru loru. Câci dupa acesti profeti ai viitoriului, intielepciunea constà in a pune in jocu sórtea patriei câtu de desu numai — cu ori-ce pretiu — sa se castige cu o lovitura tóte".

Cuvintele barbatiloru opositiunei magiare suntu indreptate mai intâiu câtra Ungari'a,—noi credemu, ca sî la noi in unele privintie aru face unu apelu elocuentu, ca sî la noi suntu dejá „estreme", care in icón'a descrisa de Klapka despre radicali ungari sî aru puté vedé unu portretu bine nimeritu.

Precum in genere asiá se afla Ungari'a si in privinti'a opositiunei partideloru intr'o stare mai favorabila decâtu noi. Acolo sta contra estremeloru ó partida inchisa tare sî munita in sine, partid'a lui Deák, de care se frângu cu neputintia stâruintiele stângei estreme.

Fórte nimeritu caracteriséza acést'a Klapka cu icón'a; Eu suntu „marea", dise odinióra und'a, carea imbuldindu-se inaintea celoru-lalte se frânse de o stânca. „Eu cunoscu marea", respunde stânc'a, „de multu me luptu in contr'a ei; insa tu nu esti marea, tu esti numai o besîca de spuma a mârei." Asemenarea se pare a fi cam iperbolósa, insa ascunde adeverulu in sine. Stându pe terenulu constitutiunei póte lasá partid'a lui Deak in linisce se tréca asupr'a sea espectoratiunele stângei estreme; alegerile cele noue voru aretá déca mai este de ceva valóre la poporulu ungurescu legea sî anteluptatorii ei energici.—

Delegatiunea ungurésca.

Sied. IX sî X.

In siedinti'a din 24 Fauru n., in carea erau de fatia din partea regimului ministrii de finantie Becke sî Lonyai,

Presiedintele face cunoscutu ca delegatiunea translaiana incunosciintiéza pre delegatiunea ungurésca despre urmat'a votare a bugetului pentru cabinetulu Maj. S. sî ministeriulu de esterne. Espune presiedintele sî aceea, ca testulu despre bu-

---

independinti'a de care se bucura Romani'a conformu trataleloru séle sî téma ce avea Suveranulu ei in anulu 1462 de a nu o vedea supusa dominatiunei musulmane.

„Cunósceti fórte bine, Seniori Pananioni, ca „tiér'a nóstra este alaturi cu a vóstra sî ca unii „sî cei-l-alti locuimi in lungulu Dunarii. Ati pututu „asemenea afla daca nu me incelu, ca marele Imperatóre alu Musulmaniloru cu o putere nepretiuita „a navalitu asupr'a nóstra. Déca dar va strica „tiéra Romanésca sî o va reduce la supunerea sea, „fiti siguri ca nu se va opri la acést'a, caci afacerile séle aru ajunge la unu punctu, inaltu de marire sî prosperitate umana sî atunci negresitu „ve va atacá aseminea sî veti indura desolutiunea „sî furi'a armateloru sale, neamice numelui crestinu, „din care causa nu me indoiescu, multe primejdii vi se pregatescu.

„De aceea ocasiunea de fatia ve conjura a ne „da ajutoriu, pentru ca impreuna sa ne silimu (sî „câtu mai curându) a respinge pe acestu adversariu „comunu, afara din hotarele sî limitele nóstre. Nu „trebuie se asceptamu ca se ne contopésca sî se „pue tiéra nóstra intr'o servitudîne miserabila avendu „cu sine pe junele frate alu Domnitorului nostru „pe care vrea se ni'lu dea de Principe.

„Se ne punemu daru in pusetiune de a'lu impedicá, lucrându astu-felu in câtu lucrurile se nu „se faca dupa dorinti'a sî intentiunea sea."

Imunitâtile sî privilegiurile Romaniei de peste Miclovu (Moldová) suntu garantate sî recunoscute într'unu modu mai tare prin Capitulatiuni posterióre incheiate in secululu alu XVI sî prin care Moldov'a 'si a asiguratu sî reservatu nationalitatea, autonomia, precumu sî independintia complecta.

La anulu 1497 Sultanulu Bajazitu II-a a cerutu ajutoriulu domnului Bogdanu alu Moldovei intr'o espeditiune facuta contra Poloniei, Bogdanu a primitu propunerea sî a incheiatu cu Bajazitu II unu tratatu de reciprocitate despre carii mai multi autori vorbescu *) daru testulu nu este reprodusu nicairi. Dupa succesulu armateloru Otomane in aliantia armateloru romane, Bajazit voindu a recompensa pe Bogdan de serviciurile aduse in disa espeditiune, ia-u tramisu mai multe daruri de valóre **).

Indata dupa detronarea lui Bajazitu, de catre fiulu seu Selim, cea d'anteiu grija a acestui din urma a fostu, in presinti'a numerosiloru vrajmasi ce avea intre cari se prenumerau chiaru fratii sei, a conserva amicia lui Bogdanu sî astu-feliu, la anulu 1513, renoi cu domnulu Moldovei vechiu tratatu sî incheia urmatórea capitulatiune de reciprocitate:

Art. 1. Pórta recunósce pe Moldov'a de pamentu liberu sî nesupusu.

Art. 2. Legea crestinésca, care se tine in Moldov'a nu va fi nici o data calcata s'au turburata, ci inca poporulu va avé libere bisericele séle cá sî inainte.

Art. 3. Pórta se indatoresce a aperá pe Moldov'a de toti cei ce aru puté se o calce padind'o in starea in care a fostu mai inainte, fâra a i se face vre o nelegiuire, sáu se sufere cá se i se faca vre o data cea mai mica desbinare s'au despartire.

Art. 4. Moldov'a va fi stapânita sî carmuita dupe legile asiediamintele séle, fara sa se amestice Pórta câtu de putinu.

Art. 5. Domnii voru fi alesi de poporu sî intariti de Pórta.

Art. 6. Domnii voru fi carmuitori ai totu pamântului Moldovei sî voru puté avea in stapânirea loru óste cu plata dela sine pamânteni si ómeni straini.

Art. 7. Moldovenii voru puté cumpera sî tiné o casa la Constantinopole pentru siederea soliloru loru (Ambasadoriloru,) unde voru puté face sî o biserica.

Art. 8. Turcii nu voru putea cumpar'a nici stapaní pamenturi in Moldov'a, nici a se asiediá in tiéra, nici a avé séu a face geamii nici intrunu chipu.

Art. 9. Domnulu impreuna cu poporulu va ingiji a se tramite, pe totu anulu, la Pórta, 4000 galbeni turcesci, 40 soimi sî 40 iepe fatetóre. Aceste tóte cu nume de peschesiu adica daru.

Art. 10 In vreme de ostire, Domnulu Moldovei va da ajutoriu Portii cu ostirile séle.

In anulu 1529, pe timpulu campaniei contra Vienei, II a incheiatu in tabar'a sa de sub zidurile orasiului Bud'a (Ofen) unu altu tratatu cu Petru Raresu, Domnu alu Moldovei prin midilocirea logofetului Tautu, ambasadórele lui Raresu. *)

Acestu din urma tratatu nu este de câtu o desvoltare a angajamenteloru de mai nainte sî o noua consacrare a drepturiloru Moldovei cu o singura modificare la art. 9 alu tratatului lui Bogdanu prin care peschesiulu s'a urcatu la suma de 10,000 galbeni.

---

*) Hamer. tom 4. pag. 145.

**) Mouradja d'ohson VIII, 445.

*) In privinti'a datei si Suveraniloru cari au incheiatu acestu tratatu este diverginti'a de opiniune intre istoricii români, Urechia, Cantemir si Nicolae Costin si autorii straini cari au scrisu istori'a Turciei, Muradgea d'ohsson, Hamer, Chalcondyla. Déca mentionâmu date si Suverani dupa autorii straini, causa este ca Congresulu de a Paris la facutu totu astu-felu.

getu originalu nemtiescu, dara tradusu sî in limb'a magiara sî asiá se pote cetí.

Dupa cetire sa tramite subcomissiunei de 30.

Presiedintele mai aduce la cunoscinti'a delegatiuneica dlu Alesandru Miksa concipistu in ministeriulu comunu de finantia va da deslusiri in limb'a magiara la intrrpelationile ce se voru face in delegatiune. Dupa aceea, ca col. Tisza facenduse sanatosu sî ia loculu in delegatiuni.

In siedinti'a din 28 Fauru e de insemnatate mai mare interpelatiunea lui Manoilovici, pentruce figureza sî oficierii din brigad'a d'Este care s'a disolutu inca la 1863, Nefiindu ministrulu de resbelu de fati'a, la propunerea presiedintelui sa preda ministrului. –Dupa acést'a vine la ordinea dilei harthi'a delegatiunei translaitane despre bugetulu ministeriului de finantie sî se tramite comissiunei bugetarie. Se autoriseza platirea personalului.

Varietâti.

*** Eri a sositu (4. Mart. n.) locuitoriulu de Comite dlu Mauritiu Conradu in Sabiiu.

Marti a tinutu Comitetulu Asociatiunei siedinti'a lunaria. Intre momentele cele mai insemnate ale siedintiei putemu pune hârthi'a Academiei ung. de sciintie din Pest'a, carea se esprima in unu modu afabilu multiamitoriu, pentru ca comitetulu Asociatiunei i tramite Foi'a sea intitulata „Transilvani'a.“ Mai departe Guvernulu tierei incuviintiéza primirea mai multoru dd. din Romani'a, cá membri ai Asociatiunei nostre pentru lit. sî cult poporului romànu. A trei'a impregiurare e daruirea ce o face ministeriulu de culte din Romani'a cu o colectiune frumóse de cârti (se pare 51 bucâti ce trateza despre educatiune, filologia, matemateca sî chimia, istoria etc.) carea contribuie multu la inavutirea bibliotecei.

*** Partid'a sasiloru juni. (Jungsachsen) a pasîtu cu programulu seu politicu in publicu alalta-eri. In esentia nu diferesce nimic'a de tendintiele sasiloru vechi, decâtu ca totu tînutulu sasescu sa fia privitu de unu municipiu cu subimpartirea scauneloru sî districteloru de pâna acum; ca universitatea (a cârei avere esclusivu sasesca), sa se adune de doue ori pre anu; iera comitele supremu sa se alega pre mai multi ani. In fine, ce e sî mai interesantu, pentru intregulu municipiu limb'a oficiala e cea nemtiésca. Vomu revení asupra programului cu alta ocasiune.

(Clubu demoraticu). Apelulu tiparitu din 1 Martiu prin care se invita cetatienii liberali sî tinerimea din Clusiu la o convorbire in redout'a cetatiei suna in urmatoriulu chipu: „Cetatieni! Frati! Cerinti'a cea mai nóua a progresului, ide'a democratiei, acum nu incepe a ajunge la valóre numai in strainatate, ci sî in patri'a nóstra. Se cade cetatiei Clusiului in puterea pusetiunei ei datatória de tonu in Transilvani'a, ba e detorinti'a ei a apucá initiativ'a. E detorinti'a ei a promová prin fundarea clubului democraticu gruparea partisaniloru ideiloru liberali sî a usiurá in estu modu imvingerea lupteloru ce s'au luptatu de lungu timpu cu arme spirituale, carea invingere este libertatea, egalitatea sî fratietatea.“

*** Societatea pentru literatur'a sî cultur'a romana in Bucovin'a. Fondulu societatei are unu capitalu de 8000 fr. v. a. in oblegatiuni. Venitulu de preste anu 2166 fr. cr. 92 cr. 9 galb., iéra spesele 1795 fr. 24 cr. sî 9 galb.; deci remânu in cassa bani gat'a pre lânga capitalu 371 fr. 57 cr. v. a.—S'a propusu a cere o subventiune din fondulu tierii sî alt'a din fondulu religiunariu, din cari demultu tragu folóse insemnate sî alte societati, cari prin scopurile loru suntu forte departe de societatea literaria romana.—D. Georgiu Hurmuzachi presiedintele a incunosciintiatu ca a primitu unu daru de un'a miia de fiorini in oblegatiuni pentru fondulu societatii, ce i s'au tramisu de catra repausatulu cavaleru Ionu Zota din Chisilau de pe patulu mortii, impreuna cu incunosciintiarea despre stabilirea unei fundatiuni din partea repausatului dupa trecerea din viétia a clinoromului seu actualu sî frate mai mare cavaleru Constantinu Zota, costatória intr'unu capitalu de dóuedieci de mii de fiorini, spre a se dotá din procente studinti romani lipsiti de midilóce cu stipendie. Stipendiele se voru imparti de catra comitetulu dietalu alu Bucovinei. (Din Fói'a societatii)

*** (Redicarea bandeloru de musica.) La tóte speciele de arme, cu esceptiunea infanteriei se voru rîdicá cu finea lui Martie tóte baudele de musica. Statulu in timpu de pace la cavaleria se va reduce la 98 barbati pentru unu escadronu Inhamarea tuturoru careloru de bateria sî munitiune se va redicá, sî se va reduce compani'a de geniu cu 10, compani'a de pioneri cu 5 barbati.—

*** (Scurtarea arestului personalu). Fiindca in Transilvani'a mai are inca valóre dreptulu cambialu austriacu, in puterea carui'a se póte prolungí arestulu de cambiu pâna la unu anu, ministeriulu de justitia dupa cum insciintiéza „Hazánk“ va emite o ordinatiune, in care se va statori massimulu arestului personalu in Transilvani'a cá sî in Ungari'a pre dóua septemâni.

Nr. 33—1 **Concursu.**

Spre ocuparea posturiloru de notari comunali in statiunile sî cu emolumintele, dupa cum mai josu se va specificá, se deschide concursu pâna la 31 Martiu a anului curentu sî adeca:

1. Notariatulu comunale in Porumbaculu inferiore pentru comunitatea stàtiunarie, Porumbaculu de susu sî Sarat'a, salariu anuale in bani 280 fl. sî cortelu liberu.
2. Notariatulu Cartisióreloru pentru Cartisiór'a Strezan'a sî Oprén'a cá statiune, apoi Arpasiulu superioru sî Scoreiulu. Salariulu anualu in bani 320 fl. sî cortelu liberu.
3. Notariatulu din Ucea inf. pentru acésta comunitate stationaria, Ucea superiore, Arpasiulu infer. sî Corbi. Salariu anualu 300 fl. si cortelu liberu.
4. Notariatulu din Vistea infer. pentru acésta comunitate, Besimbaculu sî Sambatele inf. cu salariu anualu 230 fl. si cortelu liberu.
5. Notariatulu din Dragusiu cuprindiendu acésta statiune, Vistea superiore si Sambat'a super. reunite cu salariu anuale 340 fl. si cortelu liberu.
6. Notariatulu din Lis'a cuprindiendu afara de statiunea conumita Posiort'a, Ludisioru, Voivodeni-mari si Voivodeni-mici cu salariu anuale 320 fl. si cortelu liberu.
7. Notariatulu din Voil'a pentru statiunea, sî comunele Luci'a, Dridifu si Beclianu, cu salariu in parati 310 fl. si cortelu naturale.
8. Notariatulu din Reci'a ducale, cu comunele afiliate Recea telechiana, Bréz'a, sî Degiani cu salariu 300 fl si cortelulu in natura.
9. Notariatulu din Sasciori impreunatu cu satele Netotu, Sevestreni, Iasi si Urediulu. Salariulu anuale 300 fl. si cortelu naturale.
10. Notariulu din Copacielu cu comunele afiliate Sebesiulu Berivoii mari si Berivoii mici. Salariu an. 280 fl. si cortelu.
11. Notariatulu din Ileni cuprindiendu inca comunitâtile Riusiorulu, Ersceni sî Margineni, cu salariu anuale 300 fl. si cortelu in natura.
12. Notariatulu din Vadu cu afiliatiunea Mundrei, Toderitiei si Buciumului. Salariu in parati 300 fl. si cortelu.
13. Notariatulu din Ohaba, cu comunele Sinc'a vechia si Siercaiti'a cu salariu anuale 300 fl. v. a. si cortelu liberu.
14. Notariatulu din Sinc'a-nóua impreuna cu satulu Olbacu cu salariu in bani 200 fl. si cortelu liberu.
15. Notariatulu din Zernesti cuprindiendu sî comunitatea Poian'a Merului cu salariu in bani 300 fl. v. a. si cortelu.
16. Notariatulu din Tohanulu vechiu incorporatu cu Tohanulu nou cu salariu de 200 fl. si cortelu liberu.
17. Notariatulu din Persiani cu comunele afiliate Gridu si Pareulu cu salariu anuale 240 fl si cortelu naturale.
18. Notariatulu din Veneti'a inf. cu comunele afiliate Veneti'a super. sî Coman'a super. cu salariu in bani 260 fl. si cortelu naturale.
19. Notariatulu din Caciulat'a impreunatu cu satele Lupsi'a si Coman'a inf. cu salariulu in parati 280 fl. si cortelu naturale.

Competitorii la aceste posturi au sa-si indrepte suplicele concursuali scrise cu propri'a mâna la oficiolatulu districtuale in Fagarasiu pâna la terminulu susu prefiptu si le voru documentá cu:

1. Atestu de moralitate
2. Ateste despre studie si prasa de pona acum in servitiu notariale séu analogu,
3 Atestu despre perfecta cunoscintia a limbei române cându aru fi de alta nationalitate sî altoru limbe patriotice, adeca magiara sî germana.

Afara de acest'a fiacare concurinte va aretá loculu nascerii sî alu comoratiunei sele, etatea sî conditiunea actuale va indicá apriatu statiunea notariale la care competedia precumu sî déca primesce alta statiune, candu representanticle comunale respective nu laru alege acolo unde cere postulu cu preferintia

Din Siedinti'a oficiolatului districtuale
Fagarasiu in 21 Fauru 1868.
Tamás
Capitanu supremu.

Nr. 17—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invatiatoriu in comunitatea gr. or. Jen'a, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 52 fl. 50 cr. v. a.

b) in naturalii 10 meti de grau; 15 meti de cucuruzu; 100 Pf. de clisa; 50 Pf. de sare; 15 Pf. de lumini si 4 orgi de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale-timbrate dupa cuviintia-cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morala sî politica, sî astufelu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pana la 21. Martiu a c. calend. vechiu.

Caransebesiu 8 Fauru 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiulu.

Nr12—2 **EDICTU.**

Prin care Mateiu Pipernea din Satcelu-lenga Selisce-carele de patru anni si-au parasitu patria sî pre legiuit'a sea socie Mari'a Constantin Dusic totu din Satcelu sî de fatia nu se scia loculu petrecerei lui se provóca prin acést'a, cá in terminu do siese luni dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze innaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva cererea sociei lui, Mari'a Constantin Dusie de prez. 9 Faur 1868 sî fara de elu se va oteri dupa prescrierea ss. Canóne sî asiediementeloru besericesci.

Sibiiu 15 Fauru 1868.

Forulu matrim. gr. res. alu tract. protopopescu alu Sabiiului I.

I. Hanni'a
Protopopu

Anunciu.

Subscrisulu vinu a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu. ca in 25 Fauru a. c. amu deschisu cancelari'a mea de **advocatu** in Fagarasiu. Rogu pre onor. publicu a me onorá cu increderea sea in ori-ce feliu de procese sî alte afaceri de dreptu, câci eu me voiu nevoí a-i serví sî a-i implini dorintiele cu cea mai mare acuratetia, sî afacerile incredintiate a le efeptuá in tempulu celu mai scurtu.

Fagarasiu, in 25 Fauru 1868.

Aronu Densusianu.
advocatu.

SPRE SCIINT'A. Dela mai multe dregatorii publice ne sosescu epistole adresate „Exoffo“. Pentru cá sa se incungiure pre venitoriu ori ce intardiare a publicâriloru oficióse, rugâmu pre p. t. oficiolate a numai adresá „Exoffo“ la redactiune, pentru ca post'a tacséza asemenea scrisori sî redactiunea, respective, espeditur'a, tînendu strictu de divis'a: Scrisori nefrancate nu se primescu, le inapoiéza postei spre returnare.

Cor. „Telegrafului Romanu“.

D. I. V. in O. Articululu nu aru avé efectulu doritu. Dta poti pre alta cale sa lucri mai cu succesu sî pentru Biserica sî pentru persónele respective.

D. Il. Puscariu in Vien'a. Aici nu se afla vocabulariulu cerutu sî nici la Brasiovu. Ce e de fâcutu cu banii?

INDREPTARE. Numerulu precedente dela 18 Fauru (1 Mart.) trebuie sa pórte in locu de nr. 15 numerulu **14**. In articululu „Diet'a Ung. se redeschide“ pag. din frunte colón'a 1 sîrulu 15 sa se cetésca: Cretiele togei acestei cestiuni...

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 16. ANULU XVI.

Sabiiu, in 25 Februariu (8 Mart.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Politic'a fapteloru.

I.

Agricultur'a cá factoru politicu.

Déca am dîsu cu altu prilegiu, ca agricultur'a e unu mijlocu pentru ajungerea la scopulu comunu, la alungarea intunerecului, i amu datu o insemnatate, care o ridica mai pre susu de câtu sa o lase numai o simpla mijlocire de a traí acelu ce o cultiva. Insemnatatea acest'a inse trebuie sa fia justificata.

Pentrucá sa o putemu face acest'a din urma, trebuie sa ne indreptâmu inainte de tóte asupra ideei (notiunei) ce se infatisiéza prin cuventulu „politica", unu cuventu dealtmintrea atâtu de intrebuintiatu in diu'a de astadi. De ne vomu duce la radacin'a cuventului apoi mergemu la limb'a elina, sî aceea ne spune, ea insemneza in intielesulu mai tiermuritu „afaceri de statu"; in intielesu mai largu e cunoscinti'a mijloceloru, dupa cari sî prin cari sa se pota deslegá problemele, ce e datoriu sa le deslege unu statu pentru así duce pre cetatienii sei la o stare fericita materiala sî spirituala.

Intrecidiendu esplicarea acést'a despre politica, sa trecemu la justificarea insemnatâtiei ce amu datu agriculturei.

Agricultur'a, dupa scriptura, e unulu din cele mai vechi mijloce de viétia. In cartea facerei aflâmu ca in generatiunea prima, adeca unulu din fiii lui Adamu se ocupá dejá cu agricultur'a. Alte date, de cari putemu noi dispune sî cari ne au venitu la cunoscintia, suntu imbracate in miracule sî strapunu inceperea agriculturei pre tempurile, cându dieii umblau pre pamentu. Tóte arata inse ca inceputulu acestui ramu de viatia se afunda in vecurile cele mai departate ale omenimei.

Pentru problem'a ce avemu noi de deslegatu are mai multa insemnatate influintiá agriculturei asupr'a omenimei decâtu tempulu originei ei. Sî cea mai firésca influintia ce vedemu ca o a esercitatu a fostu, ca ea a legatu pre omu de unu locu, adeca l'a fâcutu stabilu, i-a datu patria, l'a adunatu in societate, a desvoltatu cele-lalte clase ale societâtiei, precum: meseriele, negotiulu sî putemu dîce cu totu dreptulu inteleginti'a, in cuprinsulu celu mai largu. Meseriele trebuiea sa le desvólte, pentru ca cu inaintarea societâtiei agricultore trebuintiele membriloru acestei'a se inmultiéu, incâtu ei insii nu mai puteau sa caute de ele, fâra cu intârdîarea lucruriloru loru. Meseriasii insa singuratici nu puteau sa-si adune in giurulu loru materialulu trebuinciosu, ci aflara mai cu scopu a se concentrá, unde de o parte sa fia la indelete pentru cei ce au lipsa de productele loru, dara sa fia la indelete sî ei pentru acei ce le aducu loru materialu de lipsa. Eata alu doilea pasu, care pre lânga meseriasi desvólta pre negutiatori séu comercianti, cari alérga pre urma in locuri departate sî concentréza materialulu in magazinele loru spre a fi la indelete pentru cei ce au lipsa de elu.

Prin gramadirea de materialu in tipulu acest'a s'a adunatu avere, carea a trasu totu-déun'a dupa sine sî inlesnirea pentru comoditâti mai mari sî mai bune, pentru locuintie mai solide, cu care modu s'au nascutu cetâtile, ba din cari s'au nascutu state sî popóre a câroru ramu principalu de viétia erá numai comerciulu.

Resultatulu celu mai interesantu insa e acel'a, ca agricultur'a, constringendu pre ómeni a se stabilí intr'unu locu sî a se apropiá unii de altii, au trebuitu pre lânga cele enumerate, sa caute sî modurile cum sa se invoiésca a trâi laolalta in societate, va sa dîca, cum se faca concessiuni imprumutate unii altor'a sî cum sa se intereseze totu deodata unii de altii in ceea ce privesce libertatea loru sî averea loru. Prin acést'a inse se pune temeiu la constitutiunea unui poporu carele forméza unu statu, fia acel'a sî numai de unu satu de ómeni.

Déca aruncâmu acum numai o ochire fugitiva asupra trecutului agriculturei, o aflâmu, ca pre lânga putine esceptiuni, a fostu despretiuita, séu celu putinu neconsiderata asiá, dupa cum se aru fi cuvenitu. Insii Romanii cei vechi, a câroru beliduci vestiti se luau delacornele plugului, spre a conduce pre concetatienii sei inarmati in contr'a inimicului, sî spre a se intórce, dupa vietória iéra la densele: mai tardiu, lasa sa seversiésca lucrurile privitórie la agricultura sclavii. Ei se predau moliciuniloru sî si degradéza deprinderea cea precâtu de binefacatória pre atâtu sî de onorifica odinióra, la o deprindere impreunata cu despretiu. Evulu mediu a fâcutu din agricultorii liberi supusi, iobagi, carii dupa cum se dîcea cu deosebire in legile nóstre: rusticus praeter mercedem laboris nihil habet, adeca tieranulu afara de plat'a lucrului nu are nimic'a.

Ratacirile aceste de a asuprí séu despretiui pre tieranu nu au fostu alta, decâtu a alungá cea mai mare parte de omeni din societatea activa pentru societatea omenésca sî a o impedecá, cá sa nu pota face mai multu decâtu numai sa asude sî sa adune pentru unu numeru mai micu de omeni, pentru ca sa aiba acesti'a cu ce traí imbuibati, iéra pentru sine adeca, pentru tierani, sa póta face atât'a, câtu sa aiba spre a nu tocm'a perí de fóme sî sa aiba inca atât'a putére, pentrucá sa lucre pe sém'a dlui seu sî salu blasteme pentru impilârile ce i le incarca in tóte dîlele in spate.

Disproportiunea sociala carea au urmatu din supunerea tieranului, impreunata cu privarea bunului seu, a cârui proprietariu fusese, a datu anse la diverse rescóle ale tieraniloru, cari se terminau totudéun'a cu apesâri sî mai grele. Abiá in seculula alu 18-lea se deschide prin revolutiunea francesa o era nóua pentru clas'a acést'a de ómeni. Lumea incepe a recunósce ca au venitu tempulu, cá privilegiele cari despartiau pre ómeni in staturi, ordini sî in supusi sa se delature. Principiele de statu filosofice sî istorice, juristice sî politice, cu deosebire insa cele de politica natiunala, au deschisu ochii popóreloru sî guverneloru sî le-au indemnatu a stâruí sî a lucrá pentru reintórcerea clasei celei mai numeróse de poporu in sinulu societâtiei omenesci active, pentru cá sî acést'a sa ia iérasi parte la prosperarea omenimei. La noi s'au inceputu realisarea acestoru principii in anulu 1848.

Reintórcerea acést'a este in adeveru unulu din progresele cele mai frumóse a le omenimei. Ea redà unu numeru fórte insemnatu, carele are sa ia parte prin representantii sei la sórtea societâtiei omenesci. Ea deschide o suma mare de isvóre pentru alte ramuri de viétia, indata ce vine tierenimea la o cultura mai inalta. Ea indémna in desvoltarea ei sî industri'a spre unu sboru mai mare. Ea ajuta la inmultirea articuliloru de negotiu. Ea in fine impintenesce sî sciinti'a, sî adeca dandu aceloru ce se ocupa cu sciinti'a naturei impulsu de a face cercetâri practice in lucrurile naturei, cari sa se aplice apoi in folosulu inaintârei acestui ramu de viétia; de alta parte economii natiunali politici se vedu din dî in dî siliti a trage agricultur'a in consideratiune la combinârile politice.

Aceste tóte inse numai atunci se intempla, cându dupa radicarea roboteloru de pre capulu tieranului se vóru tiné departe de elu alte impilâri morale, impedecatória sî demoralisatóre precum nescinti'a sî condemnarea lui a rimá numai in pamentu fâra de nici o ratiune. Elu numai atunci va fi mai productivu când prin scóla si prin invetiatura va scí sa traga folosu din diferite sî varie producte a le naturei, cari sa le prasésca pentru comoditâtile sele sî pentru negotiulu cu densele.

Déra déca societatea, carea este mai antâiu chiamata a cunósce folósele ei din o agricultura mai radicata, vrea cá in adeveru sa aiba folosu, atunci ea sa fia cu mare grigia catra acei ce representéza agricultur'a. Anii dóue-dieci delá eliberarea tieraniloru nostrii au fostu nisce ani statatori pre locu in privinti'a desvoltârei ramului de viétia despre carele vorbimu, sî ce va se dîca a sta in locu in viatia, in ori si care ramu alu ei, e destulu de bine cunoscutu fia carui'a.

In Belgiu, o tierutia mica, cu pamentu relativu cu multu mai slabu cá alu nostru, grigi'a pârtiei inteliginte din societate a fâcutu mai intâiu din pamentu neroditoriu pamentu roditoriu, dupa aceea a imbogatitu tiér'a cu totu feliulu de producte scóse prin agricultura din pamentu. Acést'a a fâcut'o insa nu altu ce-va, ci impartirea tierei in 117 de districte de agronomía, in a câroru sinuri se afla câte unu comitetu, carele se aduna de dóue ori pre anu pentru desbaterea de cestiuni agricole. Dupa aceea a contribuitu sî contribuie multu societâtile cele multe agricole, precum sî espositiunile cele multe, in fine bibliotecile cele bogate de cârti scrise in unu modu popularu, cari se afla in comune sî cari cu unu bagatelu inlesnescu tieraniloru cetirea sî folosirea loru.

Pâna candu nu se va urmá sî la noi in unu modu analogu, pâna atunci tóte ideile cele frumóse despre inaintare sî prosperare voru fi zadarnice; ba ne vomu putea tredî, ca averea cea mai putînu supusa fluctuatiuniloru eveneminteloru, pamentulu, o vomu perde-o totu mai tare sî in mesura mai mare. Cu perderea acést'a perdemu multu din terenurile cele mai importante pentru noi, cari trâimu in o tiéra, unde pâna acum e cea mai mare parte a locuitoriloru agricola.

Precum vedemu din trasurele aceste forte scurtate, agricultur'a in desvoltarea ei a ajutatu omenimea la inaintare, in impedecarea ei a statu pre locu sî a mersu inapoi omenimea, dela desrobi'a ei omenimea iéra pasiesce inainte.

Deci, déca agricultur'a a fostu ans'a cea mai puternica spre a inchiegá societatea omenésca, sî déca ea, acum reinviata, are o chiamare insemnata, in consideratiunile nóstre tînetórie de afacerile statului, nu o mai putemu trece cu vederea, pentru ca atunci amu lasá unulu din factorii cei mai insemnati pre carii ii cuprindemu in cuventulu sî in notiunea: „politica". Urmârile aru fi cá sî ale acelui'a, carele vrea sa zidésca, déra nu se ingrigesce de materialu sî nici de fundamentu.

Donatiune.

Sabiiu 23 Fauru 1868.

(G.) Domnulu Capitanu din Principatele române Georgiu Cristurian-u a surprinsu pre Consistoriulu archidiecesanu prin Domnulu Protopopu II. alu Brasiovului Ioann Petricu cu unu documentu de donatiune, prin care numitulu domnu Capitanu donéza Institutului nostru seminariale greco-orientalu 4000 fl. v. a. spre acelu scopu espresu, cá sa se cumpere pre sém'a seminariului archidiecesanu pamenturi comassate, alu câroru usufructu se fia reservatu pentru donatoriu pre viétia, iéra dupa mórtea acestui'a sa eserceze seminariulu dreptulu seu de proprietate pentru tóte tempurile.

Consistoriulu archidiecesanu a primitu cu cea mai mare multiamita acésta donatiune, sî a denumitu pre zelosulu si demnulu D. Protopopu Ioann Petricu, cá in numele seminariului archidiecesanu sa primésca la sine sum'a donatiunale de 4000 fl. v. a. si in cointielegere cu Domnulu donatoriu sa cumpere pamenturi comassate in si pe numele seminariului archidiecesanu, sî sa faca, cá emtiunile sa se petréca in cartea funduale.

Domnulu Capitanu Cristurianu i-si impletise inca in anii trecuti o cununa nevesteditória, carea i va purtá numele dela generatiune la generatiune, cumperandu o stupina cu 6000 fl. val. austr. cá undatiune pentru Gimnasiulu nostru românu gr. or. din Brasiovu, — iéra acum prin acést'a a dóu'a fapta generósa a sea si-a infrumsetiatu sî mai multu aceea cununa. Biseric'a sî natiunea voru scí apretiuí pre astfeliu de fiu nobilu alu loru, care bunurile materiali, ce i le-au datu Dumnedieu, le consacréza spre scopuri bisericesci — natiunali, — si-i va pestrá numele nemuritoriu in eternu. —

Nobilulu donatoriu, Domnulu Capitanu Cristurianu nu numai ca a adusu unu sacrificiu de eterna memoria pre altariulu bisericescu-natiunalu, dara elu a datu prin fapt'a sea marinimósa, carea face cá numele lui in eternu sa stralucésca pre budiele fia-cârui românu, a datu celu mai nobilu esemplu tuturoru fiiloru bisericei sî ai natiunei, pre cari ceriulu i-a indiestratu cu bunuri materiali, sî le-aru dá mân'a a contribuí din ele spre inaintarea sî prosperarea unei ginti intregi, care asiá multu au remasu inderetu in cultura din caus'a tempiloru vitregi de pâna acum!

Programulu sasiloru juni.

Cu acesta ocasiune predâmu publicului nostru programulu partidei sasesci, carea se chiama pre sine „partid'a librela séu reformei.“ Elu consta din urmatórele puncte:

I. Urmarea necesaria a uniunei Transilvaniei cu tiér'a matera Ungari'a recunoscuta astadi de univers'a natiune sasésca, sî prin urmare a inchiderei sustatóre in dreptu sî a teritoriului de administratiune, in pervasele (ramele) constitutiunei representative garantata prin legile din 1848, este straformarea corespundietóre relatiuniloru schimbate a connstitutiunei municipale sasesci acum inca de staturi intr'o representativa.

II. La acésta straformare se motivéza de procedur'a legale carea nu vatema drepturile natiunei:

Universitatea natiunei sasesci se mai aduna inca odata in compositiunea ei de fatia, singuru sî numai spre projectarea unei legi electorale liberale, sî asemenea determinatiuniloru respective a legiloru din 1848.

Pe bas'a acestei legi electorale are a se aduná dupa confirmarea legei pre calea constitutiunale, o universitate natiunale ad-hoc, a cârei problema va fi elaborarea unei legi comunale cu privire la cerintiele tempului nou sî la principiele generali de dreptu, care suntu espuse in legile din 1848, precum sî propunerea acestei legi comunale spre pré inalt'a confirmatiune.

III Sustînerea neangustata a autonomiei natiunei sasesci — incâtu nu au trasu margine netrecuta, legislatiunea imperiului — e scopulu care sa nu se piérda din ochi.

Spre conservarea acestei autonomii se pare necesaria implinirea urmatóreloru puncte:

1. Cerculu de activitate (organismu) autonomu a comuneloru, scauneloru sî districteloru sasesci cu comunitâtile loru alese liberu de poporu se sustîne.
2. Teritoriulu sasiloru transilvaneni constatatoriu din 9 scaune sî 2 districte forméza unu municipiu universu, unicu sî nedespartitu.
4. Municipiulu universu sasescu se representéza prin natiunea sasésca in a cârui frunte sta Comitele.
4. Dreptulu de alegerea comitelui ce compete natiunei se sustîne nevatematu. Alegerea de aici incolo nu are a se face pre viétia, ci numai pre unu tempu anumitu. Fostulu Comite se póte alege iérasi.
5. Corpulu representativu natiunalu (universitatea natiunei) se aduna de regula de 2 ori pre anu; deputatí se alegu pentru fiesce-care sessiune si nu primescu nici unu feliu de instructiuni. Siedintiele sî cele economice suntu publice.

IV. Averea natiunala sasésca este esclusiv'a proprietate a natiunei sasesci; — administrarea ei sta sub control'a universitatei natiunei.

V. Limb'a oficiósa in launtrulu minicipiului universu, precum sî a singurateciloru scaune sî districte in comerciululoru oficiosu reciprocu, remane cea germana.

VI. Precum in sensulu legiloru din 1848 tóte societâtile religionarie recunoscute asiá se garantéza sî autonomiá bisericei evangelice c. a. sî independinti'a ei pe terenulu, legislatiunei bisericesci sî scolari se asiguréza.

VII. Desdaunarea decimeloru descurcata a preotimei sasesci este de a se recunósce pentru totdéun'a de o sarcina a statului.

VIII. Modulu in care au de a tramite locuitorii celoru nóua scaune sî dóua districte representii sei la diet'a Ungariei, este sî remâne tréb'a legislatiunei tierei, totusi este lucrulu de a se influinti'a intr'acolo, cá in venitoriu sa se aléga celu putinu 22 de deputatí din cercurile sasesci sî deca se póte cu drépta consideratiune a numerului poporului sî a unei adevarate representâri a intereseloru. —

Cetitu cu deameruntulu acestu programu apoi gasimu de totu putînu liberalismu sî totu atâtá reforma intrensulu, pentruca esclusivismulu sî prerogativele sîací suntu pastrate, ba pare ca suntu mai marcate decâtu in trecutulu, in acârui gâtatu ne aflâmu.

Dupa principiele ce se vedu depuse in programu natiunea sasésca va formá sî pre venitoriu unu statuletiu sasescu cu drepturi sî cu avere, de cari ceilalti cari se tînu, in intielesulu programului, numai de tiéra, déra nu suntu ai Gebietului sasescu, voru fi ca sî crestinii din tier'a turcésca fatia cu credinciosii musulmanii.

De altmintrea sa ne bucurâmu, ca avemu cu o tema mai multu de discutatu.

Evenemiute politice.

Sabiiu 24 Februariu.

Scirile cele neliniscitóre despre Români'a disparura acum deodata din diuaristic'a francesa. Ba acest'a spune acum dintr'odata sî in unu modu batatoriu la ochi ca periculului ce amenintiá a trecutu. Baronulu Budberg, representantele rusescu lânga imperatulu Napoleonu, se dîce ca a dusu la Parisu, venindu acum de curendu dela Petersburg, multe asecurâri fórte paciníce. Asemenea a fostu fórte pacinica cuventarea de tronu a regelui Prussiei cu ocasiunea incheierei dietei. Din Belgradu se spune ca a sositu la principele Michailu unu tramisu delá sultanulu, care aduce multe promissiuni dela pórta. Din tóte pârtile vinu asiá dara sciri care asecura cá tote guvernele sî dau tóta silintia putinciósa numai pentru de a departá periclitarea pâcei din Europ'a. Cu tóte aceste materia de a aprinde unu resbelu in Europ'a e destulu sî a dîce apodicticu ca nu va fi resbelu inca nu suntemu indreptatîti, pentru ca Franci'a in locu de a sistá inarmarea o face cu mai mare energia, licenti'a la feciorii trupeloru nu se mai da sî cei cari se afla pre a casa suntu chiamati sub stéguri.

Caletori'a Principelui Napoleonu, verulu Imperatului Napoleonu alu III a datu ansa la atâtea conjecturâri politice sî nepolitice, incâtu nu se mai scie care este adeveratulu scopu alu calatoriei. Mai intâiu se dîcea ca Principele calatoresce fâra de nici unu scopu politicu, in urm'a unoru disarmonii cu verulu seu. Mai apoi s'a dîsu ca calatoresce in afaceri familiarie preste Berlinu, tînt'a calatoriei sele insa e Stuttgart. Acum se dîce ca caletori'a acést'a totu trebuie sa aiba scopu politicu sî ca Principele, la casulu unui resbelu intre Franco-Angli'a de o parte, sî Russi'a de alta parte, aru vré cá Prussi'a sa fia induplecata de a pâdî o neutralitate strinsa. In fine dupa ce se aude ca a sositu la Berlinu, sî se dîce ca va sa calatorésca sî la Pest'a, unde se afla curtea imperatésca, adaugu ómenii, ca nisuintiele principelui aru fi a castigá pre Prussi'a sî pre Itali'a pre partea Franciei, lânga care fiindu sî Austri'a sa se póta pune capetu agitatiuniloru rusesci in orientu. Cabinetulu francesu se vede ca cauta cu ori sî ce pretiu a reportá acele succese in orientu cu politic'a sea, care le-a repurtatu in occidentu candu cu cestiunea Luxemburgului sî sustînerea puterei papale lumeşci.

FOISIÓRA.

TANISLAVU

(poemu popularu)

de

I. NICOLAU DENSUSIANU.

Floricica din hotara
Tanislavu e domnu in tiéra,
Floricica din livedi
Eu se-ti cântu daca nu credi.

Lânga malulu verde-a marii
Pre luciulu Dunarii
Primbla-mi-se,
Pórta-mi-se
Dunc'a Icanu turcu maritu
Cu catargu poleitu,
Primbla-mi-se,
Pórta-mi-se
Vre-o cinci dieci de jeniceri,
Toti feciori de mari boeri,
Nóua ani sî diumatate,
Nóua ani plini de pecate,
Turcii lasa-a loru cadîne
Sî se ducu prin tieri crestine,
Dór' pre Tanislavu a nume,
L'oru aflá undevá-inlume,
Sî cându sore resariá,
léta Turcii ca veniá,
Sî cându Dunarea trecea,
In vadulu Dîrstorului,
In vadulu Livédiloru,
Vedea fete Dîrstorene
Sî neveste Brailene
Unele pânze nalbeá
Sî cu róua le stergeá,
Altele rufe spelá,
Le spelá sî totu cântá.
Buna dîu'a feteloru
Sî voi Braileneloru!
De optu ori de cându pe-aice
Invertimu este caice,
Totu aicea vamu aflatu,
Totu aicea vamu lasatu,
Totu la sfaturi sfatuindu,
Totu de dragoste vorbindu,
Nu sciti dragi de floricele,
Voi neveste subtîrele,
Nu sciti ori nu a-ti vediutu,
Cá pre-aicí se fi trecutu
Caiculu lui Tanislavu;
Nu-lu cautamu cu strimbatate,
Ci-lu cautamu cu dereptate
C'am fostu frati cu elu imparte,
Cu elu lupte amu luptatu,
Tieri straine am amblatu,
Sî am fostu negustori unu anu
De cadîne la Sultanu:
Dar cându fù se socotimu,
Banii nostri se-i impartimu,
Elu s'a dusu in lumea larga,
Cá o dragoste pribéga;
Nóua ani de cându umblamu,
Alergamu sî nu-lu aflamu
Multa lume am calcatu,
Dar' de Tanislavu n'amu datu,
Nu scimu ore s'a innecatu,
In vultórea mariloru,
In undele apeloru;
Nu scimu ore in tieri streine
A peritu cum piere unu bine,
Struncinatu de bóle grele,
Séu lovitu de arme rele.
Dar din fete sî neveste
Tóte mândre cá-in poveste,
Angelin'a fata mare
Mandrutiá lui Tanislavu,
Subtîrica cá o flóre,
Alba mandra la picióre,
Angelin'a cea iubita
Dar' acumá parasita,
Pre straini lungu i privesce
Sî-apoi astu-feliu le vorbesce:
Turciloru,
boeriloru.
Dati caicele la vale,
Pre cea gârla cioro-gârla,
Unde gârla se cotesce
Sî malulu se asverlesce,
La celu verde rechitisiu,
Und' haiducii tragu ochisiu,
La cea salcia plecata,
Care-si bate umbra-in apa;
Caiculu lui Tanislavu
Acolo este legatu
Cu lanciusiu de argintu,

Scirile de mai incóce spunu mai apriatu ce a descoperitu Bar. Budbergu in privinti'a purtârei regimului seu in orientu. Elu adeca asecura dupa „La France“ ca Russi'a e decisa a nu se desparti nici decum de puterile cele-lalte, in tóte cestiunile, cari atingu orientulu.

Din préjm'a Surului 13 Fauru.

Dle Redactoru! In mai multe comune se introdusese in anii trecuti bunulu obiceiu impreunatu cu folosulu practicu, de semanau omenii o parte din locurile din ogore cu notretiu. Acestu obiceiu le dedera acum in óre câtiva ani dupa olalta nutretiulu celu mai bunu pentru vite, din unu locu din care mai nainte nu se tragea nicí unu feliu de folosu. Mai ia apoi, ca de ore ce dintre gazdele mai de rendu, multe nu au fenatiele loru proprii, ci trebuie sa imprumute fenatie pantru a lucrá in parte sî totu deodata sa faca sî cameta mai multe dîle de lucru, ómenii trebuie sa intre in oresi care dependintia fatia cu proprietarii cei mari: prin folosirea ogóreloru proprietarii sî déca intra in referinti'a cu plugarii nu mai ceru camete asiá mari cá intrecutu.

Tocm'a acest'a vedienduo unii, incepu a intimidá pre poporu, cá sa'u abata dela practic'a acést'a sanatósa in folosirea otarului sî sa se lase de a mai semaná sî pre viitoriu nutretiu Eu credu ca poporulu nu se va lasá a fi redusu de asemenea ómeni, ci va stâruí pre lánga aceea ce i este folositoriu. Noi nu avemu o agricultura asiá imbunetâtîta cu atâtea inlesniri câte suntu in tierile mai inaintate, dara togm'a pentru aceea sa nu lasâmu sî putînulu prilegiu de a face vre-unu castigu câtu de câtu in economi'a nóstra dela tiéra.

Deci Dle Redactoru! primesce aceste sîruri, pentru cá sa se atraga luarea aminte a ómeniloru sî sa nu se insiele cu esplicâri rele despre dreptulu de pasiune sî altele, pentru ca dreptulu acest'a remâne elu pentru câmpulu cela-laltu sî tocm'a voru fi ómeni siliti a observá mai cu deamenuntulu regulele politiei de câmpu, pentru ca nu voru avé unde sa abuseze cu atât'a otaru, pre carele prin prevaricatiuni lu pradáu dintr'odata. Dara nu trebuie sa umblâmu dupa alte dovediri. Trecutulu ne arata ca este bine. Asiá noi sa cautâmu sa mergemu inainte dara nu cá raculu inapoi.

Principatele române unite.

Cronic'a. Serbatórea aniversala a scóleloru din Iasi, puse de Domnitoriulu V. Lupu sub patronagiulu monastirei Trei-Ierarchi, s'au serbatu in acésta data cu o ceremonia mai mare decâtu in alti ani, prin solemnitatea sea fiindu mai démna sî mai intinsa, caus'a este pre câtu putemu a o esplicá, ca actualulu ministru a instructiunei publice sî culteloru D. Gusti, aducendu-si aminte ca s'au fâcutu parte din studiele sele in gimnasiulu dela Trei-Ierarchi au voitu sa radice acésta frumósa serbare a scóleloru din Iasi si putemu dîce din Moldov'a, sî a-si plati o datoria de recunoscintia. La acésta ocasiune venerabilulu d. George Asaky au fâcutu a se ceti unu discursu de unu interesu istoricu, sî cé cu placere i-lu inserâmu in colónele diuariului:

„Dupa trecerea de seculi nému omenescu adoréza cu recunoscintia memori'a barbatiloru mari sî buni, cari, prin vre-o fapta inalta sî folositóre se fâcura bine faptuitori epocei loru sî a dese ori urmasiloru sei. Astadi inca cu respectu se amintéza Moisi mantuitoriulu lui Israilu, sî psalmii lui Davidu in laud'a Domnului se cânta in mii de temple. Istori'a inregistréza numele sî faptele a mii de martiri cari pentru triumfulu adeverului sî a patriei au suferitu persecutiune sî mórte.

Tierân'a loru de multu s'au spulberatu, mormintele loru se fâcura necunoscute, dara acesti morti viéza inca intre noi; ei suntu presenti in cugetulu nostru, ei au traitu inainte de sute de ani; sî astadi inca de totu nu au muritu. Non totus moriar!

Candu inim'a ni se aprinde la istorisirea fapteloru stramosiesci, candu audîmu cum ei a despretiuitu vieti'a pentru binele patriei, cum pentru libertatea concetatieniloru cu bucuria au versatu sângele loru, cum in viétia inca s'au despoiatu de avere spre a fundá asiediaminte de bine facere, atunci candu unu sântu fioru ne strabate ósele, séu o lacrema ochiulu ne intuneca: óre indiferenti putemu fi de a le semená séu nu? Indiferenti fi-vomu a trâi in bun'a amintire a ómeniloru, séu nu?

Adeveratu ca noi nu putemu simti multiemirea despre cele ce urmasii vorbescu preste mormentulu nostru, dara speranti'a, prin cele ce in viétia amu faptuitu, a contribuì intre urmasi, inaltia inim'a in ór'a mortii sî ne face a presimtî, a nóstre semidieime.

Nu e de tagaduitu ca glori'a pamentenésca este o avere ecuivoca, sî binele sa nu-lu facemu numai pentru gloria; celu ce sémena pentru dîle in care insusi nu póte secerá, acel'a in adeveru iubesce némulu omenescu mai multu decâtu pre sine. Celu ce iubesce incâtu este iubitu, practiséza binele pre câtu i-lu capeta dela altii, acel'a este unu egoismu, care nu traiesce decâtu numai pentru densulu. Virtutea sea este insimbriata. Elu móre, multiamit'a si-au luat'o. Unu bunu nume dupa mórte este o pretiósa clironomie, care putemu lasá urmasiloru nostri Nenorociri de totu feliulu li póte râpí averea ce o amu economisitu, dara unu bunu nume dupa mórte, ce deréza din fapte publice folositóre natiunei, ne incungiura cu o viétia indoita. Câci dupa incheierea carierei pamentene, geniulu unui asemenea barbatu traiesce prin faptele sele in mediulu posteritâtiei recunoscatóre.

De asemenea Vasiliu Lupu Domnulu Moldaviei, dupa dóue secule traiesce intre noi, si astadi in aniversarea numelui seu, reclama manifestatiunea de recunoscintia publica.

Nascutu din sinulu celoru mici, prin geniulu, credintia energi'a sî aprodi'a sea s'au inaltiatu la Domnia, prin simtiu patrioticu natiunalu elu celu intâiu au restatornicitu limb'a romàna in biserica sî in acte publice, prin evlavia au fundatu sî au indanuitu monastirea Trei-Ierarchi sî au ziditu biseric'a ce este modelulu de frumsetie architectonica; au intemeiatu o academia natiunala: au indanuit'o cu averi nemiscatóre sî au impoporat'o cu barbati literati, au asiguratu funduri pentru luminarea junimei; curtea lui sî famili'a infatiosiau splendóre rara in acea epoca. Dara dupa dóue-dieci de ani de domnia, invaluirile politice de dinafara, i-au resturnatu tronulu, famili'a cea frumósa, ce erá mandri'a sea, s'au stinsu in sclavia, averile colosale s'au râpitu, elu insusi au muritu esilatu in tierile departate, dara ale sele fapte bune le-au supra-vetiuitu. Elu traiesce in biserica, in scóla sî in afacerile de bine precum sî in recunoscinti'a patriei.“

„Tiér'a“

Varietâti.

⁂ Joi la 11 óre Magistratulu sî comunitatea Sabiiului cu primariulu ei dlu Giebel in frunte, salutara pre loctiitoriulu de Comite dlu Mauritiu Conrad cá pre capeteni'a cea nóua a natiunei sasesci. Se asicura ca cuvintele Locutiitoriului a multiamitu pre toti câti fura de-lu salutara. — Mai târdîiu primí dlu Comite-locutiitoriu sî o deputatiune din partid'a „reformei“ sub conducerea advocatului Dr. Lindner. — Magistratulu sî comunitatea s'a dusu de si-au luatu dîu'a buna dela dlu fostu Comite Conradu Schmidt.

⁂ Demissiunare. Cetimu in mai multe foi, ca contele Miko aru avé de cugetu a demissiuná din postulu seu de ministru.

⁂ Aflâmu in mai multe dîuarie reprodusu o corespundintia din Vien'a dto 27 Fauru n. la Nar-Listy in Prag'a carea o comunicâmu sî noi cá un'a noutate, fâra de ai dá vre o insemnetate.

„In cercuri curatu politice“, dîce coresp., „se desbate in dîlele din urma o intrebare fórte insemnata, Resiedinti'a sa se stramute la Pest'a. Cumca magiarii vréu sa concentreze in Pest'a aministratiunea intréga a Austriei, e de securu sî din isvoru credibilu aflu, ca sî la locurile decidetória cugeta omenii la o stramutare a regimului. Magiarii lucra din tóte puterile intr'acolo, cá sa aiba pre regele in mijloculu seu. „„E ce-va in aeru, de ce germanismulu cislaitanu, inainte de tóte superb'a Viena, va fi nu putînu surprinsa““ mi dîcea mie adi unu barbatu, carele are ocasiune

---

Ca de teiu n'a mai gasitu
De trei dîle s'a imbetatu
Si nu s'a mai desceptatu,
Din paza ca mi-lu pazesce
Sî de sóre mi-lu feresce
Celu Nicul'a Niculcea
Fetiorelu de serbu seracu,
Ce-i venitu din Tieligradu.

II.

Turcii câtu ce audiá,
Totu la vale se lasá
Pre cea gârla cioro-gârla,
Unde gârla se cotesce
Sî malulu se asverlesce
Sî apoi Icanu le vorbesce:
„Turciloru
vitejiloru!
Tanislavu ghiauru sioimanu
De-lu vomu da prinsu la Sultanu,
Ne-a dá daruri câtu mai bune,
Pasie sî Viziri ne-o pune,
N'a fí cin' se haiducesca,
Cadinele se rapésca,
Sî pre noi se ne parlésca.“
La celu verde rechitisiu
Und' haiduculu da chiorisiu
Este-unu micu de bordeiasiu,
Adapostu pentru luntrasi.
Da-in bordeiu cine siedeá
Cine nóptea totu veghiá?
E mam'a lui Tanislavu,
Ce spelá zabunele,
Negre cá carbunele,
Tote anteriele,
Tóte ilicelele,
Tóte camesielele,
De sangele Turciloru,
Posoc'a Ovreiloru,
Tanislavu ca e culcatu,
Din basiulu caicului,
Totu in bórea ventului;
Ventulu serii cându batea,
Perulu lungu i falfoiá,
Turcii câtu ce mi-lu vedeá,
Dreptu acolo alergá
Sî din gura asiá graiá:
Aba! maica mam'a nóstra,
Se ne fii mama sî nóua,
Ti-omu croí rochitia nóua,
Rochia de alageanu,
Ce s'o porti odata-in anu,
Rochitia din stofa móle,
Strimtisióra, larga-in póle
Lovita pre tîtîsióre;
Unde este Tanislavu?
Nóua ani de cându cautâmu,
Sî de veste nu-i mai dâmu;
Iérna grea ca se lasase,
Peste luncile frumóse,
Ap'a mârei se inchise,
Dunarea se impetrise,
Caicele ne-a inghietiatu,
Tanislavu ca ne-a lasatu,
La impartiél'a baniloru,
A luatu calea aniloru,
Sî s'a dusu in lumea larga,
Cá o dragoste pribéga.
Turciloru,
boeriloru!
Tanislavu mi s'a laudatu,
Sî de trei ori s'a juratu,
Pre palosiu sî pre masdracu,
Cine la elu va intrá,
Cu hangearulu l'a tâiá,
Serbatori n'a mai vedé.
Dar Niculei Niculcea,
Feciorasiu de serbu seracu,
Negustoriu din Tierigradu,
Câtra Turci asiá grâiá:
Tanislavu e 'n mân'a mea,
Veniti se vi-lu dau legatu,
Cá unu mare vinovatu,
Numai dati-mi unu daru mare,
Se vi-lu dau bunu spre pierdiare.
Turcii la elu ca venea,
Câte cinci fesuri ca-i da.
Ear' Nicol'a Niculcea
Le privea se bucurá
Si-apoi astfeliu le grâiá:
Da-ti lanciugulu de argintu
Sa vi-lu legu eu la pamentu,
Sfóra alba de metasa,
Cá sa o impletescu in siése
Si sa-lu legu preste camésia,
Cá sa-lu curme pân' la óse
Sî sa-lu duceti viu acasa.

(Va urmá)

a vedé sî dupa culisele politiciloru nostri. Se intielege de sine ca ministeriulu cislaitanicu nu are placere catra o astfeliu de deslegare a diferintieloru austriace; acei'a inse cari au de a decide, precumu sî domnii magiarii, in fine sî bar. de Beust, le pasa pré putinu ce le place sî cc nu le place dloru a la Giskr'a sî consortes. E lucrulu cunoscutu ca Maj. Sea Imperatulu, sî in anulu acest'a va petrece in Ungari'a, sî dupa cumu se vorbesce oficialu, de astadata mai indelungatu. Acest'a e unu feliu de pasu pregatitoriu catra scopulu susu insemnatu. Ce voru incepe atunci Vienesii? Vien'a e o cetate mare, case suntu acolo destule, dara déca inceta de a fi capital'a imperiului, atunci tóte palatele sî perdu din pretiu sî vienesulu va pricepe, câtu de prostu a fosru cându a aplaudatu dualismulu. Vien'a nu mai are venitoriu.— Magiarii inse voiescu a inaungurá din Pest'a federalismulu ca form'a de statu pentru Austri'a. Nu sciu déca se póte omulu increde in politicii sîreti din Pest'a, dara ceva tototu se parc ca este la mijlocu. Nu póte crede omulu ca magiarii sa nu precépa, câtu de scurta aru fi domní'a loru, déca nu se voru impacá cu naturile austriace sî inainte de tóte cu Cechii, carii nu s'aru alaturá nici odata lânga unu imperiu cu puntulu de greutate in Pest'a, fiindu unu membru nestatatoriu de sine, ci s'aru luptá, precum s'au luptatu contrá unei contopiri in Cislaitani'a. Magiarii trebuie sa caute pace cu natiunile austriace, ba ei trebuie sa se gândésca la soti sî de acestiá speréza ei ca voru aflá in Boemi'a— in Prag'a."—

⁂ Se vorbesce despre intârirea passului Dunklau sî a cetâtiei Eperies din Ungari'a. Lucrârile se voru incepe in primavér'a acest'a.

⁂ In localitâtile unui negutiatoriu de aici (Jikeli) a vrutu sa intre in un'a din noptile trecute doi furi. Dara nu au pututu intrá pentru ca li s'au opusu resistintia. Mirarea e, ca dupa resistinti'a ce li s'a fâcutu furiloru cá sa nu póta intrá in localitâti, totu mai fura sî Vineri pre la amédi cautali in cas'a numitului negutiatoriu.

⁂ In septamânile trecute, audîmu, ca au puscatu unu sasu din Cristianu pre unu june românu din Poplac'a in céfa incâtu au muritu. Dupa ce se va pertratá lucrulu la judecatori'a de aici sî vomu capatá sî noi date mai amenunte despre tóta intemplarea nu vomu intardiá a le comunicá publicului.

⁂ S'a aflatu cadavrulu unei famei in 26 Fauru n. pe drumuiu intre Rasinari sî Poplac'a, care s'a recunoscutu alu Sofiei Petru Bidig'a, ce traiá in concubinatu cu unu zidariu din Poplac'a. Suspiciunea a cadiutu pre unu individu din Poplac'a carele e sî arestatu in Sabiiu, dara nu s'a adeveritu de vinovatu.

⁂ Joi a trecutu o trupa de vre-o 70 individi nemti din Carinthi'a, dupa cum se suna, spre a se colonisá lânga Dunare in Romani'a.

Nr. 33—2 **Concursu.**

Spre ocuparea posturiloru de notari comunali in statiunile sî cu emolumintele, dupa cum mai josu se va specificá, se deschide concursu pâna la 31 Martiu a anului curentu sî adeca:

1. Notariatulu comunale in Porumbaculu inferiore pentru comunitatea statiunarie, Porumbaculu de susu sî Sarat'a, salariu anuale in bani 280 fl. sî cortelu liberu.

2. Notariatulu Cartisióreloru pentru Cartisiór'a Strezan'a sî Oprén'a cá statiune, apoi Arpasiulu superioru si Scoreiulu. Salariulu anualu in bani 320 fl. sî cortelu liberu.

3. Notariatulu din Ucea inf. pentru acésta comunitate stationaria, Ucea superiore, Arpasiulu infer. sî Corbi. Salariu anualu 300 fl. si cortelu liberu.

4. Notariatulu din Vistea infer. pentru acésta comunitate, Besimbaculu sî Sambatele inf. cu salariu anualu 230 fl. si cortelu liberu.

5. Notariatulu din Dragusiu cuprindiendu acésta statiune, Vistea superiore si Sambat'a super. reunite cu salariu anuale 340 fl. si cortelu liberu.

6. Notariatulu din Lis'a cuprindiendu afara de statiunea conumita Posiort'a, Ludisioru, Voivodeni-mari si Voivodeni-mici cu salariu anuale 320 fl. si cortelu liberu.

7. Notariatulu din Voil'a pentru statiunea, sî comunele Luci'a, Dridifu si Beclianu, cu salariu in parati 310 fl. si cortelu naturale.

8. Notariatulu din Reci'a ducale, cu comunele afiliate Recea telechiana, Bréz'a, sî Degiani cu salariu 300 fl. si cortelulu in natura.

9. Notariatulu din Sasciori impreunatu cu satele Netotu, Sevestreni, Iasi si Uredîulu. Salariulu anuale 300 fl. si cortelu naturale.

10. Notariulu din Copacielu cu comunele afiliate Sebesiulu Berivoii mari si Berivoii mici. Salariu an. 280 fl. si cortelu.

11. Notariatulu din Ileni cuprindiendu inca comunitâtile Riusiorulu, Erseni sî Margineni, cu salariu anuale 300 fl. si cortelu in natura.

12. Notariatulu din Vadu cu afiliatiunea Mundrei, Toderitiei si Buciumului. Salariu in parati 300 fl. si cortelu.

13. Notariatulu din Ohaba, cu comunele Sinc'a vechia si Siercaiti'a cu salariu anuale 300 fl. v. a. si cortelu liberu.

14. Notariatulu din Sinc'a-nóua impreuna cu satulu Olbacu cu salariu in bani 200 fl. si cortelu liberu.

15. Notariatulu din Zernesti cuprindiendu sî comunitatea Poian'a Merului cu salariu in bani 300 fl. v. a. si cortelu.

16. Notariatulu din Tohanulu vechiu incorporatu cu Tohanulu nou cu salariu de 200 fl. si cortelu liberu.

17. Notariatulu din Persiani cu comunele afiliate Gridu si Pareulu cu salariu anuale 240 fl. si cortelu naturale.

18. Notariatulu din Veneti'a inf. cu comunele afiliate Veneti'a super. sî Coman'a super. cu salariu in bani 260 fl. si cortelu naturale.

19. Notariatulu din Caciulat'a impreunatu cu satele Lupsi'a si Coman'a inf. cu salariulu in parati 280 fl. si cortelu naturale.

Competitorii la aceste posturi au sa-si indrepte suplicele concursuali scrise cu propri'a mâna la oficiolatulu districtuale in Fagarasiu pâna la terminulu susu prefiptu si le voru documentá cu:

1. Atestu de moralitate
2. Ateste despre studie si prasa de pona acum in servitiu notariale séu analogu,
3 Atestu despre perfecta cunoscintia a limbei române cându aru fi de alta nationalitate sî altoru limbe patriotice, adeca magiara sî germana.

Afara de acest'a fiacare concurinte va aretá loculu nascerii sî alu comoratiunei sele, etatea sî conditiunea actuale va indicá apriatu statiunea notariale la care competedia precumu sî déca primesce alta statiune, candu representanticle comunale respective nu laru alege acolo unde cere postulu cu preferintia.

Din Siedinti'a oficiolatului districtuale
Fagarasiu in 21 Fauru 1868.
Tamás
Capitanu supremu.

Nr. 17—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invatiatoriu in comunitatea gr. or. Jen'a, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 52 fl. 50 cr. v. a.
b) in naturalii 10 meti de grau; 15 meti de cucuruzu; 100 Pf. de clisa; 50 Pf. de sare; 15 Pf de lumini sî 4 orgi de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale-timbrate dupa cuv'intia-cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morala sî politica, sî astufelu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pana la 21. Martiu a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 8 Fauru 1868.
Consistoriulu diecesei Caransebesiulu.

30—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Branesciu, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 105 fl. v. a.
b) in naturalii: 20 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 100 punti de clisa; 100 punti de sare; 15 punti de lumini; 10 orgii de lemne; jumetate lantiu de livada sî curtiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu maritoriu alu Caransebesiului pâna in 4/16 Apriliu a. c.

Caransebesiu 19 Fauru 1868.
Consistoriulu diecesei Caransebesiului

Nr. 29—1

Escriere de concursu.

Spre reocuparea postului devenitu vacantu de unu invetiatoriu gr. orientalu in **Kohldorf** lânga **Szaszka** se escrie prin acést'a concursu.

Competentii la acestu postu, cu carele e impreunatu unu salariu anualu de 126 fl. —, relutu de lemne 6 fl. 30 xr., pentru scól'a de Duminec'a 8 fl. 40 xr. sî locuintia naturala séu inchiriata, — au a-si asterne cererile loru scrise cu mân'a propria, pre lânga aretarea etatei, stârei sî moralitâtiei loru si despre capacitatea castigata in specialitatea de invetiatoriu — in terminu de 6 septamâni dela dîu'a escrierei de concursu, la venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. in **Caransebesiu**. Vien'a 26 Fauru 1868.

Directiunea generala
a Societâtiei c r. priv. austr.
de drumuri de feru ale
statului.

Nr12—3 **EDICTU.**

Prin care Mateiu Pipernea din Satcelu-lenga Selisce-carele de patru anni si-au parasitu patria sî pre legiuit'a sea socie Mari'a Constantin Dusie totu din Satcelu sî de fatia nu se scia loculu petrecerei lui se provóca prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze innaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva cererea sociei lui, Mari'a Constantin Dusie de prez. 9 Faur 1868 sî fara de elu se va oteri dupa prescrierea ss. Canóne sî asiediementeloru besericesci.

Sibiiu 15 Fauru 1868.

Forulu matrim. gr. res. alu tract. protopopescu alu Sabiiului I.
I. Hanni'a
Protopopu

35—1 **EDICTU**

Ioann Scârneciu, care cu nedreptate si-a parasitu pre legiuit'a sea socia An'a Searneciu ambi acesti'a gr. res. din Sten'a de doi ani trecuti, fâra de a se scí in presentu unde se afla, prin acést'a se citéza cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, ca la din contra in intielesulu SS. canone ale Bisericei nóstre se va dá hotârire pârei radicata asupra-i sî fâra de elu.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Cohalmului.
Draosu 19 Fauru 1868.
Ioann Iosifu
Adm. Prot.

Anunciu.

Subscrisulu vinu a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca in 25 Fauru a. c. amu deschisu cancelari'a mea de **advocatu** in Fagarasiu. Rogu pre onor. publicu a me onorá cu increderea sea in ori-ce feliu de procese sî alte afaceri de dreptu, câci eu me voiu nevoí a-i serví sî a-i impliní dorintiele cu cea mai mare acuratetia, sî afacerile incredintiate a le efeptuá in tempulu celu mai scurtu.

Fagarasiu, in 25 Fauru 1868.

Aronu Densusianu.
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 24 Februariu (7 Mart.) 1868.

Metalicele 5%	57 20	Act. de creditu	187 60
Imprumut. nat. 5%	65 55	Argintulu	113 75
Actiile de banca	706	Galbinulu	5 55

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineс'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 17 ANULU XVI.

Sabiiu, in 29 Februariu (12 Mart.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 28 Februariu.

Dîlele din urma a fostu aici in Sabiiu marture la o suma de manifestatiuni ocasiunate de schimbarea deregatoriei de Comite natiunalu sasescu. La rendulu nostru amu insemnatu sî noi câte ce-va despre densele pentru cá sî publiculu nostru sa aiba cunoscintia de ele.

Cá la ori-ce ocasiune de feliulu acest'a s'a tînutu vorbiri de salutare sî de intempinare. Se intielege, ca mai alesu in tempulu de fatia, aceste vorbiri nu potu a nu avé sî aeru sî insemnatate politica sî de aceea ele nu potu a nu produce in auditori sî cetitori impressiuni fia acele acum de ori-ce soiu voru fi.

In tóte cuventârile câte s'au rostitu cu ocasiunile aceste ne vine siodu, ca nu dâmu nici de unu grâunte micu, baremu, carele sa amintésca de egal'a indreptatire. Cu tóte ca spiritulu tempului sî devis'a acestui'a, precum sî gradulu sî „missiunea de cultura“, vindicata de atâtea ori de vorbitorii din o parte sî din alt'a, aru aduce cu sine, déca nu altfeliu celu putînu pentru „afurisit'a de moda“, cá sa se faca sî de aceea egala indreptatire vre-o pomenire câtu de câtu. Dara cu de aceste nu s'au vatematu urechile nimenui. „Poporu sasescu“, „tiéra sasésca“, „drepturi sasesci“ sî „avere sasésca“ etc., eata trasurile fundamentali ale variatiuniloru ce se petrecu aici in dilele de candu cu schimbarea Comitelui natiunalu sasescu.

Noi cari, facemu parte din locuitorimea amestecata cu sasi ne fraparamu pre unu momentu, vediendu ca suntemu predati unei ignorâri mai englezesci decâtu cea mai englesesca: vediendu adeca ca reformatorii de „professiune“, dupa cesi publicara mai cându programulu loru separatisticu sî suprematisticu, se escludu in tóte intreprinderile, de pertea cea mai insemnata a locuitorimei fundului regescu, de români; vediendu ca la intempinarea cea dintaiu sî la cele ce au urmatu nu se face pomenire de natiunea romana conlocuitoria pre teritoriulu fundului regescu, care are acelesi aspiratiuni sî acelesi pretensiuni constitutionale cá sî natiunea sasesca; vediendu ca insusi dlu Comite Locutiitoriu, abia la neevitabil'a ocasiune, cându adeca unu magiaru, ne'nputernicitu de nici unu romanu, dara póte miscatu de simtiulu bunei cuviintie, impletise sî pre natiunea românа in toastulu seu, abia atunci, dicemu, dlu Locutiitoriu vedienduse instrimtoratu, amintesce de colocuitori, dar de români se feresce ai pomení; vediendu in fine ca acumu sî in acte oficiale comitele Locutiitoriu sasescu nici de „fundulu regiu“ nu va se scia, pre carele ne aflamu noi impreuna cu sasii sî de care numire ne tinemu strinsu dara nu de Sachsenlandulu croitu de abolutismulu lui Bach.

Dara apoi ne cugetaramu sa combinâmu putinu. Sî asiá combinatiunea se pare a fi esitu asiá: Dlu Locutiitoriu vine dela Pest'a, adeca dela isvorulu cursului politicu de astadi. Intempinatorii sasi de ambe colorile nu potu fi mai reu informati despre starea lucruriloru de fatia sî celoru ce au sa urmeze, ba sî procederea altoru barbati politici nesasi, cari se intrepunu din tóte puterile pentru o constitutiune esclusivu sasésca,—inca trebuie sa radime pre unele informatiuni, la cari noi nu putemu strabate. Prin urmare manifestatiunile politice cari ne ignoréza pre noi nu potu fi de câtu corecte. Ei, dara secretulu inca totu nu l'amu spusu ca unde pote sa se afle. Acest'a se vede ca este, ca nu va trece multu sî fia care natiune sî va avé siefulu seu natiunalu, jurisdictiunea sea natiunala sî tóte separate pâna la unu sufletu, incâtu sasii sa nu mai aiba nimic'a comunu cu românii, ungurii sî secuii; ungurii sa nu mai aiba nimic'a comunu cu secuii, romanii sî sasii; romanii nimicu comunu cu ceilalti; ci fia care sa fia de sine sî pentru sine. Asiá dara preste tóte asceptârile nostre, dupa cele ce se petrecura in dilele din urma, amu stá acolo, incâtu mâne poimâne sa vedemu pre fia care natiune cu siefulu ei natiunalu, cu constitutiunea sea natiunala, cu justiti'a sî administratiunea sea natiunala separata; pentru ca aceea nu putemu presupune, ca sî pre venitoriu unii cetatieni ai statului singuri sî eclusivi sa se bucure de tóte aceste si altii, carii iau parte la tóte greutâtile statului sa fia treculi cu vederea sî mai multu, sa fia dati sub tutoratulu altor'a. Câci déca românii d. e. sî de aci incolo aru fi avisati a se umbri numai pre lânga sî pre sub institutiunile altor'a, atunci la ce sa mai facemu atât'a sfera in tiéra cu egal'a indreptâtire? Séu mai scii, póte ca conceptulu egalei indreptatiri s'a fâcutu dupa unii domni intielepti sî cu minte cá sî impartiél'a tiundrei din poveste, carea o aflara unu turcu sî unu românu — candu turculu i dîse românului: „scii cum sa impartimu acum romane?“ „cum?“ reflectéza romanulu. „Eu voiu tîné tiundr'a“ dîse turculu, „si tu sa-mi mai dai unu icusariu.“

Vechi'a Metropolia româna ortodocsa a Transilvaniei sî pârtiloru Ungariei.

I.

(N. P.) Precum natiunea româna e cea mai vechia intre tóte natiunile conlocuitóre: asiá sî biseric'a ei, cea ortodocsa resariténa, inca e cea mai vechia intre tóte bisericile din patria.

Intielegu acea biserica, carea-si trage inceputulu seu din cea mai adenca vechime a crestinismului, inca din tempulu Apostoliloru; câci cine nu scie ca multime dintre legiunarii stramosiloru nostri Romani, descalecati in Daci'a, au fostu crestini, au fostu contimpuranii Apostoliloru, sî au primitu crestinatatea din mânile loru chiaru? — acea biserica, carea inca in véculu alu IV. si-au avutu ierarchi'a sea natiunala; câci cine nu scie de unu Nechit'a românulu Eppulu numitu si: „Apostolulu Daciei“ — iéra de popórele barbare: „Ddieulu romaniloru?“— acea biserica in fine, de carea s'au tînutu natiunea româna intréga pâna la inceputulu vécului trecutu, sî de carea se tîne sî astadi partea ei cea mai insemnata sî mai numerósa, sî carea in toti tempii cei vitregi, tempuri pline de lupte sî suferintie grele, prin cari se strecurà d'abiá natiunea nóstra, singur'a-i fu stéu'a cea conducatóre, limanulu celu adapostitoriu, balsamulu celu alinatoriu sî puterea cea mangaitóre sî insufletitória, — ea singura fu radîmulu sî scutulu celu putericu alu natiunalitâtiei nóstre, incâtu cu totu dreptulu putemu dîce, ca numai ei unice avemu astadi de a multiamí esistinti'a natiunei române!

Acestu adeveru din urma, recunoscutu de atâtea ori de câtra fiii natiunei, voindu cine-va a-lu trage totusi la indoiéla, s'aru puté indreptá unulu cá acel'a astadi chiaru la fratii nostri din secuime, câror'a, uitandu-si de multu limb'a materna, numai biseric'a le mai remâne uniculu cimentu, unic'a baiera cu care se mai tînu inca legati de trupin'a loru natiunala, incâtu altmintrea de multu s'aru fi fostu absorbitu sî ei de elementulu preponderante; de multu aru fi devenitu ne resistiveru victim'a acelui'a; iéra incâtu pentru adeverulu dintâiu adeca pentru anticitatea bisericei nóstre, apoi ajunge a ne provocá in privinti'a acést'a din o miia de documinte, totu unulu cá unulu, numai la o singura cercumstantia, sî acést'a este: ca despre crestinarea natiunei române nu se face nicairi nici cea mai mica amintire, precum se face despre crestinarea altoru natiuni din patria sî straine, — semnu destulu de invederatu, ca romanii 'si adusera credinti'a loru crestina cu sine din Rom'a sî Itali'a intréga, pre carea inca acolo, a casa, o insupsera impreuna cu laptele dela mamele loru romane. Numai asiá ne putemu esplicá total'a tâcere a istoriciloru despre impregiurarea acést'a; de óre-ce multi dintre Romanii colonisti veniti in Daci'a, fiindu crestini, in scurtu tempu tóte coloniele dacice devenira crestine.

Dara déca biseric'a ortodocsa resariténa este cea mai vechia in pârtile acestea, sî déca aceea in decursulu tempului au devenitu identica cu natiunea româna ins'a-si, va sa dica: déca biseric'a nóstra s'au inchiegatu in natiune, sî acést'a in biserica *): apoi ce erá mai firescu decâtu cá natiunea româna sa-si aiba totu deodata sî ierarchi'a seu natiunala, sî prin urmare sa-si aiba sî Metropoli'a sea iérasi natiunala sî autonóma, sî inca din tempurile cele mai antice, potrivitu institutiuniloru primitive ale bisericei ortodocse resaritene, pre cari alte biserici nu le au. Acést'a se póte afirmá cu atâtu mai vertosu, cu câtu vedemu, ca caracterulu bisericei ortodocse este in parte sî natiunalu, intr'atâtu adeca natiunalu, incâtu institutiunile ei nu numai iérta, dara prescriu chiaru, cá fia-care natiune sa se folosésca de limb'a sea propria natiunala, in biserica sî in tóte afacerile, ceea ce s'au sî practisatu pâna acum in toti tempii si la tóte popórele tînetóre de ea, asiá, incâtu chiaru sî acolo, unde membrii unei parochii suntu de diverse natiunalitâti se iérta acestor'a cá fia-care sa se folosésca de limb'a sea natiunala; insa limb'a este conditiunea esentiala a caracterului natiunalu.Ací nu ne póte impedecá intru nimic'a argumentulu contrariu ce s'aru deduce dela acea impregiurare, ca in biseric'a nóstra preste o suta de ani au fostu introdusa sî folosita limb'a slavona, precum sî ca la popórele române sî slave din Turci'a, inca sî astadi se tîne servitiulu ddieescu in limb'a greca; câci acést'a este numai o esceptiune de totu singulara provenitóre din vitregitatea tempului, a-siu dîce ca ea este o ingerintia silnica a ierarchiei straine, sprigînita de regimulu politicu, carea insa atâtu intr'o parte câtu sî intr'alt'a, indata ce giurstârile se schimba, incepe sî ea a se delaturá sî a face locu limbei sî ierarchiei natiunale va sa dîca: ordinei celei canonice, precum ne arata esperiinti'a destulu de invederatu.

Sî totusi se ivira unii in tempurile mai recente, cari, sedusi de interese eschisivu natiunale suprimatisatóre, incepura parte a negá de totu esistinti'a Metropeliei române ardelene, parte, vediendu ca tóta ostenél'a le va fi desiérta, a atacá celu putînu natiunalitatea româna a acelei'a, afirmandu spre uimirea generala, ca mai marii acelei prea venerande Metropolii române aru fi fostu serbi sî nu români s. alt.

De asemenea se aflara altii cari, cum vedemu sî cetimu, se incercara cá sa denege sî ei la rendulu loru esistinti'a Metropoliei nóstre, séu celu putînu sa-i denege legalitatea acelei'a, fatia cu legislatiunea tierei, pretindiendu cu stâruintia, ca acésta din urma nici odata nu aru fi cunoscutu sî recunoscutu vre-o Metropolia româna in Transilvani'a sî Ungari'a.

Ei bine, noi in mani'a tuturoru cercâriloru acestor'a ale adversariloru nostri de totu soiulu de a denegá adeca esistinti'a vechiei nóstre Metropolii ardelene, afirmâmu din contra, ca românii din Transilvani'a sî Ungari'a si-au avutu Metropoli'a loru natiunala sî autonóma, inca din tempurile cele mai vechi, sî acést'a suntemu in stare a o documentá cu o multime de documente de totu feliulu. documente, valide sî pragmatice, incâtu a nu crede in acele aru insemná a nu crede in lumin'a sórelui ce luminéza deasupr'a nóstra.

---

*) Cine vrea sa se convinga mai de aprópe despre asertulu acest'a, intrebe numai pre óre-care din poporulu de rendu, carele se tîne de biseric'a ortod.: ca de care biserica se tîne elu? — sî-ti va respunde ca: de cea romanésca.

Documentele autentice despre vechi'a Metropolia romàna ortodocsa a Transilvaniei sì Ungariei.

A. Cârtile bisericesci române tiparite in deosebite tempuri sì inca prin straini, luterani sì calvini.

Ací se numera:

1. O Cazania romàna tiparita in dîlele Principelui Ardélului Cristoforu Batori la anulu 1580 in Brasiovu de sasi. In titulatur'a sì in precuventarea acestei Cazanii, Genadiu Archiereulu de atunci alu Àrdealului, se dîce: „Archiepiscopu sì Mitropolitu a totu Ardealulu, sì a tînutului Varadului (Oradiei mari)“—

2. Laan. 1641, in dîlelele principelui Georgiu Rakotzy s'au tiparitu o cazania in Belgradu —Alb'a Iuli'a—in carea Genadiu, carele s'au rugatu de principele pentru tiparirea cârtîi acestei'a, se dîce „Archimitropolitu. — Asemenea Orestu urmatoriulu lui Genadiu, sub carele, dupa mórtea lui Genadiu, s'au tiparitu cartea acést'a, se dîce „Archimitropolitu“.—

3 La an. 1651 in dîlele aceluiasi principe s'au tiparitu psaltirea, tradusa din limb'a evreésca in cea romàna, cu cheltuiél'a sì la mandatulu acelui'a-si Principe, acolo in precuventare asiá graiescu calvinii, câtra Principele cu a câror'a nevointia s'au tipâritu psaltirea: „Aceste tóte vediendu-le, sì luandu-le aminte Mari'a Ta . . . . . . a-i poruncitu noue slugiloru Mariei tale impreuna cu Șimeonu Stefanu Metropolitulu din scaunulu Belgradului“ s. alt. —

4. In Testamentulu celu nou, tiparitu iérasi la mandatulu sì cu chieltuiél'a aceluiasi Principe la an. 1648, la incheiarea cartei este subscrisu: „Simeonu Stefanu, Archieppulu sì Metropolitulu Scaunului Belgradului, a Vadului sì a Maramuresiului.“ —

5. In precuventarea Molitvelnicului, tiparitu in dîlele Principelui Ardélului Michailu Apafi la anulu 1689 se dîce: „Câtra Preasântîtulu sì in Christosu luminatulu, Varlaamu Archieppulu sì Metropolitulu s. Metropolii a Belgradului, alu Vadulai, alu Silvasiului, alu Fagarasiului, alu Maramuresiului sì alu Episcopiloru din tiér'a unguréscа.“ —

6. In incheiarea Ceaslovului tiparitu la anulu 1696 in Sabiiu, Teofilu Archiereulu se dîce: „Metropolitulu Belgradului, a Vadului, a Maramuresiulu sì a Silvasiului s c. l.“— *)

(Va urmá.)

Eveneminte politice.

Sabiiu 28 Februariu.

Mai multe diuare straine caracterizara caletori'a principelui Napoleonu cá o „calatoria de temperamentu“, o espressiune care se dîce a nu se aflá inca in verbariulu diplomatiei germane. Mai amu presupune ca acést'a insemnare este cea mai noua inventiune eleganta a nescarui barbatu versatu de statu, sì ca din sferile cele mai inalte a diplomatiei parisiane au ajunsu la cercurile agenturiloru politice, spre a se face bunu comunu alu tuturoru prin presa, prin acésta cale acum tuturoru cunoscuta. Fia cum va fi: espresiunea „calatoriei de tempeperamentu“ este o espresssiune fórte multu dicatória in sensulu lui Talleyrand, caruia i servea limb'a numai spre a ascunde cugete.

Allg. Ztg. disputa insemnatatea politica a calatoriei Ea scrie: „se fi avutu principele o missiune secreta de siguru nu s'aru fi descoperitu acelu secretu inainte de a calatori principele. Totu din aceea causa nu s'aru puté afirmá cu sigurantia ca nu aru fi avutu missiune. Luanduse in consideratiune insa sì aceea circumstare, cá in Orientu tocmai in momentulu de fatia lucrurile au intratu intr'o fasa pacica, sì nici nu se afla vre-unu punctu negru pe orizonulu politicu, se nasce intrebarea: ca póte-se cugetá in genere a fi avutu imperatulu motive a incredintiá pe verulu seu cu o missiune? La acést'a se póte respunde: ca imperatulu fâra indoéla au cugetatu ca escursiunea principelui va dá ansa la totu feliulu de faime alarmatore sì asiá ne mirâmu, ca totusi l'au lasatu sa calstorésca. Daca suntu bine instruitu a temendatu imperatulu multa vreme cu invoirea sea la concessiunea cá se calatorésca principele in Germani'a, sì acum i aru denegá o inca cându aru fi agitatiunea in tierele danubiene inca objectulu discussiuneloru diplomatice“.

O faima lâtîta in cercurile diplomatice in Berlinu suna ca contele Bismarck aru calatorí inaintea sosirei Principelui Napoleonu. Insa acestei'a i lipsesce constatarea sì nici nu s'aru impedecá, cá contele Bismarck sa se póta reintórce fiindu inca Principele ací. —

Delegatiunea unguréscа.

Sied. XI XII si XIII.

In siedinti'a din 4 Martiu au fostu la ordinea dîlei reportulu comissiunei delegatiunei asupr'a bugetului ministeriului comunu de finantie. Referintele Csengery referá projectulu despre bugetulu finantialu, in care respica pusetiunea juridica a delegatiunei fatia cu multe puncte din acestu bugetu, precum: spesele detoriei comune, pensiuni sì altele, facendu-se totu odata sì propunerile cunoscute in privinti'a votârei posturiloru pretinse.

Decissiunile delegatiunei senatului imp. ce se referu la acestu bugetu se primescu cá cetite sì dupa aceea notariulu cetesce paralel'a ce a fâcut'o comissiunea del. ung. intre decissiunile respective sì intre propunerile sele.

In siedinti'a din 5 Martiu se primesce definitivu projectulu comisiunei del. in privinti'a bugetului finantiale, se decide la propunerea lui Csengery ca protocolulu siedintieloru din 4 sì 5 ale l. c. sese trimita delegatiunei senatului imperialu prelânga o epistola scurta din partea presidiului.

In siedinti'a din 6 Martiu se pune la ordinea dilei: bugetulu de esterne. Dupa ce s'a cetitu reportulu comissiunei, se cetesce decissiunea delegatiunei senatului imperialu ce se refere la acestu bugetu. Tare infocata a fostu desbaterea asupr'a fondului pentru spese secrete. Simonyi propune sa se incuviintieze numai 450,000 fl Manoiloviciu voiesce numai 80 de mii. Mai vorbescu multi oratori, toti recunoscu necessitatea a esiste fonduri pentru spese secrete — numai Manojloviciu nu, — deci se primesce propunerea sì se incuviintiéza pentru spesele conducerei centrale 973.721 fl. 95 xr.

Unu apelu catra Europ'a apusína.

Sub acestu titlu scrie organulu slavicu „Vidovdan“ urmatórele: „Istori'a slaviloru vechia sì noua marturisesce ca acesti'a suntu celu mai conservativu elementu in Europ'a. Nice odata n'amu vediutu, sa fia desnationalisatu ei popóra straine s'au sa fia derimatu staturi straine s'au proprii in care traescu, acést'a nu jace in natur'a loru. Insa tocmai acestu spiritu conservativu i aduce cá se respinga dela sine desnationalisarea sì sa apere pâna la fanatismu acelu statu carele asecura natiunalitatea sì drepturile loru politice, numai acei'a potu numi pe Slavi revoltanti, cari le calca drepturile loru fâra crutiare in picióre. Au cugetatu la acést'a cei ce au domnitu asupra Slaviloru sì inca domnescu asuprá loru? Lupt'a au inceputu se va continua cu acerbitate, insa nu au scosu pe Slavi din situatiunea loru conservativa.

In Austri'a sì in Turci'a ei ceru drepturile loru cele vechi, dar' se tienu tare de intregitatea teritoriale a acestoru dóua imperiuri. Apusulu europeanu tremura de cuventulu panslavismu, l'au insielatu subjugatorii Slaviloru sì l'au castigatu pentru planurile sele cele nedrepte. Nice odata nu si au luatu acestu apusu ostenél'a de a perconta acést'a cestiune insemnata, carea se pare ca taie adencu in interesulu lui. Daca s'aru fi cercetatu numai superficialu, care suntu tendintiele Slaviloru in Austri'a sì Turci'a, s'aru fi vediutu demultu ca Slavii mai nainte de tóte vreu se-si scie sustienuta individualitatea istorica. Intr'adeveru in estu modu aru lucrá mai multu suprimatorii Slaviloru, cu apusulu

FOISIÓRA.

TANISLAVU

(poemu popuralu)

de

I. NICOLAU DENSUSIANU.

(Urmare).

III.

Turcii déca-lu capetá,
La Nicopoli mergea
La Cadi'a-lu aretá
Cadi'a nu-lu cunoscea,
Judecata nu-i facea,
Fâra astfeliu le grâiá:
Turciloru,
Nebuniloru!
Ce umblati cu elu in lume,
Cu unu ghiauru fâra nume,
Nu ve temeti se descépta,
Si pre toti ne-a trage 'n tiépa,
Coconasii ni-o taiá,
Cadinele ne-o luá.
Judecata nu-i vomu face,
Voi lasati-milu in pace.
Dar' unu micu de turculetiu,
Cu ochi negri cu peru cretiu,
Multu e naltu sì subtîrelu,
Par' ca dase Naib'a-in elu:
Judecata cu dreptate,
O gâsîmu noi nu de parte,
Petricic'a moriei,
Din tiér'a Moldoviei,
Noi de gâtu se-i o legâmu,
Brânci in Dunare se-i damu
Sì de elu se ne scapâmu.
Turcii striga dimpreuna,
Judecat'a asta-i buna
„Se traiesci tneru copile,
Alah! dee-ti mândre dìle.“
Foe verde din valcea,
Turcii-in giuru se aduná,
Puneau petr'a alaturea,
Sì de gâtu-mi o legá,
Brânci in Dunare ca-i dá.
Ap'a sare, clocotesce,
Pétr'a cade sì vuesce,
Totu la fundu se duce duce,
Cá unu focu ce nóptea fuge
Prin vesduhulu nevediutu.
Foe verde din movile,
Au trecutu acumu trei dìle,
De cându ingropatu sub apa,
Tanislavu nu se descepta.
Sgoice, raci, mii de moruni
Milióne de jivini,
Totu de elu mi se frecá
Sì totu nu se desceptá.
Cându a fostu a patra dì,
Dunarea se leniscí,
Sóre mândru luminá
Sì prin apa strabateá,
Tanislavu se desceptá,
Ochi-incetu sì-i deschideá;
Ah! seracu de mam'a mea,
Me vediu-i singuru legatu,
Sì in apa aruncatu,
Cá unu mare vinovatu;
Elu se-intórce sì rachnesce
Sì din fundu se asverlesce,
Totu in susu prin apa lina,
Catr-a cerului lumina,
Pétr'a-in bratia si-oluá,
Pan' de a suprá ca esiá,
Atunci pétra si-o luá
Sì pre pieptu si o asiediá,
Vre-o trei dìle ca-innotá.
Totu se svircolesce in valuri
Sì se lupta catra maluri;
Diu'a trece nóptea vine,
Sufletulu de-abia-si mai tiene.

IV.

Cându fù Joi de catra diori,
Cându cade róua pre flori,
Angelin'a se sculase.
Rochii albe imbracase,
Cofitielele ca luá,
Sì la Dunare mergeá;
Dar' la apa cându privesce
Ochiu-i mândru ce diaresce
Totu luptându botocoindu,
Cá nemenea pre pamentu?
Angelin'a, Angelina!
Tanislavu asiá suspina
Fia-ti mila adì de mine,
De-ai facutu pre lume unu bine,
Blag'a mea, averea mea,
Mânca-oru purdalnic'a,

---

*) Vedi despre tóte documentele insîrate pâna ací, sì Istori'a de Petru Maioru, — Istori'a bisericésca de Eppulu Bar. Siagun'a, sì Acte fragmente de T. Cipariu.

europénu cu totu, pentru pansavlismu decâtu Slavii insisi.

Acést'a e chiaru cá lumin'a sórelui, sî atâtu va durá pâna cându va strigá apusulu europénu celor'a, carii nu vréu se recunósca drepturile Slaviloru: „Voi ne spariati cu panslavismu, sî voi cu egoismulu sî cu nedreptatea vóstra insiva n'ilu incarcati dupa capu.

Ascultati dorintiele drepte ale Slaviloru sî fantom'a panslavismului au peritu. Dar' daca nu ascultati de aceste sfaturi, nice slavi vostri nu voru vré se remâne eternu in o situatiune asiá miserabile, nice Rusi'a chiar cându aru vré nu i va lasá fara nici unu ajutoriu.

Varietâti.

⁂ Maj. Se Regele sî pruncii regesci au plecatu la Vien'a.

⁂ Archiducele Albrecht, dupa o petrecere de vre-o câte-va dîle in Pest'a, s'a intorsu in 6 Martiu n. la Vien'a.

⁂ Demissiunarea contelui **Miko** din ministeriu se demintiesce.

⁂ **Multiamita publica.** Nici unu lucru nu se face la intunerecu, iéra mai curendu ori mai târdiu sa nu ese la lumina; nici unu lucru dicu, dara apoi cum se voru puté ascunde, cum se voru putea acoperí, ce anima va fi aceea, care sa taca sî sa nu descopere nisce fapte bune sî maretie filantropice! ah! nu se póte! nu se póte! . taca-se cele ce suntu de tacutu, ascunda-se cele ce suntu a se ascunde, piéra ingrópe se sî sa se nimicésca cele ce suntu de peritu, ingropatu sî denimicitu; dara faptele cele maretie nu trebuie tacute, nu trebuie acoperite, nu trebuie ingropate! — Ca, misericordi'a, adeverulu sî dreptatea din pamentu voru resarí; asiá dara sî eu subscrisulu strabatutu fiindu de iubirea aretata prin fapte in vér'a trecuta 1867, din partea Reverendissimului domnu Parinte Protosingelu Nicolau **Pope**'a sî a onoratului duhovnicu Parinte **Germanu**, sî iérasi cu ocasiunea prea micutiei sî neinsemnatei mele esperintie prin Dev'a din partea onoratului Parinte N. **Nicóra** sî de acolo preste muntii apuseni, cu reintórcerea mea prin Ofenbai'a din partea on. D. Parinte Nicolau **Fodorénu**, aretandu-si dicu iubirea prin fapte, care suntu sî voru remanea totudeun'a neuitate, nu le potu tacea, nu le potu tîné acoperite, ci cu peptulu ferbinte, sî cu anim'a ardienda veniu prea umilitu a-i rugá cá pentru acea iubire aretata prin fapta, sa binevoiésca a primí din partea subscrisului cea mai via sî mai cordiala multiamita. Tilisc'a 23 Februariu 1868.

Teodoru **Popu** Inv. deregente.

⁂ **Judecatorie urbariale.** Fói'a oficiale dela 8 Martiu publica doue emise a ministrului ungurescu de justiti'a, cu respectu la judecatoriele urbariale ce suntu de infiîntiatu in Transilvani'a.

⁂ Dupa cum aude „Unio“, Tabl'a regia ardeléna se va imaparti in dóue sectiuni, dintre cari un'a in M. Vásárhely sî alt'a in Clusiu.

⁂ „Hazánk“ aduce aminte regimului sa nu schimbe legea electorala, câci sî asiá se dîce despre regimu ca are inclinâri aristocratice. Prin acést'a s'aru provocá o crisa. Legile din 48 sî asiá suntu defectuóse. Asiá dara regimulu sa nu se departedie sî mai tare de dreptulu electoralu pre base câtu de largi.

⁂ **Banchetu.** In sal'a redutei dela Imperatulu românilorn s'a tînutu unu banchetu in onórea Locutiitoriului de comite, dlui Mauritiu **Conrad**. Dlu Locutiitoriu a radicatu unu toastu pentru Maj. Sea Regele; Schreiber pentru constitutiune, Dr. Lindner pentru dlu Locutiitoriu, Bausznern pentru patria, adv. Kiss pentru natiunea sasésca sî romàna, Krafft pentru comis. reg. Cont. Péchy, primariulu Giebel pentru Locutiitoriulu de Comite, dlu Locutiitoriu pentru sanetatea natiuniloru, cea magiara cu deosebire.

⁂ (Sub pretestulu anonimitatei). In septemân'a trecuta au primitu domnulu comite alu natiunei sasesci in pensiune C. Schmidt o epistola anonima, carea se dîce ca contîne cele mai ordinarie imputâri sî amenintiâri.

⁂ **Postalu.** Ministeriulu de comerciu face cunoscutu, ca de aici incolo epistolele recomandate nu mai au trebuintia de adres'a celoru ce le tramitu, carea se punea pre dosulu copertei; esceptiune se face cu epistolele espresse sî cu cele prin care se protestéza in afaceri de cambie (politia.)

⁂ „Unio“ spune ca securitatea averei a inceputu a fi in Clusiu iérasi periclitata.

⁂ **Drumulu de fieru.** Dupa cum audîmu drumulu de feru Aradu—Alba Iuli'a se va predá cu finea lui Iniu comunicatiunei pâna la Dev'a. Dela acestu terminu comunicatiunea diligentieloru câtra Aradu voru luá directiuni laterale prin tiera.—Dupa Unio drumulu Oradiei mari—Clusiu inca se incepe dela 12 a. l. c.

⁂ S'a ruptu podulu drumului de feru care trece preste Prutu la Lazany tocm'a candu trecea trasur'a, preste podu. Nenorociri cu ómeni nu s'au intemplatu, dara cu vite cari se transportau. Carele au cadiutu de 1½ stângini unulu preste altulu. Descrierea de unde imprumutâmu noi, iufatîsiéza scen'a acésta trista infioratória prin cuvintele, in care dîce, ca in carele sdrobite erá „pisalitia formala de carne sî sânge.“

⁂ Din **Pest**'a se scrie, ca dela judecarea lui Böszörmenyi de jurii la o pedépsa de 2000 fl. sî unu anu arestu pentru ca a publicatu epistol'a cea sciuta a lui Kossuth in M. U., estrem'a stânga din dieta sî junimea studiósa vrea pedepsitului sa-i faca unu conductu de facle. Capitanatulu cetâtiei aflandu de acést'a a luatu mesuri prevenitórie sî a impedecatu conductulu precum sî music'a scandalósa ce erá sa o faca procurorului. Dela impedecarea acést'a incóce domnesce acum o miscare surda intre studenti sî membriis tângei estreme.

⁂ (Sgomotele lui M. U.) Acestu jurnalu nu incéta a infestá starea lucruriloru de fatia prin articuli totu mai aprigi. Unele probe le vomu dá numai in estrasu. M. U. vorbesce despre gradele pre cari trebuie sa le urmarésca politic'a magiara spre a ajunge la tînt'a ei. Celu din urma e **alegerea unui Rege** (?! R.) Unu altu articulu dîce ca partid'a lui Deák e numai „provisoria“ sî ca ea e de parere ca Ungari'a fâra de unu radîmu tare nu póte sa esiste sî sa resiste inimiciloru ei. Pentru aceea a chiamatu dinasti'a absburgiloru pre tronu, resemnandu dela alegerea libera. Contractulu cu dinasti'a s'a reinnoitu in 1867. — Partid'a Kossuthiana descrie dinasti'a absburgica cá pre aceea ce de 340 ani si da tóta silinti'a a stinge sterpea magiara, de unde magiarii au inveliatu ca ori ce regentu carele domnesce intr'un'a sî preste alta tiéra e stricaciosu pentru Ungari'a. Citéza vre-o câte va date istorice sî face conclussiunea cu cuvintele lui Racoti: „ca turculu nu au stricatu Ungariei in 50 de ani câtu austriacii in **unu** anu.“—

⁂ Unu veru alu Imperatului Napoleonu va capetá in 16 Martiu, de impreuna cu alti optu prelati rom. pelari'a de cardinalu. Se dîce ca Imperatulu Napoleonu va purtá tóte spesele la denumirea sî instalatiunea verului seu.

⁂ Comitele (pens.) Conrad. Schmidt a plecatu a latta eri in afaceri familiarie la Gratz.

⁂ In „Herm. Ztg.“ se publica din candu in candu unu calindariu istoricu. Sub 10 Decembre 1610 aflâmu: „Gavriilu **Batori** vení in cetate cu 20,000 mai cu séma haiduci ungurescì, unde fu lasatu sa intre si fu primitu splendidu, de-sî poporulu de rendu 'si permitea sa vorbésca multe, sub decursulu intrârei, ce nu promiteau nimic'a bine, ceea ce aduse dupa sine, ca unii dintre nobilii un- ungurescì au amenintiatu ca se aiba ómenii de grigia ca potu fi pradati.

Pâna la Turnisioru i esîra inainte. Neliniscea, pentru multimea poporului ce aducea Batori cu sine se silesce primariulu Col. Gotzmeister sa o imprascie, calarindu in tóte pârtile. Cu armat'a ce intrá in cetate mai veneau sî cara acoperite pline de armati. In fine principele, carele candu a ajunsu la podulu de trasu a dîsu câtre cei ce-lu petreceau: Ezt soha nem hihetük volna (acést'a nu o amu fi crediutu nici odata) sî asiá a castigatu cetatea.

⁂ (**Unu manifestu revolutionariu**). Mazzini au emisu unu manifestu nou revolutionariu,

---

Remae pre mân'a tá,
Fugí la taica-to de graba,
Spune-i sortea mea cea négra,
Dî-i sa alerge iute aice,
Daca-a vrea se fi ferice,
Angelin'a feta mare,
Ea ce-in lume sora n'are,
Angelin'a cea iubita,
Dar' acum'a parasita,
Iute malulu parasesce
Catra casa se pornesce,
Pasu-i fuge, trece sbora,
Cá unu puiu de capriora,
Cá o jelitia usiora,
Preste campuri sî ogóra.
Alei! taica tata buna,
O minune î-ti voi spune,
Neci vedrutiele n'am spartu,
Nicí apsiora n'am luatu,
Dar in Dunare adânca,
In virtejulu lânge stânca,
S'a inecatu unu negustoriu,
Adi in diua catra diori.
Negustoriu din tieri straine,
Cu pungi mari cu auru pline,
Sî de mine s'a rogatu,
Cá se-lu scótemu la uscatu;
Vin'o taica te grabesce,
Pana valulu nu-lu rapesce
Se-i scurtâmu noi dîlele,
Se-i luomu paralele.
Dara taica-seu dîcea:
Angelina fét'a mea,
Dare-aru bunulu Dumnedieu,
Se fia pre gândulu meu,
Negustorii fâr' de tiéra,
Toti in Dunare sa piéra.
Si-apoi iute ca pornea,
Sî la Dunare-ajungea,
Cu lopat'a,
Tae ap'a,
Tanislavu unde-lu vedé,
Câtra elu ei totu veslá;
Angelin'a fét'a mare,
Ea ce-in lume sora n'are,
Angelin'a cea iubita,
Dar acum'a parasita,
Câtra elu asiá dîcea
Si-apoi mân'a-i intindea:
Scii tu nene câtu de greu,
Ti-amu purtatu eu dorulu teu,
De mergeamu pre délu séu vale,
Me-intálneamu cu a tá jale,
Nóptea 'n vise te visamu,
Dîu'a 'n lacremi te vedeamu;
Mânile mi-su albióre,
S'o lipí vr'o lipitóre,
Sî m'oi stinge cá o séra,
Cá unu focu de prima-véra,
Cá facli'a cea de céra
Lânga mórtea cea amera;
Dar se sciu ca in dorulu meu,
Amu scapatu pre mandrulu meu.
Asiá dîce Angelina
Cu fati'a de lacremi plina;
Mâneci albe sufolcá,
Mân'a pâna 'n cotu bagá,
Pre Tanislavu mi-lu scotea,
Sî in caicu ca mi-lu punea,
Cu lopat'a
Tae ap'a
Sî la margini ajungea,
Tanislavu câtu ce esiá,
Earba verde câtu calcá,
La pamentu mi se plecá,
Pamentulu mi-lu serutá,
Cruce sânta i-si facea,
Se fii dómne sî cu mine,
De-amu fâcutu eu candu-va bine;
Iérta me cu-o rugaciune,
Déc'oi fi gresîtu in lume,
Sciu ca'n codrii adese ori,
Luámu pungi la negustori,
Amu fostu frate de haiduci,
Si-amu versatu sânge de turci,
Ear tu taica tat'a meu,
Resplatésca-ti Dumnedieu,
Ca mi-ai scapatu capulu meu,
Pâna 'n cas'ata voi fi,
Turci prin casa nu-i diarí,
Ca eu suntu copilu românu,
Ce bea sânge de pagânu.
Trecù adî sî trecù mâne,
Trecù patru septemâne,
Tanislavu nu mai esiá
Bea cá siepte sî totu bea,
Totu vinu albu de nóue ani,
Sa nu-si uite de dusmani,
Candu cof'a de jumetate,
Sa-si mai plânga a lui pecate,
Câte-odata cu paharulu,
Cá sa-si plânga sî amarulu.

(Va urmá.)

in care, in contradicere cu credeulu seu unitariu de pâna acum, se esprime pentru principiulu federativu. In manifestulu acest'a dice intre altele: „Europ'a cea vechia piere! Sa ne desceptâmu noi! Nu auditi voi acelu ventu subteraneu, precum se aude intr'o nóue frânta de procela, unu vuetu, care anunce periciunea cea nemidilocita? Si nu simtiti acestu cutremuru de pamentu, acestu vijetu alu ferberei secrete, acést'a curgere misteriósa, care pune tóte in miscare precum se misca marea prin brisa sî virfurile arboriloru prin suflarea venturiloru intre crepusculului diminetiei sî resaritulu sórelui? Acést'a este Europ'a cea tinera, carea sa redica, e nascerea unei epoce noue, e spiritulu lui Dumnedieu, care aduce popóreloru la cunoscintia sórele umanitatei. Fii lui Dumnedieu sî a omenimei redicativa sî progresati. Or'a au sositu. Libertatea viéza intru voi. Egalitatea carea numai din cieru se ascépta se afla dejá pe pamentu in mijloculu vostru, sî dupa emancipatiunea individuale se redica cea sociale. Precepti a o realisá acésta, fi-ti demni de problem'a vóstra. — Autorulu manifestului se vede ca nu se ocupa cu istori'a.

Nr. 33—3 **Concursu.**

Spre ocuparea posturiloru de notari comunali in statiunile sî cu emolumintele, dupa cum mai josu se va specificá, se deschide concursu pâna la 31 Martiu a anului curentu sî adeca:

1. Notariatulu comunale in Porumbaculu inferiore pentru comunitatea statiunarie, Porumbaculu de susu sî Sarat'a, salariu anuale in bani 280 fl. sî cortelu liberu.
2. Notariatulu Cartisióreloru pentru Cartisiór'a Strezan'a sî Oprén'a cá statiune, apoi Arpasiulu superioru sî Scoreiulu. Salariulu anualu in bani 320 fl. sî cortelu liberu.
3. Notariatulu din Ucea inf. pentru acésta comunitate stationaria, Ucea superiore, Arpasiulu infer. sî Corbi. Salariu anualu 300 fl. si cortelu liberu.
4. Notariatulu din Vistea infer. pentru acésta comunitate, Besimbaculu sî Sambatele inf. cu salariu anualu 230 fl. si cortelu liberu.
5. Notariatulu din Dragusiu cuprindiendu acésta statiune, Vistea superiore si Sambat'a super. reunite cu salariu anuale 340 fl. si cortelu liberu.
6. Notariatulu din Lis'a cuprindiendu afara de statiunea conumita Posiort'a, Ludisioru, Voivodeni-mari si Voivodeni-mici cu salariu anuale 320 fl. si cortelu liberu.
7. Notariatulu din Voil'a pentru statiunea, sî comunele Luci'a, Dridifu si Beclianu, cu salariu in parati 310 fl. si cortelu naturale.
8. Notariatulu din Reci'a ducale, cu comunele afiliate Recea telechiana, Bréz'a, sî Degiani cu salariu 300 fl. si cortelulu in natura.
9. Notariatulu din Sasciori impreunatu cu satele Netotu, Sevestreni, Iasi si Urediulu. Salariulu anu-30al.0 fl. si cortelu naturale.
10 Notariulu din Copacielu cu comunele afiliate Sebesiulu Berivoii mari si Berivoii mici. Salariu an. 280 fl. si cortelu.
11. Notariatulu din Ileni cuprindiendu inca comunitâtile Riusiorulu, Erseni sî Margineni, cu salariu anuale 300 fl. si cortelu in natura.
12. Notariatulu din Vadu cu afiliatiunea Mundrei, Toderitiei si Buciumului. Salariu in parati 300 fl. si cortelu.
13. Notariatulu din Ohaba, cu comunele Sinc'a vechia si Siercaiti'a cu salariu anuale 300 fl. v. a. si cortelu liberu.
14. Notariatulu din Sinc'a-nóua impreuna cu satulu Olbacu cu salariu in bani 200 fl. si cortelu liberu.
15. Notariatulu din Zernesti cuprindiendu sî comunitatea Poian'a Merului cu salariu in bani 300 fl. v. a. si cortelu.
16. Notariatulu din Tohanulu vechiu incorporatu cu Tohanulu nou cu salariu de 200 fl. si cortelu liberu.
17. Notariatulu din Persiani cu comunele afiliate Gridu si Pareulu cu salariu anuale 240 fl. si cortelu naturale.
18. Notariatulu din Veneti'a inf. cu comunele afiliate Veneti'a super. sî Coman'a super. cu salariu in bani 260 fl. si cortelu naturale.
19. Notariatulu din Caciulat'a impreunatu cu satele Lupsi'a si Coman'a inf. cu salariulu in parati 280 fl. si cortelu naturale.

Competitorii la aceste posturi au sa-si indrepte suplicele concursuali scrise cu propri'a mâna la oficiolatulu districtuale in Fagarasiu pâna la terminulu susu prefiptu si le voru documentá cu:

1. Atestu de moralitate
2. Ateste despre studie si prasa de pona acum in servitiu notariale séu analogu,
3 Atestu despre perfecta cunoscintia a limbei române cându aru fi de alta nationalitate sî altoru limbe patriotice, adeca magiara sî germana.

Afara de acest'a fiacare concurinte va aretá oculu nascerii sî alu comoratiunei sele, etatea sî conditiunea actuale va indicá apriatu statiunea notariale la care competedia precumu sî déca primesce alta statiune, candu representanticle comunale respective nu laru alege acolo unde cere postulu cu preferintia.

Din Siedinti'a oficiolatului districtuale
Fagarasiu in 21 Fauru 1868.
Tamás
Capitanu supremu.

30—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Branesciu, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 105 fl. v. a.
b) in naturalii: 20 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 100 punti de clisa; 100 punti de sare; 15 punti de lumini; 10 orgii de lemne; jumetate lantiu de livada sî curtiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 4/16 Apriliu a. c.

Caransebesiu 19 Fauru 1868.
Consistoriulu diecesei Caransebesiului

Nr. 29—2

Escriere de concursu.

Spre reocuparea postului devenitu vacantu de unu invetiatoriu gr. orientalu in **Kohldorf** lânga **Szaszka** se escrie prin acést'a concursu.

Competentii la acestu postu, cu carele e impreunatu unu salariu anualu de 126 fl. —, relutu de lemne 6 fl. 30 xr., pentru scól'a de Duminec'a 8 fl. 40 xr. sî locuintia naturala séu inchiriata, — au a-si asterne cererile loru scrise cu mân'a propria, pre lânga aretarea etatei, stârei sî moralitâtiei loru si despre capacitatea castigata in specialitatea de invetiatoriu — in terminu de 6 septamâni dela dîu'a escrierei de concursu, la venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. in **Caransebesiu**. Vien'a 26 Fauru 1868.

Directiunea generala
a Societâtiei c r. priv. austr.
de drumuri de feru ale
statului.

35—2 **EDICTU**

Ioann Scârneciu, care cu nedreptate si-a parasitu pre legiuit'a sea socia An'a Searneciu ambi acesti'a gr. res. din Sten'a de doi ani trecuti, fâra de a se scí in presentu unde se afla, prin acést'a se citéza cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, ca la din contra in intielesulu SS. canone ale Bisericei nóstre se va dá hotârire pârei radicata asupra-i sî fâra de elu.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Cohalmului.
Draosu 19 Fauru 1868.
Ioann Iosifu
Adm. Prot.

Nr. 29—1 **EDICTU**

Zacharia Calbeaza din Daisiór'a, Comitatulu Albei superióre, in Transilvani'a, carele mai bine de patru ani si-au parasitucu necredinti'a legiuit'a sea socie pre Magdalin'a Radu totu din Daisiór'a, sî pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a dênsului, in intielesulu prescriseloru s. s. canóne bisericesci. —

Hasiufaleu in 20 Fauru 1868.
Forulu matrimonialu gr-res. alu Tractului protopopescu alu Palosiului.
Ioann Gheaj'a
Adm. prot.

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Februariu (11 Mart.) 1868.

Metalicele 5%	57 75	Act. de creditu	187 20
Imprumut. nat. 5%	65 40	Argintulu	113 85
Actiile de banca	705	Galbinulu	5 53⁵/₁₀

SEPTAMAN'A PENULTIMA
SPRE CUMPARAREA DE SORTI PENTRU A
XI. LOTERIE DE STATU
Filantropica garantata de catra direptiunea c. r. a veniturilorn de Loterie,
CONSTATATÓRE DIN 259 CASTIGURI
in suma totala de fl. valuta austriaca.
300000

Intre cari intaiuiu nimeritoriu de frunte cu 80000 fl.
„ alu doilea „ „ „ „ 20000 „
„ alu treilea „ „ „ „ 10000 „
apoi 2 nimeritori câte cu 5000 fl., 4 câte cu 2500 fl., 2 câte cu 2000 fl, 20 câte cu 1000 fl., 2 câte cu 800 fl., 16 câte cu 600 fl., 50 câte cu 500 fl., 2 câte cu 400 fl., 100 câte cu 300 fl., 16 câte cu 250 fl, 200 câte cu 200 fl., 16 câte cu 150 fl si 326 câte cu 100 fl.

Sortirea nerevocaveru
in 19 Marte 1868

Pretiulu unei sorti
2 fl. 50 cruceri v. a.

Disposiciunile cele mai de aprópe se potu vedea in programulu jocului, carele se afla de fatia la tóte organele de vendiare, sî se da impreuna cu sortii cumparati.

Dela directiunea c. r. a veniturilorn de loterie.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

№ 18. ANULU XVI.

Sabiiu, in 3|15 Martiu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu: 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Vechi'a Metropolia romàna ortodocsa a Transilvaniei sî pârtiloru Ungariei.

I.

(Urmare.)

(N. P.) B. Condic'a cea vechia séu cronic'a de chirotonii archieresci a Metropoliei Ungrovlachiei din Bucuresci, sî o sfatuire a Patriarchului Ierusalimului Dositeiu câtra Atanasiu Metropolitulu Ardélului cuprinsa totu acolo.

In amintit'a condica, carea se afla in archivulu Metropoliei din Bucuresci, se afla trecute sî alegerile si chirotoniele unoru Metropoliti ai Ardélului precum a Metropolitiloru Iosifu, Ioasafu, Sav'a, Varlaamu, Teofilu sî Atanasiu, dela anulu 1668 pâna la anulu 1698, dimpreuna cu juramintele ce le-au depusu acei'a la chirotonirea loru de Archierei, din care, atâtu din contestu câtu sî din propriele subscrieri ale numitiloru Archierei se arata invederatu, ca ei au fostu Metropoliti, sî s'au chirotonitu de a tari pentru Metropoli'a Ardélului, de câtra Metropolitii tierei romanesci, cari cum se vede din Pravila fati'a 402 aveau dreptulu inca din vechime, ca Esarchi a-i Patriarchului Constantinopolitanu, a chirotoní pre Metropolitii Ardealului.

1. in condic'a amintita la fati'a 18 se cetescu urmatórele: *)

I. „Alegerea sî chirotoni'a lui Iosifu, de Metropolitulu Ardélului.

„De óre-ce pré sânt'a Metropolia a Belgradului din tiér'a Ardélului au remasu fâra de pastoriu, celu mai de inainte Metropolitu Sav'a scotiendu-se din scaunu de celu ce domnesce acolo Craiulu Ardélului, impreuna cu totu Svatulu tierei sî a Protopopiloru bisericei nóstre cari suntu acolo, pentru ale lui napasti, de carele Svatulu cá nisce ómeni slobozi l'au judecatu acolo, nepochtindu judecata de aiurea sî alegendu de acolo Craiulu cu totu sfatulu tierei si cu voi'a Protopopiloru sî crestiniloru pravoslavnici care suntu acolo locuitori, pre Chiru Iosifu Ieromonachulu, a fi Metropolitu in scaunulu acest'a ce este mai susu disu: marturisitu a fi omu cu credintia curata sî cu viétia sufletésca, l'au tramisu aici la noi sa se chirotonésca dupa lege, vindu lânga densulu martori tramisi din pravoslavnicii Protopopi doi. Deci Mari'a Sea Prealuminatulu sî bunulu crestinu Domnulu nostru Ió Sierbanu Voevodu impreuna cu totu svatulu Mariei Sele sî cu noi dimpreuna, au socotitu sa se chirotonésca acestu Chiru Iosifu Ieromonachulu, dupa cum l'au alesu tiér'a de acolo, cá sa nu remâna acelu scaunu veduvu, sî crestinii de acolo fâra pastoriu; neputendu celu mai dinainte sa-si dobandésca scaunulu, adeca Metropolitulu Sav'a, pentru nemutatele obiceiuri sî tocmele ce are respublic'a tierei Ardélului. Pentru aceea s'au sî scrisu acestu lucru in condic'a tierei cá sa se scie, sî s'au iscalitu mai josu impreuna cu noi sî alti frati Archierei cari s'au aflatu aici, nic: мєсца Augustu 23, днѣ лѣт ҂зрпи (7188), 1680.

+ Vladic'a Teodosie
+ este o iscalitura .... *Νεόφυτος.*
+ *῾Ο πρώην Λακεδαιμόνιος Ἰωάςαφ*

Iosifu cu mil'a lui Ddieu renduitu subt acést'a sânta Metropolia a Ardélului cu gur'a mea faga duescu.

Crediu intru unulu Dumnedieu Tatalu carele tîne tóte: carele au fâcutu ceriulu sî pamentulu sî tóte câte se vedu sî câte nu se vedu. Sî intr'unu domnu Is. Chr. Fiiulu lui Dumnedieu, carele este unulu nascutu cel'a ce s'au nascutu dela tatalu mai inainte de toti vecii. Lumina din lumina, Dumnedieu adeveritu dela Dumnedieu celu adeveritu, carele s'au nascutu, iéra nu s'au fâcutu, intr'o fire cu tatalu, dintru carele s'au fâcutu tóte. Carele s'au pogoritu din ceriuri pentru noi ómenii, sî pentru a nóstra spasenie, carele s'au intrupatu dela Duchulu sventu sî din Mari'a curat'a fecióra sî s'au fâcutu omu, sî s'au restignitu pentru noi in vremea lui Pilatu din Pontu. Carele s'au muncitu sî s'au ingropatu sî au inviatu a trei'a dî cum au dîsu scripturile. Sî s'au suitu la ceriuri sî siede de-a drépt'a tatalui sî iéra va sa vie cu slava, sa judece viii sî mortii sî imperati'a lui n'are sfersienie.

Sî intru Duchulu sventu Domnulu, carele face viéti'a sî ease dela tatalu. Carele se inchina sî se maresce impreuna cu tatalu sî cu fiiulu, carele au graitu cu prorocii intr'o sventa adeverata sî apostolésca Biserica. Marturisescu unu botezu intru iertarea pecatelorn, asceptu invierea mortiloru sî viéti'a a vécului ce va sa fie aminu.

Dupa acést'a suferu sî primescu sî cele siepte svente sobóre, care s'au adunatu sî s'au fâcutu pentru intârirea tocmeleloru crestinesci. Marturisescu cu sufletulu, cu inim'a sa suferu sî sa padiescu, câte canóne sî câte tocmele au intâritu acei sventi parinti, ce s'au aflatu atunci la acele siepte sobóre, sî tóte sventele tocmele sî invetiaturi câte dupa Bogete vremi s'au indreptatu de sântii parinti, iéra de câte s'au lepadatu ei, lépadu-me sî eu, si tóte câte au primitu ei primescu si eu, si iéra inca mai marturisescu sa padiescu si pacea Bisericei: sî pentru tóta vremea vietii mele sa nu gandescu asupr'a ei nescare lucruri in potriva nici intr'unu chipu. Ce cu totulu sa urmediu sî sa me plecu invetiaturiloru celoru bune, ale présventitului meu stapânu sî biruitoriu a tóta tiér'a Ungrovlachiei Chiru Teodosie, sî me fagaduescu cu mintea cu dragostea dumnedieésca, sî cu fric'a lui Dumnedieu, pre sventele canóne sî invetiaturi sa pascu cuventatórea turma carea mi se da pre mân'a mea sî eu câtu i-mi va fi puterea sa me padiescu curatu, de tóte reutâtile nedrepte, sî viclene, dupa aceste inca mai marturisescu sî de câte-va tocmele, ce are scaunulu Ungrovlachiei sa le padiescu neschimbate intru tóta eparchi'a mea.

Urméza subseriorile asiá:

Iosifu cu mil'a lui Dumnedieu renduitu la sânt'a Metropolia a tierei Ardélului cu mân'a mea supt acést'a am iscalitu.

II. Alegerea sî chirotoni'a lui Ioasafu de Metropolitu alu Albii Iuliei (Belgradulu) (Vedî condic'a vechia a chirotonieloru la fil'a 19 in dosu.)

Fiindu ca Archiereulu Iosifu celu ce au fostu Metropolitu la Metropoli'a Albei-Juliei, carea se afla in eparchi'a Ungariei, s'au mutatu din viétia, sî acea Metropolia veduvesce de Archiereu remanendu fâra aperatoriu sî legiuitu pastoriu, smereni'a nóstra dintru intâiulu inceputu primindu asupra-ne ingrigirea mitropoliei acei'a, pentru de a asiediá la dens'a Mitropolitu spre cercetarea sî mântuirea plinirei cei numite cu numele lui Christosu ce se afla in pârtile acelea, am datu voia Archiereiloru sî preaosfintitiloru mitropoliti ce s'au aflatu fatia, a se aduná in Biseric'a sfintiloru slavitiloru de Dumnedieu in cununatiloru sî in tocmai cu Apostolii Constantinu sî Elen'a, cá sa aléga sî sa hotarásca pre celu ce se va gasi vrednicu spre ingrijirea cea pasteorésca a mitropoliii acei'a, anteiu alegu pe Ioasafu, alu doile de (pe) Nicodimu Ieromonachu, sî alu treilea pe Partenie Ieromonachu sî din acesti s'au alesu Ioasafu, 1682, Apr. 1.

+ Vladic'a Teodosie
+ *ʼΟπρώην Σοφιας Αὐξέντιος;*
+ *ʼΟ Δρύςρας Γεννάδιος.*
+ *ʼΟ νύσσης Γερμανὸς.*

Dupa acést'a la fati'a 20; urmédia marturisirea crediutiei sî fagaduial'a lui Ioasafu alesului de Mitropolitu alu Albei-Iuliei data inaintea poporului in diu'a chirotoniei sale in mediuloculu Bisericei, intocmai precum se vede la chirotoni'a lui Iosifu, la care este subscrisu grecesce asiá:

Ioasafu cu mil'a lui Dumnedieu ipopsifiu alu prea-sfintei mitropolii Albei-Iuliei cu insusi mân'a mea amu subscrisu. (Va urmá)

Evenemintele politice.

Sabiiu 2 Martiu.

Corpulu legislativu alu Franciei in siedinti'a dela 4 Martiu n. desbatù legea pentru contingentulu de recruti. Unulu dintre deputati afla cá raportulu comissiunei in cestiunea ce e la desbatere da ansa la neliniscire si asiá densulu doresce cá regimulu sa dea deslusire asupr'a situatiunei politice din Europ'a. Ministrulu de statu Rouher se folosesce de ocasiune sî cu satisfacere dechiara corpului legislativu, ca referintiele diplomatice cu puterile, garantéza regimului firm'a convingere, ca pacea nu va fi nici decum conturbata. Referintiele nóstre, dîce ministrulu de statu, câtra diferitele puteri suntu fórte amicabile si nuorii, cari cu vre-o câte-va luni mai inainte se pareau a turburá orizonulu, inaintea nóstra suntu cu totulu impraseiati. — Dechiararea acést'a e intréga sî intru tóte espressiunea politicei regimului (aprobare viia). — Amendamentulu opusetiunei, dupa carele contingentulu sa se tiermurésca la 80,000 causéza o desbatere mai indelunga. Magnin motivéza amendementulu si se provóca la cuvintele ministrului de statu si dîce: „Mijloculu celu mai bunu de a intârí pacea este acel'a de a imputîná armatele. Me simtiu destulu de tare, se dîca Franci'a, incâtu sa nu amu a me teme nici de vre-o invasiune sî nici de unu atacu; nu-mi trebuie contingente de 100,000 de feciori. Dara déca dv. continuati pâna la estremu recrutarea acést'a, averea publica acusi nu va mai puté sa o sustîna. Insusi dlu ministru de statu ne-au dîsu: Europ'a nu putea voi cá sa se ruineze prin armâri esagerate. Nimic'a mai adeveratu decâtu acést'a. Asiá dara Franci'a, carea nu are a se teme de nimic'a, ea sa dea esemplu cu desarmarea, sî dv. atunci ve-ti fi fâcutu mai multu pentru pace decâtu candu ve-ti chiamá unu efectivu insemnatu sub stéguri.“

Observârile aceste indémna si pre ministrulu de resbelu, maresialulu Niel, la declarâri generale. Elu dîce: „Nu e putere in Europ'a, carea sa nu amble de a-si innoí armarea sea dupa a nóstra. In vre-o câte-va luni infanteri'a nóstra intréga va avé puscile cele nóue, cari suntu cele mai perfecte ce esistu in Europ'a. Noi amu fâcutu unu pasu inainte de ceea-lalta Europa de doi ani, ceea ce va se dîca multu. Contra cifrei de 100,000 se aducu cuvintele ministrului de statu ce le-a rostitu tocm'a a deneauri. De siguru ca nu voiescu sa slabescu nimic'a din insemnetatea loru. Domnulu ministru de statu inse a vorbitu dupa cum se vedu lucrurile acum, nu pote spune inse ce se va intemplá preste cinci siese ani. Resbelulu dela 1859 s'a purtatu cu contingente care mergeau inapoi pâna la 1852; camer'a, care a votatu contingentulu dela 1852 nici nu a visatu, ca ea voteza unu contingentu de resbelu. Cându ameninti resbelulu in anulu trecutu, ve parea reu ca ati votatu in anii trecuti contingente de câte 100000. Déca erau contingentele aceste numai de câte 80000, atunci in anulu trecutu aveamu cu 140000 mai putinu sub arme, sî sum convinsu, ca astadi ne amu aflá in mijloculu unui resbelu (clatinâri de capete in stâng'a). Nu potu dovedí, dara e convingerea mea aceast'a. Europ'a intréga sî pote gratulá ca amu avutu contingente de 100000 Noi amu obtinutu pacea sî ea astadi e mai asecurata cá ori cându alta data; déca vreti sî Dvostra sa o sustîneti apoi remaneti pre lânga contingentulu de 100000.“ — Amendementulu se respinge.

---

*) Vedî istori'a bisericésca de Pach. Alessandru Geanoglu Lesviodacsu la fati'a 312—340.

Judecatoriele urbariale

de care amintiseramu in nrulu trecutu, amesuratu ordinatiunei ministeriului reg. ung. de justitia se voru infiintiá in : Clusiu, de care se voru tîné afara de cercurile: Milasiulu mare (N. Nyulas), Téc'a si Ormenisiulu, Comitatulu Clusiului sî cerculu turdeanu inferioru din comitatulu Turdei ; M. Osiorheiu a cârei cercu va constá din scaunulu Muresiului, comitatulu Cetâtiei de Balta, din cerculu Regenului alu comitatului Turdei, apoi cercurile Milasiulu-mare, Téc'a sî Ormenisiuiu din comitatulu Clusiului; Csik-Szeréda, de care se voru tîné scaunele Ciucului si alu Odorheiului ; Sepsi Szt. György, a cârei cercu de activitate se va estinde asupr'a intregului scaunu alu Trei-scauneloru (Háromszek), asupr'a cercului interioru din comitatulu Albei superióre sî adeca cercurile Peselnek, Hidvegu, Héviz, Palosiu si asupr'a inspectoratului Saceleloru din districtulu Brasiovului, precum sî asupr'a locuriloru tînetórie de acestu districtu: Apati'a, Krisb'a si Ujfalu ; Fagarasiu, de care se voru tîné : districtulu intregu dupa cuprinsulu de astadi, mai departe cerculu Albei superióre esterioru si adeca : Hidegviz, Bui'a, Ghezés'a, Birchisiu si Chrisdu, in fine scaunele filiale incorporate la scaunulu Sabiiului : Saliste si Talmaciu ; Dev'a, de care se va tîné comitatulu Hunedórei intregu ; Aiudu, de a cârei cercu de activitate se va tîné comitatulu Albei inferióre si scaunulu Ariesiului; Desiu cu comitatulu Solnocului interioru si alu Dobâcei. — Impartiél'a acést'a e depusa in § 2 alu ordinatiunei. Ordinatiunea spune ca aceste judecatorii se institue pentru regularea definitiva a referintieloru urbariale de posessiune din Transilvani'a si adeca a aceloru ce se nascu din legatur'a urbariala intre posessori sî fostii iobagi si a aceloru cestiuni de dreptu ce suntu depuse in p. in. ordinatiune dela 21 Iuniu 1854 sî a altoru emise ce se afla in legatura cu aceea. Judecatoriele aceste suntu provisorie sî jurisdictiunile transilvane, câroru au fostu concredice afaceri de aceste pâna acum, au sa incete cu acestu ramu de activitate sî a predá tóte afacerile urbariale judecatorieloru acestoru urbariale ce se infiintiéza (Intro. sî § 1). Regimulu denumesce provisoriu personalulu; sî va constá din 8 presiedinti cu salariu anualu de câte 1400 fl, 16 asesori ordinari cu salariu anualu de câte 1000 fl, 16 asesori suplenti cu salariu de câte 800 fl, 2 comisari in secuime cu salariu de câte 600 fl, 8 oficiali de cancelaria cu câte 600 fl, 24 actuari cu câte 350 fl, 8 servitori cu câte 200 fl sî servitori ajutatori cu câte 180 fl pre anu. — Particularele personalului voru fi in cercurile loru proprii pentru presiedinti 3 fl. asesori ord. 2 fl as. supl. 1 fl. 50 cr. actuari 80 cr, prelânga pretiulu carausîei de 1 fl. 50 de milu —Presiedintii se denumescu, la propunerea ministrului de justitia, de Maj. Sea; personalulu oficieloru lu denumesce ministrulu de justitia, personalulu servitoriloru presiedintii. Judecatoriele de instanti'a prima aducu decisiunile loru in siedintie, cari constau pre lânga presiedinte sî din doi judecatori (§ 4). Referentii ajutatori (ausiliari) stau in rangu dupa cei ordinari, inse au aceeasi putere judecatorésca, cá sî cesti din urma (§ 5). Espeditiunile se provedu cu numele resiedintiei oficiolatului sî cu titlulu: „Judecat'a urbariala reg.“ Decisiunile se dau in numele Maj. Sele c. r. apostolice. Sigilulu porta marc'a Ungariei sî Transilvaniei cu cercuminscriptiunea locului unde se afla scaunulu judecatoriei. Instanti'a a dóu'a in afaceri urbariale va fi la tabla jud. reg. sî adeca la o sectiune creata aci; instanti'a suprema va fi sectiunea transilvana dela tabla septemvirala reg.

Cercularîulu Locutiitoriului de Comite natiunalu sasescu.

Comitele Locutiitoriu a indreptatu câtra Scaunele si districtele fundului regiu unu cercularîu datulu din 10 Martiu.

Prin pr. in. decissiune din 8 Fauru a. c. i se incredintiéza conducerea provisoria a scauneloru si districteloru sasesci sî prin acést'a pasiesce in activitatea acést'a. Facendu acést'a arata ca recunósce insemnatatea si greutatea sarcinei ce a luatu asupra-si precum sî respunsabilitatea ce e in legatura cu acést'a. Amintesce ca natiunea sasésca se afla la unu punctu de intórcere (Wendepunct) dela trecutulu celu de sute de ani, pentru ca acést'a o pretindu referintiele cele esentialu schimbate ale statului, sî pentru cá trebuie a se tîné socotéla de cerintiele tempului inaintatu, asiá precum nu s'a mai intemplatu nici odata in istori'a natiunei (sasesci).

Arata ca s'a incopaciatu firulu acolo unde s'a ruptu inainte cu 20 ani, constitutiunea cea vechia ungurésca e restituita, insemnetatea uniunei e pusa afara de tóta indoiél'a.

Faptele aceste nu potu remané fâra influintia asupr'a natiunei sasesci, basea representatiunei poporului pretindu schimbâri esentiale in constitutiunea municipala basate pre principii de staturi (feudale).

Reforme aduncu taietóre cauta sa intre sî in viéti'a interna sasésca. Corporatiunile privilegiate trebuie sa céda poporului acestu bunu comunu alu esercitârei de drepturi publice. Cu tóte aceste asigura, ca déca denumirea densului a pututu sterni óre-cari temeri, alte octroiari nu voru mai dá ansa la temeri de intentiunile regimului.

Drepturile constitutiunali ale sasiloru suntu garantate prin articululu VII din 1848 § 5.

Pre câtu asiá dara starea esceptiunala (Sonderstellung) va fi de acordu cu principiele generali ale organismului statului, va fi si respectata. Asiediarea municipiului in constitutiunea generala a tierei are sa intre pre calea legislativa, la care voru luá parte sî locuitorii tierei sasesci prin representantii sei asiá sî reformele in viéti'a interióra a tierei sasesci se voru face pre cale legala a natiunei sasesci.

Apeleza la concursulu locuitorimei spre a dá ajutoriu la ducerea in indeplinire a missiunei acestei grele.

In fine vine asuprá referintieloru materiale a le poporului sî arata ca o stare regulata de lucruri are o inriurintia bine facatóre asupr'a acelei'a pe cându un'a clatinatóre sî nesigura nu face decâtu pedeci. Cere sî in privinti'a aceast'a sprigimulu locuitorimei din tier'a sasésca, pentruca inaintarea materiala sta in legatura strinsa cu suferintiele politice.

Acést'a e esenti'a actului celui dintaiu alu comitelui locutiitoriu natiunalu sasescu.

Protocolulu

Siedintiei II.

(straordinaria.)

a direptiunei Asociatiunei natiunale române Aradane pentru cultur'a poporului romanu, tienuta in 22 fauru 1868.

Priesiedinte substitutu : Ioane Popoviciu Deseanu.

Conmembri : Emanuilu Misiciu, Ioane Rosiu, Lazaru Ionescu, Ioane Goldisiu, Dr. Atanasiu Siandoru sî Ioane Siorbanu.

16. In lips'a propuneriloru presidiali dlu Lazaru Ionescu, — in urmarea decisiunei direptiunali sub nr. 1. incredintiendu-se cu estragerea insarcinariloru date de adunarea generala direptiunei, raportéza : In siedinti'a adunarei generale sub nr. 4 enunciandu-se eternisarea memoriei pré meritatului sî neuitatului barbatu a natiunei române Georgiiu Pop'a, fostulu membru fundatoriu a acestei Asociatiunei, — direptiunea e indrumata, cá prin unu membru alu Asociatiuni se compuna pe adunarea generala viitóre unu panegiricu demnu de acestu barbatu. Panegiriculu acest'a apoi e de a se tipari in brosiure pe spesele Asociatiunei, in fruntea carora sa se puna portretulu reposatului dupa fotografi'a cea mai nemerita; sî asié aceste brosiure sa se imparta la toti membrii Asociatiunei, sî in mai multe esemplare sa se trimita sî la alte Asociatiuni literarie; deci propune:

FOISIÓRA.

TANISLAVU

(poemu popuralu)

de

I. NICOLAU DENSUSIANU.

(Capetu).

V.

Floricica de negara,
Adi e sâmbata de séra,
Mâne-i Dumineca iéra.
Sî câtu esî santulu sóre
Stralucindu a serbatóre
Tanislavu mi se pornésce,
Sî se duce haiducesce,
Totu pre malulu apii-in diosu,
Sî cu sufletu maniosu.
Iar colo in departare,
Elu aude cum tresare,
Clopotulu de rogatiune,
Totu crestinulu se s'adune,
Sî cá omulu cu pecate,
La biserica s'abate,
Audiá popii cetindu,
Calugari mormoindu,
Nu sciu ce mai blestamându.
Pre fereasta apoi priveá
Sî-in altariu elu ce vedeá.
Vedea micu calugarasiu,
Bata-lu crucea nevoiasiu, *)
Cumu siedeá pre unu scaunasiu,
Cu matanii de grumadi,
Sî pre-o carte afumata
Sî de sioreci tota sparta,
Dîcea Dómne, Dómne iéra,
Iérta-mi pecatulu de aséra
Tanislavu câtu ce-lu vedeá
Fugá pre usia ca dá
La calugaru dreptu mergea
De inchinatu nu se 'n chiná,
Nici icóne sarutá,
Câci nu-lu ardea inim'a,
Dóue pâlmi ca mii tragea,
Sî de rase-lu desbracá,
Potcapu din capu i luá,
Sî pre usia fuga dá,
Mi luá tergu dealungu,
Sî pivnitiele de-a rendu.
Frundiulitie de alune,
Elu se duse se-si resbune,
Slugulitiei lui cei bune,
Lui Nicul'a Niculcea.
Feciorelu de serbu seracu,
Negustoriu din Celigradu,
Ce l'a datu la turci legatu,
Cá pre-unu mare vinovatu.
La mijloculu tergului,
Lânga cas'a banului,
Este-unu micu de ovreasiu,
Bata-lu crucea ucigasiu,
Palosiulu lui Tanislavu,
De Niculcea fuse datu,
Sî ovreulu l'a luatu,
In cinci sute cumperatu,
Palosiu ageru ferecatu,
Numai petrii, diamantu,
Dela 'naltulu ceriu picatu.
Ovreulu câtu ce-lu vedé,
Elu din gura-asiá grâiá :
Buna dîu'a mosiu calugeru !
Te vedu taica omu betrânu,
Póte cunosci la fieru bunu,
Eu estu palosiu l'amu luatu,
Dela Nicul'a Niculcea,
Feciorelu de serbu seracu,
O sluga-a lui Tanislavu,
In cinci sute cumperatu
Taica me tînu insielatu.
Tanislavu câtu ce-lu vedé
Dâ-lu incóce la Taic'a,
Ca taic'a e omu betrânu,
Sî cu firea de copilu,
Sî pricepe la feru bunu
Déca 'n mâna l'apucá,
Tanislavu asiá-i dîcea :
„Mititelu de ovreasiu“
Audu mosiu calugarasiu
„Asterne o iepangea.
„Mititelu de ovreasiu,
Audu mosiu calugarasiu.“

---

*) Pasagiulu acest'a oglindéza decadinti'a morala in poporu, carele nu mai are respectulu celu obicinuitu a-lu aflá in alte balade si poeme poporale câtra cele sante. Preste totu, purtarea cea eroica a eroului poemei sufere de multe intunecimi si nu e cum suntu la alti semeni din poemele popularie.

Cá sa se provóce prin foile natiunale membrii Asociatiunei sî cei ce se voru deprinde cu compunerea acestui panegiricu, sa se presinte la direptiunea pâna la 1 maiu a. c.

Determinatu:

Propunerea dlui raportatoriu se primesce; totudeodata dlu Florianu Varg'a advocatu sî deputatu dietale in Pest'a va fi rogatu cá se binevoiésca a dá in copia tóte scriptele referitórie la viéti'a reposatului G e o r g i u P o p'a.

17. In urmarea punctului 7 a protocolului adunârei generale fiindu directiunea insarcinata cu estradarea diplomeloru pe sém'a membriloru Asociatiunei — propune :

De-sî nu e spusu apriatu in determinatiunea amintita, ca in ce modu sa se intemple acésta estradare, totusi directiunea tinendu-se de decisulu adunârei generali din 1865 sub. nr. 32 §. 6. are la membrii pre viétia a estradá diplomele — de locu — gratis ; iéra de cei'a-lalti prin publicatiune sa se insciintieze ca pre lânga refuirea sumei de 30 xr. voru primí diplomele dela directiune, respective dela notariatulu Asociatiunei.

Determinatu :

Se primesce.

18. In urmarea determinatiunei adunârei generale sub nr. 10 referitória la infiintiarea colectantiloru prin cercuri, — denumirea colectantiloru sî indeplinirea regulamentului casei — propune : Ca cercurile câtu mai curundu sa se arondeze sî sa se denumésca colectanti; iér' regulamentulu pe lânga estradarea lucrâriloru de pâna acum, sa se implinésca prin o comissiune de trei membri.

Determinatu:

Pentru crearea cercuriloru de colectâri sî denumirea colectantiloru sub presidiulu dlui Ioane P-Desseanu se emitu dd. Emanuilu Misiciu, Stefanu Siorbanu, Ioane Goldisiu si Georgiu Dringou; iéra pentru indeplinirea regulamentului casei sub presidiulu dlui directoriu secundariu se emitu, dd. Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu Rosiu, Lazaru Ionescu sî Stefanu Siorbanu.

19. Totu prin decisulu citatu fiindu insarcinata direptiunea, ca pentru incasarea oferteloru restante sa se ingrigésca asié: ca mai nainte de tóte consemnendu restanti'a din 1863 1864 sî 1865 se castige de la individii restanti documintele recerute, din care s'aru puté constatá oblegatiunea loru, sî apoi se incerce tóte medilócele mai blande, provocandu-i chiaru sî prin colectanti, in casu de lipsa sî prin diurnale; sî decumva neci atunci nu s'ar poté medilocí incasarea, se pasiésca in contr'a loru prin fiscalulu Asociatiunei pe calea legei; propune:

Sa se faca consemnarea oferteloru restante sî prin colectanti se intreprinda mesurile prescrise, ca sciindu-se renitentii, sa se póta procede in contr'a loru pre calea legei, prin fiscu.

Determinatu :

Primindu-se propunerea, dd. Ioane Goldisiu — esactoru — sî Georgiu Dringou — notariu — suntu indrumati , ca pentru consemnarea restantieloru se implinésca tóte, ce se tînu de sfer'a loru.

20. Conformu determinatiunei adunarei generale sub nr. 12, fiindu direptiunea insarcinata a provocá pe tenerii stipendiati Moise Popiliu sî Gregoriu Sim'a prin diurnale, ca in restimpu de 30 de dîle se-si arete dreptulu de a redicá stipendiile oferite; câci la din contra, acele sume voru cadé sub despusetiunea Asociatiunei; — propune: ca publicarea sa se intemple câtu mai curundu.

Determinatu:

Notariulu e indrumatu in celu mai scurtu tempu a face publicatiunea provocându pe numitii stipendiati, ca in restimpu de 30 de dîle sa se legitime si se redice sumele oferite din cas'a Asociatiunei, câci la din contra acele voru cadé sub despusetiunea Asociatianei.

21. Prin decisulu adunarei generale sub nr. 14 fiindu insarcinata direptiunea cu vendiare pe calea concursului a casei lasata de repausatulu Iova Cresticiu Asociatiunei, propune :

Ca ofertele venite in urmarea concursului sa se censureze de locu, sî pentru facerea contractului, sa se emita unu membru din sinulu direptiunei.

Determinatu:

Din dóue oferte sosite dlu Protopopu Georgiu Popescu retregendu-si ofertulu seu de 3000 fl. se primesce ofertulu de 3500 fl din partea comunitatei Siri'a—in intielesulu conditiuniloru in Concursu prescrise,— sî pentru contraptarea cu comun'a numita se incredintiéza dlu propunetoriu Lazaru Ionescu indrumându-se: ca contraptulu incheiatu pentru aplacidare se-lu arete direptiunei.

22. Cu referinti'a la decisulu de sub nr. 9 a direptiunei raportéza: ca s'a convinsu, ca detori'a da 105 fl. care e intabulata pe cas'a reposatului Iova Cresticiu in favórea locuitórei din Aradu Len'a Kiurszky e nesolvita, deci propune: ca se i se solvésca capitalulu de 105 fl cu atatu mai vertosu, câci pe calea pacei creditórea nu pretinde procente.

Determinatu :

Propunerea primindu-se, Dlu Lazaru Ionescu se impoternicesce a solví capitalulu de 105 fl. creditorei Len'a Kiurszky, avendu a luá de la dens'a sî concesiunea de estabulare.

23. Totu Dlu Lazaru Ionescu presenta rogarea de sub ·/. din partea sororei reposatului Iova Cresticiu in care se róga: ca din partea direptiunei se i se dee concessiune a se estabulá o pretensiune de 100 fl. intabulata pe realitatea ei in favórea lui Iova Cresticiu; concessiunea de estabulare se simte indreptatita a o cere pentru ca acést'a pretensiune e complanata.

Determinatu:

De óra-ce direptiunea in intielesulu §-lui 11 a statuteloru nu e indreptatita fâra de impoternicirea adunarei generali a pasí in cause controverse la transactiune : concesiunea estabularei — pâna la asternerea suplicei naintea adunârei generali—nu se póte dá.

Despre ce suplicanta Elen'a Cresticiu se insciintiéza prin estrasu protocolaru.

Ne mai fiindu alte cause de desbatutu— pentru autenticarea protocolului presinte punendu-se termin pe 25 a lunei curinte dupa médiadi la 5 ½ óre — siedinti'a s'a inchisu.

Protocolulu acest'a in presenti'a Ddloru: Mirone Romanu, Ioane P. Desseanu, Dr. Atanasiu Siandoru-Ioane Rosiu, Emanuilu Misiciu, Lazaru Ionescu, Ioane Goldisiu sî Georgiu Dringou—s'a autenticatu in 25 Fauru 1868. Mirone Romanu m. p. Georgiu Dringou m. .p directoriu secundariu. notariu substitutu.

Principatele române unite.

Adunarea Societatiei „Transilvani'a“

(Procesu-verbale)

Siedintia 1-a Vineri 2. Febru. 1868 la 7 ore séra, in sal'a Ateneului românu.

Presiedinti'a d-lui A. Papiu Ilarianu.

La 7 ¼ domnulu Presiedinte, insotitu de secretarii comitelui intra in sala, intre aplausele adunarii. Domnulu priesiedinte deschide siedinti'a adunârei prin o dare de seama, facuta in numele comitetului despre starea societatiei dela 22 Oct. 1867 pan acum.

Se cetescu mai multe corespendintie, din care se vede ca prin oferte generóse s'au maritu intrunu modu neasceptatu fondulu societâtiei. Domnulu priesiedinte incunosciintiéza adunarea, ca s'a facutu sigiliulu societatiei conformu dorintiei respicate cu column'a lui Trajanu sî cu anulu Dac. Rom. M. D C C L XI.

Mai incolo referéza ca spre a dá mai multa taria si autoritate societatei, comitetulu a gasitu de cuviintia a supune recunóscerii M. S. Domnitoriului' statutele societâtiei. Mari'a Sa, prin decretu domnescu, publicatu in „Monitoriululu oficialu,“ a binevoitu a dá inalt'a s'a aprobare sî recunóscere statuteloru societatiei Transilvani'a.

Domnulu presiedinte dîse intre altele in cuventulu de deschidere: „societatea nósra a castigatu nume in tóte partile locuite de Romani, ea a datu o noua impulsiune la formarea de alte asemeni societati. Junimea româna din Vien'a a formatu cu in-

Genunchia inaintea mea,
Sa-ti numeru pre ea ce-va,
Ca e taic'a omu betrânu,
Sî precepe la feru bunu ,
Sî ovreu 'ngenunchiá ,
Elu gândea se-i dea ce-va ;
Ovreu dîcea Aman ! *)
Taci ovreu câne dusmanu,
Se te rogi de mine-unu anu ,
Totu te stingu din asta lume ,
Ca nu faci nimic'a bune,
Ca esci bóla lipiciósa,
Ce te róde pân' la ósa.
Palosiulu mi-lu invertiá,
Capulu la ovreu tâiá,
Sî prin tergu apoi pornesce
Bombanindu calugaresce.

VI.

Nevestutia cârcimaritia,
Drag'a nenii puiculitia,
Mai scóte-o védra de vinu,
Cá se-ti gustu vinulu de-i bunu,
Se béu un'a se béu dóue ,
Se béu patru-dieci sî nóue,
Vinu-i bunu guriti'a-i dulce ,
Dela tin' nu m'a-si mai duce ,
Nevestutia cârcimaritia,
Drag'a nenii puiculitia,
Taie-mi o gâina grasa,
Fâ-mi si-o asimióra rasa,
Se-ti dau turcii afara din casa
Parinte Sânti'a tá!

Eri candu fu in murgulu serii,
Candu s'aude duchulu mârii,
Aicea ca mi-a picatu,
O sluga-a lui Tanislavu,
Sî de trei ori s'a juratu ,
Pre palosiu sî pre masdracu,
Cine la elu va intrá ,
Cu hangearulu l'a tâiá,
Câci trei fete de-imperatu
Elu cu arm'a le-a luatu,
Un'a-lu musca,
Alt'a-lu pisca,
Un'a cu vinu-lu stropesce,
Frumosu fatia-i rumenesce,
Sî-i totu cânta sufletesce.
Tanislavu ca-asiá dîcea
Cârcimaritia drag'a mea
Gâin'a déca-ai taiatu,
Fâmi-o iute de mancatu ,
Frige-mi-o si-o siofranesce,
Sî mi-o gata boeresce,
Bate-mi-o cu sare mura ,
Se amu gustu la beutura.
Candu la Niculcea mergea ,
Bata-lu Maic'a Vinerea,
Sî sânt'a Dumineca ,
Mân'a biciu ca mi-o facea,
Palma buna ca-i tragea,
Dinti menunti câ-i reversá,
Sî masele-i schimosá,
Buna dîu'a Niculcea!
Slugulitia mea cea drepta,
Multu ai fostu buna intielépta,
Cându la Turci m'ai datu legatu,
Cá pre-unu mare vinovatu,
Petricic'a moriei,
Din tier'a Moldoviei,
Voi de gâtu mi-o ati legatu,
Sî in apa aruncatu,
Cum mi-ai facut'o tu mie,
O se-ti-o facu sî eu tie,
O se-ti legu unu lemnu de salca,
Se te pórte preste apa,
Se te duca-in mari pustii
Cá-in dereptu sa nu mai vii
Venturi, volburi se te bata,
Dela maluri se te-abata,
Sî de-i fi voinicu cá mine
Vei mai esí pre-asta lume.
Tanislavu ca mi-lu legá
Branci in Dunare ca-i dá
Sî Nicula Niculcea,
Totu pre apa se ducea,
Cum se ducu in nopti de vera,
Focuri rele pre hotara
Sî cându dau de-o cruce sânta
Ele pieru si se-in mormenta.
Valurile se-involvá
Cu Niculcea se luptá,
Venturile se pornea,
Dela tiermi-lu departá,
Sî de parte mi-lu duceá,
Pan de totu se prapadeá.
Floricica din hotara
Tanislavu e domnu in tiera
Ca-ci pre Turci i trage-in tiepa
Sî pre serbi-i moe-in apa.

Culesa la Craiov'a 18 Augustu 1867.

---

*) Aman e strigatulu turciloru sî a tatariloru candu se afla in vre-unu periculu si insemnua Gratia.

ceputulu anului corentu, societatea „Români'a“. Presiedintele societatei „Români'a“ din Viena, a invitatu formalu la o petrecere data in folosulu acestei societati, pre presiedintele societatei „Transilvani'a“ din Bucuresci.

Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu, publica o fóia a sa, care conformu decisiunei comitetului din Sabiiu, a primitu numele societatei nóstre. Corespondinti'a confidentiale a urmatu in acést'a privire intre d. Baritiu redactorulu foiei sî intre mine. Sî m'amu incredintiatu ca n'avemu decâtu a ne felicitá ca fói'a societatei de preste Carpati a imprumutatu numele societatei nóstre. *)

Societatea nóstra merge sî va merge inainte cu pasi repedi. Tóta romanimea trebuie sa iea parte la acésta societate bine facatória sî eminentu natiunale, la acésta salutare fratiésca sî generósa a românilioru din Daci'a inferiore câtra românii din Daci'a superiore. Cultur'a va salvá Romani'a. Candu te vei luminá o! natiune romàna, cu invetiatur'a, cu luminatele fapte bune te vei uní; mai alésa natiune pre pamentu nu va fi inaintea tá, dîse profetulu Cichindealu. Cu deosebire noi, astadi mai fericiti, suntemu datori a contribuí la luminarea fratiloru nostri de preste Carpati. Luminarea loru este luminarea nóstra. Dara suntemu datori, pentru ca, cum amu mai dîsu alta data, nu trebuie sa uitâmu vre-odata, ca de acolo din centrulu Carpatiloru sempiterni, au venitu sî Negru sî Dragosiu Voda. Sî pururea trebuie sa ne aducemu aminte ca acolo e campia unde Traianu a invinsu pe Decebalu, campi'a fatale, unde mai in urma Mihaiu vitézulu a muritu o mórte inca neresbunata“ (Aplause entusiastice prelungite.)

Dupa acést'a dare de séma, d. presiedinte conformu art. 24 din statute, propune alegerea a trei secretari din sinulu adunârei.

Adunarea decide ca dd. secretari ai adunârei precedente se urmeze a-si ocupá loculu sî la acésta adunare.

D. presiedinte propune in numele comitetului modificarea art. 12 din statute, in sensulu urmatoriu: Fia-care membru alu societatei e datoriu a respunde de odata doispredíece sfânti pe anu. Bine intielegenduse ca sume mai mici se voru considera ca daru, iéra cându cinevá va indeplini suma de 12 sfanti pe anu, renduri renduri, devine membru alu societatei la completarea sumei.

Adunarea primesce acésta propunere.

In virtutea art. 19 lit. c) din statute, s'a proclamatu 15 insi de membri a-i adunârei. In virtutea art. 19 lit. b) din statute se proclama de membri a-i adunârei 3 studenti dela universitate.

D. presiedinte propune alegerea unei comissiuni de celu putînu trei membri din sinulu adunârei, pre câtu se póte ómeni speciali in materi'a de comptabilitate, pentru esaminarea socoteleloru dela 22 Octombre 1867 pâna astadi.

Facendu-se alegerea, presiedintele proclama de membri ai comissiunei pre dd. capitanu Horadianu, comerciantu G. Bursanu, A. Adamescu, D. G. Munteanu sî prof. St. Michailescu.

Comissiunea e invitata a prepará raportulu seu pentru siedinti'a din 3 Februariu a. c.

Datu in Bucuresci, 2 Februariu 1868, in sal'a Ateneului Romanu.

Presiedintele societatei A. P. Ilarianu.

Secretarii adunârei P. G. Cetatianu, G. Comsi'a, M. Strajanu. Estr. dupa „Rom.“

Varietâti.

⁂ Pentru impedecarea emigrârei secuiloru a spendatu Maj. Sea reuniunei respective 100 fl.

⁂ Esc. Sea cont. Em. Miko s'a intorsu la Pest'a. In onórea acestui'a a datu Comissariulu regescu unu prândiu de despartire. Cu acésta ocasiune a respunsu Escel. Sea Miko la unu toastu ce l'a radicatu Escel. Sea Comisariulu, ca sórtea l'a privatu de ce a avutu iubita pre lume — alussiune la mai multe nenorociri familiarie — dara ia mai remasu patri'a cá a cârei servu credinciosu va lucrá intr'acolo, ca referintiele ardelene sa se reguleze câtu mai curendu pre deplinu sî in modulu celu mai liniscitoriu. Acest'a se va tîné de cea mai inalta detoria patriotica.

⁂ Colonelulu de Rueber delo Reg. de inf., nr. 9 Hartmann, venindu eri dela esercitii in fruntea a dóue bataliuni, inca pâna a nu ajunge la Turnisioru (venea dela Cristianu) fu atinsu de guta sî muri. Era in etate de 52 ani cu servitiu de 32 ani, 4 ani servitiu in câmpu.

⁂ Diet'a Ungariei s'a redeschisu in 11 Martiu n. inainte de amédi.

⁂ Deputatulu Emer. Gozsdu a depusu mandatulu de deputatu.

⁂ Adjustarea cea nóua la militia ne spune „N. Fr. Bl.“ ca va fi la infanteria pentru gregari peptarie manecate sî caputuri de panura veneta inchisa, pantaloni de penura veneta deschisa. Celelalte remânu cá pâna aci. Curelele voru fi de pele castania. Oficierii blusa sî caputu de penura veneta inchisa sî pantaloni de panura veneta deschisa. Dragonii capeta toti caputuri vinete deschise cu gulerile de colorile de pâna aci; reg. 13 sî 14 gulere rosii sî cele cu negru cenusie, cavaleri'a intrégа capeta pantaloni largi rosii, mantele brune, acoperementulu capului remâne neschimbatu. Husarii capeta bluse sî cojoculu prescrisu cá sî pâna acum, apoi mantele brune cu capotiu (gluga) sî nadragi rosii. Venatoriii, artileri'a sî estra-corpurile remânu deocamdata cá pâna acum. — In privinti'a bârbiloru remanu prescrierile de pâna aci.

⁂ Mai multi sodali de macelari, aici in locu s'au pedepsitu in bani sî cu arestu pentru ca au cumpenitu reu.

⁂ Partidele in Camer'a Romaniei le descrie unu dîuariu de Vien'a nemtiescu asiá: In camera are partid'a drépta fórte putîni partinitori, partisanii lui Ioann Ghic'a suntu sî mai putîni. Centru alu cârui capu e inca totu M. Cogalnicénu cu talentulu seu cunoscutu de o logica indelete sî de sarcasmu sî carele e capacitatea cea mai insemnata, numera 25 de insi. Intentiunile centrului suntu in principiu acelesi cari suntu sî ale rosiiloru, cu deosebirea ca rosii in egressiunile loru personale se tînu prea tare de persóna sî nu considera binele comunu. Centrulu e fractiunea cea mai de viétia in tóta privinti'a. Cei 40 pâna — a 45 de rosii suntu acei ce cauta a sprigini sî a trece ori-ce projectu (alu regimului).

⁂ Bani romanesci de arama. Cetimu in dîuariele straine ca au sositu in Romani'a banii romanesci de arama batuti in Londonu.

⁂ Cloc'a cu puii de auru. Cetirâmu de une-dîle in „Tromp. Carp.“ despre o anticitate fórte rara, o cloca cu pui de auru, pre carea o posede Romani'a in museulu seu din Bucuresci sî despre carea se dîce ca e din vécurile cele mai departate sî pre carea o dusese in vér'a trecuta la espositiunea din Parisu — ca se aru fi vendutu Angliei cu 200,000 galbeni. Acum aflâmu dupa dîuaristic'a straina ca tesaurulu acest'a pretiosu in mai multe privintie inca se póte mantuí, pentru ca Principele domnitoriu platesce din cass'a sea privata arvun'a ce o primise Odobescu, Comissariulu espositiunei, de 8000 pundi de sterling (vre-o 16,000 #).

⁂ In Franci'a se batura doi pescari pre unu malu. Unulu dintre acesti batausi cadiù in apa. Contrariulu seu numai decâtu sârí dupa elu in apa sî-lu mantuì. Toti privitorii lu aplaudara, dara Mantuitoriulu câtu se vediù iéra la uscatu incepe a bate de nou pre celu scapatu din apa, pâna candu intrà politi'a la mijlocu.

Nr. 33—1 **Concursu.**

Spre ocuparea statiunei notariale din comun'a Vale se deschide prin acest'a concursu pre lânga unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cuartiru sî 3 orgini de lemne.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune debuie pe lânga limb'a romana se mai scie celu pucinu sî cea germana. Petitiunile au de ase asterne la Inspectoratulu Sc. Selistei in Sabiiu pâna in 15 Aprilie st. v. cu documente valide despre servitiulu de pâna atunci sî despre cualificarea studiiloru

Sibiiu in 2 Martie 1868.

Inspectoratulu Sc. Selistei.

Nr. 14—1 **EDICTU**

Mari'a Crivetiu din Hermanu, care de doi ani a parasitu cu necredintia pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Rucareanu cu dóue Copile mici, totu de acolo, fâra a se sci loculu aflârei densei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului, foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu pornitu asuprai, sî in absenti'a ei la intielesulu ss. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Brasievu in 25 Fauru 1868.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Tractului Brasiovului alu II.

Ioann Petricu.

protopopu

Burs'a de Vienn'a.

Din 2/14 Martiu 1868.

Metalicele 5%	57 75	Act. de creditu	187 90
Imprumut. nat. 5%	65 10	Argintulu	114 35
Actiile de banca	712	Galbinulu	5 54

---

*) Dupa sciinti'a nóstra, fói'a numita nici ca a imprumutatu nici ca avea lipsa de a imprumutá acestu nume dela societatea din Bucuresci, pentru ca celei'a i fu Transilvani'a cu multu mai aprópe, decâtu sa aiba lipsa a o aduce din departare. R.

SEPTAMAN'A ULTIMA

SPRE CUMPARAREA DE SORTI PENTRU A

XI. LOTERIE DE STATU

Filantropica garantata de catra direptiunea c. r. a venituriloru de Loterie,

CONSTATATÓRE DIN 259 CASTIGURI

in suma totala de fl. valuta austriaca.

300000

Intre cari intaiuiu nimeritoriu de frunte cu 80000 fl.
„ alu doilea „ „ „ „ 20000 „
„ alu treilea „ „ „ „ 10000 „
apoi 2 nimeritori câte cu 5000 fl., 4 câte cu 2500 fl., 2 câte cu 2000 fl., 20 câte cu 1000 fl., 2 câte cu 800 fl., 16 câte cu 600 fl., 50 câte cu 500 fl., 2 câte cu 400 fl., 100 câte cu 300 fl., 16 câte cu 250 fl., 200 câte cu 200 fl., 16 câte cu 150 fl si 326 câte cu 100 fl.

Sortirea nerevocaveru
in 19 Marte 1868

Pretiulu unei sorti
2 fl. 50 cruceri v. a.

Disposiciunile cele mai de aprópe se potu vedea in programulu jocului, carele se afla de fatia la tóte organele de vendiare, sî se da impreuna cu sortii cumparati.

Dela directiunea c. r. a venituriloru de loterie.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 19. ANULU XVI.

Sabiiu, in 7|19 Martiu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lánga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a

Vechi'a Metropolia româna ortodocsa a Transilvaniei sî pârtiloru Ungariei.

I.

(Urmare.)

(N. P.) III. Alegerea sî chirotoni'a lui Sav'a orenduitului Mitropolitu alu Ardealului.

(Vedi Condic'a vechia a chirotoniiloru la fati'a 20 in dosu.)

De vreme ce archiereulu care erá mai nainte vreme la mitropoli'a Ardealului anume Ioasafu, i s'au sfersitu viati'a, sî mitropoli'a au remasu veduva, sî fâra de stapânu sî alu ei Archiereu, Smereni'a nóstra avendu din inceputu grijea acei mitropolii i asiedia Archiereu, intru chivernisirea sî spaseni'a aceloru crestini de acolo. Au datu voia archiereiloru celoru ce se afla aci sa se strenga in Biseric'a sfintiloru sî de Dumnedieu incununati sî intru apostoli, Constantinu sî Elen'a, cá sa aléga pre celu ce a fi vrednicu intru chiverniseala mitropoliei aceea. Intaiu alegu eu celu mai dinainte Sofianulu pre Sav'a, eu Darstoreanulu pre Grigorie, eu Nisis pre Averchie. Sî amu alesu dintr'acesti trei pre Sav'a.

+ Vladic'a Teodosie
+ 'Οπρώην Σοφιας Αὐξέντιος;
+ 'Ο Νύσσης Γερμανὸς.

Dupa aceast'a la fati'a 21 a Condicei chirotonieloru este marturisirea credintiei sî fagaduial'a lui Sav'a alesului de mitropolitu alu Ardealului data naintea poporului in midiloculu Bisericei in diu'a chirotoniei sale, in tocmai precum se vede la chirotoni'a lui Iosifu, din anulu 7188 la fil'a 314 a cartii acesti'a.

Apoi urmédia subscrierea cu insasi man'a s'a asiá:

Sav'a cu mil'a lui Dumnedieu renduitu la sven't'a mitropolia a Ardélului cu mân'a mea supt aceast'a am iscalitu.

IV Alegerea sî chirotoni'a lui Varlaamu orenduitului la Mitropoli'a Ardealului.

(Vedi Condic'a vechia a chirotonieloru la fil'a 21 in dosu.)

De vreme ce archiereulu care era mai de nainte vreme la mitropoli'a Ardealului, anume Sav'a si-a sfersitu viati'a, sî mitropoli'a au remasu veduva far de stapânu, sî alu ei Archiereu; Smereni'a nóstra avendu din inceputu grijea aceii mitropolii a asiediá Archiereu, intru chivernisirea sî spasenia aceloru crestini de acolo, au datu voia archiereiloru celoru ce se afla aici sa se strenga in Biseric'a sfintiloru sî de Dumnedieu incununati sî intru apostoli, Constantinu sî Elen'a, cá sa aléga pre celu ce aru fi vrednicu intru chiverniseala mitropoliei aceea, intaiu alegu eu celu mai dinainte Sofieanulu pre Varlaamu, eu Nisis pre igumenulu Partenie dela Cotroceani, eu Daniilu proin Ardeleanu pre igumenulu Paisie dela svent'a Troitia. Sî amu alesu dintr'acesti trei, pre Varlaamu.

+ Vladic'a Teodosie.

Dupa acést'a la fati'a 22 a condicei chirotonieloru este marturisirea credintiei sî fagaduiél'a lui Varlaamu alesului de Metropolitu alu Ardélului data naintea poporului in mijloculu bisericei in dîu'a chirotoniei sele intocmai precum se vede la chirotoni'a lui Iosifu din an. 7188 fati'a 314, a cârtiei acestei'a.

Apoi urméza subscrierea cu insusi mân'a sea asiá:

Varlaamu cu mil'a lui Dumnedieu, renduitu la svent'a Metropolia a Ardélului, cu mân'a mea subt acést'a amu iscalitu.

V. Alegerea sî chirotoni'a lui Teofilu orenduitului la Metropoli'a Belgradului.

(Vedi condic'a vechia a chirotonieloru la fati'a 22 in dosu).

De vreme ce Archiereulu care erá mai dinainte vreme la Metropoli'a Ardélului anume Varlaamu, i s'au seversitu viéti'a sî Metropoli'a au remasu veduva fâra de stapânu sî alu ei Archiereu, smereni'a nóstra avendu din inceputu grigi'a acelei Metropolii a asiediá Archiereu intru chivernisirea sî spaseni'a aceloru crestini de acolo, amu datu voia Archiereiloru celoru ce s'au aflatu aici sa se strenga in biseric'a sântiioru sî de Dumnedieu incununati, sî intru Apostoli Constantinu sî Elen'a, cá sa aléga pre celu ce aru fi vrednicu intru chiverniséľa Metropoliei acei'a, intâiu alegu eu celu mai dinainte Sofianulu pre Teofilu ieromonachulu dela Ardélu, sî eu Genadie Dristis pre Atanasie igumenulu dela Tisman'a, sî amu alesu dintr'acesti doi, pre Teofilu. Septemvrie 18 leat. 7201.

+ *Μητροπολίτης Σοφίας Αὐξέντιος.*
+ *'Ο πρόην Δρύςρας Γεννάδιος.*

Dupa acést'a la fati'a 23 a condicei chirotonieloru, este marturisirea credintiei sî fagaduiél'a lui Teofilu alesului Metropolitu alu Ardélului data naintea poporului in mijloculu bisericei in dîu'a chirotoniei sele, in tocmai precum se vede la chirotoni'a lui Iosifu din anulu 7188 fati'a 314, a cârtiei acestei'a.

Urméza subscrierea cu insusi mân'a sea romanesce asiá:

Eu Teofilu cu mil'a lui Dumnedieu renduitu la sfent'a Metropolia a Ardélului (sî a pârtiloru tierei unguresc ide susu) cu mân'a mea subt acést'a amu iscalitu.

VI. Alegerea sî chirotoni'a lui Atanasiu Episcopulu Ardélului.

(Vedi condic'a vechia a chirotonieloru la fil'a 24 in dosu.)

De vreme ce Archiereulu care erá maidenainte vreme la episcopi'a Ardélului anume Teofilu, i s'au seversitu viéti'a, sî episcopi'a au remasu veduva fâra de stâpânu sî alu ei Archiereu. Smereni'a nóstra avendu din inceputu grigi'a acei episcopii a asiediá Archiereu, intru chivernisirea sî spaseni'a aceloru crestini de acolo, amu datu voia Archiereiloru celoru ce s'au aflatu aici, sa se stringa in Biseric'a sfintiloru sî de Dumnedieu incununati sî intru Apostoli Constantinu sî Elen'a, cá sa aléga pre celu ce aru fi mai vrednicu intru chiverniséľa episcopiei acei'a, intâiu alegu eu celu mai dinainte Climentu Odrieanulu, pre Atanasie Ieromonachulu dela Ardélu, sî eu Aucsentie Sofianulu pre Mitrofanu Ieromonachulu sî eu Neofitu Sevastias pe Dionisie Ieromonachu, sî amu alesu dintr'acesti trei pre Atanasie Ieromonachn dela Ardélu.

Genarie 22, leat. 7206, (1698.)

+ *'Οπρώην 'Αδριανεπόλεως Κλήμηντ*
+ *Πρώην Σοφιας Αὐξέντιος.*
+ *'Ο Σεβαςειας Νεόφητος.*

Atanasie cu mil'a lui Dumnedieu renduitu la svent'a episcopia a Ardélului cu gur'a mea fagaduiescu.

Crediu intrunulu Dumnedieu s. c. l.

Dupa aceea urmédia subscrierea asié: Atanasie cu mil'a lui Dumnedieu renduitu la svent'a episcopi'a a tierii Ardealului cu mân'a mea suptu aceastr'a am iscalitu.

(Vedi Condic'a vechia a chirotoniiloru la fil'a 19.)

Not'a. Aci vedemu intaia-sidata numinduse Mitropoli'a Ardealului „Episcopi'a“ sî Metropolitulu aceleea „Episcopu“. In alte documente de alta classa inca mai ocura acést'a schimbare a numiriloru amintite. Cu tóte acestea credemu, ca o atare imprejurare nici decum nu póte micsiorá valórea nici chiaru a aceluiasi documentu despre adeverat'a esistintia sî anticitate a Metropoliei nóstre Ardelene; deórece 1 schimbarea acést'a de nume vedemu ca ocure sî la Archiereii chirotonitori amintiti in documintele anterióre, asiá, incâtu acei'a se subscriu numai cu numele de: „Vladica“ in loculu de: „Mitropolitu“, d. e. „Vladic'a Teodosie, “ in locu de „Metropolitulu Teodosie“ s. c.; 2 fiindu ca documentulu acest'a sta in strinsa legatura sî are intru tóte totu aceleasi forme cá sî celelalte din naintea lui, sî 3. câci indata dupa chirotonirea lui Atanasiu, In numesce pre acest'a Patriarchulu Ierusalimului Dositeiu: Metropolitu, cum se vede in urmatoriulu puntu.

2. Totu in Condic'a vechia amintita in puntulu precedente despre chirotoniile archieresci a Metropoliei din Bucuresci, se afla *) sî o svatuire a Patriarchului Ierosalimului Dositeiu, carele pre atunci inca se afla in Bucuresci, catra Atanasiu Metropolitulu Transilvaniei, pentru intarirea acestui'a in credinti'a stramosiasca, in carea se vede ca dejá incepuse a se clatiná, incâtu nu multu dupa ce se intórse a casa dela chirotonire-i de Archiereu, se sî uní.

Fiindu ca cuprinsulu celu amplu alu acestei svatuiri memorabili, privesce mai de aprope istori'a bisericésca: asiá vomu citá aci numai inceputulu aceleea, carele singuru numai ne sî interesédia pre noi, incâtu adeca acest'a ne servesce de documentu in privinti'a obiectului nostru. Aceeasi se incepe asié:

„Dositeiu cu mil'a lui Dumnedieu Patriarchu sfintei sî marei cetâti Ierosalimului, sî a tóta Palestin'a, impreuna cu Preasantitulu Metropolitulu Ungro-vlachiei, Chiru Teodosie; sî cu cei ce s'au aflatu aci Archiereii. Sî sfintitului Metropolitu alu Ardealului Chiru Atanasie, care acum te ai chirotonitu sî ai fostu trimisu la eparchieti acést'a poruncimu:

„Cea neasemanata a lui Dumnedieu de noi iubire etc. (Urmédia 6 foi tiparite.)

S'au datu in Bucuresci anulu 1698 in lun'a lui Genariu. Dositeiu cu mil'a lui Dumnedieu Patriarchulu sfintei cietâti a Ierosalimului.

Smereniei Atanasie Episcopulu tierii Ardealului.

(Va urmá).

Evenemintе politice.

Sabiiu 6 Martiu.

Evenementulu carele a tinutu publiculu in resufletu vre-o câtu-va tempu a fostu negresitu cuventarea lui Grivicici. Ea a surprinsu neplacutu delegatiunea ung. sî fiindu ca erá tocm'a aprópe de 13 Martiu, multi dintre delegati sî afara de delegati cugetau ca dîu'a cea memorabila dî dela 13 Martiu va aduce o lovire de statu. Temeri de aceste au resuflatu sî in dîuaristica. Grivicici a capetatu unu concediu de trei luni. Cu tóte aceste dîuariele unguresci sustînu mereu sî acum ca Grivicici a fostu numai organulu partidei militarie in siedinti'a delegatiunei unguresci sî de aceea staruiescu, cá regimulu sa se decida in grabá sî sa prochiame o era nóua, carea sa taie tóta poft'a centralistiloru, feudaliloru, conservativiloru sî partidei militarie. Altmintrea totu operatulu de complanare e ilusoriu.

In politic'a din afara pe deasupr'a se vedu tóte liniscite ; déca voru fi sî pre dedesuptu totu asiá nu putemu sci. Sî se póte sa ne tredimu cu vre-o resuflatória neasceptata. In Franci'a se dîce de multu ca ferbe, pre a cui séma va fi fertur'a inca nu se scie. Celu putînu pentru Franci'a anevoia, sî sgomotele cele repetîte despre resculâri in Franci'a potu fi numai naluciri.

---

*) Vedi totu Lesviodacsu pag. 328 seqq.

Principele Napoleonu s'a intorsu la Parisu. Curtea de aici se dîce ca e multiamita de resultatele calatoriei.

„Pester Llóyd“ afla din isvoru credibile, ca Principele Carolu aru fi capetatu dela Berlinu avisu a statorí definitivu pentru lun'a lui **Maiu** dechiararea independintiei Romaniei. Cont. Bismarck ia asupra-si a castigá sî invoirea Franciei prentru acést'a.. Ba in Constantinopole voru a scí ca sî calatori'a Principelui Napoleonu sta in legatura cu lucrurile din orientu. Planulu aru fi in Berlinu a ajutá fundarea unei confederatiuni din pârti neaternate : Romani'a Serbi'a, Bosni'a sî Erzegovin'a sî Greci'a cu Epirulu sî Tesali'a. Napoleonu nu aru fi tocm'a contrariu unui planu cá acest'a

Delegatiunea ungurésca

Siedinti'a XV XVI XVII sî XVIII.

In **siedinti'a** din 7 Martiu, dupa unele respunsuri neinsemnate la interpelatiuni din trecutu, vine desbaterea la **spesele diplomatice**. Ací se propunu mai multe stergeri intre cari vine a se cuprinde cea a consulatului din **Sassoni'a**. Falke recomânda propunerea comissiunei.

Mai multi oratori ceru cá regimulu sa lamurésca starea lucrului cu consulatulu mai pre largu; altii ceru neamenata incetare a consulatului pentru ca sa nu steá ca o provocare permanenta sî sa periciliteze relatiunile cu Prussi'a. Representantele regimului liniscesce pre delegatiune, ca din consulatulu in cestiune nu se pote periclitá pacea intre Austri'a sî Prussi'a. Se primesce propunerea comissiunei.

Vine la rendu cestiunea ambasadei la Rom'a sî se face propunerea cá ambasada sa se prefaca in o simpla representantia. Representantele regimului insista pre lânga incuviintiarea sumei bugetuale pentru **ambasada** in Rom'a sî nu numai pentru representantia. Discussiunea devine forte via prin aceea, ca se atingu ne incetatu referintiele politice ale Austriei cu Itali'a sî unii din oratori spriginescu politic'a italiana de unitate sî desaproba statulu papalu, altii sustinu sî atragu atentiunea delegatiloru asupr'a flamuriloru celoru inflorate la venirea regelui italianu in Venezzi'a sî cari representau in doliu Triestele, Gorizia, Istri'a etc. sî sustînu ca densii nu potu consimti cu politic'a Italiei, carea pentru constituirea definitiva vrea sa mai rumpa pârti din Austri'a.

Representantele regimului sustîne ambasad'a din Rom'a sî afirma ca regimulu cauta cu tóte aceste a pastrá relatiuni amicale cu Itali'a.

O desbatere mai lunga se incinge sî pentru competinti'a unui cardinalu Silvestri, care desbatere termina cu primirea proiectului comissiunei. In fine bugetulu intregu pentru esterne se primessce in intielesulu comissiunei.

La interpelatiunea lui **Simonyi** din siedinti'a precedenta, in privinti'a afaceriloru de statu ale casei domnitóre descopere ministeriulu, ca sectiunea a dóu'a a oficiului esterneloru se ocupa cu tóte lucrurile premergatórie unei casatorii a vre-unui membru din cas'a domnitória ; ca e organulu mijlocitoriu la actele de abdîcere a testamenteloru archiduciloru sî archiduceseloru ; ca dupa mórtea unui membru din cas'a domnitóre ia parte la functiunile cari are sa le seversiésca dregatori'a maiestrului supremu de curte ; impartesiesce curtiloru straine casurile de nascere, de casatoria sî de mórte ale membriloru casei domnitórie ; respunde la impartesîrile sî notificatiunile ce vinu din tieri straine sî apera drepturile dinastiei in strainetate.

In **siedinti'a** dela 8 Martiu dupa cetirea protocolului Csengery insinua votu separatu contra incuviintiârei unei dotatiuni pentru ambasada in Rom'a. Presiedintele face cunoscutu, ca va invitá pre suplinitorii Teleki sî Kalnoky a luá parte la siedintie in loculu bolnavului Lipthay sî in loculu lui Tisza L. care e retinutu de afaceri neamenavere. Se alege apoi comissiune propusa de Csengheri in alta siedintia.

In **siedinti'a** din 10 Martiu este la ordinea dîlei **bugetulu de resbelu**.

Indata dupa verificarea protocolululu din siedinti'a trecuta, **Simonyi** revine asupr'a afaceriloru tînetóre de dinastia (vedî sied. dela 7 Mart.) sî pretînde cá ministeriulu in privintia acestora sa proceda amesuratu legiloru. Votulu separatu alu lui Csengery se cetesce. Elu motiveza ca nici elu nici partinitorii votului nu se potu invoi cu propunerea comissiunei ce privesce ambasad'a din Rom'a, din causa cá sa nu apara votulu delegatiunei ung. cá o demustratiune contra sen. imperialu séu contra Italiei.

Parerea acést'a sa ia la protocolu. Dupa aceea se cetesce reportulu comissiunei despre bugetulu militariu sî votulu separatu alu stângei.

Desbaterea generala o deschide Kerkapoly. Elu arata ratacirile sî erorile votului separatu. Varady pentru votulu separatu, Trefort pentru parerea comissiunei, C. Tisza cere deslusire asupra terminiloru „Banatulu temesianu“ sî „Voivodin'a serbésca“ cari sea fla in bugetulu militariu. **Grivicici**, respunde ca aceast'a numai din erore s'a veritu in bugetu, ministrulu inse respecteza legea sî va sci totu deun'a se i castige respectulu. Cu acest'a Tisza se dechiara multiamitu. Mai vorbescu pro sî contra raportului comissiunei sî siedinti'a se termina nu sî cestiunea pusa la ordinea dîlei.

La siedinti'a acést'a facemu observarea ca cu ocasiunea desbateriloru bugetului, au alunecatu delegatii de multe ori sî pre terenulu politicei esterne. Celu dintâiu fu Trefort, carele atrasa atentiunea delegatiunei asupr'a situatiunei generale, carea pre lânga tóte intentiunile pacice ale regimului comunu, totusi **pacea nu e garantata**. C. **Tisz'a** face unu escursu sî mai lungu pre câmpulu politicei esterne. Elu dise intre alte, ca lui nu-i convine politic'a guvernului, nici in Germani'a, nici in orientu, dara nici politic'a italiana, va se dîca vorbitoriului nu-i convine cum se pórta guvernulu fatia cu aceste politice. Nu e de a se contestá ca bar. de Beust nu s'a lasatu a se seduce de federatiunea stateloru de care se face amintire in cartea rosîa. Bar. de Beust insa nu a precisatu ca va lasá sa se desvólte lucrurile cum voru vrea in Germani'a sî se va legá intimu cu federatiunea de nordu. Elu a dechiaratu numai, ca vrea sa intre in federatiunea proiectata, déca Austriei i se va asecurá aceeasi positiune cá sî Prussiei. Pretensiunea acést'a e neliniscitóre din punctulu de vedere alu Ungariei, carea s'a luptatu atât'a contra contopirei in Germani'a, precum sî din punctulu de vedere alu pâcei. Prussi'a vediendu nisnintiele aceste ale Austriei nu-i va dá pace sa se consolideze. Totu ea

FOISIÓRA.

Her'a si Arapulu. *)

(balada populara)

de

NICOLAU DENSUSIANU.

I.

Din val' de Braila,
Mai din josu de Schila,
Unde-i ap'a lina,
Lina sî calina,
Carca-mi-se 'ncarca,
Dóue, trei sandale
Cu margaritare,
Siepte galaóne
Totu cu talismane,
Mii sî milióne.
Cine mi le incarca,
Cine le descarca ?
Arapulu buzatu,
Negru sî ciudatu,
Cu soldi cá de crapu,
Pusi pre dupa capu,
Cu musteti de racu.
Vinu de unde bea ?
Dela Heruti'a,
Her'a Heralina,
Tinerea zambila
Frumusica dîna
Mandra de copila,
Floricea de crinu
Féta de românu,
De românu bogatu
Dela Tieligradu.
Maica mam'a mea !
„Her'a ca dîcea :
Eu maica me ducu
'N vale la isvoru
Se cautu doru cu doru,
Se iau flori de nucu,
Earba rourata
Frundia de muscata.
Se descantu prin ele
Sórtea vietiei mele“
Ea ca a plecatu
Nu l'a descântatu,
Ci se terguiésca,
Sculuri de metasa,
Camesi de mirésa,
Firu sî ibrisinu
Salbe pentru sinu.
Arapulu vedea,
Iute ca pornea,
Vêsle redicá,
Sandalu plecá,
Her'a apoi oftá
Sî astfeliu lacramá :
Arape Arape !
Tu unde me duci
Preste ape dulci,
Preste munti sî lunci,
In tiér'a arapésca
Se me faci nevasta,
Unde m'oru vedea
Arapoicile,
Cá sierpoicile,
Surorile tale,
Cumnatele mele,
De locu m'oru otrâvi
Unde pre sub sóre
S'a mai vediutu óre ?
Arapóica alba
Cá flórea de nalba
Féta de românu
Floricea de crinu
Rupta de pagânu.

II.

Eata ca venea,
Falnici ca-a parea,
Dinu sî Costandinu
Fratii Herei buni,
Cu palosie-in brinu (brêu)
Cu arme la sinu,
Cu arcuri la spate,
Ce lovescu departe
Maica mam'a mea
Unde e Her'a ?
Her'a Heralin'a,
Frumusica dîna,
Tinerea zambila,
Mandra de copila.
Dragii miei feciori,
Mandri cá doi sori !
Her'a, Heralina
Mers'au la fantâna,
Dorulu sa-si aline
Dorulu de copile,
Se ia flori de nuci,
Róua de pre lunci,
Earba fermecata,
Frundia de muscata,
Sa descânte 'n ele
Visulu noptii rele
Ei apoi plecá,
Her'a n'o gâsea,
Stá sî lacramá,
Eata ca deodata
Ce li se arata
Pre Dunarea lata,
Arapu vedea
Cum se magulea
Sî se desmierdá.
Arape buzatu !
Negru sî ciudatu,
Cu soldi cá de crapu,
Pusî pre dupa capu,
Cu musteti de racu,
Lasa sora-in pace
Câci avemu la spate
Arcuri incordate —
Palosie-ascutîte,
Arme negolite !
Hera Heralina
Frumusic'a dîna,
Stá sî lacramá,
Si-apoi linu cautá,
Pre luciulu mârei
Lânga malulu tierei
Si-apoi lâng-o stânca
Eaca ca s'arunca ;
Ap'a clocotesce,
Tiermurulu vuesce,
Valulu o rapasce.
Dinu sî Constandinu
Fratii Herei buni,
Palosie tragea,
Arapu-lu tâiá,
Sandalu intorcea,
Marf'a-o descarcá
Sî-acasa inturná
Sî ast-feliu cuventá :
Maica mam'a mea!
Hera Heralina
Frumsica dîna,
Tinerea zambila
Mandra de copila.
Mers'au la isvoru
Si-intr'unu ceasu de doru
A intâlnitu unu mire
Mandru subtirelu
Sî intr'o monastire
Luatu-s'au cu elu
Sî s'au dusu pre lunci
Cá dóue neluci
Sî astadi descânta-in raiu
Florile din Maiu.

---

*) Acést'a e a dóu'a din poemele popularie comunicate de dlu N. Densusianu. Ele credemu ca voru interesá pre tóte clasele cetitoriloru pentru limb'a, pentru intemplârile espuse in ele, cu deosebire insa pentru icón'a stârei sociale de pre tempurile mai dinainte; ceea ce dîserâmu sî in not'a din nrulu trecutu, la unu pasagiu alu poemei publicate acolo. Nu numai objectulu e orientalu, déra sî form'a tratârei acestei balade e epica orientala.
R.

înse va dîce mai tardîu ca noi suntemu perturbatori de pace. Austri'a dupa parerea lui Tisz'a nu trebuie sa se atinga intru nimic'a de desvoltarea Germaniei si sa se alipésca intimu de federatiunea nordului. Politic'a orientala o incuviintiéza intru atât'a incâtu cabinetulu are sa pasiésca contra politicei egoistice de intreventiune a unoru puteri ; i pare reu insa ca principiulu de neintreventiune nu se estinde si asupr'a rupt rei interne din tierile turcesci. Déca Turci'a se va dovedí, ca are putere de vietia, bine ; déca nu se va dovedí, atunci procesulu de disólvere sa se petréca numai in sinulu imperiului. Popórele Turciei vediendu-se impedecate de noi in nisuintiele loru spre libertate se voru aruncá in bratiele Russiei si atunci noi vomu fi instrimtorati de aceea. Cere dara in ambe directiunile principiulu de neintrevenire. O atare politica e pacica si in casu de resbelu asigura aliati siguri si de incredere.

In siedinti'a din 11 Martiu se continua desbaterea asupra bugetului militariu Siedinti'a aceast'a a capatatu o insemnatate importanta prin respunsulu ce la datu Grivicici. Parerile delegatiloru se schimba intre votarea pre lânga bugetulu proiectului pusu la desbatere si intre parerile opuse. Escursiunea, care se face si astadi pre campulu politicei esterne aduce discussiunea despre necessitatea monarchiei si in fine si a unei armate gat'a pentru ori ce evetualitate.

Ghiezy face imputâri regimului pentru ca prin purtarea sea face pre lume sa creda ca regimulu pórta o politica „reservata" fatia cu Germani'a, si o politica ne chiara fatia in Itali'a si neliberala fatia cu poporele din Turci'a. Sa se faca abatere dela politic'a acést'á si atunci amenintiârile pentru Austri'a cadu de sine si armat'a se póte reduce si cu ea bugetulu. In fine, dupa ce arata defectele bugetului asternutu de guvernu, vine asupra armatei unguresci si despre aceea dîce ca in câtu o privesce pre acest'a nu s'a satisfacutu legiloru. Unitatea armatei o partinesce, dara dîce ca unitatea acest'a nu vine in cotradîcere cu o armata ungurésca, dupa cumu o definesce legea. Crede mai departe ca la casu de o catastrofa numai o armata ungurésca aru provocá entusiasmulu de lipsa la abaterea periculului, ce aru amenintiá esistinti'a Monarchiei din tote partile. Voteza pre lânga propunerea minoritâtiei si promite ca va asterne dietei unu proiectu despre armarea tierei.

Baronulu Simonyi in discursulu seu atingendu partea politica din cestiunea bugetului se pronuntia espresu pentru o armata ungurésca, carea sa jure pre constitutiune. Unu antevorbitoriu (Eszerhazy) inculpase regimele trecute pentru purtarea loru cea rea fatia cu nationalitâtile si pledase pentru nationalitâti. La acest'a observa acum Simonyi, vrendu se arate ca cestiunea armatei unguresci e mai importanta decâtu cestiunea natiunalitâtiloru, ca nationalitâtile voru fi petrunse de patriotismu si voru asceptá in linisce deslegarea acestei cestiuni prin dieta.

Acì suntu trasurile principali ale desbaterei pre partea delegatiloru; regimulu prin contele Andrassy, cauta a apera bugetulu proiectatu Acestu ministru luá cuventulu si dupa ce ironiséza pre Ghiczy ca aru fi cititu cartea rosia numai pre scortie si de aceea vede situatiunea asia frumósa, preciseza, ca pacea se sustîne : 1) prin respectarea de tratate, 2) incheiarea de aliantie si 3) arme. Din tote aceste trei mijlóce numai celu din urma e siguru si de aceea trebuie votatu bugetulu. Cu vre o doue asemenâri cauta a infrânge parerea lui Simonyi , ca se scheltuia banii in tempu de pace si nu remânu pre tempulu de bataie si a justificá clatinârile politice. Câtra Simonyi dîce adeca ministrulu Andrassy, ca parerea lui e cá si cându ai dîce unui economu: nu semaná ca nuti remanu bucate pre vera: Ceealalta e prin carea se asemana politica unei carutie ce merge pre unu drumu pre care suntu stânci multe pravalite. In decursulu drumului rotele lovescu cându de un'a stânca cându de alt'a si carausiulu totu mereu se clatina, nu cá sa cada precum credu pedestrii, ci ca sa-si tîna echilibrulu. Simonyi reflecteza ca si mai nainte s'a semenatu multe milióne spre a secerá — la Sadov'a (Königgrätz).

Ghiczy observa ca cei pedestrii inca crucisiéza câte odata planurile celoru din carutia. 'Asiá opiniunea publica inca póte crucisiá de multe ori planurile celoru dela Guvernu. Cuventulu ilussiune lu respinge cu indignatiune apelandu la demnitatea sea de deputatu.

Representantele dlui de Beust, consiliariulu de curte, Falke, cetesce deslusirile sele in limb'a magiara, prin care mulcomesce delegatiunea asupr'a politicei esterne a monarchiei „austriaco-magiare."

Dupa elu vine Grivicici in loculu ministrului de resbelu Kuhn si se escusa ca bugetulu nu s'a pututu face cu destula acuratetia pentru ca e celu dintâiu ; pre venitoriu promite ca va fi mai bine. Apoi continua :

Eri s'a dîsu, ca armat'a c. r. e caus'a detoriei celei formidabile a statului. Nu e asiá. Armat'a nu e alt'a decâtu servitórea legei. Armat'a nu scie acum déca voimu sa avemu resbelu , séu déca voimu a face vre-o alta manifestatiune. Fia-care membru alu armatei doresce , cá sa inceteze caus'a resbelului, neintielegerea intre natiuni. (aprobare).

S'a dîsu ca unitatea armatei e numai pre hârthía. Acést'a o póte crede numai acel'a, carele nu vrea sa créda nimic'a altu ce-va. Credeti-mi dv. ca unitatea armatei e innascuta in fia-care soldatu c. r. cu deosebire in oficieri. Dorimu cá simtiementulu acest'a sa prinda radacini in fia-care cetatiénu alu statului. Fia-care soldatu doresce sa invinga , nisuiesce dara dupa gloria. Candu amu putea afirmá ca glori'a acést'a va fi si la impartirea (armatei) in dóue, o amu incuviintiá bucurosu. Déca a dîsu dlu Ivanka, ca efectivulu armatei se póte reduce , si ca ministrulu de resbelu a incuviintiatu acést'a inca de candu cu desbaterea in comissiune, amu sa obsersvu : Asiá a dîsu, a trebuitu insa sa o faca, de-si nu a aflatu cu scopu , cele trei milióne trebuiá sa le crutia. Stimatulu vorbitoriu a recunoscutu ca dupa cum suntu astadi armele, fiitórele fapte belice suntu puse in mânile infanteriei, elu a mai dîsu ca statulu armatei e de a se reduce ; au afirmatu si aceea , ca pentru dresare ajungu 6—8 luni Domniloru ! Acést'a nu e alta decâtu sistem'a militieloru (glóteloru). Vorbesce apoi despre resultatele militieloru in Elveti'a si Americ'a si continua: Primimu cu multiamita simpathí'a ce se esprima aici, precum si acea simpathía, despre carea vorbí altu barbatu mare de statu in unu altu locu (in stâng'a : dlu de Schmerling !), câtra unitatea armatei.

Ce se atinge de armat'a ungurésca, dechiara, ca lucrulu acest'a se tîne mai intâiu de diet'a ungurésca (dreptu). C. r. armata sta departe de ori-ce politica si asiá si trebuie sa stea , déca interesele cele mai sânte a patriei comune voru fi periclitate.

Tînu armat'a de unu organu, insa unu astfeliu de organu, carele are viétia si simtiementu. Durere, armat'a fu nenorocósa in dóue campanii nefericite, nu negu erorile militarie si organisatórie , cari au purtatu vin'a la acele ; trebuie insa sa cautâmu caus'a principala in confusiunile interne in nemultiamire Trebuie sa recunóscemu, ca o armata buna nu póte fi decâtu la unu poporu multiamitu. (aplause.)

Déca e sa se recuósce acést'a, multiamirea inca trebuie sa-si aiba marginea sea, marginea acést'a e in unitatea armatei, si dlu ministru dechiara pre fatia si seriosu. ca elu nu va intinde mân'a nici odata la impartîrea armatei (sensatiune in stâng'a)

Soldatulu c. r. e superbu a fi membru unei armate comune si a patriei comune. Armat'a are reverenti'a cea mai mare fatia cu legile, vrea inse ca se i se respecteze si interesele si i pare reu, ca au sositu eveneminte de acele, de cari au facutu nenorociti atâti'a honvedi. — Domnii sciu pré bine ca oficierii nu servescu atâtu pentru bani, câtu pentru gloria si déca armat'a s'aru imparti, unde sa incline oficierii, séu se vina iérasi in o situatiune ca cea din 1848.

Acést'a sa o judece delegatiunea, opiniunea publica si press'a. din carea, una parte, durere, din stupiditatea orba nu mai inceta a nisuí intr'acolo, ca sa se strice unitatea armatei. Armat'a e oglind'a natiunei.

In siedinti'a din 13 Martiu vine din partea ministrului de resbelu, vicecolonelulu Bela Ghiczy, carele cetesce in numele ministrului comunu de resbelu o dechiaratiune, in carea si esprima parerea de reu de intemplarea de alaltaeri si esplica ce e de a se intielege prin unitatea armatei dupa cuprinsulu §-lui 5 art. XII din 1867. Dechiaratiunea acést'a a liniscitu in câtu a desvotatu afirmârile lui Grivicici, dara Tisza aru fi vrutu ca dechiaratiunea sa nu se demita la interpretâri de lege.

In siedinti'a dé alalta eri participara la desbatere Fauru si Manica vorbitori. Cestu din urma si astadi.

Despre relatiunile de comerciu austriaco-unguresci in Romani'a.

Sub acestu titlu aduce „Ung. Lloyd" unu articulu pre carele pentru insemnatatea sea cea practica lu reproducemu :

„De unu sîru de ani incóce, mai alesu in anulu trecutu , dupa ce si-au redobenditu Ungari'a independinti'a sea si unu esportu de bucate iérasi au adusu puterile capitali necesarie in tiéra, — amu vediutu facendu-se incordâri mari, cá si pre câmpulu industriei sa se emende cele neglese si in urm'a acestei'a s'au nascutu o multime de intreprinderi industriale, a cârei numeru se totu maresce. De-si nu se afla deocamdata in Ungari'a conditiunile, cari aru asigurá acestei tieri in privinti'a industriale o rola mare, totusi asiá suntu de amesurate nescari ramuri de fabricatiune deosebiteloru nóstre relatiuni, incâtu putemu avé in trensele resultate de o valóre insemnata , si putemu lucrá sub conditiuni mai favorabili , decâtu alte tieri. Déca insa ne nisuimu a promová industri'a , trebuie sa cercetâmu si regiunile, unde se potu vinde productele. Consumulu internu e fórte insemnatu si in multe casuri va si ajunge, cá sa asigure vendiarea séu trecerea marfei fabricantului. In totu casulu e mai cu scopu, candu si strainetatea e consumentulu producteloru nóstre industriale. Déca si astadi mai tramitemu fain'a nóstra câtra apusu , totusi cu mai tóte cele-lalte producte de fabrica nu avemu , decâtu prospecte mici a unui tergu favorabilu, pentru ca tierile apusene ale Europei suntu cu multu mai inaintate in industria, decâtu tiér'a nóstra.

Prospectele ni se arata mai favorabile , déca indreptâmu ochiulu câtra resaritu. Acolo aflâmu tieri in privinti'a industriei inca fórte putînu desvoltate si aceste ne potu deschide industriei nóstre unu terenu amplu pentru trecerea marfeloru.

Unu locu insemnatu intre aceste ocupa Romani'a. Locuitorii industriali a tierei nóstre surore Transilvani'a mai nainte acolo si-au aflatu unu tergu folositoriu pentru productele loru : durere ca in tempulu din urma au intratu in privinti'a acést'a o ireutatire insemnata , câci principatulu Romani'a s'a aretatu in politic'a sea comerciale fatia cu monarchi'a fórte putinu amicabilu, ba tocmai inimicu. In anulu 1862 s'a lepadatu acésta tiéra de sistem'a sustatóre pâna atunci a tacseloru de esportu , dara iéra a reinviat'o in anulu 1864 si asiá astadi e ingreuiatu comerciulu cu Ungari'a prin tacse nenumerate de esportu in suma de 4 si 5 procente a pretiului. Totu asiá a redicatu Romani'a in anulu 1866 tacsele sele de importu dela 5°/₀ la 7½ °/₀ si aici iérasi loví fórte aspru productele Ungariei si a Transilvaniei ; dara oprirea importului de sare , vinuri ordinarie si vinarsu se pare a fi chiaru indreptata câtra Austri'a si Ungari'a.

Déca intrebâmu de caus'a acestei referintie neamice a regimului romanescu, aflâmu ca acést'a a provocat'o, mai cu séma politic'a austriaca traditionale a regimeloru din trecutu si purtarea acestei'a fatia cu acésta tiéra. Pre candu principatulu Romani'a in fapta e o tiéra aprópe deplinu independinte si Pórt'a asupr'a gubernârei ei mai nu are nici o influintia, Austri'a nu se lasa a tractá acésta tiéra ca unu statu vasalu turcescu si vrea cá tóte tractatele incheiate cu Pórt'a sa fia recunoscute de oblegatóre si pentru Romani'a. In urmarea acestoru tractate vrea sa-si esercéze Austri'a in Romani'a asiá numit'a jurisdictiune consulare a sea dupa care toti cetatienii austriaci si magiari sa fia suditi c. r. consulatu. Aru fi o dorintia urginta sa se lepede Austri'a de jurisdictiunea sea consulare si sa delatureze prin aceea o causa , carea ingreóie comerciulu cu Romani'a.

Acést'a singuru abiá aru ajunge, cá sa faca regimulu romanescu mai aplecatu; la acést'a lipsesce o schimbare a intregei politice austriace, si adeca cá sa nu tracteze principatulu ca pana acum cá unu apendice alu Turciei, ci ca unu statu independinte care e in fapta si amesuratu acestor'a se comerseze cu elu. O tractare binevola a locuitoriloru crestini din Turci'a cari se lupta pentru o stare mai libera se unesce fórte bine cu o tractare pentru sustînérea unei politice amicabile. Déca va succede regimului comunu in estu modu a castigá simpathii in Romani'a se va observá acusi o situatiune schimbata a regimului romanescu. Acést'a se va observá mai curendu déca va delaturá regimulu nostru tóte piedecile, care din parte-si inca se contr'apunu comerciului cu principatele unite. Este intradeveru, numai interesulu Austriei si alu Ungariei cá se tréca transitulu producteloru brute, carii se nascu in Romani'a prin valea Dunarii; dar acestui transitu aduce greutâti fâra folosu, durere, a tacseloru de importu pre productele principateloru, mai alesu pe bucate care pentru fiinantiele statului nu suntu de folosu vrednicu de insemnatu.

Agricultur'a ungara n'are de a se teme de concurínti'a Romaniei sî nu i-aru veni nici o dauna prin redicarea tacsei de importu; de alta parte sufere comerciulu prin aceea o dauna mare, ca esportulu de bucate romanesci trebue se-si caute alta cale sî tiér'a inlréga pierde unu folosu care nu e de mesura mica. Asiá dara este detori'a regimului unguréscu de a-si pune influinti'a la cale cá politic'a monarchiei fatia cu Romani'a sa fia amicabila, sî cá din partea Austriei sa se delature tóte piedecile care au mai obstatu pâna acum unui comerciu vivace.—

In legatura cu protocolulu asociatiunei române aradane reproducemu dupa „Albin'a“ urmatórele:

Nr. 16/1868.

Publicatiune.

In siedinti'a adunarei generale a Asociatiunei natîunale române aradane pentru cultur'a poporului românu, tienuta in 9/21 optovre 1867 prin decisulu sub nr. 4 enunciandu-se eternisarea memoriei pré meritatului si neuitatului barbatu a natîunei române, fostu membru fundatoriu acestei Asociatiuni, Georgiu Pop'a—direptiunea se indruma, ca prin unu membru alu Asociatiunei: se compuna unu panegiricu demnu de acestu barbatu; care panegiricu tiparindu-se in brosiure provediute cu fotografi'a cea mai nimerita a reposatului sa se imparta la toti membrii Asociatiunei, sî in mai multe esemplare sa se trimita sî la alte Asociatiuni literarie; deci:

Toti acei membrii ai Asociatiunei, carii aru voí a compune amintitulu panegricu, suntu rugati: ca pana in 1 maiu st. n. a. c. se binevoésca despre acest'a a insciintiá subscris'a direptiune.

Aradu 25 fauru 1868.

Direptiunea Asociatiunei natîunale române aradane pentru cultur'a poporului romanu.

Mirone Romannu m. p.
directoriu secundu.
Georgiu Dringou m. p.
notariu substitutu

Nr. 20/1868.

Publicatiune.

In urmare decisului sub nr. 12 a adunariei generale tienuta in 9/21 optovre 1967, Moisie Popiliu stipendiatu cu 40 floreni, sî Gregoriu Sim'a stipendiatu cu 10 flor. amendoi din anulu trecutu 1866|7—suntu provocati ca in terminu de 30 dile trimitiendu aicea atestatele recerute, se redice sumele de mai susu de la perceptorele Asociatiunei, câci la din contra acele sume voru cadé sub despusetiunea Asociatiunei, câci la din contra acele sume voru cadé sub despusetiunea Acociatiunei.

Aradu 25 fauru st. n. 1868.

Direptiunea Asociatiunei natiunale române Aradane pentru cultur'a poporului romanu.

Mirone Romanu m. p.
directoriu secund.
Georgiu Dringou m. p.
notariu substitutu.

Principatele române unite.

Bucuresci 28 Fauru.

Luni deputatii au desbatutu in sectiuni unite, impreuna cu dd. ministri, concessiunile câiloru ferate. Eri intrunindu-se in sectiuni, au numitu delegatiuni cari eri sér'a s'au sî intrunitu sub Presiedinti'a dlui Hurmuzachi. Ni se spune ca delegatii se voru intruní sî asta-séra, sî lucrandu astfeliu, suntemu in dreptu a sperá ca pe Vineri comitetulu delegatiloru va sî presentá camerei lucrarea ce este insarcinatu a face.

Publiculu scie ca s'au presentatu dóue companii. Un'a este compani'a austriaca, Lembergu-Cernauti, representata ací prin d. Offenheim, sî alt'a o compania germana, representata ací prin doctorele Strusberg. Cea din urma s'a presentatu acum la 18 Februariu, prin urmatórea suplica câtra Mari'a Sea Domnitorele.

„Amu urmaritu cu unu interesu sinceru sî neincetatu desvoltarea conditiuniloru politice ale Romaniei de la suirea inaltimei tale pe tronu, sî amu considerá cá o onóre deosebita déca ni s'aru acordá de a puté contribuí la propasírea eficace a culturei a comerciului sî apoi la radicarea prosperitâtiei intregei poporatiuni române.

„Din esperiintiele fâcute in propri'a nóstra patria, amu dobenditu convictiunea ca nu se póte asiediá o basa solida acestoru aspiratiuni decâtu numai prin crearea de mijloce de comunicatiuni, spre unu debitu mai lesne alu intinseloru producte ale tierei, decâtu numai prin infiintiarea unui vastu resoù de câi ferate. Pentru o asemenea infiintiare ne-amu angagiatu, — déca aru placé inaltului guvernu alu Mariei Tale, de a ne acordá concessiunea prin calea constitutiunala, printr'unu actu deosebitu sî cu conditiuni câtu se póte mai moderate.

„Fia-ne permisu, pré inaltiate Dómne de a supune Mariei tele, prea plecatu, propositiunea nóstra in acésta privintia, impreuna cu actulu concessiunei semnatu de noi, sî de a adauge rugaciunea, se bine-voiésca Inaltimea Ta, a disposá cá propositiunea nóstra se pervina inaltului ministeriu spre esaminarea sî luarea ei in consideratiune.

„Suntemu cu celu mai adencu respectu, ai Mariei Tale pré plecati.

Berlinu, 18 Februariu 1868.

„(Semnati): Principele Hugo de Hohenlohe, Ducele Victoru de Ratibor, Comitele Carolu de Lehndorff, Dr. Strusberg.“

„Rom.“

Varietâti.

⁂ Nobilii din comitatulu Unedórei remunstrara inca dela 1861 in contra compusetiunei comitetului comitatensu, in care li se pare ca ei suntu angustati in drepturile (privilegiele) garantate de legile de la 1848 sî nu suntu representati, cum s'aru cuvení dupa intielesulu drepturiloru (privilegieloru) aceloru reclamate. Nobilimea comitatensa carea ascepta dela 1861 pâna la 1868 acum, cá sa-si recapete starea ei privilegiata si-a perdutu patiinti'a. Deci a insarcinatu pre unulu din deputatii cei mai liberali pre Lad. Macrai sa véda sa le spriginésca cererea ce a fostu indreptatu ei la ministeriu.

⁂ Unu circulariu ministerialu opresce reuniuniloru politice adunârile in edificii publice, precumu suntu cele ale municipieloru, Comitateloru etc.

⁂ Dupa câtu cetimu prin dinarie aflâmu ca in Gerl'a va esi o fóie bisericeasca intitulata „Credinti'a“, sub redactiunea respunsabila a dlui Eusebiu Cardici.

⁂ Sinucideri s'au intemplatu in septamân'a trecuta in Clusiu trei, in un'a sî aceeasi dî.

⁂ Pâna acum au venitu din partea mai multoru scaune din fundulu regiu deputatiuni, cá sa bineventeze pre Comitele Locutiitoriu sî din celelalte se pregatescu sa vina.

⁂ Copilu de vendutu. In Clusiu si-au espusu o tigana copilulu sugatoriu in piétia spre a-lu vinde. Caus'a erá lips'a. Ea cerea 1 fl. v. a. dicea insa ca va mai lasá ce-va din pretiu déca s'aru aflá cine-va sa-lu ia.

⁂ „Dupa „Linz Tgpst.“ se dice ca in Laibach se afla de vre-o câte-va dîle unu domnu la „calulu negru“ carele s'a inscrisu in list'a strainiloru: Mauritiu Wagner Dr. de Medicina sî de filosofia in Vien'a. Elu spune la ómeni ca e tramisu din partea regimului, cá sa faca studii in economi'a natiunala; simuléza cá candu elu si-aru dá silintia a studiá sî a reportá apoi regimului multiamirea poporului cu legile fundamentale de statu. Acest'a póte ca e acel'a Wagner carele in vér'a trecuta umblá pre aici sî trecea de unu mineralogu renumitu din München, pâna candu unu telegramu fatalu dela Brasiovu lu dedù de golu sî-lu deslarvase.

⁂ Unu tiganu ce mergea la arestu pentru ca se sufere pedeps'a ce i s'a datu, pentru unu furtu de mai nainte,—a furatu unu cutîtu. Impregiurarea acest'a i a mai immultitu sî inaspritu pedéps'a.

⁂ Nenorocire pre drumulu de feru s'au intemplatu in 11 Marte n. nóptea aprópe de Pojonu. Unu trenu de bagage a mersu preste altulu ce mergea dinaintea lui sî a sfermatu 11 cara cu cercale.

⁂ Unu cersitoriu ce cersiá la usi'a bisericei St. Stefanu din Viena, murindu in etate de 84 ani, lasà dupa sine o suma fórte insemnata de bani. Intre alte s'au aflatu la densulu o obligatiune de 10.000 fl. cusuta in unu caputu ruptu.

⁂ (Scóla mai inalta pentru femei). O societate de dómne din Londr'a cu Miss Devies in frunte, i-si pune tóta ostenél'a pentru a radicá unu colegiu pentru femei. Obiectele instructiunei voru fi cele ce dearendulu se predau pre la universitâti, dara afara de aceste se voru propune sî studii cari intereséza mai de aprópe secsulu femeiescu. Persónalele profesorale va constá din barbati si femei, conducerea sî supraveghiarea insa voru fi reservate singuru femeiloru.

⁂ Florenti'a. Ziarele constatu numirea Principelui Amadeu ca contramiralu. Regele a iscalitu decretulu care numesce pe Marquisulu Pepoli Ambsadoru la Vien'a.

⁂ In Pest'a a muritu o femeie acum a patr'a óra. Lucrulu sta asiá, dupa „Hazánk“, muierea despre carea e vorb'a a fostu de trei ori asiá de lesinata, incâtu se parea ca e mórta sî fù pusa sî in sicriiu. Din caus'a acést'a nici nu fù ingropata acum, pâna cându nu s'au aretatu simptomele putrediunei.

⁂ Paris, 12 Martiu.—Guvernatorulu Alegeriei Mac-Mahon a plecatu ca sa vie la Paris. Elu va cere unu milionu de franci cá ajutoru pentru fómetea carea bântuie Algeri'a.

⁂ Parisu, 9 Martiu. — Corpulu legislativu a adoptatu legea pressei cu unu singuru votu contr'a. Legea pentru contingentulu pre 1867 de 100,000 ómeni s'a adoptatu cu 230 voturi contra 12. —

⁂ Tulusa, 12 Martiu.—O usióra agitatîune s'a manifestatu cu ocasiunea revistei guardei nationale. Ordinea publica nu s'a turburatu seriosu.

⁂ Londra, 11 Martiu.— Camera comuneloru discuta cestiunea Irlandei. Guvernulu a anunciatu ca va presentá septamân'a viitóre un reformbilu pentru Irlandi'a. Guvernulu doresce sa se faca ancheta asupr'a stârei agrarie sî chiaru asupra universitâtii catolice; cestiunea bisericei va fi reservata pentru sessiunea viitóre;

Nr. 29—2

EDICTU

Zacharia Calbeaza din Daisiór'a, Comitatulu Albei superióre, in Transilvani'a, carele mai bine de patru ani si-au parasitu cu necredinti'a legiuit'a sea socie pre Magdalin'a Radu totu din Daisiór'a, sî pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densului, in intielesulu prescriseloru s. s. canóne bisericesci. —

Hasiufaleu in 20 Fauru 1868.

Forulu matrimonialu gr-res. alu Tractului protopopescu alu Palosiului.

Ioann Gheaj'a
Adm. prot.

Nr. 33—2

Concursu.

Spre ocuparea statiunei notariale din comun'a Vale se deschide prin acest'a concursu pre lânga unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cuartiru sî 3 orgini de lemne.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune debuie pe lânga limb'a romana se mai scie celu putinu sî cea germana. Petitiunile au de ase asterne la Inspectoratulu Sc. Selistei in Sabiiu pâna in 15 Aprilie st. v. cu documente valide despre servitiulu de pâna atunci sî despre cualificarea studiiloru

Sibiiu in 2 Martie 1868.

Inspectoratulu Sc. Selistei.

Nr. 14—2

EDICTU

Mari'a Crivetiu din Hermanu, care de doi ani a parasitu cu necredintia pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Rucareanu cu dóue Copile mici, totu de acolo, fâra a se sci loculu aflârei densei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului, foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu pornitu asuprai, sî in absenti'a ei la intielesulu ss. Canóne ale bisericei. nóstre ortodocse resaritene.

Brasievu in 25 Fauru 1868.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Tractului Brasiovului alu II.

Ioann Petricu.
protopopu

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe anu ana 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 26. ANULU XVI.

Sabiiu, in 10|22 Martiu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a

Vechi'a Metropolia româna ortodocsa a Transilvaniei sî pârtiloru Ungariei.

I.

(Urmare.)

(N. P.) C. Acte oficióse de Metropoliti ai Ardélului, in care ei insisi se-numescu sî se subscriu in acelea Metropoliti.

1. Dela Metropolitulu Stefanu Simeonu câtra Parteniu Episcopului Muncaciului, care suna astfeliu:

„Stefanu Simeonu cu mil'a lui Ddieu Archiepiscopulu Albei-Juliei, alu Vadului, alu Maramuresiului, sî alu tótei Transilvaniei de legea grecésca. Facemu cunoscutu prin acést'a tuturoru celoru . . . ca au venitu la noi oncratulu Parinte Petru Parteniu, religiosulu preotu din cinulu s. Vasiliu de ritulu grecescu, cu atestate de cinste sî indestulitóre din partea Prea oncratiloru Episcopi, . . . sî au cetitu atestatele, din care amu vediutu ca numitulu Parinte Parteniu s'au alesu cu glasu unanimu cá sa urmedie pomenitului Prea cinstitului Domnu Episcopu din Muncaciu, Vasiliu Tarasioviciu, care nu demultu a esitu din viétia, sî sa se inaltie in loculu sî scaunulu lui. Noi asiá dara cercetandu caus'a mai susu numitului, l'amu primitu omenesce in dragostea lui Christosu, sî dupa ce amu invitatu pre Preasântîtulu domnu Sav'a Episcopulu Bistrei, sî amu chiamatu la sinodu pe clerulu nostru, sî amu facutu formele care le privescu sântele canóne sî sântulu sinodu, amu inceputu solenitatea, sî l'amu sântîtu Episcopu pentru numitulu scaunu alu Muncaciului cu orenduiél'a apostolésca, sî i-amu datu facultatea de a chirotoní Preoti . . . . Datu in Alb'a-Juli'a in anulu dela facerea lumei 7159, iéra dela nascerea feciórei 1651, in monastirea Preasântei Treimi din resiedinti'a nóstra metropolitana.*)

2. Dela Genadiu Metropolitulu din 4 Decembre 1628. câtra crestinii din Comitatulu Hunedórei privitóre la intârirea Protopopului Ianesiu din Hunedór'a de a puté judecá cause etc. care suna in urmatoriulu chipu:

„Мілостиїю божїю прѣ отщина архиепіскопꙋ кір Генадїꙋ от стол Бѣлградскїи, и вадскїи, и варадскїи, и Сатмарскїи и вьсеи земаі Ардеалскїи ипр.

Pace sî blagoslovenie. Scriemu tuturoru domniloru sî ispaniloru, sî vice-ispaniloru, sî birailoru, sî solgabirailoru, sî tuturora deregatoriloru, cari sunteti facatori de dereptate sî purtatori de cinste din Varmegi'a Hinedóriei. Sa fie domnie vóstra sanatosi, alt'a damu scire domniiloru Vóstre, sî altorá tuturoru preotiloru sî birailoru de pren tóte satele impreuna tuturoru romaniloru, carii se tienu de legea greceasca sî serbésca, cum vediendu noi protop. Iánesiu din Hinedór'a, la mân'a lui cârtile sî altoru Vladici mai de nainte vreme, intr'acelasiu chipu datam Vladici'a mea carte nóstra. Cum sa fie tare sî puternicu a socoti intru tóte lucrurile legii, alegându sventele biserici deacoperisiu, de centirimuri, sî de siriulu din launtru, cum ispravescu preotii, sî cum invatie sft'a evangelia, sî toti ómenii cum postescu sî cum asculta, sî de tóte pedecarile sa socotésca pân la alu cincele ver, sî de cuscrii, de cari se mesteca cu scire sî fora scire, sî de ómeni caresi lasa muerile, asisderea sî muierile caresi lasa barbatii. Derept aceea sî voi preotiloru sî cu totu cliriculu besericiloru, sa aveti asculta de tóte de ce va da protopopulu invatiatura, pentru ca iamu datu putere, cum unde va fi lege impreuna cu giuratii se póte desparti sî birsiagului, cu direptate. iar cine (nu) va ascultá de cuventulu cârtii nóstre, se fie birsiag вї. (12) florini, iar se va tienea intr'altu chipu cine-va sa fia opritu de biserica. de acést'a scriamu ca н. бъ. бжс. дїт ҂а х к н. пис. мсца дик. д зи вълѣт ҂ахки. Genadie Archiepiscop. *)

In chipulu meu sa porunceasca in totu loculu. „(L. S.) Stefanu archiepiscopu i mitropolitu."

3. Dela Teofilu, din 9 April. 1697.

„Din mil'a lui Ddieu Teofilu Archiepiscopulu Mitropoliei Belgradului sî a tóta tier'a Ardealului єджє ипрочи.

Catra acést'a dela noi tramitemu molitva sî blagoslovenie molitviloru vóstre preotiloru sî boieriloru din eparfie delá Hunedór'a sî orasieniloru de cinste. pricina a acesti carti nu este alta, fara numai poftindu Ddieu pre cinstitulu protopopulu Niculae dintre noi, ddieu salu spasasca, dici fiindu atâte nevoi pre tiara sî pre saborulu nostru nu putemu lasa, aceea parfie nasturma (in ast urma) far' de pastor, ci iata cam orenduitu, se fie ispravnicu, pre cinstitulu popa Ion din Hunedóra, se fie purtatoriu de grija in loculu spasitului protopopu Niculae pana la saborulu mare, adaul imperatesc, dajdile vladicesti, sî alte venituri ce suntu se le strenga sî sa le aduca la saboru, alte lucruri ce se vor templa necuvióse intre crestini impreuna cu molitvele vóstre se le indirepteadie. dela saborulu mare se va asiediá protopopie, cum va fi mai bine, iar pona atunci de popa Ion se ascultati. ca sî de protopopul, ca vare cine se vare afla neingaduitoriu poruncii nóstre óre preotu, óre mireanu, cu pedeapsa saborului mare se va bintatuí. cu atâta seversiâm, se ve spasiti dela Chs:

Scrisu in Belgradu ҂ахчз, апр л, Vladica Teofil (L. S)."

Nota Totu de acelo.— Inscriptiunea pre sigilu e: „Aceasta iaste— polie Belgradul"... (cu negru)

Iéru in dosu: „Az ur Istenne aldasa legyen minoyaian kegyelmeteken szivem szerint kivanom.

Mint hogy Popa Nicola uramat Isten evilagbul ki szollitotta es a szomoru halal altal ki hitta, a ki kgtekh' el hiszen Hunyadvarmegyeben levö Papok igen nehezen, ily jo expertus Esperestyektül valo megis valasa, e nekünk is sem kicsin szomorosagankra eset. Hogy annakokaert az ö kegyelme halalaval nagyob kar ne következnek, Popa Ianos Uramat ez ö kegme, testver attyafiat, a mostani Hunnyadi Papot, a kit a Hunyadiak megis illendönek Popa Nikola uram helyeben: mi is illendönek ismerven, arra az Esperesti tisztes hivatalra, a következendö Generalisig fel vettük, hogy addigis igazgassa kgteket kivaltkepen a buzanak portioiaban, hogy valamint kara ne következzek a Partialisnak, kgteket azon kerem 's egyszersmind parantsolom hogy engedelmeskedgyek a megis emlitet Popa Iuvonnak mindenekbe, mert valaki nem engedelmeskedik, a censurat elnem mulattya.

Akkor osztan fel jüven meg is esketyük a Generalis elött. Mikk' utanna Istennek kglme nyugodgyek kglmeteken mind fejenkent.

Kglmetek kesz jo akaro attyafiu a Christusban. (L. S.) Vespremi Istvan, Erdélyi Reformatus magyar es olah Püspök m. p." **)

D. Unu fragmentu istorico-juridicu de dreptturile bisericesci, din cartea sub titlu:

„Zakonik *)

„Ce se dice cartea legiloru, care legi se judeca in scaunulu sfântu alu bisericei in Mitropoli'a Belgradului in saborulu vladicescu cu toti protopopii tierci, sî alte legi care se facu fâra de saborulu mare, Vladic'a cu titorii sî cu juratii. Inceput'amu a scrie, candu au fostu anii domnului ҂ахп Іѹнїє. candu saborulu mare a toti Protopopii: cu voi'a sî porunc'a prea luminatului sî milostivului domnului nostru a Craiului Apafi Michaiu den mil'a lui Ddieu Craiulu Ardélului, domnulu pârtiei tierei ungurescî, spanului secuiloru ипр. pre parintele Iosifu Budai pre vladici'a Ardélului Metropolitu Belgradului l'au alesu, fiindu notaresiu saborului mare Protopopu Ion den vinti, sî titoru monastirei Belgradului impreuna cu Protopulu Georgie din Dai'a sî Protopopu Vasiiu din Belgradu: sî Protopopu Oprea den Armeni. Havasiali suciu Pal de Belgradu: titorii bisericei sî juratii Scaunului sî Metropoliei Belgradului.

„Avut'au acésta metropolia totudéun'a grigitori sî titori cu ajutoriu. iéra titorii adeverati sî jurati s'au renduitu in vladici'a Metropolitului Sav'a Brancoviciu. candu amu scrisu dela nascerea lui Chr. ҂ах — лѹна —.

„Titorii cari s'au renduitu atuncea intâiu, acesti'a suntu: Protopopu Ion de vinti: Protopopulu Tom'a den Belgradu: Dumitru logofetulu: Troz'a Miclausi, den Belgradu. Atunci s'au renduitu in saborulu mare cu voi'a sî cu sfatulu a toti Protopopii, dupa aceea intariti sî cu cartea prea luminatului sî mil. Domnului nostru Craiului, in care carte a Mariei Sele se vede cei deregatori'a titoriloru sî pre ce suntu renduiti. este scrisu in captalani'a Belgradului.

„Iéra pentru sa nu se uite dreptatea bisericei nóstre sî obiceiulu celu bunu, cu carele au traitu pâna acum, sî dereptâtile Crailoru spasiti, cu care ne-au miluitu. si a Mariei Sele preaium. domnului nostru Craiulu de acum ce mila au aretatu câtra acestu saboru sî biserica seraca a nóstra in némurile crestinatâtii sa se pomenésca. scris'amu intr'acestu pomelnicu alu Metropoliei nóstre a Belgradului:

а) Intâiu canonulu au obiceiulu, candu alegemu au punemu vladica: лист а.

в) Vladic'a cu ce renduiéla trebuie sa traiésca. лист.

г) Ce-i dregatori'a titoriloru:

д) Ce are biseric'a bunu au avere.

є) Ce este venitulu bisericei.

ѕ) Canonulu Protopopiloru.

з) Canonulu popiloru.

и) De popii cari vinu dintr'alte tieri.

ѳ) De saborulu mare, obiceiulu: slobodienie: tarie:

і) De sabórele mici ale eparfiiloru.

аі) Despre alegerea dieaciloru pre popie.

Intâi'a parte (лист) а.

Despra alegerea Vladiciei.

Alegerea Vladicului nostru romanescu aici in Ardélu este din mil'a sî din voi'a Craiului, care lucru ne este nóue ingaduitu dela Craii cei mai de demultu reposati. candu va fi lipsa, sa se strenga toti Protopopii sî inca sî dintre ceia-lalti preoti sî din voi'a a totu soborulu, unindu-se toti la unu cuventu asiá sa-lu aléga. care de se va parea sî Craiului ca este harnicu asiá i-lu va intarí in Vladicie precum se vede in probat'a constitutiune sî, titlulu alu optul. sî articusi intâi.

(Va urmá)

---

*) Vedi documentele istorice despre starea politica sî ieratica a româniloru din Transilvani'a Vien'a, 1850.

*) Vedi acte si fragmente de T. Ciparlu.

**) Totu acolo ne aflarâmu indemnati a publicá la loculu acest'a sî acestu documentu in limb'a magiara, pentru insemnatatea lui istorica, sî inca intocm'a dupa cum se afla la acte sifragmente.

*) Totu acolo.

Evenemințe politice.

Sabiiu 9 Martiu.

Delegatiunea ungurésca a terminatu desbaterea bugetului sî asiá in scurtu va urmá inchiderea sessiunei sele.

Caletori'a Principelui Napoleonu inca sî acum ocupa lumea politica. Dîuaristic'a oficiósa din Berlinu afirma ca Principele nu a avutu missiune „formala“ politica.

Interesanta e impartâsîrea ce o face in privinti'a acést'a „Köln. Ztg.“. Ea presupune ca missionea Principelui Napoleonu nu a pututu avé missiune formala politica, pentru ca la casu de nu-i succedea missiunea se compromitea regimulu francesu. Intentiunea Principelui dupa acea fóia a pututu fi asiá dara numai de a inlocuí relatiunile cele bune ale Russiei cu Prussi'a prin alta combinatiune, séu de a impletí sî pre Franci'a in acele relatiuni sî in tipulu acest'a de a neutralisá incâtu-va pre Russi'a. Fiendu ca asiá ce-va erá preste putintia de a seversi principele in optu dile, adeca de puté schimbá constelatiunea conditiunata intre Prussi'a si Russi'a de situatiunea européna, asiá intentiunea Principelui nu putea fi alt'a decâtu prin mijlocirea Prussiei o apropiare a Franciei de Russi'a. Dara déca va considerá omulu tînut'a ambasadei rusesci, carea in totu tempulu, câtu a petrecutu Principele in Berlinu. a fostu fórte reservata, aru resultá ca referintiele cabineteloru au remasu acelesi, cari au fostu sî inainte de venirea Principelui la Berlinu. In tempulu mai din cóce dîcu dîuariele francese, ca Principelui Napoleonu i-aru fi succesu a iuduplecá pre Prussi'a sa influintiéze in unu modu moderatoriu asupr'a Russiei. Acést'a a fâcut'o insa Prussi'a inca de mai inainte sî cu efectu, sî asiá dorintiele Principelui, presupunendu ca le-au avutu, a fostu usioru de implinitu. Reasumandu numit'a fóia de Coloni'a, conchide, ca urme insemnate politice nu va fi lasatu in Berlinu calatori'a Principelui, dara dupa primirea ce a avut'o, va fi contribuitu la intârirea referintieloru celoru amicale intre Franci'a sî Prussi'a sî la cea a pâcei generale.

Pre candu dîuariele inca nu inceta de a reportá despre dóue miscâri tumultuóse in Franci'a, vinu de alta parte cu scirea, ca in scurtu va aparé in Parisu o brosiura din pén'a lui Napoleonu III, carea va pledá desarmare generala in Europ'a.

In orientu, pre lânga tóte desmintirile agitatiunea, ori de ce feliu va fi, totu nu se póte desminti. Cele ce publicâmu sî noi mai la vale constatéza esistinti'a unui comitetu bulgaru in tóta form'a.

Romani'a are o rola principala in cestiunile din orientu. Press'a européna ia notitia despre tóte intemplârile de acolo.— „Tiér'a“ publicá in nr. 43 o epistola, dupa cum dîce dela o persóna de o adeverata greutate, in care desputeresce cu totulu asertiunile ministrului Brateanu, ce sa le fia rostititu acest'a in otelulu „Concordi'a“, pretendiendu ca Napoleonu, cu ocasiunea intalnirei dela Salzburg aru fi promisu Principatele romane Austriei. Epistol'a afirma ca Austri'a a declinatu dela sine ori ce propusetiune de feliulu acest'a cându i se facea acést'a de Russi'a sî ca la Vien'a aru privi anessiunea Romaniei, ca celu mai mare periculu ce pote amenintiá Imperiului Habsburgiloru. In nrulu 44 publica aceeasi foie relativu la aceste urmatórea depesia:

„Paris 17 Martie.— Diarulu „Le Constituti-
„unel“ (diaru semi-oficialu prin escelenti'a) repro-
„ducându unu articulu recentu au **Terrei**, apasa
„asupra interesului statornicu alu Franciei pentru
„desvoltarea Romaniei. Elu pune in evidentia intre
„altele ca Franci'a urmarea doua scopuri pe malu-
„rile Dunarei: Unirea sî innaltiarea pe tronu a unui
„Domnu strainu. Printiulu de Hohenzollern represinta
„aceeace ea considera cá celu din urma cuventu (copu)
„alu politicei sale Dunarene, „Constitutionalulu“,
„vorbindu de sgomotele relative la o pretinsa favo-
„risare a unei restauratiuni Cuza, s'au la anexiu-
„nea Romaniei de Austri'a, „se declara autorisatu“
„a desminti formalu, niste alegatiuni asiá de „con-
„trarii“ cu politiea lui Napoleonu ca sî cu aceea a
„lui Franz-Joseph.“

Delegatiunea ungurésca.

Siedinti'a XIX.

In siedinti'a dela 14 Martiu n. La ordinea dîlei e bugetulu pentru marina, din care causa la més'a ministriloru siedé astadi sî admiralulu **Tegetthoff**. Referentulu Antoniu **Zichy** cetesce bugetulu Colom **Ghiczy** votéza pentru bugetu din causa ca materialulu de marina pre care s'a cheltuitu sume enorme de bani sa nu se strice acum; mai departe pentru ca atacuri mai mici pre mare sa le póta respinge. De alta parte o flota mare monarchi'a nu póte desvoltá pentru ca nu are litoralu asiá de mare sî nici atât'a negotiu sî bogatate. Bugetulu aru putea fi sî aru trebuí redusu in multe pârti ale sele; din consideratiunile de mai susu sî din causa ca natur'a bugetului e transitória. Cu acést'a se incheia desbaterea generala sî se trece la cea speciala. **Radics**, venindu desbaterea asupr'a academiei marine fiumane propune, cá intrarea in academi'a acést'a sa se faca putinciósa sî pentru juni ungurescí. **Presiedintele** observa insa ca espressiunea de a se face **putinciósa** intrarea sa se indrepte in intielesulu: ca greutâtile sa se inlature.

Contele Ant. Mailath vorbesce despre necesitatea cea mare de a aduce sacrificii pentru marina. O suma mare receru numai esercitiele séu deprinderile, cari trebuie sa se faca pre mere. Insemnatatea marinei nu aterna atâtu dela multimea nailoru, câtu dela scol'a sî virtutea trupei marine. Motivéza acest'a cu atentiunea ce a datu inca Romanii cei vechi poporului dalmatinu, carele a fostu in tóte tempurile renumitu pentru marina; asemenea se provoca la republic'a venetiana, carea inca tînea fórte multu de a posede Dalmati'a cu poporulu celu atâtu de dedatu la ori ce intreprindere pre mare.

Câtu pentru insemnatatea unei marine disciplinate sî bine deprinse, se provóca la lupt'a din 1866 la Lissa. Este asiá dara pentru sacrificii in favórea marinei. Preste totu se incuviintiéza cá erogate ordinarie pentru marina 7,508,477 fl sî se insarcineza o comissine cu elaborarea unui raportu in privintia acest'a, carele sa se asterna delegatiunei senatului imperialu.

Vine acum raportulu comissiunei pentru unu estraordinariu in favórea armatei terestre (de uscatu) sî votulu separatu alu stângei privitoriu la acestu referatu. Dupa unele intrevorbiri ale lui Colomanu Ghiczy sî representantele regimului Erkövy vine la cuventu Ivanka sî afirma, ca sum'a din votulu separatu e de ajunsu pentru inarmarea a 500000 combatanti cu pusci de cele nóue, cari suntu destule pentru de a respinge atacului celu dintaiu. Déca legislatiunea aru face cu putintia o inarmare sî mai numerósa, atunci aceea va ingrigi cá sa se faca. Fortaretiele nu le privesce vorbitoriu de afaceri comune, sî asiá nu votéza nimica pentru radicarea loru, asemenea nici pentru casarme, a caroru cladire trebuie sa fia tréb'a comuneloru, pentru ca comunele tragu folosu materialu din presenti'a garnisóneloru

Varady atrage atentiunea delegatiunei asupra impregiurârei, ea nu numai armele facu pre o armata gat'a pentru evenemintele grele, ci aci mai vine a se considerá sî multiamirea poporului sî increderea armatei in sine. Arata ca in Germani'a suntu 200 reuniuni gimnastice cu 200,000 de membri sî 240,000 datatori la semnu, precându la noi reuniunile de feliulu acest'a suntu espuse la o suma de greutâti sî precându la noi pentru fiacare puntu de pulvere de pusca trebuie facutu o petitiune. In alte pârti comandantii se facu duci in campulu de bataia; la noi e lucrulu intorsu.

Paulu **Szontagh** dîce ca e pentru votulu separatu din causa, ca majoritatea nu a demustratu lips'a de a incuviintiá unu estraordinariu. Ca sunt bani destui in cassa inca nu e demustratiune.

Representantulu ministeriului de resbelu Bela

FOISIÓRA.

Poesiele popularie române

adunate de

D. V. ALESSANDRI.

(„Convorbiri literarie“)

Poesii popularie ale Românilorn, adunate sî intocmite de Vasiliu Alessandri, tiparite cu spesele asiliului Elen'a Dómn'a. 1 vol. in 8-o, VIII sî 416 pag. Bucuresci. Tipografi'a lucratoriloru asociati, 1867. Pretiulu ½ galbenu.

Dîuaristic'a româna nu si-a indeplinitu inca datori'a ei câtra colectiunea de poesii popularie publicata de D. V. Alessandri. Mai tóte foile *) nóstre periodice insemnéza in rubric'a intereseloru, de cari promitu a se ocupá, sî cuventulu de literatura, insa mai tóte suntu de o negligentia remarcabila pentru acésta parte a vietiei nóstre publice. Noi suntemn cei dintâiu a admite, ca pentru multe din productele literarie ale româniloru tacerea absoluta este inca sentinti'a cea mai blanda ce o merita, dara cu atâtu mai multu candu: este vorb'a de o publicatiune cá aceea a D. Alessandri, tâcerea ne pare o lipsa de consciintia.

„Convorbirile literarie“ indata la aparitiunea opului in cestiune, si-au implinitu datori'a de a-lu anuntiá in câte-va renduri calduróse publicului cetitoriu Insa acelu anunciu alu momentului nu este indestulu pentru cerintiele criticei literarie, sî noi profitâmu cu placere de ocasiunea, ce ne ofera D. Redactoru alu acestei foi, pentru a revení inca odata la cartea D. Alessandri. Câci pre lânga rangulu necontestabilu ce acésta colectiune de poesii ne pare a ocupá inaintea tuturoru publicatiuniloru din ultimulu deceniu alu literaturei nóstre, (unu rangu, care — ce e dreptu — nu erá pré greu de dobenditu), cartea d. Alessandri este sî va remané pentru totu tempulu unu tesauru bogatu de adeverata poesie, sî totu deodata de limba sanatósa, de notitie caracteristice asupr'a datineloru sociale, asupr'a istoriei nationale, sî cu unu cuventu: asupr'a vietiei popporului românu.

D. Alessandri imparte poesiele, culese sî intocmite de d-sea din gur'a poporului, in Balade (Cântece betrânesci), Doine sî Hore. In ele gasimu poesi'a intregului poporu: Moldov'a sî tiér'a muntenésca, Transilvani'a sî Besarabi'a suntu egalminte representate. Aprópe la fia-care poesia, la fia-care alusiune sociala din ea, la fia-care cuventu mai greu, D. Alessandri a fâcutu note esplicative, care in cea mai mare parte a loru adauga la meritulu cârtiei sî cuprindu observatiuni pline de interesu. D. e. pentru introducerea poesieloru nóstre cu „frundia verde“ aflâm urmatórea nota:

Cele mai multe dintre cântecele poporale incepu cu „frundia verde.“ Acést'a provine din iubirea românului pentru natur'a inverdîta. Primavér'a cu ceriulu ei albastru, cu dulcea sea caldura, cu insufletîrea ce ea aduce lumei amortite de viforele iernei, nasce in inim'a româniloru doruri tainice, porniri entusiastice carele i-lu facu a uitá suferintiele trecutului sî a visá dile de iubire, de vitejie.

Lui i place candu, vine primavér'a cea verdie, a se intinde pe earba, a se retací prin lunci sî codri, a cântá sî a pocní din frundie, a se scaldá in lumin'a sórelui sî in aerulu parfumatu alu câmpului. Frundi'a cea nóua i insufla cântece pline de o melancolia adenca, ce esprima jelea unui trecutu de marire sî aspirarea câtra unu viitoriu maretiu.

Frundi'a verde ce incununa cântecile poporale serva totu odata de caracteristica cântecului. Astfeliu, candu subiectulu este eroicu, candu elu cuprinde faptele unui vitézu, poetulu alege frundiele de arbori séu de flori ce suntu in potrivire cu puterea sî cu tinereti'a, precum frundi'a de stejariu, frundi'a de bradu, frundi'a de bujoru, câci voinicii baladeloru suntu nalti cá bradulu, tari ca stejarulu sî rumeni cá bujorulu. — Cântecele de iubire se incepu cu frundiele de lacrimióra, de sulcina, de busuiocu, pentru ca aceste flori dupa credereа poporului au o menire fermecatóre. Candu e cântecului de durere séu mórte, elu prefera frundiele de maracina, de mohoru, etc.

In legendele sî in baladele, unde figuréza copile frumóse, aceste suntu intovarasite de cele mai gingasie flori ale câmpieloru, poetulu le incununa cu ghirlande mirositóre de frundie de viorele, de trandafiri, de micsiunele etc., sî astfeliu se póte cunósce subiectulu unui cântecu chiaru dela celu intâiu versu.

Românii dovedescu prin acésta forma poetica ale improvisâriloru loru, o sî mai strinsa rudire cu fratii loru din Itali'a, câci in cântecele poporale ale Umbriloru, ale Liguriloru, ale Piceniloru sî ale Piemonteziloru, frundi'a e inlocuita prin flóre. De pilda:

Fior de viole
Li vostri ochietti furono le strale
Che fece la ferita che mi dole, etc.

Fior de ceresa
E d'una siepe di mortella e roza

---

*) Nu e vin'a foiloru, ci a putinului interesu de scrisu, ce domnesce in o parte insemnata a inteligentiei nóstre. R. T. R.

Ghyczy da dechiaratiuni numai asupr'a unoru puncte, cari receru neincuugiurata deslucire. Ceea ce privesce procurarea armeloru, regimului nu i se potu face imputâri ca s'aru fi grâbitu. Elu a fâcutu probe, in fine a trebuitu sa se decida pentru unu sistemu din cele probate Pentru cá sa se póta procurá acum arme in o mesura mai mare trebuie masîne, pentru ca numai cu aceste se póte face procuratiunea mai cu inlesnire. Introducerea armârei generale va cere multe arme, impregiurarea acést'a e pentru regimu, carele sa nu stea atunci sa ascepte pâna se voru face armele.

Ce se atinge de fortaretie, inca subcomissiunea a trebuitu sa recunósca, ca aici suntu cestiuni de deslegatu, cari se potu deslegá numai preste totu. De aceea s'a sî emisu o comissiune speciala, carea sa erueze tóte recerintiele sî tóte defectele. Dupa sciinti'a lui pârtile nordice ale Ungariei sî tînutulu Galitiei in apropiarea Carpatiloru au lipsa de intâriturí. Comissiunea e insarcinata sa caute sî modalitatea cum sa se póta in tempu de pace luá mesuri grabnice in directiunea acést'a. Ministrulu de resbelu m'a insarcinatu sa dechiaru ca resultatele preliminarieloru comissiunei acestei'a se voru asterne celei mai de aprópe delegatiuni pentru cá sa aduca decisiune.

Dupa acést'a indreptà atentiunea delegatiunei asupr'a momentuositâtiei objectului din intrebare, promite ca regimulu va cautá cá lucrurile odata incepute sa se termine cu spese câtu mai putîne sî asiá róga pre delegatiune sa voteze propunerea, pentru cá sa se póta acoperí spesele neincungiurabile.

Diet'a Ungariei.

Din cele trei siedintie a le casei deputatiloru dela 11, 14 sî 16 Martiu insemnâmu ca in cea dintaiu sa face disposetiunea pentru tiparirea mai multoru esemplare din cartea rosia, ca sa se póta imparti intre membri. Mai departe deputatulu cetâtiei Aradului recomanda o petitiune a municipalitâtiei de acelasi nume, in carea se esprima dorinti'a, ca din recrutii cei noi sa se formeze unu corpu de armata numita „honvedi“.

In cea de a dóua raporteza comissiunea de petitiuni. In cea de a trei'a incunosciintiéza presiedintele ca in Sabiiu s'au alesu G Kapp deputatu sî despre starea lucrului cu investigarea alegerei dela Oravitia.

Se asterne apoi o petitiune din partea unei reuniuni gimnastice, carea se róga de unu ajutoriu din fundulu tierei. La interpelatiunea despre drumurile de feru ce sa inlesnesca comunicatiunea intre Ungari'a sî Galiti'a, respunde ministrulu contele Miko, ca s'a intielesu asupra acestui cu regimulu de dincolo de Lait'a. Despre loculu pre unde are insa sa tréca drumulu in Galiti'a nu póte respunde. din causa. ca cei insarcinati cu cautarea locului aceste au raportatu nimica.

Türr despre democratia.

Sub acestu titlu publica „Hazánk“ o cuventare a lui Türr, care o au tînutu in caletori'a sea in comitatulu Bács.

„Democratii nostri comitu o eróre, déca voiescu a domní prin agitatiune; cuventulu democratia, este abiá dupa nume cunoscutu, sî ei voiescu dejá a o face domnitória. Se amintesce unguriloru poporulu americanu; insa nu trebuie se imprumutâmu dela o lume nóua materialulu, spre a fundá democrati'a ungurésca. Americ'a se straforméza neincetatu de acele spirite infocate sî nedisciplinate, pre care Europ'a cea vechia nu le-au pututu indestulí, sî cari in vécu si pururea se lupta pentru o sórte mai buna. Republic'a americana au fostu constrinsa, de a dá legiloru sî obiceiuriloru sele nu numai o directiune mai libera, ci chiaru un'a anarchica; asiá au devenitu unirea natiunale a staturiloru unite, sî nu se afla nici unu feliu de asemenare intre giurstârile loru sî ale nóstre. In Americ'a nesuiesce fia-care a trâí dupa lucrulu seu, noi insa voimu a domni fâra lucru. Acolo aflâmu egalitate in respectarea reciproca u unui'a catra altulu, aici acést'a se arunca cu tîna. Acolo sî cu deosebire in Engliter'a, se intrepune parlamentulu intregu pentru batjocur'a, ce i se intempla unui'a din membrii sei; noi inse facemu de risu pe cei mai nobili fii a patriei, ba inca fara pedépsa i declarâmu de tradatori.

Cá democrati'a sa-si póte duce rol'a ce sî au luat'o in indeplinire, trebuie ea sa se reintórca la acele principie, din care se compunu principiele fundamentale a esistintiei séle, sî acestea suntu: inteligenti'a universale, independinti'a individuale fundata pe fericirea comuna, a caroru urmare naturale este egalitatea sociale.

In patri'a acést'a este privindu de josu in susu fiacare unu democratu, privindu de susu in josu e fiacare unu aristrocratu. Intrebati-ve Dniavóstra insî-ve, ca posedemu noi atributele recerute, pentru a ne puté numí democrati. Noi nu trebuie democrati'a sa o lingusîmu ci se o crescemu. Lumin'a insa arata adeverulu, cá o antitesa neinvinsa a tuturoru acelor'a idei retacite, ea le descopere sî face se piéra tóta temerea. Din aceste urméza, ca problem'a principale a educatiunei este, a face, a cunósce nu numai drepturile cetatienesci,ci sî detorintiele cetatienesci.

Pentru unu poporu, care imprascie seminti'a intelectuale, nu este nici unu secerisiu seracu. Deci parol'a unguriloru sa nu fia numai — precum au fostu acést'a la stramosii loru — agricultur'a, ci sî comerciulu sî industr'a sî desvoltarea sciintiei. Contelé Ludovicu Battyányi au dîsu: trebuie sa transplantâmu sciinti'a chiaru sî in corturile tîganiloru.“

Statutele organisatiunei secrete a Bulgariloru.

Diurnalulu „Osten“ comunica statutele comitetului secretu a insurectiunei bulgare, aceste a suna in modulu urmatoriu:

§ 1. Macsim'a cardinala a orgrnisatiunei secrete a Bulgariloru este: strict'a observare secretului, activitatea sî stradani'a membriloru.

§. 2. Scopulu organisatiunei este: eliberarea patriei, fia spre a fundá o Bulgaria independinte,— fia o Bulgaria de sine statatória, cu autonomia deplina iu privintia afaceriloru sale interne sub suzeranitatea Portei,—fia spre a intemeiá o confederatiune cu popórele colocuitóre.

§. 3. Membru organisatiunei póte fi: fiacare petriotu onestu bulgaru, care depune juramentulu, sî se obléga a conlucrá din resputeri pentru eliberarea Bulgariei.

§. 4. Toti membri organisatiunea secrete se impartu in membri ordinari séu de actiune sî in membri ajutatori. In fruntea organisatiunei intregi sta comitetulu centralu.

§. 5 Totu membru de actiune este in cetatea séu statulu, unde e tramisu, capulu organisatiunei secrete sî conducatoriulu actiunei sî forméza unu comitetu sprijinitoriu, indata ce au aflatu celu putinu 7 barbati incrediuti.

§. 6. De óre ce poporulu bulgaru nu are unu regimu natiunalu sî o representantia natiunale, asiá la casu de trebuintia pasiesce comitetulu centralu alu organisatiunei cá representantu alu poporului inaintea publicitâtiei.

§. 7. Comitetulu centralu sta in legatura nemijlocita cu comitetele singuratice de actiune, care sustau in Bulgari'a, Romani'a, Serb'ia, Rusi'a sî are putere disciplinaria neconditiunata asupr'a acestor'a.

§ 8. Totu membrulu de actiune platesce la primirea sea sum'a de doue lire sî are de a dá pe fiiacare luna câte unu icosaru. Totu membrulu ajutatoriu dá pe luna 2 sfanti. Afara de aceea se primesce cu multiamita totu darulu de buna voia.

§ 9. Casariulu fiacarui comitetu da rationiciu lunariu despre percepte sî erogate. Prisosinti'a se preda de catra presiedinte cassei comitetului centralu.

§. 10. Nu este iertatu, a luá órecari insem-

Io la vorrè siepa la vostra casa.

Fior di mela
Vattene a casa che mamma ti chiama,
Mamm'a ti chiama e lo mio core pena.
etc., etc. (pag. 92—93).

Alte note se referu la viéti'a familiaria, la datinele sî superstitiunile poporului românu. D. e.

Românii au multa dragoste pentru copii. Candu unu copilu e singuru la cas'a omului, elu este numai unicelulu; candu suntu doi, ei suntu chiamati ochii capului; iéra déca móre vre-unulu dîcu plangendu ca l'a indragitu Dumnedieu.
(pag. 48—19).

Candu inelu-a rugini,
Sa scii, draga, c'oiu murí·

In povestile, in legendele sî in baladele românesci se gasescu o multime de idei poetice sî de imagini rapitóre, precum inelulu ce ruginesce, sî aurulu naframei ce se topesce in ajunulu mortii unui omu. Pe lânga minunile din povesti: palaturi de cristalu zidite pe munti de otielu, copaci crescuti pâna in nouri sî purtându in virfulu loru cuibu de dîna, erghelii de cai selbatici care esu nóptea din sinulu mârilor cá sa pasca poenile codriloru, paseri maiestre ce aducu vesti de pre ceea lume, pagiure uriesie a câroru cuiburi suntu in fundulu pamentului, zmei ce rapescu fetele de imperati, sierpi mari ce stau culcati pe paturi pietre scumpe, iarb'a ferului care deschide zevórele cetâtiloru, iarb'a sierpelui ce invie mortii vindecându-le ranele, poduri de argintu cupaci de auru in care crescu mere de rubinu sî cânta paseri de briliantu, etc. etc., gasimu mere de auru carel, aruncate josu, se prefacu in palaturi imperatesci, furci de argintu carele torcu singure, peatra de teaca a sfintei Mercure, peria sfintei Joi, sî stergarulu sfintei Vineri, date de tustrele tenerului Fetufrumosu ca sa-i fie de ajutoriu cându l'aru ajunge Zmeii. Peatra de téca aruncata in calea Zmeiloru se schimba intr'o stinca inalta pâna la ceru, peria intr'unu codru desu in care nici ventulu nu resbate, stergarulu intr'o mare lunga sî lata ca fati'a pamentului. Zmeii trebuie se macine stinca, se dobóre codrii sî se sórba apele marei pentru ca sa ajunga pe Fet-frumosu. (pag. 22.)

A trage in 41 de bobi este unu obiceiu fórte respanditu la Români. Bobii prevestescu viitorulu feteloru sî a flecailoru, sî cându, dupa deosebitele impartieli in diece gramedi, sî in optu, si in cinci sî in trei, remâne unulu pe din-afara, bobulu sositoru, atunci negresitu persón'a dorita vine, dorulu se implinesce. (pag. 234).

Românii au multe crediari in privirea sierpiloru, unele intemeiete pe ispita, altele nascute din inchipuire. Asia gasimu in povestile sî in baladele loru nisce fiintie fantastice sub numele de Balauri, cari au trupu de sierpe sî graiu omenescu, sî cari cându sa lupta cu vitejii Feti-frumosi, se lovescu cu ei in buzduganе, ear cându alunga vre-o prada, o alunga cu o falca'n ceru sî cu una in pamentu. Inse ei suntu totdeun'a invinsi de catra Feti-frumosi sî taieti in multe bucati carele cearca a se impreuná pâna ce asfintesce sórele.

Acei balauri se rudescu cu Dragonii popóreloru Apusului. Cá sî acesti'a, ei suntu pazitori de comóre sî de fete mandre de imperati, rapite de densii.

Românii credu inca ca petrele scumpe se formeaza din spuma gurei sierpiloru, sî ca cuiburile loru sunt adevarate comóre de brilianturi sî de rubinuri. (pag. 12).

Aceste sî multe alte note ale Dlu Alesandri sunt unu adevaratu repetoriu pentru cunoscerea vietiei sufletesci a poporului nostru.

Trecendu acum la insusi poesiile publicate in volumulu ce ne ocupa, amu dori sa ne dâmu in câteva cuvinte séma de impresiunea binefacatóre de care ne pretunde lectur'a loru.

Ceea ce le distinge mai in totu in modulu celu mai favorabilu de celelalte poesii ale literaturei nóstre este naivitatea loru, lips'a de ori si ce artificiu, de ori ce dispositiune fortiata, simtiementulu naturalu ce le-a inspiratu. Suntu dóue moduri de a priví lumea care ne incunjura: cu reflectiunea rece, speculativa sau speculatóre, sî cu inim'a plina de simtieminte. Din celu dintâiu modu esu pentru literatura cârtile de sciintia, din celu de alu doilea, productele de arte. Ceea ce constitue defectulu opuriloru de arte celoru rele este confundarea acestoru sfere, este lips'a de inspirare sentimentala sî producerea sub impressiunea reflectiunei. Cei mai multi poeti ai nostri cânta fâra causa naturala, simuléza inspirâri ce nu-i agita, descriu sentimente ce nu-i insufla, sî nu este o esceptiune junele de 17 ani, care in anulu trecutu tramisese subscrisului unu caetu de poesii plinu de „ilussiuni perdute asupr'a secsului femeescu.“ In acesti ómeni nechiamati sî nealesi predomnesce calcululu, ii iau pén'a in mâna, fâra a scí inca, ce se cânte, se decidu mai intâiu a face a „o poesie“ sî apoi i-si resfoiescu inim'a pentru a gâsí o materia convenabila, sî astfeliu productulu loru face o impressiune totu asiá de rece cá sî reflectiunea din care s'a compusu.

(Va urmá)

nari in scrisu, la casulu celu mai estremu au a se intrebuinti'a cifrele, care trebuie sa fia cunoscute membriloru singuratici ai organisatiunei. Daca cere trebuintiá, se voru arde indata sî aceste insemnâri de cifre. Raporturile sî anuntiurile se facu verbalu prin curieri.

§. 11. Membrii se voru judecá pentru tóta abaterea sî tóta fapt'a culpósa de catra unu tribunalu secretu a comitetului centralu, si sentint'a se esecutéza indata.

§. 12. Datorintiele comitetului centralu suntu:

a) Conducerea tuturoru comitetelora.

b) Representarea natiunei in totu loculu unde e de trebuintia.

c) Primirea tuturoru scrieriloru mai insemnate a proclamatiuniloru, adreseloru etc.

d) Se pune in legatura cu staturile, negotiéza cu ele sî cu tóte comitetele esterne sî cu regimurile loru.

§. 13 Datorintiele comitetuориloru filiale suntu.

a) A respandi ide'a de independintia in poporu, sî a lucrá intr'acolo, cá in poporu sa susciteze o sciinti'a de sinesi sî cunóscerea de sine.

b) A conlucrá din resputeri pentru realisarea libertatei sî a independintiei sî spre scopulu acest'a a se servi de tóte mediele morale sî oneste.

§ 15. Totu ce e mai insemnatu, sî s'aru poté face cu prospectu la unu succesu pentru intreprinderea natiunale, trebue a se asterne comitetului centralu spre darea de opiniune.

Varietâti.

*** (Academi'a de drepturi din Clusiu) Comisiunea emisa in caus'a straformarei academici reg. de acolo se pusu in contielegere cu colegiulu professoralu a institutului medicu chirurgicu si impreuna cu acesta au tienutu in 16 a. l. c. o consultatiune care au duratu diu'a intréga. S'a consultatu despre momentosulu objectu in a carui maxime capitale s'au sî unitu. Pentru elaborarea temeinica a singurateceloru objecte a acestei cestiuni s'au impartitu comissiunea in sectiuni, care lucra neintreruptu, pentru ca precum se aude comisiunea are de a substerne operatulu intregu gat'a deja in 3 dîle la locurile compentinte. Acestu operatu se va predá apoi la timpulu seu sî publicitatei spre aprobare. Acum odata nu putemu decâtu a impartasi scirea imbucuratória, ca o impartire buna sî o crutiare corespundiatória aducu posibilitatea cu sine incatu facultatea va cere o dotatiune fórte mica dela statu cu ajutoriulu fondului sustatoriu sî in relatiune catra scopulu ei celu mare. Subventiunea productiva cu atâtu mai putinu nu o va denegá regimulu patrioticu cu câtu elu insusi conduce redicarea acestui institutu de invatiamentu. Vediendu ca totusi detoresce Transilvaniei ceva desdaunare pentru multele folóse carele le pierde Transilvani'a prin uniune.

*** (Lad. Böszörményi.) Dupa „M. U". au indreptatu in i. a. l. c. o suplica catra tribunalulu de presa in care se róga pentru o nóua pertractare. Acést'a suplica insa sa fie fostu deocamdata refusata prin resolutiunea din 7 a. l. c. de a pretinde unu dreptu la o pertractare noua, meritorice insa sa nu fia fostu rejeptata séu denegata. Böszerményi in 10 ale l. c. au inaintatu o plinsóre nóua, in care cu provocare la ordinatiunile ministeriale respective desfasiura starea lucrului.—

*** D. Dionisie Craifalénu, d. Stefanu Emilianu, d. Ignat. Diaconovici sî d. Stefanu Miclea se declarara de cetatieni români, in usulu tuturoru drepturiloru politiee. —

*** „Monitoriulu" Romaniei publica unu diuariu alu consiliului de ministri, prin care se otâresce a se dá postele cu brevete, sî decide a se tîné licitatiune pentru acést'a in trei renduri la 45 dîle de intervalu: Cea dintâiu va fi dela 15—18 Martiu, a dóu'adela 1-4 Aprile, sî a trei'a dela 15—18 aceleiasi luna, la câte-va din resiedintiele principali de districte.

*** Suntu acum patru ani de candu s'a constituitu societatea „Ateneului Românu" cu scopulu de a redesceptá in anim'a concetatieniloru nostri cultulu adeverului, binelui sî frumosului; de a-lu desvoltá, in mijloculu preocupatiuniloru ingrigitóre de totu feliulu ale tempiloru de fatia, prin obiceiulu ocupatiuniloru mai liniscite ale literaturei sî ale artei; de a-lu intarí, in contr'a absorbirei generale a spiriteloru de câtra luptele passionate ale politicei, prin propagarea sî desvoltarea tuturoru mijlóceloru cari potu inaltiá inteligenti'a sî inobil'a sufletulu.

Ateneulu a fâcutu primulu pasu in acésta cale, inaugurandu pentru intâi'a óra la noi conferintiele publice. Bine-voitórele simpathii sî stâruinti'a cu care publiculu capitalei de tóte clasele a incungiuratu neincetatu tribun'a acestoru conferintie, intinderea ce ele au luatu in tóta tiér'a, ne-au doveditu ca silintiele Ateneului respundeau la o trebuintia reala, la unu simtiementu generalu.

Ateneulu face astadi o nóua incercare spre a compleptá oper'a inceputa, sî deschide o seria de serate Literarie-Musicale; intindiendu astfeliu cerculu activitâtiei sele, elu cauta, prin concursulu arteloru celoru mai ideale, music'a sî poesi'a, a dá pre lânga satisfacerea spiritului, o mai larga multiamire sî aspiratiuniloru animei, sî cerintieloru imaginatiunei.

Seratele aceste voru incepe Dumineca 3 Martiu curentu, sî voru urmá regulatu la intervalu de optu séu diece dîle; program'a speciala se va publicá prin diuarie inainte de fiia-care serata.

Déca Ateneulu a luatu otârire a pune la aceste serate unu pretiu de intrare, nu a fâcut'o decâtu in vederea scopului specialu la care a destinatu produsulu loru, acel'a de a redicá unu edificiu mai apropriatu sî mai incapatoriu pentru serate musicale sî pentru conferintie.

Ateneulu are credinti'a de a puté dovedí ca in tiér'a nóstra, sciinti'a sî art'a potu sa-si radice in sesi temple. Bucuresci, 1 Martiu 1868

Stimatiloru mei amici sî cunoscuti, de la cari nu mi-amu potutu luá remasu bunu, le dicu prin acést'a unu sinceru Adio.

In agendele mie incredintiate cá aparatoriu in cause criminale me va representá Domnulu Advocatu Dr. Demetriu Racuciu (pe visu — Wiseengasse — Nr. casei 212), catra care se potu adresá clientii mei.

Sabiiu 20 Martiu 1868.

Dr. **Constantinu Tomasciucu**
Adjunctu la c. r. procuratura in Lemberg.

30—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. or. Branesciu, ce e ingremiata maritului Comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 105 fl. v. a.

b) in naturalii: 20 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 100 punti de clisa; 100 punti de sare; 15 punti de lumini; 10 orgii de lemne; jumetate lantiu de livada sî curtiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 4/16 Apriliu a. c.

Caransebesiu 19 Fauru 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului

Nr. 33—3 **Concursu.**

Spre ocuparea statiunei notariale din comun'a Vale se deschide prin acest'a concursu pre lânga unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cuartiru sî 3 orgini de lemne.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune debuie pe lânga limb'a romana se mai scie celu pucinu sî cea germana. Petitiunile au de ase asterne la Inspectoratulu Sc. Selistei in Sabiiu pâna in 15 Aprilie st. v. cu documente valide despre servitiulu de pâna atunci sî despre cualificarea studiiloru

Sibiiu in 2 Martie 1868.

Inspectoratulu Sc. Selistei.

Nr. 29—3

Escriere de concursu.

Spre reocuparea postului devenitu vacantu de unu invetiatoriu gr. orientalu in **Kohldorf** lânga **Szaszka** se escrie prin acést'a concursu.

Competentii la acestu postu, cu carele e impreunatu unu salariu anualu de 126 fl. —, relutu de lemne 6 fl. 30 xr., pentru scól'a de Duminec'a 8 fl. 40 xr. sî locuintia naturala séu inchiriata, — au a-si asterne cererile loru scrise cu mân'a propria, pre lânga aretarea etatei, stârei sî moralitâtiei loru si despre capacitatea castigata in specialitatea de invetiatoriu — in terminu de 6 septamâni dela dîu'a escrierei de concursu, la venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. in **Caransebesiu**. Vien'a 26 Fauru 1868.

Directiunea generala
a Societâtiei c. r. priv. austr.
de drumuri de feru ale
statului.

35—3 **EDICTU**

Ioann Scârneciu, care cu nedreptate si-a parasitu pre legiuit'a sea socia An'a Scarneciu ambi acesti'a gr. res. din Sten'a de doi ani trecuti, fâra de a se sci in presentu unde se afla, prin acést'a se citéza cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, ca la din contra in intielesulu SS. canone ale Bisericei nóstre se va dá hotârire pârei radicata asupra-i sî fâra de elu.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Cohalmului.

Draosu 19 Fauru 1868.

Ioann Iosifu
Adm. Prot.

Nr. 12—1 **EDICTU.**

Aronu Necsi'a din Comun'a Gusteritia, in scaunulu Sabiiului, care acum de patru ani, au fostu incaminatu, sî prosecvatu, la mai in josu subscrisulu scaunu Protopopescu, procesu divortialu de legiuit'a sea socie Lin'a lui Nicolae Dordea, din Bungardu scaunulu Sabiiului sî care inca din Lun'a lui Augustu 1867 fâra de a fi solicitatu sî ascéptatu finit'a decissiune a procesului seu, parasindu-si pre legiuit'a sea socie, sî pruncutiulu laolalta procreatu, fâra de a-i provedea cu celea de lipsa, spre hran'a vietii, au trecutu in principatele române unite, unde, sî de presentu se afla, dara fiind ca, in deosebi, loculu petreceri lui, nu se scie, prin aceasta se provóca, cá, celu multu, dela datulu de fatia, in terminu de unu anu de dile, se stea fatia la alternatoriulu Foru matrimonialu, cá asiá sa se póta otârí caus'a densiloru in merito, câci la din contra, la intielesulu ss. canóne a bisericei nóstre gr. res. sî in absenti'a lui se voru otârí, cele ce se voru aflá cu cuviintia.

Scaunulu Protopopescu gr. res. alu Tractului Sabiiului II.

Sabiiu 4 Martiu 1868.

Ioann Panoviciu.
Protopopu.

Nr. 29—3 **EDICTU**

Zacharia Calbeaza din Daisiór'a, Comitatulu Albei superióre, in Transilvani'a, carele mai bine de patru ani si-au parasitu cu necredinti'a legiuit'a sea socie pre Magdalin'a Radu totu din Daisiór'a, sî pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, procesulu divortialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a densului, in intielesulu prescriseloru s. s. canóne bisericesci. —

Hasiufaleu in 20 Fauru 1868.

Forulu matrimonialu gr-res. alu Tractului protopopescu alu Palosiului.

Ioann Gheaj'a
Adm. prot.

Nr. 14—3 **EDICTU**

Mari'a Crivetiu din Hermanu, care de doi ani a parasitu cu necredintia pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Rucareanu cu dóue Copile mici, totu de acolo, fâra a se sci loculu aflârei densei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului, foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu pornitu asuprai, sî in absenti'a ei la intielesulu ss. Canóne ale bisericei. nóstre ortodocse resaritene.

Brasievu in 25 Fauru 1868.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Tractului Brasiovului alu II.

Ioann Petricu.
protopopu

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 21. ANULU XVI.

Sabiiu, in 14|26 Martiu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a

(A.) Sabiiu 12 Martiu. In numerulu 19 alu jurnalului serbescu „Zastav'a" aflâmu o dechiaratiune a D. Doctoru Svetozaru Mileticiu câtra unele comune bisericesci mestecate din Banatu de urmatoriulu cuprinsu;

„Dela unele comune serbesci din Banatu, care „traiescu mestecatu cu români, fiindu recercatu „de a le dá consiliu, cum sa se pórte cu românii „in tréb'a despartirei loru, le respundu pre ca„lea publicitâtii: ca, precum a aretatu „Zastava", „Ministeriulu de cultu si de invetiamentu a datu „deputatiloru din conferinti'a serbésca acea incredin„tiare, ca tréb'a impartirei nu se va resolví pre ca„lea administrativa, ci dietei se va face unu projectu „de lege, spre a se decide acésta tréba pre calea „judecatorésca. Astfeliu comunele nóstre potu as„ceptá in pace curgerea si desvoltarea ulteriore a „lucrului. Iéra déca vreau sa faca ce-va, atunci „dupa parerea mea aru putea face acést'a. Co„munele, la care comissiunile de impartire inca n'au „fostu, dara voru vení, n'aru trebuí sa participe la „impartire, pentru ca dechiaratiunea loru s'aru puté „luá de o recunóscere, candu tréb'a aru deveni la „judecatoria; si asiá dupa o dechiaratiune simpla, „ca competinti'a superioritâtiei politice nu o recu„noscu in acestu obiectu, sa se indeparteze de a„colo; iéra comune, la care tréb'a despartirei s'au „finitu, sa recurga la Ministeriulu de cultu si in„vetiamentu cu protestu in contr'a decisiunei ob„jectului de controversia. Apoi in care adunâri co„mitatense s'aru face vre-o motiune in acésta pri„vintia, acolo inca vocile serbe sa se descopere in „contr'a competintiei jurisdictiuniloru politice, si sa „céra, cá dechiaratiunea loru sa se iee la protocolu „si sa se refereze Ministeriului. Iéra unde compla„nati'a de buna voia s'au fâcutu, séu aceea se póte „face, si se doresce, aci nu sta in cale nimic'a, cá „aceea sa se sustina, si sa se faca si naintea „stapanirei politice."

Invetiatur'a acést'a, carea Dr. Svetozaru Mileticiu o da conatiunaliloru sei, este cu multu mai insemnata de cum s'aru parea la intâi'a ivire, pentru ca aceea I, de-si privesce tréb'a bisericésca, provine dela unu mirénu, cá si cum serbii n'aru avea pre Moisi si pre Prorocii sei, si II, este indreptata in contr'a otârirei sinodului archierescu din an. 1864, intarite prin Majestatea Sea, in 24 Decembre 1864, si asiá puse in lucrare inainte cu trei ani.

Noi românii ne conformâmu dupa otâririle sinodali intarite si de câtra locurile mai inalte, dara ce facu coreligiunarii nostri serbi? Eata ce. Jurnalulu serbescu „Zastava" ne spune: cum serbii (mirenii) in Pest'a s'au adunatu intr'o conferintia, si au tramisu la ministeriulu de cultu in tréb'a desfacerei comuneloru mestecate o deputatiune cu óresicare rugare, se intielege de sine, in contr'a otâririloru sinodali intarite de Maiestate si puse in lucrare; si cum acei deputati dîcu, ca au primitu dela Ministeriu afidare, ca cestiunat'a tréba nu se va decide pre calea administrativa, ci judecatorésca. Cum se vede din „Zastava" si din susu atins'a invetiatura a dlui Mileticiu, serbii suntu astadi in acea persuasiune, cá si cum ei cine scie ce lucru mare si legalu aru fi fâcutu prin acea rugare a loru, prin care s'au resculatu unilateralu, fâra Archiereii loru, in contra otariiriloru sinodali din a. 1864.

Sa esaminâmu putîntelu din punctu de vedere canonicu fapt'a acést'a a unei fractiuni din partea serbésca, câci vremu sa credemu, ca natiunea serbésca inca va sci, ca acea conferintia din Pest'a n'au fostu autorisata de dens'a spre acelu pasu.

Esaminarea acestui pasu din punctu de vedere bisericescu ne arata ca elu este ilegalu si anti-canonicu, câci unoru persóne singuratice nu le compete dreptulu a petitiuná unilateralu la stapanirea politica in contra afacerei unui sinodu episcopescu canonicu; conferinti'a aceea a câtoru-va barbati serbi, déca au avutu a observá ce-va in contra afaceriloru sinodali din a. 1864, au pututu asterne sinodului episcopescu din Carlovitiu gravaminele sele, si atunci aru fi fostu pre calea legale, dara ocolindu competinti'a forului cestionatului obiectu curatu bisericescu au comisu ilegalitate. — De aci urméza si aceea, ca invetiatur'a Dlui Mileticiu este anticanonica, si nu documentéza alta, decâtu acea impregiurare trista, ca comunele serbe mestecate cu români in Banatu n'au pre Moise si pre Proroci, cari sa le invetie in treb'a loru bisericésca, si asiá suntu silite a cere dela mireni invetiaturi inca si in trebile loru curatu bisericesci.

Prin asociatiunea de idei ne aducemu aminte si de rugarea din anulu trecutu câtra Maiestate a Mitropolitului serbescu, carele ceruse, cá averile bisericeloru din Biseric'a alba si Satulu nou sa se dechiare de averi ale pârtiei serbesci, prin urmare, cá românii de acolo, cari au fostu pâna acum cu serbii in complexulu parochieloru din Biseric'a alba (serbii 3319, românii 509) si Satulu nou (românii 5131, serbii 1193) amendóue comune in graniti'a militare, sa nu capete nimic'a din averile aceloru biserici; apoi laudatulu Mitropolitu serbescu mai ceruse si aceea, cá comunele bisericesci mestecate din aceeasi granitia militare preste totu sa se sustina in statu quo cu bisericele si scólele loru, adeca cá acele sa remâna pentru toti tempii sub varg'a cea parintésca a ierarchiei serbe, cá si spre venitoriu sa-si faca din români unu capitalu natiunalu, sa traga léf'a sea, sa lipsésca pre mai multe dieci de mii români de invetiatura scolare, si sa-i silésca a invetiá „ocenasiele" in locu de „Tatalu nostru". pre scurtu cá ierarchi'a serbésca sa tina pre români de iobagi bisericesci pentru ca românii suntu de o relege cu acea ierarchia. Unsulu Domnului nu-a incuviintiatu acésta rugare, ci atâtu au resolvitu, cá unde pre calea pâcei despartirea româniloru de câtra ierarchi'a serba nu s'aru putea ajunge, acolo tréb'a despartîrei sa se amane pâna la unu tempu mai bunu.

De vomu luá sub cutîtu canonicu spre esaminare acestu recursu alu Metropolitulu serbu, nu putemu aflá alta, decâtu iérasi o lucrare anticanonica din partea Preasântiei sele serbe, câci precum deputatii serbi dela conferinti'a pestana, asiá si Mitropolitulu loru au indreptatu recursulu seu in contr'a decisiuniloru sinodului episcopescu, unde insusi recurintele Mitropolitu au luatu parte, si acolo tóte cu aprobarea lui au trecutu in conclusu. Da, asiá este, acestu recursu este anti-canonicu, câci unu Mitropolitu in biseric'a nóstra este supusu canóneloru cá si ori-care Archiereu, va sa dica: Patriarchu, Mitropolitu. Archiepiscopu, Episcopu, preotu si crestinu; elu nu póte face nimic'a mai insemnatu fâra consiliulu Episcopiloru sufragani, prin urmare nu-i este lui iertatu a recure la stapanire politica spre reformarea concluseloru unui sinodu archierescu.

Sa fimu cu atentiune câtra pasii fratiloru coreligiunari serbi si sa-i luâmu spre sciintia, de-si nu ne suntu spre edificare, dara ne voru serví cá documentu despre pravoslavi'a loru, cu care se falescu in gur'a mare, ceea ce se culminéza in acea impregiurare, ca recurintele Metropolitu serbu in line'a dintâiu au vrutu sa aduca pravoslavi'a sea la valóre in granitia prin stapani'a militare, si apoi o aru fi latitu si asupr'a Comuneloru din Comitate; dara noi suntemu convinsi, ca precum n'au ajunsu scopulu in granitia, asiá n'aru fi ajunsu scopulu nici in Comitate, câci ce este nedreptu in granitia, aceea este nedreptu si in Comitate, prin urmare mesur'a dreptâtii este un'a si aceeasi in granitia ca si in Comitate.

In fine sa fimu cu atentiune, ca serbii cari din despartirea ierarchica a româniloru de câtra ei vreau sa faca unu capitalu natiunalu, nu cum-va sa esploteze cuvintele ordinatiunei imperatesci din anulu trecutu intr'unu modu esageratu, si falsificatu.

Vechi'a Metropolia romàna ortodocsa a Transilvaniei si pârtiloru Ungariei.

I.

(Urmare.)

(N. P.) C. Acte oficióse de Metropoliti ai Ardélului, in care ei insisi se-numescu si se subscriu in acelea Metropoliti.

A dóu'a parte.

Vladic'a cu ce rendniéla trebuie se traiésca.

A patr'a parte.

Despre avuti'a bisericei, se scie argintulu, odajdiele, cârtile.

Mari'a sea prealumin. si mil. domnulu nostru Craiulu Michaiu Apafi din mil'a lui Dumnedieu ипр. poruncitu-neau nóue titoriloru, cum se luâmu sém'a dela parintele Metropolitu Sav'a Brancovici de totu bunulu bisericei si venitulu scólei si a tipografiei. pre porunc'a Mariei sele stringendu-se toti protopopii in belgradu la monastire рожд. кож. αχο.ο., lun'a Iul. ӟ si parintele mitrop. Sav'a brancovici acestea ne-au datu la mâna in sém'a bisericei. 1) dóue potire de argintu albe, unulu mai mare altulu mai micu 2) o lingura de argintu, 3) o scafa cu 12 apostoli scrisi. 4) o Evangelia ferecata cu argintu, 5) o cârge tóta de argintu, 6) o cadelnitia de argintu aurita, 7) o cadelnitia de argintu cu lantiurile de argintu fara de f . . . 8) unu falonu de sarasiru, 9) unu sticharíu de diba, 10) unu patrafiru de camuca alba, 11) unu sacosu de sarasiru 12) unu patrafiru de sarasiru, 13) unu orariu de sarasiru dupla, 14) unu sticharu vladicescu naranza, 15) unu sticharin de atlas ~~pestritiu, 16)~~ unu sticharíu de tabit albastru cu flori, 17) unu falonu de atlas rosiu, 18) unu falonu de atlas verde vargat, 19) unu falonu de camuca galbena, 20) o manthie vladicésca de atlas mohorit, 21) falon de tafta rosie, 22) omoforu vechiu, care au fostu alu vladicei Stefanu, 23) sticharíu mic de diaconu."

„Cârtile bisericesci suntu aceste: 1) o psaltire serbésca cu sinacsar tiparnic, 2) unu mineiu de luni ce se dîce lunovnic, maiu si iun. este slujba, 3) unu prolog de lun'a lui Sept si a lui noem., 4) unu meneiu de lun'a lui iul., 5) — maiu, 6) — iul. 7) — maiu 8) — gen. 9) febr. si mart 10) unu triodu de post. 11) unu Evang. 12) apostol serbescu, 13) unu penticostariu, 14) unu tâlcu, 15) viéti'a lui Atanasie alesandriei, 16) cinci cârti a lui Moisei romanesce 17) cartea lui Grigorie bogoslovu, 18) octoichu de vinetie, 19) psaltire cu sanicsar, 20) psaltire romanésca, 21) psaltire cu pripeale, 22) testamentu romanescu, care au cumperatu suci pal, 23) poucenie de moldov'a 24) unu tipicu serbescu, scrisu cu mân'a, 25) o pravila mare tiparita romanésca, 26) unu meneiu de lun'a lui Sept., 27) — august. 28) unu prolovu tiparitu in moldov'a romanescu care l'au datu pater Janosi. 29) o Evangelia romanésca, si apostolu romanescu, carele le-au datu Sierbanu voda, candu au mersu parintele vladica Sav'a vestemeanulu la vladicie, leau adusu. 30) sicriu'u de auru, 31) unu pentecostariu de cele din tiér'a muntenésca, carele l'au datu jupanulu pater Ianosi, se fia alu monastirei belgradului.

Dela imperatulu Moscului mil'a sî darulu : 1) unu sticharîu de atlas galbenu, la póle atlas rosiu, 2) unu patrachiru de ursinicu verde cu flori cuptusîtu cu tafta galbena, nóue nasturi de argintu albi, 3) narucavitie iéra asiá, diece nasturi de argintu albi, 4) poaz de metasa pestritia cu ciucuri, 5) unu falonu de camuca alba, la póle atlasu galbenu, la spate saraivir rosiu cu flori.

Odajdii vladicesci : 1) unu sticharîu albu cu flori de auru, la maneci atlas rosiu cu flori de auru, sî la spate sî la póle cuptusiala atlas rosiu. 2) patrachil rosiu de atlas cu firu de argintu, sî prime albe de argintu, cuptusiala de atlas albu, diece nasturi auriti. 3) rucavitie de sarasiru verde cu prime albe de argintu, cu diece nasturi auriti, 4) sacos rosiu cu flori de auru prime albe de argintu impregiuru, doi-spre-diece nasturi galbini auriti, cuptusîtu cu atlas rosiu sî galbenu. 5) poaz verde cu flori rosii, ciucuri de firu 6) prebedernitia de sarasir cu flori, unu nastur de argintu, cuptusiala de atlas rosiu, 7) omoforu albu cu patru cruci mari de sarasir impregiuru prime 'de firu galbene, ciucuri de firu, 8) christovulu Imperatului Moscului, 9) o biblie slavenésca tretaz. 10) unu meneiu de obsce mic tetraz 11) tâlculu lui Ioann evangelistulu, 12) o carte a lui Sergie cu câte-va prologe, 13) tâlculu lui Mat. evangel.

Sî altu rendu de odajdii, cu cârti : 1) pribedernitia verde cu flori de atlas 2) rucavitie de atlas rosiu, 3) omofor de ursinic mohoritu cu patru nasturi. 4) christovulu lui Antonie voda, 5) unu Cluciu 6) poucenie slavenésca 7) o liturgie rusésca dela ilivov. 8) unu trifoliu mare impartîtu, 9) o evangelia ferecata imbracata cu ursinic venetu, 10) unu pacharu de argintu cu scaunu in mijlocu chipu de inger cu trimbitia, sub picióre mórtea.

Altu rendu de odajdii, cârti, scule bisericesci. Care scule Mari'a sea lum. sî mil. domnului nostru Craiulu din plecat'a mila a mariei sele, vediendu mari'a sea seraci'a sî scaderea bisericei nóstre aretatu-s'au mil'a mariei sele câtra acésta casa dumnedieiésca daruindu aceste scule bisericesci metropoliei Belgradului, care cu . . . tia mariei sele bisericei le-au datu sî le-au legatu.

Sî este **altu rendu** de scule, care le-au fâcutu grecii, anume saulu, saulu, georgie, chirie ; sî le-au daruitu Metropoliei Belgradului, candu amu scrisu anii domnului ҂ахпи, care pre nume suntu aceste'a : 1) unu potiriu de argintu poleitu cu auru, 2) discos de argintu poleitu cu auru, 3) lingura de argintu poleita cu auru. 4) zveazda de argintu poleita cu auru. 5) aerulu de ursinicu sî crucile de firu de auru, sî unu nasturu de argintu . sî pocrovele iéra intr'acestu chipu.

(Va urmá).

Evenemintele politice.

Sabiiu 13 Martiu.

In Vien'a s'au petrecutu lucruri insemnate septemân'a trecuta. Dîuaristic'a nemtiésca de acolo e entusiasmata de victori'a ce a reportatu liberalii sî in cas'a de susu a senatului imperialu asupr'a concordatului. Se intielege ca clericalii papisti nu participa la acésta bucuria. Dîuaristic'a nemtiésca numera pre eroii dîlei, cari au surpatu acestu munte ce apasá greu nu numai pre catolicii papisti dara sî asupr'a celoru-lalte confessiuni conlocuitórie cu cei dintâiu. Dintre toti vedemu presentatu publicului, cá pre celu mai dintâiu, sî carele cu elocinti'a sea sfermatória a contribuitu mai multu la doborirea concordatului, pre contele Ant. **Auersperg**, cá poietu cunoscutu sub numele Anastasiu **Grünn**. Vien'a a iluminatu dupa ce a audîtu ca cas'a magnatiloru a respinsu votulu minoritâtiei clericale si a primitu introducerea casatoriei civile, cu 65 contra 45 voturi. Nici vorba, o actiune apesatóre trebuie sa produca reactiune, in carea apoi de multe ori se intempla, incâtu sî déca se lépada cu scald'a si copilulu ómenii suntu entusiasmati.

Dara dupa ce amu enaratu cele de mai susu sa vedemu sî alte pareri despre acelesi intemplaminte. Corespundintii ordinari dela „Hazánk" se vede ca si-au indreptatu atentiunea asupr'a acelei pârti din cas'a de susu, ce se constitue din barbati de acei'a, cari au jucatu role politice insemnate in cei 20 ani din urma. Unulu din corespundenti trece in revista pre celebritatile antice (fostii ministrii sî ómeni de statu) spune ca cum e **Rauscher**, **Schwarzenberg**, **Thun**, **Bloom**, **Reehberg** etc. ei totudéun'a voru sperá in reintórcerea lucruriloru cum a fostu, va sa dîca in reactiune. A dóua corespundintia e si mai esplicativa cá cea dintâiu, sî e fórte suspecta fatia cu tinerea (durat'a) lucruriloru de fatia, va se dîca, sî mai multa temere de reactiune. Impressiune de totu neplacuta a facutu asupra corespondintelui impregiurarea, ca contele Leo Thun, carele abdîsse de a mai fi membru alu casei magnatiloru a venitu inapoi cu unu biletu de mana imparatescu sî ocupa locu in acea casa de representatiune, pre carea o numisa elu (Thunu) ilegala. O lalta impregiurarei care nu a facutu impressiune buna asupr'a cor. sî a publicului fù absenti'a archiduciloru la desbaterea casatoriei civile.

Delegatiunile, prin evenemintele de cari amintiramu mai susu, a perdutu câtva din interesu. Ele se voru terminá pote in septaman'a acést'a si apoi se voru intórce in corpurile legiuitorie unde le ascepta o suma de afaceri momentóse.

Dupa unu tel. la „Hrm. Ztg." s'aru fi invoitu delegatiunile la bugetulu comunu in urmatórele cifre : bug. ord 73,484,338 fl., estraord. 25,994,852 fl. Aceeasi scire spune ca alalta-eri a fostu siedinti'a din urma a delegatiuniloru.

Franci'a. Paris 18 Martie. Brosiur'a „Titule de dreptu a dinastiei Napoleonide" incepe in modulu urmatoriu : noi amu avutu de cugetu, a resumá in un'a sî aceeasi publicatiune diferitele manifestatiuni a vointiei natiunale, care sub doue republice sî sub doue imperatii au intemeiatu dinasti'a Napoleonida. Ni s'a parutu ca din compusetiunea acést'a memorabila se va poté nasce o doctrina politica pentru istoria. Brosiur'a trage o paralela intre unchiulu sî nepotulu, care amendoi au trasu Franci'a din abisu afara, si amendoi s'au chiamatu de 3 ori cu bucuria. Trei dieci de milióne de siedule de voturi subscrise de poporulu francesu suntu titulele de dreptu a dinastiei Napolionide. Brosiur'a urméza mai incolo asiá; in momentulu candu constitutiunea acést'a, care au fostu unu contractu fundamentalu intre poporulu sî imperatulu, sa'u facutu obiectulu de atacuri mai multu séu mai putînu aperte sî tînt'a tuturoru opositiuniloru unite, ni s'a parutu folositoriu a o pune iérasi inaintea ochiloru publicitâtei sî a revocá in memori'a circumstarile sub care s'au nascutu. Brosiur'a constatéza mai incolo, ca déca fundamentele constitutiunei voru fi statorite, sî nu se voru potea schimbá fara votarea poporului, da locu opulu unei emendari progresive sî e aptu spre deseversire. Decretulu din 24 Nov 1860 sî scrisórea imperiale diu 19 Ianuariu 1867 au doveditu acést'a. Brosiur'a amintesce diferitele mesuri mari, care au fostu etapele regimului imperialu pe calea liberale, care au calcat'o regimulu. Brosiur'a constatéza ca totalitatea dispositiuniloru acestor'a se nasce asiá dicendu din aripile constitutiunei acestei'a, care se indrépta catra tóte miscârile liberali sî care in privinti'a acést'a au fostu o noutate pecâtu de audace pe atât'a de in fricosiata.

Dupa aceea urméza publicarea constitutiunei din anulu 1852 sî ale altoru acte.—

„Tóta press'a straina, dîce „Terra", se ocupa in momentulu acest'a de consecintiele caletoriei Principelui Napoleonu la Berlinu. Se dîsese mai intâiu ca acea caletoria nu avea nici o semnificare politica, ca nu erá decâtu o simpla preumblare a verului Imperatorelui Francesiloru. Acésta idea nu erá de locu de sustînutu, de aceea s'a sî parasitu indata. Tóta lumea a intielesu ca in situatiunea in care se afla Europ'a erá imposibilu unui principe din famili'a imperiala din Franci'a de a avea lungi intretîneri cu nesce ómeni cá d. de Bismark, fâra ca aceste intretineri sa nu aiba nici o consecintia politica. Sî in adeveru, tóte noutatâle cari ne vinu din strainatate se unescu acum de a recuósce ca principele Napoleonu era insarcinatu cu o missiune importanta pe lânga cabinetulu prussianu sî se asigura ca aceea missiune a reusitu."

„Principele Napoleonu aru fi reusitu de a probá Prussiei ca n'are a se teme de nimicu din partea Franciei, ca unitatea germanica va putea sa se indeplinésca fâra piedica; ca, fidelu principieloru de nationalitate, Imperatórele Napoleonu III va privi unitatea Germaniei cu acelasi modu cá sî unitatea

FOISIÓRA.

Poesiele popularie române

adunate de

D. V. ALESSANDRI.

(„Convorbiri literarie")

(Uurmare)

Nimic'a din tóte aceste in poesia populara ! Sî ce ambitiune calculatória ar puté indemná pe simplulu sateanu a-sî intrupá simtirea in forma poetica ! Ceea ce ambundanti'a tristetiei s'au bucuriei i-au scosu din adânculu inimei sale, nu este nici odata alu lui; in tóte inimele isi afla unu resunetu sî la tóte le devine o propietate: fapt'a lui devine fapt'a loru, elu insusi pere necunoscutu ! Cea mai profunda simtire numai ilu silesce astfeliu de a se aruncá afara din sine, sî de aceea din poesi'a lui iti vorbesce insasi durerea sî insasi bucuri'a, dar nu unu individu ce sufere, unu individu ce se bucura. Inse tocmai acést'a este timbrulu adeveratei poesii, sî ne putemu esplicá, cum asupra Iliadei atribuite lui Homeru s'a nascutu controversa, daca in adeveru este compusa de unu poetu Homeru, s'au este numai unu sîru de balada populare de autori necunoscuti : intr'atâtu poetulu celei mai frumóse epopee s'a consumatu sî s'a perdutu fâra urma a individualitâtii sale in lucrarea ce a produs'o.

Pentru a insufletî acésta esplicare teoretica cu esemple, vomu citá din cartea D-lui Alesandri câtevá poesii luate din primá intemplare, câci tóte pórta acelu semnu de profunda inspiratiune.

Drumu la dealu si drumu la vale !
Imi facu veaculu totu pe cale,
N'am in lume serbatóre,
Nici n'amu partea mea la sóre,
Ostenitu mereu de duca
Nóptea in codri me apuca,
Copaciloru suntu naluca.
(Doina din Valachi'a, pag. 277).

Sub tufe de Clocotelu
Zace unu teneru voinicelu,
Cu mândruti'a lânga elu.
„Scóla scóla mai barbate,
Nu mai totu zacea pe spate
Ca mi-am uritu dîlele
Mutându capatâele
Cându la capu cându la picióre,
Cându la umbra, cându la sóre".
—Oh! draga muierea mea.
Nu potu nu potu chiar deasiu vrea
Ból'a mea nici ca s'a duce
Pân' ce tu nu mi aduce
Mura-albastra sî amara,
Sloi de ghiatia 'n modu de vara.
—„Oh ! dragutiu barbatulu meu
Ajutati-ar Dumnediu!
Eu toti muntii am calcatu,
Mure-albastra n'am aflatu,
Sloi de ghiatia n'am gasitu
Ca pamentu-i incalditu."
—Muerusca din Brasieu!
Mura-albastra'i ochiul teu
Care me ucide reu.
Sloiu de ghiatia netopita
E chiar inima-ti recita! (pag. 53).

D o r u l u.

Vine dorulu despre séra;
Despre diori elu vine eara,
Si'mi graesce sî me 'ntréba,
De ce suntu cu fatia slaba?
Eu dîcu dorului cu jale
C'am iubitu fâra de cale,
Eu dîcu dorului plângandu
C'am iubitu fâra de rându.
Dorulu ride sî se duce
Bate-mi-l'ar sfinta cruce !
De-ar fi dorulu vendiatoriu
Sî Badea cumparatoriu,
Eu pe dorulu vinde-l'asiu
Pe Badea cumpara-l'asiu
Ca sa-mi fie de-ajutoriu
Sa me apere de doru. (pag. 300).

Unde-audu cuculu cantandu
Si mierlele siuerandu
Nu me sciu omu pe pamentu !
Eu dicu cucului sa taca
Elu sa sue susu pe craca
Şi totu cânta de ma saca.
Ear mai josu pe-o ramurea
Canta si o turturea
Trista cá inim'a mea

Italiei. Prussia, linistita printr'acestea declaratiuni leale, nu mai are cuventu sa caute o aliantia cu Russi'a. Totulu face a se presupune din contra ca acum vá fi amica sincera a Franciei catre care o strânge atâtea interese comune“.

„Astu-felu fiindu, Russi'a se va afla din nou isolata sî oblegati'a prin urmare de a amâná realisarea planuriloru pe cari sî le formese pentru Orientu.“

Sabiiu 11/23 Martiu. Eri a fostu o deputatiune din Scaunulu Orestíei pentru a salutá pre Comitele Locutiitoriu alu natiunei sasesci. Deputatiunea constá afara de unu magiaru cá conducatoriu generalu sî oficiosu din românii cari facu majoritate eclatanta sî eschisiva in acelu Scaunu. Dupa ce dlu jude regescu cá conducatoriu a presentatu deputatiunea in limb'a magiara, dlu Protop. gr. cat. Bercianu salutà in numele locuitorimei scaunale, predlu Comite prov. in limb'a remâna sî atrase atentiunea dlui Comite locutiitoriu asupr'a lipsei de a inaintá cultur'a in poporu, prin ajutorarea scóleloru sî a bisericeloru. Dupa acést'a Parochulu gr. or. din Romosu Vasiliu Basaraba adause din partesi cam urmatórele:

Ilustrissime Domnule Comesu-Locutiitoriu!

Cu acel'a simtiu de respectu mi iau indrasnire a face cunoscutu, precum ca sî eu fiindu alesu cá deputatu din Sc. Orestíei spre a vení sî a gratulá Ilustritâtii Vóstre, pre lânga aceea ca-ti poftimu se traiesci la multi, ani precum s'au esprimatu sî antevorbitorii dlu jude reg. Ignatiu Nagy sî dlu Prot. Bercianu. indrasnescua a ti face cunoscutu, sî aceea, ca intielegendu parochii nostri de legea gr. resar. din Sc. Orastíei ca suntu alesu a-ti gratulá, m'au rugatu, cá in numele dloru se descoperiu Il. Vóstre, sî aceea durerósa impregiurare, ca de sî M. Sea In. Imperatu s'a milostivitu a orenduí, ca dupa legile din a. 1848 sa se intregésca si pentru bis. nóstra gr. or. portiune canonica, cá sî parochii nostri romanesci sa aiba atâtu venitu, câtu se nu fia siliti sî in dîu'a de astadi a tîné de córnele plugului, totusi ei sî astadi suntu siliti a-si lasá poporulu in necultura; câci déca starea parochiloru va remanea asiá de neconsiderata atunci nu voru avea tempu mecaru o dî in septemâna spre a cetí sî compune vre-o cuventare la poporu, dupa care s'aru puté luminá poporulu, cá sa scie cum sa se pórte inaintea lui Ddieu sî a mai mariloru.

In fine cu durere sum silitu a descoperí Ilustr. Vóstre sî aceea mare machinire, ca de candu M. S. Imperatulu v'a denumitu de Comesu in fundulu regiu nici o pomenire n'ati fâcutu de natiunei româna, cá candu nu aru fi. Fostulu d. Comesu, care e pensiunatu, a datu inainte unu Circulariu indreptatu câtra dregatoriele politice, in care a dîsu, cá sa stâruiésca a se infiintiá sî la bis. de natiunea româna gr. res. portiuni canonice; dara Il. Vóstre nice de cum nu ati amintitu undeva nice chiaru in cercularíulu publicatu de Il V. catra locuitorii din fundulu regiu despre aceste.

Asiá dara de cumv'a n'eli fostu bine informati despre natiunea rom. se bene voiti pe venitoriu a luá in consideratiune, precum ca sî românii suntu setosi dupa egal'a indreptatire asi pretinde drepturile loru nationale, sî nu voru a se mai lasá cá se mai vina la starea neculturei, in care au fostu orecându. Pre lenga cari ti poftimu Il. Vóstre se traiti intru multi ani.—

La tóte aceste dlu Comite respunse fórte afabilu dara numai in limb'a nemtiésca, recunoscendu starea cea neegala ce o avura români sub tempulu privilegieloru sî a promisu ca va face totu ce-i va stá in putere, cá atâtu la restauratiunea ce are se urmeze in fundulu regiu, câta sî cu alte ocasiuni, românii sa-si reiá loculu seu intre natiunile colacuitórie. Specialu la cuvintele P. Basaraba dîce ca-si aduce aminte ca s'a fostu fâcutu inca la 1848 ca, preotimea gr. or. in fundulu reg. sa se doteze sî dupa câtu scie in unele pârti s'a si fâcutu. Déca unde-va nu s'a fâcutu de ajunsu apoi sa i se faca cunoscutu pre calea sea sî de siguru se voru luá mesurile de lipsa pentru imbunatatirea sortiei preotiloru români gr. orientali.

Cupsieni in 16 Martiu 1868.

Domnule Redactoru! In mai multi numeri din „Concordi'a“ sî „Amiculu Poporului“ esî in anulu presentu publicata isiori'a scólei principale gr. cat. din Lapusiulu ungurescu, de corespundinte la acesti articuli e d Dimitrie Varn'a, la care mi tînu de sânt'a datorintia a face urmatórele reflessiuni. Me rogu cá sa bine-voiti dara a dá putînu spatiu in colónele multu pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu“, la urmatórele:

Domnule Corespundinte! Intre altele a domniei tele, dîci, ca Cercularíulu Sabiianu dtto 24 Aprile 1852, nrulu 530 au fâcutu mare pedeca in inaintarea culturei poporului din Tractulu acest'a sî ca aici suntu mai multe comune mestecate (unite sî neunite) sî asiá numai cu un'a intielegere s'aru putea tînea unu Invetiatoriu cualificatu. Dara nu Dta, ai esîtu in tómn'a aniloru trecuti, in comun'a Rohi'a, unde se aflá unu invetiatoriu intru adeveru cualificatu, cu numele Iovu Popu de religiunea gr. or. absolutu de Pedagogia, sî absolutu de VI clase gimnasiale, cu succesulu celu mai bunu, carele avea o léfa intru adeveru nu asiá mare, insa pre lânga posessiunea cea buna a densului, totu se multiemea?

Insa fiindu ca in acea comuna se afla sî vre-o câti-va uniti i-ai sfatuitu cá sa-si puna sî densii invetiatoriu deosebitu, carea dupa altele mai multe sfatuiri de ale domniei tele sî au sî pusu, pre Filipu de religiunea gr. cat. cu un'a léfa anuale de 10 fl. v. a. sî asiá cu acésta léfa bine meritata se afla sî in dîu'a de astadi Invetiatoriulu de acolo. Jude-ce onoratulu publicu, cine face paguba la inaintarea in cultur'a poporului nostru? cine pune stavile la imbunetatirea lefiloru invetiatoresci in Tractulu nostru? au cercularíulu Sabiianu, pre carele domnulu coresp. nici cu ochii nu l'au vediutu, ci se baséza pre nisce date false.

Mai dici domnule coresp., ca au gresîtu fórte reu, preotimea gr. or. din tract. acest'a candu sinodaliter s'au dechiaratu ca nu voru mai contribuí la scól'a din Lapusiu. Spune-mi ca au gresîtu? au dóra a-ti presupusu. ca densii cu poporulu loru, definitivu sa gatésca scól'a si totusi copiii de religiunea gr. or. sa platésca didactrulu scolariu cá cei straini? Nu e destulu aceea ca poporulu de religiunea gr. or. au contribuitu sume insemnate la acésta scóla, acést'a aru fi fostu gresiél'a? Me rogu se me ierti ca nu ai fostu destulu de bine informatu, candu te-ai apucatu a publicá istori'a scólei susu amintite, te-ai apucatu cá acel'a, carele cade in mare, sî spre reesîre se apuca de spumele mâriei—insa in zedaru— spune-mi au n'au contribuitu crestinii nostri de religiunea gr. or. sume insemnate la acelu edificiu — sî materialiter?

Dar déca vediendu ca dânsii nu voru sa aiba nicí unu dreptu la scóla,—fâra numai la contribuire, apoi dîeu n'au contribuitu mai departe din convingerea loru drépta, dare nu precum zici, ca au informatu sî laudatulu domnu Protopopu Trombitasu, cându au fostu esitu un'a comissiune dela Guvernu in caus'a scólei, in anulu 1858.

Mai faci sî acea amintire ca Siagun'a, Archiepiscopulu nostru, in urmarea unei aretâri de unu preotu din acestu tractu de religiunea gr. or. facute, in carea aru fi aretatu, ca Scól'a din Lapusiu e propaganta de catolicismu, sî ca copiii de religiunea gr. or. se strica sî periclitéza in acea scóla,—aru fi emisu unu circulariu câtu Evangeli'a lui Lazaru de lungu, in carea opresce pre crestinii gr. or. de a mai contribui la scóle, sî ca céle contribuite pana acumu se remana de poména. Acest'a nu se afla dîsu in acelu circulariu; apoi nu se cuvinea unui Archipastoriu se faca acést'a —sî se dîca ca numai de pomeana sa dea crestinii nostri la aceea scóla ceva? Carea pomeana intielegeti dumneavóstra? Darea pana la slobozirea acelui circulariu, ceace reu intielegeti, câci nu e dupe intielegerea dumniloruvóstre, cá cele date sî luate sume din banii obligatiuniloru ale comuneloru, de fostulu Pretoru Eliea Mitceviciu, fâra invoirea sî scirea altor'a decâtu a Judelui Comunalu si a doi betreni satesti, carii dupa cum iau informatu densulu, asiá au remasu, si acum se remâe de pomeana aru fi prea mare pomeana, pentru ca si sant'a scriptura dîce ca numai cine are dóue haine se dea un'a la cine n'are.

Acelu preotu care aru fi fâcutu acea aretare au fostu intru adeveru insuflatu de spiritu sântu, au inplinitu un'a din faptele cele mai bune in tóta viati'a sea, pentru ca sub corpulu acelu frumosu Profesoralu infiintiatu atuncea, si de care se dîcea, ca au fostu din absoluti de studiile Pedagogice din Prag'a (!) si altele: fiiulu curatorului primariu din Comun'a Stoiceni, Georgiu Grigutia pâna intratât'a s'au fostu capacitatu incâtu sî in dîu'a de astadi se afla nutrindu vitele Taicalui seu acasa, ba nici nu voiesce ai pomení cineva de scóla... Apoi altii asemenea acestui'a

---

Cuculu dice de pornire,
Turturic'a de jalire
Si'alu meu sufletu de peire! (pag. 174).

Busuioculu

„Busuióce, Busuióce
N'ai mai cresce nici te-ai cóce!
—Dar de ce sa nu me cocu
Ca me portu fetele in jocu?
—Trandafire n'ai mai fi
Nici in cale nai inflori!
. Dar de ce sa nu mai fiu
Ca me pórta lelea viu?
—Tu esti viu dar eu suntu mortu,
Sî deabea in lume me portu.
—Mergi in hora, salta 'n jocu
S'ai parte de busuiocu.
Vin' la hora ici in siru
S'ai parte de trandafiru. (pag. 241).

Isvorendu astfeliu poesia populara din plenitudinea simtimentului, in ea ne aflâmu aparati de acele aberatiuni intelectuale, care strica inspirarea multoru poeti, chiaru a celoru cu talentu.

Politic'a, declamatiunile contra absolutismulu, reflectiunile manierate asupra divinitâti, inmortalitâtii, etc. etc., nu atingu cuprinsulu loru sentimentalu sî nu silescu pe cetitoru a recadé din inaltimea impresiunii poetice in mijloculu preocupatiuniloru de tóte dîlele.

Nu ca dóra poporulu ar fi nesimtitoru la asemene lucruri; dara elu cându inim'a ei salta, incetéza sarcin'a reflectiunei. Sî la români se gasescu poesii contr'a Russiei sî a Austriei, dara nu fiindu ca Russi'a este „cnuta colosala dela Nordu“ sî Austri'a „despoticu absolutismu“,

Esemple aflâmu multe in cântecele din Besarabi'a sî in doinele din Transilvani'a.

Frundia verde de maslina
Trecui Nistru, apa lina
Sa vedemu pânea de-i buna
Cá sî 'n tiér'a mea strabuna.
Fie dulce ca sî mierea
Mie 'mi pare ca'i ca fierea. (pag. 405).
Când eram la mam'a fata,
Purtam rochii de bucata,
Dar de când m'am maritatu
Cuunu moscalu din celu celu satu,
Nici papuci de incaltiatu!
Inima'mi e cu lacatu.
Când asiu discuiá odata,
Aru cunósce lumea tóta.
Câtu amoru sî câtu veninu
B a inima la strainu. (pag. 406).

Doina Haiducésca.

Murgule cóma rotata,
Mai scótema in dealu odata.
Sa'mi facu ochisiorii róta
Sa me uitu la lumea tóta.
Veni-ar timpulu, sa vie
Ca Romanulu ear sa'nvie
Sî de hoti sa mântueasca
Tiear'a lui Ardelenésca!
Asta nu-i tiara de câni
Ci e tiara de Românî. (pag. 311).

Vrabiutia.

Vrabiutia de pe dealu,
Sbori degraba in ardealu,
Si te intórce de imi spune
Ori vesti rele ori vesti bune.
Du-te, vedi daca mai mai suntu
Frati de-ai mei pe acestu pamentu
S'au daca i-a omoritu
Ungureanulu celu uritu?
De-ori fi vii, sa me rapedu
Intr'o fuga cá sai vedu.
De-oru fi morti sa mi-i resbunu
Cu-o maciuca de alunu
Ce-i buna de descântatu
Sî mortii de resbunatu. (pag 317).

Frundia verde de pelinu,
Tu straina, eu strainu,
Amendoi ne potrivimu.
Hai in codru sa traimu.
Haide 'n codrii Bacului
Pe marginea Prutului,
Sa ne facemu bordeiesiu
Cu usiorii de ciresiu,
Sî cu patu de maciesiu;
Când-om vrea ca sa dormimu
In departe s'audimu
Buciumele pastoresci
Din câmpii Moldovenesci. (pag. 408).

(Va urmá).

copii de religiea gr. or. se mai aflá in aceea positiune asiá incâtu sub amintitulu corpu Profesoralu, se au fostu in prastiatu mai toti copii de religiunea gr. or. dela acestu edificiu scolaru, pre la alte scoli. Abea sub Invetiatoriulu Teodoru Rosiu, carele se afla sî in tempulu defatia Invetiatoriu la acésta scóla au inceputu a se mai aduná iarasi copii de religia gr. or. Nu voiescu a partini pre nimenea, fâra dreptatea mi place a o spune. Susu numitulu invetiatoriu T. R. e omu cu totulu aptu de a fi invetiatoriu, e unu barbatu intru tóte laudatu, carele intru tóte afacerile sele se scie aflá de-sî nu e absolutu de studiele cele pedagogice din Prag'a.

Inainte de tóte rogu pre onoratulu domnu corespundinte cá sa inceteze de a-si castigá date de acelea care nu se radima pre nici unu adeveru.

Amu cetitu sî noi istori'a scóleloru din Lapusiulu ungurescu, publicata in „Concordi'a“ sî „Amiculu poporului“, insa amu tâcutu. Tâcerea acést'a o pestramu din partea nóstra sî de ací incolo, cu tóte ca actele atingetóre, nefalsificate de nimenea sî nerestalmacite cu tendintia, ne-aru dá nóue unu materialu bogatu de o istoria a scóleloru Lapusiului ungurescu, care materialu aru fi oglind'a unei priviri posomorite asupr'a fratietâtiei cu carea ne intempinara confratii natiunali gr. cat. sî cu ocasiunea facerei aceloru scóle, — in seculului alu 19-lea, candu sî proselitismulu confessiunalu e unu anachronismu ridiculu sî candu suprematia e condamnata, vina chiaru sî dela straini.

Putinele date ce se espunu in corespundinti'a de mai susu justifica acésta espectoratiune a nóstra, precum a justificatu sî purtarea autoritâtiloru bisericesci gr. or. in cestiunea aceloru scóle. Iéra déca cui-va nu i se pare de ajunsu acést'a, atunci lu indreptâmu la actele emanate dela Metropolitulu gr. cat. reposatu sî Eppi gr. catolici, in urm'a provocârei de egalisarea drepturiloru confessiuniloru române, fâcute din partea diecesei gr.-or. la an. 1861,*) sî vediendu acolo din acele acte ca sî la 1861 gr. cat. aveau pedeci sî (Eppii sufragani d. e. alu Lugosiului) puneau pedeci la o fratietate intre românii de dóue confesiuni, credemu, ca voru afla corecta purtarea legala a Episcopului gr. or. in afacerea scolei din Lapusiulu ungurescu.

Deplorâmu sî amu deploratu totu deun'a neintielegerea dara deploratiunea trebuie sa tréca in scarbire, cându vede omulu sî adi, in anulu Dlui 1868, cum de e. in partile Regenului, dupa cum am avutu ocasiune a vede in acte oficiali, se punu pedeci culturei prin promissiuni de a scutí pre omeni de greutâtile zidirei de scóle sî de a face lefi pentru invetietori, déca voru trece omenii la unire!!!

Aceste nu le puturamu suprime cu ocasiunea aceast'a, cerendu trebuinti'a vomu fi mai espliciti in acést'a materia, carea de câte ori trebuie sa o atingemu ne dóre anim'a, pentru ca, ori sî cum, atingemu o rana carea afectéza simtîrile sî semtiemintele individualitâtiei nostre natunale.

Ungari'a.

Din o epistola privata estragemu urmatórele: De cându cu delegatiunea ung. la Vien'a — pe carea o numescu pre aici si Reichsrath — multi nu se prea insufletiescu de castigulu loru, se paru inselati in toti barbatii loru, uniculu Cosiutu (Kosuth) este obiectulu adoratiunei loru, sî incâtu-va sî stâng'a estrema, chiaru sî ablegatulu Tisza au perdutu multu din vadia, de care se bucurá inaintea introducerei delegatiunei. Peste totu disu suntu fórte nemultiamiti cu politic'a regimului actuale; adese ai ocasiune a audi ici colea injuraturi asupra nemtiloru sî a lui Deak. Singuru jidovii suntu cari sî aici cá si aiurea voru din tóte puterile asi aratá multiamirea sî recunoscintia loru fatia cu Ungurii. Din Dobritinu audu de vro catevá dîle ca s'a pregatitu unu balu splendidu pe dîu'a de astadi alu carui venitu e menitu pe sém'a honvediloru, la care balu au invitatu sî pe Perczel. Acest'a au sî primitu invitarea sî astadi ca dîu'a balului, au sî sositu acolo La curtea drumului feratu fù primitu din partea unui jidanu in numele conationaliloru sei, — de aci sosindu in piatia inaintea casei orasiului — 'lu primira sî Dobritineni. Caprinsulu respunsulu respunsului lui Perczel mi se scrie ca e cam acest'a, — Multiamindu braviloru debretineni pentru primirea cea frumósa arata causele, care l'au indemnatu a luá sî elu parte la delegatiune, róga pe poporu a nulu tienea de tradatoriu alu natiunei, ci din contra precum in 48. asiá sî acum scopulu activitatii lui au fostu sî estea vedea natiunea sá in drepturile sale fora nici o stirbire, sî intre aceste drepturi se tiene sî armat'a natiunale. Sî pentru acést'a (armat'a nationale) cu deosebire au luatu parte sî la dedelegatiuni. Dupa aceea lauda bravur'a armatei ung. sî vitejiea ei e cunoscuta Europei intregi. In urma spune ca nu peste multu timpu armat'a loru vá fi iéra restituita. — In sér'a acelei dîle i s'au facutu unu conductu de facle din partea junimei studióse, cu care ocasiune s'au tienutu iéra cuventari.

In fine amu de a ve insemná: ca poporulu si clas'a de mijlocu negotiatoriii din unele pârti e fórte iritatu in contra Romaniei. La aceast'a a contribuitu de o parte jurnalele, care in continuu dupa cum ve e cunoscutu buciuma despre scopulu principelui rom. de ase incoroná cu ajutoriulu Rusiei de rege alu Daco Romaniei, de alta parte jidovii, carii strigu in gur'a mare, cá coreligionarii loru de acolo suntu persecutati sî maltratati din partea regimului rom. sî câte alte basaconii tóte.

Varietâti.

⁂ De la curtea reg. din Bud'a. Esregin'a de Neapole va visitá pre M. Sa Imperatés'a (i-e sora) Gard'a nobila unguréscа se infiintiéza acum dupa ce s'a regulatu cestiunea finantiala sî va functiuná la botezulu archieucelui séu archiducesei ce se va nasce Primatele Ungariei in vertutea prerogativeloru sale va impliní insusi ceremoniele botezului.

⁂ Deputatiunea ce a venitu la Comitele locutiitoriu din partea Saceleloru audîmu ca au asternutu unu memorandu privitoriu la relatiunile acestoru comune cu cea a Brasiovului.

(Invitare.) Onoratulu publicu romanu cu acést'a e invitatu la parastasulu, care pentru reposatulu GEORGIU POP'A, fostulu comite supremu alu Aradului, membru fundatoriu sî vice presiedinte alu asociatiunei nationali romane aradane, se va tienea in biseric'a catedrala greco-orientala din Aradu, Sambata, in 16/28 Martiu a. c. la 10 ore nainte de media-di*)

Aradu, 15. Martiu 1868.

Directiunea asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului romanu.

MIRONE ROMAN, Direc secund,

GEORGIU DRINGOU, notariu substitutu.

⁂ In siedintiele dietali se voru luá la pertractare obiepte de mare importantantia. Se vorbesce, ca aceste ar' fi urmatoriele: 1. Bugetulu anuale sî chia'a de contributiune. 2 Votarea regruteloru — precum audîmu 48 mii, sî sistemisarea de aperare. 3. Cultur'a poporului, va se dica regularea scoleloru elementari 5 Cestiunea gimnasieloru a univertatii sî a artiloru frumose. 4 Incolatulu. 6 Desdaunarea urbariale din fundulu tierei. 7. Rescumpera-rea remanentieloru urbariali. 8 Legea pentru venatu 9 Detiermurirea formalitâtii pentru publicarea legiloru. 10 Espropiarea. 11 Procedur'a civile 12. Legea de prese. 13 Legea pentru drepturile scriitoriloru sî pentru arti 14 Organisarea municipalitatiloru. 15 Respunsabilitatea judecatoriiloru. 16. Codicele criminale. 17 Organisarea cameleloru de industri'a sî comerciu, in legatura cu regularea statuteloru societâtiloru de aseminea natura 18 Legea sanetaria pentru vite. 19 Legea pentru drumurile ferate.

Dupa tóte aceste apoi ar' vení la pertractare caus'a natrunalitâtii, caus'a Croatiei in relatiune cu dreptulu publicu sî revisiunea statuteloru casei.

„d. Concordi'a“

⁂ „Convorbiri literari“ Sub acestu titulu apare acum in alu doilea anu o fóia literaria la Iasi, de dóue ori la luna, de o cola sî jumatate in cuartu mare, tipariu sî harthia frumósa. Lucrurile cari aparu in acest'a, putemu dîce ca suntu alese sî recomandabile la ori ce publicu. Imbracamintea ideiloru ce aparu e inalta sî cu tóte acestea limbagiulu priceputu de ori ce romanu. Convorbirile literarie suntu sî instructive sî petrecatorie. Totu ce li amu mai dori e ca sa pota aparé mai desu. Pretiulu de abonamentu e unu galbenu pentru Romani'a, iéra pentru Austri'a 4 fl. v. a. De sî nu putemu suprime observarea ca diuariele din Romani'a de multe ori suntu intrerupte de a aparé, ba disparu cu totulu, indrasnimu a crede in o viatia mai indelungata a „Convorbiriloru literari“, precum si in o desvoltare a loru sî de aceea le recomendâmu publicului nostru din tóta anim'a. Numerulu I dela 1 Martiu e de dóue cóle sî anuncia Itinerariului dlui I. Maiorescu prin Istri'a, o caletoria ce o facuse densulu la 1857 pentru a cunósce pre românii istriani. Prob'a contîne unu scurtu discursu ce l'a avutu autoriulu itinerariului cu unu tieranu românu din Istri'a.

⁂ In dîlele aceste amu primitu o brosiura ce pórta titulá: „Nehány szó az 1854 junius 21 kén kibocsátott l. m urbéri nyilt parancs Comentatiojának halasz hatlan szükségességeröl etc. adeca Vre o câteva cuvinte despre lips'a cea neaparata de o comentantiune, la patent'a urbariala din 21 Iuniu 1854 lânga care se adauge sî o parere modesta despre regularea afaceriloru dîleresci.“ Opulu e lucratu de zelosulu nostru barbatu sî nationulistu infocatu Ladisl. Vajda. In impregiurârile de fatia, brosiur'a e la tempulu seu binevenita sî de aceea aru fi bine cându s'aru respandi sî pintre români, se intielege in limb'a romana. Ne implinimu de astadata numai datorintia de a o semnalá publicului nostru sî de a atrage atentiunea asupra ei.

⁂ „Hazánk“ ne spune ca ministrulu de justitia a incrediutiatu presidiulu tribunalului superioru din Sabiiu Comitelui provisoriu. In tipulu acest'a amu puté dîce, continua „Hazank“, ca Conradu are rola cu putere deplina de comissariu regiu pre pamentulu sasescu (szászföldön).

⁂ Epidemi'a de vite se dîce ca aru fi eruptu in septemân'a trecuta la Tohanulu vechiu.

⁂ Boii erariali. Cetimu in mai multe foi ca in Boemi'a sî Moravi'a sî acum se mai facu cercetâri dupa boii cumperati pentru militia sî perduti la 1866 candu ca batai'a la Königgrätz. Bietii judi comunali nu se mai potu curati de notele oficiolateloru cercuali in cari sta naiv'a intrebare, ca nu s'au vediutu cum-va in comuna, „boi erariali.“

⁂ (Böszörmenyi) Publicarea sentintiei s'au implinitu in 18 ale l. c. in absenti'a lui Böszörmenyi, Morbulu acestui'a au progresatu in stadiulu celu mai estremu. Admonitiunea la implinirea pedépsei cu anevoie i se vá predá.

⁂ (Furtu.) In nóptea din 17 ale l. c. intrându carulu de feru in curtea drumului ferecatu din Segedinu sî dupa-ce s'au datu publiculu josu, se stinsera tóte luminele curtiei, sî personalulu care petrecea vagonulu postalu, deodata au fostu legatu fedelesiu decatra 8 hoti in armati, sî espeditiunea intréga postale, a carei suma inca nu s'au mijlocitu, fù jefuita. Hoti s'au facutu nevediuti.

35—3

EDICTU

Aronu Necsi'a din Comun'a Gusteritia, in scaunulu Sabiiului, care acum de patru ani, au fostu incaminatu, sî prosecvatu, la mai in josu subscrisulu scaunu Protopopescu, procesu, divortialu de legiuit'a sea socie Lin'a lui Nicolae Dordea, din Bungardu scaunulu Sabiiului sî care inca din Lun'a lui Augustu 1867 fâra de a fi solicitatu sî ascéptatu finit'a decisiune a procesului seu, parasindu-si pre legiuit'a sea socia, sî pruncutiulu laolalta procreatu, fâra de a-i provedea cu celea de lipsa, spre hran'a vietii, au trecutu in principatele române unite, unde, sî de presentu se afla, dara fiindu ca, in deosebi, loculu petreceri lui, nu se scie, prin acést'a se provóca, cá, celu multu, dela datulu de fatia, in terminu de unu anu de dîle, se stea fatia la aternatoriulu Foru matrimonialu, cá asiá sa se póta otârí caus'a densiloru in merito, câci la din contra, la intielesulu ss. canóne a bisericei nóstre gr. res. sî in absenti'a lui se voru otârí, cele ce se voru aflá cu cuviintia.

Scaunulu Protopopescu gr. res. alu Tractului Sabiiului II.

Sabiiu 4 Martiu 1868.

Ioann Panoviciu.
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Martiu 1868.

Metalicele 5%	57 15	Act. de creditu	189 70
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu	112 75
Actiile de banca	709	Galbinulu	5 42

---

*) Vedî Gazet'a Trans. nr. 18 sî 19.

*) Tote foile romane suntu rogate a primí publicarea acéstia in colónele loru.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 22. ANULU XVI.

Sabiiu, in 17|29 Martiu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Vechi'a Metropolia romàna ortodocsa a Transilvaniei sî pârtiloru Ungariei.

(Urmare.)

II.

(N. P.) E. Diplomele regiloru Ungariei Mati'a sî Vladislau, a Principelui Ardélului G. Rakotzi I. sî a Principelui României Ioanu Constantinu Basaraba.

1. Regele Ungariei Mati'a la suplic'a Mitropolitului nostru din Ardealu Ioaniciu scutesce pre Preotii nostrii din Maramuresiu dela platirea ori câroru tacse prin urmatoriulu decretu regescu, in care prementionatulu Metropolitu de dóue ori se amintesce ca atare:

„Noi Mathi'a din mil'a lui Ddieu Regele Ungariei, Bohemiei s. c. l. facemu prin acést'a cunoscutu tuturoru, celoru ce se cuvine: ca Noi atâtu dupa umilit'a rugaminte a credinciosului nostru Parinte Ioaniciu Mitropolitulu din Alb'a Iuli'a, câtu sî din deosebit'a Nóstra mila amu scutitu pentru toti timpii viitori pre toti Preotii români de legea grecésca din Comitatulu Maramuresiului, cei de acum sî cei viitori dela platirea ori câroru tacse ordinarie sî estraordinarie, care trebuia ei in mediuloculu locuitoriloru nostrii regesci sa le platésca Maiestatei nóstre; ba ii scutimu sî i mantuimu prin puterea acestei cârti, din care pricina ve comandâmu seriosu voue tuturoru credinciosiloru nostrii, Diatatori sî Perceptori ai tuturoru tacseloru nóstre ordinarie sî estraordinarie, asemenea sî Diregatoriloru cameriloru sâriloru nóstre regale, sî Vicariloru loru celoru din predisulu Comitatu Maramuresiu, cá sa nu cutezati nicí odata sî nici intrunu modu a constrenge de acum inainte pre predisii Preoti români de legea grecésca supusi pomenitului Mitropolitu spre platirea ori caroru tacse ordinarii si estraordinarii, care trebuia ei sa le platésca in mediuloculu locuitoriloru nostrii regali in proliva formei scutirei nóstre, sî sa nu-i suparati, s'au sai turburati in ori ce modu in persóna séu in lucruri pentru nelatirea acelor'a sub amenintiarea de a perde grati'a nóstra. Acést'a carte s'au recetitu sî s'au datu aretatoriului. Datu in Bud'a in Sambat'a cea din taiu nainte de duminec'a Bucurativa. Anulu Domnului 1479, alu regimenului nostru din Ungari'a etc. 22 iéra din Boemi'a 11.“ *)

2. Regele Ungariei Vladislau prin diplom'a sea din an. 1494 recunoscându sî intarindu drepturile Manastirei s. Archangelu Michailu din Maramuresiu la rugarea Igumenului acelei Manastiri Ilariu arata totuodata invederatu, ca Episcopulu Mancaciului s'au alu Maramurasiului au fostu sufraganu alu Mitropolitului romanu din Transilvani'a. Diplom'a amintita suna astfeliu:

„Noi Uladislau din mil'a lui Ddieu Regele Ungariei, Boemiei etc. facemu cunoscutu prin acést'a tuturoru celoru ce se cuvine, ca onoratulu sî evlaviosulu frate Ilariu Igumenulu Manastirei bisericei s. Archangelu Michailu din Maramuresiu marturisitoriu de legea grecésca venindu la fatia Maiestatei nóstre, ne au aretatu, sî ni-au presentatu noue o carte privilegiala a Preasantîtului Parinte Antoniu fostului Patriarchu alu cetatei Constantinopolitane, nouei Rome, sî atóta lumea, scrisa pe pergamentu cu litere grecesci, sî intarita cu sigi'lulu seu cu plumbu ce e acatiatu sî cu acést'a unu esemplariu ce e tradusu din vorba in vorba in limb'a latina, despre nesce drepturi sî scutintie ale aceleiasi biserice a. s. Michailu date de acelu Patriarchu, sî insemnate sî specificate mai diosu in cuprinsulu aceluiasi esemplariu. Rogandune pre Noi, ca sa binevoimu gratiosu a primi aceea carte patriarchala sî tóte cele cuprinse intr'ins'a, a o innoí, sî a o intari cu putere pentru totdeun'a, in favórea acelui frate Ilariu sî a urmatoriloru lui, sî ai Bisericei susunumite.

„Cuprinsulu cârtiei sî alu esemplariului ei este in aceste vorbe:

„„Antoniu din mil'a lui Dumnedieu Patriarchu alu cetatei Constantinopolitane, nóuei Rome, sî a tóta lumea. Bine nascutii sî in Ddieu onoratii sî bunii crestini, de smereni'a nóstra dupa intarirea Duchului sântu iubitii fii sî generosii Balitia Voda si Dragu Mesteru, cari au fundatu o biserica séu o Manastire in Maramuresiu in numele sânt. Arhangelu Michailu, au venitu la noi, sî ne-au rugatu pre smereni'a nóstra in starea cea nefericita sî amenintiatóre a imperiului sî au stâruitu in fericire sî in ascultare, care au avutu dupa obiceiulu legei crestine sî au inchinatu sî au daruitu smereniei nóstre sî bisericei proprietatea loru cea cu dreptulu castigata, adeca biseric'a (Monastirea) cea fundata in numele s. Archangelu Machailu, asiá cá sa fia supusa Bisericei smereniei nóstre, sî sa asculte de dens'a. Iéra noi vediendu dorinti'a loru cea drépta, sî privindu la credinti'a loru amu primitu jertf'a acést'a a loru placuta, sî ne-amu plecatu la vointi'a loru, sî amu bine-cuventatu cu autoritatea nóstra cea patriarchala pre Dragu Mesteru fiiulu smereniei nóstre sî asiá cá acel'a pre care-lu va alege Ddieu Igumenu in numit'a Monastire, sa aiba sî elu binecuventarea nóstra, prin care sa póta sânti tóte bisericile, care suntu in pertinentiile predîsei monastiri. La acestea, cá déca vre-unu Archiepiscopu séu Episcopu dintre supusii nostri s'aru aflá in numit'a monastire, séu in pertinentiele ei, sa fia spre ajutoriu numitului Igumenu, precum arata acésta carte a smereniei nóstre intârita cu sigilulu bisericei nóstre. Pentru ca noi amu primitu sub protectiunea nóstra acésta biserica din inima curata sî cu mare cinste, sî spre mantuirea crestinatâtii, sî ingaduimu Igumenului ei sî-i dâmu putere preste tóte veniturile numitei monastiri sî ale pertinentieloru ei, care se insîra aici: Sitajulu, Megesiai'a, Ugocea, Bersiav'a, Ciuciulu, Balvanulu, Almagiulu, sî in tóte cele numite aici Igumenulu Pachomiu sa aiba putere deplina sî cinstire de câtra toti Preotii sî de câtra alti omeni, cari se afla in predîs'a monastire sî in pertinentiele ei, asiá incâtu sa-i invetie, sî sa-i povatiuiésca la fapta bune, ale sufletului sî ale trupului, sî sa aiba sa judece pârile ce se tînu de scaunulu bisericescu in predîs'a monastire sî in pertinentiele ei. Sî sa aiba sub puterea sî sub mânile sele tóte bisericile in pertinentiele monastirei, sî tóte veniturile loru, sî ale numitei monastiri, sî pre toti Preotii, sî in tóte slujbele ddieesci sa pomenésca pre Patriarchulu seu. Din care pricina v'amu datu voue acésta carte a nóstra. Sî ca déca s'aru intemplá, cá sa móra Igumenulu (precum toti suntemu muritori) atunci toti fratii duchovnici sî Balitia sî Dragu Mesteru, cu toti ómenii mici sî mari din numitele pertinentii ale Monastirei, sa se adune, sî asiá adunati sa aléga Igumenu cu autoritatea sî binecuventarea nóstra. Sî celu ce va fi asiá alesu, sa aiba tóta puterea preste tóte veniturile monastirei predîse in acelasi modu sî cu aceleasi conditiuni cá sî fostulu inaintea lui, cum s'au datu de câtra noi intru cinstea s. Archangelu Michailu. Sî spre mai mare credintia, adeverintia si intarire a locului sântu amu datu acésta carte a nóstra. Sî acestea s'au scrisu in 13 dîle ale lunei lui Augustu in anulu care se scrie 6899 ““

Asiá dára noi audindu acésta rugaminte a mentionatului frate Ilariu, sî primindu-o gratiosu, sî vediendu ca suscris'a carte a numitului Patriarchu nu e rasa, nu e schimosita, sî nu e stricata in nici o parte a sa, insirâmu sî inscriemu esemplariulu ei din vorba in vorba in acest'a scrisóre a nóstra asemenea privilegiala sî o primimu sî aprobâmu cu tóte cele cuprinse intr'ins'a, incâtu se vede, ca s'au datu dreptu sî dupa lege, sî incâtu adeverulu vorbesce pentru dens'a, sî inoindu-o intarimu cu putere pentru totdéun'a in favórea aceleiasî Manastiri a s. Michailu Archangelu si prin urmare in favórea fratelui Ilariu, sî a tuturoru urmatoriloru lui, ca acelu frate Ilariu sî urmatorii lui sa dea Episcopului din Muncaciu cuvenit'a onóre, iara Archiepiscopului din Transilvani'a celui de acum, si celoru viitori, ca mai mariloru sei sa le arate cuvenit'a supunere si ascultare. Sî intarimu acést'a prin puterea sî marturi'a acestei cârti a nóstre, cârei'a s'au acatiatu pecetea nóstra cea secreta, cu care ne servimu cá Rege alu Ungariei. Datu in Cosiovi'a prin mânile onoratului in Christosu Parinte Tom'a, Episcopulu din Iaurinu, sî chiamatului Archiepiscepu din Agri'a, supremului secretariu sî Cancelariu alu Curtei nóstre, sî iubitulu nostru credinciosu. In 14 dîle ale lunei lui Maiu, anulu Domnului 1494 iara alu regatului nostru din Ungari'a etc. 8. sî alu Boemiei 24.“—*)

3. Diplom'a lui Georgiu Rakotzi I din 10 Octemvre 1643, prin carea nou alesulu Metropolitu Simeonu Stefanu se intarì in scaunulu metropolitanu.

„Noi Georgiu Rakotzi etc. Facemu cunoscutu tuturoru celoru ce se cuvine, ca de-sî noi din autoritatea nóstra sî din plinetatea potestatei principale (care o esercitâmu in guvernarea acestui Principatu datu nóue din ceriu prin grati'a lui Ddieu), dupa mórtea sî esirrea din viétia a onorabilului Georgiu Bradi, fostului Archiepiscopu in Alb'a-Juli'a alu tuturoru biserice loru din Transilvani'a de ritulu grecescu, serbescu sî romanescu, socotiserâmu sa punemu, sa inaintâmu sî sa asiediâmu in deregatori'a acelui s. c. l. **) (Urméza mai incolo contestulu diplomei dimpreuna cu conditiunile cele mai umilitóre pentru Metropolitulu intaritu sî pentru biseric'a nóstra intréga, ceea ce insa privesce mai de aprópe iérasi numai istori'a bisericésca. Din acésta diploma se vede, ca chiaru sî in periodulu acest'a de totu tristu pentru biserica sî natiune, inca s'au numitu Archiereulu Ardélului sî cu numele seu celu canonicu, sî inca chiaru de câtra Principele tierei intr'unu actu publicu oficiosu.)

4 Principele tierii romanesci Ioanu Constantinu Basaraba pre lânga alte odóre archieresci au daruitu Mitropoliei nóstre din Ardealu in 15 Iuniu 1700 e mosia numita „a Merisieniloru“ asiediata in Judetiulu Argesiului in Romani'a, prin urmatórea diploma: ***)

„Ioanu Constantinu Basaraba din mil'a lui Dieu. Principe sî Domnu a tóta Ungrovlachi'a dau sântei sî ddieescei Mitropoliei din Alb'a Iuli'a, sî Archiepiscopiei din Transilvani'a cu chiemarea Preasantei sî de viatia facatórei Treimi; a cârei Resiedintia caduta prin lungimea tempului, o zidise din fundamentu reposatulu nostru in Domnulu, Predecesoru, Principele Ioanu Michailu, precum sî Preacinstitului Parinte Atanasie Mitropolitului, sî intregului Sinodu alu Santei Mitropolii, mosi'a din câmpulu. ce se dice alu Merisieniloru din judetiulu Argesiu cu totu pamentulu, campulu, padurile. apele, sî pometului locului cu tóte veniturile, care suntu. Deci Domni'a mea dedu Prea cinstitului Parinte Aatanasiu Metropolitului Transilvaniei, sî intregului Sinodu alu Metropoliei acést'a carte a Domniei mele cu tóte contractele facute intru cumpararea acestoru proprietâti, ca sa tie, sî sa stapanésca cu totu dreptulu acést'a proprietate in câmpulu ce se dice alu Merisieniloru cu tóte veniturile dela margini pana la margini. Datu in cetatea Principatului nostru Bucuresci, in 15 Iuniu, anulu Principatului Domnlei mele 12. iara dela facerea lumei 7208 sî dela nascerea Domnului nostru Iisusu Chistosu 1700. Ioanu Constantinu V. V.— Stefanu Cantacusinu Logofetu. *)

---

*) Vedi istor. biser de Petru Maiorii,— isor. biser. de Eppulu Bar. Siagun'a,—documente istor. despre starea etc. Vien'a 1850 etc.

*) Vedi totu acolo.

**) Vedi: Documente istorice despre starea politica sî ieratica a Romaniloru din Transilvani'a. Vien'a, 1859.

***) Pe basea acestei diplome de donatiune se vediù Sinodulu nostru eparchialu din an. 1860 indemnatu, a se adressa catra Principele de atunci alu României Aless. Ioanu Cus'a cu o rugaminte, pentru restituirea acelei mosii donate Metropoliei nóstre romane ortodocse de Antecesorii sei, dara cu durere trebue sa insemnâmu, ca rugamintea acelui Sinodu eparchialu nu avu sî cum sa vede, nu are nici o trecere la fratii de unu sânge sî de o credintia!

Evenemintе politice.

Sabiiu 16 Martiu.

Dincolo de Lait'a inca se totu mai pasce o parte, din victori'a cea reportata in cas'a de susu cu ocasiunea votârei legiloru pentru casatori'a civila. Bunanimi'a vienesului, a austriacului, sî preste totu a nemtiului recere o astfeliu de distractiune. Nu condamnâmu din principiu purtare a nemtiloru de dincolo de Lait'a, ci vremu prin acést'a se dicemu ca ei suntu putîni diplomati, se entusiésméza curendu. — Clericalii insa nu dormu. Toti Archiepiscopii sî Episcopii din Translaitani'a indrepta o adresa câtra presiedintele casei de susu, prin care dechiara, ca ei nu mai potu participá la desbateri, de óre-ce cas'a de susu prin votulu dela 21 Martiu s'a abatutu dela calea tratateloru sî a pasitu in contra concordatului. Votulu acestoru clericali va aflá putîna ponderositate in cas'a de susu; póte aflá inse in poporulu carele stà nemijlocitu sub influinti'a clericaliloru sî in popórele negermane, care vediendu-se suprematisate de elementulu germanu, au interese identice cu clericalii pâna la schimbarea lucruriloru de fatia. Asiá victori'a póte fi frumósa, dara ea trebuie sî asecurata.

Diet'a Ungariei dupa o notitia scósa din „Concordi'a“ sî publicata in nrulu trecutu, amana cestiunea natiunalitâtiloru. cine scí pre candu. Procederea acést'a nu va intardiá a provocá de nou temeri in sinulu natiunalitâtiloru, necasu justificatu asupr'a arangiatoriloru cestiuniloru sî intarire in eredinti'a latîta, ca magiarii nu voru o impacare sincera cu natiunalitâtile.

Unu evenementu de o intensitate mare politica s'a seversîtu in Russi'a. Unu ucasu imperatescu contopesce sî cea din urma umbra de Polonia in complessulu statului rusescu. Intemplarea acést'a e o ilustratiune la sgomotele respandite despre restaurarea Poloniei sî totu odata admonitiune pentru staturi, cá sa nu se radîme numai in paragrafi, tratate sî in situatiunea loru geografico-politica, pentru ca aceste, ut fingura docet, nu suntu de ajunsu. Diplomati'a combinéza mereu ca o Polonia aru fi buna, cá sa puna stavila Russiei séu se intrevire ce-va intre statele cele mari fiitórie, sî Russi'a tace sî merge inainte pre calea sea. Concordi'a intre poloni, sinceritatea loru câtra caus'a tierei loru proprie sî câtra poporatiunile cu cari locuiescu, déca nu erau conturbate de ambitiuni vane, de suprematisâri sî de spiritulu proselitisticu, nu lasá a ajunge Poloni'a unde se afla astadi sî nici acolo unde a ajunsu la cea dintâiu lovire ce a capetat'o la 1722.

Federatiunea germana de nordu e deschisa. Regele Prussiei vorbesce in cuventulu seu de tronu fórte pacinicu.— O fóia prussiana cu tóte aceste prevestesce resbelulu, pre bas'a faptului, ca in Bessarabi'a rusésca se concentréza trupe cu o iutiéla, care pune unu resbelu fiitoriu afara de tóta indoiél'a.

Caletori'a Principelui Napoleonu o esplica „la France“ cá un'a ce are acele urmâri bune, de s'au intaritu relatiunile cele bune intre Franci'a sî Prussi'a. Dechiaratiunea Principelui in Berlinu, ca Franci'a nu e invidiósa pre castigurile Prussiei dela 1866 sî ca poftescefed eratiunei desvoltarea cea mai buna, a fâcutu impressiune buna, sî Principele s'a pututu convinge, ca in Germani'a are popularitate mare, ide'a de a trâi in pace natiunea germana cu cea francesa.

Brasiovu 10 Martiu 1868.

Domnule Redactoru! Pre candu catenele tempuriloru vitrege, ce sugrum'au cu o putere ameninatiatóre scól'a, sî mai potu a dice sî biseric'a nóstra, au inceputu a-si inmuiá bratiele tiranice, deschidiendu in urm'a demandului tempului de luminare alu seculului alu XIX-lea usîle in camer'a datatóre de viétia a culturei fia-cârui muritoriu, pre atunci cu cea mai mare multiamita, din consciintia curata, potu sa aducu sî eu on publicu cetitoriu, unu anunciu bine-vestitoriu, ca chiaru prin unghiuri, unde se parea, ca nici farmeculu celu mai tare de lumina nu-si va puté aruncá candu-va radiele sele, se arata semne sublime de manecare câtra culmea destinului omenescu. In 26 sî 27 Fauru a. c. fuiu sî eu atâtu de ferice a participá la esamenele de iérna tînute sub conducerea intielépta a neobositului Domnu Protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu, in Tientiariu sî Halchiu, la care mai intâiu in Tientiariu invetiatorii scóleloru de acolo, sî cu deosebire junele conducatoriu alu tinerimei din clas'a II-a prin sporiulu aretatu in respunsurile date de elevii sei. cá o sagéta electrica a farmecatu inim'a mea, cu atâtu mai multu, cu câtu sciu, ca estu anu a pasîtu mai intâiu pre teritoriulu spinosu alu crescerei, sî totusi fragedele sele puteri au eluptatu unu secerisiu destulu de imbucuratoriu, — aretandu-se demnu dotârei a Inaltului Regiu Guvernu ungurescu de cul e, in suma de 280 fl v. a. fâcuta din fundulu mondurului granitierescu. sî pre carea — dupa recomendarea Escelentiei Sele a supremului nostru Inspectoru scolariu — prin unu Inaltu decretu a menit'o pentru invetiatoriulu de clas'a II-a a aceleiasi scoli, ceea ce cu acésta ocasiune s'a sî publicatu din partea Reverendissimului domnu Protopopu, poporului care la acestu anuntiu placutu entusiasmà de bucuria. Dara ce a pututu mai multu petrunde peptulu meu sî alu tuturoru asistentiloru, facendu ne a versá lacremi de bucuria, a fostu esamenulu tînutu in Halchiu, sî inca tocm'a in biserica, pentru cá sa se dea cu atâtu mai mare insemnatate esamenului, sî se póta luá parte la acel'a cu atâtu mai multi ascultatori, la care preste asceptare s'a aretatu, ce póte vointi'a energica a invetiatoriului conscientiosu chiamârei sele. Domnulu invetiatoriu locale Nicolau Tierénu in decursu de o jumetate de dî, intre zidirile sacre ale bisericei, cu turm'a sea plapanda scolara a incantatu publiculu ascultatoriu. Respunsurile eminente ale fragedeloru mladitie, precum sî corón'a, ce o puse mai pre urma doi copii pre fruntea esamenului, prin rostirea a dóue oratiuni compuse de respectivulu domnu invetiatoriu, sî rostite de acel'a cu tonu sî fatia barbatésca, in care — dupa o espunere scurta aretandu starea loru din trecutu, prefacuta din cea a selbataciunei, in starea propasîrei in cultura sî a inaintârei, sî dupa aceea salutandu pre prea bunulu nostru Imperatu, pre eluptatoriulu energicu sî neobositu Escelenti'a Sea Metropolitulu, sî in urma pre Domnulu Protopopu respectivu, care amesuratu chiamârei sele, atâtu de bine se ingrijesce de inaintarea loru, au stersu lacremi de bucuria de pre fetiele nóstre a tuturor'a, sî cu deosebire pre parintii loru, — cari interesati de inaintarea copiiloru loru in numeru frumosu participara la esamenu, — i-au adusu la acea credintia, cá intrebandu-i cine-va, care e comór'a loru pre pamentu, sa respundia cu Corneli'a: Vedî acei doi cari vinu dela scóla.“

Déca asiá dara onorata Redactiune, in Helchiu, unde lips'a sî neaverea in gradulu loru celu mare, sî prin urmare energiosulu invetiatoriu fâra privire la dotarea sea cea mica, — singuru numai din interesu morale, sî cá cu atâtu mai tare sa aduca dorit'a indestulire prea zelosului domnu Inspectore districtualu de scóle — sciù sa dea unu asiá testimoniu de imbucuratoriu, apoi atunci computandu la conscientiositatea tuturoru individiloru acelor'a, cari au luatu asupra-le jugulu acest'a greu, insa onorificu, nu ne vomu mai teme ca catenele tempuriloru, fia acelea câtu de grele, voru mai puté sugrumá cându-va poporulu românu, care pre astfeliu de cale, sî prin astfeliu de conducatori neinteresati de bunulu loru materiale, se descéptа din somnulu letargicu, in care sórtea trecutului fâra voi'a loru i-a fostu aruncatu. „Inainte dara“ dicu câtra voi frati invetiatori „inainte“ cu energia barbatésca sî sperantia in Dumnedieu, — acést'a sa fie devis'a vóstra. —

D.

---

*) Vedi istor. biser. de Maioru, — istor. biser. de Eppulu Bar. Siagun'a, — documente ist. etc.

FOISIÓRA.

Poesiele popularie române

adunate de

D. V. ALESSANDRI.

(„Convorbiri literarie“)

(Capetu)

Cu tóte aceste autorii sî publiculu, din societate“ s'aru insielá fórte multu, candu aru cugetá, ca simtiementulu naivu alu poporului nu este compatibilu cu ideile cele inalte Lumea se póte aprofundá totu asiá de bine pre calea inimei cá sî pre calea reflectiunei, sî pentru aceea, ca poporulu i-si esprima numai simtiemintele sele, nu se eschide o profunda meditatiune sî o mare delicatetia in esprimarea ei. Indrasnimu chiaru a crede, ca multi poeti de salonu aru fi incântati, candu aru puté descoperí in fantasi'a d-loru idei cu o umbra numai de frumseti'a celoru popularie, precum le aflâmu d. e. in urmatórele poesie:

Bade Trandafiru.

„Bade Trandafiru frumosu!
Vrut'ai sa te-areti duiosu
Dar te-ai aretatu ghimposu
Sî din minte nu m'ai scosu.
— Vai! lelitia din celu satu!
Ce-ai cerutu sî nu ti-amu datu?
Cerut'ai faguri de miere,
Eu ti-amu datu budiele mele;
Cerut'ai o viorea
Ti-amu adusu inim'a mea.
— Déca vrei dragoste-aprinsa
Ada-mi gur'a neatinsa,
Sî o inima feciόre
Cá ap'a dela isvóre. (pag. 369).

Sub rachita ramurata
Siede- baba superata
Si'mpregiuru earb'a-i uscata!
Ce-a fostu verde a vestejitu,
Ce-a fostu dulce-a amaritu,
Ce-a fostu veselu s'a mahnitu!
Pe sub lunc'a inverdita
Trece-o fata inflorita
Sî de fluturi urmarita.
Ce-a fostu vestedu inverdiesce,
Ce-i amaru se indulcesce,
Ce-i mahnitu se'nveselesce. (pag. 336).

Susu, in verfu de braduletiu,
S'a opritu unu sioimuletiu,
Elu se uita dreptu in sóre
Totu miscandu din aripióre.
Josu la trunchiulu bradului
Cresce flórea fragului.
Ea de sóre se feresce
Sî de umbra se lipesce.
„— Floricica dela munte
Eu suntu sioimu sioimutiu de frunte.
Esi din umbra, din tulpina,
Sa-ti vedu fati'a la lumina,
C'a venitu pâna la mine
Mirosu dulce dela tine,
Câtu amu pusu in gandulu meu
Pe-o aripa sa te iéu
Si sa mi te portu prin sóre
Pân te-i face roditóre
Sî de mine iubitóre.
— Sioimuletiu, duiosu la graiu,
Fia-care cu alu seu traiu!
Tu ai aripi sburatóre
Cá sa te inalti la sóre,
Eu la umbra, la recóre
Amu menire 'nfloritóre.
Tu te légani susu, pre ventu,
Eu me léganu pre pamentu.
Dute'n cale-ti, mergi cu bine
Fâr' a te gândí la mine,
Ca e lumea 'ncapatóre
Pentr'o pasere si-o flóre! (pag. 13).

Nu mai putinu escelente suntu poesiile popularie câtu pentru delicatetia espresiuniloru, sî energi'a sî justeti'a compararilоru; d. e. cându dice Paunasiulu Codriloru (pag. 24)

Nu, eu mândra nu te-oiu dá

Raportulu

Comitetului societâtiei pentru literatur'a si cultur'a romàna din Bucovin'a, despre trebile si lucrârile sele, ce s'au intreprinsu si s'au esecutatu in decursulu anului 1867.

Prea onorata Adunare!

Statutele societâtiei pentru literatur'a si cultur'a romàna din Bucovin'a oblèga prin § 30 pre Comitetulu ei a supune in totu anulu adunârei generale unu raportu detaiatu despre lucrârile si trebile societâtiei.

Dreptu aceea Comitetulu societâtiei i-si implinesce acésta dato ia, asternendu urmatórea dare de sêma asupr'a administratiunei societâtiei in decursulu unui anu, adeca dela 1 Ianuariu 1867 si pâna la 1 Ianuariu 1868.

Comitetulu va aretá prin acést'a mai intâiu acelea, ce s'au intreprinsu si s'au esecutatu de câtra densulu in cursulu anului trecutu.

1. Implinindu-se chiaru a dóu'a di dupa adunarea generala trecura anulu dela reposarea ilustrului barbatu si profesoru A. Pumnulu, Comitetulu i-si tinù de datoria a urmá intru ingrigirea sea intreprinsa pentru eternisarea memoriei neuitatului barbatu, si cu acésta intentiune intrunindu-se in siedinti'a sea din 11/24. Ianuariu 1867 a decisu, a serba memori'a repausatului conformu ritului bisericei nóstre. Serbarea acést'a se facù in biseric'a catedrala Sambeta in 9/28 Ianuariu 1867 prin saversirea St. Liturgii cu soboru si totu odata si prin unu parastasu, luandu parte in urm'a invitârei fâcute la acésta serbare Consistoriulu, corpulu profesoralu teologicu, directoratulu gimnasialu si alu scólei reale superióre de aici, Rectoratulu seminarialu si unu publicu numerosu romànu si strainu.

2. Totu din asemenea motive Comitetulu au luatu in lucrare conclusulu seu din 12/24. Ianuariu 1866 privitoriu la infiintiarea unei „fundatiuni“ si a unui „monumentu“ in memori'a eterna a desu laudatului barbatu, decidiendu a se face unu apelu in privint'a acest'a câtra totu publiculu romànu, invitandu-lu spre contribuiri atâtu pentru fundatiunea acést'a câtu si pentru monumentulu, ce are sa se radice la mormentulu ilustrului nostru barbatu. Apelulu acest'a s'au fâcutu si s'au tiparitu in fói'a societâtiei nr. 7, anulu 1867 si despre resultatulu, ce s'au dobenditu pâna acum prin acést'a in folosulu numitei fundatiuni, au urmatu si se voru continuá publicatiunile cá pâna acum in fói'a societâtiei.

Comitetulu pasindu mai departe pre calea intreprinsa in acésta privintia, asiediá o comissiune de 3 membri din sinulu seu, care are mai alesu a se ocupá de cele trebuincióse pentru mai departe regulare a acestei afaceri si cu punerea in activitate a acestei fundatiuni asiá numite „Pumnuléna“ si a monumentului. Resultatulu deliberâriloru i-lu va reportá comissiunea acést'a Comitetulu, ale cârui'a conclusuri se voru publicá apoi la tempulu seu prin organulu societâtiei.

3. Pestru punerea la cale a conclusului adunârei generale din 11/23 Ianuariu 1867, in privinti'a infiintiârei unei catedre pentru studiulu istoriei natiunale, Comitetulu asiediá o Comissiune de 5 membri din mijloculu seu, care aduse resultatulu deliberâriloru sele, care aprobandu-se de elu cu unele modificatiuni, se va aduce astadi indeosebi spre aprobare inaintea onoratei Adunâri, dupa cum arata programulu.

4 Spre a satisface dorintieloru respicate prin manifestatiunile adunâriloru generale trecute, asiediá Comitetulu asemenea o comissiune de cinci membri din sinulu seu pentru aflarea moduriloru, cum s'aru puté marí fondulu societâtiei.

Reportandu-se Comitetului resultatulu pertratâriloru acestei comissiuni, se adoptara de câtra acest'a urmatórele conclusuri, cá unele, dela a câror'a esecutare se ascépta realisarea dorintiei generale in privinti'a marirei fondului societâtiei.

Acestea suntu:

a) Membrii societâtiei, cari suntu in restantia cu plat'a sea la societate sa se invite prin o scrisóre anume spre platire fâra a li se pune unu terminu óre-care.

Ne urmandu respunsu in cursu de o luna, sa se invite membrulu a dóue óre spre platire, rugendu-lu atunci a platí pâna la terminulu de o luna, séu a respunde decisivu, cum si candu va bine voi a platí. Trecendu terminulu acest'a fâra vre-unu succesu, atunci sa i se faca vre-o provocare potrivita, adaugendu-se, ca de nu va platí domni'a lui sum'a restanta pâna intr'o luna de dile de atunci inainte, — dechiaratiunea respectiva de membru alu societâtiei se va anulá, stergendu-se domni'a lui din numerulu membriloru societâtiei si publicandu-se eliminarea numelui seu in fói'a societâtiei.

b) In privinti'a institutului de culegatori se decide, cá deocamdata sa nu se denumésca culegatori prin tinuturi si celoru denumiti, multiamindu li se, sa li se impartiésca, ca Comitetulu va intrá insusi in nemijlocita corespundintia cu membrii societâtiei in privinti'a stringerei contribuiriloru anuale.

c) Comitetulu insa i-si reservá a se adresá la ocasiune din casu in casu câtra barbati zelosi si devotati scopului societâtiei, rugendu-i, cá sa lucre in privinti'a acést'a in interesulu societâtiei, si pentru acum sa se faca asemenea poftire d-sele dlui A. Costinu, proprietariu mare, care au indatoritu pre societatea literaria fâra intrerumpere dela inceputu si pâna acum cu feliurite bine-faceri si culegeri de bani, asemenea si zelosului membru dlui A. Ieremieviciu, profesoru de teologia.

d) Sa se mijlocésca darea de concerte musicale si de baluri in folosulu fondului societâtiei.

e) Sa se faca o loteria publica, cerendu-se pentru acést'a invoire dela ministeriulu de finantie, precum s'au fâcutu acést'a pentru societatea asiá numita „Elisabeténa“. Spre acestu scopu aru fi sa se invite toti membrii societâtiei si alti barbati si persóne zelóse si devotate intereseloru societâtiei, cá sa bine voiésca a indrumá si a stringe fia-care in cerculu seu niscai-va daruri, cari aru puté infatisiá obiecte de castigu pentru acésta loteria si cu cari pâna la sortire s'aru puté pune la cale sa se faca o espusetiune publica cu unu pretiu moderatu de intrare. In acestu chipu s'aru marí fondulu societâtiei mai multu si mai repede decâtu prin multe alte mijlóce.

Pentru indrumarea si punerea in lucrare a acestei loterii se asiesiá pre lânga biroriu o comissiune de trei membri din mijloculu Comitetului.

f) Sa se céra o subventiune din fondulu tierei si alt'a din fondulu religiunariu in folosulu fondului societâtiei, din cari au trasu si tragu inca si acum folosuri insemnate si alte societâti, cari au scopuri multu mai inferióre decâtu societatea literaria romàna.

Projectulu de petitiune câtra onoratulu Consistoriu pentru acordarea acestei subventiuni, luandu-se in pertratare, se aprobá de câtra comitetu cu unanimitate.

g) Sa se capitalisedie tóte veniturile, carele voru incurge din folosirea mesuriloru propuse spre marirea fondului societâtiei.

h) Sa se capitalisedie prisosulu in bani, care se va aretá dupa incheiarea bilantiului anualu si acoperirea speseloru pre trei luni de dile inainte.

i) Sa se faca o petitiune câtra ministeriulu respectivu pentru eliberarea societâtiei de plat'a portului postalu pentru corespundintiele ei oficiale.

k) Se primesce propunerea, prin care se recomenda a se tiné conferintie literarie-musicale, séu discursuri despre materii interesante din feliuritele ramuri de sciintie, dechiamatiuni, si representatiuni de musica vocala si instrumentala.

l) In privinti'a dariloru incurse au decisu Comitetulu, cá atunci acestea sa se capitalisedie indata, candu i-si va esprimá daruitoriulu anume acésta dorintia; altmintrea sa remana acésta indatorire firésca in chipsuirea si responderea Comitetului.

Acestea suntu pre scurtu chipurile, dela a câror'a intrebuintiare ascepta Comitetulu marirea fondului societâtiei.

Depinde acum dela aprobarea si decisiunea onoratei adunâri, de suntu a se pune in lucrare aceste propuneri in decursulu anului si mai departe de câtra Comitetulu viitoriu, séu nu.

(Va urmá)

Varietâti.

*** Kr Zig. spune in o cor dela Cohalmu, ca romànulu din Lovnicu Nic'a Mircea, unu mecanicu genialu dela natura, a capatatu ajutoriu in bani de la judele comunalu Rimner (sasu), cá sa faca o móra de ventu in apropiarea satului, dupa o constructiune propria. Calile cele lungi ce trebuiá satenii sa le faca mai inainte, spesele calatoriei etc tóte suntu delaturate si pre lânga aceea móra dâ o fâina fórte buna. In pârtile acelea mai suntu inca dóue mori de feliulu acest'a, facute de N. Mircea, in cari se macina bucate fórte multe.

*** Militarescu. Majoritatea comissi-

Pân ce capulu susu mi-a stá,
Ca eu cându o am luatu
In cositie i-am juratu
Sa n'o lasu de lânga mine
Si s'o aparu de ori-cine.

sau cându spune in Doncila (pag. 113)

Remâi sora sanatósa,
Cá o viore frumósa
Intr'unu pacharelu pe masa.

s'au cndu compara cu energie plastica (p. 771).

Ear in chiar mijloculu loru
Naltia-se unu cortu de covoru,
Unu cortu mare si rotatu
Poleitu si naramzatu,
Cu terusi d'argintu legatu
Par ca-i cortu de imparatu.
Dar in luntru cine sede?
Dar in elu cine se vede?
Ghirai Hanulu celu betranu
Cu hameru bogatu la senu,
Multi tatari stau impregiuru
Cu ochi mici cá ochi de ciuru.

si in altu locu (pag. 290).

Voinicelulu nearmatu
E ca sciuc'a pe uscatu,
Voincelulu fâra calu
E ca pescele pe malu
Si ca marulu lânga drumu,
N'are pace nici de cum,
Câti trecu, ilu sburatarescu
Si de crengi ilu saracescu.
Dar voiniculu inarmatu
Si pe-unu zmeu incalecatu
Dragalasiu e si frumosu
Cá luceafaru luminosu.

In fine la pag. 79

Dómne ajuta! elu dicea,
Barda 'n mâna apucá,
Si 'n tatari sa arunca
Cá unu ventu inviforatu
Intr'unu lanu de grau uscatu!

Amu trece multu peste marginile unui articulu de revista, când am sta sa relevamu tóte frumusetiele din colectiunea D-lui Alecsandri. Unu singuru punctu ne mai permitemu inca a semnalá atentiunii limbistiloru nostri: cuvintele cele originale, in parte fórte plastice, si plina de vioiciunea sensibilitâtii, care ne suprindu mai pe fiecare pagina a acestoru poesii populare. Ce importantia are originalitatea cuvinteloru pentru poesie, ami aratatu mai pe largu in o cercetare anterióra asupra acestei materii; si aci voimu numai sa citâmu câteva esemple din colectiunea de fatia.

Inchina-voiu ulmiloru
Uriesii culmiloru,
Ca suntu gata sa-mi respunda
Cu freamatu voiosu de frundie, (pag. 72.)

Eu la umbra, la recóre
Am menire 'nfloritóre (pag. 31).
Vei gasi unu paltinelu
Sa durezi luntre din elu. (pag. 51).
Tu ai bani de venturatu (pag. 42).
Era Manea celu spatosu
Cu cojocu mare, mitosu. (pag. 73).

Unu bradu verde, clatinatu
Pe biserica plecatu. (pag. 21).

Sora cea medina (pag. 14).
Unicelulu (pag. 18).
Ve ia unulu câte unulu
Si din fuga ve cosesce
Si ve taie chipu snopesce. (pag. 81.)

Eat'o ici, in briu la mine!
Ea vedi câtu e de frumósa,
De subtire, de luciósa,
Ce glasutiu zinghenitoru
Scóte când o prinde doru. (pag. 114).

Terminându aceste putine observâri asupra colectiunii D-lui Alecsandri, nu avemu decâtu a-i multiami D-sale si celoru ce l'au ajutatu in culegerea si publicarea poesiiloru populare pentru opulu cu care au inzestratu literatura nóstra.

T. Maiorescu.

unca generala carea lucra la unu proiectu nou pentru apararea tierei, sa pronuntiatu pentru fipsarea servitiului militariu la linia la cinciani.

⁂ M. P. spune ca pentru bataliunea dela reg. de inf. Carolu Ferdinandu, ce se afla in Clusiu, au sositu 500 de pusci, de cari se implu prin fundu. In cetatea feleacului se deprindu cu ele in tóte dîlele si fia care ostasiu, carele o scia bine manui capata presentu unu florinu v. a.

⁂ Drumu de feru. Despre starea drumului de feru din Transilvani'a (Aradu Alb'a-Juli'a) se scrie la „S. Bl.“ urmatórele :

Drumulu de feru Aradu — Alb'a-Juli'a se va predá comunicatiunei de persóne si poveri inca in decursulu anului acestui'a. Ce se atinge de inaintarea cladirei dela Aradu pâna la Mari'a Radn'a e gat'a incâtu masin'a umbla dejá pre elu pâna aci. Dela Radn'a in susu pâna la Dev'a a inaintatu lucrulu incâtu, pre la jumetatea lunei lui Maiu va puté umblá masin'a pre elu pâna la Dev'a, póte pâna la Semeri'a (Piski). Cladirea podului preste Muresiu la Branisc'a a datu multu de lucru, din causa ca dela rip'a stânga 30 stângini in laintru, se afla in alvi'a riului stânci de pétra. Asiá dara nu a fostu cu putintia cá sa se realiseze projectatele „juguri de lemnu“, ci a trebuitu cá 30 de stângini dela ripa in laintrulu riului sa se radice unu stelpu de zidu. Dela acest'a pâna la rip'a stânga se va trage unu podu de grate de feru in estindere de 30 stângini, ceea-lalta parte, adeca dela stelpu pâna la rip'a drépta ($9^1/_2$ stângini) se va face unu podu de constructiune de lemnu, asemenea celui de preste dunare de lânga Florisdorf (aprópe de Vien'a).

Casele statiuniloru si vighiatoriloru precum si alte cladiri au inaintatu intru atât'a incâtu acele nu voru mai fi o pedeca pentru deschiderea comunicatiunei ; numai objectele din Vintii de josu si Alb'a Juli'a au remasu inapoi, pentru ca in locurile aceste e putinu materialu de cladire. Acum insa mergu si aceste rapede inainte si asiá e putina indoiéla, ca pentru objectele aceste nu se va deschide drumulu de feru in Augustu.

Celu mai mare impedecamentu aru fi intre Jibotu si Vintii de josu, unde se receru inca mai multe sute de stângini cubici de pétra, a cârei aducere e impreunata cu mari greutâti pentru calea cea grea dela loculu unde se sparge pétr'a pâna la drumu, dara si pentru nepasarea locuitorimei dela tiéra, cârei si plat'a cea mai mare de carausia inca i se pare prea mica. Pentru cá sa nu stea lucrulu in locu din caus'a netransportabilitâtiei materialului, intreprindietorii au cumperatu 50 de boi, cu cari se aducu lemnele pentru cladire din padurea Acmarelui pâna la Partosiu. La Semeri'a a trebuitu intreprindietorii se cumpere cai, candu a fostu erumptu epidemi'a in vitele cornute. La podulu dela Partosiu se lucra barbatesce.

In decursulu septamanei se face trassarea drumului dela Semeri'a la Petrosieni pre valea Jiiului, dupa carea se va si incepe lucrulu de pamentu. care in unele locuri va fi grandiosu. Lini'a va fi de 11 mile.

Deschiderea drumului intregu se va face, dupa cum se aude in 18 Augustu a. c. la diu'a nascerei Majest. Sele.

⁂ Comitetulu comitatului din Pest'a a fostu primitu unu circulariu alu ministrului de interne, prin carele comitatulu e provocatu de a luminá poporulu intr'acolo, incâtu sa se puna odata capetu contrabandei de tabacu, prin carea sa aduce statului atât'a paguba. Mai departe sa sa se spuna poporului ca denunciantulu (carele va face aretare) unei contrabande capata a trei'a parte si eruitoriulu $^5/_6$ din pedepsa in bani ce o va plati contrabandistulu. Comitatulu respunde la acést'a, ca aceea ce se pote face pre calea legei de a pune stavila la contraband'a, carea strica interesele economice ale statului,— va face; nu va inbarbatá inse pre poporu la pecatulu celu mai stigmatisatoriu alu denunciatiunei si spionagiului, nici va premiá imoralitatea, pentruca asiá incheia respunsulu: accusatoriam vitam agere proximum est homicidio (A duce o viatia acusatória (de denunciante) este mai atât'a câtu si a fi ucigasiu pe ascunsu).

⁂ **Reuniuni**. Astadi cându departarile cele mai mari, prin mijócele de comunicatiune de totu soiulu se apropia, tote intreprinderile omenesci suntu mai multe laterale. De aci urmeza ca singuratecii si pre langa puteri escelente nu potu isbuti, séu celu putinu si déca la un'a séu la doue ocasiuni, nu la tóte câte obvinu, a indeplini cerintiele câte se adresediu astadi omenimei. E firescu lucru ca in impregiurâri de aceste reuniunile se suplinésca aceea ce nu potu singuratecii. Noi le recomandâmu din totu sufletulu in tóte partile. Aflâmu o mângaiere, cându vedemu, ca domnele din societatea romana au simtitu, intielesu si priceputu demultu chiamarea acest'a adresata omenimei si au pasitu si densele active, dându mana de ajutoriu prin insotîrile loru. Asia aici in Transilvani'a cu ani inainte, asiá in tempulu din urma din colo de munti in Iasi.

Cetitorii si cetitórele nóste si voru aduce pre bine aminte de cele publicate de noi nu demultulu despre infiintiarea reuniunei femeiloru române din Iasi. Adi inprospatâmu memoriei lectoriloru acele si recomandâmu cetitoreloru cu deosebire atentiunea catra intreprinderea sororiloru loru in favórea toturoru sororiloru orfane de parinti si de mijlócele crescerei, pentru de a fi ceste din urma desvoltate in prestigiulu destinului loru de mame de famili'a. Cându amu sci ca referintiele nóstre materiale, aici din cóce suntu mai permitietorie amu merge si mai departe si am recomândá intreprinderea Domneloru de simtiuri asiá nobile, spriginirei si din partea domneloru nóstre. Fiinduca noi scriemu sîrurile aceste din propriulu impulsu, asiá ca sa nu prejudecâmu dreptului „Apelului“ indreptatu din partea reuniunei câtra tóte Românele nici decum, ne marginimu a reflectá ca pre lânga tóte necasurile nóstre si la noi se voru aflá, dómne, câroru le va dá mân'a luá parte la o afacere curatu natiunala-crestinésca.

Tempulu ne chiama mereu si numai chiamarei lui vomu urmá cându vomu corespunde dîcerei:

„Un'a sa facemu si ceelalta sa nu o trecemu cu vederea.“

⁂ Iéra ceva literariu. Cetitorii nostrii si voru aduce aminte, ca in anii trecuti am luatu in mai multe renduri notitia despre conferintiele Atheneului din Bucuresti. In iérn'a trecuta ne amu folositu de o ocasiune (in nr. 94 a. tr) a dice vreocâteva cuvinte despre insemnatatea acestei reuniuni. Acum dupa ce activitatea acestei institutiuni folositorie incepe a si da de nou fruptele sele nu le trecemu cu vederea, ci le aducem si la cunoscinti'a cetitoriloru nostri. Tabla materialoru publicate in numerele 12, 13 si 14 ale Revistei Atheneului romanu ne arata urmatóriele frupte a le activitatiei susu mentionatei reuniuni:

I. Discursulu de deschiderea conferintieloru Atheneului pe anulu 1867—8 de D. Comite Carolu Rossetti. II. Discursu asupra miscârei literarii in tierile române in in anulu 1867. de D. V. A. Urechia. III. Discursu asupra miscarei arteloru in Români'a in anulu 1867, de D. Stancescu. IV. Inaugurarea si programulu conferintieloru Atheneului pe anulu 1867—8 a Conferintieloru publice. V. Homeru Iliada, de D. Aristi'a. VI. Introductie la Poesiele Ossianice, de D. I. Heliade R. VII. Fingalu, poema in sése cânturi, de D. I. Heliade R VIII. Datini si moravuri Nationale, de G. Misail. IX. Despre Teatru Conferinti'a tinuta de D. St. Velescu. X. Distructiunea si reinoirea fiintieloru vii pe pamentu, Esarcu. Buletinu Archeologicu, Trebuintiele omului etc. Vericeanu Bibliogrfia. Tabla generala a Materieloru Revistei Atheneului. *).

⁂ Coresp. intre Papa Bonifatiu VIII si Filipu celu frumosu, regele Franciei. Cându Regele Filipu celu frumosu era incurcatu in unu resbelu cu Eduard din Angli'a pentru Normandi'a, se folosesce pap'a Bonifatiu VIII (1294—1303) de ocasiune si dicteza pacea intre acesti principi cu daun'a Franciei. Inse Filipu i spune cu cért'a loru nu are de a face cu religiunea si asiá pap'a sasi pastreze mandatele (poruncile) sele pentru sine. Filipu a mersu si mai de parte a aprobatu purtarea verului seu contele de Artois, carele au luatu documentulu de pace din mân'a legatului papei, l'a ruptu si l'a aruncatu in focu. Se intielege ca pap'a s'a maniatu pe o purtare ca acést'a, se facù inse si mai selbaticu, cându Filipu a opritu cá din tiér'a lui sa nu mai ese nici auru nici argintu—va sa dica nici la Rom'a—. Acum se incepe o corespundintia intre Pap'a si regele Filipu, din carea aici o proba: „Pap'a Bonifatiu catra Filipu regele Franciei. Temete de Ddieu si padiesce poruncile lui. Cu acést'a sa scii ca tu esti supusu Noue si in cele sufletesci si in cele lumesci. Cine cugeta altu feliu, lu dechiarâmu de ereticu“. Filipu respunde la acést'a : „Filipu din grati'a lui Ddieu rege alu Franciei lui Bonifatiu, carele se geréza de celu mai mare papa, putîna séu nici unu picu de salutare. Sa scii tu celu dintâiu nebunu, ca in cele lumesci Noi nu stâmu sub nimenea. Cine cugeta altu feliu, pre acel'a lu tinemu noi de unu matausu (p a- matufu).“

⁂ Starea finantiala a Romaniei o preciseza „Osten“ dîcendu ca veniturile tierei s'au urcatu in restempu de unu anu dela 56 la 76 milióne franci. Veniturile vamale, cari au adusu statului 12 milione lei in 1866 au adusu 15 milióne. Veniturile din dominiele statului sa fia urcatu dela 37 la 44 milióne. Detori'a Romaniei de 57 milióne de franci s'a redusu prin amortisatiune la 54 milióne franci. Regimului i a succesu prin platirea anuitâtiloru la tempu si prin schimbarea couponiloru cu punctuositate si prin amortisatiunea obligatiuniloru la sortîrea loru, ca sa radice cursulu harthieloru de statu române la bursele din Londonu si Parisu. Arata apoi amintit'a foia ca e o anomalia, ca nu se speculéza si la burs'a din Vien'a ca harthii de statu romanesci, de unde calatorescu in, si unde vinu capitale, din Romani'a ne intreruptu, din caus'a legaturiloru comerciale intre aceste doue tieri. Dupa cum aude, regimulu din Bucuresti are intentiunea de a face in Vien'a pasii cuviinciosi spre a delaturá reulu acest'a si totu deodata a incredintiá unei bance vienese séu unui institutu de credite solvirea respectiveloru harthii romanesci de statu, ce se voru aflá in piatia Vienei.—

⁂ Bandele armate din Romani'a, de cari se facù atât'a vorba se reducu acum la nisce simple fatasme turcesci, cu cari alarmase puterile apusene. Port'a vediendu ca i a succesu cu raspandirea acestoru sgomote a aflatu o metoda noua de a se face interesanta inaintea puteriloru apusene si a vrutu sa puna in scena o aliantia ofensiva si defensiva intre Români'a, Serbi'a, Greci'a etc, inse poterile apusene a observatu unde e chiea glumei si a câutatu mai deaprópe care e isvorulu faimeloru. Indata ce a aflatu asia dara ca acel'a nu radima decâtu pre nisce intipuiri, cari nu au nici unu temeiu realu, au facutu sablimei porti cunoscutu, ca din asemenea motive sa nu mai aiba nopti nelinîscite, iéra de alta parte sa faca bine sa lasa si pre altii in pace cu sciri de acestea de sensatiune si pentru binele ei si alu Europei sa fia cu mare bagare de séma cându se pune sa trambite asia ceva in lume.

Nr. 14—1

EDICTU

Georgiu Argaseala din Papantiu, si locuitoriu in Zabala, care de 13 ani de dile a parasitu nu numai pe legiuit'a lui socie Paraschiv'a G. Oprea din Zabala, ci cá soldatu desertatu si dela stégulu imparatescu, fâra a se sci loculu petreceri sale, este prin acést'a, citatu cá in terminu de siése Septemani dela datulu presinte, sa se infatisieze inaintea subscrisului, la Scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra si fâra de densulu se va decide in intielesulu ss. Canóne ale bisericei. nóstre greco-orientale, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu in 18 Fauru 1868.

Ioann Petricu.
Protopopu alu II alu Brasiovului

Nr. 29—1

Anunciu.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca in 20 Martie a. c. s'a deschisu cancelaria de advocatura in piéti'a mare sub nr. 196 in Fagarasiu, si se recomanda p. t. publicu spre prompta purtarea de procese.

Fagarasiu in 20 Martiu 1868.

Arnoldu Friedsmann
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 15/28 Martiu 1868.

Metalicele 5%	56 90	Act. de creditu	189 30
Imprumut. nat. 5%	63 70	Argintulu	113 25
Actiile de banca	705	Galbinulu	5 $46^5/_{10}$

---

*) Domni Abonanti care au priimitu cele 14 numere ale revistei ce au esitu pàna acum potu trimite secretariului Redactiunii D. Minescu (Strada pensionatului Nr. 10) pretiulu abonamentului pentru aceste numere adica unu galben.—Colectiunea Revistei Atheneului se gasesce de vendiare librariile Danielopolu, Socecu, si G. Ióníde.— ((Pretiulu 2 galbeni).

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 28 ANULU XVI.

Sabiiu, in 21 Martiu (2 Apr. 1868.)

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Vechi'a Metropolia romàna ortodocsa a Transilvaniei si pàrtiloru Ungariei.

(Urmare.)

III.

(N. P.) F. Alte documente istorice scrise de diverse persóne demne de tóta credinti'a.

1. Cartea Patriarchului Chrisantu alui Ierusalimului, numitu Sintagmasionu, tiparita intaiu in anulu 1740 in lun'a lui Iuliu in Orasiulu Tergovistei (in Romani'a), iara a dou'a óra tiparita cu voi'a Patriarchului Ierusalimului Avramie in Veneti'a, la anulu 1778, in care la fati'a 72 unde se vorbesce despre scaunele Mitropolitiloru, se dice:

„Archiepiscopulu Transilvaniei adeca alu Ardealului" (se gasesce pentru acest'a tiparitu in Chiriacodromiele romanesci acestea: cutáre Archiepiscopu alu Belgradului, Vadului, Maramurasiului, Silvasiului, Fagarasiului si a tótei tierii Ardealului si a altoru parti ale Ungariei Vidicului Chioarului, Selagiulu si Crasn'a), are relatiunea sa catra Mitropolitulu Ungrovlachiei, cá câtra unu Patriarchu si cu dreptu de Esarchu. Elu are si trei Episcopi supusi lui, pre alu Maremuresiului, alu Silviei si alu Vantului". *)

2. O scrisóre a trimisiloru séu Curatoriloru transilvaneni la curtea Sultanului din Constantinopolea Ladislau Ciachi si Christoforu Pasco din 21 Augustu 1681 catra Constantinu Brancovanu, carea suna asié:

„Ilustrisimului Domnu Constantinu Brancovanu Plenipotentiariulu Inaltului Principe alu tierii romanesci Cantacusenu Sierbanu au cerutu dela noi, ca religiunea loru dupa obiceiulu de mai nainte sa aiba esercitiu liberu, si intieleptulu Domnu Mitropolitulu Sav'a, carele este arestatu fora vina prin Guvernulu celu tiranicu alu lui Apafiu, sa se repuna in scaunulu seu cu restituirea onórei de mai nainte. Si fiindu ca se cuvine, cá cererea drépta sa se incuviintiedie, si a lui Ddieu este, de a domni asupra sufleteloru, si nu iarta ómeniloru, ca sufletele sa le impedece s'au sa le asuprésca. Cine va puté tréce hotarele parintiloru? Furi'a tiranica turbura religiunile, mintea senina pacinica le reintregesce. Pentru aceea noi subscrisii Curatori ai pacei publice, si ai iubitei patrii Transilvani'a dâmu de scire tuturoru, caroru se cuvine, ca déca ne va ajutá Ddieu, precum speramu, cá sa ajungemu la scopulu doritu, vomu lucrá, cá religiunea ortodocsa, de comunu romàna sa se restabilésca inaintea Principatului in vechi'a s'a libertate cu ceremoniele cele obicnuite din vechime, cu esercitiulu liberu dupa legile patriei, si cu tóte cele oprite in contr'a vointiei loru, si ca ne vom stradui, cá Mitropolitulu s'au Vladiculu Sav'a sa aiba autoritatea cea vechia cu deplina restaurare a onórei, si ca ii vomu partiní asupr'a apasatoriloru nelegiuiti atâtu in religiune, câtu si in esercitiulu liberu, si in cerimonii. Si spre observarea acestor'a ne indetoramu pe sânt'a credintia crestina prin acést'a carte intarita cu sigilulu nostru celu obicinuitu si cu subscrierea nóstra. Datu in Constantinopolea in 21 Augustu, anulu 1681." **)

3. Totu acést'a o adeveresce si archimandritulu serbescu Raiciu, in istori'a sa Part. IV. f. 290, carele inca numesce pre Archiereulu Sav'a „Metropolitu". ***)

4. Analistulu ungurescu Georgiu Prai in cartea: specimen Ierarchiae ungaricae Tom. I. unde vorbesce despre Episcopii Muncaciului, pre archiereulu romànu din Belgradu 'lu cunósce de Archiepiscopu. Totu acolo amintesce si cartea lui Simionu Stefanu Archiepiscopului Belgradului, Vadului a Maramurasiului si a totu Ardealulu, catra Parteniu Episcopulu Muncaciului, pre carele insusi l'au sântitu Episcopu in an. 1651 *)

5. Istoriculu Engel in istori'a s'a univers. tom. 3. fati'a 477, scrie urmatórele: Sav'a pascu biseric'a neunita din Ardealu in restimpu de 24 ani, elu primi chrisóve de intarire dela Georgiu Rakotzi, Franciscu Redei, Acatiu Barciai, Ivanu Chemeni si Mihailu Apafi. Dela Barciai primi elu scutirea Preotiloru romanesci de tóte dijmele, si deosebitu dela Apafi 1663 de dijm'a vinului. Dela Sav'a avemu doue orendueli sinodale, un'a de 12, si cealalta de 10, articuli; intrunulu din acesti articuli nu numai ca se ingadue intrebuintiarea limbei romanesci in loculu celei serbesci la liturgia, ci se si recomenda. In doue renduri arsera monastirea, Biseric'a si resiedinti'a Archiepiscopului prin navalirea turciloru si a tatariloru. Dreptu aceea luà dela Principele Apafi 1668. slobozenia de a calatori cu fratele seu celu mai tineru Georgiu la Russi'a spre a culege acolo ajutóre pentru nou'a zidire a aceloru.

„Se dice, ce pe vremea lipsirei sale in Russi'a Superintendintele Reformatiloru Michailu Tiufeusiu s'aru fi silitu a trage la credinti'a s'a pre óre cari din Protopopii români, si sa fi midilocitu unu edictu dela Principele cu oprire catra Archiepiscopulu de a mai santi in viitoriu Preotii, si de a trage venituri dela biserici, precum si pentru aceea, cá Archiepiscopulu resariteanu sa atârne dela densulu, si sa-lu silésca a trece la reformatiune. La reintórcerea s'a, se jelui despre cele intemplate la Principele Apafi, si acest'a dete afara 1675. in 30 Decemvre urmatoriulu Chrisovu s. c. l. **)

G. Ordinea in carea se succedara mai multi dintre Metropolitii Ardélului in scaunulu metropolitanu.

Petru Maioru in istori'a sea bisericésca ne spune, ca au esistatu unu diptichu alu Metropoliei celei vechi a Ardélului, si Georgiu Sincai marturisesce a fi donatu elu insusi bibliotecei din Pest'a diptichulu acel'a, in care se aflau insirati in rendu cronologicu urmatorii Metropoliti:

1) Ioann 2) Teoctistu 3) Genadiu 4) Orestu 5) Teofilu 6) Stefanu 7) Gerasimu 8) Orestu 9) Daniilu 10) Sav'a 11) Iosifu 12 Iosafatu 13) Sav'a, 14) Varlaamu, 15 Teofilu. 16) Atanasiu.

Sam. Clainu in istori'a rom. scurtata, propune alta seria cronologica, in care dela an. 1348 pâna la an. 1698 numera 30 de Metropoliti, precum urméza: 1) Ioane la a. 1348—1365, 2) Niceforu I. 1366—1376, 3) Teofanu 1376—1391, 4) Niceforu II. 1402, 5) Dionisiu 1404—1414, 6) Nicolau I. 1426, 7) Arseniu 1428—1438, 8) Euthimiu 1436—1448, 9) Vasiliu 1458, 10) Nicolau II. 1459—1470, 11) Teodosiu 1470—1478, 12) Ioann II. 1506, 13) Teoctistu 1519, 14) Gerasimu 1521—1529, 15) Ioreste I. 1531—1537, 16) Teofilu I. 1538—1553, 17) Stefanu I. 1553—1560, 18) Genadiu I. 1562—1585, 19) Ioann III. 1602, 20) Iosifu I. 1613, 21) Daniilu 1618, 22) Sav'a I. 1618—1625, 23) Genadiu II. 1627—1639, 24) Ioreste II. 1640—1648, 25) Simeonu Stefanu 1648—1656, 26) Iosafatu 1658, 27) Sav'a II. 1660—1676, 28) Varlaamu 1680, 29) Iosifu II. Budai 1680—1686, 30) Teofilu II.— 1698 —

In acte si fragmente de T. Cipariu se propune iérasi o alta serie a Metropolitiloru, si adeca:

1) Varlaamu I. la an. 1527, 2) Pavelu Tordasi 1569, 3) Genadiu I. 1580, 4) Ioann de Prislopu 1595, 5) Teoctistu 1605—9, 6) Dositeiu 1627, 7) Genadiu II. (Georgiu Bradi) 1628—1640, 8) Ilie Orestu (Iorestu) 1641—3, 9) Simeonu Stefanu (St. Simonoviciu) 1643—1651 10) Daniilu 1651—1657, 11) Sav'a I. Brancoviciu et Coreniciu, 1656—1680, 12) Iosifu Budai 1680—1682. 13) Iosafu in diptichu Iosofatu 1682, 14) Sav'a II Vestemeanulu,—1687, 15) Varlaamu II. 1687—1690, 16) Teofilu (Tom'a Sereni din Teusiu) 1692—1697, 17) Atanasiu I. alesu 1698.

In Adausulu la Promemori'a despre dreptulu istoricu alu autonomiei bisericesci etc. de Eppulu Andreiu Siagun'a din an. 1850 ni se infatisiéza urmatorii 14) Metropoliti ai Ardélului in rendu cronologicu:

1) Ioaniciu la a. 1479, 2) Stefanu I. 1557, 3) Ioann 1599, 4) Genadiu 1627, 5) Ilie 1637, 6) Stefanu II. 1643, 7) Daniilu 1651, 8) Sav'a III. 1656, 9) Iosifu 1680, 10) Iosafu 1682, 11) Sav'a IV. 1684, 12) Varlaamu 1687, 13) Teofilu 1693, 14) Atanasiu 1698.

Evenemiute politice.

Sabiiu 20 Martiu.

O scire telegrafica dela Pest'a ne spune ca in siedintia de alalta ieri, presiedintele ministeriului Andrassy a asternutu unu proiectu privitoriu la biserica ortodocsa orientala. Pentru noi acést'a nu e o scire din cele de tóte dîlele, ci déca cestiunea va fi propusa si deslegata, incâtu sa nu vateme organismulu bisericescu, dupa cum l'au intocmitu urditorii bisericei, apoi scirea amintita e prevestitórea unei bucurii generale a tuturoru româniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a. Sa sperâmu nu ne insielâmu in asceptârile nostre.

In Vien'a se respandise scirea despre o crisa ministeriala. Cris'a acést'a voiéu unele diuarie a o aduce in legatura cu vetamarea concordatului. Scirea despre crisa s'a asiediatu; legea despre casatori'a civila inse inca nu e sanctiunata si se dice ca spre a fi desbatutu objectulu acést'a fura chiamati din ministri translaitani la Bud'a unde se afla Imperatulu. „Wanderer" mai adauge ca archiepiscopulu Haynald, totu in cestiunea atingatóre de concordatu, au calatoritu la Rom'a.

Abia a sositu principele Napoleonu a casa si acum iéra e vorb'a ca are sa plece in catrauva. Nu e decisu déca se mai sustine ca are sa calatorésca la Vien'a, Pest'a, Bucuresci Constantinopolea séu va plecá in alta parte. Dara acum intielegemu dintr'odata despre mai multe caletorii de principi si domnitori, cari déca se voru adeverí aru insemná totudeodata si pacea europeana. Asiá se dice ca Imperatulu Napoleonu sa se intalnéaca cu regele Guilelm la Ems, principele de corona prusianu sa calatorésca la Florenti'a, regele Daniei sa calatorésca in Angli'a, Imperatés'a Austriei dupa nascere sa calatorésca la Parisu.

Pre candu in Apusulu Europei se facu pregatiri de calatorii, in orientu, pre lânga tóte demintirile, din candu in candu apare câte unu semnu vulcanicu, carele amenintia sa erumpa. Asiá inca dela 15 Martiu se scrie la „Allg. Ztg." din Bulgari'a, ca o prochiamatiune a comitetului centralu lucra cu efectu aprindietoriu. „La arme bulgariloru" se dice acolo — „fia pusca, fia cutîtu, ori secure si sculati-ve! Nici unu omu cu minte nu mai crede in voi'a sultanului, de a imbunatâti sórtea nóstra. Precum suntu pasiele, ajamii sî Kaimakamii, asiá suntu sî ómenii regimului centralu. Credeti dóra, ca ne va vení ajutoriu dela Angli'a? Angli'a se véda mai intâiu de sórtea Iriloru sî Indiloru sei. Nu ve puneti sperant'a in Napoleonu III, carele au parasitu principiulu natiunalitâtiloru, — documentu e batai'a dela Mentan'a. Austri'a nici nu póte fi luata in consideratiune. Cautati ajutoriu numai in voi insi-ve sî in fratii vostri. Dati mân'a cu Bosnianii, Tesalii sî Epirotii, sî sculati-ve dintr'odata toti pentru castigarea libertâtiei. Ór'a invierei nóstre natiunale a sositu — fi-ti barbati, bateti-va cá eroii sî déca cadeti in lupt'a gloriósa, voru fi celu putînu copiii vostri liberi Sculati-ve Bulgari, la arme fratiloru, devis'a nóstra se fia libertate séu mórte".— Resultatulu acestei provocâri se fia, ca partea nordica nu mai vrea sa platésca contr.butiunea. Pasi'a dela Sofi'a a tramisu unu despartiementu de trupe intr'acolo, carele s'a intorsu sî a fâcutu cunoscutu, ca acolo trebuie tramise regimente. In urm'a unui telegramu la Constantinopole in intielesulu acest'a inca nu a sositu nici unu respunsu. Se dîce, ca guvernulu turcescu cându nu scie ce sa se faca, la asemene telegrame nu da nici unu respunsu.

---

*) Vedi istor. biser. de Lesviodacsu.

**) Vedi istor. biser. de Maioru, — documente istorice despre starea polit. si ierar. et. istor. biser. de Eppulu Siagun'a

***) Vedi totu acolo

*) Vedi Maioru et.

** Vedi istor. biser. de Eppulu Bar. de Siagun'a.

„Gazet'a Germaniei de Nordu," organu oficiosu, dîce: Nuvela respandita de câtre gazeta din Lembergu ca guvernulu românu aru fi luatu mesuri severe contr'a polonesiloru locuindu in Romani'a, face parte din acea serie de insinuâri nefundate la cari guvernulu românu este espusu de multu sî cari au de tînta a face sa se créda ca Romani'a este supusa influintiei rusesci. „Gazet'a Germaniei de Nordu" reproduce sgomotele respandite de Times, Ovvl sî Gazet'a universale de Augsburg ca Prussi'a aru fi staruitu la Tuilerie spre a castigá pre Franci'a in planulu independintiei Romaniei, favorisata de Prussi'a sî Russi'a. „Gazet'a" adauge ca tóte aceste alegâri suntu curate inventiuni. Aru fi lipsa de bunu simtiu a se presupune ca Prussi'a, pentru interese straine, s'aru angagiá in cestiunea orientale, care din fericire nu-i atinge directu propriele sele interese, sî care-i permite a asceptá in linisce, desvoltarea, sî aru face sa depinda otâririle sele de esigintiele momentului. Déca Franci'a sî Russi'a voru sa se intieléga asupr'a cestiunei Orientului, ele n'au trebuintia de mijlocirea prussiana, fâra a mai adaugá ca o asemenea mijlocire nu aru putea avé locu decâtu in casu de neintielegeri. Puterile straine cunoscu atâtu de bine atitudinea Prussiei, in cestiunea orientului, incâtu nici un'a din ele nu s'a incercatu nici odata a angagiá pre Prussi'a sa se faca mandataria politicei loru lânga cele alte puteri. —

La politic'a româna.

„N. Fr. Bl." aduce scirea ca in dîlele trecute aru fi representatu agentulu diplomaticu a Romaniei domnulu Cretiulescu despartiementului francesu alu trebiloru din afara, precum sî tuturoru ambasadoriloru puteriloru garante acreditati acolo unu memorialu mai lungu despre relatiunile principateloru unite· Din acestu memorialu oficialu face susu amintitulu jurnalu urmatórele escerptiuni:

„Regimulu Principelui Carolu, voindu a nu mai lasá sa predomnésca nici o indoiéla despre caracterulu politicei sele sî despre intentiunile sele cele cu totulu loiale, asigura, ca elu nu au incetatu nici unu momentu, a fi fostu de dorinti'a cea mai vivace sî mai sincera animatu de a nu dá puteriloru, cari au garantatu autonomi'a Romaniei, nici unu indemnu in fapta la o confusiune sî conturbare.

Intr'unu momentu, in care nu mai este cu putintia, a se indoí despre deplinulu neadeveru a acusâriloru, câror'a tocmai acum au fostu espusu in privinti'a aceea, ce sa binevoitu a insemná sub miscarea bulgara serba dela Dunare, in acestu momentu afla regimulu romanu de cuviinciosu, a rennoí dechiaratiunile care le-au datu dejá mai inainte la diferite ocasiuni. Regimulu se folosesce de acésta ocasiune spre a revocá in memoria propusulu seu firmu, a trâí cu staturile europene in relatiunile cele mai strinse de o amicitia buna sî de o intielegere cordiala.

Retînendu acésta norma politica, dela care nici odata nu s'au abatutu, se arata fidelu simtiementului de recunoscintia care-lu impune positiunea sea fatia cu puterile garante sî servitiurile aretate Romaniei din partea acestor'a. Franci'a are cu totulu o ratiune deosebita la acésta recunoscintia sî Principele Carolu sî regimulu seu staruiesce neincetatu, a nu vedé nici odata necunoscuta acésta pretensiune Acum de curendu s'a pronunciatu acést'a dupa tribun'a camerei de câtra ministrulu de interne domnulu Bratianu. —

Regimulu românu nici au ganditu vre-odata a conturbá pacea in Orientu. Elu se sirguesce singuru sî numai de a organisá tiér'a in internu. Spre acestu scopu finale se intorcu tóte incordârile sele, cu satisfactiune póte face astadi puteriloru impartâsîrea, ca natiunea intréga sprigiunesce prin tóte puterile salutarie sî barbatesci, ce le are, aceste incordâri de rennoire.

Conlucrarea ferice a Principelui sî a poporului in sirguinti'a comuna s'au fâcutu bas'a unei prosperitâti sî a unei ordine mai firme a lucruriloru, a câroru resultate fructifere sî duratórie, nu va puté sa le necunósca nici chiaru puterile garante.

Mai este insa unu altu evenementu de fatia, care unu spiritu reu voitoriu au incercatu a-lu pune intr'o lumina nefavorabila. — Acést'a este missiunea româna la Petersburg.

Scirile respandite din caus'a acést'a nu au fostu nimic'a alta decâtu o manevra din partea inimiciloru guvernului românu, ceea ce acum au trebuitu sa se recunósca din partea contraria. Acésta missiune nu au avutu nici decum acelu scopu politicu, care i l'au substituitu. In zadaru s'aru incercá a desfigurá adeveratulu caracteru alu acestei missiuni, câci e fórte usioru a-lu pricepe, domnii Cantacuzino sî Melchisedecu s'au tramisu din acea causa la Petersburg cá domnulu Bratianu la Vien'a. Ei au fostu insarcinati de a negotiá cu regimulu rusescu precum domnulu Bratianu facuse acést'a cu celu austriacu, despre jurisdictiunea consulare, servitiulu telegrafico-postale sî unele contributiuni, câror'a erau supusi pâna acum comerciantii esterni. Aceste cestiuni sa se fi motivatu sî pertractatu in asemenea modu sî la alte puteri garante.

Despre politic'a viitoriului.

Sub acestu titlu publica „P. Napló" unu ciclu de articuli despre sirguintiele stângei, care privesce bas'a dela 1867 numai cá o temelia la alte evenemininte politice.

Barbati, cari astfeliu cugeta—dîce „Naplo"— nu nutrescu nice unu feliu de sentimentu antidinasticu; ci din contra credu a promová interesele dinastiei, propunendu-si in sirguintiele loru, a castiga statului ungurescu acea positiune, care o au avutu pe timpulu regiloru din diferite dinasti, in acelu timpu, cându regele Ungariei purta de odata mai multe coróne, fara sa se fia amestecatu vre un'a din diferitele tieri in facerile alteia.

Autoriulu precumpenindu bine acést'a politica a viitoriului, au devenitu la acelu resultatu, ca nu trebue nice decum a se face incercarea de a intinde mai departe bas'a din 1867. Autoriulu indata la inceputu intimpina o dificultate, ca la casu, cându impaciuirea incheiata in anulu 1867 cu Maiestatea Sa sî nemidilocitu prin elu cu cele alalte popóre a Maiestatei Sale nu se aru privi ca o basa permanenta, ci numai ca o transactiune acomodata pentru alte urmari. contrari nostri ne aru puté face imputare, ca noi nu ne amu impaciuitu „bona fide"—ci cu totu feliulu de cugete ascunse. Acést'a insa aru fi unu argumentu, ce aru face tóta urmaree politica pe cale pacinica problematica; caci contrarii voru dîce atunci; déca Ungurii in anulu 1867 nu s'au impaciuitu sinceru sî totusi mai au cugete ascunse, atunci nu se póte presupune, ca ei nisuescu dupa independinti'a deplina de statu, de a sustîné sanctiunea pragmatica sî de a remané sî de aci inainte sub aceeasi dinastia. Din aceste se vede, ca politica acést'a aru intimpina o opositiune fórte determinata, sî ca asemenea opositiune aru trebui se deslantieze din partea Unguriloru tóte furiele, spre delaturarea carora Ungari'a aru trebui séu se-si traga flamur'a inlauntru séu se ia refugiulu la mijlóce la care unu politicu pacicu nu póte cugeta.

In aceea mesura, cum se aru pune cu energia cerintiele acesti'a din partea Unguriloru; aru trebui se crésca intaritarea celoru alaltoru tieri. Tóte aru cadé iéresi in agitatiune sî esistintia Austriei aru fi pusa la intrebare mai multu decâtu vre odata. Puterile europene, care s'au aratatu Ungariei amice sî voiescu esistintia Austriei, aru frânge atunci asupra Ungariei toiagulu, cá asupr'a unei natiuni care prin pretensiuni sfortiate impiedeca esistintia unui statu poternicu sî civilisatu dela Dunere. Si natiunalitatâle s'aru folosi de ocasiunea acést'a pentru unu resbelu cruntu. Ungari'a aru fi prin acést'a incureata int'unu resbelu infricosiatu, sî déca lupta aru fi nefavorabila pentru Ungari'a, atunci nu se aru mai poté provocá la cavalerimea sî marinimia s'a istorica cea ne atinsa de pâna acumu, câci i s'aru face frangatura de cuventu de imputare.

Se presupunemu chiaru ceea ce nu se póte presupune nici decum, ca Ungariei i succede prin óre-care mijlóce, de a castigá invoirea si a celeilalte jumetâti a monarchiei, sî atunci inca totu mai este intrebarea, ca óre o atare pusetiune e priinciósa Ungariei.

Sa presupunemu ca politic'a acést'a s'aru realisá in vre-unu modu, atunci este intrebarea, ca óre Ungari'a fi-va in stare, de a puté aperá sî sustîné resultatulu dobenditu. Ungari'a aru fi datu atunci esemplulu, cum póte o natiune a-si inavuti treptatu drepturile sele politice, sî acestu esemplu aru fi aflatu intre nationalitâtile, care se tînu de corón'a Stului Stefanu, imitatori noi. Acesti'a de siguru nu aru fi remasu modesti intr'o infundatura, sî déca aru vení lucru la cele mai estreme, atunci aru stá Ungari'a isolata, pre candu nationalitâtile nu aru duce lipsa de aliati naturali. Din contra la acestea s'aru dîce, ca tóte acestea sî sub impregiurârile de fatia nu suntu cu neputintia: insa trebuie se cugetâmu, ca astadi elementele, care si-au datu mân'a pre bas'a anului 1867, suntu destulu de tari, spre a reieptá atari miscâri intre marginile cuvenite.

O astfeliu de politica aru aduce pericule destule cu sine; autoriulu purcede mai departe sî privesce mai de aprópe la avantagiurile presupuse din politic'a acést'a. Mai intâiu vomu gandí la o usiurare a greutâtiloru publice, la o micsiorare a datorieloru de statu sî a dâriloru, insa acést'a este o ilusiune desiérta. Dârile voru fi in casulu din urma mai mari cá astadi, sî déca astadi ne plângemu amaru asupr'a greutâtiloru celoru mari de dare, atunci nu se póte nici decum presupune, ca poporulu se va animá atunci pentru o sarcina sî mai mare.

Autoriulu articuliloru acestor'a cunoscendu bine jurstârile de fatia, declara, ca nu va trece unu anu dela recastigarea drepturiloru, sî va trebuí sa intre starea de asediu in vigóre. Tiér'a si va perde atunci fapticu constitutiunea sî libertatea sea. De soiulu acest'a suntu avantagiurile politicei acelei'a sî fâra reserva trebuie sa se spuna, ca problem'a adeveratei politice a viitoriului nu póte fi alt'a, decâtu conservarea legiloru liberale din anulu 1867 sî desvoltarea loru originale. —

Raportulu

Comitetului societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a, despre trebile sî lucrârile sele, ce s'au intreprinsu sî s'au esecutatu in decursulu anului 1867.

(Urmare).

6. In puterea incuviintiârei adunârei din anulu trecutu au escrisu Comitetulu premii prin „Fói'a Societâtiei" nr. 6, pag. 151, anulu 1867, pentru lucrâri literarie, provocandu pre toti, cari se ocupa cu de asemeni, a-i tramite scrieri literarie originale sî folositória pâna la finea lui Noembre 1867 spre dejudecare. Pâna acum au incursu in comitetu unu manuscrisu intitulatu „Trompet'a Bucovinei", unu feliu de almanacu cu cuprinsu variatu de câtra unu autoriu june, anume: D. Olinschi care merita tóta incuragiarea pentru zelulu sî simtiemintele manifestate in acésta scriere.

Comitetulu a decisu a se cercetá manuscrisulu sî a se reportá Comitetului resultatulu impreuna cu o propunere potrivita, ce inca n'au urmatu din scurtimea tempului, sosindu acestu opusioru abiá in tempulu din urma la Comitetu.

Au mai intratu la Comitetu o lucrare originala, unu tablou istoricu, intitulatu: „Sîrulu cronologicu alu Domnitoriloru din tierile române Moldov'a sî Romani'a dela introlocarea Româniloru acestoru tieri sub capi deosebiti", care s'a supusu unei cercetâri de unu barbatu specialistu, sî s'a decisu, cá aflandu-se meritosu sa se tiparésca pre spesele societâtiei. Raportand-se Comitetului la tempulu seu resultatulu cercetârei, va luá Comitetulu decisiunea sea ulterióra in privinti'a acestui tablou.

Aici este loculu a se amintí sî stadiulu lucrâriloru in privinti'a altoru dóue manuscrise distinse.

Unulu este intitulatu: „Manualu de armonia musicala de I. Vorobchieviciu"; sî cela-laltu: „Apologi'a lui Socrate" tradusa in romanesce sî provediuta cu esplicatiunile trebuincióse pentru priceperea testului de V. Bumbacu", cari amendóue au incursu in anulu 1866 sî despre a câroru intrare s'au raportatu adunârei generale din anulu trecutu.

Ce se atinge de opulu celu dintâiu, se observa, ca sosindu acest'a abiá in Octobre a. t. dela directorulu conservatoriului din Bucuresci Dlu. Flechtenmacher impreuna cu o dejudecare favorabila sî onoratória, se mai supuse inca unei cercetâri limbistice. Iéra domnulu autoriu, invitatu fiindu, a esprimá Comitetului dorinti'a sea in privinti'a opului, s'au respicatu intr'acolo, ca doresce, cá sa se tiparésca opulu pre spesele societâtiei, oferindu pentru acestea in folosulu fondului societâtiei o mie de esemplarie.

Comitetulu decise a primí acésta oferta in totu cuprinsulu ei, insciintiandu pre autoriu despre acésta decisiune sî multiamindu-i totu odata pentru generositatea sea.

Spre esecutarea acestui conclusu a intratu biroulu fâra pregetu in pertratare cu tipografi'a dlui Echardt de aici, dela care primí comitetulu dechiaratiune formala, ca se obléga a tiparí acestu opu celu multu pâna in 1/13 Iuliu 1868, dandu-i-se din cas'a societâtiei unu avansu de 100 fl. v. a. In considerare, ca spesele straordinarie, ce le va avé dlu tipografu prin procurarea celoru trebuincióse pentru imprimarea acestei cârti cu note, ce nu le-au avutu pâna acum inca in tipografi'a sea, sî cu privire la insemnatatea opului pentru scólele nóstre, comitetulu se decise a primí conditiunile tipografului sî a i se dá avansulu cerutu, insa cu conditiunea ulterióre, cá remasiti'a speseloru se aiba domni'a lui de a le primí din banii, ce voru incurge din vendiarea opului. Avansulu s'au datu sî tiparirea opului este acum asecurata.

Intorcendu-ne la cela-laltu opu „Apologi'a lui Socrate“, traducere de V. Bumbacu, amintimu ca dlu tipografu s'a oblegatu a tiparí sî acestu opu, indata ce i se va dá unu avansu de 30 fl. v. a.; iéra restulu speseloru solvindu-i-se din banii vendiârei opului, scotiendu avansulu primitu.

Comissiunea asiediata pentru cercetarea acestei traduceri va stârui, cá câtu mai curendu sa finésca lucrarea sea, dupa care Comitetulu nu va intârdiá din partea sea, a inaintá opulu, conformu conclusului seu, spre a se tiparí pre spesele societâtiei.

7. Societatea este oblegata prin § 6 din statutele sele a dá fia-cârui membru unu documentu de legitimare. Acestu documentu suntu diplomele societâtiei. Comitetulu avendu in vedere, ca acestu documentu, ce-lu va primí membrulu societâtiei, infatisiédia, pre lânga calitatea sea de legitimare, sî unu semnu de deosebita amintire pentru fia-care membru, a staruitu, cá sa se esecute cu ingrigirea receruta.

S'au pertratatu deci pentru confectionarea loru cu unu institutu renumitu dela Vien'a, care, dupa mai multe projecte sî incercâri, a esecutatu in fine diplomele spre multiamirea nóstra intr'unu modu demnu sî nimeritu in partea loru cea tehnica, precum se póte convinge onorat'a adunare insasi, aducendu-se ele aici spre a se imparti.

Inscriptiunea caligrafica este incadrata de o bordura de arabescuri frumóse, colorata sî severa, luata dupa o pictura antica de parete aflata intr'unu palatu desgropatu in Herculanum. Bordur'a cuprinde pe lânga acestea inca trei figuri esecutate cu maiestria, in frunte Minerv'a in stâng'a Traianu sî in drépt'a Dragosiu.

Conformu cu esecutarea tehnica au doritu Comitetulu, cá sî scrierea numelui membrului in contestulu diplomei sa fia potrivita sî démna. Dupa diferite probe din mai multe pârti s'au imputernicitu biroulu a intrá in privinti'a scrierei in pertratare cu scól'a reala superióra gr. or. de aici, unde s'au intempinatu distinsa politétia sî amabila prevenire din partea directoratului sî a demnului profesoru de desemnu inaltu, a dlui Snabel, precum sî cea mai laudabila bunavointia din partea braviloru studenti. Tóte diplomele s'au scrisu asiá dara la scól'a reala, purtandu societatea numai spesele materialului pentru impodobirea scrierei. Maiestri'a caligrafica a diplomeloru este prin urmare numai meritulu scólei reala superióre gr. or. din Cernauti. Astfeliu s'au indrumatu scrierea diplomeloru la inceputulu anului 1867.

(Va urmá)

Orescia in 24/12 Martiu 1868.

Domnule Redactoru! Bine voesce a dá locu in colónele pretiuitului diuaru „Telegrafulu Românu“ urmatórele:

Inteleginti'á romàna din Orascia vrendu a dá dovada lumei, cá acestu scaunu romanescu din jurulu Orasciei posiede unu simtiu sî zelu nationalu a aflatu de bine a arangiá in 22 Februariu a. c. unu balu nationalu; a cârui'a venitu curatu sa decise spre inbunatatirea scólei gr. or. din loco.—

Totu inceputulu e greu, cu atât'a mai vertosu cându dela cine-va sa ascepte indemnu spre a ajunge la unu asiá scopu, din contra afli „nu vomu face nemic'a se ne lasamu mai bine“, inteleginti'a nóstra inca nu a fostu decisu despre acést'a, cându deodata ne surprinse faim'a, ca D. curatore primariu sî Epitropu Ilie Popu din locu a sî acordatu sal'a dela Contele Szécseny. platindu dela sine pentru sala 80 fl. v. a. in nainte. Totu odata face atenta intrég'a intelegintia ca dlui respunde ori ce dauna s'ar iví, propune insa a se face unu Costumu de 12 calusieri, cari se jóce „Batut'a“, avendu opinci cu pintini, dupa ce sa primi aceea propunere se invoira 12 studenti din Gimnasiulu Superioru de aicí anume Fr. Hosu, N. Hetieganu din a 8-a Cl. Nic. Herlea, Petru Rimbasiu, Samuilu Popu din a 7-a Cl. Simionu Branu, Georgiu Stoianu de a 6-a Classa, Avironu Balomiri, Nicolau Daramusiu, Ciriacu Nestoru, Petru Truti'a de a 5-a Cl. si Petru Robotinu de a 4-a Cl, cari se sî apucara a invatiá joculu Romanu „Batut'a“ sî dupa ce fecera mai multe probe in tempu de vr'o 3 Septamâni, se convinsera despre darea aceluia la publicitate, organisanduse Comitetulu se alese de Directoru balului sî presiedinte Comitetului D. advocatu provincialu Dr: Tincu, statorindu-se ordine de jocu sî pregatindu-se Sal'a fiindu minunatu impodobita sî ilustrata prin tricolorulu romanu, la care mai multu a staruitu D. negutitoriu Catona. Aceea fuse cercetata de mai multi inca de diu'a, care vediendu-o se mirau. La 7 óre sér'a sa deschise balulu, preste ½ óra Sal'a erá plina de cele mai frumóse dame sî damicele, apoi se incepu joculu care dupa ordine, pâna la 11 óre, cându deodata se audî intonanduse prin musica „Marsiulu lui Mihaiu“ se ivira cei 12 calusieri mergendu in dóua linii pâna in mijloculu Salei, acuma numai siedea nemenea la locu voindu unulu mai bine cá altulu a vedé figurile ce le aratara calusierii nostrii prin maiestrita misicare, pâna se finí acestu jocu nu-si ocupa nime loculu, urmara apoi jocuri unulu dupa altulu in cea mai buna ordine, incâtu acestu balu nu numai ne multiumí-ci inca intrecu asceptarile nóstre numai la 8 óre diminéti'a se finí petrecerea.

Resultatulu materialu asisderea a fostu inbucuratoriu, insa cá onoratulu publicu sa aiba cunoscintia despre marinimósele oferte de dupa apromisiunea facuta se publica numele Domniloru contribuitori afara de Orescie; sî anume: dela Brasiovu prin D Nicolae Gaitanariu domni'a sa 2 fl. v. a. D. Dim'a Manase 3 fl. D. membrii fabricei din Zernesci 2 fl D. Anastasie Safrani 1 fl 50 cr. D. Apostolu Ppopu 1 fl. 50 cr. Stefanu Sotiru 1 fl. 50 cr. D. Georgiu Baritiu 1 fl. D. Ioanu Petricu Prot. 1 fl. Theoharie Manciu 1 fl. 50 cr Ioanu M. Burbea 1 fl. Nicol H. Ciurcu 1 fl. Manole M Burbea 1 fl. Gerasimu Ieromonachu 1 fl. Petru Lazaru 1 fl. totu dela Brasiovu prin D. Theodoru Ciurcu domniasa 2 fl D. Georgiu G. Ioanu 1 fl. D. Ioan G Ioanu 1 florinu D. Nicolae Demitriu 1. florinu D. Petru Archimandrescu 1 fl. D. Constantinu Steriu 1 fl. D. Constantinu Ioann Popasu 1 fl. D. Ioann Florianu 1 fl. D. Ioanu Dusoiu 1 fl. D. Constantinu Ioann Iug'a 1 fl. D. Georgiu N. Orgidanu 1 fl. sum'a 32 fl. v. a. din Sabiiu Escelenti'a Sea Parintele Metropolitu 5 fl. D. Prof. Popescu 2 fl D. Prot. Hani'a 1 fl. D Protosing. Nicolau Pope'a 1 fl. D. Prot. Petru Badila 1 fl. P. Popoviciu Barcianu 1 fl. D. Protop. Ioann Papoviciu 1 fl Parintele Ieromonachu Germano 1 fl. D. Prof. Zacharia Boiu 1 fl. D. Redactoru Nicolau Cristea 1 fl sum'a 17 fl. dela Mercurea: D. Ilie Macelariu 5 fl. Vintiulu de josu: Ilustritatea sea D. Achatiu Barcsai 1 fl. 50 xr. D. propriet. Nicolau Söts 1 fl. D. Emericu Söts Capitanu in pensiune 1 fl. D. Carolu Hidvegi Carolu 1 fl. sum'a 4 fl. 50 xr. Hunedór'a: D. Ioann Dim'a 2. fl Boiti'a: D. Geordiu Bardosi 2 fl. Ili'a: D. Prot Orbonasiu 2 fl. D. Ladislau Olteanu vicecomite 1 fl. D. Alessandru Herbai srolgabiro 1 fl. D. Iosifu Crisianu jude opidanu 1 fl. D. Alessiu Olariu Parochu in Gur'a-Sad'a 1 fl. D Zacharia Popu negutietoriu 1 fl. sum'a 7 fl. Sas-Regen: D. Prot. Brancoveanu 1 fl. D vid Ecaterin'a G. Marinoviciu 1 fl. D. vid Veronic'a Sierbanu de Gyernyeszeg 1 fl. vid. D. Sofi'a Bélteki 1 fl. Domnisiór'a Carolin'a Bélteki 1 fl D. Alessiu Onitiu fostu asesoru 1 fl. D Rudolfu Catana 1 fl D. Ioane P. Maieru propriet 1 fl. sum'a 8 fl. Alb'a-Juli'a: D. Hennel Marton 10 fl. D. D. Nicolau Berghianu sen. 1 fl. Dómn'a An'a Sebisianu 1 fl. Dobr'a: D. Prot. Nicolau de Crainicu 1 fl. Geógiu de josu: Contele Chun-Gothart 1 fl. Contele Chun-Farkas 1 fl. Parintele Boteanu 1 fl. Stefanu Corvinu 1 fl. sum'a 4 fl Pest'a: D deputatu Tulbasiu 5 fl. v. a.

Sum'a veniteloru din Orestia sî privati fâra colectanti .	235 fl.
Sum'a veniteloru prin colectantii susu insemnati . . .	97 fl. 50 xr.
laolalta adunate	332 fl. 50 xr.
Subtragendu-se de ací spesele tóte	de 185 fl. 66 xr.
remâne unu venitu curatu in bani parati	de 146 fl. 84 xr.
precum sî hainele calusieriloru ce se potu intrebuintiá ori candu dreptu	59 fl. 4 xr.
Preste totu dara dobend'a nóstra curata pentru scóla e de	205 fl. 88 xr.

Facendu acésta socotéla cunoscuta onoratului publicu, totu odata in numele intelegintiei nóstre amu onóre a multiamí tuturoru contribuitoriloru cu deosebire Domniloru Hennel Marton macelariu din Alb'a-Juli'a de religiunea refor. care singuru a contribuitu 10 fl. precum sî dom niei sele Szatmari Ferentz. Cismariu de aici de rel. ref. care singuru a spriginitu scopulu nostru oferindu dela sine 7 fl. v. a. multiamescu tuturoru prea stimatiloru domni sî dómne atâtu aceloru, ce ne onorara cu presentiele câtu sî celoru ce ne spriginira cu ofertele la acestu scopu filantropicu. — In fine, aducu multiamita publica dlui curatore sî Epitropu Ilie Popu pentru nemarginitulu seu curagiu sî pentru zelulu sî neobosit'a stradania, ce au aretatu cu esemple vii sî cu spese deosebite din partea sea, a câroru sume insusi domni'a lui nu le mai scie, sî in urma potu cu totu dreptulu díce, ca déca domni'a sea nu aru fi fostu acelu barbatu curagiosu sî marinimosu — acestu venitu pentru scól'a nóstra de 205 fl. 88 xr. v. a. precum sî alte bunatâti nenumerate noi nu le-amu fi avutu.

NB. amu fostu siliti a amená cu corespundinti'a din cause ca pâna acum au totu sositu oferte.

Ioann Benn'a conc. de adv.

Orestia in 22 Martie 1868.

In Sâmbat'a din urma trecuta (20 a l c. c. n. dupa amiadi pe la 3 óre) in care diua se tiene aici in orestia tergu de septemâna, s'au intemplatu in un'a Carcima o bataie sângerósa intre câtiva locuitori romani de aici sî intre cativa din Tamasas'a, unu satu invecinatu cu acestu orasiu sî tienatori de Comitatulu Hunedori. Inchaierarea loru a luatu inceputu inca in casa, unde carcimariu iau despartitu sî se credea ca se voru linisci, ce inse au tienutu nùmai pâna cându au esitu cu totii din casa afara in curte, unde au luatu unii sî altii pe apucate zburaturi de lemne sî pari in mâni, sî lupta au inceputu apoi cu tóta furia de nou, ce au avutu aceea urmare triste ca unui Tamasanu cu numele Ionu Trifu, omu ceva peste 40 de ani, i s'au zdrobitu asiá de uritu capu, câtu in dîua urmatóre in órele inainte de amédi au muritu remanendu de elu muerea sî 3 Copii!

Ce intemplare trista, durerósa sî infioratóre. Ce dureri cumplite trebue sa fie avutu acelu omu omoritu din momentu cându i s'au datu loviturile de mórte, pâna in momentu cându sufletulu lui s'au despartitu de trupu? ! Ce fapta ingrozitóre sî impreunata cu pecate grele au fostu acést'a sî suntu tóte acelea de cathegoria acesti'a, cându firulu viatii unui omu se taia mai nainte de tempu hotaritu pentru mórtea lui naturala de catra creatoriulu seu, prin mâni de alti ómeni impinsi la asemenea fapta parte prin betia, parte prin spurcata mânia de resbunare.

Apoi mai suntu acelea urmâri triste de amintitu, ca greutatea séu povara pentru castigarea pânei de tóte dîlele pe séma copiiloru remasi de celu omoritu sî ingrijirea pentru crescerea loru remâne numai pe umerii socii lui, — mai incolo omoritorii cari nu voru ramâné crutiati de asprimá legei, pentru faradelegea facuta, oru fi aruncati in temnitia dupa impregiurari mai pe multi ani, cându sî pe a loru mueri remâne povara pentru a câstiga singure panea pentru ea, pentru Copii sî alu tienea sî pe elu cu mâncare in temnitia ruinendulise totaliter starea casana, sî apoi mai curendu séu mai tardiu nu voru potea incunjura acestea sî toti alti facatori de rele neci pedepsa dela Dumnedieu loru mesurendu.

Tabacariu.

Varietâti.

⁂ Comandantele generalu din Transilvani'a Baronulu Ramming au sositu Luni sér'a la 6 óre in Sabiiu dela Vien'a.

⁂ Crescerea proletariatului. Dupa câtu se vede din date oficiόse, dela 1 Ianuariu incóce pâna la finea lui Martiu s'a aflatu in Sabiiu 664 individi, pre cari politi'a locala ii a gasitu ca suntu fàra de unu modu de a-si castigá pânea loru si traiescu din cersitu, li e uritu de lucru, betivi etc. Din acesti'a 160 s'a espedatu cu prip'a (siub'a) si 41 pre lânga routa silita, la urm'a loru. Comunitatea Sabiiului nu va avé in catrâu, ci va trebuí sa radice unu institutu de lucru, unde sa adune vagabundimea pentru cá se o dedé la lucru si la castigu.

⁂ Unu tesauru aflatu. In Aiudu sapandu-se in dîlele trecute intr'o grădina s'au descoperitu o comóra, in care s'au aflatu 1400 de bani si mai multe lucruri pretiόse. Judecandu dupa acesti bani aflati, ingroparea acestoru obiecte au trebuitu sa se intemple pre la anulu 1658, pre candu Tatarii devastau tiér'a.

⁂ Rosi'a sasésca 18 Mart. 1868.

Dle Red.! Mi tînu de cea mai impuse datorie, de a aduce pe scurtu, la cunoscinti'a cetitoriloru urmatórea **Dechiaratiune**, pentru care te rogu ai dá locu in Jurnalulu nostru „Telegrafulu Romanu“.

Suntu si aicea ómeni, cá peste totu loculu plini de maliti'a, care se incérca a inegri numele si buna starea a supra pastoriloru sei Sufletesci; — asiá aicí unulu Ilia Comanu, unu nestâmparatu, aici de toti ochitu, de cându, prin staruintia mea, sub Absolutismu, de a face locu si pentru vreocâtiva din Români in Dregatoria Comunala, fù chiamatu si elu, din partea Sasiloru in Comunitate si devení cu totulu sasu. Acest'a in 6 Augustu 1864 fù aratatu cá turburatoriu de religiune la Tribunalulu Criminalu din Sabiiu, reesi cu multa staruintia prin advocatulu seu, numai cá vatamatoriu de onóre a subscrisului, si prin sentintia dto 27 Maiu 1865 § 266 c. pen. fù osinditu la 8 dîle prinsóre si la solvarea tuturoru speseloru judecatoresci.

Asiá fiindu ca acel'a omu Ilia Comanu din reintia, n'au incetatu, si in tómn'a anului trecutu a scorni despre Invatiatoriulu de aicea Ioanu Pos'a, ca aru fi luatu si densulu parte, cu aceea ce elu nui scia, la unu furtu, prin care lui Ilia Comanu i s'au instrainatu 2 róte, inca acum'a 3 ani, la care me amesteca si pe mine dicându: „ca si Popa scie“ si acest'a au facutu sensatiune rea intre multi, si intr'unu cercu latitu de aicea, asiá cu am fostu silitu se suferu acést'a scornitura infama cu mare dorere de anima pâna la resolvarea cestiunei nóste litigiόse. Acum'a venindumi dorit'a resolutiune la mâna sub Nr. $\frac{3373}{crim}$ 1868 dto 9 Martiu dela incitulu Magistratu din Sabiiu si care suna in favórea Invatiatoriului, cu atât'a mai putînu s'au pututu atinge ceva de Persón'a mea, amu onore a aduce, spre stemperarea aceloru animi setóse de invidia prin acést'a dechiaratiune la cunosciintia publica, ca calumnile nerusinate cu care m'au inferatu acestu omu suntu neadevarate si scornite din invidia personale.

Ioann Band'a
Parochu gr. res. in Rossi'a

⁂ Indreptariu pentru lucrarile pregatitória la introducerea cartiloru funduare in Transilvani'a unu opu scrisu pentru proprietarii romani, prin Iosivu Popu, asesoru si jude singulariu in comitatulu Clusiului, la care se face si invitare de prenumeratiune:

Inaltulu ministeriu ungurescu de justitia prin emisulu seu dtto 8 Nov. nr. 278, publica ordinatiune in privinti'a lucrâriloru pregatitóre, ce suntu necesarie pentru estinderea institutiunei cârtiloru funduare si asupr'a Transilvaniei.

Prin acésta dispusetiune se acopere in Transilvani'a o lipsa, pâna acum pré tare simtita, câci numai cârtile funduarie arata pre deplinu gradulu creditului ce se póte contribuí realitâtiloru, ele radica pretiulu pamentului, marescu si asecuréza creditulu, deschidu fantâni nóue pentru cercularea capitaleloru, inaintéza agricultur'a; chiaru si vinderea, schimbarea séu alte intreprinderi cu realitâti, acestea le asecuréza si usiuréza.

In specia suntu pentru poporulu românu tiecanu a cârui avere in deosebi sta in pamentu, cârtile funduarie uau institutu tare doritu.

Pentru insemnetatea acestoru cârti, la a câroru introducere, lucrârile pregatitóre in Ardélu s'au si inceputu cu Comitatulu Clusiului, subscrisulu cugeta a fi fâcutu unu servitiu proprietariloru români, prin compunerea indreptariului mentionatu. Opulu va cuprinde 4—5 cóle si se afla sub tipariu.

Pretiulu de prenumeratiune este 40 cr. v. a. si e de a se tramite la „librari'a lui Ioane Stein in Clusiu“ franco. Colectantii primescu dupa 10 esemplarie unulu gratisu. — „G. Tr.“

⁂ D. Badilescu prof. in Bucuresci a datu la lumina o gramatica latino-rómâna dupa metodulu celu mai corespundietoriu, care e si auctorisata de consiliulu superioru alu instructiunei publice din Români'a cá fórte corespundiatória, si anumitu pentru clasele I si II gimnasiali si liceali.— „G. T.“

⁂ In interesulu reffinalu. Tiparindu-se din Nr. 1 si 2. alu „Amvonului“ numai 1000 de esemplarie, iéra numerulu prenumeratiloru nostri trecându bine preste o miie, mai multoru prenumeranti si reclamanti nu mai potemu sierbí cu numerii amintiti; facemu inse cunoscutu, cumca ambii acei numeri se voru retipari in scurtu, atunci vomu satisface tuturoru acelor'a D. D. prenumeranti, caror'a le lipsescu acesti numeri. Se intielege dara de sine, cá si prenumerantii, noi, cari dóra voru sosí de ací nainte (inca totu ne venu), voru avé foi'a completa de la inceputu Ne rogamu inse, ca lenga numirea româna a locuintiei si postei ultime sa se espuna si cea germâna séu magiara, ca se nu se faca confusiune ia speditur'a postale.

Totu odata ceremu indulginti'a onoratiloru nostri prenumeranti pentruca impregiurâri neaternatórie de noi au impedecatu esîrea regulata a unoru numeri din urma ai „Amvonului“ Noi ducemu redactiunea in Orade, iéra tiparirea foiei se face in Pest'a, din causa ca unic'a tipografia, ce o avemu pâna acum in Orade, duce o lipsa atâtu de mare de lucratori, incâtu nu pote satisface nicí intrapringeriloru primite pâna acum, necum se pota primí noue intreprinderi. Acést'a impregiurare dara sa ne scuse deocamdata, asecurendu pre onoratii prenumeranti, ca am facutu dispusetiune necesarie, ca celu multu de la Nr. 7—8 se iésa fói'a, dupa cum am promisu, totu câte cu o luna mai nainte de tempulu pentru cere suna.

Au aparutu pâna acum 5 numeri, de pe Ianuariu, Februariu, si 1—15 Martiu, in cari, afora de predicele ragulate de dominece si serbatori, am mai publicatu doue predice funebrali, 2 articuli din retoric'a sacra, despre testulu si esordulu prediceloru, mai multe poesii si miscelane si 8 predice pentru postulu mare, despre patimile D. N. I. Chr. si amu escrisu 2 premie de câte 4 galbini. Vomu urmá si mai departe totu in directiunea acést'a. Oradea-mare in 26 Martiu 1868.

Justinu Popfiu.

⁂ Salutarea Debrecineniloru câtra Perczel. La ocasiunea candu fu Perczel mai in urma la Debrecinu i adresâ unu oratoru urmatórele cuvinte: „Spune mai esti tu acel'a, carele ai fostu, déca nu, atunci intórcete de câtra noi, pentru ca si noi ne vomu intórce de câtra tine. Stimâmu trecutulu teu, insa fatia cu presentulu teu ai provocatu neincredere, pentru ca — ai intratu in delegatiune“ Dupa aceea provóca pre Perczel, sa redea natiunei libertatea si se esopereze buna starea nationala etc.

⁂ In Garesvic'a s'au impuscatu faimosulu capitanu de hoti V. Dosen de câtra unu granitieriu anume Pasin.

⁂ Calatori'a lui Napoleonu la Petersburgu.) „Ind. Belg.“ comunica faim'a respandita ca Imperatulu Franciei va caletorí in vér'a anului acestui'a la Petersburgu. Realisarea acestui projectu va influintiá fórte tare consolidarea pâcei. In calatori'a sea câtra capital' Russiei va cercetá si pre Regele Prussiei.—

⁂ (Turburârile din Bordeau) In 21 ale lunei c. de odata s'au formatu unu tumultu. Resculatorii inaltiara o flamura rosia si au fostu cu bâte inarmati. Politi'a si-au implinitu datori'a sea de-si nu au fostu egalu la numeru; insa pre ací erá sa se innadusiésca de câtra multime, déca nu aru fi alergatu prefectulu intru ajutoriu cu garda militara, care au fostu asiediata in ambitulu salei de esamenu. Intrevenirea acést'a facù rescólei unu capetu, despartindu-se tumultulu la provocarea in numele legei. Se a fâcutu vre-o 30 de arestâri si liniscea s'a restauratu.

⁂ (Fómete in Neapolu si Algiru). In Neapolu a vendutu in 4 Martiu o femeia copilulu seu pentru 3 Lire la alta femeia; in Algeri'a au omoritu o mama fét'a sea in versta de 12 ani si au mancat'o impreuna (!!!) cu ceia-ialti copii ai sei. — In Russi'a inca aduce fómetea domnitóre scene ingrozitóre. Plugarii smulgu paiele de pre coperisiulu casiloru si a bordeiloru si le amesteca cu fâina de ovesu din care mai posiedu putînu, in alte locuri se nutrescu cu scórtia de pomu, ginda radacini si muschiu. In unele sate suntu locuitorii asiá de tare rupti de fóme incâtu aparu cá schelete. Parasescu cu totii vetrele strabune si se ducu in acele guvernaminte a cersí unde se mai afla pâne.

⁂ (Sinucidere). O domnisióra dintr'o familia si educatiune buna din Agramu si-au curmatu firulu vietiei prin o impuscatura de pistolu. Unele relatiuni de amoru sa fi fostu indemnulu la acestu evenementu tragicu.

35—3

EDICTU

Aronu Necsi'a din Comun'a Gusteritia, in scaunulu Sabiiului, care acum de patru ani, au fostu incaminatu, si prosecvatu, la mai in josu subscrisulu scaunu Protopopescu, procesu, divortialu de legiuit'a sea socie Lin'a lui Nicolae Dordea, din Bungardu scaunulu Sabiiului si care inca din Lun'a lui Augustu 1867 fàra de a fi solicitatu si asceptatu finit'a decisiune a procesului seu, parasindu-si pre legiuit'a sea socia, si pruncutiulu laolalta procreatu, fàra de a-i provedea cu celea de lipsa, spre hran'a vietii, au trecutu in principatele române unite, unde, si de presentu se afla, dara fiindu ca, in deosebi, loculu petreceri lui, nu se scie, prin acést'a se provóca, cá, celu multu, dela datulu de fatia, in terminu de unu anu de dile, se stea fatia la aternatoriulu Foru matrimonialu, cá asiá sa se póta otârí caus'a densiloru in merito, câci la din contra, la intielesulu ss. canóne a bisericei nóstre gr. res. si in absenti'a lui se voru otârí, cele ce se voru aflá cu cuviintia.

Scaunulu Protopopescu gr. res. alu Tractului Sabiiului II.

Sabiiu 4 Martiu 1868.

Ioann Panoviciu.
Protopopu.

Nr. 14—2

EDICTU

Georgiu Argaseala din Papantiu, si locuitoriu in Zabala, care de 13 ani de dile a parasitu nu numai pe legiuit'a lui socie Paraschiv'a G. Oprea din Zabala, ci cá soldatu desertatu si dela stégulu imparatescu, fâra a se sci loculu petreceri sale, este prin acést'a, citatu cá in terminu de siése Septemani dela datulu presinte, sa se infatisieze inaintea subscrisului, la Scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra si fâra de densulu se va decide in intielesulu ss. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu in 18 Fauru 1868.

Ioann Petricu.
Protopopu alu II alu Brasiovului

Nr. 26—1

EDICTU

Mari'a Vladu din Rotbavu, care de patru ani a parasitu cu necredintia pe legiuitulu ei barbatu Iosifu Blaga, totu din Rotbavu, fâra a se sci loculu aflârei densei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu, pornitu asupra-i, si in absenti'a ei, la intielesulu s. s. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Brasiovu in 16 Martie 1868.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Tractului Brasiovului alu II.

Ioann Petricu
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 20 Martiu (1 Apr. 1868.)

Metalicele 5%	56 70	Act. de creditu	188 70
Imprumut. nat. 5%	62 75	Argintulu	113
Actiile de banca	705	Galbinulu	5 47^5/$_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ ann. 6 fl v. a.

Nru 24. ANULU XVI.

Sabiiu, in 24 Martiu (5 Apr. 1868.)

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. Cons. 326. 1868.

Consistoriulu archidiecesanu alu bisericei greco-resaritene din Ardélu prin acest'a aduce la cunoscintia publica, cumca crestinii Greci sî Bulgari dela biseric'a parochiala cu chramulu sântei Treimi din cetatea Brasiovu s'au aflatu vinovati pentru purtarea loru eterodoxa sî manipulatiunea anticanonica cu averea bisericésca, scolare sî fundationale dela acea biserica, — si cumca pentru aceea Consistoriulu archidiecesanu cá ocârmuire competenta bisericésca, a otârîtu cá biseric'a dela sânt'a Treime in Brasiovu sa se inchida, sî ori-ce avere bisericésca, scolaria sî fundatiunale, fia miscatória fia nemiscatória, a acelei biserici, sa se puna sub sequestru, sî totu deodata epitropii: Ioann Alexi, Sotiru Manciu, Hagi Gavriilu Carpovics sî Anastasiu Safran, sî casieriulu Constantinu Emanuilu, sa se suspendeze din functiunile loru pâna atunci, pâna candu in sensulu invetiaturiloru bisericesci sî canonice, nu se voru supune otâririloru acestei autoritâti legali bisericesci.

Prin urmare, toti acei'a, cari in ori-care privintia suntu interesati fatia cu vistieri'a si averea numitei biserici, dela datulu de fatia, au a se adresá deadreptulu câtra Consistoriulu archidiecesanu gr. or. in Sabiiu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriala, tînuta in 21 Martiu (2 Apriliu) 1868.

Consistoriulu archidiecesanu alu bisericei gr. or. din Ardélu.

Dr. Demetriu Racuciu
Secret. Consist.

Vechi'a Metropolia romána ortodocsa a Transilvaniei sî pârtiloru Ungariei.

(Capetu.)

IV.

(N. P.) Acestea suntu documentele nóstre despre vechi'a Metropolia a Transilvaniei, documente tari sî nersturnavere, provediute cu tóte cerintiele unoru documente convingatóre; câci ele se radîma, cum vediuramu, pe acte publice oficióse bisericesci sî politice, precum: pe diplome regesci sî principesci, pe alegeri sî chirotoniri archieresci canonice, pe cerculare sî cârti de intarire metropolitane, pe subscriptiuni proprii ale respectiviloru Metropoliti si pe cârti bisericesci tiparite de straini, sî unele inca la espres'a demandatiune a Principiloru tierii, iéra altele vinu dela persóne de autoritate istorica demne de tóta credinti'a.

Déca totusi in mani'a tuturoru documenteloru produse din partene sî a puterei loru convingatóre, s'aru mai aflá nescine, carele sa traga la indoiala asertiunea nóstra in privinti'a Metropoliei cestionate, dîcendu, ca documentele acestea aru fi prea putine, s'au esprimendu-si cumva mirarea despre aceea, ca nu avemu o seria completa sî sigura despre toti Metropolitii nostrii, carii se succedera unulu pre altulu in rondu chronologicu in Scaunulu metropolitanu, incependu dela celu dintaiu pâna la celu mai depre urma Metropolitu,—apoi noi i-amu respunde unui atare omu, presupunendulu fîresce de unu omu fâra patima s'au tendintia, necurata, ca s'au se tîne de cét'a scepticiloru, cari se indoiescu despre tóte adeverurile fie sî cele mai evidente, cá de doue ori doi suntu patru: s'au ca unu atare este de totu strainu pe terenulu istoricu alu bisericei sî natîunei romàne, sî nici ca-si da vre-o silintia de a se cunósce cu acest'a. Pre noi inse, carii cunóscemu sî simtîmu câtu de bine trecutulu nostru politico-nationalu sî bisericescu, trebue sa marturisimu, o astufeliu de supositiune nu ne neodichnesce de locu, ba putemu dîce ca noi ne miramu din contra, ca cum de se putura strecorá pâna la noi sî atâtea documente câte le vediuramu, cum de nu perira sî acelea tóte in barbari'a sî fatalitatile timpuriloru trecute?!

Dar én sa vedemu, ce corolariu anume se póte scóte din tóte acele documente cate se insirara mai insusu?

Noi suntem de firma credintia, ca din acele documente se póte deduce in modulu celu mai logicu sî mai invederatu:

I. Esistinti'a Metropoliei Transilvaniei.

Acést'a ne-o adeverescu tóte documentele produse dela celu dintaiu pâna la celu de pre urma, câci tóte bine vorbescu ori despre „Metropoli'a Ardealului“ ori despre „Metropolitii séu Archiepiscopii Ardealului“ cu resiedinti'a loru in Belgradu s'au Alb'a-Iuli'a; asiadara tóte bine ni marturisescu, ca in Transilvani'a au esistatu o Metropolia sî ca Archiereii Metropoliei acestei'a au fostu Archiepiscopi sî Metropoliti.

II. Ca Metropoli'a acést'a au fostu fórte vechia.

Câci sa nu ne ducemu mai departe decâtu numai pâna la regele Mati'a sî Vladislavu, sî inca trebue sa luamu cá deplinu constatatu, ca ea au duratu preste trei vécuri. Mai departe in privînti'a vechimei sî a altoru impregiureri ale Metropoliei cestionate, va vorbí scriitoriulu acestor'a la alta ocasiune.

III. Ca Metropoli'a acést'a s'au estinsu sî asupr'a Episcopieloru Ungariei de religiunea ortodocsa.

Acestu adeveru se vede apriatu din titulaturile sî insiloru Metropoliti ai Ardealului. Asié vedemu pre Genadiu titulandu-se: Archiepiscopulu sî Metropolitulu a totu Ardealulu sî a tienutului Varadului (Oradiei mari)“,—pre Simeonu Stefanu: „Metropolitulu etc. sî a Maramuresiului“,—pre Varlaamu: „Archieppulu sî Metrop. etc. alu Maramuresiului sî alu Episcopiloru din tiér'a Ungurésca,“,— pre Teofilu: „Metropolit. etc. Maramuresiului“. In condic'a din Bucuresci cetimu: „Teofilu etc. renduitu la s. Metropolie a Ardealului (sî a partiloru tierii ungurescidesusu)“. Se vede mai incolo adeverulu acest'a lamuritu din harti'a de intarire a Metropolit. Simeonu Stefanu catra Parteniu Eppulu Muncaciului; din diplom'a regelui Mati'a: supusi (Preotii) pomenitului Metropolitu“,— iéra in a lui Vladislavu: „iara Archiepului din Transilv. celui de acum sî celoru viitori, cá maimariloru sei“. etc.

IV. Ca Metropoli'a acést'a au fostu de religiunea ortodocsa resariteana.

Acést'a ni aráta destulu de lamuritu impregiurarea, ca Metroplitii Ardealului se chirotoneau de catra Metropolitii Romaniei, cá Esarcii Patriarchului din Constantinopolea din svatuirea Patriarchului din Ierusalimu câtra Metropolitulu Atanasiu, precum sî din insele acte de chirotonire in care Metropolitii chirotoniti ai Ardélului marturisescu credinti'a ortodocsa, sî Metropolitii chirotonitori inca recunoscu din parte-le aceeasi religiune chiaru sî espresu prin cuvintele: „bisericei nóstre“,— „sî vindu lânga densulu (Iosifu) martori tramisi din pravoslavnicii Protopopi doi!“ etc.

Acést'a o cunóscemu mai departe din hârthi'a Metropol. Simeonu Stefanu câtra Parteniu Ep. câci dîce in titulatur'a „Stefanu Simeonu s. c. l. de legea grecésca“, — din diplom. regiloru Mathi'a, Vladislavu sî a princip. Rakotzi, câci in tóte acestea se face amintire de „legea grecésca“, — apoi din hârthi'a curatoriloru Transilv. la Constant. câci se dîce acolo: „cá religiunea ortodocsa, de comunu romanésca“ s. c. l., — sî din cuvintele istoriei lui Engel „Sav'a pascŭ biseric'a neunita din Ardélu etc.“ sî iérasi: „cá Archieppulu resaritenu sa aterne.“

Dara apoi se sî scie de comunu, ca nici ca au esistatu candu-va vre-o Metropolia in Ardélu de alta religiune.

V. Ca Metropoli'a acést'a au fostu romàna, sî mai marii ei inca au fostu români.

Asertulu acest'a se adeveresce prin aceea, ca numai românii s'au tînutu sî se tînu inca in Transilvani'a de biseric'a ortodocsa, luandu afara dóra periodulu primitivu alu crestinârei natiunei magiare, precum sî ca Metropolitii Ardélului se chirotoneau, cum s'au mai dîsu, de câtra fratii loru din Romani'a. Dara anumitu se face amintire despre acést'a in Zakonik lit. E. unde se dice apriatu „alegerea Vladicului nostru romanescu“, — apoi in diplom. dela Mathi'a unde se dîce: „amu scutitu pentru toti tempii viitori pre toti Preotii români etc.“ sî iérasi „predisii preoti români supusi pomenit. Metropolitu“, — in hârthi'a curatoriloru Trans. la Constant. amintita sî sub punct. IV. „cá religiunea ortodocsa, de comunu romàna“, — sî in fine la Engel „primí Ielu scutirea preotiloru români de tóte dijmele“. Totu acést'a se póte deduce destulu de invederatu sî din scóterea limbei celei slavone din biserica sî introducerea celei române in locu-i, ceea ce se amintesce sî la Engel sî nu s'aru fi intemplatu nici decum déca credinciosii acelei Metropolii nu aru fi fostu români sî Metropoli'a romàna. Iéra cumca sî mai marii acestei'a inca au fostu români ajunga-ne a ne provocá numai la Metrop. Sav'a Vestemeanulu, sî la Teofilu Seremi din Teusiu lânga Belgradu. Dara se scie in fine sî inca se prea scia si din alte nenumerate documente, si din aprobate etc. ca de ce natiunalitate au fostu fiii sufletesci ai Metropoliei acestei'a.

VI. Ca Metropoli'a acést'a au fostu autonóma, — independinte de ori-care alta Metropolia, luandu afara numai dreptulu de chirotonire alu Metropolitiloru Romaniei, care l'au avutu sî esercitatu acei'a cá Esarci ai Patriarchatului din Constantinopole, ceea ce resulta apriatu din cele mai multe documente.

VII. Ca Metropoli'a acést'a au fostu recunoscuta de coróna séu de regimulu politicu.

Acést'a ne-o atestéza spre indestulire cele dóue diplome ale regiloru Mathi'a sî Vladislavu, sî a principelui Georgiu Rakotzi I., de unde urméza, ca Metropoli'a nóstra cea vechia sî din punctulu de vedere alu dreptului de statu, inca au fostu recunoscuta cá atare.

Incheindu acestu tractatu micutiu despre vehi'a Metropolia a Transilvaniei trebue sa marturisescu totuodata, ca m'am îndemnatu la acést'a curatu numai in interesulu adeverului celu cuprinde in sine obiectulu celu importantu din cestiune, pentru cá sa scimu combiná trecutulu cu presintele sî cu atâtu mai bine sa ne scimu orientá in privinti'a agendeloru nóstre in asta directiune. Documentele insirate mai insusu suntu imprasciate prin scriptele diversiloru autori romani sî straini, incâtu debuna seama nu voru fi avutu toti ocasiune cá sa si-le procuredie sî sa le studiedie, sî asié am crediutu ca prin acést'a scriere voiu face totuodata sî unu servitiu tuturoru Domniloru sî fratiloru, carii mai de aprópe se interesédia de obiectulu cestionatu sî de ponderositatea lui. Incâtu asiédaru convictiunile mele individuale, basate de altumintrea pe fapte istorice voru fi consunandu cu ale altor'a in privinti'a acést'a, nu e alu meu a judecá acumu. Atatu inse sta neclatitu dupa parerea mea, ca pentru manifestarea sî desvoltarea convictiuniloru in asta materia, timpulu de fatia este celu mai oportunu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 23 Martiu.

Senatulu imperialu continua la desbaterea asupr'a legei scolarie. Rom'a a respunsu la atacurile ce i se fâcura asupr'a concordatului in o nota câtra contele Crivelli, carele se afla lânga curtea papale tocm'a in afaceri de ale concordatului. Cardinalulu Antonelli eruéza sî condamna tóte pretensiunile fâcute din partea Austriei pentru o revisiune a concordatului.

Scirile despre calatoriele sî contravisitele imperatiloru se mai sustînu.

Dóue impregiurâri atragu astadi atentiunea politiciloru sî adeca asupr'a resculâriloru intemplate in Bavari'a sî in Belgiu, ambele cu natura deosebita. Cea din Bavari'a se vede, dupa scirile ce ne stau dinainte pâna in momentulu de fatia, ca resultéza din aliantia defensiva sî ofensiva a Bavariei cu Prussi'a, cu carea aliantia s'a fostu surprinsu Europ'a anulu trecutu. In puterea acestei aliantie Prussi'a duce comand'a suprema preste aliatii sei germani. Rescól'a dela Traunstein din Bavari'a se manifestéza contra juramentului militieloru, care e o urmare á legaturiloru de aliantie sî poporulu striga : „nu voimu a devení prussiani“

Ceea-lalta are caracteru socialu. Ací revoltéza bratiele asuprite ale lucratoriloru (de prin fabrici sî alte stabilimente mari) asupr'a plutocratiei capitaliste. (O asemenea rescóla e sî in Elveti'a). Cestiunea lucratoriloru va luá dimensiuni mai mari in insemnetatea ei sî capitalistii, déca voru vrea sa aiba odihna, voru trebuí sa devina odata drepti cu acesti capite censi moderni sî sa nu se mai folosésca din strimtorârile loru spre ai tîné impilati in lucrulu loru sî totu odata ai platí dupa capriciu, pentru cá sa se asigure stapânii totu-déun'a de dependinti'a loru. Mirarea e ca tocmai in tierile cele mai constitutiunali din lume sa se póta intemplá cá lucratorii se fia siliti a tinde mân'a la astfeliu de mesuri anarchice sî deplorabile.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 30 Martiu a fostu deputatii mai toti sî ministri asemenea, de fatia sî dau adunârei unu aspectu, carele preinsemná ca voru veni cestiuni insemnate inainte. Dupa autenticarea protocolului sî dupa incunosciintiarea petitiuniloru ia cuventulu ministrulu presiedinte Andrassy sî spune casei ca in scurtu tempu va propune casei bugetulu statului. Deocamdata aduce siese proiecte de lege, cari suntu deja elaborate sî se róga cá cas'a sa le cetésca sa le dea in tipariu spre a se luá apoi in pertratare Proiectele suntu urmatórele:

1. Proiectu de lege despre publicarea legiloru.

2. Proiectu de lege despre afacerile bisericei gr. orientali.

3. Proiectu de lege despre camerile de comerciu sî de industri'a.

4. Proiectu de lege despre drumulu de feru Oradea Esseg sî Baranyavar-Villany.

5. Proiectu de lege despre cladirea drumului de feru Zákány-Agram sî Hatvan-Miskolz.

6. Proiectu de lege despre definitiva cladire a drumului de feru dela nordu ostu, dela Debretinu pâna la M. Sziget.

Ministrulu mai adauge vreo câteva cuvinte prin cari atrage atentiunea deputatiloru asupra mai multoru laturi a le cestiuniloru de drumuri de feru, sî recomanda alegerea unei comissiuni constatatória din 15 membrii, carea dimpreuna cu comissiunea finantiala se desbata mai intaiu proiectele respective.

Dupa ce se facu aceste vine, comissiunea finantiala sî refereaza asuprá proiectului de lege in privinti'a rebonificârei dârei de consumu la casu de esportarea zacharului sî a spirituóseloru. § 1 dîce ca dela 1 Aprile 1868 se va rebonificá de tóta maja de zacharu ce trece preste lini'a vamale, cá vama sî dare de consumu 4 fl 54 cr. iera de maja de zacharu rafinatu 5 fl. 59 cr. (maja vamala netto). In § 2 se normeza pentru acele spirituóse cari se esportu preste lini'a vamala cu conditiunea repunerei contributiunei, restituirea in locu de 6 cr. numai 5 cr. de fia care gradu de alcohol. tol.

Legea acést'a dice ministrulu ca e de urgentia sî asia o recomenda a se desbate sî resolve câtu mai curendu.

Proiectu de lege in afacerea confessiunei gr. orientale.

§. 1. Congresulu natiunalu serbescu convocatu la 1864 in Carlovitz sî continuatu in 1865, incâtu acel'a a fostú diverginte dela § 8 art. de lege 20 din leg 1847|8, se legaliseza acum.

§. 2 Metropoli'a gr. or. radicata pentru romanii ungureni sî ardeleni, autonoma sî egalu indreptatita cu Metropoli'a serbiloru, precum sî radicarea episcopiei gr. or. ardelene la archiepiscopia se inarticuleza in lege acum successive.

§. 3. De óre ce prin acést'a despartire a marturisitoriloru de confessiunea gr. or. in doue provintie bisericesci neaternatórie un'a de alt'a, face de lipsa sî esercitarea separata a drepturiloru autonome garantate in § 8 art. 20 d. l. din 1848: prelânga reserv'a dreptului de inspectiune ce lu esercita Maes. Sea in puterea constitutiunei, credinciosii celoru doue Metropolii suntu indreptatîti, ca afacerile loru bisericesci scolari sî fundatiunali sa se resólve autonomu in congresele bisericesci, incunosciintiate de mai nainte Majes. sele sî cari suntu de a se convocá din tempu in tempu, sî in intielesulu prescriseloru statorinde in congrese sî intarinde de Maj. Sea, sa se administreze sî conduca autonomu prin organele proprie.

§. 4. Aternatorii ambeloru Metropolii au mai departe dreptu, asemenea pre lânga reserv'a pr. in. dreptu de confirmare, asi regulá sî organisatiunea congreseloru loru.

§. 5 Spre acestu sfersitu se insarcineza ministeriulu, dupa usulu de multu esistendu a realisa câtu mai curendu conchiamarea congresului gr. or. natiunalu serbescu, carele consta afara de respectivii Archipastori, din 25 deputaii alesi bisericesci, 50 lumesci, dintre cari 25 din marginea militaria.

§. 6 Mai departe va convocá ministeriulu in intielesulu substernerei sinodului episcopescu gr. or. romanu, unu congresu natiunalu romanu gr. or. constatatoriu, afara de respectivii archipastori, din 30 deputati alesi bisericesci, 50 lumesci intre cari 10 din marginea militaria

§. 7 Problem'a cea dintaiu a acestoru congrese convocate in modulu acest'a va fi de a statori organisatiunea congreseloru, pre lânga reserv'a Maj. Sele.

§ 8. Tóte pretensiunile ce emaneza din despartirea celoru dóue Metropolii, fia de ori-ce natura, pre câtu acele nu se voru puté oblí prin o convenire imprumutata sî adeca atâtu pretensiunile metropoliei intregi, câtu sî a dieceseloru episcopesci, a comuneloru bisericesci sî a individiloru singuratici, se voru putea face valoróse inaintea unei judecatorii delegate de ministeriulu de justitia anume spre acestu scopu, contra câroru resolutiuni sî de-

FOISIÓRA.

din

ITINERARIULU IN ISTRI'A

de

IOAN MAIORESCU*)

(„Convorbiri literarie“)

Luni la 7 ore sar'a in 22 Iunie (1857) am purcesu cu diliginti'a din Triestu spre Pisino. La o $^{1}/_{2}$ óra dai de Salinele de mare, sî dupa alta $^{1}/_{2}$ óra de alte Şaline de mare lânga satulu Muggie, pe care inse poporulu ilu chiama Muie. La 9 óre sî $^{10}/_{60}$ am ajunsu in Capo d' Istri'a, unu opidu cu cai atâtu de inguste, incâtu nu potu stá dóue trasuri alaturea. Iéra nóptea sî n'am pututu visitá nimicu. In cea mai buna ospetarie, unde intrai pentru câtevá minute spre a-mi stemperá setea, nu aflai decâtu trei popi catolici sî unu mireanu, desiertându pahare pline cu vinu rosiu de Istri'a, pe care-lu cunósceamu din Triestu. Unu biletu de recomendatiune ce avemu câtra parintele pop'a Bertonzelu, apucase a remâné uitatu in portofoliu; uitasemu sî numele parintelui, sî asiá am esitu fâra a face cunoscintia cu acesti buni parinti. Póte nici nu learu fi parutu bine a se vedea turburati de câtra unu strainu in placuta loru ocupatiune in via Domnului.—La 12 $^{3}/_{4}$ dupa mediulu noptiei am ajunsu la a 2-a statiune, la Buje, pe o borra din cele mai tari, ce incepuse a suflá de 2 óre.—La 3 óre sî $^{3}/_{4}$ am ajunsu la a 3-ia statiune Visinada. Erá dîua alba de o $^{1}/_{2}$ de óra.—La 6 óre ajunseremu in Pisino.

23 Iunie.

Cu tóte ca suprafati'a pamentului nu infatisiaza decâtu erupturi ori scuipaturi vulcanice, lucrurile sî cele departate de mare, spre mijloculu Istriei, suntu bine cultivate, mai alesu de la Visinada, sî mai vertosu de la Coraiba inainte spre Pisinu sî de la Pisinu inainte câtu se vede cu ochii pâna spre dealurile despre Valea Arsa. Prin mijloculu petreloru ce acoperu pamentulu pretutindinea se vedu tóte spitiele de grânate: ordiu, grâu (golanu sî flocosu), secara, porumbu, fasole cartofe, cânepa, in valea Scropedi am vediutu chiar sî arisic'a matura ce se secerá ori se cosea. Intre grane erau unele fórte frumóse. Viile se cultiva ca in Italia. Vitiele suntu arbori grosi sî inalti, carorá dreptu propta le servesce altu arboru. Acesti arbori, de care suntu radimate vitiele, suntu mai toti jugastri; nici mi-aducu aminte sa fi vediutu alti arbori decâtu jugastri lânga vitie. Vitiele forméza unu sîru lungu sî continu, findca fiecare vitia e prinsa cu o parte din ramii sei de vitia dinapoi, sî cu célalta parte de ramu de vitia dinaintea s'a. In acestu modu facu o catena necurmata. Distanti'a de la alta e ordinarminte ca de 10 palme domnesci ; iéra spaciulu dintre unu sîru de vitie sî altulu e de trei sî patru ori mai mare, sî seminatu cu grâu, secara porumbu, ordiu etc. Adese-ori in fiecare intrespaciu de aceste e alta semânatura, de es. intre cele d'antei dóue sire de vitie e grâu, in urmatoriulu intrespaciu e porumbu, fasole, ori cartofe, apoi secara ori ordiu. Cu unu cuventu: totu acea tiarina e usata ca vie, ca pometu, ca gradina de legumi, ca campu de granatie. Dar sa ne inturnâmu la ale nóstre.

Indata ce am ajunsu in Pisino, mamu dusu la D. Cegnar, oficiantu la telegrafu, câtra care eram recomendatu de D. Bleiweiss; dupa aceea am fostu la primulu negotitoru din Pisino, la D. Camus, caruia fusesem recomendatu de D. Scaramangá. Fui receputu in senulu famliei D-lui Camus cu tóta cordialitatea. La patru óre dupa prândiu merseiu cu D. Cegnaru la satulu Zarec, $^{3}/_{4}$ de óra departe de Pisino. Preotulu locului ne recepu bine. Aici se incinse intre noi disputa despre originea Romaniloru istriani. Preotulu slovenu pretindea mortîsiu, ca n'au fostu mai multi decâtu suntu astadi, ca nu se perdu, ca suntu tenaci in conservarea limbei loru, ca in casele loru nu vorbescu alta limba sî ca nici pruncii loru nu cunoscu alta limba pâna nu incepu a umbla in scóla, unde invatia limba croatico-ilirica. Cu unu cuventu: ca Românii istrieni au fostu de cându au venitu totu acolo unde se mai afla sî astadi, sî ca suntu venetici in locurile aceste. Cumca nu s'aru tîné de vechi locuitori a-i Istriei, de pe timpulu Romaniloru, ori ca celu putînu nu suntu mai vechi in Istri'a decâtu Serbii, Croatii. Serbo-Dalmatii, alega unu documentu din anulu 1325, scrisu in limb'a latina, in cea germâna sî cea croatico-serbica, in acést'a din urma cu alfabetulu glagoriticu, prin care documentu se regulá limitii Istriei peste totu, sî inparte sî hotarulu sateloru de la loculu Cepici (Cepich) sî in care Domnulu acestoru sate alu sateloru unde vedemu astadi pe Românii istriani, dîce, ca elu e constrinsu a dimite pe locuitorii acestoru sate, daca nu li se voru da ori asemná sî loru pamenturi *). De unde incheiá preotulu, ca locuitorii sateloru de lânga laculu Cepici, ca unii ce la inceputulu secolului 14. nu aveau pamenturi, nu puteau fi veniti de multu cisiuni de altmintrea stau tóte colile de recursu deschise, pre cari le ierta procedur'a civila in alte processe.

---

*) Opurile lui Ioanu Maiorescu, cuprinse in manuscriptele sale postume, se afla sub presa la Tipografi'a Societâtii Junimea sî se publica sub ingrijirea D-lui Titu Maiorescu. Cele mai insemnate din aceste lucrâri ne paru a fi cele relative la „Românii Istriani“, sî noi suntemu fericiti a puté da lectoriloru nostri ca o mica proba inceputulu „Itinerariului in Istri'a,“ Pentru o mai intinsa cunoscinti'a indreptamu pe lectori la insasi publicatiunea mencionata, care se va terminá in decursulu acestui anu. Red. Conv.

*) Preotulu mi-a aratatu acestu documentu in archivulu Slaviloru despre meadia-di, din anulu 1852. Sub titula asést'a: Arkivu, za povestnicu jugoslovansku, knjiga II. 1852 Citatulu documentu e publicatu aci numai in limba slavonica; ear despre esemplariulu celu latinu sî celu germanu nu-mi putu spune nimicu.

§ 9 Decisiunile § 8 a art. XX. d. l. 1848 cari stau in contradicere cu acésta lege se caséza.

Raportulu

Comitetului societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a romàna din Bucovin'a, despre trebile sî lucrârile sele, ce s'au intreprinsu sî s'au esecutatu in decursulu anului 1867.

(Capetu).

Fiindu cele pentru membrii onorari sî fundatori pâna prin lun'a lui Iuniu gat'a au decisu Comitetulu a se espedá fâra intârdiare, ce s'au sî fâcutu, primindu-se pâna acum mai multe respunsuri dela unii din acesti membri, pline de manifestâri onoratórie sî de simpathia pentru acésta societate, cari in parte s'au sî reprodusu in originalu prin „Föi'a Societâtiei.“

Prea sânti'a sea Episcopulu Ioann Popasu tramise societâtiei cu ocasiunea acést'a cá ajutoriu pentru scopurile ei, sî o suta de fl. v. a., pentru care daru Comitetulu au esprimatu prea Sântiei sele recunoscinti'a cea mai distinsa. Dóue cârti, ce s'au primitu totu la acésta ocasiune dela Escelenti'a Sea Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a s'au predatu bibliotecei societâtiei, luandu-se multiamirea respicata la protocolu. Promissiunea dlui V. Alessandri, a bardului iubitu alu natiunei, Principelui intre poetii români sî a amicului sinceru alu societâtiei literarie din Bucovin'a dela infiintiarea ei — cuprinsa in epistol'a sea in urm'a primirei diplomei de membru onorariu alu societâtiei sî pre viitoriu cu conlucrarea sea — s'au primitu indeosebi cu cea mai caldurósa multiamita.

In privinti'a diplomeloru pentru membri ordinari ai societâtiei, imputernicindu-se biroulu a urmá in scrierea loru ornamentala conformu cu aceea pentru membri onorari sî fundatori, decise comitetulu, cá fiindu gat'a sa nu se espedeze, ci membriloru de fatia sa li se impartiésca la adunarea generala iéra celor'a-lalti sa li se tramita dupa adunarea generala, câtu se va puté mai curendu, retînendu-se insa ale aceloru membri cari au remasu pâna acum in restantia cu contribuirile sele anuale la societate.

Aducendu-se acestu conclusu la indeplinire, comitetulu are onóre de a infatisiá onoratei adunâri diplomele gat'a pentru membrii ordinari, poftindu, cá sa binevoiésca fiia-care membru de fatia a-si primí diplom'a sea.

8. Conformu conditiuniloru luate asupra-si au infatisiatu stipendistii societâtiei DD. D. Maghieru sî E. Nedelcu la finea semestrului 1 sî 2 atestatele de colocuii; deci implinindu-si ei indatorirea, li s'a asemnatu din partea comitetului mai departe totu sub conditiunile statorite mai inainte stipendiele respective. Numitii domni urméza deci regulatu studiulu de drepturi la universitatea din Vien'a cá stipendisti ai societâtiei.

Aici trebuie a se amintí, ca d. A. Lupascu din Bucuresci a tramisu diece galbini cá adausu pentru stipendiele societâtiei. Daruitoriului i s'a esprimatu in scrisu din partea comitetului cea mai via multiamire sî s'a cerutu dela Domni'a lui incuviintiarea de a trece acesti bani la fondulu societâtiei pâna ce se va puté creá unu stipendiu pentru studii tehnice sî reale conformu dorintiei respicate de domni'a lui prin scrisórea sea câtra comitetu.

9. Asupr'a scrisorii dlui I. Golembiovschii, parochu in Stupea, prin carea a cedatu societâtiei jumetate din taxele parochiale asiá numite „mariasi“ sî „relutulu“ pentru dîlele de lucru, ce i se cuvenea dela comunele rurale Sîpotulu, Isvorulu, Suliti'a séu Moldov'a sî Cirlibab'a, Comitetulu a primitu acésta cesiune sî au respicatu multiamit'a sea d-sele, facendu totu odata sî pasii cuviinciosi la guvernulu tierei pentru castigarea acestoru bani.

10. Pentru culegerea contribuiriloru de pre la membrii de prin tînuturi alese Comitetulu câtra culegatorii din anulu trecutu (vedî raportulu din an. 1867, pag. 8) in loculu culegatoriului din tînutulu Dornei sî alu Câmpulungului, alu dlui Corneliu Cosoviciu, esprimaindu-i multiamirea sea, pre dlu A. Plesc'a, administratoru parochialu in Vatr'a Dornei. Cu tóte ca institutulu acest'a de culegatoriu póte sa fia societâtiei cu tempulu de mare folosu, de o camdata s'au aretatu nepracticu sî din acestu motivu va intrá Comitetulu de acum inainte cu membrii societâtiei in nemijlocita corespundintia in privinti'a stringerei de bani, precum s'au espusu sî mai susu.

21. Formandu societatea conformu § 2 pt. 2 din statutele ei sî „unu centru de adunare pentru acei barbati, cari dorescu a urmarí neintreruptu desvoltarea literaturei române“ sî servindu dupa § 3 pt. 5 din stat. scopului societâtiei sî foi periodice, au staruitu Comitetulu a castigá pentru societate parte in drumulu prenumeratiunei, parte in schimbu cu „Fói'a Societâtiei“ foi politice sî literarie române sî germane. In sal'a de cetire a societâtiei se afla espuse urmatórele foi române:

a) Din Austri'a.

Albin'a; Gazet'a Transilvaniei; Telegrafulu Romanu; Archivulu pentru filologia sî istoria; Magazinulu pedagogicu; Concordi'a; Famili'a; Amiculu poporului; Gur'a Satului; Fói'a societâtiei; Amvonulu; Federatiunea.

b) Din Principate:

Romanulu; Trompet'a Carpatiloru; Reform'a; Revist'a Ateneului românu; Ghimpele; Perseveranti'a; L'echo danubien; Natiunea româna; Tiér'a; Independinti'a româna; Gazet'a spitaleloru; Convorbiri literarie; Dreptatea; Conventiunea; Progresulu; Tempulu; Gazet'a de Focsiani; Steluti'a, fóia literaria; Septemân'a; Diorile; Jurnalulu pentru toti; Cetatiénulu.

Primindu societatea foile române in schimbu, Comitetulu se simte indatoritu tuturoru domniloru Redactori respectivi pentru acésta buna vointia a domnieloru sele spre cea mai caldurósa recunoscintia, la care se va alaturá de securu sî onorat'a adunare.

Foile germane: Presse, Wanderer, Reform, Zukunft, sî fói'a oficiale „Czernowitzer Zeitung“ le-a procuratu Comitetulu cá pâna acum sî in anulu acest'a pentru usulu óspetiloru societâtiei.

Preste totu primesce societatea 39 de foi, dintre carele 34 suntu romanesci sî 5 germane.

12. Incheiandu acésta parte a raportului, trebuie inca sa facemu amintire sî despre dreptulu onoratei adunâri de a intregí Comitetulu societâtiei.

Espirandu acum trei ani dela alegerea ultima a Comitetului de fatia, are onorat'a adunare sa aléga astadi conformu programului dupa § 15 din statutele acestei societâti pre Presiedintele, Vice-presiedintele sî Secretariulu societâtiei sî alti patru membri in loculu membriloru de pâna acum, alu D. D. N. Vasilco; Orest Reni; Art. Ieremieviciu sî Dr. Al. Zot'a, cari esu din Comitetu prin espirarea tempului de trei ani ai functiunei loru.

Albacu 17 Martiu.

In anii trecuti in comun'a Albacu respective Gur'a-Aradi erá cá invetiatoriu, atâtu parochulu localu Petru Nicol'a, câtu sî nepotulu cinstiei sele Ioann Nicol'a totu de aici. In vér'a trecuta esîse concursu — amu concuratu sî eu, sî in urma pluaritatei voturiloru, fuseiu alesu de invetiatoriu. La tempulu prescrisu fuseiu la statiune. Din causa ca scól'a nu erá pregatita pentru de a locuí in trens'a,

---

in locurile aceste. Ear câtu pentru epoca cându sa fi venitu acesti Români aicí, preotulu din Zarec dîcea, ca póte sa fie adusi aici din Dacia Traiana de Tatarii, care in secul. 13. fugarir e pe regele Bela sî avure o batalie mare din susu de Fiume dupa cum dîce preotulu la loculu numitu pâna astadi Grobnicu, ce va sa dîca locu de ingropaciune, de inmormentare, pentru ca acolo se ingropara cei cadiuti in aceea batalie; sî fiindca sî la loculu Cepici, lânga Berdo, se afla unu satu Grobnic (pe charte Grobnico),—adaose popa—se vede ca Românii cei adusi de Tatari lânga Fiume au trecutu pe urma la valea riuletiului Arsa sî au adusu cu sine sî numele Grobnicu sî lau applicatu la loculu unde s'au asiediatu lânga Cepici!

Cu acést'a ipotesa usiurica, fundata numai pe etimologia numelui Grobnicu de lânga Fiume sî pe imprejurarea, ca acést'a numire se afla sî lânga Cepici, apera preotulu parerea sa ca Romanii suntu veniti mai tardiu in Valca Arsei. Mai adaose in fine, ca daca acesti Români aru fi din vechii locuitori ai Istriei, ar avé sî ei vre unu satu cu numele romanescu,

Eata pe scurtu argumentele bunului Slovenu, argumente pure negative. Indesertu i-am pusu intrebari ca aceste:

a) Ce au devenitu Volochii, care dupa Nistoru, celu mai vechiu cronistu rusu, au batutu pe cei d'antei Slavi ce au venitu la Dunare pe dreapta Tisei in josu, sî despre care Scheoezer, editorulu sî comentatorulu lui Nistoru, dîce ca dupa insemnarea cuventului Voloch la Rusi aru fi sa fie unu populu de origine româna, anume Românii, dar ca nu crede ca acestu populu, Românii nostri, sa fi fostu atunci (secul, IV, V. ori VI.) asia de tari?

b) Unde suntu Valachii, de la cari Croatii au cuprinsu cea mai mare parte a tierei loru sî Dalmatia, caroru le-au stipulatu drepturi. sustinute pâna in secululu 17, cari mai inainte aveau in pârtile aceste Banatulu loru sî de la cari ducele Crovatiloru a luatu titula de Banu, cuventu romanitu in forma acést'a?

c) Pentru ce Slavii de meadia-di sucescu numele Vlach, Vloch, Voloch, Vlasi, Ulach, Lach, Lasi etc., dîcându ací ca se da pastoriloru, aci celoru de biserica orientale etc., când ei sciu toti, ca acestu cuventu in origine nu inseamna altuceva decâtu: Romanu, Italianu, Latinu?

d) Pentru ce cu istoria in mâna nu se iau pe urma acestui nume, incependu din Agrum pâna la Mare Morlachi, cari ori ca suntu Romani negri, Mauro-Vlachi, de unde sa se fie formatu cuventulu Merlachu, ori ca suntu Romani de la mare (morje-valachi-morlachi), sî cari atâtu dupa diaconulu Dioclea ce insusi a fostu Morlachu sî dîce ca Morlachii ca toti Valachii suntu origine latina, câtu sî dupa Tommasini, episcopulu de Citta-nuova, care scrise in anulu 1650 sî care dîce pag. 515: „I Morlachi che sono nelu Carso hanno una lingua da perse (adeca care nu e nici „schiava“ nici „italiana“, *) la quale ie molti vocabuli e simile alla latina (nu all' italiana, ci alla latina)?

e) Pentru ce nu cauta in Ireneo della Croce „Historia di Trieste“ (tiparita in 1697) Lib. IV. c. VII. pag. 334 unde dice: „Un' alta memoria antica, degna d'osservazione non minore delle giá „addotte antichitá romane, osservo in alcuni populi „addimandati comunemente chichi (cici) habitanti „nelle ville d' Opchiena (Opcina), Tibachiano (Tribaciano) e Gropada situate nelu teritorio di Trieste sopra „il Monte, cinque miglia (1 ¼ mil. geografu.) distante „dalla cittá verso Greco, et in molti altri villagi „aspettanti a Castelnouvo nel Carso giurisdizione „degli illustrissimi Signori Conti Petazzi, quali oltre „l' Idioma Slavo comune a tutto ilu Carso, usano „un proprio e particolare consimile alu Valacco, „intracciato con diverse parole e vocaboli latini „come scorgesi dall' ingiunti et a belu studio qui da me reperiti... I nostri chichi addimandansi nel proprio linguaggio Rumeri (Rumeni)...

„Parole e vocaboli usitati da Chichi: Ambla „cu Domno (Domnu) —ambula cum Domino; ambla cu Draco (dracu)—ambula cum Dracone (Diabolo); bou—bós; Berbaz (barbati) homo (homines, viri;) basilica (basereca) basolica *); Cargna „(carna cum dîcu sî astadi in Valdarsa)— carne; „cassa—casa; cass (casiu)— caseus; compana— „campana; copra (sî cópra— capra **); Domicilio „(domiciliu)—domicilium; Filie ma—mia Figlie; forzin (forcin)—forceps; fizorî ma (ficiori mei)—miei „figliuoli; fratogli-ma (fratele meu)— miei fratelli: „Matre-mater; Mugliera (muiere)—moglie; Patre— „padre; Sorore—Sororu; Puine (pâine)—pane; Vino „(vinu, sî mai de crediutu viru, cum dîcu sî astadi in Valdarsa); Ura ova (una oie) —una ovis.“

f) In desiertu i-amu adaosu, ca Croatii pe asiá numitii Serbo Dalmatini (Serbo-Dalmatinski) acolo sî aici in Istri'a ii numescu in batjocura Valachi, sî atâtu acesti'a, câtu sî Romanii din Valdarsa batjocorescu pe Croatii Besiaci, adeca fugari, fugitori, de unde se vede intre ei ura, nascuta fâra indoiala din resbelele ce au avutu intre sine?

(Vá urmá)

---

*) Inainte de aceste vorbe numesce cetatile ce se tinu de Pinguente, apoi cele din Carso, sî adaoge: Usasi indifferentemente due lingue, schiava ed italiana, ma nei castelí piu l'italiana, e chiava di fuori. Iér cetatile orl opidele din Carso continua.“ Apoi vine loculu de Morlachii din Carsu. le chiama asiá—pag. 515 —Lanischie Racciavas„ Bergojaz, Dana, Sottoraspo, Terstenico, Brest, Praporuchie, Podga cchee, etc.

*) Se vede erore, câci cei din Valdarsa dicu sî astadi Basereca.

**) Se vede erore, pentru ca sî astadi in Valdarsa dicu capra sî tipu. Companu, e sotiu.

amu fostu silitu a siedea pre unu tempu la Parintele. Dupa vre-o câte-va septemâni cinsti'a sea me provocá a me mutá in scóla — de-sî aceste nu se lipise inca s. c. — Volens nolens amu debuitu a ascultá sî a me mutá in scóle, unde me suflá ventulu din tóte pârtile, pâna ce in urm'a demandâriloru celoru necurmate, atâtu din partea Rvrnd. D. Protopopu Ioann Patiti'a; câtu sî din partea st. d. jude cercuale Petru Ioanette — câror'a le aducu cea mai profunda multiamita! — se satisfacura incâtu-va recerintieloru celoru mai neaperate ad. se lipise scól'a, mi se aduse lemne, (cantorulu din invidia, pentru ca sum in loculu fiiului seu, desmentà pre ómeni a-mi aduce lemne, pâna ce nu amu adusu pre judele comunale, sî asiá numai in presenti'a Dlui se adusera. —

Curendu dupa ce me mutaiu in scóle, sî adeca a dóu'a nópte, unulu din ómenii discordiei, séu apoi altu cine-va inchiriatu de densii — câci pre acest'a nu l'au durutu ca sum eu, séu altulu invetiatoriu, ci au fostu chiaru!... intrara in scóla luandu o feréstra josu — fâra o sparge sî incepù a tîpá cu scaunile, sî apoi mai in urma vení sa sparga sî usi'a odaei mele. Vediendu-me in periculululu vietiei, fuseiu silitu a sarí pre feréstra a largu, fâra a puté cunósce, séu a vedé ca cine e — dara nici ca amu umblatu dupa aceea — Dimenéti'a incunosciintiatu fiindu sî Inspectorulu scol. Onetiu George despre visit'a neplacuta spunendu-i totu deodata ca acolo nu mai potu siedea, un'a, din causa ca suntu tóte slabe, iéra alt'a i mi lipsescu lemne s. c. me tramise la tatalu dlui; câci rugendu pre . . . 'mi ca nu e locu. Indata se sî tocmira nisce ómeni pentru repararea scólei. Pentru ca amu mersu in salasiu la cutare omu de omenie, tatalu Inspect. au debuitu sa-mi audu câte sî mai câte cleviate din partea contrariloru, cu cari me calumniau atâtu inaintea Rvnd. d. Protopopu, câtu sî inaintea st. d. jude cercuale, cari cunoscendu inim'a densiloru le privéu numai de cele ce au fostu. — Nu voiescu a ve mai insîrá despre faptele scandalóse a unoru necioplîti, pre care-i platescu ómenii discordiei a face, a strigá in gur'a mare câte sî mai câte clevete, atâtu pre aici câtu sî prin satele vecine, astfeliu voindu a-mi patá numele bunu, ce mi l'amu castigatu inaintea celoru priceputi. Nu voiescu a ve descrie ca, cum s'au serbatu pre aici s. Nicolae sî cele intemplate in aceeasi dî, ci numai o intemplare mai de curendu, sî adeca:

Din caus'a viforiloru, a departârei caseloru, a bólei de scarlatu s. a. nu avui in 5 septemâni numai câte 4—6 elevi in scóla, cari firesce nici ca se mai ducéu pâna sér'a a casa sî asiá tóta dîu'a o petreceamu cu densii, sî totusi au debuitu sa-mi audu imputare sî inca in biserica inaintea poporului adunatu, din partea unui'a dîcendu-mi ca elu si-au tramisu copilulu la scóla vedî dómne in vre-o 3 dîle sî totusi nu au invetiatu nimic'a ?! —

Altii iéra-mi imputà ca nu grijescu fâra numai cá copiii se invetie dara nu cá sà fia sî ómeni de omenia — sciti ce cere poporulu prin cuventulu se fia omu de omenia. —

Spunendu acestea dlui directoru localu, sî totu odata rugendu-lu, cá sa bine voiésca a vení in scóla, cá neascultatori sa se pedepséscá in presenti'a cinstiei sele, ca pre venitoriu sî cei'a-lalti se ia dreptu esemplu, iéra cesti'a sa se invetie a ascultá admonatiunile cele dese din parte-mi. In desiertu D. directoru nu voí a se face de vorba cu ómenii ?! sî nu vení. Vediendu acést'a i pedepsiiu, punendu-i sa mature, sa stee in picióre s. a (fâra a intrebuintiá pedéps'a corporala) sî totu odata amu alesu pre unulu mai mare, cá sa-mi spuna pre celu ce se pórta necuviinciosu pre cale. Aratandu-mi-se vre-o câti-va lu rugaiu iérasi, si sî acést'a au fostu mazare in parete. Intre acesti'a, purtandu-se unulu necuviinciosu, venindu câtra scóla, au cadiutu de pre o ripa — dupa cum amu audîtu si-au ruptu unu picioru — acum cine e de vina? Invetiatoriulu, câci baetii facu ce voiescu, mergendu sî venindu la scóla — astfeliu me invinuiá unulu sî altulu. — De tóte acestea rideau sî le parea bine contrariloru mei!

Fiindu-le téma ca in privinti'a invetiamentului nu-mi potu bagá nici o vina — sî asiá pre anulu venitoriu voiu fi iéra eu invetiatoriu — de óre-ce Rvrnd. d. Protopopu la visitatiunea din lunile trecute i-si aretà multiamirea dìcendu-mi: Suntu fórte multiamitu, ceea ce pentru contrarii mei au fostu oleu versatu in par'a focului cercà a me invinovatí câtu mai multu ca nu grijescu pentru de a face din copii „ómeni de omenia“.

In un'a din dîlele trecute — dupa obiceiu, iéra mi se pârira nisce baeti ca aru fi fâcutu nisce misielii mari, sî acést'a o facù chiaru unu fruntasiu alu satului, omu de omenia sî fundatoru a fondului de scóla de aici, rugendu-me totu odata, cá pre acei'a sa-i pedepsescu, câci i-a vediutu de nenumerate ori facendu de acestea. Intr'aceea alti baeti se batura pe afara. Vediendu sî audiendu de necuviintiele acestea — pentru care a-si meritá tóta hulirea déca nu a-si fi intrebuintiatu mesurile cuviinciόse — i pedepsiiu, cá pre viitoriu se scapu de imputârile ce mi le facu toti ómenii.

Despre acést'a audiendu directorulu localu, ba chiaru sî eu spunendu-i la 40 de sânti intre pocale, in cas'a cinstiei sele, unde d. Parinte i-mi aperá onórea sî vadi'a inaintea poporeniloru, cercandu a me innegri câtu aru puté mai bine dicendu ca amu batutu copii asiá sî asiá s. c. s. c. In diu'a urmatóre venira d. directoru impreuna cu representantii bisericei — pre care iau adunatu de pre ulitia — in scóla, si-mi imputà pentru ca amu pedepsitu fâra a fi cinsti'a sea de fatia. La acestea, amu trebuitu ai aduce aminte despre intemplârile de mai inainte, despre imputârile cele necurmate atâtu din partea cinstiei sele câtu sî din partea poporeniloru, in fine sî despre acea ca rugendu-lu in mai multe renduri a vení, cá baetii neascultatori sa se pedepséscá nu voí, unulu din representanti me sprigini dîcendu ca asiá e; câci eu candu rugamu pre d. directoru cá sa vina ai pedepsí fuse sî densulu de fatia. Atunci incepù din ce in ce a ingalbení sî sfersîtu in furi'a cea mai mare, i-mi dîse, ca eu in intielesulu Instructiunei nu-mi e iertatu a pedepsí in nici unu casu pre nimenea fâra de a fi sî dni'a lui de fatia, sî ca dîce i punu copilulu sa mature scóla — nu cas'a mea — in fine mai adaugà, cá se fiu pedepsitu eu copilulu cinstiei sele cu varg'a nu a-si fi ce suntu, batandu sî asiá... (ómenii insa cu multu mai bine i-si cunoscuse datorinti'a câci copiii si-i tramise la scóla in dîu'a urmatóre) Vediendu-lu infuriatu nu amu voitu a me desvinovati (déca sum vinovatu?) ci-lu rugaiu cá sa bine voiésca a me aretá in scrisu directorului districtualu (dara nu verbalminte dupa cum facuse mai asta iérna ca cele dîse acolo le revóca aici) sî apoi acolo me voiu scí desvinovatitu cu acestea apoi esîra afara.

D. directoru cauta prin de acestea a-si castigá amórea invetiatoriului, astfeliu indémna pre tinerime cà sa fia cu supunere, respectu sî multiamire sî asiá cauta a inaltiá vadi'a invetiatoriului!

Varietâti.

⁂ **Bani ungurescí.** Ministrulu de finantie Lonyay asterne in siedinti'a dietala dela 2 Aprile n. unu projectu de lege pentru baterea de monete unguresci de auru, argintu sî arama. Se voru bate dupa legea respectiva: galbeni, florini doi-dieceri sî dieceri; diecerii de hârthía se voru retrage.

⁂ Press'a scientifica germana, previne pre publicu sa se ferésca de a intrebuintiá luminârile de stearianu, cari suntu puse de câtu-va tempu in consumatiune sî cari continu o dosa destulu de mare de arsenicu. Ele potu fi recunoscute in inlesnire prin mirosulu de usturoriu, ce-lu are acestu toxicu, sî care se respandesce candu ardu. Asemenea luminâri potu fi importate si ací si de aceea ne grâbimu a preveni publiculu.

⁂ Puntulu de carne de vita e in Sabiiu cu 18 cruceri valut'a austriaca.

⁂ **Omnibuse.** In Clusiu a cerutu bar. Col. Banffy concessiune dela magistratu pentru intretînere de omnibuse. Comunicatiunea cu densele va fi in dóue directiuni; spre strad'a monastirei sî respective promenada sî spre Hidelve sî baile de scalda.

⁂ **Unu instrumentu nou de a imputîná ómenii.** Din Brussel'a se scrie ca nisce fabricanti de arme de acolo a tramisu regimului o prósca de glóntie, carea are 37 de tievi, prin cari se potu puscá 370 puscaturi pre minuta.

* **Néua mare** a cadiutu in 25 Martiu n. aprópe de Baden (Austri'a), pâna departe in munti, asiá incâtu locuitori munteni au fostu trocieniti cu totulu in case sî trebuira sa ese prin ferestrile poduriloru la largu. Comunicatiunea drumului de feru dela Baden pâna la Oedenburg — Kanis'a a fostu intrerupta din caus'a umetiloru. — In Vien'a inca e frigu de vre-o câte-va dîle fiindu tempu de plóie sî ninsóre.— Curiosu lucru e ca sî din Asi'a mica inca se spune ninsóre, totu asiá sî dela Constantinopole.

⁂ **Evreii se vaiera**, ca iéra voru fi espusi persecutiunei in Romani'a Insîra apoi ca legile cele aspre sî tiranice suntu in contradîcere cu principiele umanttâtiei sî toleranti'a, cari se cuprindu in constitutiune, pre carea atâtu principele Carolu câtu sî regimulu seu a promisu a o padî. Se provóca apoi la o propunere a lui Fetu sprigininita de 31 deputati, carea e indreptata in contr'a jidoviloru sî a intereseloru austriace (!) comerciale.

⁂ **In Parisu** au fostu lunea trecuta unu viforu asiá de mare, incâtu in **Palais royal** a trebuitu sa se intrerupa productiunea teatrului pre vre-o câte-va momente. Pre la 9½ óre a detunatu, sî ventulu a ruptu o feréstra a coridorului sî a manatu néu'a sî plói'a in tóte pârtile prin sala. Multi dintre privitori erau siliti a-si parasí locurile. Dupa vre-o câte-va vinute s'a asiediatu viforulu sî productiunea si-a reluatu decursulu pâna in finitu.

Publicatiune.

Prin care josu semnat'a representantia comunala din Diorlentiulu-mare in Comitatulu Crasiovei aduce la placuta conoscintia, cum ca inteiulu tergu care prin inaltulu ministeriu regiu ungurescu de comerciu, s'au concesu a se tînea in susu dîs'a comuna cade la **24** Aprile cal.nou, iéra cele-lalte la **24** Iuniu in **2** sî in **24** Noemvre cá 3 terguri anuale (mari), iéra de septemâna dupa 24 Aprile se va tîné in tóta septamân'a **lunea**.

Diorlentiulu-mare la 31 Martiu 1868.

Antisti'a comunale
din Jorlentiulu-mare.

35—1

EDICTU

Maniu Bontea din opidulu **Resînari**, Scaunulu Sabiiului, care acum **de 6 ani**, cu necredintintia, au parasitu pre legiuit'a sea socia, **Stan'a lui Comanu Ciucianu**, totu din Resînari, sî au pribegitu in lume, ne scindu-se loculu aflârei lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, ca se arate causa parasirei partii, sî a legiuitei sale sotii, câci la din contra, sî fara de dansulu, se va otârí in intielesulu s. s. canóne ale bisereci nótsre greco-orientale, divortiu cerutu de Sotiea lui.

Sibiiu 21 Martie 1868

Ioann Panoviciu Protopopu alu
Tractului Sibiiului alu II-le gr. or.

Nr. 26—2

EDICTU

Mari'a Vladu din Rotbavu, care de patru ani a parasitu cu necredintia pe legiuitulu ei barbatu Iosifu Blaga, totu din Rotbavu, fâra a se sci loculu aflârei densei, se provóca prin acést'a, cá in terminn de siése luni, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu, pornitu asupra-i, sî in absenti'a ei, la intielesulu s. s. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Brasiovu in 16 Martie 1868.

Scaunolu protopopescu ortod. res. alu Tractului Brasiovului alu II.

Ioann Petricu
Protopopu.

Nr. 29—1

Anunciu.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca in 20 Martie a. c. s'a deschisu cancelaria de advocatura in piéti'a mare sub nr. 196 in Fagarasiu, sî se recomanda p. t. publicu spre prompta purtarea de procese.

Fagarasiu in 20 Martiu 1868.

Arnoldu Friedsmann
advocatu.

De indreptatu. In nrulu trecutu la „Varietâti s'a strecuratu o eróre fórte grosolana. In locu de: In interesulu „Amvonului“ s'a pusu „reffinati“. Corectorulu adeca la corectur'a din urma a trasu preste cuventulu „Amvonulu“ sî a scrisu de margine „resfiratu“. Culegatorii n'au intielesu ce e, sî pentru ce e scrisu, sî asiá comitu erórea ce ne rugâmu a se indreptá, precum sî cele-lalte, cari se arata cá nisce neevitabilitâti cu ocasiunea ia-cârui nru. „Red.“

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 25. ANULU XVI.

Sabiiu, in 28 Martiu (9 Apr. 1868.)

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a sî Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a

Nr. Cons. 326. 1868.

Consistoriulu archidiecesanu alu bisericei greco-resaritene din Ardélu prin acest'a aduce la cunoscintia publica, cumca crestinii Greci sî Bulgari dela biseric'a parochiala cu chramulu sântei Treimi din cetatea Brasiovu s'au aflatu vinovati pentru purtarea loru eterodoxa sî manipulatiunea anticanonica cu averea bisericésca, scolare sî fundationale dela acea biserica, — si cumca pentru aceea Consistoriulu archidiecesanu cá ocârmuire competenta bisericésca, a otâritu cá biseric'a dela sânt'a Treime in Brasiovu sa se inchida, sî ori-ce avere bisericésca, scolaria sî fundatiunale, fia miscatória fia nemiscatória, a acelei biserici, sa se puna sub sequestru, sî totu deodata epitropii : Ioanu Alexi, Sotiru Manciu, Hagi Gavriilu Carpovics sî Anastasiu Safran, sî casieriulu Constantinu Emanuilu, sa se suspendeze din functiunile loru pâna atunci, pâna candu in sensulu invetiaturiloru bisericesci sî canonice, nu se voru supune otâririloru acestei autoritâti legali bisericesci.

Prin urmare, toti acei'a, cari in ori-care privintia suntu interesati fatia cu vistieri'a sî averea numitei biserici, dela datulu de fatia, au a se adresá deadreptulu câtra Consistoriulu archidiecesanu gr. or. in Sabiiu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriala, tînuta in 21 Martiu (2 Apriliu) 1868.

Consistoriulu archidiecesanu alu bisericei gr. or. din Ardélu.

Dr. Demetriu Racuciu
Secret. Consist.

Publicarea legiloru

In sectiunile dietei pestane a venitu cestiunea publicârei legiloru pre tapetu sî dupa câtu cetimu, objectulu acest'a a datu anse la dispute infocate. In sectiunea a 7 cetimu ca unu membru de frunte a pasitu energicu contra pretensiuniloru nationalitâtiloru sî a incheiatu cu aceea „ca déca aru publicá „Angli'a legile sele in limb'a scotica, valesa sî irica, „Franci'a pre ale sele in limb'a provenciala, nemtiésca „sî Prussi'a pre ale sele pentru Posani'a sî in limb'a polona, atunci sî Ungari'a va public'a fâra intârdiere legile sele romanesce, nemtiesce, serbesce, „rutenesce, armenesce, slovacesce etc; pâna atunci „inse nu."

Noue, cându stâmu in fati'a cestiunei ni se obtrude intrebarea : ca ore acei ce staruiescu numai prelânga publicarea legiloru in limb'a ungurésca s'au cugetatu bine asupra scopului sî asupra missiunei unui statu ? Afla ei ca tóta fericirea poporeloru Ungariei va stá intru aceea, ca tiér'a sî tierile sa se transformeze acum in o scóla filologica ungurésca? Acest'a de siguru ca nici unu patriotu nu o vá voí. Statulu nu este pusu cá sa invetie pre nimenea limba, elu are a se ingrigi pentu fericirea tuturoru poporeloru sele de o potriva; altmintrea vine in contradîcere cu missiunea sea si cu necessitatea esistintiei sele.

Dara cestiunea are sî alte laturi, cari se vede ca le trecù bucurosu cu vederea si acelu d. deputatu sî membru alu sectiunei a sieptelea, precum sî altii multi, cari inchidu ochii asupra astoru lucruri reale sî au numai unu visu placutu pentru densii dinaintea ochiloru

Ins'a-si devis'a Regiloru Ungariei : regnum unius linguae imbecille est, arata spre recunóscerea faptica a esistintiei mai multoru limbi in Ungari'a. Sî apoi e prea sciutu ca, legamentulu limbisticu intre aceste diverse limbi a fostu pâna la inceputulu sutei acestei'a celu alu unei limbi indiferente latine. In diet'a anului 1826 candu vení unu gravamenu, pentru ca limb'a magiara inca nu a ajunsu la universalitate oficiale in tiér'a ungurésca sî ca copiósa nationum aliarum in regni hoc degentium juventus nu va sa invetie unguresce; candu se pretínse cá „periculoso huic alienarum linguarum torrenti limes ponatur: presiedintele dietalu de atunci observéza sa se lase afara aceste cuvinte, din causa ca torintele acest'a. opritu i pare mai periculosu decâtu neopritu. Strabunii magiariloru l'au aflatu ací sî nu au causatu pâna atunci nici unu periculu ; de cum-va insa se va restringe cu fortia, atunci va deveni periculosu, pentru ca ací nu se tratéza numai cu unu individu singuratecu, ci cu concetatieni de limbi diverse cu cari trebuie sa traimu in concordia ; din care causa sa nu se aplice nici unu mjlocu restringatoriu asupr'a loru in respectulu limbei. Acestea se rosteau de unu presiedinte alu casei deputatiloru, pre unu tempu candu feudalismulu inca domnea sî nu erá pomenire de egal'a indreptatire ; vedemu insa cu câtu respectu se tîne computu de esistintia sî de nisuintiele celoru-lalte nationalitâti sî de drepturile loru pre cari strabunii magiariloru le-au aflatu ací.

Magiarii inse se ducu adi la analogii, dupa cum le vedemu pre cele de mai susu sî cugeta ca cu de aceste voru orbí pre ómeni. Abstragendu dela cele amintite pâna ací, din cari vedemu ca referintie de dreptu istoricu indreptatiescu pre cele-lalte natiuni la o esistintia cu tóte titlurile unei natiunalitâti, sî proportiunea numerica a popóreloru din Ungari'a sî proportiunea culturei nu sufere nici decum cá sa se faca asemenare cu statele de mai susu.

In Franci'a de esemplu, ce va sa insemneze o mâna de ómeni de nemti in Elsass pre lânga mass'a cea mare de francesi ? Ce e dreptu ambe popóre de cultura, dara déca cugetâmu la periodulu naintea Clopstokiloru, Lessingiloru etc. nemtii atunci candu venira a fi intrupati Franciei erau fâra de literatura propria, traindu mai multu din traduceri francese, cu o limba, pre carea unu suveranu mare prussianu o numea a cailoru. In unu periodu cá acest'a aflâmu o esplicare de possibilitatea cucerirei morale a elementului germanu inaintea celui romànu (francesu). Acésta cucerire sî folósele materiali ce le-a aflatu elementulu germanu in marginile statului celui nou a fâcutu de elu s'a ruptu de voia buna cu totulu de legaturile celui vechiu sî a trecutu in elementulu statului de care se tîne politicesce. Provencialii nu suntu elementu strainu sî nici nu potu fi luati de esemplu.

Preste totu esemplele cu popórele aduse mai susu déca servescu de asemenâri cu Ungari'a apoi acele schiopota reu. Schiopota pentru ca Angli'a sî astadi are destulu de lucru cu Irlandezii ei sî inca póte sa aiba, din causa ca ii a desconsideratu atât'a tempu.

Dealta parte limba ungurésca inca nu are nimic'a pentru ea sa fia devenitu unu bunu comunu generalu, o utilitate generala, incâtu sa fia cine-va moralicesce nu numai constrinsu, dera atrasu catra invetiarea limbei. Ea nu are autoritâti literarie, cari sa fia escelatu in ceva séu pe terenulu juridicu, séu pre celu filosoficu, medicinalu seu pre celu alu altei sciinte, incâtu sa caute lumea dupa ele sî pentruca sa nu vateme intielesulu originalu, sa se nisuiasca cineva a-si insusî cunoscinti'a limbei opului.

Cele vre o câteva romane scrise de Iokai sî Iosika, cari suntu orginale, inca e fórte putinu. Poesii sî scrieri mai usióre, imitatiuni sî traduceri, inca nu facu oper'a carea sa impuna spiriteloru de alta limba sî sa le storca neimpartitulu interesu. Altu feliu e cu limba francesa, engleza, nemtiésca, italiana, cari au bogatii mari, tesaururi spirituale, fâra de a câroru castigare omulu nusi pote aduná cunoscintiele, cari salu dea societâtiei de omu cultu.

Prin acést'a nu voimu sa facemu imputare nimenui. Noue, cari ne bucuramu nu numai de binele nostru nationalu, dara sî sî de celu alu altoru natiuni colacuitóre ne pare reu sî de natiunea magiara, cá sî de noi, cace dens'a avendu putere in mâna, ceea ce noi nu o avurâmu, nu a facutu nimic'a pentru sine séu fórte putinu in trecutu sî asiá in respectulu literaturiloru, intielegemu opurile proprie originale, stâmu mai pre un'a sî aceeasî trépta.

Cu aceste noi dormu numai sa se delature ilussiunile sî sa se aiba in vedere folosulu practicu. Legile se facu pentru popóre cá sa se póta câtu mai curendu face cunoscute cu ele sî sa se orienteze spre prosperarea loru sî a statului dupa acelesi. Dara nu sa umble ca sa se folosésca de impregiurarea acést'a nimenea spre a face castiguri, pentru cari mai nainte nu a vrutu séu nu a sciutu nimenea se asude, presupunendu pre unu momentu ca acele aru fi fostu iertate Caute legislatiunea ce a fâcutu absolutismulu, carele in recunóscerea de natiunalitâti erá fórte cerbicosu, dara cu tóte aceste grigiá cá fiacare natiune sa-si primésca legile in limb'a sea. Va fi diet'a Ungariei mai ingusta la anima óre cá absolutismulu lui Bach ?

Eveneminte politice.

Sabiiu 27 Martiu.

Desbaterile senatului imperialu atragu continuu atentiunea. In scurtu tempu voru fi dóue legi gat'a cari ambe taie in concordatu : legea casatoriei civile sî lege pentru scóle. Sanctiunarea acestoru legi va fi decidatóre in destinele statului precum sî nesantiunarea, pentru ca cu impregiurarea acést'a sta in legatura rumperea seu, nerumperea cu influinti'a curiei románe in afacerile interne ale Austriei. — Ministri Herbst sî Brestl, cari au fostu la Bud'a unde se afla Maj. Sea., s'au intorsu la Vien'a sî dupa cum se spune cu unu resultatu, carele se va vedé in curendu, candu ministeriulu va pasî naintea senatului imperialu cu un projectu de lege pentru introducerea juriului.

Bismarck a rostitu in dîlele din urma o cuventare, carea a produsu multu umoru in sal'a dietei federatiunale sî in alte pârti. Cu tóte aceste o reproducemu sî o recomendâmu spre pastrare in memoria. Bismarck in unu respunsu la unu antevorbitoriu alu seu, carele dîsese ca simpathi'a aru cresce in Germani'a de sudu (pentru Prussi'a), candu Prussi'a aru fi mai liberala, face atenta pre dieta ca parerea acést'a e falsa. „Pentru ce nu voru sa vina germanii de sudu la noi ? Nu dóra pentru ca noi nu amu fi liberali de ajunsu, dara, pentru ca noi suntemu pentru ei prea liberali (risete generale pre partea stânga) D-vóstra rideti dloru iéra faptele vorbescu pentru mine. Statulu celu mai liberalu, Marele ducatu Baden, vrea sa se alipésca de noi ; cei ce nu voru alipirea, acei'a suntu reactiunarii. (risete). Alegerile cele din urma au dovedit'o (ilaritate innoita in stâng'a). D vóstra nici nu ve putet imaginâ cu ce bucuria ve replicu eu ilaritatea d-vóstra, din nesciinti'a cea mare, ce o aretati fatia cu faptele cele mai cunoscute (ilaritate crescenda) Déca amu voí noi sa facema in directiune reactiunaria unele concessiuni nemtiloru de sudu, póte prin sprigin̦irea unui institutu, ca celu, care s'a adusu acum in Austri'a la cadere (concordatulu), sî acest'a aru fi o concessiune reactiunaria, atunci amu castigâ majoritatea pentru alipirea la noi. (risete in stângá). Nu voiu sa decidu déca e preste totu o bunetate a fi liberalu. Atâtu inse e siguru, ca Germani'a de média di, nu voiu sa dîcu ca e cu o generatiune intrégá, dara cu tempulu dela revolutiunea din Iuliu, e mai inapoi'a nóstra."

Angli'a satula pe agitatiunile cari o nelinisceau sî i intunecau liberalismulu, cu carele se obicinuea a se fali in lume, s'a decisu a pune capetu subjugârei secularie a iriloru din Irland'a. Biserica protestanta nu va mai fi suprematisatórea celei catolice, cum era pâna aci, nici populatiunea sassona nu va mai fi consficatórea perpetua o lucuitoriloru originali din insul'a irica, a câroru mosii eredite trebuiea sa le cultive irii nu pentru ei, ci pentru subjugatorii loru sî deposedatorii loru englezi. Bietii iri, cá sî românii din Transilvani'a, trebuea sa sustîna prin decime sî alte preotimea protestanta, carea nu le facea nici unu servitiu, sî déca facea apoi pentru acei ce i subjugasera.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 1 Aprile indata la inceputulu siedintiei se cetesce o hârthia a comissiunei pentru cestiunea natiunalitâtiloru, prin carea comissiunea aduce la cunoscinti'a dietei ca ea nu-si póte continuá lucrârile de óre-ce lipsescu acum 16 membrii din sinulu comissiunei. (Dintre români au esitu din comissiune in urm'a denumiriloru in functiuni: Ioanoviciu, Gozsdu, Hoszu sî Fauru) Se pune la votu alegerea altoru 16 membri sî se primesce.

Deput. **Bánffy** interpeléza pre ministrulu de justitia despre starea afaceriloru urbaria a 30 de comune din Câmpi'a Transilvaniei. La care ministrulu respunde ca preste scurtu lácrârile in privinti'a acést'a voru fi terminate sî atunci ministrulu va vení cu unu projectu de lege respectivu. Pasiesce apoi diet'a la votarea membriloru pentru dóue comissiuni sî deputatiunea regnicolara.

In siedinti'a dela 2 Aprile preda, dupa verificarea protocolului, Jos. **Szaplonczay** o petitiune a mai multoru comune din Comitatulu Maramuresiului pentru afaceri urbariali. — Dupa acést'a ministrulu de finantie asterne casei unu proiectu de lege despre baterea de monete unguresci de auru, de argintu sî de arama.

De base la baterea moneteloru sa ia puntulu de monete—500 grami ca unitatea monetei sî carea se imparte in 1000 grani séu 10000 a se. Unu galbenu va avé unu diametru de 19.75 milimetri, valórea calitativa va fi 896 1/9 a mi'a parte, a greutatiei 815 21/201 fenici de criteriu. Pre partea aversa va fi figur'a intrega a imaginei Majest. Sele in ornatulu incoranârei, iéra pre partea reversa se voru afla marc'a tierei sî anulu. Inscriptiunea marginaria va suná: „Ferencz Iozsef Ausztria császár, Magyarország Apostoli királya" (Franciscu Iosifu Imperatulu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei) Florinii voru fi ca sî cei de pâna aci. Pre partea aversa va fi bustulu Maj. Sele sî pre partea reveresa marc'a tierei, anulu sî insemnarea „1 fl" Inscriptiunea maginâria e ca sî la galbeni. Giuru impregiuru pre dung'a marginei se voru ceti cu litere sapate Bizalmam Az Os Erényben (Increderea mea in virtutea eredita). Doidiecerii voru fi pre partea aversa ca sî florenii, pre partea reversa inscriptiunea cercuita: „Magyar válto pénz", in mijlocu 20 krajczár sî de desuptulu acestei anulu. Bucatiele de 10 cr. suntu in esterioru intocm'a cá cele de 20 afara de numerulu 10 carele arata pretiulu. Banii de 4 cruceri sî de unu cruceriu voru purtá pre partea aversa marc'a tierei cu inscriptiunea: „Magyar királyi válto pénz"; pre partea reversa va fi numerulu 4 resp. 1 in mijloculu unei cununi de frundia de stegiariu.—In Ungari'a se va pune in cursu moneta meruuta 3600000 fl, din carea numai 300000 fl. se va bate in arma iéra 3300,000 in argentu.

Mai asterne apoi ministrulu de finantie o lege pentru inarticularea cumperarei dominiului Gödöllö. — Se face cunoscutu resultatulu alegerei in comissiuni sî deputatiunea regnicolara sî se trece la desbaterea legei pentru restitutiunea contributiunei pre zacharu sî spirituóse.

In raportulu comissiunei pentru petitiuni vine si o petitiune a Nasaudeniloru pentru muntii revindecati. Deputatulu **Bohatielu** face propunerea, cá petitiunea acést'a sa se recomende intregului ministeriu pentru deosebita consideratiune. La spriginirea propunerei acestei participara Sigismundu **Popu**, S. **Borlea** sî **Babesiu**. Propunerea se primesce.

Siedinti'a dela 3 Aprile s'a petrecutu cu petitiuni cu alegeri in comissiuni sî alte meruntîsiuri.

O adunare generala viforósa a reuniunei de Honvedi din Bud'a-Pest'a.

In adunarea generale a reuniunei Honvediloru din Bud'a-Pest'a tînuta in 29 ale lunei trecute primí Perczel in caus'a diferintiei sele cu comitetulu centralu de honvedi satisfactiunea dorita. Dupa verificarea protocolului siedintiei comitetului, a cârui punctu principalu e decisiunea comitetului in privinti'a lui **Mikar**, acésta deciesiune a comitetului fu primita de câtra majoritatea adunârei generale intre aclamatiunile cele mai vie.

Mauritiu Perczel aparù in acésta adunarre fórte tare representata cá presiedinte onorariu, se redicà sî tînù o cuventare, in care i-si esprima durerea sea de inima in contr'a procedurei comitetului centralu acum disolvatu. Acésta cuventare facù o impressiune mare asupr'a adunârei generale, sî atrase asupra-si atentiunea cercuriloru mai inalte. Perczel dîse, ca elu au fostu celu dintâiu generalu alu armatei unguresci, care in anii 1848 sî 49 au creatu tierei trei armate, sî de-sî au fostu de trei ori smulsu din cerculu seu de activitate, totusi in esiliulu seu celu diuturnu nu s'au plinsu nici odata in publicu de sórtea sea cea aspra, câci elu si-aru fi tînut'o de pecatu, a marí torturile natiunei patiminde inca sî prin vaietele sele. Candu insa s'a reintorsu in patri'a sea cá omulu celu mai liberu cele dintâiu vorbe ce le-au respicatu au fostu reinfiintiarea armatei unguresci. Acestei missiuni au consacratu tóta activitatea sea sî acum in consciinti'a sea e fórte odihnitu ca a pututu pune pre tapetu intr'unu modu atâtu de chiaru sî de splendidu cestiunea reinfiintiârei armatei unguresci, cá nime altulu inaintea sea. Mai incolo face Perczel imputare comitetului centralu pentru procedur'a ce au urmat'o in absenti'a sea, participandu cá membru alu delegatiunei.

FOISIÓRA.

din

ITINERARIULU IN ISTRI'A

de

IOAN MAIORESCU*)

(„Convorbiri literarie")

(Capetu.)

In desiertu tóte aceste sî alte in restimpu de de 3 ore, câtu tînu conversatiunea: Parintele remasa intralesale, cumca Românii istriani suntu de când cu documentulu din anulu 1325 totu atâti câti erau atunci, sî ca nu se potu desnationalisá!

Mi-am adusu aminte ce observasemu sî la alti Sloveni, precum sî ce-mi observase profesorulu Zhishmanu in Triest, ca toti preotii sloveni suntu panslavisti in intielesulu acela, ca nu vedu in vechime prin locurile aceste decâtu Slavi, inca dinaintea Romaniloru, sî cá sî acum pe toti voru a-i face Slavi chiar unde nu se mai vorbesce slavonesce. In adeveru in staruirea loru de a afirmá, ca Romanii din Valdarsa nu se desnationalisá, ca suntu tenaci, mi s'a parutu a vedé o parere de reu, ca nu se strinsera toti Romanii.

Venindu vorba de articlulu esitu in Nr. 1—2 ai jurnalului „D'Istria" in anulu 1846, preotulu mi arata acestu articulu in „Zora Dalmatinsku" din acelu anu tradusu in limba croatica. Fiindca nu aveam cu mine probele de limba romano-istriana, am cerutu jurnalulu Dalmatinu, casa-mi copiezu acele probe, sî mi-lu dede a-lu duce cu mine la Pisino. Totu aci aflai, ca autorulu articlului, Antonie Kovací, e astadi chiar Podestá in Pisino, sî ca acest'a la compunerea articlului fusese ajutatu de Micetici, atunci june studiante in Pisino. Românu din Valdarsá, anume din Berdo, acum cooperatoru (capelanu) in Castva. Descoperirea, ca D. Covaci e Podestá in Pisinu, unde me aflu, me umplù de bucurie. Me despartii de parintele, care cu tóta via nóstra disputa, implinise fórte bine cuviintiele ospitalitâtii, ei dedeii o sigara de tabacu turcescu, pe care o puse bine spre a o tîné de suvenire, sî me inturnai la Pisino.

24 Iunie.

Mercuri de diminétia mersei la D. Camus, rugând-lu sa me faca cunoscutu cu D. Podestá. Trimise indata sa intrebe, daca e acasa sî de ne recepe Respunsulu fù, ca va vení însusi, sî in adeveru vení peste putinu. Eata-me in fatia cu autorulu articlului, ce pentru Românii Daciei traiane fù descoperitorulu unui nou membru alu natiunii românoorientali. Nu-si puté esprime bucuria ce sintia vediendu unu Românu din Daci'a, sî anume ca vine cu scopu de a se informá in fatia locului despre acést'a frântura de Romani in agoni'a. De sî, precum marturisí, sî precum arata numele (Kovaci), de origine slavona, aratâ inse unu interesu fórte viu pentru Români sî promise ca-mi va subministra totu ce-i va stá in putere spre a-mi ajunge scopulu. Mi-a spusu, cu ce bucurie au receputu toti Italienii scirea despre esistinti'a Româniloru din Istri'a, mai alesu fatia cu tendintiele Slaviloru de a slavisá totu sî tóte ce se apropie de marea adriatica, incâtu nu se multiumescu a dá Triestului origine slavona, ci cauta sa recastige Slaviloru sî pe Veneti'a sî altele mai departe,—tendintie, ce D. Covaciu le reprobá tare.

Conversatiunea acést'a era in cancelaria D. Camus, sî tocmai incepusemu a intrebá, daca nu vinu in Pisino ómeni din Valea Arsei, cându D. Covaciu aruncându ochii pe feréstra, strigâ: Eccolo!" sî deschidiendu usia, chiama pe unulu in casa. Erá unu barbatu de statura mai josu de mijlocie, inse bine facutu, indesatu, peptosu sî spatosu, viu sî voiosu, palitu tare in negru, capulu rotundu, fruntea lata, incretita. Fâra cea mai mica pasare saluta pe D. Camusu si Covaciu in limba croatico-slavica. Acest'a ei spusere, ca eu inca suntu de ai loru. Istrianulu se uita câtva la mine, dede din capu sî ear se inturna catra cei ce-lu chiamasera, reincependu croatica. Eu ilu intrebai atunci.

„De ce nu vorbesci in limba vóstra?"

Elu: „In limb'a nostra?" (o puru). Sî cu acést'a stete mutu. Pricepui, ca nu m'a intielesu pe de plinu, sî intrebai pe D. Covaciu, ce verbu au pentru „parlare?" (Noi conversamu italienesce, pentru ca Camus nu cunoscea de câtu pe italian'a sî sloven'a). Dar istrianulu intielegea italiana sî me informa indata: „Noi „parlare" „dîcemu cuvintu", ceea ce intari sî D. Covaciu. Acum repetu intrebarea:

„De ce nu cuventati" (eu pronuntiai ca noi, adeca e cu tonu nasulu), „de ce nu cuventati in limb'a vóstra"?

Istrianulu: „Cu cire (cine) cuvinta in limba nostra? (o nu se face oa) Cire scí limb'a nostra?"

Eu. „Io sciu limb'a vóstra, o cunoscu ca e sî limb'a mea."

Istrian. „Bire (bine) ca sciti, cuvintamu".

Eu „Din ce satu esti?" —Vorba satu nu o intielese. Me intorsei câtra D. Covaciu, intrebandu, ce espresiune au pentru villaggio sî imi respunse, ca nu scie sa aiba espressiune propria, decâtu ca numescu satulu cu numele seu. Intrebai dar pe Istrianulu mai incolo

Eu „Nu m-ai intielesu?"—Vediuiu, ca nici acést'a nu o pricepe, sî ear rugaiu pe D. Covaciu, ce espresiune au pentru capisce, sî-mi dîse, ca sî ei au totu acestu verbu.

Prin urmare schimbaiu intrebarea, dicându:

Eu. „Nu me capesci?"

Istrianulu. „Ce diceti?"

Eu. „De-unde esci?"

Istrianulu stete câtva cugetându, pe urma repetí elu intrebarea: „Dende escu?" (u se pronuntia tot-deauná).

Eu. „Asia, dende esci?"

Istr. „Eu escu din (se dîce sî dî, de), — eu escu din Gradigne."

Eu. Mergi astadi acasa? Ear a statu ceva, pe urma a disu: „Astadi mergu."

Peurma ei dîsei: „Eu viru (vinu) la voi mâre (mâne)."

La care istrianulu respunse: „bire" (bine).

Din tóte amu culesu, ca nu vorbescu bucurosi limb'a loru indata ce se afla intre straini, adeca intre ómeni de alta natiune, când in casele loru fereasca D-dieu sa vorbeasca in alta limba. . . .

In fine dechiara Perczel ca elu numai dóue pericule cunósce pentru natiune: celu dintâiu e politic'a siarlatana, sî celu de alu doilea e reactiunea.—

E de insemnatate paralel'a ce o trage Perczel intre activitatea sea sî a lui Kossuth. Resultatulu dobenditu in anulu 1848 nu e opulu lui Kossuth, ci opulu aceloru patrioti, cari dela anulu 1823 pâna la anulu 1848 au adusu adeverat'a epoca de auru a progresului sî dela acei'a au invetiatu elu cá sî Kossuth. Elu (Perczel) insusi au scrisu in anulu 1842 unu articulu in „Pesti Hirlap“ de atunci, in care animéza pentru infiintiarea unei armate unguresci. In anulu 1848 dupa dîlele din Martiu candu Kossuth jacea bolnavu in Bud'a elu au avutu de lucru cá siefulu politicei tierei cu cravalurile evreiloru, cu luptele erupte intre natiunalitâti sî cu intrigele reactiunei. Elu au fostu acel'a, care impreuna cu alti doi patrioti au intetîtu infiintiarea aceloru 100 de bataliuni de honvedi sî infiintiarea de 10 bataliuni au sî ajuns'o in fapta. Elu au aretatu in publicu proditiunea, ce domnea in armat'a ungurésca, sî Kossuth au fostu, care au demandatu in dieta a i se dá o dojenire pentru acést'a.

Kossuth au fostu, care a lasatu a se votá in resbelulu contr'a Italiei unu ajutoriu, pre candu elu energicu s'au opusu. Candu mai târdîu tiér'a intru adeveru au fostu in periculu, elu au fostu denumitu de mantuitoriu in periculu iéra nu Kossuth, sî elu au constituitu impreuna cu mai multi alti comitetulu pentru aperarea tierei, Kossuth numai târdîu au venitu la ei, de óre-ce elu inca erá unulu dintre acei'a, care se indoiá de puterea opositiunale a natiunei ceea ce se póte vedé sî de acolo, ca, pre candu elu (Perczel) infiintià o armata sî merse cu ea in contr'a lui Iellacic sî-lu batu, Kossuth merse intr'aceea la Szegedinu sî nu se reintórse mai curendu de ce nu s'au delaturatu tóta primejdi'a de lânga capitala. Sî ce au fâcutu Kossuth?

Prin puterea cuventului seu a au pusu pe nefericitulu de Görgei in capulu armatei.

Lui (Perczel) insa i-au luatu Kossuth de trei ori armat'a din mâna, mai in urma la Szegedin, candu manevrá pre russi afara din din Debrecinu, sî la Tur'a unde au avutu unu atacu atâtu de splendidu de calareti, incâtu Paskievitsch incunosciintia pe Haynau in Bud'a, ca elu ese cu armat'a afara din Ungari'a. La Szegedin sosí elu (Perczel) cu o armata de 35,000 de ómeni sî Kossuth i o luá sî o dedù unui aventuriosu. Elu aru fi pututu luá pre acest'a prinsu, insa patri'a i-au fostu mai pre susu de tóte, sî la Temisiór'a s'au luptatu cá Honvéd simplu, sî au fostu celu din urma, carele au parasitu câmpulu de bataie. Dupa acésta bataie nefericita dedù Kosuth lui Görgei dictatura, sî elu mersiavu parasí tiér'a. Asiá dara Kossuth celu mai mare barbatu alu tierei, au subminatu patri'a.

In Widdin 'lu rugà Kossuth de iertare pentru nedreptatea ce i s'a intemplatu; insa elu dîse numai tempulu póte se aduca vindecare; in Siuml'a fu elu comandantele emigratiunei; Kossuth insa s'a pusu inainte cá gubernatoru, sî de-sî i spuse, ca dupa actulu de abdicatiune nu mai este gubernatoru sî nice nu va mai fi, totusi se purtà cá atare. Optu-spre-diece ani au functiunatu in cualitatea acést'a; milióne i incursa, sî ce scopu au ajunsu? Din Itali'a au fugitu intocm'a cá din Szegedin. In Americ'a au ziditu corabii, au lasatu sa se verse tunuri sî sa se procure arme, sî ce au fostu resultatulu? au fugitu din Americ'a sub numele falsu Schmidt. In Engliter'a au petrecutu 10 ani sî dîse odinióra poporului englezu: ca elu au pututu nimimicí Austri'a, care seculi au fostu nedrépta câtra Ungari'a, totusi elu au scapat'o, despre acést'a nu s'au pututu mirá destulu poporulu englezu celu trézu. De alta data dîse: ca Austri'a e atâtu de slaba, incâtu e rusîne a face o legatura cu ea, sî elu mai bine va dá Ungari'a Russiei. Englezi-lu clasificara cá pre unulu cârui'a i lipsesce o dóga. Kossuth au lasatu sa faca bancnote, sî au datu arme Romaniei sî Serbiei, care tieri de siguru nu le-aru fi intrebuintiatu pentru scopurile Ungariei; prin acést'a dara s'au fâcutu vinovatu de crim'a proditiunei. In anulu 1866 au primitu Kossuth 5 mil. fr. sî ce au fâcutu? nimic'a dacâtu rusîne sî intrigi. Sî dupa o astfeliu de activitate cutéza Kossuth a se adresá cu atari epistole nesimtitóre sî nerusînate câtra Franciscu Deák, care repara aceea ce elu au stricatu! In fine se declara Perczel, ca precum s'au opusu reactiunei asiá se va opune nesuintiei aceloru facatori de rele, care voiescu a turburá tiér'a in sensulu loru.

Adunarea generale primí cele comunicate de Perczel cu aplause, in urma fu redicatu in susu sî sub aclamatiunile cele mai incantatóre petrecutu din sala. —

Despre proprietatea de pamentu in Ungari'a.

„Siebenbürg: Zeitschrift“ organulu reuniunei agricultóre sasesci din Transilvani'a scrie in Nr. 14 urmatórele:

„Ungari'a patimesce de o scadere mare, de lips'a unui statu mijlociu. In Ungari'a intréga una cu alta luate cade cam pe trei tierani carii odinióra era supusi o sessiune. Sessiunele erau inse in diferitele comitate diferite, alternandu intre 16 pâna la 38 jugere de câte 1100, 1200 pâna la 1300 stângeni patrati sî 6 pâna la 22 de cosiri de livadi impreuna cu unu jugeru de pamentu de casa. Dupa Galgoczi au fostu in Martiu a anului trecutu intre 545,252 de suditi

17262	cu	proprietate	mai mare de o sessiune,	
48599	„	„	unei sessiune	„
43865	„	„	mai mare de ½	„
173119	„	„	de ½	„
239692	„	„	de ¼ pâna la ½	„
22715	„	„	mai mica de ¼	„

Cá diametrulu unei proprietati tierenesci de pamentu apare o suprafatia numai de 15 jugere, care cu privire la economi'a cea estensiva nu e deajunsu, caci fiindca acum arenda pentru unu jugeru se suie la 6 fl, asiá aduce acést'a unu venitu curatu numai de 90 fl pentru o mosía tierenésca luandu un'a cu alt'a.

Acestu calculu mediu inferioru insa'nu l'au adusu zileri cei mici cu sine. Acesti'a suntu despartiti sî numerulu loru au fostu in 1848 dupa Fényes 911774; acesti'a inca suntu proprietari, insa afara de pamentulu de casa sî gradina posede zileriulu celu multu inca o bucata dela pasiunea impartita de ⅛ jugeru cá campu.

Mostenirele naturale contribue multu la darabuirea pamentului cu tóte ca Ungurulu are o placere neinvinsa la o posesiune intinsa.

Magiarulu—caci Germanulu ungurescu este de a se esceptiona—nu au cuprinsu inca cu mintea, cum se póte preferá o economia mica sî buna unei economii mari sî reu purtate. Elu cu deosibire 'si baga capitalulu seu in cumperarea de pamentu, mai vârtosu cându afla pamentu de vendiare.

In Ungari'a numai Germanulu e unu economu intensivu: Magiarulu, cu tóte ca in lucrulu seu, e intr'unu modu remarcabilu cu multu mai ingrijitoriu, pórta economi'a s'a inca cu o predrileptiune nefatiarita mai cu séma dupa obiceiulu celu vechiu estenssivu alu stramosiloru sei. De acea este elu cu luarea aminte la marirea mosiei sale. Nisuinti'a aceast'a dupa bunuri mari geometrice din punctu de vedere economico-nationalu nu are nice unu pretiu. Cu câtu e unu bunu la Magiaru mai mare in intensiune, decâtu la Germanu, cu atâtu e acelasiu mai slabu. Sî fiindca economi ducu o lipsa mare de capitalu mai cu séma cei mici asiá e unu lucru pré firescu, ca unu cultivatoriu de pamentu, care cu ori ce pretiu cauta asi mari posesiunea sea arareori are unu capitalu invirtitoriu propriu la mâna sî aceluiasi agricultoriu o economie mai mica i aru desfasiurá mai aceeasi putere, cá sî una mai marita prin cumperatura de pamentu.

Déca unu proprietariu micu de pamentu, care pentru mosi'a sea are unu capitalu invirtitoriu deajunsu mai cumpere inca pamenturi noue, fâra asi poté mari capitalulu, sî déca elu de aceea e silitu a lucrá mai estensivu, asia va aparea in ochii ómeniloru, si chiaru in opiniunea sea cá unu proprietariu mare de pamentu, insa unu efectu economicu nu jace in proprietatea mare de pamentu.

Facia cu proprietatea de pamentu a tieranului sta proprietâtile cele intinse de pamenturi a nobilimei celei avute magiare.

Cele diece famili a tierei insestrate cu mosii intinse posiedu nu mai putinu decâtu a siés'a parte din regatulu Ungariei, adeca cu pamenturile urbariale a jobagiloru loru.

Spitia principale a familiei Eszterházi au stapânitu mai nainte numai in Ungari'a 29 de dominiuri cu 60 de opide 414 sate, 206 predie. Teritoriulu acestora au fostu 93 de miluri patrate cu 720,000 jugere de pamentu alodialu adeca o posesiune de 72 de miluri patrate. Veniturile se suiá la 800,000 pâna la 1,700,000 fl, asiá dara cade pe jugeru 1—2 fl. Cá despagubire urbariale au primitu 10 milióne de fl.

Dominiuri mari, cari insa nu totudéun'a facu posesiunea intréga a proprietariului loru mai suntu in Ungari'a de esemplu urmatórele:

Kis-Szállás in comitatulu Bács, proprietatea lui Stametz Meyer cu 27,000 jugere catastrale.

Ung.=Altenburg in Comitatulu Weiselburg, proprietatea archiducelui Albrecht cu 25,000 jugere.

Mágócs in comitatulu Csongrád, proprietatea contelui L. Károlyi cu 31,500 de jugere.

Hatzfeld comitatulu Torontal, proprietatea contelui Csekonits cu 39,000 de jugere.

Darola in comitatulu Baranya, proprietatea Principelui Lippe cu 68,000 de jugere.

Bellye in comitatulu Baranya proprietatea archiducelui Albrecht cu 125,000 de jugere.

Asiá se arata Ungari'a cá tiér'a contrasturiloru nemijlocite. Séu proprietate tieranésca prefacuta in ruine, séu principaturi de bunuri; starea mijlocia e slaba séu lipsesce.

Totusi este unu atare statu de mijlocu, care insa nu de aceea merita numele acest'a fiindu ca mijlocesce trecerea dela tieranu la nobilimea avuta, ci fiindu ca nu e nici pesce nici carne, nici tieranu nici cetatiénu nici nobilime adeverata, ci este o nobilime tieranésca. Fényes nu numera mai putînu cá 126,093 de familii nobile in Ungari'a sî confinele militarie, ce face cam 5% din populatiunea totale. Pre unu milu patratu vinu in diametru 250 de nobili, in comitatulu Borsod insa chiaru 246.

Déca nobilimea cea inalta are posesiune asiá intinsa incâtu cei dintâiu diece posiedu dejá a siés'a parte a tierei cei largi, sî déca nobilimea cea mica sî numerósa are a se imparti in aceea ce a remasu, atunci urméza de sine, ca nu póte sa li se cuvina o parte mare.

Bocskoros nemesség nu e daun'a cea mai mica in Ungari'a. Nobilimea cea numerósa de rendu e o clasa de ómeni, a câroru saracia mai mare, brutalitate, arogantia, lenevia sî nefolosintia in zadaru cauta in Europ'a intréga dupa o asemenea loru.

Suntu mii intre ei, cari in tóta viéti'a loru nu au fâcutu atâtu pentru patria câtu au fâcutu celu mai de rendu tieranu séu chiaru celu mai sirmanu zilariu intr'unu anu.

Anulu 1848 au stersu insemnetatea acestei clase nobile, s'au impilitu la adeverati plugari, ce aru fi fostu meritatu mai demultu.

Ómeni de acea positiune, cá sa se póta pune de odata sî in clas'a de susu sî in clas'a de josu, fia prin invetiatura fia prin avere, de acei'a suntu in Ungari'a fórte putîni. Statulu cetatienescu lipsesce mai cu totulu.

Prin predomnirea bunuriloru mari insa castiga economi'a rurale din Ungari'a o fatia cu totulu caracteristica. Agricultur'a rationale e intocm'a sî in Ungari'a asiá representata, cá sî in alta tiéra a Europei. De-si nu se póte vorbí multu despre rationalitatea economiei, insa in genere se póte dîce despre bunurile mai mari ca ele privite in intregulu suntu bine administrate

O meruntîre a proprietâtiei mari aru fi pentru economi'a natiunale a Ungariei de avantagiulu celu mai mare.

Mosîele tieranesci verasemenea s'aru marí la o atare fasîire, sî prin acést'a s'aru inlesní mai cu séma infiintiarea unui statu de mijlocu, sî populatiunea aru cresce.

De se voiesce flórea sî vigórea agriculturei unguresci in intregulu, atunci Ungari'a are lipsa de unu tergu aprópe, de unu cumparatoriu a producteloru sele economico rurale in tiéra sa are lipsa de unu statu numerosu a meserieloru sî de o industria desvoltata.

Meseri'a sî industri'a, sî acést'a din urma e resadniti'a pentru industria insa numai acolo voescu a se stabili „unde o populatiune numerósa sî avuta li sa ofera de cumparatorii sî musterii loru“.

Deci sa se creaze acést'a cá intai'a veriga in catena, vá se dîca sa i se dea ocasiune, de a ocupa tiér'a in locu de a o eschide.—

Protocolulu

Siedinti'a a III.

(ordinaria)

adirectîunei Asociatîunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu tînuta in Aradu, in 8 Martiu nou 1868.

Presiedinte: Mironu Romanu, directoru secundaru.

Comembri: Dr. Atan. Siandoru, Em. Misiciu, Ioane Rosiu, Ioanne Goldisiu, sî Teodoru Serbu.

Notariu subsitutu: Georgiu Dringou.

24. Dlu presiediute directoru secundariu face cunoscutu: Ilustr. Sea Dlu Eppu diecesanu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu a transpusu la asociatiunea nóstra cá daruire pusa la dispusetiunea Ilustr. Sele din partea guvernului tierei, unu tablou, care infatisiéza actulu juramentului la incoronarea Majestatei Sele Domnitoriulu Imperatu sî Rege Franciscu Iosifu I.

Determinatu. Tabloulu se primesce cu multiamita, sî se preda economatului la inventariu.

25. Dlu presiedinte directoru secundariu incunosciintiéza Ilustr. Sea Dlu Eppu diecesanu alu Caransebesiului Ioann Popasu a transpusu la asociatiunea nóstra din partea Ilustr. Sele 50 fl. v. a. cu scopu, de a se dispune cu sum'a acést'a dupa statutele asociatiunei.

Determinatu: Primindu-se ofertulu cu multiamita, Ilustr. Sea domnulu Episcopu daruitoriu alu Caransebesiului Ioann Popasu dupa alegere formala se dechiara de membru alu asociatiunei pre viétia; despre ce Ilustr. Sea pre lânga tramiterea diplomei se va insciintiá pre lânga recomendarea asociatiunei in spriginirea ulteriora a Ilustr. Sele; — iéra insasi sum'a daruita de 50 fl. se dechiara de avere fundatiunale a asociatiunei; ce perceptoriului se va face cunoscutu prin estrasu protocolariu.

26. Dlu perceptoru Emanuilu Misiciu referéza: cá sum'a de 50 fl. daruita din partea Ilustr. Sele dlui Episcopu Ionn Popasu, o a primitu sî indusu in jurnalulu perceptoralu.

Determinatu.

27. In legatur'a numerului precedinte se ia spre sciintia. Cu privire la determinatiunea adunârei generali din 16/28 Decembre 1866 nr 26.

Determinatu. Directiunea dispune: ca pentru reposatulu binefacatoriu alu asociatiunei Iov'a Cresticiu, in anulu acest'a sa se tina parastasu in Siri'a in lunea mortiloru, ce cade pre 8/20 Aprile sî spre acestu scopu sa se recerce de aici dlu protopopu alu Siriei Georgiu Popescu in sperantia, de a fi intempinata recercarea directiunei sî in anulu acest'a cu bunavointi'a espirata in anulu trecutu; apoi spesele neevitabile ale parastasului pâna la sum'a de 10 fl. se asemnà la perceptoratu in dispusitiunea sî socot'a economatului; in urma: membri asociatiunei sî toti alti bine simtitori voru fi din partea directiunei poftiti la acestu parastasu prin unu anunciu in jurnalele.

28. Dlu perceptoru Emanuilu Misiciu referéza despre starea casei asociatiunei cum urméza:

1. Cu finitulu anului trecutu au remasu in casa	197 fl. 60 xr.
2 Dela adunarea generala pâna acum au intratu	1303 fl. — —
Sum'a	1500 fl. 60 cr.
Din sum'a suntu nedisponibili	863 fl. 30 xr.
Remasu disponibili . . .	637 fl. 30 xr.
S'au spesatu	416 fl. 1 xr.
Remanu disponibili . . .	221 fl. 29 xr.

Determinatu.

Se ia spre sciintia.

29. Dlu Ioann Goldisiu cá fostulu notariu alu directiunei, presentà o conta inca neplatita dela Iuliu Breitrück negutiatoriu in Aradu despee 2 fl. 18 xr. cá spese de cancelaria ale asociatiunei.

Determinatu. Sum'a de 2 fl. 18 xr. se asemne la perceptoratu pentru platire.

30. Espirandu terminulu publicatu sub nr. 4 a. c. pentru darea supliceloru din partea doritoriloru de a ocupá postulu notarialu la directiune, — Dlu directoriu secundariu presinta 4 suplici intrate pentru dobandirea acestui postu, anume: a lui Aureliu Petroviciu, juristu in anulu alu II; Iosifu Codreanu protocolistu la judecatori'a colegiale a districtului Fagarasiu; Petru Petroviciu, notariu comunalu in Comorisce, sî Teodoru Romanu: apoi provóca membri presenti a purcede la alegere.

Determinatu. Purcediendu-se la alegere, din 6 voturi s'a aflatu o siedula alba; iéra din celelalte 5 voturi 1 pentru Codreanu; 2 pentru Romanu sî 2 pentru Petru Petroviciu; — asiá ne avendu nici unulu majoritate absoluta, s'a fâcutu votisare de nou intre Petru Petroviciu sî Teodoru Romanu, dintre cari din 6 voturi a capetatu Romanu 2 — Petru Petroviciu 3, — iéra o siedula a fostu alba, deci Petru Petroviciu se dechiara notariulu alesu alu directiunei pre anulu curinte 1867/8 punendu-i-se in datorintia, ca pâna la finea lunei curinte negresîtu se vina pentru a-si ocupá postulu. Despre carea alegere concurentii ceia-lalti pre lânga retramiterea supliceloru sele sî a adreseloru, — se voru insciintiá. Dlu Teodoru Serbu din caus'a, ca la actulu alegerei acestei'a pre siedinti'a de astadi nu au fostu chiamati toti membri directiunei, — nu afla competinte siedinti'a de acum a alege notariu cere votulu seu separatu in acestu intielesu a se insemná la protocolu.

31. Cu referintia la decisulu adunârei generale din 1867 Nr. 12 se propune, a se deschide concursu pentru impartirea stipendieloru la studentii seraci.

Determinatu. Pre bas'a decisului citatu se deschide, — sî pre calea foiloru natiunali se va publicá concursu pentru urmatórele 7 stipendie; sî anume pentru:

2.	cu	60	fl.	120	fl.
3.	„	80	„	240	„
2.	„	120	„	240	„
			Sum'a	600	fl.

Suplicantii pâna la 1 Maiu st. n voru avé a dá la acésta directiune rugamintele loru provediute cu urmatórele: 1) Testimoniu de frecuventare sî progresu de pre semestrulu I. a anului curinte; 2) Testimoniu de paupertate; 3) Dechiarare: déca mai are de unde-va ajutoriu sî câtu?

Pentru censurarea supliceloru ce voru se intre, se compune o comissiune din DD. Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Popoviciu Desseanu, Emanuilu Misiciu, Ioann Rosiu sî Ioane Goldisiu, cu insarcinare de a reportá la siedinti'a directiunala din 10 Maiu a. c.

Pentru dobendirea vre-unui stipendiu se presinta 3 suplice, sî anume: a lui Vasiliu Bordasiu juristu in anulu alu III in Oradea-mare; Vasiliu Olariu studinte de VI. clasa gimn. in Beiusiu, sî a lui Constantinu Gligorescu stud. de a a IV clasa gimn. in Aradu.

Determinatu. Suplicantii pre lânga restituirea rugamintelor se indrumà a le instruá acele cu documintele recerute prin decisulu de sub nr. precedinte 31 observandu terminulu defiptu acolo.

33. Cu privire la aceea, ca terminulu celei mai de aprópe siedintie ordinarie directiunale cade chiaru pre dîu'a de Pasci.

Determinatu. Directiunea decide, ca siedinti'a ordinaria directiunale ce aru cadé pre 12 Aprile a. c. sa se tîna in 19 Aprile a. c. la 4 óre dupa amédi, sî despre acést'a sa se insciintieze toti memmembri directiunei.

35. Cu privire la urginti'a espeditiuniloru ce suntu de a se face din siedinti'a de astadi.

Determinatu. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie se defige terminu pre 11 a lunei curinte la 6 óre sér'a.

Dupa care ne mai fiindu alte obiecte de pertractatu siedinti'a s'a inchisu.

Protocolulu acestei siedintie in presinti'a dloru Mironu Romanu, Ioane Rosiu, Ioane Goldisiu, Teodoru Serbu sî Georgiu Dringou, s'a cetitu sî autenticatu. Aradu 11 Martiu st. n. 1868.

Mirone Romanu,
Direct. secund.

Georgiu Dringou,
notariu substitutu.

Siedinti'a a IV.

(straordinaria.)

a direptiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului romanu tienuta in Aradu in 15 martiu nou, 1868

Presiedtnte: Mirone Romanu, directoriu secund Comembrii: Ioane Rosiu, Emanilu Misiciu, Ioane P. Deseanu, Teodoru Serbu, Ioane Goldisiu sî Lazaru Ionescu. Notariu substitutu:
Georgiu Dringou.

35. S'a facutu propunere din partea mai multoru membrii ai direptiunei, ca pentru reposatulu Georgiu Pop'a fostulu comite supremu alu Comitatului Aradu,—membru fundatoriu sî vicepresiedinte alu Asociatiunei—se se tiena parastasu.

Determinatu: Pentru tienerea parastasului in biseric'a catedrala din Aradu se defige terminu pe sambet'a din 16|28 martiu a. c. la 10 óre nainte de médiadi; cu arangiarea parastasului se insarcinéza presidiulu direptiunei sî publiculu romanu va fi poftitu la acestu parastasu prin anunciu in diarele natiunale.—

36. Dlu perceptoriu Emanuilu Misiciu referéza, cá DD. Dr. Iosifu Hodosiu sî Sigismundu Borlea, —membrii ai asociatiunei pe viatia, au solvitu capitalele câte de 50 fl obligate in folosulu asociatiunei.

Determinatu: Se ia spre sciintia, sî se dispune a li se restituí obligatiunile.

37. Totu D. preceptoriu raportéza: cá fostulu protopopu alu Halmagiului sî membru alu asociatiunei, Petru Moldovanu—decurundu a reposatu, far' a fi depusu capitalulu de 50 fl. obligatu la asociatiune.

Determinatu: Casulu mortii luandu-se spre sciintia D. protojude cercualu alu Halmagiului Alesandru Sterc'a Siulutiu pe lânga tramiterea dechieratiunei obligatore va fi-recercatu, pentru a mediloci escontentarea asociatiunei din lasamentulu reposatului.

38 Dlu fiscalu alu asociatiunei sî plenipotentiatulu direptiunei in caus'a massei moscenita de la reposatulu Iova Cresticiu—in urmarea decisului direptiunei sub nr. 21—presentédia contraptulu incheiatu cu comunitatea Siri'a despre vinderea casei lasata asociatiunei de Iova Cresticiu.

Determinatu: Contraptulu incheiatu se ratifica fâra neci o observatiune.

Ne mai fiindu alte objecte de desbatutu siedinti'a s'a inchisu; sî protocolulu peste $^1/_2$ óra cetindu-se, s'a autenticatu.

Datu cá mai susu.

Mirone Romanu m. p.
direct. secund.

Geoegiu Dringou m p.
notariu substit.

Temisióra in 5 Aprilie 1868.

Necrologu. Astadi la 5 Aprilie 1868 repausà dlu Vilibaldu Putileanu, controloru la cass'a de resbelu c. r. din Timisióra, dupa unu morbu greu sî indelungatu in etate de 47 de ani, lasandu in urma-i pre socia s'a Solomia, pre fiulu seu minorenu Vilibaldu sî pre ficele sale mastere Elen'a sî Ev'a in gelea cea mai profunda, ce cu atâtu e mai mare, câ-ci de abea inainte de 8 luni morí fic'a lui mastere Ros'a. Inmormentarea se va intemplá in 7 Aprilie 1868. Fericitulu au fostu unulu din granicerii nasaudeni, carii in 49 s'a purtatu cu mare bravura sî loialitate in Pest'a, fatia-si cu fostulu regimu magiaru de atunci, care cu fortia voi'a se desarme pre granicierii romani sî loiali, ce inse precum se scie n'a potutu se efeptueze.

In decursulu servitiului seu sî-a castigatu repausatulu stim'a mai mariloru sei sî ajunse rangulu de oficiantu cl. I la cass'a militara sî ca atare a luatu sî elu parte la batalia de anutierti dela Königsgrätz. Cá omu piu sî românu lu plângu toti cunoscutii lui asemenea maic'a s'a fratii sî sororile sale carii se afla inca in Transilvani'a. Fie-i tieren'a usióra!

Nr. 18—1 **EDICTU**

Ioann I. Pop'a din Comun'a Bendorfu, Scaunulu Nocricsiului, carele acum de trei ani trecuti, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a socia, An'a nascuta Nicolae Pop'a, totu deacolo, pribegindu in lume sî nesciindu-se loculu aflârei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, de la datulu de fatia, sa se infacisiedie naintea forului matrimonialu subscrisu, spre a stá facia cu susnumit'a lui socia, caci la din contra, se voru decide sî jora de densulu cele de lipsa in sensulu s. s. canone ale bisericei nóstre ortodocse.

Scaunulu protopopescu ortodocsu alu Nocrichiului Sabiiului in 20 Martiu 1868.

Nr. 29—2 **Anunciu.**

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca in 20 Martie a. c. s'a deschisu cancelaria de advocatura in piéti'a mare sub nr 196 in Fagarasiu, sî se recomanda p. t. publicu spre prompta purtarea de procese.

Fagarasiu in 20 Martiu 1868.

Arnoldu Friedsmann
advocatu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 26. ANULU XVI.

Sabiiu, in 30 Martiu (11 Apr. 1868.)

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a treia repetire cu 3½ cr. v. a.

Din causa S. Serbatori a Invierei D. n. I. Cr. Telegrafulu Romanu ese cu o dî mai nainte. Cu acésta ocasiune sî permite a tramite tuturoru cetitoriloru sei salutarea: Christosu a inviatu!

Nr. Cons. 326. 1868.

Consistoriulu archidiecesanu alu bisericei grecoresaritene din Ardélu prin acest'a aduce la cunoscintia publica, cumca crestinii Greci sî Bulgari dela biseric'a parochiala cu chramulu sântei Treimi din cetatea Brasiovu s'au aflatu vinovati pentru purtarea loru eterodoxa sî manipulatiunea anticanonica cu averea bisericésca, scolare sî fundationale dela acea biserica, — si cumca pentru aceea Consistoriulu archidiecesanu cá ocârmuire competenta bisericésca, a otâritu cá biseric'a dela sânt'a Treime in Brasiovu sa se inchida, sî ori-ce avere bisericésca, scolaria sî fundatiunale, fia miscatória fia nemiscatória, a acelei biserici, sa se puna sub sequestru, sî totu deodata epitropii: Ioann Alexi, Sotiru Manciu, Hagi Gavriilu Carpovics sî Anastasiu Safran, sî casieriulu Constantinu Emanuilu, sa se suspendeze din functiunile loru pâna atunci, pâna candu in sensulu invetiaturiloru bisericesci sî canonice, nu se voru supune otâririloru acestei autoritâti legali bisericesci.

Prin urmare, toti acei'a, cari in ori-care privintia suntu interesati fatia cu vistieri'a si averea numitei biserici, dela datulu de fatia, au a se adresá deadreptulu câtra Consistoriulu archidiecesanu gr. or. in Sabiiu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriala, tînuta in 21 Martiu (2 Apriliu) 1868.

Consistoriulu archidiecesanu alu bisericei gr. or. din Ardélu.

Dr. Demetriu Racuciu
Secret. Consist.

La legea pentru biseric'a orient.

In numerulu 23 alu acestei foi amu publicatu proiectului de lege carele privesce biseric'a gr. or. din Transilvani'a sî Ungari'a.

Impressiunea ce face impregiurarea, ca legislatiunea se intereséza de biseric'a nóstra, nu póte fi altcum decâtu mangaitória. Inainte de tóte noi privimu in acésta lege sosirea acelui tempu, unde biseric'a nóstra române, certata de nenumerate furtuni ale trecutului, dupa ce se repuse in drepturile ei retînute mai inainte de puterea politica, va fi investita sî de puterea legislatiunei cu garanti'a drepturiloru, de cari biseric'a ca atare nu a resemnatu sî nu a pututu resemná nici candu. Aceste drepturi vedemu ca biseric'a le esercitéza sî acum fatia cu acei nesubordinati institutiuniloru ei. Esemplulu celu mai evidentu s'a petrecutu in dîlele aceste, carele vedemu ca resuna in dîuaristic'a européna.

Inarticularea bisericei române ortodocse dara, amu disu, va fi o garantia a drepturiloru acelei biserici. O sperâmu acést'a; cu tóte ca noi transilvanenii, déca reprivimu asupr'a trecutului, dâmu de esemple dureróse sî in asta privintia. Noi scimu, ca in Transilvani'a a mai esistatu legi, cari garantau independinti'a de confessiuni recepte sî totusi din gravaminile dietali ardelene putemu vedea, ca guvernulu a trecutu alaturea cu aceste garantie sî confessiunile protestante de esemplu, erau calcate de a patr'a confessiune recepta. Sperâmu dara ca déca inceputulu seculului alu nóue-spre-diecelea sî mai jumetate putemu dîce, a fostu martoru la asemenea suprematisâri sî ignorâri chiaru de legi sanctiunate sî intârite prin juramentu, celu putînu finea acestui seculu disu alu luminei, va fi mai favorabila sî nu va mai suferí reintórcerea sî repetîrea aceloru stâri prejuditióse, cari au lucratu atâtu de multu in detramentulu statului sî alu societâtiei.

Vine tardiu legea carea sa fia drépta sî justa câtra noi inse totusi vine. Ea precumu vedemu nu póte fi libera de temeri sî pentru venitoriu, inse amu esprimatu odata speranti'a in mai bine, sî apoi cine e indreptatîtu a dîce, ca déca sî aduce omulu aminte sî de lucruri triste din trecutu, sa nu urmeze bine in viitoriu. Dealtumintrea noi, precum va vedé fia cine, ne-amu retinutu câtu amu pututu de, aminti calamitâtile nóstre proprie; ne amu retinutu de a aminti de purtarea cea nejustificata a trecutului fatia biseric'a nóstra; de a aminti, ca sî putinulu ce era datoriu guvernulu din trecutu, iérasi in urm'a, legiloru dietali, fatia cu biseric'a nóstra, nu a facutu.

E reu reulu. Ne amu apucatu a ne esprime mangaierea nóstra pentru unu castigu ce avemu salu inregistrâmu intre proprietâtile nóstre, cari sa ne aduca folóse mari pre venitoriu sî cu tote aceste reulu vine sî ne amaresce acést'a mângaiere. Sa lapadamu temerile sî sa cugetâmu pre unu momentu ca biseric'a nóstra in scurtu tempu ne impedecata de nimenea, autonoma sî va regulá in tota estinderea ei, aministrá sî conduce trebile ei bisericesci, scolare sî fundatiunale sî va fi in o pusetiune egala, independinta fatia cu relatiunile statului sî celelalte confessiuni sî atunci tota durerea trecutului ni se va preface in bucuria.

Evenemin te politice.

Sabiiu 30 Martiu.

In nrulu trecutu amu estrasu sî noi din un'a din cuventârile lui Perczel contra lui Kossuth. Cuventarea acést'a a capetatu dela rostirea ei incóce insemnatate politica. Partidele o au aprobatu sî desaprobatu in dîuariele loru, dupa cum adeca privescu cestiunea ce a pus'o Perczel in scena. Cu ocasiunea calatorieloru ce le intreprinse Perczel dupa cuventarea amintita, vedemu ca la Alb'a regale fu intempinatu cu entusiasmu. Déca se voru continuá sî in alte pârti, apoi aru fi semnu de o schimbare a spiritului ce se parea ca predomnesce, pentru cultulu lui Kossuth, séu ca acelu cultu a fostu numai o aparintia, carea a avutu lipsa de o suflare de ventu sî sa se stinga. Perczel la intempinarea ce a avutu in Alb'a regala, cetimu ca a vorbitu sî a fâcutu descoperiri politice. Elu dîce ca suntu de asceptatu pentru viitoriulu celu mai de aprópe evenemin te mari. Incâtu va avea dreptu sî incâtu nu, nu putemu sci, nici din ce isvóra scóte profetiile, vedemu insa de alta parte ca asigura pre totu omulu de o armata ungurésca.

Pre candu se petrecu de aceste in Ungari'a, de dincolo de Lait'a vine „Osten" sî in unu articulu de fondu intitulatu: „Feldmarschal Erzherzog Albrecht" pasiesce energicu in contra aceloru, cari umbla a departá pre numitulu Archiduce dela influinti'a in afacerile statului, ultim'a pedeca a planuriloru magiarismului. Ataca pre Perczel, Klapka etc. cá nesinceri cu caus'a unitâtiei Austriei.

In afara se aru parea ca e liniscea cea mai mare politica. Insusi birourile telegrafice au putîne depesie de inregistratu, sî câte suntu, suntu de putîna insemnatate. Unele resculâri sporadice mai multu sociale decâtu politice. Eata totu. Numai din Franci'a iéra se suna ca se pregatescu lucruri mari. Sunetulu acest'a vine in dóue forme.

Acolo cestiunea lucratoriloru devine totu mai ardienda. Ea, déca scirile ce vinu suntu adeverate, a primitu elemente revolutiunarie politice in sine, cari in desvoltarea loru aru face progresu spre o miscare revolutiunaria. O miscare de natur'a acést'a a inregistratu dîuariele in Grenoble. O prochiamatiune ce s'a aflatu afisiata in Marsili'a cu caracteristic'a ei intâresce pre cetitori in progresulu revolutiunei in laintrulu Franciei. Ea suna:

„Cetatieni! Déca se misca tóte in giurulu puncteloru centrale ale populatiunei, e datori'a nóstra cá sa remanemu linisciti. Numai punctele centrale cele mari voru dá semnalulu. Noi suntemu tari — pré tari, inimicii dreptului generalu suntu tari numai candu tacemu noi. Se insiéla! Sa tremure! candu va bate ór'a fatalitâtiei voru ingalbení cá fricosii. Sa fimu gat'a. — Poporulu productivu (Le peuple productif).

Lucratorii (ouvriers) francesi se dau pre dî ce merge in partea scólei republicane. Aceast'a a fundatu dîuariu intitulatu „Reveil" acârui inspiratoru sa fia Ledru-Rolin. Dîuariulu acést'a ilu asemana unii cu dîuariulu „Reform", carele a premersu resturnârei lui Ludovicu Filipu.

Napoleonu in fati'a acestoru pregatiri nu póte stá pasivu. Elu trebuie se intreprinda ceva, ce sa derive sî absórba tóta electricitatea revolutiunaria. Sî ca are sa urmeze asiá ceva se vede din mai multe sciri ce emaneza din regiunile curtiei sele. Asiá se spune ca indata la intalnirea cea dintâiu cu Principele Napoleonu dupa venirea dela Berlinu, acést'a aflà pre Imperatulu cetindu in Liberté, unde erá unu articulu despre slabiciunile betranetieloru lui Napoleonu etc. Imperatulu numai decâtu se adreséza câtra verulu seu sî dîce: Vedi ce vorbescu amicii dtale despre mine. Ei credu ca sum slabu de betrânetie, dera se insiéla. Spunele ca se insiéla. Acusi le voiu arata ce potu eu. Nu voru avé sa ascepte indelungu „celu multu siese septamâni" Cine sci deca e adeveratu ca a vorbitu Napoleonu in tipulu acest'a, de insemnatu inse e atâta ca se promulga cá inadinsu acést'a scire in cercuri cari nu suntu straine de principele Napoleonu.

Diet'a Ungariei.

In 2 Aprile dupa amédi se consultara cele nóue sectiuni a casei de josu asupra projecteloru de lege despre publicarea legiloru sî despre biserica gr. orientale. In ambe cestiuni purtara mai cu séma representantii natiunalitâtiloru discursuri vii. Discussiunea cea mai infocata au fostu dispusa in sectiunea a 7—ea, unde din intemplare atâtu matadorii Serbiloru, catu sî a Românilorn siedeau laolalta.

Ce se atinge de publicarea legiloru, facura natiunalitâtile pretensiunea, ca legile sa sa publice in tóte limbele tierei. Decisiunea stá aici in sectiunea a 7—ea, unde dupa o desbatere lunga sî zadarnica in sine se opuse energicu unu membru distinsu pretensiunei nationalitâtiloru sî incheiá cu acea, ca deca odata Engliter'a sî va publicá legile sale in limba scota, valesa sî irica, sî Franci'a ale sale in limba provinciale, sî germana, Prusi'a ale sale pentru Posani'a in limba polona, atunci sî Ungari'a vafi gata a promulgá ale sele fara amanare in limb'a romana, germana, serba, ruléna, arména sî slovaca s. a. m. pana atunci insa nu. Dupa aceca face Kolomanu Tis'a propunerea mijlocitóre, ca la puterea de lege numai publicarea in limba magiara e necesaria, sa se indatorésca insa ministeriulu, a se ingriji catu mai in graba de traduceri autentice in tóte limbele tierei. Acésta propunere fu primita sî verasemenea tóte sectiunele i se voru alaturá.

Despre legea, privitóre la biserica gr. ori. desbatura ablegati serbi sî romani intre sine intr'unu modu fórte violentu. Dupa ce adeca in sinulu bisericei orientale (din Ungari'a) au intratu o desbinare (?!) intre biseric'a serb. sî cea rom., urméza din organisarea congresului pentru ambe biserici sî din impartirea bisericeloru intre ambele pârti diverse dificultâti. Cu privire la organisarea congresului, Romanii a priori se declarara pe deplinu multiamiti cu statutulu de organisatiune, care la prelucratu ministeriulu de culte pe bas'a propusetiuniloru statorite de clerulu romanu. Altfeliu sta cu Serbi, acesti'a pretindu, cá congresulu loru de-ocamdata sa se convóce dupa form'a de pana acumu sî cu numerulu anumitu de membri, sî cele 15 locuri acumu vacante prin deslipirea Romaniloru decatra biserica serbésca sa se intregiésca prin conclusiunea congresului.

Serbii staruiescu atâtu mai energicu pentru acésta pretensiune avendu congresulu urmatoriu de a fungí cá constituante sî asiá intregirea aceloru 15 voturi e de o insemnetate mare.

Cu privire la segregarea biserîceloru sî a averiloru bisericesci serbe de cele romàne, provenitóre prin desbinarea bisericésca suntu români partea acusatória. In anulu 1863 demandà adeca Majestatea Sea, ca bisericele se cuvinu acelei natiunalitâti, care se afla in posessiunea documenteloru bisericei, unde astfeliu de documente nu se afla, acolo se fia biseric'a a majoritatei, sî minoritatea sa se despagubésca in proportiune prin bani. Cu acésta pré inalta otârire românii nu s'au multiamitu, fiindu ca serbii, cá partid'a cea domnitóre de pâna acum, au fostu mai in totu loculu in posessiunea documenteloru sî in posessiunea factica a biserîceloru, chiaru sî acolo, unde se aflau in minoritate. De aceea românii staruiescu pentru o decisiune pre cale administrativa; serbii cari suntu intra dominium, prefera calea cea indelungata a procesului. In fine s'au unitu deosebitele sectiuni intr'acolo, cá controversiele acestea sa se transpuna unui tribunalu arbitru dela care se fia numai apelatiunea la tabl'a septemvirale deschisa, de-sî afara de ordine sî fâra taxa.

In siedintia din 4 Apriliu a casei ablegatiloru dupa autenticarea protocolului se insinue urmatórele petitiuni de catra presiedinte: comitatulu Liptau sî Somogy urgiéza resolvarea cestiunei natîunalitâtiloru; celu din urma mai pretinde regularea jurisdictiunei cu privire la responsabilitatea ministeriului sî deslegarea cestiunei de apararea tierei. Comitatulu Liptau se róga pentru redicarea monopolului de tabacu sub tóte imprejurârile. Camer'a mercantila din Timisióra asterne unu memorandu despre principiele cardinale care suntu a se statori cu ocasiunea reformeloru presente. Acum urméza a trei'a cetire a legei despre restitutiunea dârei pentru consumarea zaharului sî a spirituóseloru, care neschimbata s'au primitu. Legea se va transpune casei de susu. S'au verificatu urmatórele alegeri: Lud. Kossuth pentru cetatea Fünfkirchen, Peter Nagy pentru Clusiu, Iohanu Hilibigalu pentru Oláhfalva, Gustav Kapp pentru Sibiiu Paul Móricz pentru cerculu Báránd in Bihar, Augustu Tokódy pentru Oradea-mare sî Ladislau Berczenczey pentru Maros-Vásárhely, dupa aceea urméza impartirea celoru verificati in sectiunile casei.

In urma se autentica protocolulu legei primite pentru restitutiunea dârei de consumare, sî siedinti'a se amana.

Raportulu

comisiunii esmise in caus'a natiunalitatii.

Comissiunea de natiunalitate prin decisulu casei de sub nr. 1512 adusu la 19. dec. an. trecutu fù indrumata a sî-presintá projectulu referitoriu la caus'a de natîunalitate pâna la finea lui jan. an. cur.

In urma acestei decisiuni comisiunea tienù siedintia in 19 jan. an. cur.; inse fiindu mai multi membri ai sei alesi sî ocupati in delegatiune, fù constrinsa a si-intrerupe lucrarile pre unu tempu nedeterminatu.

Terminandu-si delegatiunea lucrurile in 21 mart. an. cur., comissiunea se intruní adi din nou.

Inse inainte de ce comisiunea aru reluá firulu deslegârii problemei sale de mare importantia pre bas'a operatului elucratu deja, sî-tiene de datorinti'a a) atrage atentiunea casei la impregiurarea, cá dintre 40 membrii alesi in 28 aprilie 1866 con. Iuliu Andrássy, b) Josifu Eötvös, Stefanu Gorove, Melchioru Lónyay devenira ministri; Paulu Kubicza, Ioanu Fauru, c) Gedeonu Ráday, con. Kun Kocsárd devenindu comiti supremi, incetara d'a fi deputati sî suntu membri ai casei de susu; Maur. Szentkirályi, Manuilu Gozsdu sî Franciscu Ocsvay nu mai suntu deputati; Georgiu Joanoviciu, Enricu Stefánides, Adolfu Szentivánvi, Emiliu Trauschenfels si Jos. Hosszu suntu sî acuma deputati inse alesi a dou'a óra.

Deci scadiendu numerulu membriloru comisiunii la 24, sî nefiindu comisiunea chiamata a decide, ci ore competinti su-cei 24 membri a continuá lucrarile incepute, vine intrebarea, cá: ore voiesce cas'a a intregí comisiunea pre bas'a motiveloru cari o au indemnatu a statori nrulu membriloru la 40, séu aflá a fi destulu nrulu presinte alu membriloru spre deslegarea indestulatória pentru toti a problemei sale de mare importantia?

Datu in Pest'a, 30 mart. 1868.

Paulu Somsich presiedinte, Ludovicu Horvath notariu subst.

Verificarea lui Kossuth.

Pest'a 4 Aprile. La verificarea lui Kossuth scrie „P. Lld": Cas'a ungurésca a ablegatiloru s'au inmultitu printr'unu membru vestitu sî fórte interesantu. Nimeni mai putînu decâtu Ludovicu Kossuth insusi s'au receputu astadi intr'unu modu solemnu in rendulu „parintiloru patriei" sî déca acést'a s'au intemplatu fâra nici unu sgomotu, sî fâra a perde vre-unu cuventu in caus'a acést'a, e unu argumentu de unu tactu politicu, despre care putemu numai gratulá regimului, sî majoritâtiei.

Organulu stângei estreme intr'adeveru enaréza astadi totu feliulu de istorii, cari cu ocasiunea acestei cestiuni s'au jucatu dupa culise; voiesce a scí de consultâri cari in meritulu causei acestei'a se aru fi tînutu intre Deák sî ministrulu de finantie. Noi suntemu stimatului nostru colega intr'unu gradu mare multiamitori pentru aceste desluciri, câci din aceste se vede, ca modulu, cum au cursu verificarea alegerei lui Kossuth, nu au fostu numai din intemplare, ci au fostu bine cugetatu sî inainte stabilitu, sî acum numai ni se arata cá unu modu demnu de tóta recunoscinti'a. Ultraistiloru nostri prin acést'a naturalmente li s'au stricatu o gluma placuta, asupr'a cârei'a s'au fostu bucuratu dejá, sî li s'a pregatitu o surprinsa care ei siguralmente nu au fostu asceptatu. Ei voru simti-o, ca — déca regimulu sî majoritatea numai putînu aru fi voitu sa fia scrupulosu — contra alegerei lui Kossuth aru fi pututu in momentulu acest'a pune dificultâti nu neinsemnate. Insa fi-va aceste considerâri tari séu bá, despre acestea in fine putînu s'au interesatu; simplu s'aru fi plânsu de apesare, terorisare sî altele, sî asiá iéra aru fi capetatu ce-va-sî apa pe mór'a unui martirisimu eftinu.

Din acést'a acum nu e nimic'a! Alegerea lui Ludovicu Kossuth s'au verificatu fâra contradîcere sî elu póte acum in totu momentulu a-si ocupá loculu seu in cas'a ablegatiloru.

O póte acést'a in fapta?

Noi credemu ca: dá!

Este intr'adeveru fórte dreptu, ca amnesti'a se intinde numai asupr'a acelor'a, cari espresu sî au datu dechiararea sea a se supune legiloru tierei. Insa déca regimulu staruiesce la aceasta formalitate, atunci aru fi trebuitu sa protesteze in contr'a verificârei, sî aru fi trebuitu sa declare ca alegerea din Fünfkirchen numai conditionatu póte fi recunoscuta, Kossuth numai dupa inplinirea acelei formalitâti póte se sî ocupe loculu seu in cas'a de josu. O atare declarare nu au urmatu din partea rgimului, alegerea sau verificatu neconditionatu, Ludovicu Kossuth sau receputu fara reserva in rendulu representantiloru poporului sî din momentulu acest'a are cu ei totu aceleasi drepturi, sî aceleasi detorintie. Inainte de tóte este elu de adi participe sî la acea imunitate, care o acórda legea membriloru representatiunei poporului sî fara consintiementulu espresu alu casei nu póte suferi nici o asuprire.

Crede insa intr'adeveru vreunu omu cu minte, ca regimulu mai vertosu dupa argumentulu aratatu adi de tactu sî moderare va cere dela casa imputernicirea, sî ca acést'a i va dao spre a persecutá pe Kossuth pentru vreo fapta trecuta care acum s'au reintorsu sî au depusu omagiulu legei?

Cu acést'a cade sî celu mai de pre urma pretestu, cu care partisanii lui Kossuth voieau a rectificá esiliulu voluntariu a acestui'a sî noi suntemu curiosi, ce va face acumu deputatulu dela Fünfkirchen?

Increderea populatiunei a unui cercu insemnatu alegetoriu lau chiamatu pe elu in cas'a ablegatiloru; acésta casa i deschide serviabilu usiele sale; nici unu cuventu de improtivire nu se aude dupa banc'a ministriloru; nimeni nu face amintirea, ca alesulu mai are inca a impliní o conditiune premergatóre, inainte de ce se aru poté folosí de mandatulu seu; alesulu insusi, care de multu au fostu despre alegerea s'a incunosciintiatu, nu au resignatu, cumu au facut'o de esemplu fostulu seu colega Vukovics; elu au datu prin acést'a ca sî cumu sa intialegemu, ca elu nu voiesce a se retrage dela esercitarea mandatului indata ce acest'a sî au cascigatu valórea de dreptu. Acést'a se a intimplatu, se vedemu ce va urma. A resigná dupa aceea, acést'a va se dîca a marturisi in modu lamuritu, ca amu traganatu catuva timpu cu increderea alegâtoriloru numai cu speranti'a, de a poté aduce prin aceea pe regimu sî majoritate in perplessitate. Intr'acea segét'a s'au intorsu asupr'a arcasiului, sî deca adi e cineva in perplessitate, atunci nu e nici ministeriulu nici majoritatea, ci Kossuth, care acumu are de a alege, ca intórce-se elu in patri'a sea cá cetatianu pacicu ascultâtoriu de lege, séu ca voesce a rectifica opiniunea acelor'a, carii i au facutu dejá de mai nainte imputarea, ca pentru elu interesulu patriei singuru, nu e in proportiunea antaia. Regimulu sî majoritate au lucratu intieleptiesce sî cu tactu; putesaru spune acést'a sî despre Kossuth, acest'a va judeca-o catu mai ingraba opiniunea publica din Europ'a intréga.

Carbuni de pétra in Transilvani'a

Decându au inceputu a se pomení de lini'a drumului deferu Aradu—Alba Iulia a urmatu a se pomeni sî de carbunii de pétra din Transilvani'a. Unu mijocu, carele substitue forte bine lemnele, cu deosebire la intreprinderile cele ce receru o multime de materialu de arsu precum suntu sî drumurile de feru. Carbunii acestia se afla in ore care afundime sub pamentu in straturi estinse. Situatiunea straturiloru sî celelalte impregiurâri induce pre omu la primirea, ca aceste straturi suntu paduri in masa, inundate sî nadusîte, cine sci de ce potopuri, cari paduri apoi s'a carbunitu sî prin adaugerea sî a altoru materii cu cari au venitu in atingere au capatatu o natura mai multu minerale din bâi anume deschise sî dupa regulele baiesitului. Ei in urm'a compositiunei loru suntu unu materialu de arsu fórte bunu sî déca se potu scóte in apropiare apoi sî materialulu celu mai eftinu. Trebuie inse sa ardia pre gratarii sî in cuptóre construite anume, pentruca sî desvolta in mesura cu multu mai mare gasuri ce nadusiescu sî ataca metalulu. De aceea acei ce se intrebuintieza la drumuri de feru la topirea ferului sî in casele de locuitu trebuie prefacuti in Coaks (cocs), punendui in gramedi mari la aeru, séu incaldiendui in cuptóre anumite (ca cele de varu) pâna cându evaporéza materi'a sulfurica (de puciosa) din ei sî pâna cându au esitu partea cea mai mare a gaseloru nadusitórie. Remasitia dupa prob'a acést'a are unu sunetu mai ca celu metalicu sî carbunele de pétra sa apropie tare de natur'a carbunelui de lemnu. Materiele aceste care se destiléza cu ocasiune prefacerei carbuniloru de pétra in Coaks se potu prinde déca se ardu carbunii in retorte incuiate sî atunci se potu intrebuinti'a ca mijloce de luminare; in tipulu acest'a se produce gasulu cu carele se inluminéze orasiele cele mari ale lumei.

Scóterea carbuniloru de pétra e impreunata sî cu periculi. Din câte o crepatura séu hulá a statului de carbuni se desvolta câte odata gasuri carbunice-apatóse, cari venindu in atingere cu lumin'a lucratoriloru se aprindu sî esplodeza. Pentru incungiurarea pericului acestuia suntu lampe anumite, cari trebuie sa le aiba fia care baiesiu.

Dupa ce amu premisu aceste sa ne intórcemu la obiectulu de unde amu pornitu sî se vedemu care este bogati'a Ardélului in privinti'a carbuniloru de pétra.

Hauer sî Stachl descriu in „Geologi'a Transilvaniei" (die Geologii Siebenbürgens) valea Jiiului, cá o comóra de cârbuni. Dupa ce dau o descriere a numitei vâli sî arata massele cele neregulate de petri cari jacu pâna la nivoulu de unde se potu incepe staturile cârbuniloru. Numerulu sî estensiunea cârbuniloru inca nu e cunoscuta de ajunsu. Pâna ecum s'a statoritu esistinti'a a 7 masse. Estinderea acestoru masse aru face cam $1\frac{3}{4}$ mile patrate sî aru dá 10,000 milióne de mâji de cârbuni. Calitatea cârbuniloru ce se afla acolo e fórte buna.

Intrandu in specialu dupa Stur sî Partsch, dela Vulcanu se incepù sî se continua pre Jiiu in susu conglomerate de petri de nasipu cari suntu deosebite in bânci de marimea dela 3 pâna la unu stânginu. Inainte de Lupeni se afla semnele cele dintâiu de cârbuni. In valea laterala a Lupeniloru se afla o masa de cârbuni aprópe de varu. Spre média-nópte dela Macesti e o cladire pre o inaltime, care cladire insa nu a ajunsu la cârbuni; spre média-dî dela Macesti se afla o masa de cârbuni in pamentu verosu sub pétra de nasipu. Inaintea Uricaniloru inca se afla o massa care in marime de unu stânginu este descoperita. Valea Uricaniloru spala pre rip'a drépta carbuni; asemenea se vede alta massa acolo unde valea Uricaniloru se vérsa in Jiu. — In Valea Crivadiei $^1/_2$ óra dela Vulcanu inca se afla cârbuni. La Petrosieni pre rip'a drépta a Jiiului ardeleanu se afla sub biserica dóue canaluri care ducu la masse fórte mari de cârbuni de pétra si cari suntu asternuti in pétra de nasipu. Mai suntu cârbuni la Petrill'a, la Grundiesti si Satrucu.

Aici se mai póte insemná ca in locurile aceste unde se afla cârbunii de pétra, cum e pre la Lupeni si Petrill'a se mai afla pétra de feru lutósa si ruine de spalaturi de auru precum si apaducte maretie, cari dupa traditiunea poporului si au originea pre tempulu romaniloru vechi. — Transilvani'a mai are si alte comori de carbuni. Deci si din acésta privintia se fia cu bagare de séma proprietarii de mosii fia acele câtu de mici câci aflându cine-va carbuni 'si póte imbunatâti starea incâtu déca umbla astadi pre josu mâne poimâne se umble domnesce in carutia cu cai.

Principatele române unite.

Inaltimea Sa Domnitorulu a primitu o epistola dela Maiestatea Sea imperatorele Rusiei, esprimandu simtiaminte amicale pantru Domnitoriu si bine voitóre pentru Romani'a. „Rom.“

Presiedintele comitetului archeologicu din Bucuresci, Generalulu Nicolae Mavrosu, a reposatu Sambata pre la 1 óra dupa amédi dupa ce si-a implinitu tóte datorintiele religiunei ortodoxe, si s'a inmormentatu a dóu'a di Dumineca pre la 5 óre dupa amédi la biseric'a Sarandari.

Nicolae Mavrosu a traitu aprópe 90 de ani, a fostu nascutu in tiér'a Romanésca, si 50 de ani din viéti'a sea au fostu strinsu legatu cu istori'a Romaniei. Eruditiunea, inteligenti'a, capacitatea si activitate repausatului erau proverbiali. Dotatu cu o memoria infalibile, erá istori'a viua a unui seculu si o enciclopedia pentru totu acel'a care avea nevoia de o deslusire istorica. Archeologi'a dominá preste tóte aplicârile sele.

Nici unulu dintre strainii cari au traitu si si-au fâcutu stare in Romani'a nu a platitu mai bine si mai generosu patriei sele adoptive.

Parinte bunu si luminatu, fiicele sele si le-a crescutu spre podób'a societâtiei române, si le-a dotatu in Români'a.

Afara de acést'a, totu ce a pututu adunâ unu omu cu sciinti'a sea, cu passiunea si cu mijlócele sele, intr'o viétia intréga cá a sea, atâtu din tiér'a nóstra, avendu in dispositiunea sea absoluta amendóue laturele Dunârei, câtu si de prin caletoriele sele prin Greci'a, Itali'a, Europ'a si Assi'a; totu cabinetulu de anticitâti renumitu alu Generalului Mavrosu, Generalulu Mavrosu le-a daruitu Romaniei; si pâna in dilele sele din urma ocupatiunea si preocupatiunea sea erá asiediarea acestoru tesaure in museulu natiunale din Bucuresci.

Fia-i vecinica pomenirea si odihnésca sufletulu seu cu ale celoru drepti!

Varietâti.

⁂ Marti sa tinutu siedictia lunaria a Comitetului Asociatiunei transilvane romane pentru literatura si Cultura poporului romanu. „Tr. Carp.“

⁂ Universitâti in Transilvani'a. „Unio“ arata necessitatea infiintiârei unei universitâti cu trei facultâti in Clusiu. Motivarea e basata pre perderea Clusiului in materiale, in urm'a uniunei cu Ungari'a, adeca prin stramutarea multoru deregatorii la Pest'a. „Hr Ztg.“ din partesi aproba pretensiunea Clusiului rectius Unio, dara adauge ca déca Clusiulu, unde directiunea museului de acolo cere dela diet'a ungurésca o subventiune dela statu de unu bagatelu de unu patrariu de milionu, mai cere si o universitate cu trei facultâti: — Sabiiulu carele patimesce de diece ori mai tare cá Clusiulu, inca aru fi numai modestu candu aru pretinde cá academi'a de drepturi de aici sa se straformeze in o universitate celu putinu cu trei-dieci de facultâti etc. — Acum aru fi fórte ecuitabilu a pâsi si românii cu pretensiuni, de-si din alte motive, pentru radicarea unei universitâti din mijlócele statului. Românii si asiá nu cadu pâna acum nici in o privintia greutate asupr'a vistieriei statului si de seculi nu au cadiutu, ci au ajutatu numai la implerea vistieriei. Ca aru avé lipsa de unu asemenea institutu, nu póte fi mare indoiéla. Asiá dara precum ceru unii de ce sa nu ceremu si noi unu lucru carele folosindu nóue, folosesce si statului insusi.

⁂ Pe a dóua septemana a lunei lui aprile se ascépta din'a de bucuria in palatiulu regescu din Bud'a, pentru carea, acumu se tinu servitie Ddieesci in intregulu imperiu. Serbatórea botezului e stabilita in urmatoriulu modu: in salonulu celu mare, care pentru ocasiunea acést'a e straformatu in capela, se voru presentá dómnele si domnii de curte, mai departe oficierii principali ai curtii, capitanii gardei de curte si consiliarii intimi, toti archiepiscopii, episcopii si abatii infulari din Buda-Pesta, cari voru fi ca ajutatori primatelui, in urma corpulu generaliloru si oficiriloru garnisónei din locu. Fiindu tóte gat'a, Maiestatea sa imperatulu si regin'a de Neapole insociti de archiducele voru intr'a in salonu. Nounascutulu lu-va aduce pe perina din camerele de locuintia dómn'a primaria de curte a Maiestâtii sale imperatesei si intrandu in salonulu celu mare lu-va predá primariului curtii imperiale. Candu se voru duce câtra altariu, pe Maiestatea sa imperatulu lu-voru urmâri camerariulu primariu, câpitanii gardei de curte si adjutantele primariu, pe regin'a Mari'a o-voru urmâri primariulu curtii si dómn'a primaria de curte, éra pe archiducele (succesorele tronului) primarii de curte ai sei. Dupa finirea botezului, si dupa ce pe nou nascutulu lu-voru duce inderetru in despartiamentulu de locuitu, primatele va tiené „Tedeum,“ la inceperea caruia, regimentulu de infanteria postatu pe piati'a de parada din Bud'a va da de trei ori salve de pusce. Inainte de a se departá din salonulu celu mare maiestâtile, voru primí bineventârile primatele, si dupa o pausa scurta dómnele, generalii statului majoru, primatele, archiepiscopii, episcopii si prelatii se voru adunâ in salonulu din unghiulu palatiului de susu, unde imperatulu si celelalte maiestâti voru primi bineventarea. In urmatórele trei dile de la 2 pana la 4 óre, dómn'a primaria de curte si primariulu de curte voru da informâri despre starea imperatesei si a nou nascutului, dómneloru si domniloru cari voru vestí mai departe.

⁂ Organisarea administratiunei finantiale in Transilvani'a. O publicatiune dela presidiulu Directiunei finantiale a tierei face cunoscutu ca in loculu directiunei foste si carea se desfiintiéza cu datulu de 24 Aprile n. se instituescu pentru Transilvani'a, pentru afaceri de contributiuni directe si indirecte, dóue directiuni finantiale cu resiedintiele in Clusiu si Sabiiu. Cea dintâiu va cuprinde tinuturile inspectorateloru finantiale presente din Clusiu, M. Vasiarheiu si Bistritia, cea din urma insa inspectoratele dela Sabiiu, Orescia si Brasiovru. Asemenea voru cadea in sfer'a activitâtiei acestoru directiuni tóte objectele tinetóre de resortulu directiunei finantiale. Activitatea acestoru dóue directiuni se incepe cu 24 Aprile 1868, in care di inspectoratele mai susu numite inceta de a functiuná. Asiá dara dregatoriele si pârtile suntu recercate a-si indreptá tóte hârthiele loru respective câtra aceste directiuni dela 24 Aprilie incolo.

⁂ (Socotela publica.) Comitetulu incredintiatu de societatea studintiloru români „Romani'a“ cu arangiarea serbarii ajunului anului nou si-a datu inaintea societâtii socotel'a despre banii incursi si spesele facute cu ocasiunea acelei serbari.

Preste totu au incursu pâna acuma 296 fl: 40 cr. val. aust.—si anume din partea studentiloru 178 fl. 40 cr;—din afara inse au venitu societâtii unu ajutoriu in suma de 118 fl.

Computându spesele facute pentru serbare si concertu in suma de 201 fl. 91 cr.—au remasu la dispusetiunea societâtii 94 fl. 45 cr. Cu bucuria a vediutu societatea—ca prim'a ei intreprindere—cu respectu la impregiurâri—a avutu resultatulu doritu,—ma neasceptatu.

Realisarea scopului, ce si-lu propuse societatea, s'a potutu implini prin caldurosulu concursu alu mai multoru pré stimatii Domni si binefacatori, caror'a societatea condusa de profund'a recunoscintia, le esprime in publicu intim'a multiumita.

Cu oferte au venitu intru ajutoriu societâtii urmatorii domni.

Baronu D. Ursu cu 30 fl.—Unu anonimu din Transilvani'a 20 fl.—N. Ganescu din Romani'a unu galbinu (5 fl. 50 cr.)

Dmn'a Ecaterin'a Papazoglu 10 fl. — Iancu Muresianu 5 fl.— Dr. Gregoriu Silasi 5 fl. — Unu anonimu din Transilvani'a 5 fl. — Rvds. Timoteu Cipariu 5 fl.— Const. Papfalv i 4 fl. — M. M. din M. in Transilvani'a 5 fl. I. Zegreanu supralocot 5 fl.— V. Albini 5 fl.— Demianu Moga parochu 3 fl. — I. Danila 3 fl. — Dr. de teol. Ioanu Ratiu 3 fl. — A. Neagoe 2 fl. — I. Ursu 3 fl. — Sum'a 118 fl.

Din sum'a de 94 fl. 45 cr. v. a., ce a remasu la dispusetiunea societâtii, sau impartitu, amesuratu conclusului sotietâtii din 5 diecemvre 1867, studintiloru mai lipsiti de midloce in urmatoriulu modu: Dloru: Basiliu Samboteanu, med. 30 fl. Ales. Stefanoviciu med. 10. fl. Ioanu Olteanu technicu 10 fl. B. Stefanoviciu filos. 10 fl. Ioanu Volcinski med. 10 fl. Iacobu Ratiu med. 10. fl. Abstragundu sum'a impartita de 90 — fl. remane societâtii spre dispositiune 14 fl. 45 cr. v. a.

Acésta s'a adusu la conclusu in siedint'a societatii „Romani'a“ tienuta in $^{14}/_3$ 1868*). Vien'a 22 Mart. 1868. Nicolau Olariu, secretariu.

⁂ Cu incepere de la 31 Martie, va apare regulatu in fiecare Dumineca Curierulu de Iassi. Fóea acést'a va cuprinde: Scirile telegrafiice, Numiri si distitnuiri in functiuni, Scirile locale de totu felulu, Procesele civile si criminale, Licitatiuni de mosii, case etc. Pretiurile producteloru, Lista pasajeriloru, Numerulu depesieloru si a scrisoriloru intrate si esite, Numerulu nasceriloru, Lista casatoritiloru, Numerulu mortiloru, Numerulu bolnaviloru din Ospitaluri, Bursa, Observatiuni meteorologice, Miscarea in porturile române, Bani de datu si luatu cu procente, Marfele si productele de totu felulu de vendiare, Mosii de arendatu, Case de inchiriatu, Servitori de tocmitu etc. etc. etc.

Redactia acestei foi, dispunendu de unu mare numeru de corespondenti, promite a satisface pe onorabilulu Publicu, care va bine-voi a se abona.

Pretiulu abonamentului pentru trei luni este: Numai 2 Lei pe 6 luni 4 lei, pa unu anu 8 lei noi.—Pentru districte abonamentulu pe trei luni este 2 lei 50 bani, pe 6 luni 5 lei, pe unu anu 10 lei noi. Unu numeru in parte va costa Numai 20 Bani. Abonamentulu va incepe cu 1 Aprilie.

⁂ „Ateneulu Romanu“. Domnule Redactoru! Printr'o strania, neintielésa si fórte regretabile confusiune, suntu persóne cari publica sub rubric'a Ateneului insciintiâri despre serate ce dau in sal'a din casele lui Beyzadea Costache Ghic'a, serate cari, cá a dlui Alfred de Caston, anunciate chiaru in Monitoriulu oficiale sub firm'a Ateneului nu au cea mai mica relatiune cu societatea Ateneului.

Ateneulu, domnule redactoru, neavendu si respingendu ori-ce solidaritate cu asemenea serate, subsemnatulu crede utile in numele demnitâtiei, consideratiunei si prestigiului de care trebuiescu incungiurate institutiunile serióse, a face acésta declaratiune publicului; si are in acelasi tempu onóre a rugá pre diurnalistii nostri de a nu mai permite a se publicá sub rubric'a Ateneului decâtu insciintiârile tramise din partea biroului.

Suntu asemenea invitati si cu totu dinadinsulu toti particularii câror'a onor. ministeriu acordà sal'a susu numita, de a nu mai face o confusiune regretabile publicandu insciintiârile si afisiele domnieloru loru sub firm'a Ateneului.

Primiti, dle Redactoru, incredintiarea prea deosebitei mele stime si consideratiuni. V. Presiedinte alu Ateneului Esarcu. Bucuresci 13 Martiu, 1868. „Tr. Carp.“

⁂ Cetimu in „Memorialu diplomatique.“

D. Melinet, consul-generalu alu Franciei la Caracas (America) s'a numitu consulu-generalu si agentu politicu la Bucuresti, in loculu D-lui barou D'avril.

⁂ Publicamu estractele urmatóre din diarulu la Questionu d'Orientu dice:

Inca unu triumfu alu diplomatiei russe: principele de Hohenzollern, suveranulu Românici va lua de sotie pe o principésa russa, sor'a reginei Greciei. Astu-feliu Czarulu isi va asigura cele dou'a puncte de atacu in contra Turciei, si de atunci nu va mai putea intempiná pedici. Ast'a este totulu? Se scie insa ce valóre au aliantiele matrimoniale, si acést'a combinatiune savanta, dupa disele isteti-loru, nu are nimicu care sa ne spaiminte. Daca regele George a luatu o sotie din familia Czarului nu resulta dintr'acést'a ca Greci'a sa fi devenitu vasala Russiei; principele de Hohenzollern póte imit'a esemplulu seu fára ca Romania sa devie unu istrumentu passivu in mânile Czarului. Greci'a sî Români'a isi au interesele loru proprii carii suntu multu mai superióre influintieloru dinastice. Aci ca sî acolo primejdia seriósa este intrarea Rusîloru in Constantinopole. Ca acum, aceste dou'a mici natiuni sa fie silite, din caus'a slabiciunei loru, a nu nemultiumi cabinetulu din St. Petersburg acést'a este lesne de intielesu, dara ele nu voru uita ca in alta parte trebue sa gasésca o protectiune eficace.

---

*) Celelalte foie rom. suntu rogate din partea Societâtii a primi aceste siruri in pretiuitele loru colóne.

⁂ Alalta-eri, 21 Martiu, au fostu un'a din cele mai frumóse siedintie in sal'a Ateneului românu. Unu publicu numerosu sî celu mai distinsu venise se asculte pre d. I. Heliade Radulescu, care a vorbitu cu multa arta, cu multu talentu sî eruditiune despre geniulu limbei. Din tóte pârtile, predicatoriulu museloru a fostu salutatu cu aplause frenetice. Toti, pâna la celu mai micu studentu, atrasu sî elu de numele magicu alu betrânului poetu sî reformatoriu alu limbei române, s'au simtitu cuprinsi de unu entusiasmu naturale sî de o admiratiune profunda in acea siedintia. Atâtu de bine a sciutu marele maiestru alu Romaniei sa esprime ideile cele mai frumóse dintru'unu subiectu atâtu de frumosu ce-si alesese. Cu o alta ocasiune sperâmu sa relatâmu mai pre largu amenuntele acelei siedintie care a fostu asiá de pretióse pre câtu sî bine pretiuita de toti cei ce au esistatu la dens'a.

Printr'o coincidentia strania insa, pre candu in sal'a Ateneului se aplaudá meritulu sî se puneau laurii pre fruntea talentului, totu in aceeasi dî, 21 Martiu, in camer'a deputatiloru d. Ioann Ghic'a se da judecâtiei pentru dilapidare a 600,000 fr. din tesaurulu publicu fâcuta in tempulu ministeriului seu.

⁂ Cronica. In dîu'a de 24 Februariu doi dorobânti escortau din Vasluiu la Romanu doi hoti, impreuna cu caii gâsiti la densii furati dela D. Majoru N. Busduganu. Candu acésta escorta a ajunsu la loculu numitu Délulu Marului, hotii, ajutatu unulu din trensii de toporasiulu ce se presupune ca-lu avea ascunsu in blan'a cojocului, iéra cel'a-laltu de fiarele ce reusîse a le scóte din mâni, au lovitu in capu pre soldatii ce-i insotiau. Soldatii au voitu atunci a face intrebuintiare de armele loru, insa capsele n'au luatu focu, fiindu udate de plóie. Lupt'a a inceputu pre data cu paturile pusciloru sî preste putinu bandititii au cadiutu morti. Pentru devotamentulu cu care dorobantii si-au indeplinitu missiunea, guvernulu a decisu a se dá fiacârui'a câte o suta lei vechi.

⁂ Din Dictionariulu magiaru-romenescu compusu de Georgie Baritiu sau tiparitu pana acumu 6 cóle 8° mare, litere garmondu. Tiparirea lui merge nainte. Acésta carte e destinata a fi de ajutoriu mai alesu tinerimi prea numeróse, care in lips'a de scóle romanesci in tienuturile pe unde se afla, este adesea condamnata a invetic sciintie in limb'a magiara, fara ca se o pricépa delocu, din care causa perdu ani intregi fara resultate. Totu asemenea ea va indemná mai alesu pe acei dd. functionari, cârora terminologi'a cea nóua magiara n'are de unde se li fia cunoscuta. Dictionariulu de marime intre 35—40 cóle tiparite sî cu unu adausu de ortografia costa pe calea abonamentului 3 fr. 20 cr. v. a. éra dupa esîrea lui va trece la librarie, care lu-voru da multu mai scumpu. abonamentulu se face la auctoriulu in Brasiovu.

⁂ Mauritiu Wagner, despre care amintirâmu de une-dîle, s'a fâcutu colonisatoriu. Elu a nebunitu o multime de ómeni in Linz, sa plece in Americ'a sî sa se asiedie sub conducerea lui in insul'a Chili. Unor'a parendu-li-se suspectu omulu acest'a au telegrafatu la München spre a se incunosciintiá ca in edeveru Manritiu Wagner profesorulu dela universitate de acolo e acest'a carele face planuri de intreprinderi asiá mari. De acolo insa capeta Lintienii respunsu in scrisu, ca prof. Mauritiu Wagner nici nu s'a miscatu din München tóta iérn'a. Asiá dara colonisatoriulu Dr. e aceeasi persóna, carea nebunise pre unii ómeni pre aici povestindu-le despre tieri cari elu insusi nu le-au vediutu nici odata.

⁂ Unu drumu de feru europénu. Regimulu turcescu a datu concessiune dloru Van der Elst sî consorti sa cladésca unu drumu de feru pâna la Adrianopole. Drumulu acest'a de feru va legá Bosforulu de Calais adeca coltiulu Turciei europene de média dî resaritu cu coltiulu Franciei de média nópte, unde vine trecatórea in Angli'a. O parte din acestu drumu, pâna la Cuciucu Cecmedje va fi in 6 luni gat'a.

⁂ Reuniune istorica. In siedintiele din urma ale reuniunei istorice in Pest'a au tînutu bar. Blasiu Orbanu o prelegere despre fortaretiele Secuimei. Elu va dá mai târdîu unu opu mare carele va tratá acésta cestiune. Opulu promite unu interesu fórte mare.

⁂ Tempulu pre la noi. De o septamâna avemu tempulu celu mai frumosu, numai cam recorosu.— Asta nópte a inceputu unu ventu veementu dara caldu, carele póte ce va aduce plóie pre serbatori.

* Clubulu democratiru din Pesta este opritu dela tînerea ori carei adunari. Autoritâtile locale sunt imputernicite a impedeca pana sî cu braciulu (ex offo) vre o adunare a clubului numitu.

* Respunsuri D. A. I. in Fagetu. Cartea ceruta se va pute spedá numai pre Dumineca Tomei, din causa ca provisiunea celoru legate s'a trecutu.

*** Multiamita publica.** Sibiiu 1 Apr. 1868. *) Subscrisulu aduce la cunosciinti'a onoratului publicu multiumita ferbinte generosiloru benefacatori români Brasioveni, cari, precumu intrecutu asiá sî in presinte, invapaiati de amórea loru sacra câtra natiune sî in specie câtra fragetele mladitie ale arborelui ei, cunoscendu lipsele sî neajunsurile tenerimei române studióse, la provocarea Prea onoratului Domnu advocatu Iosifu Puscariu, au bene voitu ami intinde mana de ajutoriu sî mie spre ami potea continua studiile juridice,— multiumescu cu deosebire P. O. Domnu mentionatu, care cunoscendu-mi lipsele cu cari amu avutu sî amu ame luptá, au bene voitu ame ajutorá sî contribuindu Domni'a sea parte insemnata, mai a facutu o suma frumósa de 44 fl. v. a., pentru cari rogu atâtu pre prea On. Domni benefacatori, cari au contribuitu la aceea suma câtu sî pre on Domnu adv. Iosifu Puscariu a mi primi adâncami multiumita.

Causa din care Onoratele Nume ale On. Domni Contribuitori nu le amu potutu publica, este: ca cei mai multi (Domni contribuitori) nu sî au scrisu On. nume in liste fâra numai cu N. N.

Popernieciu
juristu.

Nru. 2581—1868.

Publicatiune

Esamenulu de statu pentru economiei silvanali de sine statatori precumu sî pentru personalulu auxiliare technicu sî pentru celu sentitoriu silvanale se va tîné pre anulu acest'a la 3. Novembri in Clusiu.

Acéstá se -duce la cunoscintia publica cu acéa observare, cumca petitiunile bine instruate spre scopulu emiterei la acestu esamenu de statu, au de a se inaintá celu multu pâna in finea lui Augustu a. c. acestui guvernu reg: pre calea oficieloru antiste.

Dela guvern. reg. transilvanu
Clusiu in 20-a Martiu 1868.

Invitare.

la adoua adunare generale ordinaria a societâtei de asecurare „Victori'a“.

Domni p. t. actionari cu dreptu de votu se invita cu tóta onórea conformu § 27 din statute la a dou'a adunare generale ordinarie, care se va tienea in 28 Apriliu 1868 in Clusiu in sal'a curtiei svatului cetâtienescu la 9 óre inainte de amédi:

Obiectele pertractarei sunt:

1. Raportu despre manipulatiunea negotiului pro 1867, asternerea incheierei socoteliloru revediute sî statorirea dividendei.
2. Decisiunea proiectului statutariu celui nou prelucratu in urm'a demendarei adunarei generale din 1867,
3. Raportu despre emisiunea a dou'a facuta eu acti.
4. Alegerea noua a Presiedintelui, consiliariloru de administratiune, directoriloru si membriloru a comitetului de revisiune conformu §§ din statute 40. 44. 45. 65.

Clusiu in 3 Apriliu 1868.

Directiunea societâtei de asicurare „Victoria.“
Vice-presiedinte — directoru
Hintz. — Köváry.
Directoru conducatoriu
Galgóczy.

Publicatiune.

Prin care josu semnat'a representantia comunala din Diorlentiulu-mare in Comitatulu Crasiuvei aduce la placuta cunoscintia, cum ca inteiulu tergu care prin inaltulu ministeriu regiu ungurescu de comerciu, s'au concesu a se tînea in susu dîs'a comuna cade la **24** Aprile calnou, iéra cele-lalte la **24** Iuniu in **2** sî in **24** Noemvre cá 3 terguri anuale (mari), iéra de septemâna dupa 24 Aprile se va tîné in tóte septamân'a lunea.

Diorlentiulu-mare la 31 Martiu 1868.
Atisti'a comunale
din Diorlentiulu-mare.

35—2

EDICTU

Maniu Bontea din opidulu Resînari, Scaunulu Sabiiului, care acum de 6 ani, cu necredintia, au parasitu pre legiuit'a sea socia, Stan'a lui Comanu Ciucianu, totu din Resînari, sî au pribegitu in lume, ne sciindu-se loculu aflârei lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, sa se infatisieze naintea subscrisului foru matrimoniale, cá se arate caus'a parasirei patriei, sî a legiuitei sale sotii, câci la din contra, sî fara de dansulu, se va otârî in intielesulu s. s. canóne ale biserecí nótsre greco-orientale, divortiu cerutu de soci'a lui.

Sibiiu 21 Martie 1868

Ioann Panoviciu Protopopu alu
Tractului Sibiiului alu II-le gr. or.

Nr. 18—2

EDICTU

Ioann I. Pop'a din Comun'a Bendorfu, Scaunulu Nocrichsiului, carele acum de trei ani trecuti, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a socia, An'a nascuta Nicolae Pop'a, totu deacolo, pribegindu in lume sî nesciindu-se loculu aflârei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, de la datulu de fatia, sa se infacisiedie naintea forului matrimonialu subscrisu, spre a stá facia cu susnumit'a lui socia, caci la din contra, se voru decide sî fora de densulu cele de lipsa in sensulu s. s. canone ale bisericei nóstre ortodocse.

Scaunulu protopopescu ortodocsu alu Nocrichiului.
Sabiiu in 20 Martiu 1868.

Nr. 14—3

EDICTU

Georgiu Argaseala din Papantiu, sî locuitoriu in Zabala, care de 13 ani de dîle a parasitu nu numai pe legiuit'a lui socie Paraschiv'a G. Oprea, din Zabala, ci cá soldatu desertatu sî dela stégatu imparatescu, fâra a se sci loculu petreceri sale, este prin acést'a, citatu cá in terminu de siése Septemani dela datulu presinte, sa ae infatisieze inaintea subscrisului, la Scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra sî fâra de densulu se va decide in intielesulu ss. Canóne ale bisericei. nóstre greco-orientale, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu in 18 Fauru 1868.

Ioann Petricu.
Protopopu alu II alu Brasiovului

Nr. 26—3

EDICTU

Mari'a Vladu din Rotbavu, care de patru ani a parasitu cu necredintia pe legiuitulu ei barbatu Iosifu Blaga, totu din Rotbavu, fâra a se sci loculu aflârei densei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se infatisieze naintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra se va decide procesulu matrimonialu, pornitu asupra-i, sî in absenti'a ei, la intielesulu s. s. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Brasiovu in 16 Martie 1868.

Scaunulu protopopescu ortod. res. alu Tractului Brasiovului alu II.

Ioann Petricu
Protopopu.

---

*) Intardiata din lipsa spatiului in nr. tr. Red.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 27. ANULU XVI.

Sabiiu, in 4/16 Aprilie. 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea Pré Sântîtulu Archiepiscopu sî Metropolitu alu Românilorů gr. or. din Transilvani'a sî Ungari'a, Andreiu Baronu de Siagun'a, plecà astadi la 4 óre diminéti'a la Pest'a.

Invierea.

Dîu'a de Pasci 1868

Nouesprediece seculi trecura decândů s'a intemplatu minunea cea mai mare pre pamentu; de cându mântuitoriulu lumei a suferitu morte pentru binele tempuralu sî eternu alu omenimei, — a oferitu pacea pre pamentu; decându mântuitoriulu a invinsu mortea pecatului sî au aretatu invingerea acést'a prin triumfulu invierei: sî omenimea inca totu nu a pututu sa se avente la aceea inaltîme pe deplinu. Ea, omenimea, abia dupa nouespradiece seculi a pututu recunósce numai insemnatatea acestei mari minuni. Vorbesce acum de diecenii de principiulu emanate din trens'a, alu egalitâtiei, inse slabiciunea ei o apasa sî o trage la pamentulu separatismului, esceptiunalismului sî a privilegiului, de-sî sub alte forme sî sub alte espressiuni. Mai multu, ea prinde de multe ori sub acestu stématu cestiuni in mâna, cu cari vrea sa para din afara ca a intielesu principiulu acelu mare alu iubirei imprumutate, ca vrea sa-lu puna in aplicatiunea practica, dara cu cari vrea sa ajunga cuceriri materiale sî intelectuale asupra deaprópelui seu.

Nu uitâmu, ca ideile cele mari au lipsa de tempu indelungatu pentru a petrunde in omeni, pentru de a se deprinde omenii cu densele sî pentru de a ajunge la puterea aceea, cá sa le pota pune in lucrare. Acest'a inse nu ni ia dreptulu de a apretiui miscarea societatiei omenesci sî de a o classificá asiá dupa cum este.

Considerandu cuprinsulu dîseloru acestor'a din urma, considerandu procederea ómeniloru cea nedecisa atinsa mai susu, sa ne mangaiâmu cu atât'a, ca omenimea se pare a se apropiá de a ajunge la acelu punctu, unde de ací incolo are a se decide, sa mérga pre calea indigitata de acelu itenerariu maretiu sî binefacatoriu alu mantuitoriului lumei, carele egaliséza pre toti sî cere egalitate sî dreptate dela toti si pentru toti; séu ca voiesce a se reintórce sî a orbecá pre câile cele coltiuróse ale nemultiamirei, vrajbei sî a ostilitâtiloru intre ómeni?

De s'aru decide in graba pentru cararea cea dintâiu. Atunci popórele in Europ'a nu aru cautá alte interese decâtu cum sa prefaca din acésta parte de lume unu paradisu pamentescu, cautandu dupa, sî spriginindu in tóte pârtile inaintarea adeveratei culturi sî a bunei stâri a tuturoru popóreloru.

Sî ceea ce aru urmá intre popórele europene in mare, aru urmá intre popórele tinuturiloru mai restrinse, in micu : infratirea sî spriginirea imprumutata in tóte afacerile cá scopulu celu dintâiu.

Atunci s'aru realisá cuvintele bisericei nóstre ce resuna atâtu de serbatoresce in tóta septemân'a cea luminata, fiindu ca suntu asiá de mari precum suntu de universale : „Dîu'a invierei sa ne luminâmu popóre“

In intielesulu acest'a, atinsu in aceste sîruri, amu dorí sa se urméze sî deslegarea cestiuniloru ce se afla intre popóre, fâra de ura sî fâra cugete reservate din partea nimenui, pentru ca numai o atare deslegare duce la o deslegare buna. Altfeliu, dupa cum stau astadi staturile europene, asiá dîcendu cu armele incarcate, póte vení preste noi unu viforu a cârui urmâri nu va fi nimenea in stare a le prevedé.

Dîu'a invierei sa lumineze popórele sî sa le infratiésca sî mórtea urei si a intunerecului va fi de nou sfermata sî popóreloru li se va darui o viétia plina de bucuria.

Sabiiu 3 Apriliu 1868.

Tóte dîuarele cari ne sosescu, imputa directu séu indirectu septemanei trecute, pre carea noi o numimu a patimiloru, altii iera septemâna cea tacuta, ca vinu asiá rari sciri séu mai nici decum. Stagnatiunea politica e la colme. Cu tóte aceste suntu doue lucruri cari in cerculu nostru mai tiermuritu ne potu atrage din destulu atentiunea. Acestea suntu desbaterile sectiuniloru in diet'a Ungariei sî verificarea lui Kossuth in cassa deputatiloru.

Din eele ce s'a pututu stracurá séu pre cale privata séu pre calea diuaristicei pâna la noi in tempulu din urma, avemu sa inregistrâmu acelu placutu faptu, ca deputatii nostri, dându-li-se ocasiune, lupta pentru interesele natiunali. Ne oprimu la acésta simpla amintire, pentruca sperâmu, ca dupa reinceperea lucrâriloru dietali in urm'a serbatoriloru vomu avé placut'a ocasiune a relatá cetitoriloru nostri fapte mai multe despre acei militanti ai natîunei nóstre. Dara ce resultate ne putemu promite? voru intreba multi, caroru indoiel'a sî neincrederea, in puterile nóstre vitale pare ca li s'a prefacutu in adóu'a natura. Respunsulu in privinti'a acest'a l'amu datu de multu, cualificându resultatele dupa pretiulu loru celu adeveratu sî acum adaugemu sî repetimu ca lupt'a numai, prin carea sa face invederata vitalitatea unei natiuni interesate de drepturile ei inca e unu resultatu. Drepturiloru pretinse, dara póte astadi neajunse in totalitatea loru, celu putînu nu li se pote negá esistinti'a, nici se potu acele prescrie. Pretensiunea loru se reinnoiesce cu cea mai deaprópe ocasiune sî in fine totu trebuie sa le ajungemu.

A dóu'a e verificarea lui Kossuth. Lumea se intréba acum, ca va vení Kossuth a casa séu nu va vení. In dîlele din urma cetimu ca elu au asiguratu pre amicii sei ca nu va mai scrie in contra celoru ce a vorbitu Perczel despre densulu, ci va vení cá in acelesi adunâri, in cari l'a inculpatu Perczel asiá de greu, in acele sa se spele de tóte câte a aruncatu asupra-i, prin cuventu viu. Adeverindu-se scirea acést'a sî considerandu mai departe primirea de a fi deputatu, venirea lui Kossuth a casa sî intrarea sea in dieta cá deputatu se aru puté luá cá sigura. Se nasce intrebarea, ca ce atitudine va luá elu in dieta. Imblandî-se-va sî elu candu va trece preste pragulu patriei sele sî dupa ce va vedé cele din laintrulu acestei'a, nu prin ochelarii esilatului, ci prin ai deputatului simplu alu Ungariei, precum a fâcutu pâna sî Klapka, carele in anulu 1866 irupse inarmatu iu tiéra sî precum sî alti multi, séu va perseverá in opusetiunea sea de pâna acum? Viitoriulu celu mai de aprópe ne va luminá in privinti'a acést'a. Noi amu vediutu de vre-o trei ani incóce multe miuuni. Se póte sa mai vedemu sî pre cea ce ni o va presentá Kossuth.

Corespundintia particulara.

Este interesanta, sî inca sî fórte ciudata, astadata corespundinti'a nóstra dela Constantinopole. Dupa cum se vede, monarchulu Russieloru e hotaritu sa traga clopotulu orientului, sî asta-data noi credemu ca a brodit'o mai bine; intâiu, pentru ca Persii cá putere mare sî organisata, potu isbí mai cu eficacitate in puterile siubrede ale Portici si alu doilea pentru ca operatiunile Russiei pre acea parte nu potu fi lesne stavilite de puterile occidentali. Si apoi cine aru putea sa oprésca popórele crestine din interiórele statului turcescu a silí pre Turci'a sa-si imparta puterile.

Déca va fi adeveratu ca sî Greci'a este in ajunulu a declará resbelu Portiei, sî ca sî Şerbi'a sî Muntenegrulu suntu intielese cu Greci'a apoi negresîtu ca nu-i e bine vacei, sî nu vedemu cam cum Franci'a sî Engliter'a aru mai putea prelungí galvanisarea acestui mare corpu desîratu, Turci'a.

Asta data noi credemu tréb'a cu multu mai seriósa de pre câtu o credeamu pre candu se totu vorbea sî ne totu spuneau gazetele straine despre bande de bulgari, despre ajutóre rusesci pre aici, etc. etc.

A atîtiá fanatismulu mahometanu contr'a unui guvernu siovaindu pre câile reformei, ai deschide unu resbelu seriosu din partea Persiloru, ostire cu multu mai buna. mai regulata sî mai disciplinata de câtu a Turciei; a-i deschide de partea ceea-lalta unu altu resboiu de entusiasti care póte sa dea focu in tóte insulele sî pre laturile Asiei mici; a deschide unu altu resbelu din Dunare pâna la Catarulu de ómeni solidi sî framentati in resbóie cu Turcii, sî apoi insurectiunea in tóta bulgarimea, — greu, fórte cu greu, se va mai puté sustîné Turci'a, ori-câte ajutóre aru puté sa-i vina din Occidente.

Prussi'a cá putere mare, negresîtu ca a intielesu ca nu póte fi putere mare fâra sa aiba sî ea unu rolu in orientu, sî marele ministru alu Prussiei, in cautarea mijlóceloru spre a-si luá unu rolu órecare, a ordonatu mai intâiu ministrului Bratianu sa ordone cameriloru sele unu portu pre marea Négra; sî pre de alta parte mai in acelasi tempu contele de Bismarck cere unu creditu camerei prussiane pentru a puté inlesní lucrârile acestui portu.

Ce va fi dicendu Franci'a la tóte acestea? Nu va fi in idea nici unui omu de Statu allu Franciei a aduce vorba cu d Budberg ca ar cere ecuitatea ca déca a venitu timpulu pentru ca popórele ortodoxe sa se libereze de sub jugulu Portiei, ecuitatea suprema ar cere sî liberarea poporului catholicu, martiru de unu seculu de sub jugulu Russiei? Déca Russi'a se crede datóre,—sî cu dreptu cuvent'u : îi recunóscemu ca are sî dreptulu sî datori'a,—sa adjute popórele ortodoxe din oriente, s'ar putea nega Franciei dreptulu sî datori'a ce ar avea sî ea sa adjute poporulu catolicu care geme strivitu la nordulu Europei?

Ecuitatea pentru toti, dreptate pentru toti.

Eata extracte din correspundintia nóstra de la Constantinopole :

Constantinopole 16 Martiu 1868.

Este greu de definitu situatiunea Europei in momentele actuali, déra in ori-ce chipu o conclusiune resulta din tóte gandirile, resbelulu; resbelulu iminente. resbelulu pre care-lu grabesce Russi'a impacienta. Se dicea pâna eri ca Russi'a atîtia populatiunile crestine ale Imperiului otomanu, sî lucrulu era pre faci'a, pentru ca sî ferberea era mare. Acumu uneltirile Russiei, deochiate pre calea pre care se pusese, au schimbatu directiunea sî se insinue de partea cea mai turca a imperiului, sî chiaru sî in interiorele imperiului cu cercâri de a reinviuá fanatismulu; sî pre de alta parte sî in Greci'a pre care o impinge de la spate sa-sî iea aventu de lupta. Deci Persi'a se misca acumu, sî se misca intr'unu modu cumu nu mai e induoéla despre mobilulu ce o misca. Teheranulu, capitala Persiei, este intaritu; sî unu generalu de nationalitate francesa, d, Mr. Buhler, ce se afla in serviciulu Persiei, a primitu ordine sa incépa cu mare graba intarirea sî provederea cu arme a fruntarieloru. léra in Constantinopole, o proclamatiune tiparita in sutimi de mii de esemplarie sî distribuita intre Turcii din Assi'a sî din Europ'a, provocandu rescóla, face sa créda pre credinciosii Mohametani ca atâtu ministrii ghiauri câtu sî chiaru Sultanulu apostatu aru fi venduti la straini. Eata o copia dupa acea proclamatiune :

Credinciosiloru !

„Alah sî Profetulu seu Mohamed suntu mari. Dîs'au Profetulu credinciosiloru sei candu le-a incredintiatu stindardulu lui Saudgeak-seriff : „Purtati stindardulu acest'a pre care l'amu primitu dela Dumnedieu, sî nime nu va putea stricá vóue. „Califii sî Sultanii cei betrâni s'au adunatu in giurulu acestui stindardu sî au invinsu indata. Alah sî Proetulu v'au ajutatu pre voi in bataliele dela Serail, fumina pre conducatorii vostri sî le daruí intielepciune.

„Lumea intréga erá óre-candu in mânile nóstre ! Francesii, cari siedu astadi lânga Sultanulu sî beau cafea dintr'o ulcea , se târau sî se rugau alta data sa li se permita sarutarea mesîloru Sultanului. Englezii, cari i-si vendu bibliele loru nóue sî se inavutiescu astfeliu din banii nostri , se ascundeau alta data dinaintea mariloru sultani, cá sa nu li se ocupe tierisîór'a loru. Muscalii erau veseli déca le dá Selim concessiune a-si radicá vre-o biserica. Nemtii, cari astadi cauta câtra Bosni'a , ne-au platitu tributu sî a tramisu ploconu marelui Bajazet. Romani'a, Serbi'a sî Greci'a, au fostu proprietatea nóstra.

„Asiá a fostu sî asiá erá atunci pre candu credeamu in Mohamed ! Dara cum stâmu acum ! Sultanii s'au fâcutu ghiauri, pasialele apostati , sadramasii sî seraskirii se sarutà cu necuratii ! iéra noi cum stâmu ?! Tóte puterile ne au in mâna, sî nu preste multu va domní preste noi sî Raiao'a.

„De voru fi totu ministri ghiauri siechislamulu nu-i póte binecuventá ; apoi puté-vomu esistá fâra binecuventarea lui ?

„Credinciosîloru ! Platesce viéti'a acést'a scurta cá pentru dens'a sa perdemu vecinici'a Edenului ? Fi-ti gat'a, credinciosiloru ! a ve luptá pentru Alah sî pentru profetulu ! — Pre ministrii petati sî pre Sultanulu ghiauru trebuie sa-i jertfimu ! Acel'a trebuie sa domnésca preste noi carele se inchina sî crede in Alah ! Fi-ti gat'a la o nóua chiamare !“

„Tr. Carp.“

Comunalu

Orestí'a 28 Martie. 1868.

In Herm. Ztg.“ Nru 69 a. c. sub titlu: „Communales“ este un'a cor. orig. privitóre la alegerea unei deputatiuni din scaunu. in siedinti'a comunitatiei de' aici tienuta in 28 Martiu, care avea se tiei la Sibiu pentru a gratula spectabilului Dnu. Mauritiu Conrad Comitele natiunei sasesci. Atunci se luara inca 7 objecte urbanale la desbatere, dintre cari dupa cum se vede 5 ajunsere la conclusu sî din cari reproducemu urmatórele puncte.

1. un'a cerere comuna a presbiteriului reformatu, lutheranu sî rom. cath. pentru aplacidarea lemneloru din padurea orasiului , necesarie la reparatia unei mori , a caria venitu se imparte in 3 pârti ecuali la mentionatele 3 Eclesii. Acestei cereri se dede resolutiunea asteptata. Peste punetu alu 2-lea trecemu.

2. Propunerea Inspectoratului silvanalu Stengel, pentru a se da lemnele necesarii, la o izitura noue, din padurea orasiului „Cengia“ in astu modu, ca careusiloru de aici pentru taiatulu si caratulu trunchiloru sa se lasa verfurile , care propunere in esentia se primi, totusi temerea ca carausii nu aru taia lemnele dupa modu prescrisu, aduse decisiunea, ca in casu cându transportarea loru nu saru efectuí repede pentru verfuri. ast'a sa se faca de slujba. Aici se aminti din partea mai multora abnormalulu regulamentului de acumu despre obligamentulu de concurentia—-indetorarea de a face slusba— fiindca d. e. A. tramite la facerea de drumu, séu la altu lucru alu orasiului unu servitoriu cu putere , séu unu lucratoriu de dî pe cându vecinulu seu B. tramite numai o servitóre séu unu invatiacelu sî C. unu copilu de 12—14 ani, mai incolo cauta se mérgea D. cu trasura lui de boi séu cai , cei tîne cu nutretiu in grajdu, candu vecinulu seu E. are 20 de trasuri in castenu, adeca este bogatu, sî totusi pentru elu sî altii ca elu trebue se lucre cei cu un'a séu 2 trasuri pentru ca le are. Amintiri cari suntu fâra indoiala demne de esaminare spre a ajunge la basea egalei indreptatâri in privintia schimbârei dispositiunei normativului de concurentia sî a unei impartiri drepte de sarcini.

3. Propunerea aceluiasi inspectoru silvanalu ca Inspectoru de otaru, dupa care progresulu sistematicu a asediemântului nostru economicu sa se reguleze pasiunitulu in teritoriulu orasiului dupa posesiune. Propunerea in principiu se incuviintia, in contra unui punctu a acestei propuneri se ivire contraopiniuni, ca posesorii cei mari d. e. cari nu posedu animale de casa, ecserciaria acestui dreptu de pasiunitu se nu lu póta da in arenda altui locuitoriu de aici. Acestu objectu se dede, la propunerea Presiedintelui unei comissiuni de 12 posesori de aici spre consultare.

4. Cererea eclesii gr. orient. din locu pentru ca se i se aplacideze sî ei cá dotatiune pe seama docentelui rom: 100 ferdele grâu pe anu din careva móra asemenea celoru lalte 3 scoli locale. cari tóte percipéza din un'a móra pe anu câte 100 ferdele grâu, si fiiind cele 3 scoli provediute cu dotatiuni sî din cas'a allodiala, se ise dee sî acesti'a din aceia cassa pe anu 600 fl.

Déca inse „publiculu“ nu s'aru invoi la ast'a, se roga pentru asemnarea unui locu de o móra din susu séu din josu de orasiu, unde prin edificarea ei, dreptulu mai nainte castigatu pentru mor nu s'aru stirbá, se se mediucésca consensu de edificatu, sî in fine se ise dee sî lemnele necesarii pentru edeficarea morii din padure gratis.

In consideratiune ca mora amintita a celoru 3 eclesii a devenitu pe bas'a unei dotatiuni din partea de multu reposatului berariu Kirchner proprietate a loru; in consideratiune ca eclesia ref. sî luth. nu suntu donate cu neci unu cruceriu din casa allodiala, ci numai scola cath: cá scola unica normala accepéze pe anu in urm'a unei ordinatiuni 40 ferdele de grâu,— pe fundamentulu egalei indreptatiri acestei cereri nu se póte neci in unu punctu face destulu, sî de aceea nu, ca aici suntu scoli destule sî bine organisate.

Orasiulu Oresti'a are 5092 de locuitori dintre cari 2336 suntu romani, ceialalti unguri, sasi sî nemti. Comunitatea care sî acumu se intregesce ea pe sine, dupa punctele regulative, consta din 40 membri sî anume: din 12 sasi, 11 unguri. (7 suntu luati din poporenii de religiunea romano-catolica) si 10 romani-dela 1861 incóce; câci pana atunci locuitorii românii nu erau representati in comunitate cu membri din sinulu natiunei loru.

Deci sa incepemu cu punctulu antâiu. Onor. comunitate n'au aflatu de bine a multiami eclesia gr. orientale, n'au aflatu drepta cererea ei, de aici si incidentulu urmatoriu din resolutiunea—ca cá in batere de jocu—acestei cereri pe bas'a egalei indreptatiri nu se potu face destulu in nici unu punctu, fiindu ca noi posedemu destule scoli si bine organisate.

Asia e ! de ce si mai umble locuitorii români de aici se tiena scoli proprii sî docente in ele ? au nu aru fi mai bine cá pe lânga decim'a din lemnele ce se aducu de locuitorii români din satele din prejuru, care sî acum o iau cele 3 scoli memorate, se doneze ei casele loru de scóla din Orestia la aceste 3 eclesii, se se mai obligeze inca la un'a contribuire anuale, si apoi sesi deé copii

---

FOISIÓRA.

Poesii

de

NICOLAU DENSUSIANU.

Pre ruinele Ulpiei.

Plecat'ai nalt'a frunte, tu urbe de marire
Sub viscolii selbateci, ce nordu i a impinsu
Sî murii in cari aquil'a saltá cu falfaire
Cadiut'au in cenusia sî fal'a loru s'a stinsu.

Pre marmorulu ce-odata siedeá eroulu lumii
Petrunsu de doruri sânte de lupte ostenitu ,
Pre vatr'a de invingeri, pre altariulu rugatiunii
Adi cresce musciulu verde sî plopulu caruntîtu.

Ah ! unde-ti e trecutulu, coron'a ta de lauru
Candu tu cá domn'a tierei, visai la resbunâri,
Ah ! unde-ti e Paladiulu sî coifulu teu de auru
Ce-au fostu tari'a Romei in grele sbuciumâri.

Perit'a ore-in tine sî geniulu de marire
La gintea ce de seculi a dîsu ca-i fic'a t'a?
Au visulu lui Enea de glorii nemurire
Au fostu numai fantoma ce piere-in nóptea grea?

Tu taci ruina trista de seculi apesata
Sî nu descepti eroii ce dormu in sinulu teu,
Respundu insa torentii cu siópt'a loru ce salta
Respunde Retezatululu cu lir'a lui Orfeu.

Cadiut'a chiaru sî Iliulu cu naltelei altarie
Cu murii ce cu fala pluteau cu fruntea-in nori,
Cá in alte maluri sânte pe unu plaiu de desmierdare
Se crésca lânga Tiberu unu geniu mai maritoriu.

Asiá sî voi ruine ce stati in adormire
In sinulu vecniciei in tempii de suspinu,
Alu vostru falnicu vulturu de lunga prigonire
S'a dusu spre Dembovitia sub altu ceriu mai seniu.

Voi sunteti martori tierei de grele suferintie
De sbiciulu barbariei, tirane asupriri
Candu Hunulu sî Vandalulu cu arma sî reintia
Crunt'au âltariulu pâcii in sânge de martiri.

Te plângu pastorii-in munte, tieranulu linu pre vale
Suspina sî Sargentulu lovindu din stanci in stanci,
Te plângu parintii tierii in noptile de jale,
Cu imnele loru tainici cu gemete adânci.

Mormentu incinsu de glorii pre hum'a ta cea sânta
Pre care fiiulu Romei au plânsu de atâtea ori,
Eu vedu crescuta-o flore de viscoli ne infranta
Ce adi Românu-i dîce „a tierii mele doru“.

Branu Mihalcea *)

Astadi domnulu tieri Bast'a ne tramite
Se vestimu triumfulu ostei stralucite,
Tier'a e cuprinsa, vulturulu invinsu
Susu pre citadele stegulu s'a intinsu;
Cetele pagane, ordele barbare
Ce-au cruntatu in sânge luncile magiare,
Spartu-s'au cá valulu cându lovesce-in stânca
Cá unu volbu de fulgeri frantu in mare-adânca.
    Audi mediulu noptii cucuveica plânge,
    Corbii susu prin aeru tîpa dupa sange.
Mâne este dîu'a tierii de marire
Mâne ve âjunge crud'a resplatire.
    Tu ce-in resvratire sî in misielia,
    Ai fostu sociu de arme, sociu la vicleniá,
    Cu Mihaiu ce-in tiera a lasatu fiori,
    Spune vrei in tiepa s'au pre focu se mori:
Voi misiei ai Bastii martori de ocara
Ginte fâr' de lege, voi straini din tiera,
Ce-ati frântu dreptu-in lume, ce-ati petatu in sânge
Mân'a pângarita, haina ce ve incinge ,
Spuneti voi la Basta celu ce vá tramisu
„Mergeti cu rusîne“ eu asia vamu dîsu,
Nu e sclavu in lume celu ce pórta ferulu
Nu e robu acel'a ce nu vede ceriulu
Adi cu lantiu in bracia eu sum liberu inca;
Liberu cá sî sioimulu pre unu verfu de stânca;
Mórtea e triumfulu braviloru din lume
Cându apucu stindardulu pentru a tierii nume
Sufletulu eroicu din Mihaiu celu mare,
Sufletu de marire sî de resbunare,
Este in totu Romanulu pân' Romanu vá fi,
Pentru-a tierii nume dulcei a morí.
Par' cà vedu prin seculi dîu'a de marire,
Serbatórea tierii nunta de infratire,
Cornulu libertatii resunendu pre-o lunca,
Cetele române pre a Turdii plaiu
Sî-intre ele umbr'a marelui Mihaiu
Ca Românu in lupte e nascutu se piera
Celu ce-asiá nu móre n'are parte-in tiera
    Susu pe ceriu lucesce palidu mandru sóre
    Er' Mihalcea banulu mortu e in prinsóre

Copilulu pre malu.

(Apologia)

Pre malulu unei ape unu copilasiu o data
        alérga in placeri,
Viatia-i pare d'alba sî lumea desfatata
        Lipsita de doreri
De plansulu filomilei de murmurulu de unde
        De tóte-i departatu,
Prin érba inflorita und' grierulu s'ascunde
        Elu trece desmerdatu;
De malu colea unu fluturu cu arepi sclipitiose
        S'apropria-incetisioru,
Precum adese fatulu, cu lumea voluptósa
        Dau mâna prea usioru,
Copilu mi-lu alerga in négra lui orbía
        Totu sfarimandu la flori,
Dar fluturulu cá visulu in nóptea de urgia,
        Se duce ridietoriu.
Acum elu cade-in apa sî valulu cu furore,
        Se inverte adancitu,
Ca-ci astu-feliu este in lume candu omu de-o splendóre,
        Incepe a fi rapitu.

---

*) Dupa acestu omoru barbaru (Mihaiu), militia romana vení in confusiune, se prinse mai antaniu banulu Mihalcea, sociulu nedespartîtua lui Mihaele, sî aruncandu-se la inchisóre, fu ucisu acolo

Unu istoriografu

parte la scólele sasesci se invetia sasesce, prea lat cele unguresci se invetie unguresce, de ce se mai invetie ei romanesce?

(Va urmá)

Cacov'a in 28 Martie 1868.

Dom. Redactoru! Simtiulu acel'a, de care debue se fie patruns'u fiesce-care romanu iubitoriu de inaintarea poporului in cultura, me indeamna a ve rogá cà sa dati locu in colónele pretiuitului nostru jurnalu „Tel. Rom" urmatóreloru renduri:

Diu'a de 25 Martiu fu menita pentru tînérea esamenului semestralu in comun'a nóstra. Esamenulu se începú la 2 óre dupa amédi sub Presediulu Reverd. Domnu Protopopu Ioane Hanni'a, care precum in trecutu, asiá sî in anulu curinte, nu siau pregetatu a ceircetá comun'a nóstra si a ne onorá cu presenti'a D-Sele, — in fati'a deregatoriei comunale, a Eforiei bisericesci, sî a unui publicu marisioru din comuna.

Toti ascultatorii fura petrunsi de o bucurie mare, vediendu cum curgu, cu voce clara sî inalta respunsurile, cele fluide ale eleviloru sî eleveloru — cea mai mare parte in etate dela 6—9 ani—din fiesce care objectu fâra incordare, mai cu séma facura impressiune placuta asupra publicului ascultâtoriu respunsurile practice, din objectele mai insemnate, adeca: Doctrin'a Religiunei, Gramatica, Geografia, Istoria Transilvaniei, sî Computulu. precum in urma poesiile declamate sî cantarile melodióse atâtu bisericesci, câtu sî nationale.

Tóte acéstea au doveditu cumca Domnulu invetietoriu **Ioane Ivanu** intru adeveru cunósce pe deplinu chiamarea unui invetietoriu, sî precum Reverendisimulu Domnu Protopopu a esprimatu in fatia publicului ascultatoriu, ca invetiatoriulu spre laud'a densului, si-a datu tóta silintia cá objectele propuse se prinda radecina in mintea eleviloru, spre a poté da fiesce care elevu cu judecata chiara, priceperea lui propria despre lucrurile invetiate, ferinduse câtu se póte de recitârile mechanice fara intielegere. Deaceea multiamandu invetietoriului pentru neobositulu seu zelu, ce la aretatu intru instruirea tinerimei concrediute purtârei sele de grigia, dorimu, ca pretodindenea sa fimu intimpinati de astfeliu de invetietori capaci, cari sa fie petrunsi de ponderositatea a chiemariei sale, sa aiba aplicare, zelu sî insufletire adeverata spre scopulu scolasticu, câci numai asia voru meritá numele acelu frumosu, ca densii suntu „invatietorii sî educatorii generatiuniloru viitórie."

Unu martoru

Orestia 9 Apriliu. 1868.

Domnule Redactoru! Astadi pre la 11 óre, togm'a pre candu se aflau ómenii in biserica erupse unu focu in orasiu, care in câte-va minute mistuí 17 case 12 siuri impreuna cu alte cladiri mai merunte, e tare de compatimitu ca inca nici astadi nu se potu ómenii capacitá pentru a nu mai redicá astfeliu de edificii acoperite cu paie, din care apoi urméza daune sî ruinâri de familii intregi, cu deosebire intre români se intempla de acestea mai desu, e de insemnatu ca la acestu focu, unde numai românii au fostu siliti a suferí acésta dauna periculósa, veneau numai de priveau cá la unu teatru fâra a dá mâna de ajutoriu, pâna candu gendarme'i'a luá mesuri fortisive contra unor'a persóne, totusi cele mai de lipsa instrumente pentru stingerea focului de-sî suntu ce-va bagatelu precum suntu cârlige de feru nici pâna a trecutu de totu furi'a focului nu s'au pututu vedea nici unulu, asiá câtu politi'a cetatiéna nu merita nici cea mai putina lauda.

Cu privire la corespundinti'a nóstra din nru 23 ne mai sosira 10 fl. v. a. din Bradu prin domnulu docente cá colectante Nicolae Barsanu, sî anume dela urmatorii domni:

Domnulu Simu Militonu jude com. in Bradu 1 fl. D. Ignatiu Adler arendatoru in Bradu 1 fl. D. Avraamu Goldea curatoru bisericei 1 fl. D. Georgiu Dirin'a talpariu 1 fl. Dn'a veduva Gavrila ecoróma 1 fl. D. Alessandru Szabó Cismariu 80 xr. D. Moise Olariu economu 50 xr. D. Grofu Andreiu cantoru 50 xr. D. Georgiu Iul'a cantoru 50 xr. D. N. Fasbinder curelariu 50 xr. D. Adam Mihaila economu 1 fl. D. Nicolae Barsanu docente normalu 1 fl. 20. xr. laolalta 10 fl. v. a.

Care suma adaugendu-se lunga sum'a de 205 fl. 88 xr. face venitulu curatu alu scólei nóstre de 215 fl. 80 xr. adaugendu spre publicare sî acesti din urma cá sa facemu destulu domniloru colectanti.

Alu prea stimatu domniei tale cu profundu respectu.

G. Ben'a canc. de adv.

Principatele române unite.

Estrasu din projectulu de lege pentru organisarea puterei armate in Romani'a asternutu de câtra ministrulu de resbelu Colonelu, G. Adrianu.

Projectulu se imparte in IV capitole sî 69 de articule capitolulu I tractéza in 11 articule despre constituirea armatei.

Puterea armata a Romaniei cuprinde cinci elemente distincte:

a) Armat'a permaninte cu reserv'a ei.
b) Corpurile dorobantiloru sî granitieriloru.
c) Militiele.
d) Gard'a cetatiéna.
e) Glótele.

Toti locuitorii tierei cu esceptiune de straini, dela etate de 20—50 ani suntu datori a purtá armele. Institutiunea dorobantiloru sî acea a granitieriloru se mantînu in vigóre cu imbunatatirile ce se voru crede de cuviintia. In casu de necesitate, trupele loru potu fi mobilisate de guvernu spre a vení in ajutoriulu armatei permanente. Recrutarea obligatóre, prin conscriptiune a armatei permanente sî dorobantiloru se va operá in tóta intinderea tierei, afara de comunele marginasie, ce facu parte din Zon'a destinata pentru granitieri. Toti tinerii, in anulu ce au implinitu etatea de 20 ani séu candu au intratu in alu 20-lea anu, tragu la sorti. Terminulu obligatoriu de servitiu pentru armat'a permanente este de trei ani in activitate sî patru ani in reserva. Reserv'a armatei permanente va incepe esistinti'a sea dela prim'a liberare de militari ce va avea locu in urm'a promulgârei legei de fatia. Efectivulu armatei permaninte este pre picioru de pace séu pre picioru de resbelu, dupa cum i-si are reserv'a sea respandita pre la vetrile ei, s'au adunata sub stéguri. In acestu din urma casu, sî potrivitu cu intensitatea trebuintiei, se potu chiamá sub arme sî mobilisá sî din cele-lalte elemente ale puterei armate, adeca, militi'a, granitieri, dorobantii, gard'a cetatiéna sî glóte. In tempulu de resbelu séu esercitii mari anuali, partea gardei cetatiéna in etate dela 30 la 45 ani, voru face parte din corpurile armatei numai pecatu timpu va durá acea stare sî in totu acestu timpu ea este supusa la tóta indatorirea sî jurisdictiunea militara. Chiamarea suptu arme a reservei armatei, precumu sî mobilisarea unei'a séu mai multe din elementele citate, necesitandu creditu nou, se face dupa autorisarea Adunarei deputatiloru; afara de casuri urgente, in care guvernulu procede d'a dreptulu la chiamare, referandu apoi indata adunârei deputatiloru.

Capitolulu II tractéza in 26 de articuli in specie despre **armata permaninte**, despre comandamentele armatei, despre statulu majoru domnescu, despre infanteria, despre cavaleri'a, despre artileri'a despre trup'a de geniu, despre gendarmeria, despre pompieri, despre flotila, despre trupele de adminitsratiune, despre serviciulu sanitariu, despre justiti'a militare sî despre instructiunea militare.

Domnitoriulu este capulu supremu alu armatei. Ministrulu de resbelu administra sî dirige interesele armatei in numele Domnitoriului sî in conformitate cu legile.

Teritoriulu Romaniei se imparte in patru divisiuni militarie teritoriale ale câroru residintie suntu: Bucuresci, Iasi, Craiov'a sî Galati. In fiacare din aceste residintie este câte unu comandamentu divisionariu.

Unu corpu de statu majoru speciale este insarcinatu cu servitiulu de adjutanti pre lânga persón'a Inaltimei Şele Domnitoriului.

Infanteri'a se compune de: regimente de linia, batalióne de venatori sî companii de disciplina. Fia-care regimentu de infanteria se compune de unu statu majoru, 1 compani'a afara de renduri, 3 batalióne in linia sî jumetatea cadreloru unui alu 4-lea batalionu de depositu, sub comand'a celui mai vechiu dintre capitanii sei. Fia-care batalionu de linia séu de venatori are 4 companii, celu de venatori, facendu corpu a parte, mai are unu statu majoru sî unu plutonu afara de renduri. Fia-care compania, afara de cele din batalionele de depositu sî de disciplina, are 4 oficieri in tempu de pace sî 5 oficieri in tempu de resbelu.

Cavaleri'a se compune de regimente de lanceri, venatori sî dorobanti de linie, sî unu escadronu de instructiune. Fia-care regimentu de cavaleria se compune de unu statu majoru, 1 plotonu afara de renduri sî 5 escadróne, din care unulu de depositu avendu numai ½ din cadrele unui escadronu. —

Artileri'a se compune de unu statu majoru de artileri'a, de stabilimente de artileria sî trupe de artileria. Fia-care regimentu de artileria cuprinde unu statu majoru, unu plotonu afara din renduri, 8 baterii de câte 6 tunuri o sectiune de trenu sî o compania de pontonieri. Fia-care bateria are 4 oficieri in tempu de pace sî 5 in tempu de resbelu.

Trup'a de geniu se compune de unu statu majoru de geniu sî de batalióne de trupe, facendu fia care corpu a parte. Fiacare batalionu de geniu se compune de unu statu majoru, de unu plotonu afara din renduri sî de patru companii. Gendarmeri'a se compune din companii pedestre sî escadróne calari. Compunerea trupeloru de pompieri va fi in proportiune cu necessitâtile sî midilócele comuneloru respective.

Flotil'a se compune de unu statu majoru, companii permaninte sî vasele necesarii. Ea se recruta pe alesu numai din locuitorii litoralului Danubianu sî alu Marei Negre, sî dintre cei mai deprinsi a umbla pe apa

Trupele de administratiune coprindu: unu corpu de oficiari de administratiuni de diferite clase mai incolo escradóne de trenu de echipage militare pentru serviciulu transportului munitiuniloru sî bagageloru armatei, companii sanitare militari pentru serviciulu spitaleloru sî ambulantieloru armatei precum sî companii de lucrâtori pentru serviciulu imbracamintei, campamentului sî subsistintieloru militari.

Servitiulu sanitariu. — Acestu servitiu cuprinde numerulu necesariu de medici, farmacisti si veterinari de diverse clase, destinati pentru servitiulu spitaleloru in timpu de pace si acel'a alu ambulantieloru in timpu de resbelu. Justiti'a militara cuprinde consiliurile de resbelu si de revisiune.

Instructiunea in armata se face prin scóle militare impartite in modulu urmatoriu:

1. Scóle de dóue grade infiintiate prin corpuri;
2. Scól'a pentru formarea oficieriloru de infanteria si cavaleria;
3. Scól'a superióra de aplicatiune pentru formarea oficieriloru de statu-majoru, de geniu si de artileria.

Capitolulu III. tractéza in 10 articule despre dorobanti si granitieri. Corpulu dorobantiloru se compune de atâtea escadróne câte judetie suntu, afara de acelu judetiu in care se afla gendarmi calâri, ceruti de necesitâtile locale.

Fia-care escadronu póte fi de diferite marimi in numerulu ómeniloru de trupa, dupa necesitâtile locali, insa cadrele oficieriloru suntu totu acelea-si pentu fia-care escadronu. — Terminulu de servitiu in corpulu dorobantiloru este de 7 ani. Dorobantiulu liberatu din acestu servitiu dupa etate de 27 ani, este datoriu a face parte din militii pâna la etatea prescrisa de lege. —

Corpulu granitieriloru se compune de toti tinerii de etate de 20 ani aflati in zon'a marginasie. Terminulu de servitiu in corpulu granitieriloru este asemenea de 7 ani. Granitierii dupa ajungerea loru in etate de 27 ani, voru face asemenea parte din militii pâna la etatea prescrisa de lege. Oficierii si toti militarii in generalu din dorobanti si granitieri suntu considerati inaintea legei cá si cei din armat'a permanente.

Capitolulu IV. tractéza in 22 articule despre militii si despre glóte. Ómenii militiei se impartu in trei stâri séu chiemâri.

1-a stare se compune de toti cei insurati si fâra copii;
2-a stare se compune de toti cei insurati si fâra copii;
3-a stare se compune de toti cei insurati si cu copii, si de cei veduvi si cu copii.

Chiemârile militiei suptu stéguri se facu dupa intensitatea trebuintiei, chiemându-se totu deun'a de preferintia starea 1-a. apoi pe lânga acést'a, starea 2-a si in fine starea 3 a. Statulu majoru alu militiei se compune de 4 Coloneli séu Locot=Coloneli, 8 oficieri superiori, 4 oficieri subalterni si 12 sergenti sî corporali. Totu personalulu acest'a este salariatu in permanintia precum acelea-si grade suntu salariate in armat'a permaninte. Cadrele permaninte ale corpuriloru si unitâtilo u militiei si singurele salariate de Statu in permanintia suntu :

1. Pentru fia-care batalionu 1 majoru comandante alu batalionului ; 2 locotenenti séu sublocotenenti si 3 suboficieri din cari 1 cornistu séu tobosiariu, la statulu majoralu batalionului.
2. Pentru fia-care compania câte 1 capitanu comandante, 1 sergent-majoru, 1 sergentu, 1 corporalu si 2 tobosiari séu cornisti.

Pentru intretînerea instructiunei ostasiesci in trupele militiei, se facu adunâri ordinari de dî sî adunâri estraordinari anuali. Cându la casuri estraordinari, fia sî chiaru pentru manevre mari, se facu concentrâri de militii, afara de localitâtile unde suntu domiciliati ómenii ei chiemati sub arme, si déca durat'a acestoru concentrâri trece unu timpu de 48 óre, atunci ómenii militiei aflati subt stéguri, voru fi intrebuintiati cu chieltuél'a Statului, pre acelasi picioru, cá si trupele armatei permanente.

Armele trebuincióse militiei se voru dá de Statu odata pentru totu deun'a; ear munitiunile de resbelu de câte-ori voru trebuí ; imbracamintea si-o voru procurá si intretîné ómenii militiei cu a loru chieltuéla. Acésta imbracaminte va fi pe câtu se póte o mica uniforma de cea mai mare simplicitate, constându din costumulu obicinuitu alu locuitoriloru , insa, pe câtu va fi cu putintia, de aceeasi forma sî colóre in acelasi judetiu si corpu.

Glótele nu suntu organisate in corpuri, nici au vre-o indatorire de servitiu séu de esercitii in timpu ordinariu decâtu numai facultativu pentru acei ce aru voi. Acést'a institutiune consta din unu dreptu ce Statulu are cá, la timpi estraordinari si cându celelalte elemente ale puterei armate n'aru fi de ajunsu, se chiame sî ómeni din categori'a glóteloru , cari atunci se potu organisá in mici corpuri pentru mantînerea ordinei in comunele loru respective , séu unii dintre cei mai validi, se potu alaturá cá ausiliari pe lânga corpurile militiei.

Armatur'a ómeniloru din glóte se va dá de Statu numai la trebuintia, asemenea sî munitiunele de resbelu. Ear imbracamintea va fi a loru proprie, acea obicinuita cu care s'aru aflá. —

Ori-ce dispositiuni de legi anterióre, contrarie legei presinte, suntu si remânu desfiintiate. —

Varietâti.

⁂ Escel. Sea Comissariulu regescu conte Em. Pechy fu decoratu in dîlele din urma cu ordinulu corónei de feru cl. I.

⁂ Deputatulu Sabiiului Jacobu Rannicher a asternutu trei petitiuni in sied. dietala dela 7 Aprile n. sî cu acea ocasiune a rostitu o cuventare in limb'a magiara , despre carea dîcu foile unguresci din Pest'a, ca a fostu unu capu de opera. Rannicher a datu cu curagiulu cu care a pasitu in dieta dovéda, ca sî unu deputatu póte fi independinte cá representantu alu natiunei sele si alu poporului preste totu.

⁂ Interpelatiune se astepta sa urmeze din partea mai multoru deputati ardeleni, sasi, pentru ce sa mai sustîne ordonanti'a de pressa de sub Bach sî acum Transilvani'a.

⁂ Apelu catra intieleginti'a romana din comitatulu Temisiului sî pârtile vecine.

Subscrisulu ca unulu dintre deputatii dietali ai comitatului Temisiu,

Considerându importanti'a causei de natiunalitate pentru patri'a sî popórale patriei, precum sî lips'a sî dorinti'a comuna d'a se deslegá acést'a causa câtu mai curendu spre folosulu patriei sî multiamirea comuna;

Considerându cá opiniunea publica a natiunei intr'o tiéra constitutiunale ca a nóstra, este sî chiemata sî indreptatita a se manifestá a supra cestiuniloru celoru mari, ce l'atingu pe poporu ;

Considerându cá opiniunea publica pentru a se poté luminá, are mediloculu datu in adunarea la unu locu sî consultarea libera a intielegintiloru séu carturariloru poporului;

Avendu in vedere si dreptulu de carele vedemu folosindu-se tóte partitele in mesura deplina in asemenea casuri atâtu in alte state constitutiunali câtu sî in patri'a nóstra :

Amu aflatu de bine sî de lipsa a conchiamá la Temisiór'a pre joi dupa sântele pasci, adeca pre diu'a de 4/16 Aprile, o adunare voluntaria a tuturoru carturariloru nostri din Comitatulu Temesiului sî din pârtile vecine, cârei adunâri recomendu din parte-mi urmatoriulu Programu :

1. Informatiuni despre stadiulu in care se afla astadi caus'a natiunalitâtiloru in patri'a nóstra.

2. Propunerea projectului combinatu in caus'a acést'a intre deputatii români sî serbi dela dieta, sî — asemenarea lui cu elaboratulu subcomissiunei casei representative.

3. Desbaterea sî combinarea de mijlóce pentru spriginirea acestei cause intre marginile legiloru.

Invitu deci sî rogu pre toti domnii intieleginti ai nostri din atinsele pârti, a infatisiá la dîu'a anumita in Temisiór'a, unde cu ocasiunea adunârei generale a Alumeneului, convocate pre aceeasi dî, li se va face cunoscutu loculu sî tempulu consultatiuniloru.

Pest'a in joi'a mare 1868.

Alessandru Mocioni m. p. deput.
dietalu din cerculu Ritbergu.

⁂ Drumu de feru. „Sieb. Bl.“ afla din isvoru demnu de credintia ca consiliulu ministerialu aru fi datu concessiune unei societâti pentru cladirea unei linii de drumu de feru intre Alb'a-Juli'a sî Brasiovu.

⁂ Demetriu Brateanu a sositu la Bucuresci din missiunea sea dela Vien'a sî Parisu sî Cantacuzenu dela Petersburgu.

⁂ Camerile Romaniei s'au amenatu pâna la 1 Maiu c. v.

Invitare.

la a doua adunare generale ordinaria a societâtei de asecurare „Victori'a“.

Domni p. t. actionarî cu dreptu de votu se invita cu tóta onórea conformu § 27 din statute la a dou'a adunare generale ordinarie, care se va tienea in 28 Apriliu 1868 in Clusiu in sal'a curtiei svatului cetâtienescu la 9 óre inainte de amédi :

Obiectele pertractarei sant:

1. Raportu despre manipulatiunea negotiului pro 1867, asternerea incheierei socoteliloru revediute sî statorirea dividendei.

2. Decisiunea proiectului statutariu celui nou prelucratu in urm'a demendarei adunarei generale din 1867,

3. Raportu despre emisiunea a dou'a facuta eu acti.

4. Alegerea noua a Presiedintelui, consiliariloru de administratiune, directoriloru si membriloru a comitetului de revisiune conformu §§ din statute 40. 44. 45. 65.

Clusiu in 3 Apriliu 1868.

Directiunea societâtei de asicurare „Victoria.“
Vice-presiedinte Hintz.
directoru Kövary.
Directoru conducatoriu
Galgóczy.

Nru. 2581—1868.

Publicatiune

Esamenulu de statu pentru economiei silvanali de sine statatori precumu sî pentru personalulu auxiliare technicu sî pentru celu sentitoriu silvanale se va tîné pre anulu acest'a la 3. Novembri in Clusiu.

Acésta se -duce la cunoscintia publica cu acéa observare, cumca petitiunile bine instruate spre scopulu emiterei la acestu esamenu de statu, au de a se inaintá celu multu pâna in finea lui Augustu a. c. acestui guvernu reg: pre calea oficieloru antiste.

Dela guvern. reg. transilvanu
Clusiu in 20-a Martiu 1868.

Nr. 1306 civ. 1868.

Nr. 14—1

EDICTU

Pre bas'a inaltei ordinatiuni a reg ung. ministeriu de justitia din 7 Sept. 1867 nr. 8352 magistratulu cetatienescu sî scaunalu din Sabiiu, cá judecatoria, face prin acést'a cunoscutu cumca dlu Ioann **Borci'a** I. U. Dr documentandu-si cualificatiunea sî depunendu juramentulu prescrisu advocatialu, va esercíá advocatur'a, avendu locuinti'a ofic. in Sabiiu, sî va primí partide dela 30 Aprile 1868.

Sabiiu 2 Aprile 1868.

Dela Magistratu cá judecatoria.

Publicatiune.

In urm'a legii votate de corpurile legiuitóre din România pentru infiintiarea de drumuri judetiéne sî vecinale in tóte judetiele, fiindu necesitate de 30 Ingineri geometri, cari sa fie insarcinati cu constructiunea unoru asemenea drumuri, se publica spre sciinti'a tuturoru acelor'a ce aru voi a se angajá in asemene calitate de a se pressentá la Ministerulu Lucrâriloru publice in Bucuresci, in terminu de trei luni de astadi spre a fi numiti in acele posturi.

Conditiunile de admissibilitate suntu :

1) A fi de nationalitate românu.
2) A probá ca a absolvitu cu succesu cursurile vre-unei scóle speciale de ingineríe sî ca a practicatu séu ca a functionatu cá oficieru de geniu in vre-o armata.
3) Retributiunea ce li se va acordá este de 300 fl. efectiva pre luna, afara de chieltuielele de transportu.

Bucuresci 28/9 Apriliu 1868.

Ministru P. Donici.

Publicatiune.

Prin care josu semnat'a representantia comunala din Diorlentiulu-mare in Comitatulu Crasiuvei aduce la placuta cunoscintia, cum ca inteiulu tergu care prin inaltulu ministeriu regiu ungurescu de comerciu, s'au concesu a se tînea in susu dîs'a comuna cade la **24** Aprile cal. nou, iéra cele-lalte la **24** Iuniu in **2** sî in **24** Noemvre cá 3 terguri anuale (mari), iéra de septemâna dupa 24 Aprile se va tîné in tóte septamân'a lunea.

Diorlentiulu-mare la 31 Martiu 1868.

Atisti'a comunale
din Diorlentiulu-mare.

35—3

EDICTU

Maniu Bontea din opidulu Resînari, Scaunulu Sabiiului, care acum de 6 ani, cu necredintia , au parasitu pre legiuit'a sea socia , Stan'a lui Comanu Ciucianu, totu din Resînari, sî au pribegitu in lume, ne sciindu-se loculu aflârei lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu de fatia, sa se infatisieze naintea subscrisului foru matrimoniale, cá se arate caus'a parasirei patriei, sî a legiuitei sale sotii, câci la din contra, sî fara de dansulu, se va otârî in intielesulu s. s. canóne ale bisereci nótsre greco-orientale, divortiu cerutu de soci'a lui.

Sibiiu 21 Martie 1868

Ioann Panoviciu Protopopu alu
Tractului Sibiiului alu II-le gr. or.

Nr. 18—3

EDICTU

Ioann I. Pop'a din Comun'a Bendorfu, Scaunulu Nocrichiului, carele acum de trei ani trecuti, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a socia, An'a nascuta Nicolae Pop'a, totu deacolo, pribegindu in lume sî nesciindu-se loculu aflârei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, de la datulu de fatia, sa se infacisiedie naintea forului matrimonialu subscrisu, spre a stá facia cu susnumit'a lui socia, caci la din contra, se voru decide sî fora de densulu cele de lipsa in sensulu s. s. canone ale bisericei nóstre ortodocse.

Scaunulu protopopescu ortodocsu alu Nocrichiului.

Sabiiu in 20 Martiu 1868.

Burs'a de Vienn'a.

Din 3/15 Apriliu 1868.

Metalicele 5%	56	Act. de creditu	180 60
Imprumut. nat. 5%	62 50	Argintulu	115
Actiile de banca	691	Galbinulu	5 58⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 28. ANULU XVI.

Sabiiu, in 7/19 Aprilie. 1868.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La situatiune.

Evenemintele suntu rari sî astadi, inse aceste rari suntu destulu de insemnate, pentru de a fi cunoscute dimpreuna cu reflessiunile ce le face lumea politica asupra loru. Amu amintitu sî in numerulu precedentu de venirea lui Kossuth sî de motivulu venirei acestui barbatu, adeca pentru a se justificá de inculpârile ce i le facù Perczel la diferitele ocasiuni.

Sa spicuimu dara cu privire la cert'a intre acesti doi corifei ai magiariloru unele voci ce le aflâmu in diuaristica.

„Reform“ ce apare in Vien'a, purcediendu dela impregiurarea amintita, vede ca cestiunea ungurésca inca nu e deslegata, ci din dî in dî devine mai ardienda sî se teme de o eruptiune vulcanica. Alegerea lui Kossuth in dieta sî verificarea lui, fara de contradicere, i se pare „Reform“ei unu simptomu insuflatoriu de grigia sî amenintiatoriu sî adauge, ca ori va veni Kossuth ori nu va veni sa-sî ocupe loculu in dieta, lucrulu totu asiá remane sî adeveresce, ca glori'a pentru deslegarea cestiunei ungurescì sî scaparea Austriei prin Deak sî Beust aru fi anticipata. Chiaru sî déca lucrârile voru urmá cursulu loru, va sosi tempulu cându ele nu nu voru mai merge. Dupa acest'a sî pune intrebarea, deca opositiunea din Ungari'a se va tiermurí la politic'a asceptârei seu déca ea va iritá sî impinge lucrurile prin influintie estraordinarie sî prin evenemintе neprevediute la conflicte afara de parlamentu. Pasîrea lui Perczel e de asiá incâtu se aduca possibilitatea de atari conflicte. Omulu trebuie, pâna unde pote, sa créda, ca generalulu revolutiunariu de óre cându, acumu in adeveru voiesce sa fie unu radîmu alu ordinei de fatia. Deca omulu trebuie sâsi dica, ca passiunea cea impelitiata cu carea pasiesce elu contra lui Kossuth sî amenintiârile cele terroristice ce le arunca opositiunei suntu fórte apte de a iritá sî de a provocá conflicte. Ba s'aru puté nasce sî acea presupunere, ca Perczel doresce asemenea conflicte spre a capatá dictatur'a in mana. Elu vorbesce deja in tonulu unui dictatoru fiitoriu sî nu ratacesce omulu cându va presupune, ca membrii majoritâtiei(dietali) nu se voru incântá de protectiunea ce li o oferesce Perczel. Elu cunósce reu natur'a poporului seu, déca crede, ca cu vorbirile sele cele pline de ura va nimicí pre Kossuth carele nu e de fatia. Elu va efeptuí contrariulu sî s'aru puté intemplá cá tocm'a Perczel sa deschida portile patriei lui Kossuth. Insa déca Kossuth va vení, pre cale legala séu nelegala, in Ungari'a, póte fi incredintiatu ori-cine, ca atunci pre Perczel in scurtu lu va supune prin vorbirile sele (Kossuth) sî multi din cari aplaudéza astadi Generalului, voru aplaudá atunci lui Kossuth.

Dupa aceste arata „Reform.“ ridiculositatea, de cari suntu demni acei diuaristi vienesi, cari suntu entusiasmati de pasîrea lui Perczel sî iéra a acelor'a, cari privescu in Kossuth pre representantele principiului democraticu. Sî acést'a se tîne de periculii cestiunei ungurescì. Ce vrea Kossuth a spus'o pre fatia. Ce se atinge de Perczel, apoi laudele proprie activitatea revolutiunaria, aranguarea honvediloru, a câroru conducatoriu se prochiama, cererea categorica a unei armate ungurescì, nu suntu fapte cari sa dovedésca o amicitia de totu mare pentru Austri'a. Parerea nóstra, dice „Reform“ o spunemu curatu, ca déca lui Perczel i va succede a ajunge in Ungari'a la puterea carea a fostu Kossuth, atunci póte ca nu aru nisuí la ceea ce nisuiesce Kossuth, dara de siguru la ce-va fórte asemenea. Diferinti'a aru fi fórte personala: Perczel se pare a voí sa se faca Kossuthulu Ungariei.

„Hon“ vorbindu despre aceeasi cestiune dice ca déca reg'mulu sufere numai procederea lui Perczel, sî dupa ce va fi succesu acestui'a a nimicí pre Kossuth, i va dîce: „arapulu si-a fâcutu detori'a, arapulu se póte duce“ sa bage de séma, ca lucrurile potu luá o intorsetura pedîsia sî regimulu atunci va avé in locu de unulu, doi Kossuth.—

Agitatiunile s'a inceputu la Felegyháza. Advocatulu Asztalós, de part d'a stângei estreme, a provocatu prin arestarea lui pentru agitatiuni, unu conflictu, intre poporu sî militia. —

Reflessiunile aceste legate de faptele in cestiune inca nu suntu pericululu insusi; ele ne arata numai cá situatiunea e ingrecata cu elemente amenintiatórie de clatinarea sî resturnarea pâcei. Remane acum ca regimulu cu autoritatea sea se influintieze spre a puté paralisá totu reulu ce aru puté veni ori din laintru ori din afara. Paralisarea acest'a o va inaintá sî diet'a, deca ea nu va fi angusta la anima, sî va cautá cá sa se pota radimá pre tóte popórele sî nationalitâtile Ungariei; nationalitâtile cari suntu aplicate a pastrá sî apera ordinea, déca voru vedea ca suntu respectate dreptele loru pretensiuni.—

Déca ne intórcemu din laintrulu monarchiei sî cautâmu in afara spre orizonulu politicu, apoi vedemu unu nuoru greu politicu la apusu, carele se pare ca sta pre locu sî nu misca, dara in care póte se reflecteza tóte tunetele cele mai merunte din alte pârti ale orizonului. Doue murmure surde s'au auditu in tempulu din urma, cari aru face pre cineva se cugete ca nourulu va sa se misce. Acestu nuoru e Franci'a, carea de doi ani armeza mereu sî despre care se dîce ca e gat'a cu inarmarea intr'atât'a, incâtu se afla fatia cu puterile cele mai bine pregatite de resbelu cu doi ani inainte. Cele dóue murmururi suntu doi articuli in dóue foi, ce stau aprópe de Napoleonu. Acei articuli arata ca e de lipsa cá sa se faca resbelu. Ceea ce pune pre lumea politica in mirare e ca ambe diuariele (Liberté sî Pays), cari ventiléza cestiunea acést'a nu arata o cestiune speciala pentru cari sa pornésca trupele francese in câmpu. Totu ce se póte cetí sî se afla e, ca pentru de a fi Franci'a mare sî sigura sî in fine pentru de a puté devení desarmarea odata possibila, armarea, carea apasa asiá de greu asupr'a referintieloru finantiali a staturiloru sî asupr'a bunei stâri a contribuentiloru. Pentru siguranti'a Franciei cere Liberté cá Germani'a sî Belgiulu sa demoleze tóte fortaretiele, cari ingradescu marginile Franciei, séu déca nu, atunci proprietariulu loru dela 1801, adeca Franci'a, va sa le ocupe. Descoperirile aceste au turburatu nu numai pre politici, ci au influintiatu si asupr'a bursei. Insa in momentele din urma se pare a amutí sunetele amenintiatórie de resbelu, fâra a disparea nuorulu celu greu.

Bunetatea serbatoriloru scolastice.

Déca vomu aruncá o privire asupr'a scólei in partea, ce privesce sî cum se manifestéza viéti'a ei din afara, pre momentu ne convingemu, cá tinerimei nóstre scolarie i lipsesce o idealitate, — sî lipsindu-i acésta idealitate mai nu credemu, ca scól'a va puté dá patriei sî natiunei barbati apti pentru chiamarea ce-i ascépta in viétia cá membri ai familiei, bisericei, statului sî natiunei. Cans'a, ca tinerimei nóstre scolarie i lipsesce o idealitate se póte observá cu multu mai putînu in scóla, decâtu in referintiele nóstre cetatienesci, decâtu in intrég'a viétia a poporului nostru. Esempla trahunt. Esemplele, cari aru trebuí sa atraga, sa dea curagiu la inspiratiuni maretie, trebuie sa-si aiba simburile, bas'a sî inceputulu loru din referintiele sî viéti'a poporului nostru. Altumente nesciindu pe ce drumu sa apucâmu, ne gâsimu intr'o positiune cá a lui Erculе intre dóue câli! Sî cu durere trebuie sa marturisimu ca atari esemple nu numai nu se dau tinerimei pentru imitare: ci din contra li se dau nisce esemple, cari póte descoragiaza pre tineri dela totu, ce se numesce frumosu sî sântu, dela totu ce se numesce virtute! — Sî unde jace reulu? —Déca nu altu undeva, in referintiele sî viéti'a poporului nostru; fiindu ca tempulu presinte pré putinu corespunde cu ponderositatea, ce aru trebuí sa se puna pe aceea, cá tinerimea nóstra scolara sa fia nutrita de o idealitate, care sa o inspire spre a fi capabila de a esercea adeverulu sî virtutea in numele umanitâtiei. — Prin acést'a punendu si tinerulu scolariu fundamentu la nobilarea mintiei sî animei, sa ajunga apoi cu tempu la perfectiunea cea mai posibila, de care este capabilu genulu omenescu! — E dreptu, ca nedreptâtile tempului trecutu atâtu a necajitu pre bietulu românu, incâtu astadi abiá se reculege! Apesârile de vécuri atât'a influintia esercears asupr'a inimei românului, incâtu nu vomu esagerá, déca vomu sustîné, ca ia mai tempitu voi'a de a sî mai sperá vre-unu bine in venitoriu! —

Póte ca-mi va obiectá cine-va, ca nu este adeverata asertiunea de mai susu. Pre unulu cá acel'a lu rogu sa-si iée toiagulu in mâna sî sa se cufunde in viéti'a poporului tieranu pentru de a face câte o visita ici colea, intrându sî in bordeiulu celu mai din urma. Facendu acésta esperintia credu ca se va convinge pre deplinu de adeverulu susu atinsei asertiuni.

De aici ne putemu esplicá, de ce privesce poporulu nostru in venitoriu cu o fatia plina de neincredere! — De aici apoi putemu deduce sî intielege, de unde vine, ca poporulu nostru incepe a se aretá rece fatia cu ori-ce impressiuni din afara, fatia cu ori-ce reforme câtu de salutarie.

Standu lucrulu astfeliu abiá ne putemu intipuí o idealitate, carea sa stermine sî cugetele de a desperá de o sorte mai buna, mai puternica contr'a impressiuniloru esterne, — cu dorulu mai departe, de a esí din presintele posomoritu sî a ajunge unu venitoriu mai ferice. — Dara sa vorbimu mai detaiatu. Devis'a tinerimei trebuie sa fia, adeverulu curatu, frumseti'a, pietatea sî amorulu de patria,— nisuinti'a de a se apropiá câtu mai tare de Dumnedieu. Idealitatea tinerimei este a se intielege numai cá o iubire puternica pentru susu atinsele bunuri spirituali,— sî cá o vointia tare pentru de a-si intocmí viéti'a in consonantia cu acésta iubire. Viéti'a de tóte dîlele din tempulu nostru presinte, dupa parerea mea, nu póte face mai nimic'a pentru de a desceptá sî nutrí o idealitate, pentru ca atâtu de tare s'a incuibatu materialismulu in ómeni, incâtu mai fia-care gonesce numai interese particularie; venéza dupa laude vane; traiesce numai pentru sine. Sî se cere caracteru de feru a luptá contr'a acestei calamitâti personificate in tipu omenescu, pentru ca pre dî ce merge i se multiamescu satelitii!! — Asiá dara nepotendu-si tinerimea castigá o idealitate din partea acést'a, trebuie sa ne luâmu refugiulu aiurea, pentru de a puté escitá sî prepará tinerimei nóstre scolare o idealitate. Dupa parerea mea scól'a póte sî trebuie sa-si ia asupra-si o astfeliu de preingrigire, câci ea este chiamata mai de aprópe a regenerá marea societate omenésca in genere, iéra scól'a româna natiunea româna in specie. Scól'a este chiamata a inspirá tineriloru scolari curagiu sî atragere spre totu, ce se numesce virtute. Dreptu aceea scólele nóstre preste totu trebuie sa-si tîna de o datorintia sânta a preingrigí de o idealitate in sensulu de mai susu. Unu mijlocu avantagiosu spre scopulu acest'a suntu serbatorile scolastice, astufeliu de serbatori, cari sa le representeze icón'a barbatiloru, ce s'au facutu mari sî nemuritori inaintea natiunei prin faptele loru cele natiunali, prin viéti'a loru cea plina de esemple frumóse. Aceste serbatori, se intielege, ca trebuie serbate nunumai decatra invetiatori sî scolari, ci sî de publicu câtu se póte mai numerosu, pentruca importanti'a serbatórei sa fia câtu mai marétia, sî folosulu câtu mai mare.

Pe tempulu dilei de serbare invetiatoriului i se da ocasiune binevenita a se pune inrelatiune cu parentii copiiloru sî a lucrá impreuna la edificiulu celu maretiu alu educatiunei pe deoparte, iéra pe de alta parte invatiatoriulu invetia a cunósce individualitatea copilului cu multu mai bine, sî asiá influintiéza asupr'a inimei tineriloru scolari mai multu decâtu ori cândo alta data, fiindca atunci inimile loru suntu mai deschise sî mai acceptivere.

Dupa aceea apoi in prelegere cuventulu invetiatoriului are cu multu mai mare efectu, câci serbatórea aceea de bucuria degia i a sî pregatitu pamentulu, pentru dea priimí in elu totu feliulu de semintie producatórie de fructe nobile. — Óre nu scimu noi chiaru din esperinti'a nóstra propria, cu câta placere ne revocâmu in memoria suvenirile cascigate cu o casiunea vreunei serbatori, bisericesci, scolastice, natiunali, ori sî de alta colóre? Ore nu simtîmu noi, ce efectuputernicu a produsu in noi impresiunile acelei serbatori? Câtu de entusiasmati ne intórcemu acasa dela o asemenea serbatóre, incâtu suntemu gat'a a intreprinde ori sî ce lucru maretiu!—

Iéca calea de a duce pre scolariu la idealitate. Aru rataci fórte, cândo aru crede cineva, ca scól'a un aru face din destulu chiamârei sele in órele de legografia, geografi'a, desemnu etc. — Aicí insa trebuie a se adauge sî alte óre cu multu mai bune; óre de recreatîa, de petrecere in frumseti'a naturei; óre cari au sa pregatésca inimile loru de a fi capabile de istorirea sî disertarea de spre ori ce intreprinderi maretie in venitoriu! — Inim'a tinera bate mai cu focu, se incaldiesce mai rapede de faptele parintiloru sei prin caracterulu serbatórei, cându i se da ocasiune a si aduce aminte sî a cugetá la faptele barbatîloru mari ai trecutului. Serbarea impreuna conduce pre invetiatoriu sî scolariu la incredere imprumutata. Invetiatoriulu sî póte castigá amorea scolariului fórte usioru; câci sil'a sî seriositatea, care trebuie sa domniésca in órele de prelegere, aicí trebuie sa dispara cu totulu sî invetiatoriulu póte cunósce pre scolariulu seu acum straformatu cu totulu intro lumina noua. —

Din cele premise pâna aci se póte abservá, câtu de folositórie suntu serbatorile scolastice, câtu de avantagióse suntu ele pentru d'a dá tinerimei scolarie o vioiciune sî de a o induce câtra o idealitate, ce are sa i servésca de calaudiu in calea virtutei! Si chiaru de aceea nu se potu recomandá din destulu fratîloru invetiatori si tuturoru, celoru ce se ocupa cu educatiunea tinerimei, serbatorile scolastice, mai cu séma din lun'a lui Maiu —tempulu celu mai potrivitu pentru asiá cevá, dupa cum facu bravii Brasioveni. Se vede, ca dînsii au preceputu demultu avantagiulu sî influintia, ce o potu esercea atari serbâri asupr'a tinerimei studióse! Maialulu Brasioveniloru asiá este de generalisatu intre poporu incâtu ia parte la densulu tóta lumea romana de pe acolo! Ti se ample inim'a de bucuria, cându vedî pe români cu miile in frumós'a poiana din stegerisiulu Brasiovului.

Trebuie sa avemu doue trei serbatori scolastice natiunali preste anu, sî acelea sa se tîna primavér'a sî tómn'a. Pe lânga aceea fia-care scóla trebuie sasî aiba pe patronulu seu anumitu sub a cârui scutu sa prosperéze sî sa inflorésca musele. Aceste serbatori trebuie sa fia impreunate cu escursiuni la câmpu ori padure. Ajungendu apoi la loculu otaritu, invetiatoriulu sa fia in mediuloculu scolariloru, sî sa i conduca si introduca in jocuri natiunale, esercitîe gimnastice etc.

Arbitriulu sî rigurositatea din partea invetiatoriului trebuie sa dispara mai virtosu aici, unde tinerii scolari au sa guste póte antaiasi data din nectariulu celu dulce alu scolei in frumseti'a naturei; unde tinerii scolari tindu asi impartî cu invetiatoriulu loru bucuri'a, ce o simtu!—

Fia daru cá scóla romana preste totu sa sî aiba, déca nu mai multe celu pucinu dóue serbatori scolastice natiunali, cari se implinésca la micu sî mare, betrânu sî tineru lips'a de o adeverata idealitate.

Ioanu Petrasicu
invetiatoriu la Resînari.

Raportulu

Comissiunei asupra proiectului de lege privitoriu la confessiunea greco-orientala.

In privintia titlului bisericei gr. orientale e comissiunea de parere, ca celu de pâna aci nu corespunde nici objectului, nici situatiunei, adeca celu intrebuintiatu si de art. XX in legile dela 1848: „greco-neunita“. Comissiunea inse nu se afla chiamata a recomendá vre o schimbare in privinti'a acést'a, pentruca initativ'a se cade a o face cei interesati. Comissiunea arata numai ca e de lipsa cá sa se dea bisericei respective o numire corecta.

Comissiunea afla ca necessitatea proiectului de lege pentru confessiunea gr orientala e motivata, de sî adunarea bisericésca de Carlovitiu din 1865 nu s'a constituitu in intielesulu legiloru din 1848, de ore ce resultatulu acestei adunâri: despartirea celoru ce se aflá subt o metropolia in doue metropolii, un'a romana sî alt'a serbésca, a trecutu deja in viatia sî asiá e de lipsa cá fapt'a implinita ce are de scopu liniscirea a sute de mii sa se legaliséze.

Comissiunea centrala recomenda proiectulu cu mai multe modificatiuni, cari câtu privescu paragrafii cei optu dintaiu suntu mai multu de natura stilîstica. Asiá in ceea ce privesce numirea „congresu“ o schimba cu „adunare bisericesca“. Modificatiunea cea mai insemnata e tribunalulu ce era sa se delege din partea ministeriului de justitia, amintitu in §-8. Comissiunea recomanda urmatoriulu conceptu:

„Tóte pretensiunile ce isvorescu din despartirea celoru dóue metropolii s. c. l. trebuie sa se aduca in valóre, lasându-se timbrulu sî alte contributiuni, inaintea unui tribunalu alesu. In acestu tribunalu alege fia-care parte doi membri iéra acesti'a alegu unu presiedinte comunu. La casu candu pârtile nu se potu intielege, sî presiedintele precum sî membri nu se potu alege in restempu de trei luni, séu nu se aduna in acestu restempu: Tabl'a reg. ii denumesce. Contra decissiuniloru sî sentintieloru acestui tribunalu se póte apelá numai la Tabl'a septemvirala, unde afacerea acést'a se va decide, afara de rendu, dupa dreptu sî ecuitate.“

Cuventarea lui Alessandru Bohatielu,

(tînuta in siedinti'a diet. dela 3 Aprile in caus'a muntiloru revindecati.)

Onorata casa! Nu potu partiní opiniunea acum cetita a comissiunei petitiunarie in objectulu

---

FOISIÓRA.

O cugetare la cele Sfinte.

Câta bucuria simtiescu crestinii, cându sciu, ca se apropia Sfintele Pasci; câta mangaiare!

Sî pentru ce?

Dóra unde cadu Ele primavér'a, candu totulu se descépta din amortiél'a de preste iérna; séu unde cei mai multi se vedu dimpreuna cu natur'a imbracati in vestminte nóue serbatoresci; séu pentru ca dragostea coborinduse din ceriu in animele fiintieloru inviate, le imple de sfint'a placere, de a se intimpiná cu cordialitate, de a intoná concerte, de a intinde dantiuri, bucurandu-se sî salutandu nou'a formatiune, ce prinde a se desfasiurá?

Tóte acestea suntu spre bucuria, dar' temeiulu principalu, care face pre crestini la Sfintele Pasci, sa simtiesca o desfatare piósa, este unu ce mai mare, mai poternicu, mai sublimu: este biruinti'a luminii asupr'a intunerecului; este sfermarea mortii cei vecinice sî invierea neamului omenescu pentru Imperati'a lui Dumnedieu, pentru Raiu!

Sî, of! câtu de grozave erau mestesiugirile, reutâtile, crudîmile, cari surpasera pre omu din demnitatea lui; 'lu tieneau ferecatu in lantiurile intunecatîloru, secatu de puterile 'i vitali, topitu in caldare fâra de apa, apoi incremenitu prin duhorea aceloru monstri hidosi!

Mântuitoriulu, Chistosu, prin patim'a sea, prin mortea sea cea de buna voia au scapatu din tóte acele nenorociri pre omulu cadiutu; l'au adusu la vietia noua incaldindulu, luminândulu cu radiele sórelui Evangeliei.

Câta dragoste, ce parintesca ingrigire a Mântuitoriului spre neamulu omenescu!

Evangeli'a: moralitatea, religiositatea.

Ce arme nebiruite 'i au pusu in mâna cu cari sa 'si elupte deací 'nainte libertate'a sea in contr'a tuturoru dusmaniloru, cari s'aru mai incercá vre o data sa 'lu surpe!

Ce bunetate nemarginita!

Omulu—provediutu cu arme de biruintia, sa sustiena Imperati'a Dreptâtii aicí pre pamentu, sa radice cultur'a pamentului, sa restitue sî sa tiena in vigóre fericirea sociale, Raiulu lui Adamu!

Câta demnitate pentru omu!

Cine aru poté cuprinde marirea dragostei Mântuitoriului câtra neamulu omenescu?

Câte bunatâtî ne au facutu Elu noue!

Sî cu ce 'i au multiamitu unii dintre omeni? Cu—chinuiri, batâi, ocâri, pâna sî scuipâri, apoi insusi pironirea pre cruce!

Si Dlu au rogatu pre parintele Cerescu, sa 'i—iérte!!

Intielegu ore toti crestinii de adi dragostea Mântuitoriului câtra neamulu omenescu; pretiuescu armele, cu cari li au provediutu Elu, sa se apere in contr'a nenorociriloru?

Folosescu-se de ele; séu, nesciindu ori nepotendu ei acést'a, intreba dar despre ele pre cei scitutori; ori, neintrebându 'i, respectéza 'i baremu pre acesti'a; asculta de ei; facu, ce le dîcu ei?

Sa vedemu!

I. a) Este fórte cu greu, a 'si face omulu idee despre lucruri abstrase; totu asiá sî despre momente istorice, despre evenimente trecute, acum audîte din gur'a altui'a. Altmintrea decurge procesulu formârei representatiuniloru despre lucruri concrete, candu obiectulu impressiunéza nemijlocitu asupr'a organeloru simtirei. In casulu acest'a deodata cu observatiunea se descépta in sufletulu omenescu placutu ori neplacutu, dupa cum este adeca obiectulu aflatoriu de fatia: atragatoriu ori gretiosu, grozavu ori intristatoriu etc.

Dara la unu momentu istoricu, la unu evenimentu trecutu, adusu la cunoscintia numai prin graiu, câta greutate pentru referinte a motivá pre ascultatori, firesce fâra de a le sî puté infatisiá persón'a, care sa le stórca lacremi, séu se traga nemultiamire din inim'a loru!

b) Cum va puté invetiatoriulu poporului de astadi desceptá sî nutrí in acest'a puterea, de a cunósce nespus'a dragoste a Mantuitoriului câtra némulu omenescu, a atîtiá in elu simtiemintele de respectu, pietate, dragoste câtra Mantuitoriulu, apoi câtra invetiaturile lui cele morale religióse, intru a le pune la inima sî a urmá dupa ele? — neputendu-i infatisiá pre Mantuitoriulu judecatu de varvari, desgolitu, biciuitu, sângeratu palmuitu, scuipatu, imbracatu in vestmentu mohoritu, cu de cari imbracau pre smintiti, intiepatu cu cunun'a de spini, apoi pironitu pre cruce; rugandu-se insa pentru ucigasii sei de iertare!

In adeveru nimic'a mai greu, decâtu a representá mintii ascultatoriloru numai prin puterea cuventului obiectulu, pentru care vré adeca invetiatoriulu sa castige spiritulu sî inim'a loru!

Cuvintele in acestu casu trebuiescu se fia penelu de zugrafu, dalta sî maiu de sculptoru, care prin trasuri potrivite, prin apesârí sî lovituri gingasie, dara destulu de vertóse sa dee ideei trupu, sî — asiá o potu propune simtiuriloru omului, cá cum aru fi unu obiectu in realitate! — séu se fia laboratoriu naturei, unde printr'o radia luminósa sî caldurósa atragendu, combinandu la unu punctu de pamentu ingrasiatu aeru sî umediele: eata o besîcutia cu vietia, unu atomu organicu; eata mai multe; eata-le sîruindu-se dupa legile inchiagârei (cristalisârei) in celule, in tiesetura celulare intr'unu firicelu, cá radacinutia, in altulu, cá coltiu: radecin'a se intinde in manuchi, fibre sub pamentu, si 'si trage nutrimentu din vistieriele acestui'a; coltiulu se inaltia in tulpina, craci, ramure, frundie spre ceriu, imbogatindu-se de darurile acestui'a, incâtu apoi revarsendu . . . . dara cine se mai enumere folósele pomului desvoltatu, ale fructeloru lui — in tóta privinti'a!

Deci unu invetiatoriu alu poporului, carele vré sa urmedie asiá — dupre dreptu sî datorintía, inse aici nu are locu cuventulu „vrere“, ci „trebuire“, —are lipsa de studiu adenou, de indemanare mare, de pracsa matura; apoi — se lumineze poporului seu pre calea la fericire sî prin faptele sele!

(Va urmá).

rugârei, ce au tramisu la dieta 44 de comune, cari inainte de 1851 s'au tinutu de alu doilea regimentu românu de frontaria din Tranni'a, iéra astadi se tînu de districtulu Naseudului, sî cari se róga, cá sa se scóta din starea esceptiunale sî sa se asiedie sub scutulu legiloru tierei. Nu o potu partiní, câci opiniunea comissiunei nu o tînu indestulatória fatia cu referintiele; nu e indestulatória, fiindu ca suplicantii chiaru pentru aceea se plângu inaintea dietei, câci guvernele de pâna acum i-au scosu de sub scutulu legiloru sî au despusu despre averea loru dupa placu, iéra nu in intielesulu legiloru tierei; pentru aceea se róga, cá ele (comunele) inca se fia primite sub scutulu legei sî ca despre averea loru se nu despuna vointi'a guvernului, ci legea. (Aprobare.)

Rugarea acést'a, dupa parerea mea, e drepta, pentru ca fia-care cetatiénu are dreptulu a cere scutulu aperatoriu alu legei; cu atâtu mai vertosu acestu dreptu cele 44 de comune suplicanti, cari preste un'a suta de ani au aperatu tronulu sî tiér'a cu credintia neclatinata. (aprobare) Din aceste motive i-mi iau voia a face unu amendamentu fatia cu opiniunea cetita a comissiunei petitiunarie. Amandamentulu suna: „Rugarea acést'a se transpune ministeriului intregu recomendandu-i-se.“

Sciu eu pré bine, ca nu se tîne de agendele dietei pertractarea meritória a rugâriloru incurse. (intrerumpere: Dara nu!), dara on. casa póte primí amendamentulu meu fâra de a fi lipsa a luá rugarea la desbatere meritória, câci credu, on. casa póte recomendá unele rugâri fâra cá sa se mestece in afacerile puterei esecutive séu fâra cá sa-i previna. Dara de alta parte in casuri, cum e acestu de fatia, in care suplicantii se plângu, ca suntu scosi de sub scutulu legei, — in care suplicantii se róga, cá caus'a loru sa li se provéda in intielesulu legei, — in asemenea casu, credu ca legelatiunea póte cu totu dreptulu, — ba chiaru trebuie sa recomende guvernului o asemenea rugare, cá sa o delibereze in intielesulu legiloru.

Se póte, multi voru dice ca e de prisosu amendamentulu meu, din motivulu, ca trebuie sa presupunemu, cumca unu guvernu constitutionalu nu póte face nimic'a decâtu in intielesulu legiloru tierei. Insa fiindu ca trebile comuneloru suplicanti sî pâna in dîu'a de astadi se provedu in contr'a legiloru, nu va fi de prisosu acestu amendamentu sî sum convinsu, ca nici on. casa nu-lu va aflá de prisosu, dupa ce voiu spune in scurtu objectulu rugârei din cestiune. (Se audîmu!)

Alu doilea regimentu românu alu granitieriloru din Transilvani'a s'a infiintiatu dela an. 1770, mai vertosu din cele 31 comune, cari se tîneau mai inainte de districtulu Bistritiei, prin urmare de fundulu lib. regescu, sî din cele 13 comune infiintiate, cari erau mai inainte sub jurisdictiune dominale, sî din cari cei mai multi urbarialisti au emigratu sî s'au asiediatu acolo, parte nobili bisericesci sî armalisti. Mari'a Teresi'a facù prin patentele sele emise in anii 1764 sî 1766 ómeni liberi sî libertini pre toti acei'a, cari inainte de tempulu acel'a erau supusi jurisdictiunei dominali sî erau iobagi, sî asiá le-a datu dreptu de posessiune. Nu preste multu, sfersîndu-se resbelulu austriacu turcescu, la care resbelu luara parte insemnata sî stramosii petitiunatoriloru, dintre cari mai multe mii si-au versatu chiaru sî sângele pentru patria, prin o regulare a fruntarieloru s'au revindecatu sî adnesatu câtra Transilvani'a teritorie mari din teritorele Romaniei sî Moldovei. Atâtu acesti munti revindecati, precum sî tóte posessiunile muntenesci din comunele, cari erau mai inainte sub jurisdictiune dominale, s'au donatu granitieriloru. Mai târdîu, in urm'a unei ordinatiuni pré inalte sî cu invoirea respectiveloru comune, s'au comassatu toti muntîi, fâra nici o privire ca fostau acesti munti proprietâti ai comuneloru libere, séu ca tînutus'au acei'a de atare posesore, dela care erariulu i-a rescumperatu, séu ca tînutus'au cum-va de muntîi revindecati, sî asiá comassandu-se muntîi s'au impartitu intre singuraticele comunitâti.

Atunci se introduce cartea funduaria, sî se inscrise in aceste registre publice atâtu posessiunea fiesce cârui granitieriu, precum sî proprietatea fiesce cârei comunitâti. Erariulu nu si-a retînutu siesi nimic'a din teritoriulu regimentului alu doilea alu granitieriloru români, sî ei, l'au folositu de atunci incóce neintreruptu sî ne conturbati pâna la an. 1851. In 1851, intre cele-lalte, fu desolvatu sî regimentulu românu alu doilea alu granitieriloru din Transilvani'a; erariulu, folosindu-se intre impregiurârile de atunci de starea de asediu, sub titlulu de inspectiune si-a pusu mân'a pre partea cea mai mare a posessiunei acestoru comunitâti sî a folositu locurile aceste, sî, intre cele-lalte, tóte veniturile alodiali pâna in 1861, fâra cá se fia fâcutu socotéla cui-va despre veniturile incurse, in contr'a protesteloru repetite ale petitiunatoriloru.

Petitiunatorii de acum au recursu mai de multe ori la guvernele trecute pentru recastigarea proprietâtiloru loru.

In anulu 1861, sub cancelari'a bar. Franciscu Kemény, se substernù Majestâtiei Sele o ordinatiune regulativa, in care posessiunile granitieriloru s'au recunoscutu de proprietâti ale loru, sî totu odata s'a decisu cá dreptulu cârcimaritului, padurile sî tóte locurile de pasiune sa se redee aceloru comunitâti, cari au fostu comunitâti libere inainte de militare, inse in privinti'a acestor'a s'a enunciatu status quo dela 1851, adeca pre lânga reservarea, ca in casu candu s'aru fi luatu ce-va dela numitele comunitâti sub tempulu sistemului militare, totu aceea se tréca in posessiunea erariului; cu alte cuvinte, s'a enunciatu, ca va trece cu dreptu generale in proprietatea comunitâtiloru libere totu aceea ce au avutu si-au folositu in an. 1851; insa câtu pentru comunitâtile urbariali de mai inainte nu s'a enunciatu status quo din 1851, ci s'a enunciatu status quo de dinainte de militare.

Asemenea s'a numitu o comissiune estraordinaria cu privire la muntii revindecati, care fâra a asculta comunitâtile, administrá justiti'a in Vien'a atâtu despre muntii revindecati sî despre pretensiunile erariului, câtu sî despre pretensiunile altoru pretendinti eventuali, fâra cá se fia ascultatu pre posesorii de buna credintia, cari erau in folosintia de 100 de ani. Acést'a comissiune, intre altele, a adjudecatu teritorie insemnate, cari se tîneau de muntii revindecati familiei b. Kemény Afara de acést'a a tramisu la fati'a locului o comissiune de trei membri; presiedintele acestei'a erá unu generalu in pensiune, iéra membrii ei: unu consiliariu de finantie sî unu consiliariu in disponibilitate alu locutienintiei. — Acésta comissiune a judecatu despre teritorie insemnate in favórea erariului sî asemenea despre teritorie insemnate in favórea unoru familii singuratice. Mai incolo totu acésta comissiune — in lips'a altoru documente — s'a folositu de capulu seu de o mapa gatita din punctu de vedere strategicu inca la anulu 1770, dreptu base, pentru a detiermurí ce e munte revindecatu sî ce nu?

Map'a lui Lucs,

Comunitâtile petitiunatórie au protestatu in contr'a acestoru procedure, sî, respingendu-li-se rugarea prin cancelari'a de curte de atunci au recursu la Majestatea Sea, au recursu la guvernulu Transilvaniei sî s'au rugatu de guvernu, ca amesuratu juramentului seu care-lu oblegà a padî legile patriei, sa le iee sub scutulu seu. Guvernulu a indreptatu o representatiune câtra Majestatea Sea, in care se substerne intre altele, ca guvernulu de Vien'a a fâcutu dispusetiunile sele totu-déun'a pre lânga ignorarea guvernului, sî se róga totu odata de Majestatea Sea, cá sa afle unu modu pentru deciderea ecuitabile a acestei afaceri.

Intr'aceea stramutandu-se referintiele sî denumindu-se ministeriulu respundietoriu magiaru, acésta rugare s'a substernutu ministeriului magiaru, la care petitiunatorii au substernutu o rugare nóua, precùm au substernutu sî casei representantiloru o rugare, in care nu ceru alt'a decâtu ca guvernulu se nu dispuna preste averile loru in modu estraordinariu, ci pre calea ordinaria a justitiei. (Aprobare.)

Onorata casa! Déca posessiunea de o suta de ani a petitiunatoriloru s'aru puté luá dela ei in modu estraordinariu: atunci s'aru puté luá posessiunea, castigata prin donatiune, a ori-cârui donatariu.

Indrasnescu dara a rugá onorat'a casa, cá sa bine voiésca a-mi primí propunerea, cu atâtu mai vertosu, fiindu ca guvernulu nu are prin acést'a nici o dauna, nu au dauna nici pretindintii singuratici, pentruca acel'a, care are dreptu, lu póte castigá sî pre canalulu justitiei. Nu voiu osteni mai lungu on. casa cu propunerea acestei cereri; amu cu multu mai multa incredere in guvernulu presinte, decâtu se potu presupune, ca o afacere cá acést'a, dela care aterna buna starea a cinci-dieci de mii de locuitori, se potu dîcu presupune, ca nu o va decide in intielesulu legei. Pre lânga tóte aceste, eu amu consideratu afacerea asést'a cu multu mai importante pentru tramitietorii mei, decâtu cá sa nu-mi fiu luatu cutediarea a me rugá de onorat'a casa se binevoiésca a-mi primí propunerea. (Aprobare.)

„Conc.“

Comunalu.

Orestía 9 Apriliu. 1868.

(capetu)

Cumu amu aratatutu, mai multe generatiuni ale natiunei române cá locuitori in acestu orasiu in decursu de mai multi seculi, cu mare greutate sî sudóre implantându plugulu afundu in pamentu, sî dupa seceratulu rodului bunu au luatu altii fruntea grâului, lasândule loru numai curaturile, asiá mai póte inca merge.

Spiritulu tempului póte totu strigá dupa egal'a indreptatire, pe care cinstit'a comunitate cumu se vede o intielege asiá, ca romaniloru se nu dee, dara din ce au ei—(romani la numeru mai atâti'a ca toti locuitorii celorulalte natiuni) comunu cu ea, se iae, cumu sa intemplatu la cererea dela punctu anteiu.

Comunitatea e compusa cumu diseiu din 40 de membri intre cari suntu sî 7 români, (câci 2 au moritu pe unulu l'au delaturatu) sî cându se incérca veru unulu dintre ei a vorbi la unu objectu in interesulu locuitoriloru români se scóla toti cei de alte natiuni cu gurile, intocma cumu isi deschidu puii gurile cându le aduce paserea de mâncare sî 'lu dobóra. Mai este inca sî ast'a de amintitu, ca la cause mai vitale se intielegu intre sine in siedintia in veru o limb'a membriloru romani necunoscuta, statorindu totu odata cumu sa se decida, sî asiá romanii remanu in minoitate cu voturile, suntu in comunitate pictus masculus, séu a 5 rota la caru.

Trebuie sa esplicu onoratiloru cetitori, ca intre membri de alte natiuni ale comunitatei suntu mai totu ómeni invetiati, unu Dr. de medicina, unu Capitanu pensionatu, unu functionariu dela politia etc: pe cându intra membri romani plugari, este numai unu negotietoriu.

Nu potu trece inca unu lucru cu vederea. Ungurii cându au sa reuseze cu ceva in contr'a sasiloru ambla, alérga in drepta sî in steng'a desi castiga macaru pe câtiva membri romani in partea loru, apoi cându vine la desbatere vreo causa ce atinge interesulu romaniloru se alatura toti lenga sasi.

Se trecemu la punctulu a 3-lea.

Sciti ce dicu omenii la decisiunea: „in casu cându transportarea lemneloru nu saru poté efectuí rapede pentru verfuri, ele sa se aduca de slusba.“ Ei se indoiescu despre temerea ca nu se voru aduce lemnele pentru verfuri, sî presupunu ca calculu, au fostu intr'acolo indreptatu, ca omenii se care lemnele de slujba, verfurile sa se venda licitando, apoi déca vreu se aiba verfuri chiaru sî aceia cari au purtatu lemnele de slujba, sa le cumpere cu bani. Iér carausii români au facutu ante de 1848 tóte slusbele cu carulu sî cu palmele, câci la facerea drumului, la alte lucruri ale orasiului precumu si la forsponturi Dni sî alti bulgâri nu participau, ba chiaru sî pâna inainte de asta cu cativa ani se renduiau iérasi români pentru purtarea de frundiariu sî iérba la s. biserica cath. la serbetori mari, din slujba, sî acumu facu ei slusbele cele mai multe atatu cu carulu câtu sî cu palmele câci antistii (cei 2 peste locuitorii romani, pe ei ii scotu la slusba, ast'a o merturisescu insusi bireiile) sî déca nu se potu duce veru odata, nu potu incunjurá glóba, apoi vitele nu li se da dela orasiu, ci ei le cumpera cu bani sî le tîenu cu nutretiu scumpu; iéra „tizidusii“ pusi pentru Dni proprietari de trasuri sî alti bulgâri, ómeni bogati, de sî alérga mai de multe ori la Dloru, dumnealoru facu cód'a colacu, iéra dela unu caru sî acela numai atunci cându românii au cam gatatu lucru, poruncitorii se mai uita p'intru degete; pe esti'a nui globescu, de aceea s'au sî sternitu jalba in punctulu ast'a in privintia concurentiei; despre ce inse nu s'au adusu conclusu cum se vede din acést'a corespundintia, ci s'a disu numai ca amintirea asta este demna de a se luá la esminare. (Pasagiulu acest'a e de interesu puru localu. R.)

Acumu sa scarmanâmu putintelu punctulu alu 4-lea sî pentru noi celu din urma, in privinti'a propunerei ca pasiunitulu sa se reguleze in teritoriulu orasiului dupa posessiune. Ast'a inca aru fi o lovitura nunumai pentru plugari, ci pentru toti locuitorii romani, cari au fostu sî mai nainte seraci, lipsendule egala indreptatire in tempuri vitrege de mai.

multi seculi, jacându purtarea sarciniloru numai pe umerii loru, apoi câteva focuri a in anii din urma au incunjuratu interiorulu orasinlui prefecându la cei mai multi romani casele sî alte cladiri in cenusia.

Locuitorii romani nu au maiestrii, pentru ca copii romani nainte de 1848 nu se primiau la maestrii, ei au cei mai multi sî putine pamenturi sî prin urmare, déca saru detiermurí ca dupa 2 jugere se pota tiené numai o vita (séu se luâmu de e. ca unulu are dreptu dupa posessiune se tiena numai 2 vite sî are 2 vaci, ce face cu vitielulu déca i fata veru o Vaca, elu trebuie salu venda inca micu, nulu póte tienea ca salu venda mai tardiu ca juncu cu pretiu mai bunu, sî atunci pentru usiurarea traiului ómeniloru mai miseri nu aru mai fi nici o grije, ei aru fi impinsi asiá dicendu cu fortia din din partea Comunitatei la perire). Apoi aru fi sî asta dreptu cá posesorii de pamentu in otarulu Orestiei, carii nu locuiescu in Orestia sî prin urmare neci nu participéze la sarcinile comune ale orasiului se capete pentru dreptulu care i saru da dupa posesiune, arenda?

Déca se introduce pasunitulu dupa propunerea Dlui Stengelu, apoi plugarii romani trebuie se devina cu totii proletari, trebue se cada sacrificiu facia cu scumpetea ce domnesce in presentu cu care au sa se lupte, intocma cumu cade unu milite, cârui'a in lupta cu inimiculu rumpenduise arm'a sî remanendu cu mânile góle, cade mortu de arma contrariului, apoi eu credu ca Comunitatea nu are asiá cevá de scopu cu seracimea. X.

Amu publicatu, cele de mai susu pentruca, prelânga tote ca suntu de natura locala, cuprindu insine sî interesu generalu. Din partene amu adauge o reflessiune mica, prin carea sa atragemu atentiunea tuturoru competentiloru, ca la noi in tiera a inceputu o miscare sî pe câmpulu economiei rurali, carea merita mai multa atentiune de câtu i se da. Reformele nu voru intardiá sî in ramulu agriculturei sî aceste voru trage dupa sine reforme sî schimbâri sî in economi'a tinetória de agricultura. Torentele, dupa ce se va porni odata, va fi greu de opritu. Asiá dara, dupa parerea nóstra, problem'a nóstra nu va fi atâtu de a impedecá reformele rurale, ci mai vertosu de a cautá, cá acelea sa nu se faca cu paguba unei pârti insemnate de agricultori, prin titule, cari nu se intemeeza pre nici unu dreptu, nici pre ecuitate, ci pre sofisme. Iuristii nostrii, aru face unu servitiu mare binelui comunu, cându s'aru interesá mai viu de lucruri care taia in cestiunea economiei rurale sî aru luminá pe publiculu intregu din tiera despre consecintiele din dreptulu pasiunitului. Altmintrea, dupa cele ce audimu, in adeveru ca clasa mai seraca de mosii, ori de ce natiunalitate, se aru reduce curendu la unu proletariatu teribilu. De acest'a credemu inse ca nimenea nu se va bucurá, vediendulu case immultiesce. R.

Varietâti.

*** Dlu Comite prov. alu natiunei sasesci a intreprinsu o visitatiune in fundulu regiu.

*** Iéra o cérta pentru otaru. „Hr. Ztg.“ aduce o notitia in carea spune ca joi'a trecuta, mai multi români din Rodu au adusu pre unu vulneratu din comun'a loru (cu o glóntia de pusca in pantece) in spitalulu de aici. Din impartâsîrile ómeniloru vulneratului aflâ, ca Mercuri a fostu o lupta intre Rodiani sî Apoldiani (Apoldulu sasescu) pentru otarulu „Geigerschnitt“, romanesce „Carpinu“, in care lupta apoldienii provediuti cu arme de focu a impuscatu asupr'a Rodianiloru, cari se opusera sî nu lasara cá apoldianii se taia lemne din padurea in cérta. Unu românu din Rodu a remasu mortu acolo pre locu. De acestu adusu in spitalu se dîce ca aru fi sperantia ca va scapá cu viétia. —

*** Netoleranti'a religiósa Vediendu cineva cu câta caldura sî interesu primescu diuariele nemtiesci de aici din patria tote pretinsele persecutâri a le jidoviloru din Romani'a, credemu ca va fi la loculu seu déca ne interesâmu sî noi, nu de jidovii din tieri straine, ci de crestinii nostri romani din patria, cari cu totu feliulu de indatoriri se straduiescu pentru binele comunu alu statului, asiá incâtu nu va puté dîce nimenea, ca ii intrece in acést'a privintia.

E cunoscutu sî précunoscutu, ca romanulu e religiosu sî nu se sfiesce a-si manifestá pietatea sea catra religiune sî prin semne din afara. Aru credo cinevá, ca pâna cându prin semnele aceste de manifestatiune religiósa nu se vatame nimenea intru nimic'a, sa se sî pota acelea pune in lucrare neconturbata de vecinulu seu, cu atâtu mai vertosu, cu câtu amu esitu din acele tempuri, cându o parte din cetatienii statului erau redusi la o stare cá cea a crestiniloru din Turci'a, pentru ca erau de cutare confessiune. Dara nu e asia, pentruca nise asigura, ca aprópe de Rupea (Cohalm), in o comuna locuita de românі sî de sasi in numeru egalu, unu romanu din pietate religiosa si radica o sânta cruce de lemnu, pre unulu din locurile sele de pre otaru. Membri de ai comitetului comunalu, toti sasi, indata a dóu'a dî esu sî se preumbla consultandu-se in giurulu crucei. Pentru ce se va fi fâcutu acésta ceremonia din partea membriloru deregatoriei comunale la crucea românului, nu putemu scí. In nóptea urmatória insa crucea fu mutilata sî apoi scósa de unde erá implantata sî aruncata in siantiu.

Cine suntu faptuitorii acestei netolerantie? —

Cu acésta ocasiune trebuie sa adaugemu, ca preotimea nóstra dela cetâtile sî orasiele sasesci ni e fórte desu espusa insulteloru ridiculóse din partea unoru locuitori sasi, cari insulte nu convinu nici câtu de putînu cu bun'a cuviintia, cu atâtu mai putînu cu missiunea de purtatori de cultura, pentru ca prin acést'a dovedescu séu o bigoteria grósa séu o ura nesuferita; sî un'a sî alta nedemne de unu poporu ce aspira la cultura. Credemu ca respectivii inteligenti ai natiunei sase voru face unu servitiu fórte mare umanitâtiei, candu pre lânga interesulu ce-lu arata jidoviloru din Romani'a, voru cautá, cá sa se mature sî dinaintea pragului usiei loru sî se fia mai toleranti ómenii loru câtra concetatienii loru de alta confessiune crestina din patria.

*** Episcopatu armenescu. Dupa o cor. a „Gazetei Transilvaniei, armenii din Gherl'a sî Elisapetopole voru a se desface de câtra rom. catolici sî ceru unu Episcopu propriu, spre a cârui sustînere sa li se dea sî o dotatiune de 20,000 fl. Armenii credu in succesu pentru ca au unu ministru, unu vice-presiedinte sî unu consiliariu gubernialu. Observarea coresp. e la locu candu arata ca o mâna de ómeni se bucura de beneficiuri asiá mari sî facu pretensiuni asiá mari, iéra românii paru a fi dati uitârei.

*** (Ingrigirea Brasioveniloru). Redicarea inspectorateloru financiarie regesci din Transilvani'a va urmá dupa ordinatiunea primita in 20 ale lunei curinte; iéra directiunea financiara regésca de tiéra va incetá in 24 ale lunei acestei'a. In loculu celoru siése inspectorate finantiale va fi de ací inainte in Transilvani'a numai dóue directiuni finantiale, un'a in Sabiiu sî ceea-lalta in Clusiu. Scirea acést'a au inspaimentatu populatiunea din Brasiovu iéra cu deosebire pre comercianti, fiinduca desfiintiarea inspectoratului finantialu din Brasiovu, loculu celu mai insemnatu din Transilvani'a pentru industri'a sî comorciulu cu principatele unite, va fi impreunata cu daune fórte mari pentru negotiulu acest'a. In câtu tempu va durá sistem'a de dare de pâna acum, este necesariu, cá organele regimului cari administréza acést'a, sî cu cari negutiatorii trebuie se vina in contactu fórte desu sî personalu, sa nu se delatureze din Brasiovu. Camer'a pentru comerciu sî industri'a au telegrafatu inaltului ministeriu regescu de finantie pentru sistarea redicârei orenduite a inspectoratului financiariu din Brasiovu sî promite Inaltu aceluiasi asternerea unei plansori motivate.

*** Statistic'a scóleloru din Romani'a). Dupa „Buletinulu instructiunei publice“ starea scóleloru in Romani'a e urmatória: Suntu 1988 de scoli comunali cu 61,977 de scolari; 95 de scoli normale pentru feciori cu 300 de invatiatori sî 16952 de scolari; 70 de scoli normale pentru fete cu 83 de invatiatori sî 178 de invatiatorese cu 6308 scolarese; 27 de scoli mai inalte pentru feciori cu 281 de profesori sî 3043 de studenti; 4 scoli mai inalte fete cu 26 de profesori si 8 profesorese cu 354 de eleve; in fine 2 universitâti cu 36 de profesori sî 209 de studenti, (universitatea din Iasi cu 14 profesori sî 89 de studenti, sî universitatea din Bucuresci cu 22 de profesori sî 120 de studenti). Tóte aceste scóli suntu scólele statului. Scóle private confessionale suntu 24 pentru feciori cu 50 de invetiatori sî 1522 de scolari, sî 7 pentru fete cu 11 invet. sî 6 invetiatorese cu 409 de scolarese. Afara de aceea mai suntu inca scoli private fâra confessiune, sî adeca: 33 pentru feciori cu 95 de invetiatori sî 1811 elevi, sî 38 pentru fete cu 72 de invetietori sî 59 de invetiatorese cu 1685 de eleve. Cá mijlóce ajutatórie pentru studiu suntu dóue biblioteci centrale, dóue cabinete fisicale, trei museuri (2 in Bucuresci sî unulu in Iasi) sî trei grâdini botanice (un'a in Bucuresci sî dóue in Iasi).

*** (Plenipotentiarulu Romaniei.) Diuariulu „Osten“ din Vien'a aduce scirea, ca domnulu ministru Demetriu Bratianu, care de unu tempu incóce e acreditatu acolo cu o missiune a regimului seu, s'a reintorsu pre vre-o câte-va dîle la Bucuresci, spre a-si regulá mai multe afaceri private, câci dupa terminarea negotiâriloru sele oficiale cu regimulu austriacu se va duce de acolo intr'o asemenea missiune diplomatica la Parisu. —

*** (Colonisti din Carinthi'a in Romani'a.) Precum se scrie din Bucuresci in Giurgiu au sositu 80 de economi austriaco-germani din Carinthi'a, carii voescu a se asiediá in partea cea fructifera de lânga Dunere.

*** (Unu monstru de tunu.) Sultanulu au presentatu reginei de Engliter'a unulu dintre monsturile de tunuuri, cari vigéza intrarea in Dardanelle. Acestu tunu e de bronzu, consta din doua darabe sî trage c'am 350 de mâji. Pórta o inscriptiune turcésca care suna asiá: „Sultanu Mohamedu, fiulu lui Muradu Chanu. A siépta di din lun'a Redjub, in anulu Hedschirei 880.— Ali.“

Datulu turcescu corespunde dilei din 23 Octobre 1464, incâtu asiá dara tunulu e de 404 ani de vechiu. Ali de sigur e numele acelui'a, care a versatu tunulu.

Nr. 1306 civ. 1868.

Nr. 14—1

EDICTU

Pre bas'a inaltei ordinatiuni a reg ung. ministeriu de justitia din 7 Sept. 1867 nr. 8352 magistratulu cetatienescu sî scaunalu din Sabiiu, cá judecatoria, face prin acést'a cunoscutu cumca dlu Ioann **Borci'a** I. U. Dr. documentandu-si cualificatiunea sî depunendu juramentulu prescrisu advocatialu, va eserciá advocatur'a, avendu locuinti'a ofic. in Sabiiu, sî va primí partide dela 30 Aprile 1868.

Sabiiu 2 Aprile 1868.

Dela Magistratu cá judecatoria.

Publicatiune.

In urm'a legii votate de corpurile legiuitóre din România pentru infiintiarea de drumuri judetiéne sî vecinale in tóte judetiele, fiindu necesitate de 30 Ingineri geometri, cari sa fie insarcinati cu constructiunea unoru asemenea drumuri, se publica spre sciinti'a tuturoru acelor'a ce aru voi a se angajá in asemene calitate de a se pressentá la Ministerulu Lucrâriloru publice in Bucuresci, in terminu de tre luni de astadi spre a fi numiti in acele posturi.

Conditiunile de admissibilitate suntu:

1) A fi de nationalitate românu.
2) A probá ca a absolvitu cu succesu cursurile vre-unei scóle speciale de inginerie sî ca a practicatu séu ca a functionatu cá oficieru de geniu in vre-o armata.
3) Retributiunea ce li se va acordá este de 300 fl. efectiva pre luna, afara de chieltuielele de transportu.

Bucuresci 28/9 Apriliu 1868.

Ministru P. Donici.

Burs'a de Vienn'a.

Din 6/18 Apriliu 1868.

Metalicele 5%	56 70	Act. de creditu	179 90
Imprumut. nat. 5%	62 75	Argintulu	114 65
Actiile de banca	693	Galbinulu	5 $58^{5}/_{10}$

Indreptare. In nrulu 26 s'a pusu din erróre sub notiti'a despre siedinti'a comitetului Asociatiunei cuvint.: „Tromp. Carp.“ cele ce aveau sa vina sub alta notitia. — In articululu „Cârbuni de pétra in Transilvani'a“ sîrulu 15 dupa cuventulu minerale vine punctu sî apoi: „Cârbunii se scotu etc. In nr. 27 in locu de Branulu sa se cetésca Bannlu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½, anu. 6 fl v. a.

Nru 29. ANULU XVI.

Sabiiu, in 11/23 Aprile. 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½, cr. v. a.

SCIRE IMBUCURATOARIA.

Dóue-dieci sî un'a de bubuituri de tunu ne anunciara a séra la 7¾ óre ferici'a nascere a unei Princesse in sinulu pr. inalt. Familie a Casei Domnitórie. Binecuventarea celui de susu sa umbreze pre nou nascutulu ramu alu Familiei dinastice!

Delânga Cibinu 8 Aprile. *)

(⚖) In dîilele din urma ne sosira sciri pre terenulu invetiamentului din patria cu multu mai interesante, decâtu sa le putemu trece asiá usioru cu vederea, celu putînu acei'a nu, cari sî pâna acum se interesara mai de aprópe de starea invetiamentului sî cari la ocasiunile binevenite nu-si uitara a participá sî activu la promovarea acelui'a

Se latîra adeca mai de une-dîle faime despre infiintiarea unei universitâti in Clusiu, sî despre desfiintiarea Gimnasiului de statu din Sabiiu, precum sî ca colegiulu profesoriloru academiei de drepturi din Clusiu s'aru fi insarcinatu dejá cu compunerea unui proiectu de organisatiune pentru infiintiând'a universitate in orasiulu amintitu.

Acum vedemu insa ca faimele acelea se adeverira deplinu; câci dupa cum ne spune „Herm. Ztg.“ in nr. 93. amintitulu proiectu de organisatiune pentru infiintiarea unei universitâti in Clusiu, respective pentru radicarea academiei de drepturi sî a institutului medicino-chirurgicu de acolo la o universitate, se terminâ dejá din partea colegiului profesoralu alu academiei numite, la insarcinarea mai inalta. Dupa proiectulu acel'a aru fi avendu sa constea universitatea proiectata numai din celelalte trei facultâti, afara de cea teologica, cu 53 de profesori preste totu. Salariulu anualu pentru unu profesoru ordinariu s'aru fi fipsatu cu 3000 fl., pentru unulu estraord. cu 1500 fl., pentru unu asistentu cu 400 fl. sî pentru unu profesoru de limba, de cari suntu trei proiectati, cu 300 fl. — Rectorulu aru avea sa capete adausu 600 fl. sî unu decanu 400 fl. Spesele anuale se preliminara preste totu la 149,870 fl., séu mai reducendu-se salariele profesorale la 125,870 fl —

Spre acoperirea speseloru acestor'a se proiectara dotatiunea anuala a academiei de drepturi Clusiene cu 21,000 fl. a institutului medicino-chirurgicu totu de acolo cu 17,907 fl. sî a gimnasiului de statu din Sabiiu desfiintiandu cu 16,792 fl. apoi interesele deosebiteloru funduri de tiéra in suma de 28,649 fl., preste totu 84,347 fl.; asiá ca statulu aru avea sa mai contribue sî elu pre anu cu 65,523 fl. resp. cu 41,523 fl.; sî afara de acesti'a sa mai dea inca odata pentru totudéun'a 10,000 fl. pentru cea dintâiu mobilare.

De e adeverata, ori nu, scirea acést'a noi nu putemu scí; sa credemu insa ca ea e adeverata, câci, cum se dîce, de unde nu arde nu póte esî nici fumu, sî acést'a cu atâtu mai vertosu, câci ea se cuprinde in colónele unui dîuariu din tiéra, carele trebuie ca e bine informatu despre lucrulu acest'a amintitu de altmintrea, inca sî in alte dîuarie. Marturisimu ca noi nu amu avea nimic'a in contr'a infiintiârei universitâtiei acestei'a, sî credemu ca nici altii dintre românii transilvaneni nu se voru fi aflandu, cari sa fia in contr'a acelei'a, de óre-ce e in deobsce cunoscutu, ca românii inca cu aprópe la 20 de ani inainte de acést'a au fostu cerutu prin representantii loru la regimu infiintiarea unei universitâti.

Totulu ce ne supera in privinti'a acést'a, este, ca vedemu ca institutiunea acést'a, cá multe altele, se face, judecandu celu putînu dupa pornirea ei, unilateralmente, fâra de conlucrarea altoru factori de ai patriei nóstre, este asiá dara indoiél'a in care ne aflâmu: ca óre corespunde-va universitetea proiectata asceptâriloru sî dorintieloru tuturoru locuitoriloru séu tuturoru natiunalitâtiloru din patria? Óre fi-va aceea, cum aru trebuí ea sa fia, o institutiune a adeveratei sciintie, — unu foculariu comunu, la care sa se incaldiésca de o potriva toti fiii patriei sî de unde sa se imprascie lumin'a sciintiei iérasi de o potriva la tóte popórele tierei? — Ori dóra sî in privinti'a acést'a se fia unii mai favoriti de sórte decâtu altii, unii sa platésca sî altii sa se bucure de fructulu osteneleleloru strâine? Aci e bub'a.

Cestiunea acést'a s'au mai sventuratu de altmintrea inca de mai multe ori in ari'a dîuaristicei sî publicisticei nóstre preste totu, inca sî acelei parlamentarie. sî asiá voimu a crede, ca sî in. regimu inca va fi din destulu petrunsu sî din parte-si despre gravitatea ei, sî ca va cautá sî insusi, cá aceea sa se decida intr'unu chipu indestulitoriu pre deplinu pentru natiunile conlocuitóre, va se dîca: noi voimu a crede, ca in. regimu este aplecatu a observá in fapta la infiintiarea universitâtiei proiectate egal'a indreptatire natiunala atâtu in privinti'a individiloru aplicandi de profesori la acea universitate, câtu sî in privinti'a limbiloru de propunere la aceea, séu in scurtu: ca in. regimu va fi avendu de buna séma intentiunea cea salutaria, de a infiintiá o universitate paritetica, carea singura numai aru fi in stare sa multiamésca asceptârile tuturoru natiuniloru patriei nóstre in asta directiune.

Ne aducemu aminte ca in acestu sensu vorbí unu deputatu românu in an. 1864 in senatulu imperialu, candu cu infiintiarea academiei de drepturi de astadi din Clusiu; sî elu facù sî o propunere atunci, pentru straformarea celoru dóue academii din Sabiiu sî Clusiu in o singura academia paritetica, sî regimulu de atunci, ce e dreptu, recunoscù sî elu dreptulu sî necessitatea de paritate; dara cu tóte acestea respunse pretensiuniloru române numai cu asiediarea unoru suplenti pentru propunerile române, dicendu, ca acest'a este numai inceputulu, dara cu tempulu se voru indeplinî sî celelalte.

Déca dara regimulu Reichenstein-Nadasdi au recunoscutu atunci dreptulu de paritate a unei academii de drepturi: cu câtu mai vertosu nu va recunósce acel'asi dreptu de paritate alu universitatei infiintiânde unu regimu cum e celu constitutionalu de astadi. —

Incâtu pentru desfiintiarea proiectata a gimnasiului de statu din Sabiiu, déca e adeverata, apoi nu scimu, proiectatus'au o desfiintiare totala a acelui'a ori numai o straformare a lui prin introducerea limbei magiare in loculu celei germane de limba esplicativa?

In casulu primu gimnasiulu acest'a, carele intr'unu tempu indelungatu, sî acést'a trebuie sa o recunóscemu, au fâcutu servitie culturei si patriei prin formarea tineriloru fâra deosebire natiunala sî crescerea loru de fii folositori ai patriei, — trebuie sa marturisimu nu au meritatu desfiintiarea sea, sî asiá acést'a din astu punctu de vedere nu se póte justificá Inca sî mai putînu s'aru puté justificá desfiintiarea gimnasiului din cestiune din punctulu de vedere alu necesitâtei mijlóceloru de cultura pentru tinerimea studiósa de prin pregiuru; câci acést'a lipsindu-se de unu atare mijlocu de inaintarea sea scientifica, aru trebuí sa alerge pre la alte gimnasii indepartate spre studiare, ceea ce nimenea nu va negá ca este impreunatu cu multe sî adese-ori neinvingibile greutâti. Din astu punctu de vedere dara aru produce desfiintiarea gimnasiului acelui'a o amaraciune inca sî mai mare in inimile româniloru.

Iéra in casulu alu doilea, adeca déca este cá sa se introduca alta limba propunativa in loculu celei germane, apoi noi credemu ca suntemu in dreptu a pretinde, cá aceea sa nu fia alt'a decâtu cea româna, din urmatórele motive: 1) câci este constatatu, ca majoritatea absoluta a studentiloru la acestu gimnasiu in privinti'a natiunala o facu românii, iéra dupa confessiune gr. orientalii; 2) câci cele-lalte natiuni din tiéra suntu mai multu decâtu bine indiestrate cu gimnasii, pre candu românii au numai dóue, dî dóue gimnasii mari si unulu micu; 3) câci sî de altmintrea frecuentarea tineriloru români pre la alte gimnasii neromâne, au devenitu de unu tempu incóce cu multu mai dificila decâtu mai inainte; si 4) câci in Sabiiu se afla o resiedintia metropolitana sî unu institutu teologicu archidiecesanu, care pretindu cu dreptu cuventu o cualificatiune moderna dela fiitorii teologi sî preoti, si acést'a nu numai in interesulu bisericei respective, ci sî in alu statului insusi.

In fine recomendâmu obiectulu acest'a pre câtu de delicatu, pre atâtu de ponderosu sî atentiunei d. deputati dela dieta.

---

*) Comunicâmu, publicului nostru cetitoriu acestu articulu cá o parere sn cestiunea atingatória de institutele numite in articulu, sî amu dori cându amu audî sî alte pareri in privinti'a acést'a dela barbatii nostri competenti, din causa ca cestiunea cuprinde o problema, carea cu deosebire inteligenti'a nóstra nu o pote trece numai asia usioru cu vederea. R.

Evenemiute politice.

Sibiiu in 10 Aprilie.

Dupa scirile ce le avemu din laintru in comitatulu Temesiului s'a tienutu o conferintia in afaceri natiunale politice. Pentru mai buna cunoscintia despre acelea conferintie reproducemu dupa „Neue Tem. Z.“ cele ce aflâmu acolo. Asemenea capetâmu o „provocare a unui comitetu provisoriu alu partitei politice romane din comitatulu Aradului“ lânga carea se afla unu programu a cârui continutu lu vomu vedé in unulu din numerii venitori. — Diet'a reincependusi lucrârile se ocupa de bugete. Cestiunea bisericei orientale, ne anuncia „Concordi'a“, ca se va amaná pentru patruspredieece dîle, cari credemu ca pâna acum suntu deja mai bine de jumetate espirate.

Bugetulu asternutu de dl. ministru de finantie Lonyai este comitatu de o espunere fórte voluminósa. Inainte de tóte amintesce dlu ministru in acea espunere ca suntu multe contributiuni, a câroru pertratare constitutiunala ne fiindu acum putinciósa, pentru periodulu presente finantialu sa se dea putere provisoria legala. Ministrulu motiveza procederea acést'a ceruta dela dieta cu aceea, ca ordinatiunile de mainainte in privinti'a contributiunilor inlocuiescu legi sî aceste trebuie sa remana iu valore pâna cându diet'a va normá treb'a acést'a prin alte legi de contributiune, cari sa se primésca provisoriu sî a patr'a-spre-diece lege privesce imputerirea de a puté continuá cu scoterea contributiunei. Detaiurile bugetului acest'a le vomu impartasi cu alta ocasiune.

Din afara inse, in strinsa legatura cu cele dinlaintru, aducemu sî noi la cunoscinti'a publicului nostru, ca in foile cele mari europene a fostu multa vorba despre o epistola a Papei catra Maj. Sea Franciscu Iosifu, in care epistola cel'a sî arata neplacerea pentru cele dóue legi (casatori'a civila sî legea scolastica), cari taia in concordatu. Epistol'a acést'a s'a dechiaratu de foile oficiale sî oficióse de apocrifa, de-sî ea s'a publicatu in tóta form'a ei de epistola, ca unu actu care in adeveru aru fi esistandu in diuariulu francesu „International“ ce apare in London sî dupa acel'a si in alte dîuarie. „Unità Cattolica“, unu dîuariu oficiosu alu Papei, aduce unu articulu intitulatu: „Demustratiunile contra Concordatului in Austri'a.“ Articululu arata ca tóte demustratiunile contra concordatului vinu numai dela jidovi, ca tóte câte se scriu in diuarie e scrisu de jidovii cari dominéza intrég'a diuaristica din Vien'a afara de dóue foi catolice. „Dlu de Beust“ dîce articululu „speréza a infricá pre monarcu cu periculi estremi, déca nu va urmá consilieloru densului, dara mai suntu si altii cari au intrare la Imperatulu, cari suntu cu alipire câtra dinastia si câtra religiunea catolica.“ — Cu tóte aceste o parte mare din diuariele vienese remanu pre lânga aceea ca epistol'a amintita mai susu e apocrifa sî mai departe credu si sperèza ca reactiunei ultromontane nu-i va succede a se reintórce la cârma.

Ministrulu de resbelu si alti ministri din Vien'a au petrecutu la Bud'a. Acolo se dice ca au fostu consultâri asupr'a proiecteloru de inarmare ce se voru asterne apoi si senatului imperialu si dietei Ungariei.

Scirile neliniscitóre nu voru sa se imprascie. In desiertu se ostenescu diuariele oficióse din Parisu a predicá pacea; inarmârile cele ce se continua cu atata iutiéla sî cari se pare ca pre dî ce merge iau dimensiuni mai mari, nu lasa pre omeni sa creda in pace. Nesinguranti'a domnesce numai asupra respunsului la intrebarea, ca unde va isbucni resbelulu, cine lu va provocá sî Franci'a in catrau sî va indrepta sagetile sele? Scirile ce sosescu din Parisu mai sciu sa spuna acum ca polonii emigranti au intrare in Tuilierii,acum mai multu decâtu alta data; totu de acolo mai vinu sciri, ca unu ministru danesu se afla in Parisu sî deaci aru deduce cineva, ca armarea va fi indreptata contra Prussiei. De alta parte se repetiesce, ca Principele Napoleonu, dupa intórcerea sea dela ospetiulu cumnatului seu, principele de corón'a italianu, Umbertu, va calatori preste Munich, Vien'a, Bucuresci, la Constantinopole. Cându se va adeveri calatori'a acést'a, atunci amu puté presupune ca o eruptiune resbelica in primavéra nu se va intemplá sî ca evenemintele voru mai continuá pre cale pacinica.

Atentiunea cea mai mare in Orientu o absórbe astadi Romani'a.Ací se agita acum demultu sî cu multa cerbicia cestiunea jidoviloru, pre carea o parte din diplomatia se pare ca cauta a o esploatá de a-sî tîné mâna libera spre a se amestecá candu i va vení bine in afacerile acestei tieri.

Incetându activitatea cameriloru, putînu putemu aflá de acolo de interesu politicu. Diuariele ce le amu primitu in tempulu din urma (afara de „Tr. Carp.“) ne aducu mai numai polemii sterpe sî conjecturi de a le dîuarieloru parisiene despre Romani'a.

Din conferinti'a inteligintiei romane din comitatulu Timisiórei.

Neue. Tem. Ztg in Nro. 90 dîce despre acést'a conferintia urmatórele: Causa conchiamârei a aces'ei conferintie au fostu dupla sî conchiamarea la acést'a urmà din doua parti diferite. Afara de program'a statorita pentru o convorbire asupra cestiunei nationalitâtiloru s'au tractatu de astadata sî asupra alumneului nationalu romanu de mai de multu infiintiatu.

In 17 a. l. c. la 9 óre diminétia se tienu antai'a conferintia in sal'a redutei cetatienesci de acolo, unde domnulu Alessandru de Mocioni cá locotiitoriulu patronatului familiaru bineventa intr'o cuventare scurta adunarea, comunicându adunârei ca inaltulu Ministeriu au incuviintiatu constituirea adunârei alumneale. In urm'a acesti'a adunarea generale a alumneului nationalu românu se declara de constituita sî purcesa la subsemnarea statuteloru sî la primirea raportului comitetului conducatoriu provisoriu, a carui mandatu s'a prelungitu pâna la adunarea generale ordinaria, carea se va convocá in tómna anului acestuia.

Cu privire la convorbirea asupra cestiunei nationalitâtiloru conchiamarea inteligintiei române din comitatulu Timisiórei s'au facutu decatra domnulu deputatu Alessandru de Mocioni sî conferinti'a se tienù la 3 óre dupa amédi asemenea in sal'a redutei.

Conferinti'a se deschisa prin o coventare scurta a domnului Alessandru de Mocioni, in care domni'a sa redica pe de o parte insemnatatea cestiunei nationalitâtiloru pe de alta prte constata neresolvirea acestei cestiuni. Cuventatoriulu crede asi fi implinitu nu numai o detorintia nationale, ci chiar un'a patriotica prin conchiamarea acestei conferintie, care are de a se consultá asupr'a aceloru mijlóce legale, prin cari se aru poté inteti deslegarea cestiunei nationalitâtiloru intr'unu modu favorabilu.

Adunarea primi aceasta alocutiune cu aplausu mare sî alese per acclamationem de priesiedinte ad hoc pre Preacinsti'a S'a parintele Protopopu alu Lipovei, domnulu Ioanu Tieranu, care numai decâtu ocupa presidiulu conferintiei, sî in urm'a cârui'a conferinti'a se dechiara pentru program'a statorita in epistol'a convocatória.

Acést'a programa consta mai cu séma din urmatótele trei puncte:

I. informatiune despre starea actuale a cestiunei nationalitâtiloru din patria.

II. Asternerea unui projectu pentru regularea cestiunei nationalitâtiloru, precum sa unitu intru acést'a deputatii serbo-romani,—asemenarea acestui'a cu elaboratulu subcomisiunei dietali.

III. Consultare si intielegere a supra mijlóceloru legali spre ajutorirea intereseloru nationale.

Domnulu deputatu Vincentiu Babesiu impartasiesce la dorinti'a generale a adunârei informatiunele necesari in sensulu punctului I-a alu programei. Se da cetirei ambele projecte amintite in punctulu II alu programei de mai susu in urma acestei cetiri conferint'a se dechiara unanimu pentru projectulu deputatiloru nationali.

Dupa aceea domnulu advocatu Vincentiu Popu asterne projectulu unei petitiuni la dieta, ca unu mijlocu princiosu sî legalu intru intetîrea unei deslegâri favorabile a cestiunei nationalitâtiloru, in care proiectu conferint'ia 'sî indrépta rugarea catra dieta, a deslegá câtu mai ingraba cestiunea nationalitâtiloru, luandu in consideratiune urmatórele principii fundamentale:

a) Sustienerea integritâtiei politico-teritoriale a patriei, adeca unitâtiei de statu, legislatiune, sî carmuire.

b) Recunóscerea legale a individualitâtiloru nationale, adeca a nationalitâtiloru istorice ale patriei cà atari.

c) Egal'a indreptatîre, adeca restaurarea aceloru conditiuni legali de esistintia sî desvoltare pentru fiacare natiune din patria.

Spre efeptuirea acestoru principii se recomenda urmatórele principii de realisatu:

aa. Determinarea natonalitâtiei sî a limbei oficióse in singularele pârti constitutive ale patriei seindrépta dupa majoritatea numerica a populatiunei respective,—insa cu pastrarea dreptului facultativu a minoritâtiloru.

bb. Spre incungiurarea conflicteloru sî a frecâriloru stricacióse, precum sî pentru o efeptuire mai usióra a principieloru de mai susu e arendarea districteloru sî comitateloru dupa nationalitâti.

cc. Instructiune nationale inalta si de josu pentru tóte nationalitâtile sî membrii ei.—

Acestu proiectu de petitiune fu recunoscutu de câtra conferintia cá mijlocu capace legalu sî se aduse totu deodata conclusulu, cá subscriindu-lu toti cei de fatia (ce se sî intemplà indata) sa-lu predea deputatului Alessandru de Mocioni, cá sa-lu astérna dietei.

Dupa o desbatere scurta fu primitu proiectulu domnului membru alu conferintiei, Davidu din Lip'a spre constituirea unui comitetu de cinci, care se observeze sî se apere interesele natiunali sî se sustîna legatur'a corespundietóre cu clubulu natiunalu alu dietei de o parte, precum sî intre inteliginti'a comitatului sî intre ori-cari atari comitate din alte comitate ce dejá sustau. de alta parte. — Comitetulu acest'a s'a sî formatu indata din dd. Protopopulu Meletie Dragiciu, advocatulu Ioann Mesiciu, Vincentiu Popu, Stefanu Adamu sî negutiatoriulu Stefanu Ioanoviciu. Cu acésta conferinti'a s'a imprescíatu cu o scurta vorbire a presiedintelui.

Simtiemintele preste totu erau patriotice si loiali, sî cu deosebire locurile acelea ale programei ce intonau integritatea patriei fura salutate cu aplausele cele mai vii. In fine nu ne putemu suprimá recunoscinti'a câtra spiritulu sî tactulu parlamentariu ce conferinti'a in intregu decursulu ei au documentatu in modu imbucuratoriu. —

FOISIÓRA.

O cugetare la cele Sfinte.

(Urmare.)

c) Asiá este!

Sî carele dintre crestinii nostri, câti au pututu vení la servitiulu dumnedieescu, tînutu in Duminec'a a patr'a a acestoru sânte Paresimi in biseric'a cu hramulu sântului Nicolae de aici prin Reverendissimulu d. Protopopu intâiu alu Brasiovului, Iosifu Baracu, sî au ascultatu cuventarea sântiei sele despre patimile Mantuitoriului sî respective despre momentele cele mai grele ale acestui evenimentu strainu — va fi pututu remané in ide'a lui altmintrea, iéra nu, cá cum aru fi fostu chiaru in curtea lui Pilatu, blastemandu netipsuirea, hulindu tirani'a varvariloru acelor'a, dara compatimindu prosti'a acelui poporu, sî — cu atât'a alipindu-se cu anim'a sea mai tare, mai multu de Christosu, dumnediesculu invetiatoriu, celu sângeratu pentru mantuirea nóstra? incâtu acea impressiune sânta, acea sadire a dragostei in inim'a lui spre Mantuitoriulu sa-lu sî póta povetiuí intru a pretiuí invetiaturile acestui'a despre moralitate, despre religiositate, sî a urmá dupa denselo!

Reverendissimulu d. Protopopu, Iosifu Baracu, pentru propoveduirea cuventului lui Dumnedieu sî au luatu in aceste sânte Paresimi de tema: „Totu decursulu strainului evenimentu despre patimile sî mórtea Mantuitoriului Christosu“, sî asiá in Duminec'a intâi'a a Par. au cuventatu despre nóptea cea trista sî infricosiata, in care au suferitu Mantuitoriulu, Christosu, durerea cea amara, cá vendutu de tradatoriulu seu ucenicu, cá prinsu sî datu préda ticalosîloru varvari; deci cuventarea sântiei sele cea din Duminec'a a patr'a a Par., de-sî in sine unu intregu legatu, totusi face numai o parte a laudatei teme — prea ponderóse.

In acést'a au desfasiuratu sânti'a sea cam urmatórele:

In exordiu pregatí pre ascultatori pentru primirea sî cuprinderea celoru ce vrea sa le impartiésca; le aduce aminte pre scurtu cele impartâsite in Duminec'a intâi'a a Par., cá partea intâi'a, iéra acésta cuventare li o impartâsî, cá partea a dóu'a din laudat'a tema.

Apoi trecù la desfasiurarea pârtiloru acestei'a.

Partea intâiu Caiaf'a sî ceia-lalti dusmani ai lui Christosu desu de diminétia au luatu pre Christosu sî l'au tramisu intre strigâri de batjocura la curtea lui Pilatu din Pontu, carele erá Guvernatorulu tierei, locotiitoriulu cesarului din Rom'a; Iude'a erá atunci supusa Româniloru.

La cercetarea causei acestei'a de câtra Pilatu, fariseii sî carturarii jidovesci adusera inainte mincinósele pâre, ca Christosu aru fi revoltatu poporulu, l'aru fi indemnatu, sa nu platésca dajdia Cesarului, ba — luara inca de crima, ca Christosu s'au numitu fiiulu lui Dumnedieu; pentru care cerura dela Pilatu, sa omóre pre Christosu.

Pilatu dupa ce au cercetatu marturiele, apoi insusi pre Christosu in persóna l'au aflatu nevinovatu; au vediutu dara, ca este datu pre mân'a judecâtiei lui numai din pisma; deci au esîtu in pridvoru, au spusu jidoviloru (farisei, carturari, poporu), cari stau adunati, gramaditi in curte sî asceptau, cum ca Christosu este nevinovatu, sî asiá nu-lu póte osendí la mórte.

Atunci pism'a diavolésca a nenorocitiloru farisei sî carturari esbucní de odata in sberete: „Noi lege — avemu, sî dupa legea nóstra trebuie sa móra!“

Partea a dóu'a. Pilatu, cá sa se scape de ei, au tramisu pre Christosu la Irodu, *) carele venise atunci in Ierusalimu, sa serbeze Pascile.

Irodu a pusu, de au imbracatu pre Christosu cu o haina mohorita de batjocura, sî asiá l'au tramisu iéra la Pilatu.

Pilatu s'au superatu, vediendu, ca iéra-lu aducu la elu; sî pentru cá sa-lu scape de mórte, sciindu adeca, ca Christosu erá nevinovatu, au disu câtra evrei: „Sciti voi ca la Pascile vóstre este obiceiulu, cá sa ve slobodiescu vóue pre unu vinovatu; spuneti-mi dara acum, pre cine vreti sa ve slobodiescu vóue: pre talhariulu, Varav'a, séu pre Issusu din Nazaretu?“

Jidovii au cerutu, sa le slobodiésca pre Varav'a iéra pre Christosu sa-lu restignésca — sberandu iéra, cá turbati, cu totii: „Restignescelu, restignescelu pre densulu!“

„Dara ce reu au fâcutu?“ mai intrebà Pilatu; iéra ei sî mai tare sbierau: „Restignescelu! Restignescelu!“

Pilatu dupre dreptate, trebuiá sa slobóda pre Issusu, câci i-lu aflase nevinovatu; insa avea téma de furi'a poporului turbatu: deci — le-au slobozitu pre Varav'a; iéra pre Christosu, cugetandu, ca cu atât'a va puté domolí turbarea, va puté stinge pism'a diavolésca in jidovi, au poruncitu ostasîloru, servitoriloru sei, sa-lu bata!

Partea a trei'a. Indata dupa porunc'a acést'a, data de câtra Pilatu, judecatoriulu, au luatu slugile

---

*) Acest'a erá Irodu Antip'a, fiiulu lui Irodu celu Mare, Domnitoriu preste Galile'a, dara de altmintrea, stá sî elu sub stapanirea Cesarului Romanu. — Acestu Irodu a fostu, carele a osenditu pre sântulu Ioann Botezatoriulu, la mórte.

Din projectulu celu nou de legea inarmârei.

Projectulu statoresce ca antâiulu principiu indatorirea generale sî personale de a militá, fâra nice unu feliu de rescumperare séu substituire. Indatorirea de a servi la armata séu marina incepe cu inplinirea anului alu 20, sî termina pentru armata cu implinirea etatei de 30 de ani, pentru marina cu implinirea etatei de 32 de ani; prin urmare se vinu la armata 5 ani in activitate sî 5 in reserva, la marina insa 5 ani in activitate sî 7 in reserva. Fiacare cu implinirea etatei de 30 de ani ese din armata sî intra pe unu timpu de 4 ani in militii. Indatorirea pentru glóte incepe cu implinirea etatei de 18 ani sî duréza pâna la implinirea etatei de 40 de ani.

Puterea armata se imparte in óstea regularia, in militii sî in glóte. Ostea regularia sa se compuna din 80 de regimente de linia sî 80 de regimente de reserva, pe lânga unu asemenea numeru de regimente de linia de cavaleria ca-sî acum, insa cu o divisiune de reserva, care pe picioru de pace va constá din doua escadróne, iéra pe picioru de batae din trei sî mai multe. Celelalte trupe remanu prelânga organisatiunea de pâna acum. Cá corpuri de depositu pune fiacare regimentu de infanteria de linia unu batalionu de depositu in picióre, care in timpu de pace consta dintr'unu cadru mai micu. Regimentulu de infanteria de reserva este stabilu asiediatu in statiunea cercului de complinire. Acest'a are numai unu cadru de oficiari sî de charge sî este incredintiatu cu invatiarea recruteloru, esercitiele licentiatiloru, reservistiloru, precum sî cu ale militieloru.

Pentru militii suntu in fiacare cercu de complinire doua inspectiuni sî constau de câte unu capitanu sî 4 oficiari subalterni, cari au de a purtá registrele primitive, asiá incâtu in timpulu celu mai scurtu sa se póte chiemá ecuipá sî inarma tóte bataliónele de militi, dintre carii pe fiacare cercu de complinire cadu doua, asiá pe monarchi'a intréga se vinu 160. Necesitatea pentru oficiari de militii se va acoperi prin oficiari pensionati sî cuitati cu caracteru, prin aspiranti de oficiari, carii suntu apti de oficiari, pentru cari insa in linia sî reserva nu e nici o apertura; mai incolo se va inlocui prin voluntari pe câte unu anu, carii au depusu esamenu de oficiari pentru militii sî in fine prin ómeni vediuti din statulu civilu, carii se afla cu locuintia in cerculu de complinire sî nu pórta o meseria séu industria dejositóre statului de oficiariu. Categoriele dantaiu se facu pe drumulu militariu, categori'a din urma se denumesce de câtra imperatulu la propunerea diregatorieloru respective civile de tiéra.

Esercitiele militii, cari se facu prin cadrulu regimentului de reserva, asiá suntu de intocmite, cá ómenii militii sa nu sufere nici cea mai mica turburare in ocupatiunele loru civile.

Spesele inspectionei militii sa se suie pe anu numai la 210,000—220,000 fl sî sa se compute in bugetulu comunu de resboiu, precum sî spesele pentru arme sî munitiune, pe cându ecuiparea intréga cade pe bugetulu tierei.

Contingentulu anualu sa suie cam la 100,000 de feciori cá numerulu celu mai estremu alu ostei, care cu bugetulu celu micu militariu sa se póte formá in fiacare anu. Prisosintia ne inrolata din fiacare anu forméza reserv'a de compensare, carea la chiamarea tuturoru versteloru indatorate cu serviciulu de linia s'aru sui la 120,000 pâna la 130,000 de ómeni.

Prin aceste reserve de compensare se va incungiurá luarea versteloru mai tinere, sî recrutarea in timpulu de bataie, care fura fórte multu timpu.

Orestie in 12 Aprilie 1868.

In joi'a pasciloru—9/5 a. l. c. —ante de améadi pe la 10 óre au eruptu focu din negrije la o casa aici in Oresti'a in un'a ulita locuita de români, care au scrumatu in tempu de 1. óra 16 case din preuna cu tóte alte cladiri sî gardurile incependu dela case pâna câtra mediuloculu grediniloru. De sî nu batea ventu, focu au avutu totusi o rapediune cumplita, câci cas'a dela care s'au escatu elu, precumu sî celelalte arse, luând afara numai 5-la cari ajunse focu dupa ce se prefacura celelalte 11 in cenusia sî cari au fostu coperite cu prestile —au fostu coperite cu paie. Din 1862. incependu au fostu 5 focuri cari au scrumatu uliti intregi sî prin urmare auincunjuratu acestu elementu infricosiatu pe lenga interiorulu orasiului romanimea mai tóta.

Siesesprediece familii asteptau cu multa bucuria dioa invierii rescumperatoriului nostru Christosu, dîu'a pasciloru, cá sese veselésca in ea, sî iéca cruda sórte deodata aduse pentru ele aprope de sosirea acelei dî solemne o judecata de totu opuse aseptârei loru! Ea a vrutu ca bucuria loru sa se schimbe in cea mai mare amaratiune, au facutu de celoru mai multe dintra aceste familii au arsu tóte lucrurile miscatóre. din case, vestminte de imbracatu sî bucate; tóta averea din laintru din orasiu— castigata cu multa sudóre in decursu de mai multi ani fù rapita de acestu elementu teribilu, ele suntu sub ceriulu liberu espuse tempestâtiloru!

De cas'a din care au esitu focu, au fostu egata un'a poiata in care se tienéu vitele cu usi'a de intrare in ea din curte. Muerea arsese cuptoriulu care avé o gaura in costea lui de câtra poiata pe care esié fumulu sî se arunçá sî flacar'a, sî in paretele poietii visavis cu gaur'a cea dela cuptoriu a fostu asemenea un'a gaura séu locu de un'a ferésta destupata. Pe podu poietii erau nutretiu pentru vite.

Deci se da cu socotéla ca focu, au tipatu scantéia pe ferésta in nutretiu sî asiá au esitu focu, cu acést'a ocasiune au arsu unu vitielu, care era in acea poiata pre cumu sî unu câne legatu cu lantiu in Curtea casei a 2-ce se aprinse sî a carii proprietari nu erau acasa. Acesti arsi devenira riunati in starea materiale pe tóta viati'a, precumu multi alti arsi in tiéra suferire mari lovituri sî numai cu greu se potura reculege séu multi nici ca se mai potura. Apoi mai sufere sî tiér'a intréga prin astufeliu de focuri daune sî scaderi, câci nu este necunoscutu câtu de multu lemnu de lucru trebuie numai la edificarea unei case sî rustice, dara apoi la câte ardu prin asiá multe focuri.

Scimu ca in Orestia a fostu sî este Magistratu sî politia pentru edificarea caseloru sî rustice din materialu solidu câtu numai se póte, dupa regulamentu, sî acoperirea loru macaru cu sindile.

Nu s'au luatu mesuri sî nu se ingrijesce, nimenea de observarea regulamentului ce de saru fi intemplatu, poiat'a amintita nu se facea lipita de casa. Nu se cauta casele commissionaliter din cându in cându.

Mai incolo aru fi tare bine candu dnii parochi romanesci aru luminá mai multu poporulu românu, care de seculi incóce au fostu lipsitu de drepturile de care se bucurau natiunile conlocuitórie sî prin urmare este cam nepriceputu.

Unii din Dnii parochi, aru face tare bine sa-si tîna câte o fóia publica, in cari iesu adese-ori articuli buni sî folositori poporului românu tieranu; sî cari suntu mai importanti, din cari tieranii potu invetiá ce-va, sa nu se puna asiá curendu ad acta sî se nu se dea asiá usioru uitârei, ci sa-i cetésca dupa finirea s. liturgii poporului inaintea bisericei.

In „Telegrafulu Romanu“ au fostu esitu in an. 1867. nr. 65. sî 66 unu articulu plinu de instructiuni tocm'a privitoriu la edificarea caseloru, la a altoru edificii sî in ce departare.

Vedemu ca prin spurcat'a betia sî mania de resbunare se intempla batâi ce se finescu cu mórtea unui'a séu altui'a dintre luptatori, remanendu muierile sî copiii orfani, — sî in privinti'a retîne-

---

pre Christosu, l'au dusu in curte, l'au desbracatu de tóte hainele, i-au legatu mânile de unu stelpu, au luatu in mânile loru unii nuiele, altii bice, sî incepura a-lu bate.

Fariseii sî carturarii cugetandu intru sine, ca pentru ce au ordonatu Pilatu acést'a, au momitu pre acele slugi cu bani; cá asiá sa lovésca pre Christosu câtu sa cadia sub loviturile loru mortu!!

Cu tóte ca slugile acelea sî altmintrea, cá varvari—, dara acum sî momiti cu banii fariseiloru: — totu prea frumosulu, prea curatulu, prea sântulu trupu alu Mantuitoriului: preste spate, preste umeri, preste mani sî pre unde ajungeau — scrasnindu din dinti, intiepenindu-se in picióre, radicandu, siuerandu, smucindu-lu isbiau, biciuiau, chiaru cá nisce diavoli, cu cea mai rara crudîme! — isbiturile loveau, loviturile inrosiau, inrosîturile invinetiau, invinetîturile inveninau, din pielea asiá inveninata sî sferticata tîsinea sânge, sângele curgea, muschii se ciupiau; acum — procletii? — totu nu vreau sa se lase!? — in locu de a incetá, parea ca totu mai tare cresce in ei setea, sa-lu bata!!

Ce dureri, ce usturimi grozave!! Dara — Fiiulu lui Dumnediei stá nemiscatu; nu dîcea nimic'a, numai oftá!

Procletii, osteniti de acele lovituri crudi, au deslegatu pre Mantuitoriulu dela stelpu, 'i au ajutatu, sa se imbrace, l'au pusu, sa sieda; apoi?— unu ticalosu dintre ei! a strigatu dîcendu: „Veniti acum fratiloru, sa impletimu o cununa, carea sa i-o punemu acestui amagitoriu pre capu, fiindu ca elu s'au numitu pre sene Imperatulu jidoviloru!“ Nece nu a graitu de plinu batjocuritoriulu acele cuvinte, sî indata au alergatu cu elu inca cativa dintre ei; au impletitu o cununa de spini forte ghimposi; au apasat'o cu crudîme pe capulu Dumnedieescului Invetiatoriu, câtu ghimpii 'i au strapunsu capulu—templele, fruntea; paaiu de sânge curgeá pre perii cei aurii ai capului, pre obradii, pre gatulu, pre umerii Mantuitoriului Christosu!

L'au desbracatu apoi de hainele sele; l'au imbracatu er' cu hain'a cea mohorita redicanduo din prafu; 'i au legatu manile; 'i au pusu in mani o trestie dreptu sceptru; strigenduse sî nesce ticalosi de jidovi impregiurulu lui Cristosu astufeliu schimositu, astfeliu batjocuritu: unulu dintre ei ingenunchiá inaintea lui, sî cu risu diavolescu de batjocura strigá: „Bucurate Imparatulu jidoviloru“. altulu 'lu palmuiá; altulu 'lu sî scuipa; altulu 'lu batea cu trestia preste cunun'a de spini preste capu; altulu 'i se plecá strimbandu din ochi, din buze etc. etc.!

Partea a patr'a. Pilatu a poruncitu acum, sa aduca pre Chstsu inaintea lui.

S'au uimitu inse vediendulu in aceea star!

Asiá credeá Pilatu, ca curun'a de spiri, care 'i erá intiepenita pe capu, implantata in frunte, temple, cefa; sângele parte curgendu, parte inchiagatu pre peri, temple, obradi, preste totu trupulu; chinulu calu atâtu de voi espresu pe fati'a lui Christosu, abstragendu dela dorerile, usturimile cele grozave, cari, parea, tóte sgaria, intra, patrundu, sfasi'a nervii sî anim'a privitoriloru, adunati la atari scene grozave, durerose si intristatiose: tote acestea—voru fî destule cause, sa moie, sa sfarime impietrit'a pisma din selbatacitele, din crudîle anime ale procletiloru de farisei, carturari sî ale nerodudului poporu jidovescu, adunatu acolo,—aratandulilu in asiá chinu.

Deci s'au suitu Pilatu pre treptele casei sele cu Christosu, cá sa lu póta de acolo vedé bine toti cei ce se aflau in curte, sî li l'au aratatu strigându cu glasu inaltu: „Eata omulu!— Uitatî-ve sî vedeti, mai este acest'a omu; vilu punu inainte, cá sa lu priviti; spuneti—mi, de mai semena elu a omu, cându trupulu lui este numai rane, batutu, sdrobitu sî sângeratu de mórte, er' capulu lui strapunsu de spini sî numai sânge!—Vreti, cá sa 'lu slobodiescu pre elu acumu? cându— este destulu de resbunata ur'a sî mani'a, ce aveti asupr'a lui!—

„Nu, nu!“ au respunsu jidovii, „ca dupa legea nóstra—trebue sa se pedepsesca cu mórte; fiindu ca s'au numitu pre sene Fiiulu lui Domnedieu; iálu, iálu, restignescelu pre elu!“—

„Dara restigni-voiu pre Imperatulu vostru?“ au dîsu Pilatu necajitu.

„Noi nu avemu Imperatu decâtu pre Cesariulu!“ respunsera jidovii.

Mai adausera apoi stricatii farisei sî carturari: „Restignescelu, restignescelu! ca déca nu vei vré sa-lu restignesci pre elu, nu esci prietinu, nu esti credinciiosu Cesarului!“— sî poporulu de fatia, orbitu prin marsiavele loru amagituri, racuea sî elu totu asemene!

Pilatu audîndu acést'a s'au spaimentatu, sî asiá —au scrisu confusu sî tremurându sententi'a restignirii lui Christosu, dupre—voi'a sî la cererea jidoviloru!

Mântuitoriulu inse nece atunci nu s'au aparatu nece cu unu cuventu!

(Va urmá).

rei dela bentu fâra cumpetu precum si se mai calce pre mania, sa nu o tîna cá pre unu sierpe inveninatu in sinulu loru Aru fi cea mai urgenta necessitate sa le mai tîna d-nii parochi câte o predicatia cá parinti sufletesci imediatîm in contactu cu poporenii d-loru, câci domni'a loru trebuie sa fia lumin'a lumei sî sarea pamentului, ce facendu potu fi numai linisciti in cele din lâuntru ale sufletului ca au corespunsu chiamârei. *)

Tabacariu.

Oradea-Mare a dóu'a dî de pasci.

„Astadi este dîu'a care o au fâcutu Domnulu sa ne bucurâmu sî sa ne veselimu in trens'a! Asiá resun'au in bisericile nóstre, sî cu adeveratu dîu'a Sf. pasci e o dî de bucuria atâtu pentru pruncutii cei mici, cari ascépta óuele cele rosii, câtu sî pentru fiesce care crestinu. Astadi noi crestinii de ritulu greco-orientalu din Orade mare, esîrâmu la sântirea grâneloru. Semnulu ca vomu esî la grâne, fuse scóterea unui stégu (flamura) din sf. biserica mai inainte de inceperea liturgiei asiá numitu praporulu plugariloru, sî cerimea cea frumósa care inca in anulu trecutu, cu ocasiunea trecerei Escelentiei Sele inaltu prea sântitului Domnu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a prin Oradea la Pest'a, o a daruitu cá donu pre sém'a sântei biserici. Cu adeveratu o cerime (Baldachinu) fórte frumósa, cârei asemenea nu se mai gasesce nici la o biserica.

Sânt'a liturgia se celebrà de Reverendissimulu domnu Simeonu Bic'a presiedintele Consistorialu, de preotii locali, sî inca alti doi preoti, sî unu diaconu. Atâtu astadi câtu sî in dîu'a de pasci erá afara de biserica din partea piatiului militia, carea a datu câte-va salve candu audiá rostindu numele Majestâtiei Sele sî a bunului nostru Metropolitu Andreiu, atâtu la sfintirea grâneloru, câtu sî in sânt'a biserica. La ascultarea liturgiei de fatia, fu totu corpulu oficieriloru fiindu tempu frumosu, poporulu erá in numeru mare, poporulu abiá incapea in biserica. Spesele le implinira credinciosii sântei nóstre biserici. Dara multu zelosulu sî neobositulu nostru Protopresbiteru sî presiedinte Consistorialu Simeonu Bic'a, carele nu-si crutia nici avere nici sanetate pentru inaintarea sântei biserici, scólei, au daruitu pre sém'a ostasiloru 150 de itie de vinu, pentru care daru i sî tramisera astadi prin mai marii loru mare multiamita.

Rdsmulu domnu Protopr. dela denumirea sea de presiedinte alu Consistoriulu a indreptatu fórte multe, a incuragiatu multe comune de a scosu din ruina multe sânte biserici sî acum se silesce cá fostulu edificiu Episcopescu greco orientalu, care s'a ruinatu prin foculu celu mare in anulu 1836, 19 Iuliu sî care a nimicitu tóta Oradea, sa-lu vedemu preste putinu tempu radicatu spre mangaierea sî folosulu credinciosiloru s. biserici de ritulu greco-ort Numai pre R. D. S. B. sa ni-lu tîna Dumnedieu, cá cele multe câte mai are inca de a indreptá sa le duca la indeplinire. Avemu tóta increderea in sirguinti'a d-sele; dara déca acésta sirguintia aru fi mai bine spriginita de barbatii nostri aflatori in deregatorii publice, atunci inaintarea aru fi mai curenda sî mai prosperatória.

Unu fiiu alu natiunei.

Varietâti.

*** **Distintiuni mari** spune Tem. Ztg. ca se voru intemplá in Pest'a cu ocasiunea nascerei ce se asceapta in pr. in. familia. Despre ministrulu presiedinte conte Andrassy ni se spune ca va fi radicatu la demnitate de principe; Eötvös la demnitate de conte sî Lonyai sî Gorové se voru face baroni.

*** „Hrm. Ztg.“ aude din isvoru siguru, ca Superintendintele dlu Dr. Teutsch va calatorí la Pest'a spre a-si ocupá loculu in dieta.

*** **Teatru.** Cetitorii nostri se voru mirá de acésta rubrica de totu rara in foile nóstre si au totu dreptulu, pentru ca noi cari suntemu seraci de unu astfeliu de institutu natiunalu nu amu avutu pâna acum prilegiu de a ne ocupá de asiá ce-va. O epistola ce o primirâmu in septemân'a trecuta dela Bucuresci, déca vomu fi nimeritu descifrarea subscrierei, dela dlu Pascalu, ne pune in positiune sa ne deschidemu graiulu sî sa respicâmu sî noi ce-va in cestiunea acestei arte frumóse. Ni se scrie din partea acelui domnu, ca aru dorí cá sî in sinulu nostru sa desvólte frumsetiele artei teatrale, a scólei contribuitória la poleirea gustului pentru frumosu sî pentru maretiu, precum sî la despretiuirea urêtului sî a dejosului. Scrietoriulu epistolei ne promite a vení in lun'a acest'a — Aprile —. Noi credemu ca escursiunea ce doresce a o face dlu artistu pâna la noi spre a ne delectá cu vre-o câte-va productiuni, va fi intempinata fórte placutu din partea apretiuitoriloru, cu deosebire din partea româniloru. Salutâmu ide'a fericita a dlui artistu de a ne face sî nóue placerea, de care pâna acum numai Bucovinenii sî Brasiovenii se putura bucurá in anii trecuti: de a vedé teatru natiunalu.

*** (**Publicare.**) Adunarea generala a societatei romane de leptur'a d'in Ghierl'a este defipta pe 19 Aprilie 1868 dupa amiadi la 3 óre, la carea onoratii membri suntu rogati a se faciesá in localitatilie societatii*)

Din siedinti'a comitetului sotietatii rom de leptura tinuta la Gherl'a in 4 Feb. 1868.

Aug. Munteanu, notariu.

*** „**Vade Mecum**“ Vina cu mine. Colectiune din masimile sî reflesiunile morali a ducelui de la Rochefoucauld. Fontenelle dîce in un'a dintre massimile sale, ca: „Anim'a face pre omu. omu“. Acésta massima esprima unu adeveru psichologicu; pentru ca anim'a fiindu sorgentele semtieminteloru— in urm'a acestorua se facu faptele, sî faptele rationavere suntu atributele adeverate ale omului. Asiá dara debue sa-se intereseze fiesce cine de atare conducutoriu, care este chiematu pentru a-lu conduce pe calea, pe carea cá omu, debue se procedeze spre a fi ferice, sî a face sî pre altii placuti in societate. Astfeliu de chiemare are colectiune sub titululu din frunte. Deci subscrisulu—nu din atare ambitiune de atrece in numerulu celoru, carii se distingu cu produpte literarie, ci numai pentru de a conlucrá câtu de pucinu la inaintarea intielesuale a Natiunei sale—si-a luatu sarcin'a a colege, sub titululu amintitu in frunte, un'a colectiune din opurile literaturei france, carii se tienu de sfer'a produpteloru animei.

Colectiunea acést'a contiene 582 de masime sî reflesiuni morali. Va contiené circa 6 cole in formatu de $^1/_{16}$. Pretiulu ei—pe calea prenumeratiunei—este 30 cr. v. a. iera in bolta 50 cr. v. a. M. On. Dn. Colectanti la 10 esemplare li-se asigura unulu gratis pentru bunetatea, ce voru voí a desvoltá intru colegerea abonantiloru. Tempulu de prenumeratiune tiene inclusive pâna la finea lui Maiu a. c. sî opsiorulu va apare cu finea lui Iuniu. Banii de prenumeratiune—in epistole francate— suntu a se tramite deadreptulu la auctore in Gherl'a la cancelari'a comitatense.

Gherl'a, la 18 Aprilie 1868.

Teodoru Manu,
v. Notar. comit.

*** **S'au innecatu la trecatorea dela Sacadate** in diua de 4 Aprile, dupa unele spuse, 20—25, dupa altele numai 10 sî acum mai in urma se dîce ca numai 6 omeni. Omenii acesti'a mergeau la tergu. Caus'a se dîce a fi imbuldiîrea cea pré mare a ómeniloru pre luntre incâtu cându era luntrea pre la mijloculu Oltului a intinsu córd'a asiá de tare de a esitu stilpulu in care era intarita, a resturnatu luntrea sî omenii 22 la numeru a caditu in apa. Cei mai multi din trecatori aveau bani la sine; unulu 800 fl altulu 100 fl Toti nenorocitii suntu români (intre acestia sî o muiere sî unu copilu) Pâna acum numai doue trupuri s'a pututu prinde.

*** **Ludas matyi.** Redactorului dela foi'a care ese sub acestu titulu, i se intentase procesu de catra ministrulu de resbelu Kuhn sî acum e judecatu la inchisóre pre unu anu, prelânga o amenda de 400 fl. v. a.

*** **Intielepciune mare.** Din Seghedinu se spune, ca primariulu de acolo a primitu dela ministrulu de interne insarcinarea de a confiscá tóte prochiamatiunile iritatórie câte suntu respandite pre acolo. Primariulu indata a pusu de s'a batutu tob'a in tóte pârtile orasiului sî a cetitu insarcinarea ce i dede ministrulu, Poporulu n'a vrutu sa-lu asculte sî n'a datu prochiamatiunile.

*** Unu advocatu vagabundu cu numele Asztalós János agentulu partitei stângei estreme descalecandu in 11 l. cur. in orasiulu Felegyháza in Cumani'a, incepù numai decâtu a acitiá poporulu in contr'a legiloru sustatatóre sî a ordinei publice. Acest'a totu in dîu'a aceea deveni prinsu din partea judecatoriei. In 12 nóptea s'au prinsu sî mai multi rebeli. Magistratulu cunoscendu in poporu o inclinare spre fapte violente cerù ajutoriu militariu. Luni in 13 sî sosí unu despartiementu de venatori. De diminéti'a se ivira demonstratiuni rebele. Poporulu grabesce inaintea lui Madarász celui asceptatu la calea ferata, insultandu armat'a. Madarász remase in Czegléd, poporulu infuriatu ataca cas'a orasiului, spargendu ferestrile, rumpendu pórt'a, sî facendu mai multe alte stricaciuni mari, cá se póta eliberá pre cei prinsi. Soldatii, ce se aflau in curtea casei orasiului, descarcara puscile, unulu dintre rebeli picara mortu sî altii fura râniti. Venindu sî pandurii comitatului intr'ajutoriu liniscea s'a restituitu. Orasiulu e pusu sub asiediu. (?) — Asztalós János fu deportatu in 16 la Pest'a sub padi'a a doi comisari sî apoi incortelatu la cas'a comitatensa in o inchisóre privata. —

*** **Principele Domnitoriu** alu Romaniei a calatoritu la Iasi spre a petrece dîu'a de 8 Aprile acolo.

*** **Pensiunare.** Dlu Ioann Noacu de Hunyad, majoru in regim. de inf. Herzog Sachsen-Meiningen nr. 46. la cererea densului a trecutu in statulu de odihna (in pensiune).

*** (**Bibliografia.**) A esitu de suptu itpariu „actele Societatii Transilvani'a“ cartea II contienendu unu actu alu comitetului sotietatii prin care aréta scopulu sotietatii si face apelu la Romanii d'in Romani'a libera si la generositatea consilieloru judetiane:

Procesele verbali ale siedinteloru d'in 2 si 3. Februariu si

List'a membriloru societâtii cu aratarea sumei carea a contribuitu-o fie-care.

D'in acést'a brosiura ori-ce Romanu se va poté convinge de soliditatea si regularitatea administratiunii societatii precum si de scopulu eminaminte nationalu ce urmaresce. Cunoscendu acestu scopu, fiecare Romanu se simte ori-cumu detoriu a se face unu membru alu acestei societâti, d'acei-a recomandamu Romaniloru cu staruintia brosiur'a ce a aparutu.

Brosiur'a se afla la librari'a Socec si la altele.

Preciulu 42 bani. „Rom.“

*** **O societate de navigatiune cu vaporu romàna** cetimu ca se infiintiéza in Romani'a.

Nr. 1306 civ. 1868.

Nr. 14—1

EDICTU

Pre bas'a inaltei ordinatiuni a reg ung ministeriu de justitia din 7 Sept. 1867 nr. 8352 magistratulu cetatienescu sî scaunalu din Sabiiu, cá judecatoria, face prin acést'a cunoscutu cumca dlu Ioann **Borci'a** I. U. Dr documentandu-si cualificatiunea sî depunendu juramentulu prescrisu advocatialu, va esercíá advocatur'a, avendu locuinti'a ofic. in Sabiiu, sî va primí partide dela 30 Aprile 1868.

Sabiiu 2 Aprile 1868.

Dela Magistratu cá judecatoria.

Nru. 2581—1868.

Publicatiune

Esamenulu de statu pentru economiei silvanali de sine statatori precumu sî pentru personalulu ausiliare technicu sî pentru celu sentitoriu silvanale se va tîné pre anulu acest'a la 3. Novembri in Clusiu.

Acéstá se -duce la cunoscintia publica cu acéa observare, cumca petitiunile bine instruate spre scopulu emiterei la acestu esamenu de statu, au de a se inaintá celu multu pâna in finea lui Augustu a. c. acestui guvernu reg: pre calea oficieloru antiste.

Dela guvern. reg. transilvanu

---

*) Dlu coresp. sa nu uite ca pentru a corespunde asiá dupa cum e dorinti'a densului sî a fia cârui'a, chiaru sî a preotiloru insîsi, se ceru mijlóce de cari preotimea nóstra nu pré dispune, ci parte mare e condamnata a lucrá in zadufulu dîlei alaturea cu cei'a-lalti tierani, déca are unde sa lucre. Red.

*) Celelalte redactiuni ale foieloru romane suntu rogate a primí in pretiuitele loru colóne acést'a publicare.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 30. ANULU XVI.

Sabiiu, in 14/26 Aprile. 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La nascerea Archiducesei Mari a.

Sabiiu 13 Apriliu 1868.

Scirea imbucuratória impartâsita in nrulu trecutu a causatu sî in cetatea nóstra solemnitâti pióse si veseli'ória. In biseric'a gr. orient de aici s'a tînutu, pre câtu scimu din impulsu propriu, servitiu ddieescu de intregulu cleru din locu, in biseric'a dela Schimbarea la fatia, din cetate, sub pontificarea Pré on. Parinte Protosincelu Nicolau Pope'a, presiedinte provisoriu alu consistoriului gr. or. archidiecesanu de aici In biseric'a romano-catolica a fostu servitiu ddieescu impreunatu cu parada militara, sér'a a fostu iluminata cetatea frumosu. Din balconulu palatului baronului Bruckenthal stralucea focu bnegalicu, variandu deosebite colori. Sér'a fu retragere militaria cu musica pre stradele principale.

Majestatea sea Imperatés'a sî nou nascut'a Archiducesa se afla bine. Pentru eri a fostu decisu botedulu, din care Archiduces'a va primi numele Mari'a.

Rugaciunile înaltiate din pepturile popóreloru se aduca binecuventarea cerésca asupr'a pr. in. Familie spre mangaierea tuturoru cetatieniloru credinciosi tronului si dinastiei!

Sa ne ferimu de eclaturi.

Momentele de transitiune totu-déun'a suntu insotite de turbureli. Aceste confunda situatiunea, incâtu agera se fia vederea cui-v'a spre a puté petrunde sî vedé adeverat'a stare a lucrului.

Ne tânguimu demultu de impregiurarea acést'a, sî tânguirea nóstra credeamu ca va fi in stare sa atraga atentiunea tuturoru asupr'a impregiurâriloru sî aspiratiuniloru nóstre. Credeamu ca aceste, apretiuite, ne voru conduce la resultate sigure, la crearea unui venitoriu mai multiamitoriu pentru intréga natiunea nóstra.

La noi se vede insa, ca se templa cá si in lumea medicinala, unde, pre cându medicii practici recomenda diete sî medicine, cari ceru pacientia in privinti'a tempului, in privinti'a unoru resignatiuni pentru unu tempu; sî in privinti'a neplacerei gustului, candu suntu de a se luá medicine amare: lumea pacienta mai bucurosu se ia dupa mijlóce paliative, cari promitu vindecare perfecta in doue dieci si patru de óre sî cari spunu ca cutare sî cutare defectu se delaturéza fâra de truda dietetica, cu lécuri dulci, cá prin minune. Tóte diagnósele la noi suntu de prisosu, care cum sî de unde se scóla e medicu politicu; iéra cunoscatorii suntu misiei, tradatori, ignoranti sî mai scie Ddieu ce.

Continuându asemenarea nóstra, dâmu de consecintie fórte triste. Bolnavulu, care e lesne crediatoriu sî pregetatoriu pentru o cura carea cere ostenéla sî rabdare, cérca cu paliativele ce le aude sî dela unulu sî dela altulu, pre urma se intórce, dupa ce vede ca nu ia folositu acele nimic'a, iéra la mediculu celu iscusitu, insa acum in casulu celu mai bunu, vindecarea recere o cura sî mai indelungata; déca nu dîce mediculu oftandu: nu mai potu ajutá.

Diagnós'a nóstra cea mai buna politica e ins'a-si istori'a nóstra natiunala intréga, aplicata la impregiurârile presentului, nu atâtu unilateralmente dupa ide'a unui séu altui individu, ci dupa desvoltarea ei din bine in reu, din reu in bine sî asiá mai departe. Sa nu considerâmu numai partea politica, ci sî cea sociala; nu numai esternulu, ci sî internulu vietiei natiunale.

Istori'a nóstra luata in totalitatea ei ne va aretá diferite periode. Periodele aceste trebuiescu cercetate, cá se vedemu care ce ne-a adusu; ne a adusu concentrare séu risipire de puteri sî acést'a a avutu urmâri mai bune cá aceea; a adusu libertate séu tiermurirea libertâtiei pâna la o rusinósa toleranti'a in cas'a sî pre mosi'a strabuna?

Nu ne putemu multiamí nici cu atât'a, ci trebuie cautatu, cá dupa pusetiunea de astadi, care se fia nisuinti'a nóstra? si credemu ca o desvoltare a puteriloru natiunali pre lânga legi bune, in cerculu cârora starea nóstra materiala sî spirituala sa ia unu aventu, nu va fi condamnata de nimenea. In directiunea acést'a amu dori cá sa se lucre din partea tuturoru barbatiloru natiunei nóstre, fâra de sgomotulu, prin care sa se faca numai eclaturi. sî prin care sa se dea de multe ori numai arme in mânile contrariloru nostri, spre a-si justificá opositiunea sî in contra celoru mai drepte doritie sî aspiratiuni ale nóstre.

In unu tempu cumu e alu nostru, totu pasulu gresitu, tóta vorb'a nesocotita póte virí procesulu unei crise. carea odata pornita nu se va mai puté oprí. Pornirile raseloru din Europ'a ne facu situatiunea fórte critica. Calculi se facu de fie care parte. Natiunile cele mici sa nu uite, ca potu sî ele face calculi, dara acei'a potu fi sî gresîti, fiindu ca ele au numai calculii, dara nu totu-deun'a si puterea de a pune in lucrare resultatulu calculiloru. Unu sgomotu desiertu, pana a nu avé soliditatea materiala sî spirituala póte sa cutremure sî sa risipeasca numai murii constitutiunali, cari le apara pentru de a face locu undeloru potopului de tóte pârtile asuprâle sî a le spalá depre fati'a pamentului.

Cu aceste din urma ne putemu indreptá nu numai la adres'a bârbatiloru nostri, ci la a tuturoru aceloru ce urméza asia sî au acelesi interese sî acelesi nevoi, cari suntu asia dîcendu comune cu a le nóstre.

Amendoue impregiurârile atinse ne intetiescu dara la precautiune sî la seriositate. Amendoue ne amintescu delicat'a situatiune a nóstra, carea cere nu numai promissiuni de a nu parasi caus'a natiunala, — câci omu de nimica aru fi acel'a ce aru parasi'o —, ci de a lucrá dupa puterile concesse de impregiurâri sî cari i suntu deschise fia cârui membru alu natiunei, dupa sfer'a in care se afla. Va se dica: preotulu sa fia conscientiosu in luminarea poporului, invetiatoriulu in crescerea tinerimei, cealalta inteligintia in spriginirea cu cuventu sî cu fapta a claseloru poporului pentru o stare buna materiala etc. cari tóte dau putere poporului intregu de o potriva sî cându vinu actiuni mai insemnate politice, au tóte clasele poporului unu simtiu, o cuprindere proportiunata a intereseloru loru sî toti suntu de o potriva insufletiti pentru causa. Atunci, cá sa ne folosimu de o metafora apoi putemu dîce, ca vomu avé sî generali sî ostasi, sî materialu pentru lupta.

In fine sa nu ne perdemu in idealuri, ci sa avemu de inaintea ochiloru acelu principiu umanitariu, ca tóte actiunile nostre sa fia scopulu de a ajunge la cultura sî de a lâtî cultur'a cea adeverata, dara nu cea mincinósa.

Eveneminte politice.

Sibiiu in 13 Aprilie.

Adunarea din Comitatulu Temesiului a asternutu prin deputatulu Ales. Mocioni dietei o rugare pentru sî in cestiunea natiunalitâtiloru, respective a deslegârei acestei'a. Mai la vale comunicâmu programulu conferintiei din Comitatulu Aradului. „Pesti Hirnök a venitu in focu sî in unu articulu dîce ca procederea româniloru din Temesiu e o manopera, prin carea se impedeca deslegarea cestiunei natiunalitâtiloru de totu. Redactiunea insa in o nota dîce, ca natiunea magiara aru fi nebuna, déca se aru invoí la deslegarea unei legi care n'a fostu sî nu e de lipsa in Ungari'a.

Cu privire la cele din afara insîrâmu mai multe sciri ce le aflâmu in dîuarie de diferite nuantie:

„Neues Fr. Bl.“ de Vien'a comunica nisce epistole sosite din capital'a Prussiei in urm'a câror'a o ingrigire de resbelu pare a fi fundata. In Berlinu se simte, ca cestiunea Schleswigului are o fatia fórte seriósa, sî ca ea nu e afara de tóta discussiunea precum se credea acést'a mai cu séma de câtra Chauvinismulu liberalu-natiunalu. Caus'a acestei cunoscintie adeverate care de odata s'a respanditu jace in acelu evenimentu, ca Dani'a a incercatu spre cea mai mare surprindere a politiciloru prussiani, cari acést'a o tîneau cu neputintia, ca fatia cu resonulu pusciloru cu acu s'aru puté provocá sî la altii, a castigá pentru sine cabinetele puteriloru mari in caus'a Schleswigului. Chiaru acésta incercare e de ajunsu, spre a desceptá regimulu prussianu din somnulu dreptiloru. de-sî in Berlinu se scie fórte bine, ca nici un'a din puterile avocate nu o va aflá acum de oportunu, de a satisface dorintiele Daniloru. Cu privire la desfasiurarea mai departe a cestiunei prusso-dane, marturisesce o epistola oficiósa din Berlinu cu o naivitate minunata, ca aru fi de insemnetate a aflá, ca privis'aru in Berlinu de posibila o amestecare seriósa a Austriei sî Franciei. Din sum'a raportuloru sî desluciriloru oficióse apare contrariulu; insa cu tóte acestea sea fia factu, ca in Berlinu s'aru priví intrevenirea puteriloru amintite cá órecum neincungiuravera, ca numai in privinti'a formei incercâriloru de mijlocire s'au speratu totu-déun'a partea cea mai buna dara possibilitatea de a se intórce lucrulu spre reu nu este de a se perde din vedere. Sî acést'a din urma este cu atâtu mai vertosu a se luá in consideratiune, cu câtu nu s'au fâcutu nici unu secretu din aceea, cá persóne de influintia din Parisu au intrebuintiatu tóte mijlólele spre a induplecá pe imperatulu Napoleonu la o politica inimica Prusiei. Aceast'a din norocire nu le au succesu acestor'a, insa invingerea, care va'u reportatu nepasarea cea liniscita a Prusiei si septaman'a patimiloru, nu e destulu de garantatória, ca Chauvinistii de dincolo de Renu se voru tienea intr'adeveru de invinsi, sî neincrederea in caracterulu celu pucicu alu situatiunei nu s'au micsioratu prin evenemintele mai nóue dupa terenulu diplomaticu. Nice in Parisu nu se voru linisci inimele asiá curendu, precumu pare a se dori acést'a de câtra foile guvernamentale; ci din contra se afirma din Parisu, dupa unele sciri private si demne de credintia, ca Franci'a va suprinde lumea cu unu factu insemnatu in cateva septemani, indata ce va fi gata cu inarmarea.

Cestiunea poloniei dîce „Tr. Carp.“, pare ca reinviéza. Eata ce dîce despre acésta gazeta „Le Courier francais“: „Amu vorbitu eri despre sgomotulu respanditu in privinti'a unei resculâri in Poloni'a. Lumea oficiale, se dîce, este fórte preocupata despre caracterulu politicu alu unui prândiu datu in palatulu regale. Elementulu militariu domniá la acestu ospetiu sî Principele Napoleonu s'aru fi aretatu cá unu partisanu fórte infocatu alu unui resbelu in contr'a Russiei.

„Aceste sgomote, de-sî dupa parerea nóstra nu merita multu crediamentu, cu tóte acestea pune in ingrigire opiniunea publica; sî se parea ca contîne in ele óre-care adeveru, mai cu deosebire ca intre guvernulu rusu, sî guvernulu austriacu s'a schimbatu prea multe depesie. Russi'a aru fi adresatu ambasadorului seu la Vien'a d. de Stackelberg, o nota secreta prin care s'aru cere dela dlu de Beust a declará neutralitatea Austriei in casu candu s'aru resculá crestinii din Oriente. Dreptu compensare Russi'a aru permite Austriei de a se intinde in Principatele Moldo-Române. D. de Bismarck aru fi fostu pedata informatu despre cercârile Russiei.“

De alta parte, continua „Tr. Carp.“ totu foile francese ne aduce scirea ca Maresialulu Niel, ministrulu de resbelu, aru fi datu ordine a se face unu studiu seriosu asupr'a cartei Poloniei.

Apropierea intre Austri'a sî Franci'a se face numai pentru cestiunea polona; se crede totu dupa foile francese, ca acésta contielegere este relativa sî la afacerile din Principate. O intervenire diplomatica in afacerile nóstre a fostu provocata de Franci'a. Imperatulu Napoleonu este fórte nemultiamitu de situatiunea in care se gasesce politic'a nóstra, déca ne mai este permisu a dîce ca mai avemu sî noi o politica. Ceea ce combate Napoleonu la noi, este spiritulu demagogicu, sî spre acestu sfersîtu organele cele mai bine informate ne asigura ca este vorb'a de o ocupatiune. Dîlele trecute foile din Constantinopole vorbea ca turcii prin intielegere cu Austri'a sî Angli'a au se ocupe tierile. Astadi Austri'a afirma ca, prin intielegere cu Franci'a sî Angli'a, va ocupá tiér'a.

„La Liberté“ in privinti'a orientului:

„Russi'a acum nu se mai ascunde; ea organisà in Bulgari'a o miscare care se póte privi cá punctulu de plecare in cestiunea orientului. Russi'a insa nu voiesce a provocá aci unu resbelu generalu. Scopulu ei este de a urzí o rescóla cá cea din Cret'a, cá sa póta sapá cu incetulu puterea turcésca. Putemu asigurá, adauge fói'a francesa, ca in cele dintâiu dîle ale lunei lui Maiu, trupele turcesci se voru intâlní cu insurgentii Bulgari.“

Publicâmu dupa foile magiare urmatoriulu estrasu din o corespundintia dela Bucuresci esita in „Gazeta di Torino.“

„In Transilvani'a, in Banatu sî in Ungari'a de preste Tisa s'au formatu comitete spre a respandí intre poporulu romanu spiritulu natiunalitâtii. (Pentru aacést'a nu suntu de lipsa comitete, ci scóle. R.) Comitetele filiali suntu in legatura cu comitetulu centrale din brasiovu, sî capeta ajutoriu dela guvernulu romanu. Românii, precumu dîce corespundintele, sî pregatescu calea pentru asi eluptá nedependinti'a sî unitatea; sî accentuându insufletîrea, dîce ca decumva grecii sî slavii greci au acele-si aspirari cu romanii, imperiulu austriacu sî celu turcescu trebue sa se ruineze chiaru sî in contra vointiei Angliei sî a Franciei.“

Miscarea spiritualu-liberala a tempului nostru.

Sub acestu titlu gâsimu in „Reform“ dela 16 Aprile nr. 16 inceperea unui ciclu de articuli. Din acesti avemu dejá pre celu dintâiu articulu dinaintea ochiloru, carele incepe cu aceea, ca aru fi o mare retacire déca aru crede cine-va, ca voru incetá luptele contra bisericei, dupa ce se voru deslegá unele intrebâri speciale sî déca aru crede cine-va, ca lupt'a e numai pentru delaturarea concordatului, a privilegieloru bisericesci sî pentru ajungerea la o libertate religiósa sî egalitate de confessiuni. Lupt'a, carea a inceputu a intrá sî in massele poporului, tintesce mai departe; e indreptata câtra totu ce e bisericescu.

„Este lupt'a sciintiei“ continua apoi mai departe, „contra credintiei, a spiritului liberu contra autoritâtei, a filosofiei contra religiunei positive, a materialismului contra spiritualismului. Acésta lupta nu e nóua in istori'a culturei din vécurile crestine. Lupt'a acést'a putemu dîce, s'a inceputu sub ochii lui Christosu intre apostoli sî s'a continuatu in toti seculii, parte de câtra singurateci cugetatori (filosofi), scormonitori sî dubiatatori, parte de câtra scóle sî corporatiuni scientifice intregi prin critica istorica, analisa filosofica sî prin cercetare empirica a naturei. Astadi resuna parol'a luptei acestei'a in tóta lumea civilisata, conducatorii stau in fruntea la milióne de luptatori, tînt'a luptei e aducerea unui tempu nou sî deschiderea unei epoce nóue de cultura.

„Lupt'a asiá dara nue indreptata numai contra bisericei catolice. Ea mai totu asiá se pórta in biseric'a protestantica sî chiaru sî in cea grecésca inca se arata simptomele ei. Lupt'a din dîu'a de astadi e indreptata contra crestinismului preste totu sî asiá in contr'a iudaismului, incâtu acest'a cá religiune, e numai o premergere amurtita a ideei crestinatâtiei. Tempulu nostru se lupta contra ori-câtrei religiuni descoperite sî pentru religiunea ratiunei (mintiei), séu a naturei, tempulu nostru se lupta contra Ddieului personalu sî pentru ddieirea asiá numita imminenta versata in tóta natur'a sî ajunsa la cunoscintia in omu.

„Cu triumfu arata conducatorii acestei lupte la castigurile dejá fâcute pre acestu terenu. Astronomi'a, dîcu ei au rapitu religiunei descoperite ceriulu, cunoscinti'a pamentului i ia pamentulu sî critic'a istorica a aretatu, ca Christosu, nu numai ca nue persóna ddieiésca, dara preste totu e numai un'a mithica, filosofi'a naturala arata ca afara de natura nu esista altu Ddieu sî ca totu ceea ce numimu noi spiritu nu e altu ce-va decâtu poténti'a cea mai inalta dela puterea creatória a materiei.

Tempulu nostru si pune tóta velf'a in parerea acést'a sî in culmea cunoscintiei sele, triumféza spiritulu omenescu asiá incâtu se lapeda insusi spiritulu pre sine sî se aduce jertfa trufiei sele. Acésta trufia trista sta intru aceea, ca spiritulu omenescu, in clipit'a, candu vrea sa dovedésca puterea sea ddieiésca prin aceea, ca elu e in stare sa intre in ascunsele (tainele, secretele) ddieirei, se lapeda pre sine sî-si da insusi atestatatulu: „Eu (omulu) nu sum altu ce-va decâtu unu productu rafinatu alu materiei!“ Sî asiá vedemu, ca tocm'a cei culti din dilele nóstre credu, ca e o cerintia a culturei, a nu crede nimic'a, decâtu acea nefericita idea, ca némulu omenescu nu e nimic'a altu ce-va, decâtu o specia nobilata ori degenerata de maimutie!

Sunt nenumerati acei'a cari se lupta in lupt'a aceast'a numai cá glota condusa de altii, sî fara de a cunósce sî ei tint'a cea din urma a luptei. Dara sî acei'a câroru le suntu tintele aceste cunoscute, numai cate odata o spunu acest'a pre fatia. La parere ei lupta numai contra ratacirilorn sî abusuriloru singuratice, arata respectu catra religiune in esenti'a ei si afirma afi si a remané crestini buni si chiaru catolici buni. Contrarii acestor'a, carii credu in spiritulu celu descoperitu alu lui Ddieu suntu mai sinceri. Ei recunoscu firea luptei, marturisescu pre fatia convingerea loru sî lupta pre mórte, fara masca. Rom'a a anunciatu lupt'a denou prin Syllabus sî cine se va puté indoí, ca nu voru fi asia de aspri in condamnarea spiritului modernu sî ortodocsii protestanti, grecesci sî mosaicii, care spiritu modernu nu se indestulesce numai a asaltá ceriulu sî alu luá in posessiune, ci alu aretá cá o nimica. Acesta lupta moderna de uriasi va avé sa tréca inca prin multe fase. Sa privimu putînu lucrulu. Dreptu introducere aducemu unele citate sî adeca mai anteiu dela unu filosofu, apoi dela unu episcopu catolicu sî apoi dela unu parinte bisericescu.

Hegel dîce despre originea crestinismului: „Lumea romana (vechia sî pagâna R. T. R.) ne mai sciindu ce sa se faca sî in durerea de a fi parasita de ddieu a impinsu inainte sî a grâbitu rumperea cu realitatea sî implinirea dorintiei comune dupa o indestulire, carea o póte omulu ajunge numai cu spiritulu sî in cele din laintru sî apoi a pregatitu terenulu pentru o lume mai inalta spirituala. Ea a fostu fatulu (ursit'a) care leau inadusîtu ddieii sî lumea cea vesela ce erá in servitiulu ddieiloru. Ea a fostu puterea, carea a curatîtu anim'a omului de tóte estraordinaritâtile. Tóta starea ei se asémena cu loculu pentru nascatori sî durerea ei cu durerile nascerei de unu spiritu mai inaltu, carele s'a descoperitu cu religiunea crestina. Acestu spiritu mai inaltu cuprinde impacarea sî eliberarea spiritului, pentru ca omulu capata cunoscinti'a despre spiritu in generalitatea sî nemarginitatea sea. Ddieu numai asiá se recunósce de spiritu, fiindu elu sciutu

---

FOISIÓRA.

O cugetare la cele Sfinte.

(Urmare.)

— In epilogu aratà, câtu de greu este dara pecatulu, déca s'au cerutu atât'a jertfa din partea Mantuitoriului pentru noi; câte chinuri au suferitu elu de dragoste câtra némulu nostru celu omenescu; au luatu asupra-si si au primitu atât'a pedépsa pentru pecatulu lui Adamu, in locu de a o fi primitu noi, cari eramu vrednici de ea!

Mai incolo indemnà pre asculatatori la pocaintia, prin nisce espressiuni destulu de vii.

Aratà pocainti'a lui Petru; perirea Iudei.

Ce cuvinte frumóse erau ale lui Petru pocaindu-se! — baremu unulu aici: „L'amu tagaduitu in Ierusalimu; lu voiu propoveduí in tóta lumea!“...

Apoi ne deslusî invetiatur'a, care o putemu noi trage din acésta cuventare.

Incheià rugandu pre Dumnedieu, sa ne ajute sane pocaimu!

* * *

In urm'a descrierei evenimentului aretatu, dupa cum o audiamu adeca acést'a din gur'a laudatului oratoru in sânt'a biserica, ni se parea ca privimu chiaru sî cu ochii nostri cei trupesci pre Mantuitoriulu in chinuri; iéra pre fariseii, carturarii sî poporulu jidovescu de atunci, — adeca cei dintâiu plini de pisma, insa acesti'a de prostia: votisandu mórtea Invetiatoriului dumnedieescu, Mantuitoriului lumei, Christosu!

Mai trebuiau acum sî alte cuvinte sî argumente miscatóre de anima dela oratorulu sa ne motiveze la dragostea câtra Mantuitoriulu, Luminatoriulu némului omenescu, câtra edificatórele invetiaturi ale lui, sî la pazirea acestor'a; la temerea de pecatu, ferirea de pisma, gróz'a de prostia? — etc.

Dara totusi nu remâne nestatorita in animele nóstre dragostea câtra Mantuitoriulu sî — prin primirea ureloru argumente in altu modu faptuitóre; acestea ne faceau adeca la tempu potrivitu, sa ne mai luâmu ochii dela varvariele dusmaniloru Mantuitoriului, ce le seversiau ei asupr'a lui sî sa ne mangaiâmu cautandu sî la bunatâtile, cu cari ne-au daruitu Mantuitoriulu chiaru sî in mâna.

Argumentele de feliulu acest'a sun'au cam asiá:

aa) Cu referire la cercetarea de câtra Pilatu a marturieloru in contr'a Mantuitoriului:

Unde erau atunci Apostolii? se spuna, ce au lucratu Christosu; sa istorisésca, cum au indreptatu elu pre multi pacatosi prin invetiaturile sele cele mantuitóre, cele alese sî menite pentru mantuirea tuturoru din nému in nému; au stersu lacremile multoru intristati; au hrânitu cu minune mii de flamendi; au datu vedere orbiloru audîre surdiloru, graiu mutiloru — se spuna lui Pilatu, ca pentru acele minuni, pentru adeverulu invetiaturiloru sele este pismuitu, trasu sî pâritu la acea judecata de câtra inreutâtitii farisei sî carturari!

De ce nu au venitu acolo toti, câti au primitu acele daruri; de ce nu veneau acei'a, pre cari i vindecase Christosu de lepr'a loru, acei'a, pre cari i inviase elu din morti? — cá sa fi fâcutu pre Pilatu, sa cunósca mai de aprópe pre Christosu!

— Nu au venitu de fric'a aceloru dusmani ai Mantuitoriului.

De ce nu le-au doveditu insusi Mantuitoriulu tóte acele bunetâti sî minuni, câte le-au fâcutu elu in tóta Palestin'a: Iude'a, Samari'a, Galile'a?

Elu tacù, câci au vrutu sa se jertfésca pentru mantuirea sufleteloru nóstre!

bb) Cu referire la judecat'a cea nedrépta a lui Pilatu, carele convinsu despre nevinovati'a lui Chr., totusi au poruncitu, sa-lu bata:

Unde erau atunci aporatorii dreptâtiei sa protestedie: „Pilate, tu cá judecatoriu te-ai convinsu despre nevinovati'a lui Chr.; cum poti dara poruncí, sa-lu bata? Batai'a este pentru facatorii de rele — nuielele, bicele suntu pentru sclavi, pentru talhari; dara Christosu n'au gresîtu nimic'a; este nascutu liberu; se trage din némulu Imperatului Davidu; este fâra de pecatu, prea sântu, prea dreptu insusi fiiulu lui Dumnedieu! —

Otarirea tá nu póte avea locu, câci este nedrépta; noi apelâmu la Cesarulu!“ —

cc) Cu referire la rusînatórea desgolire a prea sântului trupu alu lui Chr. prin slugile lui Pilatu:

Ce diavolésca batjocura! Fiiulu lui Dumnedieu, carele au infrumsetiatu ceriulu cu stele, au imbracatu pamentulu cu verdétia cu flori, sa stee golu inaintea nemultiamitoriului poporu, a jidoviloru, a pagâniloru!

Cerescule Parinte! Pre fiiulu celu retacitu vediendu-lu tata-seu descultiu sî strentiosu, i-au adusu indata vestminte, sa nu-lu védia slugile lui golu; iéra acei inreutâtiti putura desgolí in curtea lui Pilatu pre fiiulu seu; putura privî la goliciunea prea curatului seu trupu? Sântiloru angeri! cari nu l'ati acoperatu atunci cu aripele vóstre? Luminatoriule sóre! câci nu te-ai ascunsu atunci, sa fi lasatu se traga intunereculu noptiei perdéu'a sea preste Chr.? Adame! Adame tu te-ai rusînatu inacá Treime. Acestu principu nou e punctulu in giurulu carui'a te inverte istori'a lumei. Pana aci sî deaci purcede istori'a. Candu a venitu plinirea vremei a tramisu Ddieu pre fiulu seu, dîce bibli'a."- Acel'a-si Hegel, carele fu numitu de atatea ori invetiatoriulu filosofiei necredintiei dîce mai departe: „A pune filosofi'a in loculu credintiei e asia de mare nebuni'a, ca sî cându ai vrea sa dai cuiva in locu de anima o disertatiune despre circularea sângelui, séu candu in tempuri de fómete pentru alinarea fómei ai vrea sa dai cuiva disertatiuni despre procesulu mistuirei.

Nobilulu episcopu dela Constanti'a, I. H. v. Wessenberg scrise: Déca in decursulu seculiloru crestini nu a pututu deveni dragostea domnitórea sî sufletulu tuturoru popóreloru, de siguru ca liter'a sî spiritulu evangeliului nu porta vina, ci acest'a (vin'a). cade asupr'a vicleniei sî intrigeloru egoismului fugatoriu de lumina, asupra spiritului minciunei alu patimiloru omenesci sî a politicei, carea se imfrumsetiéza asia de bucurosu cu colorile iubirei de ómeni, pentrucá sa castige trecere scopuriloru sele egoistice. Crestinismulu celu adeveratu sî nefalsificatu cuprinde in sine o putere, carea singura este in stare, precumu nu este alt'a, a ajutá intru tóte neputintiele de pre pamentu, ori unde ómenii voru fi aplecati a primí invetiaturile sî prescrierile sele in anima sî in viatia. Prin observarea acestoru principie s'aru fi impedecatu tóte relele, abusurile sî nedreptâtile, cari au provocatu revolutiunile in lume; va sa dîca, nici odata in lume nu s'aru fi escatu impregiurâri de acele, cari sa impinga pre popóre la ide'a, de a cautá respectarea drepturiloru sî a demnitâtiei omenimei pre calea cea periculósa sî nesigura a resculâriloru violente."

St. Augustinu dîse: „trei lucruri suntu necredibile sî totusi s'au intemplatu: intâiu, ca Ddieu s'a fâcutu omu; a dóu'a, ca nisce pescari simpli a lâtitu scirea acést'a, sî a trei'a ca tóta lumea crediut'o."

PROVOCARE

Catra romanimea din Comitatulu Aradului.

Conferinti'a intelegintiei romane din comitatulu Aradului, tienuta in Aradu, in 14/26 Decembre 1867. cu scopu, de a defige directiv'a ce e de a se urmá intre impregiurârile de acum atâtu pentru inaintarea bunului comunu in genere, câtu si pentru promovarea intereseloru nóstre nationali in specie, — unanimu a esprimatu dorinti'a; cá romanimea pretotindenea prin municipalitâti sa se intrunésca câtu mai strensu spre o conlucrare comuna fratiésca in tóte agendele ei publice,— câci numai asia sî prin acést'a va potea dá semnu de viatia, cá unui poporu demnu de tóte emolumentele starei constitutionale, sî de o sórte mai favoritóre.

Conferinti'a purcediendu din indemnulu acest'a sî avendu cea mai firma sperantia, cumca intentiunea ei salutaria va aflá resunetulu celu mai placutu in animile tuturoru romaniloru, — a aflatu de bine a se compune o insocire nationala romana, pe lânga urmatoriulu.

Programu:

„Considerandu-se: cumca intru unu statu constitutionalu starea politica a unui poporu mai alesu prin insociri se póte intarí sî promová la la scopulu doritu;

„Considerându-se: ca in comitatulu Aradului sî pâna acum se formara partite politice, care desí in multe se potrivescu cu intentiunile nóstre nu mai puciene loiale, decâtu ale loru: dar totusi acele nu corespundu in tóte intereseloru speciali ale poporului românu;

Mai departe considerandu-se: ca intieleginti'a romana din comitatulu acest'a nu póte fi indiferinte catra trebile publice ale patriei, sî intre acestea catra interesele sî dorintiele speciali ale poporului românu, ma chiar ea se simte naturalminte chiamata a conlucrá spre promovarea acelor'a, si a dá espresiune adeverata opiniunei publice a poporatiunei române din acestu comitatu;

„In fine considerandu-se: cumca indestulirea ulterióra a intereseloru nóstre natiunale va aterná mai vertosu de la o lucrare solidaria a intelegintiei romane in afacerile autonomice ale municipieloru comitatense si cetatienesci; — intieleginti'a romana din comitatulu Aradului compune o insocire natiunala româna pe lânga urmatoriulu programu politicu:

„1. Partit'a natiunala româna din comitatulu Aradului, pe lânga pastrarea credintiei stramosiesci catra tronu sî dinasti'a domnitóre, se dechiara pentru principiele cele liberale, care au produsu asiediamintele democratice ale legiloru din anulu 1848; — recunósce intregitatea patriei comune, sî voiesce sustienerea sî desvoltarea constitutiunei acesti'a, asiediate pe representatiune poporala sî garantata prin legi fundamentale, - deodata insa partid'a acést'a e convinsa: cumca deslegarea cestiunei de nationalitate pe temeiulu principiului egalitatei complete, spre indestulirea tuturoru popóreloru patriei, este nu numai drépta, cuvilnciósa sî neamânabila: ci aceea sta chiaru in interesulu principale alu consolidarii patriei, sî libertatei constitutionale; — din care motivu partit'a e convinsa si despre aceea: ca prin realisarea acestoru principie pa calea legislativa, constitutiunea patriei e de a se complini cu legi corespundietóre si in privinti'a acést'a; in fine partit'a se dechiara pe lânga principiulu egalitatei tuturoru confesiuniloru, sî si pe lânga sustienerea sistemei sî autonomiei municipiileru organisande pe temeiulu representatiunei poporului.

„2. Conformu principieloru manifestate, partit'a intre marginile legiloru sustatatóre va conlucrá din tóte poterile la promovarea bunului publicu alu patriei, sî la inaintarea causei publice a natiunei romane din acést'a tiéra in genere precum sî la promovarea intereseloru speciali ale poporatiunei române din comitatulu acest'a.

„3. Membru in partit'a acést'a póte fi oricare romanu din comitatulu Aradului, provediutu cu dreptulu unui alegatoriu, care séu prin subscrierea programului acestui'a, séu sî altcum se dechiara de membru.

4. Pentru bun'a contielegere sî conlucrare solidaria in tóte agendele partitei, membrii acestia se indatorescu, parerile loru iudividuali a le supune totdeun'a votului maioritatei.

5„ Trebile partitei le va conduce unu comitetu permanentu, alesu de adunarea generale constituante."

Aceste ar fi dara principiile fundamentali ale partitei natiunale romane infiintiande in comitatulu Aradului; sî spre efeptuirea sî punerea in viatia a acestor'a, au otarâtu conferinti'a constituirea unui clubu (partita, insotire) natiunale romanu, a caruia centru se fie Aradulu.

Oricine va ceti programulu acest'a, se va convinge delocu, cumca acel'a tientesce la salutea patriei nóstre comune, la indestulirea tuturoru popóreloru din tiéra, sî la fericirea dulcei nóstre natiuni; deci spre asia scopu a ne intruní nunumai ca suntemu indreptâtiti, ci tocmai interesele nóstre cele mai momentóse ne demanda, ca cu totu zelulu sî cea mai caldurósa simpathía se 'lu inbratisiâmu.

Romanimea din Comitatulu Aradului cu multu mai mari dovedi a datu in trecutu: ca scie, pricepe sî voiesce totdeun'a a se insirá intre anteluptatorii intereseloru nóstre natiunali,—decâtu se fia de lipsa a o insufletí simai tare câtra unu scopu, ce nu rabda indoiala, ca i-a sositu tempulu de a se realisá.

Apelâmu dara la semtiulu celu curatu natiunale alu fia-cârui romanu din comitatulu Aradului, provediutu cu calitatea receruta prin programu, de a poté fi membru activu in partit'a româna infiintianda:

---

intea sociei tale; nu te-ai incumetîtu, sa te areti inaintea lui Ddieu, dupa ce ai cunoscutu, ca erai golu; cu frundie de smochinu te-ai acoperitu, pentru tine au trebuitu sa stee Christosu celu fâra de pecatu golu in curtea lui Pilatu?

dd) Cu referire la lovirile cu nuiele, cu bice.

Ceriule, care compatmesci pre unu vierme strivitu, nu ai cursu in lacrime la acea infricosiata si prea infioratóre sângerare?

— Nu pentru ca elu erá uimitu de dragostea, care putea suferí atâtea dureri sî rusîne!

Pre candu atunci, candu unu tata necajitu iá nuiéu'a, sa bata pre vinovatulu seu pruncu, sare indata doiós'a sî compatimitórea mama, iá in bratie pre copilu, lu acopere cu umerii sei, primesce ea insasi pre spatele ei loviturile maniosului tata, numai cá sa nu nimerésca pre iubitulu ei pruncu; tocm'a asiá au fâcutu sî dumnedieesculu pastoriu celu prea doiosu, Domnulu sî Mantuitoriulu nostru Issusu Chr. cu noi fii sei.

Tóte nuielele bicele, cu care l'au chinuitu pre elu tiranii, erau gatite pentru noi pecatosii; dara Christosu ne-au luatu pre bratiele sele, ne-au acoperitu cu umerii sei cei goli sî au suferitu tóta batai'a pentru noi.

Asiá, asiá! — Dragostea câtra noi, oile sele cele perdute, a sângeratu sî a rânitu atâtu de infricosiatu trupulu dumnedieescului nostru pastoriu!

O, Issuse prea dulce! câte suferintie, câte batjocuri!

Destulu aru fi fostu numai o picatura din sângele seu celu scumpu sa-lu fi versatu pentru mantuirea nóstra!

Dara tu ai voitu sa ne areti prin atâtea suferintie dragostea cea nemarginita spre noi; sa ne legi pre noi de tine cu nisce legaturi de vecinica multiamita sî sa ne inveti, a despretiuí desiertatiunile lumei pentru Imperati'a ceriului.

* * *

Sî óre tóte acestea, venite in acea sânta Dumineca in sânt'a biserica de pre sântitulu amvonu despre evenimentulului descrisu la audiulu crestiniloru, cari se aflau acolo de fatia, mai putura lasá ce-va ne deslusîtu neintielesu, sî asiá — necapateveru de a intârí nutrirea dragostei câtra dumnedieesculu invetiatoriu sî Mantuitoriulu nostru, Issusu Chr., in animile loru astfeliu, câtu se póta cresce sî aduce fructele cerute? — dupa cum amu vediutu adeca, ca au urmatu desfasiurarea loru!

Nu au fostu tóte acestea in stare a convinge pre ascultatori sî despre greutatea pecatului, despre urmârile lui cele rele?

Nu au potutu, dîcu, prin tóte acestea atrage pre ascultatori frumseti'a sî dulcéti'a ródeloru pocaintiei?

S'au aretatu, catu de veninosu, câtu de usturaciosu, câtu de grozavu este pecatulu!

Cine nu aru fugí dara de elu; cine nu l'aru inchiná Iadului, de unde se sî trage elu, sî asiá scuturatu de elu omulu prin pocaintia se alege, apoi la dragostea lui Christosu!

Dara óre nu prostri'a este nutritórea pecatului pre acestu pamentu?

Nu isvorescu din ea tóte relele, tóte nenorocirile vietiei trupesci sî sufletesci, vietiei vremelnice sî vecinice?

Cine se póta enumerá primejdiósele odrasle ale pecatului, ale petitiunei Iadului, laptele la pieptulu ei?

Totusi amu puté privî „pism'a", cá pre cea mai marsiava, dara totu deodata sî cea mai primejdiósa dintre acele odrasle! — din ea esu, neintielegere, desbinare, apoi tóte relele, câte sî le póte intipuí cine-va!

Au dóra crede cine-va, ca numai in lumea fantasiei va puté aflá pecatulu, prapaditoriu? — Intórca-si pasii spre lumea reale cea fisica; pasiésca pre pragulu palatului memoriei cultivate, sî — acolo ce-i bate mai intâiu de feliulu acest'a la ochi?

Umediéla au simtitu vre-odata fia-carele dintre noi; fia-carele cunósce, ce va sa dîca acréla; fia-care cunósce ce va se dîca arama, plumbu, fieru sî alte metale; au vediutu ca umediél'a sî cu deosebire acrél'a rodu, lipindu-se de ele, pre acele metale in nisce farimituri, la pipaire grandiosu—aspre; la vedere platuróse, sure, cafenii, verdi; la mirosire lesióse; la gustu intiepatóre — numite rugina; dara rugin'a cea verde a aramei sî a plumbului este otraviciósa.

Déca au mancatu cine-va bucate din vase de atare metalu, murdârile de atare rugina, sî asiá — au devenitu prada mortiei, rapitu-l'au dara acést'a din alta causa, insa nici decum din ceea a otravei vasului spurcatu?

Eata mórte trupésca prin murdaria!

Asiá vine si mórtea sufletésca, mórtea sociale prin murdari'a pecatului!

Pism'a este umediél'a acrita, care prindiendu, petrundiendu unu punctu din vasulu animei — fia acest'a a unui individu, fia a unei familie, a unui poporu ori sî a unei natiuni intregi, prinde a-lu rode, a-lu rugini, rugin'a se latiesce in tóte pârtile, sî — mai curendu ori mai târdiu: eata vasulu totu rosu, spartu, prapaditu; eata totu trupulu otravitu, tóte miscârile bocele, tóta bocel'a agonia agoniá — mórte!

(Va urmá).

ca prin inscriere in list'a tramisa bârbatiloru de incredere, se se dechiare câtu mai curendu de membru alu partitei acesteia :—caci numai acesti'a voru poté luá parte in cosultârile si agendele ulteriori ale partitei, pre carea si pana la constituirea definitiva o direge unu comitetu provisoriu de 50. de membrii, care pe langa 'ngrigirea castigarei membriloru si a constituirei partitei, prin o comisiune de 10. membri va compune unu regulamentu, ce —aprobandu-se de adunarea generale—va direge tóta actiunea nóstra politico-natiunale.—

Ocasiunea ni e data, si terenulu deschisu ;—concurgeti dara fratiloru la conlucrare pentru scopulu defiptu, caci dela concurgerea nóstra va aterná fórte multu prosperarea starei politice a poporului romanu !

Se traiesca patri'a, si natiunea romana ! !

Aradu, 25 Januariu, 1868.

Comitetulu provisoriu alu partitei politice romane din comitatulu Aradului.

Varietâti.

⁂ „Albin'a“ traduce din „Spiegel“ o fóia umoristica din Pest'a „o epistola din lumea ceea-lalta dreptu de argumentu la unu articulu intitulatu „Perczel si Kossuth.“ Folosimu ocasiunea si punemu subu ochii publicului cá o caracteristica a tempului de fatia acea

epistola din lumea ceea-lalta.

Contele Stefanu Széchenyi câtra . . . .

Eu sum multiamitu câ-su mortu. Asiu voi ca voi inca se me fiti uitatu!

De ce o popularitate pe care celu antaiu nebunu, in ori-care clipa, o póte schimbá in ura si despretiu, candu lui i place a se gerá de celu mai mare barbatu alu seclului si a calumniá totu ce altii au cugetatu, facutu si suferitu pentru patri'a loru? Eu nu dorescu a sta pusu pe ale vóstre statue gloriόse pentru ca voi, dupa ce in timpu de mai multi ani ati ingenunchiatu naintea ei, se me improscati cu petri, daca unu nebunu ve va sumuti'a.

Era odata unu poporu indianu, elu avea unu Ddieu, si Ddieulu acest'a stetea pe unu postamentu inaltu si cine trecea pe de naintea lui se tavali'a in pulbere si se rogá lui. Iéra cate odata resunau strigâri de admonitiune din paduric'a unde stetea chipulu indumnedieitu, si ómenii ascultau si in fiecare di l'incununau cu flori próspete.

Intr'una de dile inse nebuni unu preotu alu acestui Ddieu si strigà : „Acum'a eu voiescu a fi Ddieulu vostru, dara mai mare cá celu de mai nainte, si pentru ace'a voi trebue se faceti pedestalulu meu si mai inaltu!“ Nebunii priviau la elu, candu smintitulu a luatu maciuc'a, a sfarematu chipulu si sau urcatu susu ca se fie mai mare de câtu densii Iéra ei suspinau câtra densulu si se rogau lui.

Asi'a sunteti si voi, de ace'a crutiati-me cu iubirea vóstra si cu adoratiunea vóstra carea in fiecare momentu se póte schimb'a in contrariulu.

Mai antaiu de tóte vi lipsesce tari'a in convingere.

Aretati-mi unu omu intre voi, ale caruia cugete nu suntu cá norii pe ceriu, ca nesipulu in pusta, ca spum'a apei in Dunare, cari se misca de orice suflare a ventului ; aretati-mi unu omu intre voi care nu ar poté fi coruptu prin favoru de la curte ori prin bani, care nu póte fi spaimentatu prin amenintiâri ; aretati-mi unu omu care nu scie numai se móra, ci si se traésca pentru o idea, care se tienea de ea cu tóta poterea inimei sale, si eu voiu fi mandru ca m'amu nascutu intre voi.

Dar unu poporu care astâdi si-adóra barbatii mari ai sei si mane ii defaima,—atare poporu nu potu stimá.

Unu poporu, ale caruia sentiri suntu atatu de desierte si false in câtu se schimba in fiecare óra, —nulu potu iubí.

Unu poporu care prin schimbatiunea sa se face de batjocur'a neamiciloru sei—nu lu potu compatimí.

De ace'a sum multiamitu ca am moritu si asiu voi se me fiti uitatu !

. . . . in diu'a anuala a mortii mele, 1868.

Stefanu Szecheny

⁂ Dela Asociatiune. „Transilvani'a dela 15 Aprile recerca pre tóte foile romanesci din monarchia a publica din protocolulu siedintieloru comitetului Asociatiunei trane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu conclusulu §-lui 84. Esta cuprinsulu intregului §-lui :

§. 84. In legatura cu aceste Escelenti'a sa D. presiedinte spre a da impulsu la desvoltarea unei activitâti mai energice si mai latite in interesulu prosperarei materiale si morale a asociatiunei, afla cu cale a propune imultirea, resp. denumirea unoru noui colectori prin unele parti.

Conclusu Acésta propunere priminduse cu unanimitate din partea comitetului, pre langa vechii DD. colectori se denumescu inca urmatorii : a) pentru Abrudu Alecs. Amosu Tobiasiu, parochu si protopopu onorariu ; b) pentru Belgradu Alecs. Tordosianu, parochu si administ. protopopu., si Augustinu Papu, protopopu ; c) pentru Bistriti'a Alecs. Silasi, protopopu ; d) pentru Blasiu D. prof Ioanu P. Moldovanu ; e) pentru Brasiovu Ioanu Lengeru, prof.; pentru Campeni Mih Andreic'a, proprietariu, si Ioane Patiti'a. protopopu ; g) pentru Cetate-de-balta Ioanu Pinciu, presiedinte de sedri'a, si Ioanu Almasianu, protopopu ; h) pentru Cernautiu Ioanu a lui Georgiu Sbir'a ; i) pentru Cinculu mare Moise Branisce, ascultantu ; k) pentru Clusiu Ioanu Pamfilie, protopopu ; 1) pentru Deva Georgie Ceaclanu, v. comite ; n) pentru Gherl'a Ioanu Muresianu. cancelistu ; o) pentru Mediasiu Ioanu Popescu, administ. protopopescu ; p) pentru Marmati'a Petru Mihali, asesoriu ; q) pentru Muresiu-Osiorheiu Nicolae Gaetanu, asesoriu la tabl'a regia ; r) pentru Nasaudu Ioachimu Muresianu, presiedinte de sedri'a : s) pentru Nochrichu Zach Zacharia, practicantu ; t) pentru Oradea mare Iustunu Popu, prof., si Iosifu Romanu, advoc.; u) pentru Pest'a Vincentiu Babesiu, jud. la tabl'a septemv., v) pentru Resinariu Bucuru Cioranu, proprietariu ; x) pentru Sasu-Reginu Anan. Trombitasiu, propriet.; y) pentru Sasu-Sebesiu Ioanu Deacu. protopopu ; z) pentru Secarambu Beniaminu Densusianu, prot.; aa) pentru Siliste Dan. Neamtiu si Nicolae Racuciu, parochi; bb) pentru Sighisiór'a : Petru Decei, parochu r. cat.; cc) pentru Vien'a Dr. Greg. Silasi ; dd) pentru Zlatn'a Ioanu Moldovanu si Ioanu Demianu, parochi; ee) pentru Bistr'a Augustu Coltoru, parochu, si Dionisiu Darabantu, not.; ff) pentru Offenbai'a Nicolae Fodoreanu, protopopu ; gg) pentru Rosi'a de munte Simione Balintu, protopopu ; hh) pentru Albacu Nicolae Ispasu, jude satescu si Candrea; ii) pentru Unedór'a Avramu Pacurariu, parochu ; kk) pentru Sacele Irimie Verz'a si Radu Popea, parochi ; ll) pentru Poian'a sarata Ioanu Baloiu, parochu.—Secretariulu se insarcinéza a espedá susu numitiloru noui denumiti colectori decretele respective.

⁂ Bucuresci 18 Apriliu. La mijlocirea consulului generalu c. r. austriacu din Iasi Wolfarth s'au adunatu consulii puteriloru din afara, spre a consultá pre bas'a sciriloru autentice sosite loru, ca persecarea jidaniloru din satele districtului Bacau intr'adeveru s'a intemplatu, si raporturile asternute in sensu contrariu guvernului de câtra dregatoriele moldovene suntu neadeverate.

⁂ Poetulu nationalu Dimitrie Bolintineanu, colaboratore si amicu alu „Trompetei Carpatiloru“, pre colónele cârei'a si-a reversatu atâtea idei generóse patriotice si in adeveru liberale, a bine-voitu sa doteze jurnalulu seu de predilectiune cu prim'a tiparire a siése drame ale sele inedite, in versuri, ale câroru subiecte suntu trase din istori'a patriei.

Deci Trompet'a va publicá siése drame istorice :
1) Mórtea lui Constantinu Brancovanu.
2) Marirea si Mórtea lui Mihaiu Vitédiulu.
3) Despotu Voda ereticulu.
4) Mihnea care i-si tâiá boierii.
5) Postelniculu Constantinu Cantacuzino.
6) Dómn'a Kéjn'a. Fia-care in cinci acte.

Sperâmu ca lectorii Trompetei voru asceptá cu nerabdare totu-déun'a numerulu spre a cetí in foliol'a sea istori'a româniloru in actiune si traditiunea fidele care a caracterisatu totu-déun'a operele marelui poetu românu. Incepemu publicarea acestoru drame cu numerulu de astadi si vomu urmá fâra intrerumpere. „Tr. Carp.“

⁂ (Resculare din Barcelon'a). In 14 ale l. c. s'au declaratu starea de asediu pentru unu evenementu neinsemnatu in Cataloni'a intrégа. A dóu'a di de pasci voira lucratorii a-si petrece. Principalii insa pretindeau cá se vina in fabrica, lucratorii insa nu ascultara bucurosu. La amédi provocati fiindu se vina, protestara lucratorii unei fabrici ; ei nu voiau se lucre, fiindu serbatóre si fiindu pecatu a lucrá la o asemenea di, precum le-au spusu loru preotulu in predic'a din diu'a de pasci. Ei trasera cu sine lucratorii din alte fabrici, cét'a se mari si in urma silira si pre sodalii de bolta a incheiá lucrurile loru derimandu ici colea magaziile de vendiare. Diregatoriele nu venira intru ajutoriu cetatieniloru respectivi, cari in contr'a vointiei loru se impedecau dela lucru. Gendarmii se impotrivira, de a interveni in favórea unui fabricantu care lasa a umblá masinile sele, si disera câtra directorulu fabricei : „Déca i-aru tâiá bucâti cu atâtu e mai reu.“ Capitenulu Generalu dise insusi câtra resculatori, cari venisera inaintea palatului seu : „Da, feciori voi aveti dreptu, astadi e di de serbatóre ; trebuie se o cinstiti.“. Dupa amédi nu lucra nimenea ; cetatea au fostu liniscita si teatrurile si cafenelele fórte tare frecuentate. Guvernatoriulu civilu adresà o proclamatiune câtra locuitori, in care atribue putîna insemnetate intemplâriloru Nimenea nu mai gândea la intemplârile acestea, candu de odata aparu despartieminte mari de trupe de totu feliulu pre promenad'a dela Rambl'a si capitenulu generalu contele Cheste lasà a se declará starea de asediu. Ca contele Cheste aru fi luatu acést'a de motivu, spre a declará din nou starea de asediu. abiá e de crediutu.

* La projectulu de lege celu nou austriacu privitoriu la tractarea delicteloru de presa care s'a asternutu senatului imperialu austriacu, obsnéva domnulu de Girardin in „Liberté“: „Daca Franci'a asémena acestu projectu cu legea s'a cea noua de presa si pe langa acea cugeta la abisulu celu infricosiatu; care o despartiea in anulu 1847 de Austri'a póte sa fia ea superba pe acea, a fi cadiutu asia de josu suptu Austri'a? Lasandu totu spiritulu de partida la parte si vorbindu din punctu de vedere a simtiului nationalu, se póte crede, ca Franci'a, s'aru puté uita, fara cea mai amara privire in sine si la sórtea sea, carea i-au formatu 2 Decem. 1851, cum puteri, care odinióra steteau asiá de tare in dereptulu ei, acum o au invinsu, unele in marime teritoriale cá Prusi'a, altele in libertate cá Austri'a. Nu nu, acést'a nu e cu putintia. Séu marginile naturale ale Renului séu marginile naturale ale libertatei. Franci'a se póte schimbá, insa nu póte cadea.“

⁂ O anecdota. Diuariulu „Pays“ enaréza urmatória anecdota. De vro cateva dile, sa observatu unu strainu cu dinstictiune si cautatura martiale, cu o roseta pertritia in rocu carele in contr'a poruncei domnitóre se preumbla in susu si in josu pe glaceulu din Metz. Din cându in candu scotea o carticica de notitie din buzunariu, privea in jurulu seu, lu'a mesur'a sianturiloru si gropiloru si prenota cu acuratétia resultatulu observâriloru sale. Un'a óra séu doua 'lu lasa in pace candu insa voi a parasi forteréti'a, 'lu prinsara. La postu se declara ca voesce ase aduce inaintea comandantului locului si acestui'a i se recomandara atunci ca Generalulu de Moltke „Cumu ? invingatoriulu dela Sadov'a ? “intréba comandantele. „„Dar acela.““ Casulu se telegraféza indata la Paris, de unde urma nemijlocitu urmatoriulu respunsu : „Generalulu de Moltke, póte, catu voesce a visitá forteréti'a din Metz si a se preumblé de glacis.“ Asi'a sa pusera earasi pe picioru liberu invingatoriulu dela Sadov'a dupa o captivitate de 20 de minute.

⁂ (Garibaldi). Faimele respandite despre Garibaldi, parte ca a pornitu pre insul'a Sardini'a, parte ca se afla in Sicili'a, in fine ca umbla in vestminte monachale imbracatu spre a inspectiuná intâriturile Romei, se demintiescu tóte dupa sciri din insul'a Caprer'a ; elu este ocupatu cu lucruri economice, fâra a intârdiá cu respunsulu la epistolele cele multelui incurgatóre. Asiá scrise de curendu unei dómne genuese, spre a multiamí pentru o adresa tramisa, unde totu odata provóca femeiele, a lucrá activu la sterpirea ciumei popesci, fiindu acést'a unu impedecamentu la seversîrea unitatei italiene. —

Burs'a de Vienn'a.

Din 13/25 Apriliu 1868.

Metalicele 5%	56 60	Act. de creditu	180 70
Imprumut. nat. 5%	62 60	Argintulu	114 65
Actiile de banca	693	Galbinulu	5 56⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8. fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

№ 31. ANULU XVI.

Sabiiu, in 18/30 Aprile. 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Principie si forme.

Tempulu inaintéza tacendu, deslegarea cestiuniloru asceptate de popóre, de partite, de fiacare in feliulu seu, vine incetu, abia se misca, dara totusi se apropia.

Cestiunile suntu, dupa natur'a loru, trecatóre si vitale, prodigióse si salutarie, precum adeca acele se nascu numai din o combinatiune prejudiciósa a unui seu mai multoru individi, séu din impregiurârile nascute din lipsele si trebuintiele omeniloru. O lege mai pre susu de omeni se pare a domni in totu cursulu istoriei, si acei ce conducu afacerile omeniloru nu potu destina, ci numai, pre câtu ii ajungu puterile, ajutá, regolá cursulu lucruriloru. Cându cineva umbla si merge totu in contra aspiratiuniloru, mâna materialului impedecatoriu dinaintea sea panacându lu gramadesce in o mesura asiá de mare, incâtu nu numai ca nu-lu póte invinge, ci gramad'a materialului contrariu i pote deveni amenintiatoria.

Seculii trecuti, si o parte din cestu de fatia, nu au facutu alta, decâtu s'au silitu a impedecá aspiratiunile omenimei. In locu de libertate a pusu jugu, in locu de fratietate si egalitate a statoritu domni si sclavi, in locu de lumina s'a straduitu a respandi intunerecu.

Ori vomu largi ramele orizonului istoricu mai tare, ori le vomu adunâ spre a avé d. e. numai patri'a nóstra, infatisiarea va fi totu cea de mai nainte. Resultatele suntu sub diferite forme mai acelesi in tóte partile; deosebirea e ca, in unele pârti infruntarea acestui cursu nefirescu, a fostu impreunata cu mai putine, in alte, cu mai multe calamitâti generale.

Ore nu aru fi tempulu se vedemu, ca treimea aceloru notiuni: egalitate, dreptate si libertate, nu ne mai lasa a o incungiurá si ca ea ne amenintia, déca nu o vomu lasá asi face locasiu vecuitoriu in sinulu nostru? Ea ne dîce: nu me lasati sa vinu la voi? bine, dara sa sciti ca pâna cându nu voiu fi eu intre voi, câmpurile vóstre nu voru puté inflori, cetâtile vóstre voru merge inapoi cu numerulu locuitoriloru si cu starea loru materiala, inteliginti'a vóstra va trebui sa si perda tempulu, ce l'aru puté folosí spre inaintarea sciintieloru si latirea acelor'a la celeialte clase de poporu, cu apararea advocatiala a principieloru de drepturi nedreptâtite si nedrepturi indreptatiende; pace nu va fi intre voi, ve veti certá pâna va veni alu treilea, cá sa ve impace cu pacea eterna.

Amici si contrari, trebuie sa se unesca in considerarea celoru dise pâna aci. Toti voru trebuí sa si insusiesca dreptu principiu, dreptu basa egalitatea, dreptatea si libertatea, inse in modu sinceru, doveditu prin fapte, si castigulu nesmintitu trebuie sa fia alu unor'a si altor'a.

Stându odata principiulu acest'a, fiindu elu acceptatu si sanctiunatu, vine o datoria mare asupra-ne, cá prin form'a punerei in lucrare se nu vatemâmu esenti'a principiului. Insa aci se fimu cu bagare de séma si se nu credemu ca numai unulu aru fi modulu possibilu ce duce la scopu. In tipulu acest'a e anevoia de a ajunge la intielegere dóue partide.

Déca apusulu europénu aru fi disu dupa 1543, adeca, dupa caderea Constantinopolei, ca elu nu va calatorí câtra Indi'a resariténa pre alta cale decâtu numai pre la Constantinopole, aru fi trebuitu sa stea comerciulu europénu in locu pâna acum si astadi Europ'a aru fi o pustietate mai mare, ca precum a fostu in tempulu selbatacimei ei; arte, industria si sciintie nu s'aru fi aventatu acolo unde le vedemu astadi si pre lânga acest'a, nu amu avé si o America in carea aflara atâti'a europeni si aflu inca asilu pentru viatia séu pentru a face stâri.

Nu vomu sa dicemu alta cu cele de mai susu decâtu ca spiritulu omenescu nici odata sa nu se lege numai de o forma, ci elu ca partea cea viia si insufletitoria sa fia miscatoriu (mobilu) si déca vede ca nu succede un'a, se cerce cu alta forma; principiulu inse sa fia u n u l u, uniculu mantuitoriu: inaintarea binelui comunu.

Cu durere trebuie sa vedemu insa ca la noi, pre cându sa nebaga in séma dreptatea, candu in unele, candu in alte forme, ómenii nostrii pare ca au pré putinu simtiu, ba putemu dice mai nici decâtu pentru aceste vatemâri. Asiá d. e. publiculu nostru inca nu a pututu primí deslusire mai detaiata despre intemplarea intre Rodiani si Apoldiani, pana in diu'a de astâdi si despre caus'a acelei triste impregiurâri. Asemenea lucruri suntu firesce partiale. inse ele ilustréza interesulu nostru de causele nóstre proprie, care tóte facu parte din cea comuna.

Acolo, unde legea lasa omului cale deschisa de a lucrá in folosulu nostru, nu aru trebui sa aretâmu indolintia, pentru ca bine sa bagâmu de séma, ca particularitâtile aceste, cumu se aru paré de neinsemnate, potu sa ne dea atestatu despre aceea câtu de seriosi suntemu si in alte afaceri mai insemnate a le nóstre: va se dica, cantâmu o nota unulu dupa altulu, pentruca nu ne costa atat'a ostenéla.

Evenemințe politice.

S a b i i u 17 Aprile 1868.

Serbatorile nascerei si a le Botezului Archiducesci celei nóue ocupa mai tóte diuariele din launtru.

De din afara avemu mai insemnatu, ca Prussi'a arata o vointia seriósa pentru desarmare prin reducerea trupeloru sele la starea de pace. Asemenea voru sa scie unele faime ca vrea a procede si Russi'a si atunci apoi sa provoce sa le urmeze si Franci'a carea dorea pacea. Luându si burs'a in consideratiune, aru cugetá omulu ca pacea trebuie sa fia asecurcta. Sa asceptâmu pâna ce vomu vede ca a desarmatu puterile si apoi sa credemu.

I n I t a l i'a s'a serbatu acum nunt'a principelui de coron'a Umbertu, la carea e de fatia principele Napoleonu si principele de corona prussianu. Foile vienese ne spunu, ca primirea ca buna ce o avù cestu din urma in Itali'a, a indignatu pre francesi pâna la iritatiune. Se póte ca asiá va fi.

Asupr'a cestiunei orientale se dîce ca a fostu desbatere intre Franci'a, Prussi'a si Russi'a luându Franci'a initiativa. Pasulu celu dintâiu s'a fâcutu la Russi'a si se dice ca nu fâra de succesu. Tocmél'a s'a spartu de Prussi'a, pentru ca Franci'a a pretinsu dela Bismarck sa se lase de partea meridiunala a Germaniei, la ceca ce Bismark nu a vrutu sa se invóiasca, pentruca elu privesce lucrulu acest'a de o afacere interna germâna. Napoleonu a ruptu apoi tocmelile si cu Russi'a, pâna candu acest'a merge mâna in mâna cu Russi'a. Russi'a s'a indreptatu apoi câtra Austri'a, dara bunele relatiuni ale Austriei cu Serbi'a o a facutu pre ceea suspecta inaintea Russiei.

Turci'a si Persi'a suntu aprópe de a incepe resbelu. Angli'a s'a pusu cá mijlocitóre; nu se póte sci déca va puté invinge cu influinti'a Russiei, carea acitia pre Persi'a contra Turciei.

Botezulu Archiducesei

Se intemplà amesuratu unui ceremonalu pomposu in 25 Aprile la 1 óra dupa amédi. Numele din botezu e M a ria Mathild'a, Amalia Valeria. Dela 11½ óre incepura trasurile a merge spre castelu. La ór'a prefipta se adunara dómnele de palatu si de apartamente, nobilimea ce are intrare la curte, presidiele si deputatiunile ambeloru case dietali (intre membri deputatiunei casei magnatiloru a fostu alesu si Escel. Sea Metropolitulu nostru Andreiu Bar de S i a g u n'a) membrii deputatiunei regnicolare croate, ambii primari ai cetâtiloru Bud'a-Pest'a, in sal'a de tronu, ce erá transformata in capela; chargele cele mai inalte ale curtiei, capitanii de garda, consiliarii intimi, camerarii si altii se adunara in anticamerele apartamentului celui mare; Archiepiscopii, Episcopii si Abatii, cari au asistatu lânga primatele s'au asiediatu de ambe pârtile altariului. Generalitatea si oficierii de statulu majoru a fostu in a dóu'a anticamera. Dupa ce a fostu puse tóte in ordine, Majestatea Sea Imperatulu si Regin'a de Neapole insotiti de Archiduci si de Maresiales'a suprema de curte a Maj S. Imperatesei, purtându ceea pre Archiduces'a cea nóua, parasira camerile interióre. La esirea din aceste ia Maresialulu supremu de curte pre nou nascut'a Archiducesa si doi camerari tîneau de cornurile perinei, pre cari erá Archiduces'a. Dupa seversîrea actului de botezu urmà Te Deum, in fine Primatele se adresà cu o gratulatiune câtra Majestatea Sea, la carea M. S. miscatu a respunsu in termini fórte cuprindietori.

Membrii deputatiunei regnicolarie croato-slavonice, sesiti la Bud'a-Pest'a in numeru de plinu, fusera primiti eri la 10 ore a. m. in audintia de câtra M. S. imperatulu. Vorbitoriulu d. Vacanoviciu rostí urmatorea cuventare:

„Maiestate tramisi de diet'a croato-slavonica, pentru a reapucá opulu impacatiunii cu regatulu Ungariei, si a-lu duce cu voi'a lui Ddieu la o deslegare folositória si dorita de ambe pârtile, ne tienemu de detorintia sânta, mai nainte de tote a ne presentá cu omagiu M. Vóstre, felicitandu-ve din inima curata cu ocasiunea imbucuratoriului evenementu familiare intemplatu chiaru acum'a si recomendendu-ne cu caldura pre noi si patri'a nóstra inaltei bunevointiei a M. Vóstre."

Majestat. Sa respunse:

„Ve multiamescu pentru sincerele dorintie si speru chiaru cu aceea si sinceritate, ca missiunea Dvóstre, alu cârei scopu este intim'a contielegere a duoru popore sorori impreunate de veacuri, va fi insocita de celu mai bunu succesu."

Mecanismulu limbiloru in Elveti'a

In legatura cu articululu nostru din nrulu 25 alu acestei foi: „Publicarea legiloru" si adeca cu cele amintite ia acelu articulu cu privinti'a la respectarea limbiloru natiunalitâtiloru, — ne folosimu acumu de ocasiune si mai adaugemu unu estrasu din unu articulu alu Gazetei, ca Tr. nr. 28 intitulatu „Mecanismulu limbeloru in Elveti'a". Articululu, se asigura din partea Gazetei ese din pen'a dlui S i o n u, carele calatorí numai in tomn'a si iern'a trecuta prin acele locuri si asiá cele ce le spune suntu eflusulu intuitiuniloru sele proprie. La tota intemplarea credemu ca articululu e pentru impregiurarile nóstre destulu de instructivu.

Eata ce dîce partea II din cele publicate dejá in asta privintia:

„II. Statele Helvetiei, avendu fiecare autonomi'a sa, se intielege ca acele care au fostu locuite de unu singuru elementu, au avutu si au limb'a loru politica si usuata in legislatiune, in administratiune, in justiti'a, in scóle. In asemene locuri de buna séma n'a pututu nasce nici o dificultate, nici o neintielegere. Cu tóte acéste spiritulu de civilisatiune a fostu atatu de prevedietoriu, atatu de localu, atatu de fraternu, incâtu mai tóte cantónele 'si au impusu limb'a veciniloru sei. Cele dóue limbi predominante, german'a si frances'a, suntu populare mai in tóta Helveti'a. Numai limb'a italiana e cam tiermurita in cantonulu Tessinului, câci prin configuratiunea sea geografica are prea pucine reporturi comerciale cu celelalte cantóne.

Astfeliu in cantónele curatu germane, cari suntu sî mai multe sî mai populate, de sî dupa constitutiunea loru este dominanta de dreptu limb'a germana, totusi limb'a francese, departe de a fi proscrisa, este óre cum fratiesce imbracisiata: ea este obligatória pentru tóta birocrati'a si pentru tóte scólele secundarie, din cari trebue se ése impiegatii statului. Aici póte cineva sa dé o reclamatiune la autoritate séu o pledaria la tribunale in limb'a francesa, fâra se fia obligatu a o traduce; sî nu e strainu de a vedé in dosariele germane hartii cu tecstulu, francesu, carora li s'a datu cursu in limb'a sî dupa legislatiunea germâna a cantonului respectivu.

In cantónele curate francese, lucrurile mergu vice-versa. Dar' ceea ce rspresenta o nomenclatura cam bizara suntu cantónele micste, acele in cari populatiunea e de numeru egalu séu amestecate. Aici mecanismulu limbeloru este fórte ingeniosu. Pentrucá se nu ajunga la certe, s'au admisu amendóue limbele atâtu in cultur'a poporului câtu sî in administratiunea civila. In scóle amendóue limbele suntu obligatore: germanii cauta se invetie limb'a francesa sî francesii limb'a germana. In birocratia, adica in administratiune sî justitia lucrârile isi iau cursulu dupa limb'a in care impiegatulu e mai familiarisatu. In consiliele cantonale, adica in legislative, se decide limb'a oficiale dupa voturi la inceputulu fiacârei legislature; cu tóte aceste nu este impusu deputatiloru a vorbi sî in limb'a care n'a fostu admisa.

Aflândume la Fribourg tocmai intr'o di de tergu, m'amu bagatu pintre locuitorii ce veneau dela tiéra cu diferite lucruri de vendiare, spre a'i audi vorbindu. Pe cei ce vorbiau nemtiesce ii apostrofamu in limb'a francesa sî 'mi respundea destulu de bine in limb'a acést'a; cei ce vorbiau limb'a francesa imi respundeau érasi de minune nemtiesce. Ceeace me facù inse mai multu a me uimi, era ca unii tienea dialoguri in amendóue limbele; vorbindu unulu nemtiesce, celelaltu respundea francesce.

La o ferma ce am visitatu in apropierea Friburgului erau mai multi argati pentru lucrârile usuale ale stabilimentului. Am vorbitu in limb'a francesa cu mai multi din ei, toti imi respundeau, sî numai dupa accentu recunosceamu pe germani.

Aceste curióse organisatiuni n'au adusu nici o pedeca culturei séu desvoltârei natiunale. Fiacare rassa a pastratu sî pastréza nealteratu tipulu seu, originea sa, datinele sale: la acést'a a contribuitu multu moralurile poporului, care nu permitu confusiunea séu amalgamulu. Astfeliu se intempla fórte raru, sî mai alesu in clasele laborióse, cá sa se contracteze casatorii intre semintii micste; mai alesu femeiele tierane tienu prea multu a se marita cu barbati de stirpea loru. Déca inse se intempla a se face un'a cá acést'a, femeea imbracisiaze nationalitatea sociului.—

O revista de dîuarie.

E ór'a cea din urma candu patri'a ne chiama
Sa punemu la o parte veri-care alte grigi,
Sî ascultandu suspinulu ce-lu vars 'o dulce mama,
Sa ne lasâmu de ura de certe sî intrigi !
Andr. Muresianu.

Onorata Redactiune !

Foile publice au missiunea de a intretiné spiritulu publicu cu scirile de tóte dîlele sî cu formarea opiniunei generale asupr'a diverseloru cestiuni politice, sociale sî chiaru scientifice. Comitemu insa o lipsa de atentiune, ba chiaru purtâmu unu adeveratu simtiementu de gelosia, candu nu incercâmu a vedé din cându in cându, cum i-si indeplinescu ele missiunea loru ? Deci ve rogu domnule redactoru amu deschide colónele pretiuitului dîuariu pentru urmatórele sîruri :

Dîuaristic'a românа din Austri'a in decursulu anului acestui'a s'a mai inmultitu prin dóue dîuarie sî adeca prin unulu politico-literariu, comercialu sî economicu, numitu : „Federatiunea“ sî prin altulu clericalu, numitu „Amvonulu“. E unu evenementu fórte imbucuratoriu ca pre lânga tóte greutâtile tempului presentu, pre lânga tóte pedecile actuale, pre lânga tóte pedecile, ce se facu de câtra politic'a diplomatiei (?) intru asuprirea libertâtiei rostirei de idei, totusi organele române de publicitate din Austri'a, un'a cu alt'a luate, nu incéta de a mai sguduí din candu in candu prin puternic'a loru suflare barierile absolutismului celui mascatucu o constitutiune ideala, care, pâna la realisare, finale cá unu munte de feru sta in contr'a ideei salutarie a libertâtiei constitutiunale.

A face o revista scientifica generale asupr'a tuturoru dîuarieloru române, ce aparu in Austri'a este o intreprindere cam ingrata. De asta data me tiermurescu numai a dá o dare de séma fidela de aceste dóue dîuarie mai tinere.

Se incepu cu „Federatiunea“, câci mai multu decâtu tóte cele-lalte foi austriace ea jóca unu rolu mare intre români. Fundata in Pest'a cu inceputulu anului acestui'a, ese regulatu de patru ori pre septemâna sî e o fóia, carea din punctulu e ei de plecare se nisuesce a electrisá tóte inimile române in mijloculu vicisitudineloru generali, e o fóia, carea nisuesce a stimulá patriotismulu intre românii austriaci, e fóia carea voiesce a-si formá o opiniune publica liberale. Mai putîne foi potu purtá sigilulu claru sî netedu care se vede pre stâmp'a „Federatiunei“. Sub redactiunea unei adeverate celebritâti unei inteliginti luminate, unei inimi infocate, sî a unui sufletu mare sî deschisu, nu putea sa easa o mediocritate.

Reviste politice serióse, scrise cu verva cu elegantia sî cu sciintia, cá acele care se vedu esîte din pén'a domnului Alessandru Romanu, in alte foi rare-ori intâlnimu. Amu dorí insa cá acésta fóia care are unu prestigiu mare intre cele-lalte foi austriace române : sa se tîna totu déun'a intr'o positiune doctorala sî respectabila ; sa nu se se cobóre nici la personalitâti nici la trivialitâti, se nu espuna decâtu principie ; ne avendu altu ce-va de scopu decâtu numai formarea unei opiniuni publice pre base sî principie solide.

Cu durere inse trebuie se marturisimu, ca de unu tempu incóce acestu dîuariu natiunalu românu pare a se abate dela program'a sea liberale, publicandu unele raporturi false fundate de spiritu de partida sî tîntitóre la o desbinare natiunale. E fórte de doritu cá onorat'a redactiune a acestui dîuariu se ia in drépta consideratiune jurstârile de fatia sî se nu caute a periclitá viitoriulu romanimei prin desbinâri sî disuniri *). E fórte de doritu ba chiaru este o necessitate imperativa cá onorat'a redactiune a susu laudatului dîuariu se rumege sî se framente mai bine corespundintiele primite din provincie. Spre a-mi justificá obiectiunea mea tragu numai atentiunea a onoratei redactiuni asupr'a unei corespundintie din Sabiiu subinsemnata cu D. sî publicata in nr. 54 alu acestei foi. Acésta corespundintia se vede a fi scrisa de unu june care nu cunósce nici trecutulu, n'are agerimea de spiritu de a petrunde viitoriulu, ba nu e consciu nici de tempulu presinte.

Nu voiescu a desface acésta corespundintia din firu in atia sî din fundu in forma, ci dîcu numai atât'a ca ea nu contîne in sine altu-ce-va decâtu numai unu conceptu sarbedu cu nisce rimade palide, nisce espressiuni góle sî confuse, fâra nici unu sensu sî noima. Speru ca onorat'a redactiune va priví, celea comunicate cá unu indreptariu intru viitoriu, fiiindu dorinticle acestea respicate de unu sufletu curatu sî de o inima sincera **). —

---

*) E detori'a a reprobá ceea ce vedemu ca nu e bine, inse nu trebuie sa deducemu din ori ce erore periclitarea romanimei, nici sa credemu indata in desbinâri sî desuniri. R.

**) Fara de a vré pasî cá aparatori ai Redactiunei, Fed. trebuie sa liniscimu pre on. conrespundinte, ca Red. Fed. da siguru nu cu voi'a a lasatu sa se strâcure vre-o cate-va espressiuni de evitatu, ceea ce la pri-

---

FOISIÓRA.

O cugetare la cele Sfinte.

(Urmare.)

Poporulu jidovescu de atunci, orbitu de prostia, otravitu de pism'a fariseiloru sî carturariloru, au votatu restignirea lui Christosu !

Ce i-au ajunsu dreptu resplat'a pentru acele fapte ?

Ce s'au alesu de patri'a loru, de cetâtile loru, de orasiele, satele loru, de legile loru, cu cari amenintiau lui Pilatu, de — corpulu loru natiunalu ?

Este de prisosu a mai dîce ce-va acum sî despre alte popóre vechi ori nóue de feliulu acest'a.

Dara óre la asemenea casu nu se mai póte totusi aflá vre-unu mijlocu de scapare ?

Bá se póte !

Mijlóce de scapare avemu : — Spala vasulu ; sî l'ai scapatu de ataculu ruginei. Apera de umediele lucrurile din metalu ; sî nu le prinde rugin'a.

Pocainti'a este spelarea sufletului de rugina.

Biseric'a este apesatórea, feritórea de rugin'a sufletésca ; numai se fia ascultata.

„Fericitu poporulu carele se teme de domnulu !“

Fericitu poporulu, carele se apropia de lumina ! — si o are povetiuitoriu.

Fericitu poporulu, carele are invetiatorii sei harnici, zelosi sî parinti ; sî-i cunósce ; si-i stiméza, le urméza intru tóte ! —

* * *

II. 1) Dupa ce amu vediutu, ce feliu de invetiatoriu este in stare, sî cum are sa urmeze intru a sadí sî inradaciná in anim'a ascultatoriloru sei dragostea câtra Mantuitoriulu sî câtra invetiaturile lui cele moralu-religióse, incâtu, desvoltandu-se din ea pomulu fericirei, se póta aduce sî fructele cerute ; a-i pune in stare sa se ferésca, se fuga de pecatu ; de au gresitu sa se pocaiésca : — sa vedemu acum ce feliu de ascultatori suntu in stare, a cuprinde cu mintea loru sântele invetiaturi sî povetie, a le pune la anima, sî a se folosí prin ele pre sine sî pre semenii sei !—

Cá se póta omulu cuprinde, intielege sî tîne aminte, ceea ce aude, spre a se puté folosí in traiulu vietiei sele de acele idei primite, trebuie mai intâiu de tóte se fia deprinsu, a luá sém'a a ascultá, cu unu cuventu, se fia cultivatu la sufletu, cu vointi'a pregatita, cu anim'a deschisa.

Sî cum póte poporulu ajunge la acést'a ?

In modulu urmatoriu :

a) Ori-care fiintia pre acestu pamentu, cá sa se póta perfectiuná in óresi-care directiune, trebuie sa o incépa acést'a din fraged'a-i vresta.

Obiectele naturali preste totu i-si primescu inceputulu din mân'a lui Dumnedieu prin natura ; se desvoltéza, se perfectiunéza prin legile puse de Dumnedieu in natura.

Omulu esîndu din mân'a celui Atotu puternicu, este supusu trupesce legiloru naturali ; iéra in subiectulu sufletului seu au asiediatu Dumnedieu legile moralitâtiei, dupa cari apoi (omulu) sa se cultiveze, sa se perfectiuneze, cá se póta ajunge fericitu sî pentru acum sî pentru eternitate.

b) Dara care suntu maretiele institute de cultura sî educatiune pentru crestini ? Suntu acestea : sânt'a biserica sî scól'a.

In scóla sî in sânt'a biserica a lui Christosu cea adeverata i-si primesce crestinulu cu desaversîre cultura sî educatiunea moralu-religiósa.

Scól'a o cercetéza in tineretiele sele iéra sânt'a biserica in tóta viéti'a sea.

Scól'a cultivandu-i puterile sufletesci, anim'a sî vointi'a 'lu pune in stare, a se cunósce pre sine, lucrurile d'impregiuru-i, rapórtele loru, natur'a, pre Dumnedieu sî legile lui, dupa cari apare totulu, se misca, se desvoltéza, se perfectionéza ; a-si cunósce famili'a, natiunea, statulu sî biseric'a ; a sci incâtu, de care sî cum sa se folosésca de lucrurile naturali ; ce are elu se lucredie pentru sine, pentru familia, pentru natiune, statu sî biserica.

Sânt'a biserica impartasiesce sântienia, intaresce pre crestinu, i-lu pune in stare, a-si aperá sî pestrá darurile, ce i le-au datu prea bunulu Dumnedieu—; casiunéza, cá pomulu moralitâtiei sî religiositâtiei, saditu inca din copilaria prin scóla in anim'a lui, sa se marésca, sa se desvolteze sî se aduca fructele fericirei temporane sî eterne atâtu pentru elu câtu sî pentru natiunea lui, sî asiá apoi pentru — intregu genulu omenescu !

Biseric'a sî scól'a suntu dara edificatorii crestinului, conducatorii lui câtra sî la fericirea cea adeveraia, — luminandu-i adeca mintea prin scintie ; incaldîndu-i, nobilandu-i anim'a sî indreptandu-i vointi'a spre seversîrea de fapte moralu-religióse prin dragoste ; prin cari devine apoi domnu preste sórtea sea, temutu de dusmanii sei sî ai natiunei etc. sale, Raiu pamentescu !

Totu crestinulu se inbésca sî se respecteze dara pre acesti fericitori prea puternici, se nisuiésca la ei, sa se apropia de ei, sa se arunce in bratiele loru, sa-i asculte, sa le urmeze intru tóte, dara — amenduror'a !

Cu un'a, fâra de alt'a nu se póte crestinulu

Se trecemu acum la „Amvonulu“. Acésta fóia s'a fundatu asemenea in Pest'a *) sî ese de dóue ori pre luna sub redactiunea domnului Justinu Popfiu. Titlulu ei insusi arata ca caracterulu seu este unu organu bisericescu pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre“. Acésta fóia dupa tendintiele radicali (? R.) ce le professe, inca se afla la inceputulu caricrei sî alu rolului seu.

Má amu fostu intr'adeveru surprinsi in dîlele trecute cându de odata amu vediutu, ca acestu organu eclesiasticu, care e menitu a jocá unu rolu marginitu in cerculu clericale incepe a lua parte la politica **)

Asiá dar' se vede ca acést'a fóia bisericésca de acum innainte voiesce in pace sî linisce a 'si schimbá program'a sî sistem'a statorita cu ocasiunea fundârei acestei foi. Noi cu bucuria intimpinâmu acestu progr su, atribuimu tóta laud'a si recunoscinti'a tinerulu redactoriu, care desvólta unu zelu intru popularisarea ideiloru celoru **mari si mantuitóre**. In fine nu potemu trece cu vederea infocatulu patriotismu si curagiu alu junelui redactoriu, care se sacrifica si materialmente pentru prosperarea natiunei sale, escriindu premii pentru cele mai bune operate din sfer'a elocintiei sacre. Aru deobleg'a însa pe intréga natiune romana fórte multu domnulu redactoru, candu aru escrie unu premiu pentru cea mai buna ecsegesa a frumóseloru cuvinte a poetului nostru Andreiu Muresianu: „Romani din patru unghiuri, acumu ori nici odata, Unitiva in cugetu, unitiva'n simtiri!“

—u.

m'a cetire demulte ori nu apare, cá dupa ce ese lucrulu in tipariu. Despre cele ce dîcemu avemu doveda via Câci on. Red. a Fed. in n. 47 fiindu vorba despre Escel. Sea Metropolitulu romanu gr. or. cá sî in articululu de fatia se esprima intre altele in o nota cu urmatórele :

„ . . . se nu grabimu cu judecat'a cându nu ni potemu esplicá indata tienut'a politica a cutarui-a dintre fruntasii nostri. Celu ce are unu trecutu istoricu plinu de activitate beserecesca, politica sî nationala,—nu sî-lu póte renegá. Calitâtile emininti nu perdu din valórea loru pentru ca dora se paru a fi in passivitate,—activitate de eri nu póte fi obnubilata prin tînut'a reservata de astadata. Fi-ti cu rabdare, câci viitoriulu ve va deslegá nesmintitu sî enigmele politice, cari vi se paru acum inca neintielese. Câtu pentru sentiemintele nobilei inime, ale cârei'a repressiune durerósa au fostu memorabilele cuvinte „flere possem, sed juvare non“ fi-ti siguri ca acele n'au incetatu a fi romanesci . . . . .„ R.

---

*) Noi scimu in Oradea-mare dara se tiparesce in Pest'a. Red.

**) Vedi Nro-3 pag. 99 biseric'a gr. cat. in Bucuresci sî Nro-5 pag. 160 colectiunea articliloru politici, literari etc. ai Dlni Baritiu.- Coresp.

Giurstârile Transilvaniei dupa „Századunk.“

Agitatiunea opositionale, care nesuesce dupa schimbarea basei presente a dreptului publicu, se conduce in Transilvani'a sî de nationalitâti, sî agitatiunea aceasta este in Transilvani'a cu atâtu mai periculósa, fiindca se impreuna cu tóte elementele inimice-magiare. Autorulu concede, ca scopurile acestoru elemente diferite opositionale suntu diferite, insa mijlócele spre ajungerea acestui scopu suntu totu aceleasi, toti voiescua derim'a ministeriulu sî a nimici bas'a de impaciuire. Daca nesuintiele acestea nu aru remanea fâra efectu, atunci sórtea Ungariei din nou se aru pune in jocu. Este amagire a crede, ca Unguri mai vertosu, sî cu deosebire insa Ungurii Transilvaniei aru fi in stare, a se tienea sî dupa nimicirea legaturei actuale de statu. In anulu 1848 nationalitâtile Transilvaniei nu puteau contá pe nice unu radimu din afara, câci ide'a gruparei nationalitâtiloru atunci nu era asiá de tare respandita, sî relatiunile principateloru romane au fostu cu totulu diferite de cele de adi. Acum lucrurile s'au schimbatu. Principatele s'au unitu sub unu principe dintr'o dinastia puternica, sî nu este mai multu a se tagadui, ca acolo se tîntesce la impreunarea rasei romane, sî totu asiá deputinu este a se tacea, cá o Ungaria sfesiata in lupte de partida nu este in stare, a impiedeca deslipirea Transilvaniei.

Usioru se póte cineva convinge, ca Europ'a aru privi caderea unei Ungarie neunite de totu cu nepasare, câci indata ce Ungari'a nu e in stare, a corespunde missiunei sale de a servi ca bastiune in contr'a Russiei, atunci Europ'a nu mai are nici unu interesu la ea. In momentulu acela, cându puterile se convingu, ca Ungari'a voiesce a se deslipi de Austri'a sî prin acést'a insusi se slabesce, se voru intórce dela noi. Deci nu trebuie a se amagí nimeni prin visuri politice. Ungari'a numai prin alipirea de Austri'a e tare.—

Bugetu

pentru tierele de sub coron'a Ungariei pre a. 1868.

I. Recerintiele (spesele statului)

Spese ordinarie:	fl.
I. Intretienerea curtii pré inalte .	3,100,000
II. Cabinetulu pre inaltu . .	36,400
III. Afaceri comune:	
Spese comune	22.048,000
Pensiuni comune . . .	400.000
Sum'a:	22.448,000
IV. Concursulu la detoriele de statu:	
Cuot'a cameteloru sî a amortisatiunii	32.425,000
Spesele manipulatiunii . .	402,000
Sum'a :	32.827,000
V. Diet'a (cas'a magnatiloru, cas'a representantiloru, comisiunile) . .	946,000
VI. Presiediulu ministerialu: Presiediulu,	75,000
Pres'a, biroulu pentru traduceri .	25,500
Sum'a:	100,500
VII. Ministeriulu de langa persón'a Maiestatii Sele	86,500
VIII. Ministeriulu de interne :	
Directiunea centrale . .	321,000
Guvernulu din Transilvani'a: (Guberniu : 112,000 fl ; administratiunea dessarcinârii pamentului sî comissiunile verificatorie: 59,000 fl.)	184,000
Comitatele, cercurile, scautele . .	6.875,000
Orasiele	500,000
Spesele generali de administratiune : (Sierbitiulu sanitariu 460,000 fl.; institutele de nascere: 12,500 fl. ; institutele pentru copiii gasiti: 8,400.; casele de nebuni: 125,000 fl.; siguratatea publica : 147,000 fl.; incartirarea comisariloru de siguretate: 35,200 fl.; sustienerea casarmeloru pentru acei-a: 2000 fl.; escort'a : 24,000 fl.; repartitiuni pentru prinderea lotuiloru: 6000 fl. repartatiuni pentru venarea animaleloru rapitorie: 5,800 fl.; repartitiuni pentru salvarea vietiei : 2.500 fl.; subventiune pentru teatrulu magiaru: 54,000 fl.; premie pentru cursorile de cai: 32,600 fl.; spese diverse: 10,000 fl; la olalta: 926,000 fl) Subtragendu-se perceptiunile de 57,000 fl. remanu	869,000
Pensiuni: (Directiunea centrale: 4000 fl.; administratiunea dessarcinârei pamentului: 45 fl ; direpatoriele administrative, cari au sustatu: 537,000 fl.; cancelari'a transilvana de comptabilitate: 8000 fl.; judetiele urbariale: 14,000 fl., comptabilitatea comitateloru: 890 fl., disciplinaria de locru :	564,000
Sum'a :	9.313,500
IX. Ministeriulu de finantie :	
Direc iunea centrale :	

perfectiuná, prin urmare nici ferici ! —

Cum s'aru puté cine-va perfectiuná fâra de sânt'a biserica, déca adeca dupa ce aru absolvá scól'a, nu aru mai audî, nu aru mai primí doctrinele moralitâtiei sî religiositâtiei, ori-candu aru remané ne condusu la cele sânte ?!

Cum s'aru puté crestinu perfectiuná fâra de scóla, necunoscendu adeca lucrurile, in care stau tóte aceste un'a câtra alt'a, ele câtra densulu, sî densulu câtra ele, etc.; séu — cum aru puté primí dumnedieescile invetiaturi in sânt'a biserica, nesciindu baremu, cum se fia atentu, cum sa le cuprinda sa le tîna in minte, se sî le aduca aminte etc. la casu de trebuintia ?!

Eata dara, ca acesti fericitori ai crestinulu i numai impreuna i-lu potu ajutá sî conduce la scopulu doritu.

Dreptu aceea : „Ce au impreunatu Dumnedieu omulu se nu desparta !“ — dîce sânt'a scriptura.

Ce mijlóce maretie, frumóse sî bune, de a puté omulu cuprinde, intielege sî tîné aminte invetiaturile sî povetiele cele de lipsa, spre a se ferici pentru *totu*-déun'a !

2) Orí-cine s'au redîmatu pre acesti fericitori prea puternici, sî au urmatu intru tóte dupa povetiele, dupa orenduielele loru, caitu-s'au vre-odata ; vediutu-s'au vre-odata biruitu, cadiutu in pulbere ?

Ba ; nici odata, nici de cum !

Ce vomu puté acum cugetá, ce vomu puté dîce despre cei ce se plângu se vaieta de vitregi'a sortiei, de vitregi'a tempului, de suferintiele, cari i apasa, câtu mai stau se piéra ?!

Se intempla, de anii suntu neroditori s'au pentru ca au ploatu prea multu, séu pentru ca au fostu seceta prea mare etc.; cine aru invinuí atunci dupa dreptate pre plugariu, déca se aru plânge de seracia ? De alte dâti vinu preste tiéra altu feliu de plage ; vinu preste individu unele scârbe cutrieratórie, la cari insa nici aceea, nici acesti'a nu suntu vinovati, câci causele aceloru nenorociri suntu plasmuite de mân'a altu cui-va ; cine si-aru calcá pre sufletu, sa-i tîna de reu pentru stricaciunea, ce au suferit'o poteca inca o sufere, prin acele fatalitâti ?

Inse vedi pre unu individu, ori chiaru pre unu poporu vaietandu-se in consciinti'a sea, in familia, in publicu, ba póte ca sî inaintea lui Dumnedieu contr'a nedreptâtiloru, pre cari in adeveru ca le sufere, contr'a dusmaniloru, cari in adeveru ca mai i scotu sufletulu ; séu, ceea ce este inca sî mai ciudatu! asceptandu dela acesti'a din senini'a(?) loru ajutoriu, spriginu, sî alinare intru durerile sele — in locu de a incercá baremu, ceea ce totusi póte ca aru mai fi ce-va, sa se deslusiésca cu ei, — ce aru puté otârí celu mai dreptu judecatoriu din lume in casulu acest'a ?

De aru fi acestu domnu de temperamentu colericu, aru tacé ; de aru fi flegmaticu, sî aru intórce fati'a ori aru ride ; de aru fi melancolicu, séu limfaticu, aru plânge, insa fiindu sangvinicu i-aru luá in resperu !

Si-aru avé tóta dreptatea, sa faca asiá !

Câci déca sânt'a biserica sî scól'a au putere, sa puna pre individu, pre famili'a sî natiune in stare, de a-si conduce insii sórtea loru, numai sa se tîna de ele ascultandu-le, sî adeca : punendu-si nadejdea in Dumnedieulu, progresandu sistematice in cultura si desvoltare in tóte laturele, ajutorandu-se reciproce, unindu-se in cugete, in vointia sî asiá marindu-si puterea de traiu sî de apesare, — pentru ce sa se sfiiésca dara cine-va de cultura, pentru ce se ocolésca cointielegerea fratiésca ; pentru ce sa-si impartiésca puterile in atâtea sî atâtea directiuni diverginti, numai cá se póta deveni cu atâtu mai usioru inhatiati sî sfesiati de pandacii crudi sî insetati, de ai cotropí ?

Se nu fia !

3) „Fórte bine !“ va dîce acum cine-va ; — „insa pâna sa ne vedemu **preste totu** cultivati sî pregatiti intru tóte, câte se ceru, spre a puté pâsî cu fruntea senina pre tiermurii limanului fericirei sociali, nici baremu sa nu ne vaietâmu, vediendu, ca ne rapesce nesipulu de sub piciόre torentulu vrasmasieloru cotropitórie ?

Nu, nici decum !

a) Vaietatulu este efectulu slabiciunei ! Curagiulu, virtutea, judecat'a, sanetós'a indulgintia, contielegerea, unirea, zelulu, activitatea, perseveranti'a, nadejdea in Dumnedieu suntu caracterulu barbatului, care pretinde, a trece intre ai sei de harnicu !

Sî suntemu fericiti, de chiaru acum, in adeveru nu prea multi, dara avemu astfeliu de barbati din sângele nostru.

Cari, dupa adencu petrundietórea, departe cuprindietórea privire, abnegatiunea de sine, amórea câtra fericirea individuale sî natiunale a nóstra, zelulu, perseveranti'a, tactulu Parintelui nostru Archipastoriu, celui tuturoru pré bine cunoscutu, de noi toti prea iubitu sî adoratu, chiamandu-ne la fericire, sa alergâmu sub stégulu loru ; sa urmâmu densiloru, formandu unu corpu, dupa cum sî curge in noi totu in sânge, avendu o bataia de anima, unu resuflu, unu cugetu, o vointia, unu planu, de odata miscare de piciόre, de bratie ! Sî numai intielegendu despre elu mai venirearu atunci cui-va gustulu, a se apropiá de elu, — sa nu dîcemu, a-lu inhatiá, cu atât'a mai putînu, a-lu sfesiá pre puterniculu colosu, — asiá formatu !

(Va urmá).

(Ministeriulu: 394,000 fl., comptabilitatea 486,000 fl.)	880.000
Directiunea fiinantiara a tierei: (Directiunea finantiara in Croati'a si Transilvani'a; comisiunile de contributiune in Bud'a Pest'a. inspectiunele de finantie si contributiune, cartile fundoarie provisorie si despertiementulu esactoratului din Zagrabi'a: 1.118,000 fl, cass'a centrale a tiarei: 85,500 fl.: oficiele de contributiune: 1.122,000 fl; pazitoriu de finantie si pazitori calari de confinie: 1.323,000 fl; procuraturele finantiarie: 145,500 fl; oficiele de vama la confinie (pensiuni) 71,000 fl.)	3.865,000
Economi'a montanistica si de paduri (forestiera) in Schemnitz	61,000
Esecutiunea dariloru directe	10,000
Escutiunea darii de conmisiune . . .	134,000
Aministratiunea monopolului: (Saré: 832,000 fl.; tabacu 585,000 fl.; loteria: 169,000 fl.)	1.585.000
Manipulatiunea competintieloru: (Timbru: 84,500 fl.; tapse si competintie de dreptu (negotiali): 9,300 fl; vam'a drumuriloru si a poduriloru: 2,200 fl; competinti'a monetaria: 8000 fl.)	68,000
Averea statului: Pensiuni: (Diregatorie finantiarie conducatorie: 289,895 f.; veghili'a finantiara: 120,000 f.; cass'a tierei: 31,500 fl; oficie de contributiune: 174,000 fl.; procurature finantiarie: 15000 fl; carti fundoarie: 6000 fl.; alte diregatorie de finantie: 60,000 fl.; pensiuni, cari nu se tienu nici de un'a diregatoria aministrativa sustatatoria: 71.000 fl.; darea de consumtiune: 4500 fl; oficie de timbru: 1000 fl; vam'a drumuriloru si poduriloru: 105 fl.)	773,000
Sum'a:	7.376,000
X. Ministeriulu comunicatiunei si alu lucrariloru publice.	
Directiunea centrale . . .	251,000
Oficie pentru edificarile statului .	281,000
Constructiunea cailoru: (Manipulatiune: 78,500 fl.; conservarea: 1.803.000 fl.)	1.881,500
Constructiuni idrotechnice: (Manipulatiune: 31,500 fl.; conservarea: 138,000 fl.) . . .	169,500
Pensiuni: (Oficiali pentru architectur'a statului: 67,000 fl; constructiunea cailoru: 5,000 fl.; constructiuni idrotechnice: 1000 fl.)	73.000
Sum'a	2.656,000
XI. Ministeriulu pentru agricultura, industria si comerciu	
Directiunea centrale. . .	158,000
Scopuri si scóle de agricultura: (Radicarea agriculturei: 56,000 fl.; scól'a de agricultura din Keszthely 13,000 fl.; scól'a din Dobritinu: 16,000 fl.; pentru scól'a ce se va infiintiá in Hradek: 1000 fl.) .	86,000
Capitanatele montanistice . .	60,000
Institutulu geologicu . . .	24,000
Post'a (deficitu)	10,000
Telegrafulu (deficitu) . . .	73,000
Servitiulu sanitariu in portu si pre mare	27,000
Pensiuni: (Directiunea centrale 2000 fl.; capitanatele montanistice: 12,000 fl., servitiulu sanitariu in portu si pre mare 7000 fl.)	21.000
Sum'a	458,500
XII. Ministeriulu culteloru si alu instructiunei	
Derectiunea centrale	239,000
Scopuri eclesiastice: Baseric'a gr. cat.: 110,000fl.; baseric'a prot. conf. aug.: 30,000 fl.; baseric'a protest. conf. helv.: 50,000 fl.; baseric'a gr. orient: 80,000 fl.)	,278100
Scopuri scolastice: (Directorii scoleloru cercuali: 21,000 fl.; Consiliarii de scola: 4000fl.; ajutorirea si conservarea scóleloru: 235,000 fl.; stipendie si alte spese pentru scole: 69,000; spese de patronatu si diverse: 1000 fl.	330,000
Instructiunea publica: (Scole poporali: 200,000 fl.; mai multe institute magiare: 50.000 fl.) : :	250,000
Pensiuni: (Directiunea centrale: 2200 fl.; directorii scoleloru cercuali: 1700 fl.; consiliarii de scola: 6300 fl.; institute si scole diverse: 3800 fl.)	14,000
Sum'a	1.111,000

(va urma.)

Varietàti.

*** Societate de lectura a formatu junimea clericale de aici cu aprobarea Inspectoratului supremu si sub auspiciele corpului professorale, sub conducerea dlui prof. Ioann Popescu. Scopulu Societatiei este lectura de opuri teologice, dara totu odata si de discussiuni conversatore asupra materieloru cetite.

In Dumineca trecuta dupa servitiulu Ddiescu se adunà junimea clericala in sal'a cea mare a seminariului, unde afara de corpulu profesoriloru mai asistara la acesta frumosa solemnitate si alti onoratiori din diferite clase ale societàtiei române din Cetate. Serbatorea se deschise prin intonarea decatra junii nostri choristi a serbatorescului imnu „Chsu au inviatu" de trei ori. Dupa aceea se urca dlu conducatoriu la tribuna si desfasiura in cuvinte bine precisate caus'a acestei solemnitàti si incheia cu o multiamita càtra Archipastoriulu nostru carele cá Inspectoru supremu scolasticu si cá celu dintâiu intemeiatoriu de conferintie invetiatoresci incuviintià si aprobà infiintiarea acestei societàti.

Urmara apoi schimbanduse: piese esecutate de choru si cuventàri ocasiunale din partea a doi clerici. In fine, dlu prof. Z. Boiu, in o cuventare scurta, dara animata, esprima multiamita si accloru domni carii si cu ocasiunea acésta nu siau pregetatu afi de fatia la intreprinderea acésta salutaria a junimei clericale si cu acést'a se inchei'a solemnitatea.

Siedintiele societàtiei se voru tîné de regula duminec'a la 11 ore inainte de amiadi.

Luându in consideratiune mijlocele de care dispune tinerimea nostra aici unde bibliotecile nu suntu inca rari si nu tocma numerosa, apoi trebuie sa salutâmu cu bucuria implerea unei lacune binisioru simtite pe campulu perfectiunârei si credemu ca junimea nu va fi cu nepasare catra beneficiulu acestu spiritualu si intelectualu ce lilu ofereze mai marii si antestatatorii ei. Dée ceriulu cá aceste putîne ce le amu disu noi sa le intregesc'a spe multiamirea si mangaerea generala, activitatea societàtiei, si sporiulu acestei activitàti, carele sa reverse frupte in vi'a Domnului.

*** Escelenti'a Sea Bar. Ramming comandantele generalu s'a radicatu dela rangulu militariu de Locot. de Maresialu campestru la demnitatea de Feldzeugmeister.

*** Decoratiuni. In tempulu din urma s'a decoratu ministrulu de finantie Lonyai cu crucea cea mare a ordinului Leopoldinu, carea ia predat'o Majestatea Sea in persóna. Prin decissiune prea inalta dto 23 Aprile s'a mai decoratu cu acelasi semnu de distinctiune, Archepiscopulu rom. cat. dela Caloci'a, Lud. Haynald. — Intre list'a decoratiloru aflâmu intre cei mai multi si doi români si adeca: dlu Alessandru Gavr'a, Directoru si profesoru la preparandi'a romàna gr. or. din Aradu cu crucea de cavaleru a ordinelui Franciscu Iosifu si Meletiu Dragiciu Protopresbiteru in Temisiór'a iérasi cu crucea de cavaleru a ordinelui Franciscu Iosifu.

* Li s'a iertatu la mai multi condamnati la inchisóre prin decissiune pré inalta din 22 Aprile parte restulu intregu alu pedepsei, parte numai unu tempu.

*** Au fugitu din prinsórea dela judecatori'a magistratuala de aici 4 arestanti ce se aflau in arestu de cercetare. Unulu s'a prinsu iérasi in aceeasi di.

*** Iéra despre innecatu, ni se scrie dela Porcesci cu datulu 15 Aprile urmatórele: Eri sér'a pre la 8 óre venindu mai multi ómeni din comun'a nóstra dela tergu de vite din Sabiiu, unii pentru cá sa mai scurte din cale, luara drumulu dela Talmaciu oblu càtra Porcesci, ajungendu la Oltu aflara dóue luntritie se puse unii in un'a, unii in ceea-lalta, cei dintâiu scapara cu viétia luandu o cale mai buna, cei'a-lalti insa luandu calea drépta au datu de o valtóre la tiermurca de càtra comuna, unde lovindu-se luntriti'a se cufundà si asiá din 7 ómeni numai conducatoriulu au scapatu cu sufletulu in óse, cei'a-lalti 6 dóue muieri si o fetisióra de 14 ani, doi barbati si unu feciorn totu cam de 14 ani si-au aflatu acolo sfersitulu. Asiá vrendu a mai scurtá din cale si-au scurtatu viéti'a.

*** Ludovicu Kossuth renuncia la mandutulu de deputatu, dupa informatiunile lui „Hon" câci nu vre se vina a casa. Diurnalele straine afirma cá densulu a conchiamatu la consiliu in Torinu pe toti ungurii de o credintia cu elu, si cari se sustienu in strainatate.

*** (Pecatele mumeloru cadu pre copii). Din Serbi'a ni se spune ca fetele si femeile de acolo au obiceiulu vatematoriu de se dà pre obrazu cu dresuri, ceea ce curendu le face betrâne si trecute. Pentru asemenea unsori ele alegu cele mai otravitóre coloruri metalice, si care fàra nici o rusîne li se dau de càtra farmacisti. Nu de multu o muma serbiana lasà pre ferestra o asemenea compositiune materiala; copilulu ei cá de 5 ani vediendu acést'a, beù din acelu lichidu, si in urmarea acesti'a, venindu prea târdiu ajutoriulu medicalu, copilulu murí.

*** Targu de vite. Acestu tergu e forte cercetatu. Articululu ce se cauta mai bine suntu caii de rasa nobila. Unu avisu pentru economi si pentru ventorii.

*** Din Serbi'a. Principele Serbiei a primitu luni (20 l. c.) in audintia solena pe Veniaminu Kállay agintele diplomaticu alu Austro-Ungariei, cu care ocasiune Kállay si predede mandatulu.—Unu telegramu din Belgradulu serbescu de luni 20 l. c. in „Politik" spune, ca in numit'a di agenti'a romanésca de acolo a serbatu onomastic'a Domnului Carolu I, si din ast'a si-luá ansa principele serbescu a pronunciá agentiei române felicitatiuni pentru Domnulu Carolu I, precum s'a indatinatu unui suveranu —

*** † (Cultur'a viteloru in Engliter'a). Nici intr'o tiéra agricultur'a nu este asiá de perfecta cá in Engliter'a, si acolo cu deosebire cultur'a viteloru se afla la inaltimea cunoscintieloru. Tiér'a poseda 35 milióne de oi, care se nutrescu pre 31 milióne de hectare. Aceste oi producu 65 pâna la 72 milióne de chilograme de lâna si dau 360 milióne de chilograme de carne. Vite mari cornute suntu in Engliter'a 5 milióne, in Scoti'a 1 milionu si in Irland'a 3 milióne. Dela 3 milióne de vaci englese se ia unu venitu mare de pre untu si brândia; Cheshire singuru da anualu pentru 1 milionu de punti de Sterling. Productiunea laptelui vaciloru engleze este evaluatu la 3 miliarde de litre, din care 2 miliarde servesce la nutrementulu ómeniloru, si costulu laptelui se radica la 400 milióne de franci. Din 2 milióne de vite cornute care se tae, ese 500 milióne chilograme de carne.

*** Egipetu. (Constitutiunalismulu) a strabatutu si in Africa'a. Inca in anulu trecutu vice-regele din Egipetu, Ismailu, s'a decisu a dá constitutiune supusiloru sei conchiamandu unu „congresu natiunale." Multi si-au batutu jocu de desceptatulu Ismailu si de congresulu lui, care cá o incercare primitiva nu a pututu aretá lumei ce-va parlamentarismu mare; dar din ori ce punctu de vedere se luamu lucrulu, Ismailu e demnu de lauda. Acum nu demultu a dechisu si a dóu'a sesiune a congresului nationalu prin unu mesagiu domnescu. Fiindu ca representatiunea Egipetului nu se ocupa de politica, ci numai cu cause locali si municipali, mesagiulu vice-regelui inca se restringe numai la lucruri locali si municipali. Constatéza activitatea desvoltata dela sessiunea trecuta incóce, vorbesce despre starea sanitaria si economica, despre reparatiunile canaleloru fluviului Nilulu etc.

Burs'a de Vienn'a.

Din 17/29 Apriliu 1868.

Metalicele 5%	56 20	Act. de creditu	181 30
Imprumut. nat. 5%	62 70	Argintulu	114 35
Actiile de banca	691	Galbinulu	5 55

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nr̲u̲ 32. ANULU XVI.

Sabiiu, in 21 Aprile. (3 Maiu) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 20 Aprile.

In diuariulu oficialu alu regimului aflâmu, ca Maj. Sea a indreptatu doue autografe, unulu câtra ministrulu comunu de resbelu, si altulu, pre lânga adaugerea celui dintâiu cá aclusu, ministrului ung. pentru aperarea tierei, presiedintelui consiliului de ministri ung. Andrássy. Ambe atingu provederea aceloru oficieri c. r. cu pensiuni, cari in urm'a evenemintelorn dela 1848 si 1849, nu s'au provediutu cu nimic'a din averea statului. Incursele ce voru vení din partea respectiviloru se voru pertratá in contielegerea ambiloru ministri mai susu amintiti si pentru acoperirea speseloru nascende din acésta causa se va asterne conformu constitutiunei unu proiectu de lege.

Deputatiunea regnicolara a Croatiei s'a constituitu. Presiedinte e **Vacanoviciu** si notariu e Czar. Ambe deputatiunile regnicolare se voru folosí de limbile loru, numai pre lânga scrisorile croate se va adauge totu-déun'a si traducerea magiara, dice „Hazánk.“

Din **Vien'a** se scriea de pre la 24 Aprile, ca proiectele finantiale in senatulu imperialu atragu atentiunea publica. Se dicea adeca, cá regimulu au comisu erórea de nu s'a intielelu cu partit'a sea asupr'a acestoru proiecte si asiá regimulu s'a stricatu cu ins'asi partit'a sea. Apropierea, déca se va face, intre regimu si partita, va fi de a se multiamí numai situatiunei.

De alta parte in aceeasi cestiune cetimu, ca comissiunea finantiala din senatulu imperialu are de cugetu a lucrá intr'acolo cá unificatiunea detoriei de statu sa se amâne si pre anulu acest'a sa se ia mesuri provisorie. In cercuri financiale, se dice ca asemenea mesuri nu se potu privi decâtu de pregatirea unei cride mascate, carea sa inlesnésca regimului pre anulu viitoriu reductiunea procenteloru.—

Din afara avemu deschiderea parlamentului vamalu germânu in Berlinu, carele s'a deschisu in 28 Aprile c. n. Deschiderea o facù insusi regele Prussiei prin o cuventare, in carea espune ca acestu institutu infiintiatu de patru dieci de ani intra acum in o epoca noua de desvoltare. Arata ca acestu institutu a latitu idea comuniunei natiunale inte germâni. Cuventarea in desvoltamentulu ei remâne, ce e de dreptu, pre lânga parlamentulu vamalu, déra are si alusiuni la unitatea germâna. „Aveti in vedere interesulu comunu germânu“ dice Regele, dupa ce vorbì despre tratatulu comercialu cu Austri'a, „impacati din acestu punctu de vedere interesele singuratice, si unu succesu, carele sa ve castige multiamit'a natiunei, va coroná lucrârile dvóstre.“—De fatia la deschidere, afara de regina, princesse, corpulu diplomaticu, in logele loru, si membrii dinastiei din drépt'a tronului: se mai aflau in stâng'a tronului, ministrii presiedinti ai ministerieloru din Berlinu, München, Stuttgart, Karlsruhe si Hessen. si alti plenipotentiati. Cuventarea a facutu impressiune placuta asupra membriloru parlamentului.

Despre inchieierea unei noue drame istorice ni vorbescu diuariele,—despre terminarea resbelului englezilorn cu Imperatulu Teodoru alu Abissiniei (la partea resaritena a Africei), carele decurge de vre o doue luni si mai bine. Terminarea acest'a e deodata cu cea a regelui pomenitu. 15 mii de Abissiniani a depusu armele. Angli'a déca va luá o positiune tare in acelu locu si va asicurá forte bine canalulu Suezului, carele sa i deschida calea cea mai scurta spre Indi'a, unde are coloniele cele estinse, si asiá se póte díce, ca resbelulu acest'a nu s'a purtatu atâtu pentru acei supusi englezi, cari au suferitu pagube insemnate in Abissinia, din partea supusiloru Imperatului acum mortu (dupa unii in bataia dupa altii s'a sunicisu). Resultatulu reportatu de generalulu englezu **Napier** va ave o influintia mare asupra situatiunei de fatia si a celei viitoria si in Europ'a.

Diet'a Ungariei.

Din siedintiele tînute in casele dietei Ungariei inregistrâmu ceea ce au avutu mai momentuosu si adeca mai intâiu din cea dela

4. Aprile in care se anuntia resultatulu votârei pentru intregirea comissiunei nationalitâtiloru prin urmatorii membri: I. Kub'a, Aureliu **Maniu**, Ioann Paczolay, Paulu Hunnfalvy, Teod. Berzeviczy, Colom. Just, Fred. Fehdenfeld, Ant. Glatz, Georgiu **Ivascoviciu**, Stef. Szilágyi, Sol. Gajzágo, Dominicu Teleky, Geor. Ujházy, Alesandru **Bohatielu**, Petru **Mihali** si Paulu Modocsányi.— Se cetesce si primesce legea privitória la resplatirea dârei de consumu pentru esportulu de zacharu si spirituóse. — In aceeasi siedintia se verifica si alegerea lui **Kossuth**.

In siedinti'a dela 7 Aprile deputatulu Iacobu Ranicher asterne dietei trei petitiuni, un'a din partea universitâtiei natiunale, alt'a din partea representantiei sabiiane si in fine un'a din acelei sighisiorene. La acésta ocasiune, amintitulu deputatu, rostesce cea dintâiu cuventare a sea in limb'a magiara, aperandu institutiunile natiunei sele. — Ministrulu Lonyai cere sa se puna pertractarea bugetului pre 16 l. c.

In siedinti'a din 16 Aprile se pune la ordineu dilei pertractarea bugetului. Ministrulu de finantie **Lonyai** ia cuventulu si in o cuventare de 2 óre arata greutatea ce a incarcatu asupra-si candu a primitu portfoiulu ministeriului de finantie, fiindu in Ungari'a in privinti'a acést'a rele invechite, cari ceru delaturare. Cá se corespunda indatoririloru cerute de articulii de lege IV din 1848 si si XV din 1868 s'a apucatu se compuna bugetulu pre anulu 1868. Greutâtile ce se ivira cu acésta ocasiune lu silira a cugetá si la nisce proiecte de legi cari se delature ori-ce neajunsu in feliulu acest'a. Deocamdata asterne ordinatiunile esistande modificate in locu de proiecte si adeca pentru darea dirépta, timbru si monopolulu tabacului. (Bugetulu pre anulu 1867 l'amu inceputu a-lu publicá in nr. tr. si se continua R.).—Dupa acést'a se face cunoscutu casei deputatiloru ca sectiunile suntu gat'a cu urmatórele proiecte de lege: 1) pentru publicarea legiloru; 2) pentru infiintiarea camerei de comerciu si industria 3) pentru cea privitóre la biseric'a greco-orientala care la dorinit'a ministrului de culte se pune la ordinea dîlei numai dupa 14 dîle.

Siedinti'a din 17 Aprile se ocupa cu verificatiuni, in cea din 18 Aprile vine la ordinea dîlei legea pentru publicarea legiloru. La desbaterea speciala, câci cea generala nu fù, comissiunea centrala propune adugerea proiectului prin urmatoriulu §: „§ 8 Ministeriulu se va ingrigi cá tóte legile, indata dupa publicare, sa se aduca la cunoscintia publica, in traducere autentica in tóte limbile, ce se vorbescu in tierile coronei ungurescí, tramitienduse astfeliu tuturoru jurisdictiuniloru.— Cu acest'a ocasiune vorbescu dd. deputati **V. Babesiu** si **S. V. Popu** Cuventârile aceste le vomu comunicá mai la vale.

In siedinti'a 20 Aprile asterne deputatulu Al. **Mocioni** petitiunea (deja amintit'a R.) a inteligintiei române din comit. Temisiórei, si se seversiesce votarea definitiva a proiectului de lege pentru camer'a de industria si comerciu. Vine apoi la ordine proiectulu pentru inarticularea bunului Gödöllö si se primesce cu unele modificatiuni, apoi urmeza proiectulu de lege pentru baterea monetei. La o interpelatiune din partea deputatului **Dietrich** promite ministrulu de comerciu, ca in privinti'a ameliorârei stârei industriasiloru se va ingrigi cu unu proiectu de lege, celu va asterne casei câtu mai curendu.

In siedinti'a dela 22 Aprile aduce priesiedintele la cunoscinti'a casei scirea despre fericit'a nascere a Maj. Sele Imparatesei si provóca pre membrii a luá parte in dîu'a urmâtoria la Tedeum, ce se va tiené in biseric'a cea mare din fortaretia Budei.

Dupa unele interpelatiuni se voteza definitivu legile despre inarticularea dominiului Gödöllo si baterea monetei. Se recomenda apoi verificarea lui **Domokos**, deputatulu Albei superiore si Stan. **Dezsö** din comitatulu Bihorului, cereulu Tincei. Se verifica ambii si se impartu in sectiuni. Siedinti'a urmatória se pune pe 25 Aprile.

In 23 Aprile avù cas'a magnatiloru o siedintia. In acést'a presied. **Majláth**, in o cuventare solemnela aduce la cunoscinti'a casei evenementulu celu imbucuratoriu in sinulu pr. in. Familie. Mai departe spune ca in 25 l. c. se va seversí botezulu nou nascutei Archiducese. Propune o deputatiune de 12 membri carea se representeze cas'a magnatiloru la seversirea botezului. — Dupa acést'a vinu din cas'a deputatiloru proiectele de lege despre publicarea legiloru, camerile de comerciu si industria, pentru inarticularea cumperârei dominiului Gödöllö si pentru baterea monetei. Desbaterea loru se amana pre alta siedintia. — Revenindu asupr'a alegerei deputatiunei de mai susu aceea se alege..

Mecanismulu limbiloru in Elveti'a

Adaugemu si acesta din urmá parte a articulului din „Gaz. Tr.“ care estraseramu o parte si in numerulu trecutu.

„III. Afara de adunârile cantonale, in care amu aretatu dejá cum suntu regulate limbile; se scie ca cele 23 de republice séu cantóne suntu legate printr'unu pactu federalu, si representate prin unu presiedinte si o adunare federale, compusa din representanti alesi dupa numerositatea populatiunei. Acésta adunare revisuesce proiectele de legi ce se lucréza in adunârile cantonale, si are dreptu de veto in casulu candu acele proiecte aru loví interesele generale ale republicei, ale cantóneloru intre ele, séu ale tieriloru limitrofe. Acésta adunare mai are missiunea a veghiá asupr'a afaceriloru relative la pusetiunea si interesele generale ale Elvetiei.

In acésta adunare se serva cu limb'a germana, fiindu ca, dupa cum amu mai spusu, elementulu germanu predomnesce cu numerulu. De acést'a insa nimenea nu se crede asupritu, atâtu francesii câtu si italienii din Elveti'a suntu familiarisati cu limb'a germana. Nu e omu care se tréca de cultivatu si prin urmare demnu de a se alege deputatu, fâra se cunósca macaru dóue limbi cu perfectiune. Déca insa vre-unu deputatu declara ca nu se póte esprime destulu de bine in limb'a germana, i se permite a vorbí si in limb'a sea, dara in protocólele siedintiei discursulu i se trece tradusu de stenografii biroului.

Proiectele de legi vinu in declararea acestei adunâri scrise in limb'a respectiva a cantonului. Fâra a se traduce, ele trecu prin revisiunea legale, candu se dechiara de constitutiunale, prin presiedintele federatiunei se tramitu guvernului cantonale, carele are facultatea de a le promulgá; la din contra, se inapoiéza cu observatiunile necessarie spre a se supune din nou cameriloru cantonale.

Presiedintele federatiunei, carele representa republic'a este secundatu de ministeriulu cantonului in care are resiedintia capital'a republicei *). Pentru afacerile sî relatiunile esterne elu are de limba oficiale limb'a francesa; iéra pentru relatiunile de corespundintia cu cantónele se serva cu limb'a germana; in acestu din urma caşu limb'a francesa este facultativa.

---

*) In Helveti'a capital'a de resiedintia se schimba alternativu in trei opide principali: Zurich, Bern'a si Bâle.

Mergendu cu studiulu mai departe vomu mai descoperí unu rotagiu, sî mai admirabilu. Candu vine casulu cá se corespunda guvernele cantonale intre ele pentru afaceri de reciprocitate, séu autoritâti mai inferióre (precum primari, comisari de politia, tribunale), sî candu acestea suntu de natiunalitâti diverse, corespundintiele se adresá in limb'a usitata acolo de unde purcedu, iéra respunsurile se primescu egalemente in limb'a celoru ce le facu. Dupa acestasi norma, déca unu jude de instructiune séu unu procuroru are inaintea sea individi cari vorbescu diferile limbi, primescu interogatórele in dialectele respective ale pârtiloru sî se alatura la do arie fâra traductiune speciale.

Eata pre scurtu mecanismulu limbiloru sî natiunalitâtiloru in Elveti'a! Eata mijlócele ingenióse de a se intielege intre sine popórele, care voru se traiésca, in adeverata fraternitate! Eata modulu de a avé o pace sî o armonia perpetua si de a ajunge fâra pedeca la desvoltare natiunale, la libertate, la gloria, la civilisatiune sî fericire.—

G. Sionu.

Cuventâri rostite in diet'a Ungariei

(şied. din 18 Aprile)

V. Babesiu: On casa! Nu-mi radicu graiulu pentru ca dóra asi voi a votá contra acestui § 8. de óra ce insu-mi lu primescu sî sum detoriu alu primí, din causa ca, precum sta lucrulu astadi, in privinti'a limbeloru administratiunei justitiei, natiunalitâtile, pre aceea base neci nu potu pretinde mai multu. Cu tóte astea am câte va observâri: cum intielegu eu acestu punctu sî in ce intielesu lu primescu. Prim'a mea observare este ca déca legea de natiunalitate va desch de unu terenu mai largu in privinti'a limbei natiuniloru din tiéra, prin acestu punctu nu se va prejudecá dreptului loru ulterioru séu drepturiloru loru de pretensiune.

Iéra a dou'a observare a mea este, ca eu espressiunea: „in limbele vigente (divatozó) in tierele coronei ungaresci“ nu o intielegu asié cum se indatinéza multi a o intielege, cá adeca numai in limbele vigente in tierele coronei ungaresci, ci si in ins'a-si Ungari'a proprie. Nu voiescu ca poterea esecutiva se aiba ocasiune a o interpretá altmintrea; eu asiá o precepu, cá: in limbele vigente in Ungari'a sî in tierele coronei ungaresci.

A trei'a mea observare se referesce la esecutare: cum se fia aceea traducere autentica; pentru ca dupa esperinti'a mea, am vediutu adese-ori, ca s'au publicatu traduceri oficiali séu autentice, cari nu le-au intielesu nimene. Am vediutu de acestea chiaru sî din Vien'a, dar' am vediutu sî din Bud'a, nu dîcu ca sub guvernulu parlamentaru, ci sub celelalte guverne. Sî acelea au numitu autentice acele traduceri, dar' precum observai, nimene nu le intielese, pentru ca le tradusese o ómeni teneri, cari n'au fostu in chiaru cu intielesulu lucrului. Eu numai aceea traducere o primescu de autentica, numai aceea o potu tîné de obligatória, care se redige nu numai de cunoscatori de limba, ci sî de cunoscatori de lucru. Altmentrea eu nu vedu decâtu eluderea legei. Cu acést'a observare am fostu detoriu. In acestu intielesu lu primescu sî multiamescu guvernului pentru concursulu seu.

S. V. Popu: O. casa! Iéra eu i-mi esprimu recunoscinti'a, ca comissiunea centrale sî in genere tóte sectiunile s'au invoitu la suplinirea defectului ce se aretá in proiectulu ministerialu, ca legile sa se publice sî in limbile vigente in tiéra. Acést'a o premitu din causa, ca s'au aflatu sî individi, cari au afirmatu, ca acést'a numai in siedint'a sactiunei VI sî VII au pututu trece, insa eu amu cunoscintia secura, ca tóte au voitu cu unanimitate se cuprinda acestu amendamentu in lege, sî de aceea detorescu recunoscintia tuturoru sectiuniloru, respective intregei diete. Dreptu, ca, candu e vorba de publicarea legiloru, trebuie luata in consideratiune assiom'a jurisprudintiei: „lex non promulgata non obligat“, asiá dara legea trebuie publicata sî in limb'a care o intielege totu omulu. Candu dîcu, mi esprimu recunoscinti'a pentru acést'a, nu aflu nici o ingrigire (temere) in aceea, candu se dice: tieri de coróna; sub aceste tieri de coróna se intielegu tierile tînetóre de teritoriulu ungurescu; asiá dara e vorba de limbi diverse, presupunu, ca sî in limb'a croata se voru tramite legile la ceea-lalta tiéra de coróna. Ce se atinge insa de temerea amintita in privinti'a autenticitâtiei traducerei sî de observarea: cum sa se mijlocésca traducerea, — acést'a cu atâtu mai vertosu trebuie incredintiata ministeriului, pentru ca déca va fi traducerea rea, vomu strigá sî vomu trage la respundere pre respectivulu ministru. Presupunemu, ca ministrulu nu va intrebuintiá atari ómeni, cari nu intielegu limb'a, ci ómeni de specialitate.

Candu e vorb'a de trecutu, — dreptu ca au fostu casuri, in cari traducerile au fostu rele. Recunoscu, sî eu amu cetitu traduceri rele, nu numai inainte de acést'a, ci (ce antevorbitoriulu meu retace respectivu nu recunósce) sî sub guvernulu de acum, nu proiecte de lege nici lege, ci lucruri de alta natura, a câroru traducere nici eu n'amu intieles'o; dara speru, ca ministeriulu nu va mai face acést'a de ici incolo. Intr'aceea eu amu alta observare, nu cea dîsa de d. Babesiu. In sectiunea a IV in locu de cuventulu, „numai decâtu“ (azannal) s'a primitu cuventulu „deodata“ (egyidejüleg.) Sî pentru ce s'a primitu acést'a? Intâiu pentru ca e mai precisu, sî a dóu'a pentru ca corespunde mai bine scopului. Mai departe, intr'unu § se dice ca legile voru avé valóre 15 dîle dupa publicarea astfeliu medilocita. Asiá dara cându va avé legea valóre? Atunci cându se va publicá in amendoue casele sî se va tramite la juredictiuni. Mai de multu, precum bine ne aducemu aminte, era daten'a, de judii cercuali mergeau din satu in satu, sî dupa ce s'a publicatu in adunarea gerale, esplicau legea si in propri'a limba a poporului. Repetiescu cá „lex non promulgata non obligat“ sî asiá totu omulu trebue sa scia legea deodata. Acum, se póte iví greutatea, ca testulu ungurescu este usioru a se tramite sî publicá, dara multu tempu se poftesce pentru esoperarea traducerei române sî a celoru-lalte. Acésta greutate este opumnata prin fapt'a recunoscuta, ca substernendu ministeriulu, séu ori-care membru alu casei projectulu de lege, e destulu tempu pentru traducerea modificâriloru, ce póte s'aru face, nu aru costá decâtu câte-va óre. De aceea propunu ca in loculu espressiunei „numai decâtu“ sa se puna cuventulu „deodata.“ (Strigâri: Se remâna cum este!)

Bugetu

pentru tierele de sub coron'a Ungariei pre a. 1868.

(Urmare)

I. Recerintiele (spesele statului)

Spese ordinarie:	fl.
XIII. Ministeriulu de justitia.	
Directiunea centrale. . . .	223,000
Afacerile justitiei: (Tabl'a septemv.; 255,000 fl.; tabl'a regesca: 295,000 fl, tribunalulu supremu cambialu: 48,000 fl.; tribunalulu supremu alu Transilvaniei! 28,000 fl.; directoratulu causeloru regali; 27,000 fl. tablele districtuali; 92,000 fl.; tribunalele comitatense in Transilvani'a: 540,000 fl., tribunalele cambiali de instanti'a I: 153,000 fl.; capitanatele montanistice districtuali: 25,000 fl., tribunal. de pressa 26,000 fl., casele corectiunali: 630,000 fl., recerintiele pentru reformarea tribunaleloru: 120,000 fl.) . . .	2,240,000
Cartile funduarie . . .	160,000

FOISIÓRA.

O cugetare la cele Sfinte.

(Capetu.)

O astfeliu de putere aru mai umblá varvarii pandaci sa o curetie? — séu sa se curetie de ea!

b) Sî n'aru fi acést'a efectulu virtutiei, moralitâtiei sî religiositâtiei?

Candu cine-va se reculege, se radica din pulberea, in care se teraiá gemandu, bocindu-se sî chilalaindu dupa mila sî dreptate pâna sî câtra ori-care caletoriu, inaintatori pre drumu, a-si cautá fericirea, carele, de aru fi omulu celu mai bunu, celu mai curatu la anima, totusi se vede incomodatu atâtu la audiu, câtu sî la vedere prin atari vaierâri, prin atari gesturi sfasietóre de anima; i se innéca sî resuflarea prin acea pulbere escitata de atâtea ingenunchiâri, — nu-i face, dîcu, sî acestui'a mare bine, déca-lu scutesce de atâtea incomoditâti, de atâtea torturi sufletesci, sculandu-se sî cautandu-si sî elu asemenea de fericire?

Séu, punendu-se crestinulu in dignitatea sea de omu; insuflandu vrasmasiloru sei respectu, câtu acesti'a sa se véda nevoiti, a-i lasá vieti'a — fisica sî morale — neatinsa, sî asiá au scapatu de calcarea poruncei a siés'a, — cine póte documentá, cum ca prin acea intorsura nu a fâcutu crestinulu dusmaniloru sei celu mai mare bine din lume?

Insa fâra de a fi un'a, mai puté-s'aru apesatii incununá vre-odata cu cunun'a dignitâtii de omu? De ce dara se va fi adresatu pentru ucenicii sei Mantuitoriulu lumei la cina câtra tatalu cerescu, dupa ce au datu tradatoriului pânea, — asiá? —

„Sî eu marirea, care mi-ai datu mie, amu datu loru: cá se fia un'a, cum sî noi un'a suntemu. Eu intru ei, sî tu intru mine, cá se fia deseversîtu intr'un'a: sî se cunósca lumea, ca tu m'ai tramisu, sî ai iubitu pre ei, precum m'ai iubitu sî pre mine *).“

Nu totu cele sânte ne povetiuiescu sî cum amu puté fi un'a, sî ce ne-aru folosí, déca amu fi un'a?

Chiaru sî in sântulu Acatistu alu Maicei domnului Christosu, se dîce pasagiulu urmatoriu:

„Stâi intru ajutoriulu meu de graba, cá sa nu pieru de totu, apuca-me din mân'a acelor'a, sî me scóte din gróp'a pecatului, radica iérasi cetatea mea cea sufletésca, sî pune in trens'a stapânu, mintea, sa o imperatiésca, sî-lu intaresce preste tóte semtirile, sî lu arata vrasmasiloru infricosiatu, cá sa nu se póta apropiá de densulu, cá se cunósca toti, ca — Tu ne stapanesci!“

Eata acum, câtu de frumosu, câtu de potrivitu, câtu de parintesce spiritulu crestinatâtiei, resultatulu dragostei cei nemarginite a Mantuitoriului nostru, celu ce s'au restignitu pentru noi, nu ne sufere sa vegetâmu in noroiulu, sa ne teraimu in pulberea ticalosieloru, calcati in picióre de vrasmasii lui; ci ne aviséza la demnitate prin ajutoriulu lui Dumnedieu sî prin zelulu, activitatea sî stâruinti'a nóstra; la demnitatea, la care au radicatu Mantuitoriulu pre omu prin crucea sea; la carea redicandu-ne sî noi prin ajutoriulu lui, sa ne putemu pune in stare, de a nu mai fi doboriti, chinuiti sî sfasiati de nimenea!

Sî adeca ne indreptéza la scóla sî biserica, la Evangelia, la sfaturile sî povetiele invetiatoriloru celoru intielepti si parinti, a-i ascultá, a ne uní in cugetu sî voiuti'a; cá prin acést'a devenindu tari, nebiruiti, biruitori, respectati, sa putemu fi folositori sî nóue sî vrasmasiloru nostri!

Om ni suntemu impreuna?

Crestini suntemu impreuna?

Impreuna sa ne bucurâmu de frumsetiele, de bunetâtile naturei, cu cari ne-au daruitu Parintele cerescu! — nu impedecandu-ne in putinti'a de a trâi; nu gonindu-ne dela cautarea, aflarea sî intrebuintiarea, fâra de a vatemá pre altii, a mijlóceloru de traiu, de desvoltare, de perfectiunare; ci respectandu-ne unii altor'a drepturile, cá sa ne putemu impliní sî detorintiele unii câtra altii cu scumpetate!

Sa ne tredîmu!

Mantuitoriule prea bune! cu câta dragoste ai primitu pre Petru, carele s'au pocaitu; nu ai fi primitu asemenea sî pre Iud'a? déca nu se degradá pâna la atât'a, câtu nu a mai pututu nici baremu cugetá la pocaintia; ci orbitu de turburarea Iadului s'a aruncatu cu totulu in pantecele lui!

Prea sânta inviere! scapa-ne pre noi de totu reulu, sî ne ajuta intru tóte!

— „Diu'a invierei, sî sa ne luminâmu cu serbarea, sî unii pre altii sa imbratisiâmu, sî se dîcemu fratiloru! sî celoru ce ne urescu pre noi, sa iertâmu tóte pentru invierea, sî asiá sa strigâm; Christosu au inviatu din morti, cu mórtea pre mórte calcandu! sî celoru din mormenturi viétia le-au daruitu.“

Brasiovu in presér'a de S. Invieri 1868.

Unu crestinu.

---

*) Ioann, cap. 17. st. 22. 23.

Pensiuni:	300,000
Sum'a:	2,923,000

XIV Ministeriulu pentru aperarea tierei.

Directiunea centrale	59,000
Recrutarea	11,000
Epariele militari economice si depusetele de armesari	432,600
Pensiuni	10,000
Sum'a:	512,600

XV. Cancelari'a de curte croato-slavonica.

Directiunea centrale	67,000
Administratiunea publica: (Locotieninti'a 82,000 fl., directiunea dessarcinarii pamentului: 3500 fl., administratiunea comitatense: 355,000 fl, diet'a 45,000 fl., spese generali pentru administratiune 130,000 fl.)	615,000
Case corectiunali	77,000
Oficie de architectura	50,000
Constructiune caliloru: (Manipulatiunea: 15.800 fl., conservarea: 214,200 fl. edificarea de câli noue: 60,000)	290,000
Constructiuni idroctecnice (in apa): (Manipulatiunea: 9,300 fl., conservarea: 48,700 fl., spese estraordinarie: 32,000 fl.)	90,000
Consiliari de scóla	4000
Institute religióse: (Pentru scopuri besericesci: 21,000 fl., concursulu la fundulu religiunariu: 60,000 fl.)	81,000
Scopuri scolastice si institute: (Pentru scopuri scolastice 10,000 fl., scolele: 32,000 fl.)	42,000
Afaceri de justitia: (Tabl'a septemvirale: 22,700 fl., tabl'a banale: 61,900 fl., tribunalele comitatense: 196,400 fl., alte spese pentru tribunale: 99,000 fl., registrele funduarie: 20,000 fl.)	400,000
Servitiulu politiale	140,000
Esactoratulu din Zagrabi'a	32,000
Pensiuni: (Directiunea centrale: 3,500 fl., administratiunea publica si oficiulu cârtii funduarie: 51 fl, casele corectiunali: 55,000 fl., oficie de architectura; 5,615 constructiunea cailoru: 1,333 fl., constructiunea idrotecnica; 304 fl., consiliari de scola: 400 fl, institute scolastice: 280 fl., afaceri de justitia: 19,041 fl., servitiulu de securitate (politiale) 10.293 fl, esactoratulu:, 8,510 fl.)	100.000
Sum'a:	1.989,100

XVI. Fondulu dessarcinarii pamentului.

Compensatiune de capitalu	32,,000
Interusurile si rente	13.531,000
Amortisatiune	2 800,000
Sum'a:	16.363,000
Subtragundu-se de aci deficitulu Transilvaniei, strapusu intre spesele estra-ordinarie.	1.680,000
Restulu:	14.683,000
Sum'a speseloru ordinarie	100.567,000

Afacerile comuni	8.058,800
Ninisteriulu interneloru	150,000
Ministeriulu financieloru: (Construirea poduriloru de la Tokaj, Tisza-Ujlak si Valea-Mare: 100,000 fl.; masin'a de cilindre in Diósgyör: 450,000 fl., masin'a de cilindre in Rhoniez 100,000 fl.; reparatiunea cetâtii din Hunedior'a: 50,000 fl., edificari publice in Bud'a: 400,000 fl, edificari si reparatiuni in Gödöllö: 123,000 fl., subventiunea societâtii caliloru ferate de Alb'a-Iuli'a: 300,000 fl., subventiunea fondului dessarcinarei pamentului din Transilvani'a: 1 680,000 fl., preparatiunea timbreloru magiare: 24,000fl, catastrulu: 544,000 fl.)	3.771,000
Ministeriulu comunicatiunei. (Construirea caliloru noue: 547,000 fl., constructiuni idrotecnice 1.759,000 fl.)	2.306,000
Ministeriulu comerciului (Conscrierea poporatiunei: 30,000 fl., suprimerea bolei viteloru: 46,000 fl. infiintiarea linieloru noue telegrafice: 266,000 fl, institutulu economicu in Transilvani'a: 29,000 fl., servitiulu sanitariu alu porturilor si marinei: 172,000 fl., infiintiarea unui institutu de modelu pentru productiunea pesciloru 20,000 fl, espeditiunea in Asiá orientale: 100.000 fl.)	663,000
Ministeriulu justitiei	200 000
Cancelari'a de curte croatica	200,000
Cali ferate si canale	20 000,000
Sum'a speseloru estraordinarie:	35.348,800
Adaugendu-se spesele ordinarie:	100.567,000
Sum'a totale a speseloru ordinarie si estraordinarie	**135.915.800**

II. Acoperirer (Perceptiunea)

Perceptiuni ordinare.

A) Ministeriulu financeloru.

1. Dari directe: (darea pamentului 34.850,000, darea venituriloru de case 3.077,000, darea castigului personale: 7.400,000, restanti'a venituriloru regesci: 17,000 fl.)	54.744,000
2. Dâri de consumu: (darea vinarsului: 5,500,000, darea vinului: 1.923,000 darea berei: 1.000,000, darea carnei 1.580,000, darea sacharului: 720,000 fl.)	10.723,000
3. Venituri: (Venitulu sarei: 10.200,000, venitulu tabacului: 9.575,000 loteri'a: 1.100,000 fl.)	20.875,000
4. Competintie: (timbrulu: 3.387,000, tacse si competintie de dreptu: 5.860,000 competiele de cali si poduri: 129,000 competintiele marcarei metal.: 17,000 fl.)	9.393,000
5. Averea statului: (bunurile domniali: 2.066,000, edificiele statului 27,000, padurile statului: 387,000, caducitali: 54,000, baieritulu si monetari'a: 325,000 fl.)	2.859,000
B. Ministeriulu agriculturei industriei si alu comerciului.	
(Competintie de baie)	29,000
C.) Ministeriulu cultelorusi alu instructiunei publice: (concursu din partea fundatiuniloru si a cetatiloru: 43.800 fl., tacse scolastice: 2100 fl., desdaunari: 11,100 fl.)	57,000
Sum'a perceptiuuiloru ordinarie:	98.680,000

Perceptiuni estraordinarie.

A) Partea ce cade in anulu acest'a pre Ungari'a din activele comuni	8.058,000
B) Ministeriulu financieloru: (Restantie din vinderea bunuriloru domaniali: 90,000, din obligatiunile urbariali si rescumperarile diecimeloru de vinu a le bunuriloru de corona: 570,000, restantie de contributiune: 6.272,000, restantie din arende: 1.245,000, regalulu de moneta: 900,000 fl)	9.177,000
C) Imprumutulu caliloru ferate	30.000,000
Sum'a perceptiuniloru estraordinarie:	47.235,000
Sum'a totale a perceptiuniloru ordinarie si estraordinarie	145.915,000

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Majestatea Sea Imperates'a si Regin'a si Alt. S. Archiducés'a Mari'a, ne spunu buletinele, ca se afla in stare forte multiamitoria.

⁂ Maiestatea Sea Imperatulu va plecá seu in 29 seu in 30 a l. c. la Vien'a. Altetiele loru archiducii precum si deputatiunile vienese au plecatu in 26 Aprile. Cancelariulu imperialu Br. de Beust se afla inca in Pest'a. Archiducele Albrecht s'au dusu la Casiovi'a.

⁂ Congregatiune in Comitatulu Carasiului. Din o cor. a Federatiunei aflâmu, ca in 10/22 Aprile tinendu-se congregatiune trimestrale, a trei'a di dela datulu amintitu, dlu Radulescu a fâcutu o propunere pentru o representatiune la dieta in favórea cestiunei natiunalitâtiloru. Aceea dupa câtu si aduce aminte corespundintele culminéza in urmatórele 4 puncte:

1) Comitetulu comitatense dechiara, ca deslegarea intrebârei natiunalitâtiloru e urginte si neamenavera.

2) Comitetulu doresce cá acésta deslegare sa se intemple pre bas'a egalei indreptatîri natiunali.

3) Candu comitetulu doresce acest'a, totu odata dechiara, ca intregitatea patriei, adeca: unitatea statului sub o legelatiune si sub unu guvernu, inaintea lui e sânta si neatacavera.

4) In legatura cu acestea dechiara comitetulu ca proiectulu subcomissiunei dietali pentru deslegarea intrebârei natiunale nu e indestulitoriu, si se róga ca la pertractârile dietali in acést'a privintia sa se ia de basa principiele si spiritulu, cuprinse in proiectulu deputatiloru români si serbi.

Cele trei puncte s'au primitu; pre alu patrulea l'aru fi desmentatu unu membru românu.

⁂ Drumulu de feru. In 27 Aprile c. n. a inauguratu Escelenti'a Sea Comissariulu reg. conte Pechy lucrârile drumului de feru intre Clusiu si Oradea mare, facendu cea dintaiu incepere cu o sapa de argintu in coda poleita. Multîmea carea asistatu la acest'a serbare a fostu dupa numerulu si infatisierea ei serbatoresca.

⁂ Consulate in Ungari'a. Se privesce de lucru constatatu, ca mai multe puteri suntu decise a-si statorí consuli in Pest'a. Inceperea o face Franci'a si Turci'a.

⁂ Monumentele antice romane descoperite la Bud'a. Aprópe de Acincu (Alt-Ofen) lânga o caramidaria s'au descoperitu estimpu dóue morminte romane; intr'unulu s'au aflatu osamentele unui barbatu, iéra in cela-laltu ale unei femei; ambe sicriele au forma patrata. Secriiulu barbatului e situatu dela média nópte câtra apusu si e mai simplu cá acel'a alu femeei, constâ din petri varóse in marime de 1 ½ urma, fâra vre-o inscriptiune. Secriiulu femeiei jace dela amédi câtra resaritu si e un'a din cele mai frumóse anticitâti de genulu acest'a; are o lungime de sieptе urme, o latime de trei urme si o grosime de ½ urma, constâ din pétra varósa; acoperementulu e declinatu in form'a coperisiului de casa. Pre un'a lature a secriniului femeiescu se afla gravatu forte chiaru inscriptiunea urmatória: „Hic sita sum matrona genus nomenque Veturia, Fortunati conjux de patre Veturionata ter novenos misera et nupta bis octo per annos unicuba, unijuga que post sex partus uno superstite obiit. Iulius Fortunatus LEG II. adj. P. F. (Legionis 2-dae adjutricis Piae felicis) conjugi incomparabili et insigni in se pietate.“

Din aceste se vede cà in mormentulu descrisu jace muierea cutârui conducatoriu de legiune — precum se dice — din seculului alu doilea, si inscriptiunea de susu contine date interesante despre relatiunile familiari ale acelui'a. Intr'o lini'a cu inscriptiunea acést'a se afla alt'a pre unu epitafu despicatu in dóue precum urméza:

ET IUNONI
(Et Iunoni)
AUR. VINDIX
(Aurelius Vindex)
DUP LEG II. AD.
(Duplarius Legionis II. adjutricis)
V. S. L. L. M.
(Votum solvit libens lubens merito)

Maj. Sea Imperatulu inca cercetà mormintele si asculta cu placere esplicarea inscriptiunei in legatura cu istori'a dela ministrulu Eötvös si dela Floris Romer, profes. numismaticei la univ. pestana. — Anticitâtile aceste suntu depuse intre anticitâtile museului unguresců din Pest'a.

„Conc.“

⁂ Ordinulu ministeriului de esterne câtra consulate.) Dupa cumu comunica diuariulu „Osten“ ministeriulu de esterne in contielegere cu ambele ministerie de comerein au datu ordinu tuturoru consulateleru, de a trimite din cându in cându raporturi acurate despre starea ssmanaturei, despre provisiunele de bucate precum sî despre chancele importului séu esportului de bucate. Pentru asternerea raporturiloru s'au statoritu termine preclusive sî adeca celu d'antaiu raportu sa se astérna celu multu cu inceputulu lui Mai, sî alu doilea celu multu in lun'a lui Iuniu.

(Darea unguréscade venituri.) Modulu sî impartirea venitului supusu dârei de venituri e totu acelasiu de pâna acumu. Darea nu se determina cá pâna acum dupa sistema percentuale ci in modu taxativu. Pâna acum se computau cá dare de venituri la unu venitu de 600— 1000 fl. m. c. 1. percentu, dela 1000—2000 fl. 2 percentu sî asiá mai de parte. La unu venitu mai marc de 9000 fl. darea erá 10 pe centa. Projectulu celu nou de lege computa darea dupa urmatória tabela:

Plat'a an.	Darea.	Plat'a an.	Darea.	Plat'a an.	Darea
de fl.	fl.	de fl.	fl.	de fl.	fl.
100	1	2100	43	4100	137
200	2	2200	46	4200	144
300	3	2300	49	4300	151
400	4	2400	52	4400	158
500	5	2500	55	4500	165
600	7	2600	59	4600	173
700	9	2700	63	4700	181
800	11	2800	67	4800	189
900	13	2900	71	4900	197
1000	15	3000	75	5000	205
1100	17	3100	80	5100	214
1200	19	3200	85	5200	223
1300	21	3300	90	5300	232
1400	23	3400	95	5400	241
1500	25	3500	100	5500	250
1600	28	3600	106	5600	260
1700	31	3700	112	5700	270
1800	34	3800	118	5800	280
1900	37	3900	124	5900	290
2000	40	4000	130	6000	300

Preste 6000 fl suntu dupa fia-care suta de fl. a se da 5 fl. dare. Acést'a dare se privesce cu totulu cá dare de statu sî nu e supusa nice unui adaosu.

In privinti'a eruerei dârei s'au intrebuintiatu o metoda propria in legea cea noua. Cá minimu darei de venituri se ia adeca dela arendasi 3 percente din sum'a arendei, dela advocati, doctori, profesori etc. 15 percente din chiri'a casei impreuna cu cancelari'a, dela negutiatori sî industriasi 20 de percente din chiri'a casei sî afara de acea 5 percente din chiri'a localitatiloru loru de negotiu.—

*** Denumire. Eusebiu Popoviciu, suplentu la Seminariulu gr. or din Cernauti, e denumitu profesoru ordinariu la acelasi institutu pentru catedrele de istori'a bisericesca sî dreptulu canonicu.

*** (Reductiune de armata in Prussi'a) „Kr. Ztg.“ aduce scirea ca se va concediá dela fia-care compania de artileria de fortarétia câte 15, dela fia-care batalionu de venatori câte 64 dela fia-care escadronu câte doi oficieri subalterni sî 2 cai, dela fia-care compania de infanteria câte unu lucratoriu.

*** Prussi'a a inceputu a concediá feciori dela trupe pre a casa, insa asiá incâtu numerulu loru nu va trece preste 5000.

*** Petersburg. Prin decretu imperatescu ddto 25 Aprile, la cererea sea, baronulu de Budberg se radica din postulu seu de ambasadoru din Parisu. Se dîce ca va fi in locuitu prin Stackelberg, ambasadoru in Vien'a.

*** (Vamele turcesci de esportu) In urm'a diferiteloru tractate de comerciu, care s'au incheiatu cu pórt'a de câtra puterile mari, prin care acést'a se obléga, a micsiora din anu in anu cu 1 procentu vam'a pusa pe esportulu producteloru turcesci de câmpu sî industria, pâna cându vam'a nu va fi mai mare decâtu unu procentu. In 1 Martiu 1869 vamele acestea intr'adeveru voru face numai 1 procentu.

*** (Constantinopole) in 8 Aprilu dimineatia sosira archiducii Rainer, Ernst sî Carolu Ferdinandu cu vaporulu Lloydului austriacu. „Neptunu“ acolo, fiindu primiti de o mare parte a coloniei austriace, sî de mai multe capete oficiale turcesci, desî archiducii calatorescu in incognitulu celu mai mare. Se incorterara la internuntiulu c. r baronulu Prokesch, care se avisase despre acést'a dela Smyrn'a.

Sultanulu sî au luatu de educatoriu alu fiului seu Izzedin Effendi pe colonelulu francesu, Nugues. Acestu colonelu fù recomendatu Sultanului decâtra imperatulu Napoleon. – Mustapha Fazyl Pasch'a celebra acum de curendu taierea impregiuru a fiului seu. O mie de copii sermani, egali in versta cu fiulu seu, lasa principele egiptianu cu ocasiunea acést'a ai tiaá impregiuru, dându fiacarui copilu o imbracaminte intrega sî unu daru insemnatu de bani. Cu ceremoni'a aceast'a nu au cheltuitu mai putinu decâtu 90.000 fl

*** Regimulu serbescu concede radicarea unei mosîée turcesci in Belgradu pentru mohamedanii negutietori, cari din caus'a afaceriloru loru comerciale vinu sî petrecu acolo.

*** Pedéps'a de mórte a fostu discutata, acum nu de multu, in parlamentulu Angliei sî a fostu respinsa stergerea ei cu 127 voturi contra 23. Liberalismu anglosassonu!

*** Conjuratiune republicana s'a descoperitu in dilele din urma in Itali'a, séu mai bine dîsu, i s'a datu numai in urma.

* (Sinucidere dupla.) Locotenentulu E. dela regimentulu de infanteria de linia 31 Mecklenburg-Strelitz sî au impuscatu dantaiu amant'a sa sî apoi pe sine. Scrutârile facute pâna acum dovedescu, ca muierea impuscata s'au oferitu de buna voia mortiei, câci s'au aflatu redimata pe canapea cu pieptulu golu ingauritu de unu glontiu de muscheta fâra a se cunósce urm'a cea mai mica de vre-o restintia, Locotenentulu E. dupa ce au omoritu muerea au implutu earasi aceasi muscheta sî o au slobodit'o cu degetulu piciorului. Mortea au urmatu la amendoi indata. E de insemnatu ca aceast'a s'a intemplatu acum de curendu in Sibiiu diminétia intre 9—10 fiindu doue casarmi in apropiere sî ulitia cercetata de ómeni.

*** Liferatiuni de fenu se facura in Laibach pentru caii armatei engleze in Abissini'a. Laibachulu dupa cum se scie e in Austri'a, iéra Abissini'a in Afric'a. Va se dîca fenulu trebuie dusu pre drumulu de feru pâna la Triestu sî de acolo pre nâi, cu séu fâra vaporu, pre marea adriatica sî pre cea mediterana sî asiá mai departe. Esportulu ni se pare e 100,000 mâgi a 65 xr. magea. Fenulu se tescuiesce in pile mari sî apoi se léga cu cercuri de feru. — Mijlócele de comunicatiune se vede de aici, ca inlesnescu resplat'a muncitoriului in totu tipulu.—Asiá dara invetiatur'a e, pastrarea sî immultirea mosieloru sî cultivarea loru pre lânga o truda cu minte cá munc'a se fia fruptifera (roditóre).

*** Esportu de paseri (vrâbii). Pentru Americ'a sî Australi'a se esporta o multime de vrâbii, cá sa le prasésca. Scopulu este de a le folosí la sterpirea insecteloru (góngeloru s. a.), cari strica semenaturile.

*** Iulie de Ebergényi nascuta in Szecheny in Ungari'a, membr'a institutului de dómne din Brünn, parasindu cas'a parintésca fâra de voi'a parintiloru sî traindu in Vien'a de capulu densei, intrà in fine in relatiuni intime de amoru cu contele Chorinsky. Acest'a fostu mai de multeori oficieru in c. r. armata sî la 1859 in armat'a papala, iéra in anulu 1860 se casatori in Rom'a cu Matild'a Ruef, fat'a unui negutiatoru din München, cu carea legase relatiuni de amoru in Linz, unde era ca actritia de teatru. Viati'a loru sociale insa nu au urmatu in armoni'a sî buna intielegere, câci in anulu 1864 o vedemu pre Mathild'a parasita de barbatu, petrecendu in cas'a socriloru sei in Vien'a. Insa nici acestu asilu nu i-au fostu de unu tempu mai indelungatu câci in anulu 1866 la cererea barbatului seu au fostu silita a parasi pragulu parintiloru respective socriloru sei. Se duse la München sî acolo o aflâmu petrecendu pâna in momentulu celu mai din urma a vietiei sele. Obstaclu ce i stá contelui inainte, de a nu puté pasi la o a dóu'a casatoria fiindu inca acést'a in viatia, indemna pe Iuli'a Ebergényi ai luá viati'a cestei din urma. In 21 Novem. a trecutu o invenina prin Cyankaly. Dupa o pertractare finale de 4 dîle, cu a acârei ocasiune se descopere o multime de lucrari doveditóre de o depravatiune a moralitâtiei sub masca de cultura, fù Iuli'a Ebergényi osendita la perderea nobilitâtiei ei sî la prinsóre grea de 20 de ani.—

*** Cum de tare se immultiescu siórecii. Fia care parechia de siórecî, dîce „Stats-anzeuger für Würtemberg“ are, de primavér'a pâna in tómna, o descendintia de 300 insi.

Atentatu au comisu unu fenianu asupra principelui Alfredu, alu doilea fiiu alu Reginei Victori'a, carele se afla in o calatoria in Australia. Atentatulu se seversi prin o puscatura de pistolu, care se indreptà in spatele principelui. Ocasiunea fu la unu balu in favórea unei case de asilu pentru marinari in portulu Iackson. Spre norocire puscatura nu are urmâri grele, glontiulu s'a scosu sî principele va fi incurendu vindecatu. Esacerbarea iriloru contr'a angliloru se vede sî din acest'a ca e asiá de mare incâtu unde se afla iri, acolo suntu sî inimici inversiunati ai angliloru.

*** (Guardie de femei). Jurnalulu Coloniei din Zoinville (Brasili'a) ne spune ca Presiedentulu Republicei Paraguay, Generalulu Lopez, face recrutatiune de femei, astfeliu pâna acum au formatu o garda de 75. Cele mai curagióse sî cele mai puternice au gradulu de oficieru. Unu barbatu recunoscu in o oficiera pre femeea lui pre care de multu tempu nu o vediuse, sî voí de bucuri'a revederei sa-o imbratiesieze. Insa oficierulu femeiescu recunoscendu in acést'a unu casu de insubordinatiune i-lu tramise de indata la arestu.

*** Dóue dame, in intielesulu poporului, nu in celu modernu (in locu de romanesculu sî frumosulu cuventu dómne), s'a acatiatu in dîlele tergului de fatia de unu omu ce au vendutu vite la tergu sî cu momele l'au trasu intr'o carciuma sî l'au imbatatu sî apoi iau furatu 40 fl.

(Ministrulu de resbelu.) Dupa cum se scrie din Bud'a ministrulu imperialu de resbelu F. M. L. barone de Kuhn se va afla numai pâna in capetulu lunei acesteia cu personalulu seu acolo. Consultarile comissionale in cestiunea armatei sa se afle intr'unu stadiu favoritoriu alu unitatiei armatei, sî desi in presente se face câte o opositiune partiale in cestiunea acést'a din partea unguriloru, totusi sa fia unu prospectu de ajunsu, ca cestiunea armatei se va regula finalmente in sensulu ministeriului imperialu de resbelu. Dupa cum se suna in cercuri militare, cu rentórcerea ministrului imperialu de resbelu se ascépta nesce straformâri mari, intre generalitate. Câtu se scie pâna acum, apoi la propunerea ministrului de resbelu unii dintre generali disponibili se voru pensioná conformu normativeloru, altii se voru distribui la posturi vacante de servitiu. Asemenea sa se promoveze toti generalii fungenti cá comandanti de tiéra la gradulu de Feldzeugmaisteri sî generali de cavaleria, incâtu acestia nu possedu dejá chargea acést'a, insa de o camdata numai ad honores.

*** Reveil cu musica militaria a fostu alalta-eri diminétia pentru 1 Maiu c. n.

Publicatiune.

In urm'a legii votate de corpurile legiuitóre din România pentru infiintiarea de drumuri judetiéne sî vecinale in tóte judetiele, fiindu necesitate de 30 Ingineri geometri, cari sa fie insarcinati cu constructiunea unoru asemenea drumuri, se publica spre sciinti'a tuturoru acelor'a ce aru voi a se angajá in asemene calitate de a se pressentá la Ministerulu Lucrâriloru publice in Bucuresci, in terminu de trei luni de astadi spre a fi numiti in acele posturi.

Conditiunile de admissibilitate suntu:

1) A fi de nationalitate românu.
2) A probá ca a absolvitu cu succesu cursurile vre-unei scóle speciale de inginerie sî ca a practicatu séu ca a functionatu cá oficieru de geniu in vre-o armata.
3) Retributiunea ce li se va acordá este de 300 fl. efectiva pre luna, afara de chieltuielele de transportu.

Bucuresci 28/9 Aprilin 1868.

Ministru P. Donici.

Nr. 1

Publicare.

Subinsemnatulu deschide cancelari'a sa de Advocatura in Sibiu, dela 1a-Maiu pene la 1a-Iulie a. c. in strad'a iernei Nr. 150, iar de aci incolo stabilu in strad'a orezului Nr. 393; cas'a dl. Dr. Szabo, acum a Seminariului archidiecesanu gr. or.

Dr. Ioan **Borcia**

Advocatu prov. sî fiscalu consistorialu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 33. ANULU XVI.

Sabiiu, in 25 Aprile. (7 Maiu) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Despre situatiune.

Pace séu resbelu? Asiá se intréba astadi lumea pâna in clasele cele mai de josu ale poporului. Curiositatea trece mai in nerabdare in clasele meseriasiloru sî comerciantiloru, pentru ca afacerile loru stau in legatura cu miscamintele politice.

Intrebarea acést'a e fórte usióra, insa respunsulu este fórte greu. Un'a insa nu se va ascunde dinaintea ori-cârui omu carele se ocupa câtu de putînu cu politic'a, sî adeca, ca tempulu nostru trebuie se faca schimbâri mari.

Inainte de tempu, popórele unui continentu abiá se cunosceau dupa nume unele pre altele; despre referintiele loru interne se sciea sî mai putînu; ceea ce se sciea, erá mai multu o credintia, sî credinti'a acést'a erá dupa cum se dau informatiunile. E lucru pré cunoscutu ca tiér'a nóstra Transilvani'a, erá privita de o tiéra, unde ómenii in tóta diu'a si dau buna diu'a de vre-o câte-va ori cu ursii, — de tiér'a ursiloru; locuitorii originali cá nisce ómeni câroru le cresce perulu sî in palma sî pre frunte sî dóra chiaru sî pre limba. Altii iéra scieau ca tiér'a e locuta numai de nemti (sasi), vre-o câti-va unguri — secui sî pre la marginile tierei alaturea cu animalele selbatice sî de români. Asiá incâtu strainii numai candu audiau de numele acestei tieri li se infurnicá pelea pre trupu, iéra candu pre vre-unulu cadea napastea cá se fia tramisu incóce se privea de osenditu; venindu insa odata aci nu-lu mai putea scóte nimenea, ba se entusiasmau, cá Opitz, a scrie poesii despre frumsetiele naturale, antice ce le aflau in ruinele remase de strabunii nostri sî in stranepotii aceloru strabuni.

Astadi lumea e intréga deschisa. In decursu de luni, pote dá omulu incungiuru se véda tóte continentele pamentului. Astadi cauta ómenii a esploatá bunetâtile ce le da pamentulu, imprumutatu, din tóte pârtile sele. Acest'a i constringe pre ómeni a veni in atingere unii cu altii a vedé sî cunósce obiceiuri unii dela altii.

Inse individualismulu ce l'au ereditatu popórele din trecutu le tîne inca pre tóte in óresi-care distantia unele de altele. Obiceiurile, traditiunile, legile fia-câroru inca nu suntu petrunse de fermentulu (aluatulu) acel'a, care se mijlocésca o comuniune intre tóte popórele sî asiá intalnirile popóreloru, in micu sî in mare, suntu inca cu putîna incredere. Puterea respingatóre precumpanesce inca pre cea atragatóre sî de aci vine de intalnirile nu suntu arare ori, cu tunuri, cu pusci sî alte arme.

Cugetandu acum putînu asupr'a lucrului, apoi venimu la convingerea, caprocessulu apropiârei trebuie sa se intemple sî se dureze, pâna candu elementele aceste prin departarea sî despartirea loru unele de altele, eterogene, voru vení, nu la o omogenitate, ci se voru puté atogmí unele lânga altele, incâtu fiacare cu naturelulu lui se fia o parte intregitória a omenimei, asiá precum suntu sî pârtile diferite a unei intregitâti, ce o numimu trupu.

Vine intrebarea, cum se va duce la indeplinire acestu procesu? Respunsulu la acést'a e duplu. Odata este celu generalu, carele se cuprinde dejá in pasagiulu din urma: atingerea popóreloru unulu de altulu, imprumutarea aceloru ce suntu de imprumutatu unele dela altele. Alu doilea sî celu mai detaiatu este modalitatea, va se dîca, cumulu. Partea acest'a a respunsului e cea mai grea in tota cestiunea. Totu ce putemu noi sci suntu principiele, cá elemente, sî popórele, cá factorii miscatori, cari se vedu chiamati la reformarea suprafetiei pamentului inse cesti'a numai cá mijlóce in mânile cursului lucruriloru sî ca manifestatorii elementeloru ce impingu pre omenime spre inaintare séu o retînu in inapoire. Acesti factori suntu per escelentiam puterile, dupa cum ne-amu dedatu a le numí.

Factorii principali i gâsimu in Europ'a sî Americ'a de nordu.

Europ'a are pre Franci'a unu statu asiediatu cu teritoriulu la malulu resariténu alu Atlanticei, radimata in partea meridiunala de peninsul'a pireneica sî de marea meditierana, sî incinsa in partea ei resariténa de riulu Renului, o parte de locu, care riu o desparte de Germani'a. Positiunea acést'a este favoritóre pentru Franci'a, pentru ca are locu de a desvoltá o putere mare pre apa sî totu odata i inlesnesce trecatórea grabnica la diferite puncte ale lumei, cu sî, dupa impregiurâri, chiaru fâra de vre-o aliantia cu cele-lalte puteri maritime. Câtu pentru puterea de pre uscatu avemu esemple din seculului nostru, unde francesii au desvoltatu putere impunetória, incâtu Europ'a se parea pré strimta prentru ei. Positiunea acést'a inlesnesce sî estinderea comerciului cu care e impreunata o industria cu aventu cu multu mai rapede. Sî apoi e lucru firescu ca unde e viétia asiá de varia, bogata de atâtea impregiurâri cari inlesnescu castigarea de esperintie, spiritulu inca póte fi mai viu sî mai productivu. Aceste tóte castiga unui statu o influintia in afara, cârei se cuceresce de buna voia acea parte de lume, cârei i lipsescu unele, celu putînu, din aceste enumerate.

Angli'a, luându lucrulu dupa resultatele ce se vedu, cu positiunea sea insulara a sciutu sa se folosésca de slabiciunile celorulalte popore sî a pusu man'a pre punctele cele mai insemnate ale mâriloru. Acest'a i asigura sî mai multu mobilitatea in tote partile pamentului, pentruca are de a invinge mai putîne greutâti; inse puterea de uscatu e desvolta mai cu anevoia. Scio purt'a negotiu, are daru de colonisare, de si numai anevoia i succede a castigá prin coloniile sele inimile originiloru pentru sine. Dovada suntu desele revolte din Indi'a; iera cele mai insemnate din celonii din Americ'a s'au desfacutu cu totulu sî au formatu o putere considerabila statatóre de sine.

Germani'a inca e, cá atare, in leganulu desvoltârei. Bucâtile ei de mai nainte de atâtea state, acum a inceputu a se cristalisá si unificarea ei in intielesulu celei din Itali'a sî Franci'a e cestiune a venitoriului, la care practiculu sî economiculu germanu ajunge anevoia. Prussi'a porta rol'a cea dintaiu astadi in Germani'a, celelalte staturi mai mici suntu putinu séu nici decum considerate in afara. Prussi'a trece astadi in multe privintie in loculu Germaniei sî asiá ei singura din complessulu Germaniei pote fi considerata cá putere ce are sa arunce in cumpan'a politica votulu seu la sternirea ori cârei cestiuni generale, unde puterile trebuie sa lucre impreuna. Nici Germani'a cá intregitate, nici Prussi'a cá representanta intregului, nu au desvoltatu putere mare pre apa. Flot'a germana, pentru carea s'a adunatu multi potori dela omeni seraci a fostu devenitu unu proverbiu intrebuintiatu sî aplicatu la tote intreprinderile fara de succesu, séu la cari se prevedé nesuccederea. Prussi'a singura are deja marin'a sea, inse e inca la incepere, pentru ca loculu unde se o desvólte, adeca marea, ia lipsitu sî unde are astadi, cá federatiune nordica, e strimtorata de vecini maritimi numerosi. De o parte are pre Russi'a in marea baltica; aci e apoi sî Norvegi'a sî Svedi'a, Dani'a sî apoi Angli'a i inchide cându vrea tote trecatorele in oceanulu atlanticu. Puterea pre uscatu a dátu in tempulu din urma o proba. Succesulu acest'a inse inca nu póte fi datatoriu de mesura, din multe privintie, pre cari noi le trecemu cu vederea sî asiá invingerea dela Sadov'a sa nu o luâmu ca o superioritate a armatei de uscatu prussiane.

Comerciulu germanu e mai multu internu séu déca se estinde sî in afara apoi e putinu, in asemanare cu cele doue puteri de mai nainte. Aventulu celu mai mare la facutu pre câmpulu literariu.

(Va urmá)

Evenemiute politice.

Sabiiu 24 Aprile.

Astadi s'a inceputu in diet'a Ungariei desbaterea projectului de lege pentru biseric'a gr. orient. Insemnetatea acestui proiectu, respective legi, are o insemnetate mare pentru români sî reesîrea ei scimu ca va fi salutata cu bucuria de totu românulu.

Dupa unu telegramu de alalta-eri aflâmu ca deputatulu Sighisiórei, Iosifu Gull, a interpelatu pre ministrulu respectivu pentru sustînerea mesuriloru de presa de pre tempulu lui Bach sî acum inca in Transilvani'a. Deák spriginesce acea interpelatiune sî recomenda ministeriului introducerea legiloru de pressa din Ungari'a sî in Transilvani'a inca inainte de organisare. Ministrulu promite ca in privinti'a acést'a se voru face pasi in tempulu celu mai de aprópe.

Din senatulu imperialu inca s'a fostu dusu la Pest'e o deputatiune spre a gratulá M. S. Imperatului. Despre primirea deputatiunei au strabatutu acum nisce detaiuri, cari voru fi de interesu. Majstatea Sea au primitu deputatiunea forte cu caldura sî s'au incunosciintiatu cu deameruntulu de cursulu afaceriloru senatului, a carui energiu o lauda. Imperatulu a dîsu cuvintele: „Pre calea inceputa trebuie mersu iute sî resolutu.“ —

Se afirma ca deputatiunea croata va recunósce subordinatiunea regatului triunitu sub. corón'a ungurésca, asemenee actele de incoronare sî legea de delegatiuni sî in fine ca se va pronunciá pentru tramiterea de deputati la diet'a Ungariei.

„Hazánk“ constatéza, prin unu articulu din Debreczin, agitatiunile cari se facu la tiéra. Agitatiunile aceste se facu sub firm'a lui Kossuth, sî suntu puse in scena de membrii din stâng'a estrema. Provóca pre regimu, amintitulu articulu, a luá mesuri energice, pentru ca de-sî se crede elu (regimulu) siguru, se scie, ca se afla pre unu vulcanu. Poporulu e amagitu prin nume popularie. Scrietoriulu articulului se adreséza la stâng'a estrema sî o provóca, ca deca mai are consciintia sî pricepere sa véda odata unde duce procederea ei. —

In apusulu Europei sgomotele resbelice se parea a se fi mai asiediatu. Ba sî acumu se vorbesce mai putinu despre armâri. O cestiune noua se vede a se aretá pre orizonulu politicu sî aceea este cea a fortoretiei hessiane Mainz (Moguntiacu), carea e ocupata adi de o garnisóna prussiana. Cestiunea aceast'a semana cu cea a Luxemburgului, din anulu trecutu. Franci'a, dupa opiniunea dîuaristicei de acolo, se vede amenintiata, sî prin trens'a sî pacea europeana, de patrulatur'a fortaretieloru Mainz Coblenz, Trier sî Landau. Pressa francesa se invoiesce cá Conblenzulu se remana, precum are se remâna sî Metiulu pre partea francesa. Pétra de scandela remâne asiá dara Mainzulu. Manusi'a de care apuca diplomati'a francesa cestiunea e disputarea dreptului Prussiei de a tiné garnisona acolo. Dreptulu acest'a, se dîce din partea francesiloru, nu-lu are Prussi'a nici cá atare, nici cá federatiune germâna nordica, pentruca Hessen dela Renu nu se tîne de federatiune.

Cestiunea evreiloru din Romani'a se vede ca ia dimensiuni totu mai mari, celu putinu asiá ni le nfalisiéza dîuaristic'a vienesa nemtiésca, contra tuuroru demintiriloru oficiale din Romani'a. Ministrulu de interne Bratianu insa din cele ce vedemu, iérasî in pres'a ne romàna, se pare a pasî odata „resolutu“ si a dice ca nu va suferí nici unu amestecu strainu in afacerile interne ale tierei. E in adeveru neesplicabilu cum de jurnalistic'a nemtiésca agitéza pentru vre-o câti-va evrei contra românilorn, in momentulu celu mai propice de a-si castigá simpathí'a acestor'a.

Déca intrâmu mai afundu in orientu dâmu de incurcaturi sî mai mari. Asiá ne spune o cor. din Belgradu la „A. Z'g.“, ca turcii pregatescu unu atacu asupr'a Serbiei. Aceeasi corespundintia va se scia cum este chiaru sî planulu campaniei turcesci.

Conflictulu intre turci sî persi se dîce, ca Russi'a cauta a-lu potolí (?). — Din Cret'a se telegrafà la 25 Aprile, ca insurgentii au batutu unu corpu mare de turci, carele a fostu silitu a parasí pre câmpulu de batalie 400 morti sî vulnerati.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 25 Aprile in cas'a deputatiloru. Presiedintele insciintiéza ca la 1 óra dupa amédi va fi botezulu nou nascutei Archiducese sî ca la acésta festivitate se fia si cas'a deputatiloru representata prin o deputatiune. Dupa ce se facu cunoscuti casei membri deputatiunei acestei'a se invita a se infatisiá in cas'a dietale la 12 óre.

La ordinea dîlei vine raportulu comissiunei centrali referitoriu la proiectulu de lege, prin carele se da ministeriului indemnisatiune de a scóte sî pre venitoriu dârile actuale. Proiectulu se primesce.— Dupa aceea se iau inainte unele petitiuni atingatóre de drumuri de feru, dintre cari se transpunu unele la comissiunea pentru drumuri de feru, altele cari nu se referescu la proiectele de lege fâcute dejá in privinti'a acést'a la ministeriulu de comunicatiune.

In 27 Aprile pune Gabr. Lonyai pre més'a deputatiloru o petitiune pentru regularea Tisei. Se mai presentéza sî alte petitiuni, precum pentru unu stipendiu din fondulu militariu; presentatorulu petitiunei mai adauge observarea din parte-si ca fundulu acest'a sa se ia dela ministeriulu de resbelu din Vien'a sî sa se predea regimului ung.; apoi vinu petitiuni pentru canalulu intre Dunare sî Tis'a; atingatóre de afaceri urbariali.

Csiky interpeléza pre ministrulu de interne pentru disolverea clubuíiloru democratiloru din Pest'a sî provincia sî cere sa i se spuna, care lege a servitu de lege la dispusetiunea acést'a. — Ministrulu promite respunsu la acésta interpelatiune pre siedinti'a urmatória.

Se votéza definitivu legea pentru scóterea contributiuniloru sî apoi se propune unu proiectu de conclusu pentru stabilirea biroului de stenografia, in carele stenografii esaminati aflati de capabili se denumescu de presidiu. Directorii, la numeru doi, voru avé salariu de câte 2000 fl., totu atât'a sî redactorulu protocolului; 4 revisori câte cu 1500 fl. sî 10 stenografi cu câte 1000 fl.; pentru celelalte necesarie ale biroului sî pentru scrietori 1800 fl. Stenografii suntu amploiati de statu sî capabili de pensiune.

In siedinti'a dela 29 Aprile dupa unele curente anuntia presiedintele casei depunerea mandaturiloru din partea deputatiloru verificati Lud. Kossuth sî Vucovich; celu dintâiu se adreséza câtra presiedintele dietei prin o epistola in intielesulu acest'a. Csanadi cere cetirea acelei epistole; cas'a insa votéza trecerea la ordinea dîlei.

Se verifica apoi deputatulu Simonyi. — Ign. Somossy interpeléza pre ministrulu de interne déca e adeveratu ca cu invoirea densului se recrutéza feciori in tiéra pentru armat'a papala? Bar. Wenkheim cu numerulu din „Századunk“ in mân'a, in care se afla unu articulu de intielesulu interpelatiunei, dîce, ca tóta scirea acést'a e o simpla calumnia. Pre cale privata i s'a fâcutu intrebare in intielesulu acest'a, dara (ministrulu) s'a esprimatu, ca a se face recrutare pentru armat'a straina in Ungari'a e opritu prin lege. Deák inca dechiara ca unu capitanu de husari (Holl=Stahlberg=Uray) s'a plansu lui (Deák), ca ministrulu i-aru fi respunsu in unu modu refusatoriu pentru intentiunat'a recrutare.

Dupa o pausa de o jumetate de óra se asternù spre publicatiune legile sanctiunate: in privinti'a dominiului Gödöllö, a indemnisârei pentru scóterea contributiuniloru pâna la finea lunei lui Iuniu. Legile se cetescu.

In un'a din siedintiele precedente interpelase Keglevich pre ministrulu de finantie despre provisiunile de tabacu, produsu pentru esportu sî inca ne vendutu. Ministrulu respunde, ca erariulu nu se afla in stare de a cumperá tóta provisiunea de tabacu, insa regimulu e gat'a a concede producentiloru sa-si depuna provisiunile loru de tabacu in magasinele erariului. Regimulu le va dá anticipatiuni pâna la jumetatea pretiului.

— La 2 óre in aceeasi dî a avutu cas'a magnatiloru siedintia, in carea s'a publicatu legile sanctiunate.—

In siedinti'a dela 1 Maiu cere Patay cu vementi'a cetirea epistolei lui Kossuth. Presiedintele spune ca scrisorea s'a depusu in archivulu dietei iera notariulu dietale afirma ca Patay nu aru fi cerutu mentiunat'a scrisóre.

Presiedintele intaresce inaintea casei, ca cestionat'a scrisore s'a tratatu cá ori care altu actu sî apoi trece casá la ordinea dilei.

Keglevich mai vine odata asupra interpelatiunei de alalta eri, vorbesce inse cu deosebire in interesulu producentiloru de tabacu din cerculu seu de alegere. La acest'a respunde ministrulu de finantie, ca elu nu pote avé in vedére numai singurateci, ci tesaurulu intregu alu statului.

Brancovaczki preda sî spriginesce o petitiune pentrucá sa se subventiuneze din mijlócele statului teatrulu serbesu din Neoplant'a (Novisad) sî ca subventiunea aceast'a inca in anulu acest'a sa se puna in bugetulu statului. Venindu cas'a la ordinea dîleise facu raporturi despre mai multe petitiuni.

Presiedintele aduce la cunosciinti'a casei ca ministrulu de comunicatiune a asternutu proiectulu de documentulu care sa se dea la concessiuni de drumu de feru.

Ministrulu de culte Eötvös propune la ordinea dîlei proiectulu de lege pentru biseric'a greco orientala.

Sabiiu in 22 Aprile. (Tramisu.) Dîuariulu de aici „Sieb. Blätter“ ne spune in nr. seu 102, ca cu ocasiunea intrârei Dlui Procomite Mauritiu Conrad in Sighisiór'a, au felfaitu pre pórt'a de triumfu lânga flamur'a magiara sî sasésca sî flamur'a romanésca, sî ca dlu Protopopu Z. Boiu si-a luatu ansa de aici, a radicá la banchetulu urmatu unu toastu pantru infratirea natiunalitâtiloru transilvane, s. a. — Ne pare bine, ca stimatii compatrioti au adusu acestu omagiu dreptâtiei sî ecuitâtiei, carea aru fi tempulu sa ne insufletiésca odata pre toti sî sperâmu, ca representanti'a cetâtiei acelasi simtiu bunu sî loialu, ce-lu manifestá prin espunerea flamurei romanesci, va grâbí a-lu atestá sî prin fapte ulterióre. Iéra in specialu, câtu pentru Sighisiór'a, sperâmu, ca on. Comunitate cetatienésca 'si va tîné de datorintia, a implini câtu mai curendu cererea poporului românu de acolo — incâtu scimu, destulu de vechia sî de traganata pâna acum! — pentru o portiune canonica, carea sa corespunda de o parte numerósei parochii gr. or., iéra de alta parte averei celei insemnate a acestei comunitâti, carea este un'a din cele dintâiu in tiér'a nóstra Altmintrea in ori-ce esterioritâti de feliulu de mai susu aru trebuí sa vedemu totu numai nisce forme fâra esentia!

Cuventarea Escelentiei Sele a comisariului regescu conte de Péchy,

tienuta în 27 Aprilu cu ocasiunea inceperei solemne a lucrariloru calei ferate pentru lini'a Clusiu.

Antevorbitoriulu meu, onoratulu domnu primariu, cu dreptu cuventu au accentuatu, ca dîu'a de adi e pentru Transilvani'a si Clusiu de o insemnatate fórte mare; si eu tienu dîu'a de astadi de fórte insemnata, atatu pentru patri'a comuna câtu si pentru Transilvani'a sî libera r. cetate Clusiu sî adeca din trei privintie: dîu'a de adi e insemnata sî epocale; de acea, ca de adi se datéza rociulu drumului de feru transilvaneanu, care de acum inainte e neincungiuraveru. Acestu rociu insa sî despre aceast'a nu este a se indoi, va promová intr'unu modu puternicu incorporarea uniunei cu Ungari'a, va promová desfasiurarea cea gigantica a spiritului comunu, sî in fine va promová aventulu celu remarcabilu de negotiu sî industria.

Pana acum au fostu Transilvani'a cea unita cu Ungari'a numai o natiune politisatóre; pe terenu materialu nu sî au potutu face nimicu pentru o marire viitória. Inainte de 1849 au fostu intr'adeveru o natiune cu drepturi constitutionale insa pre langa tóta libertatea s'a nu au fostu in stare de a face unu milu de drumu de feru fiindca nu au potutu dispune asupr'a averei tierei sale proprie. In anulu 1848 s'au eluptatu natiunea pe cale legale pentru deplin'a s'a libertate, insa loculu celu inaltu ce si l'au cascigatu indata 'lau pierdutu, parte in urm'a relatiuniloru interne, parte in urm'a nisuintieloru contrarie ale reactiunei, sî pe terenu materialu iérasi nu au potutu face nimic'a. Dupa 1848 urmare giurstârile cele esceptionale intr'unu decursu funestu sî continuu de mai de 20 ani, care tienura natiunea in passivitate silita sî 'i enervara puterea ei, fara de a o potea insa infrânge, pana candu in urma in anulu 1867 natiunea si au redobanditu érasi pe cale legale, cu consimtiementulu parintescu a Maiestatei Sale sî pe bas'a unei impaciuiri rationalmente facute cu monarchi'a austriaca, positiunea s'a constitutionale cuvenita. Si éta, abia au trecutu unu anu de candu ne aflamu in posesiunea acestei positiuni sî noi celebrâmu — abstragendnne dela libertatea nóstra constitutionale cu totulu redobandita si dela imprejurarea factica a uniunei, dejá, aici afara sub ceriu liberu fiindu mii de ómeni de fatia inceputulu unei intreprinderi mari de comunicatiune.

E' cu neputintia, cá noi inainte de tóte sa nu dâmu lauda tatalui cerescu pentru aceste bunuri insemnate sî cascigate cu greutate, cá sa nu multiamimu incoronatului nostru rege sî angerului paditoriu alu imparetiei incoronatei nóstre regine, carea din virfulu vechei forteretiei regesci dela Bud'a in dîlele acestea dupa trei sute de ani intaiasi data—au aratatu braviloru Unguri mic'a odrasla regésca, insa nu potemu trece cu vederea de a nu multiumi si regimului nostru ungurescu celui respundiatoriu sî independinte sî parintiloru patriei carii suntu adunati la diet'a tierei, precumu sî intieleptului tierei, Franciscu Deák, carii au ajutatu, de a ajunge la limanulu celu doritu.

Deci sa ne folosimu intieleptiesce de ocasiunea favorabila, se ne redicâmu pe fundamentu bine cugetatu edificiulu tierei, sî se nu suspiciunâmu sî depopularisâmu acea basa de impaciuire, fâra de care nu ne-amu puté folosí de bunurile recastigate, in a câroru posessiune ne aflâmu; câci Ungari'a nu si-aru fi redobenditu independinti'a sea legale pentru pretiulu resturnârei monarchiei austriace. Fiacare factoru sa se puna in acea positiune, pentru care simte o chiamare in sine, ajutandu sî promovendu sinceru unulu pe altulu, se spriginimu cele mai bune dispositiuni parintesci ale Maiestatei Sale sî cele mai sincere incordâri patriotice ale in. regimu ungurescu, unulu pe acestu terenu altulu pe acela, si eu ve incredintiezu, domnii mei, ca patri'a nóstra comuna in scurtu tempu se va poté asemená atâtu in privinti'a libertâtii constitutionale, câtu sî in privinti'a inaintarei sale materiale, câtu si in privintia inaintârei sele materiale cu cele mai cultivate natiuni ale Europei.

Transilvani'a cea impreunata cu Ungari'a are lipsa de o clasa mijlocia tare sî mare, insa déca acést'a nu va fi puternica numai prin politisare, ci prin aceea, ca ea se va folosí de interesulu seu celu bine intielesu la ocasiune favorabila pentru imbunatatirea sea materiale; déca va fi diligenta sî neobosita in desvoltarea graduata a avantagiloru acelor'a, cari starea presenta a tierei e gat'a a i le oferí.

Precum capeta aurulu prin topirea in focu, sî diamantulu prin tocire, lustrulu, valórea sî pretiulu seu, asiá devine clas'a mijlocia prin lucru sî silintia pre terenulu celu fructiferu sî securu alu industriei la buna starea, la valórea sî puterea sea sî numai atunci va fi unu radîmu potente alu tierei. Sa se silésca sî se lucre fia-care in sfer'a sea, ne impedecandu vre-unu factoru din tiéra, activitatea celui'a-laltu, ci sa se straduiesca din resputeri a o spriginí, se fimu drepti sî resonabili câtra cele-lalte natiunalitâti, câci ele suntu fratii nostri, rudeniele nóstre, aprópele nostru, acelu spiritu comunu se petrunda inim'a nóstra: pentru fericirea sî inflorirea tierei sî darulu lui Dumnedieu, care-lu implorâmu sî la acestu opu mare ce ne sta inainte, nu va lipsí.

Sa traiésca Regele! Sa traiésca patri'a comuna!

Amu aflatu de bine a reproduce acésta cuventare pentru insemnatatea ei.

Bugetu

pentru tierele de sub coron'a Ungariei pre a. 1868.

(Capetu).

III. Bilanti'a.

Recerintie

I. Recerintiele ordinarie.

1.	Curtea pré inalta . .	3.100,000
2.	Cancelari'a cabinetului . .	36,400
3.	Afacerile comuni . . .	22,448,000
4.	Concursulu la detori'a statului	32.827,000
5.	Diet'a	946,000
6.	Dresiediulu ministeriale . .	100,500
7.	Ministeriulu de lânga persón'a Majest. Sele. . . .	86,000
8.	Ministeriulu interneloru . .	9.3, 3.500
9.	Ministeriulu financieloru . .	7.376,000
10.	Ministeriulu comunicatiunei sî alu lucrâriloru publice . .	2.656,000
11.	Ministeriulu agriculturei, industriei sî alu comerciului .	458,500
12.	Ministeriulu culteloru sî alu instructiunei publice . .	1.111,000
13.	Ministeriulu justitiei . .	2,923,000
14.	Ministeriulu pentru aperarea tierei	512,600
15.	Cancelari'a de curte croato slavonica.	1.989,000
16.	Detori'a pentru dessarcinarea pamentului	14.683,000
	Sum'a :	100,567,000

II. Recerintie estraordinarie.

1.	Afacerile comuni . . .	8.058,800
2.	Ministeriulu interneloru . .	150.000
3.	Ministeriulu financieloru .	3.771,000
4.	Ministeriulu comunicatiuniloru, a) constructiuni de câli sî introtecnice : 3. 306,000 fl.. b) câli ferate sî canale: 20,000,000 fl.	22.306,000
5.	Minister. agricult. industr. sî alu comerciului . . .	663,000
6.	Minister. justitiei . . .	200,000
7.	Cancelari'a croato-slavonica .	200,000
	Sum'a :	25,348,000
	Adaugendu-se sum'a recerintieloru ordinarie	100,567,000
	Sum'a totale :	135.915,800

Acoperirea.

Acoperirea ordinarie.

Ministeriulu financieloru.

1.	Dâri directe . . .	54.744,000
2.	Dâri de consumu . . .	10.723,000
3.	Venituri	20.875,000
4.	Competintie	9.393,000
5.	Bunuri dominiali . . .	2.859,000
	Ministeriulu agr. ind. sî comerc.	
6.	Competintie montanistice .	29,000
	Ministeriulu cult. sî instr. publ.	
7.	Concursuri, taxe scolast. sî desdaunâri . . .	57,000
	Sum'a :	98.680,000

Acoperirea estraordinaria.

1.	Partea ce cade in an. acest'a pre Ungari'a din activele comuni	8.058,800
2.	Vindecarea bunuriloru dominiali	90,000
3.	Din obligatiunile urbariali ale bunuriloru corónei. . .	570,000
4.	Restantie din dare . .	6.372,000
5.	Restantie din arende . .	1.245,000
6.	Regalulu monetei . . .	900,090
7.	Imprumutulu câliloru ferate .	30.000,000
	Sum'a :	47.235,800
	Adaugendu-se acoperirea ordinaria	98.680,000
	Sum'a totale :	145.915,800
	Cumpenindu-se cu sum'a totale a recerintieloru	135.915'800
	Remâne superfluu:	10,000,000

„Conc.“

Protocolulu

Siedintiei a V.

a direptiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului romanu, tienuta in Aradu in 19 aprilie nou 1868.

Presiedinte: Mirone Romanu directoriu secundariu. Comembrii: Emanuilu Misiciu perceptore, Lazaru Ionescu fiscalu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Rosiu, Teodoru Serbu economu, Ioane Goldisiu, sî Stefanu Siorbanu bibliotecariu. Notariu Petru Petroviciu.

30. Domnulu presiedinte directoriu secundariu face cunoscutu ca nou alesulu notariu Petru Petroviciu sî a ocupatu deja postulu cu inceputulu lunei curinte, precum i s'a fostu pusu in detorintia prin decisulu siedintiei penultime sub nr. 30; sî recomendandu-lu direptiunei sî esprima indestulirea cu lucrârile sale de pâna acù.

Determinatu:

Se ia spre cunoscintia.

40. Insciintiéza Dlu presiedinte directoriu secundariu cá parastasulu orenduitu pentru reposatulu Georgiu Pop'a fostulu comite supremu, vice-presiedinte sî membru fundatoru alu asociatiunei s'a tienutu la terminulu defiptu pe 18 martiu a. c. sî spesele recerute la acést'a ocasiune se acoperira prin contribuirile mai multoru cetatieni sî amici ai reposatului.

Determinatu:

Cu placere se ié spre sciintia esprimendu-se contribuitoriloru respectivi multiamita cordiala din partea direptiunei. —

41. Dlu perceptore Em. Misiciu referéza despre starea casei asociatiunei in urmatórele:

1. Cu finitulu anului pâna la adunarea generala a remasu in casa	197 fl.	60 cr.	
2. De la adunarea generala pâna acù a incursu in casa .	1566 „	90	„
deci sum'a totala . . .	1764 „	50	„
Din acést'a suma ca capitalu nedisponibilu a incursu . .	1136 „	30	„
Ce subtragenduse remane	628 „	20	„
Din care pâna astadi erogandu-se	524 „	56	„
Remâne disponibilu . .	103 fl	64	„

Determinatu:

se ie spre sciintia.

42. Dlu presidinte directoriu secundariu presentéza o dechiaratiune a Domnului protojude comitatensu Georgiu Constantini din Aradu prin care DSa doresce a fi primitu de membru alu asociatiunei pe viétia, oferindu sum'a de 150 fl. ca odata pentru totudeun'a—pe care lu recomenda Dlu Ioane Suciu.

Determinatu:

Tienenduse votisare secreta Domnulu Georgiu Constantini cu totalitatea voturiloru se dechiara de membru alesu pe viétia alu asociatiunei sî se strapune dechiaratiunea perceptoratului spre tienere in evidintia, de odata se dispune a se estradá nou alesului Domnu membru diplom'a indatenata.—

43. Notariulu direptiunei Pentru Petroviciu face cunoscutu ca densulu—dupa cum arata sî protocolulu principalu alu asociatiunei—a fostu membru inca de la intrarea in viétia a asociatiunei; sî ca atare a sî desolvitu competinti'a pe trei ani, inse nu si-a mai renoitu ofertulu.—

Deci se róga ca se fie consideratu sî pe viitoriu cá membru alu asociatiunei, renoindusi ofertulu anualu de 2 fl v. a. pe anii 1864/56 1867/68, sî 1868|69— prin dechiaratiune in scrisu.—

Determinatu:

Pe temeiulu acestei dechiarari Dlu notariu Petru Petroviciu se dechiara de membru ordinariu alu asociatiunei pe anii 1866/67 1867/68 sî 1868/69 fiindu de a i se estradá diplom'a indatenata.—

44. Recunoscuta fiindu urginti'a de a se cereá câtu mai curendu cercuri de colectanti, directiunea afla de necesariu a dispune:

Determinatu:

Ca comissiunea insarcinata cu compunerea proiectului in acést'a causa importanta, sa se provóce numai decâtu: ca operatulu seu pe siedinti'a viitória tienenda in 3 maiu nou a. c. negresitu se-lu astérna aici, spre ulterióra dispusetiune.—

45 Domnulu fiscalu sî comembru alu asociatiunei Lazaru Ionescu, ca plenipotentiatulu direptiunei in caus'a lasamentului mostenitu ca de la reposatulu Cresticiu—face cunoscutu ca dela inspectiunea finantiara din Aradu au primitu o provocare de a se plati din partea asociatiunei percentuarea dupa legatulu testamentariu facutu in favórea Lenei Zsak, acarei locuintia nu se scie ; cere deodata a i se dá indrumare in privinti'a acést'a.

Determinatu:

Fiindu ca Len'a Zsak dupa scirea direptiunei acesteiá, se afla locuindu in comun'a Berecheiu (Barasony) sî fiindu ca greomentulu percentuatiunei cade pe aceea-sî: Domnulu fiscalu alu asociatiunei se insarcinéza a face fâra amânare o reclamare corespundiatória la respectiv'a Inspectiune finantiara.—

46. Ne mai venindu alte cause la desbatere— pentru autenticarea protocolului acestei siedintie,

Determinatu:

Se defige terminulu pe 21 aprile a. c. la 6 óre sér'a, sî membrii de fatia suntu poftiti a se infacisiá aici.—

Protocolulu acestei siedintie in presinti'a Dloru Mironu Romanu, Ioane Rosiu, Dr. Atanasiu Siandoru, sî Petru Petroviciu—cetinduse s'a autenticatu la 6 óre sér'a.—

Aradu in 21 aprile nou, 1868.

Mirone Romanu m. m. p.
direct. secund.

(L. S.) Petru Petroviciu m. p.
notariu.

Principatele române unite.

In „Rom.“ dela 20 Apr. dupa „N Fr. Presse“ se publica urmatorea epistola a principelui Antoniu de Hohenzollern, tatalu principelui Domnitoriu, adresata unui Bertholdu Auerbach, carea va fi de interesu, mai alesu acum, cându se cetescu atâtea despre persecutiunile evreiloru in Romani'a. Eata epistol'a.

„Onorate amice! De multu asi fi respunsu la epistolile dumitale de o insemnatate grava, daca in intervalu nu masi fi ocupatu de cercetâri menite a-mi procurá o convingere despre sgomotele fórte alarmante in privinti'a persecutiunii Evreiloru in Moldov'a. Acumu posedu acést'a convingere pe deplinu. Fiiulu meu este adîncu ranitu ca i s'a pututu atribui asemene fapte arbitrarie. Elu sî guvernulu séu néga positivu c'aru fi esistatu ori unde va fi, unu asemene abusu rusinosu a puterei autoritâtii in contra Evreiloru, sî reducu ivirea sî imprastiarea unoru asemene sgomote urîcióse, cari batjocurescu ori-ce civilisatiune, la nisce intrigi isvorâte in afara din România sî tiesute cu o animositate ostil'a sî perfid'a.

„Daru, fiindu ca totu aru putea esiste posibilitetea, ca unii functiunari se fi luatu óre-cari mesuri teroristice, fiiulu meu s'a decisu a cerceta in persóna sî la fatia locului intemplârile eventuale, sa supune pe culpabili, fâra consideratiune de persóne, cari póte au lucratu intr'unu interesu de partita, penalitâtii meritate dupa tóta rigârea legei Prin acést'a fapta se indentifica cu ideiele de umanitate sî dovedesce in publicu ca se silesce a combate sî a stirpi ticalosi'a ori unde o va gasi. Cultur'a spiritului s'a animei séle sî totu cursulu educatiunii sâle, imi suntu despre acést'a garantii sicure.

„Romania nu trebue astadi inca a fi mesurata cu mesura culturei europiane, Tóte pârtile din cari se compune poporatiunea deacolo, inclusivu Israelitii, se afla intru'o stare sociala, care naturlamente se resimte de aceea a tieriloru vecine. Pe de o parte bulevardulu Carpatiloru—care desparte aceea tiera de elementele Transilvaniei—sî pe de alta parte contactulu inevitabile cu starea sociale adâncu caduta a poporatiuniloru rase sî turce, suntu obstaclii, cari se impotrivescu unei regeneratiuni morale dupa ideile nóstre. O viétia de omu nu va fi deajunsu a face imbunatatirea posibile; daru totu póte fi reservatu unu viitoriu plinu de sperantia.

Acésta reflessiune me conduce dreptu la continuarea unei intrevorbiri ce amu avutu cu domni'a ta, in trecut'a nóstra intalnire, sî alu cârei'a efectu asupr'a spiritului sî a inimei l'amu simtîtu cu o róua recoritóre. Amu vorbitu sî despre renascerea Austriei sî intr'altele de „Neue freie Presse.“ M'amu bucuratu de concordanti'a ideiloru nóstre in privinti'a cuprinderei, spiritului sî tendintiei acestui diuariu . . . . . . Dara este unu mare gradu de obiectivitate de a laudá o foia , care mai in tóte dilele me ranesce personalu. Intielegu cu acést'a modulu discutiunei in afacerile române, cari suntu nedespartibile de lucrârile sî faptele fiiului meu.

„A dese suntu lovitu adencu in anima, candu cetescu apretiâri , opiniuni sî sentintie , cari suntu basate pre nisce presupuneri false si dovedescu o animositate neimpacata.

„Cea mai eronata din tóte presupunerile este admiterea, ca avenementulu la guvernulu principateloru dunarene a fiiului meu s'aru aflá in conesitate cu inarmarea Prussiei contra Austriei. Sosirea fiiului meu pe teritoriulu romanu a avutu locu, nu fiind ca incepere a ostilitatiloru in contra Austriei se seversise, ci cu tóte ca era inceputa. Caletoria lui incognito, atâtu de multu discutata si ridiculisata prin Austria, era in natur'a lucrului si faptulu c'a isbutitu dovedesce c'a fostu esecutata cu dibaci'a. Indemnarea nu trebue cautata in Austria, ci in Romania, fiind ca se simptiea trebuintia da se face unu faptu implinitu. In acést'a privintia fia-care este insusi aprópele seu. Confessiunea credintiei politice a fiiului meu nu este de locu opusa Austriei, de la care singura—daru nici odata din partea Rusiei séu Turciei—se potu asteptá inrâuriri civilisatóre. Déca insa i se imputa tendinti'a Romaniloru austriaci la o unire nationale de semintia, acést'a nu dovedesce altu nimicu, decâtu o necunóscere voluntaria. Fiiulu meu are destulu a face cu ordinea interna, si intarirea ei —de sicuru nusi va crea cu usiurintia complicâri esterne.

„Impregiurarea, ca „Neue freie Presse“ pleda in favórea boiarismului este o contradictiune invederata cu tendintiele séle politice; daru cândo dice ca nu gasesce nimicu bunu in Prussia, in acést'a vedu o sistem'a ce o intielegu si n'o condamnu.

„Eca, onorate amice, o epistola fórte lunga— unu atentatu asupra timpului d-téle atâtu de preciosu. Cea mai frumósa resbunare ce ai putea lua aru fi a'mi scrie o scrisóre indoitu de lunga.

„Despre simptiemintele provocate de serbatorile Pasceloru si de primavéra voiu tacea; voiu spune numai atâtu, ca ele me impingu afara si mai antaiu, din causa piciorului meu schiopu, la o baia. Cu tóte Prussiophagia Suaviloru anim'a me trage la Wildbad in padurea négra (foretu noire). Acum cu Dumnedieu!

„Cu vechia amicia si adeverata stim'a totu-déun'a credinciosulu dumitale amicu. „Hohenzollern.

„Düsseldorf, 19 Apriliu 1868.

„P. S.—Apropos de „Neue freie Presse“ mi-aducu tocmai acumu aminte: Facutu-a cineva iéra 1866 guvernului austriacu vr'o imputare in privintia persecutiuniloru atâtu de escesive si si atâtu de atroce a Evreiloru in Boemea? Nimeni— Daru aceste escese selbatice erau o mesura despre gradulu de cultura alu poporatiunii czechice. A tribuitu multu timpu pâna cându guvernulu a pututu suprimá aceste escese.—Si Boemia este o tiéra politicesce altu-feliu organisata decâtu Moldov'a. In tóte se fia aceasi mesura suntu multiamitu ! ! !

„Berlinulu n'a fostu favorabile intâlnirii nóstre; pentru mine era o absoluta imposibilitate a tâia din ocupatiunile dilnice o fractiune, care tiasi fi pututu devota. La Rhin este mai lesne ! ! !“

Varietâti.

*** Majest. Sea Imperatulu a sositu in diu'a de 1. Maiu e. u. in Vien'a.

*** Archiducii austriaci cari calatorescu in orientu au pransitu in 25 Aprile la Sultanulu.

† (Necrologu) La 11 curintei luni Aprile, pe la orele 5 de diminétia, prea Santi'a sea archiereulu Callinicu, episcopulu de Râmnicu, se seversi din viétia la monastirea Cernic'a, unde de aprópe unu anu se gasea retrasu; indata ce comitetulu monastirei vesti ministerului acestu regretabile evenimentu, se si luara mesuri pentru inmormentare cu onorurile cuvenite, pe compt'a Statului, a remasitieloru mortuale ale vechiului si venerabilelui episcopu.

Repausatulu se depuse dupa obiceiu in biseric'a sântului Nicolaie de la acea monastire, imbracatu cu tóte vesmintele archieresci cârja pastorale, sânta cruce si evangeli'a in mâna. Inmormentarea a avutu locu in diua de 13 Apriliu, la orele 2 dupa amédia. Oficiulu funebru fu facutu de Em. Sea Metropolitulu Primatu alu Romaniei, incongiuratu de parintele episcopu de Roman, cinci prea sânti archierei, mai multi archimandriti si stariti de monastiri si a unui numerosu cleru, atâtu laicu câtu si monacalu. La acést'a ceremonia funebra a asistatu unu numerosu publicu, ce de diminétia venise din capitale la monastire, toti impiegatii ministeriului culteloru, monahiele si monachii din monastirile invecinate cu Cernica.

Prohodulu fù terminatu pe la orele 4 dupa amédia, si dupa o oratiune funebra tinuta de prea cuviosulu archimandritu si profesore de religiune Veniaminu Catulescu, prin care areta virtutile reposatului cá monachu si faptele pióse; remasitiele repausatului fura conduse pe scaunu de patru arhimandriti in sunetulu clopoteloru, de la biserica sântului Nicolae la biseric'a sântului George, zidita in timpulu pe cându repausatulu se afla staritu la Cernica, unde fù inmormentatu in peristilulu bisericei, acompaniatu de rugaciuni si regrete ale acelora cari primisera atâtea bine-faceri de la repausatulu in viétia.
„Rom“

*** Gen. Klapka se suna ca va fi denumitu ministru pentru apararea tierei.

*** Tabl'a regia. Se suna ca in personalulu acestui oficiu se voru face schimbâri insemnate, si inca in tempulu celu mai de aprópe.

* (Typhus) In tinuturile muntanistice din Transilvani'a, se scrie l. „Hazánk“ domnesce in o mesura infioratóre mórtea de tifusu (langóre). Caus'a sa fia fómea si murdari'a in care se afla locuitorii tinutuiriloru acelor'a. Pe di se spune ca moru cate 20 de ómeni.

*** (Fumatulu.) Primariulu din Zilah, Andreiu Varga au introdusu obiceiulu, cá membri magistratului de acolo sa póte fumá cu pipele insiedintiele loru si in timpulu pertractâriloru. Acest'a se intimpla si in adunârile comunale din Holand'a. Zilaenii mersera cu trivialitatea loru si mai departe, câci in Marti'a dupa pasci notariulu superioru, Albert Deaky, promulga legile acum de curendu sanctiunate, cu pip'a in gura.—

*** O fotografie cá scrisóre prigonitóre). Cam de o jumetate de anu fugi din Vien'a unu englesu dupa-ce facu o dauna mare prin insielatiune diarafului insraeliteanu Rosenbaum de acolo. Acumu de curendu plecá unu amicu de a diarafului la Londr'a, si acést'a dedu acelui'a o fotografia de a fugariului. Desi nu s'au aflatu indata in Londr'a, ci in scurtu dup acea se descoperi si se prinse in Hamburg si inca in teatru. S'au aflatu la elu o sum'a de 5000 fl.—

*** Epidemi'a de vite domnesce dupa scirile pâna la 1. Maiu in Galiti'a in 31 de locuri; in Bucovin'a au incetatu in cerculu zastavnei si au eruptu in Doboutiu si Orosiani, cerculu Cotiumanului; in Ungari'a au eruptu in Rakos Kesesztur (comit. pestanu) si Smilno (in comit. Siarosiu).

*** (Unu atacu de rapire.) Unu plugariu românu vendù acum de curendu la tergulu de vite din Sabiiu unu bivolu cu 50 fl. si banii i bagà in sinu ; unu tiganu vediù acést'a si i umblá totu in urma. Sér'a ducendu-se românulu câtra casa, pe drumu lu pandí tiganulu si de odata i sarí in spate si-lu trântí la pamentu, nevast'a tiganului insa iute i scóte banii din sinu si hotii se facu nevediuti. Românulu facù aretare la diregatori'a competinta, dandu unu signamentu acuratu despre acésta parechia de hoti, si se crede ca in scurtu tempu se va si prinde (S'a prinsu in Siur'a mare).

*** Muscele de Columbaciu iérasi se arate. Asia se scrie dela Caransebesiu.

*** Tergulu de tiéra de aici a fostu cá unulu de septemâna. Caus'a e de a se cautá in seraci'a de bani, lips'a de castigu si in scumpetea traiului (viptului)

*** Aerostatu nou. Din Pol'a se scrie la „Triest. Ztg.“: Unu Olandezu, ce se afla ací a inventatu unu aparatu, provediutu numai cu unu sorbu (pumpa) de aeru, carele fâra de intrebuintiarea de multe materiale se inaltia in aeru. Cercarea s'a fâcutu pâna acum numai in mesura mica, dara a produsu admiratiune in populatiunea dela Pola. Déca i va succede a puté miscá cu siguratate aparatulu seu in ori-ce directiune a ventului atunci inventiunea acést'a va avé unu venitoriu insemnatu.

* (**Ordinatiune** de asemenare de **bani** prin telegrafu). Amesuratu ordinatiunei ministeriului ung. de comerciu dto 27 Aprile, dela 20 Maiu a. c. incependu, asemnârile de bani pe posta se potu efectuá acolo unde esista dejá o statiune telegrafica si prin telegrafu.

Asemnatoriulu depune banii la posta si insemna sum'a asemnata pe unu blanchetu anumitu, predandu'o oficiolatului postale, care indata mijlocesce telegrafarea asemnârei. E de insemnatu ca sume mai mici pâna la 50 fl v. a. se primescu la tóte oficiolatele postale din intréga monarchia austriaca, iéra sume mari dela 50 fl.—500 fl. v. a se primescu numai la anumite oficiolate si casse postale si adeca pentru Transilvani'a se potu efectuá asemenea asemnatiuni numai in Brasiovu, Sabiiu si Clusiu. Sum'a asemnata prin telegrafu, o platesce la loculu destinatu oficiolatulu postale, prelânga o adeverintia de primire din partea adresatului. In casu cându adresatulu nu se afla in loculu oficiolatului postale ci afara de acest'a, atunci telegramulu asemnatiunei se admanuéza prin espresu si sum'a asemnata o póte primi venindu séu in persóna séu tramitiendu pe unu imputernicitu insa cu risiculu respectivului.

30—1

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu din Dumbrav'a Protopopiatulu Turdei de susu, carea e provediuta cu salariulu anualu de 80 fl. v. a in bani, $2^1/_2$ jugere pamentu aratoriu clas'a II si cuartiru liberu.

Competitorii acestei statiuni voru avea a se adresá la subscrisulu pâna la 30 Iuniu 1868 cu documentele:

a) ca e de religiunea gr. or.

b) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in unu institutu publicu cu succesu bunu.

c) Testimoniu ca scie cantârile si tipiculu bisericei nóstre gr. or. — avendu a serví si de cantroe si a primí plat'a cantorale separati —

Protopopiatulu gr. or. a Turdei de susu.
Idicelu in 17 Aprile 1868.
Iosifu Brancovanu,
Protopopu.

Nr. 14—1

EDICTU

Dumitru D. Spuderca din Brasiovu,—carele parasindu de unu anu de dile cu necredintia pe legiuit'a lui socie Mari'a, nat'a Petru Munténu, totu din Brasiovu, pribegiesce in lume fora a se puté scí loculu unde se afla,—este prin acést'a citatu, cá 'n terminu de unu anu de diele dela datulu presinte sa se infacisiedie cu numit'a s'a socie naintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra si in absenti'a densului se vá decide pe bas'a S. S. canóne ale bisericei nóstre ortodocse, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu 17 Aprilie 1868.
Iosifu Baracu
Protopopu locale alu Brasiovului

35—1

EDICTU

Ioann Stanu Proc'a din Resnovu, carele acum de trei ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia An'a nascuta Carstea Coreiu din Cristianu, pribegindu in lume, si nesciindu-se loculu aflârei lui, se citéza, prin acést'a cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia, sa se infatisieze naintea subscrisului foru matrimoniale, spre a stá fatia cu pomenit'a lui socie, câci la din contra, si fara de dansulu, se voru decide cele de lipsa in sensulu ss. canóne ale bisereci nóstre greco-orientale,

Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Brasiovului.
Zernesci in 26 Martiu 1869.

Nr 32—1

EDICU

Prin care Paraschiva Dimitrie Dogariu din Marcosiu, carea si-a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Vasilie Nanu din Hermanu, si de fatia nu se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni sa se infatisiéza naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra la cererea barbatului ei se vá da hotarîre si fâra de densa dupa prescrierea S. S. Ccaóne si a siedieminteloru bisericesci.

Brasiovu in 20 Apriliu 1868
Forulu matrim: gr. res. alu Tract: protopopescu alu II alu Brasiovului
Ioanu Petricu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**
Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 34. ANULU XVI.

Sabiiu, in 28 Aprile. (10 Maiu) 1868.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentrâ a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Despre situatiune.

(Urmare).

Russi'a si tinde astadi bratiele spre dóue continente. Drépt'a o intinde spre Europ'a apusénа si stâng'a spre Asi'a resaritèna, incâtu spre apusu si média dî mai ajunge in centrulu Europei si in resaritu spre Indiile ocupate de Angli'a; estinderea cea mai mare de imperatia moderna. Mârile cari le are spre intrebuintiare, de-si nu suntu cele mai mari, cá putere mai impunetória, intre vecinii sei maritimi, a succesu a-si pune in miscare pre marea baltica si pre cea négra, o flota considerabila inca la 1854. Se intielege inse de sine, ca flot'a russésca a trebuitu sa se plece inaintea celei a puteriloru apusene. Destulu atât'a, ca, in trecutu posetiunea ei geografica i-a concesu a avé flota si astadi se afirma, ca cea cucerita in resbelulu orientalu reinviia cá fenicele din cenusi'a lui, mai tare si mai impunatóre cá cea dintâiu. Cu tóte aceste Russi'a, isolata de puteri maritime, nu va puté singura desvoltá nici o actiune cu flot'a sea. Acést'a din caus'a situatiunei apeloru sele. Puterea de uscatu a sciutu de unu tempu incóce, sub fia-care regimu sa-si dea unu aeru impunetoriu. Multimea numerica si disciplin'a cea severa au datu siruriloru armatei russesci târia prin perseverantia; unde a venitu inse art'a tacticei in atingere cu perseveranti'a dedusa numai din o severa disciplina, césta din urma a trebuitu sa plece celei dintâiu capulu. Esemplu e resbelulu din Crimeea. Ce se atinge de cele-lalte elemente de viétia din Russi'a, pusetiunea ei intre dóue continente si intre clime asiá de diferite, cari dau totu asiá de diferite producte, aru crede cine-va ca se produca unu comerciu viu in laintru si in afara. Remanerea popóreloru Russiei asiá de inapoi in cultura, distantiele cele mari de pustietâti, cari facu ne sigure drumurile si in o parte insemnata a anului: impedecarea comunicatiunei din caus'a inghietiuriloru de iérna restringu comerciulu mai numai la celu cu producte crude in afara si la celu de importu cu manufacturi. Din aceste se aru vedé ca in laintru Russi'a are inca multu de lucru la cele elementari, si in afara singura nu póte influintiá nici in un'a privintia. Mai la vale insa vomu vedé care e arm'a ce o folosesce si Russi'a totusi pentru de a se face insemnata intre puterile lumei.

Turci'a duce adi o rola nefericita. Ea traiesce din grati'a celorulalte puteri. Ea are pusetiunea cea mai favoritóre geografica, pentru ca are chei'a a trei continente in mâna. Ea aru puté fi amenintiatóre pentru tóte celelalte puteri pre apa si pre uscatu. Ea aru puté impune comerciulu ei tuturoru tieriloru din Europ'a, Asia si Afric'a, cari vinu in atingere cu tiermii mâriloru, a caroru chieia le stapânesce. O clima fórte buna, locuitori intreprindietori, aru puté sa fia cea mai bogata tiéra din lume Si cu tóte aceste in Turci'a e tocma contrariulu dela acést'a. Ea a despretiuitu si cultur'a si simtiulu de dreptate. Un'a din acestea dóue déca se neglige si resbuna asupr'a unui statu, precum si asupr'a individului. Le-a despretiuitu pre amendóue si de aceea miseri'a in gradulu superlativu. De aceea nici nu ne mai luâmu ostenéla a petrece tempulu descrienduo, ci dicemu ca e slaba in luntru si slaba in afara si asiá influinti'a ei se estinde la tóte actiunile mai mari politice numai pâna acolo, pâna unde o lasa combinatiunea cea mai puternica a diplomatiei europene.

Italia. Acésta putere juna nascuta la 1859 si botezata la 1866 si care nu scimu candu i-si va primí dreptulu de majorena (capital'a Rom'a), e necessitata prin situatiunea sea geografica a-si creá o flota considerabila, déca nu va voi se fia amenintiata in totu tempulu de din afara de alte puteri maritime. Incungiurata de trei pârti cu mare in o estindere insemnata, natur'a si necessitatea o indrépta spre o desvoltare a puterei sele maritime, déca nu va voi se fia redusa la aceea ce e redusa Spani'a, adeca la nepotintia de a avé si ea votu la deslegarea afacerilora europene si ale lumei. Pentru a-si sustiné acésta influintia de putere mare, va trebuí a-si desvoltá si puterea pe uscatu. In ambe punctele aceste, pre câtu e Itali'a de juna, a fâcutu si pâna acum de-si are flot'a sea si armat'a sea; pentru juneti'a loru, déca si pline de patriotismu si de zelu resboiosu, inca pré crude in puterile loru tactice si asiá, basate pe sine insesi, nenorocóse in intreprinderile loru. Anulu 1866 le-au doveditu ambe, adeca virtutea si zelulu militariu, dara totu odata inca si tinereti'a tacticei. carea si pre uscatu si pre mare a trebuitu sa se plece celei a armatei austriace. Comerciulu italianu e mai vechiu decâtu Itali'a cá putere européna. Elu, in tempulu republiceloru venetiane si genuese lu vedemu cercetându, cu deosebire in restaritu tóte malurile mâriloru si riuriloru mai insemnate. Influinti'a italiana prin comerciu o gâsimu târdiu dupa disparerea republiceloru nestersa pre malulu resaritènu alu Adriaticei si pre insulele si litoralele grecesci pâna in Constantinopole si incâ si mai departe. Itali'a are si va avé simpathiele poporeloru pentru literatur'a si artele desvoltate in sinulu ei in diferite perióde sub diferite impregiurâri.

Venimu in fine la Austri'a. Acestu statu vechiu in centrulu Europei putemu dîce ca e statu alu uscatului. Marin'a sea fù incoronata la 1866 cu lauri victoriosi, cu tóte aceste dupa situatiunea sea geografica de astadi, apele de care dispune Austri'a, nu permitu radicarea unei flote ca a celei engleze séu francese. Austri'a in pusetiunea sea de fatia e avisata la puterea sea pre uscatu. Poporele ei pline de putere vitala au doveditu in tóte ocasiunile bravura admirata si de inimicí pre tóte câmpurile de bataie. Spiritulu care s'a pututu insuflá pâna acum a fostu ambitiunea militara si aspiratiunea câtra libertâti. Odata ajunse aceste popore la libertate si la egalitate voru fi si mai puternice; iéra déca li se voru ologi puterile prin descuragiu. vediendu-se periclitate in amintitele aspiratiuni, tóta vigórea loru nu va fi folositórea, ea se va scutur'a ca flórea de geru fâra de a produce fruptele asteptate. Pusetiunea Austriei intre civilisatiunea apusului si intre remânerea inapoi a resaritului e favorabila. Castigurile simpathieloru se potu face fórte lesne prin o sincera nisuintia de a lati cultura in orientu, pentruca poporele orientului europeanu, afara de turci, nu suntu barbare in intielesulu celoru ale Asiei, ci ele suntu numai nisce popóre nenorocite care au cadiutu sub unu jugu de feru ce le au impedecatu dela cultur'a. Cultur'a o dorescu tóte. Ajutoriulu spre ajungerea acestei, inse din desvoltarea puteriloru proprie a poporeloru, le voru inclinâ câtra acei'a, carii se voru purtá in intielesulu diseloru din urma fatia cu ele. Austri'a dara are mai multe title cari la o intrebuintiare intielepta a loru i sustine si pre viitoriu aceeasi ponderantia ce a avutu in trecutu si o despagubesce de ceea ce i lipsesce in privinti'a maritima spre a fi o putere de rangulu primu.

Cu acest'a am gatatu puterile cele mari europene cari au avutu celu dintâiu votu in sortea Europei si acum a lumei. Lânga acestea de vre o doi trei ani mai cu séma nisuesce a se adauge unu factoru nou si acest'a este Statele unite din Americ'a de nordu.

(Va urmá)

De pre Ternâvi, 20 Aprile.

Corespundinti'a DVóstre de lânga Cibinu in nr-29 alu „Tel. Rom.“ au aflatu resunetu viu in inimile nóstre, si credemu ca intr'ale tuturoru romaniloru. Câci in adeveru care românu, care transilvanénu in genere nu s'aru bucurá din inima, candu aru vedé in fine si in tiér'a nóstra o universitate completa — afara de facultâtile teologice, — unde tinerimea nóstra sa-si póta castige o cualificatiune mai inalta pentru tóte specialitâtile vietiei publice! Dara de alta parte iérasi care românu, care transilvanénu sinceru si loialu nu s'aru umplé de ingrigire, vediendu procederea cea unilaterala, ce se pare ca se urméza in acésta causa prea momentósa. De siguru celu putinu ⅔ ai locuitoriloru tierei nóstre nu voru puté aprobá nici procederea regimului, ca in caus'a redicârei unei universitâti transilvane cere informatiuni numai dela corpulu profesoralu alu r. academii juridice din Clusiu, nici proiectulu acestui on. corpu insusi, care proiectu, de-si nu o arata tocmai pronunciatu, totusi se pare a tinde intr'acolo, cá universitatea infiintianda se aiba numai un'a limba esplicativa. Câci déca nu aru fi acést'a intentiunea proiectului, ce insemnatate aru puté avé instituirea „invetiatoriloru de limba“, nici baremu a „profesoriloru de limb'a si literatur'a cutare séu cutare“, ci numai simplu a „invetiatoriloru de limba?“ Ce insemnatate aru puté avé dotârile, ce se proiectéza pentru profesorii de universitate pâna la câte 3000 fl., iéra ale „invetiatoriloru de limba“ cu câte 300 fl.? Déca acesti invetiatori de limba aru veni a se institui pentru limb'a francesa, engleza si alte limbi moderne europene, apoi, de-si dotârile proiectate suntu atâtu de bagatele, totusi nu amu aflá in asiediarea unoru asemenea instructori nimicu strainu, câci acele limbi, — de si culte si universale — totusi nu suntu de neaparata trebuintia pentru noi; iéra deca prin acele catedre aru fi a se intielege d. e. si cea pentru limb'a româna, fâra care in Transilvani'a nu poti fi o dî: apoi ne simtimu indatorati, a ne declará inca de pre acum cu totulu in contr'a acestei intentiuni, ba avemu datorintia de cetatieni credinciosi, a spune regimului si pre calea publicitâtiei, ca acésta mesura aru produce in tóta romanimea transilvana cea mai profunda nemultiamire, ba indignatiune. Si cu totu dreptulu. Câci ea aru dovedí pâna la evidintia, ca indreptatîrea egala, proclamata de atâte ori, prin atâte legi, este, si astadi numai o frasa, menita a acoperí cu mantau'a sea scopuri, planuri si intentiuni ascunse, ce se sfiescu de lumin'a dîlei. Românii transilvani, crescuti in scól'a unei esperiintie prea indelunge si prea durerόse, suntu departe atâtu de utopii, ce li se imputa adeseori, câtu si de priimirea pasiva si in nume de bine a tuturoru lucruriloru, ce decurgu sub ochii loru; dara aru dorí, cá si altii sa se ferésca de utopii si de ilusiuni, (care nu potu produce fâr desilusiunâri târdie), si sa tina seama mai buna si mai drépta de realitate, de actualitate. Atunci apoi nu va fi cu potintia nici on. Corpu profesoralu academicu din Clusiu nici altor'a, a nu cunósce si recunósce, ca o universitate in sensulu proiectului amintitu nici aru fi, nici aru poté fi o universitate a tierei, ci aru fi o universitate — mi vine a dîce — de partida, precum dorere la noi astadi toti suntu partida, tóte suntu partida! Singur'a forma de universitate, corespundietóre adeverateloru trebuintie ale Transilvaniei, este cea paritetica, adeca o universitate cu mai multe limbi esplicative egalu indreptatîte si coordinata. Si fiindca in Transilvani'a, precum se scie indeobsce, maioritatea absoluta multu intrecatóre o facu Românii, dupa ei urméza Magiaro-Secuii, si in fine cá partea cea mai mica, insa cu tóte acestea cá factoru insemnatu alu vietiei sociale si publice, si inca mai multu cá ramulu alu unei vitie principale europene vinu Germano-Sasii: pentru aceea e o consecuintia naturala, ca aceste tr

limbi tóte suntu a se privî de asemene trebuinciόse sî de asemenea insemnate, sî ca universitatea proiectata, déca e cá sa multiamésca pre toti locuitorii tierei, trebuie sa fia paritetica, unde tóte sciintiele propunende la cele trei facultâti sa se predee dupa o ordine sî proportîune statorinda, unele in limb'a magiara, altele in cea româna sî iérasi altele in cea germana; unde profesorii sa fia din tóte natîunalitâtile sî confessiunele din tiéra, instituiti dupa capacitate sî probitate; unde cu preferintia limbile sî literaturele popóreloru indigene, dar apoi sî ale celoru esterne sa se propuna prin profesori preparati pentru aceste specialitâti; unde in modulu acest'a toturoru studiosiloru sa se dea ocasiune a se cualificá in tóte trei limbile neaperatu trebuinciόse in tiér'a nóstra. Modalitatea unei astfelu de intocmiri potrivite sî indeobsce multiamitóre se vá aflá prea lesne, déca regimulu la o intreprindere atâtu de momentósa va cere sfatulu sî concursulu toturoru factoriloru indreptatîti, sî nu se va margini pelânga aceea, a luá informatîuni dela unu singuru corpu profesoralu.
(Va urmá)

Eveneminte politice.

Sabiiu 27 Aprile.

Cele ce se petrecu acum in diet'a Ungariei atingetore de noi suntu de interesu fórte mare. In scurtu tempu vomu fi in pusetiune a vorbi detaiatu despre resultate faptice.

Pesti Naplo face reflessiuni la programulu stângei din diet'a Ungariei sî a partidei acestei'a. Reflessiunile a aceste recunoscu patriotismulu programului stângei, afla insa ca programulu porta astfeliu de erori asuprasi incâtu deocamdata nu se póte pune in lucrare, programulu trebuie dara din acesta causa atacatu, Pentruca altmintrea s'aru realisá inainte de ai vení tempulu, de ore ce teoriele lui suntu fórte educatórie. Stâng'a se afla fatia cu partid'a deakiana in acea pusetiune favorabila, ca cea din urma trebuie sa se intrepuna pentru sustînerea tuturoru contributîuniloru cari inca din trecutu au provocatu atât'a displacere. Naplo nu póte scapá din vedere sî impregiurarea ce pote obvení la alegerile fiitóre, cându acestea aru esi in favórea stângei. Unu astfeliu de resultatu aru aduce pentru statu conflicte noue sî in tiera confusiuni sî turburâri mari.

Deputatiunile emise pentru cestiunea croata a avutu pâna la 5 Maiu numai o siedintia comuna. Activitatea acestei siedintie se tiermuresce pre lânga aceea ca din partea croata se face cunoscutu pârtiei ungouresci constituirea celei dintâiu ; cea din urma fiindu de mai inainte constituita spune numai schimbârile fâcute cu unii membri. Se dîce ca deputatiunea croata e insufletîta cu totulu de unu altu spiritu, cá celu dela 1866. Impacarea intre Croati'a sî Ungari'a se tîne cá ce-va siguru.

In. Sea Archiducele Albrecht a calatoritu sî inspectiunatu trupe sî fortaretie prin Ungari'a confiniele militari sî Croati'a.

Despre senatulu imperialu se suna ca se va amená (prorogá) cu finitulu acestei luni pentru tempu de trei luni. In restempulu acest'a se voru convocá dietele provinciale. Cu inceputulu lui Septembre se va aduná iéra senatulu imperialu.

Proiectulu de lege pentru armare a fostu in tempulu din urma objectulu unui consiliu ministerialu in Viena sub presiedinti'a Majestatiei Sele Imperatului.

In siedinti'e dela 5 Maiu a senatului imparialu s'a propusu unu proiectu de lege pentru alegeri directe in senatulu imperialu.

Scirile din afara suntu rari. Dîuariele esploatéza cu multa dibacia o espectoratiune a Maresialului Niel, ministrulu de resbelu alu Franciei, in unu consiliu de ministri. Maresialulu se fia dîsu ca unu conflictu cu Germani'a va fi cu anevoia de evitatu. Acésta espectoratiune fu desmintîta dupa aceea prin „Constitutiunalulu“. Ómenii politici inse afla in impregiurarea, ca desmintirea pâna se apara in dîsulu dîuariu a avutu lipsa de trei dîle, o quasi partini e a espectoratiunei, celu putînu de câtra o parte din cercurile de influintia din Parisu. „La France“ altu dîuariu francesu sî ia de tema parlamentulu vamalu din Berlinu sî se esprima in unu tonu fórte iritatu asupra-i. Acelu dîuariu espune câte dovedi de pace a aretatu Franci'a sî pentru aceste se pretinde din partea Prussiei sa se arate sî ea intocm'a. Dupa aceea trece la vre-o câte-va asemenâri cum adeca regimulu francesu se silesce necontenitu in interesulu pâcei a infrená undele patriotismului ; iéra in Germani'a e o partida carea si tîne de datoria a agitá sî a vatemá. Afla mai incolo ca parlamentulu vamalu si trece competinti'a sea. Elu aru fi trebuitu sa fia numai economicu, sî se calmeze ingrigirile ce domineza spiritele. Secululu nostru pórta caracterulu de a apropiá popórele prin comuniunea intereseloru, de a immultí referintiele sî de a delaturá pedecile cari emanéza din diversitatea legislatiuniloru sî institutiuniloru. Parlamentulu vamalu, cá sî candu nu aru fi alte adunâri, se folosesce numai decâtu de ocasiune sî spune lumei ca unitatea germana sî serbébza triumfulu. In tendinti'a acést'a se vedu germeni cari potu produce greutâti ce trebueau sî puteau fi incungiurate.

Despre Mainz parte au incetatu, parte s'au demintitu scirile ca s'aru fi luatu vreodata inainte o atare cestiune.

Din London se facuse vorba de o crisa ministeriala. Regin'a inse nu a primitu nici de missiunea ministeriului Disraeli nici n'a incuviintiatu disolverea parlamentului. Conflictulu la provocatu deput. Gladstone, carele cerea luarea in desbatere câtu mai in graba a cestiunei Iriei. Ministrulu Disracli provoca acum pre Gladestone asi retrage o resolutiune a sea pentru prioritatea desbaterei cestiunei irice inainte de alte cestiuni. Gladstone se invoiesce cu ministrulu ce se atinge de prioritate, dara sî sustine resolutiunea sî critica purtarea regimului. Asemenea mai facu doi deputati. Disraeli provóca opositiunea sa sî de votulu de neincredere.— Va sa dica cris'a inca nu e terminata.

Din Romania aflamu ca Domnitoriulu s'a reintorsu dela Iasi la Bucuresci. Ambe camerile suntu complete la numeru sî in stare de a aduce concluse. Vicepresiedintele senatului Cretiulescu a resemnatu de postulu seu sî in locui s'a alesu Plaiano.

Despre Turcia vinu sciri de totu triste. Begi sî Basibojuci (unu feliu de glote armate) a datu naval'a asupra duoru sate crestine le au predatu sî au ucisu sî ómeni. O alta orda se spune ca a atacatu o cetate crestina pre carea au pradat'o sî a batjocoritu sî omoritu pre cei ce nu putura scapá cu fug'a. Acést'a e unu testimoniu de slabiciune pentru Turci'a sî dovedesce ca ea nu va puté nici acum corespunde obligaminteloru ei de o egala indreptatîre pentru toti locuitorii, obligaminte luate asuprasi inca dela 1856.

Bâile de cura din Transilvani'a.

Din punctulu de vedere alu sciintiei precum sî din celu alu cunoscintiei, spre orientare, publicâmu urmatórele care dau deslucsiri detaiate despre unulu din cele mai insemnate locuri de cura din Transilvani'a :

Elöpatak.

Elöpatakulu este loculu celu mai remarcabilu sî mai frecuentatu de cura in Transilvani'a, in comitatulu Albei superióre, trei miluri dela Brasiovu, intr'o lunca frumósa aparata prin dealuri aprópe de Sepsi Szt. György, are o positiune sanatósa, sî o populatiune cam de 600 de locuitori.

Comunicatiunea cu Brasiovulu s'au asiguratu din anulu 1858 prin unu podu preste Oltu sî este in tóte pârtile buna.

Post'a vine in tóta dîu'a dela Brasiovu sî merge la Brasiovu, asiá, incâtu óspetii dupa finirea curei in Elöpatak potu se mérga la Brasiovu sî totu in aceasi di se se sî reintórca la Elöpatak.

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

I.

Nu sciu, iubite cetitoriu, déca faci parte din acei ómeni cari, cându intreprindu o calatorie, isi prelucréza unu itenerariu asiá de minutiosu, incâtu sciu dinainte tóte locurile ce au se visiteze, momentele cându au s'ajunga, câte oru sa se oprésca, cându oru sa plece sî ce au sa vada. Acestu modu de calatorie mie nu-mi convine. Totu merge dupa masin'a sî neasceptatulu sî necunoscutulu nu-ti produce nici o surprindere. Eu unulu calatorescu fâra scopu nici tielu sî lasu capriciului sî intâmplarii libertatea sa me maie unde voru voi.

Asiá me gasému de câtva timpu in unulu din cele mai mari orasie a Germaniei si-mi puneam neincetatu intrebarea unde ar fi bine sa me ducu, fâra a puté luá o hotarire, pâna intr'o sara mi-a venitu in gându ca nu fusesem niciodata in Englitera; ca acést'a este o tiéra frumósa sî mamu hotaritu sa me pornescu a dóu'a dî in Englitera. Sculându-me inse diminétia, mi-am adusu aminte de unu frumosu castelu asiediatu in imprejurimile capitalei in care me aflamu sî amu socotitu ca aru fi o crima de a me porní, fâra alu visita: M'am suitu deci in drumulu de feru sî oprindu-me la un'a din cele intei statiuni, miam indreptatu pasulu spre castelu. Timpulu erá posomerâtu. Afara de mine se coborise inca trei persóne unu domnu betrânu, o domna betrâna sî o domnisióra tenera. I-am lasatu sa mérga inainte si-i urmamu in tacere. Acestu marsiu tînu o jumatate de óra pâna la pórta parcului ce incunjura castelulu. Intrându pe pórta, domnulu celu betrânu imi adresa cuventulu, intrebându-me déca sî eu am de gându sa visitezu castelulu. Respunsulu meu fiindu afirmatu, mi-a propusu sa mergemu impreuna. Am primitu propunerea cu multiamire sî am apucatu truspatru un'a din acele. In timpulu marsiului amu vorbitu intâiu despre vreme care aru fi pututu sa fie mai placuta, apoi despre monotonia plopiloru din marginea alelei, de la plopi am ajunsu a vorbí despre alti copaci, de la acestia la paduri sî de la paduri la venatu. Betrânulu me intreba déca suntu venetoriu. I-am respunsu ca-mi place acést'a petrecere fórte multu. Elu imi dîse ca venatulu a fostu totdeauna pasiunea sa sî incepuremu a ne povesti istorii sî intemplâri de venatóre.

Venatorii fia chiaru ómenii cei mai onesti sî mai consciintiosi, suntu toti mincinosi. De aceea cu totu respectulu ce aveamu de perulu albu alu noului meu cunoscutu, nu credeamu jumatate din tóte cele ce-mi spunea; pe de alta parte inse sî eu fâra mustrare de cugetu, puneam in sama venatórele mele, tóte istoriele intâmplate la amici s'au cunoscuti de-ai mei sî . . . . pentru ca asiu tagadui? . . . chiar unele care le cetisemu prin cârti. De sì a minti este o imoralitate, eu in convorbiri amu obicciulu sa infrumusetiezu istoriele adeverate ce povestescu, sî sa le mai impodobescu cu câte ceva de la mine, cându credu ca prin acést'a istoria devine mai interesanta. Sî ore n'am dreptate ? Lucrulu principalu nu este ca cea ce audi sa fie adeveratu, dar ca se petreci câteva momente placute.

Ce-ti pasa, iubite cetitoriu, déca cele ce ai sa cetesci in paginele urmetóre suntu tóte adeverate si ce-mi face mie déca le vei crede s'au nu? Totulu imi este ca sa-ti procuru câteva momente de multiamire, precum le simtescu sî eu scriindu aceste rânduri.

Preschimbându istoriile nóstre, ajunseremu la unu micu locu din gradina, peste care trebuia sa trecemu cu luntrea pentru ca sa ajungemu la pórta castelului. Când amu intratu in luntre, eram atâtu de intimu cu tovarasiulu meu ca sî cându amu fi fostu vechi cunoscuti. Nimica nu era deci mai naturalu decâtu sa ne spunemu unulu altuia cine suntemu. Betrânulu se numia H. . . sî era colonelu retrasu de mai multi ani din armata; dómna cea betrâna era sotia lui sî domnisióra era unic'a loru fiica. Eu me numescu. . . dara e de prisosu sa mai spunu cine suntu, fiindca me cunosci, iubite cetitoru, de nu persóna, celu putinu de nume.

Aflându colonelulu de ce nationalitate suntu, incepu a-mi pune mii de intrebari despre tiara mea. Ve lasu sa gânditi, déca vorbindu de tiéra mai aveam nevoie, sì vorbindu de ómeni nu aveam nevoie de infrumsetiâri. Colonelulu era incântatu de descrierile mele sì, intrându in castelu vediu cu parere de reu curmându-se conversatiunea nóstra. Unu betranu pazitoru ne conduse dintr'o sala in alta sî prin turnuri sî prin subteranuri. Peste totu loculu erau mobile tablouri sî arme vechi; icí erá turnulu unde se inchideau cavalerii vinovati; colo camera unde i supunea la torture; de pe o feréstra se vedea intr'o mica ograda asiafotulu unde cei condemnati isi aflau pedeapsa; pasindu peste o scara intrai intr'o sala de baucetu unde cavalerii victoriali uitau in placeri ostenelele resbóieloru. In vreme calauzulu ne spunea, eu observamu sotia sî fiic'a colonelului. Dómna H trecuse peste jumatatea vietiei sî perulu seu negru era presuratu de multe vitie sure. In fatia sa se arata asiá o bunatate sî privirea sa era atâtu de simpatica, incâtu esercita asupr'a mea o nespusa atragere. Domnisióra putea sa fie de19 s'au 20 de ani, erá alba la fatia sî ochii si perulu seu erau negri. Deosebindu-se, inse de cele mai multe brunete, a cârora privire este vióe, espresiunea fisionomiei sale erá seriósa sî tacuta. Ea

Este sî o statiune de telegrafu in Elöpatak prin care se potu incunosciintia indata rudeniele.

Apoi suntu acolo cinci isvóre dintre cari dóue se intrebuintéza de cura sî trei de scalda.

Analis'a chemica.

Acrimi alcalice continetóre de fórte multu feru.—

Cea mai noua analisa facuta la demândarea inaltei diregatori de tiéra decatra farmacetulu Schnell Petru in 1853 contîne.

	In fântân'a principale :		in fântân'a nóua :	
chloruri de potase	0 2458	grâne	0 1613	grâne
„ „ sodiumu	0.6298	„	0.5299	„
carbonate de soude	9.8688	„	7·0810	„
„ „ chau	9.0317	„	10 6214	„
„ de magnesia	5.9904	„	4.4621	„
„ de protoxy de feru	1.6051		2.3504	„
fosfate d'alumine	0.2458	„	0.3302	„
silice . .	0.3686	„	0 2611	„
Sum'a pârtiloru constitutive fixe	27.6860	gr.	25.7971	gr.
Acide carbonice libere suntu :	15.2371	„	11.8042	„
Sum'a :	34.2231	grâne	37.6013	grâne.

Temperatur'a fantânei principale este + 8.83° R gr. spe. 1.005,092 ; in fântana nóua + 8.23° R. gr. spec. 1.004,856. Gustulu e placutu caparatoriu sî curatu acolo pe locu; ap'a are asemanare cu apele minerale din Bartfeld, Füred, Gleichenberg sî Kissingen sî ocupa loculu in privinti'a efectului seu intre ap'a de Karlsbad sî Marienbad; intrece insa pe acestea in privintia partiloru continetóre de natronu de acidu de feru sî carbune, afara de aceea contine in abundantia oxide libere carbonice, sî se distinge sî prin aceea, ca are sâri neutral-lacsative, prin cari insanatosirea se promováza intr'unu modu insemnatu.

Cur'a de apa curatia canalulu intestinalu, ficatulu sî rerunchii asiá, incâtu se forméza unu scaunu móle sî usioru, simtiendu dupa astfeliu de desiertâri putere indoita, promoveza mai departe desvoltarea sângelui sî intaresce trupulu, in privinti'a efectului are asemanare cu loculu de cura dupa insul'a Corsic'a.

Folosesce mai incolo la dureri de ficatu, galbinare sî la hypertrofi'a (marirea) ficatului. In urm'a patimiloru de friguri schimbaciόse , precum de esemplu la marirea splinei sî la ból'a de apa, mai departe la patimile hämoroidale anomale sî pentru ambe secsurile catarulu din besîca de urinu ; in contra slabiciunei mitrei dupa nascere, precum sî in contr'a ingalbinârei, la inceputulu unei tuberculóse de plumeni, pre lânga observarea dietei; mai departe vindeca scrofulele, scrofule de pântece sî limbrici , la copii prin scaunu asiá, incâtu lépeda toti limbricii sî strica totu deodata sî dispositiunea la acestu morbu, mai incolo e buna pentru slabiciunea trupului obosirea puteriloru , pentru artritia , paralisia , morburi nervóse, sî chiaru in contra melancholiei provenitóre din turburarea organeloru pantecelui.

Casele suntu sanetóse se inchiriéza dupa tarifa sî stau sub ingrigirea politicei sanitarie ; in tempulu curei canta cea mai buna capela civila de musica din Transilvani'a.

Pentru mancâri este indestulu de ingrigitu , sî i sta fia-cârui in voia libera de a gatí acasa fiindu in tóta dîu'a carne próspeta séu de a mancá din costu pre lânga unu pretiu eftinu de 50 xr. prândiulu. —

Locurile din impregiuri suntu fórte acomodate pentru preumblâri ; chiaru in tempu ploiosu se póte face comotiune destula intr'unu ambitu acoperitu.

Pentru distractiune spirituale se afla in Elöpatak unu cabinetu de lectura in diferite limbi.

Suntu in Elöpatak sî bai calde sî reci de apa minerale construite dupa spiritulu timpului de adi. Despre ingrijirea medicale póte fi onoratulu publicu pe deplinu linistitu, avendu intru ajutoriu afara de doctorulu de cura sî pe fisiculu comitatului Albei superióre Dr. B. Szabó. Este sî o spiceria bine intocmita. Var'a e temperatur'a la schimbarea regularia de tempu diminétia de 9° la ameadi de 17° sî sear'a de 14° R. Sesonulu de cura incepe in 15 Maiu sî duréza pâna in 15 Septembre.

In fine amatoriloru de venatu le stau padurile din impregiururi spre dispusetiune.

De lânga Tarnav'a-mare 1 Maiu.

Domnule Redactoru ! In numerulu 50 alu „M. P.“ esi in dîlele trecute unu articulu anonimu plinu de defaime de tóta form'a ; noi din punctu de vedere românu numai la un'a voimu a-i respunde anonimului, pre care de-sî e anonimu tare bine-'lu cunóscemu, pentru ca de pre fructe se cunósce arborele, — sî anumitu dîce anonimulu in articululu seu cumca in comitatulu nostru domnesce o neliniscire sî nemultiamire mare, noi de acést'a nu scimu nimic'a cu tóte ca sî noi traimu in acelu comitatu, sî suntemu in atingere cu intregu poporulu românu alu acelui'a sî nici dintr'o parte nu amu auditu, nici o tanguire de neliniscire sî nemultiamire celu putînu nu suntemu mai nelinisciti sî mai nemultiamiti cá pâna acum amesuratu cu impregiurârile de fatia — pote insa ca anonimulu e nemultiamitu sî neliniscitu insa la aceea densulu sî nu altulu e caus'a sî densulu de siguru voiesce a luá pars pro toto insa acést'a aici acum deodata nu are locu. —

Noi asiá dara asertiunile densului din articululu esitu in Nr. 30 a lui „Magyar Polgár“ tînatóre de obiectulu acest'a le reieptâmu cá neadeverate cu atâtu mai multu ca nici anonimulu nu le documentédia sî ei dîcemu , ca chiaru densulu singuru e in neliniscire sî nemultiamire, póte ca sî cu sine insusi — dara comitatulu nici de cum nu. —

Anonimulu mai multi articuli a datu in „M. P.“ sî in alte foi magiare, in care s'au incercatu a innegrí acusi pre unulu acusi pre altulu, — noi pâna acum amu tâcutu, acum insa vedemu ca se apuca chiaru de intregu comitatulu sî in numele asiá dîcendu a intregului comitatu dice, ca suntemu in neliniscire sî nemultiamire de 6 luni incóce , nu amu pututu trece cu vederea a nu-i respunde ca n'are dreptu cu atâtu mai tare cá nu cum-va lumea se créda ca dóra românii din comitatu consimtu cu densulu. *)

Mai multi români din comitatu.

Varietâti.

⁂ Altetí'a sa imp. archiducele Albrecht au sositu in 2 ale lunei c. 3 óre dupa amédi din Timisiór'a la Aradu inspicia indata garnisona fortaretiei sî a cetatiei Aradului, sî dupa ce au defilatu inaintea sa garnisón'a se duse apoi in fortarétia.

⁂ Actele sî solemnitatea oficiale sî neoficiale a inaugurârei societâtiei literaria române culese de V. A. Urechia, esîndu de sub tipariu, ni s'a impartâsitu sî nóue, pentru care atentiune ne tînemu de datoria a ne aretá cea mai intima multiamita. Actele contînu : 1) Referatulu dlui ministru secretariu de statu la despartiementulu culteloru sî instructiunei publice câtra consiliulu ministriloru., 2) unu decretu alu Locotenentiei domnesci prin care se aprobâ, 3) regulamentulu pentru formarea societâtiei literarie române, 4) decretulu de denumirea membriloru, 5) unu decretu domnescu prin care se denumesce membru domnulu Ioann Sbier'a din Bucovin'a, in loculu repausatului Dr. Dimitrovitia, 6) mai multe acte domnesci sî ministeriali privitóre la amenarea convocârei societâtiei pentru causa de epidemia; la denumire sî

nu lase parte cu nici unu cuventu la conversatiunea nóstra si-mi parea ca asculta cu multa distractiune cuvintele calauzului. De-sî observa in aparentia , cu luare aminte curiositâtile castelului i-mi parea ca ochii nu erau fidela espressiune a gânduriloru cari trebuie se fi fostu departe de loculu unde ne gasiamu. O asiá tâcere, sî seriositate la o copila de verst'a ei me intrigà. Care putea fi caus'a loru sî care erá obiectulu ce preocupá unu sufletu atâtu de tineru ? Apropiendu-me de domnisior'a Mari'a, — astfeliu se numea , — incepui a-i spune câte i-mi trecura prin minte despre cavalerii ce locuiau in acelu castelu cu sute de ani in urma. Candu suntu bine dispusu sumu, cum se dîce bunu de gura sî spunu vrute sî nevrute fâra a luá séma déca vorbele mele intereséza séu nu. Acestu fatalu obiceiu i lu amu din copilarie sî trebuie se fia inascutu, âci cu tóta buna vointi'a nu amu pututu sa me lapedu de densulu. Candu amu spiritu , lucru ce mi se intempla câte odata, sî suntu in societate cu persóne care preferu sa asculte in locu de a vorbî, mi s'a intemplatu sa vorbescu eu singuru tóta vremea sî se audu pre ascultatorii mei dîcendu in momentulu despartirei ca au petrecutu de minune. Candu insa nu amu spiritu, lucru ce mi se intempla fórte desu, precum póte sî tîe câte odata , iubite cetitoriu, sî suntu dispusu de a vorbí si me aflu in societate cu persóne câror'a le place pre lânga a ascultá se sî vorbésca, atunci suferu sî facu tóta societatea se sufere grozave torture. Abiá incepe vre-unulu se spuna , simtiescu unu neastemperu sî unu doru iresistibilu se spunu sî eu. Candu neastemperulu e pré mare sî nu mai potu rebdá , intrerupu pre vorbitoriu sî cu unu glasu mai tare câtu se atragu atentiunea ascultatoriloru mei asupr'a celoru ce le spunu eu. Déca cel'a-laltu e obstinatu sî tîne a-si mantuí istori'a radica sî elu tonulu mai susu. Cu tóte aceste eu nu me dau ci i-lu inadusiescu cu o voce sî mai puternica. In asemenea casuri, candu se despartiesce societatea , de-sî n'amu audîtu nici odata, suntu siguru ca nime nu dîce ca a petrecutu de minune Acésta mancarime de limba mi-a jucatu odata o festa pre care nu o voiu uitá-o. Eramu invitatu . . . . dara vedu ca me departezu dela naratiunea mea. Cu parere de reu me vedu silitu, iubite cetitoriu, a nu-ti spune ce mi s'a intemplatu de-sî suntu siguru ca ti-aru face mare placere. Amu sa ti-o spunu cu o alta ocasiune.

Spuneamu deci vrute sî nevrute frumósei domnisiore, despre cavalerii care locuise cu sute de ani in urma in castelulu unde ne aflámu. Suntu pre lume istorii mai frumóse decâtu acele ale cavaleriloru ? Eu unulu nu cunoscu mai interesante in conversatiuni cá domnisióre, sî cu tóte aceste, nu vedeamu nici unu surisu pre budiele sele. Ea me ascultá in tâcere sî cu atentiune ca sî candu a-si fi vorbitu despre lucruri seriόse Acésta seriositate i-mi taià totu curagiulu. Din dóue un'a, amu gânditu, séu nu suntu eu intr'o dî de buna dispunere séu gândurile sele súntu departe sî ea me asculta numai din politetia. In amendóue casurile e mai bine se tacu sî amu tâcutu. Calauzulu nostru ne conduse atunci, intr'o galeria de tablouri. Amu fostu totu-déun'a mare amatoru de tablouri sî me uitámu cu interesu pre toti patru paretii. Nu mai putînu interesu aveau sî cei trei tovaresi ai mei. Cu totii priveamu sî admirámu in tâcere fâra a rostí unu cuventu. Acum tovaresii mei devenise mai seriosi inca sî mi se parù ca ochii loru se evitau sî ca vedu unu noru intunecandu frumós'a frunte a tinerei domnisióre. Care póte fi caus'a acestui nouru ? m'amu intrebatu in mine. Intrebarea mea insa remase fâra respunsu.

— Sunteti amatóre de tablouri , domnisióra ? amu dîsu eu.

„O ! fórte multu.

Aici convorbirea nóstra se termina.

Esîndu din castelu, ne suiramu intr'o barca sî ne preumblarâmu pre lacu. Sórele se coborea sî arborii intindeau umbre uriesie pre nivelulu apei. In giurulu nostru se preumblau lebede care radicandu lungile loru gâturi, ne priveau cu curiositate. Tâceamu cu totii sî nu se audiá decâtu lovirile regulate a vasleloru sî cânteculu de sér'a alu paseriloru din copaci. Vaslasiulu se uitá dinaintea lui, colonelulu urmarea fumulu sigârei sele, betrân'a domna se uitá la fiic'a sea care i-si radicase privirile spre nuori. Vediendu asiá m'amu uitatu sî eu la nuori. Nuorii se miscau cu repeziciune intrecendu-se unii pre altii ; candu doi nuori se intreciocnéu, se facea o lupta de câte-va secunde, pâna ce amestecandu-se nu mai formau decâtu o singura figura gigantica. In gandulu meu vedamu luntrea fragida in care pluteamu isbindu-se de o stânca sî sfaramandu-se in mii de bucâti, Colonelulu mai aprópe de malu scapà singuru ; vaslasiulu scapà pre muma sî eu radicandu din unde pre tiner'a domnisióra o depuneamu lesînata in bratiele parintiloru sei cari o sî crediuse perduta. Ochii sei insa se deschidu sî ea i indrépta duiosu spre mine, neputendu a-ni multiamí astfeliu. In acesta singura privire ceteamu insa o eternitate de fericire. Astfeliu i-si luase inchipuirea mea sborulu, candu deodata barc'a isbindu-se de unu ce vîrtosu, se opri. O secunda crediui ca suntemu perduti . . . . Nu te inspaimentá , amabila cetitóre ! Barc'a ajunsese sî se oprise la malulu unde trebuiá sa ne coborimu.

O jumetate de óra mai târdîu siedeamu intr'unu vagonu de drumu de feru sî ne intorceamu in capital'a din care plecasemu.

(Va urmá)

---

*) Dealtadata saaveti bunatate a scrie pre scurtu sî ca a dîsu contrariulu pentru cá sa scie sî publiculu nostru despre ce e vorb'a R.

la denumiri de membri din ambe pârtile Romaniei, 7) programulu solemnitâtiei inaugurârei societâtiei literari si bustului lui Vanghele Zappa, 8) Inaugurarea ins'a cu actele si cuventârile tinute la acea ocasiune, 9) partea neoficiale carea cuprinde serbarea de primire si alte serbâri in onórea membriloru societâtiei, si in fine 10) o notitia care face istoriculu lucrâriloru ce au urmatu inainte de referatulu de sub nr. 1).

Actele aceste suntu insocite de trei tablouri, unulu cuprinde portretele bine nimerite a 16 membri, cari au fostu de fatia la cea dintâiu adunare a societâtiei literarie, alu doilea infatisiéza primirea membriloru la rendulu dela siosea (Bucuresci) si alu treilea infatisiéza inaugurarea societâtiei si a bustului lui V. Zappa.

⁂ Scirea cea mai interesanta de dî e projectulu celu nou de aparare: Acestu projectu se distinge de projectulu prelucratu de comisiunea generariloru din Vien'a si au fostu acordatu de catra diferitele ministerii din Buda fiindu sanctionatu si de Maiestatea Sea. „Grazer Tgsp.“ comunica despre acést'a urmatórele:

Indatorire comuna de a purtá arme cu reservarea substituirei; acei'a, carii intra in armata permanenta suntu cu totulu indatorati la unu servitiu de 10 ani si adeca trei ani pentru linia; cinci ani pentru reserva si doi ani pentru militii.

Acei'a, carii prin rescumparare séu prin tragere la sorti s'au eliberatu dela intrarea in linia, intra indata in militii si are de a servi 10 ani acolo. Armata statatória sa numere cu totulu 300,000 reserva 500,000 ómeni. Militiile voru numerá la o incuviintiare anuale de recrute de 100.000 cam 200,000 de soldati serviti, nesocotindu ostasîmea, acea, care servitiulu loru intregu de 10 ani 'lu facu la militii. Acesti din urma se chiama pe rendu si sa invatia arta militare, si spre formarea acestei ostasimi sa fia dela fiacare batalionu de militii totdeauna o compania sub arme. Armat'a statatória remâne un'a si stâ sub ministeriu comunu de resbelu. Mijlócele spre sustînerea acestei'a se incuviintiéza de câtra delegatiuni. Militiile forméza in ambele pârti ale imperiului unu corpu deosebitu de trupa si stâ sub ministrulu pentru aperarea tierei; mijlócele spre sustînerea loru se determinéza din partea dietei, ele au in tempu de pace de a ingrigí servitiulu internu, precum i-lu face acum gendarmeri'a, si in Ungari'a comand'a le va fi natiunale.

⁂ (Bucuresci.) Consululu generalu russescu au descoperitu regimului romanu, ca elu e insarcinatu de a incepe negotiârile pentru radicarea jurisdictiunei consulare. —

⁂ (Kossuth) Din Turinu se adreséza Kossuth cu rugarea câtra ministrulu de justitia Horvath, de a intreveni pentru estradarea scrisoriloru sale private, carii la timpulu seu au fostu confiscate. La intrevenirea regimului ungurescu cererei lui Kossuth indata s'au si satisfacutu.

⁂ (Unu ordinu nou.) Victoru Emanuilu au fundatu unu ordinu nou „corón'a italiana“ cu acestu ordinu s'au distinsu acum de curendu si admiralulu Persano invinsulu dela Liss'a. Foile italiane s'au indignatu pentru acésta distinctiune.

* (Unu principe chinezu.) In armat'a belgica au intratu unu principe chinezu, spre a invetiá arta belica si manuarea armei. Unu locotenentu s'au datu principelui pentru instruare speciale.

⁂ (Focuri.) Din Clusiu se scrie ca in nóptea din 2 spre 3 Maiu s'au escatu unu focu si s'au mistuitu prin acest'a 5 case 3 siuri si 2 grajduri, acésta nenorocire s'au intemplatu prin neingrigire. Asemenea scire funesta avemu de a comunicá din Comun'a Fru'a de lânga Mediasiu, acolo in nóptea de 5 spre 6 ale l. c. au eruptu foculu prefacendu 80 de case in cenusia.

⁂ Unu meteoru s'a vediutu din Laibach in sera de eri septamâna. Meteorulu se miscá incetu si parea ca o stea de rosieti'a unui carbune ardiendu. Steau'a acést'a in mersulu ei au facutu unu arcu pre orizonulu decâtra media nópte. Mersulu i era spre resaritu. Aratarea acest'a frumósa a tînutu trei minute intregi.

⁂ Australi'a interióra. Pâna acum erau numai tiermii acestei parti de pamentu cunoscuti europeniloru. Despre ce e mai departe in laintru erau numai presupuneri. O espeditiune sub capt. Cadell a cercetatu in tempulu din urma si interiorulu si adeca tienutulu intre marginea medinoptiala a litoralelui dela Oland'a noua. Espeditiunea a aflatu trei riuri insemnate si unu locu de portu. Litoralulu intre alu 10 si 11 gradu de latime geografica este forte acomodata de a lega Australi'a de Europ'a prin telegrafu.

⁂ (Unu casu comicu.) Foile engleze enaréza urmatoriulu casu comicu: Henry Gibbs s'au acusatu, a fi furatu unui sfernariu din Moorgate-Street din Londr'a o parechia de pantaloni. Judecatoriulu afla marturiele aduse de insuficiente si declara pre acusatu de nevinovatu. Acéstuia i se anuntiéza si i se spune ca póte merge pre picioru liberu, elu insa nu se misca din locu. Advocatulu seu ii repetiesce, ca aru fi liberu, elu totusi nu merge. Sal'a se mai golise de ómeni si elu stâ pre locu. Advocatulu seu lu intréba cu nerebdare ca ce mai ascépta. Elu respunse ca nu voiesce a merge inainte de ce nu s'au departatu marturiele. — Si pentru ce? dîse advocatulu; fiinduca eu sum imbracatu cu pantalonii pre cari i-amu furatu.

⁂ Dorintiele greciloru. Se plângu grecii la dieta ca cu ocasiunea tienerei sinodului din Carlovetiu densii au fostu ignorati, partecipându la acel'a numai românii si serbii pre lânga tóte ca si ei au contribuitu multu la averile bisericesci si scolarie. Ei (greci) nu voiescu a fi treculi de romani séu de serbi, ei si-sustienu nationalitatea si dreptúrile loru, la cari nu voru se renuncie neci odata. Ceru congresu pentru regularea trebiloru bisericesci si scolarie.

Socóte si multiamite publice.

Pest'a 30 Aprile n. 1868.

Candu intreprinse tinerimea romána studiósa la universitatea pestana tinerea balului impreunatu cu concertu o facù acést'a din acelu indemnu nobilu, cá se usioredie incâtu-va sarcin'a atâtu de grea a tineriloru românî mai lipsiti dela universitatea de aici, ajutorandu-i din venitulu curatu alu balului. — Spre acestu scopu filantropicu si natiunalu, a incursu din cottulu Aradului o suma de 112 fl. v. a. prin colectiunile fâcute de spti d. d. E. B. Stanescu advocatu, si st. d. Paulu Goronu notariu. — Prin colectiunea spt. D. E. B. Stanescu a incursu 51 fl. din partea pré on. d. locuitori din Aradu; si anume.

Spt. D. E. Stanescu a contribuitu 5 fl. Mironu Romanu 2 fl., Nicolau Philimonu 5 fl., Alessandru Papu 2 fl., Georgiu Constantinu 5 fl., Lazaru Ionescu 5 fl, Iosifu Ambrusiu 1 fl., Ioane Rusu 2 fl., Ioane Ratiu 2 fl., Nicolau Cesta 1 fl.. Georgiu Stoicoviciu 1 fl., Georgiu Popoviciu 1 fl., Nicolau Petrila 3 fl., Ioane Mladinu 2 fl., Demetrtu Bonciu 3 fl., Georgiu Ebesfalvai 5 fl., Ioane Goldisiu 1 fl., Ioane Popescu 5 fl. —

Prin colectiunea pré st. D. Paulu Goronu a incursu 16 fl. v. a. din partea onoratiloru D. locuitori din Radn'a, Solmosiu si Lipov'a prin contribuirea urmatoriloru dd:

Spti. d. Lazaru Michailoviciu 5 fl., Geor. Popu 5 fl., Paulu Goronu 5 fl., Georgiu Ioanoviciu 5 fl., Iuliu de Missiciu 5 fl., Ioane Tieranu 5 fl., Georgiu Fogarasiu 5 fl, Sándoru Sámuel 2 fl, Ioane Belesiu 2 fl., Iacobu Hollósy 2 fl., Iosifu Silberlaitner 2 fl., Davidu P. Simonu 2 fl., Ioane Cociuba 2 fl., A. Ciordanu 2 fl., Moise Magdu 2 fl, Terentiu Dimitrescu 2 fl., Petru Biberi'a 2 fl., Ioane Schelegia 2 fl., Cristoforu Gin hilinu 1 fl., Panaiotu 1 fl., Georgiu Serbu 1 fl., S. G. Fluierasiu 1 fl., Iosifu Suciu 1 fl. —

Deci sum'a totala 112 fl. v. a pentru care succesu marinimosu, priméscа p. t. domni contribuitori profund'a nóstra multiamire si recunoscintia publica. —

Pest'a in 30 aprile 1868.

Adalbertu Michailoviciu m|p.

Sum'a susu atinsa de 112 fl. V. Astr. s'a impartitu intre urmatorii teneri romani mai lipsiti de la universitatea Pestana:

Urosiu Ioanoviciu jur. d. a. 1	24 fl.
Mihaiu Buneiu jur. an. 1	17 fl.
Ioane Budintianu jur. an. 2.	16 fl.
Alesandru de Radu jur. an. 1	16 fl.
Romulu Preda jur. an. 1	15 fl.
Nicolau Cosieriu jur. an. 4	14 fl.
Eugeniu Salca jur. an. 1	10 fl.

Pentru care sucurgere mare-animósa cugetâmu a nu vatamá modesti'a P. S. D. contribuitori, cându li respicâmu prin aceste orduri multiamita publica. *) — Comissiunea distribuitóre alésa de tinerimea studiósa dela universitatea pestana.

---

*) Tóte foile române suntu rugate a reproduce socotelele acestea. Comissiunea.

30—2

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu din Dumbrav'a Protopopiatulu Turdei de susu, carea e provediuta cu salariulu anualu de 80 fl. v. a in bani, 2½ jugere pamentu aratoriu clas'a II si cuartiru liberu.

Competitorii acestei statiuni voru avea a se adresá la subscrisulu pâna la 30 Iuniu 1868 cu documentele:

a) ca e de religiunea gr. or.
b) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in unu institutu publicu cu succesu bunu.
c) Testimoniu ca scie cantârile si tipiculu bisericei nóstre gr. or — avendu a serví si de cantore si a primí plat'a cantorale separati —.

Protopopiatulu gr. or. a Turdei de susu.
Idicelu in 17 Aprile 1868.

Iosifu Brancovanu,
Protopopu.

Nr. 14—2

EDICTU

Dumitru D. Spuderca din Brasiovu,—carele parasindu de unu anu de dile cu necredintia pe legiuit'a lui socie Mari'a, nat'a Petru Munténu, totu din Brasiovu, pribegiesce in lume fora a se puté scí loculu unde se afla,—este prin acést'a citatu, cá 'n terminu de unu anu de diele dela datulu presinte sa se infaciesiedie cu numit'a s'a socie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra si in absenti'a densului se vá decide pe bas'a S. S. canóne ale bisericei nóstre ortodocse, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu 17 Aprilie 1868.

Iosifu Baracu
Protopopu locale alu Brasiovului

35—2

EDICTU

Ioann Stanu Proc'a din Resnovu, carele acum de trei ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia An'a nascuta Carstea Coreiu din Cristianu, pribegindu in lume, si nesciindu-se loculu aflârei lui, se citéza, prin acést'a cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, spre a stá fatia cu pomenit'a lui socie, câci la din contra, si fara de dansulu, se voru decide cele de lipsa in sensulu ss. canóne ale bisereci nóstre greco-orientale,

Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Brasiovului.

Zernesci in 26 Martiu 1869.

Nr 32—2

EDICU

Prin care Paraschiva Dimitrie Dogariu din Marcosiu, carea si-a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Vasile Nanu din Hermanu, si de fatia nu se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni sa se infatisiéza naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra la cererea barbatului ei se vá da hotarire si fâra de densa dupa prescrierea S. S. Canóne si a siedieminteloru bisericesci.

Brasiovu in 20 Apriliu 1868

Forulu matrim: gr. res. alu Tract: protopopescu alu II alu Brasiovului

Ioanu Petricu
Protopopu.

Nr. 3

Publicare.

Subinsemnatulu deschide cancelari'a sa de Advocatura in Sibiu, dela 1a-Maiu pene la 1a-Iulie a. c. in strad'a iernei Nr. 150, iar de aci incolo stabilu in strad'a orezului Nr. 393: cas'a dl. Dr. Szabo, acum a Seminariului archidiecesanu gr. or.

Dr. Ioan **Borcia**
Advocatu prov. si fiscalu consistorialu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe ann 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 35. ANULU XVI.

Sabiiu, in 2/14 Maiu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Depre Tarnâvi 20 Aprile.

(Capetu.)

Nu mai putînu neplacutu ne-a surprinsu si propunerea desfiintiârei gimnasiului de statu din Sabiiu, cuprinsa totu in acelu proiectu, cu scopu de a se transpune spesele intretînerei acelui'a in sum'a de 16,792 fl la fiitórea universitate. Desfiintiarea unei scóle inferióre pentru spriginirea radicârei unei scóle superióre, dupa parerea nóstra numai atunci aru avé intielesu, candu scólele inferióre si respective medie séu aru fi in abundantia séu aru fi atâtu de debile, incâtu n'aru corespunde indatoririloru loru. Casulu din urma, dupa judecat'a tuturoru celoru competinti, la gimnasiulu r. de statu din Sabiiu nu are locu; iéra câtu pentru celu dintâiu. acest'a tocmai cu privire la poporulu celu mai numerosu din Transilvani'a nu se póte aplicá; câci afara de dóue gimnasie complete si unulu in infiintiare, poporulu acest'a alte scóle medie nu are, de-si cu dreptu cuventu se póte dîce, ca elu contribue mai multu séu mai putînu la sustînerea tuturoru celoru-lal'e institute de invetiamentu din tiéra. De aceea poporulu nostru se bucura cu atât'a mai multu de acestu gimnasiu de statu, pre care meritatii lui directori si corpulu professoralu nu numai in privinti'a sciintiei l'au sciutu sustîné pâna acum la inaltimea missiunei lui, ci si prin strict'a disciplina, dreptate si impartialitate l'au sciutu face pretiosu inaintea tuturoru locuitoriloru tierei nóstre. Prin urmare dara mesur'a regimului, prin care s'aru decretá desfiintiarea acestui gimnasiu, aru fi o jignire a intereseloru spirituale ale tuturoru locuitoriloru tierei fàra deosebire de natiune séu confessiune; iéra in specialu din partea nóstra a românilorn n'aru puté fi privita altmintrea, decâtu cá o stavila pagubitore, pusa inaintârei nóstre in cultura. Pentru ca statistic'a acestui gimnasiu din cei nóue ani din urma ne spune ca

in a. sc.	$185^8/_9$	a fostu intre	265	scolari	133	români
„ „ „	$185^9/_{60}$	„ „ „	227	„	113	„
„ „ „	$186^0/_1$	„ „ „	240	„	117	„
„ „ „	$186^1/_2$	„ „ „	236	„	131	„
„ „ „	$186^2/_3$	„ „ „	257	„	148	„
„ „ „	$186^3/_4$	„ „ „	291	„	159	„
„ „ „	$186^4/_5$	„ „ „	338	„	180	„
„ „ „	$186^5/_6$	„ „ „	364	„	189	„
„ „ „	$186^6/_7$	„ „ „	439	„	238	„

va sa dîca din 9 ani scolastici in 8 au fostu totu românii in majoritate absoluta, si asiá firesce desfiintiarea gimnasiului pre noi românii ne-aru loví mai adencu si mai durerosu. Nici unulu din popórele conlocuitóre n'a trecutu prin suferintie atâtu de multe si atâtu de grele, cá poporulu nostru; nici unulu n'a pututu remané atâtu de departe inapoi in cultura; de aceea si nu are nici unulu astadi atât'a trebuintia de cultura cá densulu *): si cu tóte acestea, in locu de a ni se intinde din tóte pârtile mâna de ajutoriu, in locu de a se cercá dupa putintia vindecarea releloru si neindreptâtiriloru din trecutu sa ni se ia acum si acestu mijlocu de cultura atâtu de binefacatoriu nu numai pentru noi, ci pentru toti fiii patriei fàra nici o deosebire? Fia-ne iertatu a nu crede, ca regimulu va desfiintiá acestu gimnasiu atâtu de trebuinciosu si de binefacatoriu, ci din contra ne place a sperá, ca se va adoperá a-lu aduce intr'o stare din ce in ce mai buna, iéra in specialu, cu privire la presinte, lu va curatí de tóte acele rele, ce aru puté impedecá prosperarea lui, va purtá grigia si pre venitoriu pentru indiestrarea lui cu profesori pregatiti si cualificati pentru chiamarea loru, si va sustîné totu, ce aflà bunu si salutariu in trensulu. Si acést'a o credemu cu atât'a mai vertosu, câci viâmu sub unu guvernu constitutiunalu si patrioticu, subt unu guvernu, care si-a cunoscutu de un'a din problemele sele principale, a dá aventu instructiunei publice si culturei poporului. Unu astfeliu de guvernu de siguru nu va zidí cu o mâna iéra cu cea-lalta sa surpe.

Asiá dara in **desfiintiarea** acestui gimnasiu, proiectata atâtu de usioru din partea on corpu prof. dela academi'a juridica din Clusiu, nu putemu crede. Insa cu totulu altmintrea se are lucrulu cu **modificarea** lui. Precum scimu, prin o ordinatiune speciala a inaltului Guberniu r. transilvanu din anulu acest'a, in gimnasiulu inferioru s'a redusu limb'a greca si germana si in loculu loru s'a introdusu limb'a magiara, urcandu-se órele septemanarie pentru dens'a dela 1 la 3, iéra d. e. cea romanésca remanendu totu pre lânga o óra pre septemâna. Este o cestiune pedagogico-didactica, déca se póte justificá séu nu acésta limitare a limbei eline si germane in gimnasiulu de josu, carea a trebuitu sa se faca in favórea limbei magiare, déca nu erá a se ingreuiá elevii preste mesura, si noi trecemu aici preste acést'a; déca insa Inaltulu Guberniu a inmultitu atâtu de tare órele de limb'a magiara intr'unu gimnasiu, unde au fostu

in an. scol.	$185^8/_9$	intre	265	scolari,	magiari	56,
„ „ „	$185^9/_{60}$	„	227	„	„	50,
„ „ „	$186^0/_1$	„	240	„	„	46.
„ „ „	$186^1/_2$	„	236	„	„	41,
„ „ „	$186^2/_3$	„	257	„	„	35,
„ „ „	$186^3/_4$	„	291	„	„	37,
„ „ „	$186^4/_5$	„	338	„	„	48,
„ „ „	$186^5/_6$	„	364	„	„	57,
„ „ „	$186^6/_7$	„	439	„	„	67.

va sa dîca, unde elevii magiari fatia cu cei de alte natiunalitâti suntu o mica particica, d'abiá $^1/_7$ séu $^1/_8$, iéra in specialu fatia cu românii suntu in proportiunea de 1 : 3, ba 1 : 4, acést'a trebuie cu totu dreptulu sa te surprinda. Pentru ca, déca e, cá limb'a elina si germana sa se reduca si in loculu ei sa se puna cea magiara cu óre immultite si cá studiu absolutu obligatoriu pentru totu gimnasiulu inferioru, pentru cá cu tempu dóra sa devina limb'a esplicativa in gimnasiu: apoi consecuinti'a cea mai firésca este, cá sa se amplifice in proportiune si órele pentru limb'a majoritâtiei eleviloru, celu putînu intru atât'a, cá se fia de o potriva cu cea magiara, cá cu tempu nu cea magiara singura, ci acést'a impreuna cu cea romàna si cu cea germana se póta ocupá loculu acel'a, ce pâna acum lu ocupà cea germana singura.

Aceste asuntu pre scurtu parerile nóstre in cele dóue cause espuse. Sa nu dîca nimenea, ca amu zebovitu prea multu asupr'a loru si le-amu datu prea mare atentiune; câci, domnule redactoru! déca vomu sa zidimu o casa pentru locuinti'a tuturoru, cu totii trebuie sa ne intielegemu pentru planulu si practicabilitatea ei, de o parte, éra de alt'a, cine vrea sa zidésca o casa tare si duravera, trebuie sa puna fundamentu solidu, fàra de care zidirea nu póte sustá. O astfeliu de casa comuna este universitatea; unu astfeliu de fundamentu, ba cutezu a dîce o astfeliu de pétra unghiulara este gimnasiulu din cestiune. Si fiindu ca dupa parerea nóstra, aceste cause amendóue suntu atâtu de momentóse, incâtu de resolvirea loru in sensulu cest'a séu cel'a, aterna parte mare instructiunea, venitoriulu tinerimei nóstre: pentru aceea ne si luâmu voia a trage asupr'a loru atentiunea zelósei inteligintie române, cu deosebire a pressei; asemenea ne luâmu voia, a o recomendá de nou atentiunei dloru nostri deputati dietali, cá pre calea cea mai potrivita sa bine-voiésca a stârui, cá sa ne aduca chiaritate in acésta nechiaritate, si sa ne smulga din neliniscea, in carea ne aflâmu.

4

---

*) De cultura au toti lipsa in o forma, câci spoial'a cea putînu castigata la umbr'a favoruriloru speciale ale guverneloru de principii ratacite din trecutu, nu o putemu numí inca cultura; ea nu s'a radicatu si nu se radica nici astadi deasupr'a intrigâriloru sub forme frumóse pentru de a despretiuí, de a batjocorí, unde i se da ocasiune si de póte, a despoiá pre deaprópele seu. R.

Eveneminte politice.

Sabiiu 1 Maiu.

Desbaterea legei privitória la biseric'a orientala s'a terminatu si pre câtu ne e cu putintia dâmu si noi o icóna despre cele intemplate in cas'a **deputatiloru** in cea de mai la vale rubrica: „Diet'a Ungariei".

Proiectulu cu adausulu din partea ministeriului de culte, dupa cum s'a primitu in cas'a de josu s'a tramisu inca dela 11 Maiu in cas'a magnatiloru.

Metropoli'a româna gr. or. pentru Românii din Transilvani'a si Ungari'a e legalisata si dupa ce va trece prin cas'a magnatiloru si se va sanctiuná ea va putea fàra de nici o temă a-si cauta de afacerile ei bisericesci si scolare. Va fi numai la respectivii cá se scia apretiuí pre deplinu acestu castigu si a se folosí de densulu pentru prosperarea loru.

Adausulu ministrului de culte si amendamentele unor'a deputati magiari cu privire la acel'a a fostu indreptatu intr'acolo de a sustîné fractiunile cele mici de greci, bulgari si magiari de confessiunea gr. or. contra absórberei (!?!) acestor'a in români séu in serbi. Acest'a e partea umbrósa a cestiunei cu tóte ca departe sa fia de noi a nu le recunósce fractiuniloru dreptulu de esistintia. Trebuiea inse a se scí ca legea bisericésca ins'asi se ingrijesce de respectarea limbei fia-cârui crestinu, si asiá acum cându constitutiunalismulu bisericei nu va mai fi apesatu de nimenea, fia-care crestinu va fi indreptâtitu a-si reclamá **dreptulu**, dara nu petulanti'a sea in afacerile bisericesci, cum se templa cu unele din fractiuni.

Cestiunea evreiloru din Romani'a o vedemu pasîndu in stadiulu liniscirei diplomatice si credemu din câte vedemu si audimu, ca va devenî câtu mai curendu o cestiune curatu locala si interna a guvernului romanu. Wien. Abp. fora oficiosa a inceputu deja a dogeni pre pres'a austro-nemtiésca, ca pre indésa cestiunea in prosceniu si sa fia mai moderata. Unii omeni aducu aceste in legatura cu concessiunile facute si ce are sa le fàca Prussi'a fatia cu Franci'a, adeca lasandu sa cada adres'a ce erá sa se voteze in parlamentulu vamalu cá respunsu la cuventulu de tronu, cu carele s'a deschisu parlamentulu si cu retragerea garnisonei din Mainz, carea are inca se urmeze.

Diet'a Ungariei.

Siedintiele ce le vomu infatisiá lectoriloru nostri se ocupa, cu putîne esceptiuni, mai numai de proiectulu de lege alu **bisericei** gr. orientale. Inca in siedinti'a dela 1 Maiu, cându se aduse din partea ministrului de culte si instructiune publica proiectulu privitoriu la biseric'a gr. or. adause ministrulu, ca a sositu o petitiune de la credinciosii orientali si ca in urma petitiunei acestei'a trebuie a se face vreo modificare in proiectu, adaugenduse unu § nou. Mai tardiu totu ministrulu de culte impartasiesce casei ca cele din petitiunea cestiunata se potu contrage si formulá astfeliu:

„Grecii si alti credinciosi, cari nu vorbescu limb'a romana seu serba si se tienu de cele doue metropolie, voru avea si pre venitoriu folosulu deplinu alu drepturiloru de cari s'au folositu pâna acum, in intielesulu legiloru bisericesci orientali, cu privire la limb'a in biserica sî scóla, precum sî aministrarea averei bisericesci.“

Serbii, cá sî Ghiezy, ceru amanarea desbaterei proiectului pentru vreo câteva dîle. Cestu din urma sub cuventu ca proiectulu aru trebuí, dupa adaugerea unui § nou, tiparitu sî distribuitu intre membri, cei'a dîcu ca voru se faca unele amendemente. Se amâna asiá dara proiectulu pâna la 6 Maiu, cându are sa se ia in desbatere.

In siedintiele de la 4 sî 5 Maiu inca vinu cestiuni interesante pre cari le contragemu in urmatórele: In cea dela 4 Maiu respunde ministrulu Wenkheim la interpelatiunea ce se facuse din partea lui Csiky pentru desfiintiarea clubului democraticu din Pest'a sî celoru filiale din provincia. Dice ca acele nu se baseza decâtu pre datina sî pracsa sî totu asiá sta tréb'a sî cu desfiintiarea loru, mai alesu cându regimululu vede ca astfeliu de intruniri suntu periculóse pentru tiéra.—La interpelatiunea lui Gull pentru admonitiunile ce s'a datu diuareloru nemtiesci din Sabiiu sî pentru mesuri mai liberale fatia cu pres'a in Trani'a,—dupa ce recomanda **Deak** introducerea legei ung. de presa—respunde ministrulu **Andrassy**, ca intreruperea activitâtiei comissiunei pentru regularea uniunei sî gramadirea agendeloru, a impedecatu regularea afaceriloru de presa pentru Transilvani'a, inse va cautá a luá mesuri in privinti'a acést'a in tempulu celu mai scurtu.—La observarea dep. **Babesiu**, ca nu atâtu legile sustatóre in Transilvania, ci manuirea loru cea aspra, dau ansa la plângeri respunde minist. **Andrassy**, ca dorinti'a fiacârui va fi straformarea sistemei de pressa din Transilvani'a, câtu pentru manuire promite sî pre venitoriu rigorositate fatia cu agitârile contra intregitâtiei statului.—Siedinti'a din 5 Maiu se ocupa cu cetirea proiectului pentru baterea Monetei, carele se primesce in a dóu'a sî a treea cetire cu putine modificatiuni.

In siedinti'a din 6 Maiu se preda casei raportulu asupra proiectului de lege despre procedur'a civila. **Ranicher** preda o petitiune din partea Sighisioreniloru in cestiunea comitelui natiunalu; Fabricius dep. din Sighisiora presenteza o contra petitiune, care aproba procederea regimului la denumirea comitelui provisoriu pentru fundulu regiu.

Dupa ce se decide tiparirea legei in privinti'a baterei monetei, face **Simonyi** o interpelatiune pentru crescerea poporului. La acést'a desvolta ministrulu de instructiune puntulu de manecare alu regimului, sî apoi se trece la desbaterea

proiectului de lege privitoriu la biserica gr. orientala.

Mai inteiu sa ectesce proiectulu regimului, apoi alu comissiunei centrale sî in fine modificatiunea adusa de ministrulu de culte.

P. **Nyári** observa ca grecii nu suntu considerati in proiectulu de lege sî ca ministrulu de culte numai dupa ce au sositu reclamatiuni din partea mai multoru comune grece a facutu o modificatiune. E de parere sa se amane desbaterea inca pre vre o câteva dîle. Dupa ce au luatu sî alti vorbitori parte sa decide luarea la desbatere a proiectului numai decâtu. Ministrulu de culte bar. **Eötvös** ia cuventulu:

Onorata casa! Eu voiescu in scurtu a desfasiuirá motivele acelea, care au indemnatu pre ministeriu, cá in mani'a cestiuniloru celoru multe sî fórte insemnate, cu care se ocupa cas'a, se astérna in cestiunea acést'a dejá acum unu proiectu de lege.

Articululu de lege XX din 1848 au statoritu cá principiu egalitatea deplina a religiuniloru recepte din tiéra. Paragrafulu alu optulea asiguréza cetatieniloru gr. or. dreptulu, de a-si organisá afacerile loru bisericesci sî scolare in modu autonomu, sî spre scopulu acest'a au orenduitu convocarea unui congresu bisericescu. Evenemintele urmate dupa aceea au impedecatu, cá legea acést'a sa se puna in lucrare sî asiá s'au intemplatu, cá sa se faca acele schimbâri fórte relevante, cari au prinsu locu in sinulu bisericei gr. or. cu consensulu credinciosiloru, si adeca: despartirea credinciosiloru români sî serbi ai bisericei gr. or., sî decretarea de a se infiintiá o metropolia româna intr'unu congresu bisericescu, care formalu nu corespunde recerintieloru legei din 1848 sî in legile nóstre nu se afla nici o urma de despartirea bisericei gr. or.

Acésta stare trebuie a se ajutorá, sî de aceea ministeriulu au aflatu de necesariu, a asterne unu proiectu de lege dietei, in care acelu congresu bisericescu, care au orenduitu despartirea amintita, incâtu acést'a nu corespunde formalu recerintieloru legei din 1848, in modu suplinitoriu sa se recunósca de legalu, sî metropoli'a româna reinfiintiata de nou, sa se inarticuleze, ca, de óre-ce legile din 1848, cunósce numai un'a biserica gr. or., sî numai acestei'a i asiguréza autonomi'a, acum dupa despartire sa se garanteze sî normeze autonomi'a sî coordinatiunea ambeloru biserici, sî modulu cum au a se convocá intai'a-si data aceste sinóde separate.

In fine sa se deslege sî cestiunile acelea de dreptu, cari s'au ivitu prin despartirea ambeloru metropolii. Aici se intielege de sine, ca intr'o tiéra constitutiunale cestiunile de dreptu nu se potu resólve pre drumulu administratiunei, ci legislatiunea are de a determiná judecatori legali pentru cestiunile acestea. Tînt'a, carea a statu regimului iu privinti'a acést'a inaintea ochiloru, sî cârei, dupa cum credu, sî onorat'a casa i-si va dá consimtiementulu seu, au fostu inainte de tóte: ca, dupa ce cetatienii nostri tînatori de biseric'a gr. or. au aflatu de cuviintia a scóte la capetu despartirea bisericésca, aceloru frecâri sî lupte, cari le-au in urm'a despartirei, pre câtu va fi cu putintia sa se previna, sî sa se resolveze câtu mai in graba; câci fâra indoiéla jace in interesulu tierei, cá tóte acelea cestiuni, cari dau materia la desbinâri sî desuniri, sa se delatureze.

A dóu'a tînta a regimului sî fâra indoéla sî a casei este ca de óre ce legea din 1848 carea asiguréza pe deplinu cetatieniloru bisericei gr. orientale autonomi'a bisericésca sî scolare, numai de un'a biserica orientale vorbesce, autonomi'a are a se intinde acum asupra ambeloru biserici despar-partite, sî cá astfeliu aceea ce au intentionatu legislativ'a din 1848, sa se esprime respicatu, sî acést'a cu atâtu mai vertosu, câci eu nu cunoscu in interesulu tierei ceva mai corespundietoriu, decâtu asigurarea autonomiei a tuturoru societâtiloru religionarie aflatórie in tiera. Sî acést'a cu deosebire pentru aceea, fiindca intr'o tiéra constitutionale natur'a lucruriloru pretinde, cá intocma cá alte relatiuni, sa se reguleze sî acelea, care atingu asiá de aprópe fiinti'a interna a tuturoru cetatieniloru, adeca relatiunele religióse pe o basa liberale. (Aplausu). Apoi sî pentru aceea, fiindca legea din 1848 au statoritu in principiu deplin'a egalitate a societâtiloru religionarie, acést'a egalitate insa in modu practicu nu se póte indeplini pre alta cale, decâtu prin deplin'a libartate religionaria a confessiuniloru diferite. (Aplausu viu). In fine sî pentru aceea, fiindca incâtu statulu pretinde pentru acest'a o garanti'a ca sub pretestulu autonomiei bisericesci nu se va ingust'a sfer'a de dreptu a statului: statulu posede garanti'a acést'a antâiu cu deosebirea in dreptulu seu de supravaghiare, a dóu'a dupa parere mea intr'a ceea, ca in sinulu bisericiloru autonome au influintia cetatieni singurateci sî asiá ei singuri potu priveghiá, ca sa nu se vateme drepturile constitutiunale a le tierei prin esageratiunile singuraticiloru (Aplause).

Eu o tînu de prisosu, a mai intrá in punctele singularie a proiectului de lege. Incâtu se voru face obiectiuni in contra acelor'a eu mi reservezu dreptulu, a le respunde acestea la desbaterea speciale.—

La desbaterea generala iau parte dintre deputatii români **Babesiu** sî Sig. V. Popu. Desbaterea se invirte mai cu séma pre langa istoriculu bisericei gr. or. sî pre langa unu amendementu propusu din partea serbiloru, ca sa se dîca „biserica ortodoxa orientala“ in locu de gr. orientala, care amendementu inse la votare a cadiutu.

In siedinti'a dela 7 Maiu dupa cetirea protocolului vinu la rendu dóue hârthii a Directorului causeloru regale, prin cari cere cá cas'a sa-i permita a intentá procesu de pressa deputatului Alesandru Romanu, redactoru alu „Federatiunei.“ Directorele causeloru regale se provóca la numerii dîsului dîuariu 25, 28 sî 38, sî dice ca in acei'a s'a agitatu in contr'a intregitâtiei teritoriului corónei ungurescí. Hârthíele aceste se predau comisiunei de 10 compusa spre acestu sfersîtu. Dep. Ignatiu **Nagy** protestéza pentru ce nu s'au pusu mai inainte la votu cestiunea acést'a inainte de a se fi cetitu hârthíele.

La ordinea dîlei e desbaterea speciala a proectului de lege privitoriu la biserica gr. orientala.

La §. 1 alu proiectului ia mai intaiu cuventulu **Branovatzky** sî amendeza urmatoriulu testu:

Congresulu natiunalu serbescu tînutu la Carlovitz in an 1864—65 incâtu se au convocatu cu abaterea dela art. 20 § 2 din 1848—47, se recunósce de legalu.—Vorbitoriulu nu se multiamesce cu testulu din proiectu, carele cere o legalisare supletori'a, pentru ca acest'a aru trage dupa sine urmarea ca congressulu dela 1864 a fostu nelegiuitu. Cele aduse din partea comissiunei centrale spre afirmarea asertiunei despre ilegalitatea congresului nu incape, de óre ce cându s'a convocatu congresulu n'a esistatu ministeriu ungurescu sî asiá nici ca a pututu cá sa se convóce congresulu pre calea legale, in intielesulu de acum. In fine observa ca ins'asi diet'a de fatia s'aru putea numí nelegiuita, pentru ca nici acést'a nu e convocata de ministeriulu respunsabilu.

Lânga amendementulu lui Branovatzky se alatura Stoiakovics

Ioanoviciu dîce, ca de orece serbii recunoscu ca congresulu Carlovitianu nu e convocatu conformu § 8 din legile din 1848, atunci nu se pote sustîne legalitatea. Legea de fatia a pornitu din viati'a practica si sanctionéza faptele sî desvoltarea ce s'a intemplatu in tempulu mai dincóce; legile din 1848 insa sî decisiunile relative la objectulu de fatia nu se potu trece numai asia cu vederea. **Halasze** pre lânga testulu proiectului sî contra amendementului lui Branovatzky. Mai vorbesce **Bonis** la §-lu acest'a aretandu necessitatea de o legalisare supletoria a congresului din Carlovetiu.

Tisza refrânge asertiunea lui Branovatzky, prin carea dîsese ca diet'a nu aru fi legala, dicendu ca diet'a e convocata pre basea legiloru sî atunci e legala. **Berzenczey** din principiu e contra terminului „congresu“, pentruca dice densulu „suntemu indopati cu destule congrese.“ **Szász** Karoly face observâri stilistice. **Miletics** nu recunósce legilativei dreptulu de a constitui congresulu sî pentruca legilativa dela 1848 s'a invoitu cu acest'a elu spriginesce amendementulu.

Presiedintele pune la votu cestiunea sî afara de deputatii serbi toti deputatii ceilalti stau pre lânga testulu din proiectu; amendementulu lui Branovatzky dara a cadiutu.

La § 2 amendéza iéra **Branovatzky** in locu de „egyenjogú“ (egalu in dreptu) „coordinált“ (coordinatu). Doresce schimbarea acest'a pentru ca crede, ca ea s'a facutu mai multu din erore. In celelalte acte oficiciale se afla cuventulu propusu de densulu. Mai doresce densulu schimbarea acést'a testuala sî pentru ca altmintrea romanii voru deduce de aci, ca sa se imparta si averea serbiloru, ceea ce aru fi spre daun'a serbiloru.

Acestu amendamentu a datu ansa la desbateri mai indelungate, la cari au luatu parte mai multi deputati romani. Inceputulu l'a facutu dep.

Sig. **Borlea**: Onorara Casa! Credu ca nu gresiescu afirmandu, ca a cere imprutu nu este unu lucru prea placutu, sî ca de comunu numai atare obieptu imprumutâmu, de care avemu lipsa sî nu este in posesiunea nóstra. (Aprobare) Cu unu cuventu imprumutarea preste totu, nu areta mare abundantia. (Aprobare.) Prin urmare este afara de tota indoiel'a, ca in epoc'a de fatia tota natiunea, din iubire câtra limb'a sa si din puntulu de vedere alu cultivârei ei, incungiura cuvintele straine, imprumutate, inca sî in conversare. (Aprobare.) Asié dara déca acést'a este dreptu, ce, dupa mine nu sufere indoiela, apoi, dupa parerea mea, cu atât'a mai virtosu trebue incungiurata, in câtu se pote, imprumutarea sî folosirea de cuvinte straine in testulu legiloru. (Aprobare generale; vorbitoriulu este silitu a-si intrerumpe vorbirea pre câte-va mominte). Cuvintele straine trebue imprumutate sî folosite numai acolo sî numai atunci, cându, cutare obiectu nu se pote numí fâra de ajutoriulu aceloru-a. In casulu de fatia, onor. casa, nu subverseza acést'a impregiurare; pentru ca cuventulu strainu „coordinált“, tiesutu in amendamentulu lui Branovatzki sî sotiloru lui, nu insemna nici mai multu neci mai putienu decâtu cuventulu „egyenjogu“ cuprinsu in proieptulu guvernului, primitu sî de comissiunea centrale sî aprobatu de tóte comissiunile, in cari, dupa cumu sciu, fiindu sî membri invetiati de ai academiei au bagatu bine de sema la limba sî la tiesatur'a cuvinteloru. (Aprobare.) Nu me indoiescu, ca deputatii serbi au facutu amendamentulu presintatu din caus'a, ca, insemnându, dupa parerea loru cuventulu „coordinatu“ mai putienu de câtu cuventulu „egyenjogu“, li-ar' placé a areta metropoli'a serbesca celu putienu cu $^1/_4$ mai mare de câtu metropoli'a serbesca. Acést'a se vede sî de acolo, ca eri cu ocasiunea desbaterei generali a proieptului, vorbindu vre-o 6 deputat serbi, unulu dupa altulu, nici unulu nu s'a dechiaratu prin neci unu cuventu in contra proieptului de lege, ci toti l'au primitu in generalulu, ne avendu altu scopu—cu tote vorbele gole sî frasele impenate, câte le-au dîsu—decâtu se arete metropoli'a serbesca mai pre susu de cea romanesca (Aprobare.)

La aceste fortiâri a le loru, s'ar' face mai multe observâri, inse dupa ce din lungele loru vorbiri de prisosu ce au tienutu eri, pentru ei n'au resultatu neci unu avantagiu sî pentru noi neci o dauna, din opumnarea acelor'a inca n'ar' resultá alt'a, sî asié nu me demitu in opumnâri. (Aprobare) Numai la naiv'a observatiune a dep. Dimitrievics „ca romanii, in privinti'a autonomiei basericesci sî scolarie au statu sub scutulu Serbiloru", observu pre scurtu. ca nu sciu pre ce-sî baseza d. Dimitrievics aceea afirmare naiva; pentru ca,—de sî deputatii serbi s'au provocatu in vorbirile de eri sî au citatu frase din tóte privilegiele loru esistinte sî intipuite, afirmarea d. Dimitr., ca noi amu fi statu sub scutulu serbiloru, n'au documentatu-o neci unulu, ce eu sî negu serbatoresce, pentru ca scimu din istoria, cá pre cându au imigratu (bevándoroltak), serbii noi aveamu metropoli'a romana la Alb'a-Iuli'a, sî asié n'am avutu lipsa de scutulu serbiloru; de asiu sci pote sî eu enumerá, pre cum facura deputatii serbi, unu siru frumosu de metropolitii romani, unu siru frumosu de metropoliti, cam 30—35, i-asiu poté insirá cu numele, ba sî aceea v'asiu scí spune, care in ce anu a devenitu metropolitu, in care anu a moritu, sî m'asiu poté provocá la mai multe date istorice; fiindu inse convinsu, ca cu de-acestea numai asiu abusá de paciinti'a casei, ve voiu spune numai atâtu-a, a celu d'ntâiu metropolitu romanu s'a numitu Joanu la a. 1348—sî asiá amu avé sî noi de doritu, de o parte in interesulu nostru, de alta parte pentru adeverulu istoricu, ca in loculu cuvinteloru „se infiintiéza o metropolia romana." sa se puna: se renfiintieza etc. Pentru cá sa nu dau ansa la discussiuni indelungate, din partemi me indestulescu cu testulu, asie pre cum e. (Aprobare.) Nu voiu a produce multe date istorice, pentru ca n'avemu a compune o istoria, ci o lege, care pentru viitoriu se statoresca o ganisarea sî se asigure autonomi'a besericei gr. orientale. Apucandu-ne de compunerea unei legi, recunóscemu, ca obieptulu, pentru care aducemu aceea lege, séu n'a fostu regulatu de locu, séu n'a fostu regulatu dupa dreptate. Vediendu dara, ca in cas'a acést'a nu s'a radicatu nici o voce in contr'a legii de fatia, credu a fi mai pre susu de tóta indoiél'a, ca on. casa vede sî e convinsa, cá organisarea afaceriloru bersericesci sî scolarie a le românilorn gr. or., cari suntu in maioritate preponderanta, asiá pre cum a sustatu aceea cu a serbiloru la olalta, a fostu nedrépta sî ne corespundiatória cerintieloru tempului de astadi.

Afacerile besericesci sî scolarie ale romaniloru sî serbiloru au fostu organisate uniformu, ca ale unoru coreligiunari, pentru ca e cunoscutu, ca in seclele trecute religiunea a jucatu asemenea rola, cá astadi natiunalitatea.

N'au statu dara subt scutulu serbiloru, ce se vede sî din aceea, caci a stá sub scutulu cuiva, atâta va sa dîca, câtu a fi aperatu de cinevá; iéra ca noi n'amu aflatu nici o aparare la serbi, acést'a credu, ca o scie totu omulu, mai bine inse o sciu serbii insi-si; pentru chiarificarea scutului serbescu, amintitu de dep. Dimitrievits, asiu poté produce câteva casuri referitórie la fundulu religiunariu comunu, la care amu contribuitu sî noi, sî la administrarea acelui fundu, dar n'o facu, pentru ca nu voiu a causá amaratiune, nici a resuscitá dureri. Fia destulu a observá numai atâta; in ce a constatu sî câtu de binefacatoriu a fostu pentru noi scutulu serbescu, pote vedea ori sî cine de acolo, ca noi cu totu pretiulu, pe lânga cele mai mari sacrificie amu staruitu a ne eliberá de subt acelu scutu, sî multiamimu atotu-putintelui, ca ne amu eliberatu (Ilariate.)

Cá in tóte afacerile comune, asiá s'au fâcutu sî aici abusuri, unele mai mari, altele mai mici, dara totu-déun'a spre vatemarea nóstra; durerea, ce ne-au causatu acele vatemâri e drépta, sî apoi credu, ca abusurile vatematóre nu se potu botezá de scutu pazitoriu (Ilaritate).

Dupa acésta abatere scurta, dara necesaria, intorcendu-me la meritulu obiectului, repetiescu, ca de óre-ce cuventulu „coordinatu" nu va se dîca nici mai multu, nici mai putînu, decâtu cuventulu „egalu indreptâtitu", sî de óre-ce cuventulu din urma se afla in proiectulu regimului, sî s'a primitu de tóte comissiunile, chiaru sî de cea centrale, — nu aflu nici causa nici scopu, de a-lu suplini prin cuventulu „coordinatu", imprumutatu din alta limba, sî de aceea votezu pentru testulu nestramutatu alu §-ului 2, asiá precum s'a primitu acel'a de comissiunea centrala. (Aprobâri.)

Dr. A. Mocioni: Nu sciu care testu lu-va primí on. casa dar nainte d'a vorbì despre modificatiune, am d'a face unele observâri iu privinti'a testului espusu, ceea ce redu, ca sî eu trebue se intonu, este unu adeveru constatatu de istori'a cumca metropoli'a romana or. in Transilvani'a s'a sustienutu pâna pre la finele seclului 17, candu metropolitulu de atunci primindu uniunea a esitu din senulu acestei beserici, sî astfelu metropoli'a au incetatu „de facto" de-sî nu „de jure" Din asta causa aflu cu cale la loculu acest'a ca in locu de „infiintiata" se se dîca „restituita." Cu tóte acestea n'am aflatu de lipsa a propune o modificatiune separata in asta privintia, inse aflaiu de lipsa a intoná desclinitu faptulu istoricu, pentru cá nu cumva din testulu necorectu alu legii se se faca acea deducere carea nu incape cu dreptulu canonicu, cumca adeca ori-care guvernu civilu, afara de beserica, ar avé dreptulu a infiintia.—Dupa acésta scurta dechiaratiune mi-ieu voia a face unele observâri in privinti'a modificatiunei. Din parte-mi dorescu a sustiené spresiunea de „egala in dreptu," dorescu pentru ca dupa parerea mea esprime acést'a nu numai relatiunile dintre amendóue metropoliele, ci are sî unu intielesu publico-juridicu—Din asta causa nu partecipu la parerea dlui deputatu Stefanu Branovaczky ca corpulu legiuitoriu n'aru fi chiamatu a recunósce indreptâtirile, ci din contra numai diet'a e chiamata a recunósce ranguri sî drepturi. Spressiunea „egala in dreptu" voiu s'o sustienu sî pentru aceea câci unic'a ingrigire ce i s'a opusu, ca adeca, vá avé influiutia a supr'a dreptului privatu, nu s'a motivatu. Deci rogu on. casa se binevoiésca a primí testulu. (Aprobari.)

B. Simonyi. Dupa ce arata ca nu au fostu eróre nici decum la intrebuintiarea cuventului „egalu indreptatitu" in testulu proiectului de lege sî esprima mirarea, cum de se póte sculá cineva contra egalei indreptatiri, cându fiacare omu e sî trebuie sa fia convinsu ca a trecutu tempulu privilegieloru. Remane pre langa testulu din proiectu.

Miletics respunde la ó observare a unui deputatu carele a dîsu ca serbii au imigratu (bevándoroltak), ca ei nu au miigratu ci au venitu chiamati de Leopoldu I, cá sa servésca in contra turciloru. Prin imigrare elu intielege a veni cu saculu in spate sî acest'a densulu o refrânge.—Cu privintia la cuventulu egyenjogú sî la observâri de ale deputatiloru romani, mai vorbescu Nicolics sî Stoiacovics. Cestu din urma lu scapà gur'a, de indecursulu vorbirei sele a intretiesutu cuventulu bevándorlás, ceea ce Miletics, carele are mare antipathia catra acestu cuventu unu putù trece cu vederea

D. Maniu: Observatiunile ce on. Branyovaczky le fece contra cuventului „egalu indreptatitu" me indemnara se spunu in cateva cuvinte parerea mea in asta privintia (S'audimu!) Sî io credu cá nimene dintre romanii or. nu va pretinde dreptu egalu la averé cu ocasiunea impartirei, caci nu voimu alta egala indreptâtire pentru metropolia de catu in privinti'a rangului, pusetiunei. Oratorulu desapróba provocarea la privilegie, prin ce voira satribuiésca o superioritate metropoltei serbesci. In fine propune pentru multiumire generala cá espressiunea „coordinata" se se asedie intre parentese.

Miletits sî Nicolits pentru spresiunea de „coordinalt", Branovacsky afirma ca romanii numai incetu au intratu sub scutulu serbiloru fora a fi pretinsu depturi. Apoi éra se provóca la privilegie, unde nu e amintire de români.

Puscariu fórte nimeritu respunse lui Branovaczky: Déca romanii au intratu cu incetulu sub scutulu serbiloru apoi sî serbii au pusu numai cu mereulu, asié-dicendu, „tacite", man'a pe tóte drepturile sî averile romanesci.

(Aplause.)

Babesiu sprigínesce testulu din proiectu; Dimitrievics e pre lânga amendementu.

Sig. V. Popu: Onor casa! Amu crediutu, ca dupa procesulu nostru divortialu vomu ajunge o dî mare, in care ne vomu desparti cu iubire unii de altii, a thoro et mensa.

Dara vedu ca acést'a sperare s'au nimicitu.

Provocarea la privilegie face a ne cutremurá in credintia, ca ne vomu desparti unii de altii cá fratii.

Ei, onor. casa, se provóca la privilegie. Ei voiescu a negá egalu indreptatirea; ei vinu gat'a cu totu feliulu de documinte, cu totu feliulu de arme, pre candu noi ne-amu propusu, cá nici nu vomu replicá, ca nu ne vomu demite la opumnâri; dara candu i vedemu dîcendu-ne, ca amu statu sub scutulu loru sî amu aflatu refugiu la ei, sum silitu a-mi radicá sî eu graiulu sî a replicá cu o simpla anecdota. (Strigâri din tóte pârtile: Se audîmu!)

A fostu odata unu tîganu, care avea prunci multi, dintre cari unulu erá de totu golu, avendu numai un'a legatóre la grumadi. — Cine-va lu intrebà: sî acest'a este fiiulu teu? Dá, respunse tîganulu, acest'a e fiiulu meu adoptatu — eu lu imbracu. (Risetu mare).

Asiá amu fostu sî noi cu acelu scutu serbescu, cu acea adoptare; asiá au adoptatu sî serbii pre români, cá tîganulu pre fiiulu seu adoptivu. (Ilaritate, aplause generale.)

In biserica ne-au impusu limb'a loru, in locu de Episcopu romanescu au numitu Episcopu serbescu, nici la atât'a n'amu ajunsu, câtu se capetâmu unu preotu românu, dara nici de calugeru n'au primitu pre românu, pentru ca s'au temutu, ca acusi va devení Episcopu. Cu acestea ne-au multiamitu, ca le-amu immultitu turm'a loru. (Ilariare.)

Privilegium est vulnus legis. N'au dara, dloru, ce se laudá cu acele privilegie; pentru ca cine se provóca la privilegie documentéza, ca n'au avutu dreptu, fâra i s'au datu ce-va dreptu.

Candu au venitu serbii sub Cernovici, credeti dloru — déca e sa incaldîmu istori'a — ca pentru acee'a au venitu, ca acolo, unde era mai nainte li-a mersu bine? (Placere, Sgomotu.) N'au venitu pentru aceea, ci pentru ca au voitu sa scape de turci. Dreptu, ca venindu aici, asemenea au trebuitu sa se apere de turci, pentru ca altmintrea sfor'a turcésca i-aru fi gadelitu prea tare la grumadi. (Aplause.)

Ce s'a intemplatu dara? Candu la, 1700 sub Atanasiu, a trecutu o parte a româniloru la unire, cu tóte ca au mai remasu multi in credinti'a vechia, remanendu in Transilvani'a pâna la 1812 fâra de Episcopu lucru firescu, ca au trebuitu se mérga unde-va.

Dara se créda fratii serbi, ca mai bine aru fi fâcutu românii, déca aru fi remasu de sine sî nu s'aru fi dusu acolo: câci repetiescu, n'au avutu nici o scutire.

Faptele suntu cunoscute, nu voiescu a le mai amintí. Acum'a candu e vorba in acésta alinea de egalitate, inca vedemu iubirea cea mare, cu care suntu câtra noi; câci in acésta alinea este vorb'a numai de dreptulu nostru, sî totusi ei nu vréu a ni-lu recunósce, ci se abatu incóce sî in colo, sî voiescu espressiunea „coordinata", sub care intielegu propriaminte subordinatiune. Asiá credu, ca acésta alinea esprima chiaru, ca suntemu egalu indreptatiti, ce vomu sî fi, sî ce aru fi trebuitu de multu se fimu, (O voce: Da, insa in privinti'a baniloru), aici e vorba de dreptu sî nu de bani, despre bani vomu vorbí la aline'a 8-a.

Partinescu testulu originale.

Manoilovics sî esprime parerea de reu ca vorbitorii s'au departatu asiá tare dela objectu sî afla mangaiere in dechiaratiunea facuta de ministrulu calteloru, carele s'au esprimatu intr'acolo ca nu vrea mai mai multu nici mai putînu decâtu independinti'a acestoru doue metropolii un'a de alt'a.

Ne mai fiindu alti vorbitori pentru puntulu acest'a, cu o majoritate mare se respinge amendementulu lui Branovatzky sî remane testulu proiectului.

La § 3. se invertí desbaterea pr lânga amendamentulu, carele avea de scopu delaturarea cuvinteloru: intre marginile legei tierei. Pentru amendamentu vorbescu Dimitrievics, Babesiu, Miletics, Aurel Maniu, Alessandru Mocioni. Puscariu sî Dobrzaszky; pentru proiectu vorbescu Col. Tisza, Paulu Nyári sî Samuel Bonis, carele din urma dîce ca statulu are dreptu a se mestecá in efacerile biserile bisericei, indata ce afacerile bisericesci se punu deasupr'a esistintiei statului; in fine se provóca la placetum regium.

Candu erá sa se puna la votu §-ulu acest'a observa Miletics ca cas'a nu póte aduce concluse, pentru ca lipsescu pré multi dintre membri. Numerandu-se membri se vede ca din deputatii verificati 404 la numeru nu erau mai multi in casa decâtu 189 sî asiá votarea se amena pre dîu'a urmatória. Din acelasi temeiu a amenatul' ministrulu de comerciu Gorove unele impartâsiri ce avea a le face casei.

In siadinti'a din 8 Maiu dupa unele afaceri obicinuite se aducu la cunoscinti'a casei mai multe incurse intre cari unulu (incursu) din partea clubului de egalitate pestanu, in favórea **casatorieloru mestecate**; altulu pentru reformarea regulamentului industriariu. Ministrulu de comerciu asterne tratatulu de comerciu si de navigatiune cu Angli'a. **Csengery** cetesce raportulu despre dorintiele deputatiunei regnicolare croate in privinti'a drumului de feru fiumanu.

Acum veni § 3 alu proiectului de lege in caus'a bisericei orientale la votare. Inainte de votare insa se desvólta o discussiune: **Ales. Nikolits** cere inainte de tóte votarea paragrafului dupa propositiunea regimului. **Ales. Mocioni** voiesce a desface paragrafulu in pârti singularie si cere o votare partiala. Ios. Justh e in contra, fiindu ca casulu acest'a de votare numai atunci se intempla, candu proiectulu comissiunei s'a respinsu, **Vincentiu Babesiu** aproba, ca amendamentulu facutu la § 3 contine 6 modificatiuni, si numai dóue dintr'acestea s'au discutatu, deci sa se priméscà acelea modificatiuni propuse, in contra câror'a, nu s'au facutu nice o obiectiune. B. lt. **Halasz** inca e de parere, ca mai intâiu trebuie a se votá asupr'a propositiunei regimului. La acést'a observéza ministrulu de culte, ca de óre-ce regimulu au aprobatu proiectulu comissiunei, asiá nu mai este nici unu motivu, de a votá pentru propusetiunea regimului. St. Branovacsky asemenea urgéza votarea pentru proiectulu dintâiu (propositiunea regimului) si dupa aceea se urmeze modificatiunile, Kol. Tisza observa ca propositiunea regimului nici nu mai esista; ce privesce despartirea cestiuniloru cari suntu a se votá, atunci acestea sa se statoréscà; elu e pentru ele.

Milos Dimitrievics detailéza modificatiunile amendamentului lui Branovacsky si sotii in contra cârui'a se declara **S. Bonis**, ca proiectulu comissiunei trebuie a se desface.

Presiedintele observa in fine, ca si in privinti'a § 2 mai intâiu s'au votatu asupr'a proiectului comissiunei, dupa aceea urmá votisarea asupr'a § 3 si acest'a s'au primitu cu o majoritate fórte mare dupa proiectulu comissiunei. In privinti'a § 4 amendamentulu propune urmatoriulu intielesu: credinciosii ambeloru metropolii au dreptulu de a-si organisá congresele loru, sub sustinerea dreptului pré inaltu de sanctiune! Acestu paragrafu dupa o desbatere scurta, ne oferindu nici unu momentu mai insemnatu, se primesce in intielesulu de mai susu; asemenea § 5 dupa o modificatiune propusa fâra nici o desbatere. § 6 aduse o discussiune mai lunga cu sine: Ioanu de Puscariu face observarea ca la numirea „congresu romanescu", insemnarea „natiunalu" au remasu in proiectulu comissiunei afara, pre cându acést'a in propositiunea regimului precum si in 5 antecedentu care vorbesce despre congresulu natiunalu serbescu e cuprinsa. Vorbitoriulu pretinde interpelarea cuventului „natiunalu".

Lad. Berzenczy e ingrigitu ca in Transilvani'a fórte usioru dintr'acést'a se póte face unu capitalu la cestiunea natiunalitâtiloru, si educe cá unu curiosum, ca Metropolitulu din Bucuresci si astadi se numesce Metropolitu ungro-românu. Cuventatoriulu aru dorí cá in loculu cuventului congresu sa se intrebuintieze „sinodu". Sig. Popp pretinde, pentru români asemenea dreptu, cá alu serbiloru, cá sa nu apara, ca si candu cei din urma aru avea mai multe drepturi. Ministrulu de cultu baronulu Eötvös in contra espressiunei „congresu natiunalu românu" nu are de a obiectá nimic'a. Pentru motiunea lui Puscariu vorbescu inca **G. Ioanoviciu** Ales. **Miletics** P. Nyáry, baronnu **Simonyi**, Greg. **Székely**, Sigmundu **Borlea**, Gabr. **Varady**, Nic. **Bano** si Stef. **Csánady**; Bar. Eötvös dice, ca proiectula de lege s'au formulatu pre bas'a paritatei celei mai depline a ambeloru natiunalitâti, dupa aceea se primesce motiunea lui Puscariu cu majoritate precumpanitóre si § 6 capata acelasi intielesu, cá § 5 in privinti'a serbiloru.

Paragrafulu 7 se primesce fâra desbatere acum urméza § 8 pre tapetu, acestu paragrafu e unulu dintre cei mai insemnati § din totu proiectulu de lege. Acest'a propune unu tribunalu delegatu, cá modu de impaciuire pentru litigele ce se voru ivi in urm'a desbinârei ambeloru metropolii. Comissiunea centrala cere formarea unui tribunalu arbitru, amendamentulu lui Branovacsky si consortii insa voiesce a reclamá competinti'a tribunaleloru ordinarie. Dupa ce Branovacsky si face motiunea sea intr'o cuventare lunga ministrulu de culte se scóla si staruiesce din resputeri pentru unu tribunalu delegatu aratandu parte necessitatea cea imperativa pentru deslegarea câtu mai in graba a litigiloru si cestiuniloru de dreptu, provenitóre prin desbinarea ambeloru mitropolii parte documentandu si competinti'a tribunaleloru ordinarie, de a puté figurá la asemenea cestiuni cá foru decidietoriu. Balt. **Halass** se declara prin o motivare lunga pentru tribunalulu arbitrariu. (Va urmá.)

Principatele române unite.

Consululu generalu alu Franciei a trasu la otelulu „Lazar", iéra nu la consulatulu francesu. Pentru ce acést'a nu se scia. Ce este de insemnatu insa, ceea ce ni se pare ca aru trebuí sa observe, si ceea ce negresitu ca observa ómenii politici, este acést'a, ca de câte-va dile, printre tóte evenimentele cele grave intemplate in mai multe pârti ale Romaniei si chiaru in capitala, in tóte pârtile se face vorb'a despre venirea agentelui Franciei, despre acestu consulu alu Franciei.

Noulu consulu alu Franciei vine intr'o epoca fórte interesanta, déca nu critica; si déca va avé bune calauze, cari sa-lu introduca cu sinceritate pre tóte câile, prin tóte intortocheturile politicei ce se face astadi in Bucuresci si sa-i arete tóte jocurile bizare ale diplomatiei stateloru celoru mari in Romani'a, va avea ce se véda, va avea ce se studieze, va avea ce se raporteze, va avé cu ce se indestuleze dorintiele legitime spre desvoltarea inteligentiei, talentului si capacitâtiei unui agentu alu Franciei intr'o tiéra care s'a numitu de multu inca: Franci'a orientului, pre dreptu cuventu, pentru mai multe titluri ale acestei tieri, pentru mai multe drepturi ale acestei tieri la o asemenea numire; si in care tiéra resultatele resbelului Sadovei anuléza resultatele resbelului Crimeei.

Archivele consulatului Franciei in Romani'a ii va aretá ca primulu consulatu stabilitu in Romani'a, dela inceputu si pâna astadi din tempulu republicei si pâna astadi, a avutu si si-a pestratu caracterulu seu eminamente politicu.

Sub Imperatulu Napoleonu I Formont tînea susu drapelulu Franciei in Bucuresci. Avé-va si Imperatulu Napoleonu III unu agente alu seu in Romani'a precum a avutu Imperatulu Napoleonu I? Pâna acum acést'a nu s'a doveditu.

Dela 1841 pâna astadi nu a fostu decâtu unu singuru consulatu in Romani'a, si totu ce au pututu da Romaniei consulii Franciei, mai cu séma sub lungulu si molateculu guvernu alu lui Ludovicu Filipu, n'au fostu decâtu dorintie si simpathia. Dupa resbelulu Crimeei celu putinu s'aru fi cuvenitu cá drapelulu Eranciei se fia la inaltimea drapelului Russiei in Bucuresci; dara lipsea omulu care se tîna acelu drapelu. Venit'au acum acelu omu? o vomu vedea.

Totu ceea ce póte sa dea unu consulu alu Franciei unu poporu galo-latinu, o societate care se desvólta de unu seculu pre preceptele encyclopedistiloru Franciei, pre principiele revolutiunei francese in literatur'a si in civilisatiunea francesa, in admiratiunea si in adoratiunea celoru doi mari barbati moderni Napoleonu I si Napoleonu III; totu ceea ce potu sa dea românii consulului generalu alu Franciei in Romani'a, simpathiele româniloru, le-a avutu si le are consululu Franciei. Tr. Carp.

Varietâti.

⁂ **Focu.** Din o corespundintia mai lunga estragemu urmatórele:

Orestia in 4 Maiu. Astadi la 1 óra dupa amédi erupsa focu in siur'a unui locuitoriu românu de aici, a cârui'a casa erá cea dintâiu lâuga cas'a din care au esitu focu in 9 a lunei trecute care prefacuse 16 case in cenusia. Cas'a la care aprinse foculu, erá incuiata, toti ómenii dela casa la lucru câmpului, precum si la casele vecine numai ici colea câte o muiere séu copii acasa.

La signalulu focului intrerupsera cei mai multi locuitori prândulu si fugira la fati'a locului, insa pâna candu ajunsera in ulti'a cea mai de laturi de de orasiu, foculu cuprinse 5 case cari tóte erau coperite cu paie, si prin urmare se putù pune stavila acestui elementu numai la a 6-a casa, care altmintrea inca se scrumà, si care se puté sculí de flacar'a focului de erau locuitorii acasa pentru a dá scâri, séu vre unulu dintre cei mai curendu acolo ajunsi stengatori aru fi cautatu la vecinii ne arsi scâri spre a udá coperisiulu bine cu apa, ce insa nu se facù si asiá se aprinsera paiele de totu uscate de ferbintiel'a flacarei ce consum'a cas'a veinului. Viéti'a vre-unui omu, séu a unui animalu de casa nu s'au periclitatu. Au fostu insa intre acesti 6 arsi 3 avuti cu case bune, cu camere pline de bucate si siuri pline de fenu si otava etc. cari tóte ba si mobiliele din cas'a unui'a si carulu in siura se scrumà de flacar'a focului. T.

30—3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu din Dumbrav'a Protopopiatulu Turdei de susu, carea e provediuta cu salariulu anualu de 80 fl. v. a in bani, 2½ jugere pamentu aratoriu clas'a II si cuartiru liberu.

Competitorii acestei statiuni voru avea a se adresá la subscrisulu pâna la 30 Iuniu 1868 cu documentele:

a) ca e de religiunea gr. or.

b) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in unu institutu publicu cu succesu bunu.

c) Testimoniu ca scie cantârile si tipiculu bisericei nóstre gr. or. — avendu a serví si de cantroe si a primí plat'a cantorale separata —.

Protopopiatulu gr. or. a Turdei de susu.
Idicelu in 17 Aprile 1868.

Iosifu Brancovanu,
Protopopu.

Nr. 14—3 **EDICTU**

Dumitru D. Spuderca din Brasiovu,—carele parasindu de unu anu de dile cu necredintia pe legiuit'a lui socie **Mari'a**, nat'a **Petru Munténu**, totu din Brasiovu, pribegiesce in lume fora a se puté sci loculu unde se afla,—este prin acést'a citatu, cá 'n terminu de unu anu de diele dela datulu presinte sa se infacisiedie cu numit'a s'a socie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra si in absenti'a densului se vá decide pe bas'a S. S. canóne ale bisericei nóstre ortodocse, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu 17 Aprilie 1868.

Iosifu Baracu
Protopopu locale alu Brasiovului

35—3 **EDICTU**

Ioann Stanu Proc'a din Resnovu, carele acum de trei ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia An'a nascuta Carstea Coreiu din Cristianu, pribegindu in lume, si nesciindu-se loculu aflârei lui, se citéza, prin acést'a cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, spre a stá fatia cu pomenit'a lui socie, câci la din contra, si fora de dansulu, se voru decide cele de lipsa in sensulu ss. canóne ale bisereci nóstre greco-orientale,

Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Brasiovului.

Zernesci in 26 Martiu 1869.

Nr 32—3 **EDICU**

Prin care Paraschiva Dimitrie Dogariu din Marcosiu, carea si-a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei barbatu Vasile Nanu din Hermanu, si de fatia nu se scie loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de siése luni sa se infatisiéza naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra la cererea barbatului ei se vá da hotarire si fâra de densa dupa prescrierea S. S. Canóne si a siedieminteloru bisericesci.

Brasiovu in 20 Apriliu 1868

Forulu matrim: gr. res. alu Tract: protopopescu alu II alu Brasiovului

Ioanu Petricu
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 1/13 Maiu 1868.

Metalicele 5%	56 15	Act. de creditu	181 80
Imprumut. nat. 5%	62 65	Argintulu	114 65
Actiile de banca	702	Galbinulu	5 57⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 36. ANULU XVI.

Sabiiu, in 5/17 Maiu 1868.

Evenemintele politice.

Sabiiu 4 Maiu.

Dupa o scire ivita acum in tempulu din urma, generalulu Vetter se va denumí ministru de resbelu. — Regimentele ungurescí preste putinu se voru dislocá in statiuni in laintrulu patriei dice unu tel. din „Hr. Ztg.“

Maiestatea Sea Imperatulu calatoresce in 18 Maiu la Prag'a. Diuariele spunu ca calatori'a acést'a aru fi pentru cá sa se dea deschiderei unui alu treilea podu preste riulu Moldov'a o mai mare solemnitate.

In Boemi'a a fostu o adunare populara la pólele muntelui Rip si lânga satulu Krabschitz, dupa foile boeme-cechice constatatóre din 20,000. Scopulu acestei adunâri fù o dechiaratiune de cuprinsulu, ca totu poporulu este nevoitu a protestá contra contributiunei dupa avere. Diuariele nemtiesci, cari vedu pre boemii cechii mai reu decâtu americanii pre negri, dicu, ca scopulu adunârei, dupa unu anume Sabina aru fi, a numai plati regimului cislaitanicu nici unu feliu de contributiune. Din o resolutiune cetita de unu proprietariu din Budohostic se vede parerea de reu espresa pentruca regatulu Boemiei, totu asia de momentosu cá si elu alu Ungariei, nu e considératu intru nimic'a, fiindu desbracatu de cea mai debila urmbra de autonomi'a sea de mai nainte. Dupa aceea venindu asupra sarcinilorn „votate de unu parlamentu strainu“ de Boemi'a, se dechiara ca nu voru purtá greutâti care le decide parlamentu strainu.

Despre caletoria lui Napoleonu cu famili'a la Orleans aducu scirile telegrafice urmatórele:

Parisu 11 Maiu c. n. Imperatulu Napoleonu calatorindu la Orleans fu mai intaiu intempinatu decâtra primariulu cetâtiei, rostindui o cuventare la care impearatulu respunse urmatórele: „Cu placere amu primitu invitarea Dvóstre, fiindca totdéun'a me simtu fericitu a me aflá iérasi in mijloculu unei cetâti cari pre lânga tóta pastrarea cusciintiósa a reminiscentiloru celoru gloriose are o intentiune atâtu de patriotica, de a se abandoná cu ardóre lupteloru muncei si a industriei. Eu amu voitu din aspectu propriu a ve cconstatá progresele si a ve animá convinsu fiindu ca acestea in mijloculu unei pâci generale a Europei se voru puté desvoltá cu confidentia.“

Dupa aceea episcopulu localu constata prin o cuventare, ca Parisulu in mai multe renduri au fostu constrinsu de straini a deschide portile sale, Oleunulu insa nici odata si ridica mai pre susu de tóte patriotismulu si religiositatea cetâtii Imperatulu respunse la acestea: Sum fórte miscatu de cuvintele cele nobile, ce mi leai adresatu; in loculu acest'a cu placere si aduce omulu aminte ce au pututu face credinti'a religiósa si patriotismulu adeveratu pentru prosperitatea si marirea unei tieri; in cetatea acést'a s'au intemplatu unu evenementu dintre cele mai epocale ale istoriei. Riulu ce curge sub dîdurile ei a fostu unu bulevardu protegetoriu alu independintiei nóstre, precum au aparatu elu intr'unu tempu nu asiá de demultu ruinele eroice ale armatei celei mari. Venindu imperatés'a si eu la Orleans spre a participá la festivitâtile populare mai nainte de tóte voimu a genunchiá in catedral'a cea vechia si in mijloculu reminiscentiloru celoru mari ale trecutului voimu a imploŕa protectiunea tatalui cerescu pentru viitoriu. —

Din „Debate“ se vede, ca Principele Napoleonu va calatorí in orientu Va cercetá Constantinopolea si Aten'a. Nu se scie déca va trece preste Vien'a séu va calatori pre mare si numai la intórcere va atinge Vien'a.

In camer'a comuneloru, din Angli'a, dice „Trompet'a Carpatiloru“, fiindu interpelatu ministrulu din afara asupr'a afaceriloru Candiei, acest'a a respunsu cá totu déun'a, ca Angli'a in privinti'a Turciei are politic'a sea, o politica de neutralitate; ca Turci'a, intrându pre calea reformeloru, Angli'a, si impreuna cu dens'a Europ'a intrégа, va avea sa se felicite despre resultatele ce se voru obtîné de populatiunile din acestu imperiu, prin introducerea reformeloru elaborate de marele Viziru.

Cându unu ministru anglu pronuncie vorb'a neutralitate in ceea ce privesce pre Turci'a, cu acésta neutralitate intielege ca Angli'a, fâra a fi anexatu pre Turci'a, se aiba directiunea tuturoru afaceriloru acestui imperiu. Si in adeveru se póte intrebá cine-va cu totu cuventulu: cine domnesce la Constantinopole, Regin'a Victori'a séu Sultanulu Aziz, atâtu de vedita este influinti'a Angliei in afacerile Turciei, in politic'a si administratiunea sea.

Câtu despre reformele cu cari se ocupa Turci'a si de cari se face atât'a sgomotu, aceste reforme potu fi fórte pompóse, fórte liberali, fórte ecuitabili; reformele din Turci'a potu fi concepute chiaru in spiritulu seculului in care traimu, ele insa nu voru puté se ajunga la nici unu resultatu favorabile pentru populatiunile de sub sceptrulu lui Mohomed. Reformele cari nu suntu resultatulu trebuintieloru, espressiunea culturei unui poporu, nici suntu simtite, nici potu prinde vre-o radacina, nici potu avea vre-o inriurire asupr'a colectivitâtii popóreloru in favórea câror'a se pretinde ca se faca nisce asemenea reforme.

Nu acum pentru prim'a ora Turci'a incercá calea reformeloru. Care a fostu resultatulu Hatihumaiumului? A tîné pentru totu-déun'a populatiunile sub vointi'a a totu putinte a gintei musulmane. In Turci'a nu se cade a-si face cine-va ilusiuni. In Turci'a suntu invingatori si invinsi. Invingatorii nu voru imparti nici odata puterea loru cu cei invinsi. Invingatoriulu trebuie se domnésca, invinsulu trebuie sa se supuna. Acést'a e legea Coranului, si Turculu celu mai civilisatu nu se va putea abate vre-odata dela acésta lege. Crestiniloru din imperiulu turcu li se póte concede tóte drepturile. Turcii in acésta privintia suntu ómenii cei mai bine-voitori, câci ei sciu ca preste drepturile ce se acordá crestiniloru va dominá totu-déun'a Turculu, supremati'a va fi totu-déun'a a Turcului. In darnu se va chiamá in treburile statului crestini, in darnu se va creá, dupa esemplulu altoru staturi, consiliuri de statu, cu tribunale si totu personalulu unei administratiuni regulate; in darnu se va imprumutá legea juriului; in darnu se va destituí Chech Islamulu, tóte persónele, se potu preface fâra a se putea atinge vre-odata spiritulu Coranului.

Pre câtu tempu Turcii nu voru constituí famili'a, nu se va putea ingrâdí cu nici unu elementu altulu afara de elementulu turcu. Se póte chiamá in functiunile publice crestini de tóte riturile; se potu acordá acestor'a onoruri si positiuni; nici odata insa ei nu voru ajunge a dá alta directiune spiritului dominatoru; voru fi atâtea instrumente mai multe inhamate la carulu Islamismului.

Este adeveratu ca consiliulu de statu se va constituí; este adeveratu ca in acestu consiliu se voru aflá si crestini. Nu este insa mai putinu adeveratu ca acesti ómeni nu voru avea altu rolu, indemnitatea la care voru fi chiamati, decâtu a sanctiunná prin voturile loru decissiunile luate in consiliulu Islamismului. Si apoi nu se póte sci de acum cari voru fi crestinii cari voru fi chiamati la asemenea demnitâti? Toti acei'a cari suntu mai turci decâtu Turcii; toti acei'a cari voru cautá a face placerea celoru de susu, cá sa se mantina unde suntu, cá de acolo se póta esercitá influinti'a loru asupr'a celoru de josu. Ce voru castigá crestinii avendu la cârma si crestini? ceea ce castiga nenorocitulu care este condamnatu a fi asupritu de ai sei.

Diet'a Ungariei.

(urmare din siedinti'a in cas'a deputatiloru, dela 8 Maiu.)

Avemu sa mai insemnâmu ceea ce s'a omisu in rendulu trecutu, ca la §-lu acest'a a venitu 4 amendamente si adeca a lui Branovaczky, Manojlovics, Halasz si Maniu Aureliu.

Testulu ministerialu erá acest'a: „§. 8 Tóte pretensiunile ce se voru escá din despartirea celoru dóue metropolii, incâtu nu se voru puté complaná prin contielegere reciproca, atâtu cele (pretensiuni) cari atingu metropoli'a intrega câtu si cele cari atingu diecesele séu comunitâtile bisericesci séu pre individii singurateci, se voru aduce la validitate naintea unui tribunalu ce-lu va delegá ministeriulu justitiei spre scopulu acest'a; de altmintrea in contra otariiloru si judecatiloru acestui foru se voru puté folosí tóte remediele câte le permite procedur'a civila in alte procese“

Testulu propusu de comissiune: § 8. Tóte pretensiunile ce se voru escá din despartirea celoru dóue metropolii, incâtu nu se voru puté complaná prin contielegere reciproca, atâtu cele cari atingu metropoli'a intrégа câtu si cele cari atingu diecesele séu comunitâtile bisericesci séu pre individii singurateci, se voru aduce la validitate naintea unui foru alesu (arbitru) fiindu libere de timbru si taxe, pentru care foru fia-care parte va alege câte doi membri, acesti'a laolalta alegu presiedinte; in casu déca nu s'aru intielege intre sine, tabul'a regésca va numí pre presiedinte, asisderea va numí si membri in loculu acelor'a cari in decursu de trei luni n'aru fi alesi séu aru intârdiá in compunerea forului; si in contr'a otâririloru si judecâtiloru acestui foru — delaturandu tóte remediele — apelatiunea se va face numai la tabl'a septemvirala, unde caus'a se va decide fâra privire la ordine pre basea dreptâtiei si ecuitâtei.“

Testulu propusu de deputatii serbi: §. 8 Tóte feliurile pe pretensiuni ce s'aru puté escá dintru infiintiarea metropoliei române, incâtu nu s'aru puté complaná prin intielegere intre congresele respective, intre pârti, se voru aduce la validitate naintea judecatoriei ordinarie, fiindu libere de timbru si de taxe, iéra in contr'a otâririloru si judecâtiloru acestui judecatorie se voru pute folosí tóte acele remedie, câte le permite procedur'a civile in alte procese.“

Propunerea lui Aureliu Maniu deputatu din Fâgetu: „§ 8. Tóte feliurile de pretensiuni ce se nascu din despartirea metropoliei române, si anume cele ce atingu metropoli'a intrégа séu singuraticele diecese, incâtu nu se voru puté complaná prin contielegerea ce se va incercá in amendóue congresele venitóre, se voru aduce la validitate naintea unui senatu de siepte membri ce-lu va compune tabl'a regéca din sinulu seu, fiindu libere de timbru si taxe, iéra pretensiunile cari atingu comunitâtile bisericesci séu dóra pre singuratecii individi, se vina de locu naintea numitului senatu. In contr'a otâririloru si judecâtiloru acestui foru se va face apelatiune, cu delaturarea tuturoru altoru remedie, numai la tabl'a septemvirala, unde se va decide afara de ordine pre basea dreptâtiei si ecuitâtiei.“

Maniu Aureliu crede ca de óre ce a adusu ministeriulu proiectulu de lege, scopulu de capetenia a fostu sa castige bisericei dreptate. I pare fórte reu ca pre lânga tóte nisuintiele de a convinge pre fratii serbi despre dreptele si justele dorinte ale românilor, nu s'a putotu ajunge la o intielegere reciproca asupr'a modului de procedere. Desvólta mai departe istoriculu desfacerei româniloru de câtra serbi, si arata ca la sinodulu din anulu 1860 s'a pronuncatu independinti'a bisericei române de cea serbésca. De atunci incóce comunele bisericesci curatu române au esîtu din legatur'a ierarchiei serbesci sî au venitu sub puterea ierarchiei române; insa comunele amestecate cu serbii se detînura sî mai departe sub potestatea serbésca, pâna cându la cererea unei séu altei dintre pârti nu se constitue o comissiune compusa din comissari episcopesci sî politici sî nu se ia in pertratare in fati'a locului. Comissiunile aceste mestecate, la casu candu impacarea nu succede, au de a esaminá dreptulu de proprietate alu unei'a séu alu altei'a din pârti. Cam acést'a e procederea de pâna aci, sanctiunata sî de Maiestatea Sea, sî dupa care la vre-o 31 comune cu majoritate române s'a fâcutu deosebirea, insa fâra de resultatu ulterioru, pentru ca sî astadi jacu procesele la ministeriulu culteloru. Aru dorí cá ministeriulu de culte in afaceri de aceste sa nu aiba atâtu ecuitatea, ci summum jus inaintea ochiloru. Proprietatea din possesiune comuna — biserici comunale, ca e parochiale, scóle sî totu odata fundatiuni de asemenea scopuri — nu se póte tratá numai asiá, incâtu sa i se dea in dreptulu acelui'a, carele astadi e posessorulu fapticu. Acestea l'au induplecatu pre densulu a face propunerea sea.

Dupa Maniu se scóla Deak sî arata câte greutâti implica deslegarea cestiuniloru cari se nascu in impregiurâri cá sî cele din desbatere si ca spre resolverea acestor'a e de lipsa unu tribunalu. Elu crede ca nici un'a dintre pârtîle litigante nu va dorí, cá deslegarea cestiuniloru sa se amâne sî nicí un'a nu se va legá de axiom'a qui habet tempus, habet vitam (aprobare). In interesulu fia cârui'a e cá sa se véda odata in chiaru cu pretensiunile de dreptu sî de avere. E sî in interesulu patriei insesi, pentruca dupa câtu scimu, sî dlu ministru o scie acest'a mai bine, sau întemplatu la ocasiunea desfacerei din cestiune lucruri scandalóse intre locuitorii de diferite limbi sî inca pre loculu celu mai sântu, in biserica, sî in apropiareá bisericei, ceea ce n'a fostu spre zidire mare sufletésca pentru nici un'a din pârti.

Pune intrebare, ca cine sa judece in cestiunile aceste?

In privinti'a acést'a suntu doue lucruri de consideratu: unulu, ca fiacârui i place cá afacerile sele sa le incredintieze unui tribunalu legalu, dara nu octroiatu, a dou'a ca in câtu se póte esecutá deslegarea afaceriloru din cestiune cu mai putina paguba de judecatoriele ordinarie. Déca cumva acest'a nu se póte apoi ce modu legalu aru mai fi, cá diet'a sî regimulu sa ajute?

Judecatoriele ordinarie, arata, ca nu aru fi in stare a face destulu sî fâra de a aduce confusiune in lucru.

Déca aru fi capitale de impartitu amanarea (késedelem) nu aru fi periculósa. Cestiunea se inverte in cele mai multe locuri pre lânga intrebarea: cui se cuvine cas'a lui Ddieu? Procesulu predânduse judecatorieloru ordinarie s'aru imparti pre la jurisdictiunile respective sî atunci aru trebui o parte sa tréca sî afara din juridictiunile, cari astadi de facto nu stau in strinsa incopciare cu jdecatoriele sî guvernulu ungurescu. Sentintiele dela tóte aceste judecatorii aru fi de natura de totu diferita.

Nu aflu oportunu tramiterea causeloru din cestiune inaintea judecatorieloru ordinarie, pentruca s'aru amaná pré multu. Mai remanu dóue moduri: compromissulu si delegatiunea. Cu compromissulu nu se póte impacá, pentru ca suntu cestiuni pré mari sî pré gingasie de deslegatu sî la compromise numai unu omu judeca (aprobare). Fia care parte cauta a se convinge despre parerile acelui'a, pre carele lu alege sî alege pre acel'a carele e intielesu cu parerile ei; asiá face sî ceealalta parte. Cându se aduna cá sa compuna lucrulu, alesulu fiacârei pârti cauta sa aduca la valóre parerile sele sî pre urma decide presiedintele caus'a. Densului nu i aru placea sa ia o astfeliu de respundere asuprasî. Asiá dara nu e pentru compromisu.

Delegatiunea. Acest'a nu e unu modu nou sî e legalu; pentruca Maiestatea Sea au delegatu totudéun'a in procese private, candu competinti'a nu a fostu in chiaru, din causa ca substratulu procesului erá in mai multe comitate. Delegatiunea e asiá dara unu mijlocu legalu, precum a intâritu acést'a sî dep. Halász. Intrebarea e, ca cine sa delege? Déca va delegá diet'a, contra cârei procederi nu aru avé nimic'a, s'aru ingreuná apelatiunea, pentru ca nu aru puté fi foru mai inaltu cá acel'a pre carele l'aru delegá legislatiunea. Puterea statului pre câtu se póte sa se tîna neimpartita. Legislatiunea privesce pre dieta dimpreuna cu principele. Esecutiv'a privesce pre Maiestatea Sea sî Maj. Sea ingrigesce sî mijlocesce prin puterea judecatorésca dreptatea. Fâra de a avé lipsa, sa nu se schimbe sî sa nu se incungiure practic'a acestoru puteri.

Voru fi casuri, in cari este necesse sî asiá ce-va, dara in casulu de fatia nu va fi. Propune ca Maj. Sea sa delege pre lânga contrasemnatur'a ministrului unu tribunalu dela care sa se faca apelatiune la tabl'a regia sî deací la tabl'a septemvirala, sub cuventu, ca dupa filosofia de dreptu a apelateloru, acea sentintia e basata, carea din trei instantie e fâcuta de dóue in o forma. Acést'a aru dorí densulu sa se urmeze cu tóte procesele mari, dara cu deosebire in cele de intensitate asiá mare cá cele de fatia. Formuléza propunerea dara astfeliu:

„§. 8. Tóte pretensiunile escate din despartirea numiteloru dóue metropolii, incâtu nu s'aru puté complaná prin contielegere reciproca, atâtu cele cari atingu metropoli'a intréga câtu sî pre diecese séu pre comunitâtile bisericesci séu pre individii singurateci, se voru aduce la validitate — fâra timbru sî taxe — inaintea unui tribunalu regulatu ce lu va delegá Maiestatea Sea pre lânga contrasemnarea ministeriului respectivu. — La acésta procedura, se sustîne numai apelatiunea cu dóue grade, delaturându tóte cele-lalte remedie."

Vladu aru mai dori sa se primésca in amendementulu lui Deak, ca „causele acestea se voru luá la apelatórie afara de ordinea proceseloru" (aprobare).

Manojlovics sî retrage amendamentulu. Mai multi multi dep. resemna de cuventu.

Amendementulu lui Deak se primesce cu adausulu lui Vladu

§ 9 se primesce fara desbatere.

In fine sa cetesce propunerea comissiunei finantiale in privinti'a drumului de feru Hatvan-Miskolz —

In siedintia din 9 Maiu la autenticarea protocolului se nasce o desbatere asupra § 4 unde a remasu afara cuventulu „congresu bisericescu". Propunerea lui Bonis in sensulu intregirei testului cu cuventulu acest'a se primesce

Fiindu ca din comissiunea de 10 carea e insarcinata cu afacerea Redactorelui Federatinei lipsesce unu membru, Varg'a cere alegerea unui'a, inse carele se scie limb'a româna.

Vine acum la desbatere modificatiunea ministeriala pentru greci, bulgari sî magiari orientali. Si la acest'a se facu mai multe amendemente. Dupa multe desbateri se primesce amendementulu lui Vadnai carele suna: „Acei credinciosi orientali, cari nu se tînu nici de natiunea (ajkù) româna séu serba, remanu sî pre venitoriu in tóte drepturile loru care le au esercitatu sî pâna acum la dispunerea autonoma a afaceriloru bisericesci sî scolare, la liberulu usu alu limbei in liturgia sî la aministrarea averei bisericesci sî fundatiuni".

Cuventarea deputatului V. Babesiu.

(tienuta in diet'a Ungariei, pentru emendementulu deputatiloru serbi, facutu la § 3 din proieptu.)

„Onorata casa! Partinescu amendamentulu colegiloru deputati serbesci in privinti'a §-lui 3 din cestiune, lu partinescu in tóta estinderea lui, sî aretu motivele mele. (Se audimu!)

Ca se potu motivá de ajunsu fie-care parte din amendamentu, aflu de necesariu a radicá sî a cantari deosebitu diferintiele intre operatulu regimului sî cel'a alu comissiunei centrale.

Prim'a diferintia, respective modificatiune este, cá se se stérga motivarea premergatória §-lui, va se dica: sa se stérga deducerea lui din art. 20 de la 1848. La ast'a nu voiu tiené cu rigóre, câci nu contiene ceva essentialu, sî de aceea me indestulescu cu motivele spuse dlu deputatu ce vorbi mai nainte.

Adóua diferintia se cuprinde in aceea ca

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie")

(Urmare)

II.

Ajunsu a casa, me afundai in cugetari. Familia Colonelului H. trebue sa fie lovita de vo nenorocire, gandeamu eu, câci pentru ce domnesce intre densii o asiá seriositate? Sî mai alesu cum o fatia asiá frumósa in a careia fatia luciá totu foculu teneretiei, nu gusta placerile virstei sale? O fatia frumósa de 19 ani intr'o gradina! Se póte oferi ochiloru unu spectaculu mai placutu? In mijloculu verdetiei sî a floriloru ea nu póte fi de câtu vesela sî voiósa. Verdeatia i descépta in inima o sperantia vaga sî dulce, sî florile cu mii de colori ei reflecta miile de gândiri ce linu se misca sî se strecóra prin mintea sa. Intre frumusetia sî mirosulu floriloru ea se afla in adeveratulu seu elementu. Pentru ce fiic'a Colonelului nu simtiesce nici o placere in parculu castelului sî pentru ce cându ne primblamu pe lacu, privirea sa se ridicase spre nouri? Tenerea inca, ea trebue sa fi simtitu vo durere. Inchipuirea mea incepù atunci a-si creá unu romantiu intregu: Unu teneru oficieru o iubia de multu. Elu erá nepotu alu Colonelului sî venia adesa in cas'a sa. In curendu ea luà sama ca verulu seu, cându vorbiá cù dens'a era tulburatu sî ca ochii sei o priviau cu doru. Radiele amorului strabature sî in inima ei sî privirile loru duióse se schimbare grabnicu in dulci vorbiri. Parintii vedeau cu placere fericirea copiiloru sî incurendu se serba logodna. Dar tenerulu oficieru era de unu caracteru nestatornicu. Elu se inamora de o alta, visitele lui incetare sî peste calva timpu mireasa lui primi o scrisóre prin care i se vesti in terminele cele mai cuviincióse ca tóte au fostu o gluma, ca suntu inruditi, ca intre rude nu póte sa fia amoru sî ca prin urmare aru fi o nefericire pentru amandoi déca s'aru insoti— Ba nu! mi-amu disu, pentru ce oficierulu ar fi nestatornicu? Nu! Nu-i elu de vina, ci o sórte fatala: In sara cându s'a serbatu logodna, suveranulu tierei declara resboiu sî mirele fu silitu sa plece in batalie La cea intei intalnire cu inimiculu, mirele celu mai bravu din toti oficierii, facu minuni: elu se lupta ca unu erou, lua cu mâna lui trei standarduri, rani pe unulu din comandantii dusimaniloru, care in urma acestei fapte incepeau a se retrage. Tenerulu erou, obositu de atatea bravure sî vediendu ca camaradii sei suntu invingatori, isi indrepta gândulu spre sine sî vedea cum generalulu ei resplatesce bravura cu lauda sî onori sî cum ilu privia cu dragoste dulcea lui mireasa, cându unu glontiu . . . celu de urma ce sburase din rangurile inimice . . .

Eata pentru ce domnisióra Maria erá seriósa.

Dar pentru ce am ganditu mai departe, sórtea sa fi fostu asiá de fatala pentru tenera fatia? Sórtea nu face atâtu reu cum facù ómenii. Parintii trebue sa fie causa nenorocirii sale: Elu, unu teneru artistu cu mare talentu, dara fara avere, o vediù intr'o séra la teatru. Ochii loru se intalnire, peste putinu se intalnire in persóna . . . dar parintii care ambitionau pentru unic'a loru fiica o positiune stralucita, cu atâta mai multu ca aveau o stare insemnata, luandu sama despre cea ce se petrece, l'au gonitu din casa acoperindu-lu cu mustrâri. Elu s'a trasu in tacere, lovitu in simtirea sa ca sî in amorulu seu propriu sî s'a hotaritu sa devie unu mare artistu, ea inse . . . . Dar nici asiá, nu se póte, mi-am disu, câci parintii paru a fi ómeni cu minte, care nu suntu in stare sa nenorocésca pe fica loru, trebuie dar sa fie altfeliu . . . sî incepeamu ami croí alte istorii un'a mai fantastica decâtu alt'a; cându deodata mi-am adusu aminte ca domnisióra Maria nici nu fusese trista. N'am pututu sa me oprescu de a nu ride de mine insumi: Fiindca am vediutu o fata care din intamplare erá seriósa intr'o dî, mi-am gânditu ca este trista, ea trebue sa fia nenorocita sî fiindca este nenorocita, trebuie ca sa fie la mijlocu unu artistu saracu, parintii inumani sî unu oficieru cadiutu in batalie, tóte aceste pentru ca n'a culesu flori sî ca s'a uitatu la nouri!

Ridiendu de aceste inchipuiri, m'am hotaritu sa nu mai facu romantiuri. Cu tóte aceste mi-am propusu sa tinu promissiunea ce dadusemu Colonelului la despartire sî sa-i facu a dóu'a di o visita.

Adoua dî gasii pe amandoi parintii sî pe domnisióra intr'unu micu salonu, destulu de elegantu sî impodobitu cu multe tablouri. Colonelulu cetea o amendamentulu propune a se asecurá apriatu sî chiaru autonomi'a berericei gr. or. acestu feliu de asecurare lipsesce in proieptulu on. regimu, respective in a comissiunei centrale. Cumca acest'a este un'a dintre temele principale a legei presinte, sî eu n'asiu poté gesí causa pentru ce s'ar poté impedecá sî negá acést'a? Deci prin acestu amendamentu paragrafulu la tóta intemplarea se completéza, sî pentru aceea-lu partinescu din tóta inim'a

Alu treilea puntu de diferintia este ca colegii nostri serbi au stersu urmatórea pusetiune: „intre marginile legiloru tierii“ carea o intrepusese comissiunea centrala. On. comissiune centrala adeca propune cumca credintiosii bisericei orientale se fie indreptatiti a-si intemeiá sî regulá in modu liberu sî— „intre marginile legiloru tierii“— afacerile loru bisericesci, scolastice sî fundatiunale. In principu, on casa! n'am nemica in contra acestor'a. Am supusu la alta ocasiune, si o supunu sî acum'a ca nu-mi potu intipui unu statu in care ar fi permisa ori suferibila o actiune (fie individuala ori a corporatiuniloru) afara de marginile legei statului. Fie-care statu sî respective fie-care regimu are dreptu nedisputabilu, chiar detorintia, a portá grige ca legile statului precum sî conditiunile de esistintia ale lui se nu se valeme de nime. Inse chiar pentru aceea nu e de lipsa a se inarticulá acést'a in lege, la fia-care ocasiune, cu atât'a mai putienu este de lipsa a se inarticulá in legea presenta, pentru ca tocmai in acestu casu prisosesce din trei punte de vedere. antaiu pentru ca chiar in acestu §, intru intielesulu amendamentului inca, e evidinte ca se sustîne Maj. Sale dreptulu de supraveghiare intru intielesulu constitutiunei; a dóu'a pentru ca sî in decissiunea congresului, respective a organisatiunei s'a statoritu chiar, respective s'a sustînutu dreptulu pré in. de incuviintiare; a trei'a pentru ca regimulu insusi e respunsabile, sî asié dara nu póte sî de securu neci nu va suferi abusu.

Esiste deci garantia intreita in privinti'a aceea cumca legile tierii nu voru fi violate prin congrese. De alta parte, on. casa, aceea incisiune a comissiunei centrale este semnu chiaru de neincredere fatia cu congresulu gr. orientalu, ceea ce nu póte fi intru interesulu tierii, pentru ca neincrederea dintr'o parte produce iéra neincredere in cea lalta parte Deci-dara, on. casa, se privescu eu din ori-care puntu de vedere intrepusetiunea comissiunei centrale, nu o potu afla la locu sî de lipsa, cu atât'a mai putienu nu, cu catu insusi on. regimu nu o pusese in motiunea sa. Din aceste cause demne de consideratiune precum in privinti'a logica asié sî politica, partinescu amendamentulu sî in acestu puntu.

Alu patrule puntu de divergintia in amendamentu este astfelu, in câtu abié e lipsa alu motivá; in testulu originalu precum sî in proieptulu comissiunei centrale nu s'a prevediutu ori decisu in privintia la aceea ca cine se conchiame congresulu cându d. e. metropolitulu nu ar poté, fi din ori-care causa, séu cându scaunulu metropolitanu ar fi vacantu. In asta privintia dara amendamentulu motivéza a se decide cumca in astfeliu de casuri conchiamarea congresului are sa se faca in virtutea reguleloru organisatiunei. Acést'a — dupa preceprea mea slaba—nu numai ca e neincungiuratu de lipsa, ci totu odata e o dispositiune cu scopu, pe care chiaru de aceea nu se póte se nu o sprigінescu.

Alu cincele puntu de neintielegere se cuprinde in aceea ca proieptulu conditiunéza ori face se depinda de la incuviintiarea Ma. Sele tóte regulele ce compunu congresulu, iéra amendamentulu reguléza procedur'a fatia cu ele „intru intielesulu organisatiunei ce are se stabilí in congrese sî a se incuviintiá de Maj. Sea“.

In asta privintia indrasnescu, o casa, a serví cu o deslucire pucintelu mai detaiata. (Se audimu.) De cerculu de activitate sî de afaceri; adeca inteiu atari cari, de la natur'a loru, suntu a se decide repede, sî la cari nici e de lipsa incuviintiare mai inalta séu cea pré inalta, ba chiaru de multe ori nia o epistola ; d. e. o otârire in virtutea câre'a se alege o comissiune sî se provede cu instructiune pentru a esaminá óre-cari cause ; — a dóu'a, atari cari, dela natur'a loru, suntu a se asterne regimului, respective ministeriului de culte numai pentru incunosciintiare ; d. e. atare decisiune in virtutea cârei'a se sistéza nisce parochii de prisosu, — in fine, atari la cari pré in. incuviintiare se recere neincungiuratu, pentru ca invólve interesele mai de aprópe ale statului, d. e. infiintiarea cutârei sisteme nóue de invetiamentu, ori intemeiarea cutârui Episcopu nou.

Acum dara on. casa, proiectulu ordinéza ca tóte aceste afaceri de natura privata, respective ca decissiunile ori otâririle congresului, ce se referescu la acestea, sa se astérna Maiest. Sele apre incuviintiare, ceea ce tocmai din privintia la natur'a loru nici e cu cale, nici de lipsa, ci de multe ori — nici se póte fâra dauna ; amendamentulu din contra poftesce cá aceste afaceri deosebite sa se clasifice dupa natur'a loru in organisatiunea congresului, sî sa se stabilésca in dens'a procedur'a fatia cu ele. Dreptu aceea amendamentulu corespunde, la totu casulu, mai bine scopului, e mai cu scopu, sî de aceea a-si indrasní a-lu recomendá on. case.

In fine, mai este o propunere in amendamentu, unde se cere a se sterge spresiunea marginitória „cele ce se reducu la acestea“ adeca cele ce se reducu la afacerile bisericesci sî scolastice carea (spressiune) s'au pusu din partea comissiunei centrale inaintea afacerile fundamentali. In acés'a privintia inca credu ca amendamentulu este deplinu indreptatitu, pentru ca aceea spressiune marginitórie ori restrictiva pe carea neci on. ministeriu nu a primit'o in proieptulu seu nu numai ca nu e de lipsa, ei — considerandu intielesulu ei bilateralu — póte fi sî daunósa. Nesmintitu, sub administratiunea congresului nu stau numai institutele curatu bisericesci sî scolare, ci totu feliulu de alte institute filantropice, precum d. e. in Carlovetiu casí in Sibiiu tipografiele metropolitane stau sî trebuie se stee; sî asiá acele dóue cuvinte marginitórie suntu intr'adeveru capabile pentru dubietati sî conturbâri ; din care causa iéra-si trebue se partinescu amendamentulu.

Deci din aceste cause aretate, on. casa partinescu din cea mai buna convingere sî recomendu a se primí intregu emendamentulu dloru deputati serbi, facutu la §. 3. „Alb“

Sabiiu 8 Maiu n. 1868.

Domnule Redastoru ! Actulu de violentia comisu in 15 Aprile a. c. din partea comunitatei sase din Apoldu-mare, asupr'a unoru locuitori români din comun'a Rodu, s'a inregistratu de repetîte ori in jurnalele germane de aici ; totu-déun'a insa cu intentiunea de a marcá pre locuitorii din Rodu de conturbatori sî a rectificá crim'a comisa de apoldieni in fati'a publicului. — In interesulu dreptâtiei sî alu adeverului te rogu deci cá se binevoiesci a publicá urmatórea descriere credinciósa a intemplârei acestei'a fatale :

Inainte de a procede la istorisirea faptei voiu a demustrá in scurtu pre basea acteloru pretensiunea de dreptu a ambeloru comuni asupr'a terenului de controversia, pentru cá astfeliu fiesce-care cetitoriu se fia in stare a-si formá o sentintia propria, despre procederea sasiloru apoldieni. —

Padurea „Carpenii“ (Geigerschnitt) se afla cá sî „Dumbrav'a“, de seculi in posessiunea sî usuarea comune a ambeloru comune Rodu sî Apoldu.— Dovéd'a la acést'a, conscriptiunea Iosefina din anulu 1786, prin carea hotarulu pâna atunci comunu s'a impartitu, lasandu-se numai pâdurile acestea spre usuare comune.— Cu tóte acestea ele insa fura mai numai din partea Rodeniloru folosite din causa ca acesti'a nu posedu alte paduri, pre candu Apoldienii neavendu nici o lipsa sî fiindu-le chiaru sî preste mâna, putinu se interesara de ele. — Pre basea posessiunei acestei'a mai eschisive se crediura Rodenii proprietari eschisivi ai paduriloru mentiunate, sî in anulu 1858 procesera sî cu actiune cá sa se recunósca graniti'a hotarului loru preste padurea „Carpini“; fura insa reieptati in tóte trei instantiele, din causa ca nu putura dovedí proprietatea eschisiva. —

Apoldieniloru le fu acést'a ocasiunea cea mai bine venita spre a-si incercá sî ei norocul de a espropriá pre Rodeni ; densii insa pre o cale multu

---

gazeta; muma erá ocupata cu lucru de mana sî domnisióra desemná. Dupa ce preschimbaremu mai multe cuvinte despre partida ce facusemu, me uitai la desemnulu domnisiórei. Ea copiá cu destulu talentu de pe o acuarela cataractulu Rinului de lângâ Schaffhausen. Intrerumpendu unu complimentu cei faceam asupra talentului seu— amu sî acestu nenorocitu obiceiu—me intreba déca am vediutu vodata acestu vestitu cataractu. I-am respunsu ca nu. Atunci Colonelulu incepu a-mi tiné unu discursu intregu asupra lui ; spuindu-mi de la ce inaltime cade apa, câtu e de largu Rinulu, ce efectu face asupra visitatorului etc., et. Dupa ce sfirsî descrierea pe care am uitat'o trei minute mai tardiu, ne amu pusu sa privimu tablourile. Colonelulu era nu numai amatoru, dar sî cunoscatoru, câci mic'a sa galerie se compunea din piese fórte frumóse. Din tóte facuse mai cu sama unu tablou, multu efectu asupra mea. Elu representa pre unu frumosu teneru blondu care punea unu inelu pe degitulu gingasiu a unei fete. Ea se razema pe bratiulu seu, plecându ochiii sei in josu in vreme ce elu o priviá cu nesfîrsitu amoru. Scena erá asiá de frumósa incâtu multa vreme nu-mi putui desparti ochii de densa.

—De cine este tabloulu ? intrebaiu pe Colonelu.

„De unu pictoru teneru. Tabloulu a fostu premiatu la cea de pe urma espositiune de tablouri din orasiulu nostru.

—In acestu albumu, se afla fotografia lui, dise muma. Mario, fii buna, deschide albumulu sî arata portretulu D-lui . . . .

Domnisióra increti fruntea sî intorcendu filele cu graba, se opri la portretulu celu de pre urma.

„Acest'a este portretulu, imi dîse ea.

—Gasescu ca are o fisionomia geniala, nu-i asiá ?

Domnisióra nu respunse.

—Sî elu traesce in acestu orasiu? urmai eu, adresandu-me catra domnisióra.

„Nu sciu unde traiesce.

—Mi se pare dîsa mum'a ca a plecatu de câtvá tempu. Ilu cunoscemu forte bine. Pe cându traia aici, elu vinea adese la noi dar, se vede c'a simtitu necesitatea sa fie in contactu cu pictori straini sî, ca toti artistii, cauta in tieri straine impresiuni noue sî noue materii de studiu.

Cu câtu puneamu intrebâri asupra pictorului care imi insuflá interesu, cu atâtu respunsurile erau mai scurte. Mai cu sama domnisióra imi parú ca aru dori sa se schimbe conversatiunea. Simtiendu acést'a, vorbii despre altele, apoi luai dioa buna de la familia Colonelului. Colonelulu imi strinse mân'a cu multa caldura, me rugà sa nu-lu uitu sî-mi luà promisiunea ca voiu veni sa-i vedu de câte ori intemplarea m'aru aduce prin orasiulu loru. Despartindu-me de placuta familie, n'am pututu sa-mi oprescu gândurile de-a nu se intórce la tenerulu pictoru, pe care se parea ca-lu stimu asiá de multu sî despre care vorbiau asiá de putinu. Portretulu seu asiediatu pe cea de pe urma fila a albumului domnisiórei; respunsurile sale scurte; fruntea sa incretita, tóte aceste dadure iar aripi inchipuirei mele care, dupa obiceiulu seu, fluturá intre totu feliulu de presupunerí. E de prisosu sa-ti le mai spunu, iubite cetitoru, fiindca nu tiaru ajutá intru nimicu a aflá ad-verulu, cum nu m'au ajutatu nici pe mine. Vrendu, nevrendu, am trebuitu sa me hoterescu a remané indeplina necunoscinti'a a causei seriositâtii domnisiórei care inse imi parea a fi in raportu cu portretulu tenerului pictoru O data acést'a hotarire luata, imi indreptai gândulu spre altele sî intrebandu-me in ce tiéra am se me ducu, imí vení idee sa vistezu cataractulu Rinului de la Schffhausen pe care ilu vediusemu desemnatu de Domnisióra H.

Peara Englitera, traeasca Rhinulu ! sî plecai spre laculu de Constantia.

Ce omu inconstantu ! vei dîce iubite cetitoriu. Nu tagaduescu ca acést'a este o gresiéla a caracterului meu, dar din acést'a causa me duceamu la Constanti'a.

Cu drumulu de feru sî cu vaporulu se calatoresce rapede. Nu tinù multu sî ajunsei la laculu de Constantia, peste care trecui rapede sî dupa vo cateva óre eram in Svitiera la Schaffhausen. Nu departe de acestu orasiu este vestitu cataractu alu Rinului, a cârui grandiosu aspectu imi lua mai multe óre. Cataractulu Rinului este . . . forte frumosu. De nu lai visitatu inca, iubite cetitoriu, iti dau consiliulu sa te duci sa-lu vedi.

(Va urmá).

Iacob Negruzzi

mai comoda. — Indata ce se finí procesulu incercara ce n'a mai incercatu nimenea, esecutiunea unei sentintie negative, cerendu cá Rodenii sa se scóta esecutivu din possessiunea „Carpeniloru“; fura insa din partea In. tribunalu supremu reieptati sî indrumati a-si cercá dreptulu acest'a pre calea actiunei. — Dara acést'a nu le venii la socotéla! — Nu desperara insa; ci cercara ce nu le-a succesu pre calea legei, pre calea politica. — In 10 Octobre inaintara la oficiolatulu scaunalu din Mercurea o suplica, prin carea cerura cá: „sa li se conceda loru singuri lemnaritulu in padurea comuna „Carpini“, demandându-li-se totu deodata Rodeniloru, cá densii sub daun'a esecutiunei militare sa nu cutedie a se mai apropiá de padurea acést'a.“ — Oficiolatulu din Mercurea incuviintià indata petitulu Apoldieniloru. Inalt. Guvernu inca nulificandu in urm'a recursului comunei Rodu, resolutiunea oficiolatului, indemnà pre Apoldieni in sensulu decretului In. tribunalu supremu, din nou la inaintarea actiunei finium regundorum pre calea legei. — In fine se resolvira Apoldienii sî procesera sî cu actiunea acést'a; prevediendu insa ca nu le va succede a reusî, abdisera pre unu tempu de ea, intorcendu-se iéra la calea politica sî suplicandu cá sa le se dea asistentia de 50 ostasi spre a-si pune granit'a hotarului preste padurea „Carpini“; ceea ce Instanti'a prima iéra le concesse indata. — Sirmanii Rodeni se vediura siliti asi cautá refugiulu iéra la In. Guvernu, sî iéra cu succesu bunu; câci In Guvernu nimici din nou dispositiunea Oficiolatului din Mercurea demendându totudeodata cá se faca dispositiunile necese spre susu tînerea statului quo sî delaturarea acteloru de violentia, — sî decisiunea acést'a a Guvernului se intarii sî din partea In. Ministeriu de Interne prin In. Ordinatiune din 1-a Ianuariu 1868 Nr. 29151 1867. —

Nesuccedendule deci Apoldieniloru neci pre calea politica, de a espropri'a pre Rodeni din padurea „Carpini“; incercare in fine ce nu lea succesu pre calea drépta, pre calea violentiei! In 15 Aprile a. c. se strinsere, dupa cum se suna in urm'a unui conclusu alu comunitâtei vreo 600 sasi. provediuti cu vreo 200 de pusci, nenumerate pistóle, furcóie sî securi, si astufeliu organisati porcesere sub conducerea antistiei spre padurea „Carpini“ cá se o ia de pre faciea pamentului. — Planulu se puse in deplinire. — Rodenii aflându despre acést'a trimisere indata pre antistele sî notariulu comunale la Oficiolatulu din Mercurea, cá se mediulocésca o dispositiune grabnica spre delaturarea atârui actu de volnicia; rogarea acést'a fù insa simplu ignorata, in urm'a carei'a antistele din Rodu isi perdù chiaru sî voi'a de a se mai reintorn'a acasa. — Sosindu insa notariulu cu vestea neinbucuratóre, plecare vreo 20 de Rodeni, — câci mai multi in tóta comun'a nu se aflau, — cá se incerce atare invoire cu apoldienii, sî sosindu desupr'a padurei „Carpini“ trimisere la densii o deputatiune din oratorele sî notariulu comunale constatatóre, cá se ii róge se incete cu devastarea pâna se va decide caus'a in calea legale. Deputatiunea fú insa indata prensa, sî oratórele rodénu maltratatu; — audindu in fine apoldienii ca se mai afla cativa Rodeni désupr'a „carpeniloru“, navalira indata cu toti asupr'a acestor'a sî aflându descarcara nenumerate focuri asupr'a loru astufeliu ca Cassierulu, celu mai onorabilu locuitoriu din Rodu, de trei plumburi lovitu, indata a picatu mortu, altu locuitoriu fu astfeliu vulneratu, câtu abea nu sia datu inca viatia, — ceielalti prindiendu fug'a fura urmariti, pene ce ascundienduse printre arbori, abea scapara de furi'a sasiloru; iér unu sirmanu betranu, nepotenduse scapá prin fuga sî picându in man'a furiatiloru, fu atât'a maltratatu pane ce remasa cá mortu. —

Acest'a e Dle Redactoru bravur'a circumspectiloru din Apoldu! sî o astfeliu de crima invederata voiescu Dloru a o cualific'a de aparare silita. — Ce scii, ce vá mai esî pâna la urma; ca pâna acum'a densii se afle nesuperati, — cu tóte ca au aplicatu apararea silita chiaru sî incontr'a comissiunei investigatóre. — Causá s'a suscernutu insa In. Guvernu alu tierei, dela care cu deosebire asceptâmu dispositiuni grabnice de ascurarea vietiei cei amenintiate a Rodeniloru! *)

unu individu bine informatu.

Principatele române unite.

Ieri 28 Apriliu, noulu aginte sî consule generariu alu Franciei, domnulu Melinet, a presentatu M. Séle Domnitoriului, cu totu ceremonialulu obicinuitu, epistolele séle de acreditare pre lânga M. Sea Domnitoriulu Românilorû. Publicâmu aci indata atâtu discursulu represintantelui Maiestatii séle Imperatorele Francesiloru câtu sî in respunsulu Mariei séle Domnitorelui, sicuri fiindu ca Romanii le voru citi cu fericire sî voru striga, acum cá totu déuna, Traiasca Imperatulu! Traiasca Franci'a! Traiasca Romani'a sî Suveranulu ei!

Discursulu Dlui Melinet.

„Maria Ta,

„Am onóre a depune in mânele Altetiei vóstre epistolele prin cari Imperatorele, augustulu meu suveranu, me acreditá lânga Altetia vóstra in cualitate de aginte sî consule generale alu Franciei.

„Me felicitu c'am fostu deadreptulu insarcinatu de Imperatorele a oferí Altetiei vóstre asicurârile constantei séle amicie, precum sî espressiunea sinceriloru séle urâri pentru fericirea personale a Altetiei Vóstre sî pentru propasirea natiunei romane.

„Cutezu a sperá, Mon-siniore ca, buna vointia a Altetiei Vóstre, imi va inlesni missiunea cemi este incredintiata, sî voiu fi fericitu de voiu parveni prin propriele-mi silinti, de a cresce inca, de este cu putintia, raporturele de mutuale simpathia sî de interese comune ce au fostu totu déun'a intre Franci'a sî Principatele-Unite, Valachi'a sî Moldavi'a.“

Mari'a Sea a respunsu:

„Primindu epistolile ce te acredita in calitate de aginte sî consule generale lânga mine, suntu fericitu de a avea din nou ocasiunea da espaime intréga mea recunoscintia pentru viulu interesu, simpatiele sî solicitudinea ce Maiestatea Sea Imperatorele, augustuti suveranu, a avutu totu déun'a pentru Români'a.

„Vediu cu fericire o noua dovéda a binevoitóreloru sele dispositiuni, in graciósele asicurâri cu cari Maiestatea Sea a bine voitu a te insarciná in parte, sî suntu adencu misicatu.

„Fii convinsu, domnule aginte sî consule generale, ca Romàni'a nu va uitá nici odata totu ce a facutu Franci'a pentru dens'a sî i va pastrá pentru totu déuna simtieminte de cea mai viua recunoscintia,

„Guvernulu meu se va grabi a-ti face missiunea cu care esci insarcinatu, câtu se va putea mai lesniciósa sî mai placuta sî 'n ori ce impregiurâri poti contá pe sprijinulu meu.“ —

Anunciamu cu fericire ca scirea respendita mai alalta ieri despre iniatiativa ce a luatu cabinetulu de la St. Petresburg, pentru desfiintiarea regimelui consulari in Români'a s'a adeveritu. Guvernulu Maiestatii Sele a 'nsarcinatu pe d. de Oflenberg aginte sî consule generale alu Rusiei in Romani'a, spre a tratá cu guvernulu românu acést'a cestiune atâtu de insemnata pentru noi sî a o regulá printr'unu tratatu. Guvernulu românu a 'nsarcinatu din partei cu acést'a mare cestiune pre domnulu Steege, care a bine voitu a primi. Impartasindu Româniloru acést'a frumósa scire, esprimâmu in acést'a privintia simptimintele nóstre de recunoscintia sî guvernului Rusiei sî guvernului României, asceptâmu cu nerebdare daru cu incredere se putemu esprime, totu astu-felu, recunoscinti'a nóstra tutoru celoru-lalte puteri.

Varietâti.

⁂ **Comitetulu Asociatiunei**, in siedinti'a sea lunaria din urma, a desbatutu vre-o câte-va momente de insemnatate. Intre aceste a fostu o hârthia a societâtiei din Bucuresci „Transilvani'a“ câtra comitetu, in carea comunica actele sele cu Asociatiunea nóstra in semnu de reciprocitate; alu doilea momentu ad su de pre tapetu, de Ilust. Sea dlu consiliariu de curte in pensiune, cav. Bolog'a este: a cautá unu modu de a respandí ide'a de asociatiune in poporu, precum e sî la cele-lalte natiuni conlocuitórie. Nu vomu anticipá nici unulu din aceste objecte din causa, ca sî insusi comitetulu condusu de gravitatea lucrului nu a decisu inca nimic'a meritoriu, ci a delegatu din sinulu seu comissiuni spre a meditá sî apretiuí cu deosebire cestiunea din urma, sî a cautá cá modulu realisârei se fia libera de ori-ce greutâti.

⁂ **Archiducele Albrecht**, in calatori'a sea de inspectiune a sositu in 11 Maiu in Brodu (Croati'a) sî a fostu intempinatu serbatoresce din partea tuturoru autoritâtiloru.

⁂ Generalulu de cavaleria sî totu odata comandantele generalu din Bud'a, Principele **Liechtenstein**, se suná, ca vrea sa se retraga din postulu seu. Acum spune „N. Fr. Bl.“ ca s'a abatutu dela acestu propusu.

⁂ **Teatralu.** In legatura cu cele din numerulu 29 alu acestei foi, impartâsimu dupa „G Tr.“ ca trup'a dlui **Pascalu** a sositu in Brasiovu sî ca indata dupa sosirea dlui Directoru se voru incepe acolo representatiunile. Cea dintâiu erá fipsata pre eri sér'a. Din sciri private aflâmu ca petrecerea in Brasiovu va fi pentru 11 representatiuni. Dupa aceea va continuá calatori'a artistica la Sabiiu sî mai departe in alte locuri. Acestea deocamdata spre sciinti'a aceloru interesati cari ne facu intrebâri despre sosirea asocietâtiei teatrale.

⁂ **Conturbare de pace.** Sub acestu titulu aflâmu insíratu in mai multe dîuarie o intemplare dela **Kis-Terenye** in comitatulu Neogradului. Ans'a a dat'o comassarea locuriloru in numit'a comuna. Judele scaunalu s'a vediutu silitu, cá spre domolirea oppositiunei fâcute din partea tiereniloru se recuire pre vice-comitele din Balassa Gyarmath de ai esoperá ajutoriulu bratiului militariu. Acest'a a sî urmatu punendu-i-se la dispunere dóue companii de infanteria dela reg. Sachsen Weimar nr. 64. — Unu astfeliu de casu se intemplà de unedile sî in Transilvani'a la **Ispanlaka**. — Respectivii deregatori aru trebuí sa caute a evitá astfeliu de intemplâri sî se fia mai cu multa consideratiune câtra pasurile poporului.

⁂ Tóte obiectele comórei dela Petrós'a, cunoscuta tierei sub numele de **Cloc'a cu puii de auru**, cum sî tóte obiectele bisericesci radicate atâtu din museulu de anticitâti câtu sî din museulu bisericescu din Bucuresci, printr'unu ordinu alu dlui fostu ministru alu instructiunei publice, Dimitriu Bratianu, fâra scirea comitetului archieologicu, fâra scirea cameriloru, s'au intorsu in tiéra cu unu comisariu alu museului de Kensington Joi la 18 ale curentei, sî a dóu'a dî Vineri, esaminandu-se de câtra comitetulu archeologicu intregu, s'au sî datu in mân'a dlui conservatoru pâna la asiediarea pre la locurile loru, liberandu-se dlui Piers comisariulu englezu actu de primirea loru.

Satisfactiunea nóstra este pre deplinu in acésta privintia; remâne acum sa scimu câtu a platitu d. ministru din bugetulu celu grasu cu libera voia spre viremente de fonduri, pentru intórcerea acestoru nestimate ale tierei.

Dorimu sa scimu, sî ceremu sa scimu, câtu a costatu pre tiéra afacerea espositiunei. Credemu ca representatiunea natiunale va apretiá acésta cerere a nóstra sî-si va face datori'a. „Tr. Carp.“

⁂ O mare catastrofa s'a intemplatu pre calea ferata in Americ'a Unu trenu cu voiagiori esîndu din sine nóptea s'au cufundatu intr'o prapastia ingrozitóre, sî in cadere au luatu focu vagónele. Erá spectacolulu celu mai infioratoriu. In josu haosulu, resunandu de tîpetele celoru ce se cufundau in prapastia in mijloculu flacariloru care-i consumau; in susu cadaverile sburandu din stânca in stânca sdrobite, cá sa se cufunde in chaosu. Familii intregi au peritu intr'acésta grósnica catastrofa.

Nr. 3 **Publicare.**

Subinsemnatulu deschide cancelari'a sa de Advocatura in Sibiu, dela 1a-Maiu pene la 1a-Iulie a. c. in strad'a iernei Nr. 150, iar de aci incolo stabilu in strad'a orezului Nr. 393: cas'a dl. Dr. Szabo, acum a Seminariului archidiecesanu gr. or.

Dr. Ioan **Borcia**

Advocatu prov. sî fiscalu consistorialu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Maiu 1868.

Metalicele 5%	56	Act. de creditu	182 40
Imprumut. nat. 5%	62 30	Argintulu	114 65
Actiile de banca	702	Galbinulu	5 55 $^{7}/_{10}$

---

*) In acestu objectu mai avemu o corespondintia sî mai detaiata, pre carea cerendu lips'a o vomu publicá. R.

Redactoru resdundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 37. ANULU XVI.

Sabiiu, in 9/21 Maiu 1868.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér'a pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intei'a ór'a cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventarea

Escelentiei Sele **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, Metropolitulu Romaniloru din Transilvani'a si Ungari'a, rostita in siedinti'a casei Magnatiloru dela 16 Maiu a. c.

Escelenti'a Vóstra, dle presiedinte! Mariti magnati! Poporulu evreescu, dupa ce a fostu suferitu atâtea patimi si fu eliberatu a strigatu si a disu: Mil'a si adeverulu s'au intempinatu, Dreptatea si pacea s'au sarutatu!

Mariti magnati! In astfeliu de situatiune me aflu si eu. Inaintea mea se afla unu proiectu de lege, carele reguléza si imbunatatiesce, pre cale constitutionala, afacerile bisericei nóstre in tóte provinciele, cari se tinu de corón'a S. Stefanu. Me rogu se fiu escusatu, déca eu, in urm'a pusetiunei mele, fâra de a me provocá la date istorice, mi permitu a observá, ca noi românii, cari ne tinemu de biseric'a gr. orientala, in patri'a nóstra propria, amu fostu tratati pâna acum cá fii vitregi; insa multiamita lui Ddieu astadi potu sa dicu si eu, ca „mil'a si adeverulu infine se intempina si dreptatea si pacea se saruta" (Aplause).

Purcediendu din acestu principiu, dechiaru in fatia patriei intregi, ca eu me rogu Tatalui nostru, carele e in ceriuri, cá sa binecuvinte pre Majestatea Sea, Domnitoriulu si Regele nostru incoronatu, pentru grati'a Sea, carele Préinaltu s'a induratu inca mainte cu patru ani a o documentá in fapta asiá de gratiosu, fatia cu noi Romanii gr. or., prin infiintiarea Metropoliei. Pentru acest'a detorescu multiamita si recunoscintia si acest'a o esprimu si on casa a deputatiloru precum si inaltei case a magnatiloru, de ore ce purcedu dela speranti'a, ca si inalt'a casa de susu va primí proiectulu casei deputatiloru. (éljen)

Lucrulu din cestiune are multe laturi (pârti) si déca asiu voí sa atingu fia care laturc, atunci— acest'a o marturisescu inainte — asiu deveni odiosu. (S'audimu! s'audimu!) Suntu inse unele puncte fórte momentuóse si esentiali, cari fâra vatemarea a insusi obiectului, si pentru aceea nu le potu tacea, pentru ca arunca lumina preste intregu. Deci trebuie sa le atingu aci. Dupa parerea mea chiaru si lucrulu celu mai bunu nu se arata lumei in lumin'a aceea incâtu sa nu se afle in trens'a o parte umbrósa, pentru ca tóte parerile depindu dela preceperea subjectiva.

Asiá se intempla si cu parere ce privesce despartirea romaniloru de serbi cá unu pardoxon dicendu: ce are credinti'a comunu cu nationalitatea. Aici trebuie sa me rogu de iertare, déca eu cá preotu, dara si cá crestinu dicu, ca credinti'a crestinésca pune mare valóre pre limba Câtu mai curendu vomu serbá Pogorirea Duhului sântu. Si ce serbare e aceea? Nimic'a alta, decâtu unu documentu ca limb'a e unu vehicululu fapticu alu religiunei.

Potu eu sa vorbescu si mai frumosu decâtu odinióra S. Ioann Gura de auru, ba insusi S. Ioann Gura de auru póte vorbí, insa déca va vorbí unui poporu, carele nu-lu pricepe, gur'a lui de auru remâne fâra efectu. (Aplause si ilaritate). Despartirea nóstra inse are si alte temeiuri ponderóse. Si adeca intâiu: pâna acum s'au tinutu toti gr. orientalii de un'a ierarchia. Sa privimu acum estinderea geografica a acestei ierarchii si vomu vedea ca teritoriulu acest'a se incepea la Carpatii galitiani si se estindea pâna inclusive la Dalmati'a. Acum mi iau voia a dice: ca situatiunea geografica a acestei unice metropolii documentéza ca este estraordinaria si ca afara de acést'a nu mai esista nici o unica Metropolia carea se fia avutu o estindere cá metropoli'a carlovitiana: dela Carpatii galitiani pâna inclusive Dalmati'a. A dóu'a: eu tinu despartirea acést'a ierarchica de totu naturala; intielegu despartirea aministrativa, pentru ca de o despartire dogmatica aici nu póte fi vorb'a, repetezu, ca aflu despartirea acest'a naturala, pentru ca dela Dunare in josu pána la Dalmati'a locuiesce in unu complecsu poporulu slaveanu din contra dela Dunare in susu pâna in Galiti'a, Bucovin'a si la margini in massa poporulu românu. Eu cugetu, ca déca voimu sa didimu o biserica sa nu facemu unu obiectu de arenda din trens'a, ci sa perseverâmu in adeverat'a convingere crestinésca, ca noi trebuie sa predicâmu lumina, cultura si libertate, pentru ca — dupa cum dice Apostolulu Pavelu — Spiritulu sântu e libertatea.

Metropoli'a româna, asiá dara — dupa cum s'a esprimatu si sinodulu din Carlovitiu — déca se infiintiéza numai pre base de natiunalitate, intru acést'a nimenea nu póte sa véda vre-o scandela séu vreu-unu periculu; pentru ca noi vedemu, ca in un'a si aceeasi patria biseric'a apuséna, are trei Archiepiscopii, fâra cá prin acést'a sa se vateme unitatea séu dogm'a bisericei apusene ci aceste trei Archiepiscopii se afla in legatura bisericésca intre olalta.

Totu asiá vedemu in biseric'a reformata impartirea in superintendentii. Nu intielegu dara pentru ce sa nu póta esistá si la noi dóue Metropolii avendu destui credinciosi pentru cá sa póta fi dóue Metropolii. Mai e insa si alta impregiurare, carea e fórte momentuósa, adeca: ca óre cu putintia e cá déca d. e. in un'a tiéra suntu dóue Metropolii, se póta fi acelea separate unele de altele si egalu indreptâtite, in unu statu politicu, séu nu?

Me rogu de iertare, déca voiu aduce spre ilustrarea acestei cestiuni unu argumentu ex antiquitatibus ecclesiasticis In vechime insul'a Cipru s'a adausu la principatulu Antiochiei si Ciprulu a devenitu o provinci'a a Antiochiei. Insul'a Cipru inca in vechimea cea mai mare a fostu o Metropolia de sine statatória, si independinte de ori care mitropolia, pentru ca mitropoliele in Biseric'a nóstra de a tóta lumea suntu intre sine independinte si egalu indreptatite, câci acést'a o prescriu canónele. Déca Mitropolitulu din Antiochi'a se nevoiá de a-si subordiná siesi mitropoli'a din insul'a Cipru aducându de motivu, ca Cipru precum depinde in cele profane de Antiochia, asiá trebue sa depinde si in cele spirituali de Antiochia. Tocm'a in acelasi tempu se tinu conciliulu ecumenicu alu treilea la anulu 431.

Clerulu din Cipru au recursu la conciliulu acest'a contra Metropolitului din Antiochi'a, carele a atacatu esistinti'a Metropoliei loru. Sinodulu au pertratatu acestu recursu, si prin canonulu seu alu 8-lea, déca mi aducu aminte bine, lau decisu intracolo: ca metropolitulu Antiochiei n'are a se amesteca in Mitropoli'a Ciprului, nici a o apasa, séu a o nimici, si a trece in jurisdictiunea altui Metropolitu, provocânduse acestu sinodu ecumenicu si la Canónele Sinodeloru de mai nainte, care randuescu, cá metropoliele intre sine suntu independinte si egalu indreptatite, si ca pracs'a acést'a se sustine in intréga nóstra biserica — Asiá cunoscu eu lucrulu in privinti'a autonomiei si egalei indreptatiri a metropolieloru singuratice si trebuie sa marturisescu, ca dela acest'a eu nu me voiu abate, pentruca prin acesta a si comite o ilegalitate contra institutiuniloru cardinale ale bisericei nóstre.

La despartirea acést'a asiá dara nu póte fi vorba de scisiune, de óre ce aici se intielege numai aministratiunea, totu asiá de putinu se póte dice, ca intre noi se aru face o scisiunc religiunaria. Cându ne sfatuiramu la sinodulu episcopescu din Carlovitiu in an. 1864, asupra acestui objectu, fui provocatu, sa me dechiaru cum mi intipuescu eu sustinerea unitâtiei religiunei nóstre cându Majestatea sea s'aru indurá a aplacidá conclusulu sinodului episcopescu in privinti'a infiintiârei Metropoliei romanesci? La acést'a amu dechiaratu, déca mi mai aducu bine minte, unu sinodu comunu episcopescu representeza unitatea religiunei, carea trebuie sa remana intre noi, cu tóte ca in privinti'a afaceriloru aministrative ne despartimu unii de altii.

Asia s'au decisu si Majestatea Sea pregratiosu a aplacidatu cá unu sinodu comunu sa desbata asupra cestiuniloru dogmatice sacramentale-spirituale si rituale si asupra cârtiloru simbolice.

Standu astfeliu lucrulu, credu sa potu presupune, ca pré demnii membri ai câsei de susu se au convinsu, ca intâiu infiintiarea Metropoliei române a urmatu pre cale legala; a dóu'a, ca acest'a pentrü patria nu e periculósa si nu are de scopu o scisiune ci o imbunetatire a ordinei bune, cá ceea ce e bunu sa se sustina asiá dupa cum se cuvine, si adeca, cá poporulu credinciosu sa aiba mângaiere sufletésca, si sa aiba modru si ingrijire spre acelu scopu, cá sa fia aplecatu a imbratisia treab'a sa scolare, si sa fia gata de a aduce si sacrificii spre acestu scopu; cá poporulu credintiosu sa se convinga, ca câtu folosu, se intielege de sine, spiritualu si moralu, are din miscarea libera a ierarchiei sale. Dar si pan acum s'au potutu convinge poporulu nostru despre acestu folosu spiritualu si moralu din partea ierarchiei sale, câci acést'a au ridicatu o tipografiá carea a provediutu dejá bisericile nóstre cu cârti bisericesci si numai in Transilvani'a mai multu de 600 scóle de ale nóstre cu cârtile de lipsa si tóte aceste cu pretiuri eftine, cu de cari se potu procurá numai in tempurile cele bune; pre cându mai inainte chiaru si cârtile bisericesci, pre lânga pretiurile cele mai scumpe nu se puteau procurá in patria, ci omenii erau siliti a trece in tieri straine si ale a duce de acolo. Aceste suntu totu lucruri de acele, cari inaintéza interesele patriei; ele inse inaintéza deodata si interesele morale si religióse ale crestiniloru nostri si acest'a póte fi pentru patria numai spre bine si folosu.

Pre basa acestor'a esprimu de nou Majestatei Sele pentru preinalt'a gratia, inaltului ministeriu si ambeloru case a Legislativei omagiulu meu si recomându proiectulu acest'a de lege inaltei DVóstre apretiâri. Aveti bunatate alu primí. (Aplause.)

Despre situatiune.

(Urmare din nrii 33 si 34.)

Aflarea Americei nu a fostu numai unu productu alu scientiei geografice séu pura intemplare de o idea a unui navigatoriu. Comerciulu apusénu se miscá pâna la 1453 pre adriatic'a mediterana si parte trecea preste marea négra. Asiediarea turciloru in Constantinopole a ingreunatu fórte acestu drumu, si Europ'a era necessitata de a gâsi altulu. Cristofu Columbulu a cercatu a ajunge in orientu pre alta cale in interesulu comerciului europénu. Elu a datu de unu continentu nou, pre care lumea, nemultiamitória, cum e ca cu toti cei ce-i facu bine si nu facu gura mare, l'au numitu dupa numele unui Amerigo Vespucci, Americ'a.

Aflarea acést'a a deschisu spnaioliloru, portugesiloru, olandeziloru, angliloru si francesiloru, cu deosebire, pre unu tempu, isvóre nóue si mai nainte necunoscute de esploatatu. Fructuosi'a ea cea varia si bogata cea nespusa de averi pretióse a noului continentu a putut'o folosí de asiá incâtu sa se asiedie stabilu acolo: elementulu spaniolu si celu englezu. Din aceste dóue elemente vedemu ca-si desvoltá mai tare puterea elementulu englezu formandu-se in o confederatiune de staturi independinte cu regimu curatu democraticu, sub numirea de uniunea statelorü nordu-americane.

Fiindu ca aceste cadu cu deosebire in apretiuire lutem'a nóstra, preste cele-lalte pârti vomu trece de asta data, ne dandu-le o atentiune de rangulu primu.

Inainte cu unu seculu statele nordamericane de astadi erau nisce colonii atemiatórie de Angli'a. Ele trebuia sa se acomodese la vointi'a tutorale a patriei mame, sa platésca contributiuni pre objecte de importu si esportu sa sufere monopolulu si privilegiele navigatiunei engleze, carea avea dreptar deosebite de a descarcá manufapturi si de a esportá productele de acolo dupa placulu ei. Crescendu inse puterile industriale a le colonistiloru au risipitu aceste catusi si au fundatu state libere pre cari le au adunatu in o federatiune. Tiermii tieriloru acestorá au devenitu liberi. Comerciulu intregu alu lumei au adusu pre tóte poporele in legatura cu acestu statu originalu, piatiele loru s'au dechisu tuturoru negutiatoriloru. Bratiele de lucru alergara din apusulu Europei si populatiunea din preuna cu buna starea materiala cresce vediendu cu ochii. In afacerile esterne americanii inse nu se amesteca.

Acestu tactu sanatosu, din mai multe puncte de vedere, l'au pastratu Statele nordu-americane pâna in dîlele nóstre. Astadi se simte fórte tare, ca cauta insele ocasiunea de a se putea amestecá in afacerile europene. Inca de pre la finitulu deceniului trecutu si batu capulu dupa unu punctu insemnatu in apele europene si cu deosebire in marea meditierana. Unu atare punctu aru fi o basa de operatiune in viitoriu contra intregei marine europene.

Acesti'a suntu factorii de mân'a dintâiu, cari au votulu celu mai ponderosu in sórtea lumei.—

Din câtu putemu aflá, marin'a Franciei intrece astadi pre ori-care marina atâtu in privinti'a numerului nâiloru câtu si a manuirei acelor'a. La aceste se adaugemu, ca Franci'a lucra din tóte puterile si acum pentru immultirea si perfectiunarea vaseloru si a armeloru marinei. Angli'a nu póte in impregiurâri de aceste sa siéda cu mânile in póla, ci se straduiesce mereu, cá se nu remâna inapoi'a Franciei, pentru cá nu cum-va acest'a sa-i ocupe in o buna diminétia loculu pre apele rotundului pamentului si prin acést'a sa-i paraliseze puterea de rangulu primu. Americ'a, carea au esîtu din internitatea ei de mai inainte, se cugeta seriosu, cá sa nu stea inapoi'a la nici un'a din aceste dóue puteri maritime. Emulatiunea acestoru trei puteri nu cunósce margini.

Greutatea de a predice din prospectulu ce-lu avemu pâna aci, care este situatiunea, vine de a colo, pentru ca firele politicei astadi nu se restringu pre lânga pârti localisate, ci este o legatura estinsa preste totu globulu pamentului. Pârtile cele mici suntu apoi nisce factori cari trebuie incisi in combinatiunile cele mari si déca se intempla unde-va pre fati'a pamentului ce-va, aceste suntu numai scene merunte cari indeplinescu séu intregescu cladirea cea mare a totalitâtiei. Puterile aceste mari maritime, in legatura cu cele mari continentale, vedemu ca ori-unde se intempla unu conflictu localu, indata se amesteca si sub cuventulu dreptei cumpene cérca cá conflictele sa se compuna celu putînu cu nevatemarea intereseloru loru. Asiá d. e. amu vediutu la conflictulu din Cret'a, o insula a Turciei din marea meditierana, ca nu s'a pututu retîné nici un'a a nu se interesá celu putînu, de cele ce se intempla acolo.

Deci procesulu, de carele amu pomenitu inca la inceputulu acestor'a, este legatu de interesele acestoru puteri, fia acele si din indemnu mai moralu, séu ceea ce se intempla mai desu, din interese materiale séu si mai chiaru, din interese politico-comerciale.

Punctele unde au sa se puna in lucrare aceste le vedemu variindu dupa impregiurâri; câci le gâsimu in nordulu Europei d. e. la Dani'a; le gâsimu in orientulu Europei de média-dî si le aflâmu in Afric'a cum e canalulu dela Suez etc.; le gâsimu in fine in Asi'a centrala si in Asi'a orientala.

In momentele de fatia aru fi de interesu a sci, ca unde va fi operatiunea cea mai dintaiu? si naturalmente suntemu forte aplicati a crede, ca orientulu intregu alu Europei va fi objectulu care va interesá nespusu pre puteri

Aici, atâtea popóre mici cu interese deosebite intre sine si de conditiuni varie, se lupta de multu dupa o stare mai buna. Acést'a stare si trebuie sa schimbe multe relatiuni de astadi si sa dea orientului cu totulu alta fisionomia decum e acésta de acum. Aici e insa unu pamentu bogatu si roditoriu; aici suntu mâri, lânga cari si prin cari viéti'a comerciala se póte desvoltá in mesura mare.

Puterile cele mari se temu ca cu schimbarea acest'a se schimba si proportiunea puterica. Punenduse tóte poporele in dreptulu loru se punu factori noi, cari la o neegalitate de puteri, potu cá intre sine sa incepa a rivalisá si a nelinisci lumea neintrerumptu. Ele asiá ceva aru impedecá, póte nu adin iubire catra omenime, ci din iubire catra interesele loru proprii comerciale si totu deodata intemere ca nu cea mai de aprópe putere, venindu-i bine, sa nu puna mân'a pre acésta parte delocu. Si acestu casu, se intielege, e identicu cu temerea intereseloru. De aceea cauta fia care din trensele a impedecá desvoltarea procesului si totu odata a respandi prin populatiunile de certa ideile ce li se paru a fi aceloru populatiuni séu intereseloru proprii a populatiuniloru mai corespundiatorie. Agentii cutriera pamentulu si agita pâna cându provoca la rescole. Arm'a cea mai eficace spre acestu sfersitu a fostu in trecutu si parte mai e si acum a Russiei. Acest'a e afinitatea religiunaria si apelarea la simtiemintele religióse a numerosiloru crestini din orientulu Europei. Se intielege de sine ca suntu nenumerate casuri si am vediutu in istoria de atâtea ori, ca ori suntu simpathiele aceste purcedietorie din afinitate religiunaria ori din simtíu umanitariu, déca lipsesce intre puteri conglasuirea intereseloru, si respectiv'a putere, cârei prin agitatiune i sucede a desvoltá simtiemintele deja esistânde ale unei populatiuni pâna la fapte, nu are singura putere a le sprigini, atunci populatiunile se sacrifica „diplomatiei" si nu odata vedemu versanduse sângele a dieci si sute de mii de omeni, si din cause cá cele aretate intorcenduse poporele iera la necasurile loru de mai nainte.

Din tote câte am vediutu pâna aci resulta, ca inceperea unei actiuni de o straformare nu aterna numai de la necessitatea straformârei, dera si dela combinatiunile puteriloru de influintia si dela combinatiunea intereseloru loru.

Stându astfeliu lucrulu, aru fi bine cânda populatiunile cele mici sasi aléga singure intre sine causele loru. Sa fia conduse fia care de dorinti'a de a se vedé libere de influintie straine si de asi esercitá libertatea loru in ori ce privintia.

Acest'a aru scurtá forte multu din calea pre carea sa ajunga poporele la tint'a loru si nu aru trebui sa proceda pre calea ce amara a desmagiriloru, pre carea le porta adese influinti'a straina.

Ne marginimu la cele de pâna aci si nu intrâmu mai adencu in constelatiunea puteriloru mari de astadi. Din cele urmate in Septemvre anulu trecutu nu scimu deca se mai urmeza principiulu statoritu dupa natiunalitâti seu ba. Cându amu sci carea e cheiá majoritâtiei diplomatiei de astadi, atunci ne amu putea pronuntiá mai cu siguretate asupra constelatiunei. Altfeliu combinatiunile suntu vane. Din cate se potu vedé, fâra de a avé vre o initiatiune in arcanele nepetrunse a a le cabineteloru, puterile cele mari stau inca in independintia unele de altele, va se dica, de aliantie sigure séu de obligatiuni reciproce pentru intemplâri neprevediute-nu se vedu semne. Aceste se voru vedé atunci cându o cestiune europena séu si estraeuropena, inse de interesu comunu, va devení ardienda.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 11 Maiu se cetesce proiectulu de lege pentru afacerile bisericei gr. or. a trei'a óra si se primesce.

La ordinea dîlei e desbaterea generala a drumului de feru. Ungari'a inferióra =Fiume, si dupa unele deslusiri mai neinsemnate proiectulu se primesce si se decide a se luá in siedinti'a viitória la desbatere.

In siedinti'a dela 12 Maiu dupa cele indatinate presinta presiedintele mai multe petitiuni si adeca din comit. Sepesiu si Gömör construirea unui drumu de feru spre Galiti'a, alt'a pentru desfiintiarea dâriloru de venitu si in fine un'a pentru desfiintiarea decimei de mustu (vinu).

In comissiunea de 10 s'a alesu cu majoritate relativa G. Ivacicoviciu. § 1 din proiectulu comissiunei centrale pentru cladirea drumului intre Ungari'a inferióre si Fiume se primesce cu unele modificatiuni.

In siedinti'a din 13 si 14 Maiu se continua si termina desbaterea asupr'a §§-loru drumului de feru. Vine apoi raportulu comissiunei de petitiune. Cea mai viia desbatere o provóca rugarea Sabiiului si universitâtiei natiunale sasesci in caus'a demissiunârei comitelui Conrad Schmidt. Dintre deputatii sasi Bömches, deputatulu Brasiovului, desvotéza cu totulu petitiunea din cestiune, aratandu ca la spatele acestei'a nu e opiniunea publica a poporului sasescu, ci numai a unoru corporatiuni aristocratice birocratíce, cari nu au base pre nici o lege, nici dela Andreiu II, nici dela altu cine-va, ci pre basea unei regulative octroiate inainte cu vre-o 60 ani. Corporatiunile aceste suntu cu totulu desfacute de câtra poporu si fatia cu camitele, aternatória. De aceea ele au si venitu in conflictu adese cu natiunea loru cea de altmintrea democratica Precum corporatiunile aceste nu potu sa manifesteze dorintiele si voi'a natiunala asiá nu póte nici universitatea carea se alege prin trensele. Aduce esemple dela 1848, cându natiunea sasésca a fostu pentru uniune; universitatea fâra de a ascultá de poporulu din cercuri (scaune) au fostu contra uniunei. In 1863 si 1864 natiunea sasésca e pentru uniune si universitatea face o representatiune câtra Imperatulu contra uniunei. Elu (dep. Bömches) la 1865 votéza in dieta din Clusiu pentru uniune si corpulu representativu i da votu de neincredere. La vre-o câte-va septemâni lu alegu cetatienii sasi din Brasiovu, câci românii si-au datu voturile la candidatulu loru, cu esceptiunea a 72 de voturi din 2000. Istoresce apoi despre facerea petitiunei universitâtiei si arata si putînatatea voturiloru carea a partinitu si ilegalitatea ei.

Aproba din tóta anim'a procederea regimului si intru acest'a e spriginitu Bömches de Fabricius deput. Sighisiorei si de contele Dominicu Teleki.

Gull apara petitiunea si arata ca doresce reforme si nu e pentru puntele regulative, numai aru dori cá sa nu veda ca punctele regulative se innoiescu.

Conte Bethlenu, Berzenczéy, Sig. V. Popu, Iusth si Trausehenfels suntu multiamiti cu procederea regimului. Rannicher face distintiuni intre cestiune personala si constitutiunala si din acestu punctu de vedere, cere sa nu se pertrateze numai per tangentem. Amintesce de impregiurarea ca in Transilvani'a pana sustau mesurile de presa de adi nu se pote audi adeverat'a opiniune publica.

Desbaterea se incheia cu aceea ca petitiunile aceste cari protesteza in contra procederei regimului cu comitele natiunalu sasescu sa se puna simplu in archivu.

In siedintia dela 16 Maiu iera vine caus'a lui Böszörméni pentru publicarea epistolei lui Kossuth si pentru doi articului despre afacerile dela Felegyháza. Se predá comissiunei de 10 spre darea parerei. Dupa unele interpelatiuni vine la desbatere cestiunea drumului de feru Hatvan-Miskolez si Zakany Agram si rociulu despe media nópte.

Cas'a magnatiloru

In siedin'i'a din 13 Maiu presinta notariulu casei deputatiloru Petru Mihali proiectulu de lege privitoriu la biseric'a gr. orientala si la decesiunea pentru organisarea cancelariei stenografice. Proiectulu privitoriu la biseric'a orientala se pune la ordinea dilei pre 16 Maiu.

In siedinti'a din 16 Maiu vinu mai inainte dóue petitiuni dela comunele Miklo vár si Háromszék, atingetóre de cestiunea aperârei patriei. Cas'a decide a le predá la comissiunea respectiva si la desbaterea raportului a le luá in consideratiune. Aceste scaune ceru si deslegarea cestiunei natiunalitâtiloru. Cele atingetórie de stenografi se primescu dupa cum se primira in cas'a deputatiloru.

Urméza desbaterea

proiectului de lege privitoriu la biseric'a gr. orient.

Cetindu-se proiectulu de lege, ministrulu de culte bar. Eötvös recomenda casei primirea proiectului. B Liptay inca recomenda primirea

Masirievics Metropolitulu serbescu nu are in generalu nimic'a contra proiectului, arata insa ca aru dori unele schimbâri. Asiá i-aru placea sa se folosésca titulatur'a „de legea resariténa ortodocsa". Esprima recunoscintia regimului pentru initiativ'a sea, dara e convinsu ca proiectulu de lege cuprinde in sine in favórea si interesulu metropoliei si bisericei române mai multu decâtu aru trebuí sa cuprinda, contra inarticulârei metropoliei române nu vrea sa dîca nimic'a, se reservéza insa contra rumperea acelei'a din metropoli'a carlovitiana si accentuéza superioritatea metropoliei carlovitiane. Se reservéza contra cuventului „egalu indreptatita" si propune cuventulu „de sine statatória". Partea din urma a cuventârei nu a fostu chiara presiedintele insa a luat'o de unu protestu contra amestecului legislatiunei la constituirea congresului serbescu.

Bar. Siagun'a Metroplitu (vedi cuventarea).

Zichy cere cá administratiunea autonoma sa se estinda si asupr'a bisericei rom. catolice.

Nako Episcopu esprima recunoscintia regimului pentru proiectu si parerea de bine câci vede ca si biseric'a romàna asecurata prin lege. In fine prima speranti'a cá si despartirea se va face in spiritulu bunei intielegeri.

Ne mai fiindu alti oratori insemnati se primesce proiectulu in generalu si se trece la desbaterea speciala.

La desbaterea speciala Episcopulu Naco aru dori inse dice in locu de „greco orientalu" orientalu ortodocsu".

La § 2 doresce contele Antoniu Maylah unu adausu dupa care articululu 12 dela 1792 sa se estinda si asupra Metropolitului romanu, si sa capete scaunu si votu in cas'a magnatiloru. Comitele supr. Radvanky dice ca de óre ce Metropoli'a romàna e mai vechia decâtu cea serbésca sa se dica in lege in locu de „egalu indreptatita" „coordinata". Propunerea acésta din urma o combate min. bar Eotvös. La motiunea lui Radvanszky Metropolitulu bar. Siagun'a dechiara ca din partesi e multiamitu si cu testulu, de-si motiunea e mai aprópe de adeverulu istoricu. Propunerea comtelui Antoniu Majlath se primesce asemenea si ceilalti §§.

Dupa ce constatéza presiedintele primirea proiectului dice urmatórele:

„Mai amu o modesta observare la cuventarea care a rostit'o Escel. patriarchulu si Archiepiscopulu carlovitianu la proiectulu de lege. Déca dealtmintrea am intielesu bine, cuventarea sea a cuprinsu unu protestu, crediendu a se puté numai intru atât'a alaturá la articululu de, lege incâtu acel'a nu vine in conflictu cu drepturile bisericei. Eu, si dupa cum credu, cu mine toti membri inaltei case a magnatiloru avemu totu respectulu catra simtiemintele religióse ale Escelentiei Sele; inse unu protestu contra unui conclusu alu casei si contra consecuintieloru lui nu se póte primi nici de cum".

Dupa aceste se aduce din cas'a de josu proiectulu de lege pentru drumulu de feru Ungaria inferióra—Fiume.

Maialu.

In Duminec'a trecuta amu fostu martori la o festivitate fórte frumósa. Scólele capitale si comunale din comunele Saliscea, Tilisc'a, Vale, Sacelu, Sabiielu, Cacov'a si Orlatu, au serbatu in aceea di unu maialu comunu in padurea numita „Barculu rosiu", la care serbare a asistatu poporulu din mentiunatele comune si din altele si la care a alergatu si inteligenti'a de prin pregiuru, in intielesu mai largu de cum se adunà generatiunea cea plapanda carea erá in acea di ans'a principala a festivitâtiei. Sa ne incercâmu in vre-o câte-va trasuri a descrie decursulu. Pre la ór'a a dóue-spre-diecea se intrunescu la diferite coltiuri ale Barcului rosiu, scólele din câte mai multe comune incâtu formara dóue colóne cu flamurile loru. La tempulu anumitu ambele se punu in miscare spre a se intâlni la jumetatea barcului si cu densele se miscá si poporulu ce asistá. La mijlocu formara dóue fronturi puse fatia in fatia unulu la cela-laltu; in mijlocu invetiatorii respectivi. Aflandu-se in posetiunea acést'a music'a intonéza imnulu poporalu. Dupa acést'a pâsira de ambe pârtile câte unu copilu de scóla si se salutara reciproce in numele colegiloru loru si dedura mân'a de infratire. Terminandu-se salutarea acést'a reciproca se cantâ tropariulu de inviere „Chsu au inviatu", de toti scolarii adunati acompaniati si de o parte insemnata de poporu. Facendu-se linisce, dlu invetiatoriu dela scól'a capitala din Salisce Alessiu Nemesiu rostesce unu cuventu frumosu de binevenire in forma poetica si ritmu poeticu.

Dupa o piesa musicala dlu Protopopu si Inspectoru districtualu Ioann Hanni'a multiamesce in termini alesi corpuriloru invetiatoresci pentru ide'a acést'a desfatatóre de spiritele scólariloru loru si imbucuratóre pentru parintii loru si le uréza perseverantia in intentiunile loru cele salutarie si intreprinderile loru cele cari conducu generatiunile viitóre câtra calea progresului. Se mai cantâ o piesa din partea scolarimei si apoi se impartu toti la petrecerile de recreare.

Tempulu carele erá inainte de amedi posomoritu era acum, dela inceperea festivtâtiei favoritoriu. De mai multe pârti resuna puscaturi; iéra music'a trece in cerculu anume pregatitu pentru dantiuri si incepe a esecutá piese de jocu. Mese se intindu, in intielesulu celu obicinuitu si in intielesulu celu anticu, adeca pre ierba verde si asiá o parte se asieza pre la mese, alta tabaresce pre josu si se ospeteza. Nu multu dupa acést'a dlu dirigente alu scolei capitale din Orlatu, Ioanu Papiu, sa redica pre o mesa si cu voce inalta, cu o retorica frumósa desfasiura insemnatatea acestei conveniri séu maialu. Pertratându de ajunsu acést'a tema, atinse in unu modu fórte potrivitu si câtu se póte de loialu, si despre diu'a de 3/15 Maiu, carea pentru romani a fostu o era nóua, câci atunci s'a eliberatu ei de catusile feudalismului, provoca vorbitoriulu pre cei de fatia dela serbatóre ca in fati'a unei atari adunâri si a momentuositâtiei ei carea pentru scolarii de fatia inca e o era noua, a strigá sa traiasca concordi'a intre fratii de unu sange si armoni'a intre natiunile colacuitorie!

Multimea impartita in grupe si petrece care in feliulu seu. Privirea erá frumósa si radicatória de anima, vediendu atât'a poporu luându parte cu atât'a interesu la bucuri'a acést'a de care se bucurau si ei intocm'a cá si fiii loru.

Dlu consiliariu aulicu Iacobu cav. de Bologa se adresá in decursulu mesei cu unu toastu câtra corpulu invetiatoriloru dela scólele ce erau representate la acésta festivitate. Facù o asemenare intre ostenél'a si bucuri'a grâdinariului de florile sele din grâdina si punendu-o in paralela cu acést'a bucuri'a invetiatoriloru, cari nu crescu flori, ci crescu cetatieni ai statului, o afla cu atât'a mai mare cu câtu si ostenél'a e mai impreunata cu grigi pentru cá resultatele cele de atât'a momentuositate sa fia bune si numeróse, dupe cum le dorescu; le poftesce cá sa i tîna Ddieu la multi ani. Au mai urmatu si alte toaste multe, inse mai multu spontanee si in unu modu fara de cea mai mica colóre nici de politica nici altu feliu de colore. Caus'a a pututu fi ca serbarea a fostu a copiiloru de scola si ceilalti a fostu mai multu ca asistentii ospeti.

Petrecerea varia carea o ofera astfeliu de sarbatoria in aerulu si sub ceriulu liberu a duratu pâna ser'a. Ospetii mai departati (Sabiiu, Ressinari, Mercurea Rodu etc) se intielege de sine ca plecara ceva mai curendu.

Aceste suntu nisce mici fragmente despre cele petrecute in diu'a de dumineca trecuta in padurea Berculu rosiu. Amu dori cá impressiunile cari a facutu asupra nóstra plapand'a tinerime din comunele romane ce au participatu la acest'a festivitate poporulu celu plinu de o bucuria satisfacatória vediundusi viitorimea, ca incepe a desvoltá o viatia mai multu promitiatória, sa nu aiba unu resultatu momentanu, ci acele sa servésca de inaugurarea unei sorti mai bune pe viitoriu pentru acestu poporu, care au luptatu atati'a seculi cu atat'a tenacitate spre a se sustîne si a nu apune.

Despre organisarea militieloru ungurescí.

comunica „Szaz." urmatórele detailuri:

In militii numai cetatienii Ungariei voru purta siarge de oficieri si comandantele supremu a tuturoru militiiloru va fi nemijlocitu subordinatu ministeriului ungurescu pentru aperarea tierei, avendu aceasi positiune coordinata cu comandantele armatei „comune". Militiile voru consta deo-camdata din 78 batalióne de infanteria si 26 de companii de cavaleria. Numerulu cadreloru se va inmulti cu timpulu, corespondiendu cerintieloru actuale. Armat'a de Honvedi se va chiamá sub arme si se va mobilisa prin o votare regésca provediuta cu contra signatur'a ministeriului reg. ung. respundiatoriu. Militiile fâra invoirea dietei nu se voru poté duce preste granitiele Ungariei si numai in timpu de bataie, in casuri estraordinarie, déca prin intardiare statulu s'aru periclita, regele are dreptulu, de a ordona trup'a de honvedi preste granitie afara sub responsabilitatea ministrului pentru apararea tierei.—

Acestea aru fi punctele cardinale la caracterisarea aperârei tierei intru viitoriu. Se trecemu acum de amerunteulu in organisatiune. In privinti'a acést'a in totu casulu recrutarea trage atentiunea mai intâiu. Precum suntemu informati despre acést'a, se voru imparti in totu anulu acei juni cetatieni unguri, cari au ajunsu etatea de 20 ani, prin sórte in dóue clase si adeca in recrute pentru armat'a comuna si in recrute pentru militii.

Numerulu de recrute care cade pre fia-care din amendóue clasele se determinéza de câtra diet'a tierei, déca nu ne insielâmu atunci dela intregu statulu ungurescu se pretindu pentru armat'a comuna 40,000 de recruti. Pentru „armat'a comuna" tempulu de servitiu e de 4 ani, si dupa care tempu recrutii se registréza inca pre 6 ani in statulu reservei. Barbatii juni nerecomendati pentru armata comuna se voru atribui toti la militii, desi o mica parte a acestor'a se voru tiené cá reserva de inlocare in evidintia deosibita.

In militii potu intrá in fine si voluntari, déca acesti'a se obliga la unu servitiu de doi ani. Oamenii tineri cultivati, carii corespundu unoru conditiuni determinate prin lege, potu la cererea loru sa intre in a mat'a comuna si adeca cá voluntari pe unu anu. Dupa implinirea acestui anu potu acesti voluntari se tréca la militii, unde li se ofera totu prospectulu pentru siarge de oficieri. Ostasii militi voru puté trâi in timpuri de pace, cea mai mare parte in cerculu familiei loru, pentru ca la fiacare batalionu si si la fiacare 4 companii de cavalerie in timpuri de pace, cându regimulu ungurescu o doresce totu déuna alternativu numai un'a compania isi va mantine ostesimea s'a, precându cele alalte trupe se voru tinea numai la locuri de frunte de statu majoru in evidintia — pentru aceea la fia-care batalionu va fi 1 comandantu de batalionu, 1 oficieru manipulante, 1 suboficieru, 8 ostasi de militii si doi servitori de oficieru in servitiu. — Tier'a intréga se imparte in mai multe cercuri de militii, cari iérasi se impartu in mai multe cercuri pentru intregirea armatei si acesti'a se subimpartu iérasi in cercuri de batalionu si compania. La colocarea cea d'antâia a militiei barbatii militiei inainte de tóte se voru chiamá la 4 septemâni dupa secerisiu la companii spre a invetiá mustr'a.

Esercitiele de batalionu suntu proiectate pre anulu acest'a pre 2 septemâni, si din cându in cându se voru tînea esercitiuri si cu corpuri de trupe mai mari.

Se intielege de sine ca acei barbati din militii, cari se voru deprinde in estu anu in art'a militara, in anulu viitoriu nu voru mai petrece mai multu atâta timpu la companiele respective, si ca mai incolo se voru chiamá numai pe o di dupa secerisiu si adeca atunci cându se va tiné o revista de militii. Corpulu oficierescu a militii va avé aceleasi distinctiuni cá si acela alu armatei comune. Oficierulu de militii este egalu cu oficierulu din armata comuna si numai la unu asemenea rangu de servitiu are oficierulu din armat'a comuna precelinti'a. In privinti'a relatiuniloru va fi pentru militii si pentru armat'a comuna unulu si acelasi regulamentu. Pentru siargele de oficieri in militii, Maiestatea Sea va denumí la propunerea ministrului ungurescu pentru aperarea tierei parte individi din statulu cetatienescu (aici se numera oficieri de honvedi) parte oficieri pensiunati séu cu caracteru cuitati séu suboficieri meritati séu in fine din fosti voluntari pre unu anu.

La militii limb'a comandei inca nu s'au determinatu, insa dupa cum crede „Szaz" acést'a va fi afara de Croati'a numai limb'a cea ungurésca.

Mercurea 3 Maiu. Astadi trecù dlu Comite locutiitoriu prin opidulu acest'a. Intempinarea se facù de unu banderiu de calareti: Caletori'a acést'a are de scopu visitatiunea oficieloru administrative si judecatoresci. Momentele cele principale ale petrecerei dlui comite provisoriu in opidulu nostru suntu manifestatiunile ce s'au facutu atâtu cu ocasiunea intempinârei câtu si la prândiulu ce s'a datu in onórea densului. Dlu comite ne spune ca legile din 1848 suntu basea orientatóre in impregiurârile de fatia si incetarea stâriloru privilegiate. Din câtu i va stá in putere va conlucrá spre acést'a si totu odata spre mulcomirea si impacarea celoru nelinisciti. — Preotulu nostru din Ludosiulu-mare Georgiu Reu inca bineventá pre dlu comite prov. cam cu urmatórele: Istori'a ne este cea mai evidenta dovéda despre supunerea si credinti'a nóstra câtra pré bunulu Monarcu, câtra cas'a domnitóre si câtra toti Mai marii nostri.

Trecutulu insa nu au lasatu in memori'a nóstra decâtu nisce suveniri triste pentru ca noi fiii natiunei române eramu eschisi dela totu feliulu de serbatori de caracterulu celei de astadi. Noi nu puteamu cá impreuna cu fratii conlocuitori a ne descoperi necasurile câtra mai marii nostri, Insa ceea ne servesce nóue spre bucuria e ca au sositu tempulu 1848 carele a fâcutu cale unui venitoriu mai usioru, cá sa ne deschida calea, cá astadi si noi dimpreuna cu natiunea surora sa luâmu parte la serbatórea in carea se saluta unu Mai mare cá Ilustritatea Vóstra si se bineventésa. — Cam aceste si altele despre gréu'a missiune rostí parintele susu pomenitu, la care Ilustr. Sea respunse in limb'a românâ, ca se va silí din puteri a conlucrá incâtu se fia indestulita si natiunea romàna pâna aci neindreptâtita egalu cu cele-lalte natiuni.

Principatele romane unite.

Carolu I. etc. Vediendu demissiunea ce ne-a infatisiatu d. Stefanu Golescu, din postulu de presiedinte alu consiliului ministriloru, si ministru de esterne;

Amu decretatu si decretâmu ce urméza:

Art. 1. Demissiunea dlui Stefanu Golescu este primita.

Art. II. D. Generalu N. Golescu, vice-presiedinte alu adunârei deputatiloru, este numitu presiedinte alu consiliului de ministri si ministru de interne.

Art. III. Ministrulu nostru presiedinte este insarcinatu cu aducerea la indeplinire a acestui decretu etc.

Sub insemnatulu i-si face o datoria de a supune la cunoscinti'a Mariei Vóstre aceste laudabile lucrâri si fapte ale societâtiei pentru invetiatur'a poporului românu, si ve róga, cá aprobandu, se binevoiti a subscrie alaturatulu decretu de multiamire pentru acésta laudabile societate.

Suntu cu celu mai profundu respectu.

Pré Inaltiate Dómne. De doi ani, din initiativa privata, s'a infiintiatu cu residintia centrala in capitala, o societate pentru invetiatura poporului românu.

Acést'a societate, in scurtulu timpu de cându esista, a datu probe repetite despre importantia lucrariloru ei, relativmente la instructiunea poporului. Cu propriele ei midilóce, ea a reesitu gratia zelului membriloru ei, se deschida mai multe scoli gratuite pentru adulti in Iasi, Bucuresci, Galati, etc., se imparta ajutóre considerabile de carti pe la scolarii seraci, se editeze carti didactice pentru scolile romane din provinciile supuse la sceptrulu strainu si se le imparta pe acolo fâra plata. In cele dupa urma, sectiunea de Prahova a acestei societâti, convinsa ca toti cei ce urmarescu mersulu invatiamentu va fi in suferintia pe câtu timpu nu se voru forma invetietori indiestrati cu cunoscintiele necesarii, s'a grabitu d'a veni in modulu celu mai eficace in ajutoriulu culturei saténului prin organisarea si deschiderea in Ploesci, cu spesele sále, a unei scoli normale pentru pregatirea de invetietori setesci.

Varietâti.

⁂ **Caletori'a Archducelui Albrecht** In 13 Maiu a sositu in **Costanic'a** in 14 Maiu in **Agram**. Primirea Archiducelui fu fórte serbatorésca. Dupa revist'a companiei de onóre postata la cuartirulu Inaltimei Sele s'au presentatu deregatoriele civile si militarie, corpulu oficieriloru si demnitarii bisericesci. — Ld.MC **Weymann** ce se aflá in suit'a Archiducelui si a frântu piciórele, in urm'a unei resturnaturi de carutia. Unu picioru a trebuitu amputatu numai decâtu; alu doilea fu legatu. Intemplarea acést'a (din 1/13 Maiu) se dice ca a avutu o influintia fórte deprimetória asupr'a Archiducelui. — Generalulu boinavu se impartâsi in 14 Maiu cu sta cuminecatura.

* Cetimu ca intre Orescie si Sabiiu se voru concentrá doue brigade pentru esercitii de campu, iera mai tardiu apoi se voru deslocá trupele aceste in locurile cari li se voru destiná de garnisona, in urmá schimbariloru ce au a se face in asta privintia.

⁂ Scirea despre caletori'a lui Napoleonu la Berlinu in decursulu verei acestei'a se demintiesce oficiosu.

⁂ In Prag'a e concursulu de straini mare; casele suntu decorate cu stéguri slavice si ale tierei.

⁂ † **Constantinu Popoviciu** invetiatoriu in Sdior'a in numele seu si a fiicei sele **Veturi'a**, — **Ioann**, **Vasiliu** si **Stefanu Ianculescu**, — cu animile dureróse incunosciintiéza despre trist'a eventualitate pre tóte némurile si pre toti amicii cum'a: **Sidoni'a Popoviciu** nascuta **Ianculescu**, consort'a, respective mam'a si sor'a loru dupa unu morbu mai indelungatu a repausatu in etate de 19 ani in 11 Maiu (29 Apr.) a. c. la un'a óra dupa mediulu noptiei.

Inmormentarea se va tiné dupa ritulu gr. or. in 12 Maiu (30 Apr.) a. c. dupa amedi la 3 óre.

Fia-i tierân'a usióra si memori'a in eternu neuitata. Lugosiu in 11 Maiu (29 Apr.)

⁂ Il str. dlu **Comite** provisoriu alu natiunei sasesci s'a reintorsu din calatori'a sea de visitatiune.

⁂ Partid'a lui Deák staruiesce pre lânga indreptarea formala a tratatului de pace cu **Prussi'a** unde de Ungari'a nu se face pomenire. Ministrulu de comerciu a-si incunosciintiatu despre acést'a pre cancelariulu de **Beust**.

⁂ Cinci firme dintre cele mai insemnate din **Londonu**, au predatu contelui Apponyi, ambasadorelui austriacu o petitiune contra contributiunei impuse asupr'a posessoriloru de cuponi din tieri straine. La acést'a observa „Times“: ca burs'a din London si alte burse de pre continentu nu voru subscrie imprumuturi nóue austriace la casu cându cererea firmeloru amintite nu s'aru luá nici in o consideratiune.

* **Eventualitate de resbelu.** Dupa unu telegramu privatu din Parisu se dice ca generalulu Failly, adjutantulu imperatului, in castrele dela Chalons s'a adresatu catra corpulu oficieriloru, cu o cuventare, din care se póte deduce eventualitatea unui resbelu.

* Despre dislocatiunea regimenteloru aflâmu de o camdata ca dupa o decissiune pré in. din 5 Maiu regimentulu de inf. nr. 63 Wilhelm III regele Olandei (cerculu de intregire Bistriti'a) se va dislocá dela **Linz** la **M. Osiorheiu**, iéra regim. de inf. Marele duce de Baden (cerculu de intregire Alb'a-Iuli'a) se va dislocá din **Vien'a** la Comorn. Alte regimente voru trece dincolo de Lait'a in loculu cestoru ce vinu dincóce, alte se voru apropiá de margini. Dislocatiunile se voru intemplá in Iuliu si Augustu dupa radicarea castreloru dela Bruck.

* Principele de corona din Dani'a se casatoresce cu o princesa din Svedi'a.

* **Guard'a cetatienesca** din Bacau este disolvata.

⁂ Dela Orestia se suna ca nemultiam'rea intre lucratorii la drumulu de feru (mai cu sema italiani) a crescutu intru atâtá incâtu a venitu lucrulu pâna la revolta. Durere a trebuitu sa pasiésca la mijlocu si ajutoriu militariu. Cercetâri stricte se voru face ca sa se afle radecin'a reului. Vedemu ca si o parte din diuaristic'a nu se póte opri de unele presupuneri cá nú cumvá intrepindiatorii insii sa fiia de vina la aceste. Nú preocupamu nici decum lucrulu pana candu nu se va lamurí pre cale oficiale.

⁂ **Esundare mare** de apa a fostu la Pozega (Croatia). Pagub'a se urca la 200,000 fl.

* **Serbi'a.** Aci a notificatu Russi'a in modu oficialu, ca renuntia la tóte drepturile ei ce i le asigura tratatele si lasa pre toti supusii ei aflatori acolo ca de aci incolo sa se supuna jurisdictiunei consularie.

⁂ Se dice ca D. M. Cogalniceanu fusese insarcinatu de guvernulu romanu a conferá cu contele Bismark in Berlinu asupra celoru de pe urma evenimente din Romani'a.

⁂ (**Agitatiunea in Lucsemburg** pentru anecsarea tierei). Spre scopulu acest'a s'a fondatu fóea „Avenir“, platita si inspirata dea dreptulu de cabinetulu din Parisu.

* **Galati, 21 Aprile** (**Vaporulu prusianu de resbelu**) „Blitz“ au sositu eri aice. Acést'a este celu anteiu vaporu prusianu de resbelu care a luatu statiune in portulu nostru.

⁂ „**Infricosiatele stricaciuni ale beuturei de vinarsu-rachiu.**“ A dóu'a editiune din Invetiatura mantuitóre culese si reproduse in romanesce de **Ioann Petricu**, parochu si Protopopu de legea resariténa, si **Gavriilu Munténu**, profesoru si directoru alu gimnasiului romanescu din Brasiovu, a esitu in septemân'a acést'a de sub tipariu — I-a editiune es'ta la a. 1854 s'a petrecutu de multu. Astadi se simte din nou lips'a acelei carticele, care ori-unde a petrunsu mai alesu la glóte, a folositu in modulu celu mai salutariu. — Pretiulu numai 10 xr. v. a. si se póte trage deadreptulu dela tipografii Römner si Kammer in Brasiovu.

* (**Serbi'a. Misiunea Ministrului Ristich. Conventiuni Postale.**) Unu coresp. din Belgradu scrie relativu la missiunea lui Ristich, fostulu ministru presiedinte alu Serbiei, ca missiunea lui estraordinara, afara de Paris si Petersburg si la alte curti ale Europei. Se dice ca Ristich aru ave missiunea de a trata cu curtile mentionate despre despre desfiintiarea Capitulatiuniloru Serbiei. — Austri'a a si consimtitu in principiu desfiintiarea loru si guvernulu serbescu, cu privirea la o conventiune noua, ce va fi a se incheia cu Austri'a si a inceputu tractarile sele cu agintele austriacu. — Post'a austriaca se va desfiintia in luna lui Maiu. Serbi'a va intra cu strainatatea in comunicatiune postale directe, pe basa unei conventiuni postali, ce se va incheiá cu imperiulu austriacu, in tempulu celu mai de aprópe.

⁂ Focu mare a fostu la Lorintiu in cerculu Cimbrudului din comit. Albei inferiore, unde a arsu 14 case cas'a parochiala si scol'a Pagub'a se sue la 22000.

* **Londra 24 April.** (**Insurectiune din Creta.**) Stanley a declaratu ca adevarat'a tinta a insurectiunei cretenze e de a deslipi insula de Turci'a. Intentiunele englese suntu in destulu cunoscute asupra acestoru cestiuni, si reusita insurectiunei in Cret'a aru provocá revolte in mai multe locuri in Turci'a Consiliele Englitere pâna acum au in destulu resultatu, si projectulu pentru o impaciuire dreapta este deja facutu.

⁂ **Linz, 5 Maiu.** (Nenorocire mare) Unu silepu, mergendu din caus'a unei stricaciuni câtra podulu celu mare, s'a derimatu si tóte persónele impreuna cu lucruri s'au cufundatu in apa. Asemenea tóte persónele, care s'au aflatu pre podu, au picatu in apa. Numerulu inecatiloru nu se scie inca, insa se crede ca suntu preste 30.

⁂ Cardinalulu Andrea, carele a trâitu multu tempu in disarmonia cu curtea papala pentru ideile sele liberale, a muritu cu prip'a.

⁂ **Revolutiune in Spani'a.** De aci cetimu iarasi ca iritatiunea in populatiune e asiá de mare incâtu nu se scie tempulu cându va erumpe o revolutiune,

⁂ **Esundâri.** Bacska a suferitu forte tare satulu Eugenfalva de esundarea apeloru. Locuitorii au fugitu cu avêrea si vitele loru la Esecu si au aflatu scutintia in casematele de acolo.

⁂ (**Unu milionaru.**) In Forenti'a a fostu unu cavaleru celu mai mare erou alu salóneloru, preste tóta iérn'a trecuta. In lun'a lui Octobre a sositu in orasiulu acest'a unu barbatu cam de 33 ani cu nisce cai fórte frumosi si o multime de servitori. In otelulu celu mai nobilu din Florenti'a a arendatu 8 odâi, si a dusu o viétia fórte splendida intr'atât'a, incâtu preste putinu tempu se respandi faima ca domnulu Belot'a e unu milionariu. Elu facú cunoscinti'a cu cei mai nobili ai orasiului, si a petrecutu in cercurile cele mai splendide din Florenti'a, jucá o rola fórte minunata, si cine venea cu densulu in atingere, trebuiá sa cugete, ca are aface cu unu milionariu. Dara in lun'a trecuta elu disparú din Florenti'a fâra de veste, lasandu dupa sine o conta mare si neplatita, precum si caii dimpreuna cu toti servitorii. Amicii lui cei multi i-si perdura pacienti'a a-lu mai asceptá si incepura a se plânge unulu altui'a, ca Belot'a a cerutu atât'a si atât'a dela densii imprumutu si acum a fugitu. Belot'a — carele fugi cá milionariu a — mai lasatu si o multime de epistole amorése prin, cari a amagitu multe frumóse din sinulu Florentiei. — Cont'a nesolvita si sumele imprumutate se urcá la 5000 de galbeni. „F. soc. d. Buc.“

⁂ Lucrârile de pamentu la drumulu de feru din valea Nadesului se afla sub apa. Caus'a e ploile cele multe ce se versara in estu anu in pârtile acele.

30—1

Concursu.

Pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a Pestes in Protopopiatulu Pestesiului se deschide concursu pâna de astadi in 4 septemâni.

Salariulu invetiatorescu e 60 fl. v. a. pre anu — 24 chibele de bucate — 2 vici de pasula — si lemne de focu, de acesti'a si stolele cantorale.

Cei ce aru dorí a avé statiunea acést'a, pâna la terminulu din susu, va sa-si faca recursele sele gatite cum se cade si adresate Ven. Consistoriu Aradanu, apoi sa le tramita subscrisului.

Oradea-mare 1 Maiu 1868.

Ioann Fassie
Protop. Pestesiului si insp.
distr. de scóle.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Nru 38. ANULU XVI.

Sabiiu, in 12/24 Maiu 1868.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 18 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Pest'a 18 Maiu 1868.

(Dr.) Dîu'a de 16 Maiu a fostu o dî de bucuria, o dî de triumfu pentru noi românii gr. resariteni. Déca putemu reprivi cu bucuria la purtarea cea plina de tactu sî energia a deputatiloru români cu ocasiunea desbaterei legei despre inarticularea metropoliei române gr. res. sî recunóscerea autonomiei acestei biserici, cu nu mai putina mandria trebuie sa ne ample dîu'a din 16 Maiu n., cându trecù acestu proiectu de lege prin cas'a magnatiloru intr'unu modu atâtu de onorificu pentru noi. Lauda sî adeverata recunoscintia deputatiloru, lauda sî marire representantiloru nostri din cas'a magnatiloru, tactic'a barbatiloru nostri in aperarea unei dintre cele mai sânte cause, li-a castigatu nume fórte bunu sî inaintea strainiloru, asiá câtu nu putemu dorí mai ferbinte, decâtu sa-i vedemu in tóte causele nóstre totu asiá de precauti, solidari sî zelosi, totu odata. Pre cându serbii in vorbiri de óre intregi se sileau a mai sustiné unele prerogative, basandu-se pre privilegii, românilorn cu putine cuvinte le-au succesu a castigá convingerea casei despre adeverulu sî sântieni'a causei loru.

Dupa ce trecuse sciutulu proiectu de lege in privinti'a garantârei autonomiei nóstre bisericesci, va crede omulu, ca amu trecutu prin focu sî primirea acelui proiectu in cas'a desusu, va urmá de sine. Totusi putînu dupa aceea ne umplura de grigia scirile din tóte pârtile venite, ca la machinarea unoru neamici cas'a de susu aru voí a reieptá acelu proiectu, mai alesu din causa ca amintesce sî pentru români de unu congresu bisericescu nationalu. De alta parte se asceptá cu incordare desbaterea acestei cause in cas'a de susu sî pentru ca se prevedea, ca va luá parte la desbatere Ecelenti'a Sea Par. Metropolitu, veteranulu anteluptatoriu in caus'a acést'a. Sciutu este, ca densulu de cându fu chiamatu pre scaunulu archipastorescu, imbratiosîndu ide'a reinfiintiârei vechei nóstre metropolii, cu unu zelu sî intielepciune, cari sî singure, fâra privire la alte multe merite ale lui, i-lu facu demnu de numele unui barbatu mare, facendu antestudii adunci pre terenulu dreptului nostru bisericescu cum sî a istoriei bisericei române, fiindu invescutu in cursurile de multe ori pré incurcate ale politicei sî diplomatiei mai inalte cu unu tactu raru a sciutu sustiné, inaltiá sî aduce acolo ide'a marétia, ce si-a scris'o pre stindardu, cá sa se faca trupu, sî insufletitu de dreptatea causei, n'a langeditu nici pre unu momentu in lupt'a cea grea contr'a supremati ei ierarchiei serbesci, fatia cu ierarchi'a romàna greco-orientale, sî cu câte alte pedeci nenumerate.

Vorbirea lui se asceptá dara cu sete sî eramu curiosi, de se voru adeverí scirile respandite despre modificâri, respective reieptare!

Sî ce vediurâmu in dîu'a de 16 Maiu? In locu de viforu parlamentariu o desbatere câtu se póte mai matura, decursa intre marginile cele mai strinse ale cuvenintiei parlamentarie, fâra cá sa se mestece in trens'a vre-unu distonu decâtu protestulu Patriarchului serbescu, care atrase dupa sine amendarea prin presiedintele. Valurile ce ameninîiasera a se radicá nicairi nu se vedeau, venturile, cari le-aru fi sbiciuitu, n'au ajunsu a suflá! Ba ce e mai multu vediurâmu unii barbati de nume din familii vechi stralucite emulandu in estinderea egalei indreptâtiri bisericesci pâna sî in privinti'a rangului din afara.

Dara sa urmarîmu cele intemplate mai de amenuntulu.

Cas'a magnatiloru erá asta data cu multu mai plina decâtu cum e dedatu omulu a o vedé pre tempurile aceste, iér in galeria publicu mare, mai multi români intre cari sî câti-va deputati. Desbaterei premerse o vorbire frumósa a ministrului culteloru Bar. Eötvös. Vorbirea ne suná placutu ce póte fi mai multiamitoriu, decâtu a audî pre representantii regimului pledandu pentru o idea atâtu de drépta sî populara in seculului nostru, cum e egal'a indreptatire a popóreloru, de-sî acum odata numai pre terenulu bisericescu.

Dupa elu urmà Baronulu Lipthai, administratorele comitatului Pest'a, carele dechiarà a se invoí la tóte, dara a nu intielege despartîrea bisericei dupa nationalitâti. Apoi vorbí patriarchulu serbescu Samuila Maschirevics, carele incercá a combate cuventulu „egal'a indreptâtire“, voindu a-lu substituí cu „coordinare“ sî cautá a mai sustiné unele prerogative metropoliei serbesci fatia cu cea romàna, din causa aceea ca aru fi mai vechia.

Acum se sculà Escelenti'a sea inaltu pré sântîtulu nostru P. Archiepiscopu sî Metropolitu. Tacerea erá adenca sî atentiunea generala. Toti priveau cu placere la densulu, cá la celu mai ageru sî celu mai veteranu anteluptatoriu alu ideei, ce avea sa se avente in aceeasi dî la valóre de lege constitutiunale, sî la realisarea ei totala.

Densului, care cunósce caus'a acést'a pana in detaiurile cele mai mici, a petruns'o pâna in rerunchi, a jertfitu atâte dîle sî nopti pentru aperarea ei, sî a datu la lumina atâtea petitii, memorande, brosiuri, articli, ce-i erá mai usioru, de câtu facundu o revista preste scrierile séle, scotîndu numai sucurile argumînteloru celoru mai ponderóse, sî grupândule cu maestria logica in armonia deplina, sa dee inca odata asaltu tuturoru obiectiuniloru contrarie sî ocupându valu dupa valu sa puna stindardulu pre verfulu muriloru cetâtii.

Sî óre póte fi ceva mai atragatoriu pentru densulu, decâtu acum la celu de pre urma valu, siguru de victoria, sa mai inverte inca odata cu ghibacea sea mâna armele probate contra negreloru prerogative, ce acù pre urma isi pusera peptulu spre resistintia.

Spiritulu seu mare, finulu simtiu parlamentariu, care 'lu conduce a se orientá atâtu de minunatu, ilu devinsera inse a abdîce de atare passiune, bine sciindu ca o schinteia câtu de mica, la unele elemente din casa, aru fi aprinsu desbateri inversiunate de dîle intregi, precându totu momentulu e scumpu, iér la argumentâri din istoria sî dreptu pentru adeverulu istoricu nu se póte incungiurá, sa nu se atinga sî puncte sentibile.

In locu de deductiuni lungi, istorico juridice, cari fia câtu de strinsu logice sî necesari, ostanescu pré iute in unu asemené corpu parlamentariu, dupa atâte dilucidâri premerse in cass'a ablegatiloru sî organele publicitatei, in locu de notu prin teorii séu espeptorâri asupra apesâriloru din trecutu, la cari era dieu ansa destula data, audîramu o vorbire succinta, elocinta, carea precum penelulu pictorelui escelinte in câteva comture marcabili, ni representa icón'a intregului obieptu, reflectà finu incungiurândn apriatu a atinge vre o susceptibilitate, vre o corda, ce aru redicá viscolulu parlamentaru sî totusi infrangându pre deplinu tóte obiectiunile aduse inainte de serbi.

In vorbirea acést'a propusa cu oratoria alésa aflâmu trei mominte deosebitu insemnate. Celu dântaiu e o aieptare la trecutu, alu doilea reinfrângerea ori cârei base de prerogative pentru ierarchi'a serbésca, iéra alu treilea e, aratarea necessitatei de a desface ierarchi'a nóstra de cea serbésca, adeca a reinfiintiá vechi'a Metropolia romana.

Ce minunatu pusa indata la inceputu istori'a, patimile trecutului nostru bisericescu inaintea ochiloru oglindendule prin o simpla asemenare cu sórtea evreiloru cându a parasitu acesti'a Egipetulu. O mare de eschiamâri sî citate cu cea mai rara elocintia, pututu aru fi óre de a descrie mai viu sórtea nóstra din trecutu? patimile nóstre pre tempulu ierarchiei serbesci?

N'amu trebuitu sa trecemu si noi prin marea négra a intrigiloru sî persecutiuniloru, ce amblau a ne pune stavila, prin pusti'a de de 20 de anni? in cari idoli ni s'au pusu innainte spre a ne instrainá dela stramosiésc'a nóstra credintia; sierpi ne-au muscatu; sete sî fóme ne-a apesatu; ba sî speranti'a mantuirei eramu sa o perdemu, déca nu aveamu unu Moise in frunte, carele tienendu tablele canóneloru sî institutiuniloru bisericei nóstre susu inaint a ochiloru, pastrandule in curatieni'a loru cum le-amu ereditu dela stramosi, ne-a incuragiatu ne incetatu, sa nu slabimu din lupta, pâna ce eata ca amu ajunsu pre pamentulu mantuirei!

Ce vivate a escitatu cuvintele lui candu indigitandu, ca acum voimu a aruncá unu velu preste tóte aceste, rosti, ca mila sî adeverulu acum éra s'au intalnitu, dreptatea sî pacea s'au sarutatu“

Cu mare efeptu a infrântu mai incolo argumintele serbiloru contra egalei indreptatiri depline, prin citatulu escelentu din anticuitâtile bisericesci, aratându ascultatoriloru intr'unu modu sî pentru straini usioru de intielesu, ce dispunu canónele bisericei nóstre in asta privintia, cu o reflectare la intemplarea intocmai asemenea intre metropoli'a Antiochiei sî a celei de pre insul'a Ciprului, din care incidentu apriatu s'a decisu, ca nici unu metropolitu n'are dreptu iurisdictiunalu, ori altu amestecu in metropoli'a celuilaltu.

Totu asiá de nimeritu a reflectatu si baronului Lipthay spre a aratá necessitatea despartirei nóstre de serbi sî a limbei nationali in biserica, cum sî ca despartirea acést'a privesce numai la administratiunea bisericésca, ear nu la dogme. Ce ar' fi ajunsu sî elocintia cea mai mare a santului Ioan gura de auru, déca nu vorbiá in limb'a poporului seu? sî ce alta e serbarea Rusaleloru de câtu dîse preveneràbilele Metropolitu, sî a esprimatu prin acést'a dar totu odata sî doveditu in modulu celu mai logicu, santienia respectârei limbei poporului, prin urmare adeverulu unui coloratu esentialu alu acelui principiu mare, ce miscá in evulu nostru spiritele omenesci, nu numai pre terenulu bisericescu, ci si politicu, adeca alu egalei indreptatiri a popореloru.

Vorbirea acést'a intreaga, avendu in vedere tactulu parlamentariu, sublimitatea ideiloru, meduositatea sî deplinatatea ei, cu dreptu se póte numi capu de opera, iér efeptulu ei a fostu unu ce raru.

Vorbitoriulu fù intreruptu de repetîte ori de aplause sî vivate; iér' dupa dînsulu nu se mai vedi pre cineva vorbindu contra, ba care de care, parea cá insufletîtu de dreptatea causei, cá sî noi insîne, mai amblá a indeplini legea sî mai multu in favórea nóstra. Asiá comitele supremu Radvánzky voiá a numi metropoli'a nóstra sî in lege de restituita sî nu numai infiintiata, iéra contele Antoniu Majlath a propusu sî reusîtu cu propunerea, cá sî in privinti'a rangului din afara, in cas'a de susu, se fia ambele metropolii intru asemenea respectate dupa art. XII din 1790.

Singuru numai serbulu Michailovich, comite supremu din Bacic'a, a mai probatu inca odata a resturná cuventulu „egalu indreptatîtu“, insa intre escusâri, cari i vindeau de totu positiunea lui cea fatala, — sî fâra resultatu.

Iéra la finea siedintiei vediurâmu magnatii in grupa mare lânga pré venerabilulu nostru metropolitu, cârui'a i stralucea fati'a de bucuria, dupa o lupta atâtu de victoriósa, — cum ii gratulau prin stringeri de mâni pentru escelint'a lui vorbire, alu lui tactu si moderare.

Potemu fi cu to'u dreptulu mândri de tóta pertractarea parlamentara asupr'a acestei cause, mai alesu insa de dîu'a de 16 Maiu, pentru triumfulu causei sî onórea ce amu seceratu cu totii, prin purtarea cea atâtu de nimerita a pré iubitului nostru Archiepiscopu, atâtu de démna de unu barbatu de statu.

Amu invinsu, sî invingerea e cu atâtu mai placuta, câtu din partea unguriloru nici unu distonu nu s'a mestecatu in desbaterea cea frumósa dela 16 Maiu, sî in pretiulu ajungerei acestui resultatu n'amu fostu siliti a inghitî nici unu pilu amaru, care ne-aru inghimpe, ori dejosí.

Purtarea cea de totu loiala sî drépta a casei ablegatiloru cum sî a magnatiloru sî a ministriloru, in acésta causa merita recunoscinti'a nóstra cea mai sincera. Cu câtu mai tare a trebuitu sa o simtia acést'a pré sântitulu nostru Archipastoriu, cându isi vediù incoronate de celu mai doritu resultatu ostenelele neobosite de atâti ani, cându recugetà la aceste tempuri, in cari speranti'a de a reusî cu acésta idea sî din partea zelosiloru fii bisericesci, erá intempinata cu zimbetu desperatu, sî vediù deodata nu numai metropoli'a cea vechia reinfiintiata, dara sî egal'a indreptatire bisericésca pre seculi garantata; de aceea avù totu dreptulu a esprimá multiamita câtra toti acei'a, dara mai alesu sî mai intâiu câtra Maiestatea Sea pré bunulu nostru Monarchu, carele prin intarirea proiectului substernutu de ministeriu a fâcutu putinciósc tóte aceste, a datu corpului legislativu ocasiune a pune acestu obolu pre altariulu egalei indreptâtiri a popóreloru.

Nu e nimenea din noi care sa nu participe la aceste simtieminte de bucuria sî multiamita ale Archipastoriului nostru, dara totudeodata ne petrunde nu mai putîna multiamita câtra densulu, cá catra acelu Moise alu nostru, care ne-a condusu cu rar'a-i intielepciune sî tenacitate la acestu limanu.

Dee ceriulu cá intemplârile aceste nóue sa servésca de unu nou talismanu alu infratirei popóreloru tierei, sî se fia unu prognosticon ferice pentru deslegarea sî celoru-lalte cestiuni ale nóstre ardietóre, cari ascépta inca deslegare! ajute Larii patriei, se intempinâmu din partea corpului legislativu sî in acele totu asemenea simtiu de dreptate sî moderare! Atunci prosperarea patriei va fi sigura, atunci cu bucuria vomu repetî cuvintele Archipastoriului nostru, ce fusera primite cu atâtu aplausu, mil'a sî adeverulu s'au intempinatu, dreptatea sî pacea s'au sarutatu."

Eveneminte politice.

Sabiiu 11 Maiu.

Evenementulu celu mai insemnatu, cu deosebire pentru romanii gr. or. este sî remane legea trecuta prin ambele case a le dietei Ungariei, legea dîcemu, prin carea biserica nóstra perdù sî cea din urma umbra de impedecare in desvoltarea ei. Cine va ceti cu luare aminte proiectulu de lege sî cine va studiá multu cuprindietórea cuventare a neobositului nostru Archipastoriu, rostita in cas'a magnatiloru in dîu'a de 16 Maiu va scí apretiuí si intersitatea evenemintelorn cari sigiléza aspiratiunile nóstre de seculi, adeca aspiratiunile dupa o stare egala intru tóte cu natiunile conlacuitorie. Ne oprimu aci, multiamindune cu cele ce desfasiura corespundinti'a nóstra de mai susu, carea nu ne-amu indoitu unu minutu a o pune in frontea foiei nóstre.

Trecemu acumu la unu evenementu, a cârui simbure nu s'aru parea a cuprinde ceva politicu in sine, dara care, fiindu ca representa o manifestatiune imposanta natiunala, este petrunsu de spiritu politicu. Impregiurârile de fatia suntu de natura de ai dé insemnatate politica. Evenementulu acest'a e punerea petrei fundamentale la unu teatru natiunalu cechicu in Prag'a, carea este inse in legatura cu festivitatea patronului acelei tieri, cu festivitatea S. I. Nepomucu. Ambe s'au intemplatu la 15 Maiu a. c. Festivitatea in putîne cuvinte se pote descrie astfeliu: Cetatea Prag'a e indesuita de multimi de ómeni La 200000 de straini se afla la serbatória. Stimulatiunea e culminanta. Germanii (locuitori ai Boemiei) suntu retrasi. Preste podulu de lantiu sî piatia nu mai pote trece nimenea. Imbuldiéla e fórte mare

Insemnatatea acestei manifestatiuni atrage atentiunea diuaristicei europene in mare parte. Vomu luá notitia de unulu sî adeca de „Op. Nat." de care se dîce ca sta in relatiuni de aprópe cu Principele Napoleonu, verulu Imperat. Francesiloru. Acestu diuariu desaprobeza invitarea unoru sumitâti rusesci la acést'a serbatóre sî dîce ca prin acest'a serbatóre se aru fi vatamatu tint'a patriotica inscrisa pre flamur'a cechiloru. Acelu diuariu dîce ca cechii sa nu se amagésca din influintie panslavistice. Le amintesce mai departe cu dualismulu ce au ajunsu in Austri'a la domnia e numai pasulu celu dintâiu catra unu federalismu moderatu, din care inse natiunea boema aru puté trage acelasi folosu, cum a trasu Ungari'a din dualismu.

Caletori'a Principelui Napoleonu la Vien'a face inca rotund'a prin diuarie cu adaugerea, ca principele va calatori sî in Galiti'a insotitu de principele polonu Czatoriski. Principele Napoleonu va merge de ací apoi la Constantinopole.

Spre complicarea situatiunei ni se presentéza sî acea faima, ca in decursulu verei acestei'a se voru intalní la Berlinu cu regele Prussiei Imperatulu Napoleonu sî Alessandru II. Loculu petrecerei acestoru trei monarchi se dîce ca va fi Potsdam.

Câtu pentru Romani'a inregistrâmu astadi ca alarm'a dîuaristic'a in cestiunea jidaniloru s'a potolitu.

„Osten" in o notitia dela 16 Maiu, datata din Vien'a, spune, ca ministrulu plenipotentiatu alu Romaniei D. Bratianu se intórce dela Florenti'a, unde a asistatu la festivitâtile nuntei principelui de coróna italianu. Acolo a fostu numitulu ministru distinsu din partea regelui, din partea familiei regale, a principelui de coróna prussianu, a principelui Napoleonu etc. — Regele l'a surprinsu cu o decoratiune. Dupa ce a sositu d. Bratianu la Vien'a a avutu ocasiune a se intalní cu persóne de influintia dela cancelari'a statului, cu care a conversatu despre intemplamintele, ce dedura ansa la atacuri publicistice. Descoperirile facute de dlu Bratianu au aflatu o apretiare de mare atentiune. Mai departe dîce acelu diuariu ca e o parere fórte gresita, déca presupune cineva ca referintiele cele binevoitórie sî amicabile a le Austriei catra Romani'a se aru fi „iritatu" numai câtu de putînu. Dreptu doveda pote serví impregiurarea, ca tocma in dîlele din urma s'au incheiatu pertratârile asupr'a unei conventiuni postale intre Austri'a sî Romani'a, in modulu celu mai multiamitoriu. Mai suntu numai nisce formalitâti esteriórc de resolvatu spre a se puté pregatí invoirea la ratificare.

In Turci'a s'a compusu unu consiliu de statu Acést'a e unu feliu de parlamentu séu dieta, acârui membri nu voru trece preste 50. Membri se denumescu prin fermanu de sultanulu sî se impartu in sectiuni dupa ministerii. In fruntea fia cârei sectiuni se afla unu ministru cá presiedinte. Intre cei denumiti se afla 16 crestini sî 3 israeliti. Cumca acestu parlamentu nu va face opositiuni regimului turcescu se vede din natura nascerei lui.

Diet'a Ungariei.

Cas'a mapnatiloru.

In scedinti'a dela 18 M iu se insarcinéza cont. Antoniu Sztaray aduce legea iu privinti'e bisericei orientale in cas'a deputatiloru.—Dupa aceea se primesce propunerea comitetului supremu Tomcsanyi pentru alegerea a trei comissiuni de caté 7 membri in afaceri de dreptu de statu sî legilatoria; in afaceri finantiale sî de comunicatiune.

Orestia 15 Maiu. In 10 a l. c. asceptandu-se Comitele provisoriu Mauritiu Conrad

FOISIÓRA.

Jurnalulu meu de calatorii.

(de V. Alecsandri.)

Marocu.

(Foi'a soc. din Bucovin'a)

In dîu'a de 1. Octomvre 1853, amiculu meu Angell sî eu, purtândn fie-care câte unu sacu de voiagiu in mâna, esimu veseli din otelulu englesu: Clubhouse, ce se radica pe piatia din orasiulu Gibraltar, sî ne coborâmu la portu. O barca usióra ne duce pintre multime de corabii la vaporulu francesu Honfleur sî incurându plecâmu, lasandu in urma nóstra stânc'a uriasia a Gibraltatarului sî indreptându-ne spre tiarmurile Africei.

Esiti din Golf, intramu in canalulu largu, ce unesce marea mediterane cu oceanulu, sî trecemu pe lânga Tarifa, orasiu vechiu, asiediatu pe cóst'a Spaniei, din naintea câruia resare din valuri o insula fortificata. Ventulu sufla puternicu, marea-i tulburata sî spumegatoria, ceriulu e limpede cá o bolta de lapis-lazzuli. Intalnimu mai multe vase facându bordade, pentru ca sa póta navigá in contra curentului sî a ventului; una din ele luneca alaturea cu vaporulu, sî marinarii, acatiati pe catarguri, ne saluta in treacetu cu strigate voiose, la cari noi raspundemu prin urari de caletoria buna! Nimicu mai fantasticu sî mai interesantu, decâtu aceste repedi intrediariri de ómeni necunoscuti si acelea preschimbâri de cuvinte amicale pe intinderea mariloru!

Mai departe o barca mare, venindu despre Tarifa, abordeadia vaporulu sî ni aduce o familia intreaga de Evrei, compusa de tatalu, doue fete mari, unu copilu de vr'o cinci ani sî unu tînaru ca de 20. Betrânulu pórta pe umeri unu capu micu ca o portoc'a dela Malt'a, insa acestu capu, ce aru puté servì de minge copilului, este ornatu cu unu nasu lungu coroiatu, cu ochi de vulpe sî cu budie subtiri, cari se misca necontenitu. Capitanulu pretinde, ca ei calculà dobînd'a, ce aru putea luá pe valurile mârii, daca le-aru imprumutà lui.... Fat'a cea mai mare e inalta, neagra, uscata sî are fisionomia de camila; copilulu samana cu o maimutia spariata, earu tinerulu este impodobitu in vîrfulu nasului de unu negelu monstruosu, ce î-si aduce multu cu tromb'a elefantului, Acestu smucu curcanescu pare fórte simtitoriu, ca-ci, atâtu prin coloritulu câtu sî pin diferitele sale miscâri, elu distainuesce totu, ce se petrece in sufletulu stapanului seu.

In mijloculu acestei menagerii evreesci, copila cea mai tinera stralucesce insa ca o minune! Frumósa, dîmbitória, ea produce o dulce impresiune asupr'a tuturoru calatoriloru. Angelu, cuprinsu de uimire, se apropia in graba de aceasta fiintia angereasca, ratacita pintre dihanii, sî incepe a-i vorbi cu multa simpatia. Copil'a respunde gratiosu, ear' Negelu da semne de o gelosia furiósa, vapsindu-se cându in galbinu, cendu in patlaginiu... Monstruositate!. nelegiuire!! lucru de nepovestitu sî de necrediutu:!! Evreulu trombaciu este logodniculu incantatóriei copile!!!!

Cu tóte acestea vaporulu, leganatu pe valuri, inainteadia repede intre muntii Africei, acoperiti de verdeatia, si ai Spaniei, arsi de soare. Câti-va delfini se joca impregiurulu lui, sarindu pe fatia apei si rastogolindu-se in fundu; ei ne intovarasicscu astu feliu pana in baea Tangerului, unde ajungemu dupa patru óre de o minunata primblare.

Orasiulu Tangeru, numitu de Arapi Tangea, presinta unu tablou foarte originalu prin cladirile sale albe, ce stralucescu viu in lumin'a sórelui sî sa ridica treptatu pe costele a doue culmi apropiate. Impregiuru-i se insirà unu brîu de diduri ruinate, ear' in mijloculu seu se inaltia doue minaréle patrate de câramidi smaltuite, ce forméza feliurite arabescuri. Tóte casele suntu coronate cu terase, pe cari locuitorii petrecu noptile de vér'a, sî din departare ele infatisiéza aspectulu unei scâri gigantice, lipite de costele culmiloru. Albeti'a paretiloru sî lips'a de ferestre producu o uniformitate, care aru ostenì vederile, déca acést'a nu aru fi intrerupta prin cate-va gradini, prin colorile minaréleloru sî prin locuintiele consuliloru Europei, vapsite in galbenu, venetu, pembcà sî verde.

Indata ce aruncâmu ancor'a, diarimu venindu de la malu unu lungu caicu, condusu de vro diece arapi cu bratiele sî peciórele góle. Elu se apropia de vaporu saltandu pe verfulu valuriloru, sî arapii dau navala pe podu, cá o ceata de selbatici, pentru cá sa inhatie atâtu bagagiurile câtu sî calatorii sî sa-i cobóre in caicu; operatiune grea, periculoasa sî spaimentatóre! In momentulu de a se decide, ca sa cobóra scar'a vaporului, evreulu celu betrânu, cuprinsu de unu tremuru spasmoticu, incepe a murmurá mai iute din budie, calculându negresitu, câtu i-aru aduce catimea de gródia, ce simte in sufletu, daca aru puté sa o speculeze; copilulu celu micu îi sare pe umeri, strîambandu-se la noi, sî de odata amendoi cadu dea rastogolulu pana 'n fundulu caicului. Atunci trombaciulu logoditu. cu unu devotamentu demnu e tóta laud'a, se rapede, cá sa dee ajutoriu celoru cadiuti, insa pornirea lui, nefiindu bine cumpenita, alu duce de-a sa vina la Orestía, i esîra inainte, sî anumitu lu ascepta la confiniulu scaunului senatoru si totudeodata Inspectoru Iahn cu câti-va fruntasi din satele mai de aprópe. La sosire mentiunatulu domnu senatoru saluta Mai aprópe de orasiu lu ascepta magistratulu sî o deputatiune mai numerósa din Orestía sî din scaunu, care-lu sî intempinà cu vivate. O vorbire i tînu judele regescu d. Ignatiu Nagy sî un'a d. Protopopu gr. cat din Cuseriu Barcianu; celu dintâiu in limb'a magiara, celu din urma in cea romàna, sî dupa ce respunse dlu comite, porní in un'a carutia oratorulu Schenk cu capitanulu pensionatu Riebel inaintea trasurei comitelui, urmându pre acest'a apoi mai multe trasuri; asceptatu fiindu afara din orasiu la drumulu de feru de unu banderiu intre care erau 2 români cu flamurile române 2 sasi cu flamuri sasesci sî 2 unguri cu ungurescí.

Inaintea gimnasiului ref. esîra Parochulu ref. din locu cu profesorii sî cu tinerimea studiósa din acelu gimnasiu cu 10 stéguri ale scólei, cari se asiediara in ordine dealungulu edificiului scolei, pre dinaintea câror'a trecendu comitele cu Ign. Nagy, judele regescu de aici lânga sine se dede josu la cas'a oratorului Schenk, unde i se facuse coartiru, sî la pórt'a cârei case erá gatitu unu arcu din frundiariu sî provediutu cu inscriptiunea „Willkommen“ — bine venitu —. Aici inaintea casei lu binevéntà senatorulu Wagner in numele orasiului, apoi se representara membrii oficieloru, comunitatea urbana, sî parochii reformati.

Sér'a i se tînù unu conductu de tortie, un'a serenada cu musica instrumentala sî vocala, un'a vorbire din partea parochului reform. Daniel in limb'a ungara sî un'a din partea Inspectorului silvanalu Stengel in cea germana. Respunsulu fu asemenea in limb'a ungara sî germana.

In diminéti'a urmatóre se representara parochulu cu corpulu profesoralu, parochii români de ambele confessiuni sî apoi se incepù visitatiunea magistratului. La $1\frac{1}{2}$ óre dupa amédi se insotira preste 100 persóne, parte din comunele scaunului, la prândiu gatitu in onórea noului óspe, la ospetari'a grafului „Stefanu Széchenì“. Sub prândiu erupse focu in o casa a eclesiei reformate, care conturbà pre óspeti; a sugrumatu foculu insa in aceea casa, se intórsera la prândiu sî prândira. Cu ocasiunea acést'a se tînura mai multe toaste in limb'a româna, ungara sî germana.

Unei deputatiuni ce astérnù in numele scaunului un'a cerere privitóre la un'a câtu mai curenda alegere nóua de functiunari magistratuali sî judiciali respunse ca ascépta instructiuni sî cà preste 3 luni se voru face alegerile. In dîu'a urmatóre inainte de amédi visità judecatori'a scaunale, dupa amédi esî la loculu puscatului la semnu, sî apoi in diminéti'a din 13 plecà spre Sebesiu petrecutu de membri magistratului sî câti-va orasieni. **T.**

Orestia in 18 Maiu. Eri domineca tienure cei 2 docenti din scol'a rom. gr. orient. din locu maialu. pornindu inainte de 12 óre cu scolarii sî cateva flamuri nationale prin orasiu cu musica sî insociti de studenti romani din Gymnasiulu reformatu de aici, cá óspeti invitati.

De diminiatia se redicasere nisce nuorí, carii mai tardiu se ingrosiara de se credea ca dîu'a nu va trece fâra ploia. Dupa 12 óre inse nuorii incepura a se perde sî dupa 3 óre se aflau deja multe familii rom. atâtu din orasiu câtu sî din unele sate vecine la loculu de petrecania. Petrecani'a incepú cu unu jocu nationalu, óspetii veneau neincetatu sî publiculu a fostu numerosu. La jocu participara dómne sî barbati sî de alte nationalitati.

Joculu era sub conducerea tenerului Franciscu Hosu studentu rom. din clasa ultima gimnasiala. cu portarea-i solida tienù rendulu celu mai bunu. Serbarea se fini numai dupa ce inserà, cându apoi venira cu musica sî faclii aprinse spendate spre acestu scopu de Curatorulu eclesiei rom. gr. orientale Dsa Ilie Popu.

Acést'a petrecania au fostu peste totu plina de veselia de aceea sî tienù pe Dómne sî pe barbati pe locu pana la apunerea sórelu. **T.**

Principatele române unite.

Sgomotulu celu mare respanditu in tóta Europ'a pentru o mâna de jidovi fâra patria, cari se asiéza acolo, unde potu incelá sî despoiá poporulu nepriceputu, a provocatu in camer'a Romaniei desbateri fórte infocate. Avendu acést'a insemnatate politica de intensitate mai mare, cá o cestiune locala, ce aru fi trebuitu se fia sî se remâna, dâmu in estrasu, din siedintiele cameriloru române urmatórele:

Siedinti'a dela 26 Aprile 1868.

Domnulu Carpu face o interpelare in caus'a jidoviloru persecutati, descoperindu ca in seculul alu 19-lea se facu acte de barbaria in Romani'a. Facendu istoriculu cestiunei Israelitiloru, dîce ca mai inainte de 11 Februariu mesurile luate contra Israelitiloru se marginéu la mesuri contra portului loru sî altele de mica importantia. Dupa 11 Februariu, partit'a dirigiata de d. Bratianu precum sî cea din care face parte d-sea au voitu acordá óre-cari drepturi Israelitiloru; insa din caus'a aceloru ce cautá a turburá totu in asemenea ore de schimbare pentru a pescuí in apa turbure. aceste mari sî frumóse principie nu s'au potutu pune in aplicare. In fine d. Bratianu a venitu la ministeriu. Pâna atunci d. Bratianu si-a recrutatu partit'a sea, asiá numita rosîa, numai din Valachi'a; in Moldov'a insa d-sea nu avea inca partita; de aceea se silí se si-o faca sî pentru acést'a a radicatu cestiunea Israelitiloru, aruncandu faimósele d-sele circularie, punendu vrajba intre poporatiunea crestina sî evreiésca sî de ací a esîtu fractiunea libera sî independinte, acesti tauri selbatici.

Mai incolo dîce d. Carpu românii au fostu totudéun'a ospitaliari totu-déun'a umani; ei au primitu cu bratie deschise pe ori-ce strainu, sî déca o fractiune din tóta tiér'a a cutezatu a propune mesuri barbare acusârile Europei nu potu cadé asupr'a intregului poporu românu. Respinge dara acusarea de barbari aruncata de Europ'a asupr'a Romaniei; déca este cine-va barbaru, apoi este d. Bratianu care a datu acele circulare de persecutare.

D. ministru de interne resfrânge asertiunea domnului Carpu dîcendu: „onoratulu d. Carpu a dîsu ca eu venindu la putere sî neavendu sî in partea cea-lalta de preste Milcovu o partida rosîa, amu voitu cá cu ori-ce mijlocu sa-mi alaturu ómeni cá sa potu sî acolo se amu unu radîmu.

D-lóru, eu nu'mi amu permisu nici odata, sî nimeni, potu se dîcu din acésta camera nu-si a permisu ca la tribuna Camerii se dea partiteloru sî guvernului calificári de acelea, pe cari sî le potu permite numai diarele, sî mai cu osebire diarele cari se respecta fórte putinu. Insa, d-loru amu cautatu din tóte puterile mele sî voiu cautà catu voiu avea inca unu dramu de sufletu in mine, se unescu in giurulu tronului tóte partile, tóte elementele, totu ce traiesce in Romani'a. Nu m'amu aretatu ostile de catu numai acelor'a cari s'au pusu intr'unu modu fatîsu contra regimului care astadi domnesce in Romani'a; incolo amu facutu sî facu apelu la tóte fractiunele, la toti individii din Romani'a, ca se conlucreze la intarirea sî marirea tierei. Sî ve rogu pe d-v. toti ca se declarati daca amu fostu ostile vre unui'a numai pentru ca a facutu parte din cutare s'au cutare partita in trecutu, séu ascunsu . . . .

O voce. Nu este esactu, o-negu.

D. Ministru de Interne. Se redica unu glasu care dîce negu. Acelu glasu insa din norocirea d-lui sî a mea nu este de catu unu echo, fiindu ca nu se afla in tiéra sî n'a pututu se constate acésta.

Aceiasi voce. Negu inca odata sî glasulu acela este alu d-lui D. Sturz'a.

---

dreptulu a laturea cu caiculu in mare, unde se cufundà, tipandu; pe locu doi marinari francesi se asverlu dupa elu, 'lu pescuescu intr'o clipa, sî lu urca in caicu, buimacitu de spaima sî muratu in salamura. La aceasta privire unu racnetu se radica pe podu, unu racnetu de adanca desperare! Ne intórcemu iute sî vedemu lesinandu fat'a cea mai mare in bratiele surorei sale. O drama tainica sî profunda se desfasiura atunci in ochii nostri, unu misteriu sufletescu se descopere . . . . Camil'a iubesce pre elefantu, viitoriulu ei cumnatu . . .

Pre cându aceste scene se petrecu pre vaporu, o alta barca sosesce dela malu, cá sa ia calatori; dara ne mai gasindu nimic'a de inhatiatu, Arapii ambeloru caice se apuca la cérta tipandu, gesticulandu, alergandu, sarindu preste bance, amenintiandu-se cu lopetile sî espunendu-ne de a fi resturnati in apa. Angel perde rabdarea sea de englesu, se mania, bucsiesce in drépt'a sî in stâng'a, sî astfeliu curmandu cért'a Arapii nostri se punu la visle, sî plecâmu spre orasiu; insa la o distantia de 30 de pasi departe de malu, caiculu da de fundu sî se opresce. Eata-ne pre unu bancu de nasipu! Arapii s'aru in mare sî ne iau pre spinarea loru, de ne ducu la uscatu; Angel, vediendu, ca nu se póte cufundá mai multu decâtu pâna la genunchi, propune copilei celei frumóse, sa o pórte pre bratiele sele, sî fâra a asceptá respunsu, elu o radica pre susu, intra in mare sî fericitu de a simtí la sinu-i unu odoru atâtu de pretiosu, pasiesce falnicu prin apa cá unu Imperatu triumfatoriu. — Noi cu totii, calari pe spatele Arapiloru, ii facemu unu cortegiu demnu de nobil'a sî cavalereasc'a sea purtare.

Aceasta calaria maritima 'mi amintesce versurile urmatóre ale unui poetu romanticu din scoala Bucuresceana.

Traeasca libertatea! Eu vreu sa mergu calare
Pe campulu lui Filaretu, pe munti sî chiaru pe mare,
. . . .

Desbarcarea nóstra pe pamentulu Africei este intimpinata de o poporime intreaga, compusa de invaliti in burnuse stremtiuróse, de copíi, ale carora capete rase stralucescu la sóre ca nisce tingerie spoite, sî de Evrei, ce se furiseadia prin glóta, dominati de frica sî de setea castigului. Ei ne incungiura pe malu, se uita la noi cu o curiositate comica, sî ni graescu toti o data, unii arapesce sî altii spaniolesce, fara a se ingrigi, dáca ii intielegemu sau nu. Angelu sî eu li respundemu seriosu englesesce sî romanesce sî astfeliu reinoimu scena confusiunii limbeloru din turnulu Babelului, scena, care s'aru fi prelungitu multu, daca dragomanulu Consulatului Britanicu nu aru fi venitu sa intrerumpa interesanta nóstra convorbire.

In sfersîtu facemu o intrare triumfala in orasiu, trecandu pe subu o pórta camu daramata a cetâtii, sî apucamu ane suí pe o huditia reu pavata, dar' fórte gunoiósa intre dóue dîduri góle. Acea strada angusta unesce portulu cu centrulu orasiului sî prin urmare este mai importanta, decâtu tóte celealalte; in ea intalnimu multime de ómeni pe giosu sau calare pe magariu, coborandu la vale sî strigandu: balacu! balacu! adeca: feriti! feriti! Sî in adeveru au dreptate sa ne indemne, ca sa ne ferimu, caci fetiele loru palide, ochii loru scintiatori, barbele loru sburlite, trupurile loru uscate, miscârile loru disiantiate, graiulu loru ragusîtu sî stremtiele, ce-i discoperu mai multu, decâtu ii acoperu, producu o impressiune spaimentatória. Ici colea, dinaintea unei usi, ce se deschide in dîdu, sau la coltiulu unei huditi, vedemu cate unu nenorocitu culcatu pe parcu intr' o nemiscare de cadavru, sau siediendu ghemuitu cu capulu pe genunchi sî cu ochîi tintiti pe verfurile babusiloru lui.

—Cum iti pare Tangerulu? ma intreaba Angel.

—Curiosu sî estraordinariu! ii respundu. Lipsa de ferestre in paretii stradeloru sî de acoperisiuri pe case me face a crede, ca amu intratu intr'unu orasiu arsu de vre unu focu mare, sguduitu de vre unu cutremuru sî intr'ale cârui'a ruine varuite s'au adapostitu o poporime intréga de bolnavi sî de smintiti. Câti locuitori amu vedintu pâna acum, au unu aeru de suferintia sî de miseria, care atrista. N'amu diaritu inca o singura figura voiósa. . . .

—Sî eu nici o parechia de babusi intregi! adauge tovarasiulu meu oftîndu din fundulu inimei.

Dupa o calatoria fantastica pintre o incalcitura de hudeti strimte, sosimu la locand'a numita: Engish family hotelu, sî tînuta de o vaduva englesa, Mistress Ashton. Case e curata, camerele recoróse sî mobilate cu paturi de feru, ascunse sub muschitere de gadie. Scârile precum sî parcheturile cameroloru suntu placuite cu farfuria smaltiuita, cari inveselescu vederea; salonulu este ornatu cu unu pianu vechiu sî hârbuitu ce pare a fi osticatu de dorulu Europei, sî ocupatu de dóue domnisióre palide, fetele dómnei Ashton, cari imbetrânindu in singuratate, se stingu pe tóta dîu'a de dorulu Europeniloru. Flori ecsotice sî uscate de sórele Africei, fiintie nenorocite sî predestinate a trâí sî a murí in haine de Vestale, ele pórta diulufi, ce atârna dealungulu obradiloru, de-a lungulu—lungulu gâtului sî dea lungulu sinului pâna la stomah! Ochii loru de unu adiuru spalacitu privescu melancolicu pe ferestrele salonului muntii, carii se innaltia dincolo de baea Tangerului, sî marea ce se intinde spre tiermurile Spaniei, dar indiadaru! totu indiadaru!.. Nici unu mire nu se diaresce in fundulu orizonului.

(Va urmá)

D. **Ministru de Interne.** Nu te-ai aflatu fatia ca se poti constatá, prin urmare nu poti fi de catu unu echo alu acelor'a cari te-au incungiuratu.

D. D. **Sturz'a.** Nici de cumu.

D. Ministru de interne aratandu dificultâtile cu cari are a se luptà fiecare regimu nou pana a se poté stabili, respinge in fine reflesiunea facuta dicendu: sciu bine care e auctoritatea, care efectulu ce potu se aiba acele cuvinte in Europ'a sciu care aru fi consecintiele pentru acésta tiéra déca ea nu aru protesta contra aceloru cuvinte.

Mai multe voci. Vomu protestá. Aceia suntu tradatori.

D. **ministru din intru.** Nu avému d-loru de gandu se dícu de catu doue trei cuvinte candu mi sa anuntiatu interpelarea ono. D. Carpu; fiindu ca nu avému se spunu nimicu de catu cea-ce era in convingerile d-vóstre, ceia ce sciti tóte asupr'a fapteloru, asupra intentiuneloru sî asupra tielului ce urméza d. Carpu. Onoratulu d. Carpu mi-a dîsu ca amu facutu o specula politica, dibace din cestiunea israelitiloru; onor. d. Carpu a adaosu ca naintea venirii mele la putere, cestiunea acésta nu esista in Romani'a. Numai acei ce nu traiescu cu inim'a sî cu sufletulu in Romani'a, numai acei'a potu dice asemeni cuvinte. (aplause prelungite, bravo

D. **Carpu.** Amu dîs'o sî o mantinu.

D Ministru din intru. Desfasiura sî desvólta acumu catastrof'a prin care tiér'a au devenitu prada unui reu. Caus'a dice D-sa nu este sentimentulu de tolerantia alu natiunei, ci caus'a este ca pana mai deunadi Romanii erau impartiti in clase: era clasa privilegiatiloru adeca birocrati'a tierei sî apoi clas'a birniciloru. Alta clasa numai esista; totu omulu care nu era boiaru era lá discretiunea aceluia ce avea biciulu mana; astfeliu negutiatoriulu celu mai insemnatu puté sa fia palmuitu de celu mai misielu ficioru de boiaru. Ei bine cumu puté daru tieranulu la noi candu era alipitu pamentului, chiaru de aru fi pututu scapà de acelu clesce ce-lu stingea, cumu aru fi pututu se cuteze-a se face negutiatoriu candu scià ca are se fie la discretiunea privilegiatiloru. De aci dar a resultatu ca numai remanea pentru comerciu sî industria decatu o singura clasa de ómeni, adica streini cari erau protegiati, caci aveau patent'a de suditi. Aceste avantagie au facutu cá Romani'a se fie inundata de straini sî de vagabondi cari gasiau in tiéra nóstra unu comerciu sî o industria asicurata ca monopolu in manele loru.

Mai incolo dice: noi amu sustînutu totudéun'a ca aru trebuí se inlaturâmu cu totulu cestiunea religiósa, sî déca alta data a-si fi avutu norocirea sa convingu pre tóta lumea ca trebuie deosebitu cestiunea religiósa de cea sociala nu erá sa fimu astadi ací, cestiunea nu erá sa ajunga o arma de sploatare. Acum erá se fia cu totulu pre josu, onor. d. Carpu sî toti acei cari suntu obicinuiti se incalice pre asemenea cai cá se faca sa triumfe partit'a loru. Au ispravitu cu cestiunea proprietâtiei sî eata ca le-a esîtu ainte altu armasariu pre care incalecati strabatù tóta Europ'a. Dara se scie d-loru unu lucru, Romani'a are unu Dumnedieu, care o protege sî care ii va descalecá sî dupa acestu armasariu cum ia descalecatu sî dupa altii. Déca se despartiá cestiunea religiósa de cea economica puru economica, puru de ordine publica, puru sociala atunci Europ'a nu mai avea nici unu cuventu de a protestá. Aru fi trebuitu sa taca, câci astadi ori-ce natiune in fati'a unei suferintie economice, nu consulta parerile altei natiuni, ci se ocupa numai de interesele sele natiunale; prin urmmare déca aru fi fostu sa ne ocupâmu numai de cestiunea economica, Europ'a n'aru fi avutu sa ne dica nimtc'a. A separá cestiunea religiósa de cea economica este singurulu mijlocu de a pune capetu acusâriloru, sî de a nu mai vedé pre d. Carpu venindu se trateze aici pre o parte din adunare de tauri, pe alta de fractiune selbatica sî se califice natiunea intréga intr'unu modu nedemnu.

Desfasiurandu d. ministru mai departe caus'a jidaniloru vine a vorbí despre intemplârile dela Bacâu. S'a dîsu ca 500 familii israelite suntu taberile in câmpiele Bacâului gonite dela sate sî comune sî ne primite, respinse din Bacâu asupr'a câror'a se esercita actele cele mai barbare sî inca chiaru infamii.

D-loru, amu fostu in fati'a locului sî amu cerutu sa me duca sî pre mine sa-mi arete loculu — nu unde suntu, fiindu ca nimenea nu ia gasitu — ci unde au fostu taberile acele de 500 de familii israelite. Vre-o câte-va familii cari nu mai aveau ocupatiunea in comunele rurale, erau in Bacâu fórte bine primite sî traindu in cea mai mare linisce. Acesti israeliti, naintea prefectului sî naintea agintelui austriacu, care venise in capulu loru in plina uniforma, au declaratu singuri ca de-sî nu li se mai permite a luá crijmele, dara ca inainte de administratiunea actuale, erau maltratati de mai multe ori de tinerii din Bacâu, insultati sî de mai multe ori batuti, dara de cându e administratiunea de astadi acele maltratâri a incetatu. S'a mai dîsu ca in nóptea Pasciloru, gard'a orasienésca s'a dusu la cimiteriulu israelitu, a insultatu mormintele sî a stinsu lamp'a sânta. S'a cercetatu sî nici chiaru de câtra israeliti nu s'a pututu atestá unu singuru faptu.

E fórte interesantu urmatoriulu pasagiu alu domnului ministru de interne: Evreii, chiaru pentru delicte suntu mai putînu urmariti decâtu altii. Amu ordinatu sa se faca statistica de câti arestanti israeliti suntu in puscarie sî câti români, sî o sa vedeti ca, in proportiunea poporatiunei, evrei suutu mai putîni, sî sciti pentru ce? Nu pentru ca evreii au mai multa moralitate decâtu crestinii, celu putînu in casuri de fraude, dara pentru ca ori cându pui mân'a pre unu evreu tîpa toti israelitii nu numai din tiéer'a romanésca dara sî din strainatate. Alu doilea, pentru ca déca pui mân'a pre unu israelitu, prinsu in delictu, vine unu consulu sî dice: este supusulu meu.

D. **Negura** luandu cuventulu, dîce: ca cestiunea jidaniloru nu a provocat'o d. Bratianu, ea esista remasa dela parinti inca de cându d. Carpu jucá arsîce. Apoi propune o motiune prin care se cere a se trece la ordinea dîlei

Alti deputati ceru inchiderea discutiunei. Se inchide discutiunea sî se pune la votu prin apelu nominalu propunerea urmatóre subsemnata de d-nii Hurmusachi, Platonu sî altii.

„Camer'a consultandu interpelarea dlui Carpu sî respunsulu datu de d. ministru de interne respinge acusârile de persecutiune contra Israelitiloru cá neintemeiate pe fapte, sî aprobandu intru tóte purtarea guvernului trece la ordinea dîlei.“

Resultatulu votului e urmatoriulu: votanti 91. pentru 47, abtînuti 43, contra 1.

Varietâti.

⁂ **Archiducele Albrecht** s'a intorsu la Viena din calatori'a sea de inspectiune. — Despre petrecerea sea in Agramu se scrie ca a cercetatu monumentulu Banului Ielaciei la Novidvoru.

⁂ **Consululu francesu** in Pest'a a sositu-condusu de ambasadorulu francesu ducele de Gramont. Acest'a a sî presentatu pre contele Castellane, (asi'a se numesce consululu) la ministrulu presiedinte Andrassy.

⁂ **Stipendia.** Escelenti'a Sea ministrulu culteloru b. Iosifu Eölvös desfiintiandu mai multe convicte, din fundurile acelor'a a infiintiatu 20 stipendie câte 300 fl. v. a. unulu. Din aceste se voru ajutorá 20 tineri lipsiti de mijlócele materiali, cari frecuentéza institutele mai inalte, anume 10 din Ungari'a 6 din Transilvani'a sî 4 din Croati'a.

„Concordi'a“

* **L. Stege** e denumitu delegatu alu guvernului romanu de a intrá in negociâri cu delegatulu Russiei bar. Offenberg asupra radicârei jurisdictiunei consularie.

⁂ **Maialu** se a serbatu joi'a trecuta la Resinariu. Mai pre largu cu in nr. viitoriu.

⁂ **Anticuitâti.** In museulu din Clusiu s'a dusu mai multe monumente antice romane, desgropate langa Alba Iuli'a, Apulumu de ore cându. Intre alte s'au desgropatu unu altariu dedicatu lui Joie, altulu Junei sî alu treilea Dianei; maideparte unu capu cu cununa alu Danei, o statua aripata a Hecatei, o urna cu cenusia vre-unui mortu sî o multîme de monete de argintu sî de arama.

⁂ **Naturalu-istoricu.** Cocosiulu cornutu (gallus gallinaceus cornutus) Tóta lumea admira astadi la noi (in Craiov'a) unu cocosiu de casa fórte curiosu, unu cocosiu cu **dóua córne.** Elu se afla in posesiunea d-lui **Pisca,** cetatiénu sî casieru la teatrulu nationale de aici, locuitoriu in strat'a episcopiei.

Acestu cocosiu are o marime de medilocu sî e mai multu lunguretiu decâtu inaltu. Penele lui pre deasupr'a, incependu dela céfa pâna la códa, suntu albe galbinie; pre din josu suntu negre *) petate cu albu: cód'a e négra sî mai multu **orizontale** (cá la claponi: cocosi castrati) decâtu **verticale** (ad. ridicata cá la alti cocosi). Crést'a i se imparte in doue bucâti semicircularie. De un'a sî de ceealalta parte a ciocului are dóue favorite de fulgi, negre sî bine pronunciate.

Bele dóue cornitie cari atragu curiositatea spectatoriloru suntu crescute deasupr'a ochiloru sî spandiura in josu in form'a unoru cercei tragendu sî pelea dupa sene. Unulu din ele, celu din drépt'a, este incolacitu sî in asta incolacitura elu a mai trecutu odata prin pele sî s'a opritu cu verfulu intr'unu punctu din partea interna a incolaciturei, unde a formatu o gaura. Cornitielulu din stâng'a este dreptu; acést'a cadiuse odata sî se afla in pastrarea d-lui Pisc'a, iéra in loculu lui a crescutu altulu din nou. Langa acést'a mai cresce inca unulu totu in proportiunea celui d'anteiu Fulgii (penitiele) din pregiurulu amenduoru cornitieloru suntu aspri, mai cá ghimpii ariciului.

Opiniunea mea asupr'a acestui fenomenu este acea urmatória: Se scie din fisiologia cumca córnele, unghiele perulu, penele, solzii, scutii etc. suntu tóte de aceeasi natura, formate din aceeasi materia, adeca din materia **cornósa**, variandu numai in consistenti'a loru, sî suntu o simpla secretiune a pelei animalului. Acést'a materia séu substantia cornósa in locu de a se preface, in casulu de susu, in pene ea din contra s'a prefacutu in nesce cornitie mici, cari s'au desvoltatu prin reuniunea mai multoru trunchiuleti de ai peneloru ce au crescutu impreuna, remanendu lipsiti de barbete.

Esaminandu cu atentiune cornitielulu cadiutu, pre care-lu pastréza d-lu Pisca, se observa ca elu sémena multu cu trunchiulu unei pene gróse de vulturu, avendu inse unu canalu fórte strimtu.— Pintenii dela piciórele cocosiului au totu aceeasi forma cá sî córnele lui, presentandu inse o mai mare soliditate. Insemnâmu aci, cumca pintenulu dela unu petioru a cadiutu sî n'a mai crescutu altulu in locu-i, nici nu se vedu semne de a mai cresce, iéra celu ce esista este recurbatu in form'a unei tórte.

Unu italianu a oferitu anulu trecutu 500 lei vechi (185 lei n. 18 bani totu atâti fl. v. a) dlui Pisc'a pentru acestu cocosiu, cu scopu de a-lu aretá publicului pentru bani, dara dlu Pisc'a a postupusu interesulu seu materialu interesului scientificu sî a preferitu a doná cocosiulu museului din Bucuresci; eu insa l'amu rugatu cá sa-lu tîna la d-lui pâna cându va trâi, iéra dupa aceea sa-lu doneze liceului nostru, avendu prospecte de a se infiintiá sî aici in curendu unu museu fisicu-chemicu-naturale, câroi'a s'a sî fâcutu inceputulu cu nisce aparate chemice. **Simeone Mihali.**

„Transilvani'a“

⁂ Marti sér'a intre 9 sî 10 óre, tocm'a in tempulu retragerei militarie cu musica, s'a spariatu caii (doi) dela o trasura cu cobera sî au alergatu din tóte puterile preste piati'a cea mare, au intratu in strad'a macelariloru sî indata au luatu spre curtea sfatului unde a isbitu cu asiá de mare putere in pórta incâtu o aripa numai decâtu s'a desfâcutu. Aci s'a prinsu caii sî caruti'a sî s'au detînutu. In carutia nu erá nimenea.

⁂ **O tiéra nóua** intinsa s'a descoperitu in Noem. anului trecutu. Petrundiendu adeca capitanulu americanu Long, pescuindu chiti, spre média-nópte dela calea Bering pâna la o lâtîme geografica de 70° 46', dete pre pamentu necunoscutu cam sub o lungime geografica 178° 30'. Plutindu ce-va mai inafundu afla ca acelu pamentu se intinde fórte departe spre média-nópte sî este de natura cam muntósa sî cu vegetatiuni frumóse, cu tóte ca se afla in marea ghiatiósa. Se presupune din mai multe semne, cumca in acea tiéra se gasescu sî locuitori, de-sî pâna acum nu s'au cercetatu mai deaprópe. Tiermulu despre média-dí este de o sula mile anglesci, iéra spre média-nópte se intinde mai multe sute de mile. Long i dedù numele de Vrangelian'a (Wrang-Land) in amintirea oficierului din marin'a russésca Wrangelu, carele inca in anulu 1823 a fostu datu de aceea tiéra, insa ne mai cercetandu-se, nu aflá-se crediamentu. —

---

*) Unu contrastu, fiinduca tóte paserile, afara de **fasanulu albu** (phasianus nyctemerusu), au penele **susu** mai inchise sî **josu** mai deschise.

Redactoru resdundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 39. ANULU XVI.

Sabiiu, in 16/28 Maiu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 15 Maiu.

Ministrulu ung. de interne a resolvitu la petitiunile universitâtiei natiunale sasesci sî a cetâtiei Sabiiului, in cestiunea pensiunârei comitelui Conrad Schmidt cam urmatórele:

In partea dintâiu a resolutiunei se dîce ca in cestiunea demissiunârei comitelui Conradu Schmidt, la cele dóue petitiuni asternute prin gubernu, Majestatea Sea c. r. apostolica prin decissiunea dela 15 Aprile a insarcinatu pre ministrulu de interne a respunde in Numele pré inaltu

ca Majestatea Sea a luatu la cunoscintia cu indestulire alipirea cea strinsa ce o dovedescu sasii câtra instititutiunile sî drepturile privelegiate, ce le au pentru asiediarea unui comite, care alipire s'a espresu asiá de viu, dara natiunea sasésca trebuie sa nu aiba numai privilegiele ei dinaintea ochiloru, cu ocasiunea demissiunârei sî pensiunârei fostului comite Conradu Schmidt, ci sî drepturile Majestatice, ce le are Regentulu fatia cu ocuparea acestui postu, pre tempulu acestoru privilegii sî a usantiei de dreptu.

Acum se citéza diplom'a lui Andreiu alu II. dela 1224 carea numera denumirea comitelui intre drepturile Regelui, se citéza sî alte date de mai dincóce despre intemplâri de feliulu acest'a.

In fati'a precendentieloru de dreptu sî cu privintia la aceea, ca denumirea sî asiediarea lui Conradu Schmidt nu s'a fâcutu in form'a indatinata de lege sî au lipsitu unele recerintie formale: demissiunarea lui nu a pututu avé pedeci legale.

Majestatea Sea. putù asi esercitá dreptulu de Regentu intre marginile legei sî a sî aflatu de lipsa alu pune acelu dreptu faptice in lucrare.

Cându Majestatea Sea la ocuparea postului de comite, prin denumirea provisoria a lui Mauritiu Conradu a reservatu dispusetiunea mai departe legilatîunei, a fostu de acea convingere, ca natîunea sasésca va fi petrunsa adencu de bunetatea operei celei mari a reformârei imperiului pre calea pacica sî legala, sî in legatura cu acest'a, de bunatatea reformeloru interne in tiér'a sasésca sî ca natiunea sasésca va salutá cu linisce ocasiunea, prin carea pusetiunea basata pre privilegii se va sanctiuná prin lege sî se va regulá sî statorí, la influinti'a Principelui sî a representantiei pamentului sasescu, pre care cale natiunea sasésca va fi respectata cuviinciosu atâtu decâta regimulu Majest. Sele câtu sî decatra ceilalti factori ai legislativei.

Resolutiunea amintita mai susu a ajunsu la petitiunari pre calea reg Guberniu.

In diet'a Ungariei cestiunea natiunalitâtiloru se imbiia totu mai multu sî mai multu. Nu demultu aretaramu ca unele jurisdictiuni ceru deslegarea acestei'a. Acum in siedinti'a dela 11/23 Maiu iérasi o aduce pre tapetu comitatulu Liptovei prin deputatulu seu Dobransky carele desfasiura ca ce periculi amenintia statulu din tóte pârtile sî ca târi'a carea se cere la intempinarea aceloru periculi e de a se cautá numai sî numai in multiamirea generala a tuturoru natiuniloru colocuitóre.

Legile confessiunale votate de senatulu imperialu suntu trecute prin consiliulu de ministri sî asternute spre pré inalt'a sanctiune. (Suntu sanctiunate) Publicarea loru se ascépta daru câtu mai curendu. Dupa ce voru fi legile aceste sanctiunate se va duce subsecretariulu de statu de Meysenburg la Rom'a sî acolo se va incercá a deschide pertratâri pentru unu concordatu nou, carele insa sa nu paraliseze legile cardinale de statu.

Parlamentulu vamalu s'a inchisu in 24 Maiu n. Cuventulu de tronu de inchidere resumeza activitatea parlamentului sî esprima speranti'a, ca sessinnea parlamentului vamalu va fi servitu spre intarirea increderei, imputînarea unoru prejudetie ce se opuneau iubirei armonice sî activitâtiei pentru patri'a comuna. Deputatii voru duce cu sine convingerea ca in totalitatea poporului nemtiescu vieza simtieminte fratiesci sî recunóscerea tînerei de o-lalta, carea, independenta de forma, se va intari progresandu. Regele sî tine de o detoria de onóre a descoperí, ca elu va manuí pre lânga consideratiunea consciintiósa a tratateloru sî indreptatiriloru istorice drepturile ce i suntu increditule. Nu forti'a, ci drepturile conforme tratateloru i voru serví pre venitoriu de indreptariu in politica.

In aceeasi dî s'a datu unu banchetu in onórea germaniloru de meadia dî, la care au luatu parte membri din tóte fractiunile acestoru sî unu numeru insemnatu de liberarli din partea de media nópte a Germaniei. Holzendorf a redicatu celu dintaiu toastu pentru germanii de media dî, pentru Germani'a unita; Zurhein multiemesce in numele germaniloru de meadia dî.

Calatoria Imperatului Napoleonn la Berlinu incepe a fi trasa la indoiela. Remanerea acestei intrevederi, se dîce ca se va face la consiliulu ambasadorelui Benedetti, carele incredintiá pre imperatulu ca nu va fi binevediutu de poporulu germanu.

Revista diuaristica

In „Hazank“ se faca urmatórea observatiune la scirea ca Archiducele Albrecht aru fi cercetatu in calatori'a sea prin Croati'a, mormentulu lui Ielacici:

„Opiniunea publica, acest'a nu se póte negá, a adusu in legatura cu fapt'a Archiducelui Albrecht presupuneri, cari déca se aru realisá ne aru convinge despre ceea ce ne tememu, adeca, ca reactîunea e in activitate completa. Se vorbesce ca armat'a se pregatesce la o demustratiune contra introducerei sistemei de aparare sî ca caletori'a Archiducelui aru fi inceputulu acestei demustratiuni.

Trebuie sa marturisimu, dîce Hazank mai departe, ca noi nu putemu da crediementu acestoru sciri sî nici voimu sa le dâmu, pentruca presupunemu dela Archiducele Albrecht, ca elu cunósce istori'a sî pusetiunea presenta a familiei sele, a dinastiei ce domnesce in Austri'a sî Ungari'a, sî o cunosce asia de bine, ba póte mai bine decâtu acei'a, cari nu suntu asia de bine initiati in cursulu eveninteloru, precum e lual. Sea imperiala, a carui detoria este a cunósce nunumai stinatiunea europena, nu numai referintiele monarchiei, ci sî cursulu opiniunei publice contra cârei nu póte cine-va innotá, fâra de a se innecá mai curendu séu mai târdiu. —

Inca unu Königgrätz, incheia „Hazánk“, sî atunci la Pojonu nu se va mai puté intrerumpe batai'a pentru de a se incepe negotiâri de pace.

„Esti Lap“ cere stergerea Guberniului reg. din Tranni'a, epuratiunea tablei regesci sî delaturarea tribunalului superioru din Sabiiu „carea vatema pre Ungurii sî Românii din pârtile Transilvaniei sî care nu are basa legala“. „Hr. Ztg. reproducendu aceste si face observâri, sî adeca la cele dóue casuri de mai susu se invoiesce; la celu din urma insa se arunca asupr'a lui Deák Farkas autoriulu articulului cu apostrofâri personale.

Maialu.

Adi e septaman'a decându scolarii dela scólele normale din Rasinari, constituira cu directorulu sî professorii loru in frunte, festivitatea scolaria carea se numesce dupa unu usu vechiu dela lun'a in care se intempla.

Tempulu celu frumosu alu petrece vre o câtevá momente in frumsetr'a naturei din lun'a lui Maiu, e impulsu destulu de ati rumpe putinu regazu din ocupatiunile proprie; cu atâtu mai mare sî mai puternicu póte fi impulsulu, cându scii ca intre ramii verdi ai arboriloru sî pre iérba verde; intre cântatulu paseriloru etc. se afla sî desfatarea ce o ofera o tinerime plapanda, carea are sa fia viitoriulu nostru. Dara pote sî mai mare impulsulu cându ti-aduci aminte, ca acolo vei avea sa privesci impreunate tóte etâtile, va se dica, viitoriulu, presentele sî putemu dîce sî o parte din trecutu, in câtu acest'a se compune din barbatii, cari au esperinti'a trecutului, séu incâtu acesti'a, judecându tóte lucrurile dupa scól'a din pracs'a vietii, voru fi sciindu cá prin câte unu cuventu, o conversatiune, sa respandésca printre cei mai tineri idei orientatórie sî binefacatórie.

Eata dara impulsele ce ne motivara sî pre noi a parasí pentru vre o câteva óre retragerea nóstra sî a cercá „sgomotulu“ lumei, déca lu putemu numí asiá.

Din vre o câteva liniamente ce ni le amu pututu insemná sî va face convingerea ori cine, de amu avutu dreptu sî de au fostu in adeveru asiá de motivata mergerea sî participarea nostra la aceea petrecere.

Ajunsi in padurea séu dumbrav'a Rasînariloru, acolo erá multime de scolari respenditi cá sî albinele printre flori, cu flori in mâni sî cu flori in palarii. Flamurile erau in mijloculu acestei multimi respendite, unde erá unu semicercu de mese. Unu semnalu de adunare cu trompet'a sî scolarimea acusi erá adunata spre a cântá unulu din cântecele loru.

Nu vomu descrie detaiuri mai departe, ci, dupa ce dîcemu ca petrecerea scolariloru sî a poporului era fórte animata, vomu scóte unele momente mai insemnate, momente, cari credemu ca voru ilustrá pre scurtu tóta petrecerea sî insemnatatea ei.

Era adeca acolo unu numeru frumosu de inteligintia romana. Unu Domnu Protosincelu, mai multi dd. Protopopi, Consiliari de diferite grade, Professori s. a.

Acesti'a nu numai cu presenti'a loru, ci sî cu cuventulu a datu insemnatatea cuvenita serbatórei. Asiá cá sa amintimu de unele numai, celu dintâiu memoratu a accentuatu acea invetiatura frumósa pentru poporulu nostru de tóte clasele, ca noi sa fimu mandri de glori'a strabuniloru nostri, dara sa nu perdemu din vedere, ca glori'a acést'a numai atunci sî va reversá radiele stralucitóre asupr'a nóstra a stranepotiloru, cându noi stranepotii ne vomu straduí a face fapte de acete, cari se fia demne sî de seculului nostru sî de asemenarea cu glori'a strabuna. Desfasiurarea acestei idei a fostu sî e nu numai frumósa, dara sî fórte instructiva, pentru ca in deducerea ei mai departe recomenda intreprinderea sî activitatea pre tóte ramurile vietiei sociale. De alta parte s'a apesatu folosulu culturei, carele se póte ajunge prin invetiatori buni, de cari generatiunile sa nu-si uite cá de nisce aratatori de miluri pre drumurile tierei, ci a câroru invetiaturi se remana nesterse sî sa fruptifice in pepturile acelor'a ce au avutu norocirea a fi sub conducerea invetiatoriloru. Alt'a a aretatu ca tempulu cuceririloru cu ferulu sî cu puterea bruta a trecutu (acést'a a fostu rostita din partea junelui gimnasiastu Lapedatu) sî acum sciinti'a sî labórea face cuceririle cele binefacatórie. Deci românii au a se adoperá la invetiaturi de sciintie, arte, meserii sî prin aceste voru castigá terenulu ce nu-lu voru mai puté perde nici odata. S'au auditu cuvinte despre concordia, despre constantia sî perseverantia, sî alte lucruri frumóse, cari facendu-se, cum amu dîsu, in fati'a a trei generatiuni, influinti'a loru si-o póte intipuí ori sî ce omu fâra prejudetiu, carea are sa fia?

O placere ne-a fâcutu unu copilu de scóla din Resînariu I. Mutiu carele a declamatuo poesia „Gloria strabuniloru“ cu atât'a desteritate, presentia, ba curagiu, incâtu a seceratu aplause nenumerate dela toti ascultatorii. Asemenea talente, cultivate sî ferite de degeneratiune in resfâtiu, séu, scutite de coplesirea necasuriloru dîlnice, prin o ignorare ce sa templa la noi adese, aru dá natiunei nóstre barbati folositori in casuri grele. Luaramu dara notitia anume despre acestu momentu placutu alu maialului sî atragemu deodata atentiunea inteligintiei din Resînari, carea dispune de mijlóce destule, a grigí cu scumpetate de asemenea mladitie sî a cresce comunei in specia sî natiunei in genere barbati, cu cari sa ne putemu nu numai mandrí, dara sî folosí.

Dupa acest'a mica descriere ne despartimu de cetitori cu mangaierea cu carea ne amu despartitu de petrecerea maialului, ca déca nu amu pututu aici precum sî acolo contribui in o mesura ore care la marirea serbatórei, sî cei ce fura partasi l+ serbatóre sî cetitorii voru apretiui vointi'a cea buna, lânga carea adaugemu dorinti'a cá in toti anii sî in tóte comunele române sa se serbeze serbatori de aceste scolare spre animarea culturei sî a luminârei poporului — fapta, carea, pre câtu e natiunala pre atât'a, e sî patriotica!

Cuventarea Principelui Czartorysky *)

Domnii mei! Pare a fi o impossibilitate a ne revedé iérasi dupa unu tempu óre care fâra a fi suferitu din nou patimi sî neindreptâtiri. In fati'a Europei intregi sî pre basea unui ucasu simplu, regimulu rusescu au nimicitu deadreptulu cea mai de pre urma indica din determinatiunile tractatului dela Vien'a, ce mai suná inca in favórea nóstra. In adeveru nici odata nu amu fostu adoratori deosebiti ale tractateloru acestor'a. Incheiate fâra noi sî in contr'a nóstra, ele au fostu recunoscutu sî sanctiunatu de intai'a-si data impartirea Poloniei. Nici odata nu le vomu puté privî cá singurulu nostru titlu de dreptu, cá singur'a basa a aspiratiuniloru nóstre celoru indreptâtite. Diece véacuri din istori'a nóstra sî factulu celu incontestabilu a esistintiei nóstre cá poporu, ce esista, traiesce sî se sustine in mani'a tuturoru atentateloru de periciune, suntu titule cu multu mai relevante decâtu ori-care arangiare diplomatica.

De-sî insa Europ'a prin tractatele dela 1815 au garantatu sustinerea numelui „Poloni'a“ sî a natiunalitâtiei polone, sî puterile care au subscrisu tractatulu acest'a s'au deobligatu nu numai fatia cu noi, ci chiaru ele intre ele pentru esecutarea loiala a determinatiuniloru acestor'a. Fatia cu acestu ultragiu ne mai audîtu a unui tractatu sântitu, fatia cu acésta provocare aruncata in fati'a tuturoru puteriloru, fatia cu acestu atentatu asupr'a dreptului nostru strabunu sî seculariu — noi Polonii nu asceptâmu mai intâiu protestarea acelor'a, cari suntu indatorati la acést'a, ci protestâmu insîne in numele nostru sî in numele consciintiei europene convinsi fiindu, ca vomu fi audîti de tote inimile drepte sî nobile.

Se pare ca dupa acesta lovitura din urma esecutata in contr'a Poloniei situatiunea nóstra nici odata nu au fostu mai trista sî mai desperata. In launtru se immultiescu ruinele, individii cadu, asasinati de subjugatorii nostri, institutiunile se derima sî pieru. In afara triumféza contrarii nostri sî amicii nostri pierdu curagiulu. Sî totusi, domniloru, in mani'a acestei stâri triste, in mâni'a sacrificieloru, care trebuie sa ni le impunemu, esprimu numai convingerea cea mai intima a tuturoru Poloniloru, cându dîcu, ca noi nu amu desperatu sî ca nici odata nu amu avutu mai multu temeiu de a desperá. Maturi sî esperti in scól'a patimiloru putemu fatia cu suferintiele presente esclamá: „Tempulu se apropie.“ Sî intru adeveru, cestiunea nóstra 'si schimba punctulu seu defiptu sî intrà intr'unu cadru nou. Aliantia celoru trei puteri, cari au impartitu patri'a nósta, acésta aliantia nutrita de tradare, care in modu sacrilegiu ni au atacatu sanctuariu nostru sî au voitu a ne suprimá prin imbratiesiarile ei de feru, l'au derimatu loviturile resbelului germanu din urma. Austri'a s'au convinsu de nedreptatea politicei sale de mainainte, respinge tóta solidaritatea dela complicii sei de mai nainte, sî se intórce spre noi. De aci inainte avemu numai doi subjugatori, doi inimici, sî amiciloru nostri suntemu mai in apropiere, caci Austri'a aliata cu noi sî cu occidentulu le póte asigurá trecerea libera la noi. Acestu evenementu fiindu de unu calibru estraordinariu, influintiandu deja in modu transformatoriu relatiunele politice din Europ'a, inca nu s'au desvoltatu pâna la ultimele sale consecintie, pe cându insa asteptâmu intemplarile acestea, totusi reaventulu care este fórte retroactivu asupr'a starei nóstre ne au fostu de folosu. Pe cându Rusi'a se straduiesce, a nimici temeliele esistintiei nóstre nationale sî a civilisatiunei nóstre, pe cându indrépta catra noi passiunele cele brutale sî instincturile cele inimice societatei a masseloru moscovite: pe cându Prussi'a, care prin biruintie sî au maritu puterea sea, intreprindiendu-le in numele principiului natiunalitâtiei, acelasi principiu in Poloni'a-lu calca in picióre sî nu se sfiesce in mani'a marirei sele presente a jucá o rola asiá de josu; — Austri'a ne concede a espirá liberu in Galiti'a, sî se pare a fi inclinata, a mijlocí redobendirea unei autonomii adeverate. Galiti'a e acum refugiulu nostru celu dintâiu sî celu dupa urma. In intrég'a periferia a fostei Polonia e Galiti'a, unicuIu punctu, unde putemu vorbí, scrie, sî negotiá cá poloni. Acésta ameliorare insemnata a situatiunei din un'a a provincieloru nóstre ne impune totu deodata sî indatoriri

Se aratâmu ca scimu intieleptiesce intrebuintiá drepturile sî libertâtile nóstre déca ni se dau indereptu liberu sî fâra reserva. Pâna acum ne-au privitu subjugatorii nostri totu-déun'a cá unu poporu, care nu e capace de a se guberná pre sine, odata se dîcea, ca abusâmu cu libertâtile acordate, alta data iérasi ca voimu a redobendí patri'a nóstra, spre a rennoí privilegiurile sî abusurile strabune. Nu numai regimurile, care ne subjuga, ci chiaru sî organele loru vorbescu de noi totu in acelasi sensu.

Natiunea germana, care se bucura in presente de resultate atâtu de frumóse, sî care e atâtu de aprópe de implinirea finale a dorintieloru ei, acestu poporu atâtu de putinte sî atâtu de infloritu, a cârui esistintia séu interese nici ca le amenintiâmu nici ca le putemu amenintiá oprime fatia cu noi sentimentele dreptâtiei. Fiindu atâtu de ferice nu e in stare de a considerá nefericirea nóstra. Purure amu avutu sî avemu pâna in momentulu de fatia simpathiele cele mai calduróse pentru Germani'a de sudu sî populatiunea germana a Austriei in presente se arata mai favoritóre pentru noi decâtu in trecutu; in-a pretutindenea unde petrunde spiritulu prussianu, Germani'a lucra mâna in mâna cu Russi'a in cestiunea polona. Suntu istorici in Germani'a, cari scriu compendiuri insemnate spre a dovedí filosofice necessitatea impartirei a patriei nóstre sî impossibilitatea regenerârei acelei'a-si. Suntu oratori sî publicisti cari se folosescu de tóta ocasiunea spre a ne inferá cu calumnii, suntu dîuarie care se facu echulu imprascieriloru celoru mai malitióse moscovite, suntu profesori, cari tóte acestea le aducu in sistema sî le invatia in scóla. Acésta natiune luminata abuséza de lumin'a ei, depingendu-ne cá nisce

---

*) Cuventarea acést'a a rostit'o Cz. in unu meeting in London sî a fâcutu sensatiune in cercurile politice. Despre acestu Cz. erá vorb'a ca are sa calatorésca cu principele Napoleonu in Galiti'a. Czartorisky se trage din o familia vechia de prin sut'a a 14 a cunoscuta, carea a jucatu rola insemnata in istori'a Poloniei in tóte tempurile. Tatalu cestui ce a rostitu cuventarea, a fostu carele la an. 1830 facea parte din consiliulu de aministratiune in Varsiovi'a. Elu a servitu cá soldatu de rendu, dupa ce a jertfitu fórte multu din averea sea, in sîrurile armatei polone. La 1831 a pasîtu in esilu de unde nu s'a mai reintorsu, pentru ca la 1861 a muritu. La mórtea sea a lasatu pre fiiulu seu Lad. Czatorisky de conducatoriu alu partidei aristocratice. Talentele sele le desvolta in cuventarea de fatia. R.

FOISIÓRA.

Jurnalulu meu de calatorii.

(de V. Alecsandri.)

Marocu.

(Foi'a soc. din Bucovin'a)

(urmarea)

Cându intramu in acelu sanctuariu de durere virginala, ambele fecióre se scóla de-o data ca prin efeptulu unui resoru mechanicu, se inchina maestosu sî parasescu salonulu cá nisce naluce inspaimântate....

Printre curiositâtile acestei locande mai insemnamu unu servitoriu arapu, care 'si inchipuiesce, ca vorbesce englesesce ca lord Byron, cându jargonulu seu se compune de câteva cuvinte spanióle, portugese sî turcesci; unu papagalu, care de diminétia pâna 'n sara repetiesce frasele: au du iu du sî ai lovu iu, invetiate dela stepânele lui, precum sî mile tonneres! deprinse negresitu dela vre unu calatoriu francesu; sî in fine dóue june servitórie, sprintene, frumusiele, cu ochii mari africani, cu parulu negru nepieptenatu sî cu pielea aurita de radiele sórelui. Ele ridu veselu, de câte ori cearca Angell sa li spuia lucruri placute sî astu feliu ii arata sîragurile loru de dinti albi sî ascutiti. Amiculu meu, incântatu declara, ca nimic nu inveselesce mai multu inima omului cá nechiediulu unui calu de soiu sî ca risulu armoniosu alu unei copile.

Cu tóte acestea, poeticulu Angell, ordóna lui Hamed, servitoriulu otelului, cá sa pregatésca mas'a sî sa-'i aduca jambon, beefsteacuri, cartofle, porter, adeca totu ce constitue hrana unui Englesu prosaicu; prândiulu fiindu gat'a, ospatâmu cu aceea pofta de mâncatu, ce dau calatoriele pe mare, sî apoi ne suimu pe terasa locandei, pentru cá sa bemu cafeá sî sa ni facemu chiefulu. Cine a gustatu viati'a orientala, sta, ca chiefulu este partea cea mai importanta a vietiei! Deci aprindiendu-ne tigarele sî asiediendu-ne pe jiltiuri americane, in forme de leaganu, damu drumulu ochiloru sa se ratacésca pe impregiurimile Tangerului, sî inchipuirii sa sbóre in lumea visuriloru placute. Sub piciórele nóstre se coboru pâna la malulu mârii terasele caseloru arapesci, ca nisce gradinuri gigantice superpuse treptatu; iéra in departare stralucesce baea acoperita cu spume de argintu sî in mijloculu ei se legana vaporulu Honfleur.

—Cunosci istoria Tangerului? me intrébaAngell.

—Eat'o in scurtu! ii raspundiu. Acestu orasiu a fostu diditu la o epoca necunoscuta. Elu a trecutu sub domnirea Romaniloru sî a Gotiloru, iér' la inceputulu secului alu VIII. a cadiutu in mânile Arapiloru, cari 'l-au stapânitu pâna la anulu 1471, candu au venitu Portugalii. Dupa acesti noi cuceritori, ce s'au bucuratu de prad'a s'a pâna la 1662, Englesii 'l-au ocupatu 22 de ani, insa suparati de necontenitele atacuri ale Mauriloru, ei s'au retrasu sî 'l-au parasitu Sultanului de Marocu.

—Compatriotii mei nu s'au aratatu ómeni practici in acésta parasire, observa Angell.

—Pentru ce?

—Pentru ca lucrulu luatu nu se da indereptu.

Fie!... Sa urmâmu cursulu istoriei, ce o-am inceputu. In 6 Augustu 1844, Tangerulu a fostu bombardatu de flota francesa sub comanda principelui de Joinviele, din causa protegerii, ce sultanulu Mulei-Abderu-Ramanu dá pe ascunsu califului Abd-elu-Kaderu, dusmanulu guvernului francesu.

—Atuncia, negresitu, s'au derimatu o parte din didurile cetâtii?

—Ai gâcitu, o! scumpulu meu amicu; prin urmare haide sa facemu o primblare in orasiu, pâna a nu se culcá sórele.

Intovarasiti de Hamed, ne ducemu prin unu labirintu de huditi, sa visitâmu... nu saraiuri maretie sî aurite, nu gradini ferice cu basinuri de marmura, in cari se scalda huriile, nu minunile halimalei orientale, dar' o piatia mica, ce se gasesce in mijloculu orasiului, sî cari presinta unu tablou viu de viatia arapeasca.

Pe acésta piatia se insira 2 renduri, de dughiene, adeca de vidiunii strimte sî intunecóse in cari stau negustorii cu piciórele crucite cu matane de calembec in mâni. Aramii la fatia sî uscati la trupu, ei aparu in umbra bolteloru cá nisce mumii desgropate: fisionomi'a loru pastrédia o nemisicare absoluta, incâtu nu trece nime pe lânga densii; dar' cum se ivesce vre unu strainu in departare, ochii loru se aprindu cá carbunii sî gurile loru, inarmate cu dinti lungi, incepu a strigá: Agiaragel, agiaragel. Setea castigului invia acele masine acoperite cu piele svântata la sóre sî li insufla nisce miscâri atâtu de desiantiate. nisce gesticulâri atâtu de hrapitórie, câtu iti vine a te crede intr'o menageria de orangutani. In mijoculu piatiei stau in tinse câte-va rogojini. pre cari suntu aruncate gramedi de curmale putrede, harbudi necopti de smochine de Indi'a sî de azime negre cá pamentulu. Multime de Arabi, Evrei, sî Berberi sî de Negri se sfadescu, se impingu, se batu dela acele ticalóse amerinde, ce jacu intr'unu roiu de musce; iéra delungulu piatiei doi Jantuni (nebuni, venerati de arapi cá fiintie, a câror'a minte comunica cu profetulu) alérga sarindu sî amenintiandu pre toti trecatorii cu verfulu lanciloru, ce pórta in mâna ómeni, cari suntemu remasi indereptu in cultura, cari nu avemu nici unu cugetu sanatosu politicu, si necapaci de a ne guberná insine suntemu destinati a petrece tóta viéti'a nóstra in sclavia. Acésta nedreptate perpetua fâra temeiu si causa, acésta nedreptate condemnatória dela unu poporu cârui'a nu i-amu fâcutu nici unu reu si nici nu i-amu doritu vreunulu ne atinge adencu si durerosu. Popórele mari si civilisate suntu drepte si generóse si nu se demitu la sintieminte dejositóre, care ataca dignitatea si respectulu loru propriu. Federatiunea cea nenaturala intre Germanii civilisati si intre Russi barbari va avé urmâri tragice insusi pentru germani. Russi'a cea putinta va incepe lupt'a cu vecinii sei si procederea sea in provinciele Germane arata dejá pâna acum, ca ce sistema va intrebuintiá fatia cu nationalitatea germana, cându nu va avé mai multu lipsa de ea.

Astadi avemu in Galiti'a ocasiunea si mijloculu, spre a dá unu respunsu nobilu, imputâriloru ce ni se facu. Prin o conducere buna a afaceriloru nóstre, putemu demonstrá, ca suntemu pre deplinu capaci, de a ne guberná insine, prin intrég'a nóstra purtare putemu aretá ca nu ne lipsesce o judecata sanatósa politica. Se lucrâmu la opulu unirei a tuturoru claseloru a societâtiei nóstre, se influintiâmu neobositi desvoltarea morale a tierei nóstre si ne va succede, de a invinge prejudetiele ómeniloru cugetatori. Pre acei'a insa cari ne calumniéza din malitia, prin faptele nóstre i vomu aduce la tâcere.

Insa sa nu uitâmu, ca la lucrulu acest'a avemu de a cugetá nu numai la Galiti'a, ci la patri'a nóstra intréga. Déca viéti'a nationale departe de jugulu moscovitu i-si va luá refugiulu in provinci'a acést'a, si se va concentrá aici, atunci trebuie se intrebuintiâmu drepturile si libertâtile acordate de regimulu austriacu, pentru inprospetarea si intârirea simtiului polonu, pregatindu-lu si facendu-lu demnu de unu viitoriu mai ferice. Galiti'a e in presinte centrulu, in giurulu cârei'a cele-lalte pârti ale Poloniei se grupéza, si departe de ori-care infatisiare, ce aru fi contraria intereseloru Austriei, séu de planuri, cari i-aru puté aduce pericule séu daune, vomu fi din contra unulu din acele elemente, pre care se baséza puterea sea.

Astadi caus'a nóstra nu e mai multu o cestiune de simpathii séu sentimente numai de cuvintia séu dreptate, ci pentru intrég'a Europa civilisata e o cestiune de interesu comunu, de necessitate practica si de aventagiu politicu, ea a incetatu de a mai fi isolata de cele-lalte cestiuni europene, ea a incetatu de a mai fi esclussiva polona. Noi nu mai suntemu singuri; avemu aliati naturali; interesulu nostru e strinsu legatu cu interesele altor'a, pre cari i amenintia aceleasi dusmanii; noi pasimu cá o parte a unei sisteme intregi politice, care ne promite resistintia si conservatiune.

(Va urmá.)

Protocolulu

Siedintiei a VI

(ordinaria)

tinuta din partea directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu, in Aradu in 10 Maiu nou 1868.

Presiedinte: Mirone Romanu directoru secund.

Membri: Emanuilu Missiciu perceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu, Ioane Goldisiu esactoru Stefann Siorbaru bibliotecariu, Teodoru Serbu economu si Dr. Atanasiu Siandoru; notariu Petru Petroviciu.

47. Fiindu ca comissiunea insarcinata sub nr. 18 a. c. cu elucrarea unei propuneri pentru crearea cercuriloru de colectanti si pentru constituirea colectantiloru, — dupa reportulu oralu alu dlui membru Ioane Goldisiu — din caus'a impedecârei absintelui presiedinte comissiunalu, pâna acum'a nu si-a pututu inchiá operatulu, notariulu directiunei Petru Petroviciu avendu in vedere lips'a, de a se infiintiá câtu mai curendu colecture de acestea: propune directiunei o instructiune compusa de densulu pentru respectivii colectanti, ce aru fi de a se insarciná din partea directiunei; totu odata presinta mai multe estrase ale protocolului capitalu, care deocamdata potu deserví de basa la crearea unoru cercuri de colectanti si la incassarea restantieloru:

Determinatu.

Simtiendu-se fórte tare lips'a de a se incassá competintiele restante si a se creá cercuri de colecture, directiunea afla de bine a se apucá numai decâtu de crearea cercuriloru, si denumirea colectantiloru: spre care scopu primindu de o camdata instructiunile propuse de notariulu directiunei, denumesce de colectanti:

1. Pentru **Aradu** pre Domnulu Lazaru Ionescu fiscalulu asociatiunei si membru directiunalu si pre Dlu Dimitrie Iorgoviciu cetatianu.—

2. pentru **Siria** pre Domnulu protopopu Georgiu Popescu.—

3. pentru Curticiu pre Domnulu parocu si asesoru consistorialu Moise Bocsianu.—

4. pentru **Micalaca** pre Domnulu notariu comunalu Constantinu Comlosianu.—

5. pentru **Agrisiu** pre Domnulu juresoru comitatensu Ioane Luca.—

6. pentru **Almasiu** pe Domnulu parocu Constantinu Copianu, si

7. pentru **Lipova** pre Domnulu protopresviteru gr. or. Ioane Tieranu,—caror'a se voru espedá pre lânga amentit'a instructiune estrasele restantieloru spre licuidare; totodata notariulu direptiunei se insarcinéza a continuá estragerea restantieloru dupa comune (locuinti'a membriloru) si estrasele a le predá deadreptulu comisiunei insarcinate cu proiectarea colectariloru, carea la viitórea siedintia va avé se reporteze.—

48. Comisiunea emisa pentru censurarea supliceloru intrate pentru stipendiele asociatiunei impartinde studintiloru seraci in firulu decisului direptiunalu sub Nr. 31 a. c. substerne reportu despre censurare:

Determinatu:

Pentru impartirea stipendieloru se defige o siedintia directiunala straordinaria pe diu'a 2. juniu nou a. c. la 4 óre dupa mediadi la care siedintia— in sensulu determinarii adunarei generale din 9/21 Optovre 1867 Nr. 12 se voru conchiamá toti membrii directiunali, pe lânga observare: cá reportulu comisiunei si suplicele intrate cu numerulu 35 in tóte dilele se potu vedé in cancelari'a direptiunei.—

49. Domnulu présiedinte directoru secundariu asterne relatiunea notariului despre starea in care acel'a a primitu cancelari'a si archivulu asociatiunei:

Determinatu.

Cetindu-se relatiunea notariala din punctu in punctu, si luandu-se spre cunoscintia, notariulu e poftitu, scaderile remase din tempurile de mai inainte a le suplini prin o redicare câtu mai perfecta a acteloru; deodata se despune ca mai multe suplice pentru stipendie, care din anii trecuti au remasu neespedite, pe lânga alaturatele documinte originali, respectiviloru suplicanti déca acele le voru cere, numei de câtu sa se estradee: care suplice provediute cu indorsata refusatoria suntu:

1. a lui Ioane Botezatu gimnasistu de a VIII Class'a pre atunci la Cernautiu in Bucovina.

2. a lui Georgiu Hornya juristu in alu III anu la Posioniu.—

3. a lui Dimtrie Albiciu studinte de a III Class'a gimnasiala la Salonta.—

4. a lui Vincentiu Angelescu gimnasistu de VI Class'a la Timisióra.—

5. a lui Nicolau Cosiaru gimnasistu de a VI Classa la Segedinu.

6. a lui Nicolau Gerdanu juristu absolutu la Temisiór'a si adjunctu advocatialu si

7. a lui Pavelu Crasiovanu gimnasistu de I clasa la Temisiór'a.—

50. Domnulu perceptoriu alu asociatiunei Emanuilu Missiciu reportéza despre starea casei in urmatórele:

1. Cu finea lui Aprile a. c. a remasu in cas'a

---

unu alu treilea stâ la sóre tremurendu si sbierandu cá o capra; unu alu patrulea se da de-a tumb'a sdrobindu-si trupulu pre pavea in onórea lui Mohamet, si unu alu cincilea striga tóta diu'a cuvintele: **Sahailicu Mlihi** (bine multiamescu), impreunandu-si glasulu cu sunetulu unei cobse cu dóue strune, numita **ghiumbrea**. Tóte acestea se petrecu pre unu locu incuadratu cu pareti goli, fâra ferestri si fâra usi, si unde sórele Africei vérsa torente de focu.

Desgustatu de spectaculului piatiei, ne departâmu, apucandu pre o strada, ce duce afara de orasiu. Lânga pórt'a, sub care trecemu, se intinde unu câmpu, pre care se face tergu, **Suac**, de dóue ori pre septemâna, si unde sosescu caravanele din launtrulu Africei; iéra alaturea, de-a lungulu zidului cetâtiei; pamentulu resuna sub picióre, ca este scobitu cu gropi adenci, in cari arapii pastréza grâulu. Hamed ne arata in trécatu un'a din acele gropi, parasita si jumetate prabusita, care au servitu odinióra de mormentu la sute de titve de evrei descapâtinati pentru petrecerea nu sciu cârui sultanu dela Fetiu. Capetele au fostu rescumperate de némurile celoru nenorociti si duse in cinterimulu evreescu, iéra gróp'a a remasu cá o pomenire ingrozitória, cu care si astadi arapii inspaimenta pre stranepotii lui Avramu.

De atunci negresitu israelitii marocani au adoptatu urmatórea dicala:

„Con los Moros plemo o plata!“

„Cu Maurii trebuie plumbu séu argintu“; insa neindrasnindu sa arunce plumbi in capulu arapiloru, ei dau bani, pentru cá sa cumpere dreptulu de a fi tiranisati pre pamentulu Africei. In adeveru ei i-si punu tóta silinti'a de a se desface câtu mai putinu de idolulu seu, aurulu, si desvelescu unu geniu raru intru aperarea lui. Cu câtu unu evreu e mai avutu, cu atât'a elu i-si da o aparintia mai seraca; cu câtu elu aru puté sa traiésca mai bine, cu atât'a elu se osandesce la-o viétia de lipsiri si de miseria, câci, de cându se nasce si pâna móre, sufletulu lui e cuprinsu de neastemperu spasmodicu. Simtirile cari-lu domnesce in tóte pasiurile vietiei sele, suntu sgârci'a si spaim'a, prin urmare i-lu vedi trecendu cá o umbra de-a lungulu pâretiloru, cu ochiulu pandaciu, cu urechi'a drésa, cu inim'a in dinti, cá unu omu, ce aru fi comisu o crima.

Oblegatu de a-si scóte papucii, cându trece dinaintea unei moschele, elu ii tine mai totu-déun'a in mâna si de economia si de frica, sa nu faca vuetu pre petri, lucru ce aru trage póte luarea aminte a arapiloru si i-aru aduce lui maltratâri séu **pagube**!

Evreulu din Tanger, precum si din tóte orasiele Africei, este fiinti'a cea mai ingrigita din lume; pentru densulu chiaru umbr'a unei paseri, ce sbóra, este unu motivu de spaima. Elu nu graesce, ci sioptesce; elu nu ride, ci zimbesce; nu calca, ci luneca pre pamentu, câci nu are curagiulu fiintiei sele. Vecinicu prigonitu, vecinicu umilitu, elu i-si resbuna insa prin siretia, speculandu legea apesatoriloru lui si devenindu incetu, incetu a monopolisá totu comerciulu orasieloru.

In zadaru arapii le arata dispretiu, in zadaru ii inchidu nóptea intr'unu cortelu deosebitu cá pre nisce vite in ocolu; in zadaru i prada si-i macelaresce; coboritorii lui Solomonu pléca capulu cu rabdare, si reincepu traficulu seu, fâra a avé in vedere nici imbunatâtirea sortiei, nici luminarea némului loru, dara numai si numai stringerea de auru. De aceea ei se gasescu inca intr'unu gradu de superstitiune ridicula, confundandu pre Moisi cu Cabal'a si pre profeti cu Rabini. Unu calatoriu francesu, dlu **Charles Didier** dice: „prejudetiele cele mai nebunesci suntu pentru densii articule de lege si de credintia, si chiaru cântecele sublime ale Psalmistului suntu traduse in nisce harhalae atâtu de monstruóse, incâtu, ascultandu-le, crede cine-va, ca aude selbatici din Oceani'a, sbierandu, si mugindu impregiurulu fetisiloru, la cari se inchina.“ Si inca femeile loru suntu frumóse, precum a trebuitu sa fia Agar, Iudit'a, regin'a de Sab'a, si tóte cele-lalte figuri poetice din istori'a antica a evreiloru! Nalte, albe, gratióse, acele suntu adeverate fiice ale resaritului. Tali'a loru eleganta se mladia cá tresti'a verde miscata de ventu; perulu loru stufosu si luciu forméza o mandra cununa pre frunte; ochii loru negri si lungareti ardu de o flacara misteriósa; zimbirea loru are unu farmecu atragatoriu, care uimesce inim'a; mânile loru fragede samena a tiné intre degete fericirile si veseliele raiului.—

Cum se face dar', ca Evreii, cu asemeni frumosi tovarasi de vietiuiri, sa nu aiba cele mai nobile simtiuri? Cum de nu li se inaltia sufletulu si nu li se preface caracteriulu in compania aceloru fiintie incântatórie? Misteriu psicologicu neintielesu! Departe de a primi inrâurintia ceresca a frumsetiei, Evreii din Marocu 'i-au cumunicatu ei din potriva mârsiavele loru instincturi, si astadi stranepótele reginei de Saba intindu mâna cu lacomia, cá sa culega argintulu, ori unde 'l-ar gasí. Angell li-au datu numele de Schillocu in rochii, de si elu le gasesce fórte pe placu.

(Va urmá)

asociatiunei capitalu nedisponibilu	1136 fl.	30 xr.
2. disponibili	103 „	64 „
3. au incursu in cass'a de la 1 maiu pâna acum'a	5 „	—
sum'a	108 fl	64 cr.
din care erogendu-se	83 „	— „
remane disponibilu	25 „	64 „

Determinatu:

Se ie spre sciintia.

51. Domnulu presiedinte directoriu secundariu asterne siedintiei epistol'a Domnului Mihaiu Besanu asessoru la tribunalulu comitatensu alu Carasiului prin care Dsa dechiara ca in lips'a altoru intreprindiatori, va elucrá biografi'a sî panegiriculu reposatului sî neuitatului barbatu alu natiunei Georgiu Popa fostu comite supremu alu comitatului Aradu, vice-presiedinte sî membru fundatoriu alu asociatiunei romane natiunale aradane.—

Determinatu:

Dechiararea Domnului Mihaiu Besanu cu placere se ié spre cunoscintia, Dsa cu privire la decisulu adunarii generale de sub nr. 4. 1867/8 este rugatu a-si substerne opulu inca nainte de viitórea adunare generala.

(Va urmá)

Temisiór'a 9/21 Maiu

Decoratiunea P. Meletiu Dragiciu in Temisiór'a cu insemnulu ordinelui de cavaleru Franciscu Iosifu s'a seversitu astadi in sal'a magistratului prin primariu cetâtiei Chittel, in presentia magistratului intregu sî alu unui numeru insemnatu de poporu cu preotii in frunte.

Respunsulu ce l'a datu dlu protopopu Dragiciu cu ocasiunea acést'a a avutu multu efectu, pentruca densulu s'a esprimatu ca nui e caus'a cunoscuta, pentru carea fu decoratu, déra i va serví de impintenare de aci inainte spre a conlucrá pentru binele comunu alu natîunei romane.

Dupa dlu protopopu a cuventatu P. Anca din Girocu cu o elocintia rara cu totulu amesurata actului. Din unele esageratiuni, déca le vomu da in graba acestu nume, s'a vediutu ca cuventatoriulu póte vrù sa dîca ca d. Pr. „a facutu“, cá sa faca de aci inainte, ce nu a facutu pâna acum. Unu domnu romanu asista la acest'a festivitate in uniforma de gala, incâtu déca mai considerai sî péna cea de unu cotu de lunga, cugetai ca e unulu din cei 7 capitani ai lui Arpadu. Festivitatea s'a repetitu sî in sal'a comitatului.

Principatele române unite.

Comun'a Bucuresci ajutata sî de o comissiune, compusa de dd. Nicolau Cretianu sî Timeleonu Paleologu, decise a oferi Domnitoriului in dîu'a de serbarea aniversârei dela suirea sea pre tronulu Romaniei — o gustare pre câmpulu Libertâtiei, prefacutu acum in o grâdina.

Descrierea detaiata a acestei festivitâti, vomu aflá-o mai târdîu. „Romanulu“ din carele estragemu acestea descrie mai multu simtiemintele sele casiunate de festivitatea aniversârei.

Domnitoriulu la ocasiunea serbârei acestei'a rostesce urmatórele cuvinte:

Domniloru Delegati!

Domnule Primaru!

„Astadi doi ani, pentru intaia data poporulu Romanu se manifestà mie prin acel'a din capitale, sî, negresitu ca cele dantaiu impressiuni au otaritu despre destinurile nóstre. L'am simtitu teneru cá sî mine, c'o sperantia nemarginita in viitoriu cá si mine, cu credintia in bine cá sî mine. De atunci amu strabatutu tote unghiurile Românei sî m'amu convinsu ca Bucurescii au fostu credinciósa espresiune a natiunii. Acestu contactu necurmatu cu natiunea m'a intaritu in cele dânteiu impressiuni sî m'amu asicuratu despre virtutile poporului la ale câruia destinuri Provedinti'a m'a chiamatu se presiedu.

Primescu daru magulitórele felicitâri ce 'mi adresati, câci ele se resfrângu asupra natiunii intregi fiindu ca Domnitorele unei natiune libere, nu póte fi de câtu adeverat'a sea espressiune, adeveratulu iei represintante!“

Precând並 de o parte vedemu festivitâti solemnele ca cele de mai susu eata vine Tromp. Carp. sî ne spune urmatorele:

„D. V. Alexandri sî-a datu demissiunea de deputatu alu adunârii indata ce a vediutu callea ce lua acést'a adunare. D. George Stirbey demisionà asemenea. D. C. Negri, alesu senatoru la Galati, a demissionatu indata. Care este caus'a acestoru demissiuni sî pentru ce vinu ele din partea unoru barbati onorabili sî ne aternati ca aceste trei personage? Nu scimu cari potu fi motivele de demissiune alle acestoru onorabili persóne. Déra avemu dreptulu a crede cu tóta tiér'a, ca acesti barbati nu au voitu a fi fatia la oa dunare care in maioritate primesce totu ce i se poruncesce, care gasesce bine totu ce i se poruncesce care gasesce bine totu ce se face; n'a voitu sa fie fatia la declararea din tóte dîllele ca tiérra Româniloru este o proprietate a guvernului, propria a fi transmisa proprietate a Nemtiloru, sî astu feliu, separati de o maioritate servile, sa lupte fâra folosu in contra vointiei puteri arbitrare. Ce va fi, astu-felu felicitâmu pre acei trei barbati sî amu dori sa avemu a felicita sî pre alti barbati din minoritate pentru aceeasi fapta. Audimu ca inca trei deputati ai Mehedintiului aru fi datu assemene demissiunea.

Varietâti.

⁂ La caletori'a principelui Napoleonu in orientu. „Hr. Ztg.“ afla ca Principele Napoleonu in calatori'a sea la Bucuresci sî Constantinopole va trece prin Sabiiu.

⁂ (In cestiunea alegerei Metropolitului de Alb'a-Juli'a) incunosciintiasemu la tempulu seu, ca minist. ung. facuse representatiunea la Maj. Sea imp. pre basea memorandului deputatiloru dietali de legea gr. cat. Acum intielegemu ca, represent. consiliului minist. au fostu aprobata de M. S. incuviintiandu-se dreptulu de alegere pentru asta data, reservandu-se pentru alta data dreptulu de numire alu Monarchului. Dâmu cu tóta reserv'a acést'a noutate, asiá precum amu primit'o asceptându cá sa vedemu déca informatiunea in punctulu acest'a e esacta séu ba, neputendu crede ca guvernulu magiaru aru avé cugete reservate de a urmá in viitoriu pre calea regresului sî a reactiunei. Totu odata ni se impartasiesce ca terminulu alegerei s'aru fi pusu dupa incheierea sessiunei dietale sî ca D. Bohatielu, capit. supr. alu distr. Naseudanu aru fi menitu (chiaru sî numitu) comisariu civile din partea guvernului. „Federatiunea“

⁂ (In caus'a alegerei Metropolitului de Alb'a-Iuli'a) la impartâsîrile nóstre din nr. tr. adaugemu din funte sigura, ca representatiunea ministeriului in privinti'a numirei persónei bisericesci sî a comissariului reg. precum sî a fipsârei terminului de alegere, este substernuta la M. Sea imp. Persón'a bisericésca desemnata este Pr. S. Sea par. Episcopu Alessandru Dobr'a, — comissariulu — precum amintisemu — D. cap. supr. Alessandru Bohatielu, iéra dîu'a alegerei este 1/13 Augustu, a. c. Va sa dîca, mai la anulu dupa mórtea repausatului Metropolitu, pre cându scaunulu metropol. alu Ungariei abiá remasese vacante trei luni dupa repausarea lui Scitovsky. Românii insa suntu rabdatori, indelungu-rabdatori. Feder.

⁂ Celu mai nou ordinu de dî pentru armata. Dupa foile vienese s'aru fi indreptatu unu ordinu reservatu câtra toti comandantii de trupe, in carele, fia-care oficieru ce participa la elaborate literarie in dîuarie, fia acest'a prin tramiterea de articuli séu prin comunicâri de sciri de natura militaria — eamenintiatu cu „demissunea pre cale scurta.“

⁂ In Agram s'au opritu colectele in favórea honvediloru.

⁂ Garnison'a din Pest'a a capatatu pusci de cele noua.

⁂ Banchetu. Cu ocasiunea aniversârei dela suirea pre tronu a Principelui Domnitoriu in Romani'a s'a datu in Bucuresci unu banchetu, la care presiedintii ambeloru camere sî consululu austriacu bar. Eder au radicatu toaste in sanatatea Principelui sî pentru prosperitatea tierei. — Scirile ce se respandisera mai inainte, ca camer'a se va dechiará in acea dî pre câmpulu libertâtiei de constituanta sî va prochiamá independinti'a tierei, nu s'au adeveritu.

⁂ Regimulu românu au incheiatu in Prag'a contracte de liferatiuni de cuantitâti mari de pândia, necesarii pentru cai sî alte articule de aceste.

⁂ Falsificatori de Bancnote austriace s'au descoperitu la Constantinopole. Falsificatorii posedeau o casa propria, departare de o óra de Constantinopole, carea erá adaptata anume pentru scopulu loru. In launtrulu casei erau intocmite tóte de asiá incâtu prin esplossiuni cu pulvere de pusca ori cându sa derime sî nimicésca totulu, cá sa nu se póta aflá vre-o urma de crim'a loru. Fia-care din band'a acést'a luá unu omu dupa sine, carele venea in o departare, incâtu déca s'aru intemplá ca politi'a se prinda pre celu dinainte, celalaltu se alerge numai decâtu la banda sa o incunosciintieze despre periculu. Autoritâtile din Vien'a aflându priu unu domnu A. despre acést'a, au tramisu lânga acestu domnu pre unu comissariu sî unu agentu la Constantinopole. Ajungendu acolo, comissariulu a luatu rola de unu advocatu nebunu, agentulu de unu secretariu privatu sî A. cea a unui particulariu avutu. Dupa o activitate de dóue luni le-au succesu a-i prinde pre toti in unulu sî acelasi tempu. Unulu dintre ei erá unu litografu rusu, carele face lucruri de admiratu in art'a sea, unu americanu, unu francesu sî mai multi suditi austriaci.

⁂ In dilele aceste s'au suitu unu copilu in unulu din turnurile de pre murii cetâtiei cá sa ia puii de pasere din unu cuibu. Elu insa a cadiutu din o inaltime de trei stângini de a remasu cá mortu. Acum se afla in spitalu sî e sperantia ca se va insanatosiá.

Este cunoscutu ca natiunile culte eterniseadi'a esistintia aceloru mari barbati care se lupta sî-si sacrificá viéti'a pentru cultur'a sî prosperarea natiunei sele, prin radicarea de monumente, statue s. a., noi insa — fiindu ca aceste suntu fórte costisitóre, — amu puté de o camdata pâna la alte tempuri mai aventuóse, de a infrumsetiá paretii locuintieloru nóstre in locu de alte cadre — cu portretele acestoru bravi barbati, care ne rechiama memori'a, stim'a ce le datorâmu, ne insufla simtiu de iubire fraternu zelu, curagiu sî esemplu in tóte intreprinderile natiunale. —

Condusu de acésta idea sublima viu prin acést'a de a comunicá onorab. publicu românu, precum ca eu in venitoriu me voiu ocupá pre lânga alte obiecte de porcelanaria, sticlaria sî galanteria sî cu vendiarea portreteloru celoru mai renumiti barbati a-i nostri sî speru ca voiu aflá sprigimu in intreprinderea mea din partea natiunei române; deci recomandu de o camdata urmatórele portrete aflatóre la subscrisulu de vendiare adeca:

1 portretulu prea sfintitului Mitropolitu ala rom. gr. orient. din Transilvani'a sî Ungari'a, Bar. Andreiu de Siagun'a, pe hartia velina litografatu sî fótre bine asemanatoriu, in marime de 32 degete inaltime sî 23 degete latime cu pretiu de	fl 2. —
iéra in provediu frumosu auritu cu sticla cu totu	„ 5. —
2. portretulu inaltimei sale Principele Romaniei Carol I pe hartie velina bine litografatu in marime de 32 degete inaltime sî 23 latime cu . .	fl 3. —
in provediu auritu . . .	„ 6. —
3. portretulu laureatului nostru poetu Andreiu Muresianu litografatu sî bine nimeritu pe harthie de china cu	fl — 80.
pe hatie velina	„ — 60.
iara in provediu auritu dela 1 fl. 20 pâna la	„ 1 80.

Comandele se voru efectuá cu tóta acurateti'a.

Sperându ca veti bine voi dé insera sî veti recomanda onorab: publicu cetitoriu aceste ramânu.

Brasiovu 13/25 Maiu 1868.

Ioann Persoiu negutiat.

30—2 **Concursu.**

Pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a Pestes in Protopopiatulu Pestesiului se deschide concursu pâna de astadi in 4 septemâni.

Salariulu invetiatorescu e 60 fl. v. a. pre anu — 24 chibele de bucate — 2 vici de pasula — sî lemne de focu, de acesti'a sî stolele cantorale.

Cei ce aru dorí a avé statiunea acést'a, pâna la terminulu din susu, va sa-si faca recursele sele gatite cum se cade sî adresate Ven. Consistoriu Aradanu, apoi sa le tramita subscrisului.

Oradea-mare 1 Maiu 1868.

Ioann Fassie
Protop. Pestesiului sî insp.
distr. de scóle.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 40. ANULU XVI.

Sabiiu, in 19/31 Maiu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea. Présantîtulu Parinte **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, Archiepiscopulu si Metropolitulu Romaniloru gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, a sositu eri sér'a din calatori'a dela Pest'a, spre mare mangaiere a fiiloru sufletesci, in mijloculu nostru.

Inteliginti'a româna din locu, aflându abiá târdîu de sosirea Escelentiei Sele, nu se indestulì spre a asceptá pre Escel Sea la sosire acasa, ci in trasuri esî i intru intempinare pâna la satulu penultimu Cristianu.

Bucuri'a nóstra a tuturoru este cea mai justificata si prin urmare cea mai mare, câci puturâmu salutá pre Parintele nostru dupa seversirea grandiósei opere, dorita de mosii si stramosii nostri si eluptata prin atâtea ob tacule de Escelenti'a Sea.

La dîu'a de Rusalii 1868.

Românii gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, déca au avutu sa tréca prin multe necasuri, eata ca sub conducerea unui barbatu tramisu bisericei si natiunei dela Ddieu, a sositu iérasi in pamentulu fagaduintiei alu legislatiunei, din care cu incetulu fura isgoniti, pre tempulu fómetei de drepturi egale, casiunate de secet'a privilegieloru feudalismului.

Déca vomu sa asemenâmu istori'a trecutului nostru bisericescu cu cea biblica a evreiloru, apoi trebuie sa dîcemu, ca dupa incercârile cele multe, la 1848 amu trecutu prin marea rosia a evenemintelorn de trista aducere aminte, dara anulu 1848, fiindu unu anu epocalu pentru popórele Europei intregi, au deschisu cararea câtra libertate. Acesta libertate care, dupa cum ni-o dovedí trecutulu, erá inse cercumdata de unu intervalu de 20 ani, prin carele trebuí cá sa trecemu; pentru ca la cea mai superficiala recapitulare a acestui tempu, aflâmu, ca indata dupa liniscirea intrata la 1849 tómn'a eata-ne in rigid'a stare de asediu, care-si tinsese bratiulu seu de feru asupr'a ori-cârei miscâri sociale. Escelenti'a Sea Archipastoriulu nostru insa sciù, cá unu Moise alu presintelui, sa lovésca cu toiagulu seu archipastorescu acésta pétra séca si rigida a stârei de asediu si se curga isvorulu celu viu alu sinodalitâtiei pentru biseric'a nóstra. La anulu 1850 credinciosii acestei biserici se aduna in sinodu si punu basea la o desvoltare a vietiei bisericesci, basea, din carea, déca nu ne puteamu adapá sub totu decursulu absolutismului, eramu periclitati in cele mai interne ale nóstre.

Viitorimea, carea cu sângo rece, desbracata de ori-ce subiectivitate, va studiá starea nóstra bisericésca natiunala de sub tempulu absolutismului si impreuna cu acést'a, luptele care le-a avutu biseric'a acést'a cu mentiunatulu absolutismu pentru scólele ce si le-a sciutu asigurá prin sinodulu dela 1850, va vedé si se va convinge de greutâtile si periculii cari apes'au si amenintiau esistinti'a nóstra.

Au venitu anulu 1860 si biseric'a intarita in puteri, dupa luptele de unu deceniu, dara avendu si esperinti'a greutâtiloru, afla de necesse a face unu pasu inainte. Animata de conducatoriulu ei, face pasi pentru realisarea unei dorintie esprese inca la 1848, pentru adunarea credinciosiloru respanditi prin ierarchii straine, si dupa patru ani unu altu sinodu, pre lânga continuarea altoru lucruri incepute mai inainte, croiesce normele unui organismu de viétia bisericésca, basatu pre cuvintele si invetiaturile intemeietoriului bisericei crestine Chsu, pre invetiaturile Apostoliloru si Parintiloru bisericesci.

Tablele legei erau acum date bisericei in Regulamentulu sinodului dela 1864, insa pamentulu fagaduintiei in intielesu bisericescu si politicu lipsea, si eata ca la serbatórea nascerei Mantuitoriului in anulu 1864 crestinii gr. or. români saluta renascerea Metropoliei cei atât'a tempu dorite. Trebuí insa sa mai tréca vre-o 6 ani la mijlocu, spre a implini mai dóue diecenii, cá acea Metropolia sa fia sanctiunata prin lege, ceea ce se si facù in urm'a neobositei staruintie a Archipastoriului conducatoriu alu acestei biserici. Mai multu decâtu atât'a, Escel. Sea incoronà oper'a sea, carea va straluci in seculi. prin conlucrarea cu cuventulu seu in legilatiunea Ungariei, dovedindu intru un'a moderatiune fatia cu trecutulu, recunoscintia câtra spriginitorii acestei opere mari si folositórie si castigà simpathiele acelor'a, pre cari noi mai inainte i credeamu contrarii institutiunei acestei'a atâtu de dorita de noi românii.

Eata-ne dara cu biseric'a in pamentulu fagaduintiei alu Metropoliei nóstre, eata-ne in pamentulu fagaduintiei politicu cá biserica, prin care s'a stersu acei articuli de legi impilatórie, cari se sileau a face unu poporu numerosu „suferitu“ in patri'a sea comuna.

Dóue-dieci de ani de ostenéla suntu multi pentru omulu ce trudesce; dóue-dieci de ani suntu putini, dupa ce omulu a truditu si vede fruptulu trudei sele. Celu ca s'a ostenitu, dara a castigatu lucrulu pentru care a asudatu, pore ca are bucuria mai mare câci a avutu a invinge greutâti mai multe.

In momentele aceste de o atare bucuria avemu detoria sânta a multiamí celui Atotu puternicu pentru ajungerea la dorinti'a realisata; avemu detoria a invocá puterea cea de viétia facatória a Spiritului sântu, cáacel'a sa umbrésca pre Archipastoriulu nostru cu darulu seu si mai departe spre a-lu intârí intru deseversirea missiunei sele celei inalte; avemu detoria a invocá aceeasi putere pré sânta a umbrí cu darulu intielepciunei si alu intielegerei pre inteliginti'a, careâ au concursu cu ajutoriulu seu si mai inainte, déra si acum in cas'a deputatiloru, pentru usiurarea lucrului, in cestiunea metropoliei nóstre.

Lânga aceste detorii inse credemu a nu uitá de detori'a cea mare si generala a tuturoru, carea ne obléga a ne interesá viu, de acuisitiunea acést'a, carea precâtu e bisericésca pre atât'a e si natiunala. Interesulu acest'a viu dupa modest'a nóstra si nedatatóre de mesura pârere, aru fi a intreprinde cu caldura si zelu totu ceea ce e spre prosperarea bisericei. Noi bine scimu, ca biseric'a e adunarea credinciosiloru tînetori de biseric'a nóstra gr. or. Prosperarea acestoru credinciosi, cari suntu poporu romanu, mai e de lipsa sa o mai botesâmu? Dara in ce sa stea prosperarea acést'a? Vomu cuprinde respunsulu acest'a mare intru aceea a cautá si a pune in tóte pârtile in lucrare constitutiunea bisericésca; a priveghiá cá nici un'a din afacerile bisericesci scolare si fundatiunale sa nu patimésca, ci sa inflorésca si atunci putinti'a de a avé preoti demni de chiamarea loru, totu si astfeliu de invetiatori, nu numai va fi garantata, déra in scurtu si realisata in tote pârtile. Interesele particularie ale individiloru se cada, nisuintiele precum si scopulu aceloru ce representa ecclesi'a sa fia curate; moralitatea atunci va prinde radecini si se va intarí, cu dens'a bun'a stare spirituale si cea materiale, si aceste suntu nisce necessitâti, cari nu va fi nimenea sa le desapróbe.

Nu dîcemu noi aceste din prejudetiolu impressiunei facute asupr'a nóstra de cele intemplate pâna inclusive la 16 Maiu in ambe casele dietei din Pest'a Ori cine va judecá lucrulu va vedé ca mintea sanetósa silesce pre ori si cine la asemenea conclusiuni si de aceea mai adaugemu, ca aru fi o gresiéla mare candu din partea crestiniloru nostri s'aru privi cu nepasare si fara de energica activitate institutiunile bisericei eliberate acum de catusiele politice, in cari erau puse inainte de acést'a. Acést'a aru fi atâtu, câtu a se asiediá acum in comoditate pre laurii castigati cu sudórea barbatiloru nostri si a nu grigí cá terenulu ce ni l'au deschisu sa-lu folosimu.

In anunciulu ce se facù la an. 1861 candu cu publicarea brosiurei „Anthorismos“, autorulu acelei'a, Escel. Sea Archipastoriulu nostru, pune intrebarea ca „óre cerintiele tempului nu suntu concentrate in aceea voia a popóreloru, cá sa se ocarmuiésca dupa form'a regimului constitutiunalu?“ si totu acolo desfasiura mai departe ca precum in unu statu constitutiunalu se trateza trebi si se aducu concluse in parlamente asiá in biseric'a nóstra renduiescu canónele alegerile Archiereiloru, Egumeniloru, Protopresbiteriloru, Presbiteriloru; chivernisirea averiloru bisericei etc. si arata prin o impregiurare practica cum din lips'a unei stâri normale a bisericei patimimu materialicesce, de unde lesne se face deducerea, ca mijlócele pentru desvoltarea spirituala, lipsescu si ca lipsindu aceste lipsesce si resultatulu acestor'a.

Eata dara ca din acésta indigitare este invederatu ca e necessitate imperativa lucrarea la sórtea propria si déca pâna acum lupt'a a fostu pentru castigarea câmpului, acum vine detori'a de a cultivá acestu câmpu spre a puté produce fruptele, din cari sa putemu dobendí celu mai sublimu nutrementu ce ni e de lipsa spre a fi.

Cine inse nu vede dara din tóte câte amu disu pâna aci lips'a de concursulu tuturoru membriloru bisericei nóstre gr. or. romane, carele e normatu inca de sinodulu an. 1864?

Dee ceriulu cá „Imperatulu cerescu, mangaitoriulu si Duchulu adeverului, carele s'a pogoritu preste SS. Apostoli si carele e pretotiudenea si le plinesce tóte, e vistieriulu bunatâtiloru, sa vina si sa se asiedíe intru noi si sa ne curatiésca de tóta nepasarea, particularismulu, si sa ne umpla de iubirea de binele celu vecinicu alu tuturoru, sa ne umpla de energi'a fapteloru spre lucrare neobosita, pentru cá casele domnului, adeca bisericile nóstre si scólele nóstre sa fia nisce arbori manosi intru crescerea de generatiuni bune. Atunci pamentulu constitutiunalu alu bisericei va aduce rodurile moralitâtiei si cu acest'a ale inflorirei si a unei bune stâri materiale. Totu acestu câmpu va dá atunci demni cetatieni ai statului si bucuri'a nóstra va putea fi deseversitu intru tóte si pentru tóte.

Evenemințe politice.

Sabiiu 15 Maiu.

A inregistrá astadi evenemințe e forte greu din causa ca pre totu orizonulu politicu, afara de vre o doue trei esceptiuni suntu numai conjecturâri.

Totu ce face oresi care miscare pre câmpulu politicu suntu parlamentele, notele si depesiele diplomatiloru, ici colo câte o caletoria a cutârui suveranu séu alta persona insemnata, intalnirile acestor'a si alte de feliulu acest'a, ce variaza pre tota dîu'a.

Liniscea acést'a inse trebuie sa ascunda ceva, pentruca pré multu se vorbesce de armâri si manifestatiunile de pace, de cari se vorbesce ca are sa le faca cându Franci'a, cându Angli'a totu nu se mai facu, ci din contra inarmârile se continua in tóte pârtile.

Sa cercâmu dupa generalitâtile aceste a spicuí ce vomu gasi mai interesantu.

In laintrulu Ungariei trebuie sa fia o agitatiune nadusita, pentruca vedemu pâna si foile stangei centrale, pasindu cu mare energia contra agitatoriloru.

Deputatiunea regnicolara croata si-a elaboratu opiniunea asupra cestiuniloru dreptului de statu. Dupa ce se va da intréga publicitâtiei o vomu face si noi cunoscuta publicului nostru.

„W. Ztg.“ publica pentru partea de dincolo de Lait'a legile sanctiunate si adeca legea pentru casatori'a civila, legea pentru referintiele scolarie si legea interconfesiunala.

Multu sgomotu facù in dîlelele din urma o nota diplomatica colectiva, carea la mijlocirea cancelariului imperiale avé sa o dea puterile garante guvernului romanescu, cá sa-lu constringa pre acest'a a-si trage cercularîulu emisu de une-dile de ministrulu Golescu in cestiunea evreiloru. Unu telegramu din Parisu vrea sa scia ca pasulu acest'a alu cancelariului imperiale aru fi aflatu aprobare din partea Angliei, nu insa si din partea Franciei. „W. Abdp.“ fóia oficiósa deminte scirea adusa de mentiunatulu telegramu si afirma, ca in cestiunea acést'a si guvernulu englesu si celu francesu a respunsu fórte prevenitoriu.

Caletori'a principelui Napoleonu in orientu atrage atentiunea lumei politice de multu tempu. Nu e fóia in carea sa nu cetimu mereu ca pre unde are sa calatorésca. Unu corespundinte din Parisu a. lui „Hazánk“ vorbindu despre acésta calatoria dice ca principele Meternich, dupa intórcerea sea dela Vien'a, s'aru fi esprimatu câtra ministrulu esterneloru din Franci'a, ca cancelariulu imperialu austriacu nu aru aflá acomodata impregiurâriloru de fatia caletori'a principelui Napoleonu prin Ungari'a si Galiti'a. Venindu parerea acést'a la cunoscinti'a principelui se aru fi esprimatu, ca elu nu recunósce dlui de Beust dreptulu de a-i prescrie drumulu. — Firesce asemenea scire e de a se petrece cu observarea, ca cor. stá singuru bunu despre veritatea ei. — Un'a se vede a fi drépta si adeca ca principele dupa Rusalie va intreprinde calatori'a de atâtea ori repetîta prin foi.

Din orientu vinu sciri de o nóua rescola in Turci'a. Pana voru veni sciri mai detaiate, cari sa constate adeverulu, ne oprimu numai de ale semnalá.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 23 Maiu in cas'a deputatiloru se pertrateza mai multe petitiuni parte de interesu mai tiermuritu parte de interesu generalu cum e de e. cestiunea natiunalitâtiloru.

M. Berde presentéza o petitiune din partea unitariloru transilvanii, cari ceru cá si panacându voru puté fi satisfacuti pre calea unui legi speciale in intielesulu art. XX § 3 1847/8 sa se bucure de unu ajutoriu din partea statului in cele bisericesci si cele scolare.

Stoll impartasiesce o petitiune a mai multoru romani din giurulu Baiei mari pentru usiurarea dârei de mosia.

Paulu Nyari presenteza dóue petitiuni, un'a privitoria la decimele de vinu si alt'a la despagubirea unoru servitii facute cu carele din partea locuitoriloru din Raczkeve armatei russesci la 1849.

Dobransky presenteza si recomenda casei o petitiune in cestiunea natiunalitâtiloru. Petitiunea vine din comitatulu Liptoviei in numele slaviloru de acolo.

In contra acestei petitiuni presenta Andranszky in numele comitetului din Sepusiu unu protestu.

Pentru cá sa nu se nasca dispute lungi in objecte de petitiuni recomanda Boni s observare stricta a regulamentului casei, amesuratu cârui petitiunile au a se presentá si a se espune simplu care e cuprinsulu loru.

Tincu interpeleza pre ministrulu de culte ca are regimulu in adeveru intentiunea de a disolve gimnasiulu de statu din Sabiiu, la casu cându Academi'a de drepturi din Clusiu s'aru straformá in universitate? Interpelantele citeza date despre numerulu scolariloru in genere si in specia de alu romaniloru dela acestu Gimnasiu si arata ca disolvenduse acestu Gimnasiu aru fi o vatamare de interese romane. Interpelatiunea se cere si se promite a se dá in scrisu.

Vine notariulu casei magnatiloru si aduce conclusulu acelei case despre biroulu stenograficu si legea modificata privitória la biseric'a gr. orient. Câtu pentru cest'a din urma se decide cá nuntiulu casei magnatiloru dimpreuna cu modificatiunea legei privitórie la biseric'a gr. or. sa se tiparésca si sa se puna la ordinea dilei.

Cas'a magnatiloru

In siedinti'a dela 23 Maiu s'au primitu cu putina modificatiune proiectele de lege in privinti'a drumuriloru de feru din Ungari'a inferióra, si conclusele despre concesiunile de drumu de feru preste totu.

Cuventarea Principelui Czartoryski.

(Capetu)

Dupa evenemintele anului 1866 se vediura ca Prusi'a tîntesce la impreunarea tuturoru Germaniloru, si Rusi'a nasuesce la impreunarea tuturoru Slaviloru sub domni'a sea, deobligati fiindu prin o solidaritate secularia, suntu o amenintiare si unu periclu pentru Europ'a cealalta. Se vediura, ca spre a desfiintiá alianti'a acést'a infricosiata si spre a tîné aceste doue puteri pentru totdeun'a despartîte trebue a le separá teritorialmente, redicându intre ele séu o singura imperatia putemica, care se fia o impreunare de popóre dela Vistul'a pana la Adri'a séu dóue imparatii strinsu legate intre sine un'a la Vistul'a si cea-lalta la Dunare.

Inse periculele cari amenintia din partea Rusiei suntu cu multu mai aprópe decâtu consecintiele indepartate a aliantiei puterei acestei'a cu Prusi'a. Scirele despre propagand'a rusésca intre Slavii austriaci si turcesci, manifestatiunile panslavistice a congresului etnograficu din Mosev'a au descoperitu occidentului planurile de cucerintia ale Rusiei. Noi le cunóscemu dejá de mainainte si cu ingrijire privému la progresarea loru. Pe noi nu ne credé nimeni, ci ne acusá de esageratiune. Rusi'a cea audace crede in ide'a impreunârei tuturoru Slaviloru, cari voru formá o imperatia de 100 milióne locuitori sub domni'a unui despotu Asemenea e acum cunoscutu, ce tendintie are Rusi'a cea noua si câtu de energicu se stradueşcu partisanii sei a latî principiele loru cele de totu contrarie civilisatiunei occidentale. Fatia cu aceste fenomene periculóse se vediù, ca sustînerea unei imperatie puternice la Dunare e o necessitate politica pentru Europ'a si civilisatiunea occidentului. Sub atari impregiureri Polonii impreunati cu Austria si convinsi fiindu ca din partea acésta nu au de a se teme nimicu pentru desvoltarea loru nationale, trebue se spriginesca imperati'a acést'a. Europa indata ce va vedé, catu de insemnate servitii aratâmu intereseloru comune de siguru vá recunósce, ca regenerarea patriei nóstre e cea d'antâiu conditiune a sustinerei monarchiei habsburgice, si vá privî in acésta resistinti'a cea mai activa in contr'a ori-cârei invasiuni rusesci.

Spre a aduce in deplinire aceste probleme fórte insemnate, Polonii trebue din impulsu spontaneu se intinda man'a aliatiloru sei si strinsu sa se impreune cu poporulu acel'a dela a cârui viitoriu va de-

FOISIÓRA.

Jurnalulu meu de calatorii.

(de V. Alecsandri.)

Marocu.

(Foi'a soc. din Bucovin'a)

(urmarea)

La intórcerea nóstra in orasiu avemu prilegiu a ne convinge de acestu tristu adeveru, intrându in mai multe case evreesci. Aceste locuintie se compunu de o tinda, care da intr'o curte mica pardosita cu caramidi smaltuite. In curte se deschidu vre-o trei séu patru cameri intunecóse, cari servescu de bucataria, spelatoria, salonu, etc.; iéra pre dinaintea cameriloru se intinde o galeria cu colóne, unde famili'a petrece dîu'a.

Evreii din Marocu graiescu spaniolesce, fiindu originari din Spani'a, de unde au fostu isgoniti la deosebite epoce. Ei pórta antereie de postavu inchisu cu nasturi multi si rotundi, brêne de metasa si chitii negre. Câtu pentru femei, cele mai serace suntu imbracate in rochii de citu, si legate la capu cu tulpane simple, iéra cele bogate au unu costumu multu mai elegantu, brênele loru fiindu de firu, legaturile capului de metasa si rochiele loru de materia deschisa si aurita. Aceste haine insa iesu la ivéla numai in dîle de serbatori mari.

Grecii vechi avea pre Afrodit'a farmecatória; evreii marocani au pre Afrodit'a cersitória!

Nóptea cade fâra veste si ne suprinde pre hoditi, câci in Afric'a amurgulu este necunoscutu. Ne intórcemu deci la locanda, incântati de ide'a, ce amu avutu la Tanger, si promitiendu-ne de a visitá a dóu'a dî castelulu, ce domnesce orasiulu si Alcsarulu, adeca palatulu sultanului de Marocu. Alcsaru séu Alcadiaru, nume poeticu! Fi-va elu óre potrivitu cu palatulu? La otelu suntemu primiti cu demunstrâri fórte espressive din partea papagalului, care ne asigura, ca ne iubesce repetendu: ai, lov, iu, mille, tonnères! si dara, incântati de acésta declarare de amoru, ne suimu iérasi pre tarasa, pentru cá sa sistâmu la resaritulu lunei; amorulu si cu lun'a fiindu, de cându lumea, ambele poluri ale sufleteloru simtitóre.

Palid'a faclia a umbreloru se radica in orizonu cu numerosulu seu cortegiu de stele, cá o regina stralucita in mijloculu curtiei sele de dame elegante si frumóse. Ea respandesce pre muntii Africei si ai Spaniei unu valu luminosu si fantasticu, iéra pre sinulu mârei intinde o punte auria, care unesce orizonulu cu malulu, pre care ne gâsimu. O dulce racoréla adia in aeru si ne imbata de placere, facendu-ne a crede, ca pre lânga noi falfaiescu aripele nevediute ale geniiloru de nópte.

— Asculta, i-mi dice Angelu apucandu-me de mâna.

— Ce?

— Nu audî in departare glasulu armoniosu alu copilei celei frumóse de v poru?

— Logodnic'a Negelului?

— Tocmai! Ea se preumbla acum pre mare, privesce colo, in drépt'a, caiculu celu care trece, lasându in urma-i o brasda luminósa. Ea-i!!!

Dîcendu aceste cuvinte, Angelu dispare pentru câte-va minute si se intórce pre terasa, aducendu instrumentulu seu favoritu, unu cornetá piston de argintu.

— Ce vrei sa faci? i-lu intrebu.

— Vréu se dau o serenata Marocaniloru si sa respundu gratiósei cântaretie din caicu.

Si in adeveru, elu incepe a suná din cornetu o aria din Luci'a, neaudîta inca de urechile africane. — Notele jalnice si melodióse ale lui Donizzeti resuná puternicu in totu orasiulu si locuitorii i-si inchipuescu, negresitu, ca audu trimbiti'a lui Asrael. Cá prin efectu magicu tóte terasele caseloru se acoperu cu umbre, ce se misca, spariate, apoi se oprescu inmarmurite, cá sa asculte variatiunile amicului meu. Inse-si vestalele dómnei Ashton, atrase de farmeculu armoniei, aparu la luna lânga noi, intocm'a cá fantasmele, ce iesu din morminte in scen'a monastirei din oper'a lui Meyerbeer, Robert diavolul. Ele stau in estasu, suspina adencu, si esprima din tempu in tempu uimirea loru prin clatinarea diulufiloru si prin unu haau fórte prelungitu si elocinte.

Succesulu artistului este deplinu! Unu orasiu intregu i-lu asculta; vestale i-lu admira si chiaru junele servitóre din locanda, Asterica si Lunic'a, ghiemuite intr'unu coltiu alu terasei, arata la lumin'a steleloru margaritarii albi, ce pórta in loculu dintiloru.

Pre la o óra dupa miediulu noptiei, Angelu, finindu concertulu si primindu aplausele nóstre, i-si ia adio dela umbrele teraseloru prin câte-va note din cornetu, cari imitá fórte bine curagiulu cocosiloru; apoi ne coborimu cu totii in salonu, ne dîcemu nópe buna in deosebite limbi si ne retragemu in camerile nóstre pentru odihna.

— Good night, my dear Alessandri.

— Good night, my dear Angel.

— Ore you sleepy?

— Oh yes Nópte buna!

(Va urmá)

Crima nóua a jidoviloru

La 4 ale curentei in satulu Manuk s'au auditu vaete si tânguiri intr'o camera. Atragendu-se mai multu atentiunea, s'au auditu aceste cuvinte:

— De ce mai luatu de la mama? unde vrei sa ma duci? unde suntemu noi aici? Du-me indereptu la Ploesci. Si altele asemene de o voce tenera de copilitia.

Cei ce o auditu acéstea s'au informatu de la pinde sórtea imperatiei austriace. Ungurii, acést'a natiune nobila asemenea au fostu invinsi cá si noi asemenea au patimitu cá si noi. Insa ei érasi s'au redicatu, si pentru noi e acést'a o incuragiare si unu esemplu doctoralu. Din umilirea loru s'au redicatu la o marire neusitata, si suntu chiemati a jucá o rola insemnata in acést'a parte a Europei. Trecutulu loru e totu asia de vestitu cá si alu nostru, si misiunea istorica care o au de a indeplini e asemenea nóstrei. Ei au aceasi inimici de a combate si sórtea loru au fostu adese ori incopciata cu patri'a nóstra. O simpathia naturale si instinctiva au atrasu totdeun'a si atrage inca si in momentulu de fatia ambe acestea popóre la olalta. In mani'a diferintiei de rasa au óre-care conformitate in caracteru, in moravuri si in organisatiunea sociale. Din vechime se admira amórea loru cea nemarginita spre libertate aceea libertate adeverata care nobiliteza pre fie-care individu. Uniti in trecutu si abia acum 20 ani au stropitu cu sangele loru acelasiu campu de batalie, ei suntu acumu de nou uniti prin comuniunea causei loru, amenintiati de aceleasi pericule espusi aceloru dusmani. Rusi si consortii loru punu totdeun'a in provocatiunile loru numele Poloniloru si Unguriloru langa olalta. Se pare ca provedintia au alesu acum pe ambe acestea popóre cá ele se ia asupra-si misiunea loru de mai nainte de a formá o stabila pentru Europ'a si a aperá civilisatiunea occidentale de moscovitismu.

Pe bas'a acést'a si spre scopulu apararei comune incontr'a Rusiei trebue se oferimu Unguriloru amicitia si ajutoriu adeveratu, si sa restauramu o confederatiune intima. Insa acésta unire sa nu fia fara conditiuni; din contra sa fia lamurita si in principiu efeptuata. Sinceri trebue se punemu conditiunile nóstre, câci nu trebue sa ne uitamu ca suntemu Slavi, si ca fatia cu popórele slavice avemu datorintie de a implini. Rusi nu incéta a ne defaimá cá inimici Slaviloru, cá vindietori ai causei loru cá pre Iud'á in sinulu acestei familie mari; noi insa marturisimu ca suntemu amicii loru cei adeverati si neinteresati. Si intr'adeveru noi avemu unu dreptu a dice acésta dela noi câci noi le poftimu desvoltarea loru si suntemu contrarii neobositi ai contopirei loru, câci numai noi singuri dintre Slavi cunóscemu Mosc'a si sórtea, ce astépta pe cei nefericiti, cari dau crediementu promisiuniloru moscovite. Abusandu de nepriceperea politica a Slaviloru si esplotandu impaciintia loru, Rusi'a ii mâne in bratiele sistemei nefericite a resistintiei pasive si pretensiuniloru esagerate, ce impedeca opera de intarire a Austriei.

Magulindu egoismulu si desiertaciunea le promite unu regatu cechicu, unu regatu serbescu unu regatu bulgariu, si ii légana in ilusiunile marirei viitóre, de care se va bucurá fiindu in legatura cu colosulu nordicu. Cauta ai convinge, ca ei se tînu de o lume mai buna decâtu occidentali, ca ei au se fia representantii unei civilisatiuni nóue, si sub conducerea Moscaviei suntu chiamati, a regenerá Europ'a cea betrâna. Ii seduce prin perspectiv'a cea superba a unei imperatii asupr'a lumei, care loru li se cuvine, déca voru face pre tiarulu de conducatoriulu loru.

Datori'a poloniloru este, a eliberá dupa putintia pre slavi din mrej'a in care s'au prinsu, ai smulge din bratiele Russiei, si ai conservá civilisatiunei occidentale. Noi trebuie sa nasuimu ai impacá cu regimulu acel'a a cârui membri suntu, si ai induplecá a se lasá de politic'a cea stricaciósa a resistintiei passive. Noi trebuie sa luâmu asupra-ne rol'a de mijlocitori intre ei si unguri, si prin aceea sa sustînemu impreunarea loru cu Europ'a. Insa spre a indeplini problem'a acést'a, si spre a fi drepti datorintieloru nóstre trebuie se inaltiamu flamur'a autonomiei provinciale si natiunale.

Nu concesiuni politice, care potu periclitá unitatea si puterea imperatii, ci unu gubernamentu de sine statatoriu liberu si roditoriu trebue se pretindemu pentru noi si pentru Slavi. care se coprinda totu ce e necesariu de lipsa la desvoltarea libera a vietiei nationale. Totu aceea ce pretindemu pentru Galiti'a ceremu cu glasu tare si determinatu pentru Cechi, Croati si Serbi.

Nu ne indoimu ca aceste conditiuni voru fi din partea unguriloru aflate totu asia de drepte, precumu le aflamu noi de drepte in privintia Slaviloru. Ungurii nu au acelu spiritu subjugatoriu de desnationalisare precum 'lu au Germanii care se vâra in bagatele, oprime tóte ataca limb'a scóla si tóte afacerile mici locale, numai si numai spre a germanisá si subjugá tóte. Ungurii suntu in tendintiele loru liberâli pe fatia, si fâra cugete secrete voru sci ce se dée, si nu voru cugetá, a luá partialmente érasi indereptu, ce odata au oferitu. De aceea le potemu intinde man'a, fâra ingrijire si fâra datorintie de a fi necredinciosi catra fratii nostri Slavi. Ne potemu si trebue se ne impreunamu cu ei la lupta, care póte incepe in fiacare di. In acést'a lupta vomu trebu a aperá nu numai interesulu politicu si siguranti'a materiale a Europei, ci totu odata si ordinea morale si sociale a acestei parti de lume. Vomu trebui a aperá libertatea, care protege dignitatea ómenésca de periciunea Moscovitismului.

In acést'a lupta vomu invinge, si déca din nenorocire vomu fi invinsi, atunci cu gloria si onóre vomu jacea unulu lânga altulu. Insa apusulu sa cugete la acea, ca Rusi atunci nu voru mai aflá nici unu obstaclu in espeditiunea loru cuceritóre. Déca cade Austri'a, atunci glótele invingatóre ale Moscaviei ne voru innundá pâna la tiermurile Adriei.

Protocolulu

Siedintiei a VI

(ordinaria)

tinuta din partea directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu, in Aradu in 10 Maiu nou 1868.

(urmare.)

52. Domnulu priesiedinte directoriu secundariu insciintiéza siedinti'a ca Statutele asociatiunei modificate cu aprobarea guverniala, in urmarea decisului adunarii generale de sub nr. 13 din anulu 1867/8 in 4 essemplarie suntu descrise,

Determinatu:

Aceste statute pe calea presidului adunarii generale in 3 essemplare sa se resubstérna guvernului tierii.—

53. S'a produsu in siedinti'a acést'a si s'a cetitu unu articlu din nr. 98 a. c. alu foii magiare din Aradu numite „Aradi lapok“ prin care autorulu aceleia-si Tabajdi Károly, protonotariu comitatensu, s'a incumetatu cu asertiuni false a suspitiuná activitatea asociatiunei nóstre, atacand'o si inferand'o cá porta numai firma de asociatiune pentru cultur'a poporului românu, pre candu ea in caus'a culturei poporului nemica nu face, ci sub firma ca atare desbate cause politice! câci esistandu de mai multi ani, nu e capace a produce nici macaru o scóla infiintiata,— se face dara propunere: ca din partea direptiunei sa se respinga mistificarea si suspitiunarea acést'a prin o reflessiune corespundiatóre pe calea diurnalisticei.—

Pasagiulu amentitului articulu in limb'a originala magiara e urmatoriulu:

---

portaru cine siéde in aceea odaia si li s'a spusu ca siedu doi Jidovi cu dóua femei ale loru.

Atunci acesti'a a chiamatu pre celu dintâiu agente alu politiei sa asculte si elu la usia vaetele copilitiei ce plângea cu focu.

Cându n'au mai fostu indoiéla ca este unu jidovu in intru si o fetitia hrapita, agentele politiei a batutu in usia.

Jidovulu s'a auditu dicendu fetitiei:taci! si fetitia a tacutu.

S'a mai batutu o-data de duo, de trei ori in usia si usia nu se deschidea. Atunci s'a batutu mai tare, tare de totu, si usia s'a deschisu.

In launtru era unu jidovu, o copilitia ca de 13 ani, frumósa ca unu ingerasiu si plansa ca o martira, si inca o femea juna cá de vr'o 20 ani.

Comisarulu, cu o seriositate si cu o inteligentia rara dicu privitorii, 'si a inceputu cercelârile indata ast-felu cum fetiti'a, intiellegendu ca este inaintea unei autoritâti, a inceputu sa plânga si sa se róge de comisariu s'o scape din mâna Jidoviloru care au furat'o de la parinti.

—De unde esci fetitia? intréba comisariulu.

—De la Ploesci; respunse fetitia.

—Cum te chiama?

—Elisabet'a.

—Ai parinti?

—Am si muma si tata.

—Cum chiama pe taica-teu?

—. . . . . . croitoriulu.

—Cum ai ajunsu aici?

—Mau insielatu doi evrei.

—Apoi aici e numai unulu.

—Mai este unulu, déra elu nu e aci; ca me padiesce cându unulu cându altulu.

—Cum te au insielatu evreii?

— Sa vedi domnule! Lânga noi siede o evreica: jupanés'a . . . . . Ea de multa vreme me totu mangaiá, me chiamá la dens'a si-mi dá câte ce-va si-mi spunea ca ea a sa me faca norocita, cá eu sa ajungu cocóna mare cu caret'a. Alalta-eri m'au luatu la preumblare cu birj'a si m'am preumblatu o gramada; birjarulu erá totu evreu ca vorbea cu densulu evreesce. Apoi m'am dusu la o alta cu evreica in alta mahala; apoi a opritu la pórt'a unui birtu si deacolo a luatu si pre domnea-ei, care erá chelneritia, s'apoi éra amu mersu prin mahalale la preumblare pâna ne amu intalnitu cu doi evrei cu astá si cu inca unulu care acum'a nu e aci. A opritu cu drosc'a si a vorbitu evreicá evreesce cu ei. S'apoi éra ne amu mai preumblatu, s'apoi ne amu intelnitu éra cu ast'a singuru, s'apoi s'a urcatu si elu in drosca si totu glumea cu noi si ne spunea sa mergemu la Barcanesci sa luamu flori din gradina si cofeturi. Eu dicému sa ne intórcemu acasa ca a sa me bata mam'a si jupanés'a dicea ca spune ea mami, si n'a sa me bata mam'a, pâne amu esitu din orasiu; si acolo erá evreulu tovarasiulu acestuia, cu o carutia de hirja totu cu unu evreu si ne a disu sa ne punemu in carutia ca sa mergemu la Barcanesci. Au inceputu sa-mi fie frica si se rogu pre jupanés'a sa ma duca acasa. Dara ea me totu mângaia, ma sarut'a si-mi dicea ca numai unu césu a sa stamu la Barcanesci. Apoi amu totu mersu pana a inoptatu si eu am adormitu. Acumá vedu ca sum aci, si nu sciu unde sum, ca nu me lasa evreii sa esu afara sa tramitu pre cinev'a la mam'a!

Si plângea copila cu hohote si cu patru siróie de lacrime.

Comisariulu petrunsu de totu simtaméntulu umanitâtii si alu justitiei, spunu privitorii ca erá frumosu in aceste momente. A lasatu pre fetiti'a si s'a adresatu la Jidovu.

— Cine esci tu?

Jidovulu se totu codea si voia sa prinda ochii comisariului in intielegere.

Comisariulu seriosu ilu mai intréba odata.

Cum te chiama? unde-ti este pasaportulu?

Jidovulu se totu codea, dara comisariulu ii baga mân'a in posunariu si-i scóse chartiele.

In pasaportu scria Haim Drappel, din Kiustenge“. In altu pasaportu scria: „Alteru din Stanislavu din Galitia“.

Pre lânga acestea pasaportuii erau si dóua bilete de legitimatiune unu cu Nr. 2055 si altulu cu Nr. 2056 scóse in 3 Maiu sub garanti'a lui A. Mateescu din suburbia Staicu, Jidovu botezatu.

Comisariulu 'si au facutu tóta datoria pre deplinu; pre jidovu l'a datu justitiei si pre femee le a tramisu la comissiunea de Rosu asiedindu-le intr'o camera secreta.

Haim Drappelu s'a si pusu la inchisóre de catra parchetu.

Jidovimea de la hotelu Fieschi a prinsu de veste si indata s'a contisatu, au facutu unu pumnu dn lire si a alergatu la comisariu. Comisariulu a disu ca vá primi dupa ce va putea se prefaca procesulu verbale, dicându Jidoviloru ce au venitu cu banii, ca sa-i aduca la loculu cutare, unde crede ca a se póta preface procesulu verbale. Apoi a avutu ingrijire cá la óra ce fixasse Jidovilora coruptori sa fia impreuna cu judecatoriulu de instructiune, pre care nu-lu cunosceau Jidovii. Si venindu Jidovii, comisariulu incepú vorb'a cu ei cum sa audia judecatoriulu de instructiune.

— Imi dati prea putinu!

— Unu pumnu de auru! cocóne.

— Câti bani?

— Deo-cam-data dóu-dieci si cinci de lire; s'apoi mai dâmu.

— Sa mai puneti inca 30.

— Ei bine, vomu face; numai drege procesulu verbale. Asta, cocóne, este mare chestie politica; sa nu faci pecatu cu noi!

— Ai auditu domnule judicatoru? intréba cocomisariulu.

— Amu auditu respunse judecatoriulu.

— Sa-i inhatiu?

— Ba nu. Mai lassa-i sa vina cu toti banii.

Nu criticamu nimicá; spunemu insa ce ne a relatatu unu onorabile amicu alu onorabilelui comisariu; spunemu ca jidovulu Haim Drappelu este la inchisóre in mânile parchetului si ca fetiti'a Elisabet'a este la comisiunea de Rosiu. „Tr. Carp“.

„A sajnálatos ténnyel kapcsolatban meg kell ütköznünk azon jelenségen, hogy a roman értelmiség mely szereti magát mindenkor a román nép bizományosai gyanánt adni ki, s'a nemzetiségi és politikai viták elkeseritésével-a faj gyülölet felköltéséig kész harczolni, állitolag mindenkor és mindenben a román nép érdekeiert — tevékenységét nem azon irányban gyakorolja, hol arra legnagyobb szükség van—a nép nevelésterén — söt tudtunkal —e téren socialis uton mit sem tesz, miután azon egyesült is, mely nevelési firmával, de politikai iránnyal létezik több évi müködése eredményeül — egyetlen iskolát sem képes felmutatni.“

Determinatu:

Dupa ce asociatiunea nóstra natiunala de aicea totdeun'a s'a marginitu si se marginesce strinsu la agendele desemnate § I alu statuteloru asociatiunei —„insinuarea in citatulu pasagiu alu articulului diurnalisticu, direptiunea acést'a o dechiara de neconsiderabila, si cu multu mai evidentu temeraria si mai n fundata decâtu ca se merite—spre resturnarea ei—a se face vre-o dechiarare pe calea diurnalisticei.

54. Insciintiéza D. presiedinte directoriu secundariu ca dupa reportulu Dlui protopopu alu Siriei Georgiu Popescu—parastasulu orenduitu pentru reposatulu Iova Cresticiu in anulu acest'a dupa decisulu directiunalu de sub nr. 27 a. c. s'a tienutu la terminulu defiptu:

Determinatu:

Se ie spre scire.

55: Petru Petroviciu notariulu direptiunei oferéza pe sém'a bibliotecei asociatiunei cartile urmatóre:

1. „Fiicele poporului. Memorandu populariu asupra educatiunei feteloru din Romani'a“.

2. „Cultivarea metasei in folosulu poporului romanu“.

3. „Invetiatura poporala pentru stirpirea ciumei orientale intre vite“.

4. „Originea familiei Vladu de Salisce“.

5. „A roman nép es ügye—poporulu romanu si caus'a lui—“

6. „Despre urdirea Lugosiului“.

Determinatu:

Cu multiamita se privescu si se predau Dlui bibliotecariu spre inducere in inventariu si dpunere in bibliotec'a asociatiunei.—

56. Notariulu direptiunei presentéza dechiaratiunea Dlui Georgiu Borha jude cercualu din Beeliu prin care si-renoesce oferatulu cá membru ordinariu alu asociatiunei pe anii 1867 1868 si 1869 cu 2 fl, v. a. anuali.

Determinatu:

Direptiunea dechiara pre Domnulu Georgiu Borha de membru alu asociatiunei pe numitii ani; fiindu a se luá in evidentia si a i se estradá diplom'a receruta.—

57. Facandu-se propunere ca cu ocasiunea adunariii generali celei viitóre in folosulu fondului asociatiunei sa se arangeze in Aradu o petrecere de jocu acompaniata de unu concertu vocalu si musicalu,—

Determinatu:

Propunerea acést'a se primesce cu unanimitate si pentru lucrarile preliminarie privitóre la arangiarea concertului si a petrecerei de jocu (balu) se emite o comisiune statatóre sub presiedinti'a Dlui Emanuilu Missiciu din dd. membri, Ioane Popoviciu Desseanu, Ioane Goldisiu, Teodoru Serbu, Lazaru Ionescu si Stefanu Siorbanu, avendu comisiunea acést'a mesurile, ce le afla de lipsa spre scopulu acest'a a se asterne in detaiu aprobârii direptiunali:—

58 Georgiu Sima teologu de cursulu I din Gherla in urmarea decisului adunarii generale din 20 optovre 1867 nr. 12 substerne directiunei cuitantia despre stipendiele ce i s'a fostu resolvitu pe anulu trecutu 1866/7 si se róga ca se i se tramita banii:

Determinatu:

Suplicantele, pe lânga restituirea cuitantiei se indruméza a tramite acea adeverintia despre absolvirea classei a VIII gimnasiale si despre calitatea sa de studinte de acum'a.

59 Alte obiecte ne mai venindu spre desbatere si recunoscuta fiindu urginti'a espeditiuniloru ce au de a se face din siedinti'a de astadi—pentru autenticarea protocolului acestei siedintie

Determinatu:

Se defige terminu pe 1/13 maiu a. c. la 6 óre sér'a, si toti membrii de fatia suntu poftiti a se infatiasiá in cancelari'a asociatiunei.—

Protocolulu acestei siedintie in presinti'a Domniloru Mirone Romanu, Emanuilu Missiciu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Goldisiu si Petru Petroviciu cetindu-se s'au autenticatu la $^1/_2$8 óre sér'a.

Aradu in 1/13 maiu 1868.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului romanu.

Mirone Romanulu m/p.,
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu m/p,
(L. S.) notariu directiunalu.

Agribiciu 13 Maiu 1818.

Dóue dintre cele mai mari, si mai triste intemplâri ce potu intempiná, pre omu in lume, intempinara pre preotulu nostru gr. or. din comun'a Frêu'a, Ioann Vacareanu.

Cea dintâiu intemplare trista fù in 6 Aprile a. c. cându susu numitulu Preotu cu mare durere de anima fu silitu, a-si petrece la mormentu pre stimat'a si multu iubit'a sea socia, cu carea densulu in restempu de 18 ani, du-era o viétia dulce si plina de mangaiere cu atât'a mai vertosu, câci reposat'a au fostu o femeia rara, atâtu in privinti'a economiei casnice, câtu si in purtarea morale intre conpoporenii si conpopórencle sele. Acum numitulu preotu e silitu a purtá trist'a sórte a veduviei dimpreuna cu doi fii orfani, ne verstnici remasi de reposat'a. —

Inca nu se uscara, lacremile de pre fati'a jelnicului preotu, pentru multu iubit'a sea socia, si eata a dóu'a trista intemplare in 23 Aprile a. c. cându fâra de veste isbutira unu focu grósnicu in mijloculu comunei, care ajutatu de unu ventu mare, in tempu de 20 de minute prefacù in cenusia 88 de case si alte cladiri, intre cei nenorociti si confratele nostru Preotu, càrui'a i-a arsu siur'a, téscu siopuri, care, carutiu, pluguri, cu unu cuventu tóte uneltele câte se poftescu la curtea unui economu, afara de casa, pre care si-a aperat'o insusi, fâra de ajutoriu mai cu punerea vietiei. —

Câtu intielesera, preotimea nóstra tractuale despre tristele intemplâri, ce intempinara pre confratele loru preotu, si mai alesu la provocarea d. Administr. Protop. Dionisiu Chendi prin unu circulariu actuale, prin care, provocá preotimea si poporulu, a face colecte, in bani si bucate pentru nenorocitulu preotu; — se si silira a mangaiá pre susu numitulu preotu, dupa putintia cu cele trebuincióse.

Aru fi de doritu, cá la astfeliu de intemplâri triste, pentru unu preotu, sa se faca colecte si afara de tractu, mai alesu preotimea, cá sa implinimu aceea ce dice Apostolulu Pavelu: „Purtati sarcin'a unulu altui'a, si asiá ve-ti implini legea lui Christosu“, si iérasi „Pâna cându avemu vreme sa facemu lucru bunu câtra toti, iéra mai vertosu câtra cei de o credintia.

Nicolau Dorc'a parochu
gr. orient. in Agribiciu.

Fapt'a dlui Adm. prot. si a preotimei tractuale e o fapta nobila si de lauda si dorimu si noi cá sa se afle imitâri de-si de alta parte dorimu cá casuri de aceste triste sa nu se repetésca. Dara cu ocasiunea acést'a ne luâmu voia a improspetá o idea, carea fu esprimata de atâtea ori in acestu diuariu si in altele, ca aru fi bine cându ómenii nostri s'aru ajutá imprumutatu prin societâti formate dejá de mai inainte, cari se aiba ajutórie la indelete nu numai pentru unulu séu doi, ci pentru toti cei ce au fostu espusi la calamitâti cá si cea a focului amintitu in corespundintia. Ba si ajutoriulu imprumutatu prin lucru la restatorirea caseloru si celoru-lalte clâdiri economice, inca e fórte folositoriu. Aceste tóte aru fi mai folositóre decâtu colectele prin tiéra cari vinu târdiu si cu tîreit'u, incâtu pre urma pagubitulu e si cu tempu acum perdutu si fâra ajutoriu. Infiintiarea de societâti séu vatasii séu ori cum se voru numí aru fi fórte de lipsa a se introduce in tóte pârtile. R.

Varietâti.

⁂ Maialu. Mercure trecuta fu o dî din cele mai placute ce póte oferí luna lui Maiu. Junimea Gimnasiului de statu se intielege de sine, cu corpulu profesoriloru ei statorise de mai nainte o petrecere festiva in dumbrava cetatiei, la care petrecere invitare unu numeru insemnatu de ospeti din tóte clasele si din toti ramii sociali. Mercuri dara, diminétia la siepte óre esi tinerimea dimpreuna cu music'a dela c. r. regimentu de infanteria, Hartmanu. Dupa amédi parea ca e o emigratiune. Toti se parea ca voru sa calatorésca in dumbrava. Acolo jocu si alte petreceri de totu feliulu incâtu erá o bucuria generala pre fetiele tuturoru — disposetiunea ómeniloru dela maialu era cá si frumseti'a dilei. Romanii au jucatu joculu celu eroicu „Romanulu“, au cantatu piese frumóse romanesci esecutate in choru.

La reintórcerea acasa cu musica multimea cea de mii de ómeni carea venea pedestru din dumbrava, inaintea si in urm'a gimnasistiloru, s'a opritu pre câmpulu lui marte (campulu de esercitie militare) si a privitu o productiune cu focu arteficiosu ce se facú din partea gimnasistiloru de clas'a a opta. Acésta productiune s'a incheiatu cu o flacara carea presentá privitoriloru in liniamente de focu cuvintele: „vivat Academi'a“. Indata dupa acést'a o lumina magica au luminatu loculu de pre promenad'a de arini pana la scól'a de notu si multimea la sunetulu musicei s'a miscatu mai departe spre cetate pana la casarma cea mare. Aci vivate de despartire si multimea si junimea se imparte in tóte pârti, afara de unu despartiementu, carele cantându piesa „Gaudeamus igitur“ duce stégulu gimnasiale la locuintia Directorelui.

⁂ Delegatiunile se dice ca se voru convocá in Septemvre venitoriu.

⁂ Se aude ca Universitatea natiunala din fundulu regiu se va convocá câtu mai curendu.

⁂ Episcopulu rom. cat. din Alb'a-Iuli'a Dr. M. Fogarasi s'a folositu de ocasiune acum nu de multu candu intentiunà a plecá la dieta si a rostitu o cuventare energica capitulariloru sei, din care cuventare se vede, ca densulu e decisu a nu concede laiciloru (mireniloru) sei a participá in modu decissivu la afacerile bisericesci. Impressiunea asupr'a laiciloru catolici nu e placuta si sternesce mirare in cei ce apretiuiescu cultur'a si umanismulu cu care e de altmintrea inzestratu respectivulu prelatu.

(†) Dr. de Mühlfeld membru alu senatului imperialu, barbatu cunoscutu si cá advocatu si cá omu politicu inca dela 1848, — a reposatu in etate de 52 ani in 24 Maiu anulu cur. Densulu cá unu factoru principalu la legile de casatori'a civila si alte cari taia in concordatu, nu a apucatu sa le véda sanctiunarea.

⁂ Se scade pretiulu sârei câtu mai curendu si ministeriulu a luatu mesuri, cá din caus'a acést'a sa nu patimésca nimenea lipsa de sare. Acést'a e de a se intielege asiá, ca s'a intielesu (ministeriulu) cu negutiatori solidi, cá sa primésca vendiarea de sare si cu pretiulu scadiutu.

⁂ Procesu de presa. „Novi Pozor“ a trecutu in diu'a dela 23 Maiu prin alu siéselea procesu de presa. Resultatulu cestui din urma e arestu de o luna pentru redactoru si 300 f. perdere din cautiune. „Presse“ cea betrana din Vien'a observa la aceste: „Repetîmu ca procederea contr'a presei opusetiunale, ce pasiesce acum in tempulu din urma totu mai tare in prosceniu face o impressiune intristatória asupra-ne. Unu regimu parlamentariu nu are lipsa de arm'a de cari se serviea regimulu lui Schmerling. Celu putinu sa le aplice numai la casurile cele mai flagrante.“

⁂ Caletori'a Principelui Napoleonu se privesce acum cá sigura. Va plecá indata dupa Rusalie. Se dice ca va caletorí necunoscutu (adeca nu cá Principele Napoleonu, ci sub altu nume, séu fara de a primí a i se face onorile cuvenite unui principe imperialu). Dela Pest'a se va oprí la Belgradulu serbescu si de ací la Constantinopole. Asiá dara necum de Sabiiu, dara nici de Bucuresci nu mai e vorba acum, celu putînu asiá cetimu acum in multe diuarie.

⁂ Consulu generalu alu Prusiei la Bucuresci au declaratu oficialu guvernamentului Printiului Carolu ca are missiune de a deschide negociâri pentru sujetulu supresiunei juridictiuniloru consulare.

Burs'a de Vienn'a.

Din 18/30 Maiu 1868.

Metalicele 5%	56 60	Act. de credito	183
Imprumut. nat. 5%	62 40	Argintulu	114 35
Actiile de banca	704	Galbinulu	5 55$^5/_{10}$

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 41. ANULU XVI.

Sabiiu, in 23 Maiu (4 Iuniu) 1868.

Eveneminte politice.

Sabiiu 22 Maiu.

La terminarea desbaterei asupra legiloru interconfessiunale, o parte din locuitorii Vienei improvisare o iluminatiune, ca espressiune de bucuria. Acumu dupa sanctiunare bucuri'a e cu multu mai moderata. Numai in cetatiéle mai mici se facura câte o demustratiune cu ilumatiuni acumu cu ocasiunea santiunârei legiloru sciute. Póte ca au sositu si pentru politicii vienesi tempulu cá sa cugete despre realitate dupa cum este, nu inse dupa imaginatiuni, cari nu incapu in politica.

Va fi interesantu a sci, in legatura cu cele de mai susu, ca in Vien'a si de acolo mai departe, se respandescu sciri isolate cari sternescu in ómeni temeri si sperantie. Temerile suntu de reactiune si de recadere in absolutismu. Clericalii si feudalii lucra in organele loru cu tactu si moderatiune. Paguba ca suntu fórte putini din cei ce nu suntu de o partida cu densii, cari sai intieléga si fórte multi cari, fara voi'a loru, le dau totu concursulu ce le e in putintia.

Din afara dupa multe si nenumerate variatiuni despre pace séu resbelu, despre constelatiuni si aliantie ne marginimu a reproduce ce-va despre relatiunile intre Prussi'a si Franci'a din o epistola a deputatului din Mainz Bamberger in urmatórele:

„E fapta fórte démna de sciutu, dice B. in epistol'a sea „ca min. primariu din Prussi'a are o neinclinare principiala fórte mare catra unu resbelu cu Franci'a, pentruca in unu atare resbelu elu vede o conturburare fórte deplorabila a culturei, pentru ca elu cugeta ca victori'a câtu de stralucita, aru trebuí cumparata cu sacrificiele cele mai mari si pentru ca o perdere câtu de mare pre francesi i aru face numai mai jelosi asupr'a Germaniei si dupa campani'a cea antei'a óra perduta aru cercá cu a dóu'a. Suntu multi aici (in Berlinu) cari afirma, ca Bismarck a comisu dóue erori mari: odata, ca elu a primitu la Nicolsburg lini'a dela Mainu in locu de a se incurcá in unu resbelu cu Franci'a, a dóu'a, câci nu a inceputu resbelu candu cu cestiunea Lucsenburgului, pentru ca atunci Prussi'a era cu multu mai nainte in privintia armârei decâtu Franci'a. Inse eu credu ca aceste erori—déca potu trece de atari— i servescu spre mai mare onóre decâtu apucaturile cele mai destere (debacie) si credu ca nu aru fi retacire déca dlu Bismark se închina principiului acestui'a: unu resbelu intre ambe popórele e cea mai mare dintre tóte calamitâtile ameníntiatóre, si precâtu tempu nu se póte dovedí matematicesce, ca resbelulu acest'a la ori-ce eventualitate trebuie sa se temple, e detori'a cea dintâiu de a-lu incungiurá, si alu dîledî, pentru cá Europ'a sa se elibere de impregiurâri, cari de asta-data pórta periculi fórte mari in sinulu seu. Nu va fi lucru neinteresantu si pentru d-ta a scí, ca pre lânga tóte ca aici nu se tratéza demustratiunile de pace cu multa seriositate, pre lânga tóte ca din candu in candu, aducendu lipsa oratorica cu sine, se mai pune man'a câte odata si pre manunchulu sabiei: celu din-taiu bârbatu alu politicei nemtiesci e in tóta consciinti'a de cea mai umana parere despre periculului unei certe intre Germani'a si Franci'a."

O alta scire ne asicura de unu articulu a unui profesoru Biedermanu, conducâtoriu a unui dîuariu ce apare in Lipsi'a, in care se dîce ca respectivulu Professoru a vorbitu nu de multu cu unu ministru austriacu si acesta s'aru fi esprimatu ca ministri austriaci nu urmarescu politica antiprussiana; iera la observarea, ca ce aru face Austri'a cându provinciele sudice se aru anectá la cele de nordu, au respunsu ministrulu cu o resignatiune muta.

Faimele respandîte despre concentrâri de bande revolutionaria la marginele austro-polone suntu scornite cu tendenti'a.

Din orientu inca nu avemu cev'a positivu. Ceea ce aflamu in dîuarie se reduce la denegarea de a platí contibutriunea in o parte a Bosniei, la care denegare musulmanii suntu de acordu cu crestinii.

Diet'a Ungariei.

In siedint'a din 26 Mai 'si depune deputatulu Temisiórei Sulyok mandatulu. Dupa aceea se presinta mai multe petitiuni. Notariulu casei magnatiloru aduce nuntiulu acelei'a ce privesce rociulu drumului de feru fiumanu. Ministrulu de justitia Horvath aduce unu proiectu de lege despre indigenatu (naturalisatiune, incetatienire, honositási törvény). Proiectulu se va tiparí si distribui comssiuniloru.

La ordinea dilei vine, pre lânga trecerea preste desbaterea generala desbaterea speciala asupr'a proiectului privitoriu la drumulu de feru Zakány-Agram si Hatvanu-Miscoltiu. Cu unele modificatiuni ale comissiunei centrale proiectulu s'a primitu.

In siedinti'a din 27 Maiu dupa autenticarea protocolului esprima Halász dorinti'a, ca pre venitoriu deputatii, carii voru sa-si depuna mandatulu sa arete casei si motivele demissiunârei loru. Bonis e de parere ca astfeliu de propuneri sa se faca candu se va desbate modificarea regulamentului casei. Buianovics cetesce raportulu comissiunei centrali in privinti'a tratatului vamale incheiatu cu Prussi'a. Ce se atinge de cuprinsulu tarifei vamele, raportulu e indestulitu cu tratatulu pentru ca interesele materiale ale Ungariei se vedu prin acést'a asecurate. Tratatulu se privesce de câtra comissiune de unu progresu pre câmpulu politicu comercialu si comissiunea recomânda asia dara tratatulu casei spre primire.

Tratatulu inse nu corespunde in priviuti'a unoru titulaturi, dreptului de statu si puseliunei Ungariei si anume principiului dualisticu si alu paritâtiei. De aceea nu recomânda comissiunea primirea titulaturelora si numirea teritoriala din proiectu. Cu placere a aflatu comissiunea ca Majestatea Sea s'a invoitu la modificarea acestor'a in o forma corespundietória si asiá se facu urmatóriele modificatiuni:

In partea principala a tratatului in locu de: „Majestatea Sea c. r. apostolica" sa se dîca: „Majestatea Sea Imperatulu Austriei si Regele apostolicu alu Ungariei" Mai departe in tóte locurile unde e a se intrebuintiá espressiunea: „in statele monarchiei austriace" sa se puna „in amendóue statele Majestâtiei Sele imp. si apost. reg." Afara de acest'a preste totu loculu intre cuvintele „imp. reg." sa se intrecese cuventulu „si" In locu de Austri'a si statele interesate a le reuniunei vamali sa se dîca: „pârtile contractante".

Modificarile aceste si alte de feliulu acestor'a cas'a le-a primitu cu aplause. La recomandatiunea ce o face comissiunea centrala in privinti'a modificatiuniloru si la dorinti'a comissiunei esprimata cá cestiunea titulaturei sa se reguleze câtu mai curendu, ministrulu de finantie promite ca cele de lipsa se voru face câtu mai curendu.

Pe viitoriu doresce comissiunea centrala cá tratate de asemenea natura sa se substérna casei si in limba in care se ratifica acelea. Raportulu se imparte intre membrii dietei si se pune pre dîu'a urmatóre la ordinea dîlei.

Székelyi interpeléza pre ministrulu instructiunei publice, in privinti'a scólei elementarie din Szepsi-Szt.-György asi'a numita Gränznormalschule.

Ministrulu de culte Eötvös cere interpelatiunea in scrisu si promite pre septamâna venitóre ca va respunde.

Ministrulu de justiti'a Horvath respundiendu la interpelatiunea lui Gull in privinti'a mesuriloru cu dîuaristica din Transilvani'a, mangaie cu aceea, ca legea de acum in vigóre se va desfiintiá numai dupa sanctionarea procedurei civile si introducerea ei si in Transilvani'a.

La cererea lui Bonis cá sa se ia la pertratare câtu mai curendu procedur'a civile, respunde presiedintele, ca dupa serbatori se va pune la ordinea dîlei. Berzenczy se provoca la propunerea ce o facuse Deák cu ocasiunea interpelatiunei si dice ca juriulu sa se introduca in Transi'a inainte de ce procedur'a civile va deveni lege.

La o interpelatiune a dep. Stoll pentru o defraudare respunde ministrulu de justitia, ca afacerea interpelata e de natura privata si responsulu lu da numai interpelantului, iéra la cerere lu va dá in publicu. Dupa o mica discutiune se invoiesce interpelantele ca respunsulu sa nu fia publicu pentru ca s'aru periclitá desdaunarea.

In siedinti'a dela 28 Maiu se desbate tratatulu comerciale cu Prussi'a, carele se primí cu modificârile ce le-amu vediutu la siedinti'a trecuta.

Min. presiedinte incunosciintiéza cas'a ca si regimulu prussianu s'a invoitu la modificatiunile stilistice ale tratatului.

Dupa acést'a se cetesce proiectulu de lege alu drumului de feru Zakany—Agram, Hatvan Miskolcz a trei'a óra si se primescu.

Urméza apoi dóue modificatiuni ale casei magnatiloru si adeca modificatiunua ce s'a fâcutu in proiectulu pentru afacerile bisericei gr. or. La acést'a dîce Halász ca modificatiunea sa nu se primésca, pentru ca ea nu e nici de lipsa nici chiara.

Ioanovics desvolta ca are intielesu provocarea legei de fatia la alu X articulu de lege din 1792. Dreptu ca partea cea dintâiu a articulului suna despre cancelari'a ilirica, dara partea a dou'a investesce cu dreptulu de votu pre prelatii gr. orientali si cu privintia la partea acest'a se face provocarea la acea lege vechia.

Modificarea acésta si cea pentru drumulu de feru fiumanu se primescu.

O propunere a mai multoru deputati despre spesele jurisdictiuniloru din cetâtile libere si districte se supune la comissiunea financiaria.

In siedinti'a din 29. Maiu interpeléza Borcsanyi pre ministrulu de interne despre impregiurarea ca medicii promovati la gradulu de doctori la univarsitâtile din Vien'a si Prag'a practiseza fara nici o pedeca in Ungari'a, precându cei promovati la Universitatea din Pest'a nu se potu bucurá de acel'a-si dreptu in Vien'a.

In absenti'a ministrului respunde secretariulu de statu Slavy, ca din partea ministeriului respectivu se va mijlocí oblirea acestei diferintie.

Berzenczey face o interpelatiune in privinti'a unei concessiuni ce se dîce ca s'aru fi datu lui Banffy si E. Karolyi pentru cladirea de drumuri de feru in Transilvani'a.—Dupa o pausa de vre o cateva minute cas'a deputatiloru primesce protocolulu casei magnatiloru despre primirea tratatului comercialu incheiatu cu Prussi'a.

Casa magnatiloru.

In siedinti'a did 29 Maiu se primesce fara nici o modificare tratatulu comercialu dupa cumu l'a votatu cas'a deputatiloru.

Notariulu casei deputatiloru aduce tratatulu comercialu. Presiedintele provóca comissiunea bugetaria si pentru afacerile de comunacatiune ca pre dîu'a urmatória sa fia gat'a cu referatele spre a se puté tiné siedintia.

Interpelatiune.

d. Avramu Tincu, facuta in siedinti'a de la 23 Maiu.

Dupa ce m'amu convinsu, ca o. casa e patienta nu numai fatia cu acei deputati, cari nu posiedu pre deplinu limb'a magiara, ci inca si fatia cu acei'a cari au tienutu ací mai esercitie formali in cetirea scrierei unguresci, purcediendu si eu din punctu de vedere alu oportunitâtii mi-ieu indresnél'a a interpelá pre d. ministru de culte in limb'a magiara, dechiarându-me inse, ca nu-sum versatu in acesta limba.

Toti fiii Transilvaniei au salutatu cu bucuria activitatea laudabile â guvernului ung., cându au auditu, ca guvernulu are de cugetu a infiintiá in Transilvani'a o universitate, numai natiunea romàna nu a potutu fi partasia acestei bucurie, fara a nu simti de alta parte si dorere, observându, ca guvernulu ung. cându voiesce a dá ce-va, o face asiá in câtu cu un'a mana ti-da, éra cu alt'a-ti ia si inca de acolo, unde si asia e mai putienu, si unde cu atâtu mai tare se simte. Lucrulu sta asié:

Guvernulu ung. avendu de cugetu a infiintiá in Transilvani'a o universitate a provocatu corpulu profesoralu alu academiei din Clusiu, se susterna unu proiectu, cá si cându numai acestu colegiu aru pricepe la acestu obiectu, si aru fi in stare a face atare proiectu. Pasulu guvernului, cerendu numai opiniunea corpului profesorale din Clusiu, a fostu dupa parerea mea, unilaterala, de unde urmèza, ca si proiectulu inca e unilateralu.

Nu voiescu a face critica asupr'a intregului proiectu, ci numai unu punctu voiu atinge. — Corpulu profesoralu din Clusiu si-da parerea, ca gimnasiulu de statu din Sabiiu sa se desfiintieze si dotatiunea acestuia de 16,792 fl. sa se intrebuintieze pentru acoperirea speseloru universitâtii, ce se va infiintiá; si óre din ce motivu a proiectatu acést'a corpulu profesorale din Clusiu? póte ca numai pentru aceea, fiindu ca scie, ca mai multu de jumetate a junimei studiose la acelu gimnasiu, e romàna, si a prevediutu, ca din dî in dî cresce numerulu tineriloru români studinti, in proportiune cu immultirea studintiloru in scóla.

Asertiunea mea se dovedesce prin urmatóriele date. Voiu pune inaintea ochiloru o. case, unu conspectu despre numerulu studintiloru romani. In anulu $186^{2}/_{3}$ a frecuentatu in acést'a scóla 257 tineri dintre cari 148 au fostu romani.

$186^{3}/_{4}$ 291 dintre cari au fostu 169 rom.
$186^{4}/_{5}$ 338 „ „ „ „ 180 „
$186^{5}/_{6}$ 369 „ „ „ „ 189 „
$186^{6}/_{7}$ 438 „ „ „ „ 238 „

Din datele acestea se vede chiaru, ca susu numit'a scóla e neincongiuratu de lipsa pentru tiér'a intrégа, si mai vertosu pentru tinerimea romana.

Din parte-mi nu potu crede, ca d. ministru de culte aru primí proiectulu corpului profesorale del'a academi'a din Clusiu, si aru desfiintiá gimnasiulu de statu din Sabiiu, câci prin acést'a aru vatama mai vertosu natiunea romana.

Dupa ce inse proiectulu cunoscutu irita animele iudrasnescu a face urmatori'a interpelatiune.

Infiintiandu-se universitate in Transilvani'a, are guvernulu de cugetu a desfiinti'a gimnasiulu de statu din Sabiiu?

Dupa cum audîmu din sciri private, foi'a regimului B. P Közlöny asigura, ca nu a fostu nici candu intentiunea regimului de a disólve gimnasiulu de statu din Sabiiu.

Operatulu deputatiunei regnicolarie croate.

Unu comitetu compusu de dd. conti Iankovics, Stoianovics si Zivkovics au depusu opiniunea deputatiunei in unu operatu asupr'a cestiunei de dreptulu publicu.

Operatulu comitetului si prin elu deputatiunea regnicolara a regatului Dalmati'a, Croati'a si Slavoni'a dechiara a tiné strinsu de principiulu supremu emanatu din sanctiunea pragmatica, ca tóte tierile corónei S. Stefanu in puterea acestei legi fundamentale de statu dela 1723, forméza laolalta o comunitate de statu. Din acestu principiu supremu de „comunitate de statu“ si de tinerea de o lalta a regatului Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei cu celelalte tieri ale corónei urméza cá urmatórele afaceri de statu se fia comune:

„I. Incoronarea regelui comunu, cá rege ungurescu si totodata si rege alu Croatiei, Dalmatiei si Slavoniei, cu un'a si aceea-si coróna, in unulu si acel'a-si tempu si prin unulu si acel'a-si actu de incoronare. Mai departe redactarea unei'a si acelei'a diplome inaugurale in diet'a unguresca, comuna in acésta privintia tuturoru tieriloru coronei, in carea inse, pre lânga intregitatea coronei unguresci si a constitutiunei comune sa se asecure si garenteze in deosebi si intregitatea regatului treiunitu si constitutiunea lui provinciale.

Diplom'a redactata in modulu acest'a, primita subscrisa si intarita cu juramentu de Maiestatea Sea sa se edee pentru regatulu Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei, in editiune separata originale, in limb'a serba-croata, cá limb'a tierei.

II. Tóte acelea afaceri, preste totu, cari tierele coronei Santului Stefanu au a le pertractá cá „unu corpu de statu“ fatia cu unu alu „trei-lea.“

Dupa acestu principiu, de aci se tienu acele afaceri, cari in intielesulu sanctiunei pragmatice atingu in comunu pre tóte tierile cari stau sub sceptrulu domnitoriului comunu, si asié, — pre basea invoielei facute intre Ungari'a si celelalte tieri a le Maiestatiei Sele, care s'au impartasitu deputatiunei nóstre regnicolari dalmate, croate, slavone pre cale amicabile de catra deputatiunea regnicolare ungurésca, — au a se pertractá in comunu, respective pre calea delegatiuniloru. Aceste afaceri suntu:

a) afacerile esterne,

b) afacerile de resbelu

c) afacerile financiari, in privinti'a erogatiuniloru ce au a se suportá in comunu.

Regatulu Dalmati'a, Croati'a si Slavoni'a, trebuie sa fia representatu in delegatiunea tieriloru corónei stului Stefanu cá si cele-lalte, pre bas'a acelei'a-si chiei comune, si acesti representanti si-aru esercita dreptulu votului loru in modu egalu cu cei'alalti representanti ai dietei unguresci.

Emiterea acestei delegatiuni a tieriloru corónei stului Stefanu aru avé a se intemplá, cu privire la regatulu triunitu, din diet'a sea propria (fâra instructiune), precum s'a indigitatu acést'a si in rescriptulu pré inaltu dela 25 Maiu 1867.

De altmintrea, deputatiunea voiesce a incheiá o legatura de dreptu publicu si mai strinsa cu Ungari'a, déca conditiunile unei esistintie natiunali, constatatórie in autonomi'a politica si intregitatea tierei, se voru garantá si asecurá din partea Ungariei acum, la incheiarea acestei legaturi.

III. Acele afaceri, care diet'a Ungariei, nu le considera cá atari, a câroru pertratare comuna cu cele-lalte tieri ale Maiestatei Sele sa fia conditiunata prin ins'a-si sanctiunea pragmatica, cari insa totusi, din alte privintie, in intielesulu atinsei invoieli impartâsite deputatiunei nóstre regnicolari, aru avé a se pertratá pre bas'a unoru principie statorite de ambele legilatiuni (diet'a Ungariei si a Croatiei), precum:

a) afacerile comerciali, in specie legilatiunea vamale;

b) legilatiunea asupr'a dâriloru indirecte, ce stau in strinsa legatura cu productiunea industriale;

c) staturirea legei monetarie;

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare din nr. 36.)

III.

Svitier'a este o mica republica care se imparte in alte dóue dieci si dóue de mici republice. Ea se deosebesce de alte tieri printr'aceea ca are munti frumosi, lacuri poetice si brânza buna. Gasindu-me odata in Svitier'a, n'aru fi fostu pecatu sa nu gustu aceste frumseti si bunatâti? De siguru! De aceea, luandu o grabnica hotarire, me afundaiu in Svitier'a. Pâna la Lucerna, singurulu lucru insemnatu ce amu observatu, este ca vagónele drumului de feru scutura fórte multu. La Lucern'a insa amu vediutu leulu, multi englezi si laculu celoru patru cantóne.

Leulu dela Lucern'a este taiatu intr'o mare stânca: statua colosala comemorativa pentru cei 800 de Svitieri din gard'a regelui de Franci'a care au cadiutu la 18 Augustu 1792 la Tuilerii. Leulu strapunsu de o sagéta, cade la pamentu dara in caderea sea intinde lab'a pre crinulu Burboniloru pre care i-lu acopere si cérca sa-lu apere inca in agoni'a mortiei. Din susu se cobóra flori si frundie care paru a fi lacrimi versate pre mormentulu vitézului leu. Dedesubt suntu sculptate cuvintele: Bravurei si credintiei elvetice. Totu tabloulu se reflecta linu intr'o apa ce dórme la piciórele stâncei. Totu atâtu de linu se reflecta acestu spectaculu si in inchipuirea mea. Ide'a de a representá bravur'a si credinti'a prin maiestós'a figura a unui leu, este cu atâtu mai nimerita cu câtu este simpla si in arte cá in tóte adorezu simplicitatea. Cufundatu in acestu aspectu, nu m'amu pututu oprí de a nu-mi reamintí scen'a pre care acestu tablou o imortaliséza.

Nobleti'a si clerulu care sustinéu inca tronulu siovaitoriu alu Franciei, nu aveau meritulu devotamentului, câci sustinendu pre nenorocitulu rege, ii sprigineau caus'a loru propria, care erá nedespartita de caus'a tronului, dara acesti straini nu erau impinsi de nici unu mobilu interesatu ii sustîneau pre rege fiindu ca-i jurase credintia. Si cu tóte aceste acei mari din giurulu tronului parasira pre rege in momentulu supremu alu periculului, singuri fiii liberi a unei republice straine preferu a-si sacrificá chiaru ideile de libertate ce le supusese in liber'a loru patria din sinulu mumei, pentru ide'a mai inalta si mai nobila a credintiei. Pentru acésta idea ii primescu mórtea pre treptele tronului unui despotu strainu; leulu cadiendu intinde insa in momentulu mortiei, lab'a sea rânita pre stém'a burboniloru. Care a fostu resplat'a loru pentru atât'a bravura si credintia? Burbonii restabiliti pre tronulu strabuniloru, radicara la onori si mariri pre acei carei parasise, dara uitara pre straini. Nici o pétra din palatulu regescu, nu amintesce sinsacrificarea acestoru bravi. Stapanulu nu-si aduce aminte de servitiele platite ale servitoriului. A trebuitu cá fratii loru liberi se inaltia intr'o republica, unu monumentu ce aduce aminte de aperarea gloriósa si tragica a unui despotu. Si monumentulu jalnicu incungiuratu de crengele salceloru plangetóre este nu numai o trista amintire pentru fratii loru cadiuti si pentru viteji'a si credinti'a loru, dara o pré tárdia insciintiare care arata sórtea ce ascépta pre acei cari parasescu pamentulu parintescu si cauta gloria si avutia in spriginulu unoru idei straine aceloru in care s'au nascutu.

Preocupatu de aceste idei me preumblámu pre malurile lacului. Sér'a i-si intinsese recorósele sele aripi si nici unu ventisioru nu sufla. Pe lacu se vedeau multe barce miscandu-se in tóte pârtile cându grabnicu conduse de patru lopeti, cându leganendu-se incetu dupa voi'a undeloru. In unele se audiau cântece voióse esindu din pepturi barbatesci, in altele póte siopteau dóue glasuri incetu si tainicu, temendu-se chiaru de indiscretiunea apoi. Deasupr'a lacului se vedea in stâng'a Rigi, muntele celu mai frecuentatu din Svitier'a, in fatia cu densulu insa in drépt'a se vedea muntele Pilatus, urcandu-se dreptu in susu. Acesti doi munti pareau a se uitá posomoriti unulu la altulu cá doi rivali. Pilatus cu fruntea sea alba de ometu, erá cá unu betrânu ce si-a pestratu tóta vigórea barbatiei si privea cu dispretiu pre rivalulu seu a câruí peru nu erá inca caruntitu. Dara Rigi de-si mai micu, ridea de acestu dispretiu, câci culmea sea mai placuta atragea pre toti calatorii in vreme ce putîni visitau stâncile albe ale betrânnlui. In departare se desfasiurá o panorama grandiósa de munti din care cei de pre urma se perdeau cu colórea firmamentului. Nóptea me surprinse perdutu in acésta privire. Barcele disparuse de pre lacu, si o linisce marétia se intinse asupr'a pamentului. Totulu erá in nemiscare, numai susu pre ceriu se vedea clipindu planetele si din cându in cându câte o stea sburandu cá sagét'a dinaintea celoru-lalte. Intregulu firmamentu se reflectá acum in oglind'a lacului si-lu strabatea cu luminile sele pâna in fundu. Simtiurile mele sorbeau cu voluptate acestu frumosu aspectu si incetasemu de a gândi, cându deodata audiiu unu glasu de femeia strabutandu valurile aerului si petrundiendu dulce in urechi'a mea. Mai multe momente remasei fâra miscare si i-mi parea ca visezu unu visu fantasticu si divinu. Apoĭ

d) dispusetiunile in privinti'a aceloru linie de cale ferata, cari atingu interesele ambeloru jumetâti ale imperiului;

e) statorirea sistemului de aperare.

Afara de aceea:

IV. In principiu, acele afaceri — totusi cu óre care restringeri cari ce e dreptu, nu se tînu de cele insirate, dara totusi nu cadu in resortulu afaceriloru interne, de cultu si de justitia, si adeca:

a) Esaminarea si aprobarea aceloru tratate de statu si de comerciu, cari apesa imperiulu, respectivu tóte tierile corónei séu au de urmare o schimbare a teritoriului tieriloru corónei,

b) Regularea afaceriloru monetarie si a bancei de note, a afaceriloru vamali, precum si a afaceriloru de telegrafu, posta, cale ferata, navigatiune si altoru afaceri de comunicatiune; comune tieriloru corónei stului Stefanu, adeca cari atingu interesulu regatului triunitu si alu Ungariei in comunu;

c) legilatiunea asupr'a creditului, a bancei, privilegiului si industriei, apoi legilatiunea asupr'a mesuriloru si ponduriloru, asupr'a marceloru si scutinti'a modeleloru;

d) legilatiunea asupr'a dreptului maritimu, montanu, de comerciu si cambialu;

e) statorirea preliminarieloru in privinti'a economiei comune de statu, de care se tîne si economi'a de curte a regelui comunu; apoi incuviintarea dâriloru si contributiuniloru indirecte, ce au a se scóte, esaminarea bilantiei financiare respective; contragerea imprumuturiloru nóue, converterea detorieloru de statu sustatórie; vinderea, straformarea si insarcinarea averei nemiscatórie a statului; legilatiunea asupr'a monopoleloru si a regalieloru, si preste totu, tóte afacerile financiari, cari suntu comune tieriloru corónei stului Stefanu;

f) Tóte afacerile, cari se referescu la ordinea si durat'a oblegamentului militariu, cu deosebire incuviintiarea anuale a numerului feciorilоru de recrutatu.

Not'a ad IV.

1. La vinderea séu straformarea bunuriloru de statu a le regatului triunitu, precum si la un'a schimbare de teritoriu ce aru atinge acestu regatu se pof esce invoirea dietei sele. —

2. La contragerea de imprumuturi si insarcinarea averei statului, cuot'a ce va cadé pre regatulu triunitu pentru garantia, respective pentru ipotecarie si esolvire, se va statori paritetice in modulu semnatu mai la vale.

3. Dreptulu de incuviintiare anuala, alu escrierei si scóterei dâriloru directe se reserva legelatiunei autonome si guvernului tierei; ce inse nu impiedeca a tractá si acést'a specia de contributiune dupa acele-si principie statorite intre ambe partile.

Cu privintia la celelalte dâri, cari aru fi sa se tractéze la olalta, cá mai susu, considerându ca relatiunile materiale, industriale si comerciale ale regatului triunitu fatia cu Ungari'a suntu mai putinu favorabile se cere de la Ungari'a garantie in sensulu art. 50 – 1790, ca introducerea nóueloru contributiuni, si dâri indirecte, si la urcarea celoru esistinti, regatulu triunitu sa se iee in consideratiune speciala corespundietóre referintieloru lui, si adeca prin aceea, ca la tóta introducerea séu urcarea si in genere a tóta contributiunea dâriloru comune votate, chéi'a respectiva séu cuot'a cu privintia la regatulu triunitu sa se statoréscа separatu si adeca paritetice.

5. Cu privintia la recrutii regatului triunitu conformu dispusetiunii art. ungurescu de legie IX, §. 10 din a. 1865 — 7. se statoresce principiulu inrolârei loru in regementulu tierei, afara de acei'a, cari cu privinti'a la insusitâtile loru personale voru fi capaci pentru un'a cultivare technica.

6. Recrutii litoralului croatu pentru desterirатеa loru pre mare, se se aplece numai la marina.

7. Cuot'a de recruti, ce cade pre regatulu triunitu din contingentulu de recrutí, care se va votà comunu in diet'a ungurésca, sa se statorésca paritetice.

8. Dispusetiunea despre cerculu de activitate si pusetiunea viitória a banului si a capitanului de tiéra din Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a preste totu. se reserva espresu conventiunii, ce se va incheiá mai tardîu.

Autonomi'a provinciala a Croatiei are sa contiena:

1. Legilatiunea perfecta nedependinte cu privintia la tóte afacerile, cari conformu espunerii de mai susu, nu s'au supusu pertratârii comune.

2. In cerculu de aptivitate delegatu, admintstratiunea afaceriloru postale si cele ale telegrafului, resèrvandu-se inse dreptulu de controla alu guvernului centralu comunu.

3, In frontea guvernului provincialu autonomu stâ unu ministru denumitu deadreptulu de corona, nedependinte si respunsabilu dietei croato-slavonico-dalmatice, cu atate sectiuni, câte voru fi de lipsa, si cu resiedinti'a in Zagrabi'a.

Comunicatiunea intre guvernulu provincialu nedependinte si coron'a de o parte, si intre guvernulu centralu comunu de alta parte. s'aru poté mejlocí prin denumirea unui ministru croatu fàra portofiu, cá membru intregitoriu alu guvernului colectivu ungurescu din Pest'a, a cârui pusetiune câtra guvernulu provincialu autonomu, câtra corona si câtra guvernulu centralu comunu aru trebuí sa se reguleze prin lege, inse asié, ca prin aceea autonomi'a guvernului nostru provincialu sa nu se altereze.

Autonomi'a acést'a contiene in sine eo ipso dreptulu de a compuné si a votá pre totu anulu bugetulu tierei proprie, care bugetu aru avé sa cuprinda spesele pentru administratiunea intréga a tierei.

Spesele acestea face in tempulu de fatia pentru Croati'a si Slavoni'a camu 2,000,000 fl.

Cu privintia la limba deputatii croato-slavoniei se potu folosì in legelatiunea comuna de limb'a loru propria, cá si de cea ungurésca; limb'a oficiala si de corespundintia a guvernului provincialu e eschisivu cea serbo-croata.

Ce se tîne de proportiunea de contribuire a regatului triunitu la sarcinele comune, si adeca fatia cu Ungari'a, deputatiunea regnicolara croato-slavonica e de parerea, ca in asta privintia considerandu comunitatea finantiala a regatului triunitu cu Ungari'a, necessitatea de a statorí o detoria cuotala anumita a Croatiei si Slavoniei cade eo ipso.

Cu privintia la intregitatea regatului triunitu, deputatiunea regnicolaria croato-slavonica considera intregulu teritoriu fiumanu ca parte intregitoria a regatului Croatiei, care dupa incheiarea uniunii cu Ungari'a va avé sa sufere sórtea tierei materne „Croati'a." In câtu pentru confini'a militaria croato-slavona, deputatiunea regnicolara croato-slavona ascepta, cá „administratiunea" civila-politica si judetiala, sa se intrunésca cu cea a Croatiei si Slavoniei civile, si prin acést'a confinia militaria cu provinci'a la olalta sa formeze unu corpu, ceea ce altcumu s'a promisu de corona si in pré inaltulu rescriptu din 7 Noemvre 1861.

Cu privintia la Dalmati'a deputatiunea regnicolaria croato-slavona a observatu cu durere, ca cestiunea rentregirei regatului triunitu, si prin acést'a mediatu si a coronei Ungariei, s'a trecutu cu tacerea.

In fine adauge operatulu

Pertratârile acestea de impacatiune cu privintia la resultatulu loru se privescu cá unu ce intregu, asié dara in totalitatea loru; prin urmare pana la incheiarea si resultatulu finalu alu acestoru pertratâri nici una parte nu e legata de dechiaratiunele si promisiunile facute in decursulu pertratâriloru.

Boiti'a 21 Maiu.

(Maialu). Vedemu cà din anu in anu tienerea maialeloru pre la scólele romanesci din co-

---

stringendu-mi puterile me desceptaiu din visulu meu si atunci abiá audiiu acompaniamentulu melodicu alu unui claviru. Glasulu cântá adio a lui Schubert. Acestu cântu l'lu audisemu desu odinióra si o durerósa amintire erá legata de densulu. Anii insa sburase si timpulu trimise balsamulu seu induratoru pe deasupr'a unei râni adanci; amintirea îmi trecu prin minte cá fulgerulu dar totu asia de rapede disparù. Sculandu-me, me indreptai spre o fereastra pe jumatate deschisa si ascunsa de obscuritate si vediui o femee tenera si frumósa care siedea inaintea unui claviru. Degitele sale atingeau linu tastele instrumentelui, in vreme ce glasulu seu se perdea in aeru si perulu seu lungu si blondu se coboriá tulburatu peste spate si umere. Ea i-si atîntise ochi in susu, dar ochii sei nu vedeau nimica câci tóte simtiurile erau absorbite de canteculu duiosu ce parea a esî din sufletulu seu. Antâiu crediui ca este singura, in curendu vediui insa unu betranu cu perulu albu care siedea pe unu jiltiu intr'unu unghiu alu casei. Elu asculta ce induiosiare canteculu tenerei femei si ochii sei nu se dislipeau de dens'a. Dupa cât-va timpu, elu se sculà incetu de pe jiltiu si apropiindu-se de densa, ei puse mana pe umeru.

— Destulu, iubita Clara, dîse elu. Cantarea te obosesce si-ti misca sufletulu, indreptându-lu spre unu trecutu, pe care trebue sa cauti a-lu uita. E tardiu si se cade se dobandimu prin somnu putere noua pentru preumblarea de mane.

Clar'a se sculà de pe scaunu si se uita cu dragoste la densulu. Elu inse o luà de mana, o saruta pe frunte si dupa ce-i ura o buna nópte, se departa. Singura, Clara remase cateva minute in nemiscare si mi se parù ca vedu dóue lacrime udandu genele sale. Apoi dupa ce inchise clavirulu, se indrepta spre feréstra. Eu me departai in graba. —Ajunsei a casa intr'o mare nelinisce. De si nóptea era inaintata somnulu nu voia sa-mi vie si asiedandu-me pe balconulu meu care era spanzuratu asupr'a riului Reuss, priveamu cumu undele sele esiau incetu din lacu. Mi se parea ca vedu oglindindu-se in apa figur'a trista si frumósa a tinerei Engleze si perulu seu displetitu amestecandu-se cu undele limpedi si line. Vedeamu fati'a sea palida esprimendu o asia durere, incatu durerea se comunica si sufletului meu. Nu sciu catu voiu fi statu cufundatu in acea simtire ce nu se póte descrie, candu lovitu de o subita oboséla, ochii mei incepure a se inchide. Abiá me aruncai pe patu si somnulu se cobori grabnicu peste pleópele mele. Unu visu fantasticu îmi aparu: Me visai pe malurile lacului si vediendu susu pe o stanca chipulu frumosu a tinerei Engleze cantandu din lira canteculu Loreley. Eramu asia de imbatatu de cantulu seu, incâtu nu luamu sama ca muntii Pilatus si Rigi incepeau a-si plecà fruntea spre peptulu meu. Deodata unu aeru greu si inadusîtu me apasa, muntii se plecau din ce in ce mai josu . . . o clipala inca si eramu ingropatu subu uriesiele loru stânci . . . candu vediui leulu intindiendu-mi laba sea ranita in ajutoru; inim'a îmi batea cu putere si resuflarea mi se sfersiá . . . . atunci desceptandu-me sârii dreptu in susu de pe patu.—Dormisemu imbracatu, usi'a balconului era deschisa si sórele era susu.

IV.

Indata ce vine luna Iulie, o mare parte din Angli'a se strapórta in Svitier'a si o ventura in tóte pârtile. Nu este orasiu, nu este izvoru, piscu séu ghetiaru pre care l'ai visitá fara a intalní Englezi, asia incâtu se pare ca Svitiera este locuita mai multu de englezi decâtu de Svitieri. Englezii privescu Svitiera ca o proprietate a loru si au isbutitu a strâpurta obiceiurile loru insulane in mic'a republica Elvetica. Mie unulu nu-mi place sa amu Englezi tovarâsi de calâtorie, si curiositâtile si bizariile loru care facu pre multi se rida, pre mine me supera si me iriteaza. Nu intielegu pentru ce aru avé ei privilegiulu sa-si procure tóte indamanârile cu dispretiulu indemnâriloru altor'a, si cu ce dreptu i-si aróga monopolulu originalitâtii. Deaceea fiind-ca in desele mele calatorii, amu avutu nenorocirea sa intalnescu neincetatu acestu neplacutu soiu de tovarâsi, care de multe ori, mi-a amaritu viati'a, amu ganditu ca trebue combatuti cu propriele loru arme si amu adoptatu principiulu de a opune Englezului unu Englezu si jumatate. Cându suntu cu Englezi intr'o trâsura de drumu de feru sau in diligentia si vedu figurele loru mute si nemiscate care me incunjiura, dau figurei mele o espressiune si mai muta si pentru tóte comórele lumei n'asiu adresá unuia dintr'ensii cuventulu. Candu vedu ca unulu aru avé gustu sa inceapa cu mine o conversatiune, eu intorcu spatele cu dispretiu Daca vo doi vorbescu incetu intre densii sau incepu a dormí me facu ca dormu si eu si horcaescu din tóte puterile peptului pan ce-i vedu ca suferu torture pe locurile loru si simtiescu ca in gandu me blastema amaru. De si fumezu cu passiune, nici odata in societatea loru nu-mi facu placerea de a-mi aprinde o sigura si indata ce vedu ca vre unulu voesce sa fumeze, eu incepu a suflá greu, a-mi contractá tóte musculele obrazului, a deschide tóte ferestrele pana ce inimiculu î-si arunca sigar'a. Candu an-e l'amu privatu de aceasta multiâmire, simtu o satisfacere nespusa pre cumu aru resimtí unu generalu care a nimicitu totu planulu de batalie a dusmanului.

(Va urmá.)

mune, incepe a deveni unu adeveratu obiceiu pentru poporulu intregu. Ide'a frumósa de-a serbá o dî in onórea scólei sî spre bucuri'a prunciloru, trebuí se strabata sî in comun'a Boiti'a, carea se bucura de unu numeru marisioru de negutiatori, potemu dîce cu dreptu, inteligenti. Desî ide'a acésta noua pentru amintit'a comuna intelní mai multe dificultâti, totu-si ea fu realisata in a dou'a dî de Rosale Un'a pedeca mare pentru frecuentarea mai numerósa a maialului fu inpregiurarea, cà multi din locuitori, se afláu in jale pentru reposarea unui membru insemnatu alu comunei. Cu tóte acestea poporulu boitianu a sciutu usiurá greutâtile inceputului primului maialu, prin asistarea unei multimi de ambele secse sî de tóte etâtile. D. invetiatoru **Bobesiu** sî cu colegulu seu **Aldea** conducea pruncii in ordinea cea mai buna, adunandu-i din cându in cându suptu unu micu tricoloru, cá sa se produca prin cantarea mai multoru piese alese sî frumóse ; numai putinu suprindea invetiatoriulu Bobesiu pre toti cu cantarea sea solo. Unii din locuitorii de frunte ai comunei impartira predeplinu bucuri'a loru, cu multimea, care tragea hore vesele pre pasiscele verdi. Resultatele petrecerei ne face se credemu ca inceputulu maialului, pre carele D. preotu **Bobesiu** lu asemanà intr'o vorbire frumósa cu sementi'a de mustariu, va cresce pre venitoriu sî vá ajunge la inaltimea sa. Déca bravulu poporu boitianu vá lucrá sî pentru scóla cu zelulu, cu care lucréza pentru biserica, atunci numai incape nici o indoiala ca comun'a Boiti'a vá deveni unu modelu, demnu de imitatu, pentru alte comune romanesci, ce au lipsa de progresu rapede in invetietur'a scolára.—

I. L.

Clusiu 20 Maiu (1 Iun.)

In cetatea Clusiu, cá capital'a tierei Transilvani'a, (acum insa cá cetate principala din Ungari'a in partea de dincóce de Délulu lui Craiu) mai nu este dî, in care sa nu se intemple ce-va memorabilu, asiá sî astadi se deplini in cetatea nóstra unu actu solenelu, unu actu, ce in paginile istoriei cetâtiei va ocupá unu locu insemnatu. — La acestu actu participà comunitatea nóstra centumvirala din Clusiu, a câre'a membru e P. Prot. gr. or. sî P. Prot. gr. cat. ambi din Clusiu sî preotulu gr. cat. din **Feleacu**, fiindu sî Feléculu o parte intregitória (Capitaniatu, tozed) a Clusiului. Inca in 24 Aprile a. c. cu unanimitate alegendu de membru oonorariu pre Escelenti'a Sea Comissariulu regescu alu Transilvaniei dlu conte Emanuelu **Péchy**, au denumitu comunitatea din sinulu seu un'a comissiune alésa sî numerósa a câre'a membru avù onóre a fi sî P. Prot. gr. or. spre a predá la tempulu seu Escelentiei Sele documentulu de alegere sî denumire de membru onorariu alu seu.

Dreptu aceea astadi la terminulu prefiptu adunandu-se in sal'a casei magistratului partea cea mai mare anumerului din comissiune séu deputatiune, la $^1/_4$ pre 12 óre plecara cu primariulu cetâtiei in frunte câtra localitatea Guvernului tierei Transilvani'a, a cârui nume dîlele, precum audu, ca se suna dupa jurnale suntu acum numerate. Mersulu acest'a trage atentiunea tuturoru. Dupa ce ajunseraa la biroulu presidale, unde se mai inmultí numerulu, cu unii dintre membrii guberniali, cá membrii centumvirali, intre cari Ilustritatea Sea dlu vice-presiedinte guv. **Groisz**, sî dupa putîna pausa de intrunire intrara, la Escelenti'a Sea dlu Comissariu. Primariulu cetâtiei, cá conducatoriu alu deputatiunei rostí câtra Escelenti'a Sea in numele comunitâtiei centumvirale o cuventare, pentru alegerea sî denumirea Escelentiei Sele de membru onorariu alu cetâtiei Clusiului sî de predare a documentului de acésta distingere, fórte alésa, sî scopului corespundietóre, dupa care urmà unu intreitu sa traiésca ! —

Dupa acésta cuventare luandu dlu primariu documentulu séu diplom'a din mân'a unui'a membru, care o tînea, o predede Escelentiei Sele intre resunete de „Sa traiésca !“

Escelenti'a Sea dlu Comisariu reg. apoi tînendu in mâna diplom'a eleganta, respunse prin unu cuventu eminentu dîcendu intr'altele, ca pâna la momentulu celu din urma alu vietiei pamentene va pestrá acestu semnu fórte pomposu, cá un'a suvenire de bucuria pentru distingerea ce cetatea Clusiului iau facutu ! —

Cam la inceputulu cuventârei dîse Escelenti'a: „Ca nu e legatu de Transilvani'a cu nici unu interesu de rudenia sî posessiune, sî asiá nici ca au lucratu cá atare, ci cá unu patriotu adeveratu la fericirea comuna a tierei, — sî se bucura ca au ajunsu in partea cea mai mare a resultateloru dorite, — care succesu insa nu-lu póte atribuí activitâtiei sele cei atât'a de mici (parányi), ci impreuna conlucrârei armonice a autoritâtiloru tierei sî a siefiloru aceloru, care mai tóte sî toti au contribuitu multu spre deslegarea problemei sele cei grele ! etc. In fine repetandu multiamit'a sea pentru acésta onóre sî distingere ce i se face, poftí pre comissiune séu deputatiune, ca sî pre comitentii sei sa-o incunoscintiéza despre deosebita mutiamire ce are pentru acésta alegere — ce se primí cu „Sa traiésca ! — Dupa acést'a strangendu mân'a dlui primariu (Polgármester) a Escelentiei Br. Joszikasî a altor'a, sî apoi intorcendu diplom'a — sî privindu sî interiorulu ei 'dîse : adeveru, adeveru me simtu mandru cu acést'a !

Documentulu séu diplom'a acést'a, fu unu ce raru. — Pretiulu ei precum intielesemu trece preste 150 fl. v. a.

Tempulu celu ploiosu, s'au redusu la tempu fórte placutu, asiá incâtu caldur'a cea mare face téma de grindina.— Ddieu insa e bunu sî ne va scutí dupa voi'a sea.

Principatele române unite.

Serbarea **Mosîloru** la Cotroceni o descrie „Monitoriulu rom.“:

Astadi (16 Maiu), la 6 óre dupa amiadi, Maria Sea Domnitoriulu insotitu de d. Ministru de Resbelu sî incungiuratu de cas'a sea militara, a plecatu calare de la palatulu de véra dela Cotroceni, spre a merge la tergulu Mosîloru, unde, dupa obicéulu traditionalu, erá pregatitu unu pavilionu de verdétia frumosu decoratu. In tóta strebaterea stradeloru Maria Sea a fostu intimpinatu de urarile cele mai calduróse din partea grupeloru de poporu cari se imbuldiau in trecerea Mariei Sele La inceputulu Stradei Mosîloru o popuratiune numerósa asceptá pe Maria Sea spre a-lu primí cu bucuria sî entusiasmu, sî de la bariera o multîme de cetatieni de tóte conditiunile urma pe Maria Sea pana la umbrariulu princiaru cu strigâri sî urâri unanime, sî cu demonstratiuni de amóre sî devotamentu.

Ajungendu la umbrariulu de verdétia, Maria Sea descaleca cu tóta suita Sea si petrunse in intru, unde pre lânga domnii ministri, si mai multe notabilitati ale orasiului, se afla sî unu numerosu publicu alesu. Aci mai multe dómne presentara Mariei Sele bucheturi de flori fórte frumóse.

Inaltîmea Sea priví cu placere dantiurile natiónali esecutate de calusieri, si dantiurile urmate suptu umbrariu, unde bine-voi a conversá cu mai multe din persónele cari esistau aci.

Pre la órele 9, Maria Sea se retrase de la acést'a serbarea in mijloculu urâriloru unanime, sî reintra in resiedintia Sea de véra de la Cotroceni.

Varietâti.

*** **Caletori'a Principelui Napoleonu.** Despre nici o caletoria nu a fostu atâtea conjecturi cá despre acést'a. Dupa unu dîuariu oficiosu din Parisu afla „Hazánk“ ca principele va plecá in 8 Iuniu sî va calatorí mai intâiu in **Baden-Baden**. Ací se va iutâlni cu famili'a regésca prussiana sî se póte sî cu Marele duce de Baden. De acolo va trece preste **Stuttgart** sî **München** la Vien'a, unde va petrece mai multu. Apoi in caletori'a mai departe va atinge **Pest'a** sî va face statiune in **Bucuresci**. Mai departe calatoresce la **Constantinopole** sî **Aten'a**. — Sciri mai nóue spunu ca principele in 6 Iuniu are sa fia in Vien'a. In tempulu petrecerei va locuí in Schönbrunn, la invitarea ce i se facù din partea curtiei imperatesci.

*** (Banc'a de asecuratiune „Transilvani'a“). Dupa sciri telegrafice ministrulu de comerciu incuviintiéza, pre lânga unele modificatiuni, statutele acestei bance patriotice de asecuratiune.

*** **Societatea de lectura a junimei romane** dela Academi'a de drepturi sî Gimnasiulu din **Oradea-mare** a tinutu Marti dupa Rusalii siedintia publica literaria impreunata cu productiuni instrumentale sî vocale. Siedinti'a societâtiei e urmata de o academia limbistica (declamatiuni in mai multe limbi) din partea **tinerimei seminariului domesticu**. Dupa productiune se arangià petrecere de jocu.

*** Drumulu de feru transilvanu se va deschide nu mai dupa ce va fi lini'a intregu gata. Locomotivulu inse umbla pana la Ili'a.

*** Vetter (gen. de honvedi) e desemnatu de Comandantu alu armatei ung. infiintiande.

*** **Focu.** In 26 Maiu nou, a arsu iérasi in Orescie. De asta data iéra se prefacura in cenusie siepte case sî patru cladiri economice. Foculu se dîce ca aru fi fostu pusu. Atâtea focuri in tempu asiá scurtu trebuie sa sternésca suspiciune de asemenea ticalosia. (Tocm'a sosesce o cor. detaita).

*** **Diuarie pentru poporu.** Magiarii pre langa diuaristic'a cea multipla, introducu foi poporale politice, scrise in unu stilu poporalu, cu cuvinte simple cá sa póta fi lectur'a intielésa de totu magiarulu, fia acel'a sî celu mai simplu. Folosulu practicu 'lu póte cugetá ori cine.

*** **Unu fenomenu.** In provincia Machiganu din Americ'a au ninsu cu fulgi de ometu negru. Asemene ometu s'au mai intemplatu sî alte ori pana astadi naturalistii n'au aflatu adeveratá causa a acestoru ninsori negre.

*** (**Comparaiunea diferiteloru State-Europene**) in privirea procenteloru ce le platescu pe fie care anu pentru datorii, sî aternarea acestoru sume la veniturile generale. Astfeliu este mai antâiu Engliter'a, care plateste dobendi anuale 653,500000 Lire egalu la 30 $_{40}$ procentu din venitulu anualu, Franci'a 564,591,388 lire — 34,$_{91}$ Austri'a 467,979936 Lire — 39,$_{39}$, Itali'a 360,984,595 Lire — 48,$_{72}$, Rusi'a 274,346,736 Lire — 19,$_{61}$ Spani'a 102,864,218 Lire—17,$_{42}$, Prusi'a 61.234.687 Lire —7,$_{75}$, Bavari'a 28,739,517 Lire 29,$_{14}$, procentu din venitulu anualu. Aceea ce priveste cheltuelile militare, apoi Engliter'a intrebuintiadia pentru fie care soldatu anualu 2,364 Lire, Spani'a 1,031 Lire, Franci'a 844 Lire Prusi'a 684 Lire, Austri'a 683 Lire Itali'a 678 Lire, Rusi'a 519 Lire.

*** **O urmare logica.** In o comuna din Francia este oprilu prin regulamentu intrarea cu vite in rîulu ce trece prin comuna. Unulu din locuitori prindiendu-se esindu cu caii din rîu, sa trada judecatoriului. Procesulu infiintiatu, — martorii declara ca au vediutu numai esîrea lui cu cai ear nu sî intrarea. Judecatoriulu decide :

„Considerându ca martorii arata ca au vediutu numai esirea pâratului cu caii sei din rîu, eara nu sî intrarea“

„Considerându ca regulamentulu opresce numai intrarea, ear nu esîrea, decidemu: ca pârâtulu nu este vinovatu.“

25—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatoriu din comunitâtile Hauzesci sî Nemezesci, ce suntu ingremiate maritului comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale :

I. Hauzesci.

a) in bani gat'a : 42 fl. v, a.

b) in naturalii : 8 metie de grâu ; 16 metie de cucuruzu ; 50 punti de sare ; 50 punti de clisa ; 10 punti de lumini ; 8 orgii de lemne ; $^1/_4$ lantiu de grâdiua sî cuartiru liberu.

II. Nemezesci.

a) in bani gat'a 35 fl. v. a:

b) in naturalii : 8 metie de grâu ; 14 metie de cucuruzu ; 50 punti de sare ; 50 punti de clisa ; 10 punti de lumini ; 8 orgii de lemne sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 27 Iuniu a. c. cal. v.

Caransebesiu 10 Maiu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 42. ANULU XVI.

Sabiiu, in 26 Maiu (7 Iuniu) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemintе politice.

Sabiiu 25 Maiu.

Atingatoriu de interne aflâmu ca mai multe diuarie se ocupa cu interesu de missiunea unui nou delegatu din partea Austriei lânga curtea din Rom'a. Bar. Maysenburgu insarcinatulu imperatescu se dice ca are mainainte de tóte a linisci pre curi'a romana pentru primirea si sanctiunarea legiloru interconfessiunale in senatulu imperialu, si asupr'a intensitâtiei acestoru legi. Baronulu are sa chiarifice ca e cu neputintia de a se mai sustiené decisiunile concordatului dela 1855 fatia cu constitutiunea dela 1867. Cu tóte acéste Imperatulu afirma prin tramisulu seu alipirea sea neclatita catra biserica si arata Papei, ca situatiunea imperativa au facutu neaparatu de lipsa, in tempulu din urma schimbârile aceste mari organice in Austri'a. Mai departe asigura Maiestatea Sea pre Pap'a ca regimulu austriacu nu vá trece preste marginile acestoru legi, asia incâtu sa se vateme drepturile si interesele bisericei si ca celelalte dispositiuni a le concordatului se voru observá cu scumpetate. In Vien'a se crede ca Pap'a va considerá pusetiunea imperatului Austriei si se va invoí la o revisiune a concordatului.

In aceeasi cestiune spune „Narodni Listy" ca esista o epistola secreta a Papei Piu IX, indreptata câtra toti episcopii latini din Austri'a in anulu 1857. Epistol'a acest'a spune ca casatoriile cari suntu infiintiate (in Translaitani'a) inainte de Concordatu, biseric'a le au privitu de concubinate; atunci insa „pentru astadata", prin dispensatiune „pro fero interne et externo" se dechiarara de casetorii valide. Totu in acea epistola episcopii latini din Austri'a se facu respunsabili déca nu voru dechiará casatoriele iérasi de concubinate, in casulu candu acele nu s'aru mai intemplá dupa decisiunile concordatului.

„l'Avenir" nationalu diuariu din francesu, 24 Maiu scrie asupr'a politicei urmatórele: „Cu tóte afirmârile contrarie ale oficioseloru guvernului austriacu, diuariele englese afirma ca generariulu Gondrecourt, unulu din ómenii de incredere a-i lui Franciscu Iosifu a sositu la Parisu; ele pretindu inca ca acestu oficieru a fostu insarcinatu de suveranulu seu a remite suveranului Franciei o scrisóre confidentiale. Nu ne vomu insarciná de a spune déca missiunea dlui de Gondrecourt, in casulu cându aru esistá in adeveru, i-a fostu incredintiata numai de Franciscu Iosifu séu déca d. de Beust este in secretulu negotiâriloru diplomatice ce au se fia fâcute. Aceea ce pare siguru, este, ca partit'a liberale din Austri'a si cabinetulu dela Vien'a voiescu a stârui in politic'a loru esteriórа de concentrare in sine-si asoluta si ca se temu de aliantia intimă a tierei loru cu o putere occidantale, ori-care aru fi. Este insa indoiosu, ca cabinetulu dela Vien'a se fia in stare de a impune ideile sele pacinici Imperatului Austriei."

Dupa o a cusare grea a politicei cabinetului austriacu continua:" Lucréza elu óre astadi spre a-si asigurá compensâri in oriente, fâra scirea si contr'a vointiei ministeriu lui Berger-Giskra? Acést'a este o cestiune pre care precedentie nu me autorisă decâtu pré multu a o pune. In ori-ce casu, se crede generalminte ca déca d. de Gondrecourt este la Parisu cu o missiune confidentiale a lui Franciscu Iosifu, principele Napoleonu nu va mai merge la Vien'a. Acésta caletoria aru devení, in adeveru, atunci de prisosu si aru dá prémulte de cugetatu.

„Fiindu ca cestiunea orientelui devine din di in di mai amenintiatórie, Agenti'a Havas devine din di in di mai avara in lamuriri asupr'a fapteloru ce se atingu de asemenea cestiune. Astfeliu suntemu inca redusi la presupuneri asupr'a revolutiunei insemnate care s'a seversitu in Muntenegru si care intereséza la celu mai inaltu gradu pre slavii din Turci'a si pre cei din Austri'a. Singurulu lucru ce scimu, este ca puterea absoluta a principelui Nicolae a fostu marginita si ca a trebuitu se renuntie la capriciele guvernului personale. Este claru ca serbii si muntenegrinii, nu suntu despartiti decâtu de nisce rivalitâti dinastice si aceste popóre de aceea-si rasa, cari au suferitu acele-si vicisitudini, cari au trecutu prin acelea-si incercâri au de siguru unu mare viitoriu, déca se voru intruní. Totu ce marginesce in guvernulu loru actiunea personale a principiloru pretinde dara a le apropiá, si trebuie a prevedé chiaru de pre acum er'a apropiata cându nu voru formá decâtu unu singuru statu. Austri'a are ratiuni personali pentru a nu dorí unirea loru, déca se crede chiamata a domní in orientu. Insa nu e totu astfeliu si cu Franci'a; interesulu seu bine intielesu si descurcatu din ori-ce preocupâri aducatóre de reu asupr'a unoru aliantie resbelice, se contopesce cu interesulu chiaru alu poporatiuniloru orientale. Ea tebuie se dorésca cá ele se fia destulu de omogene, destulu de bine constituite pentru a avé mai multu a se teme decâtu a sperá dela concursulu interesatu alu Russiei. Din nenorocire, avemu dreptulu de a ne intrebá déca nisce adeveruri atâtu de clare suntu bine intielese de d. de Moustier, dela intrevederea dela Salzburg incóce."

Literariu

In dilele aceste a esîtu de sub tipariu, in tipografi'a archidiecesana, cartea intitulata: „Compendiu de pedagogia pentru pârinti, educatori, invetiatori si toti barbatii de scóla. de I. Popescu, profesoru la institutulu archidiecesanu pedagogicu-teologicu in Sabiiu".

Opulu acest'a unicu in feliulu seu in literatur'a nóstra propria nu are lipsa de multe recomandatiuni, câci acést'a o va face elu insusi. Spre a face pre publiculu nostru cunoscutu cu importantia lui reproducemu prefati'a autorului insusi si apoi cuprinsulu opului in vreo câte-va trâsuri principale.

Eata ce dîce autorulu in prefatia:

Un'a dintre cele mai frumóse caracteristice ale tempului nostru, este fara indoéla indoit'a nesuintia a popóreloru la libertate si cultura generale. Nesuinti'a acést'a o vedemu scrisa cá devisa pre flamur'a fia-carui popopu, carele e desceptu si petrunsu de spiritulu tempului. Si dupa cum unu poporu e fericitu a putea lucrá cu sporiu la realisarea amintitei devise, asia póte fi incredintiatu si despre vitoriulu seu. Numai prin libertate si cultura se póte priví astadi garantatu viitoriulu unui poporu.

Libertatea si cultur'a insa, precum suntu conditiunile principali ale vietii unui poporu, asia ele si stau in strinsa referintia un'a cu alt'a, si amu poté dîce, se conditiunéza imprumutatu. Cultur'a se póte desvoltá numai in libertate si libertatea earasi se póte desvoltá si sustiené numai prin cultura. De altmintrea, mergendu pana la inceputulu acestoru dóue conditiuni de viétia, aflâmu ca cultur'a e mam'a, ea a nascutu si nasce libertatea: cultur'a e in sine libertatea, prin ea si numai prin ea poporale, cá si individii, devinu de sine statatóre, devinu libere in actiunea loru, si se emancipa de sub poterile apasatóre. De aci se póte intielegie importanti'a precumpenitóre, ce cultur'a o are in viétia chiaru si preste libertate.

Poporulu românu nici n'a ajunsu bine a respirá din aerulu libertâtii, si eata ca elu se si arata naintea lumei, nu numai cu dorinti'a ferbinte de a inaintá in cultura, ci si cu resultate frumóse in privinti'a aceleia. Acele resultate suntu totu atâtea dovedi faptice despre capacitatea de cultura ce poporulu românu o posede anca, in mani'a tutororu maltratâriloru din trecutu si in mani'a tuturoru vicissitudiniloru din presentu.

Capacitatea de cultura a poporului românu e recunoscuta nu numai de noi, cei interesati in cestiune, ci si de toti strainii nepreocupati, cari vinu in atingere cu noi. „Din elementele din cari se compune poporulu românu, dîce renumitulu geografu Hoffmann, se desvólta capete cari suntu clasice si s'aru poté intrebuintiá cá modéle pentru pictori si sculptori, capete cari si in intru ascundu aceea ce se arata in afara; pentru-ca precepere asia de iute, intielegere asia deschisa, agierime asia de mare, impreunate cu indemanatate in portare, cum vedemu la românulu celu mai de rendu si neinvetiatu, nu se mai afla nicairi. Acestu poporu, intrunindu-se si aducendu-se la cea mai inalta civilisatiune, aru fi potrivitu sa sté in fruntea culturei spirituali a intregei umanitâti. Si cá se implinésca acést'a, este si limb'a lui atâtu de dulce sunatóre si bogata, in câtu ea s'aru potriví cu deosebire pentru celu mai cultivatu poporu de pre fati'a pamentului".

Acésta caracteristica frumósa o amu reprodusu aci, curatu numai pentru de a aratá, prin cuvintele unui mare cunoscetoriu de tieri si popóra, tesaurulu de calitâti escelinti ce le contiene poporulu nostru. Acele calitâti odata constatate, cine va poté disputá dreptulu românului de a se cultivá si de a traí cá românu? cine-i va poté demustrá ca n'are dreptu la cultura si viétia natiunale, in rendu cu ori-care altu poporu? Acestu dreptu e necontestabile. Dar pre langa dreptulu acest'a, avemu totodata si cea mai sânta detorintia, cá sa organisâmu bine tóte poterile ce suntu calificate de a inaintá cultur'a nationale a poporului nostru. Ostenelele si sacrificile, ce le vomu pune la lucrulu acest'a mareliu, se voru rentá de sicuru, mai multu cá la ori-care alta intreprindere. Poporulu românu, cultivandu-se amesuratu capacitâtii si dupa calitâtile sale firesci, isi va asicurá si libertatea si viitoriulu la care aspira.

Opulu de fatia e menitu a se ocupá cu ceea ce are se puna fundamentu culturei, cu vehicululu celu mai puternicu alu culturei, cu educatiunea. Necesitatea unui asemenea opu la noi, e mai pre susu de tóta indoél'a. Literatur'a nóstra, câtu sciu eu, nu contiene anca nici unu manualu de Pedagogia. Incâtu imi va fi succesu mie a impliní de ocamdata acést'a lacuna, voru judecá cei competinti. Dar inainte de a dá opulu in apreciare publica, sa-mi fia permisu a indicá pre scurtu punctulu de vedere din care asiu dorí sa fia si judecatu.

Opulu e esîtu din prelectiunile, ce amu fostu insarcinatu prin suprem'a inspectiune scolare a le tiené in institutulu archidiecesanu de aici. De basa pentru desfasiurarea pârtii celei mai insemnate din educatiune, adeca pentru desvoltarea spirituale, amu alesu Psichologi'a scólei lui Herbart, carea mi s'a parutu dintre tóte cea mai firésca. De altmintrea, cuprinsulu opului e astfeliu prelucratu incâtu, o critica conscientiósa speru ca-i va recunósce constructiunea independinte de a altoru opuri in feliulu seu. Traducerea ori-cârei pedagogie straine ar si fi dupa parerea mea unu anachronismu in impregiurârile nóstre. Istori'a nóstra ne vorbesce pâna acum despre educatiune, cá despre o afacere, cu carea parintii nostri s'au ocupatu numai in practica; iéra scrierea si desvoltarea teoriei educatiunei au fostu reservate pentru tempulu nostru. Noi avemu in privinti'a acést'a cá si in alte multe, de a face inceputulu, si déca aru dá Dumnedieu cá, incepundu a ne ocupá de aci inainte si cu teori'a educatiunei, sa o putemu face pre aceea câtu mai fecunda pentru practica, fâra de a intrá sî de a ne perde prin controverse seci. In opulu acest'a, eu m'amu restrinsu a espune in scurtu ceea ce mi s'a parutu mai esentialu din cuprinsulu Pedagogiei; pentru cá astfeliu punctele principali, remanendu relevate, sa póta serví cu atâtu mai bine de indreptariu pentru cei ce se voru ocupá, mai alesu cá incepetori, cu studiulu acest'a. De aci sî numirea opului de compendiu. Desfasiurarea mai pre largu a metódeloru, dupa cari suntu de a se propune obiectele de invetiamentu dimpreuna cu deprinderile la diferitele desteritâti, fiindu ca acelea facu parte din organisatiunea scóleloru, aru avé locu, dupa parerea mea, in manuale compuse a nume cu privire la treptele succesive ale invetiamentului din diferitele scóle. In compendiulu acest'a de Pedagogia suntu trase numai liniamentele fundamentali, ce au sa serve de basa pentru intregulu planu alu educatiunei. Dupa-ce odata asemenea liniamente aru fi bine stabilite, pre bas'a loru usioru s'ar poté compune sî manuale metodice, prin cari invetiamentulu din diferitele scóle sa se organiseze dupa postulatele Pedagogiei. La tóte lucrurile trebue mai antai sa se afle o basa sicura, sî eu prin opulu de fatia cu deosebire aceea amu cautatu. Fia cá modestele resultate ale cercetâriloru mele, depuse in acestu opu, sa contribue sî ele câtu de putînu la aflarea unei base, pre carea sa se póta ridicá sicuru sî falnicu edificiulu culturei nóstre natiunali!

Pana aci prefati'a. Acum mai adaugemu pre scurtu cuprinsulu cârtiei, carele se imparte in introductiune sî patru sectiuni. Introductiunea se ocupa de desvoltarea firésca a omului sî educatiune sî de sciinti'a educatiunei séu pedagogia. Sectiunea prima se ocupa de omu cá objectu a educatiunei sî de fenomenele vietiei fisice sî spirituali. Sectiunea a doue se ocupa de principiele pedagogice, generali; sectiunea trei'a de regulele speciale pentru educatiune sî a patr'a de institutele de educatiune.

Tempulu fisicu inca nu ne iérta o dare de séma detaiata a supra opului, carele trebuie studiatu seriosu spre a puté dá o judecata recerisiva a supr'a lui. Acest'a o lasâmu pentru mai tardiu sî póte constrinsi de impregiurâri, sî altor'a. Din putînele indicii atinse pre scurtu in sirurile nóstre cele de susu sî din urma; mai multu inse din prefatia, se vede impoltanti'a operatului din cestiune sî acesta e o insemnata garantia de insusîrile lui cele in tóta privinti'a favorabile pentru opu sî autorulu lui.

De aceea noi lu recomandâmu publicului nostru din tóta anim'a! *).

Câte-va cuvinte

„despre necessitatea neincungiurabile a comentârei pré in. patente urbariali din 21 Iun. 1854, sî o parere modesta despre modulu, cum s'aru puté rescumperá prestatiunile ce apésa pamenturile alodiali sî cum s'aru puté efeptuí eliberarea dileriloru de la robot'a fâra daun'a possessoriloru."

Credemu a face unu servitiu cetitoriloru nostri cându vomu cercá a aretá pre scurtu cuprinsulu brosiurei aparute acum nu tocma de multu sub titlulu de mai susu in limb'a ungurésca.

Acésta carticica e esita din condeiulu unui barbatu plinu de devotamentu sî de zelu adeca a dlui Ladislau Vaid'a. Pre lânga orientârile ce anuntia titlulu seu acésta brosiura tratéza intr'unu modu destulu de cuprindietoriu, cestiunea proprietâtiei. Colorile cu care acésta materia este scrisa, suntu vii sî corespundietóre scopului de a dá lectoriloru o idea pre câtu se póte esacta despre cestiunea proprietâtiei in genere. punemu inainte unu estrasu destulu de lamuritoriu despre opuseulului amintitu.

Cestiunea proprietâtiei e regularea relatiuniloru dintre proprietarii de pamentu, stapaniloru de mosii sî locuitorii adeca: tieranii. Insemnetatea acestei cestiuni, este pentru noi asiá de mare, incâtu putemu dice in tóta convictiunea. sî fâra frica de a fi desmintiti, ca fâra o deslegare, data intr'unu scopu eminentu, dreptu sî natiunalu, nu se va puté deslegá cestiunea cea mare, secularia sî vitale, dela care depinde mantuirea sî viitoriulu celu adeveratu alu românilor din Transilvani'a.

Aici simtîmu insa ca póte sa ni se faca intrebarea: ca intru câtu suntemu intemeiati, cându dîcemu, ca dela deslegarea acestei cestiuni depinde viitoriulu celu adeveratu alu natiunei române?

Noi la o atare intrebare, n'amu puté luá de argumentu justificatu decâtu necertitudinea, starea de sperantia sî frica, in care vedemu aflandu-se: de o parte, sutimele de proprietari de mosii, sî de alta, miele de suflete din care se compunu familiele locuitoriloru nostri cultivatori. Poporulu românu, este esentialminte agricolu, sî intru câtu cestiunea relatiuniloru dintre locuitori sî proprietari nu va fi resolvata intr'unu modu dreptu sî umanu, ea va fi reulu care va contribuí multu la inveninarea corpului socialu alu statului, ea va fi furtun'a care va amenintiá a se descarcá asupra-i din óra in óra.

Patent'a din 21 Iuniu 1854 a servitu pâna acum eschisivu de basa la deciderea proceseloru urbariali. Fiindu insa mai multe puncte ale acestei patente astfeliu stilisate, incâtu in mai multe locuri ese unu intielesu ecuivocu, care concede intrepretârile cele mai bisare: autorulu crede a-si impliní o datoria natiunale cându se incérca a comentá locurile cele mai obscure din pré inalt'a patenta, spre a nu se mai puté schimosí intru viitoriu intielesulu ei in genere, sî in specia intielesulu unoru paragrafi mai momentosi.

Pentru a chiarificà mai bine cele dîse, autoriulu produce §. 16 partea II din pré inalt'a patenta „despre prestatiunele rescumperabili" sî areta diversele esplicâri, ce i se dau acestui paragrafu.

Paragrafulu din cestiune dîce: „Pamenturile alodiali, pre cari se afla urdîte economie rurale nu se mai potu luà de la posessorii loru de fatia, déca dînsii afara de aceste economie nu posiedu alta mosîa urbariale (Gründe), sî daca nu se tienu de famulii conventiunati, fia ca acesti-a se-sî fia togmitu sîmbri'a in bani séu prebenda, ori in folosinti'a unei case, unei locuintie séu vru'nui pamentu. Dara prestatiunele legate de atari mosîe suntu rescumperabili, sî pana cându se voru rescumperà, ele sunt a se implinì prin posidenti in mesur'a contractuale séu usuata."

Acestu § vorbesce in genere de pamenturile alodiali, sî nu defige tempulu, cándu le-au primitu in posessiune colonistii,ci despune, ca tóte pamenturile alodiali din man'a acestora, se remana la ei pana ce le voru rescumpera, dar pan'atunci prestatiunile sunt a se implinì; esceptiune face numai casulu daca respectivulu colonistu are sî alta mosîa urbariala séu daca fiindu famulu conventiunatu a posie-

---

*) Pretiulu e 1 fl v. a.

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie")

(Urmare)

III.

Póte ridì de mine, iubite cetitoriu sî gandesci ca aru trebuí sa fiu mai filosofu, sa lasu pre ómeni cum suntu cu atât'a mai multu ca nu va fi cu neputintia sa schimbu natur'a loru sî ca nui cu minte a-si resbuná asupr'a câtoru-va individi de defectele unei natiuni. Vei fi avendu dreptate de a argumentá astfeliu, cându esci asiediatu pre jiltiu sî cetesci in linisce jurnalulu, fumendu sugaret'a, dara cându a-i fi in positiunea mea paremi-se ca ti-ai uitá teori'a. Judeca singuru!

Plecasemu dela Lucern'a cu vaporulu sa me ducu la Wägis, micu orasiu asiediatu la piciórele lui Rigi. Cându cine-va se afla pre lacului celoru patru cantóne, este o crima a nu se uitá impregiurulu seu, câci in tóte cârtile de geografia sî in tóte descrierile de calatorii, se cetesce ca acestu lacu este celu mai frumosu din Svitier'a sî prin urmare din Europ'a. Ce este dara mai naturalu decâtu a te asiediá pre puntea vaporului sî a-ti lasá ochii sa retacésca in tóte pârtile, dupa voi'a loru. Acést'a voiamu sa o facu sî eu, dara vai! Puntea erá ocupata de sute de englezi cari cu totii i-si deschise-se corteluri pentru a se aperá de radiele sórelui. In zadaru me incercámu se potu gâsí vre-o crepatura intre dóue corteluri; in zadaru sa me uitu pre désupr'a séu pre dedesuptu, privél'a erá hermeticu inchisa prin corteluri!e englezesci. Ce erá de fâcutu? Facendu in mine unu juramentu grozavu sa-mi resbunu asupr'a intregei natiuni, m'amu coboritu josu in caiuta. Acolo unu calatoriu erá culcatu cu capulu pre canapea sî cu piciórele pre mésa. O singura ochire mi-a fostu de ajunsu pentru a vedé ca este sî elu englezu. Dorulu resbunârei me cuprinse. Asceptandu cu nerabdare o ocasiune potrivita, amu luatu unu scaunu l'amu pusu pre mésa sî culcandu-me dealungulu pre mésa amu asiediatu piciórele susu pre scaunu. De-sî mai susu, eramu intr'o positiune analoga cu acea a inimicului meu naturalu. Amendoi stámu nemiscati sî ne mesuramu cu ochii.

— You speak English? me intrebá elu.

„No"! respunsei cu o voce grozava, aruncandu-i cu piciórele scaunulu dreptu presto genunchi. Englezulu sârì in susu tîpându cá unu desperatu. Insa eu adresandu-me câtra densulu, i-amu cerutu politicosu iertare sî l'amu incredintiatu ca a fostu din nebagare de séma. Gemete surde esiau din peptulu englezului sî aru fi esitu póte multa vreme inca, déca in acelu momentu vaporulu nu s'aru fi opritu in loculu unde trebuiá sa ne coborimu.

Schelele orasielului furmicau de calatori, sî de calauzi cu cai sî cu catâri. Din vaporulu meu alergara cu totii séu sa iee posessiune de vre-unu catâru séu sa se urce pre josu in susu spre verfulu muntelui Rigi. Diu'a erá inaintata sî nu erá multu tempu de perdutu déca voiai sa ajungi pre culme pentru a asistá la apusulu sórelui. Eramu nehotaritu déca este mai bine sa incalecu séu sa me suiu pre josu cându unu tineru cu perulu cretiu, frumusielu la fatia sî sprintenelu la trupu care me observá de câte-va minute, i-mi propuse sa luâmu unu catâru in tovarasia. In chipulu acest'a, dise elu, vomu avé sî placerea de a ne preumblá pre josu sî ocasiunea de a ne odihní cându vomu fi truditi sî multiamirea de a puté convorbì sî de a scurtá astfeliu drumulu.

— Bucurosu! respunsei eu sî indata nâimiremu unu catâru. — Fie care din noi trebuea sa incalece o jumetate de óra sî apoi cedendu catarulu câtra tovarasiu, se suiá o jumetate de óra pe josu. Eu incâlecai celu antaiu sî junele meu tovarasiu mergea incetu pe lenga mine sprjinindu-se de unu bastonu lungu cu virfulu de feru sî ascutîtu, precumu se intrebuinteaza in Svitiera de câtra toti turistii. Drumulu erá angustu sî presaratu cu mii de petricele. Cu câtu te urcai mai susu cu atâta drumulu deveniá mai repede sî mai obositoru. De si dupa unu marsiu de vo doue óre suflamu amendoi greu sî ne curgéu sudorile in sirói̇e, tóta vremea eramu voiosi sî petreceamu spuindu-ne totu soiulu de glume. Junele cu perulu cretiu erá de o veselia fara margini; cându nu mai putému de câldura sî credému ca me lasa puterile audiamu unu hohotu de rîsu resunandu pe catâru sî-mi strangeamu tóte puterile sa me tînu pe picióre pân va trece jumetatea de óra. Dar lucru curiosu! Pe cându eu me coboriamu de buna voia, cându aculu ornicului îmi vestiá ca momentulu a sositu, junele meu se faceá ca uita sî neincetatu trebuiá ca eu sa-i aducu aminte.

— He! tinere! Ear me insieli cu trei minute, strigai eu.

„A dracului catâru, respunse elu; nu vra nici de cumu sa se oprésca!

— Credu sî eu, daca in locu de a stringe frîulu, ei dai cu calcâile.

„Asîa trebue sa faci . . Catarulu e tocmai contrariulu calului. N'ai luatu sém'a ca elu pleaca cându i spui tbrrr sî cându ei spuiu hi! se opresce?

— N'amu luatu sama, dar poftimu josu ca nu mai potu.

„Eaca me dau. Hi! Hi!

Catarulu inse nu voiá sa se oprésca.

— Ean cérca cu strinsulu freului. póte s'a oprí.

Vediendu ca catarulu totu mergeá, amu saritu sî l'amu opritu de códa.

Deacumu inainte,ie adio de la catâru, i-amu dîsu eu, suindume pe siea sî ridiendu. Nu me mai coboru pana susu.

— Aibi mila de tineretiele mele, respunse elu. Suntu unu june plinu de sperantia sî de viitoru sî uniculu fiiu la pârinti, ar fi pecatu!

„Din ce parte a lumei esti, câci dupa fisionomia D-tale nu pricepu nimica?

— Suntu de pe malurile mirositóre ale Senei. Tatalu meu e Francezu sî maica mea Germana. Eu suntu insa cosmopilitu:—Ubi bene, ibi patria.

„Daca esti totdeuna veselu sî dispusu ca acumu, ai o patria fórte intinsa.

diutu in simbria pamentulu alodiale. Prin urmare unii dîcu pamenturile alodiali, fia acelea de ori ce clasa, fia ori unde, déca pre langa servitiu séu tacsa s'au datu unoru ómeni, cari nu suntu famuli conventionati, ci cari s'au asiediatu in case radicate pre pamentulu alodiale alu aceluia-si domnu de pamentu, si cari ómeni n'au altu pamentu urbariale: suntu a se lasá în manele acestoru tierani; de la ei nu se mai potu luá, dar ei potu rescumperá prestatiunile depre aceste pamenturi, si pana ce nu voru face acést'a detorescu a implini pretensiunile contractuale séu usuate.

Altii adaugu câtra acést'a esplicare: fiindu ca in intielesulu §-lui 20 din patent'a urbariala „legaturele tempurane, contractele de natura privata sî contractele pemnorali s'au lasatu neatinse“ sî fiindu ca dispusetiunea §-fului 20 se estinde preste patent'a intréga, — urméza, ca nu numai pamenturile alodiali ale famuliloru conventiunati se scotu dintre cele rescumperavere, ci sî acele pamenturi, cari s'au datu pre langa legature tempurarie, pre lânga contracte de natura privata, au de pemnu.

Dar' luandu-se in consideratiune diferinti'a de opiniune ce esista intre ómenii, cari profeseza esplicatiunea acum dîsa, asupr'a espresiunei: „legaturele tempurane sî contracte de natura privata“ — avemu se observâmu ca suntu unii, cari (neluandu in consideratiune presumtiunea chiara a §-fului 16, in intielesulu carui-a au fostu pamenturi alodiali rescumperabile sî pre langa prestatiuni contractuali) dîcu, ca tóte contractele verbali séu scripturistice, ce s'au incheiatu intre domni de pamentu sî intre iobagi in privinti'a câtimei servitieloru, cu ocasiunea predarei pamentului, — tóte suntu contracte tempurarie sî de natura privata.

Daca aru avé locu argumentarea aceea, (de-sî se dîce dreptulu de rescumperare in §-ulu 16 sî cu tóte ca in insu-si §. 16. se amintesce, cumca prestatiunile se implinescu dupa conditiunile statorite in contracte) fie-care dîleriu — fara esceptiune — aru trebuí se dee indereptu pamentulu alodiale, ce lu-are.

Prociediendu estu modu, procederea aru fi fórte scurta, inse atunci n'aru fi in Transilvani'a intréga nici unu tieranu asiediatu pre pamentu alodiale, care aru poté remânea in alodiatur'a, ce are astadi, daca nu cum-va i-aru doná-o domnulu de pamentu, séu déca i-aru lasá o din gratia.

Insa standu lucrulu asié, pentru ce s'a scrisu patent'a urbariale sî §-ulu 16 dintr'ins'a? câci dupa argumentarea acum citata nici un'a alodiatura nu s'ar' poté rescumperá — fiindu ca intielesulu §-ului 16 n'aru fi alta de câtu, ca fia-care tieranu de pre pamentu alodiale detoresce a reintórce aceste alodiature. Dar din § 16 alu patentei se vede chiaru contrariulu; patent'a n'a potutu avé de scopu a face proletari din tieranii de pre pamenturile alodiali, bá altcum n'ar avé nici unu intielesu nici dispusetiunea din amintitulu §. unde se dîce, ca curialistii n'au dreptu de a rescumperá alodiaturele, daca ei pre lânga acestea, mai au pamenturi colonicali.

Dar se afla inca sî de acei-a, cari deducu d'in §-lu 16 ca numai locurile alodiali de case, intravilane, dara nu sî cele estravilane, se potu rescumperá; éra altii pretindu, ca numai casele dîdite pre locuri prediali séu pre locuri alodiali estravilane se potu numì asiedieminte, prin urmare numai acestea se potu rescumperá.

Fatia cu acesti-a cea mai latîta parere e, cumca pamenturile alodiali, fia intravilane séu estravilane, in satu séu in prediu: voru remané in man'a prestatoriloru, déca nu lipsescu cele-lalte conditiuni de a le poté rescumperá. Acésta parere se vede a fi basata pre impregiurârile a) conceptulu sî traducerile autentice ale patentei nu facu deosebire intre pamentu alodiale, prediale, intravilanu sî estravilanu; b) curialistiloru nu s'a datu pamentu numai intravilanu, ci sî estravilanu; c) fiindu ca in Trni'a n'a fostu datina, ca pentru pamenturile intravilane sa se faca prestatiuni separate sî éra separate sî pentru cele estravilane, — daca §-ulu 16 aru dîce, ca numai mosiile intravilane se potu rescumperá, atunci acestu § ar numí sî chei'a, dupa carea s'ar computá prestatiunile ce cadu singuru pre mosiele intravilane, câ-ci mai nainte prestatiunile pentru aceste mosîe au fostu comune cu cele pentru mosiele estravilane. Apoi ar trebuì sa fia in patenta vr'o despusetiune, ca ce sa se faca cu alodiaturile estravilane, déca acele nu s'aru intielege sub numirea comuna de pamentu alodialu, „Alodial-Gründe.“ (Va urmá.)

Despre starea drumuriloru ardelene ducatóre catra Romani'a.

Secretariatulu camerei industriale sî comerciale din Brasiovu si-a propusu a face unu avisu statului Romani'a prin min. reg. de comerciu in cestiunea drumuriloru cari légа Tranni'a de Romani'a pe bas'a dateloru primite din partea unoru ómeni privati, unoru corporatiuni sî deregatorii regesci. Credemu ca nu e unu ce de prisosu a luá notiti'a despre acesta afacere care merita sî trebuie neaparatu se atraga atentiunea fia-carui Transilvanianu. Cladirea de câi petruite (siósele) de câi ferate, poduri canalisâri sî de alte lucrâri technice suntu astadi conditiuni esentiale sî vitale pentru inflorirea sî prosperarea popóreloru, fiindca dela drumuri etc. depinde inlesnirea comunicatiunei si inaintarea comerciulu.

Din avisulu amintitu estragemu urmatórele date:

1. Drumulu prin pasulu Oituzului. Acest'a este pana la frontier'a tierei drumu principalu. Se sustiene din mijlócele statului, se inspectéza decatra reg. directiune transil. de edificatiuni, sî se afla in stare buna. Turburâriloru de comerciu de mainainte urmate prin rumperea punteloru din ierig'a Oituzulu la crescerea riuriloru de munte s'au prevenitu prin cladirea de umplaturi infricosiate de piétra sî prin intrebuintiarea altoru mijlóce architectice prin urmare o intrerumpere de comerciu pe distanti'a acést'a de drumu nu este mai multu de temutu.

Drumulu pe pamentulu moldovenescu este, reu precum suntu mai tóte drumurile din Moldov'a sî Romani'a.

Distanti'a pana la loculu Grozesci in departare cam de $1\frac{1}{2}$ de frontier'a nóstra, s'au fostu facutu in anulu 1854 umblavera prin pionirii austriaci, insa intrelasânduse de a se tiené in stare buna, iérasi au devenitu brusiósa sî plina de gropi cá mai nainte.

Tóte drumurile d'acolo mai departe dintre unele cari mergu câtra Tergu=Ocnei altele câtra Galatiu nu suntu nimicu altu ceva decâtu nesce câi simple de tiéra, cari la tempu bunu suntu binisioru umblavere, la tempu ploiosu insa abiá suntu de umblatu. Acésta se intempla cu deosibire iérn'a, primavér'a sî tómn'a, cându se rupu podurile prin crescerea apeloru de munte sî nu se restauréza indata, — asia

---

— Patria mea s'intinde de la apusu la resaritu sî de la miada-nópte la miada dî. Numeru douedieci sî trei de ani sî anii la mine se compunu din douesprediece luni de primavara. Pârintii mei mi au datu numele Edgaru sî au hotârîtu sa me faca pâstoru. Departe de mine fie inse sarcina de-a conduce turma credinciosîloru!

„Sî ce cariera ti-ai alesu?

— O singura îmi convine: cariera de milionaru.

„Bravo! Iti urezu totu succesulu in carier'a D-tale.

— Pan' acuma nu sciu pentru ce miliónele fugu de mine. Dar cu vremea voru trebuí sa vie. Sa vedemu cine are mai multa rabdare: ele in persistenti'a de a nu vení, séu eu asceptandu!

Astfeliu vorbindu ne apropiamu de culme. Bradii incetase de multu, sî din pamentulu stâncosu alu muntelui resarea numai iérba sî pre ici pre colea ros'a Alpiloru. Putînu mai josu de culme este unu mare otelu de lemnu cu sute de odai sî intretînutu cu destulu lucsu sî elegantia. Ajunsi la otelu, ocuparamu câte o camera sî ne puseramu sa facemu putîna toaleta. Deodata se audî unui instrumentu resunandu cu grozava putere: Erá cornulu Alpiloru care vestiá calatoriloru ca trebuie sa se urce pre culme, fiindu ca sórele avea sa le dîca diu'a buna. Preste câte-va minute alergai in susu sî cu mine sute de persóne, barbati, femei sî copii veniti din tóte pârtile lumei. Culmea lui Rigi, deosebindu se de cei mai multi munti ai Svitierei are form'a unui micu platou pre care incapu mii de persóne. Elu erá plinu de calatori cuuriosi sa véda unu spectaculu asiá de estraordinariu. Asiediati in grupuri, unii in picióre, alti pre iérba, altii lungiti pe plaiduri sî shavluri, altii radîmati pre bastónele loru, i se intorceau cu fati'a spre apusu sî asceptau disparitiunea sórelui. Spre sudu sî vestu se vedeau sîruri de munti grandiosi acoperiti cu ometu sî intrecendu-se unii cu altii in inaltime, spre nordu lacuri sî déluri verdi sî placute, ce se intindeau la orizontu pâna departe la punctulu unde sórele avea sa dispara.

In vale pre mai multe drumuri zaria i calatori intârdiati care alergau desperati in susu, versandu torente de sudóre, pentru a ajunge inca la tempu. Cei de susu i priveau cu compatimire séu ironie. Preumblandu-me printe diferitele grupuri m'amu pusu sa observezu: ci unu englezu cu favoriti lungi cascá o gura asiá de mare, incâtu parea ca aru voí sa inghita globulu de focu; alaturea unu grupu de copii infingendu-si bastónele in pamentu se acatiase pre densele cá se fia totu asiá de inalti cá sî barbatii; mai departe câte-va persóne insuflate de zelulu studiului, cautau sa descopere cu lungi ochiene puncturile negre din sóre; câte-va tinere germane culcate la pamentu, murmur'au incetu dinaintea loru tóte inspiratiunile ce au avutu poetii loru in fati'a spectaculului la care erau sa esiste; lânga densele unu omu rasu pre fatia cu o figura lunga sî curiósa cumperá privat'a de dinaintea lui cu unu portretu din albumu-i ce tiné in mâna. Trecendu cu ochiulu iute pre désupr'a acestor'a, m'amu opritu la doi tineri care erau perduti in contemplare. Erá lesne de cunoscutu ca erau insuratiei, câci elu o stringea duiosu cu bratiulu dreptu sî-i tînea mân'a in mân'a sea stânga, iéra ea cu bratiulu ei se sprijinea pre umerulu seu; ochii loru erau indiferinti pentru toti cei care i incungiurau sî cându se departau dela orisontu i se intalneau sî ceteau adencu unulu in sufletulu altui'a. Sórele putea sa dispara de pre lume, ochii loru nu incetau de a lucí cu dulci scante de amoru.

M'asiu fi uitatu multu la densii déca unu feliu de uriesiu ce siedea indereptulu meu, cu perulu barb'a sî mustetiele in nerenduéla nu aru fi esclamatu impinsu de o iubita inspiratiune: „Câtu e omulu de micu in fati'a acestui spectaculu!“

Deschisei ochi marii sa me uitu la filosoficulu esclamatoru, cându unu hohotu de risu me silí sa privescu putînu mai departe! Erá tovaresiulu meu de drumu cu perulu cretiu care nu putea sa-si ascunda veseli'a

— Ce ai de ridi cu hohotu?

„Cum sa nu ridu? respunse elu. Nu vedi cine observéza ca omulu e micu: unu uriesiu de siése picióre sî jumetate.

— In tóte cauti sa gasesci motive de veselia.

„E greu a nu ride. Uita-te la sutele de persóne din giurulu nostru, cum se uita de duiosu dupa sóre cá sî candu nu au sa-lu vada mâne resarindu. Au dîce ca sórele se duce pentru totudéun'a sî cu densulu totu norocululu sî avuti'a loru. Se vede ca poetii au dreptate sa-lu numésca unu globu de auru.

— Lasa glumele. Privesce mai bine sî vedî câtu e de frumosu. Cum acestu spectaculu nu-ti face nici unu efectu?

„Din contra a fâcutu in mine o revolutiune intréga sî simtiescu unu apetitu de ursu.

— Esci unu materialistu de frunte. Déca nu i fugu de d-ta i-mi perdu tóta placerea.

„Multiamesce-te gustandu apusulu sórelui — strigà elu dupa mine — sî nu cum-va sa te vedu la table d'hôte preste o jumetate de óra.

Sórele incepù a se cufundá. Josu in vale preste lacu se latise intunereculu sî verfurile muntiloru erau inca luminate de o blanda lumina. O atmosfera recorósa invelí muntele Rigi sî sórele disparea din ce in ce mai multu. Unu ah! lungu sî generalu cu unu suspinu de parere de reu esî deodata din pepturile tuturor'a: sórele se facuse nevedutu. Culmea muntelui remase desiérta, me credeamu singuru gustandu

„lumin'a ce nu se vede dar totu inca se simtiesce“,

cându luaiu sém'a ca mai erau dóue persóne ascunse in grot'a naturala a unei stânci. Erau betrânulu englezu sî frumós'a engleza ce audisemu cantându la Lucern'a. Ochii sei erau atintiti asupr'a punctului unde se stinsese cele de pre urma radie ale sórelui sî urmau cu unu doru nespusu lumin'a perduta sî radie melancolice care porneau din ochii sei pareu a dorí sa se stinga sî ele in oceanulu nemarginirei.

(Va urmá.)

s'a intemplatu acumu de curendu la riulu Seretu, din care caus'a deligenti'a dela Galatiu au sositu cu 14 dile mai târdîu in Oitusu, fiindu silita a veni pe câi laterale preste munte sî cu periculu vietiei; carele cu marfa nu au potutu veni de feliu, asia carausii s'au vediutu siliti a incuartirá marf'a loru pre drumu.

Prin restaurarea drumului acestui'a comerciulu cu producte transilvanene la Moldov'a aru avé o usiurintia sî o promovare insemnata.

2. Comunicatiunea cu Romani'a prin pasulu Buzeului. Acést'a nu e de feliu acomodata pentru carausi, servindu pasulu cu deosebire la intrarea de vite in sî afara da Romani'a. Tacerea unei sioséle prin pasulu Buzeului aru fi cu multe dificultâti impreunata sî alegerea acestei trase aru fi cea mai nefavorabila, trebuindu a se taiá drumulu preste unu punctu fórte inaltu alu acestui munte mediunalu.

Din contra regimulu românu doresce o impreunare cu Transilvani'a preste siesulu celu mare alu Buzeului dealuugulu valei Buzeu sî a sî fâcutu pasii necesari la asiediarea unui drumu principalu pre pamentu romanescu in directiunea câtra Crasn'a.

3. Drumulu preste Timisiu sî Predélu. Acestu drumu de tiéra pre pamentulu austriacu se tîne in stare fórte buna. Asemenea s'au pututu dîce pâna la anulu 1864 sî despre continuarea drumului acestui'a in Romani'a. Insa cu durere vedemu ca daunele casiunate prin esundarea apeloru de munte in valea Praovei din anulu 1864, nici astadi in multe locuri sî in distantii mari, nu se póte omulu folosí de drumulu celu artificiosu, ci trebuie mai de multe ori se tréca prin apa. Acésta stare trista causéza iérn'a sî primavér'a adese-ori o intrerumpere a pasagiului séu e o calatoria impreunata cu periculu vietiei. Comerciulu principalu intre Transilvani'a se mijlocesce prin pasulu dela Timisiu.*)

4. Drumulu preste pasulu dela Branu pre la Crucea=Rucarului, Câmpu-lungu in Romani'a mica e incependu dela Branulu inferioru intr'o stare fórte rea sî abi'a umblaveru. Distanti'a dela frontiera pâna la Rucaru in Romani'a e cu putîne esceptiuni in sensulu celu mai strictu a cuventului o poteca periclitóre de viétia. Distanti'a insa dela Branu pâna la Brasiovu e in stare buna sî in totu timpulu umblavera. Transportarea de marfa se face prin cai de samari pe distanti'a Branu=Cruci'a Rucurului. Acésta linia care duce in Romani'a mica la Pitesci, Craiova sî chiaru in Romani'a mare la Bucuresti e de insemnatate mare sî póte fi pentru comerciulu Brasiovului de o importantia neascepta a, déca se va cladi unu drumu 5. Drumulu preste Turnulu rosiu e pana la frontiera tierei nóstre sî dincolo pana la Caneni fórte bunu sî in totu timpulu umblatoriu. Numai dela Caneni pana la Rîmnicu, sa se afle intr'o stare mai rea a cârei reparare e fórte detoritu.

Camer'a comerciala brașiovénaa au hotâritu a asterne acestu avisu inalt. ministeriu cu rugarea a atrage tóta atentiunea la restaurarea acestoru doue impreunâri preste pasulu Branului sî preste graniti'a Buzeului, fiindu-ca prin o comunicatiune buna sî totu déun'a umblavera preste pasulu Branului, Romani'a mica intréga se deschide comerciului brasiovénu, care pana acumu sau pututu purtá numai pe cai de samariu séu prin unu ocolu mare. Pentru trecerea producteloru brasiovene la Campulungu, Pitesci, Slatin'a si Craiova s'aru deschide unu prospectu nou sî splendidu prin cladirea unui drumu bunu intr'acolo. Drumulu preste graniti'a Buzeului insa s'aru aventá prin acea ca merge pela granitia Romaniei si a Moldovei in l'untrulu Romaniei mijlocindu impreunaprea cea mai dirépta sî mai scurta cu Brail'a si Galatiu la o insemnatate mare sî de unu calibru estraordinariu.

Orestia in 28 Mai. In diu'a din 26 a. l. c. erupse focu tocm'a pe la 12 óre in capulu orasiului spre Sedesiu, a 5 óre dela 9 Aprilie a. c. Foculu se intinse in tempu numai cam de 7—8 minute preste 7 case, sî anumitu 6 locuite de români sî a loru proprii, éra un'a locuita de unu nemtiu iérasi proprietate a lui, prefacendule in tempu de 1. óra dinpreuna cu tóte alte cladiri sî 2 care in cenusie. Acestea 5 focuri scrumara 30 de case ne lâsandu macaru gardurile gradiniloru. Temerea de focu au petrunsu mai cu séma in romanii plugari pana in meduva, fiindu ca in anii din urma espirati inca au fostu multe focuri aici sî totu in uliti locuite de ei, apoi mai este sî acea nenorocire, ca ei cá plugari au fostu dusi la lucru câmpului, putini pe acasa ba casele celoru mai multi au fostu la erumperea focului incuiate, asia câtu nu siau potutu aper'a nici ce au avutu in case de turbarea lui. Caldur'a dilei la foculu acest'a erá mare, sî ventulu ce suflá dela resaritu aruncá foculu escatu din nesce paie de lânga siur'a dela cas'a a 2 a spre interiorulu orasiului. Preste câtev'a case se arunca materi'a aprinsa, — paie sî prestila — din care cadiù pre coperisiu a dóua case coperite cu paie sî pre coperisiulu siurei dela ospetari'a Senatorului Foray coperita prestila, care au sî luatu flacara; fú inse indata stensu. Domnu Protopopu sî parochu localu Popoviciu sî parochu George alergara sî astadata numai decâtu la fati'a locului, unde indemnara ómenii la stinsu, bá celu de antâiu ajutá sî insusi la sugrumarea focului in aceste 7 case, care in nesatiulu lui a amenintiá cosumarea inca a mai multoru alte case. Amu vediutu ca Dni parochi déca alerga la focu potu multu influintiá asupr'a ómeniloru cá se stinga cu tóta barbati'a sî se scape ce numai se póte de flacar'a lui.

E sî lucru naturalu, ca precumu unu ducatoriu intieleptu bunu, activu sî coragiosu influintiéza multu asupr'a feciorilorui luptatori cu inimiculu in batalia, aruncânduse asupra acestuia in fruntea loru, asia ascultá sî cei, incâtva mai nepasatori ómeni la stingerea elementului mistuitoriu de averea deaprópelui loru fie acela ori sî cine, de ori sî ce natiune aru fi, déca vedu ca alérga acolo parochii loru indemnatori sî desfasiuratori de activitate.

Asemenea arunca focurile escate materi'a aprinse, cumu se intempla sî aici, preste mai multe case inaintea lui, de aceea este necesitate imperativa, cá locuitorii — barbati din satele vecine se alerge numai decâtu cá stingetori intr'ajutoriu sî spre conducerea loru Dnii notari sî judi, conducându apoi pre locuitorii din satulu cu foculu sa se póta departá sub latîrea lui pe la casele loru, unde nu suntu mai multi la o casa ca unulu, cá sa ude coperisiulu casei sî altoru cladiri cu apa purtata pre scara sa se grijésca pentru stinsu de cumv'a se arunca cevá materia cu focu la casele loru. Numai se cere activitate sî barbatia dela insii fruntasii comunei sî asia cu puteri imprumutate — câci astadi mie, mâne tie — s'aru poté totu-déun'a impedecá latîrea focului, sî sa nu ardia sate intregi, cum s'a intemplatu nu numai odata, nevenindule locuitorii din sate vecine intr'ajutoriu.

Tabacariu.

Varietâti.

*** Majest. Sea Imperatas'a, dupa nascerea princesei Mari'a, a trei'a dî de Rosalii, s'a dusu pentru prima ora ierasi la biserica (a esitu din casa). Marti in 9 Maiu n. va parasi Pest'a.

*** Principele Napoleonu va fi sositu eri in Vien'a sub numele: conte Meudon in incognitulu celu mai strinsu. Cortelu va luá in unu otelu. —Dîuarele mai adaugu sî faim'a, ca densulu ajungendu la Bucuresci, are a implinî o missiune oficiósa sî adeca a influintiá la principele Carolu cá sa-si schimbe ministeriulu.

*** (Escel. Sea cont. Em. Péchy) are unu concediu de vre-o siése septamâni pentru intrebuintiarea bâiloru din strainatate. Atrei'a dî de Rosalii a sî plecatu din Clusiu.

† Pavelu Maniu, parochu romanu gr. orientalu in Lugosiu sî asessoru consistorialu nascutu in 26. Novembre (8. Decembre) 1805, dupa unu morbu mai indelungatu, in etate de 63 ani, au reposatu in Domnulu in 15/27 Maiu 1868 la 2 óre dupa ameadi, lasndu dupa sine pre duios'a sea socia Iulian'a Maniu sî pruncii sei: Aurelie, Ermin'a sî Livi'a Maniu, — Ioann Sierbanu sî Iulian'a Maniu casatorita Sierbanu sî a pruncilorn loru Giorgie sî Aurelie, — sî Ecaterin'a Maniu. Fia-i tieren a usióra.

*** Teatru. In doue renduri amu facutu publicului nostru cunoscutu despre impregiurarea ca vomu avé sî noi norocirea de a vedé productiuni teatrale pre scena romana. Dlu Pascali sî societatea densului a terminatu deja productiunile sele in Brasiovu, unde dupa tóte marturiile de acolo, cas'a a fostu la tóte productiunile indessuita de spectatori. Romanii din Sabiiu si impregiuru inca de tempuriu, dupa ce aflara de venirea sigura a companiei teatrale sî aci, pentru a contribuí la unele inlesniri ce se le aiba acea societate a institnitu unu comitetu ad hoc, carele sa ingrigiésca de efeptuirea aceloru inlesniri. Acum din câte amu pututu afiá totu lucrulu a maturitu pana acolo, de dlu. Dir Pascali va fi la $^{3}/_{15}$ Iuniu in Sabiiu. Intre afacerile comitetului mentiunatu se afla, pre câtu scimu, sî aceea de a incunosciintiá pre da acei'a cari suntu amatori sî doritori de a vedé teatru natiunalu de prin pregiurulu Sabiiului sî mai departe (pana pre la M. Vasiarheiu, Clusiu, Abrudu, Deva, sî Hatiegu). Noi credemu ca sî prin notiti'a de fatia sî prin unu programu mai detaiatu, care déca lu vomu capetá lu vomu impartasî cetitoriloru nostri, vomu face unu servitiu placutu, atragendu de nou atentiunea asupr'a tempului de inceperea productiuniloru aici, sî indigitându pre ori care amatoru séu amatóre la angiarea particu lara a afaceriloru sele sî la putintiá de a participá fara prea marea neglegere a ocupatiuniloru.

*** Despre banc'a de asecuratiune „Transilvani'a" se esprima „Pesti Naplo" in unu modu fórte favorabilu sî dîce ca póte servi de modelu. Totu asia se esprima „Hon" in o rubrica laterala.

*** Drumu de feru. Conte Samuele Vass dep. dietalu, Antoniu Kemény sî directorele de drumuri de feru Iuliu Oudotu au facutu pasi la ministeriulu de comunicatiune, cá sa li se dea voia a interprinde prelucrârile pentru ramii de linii Brasiovu=Csikszereda=Gyergyo=Șt.=Miklos=M. Vasiarheiu, Clusiu=Bistriti'a sî Clusiu-Alb'a-Iuli'a.

*** Drumu de feru. Dela Alb'a-Iuli'a se scrie ca de lucratu se lucra cu mai multa iutiéla decâtu pana aci, inse abia se voru pulé gatá tóte pana la terminulu prefiptu, pentru ca e inca multu de facutu. Cladirile curtei drumului de feru din Alb'a-Iuli'a suntu sub coperisiu, cas'a de incaldîtu e curatita pe dinafara sî dinlauntru, magazinele suntu zidite. Podulu dela portulu Muresinlui vá fi câtu mai curendu gat'a; alte trei poduri inse suntu de totu inapoiate, câci abia le suntu colónele (stelpii) zidite; partile de feru se afla inca in Zamu. La Vintii de josu mai e de lipsa inca lucru de pamentu de vre-o 4000—5000 de stangeni cubici.

*** Vapóre pre Muresiu. De multu petrece unu ingineriu superioru tramisu de ministeriu reg. carele cercetéza Muresiulu pentru cá sa se véda deca se aru poté plutí cu vapore pre elu. Acestu ingineriu ministeriale audimu de nou ca va cercetá si celelalte riuri mai mari din tiera. In legatura cu aceste credemu ca sta petrecerea unui agentu alu societâtiei vapóreloru dunarene, cu scopu de a cercá intemeierea unei linie pentru vapóre intre Aradu sî Ludosiulu Muresiului. —Prin asociatiunea ideiloru ne vine aminte de tocm'a amintitulu Ludosiu, de care cu durere trebuí sa audimu, ca românii sî vendu curtile de pre la drumulu tierei sî facu locu, altor'a, cari pre urma voru sci mai bine trage folosu din pusetiunea locala.

*** Detori'a publica austraca. Cá suplementu (adausu) la „W. Ztg." se afla unu conspectu despre starea detoriei totale a statului pâna la finea lui Decembre 1867. Dupa acelu suplementu, sum'a capitala a detoriei intregi face 3.025,315 896 fl. 13 xr. cu o pretensiune anuala de cameta de 127,718.147 fl. Detori'a desdaunârei pamentului face 519.459,754 fl. cu cameta anuala de 25.893,970 sî in fine imprumutulu pentru lips'a din Galiti'a de 2.500,000 fl. cu camete de 175,000 fl. Câtra semestrulu primu 1867 cresce sum'a capitala a detoriei cu 36,829.200 fl.

*** Comóra. Unu lucratoriu sî a intipuitu ca a vediutu o flacara pe unu locu semenatu cu cucuruzu. Crediendu ca in loculu, unde i [illegible] ca a vediutu lumin'a, e ascunsa o comóra, s'a apucatu intr'o nópte sî a facutu o grópa mare, din care nu a scosu alta decâtu pamentu. Bietulu omu nu e destulu ca a sapatu in diesiertu, dar' acumu e datu sî in judecata prentru ca a vetamatu proprietatea altui'a; câci loculu unde erá sa fia comór'a nu erá alu lui.

---

*) Tocma fu vorba in cumera dep. Romaniei despre acestu drumu sî camer'a vede cu parere de reu impregiurarea acest'a inse de alta parte cauta a numai cheltuí in desiertu milióne, pentru-cá la celu dintaiu povoiu sa se strice ierasi. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 43. ANULU XVI.

Sabiiu, in 30 Maiu (11 Iuniu) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Pronunciamentulu.

In dîlele din urma se scrise multu sî in diferite moduri despre unu pronunciamentu, datatu din Blasiu sî publicatu in „Federatiune“ sî „Gaz. Trans.“ sî dupa aceste unu numeru insemnatu de alte dîuarie. Noi amu pastratu tacere fatia cu acésta intemplare pana acumu, candu primimu urmatórea corespundintia:

De pe Ternavi 21 Maiu

Dle redactore! Din numerii câti mi au venitu la mana, vedu ca in stimatulu Dvóstra dîuariu nu se face nici o amintire de pronuciamentulu din apropierea nóstra. Ce e dreptu nici eu nu amu fostu in fati'a locului, pentru ca nu mi s'au datu de scire, sî asia detaiuri nu ve sciu comunicá despre decursulu lucrului. „Gazet'a Transilvaniei mi-au datu cea mai multa deslusire descriindu-se acolo pe largu totu decursulu serbatoriei de 3/15 Maiu 1848.

Noi nu scimu ce sa mai cugetâmu de lucruri de aceste sî aru fi bine, cá sa se faca vre o renduiala in privinti'a acést'a, cá sa scie omulu de ce sa se tîna, câci asia unii serbéza, altii nu, sî pre urma sî din acest'a se nasce vorba intre ómeni.

Nu scimu ce va mai fi in venitoriu, vedemu inse ca in tempulu de fatia stâmu reu, câci pre langa tóte romorile ce se facu, aceia-si cari le imprascie mai tare acasa, se pare ca lucra altfeliu. . . . .

Noi cesti dela tiéra nu putemu fi asiá petrundietori in cele politice; dara atât'a cunóscemu sî noi ca tóte aru puté merge alfeliu. Romanulu totu deun'a numai dreptatea o cere. Nimica mai departe. O parte de magiari de esemplu, in tóte adunârile private ne promitu mereu sî ne asigura ca totu aceea „voimu sî noi“ sî apoi de câte ori ne adunâmu la marcaluri, ori altu undeva in locuri de aceste, se facu focu, déca indrasnesci a pasi cu o pretensiune din cele mai modeste. Dîuariele loru nu lasa nimica nesuspitiunatu sî nedespretiuitu; apoi cumu sa crésca sî sa se consolideze increderea imprumutata?

Aceste tóte ne punu pre ganduri sî amu dorí sa le vedemu odata deslegate, dóra atunci s'aru mai liniscí spiritele sî amu puté sane apropiâmu unii de alti etc etc.

Imputârile ce ni se facu, de sî in modu finu, nici nule luâmu in nume de reu, nici nu le vomu refrânge, pentruca antaiu, zelulu pentru totu ce e natiunalu, cá atare, sî déca e gresitu din caus'a ne cuprinderei situatiunei, nu e de condamnatu; a dou'a nu vomu refrange nimic'a, pentru ca déca aru judecá cineva cele dîse de noi in objecte de feliulu acest'a, fara de prejiudetiu, atunci nu aru incapé imputârile — pentruca de imputâri indirecte trebuie sa luâmu noi cuvintele séu cugetele corespendintelui nostru —, pentru ce amu tâcutu fatia cu pronunciamentulu, ci aru fi cadiutu de sine din capulu locului.

La loculu acest'a vomu reflectá numai, ca dlu corespundinte nu a pututu, sî altu cine-va nu si-a luatu ostenél'a a ne incunosciintiá atâtu despre pronunciamentu câtu sî despre impregiurârile in care s'a nascutu pronunciamentulu, dela cari din urma aterna fórte multu. Aterna pentru aceea, câci in viéti'a publica nu e de ajunsu cá sa se creeze, sa esiste, sî sa se incunosciintieze cutare idea séu fapta, ci e de lipsa a scí sî form'a prin care a devenitu trupu, câci pré bine dice proverbiulu latinu: „Forma dat esse rei“; sî asiá ai recunósce valórea in intielesulu ei deplinu. Din cele ce s'a publicatu in diuarie, noi nu amu pututu vedé alta, decâtu conceptulu pronunciamentului, carele s'a fâcutu cu ocasiunea serbârei natiunale dela 3/15 Maiu a. c. Factorii cari sa dea ponderositatea actului ne suntu necunoscuti sî asiá nu scimu suntu ei numai nisce diletanti politici séu-au fostu membri, cari sa compunu conferintia natiunala asuala, adeca, dupa usurile de mai inainte recunoscute de natiune. Cu acést'a vremu sa dîcemu atâtu, ca suntemu fórte scrupulosi cându e vorba de acte, cari taia in viéti'a natiunala, sî nu numai ca voimu, dara sî pretindemu, cá acele se fia respectate sî tratate cu tóta seriositatea ce li se cuvine. Déca nu ne lipsea cunoscinti'a despre impregiurârile aceste atunci erá alta vorba.

Cá sa nu fimu reu intielesi si sî mai reu esplicati, sa ne deslucimu totusi sî acum in vre-o câte-va cuvinte, spre liniscirea corespundintelui nostru sî spre cea a cetitorilori nostri.

Serbatorile natiunali sî manifestatiunile de feliulu acest'a, cá atari, le stimâmu sî le vomu stimá totu-déun'a, sub conditiunea aceea, ca ele voru fi puse in scena cu demnitatea loru cuvenita sî in marginile legei.

Déca e vorb'a de 3/15 Maiu din anulu 1848, anulu acest'a a fostu unu anu epocalu pentru tóte popórele Europei. Libertatea a resaritu in acelu anu sî pentru noi, de-sî a fostu intunecata de nuorii tristeloru evenemiente ce s'au succesu.

Aducerea aminte de dîu'a aniversaria dela 3/15 Maiu 1848, ce s'a tînutu cu aprobarea Guvernului ardelénu, nu o póte luá nimenea in nume de reu; ba sî simtiulu de recunoscintia aduce cu sine, cá pentru asemenea momente din viéti'a popóreloru sa se pastreze o pia memoria. Sî cându acele se facu pre principiulu depusu in juramentulu de pre câmpulu libertâtiei, carele se adreséza cu amicitia câtra toti binevoitorii natiunei române sî remânu in marginile aceste, atunci nimenea nu va puté unu cuventu sa dica contra acestoru simtieminte.

Chiaru sî o manifestatiune intielépta nu va fi nici cându condamnata, in unu statu care garantéza libertatea constitutiunala. Pentru ca guvernulu póte numai profitá din a cunósce dorintiele guvernatiloru sei sî a vedé ca unde ce aru trebuí sa faca pentru multiamirea cetatieniloru statului. Insa tóte aceste trebuiescu fâcute asiá, incâtu sa nu dea ansa nimenui, nici de a persiflá asemenea manifestatiuni, nici de a priví in ele numai acte de ostilitate contra cutârei séu cutârei partide.

Nu desconsiderâmu nici purtarea unei pârti din pres'a ungurésca, carea se silesce a vedé agitatiuni in tóte manifestatiunile, adese sî cele mai nevinovate, sî nelinisce sî intârita de o parte pre cetitorii sei, sî arunca de alta parte indignatiunea sî sternesce resbunarea. Cu tóte aceste noi românii, pre carii trebuie sa ne dóra tare de noi insîne, sa ne pastrâmu caracterulu nostru originalu sî aceea ce facemu sa nu fia numai o góla demustratiune, ci totu pasulu nostru sa fia o pétra solida in edificiulu viitoriului nostru natiunalu.

Nu e de multu de cându amu recomandatu ferirea de eclaturi, va se dîca ferirea de a face putînu sgomotu, carele sa nu aiba mai de parte nimica in sine decâtu sgomotulu. Sa nu ne lasâmu a ne seduce de press'a straina, câci aceea, avendu cunoscintia despre starea lucruriloru la noi, se póte lesne, cá séu sa se preface a se teme, séu se aplaude, pentru cá sa se continue o cale bine venita partidei sele. „Neue fr. Pr.“ asemaná pre români, nu de multu, cu selbaticii, sî acumu vine cá sa ne laude. De asemene Danai sa ne tememu mai tare candu vinu a ne aduce daruri.

In momente cá cele de fatia sa dovedimu maturitatea nóstra natiunala prin aceea, ca vomu cunósce ce e in interesulu nostru sî ce e spre stricatiunea nóstra, pastrandune totu odata demnitatea natiunala intrégra.

Pentru cá cetitorii nostri se póta cunósce despre ce ne fu vorb'a, publicâmu urmatoriulu:

PRONUNCIAMENTU.

Iutieleginti'a romana, adunata spre a serbà aniversari'a dîlei 3/15 Maiu, celei atâtu de memorabili in analele natiunei romane, petrunsa de insemnatatea dilei, dupa terminarea serbarei a aflatu cu cale a se aduná intru una unire sî intre marginile legei a descutá atâtu asupra situatiunei politice presente, in care, in contr'a volei sale, se vede aruncata presine sî natiunea romana, — câtu sî cá cetatiani credintiosi aug. seu monarchu sî Mare Principe, sî tierei, asupr'a miedialoru, ce le considera a fi sigure corespundietóre spre delaturarea nemultiamiriloru interne, ce domnescu in natiunea romana din Transivani'a sî se manifesta pre tóta dîu'a, din tóte unghiurile tierei.

Deci preinscientiandu lucrulu la loculu competente, s'a intrunitu, spre scopulu preamentitu.

Intrunirea formata in modulu acest'a, dupa desbatere, precum o cercá momentulu obiectului, face urmatoriulu.

Pronunciamentu:

Considerandu nemultiamirea generale, considerendu periclulu prea invederatu, in care ajunse natiunea romana, limb'a sî confesiunile ei prin starea presente a lucruriloru sî nemultiamirea provenitória de ací;

Considerandu, ca acest'a din urma nu se póte delaturá, decatu punenduse in viétia principiale de egalitate, atâtu natiunale câtu sî confesiunele;

din detorintia catra patri'a sî natiunea nóstra, cari suntu aruncate pre marginea unui abisu, sî nu se potu mantuí, decâtu prin multiamirea justeloru pretensiunni ale natiunei nóstre, carea face maioritatea precumpanitória a locuitoriloru Transilvaniei, dechiarâmu a remâné neclatiti prelânga principiale sî pretensiunile prochiemate serbatoresce de natiunea romana in adunarea generale sî legale dela 3/15 1848.

Era in specie:

1. Ne pronunciâmu pentru autonomi'a Transilvaniei, pre basea diplomei Leopoldine sî a sanctiunei pragmatice, cu atâtu mai vertosu, ca sî autonomi'a tieriloru croato slavone e recunoscuta, de sî relatiunea acelor'a catra Ungari'a a fostu cu totulu diferita de a Transilvaniei.

2. Ne pronunciâmu pentru reactivarea articliloru de lege, adusi in diet'a dela Sibiiu 1863/4 prin ambií factorii competenti ai legislatiunei sanctiunati de Maiestate publicati sî pusi in viétia, prin cari articlii natiunea româna s'a inarticulatu cá natiune regnicolaria, limb'a si confesiunile ei s'au garantatu.

3. Ne pronunciamu pentru redeschiderea dietei transilvane pre basea unui adeverate representatiuni poporali, dupa dreptu si cuvenentia, in sensulu votului datu de minoritatea romana la diet'a feudale din Clusiu anulu 1865. Ca noi, diet'a pestana nu o potemu considerá indreptatita a face legi valide pentru Transilvani'a nici pre transilvanii, ce póte voru fi siediendu intr'ens'a, de representanti legali ai tierei nóstre.

Fiindu-ca intru impregiurârile presente, nu ni-a remasu altu terenu pentru a castigá incuvenintiare sî valóre convictiuniloru nóstre politice, ne restingemu la descoperirea loru pre calea publicitatei cá celu putienu in estu modu se ne plinimu detorinti'a de cetatieni, nisuindu totu odata a face sî unu servitiu regimului prin descoperirea franca a nemultiamirei provenitórie din purcederea densului intru afacerile Transilvaniei. —

Blasiu 3/15 Maiu 1868.

(Urméza subscrierile.)

Evenemiente politice.

Sabiiu 29 Maiu.

Caletori'a Principelui Napoleonu e objectulu celu mai interesantu alu dîlei. Petrecerea lui in Vien'a in incognitulu celu mai strictu sî impregiurarea ca mai multu pres'a francesa vorbesce despre calatori'a lui, punu pre omu pre gânduri sî-lu facu a se intrebá care sa fia scopulu acestei caletorii.

Cumca nu aru avé missiune politica nu se mai póte negá; sî din indoielile dîuarieloru francese despre acést'a; sî tacerea celoru nemtiesci se vede sî mai tare ca cal³tori'a e politica.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 4 Iuniu a casei deputatiloru dupa incunoscintiarea despre sosirea mai multoru petitiuni preda P. Somsich cá presiedinte alu comissiunei finantiale unu raportu despre propuneri contributiunale. Raportulu 'lu cetesce referintele Korkapolyi. Se va tiparí raportulu sî se va distribuí intre membri. Madarász transpune dietei 121 petitiuni, cari ceru schimbarea legiloru din 1867/8 pentru afacerile comune. Se tramitu la comissiunea de petitiuni. Carolu Stoll predá o cerere, in care se tratéza cestiunea principiala despre pusetiunea unui impiegatu alu statului cá representante in dieta. Intrebarea se inverte pre lânga aceea, ca „au impiegatii statului, cari suntu platiti de statu, indetoriri fatia cu cetatienii statului ?“. Ans'a la cerere a sî la desbaterea acestui principiu o dede votulu de nemultiamire ce-lu primi deputatulu Stoll, prin sectiunea justitiei, dela ministeriulu de finantie, pentru ca deusulu (Stoll) cá deputatu sî nu cá impiegatu, sî a datu parerea libera la gravaminele asternute de câtra mai multi baiesi dela Baia-mare. Csanády interpeléza pre ministrulu de culte, déca are de cugetu inca in sessiunea de fatia, a se presentá cu unu articulu de lege, prin carele principiulu depusu in art. 20 din 1848, pentru deplin'a egala indreptatire a confessiuniloru, sa devina fapta. Ministrulu de culte promite a respunde câtu mai curendu.

Sigismundu Borlea adreséza ministrului de industria sî comerciu urmatórea interpelatiune:

Onorata casa! Dela anulu trecutu 1867 incóce amu primitu intre epistolele private sosite pre posta câte-va cu sigilulu frântu sî sigilate de nou cu sigilului postalu, iéra altele numai cu sigilulu frântu; ba nu de multu, tramitiendu o epistola privata in comitatulu Aradului, aceea fu immanuata respectivului adresatu numai fórte târdîu, cu sigilulu meu frântu sî provediuta cu sigilulu oficiului postalu. Cu tóte ca acésta inainte de 1867 n'amu esperiat'o nici odata sî de-sî acestu fenomenu nou mi-a batutu tare la ochi, — totusi amu fostu aplecatu a atribuí tóte aceste intemplârei. Intr'accea alaltaeri amu primitu dela Dev'a o epistola recomandata, provediuta cu trei sigile, pre a cârei cuverta erá scrisu, ca cuprinde documente in pretiu de 20 fl. Cuvert'a acestei epistole e sparta la ambele capete lânga sigile, chiaru asiá, precum o sparge respectivulu proprietariu alu epistolei, cându voiesce a-i scóte cuprinsulu, sî in locurile sparte e sigilata de dóue ori cu sigilulu oficiului postalu. Din acestea, onorat'a casa, care cauta la acést'a epistola, se póte pre deplinu convinge, ca cuvert'a ei nu s'a frântu din intemplare, ci cu intentiune, sî ca acésta epistola inainte de a vení la mân'a mea a fostu cetita de altii, cari firesce, déca le-a placutu, au pututu luá sî din documentele ce contînea. Sî cá onorat'a casa sa se convinga pre deplinu despre adeverulu asertiuniloru mele amu onóre a pune epistol'a din cestiune pre més'a onoratei case, asiá precum amu primit'o, fâra de a o fi desfacutu, reservandu-mi dreptulu, de a o luá iérasi la finea siedintiei, ca baremu dupa dóue septemâni sa o potu cetí sî eu.

Onor. casa, de-sî acést'a afacere, aparandu la prim'a vedere cá unu negotiu privatu, s'aru vedea a nu fi apta spre interpelatiune, insa considerandu ca, precum sum informatu, desfacerea unoru asemenea epistole se intempla, de unu tempu incóce, adese-ori, — sî asiá mai multi au parte de acést'a neplacere; considerandu, ca de alta parte amu auditu afirmandu-se sî aceea, ca oficialii posteloru rumpu, séu ei, séu, in urm'a instructiuniloru superioriloru loru, prin altii, unele epistole private, sî, prin urmare, organele oficiali violéza sântieni'a sigilului sî a secretului, prin ce afacerea i-si perde caracterulu seu privatu, — sî de óre-ce nu potu crede, ca ministeriulu sa aiba cunoscintia de asiá ce-va, nici ca aru esistá vre-o instructiune analoga sî, prin urmare, aceste fapte nu potu fi considerate decâtu cá abusuri ale unoru oficiali: cutezu a indreptá câtra on. ministeriu alu industriei sî alu comerciului urmatórea interpelatiune:

1. Are on. ministeriu cunoscintia despre autorisarea oficialiloru de posta prin superioritâtile loru, pentru cá séu ei sa rumpa sigilele unoru epistole private, séu sa le dea unoru oficie politiale pentru a le rumpe, sî ca acelea sa nu se admanueze proprietariloru loru decâtu dupa acésta operatiune?

2) De-ora-ce este fapta, ca la unele oficie postali se intempla astfeliu de abusu: este inclinatu on ministeriu a dispune cá atari abusuri se se nimicesca de totu sî oficialii de posta, credinciosi juramentului loru oficialu, sa admanueze epistolele, nevatemate, precumu se cuvine in un'a tiéra constitutiunala, proprietariloru loru respectivi.

Amu onorea a insinuá acést'a interpelatiune sî in scrisu.

Stefanu Gorove, ministru alu industriei sî alu comerciului, respunde la acést'a interpelatiune: Câtu pentru faptele memorate, — dîce d. ministru — elu le va cercetá, fâra a asceptá vre-o decisiune a casei in ast'a privintia, cu participarea sî intrevenirea dnului deputatu. (Aprobare.) — Dnulu deputatu sa spuna apoi casei, ca fostu-a acésta cercetare nepartiale séu ba. (Aprobare). Iéra câtu pentru obiectu, d. ministru nu scie neci decâtu, ca oficiolatele postali sa fia desfacutu epistole séu sa fia frântu sigile, sî neci nu crede a poté fi provocatu prin d. deputatu ca sa se dechiare, déca s'a emisu prin ministeriu una asemene ordinatiune. (Aprobare) Unu ministru magiaru respundietoriu nu va face neci candu acést'a; d'altmintre, déca d. deputatu este informatu, sa constateze fapt'a inaintea casei (Aprobare viua.)

Manoilovics interpeléza ca legea usureloru caséza-se? la care ministrulu de justitia respunde, ca are gat'a unu proiectu de lege in privinti'a acést'a, sî lu va presentá casei câtu mai curendu.

Lege

in caus'a celoru de confessiunea gr. orient.

§ 1. Congresulu natiunalu serbescu, conchiamatu in anulu 1864, sî in 1865 continuatu in Carlovitiu, pre câtu a fostu elu compusu cu abatere dela § 8 alu articulului 20 din 1867/8, prin acést'a se legitiméza.

§ 2. Metropoli'a de sine statatória sî de dreptu egale cu a serbiloru, infiintiata pre sém'a româniloru de relegea gr. orientale, asemenea sî radicarea episcopiei greco-orientale din Ardélu la archiepiscopia, se inarticuléza, sî dispusetiunea articulului X din 1792 se estinde asupra-i.

§ 3, Dupa ce deci despartirea credinciosiloru de relegea gr. or. in dóue provincie bisericesci nedependinti de olalta, produce lips'a de a esercitá fia-care parte pentru sine deosebitu autonomi'a ce le este garantata prin § 8 alu articulului 20 din 1848, reservandu Maiestatei Sele supremulu dreptu de inspectiune ce se va eserciá amesuratu constitutiunei; credinciosii numiteloru dóue metropolii suntu indreptâtiti, intre marginile legiloru tierei a decide sî regulá fia-care parte de sine sî pentru sine deosebi in adunârile bisericei (congresele) ce se voru conchiamá din tempu in tempu de câtra Metropoliti, dupa aretarea fâcuta mai intâiu câtra Maiestate — causele loru bisericesci, scolari sî fundatiunali referitórie la acestea, sî a le aministrá sî guverná de sine prin propriele loru organe intru intielesulu statuteloru ce se voru stabilí in aceste congrese sî se voru incuviintiá de Maiestate.

§ 4. Credinciosii ambeloru metropolii au dreptulu pre lânga reservarea dreptului pré inaltu de incuviintiare, a-si organisá adunârile bisericesci (congresele).

§. 5. Spre scopulu acést'a ministeriulu se insarcina, cá sa mijlocésca prin Archiepiscopulu Carlovitiului sî Patriarchulu serbescu convocarea câtu mai curendu a congresului bisericescu serbescu natiunale de confessiunea gr. or., constatatoriu dupa practic'a de multu observata — afara de archiereii concerninti, din 25 deputati clericali, 50 lumeni sî intre acesti'a se voru alipí 25 din graniti'a militare.

§. 6. Totu ministeriulu va midilocí convocarea câtu mai curendu a congresului bisericescu romanu natiunale de confessiunea gr. orientale, constatatoriu amesuratu propunerei sinodului episcopescu românu — afara de archiereii concerinti, din 30 deputati clericali, 60 lumeni sî intre acesti'a se voru alege 10 din confiniulu militare.

§. 7. Cea mai d'antâia tema a ambeloru congrese bisericesci ce astfeliu se voru conchiamá, vá, fi a stabilí organisatiunea congresului pre lânga incuviintiarea Maiestatiei sale.

§. 8. Pretensiunile de totu feliulu, escate din despartîrea ambeloru metropolii, pre câtu ele nu s'aru poté impacá prin invoiéla reciproca, atâtu cele ce atingu metropoli'a intrégа, câtu sî cele ce atingu diecesele episcopesci séu comunele bisericesci séu dóra pre unii individi singurateci, voru avé a fi in validitate cu scutintia de timbru sî de tacse — naintea acelui judetiu ordinariu, ce se va delegá pre lânga contrasemnatur'a ministrului concerninte, de catra Maiestatea Sea, sî acést'a procedura, delaturându-se tóte altele remedie juridice, se va tiené numai apelat'a ordinaria la dóue foruri superióre sî astfeliu de procese apelate se voru decide prin forurile apelative afara de seria.

§. 9. Credinciosii de confesiunea gr. orientala, cari nu suntu neci de limb'a serbésca nici romana, sî mai departe se lasa in tóte acelea drepturi ale loru, ce le-au esercitatu pan'acum in aministrarea de sine a afaceriloru bisericesci comunali sî scolastice, intru intrebuintiarea libera a limbei rituali, precum sî in manipularea averei sî fundatiuniloru loru bisericesci comunali.

§ 10. Dispusetiunile §-lui 8, articlulu 20 din din 1848, cari suntu contrarie cu acésta lege, se nimicescu.

Siedinti'a lunaria a comitetului districtualu a Fagarasiului.

In 26 tînù comit. districtului acestui'a siedinti'a sea lunaria, unde Ilustr. Sea dlu capit. supremu dupa deschiderea siedintiei face o motiune „sa se tramita Maiestâtiei Sele o adresa de bucuria pentru fericit'a nascere a Maj. Sele Imperatés'a, Regin'a sî Dómn'a nóstra“. Dlu vicariu Antonelli insa, se vede, ca fiindu de mai inainte petrunsu de aceeasi inalta idea, avea adres'a sî formulata gat'a, carea se primesce de comitetu cu adaugerea, ca sa se traduca din cuventu in cuventu in limb'a magiara sî asiá sa se substérna la locurile mai inalte.

Unu altu obiectu de insemnetate mare ce se desbatù in acea siedintia erá o epistola din comitatulu Abauj. Scrisórea acést'a provóca pre districtu a sprigini proiectulu dîsului comitatu in favórea introducerei limbei magiare in modu esclusivu, atâtu la administratiune câtu sî la justitia. Vicariulu Antonelli presenteza unu contra-proiectu carele venindu in desbatere in dîu'a urmatória da anse la dispute mari. Nepulendu vení desbaterea la unu finitu cu resultatu decidietoriu Il. S. domnulu Capitanu supremu propune o comissiune de 6 membri (3 români 3 magiari), carea sa caute modulu de impacare intre diferinti'a de opiniuni. Dupa unu patrariu de óra se primesce operatulu cu modificârile fâcute de comissiune cu unanimitate sî se decide a se traduce sî in limb'a ungurésca.

Mai vinu sî alte cari parte tînendu-se de competinti'a dietei, parte de cea a ministeriului se reléga sî indruméza la locurile respective.

Actulu care servesce de respunsu la hârthí'a comit. Abauj, sî care se va comunicá sî celoru-lalte municipalitâti ale tierei este urmatoriulu:

Representatiunea districtului Fagarasiu in caus'a limbei.

Proiectulu de lege pregatitu de câtra comisiunea dietei unguresci cu scopu de a se regulá referintiele natiunalitâtiloru din Ungari'a dede mai antâiu representantiei comitatului ungaro-slavonescu Zemplin ocasiune de a protestá in contra acelui proiectu, a'si circula protestulu sei pre la tóte municipiale Ungariei sî ale Transilvaniei, dandu ocasiune la frecâri intre diferitele natiuni. Totu asia fucú in dilele mai de aprópe comitatulu Abauj.

Representanti'a acestui districtu, privindu tóte trele acelea acte din punctulu seu de convictiune, intre ori care alte impregiurâri n'ar fi trebuitu sa se ocupe cu ele de locu, pentru-ca referintiele nóstre natiunale in Transilvani'a se afla deja regulate prin lege chiara, sî usulu celoru trei limbi ale patriei se aflá pre calea cea mai buna de a se regulá sî alatori prin poterea vietiei practice chiaru precumu se vede acelasi regulatu la celea trei natiuni ale Elvetiei. Dupa ce inse epistol'a cercularia a representantiei comitatului Zemplinu amagí inca sî pre unele municipia din Transilvani'a, pentrucá sa se alature la protestulu acelei'a, sî dupa ce credemu ca epistol'a comitetului Abauj póte se amagésca inca sî pre altele. — Representanti'a acestui districtu crede a fi de detorinti'a sa, cá se preintempine sî ea unele idei prejuditióse atâtu presentului, câtu sî venitoriului sî se nu sufere a i se dîce: Qui tacet consentire videtur.

Subscrisulu comitetu districtuale î-si implinesce acésta detorintia a sea cu atâtu mai vertosu, cu câtu elu se scie a fi representantele unei populatiuni ce face parte din natiunea romanésca, este petrunsu de iubire câtra limb'a sa natiunale, cum sî mundru de natiunalitatea sa sî de istori'a ei.

Suntu mai bine de ani treidieci, de candu lupt'a pentru limb'a natiunale s'a inceputu in Transilvani'a in urmarea deseloru incercâri de a suprime limb'a romanésca. In totu decursulu acelui periodu de timpu romanii au luatu parte activa la lupt'a impusa loru de câtra altii pre terenulu acest'a, folosinduse de tóte midilócele pe cari a fostu in stare de a sî le castigá mai alesu in epocele decidietórie. Cá se tacemu de publicitatea romanésca, care in totu timpulu priveghieza cu tóta aprigime pre langa altariulu limbei, — la anulu 1842 pre candu diet'a Transivaniei incercase concluse prejuditióse limbei nóstre, acea parte a clerului romanescu, care dupa legi nu se potea renumerá intre clerurile tolerate, a inaintatu prin capitululu dela Blasiu protestulu celu mai vigorosu in contra acelei incercâri. In anulu 1848 grigea cea mai mare sî mai imperativa a natiunei romanesci representate intr'o adunare de 40 mii suflete a fostu, „cá redimata pre principiulu libertâtei, egalitatei sî fratietâtei, se'si asigure idependenti'a natiunale in respectulu politicu, se lucreze in numele seu cá natiune romanésca cu limb'a sea natiunale in tóte afacerile câte se atingu de dens'a atâtu in legislatiune câtu sî in administratiune."

Dupa inadusîrea revolutiunei, sub totu timpulu absolutismului natiunea romanésca nu numai ca nu se abatù pre unulu minutu macar dela principiele crediutiei sele politice sî natiunale respicate in mai multe petitiuni sî proteste substernute mai de inainte la Prea Inaltulu Tronu, ci tocma din contra, de sî trantita la pariete, s'a folositu de ori ce ocasiune spre a protestá in contra tuturoru incercâriloru de esterminare natiunale. In Ianuariu 1861 conferinti'a românésca adunata la Sibiiu, de sî nu erá compusa din membrii alesi, totusi asia, precum erá, i-si tienú de prim'a detorintia de a pretinde garantii de ajunsu pentru esistenti'a sea natiunale sî pentru inflorirea limbei sele.

Dupa acea natiunea nu s'a odichnitu, pana candu nu'si vediù limb'a sea introdusa 'acelo unde i se cuvinea sa se afle de multu, adeca: in sal'a legislativa, cum sî pre la tóte dicasteriale sî cancelariele administrative sî judecatoresci.

La tóte acestea actiuni natiunale sî patriotice districtulu Fagarasiului a luatu parte activa in modulu celu mai eminente sî totu déun'a alaturea cu cei mai de frunte luptatori pentru drepturile patriei sî ale natiunei atâtu in adunâri, câtu sî in deputatiuni natiunale, atâtu in sinulu acestui comitetu, câtu sî in diet'a tierei. Este deci invederatu, cumca comitetulu districtuale respingendu dela sinesi recuisitiunile venite din comitatele Zemplinu sî Abauj, nu face mai multu, decâtu isi remane siesi consecinte, implinesce vointi'a populatiunei sî protestá in contr'a celui mai micu prepusu, ca dóra aru cugetá de a se renegá pre sine insusi pentru cá mai apoi se cada sub sigurulu blastemu alu posteritâtei.

In detaliurele epistoleloru dela Zemplinu sî Abauju comitetulu nu voiesce a se lasá. Opiniunile respicate in acéstea epistole suntu reinfrante de multu din alte parti in modulu celu mai stralucitu.

Déca totusi este cá sa se oprésca cinevá la vre-o parte a aceloru epistole, apoi vomu observá, cumca simburele loru este cá: limbele nemagiare se fia suferite numai in comun'a, biserica, scóla sî in familia; iéra in adunâri municipali, in administratiune, la tribunale sî asia mai departe, nici decum sî nici odata, pentru-ca altmintrea aru fi confusiune babilonica.

Subscrisulu comitetu din partea sea este convinsu, cumca locuitori Transilvaniei, prin urmare sî locuitorii acestui distirictu, voru incepe se guste indestularea sî fericirea numai atunci sî numai sub conditiune, déca usulu celoru trei limbi transilvane se va regulá intocma, precum este regulatu usulu altoru trei limbi in Elveti'a. Tóte argumentele câte se aducu in contra acelui usu suntu combatute sî nimicitein viati'a practica, prin urmare valórea loru trebuie se dispara de naintea esempleloru practice, pre cari popórele pamentului le au nu numai in susu numitulu statu, ci sî in Belgiu, in Statele Unite ale Americei de nordu in Sabaudi'a pana se aflá unita cu Piemontulu, tocma sî in provinciele germane din imperiulu Rusiei. Cându din contra ori unde limb'a unei natiuni mai numeróse a fostu séu este delaturata, culcata la pamentu precum in Boemi'a sî in Irlandi'a, pre acolo nici odata nu au lipsitu sguduiturile celea mai periculóse, sî in casulu celu mai bunu agitatiunile suntu permanente.

Usulu limbei numai in comuna, biserica, scóla sî in familia, nu este mai multu decâtu o concesiune fórte nemultiamitória, bá chiaru ilusoria, pentru ca nici o natiune sî nici o limba nu este 'sî nu va fi asecurata in desvoltarea, cultur'a sî in venitoriulu ei, déca nu'i va stá câmpulu deschisu in administratiunea politica sî judiciara, cum sî in legislatiune. Acestu adeveru este atâtu de invederatu, in câtu afllâmu de prisosu a 'lu mai ilustrá cu argumente cunoscute tuturoru.

Dupa tóte acéstea comitetulu condusu nu numai de sacrele sele dorintie catra limb'a poporului locuitoriu in acestu districtu, ci sî inspiratu de poterniculu simtiu alu reciprocitâtiei de drepturi, cum sî de ferbintele doru de a vedé odata restaurânduse egalitatea de dreptu sî cu aceea concordi'a preste totu, róga pre tóte municipiale sorori din acést'a patria, cá respingendu epistolele din comitatele Zemplinu sî Abauj, se ascepte principiele natiunei romanesci din Transilvani'a statorite cu respectu la regularea usului celoru trei limbi ale acestei tieri.

Fagarasiu 27 Maiu c. n. a. 1868.

Comitetulu representativu.

(Urméza subscriptiunile.)

Câte-va cuvinte

„despre necessitatea neincungiurabile a comentârei pré in patente urbariali din 21 Iun. 1854, sî o parere modesta despre modulu, cum s'aru puté rescumperá prestatiunile ce apésa pamenturile alodiali sî cum s'aru puté efeptuí eliberarea dileriloru de la robot'a fâra daun'a possessoriloru."

(Capetu.)

Acum venimu a amintí inca câte-va dubietâti cu privire la curialistii mentiunati in § 16, séu cu alte cuvinte, la dilerii asiediati pre pamentu alodialu.

Se scie, ca sub revolutiune sî mai târdiu dîleri, in credinti'a cumca, fiindu servitutea urbariale stérsa prin lege, ei nu detorescu a serví mai daparte: au negatu servitiulu sî din acést'a causa au fostu scosi brevi manu din locuintiele loru, séu facenduse mai intâiu atenti pre calea administrativa ca suntu datori a impliní sî mai departe servitiele, séu ca suntu datori a tractá in acésta privintia cu domnulu de pamentu, câci altcum voru fi scosi de pre pamentu. In urm'a acestoru admonitiuni, mai multi dîleri s'au impacatu cu domnulu de pamentu, promitiendu-i, ca pâna cându tribunalele urbariali voru decide asupr'a acestoru pamenturi, voru solví in fiacare anu atâtea sî atâtea dîle cu palm'a séu cu jugulu.

Multi au umblatu bine cu asemenea impaciuiri; dara au fostu multi blastemati cari, profitandu de nesciinti'a bietului tieranu, l'au insielatu amaru, facendu-lu sa subscrie contracte complicate cu conditiuni, cari lu facu arendatoriu. Bietulu dîleriu, insielatu, a luatu contractulu, sî in credinti'a ca si-a ispravitu bine tréb'a, la dusu acasa, sî l'a pusu in fundulu ladei. Cându vine apoi terminulu pusu in contractu, domnulu de pamentu, i aretá contractulu, in intielesulu cârui'a a trecutu terminulu de arenda; deci lu provóca sa ese afara de pre pamentulu lui.

Déca nu voiesce a esí, procede in contr'a tieranului, cá in contr'a unui arendasiu si-lu scóte cu brachiu. Se póte ca legea va sculi pre bietulu tieranu fatia cu astfeliu de rafinaria a domniloru de pamentu, dara remane totusi pendinte intrebarea, cum va judecá tribunalulu urbariale in asemenea casuri? fiindu ca se afla ómeni, cari afirma, cum ca atari contracte, incheiate intre curialisti sî domni de pamentu deobliga pre ambe pârtile, ba mai multu: acestu contractu servesce de documentu, prin care curialistulu recunósce ca pamenturile respective suntu de natura alodiale, nu se potu rescumperá, cu atât'a mai putînu potu dá obiectu de procesu urbariale.

Altii dîcu: presumtiunea juridica trebuie sa fia ca acelu contractu dela inceputu e falsu, e unu pseudo-contractu, de cá atare nu se póte luá in considerare, decâtu numai in acelu casu, déca tribunalulu urbarialu dechiara pamentulu, ce se afla in posessiunea dîleriului, cá pamentu alodiale; apoi este a se scóte dela dîleriu pre sém'a dlui de pamentu sî pentru tempulu, despre care suna contractulu, atât'a slujba câta a fâcutu inainte de 1848.

Iéra altii luptá pre lânga opiniunea, ca aretandu dlu de pamentu contr'a dîleriului unu contractu de arenda, in form'a legale, nu póte avé locu presupunerea, cum ca bas'a acestui contractu aru fi insielare, ci elu este a fi privitu cá contractu incheiatu cu invoiél'a imprumutata a pârtiloru, prin urmare presumtiunea juridica nu póte fi, ca acestu contractu aru fi falsu, ci déca s'aru afirmá acést'a, dîleriulu detoresce a o constatá, sî déca elu n'aru puté documentá, ca contractulu s'a storsu cu forti'a séu nu s'a scrisu asiá precum s'a invoitu elu, atunci, nu se póte trage la indoiéla, dîleriulu e datoriu a solví in anii defipti sum'a pusa in contractulu de arendare.

Din cele premise amu potutu vedé, ca nu este dora nici unu § in patenta, la alu caruia intrepretare sa se póte uní parerile sî nu esta vre-o intrepretare, parere carea sa nu fia atacata. —

Acést'a e caus'a, ca in dîu'a de asta-di, la cele mai multe casuri, nici domnii de pamentu, nici prestatatorii nu potu sci, óre pre basea patentei urbarrali au dreptu la cutare mosia séu pamentu? Ba nici advocatii nu suntu in stare a dá suatu clientiloru sei. Nici starea judiloru urbariali nu e de invidiatu; mai vertosu starea judiloru conscientiosi, câci n'au nici o base secura, carea o-aru poté tienea, cá cinosura in judecâtile loru. Iéra judiloru mai putînu conscientiosi li-se deschide terenu largu spre a favorí dupa placu, unui-a séu altui'a; ei au terenu deschisu, cà se esplice acum unu §. din patenta asia, iéra de alta data, in casu analogu, altcum, sî asia, in procesu potu se restórne totu-de-un'a pre omulu seracu fatia cu potintele, chiaru sî in casulu, cându dreptatea aru fi pre langa tieranu; ei potu tractá tóte procesele din punctu de vedere natiunalu, neconcediendu nici cându, cá se reesa invingatoria caus'a unui'a care e de alta natiunalitate fatia cu celu ce e de aceea-si natiunalitate cu judele, de-si dreptulu sî dreptatea s'aru luptá pre langa celu d'antâiu.

Legelatiunea, ocupându-se de intrepretarea articliloru patentei relativi la dîleri, nu va poté, se nu ia in drépta consideratiune sî cestiunea importante: cum s'aru poté usiurá rescumperarea prestatiuniloru de pre pamenturile alodiali, cá dilerii se devina câtu mai curendu proprietari liberi ai aceloru pamenturi, sî cá se incete câtu mai curendu robot'a sî tacsele? — Dela deslegarea fericita a acestei cestiuni depinde vieti'a, viitoriulu a mai multu de cinci-dieci de mii de familii din Transilvani'a; interesulu acestoru familii, interesulu proprietariloru, interesele economico-politice ale tierei rechiama cu urgintia deslegarea câtu mai grabnica a acestei cestiuni.

In meritulu cestiunei acestia autorulu recomanda trei moduri de rescumparare.

I. Ca statulu se pórte sarcinele rescumparârii pamenturiloru alodiali in intregú, séu celu putienu a trei'a parte. Ast'a aru fi nu numai ecuitabile, cí sî o pretensiune drépta din partea dîleriloru. A nume, dîlerii nu s'au eliberatu in 1848, ci au implinitu sî implinescu pâna astadi robot'a iobagésca, care a devenitu acum de trei ori atâtu de grea cá cea dinainte de 1848, câci servitiulu de adi are de trei ori atâtu de mare pretiu, cá mai nainte; pre langa aceste suntu siliti sa pórte sî alte sarcine publice se solvésca contributiune sî cu acést'a din urma crescaminte (Zuschlag) pentru desarcinarea pamentului in favorulu celoralalti locuitori ai tierei. Va se dîca: clas'a cea mai misera a poporului, ómeni, caror'a anulu 1848 nu li-a adusu de câtu greutâti, sî sarcine nóue, au contrebuitu pentru interesulu domniloru de pamentu sî alu fostiloru iobagi; déca acum acesti'a, séu prin acesti'a, statulu nu va veni intru ajutoriulu nenorocitiloru dîleri, se voru calcá legile ecuitâtii, dreptâtii, sî a le reciprocitâtii.

II In casulu, déca numitulu proieptu de rescumparare nu s'ar poté efeptuí aru fi sa se infiintieze bance de creditu fonciariu séu bance de imprumutu, de unde dîlerii, garantându prin ipotec'a proprietâtii fonciarie (pamenturile alodiali), aru poté capetá imprumutu, prin care odata séu in mai multe rate aru poté rescumperá pamenturile alodiali. Imprumutulu primitu aru fi sa se mortifice prin rate anuali solvite respectivului institutu de creditu. In câtu pamenturile alodiale n'ar poté fi ipoteca destulu de asecuratoria, statulu ar' trebuí sa garanteze pentru acelu creditu, séu sa infiintieze insu-si atari institute de creditu.

III Pentru rescumpararea prestatiuniloru, câroru-a suntu supuse pamenturile alodiali, fia-care dîleriu (curialistu) sa fia indetoratu a solví, in suma de rescumperare, 5% de odata cu contributiunea, in tempu de 20 ani, in 40 rate semestrali. Iéra statulu sa solvésca, pentru dessarcinarea pamenturiloru alodiali, anticipative intréga suma de rescumperare in obligatiuni. Acést'a rescumperare firesce nu se referesce la mosiele curiali, cari la 1819 séu mai nainte au fostu in mana de dileriu pre langa prestatiuni urbariali, câ-ci rescumperarea acelor'a, e numerata intre desdaunârile din partea statului.

Ipotec'a obligatiuniloru, cari s'aru emite estu modu, ar' fi: creditulu statului, banii ce aru incurge din ratele semestrali si in urma chiaru si pa=menturile alodiali aru pote sa servésca cá ipoteca speciale. In fia-care anu se va escontá o parte din numitele obligatiuni asia, incâtu preste 20 de ani tóte sa fia escontate.

Varietâti.

⁂ Principele Napoleonu a sositu in 5 Iuniu séra lu 9 óre in Vien'a si fu intempinatu de ambasadorulu francesu si italianu si de secretarii ambasadei francese. — A descalecatu la otelulu „mielulu de auru.“ Principele padiesce incognitulu celu mai strictu, si lu va pastrá pana la Constantinopole, unde si va luá numele seu si cá principe va face visita sultanului. A dóu'a dî lu preveni M. S. Imperatulu Austriei cu visita, carea principele numai decâtu o intórse si apoi visità pre Archiducele **Albrecht** si cei'a-lalti Archiduci.

⁂ Comitetulu Asociatiunei transilvane române pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu a avutu Marti siedinti'a sea lunaria in carea pre langa alte mai merunte a venitu la pertratarea impartasirea facuta Asociatiunei din partea societâtiei „Transilvani'a,“ (vedi nr. 36 din acestu anu) si fiind-ca din acea impartasire se vede, ca la casu de desfiintiarea societatiei Transilvani'a, face mostenitore de averea ei pre Asociatiune, i se esprima deosebita multiamita prin o adresa din partea comitetului, iéra actele se depunu cá documente de bani in cass'a. Fiindu-ca tempulu inaintase, iéra propunerea dlui consiliariu de curte **Bologa** erá inca a se luá la pertratare, se continuà siedinti'a in dîu'a urmatória. — In siedinti'a de eri dara, s'a decisu cá elaboratulu Il. S. dlui consiliariu de curte Bolog'a sa se puna pre mes'a asociatiunei 14 dîle, cá membri sa aiba ocasiune alu studiá; iera pre siedinti'a urmatória sa ingrigiasca presidiulu cá comitelu sa fia plenariu, fiindu-ca sa desbate unu lucru asiá de mare insemnatate.

⁂ Gen. **Weymann**, nenorocitu (si-a frântu piciórele) la ocasiunea calatoriei Archiducelui **Albrecht** in Croati'a a muritu in 5 Iuniu n.

⁂ **Scire neintemeiata.** Venatorii ce suntu in garnisona aici se voru stramutá la Szegedin si bataliunea cu cerculu de inrolare in Transilvani'a nr. 28 are sa vina la Sabiiu. Acest'a a si parasitu garnison'a ei de mai inainte, **Semlinulu** si se afla in mersu spre Sabiiu. „Pester Ll.“ inse capata unu telegramu din Belgradu in carele se dice ca batal. de venatori ce garnisoná in Semlin a primitu ordinu in noptea dela 3 spre 4 Iuniu sa plece numai decâtu, pentru ca in Sabiiu a eruptu revolutiunea. — Póte ca alergatulu celu pâna la dumbrava in serbatorile Rosaleloru a datu ansa a face din ómenii cei mai iubitori de pace si de bunatâtile ei, ómeni revolutiunari, pre cari insa sa-i stempere apoi o bataliune de venatori ce se plece acum din Semlinu. —

⁂ **O caracteristica a tempului.** Amu fostu amintitu si noi in unulu din nrii acestei foi despre actulu de agratiare, prin carele acei oficieri c. r. cari la 1848 a trecutu in armat'a ungurésca, sa caepet facultate de pensiuni proportiunate servitieloru loru. Respectivii oficieri spre ajungerea pensiunei au lipsa de tabele de servitiu, pre cari trebuie sa le céra dela comandantii regimenteloru si bataliuniloru respective. Dupa „P. Lloyd“ acesti comandanti insa, la cererea oficeriloru agratiati, au folositu in tabelele de servitiu ce le dedea acestor'a, pentru cá sa arate pâsîrea loru din armat'a c. r. urmatórea dicere: „in . . . . . 1848 a trecutu in armat'a rebela.“ Se intielege ca ministrulu presiedinte **Andrássy**, cá ministru pentru aperarea tierei, au fâcutu pasii de lipsa cá sa nu se caracteriseze astfeliu pâsîrea oficieriloru fosti c. r. si mai târdiu trecuti in armat'a ungurésca si asiá in urm'a acestei intreveniri se va pune in tabelele de servitiu: „in . . . . . 1848 „trecuti in militiele regale unguresci.“

⁂ „Unio“ spune ca la 29 Maiu s'a aflatu pre pórt'a casei comitatense o provocare carea se incepe: „In Daci'a superióra (Transilvani'a) e de lipsa unu congresu“.

⁂ (**Timbru si politie**) Dela 20 Iuniu n. fiindu marcele unguresci de timbru (stempelu) gat'a, voru fi provediute cu de acele tóte oficiolatele perceptoriali. Pâna la finea lui Iuliu a. c. mai potu folosí si de cele-lalte. De ací in colo inse numai marce unguresci si blanchete ung. de politie se voru puté intrebuintiá. Dela terminulu din urma, déca va mai timbrá cineva documente cu marce vechi póte sa patiesca câ actele lui se nu aiba valore de documente timbrate. — Cei cari au mai multe marce vechi, precum tóte traficele unde se vendu asemenea timbre si blanchete de politie le potu schimbá cu de cele noue la perceptorate. Dela 1 Noemvre a. c. nu se voru mai schimbá de locu.

⁂ „Unio“ dupa M. P. si H. Ztg va incetá de a mai aparé si redactorele ei va trece la redactiunea lui K. K. dimpreuna cu „hivatalos ertesitö.“ — Unio ins'a nu scie nimica de aceste.

⁂ In Sabiiu a aperutu eri septeman'a numerulu 1 dela „Siebenbürgisch=Deutsches Wochenblatt“ foia politica, economica si comerciala. Va esî odata in septamana. Redactoru are pre dlu Drottlefu jun. Se dice inse ca colaboréza mai multe capacitâti insemnate ce se si vede din nrulu celu dintaiu.

⁂ **Bibliografia.** In tipografi'a archidiecesana au esitu de sub tipariu unu manualu intitulatu: „Cunoscintie practice despre grâdini si cultivarea loru“ de Dr. P. **Vasiciu**. Ilustrit. Sea tocm'a numitulu Domnu indemnatu dela sine si incuragiatu prin convorbirile si cu alti barbati a fostu luatu asupra-si a compune unu tratatu despre grâdini si cultivarea loru, pre carele l'a si publicatu in calendariele tiparite in tipografi'a archidiecesana dela 1852—1858.

Editur'a tipografiei archidiecesane, cá sa scape acestu tratatu de sórtea calindareloru, cari se arunca dupa ce espira anulu pentru care suntu scrise, a aflatu de bine a-lu retipari in o carte de sine statatória, cu atât'a mai vertosu cu câtu vedemu ca Ilustritatea Sea dlu Dr. P. Vasiciu a completatu tratatulu cu unu adausu despre infiintiarea, crescerea si viéti'a organismeloru preste totu si specialminte a planteloru, care adause servesce de introducere. Tratatulu ia pre rendu tóte lunile de preste anu si espune in care ce e de fâcutu, atâtu in grâdin'a de legumi câtu si de pomi. Pretiulu cârtiei (de 8 cóle octavu mare) e 50 xr. si se afla de vendiare la tipografi'a archidiecesana.

⁂ (Bibliograficu) „**Indreptariu** pentru lucrarile pregatitórie la introducerea **Cârtiloru funduarie** in Transilvani'a, scrisa pentru proprietarii români, prin Iosifu **Popu**, asesoru si jude singulariu in comitatulu Clusiului“. Sub titlulu de mai susu e data brosiur'a despre carea am ntiseramu inca mai nainte la alta ocasiune. Titululu insusi spune despre insemnatatea acestui elaboratu. Brosiur'a costa 40 xr. v. a.

⁂ **Directiunea edila** din Sabiiu incéta cu finea lunei acestei'a (dupa calend. nou). Cele-lalte dregatorii de feliulu acest'a se voru pune nemijlocitu sub ministeriu.

⁂ **Sinuciderile** se repetéza totu mai desu si in orasielulu nostru. Sambeta nóptea spre Dumineca s'a intemplatu dóue casuri triste, unu ingineriu cetatienescu si unu zidariu maiestru suntu cei ce au immultitu numerulu acestoru intemplâri nenorocite.

⁂ **Drumuri de feru romanesci.** Camera Romaniei a primitu cu majoritate insemnata cocessiunile dande lui **Offenheim** si **Strussberg**. Detaiuirele concessiuniloru se voru statorí dupa acest'a.

⁂ **Pacea e asicurata** (?) Erá vorb'a ca dintre puterile cele mari, carea va incepe desarmarea? nici un'a insa nu vrea sa proceda cu esemplulu. Principele din **Lichtenstein** a inceputu rondulu. Acest'a vediendu ca militi'a i impoveréza pré tare vistieri'a si a trimisu tota armat'a a casa, care armata numera 90, adeca nóuedieci feciori cu dobasiu cu totu.

⁂ **Unu soldatu omoritu** cu arm'a sea propria. In Vien'a Mercuri sér'a dupa Rosalii, fu omoritu gefreiterulu Nicolau **Beltianu** din reg. de inf. nr. 50 cu baionet'a sea propria. Elu venea de câtra grâdin'a politecnicului câtra podulu lui Schwarzenberg. Aci lu ajunse unu civilistu carele alergá dupa soldatu si se incepe o lupta intre ambi. Soldatulu fu rânitu de cutitulu civilistului la o mâna. Acést'a i inlesní a-i smanci soldatului din mana baionet'a cu carea se aperá si némtiulu numai decâtu o implantà in peptulu soldatului, carele abiá mai fâcù vre-o câti-va pasi si apoi cadiù mortu. — La vre-o câte-va dîle criminalistulu fu prinsu.

⁂ In siedinti'a scaunala a Sabiiului vine la desbatere in dilele aceste si subventiunea pentru gimnasiulu românu din Brasiovu si celu ungurescu din Orestia.

⁂ **Colonisatiune.** Notariulu comunalu din Nagy Maros, Belisar Melylyes face propunerea in „M. Ujság“ cá sa se coloniseze pustele Ungariei cu secui, cá acesti'a sa nu mai fia siliti a emigrá in Romani'a.

⁂ **Missiunari falsi** se dice ca umbla, cari aduna bani si alte daruri, cersîte in numele bisericeloru si monastiriloru din Palestin'a si orientu. Vedienduse ca acesti'a suntu numai insielatori, ministeriulu ordina prin unu circulariu prinderea loru ori unde se voru aflá, deca nu voru puté arata documente, dupa cari sa fia indreptatiti a stringe mila pentru vreo biserica séu altu institutu binefacatoriu.

⁂ (**Statistica**) Armatele permanente causéza popóraloru europene pe totu anulu un'a dare directa de 500 milione florini, si un'a perdere indirecta—prin astragerea numeróseloru bracie dela lucru de 150 milione florini, adeca pentru fie-care familia europena un'a perdere de capitalu de 225 florini. Detori'a intregei Europe se urca la sum'a de 60 miliarde franci siesedieci de mii de milione, pentru carea se solvesce usura pre totu anulu 3200 milione franci. pre Angli'a cade un'a suma de 700 milione franci usura anuale, pre Franci'a 600 pre Itali'a cu Rom'a 525, pre Austri'a 360, pre Russi'a 300, pre spani'a 200 milióne franci nici Deci Austri'a trebue se solvésca pro fie-care di unu milionu franci (cam 300,000 florini) usura.

25—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatoriu din comunitâtile Hauzesci si Nemezesci, ce suntu ingremiate maritului comitatu alu Carasiului si Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Hauzesci.

a) in bani gat'a: 42 fl. v, a.

b) in naturalii: 8 metie de grâu; 16 metie de cucuruzu; 50 punti de sare; 50 punti de clisa; 10 punti de lumini; 8 orgii de lemne; ½ lantiu de grâdina si cuartiru liberu.

II. Nemezesci.

a) in bani gat'a 35 fl. v. a:

b) in naturalii: 8 metie de grâu; 14 metie de cucuruzu; 50 punti de sare; 50 punti de clisa; 10 punti de lumini; 8 orgii de lemne si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morale si politica, si astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 27 Iuniu a. c. cal. v.

Caransebesiu 10 Maiu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

27—1.

Anunciu.

In otelulu **„Bucuresci“** se afla incaperi fórte curate si frumosu mobilate pentru persóne singuratice si pentru familii, cu pretiuri moderate. Óspetii potu avé dupa trebuintia si trasura, câci proprietariulu otelului are dóue ecuipagiuri elegante, cari se potu inchiriá ori si cându.

Publicatiune.

La Schott in Mainz a aparutu „Smarand'a„ compositiune musicala româna de Wilhelm Humpel.

Acésta compositiune se afla de vendiare in librari'a lui Carl Sindel din Brasiovu si costa 81 xr. iéra cu tramiterea prin posta 90 xr.

26—1

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegraful ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 44. ANULU XVI.

Sabiiu, in 2/14 Iuniu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu acésta ocasiune ne luâmu voia a trage atentîunea p. t. publicu cetitoriu asupr'a acelei impregiurârí considerabile, ca indecursulu semestrului urmatoriu, intre alte obiecte ce voru vení a se tratá in acestu dîuariu, voru luá unu locu de frunte cestiuni bisericesci, cari, parte voru premerge deschiderei congresului natiunalu romanu bisericescu, parte voru referà despre cele ce se voru intemplá in congresu; ceste din urma, „Tel. Rom.“, cá aflatoriu in loculu unde se va tîné congresulu, le va aduce mai in graba decâtu celelalte dîuarie române.

Aceste cestiuni voru dá chiarificâri asupr'a afaceriloru, cari in er'a acésta noua, in cele ce atinge viati'a bisericesea suntu de lipsa pentru fiecare membru alu bisericei sî chiaru sî pentru acei ce nu se tienu de biserica orientala, dara se interesiaza. Deci editur'a face deosebita mentiune din bunu tempu, pentru cá sa se póta orientá cu tiparirea esemplarieloru, cá numai tardiu sa vina in acea neplacuta pusetiune de a respunde doritoriloru de a avé dîuariulu nostru cu: „numai avemu esemplare.“

Pretiulu abonamentului e :

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratîuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 1 Iuniu.

Presenti'a Principelui Napoleonu in Vien'a e unulu dintre principalele eveneminte ce preocupa opiniunea publico-politica. Impregiurarea, ca Principele are sa remana mai indelungu in Vien'a, de cum erá vorb'a la inceputu, aru fi o demustratiune de complacerea sea, despre cele aflate aci. Asemenea e de a se luá in consideratiune petrecerea sea cea pré désa, sî cu preferintia cu ministrulu Andrássy, mergerea sea la Pest'a sî mai departe, in acompaniamentulu lui Türr sî remanerea (déca se va adeverí) in Pest'a vre-o patru pâna in siése dîle.

Unele sciri spuneau ca dejá Joi avù sa plece Principele spre Pest'a. Altele spunu ca Vineri aru fi plecatu la Prag'a.

Despre impressiunile ce are a i se face Principelui Napoleonu in Bucuresci, dîuaristic'a nemtiésca sî dupa dens'a sî magiara anticipéza, va sa dîca, ne spune inainte, ca acele nu voru fi asiá bune. Aceste le vomu asceptá pâna cându le vomu vedé sî apoi vomu vorbí despre densele. Intr'aceea „Romanulu“ previne pre óspele asceptatu la Bucuresci cu urmatórele :

„Românii voru aflá toti cu fericire ca Alteti'a Sea imperiale principele Napoleonu a bine-voitu a visitá Romani'a sî preste putine dîle, va fi in Bucuresci. Déca Romani'a datoresce in mare parte esistinti'a ei cea nóua Imperatorului Napoleonu, românii sciu ca principele Napoleonu a fostu celu dintâiu care ne-a atrasu august'a protectiune a Imperatorelui.

Românii voru sci a face principelui Napoleonu o primire in adeveru romanésca, care sa-lu faca se simta recunoscinti'a nóstra pentru Franci'a sî pentru august'a fimilia Napoleone, sî se recunósca ca intru tóte amu meritat'o, o meritâmu sî vomu meritá-o.“

Alalta eri dupa amédi sî eri s'a respenditu faim'a despre sosirea unei depesie telegrafice, in carea se esprime, ca principele domnitoriu alu Serbie, Michailu Obrenoviciu, aru fi cadiutu victima unui asasinu. Se dîce adeca, ca precându se preamblá prin parcu cu nisce dómne de curte, vinu trei calareti sî in trecerea loru pre acolo descarca vre-o câte-va focuri asuprai, 'lu omóra sî vatema sî pre unele din dómnele ce-lu comitau. — Scirea póte fi fara temeiu sî numai o scornitura telegrafica dupa cum fù un'a despre revolutîunea din Sabiiu. Telegramulu nu deslusiesce nimica mai departe, nici spune ce feliu de calareti fura atentatorii acesti'a nici ca ce a fostu motivulu acestui atentatu. Inse fiindu ca ni e vorb'a despre Serbia, pana a aflá adeverulu despre acést'a scire tragica sa inregistrâmu unele lucruri de acolo, cari „Osten“ ni asigura ca s'a petrecutu inainte cu câtu-va tempu acolo. Acea foia spune, ca nu de multu a erumptu la Belgradu o crisa ministeriala din cele mai seriόse. Ministrulu de resbelu sî de instructiune stau pre o parte sî dorea reforme radicale, precându ceialalti erau multiamiti cu cele de pana aci. Ministrulu de esterne se clatiná intre partide.

Principele Michailu in afacerea acést'a a remasu passivu, asceptându cá sa se aléga lucru intre ministri.

Adeverindu-se cumva scirea de mai susu, se aru puté presupune ca motivulu la acésta intreprindere marsiava se fia nascutu din certele de partide.

La aceste se aru mai puté adauge totu dupa „Osten“, unele date despre starea Serbiei in dîlele din urma. Mentiunat'a fóia spune, ca oficiele se umplu cu fii, nepoti sî alte némuri de ale ministriloru, asiá incâtu familii intregi ocupa ramuri iéra intregi de a le servitiului publicu.

Din Turci'a aflâmu, ca de o parte regimulu promite mereu reforme indestulitóre pentru toti locuiturii ei, de alta parte, ca se inregistra mereu la miscâri impreunate de conflicte sângerόse, a une-orea intre muhamedani sî crestini, de alta data intre soldati sî civilisti. Unu conflictu de feliulu dintâiu, s'a aretatu in loculu bulgarescu Lovez, lânga riulu Osea. Lupt'a a luatu dimensiuni asia de mari incâtu a trebuitu sa intrevina militia. De feliulu alu doilea a fostu renitenti'a locuitoriloru din cetatea Teciainu, la platirea contributiunei, de carea mai amintiseramu la alta ocasiune. Totu de acolo aflâmu ca se immultiescu lotrii. Ei se recrutéza din militi'a, carea desiertéza mereu. Asia se spune d. e. ca nu de multu 60 de soldati cu oficierulu loru, cari erau tramisi sa petréca unu transportu de arme, au fugitu cu oficieru cu totu in munti sî au devenitu de atunci spaim'a tinutului intregu. La acést'a ii indémna lips'a de cari suferu, neputendusi capetá lefile de unu anu de dîle.

Grecii erau pusi in o dilema fórte neplacuta. O deputatîune de creteni cereau sa fia primiti in camer'a regatului grecescu. Eata a-ci unu actu cu care se indrépta Cretenii catra connatiulii loru.

Fratiloru! Cret'a, care de doi ani tîne radicatu susu stindardulu crestinismului, sî cu acestu sacru simbolu se lupta contr'a inimiciloru necredinciosi, da o nóua dovéda a statorniciei sî stâruintiei poporului cretanu in drapelulu loru „Unire séu mórte“ prin tramiterea deputatiloru ei in Camer'a elenica. Intâiulu terenu ce amu calcatu, pornindu-ne din Cret'a terenulu gloriósei vóstre insule (Sir'a) a tresaltatu de veselie.

Nu putemu gasí cuvinte suficiinte cá sa esprimâmu multiemirea nóstra pentru acésta bine-voitória primire ce amu dobanditu de la voi fratii nostrii. Prin acést'a ati dovedítu inca o-data estremulu vostru devotamentu pentru lupt'a cretaniloru; ati aretatu lumei ca intielegeti sî recunósceti Cret'a in lupta cá o adeverata tiéra elenica, care prin noi ve aduce salutarea, asociata cu tunetulu armeloru, sî esprima recunoscinti'a lupteloru libertatii câtra liberalii fii ai Ermupolei, a caroru abnegare sî patriotismu au contribuitu prea multu spre intarirea luptei. Deci, avemu onóre se declarâmu pre fatia, ca déca toti fiii Greciei s'aru inflacará cu acelesi simtieminte de patriotismu sî devotamentu, suntemu sicuri ca Greci'a va prosperá negresîtu, Greci'a se va mari spre pism'á inimiciloru cretianismului.

Inainte déra, fratiloru eleni, sî Dumnedieu cu noi! Se ne insuflâmu de sântulu entusiasmu, care stapanea pre parintii nostri, pre nemuritorii primí luptatori ai libertâtii elenice, pre pururea memorabili eroi din 1821. Se alergâmu, Cret'a ne ascépta. Sa avem insa credintia tare ca prin acésta comuna concordia sî decisiune, Greci'a va esî in fine invingetóre sî triumfatóre, purtandu trofeulu gloriosu alu luptei sacre. Dá! Dumnedieu va salvá inca odata Greci'a!“

In Romani'a s'a votatu in dîlele trecute legea pentru inarmarea tierei, sî in senatu. Interpelatiunile de mai inainte facea sa se indoiésca omulu de reesîre; acum insa vedemu ca s'au votatu; legea a strabatutu de-sî cu majoritate numai de unu votu.

Cestiunea polona se ventiléza de nou prin dîuarie. Ea e tratata dupa cum suntu pusetiunile puteriloru, insa fia-care aru aruncá vin'a reluârei acestei cestiuni pre partea contraria. Dîuarlulu „Curieriulu de orientu“ ce apare la Constantinopole tratéza in unulu din numerile sele cestiunea ce-va mai in detaiu. Dîuariulu si ia ansa dela scirile ce se respandisera despre incercâri de o nóua insurectiune polona. Curieriulu arata in realitate impossibilitatea unei intreprinderi de feliulu acest'a, dîce inse, ca dupa ce a cunoscutu unu circulariu secretu a unui guvernatoriu generalu din Lituani'a, se póte cá sa se intemple asia ce-va, pentru-ca, cuprinsulu acelui cercularin care are de scopu estirparea natiunei polone sî care dupa curieriu a petrunsu in publicitate, póte ca are scopu de a revoltá animile poloniloru; câci e de natura de a impinge la lupta, sî de a poté provocá insurectiunea.

Din aceste putîne, din espectoratîunea lui Czartorisky impartasita sî din partene publicului spre orientare sî cá unu actu insemnatu alu presentului sî din espressiunile a nu putineloru dîuarie, pare ca se apropia ceva. Curieriulu de orientu spera esplicare in privinti'a faptului relatatu despre scirile de o insurectiune, in tempulu celu mai aprópe.

„Monitoriulu“ fancesu din 8 Iuniu dîce ca Stackelberg a depusu in mânile M. S. Imperatului epistolele sele de acreditare. Imperatulu respundiendiendu lui Stackelberg, dice ca nu se indoiesce ca va contribui a mantîné relatiunile de amicie ce esista acum intre Russi'a sî Franci'a sî câror'a le da celu mai mare pretiu.

„Dîuariulu de Petersburg“, dela 9 Iuniu, publica o circularie a principelui Gortschakoff, insarcinându din ordinea imperatului pre representantii Russiei din tóte statele, a dá impulsiune unei conventiuni intre tóte puterile care se nu mai permita intrebuintiarea proiecteloru (glóntie, bómbe, obuse, cartace, mitralie) contra fiintieloru cu viétia.

ESTRASU.

din Protocolu Diecesanulu. Consistoriu greco-resasaritênu Aradanu.

Aradu, 10. Maiu, 1868.

Seri'a: 460.

509. S'au censuratu Socotile Fundatiunei Zsiga-iane pentru ajutorarea Studintiloru români gr. resariteni din Oradea-Mare dela 1 Novembre 1866 pana in finea lui Octobre 1867, care infatiesiadia sumariulu urmatoriu:

I. Perceptiunea:

1. Remânentia din anulu 1866	41 fl. 34 xr.
2 Arend'a casei fundationali . . .	1220. „ — „
detotu	1261 fl. 34. xr.

II. Erogatiunea.

Pre desplatirea Contributiunei ; pre instruarea Alumneului; — si pre provisiunea alumniloru , de totu	1230 fl. 20 xr.

III. Alaturare:

Perceptiunea e mai mare decâtu Erogatiunea cu . . .	31. fl. 14 xr.

carea suma remâne pre partea Fundatiunei.

Datori'a pasiva a fundatiunei.

1. In contributiunea regésca . .	302 fl. 23 xr.
2. In contributiunea cetatienésca . .	142 fl. 87 xr.
de totu:	445 fl. 10 xr.

Determinare.

Socotile aceste bune aflanduse , se retrimitu Senatului fundationalu ; iéra Determinatiunea acésta dupa punctulu 14, a Statuteleru fundationale , se trimite la Gazetele romane pentru bunavointi'a de a o publcá.

Semnatu prin Notariulu consistorialu Ieromonachulu.

Andreiu Papp. m. p.

Orestia in 26 Iuniu 1868. De-si cele urmatórie suntu de o natura carea mai multu sa intristeze pre cetitori nu me potu suferí a nu comunicá publicitatiei urmatórele.

La tergulu de tiéra ce se tienù in lun'a lui Aprilie a. c. in Giógiulu de josu se pusa man'a pe unu furu de cai — tîganu —. Acestu furu se tienù in satu arestatu , sî dupa dîsele unanime a mai multoru Giogeni, legatu 3 dîle. A 3-ia dî se deslegà la ordinulu oficiului scaunalu din locu , sî se tramise cu locuitoriulu de acolo Nicolae Rosu, omu cevá preste 50 de ani , aicí la Orestia spre a se predá la judecatori'a scaunale. Dupa ce trecura la olalta Muresiulu sî esira din Comuna Gelmariu spre Orestia pre drumu umblatoriu de tiera , inainte de asta numai cu cativá ani , calea jumatate , furulu dîse strâgei sa se intórca acasa sî lui sei dee pace sa se duca incatrâu-va vrea. Rosu inse nu se invoí la acést'a, sî dîse ca elu are porunca selu duca sî selu predé in Orestia la judecatoria.

Atunci furulu radicà o pétra de pre drumu sî stenginînduse asupr'a lui Rosu ii dede câte-va lovituri asiá tari in capu câtu acest'a cadiù ametitu pre fati'a pamentului. Furulu apei o tulì la fuga , incatrâu? elu va sci, sî cine scie ca va mai avea elu candva se spuna cui-va incâtrâu a fugitu dupa ce a comisu acésta fapta.

Stragi'a Nicolae Rosu venindusi mai tardiu in fire s'a trasu cu greu pana la Giógiu , unde dupa 8 dîle a muritu lasându muiérea cu 3 copii dintre cari celu mai mare este de 18 ani.

Dupa dîsele ómeniloru osulu capului a fostu spartu cu piétr'a sî creierii in acelu locu batuciti cu osulu de loviturile petrei.

In Geógiu este Gendarmaria stationata, sî fiindu ca Tiganulu a fostu deslegatu numai mai nainte de escortarea lui , dupa spusele ómeniloru sî trimisu cu unu satênu pasitu in etate sî nearmatu, — ómenii se mira de asemenea procedura.

Calulu de furatu s'a fostu datu la prinderea furului din cestiune in grij'a Judelui comunalu Hermann Stern sî se afla sî acumu in satu. (*)

Orestia in 4 Iuniu. In nóptea (dupa 11 óre) din 2 spre a 3 dî a l. a. erupse focu a 6 óra de la 9 Aprilie a. c. aci in Orestia, in cornulu unui grjdu dela maierulu locuitoriului de aici cu numele Burz, care scrumà grajdu sî o parte din gardu de lânga elu, oprinduse lâtirea lui prin ajutoriulu venitu indata. T.

Principatele române unite.

Din raportulu comitetului delegatiloru , insârcinati cu cercetareu cestiunei câiloru ferate estragemu urmatórele date fórte interesante. Comitetulu delegatiloru tuturoru sectiuniloru adunârei , constituindu-se la finitului lui Februariu, s'a intrunitu sub presiedinti'a domnului Constantinu Hurmuzachi in numeróse siedintie, la cari, de mai multe ori au asistatu sî dnii Stefanu Golescu, Ioann Bratianu sî d. Pan. Donici. Comitetulu au esaminatu mai intâiu mai multe petitiuni, relative la câile ferate sî anume din judetiele : Romanu, Botosiani, Tutov'a, Tecuciu, Romanati, Caracalu, Gorju, Tergulu-Jiului, Galati sî Dolju. Tóte aceste petitiuni constata intr'unu modu fórte evidentu, câtu de multu sî generalu se simte necessitatea sî urginti'a infiintiârei câiloru ferate. Comitetulu deliberându asupr'a acestoru petitiuni, a gâsitu de cuviintia de a le recomandá on. ministeriu, spre a le avé in vedere la concessiunea câiloru ferate, déca, dupa studii prealabile, le va gâsí bine-cuventate sî admissibile.

Afara de aceste comitetulu a cercetatu sî mai multe alte petitiuni , brosiuri sî adrese relative la cestiunea câiloru ferate, sî anume : petitiunea fratiloru Waring, cari ceru concessiunea de a construí nu pre sém'a loru, ci pre sém'a guvernului românu sî cu spesele acestui'a, o cale ferata. Comitetulu delegatiloru luându in desbatere acestu proiectu de concessiune, dupa deliberatiuni prelungite, lu respinge din urmatórele motive :

a) Pentru ca costulu unui chilometru este fórte mare. b) Pentru ca primirea acestei propuneri aru impune necessitatea de a face mari imprumuturi sî sacrificii , sî c) Pentru ca fratii Waring nu se obliga a construí calea ferata pre sém'a loru, sî in sperantia de a se puté folosí ei si urmasii loru de veniturile ei, sî prin urmare nu au nici unu indemnu de a face lucru bunu , solidu, durabilu , cá sa nu aiba nevoia de multe sî de dese reparatiuni. Din contra , ei voiescu sa-lu asecuredie pre sém'a guvernului, asiá dara câtu se póte mai eftinu in daun'a soliditâtiei.

Dupa respingerea concessiunei fratiloru Waring, comitetulu delegatiloru a pâsitu la cercetarea concessiunei provisorie , data de guvernu , societâtiei representate de dlu cavaleru d'Offenheim.

Dupa indelungate desbateri sî deliberatiuni comitetulu a respinsu sî acésta concessiune, a) pentru ca impunea statului românu o participare de 57,500 fr. la fia-care chilometru, séu de 12,362.500 franci in bani gat'a, suma care representa a patr'a parte a costului primei sectiuni de 215 chilometri sî prin urmare necessitá contractarea unui imprumutu destulu de insemnatoriu ale cârui'a dobânzi, aru fi urcatu prea multu costulu unui chilometru ; b) pentru ca nu ne da nici o garantia , ca nu va stá la Bacâu, ci va esecutá sî cele-lalte dóue sectiuni Bacâu—Galati, sî Marasesci-Buzeu — Ploiesci la Bucuresci.

Dupu respingerea concessiunei provisorie a d. Offenheim comitetulu, a luatu in cercetare sî desbatere concessiunea propusa de d-nii , Ducele de Ujest, Principele de Hohenlohe, Ducele de Ratibor,

---

(*) vedi sî Hrm. Ztg. de joi Nr. 138. R.

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare din nr. 42)

V.

Betrânulu, frumós'a tinera sî eu eramu cei trei de pre urma cari ajunserâmu la otelu. In sal'a prândiului se intinsese o masa mare in forma de copita in giurulu cârei'a siedeau tóte persónele care putînu mai inainte se gasise pre culmea muntelui. Noi trei cari venisemu la urma ne asiediarâmu unulu lânga altulu intr'unu coltiu sî ascultámu in tâcere vuetulu diferiteloru convorbiri care sémena cu zuzatulu unui roiu de albine. Dela inceputulu prândiului eu gandeamu neincetatu cum a-si puté face cunoscintia cu frumós'a mea vecina sî eramu ne otâritu déca trebuie sa-i adresezu cuventulu séu nu. Pre de o parte simtiamu o mare dorintia de a cunósce o femeia ce me interesá asiá de multu , pre de alta, nu sciu pentru ce , i-mi lipsea curagiulu. In sfersîtu luându-mi o anima amu intrebat'o cum i-a placutu apusulu sórelui. Vecin'a mea radicà ochii sei albastri sî privì lungu la mine cá si cum aru voí sa cerceteze ce feliu de omu suntu , déca meritu vre-unu respunsu sî ce soiu de respunsu. Se vede ca esamenulu scurtu la care me supuse a fostu favorabilu , câci i-mi vorbí cu multu entusiasmu despre spectaculului la care asistase. Convorbirea nóstra odata deschisa , ea urmà pâna la sfersîtulu prândiului. Vorbirâmu despre Rigi ; despre Svitier'a ; despre sal'a in care ne aflámu care aru fi putuiu fi mai inalta ; despre Wilhelm Tell ; despre bastónele cu cari te ajuti a suí sî a coborí muntii pre care le declarâmu practice ; despre diferinti'a intre caracterulu popóreloru nordice sî a celoru de sudu ; despre novelele lui Toepfer de care amendoi eramu mari entusiasti ; despre usiurinti'a cu care se facu cunoscintiele in calatorii sî despre nemurirea sufletului. Vecin'a mea vorbea cu asiá gratia sî atât'a spiritu, incâtu amu remasu incântatu. A-si fi doritu sa facu cunoscintia mai de aprópe, dara nu erá chipu. Tóta lumea se sculase dela mésa ; unii, cavaleri treceau in salónele de fumatu ; altii, cavaleri sî dame in salonulu de alaturea pentru a face musica ; altii mai faceau o mica preumblare, betrânulu insa cu vecin'a mea se retrasera in camerele loru. Eu neavendu ce face, me dusei in salonulu de alaturea, unde audiamu esecutandu minunatu pre piano nisce variatiuni asupr'a unoru arie unguresci de Liszt. Cantatoriulu esecutá cu mare abilitate, sî se strinsese numerosi ascultatori in giurulu seu. Apropiandu-me, vediui ca pianistulu nu erá altulu decâtu tovaresiulu meu Edgar care facea sa petréca intrég'a societate. Cându sfersî se adresà câtra mine, invitandu-me sa cântu din gura acompaniatu de densulu.

— Eu sa cântu ? amu respunsu eu. De cându suntu n'amu fâcutu alta musica, decâtu sa siuieru sî acést'a atunci numai cându suntu singuru intr'o padure.

— A siuerá potu sî eu, dîse elu.

Apoi intorcendu-se câtra societate. „Déca i-mi dati voia voiu siuerá ce-va. Amu invetiatu a siuerá.

— Siuerati , siuerati , i se respunse din tóte pârtile.

— Pré bine, acést'a va face ca nu me voru siuerá altii.

Indata incepù a siuerá din gura acompaniandu-se pre claviru câte-va arie italienesci asiá de justu sî asiá de bine, incâtu parea ca audî celu mai bunu flautistu.

— Bravo ! Bravo ! strigà tóta societatea cându se sculà dela claviru.

Bravo ! strigai sî eu.

— Ce numeru are camer'a d-tale me intréba elu.

— Nr. 152.

— Eu amu 153, suntemu vecini. Hai sa ne retragemu sî sa ne odihnimu de trudele dîlei.

Ne-amu suitu amendoi in camerele nóstre de lemnu sî ne-amu despartitu.

Nu-mi erá somnu. Intemplârile sârei sî mai alesu engleza cu care vorbisemu ocupau tóte ideile mele. Óre voru vení impregiurârile cá sa facu cunoscintia mai de aprópe cu dens'a ? gandeamu eu, sî asiediandu in gândulu meu impregiurârile favorabile, puneamu la cale ce o sa vorbescu cu dens'a cându vomu fi devenitu buni amici. Preumblandu-me cu pasi desi prin casa vorbeamu in gându, cându cu tonulu ei blandu , cându cu glasulu meu. Ea i-mi spunea tóte suferintiele ei sî eu o mangaeamu. Dela o vreme, gândeamu eu, ne-amu simtitu uniti printr'o asiá simpathía, incâtu nu ne-amu mai despartitu in calatori'a nóstra. Eata insa ca simpathi'a pre nesciutele s'au prefacutu in amoru sî atunci . . . atunci audii deodata nisce loviri grozave in paretele meu sî alte loviri nu mai putînu tari in pardosél'a camerei.

— He ! vecine ! Ce te preumbli prin casa cá unu nenorocitu torturatu de mustrâri de cugetu ? Nu uitá ca cas'a-i de lemnu sî ca faci sa se cutremâre muntele !

Erá vocea lui Edgar.

— Ho ! Ho ! Domnule,— audii o voce de stentoru strabatendu scandurele camerei — déca ai comitele Carolu de Lehndof-Steinort, sî domnulu Dr. Bethel Henri Strusberg.

Dupa multe conferintie, negotiatiuni sî desbateri, comitetulu a obtînutu in fine urmatórele resultate : a) Testulu concessiunei s'a precisatu sî s'a lâmuritu intr'unu modu, care nu mai da locu la neintielegeri, séu nedumeriri. b) Dobandile capitalului de constructiune cari erau unu ce necunoscutu sî pentru multi unu obiectu, de nelinisce, s'au lamuritu sî s'au fipsatu la sum'a de 30,000 franci pre chilometru pre anu. c) Aceste dobandi nu se voru platí de guvernu in tempulu constructiunei, ci plat'a loru va fi in sarcin'a concessionariloru, cari insa le voru primí dela statu, prin adaugerea loru la pretiulu chilometricu de 250,000 franci, suma care, prin acestu adausu, se urca la 280.000 franci pre chilometru. d) Din sum'a de 280,000 franci pre chilometru s'a redusu 10,000 franci, la fia-care chilometru, asiá dara, pretiulu chilometricu, pentru care statulu va avea a garantá 7½ la suta, va fi numai 270,000 franci nominali. e) Obligatiunile de câi ferate, se voru confectiuná sî se voru emite de concessionâri, in numele sî pre contulu loru sî cu risculu sî periculului loru. Asiá dara, statulu nici va confectioná, nici va emite, nici va garantá obligatiuni, nici va luá parte la perderile ce s'aru ocasiuná, prin diferinti'a cursuriloru, cu care s'aru desface obligatiunile.

Representantii dlui Strusberg, insa n'au voitu sa se oblege a finí sectiunea câlei ferate pâna la Iasi, in mai scurtu tempu decâtu in trei ani. Terminulu acest'a ni s'a parutu prea lungu in proportiune cu acelu propusu de d-lu cavalerulu d'Ofenheim, care prin concessiunea provisoria, ce i se deduse, cerea numai unu terminu de unu anu sî jumetate.

Cunoscendu imperiositatea necessitâtiloru materiale sî politice, care reclama scurtarea terminului esecutârei sectiunei pâna la Iasi, representantii dlui Strusberg, de buna voia a dechiaratu comitetului, ca incredintiatorii d-loru sele renuntia la prim'a sectiune dela fruntari'a Bucovinei pâna la Iasi sî Romanu.

Luându sciintia despre renuntiarea dlui Strusberg la sectiunea câiloru ferate de la fruntari'a Bucovinei la Iasi, domnulu Ofenheim a innoitu propunerea de a i se concede esecutiunea acestei sectiuni.

Dupa mai multe negotiatiuni sî desbateri, care au absorbitu unu timpu de dóue septâmani, comitetulu au pervenitu d'a invinge resistinti'a d-lui Ofenheim sî a obtînea de la domn'a lui unu scadiementu de 10,000 franci la chilometru prin urmare, sum'a pentru care statulu va garantá o dobânda de 7 sî jumetate la suta, remane acea stipulata in concesiunea provisoria, ce i s'au datu de guvernu in tómn'a anului 1867, adeca 230,000 franci. Ce se atinge de subventiunea ceruta de d. Offenheim, care in concessiunea provisoria erá fixata la sum'a de 57,500 franci de chilometru séu a patr'a parte a intregului costu chilometricu, ea s'a redusu la 40,000 franci la chilometru, adeca cu 17,500 franci la chilometru. Sum'a scadieminteloru obtînute este daru la dobendi (a 7 jumetate pe sum'a de 10,000 fr.) 131,250 franci pre anu, adica câte 750 franpe anu la 175 chilometre lungime, iéra la subventiunea ce se cere de la Statu, 3,062,500 franci, adeca câte 17,500 franci la catîmea de 175 chilometre.

Tînendu séma sî de dobandile ce Satatulu aru trebuí se platésca, pentru a-si procurá acestea 3.062,500 franci, atuncea sum'a totala a reduceriloru obtînute, devine sî mai mare.

Tóte cercarile de a scutí pre Statu de subventîunea, redusa la 40,000 franci de chilometru, au remasu fàra resultatu.

Comitetulu cercetându pretiurile sî conditiunile caieloru ferate din alte tieri au constatatu ca unu chilometru costa in bani gatá :

	Franci
In Angli'a	540,040
„ Franci'a	503,310
„ Indii sî Australi'a	433,746
„ Spani'a	346,820
„ Oland'a	339,370
„ Saxoni'a	300,004
„ Belgiu	255,775
„ Baden	265,400
„ Itali'a	245,329
„ Austri'a	242,523
„ Wurtemberg	233,250
„ Svitier'a	232,612
„ Principatele germane	223,500
„ Prusi'a	220,595
„ Bavari'a	217,325
„ Canad'a	198,418
„ Americ'a de Sud	185,267
„ Statorile-Unite	127,184

In acestoru tifre antentice sî a incungiurâriloru mai susu espuse, concessiunea Strusberg sî concessiunea Ofenheim suntu destulu de moderate. Neincuviintiarea loru aru fi condamnarea României a mai remané sî de acum inainte fàra câi ferate sî prin urmare inapoiata, lipsita de celu mai mare vehiculu alu civilisatîunei, alu inavutirei materiale sî morale, alu inflorirei agriculturei, industriei sî alu comerciului.

De aceea comitetulu a crediutu ca, adoptându concessiunile Strusberg sî Offenheim, dupa cum ele s'au modificatu sî s'au adoptatu de elu, isi implinesce o datoria sacra sî imperiósa càtro tiéra, ale caruia necesitâti materiale, morale sî politice reclama intr'unu modu atâtu de urginte, grabnica infiintiare a cailoru ferate, de care se bucura astadi chiaru sî tierile cele mai inapoiate in cultura.

Varietâti.

⁂ **O fapta nobila remunerata.** Fostulu Curatoru alu Bisericei gr. or. din Apoldulu mare **Anani'a Dragomiru**, repausatu la 18 Augustu 1866 fàra mostenitori, petrunsu de simtiu evlaviosu sî animatu de pr. on. Par. Protopopu Petru **Badila**, a lasatu averea sea S. Biserici. Corespundinti'a carea ne impartasiesce acésta scire cuprinde testamentulu in urmatórele :

1. Lasu dupa mutarea mea din lumea acést'a unu ogoru de 20 ferdele — samenatura sântei bis. pentru totu-déun'a, din a cârui'a venitu (acum esarendatu cu 27 fl. 50 x v. a. pre anu) in totu anulu sa se dea Preotului slugitoriu 4 v. a. spre pomenire. —

2. Lasu sî ceea-lalta parte a averei mele miscatóre sî nemiscatóre sotiei mele Salomi'a, ca pâna va fi ea in viétia, sa ia totu venitulu — dara sa nu aiba dreptu a imputiná nimic'a, incredintiandu priveghierea representantiei bis., iéra dupa mutarea sî a ei, sa remâna totu s. bis. pentru totu-déun'a pomenirea mea, sî a némului meu.

Tóta averea dupa inventariu constà in bani gat'a 441 fl. 50 xr., sî 7 jugere 775 Il dupa pretiulu locului 1500 fl. v. a. sum'a 1941 fl. 50 xr. v. a.

Urméza acum remuneratiunea faptei : „Pentru acésta fapta de tóta laud'a vrednica a susu numitului reposatu, s'a radicatu din partea eforiei o cruce de pétra frumósa, cu inscriptiunea numelui sî a maretieloru fapte. Aru fi trebuitu acést'a mai de multu adusa la cunoscinti'a on. publicu, dara amu asceptatu pâna s'au pusu la cale prin inclitulu oficiu judicialu. Ioann **Craciunu**
Parochu gr. or.“

⁂ **Teatru.** Dupa scirea cea mai próspeta avemu a mai repeti odata ca sosirea societatiei teatrale aici, va fi in 3/15 Iuniu sî dorinti'a espresa a dlui Directoru e a jucá prim'a representatiune **Joi in 6/18 Iuniu**. In numerulu in care amintisemu pre urma de teatru, promiseramu unu programu detaiatu publicului nostru cetitoriu despre piesele ce au sa fia representate pre scena. Lipsindune acest'a din causa ca insusi Directorele nu

---

gustu sa te preumbli, sui pre culmea lui Rigi ; altii voiescu sa dórma !

Erá vocea uriesiului care facuse observatiunea cea filosofica.

— Vecine, cântu in gândulu meu melodiele ungaresci de diniórea sî ariele cele italiene.— Domnule, omulu pare asiá de micu pre verfulu lui Rigi, incâtu nici se póte audî pasulu seu, precum nu se aude miscarea unei furnici.

Vocea lui Edgar se audî ridiendu tare, pre cându de josu se inaltia printre scanduri blastemuri infioratóre.

— I-ti promitu ca nu voiu mai pune mân'a pre claviru câtu voiu trâî, nici ca mi-oiu mai contractá budiele pentru a siuerá, numai pune-te in patu !

„N'amu incredere in promissiunile d-tale.—

— Buciumulu ce ne va desceptá mâne diminétia din somnu, se fia buciumulu invierei de pre urma deca . . . .

„Jura !

— Juru ! strigà Edgar sinistru cá vocea regelui Hamlet.

„Pré bine ! Me culcu.

Mai usioru este a se culcá, decâtu a durmí sî multa vreme me sbuciumai in patu pâna ce dieulu Morfeu avù indurare de mine.

Vre-o dóue óre trecuse abiá, de cându se odihneau crierii mei, cându buciumulu Alpiloru incepú a suná ingrozitoriu. Me tredii din somnu sî nu voiamu sa credu ca sórele satulu de repausu, avea iéra de gându a se urcá pre bolt'a cerésca. „Cum ? Câte-va óre de repausu i-au fostu de ajunsu dupa ò cursa necontenita in giurulu universului intregu ! Nu se póte ! E o amagire !“ In zadaru i-mi ascundeamu capulu in perine ; in zadaru i-mi astupamu urechile, buciumulu jurase peirea mea. Vediendu ca nu e chipu a resistá aceloru sonuri, sariiu din patu, me imbracai in graba cu unu paltonu sî luandu-mi bastonulu me indreptai spre culme pentru a fi martoru la scen'a resarirei sórelui. In semiobscuritatea diminetiei, cându nóptea sî cu dîu'a se afla anca in lupta dar se póte cunósce ca intunereculu in cele de pe urma momente de agonie, se incérca zadarnicu se mai resista puternicului seu inimicu alergau ca sî mine toti óspetii otelului spre culme. Scen'a nu erá asemenâtóre cu aceea a ajunului. Acumu nu se vedéu fisionomii vesele, cari esprim'au curiositate sî doru, ci toti erau somnorosi, obositi, sî in ochii loru rosi se pute vedea usioru ca s'au despartitu de somnulu dulce, mai multu pentru liniscaa consciintiei, decâtu pentru dorulu de a vede resarindu sórele. Toaletele diferitiloru calatori infatiesiá érasi unu aspectu aestulu de curiosu. Cá sa nu pérda resaritulu plecare toti, domni sî dómne unulu numai cu unu sialu in spate, altulu invalitu intr'o siuba sî cu scufi'a in capu, alti érasi acoperiti in mantale s'au invelâtuciti in oghéluri. Ai fi dîsu ca esti intr'unu balu mascatu unde care de care cauta sa se intréca in originalitatea costumului seu. Copii a caroru glasuri voióse inadusieu tóte celelalte, acum avéu ochii pre jumetate inchisi sî abiá se tînéu de bastónele loru sa nu adórma: Ce le pasa loru de resaritulu sórelui : De câte ori avéu inca sa-lu vada, ii care se aflau la resaritulu vietiei ! Uitându-te in vale vedi in mai multe pârti puncturi negre cari paréu a se miscá in susu: erau érasi caletori cari dormise pre drumu sî acum voiau sa ajunga susu o data cu stéu'a dilei. La resaritu se ivî acum o dunga de lumina rosietica prevestitóre a sórelui. Toti spectatorii se indreptare cu fetiele spre resaritu. Eu insa me preumblai prin diferitele grupuri ca sa intâlnescu figurele din ajunu. Domnisiórele germane care declamau ieri poesii, luase sî acum cartile cu densele daru cartîle remasese inchise in mânile loru ; domnulu rasu la fatia cu figur'a lunga sî seriósa care comparase apusulu sórelui cu portretele din albumulu seu i-si uitase albumulu in otelu sî tusiá neincetatu, resuflându aerulu rece alu diminetiei ; englezulu cu favoritiele enorme cascá o gura sî mai mare decâtu eri sî arata idiotu cu deseversîre ; cei doi insuratiei se uit'au duiosu unulu la altulu sî uriesiulu filosoficu cu perulu sî barb'a in cea mai mare nerenduiéla sî cu ochiulu sinistru, aratá cá o dihania din legende care fura feciórele de imperatu sî le ascunde in castelurile sele colosale in sinulu stânciloru. In obscuritate nu a-si fi voitu sa me gasescu singuru cu densulu pre verfulu selbaticu a muntelui. In zadaru aruncamu privirile mele in tóte pârtile, nu vedeamu nicairi pre frumós'a engleza cu betrânulu seu tovaresiu. Edgar insa singuru intr'o parte se redimá pre bastonulu seu sî privea cu o melancolia curiósa spre resaritu.

— Te vedu melancolicu, vecine. Unde ti-ai lasatu veseli'a obicinuita ?

„Gândurile mele, respunse Edgar cu tonu declamatoriu, suntu acufundate in poesia. Inchipuirea mea a sburatu dincolo de munti, de vai sî de mâri. Acum traiescu in tempurile anticitâtiei sî departe in tieri asiatice. Me vedu cu barb'a alba in fruntea poporului magiloru care ador'au foculu. Eu parintele poporului, amu adunatu pre toti copiii mei sî m'amu suitu cu densii pre acésta culme selbatica cá sa facemu inchinaciunea nóstra de diminétia sî sa ingenunchiemu cu credintia, asceptandu dieulu nostru de focu care are sa ne lumineze de pre firmamentu.

(Va urmá.)

a pututu statori unulu inainte de asi cunósce publiculu, vomu impârtasi unu repertoriu, care va serví in locu de programu pentru toti cei interesati, cu atâtu mai vertosu, cu câtu scurtîmea timpului abia va mai face posibile, dupa cum intielegemu o incunosciintiare speciala din partea cuivá in alta forma.

Deci éta repertoriulu, de care noi asigurâmu ca e mai intocma dupa cum e celu tramisu de insusi dlu Pascali comitetului ad hoc de aici.

Drame: „Este nebuna!" drama in dóue acte jucata in tóte teatrele mari din Europ'a. „Strengariulu de Parisu séu copilulu poporului", drama-comedia in dóue acte jucata in teatrele imperatesci, creatiune de Bouffé (profesorele dlui Pascali). „Musicantulu", drama in unu actu, creatiune superba de Bouffé. „Nebunulu din Bastili'a" drama in dóue acte de Boccage. „Mihaiu Vitézulu dupa calugareni." Tablou in versuri de D. Bolintinianu.

Comedii: „Gargaunii séu necredinti'a barbatiloru" comedia in trei acte. „Nauculu din amoru" comedia in 3 acte. „Doi profesori pricopsiti" comedia in unu actu. „Fric'a e din raiu", comedia nationala cu cântece in 3 acte. „Cucosiu Bardioiu cantioneta nationala. „Voinici'a strabuna séu tat'a mosiu" cantioneta eroica versuri si prosa.

*** Episcopi'a gr. cat. ungurésca. Cetimu in „Hazánk" de dumineca: Deputatiunea magiariloru gr. uniti sub conducerea capitanului supremu din districtulu haidonicalu a fostu astadi la ministrulu-presiedinte conte Juliu Andrássy asternându o petitiune catra Maies. Sea si cerendu cá ministrulu s'o insotiésca de-o parere favorabila. Magiarii gr. cat. voiescu ca densii fiindu magiari curati, se fie scosi de sub jurisdictiunea episcopieloru române si rutene, sa se infiintieze a nume pentru magiari o episcopia gr. cat. in Dorog, cârtile loru bisericesci si de cultu sa se tiparésca in limb'a ungurésca cu spesele — tierei. Ministrulu a primitu cu cordialitate numerós'a deputatiune si dupa o lunga convorbire i-a datu respunsu multiamitoriu. Deputatiunea va mai face visita primatelui, ministriloru interesati in acésta causa, presiedintelui casei representative si câtoru-va deputati.

*** Ioane Nechit'a face dîlele trecute in Pest'a doctoratulu in dreptu si censur'a advocatiala. Dsa trece tocm'a in acele locuri romanesci, unde avemu mai multa lipsa, in Selagiu. Pré securi despre zelulu seu nationale si incredintiati cá densulu va lucrá pururea in consciint'a chiemarii sale pre calea desvoltarei nós're nationale, ni remane numai ce-i dorimu binecuventarea Cerului ca cá ostenelile se fie coronate de resultate manóse.

(Albin'a.)

*** Anticitati romane. In Cincibeserici (Pécs), cu ocasiunea depunerii fundamentului unei case (strad'a frateriloru), s'au descoperitu mai multe morminte romane in afundime de 8 monumente aflare langa acele au asternutu opiniunea ca acelea aru fi de pre tempulu Imperatului Antoniu Piu. Materialulu, care compune sicriele aflate aréta, cumca acele au inchisu in sinulu loru nesce ómeni seraci. Fondulu si laturile sicriiulului sta din caramide romane cu margine curva; pana ce acoperementulu e compusu din caramide late in form'a coperisiului casei. Capurile scheleteloru s'au aflatu asiediate catra resaritu, éra piciórele catra apusu. In giurulu acestoru morminte s'au aflatu unu vasu de arama, ruginitu de totu, unu ornamentu micu de auru, tintitu cu margiele si mai multe vase de lutu — Un'a alta descoperire s'a facutu nu demultu in cas'a cutârui canonicu capitularu numitu Kelemenu, reposatu deja; aci s'au aflatu un'a fontana mica si unu apaductu romanu. Alvi'a fontanei e cladita parte din petre albe de varu, parte din caramide; canalele apaductului suntu de un'a largime mediocra, fiindu cladite din materialu albastru. In tóte partile aparu monumentele sacre, cari vestescu poterea si marirea strabuniloru nostri gloriosi.

„Concordi'a."

*** „Flora biblica" e titlulu unui micu opu botanicu cu ilustratiuni ce-lu publica archieppului Ludovicu Haynald. Diurnalele unguresci lauda zelulu si energi'a Esc. S. cu care studiá plantele inca pre cându erá episcopu din Transilvani'a, intre altele si spunu urmatórea intemplare: Escel. Sea essaminându florile s'a urcatu pre muntele Vulcanu insutîtu de servitoriu si de unu Preotu românu si ajungându in verfu ostenitu si flamendu observà cá uitatu se aduca ce-va de mâncatu. Intrebatu fiindu preotulu romanu de are ceva la sine, preotulu nostru i deschise straiti'a si-i imbia pane négra si cépa, primindule Escel. Sea eppulu cu bucuria si laudandu pururea ca nicì odata n'a mancatu cu pofta asia mare cast pre verfulu Vulcanului. — Si totusi cu panea romanésca n'a pototu intrá inca si unu picu de amóre catra romani intru cele din launtru ale E. Sele.

(d. Albin'a.)

*** (Lista civila anuala a Suveraniloru Europei). Imperatulu Russiei 43,583.225 franci.—Sultanulu 33,348,050 franci. — Imperatulu Franciei 26,500,000.—Imperatulu Austriei 13,106,750 franci.- Rugele Italiei 12,200,000 franci —-Regin'a Spaniei 12,087,500 franci— Regele Prusiei 11,150,000 franci Regin'a Engliterei 11,750000 franci. — Regele Bâvariei 6,340,825 franci. — Regele Belgiei 4,201,400 franci. — Regiele Portugaliei 3,800,000 franci.—Regele Greciei 1,381,500 franci — Printiulu Românei 1,175,000, franci.

*** „Corespondentia" insciintiéza, cà diestrea infantei din Spani'a Isabella costa din 22 milione reale (moneta spaniola) in bani gat'a si 3,300,000 reale in juvele; câtra aceste suntu inca a se computá 8 milione reale, cari se speséza pentru palatiulu ce se edifica pentru infanta, 19.00,000 reale cas'a ei privata, si 1,200,000 reale donurile regelui, sum'a totale face cam de 38 milione reale.

*** Intinderea generala a telegrafului de pe pamentulu intregu). afara de acele de pre subtu ape,, este de 181,000 de mile si care se imparte astfelu: Statele-Unite din Americ'a 43,250 Germani'a si Austri'a 30,000. Rossi'a 24,500. Franci'a 21,800, Engliter'a 17,250. India 13,500, Itali'a 9,900, Spani'a si Portugali'a 4,850, Svezi'a si Norvegi'a 5,900, Svitier'a 2,500 Anstrali'a 1,750, Belgi'a 1,300 Romani'a 1,000 Dupa statisticá lui Otto Hübner a tuturoru tieriloru de pre pamentu si acelora din Europ'a, apoi Arealu pamentu Guvernului) se imparte astfeliu: Rusi'a cu Poloni'a si Fiulandi'a $99,296_{53}$ de mile cuadrate Austri'a $11,305_{91}$, Franci'a $9.850,_{47}$, Prusi'a $6,390,_{53}$, Englier'a si Irland'a $5762,_{25}$. Si daca se voru socotí si Arealurile ce se poseda si in alte continente, atunce: Rusi'a are 369800_{53} de mile cuadrate Engliter'a $241,587_{25}$, Franci'a $24,428^{12}$, Austri'a $11,305_{90}$ Prusi'a $6,392_{79}$. Dupa populatiunea din Europ'a urmédia astfeliu: Rusi'a cu 68,227,252, Franci'a cu 38,067,094, Austri'a cu 35,000,000, Egliter'a cu 29,071,000, Prusi'a cu 23,577939 de locuitori. Datoriile tieriloru suntu: in Engliter'a 21,408 (si tierile care le poseda de 3,644,) in Franci'a 15,040, in Rusi'a 9,616 in Austri'a 9,360 in Prusi'a 1,712 de milióne de lei (franci)

Posta mai nóua.

Din Bucuresci aflâmu ca sessiunea cameriloru s'a prelungitu pana la 22 Iuniu:

Dîuarile, de Vien'a aducu unu elegramu de la Belgrad, din 10 Iuniu, despre uciderea principelui domnitoriu alu Serbiei, carea o au sevarsîtu 3 individi cu revolvere, in tempulu cându principele se afla in parculu dela Topschider. In Belgradu domnesce nelinisce mare.

La ocasiunea predârei acreditiveloru a dîsu Stachelberg catra imperatulu Napoleonu, ca elu implinesce numai mandatele suveranului seu cându si va da tota silinti'a de a sustiné relatiunile amicabile intre aceste doue state, cari se baséza pre interese reciproce. La aceste a respunsu imperatulu. Marii tramisi ai imperatului Alesandru totu deun'a se bucura de o primire deosebita. Se bucura Napoleonu ca imp. rus. a alesu astfeliu de individu, pre carele 'lu cunósce de multu si a lasatu suveniri placute in cerculu seu. Nu se indoiesce despre aceea, ca va umblá a sustiné relatiunile cele bune intre Franci'a si Russi'a, pre cari relatiuni Napoleonu pune fórte mare pondu.

Nr. 852. — 1868.

Publicatiune.

Din partea directiunei a Cartiloru fundarie reg. ung. pentru Transilvani'a se face cunoscutu, ca localisarea incependu din lun'a lui Iunie 1868, se vá estinde preste tóte Comunele Comitatului Clusiu si se va intreprinde de catra Comisiunile localisatórie in comunele singuratice din tempu in tempu; acei proprietari dara, care posiedu realitâti in ori si care Comuna din comitatulu suntu provocati, a se infatiesiá la pertractârile tinende decatra Comisiunile localisatórie spre apararea si efeptuirea drepturiloru loru, ori in persóna ori prin plenipotentiati; — câci la din contra Comisiunile localisatórie dupa instructiunile loru pe spesele si periclulu celoru anbsinti voru denumí substituti si voru tiené pertractârile cu acéstea. —

Datu Clusiu in 3 Iuniu 1868.

Directiunea Cartiloru fundarie reg ung.
pentru Transilvani'a.

25—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatoriu din comunitâtile Hauzesci si Nemezesci, ce suntu ingremiate maritului comitatu alu Carasiului si Protopresbiteratului gr. res. alu Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Hauzesci.

a) in bani gat'a: 42 fl. v, a.
b) in naturalii: 8 metie de grâu; 16 metie de cucuruzu; 50 punti de sare; 50 punti de clisa; 10 punti de lumini; 8 orgii de lemne; 1/4 lantiu de grâdiua si cuartiru liberu.

II. Nemezesci.

a) in bani gat'a 35 fl. v. a:
b) in naturalii: 8 metie de grâu; 14 metie de cucuruzu; 50 punti de sare; 50 punti de clisa; 10 punti de lumini; 8 orgii de lemne si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morale si politica, si astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 27 Iuniu a. c. cal. v.

Caransebesiu 10 Maiu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Publicare de licitatiune.

Mercuri in 24/12 Iuniu 1868 la 11 óre diminéti'a se va tiné in cancelari'a opidului Resinari o licitatiune minuenda publica despre cladirea unei mori nóue a bisericei din Riu-sadului, pentru care s'au propusu o suma de 2540 fl. v. a.

Voitorii de a licitá, voru avea de a se provedea cu unu vadiu de 127 fl. v. a. Planurile, si conditiunile pâna la dîu'a licitatiunei se potu vedea la D. Protopresbiteru gr. or. Ioann Panoviciu in suburbiulu Iosefinu.

Sabiiu 12 Iuniu 1868.

Scaunulu Protopresbiteralu gr. orient.
27—1 alu II-lea din Sabiiu.

27—2.

Anunciu.

In otelulu **„Bucuresci"** se afla incaperi fórte curate si frumosu mobilate pentru persóne singuratice si pentru familii, cu pretiuri moderate. Óspetii potu avé dupa trebuintia si trasura, câci proprietariulu otelului are dóue ecuipagiuri elegante, cari se potu inchiriá ori si cându.

Publicatiune.

La Schott in Mainz a aparutu „Smarand'a„ compositiune musicala româna de Wilhelm Humpel.

Acésta compositiune se afla de vendiare in librari'a lui Carl Sindel din Brasiovu si costa 81 xr. iéra cu tramiterea prin posta 90 xr.

26—2

Indreptare. La tiparirea corespundintii de sub rubrica Orestia, Nr. 42 a „Telegrafului Romanu" s'au facutu nisce erori si anume: numerându dela finea articulului indereptu in seria 11, si 12 in locu de „conducându apoi pre locuitori di satulu cu foculu sa se póta departa" vine „cându apoi locuitorii din satulu cu focu se potu departá" In seri'a a 17. vinu dupa vorb'a: escate, inca vorbele „in sate".

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 45. ANULU XVI.

Sabiiu, in 6/18 Iuniu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu acésta ocasiune ne luâmu voia a trage atentiunea p. t. publicu cetitoriu asupr'a acelei impregiurârí considerabile, ca indecursulu semestrului urmatoriu, intre alte obiecte ce voru vení a se tratá in acestu diuariu, voru luá unu locu de frunte cestiuni bisericesci, cari, parte voru premerge deschiderei congresului nationalu romanu bisericescu, parte voru referà despre cele ce se voru intemplá in congresu; ceste din urma, „Tel. Rom.“, cá aflatoriu in loculu unde se va tiné congresulu, le va aduce mai in graba decâtu celelalte diuarie române.

Aceste cestiuni voru dá chiarificâri asupr'a afaceriloru, cari in er'a acésta noua, in cele ce atinge viati'a bisericesca suntu de lipsa pentru fiecare membru alu bisericei si chiaru si pentru acei ce nu se tienu de biserica orientala, dara se intereséza. Deci editur'a face deosebita mentiune din bunu tempu, pentru cá sa se póta orientá cu tiparirea esemplarieloru, cá numai tardiu sa vina in acea neplacuta pusetiune de a respunde doritoriloru de a avé diuariulu nostru cu: „numai avemu esemplare.“

Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Transi'a si Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite si strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Despre atentatulu din Belgradu.

Durere, scirea cea trista despre principele domnitoriu alu Serbiei s'a adeveritu.

Principele facea in 10 Iuniu n. o preumblare cu ver'a sea Anic'a si fii'a acestei'a Catarin'a in parculu Topcider, comitatu de unu adjutantu princiariu, capitanulu Garasianin. Pre cându se facea preamblarea din partea acestor'a in cea mai mare linisce, trei individi se arunca asupra-le, si impusca cu revolvere asupr'a principelui si asupr'a celoru de lânga principele. Acest'a si vér'a sea Anic'a cadiura morti, nepót'a sea Catarin'a e rânita greu si capitanului i-a sfermatu mân'a drépta. Mân'a acestui'a s'a si amputatu. Lui Michailu, li se parù atentatoriloru, ca nu e de ajunsu cu impuscaturile, dintre cari cea dintâiu din cefa l'a omoritu, ci omoritorii, dupa ce a cadiutu principele la pamentu, l'au taiatu cu hangiarele incâtu abiá i se mai cunoscù fati'a. Vér'a sea fu ingropata a dóu'a di. La immormentare a participatu poporu multu. Mai pre tóte fetiele erau lacrimi.

Cu tóte ca catastrof'a acést'a putea provocá neorenduieli mari, organisatiunea constitutiunala a fostu in stare a incungiurá, cá sguduitur'a sa nu strice nimic'a ordinei din statu. Poporulu serbescu e indignatu pâna la esacerbatiune, insa indata s'a supusu ordiniloru regimului provisoriu, carele a luatu numai decâtu frênele guvernului in mâna. Dupa constitutiunea Serbiei, la casu de mórte alu Domnitoriului ei, dispune, cá o locutiintia domnésca, ce se compune din presiedintele senatului, din presiedintele tribunalului supremu si din ministrulu de justitia, se ia guvernulu in mâna si sa caute cá in o luna de dîle sa se convóce representanti'a tierei (Skupcin'a) si se procédá la alegerea noului domnitoriu.

Regimulu provisoriu a adusu indata la cunoscinti'a poporului intregu alu Serbiei intemplarea acésta trista, recomenda si admonéza pentru sustînerea pâcei, ordinei si a securitâtiei; convóca scupcin'a in o luna de dîle si ordina starea de resbelu in tóta tiér'a; militiele se convóca si se punu in stare de resbelu; se ordina jele pre siése luni.

Ucidiatorii s'au descoperitu in persón'a unui serbu Radanovici cu doi fii ai sei. Tatalu si unu fiiu suntu prinsi. Arestâri s'a mai facutu si poporulu da din tóta anim'a concursulu seu la arestarea celoru suspecti, pentru ca e mahnitu de fapt'a acést'a atatu de négra, pana la celu din urma.

In 12 Iun. n corpulu celu mutilatu si deformatu alu principelui fù balsamatu.

Corpulu diplomaticu, sub conducerea consulului englezu, cá celu mai betrânu, s'a adunatu in 12 Iuniu n. in ministeriulu de esterne si au esprimatu locutiintiei domnesci, in cuvinte miscatórie de anim'a, cea mai adanca compatimire pentru nenorocirea ce a lovitu pre Serbi'a prin omurulu acest'a alu principelui. Marinoviciu cá celu dintaiu membru alu locutiintiei multiamesce pentru participarea acést'a plina de simtieminte la jelea Serbiei.

Immormentarea principelui Michailu se facù luni in 3/15 Iuniu, incependuse ceremoniele immormentârei la 8 óre diminéti'a. Sambata si dumineca fú trupulu ucisului principe pusu spre privire. Inca in 12 Iuniu se asceptá Dómna Iuli'a dela Vien'a. (Dómn'a traia retrasa la Vien'a, pentru ca e despartita de la 1865 de barbatu)

Principele Michailu e fiiulu celu mai june alu principelui Milosiu Obrenoviciu, nascutu la 4 Septemvre 1823. Elu a capatatu o educatiune cu fundamentu dela unu professoru russu Zorici si dela triestinulu grecu, Ranos; sciea bine si limb'a nemtiésca si cea francesa. Candu avea de cugetu sa intreprinda o caletoria prin Europ'a, atunci se incepura acele desordini, cari au costatu tronulu tatalui seu. Fiiulu celu mai mare alu lui Milosiu, Milanu, devini la 1839 domnitoriu, insa nu trecu nici o luna si murì de hectica. Pórt'a a denumitu pre Michailu urmatoriu, dândui si o regintia lânga sine, carea conspirá asupra-i din tóte puterile. Ceea ce lu sustînea pre tronu era influinti'a rusésca, de aceea Serbi'a era privita cá o provincia rusésca. Doi reginti fura alungati si acum se faurea intrigi pentru aducerea regimului in acea erôre, ca principele Milosiu cugeta la o restatorire a domniei sele. Tóte se puneau in lucrare numai sa se póta incungiurá periclulu acest'a. Se schimbara persónele in deregatorii, se puse dare si pe ghindea din padure si alte mesuri apesatóre, cari pre principele Michailu lu fâcura uritu si urgisitu inaintea poporului. In Septemvre 1842 erumpe revolutiunea si Michailu se vede silitu a trece pre teritoriu austriacu. Scupcin'a decide detronarea familiei Obrenoviciu. Michailu se retrage la Semlinu si dupa ce a observatu ca diplomati'a 'lu poftesce mai departe de fruntari'a tierei sele, la Vien'a, unde se ocupá cu studii filologice. Michailu facea din Vien'a escursioni in diferite tieri a le Europei. La 1858 o revulutiune pusa lu cale de Franci'a si Russi'a aduce pre Milosiu iéra pre tronulu Serbiei, móre insa la 1860 si i urméza Michailu, casatoritu cu contes'a Juli'a Huniady, de carea trâi in tempulu din urma despartitu. Sub regimulu lui Michailu incepù a se recreá Serbi'a, crescù buna starea ei, si cu ea insemnetatea Serbiei pentru desvoltarea evenemintelorn pre peninsul'a balcanica. Serbi'a a infloritu, si atunci ne spune telegrafulu, ca principele Michailu a muritu de mâni de ucigasi.

Prochiamatiunea locutiintiei serbesci suna:

„Serbiei i se râpí Domnitoriulu prin o crima inspaimentatória si marsiava. Lasându la apretiuirea cea justa a fia-cârui dintre concetatienii nostri perderea cea mare ce o suferí acum Serbi'a, ne implinimu o trista detoria, cându noi in puterea legiloru tierei, luâmu asupra-ne puterea unei locutiintie domnesci si cându incunosciintiâmu despre acést'a pre autoritâti si intrég'a natiune.

„Cea dintâiu trebuintia pentru tiéra e in momentele presente atâtu de grele, sustînerea ordinei publice si siguratatea generala; poporulu insa, amesuratu legei, va fi provocatu a alege o scupcina, carea va avé de datoria a aduce unu conclusu in privinti'a, cum are a se ocupá tronulu.

„In numele puterei celei pré inalte, ce o esercitâmu noi de presentu si in numele intereseloru celoru mai sânte a poporului, comandâmu pré seriosu tuturoru autoritâtiloru si recomandâmu din tóta inim'a poporului intregu, sa continue a sustiné ordinea si respectulu cuvenitu legei si a se retiné, acum mai multu cá ori-cându alta data, dela ori-ce aru puté turburá ordinea si siguratatea. Destula nenorocire si intristare, ca a succesu reintiei infernale, a indeplini propusulu celu mai gretiosu, aplicându-lu la persón'a cea de toti iubita a principelui nostru.

„De aru sustiné prin intielepciunea sea, celu putînu poporulu, pâna cându Scupcin'a va alege unu domnitoriu, numele celu bunu, de care se bucura Serbi'a in Europ'a. Cu acést'a facemu cunoscutu poporului, ca conformu legiloru, Scupcin'a se va adunà in terminu de trei-dieci de dîle si adaugemu, ca ministri, senatulu si tóte autoritâtile si voru purtá deregatoriele date loru de repausatulu principe si mai departe.

„Sânt'a nóstra datoria e, cá pâna la adunarea Scupcinei sa sustînemu acea stare de lucruri, carea ne-o lasa marele patriotu Michailu Obrenoviciu.

„Ddieu sa priveghieze in aceste óre grele, si sa ne ferésca de aspra certare asupr'a patriei nóstre!“

„Vidovdan“ provóca pre poporulu serbescu la linisce si ordine si la supunere legiloru tierei.

O prochiamatiune a ministrului de resbelu dîce, ca a fostu voi'a principelui ucisu a avé de urmatoriu pre nepotulu seu Milanu Obrenoviciu.

Milanu Obrenoviciu e fiiulu (de 15 ani.) verului dela principele Michailu, Milosiu Obrenoviciu, pre carele l'a avutu acest'a cu Mari'a nascuta Catargiu din Moldavi'a, dupa mórtea barbatului, tiitórea principelui Cuz'a. Legitimitatea principelui Milanu aru fi asiá dara nedisputabila. Principele se afla acum la Parisu sub ingrigirea profesorului Huet. Michailu, carele ingrigí de crescerea nepotului seu, se vede din acést'a a fi avutu de cugetu inca de multu cá sa-lu lasa de urmatoriu in Domnia, de-si de alta parte Anic'a, matusi'a lui Milanu si vér'a principelui mortu, trecea in ochii serbiloru de o intriganta, carea vrea sa inlature pedecile ce sa opuneau la casatori'a fiicei sele, Catarin'a cea frumósa, cu principele. Din acésta causa si-a atrasu Anic'a ur'a poporului, carea s'au prefacutu in simpathía numai in urm'a fatalitâtiei cu carea i s'a terminatu firulu vietiei.

Nu se scie déca acést'a fapta crudela si despretiuita are motive politice séu e o resbunare privata séu o combinatiune din amendóue. Cercetarea e tocma in decurgere. Telegrafulu anuncia ca autor'ulu intelectuala aru fi Carageorgieviciu, principele carele a domnitu pana la 1859, adeca, dela alungarea lui Michailu sî carele au petrecutu totu tempulu din urma in Austri'a. (Acum se afla la mosi'a sea in comitatulu Aradului) Ucigasiulu Radanoviciu a fostu (dupa Wanderer) directoru la gimnasiulu din Belgradu sî fiii sei unulu ingineru sî altulu advocatu. Resbunarea privata o deducu unii din impregiurarea, ca Radanoviciu e condemnatu la siantiu pentru falsificarea de politie. Lucrulu acel'a insa are a se chiarificá.

„Zukunftu“ e de parerea ca uciderea principelui Michailu are motive politice. Motivele cari le aduce Zukunftu suntu anevoia de intielesu pentru acei ce nu suntu initiati in arcanele politice desvoltate in tempulu din urma intre slavii de média di sî preste marginile principatului Serbiei, va sa dica, din intrega peninsul'a balcanica. In numerulu trecutu au vediutu cetitorii nostri ca amu facutu mentiune de desarmonia in sinulu ministrului serbescu, a cârei urme inse nu le aflâmu pana acum. Zkft. sî impreuna cu densulu cauta motivele in infrenarea ce o impunea Michailu unei partide, carea tindea la o esplosiune pentru crescerea Serbiei.

Nóue amaruntimi dice „Terr'a“ vinu sa confirme sî sa ilustreze teribil'a catastrofa de Belgradu, sî inim'a nóstra este cuprinsa de oróre câdu ne gandimu la ce gradu de aberatiune sî de bestialitate potu sa conduca orbirea passiuneloru. Sperâmu insa ca patriotismulu Serbiloru va sci sa atenedie, câtu va fi cu putintia, grele consecinti ale acestei crise, sî de sî mórtea printiului Mihailu este o calamitate publica pentru Serbi'a, de si precum amu aratat'o ieri ea ne pare inceputulu unei urdiri politici menite a compromite iér nu a asigurá viitoriulu vecinului nostru, totusi credemu cá o natiune á sî unu individu scie a gasí tocmai in durerósele sale nefericiri inspiratiuni energice sî decisiuni patriotice. Trecutulu Serbiloru este o garantia pentru realisarea sperantiei nóstre sî acei care a credintu ca cu unu singuru omu se póte ucide o natiune intréga se voru convinge ca ca nu o obtinutu altu resultatu de câtu acel'a de a impovará consciinti'a loru cu o crima mai multu.

Evenemintele politice.

Sabiiu 4 Iuniu.

Mórtea principelu Michailu din Serbi'a ocupa unu locu de frunte intre evenemintele politice ce se petrecu in tempulu de fatia. Nesiguranti'a despre motivele acestei fapte negre, in unu modu atâtu de crudelu sî infioratoriu, agita pre lume si o tîne in indoél'a: intre intrigi politice sî resbunare privata. Ori-cum va fi insa, calamitatea in consecintiele sele va fi politica, pentru ca se fia fostu sî numai resbunare privata, ea a pusu capetu firului vietiei unui principe, conducatoriu a unui statu. Serbi'a, fia din resbunare privata, a perdutu pre celu mai bunu politicu alu seu, carele a sciutu conduce pre poporulu seu câtra perfectiunea, carea i-a procuratu autonomi'a sea sî in intielesu moralu sî in intielesu politicu, la autonomi'a, fâra de care in momentele unei surprinderi atâtu de funeste, Serbi'a aru deveni o pila de jocu in mân'a reu-voitoriloru acelei tieri, fia ei din launtru, fia din afara, fia ei din buna, fia din rea credintia.

Viitoriulu celu mai de aprópe va dovedí, dupa ce va incepe representi'a tierei a lucrá, déca semanti'a intielepciunei de statu a principelui ucisu a prinsu bune radacini in poporulu serbescu sî deca elu va sci alege, in vertegiulu acestu mare politicu, care planeza asupr'a Europei sî presenta unu nodu gordicu, aceea ce i e spre binele seu.

Purtarea cea liniscita, indignatiunea cea mare, de care e petrunsu poporulu serbescu, promite, ca fia uciderea acést'a resbunare privata séu politica, vocile sirenice nu voru amagi prin nimica pre serbi spre a se aruncá in nesciinti'a unui viitoriu nesiguru, carele sa le puna in jocu esistinti'a cea cu tignéla, carea le asigura pana acum liniscea sî ordinea in launtru sî respectulu in afara.

Patriotimulu va avé de aici incolo sa fia supusu la prob'a cea de focu, câci acum candu prevederea cea agera sî moderatiunea cea mare nu mai e concentrata in persón'a domnitoriului Serbiei, patriotii voru avé sa resiste la sioptirile sî uneltirile diplomatice, câroru Serbi'a le va fi unu spinu in ochi, séu câroru Serbi'a nu le va fi facutu servitiele dorite sub principele Michailu.—

Din Romani'a ne aducu diuariele scirea despre demissiunarea ministeriului Golescu-Bratianu, despre primirea acestei demissiunâri sî insarcinarea din partea Domnitoriului fâcuta d-loru Plagino sî Costaforu de a compune unu cabinetu nou.

Intensitatea acestui evenementu nu se póte cunósce inca, pâna cându nu vomu vedé resultatulu schimbârei pre deplinu, séu pâna cându nu vomu vedé persónele cari voru constituí noulu cabinetu, déca insarcinatii voru reesí a compune unulu.

Unele diuarie ascriu impregiurarea acést'a pressiunei fâcute de câtra consululu generalu austriacu din Bucuresci bar. Eder. Insa „W. Abdp.“ dela 13 Iuniu da o dechiaratiune oficiósa, din carea se vede ca regimulu imp. austriacu nu a insistatu la schimbarea cabinetului din Bucuresci sî preste totu, nu a fâcutu din pretensiunile sele cestiune personala. Regimulu c. r. austriacu ne spune fói'a oficiósa a cautatu a-si capetá satisfactiunea dela regimulu romanescu in modu curatu obiectivu, fâra de privintia la persóne cari suntu atinse in prim'a linia, sî in privinti'a acést'a a sî fostu spriginitu de Franci'a sî Angli'a, pasu de pasu, „in modulu celu mai imbucuratoriu.“

Asia aru remané caus'a demissiunârei numai motiunea senatului datu cá unu votu de neincredere ministeriului. E insa de a nu se trece cu vederea ca camer'a, dupa cele ce cetimu, a pregatitu unu votu de incredere; sî cu tóte aceste ministeriulu demissinnéza sî Domnitoriulu primesce demissiunarea. Aci aru fi omulu espusu, la casu de schimbare in adeveru, a dice, ca altius est petenda ratio (mai susu e de a se cautá caus'a) in constelatiuni nóue europene. Amu fi cercati a crede de o apropiere sî mai mare intre Austri'a sî Romani'a, de care ne asigurá „Osten“ nu de multu.

Calatori'a principelui Napoleonu inca nu se scie de se va continuá seu nu mai departe sî déca se va continá, ce puncte va atinge. Intimitatea cu care pasiesce in Vien'a e considerabila sî diuaristic'a semioficiosa promite lucruri insemnate din purtarea principelui Napoleonu, carele trecea de antagonistulu celu mai aprigu alu Austriei. (In 13 Iuniu a ajunsu in Prag'a sî eri la Pest'a.)

Din Berlinu se scrie acum mai demultu, ca Bismarck aru fi fórte reu bolnavu, insa „Köln Ztg.“ sî „Kr. Ztg.“ spunu ca reulu nu aru fi asiá mare sî ca faimele respandite despre ból'a ministrului primariu prussianu suntu mai multu fabule scornite.

Gortchacoff a adresatu o circulara agintiloru diplomatici din strainatate, comunicându raportulu ministrului de resbelu, aprobatu de imperatulu sî constatându ca intrebuintiarea glóntieloru esplosibili in resbele este unu midilocu destructivu, crudu sî inumanu. — Agintii suntu autorisati a invitá tóte tóte puterile la o conventiune, prin care acestea proiectile se fia oprite in armarea trupeleru.

„Constitutionalulu“ dice, relativu la demunstrarile din Luxemburg in favórea anessiunii cu Franci'a, ca situatiunea Luxemburgului este regulata prin conferinti'a din London sî nici o echivocitate nu e posibile in acésta cestiune. Nici unu incidinte nu s'a intemplatu pentru cá sa póta dá locu a se banuí tarea dorintia a tuturoru puteriloru de a mentiné starea de lucruri stabilita. Agitarea de la Luxemburg nare alta importantia de câtu cá resultânda din polemic'a diuareloru.

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare)

V.

— Bravo! Vedu ca pre lânga tóte cele-lalte calitâti ce ai, mai esci sî poetu.

„Amu de tóte câte ce-va sî pentru acést'a nimicu cum se cade. Dara sa lasâmu poesi'a. Nu-ti e frigu?

— Frigu? respunsei eu declamându, frigu? Cându inchipuirea nóstra de poetu este inferbantata prin spectaculului celu mai maretiu alu naturei? Frigu? Cându ne aflâmu in clim'a dulce a Asiei minóre sî ingenunchiandu ne inchinâmu impreuna cu poporulu nostru, la Ddieulu de focu . . . frigu? cându . . .

„De me vei mai vedé melancolicu, i-ti permitu sa me arunci in josu de pre culmea muntelui. Dar amu sa-mi resbunu de ironi'a d-tale!

— Nu te superá sî eu suntu cam poetu cá sî d-ta.

„Traiésca poesi'a!“ respunse Edgar.

Dung'a de lumina se prefacuse acum intr'unu lacu de purpura. Ometulu de pre verfurile muntiloru stralucea rosiu cá par'a sî verfurile pareau a se uitá cu dispretiu in vale unde lacurile dormeau inca nesuperate de lumin'a indiscreta a dilei. Cu câtu lumin'a se intindea mai multu, cu atât'a se coborea rosiél'a muntiloru in josu sî colórea devenea mai via. Figurile calatoriloru de care incepeau acum a se frânge radiele sórelui, aretau palide si fantastice cá nisce fantome. Me uitamu cu uimire la acelu spectaculu ce nu-mi inchipuisemu nici odata asiá de sublimu, cându cata ca departe la marginea orizonului se ivì unu semicercu subtîre de lumina care strabatù electricu in ochii nostri. Toti i-si oprira resuflarea cá paralisati prin acésta subita aparitiune. Din toti insa cei mai adencu uimiti erau tinerii insuratiei. Astfeliu se radicá sórele mandru sî stralucitoriu sî asupr'a firmamentului cugetâriloru loru. Care din noi toti vedea sórele asiá fâra nouri, cum i-lu vedeau ii, sî cârui'a din noi luciá elu asiá de bine-voitoriu? Le va lucí elu totu astfeliu intrég'a dî ce numimu o viétia sî le va apune elu linu in marea eternitâtiei? — Cine póte cetí in cartea viitoriului? —

Precum in antic'a Rom'a cându totu poporulu adunatu simtiá dupa o lunga dî de neliniscita asceptare, palpitandu inim'a, cându zariá de departe carulu triumfatoriu alu eroului ce se intorcea invingetoriu in cetatea eterna, sî se perdea apoi intr'o lunga admiratiune, astfeliu sî noi remaserâmu de odata uimiti de aspectulu eroicului sóre care i-si fâcea intrarea sea triumfala in lume. Tóte fetiele reflectau o bucuria nespusa, cá sî cându de acum fericirea a sa ne lucésca necurmatu. Dara admiratiunea ómeniloru tîne numai unu momentu sî grabnicu se uita sî gloria sî stralucire. Câte-va secunde se trecuse abiá de cându sórele se suise pre tronulu seu cerescu, sî toti intorcendu-si privirele spre sine, vediura acum in ce stare se aflau toaletele loru sî inspaimentati de aceeasi lumina pre care cu câte-va minute inainte o asceptase cu atât'a nerabdare sî o admirase cu atât'a uimire, fugira grabnicu de radiele sórelui sa se ascunda in camerile loru.

Recél'a diminetiei me petrunsese sî intorsu in camer'a mea, me viriiu din nou in patu, pentru a me incalzí. Cându me trezii, nu mai audiamu nici o miscare: parea ca otelulu este pustiiu. Órele erau inaintate, sórele erá ferbinte sî tóta scen'a la care asistasemu i-mi parù unu visu. Unu servitoriu i-mi spuse ca, afara de dóue persóne care dejunau in sal'a de mancare, toti cei'a-lalti calatori purcese de multu cá sa nu scape celu intâiu vaporu.

VI.

Cele dóue persóne cari se aflau josu in sala de mancare erau betrânulu englezu sî tiner'a lui tovaresia. Cându me vediù englez'a, parù sâ simta óresi-care multiamire.

— Amu remasu cei de pre urma din toti óspetii, dîse ea.

„In adeveru! respunsei. Dar nu spe̊rmu sa ve mai vedu. Astadi diminétia la resaritulu sórelui v'amu cautatu in zadaru in diferitele grupuri. Credeamu ca v'ati pornitu.

— Eramu cu unchiulu meu intr'o grota naturala care se afla pre culme. Acolo amu siediutu sî ieri la apusulu sórelui. I-mi place, cându contemplezu frumseti'a naturei cá mintea mea se nu fia distrasa prin alte impressiuni.

„Mie din contra i-mi place sa observezu pre ómeni. Nimica nu-mi inspira unu mai mare interesu decâtu sufletulu omenescu. Este o materia fâra margini, nesfersîtu studiata sî nesfersîtu neintielésa

— Neintielésa cá sî aspectulu naturei.

„Dar, insa natur'a nu variaza in infatiosiarea sea. Acelea-si legi se urméza regulatu, acelea-si tablouri aparu sî disparu inaintea ochiloru nostri. Insa fia-care omu are in sine o lume a sea particulara, prin care se deosebesce in infinitu de fia-care altulu. Precum nu suntu dóue fiintie care se semene in privinti'a esteriorului, totu asemenea nu sémena nici in privinti'a calitâtiloru sufletesci.

Aici Clar'a tacù sî se afundà in gândire. Betrânulu intrerupse tâcerea nóstra:

— E vreme sa purcedemu déca nu voimu sa

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 13 Iuniu. Dupa unu intervalu de nóue dile se tinù in 13 o siedintia publica. E de insemnatu ca din ministri nu au fostu nici unulu de fatia. Dupa autenticarea protocolului siedintiei din 4 ale l. c. presiedintele asterne nisce petitiuni ce au incursu la dieta sî adeca: deputatii contele Béla Keglevich, baronu Alessandru Vay, contele Victoru Zichi sî Michailu Rónay ceru unu concediu care li se sî incuviintiéza, Comitatulu Szabocs se róga, cá diet'a sa dechiare, cá deputatiloru, afara de ministri sî secretari de statu, nu le e permisu a primí posturi a câroru denumire depinde dela regimu (aplausu). Cetatea Temisiór'a doresce radicarea vamei de drumu sî poduri; intregulu cleru greco-catolicu din Hajdu=Dorog cere infiintiarea unei episcopii gr. cat. magiare sî de sine statatórie cu liturgi'a sî limb'a religionaria ungurésca; totu aceea-si cere sî cetatea Hajdu=Nanas cu acea adaugere numai, ca episcopulu se aiba locuinti'a sea in Hajdu=Dorog.— Societatea pestana de drumuri au petitiunatu in privinti'a dârei intentiunate la marcele de controlare. Daniilu Irányi doresce cá pedéps'a corporale sa se sa se stérga inca in sessiunea acésta inainte de ce se ia la revisiune condic'a petitiunei asternute prin deputatulu Iosifu Madarász, contr'a legiloru din 1867. Rogarea societâtii pestane de drumuri sa preda comitetului financiariu spre darea de opiniune ear' tóte celelalte cereri se predau comissiunei.

Deputatulu Felice Czorda asterne sub aplausulu casei o petitiune a cetâtiei Teresiopole, prin care acést'a cere despartirea justitiei de administratiune, sî denumirea judecatoriloru prin regimu, iéra nu prin actu de alegere. Deputatulu Stojácskovics predà o petitiune a cetâtiei Zomboru cá un'a din directiunile financiare ce eventualu au de a se infiintiá sa nu se stramute la Szegedinu ci la Zomboru. Notariulu casei magnatiloru baronulu Iuliu Nyáry asterne nuntiulu despre projectele de lege primite in cas'a de susu in siedinti'a din urma. Deputatulu Carolu Kerkápolyi cá referentu alu comissiunei centrale privitoriu la projectele de lege, de venituri, darea de consum sî tacse. —

Revista diuaristica.

Curieriulu de Orientu in revist'a sea politica dela 8 Iuniu dîce:

„Discussiunile importante ce avura locu in corpulu legilativu intre protectiunisti sî partisanii de schimbulu liberu, inturnara o clipita privirile dela politic'a generala. Incidente diverse se au produsu, cari au trecutu mai neobservate: conflictulu francu-tunisianu; reclamatiunile Austriei contra guvernului romànu sprigin te la Bucuresci de representantii Franciei sî Angliei, in fine novelele alarmatórie cari s'au incercatu a respandí o revolutiune polona la fruntariele Galitiei

Déca cele dóue incidente dintâiu, astadi se vedu preste punctulu de a fi sî nu mai paru de natur'a de a produce neliniscirí serióse, cea din urma nu e asiá. Bine ca sgomotulu de o rescóla polona nu fu nici decum verossimilu, dara a fostu de ajunsu pentru readucerea duratória pre vre-o câte-va dile a atentiunei dîuarieloru asupr'a tînutului rusescu. Cá sî noi, parte cea mai mare a dîuarieloru francesci au documentatu o necredulitate completa cu privintia la aceste bande de insurectiune, de cari se dîcea ca suntu pre cale de a se formá la frontariele austro-rusesci; si cá sî noi insîne, tóte dîuariele, afara de unele esceptiuni, au vediutu séu au crediutu a vedé o intriga moscovita in aceste rumori respandite.

„Care e speranti'a ajunsa, care interesulu de agentii politici rusesci facura sa se respandésca aceste sgomote? Asupr'a acestui punctu lumea intrégа nu e de acordu. Unii dîcu ca cabinetulu de St. Peterburgu aru fi voitu a se folosí in modulu acest'a de arme contra Austriei, acusandu-o ca impinge la insurectiune provinciele polone ale Russiei; altii iéra deducu, ca cabinetulu de S Petersburgu aru avé de scopu a incuragiá pre poloni la insurectiune, in fine de a esercitá contra loru asprimi nóue sî ai nimicí inainte de ce Europ'a occidentale aru fi fostu in pusetiune de a i asigurá."

Dupa ce spune „Cur. d'Or." ca da preferintia parerei din urma, deduce ca Russi'a se teme de unu periculu din acésta parte sî de sosirea acelui tempu, cându puterile occidentale secundate de Austri'a, o voru intrebá dupa o socotéla severa despre purtarea sea in Poloni'a. Apoi continua:

„Inainte de evenemintele dela 1866 sî batai'a dela Sadov'a. Russi'a nu avea nici unu motivu de a se neliniscei pentru ca posede acésta tiéra nefericita. Ea guvernà cu putere absoluta, sî decisa, déca va fi de lipsa a aplicá fortia, computà de a aduce lucrulu la estremu incercâri, la desperate de o rescolare. Vre-unu periculu din afara nu amenintiá. Solidaritatea, ce esistá in acea epoca intre tóte trei puterile mari de nordu in cestiunea polona, garantá pre Russi'a contra ori-cârui atacu.

„Resbelulu din orientu a datu dejá o' proba nerefrângibila a acestui adeveru. De-si avantagiele erau evidente ce le-aru fi procuratu Franciei sî Angliei o espeditiune în anim'a Poloniei, puterile beligerante (purtatóre de resbelu) nu au crediutu ca trebuie sa cerce asiá ce-va, pentru cá sa nu oblige pre cele dóue puteri remase neutre, pre Prussi'a sî Austri'a, a se coborí la aren'a tînuturiloru Russiei. In desiertu Franci'a, carea erá râpita pâna in acelu momentu pâna la temeritate de simpathiele sele traditiunale pentru Poloni'a, insistú pre lânga Angli'a pentru a se decide sa strapórte resbelulu la ripele Vistulei; Angli'a resistá pressiunei aliatei sele, pentru ca ea n'a voitu sa descateneze (deslege) asupr'a Europei ororile sî periculii (dangers) unei conflagratiuni generale.

„Inca de curendu, la 1863, acelesi cause au produsu acelesi efepte. Austri'a, e adeveratu, parea a voi de astadata a se separá de catra Russi'a si ea mersa pana a promite concursulu seu puteriloru occidentale. Insa o parte a Austriei unita cu Prussi'a prin legaturile confederatiunei germanice, cu Russi'a prin impartirea (Poloniei) dela 1772 sî prin influinti'a unei politici ce se inspirá de acelesi principie, acésta bunavointia nu putù durá tempu indelungu, sî acusi dupa aceea, parasita de acesta putere sî, pentru aceste ratiuni analoge celoru dela 1855, de Angli'a, Franci'a lasata singura in fati'a unei coalitiuni probabile, a recunoscutu impossibilitatea unei intreprinderi sî renunciá, fîiresce cu unu resimtiu profundu, de la generósele ei decisiuni.

„Adî nu mai suntu acele impregiurâri. Resbelulu din 1866 a desfacutu pentru totudeun'a pre Austri'a de catra Prussi'a; de alta parte, principiele cele noue introduse in guvernamentulu imperiului prin bar. Beust, sub inalt'a directiune a imperatului Franciscu Iosifu, a desfacutu déca nu pentru totudeun'a, celu putinu pentru ani indelungati pre Austri'a decatra Russi'a. La curtea de Vien'a s'au reimprospetatu pentru a trage profitu, provedientiele resimtiuri a le Mariei Teresie, candu a samnatu actulu de impartire; sî acum de presentu ori care putere carea aru formá proiectulu de recenstituirea Poloniei nu va avé mai multu pre Austri'a contr'a sea ci pentru sine."

Arata pre Russi'a ca cea carea singura respundesce faime, ca o revolutiune polona aru fi sa esbucnesca, pentru cá sa faca pre poloni sa creda ca momentulu a venitu; sa se ocupe de intreprinderi fara resultatu, cari aru fi consecinti'a ororei; pentru cá sa alega victimele sî sa nimicésca sî resturile cele din urma de resistintia sî pre statele liberale din Europa sa le privéze la casu de resbelu de concursulu natiunei polone. In aceste impregiurâri inchei'a articululu, detori'a pressei amice civilisatiunei sî dreptului este de a scutí Poloni'a de aceste manoperi, pentru ca sa vighieze in totu tempulu contr'a surprenderiloru rusesci. „Ór'a ei

---

perdemu alu doile vaporu ce pléca dela Wägis. Sî d-vóstra, domnulu meu, ve intórceti la Lucern'a?

„Sî eu insa pentru a plecá indata mai departe.

— Noi ne ducemu la Interlaken, dîse betrânulu.

„Eu gandescu sa me afundu in cantonulu Uri. Voescu sa cunoscu mai deaprópe patri'a lui Tell.

— Pan atunci, urma betrânulu, déca voiti a ne face onórea sa fiti tovarasiulu nostru de drumu....

„Cu cea mai mare placere. —

Déca este mai comodu sî mai placutu a se urcá pre munte calare, este multu mai usioru sî mai putinu obositoriu a se coborí pre josu. Deaceea purceseramu trustrei pre josu de pre culmea muntelui spre malulu lacului. Dupa ce mersaramu vo óra in tacere, vediui ca tovarasia mea, incepù a se obosí. Indata ei oferii bratiulu meu.

— Ve simtiti obosîta? o intrebai.

„Petricelele mici de pre drumu paru a fi presurate numai pentru a sdrobí piciórele. Suntu asia de multe, incâtu nu le poti evitá.

— Petricelele aceste suntu cá micele miserii ale vietiei nóstre, de cari nu te poti ferí. Esti silitu sa calci deasupr'a sî sa simtiesti durere la fie-care pasiu. Nenorocirile cele mari suntu cá stancele: ele se vedu sî se potu evitá.

— „O nu! respunse Clar'a. Nenorocirile cele mari nu suntu cá stincele ce se potu evitá. Ele cadu sî te sdrobescu atunci candu te ascepti mai putinu si te simti mai fericitu. Ele cadu cu iutiala trasnitului ce te sfarma s'au cá lavin'a ce te ingrópa sî in urma nu remâne in inim'a omului decatu ruina sî pustiiu. Cu miseriile cele mici te deprindi cá sî cu petricelele preste cari calci.

— Póte sa aveti dreptate. Dar imi place a crede ca vorbití in teorie generala s'au asia de tinara inca, veti fi facutu o esperintia atâtu de trista?

—„Sórtea nu cunósce deosebire de versta. Ea lovesce fara alegere pre tineru cá sî pre betrânu.

— Cuvintele D-vóstre suntu pline de amaraciune. Aru fi tristu déca sórtea prin crude loviri aru fi amaritu unu sufletu tineru!

„Tristu in adeveru! respunsa Clar'a, privindu cu tristetia dinaintea ei.

Dupa unu marsiu de catvá timpu in tacere iamu dîsu: Suntu dureri asia de profunde, incâtu ne pare cu neputintia cá sufletulu unui omu sa fia in stare a le porta. Timpulu insa sbóra sî vine unu momentu candu ne intrebamu cu mirare cum o intemplare atâtu de neinsemnata a pututu sa ne produca unu efectu atâtu de durerosu.

Imi pare ca suferintiele sufletesci suntu cá sî cele fisice. Suntu unele cari vinu sî se ducu nebagate in séma sî incurendu se uita, suntu altele care vinu deodata sî lasa o urma eterna dupa ele Nu avemu in tóte dilele esemple ca ómeni, ne mai putendu luptá cu sarcin'a vietiei, preferu sa o curme sî sa se arunse inainte de timpu in nóptea necunoscutului?

Nerespundiendu la acést'a, Clar'a adause: Dar suferintiele sufletesci nu se intiparescu totudeun'a pre figura ca acele fisice. De aceea acei care nu au trecutu printr'ensele nici nu credu in esistinti'a loru. D-vóstra, insa nu credu sa faceti parte din acesti ómeni reci sî nesimtitori?

— O nu! respunsei sî gândulu meu se intórcea in trecutu.

Dupa o nóua tacere, impinsu de unu puternicu doru i-amu dîsu:

— Déca tempulu nu este totudeun'a unu balsamu tamaduitoriu, compatimirea altor'a alina adesa o durere câtu de profunda. Este cá sî candu amu strapurta o parte din suferintiele nóstre, in sufletulu acelui ce compatimesce. Eu unulu m'am simtitu atrasu spre D-vóstra de o puternica simpatie din momentulu candu v'amu auditu cantându in adânculu noptii unu aeru ce-lu audiamu de multe ori inainte.

— Erá adio a lui Schubertu. Elu sta in legatura intima cu unu momentu gravu din viatia mea.

— Ve consideru cá unu amicu desi cunoscinti'a nóstra datéza de putienu, sî voiu spune cum amu ajunsu tinera inca sa pierdu credinti'a in vitoriu. Acum insa me simtu obosita. Daca ve mai opriti in Lucern'a sperezu ca vomu avé multiamirea ve mai vedemu.

O óra trecuse de candu sfirsisemu acésta conversatiune sî ajunseramu la pólele muntelui in orasielulu Wägis. Vaporolu pléca preste catevá momente spre Lucern'a. Pre la médiadî me aflamu in otelulu meu sî nu mai esii tóta dîu'a. Ce me atragea cu atâta putere spre tiner'a Engleza? Erá numai interesulu ce-mi insufla totudeun'a durerea? Erá melancoli'a profunda ce luciá blându in ochii sei albastri? Erà simpati'a ce parea ca simte ea singura pentru mine sî care totudeun'a se comunica? . . . . Sér'a insa vení sî indata me dusei la cas'a betranului care erá asiediata in marginea orasiului pre malurile lacului. Betrânulu erá fórte turburatu. Elu presimti'a ca au sa urméza momente de tristetia câci, pentru a nu fi fatia la convorbirea nóstra ce i-aru fi produsu durere, pretesta ca are o visita de facutu sî se duse. Remasu singuru cu Clar'a o rugai sami cânte inca o data cântecului ce audisemu cu cate-va sari inainte. Candu sfirsí erámu amendoi intr'unu mare neastâmperu sufletescu. Noi vorbiamu numai cu privirile sî Clar'a intielegea prea bine ce intrebare ei facému câci intrerupendu tacerea incepú a-mi spune istori'a ei.

(Va urmá.)

va veni fâra indoiela, déra e de lipsa a o sci a-scépta.“

O caracteristica.

Siedinti'a scaunala a scaunului **Sabiiului** a luatu in siedinti'a de marti la desbatere sî subventiunea gimnasieloru din Brasiovu (romanescu) sî din Orestia (ungurescu) sî multiamita liberalismului dlui Dr. Lindner sî a consotiloru sei subventiunea, sea la propunerea cadiú. Asia dara in universitate s'a cerutu 5000 fl pentu fia care din mentiunatele institute; insa inclit'a universitate mai dobori câte unu bagatelu de 2000 fl din sum'a de mai susu; acum vinu scaunele pre rondu ca sa dobóre totu. Motivulu e de minune sî cugetâmu ca nu ni va luá in nume de reu deca lu vomu traduce dupa cuvintele dlui Lindnerin urmatórele:

De óre ce noi (sasii) avemu gimnasii destule pentru cari se chieltuie câte 50,000 fl., dî cinci dieci mii florini pre totu anulu, la ce se dâmu sî altor'a pentru institutele loru; destulu e ca contribuie cu averea sî au contribuitu din seculi la fondurile universitâtiei nóstre. Deci densulu face conclusiunea mai departe cá mai prudente va fi ca sasi faca (sasii) din aceleasi fonduri alte institute de cari inca nu suntu. Atragemu deosebit'a atentiune a tuturoru foiloru romane sî a publicului nostru asupr'a acestei impregiurâri, câci e fórte caracteristica. (*)

Literariu. „Vocabulari u romanu-nemtiescu“ compusu sî inavutitu cu mai multe mii de cuvinte nóua introduse dejá sî incetatienite in limb'a romana de **Sav'a Popoviciu Barcianu**, parochu ortod. resaritênu in Resinari, asesore consistoriale, membru onorariu alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana, precumu sî alu asociat. pentru sciintiele naturali la Sibiiu decoratu cu cruce de auru cu corón'a pentru merite. Sabiiu Tipariulu si editur'a lui T. Steinhaussen 1868.„

Literatur'a nóstra in asemenare cu literatur'a popóreloru celoru mari europene, fara contestare, este inca la inceputu. Putemu insa dice cu mandria ca avemu deja o literatura, putemu numerá câti-va ómeni emininti cari s'au destinsu cá publicisti, filologi, istorici, archeologi, oratori, sî artisti; putemu aratá lumei sî unu numeru insemnatu de poeti, dintre cari unii si-au facutu chiaru o reputatiune européna, sî lumea nepartinitóre va putea dîce ca pentru o natiune care abiá de unu patrariu de secolu s'a sculatu din letargi'a barbarismului avemu înca de ajunsu. Literatur'a, in tóta intinderea cuventului seu, cuprinde multe ramuri: ea intra átâtu in istoria, câtu sî in politica, atâtu in arti, câtu sî in sciintie. Necessitatea de a o cultivá limb'a, de a o curati de vorbele barbare intr'o mesura rationale, de a o regulá, de a o stabilí, de a o inavuti, este o cestiune nu numai literaria, dara chiaru natiunala, de interesu necontestabilu sî esentialu sî pentru celu mai din urma românu.

Din acestu punctu de vedere credemu a fi purcesu sî pré on. d. S. P. **Barcianu** la conceperea vocabulariului de mai susu.

Acestu Vocabulariu are unu formatu octavu sî contîne pre 295 pagine totu tesaurulu limbei române. Trebuie insa sa marturisescu ca in câtu amu folietatu mai multu prin elu, cu atâtu amu descoperitu mai multu, ca in titululu nemtiescu s'a dîsu pré multu, ca se póta opulu corespunde dupa materi'a sea; cá sa tâcemu de unele cuvinte, cari nici dupa radaciu'a loru, nici dupa intrebuintiarea loru nu suntu romanesci, asiá d. e. Maidanu, madarescu, maglasiu, etc.

Titululu vocabulariului spune ca opulu contîne in sine intregulu tesauru alu limbei române, intarindute apoi in credinti'a acést'a prin urmatórea clausula a autoriului: „inavutîtu cu mai multe miii de cuvinte nóue intruduse dejá sî incetatienite in limb'a romana. Eu spunu dreptu, ca nu amu crutiatu ostenéla de a numer'a tóte cuvintele ce constitue tesaurulu nostru limbisticu dupa opiniunea dlui autoru. Resultatulu ce l'amu capatatu au fostu urmatoriulu: vocabulariulu amentitu contîne cu totulu 26,640 de cuvinte. Din cifrele acestea amu vedé, ca limb'a nóstra dela 1825 incóce nu au mai inaintatu, ci din contra, conchidendu dela vocabulariulu de fatia, ea au datu inapoi. *)

In fine sa mi se permita la acestu locu a afirmá unu tristu adeveru, ca dupa trist'a stare a trecutului sî dupa gradulu de cultura la care amu pututu ajunge, capacitâtile nu abunda. Ómenii capabili sî meritosi suntu cá florile ce se perdu in multimea planteloru parasite. Ei in modesti'a loru, adese se tragu la o parte sî nu se injosescu a se pune in rivalitate cu ceice aspira favori, positiuni sî popularitate *).

Din partemi trebuie sa esprimu dlui autoru recunoscinti'a pentru zelulu ce l'a pusu la inmultirea literaturei celei mai fatigiose sî nu asi fi reflectatu in modulu de mai susu, deca, titululu din frunte cu deosebire celu germanu nu erá asia multu cuprindietoriu sî déca nu me asiu teme ca se voru aflá straini, cari voru cautá se faca capitalu sî sa ne arete asiá de saraci de cuvinte. Dupa modest'a-mi parere erá de lipsa a se dîce: „vocabulariu portativu.“

Principatele române unite.

Bucuresci in 12 Iuniu.

In Senatulu a primitu o motiune prin care se da unu votu de blamu ministeriului, facemu cunoscutu ca ministeriulu a dechiaratu ca va depune demissiunea sea in mânile Mariei Séle.

Se spune ca Mari'a sea Domnitorele a primitu demisiunea ministeriului si-a insarcinatu pre domnii Plagino sî Costa-Foru cu compunerea noului Cabinetu. d. „Rom.“

La ordinea dîlei este acum sosirea apropiata a principelui Napoleonu. Se intielege ca, ori-ce s'aru puté dice, viagiulu principelui in orientu are o tînta politica chiaru atunci cându elu nu aru vení decâtu pentru a vedea sî a trage conclusiuni. Celu putînu in privirea nóstra acést'a ne pare singurulu obiectu alu missiunei sele. sî ori-care aru fi conclusiunile suntemu convinsi ca principele va fi inspiratu de totu acea iubire ce augustulu capu alu familiei sele au aretatu totu-déun'a pentru Romani'a. Ia ceea ce privesce inalt'a Pórta ni se pare ca atitudinea principelui va fi mai determinata sî mai positiva. De nu ne insielâmu se face acum in Europ'a pre terenulu diplomaticu o lucrare pregatitórie de cea mai mare insemnatate, menita a otârí terenulu luptei sî aliantiei diferitiloru adversari, sî cu tóte ca naiv'a circulara a principelui Gortschacoff protestéza in contr'a intrebuintiârei de proiectile de totu soiulu (glóntie, bombe, obuse, cartice, mitralie) nu credemu sa fimu departe de adeveru dîcendu ca in arsenalele rusesci se fabricá tocmai in acestu minutu o multime de acele proiectile pre care principele Gortschakoff, care a invetiatu filantropi'a in Poloni'a aru dorí sa le védia escluse din fabricatele europene. Póte Russi'a sa dea circulari câtu va voí, vomu stâruí a dîce ca lupt'a in Occidentu sî Nordu, intre rasele asiate sî rasele mongole, intre civilisatiune sî barbaria se va decide prin sabie sî ca biruinti'a va remané acelui bratiu, care va aretá nu mai multa târie musculara, dara mai multa putere morala. „Térra“

Varietâti.

⁂ Principele **Napoleonu** a sositu eri in Pest'a sî fú salutatu de ministrulu presiedinte Andrasssy.

⁂ (**Principele Napoleonu in Vien'a.**) Mercuri in 10 a l. c. se reintórse principele dupa teatru, la cuartirulu seu, in hotelu dela mielu, unde in societate cu ducele de Gramont sî suit'a sa 'si beù teiulu. Joi in 11 'si petrecú principele pana la órele de tineru in apartamentulu seu. La visitele oficiele ce le facù principele Maiestetiloru Sele sî archiducilor purta costumulu de generalu divisionariu cu decoratiunea crucei mari a stralucitului ordinu Stefanu.

⁂ (**Sciri telegrafice**) Dupa „Hrm. Ztg.“ din 16 a l. c. procuratur'a finantiala se va stramutá in urm'a unui ordinu primitu din partea ministeriului de finantie reg. ung. dela Sabiiu la Clusiu. Acést'a stramutare sa se intemple inca in vér'a acést'a. Asemenea comunica acestu dîuariu ca tribunalulu superioru din Sabiiu se va disolvá sî se va incorporá cu tabl'a regésca din Maros=Vásárhely. Totu in rubric'a acést'a vorbesce sî despre stramutarea directiunei de loteria de aci la Clusiu sî despre disolverea comandei generale de tiéra.

⁂ Generalulu baronu **Gablenz** au plecatu la Belgradu spre a asistá la immormentarea principelui Michailu.

⁂ **Societatea teatrala**, nu scimu din ce impregiurâri, fú impedecatu a sosí pre terminulu prefiptu sî asia numai eri sér'a a ajunsu aicí in Sabiiu. Telegramulu prin care se anunciá plecarea din Brasiovu, venindu marti ser'a tardiu comitetulu lu putú primí numai eri diminétia. Nu scimu déca se va putea face mai multu astadi de câtu arangiarea celoru necesari, pentru inceperea representatiuniloru. Comitetulu carele are sa dea mana de ajutoriu Dlui Pascali a sî pusu la cale ca dîsului Domnu sa nui lipsésca orientarea necesaria aici in locu strainu pentru densulu, cá cu atâtu sa se grabésca pregatirile sî publicului sa nu i se faca pre lungu asceptatulu.

⁂ **Contele Bismark** au capatatu unu concediu pe trei luni. **Regele Wilhelm** urmandu consiliului medicale va intrebuintiá cur'a din Karlsbad

⁂ Conferinti'a européna in privinti'a telegrafeloru e dejá adunata. Austri'a e representata prin consiliariulu de curte din ministeriulu de esterne, contele Széchenyi, apoi prin delegati speciali, directori de telegrafu Brunner d. Wattenvyl (pentru Austri'a), Takács (pentru Ungari'a).

⁂ **Imprumutulu egipténu** séu incheiatu cu cas'a Oppenheim sî cu societatea generale a bancei ottomane pre cursulu de 65. 80.

Nr. 852. — 1868.

Publicatiune.

Din partea directiunei a Cartiloru fundarie reg. ung. pentru Transilvani'a se face cunoscutu, ca localisarea incependu din lun'a lui Iunie 1868, se vá estinde preste tóte Comunele Comitatului Clusiu sî se va intreprinde de catra Comisiunile localisatórie in comunele singuratice din tempu in tempu; acei proprietari dara, care posiedu realitâti in ori si care Comuna din comitatulu suntu provocati, a se infatiesiá la pertractârile tinende decatra Comisiunile localisatórie spre apararea sî efeptuirea drepturiloru loru, ori in persóna ori prin plenipotentiati; — câci la din contra Comisiunile localisatórie dupa instructiunile loru pe spesele sî periclulu celoru anbsinti voru denumí substituti sî voru tiené pertractârile cu acéstea. —

Datu Clusiu in 3 Iuniu 1868.

Directiunea Cartiloru fundarie reg. ung.
pentru Transilvani'a.

Publicare de licitatiune.

Mercuri in 24/12 Iuniu 1868 la 11 óre diminéti'a se va tiné in cancelari'a opidului Resînari o licitatiune minuenda publica despre cladirea unei mori nóue a bisericei din Riu-sadului, pentru care s'au propusu o suma de 2540 fl. v. a.

Voitorii de a licitá, voru avea de a se provedea cu unu vadiu de 127 fl. v. a. Planurile, sî conditiunile pâna la diu'a licitatiunei se potu vedea la D. Protopresbiteru gr. or. Ioanu Panoviciu in suburbiulu Iosefinu.

Sabiiu 12 Iuniu 1868.

Scaunulu Protopresbiteralu gr. orient.
27—1 alu II-lea din Sabiiu.

Publicatiune.

La Schott in Mainz a aparutu „Smarand'a„ compositiune musicala româna de Wilhelm Humpel.

Acésta compositiune se afla de vendiare in librari'a lui Carl Sindel din Brasiovu sî costa 81 xr. iéra cu tramiterea prin posta 90 xr.

26—2

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Iuniu 1868.

Metalicele 5%	57 40	Act. de creditu	190 80
Imprumut. nat. 5%	63 15	Argintulu	113 65
Actiile de banca	709	Galbinulu	5 53

---

*) Vedî Vocabulariulu dela Bud'a sî Blasiu Vocabulariulu lui Polizu, Baritu, Piso, sî Petri, tóte acestea suntu mai mari decâtu alu pr. on. d. autoru prin urmare cele permise voru puté serví de indreptariu intru viitoriu. Cor.

*) Precum nu trebuie sa fimu numai gat'a de complimente, la ori-ce apare in publicu, pre atâtu nu trebuie sa fimu asiá de pretensivi fatia cu resultatele ce le castigâmu pre câmpulu literariu, sî din acea causa, ca avemu pre putîni barbati cari sa sacrifice ce-va, nu pentru a scrie, dara sî pentru a ceti. Nu scimu déca amu nimeritu intielesutu pasagiului la care reflectâmu; credemu insa ca sî d. cor. simte aceea-si ce simtîmu sî noi. Red.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Nru 46. ANULU XVI.

Sabiiu, in 8/21 Iuniu 1868.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu acésta ocasiune ne luâmu voia a trage atentîunea p. t. publicu cetitoriu asupr'a acelei impregiurâri considerabile, ca indecursulu semestrului urmatoriu, intre alte obiecte ce voru vení a se tratá in acestu dîuariu, voru luá unu locu de frunte cestiuni bisericesci, cari, parte voru premerge deschiderei congresului natiunalu romanu bisericescu, parte voru referà despre cele ce se voru intemplá in congresu; ceste din urma, „Tel. Rom.“, cá aflatoriu in loculu unde se va tîné congresulu, le va aduce mai in graba decâtu celelalte dîuarie române.

Aceste cestiuni voru dá chiarificâri asupr'a afaceriloru, cari in er'a acésta noua, in cele ce atinge viati'a bisericesca suntu de lipsa pentru fiecare membru alu bisericei si chiaru si pentru acei ce nu se tienu de biserica orientala, dara se intereséza. Deci editur'a face deosebita mentiune din bunu tempu, pentru cá sa se póta orientá cu tiparirea esemplarieloru, cá numai tardiu sa vina in acea neplacuta pusetiune de a respunde doritoriloru de a avé dîuariulu nostru cu: „numai avemu esemplare.“

Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite si strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 8 Iuniu.

Principele Napoleonu petrece de óre câteva dîle in Pest'a. Dîuariele unguresci nu discuta mai prelargu despre acestu evenementu, ci mai multu inregistra intemplâri merunte de prandiuri, de visite in dieta si pre unde e ceva insemnatu de vediutu. Despre caletoria se dîcea ca nu are sa urmeze mai departe. Acum spunu scirile din Parisu ca se va continuá spre Bucuresci, Varn'a si Constantinopole. Câtu pentru Bucuresci aflâmu ca acolo, precumu si la Giurgiu, se facu pregatiri maretie de primire.

Este demultu decandu despre cestiunea deputatiuniloru ungaro-croate nu inregistraramu nimica. In septaman'a urmatória si voru reincepe siedintiele. In aceste se voru statorí principeiele de complanare. Déca complanarea va succede, atunci elaboratele deputatiuniloru se voru asterne dietei Ungariei si Croatiei spre primire.

Rechiamarea ambasadorului rusescu dela Vien'a o interpretéza „Narodny listy“, ca are insemnatate politica si ca postulu acest'a nu se va ocupá asiá in graba. Caus'a la acést'a o cauta in constituirea presenta a monarchiei, carea numai a slabitu referintiele cele amicabile intre Austri'a si Russi'a.

In Prag'a s'a serbatu in septemânile trecute dîu'a aniversaria a 70-a a istoricului Dr. Palaczky, cehu de natiunalitate. Serbatórea a fostu impunetórie. Mii de ómeni erau pre picióre. Principele Napoleonu se afla atunci tocm'a acolo, si asiá a privitu din balconu unu conductu festivu ce se templa in onórea dîlei. Mai tóte dîuariele ne aducu de acolo scirea de o intrevedere a principelui cu Palaczky si Ryger, ambii corifei mari ai natiunei cehice. — In legatura cu acest'a scire inregistrâmu si cele ce se dîcu, ca preste scurtu se va incercá din partea regimului o complanare si cu natiunea cehica.

Se vorbesce in dîlele din urma de aliantía franco-austriaca si de unele pârti se afirma ca acést'a aru fi o fapta implinita si a cârei resultate se voru vedé câtu mai curendu in cestiunea orientala.

Din Romani'a impartâsîmu mai la vale unu estrasu din cele ce s'au petrecutu acolo in corpurile legiuitórie. Aici vomu relatá mai departe, ca indoiél'a nóstra esprimata in nrulu trecutu, despre schimbarea ministeriului romanescu, a fostu intemeiata. Ministeriulu, in adeveru si-a fostu datu demissiunea, si cele-lalte tóte inca s'au intemplatu dupa cum amu dîsu; insa la votulu camerei, ministeriulu si-a revocatu demissiunea si apoi a urmatu mai departe caderea senatului, carele s'a disolutu prin mesagiu domnescu. Corpurile legiuitórie in Romani'a acum nu suntu complete, inse in scurtu tempu au a se face alegeri nóue si camer'a va continuá lucrârile sele pâna atunci singura. —

Din Serbi'a se constatéza oficialminte, ca rudeniele lui Karageorgieviciu au fostu conducatorii principali ai conjuratiunei contr'a principelui. Pe di ce merge se descoperu: senatori pensiunati si alti oficiali insemnati, cá amestecati la acestu omoru degradatoriu.

In loculu unde au cadiutu principele Michailu, se va radicá o biserica votiva din contribuiri de buna voia, iéra in cetate in Belgradu unu monumentu grandiosu.

Locutiinti'a incunosciintiéza pre poporu despre immormentarea principelui, multiamesce poporului pentru purtarea sea cea plina de demnitate in cris'a acest'a mare si pentru pi'a memoria câtra principele Michailu, recomanda si mai departe sustinerea legei. Poporulu sa fia incredintiatu dice locutiinti'a, ca acést'a va sci esoperá consideratiunea vointiei poporului serbescu.

Principele Milanu are prospectele cele mai sigure la tronulu serbescu si se crede ca puterile voru contimtí la alegerea lui.

„Avenir natiunal“ aduce din Londonu sciri detaiate despre desbateri ce le-au produsu denumirea de deputati Cretani in camer'a Greciei. La intrebarea ce o facù Turci'a cabinetului din Aten'a si in urma amenintiarile de a intrerupe rilatiunele, a silitu pre cestu din urma a dá asecurârile cele mai multiamitóre pentru Turci'a. Pre lâuga tóte aceste, puterile ocidentali Franci'a si Angli'a inca s'au descoperitu Greciei, in unu modu amenintiatoriu la casu candu aru primi pre cretani in camera.

Estragemu urmatórele din Buletinulu Comitetului Centralu din Cret'a cu data 12/24 Maiu:

„O nóua batalia s'a incaeratu impregiurulu citadelei Kissamos la 9/21 Maiu, la care eroic'a Creta a perdutu si unu altu nepretiuitu fiiu alu ei, siefulu intrepridu si eminintele patriotu Iannudovardachi, care rânitu greu a muritu eroicesce; perderile Osmanliiloru au fostu insemnate, si spitalurile Canneí fura umplute be raniti transportati de pre câmpulu bataliei.

„Autoritâtile Turcesci din Canea cá se siléscа pre Cretanii emigrati in Greci'a se revie in Cret'a, au luatu in posessiune tóte casele, mosiele emigratiloru crestini, cu tînta de ale confisca cerendu chiaru chiriile si veniturile acestorá, imobile de la possorii actuali, plenipotentiari ai celoru emigrati! Eata o nóua dovada de dreptate si de politica turcésca.

„Guvernulu provisoriu Cretanu prin unu memoariu cu data de 4/16 Maiu, ce s'a comunicatu cunsuliloru Caneei, rectificându cu rationamentu si barbatesce espunerea marelui vîzir câtra Sultanulu, incredintiéza puterile Europene, ca despartîrea declarata intre Creta si suzeranitatea turca este decisiva si irevocabile.

„Fi-a cá Europ'a sa se convinga despre acestu mare adeveru. S'a descoperitu o nóua conspiratiune, dupa nisce intrigi ale unei puteri viclene, cá se proclame de Principe alu Cretei unu crestinu anglofilu, insa n'a potutu isbutí nici decumu in urm'a precautiuniloru ce a luatu guvernulu provisoriu Cretanu in unire si cu intrepidii siefi ai insurectiunei Cretane, dintre care se distinge bravulu si eroulu Mihailu Coracas.“

Dîuarele Elenice publica si proiectulu de lege votatu de câtra Aduuarea generale a Cretaniloru si sanctionata de câtra guvernulu provisoriu Cretanu, despre alegerea deputatiloru.

Diet'a Ungariei.

In 16 Iuniu la 10 óre inainte de amedî deschide alu doilea vice presiedinte Gajzago siedinti'a in cas'a deputatiloru prin o condolentia pentru ucciderea principelui Michailu din Serbi'a, cârei condolentie i s'a datu viia espressiune prin scularea deputatiloru despre scaune. La propunerea lui Nyáry, se insarcinéza ministeriulu, cá conclusiunea casei, prin carea esprima parerea de reu a natiunei unguresci (numai?) pentru despretiuibil'a ucidere din Topcideru, sa o tramita regimului provisoriu. Ministrulu de finantie Lonyai face cunoscutu, casei, ca Ungari'a a fostu representata la immormentarea nenorocitului principe, ceea ce s'a primitu cu placere din partea representantiloru tierei.

Ministrulu Gorove transpune casei unu tratatu vamalu incheiatu cu Bavari'a. Alesandru Csiky vorbesce despre reuniunile democratice si in fine predá unu proiectu de conclusiune, prin carea sa se oprésca ministeriulu a tiermurí dreptulu de reuniuni prin mesuri de cari s'a luatu pana acumu.

Ministeriulu Andrassy predà casei esemplariulu legei sanctiunate pentru baterea monetei, care lege se si cetesce numai decâtu.

Comissiunea de diece referéza asupr'a cererei directorului causeloru regale si adeca asupr'a cererei, cá sa póta trage in cercetare pre redactorii Böszörményi si Romanu. Parerea comissiunei e ca respectivii redactori se potu trage in cercetare. La timpulu seu parerea acést'a se va luá la desbatere punenduse la ordinea dîlei. *)

La ordinea dîlei de astadî vinu proectele de lege asupr'a dâriloru indirecte. Dupa o discussiune scurta se invoi cas'a a luá tóte nóue proiectele de o data in desbaterea generala. Se cetira rapórtele comissiunei finantiale si centrale si dupa aceea presiedintele dechiara desbaterea generale de deschisa.

Nyáry dîce, ca legilativa ungurésca pentru prim'a óra desbate asupr'a legiloru ce are sa le creéze pentru dârile indirecte. Cu sistemulu ce l'a folositu absolutismulu nu se invoiesce, pentru ca acel'a nu a avutu privintia la proportiunea intre productiune si consumtiune. Pre cararea apucata de absolutismu sa nu proceda cas'a, inse de alta parte recunósce ca o transacatiune la o sistema mai buna nu se póte dintr'odata; aci nu e de ajunsu voi'a buna, ci trebuie si tempu.

Deocamdata trebuie sa se faca reformele cele mai necesarie si fiindu ca politic'a merge mana in mâna cu finantiele, trebuie ingrigitu cá sa nu se faca spese pre scopuri neproductive; atunci ministru de finantie va puté in curendu asterne unu bugetu favorabilu. Vorbitoriulu lauda scaderea pretiului; sârei; nu-lu multiamesce insa proiectele atingetórie de monopolulu tabacului sî de loteria. Despre monopolulu tabacului dice ca e unu isvoru bogatu pentru statu, numai monopolulu urméza unu sistemu de stórcere sî unu statu, cându nu mai are nici unu obiectu de storsu, cade séu in anarchia séu se absórbe de unu vecinu mai puternicu. Impregiurarea acést'a lu silesce pre vorbitoriu a se pronunciá de acum contra monopolului de tabacu sî de a rugá pre casa a se esprimá in principiu contr'a lui, iéra deocamdata ministeriulu sa caute a regulá acésta afacere prin unu sistemu mai sanetosu de finantie. Loteri'a doresce cá sa se stérga de totu. Cu dârile pentru spirtu zacharu inca nu e indestulitu. Rebonificarea dârei la esportulu de spirtu e unu semnu, ca consumulu in laintrulu tierei e mai scumpu de câtu in afara. Fiindu-ca anulu a trecutu deja mai de jumetate, se remana rebonificarea; pre viitoriu insa trebuie facutu o schimbare sî in acésta priviuti'a.

---

*) Asupr'a acestui obiectu mai pre largu in unulu din nrii viitori. Red.

Recomanda ministrului de finantie o politica cutezatória de finantie, se dechiara insa a primi proiectele asternute de basa la desbaterea speciala.

La atentatulu din Belgradu.

Uciderea principelui Michailu nu o a seversîtu Radanoviciu sî fiii sei, ci Radowanoviciu din Siabatiu, Rogiciu sî Atanczkoviciu (Unele diuarie punu in loculu acestui'a pre unu anume Marich.) din Posarevacz. Deregatoriele din Siabatiu abiá putura aperá pre famili'a lui Radavanoviciu de turbarea poporului.

Immormentarea principelui a fostu luni in 3/15 Iuniu. Intregu Belgradulu erá imbracatu in negru. Cu o dî inainte a sositu principes'a Juli'a petrecuta de contele Edmundu Zichy. O massa mare de poporu ii asceptá. Cându a vediutu multimea pre principes'a a eruptu in lacrimi, intindiendu mânile spre dens'a. Principes'a nu putù de durere sa rostésca unu cuventu. Spectaculu erá rupetoriu de inima.

Cu ocasiunea ceremonieloru de immormentare representanti'a cetâtiei Belgradulu a datu principelui mortu sarutarea cea din urma. Celu mai betrânu din representanti, in numele celoru-lalti, plecatu pre trupulu mortului intreruptu de lacrimi a disu: „Tu celu mai mare serbu! ai fostu victim'a unei mâni pecatóse, inse ide'a cea mare ce ai plantatu in poporulu serbescu nu a muritu cu tine. Amu venitu, sa te mai vedemu odata, dara nu cá sa ne vaietâmu, ci sa facemu acelu juramentu sacru lânga remasîtiele tale, ca sub urmatoriulu teu Milanu Obrenoviciu vomu indeplini realisarea ideiloru tale celoru mari.

Immormentarea a atrasu o multime fórte mare, sî numerulu strainiloru suia la mii. Tóta multimea plângea. — Imperatulu Austriei sî Regele Ungariei fu representatu la immormentare prin Generalulu (FZM.) Gablenz.

Mórtea principelui Michailu se adscrie totu mai multu sî mai multu unei conjuratiuni in fruntea cârei stà Karageorgieviciu. Natiunea serbésca pretinde ca acestu Karageorgieviciu sa se escomunice din biserica sî sa se puna sub afurisenia iéra cu elu impreuna famili'a lui sa se esileze pentru de-a pururea din tiera.

Mórtea principelui Michailu se vede acum ca a fostu din motive politice si nu din motive de resbunare privata. Ucidietorii erau insarcinati din partea unei „omladine" serbesci a ucide pre mai multi barbati sî dupa unele sciri a dá focu Belgradului. Compromissiunea lui Karageorgieviciu, cá partasiu intelectualu la acestu faptu uritu, se constatéza din mai multe pârti, pre basea unei corespundintie aflate la cei arestati. Acest'a s'a constatatu sî pre cale oficiósa. Serbi'a cere acum pre Karageorgieviciu dela Austri'a, cá sa-lu predea spre judecata. Prinsi suntu vre-o 40 individi intre cari doi senatori pensiunati sî unu profesoru de universitate sî se speréza ca acusi voru pune mân'a pre toti conjuratii.

Conjuratiunea asupr'a vietiei lui Michailu datéza de vre-o cinci luni sî totusi nu putù sa dobendésca multi partinitori.

Despre impregiurarea, déca a statu conjuratiunea acést'a in legatura cu vre-un'a din puterile europene nu putemu sci nimic'a positivu. Unele sciri presupunu cu Russi'a aru fi amestecata, pentru ca unu articulu dela 3 Iuniu n. in „Golos" a dîsu, „ca dinasti'a Obrenovich nu e apta pentru realisarea planuriloru slaviloru cu privintia la viitoriu. Uniculu candidatu demnu de tronulu serbescu e Petru Karageorgieviciu: singuru elu e acel'a a cârui suire pre tronulu serbescu póte aduce mantuire Bosnieniloru, Montenegriniloru sî Erzegovineniloru." O alta versiune spune ca bani se versau in abundantia sî isvorulu loru se presupune la Osman Pasi'a din Serajevo.

Adresele de doliu curgu din tóte pârtile, asiá dechiaratiunile pentru urmarea lui Milanu pre tronulu Serbiei. Corpurile legiutóre ale Romaniei si Ungariei sî au esprimatu condurerea loru. Despre curtea din Bucuresci audîmu ca va sa jelésca 14 dile.

Catarin'a, nepót'a principelui Michailu, se insanatosiéza.

Caracteristicu e, ca unele dîuarie slave din Austri'a deplângu faptulu, dara lu incuviintiéza cá o necessitate politica, din causa ca dupa cum afirma densele, Michailu se incurcase pré tare in rociulu aruncatu de unguri. Decâtu, Michailu a datu dovedi in fapta ca e cu multu mai bunu diplomatu de cum lu presupunu nesci teoreti ci dîuaristi, admitendu ca acesti'a vorbescu din convingerea loru propria.

Principatele române unite.

Siedinti'a dela 1 Iuniu 1868.

Siedinti'a acést'a e de interesu pentru ca stá in legatura strinsa cu cris'a ministeriala de carea amintiserâmu in numerulu trecutu. Pentru cá sa fimu in legatura cu intemplârile legate de acésta crisa vomu infatisiá mai intâiu motiunea senatului românu indreptata cá unu votu de neincredere câtra ministeriulu Golescu-Brateanu. Scirile ce le avemu dejá ne arata possibilitatea, ca indoiel'a nóstra espresa in nr. trecutu, unde vorbeamu despre Romani'a, se intaresce, ministeriulu remâne sî de asta data. Pâna ne voru sosí sciri mai positive sa vedemu mai departe ce s'a intemplatu in camer'a deputatiloru din Romani'a. In siedinti'a suprascrisa

D. Ministru N. Golescu comunica camerei ca in urm'a unui votu de neincredere datu de senatu ministeriului, acest'a a depusu demissiunea sea in mânile M. Sele Domnitoriului care va avisá.

Aici facemu sa urmeze votulu séu motiunea senatului, care susa:

Considerandu ca ministeriulu actualu, dela venirea sea la putere nu a incetatu de a intretîné tiér'a in agitatiune sî anarchia, voindu a constituí guvernamentulu cá espressiunea unui partidu esclussivu;

Ca a disolvatu corpurile legiuitore, de abiá convocate, fâra nici unu motivu, ci numai in temeiu de alegatiuni neesacte cu cari au indusu in eróre spiritulu publicu printr'unu raportu la domnitoriu fâcutu in urm'a disolvârei cameriloru.

Ca in alegerile ce au urmatu a intrebuintiatu influinti'a cea mai neiertata si a vitiatu conscinti'a publica prin ordini arbitrarie, contrarie spiritului sî literei legei electorale sî a constitutiunei;

Ca prin atacurile sî violentiele esercitate asupr'a inaltei curti de casatiune a adus'o la necessitate de a se descompune, sî astadi stá curtea necomplecta de mai multe luni, in urm'a demissiunei a unor'a din membrii sei;

Ca in locu de a impliní vacantiele, tîne asupr'a capului acestei inalte magistraturi amenintiarea de distrugere a corpului intregu; ceea ce a avutu de resultatu imediatu desconsiderarea sî umilirea justitiei, precum sî lasarea intereseloru impricinati-

---

FOISIÓRA.

Jurnalulu meu de calatorii.

(de V. Alecsandri.)

(Foi'a suc. din Bucovin'a)

(urmare din nr. 40:)

2. Octemvre. — A dóu'a dî Hamedu vine, de ne trediesce sî cu unu aeru seriosu de Lordu ni dice: buen deis sennores! credîndu totu, ca ne da dîu'a buna in limb'a engleza; pre urma elu ne propune, sa ne intovarasiasca la Alcsaru. Cererea lui e incuviintiata cu majoritatea voturiloru, sî indata dupa dejunu plecamu tustrei, Hamedu inainte si noi dupa elu.

Reincepemu din nou o baba órba prin incâlcitur'a huditiloru orasiului sî ne suimu pre culmea coronata de ruinele vechiului castelu, care serviá o dinióra pentru adepostirea sultaniloru marocani.

Positi'a lui e fórte frumósa! Ea domnesce orasiulu sî marea, inlesnindu ochiloru unu sboru intinsu pre unu orizonu nemârginitu. In departare se arata cá nesce nouri muntii Spaniei sî stâncá Gibraltarului; in drépt'a se inaltia munti Africei sî se diaresce drumulu, care duce la Fetiu capital'a Marocului; la piciórele nóstre steclesce marea adiurie, sî albesce orasiulu Tangeru cu casele sale de forme cubice, pintre carele aparu câti-va arbori, butuci de vie sî câte-va malduri de stufu verde. Locuintiele consuliloru, vepsite cu deosebite colóre sî incungiurate cu gradini, precum sî mineralele cuadrate a dóua gémii completédia acestu tablou luminatu de radiele infocate ale sórelui africanu.

Dupa unu lungu rapaosu sî o lunga admirare la pórt'a deremata a castelului, intramu in elu si sosimu in curtea Alcsarului incungiuratu de ziduri 'nalte sî meterediuite.

Palatulu sultaniloru se gasesce in stâng'a curtii; trecemu pre din dosulu lui, apucamu pre sub nesce hrube intunecóse, sî deodata ne gâsimu intr'unu salonu mare, descoperitu, pavatu cu place de caràmidi smaltiuite, sî ornatu pre laturile lui cu colóne de marmura albe.

Acestea colóne formédia de giuru impregiuru galerii, in cari se deschidu usile mai multoru camere lucrate in stilu maurescu. Nimicu nu póte dá o idee esacta de deplinatatea sî de frumseti'a sepaturiloru in lemnu din boltile cameriloru, precum sî de fantasi'a arabescuriloru scobite in paretii loru. Totu geniulu orientului este inchisu in ele!

Seversindu vizit'a randului de josu alu palatului, ne suimu la celu de susu pe scari smeltiuite cá sa vedemu haremulu asiediatu asupr'a mârei. Câte misteriuri, câte suspinuri infocate, câte doruri adenci, câte scene dramatice au avutu o dinióra fiintia in acea inchisóre stralucita! Câte minuni de frumsetie au vesteditu acolo! Câte suflete june sî amoróse s'au stensu ca stelele ceriului, câti ochi dragalasi au sburatu de susu pre intinsulu valuriloru sî alu orizonului urmarindu unu visu placutu, o sperare insielatórie!

In sinulu acestui palatu pustiiu inchipuirea se esalte sî rechiama trecutulu incântetoriu, pentru cá sa pérda din vedere miseri'a timpului de fatia. Ea intrevede pre acei Mauri cavaleresci, cari au domnitu Andalusi'a sî au ziditu gémia cu sute de colóne din Cordov'a, Alcsarulu din Sevili'a sî Alhambr'a din Granad'a trei minuni de architectura ferice ear' cându dela maretiulu tablou alu trecutului ochii se coboru pre litoralulu Africei de astadi, ce vedu ei óre?

Vedu sate miserabile, orasie compuse de huditi strimte sî de case intunecóse fara de acoperisu, fâra de ferestre sî fara aeru indestulatoriu.

Vedu unu poporu slebanogitu de lipsuri, purtându o fisonomia indobitocita prin lenea traiului si haine strentiuróse pre trupu; unu poporu superstitiosu, ce crede orbesce in siarlatanismulu astrologiloru, in demoni, in puterea talismaniloru; unu poporu fanaticu, care dispretiuesce minunile civilisatiunei sî are unu respectu religiosu pentru Jantuni: unu poporu, care nu produce nimicu, sî persecuta pre acei'a cari producu; unu poporu trândavu, cari isi petrece viéti'a . . . . pre la mosîele, sî in trendavie pre la cafenele . . . O lulea de flóre de canepa, chif unu felegénu de cafea tulbure sî o strachina de cuscusu, eata treimea fericirei sele pre pamentu!

Guvernatorii orasieloru, pasii, suntu tirani absoluti, iéra sultanulu dela Fetiu este consideratu cá umbr'a lui Aalah! Elu traiesce inchisu in seraiulu seu cá unu dieu misteriosu, la alu cârui nume toti tremura sî se inchina. Rare ori acestu personagiu sacru se arata in publicu, si cându se intempla sa faca vre-o scurta calatoria, séu sa-si schimbe resiedinti'a, eata cortegiulu ce-lu insotiesce:

1. In capulu cortegiului unu escadronu de mauri din gard'a imperatésca.
2. Doi calareti, purtandu haine scumpe sî câte o lance otravita.
3. Sultanulu cu mant'a alba sî cu célm'a verde.
4. Sclavii, cari agita aperatori pentru recorirea aerului.
5. Patru mari functionari ai statului, purtându,

loru cari stau la usîle curtiei de tempu indelungatu, neputendu fi judecati din caus'a nefiintiei de judecatori;

Considerându ca in locu de a mantiné in tiéra legalitatea sî ordinea publica, din contra au lasatu a se escitá la ura locuitorii, a se face turburâri cari ne-preintimpinate sî neinfrenate la tempu au datu nascere sî altor'a, astfeliu incâtu nimenea nu mai póte avé confientia nici in strict'a observare a legiloru, nici in garantiele stipulate in pactulu nostru constitutiunalu;

Considerandu ca pentru a se mantiné la putere cu ori-ce pretiu, a intrebuintiatu sub masc'a liberalismului unu sistemu funestu de duplicitate sî de persecutiune ascunsa, facendu sa tréca tiér'a in ochii tuturoru cá sfesiata de partide, sî cá inimici ai stârei de astadi a lucruriloru toti acei'a cari nu simpatiséza cu faptele, principiele sî tendintiele acestui guvernu;

Considerându ca urmandu acelasi sistemu sî in relatiunile sele esterióre, in locu de a observá cu cea mai mare scrupulositate autonomi'a Romaniei basata pre tractate sî garantata prin cea mai stricta neutralitate in fatia cu puterile garanti; in locu de a conciliá tierei printr'o politica prudinta, leale sî basata pre legi sî constitutiune, stim'a sî consideratiunea de care are nevoia spre a meritá sî pre viitoriu bine-voitoriulu concursu alu Europei civilisate, din contra a atrasu asupr'a Româniloru o generala desaprobare, fâcendu-i de a trece in ochii tuturoru cá netoleranti in materia religiósa, ceea ce este contrariu adeverului istoricu sî a fapteloru actuale;

Considerându ca prin provocarea interventiunei streiniloru in afacerile interióre ale statului, s'au espusu de a primí desmintiri oficiali, reproduse in tóta pres'a européna, desmintiri amenintiatóre cari au avutu dreptu resultatu, necessitatea pentru ministri de a face reparatiuni umilitóre pentru demnitatea nóstra natiunala.

Considerându ca guvernulu actuale, pre calea ce a apucatu, pre nesciute va ajunge in faptu la derimarea tuturoru institutiuniloru tierei menite pentru conservarea sî consolidarea drepturiloru sî libertâtiloru publice.

Ca a violatu constitutiunea creându posturi fâra lege sî promulgandu legi insemnatóre fâra concursulu senatului, in contr'a dispositiuniloru formale ale constitutiunei.

Ca in starea acést'a de lucruri sî in fati'a unei perspective de completa ruinare a financieloru statului, de anarchia in launtru sî de instrainare definitiva a tuturoru simpatieloru puteriloru garanti, representantii tierei in acésta camera nu aru mai putea continuá raporturile loru cu ministeriulu actuale, fâra de a demeritá de increderea comitentiloru loru;

Pentru aceste considerante,

Senatulu,

In urm'a infructuóseloru prevestiri ce n'au incetatu de a dá guvernulu in tóta curgerea acestei sesiuni, cu spiritu de conciliatiune sî in sperantia de indreptare,

Astadi ne mai putendu luá asupra-si de a contribuí la mantinerea unui sistemu de administrare atâtu de perniciósa intereseloru vitale ale Romaniei; in fatia cu gravitatea circumstantieloru sî fórte in indeplinirea datorieloru celoru mai sacre ce-i impune conscinti'a sea,

Declara: Ca nu are confientia in cabinetulu actualu..

D. **Chitiu** ia cuventulu sî dupa ce desfasiura diferinti'a intre camer'a legiuitóre sî intre senatu dîce:

Dloru! dintr'unu diuariu privatu amu vediutu cuprinderea votului de neincredere, câci procesele verbale oficiale nu a fostu putintia pâna acum a ne dá aceste lumini. Dara pentru ca pórta subscrierea acelui care a fâcutu motiunea, sî in fine, dupa câte scimu din sorginti particularie, credemu, ca motiunea inserata in diuariulu „Tiérra" trebuie sa fia testualu adeverata. Suntu siguru, d-loru, ca cu totii a-ti luatu motiunea, a-ti vediutu cuprinderea ei, sî ca ea nu e decâtu o insirare de acusatiuni, de defaimâri, de blamuri contr'a ministeriului actuale; ea e resumatulu a totu ce s'a scrisu, a totu ce s'a vorbitu atâtu in corpurile legiuitóre câtu sî aiurea, do acelu partidu care nefiindu astadi in majoritate in acésta onor. adunare, neputendu fi astadi la cârm'a tierei, la putere, e cu tóte aceste adencu dispusu, indemnata a preveni acolo unde doresce, a perveni la putere.

Sî in acésta dispositiune, in acésta otârire, pasionati, se orbescu pâna intru atât'a incâtu cu neadeveruri iesu la lumin'a dîlei, iesu in fati'a tierei cá sa se serve cu ele pentru unu scopu care nu e destulu de laudabilu, acel'a de a purtá cârm'a tierei câtu-va tempu, pentru ca eternu nu póte fi nimic'a in lume, sî mai cu séma in tiér'a nóstra.

Se dîce d-loru in acea motiune ca guvernulu actuale tîne tiér'a in agitatiuni perpetua, sî se uita ca nu dela guvernulu actualu a esîtu vre-odata vre-o agitatiune, ci din contra, dela acei cari mereu au vorbitu, au scornitu bande de tâlhari, dela acei cari mereu au scrisu ca se persecuta jidanii, dela acei cari au dîsu ca polonii suntu taiati sî omoriti sî aruncati preste frontiera, dela ac[illegible]ri au aruncatu feliu de feliu de calumnii, sî cu tóte [illegible]tea majoritatea senatului dîce astadi guvernului ac[illegible] ca tîne tiér'a in perpetue agitatiuni! Trebuie óre dlor[illegible] a se mai combate o asemenea asertiune dîsa dela inaltimea tribunei senatului? Socotescu ca a incercá sa o combata, e a me acusá.

Nu e românu care sa nu simta neesactitatea unei asemenea asertiuni (aplause).

Domniloru deputati, s'a fâcutu prin imprudinti'a unor'a, o demonstratiune nepermisa intr'unu orasiu din Moldov'a, s'a arestatu unu ministru sî nóptea i s'a cerutu esplicatiuni pre cari acei cetatieni puteau sa le céra diu'a, prin pressa, in adunare prin interpelâri, prin ori-ce, sî cu tóte acestea unu glontiu nu s'a datu, nici o nenorocire, nici o turburare nu s'a provocatu, pre cându in tempulu guvernului acelor'a cari astadi au curagiulu se apere libertatea la tribun'a senatului, in tempulu acelor'a, pentru ca 20 de negutietori s'au dusu in Craiov'a sa se intieléga pentru interesele loru cu primariulu, 34 de cetatieni s'au impuscatu (aplause sgomotóse.) Sî cu tóte acestea ia vedeti d-loru ca totu din partea aceea se dîce ca libertâtile s'au violatu, ca institutiunile liberale suntu neasigurate, sî d-loru aru fi o ratâcire a spune ca e tiér'a in lume unde se fia mai multa libertate decâtu in Romani'a, in ori-ce privintia (aplause). Se acusa ministeriulu ca nu introduce regule in finantie, sî cu tóte acestea vedemu pre fia care dî obligatiunile statului românu crescendu in valóre, sî cu tóte acestea vedemu contributiunile platindu-se fâra biciu, fâra baioneta, vedemu o multiamire generala; dara cu tóte acestea ruin'a, bancrot'a, peirea e supr'a nóstra dupa onor. senatu. Créda-lu cine va poftí, nici eu nici d-v. nu-lu credemu.

D. A. Golescu (intrerupe).

D Presiedinte. Nu intrerupeti d-loru, trebuie se dâmu dovéda ca scimu sa respectâmu libertatea.

Vorbitoriulu continua mai departe sî intre altele dîce; Domnii ministri, dupa votulu de blamu alu senatului, nu trebuie dupa mine a-si dá demissiunea, cu tóte acestea, ei au voitu sa demissiuneze, dara a trebuitu sa voiésca, sî pre vointi'a loru nu este stapânu decâtu ei insii. Capulu statului asemenea este liberu a alege intru a primí demissiunea ministriloru séu a nu o primí. Datori'a nóstra insa este se spunemu acestui ministeriu ceea ce simtimu noi in privinti'a lui sî ceea ce trebuie se faca elu cá se nu lase pre majoritatea senatului a incalecá, a se bagá in drepturile acestei adunâri. Se scie domniloru ca déca noulu ministeriu se va formá, atunci acelu ministeriu ori va veni cu decretulu de desolvare a camerei in busunariu, séu,

---

celu intâiu cortelulu, alu doile ceasorniculu, alu treilea lancea, sî alu patrulea sabi'a sultanului.

6. Ministrii.
7. Medicii.
8. Doi imami (preoti) cu semnele rangului loru.
9. Doi oficieri mari a-i imperiului.
10. Patru calâi, purtandu denumirile espressive de: Intendantu, biciuitoriu, intiapetoriu sî despintecatoriu. Mai multi sclavi ducu dinaintea loru instrumentele de mórte.
11. Gard'a négra cu sabiele góle in mâni, precedata de musica.
12. Dóue escadróne de garda maura.
13. Dóue baterii de artileria usióra pre spinare de camila.
14. Sclavii, servitorii sî femeile! . . .

Not'a bene, femeile la urma cá unele, ce nu au nici o insemnatate in ochii Marocaniloru!

Unu asemenea ceremonialu grotescu nu esprima óre in destulu starea de barbaria, in care se gasesce acésta parte a Africei? sî déca Maroculu megiesîtu cu Europ'a presenta acestu spectaculu, in ce gradu de selbatacia trebuie sa se afle popórele din lâuntrulu continentului africanu?

Sub impresiunea acestoru gânduri parasimu Alcsarulu destinatu a cadé in ruine, cá tóte monumentele orientului, sî ne intórcemu in orasiu.

La coltiulu unei huditi ne impedecâmu de o rogojina intinsa pre pavea lânga o scobitura fâcuta intr'unu zidu derimatu, sî menita de a indeplini oficiulu de cafenea. Pre rogojina stau ghiemuiti câti-va arapi sî unu turcu mai albu la fatia sî mai curatu imbracatu decâtu tovaresii lui.

Cum i-lu diarescu, incepu a-i debitá câte cuvinte turcesci invetiasemu in deosebitele mele preumblâri prin orientu; iéra elu lasendu-me sa me incurcu in hogi-ghioldum, Iafa ghioldum efendim, i-mi respunde frantiusesce:

— Bon jour Monsieur; voulez-vous prendre une tasse de café?

Cuprinsu de mirare i-lu intrebu, déca este francesu?

— Ba nu, suntu turcu dela Alger, sî amu servitu in regimentulu zuaviloru.

— Scii sî arapesce?

— Sciu.

— Cum te numesci

— Hadgi Mustafa ben Aali Cuniali.

— A-i calatoritu in lâuntrulu Marocului?

— Amu fostu de trei ori la Feliu.

— Poti sa ne intovarasiesci cá Dragomanu intr'o preumblare ce voimu sa facemu prin muntii Odras?

— Bucurosu! Cându plecâmu?

— In curendu. — Ocupa-te sa ne gasesci cai, sa ne pregatesci provisii de drumu, sî sa ceri dela pasi'a unu soldatu de ai lui, care sa vina cu noi.

— Tóte voru fi gat'a pre poimâne; acum poftimu câte o cafea!

Invitarea lui Hadgi Mustaf'a ne decide a luá locu pre rogojina. Angelu cérca a-si crucí piciórele, insa nu isbutesce decâtu a cadé pre spate in hohotulu arapiloru.

In tempulu acest'a sosescu alergendu vre-o patru baieti, cá sa céra dela noi câte unu feliu, banu prostu de arama; Mustaf'a le arunca câti-va banuti, cari devinu intre ei unu mâru de discordia. Baietii rasi pre capu, se rapedu sa-i culéga de pre josu, se impingu unulu pre altulu, se injura sî se apuca la bataie; dara ce bataie? Bataie de berbeci! Retragendu-se indereptu cu trei, patru pasi, ei se arunca unii supr'a altor'a sî se ciocnescu capu in capu cu furia; tidvele resuna grozavu, dara nu se sfarma, câci ele fiindu rase sî espuse necontenitu la sóre sî la plóie, dobendescu o târia estraordinaria.

Pentru unu felu, fia-care baiatu din Tanger este in stare sa strice pre capulu seu o caramida de cele mai gróse sî mai bine arse. Câte capete de europeni aru sdrobí elu pentru unu galbenu!

Or'a de prândiu se apropia; ne intórcemu la otelu, unde ne ese inainte Asteric'a cu unu aeru cam ingaimatu, sî ne spune, ca stapânele ei aru fi prea recunoscatórie, déca amu voí sa le dâmu unu concertu sér'a in salonu.

— Nu numai unu concertu, dar' sî unu balu! dîce Angelu, desmerdându berbi'a copilei.

Asteric'a, vesela, alérga se duca acésta buna veste domnisióreloru Ashtonu, ear' noi ne punemu la masa.

— Scii sa joci ce-va din pianu? ma intréba amiculu meu.

— Bá nici o nota, 'i respundu.

— Prea bine; de sare 'i improvisá unu valtiu,

Dela 9 óre salonulu fiindu luminatu a giorno, domnisiórele Ashton intra in elu, urmarite de Lunicá sî de sî de Asteric'a Vestalele s'au schimbatu in silfide, imbracate cu rochii albe de tiulu, strense la mijlocu cu córdele albastre, sî incoronate cu ghirlande de flori false. Cea mai mare purtá sub bratiu unu album, eara sor'a ei aduce pre umeru papagalulu, Giaali, care ii ciugulesce urechia drépta sî totu dîce cu dragoste: Ailoviu mille tonneres!.. Lunica sî Asterica pieptenate asta data, tienu in mana dairele sî mergu de se punu josu intr'unu coltiu alu salonului, sioptindu sî chicotindu intre ele cá dóua maimutie gratióse.

(Va urmá.)

in minutulu [illegible]u va veni va fi salutatu de majoritatea [illegible]tei camere precum trebuie se fia salutatu unu ministeriu care nu este din sinulu acestei majoritâti; acést'a este lucrulu fórte claru. Ei bine domniloru eu socotescu ca unu mijlocu pacificu aru fi acel'a cá sa rugâmu pre onorabilulu ministeriu cá sa-si retraga demissiunea sî astfeliu se dovedésca prin faptu ca nu voiesce se tîna in séma votulu de blamu, datu de majoritatea senatului.

Situatiunea senatului in fati'a actualului cabinetu, este intocmai aceeasi ca sî situatiunea acestei camere vis-a-vis cu unu nou ministeriu, acést'a este fórte claru, fórte pre fatia sî astadi celu putînu nu mai incape, cá acum dóue séu trei luni in acésta privintia vre-o indoiéla — astadi celu putînu lucrurile suntu declarate, suntu limpedi asiá dara eu suntu de opiniune, sî ve rogu sî pre d-vóstra toti cá se impartâsiti acésta opiniune cá sa rugâmu pre ministri de a-si retrage demissiunea sî a face totu ce este legalu sî posibilu ca se mentîne intacte sî neatinse drepturile constitutiunale ale acestei adunâri.

Noi cá representanti ai tierei suntemu datori sa nu scapâmu momentulu ca sa se otarésca lucrulu, pentru ca remânendu intro stare ne otârîta, veti avea totu deun'a conflicte parlamentare, conflicte intre corpurile constitutive ale Statului, conflicte in tiéra, veti avea trîstulu spetaclu inaintea d-v. si tiér'a intréga va vení a dîce totu de-odata cumu dîcea Hamletu, principele Danemarcei. „este ceva putredu in Statulu Danimarcei.“

Intr'adeveru d-loru, pana astadi trebue sa credemu ca este ceva putredu in Statulu României, insa trebuie a vedea unde este acelu putregaiu sî alu dá afara, (mari aplause), câci altu-mintrelea ne. curetindu putrediciunea, in curendu ne vomu corupe sî noi, precum a avutu curagiulu unu betrânu senatoru a dîce: ca poporulu românu este coruptu, sî a dîsu acest'a fara alu cunósce ca este de o mia de ori mai curatu, mai sfîntu de câtu densulu. (Vie aplause).

Trebuie daru, d-loru representanti ai natiunei se luati decisiunea d-v. in cestiunea de fatia se aretati ministeriului ce trebuie se faca, se aretati cabinetului ca elu trebue se urmedie dupa tiéra earu nu tiér'a dupa densulu, (aplause) câci numai asia vomu putea dîce ca, avemu unu guvernu representativu altu mintrelea vomu avea guvernu Senatorialu (aplause).

Acumu d-loru, datimi voie se citescu motiunea mea subscrisa de mai multi onor. deputati:

MOTIUNE.

„Avendu in vedere votulu Senatului din 31 Maiu datu contra ministeriului actualu;

„Considerându ca prin acestu votu Senatulu tintesce la usurparea dreptului constitutionalu ce are representatîunea nationale in totalulu ei de a formá sî reformá unu cabinetu;

„Considerându ca unulu din puncturile actului de blamu alu Senatului este sî acel'a privitoriu la dreptulu si atributiunea esclusiva a Camerei de a legiferá asupr'a tuturoru chieltuieliloru tierei, dreptu consacratu de constitutiune sî nesocotitu de Senatu;

„Considerându ca ministeriulu pusu, in asemenea situatiune are dreptulu necontestabilu dea face sa se respecte in intregimea loru drepturile conconstitutionale ale Camerei legiuitóre, nelasându pre nici unu corpu se easa din cerculu atributiuneloru séle;

„Considerându ca votulu de blamu alu maioritatii Senatului nu are celu mai micu resunetu in sinulu acestei Adunâri, care prin voturile séle reiterate a datu proba de cea mai deplina incredere in acestu ministeriu.

„Pentru aceste considerante, Camera róga ministeriulu de asi retrage demissiunea sî a face sa se mantîna neatinse drepturile acestei Adunâri, sî trece la ordinea dîlei. (vii sî prelungite aplause)

D. Georgiu dice ca; in fatia votului Senatului ministeriulu nu póte de câtu séu sa se retraga séu se disólve Senatulu. Se nu se prejudece prerogativele tronului pre care este fórte gelosu alu aperá.

D. Stolojanu sprijinesce motiunea domnului Chitiu afirmandu ca, acei cari au datu votulu de blamu suntu sfârameturile ministerieloru din trecutu, cari le e necazu ca vedu pre altii isbutindu ei n'au isbutitu la nimicu. Dupa d-sea acei-a cari au datu votulu de blamu suntu acei cari lucrédia din tóte puterile numai pentru a vení iérasi la putere se introduce despotismulu pe candu suptu ministeriulu actuale a domnitu necontenitu libertatea cea mai absoluta. D. Stolojanu argumentéza pre acestu teremu sî conchide ca singurulu mijlocu de a esî din situatîunea actuale este de a vota motiunea propusa de d-mnu Chitiu.

Aci vorbí d. ministru Bratianu, care demustra gravá situatiune creata de Senatu, care resulta din óre-care inperfectiuni ale Constitutiunei nóstre. Combatù pe d. Chitiu in tóte argumentele séle sî conchise ca Camer'a luându rolulu de corpu ponderatore, trebue sa faca astfeliu cé in viitoriu se nu se mai nasca asemeni situatiuni.

D. D. Ghic'a cere a se dá respectu Senatului astfeliu se da sî respectu Constitutiunei.

D-sea dîce ca nu aproba aceea ce a fâcutu Senatulu, ci din contra, a deplânsu cu toti ómenii cu iubire de tiéra, votulu Senatului datu in nesce impregiurâri candu avea a se ocupá de nesce cestiuni atâtu de importanti cum suntu caile ferate sî altele, sî in locu de a satisface aceste nevoie ale tierei se ocupa de satisfacerea ureloru s'a resimptieminteloru séle; insa nu voiesce a se calcá constitutiunea negandu-se drepturile acordate de Constitutiune Senatului. Guvernulu are mijlóce constitutionale pentru a esi din situatiune, elu póte disólve Senatulu. Asemene déca va vení unu ministeriu din Senatu pre care Camer'a nu'lu va potea primí, d-sea va vot'a eara-si necontenitu contr'a lui; câci s'au vediutu ministere resturnate de o Camera, cu tóte ca avéu maioritatea in celelalte sî ministeriele care le-au urmatu nu s'au pututu tîné de câtu dóua dîle; astfeliu se va intemplá, o spune cu durere sî cu unu ministeriu ce aru vení acum din Senatu. Se useze dar ministeriulu de dreptulu ce'i da constitutiunea, disólve Senatulu sî de intardiarea ce va resultá din acésta disolvare, in votarea legiloru celoru mai urginti voru fi responsabili cei ce au silitu pre ministeru a usá de asemenea drepturi.

Se inchide discutiunua sî se pune apoi la votu prin apelu nominale motiunea propusa de d. Chitiu. Se primesce cu 70 voturi pentru, 20 contr'a sî 15 abtinuti intre cari suntu 6 ministrii.

Varietâti.

*** Maiestatea Sea Imperatulu, la propunerea ministrului de curte **Festetits**, esprima recunoscintia aceloru ce s'au distinsu la suprimerea epidemiei de vite din anulu trecutu. Intre acesti distinsi aflamu pre Capitanulu supremu din districtulu Fagarasiului Lad. **Tamasiu**, vice capit. acelui distr. **Codru Dragusianu**, judele cercualu Ioanu **Ratiu**, asistentulu **Poparadu**, archivariulu T. **Czipu** sî Efraimu **Pandrea** s. a.

*** Ministrulu instructiunii publice esmise un'a ordinatiune, in care se dispune, ca dintre juristii dela academia, cari au terminatu tustrele cursurile, numai acei-a voru fi admisi la esamenulu de statu (judicialu), cari in decursulu frecuentârii au doveditu diliginti'a sî unu sucesu eminentu — incai in unele studie.

*** (**Banatulu Temisianu**.) In siedinti'a 8 Iuniu a academiei magiare **Fridericu Pesti** se incercà a documentá, cà numirea coleptiva a cotteloru Temisiu, Carasiu sî Torontalu— „Banatulu Temisianu“ (intielagandu-se aci sî confiniele mil.) este nejusta, nelegale, pentru ca in legile in istori'a sî documentele magiare nu afla urmele legalitâtii acestei numiri. Amintirea prima a Banatului Temisianu se afla in placutulu dela Carlovitiu din 26 Ianuariu 1669, in care Transilvani'a se admite imperatului Leopoldu, ear „Banatulu Temisianu“ sultanului, prelanga conditiunea, ca fortaretiele dela Caransebesiu, Lugosiu, Cenadu, Lip'a, Bece sî Becicherecu sa se ruineze. In raporturile germane de atunci se folosesce numirea de „Temesvarischen Ländern, Temesvarer Region, Temesvarer Provinz.“ Dupa-ce Eugenu de Savoya la 13 opt. 1716 ocupa dela turci cetatea sî fortaréti'a Temisiórei, guvernarea pasialicului banatianu o primì contele Florimundu Mercy, in tempulu acest'a se folosesce spresiunea de „Temeser Banatu“ Eugenu de Savoya credea a fi cu scopu guvernarea separata a „Banatului Temisianu.“ Dintre scrietori celu dintâiu fù Marsigli sub Carol alu III, care folosí numirea de „Banatulu Temisianu.“ Apoi urmara: Jerney, Palma, Engel, Palugyai, contele Kemény, Michailu Horváth, Jonu Hunfalvy, Ivanu Nagy Franciscu Toldy sî Spruner — in mapele sale istorice, asemenea Iosivu Siandoru in un'a disertatiune din „Budapesti Szemle“ sî Lenardu Böhm in opulu seu istoricu. — Disertantele dîce apoi, ca staturile tierei reclamara renessarea Transilvaniei, a „comitatului banatianu“, a Sirmiului, a Serviei (?) sî a confinieloru militari catra tier'a mama! Insa nici Carolu III. nici Mari'a Teresi'a nu s'a folositu de numirea Banatulu séu districtulu banatianu in titulariu loru. — Renesarea aceloru parti cuprinse in pun. 3. alu diplomei de incoronare a lui Carolu III sî ordenata in art. 18 dela 1741, séu intemplatu la 1779 Deci — dupa disertante — numirea de „Banatu Temisianu“ a traitu 63 aní — aru fi dreptu. Impregiurarea, ca in legile din 1848 se dîce, cá confiniele militari banatiane voru fi representate in diet'a tierei, nu póte legalisá numirea de „Banatu Temisianu.“ Moravurile rele suntu lipiciόse, sî se amesteca sî in dreptulu publicu. Asia la 1867 Pórt'a otomana numí consulu pentru Orsiov'a sî „Banatulu magiaru“ (!), cu tóte ca comitatele Temisiu, Carasiu sî Torontalu n'au organisatiune separata de a-celoru-lalte comitate ale Uungariei. — Amu reprodusu schitiele principali ale disertatiuuni acestei-a, ca sa atragemu atentiunea literatiloru nostri competinti la acésta cestiune istorica, interpretata reu de straini. „Concordi'a“

*** **Teatru.** Eri séra s'a datu representatiunea cea dintaiu romana pre scena teatrului cetatienescu din Sabiiu. Piesele a fostu: „**Este nebuna**“, dupa care a succesu o comedi'a: „**Nevast'a sa-si urméze barbatulu.** De asta data dîcemu ca prim'a representatiune a esitu fórte bine. Representatorii a fostu toti domni deplinu preste rolele loru. Aplause fórte vii a urmatu in multe renduri. Cas'a erá plina indessuita. De séra se jóca: „**Strengariulu de Parisu**“ sî „**Femeile care plângu.**“

Nr. 852. — 1868.

Publicatiune.

Din partea directiunei a Cartiloru fundarie reg. ung. pentru Transilvani'a se face cunoscutu, ca localisarea incependu din lun'a lui Iunie 1868, se vá estinde preste tóte Comunele Comitatului Clusiu sî se va intreprinde de catra Comisiunile localisatórie in comunele singuratice din tempu in tempu; acei proprietari dara, care posiedu realitâti in ori sî care Comuna din comitatulu suntu provocati, a se infatiesiá la pertractârile tiinende decatra Comisiunile localisatórie spre apararea sî efeptuirea drepturiloru loru, ori in persóna ori prin plenipotentiati; — câci la din contra Comisiunile localisatórie dupa instructiunile loru pe spesele sî periclulu celoru absenti voru denumí substituti sî voru tiené pertractârile cu acéstea. —

Datu Clusiu in 3 Iuniu 1868.

Directiunea Cartiloru fundarie reg. ung.
pentru Transilvani'a.

Publicare de licitatiune.

Mercuri in 24/12 Iuniu 1868 la 11 óre diminéti'a se va tîné in cancelari'a opidului Resînari o licitatiune minuenda publica despre cladirea unei mori nóue a bisericei din Riu-sadului, pentru care s'au propusu o suma de 2540 fl. v. a.

Voitorii de a licitá, voru avea de a se provedea cu unu vadiu de 127 fl. v. a. Planurile, sî conditiunile pâna la dîu'a licitatiunei se potu vedea la D. Protopresbiteru gr. or. Ioann Panoviciu in suburbiulu Iosefinu.

Sabiiu 12 Iuniu 1868.

Scaunulu Protopresbiteralu gr. orient.
72—3 alu II-lea din Sabiiu.

35—1

EDICTU

George Cucu din Siercaiti'a, carele acum de 4 ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie Elen'a nascuta G. Tunsoiu din Sinc'a-nóua, sî au prebegitu in lume, nesciindu-se de loculu aflârei lui. Se citéza prin acést'a, cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia sa se infatiosiedie inaintea acestui foru matrimonialu; câci la din contra, sî fâra de densulu se voru decide cele de lipsa, in sensulu S. S. canóne ale bisericei nóstre dreptumaritóre greco-orientale.

Fagarasiu 28 Martiu 1868.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tract. I.
alu Fagarasiului.

Petru Popescu.
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 47. ANULU XVI.

Sabiiu, in 13/25 Iuniu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Program'a

Esameneloru semestrului alu doile alu an. scolasticu 1868 in Institutulu archidiecesanu in Sabiiu.

Dîlele	Inainte de amédi dela 8 óre.	Dupa amédi dela 3 óre.
Luni, 17 Iun.	Pastoral'a si Catechetica cler. an. III.	Computulu Pedagogii an. I. si alu II.
Marti, 18 Iun.	Moral'a . . . cler. an. II.	Pedagogi'a cl. an. III. si Pedagogii an. II
Mercuri, 19 Iun.	Istori'a bisericésca. . cler. an. I.	Retoric'a clericii an. III. Geografi'a Pedagogii an I. si II.
Joi, 20 Iuniu,	Dreptulu Can. cl an. III Gramatic'a pedagogii an. I. si alu II	Intrroducerea in s. Scriptura cl. an. I.
Vineri, 21 Iun.	Dogmatic'a cu Polemic'a cler. an. I.	Catechismulu bogatu pedag. an. I. Istori'a bisericésca Pedagogii an. II.
Sambata 22 Iun.	Esegetic'a. . . cl. an. II.	Cantârile si tipiculu.
Luni 24 Iun.	Doxologi'a si solemnitatea incheiere.	

Evenemintе politice.

Sabiiu 12 Iuniu.

Majestatea Sea Imperatulu calatorí in dumineс'a trecuta la Prag'a, pentru cá sa fia de fatia la santirea unui podu preste riulu Moldov'a. Dupa cele scrise prin dîuarele oficióse, calatori'a acest'a nu are nici o insemnatate politica. De aceea si festivitîtele de primire se deprecara tóte. Cetimu ca in nóptea dela 19 spre 20 Iun. s'au aflatu in Prag'a placate in limb'a cechica, cari opreau partеciparea la festivitâtile presumptive, cu cari erá sa se intimpine Suveranulu. Petrecerea Maj. Sele in Prag'a s'a estinsu numai pana marti.

Siedintiele dietei din Pest'a si ale senatului imperialu din Vien'a se succedu cu rapediune. Precum se póte vedé din raportulu celu dâmu mai la vale, despre dieit'a Ungariei, Dr. I. **Hodosiu** a fâcutu o interpelatiune in privinti'a cestiunei nationalitâtiloru.

Senatulu Imperialu lucra pre puteri cá sa nu remâna multe cestiuni pre sessiunea din tómn'a viitoria. Legea de armare insa va trebuí se remana pana atunci si cu amanarea acest'a merge mâna in mâna si amanarea votârei recrutiloru pentru anulu acest'a.

Serbi'a e astadi mai multu la ordinea dîlei decâtu alte cestiuni. Dumineca aveau a se incepe alegerile pentru scupcina, carea constà din 5000 membri. Câtu pentru alegerea noului principe siansele pentru Milanu paru a fi cele mai multe si mai bune. Arestârile pentru crim'a comisa in Topcideru curgu mereu, si despre resultatulu incuisitiuniloru ce se facu, variaza scirile. Cele din urma spunu ca Karageorgieviciu e numai o firma, dupa carea se ascundu culpabilii cei adeverati. „Osten“ se prepune pre insii ómenii regimului; pre cându de alta parte se telegraféza, ca unu cumnatu a lui Karageorgievics, capitanu de calareti, a cercatu a se sinucide in inchisóre.

Dela aceea ce va decide scupcin'a alerna multu; acést'a o dovedescu acele temeri, cari se esprima si dîcu, ca tóte câte s'au petrecutu pâna acum in Serbi'a, suntu numai unu preludiu; scupcin'a are se puna dram'a mai departe in miscare.

Principele Napoleonu fu asceptatu eri la **Bucuresci.**

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 17 Iuniu Alessandru **Nicoficiu** interpeléza pre ministrulu de finantie in afacerea ce privesce canalulu dela Temisiór'a, menitu peutru straportarea lemneloru. Interpelantele intréba, déca e adeveratu ca canalulu e arendatu pre 10 ani unei case din Vien'a; ce a indemnatu pre ministru a incheiá contractu fâra publicatiune si fâra licitatiune; pórta-se grigia de interesele poporului?

Respunsulu ministrului, nemultiamindu pre interpelante, acest'a pretinde desfacerea contractului. Mai departe dechiara ca va face o propunere, pre carea **Manoilovics** promite a o sprigini. — Se incinge o disputa lunga asupr'a esplicârei regulamentului, carea abiá intr'unu târdîu se termina si da locu ordinei dîlei, la carea se afla pertratares generala a dâriloru indirecte. Cont. T. Zichy, Bobory, Csanády, Col. Tis'a, si Vladu, vorbescu pentru primire si contra. Dupa espunerea ministrului ca proiectele nu suntu perfecte, si ca pre viitoriu se voru mai indreptá — se primescu cá objectu de desbaterea speciala.

In siedinti'a din 18 Iuniu presenta adunârei dep. Al. **Romanu** o petitiune a comunei **Secu** din comit. Solnocului de mijlocu, pentrucá sa se incorporeze la comitatulu Crasnei. **Lonyai** face esplicatiuni asupr'a conventiunei cu Vien'a pentru dârile indirecte. Mai multi deputati se pronuncia contra conventiunei si spriginescu amendamentulu dep. **Vally**, dupa care maj'a de sare sa se venda in viitoriu cu 3 fl. 60 xr. Punendu-se la votu amendamentulu se respinge. In decursulu discutiunei se vorbesce de primirea séu neprimirea unui pretiu uniformu alu sârei. Legea se desbate in §§ ei speciali pâna la 8 §.

In siedinti'a dela 19 Iuniu face

Dr. **Hodosiu** o interpelatiune in caus'a natiunalitâtiloru. Intemplarea a voitu cá tocm'a atunci sa nu fia ministri de fatia si asiá a comunicat'o dietei in scrisu.

Notariulu dietalu o cetesce.

Interpelatiune.

catra intregu ministeriulu in caus'a natiunale.

Luandu in considerare proiectulu de decisiune ce subscrisii si alti, mai multi consoti deputati inca la 19. decembre anulu trecutu sub numerulu diuariului 1513. a pusu pre més'a casei, in virtutea carui-a din motivele enumerate acolo a propusu, ca cas'a representativa sa aviseze comisiunea esmisa in caus'a nationale, ca continuându-si lucrârile, operatulu seu, dimpreuna cu raportulu sa-lu ascérna casei negresitu pâna la ultim'a ianuariu 1868;

considerându ca amer'a asteptandu acest'a proprpunere a decisu, cumca comisiunea esmisa in caus'a nationale sa ascérna la casa operatulu seu pâna la fiinea lui Ianuariu 1868;

considerându, ca memorat'a comisiune in Ianuariu a. c. cu aceea a voitu a se justificá, celu putinu prin notariulu seu in calea dîuaristica afirmatu, ca mai multi membri ai comisiunei fiindu ocupati in delegatiune, si astfeliu nepotendu luá parte in discutiunea si pertractarea causei natiunali — nici comissiunea cá atare n'au pututu sa lucre;

considerându, ca activitatea delegatiunei incetându de la lun'a lui Martiu anulu curentu a incetatu atâtu moralicesce câtu si fisice si neactivitatea comissiunei in caus'a natiunale;

considerându, ca pre lânga tóte acestea, comisiunea, nici pâna in diu'a de astadi n'au substernutu casei proiectulu de lege in caus'a natiunale;

considerându ca, dupa scirea privata a subscrisiloru, comissiunea esmisa in caus'a natiunale numai pentru aceea si-a intreruptu lucrarea pre tempu nedeterminatu, pentru ca ministeriulu are poft'a, de a participá la consultârile in cestiune, dara fiindu ocupatu cu alte afaceri, afirmativu, mai urgente, i lipsesce tempulu de a potea participá;

considerându, ca dupa convingerea nóstra abiá póte fi cestiune mai urgente si mai momentósa decâtu cestiunea natiunale, si ca deslegarea acestei cestiuni pre bas'a eglitatiei natiunali nu póte suferi nici o amânare;

considerându, ca amenarea de deslegare a acestei cestiuni a treditu in noi acei'a temere profunda, ca dóra n'aru fi in intentiunea casei de a impliní cuventulu datu de atâtea-ori si cu atât'a solemnitate;

considerându tóte aceste, interpelâmu pre intregu ministeriulu:

1, Adeveratu e, ca ministeriulu impedeca comissiunea esmisa in caus'a natiunale intru implinirea detorintiei sele luate dela casa; déca e apoi

2., aplecatu e ministeriulu a delaturá aceste pedece astfeliu, in comissiunea in caus'a natiunale, continuandu-si câtu mai curendu lucrarea, se póta pana la finea acestei lune a vení la cas'a cu proiectulu seu.

Pest'a 1868, Iuniu 19.

Jos. Hodosiu, Florianu Varg'a, A. Vladu, V. Babesiu, S. Borlea, Antonu Mocioni, Alesadru Mocioni, Andreiu Medanu.

Cas'a decide a se comunicá acést'a interpelatiune ministeriului, in scrisu.

Dupa acést'a urméza discutiunea asupr'a pretiului sârei carea se termina cu primirea amendamentului lui cont. Teleki ca in Transilvani'a sarea sa se venda cu 3 fl. 80 xr. maj'a.

Conformu promissiunei din nr. trecutu intregimu siedintia dela 16 Iuniu cu urmatórele:

Directorulu causeloru regali, cá procuroru generalu prin rugarea sea dto 5 Maiu a. c. cere concessiunea pentru ordinarea unei investigatiuni contra lui Alessandru Romanu, deputatu dietalu, editoriu, proprietariu si redactoru respundietoriu alu diuariului politicu „Federatiunea“ pentru pretinsele delicte de pressa, comise in numerii 25, 28 si 38 ai acestui dîuariu, spre a-i intentá procesu; elu cere totu aceea si contra lui L. Böszörményi, deputatu dietalu si redactoru respundietoriu, pentru unele delicte de presa comise in numerii 94, 95 si 108 a. c. a-i diuariului politicu „Mag. Ujság“. Comissiunea si-a pusu intrebarea, ca obiectulu cercetârei sele, ore subverséza séu ba casulu unei vesatiuni nedrepte sub investigatiunea séu eventualu darea in judecata ceruta prin procurorele generale contr'a aloru doi membri ai camerei, Al. Romanu si L. Böszörményi.

Dupa o cumpenire seriósa insa a ajunsu la convictiunea, ca casulu unei vesatiuni nedrepte nu subverséza fatia cu nici unulu dintre acesti redactori.

Nu subverséza fatia cu deputatulu Alecsandru Romanu: din motivulu necontestabile ca acel'a, carele in intielesulu propusetiunei procurorelui generale „agiteza pentru desfacerea faptica a unitâtii perfecte destatu a teritoriului de subs. Corona“ si „acitia la nesupunere contr'a superioritâtii legali“, comite intr'adeveru delictu de presa in intielesulu art. XVIII, §. 6 alu legiloru din 1847—48; mai incolo, este necontestabile, ca articulii cestiunati, inca eri procurorele generale vede dilectulu de pressa comisu in directiunea indicata prin elu, — a aparutu intr'adeveru in nrii 25, 28, sî 38 a. c. ai diuariului politicu „Federatiunea“, alu câruia proprietariu sî redactore respundietoriu este Alesandru Romanu, deputatu dietale.

Nu subverseza fatia cu deputatulu Ladisl. Böszörményi pentru motivulu necontestabile, ca acelui'a carele in intielesulu petitiunei a procurorelui generale „agitéza la conturbarea pâcei sî liniscei publice,“ comite intr'adeveru delictu de pressa in intielesulu articul. citatu XVIII, §. 9;

Comissiunea de 10, conchidiendu dela cele premise vede o causa destulu de intemeiata pentru cá sa se dea procurorului generale concessiunea ceruta pentru de a procede la o investigatiune sî eventualminte la o actiune publica contra ambiloru membri ai camerei, Alessandru Romanu sî Lad. Böszörményi.

Presiedintele dîce ca Raportulu se va tipari sî se va pune la ordinea dilei.

Hodosiu propune, ca sa se tiparésca sî articulii incriminati, pentru ca deputatii sa se pótа orientá in câtu are locu concessiunea ceruta prin procurorele generale.

Presiedintele dîce, ca propunerea antevorbitoriului nu se póte implini, câci asia ce-va n'a fostu in usu pana acum'a.

B. Halász e de parerea dlui Hodosiu.

Al. Vladu: Dechiara ca nu-si póte iuchipuí cà judele se póta judecá fâra de a cunósce obiectulu despre carele judeca. Partinesce propunerea lui Hodosiu, cu atâtu mai vertosu, câci articulii incriminati suntu aclusi sî la rogarea procurorelui generale, prin urmare, tiparirea acelor'a e de lipsa.

S. Bonis doresce ca, in casulu déca articulii cestiunati suntu alaturati câtra petitiunea procurorelui gen., sa se tiparésca. — Madarász partinesce propunerea lui Hodosiu.

B. Horváth, ministru alu justitiei, se incerca a combate pre Vladu sî pre Madarász.

Sig. Borlea partinesce motiunea deputatului Hodosiu. Fr. Deák sî Berzenczey se dechiara in contr'a tiparirei articulilloru incriminati. A. Csanády: pentru propunerea lui Hodosiu partinita inca de C. Ghiczy, Dobrzanszky sî Andreiu Medanu.

Presiedintele: Nimenea nu numai este insinuatu la cuventu: 20 de deputati ceru votare nominale, anume: Fl. Varg'a, I. Hodosiu, Avramu Tincu, Dobrzánszky, Ant. Mocioni, C. Bobory, Al. Csiky, Stef. Markos, I. Pethes, L. Deáky, Al. Almássy Al. Csanády, J. Vályi, M. Lukinics, Em. Laszlo, I. Madarász, Sig. Borlea.

Presiedintele dupa instructiunea data de Deák, formuléza intrebarea: Doresce cas'a cá articulii incriminati sa se tiparésca acum, séu bá? Acei, cari poftescu sa se tiparésca, voru respunde cu, asiá cei'a-lalti cu nu! Acésta votare nu va impedecá tiparirea articuliloru cestiunati, déca voru fi de lips'a cu ocasiunea pertratârei. — Se incepe votarea nominale.

Notariulu Mihali cetesce list'a deputatiloru. Resultatulu votarei e urmatoriulu: Au votatu pro 80, contr'a 206, s'au abstienutu 2, au absentatu 115.— Intre altii, a votatu contra sî I. Hosszu; Al. Bohatielu sî Puscariu au absentatu.

Despre atentatulu din Belgradu.

Foiele serbesci spunu: ca din ce in ce se desvólta mai multa lumina in cestiunea cea intunecóse sî funestu a omorului principelui. Omoritorii suntu cei doi frati Radovanoviciu unulu e unnu meseriasiu celalaltu unu bancrutariu. Arestantulu Marici, care fu osinditu pentru omorulu femeiei sele, inca au participatu cu alti arestanti la acésta fapta teribile. Toti au fostu uneltele rudenieloru lui Carageorgieviciu, Sim'a, fratele princesei Persid'a, aduse bani dela Pest'a la Belgradu, unu alu doilea frate alu acelei e asemenea prinsu. Din rudeniele principelui alungatu mai suntu inca prinsi: cei doi Stanceviciu sî Graviloviciu, sî in fine Majstorovici, care acumu trei ani statú in capulu unei conjuratiuni in contra vietiei principelui. Acest'a grabí, indata ce precepù de mórtea principelui, la Smederovo cu speranti'a de a face o rescóla. Acésta au fostu conjuratiunea acea, pentru care s'au fostu depusu personalulu tribunalului supremu, fiinduca declarara de nevinovati pe conjuratori. Doi din acesti judecatori au fostu ministrii depusi sî pentru acea conspirara sî ei cu dînsii. Atunci alarmara tare foiele ca disolvarea tribunalului supremu aru fi fostu nedrépta, acumu faptele justifica procedur'a de atunci a principelui.

Intregulu complotu s'au facutu din partea rudenieloru principelui Carageorgieviciu si s'au esecutatu decatra nesce criminalisti triviali.

Din scirile sosite din Belgradu in strainatate, e fórte interesanta o scire privata, iu urm'a caruia s'aru simtì ori-care nemultiumire cu regimulu provisoriu. Foiele vienese deducu d'aci ca partida Carageorgieviciu aru voi se apuce carm'a. Karageorgieviciu nu afla nici unu resunetu in tiér'a serbésca.

Déca se afla in Serbia elemente — si de aceste suntu — care nu suntu multiumite cu Marinoviciu sî Ristici, atunci acésta nu é pentru Carageorgieviciu ci pentru libertatea constitutionale care se vede a fi amenintiata prin mesurile luate de cei doi de mai susu.

Omladin'a serbésca — de care se tînu nu numai ómenii juni ci sî multi barbati maturi sî priceputi — o marturisesce sinceru, ca Serbi'a are lipsa de unu principe. Ea e pre deplinu convinsa ca e fórte necesariu, cá Serbi'a se aiba o dinastia ereditaria, sî de aceea unanimu o doresce, cá Milanu Obrenoviciu se fia principe, de-sî nu tagaduiescu, câtu le cade de greu fiindu Milanu inca numai unu copilu.

Omladin'a, care in modu absurdu se asémena cu carbonarii, numera fórte multi membri in principatulu Şerbiei. Politiei i succese de a aduce pre acesti'a la tâcere. Déca acésta partida se va miscá acu, déca se va impotriví regimului provisoriu, déca va lucrá pentru o alegere neinfluintiata la scupcina, atunci acésta nesuintia a ei nu e indreptata in contr'a lui Milanu, ci e numai ingrigita sî activa pentru o institutiune, care natiunei e tocm'a asiá de necesaria cá sî unu principe, adeca pentru o constitutiune natiunale garantata. Omladin'a dara e partida constitutiunale serbésca sî stà pre terenu legalu.

Principele Michailu, dupa cum spunu amici lui cei mai buni erá dispusu de a audî pre totu omulu care se plângea asupr'a ministeriului, dîcendu-i apoi: „Bine amice, insa aflâmu d-ta unu omu corectu!“ Acést'a e cheia la priceperea situatiunei. Ómenii corecti nu se afla, de aceea insa trebuie a se face legi cari se fia câtu se póte de perfecte. Numai in modulu acest'a remanu gresielele unor'a fâra efectu pentru statu. Grij'a pentru o scupcina buna e cu atâtu mai fundata cu câtu scopulu ei e mai relevantu. Afara de principe trebuie a se alege sî o apta destoinica, care sa stea principelui in cinci ani intr'ajutoriu, deci sórtea tierei depinde dela decissiunile scupcinei sî fia-care patriotu trebuie se lucre din resputeri pentru o scupcina harnica.

Dupa lege scupcin'a póte alege in regintia trei barbati, unulu din ministeriu, altulu din consiliulu de statu si alu treilea dela curtea suprema de casatiune. Acésta lege de siguru o va observá scupcina, sî ómeni destoinici se voru afla. La acesti

---

FOISIÓRA.

Jurnalulu meu de caletorii.

(de V. Alecsandri.)

(Foi'a soc. din Bucovin'a)

(Urmare)

Concertulu incepe! Angelu esecuta din cornetu mai multe arii din operele lui Rossinii sî Mayerbeer, apoi deodata, fâra nici o transitie, suna o polca vesela.

In audiulu acestoru note, ochii vestaleloru se aprindu, figurile loru se luminédia sî pepturile loru suspina câte unu haao lungu resunatoriu. Sermanele! de cinci ani erau pustiite de placerile dantiului.

Dorulu esprimatu prin acelu haao esîtu din fondulu inimei, me induiosiédia; compatimirea i-mi da curagiulu devotamentului sî pre locu facu inceputulu balului. Ambele vestale saru pre rendu in salonu, abandonendu bratieloru mele tali'a loru virginala, sî imbatându-se de placerea polcei, pâna ce me obosescu cá pre unu calu de posta. Angelu insu-si nu mai are destula suflare in pieptu, pentru cá sa continue esercitiulu de orchestru sî prin urmare, elu me indémna sa me punu la piano asecurandu pre neobositele dantiuitóre, ca a-si fi unu artistu de mare talentu.

Unu nou haao resuna in salonu! O nóua compatimire me cuprinde, sî deci fâra a mai stá la indoiéla, deschidu vechiulu piano,.

O! geniu alu armoniei! tu, care ai inspiratu pre Mozart, pre Veber, pre Bellini sî mai cu séma pre Strauss, vina in ajutoriulu meu! Indrépta degetele mele pre tasele clavirului, pentru cá sa improvisediu unu valtiu necunoscutu inca in analele musecei instrumentale!

Dupa acésta invocare intindu degetele, sî le lasu sa cada intr'unu norocu pre bucatielele de ivoriu ingalbenitu. Ce monstruositate musicala producu in tempu de o jumetate de óra, nu o potu spune, insa sciu, ca Angelu profitéza de aceste acorduri selbatice, pentru cá sa invertésca vestalele iu vertegiulu unui valtiu freneticu.

Balulu tîne totu astfeliu pâna dincolo de mediulu noptiei, sî dantiulu e neintreruptu, fiindu condusu cându de cornetu cându de piano. Ins'a-si Asteric'a sî Lunic'a iau parte la acésta petrecere improvisata, jucându impreuna, in sunetulu daireleloru, unu soiu de dantiu originalu, jumetate spaniolescu, jumetate arapescu. Insusi Giaali, papagalulu, dá semne de multiamire, ridiendu cu hohotu sî debitindu unu nou vocabulariu de cuvinte poliglote, precum: Very, vell,.. oh yes... joli, joli.. Cororico... sacrebleu.. in jocu la rendulu seu. Timidele vestale au intineritu; ele devinu gratióse; sî dupa o convorbire interesanta asupr'a tierei mele, cá asupr'a unei insule necunoscute din Oceani'a, ele me róga sa scriu in albumulu loru câte va versuri romanesci.

Ce soiu de poesia doriti? le intrebu.

O romantia! i-mi respundu domnisiórele.

Bucurosu! insa ve marturisescu, ca sbuciumârile balului nostru au cam spariatu mus'a sî ca mi-a fi greu sa o gasescu, nesciindu unde s'a ascunsu.

Cocorico!.. replica papagalulu de pre umerulu stapânei sele.

Ne mai gasindu nimic'a a respunde la unu asemenea argumentu, deschidu albumulu sî compunu pre locu urmatórele strofe:

Romantia trista dupa unu balu veselu!

I-mi place pre mare se fiu leganatu,
I-mi place prin lume s'alergu ne'ncetatu,
Sa vedu tieri straine sî munti sî câmpii,
Sî albe pustiiuri sî mâri albastrii.

Departe de tiermulu acelu infloritu,
Pre care me ascépta unu angeru slavitu,
Cá vasulu de spume eu suntu calatoriu.
Sî vecinicu me'ngâna alu patriei doru.

Vediut-amu Europ'a cu-a sele minuni
Sî Asiá mica, sî mare'n furtuni.
In Afric'a négra venit'amu acum
Sî preste Tropicuri voescu sa-'mi facu drumu

Dar' câtu de departe voiu fi pribegitu
De termulu poeticu, in care amu iubitu,
Cá valulu de spume, sermanu calatoriu,
Ah! vecinicu ma 'ngina alu patriei doru.

3. Octobre. Acésta dî este intregu consacrate d-lui Reade; vice-consululu anglesu din Tangeru, care vine de ne visitédia dupa dejunu sî ne poftesce la maşa, promitîndu-ni vestitulu Cuscusu mancare favorîta a indigeniloru africani. Reade este unu tîneru de-o infatiesiare blanda, insa melancolica: siederea lui de patru ani in Marocu 'i-au invalitu fati'a cu o umbra de tristétia. Şpleenulu acesta bóla angleza, cunoscuta la noi sub numele de urîtulu, au navalitu in sufletulu seu cá unu vulturu ascunsu, care ilu sfesie pre nesimtîte. Tóte frasele lui suntu punctuate cu suspinuri s'au cu cascâri, ce te facu se adormi incetisioru sî se intri cu ochii deschisi in lumea visuriloru.

In tempu de patru ani viéti'a lui a fostu o lunga, lunga, lunga cascare, care i-au deformatu fâlcile sî i-au datu o aparintia de mastodontu. Singur'a distragere, ce 'siaputu elu procurá, este vanatulu, nu insa venatulu la lei, la tigri la pantere din urma se numera Garasianin Ristici, Marinoviciu, Lesujanin sî Gruici, sî mai multi alti barbati renumiti. Acesti'a voru poté formá unu ministeriu bunu sî populariu, care va poté aduce unu folosu duratoriu atatu principelui catu sî poporului serbescu. Sa se intemple insa ce se va intemplá, atata e siguru ca mânile femeiloru straine nu ne va incurcá firele in tiér'a nóstra.

Protocolulu.

Siedintiei VII

(estraordinaria.)

tienuta din partea diréctiunei asociatiunei nationale aradene pentru cultur'a poporului romanu in Aradu in 2 Iuniu nou 1868.

de fatia au fostu.

Presiedinte: Mironu Romanu directoru secundariu. **Membrii directiunali:** Emanuilu Missiciu perceptore, Ioane Goldisiu esactoru, Teodoru Serbu economu, Dr. Atansiu Siandoru, Ioane Rosiu, Georgiu Vasilieviciu sî Alesiu Popoviciu;

notariu Petru Petroviciu.

60. In conformitate cu determinatiunea adunarii generale din 9/21 Octobre 1867 sub nr. 12 avendu directiunea dupa preliminariulu anului 1867/8 a impârtí siepte stipendie in suma de 600 fl. v. a. — dupa publicarea concursului la acéstea stipendie facuta sub nr. 31 a. c. sî dupa censurarea comisiunala a supliceloru intrate pentru impartîrea mentionateloru stipendie, prin decisulu directionalu de sub nr. 48 a. c. s'a indicatu siedinti'a estraordinaria pre diu'a de astadi, invitându-se la acést'a deosebì toti membrii direptiunali. Acum dara fiindu compusa siedinti'a in modu corespundiatoriu statuteloru, sî in nessulu opiniunei comisiunei censuratórie s'au luatu la desbatere meritoriala tóte suplicile intrate pentru stipendie sî anume: a lui Iuliu Miclosii, Vasiliu Olariu, Mihaiu Veliciu, Teodoru Monti'a, Georgiu Rudeii, Georgiu Feieriu, Ioane Petrutiu, Mihaila Crainicénu, Atanasiu Tuducescu, Traianu Sombatii, Mihaile Sturza, Damaschinu Stefanu, Petru Mihailoviciu, Traianu Bogdanu, Iustinu Varg'a, Stefanu Marcu, Stefanu Lupu Bratianu, Teodoru Papu, Basiliu Cenchisiu, Vasile Bordasiu, Ioane Papu, Stefanu Torpanu, Mihaiu Buneu, Mihaiu Miliciu, Filipu Avramu, Simionu Popetiu, Georgiu Sierbanu, Constantinu Coti, Iosifu Boto, Constantinu Gligorescu sî Iosifu Nemojanu, tóte aceste intrate pana la terminulu preclusu, de 1 Maiu nou a. c. nu altu cum s'au petrecutu sî alte patru suplice intrate dupa espirarea terminului, sî anume: a lui Iosifu Tom'a, Ionitia Badescu, Ioanu Simandanu sî Urosiu Joanoviciu:

Determinatu:

Cin respetu catra ordulu bunu, directiunea afla: cá suplicile intrate dupa espirarea terminului concursului, anume ale studintiloru: Iosifu Tom'a gimnasistu de a IV clas'a in Beiusiu, Ionitia Badescu juristu la facultatea din Pest'a, Ioane Simandanu gimnasistu de a IV clas'a in Beiusiu, sì a lui Urosiu Ioanoviciu iuristu la academi'a din Pest'a, nu se potu luá in consideratiune, ci suntu de a se retrimite respectiveloru pre langa indorsata refusatória éra dintre ceilalti suplicanti cari au tienutu terminulu concursualu — cu privire de o parte la starea seraciei éra de alta parte la sporiulu invetieturei, directiunea resólve cele siepte stipendie urmatoriloru.

1. lui Teodoru Monti'a iuristu de anulu alu III. la academia din Oradea-mare stipendiulu de	80 fl. —
2. Georgiu Feiéru iuristu de anulu alu II. totu la academi'a din Oradea-mare	120 „ —
3. Lichaiu Crainiceanu gimnasistu de a VIII clasa la Segedinu	120 „ —
4. Michaiu Veliciu gimnasistu de a VI clasa la Beiusiu	80 „ —
5. Vasiliu Olariu gimnasistu de a V clasa la Beiusiu	80 „ —
6. Iustinu Varg'a gimnasiastu de a III clas'a la Beiusiu	60 „ —
7. lui Simionu Popetiu gimnasistu de a II Clas'a la Lugosiu	60 „ —
sum'a stipendieloru	600 fl — xr.

In privinti'a estradârii acestoru stipendie se decide: cá cu esceptiunea lui Teodoru Montia, care va potea primí numai de câtu intregulu stipendiu — ceialalti stipendiati in curgâtoru 1867/8 se capete numai unu patrariu, éra celelalte trei patrare sa li se estradee dédreptulu de la perceptoratulu asociatiunet in dóua rate semestrale anume: in lunile Octobre sî Martiu, pre langa cuietantie vidimate din partea facultâtii scolastice cu insemnarea cursului; séu a clasei scolastice, in care se voru aflá respectivii stipendiati; — despre ce toti mai susu numitii stipendiati se voru iusciintiá pre langa restituîrea testimonieloru scolastice orginale.

Eara celelalte recursuri, care de astadata mai alesu din caus'a neajungerii sumei preliminate n'au potutu avé resultatu, suntu a se restituí respectiviloru cu indorsata refusatória.

Protocolulu acest'a in siedinti'a directiunala tinuta in 14 Iuniu nou a. c. cetindu-se s'a autenticatu. — Aradu in 14 Iuniu nou 1868.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului romanu.

Mirone Romanulu m/p., directoriu secundariu.
Petru Petroviciu m/p., notariu directu.

Cupsieni in 27 Maiu 1868.

Domnule Redactoru! Mai inainte de tóte te rogu a dá la urmatórele spatiu in colónele multu pretiuitei foi a „Telegrafului Romanu.“

Domnule corespindinte! in articululu d-tale esitu in „Concordi'a“ dto 7 Aprile a. c. mai inainte de tóte dîci, ca eu amu atacatu istori'a scólei gr. cat. din Lapusiulu ungurescu fâra dreptu, sî ca d-ta te-ai basatu pre date sigure, cari se afla insemnate in archivulu protopopescu gr. cat. sî intre actele scólei. Acést'a se póte sî cam crede, cu atât'a mai siguru, câci fie-câruia individu ii este iertatu asi notá ori sî ce in actele séle, d. e. respectivulu Protopopu, ori fostii Profesori in actele scólei, insa dupa cum e dîs'a ung. de rêndu, ca in capetu pocnesce biciulu, asia sî istori'a scólei au pututu remanea in valóre, pâna cându nu o au sciutu numai compunatorii ei. Dara apoi dupa ce o amu vediuto publicata, nu amu pututu sî nu potu sa nu marturisescu, cumca ce se tîne de cele dîse in istori'a din intrebare despre Preotimea gr. or. din acestu Tractu suntu vorbe góle in ventu, vorbe malitióse nescocite din unu capu fara minte sanetósa. — Sî acest'a cu atâtu mai vertosu, câci noi cari ne aflâmu nascuti sî vietiuindu aici mai demultu cá d-ta, scimu prea bine, dara sî d-vóstra inca trebuie sa sciti; numai nu voiti a spune ceea ce au fostu sî este. Te rogu domnule coresp. intréba numai pre poporulu nostru de rendu, nu numai cerculu acest'a, dara chiaru sî din cerculu Ritégului sî alu Chiórei sî indata va respunde, ca ce causa a fostu la mijlocu, de crestinii uniti, sî neuniti nu au conlucratu laolalta cu o intielegere la acestu edificiu, pâna in fine, dara apoi cu atâtu mai vertosu i-ti voru respunde inteleginti'a sî preotimea gr. or. Eu me marginescu numai pre lânga unele sî adeca: ca in anii trecuti, fiindu un'a adunare de poporu sî Preoti la scól'a de ambe confessiunile, s'au esprimatu unulu dintre capii scólei cu cuvinte nesocotite dîcendu, ca „decâtu se aiba crestini gr. or. iurisdictiune sî influintia asupr'a scólei din Lapusiu, mai bucurosu voiesce cá sa se puna un'a maje de prafu in mijloculu scólei, sî intr'unu minutu se o véda ruinata“ = Apoi ce poftiti? ce sperati dela noi? aceea ca sî in tómn'a anului 1865 la unulu dintre literatii dumniloruvostre au voitu se mai smulga de pre poporulu nostru o suma de bani,

---

s'au la elefanti, dara unu venatu orginalu, venatulu la mîtie! Inaintea sosirii lui Reade in Tangeru, acestu orasiu erá plinu de motani rosii sî metie albe vinete negre sî chiaru albastre, cari sariá in tóta libertatea de pre o casa pre alta, miorlâindu de amoru in intunereculu noptiloru. Arapii adurmiau cu multiâmire in acelu miautu variatu, sî fie-care din ei avea satisfacerea de a recunósce notele motanului seu iubitu in concertulu generalu, de care resuná Tangerulu dupa asfintirea sórelui sî pana la ivirea dioriloru.

Fatalitate! fatalitate sî de trei ori fatalitate Decretulu, prin care maiestatea sea regin'a Victori'a au numitu pre Reade vice-consulu la Tangeru, au fostu verdictulu de mórte alu némului felinu din acestu orasiu!!

Consululu vine pasiesce pre alu Africei pamentu
Sî a lui Ratonu semintia se cobóra in mormentu!!!

Pusca, latiuri, capcani, sageti, mâciuci, tóte instrumentele de perire au fostu intrebuintiate de neimpacatulu Reade spre sterpirea animaleloru miorlâitóre! Sî ce este mai grozavu inca! acestu Nemrodu modernu au avutu crudimea se deprinde chiaru a imitá suspinurile cele mai amoróse ale motaniloru, spre a insielá naivile pisici sî ale atrage in cursele lui. Câte nenorocite au fostu jertfa acestui strategemu ademenitoriu!. Câte drame tainice s'au petrecutu prin intunereculu hudetiloru Tangerului!

Hecatombe intregí au fostu sacrificate in cursu de patru ani, sî astadi pieile victimiloru, dubite, taiate, cusute cu maiestria, imbraca mobilele calâului ce li-au scurtatu viéti'a. Pre fie-care divanu se intinde unu covoru de piei formandu desinuri variate impregiurulu unu medailonu, unde diace remasitia intréga a unui frumosu motanu. Taburetele suntu acoperite cu adeverate mosaicuri lucrate totu de Reade, câci Reade este unu adeveratu artistu. Elu au trimisu chiaru la ecspositi'a din Londr'a cu doi ani mai nainte unu covoru, productu lu venatului séu, care au fostu admiratu de toti visitatorii sî asta-dî acelu capu d'opera de blanâria, figurédia in solonulu clubului de venatori!

Eata personagiulu, in a cârui companie avem sa petrecemu diu'a. Totu ce dorimu, cá sa nu aiba vre-o distragere, câtu vomu fi impreune sî sa nu 'si inchipuésca, ca sântem motani!

Ne ducem dar' mai ântiiu de-'i vizitam cas'a unu adevaratu museu de arme orientale, de objecte in marochinu cusute cu firu, de narghilele arapesci, de felegene lucrate in filigrana, sî mai alesu de tóte varietatîle de piei de mîtie intinse pre pareti. Aceea cas'a este de stilu maurescu, cu usi in ogive sculpate cá cele din Alcsaru sî cu o curte mica in mijlocu. De giuru imprejurulu acestui salonu descoperitu sa insîre colóne de marmura, ce formédia o galerie cu balconu deasupr'a ei; tóte camerele se deschidu pre balconu sî primesca lumin'a din curtea interióre.

Intrandu in acelu cafarnaum, suntemu salutati de nechiediulu puternicu alu unei armasariu roibu, favoritulu lui Reade, ce are privilegiulu de-a locuí in salonu. Ochii lui mari sî inteleginti, nârile lui largi sî rodii, piciórele lui subtierele sî nervóse, córd'a lui pletósa, neastemperulu lui selbaticu, sî totu o data blendeti'a lui subu mâna omului, suntu probe vederate de sângele lui arapescu, ce curge in vinele lui. Bódbilu este in adeveru unu fiiu alu desiertului de Sahara.

— Eata ne dîce Reade, singurulu meu amicu in asta tiéra blastamata! Bódbilu este sufletulu meu sî nu'l-asiu schimbá pre insu-si tronulu sultanului de Marocu.

Nobilulu armasariu pare ca a intielesu cuvintele stâpanului seu, câci respunde prin o nechiadiare vesela sî resunatóre.

— Mai amu inca doi cai frumosi, adauge Reade.

— Unde? iutréba Angelu, in camer'a d-tale de culcatu?

— Ba nu! Boabdil singuru are dreptulu de a siede in apartamentulu meu, cei'a-lalti suntu intr'unu grajdu alaturea cu cas'a. Voiti sa-i vedeti?

— Bucurosu!

Cei'a-lalti doi armesari, unulu albu sî altulu negru, suntu de aceea-si talia cu Boabdil; bine fâcuti, vioi, sprinteni, cai de lucsu, cari s'aru platí scumpu in Europ'a de unu amatoriu. Reade ordonà lui Aali, seidiulu ce-i ingrijesce, cá se puna sielele pre densii.

Acestu Aali traiesce dî si nópte in grajdu in compani'a cailoru sî a doi siacali imblanditi. Elu au visitatu Franci'a sî Engliter'a cu prilegiulu tramiterei unoru cai arapesci regelui Ludovicu Filipu sî reginei Victori'a de câtra sultanulu dela Fetiu.

Aali au vediutu productele geniului europeanu; au fostu dusu la opera, la museuri, prin gradini etc. sî s'au intorsu in patri'a sea dupa o absentia de siése luni. Negresîtu ca acestu omu trebuie se fia primitu o impressiune mare, elu care traiesce la intunerecu sî se gasise de odata in centrulu luminei; mintea lui trebuie sa fi luatu o prefacere óre-care.

— Ce impressiune ti-au fâcutu Europ'a? i-lu intrebu.

— O mare durere de capu! i-mi respunde Aali.

— Sî alt'a nimic'a?

— Sî dorinti'a de a me intórce la Marocu!

— Cá sa fii siediu?

— Dara; cá sa-mi petrecu viéti'a cu Hafidiu sî Aslanu (numele cailoru.)

(Va urmá.)

spre gâtirea scólei dumnilorvóstre, dara insa nu i s'au sfetitu, sa-i perfumeze mirosulu pâna la amagire si sperezu ca acea nu i se va mai intemplá nici cându, precum s'au smulsu la inceputulu cladirei scólei dela comunele gr. or. urmatórele:

Nr. curentu.	Numele comuneloru gr. or.	In obligatiuni	In bani gat'a.		Stângini de pétra	Varu	Derab de lemne	Dile de lucru
			fl.	xr				
1	Borcutu	160 fl.	28	—	2	—	—	—
2	Valeni	—	32	—	7	—	8	37
3	Dobricu	60 fl.	40	—	5	—	—	—
4	Dobritînasi	40 fl.	10	50	2	—	—	—
5	Ineu	100 f.	25	—	—	—	—	—
6	Costeni	100 f.	28	—	—	—	—	—
7	Cupsieni	150 f	50	—	6	—	—	20
8	Libotinu	100 f.	50	—	10	—	—	—
9	Masca	100 f	113	25	4	—	—	51
10	Peleritea	—	23	—	2	—	—	—
11	Poian'a Porcului.	120 f	29	—	—	—	—	—
12	Rogozu.	—	127	50	12	—	—	—
13	Rohiea.	100 f	39	50	2¼	—	—	—
14	Stoiceni	10 f.	16	—	2	—	—	—
15	Suciulu de josu	—	60	—	—	—	—	—
16	Ungureni	150 f.	—	—	20	—	—	—
	Sum'a	1190 f	671	75	74¼	—	8	118

Acestea tóte fâra scirea si invoirea poporului nostru, — decâtu a judelui comunalu si a doi betrâni satesci, ceea ce acum i-ti place a dîce, ca judii comunali cu doi betrâni satesci cá representanti ai comunei, potu ori si ce face in numele comunei, fâra cá se intrebi si pre ciurdariu, d. e. potu in numele satului chiaru si comun'a se o aprinda, fâra de a respunde unde-va — cá representanti. — Acest'a nu stà la rendulu nostru, fâra e dreptu accea, ca judele si doi betrâni ai comunei potu fi representanti ai comunei, insa numai atunci deca este vre-o intrebare unde-va, si déca despre accea se consultéza cu totii, si dau plenipotentie la doi ori la trei membri din comuna, cu intarirea de câtra intrég'a comuna, cá se póta fi representanti. Domnulu corespundinte sa arate vre-o asemenea plenipotentia dela vre-unu betrânu ori jude comunalu din cerculu nostru, cu carea se fia pututu dá la scól'a din Lapusiu un'a din susu amintitele obligatiuni séu altu ce-va ; ba chiaru din contra judiloru comunali si betrâniloru, de câtra preotii nostri, li s'au atrasu atentiunea sa nu dea nimic'a la scóle din lâdile comunali fâra scirea intréga a poporului din comunà , insa in zadaru, pentru ca atunci nu mai erá jude si betrânu comunalu, ci erá fric'a de fostulu pretoru Elia Mitceviciu. Apoi déca nu vei crede acestea tóte , si déca d-ta domnule corespundinte, si totu deodata si profesorulu la acésta scóla, areti atât'a iubire câtra noi, atât'a dragoste, vomu pasí pre calea judecatorésca se vedemu cum sta susu amintit'a suma de banisiori data la scóla si cine si de unde au avutu — plenipotentie, si la tempulu seu 'ti voi serví de aretare . pelânga tóte ca dumnét'a le numesce acestea iéresi dâri de poména anotandune Nrulu 43 din 1861 Pagin'a 348 alu amicului scolei tiparitu in Sabiiu, ne reflectatu de niminea. Aru fi consultu cá in privinti'a acést'a sa vedi circulariulu Sabieanu la Parochiele gr. or. din apropiere-ti, si te vei convinge mai bine ca nu se dîce nicairi in acelu circulariu , ca cele smulse si luate din lâdile nóstre comunali, pâna la esirea aceluiasi cercularíu se remana de poména, fara numai ca dela datulu si diu'a acelui'a Cerculariu inainte, ce se va dá dela crestini nostri gr-or. sa se dee de poména. Ce mai poftesci? Déca mai multe nenumerate de acestea nu le ai sciutu acum'a le invatia pentru cá sa-ti servésca de modelu, sa nu te mai apuci a atacá pre cine-va, unde nu cunosci, nu scii starea lucrului, pentru ca atunci singuru te faci de risu, la toti acei'a cari cunoscu si sciu mai bine, starea lucrului. —

Mai incolo dìci ca eu me aflu functiunandu de mai multi ani pre lânga maretiulu statu preotiescu si cá notariu comunalu, cá inspectoru scolariu, din tractulu acest'a alu nostru gr. or. Acest'a mi casiunà mare mirare. Altu cev'a nu potu se presupunu despre domni'a ta fara numai atâta, ca domni'a t'a, cându ai inchisu usi'a odâiei in Gherl'a, in care ti s'au propusu scintiele preotiesci , le ai inchisu pre tóte acolo si nu ai luatu de acolo nimic'a cu dumni'a ta. Rogute cum póte unu Preotu sa functionéze pre langa statulu seu si cá notariu. Au dóra aveti dumniavóstra de acei'a ? au ca dóra dumni'a ta esti unulu aseminea, si nu scili ce e Preotiea ? sati spunu ce este Preoti'a ?

„Preotiea este slujba in legea nóua dela Christosu, predata Apostoliloru si urmatoriloru loru, carea se cuprinde intru propoveduirea cuventului lui Dumnedieu , si intru in togmirea Taineloru , cá cu acestea mijlociri, impâcanduse pecatosii cu D-dieu, sii deplinesce in credintia si in sânt'a vietiuire, spre castigarea vietiei intru marirea lui D-dieu. Acést'a o intaresce Apostolulu Pavelu la Efes. Capu 4 v. 11.

Mai incolo cumu are a se purtá unu Preotu si-a vietiuí vedi § 67 — 68 a „Dreptului Canonicu alu Bisericei nóstre gr-or. ca opresce Canonulu alu 6-lea Apostolescu si alu 42 lea si apoi te vei convinge, ca cum se intielege starea Preotiesca, de carea eu me socotescu a me tînea strînsu, daru nu ca sum si notariu Comunalu despre cum ti au placutu a face amintíre. Eata ca decându me documentéza Imputernicirea Episcopésca de sub Nr. 161 ddto 22 Februariu anulu 1861 ca sum in 18 si 20 hirotonitu de Preotu, si imputernicitu de Capelanu in Cupsieni. De atunci , cá notariu Comunalu in Cupsieni cine au fostu, si se afle si acum, eata câti dovedescu.

Dupa ce fostulu pretoriu Elia Mitceviciu in anulu 1861 a demissiunatu au devenitu in loculu seu cá jude procesualu, (Szolgabiro) Stefanu Timbus , din Valeni, carele indata, dupa ce intrà in oficiulu politicu, facù alegere de judi si notari comunali. Iéra postulu notarialu alu Cupseniloru ajunse din mân'a lui Ikei Eduardu in mân'a preotului localu gr. cat. Vasilie Gavrus. Acest'a insa numai vre-o 2 séu 3 septemâni au pututu purtá oficiulu — si indata a si asiediatu judele procesualu cá notariu in loculu preotului gr. cat. pre Szász Samu din Lapusiulu ungurescu. Acest'a functiunà pâna in finea anului 1863 vedi in actele la cancelari'a nóstra comunala, si te vei convinge mai bine. — Cu inceputulu anului 1864 si pâna in finea anului 1867 s'a aflatu cá notariu comunalu la noi Ioann Pasca din Lapusiulu românu, si cu inceperea anului curente s'a introdusu cá notariu in loculu lui Pasc'a, Gaacs Teodoru. La casu cá sa nu ajunga nici aceste apoi i-ti mai alaturezu o adeverintia din mân'a fostului jude procesualu in cerculu nostru Vasilie Mustea , carca suna :

Prin carea subscrisulu cá fostulu jude procesualu in cerculu Lapusiului ungurescu in anii 1864, 1865, 1866 si 1867, in tempulu servitiului meu , onor. domnu parochu din Cupsieni Samuilu Cupsi'a, cumca in servitiulu notarialu nu au fostu , adeverescu. Corueni in 6 Iunie 1868 Vasiliu Mustea m. p. proprietariu.“

Din tóte acestea te poti convinge domnule corespundinte, cumca nu amu fostu asiá de nematuru se imbratisiezu o astfeliu de subordinare la cine-va. — Eata dara ca adeverinti'a citata documentéza chiaru si limpede, si totu deodata resfrângu vorbele, domniei tale cele inveninatórie si asupritóre, despre accea, ca eu amu fostu mai multi ani notariu comunalu, si preotu, carea asertiune ti-o ai fi pututu pestrá se o rostesci despre preotii d-vóstra , cari intru adeveru au fostu, nu numai notari com., dara si comissari de drumuri la (Valea trestiei si Retund'a). Cari preoti au fostu, vei scí d-ta cu numele aduti numai aminte, carea amintire cauta se o compatimescu , vediendu ca sum constrinsu a-ti o anotá aice.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Archiducele Albrecht a calatoritu la Prag'a. Dupa ce a trecutu in revista trupele de acolo , caletoresce la Trautenau, cá sa asiste la desvelirea monumentului pentru cei cadiuti la a. 1866. Cu ocasiunea revistei a dîsu Archiducele catra corpulu oficieriloru, ca soldatii nu trebuie osteniti pré multu, ci oficierii sa caute a desceptá mai multu inteligintí'a soldatiloru. A sositu tempulu, in carele nu decidu numai armele, ci mintea.

⁂ La alegerea mitropolitului gr. cat. Din Blasiu se scrie, ca documentulu prin carele se autoriseza conchiamarea bisericei gr. catolice unite pentru ocuparea Scaunului metropolitanu a ajunsu in 14 Iuniu acolo. Actulu are sa se seversiésca in 12 Augustu cal. n, din acestu anu. Comisariu regescu e denumitu Alesandru Bohatielu.

⁂ „W. Abp.“ deminte scirea din „Patrie“, ca Austri'a contrage trape la marginile (fruntariile) Serbiei.

⁂ Dominiulu dela Fagarasiu. In anulu acest'a espira terminulu zalogirei (pe 99 ani) a acestui dominiu, datu de Mari'a Teresi'a (1768) natiunei sasesci in posessiune pentru unu imprumutu de 206,000 fl.

⁂ Vinerea trecuta a fostu preste Sabiiu o tempestate. Cu acesta ocasiune a isbitu fulgerulu, in intervalu de pucine minute, de vre patru pana in cinci ori. De trei ori a lovitu in locuri, despre cari putemu sci siguru ca unde a lovitu. Odata in strada mare a sârei, apoi in unu arinu pre promenad'a ce duce spre dumbrava si in o casa din satulu vecinu Sielimbaru. Aici a alunecatu fulgerulu pe hornulu casei in josu si a petrunsu in bucataria, unde erau mai multe muieri ocupate cu gatire de bucate. Pre un'a din aceste o ameti, si vení inse iérasi in fire, celelalte se spaimantara cam binisioru. Nici o nenorocire nu s'a intemplatu.

⁂ Stingetoriu. S'a aflatu unu aparatu nou portativu, fórte de recomendatu tuturoru comuneloru, pentru impedecarea si stingerea focului. O proba s'a facutu cu acestu aparatu in duminec'a trecuta, aprindiendu nisce obiecte unse si petrunse de materii ardiecióse (smóla, terpentinu). Aparatulu se umple cu apa amestecata cu chemicalie. In tempu de vre-o câteva secunde flacar'a cea mai puternica se inadusi de totu.

Teatru.

In nrulu trecutu amu cuprinsu in vre-o câte-va cuvinte totu efectulu productiunei teatrale de sambata sér'a. Cu ocasiunea acest'a sa spunemu cetitoriloru , pre câtu ne iérta putinulu spatiu a-lu colóneloru acestei foi, cev'a mai in dentaiatu. Publiculu , care erá mai multu românescu, a intimpinatu pre representatori la cea dintâiu aparere cu aplause. Aceste s'au repetitu in decursulu ambeloru piese („Este nebuna“ si „Nevast'a trebuie sa si urmeze barbatulu“). Interesante fura momentele din pies'a cea dintâiu, in cari desvoltarea nebuniei lui sir Harleigh (Pascali), causata din suspiciune ca femei'a (pre care elu o tinea ca e nebuna) i e necredinciósa, devenea totu mai petrundietoria. Art'a dlui Pascali a sciutu sa multiamésca si pre a acei ce nu se impaca cu scól'a din care pies'a face parte. Ea a sciutu fermecá si stórce compatimirea pâna la lacrimi, infatisiendu pre nenorocitulu cu perfectiune. Incordarea, in care a pusu pre spectatori si interesulu pentru a nu perde nimic'a din cuvintele alienatului, oprì in vre-o dóue renduri, aplausele publicului, de si-lu vedeai ca stà gat'a a le dá. Dn'a Pascali (Lady An'a) a representatu adeveratulu tipu de femeia. Vocea si purtarea densei facú impressiunea de o socia, carea-si cunósce situatiunea nefericita, dara o pórta cu resignatiune. Dsiór'a Vasilescu a facutu multu efectu cu purtarea ei simpathica si a datu, la loculu seu, espressiune buna naivitâtiei tineretieloru. Domnii Gestianu (medicu), Velescu (Maxvell) Balanescu si Fraivaltu a concursu cu tóte puterile loru la simetri'a productiunei, de care au remasu incântati si neromânii.

A dóu'a piesa a produsu multa ilaritate. Dlu Pascali, carele in pies'a precedenta a jucatu o rola seriósa, sciù desvoltá multu umoru in cea de a dóu'a.

Dumineca sér'a a urmatu „Strengariulu de Parisu“ si „Femeile care plângu.“ In cea dintâiu piesa dlu Pascali avú rol'a Strengariului, carele avea numai o bunica si o sorora. Desteritatea artistului o desvelí dlu Pascali pâna la non plus ultra, in infatisiarea caracterului unui strengariu usioru de minte, dara cu anima nobila si intreprindietoriu. Dlui Pascali i-a succesu si prin predare si prin mimica , a trage publicu dupa sine si a-lu face sa-si uite, ca nu are pre adeveratulu strengariu inaintea sea. Dómn'a Dimitrescu (bunic'a) jucà cu succesu, asemenea dlu Gestianu (generalulu) Dsiór'a Vasilescu (Elis'a) si dn'a Gestianu, dd Velescu si Fraiwaltu. In a dóu'a piesa, in carea pâsi si dn'a Pascali, joculu fu animatu si tóta productiunea loru primita de publicu. Cas'a erá fórte plina

Joi sér'a se va jucá : „Gargâunii séu credinti'a barbatiloru.“

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea — Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr 48. ANULU XVI.

Sabiiu, in 16/28 Iuniu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. siriulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Politic'a.

Istori'a popóreloru ne presenta unu siru lungu de intemplâri intre ómeni, cá singuratici si cá popóre. Intemplârile ce compunu istori'a suntu eflusulu intereseloru celoru diverse ale ómeniloru, si numai pré de putine ori aflâmu, ca acele intemplâri sa fia emanatu din altu ce-va, adeca, din vre-unu evenementu elementariu s. a. m. d.

Detori'a cea dintâiu este dara a caută unu modu, prin care sa se impace pretensiunile ce se nascu din diversitatea intereseloru.

Ómenii singurateci, cându viéti'a sociala nu era regulata prin legi anumite, au fostu avisati la puterile loru fisice si la generositatea, amu dice, instinctuala. Consecinti'a din impregiurarea acést'a e fórte lesne de cuprinsu. Vointi'a netiermurita a celoru tari au impacatu interesele dupa placulu loru; cei slabi au trebuitu sa se supuna séu sa se departeze. Staturile cele mari inca au urmatu, in trecutu, totu cam in acestu modu cu cele mici, asemenea natiunile cele mari cu cele mici. Déca aflâmu ca analogi'a acést'a nu se póte aplicá la tóte casurile obvenite in istoria, apoi, trebuie sa scimu ca natiuni mai mari au fostu espuse la vointi'a arbitraria a natiuniloru mai mici, prin slabiciunea celoru dintâiu, urmata din neintielegere, din neprecugetare, din aruncarea precipitata, cându in un'a cându in alta parte, prin urmare: natiuni mari, fatia cu natiuni mici, potu deveni inferióre prin slabirea legaturei in launtru si perderea respectului in afara.

Aceste suntu generalitâti, dara suntu luate din viéti'a popóreloru si de aceea ele cuprindu adeveruri, cari voru fi aplicabile pâna atunci, pâna cându ideile ómeniloru voru inaintá la acea inaltime morala, incâtu si singurateci si natiuni se voru convinge, ca interesele acele folositórie suntu numai atunci in adeveru folositórie, cându bunetatea loru se estinde, cu concursu reciprocu, si asupr'a deaprópelui vecinu si a natiunei vecine.

Pentru acum lasâmu acea parte, carea privesce raporturile natiuniloru intre sine si vomu avé in vedere acele, cari le au membrii unei natiunalitâti intre sine.

Unu principiu trebuie statoritu. Acest'a sa fia cá unu stindardu in mijloculu unei trupe luptatórie; impregiurulu acelui stindardu sa se faca tóte miscârile: inainte, inapoi, la drépt'a si la stâng'a; remanerea in apropiarea stindardului se fia permanenta, fia form'a actiuniloru, in diferitele despartieminte séu siruri séu a trupe intregi, deosebita.

Deci o natiune, d. e. cá si a nóstra, are detori'a a-si statorí unu principiu, dela care sa nu fia silita a se abate in nici o impregiurare. Celu mai bunu, celu mai neatacabilu principiu este celu alu esistintiei, cá cea dintâiu recerintia la dreptulu de viétia. Acest'a sa fia stindardulu; celelalte suntu apoi apertinentii de a dóu'a mâna.

Pentru ce restringemu noi numai la atât'a bas'a actiunei? Pentru ca unu baliduce, cá sa ne servimu de imaginea (icóna) ce amu folosit'o si mai susu, cu o trupa devotata flamurei ce fâlfie deasupr'a ei, afla apoi terenulu de operatiune, cu multu mai lesne, cu multu mai curendu.

Eata ca vorbimu unu limbagiu, care póte sa insufle incredere si celui mai pessimistu, presupunendu ea are pricepere politica: pentru ca noi, in lupt'a nóstra politica avemu, mai multu a ne intrepune pentru aducerea la valóre a unui dreptu dejá recunoscutu, pentru dreptulu esistintiei nóstre, decâtu a ataca pre cine-va. Aducerea la valóre insa trebuie sa purcéda in prim'a linia dela noi insine.

Conditiunea principala in procederea acést'a e dupa parea nóstra, a face o recunóscere a intregului terenu, politicu si socialu, pre care ne aflmu, a caută positiunile cari ni suntu favorabile si cari totu odata ne ducu la scopu. Nici mandri'a orba, rancun'a de isbânda sa nu se amestece in vederea nóstra, pentru ca acestea ne turbura vederea situatiunei, vedemu totulu preschimbatu si nu scimu deosebí adeverulu din intipuire ilusoria.

Dupa ce amu fâcutu si acest'a urméza cá, apretiuindune puterile particularie sa le impreunâmu spre actiunea, nu contr'a nóstra, ci câtra scopulu ce nisiuimu alu ajunge, pentru buna starea nóstra in ori ce privintia si pentru onórea ce compete unei individualitâti natiunale in sirulu celorlalte, cari au sa se bucure de asemenea drepturi in statu.

Spre sfersitulu acest'a inse trebuie sa ne respectâmu reciproce unii pre altii. Interesele personale si partiale sa se subordine celoru comune, câtra lucrârile nationali din trecutu si din presentu sa ne portâmu cu respectulu cuvenitu, cu atâtu mai vertosu, cu câtu, pre langa o intielépta apretiuire nu suntu de natura de a causá scandela nimenui.

Eata dara ce amu recomendá noi fie-cârui romanu patriotu spre o seriósa si meditativa considerare, adaugendu totu odata pentru acei competinti, indigitarea la unu seriosu studiu alu istoriei patriei si natiunei nóstre. Eruindune trecutulu in unu modu sinceru si cu nepartinire nici in o parte, vomu intielege presentulu si vomu sci mai cu inlesnire ce avemu sa facemu pre venitoriu.

Evenemiinte politice.

Sabiiu 15 Iuniu.

Calatori'a Maj. Sele la Prag'a s'a disu la inceputu ca nu are insemnetate politica. Din cele ce cetimu acumu despre acea caletori'a si din câte ce impartasimu si noi unele date mai la vale se vede, ca ea totusi are destul'a insemnatate politica.

In Austri'a translaitanica clerulu celu inaltu face opositiune seriósa ministeriului. Toti Episcopii si Archiepiscopii latini au emisu pastorale, princari protestéza in contra legiloru interconfessiunale sanctiunate deja si dojenescu, sub canonu bisericescu, pre poporu a nu se folosí de densele. Incercârile ministriloru de a mulcomí cu frumosulu pre clericali suntu fara de succesu, ba se póte dice ca servescu de a incuragiá resistinti'a.

Despre caletori'a principelui Napoleonu nu avemu sciri mai próspete decâtu urmatóriele depesie din Romanulu:

Bazias, 11 Iuniu Principele Napoleonu a plecatu si la 3 óre dupa amia-dî va sosi la Severinu. Mane pe la 11 óre va fi la Giurgiu si pe la 4 óre va intra in Bucuresci.

Turnu-Severin 11 Iuniu. Principele Napoleóne sositu la 3½ plecatu la 4½. Mâne la 11 óre va fi la Giurgiu.

Pregatiri mari de primire se facura pentru principele. Pe joi séra anunciase Maresialu Curtiei Filipescu serata' la Cotroceni, pentru persarele ce erau invitate acolo.

„Osten“ aduce unu articulu intitulatu Austri'a si Români'a din care estragemu urmatórele:

In 18 a lunei acesti'a pléca ministrulu plenipotentiatu alu Românie domnulu Dimitrie Bratianu din Vien'a, fiindu mai multu timpu acreditatu intr'o missiune diplomatică la cabinetulu de acolo si cu o di inainte si au luatu diu'a buna dela baronulu Beust. In diu'a aceea publica si „Presse„ cea vechia unu articulu, in care arată chiaru si lâmuritu ca domnulu Demetriu Bratianu si a implinitu misiunea s'a in modu strâlucitu, si ca ia succesu, de a atrage bunavointi'a cabinetului austriacu pentru statulu romanu din principatele danubiene la o legatura de amicetia intima, formându intre ambele tieri limitrofe comerciulu celu mai activu.

In articululu amintitu alu „Pressei“ celei vechi se afla urmatórele pasage:

Precâtu nu avemu nici unu motivu de a intoná unu cantecu deosebi pentru demissiunea lui Bratianu, pre atâtu nu ne irita nice acea: déca camer'a din Bucuresci s'au opusu votului de blamu a senatului prin unu votu de incredere datu din partea unei majoritâti preecumpânitóre si déca principele Carolu prin desolvarea senatului in modu demonstrativu au luatu parte pentru presiedintele seu de consiliu, care acum siguralmente va remâne la postulu seu . . . . Nu avemu nici unu interesu, de a ne dusimenì cu principele Carolu si poporulu seu, staruindu cu totu dédinsulu pentru demisiunarea lui Bratianu séu scotindu chiaru castaniele din focu pentru acea partida boerésca, care in senatu luara de motivu incalcitur'a cu strainatatea spre a pune cârm'a in man'a a doi membrii din partid'a loru, carii odinióra candu au avutu franele in mana, s'au dejositu a fi simple instrumente a castei loru. Deci Romanii se otârésca intre sine, ca cine se ii guberneze; câci chiaru dupa proverbulu: „raru vine ce v'a mai bunu“ inca nu ne potemu insufletí, pentru ca in Bucuresci se ia doi boiari obscuri, in loculu asiá numitiloru rosii cârm'a, in mâna.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 20 Iuniu cetesce Kerkapolyi, cá referentu alu comissiunei centrale, raportulu acestei comissiuni despre acelea proiecte de lege, cari privescu dârile directe precum si scóterea dâriloru.

Ministrulu de finantie Lonyay aduce aminte casei ca nu se voru poté terminá pâna la 30 Iuniu desbaterile asupr'a bugetului. De óre ce indemnitatea data ministeriului spre a scóte darea ca si mainainte, espira la terminulu disu, ministrulu se róga de prelungirea indemnitâtei si propune cá comissiunea sa faca unu proiectu in privinti'a acésta si sa lu asterna dietei. Recunoscendu cas'a urgenti'a acestei mesuri o primesce fâra nici o observare opusitiunale.

La ordinea dîlei e desbaterea speciala a proiectului de lege pentru sare. Dupa unele modificâri se primesce proiectulu, carele are se intre cá lege in viétia dela 1 Iuliu a. c.

Se deschide desbaterea generala asupr'a legei pentru tabacu. Desbaterea asupr'a acestei legi a fostu lunga si la dens'a au luatu parte corifeii magiari ai dietei. Col. Tisza, P. Moricz se pronuntia contra monopolului. Fr. Deák dice ca monopolulu trebuie tînutu pâna cându se va aflá unu modu de a intregí venitulu ce aru scadé stergendu-se monopolulu. Nu se invoiesce nici cu aceea ca sa statorésca in principiu stergerea monopolului si apoi deciderea definitiva sa se lase altei diete. Statorirea principiului aru legá mânile legislatiunei viitórie; câci nu aru mai puté decide libera, decâtu lapedându principiulu statoritu. E pentru sustînerea monopolului, carele aduce statului venitu frumosu de 9—10 milióne pre anu.

Disput'a se intinde mai departe pre lânga tînerea séu delaturarea monopolului seu pre lânga statorirea séu nestatorirea, celu putînu a principiului de a inlatură in viitoriu monopolulu.

In siedinti'a din 22 Iuniu anuncia vice pres. Gajzago sosirea mai multoru petitiuni. Ministrulu Eötvös asterne legea sanctiunata a drumului de feru Oradea-mare — Essecu. Alesandru Mocioni asterne o petitiune a mai multoru membri din comissiunea comitatensa a comitatului Crasnei, in care se plangu, ca comitele supremu nu considera pre romani la candidarea oficialiloru comitatensi. Dupa acest'a raportа comissiunea centrala asupr'a tratatului de navigatiune cu Angli'a, asupr'a celui vamaiu cu Bavari'a si asupr'a pretiului sârei din comitatulu Maramuresiului. Se trece apoi la ordinea dilei, la desbaterea generalu a legei tabacului.

Caletori'a Imperatului la Prag'a.

In 21 Iuniu diminéti'a $^{1}/_{2}$ 6 óre ajunse Maiestatea Sea Imperatulu insotitu de câtra alteti'a sea Imperatésca domnulu Archiduce Albrecht, presiedintele ministriloru principele Auersberg, locotitoriulu adjutantului generalu Locotenentu colonelu principele Liechtenstein, contele Vratislavu si consiliariulu de statu de Braun, in deplina sanatate in Prag'a si cu tóte ca erá desu de diminétia totusi fu fórte bine primitu de câtra poporulu celu adunatu in numeru mare.

In curtea drumului de feru fu Maiestatea Sea intempinatu de gubernatoriulu bar. de Kellersperg, de comandantele gen princ. Montenuovo si primariulu cetâtiei Klaudy. La $10^{3}/_{4}$ óre inainte de amédi urmà plecarea dela Hradschin la puntea Neustädter prin stradele cele decorate serbâtoresce, preste Cuai, ale'a cea nóu'a si Graben. In totu loculu fú Maijestatea Sea salutatu prin strigâri de slava si sa traiasca. La podu, unde Maiestatea Sea iérasi fù salutatu cu unu sa traiasca sgomotosu, tienù primariulu o vorbire in limb'a bohema in care desfasiurà dificultâtile sub care s'au inceputu acésta lucrare.

Representanti'a urbana diaresce in permissiunea Maiestatei Sale, de a numí acésta opera cu prea inaltulu nume, si calea ce duce la podu cu alu Majestatiei Sale imparatesei, unu argumentu nou de confidentia imperatésca si o provocare la o stradania indoita. Acest'a opera nu e numai unu monumentu duratoriu de acésta incredere si de nisuintiele cele oneste a representantiei urbane, ci si o garantia nóua de o credintia si alipire neclatita câtra monarchu si cas'a domnitóre. Vorbirea se finí in limb'a germâna cu rugarea, cá si de aci incolo sa se póta invrednici de pré inaltulu ajutoriu, si cu unu sa traiasca imperatulu.

Maiestatea Sea respunse pré gratiosu in limb'a boema: Espressiunea de supunere fidela, ce ai pronunciatu acum iubitulu meu primariu, in numele representantiei urbane au sternitu unu resunetu fórte placutu in anim'a mea. Prag'a mi-a fostu si-mi va remané totu-déun'a amabile si eu asigurezu cetatea de deplin'a mea gratia."

Dupa aceea respunse Maiestatea in limba germana: „Cu placere amu urmatu invitârei capitalei din regatului meu Boemi'a, incredintiatu fiindu totdéuna despre loialitatea locuitoriloru ei, prevediendu in alegerea numelui Maiestatei Séle imperatesei pentru acést'a cale frumósa si in alu meu pentru acésta zidire noua, unu argumentu nou de alipirea d-vóstra. Dumnediu sa binecuvintéze cetatea si tiér'a intréga. „(Strigâri sgomotóse de sa traiasca)."

Dupa aceea intrà Maiestatea Sea intr'unu cortu anume facutu pentru insemnâtatea dîlei urmândui altetiele sale imperiale domnii archiduci Albrecht, Carolu Salvatoru si Ludovicu Victoru precum si principele electoralu de Hessen.

Acum urma consecratia solemna, la care au pontificatu canoniculu Küffer de Assmannsville cu o asistintia numerósa. Dupa Te=deum esi Maiestatea Sea imperatulu din cortu afara vorbindu mai intâiu cu pontificantele, in fine i se recomenda de catra primariulu cetâtii inginerii podului precum si factorii principali ai acestei zidiri, vorbindu cu fie-care gratiosu: Acum urméza re'ntórcerea sub esclamationea cea mai vivace a multimei de ómeni.

La 2 óre primi Maiestatea Sea imperatulu pre toti c. r. consiliari intimi si camerari, inaltulu cleru, autoritâtile civile si militare precum si membrii comitetului de tiéra.

Odata cu militi'a c. r. merse conformu privilegiului cascigatu in anulu 1866 si unu despartiementu de gardisti cetatienesci la gvardi'a palatului.

In 22 Iuniu la 8 óre de diminéti'a se tienu o revista mare militara sub comand'a comandantelui generalu principelui Montenuovo.

La $9^{1}/_{4}$ óre visità Maiestatea Sea catredal'a si camer'a de corónа. Totu in dîu'a acést'a de diminétia sosì si cancelariulu imperialu baronulu de Beust.

Felti'a 8/20 Iuniu.

Serbare patriotica. In comun'a Felti'a români si sasi, conformu unei intielegeri intre Parochulu gr. or. Petru Ponciu parochu in Crisiu si fili'a Felti'a si evang. luteranu Andreas Müller, s'a serbatu in bisericile ambeloru confessiuní dîu'a de 6/18 Iuniu, in aducerea aminte de scaparea iobagiloru de robotele la cari erau supusi pâna la 1848.

Dupa ce se multiamí Provedintiei Ddieesci pentru stergerea acelei stâri umilitóre de vrednici'a omenésca, s'a fâcutu in cuventarea rostita de preotulu slugitoriu o piósa aducere aminte si de grati'a imperatésca, carea a pusu in lucrare acésta fapta iubitória de omenime. Asemenea nu fura dati uitârei la acésta ocasiune toti barbatii natiuniloru tierei nóstre, cari au concursu cu putinciósele loru puteri la maréti'a opera carea va remanea pentru toti seculii o incepere nóua in viati'a natiuniloru acestei tieri.

Dupa amédi si adeca dupa finitulu vecerniei se adunara poporenii comunei de ambe confessiunile mai susu amintite si petrecura la umbr'a unoru alei improvisali in mijloculu satului. In decursulu petrecerei s'a radicatu, sub resunetu de puscaturi, toaste pentru Maiestatea Sea, pentru Metropolitulu gr. or. Bar. de Siagun'a, pentru Superintendentulu ev. lut. Dr. Teutsch si a. m. d. m.

Petrecerea a duratu pâna sér'a in armoniósa fratietate.

Cupsieni in 27 Maiu 1868.

(Capetu.)

Mai faci si acea amintire, ca cerculariulu Sibiianu dato 27-lea Apriilu 1861 Nr. 530, au facutu mare paguba la inaintarea Culturei in tractulu acest'a. Rogute aratâmi se me convingu, pentru ca eu aicea in tractulu acest'a me aflu. Dîs'a dumitale, nu e bine rumegata — de dumnia-ta— togm'a, precum e dîs'a de dumneata ca eu sum Inspectoru preste scólele gr-or. din tractulu nostru, cu léfa anuala de 96 fl. v. a. pre carea cu esecutiune o tragu dela docentii nostri. Acum asculta sa te capacitezu mai bine si despre acest'a.

In anulu 1865 in 30 Oct. tînendu sinodu tractualu preotîmea nóstra in Costeni, au decisu a fi cu cale cá sa se aléga doi preoti si impreuna cu parintele Administratoru protopopescu Vasiliu Cosm'a, se intreprinda câtu se va puté mai in graba, visitarea tractuale, cu acelu adausu, ca numitii preoti se aiba titlu de inspectori scolari. Pre acesti'a i-au si provediutu cu imputernicirea, de a sfetuí cu duhulu blandetieloru in fia-care comuna pre crestinii gr. or. si a-i conduce la imbunatâtirea veniturilorи preotiesci, la imbunatâtirea lef loru invetiatoriloru, la darea de buna voia a pruncilorи la scóla. Pre lânga acést'a au luatu sarcin'a pentru sfatuirea in tóta lun'a odata a acelui anu, indeosebi pre fia-care comuna; ceea ce s'a si fâcutu cu succesulu celu mai bunu, (vedî originalulu protocolului a visitatiunei tractuale din 1865 lun'a lui Noem. si Dec. la scaunulu Administratorului Protopopescu in Rohiea). In urm'a acestoru mesuri s'au radicatu dupre putintia imbunatâtirea venitului preotiescu si invetiatorescu,— numai din acelu anu, si spre mare daun'a nóstra, nu s'au mai continuatu chiaru si pâna acum in totu anulu, vei vedea ca crestinii nostri insii s'au fostu resolvitu intielegendu acést'a cu cea mai caldurósa simtire, a intinde mân'a cu ce-va ajutoriu, — la ocasiunea visitârei lunarie a scóleloru, ceea ce s'au si capetatu, dara nu prin esecutiuni dela docenti precum faci amintire. Insa acést'a vediendu-o d-vóstra, a-ti privit'o cu malitia miselósa pentru ca v'ati apucatu apoi in tómn'a anului 1866 de a-ti stricatu tóta léf'a invetiatorésca, unde numai a-ti avutu si d-vóstra câti-va crestini printre ai nostri, d. e. in Rohia. De acést'a acum cauti a te lepadá fâra a te puté escusá inaintea nóstra, decâtu cu nisce momele razimandu-te pre siematismulu d-vóstre, cá si cum eu n'asiu cunósce pre Rohieni. Déca voiesci se afli cu câtu suntu mai numerosi crestinii nostri in Rohiea decâtu a-i d-vóstre, intréba pre vre-unu individu din Rohiea, carele se afla in mintea sanatósa, si-ti va respunde

---

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie")

(Urmare din nr. 45.)

VII.

M'amu nascutu in castelulu parintiescu, asiediatu in partea cea mai pitorésca a Scotiei. N'amu cunoscutu cá altele placerea de a avé o muma câci nu eramu inca de unu anu cându maic'a mea murí. Pentru acést'a insa potu dîce ca amu avutu doi parinti, pre tatalu si pre unchiulu meu pre care i-lu cunósceti. Eramu singurulu copilu si amendoi me iubeau asiá de multu incâtu se invidiau unulu pre altulu de dragostea mea. Unchiulu meu a fostu neinsuratu si a trâitu totu-déun'a cu tatâlu meu impreuna in anticulu castelu de pre proprietâtile loru. Acolo mi-amu petrecutu anii copilariei cu o guvernanta, cârei'a i erá incredintiata crescerea mea si cu Williamu. Elu erá cu câti-va ani mai mare decâtu mine si mosîele parintiloru sei erau vecine cu ale nóstre. Parintii lui si ai mei otârí-se cá elu se fia sotiulu meu si acésta idea intrà asiá de adencu in mintea nóstra de cându eramu inca copii, incâtu nici ne puteamu inchipuí ca impregiurârile aru puté vení altfeliu. Williamu avea unu caracteru melancolicu; elu fugiá de jocurile si petrecerile vesele ale altoru copii de verst'a lui si retaciá singuru prin padure si prin grâdina si a desu stà óre intregi perdutu in contemplarea apusului sórelui séu se asiediá pre malulu mârei si privea miscarea marétia a valuriloru. In ochii sei mari si albastri se reflectá o profunda tristetia. Cându i-lu priveamu, me simtiamu cuprinsa de induiosiare si nopti intregi i-mi parea ca vedu seriós'a si trist'a lui ochire a tîntita asupr'a mea. Cu câtu inaintámu in versta, cu atât'a simpathí'a mea pentru Wiliamu devenea mai mare. Amendoi ceteamu impreuna in Schakspeare si Goethe autorii sei favoriti; cântámu impreuna arii germane: Wiliamu avea unu glasu asiá de frumosu! A desu esecutámu duete si eu acompaniamu pre claviru sonurile jalnice ale viórei sele. Wiliamu me invetiá sa mergu calare si de multe ori goniamu unulu lânga altulu óre intregi preste déluri si preste câmpii: Eu nu aveamu nici o aspiratiune pre care elu sa nu o cunósca, gândurile mele erau numai la densulu si cându vre-odata erá impedecatu sa vie la noi, i-mi parea ca amu perdutu o dî din viéti'a mea. Eramu de siepte-spre-diece ani si elu de dóue-dieci cându tatalu seu murí Interesuri de familia i-lu silira atunci sa mérga la London. Erá o séra trista cându ne-amu despartitu: firmamentulu erá acoperitu cu nourii intunecosi o tâcere grozava domniá in tóta natur'a si o tâcere grozava domniá in sufletulu meu. In acea séra amu preschimbatu inelele si ne-amu promisu unulu altui'a eternu amoru si eterna credintia. Elu m'a rugatu sa-i cântu acelu cântecu de adio ce a-ti audîtu si apoi mi-a datu cea intâiu sarutare si plecà. Fâra de Wiliamu i-mi parea ca suntu singura pre lume. Me preumblamu prin locurile pre unde adese retâcisemu impreuna, si-mi parea ca audu glasulu seu vorbindu-mi; cându me puneamu la claviru, parea c'andu vióra sea si neincetatu receteamu scrierile pre care le cetisemu impreuna. Ah! Tóte aceste i-lu apropiau de mine si tóte i-mi aret'au ca este departe.

In scrisorile sele elu se plângea ca afacerile i-lu oprescu mai multu decâtu gândi-se; i-mi spunea despre dorulu ce simtiá de a revení si de a me revedea si ca departe de mine viéti'a ei este o lunga durere. Cându sperá ca se va puté reintórce, unu unchiu alu seu care ocupá unu postu inaltu i-lu tramise intr'o missiune diplomatica pre lânga o curte din Germani'a. Wiliamu cu tóta insistenti'a sea nu putù sa refuse si plecà. Scrisórea ce-mi scrise atunci erá fórte trista. Presimtiri negre i torturau mintea, elu vorbea cu jale de frumosulu trecutu si cu ingrigire de viitoriu. O voce interióra i spunea ca amendoi vomu fi nefericiti; elu i-mi reamintí inca odata tóte scenele amorului nostru si me rugà sa nu-lu uitu. Eu sa-lu uitu! Sa-lu uitu pre densulu, care erá visulu si scopulu vietiei mele!

Câte-va luni dupa pornirea lui Wiliamu tatalu tatalu meu cadiú bolnavu si incurendu muoi Pe patulu seu de mórte îmi vorbi de Williamu si-mi dîse ca móre multiamitu, sciindu ca sórtea mea va fi fericita in bratiele lui Wiliamu. Nu se trecù multu dupa acésta lovire si o alt'a mai multu mai cruda vení sa me sdrobésca. Câte-va renduri dela Wiliamu i-mi vesteau ca este fórte bolnavu si me ruga sa vinu indata sa-lu vedu, câci numai presenti'a mea l'aru puté indreptá. Indata porniiu cu unchiulu ca cu câtu suntu mai numerosi. D-ta insa le-ai facutu inaintare in cultura, de si-au bagatu pre Filipu de invetiatoriu cu léfa anuala de 10 fl. v. a Lasâmu sa judece ori si cine, ca ce ómeni bravi avemu veniti aici din alte tracturi, plini de râvna câtra cultura. Cum se sciu de bine face inaintea publicului, prin foile nóstre, de inaintatori culturei si pre unii si pre altii a-i acusá, cá numai densii se reese cu gloria.

Nu potu a trece cu vederea, si a nu comunicá publicului nostru si aceea, cá D. corespundinte, nesciindu altu cum sa si verse veninulu seu, asupra-mi, lauda corpulu profesoralu dela numit'a scóla, din Lapusiu cá cum l'asiu fi hulitu. Incâtu pentru antecesorii loru, nu denegu ca nu au fostu ómeni bravi, pentru domni'a loru, — iéra incâtu au fostu pentru confessiunea nóstra, au fostu destulu de daunosi, câci voiescu a aminti si aceu frumósa lucrare a anumitiloru profesori, ca déca vre-unulu dintre poporenii nostri, voiá sa-si pórte pruncului seu la scól'a din Lapusiu, si sa nu se faca cá tót'a a 5 la caru, apoi dieu debuea bietulu parinte sa abdîca dela religiunea sea, si sa imbratisieze cea unita. Asiá au petît-o Teodoru Gindasiu si Onutiu Mosintu din Dobriculu Lapusiului. Spunemi d. coresp. acésta regula la Prag'a ori la Vien'a au inveliat'o frumosulu corpu profesoralu alu d-vóstre? pentru acestea maretie merite te afli indemnatu a laudá corpulu profesoralu.

Mai pre urma adauge domnulu corespundinte cuvintele renumitului literatu Wieland, unde dlui se pune, si precum se vede, se tine de cei mai literati din lume, baremu pre lânga tóta sciinti'a ce o posede, i mai lipsesce fórte multu, si precum acésta socotire a lui nu e drépta, asiá tóta combaterea lui cá istoria a scólei din Lapusiu, si altele, la articululu esîtu in nr. 21 a „Telegr, Rom.“, inca nu e drépta si adeverata.

Samuilu Cupsi'a.

Principatele române unite.

Bucuresci 7/19. Iuniu.

O depesia ne face cunoscutu ca Altet'a Sea imperiale, principele Napoleonu va porní Sâmbeta diminéti'a din Baziasiu, Dumineca pre la amédi va fi la Giurgiu si prin urmare pre la 4 óre va fi in Bucuresci. (vedî la Ev. pol.)

Dumineca dara, poporulu capitalei va puté salutá cu iubirea si entusiasmulu ce recunoscinti'a a pusu totu-déun'a in anim'a românilorn, pre unu principe alu cârui nume maritu, Napoleonu, este unu obiectu de idolatrie pentru natiunea româna. Napoleonu, acestu nume legatu atâtu de strinsu cu castigarea drepturiloru suverane ce le are acum Romani'a, are unu resunetu atâtu de putericu in asta tiéra, incâtu nu este fiintia omenésca care sa nu-lu cunósca si sa nu-lu pronuntie cu veneratiune; aceste simtieminte, românii voru aveaa fericirea a le esprimá unui membru putericu alu acestei ilustre familii; si poporulu capitalei, acum cá totu-deaun'a, este datoriu a fi, si nu ne indoimu ca va fi, adevarata espressiune a tierei intregi. Dumineca dara e o mare serbatóre, e dîu'a fericita in care Românii, prin poporulu capitalei voru dovedí ca recunoscinti'a este un'a din calitâtile distinse ale inimei loru, si ca iubescu cu entusiasmu pre binefacatorii loru.

In siedinti'a de ieri, cu ocasiunea unei interpelâri a dlui Georgiu, in privinti'a monetei de arama ce, dupa domni'a lui, s'a tramisu prea multa in Iasi, ministrulu a aretatu ca nu s'a tramisu moneta de arama decâtu 200,000 lei, iéra in argintu preste 3 milióne, se facù apoi de câtra D. Mehedintianu o propunere cá guvernulu sa taie câtu mai curendu moneta de argintu. Ministeriulu a aretatu ca pâna ce nu vomu avea monet'a nóstra de argintu, pâna ce nu va fi leulu in natura, transactiunile se voru face in pagub'a multimei si in folosulu câtoru-va speculanti; dise ca primesce propunerea, câci ea este buna, este neaperata ea va aduce si unu bunu beneficiu statului si dechiara inca ca monet'a se va tâiá in tiéra iéra nu in strainetate. Adunarea a votatu acésta propunere, ce va fi aplaudata si binecuventata de natiunea intréga, avendu numai trei oposanti, trei bile negre.

Totu in siedinti'a de ieri adunarea votà unu creditu de 417,631 lei vechi spre a se plati profesorii si superiori de monastiri cari inca dela 1860 ascépta in desiertu salariele loru.

Mai multe legi bine-facatóre s'au votatu de adunare in aceste dîle intre cari se autorisà ministrulu de resbelu a imbracá oscirea cu producte din fabricele române.—

Adresa de condoléntia tramisa de Adunarea României guvernului Serbiei:

Adunarea deputatiloru Romaniei aflându fatala caiastrofa intemplata in parculu de la Toptschider se crede datóre a esprime natiunii Serbe simtiementele séle de cea mai profunda mâchnire.

Provedinti'a a voitu, cá o amicie seculara nedesmintita nici o data in cursu de vécuri se afla unu semnu caracteristicu alu relatiuniloru internationale intre Serbi si intre Români.

Asemânarea situatiuneloru politice si a aspiratiuneloru nationale cimentéza in tempulu de fatia mai multu de câtu ori si cându continuitatea acelei amicie traditionale.

Criminalulu plumbu, ce râpí dîlele Altetiei Séle Principelui Michailu Obrenovici, imbracându Serbi'a in haina de doliu, a intins'o in acelasiu momentu asupr'a României intregi, care vine acumu, prin organulu representatiunei nationale, a manifestá sincer'a si general'a sea durere câtra unu poporu frate.

O mare consolatiune insa, atâtu pentru Serbi precum si pentru Români, trebue se fia aceea nemutabilitate a decreteloru destinului, aceea credintia in fórtiele natiunii si aceea sperantia in viitoriu cari nu amagescu nici o data o ginte ce a sciutu in tóte impregiurârile a se arâtá cu atâtu mai mare, cu câtu furtunile devenéu mai violinti si mai ameniutiatórie.

Acésta adresa, prin organulu d-lui presiedinte alu consiliului de ministri, se vá comunicá guvernului princiaru alu Serbiei pre calea legale.

Votatu si datu in localulu ordinariu alu siedintieloru nóstre in Bucuresci, pre délulu metropoliei in 3 ale lunei lui Iuniu anulu 1868.

Presiedintele adunârei Dr. Fétu. „Rom.“

Bucuresci 11/23 Iuniu

Conventiunea ce este a se incheiá intre guvernulu M. Sele Imperatorele Russieloru cu guvernulu Altetiei Sele Carolu I, in privinti'a marei cestiuni natiunale, cunoscuta sub numele de jurisdictiunea consularie, este, pre câtu puturamu aflá, mai sfersîta. Ambii delegati, in unire au sfersîtu lucrarea loru pre care au supus'o guverneloru respective si nu ne putemu indoí ca acea lucrare va fi in curendu ratificata. Aretându dara inca odata guvernului rusescu recunoscinti'a nóstra pentru acésta bine-facere, suntemu siguri ca cele-lalte puteri, si mai cu séma Franci'a si Itali'a, nu voru intardiá de a scapá Romani'a de feliuritele rele si umiliri ce i-a adusu acésta juridictiune.

O epistola particularia din Vien'a ne spune asemenea ca si cestiunea postale este sfersîta intre Austri'a si Romania.

Conferinti'a telegrafica s'au deschisu la Vien'a la 12 Iuniu. E. de Beust au tinutu unu discursu care mai jumatate este politicu. Representantele României a fostu inscrisu suptu numirea de representante alu „Principateloru-Unite.“ La siedinti'a de constituire d. Ioanu Falcoianu a protestatu cerendu sa fie inscrisu ca representante alu Romaniei, astfelin precum glasuiescu hartiele sele de acreditare. Conferinti'a, luându actu d'acésta protestare, nu s'a crediutu competinte de a tratá o cestiune politica daru a trecutu in procesulu-verbale protestarea si reserv'a facuta de representantele Romaniei ca prin participarea sea, nu adera la numirea ce s'au datu Statului ce represinta. La 15 Iuniu toti delegatii au fostu invitati la prândiu la Imperatorele Austriei, unde li s'au facutu o primire fórte mare si unde d. de Beust, presintându pre d. Fâlcoianu Maiestatii Sele, a dîsu „represintantele României.“ Maiestatea Sea, vorbindu cu fie-care in parte a dîsu represintantelui Elvetiei.

„Aveti unu servitiu fórte intinsu, prin sate si pre verfurile muntiloru; ne ati datu si esemplulu

---

meu. Fia-care dî de calatoria i-mi parea unu anu. In sfersîtu ajunserâmu. Ah! Cum ti-asi puté descrie ce s'a petrecutu in sufletulu meu in momentele revederei! Wiliamu aretá palidu si suferitoriu, dara ochii se scânteiau de amoru si de bucuria. De cându eramu lânga densulu viéti'a incepù a-i reveni De-si slabu, elu voí numai decâtu sa ne intórcemu inapoi si insotirea nóstra sa se serbeze in loculu, unde petrecusemu anii dulci ai copilariei nóstre. Drumulu insa i-lu obosí si abiá intorsi, puterile lui Wiliamu incepura a-lu lasá. Câte-va dîle dupa intórcere, preotulu impreunà mânile nóstre. Momentulu la care atât'a visasemu sosisa in sfersîtu, dar ah! ce deosebire intre visurile mele si realitate! In aceeasi dî Williamu se simtí deodata mai slabu decâtu ori-cându. Erá sér'a si ne gasiamu in camer'a, unde de atâtea ori facusemu musica impreuna. Elu erá culcatu pre canapie si asculta cu tristetia cum ei vorbiamu despre viitoriu. Atunci me rugá sa-i cântu inca odata acelu cântecu de adio. Cându sfersîndu m'amu apropiatu de patulu seu, fati'a sea erá fórte palida. Abiá avù puterea sa-mi iee mân'a: ochii sei privira inca odata lungu la mine si apoi se inchisera. De atunci nu ia mai deschisu.

. . . .

A dóu'a-dî, inainte de a plecá, m'amu dusu sa facu tinerei Engleze visit'a mea de congediu. Betrânulu singuru me primí: Clar'a erá bolnava si prea slaba pentru a parasí patulu. Betrânulu imi arata multa afectiune si amicie. Despârtindu-ne, amu preschimbatu adresele nóstre si amu luatu indatorirea sa ne scrimu de cându in cându.

. . . .

Pentru a me indreptá spre sudulu Svitierei, treboia sa trecu d-a-lungulu preste laculu celoru patru cantóne. Me saturasemu acum de vaporu, de Engledi si de cortelurile loru si amu preferitu sa ma ducu singuru intr'o luntre, intovârasitu numai de unu vislasiu. Astfeliu crediui ca voi puté gustá mai bine privala frumósa a lacului si a marginiloru sele. In luntrisióra mea ma depârtamu linu de Lucerna, care multa vréme se mai vedea inca dominându laculu cu edificiurile si turnurile sele. Cu incetulu insa aceste-devinu mai mici si totu mai mici, pâna ce se perdu inaintea ochiloru nostri. Laculu celoru patru cantóne este verde cá smarandulu: elu este indesatu intre munti inalti care se cobóra dreptu in josu in undele sele si ap'a sá e atâtu de limpede, incâtu pare unu basinu de cristalu. In locurile unde muntii se cobóra mai linu, suntu asiediate orasiele, saturi incujurate de livedi si de vile, in care particulari avuti vinu de petrecu câtevá luni ale anului si uita sbuciumârile lumei in mijloculu liniscei naturei. Eata insa si Rütli, unu micu platou verde incunjiuratu de pomi roditori. Aceasta câmpie o vediusemu adesea pre teatru in tragedi'a lui Schiller „Wilhelm Tell.“ Dar câta deosebire intre decoru si natura! Acolo se adunase cu siese sute de ani in urma cei trei Svitieri si se legase printr'unu juramentu in fati'a sórelui ce rasâria, ca voru mântuí patri'a loru de gubernatori Habsburgiloru. O legenda arata ca in loculu unde acesti trei au facutu juramentulu, au resaritu trei isvóra cari suntu si astadi si se arata calatoriului. In apropiere de Rütli pre pamentulu dreptu alu lacului este Patri'a lui Schiller si pre malulu opusu Capel'a lui Tell. Precum in antic'a Grecia, eroii avéu templurile loru, in care poporulu le arata dupa mórte o eterna recunoscintia, totu astfeliu si eroulu Svitierei 'si are capel'a in care memori'a lui se imortaliséza. Pétr'a lui Schiller este o stânca uriesia si luciósa pre care suntu inscrise cu litere aurite colosale cuvintele: „Poetului Fredericu Schiller care a cântatu pre Tell.“ Este frumosu a vedé poetulu si eroulu fatia in fatia: Unulu se inspira de faptele maretie ale eroului, altulu este imortalisatu prin cântecului inspiratu alu poetului. Amendoi mergu mâna in mâna spre tempulu nemurirei si impartu de o potriva corón'a de lauri ce le ofere posteritatea.

Erá sar'a târdiu cându ajunsei la Fluelen, orasielu asiediatu in capetulu celu mai septentrionalu alu lacului. De acolo te infundi in cantonulu Uri ureându-te in susu pre Malurile rîului Reuss. Altorfu, capital'a acestui micu cantonu este unu orasielu placutu. In mijloculu pietiei peincipale este o statua fórte mare representându pre Tell cum tine o sagéta in mâna. Dedesubtu suntu inscrise cuvintele din tragedi'a lui Schiller ce adreséza Tell câtra Gessler, dupa ce restórna merulu de pre capulu copilului seu:

„Ei bine
Fiindu c'a mea viatia tu mi-ai asigurat'o,
Voescu totu adeverulu verde a ti-lu spune:
Cu acést' a mea sagéta te-asiu fi strâpunsu pre tine,
De atingému cumv'a iubitulu meu copilu,
Sî peru, ca tu de dens'a de siguru nu scapai.“

(Va urmá.)

sì pre directorele telegrafeloru nóstre."— Actualele directore alu telegrafeloru din Vien'a este unu fostu directore elvetianu).—

Maiestatea Sea, adresandu cuventulu representantelui Romaniei i-a vorbitu despre servitiulu telgrafico postale sì despre căile ferate, sì intre altele l'a intrebatu „déca se lucréza multu." Acest'a arespunsu ca „ne silimu a lucrá mai multu decâtu pâna aci"; la care Maiestatea Sea a replicatu ca „acum s'a datu concessiunea intregei retiele a drumuriloru de feru si ca acést'a va face cá tiér'a se prospere."

„Rom."

Varietâti.

⁂ Adunarea centrala a reuniuniloru agronomice a cerutu dela ministrulu Gorove sa esopere a se concediá 30,000 soldati pre tempulu secerisiului; pentru ca altmintrea secerisiulu e cu neputintia, pentru ca bratiele ce se afla la tiéra nu suntu de ajunsu.

⁂ Brasiovu 19 Iuniu. Tergulu de véra din septemân'a acést'a se póte numí bunu de mijlocu, anumitu tergulu de vite s'au deosebitu fórte de cele de pâna acumu, fiind-ca se aflá sì comperâtori sì vendiatori destui, inse pretiurile cailoru se tienura fórte susu, se póte dice, ca 'su pretiurile indoite cá alta data. Caii de rasa mai frumósa se vindea sì cu 700 sì mai bine fl.; cei de man'a a 2-a dela 2—500 fl. sì cu 100 fl. abiá se aflá câte unu mandisioru. Cai ordinari inca stá cu pretiulu indoitu. Boii man'a 1-a dela 2—300 fl. man'a a 2-a intre 160 sì 200 fl., ér' man'a a 3 a pâna la 150 fl. parechea. Vacile del'a 20—70 fl. Cumparâtori se aflá dela Banatu sì din tiéra. — Cerealele mai scadiura in pretiu din causa, ca semenaturile dau sperantia fórte imbucuratória de secerisiu manosu. Cu tóte acestea grâulu de man'a 1-a totu se tinea la pretiulu de 6—7 fl., celu de mijlocu dela 5—6 fl., porumbulu 3 fl. 20 xr., secar'a 3 fl., ovesulu 1 fl. 40—60 xr. galét'a. Diu'a tergului fu favorabila pentru industriari, fiindu ca se adunase unu numeru mare de poporu cumperatoriu. Cu tóte acestea manufactele cá cum aru fi intratu in'r'o cointielegere conjurata se tînura in pretiuri totu suite. — Aici ne vine a binecuventá económele cele bune române, care-si procura prin lucru maneloru sale tóte cele trebuincióse pentru imbracamintea caseniloru; sì in locu de a vení se cumpere totu feliulu de trentie cu bani grosi, aducu singure valuri de panura, pândia, sucmane, caltiuni, gaitane s. a. s. a. de vendiare. In sinulu natiunaliloru nostri se afla tóte ramurile de industria de câte are lipsa economulu. Ce salutariu aru fi, cându acestea s'aru puté nobilitá sì inradaciná intr'atât'a, incâtu se nu se mai pót'a desradaciná prin nici o uneltire a celoru, ce mai antierti oprea pre români, ca nici pei de opinci sa nu sì mai póte rosi! — Aparamu pre cele d'se pentru-ca acum industri'a orasiana are dreptu cu multu mai lâtitu de representatiune politica, decâtu agricultorile sì potu sa-si drepturi d'andeste. — Timpulu e fórte frumosu sì manosu. — G. Tr.

⁂ Diet'a boema, demustratiuni. „Nar. L." dice ca punerea la cale de a unei complanâri, diet'a boema se va disólve, escriindu-se alegeri nóue, cari voru remanea neinfluintiate de regimu. Se scepta intrarea „nobilimei istorice" in dieta. In urm'a acestor'a e sperantia ca Boemi'a va fi mai bine representata in senatulu imperialu. Aceeasi fóia deduce mai departe caderea ministeriului de dincolo de Lait'a sì retragerea lui Beust. De complanare insa dice ca numai atunci va pute fi vorba, cându Boemi'a se va pune in deplina egalitate cu Ungari'a. — Dumineca fu septamân'a de cându trei sute de studenti a facutu o demustratiune la mormintele celoru cadiuti la 1848. Meetinguri se tînu cu invoirea autoritâtiloru.

⁂ Cutremuru de pamentu. La Bud'a-Pest'a sì impregiuru s'a simtîtu in duminec'a trecuta, diminét'a pre la 7 óre unu cutremuru de pamentu. Ómenii cari durmeau inca pre acelu tempu se desceptara in unu modu cam neplacutu. Vase, orologe sì alte objecte cadiura de pre la locurile loru. — Dela Palot'a se scrie ca in acelasi tempu au fostu sì acolo cutremuru; in Jászberény insa cu unu patrariu de óra mai inainte.

⁂ (Ne-znam.) Trecendu presumtivulu principe alu Serbiei Milanu Obrenoviciu prin Pest'a fu salutatu intre altii sì de deputatulu srbu Stoiacoviciu, carele se adresá catra princ. in limb'a serbósca. Presumtivulu principe, nesciindu serbesce respunsé: „ne-znam" sì incepù francesce, acum inse venì rondulu la Stoiacicoviciu, care, nesciindu francesce n'a-vù in catrâu, de câtu a intoná sì din parte-si unu „ne-znam" In astu-feliu de impregiurâri presumtivulu principe nimerì espedientulu sì, vediendu ca nici francesce neci serbesce nu merge, dîse: se vorbimu dara romanesce, sì in dulcea nóstra limba se intielesera apoi ambii. „din Fed."

⁂ (Statisic'a atentateloru.) In momentulu de fatia, cându tragedi'a din Belgradu ocupa lumea politica intr'o mesura âtâtu de mare, nu va fi fâra interesu a ne recapitulá atentatele, comise de dóue-dieci de ani incóce, contr'a capeteloru coronate. Dela a. 1848 pâna acum s'au incercatu 27 atentate, dintre cari cele mai multe fâra resultatu. In 26 Novembre 1848 s'a incercatu unu atentatu contr'a ducelui de Moden'a. — In 12 Iuniu 1849 s'a fâcutu incercare de atentatu contra principelui de coróna din Prussi'a, pre cându petrecea in Minden-Ingelheimu — In 22 Maiu 1850 descarcà Sefeloge o puscatura contr'a regelui de atunci din Prussi'a, sì i sdrobí bratiulu dreptu. — In 28 Iuniu 1850 eslocutenintiele Robert Pate, aruncà cu unu bâtiu greu dupa regin'a din Angli'a, fâra de a o vatemá periculosu. — In 24 septemvre se descoperí in Marsili'a una masina esplodatoria, care crà sa se intrebuintieze la sosirea imperatului Napoleonu III. In 18 februariu Ionu Libény vulnera cu cutîtulu pre imperatulu Franciscu Iosifu. — In siedinti'a camerei din Turinu, la 16 aprile 1853, contele Cavour repórta despre unu atentatu contr'a lui Victor Emanuelu II. — In 5 iuliu 1853 s'a comisu unu atentatu contr'a lui Napoleonu III, candu mergeà in oper'a comica. — In 20 martiu 1854 unu necunoscutu sparse cu pumnariulu pantecele ducelui Ferdinantu Carolu III; a dóu'a di espira ducele. — In 28 aprile 1855 Iwanu Liverari descarca, pre campurile eliseice, doue puscature de pistolu contr'alui Napoleonu III, fara sucesu. — In 28 maiu 1856 Reymond Fuentusu tocmai in momentulu, candu erá se sì descarce pistolulu contr'a reginei de Spani'a fù prinsu de mana sì arestatu prin politia. — In 8 decemvre 1856, cu ocasiunea unei reviste militarie, soldatulu Agesilau Milani dase cu baionetulu dupa regele Feldinandu II. de Neapole. — In 7 augustu 1857 fura condamnati Bartoletti, Tibaldi sì Grillo, cari venisera din Angli'a spre a ucide pre Napoleonu III. In 14 ianuariu 1858 Orsini, Rudio, Pieri sì Gamez aruncare bombe contr'a lui Napoleonu III; imperatulu nu fú lovitu, dar se ucise sì se vulnera unu numeru mare din celelalte persóne. — In 14 iuliu 1861 studintele Oscaru Becker descarca doue puscature contr'a regelui de acum din Prusi'a, fara de alu-nimerí. — In 18 decemvre 1862 studintele Aristide Drusios din Aten'a descarca unu revolveru contr'a reginei Amali'a din Greci'a, fara de a o nimerí. — In 24 diecemvre 1863 se arestara in Parisu Greco, Trabuco, Imperatore sì Scaglióne, cari venisera din Londonu, spre a ucide pre Nepoleonu III. — In 14 aprile 1865 presiedintele staturiloru unite, Avramu Lincoln, fu asasinatu in teatrulu de Washington Prin Wilkes Booth. — In 6 aprile 1866 incercá Karakasoff in Petersburgu unu atentatu contr'a inperatului Rusiei. — In 6 iuniu 1867 polonulu Beresowski descarca in Parisu unu pistolu asupra imperatului Rusiei. — In fine se comise in 10 l. c. unu atentatu contr'a principelui Mihaiu din Serbi'a.

Teatru.

Joi séra a fostu a trei'a representatiune a societatiei dramatice Pescali. Cas'a fu sì atunci cercetata de unu publicu numerosu sì ceea ce avemu de a insemná cu placere, a fostu, ca numerulu neromaniloru (magiari sì nemti, sasi) a fostu mai binisioru representatu decâtu la cele doue productiuni de mai nainte.

Pies'a „Gargaunii séu necredinti'a barbatiloru", in sine sì pentru gustulu publicului nostru, c'am neobicinuita, se paré a oferá greutâti representatoriloru, pre cari le au sciutu insa invinge in favórea destragerei publicului. Cu deosebire Dra Vasilescu (Dn'a Scampiniacu) a desvoltatu multa viatia, ceea ce in actulu primu. a stersu multu din monotoni'a, produsa in genere de dialogi lungi, in ori ce piesa. Dómn'a Pascali (Dn'a Camill'a) a fostu destulu de picanta in caracteristic'a barbatiloru cu gargâuni Dlu Balanescu (Fridolin) in totu decursulu piesei a fostu bravu, densulu a representatu fidelu pre nauculu sì a invrestatu cu pointe comice tóta rol'a del'a inceputu pana la finitu.

Dlu Pascali (D. de Siampiniacu) sì acum, cá sì in cele-lalte piese, a fostu sufletulu productiunei. Dispositiunea ce o are preste totu materialulu rolei sele lu face agilu sì abundantu in infatisiâri. In decursulu intregu alu piesei a atrasu atentiunea continua asupra-si. Dlu Sapeanu a pâsîtu astadi intâi'a óra in rol'a lui Riverol. Densulu a corespunsu pre deplinu rolei ce o avé. Ensemblele a fostu bine. In decursulu piesei aplause repetite.

A séra s'a jucatu: „Voinicosu sì fricosu." De séra se va jucá: „Mihaiu vitézulu" sì „Doi profesori procopsiti" *)

Publicatiune.

Din 30 Iuniu a. c. se voru continuá trebile bancei nationale austriace, cari fura pâna acum subt ingrijirea casei de tributu sì vama de banc'a filiale privilegi austriaca, in strad'a macelariloru Nro 4, de sino.

Deci se indrépta toti acei'a, cari au trebi de schimbu cu bancnote.

asignatii de banca;

asignatii de imprumutu;

hypotecare, de creditu séu asignatii partiali hypotecari a bine voí, sa se adreseze câtra susu numit'a adresa.

Órele de functia: dela 8 pâna la 2 óre.

Sabiiu in 24 Iuniu 1868.

Del'a banc'a nationale privilegiata a Austriei

29—1.

28—1 Concursu.

Devenindu statiunea unui invetiatoriu dela scól'a capitala gr. or. din Dobr'a vacanta, prin acést'a se deschide concursu pâna la ultim'a lunei lui Iuliu an. cur.

Cu acésta statiune invetiatorésca e impreunatu unu salariu anualu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne concursele loru câtra efori'a scolara la subscrisulu, provediute cu urmatórele documente:

1. Ca suntu români de religiunea gr. or.
2. Ca absolvatu celu putinu gimnasiulu inferioru. Cleric'a ori Pedagogi'a in Institutulu archidiecesanu din Sabiiu, — cei cu gimnasiulu superioru voru avé intietate.
3. Ca au cunoscintia de limbele patriei;
4. Doved'a despre portarea loru morale sì politica;
5. Dovéda despre ocuparea pâna acum'a avuta.

Nicolau de Craincu,
Protopopu gr. or. sì Insp. distr.
de scóle.

22—1 Concursu.

Prin mórtea parochului Pavelu Manin, a devenitu in comun'a bisericésca gr. or. din Lugosiu un'a parochia vacanta, pentru intregirea cari'a se deschide concursu.

Competitorii pentru acést'a parochia, amesuratu dicisiunei Consistoriale din 23 Septembre 1865 sì cerculariului episcopescu din 8. Octombre 1865 Nr. 260 au de a documentá absolvirea gimnasiului superioru de 8 clase sì a cursului teologicu; erá recursele séle cuviinciosu timbrate ale tramite pâna in 8. Septembre a. c. calind. vechiu, adresate câtra „adunarea genarala a comunei bisericesci gr. or. din Lugosiu" la mânile Domnului Georgiu Pesténu Adm. protopopescu.

Din siedinti'a Representantiei adunârei generale a comunei bisericesci gr. or., tinuta in Lugosiu in 9/21 Iuniu 1868.

Representanti'a comunei bisericesci.

35—1 EDICTU

George Cucu din Siercaiti'a, carele acum de 4 ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie Elen'a nascuta G. Tunsoiu din Sinc'a-nóua, sì au prebegitu in lume, nesciindu-se de loculu aflârei lui. Se citéza prin acést'a, cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia sa se infatiosiedie inaintea acestui foru matrimonialu; câci la din contra, sì fâra de densulu se voru decide cele de lipsa, in sensulu S. S. canóne ale bisericei nóstre dreptumaritóre greco-orientale.

Fagarasiu 28 Martiu 1868.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tract. I. alu Fagarasiului.

Petru Popescu.
Protopopu.

---

*) In nrulu trecutu: la a 11 sîru de dinjosu dupa „a trage" e de a se intregí: „pre"; in sirulu 5. 4 de dinjosu sa se cetésca: sì tóta productiunea primita de publicu cu aplause repetite.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 f. v. ½ anu. 6 fl v. a.

Nro 49. ANULU XVI.

Sabiiu, in 20 Iuniu (2 Iul.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Unu principiu trebuie statoritu.

Óre ce aru dice cine-va cându aru vedé mai multi ómeni calatorindu, cari dupa ce s'au escatu unu viscolu protestéza mereu cu cuvintele: noi nu vomu sa mergemu mai departe, ci remanemu mortisiu pre lânga pretensiunea, cá sa se faca iérasi tempu frumosu, sóre, caldu, sa sufle bóre lina etc.; pâna atunci fia ce va fi, dela acestu propusu nu ne abatemu. Sa cugete cine ce va vrea, noi insa luându in consideratiune partea cea seriósa a acestei glume amu dîce: ca pre câtu e de doritu tempulu celu frumosu sî placutu pentru totu omulu, chiaru sî in intielesu politicu, pre atâtu aru fi de nepotrivitu modulu pretensiunei; din causa ca lucrulu, pre carele l'amu asceptá a ni se impliní in urm'a pretensiunei nu sta cu totulu in puterile nóstre.

In intielesu politicu tempulu celu frumosu e, cându constitutiunalismulu se repune in tóta valórea lui, sî estinde bine-facerea sea in modu egalu asupr'a tuturoru cetatieniloru. Cându insa tempuri de transactiune turbura ordinariulu lucruriloru, se intielege, ca nu mergu tóte dupa pofta.

Se cautâmu impregiurulu nostru sî vomu vedé, ca restringendu-ne la cele interne, intindiendu-ne privirea sî preste marginile patriei nóstre, abiá vomu aflá astadi tiérra, unde societatea sa nu fia, mai multu séu mai putînu, bantuita de valurile transactiuniloru. Dela 1859 incóce trancuilitatea (liniscea) politica a fostu numai pre unele locuri sî momentana. Miscârile de atunci a fostu petrecute de mai multe esplosiuni politice in Poloni'a, in Dani'a, pre câmpurile Boemiei, pre ale Lombardo-Venetiei, in Cret'a, cari au trasu in tóte pârtile schimbâri nemijlocite sî mijlocite dupa sine, a câroru finitu inca sta afara de calculii omenesci.

Amu crede ca nimenea nu va nerecunósce influinti'a reciproca a acestoru eveniminte sî firésc'a loru legatura. Déca va stá acést'a sî déca vomu considerá factorii politici din Europ'a sî valórea loru, in totalu sî in parte, — cugetâmu ca nu va fi greu nici pentru noi a cunósce, cam care este sfer'a puterei sî influintiei nóstre in afacerile aceste mari politice. De aici insa vomu putea deduce apoi mai bine sî mai lamuritu, carea se fia firea pretensiuniloru nóstre.

O problema fórte grea acest'a; de aceea nici nu ne prinde mirare, candu neastemperulu unoru ómeni *) cu multu mai multa sentimentilitate de câtu ratiunamentu basatu pre esperinti'a istorica, se demitu la indoiala, la suspicionâri, la invinuiri sî la incriminâri, pre cari le arunca cu o abundantia démna de o sórte mai buna, asupr'a tuturoru aceloru ce nu le potu urmá opiniuniloru loru.

Departe sa fie de noi a invinuí motivulu cuiva la o aspiratiune nobila sî binefacatória; amu dori numai ca aspiratiunea nobila sa caute a o curati fia-care mai intâiu de accidentiile, cari nu facu nici odata lucrulu de capetenia. De pre terenulu acest'a carele aru poté fi comunu tuturoru partideloru, deca aru sî fi mai multe, noi amu pute lucra mai cu buna resultate in trensactiunile de fatia Contrarii nostri politici nu aru avé nici unu cuventu de a ne opune, pentru-ca, in cele din urma, noi nu dorimu altu cev'a pentru noi decâtu aceea ce dorescu sî ei pentru sine, adeca de a fi egali in statu, de a ne bucurá de aceleasi benefieii a le statului de cari se bucura sî ei. Acésta tendintia nu póte fi obiectu de ostilitate.

Precisarea séu curatirea aspiratiuniloru nóstre de accidentii o amu aflá in incungiurarea feliuriteloru recriminatiuni ori in ce parte, sî dupa cum amu amintitu in nrulu trecutu, in statorirea principiului nedisputabilu, pre langa carele nu numai ca trebuie, dara suntemu datori sa remanemu La umbrirea acestui'a noi sa urmâmu inca putinulu ce ni a remasu dela antecessorii nostri, cari scosi din constitutiunea tierei s'au luptatu continuu pre langa greutâti cu multu mai mari pâna la 1848 Acei'a au avutu a se luptá cu prejudetiele insesi, noi ne luptâmu insa numai cu remasitiele acelor'a, cari disparu totu mai multu sî mai multu chiaru si in castrele contrariloru nostri de alte natiunalitâti

Eveneminte politice.

Sabiiu 19 Iuniu.

Legea pentru biseric'a gr. or. e sanctiunata. In siedinti'a dela 27 Iuniu n. fu presentata spre cetire sî publicare in cas'a deputatiloru, de unde totu spre acelu sfersitu se va tramite sî in cas'a magnatiloru.

Impacarea intre Ungari'a sî Croati'a, respective lucrârile deputatiuniloru regnicolarie decurgu. Din cându in cându se arata greutâti, cari impedeca cursulu rapede insa pâna acum lucrârile totusi se continua.

Dupa scirile mai din urma ministrulu presiedinte au presentatu casei deputatiloru proiectulu de lege pentru armata, aperarea tierei, pentru glóte sî in fine pentru aplacidarea unei recrutâri in modulu de pâna acum. Tempulu de servitiu in armat'a regulata e de trei ani, reserv'a siepte ani sî in glóte 2 ani. In ceste din urma se voru socotí toti barbatii harnici de a portá arme, pre cari nui va loví sórtea a serví in armat'a regulata. Pentru anulu acést'a se cere unu contingentu de 38,000 recruti.

Despre incercarea de o complanare cu natiunea cecha din Boemi'a curseza acum sciri varie. Resultatulu incercârei nu se scie. Se spune insa mai de tóte partile ca de ocamdata complanarea e suspensa sî remâne suspensa pâna la deschiderea dietei boemice.

Procesele de presa suntu in Boemi'a in flóre. Unele foi respandescu scirea despre declararea stârei de asediu, déca se voru mai continuá demonstratiunile cá pâna acum. Tocmai in momentele aceste ne sosesce „Osten“ sî acést'a spune ca complanarea cu Boemi'a se va face. Pâna acum insa ambe pârtile suntu cu reserva; mai departe, ca regimulu va luá initiativa la complanare.

In Romani'a sesiunea camerei e inchisa.

Caletori'a principelui Napoleonu a fâcutu de Bucurescii s'au imbracatu in 12 Iuniu in vestminte festive. Din cele ce cetimu in diuariele de acolo, principele a sositu in 11 Iuniu la Turnu Severinului. Acolo lu intempinà generalulu N. Golescu. Poporulu sî orasiulu erá imbracatu in vestminte de serbatória. Militi'a in parada deplina sî facù onorile sele. De acolo lu insotí gen. Golescu pre vaporu spre Giurgiu sî innoptà in Calafatu, unde cetatea erá iluminata. Primirea-i fu sî ací totu asiá de serbatorésca cá sî in Turnu Severinului. A dóu'a di sosí diminéti'a la Giurgiu. Ací intempinarea i fu sî mai splendida. Copii sî copile i oferira flori rostindu-i cuvintele: „Romani'a recunoscatória. Dupa ce facù o revista de trupe plecà spre Bucuresci. La Capaceni lu intempinà Principele Carolu sî lu conduse in capital'a cea ornata cu porti de triumfu grandióse cu flamuri etc. sî in serbatori neintrerupte a petrecutu pâna Vineri diminéti'a.

In Serbi'a curge procesulu contra conjuratiloru sî partasiloru la omorulu principelui Michailu.

Diuariulu „Politik“ publica urmatori'a dechiaratiune:

O. redactiune a diuariului „Politik“.

La mandatulu domnului meu, a principelui Alesandru Karageorgevits, rogu prin acést'a pre on. redactiune a diuariului „Politik“ se binevoiasca a a publicá in pretiuit'a sea fóie dechiaratiunea alaturata a Mariei sale. Cu stima cuviintiósa Paulu Trifkovics secret. princip. Bokszeg, comitatulu Aradului 20 Iuniu 1868.

Bokszeg, 20 Iuniu 1868.

Dechiaratiune.

De la asasinatulu din Topcideru, circuleza in continuu prin foiele publice sciri, cari aducu aceea crima in legatura, cu person'a sî famili'a mea. E mai pre josu de demnitatea mea a refrânge pre largu atari acusatiuni neconsciintiose, dara din stim'a câtra opiniunea publica, care aru poté fi sedusa prin astfeliu de calumnie nedemne, me simtiu oblegatu a protestá prin acést'a publice sî resolutu pentru mine sî famili'a mea, contr'a unoru sciri ca acestea cari se imprastia sistematicu de unu numeru de soldieri cunoscuti, numai spre a comprimite in modulu celu mai nedemnu person'a sî famili'a mea, naintea natiunei serbesci sî a intregei Europe.

Me mangâiu cu aceea, ca opiniunea publica necorupta va judecá dupa cuviintia pre acei calumniatori, sî dechiaru, ca voi fi constrinsu eventualu minte a cere scutulu legii, contr'a respandirei frivole a numiteloru sciri.

Principele A. Karageorgevits.

Mai reproducemu urmatoriulu telegramu din Neoplant'a:

Redactiuni diuariului „Politik.“ Suscrisii dedechiara in numele comitetului omladinei, alesu pre unu anu de adunarea publica anuala, tóte insinuatiunile foieloru din Pest'a sî Vien'a contr'a Omladiniei, cá mintiune necunosciintióse sî tendintiose, sî protestéza publice contr'a acestoru calumnie dejositórie. Omladin'a lucra publice pre câmpulu literariu sî socialu, tiene adunâri publice anuale, sî uniculu ei instrumentu e cuventulu pronunciatu publice cu gur'a, séu in scrisu.

Hadzus
presied. comitet.

Gernib
secretariu.

Recomendâmu urmatoriulu discursu deosebitei apretiuiri a publicului nostru, ba amu dîce ca tuturoru barbatiloru cari se tînu de inteligintia, fia bisericesci fia lumesci:

---

*) Aici sa amintimu sî de apostrofârile ce ni se facu in nrii 87 si 88 ai Federatiunei sî adeca in nr. 87 unu cor. din Sabiiu D. e superatu fórte ca s'au pututu vorbi de inteliginti'a romàna in numerulu 40 alu „T. Rom.“ cu tóte ca densulu nu a luatu parte la cele espuse in amintitulu numeru. Cele-lalte atingetórie de acésta afacere, le iertâmu pentru ca se vede ca a avutu informatiuni rele. — Câtu despre serbarea aniversârei, cugetâmu ca-si va trage sém'a a nu ne silí sa spunemu in publicu, ca cum a procesu chiaru dlu D.; ce se atinge de imputarea ca nu amu publicatu pronunciamentulu, mai curendu, lu trecemu cu vederea sî ne intórcemu la

— nutiulu de lânga Târnav'a-mare carele, celu putînu, pare a fi ce-va mai seriosu. Densulu citéza o istoria lunga si vechia de inainte cu 1200 ani intemplata in Constantinopole. Adeca, de cându unu imperatu a cerutu bine-cuventarea patriarchului la derimarea unei biserici, cá sa radice pre acelu locu altu ce-va. I laudâmu zelulu câtra lectura, dara ne pare reu ca nu a asiá norocosu cu tertium comparationis. Nu scimu mai departe in ce legatura va fi stându cu articululu nostru intrebarea ce o face — nutiulu „Telegr. Rom“ pentru mergerea deputatiloru la Pest'a. „nutiulu“ se vede ca a cetitu „Tel. Rom.“, déca l'a cetitu, numai dela nr. 43 a. c. incóce sî apoi proverbiulu e, ca pentru o baba surda nu se bate tóc'a de dóue ori. Dara sa nu uitâmu ca dupa cum se vede din citatu — nutiulu a ajunsu cu percurgerea istoriei numai pâna la 668 dupa Chr. sî asiá sa-i dâmu regazu pâna va ajunge la seculului nostru, sî atunci va intielege ce amu vrututu noi cu articululu despre pronunciamentu, pre care pronunciamentu unu barbatu, care de altmintrea nu va dîce nimenea ca face parte din „directiunea nóstra politica“ l'a cualificatu cum noi ne sfiimu sî a reproduce cualificarea. Ne tînemu de dís'a: „Tóte cu cuviintia sa se faca“. Red.

Discursulu dlui Eudocsiu Hurmuzachi in caus'a autonomiei bisericei din Bucovin'a.

Istori'a petitiunei din Bucovin'a in caus'a autonomiei bisericesci este atâtu de plina de invetiatura, câtu sî démna de consideratiune. Nu e de lipsa a fi catolicu, nici nu e de lipsa a incheiá vre-unu concordatu pentru coreligiunarii sei, spre a eserciá drepturi de concordatu in contr'a legiloru sî drepturiloru fundamentale de statu.

Câtu de paradocsa se pare a fi afirmatiunea acést'a, totusi e intârita prin cele ce se intemplara cu petitiunea presenta, a cârei'a sórte, pâna la intrare in parlamentu, e asemenea unei odisee, unei lupte fatale in contr'a pedeciloru cumplite.

Comunitatea bisericei gr. or. din Bucovin'a representata de barbati de tóte stârile mirene sî preotiesci, se decise, in o adrasa câtra senatulu imperialu, a esprimá recunóscerea pentru votarea legiloru fundamentale de statu sî a-lu rugá pentru emiterea unoru legi speciale, referitórie anume la efeptuarea autonomiei bisericei acestei'a. Intre acestea, eata ca vení la mijlocu mân'a unui barbatu de pre o trépta inalta, a unui barbatu, pre care, numai din respectu pentru starea sea, nu-lu spunu pre nume, sî ingrozindu cu disgrati'a pre toti cei ce cutediara a subscrie, puse in fine sub incuietóre insa-si petitiunea, ce i se aduse in mâna.

Numai prin o intervenire inalta, numai pre urm'a dispusetiuniloru fâcute de Esc. Sea ministrulu de culte sî a presiedintelui din Bucovin'a a scapatu petitiunea acést'a din contumatia, éra dreptulu de petitiune ale unei comunitâti bisericesci de violare arbitraria. Ceea ce vedemu asiá dara in metasa rosîa invelitu, este peregrinulu scapatu din prinsórea babilonica!

Dara care este scopulu sî cuprinsulu? care este obiectulu petitiunei? De ce patî ea acele necadiuri? me va intrebá nu unulu.

In staturile Austriei se afla de seculi o biserica, venerabila pentru vechietate, puterica dupa numerositate, neschimbata in dogme, afina dupa doctrina cu biseric'a rom. cat. sî anume sor'a ei cea mai mare. Asta comunitate numera in tóte statele Austriei preste 3,300.000 de credinciosi, éra dincóce de Lait'a jumetate de milionu. Dela anulu 1848 incóce se incórda ea neincetatu, a vedé efeptuata regularea sea organica sî legatur'a ierarchica intocm'a asiediaminteloru sele canonice. Ea stâruiesce in daru, de a vedé defipta pusetiunea sea legala in statu sî formata organisarea sea interna, ca pre bas'a acést'a se póta esercia deplinu autonomi'a garantata prin legile fundamentale de statu. Ea pretinde legi speciale spre efeptuarea principiului de libertate bisericésca, asemenea celor'a ce le posiedu catolicii sî protestantii demultu sî precum suntu puse la ordinea dîlei chiaru sî pentru evrei.

La constituirea bisericésca respectiva pretinde insa poporulu gr. or. in privinti'a formala facultatea unui votu la consultarea sî decissiunea afaceriloru bisericesci, scolarie sî fundatiunale. Acésta pretensiune se radîma atâtu pre intielesulu sî liter'a legiloru, câtu sî pre fiinti'a sî pracs'a vietiei bisericesci gr. or. Biseric'a ortodocsa e centralistica numai in privinti'a doctrinei dogmatice, nu insa in administratiune sî jurisdictiune. Ea nu are o capetenia monarchica, ci este in genere asiá de sinodala in formele sele ca sî antistelui indiestratu cu titululu de patriarchu nu-i recunósce dreptulu de a emite din propri'a autoritate decissiuni dogmatice sî organice. Numai in sinodulu ecumenicu, cá instantia suprema, sî treptatu in josu in sinódele provinciale sî diecesane jace tóta puterea autoritâtiei legelative in biseric'a gr. or

Patriarculu de Constantinopole, ca demnitariulu supremu póte cu invoirea celoru-lalti patriarchi a conchiamá unu sinodu a tóta biseric'a, dara lui nu-i este iertatu a prejudecá decissiuniloru acestui'a, sî nici a le suplinì pre acestea. Patriarchii suntu potinti numai prin sinóde, afara de acestea suntu ei Episcopii dieceseloru proprie. Spiritulu absolutismului nemarginitu sî a centralisatiunei strinse inca nu a subjugatu biseric'a ortodocsa, nici in raportulu episcopatului câtra clerulu inferioru, nici a presbiteratului fatia cu crestinii laici Unu spiritu moderatu, blandu, aristocratico-democraticu respira in genere in asiediamintele sî administratiunea bisericei gr. or.; câci spre fericirea ei, inca nu a tînutu ca unu conciliu tridentinu, spre introducerea unui centralismu strinsu sî unui absolutismu apesatoriu in organismulu seu. Pre bas'a spiritului acestui'a sinodale, pretinde comunitatea bisericésca, de a fi ascultata sî vocea ei despre regularea stârei sele.

Dupa conceptele religiunarie ortodocse nu constitue clerulu singuru biseric'a representativa, sî credinciosii laici suntu unu factoru esentiale alu ei, si assiom'a: „Nihil de nobis sine nobis" trebuie se revina aplicata sî in privinti'a acestoru doi factori, adeca a clerului inferioru sî a mireniloru, la efeptuarea legiloru organice. Cu esceptiunea afaceriloru dogmatice, rituale sî jurisdictiunale, cari suntu reservate preotiei, cadu tóte cele-lalte in acelu cercu de competintia, la care participa asemenea preotii sî laicii. Asiá vedemu, ca alegerea patriarchiloru gr. or. se face in o adunare de preoti sî de laici. La alegerea metropolitiloru sî a episcopiloru participa sî unii sî altii, in congresulu din Carlovitiu precumpenesce numerulu laiciloru; iéra alegerea parochiloru este unu dreptu practicatu pretutindenea alu patroniloru laici sî alu comunitâtiloru.

Dreptu ca unii demnitari bisericesci, cuprinsi de mani'a absolutismului, detera a dese ori mân'a cu puterea de asemenea absoluta a statului, cá in concursu cu acést'a se-si impace mandri'a sî interesulu pe spatele credinciosiloru sî a clerului sî fâra de scirea sî voi'a acestor'a. Regimulu cugetá a stapâní deplinu turm'a, déca a castigatu pre pastoriu sî cu intrebuintiarea mijlóceloru sele i-a sî succesu a dese acést'a, precum demustra chiaru istori'a uniunei. Eara pastoriulu din alta parte nu mai avea lipsa a se bate dupa consentiamentulu turmei sele, déca erá siguru de patronagiulu puterei ce domnea preste turma. Asiá deveni ca demnitarii bisericesci se secularisara iéra puterea statului se clerisà. Biseric'a lasà pre statu, iéra statulu pre biserica, a intrá pre terenu strainu, sî anomali'a nascuta prin confusiunea afaceriloru, carea erá asiá de batatória la ochi, a casiunatu dauue sî pentru sî un'a sî pentru alta regiune.

Atare monstruositate nu póte se fia suferita in epoc'a unei desvoltâri liberale sî ratiunale. Din momentulu, in care s'a garantatu libertatea bisericei in statulu celu liberu, nu póte se mai susté atare raportu confundatoriu. Pre cându marele Padisiáh din Constantinopole recunósce egalitatea confesiunala sî cetatiéna sî pronuncia in fati'a lumei ca elu nu vrea se scie mai multu de o deosebire intre musulmani si crestini, avemu sî noi mai putînu decâtu alta data dreptulu, de a denegá unei comunitâti bisericesci legile speciale spre efeptuarea sî realisárea autonomiei sî egalitâtiei sele. Déca cadiú dejá concordatulu rom. catolicu in pârtile sele principale, nu póte fi sustinutu unu plagiatu de concordatu in biseric'a ortodocsa. Acest'a este intielesulu sî scopulu petitiunei de fatia, sî acést'a nu e pretensiunea numai a celoru subscrisi, ci e dorinti'a sî pretensiunea tierei intregi.

Diet'a Bucovinei in 23 Martiu 1863 a votatu adeca o adresa câtra Maiestatea Sea c. r. in carea s'a rugatu pentru restituirea autonomiei bisericei gr. or. sî pentru administratiunea averiloru bisericesci prin organele indreptatîte. Trei ani mai târdîu, in 15 Fauru 1866, a cerutu diet'a invoirea spre conchiamarea si serbarea unei adunâri diecesane, in carea se participe asemenea sî credinciosii laici. De-sî o participare asemenea a laiciloru in afacerile bisericesci in Transilvani'a nu numai a succesu, ci s'a sî efeptuatu, pentru Bucovin'a nu se concese. Acelu resultatu nefavorabile e insa esplicaveru. Câci atunci erau frenele statului in o mâna, ce nu erá amica vietiei constitutiunale si cine erá in stare a detrage dreptulu constitutiunale unui imperiu, putea detrage cu atât'a mai lesne unei biserici. Timpurile insa s'au schimbatu spre bine, sî ce in anulu 1866 nu a pututu inflorí, in an. 1868 nu numai va inflorí, ci va produce inca sî póme.

Domniloru! o comunitate mare bisericésca bate la usîle parlamentului nostru sî ve aduce incredere si bu-

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie")

(Urmare din nr. 45.)

VII.

Totu in acestu orasiu se arata sî loculu unde a fostu copaculu, de care s'a rezematu copilulu cându tinea merulu pre capu. Amintiri despre tempurele luptei pentru independintia se gasescu insa nu numai in Altorfu sî in orâsielulu Buerglen, in care s'aru fi nascutu Wilhelm Tell, ci in intregulu cantonu Uri. Acestu cantonu a conservatu tóte traditiunile vechi cu o scrupulositate rara. Dar din nenorocire de la Tell incóce nu a mai pre avutu ce conservá, afara de constitutiunea sea cea vechia democratica cum nu mai este alt'a. In cea intei dumineca din lun'a lui Mai a fie-cârui anu, se aduna totu poporulu pre o câmpia de langa Altorfu pentru a desbate interesele cantonului sub presiedinti'a Landamanului, care la urma dá sama despre administratiunea sea sî depune functiunea in mânile poporului suveranu. Odinióra, cu cinci secule in urma, aceste adunâri ale poporului voru fi fostu fórte interesante, candu inca poporulu din Uri se luptá pentru patrie sî neaternare, dar acum! . . . acum este interesantu a cetí constitutiunea loru pre hartie. Me 'nsielu, chiaru acum este interesantu a asistá la o asemene intrunire generale, dar dintr'unu altu punctu de vedere. Inchipuiti-ve, iubiti cetitori, totu poporulu, catev'a mii de ómeni, pasindu cu pasiu gravu spre câmpi'a adunârii precum odinióra poporulu Romanu spre forum. Deosebirea insa este ca poporulu Romanu desbatea interesele lumei intregi sî ca de la votulu ei aterná esistenti'a unui imperiu, resbóie crunte sî indelungate, linisce séu gróza pâna in tierile cele mai departe; de la votulu poporului din Uri aterna insa: infiintiarea unei fontâni, dregerea unei scoli, infiintiarea unui postu de pazitoriu de nópte sî alte institutiuni maretie de acésta natura. Landamanulu de pre tribuna propune sî poporulu ridica mân'a cându aprobéza sî n'o ridica cându desaprobéza Acésta gimnastica a mâniloru este fórte importanta pentru strainii câlatori, câci ea are de urmare concesiunea pentru infiintiarea unui hanu in cutare locu, facerea unui podetiu pentru cutare cascada, tacsá calâuzului séu a carutiei séu a catârului!

Câtu de mendru trebuie sa se simta cine-va a fi cetatênulu republicei Uri. Eu unulu de-asiu fi, asiu pasì cu multa mândrie in lume, cá sa vada toti ca suntu dintr'o tiér, unde sî eu amu o particica de suveranitate sî cându m'asiu aflá in societatea altoru muritori cârorá nici prin gându nu le trece a fi suverani, precum odinióra fiii Romei inaltiau fruntea cu mandria cându rostéu cuvintele: Sum civis Romanus, sî eu asiu rosti pe acelasiu tonu sî cu aceiasi satisfacere interióra: Suntu cetatianu din Uri!

VIII.

Cu traist'a in spate sî bastonulu in mâna câlatorému pre josu spre pasulu St. Gottardu. Erá o di fórte calda; sórele inferbintase stâncele muntiloru sî me simtiamu obositu dupa unu marsiu indelungatu. Inainte de a urmá drumulu spre Podulu dracului, voiamu sa me oprescu câte-va óre intr'o ospetorie. Ajunsei la unu locu unde erau dóua ospetorii un'a in fatia cu alta. Cea din stâng'a avea o infatiesiare mai mare sî mai placuta, cealalta parea fórte simpla, insa la usie erá ospetariti'a o femee tenera sî vesela carea zimbea tuturoru trecatoriloru sî-i invitá sa intre la densa. Vedindu-me imi facú unu complimentu, imi spuse ca trebue sa fiu fórte ostenitu sî ca o óra s'au dóua de repaosu mi aru prii. Ce ospetarie ai fi alesu in loculu meu, iubite cetitoriu? Cea mare si frumósa séu cea mica cu vesela ospetaritia? Eu unulu, fara multe precugetare amu intratu in cea mica. Care a fostu insa mirarea mea, cându intrându vediui pre amiculu meu Edgaru siedindu la mésa sî luptându-se cu o tasa enorma de cafe cu lapte, cu oue, untu sî miere? Indata Edgaru imi sâri in capu sî me imbratiosià cá pre unu vechiu amicu

— Nu e proverbu mai adeveratu, imi dîse elu decâtu celu care spune c'atunci cându gândesci la lupu, lupulu e la usia. Tocmai imi inchipuiamu ce placere asiu avé, daca ai fi cu mine sa impârtiesci dejunulu estu copiosu ce mi-a servitu amabila nóstra gazda.

— Bucurosu, i-amu respunsu, sa impartimu! Vesela gazda imu puse sî mie inainte o tasa de cele enorme care, impreuna cu zimbetulu seu, facuse reputatiunea ospetariei sale.

— Ai mai multu apetitu decâtu mai daunâdi cându amu avutu placerea sa prandiescu cu D-ta impreuna susu pre Rigi. Atunci mâncai putinu sî vorbiai multu cu vecin'a D-tale, scii, cu blond'a cea frumósa sî melancolica. Credi ca n'am luatu sém'a ca tóta vremea ati sioptitu impreuna? Âstadi manânci mai multu sî vorbesci mai putinu, dar e dreptu: eu nu suntu nici blondu, nici melancolicu sî ce e mai reu, nici femee.

„Sa lasamu frumós'a blonda la o parte, Edgaru. Sermana! Dac'amu vorbì de dens'a in curendu ne-aru parasí veseli'a.

— Asia? Ei bine, sa lasamu sî sa pastrâmu veseli'a. Apropos. Credu ca de acum remanemu tovarâsi de calatoria?

curi'a libertâtiloru constitutiunale. Respundeti la acésta incredere, la acésta sinceritate constitutionala. Nu concedeti cá sa se octroeze bisericei gr. or. unu concordatu dupa croiél'a absolutistica, unu concordatu, carele aru fi numai rodulu arbitriului personale, sî de aceea multu mai nesuferitu decâtu concordatulu celu multu combatutu alu bisericei rom. cat. Nu e indoiéla ca in cutare antiste diecesanu se misca numai dorulu, de a stapâní in modulu celu mai absolutu nu numai preste cleru, ci sî preste toti credinciosii laici, ci sî dorulu de a delaturá sî influinti'a moderativa a statului.

Domniloru! trei forme bisericesci ale crestinismului voru scutí sub aripele loru venitoriulu Europei sî alu lumei civilisate intregi, aceste suntu: catolicismulu românu, protestantismulu evangelicu sî ortodocsismulu gr. or. Dóue forme bisericesci aflara in cas'a acést'a sî prin regimu recunóscere, organisare sî grije, iéra a trei'a inca nu, sî totusi este ea sî démna sî are sî lips'a de portarea de grije a statului, cá sî cele-lalte dóue. Domniloru! in legile fundamentale de statu sî in alte legi speciale a-ti cautatu sî a-ti sciutu a incorporá spiritulu intieleptiunei, alu dreptâtiei sî alu iubirei de ómeni se cunósca dara sî biseric'a gr. or. ca ea nu este cá pâna acum unu strainu, ci ca este unu membru egalu indreptâtitu alu Austriei. Nu uitati domniloru, ca biseric'a ortodocsa este biseric'a cea mare in orientu, sî ca din tóte puterile mari este Austri'a cea mai aprópe de pârtile orientului.

Spriginescu dara din tóta anim'a propunerea comitetului confessiunale sî mai adaugu propunerea speciala ca petitiunea diecesaniloru din Bucovin'a cu tóte subscrierile sa se tiparésca in protocolulu stenograficu.

Depunemu in cele urmatóre unu actu caracteristicu din seculul nostru. Acestu actu e o alocutiune a Papei.

Venerabili frati!

Nici odata nu amu fi crediutu, ven. frati, ca dupa conventiunea, ce o amu incheiatu inainte de vre-o 13 ani spre bucuri'a tuturoru credinciosiloru cu Imperatulu Austriei sî regele apostolicu, vomu puté fi constrinsi, a ne plânge astadi asupr'a superâriloru sî mahniciuniloru celoru de totu grele, de cari e cercetata sî persecutata biseric'a din imperiulu austriacu prin ómeni ostili in modu funestu. In 21 Decembre a anului trecutu s'au datu adeca din partea regimului austriacu o lege intr'adeveru blastemata cá lege fundamentale de statu, care se aiba deplina validitate in tóte pârtile imperiului, sî in cele puru catolice. Prin acésta lege se statoresce o libertate necondítiunata de tóte opiniunile sî productele de presa, de credintia, consciintia, sî doctrina, se concede cetatieniloru de fia-care cultu de a-si radicá scoli sî institute de educatiune, tóte sectele religiunarie suntu recunoscute de statu sî intre sine egalu indreptâtîte. Cu durere amu intielesu acésta scire, sî bucurosu amu fi redicatu vocea nóstra atunci indata; dar amu preferitu tâcerea, urmându indulgintiei, in sperantia, ca regimulu austriacu va dá audiu presentâriloru celoru mai drepte a venerabililoru nostri frati, a episcopiloru din Austri'a, primindu unu sfatu mai sanatosu sî unu simtiu mai bunu. In surd'a au fostu insa sperârile nóstre. In 25 Maiu a. c. emise totu acela-si regimu o lege, ce indatoresce sî demanda la tóte popórele a acelui imperiu sî celoru catolice: ca copiii din casatoriele mestecate urméza religiunei tatalui, de suntu de genu barbatescu, acelei a mamei de suntu de genu femeninu, copii sub siepte ani trebuie sa participe la apostasi'a parintiloru dela credinti'a cea adeverata. Prin acea lege li se ia mai incolo tóta puterea legatóre promissiuni, acelora se forméza cari biseric'a catolica cu temeiu sî dreptu deplinu le cere sî prescrie, inainte de ce intra o casatoria mestecata; apostasi'a dela religiunea catolica cá dela o religiune crestina se radica la dreptu civicu, tóta autoritatea bisericei preste cintirime e delaturata, sî catoliciloru le e impusu, de a ingropá in cintirimele loru cadavrele eriticiloru, deca acesti din urma nu au cintirime proprii. Totu in diu'a aceea, in 25 Maiu a. c. acel'a-si regimu nu s'au sfiitu a promulgá o lege de casatoria, care delature cu totulu, legile emise in urm'a conventiunei nóstre amintite de mai susu, sî introduce legile austriace cele vechi, ce stau in contrastulu celu mai aspru cu legea bisericésca; asemenea s'au introdusu asiá numit'a casatoria civila ce e de totu reprobabila sî s'au ordinatu la casu cându diregatori'a bisericésca aru denegá incheierea casatoriei dintr'unu motivu, care din partea autoritâtiei civice nu se privesce de ne validu sî ne legalu. Prin acésta lege acelu regimu au desfiintiatu tóta autoritatea sî jurisdictiunea bisericei in afaceri conjugale precum sî forurile matrimoniale a acestei'a. Totu in sensulu acest'a au promulgatu sî o lege pentru scoli prin care se delature tóta influinti'a bisericei sî se dispuna, cá conducerea suprema de invetiamentu sî educatiune, precum sî ingrigirea sî supraveghierea scóleloru ii compete singuru statului sî numai religiunea in scólele populare se relasa diferiteloru diregatorii de cultu, mai incolo fia-care secta religiunaria fâra deosebire póte sa-si redice scoli confessiunale, sub singura conditiune cá aceste scoli sa se supuna supremei inspectii de statu sî cârtile scolare se fia esaminate de câtra deregatoriele civile, cu esceptiunea aceloru cârti, cari servescu de doctrina religiunaria sî suntu a se esaminá de autoritatea bisericésca.

Acum vedeti venerabili frati, câtu de reprobabile sî condemnatóre suntu acele legi blastemate emise din partea regimului austriacu, cari vatema pâna la estremitate doctrin'a bisericei catolice, drepturile ei venerabile, autoritatea sî constitutiunea ei divina, precum sî autoritatea nóstra sî a acestui scaunu apostolicescu, conventiunea nóstra amintita, ba chiaru sî dreptulu naturei. Condusi de ingrigirea pentru tóte bisericile, cari domnulu Christosu mi l'au cedatu, radicâmu vocea apostolica in acésta a vóstra adunare ilustra sî in virtutea autoritâtiei nóstre reprobâmu sî condamnâmu legile citate, sî in generalu câtu in specialu totu ce s'au ordinatu, fâcutu séu ori cum s'au dispusu din partea regimului austriacu séu deregatorieloru subordinate atâtu in aceste câtu si in alte afaceri contr'a drepturiloru bisericei; in virtutea aceleia-si autoritâti declarâmu aceste legi impreuna cu consecintiele loru de totu frivole sî pentru totu-déun'a ne valide. Pre urditorii acelor'a insa, sî cu deosebire acei'a ce se flatéza a fi catolici, sî pre toti, câti au cutezatu a proiectá, votá, aprobá sî esecutá legile amintite ii dojenimu sî jurâmu, a-si aduce aminte de censurile sî pedepsele judecatoresci, cari dupa constitutiunile apostolesci sî dupa decretele soboreloru ecumenice se incarca pre acei'a cari vatema drepturile bisericei.

Intr'acést'a insa le dorimu din tóta inim'a fericirea in domnulu sî le dâmu lauda meritata ven. nostri frati, Archiepiscopiloru sî Episcopiloru Austriei, cari cu puterea episcopale nu au incetatu, de a conservá fâra frica prin graiu sî condei caus'a bisericei sî conventiunea nóstra amintita admoniendu sî turma la indatorirea s'a. Sî cu totu dedinsulu amu dori cá venerabili nostri frati, Archiepiscopii sî Episcopii Ungariei se imiteze esemplulu celu maretiu alu colegiloru loru, sî cu acelu zelu neadormitu se intrebuintieze tóte mijlócele la cunservarea drepturiloru bisericei sî la aperarea acestei conventiuni.

Insa intr'o strimtóre asiá de mare, precum se afla biseric'a in aceste tempuri fórte triste pretutindenea cercata, nu vomu incetá nici odata, venerabili frati, de a rugá pre Domnedieulu inimei nóstre cu o ardóre sî mai infocata de umilintia, cá prin puterea sea a totu putinte se faca tóte proiectele cele scelerate a inimiciloru sântei sele biserici ne-

---

„D-ta unde te duci?

— Eu? Totu dinaintea mea. Dar D-ta?

„Si eu.

— Bravo! Ce intemplare fericita sa avemu acelasiu planu de calatorie. Nu degéb'a m'am nascutu in ajunulu anului nou: Norocului nu me parasesce. Sa vedi cum o sa petrecemu de bine impreuna! Nici odata nu s'au potrivitu doi ómeni cum ne potrivimu noi! De amu fi traitu in antichitate, poietii aru fi cântatu simpati'a nóstra. Eu asiu fi unu Orestu sî D-ta unu . . . . cum ilu chiama pre celaltu?

„Piladu.

— Sî D-ta unu Piladu. Dar ce ai mai facutu de cându nu ne-amu vediutu? A! sciu, sciu! Blond'a cea melan. . . . ., dar bine dici voiamu sa nu mai vorbimu de dens'a. Dar bunu apetitu ai! Eu credu ca putemu urmá pre josu drumulu mai departe. Cum gandesci? Amu putea sî naimí o carucióra? Dar pre josu e mai frumosu. Avemu s'ajungemu incurendu la podulu dracului. Se spune ca'i fórte interesantu. Câtu despre St. Gottardo nu me pre intereséza. Sî vrei sa scii pentru ce? Pentru ca amu cetitu odata in Goethe ca St. Gottardo nu-i unu singuru munte ci unu lantiu intregu. —Lantiuri intregi suntu insa multe in Svitier'a daca vrei tóta Sviter'a e numai unu lantiu. Amu mai cetitu inca, dar nu mai sciu unde, ca se intempla adesu cá sa treci fara cá sa scii ca acel'a e St. Gottardo. Sî-i fórte naturalu, câci daca St. Gottardo e unu lantiu, apoi intielegi pre bine . . . Vrea sa dica mergemu pre josu? Te-ai mai odihnitu de picióre? Dar ce-i dreptu buna café sî mai alesu minunata miere! Cum socotesci? Dara D-ta nu mai respundi? Me lasi sa totu intrebu.

„Imi lasi vremea? Singuru intrebi, singuru respundi.

— E adeveratu. Dar vedi tóta diu'a amu fostu singuru sî namu mai vorbitu cu nime Nu poti sa-ti inchipuesci ce dorintia avému se mai potu spune unui muritoriu câte-va cuvinte sî ce bucurie amu simtitu, cându te-amu vediutu pre D-ta. Fa-mi o favóre! Lasa-me sa spunu câte imi trecu prin minte, pâna ce m'oiu mai potoli. Alta data te-oiu ascultá eu óre intregi. Dar astadi suntu asiá de veselu, asia de dispusu . . . . candu te vedu totdéun'a simtu o placere!

„Bine. Iti acordezu favórea. spune!

Atât'a ei trebuiá lui Edgar, pentru cá sa nu mai taca. Tóta vremea câtu amu fostu in ospetarie sî totu drumulu pâna la podulu dracului a totu vorbitu singuru. De sî mie in genere nu-mi place sa totu ascultu, acum imi facea multiamire, fiindca Edgar érá de o veselie nemârginita. Astfeliu drumulu mi-a parutu fórte scurtu pâna ce amu ajunsu la vestitulu podu. Acest'a este unu podu, s'au mai bine suntu dóue poduri unulu preste altulu, aruncate preste Reuss. Rîulu cade aici in forma de cascada de la o insemnata inaltime cu unu vuetu ingrozitoriu intr'o prapastie adenca. Prapasti'a sémana cu o caldura uriesie in care fierbe ap'á sî din care apoi sa asvirle in susu cá o plóia ce uda tóte stáncele de prinprejuru — De mai multa vreme ne oprisemu pre podu de privému acestu straniu sî grandiosu spectaculu, candu Edgaru desceptându-se celu inteiu, imi arâta in apropiere unu teneru care siedea pre o détra, tiindu o hartie in mâna; la piciórele lui erá saculu de drumu sî bastonulu. Elu erá palidu la fatia sî ochii sei se uitau candu pre hartie, cându in susu, candu spre cascada; din vreme in vreme isi trecù cu mân'a preste frunte; apoi scotea unu plumbu din busunariu si scriea eara câtev'a cuvinte pre hartie.

— Daca acest'a nu-i unu poetu, me spenzuru imi dîse Edgaru.

„Sî mie-mi pare. Dar en vedi cum arata de palidu si ochii sei cum steclescu?

— Sa-i adresamu cuventulu! Trebuie sa fie unu personagiu interesantu.

Ne apropiesemu de densulu sî elu nu ne vedé. A trebuitu cá Edgar sa-i pue mán'a pre umeru, pentru cá sa-i atraga luarea aminte asupr'a nóstra

— De nu me insielu acestu maretiu spectacolu te-a inspiratu, ei dîse Edgaru. Este indiscretu de a te rugá sa ne cetesci sî nóue versurile ce ai scrisu pre hartie?

„Nici de cum. Vile-oiu ceti, dar imi lipsesce inca o rîma. Asceptati!

Dupa câtev'a minute, poetulu ne cetí urmatórele versuri francese pre care le-amu tradusu:

La Pareu.

De ce, copila dulce, cufundi a ta privire
In limpedele unde' a-cestui linu pareu;
Te uiti fâr' incetare perduta in gândire
Cum apa cristalina oglinda chipulu teu?

La mine ah! te uita, in ochiulu meu privesce,
Cetesce 'n alu meu sufletu ce arde de amoru,
Sî vedi adencu intrensulu cum linu elu oglindesce
Imaginea ta dulce de mii sî mii de ori.

Pareulu curge, curge sî unda-i nu s'opresce
In care diniór'a tu chipulu ti-ai vediutu,
Sî ap'a trecâtóre in taina te amâgesce,
Dintr'ins'a chipu-ti dulce in graba s'a perdutu.

Dar sufletumi statornicu eternu nu va mai sterge
Imagin'a frumósa ce'ntrensulu s'a oprîtu,
Si anii ce se schimba si tempulu ce totu merge
Din elu nu potu s'alunge unu chipu asia iubitu.

(Va urmá.)

folositóre sî se oprime nesuintiele loru cele ireligigióse spargendu-le asaltulu sî reintorcendu-i in inourarea sea pre calea dreptâtiei sî a mantuirei. —

Varietâti.

*** Luni sér'a se arungia in onórea societâtiei dramatice in otelulu de la Imperatulu Romaniloru" o mésa splendida. Arangiarea se facù de inteligintî'a romana din locu sî din giuru. Cu ocasiunea acest'a, cum se intempla la festivitâti de acestu feliu, se ridicara (siese) toaste. Celu dintâiu rostitu de dlu cons. aul. Iacobu Bologa fu o salutare a societatie dramatice, Iar Protosincelu Popea vorbì despre insemnatatea arteloru frumóse de Per. Zachari'a Boiu, despre limb'a sî literatur'a romana, dlu Visarionu Romanu vorbi despre femeile romane.

Dlu Baritiu, juristu, surprinse placutu societatea cu unu toastu inchinatu specialu artei teatrale.

Dlu Pascali multiami in fine pentru fratiésc'a primire ce o aflà aici. Petrecerea durà pâna la 11 óre sér'a.

*** (Constituirea societatii literarie scientifice a romaniloru din Vien'a.) Marti in 16 l. c. la 6 óre sér'a s'au constituitu acésta societate pre basea statuteloru incuviintiate de in. locutiintia a Austriei inferióre. Cu acésta ocasiune pré stimatii óspeti sî junii romani câti potura sî se interesara, se adunara in otelulu „Wandl." Erá unu momentu de mare insemnatate pentru densii, câci acum erá sa se realiseze sperantiele loru de mai multi ani. Toti ocupara locu, la mésa se asiédia comitetulu provisoriu ce erá insarcinatu de societate se arangeze trebile. D. V. Bumbacu cá membru din acestu comitetu ia cuventulu sî descopere ascultatoriloru scopulu adunârii, aréta de candu a totu recursu junimea rom. pentru incuviintiarea acestei societâti, dar fâra resultatu, sî in sfersîtulu cuventârii urà „traésca Maj. Sea!"

D. G. Bulig'a cá referintele comitetului prov. cetesce statutele incuviintiate ale societâtiei, pre urma se impartu listele pentru subscrierea membriloru. Dupa acést'a se procede la alegerea funtiunariloru, s'au alesu: de presiedinte d. Georgiu br. Vasilco; vice-presiedinte d. Dr. Ioane Arseniu, in comitetu: DD. N. Grigorcea, G. Popa redact. „Albinei", Ioann V. Perlea comerciantu, I. Ilasieviciu, Teodosiu Filipescu, Emanuilu C. Savoiu sî Pavelu Rotariu; cá suplinitoriu in comitetu: dd. S. Ienacoviciu, I. Maieru sî Nastasi.

D. G. bar. Vasilco i-si ocupa loculu de presiedinte multiamindu societâtiei pentru incredere sî se procede de locu la desbaterea preliminariului speseloru pentru tiparirea statuteloru in brosiura sî a. D. Orestu Voronc'a ofere locuintî'a d-sele de cancelari'a societâtiei, ce se primesce cu multiamita, sî sfarsîndu-se afacerile ce erau la ordinea dilei. d. presiedinte incheià siedintî'a. „Albin'a"

*** Camer'a Romaniei a votatu 23.000 lei noi precum audîmu pentru scólele gimnasiale sî comerciale din Brasiovu. Unele diuarie voru sa faca capitalu politicu din acesta sî incepu a deduce feliu de feliu de suspiciunari din o fapta buna. Aru trebui sa cugete acei ce respandescu asia cu usiurintia suspiciunârile câte lipsa avemu noi transilvanenii de asemenea scóle.

*** Multiamita publica. Subscrisulu si ia indrasnéla a aduce urmatoriloru pré onorati d-ni sî voitori de bine din opidulu Dev'a, cari nu au datu uitârei acea impregiurare, ca au unu tineru din sinulu loru ocupandu-se cu studiele, care tineru are lipsa de ajutoriu, ci din contra, au contribuitu mai multu séu mai putinu spre ajutoriulu sî subsistintî'a acelui'a, — se simte indatoratu, a le aduce din adenculu inimei cea mai via multiamita, cu acea promissiune, ca subscrisulu totu-déun'a se va silí in unu modu pre câtu se póte mai mare, a se face demnu de acea bine-facere.

Acei onorati domni sî voitori de bine suntu precum urméza: Mai intâiu acel'a, care s'a ostenitu mai multu decâtu cei'a-lalti, care pururea a aretatu cea mai parintésca ingrigire fatia cu subscrisulu, adeca prea on. d. Papiu Protopresbiteru, cu 5 fl. Dupa aceea demnii de tóta stim'a. Dlu Georgiu Ciaclani, vice-comite 5 fl. d. Lehman Robert adv. 1 fl d. Dr. Lazaru Petco, adv. 3 fl. D. Bosnyak, negutietoriu. 2 fl. D. Iosifu Moldovanu negut 1 fl. D. E. Gergelyfi negutiet. 1. fl. D. Lazaru Piposiu asessoru 1 fl. D. Georgiu Nicorescu Parochu 2 fl. D. Ales. Crainicu jude proces. 1 fl. D. Simionu Trifu vice-fiscalu 1 fl. Chigsi'a Ivanie invetiatoriu 1 fl. D. N. Oprea cancelistu 50 xr. D. N. Haydu cancelistu 40 xr. Unu iubitoriu alu culturei 1 fl. Ann'a et Mari'a 1 fl. Summ'a 26 fl. 90 xr.—caror'a inca odata le aduce cea mai via sî intima multiamita. Sabiu in 17/29 Iuniu 1868.

Petru Dehelianu septimanu.

Teatru.

Sambata sér'a fu representata pies'a „voinicosu sî fricosu" comedia. Dlu Pascali (Dom. Bovadilla) avù rol'a veinicosului fricosu, pre carea o infatiesià cu o virtuositate ne mai vediuta pre scen'a Teatrului de aici. Publiculu erá incântatu de variantele modestiei prefâcute, prin carea cu atâtu mai bine faceau sa straluce fanfaronad'a sî iérasi incordarea de a trece de unu erou romanticu sî apoi indata perplessitatea in carea se vedea strimtoratu, indata ce-i amenintiá cine-va câtu de putinu. Dómn'a Pascali (Elisabet'a Fanezza) cá regina spaniola a impusu cu purtarea ei majestosa cá o regina. la acést'a a contribuitu sî toalet'a cea regésca cu carea s'a aretatu pre scena, la tóte ocasiunile din sér'a acést'a. Domnulu Gestianu (. . . . . .) cá ceremonialu a representatu fórte fidelu pre grandele spaniolu sî pre strictulu observatoriu de eticheta de curte. D-n'a Gestianu (d-n'a Beatrice) sî dlu Velescu au fostu cu acuratetia in deslegarea problemei ce le impunea rolele densiloru. Dr'a Vasilescu si-a ilustratu rol'a cu vioiciunea ei obicinuita. Naivitatea o reproduse bine in totu decursulu piesei; o accentuà fórte bine in actulu din urma.

Dumineca sér'a se representà dram'a de unu actu: „Michaiu Vitézu dupa batai'a dela calugareni" scrisa de celebrulu poetu românu Bolintinénu. Sal'a erá indessuita de publicu. Scen'a infatisià castrele pre o câmpia frumósa, unde se vedeau tunuri sî stindarte asiediate crucisiu unele preste altele. In pies'a acést'a s'au distinsu: dlu Pascali (Mihaiu Vitézulu), carele fu intempinatu cu aplause sî cununi de de flori, incâtu numai dupa câteva minute putù vení la cuventu, dlu Gestianu (vistieriulu Danu), Dómn'a Pascali (Dómn'a Floric'a) lânga carea avù rola secundaria sî D-n'a Gestianu (Domnititi'a Floric'a). Amu dîsu s'a distinsu pentru ca déca dlu Pascali a sciutu infatisiá pre adeveratulu erou invingatoriu de animici sî totu odata pre patriotulu cu anim'a sfesiata de durere pentru tradatorii sei; déca dlu Gestianu a produsu de minune pre boieriulu fâra simtiu patrioticu sî dispusu a inchiná tiér'a sea ori sî cui, sî Dómn'a Pascali sî Dómn'a Gestianu a atatu pre pre adeveratele patriote: cei-lalti domni inca nu a remasu inapoi sî a corespunsu problemei ce aveau in acea séra de deslegatu. Costumele persóneloru principali erau frumóse sî atragatóre.

Representatiunea a fostu o representatiune festiva, de carea publiculu s'a despartitu numai dupa ce provocà prin aplause repetîte a se radicá cortina in trei renduri sî a se aretá representatorii publicului pre scena. — Urmà dupa acést'a pies'a de incheiere: „Doi profesori procopsiti", Dlu Pascali, carele infatisiá pre unu profesoru iscusitu de-sî in adeveru erá unu servitoriu fugitu, desvoltà atâtu umoru sî agilitate incâtu punea publiculu in uimire. Dlu Gestianu cá profesoru dela sate dede cea mai fidela caracteristica a acestui genu, in purtare sî in espressiuni. La dlu Gestianu amu descoperitu cu ocasiunea acést'a o desteritate mare in cantu cu tóte ca a avutu ocasiune a reproduce numai vre-o câte-va cuplete. Dlu Sapeanu erá originalu in rol'a sea de proprietariu bogatu, dara fâra cultura mai inalta. Dr'a Vasilescu (Janet'a), D-n'a Gestianu sî dlu Velescu au jucatu cu succesu. Domnulu Gestianu sî Dsiór'a Vasilescu fura aplaudati de repetîte ori, cându esecutara cupletele impletite in rolele loru.

Marti sér'a fu representatu „Poetulu romanticu„ sî Sermanulu musicantu." In cea dintaiu avemu sa amintimu pre Dlu Sapeanu sî domn'a Gesteanu. Cestu din urma are succesu multu in role betranesci. Dlu Balanescu cá poietu romanticu a infatiesiatu de minune pre poietulu bizaru sî jumetate esitu din minti. Intre acte a esecutatu orchestrulu o hora nóua. Acest'a fu aplandata pâna orchistrulu o repeti. Dupa aceea a urmatu: Sermanulu musicantu " Rol'a principala fù a dlui Pascali (Sermanulu musicantu, Jacu). Sîrulu acelu continuu de fenomeni psichologici ce se esprimá in natur'a unui mosiu, nenorocitu prin unu amoru din teneritie; a unui componistu carele pentru probitatea sea erá seracu sî silitu asi vinde operele sele bancheriloru: a fostu capulu de opera esecutatu de domnulu Pascali pre scen'a nóstra Emotiunile spriritului, obicinuite la asemenea nenorociti din cându in candu, le a esecutatu pre câtu se póte de naturalu. Scenele din urma a fostu fórte miscatóre, mai alesu candu brav'a Domnisiór'a Vasilescu incepù in cântece ai descoperi, ca dens'a e fiic'a lui. Tînut'a dlui Sapeanu in rolulu de banchieru a fostu de lauda.

Cu acest'a incheiâmu raporturile nóstre asupr'a representatiuniloru teatrale. Dorimu inse cá societatea dramatica, carea ne a desfatatu atâtu de multu cu representatiunile sele sa duca del'a publiculu nostru de acelea suveniri, de cari ca a sciutu sa lase in mijloculu nostru. In fine amu dorí sa nu i dîcemu celu din urma adio, ci preste unu anu sa o putemu salutá iérasi.

Publicatiune.

Din 30 Iuniu a. c. se voru continuá trebile bancei nationale austriace, cari fura pâna acum subt ingrijirea casei de tributu sî vama de banc'a filiale privilegi austriaca, in strad'a macelariloru Nro 4, de sine.

Deci se indrépta toti acei'a, cari au trebi de schimbu cu bancnote.

asignatii de banca;

asignatii de imprumutu;

hypotecare, de creditu séu asignatii partiali hypotecari a bine voi, sa se adreseze câtra susu numit'a adresa.

Orele de functia: dela 8 pâna la 2 óre.

Sabiiu in 24 Iuniu 1868.

Del'a banc'a nationale privilegiata a Austriei

29—2.

28—2 Concursu

Devenindu statiunea unui invetiatoriu dela scól'a capitala gr. or. din Dobr'a vacanta, prin acést'a se deschide concursu pâna la ultim'a lunei lui Iuliu an. cur.

Cu acésta statiune invetiatorésca e impreunatu unu salariu anualu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne concursele loru câtra efori'a scolara la subscrisulu, provediute cu urmatórele documente:

1. Ca suntu români de religiunea gr. or.
2. Ca absolvatu celu putinu gimnasiulu inferioru. Cleric'a ori Pedagogi'a in Institulu archidiecesanu din Sabiiu, — cei cu gimnasiulu superioru voru avé intietate.
3. Cá au cunoscintia de limbele patriei;
4. Doved'a despre portarea loru morale sî politica;
5. Dovéda despre ocuparea pâna acum'a avuta.

Nicolau de Craincu,
Protopopu gr. or. sî Insp. distr.
de scóle.

22—2 Concursu.

Prin mórtea parochului Pavelu Maniu, a devenitu in comun'a bisericésca gr. or. din Lugosiu un'a parochia vacanta, pentru intregirea cari'a se deschide concursu.

Competitorii pentru acést'a parochía, amesuratu dicisiunei Consistoriale din 23 Septembre 1865 sî cerculariului episcopescu din 8. Octombre 1865 Nr. 260 au de a documentá absolvirea gimnasiului superioru de 8 clase sî a cursului teologicu; erá recursele séle cuviinciosu timbrate ale tramite pâna in 8. Septembre a. c. calind. vechiu, adresate câtra „adunarea genarala a comunei bisericesci gr. or. din Lugosiu" la mânile Domnului Georgiu Pesténu Adm. protopopescu.

Din siedintî'a Representantîei adunârei generale a comunei bisericesci gr. or., tinuta in Lugosiu in 9/21 Iuniu 1868.

Representantî'a comunei bisericesci.

Burs'a de Vienn'a.

Din 19 Iuniu (1 Iuliu) 1868.

Metalicele 5%	57 60	Act. de creditu	194 70
Imprumut. nat. 5%	63	Argintulu	112 75
Actiile de banca	737	Galbinulu	5 50

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér'a pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ór'a cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ór'a cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 50. ANULU XVI.

Sabiiu, in 23 Iuniu (5 Iul.) 1868.

Evenemintе politice.

Sabiiu 22 Iuniu.

Legea sanctiunata in privinti'a bisericei gr. or. a trecutu si prin cas'a magnatiloru si s'a publicatu in fói'a oficiala dela 2 Iuliu n. Insemnatatea acestei'a pentru românii gr. or. din Ardélu si Ungari'a e de mare intensitate. Remâne acum sa o scie cuprinde si folosi in interesulu prosperârei ce-lu garantéza aceloru pre cari i privesce.

Despre cestiunea Croatiei aflâmu ca in siedinti'a de incheiere prin influinti'a lui Deák si Ghiczy se va apropiá de o deslegare favorabila.

Principele Milanu a sositu de multu in Belgradu, a fostu intimpinatu cu cele mai vii ovatiuni din partea poporului serbescu si in fine alaltaeri fu alesu si prochiamatu de Scupcina Domnitoriu alu Serbiei. Langa densulu, fiindu minorénu, s'a alesu o regentia de trei membri in personele: Blasnovici, Iovan Ristici si Iovan Gavrilovici.

Procesulu pentru omorulu comisu asupr'a principelui inca nu e terminatu si in câtu s'a desvoltatu pâna acum, urditorii crimei inca nu suntu descoperiti.

Unulu dintre partasii la complotulu conjuratu asupr'a principelui Michailu, capitanulu Marzolovici, fu condemnatu la mórte si esecutatu in fati'a unei multimi de poporu, carea in simtiemintele sele de resbunare, in locu se aiba compatimire cu esecutatulu, strigà asuprai: „bestia, féra“

Din decursulu procesului de pâna acum, si precâtu se afla publicatu se véde ca cojuratiunea s'a estinsu preste marginile Serbiei. Pavelu Radovanoviciu se vede ca au fostu conducatoriulu conjuratiunei. Elu. in fruntea unoru progressisti de natiunalitate serbésca, voia a dá legiloru fundamentale de statu unu caracteru mai democraticu de cum au acum, si spre sfersitulu acest'a cautá a mijloci schimbarea regimului. Pentru punerea in lucrare a planului se cereu sume de bani si nimenea nu erá in stare a ajutá in privinti'a acést'a afara de Karageorgievici. Acést'a fu caus'a cea de capetenia de se puse capulu conjuratiunei in legatura cu famili'a esprincipelui. Readucerea principelui esilatu pre tronulu serbescu e numai cu conditiuni primita in program'a conjuratiloru si déca principele nu s'aru fi invoitu cu conditiunile, conjuratii aveau de cugetu a prochiamá republic'a. In actiunea de acusa nu se desfasiura mai departe, care erá sa fia efectulu ulterioru alu schimbârei regimului, nu se scie adeca déca erá sa se descaleneze „resbelulu sântu“ contra semilunei, séu altu ce-va. In sinulu conjuratiunei a fostu dóue feliuri de consilie: unulu mai strimtu si altulu mai largu. Numai cei partasi la celu dintâiu scieau de mórtea principelui Michailu, carea fù decisa definitivu cu finea lui Aprile. Acest'a erá se fia inceputulu unei macelarii, in carea se cadia mai multi barbati insemnati ai natiunei serbesci dreptu victima. Detaiurile ce se descoperu cu ocasiunea investigatiuniloru infatisieza pre conjurati nefavorabilu; revolutiunea loru la o fapta atâtu de grava pare a fi unu fanatismu fâra de nici o consideratiune a impregiurâriloru politice din presentu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 23 Iuniu se ocupa cu pasulu din legea sârei in comitatulu Maramuresiului. Comissiunea centrala propusese 4 fl. 80 xr. Bonis 4 fl. si Korecz 4 fl. 50 xr. astadi propune Varady reducerea pretului la 4 fl. 50 xr. Szaplonczay spriginesce acésta propunere, pre cându mai multi insi suntu de parerea lui Bonis. In fine se primesce propunerea comissiunei.

Venindu la ordine unu tratatu de navigatiune incheiatu cu Angli'a se afla ca si in acest'a titulatorele suntu false ca si in celu incheiatu cu Prusi'a. Aceste se modifica la desbaterea speciale.

Ministrulu de culte respunde la interpelatiunea lui Simonyi in afaceri de culte si scóle. Ministrulu dechiara ca in bugetulu anului presentu, incâtu s'a pututu, a fostu impârtasite tóte cultele religiuniloru recepte. A multiamí trebuintiele tuturoru confessiuniloru, dupa intielesulu legiloru din 1848, acum nu e in stare regimulu: odata, pentru-ca starea finantiala e de asiá, a dóu'a unele biserici nu voru sa primésca subventiune dela statu, sub cuventu, ca sa nu li se vateme autonomi'a. Ceea ce a pututu face s'a facutu pentru scólele poporale. Scól'a poporala e terenulu, pre care se póte face si trebuie sa se faca fórte multu, prin introducerea instructiunei obligate pentru trei milióne de copii de scóla si prin imbunetatirea stârei sociale si materiale a invetiatoriloru poporali. In diu'a aceea voru ajunge legile din 1849 la celu mai frumosu resultatu alu loru, cându legea scólei poporale, dela carea va asterne unu proiectu, se va votá de dieta. Precum e de lipsa pentru aventulu materialu alu unei tieri o comunicatiune de drumuri bune asiá e si pentru celu intelectualu de lipsa scóle bune.

Interpelantele e multiamitu cu respunsulu ministrului. Cas'a intréga a acompaniatu multiamirea interpelantului.

Se continua mai departe legea in privinti'a tâbacului.

In siedinti'a dela 24 Iuniu respunde ministrulu de culte si instructiunea publica la interpelatiunea lui Csanady in privinti'a unei legi pentru egalitatea confessiuniloru. Respunsulu la interpelatiune culmineza in dóue impregiurâri, pre cari le espune ministrulu inaintea casei. Acestea suntu situatiunea estraordinaria, in carea se grâmadescu agende preste agende, cari nu sufere amânare; de multe ori trebuie cu parere de reu se veda ca lucruri de cele mai de lipsa trebuie sa se amâne, pentruca nu ajunge nici tempulu spre ale puté luá inainte. A dóu'a impregiurare suntu parerile ministrului si punctulu seu de manecare in privinti'a acést'a. Punctulu de manecare alu ministrului in privinti'a egalitâtei confessiuniloru este a nu se aretá indeferentu câtra nici un'a din deferitele confessiuni; pentru ca cu religiositatea generala sta in legâtura buna starea statului. Statulu nu póte fi nici odata mai asiguratu, cà déca se va poté radimá pre religiositatea cetâtieniloru sei. Ministrulu doresce a cunósce mai intâiu parerile confessiuniloru in cestiuni secundarie, insa cu tóte aceste momentuose, precum suntu, trecerile dela o religiune la ceealalta si crescerea copiiloru din casatorii mestecate. Dupa ce va fi castigatu informatiuni de ajunsu in privinti'a acést'a va poté sa aduca proiecte de lege cari se intregésca intentiunile legiloru dela 1848.

Csanady nu e multiamitu cu respunsulu si si reserv'a dreptulu de a reveni la acésta afacere.

Dupa acest'a se statoresce bugetulu casei pentru lun'a lui Iuniu si comissiunea centrala referéza despre proiectulu in privinti'a prolongirei indemnitâtiei pâna la finea lui Septemvre. La dorinti'a ministrului de finantie, acestu obiectu insemnatu se pune pre diu'a urmâtória la ordinea dilei.

Se continua, dupa o pausa de 10 minute desbaterea speciale a legei in privinti'a tabacului. Dupa terminarea acestei'a se ia inainte legea pentru contributiunea spirtuoseloru, carea se desbate in generalu si specialu in acea di.

Sabiiu 20 Iuniu (2 Iuliu).

„Hon“ aduce in nrulu 147 de sambata 27 Iuniu o corespundinti'a datata din Sabiiu 27 Iuniu a. c. In urm'a acelei corespundintie gimnasiulu reg. de statu de aici, e poreclitu o colonia germano-cechica, carea desnatiunaliseza scolari si ii instrainéza de patri'a ungurésca; in acelu gimnasiu, dice corespundinti'a cestiunata se urmarescu tendintie ostile unguriloru, argumentulu chiaru e festivitatea maiala dela 27 Maiu a. c. la carea sa cântara numai cântece romanesci si se escutara numai jocuri romanesci. Dlu tramitietoriu anonimu, inse fórte neiubitoriu de onóre, carele preste alte mai pune in gur'a unui'a dintre profesori espectoratiuni ce ameninta cu crudimile unei nopti bartolomeiane, se vede a fi preocupatu in cugetârile sele condamnabile, de a pune in scena, cu ori ce pretiu, o agitatiune scandalósa. Elu asia dara si onorab. redactiune a diuariului „Hon“ sa considere, ca noi stimâmu tendintiele si prestatiunile profesoriloru asiá numiti straini dela gimnasiulu reg. de statu, cu atâtu mai virtosu, cu câtu ei (scopulu loru celu adeveratu e a avea inaintea ochiloru instructiunea scientifica in intielesu rigurosu) se voru ferí mai tare de a dejosí scól'a la o arena de agitatiuni politice, in intielesulu denunciatiuniloru muiate in fiére si veninu, ale raportatorului famosu din „Hon“. Ni gratulâmu nóue si inaltului regimu, déca acelu unulu adeveratu profesoru ungurescu alu institutului si satelitii lui, voru lupta si mai departe in desiertu contra procederei corpului profesoralu, care corpu e nepartinitoriu si credinciosu missiunei sele; dechiarâmu insa ca nu amu dori sa vedemu acésta lupta, pentru ca noi nu avemu alta consideratiune pentru acelu unicu adeveratu profesoru ungurescu, decâtu cea mai adenca parere de reu ca a adusu lucrulu la o cercetare disciplinaria, carea spre daun'a reala a junimei studióse si a renumelui bunu a institutului inca nu e terminata. Déca resultatulu cercetârei nu aru fi departarea acelui'a, atunci ne vomu vedé siliti a ne indreptá cu o petitiune la dregatoriele cele mai inalte. Pentru ca suntemu de acea convingere, ca oper'a cea marétia a complanârei interne nu se impaca nici decâtu cu incercârile de missiune unilaterale natiunale, mânate pâna la estremu, cari lovescu in fatia situatiunea afaceriloru publice, referintiele locale si adeverulu, si cari agitéza si producu amaraciuni. Noi vedemu in acést'a mai multu o agitatiune contra regimului, carea e de natura de a provocá greutâti nóue, in locu de a oblí pre cele dejá esistande. Amu trebuitu sa ne mirâmu fórte cându amu vedutu ómeni de sórtea amintitului domnu si a unui'a din suplentii unguresci din institutu, ca patéza persóne de positiune inalta si prin ele pre regimu. Noi amu auditu adeca din isvoru credibilu, ca se lauda cu epistole, prin cari respectivii suntu insarcinati a sondá si a aretá simtiemintele ungarofile séu anti-ungare ale professoriloru, ca facu pressiune prin totu feliulu de machinatiuni spre a constringe la magiarisare, ca tituléza pre copiii de nemtiu schwab si nu ascundu ur'a pre fatia câtra români. Videant consules ne quid respublica detrimenti patiatur.

⚖

Sabiiu 21 Iuniu 1868.

Déca n'amu fi amici adeverului si inimici ai neadeverului, nu ne-amu mai luá tempu a ne mai ocupá si cu retrângerea unoru sciri cu córne si luate din ventu, cum suntu cele publicate in dilele trecute cu privire la prof. si tinerimea dela gimnasiulu de statu de aici, in unele diuarie magiare si anume in diuariulu magiaru „Hon“ nr. 147 sub dto Sibiiu 23 Iuniu si „Magyar Polgár“ nr. 77. Nu voimu a ne face aperatorii nimenui, dara simtiulu adeverului, cum si considerarea importantiei unui institutu publicu, a cârui onóre suntemu datori a o aperá, ne indemnara a grâí câte-va cuvinte, in privinti'a corespundintiei Sabiane publicate in susu amintitele diuarie magiare, fâra insa a ne simtí chiamati, cu atâtu mai putinu a avé voia, cá sa ne demitemu in polemii lungi si seci cu atare D. corespundinte.

Noi cari, cá tati de familia, ne interesâmu de crescerea fiiloru nostri, amu urmaritu cu cerut'a atentiune propunerile si portarea profesoriloru (fia bohemi, fia german, totu atât'a.) dela numitulu institutu, dara in interesulu adeverului, debuie se recunóscemu, cumca n'amu observatu nici o directiune antipatriotica, si anti-natiunale in privinti'a crescerei si instructiunei tinerimei nóstre, ce studiéza la acestu institutu; ba din contra, dupa modest'a-ne opiniune cutediâmu a afirmá, cumca amu avutu ocasiune, mai alesu in anii din urma, a ne convinge, ca individii aplecati cá prof. la numitulu institutu, provediuti cu cualitâtile si pregatirile recerute, cu putine esceptiuni, si-au datu tóta silinti'a a cresce o tinerime solida, morale si cu temeiu instruita in studiele prescrise. Ceea ce se dovedesce si de acolo, ca de sub conducerea loru au esitu mai multi barbati folositori patriei, cari astadi se afla in servitie publice si facu onóre institutului, in carele au studiatu.

Déca cu ocasiunea Maialului din 27 Maiu a. c. s'au auditu intre tinerime vorbindu mai multu romanesce si germanesce, caus'a e prea naturale, adeca: aceea, ca maioritatea cumpenitória a tinerimei studióse nu o forméza magiarii, ci românii in prim'a linia, apoi germanii in a dóu'a linia, asiá dara, se intielege de sine, ca acesti'a au preferitu a conversá in limb'a loru; au dóra D. coresp. aru fi pretinsu, cá si acesti'a de odata numai decâtu se vorbésca unguresce? Bine-voiesca Dlu coresp. a luá la mâna programele acestui Gimnasiu din anii precedenti, séu celu putinu din an. tr. 1866/7, si se va convinge, ca in anulu scol. tr. a studiatu la acestu institutu 238 români, 126 germani si numai 67 magiari. Cam acést'a este proportiunea scolariloru dupa natiunalitate, si in anulu scol. curente. — Cumca tinerimea nu se conduce in directiunile presupuse de d. coresp., dovéda 'e si poporatiunea acestui Gimnasiu, carele e unulu din cele mai frecuentate institute in patria.

Credemu dara, ca D. coresp. aru face mai bunu si mai bine-venitu servitiu si patriei si natiunalitâtiloru din patria, déca aru conlucrá intr'acolo, cá limb'a maioritâtiei scolariloru dela acestu institutu se fia mai bine considerata, ca prin acést'a s'aru pune unu temeiu si mai solidu la infratiarea natiuniloru din patria; cari, ori si cum fiindu menite de provedintia a locuí in comunu in acést'a tiéra multu cercata, voru debuí mai tempuriu ori mai târdiu, se devina la aceea convingere, cumca numai pre bas'a unei contielegeri fratiesci si respectâri imprumutate se póta intemeiá inflorirea si prosperarea patriei.

Cuesdiu 23/11 Iuniu 1868.

Crud'a mórte râpì din mijloculu nostru pre bunulu barbatu Ioann Siandoru in etate de 64 ani; densulu astadi fu petrecutu la cele eterne, plânsu fiindu nu numai de jalnic'a sea familia, dara si de sute de ómeni miseri, cari i-si aflau mangaierea si ajutoriulu la bunulu loru Patronu Ioane Siandoru. Acestu barbatu, pre lânga purtarea sea cuviinciósa morale au fostu dotatu de Ddieu si cu o stare frumósa materiale, din carea a sciutu cu mâna cumpetata se imparta ajutóre pre la scólele si zidindele biserici serace din tînutulu „Gurei Muresiului". La immormentarea lui, pre lânga nenumerat'a multime a poporului românu din giuru, au asistatu din departâri insemnate notabilitâti de feliurite natiuni. Protopopulu respectivului tractu, prin cuventarea sea adeveratu funebrale, a sciutu se slórca lacrimi inca si din cea mai impietrita anima a strainului, aratându cu vocea sea oratorica daun'a si durerea cea mare causata prin smulgerea din sinulu nostru a acestui repausatu. Fia-i tierân'a usióra si memori'a neuitata! —

G. C.

Protocolulu.

Siedintiei VIII.

(ordinaria)

tînuta din partea directiunei asociatiunei nationale aradane pentru cultur'a poporului romanu in Aradu in 14 Iuniu nou 1868.

de fatia au fostu.

Presiedinte: Mirone Romanu directoru secundariu. **Comembri**: Emanuilu Missiciu perceptoru, Ioane Goldisiu esactoru, Ioane Popoviciu Desseanu, Er. Atanasiu Siandoru si Ioane Rosiu, notariu Petru Petroviciu.

61. Protocolulu siedintiei a VII straordinarie tienuta in 2 Iuniu nou a. c. cetindu-se, s'a autenticatu.

Determinatu:

Ce se ié spre cunoscintia.

62. Oficiulu regescu ungaricu de contributiune din Pancot'a sub datulu de 18 Maiu a. c. Nr. B. L. 359 — 1866 cu reducere la ordinatiunea ministeriala de finantie din 9 Maiu a. c. Nr. 22,032 intimata prin emisulu Inspectiunei finantiarie aradene din 15 Maiu a. c. Nr. $\frac{21104}{867}$ face cunoscutu ca sum'a percentuatiuniloru ce obvine dupa lasamentulu reposatului Iov'a Cresticu s'a rectificatu la 611 fl. $37\frac{1}{2}$ cr. v. a.; fiindu sum'a acést'a in terminu de 8 dile a se solví din partea asociatiunei ca eredele primariu alu lasamentului susatinsu. —

In care obiectu presiedintele directoriu secundariu, pre lânga estradarea acteloru, numai decâtu a poftitu pre d. fiscalu alu asociatiunei Lazaru Ionescu, a combiná lucrulu si a reportá inca la siedinti'a trecuta straordinaria: cea ce insa pâna acum inca nu s'a intemplatu.

Determinatu:

Rectificarea percentuariloru, ce in suma de 611 fl. $37\frac{1}{2}$ cr. v. a. cadu pre asociatiunea nóstra dupa lasamentulu lui Iov'a Cresticu — se ié spre scire; — dar fiindu cá percentuarile acestea, in legâtura cu alte greuminte ce jacu pre lasamentulu amintitu, consuma mai totu substractulu lasamentului activu, si asiá asociatiunea carea e unu institutu filantropicu, in locu de a sporì in mijlócele materiali cu lasamentulu acest'a, — se afla mai multu ingreuiata cu pretensiuni enorme: de ace'a directiunea afla de bine, prin o representatiune pré umilita, subscrisa si din partea presiediului adunârii generali, a substerne Maiestatei Sele regesci apostolice umilit'a rogare de a se iertá pre calea gratiei, in folosulu fondului asociatiunei nóstre percentuarea mai susu atinsa; care representatiunea vá fi de a se substerne in audiintia prin domnii: Sigismundu Popoviciu vicepresiedinte alu adunârii generali, si Antoniu Mocioni, directoriu primariu alu asociatiunei, cerendu-se reportu despre pasii intreprinsi. —

63. Dlu Advocatu Nicolau Philimonu, in poterea unei obligatiuni originale produse aicea, cere a i se desplatí din lasamentulu reposatului Iov'a Cresticiu o detorie de 60 fl v. a. contrasa inca la anulu 1864 de acel'a-si mai apoi reposatu Iov'a Cresticiu.

Determinatu:

Rogarea acést'a se estrada Dlui fiscalu alu asociatiunei Lazaru Ionescu spre combinare si opiniune. —

64. Dlu presiedinte directoriu secondariu face cunoscutu: cá la espeditiunile decretate sub Nr. 47 a. c. pentru incasarea restantieloru si atragerea membriloru noi in asociatiune. au fostu lipsa de mai multe feliuri de tiparituri, care tóte la olalta dupa cont'a alaturata facu o suma de 63 fl. v. a. cere dara cá sum'a acést'a in modu supletoriu sa se asemne la perceptoratu in erogatiunile anului curinte.

Determinatu:

Findu constatata lips'a tipariturilоru amintite, — spesele tiparіului in suma de 63 fl. v. a. pre bas'a decisului adunârii generali din 16/28 decem-

---

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie")

(Urmare.)

VIII.

— Ide'a e frumósa, dîse Edgar. De unu lucru numai me miru; cum de o cascada atâtu de furiósa, incungiurata de munti atâtu de selbatici, ti-a produsu acésta inspiratiune. Aici nu vedu nici pâreulu care curge, nici copil'a care privesce perduta in oglind'a lina a apei.

„Se vede ca nu esci poetu, replica tinerulu.

Cându privesci o natura marétia, dîsei eu, nici odata nu credu sa poti fi inspiratu a o cântá. Tóte simtirile suntu atâtu de absorbite de tabloulu ce ai inaintea ochiloru, incâtu mintea nu are libertate destula pentru a o preface intr'o idea poetica. Mai tardiu abiá, cându acelu spectaculu ie o alta forma in inchipuire si in giurulu seu se grupéza si alte idei, esti in stare a o preface intr'o materia poetica

„Fórte dreptu, curma poetulu. In acestu momentu cându me uitu la acésta apa infuriata, me apuca unu fioru si crierii mei suntu paralisati prin vuetulu si aspectulu ce petrundu in trenisii.

— Déca este asiá, respunse Edgar, cum de ai avutu destula linisce in fantasia pentru a-ti inchipuí tabloulu frumosu a unui linu pâreu la care siede o copila ce i-si acufundà privirea in apa si cum de ti-ai gânditu lânga dens'a pre amorezulu ei care invidiéza pâreulu pentru privirile dulci ale iubitei lui?

„Singuru nu sciu cum. Dupa ce privisemu câtu-va tempu acestu riu impetuosu, m'amu asiediatu pre acésta pétra intr'o stare sufletésca pre care nu ti-o potu descrie. Atunci printr'unu jocu bizaru alu fantasiei mi se infatisià in gându unu spectaculu cu totulu contrariu in fatia cu acésta furia, i-mi adusei aminte de unu micu pâreu ce curgea lânga mór'a din satulu unde m'am nascutu; unde amu petrecutu copilari'a mea si pre malulu cârui'a me intâlneamu a dese cu o copila frumósa cá unu angeru. Cându tinendu-ne de mâna, ne uitámu amendoi in undele pâreului si ascultámu miscarea monotona a rotiloru morei, órele mele se strecurau asiá de grabnicu si eramu asiá de fericitu cum nu voiu mai fi. De aceea amu cântatu lânga podulu dracului o copila la pareu si voiu cântá póte lânga unu pâreu vre-o balada, in care voiu descrie o cadere de apa ingrozitóre.

I-mi pare, amu dîsu eu, ca inspiratiunile poetice nu aterna nici odata dela priveli esterióre. Ele suntu urmarea unei stâri anormale a sufletului si natur'a nu servesce decâtu a impodobí ide'a ce s'a nascutu in fantasi'a poetului. De aceea credu ca cele mai multe poesii, chiaru acele unde se descriu frumsetie ale naturei, se compunu mai multu in liniscea cabinetului.

„Aveti dreptate! dîse poetulu, sculandu-se si lovindu-se cu mân'a pre frunte. Aici! Aici! este ascunsu tesaurulu tuturoru aspiratiuniloru.

— E nostimu poetulu, i-mi dîse incetu Edgar. Déca l'amu invitá sa vie cu noi?

Unde ve duceti, i-lu intrebai eu atunci.

„In Itali'a i-mi respunse elu, in tiér'a unde inflorescu portocalele. Voiu sa trecu preste Simplon . . . .

— Bravo! strigà Edgar si noi totu intr'acolo ne indreptâmu. Voiti sa calatorimu impreuna?

„Bucurosu! respunse elu.

Toti trei ne purceserâmu in susu spre St. Gottardo.

Pre drumu, noulu nostru tovaresiu ne spuse ca se numesce Alessandru de V. ca vine din Parisu unde locuiesce acum, de cându parintii sei au muritu si ca avendu o positiune materiala destulu de indemanateca, voiesce sa calatorésca; ca simte unu mare doru sa mérga in Itali'a, unde gandesce sa se asiedie câti-va ani. Alessandru erá unu omu curiosu, de cându in cându se intrecea in veselia cu Edgar, si apoi dupa câte-va momente cadea in tâcere si melancolia. Cându i venea furi'a declamatiunei, ne recitá óre intregi poesii, gesticulându din mâni cá unu desperatu, iéra cându poesi'a erá trista, glasulu seu devenea duiosu si ochii sei se indreptau spre unu punctu de care nu se mai deslipeau si luau o espressiune plina de durere. Trecusemu St. Gottardo si ne apropiasemu de orasielulu Hospenthal, cându sórele incepea a se coborí. Aici ne otârisemu sa remanemu preste nópte. Dupa mésa ne duserâmu in grâdin'a otelului si siediendu la o mésa vení iéra vorb'a intre noi despre poesia.

— Esplicati-mi si mie unu lucru, ne dîse Edgar. Pentru ce din simtirile omenesci, amorulu este celu ce se cânta mai multu de poeti?

„Cum? strigà Alessandru, sarindu dreptu in susu. D-ta, pui o asemenea intrebare! O! A! O!

— Ce feliu O! A! O!? Ei dara, eu punu acésta intrebare, câci i-mi pare curiosu . . . .

Fost'ai vre-odata inamoratu? l'amu intrebatu eu.

— Nu! adeca . . . . . dara; sa ve spunu dreptu, singuru nu sciu.

Déca nu scii n'ai fostu.

bre 1866 sub nr. 20 se asemna la perceptoratu sub o rubrica osebita a speseloru recerute la incasarea restantieloru sî crearea cercuriloru de colectanti. —

65. Considerându-se: cá dupa usulu ce e in vigóre la acésta directiune, protocólele siedintieloru. sî tóte publicatiunile ce cadu in sfer'a asociatiunei nóstre, se trimitu in 3 esemplare la trei foi periodice nationale; prin care procedura nu numai se ingreuiéza notariatulu cu multe decopiâri ci deodata se causéza asociatiunei sî spese postali evitabile, — la propunerea facuta in acésta privintia s'a

Determinatu:

Directiunea dechiara dorirea sea, de a avé o fóia propria edata sub auspiciele asociatiunei, carea se fia organu de comunicare fatia cu membrii asociatiunei sî cu publiculu; insa pâna cându dorirea acést'a intre alte impregiurâri mai favorabile s'ar puté realisá, — directiunea pentru a crutiá lucrulu sî spesele evitabile, afla de bine in publicârile sale se folosì cu preferintia de vre un'a dintre foile nationali, ce esistu in presinte; spre care scopu intre impregiurârile de acum'a directiunea sî-alege „de organu fói'a nationala „Albin'a" ce ese in Vien'a, fiindu Redactiunea acést'a a se rogá pentru ulteriór'a bunavointia de a publicá cele ce i se voru trimite de publicatu din partea asociatiunei: — pre langa acést'a insa cu scopu de a se latí câtu mai tare publicatiunile esite de acea — directiunea afla de bine a se adresá odata pentru totdeun'a câtra redactiunile tuturoru celoru lalte foi nationale cu rogare de a reproduce in foile loru publicatiunile ce voru sa ésa din partea asociatiunei, in anumit'a fóia „Albin'a." —

66. Domnulu comembru Ioane Popoviciu Deseanu presinta directiunei cârtile donate asociatiunei din partea Domnului protopopu alu Aradului Ioane Ratiu anume:

I. 4 tomuri intitulate „Emmanuelis Kantii opera ad philosophiam criticam." —
II. 8 tomuri intitulate „Praelectiones teologicae" de autoriulu „Ioanes Perrone".
III. 1 tomu intitulatu „Dacien aus den Uiberresten des klassischen Alterthums" de autoriulu Dr. I. F. Neigebauer. —
IV. 1 tomu intitulatu „Jus ecclesiasticum publicum" de autorulu „Nicolaus Ioan Cherrier."
V. 1 tomu intitulatu „Házi nevelėstan Kézikönyve" de autoriulu „Teodoru Heinsius" — tóte la olalta in 15 tomuri legate.

Determinatu.

Cârtile acestea se primescu cu multiamita, sî suntu de a se predá bibliotecariului asociatiunii spre inducere in inventariu sî depunerea in biblioteca. —

67. Dlu jude primariu alu Halmagiului Alesandru Sterca-Siulutiu sub datulu de 10 Iuniu a. c. Nr. 514/pol. respunde la recercarea facuta de aicea cu datulu din 30 Martiu a. c. sub Nr. 37· cá obligamentulu de 50 fl. v. a. a reposatului protopopu Petru Moldovanu conformu dispusetiunei ultime a reposatului manifestate in presinti'a marturieloru e de a se incassá din competintiele protopresviterali ce au remasu la administratorulu protopresbiteralu D-nulu Ioane Munteanu protopopu greco-orient din Buteni.

Determinatiune:

Respunsulu acest'a luandu-se la cunoscintia: Dlu protopopu alu Buteniloru Ioane Munteanu este numai decâtu a se provocá se binevoiasca a se dechiará in privinti'a modului espusu mai susu pentru incassarea pretensiunei, ce o are asociatiunea asupr'a lasamentului reposatului protopopu Petru Moldovanu. —

68. In legâtura cu decisulu directiunalu din 10 Mai nou a. c. sub nr. 47 sî cu referintia la determinatiunea adunârii generali din 9/21 Octobre 1867 sub nr. 10 comisiunea emisa pentru crearea cercuriloru de colecture face propunere ulteriória in acésta privintia la ce s'a

Determinatu:

Directiunea afara de cele 5 colecture infiintiate sub provocatulu nr. 47 a. c. róga de colectanti pre urmatorii Domni:

pentru colectur'a

1) „9 Aleusiu" pre Dlu not. Const. Cacinc'a.
2) „10 Apateu" „ „ „ Ioane Popescu.
3) „11 Baia de Crisiu" pre Dlu asesoru comitatensu Ioanu Motiu.
4) „12 Batani'a sî Tornea" pre Dlu parochu Moise Grozescu.
5) „13 Beiusiu" pre Dlu directoru gimnasialu Teodoru Kőváry.
6) „14 Borosisebesiu" pre D-nulu parochu Simionu Tomutia.
7) „15 Boros Jenö" pre Dlu jurasoru comitatensu Paulu Draga.
8) „16 Butini sî comunele din apropiere: pre Dlu protopopu Ioane Munteanu.
9) „17 Brasieu" pre dlu directoru gimnasialu Gavrilu Munteanu.
10) „18 Bogszeg" pre D-nulu notariu Iosifu Iledin Monereu.
11) „19 (Bocsan) Boccea (Carasiu) pre Domnulu protojude cercualu Andreiu Stolojanu.
12) „20 Bersá" pre Domnulu notariu Nicolau Ardeleanu din Buteni.
13) „21 Belintiu" pre dlu protopopu Constantinu Gruiciu.
14) „22 Budintiu" pre dlu vicariu Georgiu Petroviciu.
15) „23 Brusnicu" pre dlu parochu Eutimiu Mihailoviciu.
16) „24 Biseric'a Alba" (confiniulu militariu) pre Dlu protopopu Iosifu Popoviciu din Iamu.
17) „25 Alb'a Iuli'a" (Belgradu) pre Dlu Georgiu Fagarasi.
18) „26 Banatu Comlosiu" pre Dlu protopopu Vincentiu Sierbanu.
19) „27 Békes" pre Dlu parochu sî asesoru consist. Simionu Popoviciu.
20) „28 a cercului Baitia" (Rézbánya) pre Dlu notariu Vasilie Siarcadi in Crisciori.
21) „29 a cercului Cacov'a" (Majdánu) [Carasiu] pre domnulu jurasoru comitatense Timoteiu Miclea.
22) „30 a cercului Chisineu" pre dlu jurasoru comitatensu Sav'a Fercu.
23) „31 Covasintiu" pre dlu parochu Dimitrie Papu.
24) „32 Comlosiu" (O Sz. Anna) sî Varsiandu pre dlu advocatu Alessiu Popoviciu.
25) „33 Covinu" pre dlu parochu sî asesoru consistorialu Simeonu Popescu.
26) „34 Chitighaz (Kétegház) pre dlu protopopu Petru Chirilescu.
27) „35 Cinteiu" pre dlu notariu Eutimie Iacobu.
28) „36 Ciab'a" pre dlu Moise Suciu.
29) „37 Cherechiu" pre dlu notariu Teodoru Papu.
30) „38 Chiseteu" pre dlu advocatu sî notariu comunalu Dionisiu Cadariu.
31) „39 a cercului Dieci" pre domnulu vicariu Andreiu Tipeiu.
32) „40 a cercului Desn'a" pre Dlu notariu com. Nicolau Poulisiu in Pragesci.
33) „41 a cercului Fagetu sî Birchisiu cu comunele din apropiere pre dlu protojude comit. Stefanu Antonescu.
35) „42 Giul'a" pre dlu asesoru comitatensu Michailu Nicor'a.
36) „43 Galsi'a" pre cdlu jurasore-jude cercualu Gustavu Rusu.
36) „44 Hodosiu" pre dlu notariu Isidoru Popescu
36) „45 Igrisiu" pre dlu N. Galu negutiatoriu.
38) 46 a cercului Jamu" (Carasiu) pre dlu not. comunale Demetriu Dragomiru.
39) „47 Lugosiu" pre dlu advocatu Constantinu Radulescu.
40) „48 Macea" pre dlu notariu comunalu Ioane Mladinu.
41) „49 a cercului Maderatu" pre dlu notariu comunalu Emanuilu Philimonu.
42) „50 Mundruloco-Ciciru" pre dlu notariu comunalu Pavelu Milovanu.
43) „51 Michereciu" pre dlu parochu Alesandru Rocsinu.
44) „52 Santu-Miclosiulu mare" pre dlu fiscalu dominalu Vincentiu Bordanu.
45) „53 Santu-Miclosiulu micu" pre dlu jurasoru comitatensu Iuliu Munteanu in Aradulu-nou.
46) 54 Nagylak" pre dlu jude cercualu Michailu Sierbanu.
47) „55 Otlaca„ pre dlu notariu comunalu Petru Suciu.
48) „56 Oradea-mare" pre dlu advocatu Iosifu Romanu.
49) „57 a cercului Oradan„" pre dlu protopopu Simionu Bica.
50) „58 Oraviti'a (Carasiu) pre dlu advocatu Dr. Demetriu Haliéganu.
51) „59 a cercului Oraviti'a" pre dlu comisariu de securitate Vasilie Bordanu.
52) „60 Pancot'a" pre dlu Ignatu Fagarasiu.
53) „61 Paulisiu sî Minisiu" pre dlu parochu Nicolau Popoviciu.
54) „62 Pecic'a" pre dlu notariu comunalu Georgiu Petroviciu.
55) „63 Pest'a" pre dlu parochu Ioanichiu Miculescu.
56) „64 Pilu-mare" pre dlu notariu comunalu Avramu Vostinariu.
57) „65 Radn'a sî Solimosiu" pre dlu notariu comunalu Paulu Goronu.
58) „66 Reciti'a" (Carasiu) pre dlu jude cercualu Iuliu Petricu.
59) „67 Sambeteni" pre dlu notariu comunalu Petru Cociuba.
67) „68 Socodoru" pre dlu notariu comunalu Ioanu Suciu.
61) „69 Siumandu" pre dlu parochu Svetozaru Petroviciu.
62) „70 Siclau" pre dlu notariu comunalu Ioane Topanu.
63) „71 Sepreusiu" pre dlu notariu comunalu Iosifu Vuculescu.
64) „72 Sieitinu" pre dlu parochu Nicolau Costa.
65) „73 Selensiu" pre dlu parochu Ioanu Papu.
66) „74 Timisiór'a" pre dlu advocatu Stefanu Adamu.
67) „75 Ternova" pre dlu notariu comunalu Georgiu Nedelcu.
68) „76 a cercului Totvaradi'a pre dlu protopopu Iosifu Belesiu.
69) „77 a cercului Vasco" pre dlu Stefanu Abrudanu.
70) „78 Gyula-Varsiandu" pre dlu jurasoru comitatensu Simeonu Popoviciu Deseanu.
71) „79 Versietiu" pre dlu protopopu Ioane Popoviciu in Mercin'a (Carasiu),
72) „80 Vien'a" pre dlu B. G. Popoviciu negutiatoriu.
73) „81 Zarandu" pre domnulu notariu comunalu Ioane Budai.
74) „82 a cercului Beiusiu" cu locurile din pregiuru pre dlu protopopu Georgiu Vasilieviciu.
75) „83 a cercului Beliu" cu locurile din apropiere pre dlu protopopu Iosifu Marchisiu.
76) „84 a cercului Luncii in Biharea" pre dlu protopopu Gavriilu Neteu in Oradea-mare sî
77) „85 a cercului Crisiului-rapede" pre dlu protopopu Ioane Fasie din Oradea-Mare, caror'a pre langa o recercare in sensulu dicisului de sub nr. protocolului 47 a. c. se voru estradá estrasele restantieloru sî celelalte tipârituri, ce se poftescu la instructiunele primite sub acela-si nr. pentru colectanti.

69, Pentru autenticarea protocolulu presinte s'a

Determinatu:

Se defige terminu pre vineri in 19 Iunju nou

— Se póte, dara d-ta, Alessandre, dîse Edgar, d-ta care ai cântatu amorulu asiá de desu iubit'ai vre-odata?

„Odata? dîse Alessandru — privindu cu dispretiu la Edgar — Odata? Amu fostu de nóue ori inamoratu . . . .

Edgar sî cu mine bufnirâmu de risu.

— Voi rideti, fiindu ca nu sciti câta simtire este ascunsa in sufletulu meu. Dá! Amu iubitu de nóue ori sî de nóue ori amu fostu tradatu. Cu tóte aceste simtu destulu focu in mine pentru alte nóue amoruri.

Bravo! strigarâmu noi batendu in palme.

— De nóue ori ai fostu tradatu? dîse acum Edgar zimbindu. Ai avutu mare nenorocire!

„Femeile nu sciu iubí cá noi, respunse Alessandru; Ele suntu egoiste si schimbaciόse; ele se jóca cu cea mai pura sî mai profunda din tóte simtirile sî noi suntemu totu-déun'a victimele loru.

— Asculta, dîse Edgar. Paremi-se ca nici noi nu suntemu multu mai buni decâtu densele, sî ca totu atât'a de desu ne jucâmu sî noi cu densele. Suntu siguru ca fia cârui'a din noi i s'a intemplatu vre-o aventura, in care consciinti'a sea nu-i este cu totulu curata.

„Mie nu! respunse Alessandru. Celu putinu, pâna in sfersitu, vin'a totu nu a fostu a mea.

Propunu sa ne spunemu fia-care o istoria amorósa din viéti'a nóstra, amu disu eu. Avemu sa ne confesâmu gresieli. Primiti propunerea?

Primimu, respunsera amendoi·

— Alessandre, incepe d-ta!

Alessandru tacù unu momentu pentru a-si culege amintirile, apoi ne povestí urmatórea intemplare din viéti'a sea.

(Va urmá.)

s. c. la 6 óre dupa média di la care actu suntu de a se convocá toti domnii membri de fatia. —

Protocolu acest'a in presinti'a Domniloru Mirone Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru si Petru Petroviciu cetindu-se s'a autenticatu. — Aradu in 19 Iuniu 1868. — Directiunea asociatiunei nationale aradene, pantru cultur'a poporului romanu. —

Mironu Romanulu m. p.
directoru secundariu.
Petru Popoviciu m. p.
notariu directu.

Principatele române unite.

In nr. trecutu amu mentiunatu fórte pre scurtu de inchiderea camerei deputatiloru din Romani'a. Eata mesagiulu Domnitoriului, prin carele s'a inchisu acelu corpu legislativu:

„Domni deputati!

La deschiderea sessiunei ectuale amu espresu increderea mea in d-vóstra, basatu pre convingerea ce aveamu si amu, ca ori de câte ori unu guvernu face in sinceritate si lealitate apelu la tiéra va gâsí in trens'a unu resunetu puternicu.

Sessiunea ce espira astadi mi-a doveditu, ca nu ne insielâmu si suntu fericitu de a constatá ca dupa constituanta, adunarea actuale este aceea care a fâcutu cele mai mari si mai importante legi; si cá sa nu citezu ací decâtu trei, voiu aduce aminte ca a indiestratu tiér'a cu legea organisârei armatei, a politiei rurale si a drumuriloru de feru, care suntu menite a produce resultatele cele mai fecunde pentru prosperitatea si intârirea materiale si morale a Romaniei.

Déca efectele unor'a din legile ce a-ti votatu au fostu intârdiate prin causele cari au adusu disolvarea senatului, amu, domni deputati, firm'a si depliu'a credintia ca senatulu viitoriu, respundiendu mai bine la sperantiele si asceptârile Romaniei, ne va face sa recastigâmu tempulu perdutu.

Multiamirile ce vinu a ve esprimá pentru concursulu leale patrioticu si inteliginte ce a-ti datu guvernului meu, fâra nici o preocupare de partita, suntu siguru, domni deputati, ca le-ati gâsí dejá in consciinti'a d-vóstra si ca intorcendu-ve pre la districtele d-vóstre, veti aflá si mai puternice in mijloculu concetatieniloru d-vóstre in recunoscinti'a tuturoru româniloru.

Dumnedieu sa ve aiba intru a sea sânta padia. Sessiunea anului 1867—1868 este inchisa.

Carolu.

(Urméza semnaturile ministriloru.)

Varietâti.

⁂ A esitu de sub tipariu:

„**Compendiu** de **dreptului canonicu**, alu unei sântei, sobornicesci si apostolesci biserici, compusu de Andreiu Baronu de Siagun'a, Archiepiscopu si Metropolitu alu româniloru de relegea greco-resariténa din Ungari'a si Ardealu“, — de 31 cóle in formatu de 8° mare si se afla de vendiare la Tipografi'a archidiecesana. Pretiulu unui esemplariu 3 fl. v. a.

⁂ Autonomi'a catoliciloru latini. Despre acést'a scrie Napló: Pasulu celu dintâiu fâcutu in Transilvani'a in privinti'a realisârei autonomiei bisericesci in sinulu bis. rom. catolice latine, nu a pututu duce la scopulu doritu. Laicii (lumenii) nu se indestulira cu o organisatiune, in carea se fia ei majorisati totu déun'a de preotime, prin ea catolicii nu au dobenditu alta, decâtu cá sa ia putere din mânilea regimului spre a se concentrá in mânile episcopiloru. Astfeliu de organisatiune nici in Ungari'a nu aru corespunde scopului, pre carele lu au catolicii, cându urgéza autonomi'a bisericei loru. Organisatiunea sa fia de asiá incâtu sa se pó'a recunósce o representantia adeverata de catolici.

⁂ Societatea Dramatica româna a plecatu Joi diminéti'a spre Lugosiu. Dupa cum audimu Directorulu societâtiei are de cugetu a trece deací la Temisiór'a, apoi la Pest'a si Vien'a si a se reinturná pre 20—22 Augustu preste Oradea la Clusiu. In tempulu Adunârei generale insa doresce a fi in Gherl'a.

⁂ Chassepot. Se dice ca regimulu francesu a imputeritu pre celu austriacu sa-si cumpere din Franci'a pusci de Chassepot.

⁂ Gherl'a 16 Iuniu. Insciintiare lit. Findu-ca pre de unaparte nu s'au adunatu atâti prenumeranti, câti suntu de lipsa pentru a poté suportá celu putinu spesele obveniete — pentru-ca acele se urca minimo calculo la 120—130 fl. v. a. — si pâna acum'a nu suntu decâtu numai 268 de prenumeranti, carii câte cu 30 xr. facu un'a suma de 80 fl. 40 xr. si asiá lipsescu inca 49 fl. 60 xr. si pre de alta parte tipografi'a diecesana este ocupata cu alte tiparituri urginte incâtu numai preste unu timpu de 2 septâmeni póte sa apuce de tiparitu.

Din astu punctu de vedere subscrisulu este silitu a insciintiá on. publ. respective pre onoratii prenumeranti, ca tempulu prenumeratiunei se prelungesce pâna la finea lunei viit. insa tipârirea opsiorului „Vade Mecum“ va urm'a de locu câtu va avé tempu tipo grafi'a amintita.

Teodoru Manu,
vicefiscalu comitatensu.

⁂ Fói'a ce apare in Oradea-mare scrie ca acolo se afla unu „Monte Christo“ modernu. Acest'a umbla din o bolta in alta si cumpera din tóte obiectele ce nu mai trebuiescu nimenui precum: girandole, candelabre, cârti de notitie, facendu-si totu-déun'a observarea ca suntu bune pentru servitorii lui. In otele séu alte locande déca cinstesce pre vre-unu servitoriu mai putinu de 5fl. nu cinstesce; cumpera 5 cigâri (londres) si da 10 fl. celui ce are sa le aduca, 9 fl. 40 ce vinu inapoi, i spendéza aducatoriului cigâriloru.

Nr. 64—1868.

Multiamita publica.

Subscris'a eforia aduce la cunoscinti'a on. publicu românu, precum ca on. si multu stimatulu d. M. Pascali, artistu românu si directoru alu societâtiei teatrale, venindu dela Bucuresci in voiagiulu artisticu, la Brasiovu, a datu si o representatiune teatrala in favorulu gimnasiului nostru românu gr. or. de aici, care a resultatu unu venitu curatu de 138 fl. 34 xr. v. a.

Deci subscris'a eforia i aduce in numele ei si alu predisului Institutu cea mai ferbinte multiamita pentru acestu faptu umanu si bine-voitoriu.

Atotoputintele Parinte cerescu sa-lu intarésca si sa spriginésca intreprinderile Domniei sele, pentru cá sa i se implinésca asceptârile cele mai multiamitóre a le grelei, dara pré frumósei sele arte.—

Brasiovu 8/20 Iuniu 1868.

Efori'a scóleloru centrale române gr. orientale.

30—1

CONCURSU.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori din comunitâtile: Costeiu, in protopresbiteratulu gr. or. românu alu Versietiului, si Iclod'a, in alu Jebelului, — ce suntu ingremiate marituluí comitatu alu Timisiului, — se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Costeiu.

a) in bani gat'a: 105 fl. v. a.

b) in naturali: 30 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 25 punti de sare, 25 punti de lumini, 6 stângini lemne de arsu, unu jugeru de somanatura, o grâdina de 140 stângini patrati si cuartiru liberu.

II. Iclod'a.

a) in bani gat'a 36 fl. 80 cr. v. a.

b) in naturalii: 10 meti de grâu, 10 meti de cucuruzu, 50 punti de clisa, 25 punti de sare, 7½ punti de lumini, 2 orgii de lemne, 3 orgiii de paie, 2 jugere de aratura, 2 jugere de livada, ½ jugeru de grâdina cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagicu in institutulu preparand alu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morala si politica, si astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 18/30 Iuliu a. c.

Caransebesiu 6 Iuniu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

30—3

Concursu.

Pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a Pestes in Protopopiatulu Pestesiului se deschide concorsu pâna de astadi in 4 septemâni.

Salariulu invetiatorescu e 60 fl. v. a. pre anu — 24 chibele de bucate — 2 vici de pasula — si lemne de focu, de acesti'a si stolele cantorale.

Cei ce aru dorí a avé statiunea acést'a, pâna la terminulu din susu, va sa-si faca recursele sele gatite cum se cade si adresate Ven. Consistoriu Aradanu, apoi sa le tramita subscrisului.

Oradea-mare 1 Maiu 1868.

Ioann Fassie
Protop. Pestesiului si insp.
distr. de scóle.

35—3

EDICTU

George Cucu din Siercaiti'a, carele acum de 4 ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socie Elen'a nascuta G. Tunsoiu din Sinc'a-nóua, si au prebegitu in lume, nesciindu-se de loculu aflârei lui. Se citéza prin acést'a, cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia sa se infatiosiedie inaintea acestui foru matrimonialu; câci la din contra, si fâra de densulu se voru decide cele de lipsa, in sensulu S. S. canóne ale bisericei nóstre dreptu-maritóre greco-orientale.

Fagarasiu 28 Martiu 1868.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tract. I. alu Fagarasiului.

Petru Popescu.
Protopopu.

Publicatiune.

Din 30 Iuniu a. c. se voru continuá trebile bancei nationale austriace, cari fura pâna acum subt ingrijirea casei de tributu si vama de banc'a filiale privilegi austriaca, in strad'a macelariloru Nro 4, de sine.

Deci se indrépta toti acei'a, cari au trebi de schimbu cu bancnote.

asignatii de banca;

asignatii de imprumutu;

hypotecare, de creditu séu asignatii partiali hypotecari a bine voí, sa se adreseze câtra susu numit'a adresa.

Orele de functia: dela 8 pâna la 2 óre.

Sabiiu in 24 Iuniu 1868.

Del'a banc'a nationale privilegiata a Austriei

29—2.

28—2

Concursu

Devenindu statiunea unui invetiatoriu dela scól'a capitala gr. or. din Dobr'a vacanta, prin acést'a se deschide concursu pâna la ultim'a lunei lui Iuliu an. cur.

Cu acésta statiune invetiatorésca e impreunatu unu salariu anualu de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne concursele loru câtra efori'a scolara la subscrisulu, provediute cu urmatórele documente:

1. Ca suntu români de religiunea gr. or.
2. Ca absolvatu celu putinu gimnasiulu inferioru. Cleric'a ori Pedagogi'a in Institulu archidiecesanu din Sabiiu, — cei cu gimnasiulu superioru voru avé intietate.
3. Ca au cunoscintia de limbele patriei;
4. Doved'a despre portarea loru morale si politica;
5. Dovéda despre ocuparea pâna acum'a avuta.

Nicolau de Crainen,
Protopopu gr. or. si Insp. distr.
de scóle.

22—2

Concursu.

Prin mórtea parochului Pavelu Maniu, a devenitu in comun'a bisericésca gr. or. din Lugosiu un'a parochia vacanta, pentru intregirea cari'a se deschide concursu.

Competitorii pentru acést'a parochía, amesuratu dicisiunei Consistoriale din 23 Septembre 1865 si cerculariului episcopescu din 8. Octombre 1865 Nr. 260 au de a documentá absolvirea gimnasiului superioru de 8 clase si a cursului teologicu; erá recursele sele cuviinciosu timbrate ale tramite pâna in 8. Septembre a. c. calind. vechiu, adresate câtra „adunarea genarala a comunei bisericesci gr. or. din Lugosiu“ la mânile Domnului Georgiu Pesténu Adm. protopopescu.

Din siedinti'a Representantiei adunârei generale a comunei bisericesci gr. or., tinuta in Lugosiu in 9/21 Iuniu 1868.

Representanti'a comunei bisericesci.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a si tiparíulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 ee ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

№ 51. ANULU XVI.

Sabiiu, in 27 Iuniu (9 Iul.) 1868.

IX art. de lege din an. 1868.

in caus'a celoru de religiunea gr. or., **sanctiunata** in 24 Iuniu 1868, publicata in cas'a deputatiloru in 27 Iuniu 1868 sî in cas'a magnatiloru in 30 Iuniu 1868.

NOI FRANCISCU IOSIFU I.

din grati'a lui Dumnedieu Imperatu alu Austriei regele apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Dalmatiei, Croatiei, Slavoniei, Galitiei, Lodomeriei, Ramei sî a celoru-lalte precum: alu Iliriei sî Ierusalimului.

Inaintea Majestâtiei Nóstre, in intielegere comuna, magnatii sî representantii credinciosi ai iubitei nóstre Ungarie sî tieriloru sótie au asternutu spre sanctiunare urmatoriulu articulu de lege:

§ 1. Congresulu natiunalu serbescu convocatu la 1864 sî continuatu in 1865 la Carlovitiu, intru câtu s'a constituitu cu abatere dela § 8 alu articulului de l. 20 din 1847—1848 se legaliséza supletoriu.

§ 2. Metropoli'a de sine statatória pentru românii de religiunea gr. orientala sî dupa dreptu egala cu a serbiloru, asemenea sî inaltiarea episcopiei greco-orientale din Transilvani'a la archiepiscopia se petrece in lege sî dispositiunea articulului 10 de lege din 1792 se estinde asupra-i.

§ 3. Dupa ce deci despartirea celoru de religiunea gr. or. in dóue provincii bisericesci, nedependinte un'a de alt'a, produce lips'a de a esercitá fia-care parte pentru sine deosebitu dreptulu de autonomia garantata prin art. 20 de lege § 8 din 1848, reservându Majestatei Sele, dreptulu supremu de supraveghiare, ce are a-lu esercitá conformu constitutiunei, credinciosii susu numiteloru dóue metropolii suntu îndreptatiti, intre marginile legiloru tierei, a decide sî a regulá, fia-care parte de sine sî pentru sine deosebi, in adunârile (congresele) bisericesci, ce se voru conchiamá din tempu in tempu premergendu aretare la Majestatea Sea, de câtra Metropolitii respectivi, — causele loru bisericesci scolari sî fundatiunali, sî a le aministrá sî guverná de sine prin propriele loru organe in intielesulu statuteloru stabilinde in congresele aceste sî incuviintiânde de Majestatea Sea.

§ 4. Credinciosii ambeloru metropolii, pre lânga reservarea dreptului pré inaltu de incuviintiare, au dreptulu a-si organisá adunârile (congresele) loru bisericesci.

§ 5. Spre scopulu acest'a se imputernicesce ministeriulu, a mijlocí de a se conchiamá câtu mai curendu, in conformitate cu usulu ce sustá de mai de multu, congresulu natiunalu bisericescu serbescu de religiunea gr. or. prin Archiepiscopulu sî patriarchulu serbescu, carele va constá afara de Archierei din 25 deputati din cleru, 50 din laici, intre cari 25 au a se alege din confiniele militarie.

§ 6. Totu ministeriulu va mijlocí, conchiamarea câtu mai curendu a congresului natiunalu bisericescu românu de religiunea gr. or., carele, dupa propunerea sinodului episcopescu gr. or. românu, va constá, afara de Archierei, din 30 deputati din cleru, 60 din laici, intre cari au a se alege 10 din confiniele militari.

§ 7. Cea dintâiu problema a amenduroru adunâriloru (congreseloru) bisericesci, ce se voru conchiamá in modulu acest'a, va fi a statorí organisatiunea congresului, pre lânga incuviintiarea Maiestâtiei Sele.

§ 8. Ori-ce feliu de pretensiuni escate din despartirea ambeloru metropolii, pre câtu ele nu se voru puté impacá prin invoiéla reciproca, atâtu acele ce atingu metropoli'a intréga, câtu sî cele ce atingu diecesele episcopesci séu comunele bisericesci, séu sî pre unii individi singurateci, voru avé a fi in validitate cu scutintia de timbru si taxe — inaintea acelei judecatorii ordinarie, ce se va delegá de Maiestatea Sea, pre lânga contrasemnatur'a ministrului, sî acésta procedura, delaturandu-se tóte cele-lalte remedie juridice, se va sustîné, numai apelat'a ordinarie de dóue graduri mai inalte, sî astfeliu de procese apelate se voru decide prin forurile apelate afara de serie.

§ 9. Credinciosii de religiunea greco-orientala cari nu suntu nici de limb'a serbésca, nici româna, remânu sî mai departe in tóte drepturile loru, ce le-au esercitatu pâna acum in aministrarea de sine a afaceriloru comunale bisericesci sî scolarie, in intrebuintiarea libera a limbei rituali, precum sî in manipularea averei sî fundatiuniloru comunale bisericesci.

§ 10. Dispusetiunile §-lui 8 articululu 20 din 1848, cari suntu contrarie cu legea acést'a se stergu.

Aflându Noi tóte cele cuprinse in acestu articulu de lege, in totalu sî in parte, de bune, placute sî acceptabile, cu acést'a, in puterea Nóstra regésca le lasâmu nestramutate, întârimu sî sanctiunâmu sî le tînemu Noi sî le vomu sustîné si prin alti credinciosi ai Nostri.

Datu in Vien'a, in anulu o miia optu sute siése dieci sî optu, dóue dieci sî patru Iuniu.

Franciscu Iosifu m. p.
Conte Juliu Andrássy. m. p.

Iéra politic'a.

Dupa ce in doi articuli precedenti amu cercatu a aduce unele momente, ce ne privescu pre noi in tempulu acestu criticu, va fi de lipsa a merge unu pasu inainte. Sa mai cautâmu dara odata in giurulu nostru.

Privirea ce ni se infatisiéza e de mai multe feliuri sî adeca:

1. in totalu;
2. in specialu.

Aceste dóue feliuri insa inca-si au subimpartirile loru sî adeca:

cea de sub 1 se imparte
a) in geografica-etnografica;
b) in politica-istorica; cea de sub 2 in
a) politica-istorica sî
b) politica-natiunala.

Avendu acésta specificare inaintea ochiloru, noi, sî cu noi publiculu nostru cetitoriu, trebuie sa anticipâmu sî sa anticipeze de acum, ca tóta apretiuirea nóstra se inverte sî acum pre lânga acelu principiu nedisputabilu alu esistintiei nóstre; câtu privesce pre cei'a-lalti factori cu cari trebuie sa venimu in atingere, ii considerâmu, dupa positiunea nóstra politica de facto, cá pre nisce factori pre cari impregiurârile nii ofera a calcula cu ei.

Deci in totalu, noi ne vedemu geografice asiediati in acelu coltiu alu Europei, carele formeza vertegiulu intre resaritulu de média nópte, intre média dî sî apusu. Viscolii popóreloru in vechime sî o parte insemnata in tempurile mai din cóce aici si-au descarcatu fulgerele sî tunetele sele. Beliducele seculului alu doilea dupa Chsu, Trajanu, a prevediutu insemnetatea acestei situatiuni sî a crediutu ca prin asiediarea colonieloru sî legiuniloru romane va pune stavila torenteloru ce se pregateau pentru seculii urmatori; firesce ca calcululu seu a mai presupusu in sinulu imperiului sî solidaritatea, departarea frementâriloru ambitióse, pentru domnia, cari dau ponderositatea sî puterea cea mai necessaria a positiuniloru. Gresielele, séu mai bine, pecatele imperiului romanu au facutu, cá fati'a Europei sa se schimbe. Acést'a s'a intemplatu, sî in decursulu atâtoru seculi a adusu popóre nóue, cari au formatu referintie de staturi nóue preste noi sî in giurulu nostru. Asiá incâtu in privinti'a

etnografica d. e. astadi avemu in giurulu nostru la média-nópte resaritu sî la média-dî slavi sî la apusu pre magiari, cari intocm'a cá sî noi suntu incungiurati de dóue pârti de slavi de o parte de nemti, sî de alta de noi.

Luându in consideratiune atatu geografi'a câtu sî etnografi'a aflâmu, ca din marea négra pâna mai in marea adriatica se intinde, intre poporele slave de media nopte sî media dî, o córda de aceste doue popóre eterogene dupa natiunalitate sî aspiratiuni, omogene insa in interesele loru, pentru ca esistinti'a loru se conditiunéza imprumutatu un'a prin ceealalta.

Precâtu tempu, Turcii erau gróz'a Europei, dupa starea politica de atunci, aceste doue popóre aru fi fostu chiamate ai infrená sî prin ei a infrená acelu torente alu paganismului, carele, prin natur'a sea molesîta de multele lui desfrenâri, intunecatorie de minte prin despotic'a credintia musulmana, a impedecatu, ba a ucisu sî a mai sterpitu sî urmele culturei aduse dela apusu, sî primita dela apusu, de acei ce insii venira din alta parte (magiarii).

A fostu chiamati a infrená; insa ambitiuni desierte de predomnire, atitiate sî nutrite mereu de papismulu evului mediu, carele nu cunoscea alta bunetate, decâtu cucerirea crestinismului intregu sub despotismulu autocratu sî teocratu in afceri de convingere, au viritu din capulu locului neintielegerea intre acestea dóue popóre. Ba vedemu ca au fâcut'o traditiunala pâna in dîlele nóstre sî atunci, precum au jertifitu paganismului Bizantiulu sî cu elu peninsul'a balcanica intréga, a facutu possibila supunerea prin stipulatiuni imprumutate, pentru o parte din romani sî calcarea cu focu sî cu sabia din partea turciloru a celeilalte parti de români sî a unguriloru, mergendu semilun'a in fruntea ostei turcesci pâna la portile Vienei; preste acestea semânandu discordi'a intre locuitorii Ungariei sî Transilvaniei sî aprindiendu intre ei cele mai nefericite resbele civile.

Puterea turcésca se frânge. Undele barbariei loru se retragu in o alvia mai strimta sî istori'a seculiloru din urma ne presentéza in coltiulu Europei ce locuimu, o Transilvania, o Ungaria sub sceptrulu Habsburgiloru in unu complesu numitu Austri'a sî o Muntenia sî Moldavi'a, sub suzeranitatea portiei otomane. Tóte tierile aceste sî aveau mai multu séu mai putinu neaternarea loru in cele interne.

Fiinduca noi avemu de a face in propusulu nostru numai cu resultatele, constatâmu, ca romanii de sub suzeranitatea portiei erau apesati de o tripla sî funesta influintia sî adeca de volnici'a sultaniloru, de viclenia fanariotiloru sî de aspiratiunile rusesci, cari sî pregateau cale preste romani la Constantinopolea.

In impregiurâri de acestea mai nu mai erá sperantia de vre-o scapare, pentru ca tóte trei influintiele se nevoiau a inaintá coruptiunea in classele cu ceva putere in tiéra sî nesciinti'a sî ignoranti'a in cleru sî poporu. Cá o radia de sperantia sî de lumina se arata reintórcerea la limb'a sî literatur'a natiunala a romaniloru, sî ceea ce cá faptu istoricu nu trebuie sa ignorâmu, chiaru sî prin influinti'a unoru boieri. Simtiulu interesârei de sórtea tierei devine totu mai chiaru sî mai determinatu, pana cându pre la 1845, ni se pare, cându Russi'a amblá cu planulu de a pune man'a pre esplotarea vistierieloru ascunse in pamentulu Moldoromaniei, obscescile adunâri, compuse eselusivu din boieri, au respinsu cu determinatiune sî resoluti acésta straina pretensiune.

Insa candu unu poporu nu are puterea reslatita in tóte clasele sociale, ca sa proceda nu numai cu puterile morale, dara sî cu cele materiale resistinti'a sea nu are efectulu doritu. In 1848 vedemu gramadinduse armate straine in ambele tieri sî pre locuitori supunenduse sortiei cestei umilitórie, pentru ca nu a pututu s'au nu a sciutu uni puterile sele spre a protestá contra acestei incalcâri. Asemenea a trebuitu sa sufere sî de alte ori.

Abiá in tempulu dela 1854 incóce, interesele puteriloru europene au trebuitu sa consimta cu asecurarea autonomiei acestoru tieri, lasandule câmpulu de a sî croí destinele loru dela 1857 incoce. Ce s'a facutu in tempulu mai din cóce e pré cunoscutu.

Sa ne intórcemu la noi acasa, va sa dîca, la partea speciala.

Aici vomu petrece mai putinu la partea politico-istorica. Amu veditu mai susu ca tierile nóstre, dupa infrângerea puterei turcesci, au venitu sub sceptrulu Habsburgiloru. Ce aflâmu déra? In vre-o doue cuvinte vomu dîce, ca pre candu connatiunalii nostri din Ungari'a aveau cá iobagi a purtá sarcinile impuse de feudalismu, la noi in Transilvani'a, in puterea legiloru speciale ale tierei, romanii erau apesati de jugulu celu duplu alu feudalismului natiunalu sî confessiunalu *). Cu alte cuvinte românii in Transilvani'a erau apesati odata cá iobagi si ce aru fi pututu fi scutitu de iobagia, in orasie, in fundulu regiu si secuime (unele pârti) erá apesatu pentru confessiunea sea, incâtu se deosebea numai prin scutirea de robote de confratii sei iobagi. **)

Anulu 1848 a adusu libertatea sî presta noi, séu dupa cumu amu dîsu cu alta ocasiune, ea a resaritu in acelu anu. In privintia drepturiloru natiunala inse ea nu a satisfacutu nimic'a. Acést'a a remasu pentru deceniulu nostru.

Ce se luâmu noi in consideratiune, candu ne vedmu sositi la acestu punctu?

Noi credemu ca pre lânga consideratiunele nóstre natiunale trebeie sa facemu iera o ochire obectiva a supra situatiunei.

Simtiemintele nóstre natiunale suntu: ca natiunalitatea nóstra se fia recunoscuta prin lege sî amesuratu acestei legi sa ne putemu manifestá in cele publice sî in cele private, in cele oficiale sî in cele neoficiale, pre terenulu politicu, bisericescu, literariu, socialu etc. cá români, nejigniti in nici o afacere care atingu terenurile memorate. Pretensiunea nu e decâtu justa sî nu va luá-o nimenea in nume de reu pre câtu tempu póte fi vorba de libertate.

La 1863/4 in diet'a provinciala din Sabiiu amu sî ajunsu noi cesti din Transilvani'a o óresi-care umbra de dreptu in privintia natiunala; banatianii sî ungurenii insa remasera numai pre lânga libertatea individuala. Amu dîsu umbra, pentru ca in articulii respectivi nu e altu ce-va decâtu ca natiunea romána se inarticuléza cá natiune. Detaiurile cari sa inrupeze acestu principiu, de fact'o recunoscutu de multu, nu s'au pututu aduce in fiintia; sî apoi legea in privinti'a limbei putemu dîce ca lasa in discretiunea organeloru aministrative politice recunóscerea usului limbei natiunale, va sa dîca, unu dreptu pentru care trebuie sa porti procesu de câte ori vrei sa-lu puni in lucrare. (Trebuie sa recunóscemu cu acésta ocasiune loialitatea majoritâtiei din dieta cea adunata pre basea legiloru antimartiale, in an. 1865 la Clusiu, ca ea faptice, fâra presupusulu procesu, a respectatu principiulu legei pentru limba, câci protocólele dietei sî desbaterile fura purtate sî decursera in limbile natiunale.)

O particica din aspiratiunile nóstre natiunale se implinira pâna ací, insa cum amu dîsu, numai la o parte a natiunei nóstre din cei ce ne aflâmu in statulu de carele ne tînemu.

Transactiunile in continuarea loru a dusu pre transilvaneni, (aici nu intielegemu numai pre români) la diet'a Ungariei, sî in privinti'a natiunala vedemu ca acolo se aduse o lege bisericésca natiunala pentru românii din Transilvani'a sî Ungari'a, cari cá sî fratii loru gr. catolici inca de pre la 1855, voru fi de aci incolo adunati in o provincia metropolitana natiunala. Totu transactiunea acést'a are sa deslege un'a din cestiunile cele mai importante cea a natiunalitâtiloru.

Stându astfeliu lucrurile, vedemu ca avemu multu inca pâna a fi satisfacuti in drepturile ce le credemu necesarie spre a fi egali cu natiunile conlacuitorie. Inse sa nu uitâmu ca nu numai drepturile politice ni lipsescu, ci sî alte trebuintie.

Deci, déca ne iubimu pre noi insine, sa indreptâmu tóta atentiunea nóstra numai câtra ajungerea acelei'a ce spiritulu tempului a sanctiunatu, ca dreptu. Acést'a sa fia dorinti'a nóstra. Amorulu nostru câtra noi insîne ne impune datori'a de a nisuí câtra implinirea acestei dorintie in tóte impregiurârile cu atâtu mai vertosu, cu câtu, dupa cum amu repetîtu in mai multe renduri efeptuirea acestei'a se póte face fâra de a venîn contradîcere cu desvoltamentulu constitutiunalu sî fâra de a si apare neloiali fatia cu interesele regimului sî fatia cu ori sî care alta natiunalitate din intrég'a monarchia.

Ratiunea la acést'a e cá sa nu dâmu noi insîne ocasiune, prin vorbe nefolositóre, la sumutiâiri, cari de o parte sa ne pericliteze sî putinulu ce avemu sî de alta parte sa ne inchida calea câtra progresarea mai departe. Cându o dîcemu acést'a o dîcemu cu privire la toti românii sî adeca cu privire la greutâtile ce s'aru nasce pentru noi in interiorulu tierei nóstre sî pentru cei'a-lalti in interiorulu tierei loru. Avemu sî noi sî au sî ei destulu de fâcutu, fia-care in partea sea sî in feliulu seu pentru consolidarea fragedeloru puteri, cu cari puteri toemai pentru ca suntu fragede, sa fimu precauti sî sa nu hazardâmu (sa nu le punemu in jocu) cu ele. Asiá dara: putîna vorba sî activitate multa, sa fia devisa nóstra.

Evenemintе politice.

Sabiiu 26 Iuniu.

In partea de dincolo de Lait'a se voru conchiamá dietele provinciale pre 22 Augustu a. c.

Mergerea Cancelariului imperialu la Prag'a causéza sî acumu o multîme de versiuni. Dintre aceste, unele punu la o parte incercârile de impacare constitutiunala a nemultiamitiloru cu sistemulu de fatia sî dîcu, ca scopulu escursiunei au fostu o intielegere asupr'a referintieloru stateloru nemtiesci de média-dî, cari sa se adune in o federatiune. Acestu planu se dîce ca sî Prussi'a aru fi pre aprópe de a-lu acceptá.

Din Romani'a ne aducu dîuariele scirea despre concediarea ministrului presiedinte, care concediare o folosesce dîsulu ministru, pentru o caletoria la Vien'a, insotitu de fratele seu Stefanu Golescu. In absenti'a celui d'antâiu afacerile portfoiului le va duce ministrulu Bratianu. — O cercularia a ministrului Bratianu câtra prefecti, recomanda acestor'a cá sa staruiésca a se alege barbati de acei'a in senatu, cari sa caute o cale mijlocitória intre senatu sî camer'a deputatiloru.

Dîuariele rusesci incepu a-si arctá neplacerea cu purtarea Prussiei, care neplacere sa apropia de neincredere. „Wiedomosti" de Moscv'a sî „Golos" din St. Petersburgu spunu ca contele Bismarck se insiéla déca crede, ca acum dupa ce Russi'a i a ajutatu a se asiediá in siea, va puté sa stea Prussi'a singura sî sa dea peptu cu Franci'a. Prussi'a nici atunci nu va fi in stare sa faca nimic'a, candu Russi'a va remané neutrala. Incheia cu aceea, ca nici unu regimu prussianu déca va fi cu minte nu se va desface cu totulu de Russi'a sî pentru aceea, pentru ca Prussi'a pre lânga o legatura cu Russi'a nu perde nimic'a, de alta parte cest'a din urma pré lesne póte dá mân'a cu Franci'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 27 Iuniu presentéza contele Juliu Andrássy trei proiecte de legi cari privescu inarmarea. Aceste proiecte, la motivarea ministrului, se dau indata spre tiparire sî se alege o comissiune de cinci-spre-diece, carea sa-si dea in scurtu tempu parerea asupr'a proiecteloru.

Totu minisrulu Andrássy asterne casei esemplariulu de legea sanctiunata de Majestatea Sea despre afacerile bisericei gr. orientale. — Dupa acést'a se deschide desbaterea asupr'a legei de timbru.

In siedinti'a dela 30 Iuniu asterne ministrulu presiedinte conte Juliu Andrássy legile sanctiunate ce privescu pretiurile sârei sî indemnitatea. Se verifica alegerea deputatului Temisiórei Missiciu, sî se votéza comissiunea amintita in siedinti'a precedenta. — Cas'a trece la ordinea dîlei la desbaterea legei de timbru. Dupa terminare se cercà scrutinulu sî resolutu ca in concissiunea de cinci-spre-diece suntu alesi: Stefanu Bitto, E. Hollan, Lud. Horváth, Col. Hertelendy, bar. Carolu Huszár, Emericu Ivanka, Iosifu Iust., Georgiu Klapka, Carolu Kerkapolyi, bar. Ştef. Kemenyi, Moriz Perczel, Emericu Szabó, Gabrielu Varady sî Antoniu Zichy.

In siedinti'a dela 1 Iuniu se dau concedie unoru deputati, iéra deputatulu Stoll face o interpelatiune ministrului de finantie pentru spesele intrebuintiate la masînele idraulice dela bâile din Kereszthegy sî aduce interpelatiunea in legatura cu alt'a fâcuta in Decembre a. tr. cu scopu de a impedecá edarea in desiertu a unei sume de 260,000 fl. pânala 300,000. Mai departe aduce interpelantele in legatura sî unele frecâri din caus'a interpelârei, intre sine sî oficialii ministeriului de finantie sî afirma ca densulu aru fi fostu din aceste cause defaimatu pre sub ascunsu.

Ministru Lonyay dîce ca afacerea acest'a nu se tîne de dieta sî respinge asertiunea, ca in ministeriulu de finantie aru fi cerculându note secrete.

Dupa mai multe desbateri interpeléza Simonyi pre ministrii de interne sî de justitia in privinti'a turburâriloru din Felegyháza, ca ce mesuri au luatu pentru a eruí pre culpabili sî cum are de cugetu a urmá cu densii. Mai departe regimulu sa depuna pre més'a casei tóte actele câte privescu afacerea acéşt'a.

Dupa ce ministrulu de interne desfasiura istoriculu agitatiuniloru escate in urm'a prochiamatiuniloru lui Asztalos sî ministrulu de justitia arata cá tribunalele respective si voru face la loculu sî tempulu seu detori'a, se mai continua dispute in cari Besze nu putù se fia mai cu tactu sî sa incungiure a atinge câtu privesce pre români córde resimtitórie din trecutu. Hodosiu sî Borlea a respingu apostrofârile lui Besze despre Hori'a sî Closc'a; in fine la propunerea lui Deák se multiamesce cas'a cu procederea ministriloru.

Zichy cá referentulu comissiunei centrale asterne raportulu asupr'a darei fonciarie sî pentru case, la desbatere sa ia in siedintia urmatória. —

Sabiiu 24 Iuliu. Esamenile in Institutulu archidiecesanu pedagogicu teologicu a decursu sub presiedinti'a Escel. Sele Présântitului Parinte Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a in septaman'a trecuta sî s'au terminatu cu o féstivitate solemna, mai intâiu in biserica, facenduse rugaciune de multiamita, apoi in sal'a seminariului, la carea ocasiune clericulu anului III Georgiu Pareu sî clericulu anului II Al. Badiu s'a destinsu prin rostirea de cuventâri fórte frumóse. Celu dintâiu a desfasiuratu tem'a despre detori'a preotului, celu de alu doilea rostesce unu cuventu de despartire câtra colegi, cari paresescu pentru totdéun'a institutulu sî adauge „la revedere" celoru cari se voru intalni spre continuarea, respective finirea studieloru prescríse cursuriloru pedagogice-teologice.

Accentuéza deosebita multiamita sî recunoscintia, in numele colegiloru sei, Inspectoratului Supremu alu Institutului pentru neobsit'a sea privighiare asupra fiiloru sei sufletesci sî pentru neobosit'a sea lucrare spre a castigá totu ce e spre inaintarea binelui bisericescu sî natiunalu sî deosebitu pentru infiintiarea acestui Institutu, carele nutresce sî in privintia spirituala sî materiala atâti tineri cari sa pregatescu spre a serví bisericei sî natiunei. Totu asiá esprima multiamita sî recunoscintia sî corpului profesoralu, langa care adauge sî laudabilale ostenele a le dlui Inspectoru seminariului. Clericicii Iosofu sî Sfetea declama fie care câte o poesia acomodata solomnitâtiei.

Corulu mari festivitatea prin armoniosele i cantâri, intre cari sî in anulu acest'a dlu prof. respectivu, ingrigi ca sa auda publiculu ascultâtoriu o compositiune nóua.

Dlu Directoru alu Institutului inchide solemnitatea cu o cuventare plina de invetiaturi pentru cei ce se ducu spre a lucra in vi'a domnului, câtu sî pentru cei ce au a se intórce la continuarea studieloru.

Pertractarea finale la omorulu din Belgradu.

In 26 Iuniu c. n. incepù pertractarea finale in causa omorului principelui din Belgradu. In sal'a menita pentru pertractarea finale aparura 13 individi batuti in catusie. Lazaru Marici, cei patru fratî Radovanovici, Sima Nenadovici (cumnatulu principelui Alesandru), Rogici

---

*) Uniunea celoru trei natiuni sî religiunile respecte.

**) Unele magistrate sasesci se geréza ca domni colonicali fatia cu unele pârti locuite de români pâna in dîu'a de astadi.

Petroviciu Atanascovici Zivcovici, Ieremici, Petrovici sî Tadici suntu pecatosii factori ai atentatului principiaru. Judecâtorii intrara la 9 óre in sala, fiindu sal'a indesuita de unu publicu auditoriu fórte alesu. Intr'unu semi-cercu, fatia cu scaunulu acusatiloru sî cu tribun'a judecâtoriloru, siediura representantii puteriloru straine (dintre cari inainte de amédi au lipsitu celu rosu, englezu, sî prusianu), ministrii, membrii regintiei, domnii Garasianinu, Ristici, baronulu Nicolici educatoriulu repausatului principe, Dr. Pozec, marsialulu de curte Ioanovici, precumu sî unii dintre senatori sî capii aristocratiei functionarie. Lipitu de tribun'a judecatoriloru statura stenografii sî corespundentii jurnalistici. Afara palpitá unu numeru mare de poporu, fiindu inspectionatu de câtra patróle de gendarmi, cari in pasi sfortiati se preumbláu in susu sî in josu sî cunsciinciosi 'si impliné misiunea loru. Cu sosirea judecâtoriloru in sala se facù o tacere profunda sî procurorulu de statu ceti tare sî cu óre care intonâri aspre acusarea.

Dupa-ce procurorulu 'si finisse pâr'a s'a, provóca presiedintele mai intâiu pre Lazaru Marici. Aparinti'a sea facû o impresiune profunda in publicu. Din fati'a sea cea aspra nu se arata nici mâcaru o trâsura blânda ; privirea-i e nestatornica, incruntânduse la fie-care din auditorii cu óre-care impertinentia, manile sale suntu in miscare continua degetele sale trasalta mereu; capulu seu caruntu face unu contrastu cu barb'a s'a cea mica sî négra. Mersulu seu e tare sî siguru, consciinti'a sea pare a fi impietrita cá sî celelalte simtiuri din elu.

Presied : Ce aveti de a respunde?

Acusa : Nimicu; ce amu sciutu amu comunicatu comissiunei.

Presied : Stati prelânga ce ati marturisitu ?

Acusa : Stau.

Presied : Voiti cá sa vi se cetésca marturisirea ce ati datu ?

Acusa : Voiescu.

Se cetesce. Mai interesante suntu urmatórele comunicâri: advocatulu Paulu Radovanovici 'si pusese de unu anu in gându, de a omori pre principele. Din Martie a. c. forma spre acestu scopu o societate, in care fuseiu sî eu. Elu dîse ca voiesce a atacá pre principele la matusis'a dómna Tomanja, unde erá obicinuitu Michailu de a vení la 4—5 sér'a, incungiurându apoi cas'a cu ómenii sei 'lu vá constringe séu la abdicare séu 'lu vá omori. Eu 'lu desfatuii dela acest'a fiindca o atare incercare in cetate aru fi impreunata cu pericule. Ii propusei Topciderulu, unde acestu planu mai usioru se póte esecutá; Paulu Radovanovici se invoí la acést'a. Elu dîse ca putinu ii pase de persón'a care gubernéza mai multu insa de form'a gubernârii. Bani avea destui, câci elu cumpera armele sî dedù fiia-cârui'a dintre noi câte 800 galbini spre a pastrá numai secretulu.

Elu corespundea cu secratariulu lui Alessandru, Tripcovici, sî avù intalniri secrete in Ungari'a. P. Radovanovici trimise prin acestu Tripcovici o constitutiune junelui Karagiorgievici din Pest'a, „spre studiare sî subscriere“. E adeveratu ca aru fi voitu mai bine o republica insa déca nu e cu putintia atunci sa fia Petru principe, insa numai atunci déca vá fi subscrisu constitutiunea. Dupa omoru, a carui esecutare o luai asupra 'mi erau de a se prinde séu de a se omori ministrii de resbelu sî interne.

Eu sciamu ca capitanulu Marzaillovici e insarcinatu, de a pune man'a pre politia. Cu inceputulu lui Aprile se decretase mórtea principelui. De atunci pandeamu pre principele in tóta diu'a, insa diferite obstacule ne impiedecau esecutarea planului.

In 11 Iuniu câtra 6 óre sér'a veni principele la bratiu cu domnisiór'a Catarin'a dupa densii veneau dómn'a Anc'a Konstantinovici adjutantulu Sualte cu dómna Tomanja, sî in urma unu servitoriu.

Eu, Rogici sî Kosta Radovanovici ii asceptamu. Mai intâiu impusica Kosta asupr'a principelui, care indata cadiu la pamentu, apoi eu sî Rogici. Dupa acea lua Kost'a hanciarulu sî incepu a macelari, principele se prâvali odata in sangele seu sî mori. Dómna Anc'a alerga racnindu asupr'a mea, eu o impusicai de necazu sî ea cadiù preste cadavrulu principiaru. Dupa aceea ne ascunserâmu in tufisiu. Mai târdiu me prinsa pandurii. Paulu Radovanovici fugi indata la Belgradu, — ce s'a intemplatu mai departe nu sciu. Cá Serbu spunu adeverulu, sî nu pretindu, a me rectificá.

Dupa Marici fu provocatu Stanu Rogici, unu omu betrâniciosu cu barba alba sî trasuri marcate. Habitudinea corpului seu e obrasnica sî incordata curagiosu mesura cu privirile sele pre publiculu auditoriu din capu pâna in picióre, cá sî cându aru voí a dîce : „vedeti ca eu nu amu nici unu picu de frica de urmârile faptei !“ Ochii sei scânteiatori sî suri cá de pisica ii indrépta din cându in cându la catusiele sele. (E de insemnatu ca in tempuri ordinarie aparu criminalistii in Serbi'a fâra lantiurii inaintea tribunalului, insa acum cându tiér'a e pusa in stare de asediu legile ordinarie nu au valóre.) ceste evidentu paru a-lu superá sî elu se silesce mereu a sî le asiediá. Privirile publicului suntu esclussivu concentrate asupr'a acusatului.

Presied.: A-ti audîtu acusarea, care o au urdîtu procurorulu de statu asupra-ve ?

Acusat. Amu audît'o.

Presied.: Ce voiti a aduce spre rectificarea d vóstra ?

Acusat.: Nimic'a, totu ce amu avutu a spune, amu spusu judecatoriului investigatoriu.

Presied.: Voiti cá sa vi se cetésca aici descoperirile ce le-ati fâcutu inaintea judecatoriului investigatoriu ?

Acusat.: Voiescu !

Se cetesce. Din acéste mai interesante suntu urmatórele date. Asasinarea principelui sau decretatu intre noi dejá inainte de Pasci. Dela santu Georgie inciepandu cautaremu ocasiunea, spre a putea realisá conclusulu. Eu locuiamu in „Hotel du Balcan“ sî mai in tóta diou'a mersei la Topcider, avendu armele totdéun'a cu mine, spre a omori odata pre principele. Eu audiamu la noi vorbinduse despre starpirea dinastiei Obrenovici sî reintórcerea pre tronu a lui Karagyorgievici, sî credeamu ca natiunea acordéza acestu planu. Noi nu ne puturemu resolva insa la esecutarea asasinului principiaru pâna cându nu veni in mijloculu nostru sî Cost'a Radovanovici de-si eramu pregatiti la tóta ór'a si minut'a. Cum se insoci Cost'a cu noi, cam optu dile inainte de omoru, merse lucrulu mai bine: pezevenchiulu acel'a avé curagiulu dracului. La asasinu ne indemna apoi sî Filipu Stancovici (unu agentu veteranu a lui Alesssandru) elu dîcea ca in altu modu nu ne putemu curati de principele Michailu („vedi bine ca nu — ca elu ne au fostu tatalu nostru !“ strigara mai multi din publicu, cari abiá se putura retiné in agitatiunea sî indignatiunea loru.) Cum sosí Cost'a intre noi, merserâmu apoi in tóte dîlele la Topcider sî in 11 Iuniu ne implinirâmu missiunea nóstra.

Presied.: Mai aveti ce-va de a observá ?

Acusat.: Nimic'a. — Elu merge la loculu seu sî acum vine Ljubomir Tadici la rendu.

Infatisiarea lui se facù o impressiune neplacuta asupr'a publicului marindu-se acésta neplacere inca sî prin barb'a sea cea galbina sî aspra. Elu vorbiá incetu din caus'a unui cataru bronchialu, care-lu silé desu de a tusî sî scuipá.

Presied: Sî D-ta Ti ai auditu acusarea intentata din partea procurorului de statu contr'a persónei d-tale; ce puteti respunde la acést'a ?

Acusat: Nimicá. Amu spusu totu inaintea comisiunei—mai multu nu amu de a observá.

Presied: Voiti sa vi se cetésca marturisirea ?

Acusat. Voiescu !

Din acésta marturisire apostrofemu ce e mai esentialu: In 30 Apriliu c. v. 'mi spuse P. Radovanovici, ca planulu seu aru fi de a asasiná pre principele. Elu P. Radovanovici, e nemultiamitu cu gubernarea principelui Michailu sî in genere nu voiesce a sci nimicá de principi ai Serbiei. Si desi lucra sub firm'a Karagyorgyevici, acést'a insa nu e convingerea lui ci voiesce numai a amagi pre acest'a.

Spre a guberná nu e capace nici Alessandru nici fiiulu seu Petru omulu acelu june habaucu sî usioru de minte. Elu voesce o alta sistema de gubernare. Pre mine me insarcinase cu omorulu ministrului de interne, dîcendu-mi ca sa me aflu in 11 Iuniu la 6 óre dupa amédi la ministeriulu de finantie (vis-avis cu casarm'a pre drumulu ce duce la Topcider). Mie-mi parù lucrulu de totu bariolu, sî de aceea in diu'a destinata pentru omoru me imbracai si me dusei la Waljewo Eu intieleseiu lucruri teribile: toti boerii trebuie omoriti sî bunurile loru confiscate in favórea poporului. Eu vedu ca lucrulu merge pré departe : ba ce e mai multu Vladimiru Iovanovici sî P. Iancovici (cari suntu pagii nobilului cavaleru Miletici, de siguru inca au participatu la complotu) i-mi dise: „ca aru fi mai bine de a resturná numai pre principele, sî déca nu se póte atunci trebuie omoritu.“ Eu me caii dejá, a fi purcesu asia departe, lasai armele mele sî me duseiu in 11 la Waljewo, unde fui sî arestatu.“ Fiindu tempulu inaítatu, siedintia se intrerupe pâna dupa amédi la 3 óre.

Principatele române unite.

Bucuresci 25 Iuniu. Primirea Altetiei Sele, a principelui imperialu Napoleonu pre pamentulu sî in capital'a Romaniei, fú fórte cordiale sî cu tóte ca nu se desbracase de incognito, ajungendu totusi pre pamentulu Romaniei luá unu aeru liberu, cum e sî aerulu elementului seu. — In 11/23 Iuniu, in diu'a aniversaria a libertatii Romaniei a pusu piciorulu la Severinu pre pamentulu romanu. Salve de tunuri anunciara sosirea marelui óspe, unde fù primitu de d. gen. Nicolau Golescu in fruntea salutatoriloru. In 24 diminéti'a sositu la Giurgiu fu primitu de min. de interne sî de esterne cu arcu de triumfu sî cu salutâri entusiastice din partea multoru mii de poporu sî a junimei de ambe secsele, care toti in vestiminte serbatoresci ei presentara daruri, buchete de flori, adresanduise cu cuvintele: „Romani'a recunascatória !“

Principele incântatu de o primire atâtu de entusiasmata sî esprima satisfacerea in terminii cei mai magulitori, pentru romani sî dupa revist'a granitieriloru sî a dorobantieloru se repeti multiamirea sî pentru tóte onorile militari, ce i s'au facutu in diferitele orasie ale Romanie. La 11 plecá Alteti'a Sea din Giurgiu La cea din urma posta, la Copaceni principel fu intimpinatu de Mari'a Sea Domnitoriulu Romeniei insotitu de d. min. de resbelu cu cea mai marea cordialitate. De unde in trasur'a domnésca alaturea cu domnitoriulu, cá doi veri ce suntu, printre urârile popului serbatorescu sosirea la 3 óre la campulu libertatieii, unde fu primitu subtu arcu de triumfu maiestosu sî cu o multime de simbóle, flamure, coroni de lauri, girlande de verdétia, flori sî cu anim'a cea caldurósa a romanului, care erá intr'o multime tumultuósa de mare sî pâna la palatulu domnescu fu urmatu de strigatale entusiastice sî intimpinatu cu cea mai 'naltu serbatorésca pómpa. Dela palatu fú condusu marele óspe la ospelulu „Hugues“, unde sî esprimase dorinti'a de a scobori cá câlatoriu incognito.

Consiliulu comunei capitalei se duse indata in corpore spre a aduce ilustrului óspe omagiale capitalei sî d. Cornelie Lapati cá locutienetoriu de primariu se adresá câtra Alteti'a Sea principele imperialu cu urmatórele cuvinte:

„Monsignore !

Interpretu alu poporului capitalei, consiliulu comunalu este fericitu sî mandru de a presentá omagiele sele ospelui ilustru alu cârui patria a fostu in totudéun'a o tiéra de ospitalitate sî de protectiune pentru fiii Romaniei.

Francesu sî Napoleone, membru alu augustei familie imperiale de Franci'a sî ruda prea iubitului suveranu alu Romaniloru, protectore generosu sî staruitoriu alu causei natiunalitâtiei romane, Alteti'a Vóstra imperiale are titluri imultite la amórea sî la cunosciinti'a eternala a Romaniei.

Se fia dara binevenita Alteti'a Vóstra imperiale, pre acestu pamentu care ii datoresce in mare parte emanciparea sea. sî unde fia-care locuitoriu cunósce, iubesce sî venéza numele principelui Napoleonu.

Se traiésca Alteti'a Vóstra imperiale.

Se trâiésca Franci'a !“

Principele respunse cu afabilitate, ca e fórte miscatu de primirea atâtu de entusiasta ce a gasitu in Romani'a sî in capital'a ei, si cu tóte ca calatoresce incognito, priméşce manifestârile ce 'i face poporulu romanu nu pentru persón'a sea, ci pentru tiér'a ce presenta, câreia ii va comunicá espressiunea simtiemintelorn manifestate.“

„Principele Napoleonu prandi la palatu, impreuna cu principele Carolu sî cu P. SS. mitropolitu, domnii ministrii sî d. consule alu Franciei.

Sér'a orasiulu stralucíá de iluminarea cea mai splendida. Tóte edificiile sî piatiele publice ardeau de focuri tricolori: lampióne, lampe venetiane transparente de totu feliulu erau respandite pretutindeni cu o imbelsiugare sî unu gustu neimputabile Tóte casele particularie de pre ulitiele principali erau asemene iluminate cu splendóre. Multimea ce circulá pre ulitie erá neuumerata. Pre la nóue óre principele Napoleonu, insocitu de principele Carolu sî urmatu de suit'a sea, percursera in caretele curtiei principalele strade ale capitalei sî pretutindeni unu strigatu imensu sî entusiastu anunciá trecerea óspelui Romaniei. Dupa nóue óre sî jumetate principele reintra la óspelu sî indata o parte din armata cu mai multe musice esecutara o retragere sî o rugaciune de sér'a cu facle pre piéti'a teatrului din insintea ospelului Hugue. Pre la diece óre musicile incetau de a cântá sî multimea, care cu cea mai mare anevointia putea circulá, se retrasa incetu incetu. Pre la miediulu noptii iluminarea inca nu se stinsese sî prin ulitie totu mai erá lume. Astfeliu se sfirsi asta mare si vesela serbare nationale, in care unu Napoleonu, unu puternicu protectore alu Romaniei, venea se vadia cu proprii sei ochii oper'a solicitudinei sî silintieloru sale.

Nu vomu mai vorbi inse de acele serbatori, in faci'a caror'a orice descriere palesce! Tiér'a le-a vediutu. celu pucinu acea parte a tierei, pe unde augustulu óspe a trecutu si prin urmare nu ne mai remane decatu a vorbi de incoronare, ce serbarea serbâriloru, aceea ce principele Romaniloru a datu principelui francesu, serbarea dela Cotroceni!

Mergendu spre Cotroceni, podulu celu nou, dechisu pentru acésta ocasiune, erá impodobitu cu verdétia sî flori, pavesatu sî iluminatu cu mare gustu. In fiacare capetu, precumu sî in centru o impletitura de verdétia sustienea ambele cifre, C. sî N. Pe ambele pârti erau mari transparente albe cu litere mari, cari dîceau: „Traiésca Napoleonu! Traiésca Franci'a!“

Esîndu dupa podu ambele pârti ale movilei erau iluminate.

Gradina erá tóta iluminata cu celu mai deplinu gustu sî totulu lucea cu o lucire atâtu de liniscita sî naturale, incâtu te dispunea se credi ca aceea lumina crescuse aci prin ea insasi. Pavilióne, arburi, copaci, bolte, dumbrave, totulu erá o flacara, la a carei nascere presiediuse eleganti'a astfelu, incâtu pana nu veni suveranulu toti simtieau, ca erá la densulu.

Principele Romaniei presenta imperialelui óspe mai multe din persónele din amendóue secsele sî amendoi se mestecara necontenitu printre invitâti, facundu tuturoru cea mai gratiósa primire.

Pe candu Alteti'a Sa imperiale principele Napoleonu asistá la serat'a data in onórea sa in gradin'a palatului dela Cotroceni, de câtra suveranulu Romaniei, la celulaltu capetu alu orasiului, la campulu libartâtiei se adunau cá la vre diece mii de cetatiani de tóte clasele. Multimea erá atatu de mare, incâtu acoperea cea mai mare parte a intinsei campie inveluita tóta cu o splendida iluminare.

Poporulu se adunase acolo pentru a intempiná cu o manifestatiune cu facle pe ilustrele óspe alu capitalei la plecarea sa, si aii urá caletória fericita sî incoronata de succese binefacatóre. Mai tardîu inse se afla, cà principele nu va plecá decatu spre dîua. Atunci o parte din poporulu adunatu la campulu libertâtiei, aprinse faclele sî porní, insocitu de dóue musice, la piati'a teatrului spre a salutá pe augustulu óspe la locuinti'a sa. Principele Napoleonu nu se intorsese inse. Multimea se risipí dar' cu strigârile: „Traiésca Napoleonu! Táaiésca Franci'a!“ —

O parte merse la Cotroceni cu tóta distanti'a cea mare aratandu sî in estu chipu onórea sî bucuri'a pentru presenti'a inaltului óspe. La 3 óre demenéti'a Napoleonu insocitu de min. de interne sî de suita plecà, inse in giurulu arcului se aflá sî acumu o multime mare de poporu, care aclamá pe calatoriulu cu strigâri simpatice.“ —

Deputatiunea din partea coloniei francese, care inca intempinase pe óspe deosebitu, in audientia se adresà câtra principe cu cuvintele urmatóre:

„Monsignore!

„Copii ai Franciei, atâtu de departe de tiér'a nóstra, animele nóstre au batutu cu viotiune la primirea vestei despre venirea Altetiei Vóstre imperiale.

„Binevoiti a primí patrioticulu nostru omagiu

„Gloria sî fericire Altetiei Vóstre sî Augustei sale familie.

„Vomu pastrá multu timpu amintirea trecerei vóstre in midiloculu fratiloru nostrii din Romani'a, pe acestu pamentu, de care ne léga aceeasi origine si nobile aspirâri.

„Presenti'a Altetiei Vóstre, di de serbatóre pentru noi, va fi. credemu, semnulu unui fericitu viitoriu pentru ospitalier'a Romania.

„Se traiésca principele Napoleonu.“

Alteti'a Sa se esprimà cu placere sî cu simtieminte de simpatia, ér' unulu d. Durotu ei oferí unu libretu alu societâtii francese de binefacere, pre care'lu primí multiamindu cu tóta afabilitatea. Mai primí sî particulari dintre boieri pe principele Georgiu Stirbeiu, Costaforu, Cogalnicénu, Boliacu etc. in audientie particularie.

Estr. d. „Rom.“

Varietâti.

*** A esitu de sub tipariu:

„**Compendiu** de **dreptulu canonicu**, alu unei sântei, sobornicesci sî apostolesci biserici, compusu de Andreiu Baronu de Siagun'a, Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru de relegéa greco-resariténa din Uugari'a sî Ardealu“, — de 31 cóle in formatu de 8⁰ mare sî se afla de vendiare la Tipografi'a archidiecesana. Pretiulu unui esemplariu 3 fl v. a.

*** Comitetulu Asociatiunei a tinutu marti sî mercuri siedintia sea lunaria.

*** De presiedinti la tribunalele urbariali se denumira pentru Clusiu: Lészay; p. Tergulu Muresianu: Albertu Fülöp; Oderheiu Lud. Nagy; S. Georgiu de Sepsi: Ios. Donat; Fagarasiu: Keul; Deva: Carolu Pogany; Desiu: Georgiu László; pentru Aiudu Dumitru Boieriu.

*** D. Emil. de Traushenfels sî sotii au cerutu dela ministeriu voia, cá se intreprinda lucrârile preliminari pentru unu drumu de feru cu cai pre lini'a Alb'a-Juli'a, Vintiulu de josu, Mercurea, Sabiiu, Fagarasiu, Brasiovu. —

*** In 17 Iun. a. c. se descoperi in Brasiovu unu impostoru, cearlatanu. care imbracatu in vestminte de preotu romano-catolicu sub nume de br. Simony Peter sî deschise calea a cersí pentru crestinii din Siri'a sî Libanon, pre candu tocma se primi o scrisóre dela episcopulu rom. cat. din Bucuresci, in care se tragea atentiunea asupra numitei persóne insielatóre, insa siretulu cearlatanu, fiindu in ospiciu la franciscani, cându ii descoperí cuardianulu persón'a mincinósa, elu se apucá se atenteze pre voiniculu cuardianu, insa acest'a lu ajunse in strada sî mijlocí de se dede in mân'a politiei, unde se afla. In „Presse mai cetiramu, ca acestu br. cu altu sotiu alu seu se mai dede preste granitia sî din Lemberg. Aru fi cu scopu, sa se puna odata capetu la asemenea cersîtorii straine sî inca insielatóre, pâna cându patriotii se afla in stare de miseria in tóta privinti'a. —

*** Se dîce ca D. de Bismark se duce la tiara nu numai pentru ca este ostenitu, anse mai alesu pentru ca D. Generalu de Moltke, sustínutu de printiulu regalu indeamna la unu resbelu imediatu. Acestu partidu crede, cu câtu mai multu timpu se voru marginí in pace, cu atâta mai multu partticularitatea va face progresu. Unu grabnicu resboiu va legá deosebitele state ale Germaniei. Juna Prusia militara gasesce ca D. de Bismark merge prea incetu, sî invita pe ministru prusianu de a se duce de la Carlsbad la scaldele de mare la Biarritz.

*** „Albin'a pindului“ litere, scintie sî arte. Redactoru respundietoriu, Grigorie Haralambu Grandea, a aparutu. Sumariulu fascicului I e: Prologu de Gr. H. Grandea. Literatur'a de Emile Montegut. Libertatea invetiamentului de G. H. Grandea. Romeo sî Juli'a (scene) de Schakespeare. Hamlet (scene) de Schakespeare. Infidelitate, poesie de Gr. H. Grandea. Poesi'a romàna in diverse epoce de D. Bolintinénu. Te-amu vediutu plângendu, poesie de Lord Byron. Amorulu sî Albin'a, poesie de Gr. H. Grandea. Greci'a literaria sî artistica de Gr. H. Grandea. Jun'a din Nuremberg, de Gr. H. Grandea. Versificati'a dlui Bolintinénu de Gr. H. Grandea. Reminiscintie, poesie de Heine. Prelud, poede Heine. Mânea cocónei Elen'a, fragmentu din romanulu Doritori nebuni de d. Bolintinénu. Aspíratie, poesie de Schiller. Impartirea pamentului, poesie de Schiller. Pescariulu poesie de Goethe. Copaciariulu, poesie de D. Bolintinénu. Imnulu resbelicu alu eteriei (1820) de Rig'a. Bibliografia: Poesii noi de I. C. Fundescu etc.

*** Propunerea Imperatorului Rusiei relativu la escludere din armatele regulate a Europei intrebuintiarea glontiloru esplosibeli, ce are deja doi adherentii, Frantia sî Italia, numerá astadî cu unu mai multu guvernamentulu elveticu.

*** Teodoros, dandu in manile a doi supusi ai sai, Engheddo sî Area, doua revolvere le da ordinu de alu ucide indata ce Englesii voru incunjurá casa pentru a nu pica robu. Facendu aceasta, îsi face cu o minunata presentia de spiritu, testamentulu acesta:

„In numele Treimi, Teodoros celu de pe urma rege a regiloru Etiopiei. Pentru a biruí pe Teodoros, Dumnedieu au dîsu natiunei care tîne sub sceptrulu ei mai multu de jumatatea universului: „Dute, aduna tóte armatele tale terestre sî marine, voiu fi cu tine; vomu luptá impreuna sî îlu vomu sferama.“

„Astfeliu au fostu. Déca Engliter'a va luá imperiulu stramosiloru mei abisinieni, resboiu apesatoriloru. Déca din contr'a, ei se retragu, eu voiu cá fiiulu meu Méchéch'a se fia succesorulu meu; sî eu, imperatulu, ii dîcu: „Fia prietinulu acelor'a câru'a Dumnedieu i-au datu biruinti'a, câci ei sciu a proteguí pretinii loru. Fii prietinulu acestoru resboinici fiindu ca suntu nebiruiti.“ „Cei'a-lalti . . . Chachals! Au frica de leulu englezu. Méchécha, fii mare cá tatalu teu, sî temete de sânt'a treime.“

*** Famili'a regelui Siamu. — Regele au publicatu o lista oficiala ce contîne numele copiiloru sei, dat'a nascerei loru sî dat'a acelor'a ce au muritu. Famili'a regésca numera optu-dieci sî unulu de copii. Care celu mai mare este nascutu la 1823 sî celu de pre urma la 1858. Siése-dieci sî siése traiescu inca. Celu din urma rege au avutu siése dieci sî trei de copii, din care trei-dieci traiescu inca. Brigham Young are unu rivalu.

*** — Guvernulu Romaniei a incheiatu cu compani'a Oppenhaim conventiunea respectiva pentru inceperea la cladirea drumului de feru de câtra Bucovìn'a; Suceav'a, Iasi, Botosiani, Romanu pre temeiulu concesiunei primite de camera sî in sperantia, ca senatulu viitoriu nu se va opune. —

30—1

CONCURSU.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori din comunitâtile: Costeiu, in protopresbiteratulu gr. or. românu alu Versietiului, sî Iclod'a, in alu Jebelului, — ce suntu ingremiate maritului comitatu alu Timisiului, — se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Costeiu.

a) in bani gat'a: 105 fl. v. a.

b) in naturali: 30 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 50 punti de sare, 25 punt de lumini, 6 stângini lemne de arsu, unu jugeru de somanatura, o grâdina de 140 stângini patrati sî cuartiru liberu.

II. Iclod'a.

a) in bani gat'a 36 fl. 80 cr. v. a.

b) in naturalii: 10 meti de grâu, 10 meti de cucuruzu, 10 punti de clisa, 50 punti de sare, 7½ punti de lumini, 2 orgii de lemne, 3 orgiii de paie, 2 jugere de aratura, 2 jugere de livada, ½ jugeru de grâdina cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morala sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 18/30 Iuliu a. c.

Caransebesiu 6 Iuniu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Spre vendiare.

Se anuntia cas'a de sub Nr. **88** din „Strad'a Poplâciei cea mica“ (Kleine Gewehrgaſſe). —

Deslucire mai de aprópe in cas'a insasi. —

Burs'a de Vienn'a.

Din 26 Iuniu (8 Iuliu) 1868.

Metalicele 5%	58 30	Act. de creditu	100 70
Imprumut. nat. 5%	63 30	Argintulu	111
Actiile de banca	747	Galbinulu	5 74

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 52. ANULU XVI.

Sabiiu, in 30 Iuniu (12 Iul.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu acésta ocasiune ne luâmu voia a trage atentiunea p. t. publicu cetitoriu asupr'a acelei impregiurâri considerabile, ca in decursulu semestrului urmatoriu, intre alte obiecte ce voru vení a se tratá in acestu diuariu, voru luá unu locu de frunte cestiuni bisericesci, cari, parte voru premerge deschiderei congresului natiunalu romanu bisericescu, parte voru referá despre cele ce se voru intemplá in congresu; ceste din urma, „Tel. Rom.“, cá aflatoriu in loculu unde se va tiné congresulu, le va aduce mai ingraba decâtu celelalte diuarie române.

Aceste cestiuni voru dá chiarificâri asupr'a aceriloru, cari in er'a acésta noua, in cele ce atinge viati'a bisericésca suntu de lipsa pentru fiecare membru alu bisericei si chiaru si pentru acei'a ce nu se tienu de biserica orientala, dara se intereséza. Deci editur'a face deosebita mentiune, din buna tempu, pentru cá sa se póta orientá cu tiparirea esemplarieloru, cá nu mai tardiu sa vina in acea neplacuta pusetiune de a respunde doritoriloru de a avé diuariulu nostru cu: „numai avemu esemplarie.“

Pretiulu abonamentului e :

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austriaca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite si strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Representatiunea sinodale a Archiereiloru români de rel. gr-res. pentru resolvirea unui Congresu nationalu bisericescu, din 28 Augustu 1865.

Maiestatea Vóstra c. r. Apostolica.

Prea indurate Dómne !

Prea-umilitu subscrisii Archierei, cá de o parte sa póta corespunde conscientiosu datorintiei canonice, impuse loru prin asiediemintele bisericei, de a introduce, a stabilí si a sustiené in cuprinsulu provinciei metropolitane ordinea cea buna; iéra de alta parte ascultarea cuviinciósa sa póta dá espresei inviatiuni, ce li se fâcura prin preainalt'a decisiune maiestatica, sosita in josu cu Nota c. r. Ministeriu de Statu din 29 Decembre 1864. Nr. 8642., in urm'a cârei e de a se face Maiestatei Vóstre c. r. apostolice propunerea préumilita despre modalitatea, dupa care are a se constituí in viitoriu atâtu Mitropolitulu câtu si Episcopii din Metropoli'a Româniloru gr-orient. din Transilvani'a si Ungari'a pre langa observarea pracsei de dreptu bisericescu si de modalitatea constituirei de pâna acum, — s'au aflatu indemnati a tiené unu sinodu dupa prescrierea asiediemínteloru bisericesci, in care sa se pertracteze modalitatea, dupa carea voru fi de a se constituí in viitoriu atâtu Metropolitulu câtu si Episcopii din Metropoli'a Româniloru gr. orient. din Transilvani'a si Ungari'a.

Dupa-ce 'si seversîra prea umilitu subscrisii Archierei rugaciunile séle de chiemarea Duchului sântu, ca acel'a sa-i luminéze, sa-i invetie si sa-i conduca la deslegarea problemei loru, s'au intrunitu in aceea parere, ca ei unilateralminte, fara de intrevenirea representantiei bisericesci, atatatórie din deputati preotiesci si mirenesci, nu potu luá in pertractare modalitatea constituirei Metropolitului si a Episcopiloru pentru viitoriu, fiindu de obsce cunoscutu, ca totu trupulu organicu in viétia sociala de statu are trebuintia de nescari legi si intogmiri, dupa care se reguléza activitatea membriloru, miscamentulu pârtiloru si activitatea intregului; iéra legi si intogmiri se potu statorí si emaná numai prin impartâsîrea si invoirea tuturoru factoriloru indreptatiti.

Cu atâtu mai putînu póte biseric'a cá visibilu institutu de mantuintia alu lui Dumnedieu pre pamentu sa fie lipsita de ordine, si in acést'a necessitate comuna se deosebesce ea de Statu prin aceea, ca legile ei au de temeiu nestramutaveru dogmele; iéra intogmirile ei esterne — de si suntu supuse desvoltârei, imbunatatîrei si perfectionârei poftite de poruncile naturei, totusi nu potu vení in contradicere cu principiile acelea fundamentale, din care provine regul'a, dupa carea are de a se sustiené in biserica jurisdictiunea, disciplin'a, si administratiunea.

Un'a urmare necessaria a constituirei Mitropoliei este asia dara intemeierea intogmiriloru organice si stabilirea normeloru pentru constituirea Metropolitului si a Episcopiloru, pentru conducerea si ingrijirea trebiloru bisericesci, a scólei si a investiamentului, si a administrârei fondeloru bisericesci si a fundatiuniloru.

Spre scopulu acest'a e tienerea unei adunâri bisericesci metropolitane necessaria, a cârei chiemare va fi, a luá in consultare intemeierea intogmiriloru organice si stabilirea normeloru pentru trebile bisericei, scólei si ale fonduriloru, si asia a compune unu statutu organicu, care in intielesulu institutiuniloru bisericesci sa se iea sub pertractare constitutionala si in urma cá unu normativu alu bisericei sa se substérna Maiestatei Vóstre c. r. apostolice spre préinalt'a sanctiunare.

Adunarea acést'a bisericésca metropolitana — dupa parerea preumilitu subscrisîloru Archierei, basata pre bine cumpanit'a consideratiune a relatiuniloru de fatia — aru trebuí sa se tiena sub presidiulu si conducerea Metropolitului si sa constea din cei doi Episcopi sufragani din Aradu si Caransebesiu, apoi din 30 deputati preotiesci si 60 mirenesci, carii sa se aléga din singuraticile cercuri ale Archidiecesei, din cele dóue diecese a Aradului si a Caransebesiului asia, câtu pre dieces'a Caransebesiului se cada 10 oficiri c. r. si onoratiori din statulu Comerciantiloru si alu onoratioriloru, si 10 onoratiori din statulu civilu alu Comitateloru Crasieu, Temisiu si Torontalu.

Consistoriile respective aru avé de a se ingrigí de impartirea si limitarea cercuriloru de alegere cu consideratiune la numerulu alegatoriloru si alu deputatiloru asia, cá acelea sa se desparta in cercuri de alegere dupa statulu preotiescu, militariu si civilu.

La adunarea cercului de alegere tramitu singuratecele comune bisericesci, déca na voru numer'a mai multu de 1000. suflete, unu deputatu, déca voru numer'a pana la 3000. suflete duoi si cele mai impopulate trei deputati, cari voru fi de a se provedea cu plenipotentie.

Spre conducerea alegeriloru numesce respectivulu Consistoriu pentru fiesce-care cercu de alegere cate unu Comisariu, câruia i se alatura din partea adunârei doi barbati de incredere, carii voru avea de a ajutorá pre comisariulu de alegere in esecutarea alegerei.

Numai tati de familia onesti, posesori de pamentu, oficiri c. r., amploiati militari, politici, justitiari, finantiari si bisericesci, advocati censurati, directori, profesori la institute scolare mai inalte, precum si comercianti si industriari, carii suntu de 24 ani, voru putea esercia dreptulu de alegere; iéra de deputati se voru puté alege numai acei indreptatiti de a alege, cari voru fi de 30 ani.

Rebonificarea speseloru de caletoria si a comorârii in loculu destinatu pentru tînerea sinodului metropolitanu a deputatiloru, au sa le pórte Comunele bisericesi din fie care cercu de alegere.

In lips'a unei biserici catedrale suntu siliti umilitu subscrisii Archierei, sa desemneze de locu alu adunârei bisericesci metropolitane respectaver'a comuna bisericésca gr. res. Resînariu, aflatóre in nemednilocita apropiere de Sabiiu, o óra departe de scaunulu metropolitanu, legata de cetate prin unu drumu bunu, are dóue biserici asiá de spatióse, câtu potu primí in sine adunarea, si suntu provediute cu cele necessarie conformu ritului nostru, apoi se afla comun'a acést'a — cum de abiá se mai afla o alta comuna bisericésca — intr'o pusetiune dupa impregiurârile presente atâtu de favoritóre, câtu póte dá membriloru adunârei adapostu ospitariu si fâra spese mari.

Pre temeiulu fapteloru susu memorate indrasnescu asiá dara prea umilitu subscrisii Archierei a face prea umilit'a rugare :

Indurati-Ve Maiestatea Vóstra c. r. apostolica a concede prea gratiosu tînerea unei adunâri bisericesci metropolitane sub presidiulu si conducerea subscrisului Metropolitu spre stabilirea modalitatei, dupa carea voru fi de a se constituí Metropolitulu si Eppii gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, precum si spre intemeierea institutiuniloru organice bisericesci si spre stabilirea normeloru pentru afacerile bisericei, ale scólei si ale fonduriloru.

Depunendu la peciórele Maiestatei Vóstre c. r. apost. acésta prea umilita rugare, remanemu in cea mai profunda devotiune

Ai Maiestatei Vóstre c. r. Apost.
Sabiiu in 28 Aug. 1865.
Prea umiliti servi si supusi credinciosi.
Andreiu Baronu de Siagun'a m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.
Procopiu Ivacicoviciu m. p.
Episcopu alu Aradului.
Ioannu Popasu m. p.
Episcopu alu Caransebesiului

Eveneminte politice.

Sabiiu 29 Iuniu.

In armata se facu reductiuni insemnate. P. Ll. scrie in privintia acést'a, ca soldatii capata voia de a se departá dela regimentele loru (cu concediu), pentru ca ministrulu comunu de resbelu s'a convinsu, ca cu bugetulu ce i s'a aplacidatu nu póte sa se ajunga si ca urmarea aru fi fostu unu deficitu de patru milióne. Spre a incungiurá dificultatea acést'a s'a decisu ministrulu comunu de resbelu a da concediu in o estindere mai mare. Companiele regimenteloru de infanteria si bataliuneloru de venatori voru avé o presentia de numai 50 ostasi; totu asia si cele ale regimentului imperatescu de venatori. Astfeliu de presentia nu s'a pomenitu de multu in armata nóstra.

Mai multi Boemi de natiunalitate cechi au intreprinsu o caletoria la Constanti'a, unde Ioann Huss fu arsu (6 Iuliu 1415) pentru unele tese de credintia, cari erau indreptate cu deosebire contra curiei romane si a papismului preste totu. In 6 Iuliu a. c. s'a desvelitu acolo monumentulu lui Huss si asia boemii câlatorira acolo spre a fi de fatia la festivitatea desvâlirei monumentului. Acolo s'au intalnitu si representantii unoru reuniuni protestantice. Cuventârile si toastele ce se rostira la osasiunea acestei festivitâti tratéza cestiuni de cultura si libertate.

Se vorbesce despre o intalnirea a imperatului rusescu si francesu la Berlinu cu regele prussianu. Foile parisiane demintiescu energicu scirea acést'a.

Regin'a Ângliei va calatori, dupa amanarea siedintieloru parlamentari, incognito, la Parisu si de acolo la Lucern'a in Elveti'a.

In Belgradu arestârile se continua. Regenti'a promite a fi liberala. Activitatea ei si a ministriloru arata ca in adeveru voru corespunde promissiunei.

In Romani'a se voru face alegerile pentru senatu iu 19. 20 si 23 Iuliu n. —

Diet'a Ungariei.

In cas'a magnatiloru, tinenduse siedintia in 2 Iuliu se afla puse la ordinea dilei proiectele de legie in privinti'a tabacului, lotariei, in privinti'a contributiunei pentru bere, zacharu si spirtu, in fine proiectulu de lege in privinti'a contributiunei pentru carne si vinu. Dupa cetirea raportului comissiunei de finantie se primesce proiectulu ce privesce monopolulu tabacului fâra desbatere. La proiectulu pentru loterii observa cont. Cziraky, ca aru fi bine déca loteriile se aru puté delaturá din consideratiunide moralitate, si din acelu motivu, pentru ca sustînerea loteriiloru vine in contradicere cu legile ce oprescu jocurile hazarduose.

Ministrulu de finantie Lonyai observa, ca déca s'aru delaturá dincóce loteriele cu numeri si dincolo de Lait'a nu, atunci joculu totu nu s'aru sterpi. De alta parte descopere casei, ca dupa datele ce le are, populatiunea ungurésca nu pune, séu déca si pune apoi fórte putinu, in loteria. Legea se primesce fâra a se desbate mai departe.

Notariulu casei deputatiloru aduce legea penpentru timbru. Dupa aceea se primescu fâra multa desbatere celelalte proiecte puse la ordinea dilei.

In siedinti'a dela 2 Iuliu in cas'a deputatiloru protestara alegatorii Cincibisericiloru, (Pécs) din partid'a lui Madarasz in contr'a alegerei ce s'a fâcutu acolo acum de curendu; iéra cetatea Neoplant'a dechiara, ca depunerea unui comissariu regescu provediutu cu plenipotentia e vatematória.

Carolu Gubody interpeléza pre ministeriu, ca are de cugetu a desdauná pre orasielo privelegiate inainte de 1848. pre basea §-lui 9 din art. XII alu legiloru din 1848?

Dupa aceea se pertractéza mai multe petitiuni.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 4 Iuliu D. Dozs'a demissiunéza de mandatulu seu cá deputatu, fiindu denumitu asessoru la tabl. règia.

Se cetesce respunsulu regimului serbescu la harthi'a de condolentia din partea dietei Ungariei.

Bar. Banffy asterne o petitiune a comitetului Crasnei, in carea se plânge ca e strimtorita in dreptulu seu de alegere.

Simonyi interpeléza, ca judecâtorii, cari au sa judece cetatieni pentru nota infidelitatis, se denumescu pre langa contrasemnatura ministrului respectivu?

Dupa acest'a trece cas'a la desbaterea dârei fonciarie si pentru case.

Beniczky propune amenarea desbaterei acestei legi pâna la pertractarea bugetului.

Trefort doresce cá regimulu sa nu mai aiba lipsa de indemnitâti si pre venitoriu si de aceea i pare bine ca legislativ'a a ajunsu cá sa póta regulá afacerile tierei. Arata insa ca nicairi darea fonciaria nu e in proportiune asiá mare cá in Ungari'a, pentru ca ea ataca si capitalulu. Legislativ'a dara, sa caute unu modu cá se póta micsiorá acésta dare si sa intregésca venitulu din alta parte. Acest'a s'aru puté face dupa pererea densului prin introdrcerea unei contributiuni dupa ori ce venitu curatu. Fiind-ca acesta reforma cere tempu pana a se puté pune in lucrare; primesce acumu proiectulu regimului.

Sig. Papu propune reducerea pensiuniloru, parte stergenduse cu totulu, parte imputinânduse la unu maximum de 300 fl; iéra salariele amploiatiloru ministeriali sa se reduca la jumetate si dupa titulaturi sa platésca dare acei ce le pórta. Recsi catiunea contributiunei sa se incépa numai decâtu fiti pana la terminarea acelei'a sa se scóta arunca-turile de dare numai din locurile unde este si consumu.

Conte F. Zichy face mai multe observâri dara se alatura lânga proiectulu regimului.

Ignatiu Nagy propune reductiunea armatei si a procenteloru datoriei statului.

Pulszky respinge aceste propuneri din motivu ca compromitu onórea tierei. Imputa lui Beniczky ca elu a trecutu la opositiune dupa ce a votatu mai de multe ori pentru afacerile comune. Voteza pentru proiectu.

Beniczky dechiara afirmatiunea lui Pulsky de o minciuna.

Acestu cuventu neparlamentariu a provocatu unu sgomotu mare. Presiedintele indreptà pre vorbitoriu la ordine si acést'a 'si modificà obsevarea cu cuvinte mai moderate.

Dupa ce mai multi vorbescu pro si contra, se primesce proiectulu dreptu base la desbaterea speciala.

Comitatulu Uniadórei.

(propaganda confessiunala.)

In „Federatiunea nr. 88 parintele vice-archidiaconu Beniaminu Densusianu subinsemnatu cu lit. Z. va sa dica zelosulu, — i-si vérsa veninulu asupr'a par. Prot. Sabinu Piso si intrebuintiéza cu multu studiu nisce fictiuni malitióse, numai cá se faca pre cei ce nu sciu, a crede, ca domni'a lui sufere mare nedreptate, ba ce e mai multu, ca fondurile bisericesci si scolare suntu amenintiate si ca nu e sperantia de progresu.

In adeveru ca nu e nici o sperantia de progresu in propagand'a confessiunala care par. v. arch. Beniaminu Densusianu o continua si astadi cu unu fanatismu demnu de tóta laud'a (?) superioriloru sei. Durere insa, ca a trecutu tempulu privilegieloru confessionale si asiá nici succesulu parintelui Densusianu in propagand'a domniei sele — nu e celu doritu. Abiá cu multe machinatiuni a pututu face in comun'a Rengetu, la trei familii de confessiunea gr. catolica, o biserica, firesce cu spesele comunei intregi, ca din fundulu religiunariu catolicu de asta data nu capetara ajutoriu — si bietii Rengeteni s'au simtitu fórte asupriti, vediendu ca trebuie se faca inca o biserica in satulu loru, pentru trei familii de alta confessiune, cându ei au lipsa de scóla si invetiatoriu.

Dara ce nu póte omulu face déca are minte si invetiatura si putere in mâna. Fostulu vicecomite Ladislau Olteanu, meritatulu dara acum'a pentru abusuri de oficiu suspendatulu barbatu alu dorintialoru parintelui vice-archidiaconu — a vrutu se fia si s'a fâcutu, dara nu din voi'a buna a Rengeteniloru, ci cu forti'a! — Numitulu D. vice-comite a tramisu gendarmi in s tu, si mai multi crestini a trebuitu se iésa Duminec'a din biserica, cá se plece cu carele dupa materialu pentru biseric'a ce erá sa se zidésca la trei familii de alta confessiune, — mai reu cá pre tempulu iobagiei negre.

Acum insa venindu altulu in loculu D. vicecomite Olteanu, propagand'a parintelui Densusianu stagnéza, fiindu ca nu mai are de cine se fia spriginita, nu mai are cine esecutá idei fine si planuri seci si stricacióse Români loru; fâra de aceea parintele prot. Sabinu Piso, tînendu-se de principiulu „Ce tie nu-ti place altui'a nu face“, cu totu dreptulu a pututu dîce par. Densusianu, ca nu e nici o sperantia de progresu — in propagand'a confessiunala. In astfeliu de impregiurâri, ce e de fâcutu? Nu ia remasu par. v. archidiaconu altu ce-va, decâtu se ia refugiulu sub mantau'a natiunalitatei, si de acolo se strige cu gur'a mare, plina de calumnii asupr'a altor'a, ca sufere caus'a natiunala, ca suntu periclitate fondurile bisericesci si scolare care in comun'a Rengetu nu le-a avutu nici odata — si ca nu e sperantia de progresu. Firesce asiá ce-va se póte face numai cu ajutoriulu „Concordiei“ cá in a. 1865 si acum cu a „Federatiunei“ cá cele mai apte de a publicá espectoratiuni nedemne de crediamentu si care producu numai ura si desbinare intre fratii de acelasi sânge, certe confessionale, de care aru trebuí sa ne rusinâmu, necum sa le publicâmu la lume! In zadaru bagi insa pisic'a in sacu ca ea totu-si arata unghiile — respectivele redactiuni au avutu si au nisce sfetnici din launtru, devotati aspiratiuniloru semi-natiunale. Acesti'a aru fi in stare a publicá pentru placerea parintelui v. archidiaconu Densusianu si nisce istorióre frumóse, care i-aru caracterisá principiele si conceptulu domniei sele despre conscientiositate si moralitate.

Manier'a si singularitâtile Domniei sele le scimu toti care-lu cunóscemu mai de aprópe, pentru aceea nu ne mirâmu, ca se vaieta cá unu fariseu cându nu póte reesí cu planuri egoistice, si ilussiuni vane, — dara ne mirâmu, ca cetimu in foi romàne care pórta numele „Concordi'a“ si „Federatiunea“ — certe confessiunale, care a creatu celu mai mare reu pentru Români!

Si apoi deca s'aru convinge ori-cine despre adeverulu causei presente, aru trebuí sa se mire, cum a pututu avé corespundintele din „Federatiune“ atât'a malitia atât'a astutia cá se dea la publicu astfeliu de neadeveruri, aru trebuí se afle cu ce intentiune a complicatu unu lucru fórte simplu.

In comun'a Rengetu, mai in anii trecuti, a trecutu vre-o trei familii la confessiunea gr. catolica, in scurtu tempu s'a si fâcutu unulu preotu ce de altmintre erá soldatu. La acesti'a le trebuiá acum si biserica, dara fiindu putîni de totu nu aveau cu ce se o faca, pâna cându a venitu pomenitulu Domnu Ladislau Olteanu in cerculu Giógiului cá jude procesualu, acest'a s'a pusu si a luatu unu protocolu cu membrii comunei, pre bas'a cârui'a interesele imprumutului de statu se fia menite pentru biserica si scóla in proportiunea membriloru fiesce cârei confessiuni.

Apoi cum a scosu domnulu Olteanu cu parintele Densusianu acea proportiune, cá cu interesele imprumutului de statu, ce veneau la trei familii de confessiunea gr. catolica — se póta face in scurtu tempu o biserica, judece ori-cine, — atât'a e fapta, ca d Olteanu, care inca e de confessiunea gr. catolica, a luatu banii toti la sine si a manipulatu cu ei dupa placere dinpreuna cu parintele Densusianu asiá de bine, incâtu au fâcutu biseric'a. Vediendu parintele Protopopu Sabinu Piso insielaciunea acést'a a protestatu in contr'a astoru feliu de volnicii cu banii poporeniloru de confessiunea gr. orientala; acestu protestu i-lu numesce parintele Densusianu in an. 1865 in „Concordi'a“ de intolerantismu religiunariu, atunci insa amu tienutu de nedemnu a combate frase góle si espressiuni dupa manier'a unui . . . . . . si fâra de aceea amu cugetatu ca a trecutu tempulu certeloru confessiunale intre români si ca dóra parintele v. arch. Densusianu inca va mai inaintá cu tempulu si se va lasá de propagand'a confessiunale, cându nime nu se mai ocupa cu asiá ce-va. Vedemu insa ca tâcerea nósttra a fostu in zadaru, ca parintele Densusianu din nou a inceputu acum in „Federatiune“ a-si versá veninulu in espressiuni vatematóre, si a dá causei o fatia dupa combinatiunile d-sele si nu dupa adeveru, din nou a inceputu a aruncá intolerantismu religiunariu pentru ca Rengetenii nu voru sa-si mai lase banii de prada altor'a de alta confessiune.

Nu suntu amenintiate funduri bisericesci si scolare, dara e amenintiata propagand'a d-sele. Nu e nici unu intolerantismu cându nu dai altui'a ce e alu seu.

Intolerantismu religiunariu se póte numí cu totu dreptulu ce a fâcutu parintele vicariu gr. catolicu Petru Popu din Hatiegu, ca a scrisu la locuri mai inalte si au alarmatu comitatulu intregu, ca aru fi venitu nisce missiunari din Romani'a, — pentru ca intr'o comuna de câtra granitia a voitu vre-o câti-va ómeni se tréca la confessiunea greco orientala, bietii ómeni fura aruncati in temniti'a din Hatiegu, fâra nici o cercetare, pâna cându apoi abiá s'au purificatu, ca nu suntu missiunari din Romani'a nici cá au avutu atingere cu astfeliu de missiunari, frumósa apucatura a D. Vicariu, semnu de natiunalistu bunu! Frumóse sperantia de progresu.

Totu parintele Densusianu, in nr. 47 a „Federatiunei“ face imputâri inteligintiei române din acestu comitatu, ca nu apara interesele natiunale si face alusiuni pre departe, — seraca lume, décî nu amu scí unde-lu dóre, cându imputa Domnului vice-comite Georgiu Ciaclanu „ca a uitatu de beneficiele Blasiului“ va se dîca, ca fiindu si domnulu vice-comite Georgiu Ciaclanu de confessiunea gr. catolica, pentru ce nu face si domni'a lui cum au fâcutu Ladislau Olteanu? se intrebuintieze ori si ce mijlóce numai cá se póta inaintá propagand'a confessiunala.

In D. Ciaclani insa nu si-a aflatu omulu, de óre-ce domni'a lui uresce din inima de binârile intre români, uresce din inima intentiunile parintelui Densusianu, care purcedu din egoismu si tîntescu la proselitismu.

E fórte tristu lucru ca anca si in seclulu alu 19. mai vinu inainte cérte confessiunale intre romani, si noi amu fi contemnatu si de asta data espectoratiunile parintelui Densusianu de óre ce a devenitu o persóna odiósa si contemnata chiaru si la inteligentii de confessiunea Domniei Sale, —dara nu amu pututu, cá se nu aplice cineva proverbiulu „qui tacet consentire videtur“ si cá se nu cugete parintele Densianu ca ar avé privilegiu de a vatemá pe nedreptu barbati, cari au doveditu prin fapte ca suntu gat'a a-si sacrificá averea si viati'a pentru libertatea si interesele natiunei loru.

Mai multi

Regulamentu.

De concursu la stipendiele Societatiei „Transilvani'a.“

Art. I. Societatea Transilvani'a creéza deocamdata trei stipendie de 150—200 galbeni pre anu, cu incepere de la Octombre 1868, pentru studia, la un'a din universitâtile din Franci'a si Italia.

Art. II. Potu concurge la aceste stipendie, junii romani de preste Carpati, fia din Transilvani'a séu Bucovin'a, fia din tienutulu Satmarelui ori Maramuresiului, alu Urbei mari séu alu Aradului, fia din Banatu, cari au terminatu celu putinu clasele gimnasiale.

Art. III. Concurentii se voru adresá mai intaiu la un'a din cele trei Societâti literarie de preste Carpati, cu petitiune pre langa care voru alaturá testimoniulu de maturitate, actu de botediu, testimoniu de pauperlate si certificatu medicalu. Ei voru aretá totdeun'a in petitiune specialitatea la care au mai multa aplecare.

Art. IV. Comitetele respective ale Societâtiloru literarie române de preste Carpati, voru bine-voi a inaintá Comitetului Societâtiei Transilvani'a din Bucuresci, numele impreuna cu actele relative aceloru concurenti pre cari i voru gasi mai demni de a obtiné stipendiale Societatiei „Transilvan'a“ bene voindu a face tóte observatiunile si lamuririle necesarie in privinti'a fia-cârui'a din cei recomandati.

Art. V. Comitetulu Societatiei Transilvani'a va designá pre stipendiati dintre cei recomendati.

Alegerea obiectului studieloru, precum si a institutului unde au a se face studiale, se lasa pentru ast'a data, asupr'a Comitetului Societâtiei Transilvani'a.

Art. VI. Liberi suntu concurentii a se adresá si deadreptulu câtra comitetulu Societâtiei Transilvani'a, Comitetulu va puté designá, si dintre acesti'a intru câtu nationalitatea, si meritulu loru, n'ar fi supusu nece unei indoieli.

Art. VII. Cei designati de câtra Comitetulu Societâtiei Transilvani'a voru dá inscrisu, ca au luatu actu de dorinti'a sociatatiei espresa in art. 4. din statute.

Art. VIII. Ei voru datori a trimite regulatu la comitetu Certificate de studia in tóta form'a, cari déca n'aru respunde asteptârii, stipendiulu li s'aru puté retrage.

Conformu cu orginalulu
Presiedinte Secretariu
A. Papiu Ilarianu m. p. Laurianu m. p:
(L. S.) fiiu.

Acestu regulamentu, conformu conclusului adusu in siedinti'a Comitetului Asociatiunei transilvane din 8 Iuliu c. n. a. c. se publica cu accea adaugere, ca terminulu pentru acei competitori, cari si voru trimite Concursele sale la comitetulu Asociatiunei se defige pre 8/20. Augustu a. c. *)

Dela comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

I. Hani'a V. presied.
I. V. Russu Secr. II.

Orestí'a 23 Iun. (5 Iul.) 1868.

Domnule Redactoru! Eri se tînura aici esamenele ambeloru clase la scól'a populara din locu, in presenti'a Ilustritâtiei Sele a domnului Consiliariu de scóle Dr. Pavelu Vasiciu, la care esamene se infatisiara mai multa inteligintia româna din locu, precum si unii dintre parintii tineriloru, respunsurile ce le detera tinerii la intrebârile puse din partea invetiatoriloru, precum chiaru si din partea Ilustritâtiei Sele domnului Consiliariu, au fostu fórte indestulitóre, atâtu Ilustritatea sea domnulu Consiliariu, precum si parintii tineriloru au fostu prea multiamiti cu zelulu si stradani'a ce au avutu ambii invetiatori Daramusiu si Stanc'a in decursulu anului trecutu cu tinerimea, durere insa! ca in scaunulu Orestiei mai multe comune se afla cu clâdiri bune scolari, cu léfa buna, precum chiaru in comun'a Vinerea, unde tinerii din postulu pasciloru umble pustiiu pre ulitie, fâra a fi vre-oi vna a pruncilorn séu a parintiloru, prin scóla umbla porcii si bibolii c ucisiu si curmezisiu, a cui e vin'a, bata-lu vin'a lui. —

Astadi se presentà domnulu Demitriu Sibisianu Inspectorulu scólei nóstre gr. or. din locu (Oresthia) si scóse din sântulu altariu un'a flamura nóua de metasa rosie venata cu 2 plantice 3 colore româna natiunale, pre acea flamura erá de ambele pârti inscriptiune cu litere aurite „Flamur'a scólei gr. or. din Orestía cinstita de dlu Demetriu Sibisianu Inspectorulu scólei“ dupa ce se puse pre mésa in mijloculu bisericei se sânti prin Reverendisimulu domnu Protopopu, si in urma si rosti unu cuventu petrundietoriu câtra poporu pentru toti cei ce aducu daruri, si facu bine in biserici si scóle, incâtu poporulu vediendu-se miscatu la cele din launtru pentru o asiá ardienda cuventare — multiamindu binefacatoriloru se resipí

Binc voiesce domnule redactoru a dá locu acestoru renduri in colónele pretuitului jurnalu „T. Romanu“.

B....

Prag'a, 25 Iuniu. Pentru serbarea dilei, in carea se arse I. Huss la Constantin'a — 6 Iuliu — plecara Sambeta in 4 cam 250 persóne, cari dupa unele telegrame aru fi fostu bine primiti pre unde au trecutu, cu deosebire din partea comunei Constantin'a Caletorii au luatu cu sine o flamura, ce pre o laturе avea desemnatu unu calice rosiu pre fundu negru, iéra pre ceea-lalta leulu boemu pre fundu albu. Au luatu parte si dóue dieci dame din clubulu americanu, cari au dusu o coróna mare de flori, cá se infrumsetieze cu ea monumentulu reformatorelui. Aci inca s'a iluminatu cas'a, in care se spune, ca aru fi locuitu Hus, precum si cele din apropiare-i. Multime de ómeni se adunara inaintea casei unde cântara cu totii: „Gospodine pomilujny!“ In fine strigendu: „slava pamace Husove“ se impresciara cântandu: „Hej slovane“ si „Kde domov muj“. Asemenea se intemplá pre alte multe locuri, pre cari tóte le numesce pres'a germana demustratiuni. — Metingurile si adunârile de poporu nu se mai gatá, de-si li e scurta viéti'a, câci abiá suntu proieptate si se si oprescu; dara resaru dupa ele alte mai numeróse, cá se fia si acele oprite.

Eri in 6 Iuliu, se publicá judecat'a celoru arestati in Ianuariu, pentru escesele. ce se intemplara cu ocasiunea venirei ministr. Herbst aci. Deintre inculpati (23. mai toti studenti) 4 s'au judecatu la inchisóre de 4 septemâni, 2 de 3 septemâni, 1 de 10 dîle si celialalti la inchinsóre de 2 septemâni.

Jurnale se confisca mereu. „Pokrak“ in 4 dîle 3 numeri, intr'una di numai pucinu de 4 jurnale pentru conturbare de liniscea publica.

Ios. Barak, redactorele jurn. „Svoboda“, judecatu la carceru de 10 luni pentru crima de pressa trebuí fara amenare a se duce in inchisóre. In procesulu de pressa a jurn. „Politik“ pentru articlulu de in nro. 20: „Constitutiunalismulu in Austri'a“ fu judecatu eri redactorulu Wenzel Nedoma la inchisóre grea de doi ani si la perderea cautiunei de 3000 fl. v. a. Acusatulu nu fu de fatia la pertratare, câci se duse la Constanti'a. Articululu incriminatu adeca se dice ca contine iritare la ura si dispretiu contra constitutiunei statului, regimului si contra prea inaltei persóne a Maiestâtiei Sele, a Imperatului. —

„Bohemi'a“ aduce prin unu coresp. vienezu din partea germana, unu proiectu de complanare pentru Boemi'a. Dupa cum spune coresp. proiectulu nu infatisiéza cugetele unui singuratecu, ce e productulu consultâriloru unoru barbati de natiunalitate germana, cari se sciu liberi de ori-ce animositate contra cechiloru, cari nu pertractéza cestiuni politice si dreptulu de statu cá diletanti si a câroru activitate la desvoltarea presenta a sâriloru interne a Austriei nu a fostu fâra influintia. Programulu loru consuna cu alu regimului in unu punctu, si adeca negativu: tine tare de constitutiunea din Dec. si pune conditiunea, ca numai pre bas'a acelei'a se póte pertractá, positivu adauge: incoronarea imperatului carege alu Boemiei; intrarea unui ministru in regimulu cislaitanu pentru afacerile dietei boeme; largirea autonomiei Boemei si a dietei câmu in acea masura, cumu a capatatu diet'a Galiciei; revisiunea ordinei de alegeré dietali, dar' numai pentru delaturarea lipseloru si nedeplenatâtiloru faptice si concrete, nu pentru a tiené gur'a minoritâtii germane, adeca sub considerarea principiului de egale indreptatire si a principiului, cà acesta revisiune cá cestiune constitutiunale e tréb'a senatului imperiale si nu a dietei.—Cechii inse spunu, cà ei nu se abatu neci cu unu firu de peru dela dreptulu de statu a-lu corónei boeme.

Pertractarea finale la omorulu din Belgradu.

(Siedinti'a de dupa amédi.) Sal'a erá indesuita de auditori; sessulu frumosu inca fu representatu prin consórtele consuliloru de Engliter'a si de federatiunea nordica germana. Dintre acusati fu mai intâiu provocatu A. Atanazcovici. Infatisiarea sea vorbesce spre desfavórea lui. O fatia cufundata; o privire intunecósa si spariata; o barba aspra si deschisa; o gura neregulata si strimba, suntu trasurile fundamentale a tipului seu. Elu se afla intr'o etate de 43 ani e negru imbracatu si bine incaltiatu. Acum i-se cetesce marturisirea fâcuta inaintea judecatoriului investigatoriu la care se provóca; acést'a suna: „Mie-mi spuse P. Radovanovici, ca vá constringe pre principele de a abdice, si dupa aceea va trece in Ungari'a. Pre mine me ordonasc de a omorí séu prinde de viu pe N. Christici ministrulu de interne. De intentiuni asasinatóre nu sciamu nimic'a. In diu'a asasinului me aflai la casarm'a cea mare. Audiiu ca o resturnare e pusa in lucrare, si de-si sciámu ca P. Radovanovici merge a dese ori la Topcider, totusi motivulu escursiuniloru sele i-mi remase cu totulû necunoscutu“.

Presied: Asia ati marturisitu?

Acusat: Asia. Numai me rogu de a se luá in consideratiune urmatórele corective. Eu nu amu participatu la nici o fapta; nu amu avutu nice o arma la mine, si tóta viati'a mea au fostu nepatata.

Presied: Ce mai aveti de a aduce la rectificarea d-vóstra?

Acusat: Nimicu mai multu. Numai observu ca suntu tata de familia.

Presied: Ce mai aveti inca de a observá?

Acusat. Eu me aflu de totu nevinovatu. Amicii mei m'au insielatu, alt'a au vorbitu, si alt'a au fâcutu. Arme nu amu avutu la mine.

Acum vine rendul la Blagojo Peteoviciu. Acusatulu e unu omu tineru de 26 ani cu o fatia galbina cá cer'a. Ochii sei cei mici privescu in susu si in josu. Sta dreptu si suspina din cându in cându.

Nefericirea lui i vine dela nemuri; elu este ginerile lui Filipu Stancovici, agentului lui Alesandru.

Presied: Vati auditu acusarea urdita asupra-ve?

Acusat: Auditu.

Presied: Ce aveti de a dice la acéstea?

Acusat: Nimicu.

Presied: Nimicu, nimicu?

Acusat: Ce amu avutu de a spune — amu spusu inaintea comissiunei investigatóre.

Presied. Asiá dara tóte suntu asiá, precum le-ati spusu?

Acusat. Me rogu se mi se cetésca marturisirea mea.

Secretariulu o cetesce: „Dela B. Petrovici intieleseiu, ca o societate voiesce a omorí pre principele in Topcider, eu me indoiiu despre acést'a si crediuiu ca mai curendu voru constringe pre principele la abdicere séu i-lu voru goní afara din téra. La intrebarea mea, care le-aru fi intentiunea — i-mi respunse Petrovici „ca acést'a nu me intereséza“. Odata-mi dise ca elu si Rogici mi-aru fi spusu dejá ca principele se va omorí“. „Câci“, adause ei „asiá nu mai póte merge“. Eu amu sciutu, ca Mercuri voru merge la Topcider, spre a omorí pre principele. Missiunea mea a fostu de a omorí pre ministrulu de interne“.

Presied. Ce aveti de a mai adaugá?

Acusat. Nimic'a.

Marturisirile lui Petrovici le trecemu cu vederea, fiindu ca conglasuiescu in tóte cu ale lui Petcovici —

Acum pasiesce V. Ivcovici inainte. Acusatulu e de 45 de ani, fuse mai intâiu cafengiu si dupa accea zapciu, si mai in urma asistantu la siefulu

---

*) Celelalte Jurnale române suntu rugate a reproduce in colónele sale acelu regulamentu in totu cuprinsulu.

cercului din Negotin. E unu omu tare cu burta mare sî e pregatitu la tóte, spre a puté numai trâí fâra a lucrá. Elu se provóca la marturisirea sea protocolaria.

Presid. In cele trei dîle dintâiu nu a-ti marturisitu nimic'a.

Acusat Se potu dóra tóte cetí.

Presied. Pentru ce? Ce nu a-ti spusu, nu se póte cetí.

Acusat. Cá se auda publiculu, ce amu spusu acolo.

Presied. A-ti denegatu tóte, sî mai in urma totusi le-ati marturisitu.

Acusat. Nu face nimic'a; sa se cetésca numai.

Presied. E de prisosu.

Acusat. Vedi bine déca nu voiti.

Presiedintele câtra secretariu; binevoiti a-i cetí marturisirea lui. Secretariulu cetesce: „Acum m'amu otârîtu a spune adeverulu. Pâna la Pasci nu amu sciutu nimic'a despre planulu asasinului principiariu. Intr'o dî venii pentru o afacere la advocatulu P. Radovanovici, sî acest'a mi dîse: „asiá nu mai potu merge lucrurile, ministrii nu suntu de nici o tréba ingrópa tiér'a in datorii. (Publiculu striga: Serbi'a nu e datóre nici o pará frânta!“) Acestu abusu trebuie sa se curme; eu amu formatu o societate, care séu va omorí pre principele séu i-lu va dá josu de pre tronu“. Dupa aceea me invita, de a me face membru alu acestei societâti. Eu nu m'amu invoitu; promisei insa ca voiu pestrá secretulu. Dupa aceea intrebaiu, ca pre cine voru alege de principe? Pre Karageorgievici celu tineru i-mi respunse elu. Petru Radovanovici nu-mi spuse pre nimenea, nici nu-mi descoperí loculu omorului.

Afara de acea dîse elu, ca toti ministrii se voru trage la respundere sî se vá condemná déca nu voru fi in stare a documentá, ca au lucratu intru tóte dupa dorinti'a principelui. Eu câpetasemu ordinu cá dupa esecutarea asasinului principiaru se prindu pre ministrulu de resbelu sî la casu de nevoie sa 'lu sî omoru. Spre scopulu acest'a avemu la mine unu revolveru, cu care in dîu'a omorului me aflai la casarme.

Eu amu induplecatu sî pre oficierulu Marzaici de a luá cu mine parte la conjuratiune sî acest'a se intielese in Neoplant'a cu Iancovici sî Iovanovici asupr'a complotului. In sér'a candu s'au intemplatu omorulu statuì la casarma sî asceptai signalulu promisu. P. Radovanovici insa trecú repede pre lânga mine fâra a mi dá vre-unu semnu. Eu fugii la elu a casa, unde aflai sî pre Atanazcovici, pre carele P. Radovanovici 'lu trimise in tergulu celu mare spre a vedé, ce se intempla acolo (Marzailovici avé de a ocupá politi'a, sî spre a vedé, ca óre acestu tradâtoriu 'si au implinitu misiunea sea au trimisu Paulu pre adlatulu seu.) Eu me duseiu la otelu „Balcanu“ sî dupa acea la cas'a mea de unde fui sî prinsu, dovedindu contrariulu.

Acusatulu dîce ca la acésta marturisire au fostu constrinsu prin fóme — insa trei marturii din cetatienii cei mai alesi, carii au fostu de fatia in totu decursulu cercetârei se improtivescu acestei asertiuni a acusatului.

Acumu apare capulu complotului, advocatulu P. Radovanovici inaintea tribunei. Acest'a e de 33 ani are o barba négra ochi infocati negri, e ambitiosu pâna la cele mai estrem sî cu totu deadinsulu voiesce a fi omu mare — chiaru pre cont'a patriei sî a natiunei sale celei greu cercate sî numai in tempulu mai nou eliberate de jugulu seculariu alu servitutei. Elu purta mânia asupr'a principelui Michailu, din causa ca acest'a nu l'au fâcutu ministru — sî ministru' bá chiaru regentu crede elu ca aru potea fi; acum batutu in catusie, inca totusi se tiene omu mare. Elu vorbesce „de situatiunea européna“ „de combinatiuni diplomatice“; sî numai setea dupa domnia i-au acceleratu acumu perirea.

Mai intaiu negà totu, numai in 23 Iuniu dedù o marturisire din care estragemu ce e mai esentialu. De unu anu deja 'mi pusei in gându de a face o revolutiune, puindu altu regimu in locu—sî afieca séu pre Petru Karagyorgyevici séu o republica. Au fostu unií ómeni cari venindu pre la mine 'mi descoperira totu aceasi idea; acesti'a 'mi propusese inca in vér'a anului 1867 urmâtoriulu planu: pre cându pricipele se afla la bai e de a se surprinde ministeriulu fiindu adunatu la siedintia sî atunci suntu de a se omori toti; eu respinsei acestui planu, de óre-ce principele aru fi pututu denumí prin telegrafu altu ministeriu, care ni s'aru fi opusu. Sî pre langa opiniunea mea remase lucrulu.

Pe atunci se intielesera despre acést'a cu mine sî Filipu Stancovicisî Rogici.

In locu de planulu de mai susu trimisei pre fratele meu Georgie la Ivanca, unde se afla principele, spre a esploat'a loculu, ca este elu óre aptu pentr'unu asasinu, sî de é aptu, atunci se 'lu esecute. Câci eu cunoscui planulu acest'a de celu mai bunu, spre a poté pune o revolutiune in scena. Neremânendu insa principele multu acolo, fratele meu se reintórse acasa fâra a fi ispravitu cev'a de-odata cu principele. Eu insa nu me abatui dela ide'a mea, sî in primevéra nescocii altu planu care erá urmatoriu, diece ómeni de ai mei ce incongiure cas'a matusiei principiare, unde principele totu la a 3—4 séra obicnuiâ a veni, sî acést'a sa se intemple intr'o sambeta sér'a, atunci se constringemu pre principele séu la abdicare, precumn s'au intemplatu cu Cus'a, séu sa'lu omorimu. Acestu planu 'lu impartasii lui Marici sî fratelui meu Ljubomir sî cugetai acum, ca pre cine amu mai alege in complotulu nostru.

Atunci 'mi dîse Marici: „Pentru ce sa ne espunemu periclului? Eu 'lu voi omori aici in Topcideru, ori unde“. „Eu adoptai bucurosu acésta idea, câci me interesai, de a aduce câtu mai ingraba o straformare in starea lucruriloru actuale. Marici avea de a esecutá fapta, sî de a cautá soci la intreprinderea nóstra. Elu aflase intre alti pre Rogici sî pre fratele meu Ljubomir, acesti'a se promise a omori pre principele in parculu cerbiloru.

Cu inceputulu lui Aprilie se dusera spre scopulu acest'a in tóta dîu'a la Topcider insa séu le lipsea curagiulu, séu ocasiunea. Vediendu eu insa ca lucrulu se traganesce asia chiamai prin telegrafu pre fratele meu Kosta din Siabati, sî cu acesta decretasemu de a omori pe principele câtra tómna.

Cu Kosta nu 'mi erá frica de a nu poté omori pre principele. In 2 Iuniu me dusei la Topcider, sî ii dîsei lui Marci, ca revolutiunea remâne pre sém'a mea, insa ei indata se esecute omorulu Dupa ce s'au esecutatu omorulu, amu fostu surprinsu, câci eu nu amu tinutu dîu'a de 11 Iuniu de acomodata sî pentru acea nu mi-a succesu totu planulu. Eu trebue se accentuezu inca ca pre mine nu me intereséza atâtu persóna principelui decâtu form'a gubernârei.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **A esîtu de sub tipariu:**

„**Compendiu** de **dreptulu canonicu**, alu unei sântei, sobornicesci sî apostolesci biserici, compusu de Andreiu Baronu de Siagun'a, Archiepiscopu sî Metropolitu alu româniloru de relegéa greco-resariténa din Ungari'a sî Ardealu“,— de 31 cóle in formatu de 8° mare sî se afla de vendiare la Tipografi'a archidiecesana. Pretiulu unui esemplariu 3 fl v. a.

⁂ (Esecutiune). In 1 Iuliu dupa cum scrie „Kr. Ztg.“ porní din Brasiovu unu despartiementu de catane cá esecutiune la Ohab'a in districtulu Fagarasiului. Ohabenii au perdutu unu procesu de padure cu comun'a Vadulu, insa in mai multe renduri au opritu pre Vadeni cu armele in mâna dela taierea padurei sî s'au impotrivitu diregatoriei districtuale precum sî asistintiei de gendarmi. In 20 Iuniu voindu o comissiune a introduce pre Vadeni in posessiune, Ohabenii au trasu clopotele sî adunandu-se satulu comissiunea au luat'o la picioru.

⁂ (Primatele Ungariei) „Volksfreund“ o foia clericaledin Vien'a scrie: S'au fâcutu órecare sgomotu, prin scirea ce o au adusu foile pestane ca Escelenti'a Sea primatele Ungariei aru fi participatu la més'a ce s'au datu in onórea principelui Napoleonu sî ca si-au fâcutu reverinti'a inaintea principelui. Dupa cum se scrie lui „Vlksfr.“ ambe aceste sciri suntu nefundate. Escelenti'a Sea au refusatu invitatiunea la més'a contelui Andrássy din motivulu sentimentului celu anticanonicu a principelui celui rosiu; sî cu atâtu mai putînu dara nu póte fi vorb'a nici de o representare personale. E de insemnatu insa, ca nici o fóia unguréscâ nu aduce o demintire referitóre la aceste sciri.

⁂ (Unu parastasu.) In 4 Iuliu c. n. se tînù in Topcider unu parastasu din partea scupcinei chiaru in loculu acel'a unde fu omoritu principele. Unulu dintre ablegati rostí unu discursu unde in fine jura pre natiunea serba, de a nu uitá nici odata ide'a repausatului principe.

⁂ Focu. In 28 Iuniu se escà in Triestu in arsenalulu Lloydului focu. Dóue magazine cu proviantu arse de totu. Daun'a asigurata se urca cam la 45,000 fiorini v. a. —

⁂ (Schimbarea numelui.) Studentulu de clas'a VIII la gimnasiulu din Alba-Juli'a Petru Lupasiu, si-au schimbatu numele in „Lépes“.

⁂ (Stramutare.) Directorulu dela institutulu smintitiloru din Şabiiu Dr. Emiliu Schnirch in urm'a unui decretu ministerialu se transfera la institutulu smintitiloru din Bud'a.

⁂ Poesii, basme, pacalituri sî gâcituri au aperutu la Bucuresci de I. C. Fundescu in dóue brosiuri. Un'a brosiura care cuprinde poesiele a câroru autoriu e dlu Fundescu conşîà din trei pârti: I poesii intime, II poesii politice, III poesii satirice. Brosiur'a a dóu'a are sî o introducere despre literatur'a populara de D. B. P. Hajdeu.

⁂ Scrierile Dlui D. Bolintinénu: Intâiulu anu alu publicatiunei literarie a espiratu; in acestu anu au esîtu: 1-iu o poema in patru cânturi: Conrad, dóue brosiuri pentru patru luni. 2-lea Michaiu Vitézulu condamnatu la mórte, drama, o brosiura pentru dóue luni. 3-lea Stefanu celu Berbantu, drama, pentru dóue luni. 4-lea Lapusinénu sî dupa batali'a dela Calugareni, dóue drame, o brosiura pentru dóue luni. Stefanu Georgie, drama istorica, pentru dóue luni, o brosiura sî cu acést'a s'a incheiatu anulu intâiu.

Pre anulu alu doile va incepe „Traianid'a“ Epopee natiunala, precum sî siése drame din istori'a Româniloru. Resbelulu lui Traianu in Daci'a, colonisarea Daciei cu Români este cea mai mare, cea mai gloriósa epoca a nascerei natiunei române. Originea Româniloru, latinitatea loru, acea latinitate care i-a pestratu pâna astadi, care ii pastréza inca; acea mare origine ce ne-a creatu simpatii sî drepturi la natiunile latine sî care, in anii din urma, le-au fâcutu sa verse comorile sî sângele loru pentru libertâtile patriei nóstre; care ne va sprigini sî mari in viitoriu déca ne vomu face demni; acele resbóie mari ale Româniloru in Daci'a, acea dovedire a originei româniloru in Daci'a, suntu marturisite in acésta Epopee. Déca autoriulu acestei intreprinderi cutediatóre nu va fi reesîtu cu deplinatate in intreprinderea sea, in ceea ce privesce geniulu, care nu se póte capetá fâra vointi'a ceriului, celu putînu s'a atinsu córd'a cea mare a vietiei natiunale sî a introdusu in poesi'a româna o nóua forma culésa chiaru in propri'a natura a poesiei române sî care în nici o alta limba nu esista.

Dramele istorice voru fi siése, in prosa sî in versuri. Dramele suntu:

1. Marirea sî mórtea lui Michaiu. 2. Brancoveni sî Cantacuzini, dóue drame, partea I sî II. 3. Mihnea care i-si taie boieri. 4. Despotu Voda ereticulu séu Domnulu strainu. 5. Postelniculu Constantinu Cantacuzino. 6. Mateiu Basarabu.

Cei ce se voru aboná la Traianid'a sî la siése drame istorice, voru primí gratis „Les Brises d'orient, poesiile lirice a le D-lui D. Bolintinénu traduse sî publicate in versuri francese la Paris, unu volumu mare, de mare lux, cu o prefatia de D. Philarete Chasles professoru la colegiulu Franciei.

Abonamentulu pe acestu anu este trei galbenì. Doritori potu trimite directu la D. D. Bolintinénu (Bucuresci, Caimata) adresa impreuna cu pretiulu,

---

35—1 **Citatiune edictala.**

Ioann Nagiulu (alia Mare) românu gr. or. din Ungr'a, care de 3 luni de dîle cu necredintia si-au parasitu muierea sea, pre Bucura Homorozeanu din Cohalmu gr. or. nesciindu-se unde se afla, se citéza, cá in terminu de unu anu de dîle sa se infatîsiedie inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu cá sa steie fatia cu muierea sea. Câci la din contra, in intielesulu S. S. canóne ale bisericei nóstre resaritene se va dá otârire pârei radicate asupr'a pomenitului sî fâra de densulu.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Cohalmului.
Draosu 23 Iuniu 1868.

Ioann Iosifu Adm. Prot.
gr. or. alu Cohalmului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $^{1}/_{2}$ anu. 6 fl v. a.

N^{ru} 53. ANULU XVI.

Sabiiu, in 4/16 Iuliu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 3 Iuliu.

Complanarea cu Croati'a e intr'adeveru gat'a, insa de o camdata numai pre hârthía. Unu comitetu compusu din ambele deputatiuni, pertratându intre sine, au redigiatu unu proiectu care se va primí câtu mai in graba sî decâtra diet'a din Pest'a. Partea cea mai grea, partea finantiale a complanârei e in urmatórele resumata: Din venitulu croatu se voru intrebuintiá 45 de procente pentru acoperirea lipseloru autonome, 55 de procente insa voru intrá in cas'a centrale ungurésca pentru acoperirea speseloru comunu-pragmatice. La stabilirea acestei cuote s'au normatu venitulu intregu de $4^{1}/_{2}$ milióne, din cari 2.200,000 vinu la Croati'a, sî restulu pentru lipsele comune. Din restantiele de contributiune pâna la anulu 1867 cadu 63 de procente la Croati'a, 37 la Ungari'a. Déca cum-va venitulu Croatiei nu aru fi de ajunsu pentru acoperirea speseloru de mai susu, atunci deficitulu e de a se luá din finantiele comune a corónei unguresci. Imbunatatîndu-se insa starea materiale a Croatiei prin anessarea Dalmatiei sî incorporarea confiniului militare, cá sa tréca venitulu preste $4^{1}/_{2}$ milione, atunci pentru cuot'a ce are de a intrá in cass'a comuna suntu facute dispositiunele necesari. Sucursulu Croatiei pentru spesele pragmatice nici intr'unu casu nu póte trece preste suma de 3.980,000 fl. v. a. Desbaterea asupr'a afaceriloru financiare e naturalmente o afacere comuna, sî ea se cuvine a fi pertratata decâtra dieta comuna din Pesta, la care participa Croati'a cu 31 de voturi. Numai documentele financiale privitóre la Croati'a, suntu de a se asterne apoi sî dietei din Agramu, dupa pertractarea loru in diet'a din Pest'a.

Despre decursulu conferintiei micste a deputatiunei regnicolare tînute in 5 ale lunei curente in Pest'a scrie „Agr. Ztg.“ ca cestiunea pretinsa din partea minoritâtiei croate, sî sustînuta de Deák Ghiczy sî Csengery in privinti'a bugetului autonomu alu tierei au fostu respinsa. Majoritatea deputatiloru croato-sloveni s'au impotrivitu deputatiloru unguri dîcendu: ca pararea esprimata de Deák pentru tiér'a loru (Croati'a sî Slavoni'a) e nefavorabile, ba chiaru periculósa. Acésta obiectiune a majoritâtiei deputatiloru croato-sloveni fu considerata sî din partea unei majoritâti de deputati unguri sî in contielegere cu regimulu au otârîtu. Fatia cu acésta otârire remase Deák cu parerea sea in minoritate.

Astfeliu invinsu cu maioritate de voturi Deák declara, ca nu are nice „unu dreptu“ aici (in conferintia) de a combate majoritatea deputatiunei unguresci sî conclusulu loru, sî de acea nice nu vá mai luá parte la discusiunea acestei cestiuni, ci 'si resérva insa dreptulu de a representá acea ce e datoriu comitentiloru sei in diet'a tierei. Impresiunea acestei declarâri alui Deak consterna ambele pârti insa nu au potutu sa straforme conclusulu majoritâtii unguresci sî croato-slavonesci. Dupa acestu conclusu, la care au intrevenitu sî ministrulu de finantie Lónyay, — capata Croatia sî Slavoni'a pe anu spre acoperirea bugetului seu de tiéra suma de 2 milióne séu 2.200,000 in detractiuni percentuale de dare. Unele determinantiuui mai de aprópe remasera pentru conferintia viitóre.

Minoritatea deputatiunei croato-slavone protestà energicu contra conclusului de mai susu, sî-si va representá motiunea sea sî in diet'a din Agram precum i-si va representá Deák opiniunea sea in diet'a din Pest'a. Contele Iancovici nu au pututu isbutí cu proiectulu seu mijlocitoriu: de a nu se decide de acum definitivu asupr'a cestiunei finantiale ci de a o lasá suspensa cá cestiunea Fiumei, fipsandu de o camdata pâna la o decissiune principale a dietei pentru recerintiele tierei pre anulu acest'a o suma anumita.

Despre Itali'a cetimu cele urmatóre in nr. 23 din corespundintie generale dupa Tr. Corp. de Parisu.

„Atragemu cu osebire luarea aminte asupr'a estracteloru urmatóre din corespundinti'a nóstra din Florenti'a, câci cele ce aflâmu din trens'a au unu osebitu caracterru de importantia sî de autenticitate.

„Nu e de tagaduitu ca situatiunea Italiei se afla in momentulu de fatia fórte grava, fâra cá sa-si póta face cine-va o idea drépta despre acést'a la Burs'a din Parisu. Italianulu scade, Italianulu se urca, s'a urcatu mai cu séma, sî agenti'a Havas n'a sciutu nici odata sa ne esplice acést'a; cu tóte ca enigm'a nu se desléga prin cabinetulu ministeriului italianu ci numai sî numai in biurourile dlui Rothschild. Insa sî votarea legiloru finantiarie nu depinde de deputatii nostri, ci de buna placere a dlui Rothschild. S'aru putea dîce chiaru ca dela densulu emana mai tóte espunerile finantiarie ale dlui Cambray-Digny sî tóte proiectele de lege de cari suntemu inundati de vre-o câte-va luni incóce. In fine celu ce numesce pre Liquidatori in Itali'a e dlu de Rotschild.

„Populatiunile italiane incepù a-si dá séma despre acésta stare de lucruri, de-sî cam intunecatu, sî in privinti'a acést'a nu respingu mustrarea de nerecunoscintia, ce li se face neincetatu; câtra cine sî pentru care lucru sa fie ele dara recunoscatóre?

„Asiá dara in acésta strabalare financiaria care se întinde pretutindenea pâna la proportiunile unei strabalâri sociale, vomu putea gâsí causele sî protestulu turburâriloru ce se pregatescu sî câror'a preste putînu peninsul'a va servi de teatru. Nu e de uitatu asemenea ca pre câtu va esistá o cestiune romana, Itali'a va fi in ferbintiéla.

„Guvernulu e nesiguru, dara nu e totu astfeliu sî partitulu celu inaintatu, alu Garibaldianiloru, alu burbonieniloru, alu autonomistiloru sî alu legitimistiloru in genere. Partitulu inaintatu, intielesu cu Garibaldianii, lucréza in acestu momentu in tóte orasiele pentru organisarea comiteteloru cari au instructiuni a stá gat'a pentru o miscare insurectionale, simultanea in tóta peninsul'a. Vointi'a loru aru fi fostu cá miscarea se incépa din punctulu centrale, din Rom'a, dara toti patriotii parasira orasiulu.

„Guvernulu italianu temendu-se de aflarea de facia a emigratiloru romani. Adunati in prea mare numeru in orasiele vecine ale Stateloru pontificali, precumu Foligno, Terni, Forli, Ravena, etc. sa nu devina pentru dinsulu unu isvoru de greutâti, i a internatu in orasiele Piemontelui sî ale Lombardiei. Chiar la Florentia emigratii Romani nu prea suntu numerosi. La Genova insa, elementulu garibaldianu e fórte mare sî fostele comitete de inrolare s'au pusu éra pre lucru.

„Numai sosirea lui Garibaldi s'ascépta pre continentu.

„Se anunciase ca era sa se duca la baile de la Ischia, ca de aci, era sa faca o calatoria in Sicilia sî de acolo sa tréca in provinciele Neapolei. Burbonienii in provinciele fostului regatu alu Neapolei, sî autonomistii in Sicilia, ne mai vorbindu de cei-lalti se vorbise sa se folosésca de acésta impregiurare. Déra guvernulu italianu se dîce ca ar fi rugatu pre Garibaldi, cu multa staruintia, sa-si mai amane plecarea sî Generalulu a cârui slabiciune sî credulitate, se asémana cu curagiulu seu, s'a induplecatu de rugaciunile ministerului sî s'a lasatu de o cam-data de calatoria sa. Iéta unde ne aflâmu astadî, dara Garibaldi póte sa primésca alte consilie, sî pana mane se voru schimba tóte acestea.

Se vorbesce ca se va modifica cabinetulu. Dupa ce se voru discuta sî se voru vota póte cate-va legi de finance, camera sa va amana pre luna lui Noemvre, sî ministerulu, déca o va puté duce pana atunci, va avea destulu timpu de a se intari, introducendu elemente noue in sînulu seu.

„Aflamu in cea de pre urma ca Garibaldi e asceptatu câtu de curendu la Florentia, spre a asista la ultimele sedintie ale camerei.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 6 Iuliu face presiedintele casei urmatórea provocare: Onorata casa! Inainte de a trece la ordinea dîlei sa-mi fia permisu a me indreptá cu o rugare câtra onorat'a casa. Noi avemu unu numeru mare de cestiuni, ce ascépta a fi resolvite; patria spre asecurarea ei ascépta dela noi statorirea unui sistemu de aperare, inaintarea intereseloru spirituale sî materiale precum sî deciderea mai multoru cestiuni momentóse — sî tóte aceste le ascépta cu nerabdare dela noi. Acestoru pretensiuni drepte insa vomu corespunde numai atunci, déca noi, evitându in desbaterile nóstre abaterea dela objectu, ne vomu restringe numai la tînt'a propusa sî déca vomu grâbi deslegarea afaceriloru celoru de urgentia sî vomu face in tipulu acest'a câtu mai multu in interesele patriei. Acést'a e rugarea mea sî voiu fi fericitu déca acest'a va aflá buna primire la membrii acestei on. case (Aplause).

Dupa acést'a trece cas'a la desbaterea speciala a proiectului de lege ce privesce darea fonciaria, carea se continuà sî in siedinti'a dela 7 Iuliu. Proiectulu se primesce cu unele modificâri.

La ordinea dîlei e mai departe proiectulu de lege privitoriu la darea pentru case. Mai anteiu se cetesce raportulu comissiunei centrale, apoi urméza unu votu separatu alu lui

Col. Ghyczy. Densulu nu e de parere cá sa se puna dare pre casele de inchiriatu in tóte satele sî cetâtile. Parerea sea o desvólta mai departe sî arata ca prin introducerea legei acesteia de dare greutatea va fi pusa in spinarea celoru seraci sî cari au lipsa de cortele, nici decumu inse in a celoru ce suntu proprietari de case. Elu vrea asia dara ca sa se introduca in estu anu acolo dare pre case, unde nu a fostu pana acumu, inse pre viitoriu sa se reformeze aceasta dare de asia, incâtu sa nu se scóta dela proprietariulu casei, ci dela partidele locuitórie, de suntu acestea proprietarii insi-si séu de suntu numai chiriasi. Elu are aici in vedere doue principii sî adeca ca la urcarea darei sa nu fia considerate locuintiele cele mici de locu, cele mai mari putînu sî ceva mai bine cele mari. A dou'a ca ce e alu statului sa se dea statului. Elu nu póte aceptá proiectulu comissiunei centrale.

Trefort dîce ca proiectulu nu e unu operatu perfectu, insa crede ca detori'a e implinita, indata ce se va statorí armoni'a intre recerintiele statului sî intre privintiele dreptâtiei sî ecuitâtiei. Vorbesce apoi despre sistemulu presentu alu dâriloru din cestiune sî arata ca indata ce fu luatu la discussiune s'a aflatu ca lovesce dreptatea in fatia. Sistemulu de fatia se baséza pre notiuni abstracte sî prin urmare pre cifre abstracte, dara nu pre pretiu sî pre venitulu ce-lu aduce pretiulu. Aduce de esemplu mod'a de a platí dare, pre case in acele locuri unde casele de jumetate se inchiriaza. Classificarea dâriloru inca o afla vorbitoriulu nedrépta pentru ca e deosebire intre venitulu caseloru din Dobretînu sî venitulu caseloru din comitatulu Ungu séu Zemplinu. Proiectulu de fatia e recomandatu asiá dara de dreptate, cea dintâiu cheia a dârei, e recomendatu de respectulu la classele mai serace, cari numai prin acést'a potu fi favorite.

Dupa acest'a mai vorbesce Dobrzánsky carele spriginesce votulu saparatu alu lui Ghyczy, apoi **Kerkapoly** care combate pre Ghiczy si Dobrzansky. Conte Ferdinandu **Zichy** vorbesce mai pre urma si se pronuncia pentru primirea proiectului de base si desbaterea speciala.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 8 Iuliu se desbate specialu proiectulu de lege privitoriu la darea pre case, care se continua si se termina in siedinti'a dela 9 Iuliu. In acésta siedintia dupa autenticarea protocolului ia cuventulu

Ministrulu Andrassy: On. casa! In absenti'a mea d. Hodosiu si mai multi deputati, au adresatu interpelatiune câtra intregulu ministeriu in cestiunea natiunalitâtiloru. Domnii interpelanti marturisescu, ca, deorace comissiunea esmisa n'a presentatu pâna acum proieptulu seu, acésta cercustare a produsu in tr'însii temerea, ca ministeriulu séu cas'a nici nu are de cugetu a substerne unu proieptu in cestiunea natiunalitâtiloru. Asia dara interpelantii intréba pre intregulu ministeriu: adeveratu e, ca ministeriulu a impedecatu comissiunea esmisa in presintarea proieptului, si face-va ministeriulu dispusitiuni, ca impedecarea acést'a se incete si comissiunea se presinte casei proieptulu seu câtu de curendu.

On. casa! Respundiendu la acésta intrebare, mai nainte de tóte credu, ca e de lipsa, se respingu acea presupunere, ca ministeriulu aru fi avutu cand-va de cugetu, in contr'a cuventului seu si a decisiuniloru casei a impedecá presintarea proieptului. E adeveratu, ca ministeriulu intr' unu tempu a provocatu comissiunea, se si suspinda activitatea din acea causa simpla, pentru ca ministeriulu, fiindu ocupatu in tóte laturile, s'a temutu, ca acestu obiectu de mare insemnatate, va vení la desbatere, mai nainte de a lu-fi potutu studiá. Acést'a inse s'a intemplatu de multu, si ministeriulu e preparatu pré deplinu a si presintá parerile inaintea casei; din partea ministeriului nu mai este nici o pedeca.

In câtu pentru comissiune, on. deputati, pre cum si cas'a intréga voru sci bine, ca suspinderea activitâtii din partea comissiunei, si are caus'a sa fórte simpla, adeca: nepossibilitatea fisica. On. casa scie, ca membrii comissiunei suntu impartiti in trei comissiuni: in deputatiunea remnicolaria, in comissiunea finantiara si in cea pentru aperarea tierei Daca on. casa aru voí, ca comissiunea esmisa in caus'a natiunalitâtiloru sa-si continue activitatea, atunci aru trebuí sa aléga alta comissiune, ceea ce, pre cum credu, nu va aflá nimenea cu scopu.

Eu sumu dara de parerea, ca trebue datu comissiunei tempu, se inchiaie mai nainte aceste obiepte neamenavere. — (Aprobare in drépt'a.) Asia dara din partea ministeriului, si pre cum credu, si din partea comissiunei potu asigurá pré deplinu pre dnii interpelanti, ca cestiunea acést'a, daca dnii deputati, — despre ceea ce nu me indoiescu, — dorescu cu atâta caldura si sinceritate complanarea cestiunei, ca ministeriulu si comissiunea, — se va deslegá, câtu de curendu si pre indestulirea reciproca; in asta privintia nu e nici o pedeca din partea regimului. Guvernulu, — de si nu póte prefige diu'a, ceea ce aru si fi o procedura gresita, candu nu póte dispune despre agendele unei comissiuni, — nu numai ca nu voiesce, se impedece presintarea proieptului, ci o doresce cu caldura, si remane pre langa promissiunea facuta mai nainte, ca cestiunea acést'a se va pertratá si deslegá câtu de graba, in totu casulu inse in decursulu acestei sesiuni. (Aprobare in drépt'a.)

Ios Hodesiu. Onorata cas'a (s'audímu) daca a-siu fi subscrisu numai io singuru interpelatiunea ce amu indreptatu câtra intregu ministeriulu, in caus'a natiunale, atunci io din partea mea a-si puté spune chiaru acum in câtu m'a indestulitu respunsulu dlui ministru presiedinte, séu in câtu nu m'a indestulitu; dara fiindu ca interpelatiunea o amu subscrisu mai multi prin urmare este o interpelatiune colectiva, credu ca nu comitu indiscretiune déca voiu spune, ca avemu mai intaiu a studiá respunsulu dlui ministru, si a ne consultá despre dechiararea ce avemu a face (sgomotu.)

De altmintere, onorabila cas'a nu potu a nu face o observare, (se audímu). Suntu trei septamani de candu amu facutu interpelatiunea, la care dlu ministru presiedinte abea asta-dí a datu respunsu. Io trebue se marturisescu ca, dupa atât'a tempu me asceptamu la altu respunsu. Asceptamu adeca, ca séu ministeriulu din dreptulu seu de initiativa va respunde cu a depune pe mésa proieptulu de lege in cestiunea natiunale, séu ca comissiunea insa-si cunoscendu interpelatiunea nóstra, va fi grabindu cu lucrarea sa, si va presentá proieptulu ce de atat'a timpu se ascépta; dar nu vedu nici un'a nici ceealalta (sgomotu); amu auditu numai frumósele promissiuni ale dlui ministru presiedinte, si enumerarea aceloru impedecaminte ce se afirma a fi esistatu si pana acum'a; va se díca, totu acele-si impedecaminte; io insa in tóte aceste nu vedu alta, decâtu editiunea stereotipa a promissiuniloru de pana acumu, si a totu aceloru impedecaminte de pana acumu (sgomotu).

Dupa aceste repetiescu ce amu dísu la inceputu, ca ne vomu consultá asupra respunsului dlui ministru — presiedinte, si vomu face dechiararea nóstra in privinti'a asta (sgomotu.)

Şig. Popu e indestulitu pré deplinu cu respunsulu ministrului, nu voiesce, sa se aléga alta comissiune; cas'a se aduca decişiune, ca acésta cestiune se va deslegá inca in sessiunea acést'a.

Presiedintele díce, ca cas'a e petrunsa de necesitatea deslegârei indestulitóre a cestiunei natiunalitâtiloru, guvernulu a promisu, ca se va substerne proieptulu respeptivu; respunsulu guvernului se inprotoceléza, asié dara decisiunea e de prisosu.

Dupa acésta presinta ministrulu presiedinte mai multe legi sanctiunate despre venitulu sârei, loteriiloru, dare pre spirtu, consumu; despre punciare, dare pre bere si zacharu. Tóte aceste se publicara numai decâtu si apoi se facù votarea cea din urma asupra legei de darea fonciaria, carea se primi cu majoritate mare.

In fine Simonyi asterne unu proiectu de conclusu pentru eliberarea lui Asztalós si Madarasz.

Vine desbaterea speciala amintita mai susu. Legea se primesce cu putine modificâri, dupa cum a propus'o comissiunea centrala. Urméza apoi raportulu comissiunei centrale asupra dârei din venitu.

Esamene.

Brasiovu 29 Iuniu 1868. Astadi se incheiara esamenele eleviloru de pre la scólele nóstre gr. or. de aici cu solemnitatea indatinata. Acést'a me indémna a scrie ce-va, crediendu, ca intre cele interesante, care se cetescu prin jurnale se potu cetí si sciri despre scóle, despre cursulu esameneloru, sporiulu eleviloru, numerulu loru si alte, dela cari putemu conchide inaintarea nóstra pre viitoriu.

Scólele despre cari scriu suntu cele de mijlocu adeca gimnasii, de cari abiá uniculu completu — precum se scie — avemu noi românii gr. or. din Transilvani'a si acest'a e in Brasiovu.

Esamenele la acestu Gimnasiu au urmatu dupa ce supremulu Inspectoru scolariu Esc. Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu Bar. de Siagun'a, a delegatu pre pré on. D. Protosincelu Nicolau Pope'a cá locutiitoriulu seu pentru acestea si mai alesu pentru ale Maturisantiloru.

In 24 ale acestei sosindu aici D. Locutiitoriu corpulu profesoralu, dd. preoti si negutiatori, i-au fâcutu cuviinciósa bineventare.

In dilele urmatóre apoi au cursu esamenele gimnasistiloru ale semestrului alu II alu anului cur. scolasticu, dupa ordinea esita din conferinti'a profesorale din 1 Iuniu a. c. si adeca: Cele scripripturistice dela 10—15 Iuniu, cele orali dela 17—22 Iuniu si cele publice dela 22—28 Iuniu. Astfeliu in 25 s'a esaminatu publice class'a VII din religiune si latina si a VI din elina si matematica; in 26 clas'a a V din latina si istoria si clas'a IV din istoria si fisica; in 27 clas'a a III din religiune si elina si a II clasa din germana si matematica si in 28 Iuniu s'a esaminatu clas'a I din latina si istori'a naturale si in urma din frances'a pentru a cârei progresu intr'unu tempu scurtu D. Locutiitoriu a si esprimatu multiamirea sea.

Astadi in 29 ale acestei dupa doxologia si rugaciuni de multiamita, tinute in biseric'a Sf. Nicolae, a depusu esamenu fetitiele clasei a IV si in fine s'a cetitu classificatiunile in auditoriulu Gimnasiului. Dupa acestea D. Dir. Gavr. Munteanu se sui pre tri-

FOISIÓRA.

Despre trecerea (concursulu) copiiloru la invetiatura. *)

(reprod. d. „Romanulu Tieranu".)

Toti ómenii chiaru de cându se nascu, au plantata (sadita) in inim'a loru mandri'a de a fi mai pre susu decâtu cei'a-lalti ómeni (a-i intrece), séu celu putinu de a fi de o potriva cu ei la tóte, si nici odata nu cugeta si n'aru voí de a fi mai pre josu decâtu altii. Acésta mandria, ce se mai numesce si ambitiune, cresce si se maresce impreuna cu crescerea omului; dara cresce incetu; si numai cându o desvólta (o destépta) cine-va in omu prin intrecere (concurentia) atunci cresce mai iute.

Déca nu aru fi avutu ómenii acésta mandria, si déca nu s'aru fi intrecutu unii cu altii, adeca cá unii sa faca unu lucru mai bunu decâtu alu altor'a, séu sa fia mai fericiti cáaltii, n'amu avé acum case frumóse, haine bine fâcute, drumuri cu pétra séu de feru, grâu curatu, vite frumóse, vaci laptóse, si altele câte le mai vedemu ca suntu mai bine de cum au fostu mai inainte. Nu-ti aduci aminte, frate Badeo! ca mai intârtiu numai mosiu pop'a N. avé grâu curatu in comun'a nóstra, câci vediuse si elu la Galati la unu arendasiu (posesoru) care venduse asemenea grâu curatu cu 40 de lei chil'a mai susu cá celu sacarosu alu sântiei sele? Si acum mai toti locuitorii din comun'a nóstra au grâu curatu, câci nu s'au lasatu sa-i intréca mosiulu pop'a si numai elu sa venda grâu cu pretiu mare. Ba inca Florea Glontiu, scii si d-ta, s'a luatu la intrecere cu mosiu pop'a si cu altii, si acum . . . hei! hei! pop'a a remasu multu mai pre josu! Si me temu ca acestu tempu Badea Vintila are sa iésa inaintea tuturoru plugariloru de aici, caci a semanatu grâu multu si de nému de celu din Banatu. Apoi totu acestu feliu de mandria, de a fi cine-va mai pre susu de altii, a fâcutu cá flacâii sa incure caii la San-Tóderu spre a vedé alu cui calu e mai grasu si mai iute cá sa-i dea cu bravo! si alu cui e mai slabu si mai mólo cá sa rida de elu! (Acest'a e unu obiceiu din vremea româniloru cându se intreceau care sa fia mai voinicu si cu calu bunu sa mérga la resboiu) Asemenea si fetele, totu din acésta mandria se intreceau odata la furca si numerau la Joi-mari fusele cu tortu si jurebiele depanate, lucrate in tempulu de iérna, cá se véda care a fostu mai barbata si care a torsu firulu mai potrivitu cá sa traga flacâii la ele. Chiaru numeratórea ce faceau femeile óueloru in septemân'a de lânga florii e totu o curata intrecere, câci mosii nostri asiá se intrecéu la tóte. (Acum fetele si nevestele se intrecu mai bucurosu la mode (fudulie), la siedere, la preumblare, la fumatu tutunu, la amoru, si mai alesu la spoiél'a pre obradi cá sa se arate mai frumóse decâtu le-a fâcutu Ddieu, si sa fia mai cautate. (Iéra flacâii se intrecu la crailicuri si cei betrâni la pisma si la ura impotrivit'a altor'a, si se mârca cá cânii) Eata, dara, cum intrecerea face pre ómeni sa aiba lucruri mai bune si sa fia mai fericiti.

Unii ómeni, insa, suntu mai isteti, mai indrasneti, mai cu curagiu, au mai multa mandrie decâtu altii de a fi mai pre susu decâtu toti; pre cându alti ómeni suntu mai nevoiasi, mai nepasatori, mai fricosi si au mai putina mandrie; si de aceea nu se potrivescu unii cu altii nici la invetiatura nici la avere: unii, spre pilda, suntu mai priceputi si mai invetiati, altii mai natângi si mai prosti; unii suntu mai bogati, altii mai seraci; unii suntu mari patrioti, adeca iubescu tiér'a si pre tierani, altii nu (ba inca suntu si vendiatori de patria); unii mai viteji la resboiu, altii mai codalnici; unii, mai curati la trupu, altii, mai murdari; unii mai barbati, altii, mai lenevosi; unii au case bune si curate, altii se multiamescu a trâí in bordeie, cu purcei, cu gâinile cu vitiei la unu locu, cá cându si ei aru fi totu animali! unii au haine curate, alti trentie inodate si nespalate cu lunile; unii suntu curati la capu, altii nu se spala si nu se peptena cu septamânile; unii suntu bisericosi, altii nu mergu la biserica decâtu, póte, in diu'a de Sf. Pasci! si altele multe cá acestea. — Eata dara ca cei cei ce au mai multa mandrie si iubire de lucrurile bune suntu multu mai fericiti decâtu cei ce nu-si dau multa silintia cá sa nu remâna mai inapoi decâtu cei'a-lalti.

Dara trebuie sa sciti, iubitii mei cetitori, ca buna sî rostí unu cuventu, prin care aretà infiintiarea Gimn, progresulu ce-lu face acest'a, aretà sî multiamirea sea supremului Inspectore, Escelentiei Sele Dlui Archiepiscopu sî Metropolitu, care a contribuítu multu la infiintiarea sî inflorirea lui, multiemì Locutiitoriului, ca ostení la aceste esamene, cum sî colegiloru Dlui Directoru, câci si-au fâcutu detori'a pre intrecute. Indata dupa acést'a rostí o cuventare D. Profesoru Lengeru, adresata câtra studenti, in carea le aretà chiemarea ce o pretinde cele trei forme ale tempului: viitoriulu, presentulu sî trecutulu. In fine da o povatia maturisantiloru, cari iesu dela acestu Gimnasiu, cá sa nu-si uite de povetiele sî de folosulu luatu dela acestu Gimnasiu. Apoi in urma Pré on. D. Protosincelu sî Locutiitoriu respunse prin unu cuventu destulu de momentosu. Densulu arata ca esistinti'a unui poporu depinde dela cultur'a lui; arata insemnatatea acestui Gimnasiu in sensu materialu sî spiritualu cum sî folosulu ce l'au produsu elu sî cum a inaintatu in tempu scurtu, facendu pasi gigantici; aretà multiamirea sî indestularea sea pentru progresulu ce l'au doveditu studentii la esamenele la care a presiedintu cá Loc tiitoriulu Escelentiei Sele. In fine aretându chiamarea tinerimei sî ca nu e destulu numai cu studiele fâcute, le trase atentiunea la trei momente: esaminarea de sine, momentulu despartirei sî momentulu multiamirei; deci sa-si esamineza fia-care trecutulu seu spre a sî-lu indreptá pre viitoriu. In fine incheia, aducendu multiamita ajutatoriloru acestui Gimnasiu, incependu dela Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu Iosifu I sî regimulu patrioticu, Escelentiei Sele Archiepiscopului Andreiu, negutietoriloru, brasioveni, cari infiintiara sî subventiunara Gimnasiulu, sî in fine Camerei sî Guvernului din Romani'a. Cu impartirea premieloru la eminenti se incheià solemnitatea.

---

*) Materi'a acést'a o luâmu din fói'a dominicale „Romanulu Tieranu", carea déca aru continuá precum a inceputu, aru fi demna de recomendatiune, mai alesu tieraniloru si altoru, cari nu au avutu ocasiune a face studii multe. Modulu de scriere lu voru vedé cetitorii din cele reproduse de noi. Acésta fóia ese in fia-care Dumineca si costa pentru Austri'a 1½ # pe anu. Red.

Acest'a fu cursulu esameneloru sî alu solemnitâtiei la incheierea loru.

Precum amu intielesu, Pr. on. D. Protosincelu sî Locutiitoriu a fostu fórte miscatu de totu sporiulu ce l'a aflatu sî de aceea a sî promisu espresu. ca va incredintiá despre acést'a pre Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru, cá pre supremulu Inspectore scolariu.

Numerulu studentiloru gimnasisti dupa espunerea dlui Directoru e 251; mai multi cu 32 cá in anulu trecutu. Intre acesti'a cum audiiu suntu din Romani'a preste 50. Acestu Gimnasiu infloresce, pentru ca estu tempu s'a propusu sî limb'a francesa sî desemulu. Prin adaugerea acestoru studii multi s'a deprinsu in limb'a sorora sî culta a francesiloru câtu sî in caligrafia sî liniele desenului.

Pentru propunerea limbei francese sa ni se ierte a esprimá dlui Profesoru Lusinénu, carele dupa dispunerea Escelentiei Sele dlui Metropolitu, cá sa se predea in acestu Gimnasiu, o a predatu gratisu cu succesu fórte multiamitoriu.

Lânga acestea amintescu ca esamenele maturisantiloru (6 la numeru) voru fi in lunea viitóre. Celu alu gimnasticiloru a fostu in 23 Iuniu sî ale copiiloru din norma au cursu sub presidiulu pr. o. D. Prot Iosifu Baracu in 21 sî 22 Iuniu. Despre numerulu copiiloru din norma sî din scólele popularie de aici voiu scrie alta data, cându voiu insemná sî pre cei vrednici de scóla sî alte.

Pertractarea finale la omorulu din Belgradu.

Paulu Radovanovici advocatu sî capu alu complotului continua mai daparte in marturisirea s'a: „Ce privesce negotiarile ce le amu avutu cu Sima Nenadovici, apoi acestia tîntéu la delaturarea principelui Michailu sî a regimului lui, formanduse atunci tóte mai bine. Pana cându sustá inca conbinatiunea, de a omori pe principele in cas'a dómnei Tomanja, dîsei câtra Sima: acumu e vorb'a de a face aici ceve asemenea, precumu sau facutu in Bucuresci cu Cus'a. Eu dîseiu, ca sî elu ne aru fi de trebuintia, la acést'a vorba elu asigura sucursulu seu, intrebandu-me numai, ca ce are de a se intimplá sî prin cine?

Eu nu aflai cu eale, de ai face descoperiri mai detaiate, ci credeamu ca mai antaiu sa se realiseze planulu, apoi se ii descoperi tóte sî se'lu rogu de sucursulu seu. Mai tardîu inca 'mi puse intrebâri, inse nu îi dedui nice unu respunsu determinatu, fiind-ca intr'aceea me amu abatutu dela idea, de a omori pre principele la dómn'a Tomanja, sî decretassemu de a 'lu omorî in Topcider impreuna cu frate-meu Ljubomir.

„Cu Vidoje vorbí mai antaiu Marici, apoi eu, sî adeca despre modulu resculârei poporului sî a resultateloru ei. Eu voiamu cá acést'a sa nu remana nefructifera cá ace'a din anulu 1858. Eu îi dîseiu, scupcin'a are de a determiná sistem'a de gubernare sî acum aru fi deja timpulu de a se adoptá cea monarchica, atunci eu voiu fi pentru Karageorgievici. Vidoje insa nu voiá a scí nimic'a despre acést'a sî staruiá pentru republica, sî asta ne fú vorb'a.

„Cu Paja Trifcovici (secretariulu principelui Alessandru) sum cunoscutu din anulu 1860, si-'lu vediui totdeun'a de cate ori mersei la Pest'a. Cu elu corespundeamu in cifre despre relatiunele nóstre politice sî câtu mi stá in putere 'lu incunosciintiamu despre lucrurile cele mai insemnate. Acum patru ani compuseiu impreuna cu Vladimiru Ivanovici unu statutu, prin care voiámu a tiermurí de totu pre domnitoriu! acestu statutu 'lu trimiseiu prin Trifcovici junelui Petru Karagiorgievici. In 24 Ianuariu avuiu o intalnire cu Trifcovici in Segedinu unde îi descoperiiu planulu de o revolutiune intentionata din Serbia sî îi spuseiu, ca Petru vá veni la câ rma, insa mai antaiu are de a subscrie „constitutiunea.“ La promovarea planului meu nu mi a datu nimeni mijlóce, nice arme, nice bani de óre-ce nu aveamu lipsa de asia ceva dupa projectulu meu.

Ce se atinge de fratele meu Costa, apoi e adeveratu ca fratele meu George l'au chiamatu aici in Siabati cu vre-o 6-7 dîle inainte de omoru sî acea e adeveratu ca cei doi frati ai mei impreuna cu Rogici sî Marici au omoritu pe principele. Eu sî fratele meu Liubomir ne aflamu pe tempulu acela, cându se petrecú scen'a in parculu cerbiloru, pe colniculu dela Topcider, sî eu me uitamu prin ochianu la aceea, ce se intempla in parculu cerbiloru. Eu de aceea sî venissemu la Topcider, Liubomir insa nu sciá nimic'a despre acea ce se intempla. Eu marturisescu, ca intr'adeveru dupa asasinu amu venitu in graba la Belgradu, cu scopu de a pune celelalte in lucrare adeca de a capatá pe ministrii Nicol'a Cristici sî Blaznovaczi vii séu morti in manile mele sî de a luá carmuirea in mâna.

„Afara de persónele amintite nu au mai vorbitu nimeni cu mine despre omoru sî revolutiune. Vedî bine ca in preséra omorului amu fostu eu, profesorulu Stanojevici sî capitanulu Mitricevici la Sima Nenadovici, insa acolo nu amu schimbatu nici unu cuventu despre revolutiune. Cu Sim'a sî Mitricevici asi fi potutu vorbi despre aceea, daca amu fi fostu singuri; Stanojevici cu care nu stámu nici de cum in relatiuni amicale, me impedeca la acésta; cu atâtu mai putinu dara a-si fi pututu vorbi despre ceva in presentia lui, dela care mi aru fi depinsu viati'a. Nici cu Mitricevici nu amu vorbitu nici odata despre acest'a, de-sî me puteamu incredintiá lui, câci déca nu a-si fi fostu siguru de sucursulu séu a-si fi fostu siguru de secretu. Firesce Sim'a sciá cu ce planu umblu — insa numai ingeneralu.

Dupa asasinulu principelui avea Filipu Stancovici (care e prinsu acum in Pest'a) de a revoltá comun'a de ací, precum sî de a se mantuí de cei doi ministrii mai susu amintiti sî de a pune mân'a pre politia, pre cându gubernarea erá menita pentru mine, St. Boscovici sî D. Marici; despre acésta combinatiune acesti din urma nu sciá nimic'a de óre-ce nici odata nu amu vorbitu cu ei despre atari lucruri. Societâtiei mele insa ii impartâsîsemu acestu planu.

Eu credu ca in cas'a mea s'au aflatu blancuete cu subscrierea falsa a lui Blaznovaczi, insa eu nu sciu cum au venitu acelea la mine; numai fratele meu George au pututu face acésta calicia, fiindu ca asiá ce-va erá de totu de prisosu pentru planurile mele.

Bani nu amu primitu dela nimenea. (Marturisirele sî datele mai próspete dovedescu contrariulu) Marici, Rogici sî Vidoje au capatatu intr'adeveru de-

unii ómeni intrebuintiéza reu acésta mandrie sufletésca; ei nu suntu mandri de a dorí o sórte mai buna prin silintia la meseri'a loru sî prin fapte bune, cari inaltia pre omu la adeverat'a fericire; ci ei suntu mandri numai pentru ca suntu ajunsi ce-va mai susu cá altii la bogatie, ori la sciintia, ori la vreunu postu, ori pentru ca se tragu din cutare nému (pare ca acelu nému a fostu picatu din ceriu in cosiu) acest'a e unu altu feliu de mandrie trupésca, ce se numesce fudulie, care e sora buna cu cea mai stralucita prastie, câci fudulu séu prostu e totu una. Nu e asia, Badeo-Ióne? Nu îti aduci aminte de I, Medeleanu care padie oile altora, sî déca a invetiatu sî elu a sgarii potinu cu condeiulu l'amu pusu notaru alu comunei, nu e asia ca nu'i mai ajungi acumu cu stremurarea de nasu? Hei! sî apoi câti nu suntu ca dânsulu, mare! sî anca chiar din acei ce suntu mai invetiati sî in posturi multu mai mari! Vedî, Badeo-Ióne, asemenea ómeni nu suntu mândri, ci fuduli, séu mai bine, ómeni de nimic'a, câci fuduli'a trupésca cobóra pre omu sî-i aduce rusîne, iéra nu-lu inaltia cá mandri'a sufletésca. Sa ne ferimu, dara de fudulie cá de focu; sî cu câtu vomu fi mai avuti sî in posturi mai mari cu atât'a sa fimu mai prietenosi cu cei mai, josu decâtu noi. Asiá ne dîce sî Evangeli'a: „celu ce voiesce sa fia mai mare, sa fie nóua sluga“. (Ev. d. Marcu. Cap. 10 v. 43).

Acei dintre ómeni cari au copii, sî mai alesu invetiatorii suntu datori cá sa nu lase pre copii a se obicinuí cu fuduli'a dara totu odata se destepte in ei mandri'a de a fi mai pre susu decâtu altii la meseri'a loru sî la fapte bune, facendu-i sa se ia la intrecere cu alti copii. Spre pilda: copilulu datu la cismarie, séu la ori-ce altu mestesiugu, se fia indatoratu de parinti sî de maiestru a se intrece cu cei alti lucratori cá sa faca mai curendu sî mai bine lucrulu seu; sî déca a isbutitu, se fia mângaiatu cu ce-va, cá sa-lu traga inim'a la intrecere.

Asemené trebuiescu copii indatorati sî obicinuiti a se intrece unii cu altii câtu de desu la fuga, la sarituri, la urcare pe prajini netede sî infipte bine in pamentu, la lupta, la tînerea de lucruri grele in mâni (de pre care vomu arata alta data), la câlâritu, la darea cu pusc'a in semnu, la secere la sapa, sî la alte asemenea lucruri bune cari le facu corpulu (trupulu) tare, vinosu sî sanatosu, sî totu odata le destépt amandriea de a nu se lasá nici-o-data sa'i intréca altii nici la alte lucruri mai mari.

Cu tóte astea, iubiti cititori, D vóstra sciti bine ca la nimicu nu e mai bine sa se intréca copii ca la invetiatura; câci din tóte lucrurile din lume cartea e cea mai folositóre omului: din carte curge lapte si miere pentru nutrirea (hrana) corpului sî a sufletului: Cine scie carte are sî parte. Sî apoi mai e o vorba veche ca „cine scie carte are patru ochi adeca doi ai corpului sî doi ai mintii, luminate prin carte.

Intrecerea la invetiatura trebuie sa se faca mai intâiu in scóla; sî pentru aceasta rogâmu cu totu denadinsulu pe D D-nii invetiatori sa fia cu mare interesu pentru acestu lucru folositoru, sî pe care mi l'a dictatu o lunga experentia (cercare.)

Folósele ce dâ acestu concursu (intrecere) dintre scolari suntu multe sî mari: prin concursu se destépta in scolari mandriea d'a nu se lasá mai josu de câtu altii la invetiatura, sî 'i face a ave aceasta mandrie sî la alte lucruri, mai alesu la meseria ce va imbratisiá mai in urma; prin concursulu acest'a scolarii se facu mai priceputi mai gânditori, intielegu mai bine lectiunile ce li se dau, îsi framanta mintea, vedu ei singuri câtu póte fie care sî câta silintia sâ'si dé in viitoru cá sa iésa mai susu, sî altele multe, ce privescu la desteptarea mintii.

Concursulu intre scolari e fórte trebuintiosu a se facé la sfîrsîtulu fie cârei luna asupr'a lectiuniloru invetiate pana ací câci, pe langa folósele aratate mai susu, scolarii suntu siliti cá sa repetéze mereu din urma, sî cu acestu modu nu uita ce a invetiatu. Deosebitu de aceasta, prin concursu se hotaresce sî loculu in care trebuie sa sté fie care scolaru in bângi, dupa vitedia sî isband'a ce a avutu la concursu, precumu vomu aratá mai la vale. Scolarii trebuie a fi obicinuiti sa'si cunósca ei singuri greutatea sciintiei ce au, sî apoi sa nu sufere a li se luá loculu din bang'a de câtre altulu de câtu in poterea concursului; din contr'a, la acestu locu dobanditu cu sudóre, scolarulu sa tiena ca la capulu seu.

Pe langa concursulu lunariu mai e trebuintiosu, sî inca fórte multu, concursulu anuariu, facutu la finele anului scolaru (in Iuniu) pentru alegerea premiantiloru. Prin acestu concursu generalu, scolarii vedu cu ochii ca premiele nu se dau acelor'a câroru invetiatorulu voiesce a le da, precumu credu unii din parinti, ci, acelor'a ce ei singuri'si le au dobanditu cu sudórea loru.

la mine cam la 100 galbini, insa sub forma de inprumutu, de-si nu suntu in stare de a mi'lu rentórce. Ei au statu aici numai pentru esecutarea omorului sî a revolutiunei. Arme cumperaiu pe banii mei acum unu anu, sî adeca prin fratele meu George, car'mi aduse trei revolvere sî trei hanciare din Pest'a

„Mai multu nu sciu. Me rogu numai de a se formulá unu locu din marturisirea mea astfeliu: „Cându m'amu dusu la Topcider nu amu sciutu nimic'a ca in dîu'a aceea se va omorí principele; cându sosiiu insa acolo sî zariiu pre fratele meu George in parculu cerbiloru; mi cugetaiu, ca acum se pune planulu in lucrare. Eu amu fostu sî sumu convinsu, ca fratele meu Ljubomir nu au sciutu nimic'a, ca in 11 Iuniu se va intemplá omorulu, nici au sciutu, unde suntu George sî Cost'a, câci chiaru atunci m'au intrebatu, ca unde suntu acesti'a, sî eu i-amu respunsu, ca au remasu a casa“. Dupa aceea sub — o murmuitura obstésca se duse la loculu seu.

(Va urmá)

Suntemu recercati a publicá urmatórea epistola:

Domnulu meu!

Nu-ti cunoscu instructiunile, insa speru ca dîuariulu . . . . . aru avé chiamarea de a stimá onórea preotiloru de omenia mai multu decâtu acelu filologu prussianu, carele — in contradîcere cu Plato — o innecà in secu, séu alungà dintre scolari pre toti. Eu credu ca se nu se fortieze mai departe, tocm'a in interesulu unoru scolari români, resultatulu cercetârei fâcute la gimnasiulu reg. ung. de statu de aici sî concedu bucurosu ori sî cui de a petitiuná pentru amovarea vre-unui profesoru; trebuie insa sa-mi esprimu mirarea mea asupr'a impregiurârei, ca in fói'a d-tale i e iertatu unui agitatoru cunoscutu sa-si largésca cuibulu minciuniloru sî calumnieloru sele infaime, incâtu sa se anticipeze cu mâna temeraria chiaru decisiunea asupr'a unei cercetâri, provocate de elu insusi sî necautate de nici unu profesoru ungurescu. Si câtu de bine a sciutu predîce acest'a modestulu meu colega dl. W. Schmidt: ca pentru ce, sî déca va aparé articululu ultragiosu in „Telegrafulu Romanu“ la ans'a data de „Hon!“ In butulu a tóta alarm'a órba fia dîsu dlu meu: ca eu, carele de altmintrea i-mi place a fi numitu adeveratu profesoru ungurescu, de-sî in Vien'a m'au aprobatu sî nemti protestanti, — la tóta intemplarea nu amu alta missiune, decâtu de a cultivá tinerimea scientifice sî moralice sî a face din ea cetatieni bravi sî demni ai patriei nóstre comune.— Eu nu amu de a face causa comuna nici cu „Hon“, nici cu cele-lalte dîuarie ale stângei sî eu nu amu scrisu raportulu despre maialulu gimnasiului nostru, cu atât'a mai putînu, cu câtu eu tocmai atunci, in 27 Iuniu eramu bolnavu sî nu amu fostu la maialu, cá in anulu trecutu.

Celelalte afirmatiuni cutezate sî stupide asupra laudei cu spionagiu, pressiune la magiarisare in Sabiu, ura contra Romaniloru sî svabiloru, a caroru inclitu parochu emeritatu sum eu cu tóta seriositatea, le desemnezu din partemi de minciuni malitióse sî lasie a unui omu necorigibilu.

Ce se atinge de demnulu de compatimire marsiulu Iancului sî pandurulu mai nou de a câroru pendante a conto româniloru literatur'a ungurésca intréga multiamita lui Ddieu, nu póte areta, negarea cea cutezatórie a lui „Bote“ nu ajuta nimica, pana candu bietii copii le au in libelulu loru, le invatia bine sî frumosu sî cânta mai bine in cuartetu, ba le-au cautatu la celalaltu maialu in presenti'a mea, fara sa fiu fa-cutu vre o intrebuintiare din acést'a ori sa me fiusuperata deosebitu pentru acest'a.

Eu ti scriu Dtale ca unui homo bonae voluntatis, carele sî cunósce datori'a sea de omu de onóre sî redactore sî vocescu cá onórea tututotu colegiloru mei de omenia, celu putînu in foi'a D-tale pentru viitoriu sa se grigeasca mai bine.

Sabiiu 8 Iuliu 1868.

Ludovicu Dier. m. p.
professoru gimnasialu reg. ung. de statu
sî parochu emeritatu.

Spre a corespunde principiului: audiatur et altera pars, am publicatu epistol'a de mai susu; ni aru fi parutu bine inse candu dlu tramitiatoriu remané in marginile cestiunei relevate, evitá unele espressiuni neconvenabile sî nu se atingea atât'a cu veementu chiaru sî de noi, cu atâtu mai vertosu, cu câtu nici nume nici caracteru preotiescu nu s'a pomenitu nicairi, in nici un'a din corespundintiele nrului 50 alu „T. R.“

Varietâti.

* (Ministrulu imperialu de resbelu diverse.) In 10 Iuliu ministrulu imperialu au sositu in Pest'a spre a aplaná diferintiele escate in comitetulu pentru inarmarea tierii. „Pester Coresp.“ aduce scirea ca partid'a lui Deak aru fi tienutu in 9 a l. c. o conferintia in care s'au decretatu a cere dela ministeriu amenarea dietei pe o lun'a. Principele Karagyorgyevici au sositu in 7 Iuliu in Pest'a sî se afla sub ingrigire politiana, secretariulu seu insa fu prinsu indata cumu au sositu. Trifcovici in lips'a unei incaperi acomodate fu asiediatu in cas'a orasiului.

(Unu ministru croatu.) Dupa cumu se telegrafa din Agram unoru foi din Vien'a, contele George Pejacsevici aru fi designatu de ministrulu alu Croatiei in ministeriulu ungurescu.

⁂ (In caus'a stipendieloru romane.) Inaltulu Guvernu alu Transilvaniei adresá, cu privire la administratiunea fonduriloru romane, câtra venerab. ordinariatu metropolitanu gr. cat. decretulu dtu 21 fauru a. c. cu intielesulu, ce urméza:

1. Cá se escrie ven. ordinariatu [illegible] gr. cat. concursele pentru dobandirea stipendieloru deosebite, cari voru vení in vacantia cu finea anului scol. nu asià de târdîu, precumu s'a intemplatu in an. tr. — sî se efeptuésca publicarea concurseloru celu multu pana in 15 augustu a. c. sî inca in interesulu publicatei mai intintei celu pucinu in 2 diurnale, cari se edau in limb'a romana — cându va fi a se defige pentru bagarea cereriloru de competintia unu terminu de 4 septemâne, — éra recomandarea pentru conferirea stipendieloru vacante se se asterna guvernului reg. totudeuna celu multu pana in 1-a octobre, cu care modalitate s'aru poté efeptuí asemnarea stipendieloru in totu anulu scolasticu la timpulu seu; câ-ci asià asemnârile sa facu numai pre unu anu scolasticu, sî la inceputulu fiacarui anu trebue sa se renoiésca.

2. Cu privire la stipendiele din fundatiunea lui Dr. Simeonu Romantiai suntu in escrierea de concursu a se enumerá nu numai numerulu sî cuantitatea stipendieloru venite in vacantia, ci a se desfâsiurá sî precisu tóte acelea recerintie, cari conditionéza dupa intentiunea fundatorelui repausatu dobandirea loru, — din cari purcediendu sî escrierile de concursu, e de a se infirá sî acea, cumca: potu concurge pentru dobandirea vreunui stipendiu numai aceli tineri studinti, cari suntu nascuti in marele Principatu alu Trantilvaniei, — au in studie calculi de eminentia sî una portare morale buna, — intre cari voru avé preferintia cei de origine nobile sî deosebi cei, cari suntu consangeni fundatorelui repausatu, daca voru fi sî de amintrea calificâti la dobandirea vreunui stipendiu.

3 Ca in venitoriu sa se conferésca stipendiele din fundatiunea lui Dr. Sim. Romantiei nu numai eschisivu audîtoriloru de drepturi, ci sî la acei tineri studinti de buna sperantia, sî cu portare buna, cari au de cugetu a se perfeptioná in studiele reali si technice = séu sî cele de arte frumóse, despre ce se va face totu deuna amintire in escrierile de concursu.

4. Din pietate câtra judecatori sî testatorii stipendieloru suntu de a se infirá in escrierile de concursu in venitoriu: numele sî pronumele, câtu sî caracterulu loru in intregitatea deplina; ér' nu pre cum s'a intemplatu pana acumu.

5. Iéra cu privire la escrierile de concursu pentru dobandirea stipendieloru din fundatiunile lui Efraimu Iosifu Klein sî Petru Maioru suntu de a se numerá tóte recerintiele aflatórie in cartea fundatiunale sî testamentulu fundatorelui — sî pentru chiaritatea lucrului in publicatiuni osebite una de alta, etc. „Gaz. Trans.

⁂ „Buda pesti Közlöny“ publica list'a teritóreloru pre care se estinde sfer'a de activitate a directiuniloru finantiarie de nou organisate in Ungari'a sî Transilvani'a.— De directiunea finantiaria din Sabiiu se tînu: Alb'a inferióra, districtulu Brasiovului, Alb'a superióra, districtulu Fagarasiului, Háromszék comitatulu Uniadórei, comitatulu cetâtiei de balta, scaunele: Reps, Mediasiu, Siur'a-mare Sighisiór'a, Sebesiu, Oresti'a, Sabiiu, Mercurea, Nocrichu; de directiunea finantiara din Clusiu: scaunele Aranyós, Csik, Marós, Udvárhely, — comitatele: Szolnoculu Dobac'a, Kolosz, Tord'a, — districtele; Bistriti'a sî Naseudu, in fine acele comuni a comitatului Kükölö cari se tîné de rejonulu de dare din Dicsö= Szent= Marton.

* (Principele Napoleonu,) inainte de a plecà din Bucuresci, a primitu din partea D-lui majoru D. Papasoglu, Charta geografica a tierei lucrata specialu pentru fiecare districtu. Principele a fostu incantatu de acestu daru, a doritu sa vadia in persóna pe acela care ilu oferise. Ca semnu de multiumire din parte'i, A. S. I. a facutu D-lui majoru Papasoglu unu frumosu cadou: unu inelu in auru purtandu o mare piatra da smaltiu d'asupra carei'a se afla in diamanturi initiala N supramontata de o coróna imperiala. E de observatu ca colórea galbena a aurului, aceia albastra a smaltiului sî acea alba a diamantului, compunu tricolorulu Franciei.

⁂ (Revolta in Botosiani.) De câteva dîle se audîse aicea, ca mai multe sate in apropierea orasiului Botosiani s'au revoltatu, sî ca doua companii de venatori au mersu acolo spre a stinge revoltarea. Dupa scirile ce ni se comunica de acolo, nu s'a tulburatu liniscea in nimica, sî Botosienenii s'au miratu multu audîndu de o revolta despre care nu scieau nimica. Militarii, cari au plecatu de aici la Botosiani, suntu destinati de a inlocui dorobantii, care s'a intorsu acasa pentru a lucrá campiile loru.

⁂ Russi'a (Facerea drumului de feru) de la Chisineu spre Iassi, s'a hotarîtu de la guvernulu rusescu. Concesiunea a primitu compania Offenheim.

⁂ (O intemplare trista.) In Vien'a deprindiendu-se unu despartiementu de soldati in ochire cu puscile, comandantele despartiementului comandà unui soldatu cá sa ochiésca asupr'a capului seu sî se traga cocosiulu. Pusc'a din intemplare au fostu incarcata insa nu prinse focu; acum i comanda se ochiésca asupr'a unei case. Soldatulu ochiesce sî trage cocosiulu pusc'a se slobóde sî incarcctur'a trece prin o feréstra sî lovesce pre o muiere ce ejá in casa. Glontiulu i intrà prin umerulu dreptu sî esî prin partea stânga afara sî petrunse prin o usia in a dóu'a casa unde apoi se sî oprí in parete.

⁂ (O detunatura de fulgeru.) In Sambet'a trecuta detunà intre 5 sî 6 óre dupa amédi in turnulu bisericei sasesci. Fulgerulu se descarcà in verfulu turnului, bisericei evang. din cetat vení pre coperisiu la vale sî intrà in cas'a turnariului, ací stricà astruculu facendu o gaura in form unei pâlmi sî esî pre feréstr'a turnului afara. Aparatulu telegraficu de focu fu putînu atinsu. Di norocire turnariulu nu aufostu in casa, ci erá ocupatu cu orologiulu de turnu, asiá evità pericululu.

35—2 **Citatiune edictala.**

Ioann Nagiulu (alias Mare) românu gr. or. di Ungr'a, care de 3 luni de dîle cu necredintia si-a parasitu muierea sea, pre Bucura Homorozeanu di Cohalmu gr. or. nesciindu-se unde se afla, se citéza, cá in terminu de unu anu de dîle sa se infatîsiedie inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu cá sa steie fatia cu muierea sea. Câci la din contra, in intielesulu S. S. canóne ale bisericei nóstre resaritene se va dá otârire pârei radicate asupr'a pomenitului sî fâra de densulu.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Cohalmului.
Draosu 23 Iuniu 1868.
Ioann Iosifu Adm. Prot.
gr. or. alu Cohalmului.

Nr. 14—1 **EDICTU.**

Mari'a Medrea din Boholtiu, — carea parasindu de doi ani de dîle cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu Iosifu Graur'a totu din Boholtiu, pribejesce in lume fâra a se puté scí loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de 8 luni de dîle dela datulu presente sa se infatisieze cu sotiulu seu inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra sî in absenti'a ei se va decide pre bas'a S. S. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene, divortiulu cerutu de sotiulu ei.

Cinculu-Mare 1 Iuniu 1868.

Forulu matrim. gr. or. alu tractului protopopescu alu Cincului-mare.

Ignatiu Mandocea,
Adm. protop.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 54. ANULU XVI.

Sabiiu, in 7/19 Iuliu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca, — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O amintire.

Politic'a, in intielesulu de tóte dîlele, absórbe atentiunea mai intréga, asiá incâtu cestiuni de alta natura se privescu sî suntu tratate, séu cu putîna atentiune, séu suntu lasate cu totulu la o parte Sî déca urmarimu conscientiosu, chiaru sî evenemintele politice, le vedemu, cum ele nu potu sa nu ia in consideratiune lucruri, cari séu suntu ale industriei, séu ale mercantilei s. a. m d.

Ins'a politic'a dara, se vede a se redîmá in tempulu nostru pre afacerile travaliului (muncei), dupa cum dîcu fratii din Romani'a. Sî e lucru firescu, pentru ca unde suntu trebi precum suntu ale industriei, negotiului, agriculturei; mergu sporindu inainte, acolo e viéti'a, acolo productivitatea e indoitu fructifera; ea aduce mijlóce pentru desvoltarea mai imbelsiugata, impreunata cu mai multe inlesniri chiaru pentru ramurile respective sî fiindu ca la acest'a inca se cere studiu sî lucrarea mintiei, ele impintenescu sî inaintéza sî desvoltarea culturei intelectuale; sî apoi pre unu asemenea fundamentu se radîma fórte bine sî cu succesu sî alte sciintie sî alte afaceri mai inalte, fia acele sî politice. La casulu contrariu, apoi tóta frementarea cu vorbe numai, se reduce la dîs'a: „vana sine viribus ira“, carea pre romanesce o amu puté traduce mai bine cu: „vorba multa saraci'a omului“.

Cele de mai susu suntu nisce impregiurâri, cari nu le putemu destulu repetî sî cari nu le putemu recomendá de ajunsu atentiunei conationaliloru nostri.

Dîcu unii ómeni, ca fiindu astadî la ordinea dîlei principiulu natiunalitâtiloru in Europ'a, trebuie sa urmeze o indrepttaire egala in privinti'a tuturoru natiunalitâtiloru. O dorimu acést'a sî noi; insa in o lume, unde puterea intereseloru sacrifica de multe ori frate pre frate, trebuie ori-ce natiune, dara cu deosebire cele mici, se fia cu multa, cu pré multa luare aminte. Trebuie ori-ce natiune sa véda a se face prin ce-va interesanta altoru factori politici, fia acei'a iéra natiuni séu puteri, câci numai pentru dragulu originei cui-va, o scimu din vietia privata, nu se pré afla ómeni cari sa tinda, la tempu de necasu, mâna de ajutoriu.

Eata dara indigitatiuni de unu programu pentru ori-ce natiune juna, carea aspira la unu viitoriu.

Pana ací lucrulu, ori sî cum e usioru, pentru ca éta se dîce ceva in generalu. Greutatea inse vine cândû omulu ajunge la stadiulu acel'a, unde sa pasiesca cu unu sfatu, pre multu, cu unu proiectu mai positivu. Positivitatea acést'a e asiá de greu de a o detaiá, incâtu sa nu remana nici o lacuna, precum e sî la acelu economu, pre carele l'au gramaditu tóte lucrurile, are de tóte sa se apuce, tóte sa le indeplinésca, pentru ca sa nu remana nici de paguba, déra nici de rîsulu altoru Economi.

In impregiurâri de aceste puterile singuralice suntu pre mici sî nu de ajunsu. Ele trebuie sa fia corespundietória marimei operei ce au sa indeplinésca. Ele trebuie, spre a puté corespunde, impreunate sî insufletîte de o idea, care sa le tîna in o armonia, incâtu pasulu loru sa fia egalu: sa nu smancésca, sa nu impedece, sa nu lase povér'a numai pre unii umeri sî sa nu cumv'a sa causeze sî aceloru ce aru lucrá o obosél'a amurtitória de puteri, séu sai faca a imbrancí sî cadé spre a fi striviti de sarcin'a, cârei s'a supusu cu cugetu de a o purtá cu altii impreuna.

„Und' e unulu nu-i putere“, va sa dîca, astadî, spre a lucrá cu succesulu recerutu pentru de a puté manifesta o viatia, carea sa sternesca interesulu altoru factori vitali in lume, se cere sî formarea de asociatiuni séu insotîri de mai multi.

Ce e dreptu, noi avemu in monarchi'a nóstra trei insotiri pentru literatura sî cultura. Aceste insotiri au luatu asupra-si numai o parte a activitâtiei, literatur'a ca atare, iéra ce privesce cultur'a e cuprinsu totulu. Insotirile nóstre au in privinti'a acést'a unu terenu pré generalu, asiá incâtu cautandu la efecte, gasimu mai multu numai espressiunea principiului, carele coprinde in sine ramurile cele diferite, ce se receru pentru a desvoltá cultur'a unui poporu. O singura sî mica incepere de esceptiune, e reuniunea industriasiloru (sodaliloru) români de aici.

Dara unde ni suntu inca reuniunile agronomice? unde ale economiloru nostri de vite? unde a comerciantiloru nostri? unde altele, cari la ocasiuni, cum a fostu espositiunea universale parisiana din anulu trecutu, sa fia aretatu lumei, ca esista romanime in monarchi'a nóstra?

Aceste, bine se observâmu, nu suntu imputâri, dara suntu amintiri de trebuintie, cari sa ne adoperâmu câtu mai ingraba a le indeplini.

Déca amu scí noi folosí tempulu sî ocasiunile cu ocuparea terenuriloru amintite, atunci noi amu castigá cele mai sigure spriginuri: in noi insîne inainte de tóte, dupa aceea in patri'a nóstra; pentru ca ea nu numai ca nu va puté ignorá pre unu factoru folositoriu siesi, ci va trebuí sa-lu apere, cá pre unu conlucratoriu bunu la edificiulu ei comunu sî sa-lu spriginésca asiá precum spriginesce pre cei a-lalti; atunci in fine se voru vedé constrinse sî cele-lalte natiunalitâti a nu-si mai cascá nici gur'a spre a ne tratá de minoreni fatia cu densele. Cu unu cuventu: manifestându noi viéti'a ce se recere dela unu poporu, recunóscerea drepturiloru sî sanctiunarea loru in tóte detaiurile sî consecintiele loru, trebuie sa urmeze de sine, sî ori-ce opusetiune se face ilusoria sî desiérta.

De aru dá Ddieu, cá sa fimu audîti sî intielesi de fia-cine sî de aru dá cá sa se primésca si urmeze, desvoltându mai departe, aceste indigitatiuni, pentru ca atunci amu fi implinitu conditiunea de a avé sî noi parte la interesulu celu generalu alu popóreloru, carele pasiesce in dîu'a de astadi in totu loculu cu pretensiunea de interese imprumutate.

„**Unio**“ ne facea onórea de in revistele sele dîuaristice reproduce in estrasu articuli de ai nostri. In nrulu 82 alu acelei foi inse vedemu ca s'a schimbatu intielesulu unoru pasagie. Cu deosebire gasimu schimbatu intielesulu la pasagiulu articulului nostru 51 alu T. R. unde e vorba despre „supunerea“ a unei pârti din români „prin stipulatiuni imprumutate“ sî „calcarea“ a celeilalte pârti de romani sî a unguriloru cu focu sî cu sabia“. Unio contrage inse intielesulu de ese, ca peninsul'a balcanica sî Moldoromani'a a fostu calcata cu focu sî cu sabi'a. Mai incolo se schimba cuventulu din articululu nostru „suzeranitate“ in „Unio“ in „suveranitate“, ce nu e totu atât'a sî pre „fanarioti“ îi traduce prin cuventulu fanatisti (fanatistak), ce ierasi nu e totu atât'a. Atragemu atentiunea traducatoriului in interesulu adeverului, câci altmintrea publiculu lui „Unio“ acum a lui „Kol. Közl.“, va avé in numele „Telegrafului Romanu“, cu totulu altu ceva de ceea ce s'a scrisu in fói'a nóstra.

Evenemințe politice.

Sabiiu 6 Iuliu.

Cestiunea natiunalitâtiloru relevata in siedinti'a dela 9 Iuliu a. c. in cas'a deputatiloru a a sternitu o curiositate mare. Tóte partidele politice stau sî ascépta se véda deslegarea acestei cestiuni momentóse, carea are sa indestulésca pretensiunile cele drepte ale natiuniloru.

O alta cestiune importanta mai ocupa cercurile inalte politice interne. Aceea e cea a inarmârei: „Lloidulu“ spune, ca pentru acést'a a parasitu Maj Sea cetatea Ischl sî a venitu la Vien'a, iéra cancelariulu imperialu a amenatu mergerea sea la scalde. In cestiunea acést'a ministrulu de resbelu imperialu a fostu calatoritu la Pest'a, unde a conferitu asupr'a cestiunei cu barbatii competenti de acolo. Dupa cele ce a strabatutu in publicitate discutiunea asupr'a proiectului de lege de inarmare a duratu trei dîle. Vice-colonelulu Horst, carele afara de unu generalu, se afla pre lânga ministrulu comunu de resbelu, a sciutu castigá prin talentulu sî chiaritatea ideiloru sele pre toti partasii conferintiei in partea sea. Luni a sî calatoritu cu totii la Vien'a, pentru ca sa auda voi'a Maj Sele Majoritatea comissiunei insarcinate cu proiectulu din cestiune s'a convinsu ca nu e oportunu de a stâruí acum pentru formarea de trupe noue, precum suntu regimente de artileria ung., cari nici odata nu fura formate dupa natiunalitâti — Desbaterea acestui proiectu se presupune ca va fi sî lunga sî veementa, pentruca tóte partidele se inarméza sî pregatescu de lupta.

Dechiaratiune lui Palaczky, unu corifeu alu partidei cechice din Boemi'a, ocupa sî astadî diuaristic'a cea mare européna. Insesi foi prussiane cá Köl. Ztg, iau notitia de dens'a, cá de unu evenementu insemnatu sî cu óre care mirare se esprima, ca cechii asiá dara nu computa numai la puterea loru propria in deslegarea cestiunei loru constitutiunale, ci chiaru sî la puteri straine, la Russi'a; acest'a nu mai e loialitate.

Intre Monarchi'a austro-ungara sî regimulu serbescu se va incheiá unu tratatu de statu pentru afaceri aministrative. Pertratârile decurgu sî regimulu ungurescu s'a pronunciatu dejá pentru delaturarea jurisdictiunei consularie in Serbi'a. Mesur'a acést'a se esplica dreptu de cea mai elocinta manifestatiune de simpathía a natiunei ung. câtra natiunea serbésca.

Principele Alessandru Karageorgieviciu e provocatu prin unu edictu a se infatîsiá pre 21 Iuliu inaintea tribunalului cetâtiei Belgradului, séu sa-si tramita unu aparatoriu. Caus'a e prepusulu ca aru fi partasiu la conjuratiunea asupra vietiei omorîtului principe. La casu de a nu corespunde nici câtu edictului se va face sentinti'a sî in absenti'a lui.

Din Triestu aducu acum de vre-o câteva dîle dîuariele mereu la sciri despre escesse despre cari impartâsîmu unele date mai detaiate, mai la vale. Mai multi dintre tumultuanti suntu prinsi sî cercetarea decurge.

Din Franci'a aflâmu ca în corpulu legislativu a cursu in dîlele din urma desbaterile cam infocatu. Conservativulu Thiers insa de-sî orleanistu dupa confessiunea politica a aperatu starea lucruriloru de fatia pentru cá nu in tempulu celu mai criticu sa se ia sabi'a din mân'a Franciei. Jules Favre inse pasiesce in modu ostilu contra imperialismului, pentruca Franci'a lu platesce prea scumpu.

In Spani'a iera suntu miscâri revolutionarie. O multime de generali amestecati in comploturi se deportéza sî dupa cum se aude in Cataloni'a s'a publicatu legile martiale.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei magnatiloru dela 9 Iuliu se aducu mai multe legi sanctiunate sî publicate dejá in cas'a deputatiloru; se publica sî aici sî apoi se depunu in archivulu tierei. La ordinea dîlei e legea de timbru sî taxe, carea se primesce cu unele modificâri stilistice. Urméza apoi legea

In privinti'a dârei fonciarie. Legea se tiparesce sî se predà comissiunei finantiale spre desbatere premergatória. — Numai decâtu dupa cele de mai inainte incunosciintiéza ministrulu de finantie, ca pune la dispositiunea presidiului casei pentru membri acestei'a 200 bucâti monetede câte diece cruceriu ng. batuti noi, cu datulu anului trecutu.

In şiedinti'a casei deputatiloru dela 10 Iuliu interpeléza Mateiu Pappu: ca cum e de lucru, de Transilvani'a, cu tóte ca aruncatur'a desdaunârei pamentului de 7 fl. 60 s'a urcatu la 9 fl. nu póte face séma de sumele de lipsa pentru plâtile de desdaunare, ceea ce pâna ací nu se intemplà; pentru ce s'a impedecatu plâtile de desdaunarea pamentului, in fine scie ministrulu despre acea impregiurare minunata, ca in secuime, pre la anulu 1850 multi posesori, au dechiaratu mosîele, folosite de iobagi, de urbarialitâti sî au scosu sumele cari se cuvinea dreptu despagubire dupa acele mosii,, dupa aceea inse redîmati pre patent'a urbariala, au luatu inapoi acele mosii pre cale procesuala dela respectivii ómeni, cá siculica haereditas, sî au datu inapoi posesorii sumele, cari le scosese dreptu despagubire?

Ministrulu de finantie Lonyai dîce ca doue puncte aru fi fostu a se indreptá câtra ministrulu de interne sî de justitia, pentru-ca aministrarea fondului de desdaunare se tîne de ministrulu de interne sî afacerea de dreptu, haereditas siculica, se tîne de ministrulu de justiti'a. Numai partea aceea, carea vorbesce despre neputinti'a Ardélului de a-si platí pretensiunile urbariale se tîne de densulu sî o va sî respunde numai decâtu. Transilvania in adeveru nu e in stare sa-si acopere lipsele urbariale sî pentru aceea au fostu necesse cá sa i se anticipeze in bugetulu din estu anu 1,600,000 spre a acoperí deficitulu. Dara acest'a totu asiá a fostu sî mai nainte, pentru ca anticipatiunile de mai nainte suie dejá la 7,000,000. In fine se róga ministrulu a mijlocí ca sa se dea interpelatiunea ministriloru de interne sî jusitia. — Cas'a decide.

Urméza desbaterea asupr'a dâriloru dupa venitu.

In siedinti'a dela 11 Iuliu in cas'a deputatiloru aduce ministrulu de finantie doi paragrafi noi, pre cari vrea sa-i vire dupa § 12 alu legei in privinti'a dâriloru pre case. §§-ii se tiparescu sî apoi se voru luá la desbatere.

La ordinea dilei e darea personala. Proiectulu de lege are numai trei paragrafi, in cari se dîce ca de o camdata se sustînu tóte prescrisele de mai inainte pâna la 31 Decembre 1868, asemenea sî decisiunea, ca 70 de procente din darea acést'a sa tréca in cas'a statului sî 30 prct. in fondulu urbarialu, in fine ministrulu de finantie se insarcinéza cu punerea in lucrare a legei. Comissiunea finantiala sî centrala dechiara in rapórtele sele, ca dupa cum a dîsu sî ministrulu de finantie, chiei'a dârei acestei'a nu e drépta insa o modificare grabnica e preste putintia; cându se va presentá insa bugetulu anului viitoriu ministrulu de finantie se astérna casei unu proiectu de lege mai detaiatu.

La desbeterea speciala spune:

Hosszu, ca in Transilvani'a nici unu feliu de dare nu e asiá urgisita, ca darea personala, pentru ca ea in cele dintâiu e darea capului sî e repartîta pre cei seraci cá sî pre cei avuti. Darea mentiunata se imparte in darea capului, in darea pre crescerea averei sî darea, carea nu mai are alta siesi asemenea, pre pasiunatulu aceloru vite, cari traiescu in Romani'a sî Turci'a. Darea capului are apoi patru despartieminte subordinate, adeca tax'a civiloru, libertiniloru, taxalistiloru sî tacs'a de protectiune. Aceste titule varie de dâri aducu lucrulu acolo, de familii serace, ce au unu bunu intravilanu de vre-o 10—100 fl., trebuie sa platésca 30—40 fl dare. Propune stergerea acestei dâri pentru Transilvani'a numai decâtu, iéra ministrulu de finantie se elaboreze unu proiectu de lege.

Mai multi deputati suntu pentru propunerea comissiunei, de sî recunoscu lips'a unei imbunatatiri in privintia celoru dîse de Hosszu. Babesiu nu da locu discusiunei dáriloru transilvane intre dârile ungurescì. Rannicher e pentru proiectulu comissiunei. Se primesce in fine testulu originalu alu legei.

La ordinea dîlei mai vine proiectulu de lege asupra prescrierei, platirei, garantârei sî scóterei dâriloru, precum sî asupra instituirei de judecatorii finantiale.

In siedidti'a dela 13 Iuliu in cas'a deputatiloru, inainte de ordinea dîlei, face presiedintele cunoscutu ca a sositu unu gravamenu de nulitate dela partid'a Madarasz (deacista) din Peciu, contra alegerei lui Iranyi. Se indrepta la comissiunea de verificatiuni. Dupa acest'a mai vinu sî alte afaceri de cencediare, petitiune sî apoi trece cas'a la ordinea dilei. Se cetesce a treia ora legea in privinti'a dârei personale sî apoi se iau la desbatere acei doi §§ adusi de ministrulu in siedinti'a trecuta.

Ministrulu de justitia respunde la o interpelatiune a lui E. Simonnyi in privintia aceloru ce se denumescu la tabl'a septemviralu. Deak nu e multiamitu cu principiulu espresu de ministru: ca nu a fostu oportuna contrasemnatura amploiatiloru denumiti inainte de incoronare. Propune unu proiectu de conclusu, ca ministrulu, pana la organisatiunea definitiva a judecatorieloru, pre câtu numai se pote sa grigiasca cá denumirile amploiatiloru sa fia constitutiunale. Proiectulu sa tiparesce sîmparte intre membrii dietei.

Se desbatu apoi susu amintitii §§ ai ministrului de finantie sî se primescu; apoi urméza desbaterea specialu in privinti'a scóterei dâriloru.

Alegerea Metropolitului greco-cat. ce se va face in Blasiu.

Dupa cum se scie acest'a are sa se intemple in 12 Aug: (31 Iuliu) a. c. Conducerea actului e incredintiata prin decretu ministerialu (nr. 504 dto 6 Iuniu), comissariloru regesci: Episcopului Alessandru Dobr'a sî capitanului supremu alu Districtului Naseudului sî deputatulu dietalu Alessandru Bohatielu. Comissarii, in intielesulu decretului, au a sosí pre amédi inainte de dîu'a alegerei in Blasiu, care e loculu de alegere sî voru remané in resiedinti'a archiepiscopésca. Totu in dîu'a precedenta a alegerei se va convocá clerulu adunatu la Blasiu in Biseric'a catedrala sî comissarii reg. invitati de o deputatiune voru vení acolo sî voru impartâsî clerului adunatu missiunea loru; sî apoi inaintea comisariloru se voru verificá credintiunalele alegatoriloru.

A dóu'a dî la 7½ óre diminéti'a se va face s. liturgia sî chiamarea sântului Duchu la care comissarii voru fi invitati sî condusi de clerulu celebrante imbracatu in vestmintele bisericesci. La finitulu liturgiei comissariulu Episcopu vá rostí o cuventare, dupa carea se ducu toti pre la cortelele loru. La 10 óre iéra se aduna toti, chiamati cu campan'a cea mare, in biseric'a catedrala, acum insa trebuie sa aduca fia-care votulu seu pentru candidatulu de Archieppu sî Metropolitu. Adunati in biserica se ducu in ordine sî aducu pre comisari in biserica sî apoi se asiédia in ordinea urmatória:

a) Comisarii regii esmisi pentru conducerea alegerei cuprindu locu la més'a gatita pentru densii, dinstincta, secretariulu loru, sî cu protonotariulu generale alu clerului, pre acésta mésa va stá si urn'a, in carea se voru impune voturile.

b) Dela acésta mésa in jiosu de ambele laturi, voru fi dispuse scaune, pre cari de a derept'a locurile mai antaiu le voru cuprinde membrii capitulari, dupa densii vicarii foranei, dupa acesti'a archipresbiterii, séu protopopii actuali, apoi prepositulu, seu egumenulu monastirei ordinelui Basilitiloru sî 2 representanti ai corpului profesorale.

c) De a stâng'a voru siedé mai antâiu viceprotopopii districtuali, sî dupa densii representantii eparchiani, dupa ordinea betranetieloru.

Modulu, séu procedur'a alegerei va fi urmatóri'a. Cuprindiendu-si fiacarele loculu seu:

a) Mai inainte de tóte se alegu din cleru 3 semnatori, séu numeratori, de voturi — scrutatori — asia cá unulu se fia din protoprosbiterii actuali,

---

FOISIÓRA.

In nrulu 52 alu acestui dîuariu intre „varietâti" aflà cetitoriulu amintite Basnele, pacâliturile sî gâcitorile, culese de d. I. C. Fundescu. Profitâmu de ocasiune sî cu scopu de a face sî pre publiculu nostru cunoscutu cu insemnetatea acestui feliu de literatura, aflâmu de bine a reproduce urmatoriulu tratatu de D. B. P. Hajdeu, tiparitu in brosiur'a I in locu de prefatia:

Literatur'a poporala.

> Dati-mi basme sî istorii cavalerescì,
> câci in ele se afla materia pentru
> totu ce e mai mare sî frumosu.
>
> *Schiller.*

Cuventulu literatura, derivatu dela liter'a, nu esprima decâtu d'abiá pre jumetate o idea, pentru care limbile latine moderne nu posedà unu altu terminu mai generalu, mai completu mai caracteristicu.

Literatur'a se nascù odata cu fiinti'a umana, multu mai inainte de a se fi inventatu acele sume conventiunale, cu ajutoriulu câror'a cugetarea are avantagiulu de a se petrificá, in locu de a sburá prin aeru, schimbatóre sî mladiósa cá insasi vocea.

Primulu cuventu, esîtu din gur'a primului omu, a fostu dejá „o literatura".

Astfeliu, strabunii nostri românii cei antici aveau dreptate de a numí literatur'a sî omenirea cu o singura sî aceeasi vorba: humanitas.

Inventiunea scrierei, permitendu memoriei acumularea cunoscintieloru sî o procedere mai sigura séu mai sistematica in desvoltarea conceptiuniloru, dede nascere unei literaturi artificiale propriu dîse, fâra insa a fi pututu catu de putînu a impedecá esistinti'a sî persistinti'a literaturei celei primitive ne scrise, conservate sî continuate in stratele de josu ale popóreloru.

Déca nu originea, celu putînu mijlócele acestoru dóue genuri de literatura fiindu cu totulu diferite, un'a pretentiósa din caus'a variateloru sî numeróseloru sele resurse, ceea-lalta simpla cá insasi natur'a; nu este de mirare, ca distinctiunea intre ambele e atâtu de profunda, incâtu productele literaturei populare, chiaru fiindu scrise mai la urma, totu inca pastréza sigiliulu naivitâtiei originale, iéra productele literaturei celei culte, chiaru trecendu mai la urma in poporu, totu inca nu se potu desbará de semnele derivatiunei celei savante.

Iliad'a a remasu in fondu totu unu eposu popularu, de si-au transcris'o Pisistratizii; Casandr'a lui Lycofronu, se fi trecutu sî in gur'a rapsodiloru, totu inca remanea o poema erudita.

Dóue calitâti esentiale au distinsu sî voru distinge totu-déun'a literatur'a poporala din ori-ce tiéra: dintâiu, ea se inspira din isvórele immediate ale naturei brute, pre cându literatur'a cea culta cunósce natur'a dejá epurata sî adesea ciuntita prin pism'a preventiuniloru scientifice; alu doilea ea oglindesce caracterulu natiunei, in sinulu cârei'a se desfasiura, pre cându literatur'a cea culta nu póte a nu fi mai multu séu mai putinu cosmopolita.

Cá sî literatur'a cea culta, literatur'a poporala traduce câte odata din alte limbi şi imprumuta dela alte popóre, cu cari este pusa in contactu prin positiunea geografica séu prin evenemînte politice.

Asiá, de esemplu, balad'a nóstra „Mieór'a" o mai gâsimu la Greci sî la Arnauti; acea despre Bab'a-Novacu ne este comuna cu Serbii; aceea despre Doicinu o au de o potriva Românii sî Bulgarii; iéra sublim'a doina despre „sarman'a turturica" ne intempina, cá prin minune, tocmai la trei capete estreme ale Europei: in Romani'a, in Spani'a sî in Danemarc'a!

Insa, imprumutandu sî traducendu, literatur'a populara reface intr'unu modu admirabilu materi'a cea straina, dandu-i unu aeru cu totulu localu; pre cându imprumuturile sî traducerile literaturei celei culte, din contr'a, tindu, se silescu sî se lauda a surprinde orbesce fondulu, spiritulu, adesea pâna sî form'a originalului.

Astfeliu, nu póte fi unu mijlocu mai interesantu sî mai siguru de a cunósce fortiele morale sî intelectuale ale unei natiuni, decâtu numai prin literatur'a sea populara; sî nu este nici unu altu mijlocu mai nimeritu sî mai frumosu de a dá unei literaturi culte unu caracteru originalu sî distinctivu, decâtu numai nutrindu-o din literatur'a populara, precum literatur'a populara se adapa din fantânile unui instinctu virginalu.

Vast'a si confusa, cá totu ce este primordialu, o literatura populara nu se póte desecá in nisce ramuri atâtu de speciale sî atâtu de determinate, precum suntu divisiunile sî subdivisiunile unei literaturi culte.

Din contra, unulu din semnele cele mai distinctive sî cele mai universale ale unui adeveratu altulu din ordinea viceprotopopiloru, sî alu treilea dintre representantii clerului.

b) Dupa acést'a secretariulu comisariloru regii da cetire prea inaltei ordinatiuni privitórie la esmiterea comisariloru regii, ér' dupa aceea protonotariulu clerului cetesce rescriptulu ministeriale intitulatu câtra capitululu metropolitanu

c) Dupa intemplarea acestor'a se cetesce catalogulu membriloru clerului, cari au votu de alegere, sî numele absentiloru se desemna.

d) Dupa acestea, secretariulu comisariloru regii provóca pre nume pre celi indreptatîti, aflatori de faci'a, cá fiacare, unulu câte unulu, in ordine se sî impuna siedulitî'a cu votulu, infasiurata, in urn'a statatória pre més'a dinaintea comisariloru regii, sî dupa ce acést'a o voru fi facutu toti, Sa comisariulu regiu civile scóte din urna siedulitiele infâsiurate cu voturile, câte un'a sî le numera cu mare precautiune sî aflându-se, cumca voturile suntu atâte, câti alegatori presenti, acele ér' le repune câte un'a scotiendu-le, un'a dupa alt'a le predá protonotariului eclesiasticu, carele acele desfasiurandule, numele semnate pre densele le prochiama, sî siedulitiele le inmanuéza comisariului regiu spre vedere; éra celi 3 semnatori de voture, séu scurtatori, desemna sî numera cu acuratetia sî conscientiositate numele prochiamate, totu acést'a face sî unulu dintre dd. comisari regii.

e) Terminanduse numerarea voturiloru sî neobservanduse nici o disordine, séu scadere, siedulitiele de voture in data se ardu in biserica.

f) Voturile se asemana la olalta sî se combina, sî cei 3 individi eclesiastici, cari au capetatu mai multe voturi, se prochiama in presenti'a alegatoriloru, cá 3 candidati, propunendi la loculu Prea Inaltu.

Comissariulu regescu tîne o cuventare de incheiere, la care respunde unulu dintre membri capitulului.

Alegerea, in intielesulu decretului e de a se face dupa procedur'a de mai inainte, cu deosebire dupa cea observata la alegerea Episcopului Ioann Lemeny. Cei chiamati la alegere suntu:

c) Membrii capatulului metropolitanu, adica fiacarele din intregulu capitulu.

b) Vicarii episcopesci.

c) Archipresbiterii séu protopopii.

d) Viceprotopopii, séu administratorii protopopesci.

e) Egumenulu, séu prepositulu ordinelui s. Basiliu din Blasiu.

f) Doi alesi ai corpului profesorale de acolo, cá representanti ai acelui ordinu.

sî g) toti protopopii cu câte doi preoti alesi din tracturile respective ale archidiecesei Blasiului; lânga care se mai adaugu dela dieces'a Lugosiului patru, dela a Gherlei dóue dieci sî nóue de tracturi protopopesci cu representantii cuveniti Pentru cá sa aiba parte sî influintia la alegere, sî Eppii sufragani ai Lugosiului, Gherlei sî Urbei mari, ministrulu de culte si instructiunea publica, li va cere parerea asupr'a celoru trei candidati ce voru fi capetatu cele mai multe voturi.

Escesurile din Triestu.

Câtra finea lunei trecute se convóca o conferintia professorésca care pana acum se privea de episcopale, fara a luá in considerare legea cea noua de scoli, care tiermuresce influintia preotimei din scól'a populare la doctrina sî esercitii religionarie; in acea conferintia veni lucrulu la o eclata sî fusiune, basenduse unu membru alu conferintiei, profesorulu Timanusu pe legea cea noua de statu, disputa legalitatea convocarei ei prin episcopu, sî redicându impreuna cu 9 colegi unu protestu au esîtu din conferintia afara. Consiliulu urbanu din Triestu aproba purtarea minoritâtii, pe cându domnulu locotiitoriu baronulu de Bach partiní pe episcopu prin decretu de o avantare bureaucratica sî plinu de tendintie claricale. Singuru acést'a au fostu destulu la o turburare.

In 10 ale lunei curente erá de a se pertractá in siedinti'a magistratului din Triestu doue motiuni fórte urgente. Un'a subscrisa de 19 senatori, declara ca nu consimte cu cuprinsulu decretului amintitu a domnului locotiitoriu emisu consistoriului episcopale, se plange asupra formei acestui'a, sî cere dela regimu essecutiunea nemijlocita a legei de scoli din 25 Maiu anulu trecutu. Ceealalta protestéza contra alocutiunei papale, pe care o privesce cá unu atentatu contr'a drepturiloru politice sî civile, contra libertâtii de opiniune sî conscientia, contra progresului de civilisatiune sî contra sustinerei de concordia intre individi sî familii. La deschiderea siedintiei declara domnulu vice-presiedinte Doctoru de Baseggio, care in absenti'a domnului podestá presiedea, ca nu se póte tîné siedintia fiindu ca senatorii nu se afla conformu numerului prescrisu, din care causa adunarea nu e capace de concluse. La vestirea acést'a se radicà o larma infricosiata pre galeria, care numai atunci se astemperà, càndu domnulu senatoru Hermit se redicà sî fâcù propusetiunea, ca domnulu presiedinte se constateze prin strigarea numeloru, ca cine e presentu sî cine absentu.

Domnulu presiedinte se invoí cu acésta propositiune, sî acum de câte ori se cetea numele vreunui senatoru absentu, despre care se sciá, ca numai din motive reale au lipsitu dela siedintia, publiculu i-si manifestá displacerea sea prin semnele cele mai lamurite. Dupa ce trecura aceste nume neplacute prin sîrulu publicului de galeria, apoi acest'a erupse pre strade mai inmultindu-se inca sî prin glót'a ce asceptá inaintea edificiului municipale. Acum incepura dejá demonstratiunile inaintea locotiintiei, inaintea municipiului sî inaintea resiedintiei episcopale; ba ce e mai multu o céta de ómeni voira a navalí asupr'a monastirei Capuciniloru, fura insa spariati din partea calugeriloru prin o alarmare inocenta de clopote. E de insemnatu ca o céta de muieri betrâne temendu-se de parintii capucini, au navalitu cu petri asupr'a cestei'a-lalte cete, ce venise de asaltà monastirea sî au resipit'o. Asemenea efectu au avutu sî trei impuscaturi órbe, cari s'au descarcatu in apropierea monastirei de câtra nisce soldati din militi'a teritoriale. Inaintea locuintiei senatorului Hermet se aduse unu „Evviv'a“, asemenea se striga sî inaintea consulatului italianu „Evviva Itali'a“, „abbasso Rom'a. Inaintea edificiului consulului papale s'au flueratu sî urlatu, rumpendu-se apoi josu sî insigniele consularie. Aici fu glót'a imprasciata prin o patrola civila de politia sî prin 7 barbati din militi'a teritoriale, insa numai târdîu li-a succesu de a restabilí liniscea.

„Tr. Ztg“ serie despre acésta intemplare urmatórele:

„Céta de poporu ducenduse dela cas'a municipale inaintea locotiintiei fu resipita de nesce patróle de politia. Aici fu arestatu sî dusu la politie unu individu; unu numeru mare de poporu insoci acumu patrol'a sî in modu sgomotosu cerea eliberarea celui arestatu. Directorulu politiei venì in mijloculu multimei sî facù pe acést'a se inteléga ca inainte de tóte trebue a se pastrá legea. Arestatulu fu luatu in cercetare, sî aflanduse nevinovatu fuse eliberatu. Cét'a de poporu se duse acumu câtra palatulu episcopale, unde se striga „Evviva l'Austria“, „Evviva Beust e Giskra“ sî „Abbasso il Papa“, mai tardîu se intórce câtra locuinti'a consulului papale, unde se repetara totu acelea strigâri, sî in fine merse câtra monastírea capaciniloru din Montuzza, aici incepú ceat'a a pasí in modu escesivu, incâtu calugarii s'a aflatu nevoiti a alarmá prin clopote sî unei patrole politiane îi succese in urma de a restatorí liniscea sî aci fara de a face nici cea mai mica intrebuintiare de arme.

Varietâti.

⁂ **Ordinea lucrariloru adunarei generale VIII**, ce Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu o va tiené in Gherla in $^{25}/_{13}$ sî $^{26}/_{14}$ Augustu 1868.

Siedinti'a I.

I. Membrii asociatiunei, adunanduse demanéti'a la 9 óre in localulu destinatu pentru tienerea siedintieloru, alegu o deputatiune de 6 membrii spre a invitá pre Ecselenti'a sa Domnulu presiedinte la adunare. II. Presiedintele, ocupandu loculu seu,

productu alu literaturei popularie, este unu amestecu in fondu sî in forma, poesi'a amalgamata cu pros'a, istori'a cu fabul'a, idealulu celu mai transcendentu cu realitatea cea mai banala, elementele empirice ale tuturoru sciintieloru, in fine o enciclopedia chaotica, dupa care unu observatoriu filosofu póte judecá totu ce se scie sî totu ce crede o natiune.

Cutóte astea, utilitatea generala a classificatiuniloru face necesaria impartirea intregului literaturei in câte-va specii separate, déca nu de totu precise, incai presentându marele avantagiu de a se puté grupá sub o singura rubrica mai restrinsa sî mai indemanateca o serie de productiuni mai multu séu mai putînu inrudite.

Astfeliu, productiunile unei literaturi popularie se potu distribuí in trei genuri intinse, cuprindiendu fia-care unu mare numeru de specie: genulu poeticu, genulu aforisticu, genulu narativu.

Aplicându acésta impartire generala anume catra literatur'a poporala a Româniloru, lesne putemu observá o predominatiune decissiva a genului poeticu.

Poesi'a nóstra populara se subdivide in urmatórele siepte specii:

Cântecul betrânescu, unu feliu de balada séu poema, descriindu faptele vitejiloru, mai cu séma ale haiduciloru, sî presentandu tóte elementele, dintre cari s'aru puté formá o epopea natiunala.

Doin'a séu elegi'a, espressiunea amorului sî a suferintiei.

Colind'a séu imnulu religiosu, in care de cele mai multe ori divinitâtile paganismului aparu travestite in aureol'a teologiei crestine.

Hor'a séu ditirambulu, cântecu de jocu sî de veselia.

Vicleemulu, form'a primordiala a teatrului, la care papusiele representá intr'unu modu grossieru, fórte apropiatu de manier'a lui Aristofanu, dram'a sî mai alesu comedi'a vietiei umane.

Descântecululu, mai totu-déun'a in prosa cá sî Vicleemulu, dara facendu o parte integranta din genulu poeticu prin sacramentalitatea formeloru sele, in cari cuvintele suntu insîrate intr'unu modu artificialu sî nu admitu nici o schimbare, este poesi'a asiá dîcendu medicala, cunoscuta dejá in anticitatea elena, care facea pre Esculapu fiiu alu lui Apoline.

Orati'a, o poesia recitativa, avendu unu caracteru juridicu, este o mostenire din strabunulu carmen românu, ce insotiá sî intâriá legis actiones la casatoria, la tocmeli, sî in alte solemnitatibus.

Afara de aceste siepte varietâti distinctive, poesi'a populara a Româniloru mai impresóra a dese ori terenulu genului aforisticu sî alu genului narativu, furisandu-se in proverbe, in gâcitori, in basme.

D. Marienescu, reposatulu Antonu Panu, dara mai cu deosebire ilustrulu Alessandri, adunara mari colectiuni de cântece române populare de totu feliulu; insa multu, fórte multu, mai remane de fâcutu de acum inainte.

Vicleemulu sî descânteculu, mai cu séma, suntu dóue varietâti mai mai neatinse.

Genulu aforisticu, in care poporulu se esprima sub o forma laconica, cuprinde numai trei specii:

Proverbe, filosofi'a practica a vietiei umane.

Idiotisme séu o fraseologia ingeniósa sî pitorésca, cu ajutoriulu cârei'a poporulu manifestá prin unu cuventu séu dóue nisce idei, pentru cari literaturile cele culte suntu fortiate a intrebuintiá periode intregi.

Gâcitori séu enigme, unu mijlocu de a ascutí inteligenti'a prin greutâti sî prin analogie, câtra care se mai potu adaugá asiá numitele „framentâri de limba“:

Antonu Panu, adunându unu mare numeru de proverbe române, puse inceputulu unei colectiuni sî mai complete, pre care asceptâmu cá sa ne-o dea viitoriulu, fâra cá sa-i fia insa permisu a uitá cele-lalte dóue varietâti, nu mai putînu importante: idiotismele sî gâcitorile.

In fine, genulu narativu cuprinde, de asemenea, trei specii:

Traditiunea populara istorica, precum suntu, buna óra, acelea adunate de cronicariulu Neculcea in fruntea analeloru sele, sub titululu de: „o séma „de cuvinte, ce suntu audîte din omu in omu de „ómeni vechi sî betrâni sî in letopisetie nu suntu scrise“.

Anecdot'a, unu feliu de naratiuni satirice, fórte scurte, precum suntu, buna óra, acelea despre tigani séu evrei.

Basmu, prototipulu romantieloru literaturei celei culte sî chiaru alu drameloru moderne, insa intrecandu-le sî lasandu-le departe in urma prin puterea fantasiei.

(Va urmá)

deschide adunarea. III. Adunarea alege pentru portarea protocolului trei notari ad hoc. IV. Secretariulu comitetului cetesce raportulu seu despre activitatea comitetului in anulu espiratu de la cea din urma adunare generala. V. Cassariulu si controlorulu asternu bilantiulu veniturilоru sî spesseloru anuale sî espunu preste totu starea materiala a asociatiunei. VI. Bibliotecariulu raportéza despre starea actuale a bibliotecei asoc. VII. Se alege o comissiune de 3 membrii, carii in intielesulu §§loru 6, 8, 9, din statute voru conscrie intr'unu localu indemanaticu pre membrii cei noi, voru incassá tacsele dela densi sî le voru subministrá casseriului. VIII. Se alege o comissiune de 5 membrii spre a cerceta socotelele sî a raportá in siedinti'a a dou'a. IX. Se alege o comissiune de 7 membrii spre a desbate asupr'a eventualeloru propuneri ale comitetului altoru membrii a asociatiunei, care aru cadé in competinti'a adunarei generale. X. Tempulu restante se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru incurse din bunu tempu la presidiulu comitetului Asociatiunei.

Siedinti'a II.

XI. Se continua cetirea disertatinniloru restanti din siedinti'a premergatóre. XII. se primescu sî desbatu rapórtele comissiuniloru delegate in siedinti'a precedente dupa ordinea statorita de presiedintele. XIII. Se desbatu proiectele sî motiunile, ce s'aru face in privinti'a asociatiunei. XIV. Se statoresce tempulu sî loculu celei mai de aprópe adunâri generale. Sibiiu, in 25. Iuniu (7. Iuliu) 1868.

Dela comitetulu asociatiunei transilvane romane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu

I. Hani'a m. p. vice-pres.
I. V. Rusu m. p. secret II.

⁂ Anunciu. Conformu conclusului adusu in siedtnti'a III. p. XXXII. a adunârei generale a asociatiunei transilvane tienute la Clusiu in 28 Aug. c. n. 1867 adunarea gener. a asociat. trans. rom. pentru anulu curente $186^{7}/_{8}$ se va tiené in Gherla in $^{25}/_{13}$ sî $^{26}/_{14}$ Augustu c. n.

Ceea ce prin acést'a in sensulu §§loru 21 sî 25 din statutele asociatiunei se aduce la cunoscienti'a publica. Dela presidiulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu. Sibiiu, in 2. Iuliu c. n. 1868.

I. V. Rusu mp., secret. II.
I. Hannia mp., vicepres.

„Transilvani'a“.

⁂ Universitate in Transilvani'a. Dnpa „P. Ll.“, s'a incheiatu desbaterile asupr'a infiintiârei unei universitâti in Clusiu sî punerea in lucrare a acestei'a se póte privî de fapta împlinita. Ceea ce privesce salariele anuale ale profesoriloru se aude, ca ale celoru ordinari voru fi de 3000 fl. sî a celoru estra-ordinari de 1500 fl.

⁂ Citatiuni. In Gazet'a Transilvanici nr. 50 aflamu e citatiune, prin carea dlu Iacobu Muresianu Redactoru la Gazetei are a se infatisia pre 13 Iuliu la 9 óre diminétia in „causa penale“, inaintea tribunalului Scaunului Muresiului; la casu de neinfatisiare in puterea § 150 pr. p. se amenintia cu o amenda de bani sî va fi si transportatu. In acelasi tempu iau cercetatu cas'a redactorului oficiantii dela magistratulu din Brasiovu pentru ca sa afle manuscrisulu dela pronunciamentu sî dela articululu „congresulu in Daci'a superióre e necessariu.“ Dlu redactoru arata in harthi'a sea câtra scaunulu Muresiului ca competinti'a judecatorésca in afaceri de presa a fostu la magistratulu din locu (Brasiovu); pentru casulu inse cându judecatoria numitului Scaunu s'aru tîné competenta, se róga a se amaná terminulu pana in Augustu, câci densulu ca parinte de familia sî directoru alu Gimnasiului romano-catolicu fara dauna nu póte parasì Brasiovulu in tempu asia de scurtu. — In nrulu 51 alu Gazetei cetimu urmatóriele: „audîmu, ca pre 18 Iuliu snntu citati la tribunalulu din Tergulu Muresianu sî dd. professori din Blasiu Moldovanu sî Farago, pe 21 dd. canonici Vlassa sî Mihali, iera pre 22 nestorulu prepositu Ratiu sî d. can. Timoteu Cipariu“ — Dîuariele de Viena de marti au telegrame din Brasiovu despre citatiunea redact. I. Muresianu.

⁂ „Kolosvari Körlöny“ sî „Unio“ facu cunoscutu publicului, ceea ce se mai audîse odata, dara se demintise, adeca, ca cea din urma va incetá sî redactorulu ei Ios. Sandor va treca la redactiunea lui Kol. Közl. Redactorulu en chef Danielu Dozsa sî ia dîua buna dela cetitori sî Ios. Sandoru se presentéza publicului lui Közlöny.

⁂ (Stingetoriu) Orestia 12 Iuliu c. n. Astadi s'a facutu aici proba de stensu de focu cu „stingetoriulu“. Negutiatoriulu de aici Toth, care are 2 „extinteure“ — „stingetorie“ — aduse dela Pest'a, a fostu incunosciintiatu cu cate-va dîle mai inainte publiculu din orasiu ca astadî la 5 óre dupa ameadî va face prob'a de stensu cu astufeliu de aparate portative, numindu loculu de productiune sî invitandu publiculu la participare .

Loculu a fostu alesu in marginea orasiului in asia numitulu teritoriu „dealu“ esînd din Orestia spre Dev'a, tocma deasupr'a gradinei fâcute din acestu locu de pasiunitu, pentru puscaria (?) cu câti-va ani.

Aici a fostu facutu mentionatulu negotiatoriu un'a claditura de lemne uscate, ce-va mai inalta de o orgia sî de asemenea grosime, carea s'au aprinsu la 5 óre, in presenti'a unui publicu privitoriu, de tóte clasele sî ambele secse dintre locuitorii acestui rasiu destulu de numerosu.

Doue „extincteure“ erau indelete pre cum sî 2 individi lânga aceste aparate. Candu era claditura intréga cuprinsa de flacar'a focului sî ardea cu furi'a cea mai mare, luá unu omu unulu din aceste „Extincteure“ umplutu cu apa mestecata cu chemealie, in spate, incepù a improscá din acésta apa in focu din apropiare sî improscandu neincetatu pana atunci apa pe elu, carea facea de esia unu fumu negru si grosu, pâna cându s'au gatatu ap'a. Foculu parù a fi stinsu sî unii din privitori erupsera in strigâri de bravo! inse dupa câte-va secunde foculu reinviá sî numai dupa ce venî a 2-lea „Estincteur“ din reserva la rendu, sî iéra numai dupa ce îi esî tóta puterea chemacale din golulu trupului se potù stinge foculu de totu. Unii dintre privitori dîsera individului dela a 2 „Extincteur“ ca se arunce apa din ce-va departare de focu, inse din departare sî numai cam de 16 pasi apa aruncata nu ajungea la focu. Ce-va salutariu — aru fi aceste aparate de aru corespunde destinului loru, insa aici se dovedi contrariulu sî astufeliu de probe fusera fâra succesu sî pe aiurea dupa cumu cetiremu in Dîuarie.

⁂ Intre Patriarculu armenescu din Ierusalimu sî celu din Constantinopolea s'a escatu unu conflictu, carele póte luá diminsiuni mari, mai alesu, fiindu ca sî Rusi'a se amesteca in afacere. Patriarchatulu armenescu dela Ierusalimu possede multe mosii in Turci'a, cari mosii le tînu armeni turcesci cu arenda. Arendasii inse se tînu de patriarcatulu dela Constantinopole. Patriarculu armenescu din Ierusalimu Isacu cere mosiele inapoi; arendasii inse nu voru sa le lasa din mana sî la acest'a afla spriginu din partea Patriarcului din Constantinopole. P. Isacu s'a indreptatu in caus'a acést'a câtra capeteni'a cea mai inalta a religiunei armenesci, care capetenia resiéde in Etschmiadzin sî acést'a a cerutu ajutoriu dela Russi'a.

⁂ „Cui a datu Ddieu diregatori'a, sai dee acum'a sî minte“. Ş'a intemplatu la Constantinopole acum cu ocasiunea denumirei membriloru in consiliulu de statu, ca s'a denumitu sî unu evreu cu numele Avramu dela Solonicu (in Turci'a nu pré suntu nume de familia sî se folosescu locurile de nascere dreptu conume.) De locu se telegrafà la Salonicu se vina Avramu la Constantinopole. In Salonicu suntu Avrami cam multisiori, sî autoritatea popolitica locala crediù ca totu asiá e de bunu unulu cá sî altulu, puse mân'a pre unu bietu Avramu de evreu, lu spedá la Constantinopole. Seraculu omu se temea de pacoste, dara intielese ca are se fia consiliariu de statu cu 2000 piastri la luna, — ei, tacù sî primí. Elu sciá mângí ce-va evreesce pre hârthia, alta nimic'a, insa, manierele lui suntu sióde incâtu celoru-lalti consiliari le erá rusîne ce face colega loru. Atunci respectivulu Pasi'a face investigatiune, gâsí ca altulu este Avramu celu adeveratu, lu chiamà sî denumí, dara pre acest'a inca nu putea sa-lu dee afara pentru ca a fâcutu juramentulu, deci ii tîne pre amendoi sî Pasi'a se mangaie cu aceea ca: „cui a datu Ddieu deregatoria, i va dá sî minte“.

⁂ (Dechiarare) Venindu-mi la conoscintia, ca unu teneru vagabundu din Trestia, cu numele Hodisiu, luandu numele nostru familiariu se dîce a fi studinte sî frate cu preotulu din Lupoi'a Ioane Popu, sî cu subscrisulu sî sub masca acést'a cere mana de ajutoriu de la mai multi inteligenti romani, — pentru ace'a me aflu indemnatu a dechiará in publicu ca numitulu teneru insielatoriu, nu sta cu famili'a nóstra in nici o legatura de sange. Gherla 9 iuliu 1868. Vasiliu Popu, notariu de sedria.

⁂ Provocatiune. De óre-ce in urm'a conclusului adusu in anulu trecutu la Clusiu, adunarea generala a asociatiunei se va tiené estu-tempu in Gherl'a, domnii membri ai asociatiunei rom. transilvane, cari au intentiunea de a vení la acésta adunare suntu provocati cu tóta onórea, se binevoiésca incunoscintiá despre acést'a pre comitetulu subscrisu, pena in 10 augustu a. c. ca sa se póta face dispusetiunile necesarie in privinti'a incortelârei sî celoru referitórie la buna primire.

Din siedinti'a comitetului constituitu pentru buna primirea membriloru asociatiunei.

presiedintele comitetului
Ioanu Andercu, Homorodanulu, m. p.
Vasiliu Popu, m. p.
not. comitetului.

30—3

CONCURSU.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori din comunitâtile: Costeiu, in protopresbiteratulu gr. or. românu alu Versietiului, sî Iclod'a, in alu Jebelului, — ce suntu ingremiate maritului comitatu alu Timisiului, — se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu imprennate urmatórele emolumente anuale:

I. Costeiu.

a) in bani gat'a: 105 fl. v. a.

b) in naturali: 30 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 50 punti de sare, 25 punti de lumini, 6 stângini lemne de arsu, unu jugeru de somanatura, o grâdina de 140 stângini patrati sî cuartiru liberu.

II. Iclod'a.

a) in bani gat'a 36 fl. 80 cr. v. a.

b) in naturalii: 10 meti de grâu, 10 meti de cucuruzu, 10 punti de clisa, 50 punti de sare, $7^{1}/_{2}$ punti de lumini, 2 orgii de lemne, 3 orgiii de paie, 2 jugere de aratura, 2 jugere de livada, $^{1}/_{2}$ jugeru de grâdina cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morala sî politica, sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu dreptu-maritoriu alu Caransebesiului pâna in 18/30 Iuliu a. c.

Caransebesiu 6 Iuniu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 14—2

EDICTU.

Mari'a Medrea din Boholtiu, — carea parasindu de doi ani de dîle cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu Iosifu Graur'a totu din Boholtiu, pribejesce in lume fâra a se puté scí loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de 8 luni de dîle dela datulu presente sa se infatisieze cu sotiulu seu inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra sî in absenti'a ei se va decide pre bas'a S. S. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse resaritene, divortiulu cerutu de sotiulu ei.

Cinculu-Mare 1 Iuniu 1868.

Forulu matrim. gr. or. alu tractului protopopescu alu Cincului-mare.

Ignatiu Mandocea,
Adm. protop.

35—3

Citatiune edictala.

Ioann Nagiulu (alias Mare) românu gr. or. din Ungr'a, care de 3 luni de dîle cu necredintia si-au parasitu muierea sea, pre Bucura Homorozeanu din Cohalmu gr. or. nesciindu-se unde se afla, se citéza, cá in terminu de unu anu de dîle sa se infatîsiedie inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu cá sa steie fatia cu muierea sea. Câci la din contra, in intielesulu S. S. canóne ale bisericei nóstre resaritene se va dá otârire pârei radicate asupr'a pomenitului sî fâra de densulu.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Cohalmului.
Draosu 23 Iuniu 1868.
Ioann Iosifu Adm. Prot.
gr. or. alu Cohalmului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 55. ANULU XVI.

Sabiiu, in 11/23 Iuliu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Politic'a practica in „Kolosvári Közl“

Articululu nostru din nr. 51 „Iérasi politica“ facù impressiunea unui simtiementu mestecatu asupr'a lui „Kol. Közl.“ (nr. 83.) Acest'a se bucura sî se sî intrisléza deodata de articululu nostru.

„K. K.“ dice ca reprivirea istorica din acelu art. e fórte plina de invetiatura; insa e fórte superatu pentru ca reprivirea nóstra o amu inceputu tocm'a cu cucerirea tieriloru acestor'a din partea lui Traianu. Dara sî mai cu greu ia cadiutu, pentru ca amu facutu amintire de uniunea celoru trei natiuni pre carea o amu aretatu, cá sî cum ea aru fi tînutu pre românii in jugulu natiunalu sî confessiunalu. Dice ca trebuiea sa scimu, sî de siguru scimu, ca uniunea aceea o a facutu nobilimea cu sasii sî cu secuii spre suprimarea rebeliunei iobagiloru sî spre aperarea drepturiloru loru feudale, ce erau atunci in tóta Europ'a. Pentru ce dara o distingemu cá pre unu ce indreptatu numai asupr'a româniloru sî rupemu ranele de nou? de óre-ce o politica practica trebuie sa se cugete de vindecarea râniloru celoru nóue sî sa se ferésca de atîtiarea animositâtiloru natiunale.

Mai departe dice ca nu „e convenabilu sî nu e cavalerescu“ sa accentuâmu ca mai avemu multu de castigatu pre terenulu natiunalu, sî din acésta causa afla ca instructiunea ce o amu dat'o româniloru e unilaterala, sî ca mai bine erá déca se spunea ceea ce mai e inapoi de castigatu, in detaiu, sî cu fundamentu s. a. m. d.

Mai intâiu i multiamimu lui „K. K“ pentru recunoscinti'a ce ni-o arata indata la inceputu in articululu seu sî accentuâmu impregiurarea acést'a. anumitu, pentru cá sa véda singuru, ca déca articululu erá plinu de relele ce i le atribue in urma, nu putea se fia sî bunu sî plinu de invetiatura.

Câtu e pentru Traianu, noi nu amu vrutu sa dâmu aripi ultraistiloru, dupa cum dice „Kol. Közl“, ci noi amu consideratu insemnetatea positiunei geografice. Apoi acésta insemnetate nu se póte ilustrá din istoria cu nici unu esemplu asiá de bine cá cu Traianu, pentru ca din tóte strategiele, câte le aflâmu dela elu incóce, nu mai vedemu pre nimenea, carele se fia sciutu pune pretiu pre acea situatiune.

Pentru amintirea „uniunei“ celoru trei natiuni in desiertu se supera Kol. Közl., din causa, ca ori cum se va luá lucrulu resultatulu este ca legislatiunea tranna de mai nainte a eschisu pre romani cá natiune sî cá religiune din barierile sele. Mentinnârile cari se facu in articlii respectivi de legi, citati de mai trei decenii de atâtea ori, e necontestabilu, ca au fostu indreptati asupr'a româniloru, pentru ca in acei articuli se dice espresu; „noha az oláh natio etc sî de alta parte va scí Kol Közl. ca ungurii, sî sasii iobagi, tocma prin maiestrit'a constitutiune separata pentru Transilvania, inca din tempii regiloru, prin religiunele loru dechiarate mai târdiu de recepte, aveau o pórta deschisa de a se face ómeni liberi, precându romanului nobilu, carele politicesce aveá drepturi, i se denegau pentru confessiunea sea religionaria. Sî apoi déca intielegea mai bine ceea ce amu fostu scrisu noi, „Kol Közl. vedea, ca noi aveamu de a face cu noi insine, aveamu de a aretá diferinti'a positiunei politice a romaniloru din Transilvania sî a celoru din Ungaria, in trecutu sî in presente: amu istorisitu mai multu cele intemplate.

A ascunde adeverulu istoricu aru fi o crima câtra viitoriulu nostru in genere, aru fi a ascunde ranele spre a nu se puté vindecá. Bunetâtile trecutului, déca suntu, precum sî erorile acelui'a, au sa fia intru asemenea materialu de invetiatura pentru noi cei ce avemu parte la pregatirea viitoriului. Si cumca avemu, sî romani, sî unguri, sî sasi sî toti câti locuimu in acestu coltiu de Europa, destulu de invetiatu, ne documentéza chiaru presentulu, carele ne aflà seraci sî fara cultura, inapoi'a altoru popóre europene, din causa ca trecutulu nu s'au folositu spre a ne intielege sî a conlucrá impreuna, pentru ce e mai naturalu, pentru fericirea nóstra comuna. Fantome mari in capulu unora au adusu de multe ori nefericiri mari pre capulu tuturor'a, sî astâdi se vede ca inca nu ne putemu desbatá de acesta miseria, pentruca indata ce esprima cineva o dorintia de a fi in viitoriu respectatu fratiesce, se nascu temeri sî resimtiuri sî aceste mai suntu nutrite sî de prepusuri.

Nu intrâmu in tóte amenuntele celoru ce s'au scrisu din partea diuariului „Kol. Közl.“ in urm'a articulului nostru citatu, ci i aducemu aminte de recunóscerea sea propria unde dice, „ca recunóscemu sî noi ca dorintiele natiunalitâtiei romane inca nu suntu pre deplinu indestulite prin egal'a indreptâtire dela 1848“, sî intrebâmu ca dupa o astfeliu de marturisire, mai póte-ni-se face imputarea: „ca nu e convenabilu si cavalerescu“, deca dicemu „ca avemu multu inca pâna sa fimu satisfacuti in drepturile ce le credemu necesarie spre a fi egali cu natiunile colocuitórie“?

Dupa propri'a marturisire a lui „Kol. Közl.“ credemu ca imputarea de mai susu numai are locu sî nu mai póte fi vorba nici de unilateralitate, dupa cum vrea sa ne caracteriseze articululu, pentru ca notiunea „egala indreptatire, sî notiunea „nesatisfacere pre deplinu“ a egalei indreptatiri lamurescu pretensiunile româniloru, din destulu pentru ori-ce omu politicu.

De altmintrea noi cugetâmu, cá déca va fi sa mai vorbimu despre dorintiele nóstre, aceea vomu avé ocasiune a o face, sî inca inainte de deslegarea cestiunei natiunalitâtiloru, ce nu demultu a promisu dlu ministru presiedinte a o pune pre tapetu in dieta.

Pâna un'a alta noi amu dorí loialitate pentru loialitate, câci numai asiá ne putemu intielege.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 14 Iuliu in cas'a deputatiloru s'a continuatu desbaterea speciala din siedinti'a trecuta. Inainte de acést'a referéza presiedintele despre o suplica a comitatului Carasiului in afacerea paduriloru erariale arendate la nisce jidovi din Vien'a pre diece ani.

Presiedintele e de parere sa se tramita harthiele respective la comissiunea de petitiuni.

Babesiu propune ca acésta suplica sa se transpuna la comissiunea de petitiuni cu insarcinarea de a o pertractá afara de sirulu petitiuniloru, ce se sî primesce.

In siedinti'a dela 15 Iuliu dupa autenticarea protocolului referéza comissiunea centrala asupra incisiunei unoru §§ propusi decâtra ministrulu de finantie a se adauge la legea despre timbre sî tacse. Acesti §§, determina mesurarea tacseloru si adeca a sieptediecea parte din darea fonciaria la pamenturi sî a seasediecea parte la case. Comissiunea face propunerea ca ce numeri sa li se dea acestoru paragrafi.

Mai departe se continua desbaterea despre legea dupa care are a se scóte darea, carea se continua sî

in siedinti'a dela 16 Iuliu, dupa ce presiedintele face casei cunoscutu, ca a sositu din Peciu o representatiune din partea alegatoriloru lui Irányi.

In siedinti'a acést'a se desvólta o desbatere mai indelunga a cârei origine se reduce la o propunere a lui Col. Tisza in sied. de alalta eri. Propunerea lui Tisza purcede dela presupunerea ca prin proiectulu de lege respectivu se subminéza autonomi'a comitateloru.

In siedinti'a dela 17 Iuliu dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute, presiedintele presenta scrisorile incurse, cari se indruma la comissiunile respective, apoi anuncia, ca d. Macelariu are sa faca o interpelatiune câtra ministeriu.

Elia Macelariu: Mi-luaiu voia a cere cuventulu, pentru a indreptá, in numele meu sî alu mai multoru consoti, o interpelatiune câtra intregulu ministeriu, cá câtra guvernulu respunsabile ungurescu. Intr'aceea inainte de a o face acést'a, fia-mi iertatu, onor. casa, a premite o observare modesta.

Onorata casa! Voiu incercá a vorbí unguresce, de-sî — firesce cu aprobarea onoratei case — cu ajutoriulu acestei harthii. Asia e — supunendu-me silei — voiu vorbí unguresce parte pentru aceea, cá sa nu umblu cá in anulu tr., 7 Martiu cându, pre basea legei aduse pre calea cea mai constitutiunala sî intârita de Maiestatea Sea, amu voitu sa me folosescu de dreptulu celu mai naturalu, adeca de dreptulu usuârei limbei mele materne, dara durere, onorat'a casa m'a amutîtu; iéra de alta parte pentru aceea, pentru ca sum silitu a recunósce, ca de acelu dreptu nu me potu bucurá in presinte, fiindu ca legea aceea, care a servitu atunci de garantia, prin determinatiunea pré inalta dela 20 Iuniu a. tr. — de-sî nu pre cale constitutiunala, ci pre calea ordinatiunei — s'a scosu din valóre, s'a stersu; s'a stersu pre hârthía, insa din inim'a natiunei române nici odata! (Sgomotu cumplitu, presiedintele suna clopotielulusî admoniéza pre vorbitoriu.)

Intr'ace'a, vorbindu unguresce, trebue se insemnu, ca din acést'a a-si voí a abdíce pentru totdeun'a, nice de independinti'a patriei mele, nice de dreptulu usuârei limbei mele materne. — Nu, pentru ca nu e pre lume potere, care sa me póta despoiá de acea firma convingere, ca drepturile natiunei mele nu suntu pierdute pentru totdeun'a, sî ca acele-a, acusi séu mai tardîu, sî voru castigá valóre, pentru ca ce se iea pre nedreptulu sî fàra invoire comune, ace'a nu este pierdutu nici odata. (sgomotu)

Premitiendu aceste-a, me intorcu la obieptulu, despre care voiescu se interpelezu pre intregulu ministeriu. (S'audîmu)

Onorata casa! Amu informatiune secura din Transilvani'a, ca in urmarea unui procesu de presa, intentatu contr'a lui Iacobu Muresianu, redactoru alu foiei politice „Gazeta Trantilvaniei,“ ce apare in limb'a romana in Brasiovu, si directoriu alu gimnasiului rom. cat. de acolo, locuinti'a acestui-a s'a calcatu (scrutatu), si ca atâtu elu, câtu sî mai multi canonici metropolitani sî profesori din Blasiu, s'au citatu inaintea tribunalului scaunului Muresiului (Aprobare sgomotósa) sî ca, prin urmare, din partea organeloru guvernului ungurescu respundietoriu. sî póte din ordinatiunea acestui-a — spre cea mai adenca dorere sî vatemare a natiunei romane — se face incercare, pentru a deschide mai multoru barbati destinsi sî stimati ai natiunei romane, calea care conduce la temnitia.

Motivulu acestei procedure teroristice, — carea nu se póte justificá nice din puntulu de vedere alu legiloru positive, cu atâtu mai putienu din puntulu de vedere alu unei politice sanetóse — dupa cum se dice, este publicarea cunoscutului pronunciamentu din Blasiu, care l'a facutu intielegenti'a de acolo, cu ocasiunea maialului tienutu in Blasiu la 15 maiu a. c.

O. casa! Amu servitu in decursulu mai multoru ani la tribunalu, sî asié me rogu, sa nu créda nimene, ca sulevandu o intrebare se decida tribunalulu, dora a-si voi se preocupu acést'a decisiune sî se alterezu nedependinti'a judiciaria;—nu, nici decâtu, pentru ca sî in insumi recunoscu, ca de o administratiune legale a justitiei numai acolo pote fi vorba, unde nedependinti'a sî libertatea procedurei judeciare este asecurata; ci o aducu inainte, o. casa, pentru ca acést'a cestiune momentósa are o insemnatate politica de o importantia forte mare, care, asié mi se pare, ca guvernulu séu nu o cunósce, séu déca o cunósce nu asié precum este ea in adeveru.

Nu voiescu a me demite la o detaiare mai de aprope a pronunciamentului, pentru ca credu ca toti lu-cunóscemu, atât'a inse cutezu a afirmá, ca ar' fi fórte mare retacire a crede, ca acele trei postulate, cari le cuprinde sî din cari unulu este mai dreptu de câtu celalaltu, ar' fi numai productulu unoru nemultiamiti sengurateci sî ca acelea n'ar esprime postulatele intregei natiuni romane, dîcu ale intregei natiuni, pentruca esceptiunea e atâtu de mica, in câtu déca ar' voi cine-va s'o numere pre degete, abia ar' avé lipsa de ambe manile.—Sî afara de aceea, ar' fi tristu, fórte tristu lucru, ca intr'unu statu constitutiunalu sa nu se pota esprime nici astfeliu de postulate, carii s'au recunoscutu de drepte si legali chiaru sî din partea pré 'naltului tronu, prin atâte sî atâte rescripte pré 'nalte; si inca cu atât'a mai tristu, cu câtu in acelu pronunciamentu nice cu unu unicu cuventu nu se dîce, ca validarea postulateloru, ce cuprinde. sa se incerce afara de calea legale; ci chiaru din contra, s'au conceputu si adresatu guvernului pre langa espressiunea fidelitatei neclatite catra Domnitoriu sî a iubirei fratiesci catra celelalte natiuni colocuitorie.

— E dreptu, sî eu recunoscu, ca pronunciamentulu din cestiune trage la indoiela legalitatea uniunei din 1848; dara déca acést'a e crima, sî déca acést'a este tóta crim'a pentru care cei mai susu amintiti s'au luatu sub cercetarea criminale, atunci nu numai acei-a, cari au suscrisu séu au primitu acelu pronunciamentu, ci câti romani suntu in Ungari'a sî Transilvani'a, ba inca sî una parte mare sî energiósa a natiunei sasesci din Transilvani'a, inca ar' cadé in acea crima.

Despre fratii sasi amu afirmatu numai aceea, despre ce sum convinsu, sî ce au marturisitu ei insi-si la tóta ocasiunea sî mai vertosu in diet'a din Sabiiu, sî adeca toti deputatii sî regalistii sasesci — afara de unulu — sî asiá repetiescu, ca aceea ce am dîsu, e, dupa intim'a mea convingere adeveratu. Sciu eu sî aceea, ca mai multe municipie sasesci au tramesu on. ministeriu adrese de incredere; sciu sî aceea, ca mai multi d'intre bârbatii primari sî guvernului de acumu fura destinsi prin denumirea loru cá cetatiani onorari; in fine inse sciu sî aceea, câtu pondu sepóte atribui astoru distinctiuni, mai vertosu déca consideru, ca asemeni adrese au capetatu in guvernulu cadiutu, de atari distinctiuni s'au bucuratu sî Bach, Schmerling, Koller=Stadler, Grim, Urban sî altii.

On. casa! Nu voiescu, ca din incidintele acest'a se insîru defectele numeróse sî esentiale ale I art. din a. 1848, cari defepte, considerându dreptulu publicu alu Transilvaniei, sî judecându din puntulu de vedere alu moralitâtii, facu din articululu acest'a ori-ce alta, numai nu lege justa, onesta, sî oblegatoria, — ci reservându-mi acestu dreptu, me tînu de detorintia fatia cu mandantii mei sî scump'a mea patria, a dechiará pre fatia sî cu acea sinceritate, ce totu patriotulu credintiosu detoresce patriei sî consciintiei sele, — a dechiará, de sî nu in numele natiunei romane, câ-ci la acést'a n'amu dreptu, dar' ca fiulu ei credintiosu: ca natiunea româna nu e amica uniunei precipitate din 1848, sî nu o considera cá legala.

Asiá e, on. casa, pentru românii transilvaneni uniunea nu e alt'a decâtu eflusulu fortiei, vatemarea cea mai adenca sî mai simtibila a onórei natiunei, ba inca mai multu decâtu acést'a: o sentintia de mórte, sî la ascultarea acestei sentintie e neposibilu a tacé, acést'a aru fi contr'a naturei. (Fremetu, strigâri; Asiá ce-va nu se póte suferí. Presiedintele se indrepte pre vorbitoriu la ordine)

Presiedintele: Me vedu silitu a atrage atentiunea dlui deputatu, ca noi ne-amu adunatu sub scutulu legiloru nóstre sî suntemu oblegati a ne sî sfatuí dupa ordinatiunile acelor'a, a ne conformá dupa densele sî a le respectá. Espectoratiunile dlui deputatu se opunu respectului cuvenitu legei. Atragendu-i atentiunea dlui deputatu lu rogu, cá sa aléga mai bine cuvintele in predarea sea, câci altmintrea in puterea ce mi-o da regulamentulu voiu fi necessitatu a rugá cas'a, cá sa denege dreptulu de a vorbí mai departe. Poftesce dle a continuá.

Aduceti-ve bine aminte, d-loru! ce a respunsu natiunea magiâra in 1849, cându forti'a, prin constitutiunea martiala, sterse pre natiunea magiara din sîrulu natiuniloru viue sî nedependinti, sî facù, sa incete tiér'a a esistá cá atare; séu cu alte cuvinte, cându dîcea puterea: Tu trebuie sa mori! Óre nu respundea: „Ba, eu vréu sa viezu, sî mai de graba facu, ca péra acea putere, care vrea sa-mi ice viéti'a ?!"

Presiedintele. Odata amu chiamatu pre dlu deptatu la ordine; de a dóu'a óra i atragu atentiunea, ca déca nu se póte acomodá legiloru, voiu rugá cas'a sa-i detraga cuventulu. Cu acést'a dara mai atragu odata atentiunea dlui deputatu; altmintrea voiu rugá cas'a sa decida.

Macelariu. Sa-mi fia permisu a-mi motivá interpelatiunea (Acést'a nu e motivare).

Presiedintele. Nu te impedeca in acést'a nimenea, numai espressiunile d-tale sa nu lovésca in lege.

Macelariu. Asiá credu ca nu lovescu.

Acum totu acea natiune, care pre timpulu acel'a a respinsu cu atât'a resolutiune sentinti'a de mórte enunciata in contr'a ei, — acum o natiune abiá de 5 milióne adreséza totu acele cuvinte câtra natiunile nemagiare de 11 milióne de suflete, sî acestor'a sa nu le fia iertatu a dîce nici atât'a: „Fratiloru! sî noi vremu sa viâmu, sî noi ne iubimu patri'a sî natiunea nóstra ?!"

A pretinde acést'a, dniloru, in secululu alu XIX, aru fi atât'a câtu a se opune spiritului temputui; la asiá ce-va natiunea româna nu se va dejosí nici odata.

Asiá esplica sî considera natiunea româna uniunea din 1848, sî repetiescu, privésca-se acést'a cá crima séu cá meritu, nu se póte atribuí pronunciamentului, acést'a e inradacinata in inim'a natiunei române. La acést'a n'a fostu sî nu e de lipsa nici o agitare, nici o iritare. — Sî apoi nu numai românii sustînu, ca art. de uniune din 1848 n'are putere de lege, sî prin urmare Transilvani'a e tiéra nedependinte, — acést'a s'a dîsu de atâtea sî atâtea ori in pré inaltele rescripte; bá chiaru in a. 1848 uniunea Transilvaniei cu Ungari'a s'a enunciatu numai in principiu, sî asiá cutezu a dîce, ca tocmai on. guvernu e caus'a, ca esista inca atâtu de mare diferintia in pareri despre nedependinti'a Transilvaniei, pentru ca n'a substernutu nici pâna in dîu'a de astadi proiectulu de lege pentru esecutarea uniunei.

Nu pentru legalitatea acelui articulu de uniune amu intratu noi deputatii români din Transilvani'a in sal'a acést'a, — afara de unulu sî acest'a e deputatulu Iosifu Hoszu, (Vivate frenetice din tóte pârtile) — bine, d-loru, si eu dîcu: sa traiésca, sa traiésca, cá sa póta gustá ameraciunea deceptiunei (amagirei) — nici n'amu venitu noi aici, cá sa cersîmu o bucatura de pâne, precum credu multi in cercurile mai inalte, — ci amu intratu aici din supunere câtra Maiestatea Sea domnitoriulu nostru, mai departe amu fâcutu acést'a, pentru cá sa dâmu dovéda representantiloru natiuniloru surori, ca nu vremu, se perdemu nici una ocasiune pentru contielegerea pacinica, — dar departe de totu cugetulu, ca prin esercerea acestui dreptu restrinsu se stirbimu nedepedinti'a Transilvaniei.

Altcumu potu asigurá pre on. casa, antipathi'a contr'a uniunei din a. 1848 nu se póte atribuí nici vre-unei stâruintie neloiale, nici antipathiei contr'a natiunei magiare, nu, repetu, nu, ba potu dîce, ca natiunea româna regretéza adencu, ca guvernulu de acum (celu din Vien'a, ca sî celu din Pest'a) in locu de a recunósce adeveratele sale interese, sî in locu de a se straduí, ca prin indestulirea natiuniloru nemagiare, respective negermane, se castige simpatiele acestor'a, cari facu poterea fia-cârui guvernu, — in locu se fia dreptu câtra natiunile nemagiare sî negermane, partinescu politic'a nefericita sî aristocratica a poloniloru, care aspirá dupa egemonia sî erá mai aplecata spre ori ce, de câtu se recunósca sî indestulésca pretensiunile drepte ale fratîloru loru ruteni sî rusi, — stare politica, care nu-si cauta garantiele nedependintiei sale in libertatea comuna a natiuniloru, ci in conctiuni straine sî in apesarea altoru natiuni.

Acést'a e politica guvernului de acum, cá magiarii sî companistii loru din Vien'a din colo de Lait'a, se apese pre celealalte natiuni, eu inse nu credu, ca prin acést'a imperiulu austriacu-magiaru se devina când-va tare sî potinte, ceea ce se póte numai prin indestulirea drépta a tuturoru natiuniloru, ce dorescu din inima curata.

Cu aceste-a mi-ieu libertatea a depune interpelatiunea anunciata pre mes'a on. case, recomandându-o atentiunei sî consideratiunei ministeriului sî a on. case.

(Va urmá.)

Cuventarea deputatului Mateiu Papp Grideanulu tînuta in siedinti'a din 26 Iuniu a. c. in diet'a din Pest'a. *)

Onorata casa! Prin §-ulu alu 12 din legea relativa la darea spirituóseloru, care s'au cetitu eri definitivu, se concede locuitoriloru de pre pamentulu secuescu, ca pentru inlesnirea tînerei viteloru preste iérna se ferba vinarsu cu caldâri mai mici, din materiale, care contînu in sine faina.

Pre cându s'au pertractatu proiectulu acest'a de lege in siedinti'a sectiunala amu fâcutu unu proiectu de decisiune, cá favorisarea acést'a sa se estinda sî preste districtulu Fagarasiului, acestu proiectu insa s'a modificatu intr'acolo, ca concessiunea despre ferberea de vinarsu in caldâri mai mici sa se estinda preste toti locuitorii tierei; ajungendu acestu proiectu de lege pre més'a dietei m'a nutritu acea sperantia, ca acestu beneficiu se va estinde nu numai preste pamentulu secuiescu, dara preste toti locuitorii tierei, s'a intemplatu insa ca proiectulu acest'a de conclusu s'a respinsu la votisarea definitiva sî pentru aceea eu n'amu pututu face in momentulu acel'a iérasi propunere, cá concessiunea sa se estinda eschisivu, preste districtulu Fagarasiului. Onor. casa! eu nu voiu sî nici n'amu dreptu a atacá o lege dejá adusa, de sî aceea nu e inca sanctiunata, dara precum are fiesce care deputatu asiá sî eu amu acelasi dreptu cá se propunu estinderea unui beneficiu, — nu numai cá sa se cuprinda intr'o lege de nou adusa, ci sî a aceluiasi, care s'aru cuprinde in vre-o lege mai vechia — sî preste aceiasi locuitori cari suntu eschisi din usuarea aceluiasi beneficiu.

Pentru aceea cu dreptu potu pretinde cá sa se estinda concessiunea din legea adusa despre darea spirituóseloru sî preste locuitorii din distr. Fogarasiului.

Locuitorii districtului Fogarasiului suntu; atâtu cu privire la obiceiurile sî drepturile lor vechi, câtu sî cu privire la purtarea servitiului militarescu sî alte greutâti, apoi sî cu privire la natur'a locului sî sterilitatea pamentului intr'acea stare sî sórte sinistra ca sî locuitorii de pre pamentulu secuescu;

Deci déca s'a respinsu proieptulu de conclusu generalu, pentru aceea locuitorii districtului Fagarasiului nu potu fi eschisi dela usuarea beneficiului votatu pentru secui.

Déca beneficiiulu acest'a decisu pentru secui contiene in sine o astfeliu de concessiune, prin care erariulu are ceva dauna, atunci dreptatea aduce cu sine, ca sî locuitorii accei'a, carii suntu de o stare sî sórte cu secuii, se sa impartasiésca din beneficiulu acel'a.

Déca insa acésta concessiune nu contîne in sine unu astfeliu de beneficiu, care ar-fí spre daun'a erariului, — de care nici eu nulu consideru, pentruca usuarea aceleiasi concessiuni se permite nu pre respunderea unei contributiuni sî asiá erariulu nu face nici una jertfa, — atunci cu atât'a mai vertosu aduce dreptatea cu sine, cá concessiunea acést'a se se estinda sî preste ceialalti locuitori.

Onorata casa, mai e o causa sî mai ponderósa, care me indémna cá se facu propunerea acést'a, sî aceea este, ca pre cându pre pamentulu secuiescu cu putîna esceptiune locuiescu secui, pre atunci in districtulu Fagarasiului cu o esceptiune mica locuiescu români.

Deci dara, déca secuii se impartâsiescu de concessiuni iéra românii nu, atunci câta ansa se da spre jelbe plansori sî neintielegeri, sum datoriu a amintí acést'a din sentiulu datorintiei mele fatia cu tramitiatorii mei dara suntu datoriu sî onoratei case cu aceea cá se nu se póta aduce mai tardîu acea escusare inainte, ca impregiurarea acést'a on. case n'a fostu cunoscutu; Apoi de óre-ce onorat'a casa trebuie se purcéda din principiulu dreptâtii, dreptatea nu trebuie perduta dinaintea ochiloru, pentru ca o lege adusa fara respectarea dreptâtici n'are nici o putere morala.

---

*) De-sî s'a intârdiatu publicarea acestei cuventâri, totusi spre informarea publicului sedusu prin raportele cele tendentióse ale unoru foi ne vedemu provoati a publicá acésta cuventare sî propunere, din care se vede lamuritu, ca facendu-se la ordinea dîlei o propunere in sensu mai largu, ablegatulu Fagarasiului nu o a pututu conturbá cu o propunere restrinsa numai la acestu districtu, ci numai dupa ce propunerea aceea mai larga fâcuta in favórea intregei tieri, a cadiutu, a cercatu cu propunerea in favórea comitentiloru sei. Nota coresp.

Pentru acea asternu acestu proieptu de conclusu, dinpreuna cu consociulu meu deputatu cu acea rogare, aiba bunatate on. casa a orendui pertractarea si apoi o decide in sensulu petitului dechiaratu in acel'a-si proiectu.

Proiectu de conclusu.

Luându in consideratiune, ca prin §-lu alu 12a din legea despre darea spirituóseloru adusa si eri definitivu votisata, se concede locuitoriloru de pre pamentulu secuescu, ca pentru inlesnirea tinerici viteloru preste iérna se férba vinarsu in caldâri mai mici din materiale, care continu in sine faina;

Luându in consideratiune, ca locuitorii districtului Fagarasiului suntu, — atâtu cu privire la obiceiurile si drepturiie loru vechi, câtu si cu privire la purtarea servitiului militarescu si alte greutâti, apoi si cu privire la natur'a locului si sterilitatea pamentului intr'una stare si sórte sinistra, cá si locuitorii de pre pamentulu secuescu;

Luându in consideratiune ca proieptulu de decisiune, care sa facutu in unele siedintie sectiunale, concessiunea susu atinsa sa se estinda preste toti locuitorii tierei, preste tóta sperantia, sa respinsu la votarea definitiva, cu ocasiunea aceea altu proiectu de conclusu eschisivu pentru districtulu Fogarasiului nu sau mai potutu face inainte de votisare;

Deci din puntu de vedere a dreptâtii si a vasei onoratei case, si dupa votare se pune pre masa onoratei case urmatoriulu proiectu de decisiune.

Onorat'a casa aiba bunatate a orendui pertractarea asupr'a acelui'a-si si a decide:

Concessiunea din §lu 12 din legea referitória la darea spirituóseloru se estinde si peste districtulu Fagarasiului.

Din Comitatulu Huniadórei 1868.

In dîlele aceste visitá Ilustr. Sea Domnulu consiliariu scolariu Dr Pavelu Vasiciu scólele din tractulu Dobrei, — in 27 Iuniu a. c. face visitare la scól'a capitala din Dobr'a si fiindu tocmai tempulu esameneloru anuale, in acea dî s'au si tînutu adeca: diminétri'a cu clas'a I., dupa amédi cu clas'a II, si in 28 cu clas'a III si a IV, decurgerea esameneloru au fostu in ordine, pentru ca Ilustritatea Sea au voitu a se convinge despre tóte obiectele invetiamentului cum se propunu, si mai cu séma la clas'a I esprimandu-se: „in acésta clasa se pune temelia invetiaturei, si déca temeli'a e buna, atunci usioru propasiescu pruncii mai departe“, — nu au avutu nici la unu obiectu a face observare, ca nu este corespundietoriu, atâtu la propunerile invetiatoriloru, câtu si la respunsurile prunciloru intru tóte, ba la tóte au aretatu multiamire si indestulare Nu voiu a le descrie tóte cum au decursu aceste esamene, destulu dîsu, ca Ilustr. Sea, câtu si publiculu adunatu au fostu multiamitu; fiindu de fatia si unu strainu, pre acest'a l'au surprinsu respunsurile pruncilоru atâtu celoru mici de clas'a I, câtu si a celoru-lalti din cele-lalte clase, incâtu a premiatu pre unii elevi cu bani de argintu.

Dupa esamene au tînutu consultare cu unii membri ai eforiei, cu representantii comunei si cu invetiatorii, facendu intrebare despre scadiemintele si lipsele acestei scoli, i s'au reportatu, precum: 1) edificiulu acestei scoli este in procesu ce-lu pórta comun'a Dobr'a cu erariulu (fiscu), 2) precum salariulu invetiatoriului comunale de 87 fl. anuale ce s'au capetatu pâna la anulu 1861 din fondulu de proventu, de atunci nu s'a mai capetatu, si a 3) despre rugarea eforiei ce s'au fâcutu in acestu anu, la comitetulu administrativu a fondului de montur'a fostiloru grânitieri din I. Reg. românu din Sibiiu, pentru cá si scól'a cap: din Dobr'a se fia impartesita din acestu fondu. (Despre acést'a l'au informatu invetiatoriulu Petru Fogarasiu, carele au fostu in persóna la Sabiiu si au primitu deslusîri dela D: Capetanu Stejaru ca presiedintele acelui comitetu, spunendu cá dela acestu comitetu in 10. Martie a. c. sau asternutu rugarea eforiei dimpreuna comitiv'a la Inaltulu Guvernu, la care Ilustr. Sea au respunsu, ca de acést'a nu are nici o cunoscintia pâna acum — dara au promisu cu tóte aceste astârui câtu mai curendu sa se afeptuiasca in favórea acéstei scoli, pentru ca in intregu comitetulu nu este alta scóla mai inalta séu asemenea acestei'a). — Sfatuí pre antisti'a comunala cá cu orice pretiu acésta scóla sa se tina si sa grijésca ca câtu aru putea mai curendu a fi in acea positiune se aiba si alu 4 lea invetiatoriu, si a tramite pruncii la scóla ca numai prin scóla se póte inaintá cultur'a, dicendu: in daru amu fi multi la numeru, si putini la destinderea (?) causei nóstre, cari prin semne de tâcere suntu in passivitate, necunoscendu-si dreptulu seu. s. a. s. a.

Mai daparte dorindu Ilustr. Sea a face o visitare oficiale prin comune la scólele populare. Par. Protopopu fiindu morbosu au ordinatu a insotí la acésta visitare pre Ilustr. Sea Par. Parochu Aronu Ilie din Teiu, acest'a iéra din caus'a unui morbu nu au pututu, si asiá l'au insocitu invetiat. dela scól'a cap. Petru Fogarasiu.

In tractulu Dobrei pretutindenea in tóte comunele s'au tînutu scóla preste totu anulu, invetiatorii cá acei'a ce suntu chiamati la implinirea datoriei loru, in totu loculu au aretatu ca suntu demni de chiamarea loru, unde pruncii au frecuentatu scól'a regulatu, acolo au fostu si progresu, unde au absentatu, acolo numai cu cei ce au urmatu mai regulatu s'au pututu aretá sporiu, iéra cu cei negligenti ba. —

Invetiatorii preste totu au aretatu serguintia in chiamarea loru intru invetiaturi asiá si in purtarea oficiului, afara de unele locuri, unde este invetiatoriulu si parochulu, câci singuru unu parochu D. M. din Fintoagu s'au dechiaratu ca unu Parochu nu póte fi si invetiatoriu, de aceea si abdîce de invetiatoriu, ca este silitu a dese ori a negligá scól'a avendu multe lipse cá parochu, ori la bolnavi, ori la inmormentare ori alte oficióse i-lu impedeca, si unu parochu si cá invetiatoriu nu-si póte plini datori'a sea ori din o parte ori din alta trebuie se fia scadere, *)

Ilustritatea Sea dupa visitarea acestui tractu va face visitare si in tractulu Iliei, mai departe nu ne este cunoscutu, mai face si in tr'alte locuri visitâri ori ba, atât'a scimu din funte sigura, ca trecendu prin Orescia Sambeta in 22 Iuniu au fâcutu si acolo visitare cu care ocasiune, s'au tînutu si esamenele, insa cu ambe clasele inainte de amédi.—

Acésta visitare pre aici au fâcutu o impressiune in poporu, si de aru fi de aceste mai dese visitâri nu aru strica, cá poporulu se véda ca nu numai Protopopulu séu Preotulu locului i silesce a tramite pruncii loru la scóla, ci acést'a este si ordinatiune mai inalta, si ca stapanirea atâtu cea bisericesca câtu si cea politicésca se ingrijesce de cultivarea loru. —

Fagarasiu 16, Iuliu 1868.

In 12. Juliu s'a tînutu esamenulu la scól'a din Bacleanu, aici nu se putea observá care dintre scolari este mai inarmatu, de óre-ce dela celu din tâiu, pâna la celu din urma au escelatu in tóte obiectele intru atât'a, incâtu surideau inimele ascultatoriloru vediendu atât'a bravura.

Dupa pregatirile aretate potu pâsi copii din acésta scóla la Gimnasiu cu tóta siguranti'a — se vede ca scól'a este provediuta cu barbatii insufletiti, cari fâra oboséla s'au luptatu pentru inaintarea ei si acei suntu primo loco: preotii locali si anume Ioane Bursanu sen. si Ioane Bursanu jun.

Nu se póte retacea mai departe laud'a invatiatoriului de aicea Nicolau Reitu care in adeveru se vede a fi petrunsu de chiamarea sea.

Dupa aceia a finitu Dlu Inspectóre parintele Protopopu Petru Popescu prin o vorbire parintiasca si insufletita carea fu urmata de mai multe cantâri bisericesci si nationale.

Scolarii fura premiati cu cate-va cârti si parale, mai toti din partea Dlui vice Capitanu Dragusianulu, notariulu supremu de Gremoiu si pretorele Botezanu.

Dane Dómne !!!

Nicolau Poparadu
(adj pretorialu.)

Pertractarea finale la omorulu din Belgradu.

(Capetu)

Dupa Paulu Radovanovici pasiesce inaintea tribunei judecâtoresci demnulu seu frate Cost'a Radovanovici care cu sange rece au masacratu unu omu, unu principe, cá si cându aru fi avutu de a taiá unu . . . ; e mare, uscatu si de structura grósa si scurta, are trasuri neplacute, o frunte mica si doi ochi mari si infocati. E rece cá ghiatia in esteriorulu seu si vorbesce fara frica, si e intr'o etate de 43 de ani.

Presidintele ii pune intrebârile obicinuite cari in decursulu dilei se repetara mai la toti. La acesta respunde precisu provocânduse in fine la mârturisirea s'a facuta inaintea comisiunei. Acésta marturisire data de elu se póte resumá in urmatórele:

Mai întâiu nega totu, si numai atunci dedú o mârturisire drépta, dupa ce i se representara mârturisirele cele incontestabile ale compliceloru sei. Asupra principelui impuscá elu in momentulu acel'a, cându acesta 'lu saluta pe elu si pe cei doi complici ai sei; dupa acésta impusicatura urmara unele impuscaturi din revolverele lui Rogici si Marici. Principele se legana si cadiù in genunchi; acumu lua Cost'a hanciarulu seu si 'lu loví in capu (publiculu suspina greu, multi plangu, altii striga: bestia! monstru!) si nefericitulu principe pica la pamentu. (Nelinisce mare in publicu.) Acum incepù a massacrá cadavrulu lui (toti striga — „omulu dracului!“), pe cându dómna Anc'a se straduiá a aperá pe principe cu mânile sele. Marici tintí asupr'a ei si intr'unu momentu fù si ea unu cadavru. Trei au participatu la omoru! Cost'a Rogici si Marici, pe candu George (Radova.) staú in apropiere spre a opri pe cei recurenti. Dupa inplinirea faptei me intorsei cu Rogici la Belgradu, unde inaintea teatrului celui vechiu ne despartiremu. Ajunsu in odaia mea ascunseiu revolverulu meu intre rufele cele negre, hanciarulu 'lu lasai in parcu.

Aratanduise revolverulu lui Cost'a afirma ca cu acela aru fi inpuscatu asupr'a principelui.

Acestu revolveru fu alui Paulu Radovanovici care l'au fostu cumperatu cu 70 fl Ce se atinge de planulu intregu, apoi Cost'a nu scie cine aru fi fostu urditoriulu. Elu fu invitatu de a intrá in societate carui invitare ii si urma. Cine se aru mai tiné de conjuratiune nu scie. Pe elu l'au chiematu frate-seu George si prin acest'a se fecú cunoscutu si cu Marici si cu Rogici. Elu se insocí cu ei numai fiindca voí a-si resbuná pentru fratele seu Liubomir care erá prinsu. Scrisória cu cifre, ce se afla la elu fu dela George, cându acest'a erá bolnavu.

Presied! Ce mai aveti de a dice?

Acusat: Nimicu, celu multu ati póté observa déca ati voi, ca acésta marturisire a mea au fostu stórsa prin fortia. (Nelinisce in publicu.)

Presied: Negi tu insuti fapt'a?

Acusat: Acést'a nu, eu dîcu numai, ca m'au torturatu.

Acum vine alu treilea frate, George, la pertractare. E de 29 de ani, si are unu esteriorиu placutu. Infâcisiarea s'a cea usióra si pasulu séu celu fara grija, dovedescu de ajunsu lips'a de consciintia.

Presied: Ce aveti de a observá fatia cu pâr'a?

Acusat: De cându mam'a m'au nascutu si de cându me cunoscu, amu avutu totu-déuna frati, pe cari cá mai mari i-amu respectatu si dorinti'a loru au fostu pentru mine o lege; desi sumu celu mai teneru intre ei! (Publiculu: ride.)

Presied. Acésta nu se tiene de lucru, vorbiti la cestiune.

Acucusat: Me rogu de a mi se ceti marturisirea.

Presied. (câtra secretariu.) Binevoiti ai ceti actulu.

Secretariulu (cetesce): „Eu marturisescu a fi fostu in dîu'a asasinului in parculu cerbiloru si a fi impuscatu asupr'a servitoriului principelui Mita. Fratele meu Cost'a, Rogici si Marici au inpusicatu asupra principelui — cine a vulneratu pe domnisiór'a Catarin'a nu sciu.

---

*) Din contra, cu privire la impregiurârile nóstre de fatia, aru fi bine cându preotii, in locu de a fi constrinsi a merge dupa plugu, a sapá in rendu cu altii etc, sa merga in scóla si sa invetie. Acést'a aru fi o ocasiune mai multu, pentru a se puté cualificá in privinti'a scientifica si mai departe; câci de o parte materialicesce aru avé mai multe mijlóce din care sa si procure câte o carte din carea sa cetésca si sa inainteze in luminarea sea spirituala si sa mérga pasiu de pasiu cu spiritulu tempului, de alta parte, aru fi scutitu de lucrârile acele cari'ln instrainéza cu totulu dela cetire si dela cualificarea cea mai departe si cari ii rapescu cu multu mai multu tempu decâtu órele de scóla. Dara si tinerimea aru câstigá prin acést'a, pentru ca dupa esperinti'a ce o vedemu desfâsiurânduse dinaintea ochiloru nostri, afara de óre câte-va esceptiuni, clericii ni dau contingentulu celu mai mare de invetiatori hanici. Caus'a la acést'a e firésca, pentruca ei au mai multa invetiatura (cualificatori'a), decâtu acei ce intra in pedagogi'a si pre langa acésta clericii inca studiéza pedagogi'a.

Eu amu avutu la mine unu revolveru cu 6 trasaturi, care mi'lamu fostu cumperatu pe banii mei. Tempulu cându mi'lu amu acuiratu nu'lu potu spune. Tendintia mea au fostu, de a'mi resbuná pentru fratele Liubomir, ce siedea prinsu. Pe Cósta eu l'amu invitatu, nu elu pe mine. Noi nu ne amu ingrijitu de alt'a, decâtu de omoru. Eu cu Marzaillovici me aveamu bine, fara a fi fostu amicu cu elu. Elu veneá adeseori la fratele meu Paulu, fiindu unu plenipotentiatu de alu lui. Nice nu tagaduescu a fi cumperatu pe banii lui Paulu in Austri'a trei revolvere sî trei hanciare cari mai târdiu se aflara la Marici sî Rogici.

Presied: Ce mai ai de a observá?

Acusat: Eu intr'adeveru amu pusicatu asupra servitoriului sî asupra domnisiórei Catarin'a, insa fara voia de ai vulnerá, câci sciámu, ca suntu nesce victime nevinovate. (Risu in publicu.) Eu ii a-si fi potutu omorî — ca mi'au fostu destulu de aprópe — insa nu amu voitu. (Servitoriulu Mita care se aflá de fatia cu mân'a pusa in scandurele, striga: „dar de ce ai impusicatu?")

Procurorulu de statu. Me rogu de a se luá acésta descoperire la protocolu.

Secretariulu o scrie.

Acumu vine inainte alu patrulea frate Liubomir Radovanovici. E de 34½ ani de betranu, de structura indesata, cu unu capu sî obrazu mare. Infatisiarea s'a arata unu feliu de nepasare nobila. Pentru diferite insielaciuni ce le au comisu in pracs'a s'a de advocatu, fu osinditu la o prinsóre de 7 ani, dar' sî aci continua carier'a s'a cea criminale, câci o lege pentru elu nu sau scrisu nice odata.

Presied. Respundeti la para?

Acusat. Ce ie de a respunde? Eu nu amu inrolatu pe nimenea nice amu omorîtu pe cineva, sî arme nu amu avutu. Sa spuna vre-unulu, ca l'amu sedusu? Ca ii amu scrisu lui Paulu o epistola cifrata, acésta e dreptu.

Procurorulu de statu. Epistol'a aru fi sa se cetésca pentru o deslucire mai buna a lucrului.

Presied: (câtra unu jude). Binevoiti a cetí epistol'a.

Judele (cetesce): „21 Maiu (3 Iuniu) 1868, Paja! Marici au fostu eri séra intr'adeveru in parculu cerbiloru; eu insumi amu vediutu teii in care au taiatu cruci sî mucurile de sugare, ce le au fumatu. Numai cinci urme au fostu indepartatu din drumu, insa ventulu 'lu va fi impedecâtu de a audî ceva, eu cercai a merge: era tacere, sî abia mi se simtiá umbletulu. Eri dîse elu, ca au fostu la isvorulu celu micu sî acolo s'aru fi potutu incrucisiá. (Marici sî George Radovanovici.) Deci sa vina sî astâdî, sî vino sî tu, spre a ve poté consultá despre cele urmatóre. Liubomir."

Adres'a suna: „Domnului Paulu Radovanovici."

Procurorulu de statu. Acésta epistola documentéza intentiuni asasinatóre sî revolutionare.

Presied: (câtra acusat:) Este asiá?

Acusat: Da.

Presied: Mai ai ceva de a observá?

Acusat; Nimicu. Unu societariu e acel'a, care pórta arme, face propuneri altora, eu dar nu sumu unu societariu, fiindca nu amu avutu nice arme, sî nu amu sedusu nice ómeni.

Presied: Ce mai ai de a dîce?

Acusat: A-si pune lui Marici o intrebare.

Presied: Unu acusatu nu póte pune altui acusatu intrebâri, acésta ii compete numai tribunalului.

Acusatu: Bine.

Presied: Mai ai de a face vre-o observare?

Acusatu: Déca e asiá — atunci nu mai amu nice un'a. (Se duce la loculu seu.)

Dupa Tassa Ieremici, care nu spune nimic'a esentialu vine alu trei spre diecelea sî celu de pre urma dintre acusati, Sima Nenadovici la pertractare; Elu e fratele principesei Persid'a consórtei lui Alessandru. Acest'a e de 29 de ani are o fatia aristocratica fina, tresuri nobile sî marcate. Liniscea sea pare a fi afectata, insa din purtarea s'a intréga se cunósce óre-care nobilitate. Se jóca cu lantiulu dela orologiulu seu, sî mai adeseori baga manele in buzunariu. Asupra publicului arunca privirele sale cu óre care curiositate.

Elu au fostu oficieru in armat'a austriaca cuita insa in anulu 1862 sî de atunci traiá fâra o ocupatiune determinata.

Presied: Ce aveti de a aduce in contr'a parei?

Acust: Eu amu de a mai spune unele, desi ce a fostu mai esentialu amu descoperitu inaintea judelui investigatoriu.

Presied: Deci spuneti, ce aveti de a mai spune.

Acusat: Me rogu de a mi se ceti mai antaiu marturisirea facuta inaintea comisiunei, spre a-mi poté resfirá in minte, care puncte a-si avé de a mai ilustrá.

Presied. (câtra secretariu.) Binevoiti a o cetí.

Secretariulu (cetesce): „In 23 Iuniu 1868 disereti, ca v'ati intielesu cu Paulu Radovanovici despre asasinarea principelui, mai târdiu tiatagaduit'o, de-sî Paulu Radovanovici marturisesce a fi vorbitu a dese ori cu d-ta despre acést'a, fiindu ca erai nemultiamitu cu principele, cá sî elu; asemenea ti-au spusu apriatu: „ca principele se va omorí in cas'a dómnei Tomanya". Mie nu mi-au spusu Paulu nimic'a despre intentiuni asasinatóre, ci numai ca fierbe. Acést'a mi-a spus'o câtra Pasci, eu priviiu insa aceste cuvinte cá o simpla flotare". „Ce intielegeti sub cuvintele: „cá in Romani'a?" „Eu gândeamu, ca va constringe pre principe la abdicere, precum s'au intemplatu cu Cuz'a, d-ta mergeai a dese-ori la Paulu, precum sî elu la d-ta, sî acést'a amicia, precum sî preumblarea cea adésa inaintea casarmei demonstra participarea d-vóstra la complotu. De aceea e mai bine, cá sa spuneti intru câtu a-ti participatu?"

„Ce privesce conjuratiunea, eu nu amu sciutu nimic'a, ca o atare se fia in jocu. Despre visitele mele la Paulu m'amu dechiaratu dejá; la casarma amu fostu in septemân'a aceea cându s'au intemplatu omorulu fórte raru". Din schimbarea fetiei se vede, cá d-ta d'abiá ai asceptatu asasinulu sî ca planulu de revolutiune ti-au fostu bine cunoscutu".

Eu credu a fi respunsu de ajunsu la punctele aceste; de a-si fi sciutu mai inainte ce-va despre omoru, atunci eu nu a-si fi remasu aici, unde starea mea, cá neamu a unei dinastii esilate din tiéra aru puté fi ameníntiata, pre cându in Austri'a nu a-si avé de a me teme de nici unu atacu. „Unde a-ti fostu in sér'a aceea?" A casa in societate cu doii Stanojevici, Paulu Radovanovici sî Mitricevici." „Cându ti-au spusu Paulu ca fierbe l'ati intrebatu ca cine ferbe sî ce se ferbe?" „Ba"

Secretariulu (cetesce cercetarea din 25 Iuniu): in lun'a lui Maiu a-ti voitu a merge in Bosni'a — in care causa?" Amu fostu la domnulu N. spre a-lu rugá de sucursulu seu spre scopulu revolutiunârei Bosniei; elu dîse:

„Bosni'a e cá o fata mare de maritatu, cine o cere acela o capeta, mie mi aru placea, cá Bosni'a se vine in mânile unui Slavu iéra nu intra unui strainu."

Eu ii respunseiu, ca noua ne lipsescu banii, sî sa mai asceptemu inca 14 dîle póte ca ne sprigìnesce regimulu." Elu dise insa „regimulu nu voesce a intreprinde nimicu, de óre-ce nisuesce inca dupa o desvoltare interna". „Singuru a-ti mersu in Bosni'a?

„Da. In anulu trecutu amu fostu acolo sî me insciintiasemu, spre a nu suscitá vre-o suspiciune la comand'a turcésca".

„Vorbit'ati cu Pasi'a despre politica?" „Ba; ii descoperiiu numai, ca me ducu la Sarajevo in afaceri particularie; amu vorbitu cu ajutoriulu unui dragomanu, nesciindu Pasi'a nici nemtiesce nici serbesce". „Ce pasi a-ti fâcutu spre a provocá o revolutiune?" Eu me intieleseiu numai cu . . . sî acestui'a ii jacé numai banii mei la inima."

„De ce a ti voitu dara se intreprindeti o iérasi calatoria in Bosni'a?" „Fiindu ca m'amu fostu adresatu câtra domnulu N. N. care cunósce bine locurile sî are o influintia mare, sî 'lu amu rugatu, se'mi stea intru ajutoriu cá câtu mai ingraba se'mi ajungu scopulu". „Ve ati reservatu vre-unele din cele 15-20 revolvere cele ati cumperatu in Vien'a? „Nici unulu; cuti'á au mersu nedesfacuta directu la loculu destinatu. Trei revolvere amu avutu acasa, unulu insa mi sau furatu." „Aveti unu cutitu?" „Unulu cerchesianu, care lau adusu tatalu meu din Rusi'a". Purtati revolvere la d-vóstra?" „Bá, fara numai cându me ducu la vre-unu balu, sî me rentorcu tardiu acasa."

Presied: Asiá ati disu?

Acusat: Asiá.

Presied: Ce ati avea de a mai observá?

Acusat: Eu observu ca procurorulu de statu nu au amintitu, spre ce scopu mi'amu acuiratu resolverele, cari nu stau nici intro combinatiune cu catastrof'a acést'a, de óre-ce acestea nici nu s'au trimesu aci. Asi avea de a-mai face unele observari la invinuirea mea, de aceea me rogu sa mi se cetésca.

Procurorulu de statu. Nu e de lipsa. Vin'a d-tale e dovedita si acést'a e destulu. D-ta te faci vinovatu de urmatórele momente: 1. Paulu, cá capulu complotului, ve acusa prin aceea: dicendu, ca ii ati acordatu planurile lui. 2 D-ta insu'si admiti a fi avutu cu Paulu si George Radovanovici adeseori intalniri; acestia insa suntu conjuratorii pincipali; sî 3. ca nu de multu ati cumperatu arme.

Acusat: Cele 3 revolvere mi au remasu dela tatalu meu—eu nu amu avutu lipsa de a le cumperá. Cu Paulu traiámu in amicia, fiindca me aveamu bine cu elu.

Procurorulu de statu. Eu remanu pre langa opiniunea mea—tribunalulu va face sentinti'a dupa rezonamentulu seu.

Acusat: Desi nu me pricepu in cause procesuale insa totusi vedu ca d-vóstra cu totu dé-adinsulu demonstrati ca a-si fi cumperatu arme — desi nu l'amu cumperatu pentru Serbi'a. Eu nu amu aprobatu nice propunerea lui Paulu, si de doua luni nu amu vorbitu cu elu nice vorba despre acést'a. Eu insu'mi amu incremenitu, cându intieleseiu catastrof'a. (Publiculu da din capu sî rîde.)

Acumu se cetesce depusetiunele surugiului lui Paulu, care dîce, ca de câte ori au dusu pe domnulu seu in decursulu lunei din urma la Topcider, totudéuna au aflatu pe Sima Nenadovici acolo. Bucatarés'a spune, ce Paulu Radovanovici erá fórte adeseori la Sima dîu'a sî nóptea, pana câtra 12 óre; câte odata veneau sî diminéti'a acasa. In fine se cetesce depusetiunea unui oficieru, care sau preamblatu cu Sima in 11 Iuniu; cându s'au publicatu omorulu. Sima sau facutu palidu in fatia sî se perdú cu Vidoje, pe care'lu afla la casarme.

Presiedintele anuntia, ca pronunciarea sentintiei va fi luni in 29 Iuniu a. c. la 8 óre diminéti'a.

(Intr'acea diuarele spunu, ca in 16 ale lunei acestia se va mai continuá inca pertractarea finale.)

Incunoscintiare.

Subscrisulu Consiliu administrativu alu **Bancei generale de asecuratiune reciproca**

„Transilvani'a."

face prin acést'a cunoscutu, ca statutele societâtii s'au aprobatu de câtra inaltulu Ministeriu reg. ung. de agricultura, industria sî comerciu cu decretulu din 1 Iuniu 1868 Nr. 7649, ca prin urmare constituirea consiliului administrativu e dusa in deplinire si ca in curendu va urmá provocarea de impartesire la fondulu de intemeiare in sensulu statuteloru.

Da conducatoru alu Directiunei generale (directoru generalu) s'a denumitu Domnului **Adolf Worell**.

Locurile unde se potu face subscrieri la actiile fondului de intemeiare, timpulu cu care vá 'ncepe primirea de asecuratiuni, cum si activarea faptica a societâtii, se voru face in deosebi cunoscute.

Sabiiu, 14 Iuliu 1868

Franciscu Baron de Mylius, Camerariu c. r. Presiedinte.

Ioane Hannia, Protopopu
Vice-presiedinte

Iosifu Baron Bedeus,
Consiliariu de tribunalulu urbarialu
Vice-presiedinte

Iosifu Wächter, Dr. de medicina
Daniilu Czekelius, ingineriu superioru
Enricu Schmidt, professoru
Iosifu Stoss, comerciantu
Gulielmu Brukner, advocatu provincialu.
Ioane de Bechy, advocatu provincialu.
Ioane Brote, proprietariu
I. P. Kabdebo, banchieriu
Iosifu Kovács, consiliariu de comptabilitate.
Gustavu Kapp, senatoru Magistratualu.
Iacobu Pologa. Consiliariu de curte in pensiune.
Daniilu Meltzer jun. proprietariu.

Victoru Șil advocatu
secretariulu Consiliului administrativu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 56. ANULU XVI.

Sabiiu, in 14/26 Iuliu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. Cons 717—1868.

Avendu Consistoriulu archidiecesanu gr. or. din Ardélu in vedere, ca pedéps'a de interdictu enunciata in 21 Martiu a. c. nr. cons. 326 sub care crestinii greci si bulgari dela biseric'a cu hramulu sântei Treimi din Brasiovu au cadiutu, — durédia acum la 4 luni de dile, si prin urmare preste voinți'a Consistoriului — prea multu, precum si ca urmârile acestei pedepse au atinsu si alte suflete nevinovate, cari oftéza dupa radicarea interdictului; mai departe, fiindu ca durarea acést'a indelungata a interdictului a satisfacutu pre deplinu autoritatei si dignitatei canóneloru, precum si vadiei si ordinatiuniloru stapânirei bisericesci; in fine avendu Consistoriulu inaintea ochiloru cuvintele Mantuitoriului: „N'amu venitu in lume, cá sa judecu lumea, ci sa o mantuiescu“ si iérasi: „Mila voiu, dara nu jertfa“ — a ordinatu:

Cá interdictulu din 21 Martiu a. c. sub nr. Cons. 326 enunciatu, sa se radice si biseric'a cu hramulu „Sântei Treimi“ din Brasiovu sa se deschida si sa se predea iérasi spre obstésc'a intrebuintiare si mangaiere sufletesca, a tuturoru crestiniloru nostri de acolo.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu gr. or. tinuta in 10 Iuliu 1868.

Demetriu Racuciu,
Secret. cons.

Eveneminte politice.

Sabiiu in 13 Iuliu.

Deputatiunea ungaro-croata a avutu in 25 l. c. o conferintia intima. In acésta conferintia s'a asternutu unu elaboratu de complanare intre Ungari'a si Croati'a, carele cu putine modificâri s'a primitu.

„Corresp. pestana“ aduce elaboratulu deputatiunei regnicolarie. Dupa acel'a se tiene de afacerile comune: afacerile ce suntu de a se resólve dupa principie egale in tóta monarchi'a, lista civila a Regelui si militarimea, dupa aceea financiale, monetaria si bancnotaria, incheiarea de tratate, bancele si privilegiele, mesurile, pundii si scutulu mustreloru. in fine legislatiunea in privinti'a comerciului, montanisticei, a marinei si a schimbeloru (politie.)

Tóte afacerile comune se voru desbate in diet'a unguréscа, unde Croati'a si Slavoni'a va tramite 29 deputati, a câroru numeru va cresce, déca se va reincorporá **marginea militaria** si **Dalmati'a**. La spesele afaceriloru comune pórta Croati'a, dupa puterea ei contributionala, care fatia cu a Ungariei se afla in proportiunea: 6·44 la 93·56 pre 10 ani statoriti cu Austri'a, 10% din tóte contributiunile pentru scopurile comune si 45% pentru ale tierei.

In fruntea guvernului autonomu este Banulu. De regatulu, croato-slavono-dalmatinu se tine comitatulu fiumanu, esceptiunandu cetatea Fiume si litoralulu ei. mai departe se tine comitatele croato-slavone, cerculu militariu si Dalmati'a. (Baronulu **Rauch** se va promová la rangulu de comite si se va denumí de Banu alu Croatiei.)

Preste scurtu tempu se voru aduná dietele dincolo de Lait'a. Intrebarea cea mai de aprópe si o punu unii, ca intrá-voru cechii in dieta. Acesti'a continua a serbá adunâri, cari de multe ori abia adunate, politia seu dregatoriele politice le imprascia. O mesura aspra este urmarirea presei cu atat'a rigurositate, incâtu vedemu ca si vorii cari nu suntu inimice guvernului se vedu nevoite a strigá ca pré reu se sciu organele guvernului folosi de puterea loru. Ba mergu cu imputârile asiá de parte incâtu asemana urmarirea presei cu urmarirea din tempurile absolutistice.

In tempulu celu mai recente „Politik“ diuariu alu partidei cechice, pledéza energicu pentru o aliantia constitutiunala a poloniloru cu cechii. Resultatulu celu mai de a própe alu aliantiei aru fi, cá nici unii nici altii, sa nu ie parte la dietele ce se voru deschide câtu mai curendu din colo de Lait'a si apoi mai departe de a impedecá constitutiunalismulu, dupa cum e acum, si alu impinge la federalismu. Cum voru primí polonii acést'a nu o putemu scí, in press'a din afara partintória poloniloru, vedemu ca cechii nu suntu spriginiti, pentru de a puté face omulu vre-o combinatiune la putinti'a unei aliantie intre aceste doue specie de slavi, póte si de aceea cu anevoia, pentruca unii arata simpathia. altii (polonii) antipathia câtra Russi'a.

In lipsa de noutâti mai importante despre politic'a din afara, s'a vediutu si diuaristic'a cea mare silita a se apucá de anecdote. Asiá spuneau tóte despre imp. Napoleonu III. ca la ocasiunea unei preamblâri in Fontainebleau si-aru fi esprimatu dorinti'a, sa móra si densulu cá principele Serbiei, Mihailu. Din tóte câte se dice ca a vorbitu Napoleonu la acea ocasiune, s'aru vedé ca imperatulu crede, ca prin o mórte silnica francesii s'aru grupá mai intimu impregiurulu dinastiei sele.

Principele Napoleonu a sositu in 19 Iuliu in Malt'a si de acolo a plecatu mai departe spre Franci'a.

Scupcin'a din **Belgradu** ce au alesu pre principele Milanu nu au tinutu decâtu putine siedintie, insa au fostu de ajunsu spre a face multa tréba, fiindu ca afara de unu insemnatu numeru de mesuri mai putinu importante, ea au votatu ca de acumu inainte ar trebui se fie adunata celu putinu odata pe anu, pâna la majoritatea principelui; asemenea pres'a va fi libera de acum inainte in Serbi'a, judecat'a de juri va fi re-stabilita prin tribunale, functionarii numiti de principele Mihailu voru fi mantinuti, si va remané credinciósa relatiuniloru legate de Mihailu cu puterile amice. Acestu de pre urma votu va placé forte putinu la Petersburgu, si forte multu la Vien'a. Se scie, in adeveru ca in tempulu celu din urma a domniei sale. printiulu Mihailu era prea multu atacatu de partidulu celu mare alu Serbiei, ce-i imputá ca o crima de a se departá de Russi'a, si de a se apropiá de Austri'a. Este de temutu ca acestu partidu, astâdi invinsu si mai alesu forte compromisu, se nu se redice câtu mai ingraba si se nu pervie a pregatí Consiliului de regentia atâtea greutâti, precum ei creau repausatului printiu.

Diet'a Ungariei.

(Urmare din siedinti'a dela 17 Iuliu.)

Interpelatiunea.

I. Scie on. ministeriu ca in Transilvani'a individi, cari, au subscrisu pronunciamentulu facutu la ocasiunea maialului dela 15 Maiu a. c. séu si l'au insusitu, — suntu urmariti de organele oficiale, si déca e asiá:

II. are de cugetu (ministeriulu) de a dispune astfeliu, incâtu indata sa incete ori-ce urmarire.

Ministrulu de justitia **Horváth**: Déca-mi permite on. casa voiu respunde la interpelatiunea acést'a in urmatórele. (S'audimu).

Inainte de acést'a cu vre-o câte-va septemâni on. casa! s'a facutu aretare oficiala regimului despre impregiurarea, ca la Blasiu in Maiu, nu sciu in 14 séu 15, au fostu o adunare politica sub firma de maialu. In adunarea acést'a s'au ocupatu cu deschiderea unui pronunciamentu in forma de prochiamatiune, dela care prochiamatiune mi s'a tramisu si mie o copia si a cârei cuprinsu protestéza contra unitâtiei statului; protestéza contra legiloru din 1848 si acusa de tradatori pre acei deputati români, cari se afla aici in cas'a acést'a si cari dupa densii — a vendutu independinti'a natiunei. (sgomotu). Regimulu erá departe de a dá crediementu deplinu aretârei acestei'a si a presupusu ca cuprinsulu si espusetiunile pronunciamentului suntu apocrife.

Asia dara, regimulu inainte de a fi luatu vre o mesura, a tramisu pronunciamentulu comunicatu in Transilvani'a, spre a face cercetare si cu post'a de astâdi a sositu tocm'a aretarea pre temeiulu cercetârei facute. Acést'a inse atât'a e de voluminosa, incâtu nici sa o cetescu nu amu avutu tempu pana acum, pentru cá sa fiu in stare a da vre o deslucire on. case asupr'a cuprinsului detaiatu. Destulu atat'a, ca regimulu nu a facutu nici unu pasu fara de cercetare precedenta; dealtmintrea, déca din cercetare se va aretá, ca acele espressiuni se afla in adeveru in pronunciamentu, atunci regimulu crede ca aru comite nepasare contra sigurantiei patriei. déca aru remané cu mânile in sinu. (Aprobare generale.)

Dealtmintrea pre mine nu me frapéza atâtu espusetiunele pronunciamentului câtu acele espressiuni ale domnului interpelatoriu, cari s'au auditu in sal'a acést'a.

Unitatea statului pentru noi asiá e de sânta incâtu nu este iertatu unui deputatu a o atacá (Aprobare viua.)

Dlu interpelante s'a veritu sub mentéu'a veneratiunei si omagiului câtra Maiestate, fara de a cugetá, ca nu póte comite cineva vatemare mai mare fatia cu Maiestatea Sea, decâtu a presupune, ca unele legi a câroru sustinere o a juratu sub ceriulu liberu, nu voiesce ale respectá. (Aprobare sivivate.)

Tragu atentiunea dlui deputatu, ca uniunea e santa si nevatamabila. (Aprobare viua.)

Legea din 1848 a lasatu numai ordinarea detaiuriloru uniunei; asiá e, acest'a are sa se intemple si acestei datorintia vomu si corespunde.

Pre regimu nu l'a condusu ur'a câtra celelalte natiunalitâti.

Regimulu nu a pututu documentá mai multa aplecare spre impacare, decâtu suferindu la guvernu si la tabl'a reg., celu putinu a suferitu pâna acum, individi de acei'a, cari indrasnescu a se manifestá in astfeliu de tonu. (Aprobare sgomotósa).

Regimulu si de aci inainte nu va fi condusu de sioptirile passiunei; insa descopere, ca cine va indrasní a vatemá unitatea statului, va fi tratatu de astfeliu de inimicu, cá si cându aru atacá patri'a cu arm'a.

Descoperirea acést'a a ministrului o a primitu cas'a cu aprobâri si vivate si aplause, afara de stâng'a estrema ca ea siedea indiferenta.

Mocioni Alesandru face observare ministrului de justitia, ca densulu nu póte privi de aplecare spre impacare, pentru ca suntu vre-o câti-va individi cari a remasu in oficiele loru. Se va bucurá cându va vedé ca regimulu se va aratá placabilu câtra celelalte natiunalitâti. Acésta va vedé-o numai cându natiunalitâtile nemagiare voru fi asigurate in drepturile loru prin lege. Aici nu póte fi vorba de individi.

Macelariu si reserva dreptulu de a vorbí la respunsulu ce i l'a datu ministrulu de justitia la interpelatiune.

Dupa acést'a trece cas'a la ordinea dilei, la desbaterea legei pentru scóterea dâriloru, carea cuprinde mai tóta siedinti'a si

dela 18 Iuliu, in carea insa se termina si se statoresce cetirea a trei'a a legei pre luni.

In siedinti'a dela 20 Iuliu dupa autenticarea protocolului sî alte lucruri mai meruníe, asterne ministrului de justitia Horváth unu proiectu de lege pentru delaturarea legei usurarie (uzsura törvény, Wuchergesetz) sî altulu despre espropriare.

Dupa ecést'a se cetesce a trei'a óra legea pentru scóterea dâriloru sî se votéza definitivu.

Cas'a face unele dispusetiuni in privinti'a sistemisârei amploiatiloru dietali. Dupa acést'a urméza desbaterea asupr'a unui proiectu de conclusu a lui Simonyi pentru eliberarea lui Asztalós sî Madarasz (cestu din urma deputatu), pre câtu tempu va durá investigatiunea asupra-le. Simonyi constatéza, ca casulu acest'a nu póte fi consideratu de cestiune de partida, de óre-ce densulu crede ca nu este diferintia de opiniuni, déca legile trebuiescu respectate séu nu, oratorulu provóca pre regimu sa respecteze legile. Inainte de unu anu sî jumetate s'a realisatu regimulu in urm'a conducerei sî spriginulu unui bârbatu, carele are increderea tierei in unu gradu mare. Sî de sî acestu barbatu nue ministru, moralicesce densulu respunsabilu de totu ce se intempla in tiér'a acést'a Locuitorii tierei sî au indreptatu privirea cu incredere asupra lui Deak: ca au cunoscutu greutâtile unei spoce de transitiune sî toti cei cu minte a fostu de acordu, ca tóte relele nu se potu indreptá din tr'odata. Un'a o credeau cu totii sî asceptau cu dreptu cuventu: asecurarea drepturiloru loru cetâtienesci. Durere ca parerea acést'a a fostu gresîta, pentruca regimulu a vatematu drepturile municipieloru, libertatea pressei, dreptulu de reuniuni sî libertatea personala. Ce se atinge de cea din urma, dîce vorbitoriulu, ca ministrulu din autoritatea sea propri'a o dechiara vinovata de nota infidelitatis. Alu doilea casu e celu de fatia.

Lui Simonyi i pare reu, ca ministrii de justitia sî de interne nu au asternutu inca dietei actele oficiale in afacerea dela Felegyháza. Acest'a lu silesce insa a mai supune inca odata criticei respunsulu ministrului, pentru ca dupa rapórtele diurnalistice cari suntu colorate, dupa cum suntu partidele nu se putea orientá. Critic'a sea o va orientá dupa raportulu judelui din Felegyháza, carele se vede a fi fostu insarcinatu din partea ministrului sa impedece constituirea clubului democraticu in Felegyháza. De ce cuprinsu a fostu insarcinarea data de ministru judelui nu scie, vede insa ca judele a recuiratu putere militaria sî a arestatu mai multi cetatieni intre cari e sî Asztalós. Mai târdiu a fostu arestatu sî Madarász intentându-li-se ambiloru unu procesu de infidelitate. Imputa mai departe, ca in contr'a determinatiuniloru legali nu li s'a concesu a se intielege cu aperatoriulu loru nici in presentu martoriloru. Directorulu causeloru a ascultatu singuru pre inculpati sî aperatoriului nu ia impartâsîtu nimic'a din investigatiunea fâcuta. S'a dîsu ca cas'a nu are de a se amestecá in jurisdictiune. Acest'a nu are locu, sî o documentéza cu precedentie. Citéza o espressiune a lui Deák, prin carea acest'a a aretatu ca cas'a e indreptatîta a trage pre judecâtori la respundere. Diet'a a incuviintiatu acést'a procedere. Ceea ce a fostu atunci dreptu (1840) trebuie sa fia sî acum. Respinge asertiunea, ca bârbatii din cestiune nu posedu caracterulu cá sa fia demni de a astfeliu de atentiune din partea casei. Privesce lucrulu fara restringere la persóne sî se provóca la Angli'a in o afacere cá cea de fatia. Provóca pre ministeriu sa se ferésca de asemenea procederi sî róga cas'a sa binevoiasca a luá la desbatere propunerea ce a facutu densulu in afacerea lui Asztalos sî Madarasz.

Besze e de parere cá invinuirile facute regimului decâtra Simonyi sa nu remâna ne combatute; propune inse trecerea la ordinea dilei.

De asemenea parere e sî Dapsy. Ministrulu de justitia Horvath refrânge propunerea lui Simonyi, cu care refrângere centrulu casei e multiamitu. Dupa unele polemisâri, la cari o parte mare de deputati nu erau de fatia, pentruca esîse pre coridóre (ambituri)

propunerea lui Simonyi, punendu-se la votu, cade.

Perczel asterne parerea comissiunei respective asupra proiecteloru de lege in privinti'a aperârei patriei.

Dupa cetire dispune cas'a a se tipari sî impartí intre deputati, cu insârcinarea, ca despârtiementele sa o ia la desbatere câtu se póte mai in graba.

In siedinti'a dela 21 Iuliu vine intre alte suplici, un'a din partea unei conferintia a eparchiei catolice a Albei regale in privinti'a autonomiei bisericei cat, carea sa se aduca in consonantia cu libertatea constitutionala sî cu recerintiele progresului.

Zeyk Carolu asterne o rugare a cetâtiei Fagarasiului, carea vrea sa i se dea dreptulu de cetate libera regésca.

Madarasz Ios sî mai multi din stang'a estrema facu o motiune, in privinti'a aperârei patriei, sa se insarcineze ministrulu pentru aperarea patriei, a asterne inca in decursulu asestei sessiuni unu proiectu, dupa care puterea de aperarea a Ungariei sa se faca dupa principiele de statu sî de independintia.

Macelariu respunde ministrului de justiti'a, ca dupa o cugetare de patru dîle sî cu ajutoriulu unui vocabulariu ungurescu a ajunsu la acea convingere imbucurarória, ca in o privintia ministrulu a avutu dreptu. Din partesi nu revoca din ceea ce a dîsu nici unu cuventu, sî e gat'a a sacrificá nu numai oficiulu seu dara sî viéti'a Densulu sî sotii sei si-au insusîtu pronunciamentulu sî lau facutu de alu loru, dara nu sî prochiamatiunea carea se scrisese inainte cu 5—6 luni. Pronunciamentulu nu cuprinde in sine lesa de Maiesate, nici conturbare de ordine sî cine vede intrensulu vatamarea intregitâtiei teritoriale, au intielesu pronunciamentulu reu, séu au fostu reu informatu. Densulu se pronuntia in modu fórte resolutu ca va priví de unu inimicu pre celu ce aru voí a atacá unitatea statului. Natiunea româna nu voiesce sa vateme unitatea statului; ea a fostu totu-déun'a credinciósa tronului sî patriei sî nu a conspiratu nici odata contra acestor'a. La alte observâri dîce, ca a crediutu, ca ministrulu doresce se aiba oficiali entusiasmati dara nu servitori.

Mat. Popu inca nu e multiamitu cu respunsulu; regimulu avù dela incoronare incóce tempu destulu de a satisface dorintieloru româniloru. In fine oratorulu propune sa indrepte cas'a pre ministrulu de justitia sa sisteze cercetarea inceputa dupa mai multi români pentru opiniunile loru politice. Propunerea se va tiparí sî la tempulu seu va veni la ordinea dîlei.

Dupa acést'a trece cas'a la proiectulu de conclusu alu lui Deák, despre denumirea constitutiunala a amploiatiloru, denumiti inca inainte de incoronare.

Bobory dîce ca numai decâtu sa se faca formele constitutiunale de denumire la amploiati. Tisza inca e pentru propunerea lui Deák susî-

FOISIÓRA.

Literatur'a poporala.

> Dati-mi basme sî istorii cavaleresci, câci in ele se afla materia pentru totu ce e mai mare sî frumosu.
>
> *Schiller.*

(Capetu.)

Asiá dara, putemu resumá in urmatoriulu modu, asiá dîcendu plasticu, classificatiunea literaturei poporale a Raomâniloru:

- I. genulu poeticu.
  - 1. Cântecu betrânescu.
  - 2. Doina.
  - 3. Colinda.
  - 4. Hora.
  - 5. Vicleemu.
  - 6. Descântecu.
  - 7. Oratia.
- II. Genulu aforisticu
  - 1. Proverbe.
  - 2. Idiotisme.
  - 3. Gacitori sî framentâri de limba.
- III. Genulu narativu.
  - 1. Traditiunea.
  - 2. Anecdot'a.
  - 3. Basmulu.

Doi frati Schott publicara in nemtiesce, suntu acum vre-o dóue-dieci de ani, o colectiune de basme si anecdote române din Banatu.

Intentiunea a fostu laudabila, notitiele sî comentârile suntu fórte erudite, dara traducerea e astfeliu, incâtu d'abiá-d'abiá este cu putintia a surprinde e pe ici pe colo câte o slaba scânteia de spiritulu natiunalu alu Românului.

Nu este datu ori sî cui de a puté transmite productiunile unei literaturi populare cu acea sublima fidelitate de caracteru sî chiaru cu acea nuantia de espressiune, cu care D. Rocques reusî a traduce in frantiuzesce, mai anutertiu vre-o câte-va balade romàne!

Astfeliu, lucrarea fratiloru Schott este cá sî inutila.

Neobositulu Antonu Panu publicase mai multe anecdote române; reposatulu Filimonu, neuitatulu nostru amicu, reproduse intr'unu modu admirabilu, in colónele dîuariului „Tieranulu“, basmulu despre „Romanu Nazdravanu“; dara o colectiune numerósa, sustînuta sî totu deodata adeveratu romanésca, ne lipsesce pâna acum.

D. Fundescu, esîtu din poporu, n'a uitatu poporulu.

Sub pén'a acestui june poetu, basmele române conserva cu prefectiune sigiliulu opincei sî respira cu libertate aerulu dela tiéra.

Colectiunea dlui Fundescu e mai numerósa de câtu acea a fratiloru Schott sî este sî romanésca.

Vorbindu despre propri'a nóstra impressiune, marturisimu, ca ceea ce ne-a isbitu mai cu deosebire in basmele, adunate de iubitulu nostru amicu, suntu nu atâtu multimea ilusiuniloru mitologice sî etnografice, pretióse din punctulu de vedere alu istoriei natiunale, pre câtu fecundulu elementu psicologicu, din care dramaturgii sî romancierii români aru puté sa imprumute cu abundantia observatiunile cele mai profunde sî cele mai fine asupr'a inimei umane.

Marginile unei mici introductiuni nu ne permitu a presentá aci decâtu numai vre-o dóue séu trei esemple.

Astfeliu, buna óra, in basmulu „Fét'a din Dafinu“, cu care se incepe colectiunea, imperatulu nu se satura a intrebá pre calugarasiu despre ceea ce-i spuse iubit'a sea: i-lu intréba dî sî nópte, i-lu intréba pre drumu si in casa, i-lu intreba la totu pasulu sî in totu momentulu, sî aru vrea me reu sa totu auda ceea ce audîse dejá de o miia de ori.

Acésta sublima trasura psicologica se pare a fi luatu asiá dîcendu pe dintregulu dintr'o elegia a lui Propertius:

Et rursus puerum quarendo audita fatigat,
Quem, quae scire timet, quaerere plura jubet..*)

pre care o gâsimu, nu tradusa, ci mai multu gâcita, de ilustrulu nostru Eliade:

Eu o cautu in totu loculu,
Sî sciu bine ca s'a dusu . . . .

Basmulu „Fata de imperatu sî pescarulu“ este curatu o drama antica, lipsita numai de dialogu.

Simplitatea intrigei cea mai estrema, unita cu o veritate neimitabila de caractere, constitua fundulu acestei mici cap-d'opere.

O fata de imperatu se inamoréza de unu teneru pescariu sî'lu ia de bârbatu; la prandiulu de nunta, vediendu-lu ca vrea sa aiba unu felu de prioritate, mirésa îi amintesce cu mandri'a distantia, ce este intre unu pescariu sî o féta de imperatu; pescarulu se scóla de la mésa, fara a dîce unu cuvîntu etc.

Cititi insusi basmulu, pentru a intielege frumseti'a lui.

Fara a vorbí de fidelitatea, cu care e surprinsu caracterulu impressionabilu sî totu-d'o-data vanitosu alu femeii, atragemu ací atentiunea numai asupra scenei, cându pescarulu se scóla de la mésa, fara a dîce unu singuru cuventu.

Acésta elocintia a tacerii este unulu din resórtele cele mai favorite ale dramei eline.

Omulu, miscatu pana in fundulu animei, nu vorbesce.

In Soflocle, de câte ori unu personagiu simte o durere tare sî neasteptata, elu ese „fara a dîce unu singuru cuventu“ sî corulu observa atunci cu tristedia, ca in Edip-regele:“ me temu, ca dupa „acésta tacere sa nu se intemple o maré nenorocire.“

Basmulu „Spaima-smeiloru,“ in care patru draci esu dintr'o femee sî unu alu cincelea sî celu dupa urma totu inca mai remane, „câci nu e bine ca o muiere sa fia fara nici unu dracu,“ se pare a fi esîtu din pana lui Shakspeare, carela repeta mereu, ca femeea este „unu demonu de colórea trandafirului“. . . .

B. P. Häjdeu.

---

*) Si iérasi obosesce pre sluga, intrebandu-lu cele audîte sî poruncindu-i sa spuna ceea ce se teme a afla.

nendu validitatea sentintieloru judecatoresci de mai inainte, fâcute de judecatorii fâra formele constitutionale de denumire; amendéza insa uncle pârti ale propunerei, cu cari **Deák** se invoiesce.

Berzenczey recriminéza totu ce a fostu in servitiu in tempulu absolutismului sî esprima dorintn'a de a se inlocui tóte oficiele la justiti'a cu ómeni dela 1848.

Ministru de justitia **Horvath** arata mai intâiu antevorbitoriului ca recriminatiunile numai au locu câci puterea li e in mana, sî potu face ce voru aflá ca e de folosu. Elu (ministrulu) nu vrea sa condemne numai asiá pre fostii amploiati din tempulu absolutismului, pentru ca au fostu multi cari au cugetatu ca in interesulu patriei e mai buna tactic'a, de a mântuí ce se putea mantuí, sî ei au crediutu ca acést'a se póte face atunci, cându primescu oficii in Ungari'a. Ministrulu arata ca nu póte esecutá propunerea cu amendementulu lui Tisza, sî insista pentru organisatiunea judecatorieloru.

Dupa o desbatere mai indelunga se primesce totusi propunerea lui Deak. (Siedinti'a se continua).

Despre celu dintaiu drumu feratu din Transilvani'a, sî despre regularea lui.

Subt acestu epigrafu aduce „Kr. Ztg“ urmâtoriului articulu: Celu dintâiu drumu feratu din Transilvani'a consta din calea principale dela Aradu pana la Belgradu sî din ramulu dela Semerea pana la Petrosieni.

Calea principale dela Aradu la Albá Iuli'a incepe din capulu statiunei drumului dela Tis'a, Aradu, se trage prin terenulu celu siesu sî favorabilu pana la **Giorocu** sî Paulisiu sî aici ajunge la malulu dreptu alu **Muresiului**.

Deací se continua drumulu pre malulu dreptu alu Muresiului sî numai la Branisc'a in departare de 17.75 miluri dela Aradu, unde trecendu preste unu podu alu Muresiului, se continua pre malulu stângu. Dela acestu podu vine totu pre malulu stângu alu Muresiului, drumulu pâna la Muresiu porto, 0.375 de miluri departe de statiunea finale Alb'a-Juli'a, sî ací, trecendu preste unu podu, drumulu devine iéra pre malulu dreptu alu Muresiului, mergendu acum totu pre acest'a neintreruptu pâna la Alb'a-Juli'a.

Drumulu vine asia-dara dela Paulisiu pana la Alba Iuli'a prin valea Muresiului, e asiediatu, incâtu au admisu cursulu celu de totu neregulatu a rîului sî incâtu s'au potutu intrebuintiá declinatiunea de de munte sî terenulu celu favorabilu alu vâlei, deasupr'a inaltimei apei Muresiului, sî contra stricaciuniloru apeloru mari e aperatu prin pardosituri sî aruncaturi de petre. Distanti'a intréga a drumului principalu dela Aradu pana la Alba Iuli'a contîne 111.199.3 stangeni séu 27.797 de miluri.

Relatiunele directionale ale drumului suntu favorabile. Din cele 109 cercuri sustatóre suntu 19800.47 de stângini asiediati. Asemenea suntu favorabile sî relatiunile inclinatóre ale drumului, findu proportiunea cea mai nefavorabile $^1/_{300}$, din distantia intréga,

18,757.76 de stângini séu 16.87% suntu orizont.
81,065.74 „ „ „ 72.90% „ in declinamentu,
11,375.80 „ „ „ 10.23% „ in cadiatura, asiediati, sî proportiune mijlocia de inclinatiune e $^1/_{189}$.

Asigurarea sioseliloru contra dauneloru apeloru mari au necessitatu stabilirea de aruncaturi de pétra regulata in mesura cubica de 8074 de stângini, neregulata de 6516 stângini, si de plantatiuni in planimetru de 34,836 stângini.

In urma asiediârei partiale a câlei ferate in declinatiunea muntelui, drumulu postale ce mergea dealungulu acesteia au trebuitu a se stramutá mai la vale; facendulu din nou.

Lungimea totale acestei relocâri de drumu e de 4503 stângini sî numerulu trepesadeloru celoru din nou facute e 19.

Dealungulu acestei distantie relocate, precum sî dealungulu drumului parasitu de langa calea ferata s'au pusu balostrade din privintie politiene intr'o lungime de 8418 stângini curenti.

Cu totulu s'au reinfiintiatu 232 de obiecte de fundamentu sî acestea afara de cele trei juguri de podu, dintre cari dóue trecu preste Muresiu sî unulu preste Streiu suntu lucrate din zidu cu arcuri séu din constructiune de feru.

Aceste obiecte suntu: unu podu preste Muresiu la Branisc'a cu 10 arcuri sî cu unu stilpu in mijlocu, cioplitu din pétra cuadrata, avendu 11 juguri de podéla de lemnu sî o gaura de 28° 4 6‘· din constructiune de feru. Podulu e de 133.83 de stângini de lungu.

Acestu podu au fostu mai antaiu projectatu de unu podu cu arcuri.

Impregiurarea aceea, ca lucrându-se in albi'a riului au datu lucratorii preste nisce stânci, au silitu pre intrepriudietorii, — cerendu mai intâiu invoirea inaltului ministeriu reg. ung. de comerciu — de a face a trei'a parte a acestui podu din constructiune de feru, fâra pretensiune la o rebonificarre pentru acea ca au spesatu mai multu.

Unu podu peste Muresiu la Muresiuporto constandu din pilastri ziditi cu 10 arcuri, sî 11 juguri din constructiune de lemnu. Lungimea podului e de 106. 33 stângini.

Unu podu peste Streiu, constatatoriu din pilastrii de zîdu, cu 5 arcuri, 6 juguri de 9 stângini de lati, sî din o constructiune de lemnu. Lungimea podului e de 54 stângini.

Unu podu cu pilastrii ziditi sî cu 2 stelpi in mijlocu cu 3 gauri de o largime de 10 stângini de constructiune de feru.

Unu podu cu pilastrii ziditi sî cu unu stelpu in mijlocu cu 2 gauri de o largime de 10 stângini construatu din feru.

Dóue poduri, fia-care cu pilastrii de zidu sî cu unu stelpu in mijlocu cu 2 gauri de o lârgime de 8° construitu din feru.

Totalitatea obiectiloru de fundamentu au o estensiune de 1002 99 de stângini.

Afara de loculu stationariu Aradu care pentru trebuinti'a celui dintâiu drumu feratu transilvanénu s'au mai amplificatu prin edificarea unei case de locuitu pentru amploiati, unei case de incalzitu sî prin unu discu, s'au mai stabilitu inca sî urmatórele locuri de statiunie sî locuri de statutu: loculu statiunariu Gyorok, loculu de stat. Paulis, l. stat. Radn'a, l. de statu Konop, l. stationariu Berzov'a, Soborsinu, Zam, Ili'a, l. de stat. Branisc'a, loc. stat. Dev'a, Semeri'a, Orescia, l. de stat. Sibot, locu stationariu Vintiulu de jozu, Alb'a-Juli'a. In fia-care din aceste 15 locuri stationarie sî locuri de statu s'au edficatu o casa de primire. Acestu edificiu e in locurile de statu, sî in statiunile Giorok, Berzova, Zam sî Ilia parteru in celelalte statiuni insa e de unu etagiu.

In fiacare din acele 11 locuri stationare, amintite mai susu se afla câte o magazia pentru marfuri.

Magaziele de mârfuri au in Vintiulu de josu o suprafatia de 200 stânjeni, in Belgradu de 100 stânjeni, in Radna, Deva, sî Oresti'a de 80 de celelalte statiuni de câte 40 de stânjeni cuadrati. Zidirile de magazia suntu in Soborsin, Deva, Vintiulu de josu de sî Belgradu unu etagiu in celelalte statiuniinsa suntu parteru.

S'au reinfiintiatu turnuri de apa séu tracturi pe locuitu in statiunile Radn'a, Vintiulu de josu sî Semeri'a in statiunile Gyorok, Radn'a, Berzov'a, Soborsinu, Zam, Ili'a sî Orescia câte unulu sî in statiunea Dev'a dóue. Laboratorii s'au infiintiatu in statiunea Semerea sî constà din edificiulu invertitórei masînei sî din fauria, din montarea locomotiveloru sî a vagóneloru, din cas'a unde e casanulu cu depoulu de cârbuni, cu cuptoriulu de Tyres, cu stelagiulu discului cu depoulu de materiale sî de lemnaria. —

Dealungulu drumului principalu dela Aradu pâna la Alb'a-Juli'a s'au radicatu 119 casutie de pazitori, sî adeca cele 2 de lânga Aradu suntu din punctu de vedere strategicu in urma unui mandatu preinaltu construite din pétra cuadrata, iéra celelalte suntu numai zidite. Constructiunea superióra sau reasiediatu venendu pe fie care urma curenta o sîna de 17$^1/_2$ de punti de grea, sî drumulu curentu are dar una lungime de . 27.799 miluri lungimaa totale a calei intregi e . 30.144 „ .

Afara de materialulu necesariu de feru sî de lemnu sau mai intrebuintiatu inca sî 14.021 orgii cubice de petrisiu.

Cele dóue linii telegrafice duse pre langa drumulu feratu au o lungime aprópe de 57 de miluri, sî o greutate de 1160 de mâji. Cea dintâiu linia servesce pentru inlesnirea corespondintiei dupa sistem'a lui **Morse** cea de a dou'a e pentru de a dá de scire intre doue statiuni venirea séu trecerea unui trenu.

Principatele române unite.

Actulu celu mai importantu politicu ce ni lu aducu diuarele de aci e alegerea senatoriloru. Doue colegii dupa cumu vedemu din „Romanulu“ dela 9 sî 11 Iuliu au alesu in mare parte. Reproducemu aici numele districteloru sî deputatiloru alesi:

Senatorii alesi la colegiulu alu doile suntu: **Argesiu**: G. Perdicariu. **Buzeu**: Eugeniu Predescu. **Braila**: M. N. Mihahiescu. **Bacau**: Milicesu. **Bolgradu**: P. Dimancea. **Botosini**: Vasile Niculescu. **Covurlui**: Colonelu Lupascu. **Cahulu**: Cont. Caramanliu. **Dimbovití'a**: Pana Olanescu 35 contra 27 asupra D-lui Manolescu. **Dolju**: Guranu cu 46 vot. din 52 vot. **Dorohoiu**: Ioan Docanu. **Falciu**: Generalu Golescu. **Ilfovu**: M. Anghielovici, cu 123 voturi din 147 votanti. **Iassy**: N. Ionescu 35 contra 34 Scribanu. **Ialomitia**: Col. Stoica. **Ismailu**: Dumitru Bolintinénu. **Jiiu**: Col. Crânsnariu. 51 din 54. **Mehedintii**: Generalu Tel. **Muscelu**: Antonu Gugiu. **Neamtiu**: A. Sicleanu. **Oltulu**: Constantinu Delénu cu 30 vot. din 45. **Prahova**: Ión Radovici 46 din 52. **Putna**: Asanachi Panfiliu. 34 contra 33. **Romanu**: N. Ionescu. **Romanati**: C. Vladoianu. **Ramnicu-Saratu**: Piclénu. **Suceava**: Georghie Miler. **Tecuciu**; Eliod. Lapati. **Telormanu**: Colonelu Pancescu. **Vâlcea**: Const. D. Otetelesianu. **Vasluiu**: Col. Pangrati. **Vlasica**: Stefanu Golescu.

Senatorii alesi la colegiulu intâiu suntu:

Argesiu: Nicolae Rossetti. **Buzeu**: Sibicianu. **Brâil'a**: Colonelu Ratívanu. **Bolgradu**: Gr. Caracasin. **Botosiani**: Radu Constantinu Golescu. **Bacâu**: — **Cahulu**: Anusiu. **Covorlui**: Al. Moruzi. **Dorohoiu**: George Cantemiru. **Dimbovití'a**: Scarlatu Ghic'a: **Dolju**: G. Amanu cu 27, contr'a 6 pentru C. Brailoiu. **Fâlciu**: Generalu Nicolau Golescu. **Ilfovu**: I. Manu cu 38 din 48 votanti. **Iassi**: Drossu. **Ialomiti'a**: G. Moscu. **Ismailu**: Colonelu Cernatu. **Jiiu**: Colonelulu T. Calinescu. **Muscelu**: Arch. Scribanu cu unanimitate. **Mehedinti**: G. Cost'a-Foru. **Neamtiu**: — **Oltulu**: Generalulu Nasturelu Herescu. **Prahov'a**: — **Putn'a**: Costantinu Catargiu. **Romanu**: — **Romanati**: Colonelulu St. Vladoianu, cu 16, contr'a 14 Grig. Jianu. **Râmnicu-Saratu**: Plagino. **Suceava**: Al. Milo. **Tutov'a**: Dumitru Cercez. **Tecuciu**: Alessandru Vidrascu. **Teleormanu**: Vasile Boerescu. **Vâlcea**: Nae Calinescu. **Vasluiu**: Colonelulu Stavri Bratianu. **Vlasc'a**: Colonelulu Locusténu.

Dupa publicarea numeloru din colegiulu II spune „Romanulu“, ca din 33 numai 10 sunt din senatorii cei vechi. Colegiulu primu inca nise pare, dupa numele ce le vedemu figurandu in list'a publicata, ca suntu in minoritate fostii in senatulu precedentu. Mai suntu dóue colegiuri, in cari suntu de a se face alegeri pana se putemu vedé incatrâu va precumpani majoritatea senatoriloru viitori.

Dara ori cum va fi majoritatea compusa, detori'a senatului aru fi sa ingrigiasca de lips'a cea mai ardienda, de radicarea agriculturei in tiera, intemeierea industriei in orasie, de redicârea comerciului in lâintru sî vediei sî creditului in afara sî pre lânga tóte aceste de respandirea instructiunei in poporu; decâtu a se perde (sî senatu sî camera) in dispute lungi—sî sterile cari se termina a uneorea cu disolverea unui seu altui corpu legiuitoriu, cu impedecarea afaceriloru sî cu pagub'a statului. Nicairi nu suntu asia de prisosu partidele politice cá in Romani'a, pentru ca acolo nu póte fi vorba de form'a constitutionala, séu de alte cestiuni, ca d. e. in statulu nostru austro-magiaru, ci au toti numai sa lucre.

Diferintia de opiniuni in cestiuni speciale trebuie mai iute oblita, pentru ca: tempulu e bani, sî castigulu materialu are adi mare votu in viati'a popóreloru.

Dechiaratiune.

Sabiiu 20 Iuliu 1868.

Din caus'a unui articulu din „Hon“ (la care nu stau in nici o relatiune) despre gimnasiulu de statu de aici sî despre maialulu nostru — a aperutu in numerulu „Telegrafului Romanu“ din 7 l. c. unu articulu calumniatoriu asupr'a profesoriloru de natiunalitatea magiara sî asupr'a satilitiloru acestor'a, mai intâiu cu acea intentiune, cá sa se faca pressiune asupr'a judelui investigatoriu in caus'a resculârei clasei a VII contra ordinariului, in favórea junimei seduse si a seducatoriului, dupa aceea insa, cá sa atitie pre discipulii români si germani, precum si pre parintii acestor'a asupr'a aloru doi profesori magiari si sa-i omóre pre acesti'a moralmente inaintea lumei intregi.

Fiindu convinsu din motive **positive** cumca acestu atacu neconscientiosu si lasiu contr'a mea si a unui colega alu meu e urditu de unu individu care prin sciute vestiri jurnalistice din tempii trecuti, s'a fâcutu renumita fia indreptata acésta dechiaratiune mai intâiu câtra adres'a acestui'a, dupa aceea insa si câtra stimatii lectori ai „Tel. Rom.", inaintea câror'a m'a suspectatu numitulu domnu.

Mai intâiu se afirma, ca noi **magiarisâmu!** — Insemnéza póte a **magiarisá**, cându indemnu cá profesoru, pre discipulu la studiarea diligenta a limbei magiare, carea a devenitu mai neincungiuraveru necesaria? Atunci directorulu nostru e celu mai mare **magiarisatoriu**, pentru ca la ori-ce ocasiune apta imbarbatesce pre studenti spre studiarea limbei numite intr'unu modu de totu energicu.—

E acést'a magiarisare, cându amu remuneratu pre discipulii români, cari au fostu cei mai diligenti in studiarea limbei magiare cu câte doi dóuedieceri? — Atunci suntu dara totu odata unu **romanisatoriu** mare, câci totu asiá amu remuneratu la finea semestrului primu si pre celu studinte **magiaru** pre care mi l'a recomendatu Reverend. Domnu Protopopu I. V. Rusu cá pre celu mai diligentu in studiulu limbei **române**. Si totu asiá voiu incercá de a **romanisá** si **magiarisá** cu licenti'a acestui anu si la incheierea semestrului acestui'a. —

Inainte de a continuá mai departe, trebuie se ceru escusare, — nu dela profesorulu W. S. ci dela onoratii lectori ai acestei foi, déca — spre a me curetí de tin'a, cu care m'a maculatu numitulu domnu — me vedu silitu de a face amintire de astfeliu de fapte, despre cari dice mantuitoriulu: „ce face drépt'a ta acést'a sa nu scie stâng'a".—

Se afirméza mai departe, ca noi titulâmu pre discipulii germani „swabi" si manifestâmu aperte ur'a nóstra câtra Români". Astfeliu de minciuna grosolana póte dictá numai patima, malitia séu conoscinti'a propria de culpabilitate.—

E acést'a unu semnu de odiu câtra Români si Germani, déca eu in decursulu semestrului primu amu instruatu **unu-spre-diece** disciputi de ai mei — intre cari numai pre doi magiari — in tóta diu'a gratis, chiaru si atunci, cându pentru morbositate a trebuitu sa padiescu asternutulu?

Si déca ne istorisimu dupa finirea lucrului de preste dì **in cas'a mea**, anecdote: unulu despre cei septe swabi, alu doilea despre secuii cari au radicatu taurulu pre coperisiulu turnului, etc. e acést'a o vatemare a vre-unei nationalitâti? —

Se póte luá cá unu semnu alu urei mele câtra Germani si Români, ca amu primitu pre unu studinte germanu seracu in cas'a mea, si grijescu de elu ca unu parinte pentru copilulu seu, — séu ca pentru ca pre unu studinte diligentu de românu, care pâna acum i-si castigá pânea sea amara prin servire, carându apa etc l'au recomendatu Reverd. Domnu consiliariu consistoriale si profesoru Schnabel. pre care póte chiaru pentru incuviintiarea rugârei mele, 'lu numesce ardietoriulu articulului numitu „Tratatulu meu" — asiá incâtu discipululu meu bravu de românu acum i-si are odai'a sea propria, victu escelentu, si póte stá de studiele sele fâra vre-o grigia? — —

Séu afla domni'a lui cu ochii cei armati o eruptiune perpetua a urei mele câtra Giermani si Români pentru ca-mi impartu a dese ori prândiulu si cin'a cu discipulii mei cei seraci Germani, mai cu séma insa cu cei Români; pentru ca tramitu celoru morbosi victualie potrivite, si pentru ca pre acei'a câroru parintii loru din caus'a stricârei drumuriloru nu le potu aduce seu tramite victualie la tempulu cuvenitu, ii sustinu dile intregi, si le stau intru ajutoriu cu denarii mei?

Fantasi'a conoscuta acelui omu a pututu aflá inca in mai multe lucruri de feliulu acest'a, dovedi a urei mele celei ingrozetóre; insa cu enumerarea celoru mai susu mi'amu facutu destulu si la modestiei mele, si dispretiulu câtra astfeliu de calumnii naive si malitióse, me siléscu a pausá unu momentu. —

In fine se afirmeadia „ne-amu laudá si fâli cu anumite epistole prin care amu fi provocati, a intrebuintiá fatia cu colegii nostri nemagiari mijloculu celu nobilu alu spionârei," din care se deduce conclussiunea, „cumca acest'a ar fi o agitatiune in contr'a regimului insusi s. m. d. p.

Préa stimatulu meu amicu! Nu s'a nascutu muritoriulu acel'a, dela care se fiu primitu eu unu atare ordinu, nu amu capatatu in tóta viéti'a mea epistole de cuprinsulu acesta, si nu m'amu laudatu nice odata cu de acestea. Numai fantasia D-tale inflacarata prin unele dintre **spionii D-tale** a pututu scorní astfeliu de absurditate! Regimulu nostru nu are lipsa de spioni nici eu nu sunu astfeliu de omu, ca se me poti considerá asiá de infamu, incâtu se me fiu laudatu cualitatea mea de spionu —

Pentru ca amu cutezatu a pretinde dim-preuna cu doi colegi germani de in prea multele óre pentru studiulu limbei germane si elene patru óre pentru limba magiara; pentru aceia conturbâmu institutiunile locale? minunata, inse seaca frasa! —

Fiindu a domnulu acesta nu scia nici ungaresce, nici romanesce, póte pricepe usioru ori-cine, pentru ce se téme densulu de latirea instructiunei in limb'a magiara si romána asiá de tare, si se opintesce cu tóta puterea in contr'a acestei proceduri. Nici pentru acest'a nu se cere atât'a iscusintia, cá sa se pricépa cine-va, pentru ce s'a fâcutu elu asiá de grabnicu unu amicu entusiasmatu alu Românilor. — Sperâmu, ca vomu puté la densulu câtu de curendu proverbiulu italianu: „chi fa il conto senza l'oste, il fa due volte".

Regimulu nostru celu liberalu va dá civiloru in tóte scóleloru ocassiunea, sá se studiede nu numai limb'a magiara, ci sa-si cultivedie si dulcea limb'a materna pre care o iubesce ori-care. —

Acést'a e rectificarea mea despre faptele amintite, si fiesce-care se póte convinge cu proprii sei ochi si urechi, si rogu mai cu séma pre D. Redactoru de a cârui confessiune se tîne o mare parte a discipuliloru mei, a face acést'a, inse curendu, câci: „periculumu in móra"

Daca dnulu acest'a va avea la desendarea mea, — pre care din stima câtra opiniunea publica, a trebuitu se o intreprindu dupa modulu seu celu dusu — ce-va de observatu, voiu pasí la **lupta** inse nu cu armele minciunei, ci cu armele cele lucide ale adeverului, si voi demustrá prin parte totu de odata cu numirea persónei sale, ca dintre culpatimile false aruncate asupr'a mea cele mai multe dea dreptulu 'lu nimeresce pre elu.

Petru Simonu,
profesoru suplentu regiu ungaru
la gimn. de statu din Sibiiu

Varietâti.

*** **Esamene.** Gimnasiulu de statu se terminara in septemân'a espirata. Luni si Marti va fi esamenulu de maturitate. — La gimnasiulu ev. de aici se terminara esamenele cu 14 dile mai curendu. — La academi'a reg. de drepturi decurgu esamenele inca, si se voru terminá in 27 ale acestei luni dupa cal. n.

*** (**Din statistic'a scóleloru**). Din programulu gimnasiului si celoru-lalte scóle evang. de C. A. din **Sighisiór'a** pre an. scol. 1867/8, ce ne veni la mâna in dilele acestea, estragemu, ca in anulu scol. espiratu au studiatu:

in gimnasiu 156 tineri, dintre cari dupa natiunalitate 133 suntu germani, 4 magiari, 19 români; la scólele reale 56 tineri, intre cari germani 55, magiaru 1, românu 0; in scólele elementare 306 copii, din cari 283 germani, 4 magiari si 19 romani, cu totulu germani 519, magiari 9, români 38 — Numerulu tineriloru români in gimnasiu a decrescutu cu doi, in norma a crescutu cu doi, preste totu a remasu totu cá in anulu trecutu. Dupa classe, in I au fostu 9, in II. 8, in III. 0, in IV. 1: in V, VI, VII. 0, in VIII 1. tinera românu. — Este unu ce batatoriu la ochi, si tragemu atentiunea respectiviloru parinti si a inteligintiei romane din acelu tînutu asupr'a impregiurârei, ca de mai multi ani classele de josu ale acelui gimnasiu au unu numeru frumusielu de tineri români, iéra in cele de mai susu numerulu loru scade, ba se perde mai de totu. Atâtea flori si atâtu de putine frupte?! —

*** Bataliunea de venatori nr. 32 ce garnisoná acum mai de doi ani aici parasí Sabiiulu eri diminétia.

*** **O intemplare fatala.** Dupa unu telegramu privatu sositu aici in Sabiiu in 22 Iuliu n. s'a surpatu cafeneu'a din Viena **Maiseder** sub a carei ruine s'au nenorocitu 197 de ómeni, intre cari insa nu e nici unu ardelenu.

*** (**Dare la semnu**). Septemân'a viitóre va fi in Vien'a o mare serbare de dare la semnu, la care voru sosí vre-o 40,000—50,000 de straini din tóte pârtile lumei. Cu 3 luni mai inainte primari'a din Vien'a s'a ocupatu pentru a procurá locuintiele trebuinciόse, si in tempu de o luna si jumetate unu locu sterpu s'a preschimbatu intr'o grâdina si s'a ziditu o multime de localitâti pentru restauratiuni etc. Cá se nu fia o lipsa de hrana in tempulu acel'a, unu comitetu alesu pentru a procurá tóte mancârile si beuturile a mijlocitu cá in fia-care dì sa se gatésca 10,000 cârnati cu hreanu; s'au mai procuratu pentru fia-care dì 80.000 punti de carne afara de vre-o 300 vitiei si 300 porci, 20 000 gâini, 3000 gâsce, 200 ratie, 10,000 punti jambonu, 2500 punti cascavalu si 100,000 capatini de salata. Din beuturi s'au procuratu 6000 butelce bere, 160.000 butelci vinu pentru mase, 20,000 butelci vinu finu. 10.000 butelce Siampagne. La mésa voru serví 1000 de slugi si bucatele se voru prepará pre 108 vetre. Pentru mésa s'au mai procuratu preste 30 000 tâiere, 15,000 garafe, 20,000 pahare, 7000 paharutie, 2000 pahare pentru Siampagne 2000, paharutie pentru licuoruri etc. etc.. Serbarea de darea la semnu va incepe in 26 Iulie.

*** Principele Napoleonu a ajunsu in Constantinopole Sambet'a catra amédi. Nai'a Altetiei Sele a statu visa-vis de chiosculu Hunkiar I-k lesi. Sultanulu se duse in acestu chioscu. Câ-va momente dupa sosirea principelui Napoleonu se duse se faca visita la sultanulu in chioscu. Totu in acea dì Sultanulu facù contr'a visita Altetiei Sele. Primirea ii fu regala. Publiculu de aici facea mii de conjecturi despre causele, cari au determinatu caletori'a principelui Napoleonu la Constantinopole. Este de prisosu de a reproduce versiunile care circuléza despre acestu obiectu, insa noi trebuimu a constatá, ca venirea verului imp. Napoleonu e privita de tó'a lumea cá unu auguru fericitu pentru Turci'a. Noi amu auditu ulemale (popi turcesci), soldati betrâni, amploiati vechi superiori, cari se esprimau astfeliu. Noi n'amu descoperitu inca secretulu politicei, insa acésta caletoria este o proba, ca Franci'a pastréza simtiemintele sele traditiunale in favórea nóstra, ea este aliat'a nóstra cea mai vechia, si deca politic'a ei se desparte câte odata dela directiunea indatinata, amiciti'a ei nu a lipsitu in periculu; venirea principelui Napoleonu in mijloculu circumstantieloru grave, in cari se afla Europ'a ne e dovéda, ca ne putemu totu-déun'a radimá in ea.

*** **Manualu teoritice practicu** de economi'a politica. Ioann C. Lerescu, professore la scól'a de comerciu din Bucuresci, candidatu in dreptu, doctoru in sciintiele politice si administrative si avocatu. Opulu este pentru usulu eleviloru, administratoriloru, comerciatiloru, agricultoriloru si capitalistiloru. Dupa mârturisirea autorului in „inainte cuventare" este lucratu dupa cei mai celebri autori in specialitatea acést'a, din Angli'a, Franci'a, Germani'a, Belgiu si Itali'a. Dupa o introducere, partea prima tratéza despre **avuti'a** in IX capete; partea a dou'a despre **cerculatiunea avutiei** in XVIII capete si partea a trei'a despre **consumatiunea avutiei** in IX capete. Materialulu acest'a depusu pre 21 cóle in octavu, dupa prim'a vedere, ni se pare a fi tratatu in subimpârtirile fia cârui capu cu diligintia si unu ce fórte binevenitu pentru ori ce classa de ómeni, in tempulu nostru realu. Remanemu pana a cunósce opulu mai de apróp, pre langa amintirea acést'a, la care atragemu atentiunea publicului spre acestu opu carele se incérca a da o directiune si in societatea romana, câtra folosirea practica a puterei fisice si intielesuale; o directiune carea credemu ca e tempulu supremu a ne aretá ca chiemarea unei natiuni nu e numai de a alergá dupa oficii, ci a se impretiní cu travaliulu sau munc'a, radicin'a cea mai sigura a societâtiloru moderne.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 57. ANULU XVI.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér'a pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, in 18/30 Iuliu 1868.

Evenemințe politice.

Sabiiu in 17 Iuliu.

Din Bucuresti afla mai multe diuarie ungurescí si nemtiesci o scire momentósa: despre o lovire intre turci si bulgari. Dupa aceiasi scire bulgarii au perdutu lupt'a si turcii au invinsu.

In legatura cu scirea de mai susu inregistrâmu despre neliniscirile din Bulgari'a urmatórele: Monitoriulu din Parisu dela 25 Iuliu scrie in buletinulu seu, ca in Bulgari'a pare a se fi facutu incercâri de a provocá nelinisce. Bande inarmate au trecutu dunarea pre la mai multe puncte intre Dobrudj'a si Vidinu. In 21 s'au intemplatu la Rusciucu mai multe lupte. Unu telegramu din Giurgiu spune ca comitetulu din Bucuresci si alte comitete panslaviste au tramisu arme in Bulgari'a. Pre ambe ripe ale Dunarei se schimba mereu semnale. Nu se pote pricepe cum scapa asemenea lucruri din vederea autoritâtiloru române, cari lucruri, e invederatu, ca suntu pregatite de mâna lunga. — Din aceste s'aru vedé ca Monitoriulu francesu e cam iritatu asupr'a regimului romanescu. Buletinulu acest'a asemenatu cu alte sciri d. e. despre caletori'a principelui Napoleonu in Romani'a contrastéza de totu. Curiosulu insa nu se opresce ací, elu se maresce când „Epoque" unu diuariu ministerialu din Franci'a, spune ca cabinetulu din Bucuresci, nu numai ca nu se opune miscârei bulgarice, ci i tinde mân'a pre fatia. In capital'a principateloru s'a formatu unu comitetu cu care dlu Bratianu sta in legatura. Acum vine si mai minunatu lucru, pentru ca se dice mai departe, ca acestu comitetu panslavisticu, primesce inspiratiunile sele dela Mazzini (?!), are ramurile sele in Belgradu, unde câtu de curendu are sa se intemple o esplossiune. Pórt'a scie de tóte aceste si se conforméza. „La Presse" se indoiesce in raportulu oficiosu dela Bucuresci despre intemplârile dela dunarea de josu. Scirile oficióse inculpa si pre principele Stirbei, ca sufere cá bunulu seu dela Petrosieni sa servésca de foculariulu adunâriloru panslavistice, pre cându famili'a acést'a totu-déun'a au combatutu influint'a rusésca; dara regimulu lui Carolu este acel'a carele aru fi datoriu sa dovedésca puteriloru ca voiesce seriosu a sustiné pacea.

Descurcatur'a si chiarificarea o putemu capetá, credemu, din diuariele din Romani'a. Asiá „Romanulu" nu ascunde rescularea din Bulgari'a, ba o deplora, pentru ca ea strica insesi causei natiunale bulgare. „Romanulu" admonéza pre Bulgari la pace si linisce. De alta parte se vede ca regimulu romanescu au luatu tóte mesurile spre a suprimá miscarea bulgariloru pre pamentu romanescu. Ministrulu Brateanu a caletoritu la Giurgiu spre a pune capetu miscâriloru acestoru nelegale.

Din Belgradu, se telegrafâ ca pórta a recunoscutu proclamarea principelui Milanu.

— Jurnalulu „Serbski Novine" a publicatu eri sér'a (14 Iuliu) dorintiele scupcinei. Acestea suntu in prescurtare urmatórele:

„Blestemulu eternu alu poporului sa plane asupr'a lui Karageorgievici, si asupr'a familiei sele, neputendu nici odata sa ocupe tronulu, tragendu-se naintea justitiei si confiscandu-i-se averea.

„Blastemu eternu plane asupr'a asasiniloru si compliciloru, pedepsindu-se aspru si confiscandu-li-se averea. Poporulu acusa pre ministrii, de cari a aternatu politi'a si inchisórea dela Topcider, cá culpabili pentru neingrigire, si mai alesu pre politia. Sa se esprime multiamiri poporului, adunâriloru si obsteloru straine, pentru adresele tramise.

„Ereditatea tronului se fia intinsa descedintiloru fii ai lui Milosiu Obrenovici I.

„Padirea si completarea educatiunei principelui este seriosu recomendata regentiloru. Regenti'a se conserve in strainetate démn'a atitudine a principelui Michailu.

„A se convocá scupcin'a de sine-si regulatu pre fia-care anu".

„A se largí legea electorale dupa tempu si dorinti'a poporului.

„Legea asupr'a pressei libera, legea asupr'a juriului si asupr'a respunsabilitâtiei ministeriale, sa se intinda de asemenea.

„Sa se manifesteze recunoscinti'a surorei si rudeloru principelui Michailu pentru patriotismulu aretatu junelui principe si poporului renunciandu la averea miscatóre si ne miscatóre din Serbi'a.

„Arestantii in lantiuri sa nu fia nici odata liberati nainte de implinirea osândei.

„Criminalii se fia intrebuintiati la lucrâri; inchisórea dela Topcider sa fia stramutata la locu siguru; functiunariulu care, astadi, va parasí servitiulu statului se nu póta luá pensiuni si nici reluá vre-odata functiune.

Pertratarea finala in procesulu atentatului din Belgradu s'a terminatu sambata. Luni dupa amiédi s'au publicatu sentinti'a, si, dupa unu telegramu de eri la Hr. Ztg, eri fura impuscati 14 pârtasii la omorulu principelui Michailu. Esecutarea se facù in marginea dunarei.

In Itali'a iéra da semne de viatia partid'a actiunei, carea se dice ca in Rom'a e fórte numerósa. Acésta partida au emisu in dilele din urma urmatoriulu manifestu: Italiani! Fâra de realisarea principieloru de libertate si egalitate, fara de pactulu nostru natiunalu formulatu in centrulu nostru Rom'a, fara prochiamarea republicei nu putemu sperá, nici ca vomu creá, nici ca vomu determiná fericirea singurateciloru, nici vomu jueá rol'a carea ni se cade noue cá natiune la oper'a civilisatiunei generale. Ori ce altu planu ori care alta combinatiune politica aru fi numai unu incungiuru, o aberatiune a diplomatiei spre a fi insielati si spre a resipí radicalmente ceea ce a efectuitu revolutiunea la 1860. Diplomati'a e caminulu unde se fâuresce miseri'a popóreloru in favórea monarchiei, a miserabilei camore. Sa stâmu dara cu tarìa pre lânga propusulu nostru; libertatea si unitatea natiunei italiene! Ce se vede alta dela Alpi pâna in Sicili'a decâtu murdaria si miseria? Nu ne aflâmu in fati'a lumei dejositi? Ce mai asceptâmu? Intr'o dí, tóte drumurile Italiei se fia inchise, baricadate, lupta cu ori-ce arme contra ori-cârui inimicu opusu nóue! La Rom'a! La Rom'a! Traiésca republic'a, resbunare pentru Mentan'a! —

Din Spani'a vinu sciri fórte rari. Autoritâtile francese suntu fórte cu precautiune in priveghiarea fruntarieloru de câtra Spani'a. — Dupa sciri din Parisu, politi'a francesa a fostu carea a descoperitu complotulu, in fruntea cârui'a se aflá ducele de Montpensier. Se dice ca Franci'a i-si dedù de doi ani tóta silinti'a a impedecá ori-ce resculare in Spani'a si Itali'a, pentru ca fiindu ambe statele invecinate, lesne aru puté sarí schintei'a revolutiunaria si in imperiu (francesu). Cu deosebire se dice ca regimulu francesu are temere ca prin ducele susu numitu sa nu vina in Spani'a Orleanistii la putere, de care se teme mai tare cá de toti republicanii.

Ceea ce privesce la politic'a Franciei s'a mentiunatu de repetite ori despre intentiunea acestei puteri de a incheiá legaturi comerciale cu Belgiulu si Oland'a. Planulu acestei legaturi, se da cu socotél'a este de a castigá Franci'a aceste state mici pentru politic'a sea esterna la evenemințe neasceptate. Planulu s'a escatu in cabinetulu Tuilerieloru inca nainte de cestiunea Luxemburgului. Cestiunea acést'a erá sa fia puntea la acésta legatura. Fiindu ca incorporarea Luxemburgului nu a flà primire buna la opiniunea publica, asiá ambe intreprinderile s'au amenatu. In dilele aceste erá sa se tramita unu incredintu alu Imperatului la Brusel'a spre a porní cursulu cestiuniloru de nou, insa s'a simtitu lucrulu, si se asigura de nou, ca iéra va urmá amanare pâna la o ocasiune mai bine venita.

Cu acestu prilegiu observâmu ca diuaristic'a francesa, „Siecle" cu deosebire, acusa fórte aspru pre Russi'a, cá pre puterea carea nu se abale dela politic'a ei traditiunala in Orientu. Dupa acestu diuariu o coalitiune a puteriloru celoru mari europene aru avé missiunea de a infrená pre Russi'a dela intentiunile ei cuceritórie si a asicurá prin acést'a liniscea si pacea in Europ'a.

Diuariele russesci predica russificarea provincieloru germane dela marea ostica. Remânerea acestoru provincie nerussificate póte trage urmâri neplacute, dícu acele diuarie, pentru Russi'a, pentruca óre cându va face locu influintiei nemtiesci in afacerile interne a le Russiei.

Proiectulu lui Gortschakoff, ca sa se delature proiectilele esplodatórie dintre proiectilele aplicate in resbelu s'a primitu si din partea Angliei si Prussiei. Asemenea se scrie si despre Prussi'a. Intrebarea acést'a se va desbate acum de câtra o comissiune militaria ce se va aduná la Petersburgu.

Diet'a Ungariei.

In continuarea siedintiei dela 21 Iuliu primindu-se proiectulu de conclusu si in desbaterea speciala, trece cas'a la desbaterea unoru verificatiuni si apoi la

raportulu comissiunei de petitiuni asupr'a suplicei representantiei municipale din Neoplant'a (Novisadu) contra tramiterei unui comisariu regescu si a delaturârei din postu a primariului de acolo. Comissiunea e de parere, ca regimulu are dreptu a tramite unu comisariu, déca afla cu cale a face asiá ce-va in interesulu liniscei si ordinei publice. Dara déca comisariulu trece preste marginile unei investigatiuni, regimulu trebuie se faca despre acést'a casei cunoscutu, respective se justifice procederea comisariului. Comissiunea recomânda a se indreptá petitiunea ministeriului.

Ministrulu de interne arata ca cetatienii din Neoplant'a, fâra deosebire de natiunalitate, s'au plânsu ca administratiunea afaceriloru comunale e fórte rea. Fiindu acusarea acést'a indreptata contra representantiei municipale, se intielege, ca regimulu nu putea sa céra deslusíre dela dens'a cá inculpata; regimulu s'a indreptatu asiá dara câtra persone nepartinitóre si aceste au confirmatu tóte câte se aduse la cunoscinti'a ministeriului. Mai vení apoi si catastrof'a cea démna de compatimire dela Belgradu si regimulu serbescu afirma ca firele conjuratiunei, carea a omoritu pre Principele Serbiei, se intindu pâna in Ungari'a, ca in Neoplant'a locuiescu trei partasi, ca primariulu stà in strinsa legatura cu cei compromisi la acelu omoru, si ca Paulu Radovanovicíu, cu optu díle nainte de omoru a fostu si a conferitu in Neoplant'a cu compromisi de aci. Regimulu fatia cu acusâri de aceste nu a pututu fi indiferentu, ci a demandatu arestarea celoru compromisi si cercetarea dupa primariulu si apoi raportarea despre resultatu.

Comisariulu regescu a aflatu ca tóte acusele suntu fundate. In administratiune a gâsitu disordinea cea mai mare si despre primariulu, ca a avutu conferintie cu compromisii. Asiá dara a trebuitu sa urmeze delaturarea provisoria a primariului. La inceputu representanti'a nu vrea a se supune dispusetiuniloru comisariului, mai tardiu inse s'a supusu sî a inceputu activitatea sea sub locutiitoriulu primariei. Recunósce (ministrulu) ca acest'a e o restringere a drepturitoru de autonomi'a municipala, inse evenemințe estraordinarie facu necessarii si mesuri sî dispositiuni estraordinarie. Acést'a e starea lucrului. Mai multe nu descopere ministrulu pentru acum. Cas'a sa se multiamésca deocamdata cu aceste.

Halász nu aproba cá acus'a indreptata asupra ministeriului sa se transpuna ministeriului; elu propune sa decida cas'a déca e séu nu e corecta procederea regimului.

Dobrzanski dîce ca insusi ministrulu concede ca autonomi'a representantiei municipale e restrinsa; nu pricepe inse, pentru ce sa sufere representanti'a intrég'a, déca primariulu pe dreptu séu pre nedreptu e acusatu.

Szlavy arata necessitatea dispositiuniloru din partea regimului, odata in interesulu ordinei in Neoplant'a dealta parte pentru intretinérea buneloru relatiuni intre Ungari'a sî statulu vecinu. Pentruca trebuie sa sufere sî municipalitatea e de vina ea ins'a, câci s'a legatu strinsu de primariulu ei.

Miletics (primariulu insusi) spune, ca cei trei individi, despre cari vorbesce ministrulu suntu emigranti, dara nu compromisi. Câtu despre starea in legatura cu compromisii, déca se intielege legatur'a sociala, nu are nimic'a de dîsu in contra, pentru ca multi din membrii acestei case au statu in legatura cu emigranti; déca se intielege inse o legatura politica, trebue sa protesteze resolutu, pentru ca despre densulu, ca despre discipululu mortului principe, nu va presupune nimenea, ca elu a pututu luá parte la unu complotu cum fu celu contra principelui Michailu. Deca aru resultá din cercetare ca elu a participatu la conjuratiune, apoi nu e de ajunsu ca sa-lu delature din postu, ci sa-lu spendiure. Se dîce ca elu aru fi rostitu cuventâri atîtietórie. Acést'a e denunciatiune, pentru a cârei chiarificare s'au ascultatu numai dóue marturii si adeca, unu invatiacelu de meseriasiu sî unu altu individu obscuru. In fine nu se recunósce comisariului regescu dreptulu de a suspende pre unu primariu din postulu seu.

Hodosiu nu pricepe cum sa póte aduce in legatura catastrof'a din Serbi'a cu intemplârile din Neoplant'a. Aci nu e vorb'a de persone singuratice, ci de autonomi'a municipala si principiulu ei, care prin procederea comisariului reg. suntu vatamate.

Simonyi dîce ca alu 23 art. d. lege dela 1848 se opune politicei cu care a investitu regimulu pre comisariulu seu. Miletics inca nu e doveditu de partasiu la complotulu serbescu. Regimulu póte vení in pusetiune de a face investigatiune dupa cine-va, in urm'a unei propuneri internatiunale, insa legile patriei trebuiescu observate. E vorb'a de o acusa asupr'a primariului, bine, atunci sa se suspenda primariulu provisoriu, dara representanti'a sa remana nevatemata.

Babesiu inca vorbesce in intielesulu antevorbitoriului sî adauge ca nu scie déca ministrulu a vatematu autonomi'a representantiei municipale, dara déca ministrulu o marturisesce, i crede sî densulu.

Dupa unele observâri se incheiâ discussiunea primindu-se propunerea lui **Deák** in intielesulu lui **Halász**.

In siedint'a dela 24 Iuliu ocura mai multe petitiuni, intre cari cele date de Madarasz in numele mai multoru locuitori in privinti'a modificârei legiloru ce se aiba locu in constitutiune. Mai departe face presiedintele cunoscutu casei, ca in diu'a urmatóre se va puna la ordinea dîldi afacerea de procesu a redactoriloru **Romanu** sî **Böszörményi**.

Cas'a **magnatiloru** a tînutu in 23 sî 24 siedintie, in care se desbatura mai multe proiecte de legi votate de cas'a deputatiloru.

La darea (contributiunea) pentru case face archiepiscopulu **Haynald** intrebarea, ca scutinti'a de dare in favórea caseloru parochiale sî de scóla, se estinde sî asupra caseloru pentru eclesiari sî episcopi? La care respunde ministrulu de finantie, ca numai acei eclesiari suntu scutiti, cari locuiescu in case de scóla séu in case parochiale; ce privesce pre episcopi, voru fi scutite de dare numai localitâtile locuite de densii, sî unde se afla cancelariele episcopesci, mai incolo nu se estinde siedinti'a.

Cuventarea

dep. Elia Macelariu din siedinti'a dela 21 Iuliu *)

Eli'a Macelariu: La respunsulu, ce onorab. d. ministru alu justitiei avù bunetate a dá la interpelatiunea mea, adresata in numele meu sî consotiloru mei in 17 Iul. a. c. câtra intregulu ministeriu magiaru regescu respundietoriu, mi-iau voiá a-mi face, in intielesulu reservârei dreptului meu de atunci, dechiaratiunea mai ampla in urmatóriele:

Onoráta casa, eu am dechiaratu inca vinere'a trecuta, indata dupa respunsulu ministeriale, ca nu sum multiamitu cu respunsulu. Dupa una meditatiune de 4 dîle, cu ajutoriulu unui dictiunariu magiaru mi-am câstigatu convictiunea imbucuratóri'a, carea me silesce a recunósce, cum ca inaltulu guvernu magiaru are dreptu deplinu din una causa sî in una directiune, ba, ce e mai multu, s'ar poté imputá una neglegинti'a guvernului magiaru, ca nu a procesu, inca inainte de 5—6 lune, contr'a respectiviloru, cari precum se pretinde, aru fi agitatu contr'a unitâtii de statu. Inse proteztezu cu tóta solemnitatea contr'a presupusetiunei, cum ca acestu modu deosebitu alu cugetârei mele s'aru poté atribuí unoru amenintiâri sî ca a-siu avé dóra intentiunea de a revocá, prin dechiaratiunea mea de mai susu, macaru unu singuru cuventu din cele ce amu disu. Nu; de óre ce pentru una causa atâtu de santa sî drépta, carea o aperai vinerea trecuta, sum gat'a a sacrificá nu numai unu oficiu miserabile, ci chiaru sî viéti'a mea, in ori-care momentu. Caus'a adeverata sî directiunea, pentru carea sî in carea consemtu séu a-siu consemtî cu parerea guvernului, este, ca inaltulu guvernu e de credinti'a, (celu pucinu, precum am priceputu eu respunsulu onorab. ministru alu justitiei), cum ca actiunea s'aru fi intentatu din caus'a unei prochiamatiuni séu provocatiuni, carea provocatiune o am vediutu sî eu insu-mi la presiedinlu guberniale.

Inse, onorata casa, lucrulu nu e asiá.

Nu prochiamatiunea, ci cunoscutulu pronunciamentu este, care l'amu primitu eu sî consocii mei de alu nostru, sî pentru care amu interpelatu. Me dechiáru dara, ca respunsulu dlui ministru, necum sa ne multiemiésca, ci n-ia datu inca acea convictiune trista, ca onorab. ministeriu a intielesu reu pusetiunea mea sî a consociloru mei, sî cá nu cunósce cuprinsulu adeveratu alu pronunciamentului din Blasiu, póte din caus'a nepriceperei limbei române, séu a informatiuniloru ratecite, nu vreu se dîcu malitióse.

In partea objectiva a respunsului se dîce ca „acei'a, cari au subscrisu pronunciamentulu, protestéza contr'a unitâtii de statu sî acusa cu tredare pre deputatii români, cari siedu in acésta camera, sî cari — dupa parerea loru — au tradatu independinti'a natiunei romane."

Pronunciamentulu nu cuprinde nece una din aceste doue afirmatiuni, sî, se-mi ierte onorab. ministeriu, eu respingu ca nefundate sî nemeritate orice presupusetiuni sî suspectiunâri, veni-aru acele'a ori de unde, cum ca noi amu fi avutu séu amu avé intentiunea de a radicá vocea nóstra pentru aperarea ori-cârui actu, indreptatu contr'a unitâtii de statu, sî me dechiaru solemnu, ca de s'aru aflá cineva, carele ar' aciti'a pre români contr'a Unitâtii de statu, avendu convingere firma, ca una atare incercare nu va duce neci cându la scopu, eu l'asiu dechiará inimicu alu natiunei române.

Iubirea de patria sî credinti'a câtra tronu a fostu sî va fi tot-deun'a una virtute de capetenia a natiunei române.

Voindu a fi cu mai multa crutiare fatia cu natiunea ungurésca, de câtu a aretatu onor. casa cu ocasiunea de de-una-dî fati'a cu natiunea româna, nu voliu a me demite la definitiunea juridica a crimeloru de tradare de patri'a sî de lesa-maiestate, sî a aretá cum sî prin ce se comitu crimele numite; atât'a inse pociu afirmá ca aceste crime de securu nu s'au comisu prin pronunciamentulu din cestiune, care nu e alta, de câtu ace'a ce natiunea ungurésca a fâcutu cu tóta ocasiunea, de la 1861 pana la 1865, pâna cându nu se restituise legile din 1848, fâra cá guvernului absolutisticu se-i fia venitu macaru in minte a se apucá de o procedura teroristica.

Trecu acum la partea subiectiva a respunsului ministeriale.

Onorab. dnu ministru de justiti'a a binevoitu a me incusá, ca prin cuventarea mea a-siu fi atacatu unitatea de statu, sî ca a-siu fi comisu crim'a de lesa-maiestate.

Acésta acusa nemeritata sî nefundata o respinsei acum, mai in susu, sî, a buna séma numai din respecte momentóse, cari nu le voiu pierde neci odata din vedere, mi-iau voia a observá numai atât'a, ca arm'a (?) intrebuintiata in contrâ-mi este cu doue tâiasiuri, din cari, dlu ministru n'a avutu dreptu a intrebuinti'á nici unulu nici altulu in contr'a mea.

Sî de ce-va oficiali, pre cari i sufere — séu celu putînu i-au suferitu pan'acum la guvernu sî la tabl'a reg. — inca s'a facutu amintire in respunsulu ministeriale; dare cum a venitu dlu ministru la acést'a, sî ce scopu a voitu a ajunge, intr'adeveru, nu precepu.

Intr'ace'a, presupunendu ca numitulu dnu. ministru a confundatu pre cutare dlu Elia Macelariu, care e consiliariu guverniale, cu persón'a mea, in nefiinti'a de fatia a celui dantâiu, me simtiu indreptâtîtu a asecurá pre dnulu ministru, ca dlu consiliariu guverniale, Elia Macelariu, a sciutu remané totdeun'a credintiosu juramentului ce l'a pusu, a sciutu respectá totudeun'a legea sî a i se conformá cu tóta puntualitatea sî promtitudiunea, sî acést'a va scí-o sî atunci cându nu va fi in calitate de oficialu.

Dara speru, ca voiu avé onóre a dovedi onor. ministeriu câtu mai curendu: cari suntu acei'a, cari nu respectéza legea sî nu i se conforma; de altmintrea sî pana atunci'a miiau voia a observá, ca nu invidiezu pre acelu guvernu, care cercá intre oficialii sei numai suflete servile, nice pre acei oficiali, cari servescu sub asemene guvernu.

Revista dîuaristica.

„Le Constitutionel" dela 13 Iuliu publica o ecorespundintia, care dupa câtu vedemu, e de o péna dibace sî cu autoritate. (dupa R.)

(Corespundintia particularia a „Constitutiunalului".)

Constantinopole 2 Iuliu.

Dela Constantinopole numai mi-a fostu cu putintia a ve adresá impressiunile mele asupr'a Romaniei, grabnic'a mea plecare dela Bucuresci silindu-me a amaná acésta corespundintia pre care o incepu aici sî pre care speru ca voiu urmá-o chiaru in Principate.

Acésta tiéra interesanta nu-mi erá necunoscuta; insa atâtea lucruri se petrecusera de câti-va ani in ea, incâtu amu avutu nevoia sa me sfatuiescu cu mine insumi mai inainte de a esaminá sî de a intielege situatiunea actuale.

In loculu celoru dóue provincie lasate competirei puteriloru vecine, amu gâsitu unu statu; in loculu aceloru hospodari tempurari sî fâra autoritate de alta data, amu gâsitu unu suveranu esîtu dintr'un'a din cele dintâiu dinastii ale Europei. Lucru straniu! Numai românii singuri paru a nu-si dá séma esacta despre importanti'a acestoru dóue cuceriri, déca trebuie a judecá acést'a dupa resultatele slabe ce au sciutu trage pâna acum din ele. Arborii ii impedeca de a vedea padurea.

In adeveru, séu ca regimulu parlamentariu a fostu stabilitu intr'unu modu pré radicale in aceste provincie, abiá esîte din sclavagiulu politicu sî sociale; séu ca partitele vechiloru hospodari nu si-au abdicatu cu totulu sperantiele, dupa cum mi se asigura, guvernulu actuale intalnesce la fia-ce pasu pedeci cari intârdia fórte multu mersulu afaceriloru publice.

Ve voiu intretînea o alta data despre discutiunile parlamentarie, in privinti'a unoru proiecte de legi de intâi'a ordine, precum suntu câile ferate séu reorganisarea armatei sî cetitorii d-vóstra voru puté judecá despre usulu regretabile ce se face la Bucuresci de situatiunea esceptiunale asigurata Romaniei. Pentru astadi preferu a remané pre terenulu generalitâtiloru.

Voindu a cautá causele reali ale opositiunei ce se face guvernului, amu consultatu simtiementulu tuturoru ómeniloru cari, prin positiunea séu prin inteligenti'a loru, esercit o actiune óre-care asupr'a societâtiei politice. Amu fâcutu mai cu séma apelu la acei'a a câroru atitudine in camera, séu in presa este cu totulu ostile cabinetului actuale.

Numerulu nemultiamiriloru ce amu pututu sa culegu astfeliu, compunu unu dosariu demnu de unu jude de instructiune cu multu zelu, sî cu acésta ocasiune nu suntu surprinsu de succesulu ce avura in strainetate acestu feliu de recriminâri. Insa, amu voitu a merge in fundulu lucruriloru sî a privî actele guvernului in totalulu loru.

De siguru ca e permisu de a se indoí ca regimulu parlamentariu actuale este bine apropiatu cu starea actuale de cultura morale in Romani'a, insa aceea ce-mi pare necontestabile, este ca acestu regimu se aplica cu lealitate in Romani'a, multiamita actiunei principelui pre care impregiurârile l'au pusu in capulu tierei, sî care din mare fericire pentru Români, profesà unu adencu respectu pentru ingagiamentele contractele câtra poporu.

---

*) O reproducemu dupa „Feder." R.

Acestu respectu alu constitutiunei va ajunge pentru a pune pre Principele Carolu la adapostu de ori-ce critice esagerate, cari, lovindu in ministrii aru voi sa micsioreze prestigiulu seu.

In scurtu, afara de óre cari spirite nerabdatóre séu desamagite in ambitiunile loru personali, suirea pre tronu a noului suveranu este salutata de toti cá coronarea aspiratiuniloru natiunali. Opositiunea domnesce intr'o parte a pressei locale care practisà o libertate ce este vecina cu licenti'a; trebuie a scóte din acésta grupa dóue séu trei diuarie, sî mai cu séma „Tiér'a" care celu putînu facu opositiune cu curtenie.

Guvernului i pasa putînu de eceste stacuri; elu n'are decâtu unu singuru diuariu pentru a-lu aperá, „Romanulu", fóia dejá vechia sî bine cunoscuta. „La revue dela Roumanie", care sî ea-lu apera, i-mi pare a se adresá mai multu in afara decâtu in launtru.

Aceea despre care credu ca guvernulu se ocupa mai multu, este opiniunea in strainetate, mai cu séma dela adoptarea mesuriloru, atâtu de regretabile, contr'a evreiloru. I-mi propunu a ve intretîné speciale asupr'a acestei cestiuni; pâna atunci deplangendu totu de odata cu amicii Romaniei ca acésta cestiune a fostu radicata, nu stau la indoiéla a o priví cá fiindu esagerata mai cu séma sub punctulu de vedere alu originei sî alu scopului ei.

Libertatea individuale nu este mai putînu asigurata decâtu a pressei. S'aru puté dice totu atât'a pentru justitia, déca din tempu in tempu órecari sentintie nedrepte n'aru ventí se justifice recriminârile despre cari este vorb'a mai susu.

Dara pentru acel'a care voiesce se privésca cu impartialitate compunerea tribunaleloru din punctulu de vedere alu capacitâtiei judecatoriloru si a demnitâtiei personale a magistraturei române, nu este de contestatu ca unu mare progresu s'a realisatu in acésta parte. Curtile de apelu, ale câroru sentintie au dobenditu in Romani'a o autoritate aprópe suverana, suntu mai cu séma obiectulu unoru laude meritate.

Amu fâcutu pâna ací o schitiare repede despre institutiunile tinerului statu care ocupa la unu gradu asiá de inaltu atentiunea Europei.

Este óre ce-va in functiunarea acestoru institutiuni care se dea locu recriminâriloru si blamului? Cabinetulu alu cârui capu este d. I. Bratianu a comisu óre gresiale de acele cari se autorise reprimande cá acele formulate de curendu de câtra senatu? Acestea suntu cestiuni supuse la controverse. Aceea insa ce credu ca se póte dice, reservandu-mi totu deodata, judecarea asupr'a cestiuniloru politice, este ca d. Bratianu urméza practiceloru unei administrâri oneste. Nu este mai putînu adeveratu insa, ca resturnarea cabinetului ce conduce este scopulu neclintitu alu silintieloru adversariloru lui. Isbutí-voru óre acecte silintie? Pentru momentu suntemu in dreptu de a ne indoí, pentru ratiunea ca cabinetulu actuale representa, in camera sî in tiéra, singur'a partita compacta sî influinte, sî ca cu acestu titlu cum sî cu acel'a de a fi luatu o parte otâritóre in alegerea principelui domnitoriu, D. Bratianu sî cu amicii sei au increderea principelui Carolu.

Nu trebuie sa sfarsiescu acésta scrisóre fâra a adauge ca simtiementulu generalu in Romani'a este din cele mai calduróse in favórea Franciei. Intre poporatiuni nu este decâtu o singura voce pentru a recunósce servitiele imense pre care Franci'a imperalésca le-a fâcutu causei independintiei sî a libertâtiei constitutiunale a Romaniei. Acestu simtiementu s'a manifestatu in modulu celu mai stralucitu cu ocasiunea visitârei principelui Napoleonu sî primirea ce se fâcù verului Imperatului Napoleonu este de siguru cea mai buna desmintire ce se póte opune asertiuniloru óre-câroru foi, cari se silescu a ratâcí publiculu strainu asupr'a adeveratei dispositiuni a spiriteloru in Principatele-Dunarene.

C. Piel.

Diuariulu „Vidov-Dan" publica, in No. de la 3 Iuliu, urmâtoriulu articolu;

„Nu suntu mai tari, mai solide sî mai nestramutate legâture internationali, de câtu acelea cari provinu din intentitatea intereseloru, cari decurgu din ace-easi situatiune naturale. Asemenea legature nu depindu de impregiurâri trecatóre, nici de combinâri voluntare, cu ori câta iscusintia aru fi fâcute; aceste legâture represinta elemente de stabilitate in sfera vietiei istorice care se schimb'a neincetatu cu timpulu.

„Amici'a care de timpuri imemoriali, esiste intre Români sî Serbi, ne dovedesce ca cea-a ce am dîsu este unu adeveru incontestabilu. De cându esiste Statulu serbu, istori'a nóstra nu scie a ne spune vre ua ciocnire inimica seriósa intre aceste doue popóre dela Dunarea de josu; in timpulu de marire sî de gloria alu ambeloru popóre, precumu sî in lung'a perióda a obscuritâtii loru istorice, in tóte ocasiunile, ei au fostu uniti prin legâturile unei sincere amicie, sî ale unoru bune dispositiuni reciproce.

„Ce spune acestu faptu plinu de invetiaminte?

„Elu spune ca ambele popóre au consciinti'á identitâtii intereseloru loru, celu pucinu asupra multoru punturi ale vietiei loru istorice nationale; identitate care este consecinti'a naturale sî de tóte dîlele a situatiunii loru politice seculare.

„Popórele orientelui n'au trebuintia a creá alte legaturi reciproce; ele se afla intr'o astfeliu de stare, in câtu le este de ajunsu a fi intielepti, a intielege bine situatiunea loru, sî prin acést'a a creá intre densele o amicia durabile sî nesguduita care se póta aretá in ori-ce momentu soliditatea sî importanti'a sea.

„In ceea ce diserâmu, este sî cuventulu ca poporulu românu, cu ocasiunea nefericirii nóstre natiunale, a adresatu guvernului nostru o caldurósa adresa de compatimire, esprimandu, prin organulu seu legiuitoriu, prin Adunarea natiunale, o sincera parere de reu ce catastrof'a nóstra a produsu la fratiesculu poporu românu. Dupa cumu fericirea sî nefericirea nu ne-a gâsîtu nici odata privitori nepasatori, asemenea fia-care evenimentu mai insemnatu din viéti'a istorica a poporului serbu, destépta vesele séu triste simtimente — dupa natura evenimentului — la scumpulu nostru vecinu de la Dunarea de josu. — Poporulu nostru de de multu deprinsu a vedé frumóse manifestatiuni din partea Românieí, simte o nespusa plâcere ca poporulu frate Românu, sî'n adânca nóstra durere de astâdî a manifestatu compatimirea sea demna de raporturile séle anterióre cu noi, sî in cari amu gasitu óre-care mângaiare in nefericirea care ne-a isbitu. Marea scupcina natiunale a indeplinitu o placuta datori'a, sî a fostu interpretulu intregului poporu, cându, dupa ce a sfîrsîtu oper'a sa legitima sî publica, a esprimatu, in numele mandatariloru sei, o caldurósa multiamire poporului Românu pentru adresa plina de amicia pe care adunarea represintantiloru de la Bucuresci, a tramisu guvernului nostru. Nu este unu singuru Serbu care se nu impartasiésca deplinu simtimentulu de recunoscinti'a ce a insufletîtu Scupcin'a intréga in acésta ocasiune.

„O buna intielegere intre popórele crestine este totu-déun'a garanti'a ca interesele civilisatiunei sî libertâtiei natiunale voru fi bine pazite sî desvoltate; sî amiciti'a iutre statele a câroru situatiune politica este mai aceeasi, care, in multe privintie, au acel'a-si scopu de implinitu, câror'a, positiunea loru naturale, istori'a loru, presentulu loru naturale, sî chiaru situatiunea generale a Europei, le impune imperiosu de a nu permite nici odata cá raporturile loru traditiunali se fia sguduite, ci din contra de a desvoltá sî consolidá totu-déun'a legaturile natiunali cari esista intre densele; — amiciti'a dintre asemenea state vecine este de siguru bulevardulu viitoriului loru.

„Multiamindu dara cu sinceritate româniloru, fiindu ca au impartesîtu jalea nóstra generale, ne place se constatâmu sî cu acésta ocasiune ca atâtu Romani'a actuale câtu sî Serbi'a actuale suntu insufletîte de acelea-si simtieminte secularie sî tendintie politice: sa le desvoltâmu, câci in trensele avemu o garantia mai multu ca amendóue popórele voru ajunge la scopulu loru."

A trei'a festivitate germana federala de datu la semnu.

In Vien'a se aduna o multime nespusa de nemti spre a serbá acolo darea la semnu. La acésta festivitate se dîce ca Maj. Sea va deschide intrecerea in darea la semnu, facendu puscatur'a cea dintâiu (S'a modificatu scirea. Maj. Sea ve luá parte numai a dou'a dî). Numerulu concurentiloru va suí la 10,000 din tóte pârtile locuite de nemti (serbarea e esclusivu natiunala câci se chiama: Deutsches Bundes schiessen). Sasii din Transilvani'a inca si-au tramisu contingentulu loru cu stéguri proprie dela reuniunile din Sabiiu sî Brasiovu. La sosire fura intempinati din partea unui Dr. Willner cu urmatórele cuvinte:

Amici germani din Transilvani'a sî fratiloru!

Sasii din Transilvani'a, suntu o trupina vechia nemtiasca, care a calatoritu cu seculi in ainte in departare, pentru cá sa respandésca sementi'a cultutei. Pre langa toti obstaculii, ei au remasu credinciosî problemei loru. Lait'a nu e in stare a despartî pre germanii austriaci, sî pre lânga tóte straformârile politice, trupin'a sasésca nu a uitatu a corespunde obligamentului ei de a lâtí ideile de libertate sî a le straplantá mai de parte. Unu vivatu braviloru sasi, germaniloru credinciosi!

La aceste respunde Dr. Lindner di Sabiiu: Cu tóte ca s'au facutu straformâri mari in patri'a nóstra, cu tóte ca suntemu de seculi despartiti de Germani'a, amu sciutu pastrá simtiulu nemtiescu. Despartîrea politica de patri'a mama nu ne a pututu retîné, de a nu participá la o fectivitate asiá mare care are acea insemnatate mare de a validitá de'a unitâtiei natiunale. Dorindu din anima: „Germani'a sa fia intréga" strigâmu din adenculu animei: traiésca Germani'a, traiésca Austri'a, traiesca Germani'a Vien'a!"

Sasii sî-au alesu de antistele loru pre cancelariulu imperialu de Beust.

Cându s'aru luá aceste dreptu de demustratiuni politice aru fi pline de invetiatura, se intielege iéra politica. Cându vorbescu altii de natiunalitate, e „schwindel", cându vorbescu nemtii, e idea mare.

Afacerea Bulgariloru in Romani'a.

Dupa cum vedemu din diuariele din Romani'a sî cu deosebire din „Romanulu", afacerea cu Bulgarii totu nu e unu ce luatu din ventu. Dupa acelu diuariu unu arendatoru de origine bulgara, ce se afla pre mosi'a principelui Stirbeiu, Petosiani, a sciutu sa seduca privighiarea publica, sub pretestu, ca are lipsa de privighiatori in giurulu granareloru sele. Acesta a confirmat'o elu prin unu focu, carele se dîce ca a fostu pusu de elu insusi la un'a din clâile sele. Granarele sunt la unu locu feritu sî ascunsu dupa padurea carea se estinde pana la nisce bâlti cu trestia multa sî inalta. Favoritî de locu sî de alte inpregiurâri mai cu sema de alegerile ce erau tocma acum in cursu, cumparara unu batelu sî sub pretestu de a cará lemne dela padure, bulgarii sî faceau treburile, trecendu vre o 150 la numeru, inarmati, dunarea de ceea parte.

Ce s'a pututu aflá la densii (cându? sî cum?) sunt prochiamatiuni in limb'a bulgara sî arme in lâdî cu eticheta de marfa straina sî adresate la comercianti bulgari sî nemti din Romani'a.

Inlesnirile a fostu, ca tiermurii turcesci nu erau bine padîti, fiindu contrase trupele turcesci spre marginile Serbiei.

Guvernulu românu, indata ce a aflatu, a sî arestatu pre mai multi individi suspecti. „Rom." dîce ca suntu recrutati mai cu séma din membrii legiunei bulgare disolvata in Serbi'a, dupa ce a fâcutu acolo revólta, inainte de ast'a cu vre-o dóue luni. Din acesti'a se vede ca trecuse mai dinainte vre-o 200 in Romani'a, insa guv. aflându despre ei li-a datu la toti ocupatiuni. — Nu se spune chiaru, dara credemu ca o alta colóna a ajunsu la pólele Balcanului sî aceea a avutu o lupta infocata cu turcii; remasa insa invinsa. Fruntariele din partea Romaniei suntu bine provediute cu militia, incâtu sa nu mai póta trece nimenea dunarea decâtu cu pasuportu.

Reuniunea sodaliloru români din Sabiiu, a avutu in septemân'a trecuta sî in cea de fatia (luni sér'a) adunare generala estraordinaria. In siedintiele (trei) ei a presentatu presiedintele unu daru fâcutu Reuniunei de câtra pr. on. domnu Parochu sî Profesoru, Zacharia Boiu, sî adeca, unu esemplariu din cartea de cetire a cârui autoru e densulu, ceea ce adunarea o a primitu cu multiamita, privindu in acestu daru totu deodata sî unu semnu de iubire aretatu Reuniunei, de câtra dlu Parochu sî Profesoru. Dupa acést'a s'a desbatutu modulu de a se sustîné o regularitate mai strinsa in convenirile de preste septemâna, cari conveniri in tempulu din urma se cam slabira. Cu acésta ocasiune s'a atinsu, ba din unele pârti ale membriloru s'a sî espresu dorinti'a de a avé o casa unde reuniunea, fâra a se tîné strictu de tempu anumitu sî fâra de a conturbá pre cine-va sa póta intrá sî se póta aflá acolo pâna la tempulu óreloru anumite de prelegeri, cele de lipsa pentru lectura. Dorinti'a acést'a a aflatu resunetu in animile tuturoru membriloru ; insa fiindu fondulu reuniunei inca nu de ajunsu pentru spesele, cari aru fi impreunate cu sustinerea unei atari localitâti, s'a esprimatu de alta parte, ca se fia reuniunea cu recunoscintia câtra acelu bine facatoriu, carele a mijlocitu scutinti'a adunâriloru sî a conveniriloru nóstre in sal'a seminariului, unde se bucura membri de o incapere spatiósa, luminata sî unde atâtu prelegerile câtu sî cântârile se potu efeptuí cu folosulu membriloru reuniunei.

Alta cestiune mai insemnata a fostu introducerea publicitâtiei despre afacerile reuniunei, dupa fia care siedintia a comitetului, atâtu despre banii incursi dela membri sî dela alti binevoitori ai Reuninnei, câtu sî despre restantiele membriloru, pentruca sa fia evidinti'a. Cu lucrurile in detaiu sî efeptuírea loru se insarcinéza comitetulu. Acest'a aduce acum la cunoscinti'a reuniunei, ca starea casei in momentu se afla de 108 fl. dî osuta sî optu florini v. a. afara de cametele ce se voru fi cuvenindu dela Marte anulu trecutu dupa 61 fl. sî dela Marte anulu acesta dupa 37 fl. v. a. depusi in casa de pastrare sî afara de restantie de taese. — Restulu pân la 108 fl. adeca de 10 fl are a se pune langa ceilalti la cas'a de pastrare.

Dupa acést'a se repetiesce espressiunea vechiei dorintie a Reuniunei, prevediute de altmintrea sî in statute (§ 9), de avé sî semnulu esterioru alu reunirei sodaliloru români, stégulu, cu atâtu mai vertosu, cu câtu numerulu membriloru cresce sî aru dorî cá la ocasiuni de vre-o solemnitate sa póta pasî in publicu. Intrebarea acést'a amanata pana acum, presiedintele nu voiesce a o retiné dela discussiune sî lasa membriloru voi'a a desbate asupra ei. Despre resultatele desbaterei vomu raportá cu altu prilegiu.

Numerulu membriloru a mai crescutu.

Varietâti.

*** Dumineca a plecatu de aici Escel. Sea comandantele generalu FZM. Bar. de Ramming la Vien'a. —

*** L. d. M. C. Möring, divisionariu in Lemberg fu chiamatu in 26 Iuliu prin telegrafu la Vien'a.

*** Monete ungurescí s'a sî datu comerciului. Banii de arama sî cei mai merunti de argintu, pórta pre partea aversa marc'a ungurésca preste carea planéza, purtata de doi angeri, corón'a ungurésca. Sub marca se afla ramuri de lauri ; preste coróna inscriptiunea : „Magyar Kiralyi valtó pénz“ (bani ung. regesci de schimbu.) Pre partea reversa se afla incungiuratu de o cununa de lauri nrulu anului 1868 sî pretiulu banului.

*** Dupa Magyar Polgár sî Alföld, principele Carol va sosí in dîlele aceste la baile dela Tusnadu, unde s'a facutu dispositiuni spre primirea inaltului óspe.

*** Universitatea in Transilvani'a. Despre acest'a se scrie la Kol. K. ca ministeriulu respectivu are consideratiuni forte seriose catra acestu institutu sî lucrulu privitoriu la dens'a e in cursu. Dara din cele ce scrie coresp. mai departe sa vede ca trebuie sa fi'a cu rabdare ardelenii, pentru ca unu lucru asi'a mare nu se póte suflá dintr'odata.

*** Scirea latita despre surparea cafenelei Maiseder din Vien'a se vede ca a fostu o neintielegere a telegramei; in Vien'a nu scrie nimenea de atare nenorocire.

*** (Ni se comunica din S. N. mare,) De unu tempu in cóce pârtile nóstre, pacinice, suntu turburate sî infestate de un'a banda de lotri ungurescí din Macou care pâna in presinte a comisu fara-delegi — intre Segedinu, Zomboru sî Ceanadu, fara ca politi'a se i póta face pedeci. Nu de multu pre puntea Segedinului lotrii acei'a impuscara pe unu dragonu — diu'a la amedie, iér pe unu persecutóre chiaru inaintea judetiului cercualu. In 5. l. c. la tergulu de tiéra din San-Niculaulu mare, band'a amentita stete in calea mai multoru negutietori, jefuindui. Persecutorii suntu pré leniosi cá se li póta aflá urm'a sî asié siguritatea devine din dî in dî mai nesigura — in atât'a, in câtu unii neci nu cutéza a intreprinde vre-o caletoria — decândn pohorira (jefuire) pe unu postilionu sî pe unu negutiatoriu.—

Atragemu atentiunea celoru chiamati spre a sustiné securitatea publica, la cele impartâsite mai susu. Unde nu e securitate, nu este pace, acolo nu e nici prosperare. — Brigantii Italiei inca facu multu necasu mai alesu caletoriloru, — asiá spre es. in dîlele trecute prindiendu pre unu caletoriu, numai dupa o recompensa fórte mare de bani, i-au redatu libertatea. Jefuitulu incepù procesu in contr'a statului pentru cá acest'a sa-lu despagubésca, câci statulu trebuie se fia respundietoriu pentru securitatea publica sî prin urmare pentru securitatea averei. „Concordia“

*** In Clusiu a cadiutu din nebagare de sema o fata in o cada cu laturi de vinarsu sî s'a arsu incâtu dupa vreo câteva óre a muritu.

*** Lucru infioratoriu se scrie la foi ungurescí din Mohaciu. Judele de acolo G. mergea acompaniatu de unu juratu alu seu câtra casa. Sosindu la o padure prin carea avea sa tréca zaresce lumina de focu, ceva mai in launtru padurei. Judele dimpreuna cu juratulu sî indreptá pasii sei câtra loculu de unde venea zarea. Apropiind se de focu vediùra o grâmada de cersîtori in giurulu focului, Cersîtorii inse indata ce a observatu ca se apropia cineva de focu, se suia in unu caru ce era in apropierea loru sî fugu. Curiosi de acést'a fuga grabnica se apropia de focu şî spre ingrozirea loru, langa focu afla unu copilu de doispradiece ani legatu preo scândura. In focu insa se aflá unu feru arsu, cu care feru, dupa spus'a copilului, era sa i arda ochii. Copilulu erá din Alb'a regala sî fu insielatu de cersitori sî apoi dusu cu densii pentru cá sâlu orbésca sî sa umble cu elu a cere mila. Numai intemplarea au adusu pre acesti omeni pre acolo de s'au facutu mantuitorii unei jertfe atâtu de infricosiate.

* Belgradu, 11 Iuliu. — „Monitoriulu“ a publicatu, asta-séra, o citatiune prin care chiama, spre infatisiare, inaintea tribunalului locale, pre principele Alessandru Karageorgievici care acum se afla in Austri'a, fiindu greu compromisu in cestiunea asasinatului comisu asupr'a repausatului principe, care asasinatu avea de scopu restaurarea stârei actuale sî schimbarea successiunei dinastiei

Tribunalulu informatu din acte sî in urm'a cererei comissiunei esaminatóre acestei afaceri, recunósce ca esista contr'a lui Karageorgievici dovedi de complicitate atâtu de mari incâtu trebuie judecatu de tribunalu ; insa aflandu-se in Austri'a principele Karageorgievici, sî fiindu supusu serbu trebuie judecatu de tribunalulu serbu. Astfeliu tribunalulu orasiului Belgradu competente citéza pre numitulu Alessandru Karageorgievici a vení inaintea tribunalului, celu mai târdiu la 8/20 Iuliu curentu, sa respunda in contr'a acusârei de complicitate, séu, in lipsa, a tramite advocatu ; câci nevenindu nici unulu nici altulu, tribunalulu va numí advocatu esoficio sî va judecá afacerea la 11/23 Iuliu.

*** Cetimu in Curieriulu orientelui ca dupa o corespondintia din Varsiovi'a la gazet'a de Breslau, cancelari'a locutiitoriului imperialu e ocupata cu luarea listeloru de deportati in Siberia, pentru ca sa scie la cine trebuie sa se aplice beneficiulu amnestiei din urma. O persona, dîce corespondintele, carea a vediutu listele aceste, me asigura, ca numerulu esilatiloru politiei in Siberi'a numai singuru din regatulu Polonici, suie inca sî astadi la 40000

3—1 **Concursu.**

La scól'a capitale greco-orientala in urbea Fagarasiului, care se activédia cu prim'a Septembre 1868 cal. Iulianu este de lipsa unu invetietoriu pentru clas'a a II sî eventuale a III cu urmatóriele emolumінте, adeca:

in bani 300 fl. v. a. sî locuintia in natura, apoi lemnele necesarie pentru incaldîrea casei de scóla in propi'a regia.

Spre ocuparea acestui postu se escrie concursu pâna in finea lunei Augustu 1868. cal. nou.

Competitorii voru indreptá recursele scrise intregi cu mân'a propria la Efori'a scólei capitali gr. or. in Fagarasiu sî voru produce pre lânga densele documente comprobatórie :

a) cá suntu de religiune greco-orientale,
b) ca se bucura de purtare morale nepetata,
c) ca cunoscu limb'a romána, care e a invetiementului, apoi limbele germana sî magiara, care suntu studie oblegate, cu perfectiune,
d) ca au absolvatu cursulu pedagogicu sî suntu calificati de invetietori la scóla capetale,

Concurentii, cari voru documentá studie mai inalte, voru adeverí a fi servitu sî pâna acuma in asemeni scóle cu bunu succesu séu ca suntu esperti in cantâri se voru preferí la alegere.

Dela Efori'a scólei capitali gr. orientali.
Fagarasiu in 24 Iuliu 1868.

Petru Popescu
Prot. sî inspect. Distr.

2—1 **Concursu.**

La scól'a capitala gr. or. a fostei Compania a 8-a din Regimentulu I românu in Vistea inferiora districtulu Fagarasiului suntu de lipsa trei invetiatori cu urmatórele emolumente, sî adeca :

a) invetiatoriu primariu pentru clas'a III sî IV de odata directoru alu scólei cu salariu anualu in parati 350 fl. v. a. locuiutia in natura sî 6 stângini de lemne de focu pentru sine asemenea in natura ;
b) invetiatoriu pentru clas'a a II cu salariu in parati 200 fl. v. a.
c) invetiatoriu la clas'a I, cu salariu in parati 120 fl. v. a.

Pentru ocuparea acestoru posturi se deschide concursu pâna inclusive 31 Augustu 1868 cal. n.

Competitorii pre lânga suplicele de competentia scrise cu mân'a loru sî indreptate la efori'a scolara in Vistea inferióra prin post'a Ucea au sa documentedie :

1. ca suntu de religiunea gr. or.,
2. ca se bucura de purtare morala nepetata,
3. ca cunoscu limb'a romana, care e limb'a propunerei invetiaturiloru cu perfectiune sî suntu cantâreti buni
4. ca au absolvatu cursulu pedagogicu sî suntu apti de invetiatori.
5. Invetiatorii sub **a** sî **b** trebuie se cunósca sî limbile germana sî magiara, cari suntu studii obligate in scóla, sî anume celu dintâiu amendóue cu perfectiune, alu doilea german'a perfectu sî magiar'a, in órecare gradu, spre a o puté propune la incepatori.

Competitori cu studie mai inalte sî acei'a cari sî pana acumu au servitu ca invetietori cu succesu bunu, voru fi preferiti la alegere, sî cei doi mai pucinu dotati au se astepte sî ori cari remuneratiuni din didactre dupa comprobarea strâduintiei loru.

Dela Efori'a scólei capitali gr. or. in Vistea inferióre 24 Iuliu 1868.

Ioanu Codru Dragusianulu,
Presiedinte eforiale.

30—3 CONCURSU.

Posturile de invetietori in clas'a I sî II-lea scól'a normala gr. or. de aici suntu vacante sî pentru ocuparea loru se escrie prin acést'a concurcu.

Salariulu pentru invetiatoriulu clesei I este 180 fl. iéra pentru invetiatoriulu clasei II 200 fl. v. a. pe anu. —

Rugârile pentru oferirea acestoru posturi, ajustate cu documintele recerute, sa se tramita pana in 8/20 Augustu a. c. la subsemnata efori'a scolara : (posta din urma Sacelu :), sî se voru considerá cu deosebire concurentii, care potu invetiá sî cantârile beserecesci. —

Dela Efori'a scólei normale gr. or.
Saliste in 22 Iuliu 1868.

4—1 **Concursu**

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu din Apartinenti'a „Riulu-Sadului“ se deschide prin acést'a concursu. Salariulu e 126 fl. v. a. cuartiru liberu sî deputatu de lemne.

Terminulu de insinuare espira cu 20 Augustu calind. n.

Resînari 27 Iuliu 1868.

Oficiulu Opidanu,
cá eforia scolara.

Burs'a de Vienn'a.

Din 17/29 Iuliu 1868.

Metalicele 5%	58 90	Act. de creditu	215 10
Imprumut. nat. 5%	63 15	Argintulu	111 35
Actiile de banca	737	Galbinulu	5 12

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 58. ANULU XVI.

Sabiiu, in 21 Iuliu (2 Aug.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a sî Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Reminiscentie constitutiunale.

In mijloculu unui cursu de prefaceri radicale constitutiunale, dupa cum s'au succesu acele la noi in restempu de doue dieci ani, este bine, din cându in cându a aruncá reprivire sî asupra trecutului. Diurnalistulu carele are de a intretînea pre publicu despre intemplârile curente in form'a loru rapsodica, dupa cumu le presenta realitatea, anevoia póte stá cá sa faca pre istoriculu, carele ordina sî aduce in unu sistemu tóte evenemintele cu causele efectele sî legatur'a loru intre sine. Cu tóte aceste cetitoriulu inteligînte avendu materialulu dinaintea sea dupa putîna ostenéla sî le va putea aduná tóte in o cadra, sî va face unu feliu de orientare in inteplamintele ce obvinu mereu, va sci judecá cum are sa le apretieze pre tóte ce i se oferescu lui cá cetitoriu sî ce conclusiuni sa sî faca din tóte aceste.

Nu fara de scopu ne amu folositu de ocasiuni aretându din cându in cându in periferii mai mari desvoltamentulu constitutiunalu la noi. Totu asiá amu pusu factorii fatia in fatia pentru deosebirea situatiunei de vertegiulu, carelu casiuneza unu torente politicu veementu sî seduce cugetarea regulata a multoru ómeni; face a perde din vedere factorii, cei adeverati sî prin urmare sî productulu loru, care nesmintitu are sa urmeze, déca acei factori nu se despretiuescu in favórea unoru temeri intipuite. Asiá ce-va departe sa fia, pentru ca feliulu acest'a de temeri, cultivate in continuu, causeza trecerea ocasiuniloru celoru mai binevenite, sî in urm'a urmeloru ce sa vedî? de o parte desamagirea neplacuta ca temerea a fostu o vanitate, de alta parte, ca pentru acést'a s'a scapatu din mâna sigurulu, carele fara multa ostenéla, pre o cale firésca erá cu putintia de alu ajunge.

De astadata vomu supune cetitoriloru nostri unu estrasu din intemplamintele aniloru 1864-1865, dupa o brosiura „Unsere Zeit", ce apare in Lipsi'a la Brockhaus sî adeca intemplaminte din tempulu caderei ministeriului Schmerling.

Premitiendu aceste sa trecemu la lucru.

Brosiur'a amintita infatisieza dreptu de o erróre principala a cabinetului lui Schmerling pusetiunea in care perseverá acel'a provocându-si asupr'a sistemei sele elementele magiare sî slavice. Mai departe regimulu militariu pre carele-lu sustînea minisieriulu in Ungari'a, Croati'a, Galiti'a sî Veneti'a, cu mai multa séu mai putîna asprime, sî prin care se pune in neplacut'a pusetiune de a sgudui credinti'a celoru-lalte pârti ale imperiului in regimulu constitutiunalu séu in voinţi'a seriósa de a guverná cu sistemu constitutiunalu. Unu altu elementu nefavoritoriu ne presentéza retînerea unoru centralisti de calibrulu celu mai greu in posturile cele mai insemnate precum erau: ministrulu Lasser sî Hein sî presiedintele consiliului de statu sî conducatoriulu majoritâtiei din cas'a de susu, Lichtenfels. Acesti'a erau toti adapati de absolutismulu celu mai determinatu, incâtu nu se putea presupune despre densii ca voru fi radîmuri sincere, nici constitutiunalismului ce Schmerling vrea a-lu realisá in provinciele germano-slave. Dupa acestu elementu vine celu alu clericaliloru ultramontani, carele erá fórte ingrigiatu de viitoriulu seu sî asiá nu vrea sa se „compromita" cu constitutiunalismulu patentei din Februariu (1861). Clericalii asiá dara pasiescu din dî in dî mai ostilu contra sistemului inauguratu. Uniculu erá intre prelatii latini sî acel'a erá archiepiscopulu principe, cardinalulu Rauscher, carele prevedea ca resturnandu-se centralismulu constitutiunalu sî venindu unu regimu dualisticu la putere, concordatulu va avé sa cada, pentru ca Ungari'a atunci lu va ignorá simplu sî-lu va tînea de ilegalu, iéra in ceea-lalta parte a imperiului nu voru fi partinitorii concordatului in stare sa-lu sustîna cu nici unu mijlocu.

Cardinalulu Schwarzenberg sî aristocrati'a cea inalta boema credea ca in legatura cu natiunalitatea cechica, va fi in stare de a resturná sî delaturá pre Schmerling sî voru face possibila o lovire de statu militaria clericala. Atunci dupa credinti'a loru dualismulu trece in sfer'a impossibilitâtiloru sî pomulu concordatului carele sub Schmerling de-sî nu s'a uscatu, celu putînu nu a pututu aduce frupte, va inflorí, va rodí mai frumosu sî mai bine cá in dîlele lui Bach.

Clericalii acesti'a secundati de cele-lalte amintite, paraliséza pre ministru in intreprinderile sele, cari atingeau numai putînu concordatulu asiá incâtu legile interconfessiunale promise senatului imperialu inca la 1861 nu le-au vediutu senatulu imperialu nici decum; iéra libertatea religiunara, asigurata in patent'a pentru protestanti, a remasu ilusoria, pentru ca vrendu protestantii sa fundeza o comuna bisericésca protestanta in Meranu, regimulu, dupa principiulu espresu, nu o a pututu denegá protestantiloru, dara de fric'a ultra-montaniloru nici nu li-o putù incuviintiá.

Din tóte aceste resultá o situatiune carea a instrainatu de ministeriu sî simpathiele elementului nemtiescu. Pentru ca acestu elementu, pre lânga amenintiarea ce o vedea planandu neincetatu deasupr'a constitutiunalismului s'a vediutu desamagitu, dîcemu noi, in intentiunile sele germanisatórie. Cu deosebire li s'a deschisu ochii nemtiloru spre a vedé acésta desamagire cându vediura ca se votéza paritatea limbiloru nemtiesci sî boeme pentru Boemi'a sî Moravi'a sî cându observara ca posessorii cei mari, de siguru pentru cá sa intarésca sîrurile opositiunei, desertéza in sîrurile natiunale cechice.

„Fâra de radîmu in susu precum sî in josu" continua brosiur'a, „Schmerling ajunse asiá de departe, incâtu intocm'a unui desperatu se acatiá sî de unu firu de paiu sî se parea a se adresá sî la compatimirea celoru mai esacerbati inimici ai sei, cari stau asiá dîcendu dinaintea usiei cu carulu funebru spre a duce la mormentu patent'a din Februariu! Elu nutrea la peptulu seu sî in alta privintia sierpi, dintre cari unii sperau in lini'a dintâiu in caderea lui, altii iéra cu deosebire in derimarea vietiei constitutiunale".

Vine la contele Mauritiu Eszterházi carele erá dejá de cinci ani ministru fâra portfoiu sî lu descrie cá pre unu intrigantu politicu desteru. Acest'a pândea la ocasiunea de a aruncá in ventu cabinetulu lui Schmerling. Eszterházi, carele, dupa articululu din care estragemu, face o esceptiune intre compatriotii sei sî carele privesce lucrurile numai din punctulu de vedere alu positiunei sele sociale sî religionarie, cá magnatu sî ultramontanu, in fine carele nu dorea nimic'a mai multu decâtu reactivarea constitutiunei „avitice" dela 1847 cu tóte privilegiele esclusive ale nobilimei: urea din anima tóta economi'a lui Schmerling.

Mai departe Eszterhazy erá acelu omu carele nu se putea impacá cu unu regimu, ce a pusu in scena congresulu principiloru adunati la Frankfurtu. Schmerling a vediutu prea târd'u ca elu are in Eszterhazy unu mijlocitoriu nepriinciosu intre aristocrati'a clericala feudala sî intre opositiunea natiunala ungurésca. De aceea cându elu la 1865 in 31 Martiu a pronunciatu cuvintele: „Regimulu nu va pactá nici odata cu conservativii vechi ai Ungariei; regimulu recunósce intrensii mai multu pre inimiculu seu celu mai esacerbatu, acârui mine ajungu pana in cas'a acést'a," a sciutu tóta lumea numai de câtu la ce adresa sunt indreptate cuvintele acestea sî ca atacurile democratice ale membrului casei delegatiloru senatului imperialu, cârui se indreptá denunciatiunea acést'a, nu era straine de bani ungurescî. Trasur'a acést'a din urma e cea mai caracteristica din totu tratatulu cestiunei sî asia trecemu preste unele specialitâti, cari ni se spune ca impinteneau pre Eszterhazi sî consortes a grabí resturnarea cabinetului Schmerlingianu.

Dreptu de o gresiéla mare i se computa lui Schmerling in amintit'a scriere, venirea lui **Bismark** la Vien'a, in suit'a regelui prussianu (finea lui Augustu 1864) Conduit'a lui Bismark din camerile prussiane sî espectoratiunile sele a supra rolei ce i se concede sa jóce senatulu imperialu, au incuragiatu inaltele regiuni ale representantieloru imperiului, ba sî pre aristocratia, generalitate, episcopatu sî fruntea ierarchiei birocratice; de alta parte inse vediendu, ca cabinetulu pare a fi gat'a a se acomodá sî acestoru veleitâti, cas'a delegatiloru la deschiderea sessiunei din Noemvre 1864 simtiá suflarea unei bóre inghiatiate asupra constitutiunalismului. Venirea contelui Mensdorff in ministeriu, fara de scirea lui Schmerling, despre carea a aflatu sî densulu de odata cu publiculu din Wien. Ztg., a fostu o espiatiune a congresului principiloru dela Frankfurt, va se dîca o satisfactiune a celoru ce nu le venea bine acelu congresu, sî intinn'a inse o greutate mai multu pentru sustarea cabinetului sî prin urmare a sistemei.

Ministrulu de statu, pre langa tóte lovirile aceste, incepù a-si instrainá pre delegati prin dogene, ca sa nu faca sî cas'a delegatiloru cum face camer'a prussiuna, cu tóte ca cu patru septemâni mai tardîu ministrulu de finantie avea sa céra unu imprumutu de 117 milióne.

Paragrafulu celu cu numeru ominosu (§ 13) inse a contribuitu mai multu la accelerarea caderei, pentru ca vediendu delegatii senatului imperialu ca ministrulu nu voiesce a lasá nici o schimbare in acelu paragrafu, sî au manifestatu instrainarea de cabinetu cu votarea a 13 milióne, in locu de 117 milióne florini (21 Iuniu 1865), cari ii trebuieau ministrului de finantie pentru schimbarea cuponiloru de pre lun'a lui Iuliu. Renitenti'a acést'a neasceptata a casei delegatiloru a castigatu apa la mor'a anticentralistiloru. De aci incolo „liberalii" mergeau in hatiulu reactiunariloru. Nemtii liberali ai acelei case a delegatiloru pre carea Ungari'a o tratá ostilu, cechii o perhorescau sî polonii nu o mai cercetau, se grupau acum totu mai multu sî mai multu in giurulu devisei: ca numai dela o schimbare a lucruriloru, carea se pregatea pâna la evidintia dincolo de Lait'a, se mai póte asceptá mantuire pentru tierile ereditarie, pentru ca credinti'a loru erá, ca modificarea patentei din Fauru se va puté numai prin impacarea cu Ungari'a. Fâra de impacare credeau ca senatulu imperialu nu va fi de câtu o masîna de a face detorii sî o mantéua la continuarea sistemei lui Bach de centralisare germanisatória, sub carea, prin politia se opresce intrarea classiciloru germani, dara de alta parte, in loculu limbiloru tieriloru respective are sa figureze o limba **caparesca nemtiesca**, dela Cattaro pana la Turnulu rosiu.

(Va urmá)

Eveneminte politice.

Sabiiu 20 Iuliu.

Afacerea bulgara era gat'a sa devina o cestiune ardienda, pe candu scirile din urma se adopera a o infatiosiá cá stinsa deja. Fara de a ne puté lauda cu informatiuni din fatia locului si fara de a ne indoí ca guv. romanescu va sci suprime ori ce intreprindere, carea aru vatamâ neutralitatea pamentului romanescu, natur'a orientului a fostu de multu sî este forte dispusa la repetite miscâri revolutiunarie.

Din interiorulu Turciei scrie „Le courrier d'Orient" despre comploturi nóue la ripele dunarei sî demustra lips'a de a veghiá pórt'a, déca nu va voí sa se afle acusi fatia in fatia cu periculi de acei'a, pre cari numai Mithad pasi'a ii a sciutu conjurá. Aceste se scrieau pre la 23 Iuliu, de cându s'au sî intemplatu apoi miscarea bulgariloru. Totu la datulu de mai susu scrie diuariulu memoratu ca corespundintele seu dela Sulin'a lu incunosciintiéza despre arestarea a dóue vase ce purtau pavilionu (flamura) prussianu. Arestarea se facù de câtra autoritâtile locale. La visitarea vaseloru se aflara in ele o cuantitate mare de pulvere de pusca. Valórea pulverei e apretiuita la mai multu de optu mii de lire turcesci. Se intréba curieriulu, ca de unde vine acésta pulvere? care se fia destinatiunea sea? din ce busunariu (bourse) sî spre ce scopu a esîtu argintulu ce l'a platitu? „Noi lasâmu in grij'a lectoriloru, incheia „Curieriulu“, de a deslegá cestiunea acést'a, iéra in grigi'a guvernului de a urmá cu strictetia (sévir).

Unu lucru interesantu s'a petrecutu nu demultu in camera italiana. Generalulu Lamarmora face o interpelatiune, la care ocasiune numitulu generalu face descoperiri interesante despre relatiunile **Italiei** cu **Prussi**'a in 1866. Generalulu cetesce o nota a ambasadorelui prussianu, pre carea o comentéza (gener.) cu urmatórele: Elu dîce ca e de lipsa ca regimulu sa indrepte tóte retacirile câte au esîtu despre resbelulu dela 1866 in Itali'a. Acést'a o fâcura sî alte staturi. Suntu oficieri cari supórta ori-ce periculu nu potu suferí inse calumni'a. Statulu majoru póte indreptá. Mai departe face generalulu deosebire in purtarea unui resbelu in Boemi'a sî in purtarea unui resbelu in Itali'a. Acolo suntu siesuri, aici deluri, rupturi de stânci, campii de urezu, pre scurtu pedeci de totu feliulu. Generalulu arata ca 180,000 radimati de cele patru fortaretie, cari formau patrulaterulu, cu 80,000 de ómeni, suntu mai periculosi cá 300,000 de ómeni la câmpu liberu. Partea cea mai memorabila a comentârei lui e, unde spune ca in prediu'a bâtaliei capatà unu planu completu de batali'a dela ambasadorulu Prussiei **Usedom**, care planu, indata dupa acést'a, mai sosesce in altu esemplaru dela ministru. Imputa Prussiei ca a umblatu cu multa usiurinti'a in o afacere asia de grava, incâtu nici cu unu vasalu, dara nu cu o aliata, nu putea tratá mai neonestu. Documentéza ca acusârile aruncate asupra armatei italiane nu suntu justificate.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 25 Iuliu, presiedintele face cunoscutu casei incurgerea mai multoru petitiuni, sî se cetesce nunciulu casei magnatiloru, privitoriu la mai multe legi desbatute sî acolo, sî ici sî unde sî modificate in câtuv'a. Dupa acést'a asterne **Zsedényi** o petitiune din partea a XVI cetâti din districtulu Sepusiului, prin care acestu districtu liberu, provocânduse la unu proiectu de conclusu subscrisu de Deák sî de mai multi representanti, se róga, cá sa dispuna cas'a a se desdauná sî cetât'le sele singuratice prin rebonificarea speseloru avute dela 1861 incóce cu administratiunea justitiei. Petitiunea se transpune comitetului finantialu, cu insarcinarea ce i s'a facutu inca de mai nainte de a raportá asupra numitului proiectu de conclusu, la care ocasiune sa ia in consideratiune sî petitiunea de fatia.

Meletics dechiara ca nu numai persón'a sî onórea sea, dara sî demnitatea casei recere cá elu sa se purifice câtu mai ingraba. Respinge imputârile ce i se facura ca aru fi fostu in legatura cu cei compromisi la mórtea principelui Michailu sî inca 8 dîle inainte de catastrofa aru fi avutu convobiri cu ei. De aceea se afla motivatu a face urmatorea motiune: Casa sa concluda: Se provóca ministeriulu de justiti'a sî de interne a ncepe investigatiune contra Dr **Svetozar Miletics**, deputatulu cercului Becea vechia, la motiunea sea propria, fara de cercarea premergatória a casei, pentru conjuratiunea din Belgradu sî resultatulu alu face casei cunoscutu.

Se primesce cu aclamatiune.

La propunerea lui Ghiczy motiunea lui Miletics se da in tipariu sî se va pune la ordinea dîlei.

Trecendu cas'a la ordinea dîlei primesce proiectulu de lege pentru darea fonciaria cu modificatiunea stilistica facuta in cas'a magnatiloru. Vine apoi paoiectulu dârei de venituri, carele se ia numai decâtu in desbaterea speciala.

In siedinti'a dela 27 Iuliu se anuntia mórtea deputatului din Alb'a regala Sig **Dietrich**.

Ministrulu Miko spune casei ca pentru incungiurarea de spese mari sî nereutabile nu póte duce lini'a drumului de feru Hatvan=Miskolcz pre la Gyöngyös, dara se va face o linia laterala pâna acolo.

Se continua apoi desbaterea speciala intrerupta din siedinti'a trecuta.

Comissiunea de diece referéza asupra suplicei directorelui causeloru regalie pentru incuviintiarea de a urmarí, in afacerile de presa pre deputatulu Alesandru Romanu, redactorulu diuariului „Federatiunea“ sî deputatulu Ladislau Böszörményi, fostu redactoru alu lui „Magyar Ujság.“ Comissiunea recomanda a nu se impedecá procesulu de presa.

Hodosiu doresce tiparirea articuliloru incriminati; cas'a respinge cererea acést'a. Cere mai departe dep. Hodosiu cá articulii sa se cetésca, inse sî acést'a se respinge.

Somossy e deparére ca spre a-si puté face membrii casei o judecata asupra articuliloru aru trebuí sa se cetésca in o siedintia secreta. De acést'a parere fiindu sî Deak siedintia se preface in siedinti'a secreta. Dupa o óra se continua siedinti'a publica sî.

Hodosiu face propunerea sa nu se urméze recomandatiunei comissiunei de diece sî argumentéza ca cestiunatii articuli nu involva trangressiunile aratate de Causarum Director.

Ministrulu de justiti'a dîce ca cas'a nu póte intr'a in meritulu lucrului, pentruca nu ea are de a judecá asupra articuliloru. Cas'a are sa decida, déca incus'a Directorelui causarum e de natura de a face de lipsa urmarirea redactoriloru cu procesu.

Borlea spriginesce pre Hodosiu Min. de justitia mai repetiesce odata cele dise sî adauge ca déca aru avé cas'a sa judece in casuri cum e celu de fatia atunci jurii aru fi de prisosu.

Macelariu inca spriginesce pre Hodosiu.

Vladu recomenda regimului marinimitate sî indulgintia.

Tincu sî **Miletics** spriginescu propunerea lui Hodosiu.

Dupa acestea trece cas'a la votare sî majoritatea adopta propunerea comissiunei de diece.

In fine cetesce Kerkapolyi referatulu comissiunei centrale asupr'a legei de aperare.

Corespundintie.

Brasiovu 10 Iuliu 1868.

Domnule Redactoru! Suntu fapte pre care unii din corespundenti le trecu cu vederea sî care continu in trensele amintire, recunoscinta sî viitoriu, de aceste fapte sum decisu a ve vorbí, fiindu ca corespundinti'a d-v. privitóre la esamenele publice din gimnasiulu nostru, nu face nici o mentiune despre ele.

Profesorulu este cá soldatulu, trebuie sa-si faca datori'a sea, aprobarea sî multiamirea superioriloru sei este crucea sea de onóre castigata pre tempulu cursului scolasticu prin progresele ce presenta publicului. Astfeliu dara nu voiu vorbí de corpulu profesoralu, elu a bine meritatu dela Inspectiunea suprema sî dela efori'a respectiva sî voiu trece la manifestarea junimei sî la banchetulu oferitu Parintelui comisariu — delegatu, Protosincelu N. Pope'a.

Toti scimu câtu de multu Esc. Sea Parintele Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun'a**,

---

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare din nr. 50.)

IX.

Cându ajunsei la verst'a de nóue-spre diece ani, parintii mei cari traiau la mosî'a loru, me tramisera la Parisu cá sa studiezu literele. Me ocupamu multu de literatura, faceamu multe versuri sî aveamu multe amoruri. Insa i-mi lipsea o calitate esentiala cá sa fiu bine privitu in societatea femeiloru: Nu sciamu jucá. De aceea me hotarii se invetiu joculu la unu maiestru cunoscutu in cartierulu meu. Acest'a avea unu salonu de jocu unde se adunau toti scolarii sî scolaritiele sele sî jucau impreuna. Intre aceste din urma erau dóue surori tinere sî frumóse ah! cá dóue rose, cá dóue stele. O singura séra a fostu de ajunsu cá sa me inamorezu de amendóue sî ele de mine. Eu jucamu cându cu un'a, cându cu alt'a sî spuneamu fia-câre'a din ele ca o iubescu — sî ele mie. Dupa câte-va septemâni incepurâmu a avé sî alte intâlniri secrete. Se intielege insa ca un'a nu sciá despre intâlnirile ce aveamu cu ceea-lalta. Dela o vreme cea mai mica incepù a luá sém'a despre asiduitatea mea pre lânga sor'a sea sî intr'o séra incepù a-mi face mustrâri sî a plânge. Eu me aperámu pre câtu puteamu sî eramu de buna credintia fiindu ca le iubeamu pre amendóue. Pre cându vorbeamu amendoi singuri in balconulu salonului, sor'a sea se aratà deodata intre noi, avendu sî ea ochii plini de lacrimi. N'amu pututu nici odata sa resistu la lacrimi femeesci: Incepui a o mangaiá, spunindu-i ca o iubescu peste mesura sî spuneamu adeverulu. Atunci ea aruncà o ochire triumfatóre asupr'a surorei sele sî printr'o pornire de amoru se aruncà la peptulu meu sî me imbratiosià. Din acelu momentu sórtea mea se otârì-se: iubeamu pre cea mai mare. A dóu'a dî amu pusu la cale sa o furu sî sa ne casatorimu sî preste dóue dîle sburámu amendoi intr'unu fiacru spre o bariera a Parisului. Esîti insa din Parisu, nu sciamu in catrâu sa ne indreptâmu. Dupa o lunga consultatiune, vediuramu ca celu mai bine te poti ascunde totu in Parisu sî ne intórserâmu prin alta bariera; cá sa amagimu politi'a, merserâmu prin mai multe strade sî la urma ne coborirâmu la locuinti'a mea. Pentru a ne puté casatori, i-mi trebuiá consimtiementulu parintiloru sî acest'a erá greu de dobenditu, intâiu fiindu ca me credeau pré tineru, apoi fiindu ca eu eramu nobilu sî ea fiic'a unui functiunariu subalternu din perfectur'a orasiului. Cu tóte aceste eramu hotâritu sî le-amu scrisu: Le-amu scrisu ca e unu angeru, ca o iubescu sî ca me iubesce, ca fericirea vietiei mele aterna dela densii, ca nu voru lasá pre fiiulu loru sa fia uenorocitu intrég'a viétia; le-amu scrisu cu totu foculu inchipuirei, cu totu foculu amorului meu. Preste câte-va dîle primiiu respunsulu loru. Sciti ce mi-au respunsu? O betrâni cari nu sciu ce insemnéza puterea pasiunei! Betrâni, cari nu intielegu fericirea copiiloru! Sciti ce mi-au respunsu? Mi-au respunsu, dandu-mi ordinu de a me intórce indata a casa; i-mi diceau ca suntu unu nebunu ca voiescu sa me perdu sî altele asemenea. Se intielege ca a o parasí, aru fi fostu o crima; m'amu otâritu sa le scriu inca odata sî sa-i convingu. In vremea acést'a insa, parintele iubitei mele aflà locuinti'a mea dela sor'a mai mica care me tradase — ce caracteru meschinu! — sî intr'o dî me trezii cu densulu la mine. Iubit'a mea erá sa lesîne cându vediù pre tatalu seu, eu insa i-amu mersu inainte, l'amu incredintiatu despre onestele mele intentiuni sî i-amu cerutu mân'a fiicei lui. Betrânulu simpatisà indata cu mine; elu consimti la casatori'a nóstra, insa — barbaru cá toti parintii — otârí cá fiic'a lui sa siéda in cas'a parintésca pâna la momentulu cununiei. A dóu'a dî serbaremu logodn'a in cas'a sea; sor'a mai mica se sî mangaiese: asiá suntu femeile! — Odata logoditu trebuiá sa amu consimtiementulu parintiloru cu ori-ce pretiu; prin intielegere cu socrulu meu, me pornii deci a casa cá sa esplicu parintiloru mei cum onórea familiei nóstre aru fi petata, déca s'aru opune mai multu la casatori'a mea. Intorsu a casa, avui o esplicatiune cu tatalu meu. De-sî l'amu rugatu, l'amu conjuratu, amu declaratu ca me sinucidu inaintea ochiloru lui, elu i-mi vorbea rece sî argumentá cá sî cum aru fi fostu vorb'a, nu de o afacere de inima, ci de o afacere de interesu. Atunci i-amu declaratu ca me ducu, sa-mi tînu parol'a chiaru fâra voi'a lui. Maic'a mea insa incepù a plânge sî me rugà sa mai siedu a casa câte-va septemâni, câci mai pre urma va dá invoirea sea. Lacrimi femeesci ce eramu sa facu! Amu scrisu socrului meu sî miresei mele ca parintii mei suntu pre cale de a se induplecá sî amu mai remasu a casa. Preste câte-va septemâni, tatalu meu intreprinse o calateria in Belgi'a sî me luà cu densulu. — Nu sciamu ca erá o tradare! Elu me lasà in Bruxeles cá sa urmezu acolo studiele mele. Dupa trecerea unui anu me intórsei la Parisu. Sburai la socrulu meu sî ce gânditi ca amu gasitu? Amu gasitu pre amendóue surorile maritate! O femei!!! femei!!!

— Le-ai mai scrisu din Bruxeles? i-lu intrebà Edgar.

„Nu, respunse Alessandru, insa este nevoie de scrisu cându iubesci sî te credi iubitu?

se interesédia de junimea nóstra studiósa in genere sî institutele ei in particulariu sî toti scimu câte sacrificii pecuniarie sî a fâcutu pentru introducerea limbei francese la gimnasiulu din Brasiovu, aici dara datorezu a atrage atentiunea d-v. asupr'a manifestâriloru dulci sî cunoscatóre din partea studentiloru pentru inaltulu loru protectore.

Gimnasiulu superioru pentru prim'a óra vení a grâí in limb'a sorióŕa francesa espressiunile sele de recunoscintia sî de devotamentu câtra Inspectorulu supremu, carele in mijloculu preocupatiuniloru sele inalte nu a negligiat'u nimic'a pentru indiestrarea loru cu o limba a cârui'a lipsa se simtiá adencu.

Clas'a IV de fetitie vení sî ea la rendulu ei a esprima totu in aceeasi limba, adenc'a sea miscare de recunoscintia câtra Esc. Sea, carele nu voí a lasá nemangaiate sî pre viitórele mame de familia, carele cu ale sele proprie sacrificii a introdusu acésta limba, in clasele loru.

Ací deca se aflá presente indiestratoriulu scóleloru nóstre pentru a gustá cu deliciu! resplatirea fapteloru sele, dara inlocuirea sea prin Protosingelulu N. Pope'a a fâcutu impressiunea placuta. câci acestu barbatu demnu este iubitu de junimea studiósa sî de inteligintia, ca unulu, carele s'a sacrificatu sî se sacrifica pentru prosperarea instructiunei.

Glori'a dara eterna a Esc. Sele, numele seu cá donatoriu, sî indiestratoriu, va remané nestersu din animile nóstre.

Se lasu dara manifestatiunile scolastice sî sa revinu la banchetulu oferitu de corpulu profesorale dlui Protosingelu N. Pope'a in sér'a dela 29 Iuniu in otelulu Tiff.

Ací ve facu atentu pre d-v. Domnule Redactoru, nu pentru banchetulu, ci pentru espressiunile de recunoscintia ce au esîtu din gur'a profesoriloru sî eforiloru invitati pentru Esc. Sea Parintele Metropolitu inaltulu luptatoriu alu drepturiloru nóstre politice natiunale sî instructive. Toaste plinu de farmecu romanescu s'au pronunciatu, fia-care se intrecea cine de cine adaugá o cununa pre fruntea cea plina de modestia sî de veneratiune a Metropolitului nostru.

Apoi succesera multiamirile profesoriloru pentru d. comisariu delegatu N. Pope'a, accentuandui-se sacrificiele faptice, aduse pentru biserica sî natiune, carele primindu-le, se scóla sî cu o miscare vie multiamí corpului profesoralu atâtu pentru cele dîse la adres'a Esc. Sele Metropolitului câtu sî pentru cuvintele adresate lui, sî finí dîcendu: ca religiunea intaresce pre om sî instructiunea impodobesce pre crestinu sî ca corpulu profesoralu in adeveru au corespunsu sî corespunde missiunei sele celei inalte de a cresce fii adeverati bisericei, natiunei sî patriei. O reamintire s'a fâcutu pentru Episcopulu Popasu, scurta dara continendu in trens'a fapt'a cea mare a Episcopului sî stâruinti'a sea la infiintiarea acestui gimnasiu.

Ací se finí sî nóptea de 29 Iuniu va remanea nestérsa din memori'a nóstra.

Brasiovu 14 Iuliu v. 1868.

Domnule Redactoru! De-sî voiamu la tempulu seu a ve impartâsî câte ce-va din tinutulu Brasiovului, unde me aflu in trebi curatu familiare, pre lânga tóta dorinti'a n'amu pututu sa-mi rumpu tempu sa-mi implinescu vointi'a. Cugetu insa cu cele ce voiescu a impartâsî nefiindu tocm'a lucruri momentane, voru avea interesu ori in care tempu. Incâtu voru fi dara cele insîrate aici in tóta grab'a, potrivite a se publicá ve rogu sa le dati locu in stimabilulu D-vóstre jurnalu.

Pre cându venii la Brasiovu fiindu tocm'a esamenele la gimnasiulu nostru super. gr. or., n'amu lasatu ocasiunea sa tréca nefolosita, ci amu ospitatu incâtu amu pututu mai la tóte. Lasându altor'a se raporteze mai pre largu despre decurgerea loru nu potu sa nu amintescu baremu atât'a: preste totu s'au aretatu sî in anulu acest'a curentu resultate preindestulitórie sî asemenandu cu anulu trecutu apoi se póte dîce ca s'a fâcutu progresu in multe privintie, mai vertosu prin adaugerea invetiârei limbei francése sî desemnului sî cu introducerea regulata a gimnasticei, la care vedi atâti'a tineri sî afara de gimnasisti, concurendu sî imbratiesiendu-o cu tóta caldur'a, cá celu mai bunu mediu spre intarirea corpului sî evitarea multoru infirmitâti câroru e espusu corpulu umanu.

Nu potu sa trecu cu vederea o impregiurare, ce m'a mahnitu sî adeca: pucinatatea eleviloru ce asculta prelegeri in limb'a francesa. Precum se scie prin staruinti'a Escelentiei Sele supremului Inspeetore scol. s'a deschisu in anulu acest'a sî o catedra pentru limb'a franceza sî, precându ne asteptámu ca o sa vedemu o sala plina de elevi, ce sa vedî! nici la 20 elevi. Nu sciu ce e vin'a de esista la tinerii nostri unu astfeliu ve indiferintismu facia cu o limba cum e cea francesa cu care poti trece in tóta lumea sî prin carea se deschidu unui tineru atâtea diverse câli, ajutorându-se in tóte privintiele chiaru la ascultarea studieloru de facultate. Nu cugetu a invinge pre nimenea cându dîcu, ca ar fi de doritu, cá sacrificiele cele aduce Escelenti'a S'a pentru cultur'a tinerimii sa se intimpine cu o mai mare caldura sî chiaru cu insufletîre, câci astadî e timpulu lumineloru, sî numai asiá vomu corespunde cerintieloru imperative ce ne impune spiritulu presintelui. Cugetu ca e la loculu seu cându Domnii professori aru capacitá pre elevi sa intielégа ce vá sa dîca stadiulu limbei francese. Densii singuri suntu competinti a da lumina sî a inimá in privinti'a acést'a. Paremise s'a facutu pasii cuviintiosi pentru a se innaltiá sî limb'a francesa la studiu obligatu in gimnasiulu superioru. Acést'a aru fi mediulu celu mai salutariu spre delaturarea reului pomenitu.

In dîu'a de S. Petru finindu-se sant'a liturgi'a sî tînendu-se multiamita pentru bunulu sfârsîtu alu anului scolasticu 186⁷/₈, s'a cetitu in sal'a gimnasiului dupa modalitatea usuata clasificatiunile tuturoru eleviloru sî s'a impartitu unele premii pré putine, dupa modest'a mea parere, pentru unu institutu cum e acest'a. O impregiurare nu potu sa nu amintescu sî adeca impreunarea esamenului de fetitie din class'a IV cu cetirea clasificatiuniloru. Dupa parerea mea sî din privinti'a indelungârei tempului sî din cea a câldurei, trebuea despartîtu esamenulu amintitu de cetirea classificâriloru, pentruca numai asiá se putea evitá impregiurarea obvenita de tocma cându se rostea cuventârile cele mai interesante din partea celoru chiamati, vedeai publiculu ca se risipe si prin acést'a se conturba atentiunea celoru interesati; iéra dómnele ce a ascultatu sant'a liturghia sî apoi dela biserica nu si-a pregetatu a alergá ací, suntu intru adeveru escusavere déca cele mai multe parasira sal'a sî nu meritu a le acusá cu indiferentismu, facia cu invetiamentulu, ci, cá membre ale reuniunei merita, tóta laud'a sî stim'a nóstra, venindu sa asculte esaminele fetitieloru a câroru patróne suntu Dloru.

(Va urmá)

Principatele române unite.

Din Bucuresci aflâmu supletorminte, ca dlu Cesare Boliacu, la ocasiunea petrecerei principelui Napoleonu in capital'a Romaniei, a avutu la principele o audientia de trei óre. Principele a poftitu pre publicistulu românu, cá sa-i dea sî unu memorandu in scrisu, despre tóte cele ce se adusera inainte in conversatiunea loru. Despre cele ce s'au petrecutu intre principele Napoleonu sî principele Stirbeiu, intre cel'a sî Costaforu, nua strabatutu, celu putînu pâna acum, nimic'a in publicu.

Varietâti.

*** Inspectoratele catastrale din Bud'a, Casiovi'a, Pojonu, Edenburgu, Temisiór'a sî Sabiiu

---

— Dar ce ará sa faca fat'a, vediendu ca ai lasat'o, sa nu se marite?

„O! daca m'ar fi iubitu, cum o iubeamu eu, trebuia mai bine sa móra credinciósa, decâtu sa me tradeze!

— Dar D-ta i-ai fostu credinciosu?

„S'intielege! Nu fusemu gata a sacrificá totu pentru densa? O! Credetî-me tóte femeile suntu tradatóre! Amorulu tîne la densele câtu tîne viéti'a intr'o flóre rupta!

— Sî ai suferitu multu de asta neaudîta tradare? — i-lu intrebà Edgar zimbindu.

„Multu! tare multu! Sî a-si fi suferitu totudéun'a, déca alte tradâri nu mi-aru fi amaritu viéti'a mai multu inca!

Aici Alessandre plecà fruntea cu desperare la pamentu.

E rendulu D-tale, Edgar amu spusu eu atunci.

Istori'a mea, incepù Edgar nu are nici o asemenare cu acea a amicului nostru. Eu nu amu fostu tradatu sî nici pré credu in tradâri, fiindu ca nu pré credu in suferintie amare sî altele ce cânta poetii. Parintii mei, locuitori din Bruxeles, zelosi protestanti, otârîse sa faca din uniculu loru fiu unu pastoriu. M'anu inscrisu deci intre studentii in teologie pentru a implini placerea parinparintiloru mei, câci eu unulu nu amu avutu niciodata placere pentru sciinti'a credintiei. De aceea nu ve mirati daca n'amu de chisu niciodata bibli'a. Eu me ocupamu cu altele. Aveamu o locuintia despartîta de parintii, care erá unu feliu de casino pentru vr'o dese amici ce intrau sî esiau la mine, ca la densii. Me ocupamu de pictura, de musica, de literatura. Sî adese vecinii mei erau furiosi cându tardiu nóptea, eu sî câtiva amici esecutamu quartetturi, sau declamamu poesii in gura mare, sau benchetuiamu sî cântamu sî le nelinisciamu astfeliu dulcele somnu. Dar eu putînu me ingrigiamu de densii. Viatia-i scurta, s'o petrecemu veseli, ast'a a fostu totdeuna devis'a mea. Intr'o dî eramu singuru sî me uitamu pe fereastra, fâra a gandî la nimic, cându vediui la fereastra din fatia unu capu de femee asiá de frumosu, cumu nu mai vediusemu. Avé o fatia alba sî perulu sî sprîncenele negre sî o privire majestuósa ca de regine. Trebuie sa fie o marcheza incognito, mi-amu gânditu: amu sa-i facu curte. Indata me sî pusei pe treaba; dar tóte gestele, tóte misicârile mele, remaneau neluate in sama. Marcheza mea, pe care o numisemu, — dupa o impreuna intielegere cu amicii mei — marcheza Castelamare, se faceá ca nici me vede. Mi-a venitu in gându sa-i scotu portretulu. Dupa câte-va dile îmi asiediai uneltele de pictura la fereastra sî incepui lucrulu. Marcheza luá sama sî se oprì mai putînu la fereastra. Eu nu perdui curagiulu ci ei scrisei o scrisóre rugând'o sa-mi faca inalta favóre de a siedé la fereastra celu putînu o jumetate de óra pe dî, pentru ca sa-i potu scóte portretulu. Scrisórea mea îmi fù inapoiéta fara respunsu sî Marcheza nu se mai arata. Cu tóte aceste vedeamu ades ca gardinele de la fereastra se miscau. Amu cercatu atunci sa-i facu portretulu dupa memorie sî intrecendu asceptârile mele proprie, isbutii a-i face unu portretu destulu de asemanatu. Cându fù gata, i l'amu trimisu cu câteva renduri, rugând'o sa priméasca acestu daru de la unu adoratoru despretiuitu. Asta data Marcheza îmi respunse câ-mi multiamesce, dar ca portretulu nu este in totulu asemanatu sî ca aru trebuí indreptatu in câte-va locuri. Pentru ca sa-lu potu indreptá, am rugat'o sa-mi permita a vení la densa. Mi-a respunsu ca acést'a nu se póte, dar aa ce va siedé la ferestra. Dupa mai multe zadarnice incercâri de a puté indreptá gresialele din departare, iamu scrisu ca nu este cu putinti'a sî amu rugat'o sa vie la mine, incredintiând'o ca numai iubirea artei m'a pututu indemná a face o propunere asi'á de cuteziatóre. Marchez'a consimtí sî de atunci vení pe fiecare dî câte o óra la mine. Esîndu de a casa pe josu mergea in alta parte sî peste câtva timpu abie, se oprea o trasura inaintea casei mele, din care se coboriá grabnic o dama cu fatia acoperita de unu velu. De sî eramu fórte ingrigiatu sa aflu cine este Marcheza mea sî pentru ce acestu misteru, ca pastrá pururea cea mai mare tacere. In vreme ce eu lucramu, vorbeamu neincetatu impreuna. Fie ca-i spuneamu despre impregiurârile vietiei mele, fie ca vorbiamu de arte sau glumiamu, ea m'asculta cu placere sî eu nu tagaduescu ca lucramu câtu se póte de incetu pentru a prelungí sfîrsîrea portretului. Erá o femee de vr'o 28 ani, nalta de statu, cu maniere alese sî nobile sî pre fiecare dî descoperiamu noue frumusetie in figura ei. Dupa câtva timpu deveniti mai intimi, am rugat'o sa-mi permita a o numí Marcheza Castelamare. Ea connsimtí cu unu zimbetu divinu, cerendu-mi la rendulu ei voia sa mi dîca Edgar. Putetî sa ve inchipuiti cu ce placere amu consimtîtu sî eu. In curendu portretulu fù lasatu la o parte sî amundoi evitamu de a vorbí de densulu, de sî Marchis'a totu veniá sub vechiulu pretestu. Eu ansa sau ei ceteamu in fiecare dî vo poesie, sau ne puneamu amundoi la claviru sî cantamu cu patru mâni. Cându se ducea ori venea eu ei sarutamu mâna cu cea mai mare politetia. Dupa câtva timpu crediui a vedé ca se uita la mine mai duiosu decâtu la inceputu cându me priviá de la ferésta sî incepui sî eu a me uitá mai duios la densa. Acum intalnirile nóstre nu mai ereau asia de vesele ca inainte.

(Va urmá.)

incé'a cu 31 Iuliu a. c. sî in 1 Augustu a. c. cal. n. trecu agendele loru la cele nou create 16 directiuni finantiale.

*** Programulu gimnasiului reg ung. de statu pentru anulu scolariu 1867/8 cuprinde o continuare si iuchiere a temei lucrate de prof. ord. W. Schmidt, intitulata: Der Streit der Häuser Habsburg, Luxemburg und Wittelsbach (cert'a dinastieloru Habsburg, Luxemburg si Wittelsbach). Din scirile Directiunei, cari urméza temei amintite, indreptâmu atentiunea cetitoriloru nostri asupra tabelei statistice din acestu anu. Acesta ne da numerulu gimnasiastiloru dupa natiunalitâti: români 269, nemti 132, magiari 62, poloni 4, boemi 4, ruteni 1; dupa confessiuni gr. or. 207, gr. cat. 53, rom cat. 209, ev. ref. 2, mosaici 1.

* Procesulu pronunciamentului. Cei citati se si infatisiara la terminii prescrisi de tribunalu, afara de Prepositulu Basiliu Ratiu sî redactorulu Iacobu Muresianu. Celu din tâiu impedecatu de bola si cestu din urma dupa cum cetimu in G. Tr. e pre drumu catra M. Vasiarheiu. Resultatulu infatisieriloru nu lu scimu.

*** Dechiaratiune. Gazet'a germana din Sibiiu „Hermanstädter Zeitung“ in Nr. seu de 17 Iuliu a. c. are una notitia, fara de ai aretá funtan'a de unde a scos-o, cumca comitetulu Albei infer. in adunarea sea de pre la inceputulu lunei curente a decisu, a tramite una representantiune câtra ministeriulu cul'eloru sî instr. publice, spre alu face atentu, ca in gimnasiulu din Blasiu, profesorii sî preutimea diregatória invetiá invetiature, cari producu nepasare de legi si ura in contra natiunalitâtiloru, sierbinduse de manuale, in care istori'a e falsificata.

Sî pâna a face pasii necesari, spre a aflá in câtu asta notitia este adeverata séu neadeverata, directiunea gimnasiale sî corpulu professorescu dela gimnasiulu din Blasiu se afla constrinsi intru interesulu onórei sale sî alu adeverului a dechiará, ca acusatiuni de natur'a celoru atinse mai susu suntu numai calumnie sî scorniture, ce cu tóta tari'a cuventului sî a dreptului le respinge sî le demintiesce. Blasiu 19 Iuliu 1868. Directiunea gimnasiale. G. Tr.

*** (O generositate românésca.) Celebrulu nostru bârbatu de statu, dlu Mihaiu Cogolniceanu, cu ocasiunea trecerii sele prin capitalea Ungariei dede iérasi unu testimoniu despre patriotismulu seu adeveratu, lasându dóue-dieci de galbeni napoleoniani pentru ajutorarea tineriloru nostri mai lipsîti la universitatea de aici. Satisfacemu o detorintia pré placuta, rostindu in numele tineriloru ajutorati, generosului barbatu multiemita publica. Pest'a 20 Iuliu 1868. Comitetulu distribuitoriu. (Fâmili'a)

*** (Dlu Pascali) inpreuna cu intrég'a sa societate se bucura pretotindene de o ospitalitate adeveratu românésca sî frâtiésca. Representârile acestei societâti teatrale, carea dupa toti corespundintii nostri e la inaltîmea misiunei sale, suntu cercetate in tóte locurile de unu publicu numerosu. Voindu a satisface sî noi o dorintia a st. nostru publicu, anuntiâmu cu placere, ca in numerulu venitoriu vomu publicá portretulu sî biografi'a alui Pascali. (Famili'a)

*** „Sieb. Blätter“, cari dela 1. Iuliu, a. c. se stramutasera din tipografi'a lui S. Filtsch in a eredei lui Closius, incéta dela Augustu de a esi pre fia care dî si va esi numai de doue ori pe septamana.

*** Batalionea de venatori nr. 32 a plecatu eri dimineatia la Petrovarodinu. In nrulu de adî septamâna s'a pusu din erore plecarea carea era anunciata pre atunci, sî carea inse fu inlocuita prin alte eserciintii ce se paru raportorului egalu cu plecarea.

*** Unu protestu. Dlu. Schnabl catech. la gimnasiulu de statu protesteza in contra intrebuintiârei numelui densului in polemii de diuarie.

*** In Ogna Sabiiului a arsu mercuri dupa ameadî dóue case sî alte clâdiri, in partea de din susu de piatia.

*** Din Clusiu se scrie in 28 Iuliu: Aici amu avutu, cá nici odata tempestate imfricosiata, la care a tînutu fulgeratulu si tunetulu intr'un'a dela 10 vineri séra pâna la 10 óre sâmbâta dimineatia. In locu nu s'a templatu nici o paguba, afara de o casa ce s'a aprinsu in comuna învecinata Suciagu.

*** (Una câreia i-e rusîne a se imbracá ca sî o femeia onesta). Mod'a ce au adoptat'o femeile intru imbracaminte dá anse la multe ingrijiri ce se esprima prin publicitate; mai verlosu suntu foile englese cari sfatuiescu femeiloru sa nu imiteze gustulu copileloru desfranate. In mod'a noua unele foi vedu o ruinare materiala a familieloru, altele neglijerea datoriei de muma, unele decadentia moralitâtiei publice, altele instrainarea copiiloru de la stima câtra parintii scl. scl. La asta causa „Figaro“ din Paris ne spune unu dialogu care „se non e veroé bene trovato“ Unu june cu a sea juna solie se duse la cununi'a unui amicu alu lui. In biserica i dîce femei'a: „Lesne tî-e tie a dîce totu „ba nu,“ au nu vedî ca tóte femeile au tólete a la cocote, sî numai eu me imbracu cá sî o femeia onesta incâtu mi-e rusîne.„

*** (Constituirea societâtiei literarie a româniloru din Vien'a). Marti in 16 l. c. la 6 óre sér'a s'au constituitu acésta societate pre bas'a statuteloru incuviintiate de guvernu. Cu acést'a ocasiune stimatii óspeti sî junii români se adunara in otelulu „Wandl.“ Erá unu momentu de mare insemnetate pentru densii, câci acum erá sa se realiseze sperantiele loru de mai multi ani. Toti ocupara locurile loru, la mésa se asiediá comitetulu provisoriu ce erá insarcinatu de societate se arangieze trebile. D. V. Bumbacu cá membru din acestu comitetu luá cuventulu sî descoperea ascultatoriloru scopulu adunârei, sî in sfersîtulu cuventârei urá „traiésca Maj. Sea!“ Pre urma se cetí statutele societâtiei, se imparti listele pentru subscrierea membriloru sî in fine s'a alesu functiunarii societâtiei.

*** (Aristocrati'a din Moscva de multu inca, a facutu din contribuiri o fundatiune, pentru ajutorarea nobilimei decâdiute. Fundatiunea acést'a pâna in 1 Iuniu a. c. a fostu data pre interese ca se se marésca, iéra acuma s'a inceputu ajutorarea. Impârtîrea ajutóreloru se manipuléza de o comissiune de cinci insi, cari s'au deobligatu prin cuventu de onóre, ca nu voru descoperí nimenui numele recurintiloru. In Iuniu au ajunsu 132 de suplice, in Iuliu 200, sî comissiunea in restempulu acestu de dóue luni, a impartîtu 2780 ruple aristocratiloru decâdiuti.

5—1

Concursu.

Devenindu, la scól'a populara gr. or. din Sabesiu o statiune de Invetiatoriu vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu cal. vechiu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 150 fl v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a asterne pâna la numitulu terminu, la Inspectionea scolara dstrictuala din locu, urmatórele documente:

a) ca au absolvatu patru clase gimnasiale, sî cursulu pedagogicu, séu clericale,

b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu,

c) ca au viétia morala nepetata.

Cei mai multu cualificati voru avea preferintia

Din siedinti'a Comitetului paroch.
Sabesiu 14 Iuliu 1868:
Comitetulu parochialu gr. or.

3—2

Concursu.

La scól'a capitale greco-orientala in urbea Fagarasiului, care se activédia cu prim'a Septembre 1868 cal. Iulianu este de lipsa unu invetietoriu pentru clas'a a II sî eventuale a III cu urmatóriele emoluminte, adeca:

in bani 300 fl. v. a. sî locuintia in natura, apoi lemnele necesarie pentru incaldîrea casei de scóla in propi'a regia.

Spre ocuparea acestui postu se escrie concursu pâna in finea lunei Augustu 1868. cal. nou.

Competitorii voru indreptá recursele scrise intregi cu mân'a propria la Efori'a scólei capitali gr. or. in Fagarasiu sî voru produce pre lânga densele documente comprobatórie:

a) cà suntu de religiune greco-orientale,

b) ca se bucura de purtare morale nepetata,

c) ca cunoscu limb'a româna, care e a invetiementului, apoi limbele germanâ sî magiara, care suntu studie oblegate, cu perfectiune,

d) ca au absolvatu cursulu pedagogicu sî suntu calificati de invetietori la scóla capetale,

Concurentii, cari voru documentá studie mai inalte, voru adeverí a fi servitu sî pâna acuma in asemeni scóle cu bunu succesu séu ca suntu esperti in cantâri se voru preferí la alegere.

Dela Efori'a scólei capitali gr. orientali.
Fagarasiu in 24 Iuliu 1868.
Petru Popescu
Prot. sî inspect. Distr.

2—2

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. a fostei Compania a 8-a din Regimentulu I românu in Vistea inferiora districtulu Fagarasiului suntu de lipsa trei invetiatori cu urmatórele emolumente, sî adeca:

a) invetiatoriu primariu pentru clas'a III sî IV de odata directoru alu scólei cu salariu anualu in parati 350 fl. v. a. locuintia in natura sî 6 stângini de lemne de focu pentru sine asemenea in natura;

b) invetiatoriu pentru clas'a a II cu salariu in parati 200 fl. v. a.

c) invetiatoriu la clas'a I, cu salariu in parati 120 fl. v. a.

Pentru ocuparea acestoru posturi se deschide concursu pâna inclusive 31 Augustu 1868 cal. n.

Competitorii pre lânga suplicele de competentia scrise cu mân'a loru sî indreptate la efori'a scolara in Vistea inferióra prin post'a Ucea au sa documentedie:

1. ca suntu de religiunea gr. or.,
2. ca se bucura de purtare morala nepetata,
3. ca cunoscu limb'a româna, care e limb'a propunerei invetiaturiloru cu perfectiune sî suntu cantâreti buni.
4. ca au absolvatu cursulu pedagogicu sî suntu apti de invetiatori.
5. Invetiatorii sub **a** sî **b** trebuie se cunósca sî limbile germana sî magiara, cari suntu studii obligate in scóla, sî anume celu dintâiu amendóue cu perfectiune, alu doilea german'a perfectu sî magiar'a, in órecare gradu, spre a o puté propune la incepatori.

Competitori cu studie mai inalte sî acei'a cari sî pana acumu au servitu ca invetietori cu succesu bunu, voru fi preferiti la alegere, sî cei doi mai pucinu dotati au se astepte sî ori cari remuneratiuni din didactre dupa comprobarea strâduintiei loru.

Dela Efori'a scólei capitali gr. or. in Vistea inferióre 24 Iuliu 1868.

Ioann Codru Dragusianulu,
Presiedinte eforiale.

6—2

CONCURSU.

Posturile de invetietori in clas'a I sî II-lea scól'a normala gr. or. de aici suntu vacante sî pentru ocuparea loru se escrie prin acést'a concursu.

Salariulu pentru invetiatoriulu clesei I este 180 fl. iéra pentru invetiatoriulu clasei II 200 fl. v. a. pe anu. —

Rugârile pentru oferirea acestoru posturi, ajustate cu documintele recerute, sa se tramita pana in 8/20 Augustu a. c. la subsemnata efori'a scolara: (posta din urma Sacelu:), sî se voru considerá cu deosebire concurentii, care potu invetiá sî cantârile beserecesci. —

Dela Efori'a scólei normale gr. or.
Saliste in 22 Iuliu 1868.

4—2

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu din Apartinenti'a „Riulu-Sadului“ se deschide prin acést'a concursu. Salariulu e 126 fl. v. a. cuartiru liberu sî deputatu de lemne.

Terminulu de insinuare espira cu 20 Augustu calind. n.

Resînari 27 Iuliu 1868.
Oficiulu Opidanu,
cá eforia scolara.

Burs'a de Vienn'a.

Din 20 Iuliu (1 Aug.) 1868.

Metalicele 5%	58	70	Act. de creditu	214	10
Imprumut. nat. 5%	63	10	Argintulu	111	52
Actiile de banca	730		Galbinulu	5	40

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 59. ANULU XVI.

Sabiiu, in 25 Iuliu (6 Aug.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Reminiscentie constitutiunale.

(Urmare.)

Trecemu sî preste acele amenunte, cari se reducu la personalitatea ministrului din cestiune sî atingemu numai in trécatu neputinti'a ce o dovedea fatia cu clericalii in cestiuni de gimnasie de ale Iesuitiloru, in cestiunea serbârei iubileului unirersitâtiei de Vien'a, in carea pâsî contra studentiloru (acesti'a voiau sa serbeze iubileulu in 12 Martiu dîu'a punerei fundamentului universitâtiei, dara nu 8 Aug., datulu bullei papale de intârire dela 1365) sî cestiunea profesoriloru protestanti la universitate. Acestea numai pentru cá sa tînemu firulu carele duce la desperarea liberaliloru de a ajunge vre-odata concordatu u supusu unei revisiuni. Acestea sî surprinderea ce o pregatea Plener casei delegatiloru facea, cá festivitâtile din Ungari'a din caus'a caletoriei Imperatului acolo se faca in Vien'a impressiuni deprimatórie. In impregiurâri de acestea maxim'a: „putemu sa asceptâmu“, carea o folosea de multe ori ministrulu de statu, acum nu mai erá de ajunsu. Elu cautá asiá dara acum cá sa introduca legea cardinala de statu, (patent'a din Fauru 1861) in tóte pârtile monarchiei.

Vorbindu aici brosiur'a despre pregatirile de a se deschide diet'a Croatiei sî a Ungariei dupa sessiunea senatului imperialu mai largu, amintesce sî despre afacerile bisericei gr. orientale, in cari privesce o incercare de a disólve tierile corónei sântului Stefanu in atomi natiunali. Autoriulu se vede a nu avé nici cunoscintiele istorice nici geografice in afacerea acést'a sî de ací retacirea de a priví in urgenti'a româniloru (de care autoriulu se vede a nu sci nimic'a) spre redobendirea Metropoliei loru natiunale, o mesura politica a lui Schmerling spre derimarea teritoriului tieriloru corónei unguresci. Dîce insa mai departe, sî acést'a e de interesu generalu pentru toti, ca déca aru fi **succesu mergerea Croatiei in senatulu imperialu**, aru fi fâcutu Schmerlingu unu **pasu fórte** sî **diet'a ungurésca**, pentru carea ordinulu de convocare stá gat'a, **avea atunci o situatiune de totu grea**. Ce erá de a se asceptá dela propositiunile lui Schmerling sî ale cancelariului Zichyi, ministrulu de statu nu lasá pre nimenea la indoiéla, pentru ca densulu la mai multe ocasiuni se espectorà in senatulu imperialu, ca despre o revisiune a constitutiunei din Fauru numai atunci va puté fi vorb'a, dupa ce **delegatii** dietei pestane voru fi siediutu odata pre bancele casei delegatiloru din senatulu imperialu.

Asia dara Ungari'a trebuia strimtorata cá sa intre in patent'a din Fauru, precându in cas'a delegatiloru senatului imperialu paragrafii octroiati sî concordatulu erau pastratî cá neatingibili. Magiarii se pregatescu la defensiva contr'a unei sessiuni dietale, cu carea se amenintiau tierile corónei unguresci. Nemtii cautau in viitoriu fara de cea mai mica simphatia, ne mai avendu nici o sperantia de vre o lege numai ceva liberala pentru tierile ereditarie. De ací urmà, ca numai aveau nici ei interesu, cá constitutiunea din Fauru sa castige terenu mai departe (noi amu mai adauge, ca vediendu ca hegemoni'a nemtiésca nu se póte efeptuí, plus cele atinse de minele puse pana in cas'a deputatiloru) sî asiá se forméza aliantia de tóte elementele contra ministeriului. Acésta aliantia insa dupa intrarea aristocratiei boemice sî a elementeloru cechice, cari suntu inrudite in mare parte cu cele clericale ultramontane, a capatatu din capulu locului o colóre contraria liberalismului.

Apropierea partiteloru acestor'a se incepù inca din dîlele din urma a le anului 1864.

Deak rumpe tacerea cu unu „pamfletu“ (dîce brosiur'a) esactu despre dreptulu publicu ungurescu; iéra din condeie conservative vechi aparu doue brosiure: „Trei ani de cérta constitutiunala. (Drei Iahre Verfassungstreit) sî „Transilvani'a sî regimulu austriacu in cei patru ani din urma (Siebenbürgen und die österreichische Regierung in den letzten vier Iahren — Leipzig, F. A. Brockhaus). Aceste erau nisce fanfare de atacu cari incuragiaza la lupta. Articululu lui Deak dela pasci, prin care arata ca parasesce principiulu de a pactá Ungari'a cu tierile ereditarie numai „din casu in casu“, da o programa de „afaceri comune“ cari sa se reguleze prin delegatiuni. Pasulu acest'a a facutu possibila intrarea conservativiloru vechi unguresci pre unu terenu cu ceilalti unguri. Acést'a a induplecatu mai departe pre imperatulu a ascultá de conservativii cei vechi, pentruca acum nu ii mai putea refrange, cá dupa emiterea diplomei din 1860, facute sub influinti'a loru esclusiva, cu asertiunea: ca aru fi in patria nisce „generali fara armata“. Acum dara a pututu usioru urmá caletori'a imperatésca la espositiunea agronomica din Pest'a. Respunsulu Majestâtiei Sele la cuventarea cardinalului Sezitowszky, ca „e determinata a indestulá dupa tóta potinti'a, dorintiele popóreloru Ungariei a fostu unu semnu destulu de invederatu de durat'a sistemului. Cancelariulu Zichy sî pregatise numai decâtu demissiunarea; se retînù de a o substerne numai la rugarea ministrului de statu; iéra cându 'lu provóca la 26 Iuniu Mensdorff sa sî dea demissiunea, o scóte din pultu sî o predá cu unu surîsu dîcendu. „Bitte, ist schon alles in Ordnung!“ Imperatulu se dîce adeca, ca a consultatu pre contele Eszterházy asupra propusetiunei facute de cancelariulu Zichy pentru conchiamarea dietei unguresci. Contele inse a respunsu ca numele Zichy e de ajunsu ca sa se strice tóta tréb'a sî asiá numai decâtu a urmatu denumirea lui Georgiu de Majlath de cancelariu, ceea ce inca in 26 Iuniu s'a notificatu prin Wiener Zeitung publicului sî ministeriului de odata. Acumu urméza demissiunile cancelariului ardeleanu sî ale ministriloru. Belcredî vine la Vien'a, dara fara programu sî fara colegi, ba nu avea nici idea chiara despre greutâtîle ce erá sa le intempine, pentruca afara de alte, senatulu imperialu era adunatu sî bugetulu pentru anulu 1865 era sa se voteze. Schmerling cadiù!

Referintiele cele nedeterminate a trasu dupa sine prelungirea crisei vre-o patru septemâni, in care restempu si-au aretatu toti partasii la schimbâri slabiciunile loru, pentru ca consiliarii cei noi mijlocescu de corón'a primesce aceea ce se refusà lui Schmerling; cas'a de susu se face partasia la acésta compromitere, pentru ca votéza unu bugetu numai cá sa placa feudaliloru, pre care l'a fostu refusatu odata. Ministrii demissiunati mai siedu o luna de dîle pre fotoliele loru sî devinu ajutatorii surpatoriloru constitutiunei schmerlingiane.

(Va urmá)

Evenemințe politice.

Sabiiu 24 Iuliu 1868.

In diet'a pestana decurge desbaterea unei legi fórte interesante, legea armârei séu dupa cum se traduce din limbele cu care avemu in tóte dîlele de a face, legea de aperare.

In Vien'a au cursu cu imbelsiugare toastele la festivitatea puscatoriloru la semnu, cari nu se oprira mai inapoi de câtu la unitatea Germaniei sî a poporului nemtiescu.

Köln. Ztg a sî aflatu impressiunile cari le a adusu principele Napoleonu din calatori'a sea. Iutele corespundentu scie d. e. ca principele dupa cele ce a vediutu in Austri'a sî partea resariténa, s'a intaritu numai mai tare in convingerea, ca opera unitâtiei germane nu se mai póte impedecá, pentru ca pre Austri'a a aflat'o principele pré sgudnita de evenemințe sî pré ocupata de oper'a organisârei interne, incâtu multi ani mai trebuie pâna sa póta face vre-unu pasu energicu in afara. Principele e incântatu de primirea ce a avutu in Austri'a, nu e multiamitu cu ce a vediutu in Romani'a sî Turci'a. E multiamitu cu **Beust**; recunósce inse in Andrássy pre celu mai talentatu barbatu in tóta Austri'a. — Principele incungiura ocasiunea de a paré ca a fostu in missiune politica. In totu tempulu caletoriei nu a corespunsu cu Imperatulu de locu. O singura data i-a datu Imperatulu sfatulu sa nu se abata pre la Belgradu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 29 Iuliu in cas'a deputatiloru, dupa autenticarea protocolului sî dupa alte amenunte face deputatulu Sebesiului **A. Tincu** o interpelatiune cârei premite urmatórele:

Inainte cu dóue luni indrasniiu a indreptá o interpelatiune câtra on. d. ministru de culte. Nu fui asiá de norocosu sa primescu respunsu la acea interpelatiune. Cu tóte aceste indrasnescu a me indreptá câtra onor. d. ministru astadi iéra cu o interpelatiune. La cea dintâiu aveamu in vedere sustarea sî mai departe a gimnasiului de statu din Sabiiu; scopulu celei de a dóu'a e cá numele celu bunu de pâna acum alu gimnasiului sa nu se strice.

La gimnasiulu de statu din Sabiiu e unu profesoru anume **Dier**, carele se vede a fi alesu de provedintia spre sfersîtulu de a comite sub mantéu'a lâtîrei magiarismului sî immoralitâti in sî afara de oficiulu seu. (strigâri sgomotóse: Nu se cuvine aicea).

Sî in vietiuirea acést'a scandalósa, nu numai ca regimulu nu-lu impedeca, ci inca-lu spriginesce, se póte ca plecându dela acea retacita parere, ca lâtîrea magiarismului pre calea acést'a sî pre aceea adeca a computului moralitâtiei póte sa se intemple. (Miscare mare).

Cá sa se póta despre acést'a convinge on. casa, mi iau voia a aduce unele momente din trecutulu profesorului (sgomotu, strigâri: nu e de lipsa; e abusu; nu se póte suferí!). On. casa! Eu numai aducendu date faptice potu sa-mi motivezu interpelatiunea. (Asiá departe nu póte merge).

Presied. Cas'a nu póte impedecá vorbirea pâna cându remane pre lânga obiectu.

Tincu. Sî acest'a se tîne de obiectu, pentru ca tocm'a cu privintia la acést'a (sgomotu viforosu: Nu se tîne de obiectu, aduti aminte unde siedí!) voiu cu permissiunea on. case sa aducu unele momente, (strigâri nu voímu sa le audîmu; asiá ce-va sa nu se sufere). In anulu 1859 cându erá acestu profesoru vice-directoru gimnasialu in Ungari'a tratà cu profesorii in unu modu atâtu de in contradicere cu legea, incâtu se vediura siliti a cere cercetare disciplinaria contr'a densului, in urm'a cârei dupa esecutarea cercetârei, locutiinti'a din Casiovi'a, cu privire la profesoru da urmatórea resolutiune sub $\frac{7221}{537}$: „Se ascépta cá Dier sa ia in seriósa consideratiune cuprinsulu emisului sî pre viitoriu sa procéda in modu impacatoriu, sa nu mai dea ansa la casuri provocatórie de admonitiuni sî sa restatorésca armoni'a stricata in corpulu profesoralu“ (Nelinisce mare continua).

In acelasi anu a fostu o cercetare disciplinaria contra lui, pentruca densulu in decursulu óreloru de prelegere a rusinatu (meggyalázott) (eróre limbistica) o femeia. (Intreruperi sgomotose. La ordine, la ordine! Acest'a e o purtare ce stigmatiséza pre deputatu! Indrépta-te cu acést'a câtra ministeriu, déra nu o aduce aici nainte).

Pres. Rogu pre dlu deputatu sa aiba dinaintea ochiloru demnitatea casei si sa vorbésca cu respectulu cuvenitu (aplause). Casa nu o batjocuri (gunyoljon), ci implinesceti obligamentulu Dtale (aplause).

Tincu. On. casa! Me escusati, eu am dîsu deja, ca nu potu vorbí la objectu, déca nu voiu citá momentele aceste. Regimulu a favoritu pre acestu professoru si eu voiu acum sa aducu fapte spre a dovedí cu densele, ca procederea regimului e nedrépta (Nu are locu aici)

Pres. (suna clopot.) Ai bunetate si asterneti interpelatiunea, Regimulu va respunde la dens'a.

Tincu. Me rogu sa fiu escusatu; déca nu-mi-e iertatu sa vorbescu la interpelatiune (dta poti vorbí, dara nu in manier'a acést'a) nu voiu vorbí, dara numi voi asterne nici interpelatiunea; merogu inse sa se ia spre sciinti'a, ca nu mi s'a datu voia sa vorbescu (contradîcere sgomotósa; strigâri: nimenea nu impedeca aici libertatea vorbirei; inse dta nu vorbesci de asiá).

Presied. Ai bunetate si-ti motivéza interpelatiunea cu acelu respectu, pre carele 'lu recere demnitatea casei si care esti datoriu casei.

Eu dovedescu respectulu meu câtra casa prin aceea, ca citezu fapte; aceste fapte nu le-amu fabricatu eu, ci spusu dupa cum suntu.

Notariulu Csengeri cetesce interpelatiunea câtra ministeriulu de culte.

Are regimulu cunoscintia, ca la Gimnasiulu de statu din Sabiu e unu profesoru, carele, afara de aceea ca nu e capabilu de pusetiunea sea, ce a atestatu de mai multe ori prin marturirea sea propri'a, prin purtarea sea scandalósa (Nu are locu aici, indreptate in privinti'a acést'a câtra ministeriu) a vatematu numele celu bunu alu institutului si prin prelegeri imorale despre asia numitele bóle secrete (strigâri sgomotóse: Cugeta unde te afli; nu se póte suferí; nu e loculu aici in casa) a descuragiatu pre junimea studiósa intratât'a incâtu a facuto sa se departeze in mai multe renduri dela prelegeri; carele mai departe prin purtarea sea necoa provocatu atâtu pre corpulu professoralu câtu si pre junime asupâsi spre cea mai mare dauna a progresului in sciintia (strigâri vivace: adule aceste in altu locu in foile publice; vrea sa scape de unu procesu de presa, de aceea aduce acestea naintea casei). Cugeta on. d. ministru déca le scie aceste la delaturarea acestui reu?

Bonis. On. casa! Nu amu sa facu mai nici o observare la interpelatiune; de ore-ce insa dlu dep. interpelante se esprime ca cas'a nu a vrutu sa-lu asculte, mi iau voia ai respunde, ca in cas'a acést'a pâna acum nu s'a angustatu nimenui dreptulu de a vorbí, (asiá e!); dara si cas'a póte sa pretinda dela fia-care membru. sa nu pérda din vedere respectulu câtra demnitatea casei (aplause); ea e indreptâtita a cere dela fia-care, ca déca se folosesce de dreptulu seu, sa respecteze si regulamentulu casei. (aplause).

Tincu se apera contra pre-upunerei ca elu aru fi vrutu sa vateme demnitatea casei. — Se cetesce proiectulu de lege pentru darea de venituri si se primesce.

In dîu'a urmatória e la ordinea dilei proiectulu de lege de aperarea tierei si proiectulu de conclusu alu lui Miletics.

Corespundintie.

Brasiovu 14 Iuliu v. 1868.

(Capetu.)

Dupa ce luni nainte de amédi amu asistatu la esamenele de maturitate ce s'au tînutu oralu cu 6 elevi maturisanti, dintre cari doi a esîtu deplinu maturi, trei maturi si unulu reprobatu pre 6 luni, fui rugatu de Par. Protop. I. Baracu a-lu insocí la tînerea esameneloru din tractulu seu. Bucurosu urmai acestei chiamâri pentru mine pré bine venita intru a face esperintie. Asiá dupa amédi la tre óre plecamu spre Sacele. Tempulu dupa atâtea ploi se limpedí si ne erá fórte favoritoriu de a face o escurssiune la tiéra. La 4½ óre eramu in Darste. Ací traseramu deadreptulu la scóla, carea erá indesuita de copii. Invetiatoriulu cu Preotulu dimpreuna si cu alti onorabili barbati ne asceptá. Cum amu ajunsu se incepura cu o rugaciune potrivita esamenului. Respunsurile frumóse si esacte din tóte obiectele ordinarie ale baietiloru dá unu testimoniu favoritoriu despre capacitatea invetiatoriului si diligenti'a pusa intru tînerea óreloru prescrise precum si a instructiuniloru superioriloru sei. In fine Par. Prot. se adresá cu nisce cuvinte adeveratu parintesci indemnandu pre Invetiatoriu si Parochu a-si continuá numai estu modu lucrulu seu ca prin acést'a-si voru castigá totu mai multu recunoscinti'a mai mariloru; imbarbatá apoi pre sateni a-si tramite pruncii regulatu la scóla. In genere ómenii nostrii pré putînu se silescu a-si tramite pruncii la scóla si apoi unde se intempla nenorocirea de-si preotii suntu indiferinti câtra scóla si cu invetiatorii nu stau in relatiuni bune, nesprigînindu-se unulu pre altulu nu póte stá bine nici caus'a invetiamentului. Aici insa precum si in intregulu tractu dupa cum amu observatu, multiamita staruintieloru si sfaturiloru pré demnului si meritatului barbatu ce sta in fruntea tractului, sùntu mandru ca potu marturisí ca pretutindenea amu aflatu cea mai buna concordia si intielegere intre preoti si invetiatori, de unde si resultá ca cu scól'a stâmu bine. In tóte comunele invetiatorii si preotii suntu asemenea stimati din partea poporului; semnu invederatu acést'a ca si insii se stiméza unulu pre altulu. Asiá m'a imbucuratu fórte tare si multu mai vertosu ca dupa câtu scimu din esperintia spre daun'a nóstra propria nu esista pretutindenea in archidiecesa asemenea relatiuni salutarie intre acesti doi factori insemnati ai cultivârei poporului. Caus'a séu causele? — le scimu cu totii; dara numai tempulu le va putea vindecá. Sér'a amu trasu la Parintele din Bacifalu si diminéti'a amu asistatu la esamenulu din acestu satu. — In totu tractulu feciorii si cu fetitiele se instruéza impreuna. — Esamenulu a decursu dupa datin'a usuata. Respunsurile a fostu pré bune. Desteritatea invet. respectivu aretá ca densulu se ocupa seriosu da studiulu seu. Intre elevi erá si vre-o câti-va Secui, de si invet. loru suntu intreitu mai bine salarisati, totusi vér'a nu tînu prelegeri, si asiá parintii cei ce se interesèza de crescerea fiiloru nu se sfiescu a dá pre pruncii loru si la Români la scóla, stându inca si opiniunea favorabila pentru noi, ca scól'a nóstra e mai buna si mai bine regulata decâtu a loru. Tóta recunoscinti'a respectiviloru autoritâti scolarie, ca au sciutu câstigá o astfeliu de repusatiune scólei nóstre faca si cu streinii.

Si aici cá peste totu loculu se plange invetiatoriulu despre crescerea cea rea si neregulata a scólei. Póte ca e data românului a trâí in nerenduiéla incâtu unde vedi unu lucru slabu ti vine sa credi ca e intru adeveru proverbu, dîcala, acést'a e lucru romanescu. Drumurile prin satu suntu sub tóta critic'a, ba esci in periculu, cu caruti'a nóua, sa remâni fâra róte, asiá strade desfundate si neregulate, cu tóte ca petrile stau naintea usiei. Aici credu ca pórta vin'a cea mai mare si deregatoriele politice, cari arata pré putînu interesu de binele publicu. Cu o bine voitória energia tóte s'aru delaturá si multe, din rele s'aru face bune. Dara precum se vede la o séma din cei mai mari binele poporului e numai in gura, dara in inima nu; un'a dîcu si alt'a facu; ascépta cá poporulu si fâra nici o invetiatura se fia maturu si sa-si incépa chiamarea sea. Ce illusiuni fatale!! —

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

IX.

Visitele Marchezei tineau acum mai multu si pentru mine erau mai putînu placute, fiindu ca o vedeamu din ce in ce mai trista. Ea i-mi vorbea de negre presimtiri; i-mi spunea ca singurele sele momente de fericire suntu acele in care se afla lânga mine; ca me iubesce mai multu decâtu viéti'a, ca déca n'asiu mai iubí-o odata, viéti'a pentru dens'a n'aru mai avé nici unu pretiu; ca deca voiescu mórtea ei sa o parasescu si altele. Eu me cam ingrodiamu de atât'a amoru si nu pré sciamu la ce capetu are sa easa tóta istori'a. Cându o intrebamu cine este; ea me rugà sa nu cautu a atá mai multu decâtu ca este Adel'a mea care me iubesce. Istori'a trebuiá sa iee odata unu sfersîtu si intr'o dî mi-a trecutu prin minte sa-i propunu in gluma de a ne casatorí. Sa ne casatorimu! strigá ea. Nenorocitule! suntu maritata! Maiorulu B. care siede in fatia e sotiulu meu, amu doi copii... Audiendu aceste perulu meu incepù a se radicá. Prin minte i-mi trecura o multime de idei grozave: me vedeamu descoperitu, datu in judecata, s'au provocatu la duelu de unu militariu; parea ca ceteamu in gazeta numele meu, intre fapte diverse; gândii la parinti.... In sfersîtu, torturatu de aceste idei, consultai mai multi amici cari i-mi dedura consiliulu sa me mutu intr'o alta strada. Dupa unu scurtu tempu, me mutai intr'o nópte, fâra a insciintiá pre Adel'a. Nu trecù insa o septemâna de cându i-mi schimbasemu locuinti'a cându vení iéra sa me védia. O lunga esplicatiune urmà; Eu i spusei deschisu motivele care me indemnase in interesulu ei si alu meu sa curmu o relatiune care nu putea avé decâtu unu sfersîtu fatalu. Ea me acoperí cu mustrâri, i-mi dise ca nu o mai iubescu: planse multa vreme, in sfersîtu i-mi cerù iertare de mustrârile sele. Scenele dramatice de gelosie repetîndu se pre fia-care dî, incepeau a-mi fi fórte urite, si nu sciamu cum a-si face sa se sfersésca.

Nou'a mea locuintia se compunea din câteva camere ce-mi trecuse unu comerciantu care avea o locuintia pré vasta pentru famili'a sa. Elu avea o singura copila de vo 17 ani frumusica si vesela. Copila imi placea si se vede ca si eu ei, câci dupa câteva septemâni ne intielegeamu fórte bine. Nu sciu cum s'a intemplatu ca Marcheza a aflatu despre nouele mele draganele, câci cându venea la mine vedeamu fruntea ei incretîta si ochiulu seu se primbl'a turburatu in tóte pârtile, catându vre unu indiciu de infidelitate. Apoi me facea sa-i juru neincetatu ca o iubescu, ca nu iubescu, pre nime altulu decâtu pre dens'a etc. etc. Ce eramu sa facu? Trebuia sa comitu sprerjururi pre tóta dioa: femeea ceea erá grozava. Intr'o séra am mersu la teatru cu tóta familia gazdei mele. Fatalitatea voí ca locurile nóstre din stalu se fie sub avant-scen'a unde erá Marcheza cu Maiorulu — pre care atunce ilu vediusemu anteia óra. Cum me vediù Adela schimba colórea fetiei. Nu me simtiamu nici decum indemana; ochii Marchezei nu me mai parasiau; maiorulu iara-si parea ca se uita la mine si avea nisce mustetie si o multime de cavalerii si o sabie lunga..... pre de alta parte fat'a gazdei mele care erá langa mine, erá mai voiósa decâtu obicinuitu: tóta vremea ridea, si-mi totu sioptia la ureche, intr'unu rendu chiar îmi spune sa me uitu in loja dealaturea unde ar fi o femee asia de frumósa cum n'ar mai fi vediutu si nencetatu privea la Adel'a cu ochanulu. Asiu fi preferitu se me aflu mai bine intr'o bisunie de ursi de câtu la loculu meu. Esîndu din teatru, copil'a se anina de bratiulu meu si amendoi trecuremu in coridoru pre lânga Marcheza care se sprijiniá pre bratiulu maiorului. Era unu momentu numai de intâlnire dar nu l'oiu uitá niciodata. Adel'a alba ca omatulu îmi arunca o ochire.... par c'o vedu inca! Ve puteti inchipuí déca eram bine dispusu pre drumu, cându ne'ntorceamu a casa si fetiti'a care îmi totu vorbiá si me totu intrebá cu ironia de cându m'am facutu seriosu. si déca nu cumva dómn'a cea frumósa din loja este causa tacerii mele etc. In sfîrsîtu eram intr'o dispositiune ce nu ve potu descrie. A doua dî Adela vení la mine; erá necunoscuta: ochii sei ardeau si fati'a sea era palida. Dreptu se ve spunu, eu me cam temeam de dens'a si me tîneamu intr'o respectuósa departare. Deodata scotîndu unu pumnaru îmi dîse cu o vóce grozava ca suntu unu tradatoru si ca are sa me ucida si pre densa. Eata catastrofa finala a romanului meu, gândeamu in mine. Am trebuitu sa intrebuintiezu o elequentia estraordinara ca s'o induplecu a pune pumnarulu la o parte. Cându terminândumi discursulu amu vediut'o ca plânge, m'amu simtîtu usiuratu. Dupa ce se duse, m'amu pusu pre gânduri si dupa mâtura cugetare am vediutu ca singurulu mijlocu de scapare este fug'a. Ducendu-me la tatalmeu, i-am spusu totu si i-am cerutu bani ca sa fugu. Mare scena tragica de familia urmeaza! In sfîrsîtu a consimtîtu sa me câlatorescu si sa me lepadu de teologie. De patru luni me aflu acum pre drumuri si se vede ca parintii mei s'au deprinsu cu ideea de a nu me vedé pastoru, câci scrisorile loru devinu din dî in dî mai amabile. Nu sciu ce-o fi gânditu de mine Marcheza de Castellamare.

— Este cu putintia, strigâ Alexandre, cându Edgar î-si sfîrsîse istoria lui, este cu putintia! Sa dispretiuesci atât'a amoru! O! E neertatu!

Dupa amédi amu asistatu la esamenu in **Turchisiu**, unde elevii erá despartiti in dóue clase cu mai multe despartieminte. Resultatulu clasei prime, incredintiate unui adjunctu inca neespertu n'au fostu indestulitoriu insa cu atât'a mai escelenta a fostu clas'a II sub conducerea D invetiatoriu sî parochu N Soiu. In tóte obiectele elevii a fostu atâtu de bine initiati, incâtu acésta scóla aru puté serví de mustra ori-cârei scóle populare. Elevii a fostu fórte bine initiati atâtu in cantârile bisericesci ale liturgiei sî in irmóse, câtu sî in unele nationale lumesci. Sî in asta privintie nu mai erá nimic'a de doritu, de-sî cercetarea scólei sî aici a fostu manca. Tóta recunoscinti'a pré zelosului invetiatoriu sî parochu. Nu lipsí nici din partea Parint. Prot. cea mai caldurósa multiamita pentru atât'a resultatu.

Mercuri diminéti'a se tînura esamenele in Cernatu cu elevii de clas'a I sî II. Sî aici s'a pututu vedé numai decâtu ce platesce unu invetiatoriu bine cualificatu, câci responsurile elevilor aret'au pâna la evidintia capacitatea invetiatoriloru. Pre cându Ghimbasianu a escelatu cu discipulii sei pre atunci cel'a-laltu invetiatoriu din prim'a a datu unu esamenu pré mediocru. Dupa prândiu s'a tînutu in Satulungu esamenu cu clas'a I sî II normala cu unu resultatu bunu. Metod'a buna aduce totu déun'a frupte bune. Verz'a a aretatu ca e unulu dintre cei mai capaci invetiatori dela scól'a acést'a sî merita tóta laud'a. Nu mai putînu escelara sî cei'a-lalti in diligintia si tactica buna. De fatia a fostu afara de invetiatori sî direct. Dorc'a, (cari a fostu mai la tote esamenele din pregiuru presinti asistandu imprumutatu) intre altii mai multi sî zelosulu notariu comunalu dimpreuna cu antistele sî alti onoratiori. Dupa incheierea cu o alocutiune potrivita din partea Par. Protopopu adunandu-se invetiatorii sî toti cei presenti la pré stimabilulu Preotu Verz'a intre multe alte vení pre tapetu sî subtirelele salarie invetiatoresci, cari prin barbati dela cari nu ai fi asceptatu nici cându asiá ce-va, ci din contra spriginu, s'a micsioratu intru atat'a incâtu fatia cu a invetiatoriloru unguri, totu in asemenea modu fâcute, astadi suntu numai batjocura. E de speratu insa ca zelulu Parochului, sî a inteligintiei spriginitu cu stâruintia sî din partea Par. Protopopu iéra voru aduce salariele la norm'a prefipta la infiintiarea acestoru scóle normale din Satulungu. E lucru preconstatatu ca numai unde suntu salarie bune, potu esistá sî **invetiatori harnici**. Dupa cum amu mai intielesu se staruiesce aici sî pentru infiintiarea unei scóle reale cá continuare la invetiaturile castigate in clasele normale. Nu aru fi ce va mai salutariu decâtu acést'a aici in pârtile acestea sî in unu tempu, cându ómenii nostri déca nu-si voru imbunatâtî economi'a loru amesuratu tempului de astadi cu mijlóce moderne mai rationale, atunci suntu de peritu, mai vertosu fiindu ca suntemu in ajunulu deschiderei atâtoru câi ferate, cari, odata gat'a, ne voru coplesi cu atâtea feliuri de insociri comerciale sî economice. Eata lips'a, eata cerinti'a de preoti sî invetiatori harnici sî scóle bune, cari se respandésca luminile in tinerime sî in poporu. Numai inteliginti'a invetiatoriloru si preotiloru ne póte mantuí dela peirea totala. Densii suntu cei dintâiu cari suntu destinati a fi focularialu ce se faca a disparé intunereculu nesciintiei sî a ignorantiei. Inteliginti'a nóstra numai in legatura cu acesti'a doi factori principali sî puternici ai culturei póte se lucre cu resultatu la radicarea poporului sî fericirea lui. Tempulu a venitu; a stá cu mânile in sinu e cea mai mare crima comisa chiaru in contra esistintiei nóstre nationale. Faca fia-care in sfer'a sea de activitate sî dupa puterile sele sî de buna séma binecuventarea cerului in resultate bune nu ne va lipsí. Activitate sî crutiare suntu postulatele ce imbunatatiescu sórtea unei poporu, unei natiuni. Virtuti cá acestea asiá rare la noi; sa stâruimu prin esemplu viu a se introduce si in poporu!

Joi diminéti'a se tînura inca unu esamenu cu clasea prima de incepatori la biseric'a cea vechia din Satulungu, sî dupa aceea asistarâmu pâna la 12 la esamenulu cu elevii clasei III sî IV normale la biseric'a cea nóua. Directorulu sî Inv. I Dorc'a a datu cu elevii claseloru acestor'a de-sî impreunate cu o cercetare din partea eleviloru pré putînu regulata totusi unu esamenu esemplariu. Responsurile eleviloru sigure sî precise precum sî intrebârile potrivite sî cu tóta tactic'a pedagogica puse, documentau pâna la evidintia capacitatea, desteritatea sî petrunderea adenca in obiecte a espertului invetiatoriu. In tóte privintiele densulu e la inaltimea missiunei. Dupa amédi invetiatoriulu Petrieu cu clas'a II a resîtu amesuratu diligintiei sî tactului bunu pedagogicu ce le-a aretatu in decursulu unui anu cu unu esamenu escelentu; asemenea sî cei'a-lalti invetiatori din Satulungu fâra diferintia suntu toti la loculu seu, sî Satulungenii se potu mandrí cu scól'a loru pentru cari au jertfitu sî jertfescu. De câtra séra pre la 7½ se incheiara esamenele esecutându-se unele cantâri bisericesci sî mai multe nationale precum sî Imnulu popularu sî alu Escelentiei Sele Pré bunului Archipastoriu. Parintele Protopopu, care insusi atâti'a ani a inghititu pulberea scólei sî pricepe fórte bine ce va sa dica unu **invetiatoriu bunu** n'a lipsitu a laudá meritulu sî a-si esprimá recunoscinti'a sî multiamit'a sea in tóte privintiele domniloru invetiatori indemnandu pre crestinii adunati sa imbratisiéze scól'a, **singurulu mijlocu de salute pentru români**.

Sér'a se intrunira toti invetiatorii la o cina data in onórea loru de câtra pré venerabilulu Parinte N Pope'a, unde trasese Parintele Protopopu la cortelu. La acést'a luà parte sî Par. Pope'a celu tineru sî prof. I. Pope'a pre lânga alti onoratiori. Conversarea fidela despre mai multe obiecte interesante scolarie, nu voru lipsí a aduce fruptele dorite la tempulu seu.

Vineri diminéti'a se tînú esamenu cu incepetorii. Resultatulu preindestulitoriu, cu tóte ca invetiatoriulu e tineru sî fâra de pedagogia; insa ce ia lipsitu din pregatirile prescrise, a suplinitu prin propri'a diligintia sî bun'a conducere a superioriloru sei sî bun'a intielegere sî indrumare a colegiloru sei fideli. Ce nu póte face diliginti'a sî bun'a intielegere!

Dupa o escursiune scurta la Zizinu unde vediurâmu destulu schilete vestede a multoru depravati sî minati intre putînii óspeti mai straluciti sî cu fati'a mai lucia, veniti pentru petrecere, Sambeta diminéti'a purceserâmu la Tarlungeni. Ací aflarâmu scól'a mai desiérta de invetiacei. Putînii câti a fostu a datu insa nisce responsuri atâtu de indestulitórie incâtu Par. Protop. miscatu fiindu de bucuria pentru respunsurile bune din propriele sele mijlóce a impartitu premii in bani, la toti elevii pentru diliginti'a loru, vrendu cu acést'a de o parte sa impintene pre elevi la diligintia, iéra de alta parte sa indemne sî pre cei presenti betrâni, intre cari erá sî respectabilulu preotu localu, la inaintarea scólei prin staruintia de cercetare regulata.

Nu atâtu de indestulitoriu pre câtu se asceptá a fostu resultatulu esamenului din Purcareni, unde invetiatoriulu in proportiune e mai bine salarisatu decâtu in tóte cele-lalte comune din tractu. Caus'a e necapacitatea invetiatoriului mandru sî arogantu, care din pedagogia pare a nu pricepe nici o **jota**; a sciutu insa prin alte mijlóce a-si castigá popularitate sî a se sustîné spre daun'a tinerimei. Baietii cari cercetéza de mai multi ani scól'a esceléza in recitarea de declamatiuni, pre cându in cetitu d'abiá se misca. Parintele Protopopu n'a lipsitu a aduce o dojana aspra sî a-i pune seriosu la inima chiemarea ce o are unu invetiatoriu de a se perfectiuná in sfer'a sea, totu deodata sî parerea de

---

„Dar bine, ce eramu sa facu? respunse Edgar.

— Cum? Me mai intrebi? Trebuiá sa persistezi, sa o iubesci, sa fii fericitu!

„Se vede ca nu mai ascultatu bine? N'ai audîtu ca erá maritata sî avea doi copii?

— Ce-mi vorbesci de maritatu? Cununia este numai o forma pentru legitimarea amorului; cându cununi'a nu este cu putinti'a elu se legitimeaza de la sine. O! Tradatoru!

„A-si fi voitu sa te vedu in loculu meu!

— In loculu teu, provocamu pre maioru. . . . ilu ucideamu . . . . o luamu . . . .

Dîcendu aceste Alexandre, se primblá furiosu prin gradina, gesticulându din mâni.

Edgar se uitá la densulu cu ochi mari, apoi intorcendu-se câtra mine dîsa incetu: „Oare poetulu nostru are tóta intregimea mintii? eu unulu me indoescu.

Alexandre erá furiosu pre Edgar furiosu pre Marchez'a ca nu l'a lovitu cu pumnarulu, furiosu pre sórte care legase viati'a ei de acea a maiorului; furiosu pre hazardulu care facuse se stada fatia in fatia! In zadaru ne incercaremu a-lu linisci. Armoni'a disparuse din societatea nóstra.

Nici eu nu mai eramu dispusu sa mai spunu istori'a mea, nici ceilalti sa me asculte. M'am vediutu silitu sa renuntiu.

O nópte de somnu trebuia sa treaca la mijlocu pentru ca in mica nóstra societate sa predomniasca din nou liniscea sî concordi'a.

X

In dîori de dîoa plecaremu trustei câlatorii. Drumulu merge in susu pre malulu rîului Seus de a lungulu unei vâi care se strîmteaza din ce in ce mai multu. Este unu locu in care d'impreuna doue izvóre din care se forméza rîulu; deacolo te urci pre unu drumu rapede pre muntele Furc'a. S'a datu acestui munte numele Furca din causa ca form'a sea sémana multu cu o furca. Ajunsu pre culme dupa unu marsiu obositoru de mai multe óre o panorama mareatia se disvelesce ochiloru. In departare se vedu in fatia sîruri de munti cu forme fantastice si colore minunate. La picióre se vede unu ghiatiaru giganticu ce pare a se aruncá amenintiatoru in josu sî pre ici pre cole stancele muntîloru se vedu presurate cu omatu. In mijloculu omaturiloru, distingi in centrulu valei unu punctu negru. Acest'a este unu otelu fórte frequentatu vér'a sî pustiu in celelalte anotimpuri.

— Ce isvoru albu ese colo'n vale din ghetiarulu ista? intréba Alexandre.

„Rhonulu, respunse Edgar.

— Rhonulu? Rîulu meu parintescu? Pre malurile lui m'am nascutu. Câtu e de micu! Cine ar dîce ca acestu izvoru devine mai in urma unu fluviu asiia de mare!

„Nu se póte prevedé câta marire este adesu ascunsa intr'unu leaganu micu!

Observatiunele tovarasîloru mei sî vederea acestui micu izvoru, me puse pre gânduri. Cursulu Rhonului îmi parù in totulu asemenatu vietiei omenesci. La izvoru elu este micu sî albu ca copilulu nevinovatu din leaganu; mai incolo elu salta printre munti sî si face locu printre stânci sî cursulu seu samene ca jocurile sburdalnice a le copilului, care crede ca lumea intreaga este a lui sî necunósce periculele ce-lu incunjura. Eata anse ca albia rîului se largesce, alte izvore vinu de-i intuneca albeatia sea primitiva, elu numai este copilu sî nu este anca june sau este sî un'a sî alta impreuná câci, cându curge mai liniscitu, cându s'arunca in cascade fara prudentia. Mai la vale ansa cascadele sî jocurile naive se sfîrsiescu, elu nu mai sare preste stânci sî cu tóte aceste apa sea alérga rapede sî cu vuetu ca sî sângele ce ferbe nelinistitu in june. Aici îlu asceapta ispite sî pericule; fâra prevedere elu lasa ca sórtea sa-lu impinga unde va voí sî eata-lu pre nesciotele aruncatu in laculu de Geneva. In zadaru îlu urmaresci cu ochiulu pre nivelulu lacului, Rhonulu remâne necunoscutu. Impartasit'a elu sórtea aceloru tineri ce s'au dusu in anii cei mai frumosi ai vietiei? Nu! Eata lu ca ese mândru sî frumosu din lacu, mai betrânu de intemplâri, dar nu ânca mai betrânu de esperientia. Elu nu mai e june, dar nu are anca energia bârbatului si acum ispitele cele mai mari sî mai grozave îlu ascépta. Passiunile îlu vorbesce, elu vede câ-lu conducu spre perire sî nu are puterea sa le inadusie. In acésta lupta intre pasiune sî minte, vine unu momentu unde acést'a de pre urma îlu parasesce, sî unde s'arunca piedisiu in prapastie. **La perte du Rhone!** dîcu totî care îlu cunoscuse sî deplângu mórtea sa prematura. Dar momentulu sfîrsîrii sele n'a sositu anca, elu scapa si din acést'a cea mai grea din incercâri ale pâsiuniloru sî bârbatu acum'a, elu pasiesce siguru si liniscitu. Infatiosiarea sea anse nu e voiósa, elu deplânge jocurile voióse a le copilariei sî crede ca poesia vietiei s'a sfîrsîtu pentru densulu. Destinulu inse nu-lu lasa multu timpu in nemultiamire. O fecióra frumósa sî mândra crescuta in tiermuri departate de acele ale tierei sele natale, e impinsa spre densulu de o mana puternica sî nevediuta. Rhonulu sî Sóna, fii de diferite tieri care nici visase vreodata a se intalní in cale se zarescu abie sî eata-i ca alearga unulu in bratiele altuia. Ei acum impreuneaza undele loru sî in curendu nu mai formeaza decâtu unu singuru rîu mare sî majestuosu. Mâna in mâna, ei pasiescu acuma pre valea vietiei. Pasii loru suntu lini; unda loru are o colóre blânda sî melancolica sî eata i ca amendoi se apropie incetu de marea ce are sa-i inghita, marea in care se scurgu sî se perdu tóte rîurile dupa hotarîrea nestramutata a unei vointe necunoscute.

(Va urmá.)

reu ca nu póte sa se declare multiamitu cu esamenulu ce l'a datu.

Dintre poporeni pré putîni a fostu presenti la esamene din caus'a lipsirei de acasa, pre la economii in tiér'a vecina.

Resumându cele vediute resulta: ca edificiele scolarie sî bisericile in tractulu acest'a stau bine sî ca sî resultatulu invetiamentului cu pré putîne esceptiuni e fórte. indestulatoriu. Laud'a celoru ce merita lauda precumpanesce putînele lacune ce vinu mai vertosu la incepatori. Acést'a din urma vine mi se pare din lips'a unei manuduceri bune, ce sperâmu ca va aparea in curendu.

O mica observatiune a-siu avé a face Domniloru Invetiatori: in genere mai multa diligintia in privinti'a dictandeloru, cari dupa cum amu observatu in unele clase lipsescu cu totulu. Importanti'a sî necessitatea loru recunoscuta de toti, credu ca DD. Invetiatori nu voru luá in nume de reu acésta mica observatiune spre mai marea perfectiunare a unei scóle bine arangiate.

Conducerea intielépta a tractului in tóte privintiele arata pre barbatulu cu esperintia sî zelu in resultatulu ce ni-lu presentéza pretutindenea scólele sî buna intielegere intrn autoritâtile scolarie, cari cu puteri unite sî bine conduse nu potu altmintrea decâtu sa contribue la edificiulu fericirei natiunale.

Dee Ddieu cá esemplulu bunu sa prinda radacini puternice in tóte pârtile sî se aduca fructe fericitórie in tóte locurile locuite de români.

N. I. M.

Principatele române unite.

La 7—19 Iuliu, guvernulu fu informatu de agintii sei administrativi ca, unu numeru de vr'ua 150 Bulgari, trecusera dunarea de la Petrosiani in Turci'a, pre o barca ce venise de la Giurgiu, sî ca óre-care agitatiune esista intre Bulgari ocupati in tiéra la lucrârile agricole séu la acelea ale drumului de feru. Ordinu s'a datu indata la tóte autoritâtile civili sî militari, de pre marginea Dunârei, ca se fia cu cea mai mare privighere, se oprésca ori-ce repetîre a unoru esemeni fapte, sî totu-d'o-data se caute sî se urmarésca cu staruintia pre instigatorii misicârii sî pre organisatorii cetei cari se strecurase de la Petrosiani peste Dunare. D. majoru Lipoianu fu tramisu, cu instructiuni severe, la faci'a locului, tóta dorobantîmea judetieloru de margine fu concentrata, gardele de graniceri fura indoite, patrule numeróse puse pre totu lungulu tiermului Dunârei, doue escadróne de dorobantî fura tramise la Alexandri'a, pre lânga alte doue escadróne de cavaleria ce se aflau deja concentrate la Zimnicea, o compania de infanteria fu spedita la Giurgiu, sî insu-si D. ministru de interne, merse la acestu din urma punctu, ca sa se asicure despre caracterulu agitatiunei. O ancheta administrativa sî judiciara se incepù indata. Deslusîrile ce le-a datu pâna acumu suntu urmatórele:

D. Colni, arendasiulu mosîei Petrosianii, a domnului Stirbei, suptu cuventu ca i se dedese acumu câtu-va timpu focu la nisce clâi de paie ce avé pre mosîe, puse spre paza in giurulu granareloru séle, unu numeru óre-care de Bulgari ce serveau la acelu arendasiu ca lucratori: Lenga granariile d-lui Coloni se afla o padure, désa, care se intinde pâna spre Dunare, unde se invecinesce cu nisce bâltî acoperite cu trestie sî rogozu, fórte inalte. Pre lânga acei pazîtori, gracia localitâtîloru cari le permiteau a se strecurá fâra a fi vediuti, in nóptea ce precese trecerea, se adunara, in totulu vr'o 150 de Bulgari la Petrosiani, unde deja fusesera aduse vr'o optu séu diece lâdî cu arme sî munitîuni, ale câroru scânduri desfacute s'au gasîtu in patulele d-lui Coloni, o barca inchiriata la Giurgiu, venise acolo; Bulgarii armatî se imbarcara in timpulu noptii sî ascunsî de unu mare cortu de pânza ce-i opria d'a fi vediuti de pre tiermuri, suira Dunarea pâna la o insula, d'ací; in nóptea de 6 spre 7 Iuliu, ei trecura pre pamentulu turcescu.

Pre langa scândurile lâdiloru de arme, cari purtau etichete de diferita mârfuri la adresa mai multoru comercianti bulgari sî nemti, s'au gasîtu la d. Coloni nisce proclamatiuni in limb'a bulgara.

D. Coloni sî fratele seu suntu arestatî; s'au arestatu asemenea câpitanulu batelului care este grecu, unu bulgaru care inchiriá barc'a sî unu altu bulgaru care este venitu de vre o 15 dîle in tiéra sî ale cârei misicâri au inspiratu banueli. Capitanulu sî inchiriatorulu batelului au datu óre-cari lamuriri asupra trecerei sî asupra persóneloru ce au ingagiatu batelulu. In urma acestoru declarâri s'a facutu mai multe perchisitiuni domiciliare sî arestâri in Vlasica, Teleormanu sî Bucuresci.

In primele momente, spre a scí care erá gravitatea cestiunei sî a se descoperi tóte ramurile acestei afaceri, s'au facutu asemenea perchisitiuni sî la mai multe persóne de origine bulgara, fórte bine, puse in societatea nóstra; nu s'a gasîtu insa nimicu la densele.

Din cele descoperite pana acumu resulta ca misicarea a fostu opera fostiloru membri ai legiunii bulgare din Serbi'a, licentiati acumu câte-va luni, sî din cari vr'o 200 au venitu in Românî'a, mergendu in mai multe districte spre a cautá de lucru, sî a câtoru-va bulgari esaltati, stabiliti mai dinainte in tiéra. Instructiunea se urméza.

Trecerea Dunarei este cu totulu oprita bulgariloru, sî chiaru cei ce au pasporturi regulate nu potu trece decâtu in câte-va porturi anume determinate sî in numeru de celu multu trei deodata, spre a se putea privighiá sî controlá, atâtu pre tiermulu stângu câtu sî pre celu dreptu. Bulgarii fâra capetuiu suntu tramisi la lucru in districtele de munte sub priveghierea autoritâtiloru. Tóte mesurile s'au luatu spre a oprí ori-ce aglomerare sî guvernulu este otâritu a procede cu energia contr'a tuturoru aceloru ce s'aru cercá a compromite neutralitatea teritoriului românu. Déca Romani'a este dispusa a oferí ospitalitatea tuturoru persóneloru ce vinu a o capetá pre pamentulu seu, ea nu póte insa, in nici unu casu, suferí uneltiri de natura a o compromite, sî, guvernulu va fi, cu parere de reu nevoitu a usá de mijlócele coercitive contr'a unoru asemenea uneltiri.

(Monitoriulu)

Varietâti.

⁂ **Festivitatea** celoru ce dau la semnu, adunati in Vien'a e bogata de toaste. Tóte esu intr'acolo ca dorescu o Germania libera sî unita.— Imperatulu a aparutu la festivitate, petrecutu de principele Hohenlohe sî fu intempinatu cu vivate entusiaste. Imperatulu a beutu unu pocalu in sanatatea tuturoru datatoriloru la semnu. Preumblanduse Imperatulu prin multimea festiva erá intempinatu in tóte pârtile cu semne de ovatiune. La plecarea Sea dela festivitate s'au auditu sî esclamâri: „Traiasca imperatulu germanu!"

⁂ **Türr**, in o scrisóre deschisa câtra redact. dela P. Ll. arata stricaciunea ce vine dela esistinti'a opositiunei, carea sustîne pre natiune in escitare continua.

⁂ Cetimu in Kol. K. ca in Clusiu românii gr. catolici din tractulu protop. de acelasi nume au avutu o adunare in afaceri de alegerea mitropolitului. La acést'a ocasiune s'a votatu o adresa de multiamita Mejest. Sele, sî regimului ung. pentru concessiunea alegerei de metropolitu. Cândidatulu acestui tractu e dlu Canonicu **Fekete** Ioann (Negrutiu). Se dîce ca in intielesulu acest'a au avutu sî alte tracturi adunâri, a câroru resultatu e de cuprinsulu acelei din Clusiu. S'a mai decisu l'a numit'a ocasiune, ca episcopia Gherlei sa nu se folosésca de dreptulu de alegere, pentruca avendu archidieces'a 123, diecesa gherlana 87 lugosiana 12 voturi se póte intemplá ca sa se asieze pre scaunulu archiepiscopescu unu individiu, carele sa nu aiba nici unu votu din archidiecesa. In fine se esprima protopopiatulu ca va staruí pre lânga legile dobandite pre cale constitutiunala, protestéza contra ori cârei octroâri sî in intielesulu acest'a s'a compusu o a-dou'a adresa câtra ministeriulu unguresc.

⁂ Imperatulu Russiei a sositu in 28 Iuliu n. in **Kissingen** la bâi.

⁂ O adunare de nemti din tierile Germaniei de meadia dî sub presidiulu lui **Curanda** au decisu conchiamarea unei adunâri de poporu, carei sa se astérna urmatórea resolutiune: Eschiderea Austriei din Germani'a e fórte deplorabila, unirea Germaniei prin anessiune e despretiuibila, unirea trebuie sa se faca prin determinatiunea propria a popóreloru (suffrage universel. Red.)

5—2

Concursu.

Devenindu, la scól'a populara gr. or. din Sabesiu o statiune de Invetiatoriu vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu cal. vechiu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 150 fl v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a asterne pâna la numitulu terminu, la Inspectiunea scolara dstrictuala din locu, urmatórele documente:

a) ca au absolvatu patru clase gimnasiale, sî cursulu pedagogicu, séu clericale,
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu,
c) ca au viétia morala nepetala.

Cei mai multu cualificati voru avea preferintia

Din siedinti'a Comitetului paroch.
Sabesiu 14 Iuliu 1868:
Comitetulu parochialu gr. or.

2—3

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. a fostei Compania a 8-a din Regimentulu I românu in Vistea inferiora districtulu Fagarasiului suntu de lipsa trei invetiatori cu urmatórele emolumente, sî adeca:

a) invetiatoriu primariu pentru clas'a III sî IV de odata directoru alu scólei cu salariu anualu in parati 350 fl v. a. locuintia in natura sî 6 stângini de lemne de focu pentru sine asemenea in natura;
b) invetiatoriu pentru clas'a a II cu salariu in parati 200 fl. v. a.
c) invetiatoriu la clas'a I, cu salariu in parati 120 fl. v. a.

Pentru ocuparea acestoru posturi se deschide concursu pâna inclusive 31 Augustu 1868 cal. n.

Competitorii pre lânga suplicele de competentia scrise cu mân'a loru sî indreptate la efori'a scolara in Vistea inferióra prin post'a **Ucea** au sa documentedie:

1. ca suntu de religiunea gr. or.,
2. ca se bucura de purtare morala nepetata,
3. ca cunoscu limb'a române, care e limb'a propunerei invetiaturiloru cu perfectiune sî suntu cantâreti buni.
4. ca au absolvatu cursulu pedagogicu sî suntu apti de invetiatori.
5. Invetiatorii sub **a** sî **b** trebuie se cunósca sî limbile germana sî magiara, cari suntu studii obligate in scóla, sî anume **celu dintâiu amendóue cu perfectiune**, alu doilea german'a perfectu sî magiar'a, in órecare gradu, spre a o puté propune la incepatori.

Competitori cu studie mai inalte sî acei'a cari sî pana acumu au servitu ca invetietori cu succesu bunu, voru fi preferiti la alegere, sî cei doi mai pucinu dotati au se astepte sî ori cari remuneratiuni din didactre dupa comprobarea strâduintiei loru.

Dela Efori'a scólei capitali gr. or. in Vistea inferióre 24 Iuliu 1868.
Ioann Codru **Dragusianulu**,
Presiedinte eforiale.

6—3

CONCURSU.

Posturile de invetietori in clas'a I sî II-lea scól'a normala gr. or. de aici suntu vacante sî pentru ocuparea loru se escrie prin acést'a concursu.

Salariulu pentru invetiatoriulu clesei I este 180 fl. iéra pentru invetiatoriulu clasei II 200 fl. v. a. pe anu. —

Rugârile pentru oferirea acestoru posturi, ajustate cu documintele recerute, sa se tramita pana in 8/20 Augustu a. c. la subsemnata efori'a scolara: (posta din urma Saceluí), sî se voru considerá cu deosebire concurentii, care potu invetiá sî cantârile beserecesci. —

Dela Efori'a scólei normale gr. or.
Saliste in 22 Iuliu 1868.

4—3

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu din Apartinenti'a „Riulu-Sadului" se deschide prin acést'a concursu. Salariulu e 126 fl. v. a. cuartiru liberu sî deputatu de lemne.

Terminulu de insinuare espira cu 20 Augustu calind. n.

Resînari 27 Iuliu 1868.
Oficiulu Opidanu,
cá eforia scolara.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 60. ANULU XVI.

Sabiiu, in 28 Iuliu (9 Aug.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 27 Iuliu.

„Sieb. Deutsches Wochen blatt", fóia septemanaria, ce apare aici in Sibiiu scrie in nrulu 10 in rubric'a, „revista septemanaria" urmatórele:

„La finea seculului trecutu au zîditu grecii emigrati din Turci'a o biserica in Brasiovu, carea provediuta cu fundatiuni bogate, a fostu destinata esclusivu pentru servitiulu dumnedieescu alu natiunaliloru greci. Nu multu dupa aceea s'au escatu conflicte intre comun'a grecésca sî regimentulu bisericei greco orientale, cari (conflicte) aveau in vedere administratiunea averei bisericesci sî in genere incorporarea bisericei locale in biseric'a tierei greco orientala (griechisch-orientalische Landeskirche)" s. a. m. d. vorbesce despre punerea interdictului asupra bisericei sî despre radicarea lui.

Ne mirâmu de crass'a nesciintia ce dovedesce scrietoriulu acelei notitie in o afacere, de o parte atâtu de aprópe de densulu, de alta parte atâtu de interesanta pentru ori-ce omu, carele are de a face, cu, — sî de a traí in corporatiuni constitutiunale, fia acele politice, fia bisericesci.

De asta-data i spunemu scrietoriului, ca asertulu seu despre zîdirea bisericei amintite mai susu nu contîne nici unu adeveru. Binevoiésca a se osteni pana la inclitulu magistratu din Brasiovu sî a cautá acolo in cartea funduaria sî se va convinge, ca biseric'a din cestiune nu e zidita de greci ci de românî sî ca cartea fundatiunala a acelei biserici e scrisa in limb'a romána; ca romanii au ziditu acea biserica spre intrebuintiarea comuna a tuturoru crestiniloru gr. or. din cetatea Brasiovului, fâra de deosebire de natiunalitate sî au daruitu dou'e case in favórea acestei biserici, dara nu in favórea natiunei grecesci nici a companistiloru greci; mai departe, ca Panaiotu Hagi Nica darulu seu de 6000 piastri asijderea l'au consantîtu spre ajutorarea obstésca, sî numai 10,000 fl. pe sém'a unei scóle grecesci, dara nu companiei grecesci. De aceea, fiindu ca acestu crestinu bunu a marturisîtu de daruirea acést'a de 6000 piastrii sî inaintea comissiunei guberniale, in fruntea cârei'a se aflá contele Nemesiu sî la carea au asistatu sî grecii dela compania: acesti greci au sî blastematu, in fati'a comissiunei pre Panaiotu Hagi Nica, puntruca nu au datu darulu seu greciloru. Fundatiunea marétia, ce o mai are biseric'a acést'a dela Principele Brancovénu din a. 1823 inca e consantîta eschisivu bisericei dela Sânt'a Treime, dara nu natiunei grecesci, sî dupa dechiararea serbatorésca din 12 Iuliu a. c. a Principelui Brancovénu, carele este clironomulu legiuitu alu fundatorulu Principelui Brancovénu, s'au consantîtu spre ajutoriulu românilor u ardeleni ortodocsi.

Stându astfeliu lucrulu, aratene ori sî cine, care suntu fundatiunile cele bogate, care sa le fia facutu grecii emigrati din Turci'a la Brasiovu pentru zidirea sî inzestrarea bisericei dela Sânt'a Treime in cetatea Brasiovului?

Din contra, noi vomu documentá duchulu loru neodichnitu, pentru carele ei inca la 1782 au capatatu infruntare; din causa, ca molestá dicasteriele cu acuse nefundate asupra româniloru. Eata ce s'a scrisu magistratului Brasiovului din partea Guvernului: . . . „vorzüglich aber solle der Magistrat einigen unruhigen Mitgliedern der hiesigen griechischen Compagnie die ernstgemessenste Weisung und Warnung geben, dass sie sich Inhalts der auf ihre Supplique unter dem 6 Iuni l. J. (1792) erflossenen a. h., Hofentschliessung zur Ruhe begeben möchten, wenn sie anders sich nicht die a. h. Ungnade zuziehen wollten. (. . . Magistratulu inse sa indrepte sî sa admoneze pre unii membri neodichniti ai companiei grecesci de aici in modulu celu mai seriosu sî corespundietoriu, cá sa se conforme cuprinsului pr. in. decisiuni de curte, emanate la suplic'a loru, sub (datulu dela) 6 Iuniu cá sa se asieze, déca de altmintrea nu voru voí a-si atrage asupra-si pré inalt'a disgratia.)

Reminiscentie constitutiunale.

(Capetu)

Cea mai grea imputare se face casei delegatiloru senatului imperialu, pentruca cu tóte ca au vediutu capii partideloru din trens'a, ca sperantiele loru copilaresci, de a vedé pre Kaiserfeld pasîndu in loculu lui Schmerling, au remasu ilusiorie, nu au aflatu in restempu de cinci septemâni, unu cuventu macaru, pentru de a protestá in contra catastrofei ce s'a succesu inaintea ochiloru loru. „E durerosu pentru istoricu a descrie situatiunea mai departe, cum se paralisá ori-ce intreprindere comuna de passiunile cele mai minutióse ale singuraticiloru, de vanitatea teatrala sî de desconsideratiunea intereseloru incredintiate deputatiloru."

Dupa ce a descrisu in tipulu acesta tóte intemplârile ce au statu in legatura cu caderea sistemului centralisticu constitutiunalu; dupa ce a aretatu cum au nisuitu contrarii acestui sistemu a-si impreuná puterile spre resturnare, fia care parte inse condusa de interesele ei particularie, sî dupa ce arata ca insî-si partisanii din nesciinti'a loru, cu buna sî rea credintia conlucrara in partea contrariloru loru, autorulu articulului desu mentiunatu, se intórce sî la „representanti'a poporului" pre carea o arata ca a fostu numai o caricatura, va se dîca, o schimosíre a ideei de representatia de poporu sî unu abusu de acestu cuventu. Representanti'a cestiunata, carea iea alegatoriloru respunsabilitatea, e numai o sistema de delegatiune, carea taia tóta legatur'a intre poporu sî representantia, de óre-ce delegatii senatului imperialu trecu prin vreo dou'e, trei cerneri, pana sa ajunga delegati sî suntu pre langa acest'a impartiti dupa interese ordini, si grupe locale. „Cum sa se póta „simtí „delegatulu in legatura ca poporulu, cându acest'a are „lipsa de corporatiunea de alegere numai ca de prim'a trépta spre a ajiunge in dieta; mai departe „inse, cá sa ajunga in senalulu imperialu are trebuintia sa menagieze tóte parerile individuale din „corporatiunea acést'a, pentru cá alegerea restrinsa „in cerculu corporatiunei (dietei) sa ese in favórea sea sî nu in favorea altui'a. Sa-si intipuiésca cineva ce va sa dîca a formá din diet'a d. e. „Austriei inferióre unu colegiu de alegere de 66 „voturi, cari apoi se impartu mai departe in possessori mari, representanti de camere comerciale, „deputati de ai cetâtiloru sî dela tiéra, cari se impartu dupa curii in numeri anumiti. Acesti 66 de „ómeni dau asiá dara patru locuri in senatulu imperialu celoru 12 deputati ai Vienei, 5 celoru 18 „prelati sî posessori mari, 1 celoru 4 representanti ai cameriloru de comerciu, iéra intre ceilalti deputati se impartu voturile dupa grupe sî adeca: din 8 „deputati dietali (Landtagsboten) se alegu 2, din 11 3 „sî din 8 2 „representanti de poporu" pentru senatulu „imperialu. Va concede ori cine, ca déca se aru „pune unu pretiu, pentru degradarea principiului „parlamentariu la cele mai minutióse clice sî coterii, prin compunerea casei delegatiloru problem'a „aru aparé deslegata cu succesu."

Senatulu imperialu i-si terminá sessiunea in 27 Iuliu. Sessiunea o incheiá Archiducele Ludovicu prin o cuventare fâra de nici o colóre sî trei dîle mai târdiu publica „W. Ztg." in unu modu fórte rece biletele de demissiune ale ministriloru Schmerling, Plener, Lasser, Hein, Mecséry, Burger a vice-cancelariului ardeleanu Reichenstein, a ministrului provisoriu de comerciu Kalchberg sî siefului celui mai de influintia in ministeriulu de finantie.

La ministeriu vinu acum pre lânga Belcredi carele erá aristocratu de calibru greu, contele Larisch ministru de finantie, cav. de Komers ministru de justitia sî conte Haller cancelariu aulicu pentru Transilvani'a. Cabinetulu celu nou erá aristocraticu sî feudalu. Elementele liberale erau departate de frenele guvernârei de dincóce sî dincolo de Lait'a

Tóta period'a de aci incolo numita sî „sistema de sistare" o descrie cá pre un'a fâra de principie, carea lavá in tóte pârtile. De aceea a avutu lovitur'a acést'a de statu influintia depravatória asupr'a moralei politice a masseloru poporului. Reactiunea evului mediu a fostu reinviatu in tóte pârtile. Chiaru sî elementele mai luminate remase din tempulu lui Bach, inca trebuea sa-si caute de cale.

Directiunei acestei'a i s'a opusu resistinti'a Ungariei, carea nu voí sa renuntie la partea liberala a pretensiuniloru sele, ceea ce feudalii o aru fi asceptatu cá resplata pentru indestularea Ungariei in cestiunea de putere sî pentru concessiunea de putere sî pentru concessiunea incorporârei Transilvaniei.

Ne oprimu aici, crediendu ca trasurile aceste putîne, puse in evidiutia pentru mai buna apretiarea transactiunei, voru fi de ajunsu spre a cunósce situatiunea presenta constitutiunala.

Aru fi de a se face multe reflectâri la aceste. Aru fi de a se aretá mai pre largu de o parte réu'a credintia cu constitutiunalismulu centralisticu in interesulu germanisârei sî de alta parte reu'a credintia cu liberalismulu pentru resturnarea celoru puse la cale, de acelu constitutiunalismu, bunu reu cum erá.

Dara fiindu ca factorii principali ai directiuniloru celoru dóue mai marcate din restempulu transactiunei, astadi suntu afara din actiune, sa le dâmu pace. Din espunerea lucrâriloru decurse putemu noi invetiá de ajunsu pentru de a face deosebire intre aceea ce e durabilu sî trecatoriu, intre aceea ce e spre binele séu spre reulu bunei stâri a popóreloru. Sa aplicâmu dara aceea ce e folositoriu pentru noi sî amu corespunsu obligamentului nostru.

O impregiurare credemu a o supune unei consideratîuni mai deosebite din parte-ne sî adeca, ca Ungari'a, carea in totalitatea ei au fostu resistatu ispiteloru dela 1860 pâna la 1867, nu a persistatu pâna la punctulu celu din urma alu programei sele de mai inainte, ci o vedemu de atunci incóce alipindu-se din tóte puterile de tierile de dincolo de Lait'a sî vedemu ca atrase la imbratisiarea acestei programe pre unu Klapka, carele la 1866 a intratu in Ungari'a cu bratiu inarmatu, pre unu Türr, carele e generalu in armat'a italiana sî pre altii de soiulu acestor'a.

Sî omului neinitiatu in arcanele politice trebuie sa i se obtrude ide'a, ca straformâri mari s'au petrecutu in politic'a monarchiei nóstre, ca straformâri mari s'au fâcutu in politic'a européna nu mai departe ci numai dela 1866 incóce.

Cá sa nu trecemu marginile ce ni le-amu prescrisu prin ins'a-si titul'a articulului nostru, incheiâmu aceste reminiscintie cu reasumarea: ca bine sa luâmu sém'a, cá politic'a româna sa nu fia scar'a pentru scopuri straine intereseloru nóstre sî intereseloru libertâtiei comune.

Evenemințe politice.

Sibiiu 27 Iuliu.

Cetimu in Albina:

„Deputatii nostri natiunali, se intielege cei ce au intratu sî stau in solidaritate, facia cu proieptele de lege pentru inarmarea tierei (adeca pentru poterea armata, pentru introducerea institutului de „honvedi“ sî pentru organisarea rescólei glóteloru, cari proiepte de lege se desbatu de trei dîle in cas'a representativa) s'a consultatu sî invoitu a neci nu intrá in discussiune, ci a le combate sî respinge in totalu, din considerantele mai vertosu — a) câci ele au se urce sarcinele poporului preste tóta mesur'a; b) câci ele, pre câtu timpu nu e deslegata cestiunea de natiunalitate, ci domnesce magiarismului eschisivu, au se devina unelte in mân'a magiarismului contra natiunalitâtilou nemagiare; c.) câci ele, pre câtu timpu poporele sunt nemultiumite, nu potu contribuí la securitatea patriei sî fericirea comuna. — Acést'a dechiaratiune vor face-o deputatii nostri mâne prin deputatulu A. Romanu sî apoi cu totii se voru retrage sî nu vor votá acele legi, séu cari dintre ei vor preferí a remané de facia, vor votá contra acelor'a“. (Ce sî puté fi mai usioru ?)

Din cele dinafara cauta sa ne restringemu numai la sciri sî conjecturi dîuaristice.

Regin'a Angliei calatoresce la Lucern'a in Elveti'a. Calatori'a a facutu sensatiune intre diplomati, din causa, ca regin'a nu merge singura, ci caletoresce cu lordulu Stanley. Din calatori'a acést'a s'a facutu deja o convenire de monarchi, pentruca acumu se dîce ca regele Olandei e acolo deja sî mai tardiu voru veni sî altii. Sî despre intalnirea Imperatului Austriei cu alu Russiei inca se vorbesce. Principele Gorciacoff se dîce ca aru fi conferitu cu principele Meternich in privinti'a afacerei acestei'a, sî acumu se ascepta in Vien'a resaltatulu pertratâriloru. Numai possibilitatea acestoru pertratâri, aru fi unu indice la relatiuni mai bune intre cabinetele de Vien'a sî celu din S. Petersburg.

Neesplicabile suntu scirile ce le are press'a francesa despre referintiele Romaniei. O fóia oficiósa observa: ca pre câtu cresce popularitatea lui Bratianu pre atât'a scade cea a Domnitoriului. La aceste adauge „Kreuzztg“: „Nu scimu, déca e opiniunea acést'a seriósa séu e o esageratiune tendentiósa, dara in cercurile nóstre guvernamentale nu ascundu ómenii temerea, ca Bratianu sî partid'a revolutiunaria (in intielegere secreta cu Russi'a) lucra pentru departarea principelui Carolu sî pentru a luá in mâna frenele guvernului.“

Inregistrâmu aceste sciri, dupa cumle aflâmu prin alte dîuarie. Cu tóte aceste, considerându cine-va, impregiurârile de agitatiune intre partidele interne, considerându amestecarea afacerei bulgariloru in afaceri romanesci sî alte de feliulu acestor'a: lesne póte cadé in ispita de a presupune, ca acele sciri trebuie ca au vre-o insemnetate, sî déca nu va fi tocm'a aceea ce spunu ele.

Din Bulgari'a impartasîmu dupa „Osten“ mai multe date insemnate. Unu Telegramu dela 1 Augustu n. spune ca ia succesu lui Hagi Dimitriu a trece dunarea cu 125 ómeni, ca acesti'a s'au luptatu cu turcii dóue dîle sî ca au perdutu 80 de ómeni, morti, intre cari sî unu oficieru de geniu russu. Cei'a-lalti parte suntu prinsi parte se voru prinde. Cei prinsi fura spendiurati.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 30 Iuliu presiedintele ministerialu conte Andrassy preda casei deputatiloru legile sanctiunate in privinti'a scóterei dârei, contributiunei pentru case, contributiunei personale sî a timbreloru. Legile se promulgara numai decâtu.

Tincu se escusa ca in interpelatiunea de ieri din necunoscinti'a perfecta a limbei unguresci a pronunciatu unu cuventu necuvenitu in parlamentu. Densulu in locu de a dîce legyalázott (calumniatu) a dîsu meggyalázott (rusinatu, desonoratu).

Berzenczey interpeléza pre ministrulu de comunicatiuni in privinti'a drumului de feru oradeamare=Galati.

La ordinea dîlei vine propunerea lui Miletics in afacerea sea propria.

Ministrulu de justitia nu se invoiesce cu form'a propunerei lui Miletici, pentru ca aceea e pré generala. Face densulu alt'a, carea se deosebesce de cea mai dinainte prin aceea, ca cere invoirea casei pentru a face cercetare in contr'a deput. Miletici, din caus'a „omorului din Belgradu“. Acést'a o motivéza ministru cu aceea ca elu nu privesce in compromisii la atentatulu belgradeanu nisce atentatori politici, ci numai nisce simpli criminalisti de cari déca se voru aflá sî in Ungari'a i va predá regimului serbescu, pre cându pre cei politici Ungari'a nu-i da nimenui.

Miletics se invoiesce cu propunerea. Geczö sî Carolu Antalffy facu o propunere de conclusu, ca de aci incolo sa nu se mai dea pasu-portu feteloru unguresci, cari n'au ajunsu etatea de 24 ani, pentru orientu, pentru ca acolo se face negotiu cu sufletele sî trupurile loru, insielandu-le la ticalosii. Se va tipari sî pune la ordinea dîlei.

Desbaterea cea insemnata se incepe; e vorb'a de legea de inarmare. Celu dintâiu carele ia cuventulu in cestiunea acést'a e Madarász (se suie pre tribuna). Mam'a Grachiloru au dîsu câtra fiiulu ce i mai remasese in viatia, câtra Caius: „Ce scutu mai poti tu asceptá dela legi sî dela Ddiei. Oratorulu nu s'ar mirá cându cineva i-aru adresá sî densului o astfeliu de intrebare. Déca cugeta elu la apoc'a 1848 i vine a créde, ca barbatii de statu, cari conducu astâdî tiéra, au uitatu tóte invetiaturile istoriei. Precum Caius Grachus nu s'a temutu de aristocrati'a Romei asia considera densulu dreptu de o detorintia de a-si motiva propunerea sea.

Proiectulu de lege dupa densulu nu e altuceva decâtu nisuinti'a elementeloru aristocratice de a face potestatea principelui netiermurita, de a nimicí independinti'a tierei, de 1000 de ani, de a face possibile gustarea acuisitiuniloru sî de a sustîné nesatiós'a putere austriaca. Barbatii de statu ai Austriei se straduescu de 300 de ani a ruiná Ungari'a in privinti'a finantiala sî capatându puterea armata in mana, sa o faca cersîtoria sî sclava totuodata.

Imputa dreptei ca ea sustîne tóte sarcinile combatute de ea ins'a-si si ca se face instrumentulu seracirei tierei. Acum a trebuitu sa mérga mai departe sî sa abdîca sî de puterea armata. Sa bage drépt'a de séma cá sa nu o spele potopulu sî pre dens'a.

Pasulu comissiunei in legea de aperare, in carele se dîce ca fia-care membru alu corónei unguresci e detoriu a purtá arme nu e corectu, pentru ca drepturile nu suntu estinse asupr'a tuturoru.

Legea de fatia e indreptata contra tuturoru legiloru de feliulu acest'a, aduse in fiintia de dietele dela 1608, 1618, 1681, 1715, 1790, 1827 sî 1848.

Mai departe vede in proiectu (§ 11) nimicita suveranitatea ambeloru state austro-magiare; pentru ca ambele se lipsescu pre 10 ani de dreptulu de a aplacidá recruti. Elu privesce in o armata permanenta de 800.000 o provocatiune, o arma in mân'a absolutismului contra libertâtiei popóreloru sî contra economiei politice.

Prin legea acést'a crede oratorulu periclitata cestiunea orientala, cestiunea natiunalitâtiloru sî deslegarea favorabila a acestei'a. O armata mare permanenta insemnéza amenintiarea staturiloru autonome dela Dunarea de josu, a câroru frati locuiescu intre noi (éljen, in estrem'a stânga). Nu se voru teme cei dela Dunare ca armat'a cea mare va fi folosita spre a despagubí de perderile din Germani'a? Unitatea germana se va face, fàra de pri-

---

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

X.

Póte tovaresii mei voru fi fâcutu reflectiuni asemanatóre, câci in totu cursulu dîlei predomuí intre noi o neobicinuita tâcere.

Chiaru mai pre urma, cându dela ghietiariulu Ronului urmaremu caletoria intr'o mica trasura, veseli'a nu ne revení. Din cându in cându treceamu pre lânga vre-unu satisioru campusu din câte-va duzine de casutie de lemnu. Asemenea priveli produceau asupr'a lui Alessandru unu efectu melancolicu.

Odata esclamà. „O! câtu trebuie sa fia de frumósa viéti'a in asiá unu satu! Aici departe de vuetulu lumei, in mijloculu celei mai maretie naturi, aici este patri'a poesiei! Déca aru aterná numai dela vointi'a mea, eu unulu m'asiu acufundá pentru totu-déun'a in aceste locuri incantatóre . . . .

— Fórte multiamescu, i-lu intrerupse Edgar; a trâí in mijloculu stânciloru sî a ometuriloru! Numai privirea acestoru locuintie primitive te infioréza, dara inca a fi silitu sa te ingropi aici tóta viéti'a. Suntemu acum pre la sfersîtulu lui Iuliu sî vedî ometu in tóte pârtile, inchipuiesce-ti ce trebuie sa fia iérn'a!

„Ce-mi pasa de iérna! Aici fantasi'a omului se desvelesce, aici omulu este mai mare sî mai pre susu de cei'a-lalti!

— Déca aru fi asiá, aru trebuí sa traiésca pre aici numai poeti sî cu tóte aceste vedi ce soiu de ómeni sluti sî idioti resaru in aceste locuri poetice.

„Pentru ce nu-mi lasi inchipuirea mea sa-si croiésca lumea dupa placulu ei? Pentru ce vii pururea sa-mi inadusi fantasi'a aretându-mi fâra crutiare realitatea in tóta golicunea ei? — Ce omu nefericitu! i-mi siopti apoi Alessandru la urechia. Elu vede lumea sî vrea sa o véda numai precum este. Trista trebuie sa fia viéti'a cându nu o poti infrumsetiá in inchipuire!

— Ce omu condemnatu la nenorocire! — i-mi vorbea incetu la ceea-lalta urechia Edgar. Elu voiesce pururea sa véda lumea altfeliu decâtu cum este. Viéti'a lui are se fia unu siru de desceptiuni un'a mai durerósa decâtu alt'a!

Numai convorbiri scurte cá aceste intrerupeau din cându in cându tâcerea nóstra. Spre séra vediuramu de pre unu piscu unu orasielu asiediatu in vale pre malurile Ronului.

— Eata orasiulu Brieg, amu dîsu eu.

„Brieg? Brieg? dîse Alessandru; trebuie sa fi cetitu acestu nume in vre-o poesie. A! i-mi aducu aminte in Musset:

A Brieg dans les vieux chalets
Au sein des Alpes désolées . . .

— Aici acum sa ne despartimu, amu urmatu eu. De aci d-ta ai sa apuci in susu spre Simplon, iéra noi . . . à propos Edgar, noi unde mergemu?

„Sciu eu? respunse Edgar.

— Veniti cu mine in Itali'a. Vomu petrece bine impreuna.

„Nu se póte, respunse Edgar, scrisori de a casa trebuie sa me ascepte la Genev'a. Sa mergemu sa vedemu Mon-Blanc.

— Fia, amu dîsu eu, sa mergemu unde ti-a placé.

A dóu'a dî diminéti'a, Alessandru se desparti de noi. Luându concediu, elu ne rugà sa nu-lu uitâmu. Póte, ne dise elu, va veni o vreme unde ve-ti cetí numele meu in capulu unui volumu de poesii care voru sburá in lume, atunci va veti aduce aminte de caletori'a nóstra.

— Déca acelu volumu va aparé vre-odata, elu va ocupá, legatu in auru, loculu de onóre in bibliotec'a mea, respunse Edgar.

Vre-o óra dupa ce Alessandru plecà in susu spre Simplonu, Edgar sî cu mine ne indreptaramu in josu pre malurile Ronului spre Martigny. Totu drumulu Alesandru formà obiectulu conversatiunei nóstre. Edgar i-lu declarà nebunu cu deseversîre. In zadaru me incercamu a lu convinge ca esaltarea voluntaria lui Alessandru nu este nici decum o nebunia, sî ca suntu multi cá densulu pre lume, Edgar sustînea parerea lui cu obstinatiune. Abiá sér'a târdîu cându ajunserâmu la Martigny, i-mi concese ca déca Alessandru nu-i inca de totu nebunu, nu-i lipsesce multu.

XI.

— Ce facemu astâdî, Edgar, intrebai pre tovarasiulu meu, a doua dî diminéti'a. Martigny, pentru turisiti, este unu punctu centralu de unde potu intreprinde o multime de primblâri. Vrei sa mergemu spre „La Tête noire,“ sau sa facemu partita muntelui „La Piere a voir“ sau sa sacrificâmu mai multe dîle muntelui „La dent du midi?“

„Ma Piere a voir“ trebue sa fie virfulu celu naltu care ese colo din nouri, îmi respunse Edgar de la feréstra. Primblarea acést'a trebue se fie fórte obositóre. S'o lasâmu pre mâne. Astâdi propunu sa ne ducemu sa visitâmu cascad'a „Pissevache“ sî „Les gorges du Trient“ care suntu in apropiere de v'o óra sau doue de Martigny.

vintitia sub ce dinastia. Probabilitatea cea mai mare e pentru dinasti'a prussiana. Monarchulu sa se impretinésca cu ide'a, ca elu va puté perde provinciele nemtiesei. De aceea e in interesulu dinastiei sele a cautá cá Ungari'a se fia mare sî tare cá sub Mathi'a celu dreptu sî se aiba aceeasi putere sî vedia sî cându va fi restrinsa la corón'a Ungariei, care putere sî vedia o are acum. In fine dice ca majoritatea sa nu esileze dreptulu seu asupr'a inarmârei, dupa cum esilau grecii pre barbatii loru cei mari.

Perczel róga cas'a sa fia indulgenta cu densulu, pentru ca densulu sî asiá cugeta a incheiá activitatea sea pârlamentaria, cu cuventarea acést'a (sensatiune). Ceea ce se decide aici e de insemnetate nu numai pentru Ungari'a, dara pentru Europ'a.

Protestéza serbatoresce contra denunciatiunei, ca tiér'a se lipsesce prin legea acést'a de dreptulu celu mai pretiosu sî densulu nu póte proroci, ca primirea acestei legi va fi fatala Ungariei. Nici densulu nu e multiamitu cu legea intru tóte, lu multiamescu insa modificatiunile fâcute la glóte sî impregiurarea ca guard'a va fi o continuare dela honvedimea din 1848 cu colóre sî limba ungurésca (Borlea si Miletics: acést'a nu e permisu se fia!)

Se dice in partea stânga, ca nu e ertatu sa fia; tocm'a acést'a lu intaresce in presupunerea sea ca asia trebuie sa fia.

Se provóca la invasiunile tatariloru din seculului 13 sî ale turciloru din seculului alu 16 sî arata probabilitatea ca sî in seculului 19 se póte intemplá o invasiune rusésca. Deci sa nu surprinda invasiunea pre tiéra fâra de a fi gat'a. Mai departe vorbesce despre mesurile ce au a se pune in lucrare pentru castigarea prestigieloru militarie. Infrunta pre stâng'a câci a disu ca nu es'sta libertate de presa, precândn pres'a a patatu nu pre singuratici, nu partide singuratice, ci cas'a intréga cu **nerusinata insolentia**, o injuria, carea nu e suferita nici in Angli'a nici in Americ'á. Indémna pre stâng'a estrema a se lasá odata de cultulu lui Kossuth, pentru ca in interesulu lui nu se va sacrificá patri'a sî nu se va suferí a trage in tina pre mântuitoriulu providentialu, Deak. Periculii cari dau incungiuru tierei suntu multi; natiunalitâtile trebuiescu indestulite; inse déca se mai vorbesce sî astâdi de „natiunile" Ungariei, de Serbi'a, Romani'a, Nordslavi'a etc. póte usioru vení lucrulu acolo, incâtu sa fia de lipsa pasirea cu puterea armata contra acestoru pretensiuni.

In siedinti'a dela 31 Iuliu se continua desbaterea asupr'a proiectului de lege pentru inarmare.

Inainte de acest'a face Miletics o interpelatiune prin carea intrebà pre ministrulu de justitia, déca scie despre arestarea fostiloru colaboratori la „Zastava" **Ivanovics** sî **Karavalk** sî detinerea loru in Petrovarodinu, incâtu nu le e iertatu a esî la preumblare nici sub padia.

In continuarea desbaterei vorbesce Col. **Tisz'a**, W. Tóth, Emer. **Ivanka**, minstrulu de culte **Eötvös** Nicol. **Bano**, Col. **Tóth**, Georg **Klapka**, Gabr. **Varady** pentru proiectu; **Patay** pentru propunerea lui Madarász contra proiectului.

In siedinti'a dela 1 Aug. se continuà desbaterea proiectului de inarmare. Vorbescu

Anton **Zichy** si altii. Cei mai multi suntu in favórea proiectului de lege de a se luá cá basa la desbaterea speciala.

Legea de inarmare.

In nrulu trecutu amu amintitu numai pentru cá sa aiba cunoscintia publiculu de desbaterea legei de inarmare, ce decurge tocm'a acum in diet'a Ungariei. Legea e dejá primita in generalu sî desbaterea speciala asupr'a paragrafiloru singurateci decurge.

Dupa proiectulu publicatu puterea armata constà:

1, din armat'a comuna sî din marina,
2, din guard'a (honvedség) ambeloru pârti ale monarchiei, sî
3, din glóte..

Armat'a comuna sî marin'a forméza o totalitate pentru intregu imperiulu austro-magiaru sî va fi **unu** comandantu de armata, denumitu de Maj. Sea cá supremulu beliduce, in cele aministrative, armat'a e subordinata ministrului comunu imperialu. Comand'a va fi in limb'a nemtiésca. Detori'a armatei comune e a aperá teritoriulu imperialu contra inimiciloru din afara sî de a sustînea ordinea legala in laintru. Pentru cei 10 ani mai de aprópe se norméza numerulu armatei la 800.000 intre cari se cuprinde sî contingentulu marinei; de aici se esceptiunéza regimentele de margine (confiniele militarie). Din nrulu de mai suso efectiv'a se va compune numai din 240,000, pre cându ceilalti 560,000 voru formá reserv'a. Tierile corónei ungaresci voru contribuí conformu populatiunei loru 329,000 individi la armat'a comuna.

Guard'a forméza in fia-care din pârtile imperiului corpuri deosebite. Ele insa voru fi pârti intregitória ale armatei sî in tempu de resbelu au sa dea sucursu armatei la aperarea monarchiei; in tempu de pace, la trebuintia, voru avé chiamarea a sustînea pacea in laintru. In privinti'a administrativa stau sub respectivulu ministru pentru aperarea tierei, iéra in cele militarie, comandantului loru superioru denumitu de monarchu sî in tempu de resbelu beliducelui imperialu.

Oficierii de guarda se denumescu in tempu de pace, la propunerea ministrului de aperarea tierei, de monarchu; in tempu de resbelu de beliducele imperialu. Flamur'a pórta insemnele tierei sî comand'a va fi in limb'a magiara. Distinctiunile, armatur'a sî ecuiparea va fi intocm'a cá la trup'a armatei. Pentru Ungari'a sî Transilvani'a afara de confiniele militarie suntu normate 78 bataliuni de infanteria si 28 de escadróne de cavaleria. Ungari'a se imparte in 4 cercuri de guarda, Transilvani'a va fi alu cincilea.

Glotele cuprindu in sine tóta populatiunea capace de a purtá arme dela 18 pana la 40 ani, sî se va compune din acei individi cara nu suntu inrolati nici in armat'a de linia, nici in guarda. Chiamarea gloteleru e de a neliniscí pre inimicu, cândn acést'a se afla in laintrulu tierei si a face servitii armatei prin pregatirea de pedeci inimicului.

Fia care cetatianu e datoriu a purtá arme cându ajunge la etate de 20 ani sî adeca 3 ani servitiu activu la trup'a de linia, 7 ani reserva la aceea-si trupa, 3 ani in guarda.

Eliberarea dela servitiu e restrinsa numai la uniculu fiiu, a unui parinte necapace de a-si câstigá panea, seu alu unei veduve, séu la nepotulu unoru mosi betrâni, séu la fratele mai multoru frâtîni sî surori orfane, carele pentru acesti'a trebuie sa stea acasa. Tóte titulele de eliberare de pana acum, precum sî depunerea tacsei de eliberare, nu mai au nici o valóre.

Àcei juni cari absolvu unu gimnasiu superioru sî au testimonii bune, potu intra ca voluntari pre unu anu in armata, trebuie inse sa se ecuipeze sî sustîna din averea loru propria. Acei juni seraci, cari potu produce testimonii fórte bune inca voru capatá concessiune cu invoirea ministrului comunu de resbelu la servitiulu de unu anu. Toti acesti'a dupa servitiulu de unu anu vinu la reserva. Déca au doveditu talentu militariu sî s'au cualificatu bine sî pre lânga acést'a au depusu esamenu de oficieru se

---

— Pre bine me'nvoescu.

Plecaremu amundoi pre valea Rhonului. Dupa unu marsiu scurtu sî placutu ajunseremu la Vernaygaz, statiune de drumu de feru ce se afla in apropiere de vestita cascada. Odata cu noi sosise sî trasurile drumului de feru, din care se coborise la acést'a statiune numai doue persóne. Aceste erau unu domnu sî o dómna care se sî indreptáu spre cascada. Vediendu anse ca sî noi apucasemu acela-siu drumu, domnulu ne vení inainte sî ne propuse sa facemu primblarea impreuna. Erá unu teneru de vr'o 23 de ani cu perulu rosiu; dómna asemenea aveá peru rosiu, ochi verdî frumosi, paré a fi mai tenera cu câti-va ani decâtu densulu sî erá frumósa: Primindu propunerea lor, a purcesu impreuna. Noii nositri tovarasi erau amundoi fórte voiosi. Nesfîrsitu rîdeau sî glumeau. Edgar sî eu eramu iera-si bine dispusi asiá incâtu veseli'a cea mai mare domni'a intre noi.

— Câtu e de frumosu! Dómne, câtu e de frumosu! esclamá in fie care momentu tener'a. Asia ceva n'amu mai vediutu! Nici prin visu nu-mi trece'a ca suntu lucruri asiá de frumóse pre lume! Armand! Armand! Vin aici, vin iute. Ean vedî ce curcubeu s'a formatu in cascada!

„Vino tu aici, Louise, strigá Armand, privesce cum ferbe ap'a in prapasti'a in care se arunca! Tare-i frumosu!

— Me rogu, vino tu iute in cóce, respundeá Louise. Sórele are sa s'ascunda in nouri sî ai sa perdî curcubeulu. Apoi adresându-se câtra Edgar care mergeá tóta vremea pre langa dens'a. Spune-i sî D-ta sa vie, ca are sa pearda curcubâulu.

As'á se chemau unulu pre altulu ca sa-si arate frumsetiele. Se vedea ca erá cea antei calatorie a loru, câci totu ei interesá, totu ei surprinde'a, totu le pareá miraculosu. Când ne suiamu pre o punte strimta sî nesigura facuta pre cóst'a muntelui, de pre vîrfulu cârui'a curge apa sî care ducu in dosulu cascadei, Edgar, Armand sî eu pasiamu cu cea mai mare precautîune câci puntea tremurá sub piciórele nóstre sî surparea numai unei scândure putea sa ne arunce in prapastie. Louise din contra mergea c'o siguranti'a, ca sî când ar fi pasîtu pre drumulu celu mai bunu. Ea nici nu-si inchipuiá ca póte fi periculu pre luma.

Ajunsi sus in dosulu cascadei, apa ce se asvîrliá cu putere pre deasupr'a capului nostru, aruncá o plóie fina in tóte pârtile sî ne aflamu ca subt unu dusiu. Louisei ei placeá asta asia de multu, incâtu batea din mâni cu bucurie. Tóta viati'a ei nu-si inchipuise ca va luá unu dusiu imbracata. In zadar Edgar voia sa o invelésca cu unu sialu de calatorie Louisa preferea sa fie udata pentru a avé aventure de povestitu a casa cându s'a intórce. Cându o óra mai târdiu intramu truspatru in „les Gorges du Trient," rîu impetuos care curge pintre munti ce se unescu deasupra sa sî printre care abié strabate o radia de lumina, locu grandiosu sî infricosiatu tot'odata, noi trustei barbatii taceamu cuprinsî de o infiorata admiratiune, Louise singura vorbiá sî rîdea fara cea mai mica emotiune. Intr'unu rendu ei vení ideea sa se plece pre deasupra balustradei de lemnu a puntii pre care ne aflâmu ca sa culéga o floricica de pre stânca ce formá malulu opusu alu rîului. A trebuitu Armand s'o opriasca cu diasîla de a nu se espune la asemene periculu, câci balustrada tremurá când apasai numai mâna pre densa sî ar fi câdiutu in torentu impreuna cu persóna ce sî-ar fi sprijinita de densa totu trupulu. Esîndu din acea bizunie spâimamtatóre la lumina dîlei. Louise incepù sa cânte sî sa sara de bucurie ca a vediutu unu locu asia de frumosu. Edgar anse apropiindu-se de mine îmi dîse la ureche: „Oare nu cumva sunt insuratiei care facu calatori'a de nunta, tare îmi paru voiosi sî nebuni."

— Nu credu, respunsei: trebue sa fie frate sî sora. Nu vedi cum sémena?

„Aru trebuí sa-i intrebâmu, dîse Edgar cu óresi-care ingrigire.

Armandu sî Louise erau in adeveru frate sî sora; ii dobendise dela parintii loru permissiunea sa faca o escursiune de câte-va septemâni in Svitier'a.

In vreme ce mergeamu toti patru pre josu spre Martigny inapoi, ne intrebà Armandu din ce tiéra suntemu. Edgar spuse ca nu suntemu compatrioti, sî ca elu este din Bruxeles; Armandu la rendulu seu ne spuse ca este din Lille, fiiulu unui comerciantu de panzerii. Cându auzí Louise ca eu suntu de pre malurile Dunârei, fu cuprinsa de mirare.

— Cum? dîse ea, asiá de departe? Dara d-ta areti cá sî noi la fatia. In patri'a d-tale, i-mi inchipuiamu, ca ómenii trebuie sa fia altfeliu. Sî in tiér'a d-tale, se vorbesce frantiozesce?

„Louise, o mustra Armandu, cum poti sa faci asemenea intrebare? Unu altu poporu trebuie sa aiba o alta limba.

— Totu-déun'a trebuie sa me îndrepti, chiaru cându amu dreptate, d-lui nu aru scí asiá de bine limb'a nóstra.

„Amu invetiat'o de cându eramu copilu, respunsei eu.

— Dara sa vorbesci asiá de bine! esclamá iéra Louise impreunându mânile cu mirare.

In vreme ce eu urmamu convorbirea cu Louise, Edgar se totu amestecá in vorba sî vedeamu ca aru fi preferitu cá Domnisiór'a se vorbésca esclusivu cu densulu. Vediendu acést'a, eu care amu fostu pururea amicu sinceru, sî nu sciu ce este egoismulu, m'amu retrasu inapoi sî amu inceputu o lunga conversatiune despre ómeni sî limbi cu Armandu, in vreme ce Edgar sî Louise care mergeau inainte conversau impreuna.

(Va urmá.)

voru notá intre aspirantii de oficieri de reserva séu de guarda. — Sî la marina potu intrá juni ca oroluntari pre unu anu. Asemenea potu face medici, chirurgi sî apotecari.

Candidatii de teologia ai tuturoru confessiuniloru recunoscute inca voru fi inrolati in armata séu in guarda; se voru concedi'a pentru continuarea sî terminarea studieloru loru.

La propunerea ministrului respectivu, pre amploiatii, cari au absolvitu drepturile, asemenea pre professorii sî invatietorii dela institute publice, Maj. Sea i va lasa in aplicarea loru. Candidatii de invetiatori la scólele popularie, invetiatorii de la scólele poporale, apoi posessorii unei economii de agricultura, carea póte sustînea o familia de 5 persóne sî nu trece preste marimea impatrata, se voru deprinde dupa assentare 8 septemâni cu armele sî apoi se concediaza. In tempu de pace voru luá parte numai la esercitie periodice, cari suntu in fia care anu la tempu anumitu.

Inrolarea se face de regula intre 15 Ianuariu sî 15 Martiu; inceputulu servitiului inse lu 1. Octobre a aceluia-si anu.

Asentarea se va face in cercuri dupa clasele de etate. La fia-care asentare se covóca 3 clase de etate sî dupa numerulu sortiei, cei apti se inroléza, pâna la implinirea contingentului in armata sî marina; o parte din cei apti ce trecu pre deacsupr'a, vinu la reserva, din care se voru intregí liniele armate, la casu de vre-o lipsa; restulu intra in guarda.

Feciorii din reserva se voru aduná de trei ori in restempulu câtu se voru afiá la acést'a, la esercitii pentru o durata de câte multu patru septemâni.

Guard'a va avea la fia-care bataliune unu statu majoru, carele va constá din comandantele bataliunei, din unu oficieru manipulante, carele va fi deodata sî adjutantu de bataliune, din unu medicu, unu maiestru de pusci, 4 sergenti, unu suboficieru, 8 gregari sî doi servitori de oficieri.

In tempu de pace, fia-care bataliune va avea la statiunea statului majoru o compania presenta, cu scopu de a deprinde pre recruti in manuirea armeloru sî de a sustîné ordinea sî liniscea; asemenea se va aflá dela câte 4 escadróne de husari unulu presentu. Cei'a lalti guardisti suntu concediati sî-si vedu de afacerile loru.

Recrutii inrolati in guarda se aduna la statiunea statului majoru sî invatia esercitiulu, celu multu in 8 septemâni sî dupa aceea se ducu acasa cu concediu. — Guard'a se convóca in totu anulu dupa secere la esercitiile ce se voru tîné 2—3 septemâni.

Insurectiunea in Bulgari'a.

Din „Osten“ luâmu scirile urmatóre venite din Bucuresci:

Bucuresci in 23 Iuliu.

Cerculu Belgradului locuitu de bulgari s'a fâcutu scena unei agitatiuni, cari ne va aduce mari perplesitâti. Multi bulgari suntu cetatieni romanesci, sî atâtu aici in Bucuresci, câtu sî in Galati sî Brâil'a negutietorii bulgari suntu fórte avuti. Simpathii strinse esista intre români sî bulgari sî pentru aceea i-a fostu sî regimului nostru fórte greu a aduce in confusiune activitatea secreta a comitetului bulgaru, ce s'a formatu aici; de-sî acést'a a cerut'o cu multa staruintia multe puteri mari europene. De mai multi ani inca se pregatescu bulgarii pentru insurectiune sî emigratiunea a pregatitu pentru casulu acest'a bani, arme sî ómeni in abundantia, sî aru fi eruptu inca mai de multu, cându amu fi ascultatu la sióptele rusesci. Insa emigratiunea bulgara, care e capulu interprinderei, a contatu fórte multu le simpathiele Europei sî n'a pregetatu a condamná in tóte jurnalele, ce-i stau la dispositiune, solidaritatea cu Russi'a. Planurile partidei agitatória paru, prin visit'a principelui Napoleonu a fi aduse la maturitate sî in Vinerea din urma (in 16 l. c.) s'a sî dusu membrii comitetului bulgaru la Giurgiu pentru de a efeptuí trecerea trupei insurgentiloru preste dunare. Deocamdata s'a inarmatu 600 de barbati. Fiesce care are dóue pusci sî munitiune pentru o suta de puscaturi, asiá incâtu acesti 600 pórta cu sine arme sî munitiune pentru alti 600; sî impartiti fiindu in siése despartieminte de câte o suta feciori suntu avisati a pune in siése puncte piciorulu pre pamentulu bulgaru: pre la Petroceni, pre la Vlasc'a, Zimniti'a, Teleormanu, Alessandri'a sî Giurgiu Se dice ca Dumineca in 18 a l. c. au trecutu preste Dunare. —

Bucuresci 24 Iuliu.

Alalta-eri pre la amédi primí principele Carolu dela Marele Veziru Aali Pasi'a o depesia telegrafica, in care-lu inscîintiéza, ca la Giurgiu aru stá 800 de bulgari inarmati, gat'a de a intrá in Bulgari'a sî de a resculá tiér'a. Cu acea ocasiune Marele Veziru se róga prin espressiuni fórte calduróse, provocându-se la solidaritatea trebuintiei reciproce de pace sî ordine, ca guvernulu românu se faca totu ce-i stà in putintia, pentru de a departá atentatulu inimiciloru esterni asupr'a integritâtiei imperiului otomanu. Principele Carolu chiamà indata pre ministrulu Ioann Brateanu la sine, pentru de a consultá asupr'a depesiei, carea facù o impressiune placuta asupr'a amenduror'a. La 4 óre dupa amédi principele telegraféza Marelui Veziru, ca va tramite indata pre ministrulu primariu Ioann Brateanu la Giurgiu, ca sa faca totu ce cere implinirea loiala a datorintieloru internatiunale; sî intru adeveru ministrulu sî plecà numai decâtu la Giurgiu.

Bucuresci 26 Iuliu.

Scirile sigure, care ne vinu astâdî in privintia insurectiunei bulgare ne spunu, cum ca iusurgentii au ajunsu neimpedecati pre pamentulu bulgaru sî scopulu loru comunu este cetatea Rusciucu. E intru adeveru ointreprindere eroica, cá 600 de ómeni sa mérga directu asupr'a capitalei, vrendu a o ocupa, insa acest'a este scopulu conducatoriloru, cá ei in faci'a poporului se intreprinda o astufeliu de lupta cu turcii, cugetându ca acést'a va fi semnalulu resculârei tierei intregi. In 21 Iuliu se impreunara câte 2 trupe de câte 150 feciori, asia incâtu se formara numai doue corpuri de câte 300 feciori. Pre unulu îlu conducea Stefanu Radshin, unu bulgaru din Rusciucu, pre celalaltu Hadschi Dimitri unu grecu din Tesali'a. In Rusciucu nu erá nice pomenire in dîu'a acést'a de evenementulu ce se prepará in apropiare, sî au fostu numai o intemplare, ca 800 de Nizami sî Baschi-Bozuci, carii se trimitese pentru manuarea cordonului dunarénu se intalnira câtra tiéra cu trup'a insurgentiloru comandata de Hadschi Dimitri. Acést'a se loví de 3 ori, retragânduse totu de o data in directiune câtra Ternov'a, pentru de a ajiunge in ascunsurile Balcanului. In acestea 3 loviri perdu iá 9 feciori sî carulu celu mai bine provediutu cu munitiune.

Astâdî au sositu aici unu adjutantu de a lui Mithad Pasia, pentru de a-lu salutá, sî de a-lu rugá cá sa i se dea unu oficieru spre a face in contielegere pregatiri militarie la confiniele romane-bulgare. Cerinti'a acést'a fu indata apretiata sî implinita. Din partea nóstra s'au mai tramisu 2000 soldati infanteria sî 800 cavaleria câtra confiniele bulgare urmându mai târdiu sî alte trupe, pentru ca nu vreamu a stá cu mânile in sinu, vediendu trupele aucsiliare turcesci ce i s'au datu lui Mithad Pasi'a, ca se asiediá la confiniele nóstre.

Giurgiu 28 Iuliu.

In 18 l. c. trecurâmu 600 feciori preste Dunare. Populatiunea din patria (Bulgari'a) e avisata prin proclamatiunea urmatóre:

„Fratiloru! Nu veti mai suferi multu. O céta eroica s'a sculatu pentru cá sa sfarame jugulu vostru, sî sa ve elibere de contributiunile cele nesuferibile. Fratiloru! Nu ne despartiescu septemâni ci numai vre-o câte-va dîle de inceputulu luptei, ce se ve aduca mantuire. Avemu bani, avemu arme sî prafu; turculu o va simtí curendu. Fratiloru! asceptati-ne. Noi veniramu; ór'a eliberârei se apropia.

Comitetulu insurectiunei bulgare.“

Nereusîrea planului nostru de a merge deadreptulu spre Rusciucu nu ne descuragiaza, de-sî suntemu siliti, nevenindu-ne sucursulu asceptatu, a dirigiá trup'a insurgentiloru la confiniele montene ale Rumeliei. Ni s'a promisu ajutoriu din Tesali'a sî Epiru sî la tóta intemplarea turculu nu va gatá asiá curendu cu noi. Neamu incaieratu putînu in 21 Iuliu cu turculu sî amu perdutu 9 feciori, insa ei-au perdutu de diece ori atâti'a, sî eu credu ca acesti'a nu au cadiutu, ci a luato la sanatósa. Gubernulu românu purcede cu o rigurositate mare câtra toti bulgarii, insa nu are aici o influintia, câci pretutindenea locuescu compatrioti bulgari, cari simpatisiadia cu noi, prelanga care mai avemu inca sî simpatíile populatiunei romàne. Prin staruintiele consuliloru streini sau arestatu vro câti-va bulgari, cârora li s'a redatu libertatea din caus'a evictiunei (garantiei) ce a prestato uni cetatienii cu stare.

Unu telegramu privatu alui „Osten“ ne spune, ca insurgenti bulgari sunt imprasciati in mai multe grupe prin muntele Grabovo Turcii au incetatu de a mai persecutá. In regiunea Tirnovului s'a asiediatu insurgentii. —

Varietâti.

*** Comitele provisoriu alu natiunei sasesci convóca conflusulu pre 15 Septemvre a. c. Deputatii se alegu dupa modalitatea cea vechia

*** Societatea academica din Bucuresci e convocata a Bucuresci, la terminulu prevediutu in statute.

*** O bibola infuriata. O muiere din Siur'a-mica a manatu la Ogn'a la tergu o bibola, pre carea o a fostu crescutu de mica in curte. Bibol'a dupa ce a statu óre-câtu in tergu (afara in câmpu) a tulit'o la fuga spre Toparcea. Muierea alergà in urm'a ei spre a o intórce inapoi dara nu o puté ajunge. Deodata bibol'a se intórce sî trantesce pre biet'a muiere la pamentu sî o calca cu piciórele. Ómenii alerga intr'ajutoriu cu furci de feru, cu bâte sî cu alte instrumente sî se silescu sa elibere pre muiere de povar'a acest'a fatala. Bibol'a se aruncà sî mai tare pre femeia sî nici cu batâi, nici intiepându-o nici cu ascii aprinse nu au pututu sculá sî mâná de pre femeia. Au trebuitu sa o omóre formalu sî apoi mórta sa o pravalésca cu rudele de pre mei mórt'a femeia. Muierea e inca in viétia dara in o stare de totu trista.

5—3 Concursu.

Devenindu, la scól'a populara gr. or. din Sabesiu o statiune de Invetiatoriu vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu cal. vechiu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 150 fl v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a asterne pâna la numitulu terminu, la Inspectiunea scolara dstrictuala din locu, urmatórele documente:

a) ca au absolvatu patru clase gimnasiale, sî cursulu pedagogicu, séu clericale,
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu,
c) ca au viétia morala nepetata.

Cei mai multu cualificati voru avea preferintia

Din siedinti'a Comitetului paroch.
Sabesiu 14 Iuliu 1868:
Comitetulu parochialu gr. or.

3—3 Concursu.

La scól'a capitale greco-orientala in urbea Fagarasiului, care se activédia cu prim'a Septembre 1868 cal. Iulianu este de lipsa unu invetietoriu pentru clas'a a II sî eventuale a III cu urmatóriele emolumінte, adeca:

in bani 300 fl. v. a. sî locuintia in natura, apoi lemnele necesarie pentru incaldîrea casei de scóla in propi'a regia.

Spre ocuparea acestui postu se escrie concursu pâna in finea lunei Augustu 1868. cal. nou.

Competitorii voru indreptá recursele scrise intregi cu mân'a propria la Efori'a scólei capitali gr. or. in Fagarasiu sî voru produce pre lânga denselе documente comprobatórie:

a) cà suntu de religiune greco-orientale,
b) ca se bucura de purtare morale nepetata,
c) ca cunoscu limb'a romàna, care e a invetiementului, apoi limbele germana sî magiara, care suntu studie oblegate, cu perfectiune,
d) ca au absolvatu cursulu pedagogicu sî suntu calificati de invetietori la scóla capetale,

Concurentii, cari voru documentá studie mai inalte, voru adeverí a fi servitu sî pâna acuma in asemeni scóle cu bunu succesu séu ca suntu esperti in cantâri se voru preferí la alegere.

Dela Efori'a scólei capitali gr. orientali.
Fagarasiu in 24 Iuliu 1868.
Petru Popescu
Prot. sî inspect. Distr.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane·

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ ann. 6 fl. v. a.

Nru 61. ANULU XVI.

Sabiiu, in 1/13 Augustu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La cestiunea romaniloru din Scaunele Salistei si Talmaciului.

In 7 Augustu a. c. deputatulu Ioann Puscariu au asternutu dietei memorandulu numiteloru scaune, care contîne o cestiune o de mare ponderositate, atingetoria de pusetiunea politica a româniloru in fundulu regescu. Fiindu ca la meritulu cestiunei ne vomu intórce câtu mai ingraba si lu vomu desfasiurá publicului in amenuntele sele, facemu cá pentru astadata sa urmeze cuventarea deputatului Puscariu prin carea asterne dietei memorandulu ce cuprinde detaiurile cestiunei.

Deci eata cuventarea:

Onorata casa! Imi iéu libertate de a presentá onoratei case memorandulu comuneloru din scaunele filiale ale Salistei si Talmaciului tienutóre de fundulu regiu, cu care ele pretindu regularea referintieloru sele de dreptulu publicu fatia cu jurisdictiunea supraordinata, pre lânga acea rugare, cá onorat'a casa sa binevoiasca a'lu recomandá intregului ministeriu spre pertractarea si resolvirea meritória.

Caus'a pentru ce amu indreptatu acestu memorandu pre calea dietei, este, ca cuprindiendu cestiuni organisatorie si privitórie la dreptulu publicu, acestu obiectu a mai fostu devenitu odata — la a. 1848 — pre més'a dietei, dara pentru evenimentulu, ce au intrevenitu atunci, nu se putura luá la pertractare; iéra caus'a pentru ce 'lu recomendu intregului ministeriu e, ca obiectulu, in mesura mai mare séu mai mica, atinge resortele tuturoru ministerieloru. —

Locuitorii din scaunete filiali ale Salistei si Talmaciului cam la 30,000 suflete totu români si astadi mai stau afara de barierile constitutiunale, — ei suntu eschisi dela ori-ce viétia municipale, — ei si astadi inca se administréza prin dregatorii dominali si prin curti domnesci (s'audîmu!); — ei — dupa cum arata — s'au jefuitu de tóte drepturile si averile comunali si municipali, — si tóte acestea se intempla numai dîn acea causa, cá jurisdictiunea supraordinata sa dovedésca prin aceea, ca acei locuitori suntu, séu au fostu iobagii loru, cu tóte ca ei, cá locuitori ai fondului regiu totudéun'a au fostu ómeni liberi, si cu tóte ca chiaru si fostii iobagi astadi nu se mai potu eschide, dela participarea la drepturile constitutiunali (asiá e!).

Ordinea casei nu permite motivarea mai pre largu a asemeneloru esibite pana nu suntu puse la ordinea dilei, de aceea nice eu nu vreau de asta data sa intru mai departe, in dilucidarea si argumentarea acestui obiectu. Ast'a acum aru fi si de prisosu, pentru ca memorandulu desfasiura si lamuresce destulu de bine si pre largu tóta starea causei, si eu mi am luatu voia de alu dé in tipariu, si a dispune, cá sa se imparta intre toti membrii onoratei case.

Inse déca onorat'a casa 'mi permite de a mai adauge inca vr'o câte-va cuvinte, acestea se referescu la acea observatiune, ca memorandulu acest'a oglindéza numai in miniatura suferintiele si nepastuirile cele mari ale româniloru din Ardélu si in specie a celoru din fundulu regiu si ca caus'a Salisteniloru si a Talmacieniloru face o parte a causei române ardeleane.

Salistenii si Talmacienii se indreptéza cu incredere si fiducia câtra onorat'a dieta. Binevoiésca si on. casa a primí acést'a cu acea simpathiia, ce merita in deobste tóte causele române, pentru ca positiunea geografica si entnografica a elementului românu, fatia cu celu magiaru, a dictatu acestor'a totu acea sórte totu acelu viitoriu, si asiá ele suntu avisate naturalmente la reciproc'a spriginire. Cine ignoréza si lucra in contr'a acestei doctrine, acel'a in contr'a proprieloru interese si vatem propri'a si esistintia. Viitoriulu va dovedí acést'a in praxa. —

Pre lânga aceste simtiemente din nou recomându caus'a cea drépta si fórte momentósa a Salisteniloru si Talmacieniloru, iera memorandulu in limb'a româna si magiara lu predau onor. Presidiu dietale spre ulteriór'a afacere. (s'a datu Comissiunei petitionaria).

Convocarea Universitâtei natiunala din fundulu regiu.

Intre varietâtile din nrulu trecutu am anuntiatu si noi in vre o câteva cuvinte convocarea fiitóri'a a Universitâtiei natiunale din fundulu regiu. Circulariulu emisu de câtra comitele provisoriu in privinti'a acestei convocâri e datatu dela 1 Augustu a. c. subscrisu: „Comitele provisoriu alu natiunei sasesci“, pórta numerulu Com. 929. 1868 si indata la inceputu lega firulu la afacerile conflussului natiunalu, intrerupte la inchiderea acelui'a in dîu'a de 28 Febr. a. c. Atunci, dice circulariulu, trebuiau intrerupte lucrârile universitâtiei, pentruca conformu constitutiunei, multe erau de » se asterne cercuriloru pentru o preconsultare. Acést'a s'a intemplatu, si fiindu ca cea mai mare parte din cercuri a tramisu resultatulu preconsultâriloru loru, e deja materialu destulu pentru continuarea unei sesiuni conflussuale si asia conflussulu se convóca pre Marti 15 Septemvre a. c. dupa calendariulu nou. Espune mai departe lips'a cea simtita si espresa de poporu in tóte scaunele si districtele in privinti'a reformeloru, inse recunósce ca normarea definitiva a principieloru, dupa carea aru fi a se face reformele, cade in competinti'a factoriloru legislativei si acesti'a sunt: regele incoronatu si diet'a.

Competinti'a universitâtiei in afaceri politice a fostu si mai nainte o cestiune deschisa. Acést'a o arata fórte lamuritu unu conclusu alu universitâtiei, dupa care suntu de a se cautá tóte actele si documentele, din care sa se póta scóte o icóna adeverata, ca câtu de departe a mersu autonomi'a acestui corpu representativu natiunalu. Acumu dupa ce s'a facutu schimbârile cele mari, in urm'a legiloru dela 1867, este cercetarea acést'a cu atât'a mai de lipsa, carea sa arate apoi si pusetiunea jurisdictiuniloru sasesci si a universitâtiei, fatia cu organismulu intregu alu statului

Regularea pusetiunei acestei'a se póte inse numai pre calea legislativei,

Cu tóte aceste nu va tiermurí comitele desbaterile universitâtiei numai la afaceri economice, ci acele se potu estinde si asupra reformeloru universitâtiei, corespundietórie tempului, intru câtu se cere spre a puté fi asternute la locurile mai inalte.

Cam in aceste se cuprinde esenti'a circulariului comitialu. —

Supunendu aceste pentru sciinti'a publicului si cu deosebire a publicului din fundulu regescu, i chiamâmu tot'odata si atentiunea asupra alegeriloru cari dupa circulariulu acest'a se voru face conformu modalitâtiloru de pana aci Chiemâmu atentiunea spre a si tramite nu numai din unele, ci din tóte pârtile putinciόse barbatii, cari, sa lucre, fara de vreo consideratiune la interesele loru personale, in interesulu poporului, dara mai departe, cari sa scie si apretiuí bine, ce va sa dica a luá parte la dasbaterea reformeloru ce suntu a se face in sinulu fundului regescu.

Evenemintе politice.

Sabiiu 31 Iuliu.

Dupa telegramulu de ieri sositu la „Hr. Ztg.“ cas'a deputatiloru din Pest'a si-a amenatu siedintiele pâna la 16 Septemvre. — Legea de inarmare a trecutu si prin desbaterea speciala. In cas'a magnatiloru a asternutu Haynald proiectulu legei de inarmare, asemenea si altu proiectu pentru recrutarea de 38,000 feciori.

Vorbindu despre desbaterile asupr'a legei de inarmare impartasîmu si urmatoriulu episodu dupa „P. Ll. si adeca o epistola a contelui Cebrian indreptata câtra mentiunatulu diuariu. Epistol'a suna:

„Onorata Redactiune! In stimat'a fóia a d-tale cetescu despre putînatatea mea, ca eu pentru aceea m'asiu fi retinutu dela votarea legei de inarmare, pentru ca o a-si fi aflatu pré democratica si pentru ca eu in genere nu me potu impretení cu principiulu inarmârei generale! Acést'a nu e asiá! Nu e lege carea pentru mine se fia pré democratica luându cuventulu democraticu in intielesulu celu nobilu; si nu e obligamentu, dela care a-siu vrea eu cá sa fia vre unu cetatianu dispensatu. In privinti'a acést'a me provocu la tóte vorbirile mele rostite de mine naintea colegiloru mei in clubulu lui Deak. Temerile mele au avutu altu temeiu si adeca vorbindu pre scurtu, eu aflu tóte referintiele de putere, atâtu dincóce câtu si din colo de Lait'a, miscate dela loculu loru prin infiintiarea unei armate magiare — si atare e cea a hondvediloru, — asiá in câtu credu ca o ciocnire noua nu se va puté incungiurá; Acést'a spre justificarea mea; pentru polemisarea e pré tardiu. Alea jacta est. Pesta 5 Augustu.

Conte Cebrian

Unu tel. la „Hr Ztg dela 10 Aug. dice: „Patrie“ scrie: Agentulu regimului romanescu Cretiulescu au transpusu marchisului Monstier o nota, in carea desvolta principiele politicei romanesci si esprima Romani'a simpathi'a câtra Franci'a.

Diet'a Ungariei.

In siedintia dela 3 Augustu referéza Csengery despre resultatulu negotiâriloru deputatiunei regnicolarie ungaro-croatice si dupa aceea se continua desbaterea generala asupra proiectului de inarmare.

In siedintia dela 4 Augustu se continua si termina desbaterea generala. Din 401 deputati erau absenti 20, 3 nu au votatu. Pentru proiectu au votatu 235 contra 43.

Revista diuaristica.

„Reform“ din Vien'a aduce unu articulu insemnatu despre festivitatea datatoriloru la semnu, ce se petrecù in septamânile trecute la Vien'a. Articululu din cestiune e intitulatu „Epilog zum Schützenfeste“ (epilogu la festivitatea datatoriloru la semnu) Articululu spune ca cu septamâni inainte se desbatù pre tóta dîu'a prin espectoratiuni lungi insemnetatea festivitâtiei desu amintite. In decursulu festivitâtiei au cursu mereu cuventârile din sal'a serbatórei. Festivitatea avea sa documenteze unitatea tuturoru stirpeloru nemtiesci si a adusu la vedere neunitatea loru. In cantâri si in vorbiri suntu nemtii si voiescu sa remâna unu poporu unitu de frati, de câte ori se intalnescu undeva la o festivitate; inse cându voru puté ei dîce, nu ca noi vremu, dara ca suntemu unu poporu unitu de frati? Nemtii au doveditu si cu ocasiunea festivitâtiei acestei'a, ca sciu realisá mijlócele si sciu aflá câile, cari sa duca la neintielegere. Cine a observatu fara de preocupatiune câte s'au petrecutu la festivitate a pututu lesne castigá convingerea, ca nemtii, déca nui va aduná o mâna puternica la olalta, ei dela sine acest'a nu o voru face nici odata. Intréba, mai departe dupa resultatulu pentru Austri'a, in urm'a festivitâtiei si dice ca negur'a cea grósa de prejudetie ce planá greu asupr'a Austriei nu s'a imprasciatu, pentru ca cei din strainatate, cari au fostu aici la serbatórea acést'a, nu si-au castigatu o idea chiara despre Austri'a. Nici Vien'a nu o cunoscu bine. Strainii credu ca au aflatu o Austria renascuta, pre cându o Austria intréga (Gesammtoesterreich) nici ca mai esista; iéra in libertatea, cu care se face atât'a sgomotu in Vien'a, privescu popórele ne nemtiescci o apesare. Partid'a domnitória din Vien'a si-a jucatu cartea cea din urma, fâra de a fi castigatu vre-unu jocu politicu; cu tóte ca legá multe sperantie de evenementulu acest'a. Partid'a si-a magulitu siesi sî fratiloru nemti pré multu sî prin acést'a a vatematu pre popórele nenemtiesci, ba a escitatu temeri sî in sinulu magiariloru. Partid'a (domnitória) nu a castigatu nimic'a in afara sî in launtru a ingreunatu lucru. Dela fratii din afara nu póte asceptá nimic'a sî déca nu se va impacá prin o egalitate cu cei din launtru, va trebuí sa se duca dela putere. —

Cestiunea reuniunei vamale intre Franci'a, Belgiu sî O land'a, despre carea mai amintiseramu sî noi la alte ocasiuni, dîce „Curieriulu de orientu“ ca amenintiá de a ocupá locu intre prejiudetiele Europei, care locu l'a ocupatu in anii din urma, cestiunea Luxemburgului. Rumorile belicóse (resboiófse) respinse de vre o câteva luni incóce prin rumorile cele pacifice recastiga inc'odata terenu. In regiunile de regula bine informate, mergu pana a dîce ca o campani'a de tómna pre malurile Renului e resoluta la Parisu; se citéza insesi unele pasagie anumite din o epistola particularia a principelui Meternich, ambasadorelui austriacu in Franci'a, care aru fi de natura de a intarí acésta opiniune.

Curierieriulu inca sî pune mai la vale insusi intrebarea, ca ce e adeveratu din aceste suppositiuni alarmânde. Respunsulu e ca nu scie ce sa dîca. Cu tóte ca aru scí, ca verosimilulu nu e totudeun'a adeveratu, se vede ispititu, necons derându de câtu situatiunea generala, a crede in esactitudinea aceloru sciri. Dara de atâtea ori deja au vediutu trecându linu pre orizonu punctele cele negre, fara de a se oprí in locu, de atâtea ori s'au vediutu cestiunile cele mai complicate sî mai putinu inclinate pentru unu arangementu, desnodânduse prin o transactiune séu intindienduse pana la uitate, de unde urméza apoi câte anu provisoriu pre tempu indelungu; de atâtea ori au vediutu noutâti grave afirmate in cercuri inalte sî apoi demintite, incâtu numai ar face o nebunia, déca aru totu inregistrá la densele, lasându cá venitoriulu sa le intarésca séu sa le destrueze.

Face apoi curieriulu o revista de mai multe intemplâri in Tuilierii, in corpulu legilativu francesu, citéza mai multe vorbiri de barbati insemnati francesi sî opiniuni din pres'a prussiana sî apoi incheia: „In fondu totulu se reduce la cestiunea de dreptu internatiunalu. Are Franci'a séu nu are dreptulu de a face contra Prussiei aceea, ce Prussi'a a facutu contra Franciei? None ni se pare ca respunsulu nu va fi dubitativu. Pune la indoiéla insa planulu de o uniune vamala sî intréba ca se afla elu altu undeva decâtu in imaginatiunea unui ce scrie povesti.

Not'a lui Usedom.

Impartasîmu urmatoriulu actu memorabilu pentru istori'a, carele a premersu resbelului din 1866; de altmintrea seamintise pre scurtu intre evenemintele politice in unulu din nrii nostri de mai inainte. Fu cetitu in camer'a italiana de curendu.

Florenti'a in 17 Iuniu 1866.

Escelentiei Sale Generalului Lamarmora, presiedinte Ministerialu la Florenti'a.

Subscrisulu, legatu estra ordinariu, sî plenipotentiatulu Majest. Sale regelui Prussiei are onóre a face Escel. sele Generarului Lamarmora presiedinte alu consiliului sî ministru de esterne urmatórele descoperiri:

In scurtu tempu voru luá Itali'a sî Prussi'a armele in contra Austriei, pentru deciderea trebei loru comune. Guvernulu regelui, a serenissimului meu domnu, afla de aci inainte in urm'a cestora de fórte necesariu cea mai stricta consonantia sî corperatiunile cele mai efective intre ambele dispositiuni militare. Fiindu ca la inceputu spatiulu le denéga o actiune comuna pre acela-si câmpu de batalia, asia se voru silí a suplini acést'a prin lovituri comune in unulu sî acela-sî tempu. Astfeliu atacata va trebui se-si imparta Austri'a puterile sî nu se va putea folosí, nici de cumu de un'a sî acea-si reserva contra unei sî cei lalte partide. Sî in fine loviturile acestea le va simtí nunumai momentanu pre campulu de batalia, ci acelea voru fi de mare importantia pentru viitoriu. —

Mai antâiu regimulu regelui este convinsu c'a incependuse odata ostilitâtile in Germani'a, acestor'a are sa urmeze numai decâtu dechiararea de resbelu sî din partea Italiei. Prussi'a cunósce cu multu mai bine simtiamintele cele loiale, de cari este petrunsu regimulu regelui Victoru Emanuelu, decâtu sa se póte indoi de densele. Solidaritatea sî simultaneitatea acést'a insa trebue dapa opiniunea regimului prussianu continuate sî repetite, pre câtuva durà campani'a Ambe aceste puteri au insa ca aliate bune a-si inaintá operatiunile loru reciproce, tendintia acést'a precumu sperédia Prussi'a va fi din partea regimului italianu aprobata sî acceptata.

Sistemulu ce-lu propune Prussi'a Italiei pentru resbelulu viitoriu, e unu resbelu pana la cele din urm'a. Deci déca sórtea va fi la inceputu armeloru favorabila, atunci nici o impedecare nu va putea retiené pre ambi aliati, ei se voru nesui a rejeptá pre inimicu pana la celu mai de pre urm'a locu de refugiu, pana ce i voru secá tóte sucursele.

Ei nu se voru indestulí, dupa o victoria a ocupá unu teritoriu, care le aru puté dá sî o pace favorabila. Din contra, fara privire la fiitórea configuratiune teritoriala, se voru straduí, inainte de tóte, a face victori'a definitiva, completa sî nerevocabila. O atare dauna causata inimicului prin unirea puteriloru aru aduce fiecârui in sfer'a sea unu castigu fórte mare, atâtu moralu câtu sî politicu, pre langa resplat'a materiala, ce trebue se resulte pentru ambi de aicea in modu egalu.

In modulu acest'a nu trebuie sa se cugete Prussi'a la pedecile, cari i le-aru opune art'a séu natura, dela Lintiu pana la Cracovi'a, ci va puté sa inainteze spre Vien'a cu succesu, care lu va sî puté ajunge.

Cé se atinge de operatiunile analoge ale Italiei, nu póte cineva cugetá la asiediarea patrulateriului, ci va preferí alu sparge, séu alu incungiurá, pentruca asiá se póta loví pre inimicu in câmpu liberu. Mai nu este indoiala, ca Itali'a conformu proportiuniloru numerice se va aflá in scurtu tempu in posessiunea provintiei Venetiane, cu esceptiunea Venetiei, Veronei sî Mantuei a câroru garnisone voru fi tînute in siacu prin numeróse corpuri insemnate de observatiune. Generalii italieni voru judecá fara indoiala mai bine operatiunile, despre cari se tractéza cu tóte acést'a nu se va indestulí Itali'a, pasîndu in consonantia cu Prussi'a, a inaintá numai pana la marginea nordica a Venetiei, ci trebue sa-si deschida drumulu câtra dunare, spre a putea conveni cu Prussi'a in centrulu monarchiei imperiale, cu unu cuventu, trebue sa-si indrepte pasii câtra Vien'a. Spre a-si castigá o posessiune durabila asupra Venetiei trebue puterea Austriei inainte de tóte lovita in anim'a ei.

Ce urmâri aru avea impregiurarea aceea cându Itali'a aru voí a-si marginí actiunile sele militarie pana la Udine séu Belluno, intardiindu-se apoi la intarirea positiuniloru de forticatiuni? De siguru ar fi totu resbelulu impedecatu, câci astufeliu aru concede armatei austriace, a se retrage liniscitu câtra Nordu, spre a intarí trupele imperiale contra Prussiei. Cu ajutoriulu Bavariei aru putea impedecá puterile acestea unite, ofenstiva prussiana, straformandu-o in o defensiva.

Intimidatu prin resultatele acestea, aru putea cugetá cine-va la o pace, care insa n'aru corespunde atâtu pentru Prussi'a câtu sî pentru Itali'a,

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

XI.

Ce voru fi vorbitu, nu sciu. Vedeamu numai ca in fie care momentu rîdeá cându unulu, cându altu, cându amendoi impreuna. Dupa v'o jumetate de óre, Edgar ei dedeá bratiulu. Apoi oprindu-se amendoi, ne spusera ca au pusu unu ramasiagu cine-a fugí mai iute pâna la unu copacu ce se vedeá in departare sî ne indemnare sa mergemu inainte la copacu ca se fimu judecatori. La unu semnu ce facuremu cu basmaoa, amundoi pornire sî sosire in acel'a-si minutu. Louise pretindeá ca ea ar fi ajunsu antei, Edgar sustîneá contrarulu. Eram numai doi judecatori sî fiindu ca eu me pronutiai in favórea Louisei sî Armand in favórea lui Edgar, ramasiagulu nu se putù hotarí.

Ajungêndu la Martigny, Armand sî Louise trasere la otelulu nostru. Tóta dîoa o petrecuremu impreuna sî dobandiremu o asiá amicie unii pentru altii, incâtu luaremu otarîrea sa calatorimu deacumu impreuna. Chiaru de a doua dî voiamu sa intreprindemu partita pre La Piere a voir. Cându sér'a târdîu ne retraseremu in camerele nóstre, Edgar multa vreme nu se mai departá de la ferésta, ci rezemându-si capulu pre bratiu se uitá la luna.

— Se vede ca lun'a îti pare astâdî mai interesanta, decâtu alte ori, intrebai pre Edgar zimbindu.

„Ba nu, dar nu sciu pentru ce nu mi-e somnu, respunse elu distrasu.

— Cata sa nu perdî somnulu cu totulu Edgar!

„O! N'aibi nici o grija, dîse Edgar zimbindu.

Indata insa zimbetulu redisparú, prefacendu-se intr'unu suspinu.

Vediendu asiá, am lasatu pre Edgar sa priviasca lun'a, câtu i-a fi dorulu sî m'am culcatu.

Când me desceptai a doua dî diminéti'a, nu vediui pre Edgar. Mai matinalu decâtu mine elu se sculase sî esise de multu. Coborîndume josu in gradinuti'a otelului, ilu gasî la o mésa cu Armand sî Louise, asceptându-me trustrei cu dejunulu.

— Bravo! Bravo! Bine i-ti siede sa fi asia de lenesiu sî sa ne faci sa te asceptâmu, i-mi strigà Louise, viindu-mi inainte sî dându-mi mân'a.

„E vin'a lui Edgar, amu respunsu eu. Trebuie sa sciti ca amiculu nostru e fórte egoistu. N'a voitu sa impartasiescu cu densulu multiamirea de a fi o óra mai multu in societatea D. vóstre.

— O nu, respunse Edgar; dar te vedeamu dormindu asiá de bine, incâtu îmi pareá a fi o crima de a te trezí.

„Bah! O óra mai multu sau mai putinu.... Dar D-ta cum ai dormitu?

— Bine, respunse Edgar cu vóce mai slaba sî plecându ochii la pamentu.

Sfîrsîndu dejunulu, esîremu truspatru. La pórt'a otelului ne asceptá unu calauzu cu doi catâri. Erá ear sa mergemu schimbândune cându pre josu, cându calare. Pre unu catâru se urcà Louise, pre alu doile eramu sa me suiu eu, cându Edgar me rugà sa-lu lasu anteiu pre densulu.

I-amu gacitu planulu sî i-amu cedatu loculu meu bucurosu. Louise, Edgar sî calauzulu plecare inainte, Armand sî cu mine remaseremu mai in urma. Planaulu lui Edgar de a calatorí pre lânga Louise nu isbutí insa, câci zadarnicu indemná catârulu seu se pasiasca pre langa catârulu Louisei; deprinsi a merge unulu dupa altulu catârii nu voiau nici de cumu a merge alaturea. Acést'a insa nu impedecá conversatiunea, celu putînu vedeamu ca Louise care mergea inainte se uita neincetatu inapoi spre Edgar. In vremea acést'a Armand i-mi spuse ca nici elu nici sora-sa nu parasise Franci'a; elu fusese in câte-va renduri la Parisu in afaceri comerciale, dar Louise nu cunoscea altu orasiu decâtu Lile. Louisei i venise antâiu ide'a sa faca asta primblare prin Svitiera la care parintii cari erau betrâni, consimtire numai dupa multe saptemâni de insistenti'a. Armand îmi vorbiá cu óre-si care ingrijire de viitorulu seu. Tata-seu voiá numai decâtu sa se retraga in viati'a privata sî sa lase tóta greutatea comerciului loru, care era fórte intinsu, asupra sa; elu nu se simtiá anca aptu de a conduce o casa comerciala asia de cunoscuta sî ar fi voitu sa gasésca unu asociatu. Elu fusese destinatu a deveni advocatu, insa fratele seu mai mare care erá sa urmeze comerciulu parintescu, murise cu doi ani inainte sî astfeliu Armand se vediuse silitu a parasí studiele sî a intrá in comerciu, cariera pentru care nu avuse mare plecare la inceputu, dar cu care incepea acum a se deprinde.

Vorbindu noi astfeliu de o parte, Edgar sî Louise de siguru despre altele de alta parte, ne suiamu incetu in susu. Drumulu era frumosu; elu mergea pre malurile unui rîu prin sate sî livedi. Dupa v'o doua óre de marsiu, vreme in care ne schimbasemu in mai multe renduri cu tovaresii nostri, drumulu devine angustu sî repede sî cu totii, afara de Louise, incepeamu a fi obosîti. Acum drumulu ne ducea printr'o padure de bradî la piciórele carora zaceau alocuri petre sî stânci. Mai susu locuintie umane se vedu numai din vreme in vreme sî siróe de munte curgu in tóte partile. In curendu bradî devinu din ce in ce mai mici, cas nici pre departe ideiloru primitive in afacerea acést'a, nici jertfeloru celoru mari, cari le-au primitu asupra-le.

Spre incungiurarea acestei eventualitâti triste, cari mai târdîu séu mai curendu aru silí pre aliati a-si incepe opulu loru din nou, crede Prussi'a a fi la locu, cá din ambele pârti sa se ia ofensiv'a pâna la cele din urma, va se dica a inaintá pâna sub murii resiedintiei.

Sî déca numai pre unu momentu se va urmarí o procedura contraria acestei'a, atunci aru aduce Prussiei, cu deosebita privire la starea ei, acestu ajutoriu alu Italiei cu multu mai multa dauna, decâtu o neutralitate absoluta. Neutralitatea aru fi retînutu sî estu modu paralisatu celu putînu o armata intréga in favórea Prussiei in fortaretiele patru'nghiulare.

Unu ajutoriu victoriosu, insa reu intielesu, in cursulu seu impedecatu, aru impinge aceeasi armata acupr'a Prussiei, sî acést'a din urma s'aru bucurá prin urmare de unu succesu cu multu mai micu cu aliantia italiana, cá fâra de aceea.

Guvernulu Regelui, serenissimului meu domnu insa se increde fórte multu in loialitatea aliatului seu, ca aceea va delaturá ori-ce possibilitate a unei asemenea eventualitâti. —

Ori-câtu s'aru paré de periculosu marsiulu armatei italiene spre Vien'a in privinti'a strategica sî ori-câtu se aru parea drumulu ocupârei prea lungu sî isvórele de ajutoriu prea indepartate, prin apropierea armatei italiene de acea prussiana, dispare pericululu, sî victori'a devine mai verisimila.

De altmintrea esista o securitate neinsielatóre, spre a castigá ambeloru armate interesulu celu mai efectuosu pentru operatiunile loru comune, sî acestu terenu este Ungari'a

Guvernulu prussianu, a scrutatu in tempulu din urma cu multa diligintia cestiunea ungara sî a ajunsu la convingere, ca poporulu unguerescu ajutatu intr'unu tempu din partea Italiei sî Prussiei va face acestor'a servitie, concediendu-le Ungari'a cá punctu de centralisare sî cá radimu strategicu — Asiá spre esemplu sa se indrepte o espeditiune puternica spre partea orientala a mârei adriatice, carea n'aru slabí armat'a regulata nici de câtu, formandu-o din voluntari, sî supunendu-o lui Garibaldi, — Dupa tóte datele carele le-a primitu guvernulu prussianu aru aflá acésta espeditiune la slavi sî la unguri primire fórte salutaria, ea aru acoperí laturile armatei indreptate spre Vien'a, sî i-aru deschide tóte isvórele de ajutoriu in acestea regiuni departate. Pre de alta parte regimentele unguresci sî croate s'aru indoí in scurtu tempu a se luptá in contr'a unei armate constatatóre din compatriotii sei. — Dela nordu, din tinuturile invecinate cu Silesi'a prussiana s'aru putea formá unu corpu flotantu din elemente nationale, care aru trebuí sa intre in Ungari'a, spre a impreuná trupele italiane cu elementele nationale, cari s'aru formá in scurtu tempu. Austri'a aru perde atunci in acea mesura in carea aru cresce castigulu nostru, sî loviturile indreptate contr'a ei, nu aru atinge-o numai in laturi, ci i-aru nimerí inim'a.

Acestea suntu motivele, dela care purcediendu guvernulu prussianu ascrie referintieloru unguresci sî actiunei combinate italiane pre terenulu acest'a o valóre atâtu de importanta. Ea propune chiaru sî cabinetului italianu, cá sa se ingrijésca de spesele comune pentru espeditiune, ca acestea se a'la in tierile ei o primire buna sî ajutoriu.

Acestea fiindu ideile principale ale acestui planu de campania cari subscrisulu, dupa instructiunile guvernului seu, cu tóta onórea le propune cabinetului italianu. Cu câtu este planulu adoptatu mai multu de factori principali, cu atât'a mai multu este o apropiere a ambeloru armate spre o actiune comuna mai sigura, sî cu atât'a mai multu crede regimulu prussianu, ca va aflá o primire simpatica la regimulu italianu, sî ca va contribuí la succesulu acestei Intreprinderi mari. —

Rugaudu-se subscrisulu de Escelenti'a Sea Generalulu Lamarmor'a pentru unu respunsu in celu mai scurtu tempu se grabesce a-i renoí asigurârile stimei sele. Usedom."

Sciri din Ispani'a.

„N. Fr. Blatt" ne insciintiéza ca de-sî pronunciamentulu primu s'a suprimatu indata dupa mórtea lui Narvacz inca inainte de esîrea sea in publicu, totusi foculu revolutiunariu, nu s'a stinsu ci mai curendu ori mai târdîu statulu ultra-catolicu se va face pre lânga tóte benedictiunile papei, de care cu o rosa sântita daruita se bucura regin'a Isabel'a, — scen'a unui resbelu civilu infricosiatu.

O scire din Madrid cu dto 31 Iuliu, cá se tramita unei foi ministeriale din partea delegatiunei prussiane, pre care regimulu spaniolu o vede departe de simpathiele revolutiunarie ne da o privire despre relatiunile casei regente spaniole sî despre regimulu celu ipocritu. Icón'a ce se desfasiura aici naintea nóstra, asiá este de tulbure, incâtu nime, chiaru sî iesuitulu celu mai preocupatu nu va dori cá Austri'a se pasiésca in calea unui astfeliu de regimu. Scirea acést'a tramisa fóiei ministeriale e urmatórea:

— In cercurile curtiei sî ale regimului privescu ómenii in venitoriu cu o liniscire mare sî se dîce, ca regin'a aru fi tramisu pre unu sociu de arme a lui Espartero, la acest'a in Legrano, cá sa-lu intrebe de cum va aru avea voia a se pune in fruntea afaceriloru. Respunsulu ducelui de Victori'a Espastero e dupa cum se suna, categorice negativu sî la tóta intemplarea elu ascépta evenimentele ce va se urmeze, in retragerea sea presenta. Din contra temerile regimului se manifestéza cu o rigurositate estraordinarie de a supraveghiá ori-ce miscare a pressei liberale. Foile din directiunea acést'a aparu mai in tóte dilele cu clausule de censura sî un'a dintre ele s'au condemnatu la o pedépsa in bani fórte mare, pentru ca si-au licentiatu o gluma cam incomóda, reproducandu dintr'unu jurnalu oficiosu de mai inainte o sentintia de mórte asupr'a guvernatorului generalu din Madridu marsialulu Pezuel'a, pentru conjuratiunea sî complotulu, ce l'au fâcutu mai inainte in contr'a statului.

Mesurile acestea stricte contra pressei intru adeveru n'au altu efectu, decâtu de a dá impulsu, cá foile volante sa se inmultiésca sî de-sî au succesu regimului de a dá in urm'a unoru astfeliu de pascuiluri, totusi ele nu se mai imputinéza.

Sub impregiurârile acestea o fierbere necontenita misca populatiunea din capitala sî in provincia asemenea nu sta lucrulu mai bine. Guverneurulu generalu din Cadix au insciintiatu o eruptiune in Malag'a sî giuru sî s'au rugatu de o asistintia mai numerósa; sî pre lânga acestea eruptiuni mai mici se facu prin mai multe locuri ale Aragoniei. Intru adeveru incercârile acestea insurectionale n'au capatatu o estindere mai mare, insa ce e mai reu in privinti'a acést'a este, ca regimulu actualu inca nu scie, ca incâtu aru putea contá la ascultarea trupeloru in casulu unei resculâri generale. Mai cu séma in corpulu oficieriloru de marina se facù, precum se dîce, nisce semne fórte invederate, de-sî regimulu au declaratu in publicu aceste insciintiâri cá nefundate. Iflnuintia stricaciósa asupr'a trupeloru sî a impiegatiloru are mai cu séma acea impregiurare, ca regimulu le datoresce acestor'a restanti insemnate din lefile loru, sî care s'aru urcá la 30 milióne taleri, sî cari neputendu-se platí, micsioréza multu credinti'a acestor'a câtra statu, care cându s'aru putea pune cumva in positiune de a-si solví lefile restante, amu putea priví cu mai multa odihna curgerea evenemintelorn.

Situatiunea de fatia nu o amenintiá numai progressistii, ci chiaru sî la partida carlistica se arata o impetuositate neobicinuita sî se vorbesce de unu manifestu prin care batrenulu Caprera aru vrea se sprijunésca candidatura de tronu a Infantelui Dou Ioan. Partit'a neocatolica inca am avea scire despre acésta, o impregiurare nu prea favorabila importantii afacerei cestiunale. —

Din Rom'a.

Din epistolile unui corespondinte din Roma, care scie fórte bine starea lucruriloru luâmu unele notitie fórte interesante: In Vaticanu se desbate neincetatu „cestiunea de invitare" la unu „concilu ecumenicu" in a. 1869 sî adeca cestiunea, care dintre potentatii catolici sa se invite la acelu concilu mare sî care nu. Partid'a jesnitica sa declarâ in unanimitate contra imperatului din Austri'a, sî pap'a, care stá sub influintia Jesuitiloru, nu va avea incatreu, ci va eschide pre. Majest Sea afara dela concilulu intentionatu.

Insa ce va face cu Imperatulu Napoleonu? Perplessitatea in carelu aduce pre pap'a cestiunea acést'a, la indemnatu ase sfatuí cu contele Sartiges. Victoru Emanuilu de siguru nu se va chiamá, acést'a este consemtiamentulu vaticanului intregu. — Cardinalii sî Prelatii, din cari se compune Opositiunea au facutu in septamâna din urma o demonstratiune mare, esprimendu simpatiile loru Cardinalului de Angles care se reintorcea in dieces'a sea. Ei 'lu petrecura in numeru mare, sî Piu IX au semtîtu pre deplinu amerarationea efeptuita prin ovatiunile aceste, ce se aducea dejá sórelui celui nou, mai nainte de ce au apusu alu seu. — Comissiunea de curendu denumita pentru investigare sî delaturarea abusuriloru in afacerile de intendantura, au fostu silita indata la inceputu a-si sistá activitatea sea fiind ca toti impiegatii intendanturei si'au declaratu a parasí posturile loru indata ce Comissiunea î-si va incepe lucrarea s'a. Prelânga acést'a se mai póte amintí, ca casieriulu belicu alu legiunei de Antibes sî au luatu catrafusele cu 150,000 Franci. Desiertatiunile in legiune sunt totu mai numeróse sî se inmultiescu asemenea la carabinari, svitieri; de alte pare insa vinu iérasi voluntari. — N. Fr. B.

Sabiiu 30 Iuliu. Astadi ni se admanua urmatoriulu nuntiu tristu:

†

„**Iacobu Bolog'a**, Consiliariu aulicu in pensiune in numele seu sî alu copiiloru sei **Valerianu**, **Petru**, **Ann'a Sinovi'a** sî **Mari'a Sidoni'a**, alu tatalui seu **Ioann Bolog'a**, precum sî alu socriloru **Petru** si **Mari'a Badila**, sî alu cumnatiloru **Ioann** sî **Mari'a Hanni'a** sî **Ioann Badila** aduce nuntiulu tristu sî de anima sfasîitoriu despre prea tempuri'a mutare la cele eterne a bunului sî multu iubitului seu fiiu, resp. frate sî nepotu,

EUGENIU BOLOG'A, octavanu, urmata dupa o bóla de siése septemâni in jun'a lui etate de 17 ani in 10 Augustu a. c. st. n.

Remasîtiele trupesci ale chiarificatului se voru transportá la repausulu eternu in 11 Aug. 4 óre dupa amédi din cas'a strad'a Obere Wiessengasse Nr. 242 in cemeteriulu parochiei gr. res. la pórt'a Turnului, la a câroru petrecere ei invita cu onóre pre toti amicii sî cunoscutii repausatului."

Cunoscendu pre repausatulu june plinu de sperantie, carele din etatea sea cea mai tinera a fostu unu modelu de blandetie, de diligintia sî de nisuintia câtra ori-ce lucru bunu, folositoriu sî frumosu sî carele in carier'a sea de studentu a reportatu totu-déun'a calculu de distinctiune: participâmu la durerea parintelui obidatu sî a familiei jeluitórie, pentru ca prin perderea acést'a amu perdutu cu totii un'a din cele mai frumóse sperantie. Fiá-i reposatului tieren'a usióra sî amintirea eterna!

---

de munte disparu sî stâncele se marescu sî se inmultiescu. Pre acele locuri nu mai intalnesci decâtu turme cari pascu pintra stânci in tacere, lasându sa auda sunetulu monotonu sî melancolicu alu talangeloru. Dupa unu marsiu de cinci óre ne aflamu mai pre susu de locurile pana unde se urcá chiar turmele: eramu la inaltimea nouriloru Pre cându din vale nourii se paru a merge linu pre bolt'a cerésca, de aici vedeamu nourii alergandu in jurulu nostru cu o rapejune necrediuta. Din cându in cându eramu inveliti intr'unu nouru sî abié ne vedeamu unii pre altii la o departare de douedieci de pasi. Drumulu insa, care demultu se prefacuse intr'o carare, incepù a devení periculosu. Pre o parte a carârii se urca muntele stancosu dreptu in susu, pre cealalta se cobóra rapede la vale. Calatorulu se urca cu cea mai mare precautiune, infingendu bastonulu seu la fiecare pasu in stânca. Cându te afli susu pre catâru sî vedî la picióre departe in vale orasie sî sate sî rîuri atâtu de mici ca nisce jucâri de copii sî cându gandesci ca o singura pasîre gresîta a catârului te póte repedí de la acea teribila inaltime, unu fioru rece te cuprinde sî simtiesci perulu cum se ridica. Intre noi domnia acumu cea mai mare tacere; sudorile ne curgeau in sîróie sî in momentele cându ne opriamu pentru a dobandí o noua resuflare, nime nu indraznéá sa priviasca in vale pentru cá sa nu ametiasca. Louise singura cantá veselu pre catârulu ei. Cá unu desfidu ce arunca periculului, ea intonase unu aeru veselu dintr'o opera cunoscuta:

„Chasseur vigilaut etc.

Ânca o óra de primblare prin omaturi sî ne aflamu pre munte. Susu pre creasta, natura asiediase o stânca uriesia numita „la Piere a voir" pre vîrfulu câreia nu ne mai puteamu suí cu catârii, ci numai pre josu. Inainte de a intreprinde acést'a escaladare, intraremu cu totii intr'o casutia pustie, facuta anume pentru calatori.

(Va urmá.)

Principatele romåne unite.

Bucuresci, 25 Iul. (6 Aug.)

Mari'a sea Domnitoriulu Romåniloru, a sositu ieri sér'a la palatulu seu dela Cotroceni, din escursiunea ce a fâcutu in judetiulu muscelu sî o parte a judetiului Dembovîti'a.

„Monitoriulu“ de astadi, publica unu raportu alu dlui ministru alu justitiei, câtra capulu statului prin care conformu articulului 24 din constitutiune, cere a se numí o comissiune care „sa revizuiésca sî se completeze codulu penale, in ceea ce privesce delictele de pressa, fara insa a se putea restringe dreptulu in sine sêu a se infiintiá o lege esceptionale.“

Dintre prejmetele Bucuresciului, unulu din cele mai cunoscute este monastirea Panteleimonu, sî acést'a gracia institutiuniloru binefacatórie ce se facura acolo, cu unu spitalu pentru infirmi, orfelinatulu de baiati, scóla de surdo-muti, care, instituita numai de câti-va ani a produsu progrese de mirare, sî scóla de agricultura. Serbarea aniversarei patronului acestei monastiri, sf. Pantelemonu, se face totu déun'a cu óre-care solemnitate in raportu neaparatu cu insemnatatea locului. Anulu acest'a, asta solemnitate, se va face Sâmbata, 27 corinte, cu o splendóre esceptionale; câci in acea dî Domnitoriulu Romåniloru va pune cea d'anteiu pétra la reconstruirea ospiciului de infirmi fundatu in 1750 de domnulu tierei Grigorie Ghic'a Voda alu 2-le, sî acum cadiutu in ruine: Acésta dî trebuie sa fia indoitu scumpa romåniloru, câci se pune temeli'a unui asilu de binefacere, sî acea temelia este pusa de bunulu sî generosulu suveranu alu Romaniei care nu inceteza a respandí bine-facerile sî mangaierile sale ori-unde se aude unu suspinu de suferintie.

Efori'a spitateloru, din ale cârei funduri se face asta cladire. a pusu cea mai activa sî inteliginta stâruintia pentru a dá serbârei punerei intâiei petre la asilu sî patronului monastirei tóta stralucirea sî variabilitatea ce s'aru putea dorí. Pre intinsulu siesu de dinaintea monastirei s'au arangiatu cu multu gustu dóue renduri de mari umbrarie de verdétia sub care sa se póta adaposti preumblatorii de radiele sórelui. Feliurite jocuri, carusele, birturi sî cofetarie unde sa se póta recorí sî satisface ori-cine totu s'a arangiatu cu o inteligintia sî unu gustu despre care pentru a se dá o idea intr'unu singuru cuventu, va fi destulu a se spune ca la tóte aceste lucrâri a presiediutu d. doctoru Davil'a. Alergâri de cai, cari s'au fâcutu dejá cunoscuta cetitoriloru nostri prin anunciulu comitatului permanente de Ilfovu publicatu in nr. de ieri, se voru face in giurulu câmpului unde s'au arangiatu tóte pregatirile serbârei.. Ori-cine intielege interesulu ce trebuie sa se dea unoru asemenea intreceri menite a imbunatátí ras'a cailoru sî a promová bun'a ingrigire sî tratare a acestoru nobile animale, soci ai ostasiloru cá sî a muncitoriloru de pamentu.

Intemeiati pre tóte aceste pregatiri de solemnitate, cu atât'a inteligintia orenduite, nu stâmu la indoiéla a anunciá de mai inainte ca o multime nenumerata va acoperí Sambeta câmpi'a sî délulu Panteleimonului.

„Rom.“

Nr. 5—1 **EDICTU.**

Georgiu Resnoveanu din Feldiór'a, care parasí cu necredintia pre lagiuit'a lui socie Mari'a Ioann Pelti'a, totu din Feldiór'a, sî pribegiesce in lume fâra a se putea scí loculu ubicatiunei sele, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dile dela datulu presente, sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va decide, pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe-resaritene, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu in 1 Iuliu 1868.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovului.

Ioann Petricu,
Protopopu.

Deschiderea Subscriptiunei

la fondulu de intemeiare alu Bancei generale de asecuratiune reciproca

„TRANSILVANI'A.“

Emissiunea totala:

3000 bucâti de câte **100** fl. v. a., cari facu **300,000** fiorini v. a.

Aprobata de câtra 'naltulu ministeriu regescu ungurescu de agricultura, industria sî comerciu cu dat'a din 1 Iuniu 1868 Nr. 7649 cu consensulu inaltului ministeriu de finantie si justitia.

Cu privire la publicatiunea emisa de câtra consiliulu administrativu alu Bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“ dto 11 Iuliu 1868 — se deschide prin acést'a subscriptiune la

3000 BUCÂTI ACTII DE CÂTE 100 FIORINI VAL. AUSTR.

In Sabiiu se primescu subscriptiuni in urmatórele locuri:

La ins'a-si DIRECTIUNEA GENERALA a bancei,
piéti'a mare Nr. 187, cas'a Bar. Salmen, catulu I.;
la CAS'A DE PESTRARE (Sparkass'a),
strad'a iernii Nr. 259;

la SOCIETATEA DE IMPRUMUTU a cetâtiei
(Vorschuss-Verein), piéti'a mica, in cas'a societ. meseriarie.
la Domnulu IOSIFU STOSS, comerciante,
piati'a mare Nr. 187.

Pentru cele-lalte tînuturi locurile de subscriptiune se voru face mai tardîu cunoscute.

CONDITIUNI DE SUBSCRIPTIUNE.

1. La subcriptiune suntu a se depune **diece procente** din sum'a subscrisa; alte **dóue-dieci procente** suntu a se respunde preste un'a luna dela dîu'a subscriptiunei. Solvirile mai departe voru urmá la provocarea Consiliului administrativu in rate lunarie de câte 10%.

2. La solvirea ratei intâiu de 10% se da subscribentelui unu biletu interimalu pre atâtea actii, câte a subsemnatu; la solvirea celoru-lalte 20% se estradau insusi actiile provediute cu adeverirea plâtici. Solvirile mai târdîe se cuietéza in deosebi.

3. Déca o solvire ceruta nu se respunde, atunci sumele dejá platite decadu, sî oblegamentulu imprumutatu inceteza. Administratur'a societâtiei póte atunci sa emita, in loculu la atari actii, altele nóue.

4. Actiile fundului de intemeiare suna pre numele subscribentului sî fatia cu Banc'a de asecurare **„Transilvani'a“ ele au dreptulu de obligatiuni cu prioritate. Sumele** cari s'au platitu pre acele, se **privescu cá unu imprumutu. Dupa acestu imprumutu se dau 6% interese sî afara de aceea se scotu in totu anulu din totalulu venitu curatu alu institutului — 15%,** cari se impartu apoi pre actiile fondului de intemeiare, **cá dividende.**

5. Pâna la deplin'a activare a institutului, garantéza membrii administraturei supreme pentru siguranti'a sî bun'a intrebuintiare a sumeloru incurse la fondulu de intemeiare. Dupa activarea societâtiei garantéza pentru implinirea tuturoru oblegaminteloru primite fatia cu fondulu de intemeiare, societatea intréga.

6. Replatirea fundului de intemeiare se face prin sortire anuala de actii. Sortiturile se facu nemijlocitu dupa tînerea adunâriloru generale ordinarie ale societâtiei sî actiile trase se rescumpera indata.

Cu dîu'a sortirei incéta pentru actiile trase atâtu interesele, câtu sî dreptulu de castigu.

Blanchetele pentru dechiaratiuni de subscriere, programulu intreprinderei, cum sî statutele aprobate se potu primí la Directiunea generala in Sabiiu cum sî pre la locurile de subscriptiune mai susu insemnate.

Sabiiu, in 6 Augustu 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 62. ANULU XVI.

Sabiiu, in 4/15 Augustu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a do'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La cestiunea romaniloru din Scaunele Salistei si Talmaciului.

Suntemu pusi in pusetiune de a implini promissiunea nóstra in privinti'a cestiunei amintite in titululu acestoru sire. Detaiurile cele mai bune ni le da memorandulu asternutu dietei de dlu deputatu cav. de Puscariu in siedinti'a dela 7 Aug. n. Reproducemu mai in josu acelu actu memorabilu si de intensitate politica, in tóta cuprinderea lui.

Convinsi fiindu ca actulu va reversá pentru fia-care cetitoriu lumina destula asupr'a cestiunei, ne abtinemu de comentare.

Déca e cá sa dicemu la acestu locu din parte-ne ce-va, apoi ne esprimâmu dorinti'a de a vedé deslegata intrebarea pentru carea a trebuitu sa se faca actuulu, spre pacea, liniscea, multiamirea si fratietatea tuturoru celoru atinsi; câci numai asiá vomu puté prosperá cu totii si din istori'a nóstra propria, credemu ca vomu fi invetiatu destulu, ca privilegiulu fapticu si formalu impedeca drépt'a cumpena si bun'a stare materiala si intelectuala a pârtiei nefavorite cu tóte urmârile.

Evenemințe politice.

Sabiiu 3 Augustu.

Boemi'a se afla in o agitatiune continua dela inaugurarea sistemului de fatia. Confiscâri de diuarie, procese de presa de o parte; meetinguri oprite si disolute de câtra comissarii regimului de alta parte, suntu acumu de multu la ordinea dilei. Odata, cându Maj. Sea Imperatulu fù la Prag'a, in vér'a acést'a, se respândí unu sunetu camu singuraticu ca in cercurile competente sa facu incercâri de impaciuirea natiunei cechice din Boemi'a. Scirea acést'a se desputerí de ambe pârtile mai asemenea. Numai „Osten“ o sustînù, fara de a fi pututu da garantie si despre resultatu. Aceea-si fóia vine acumu dupa mai multe septamâni si in unu articulu intitulatu „La actiunea de impacare in Boemi'a“, spune, ca din „o parte estraordinaria i se face urmatórea impartasîre démna de credinti'a“, care impartasîre o si recomandá atentiunei tuturoru cercuriloru politice. Impartasîrea aceea e urmatórea:

„In sinulu opositiunei boemice au inceputu ómenii a face o deosebire insemnata intre cancelariulu imperialu Bar. Beust si intre ministrulu de interne Dr. Giskra de o parte, si intre ministeriulu cislaitanicu de alta parte. Nu dóra ca aru vrea cine-va sa presupuna o divergintia seriósa in sinulu acestoru barbati ai regimului, ci numai pentru ca se pare a avé óresi-care temeiu presupunerea, ca prevederea acestoru doi barbati merge mai departe decâtu viitoriulu cabinetului de acum din Cislaitani'a. E lucru de mare insemnatate, si la tóta intemplarea lucru, carele se póte luá dreptu de unu castigu, ca deosebirea acést'a se sustine cu consecuintia, pre cându in acel'a-si tempu lupt'a intre opositiunea si politic'a de fatia a cabinetului cislaitanicu cu respectu la Boemi'a a ajunsu la culme. Opositiunea (boema) va iucercá tóte spre a reesî si va reesî fara indoiéla. Lupt'a acést'a insa si reesîreasuntu fase, cari prevediute si cari suntu dela ferinti'a Bar. Beust. cu dd. Palaczky si Rieger in Prag'a suntu, cestiuni invinse. Intrebarea vine acumu: Ce are sa vina dupa aceea?“

Dupa impartasîrea acést'a insîra „Osten“ pre toti ministrii din cabinetu si arata ca toti suntu inclinati câtra o impacare cu opositiunea din Boemi'a. Mai face odata deosebirea intre persónele loru si intre persón'a ideala, din carea se compune cabinetulu, a cârei sórte este legata de sórtea politicei regimului de acum urmata in Boemi'a.

Nu ascunde ca in programulu opositiunei boemice se afla unu parlamentu centralu puternicu; dara nu voiesce cá tocm'a acum se incépa o lupta in contra sistemului de fatia, ci se va multiamí de o camdata cu sistemulu de delegatiuni, asceptandu cá lucrurile se ia alta fatia, ceea ce se va si intemplá, pentru ca elementele austriace forméza majoritatea precumpanitória si in Ungari'a. —

La festivitatea datatoriloru la semnu s'a fostu radicatu fórte multe toaste, cari in Prussi'a cu deosebire puteau face sânge reu. Deci cancelariulu imperialu bar. de Beust, la banchetulu celu din urma, radicà unu toastu pentru pace si impacare. Acestu toastu se dice acum, ca au multiamitu pre politicii inalti din Berlinu. Altfeliu vinu insa scirile din Parisu in ceea ce privesce cuventarea séu toastulu cancelariului imperialu. Acolo privescu in toastu o afirmatiune ascunsa a sciriloru ce sbóra de unu tempu in cóce despre o apropiare intre Austri'a si Prussi'a. Despre apropiare iéra suntu dóue pareri. Un'a crede ca apropiarea acést'a aru fi unu mijlocu de a castigá pre Prussi'a pentru politic'a apuséna si a isolá pre Russi'a, altele iéra ca apropiarea acést'a aru fi pasulu celu dintâiu catra intórcerea la o noua aliantia santa,

Cu privire la aceste nu scie omulu ce se tîna despre scirile cele pacinice cari se sustinu mereu si iéra nu scie ce se tîna de cele ca urmatórele:

„Zukunft“ ne impartasiesce sub titululu: „La diu'a lui Napoleonu“, o insciintiare a unui corespundinte alu seu, care este de fórte mare importantia, si ca atare merita si atentiunea publicului nostru. Cuprinsulu ei e urmatoriulu:

„Pregatiti-ve pentru dilele cele mai de aprópe la lucruri fórte seriose! Regimulu francesu si-a incheiatu pertractârile sele cu Belgiulu si Oland'a; statele nordice ale Germaniei conniveza si e probabilu, ca Dani'a va merge agressivu in frunte chiaru; si regin'a Victori'a e adusa prin relatiunile aceste incâtu-va in perplessitate si se vede impedecata in tóte actiunile spontanee; cu Svitier'a s'au incheiatu transactiunea din ambe pârtile, Itali'a e indisolvibilu legata. In 15 Augustu si va dá Imperatulu votulu decisatoriu, dela care aterna sustinerea situatiunei. Cu acést'a ve puteti esplicá aparenti'a cea neasceptata a lui Beust câtra finea festivitâtiei vienese a datatoriloru la semnu. Intru adeveru ea maschéza situatiunea — dara numai pentru cei orbi; si primirea ce o a aflatu depesi'a austriaca tractandu despre tem'a acést'a e numai unu echo, care in ataculu din urma disólva colónele contrarie.“

„Precum ni se impartasiesce din alte pârti, in armat'a austriaca inca se facu pregatiri mari si fâra de a face vre-unu sgomotu s'a adusu dejá parte mare la deplinire. Se vorbesce de o 1000 de tunuri ghintuite nóue ce parte aru fi venitu din Belgiu, parte s'aru fi pregatitu in cea mai profunda tacere in Stiri'a si in tempulu din urma s'au predatu regimului; asemenea s'a acoperitu si lips'a pusciloru cu acu (Hinterlader) prin fabricanti din tierile esterne. Intre svitierii cei numerosi, ce a venitu la festivitatea datatoriloru la semnu erá si o parte mare de fabricanti de pusci, cari cu manuarea fabricateloru loru punea pre toti in uimire. In dilele din urma ale festivitâtiei a probatu de a impuscá intre altele si cu Peabody (unu feliu de pusci) americane, cari au nimeritu de 49 ori, puscandu 53 de puscaturi.

„Unu castru mare cam de 80,000 feciori se aduna in apropierea Pragei; fortareliele din Boemi'a si Moravi'a suntu bine provediute cu proviantu. Omeniloru iérasi le tresare prin capu planulu de resbelu din 1866 si vreau sa scie, ca Prussi'a iérasi e gat'a a tramite 60—80,000 armati prin Sassoni'a in Silesi'a si Boemi'a. Dealtmintrea e de insemnatu, ca tóte intariturile prussiene in sudu suntu pre deplinu provediute cu proviantu si garnisónele din Neisse, Görlitz si Torgau s'au intaritu in tempulu di urma fórte multu. Singura Torgau, prin cladiri nóue intarita s'a fâcutu piéti'a cea dintâiu de arme primindu cu putîne dile mai inainte o garnisóna de 6000, cu care supravegiaza Sassoni'a in starea ei neutrala.

„Scopulu mesuriloru acestor'a e invederatu. Prussi'a au devenitu intr'o stare critica, câci mesurile pentru o impaciuire interna nu suntu duse la indeplinire, spiritele suntu in provinciele cele nóue inca neliniscite si interesele partideloru vechi au devenitu totu mai puternice si au o influintia mare. Se vorbesce de armate colosale, ce s'aru pregatí pentru de a suprime puterea armeloru prussiane. —

La aceste reproduse dupa Zkft reflectéza „Hazánk“ ca „se voru demintí câtu mai ingraba, dara cu tóte aceste amu aflatu de lipsa a le impartasî publicului, pentruca — draculu nu dórme.“

Ce s'a atinge de apropiarea Austriei de Prussi'a, urmatórea intemplare consolidéza tare credinti'a, ca acea apropiare se realiséza. Fói'a oficiala din Berlinu aduce demissiunarea lui Falkenstein dela comand'a corpului antâiu de armata si denumirea lui Manteuffel. Cestu din urma e conducatoriulu partidei de influintia la curtea din Berlinu, simpathisatória cu Austri'a si carele nu se unesce tocm'a bine cu cancelariulu federatiunei nordice, cu Bismarck. Déca o schimbare de comanda generala a unui corpu de armata va avé influintia diplomatica politica, ne va aretá viitorulu celu mai de aprópe. Pana atunci luâmu notitia despre fapta si despre cele ce se vorbescu in urm'a faptului. —

Aliantiele vamale amintite de noi dupa curierulu de orientu, in numerulu trecutu, se reintorcu de nou in publicu, inse dupa scirile cele din urma imbracate in uniforma de aliantie pentru eventualitâti de unu resbelu. Dupa „Journal de Paris“ alianti'a acést'a nu cuprinde in sine numai Oland'a, Belgiulu si Elveti'a, ci cauta a atrage la sine si pre Spani'a si chiaru si pre Itali'a. Cest'a din urma se stricase reu cu Prussi'a pentru not'a lui Usedom, carea o publicase generalulu italianu Lamarmora. Statulu majoru din Prussi'a publicà alte acte, cari erau de totu nefavoritóre pentru armat'a italiana din 1866. In tempulu din urma insa se socotira la Berlinu si incepura a mai domolí cért'a, a se impacá, a intinde mân'a de nóua amicitia, cu acea fratiésca promissiune, ca déca nu va vrea regimulu italianu sa fia amicu regimului din Berlinu, acest'a va dá mân'a cu partid'a actiunei din Itali'a, carea se intielege ca nu e multiamita cu regimulu de acum. Austri'a e inca cu reserva câtra aliantia. Angli'a nu se amesteca, dara nu e contraria aliantieloru aspirate in Parisu. Actiunea Angliei se dice insa ca e astadi pentru pace si lordulu Stanley, carele calatoresce cu regin'a Victori'a pre continentu, si va dá tóta silinti'a a induplecá puterile la unu congresu. Cam acést'a aru fi astadi situatiunea in mare, abstragendu dela grigile de o nóua rescóla si invasiune de garibaldiani in staturile Papei, de continuarea rescólei in Bulgari'a s. a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 5 Aug. dupa autenticarea protocolului cetesce lul Kauz referatulu comissiunei finantiale despre bugetulu din anulu acest'a. Ministrulu Lonyay róga cas'a cá la redeschiderea sessiunei sa se ia la desbatere mai inainte de tóte bugetulu.

Urméza desbaterea speciala asupra proiectului de lege de inarmare, care urméza si in siedinti'a dela 6 Augustu. In siedinti'a acést'a inainte de a trece la desbaterea numitului proiectu, interpeléza **Somsich** pre ministrulu de justitia in numele seu sî a sotiloru sei in privinti'a decimei de vinu. La acést'a interpelatiune respunde ministrulu de justiti'a ca in privinti'a acést'a proiectulu de lege e gat'a sî lu va aduce câtu de curendu spre alu asterne casei spre desbatere. La intrebarea ce o adauge **Tisz'a** ca estindese-va activitatea ministrului sî asupr'a servitutiloru ce stau in legatura cu acele decime? respunde ministrulu afirmativu.

Se asternu inaintea casei legile privitóre la darea fonciaria sî de venituri, sanctiunate de Maj. Sea. Acestea se promulga sî se tramitu in cas'a magnatiloru.

Dem. **Horváth** predâ o petitiune a municipiului Kecskemetului pentru regularea jurisdictiuniloru sî introducerea regulamentului celui nou de pressa.

Cont. Dom. **Teleki** interpeléza pre ministrulu de justitia pentru infiintiarea judecatorieloru urbariale in Transilvani'a.

Ministrulu respectivu respunde, ca in privinti'a acést'a proiectulu de lege e dejá gat'a, sî aducerea lui la desbatere o a impedecatu afaceri finantiale.

In siedinti'a dela 7 Aug. n. dupa autenticarea protocolului predá **Somsich** cá presiedinte alu comiissiunei permanente finantiale, raportulu despre intocmirea speseloru judecatoresci ce au cetâtile libere.

Urméza apoi numai decâtu transpunerea memorandului românilorn din scaunele Salistei sî Talmaciului (vedi sî nrulu trecutu) prin deputatulu Ioanu **Puscariu**.

Dep. **Edes** asterne unu proiectu de conclusu in urm'a cârui concediatii dela militia sa nu se chiame sub arme in tempulu lucrului câmpului; iéra siedulele de concediu sa li se dea concediatiloru in limb'a materna. Se va tipari sî pune la ordinea dîlei.

La desbatere se ia mai departe proiectulu privitoriu la inarmare sî adeca despre glóte, care terminandu-se se trece la desbaterea generala a proiectului de lege privitoriu la contingentulu de recruti pentru regimentele unguresci.

In siedinti'a dela 8 Aug. dupa mai multe petitiuni sî observâri se cetesce proiectulu de lege, privitoriu la inarmare a trei'a óra sî se pune la votu. 192 deputati votéza pentru proiectu, 83 contra, 6 se retînu dela votu sî 119 au absentatu, cele-lalte proiecte se primescu fâra votare nominala.

Memorandulu

Romaniloru din Scaunele filiale Salistei sî Talmaciului.

Inalta Dieta! Putini locuitori sî putîne comune a le Transilvanii vor fi patimitu in drepturile loru omenesci sî in cele ce le au garantatu loru constitutiunile patriei, atâtea stricaciuni, atâtea apasâri, in decursulu mai multoru secoli pana adî, precum au patimitu locuitorii români ai scauneloru filiali al Salistei sî Talmaciului, cari cá scaune filiale au fostu la totii tempi incorporate scaunului Sabiiului. Scaunulu Salistei cu comunele lui: Saliste, Galesiu, Tilisca, Vale, Sibielu sî Cacova, cá la 15 mii locuitori, cari prin economiile loru de oi sî de alte vite sî prin folósele produse tierii, din acestea economii suntu in tóte tierile corónei Ungarei destulu de cunoscuti, asiá precumu sî scaunulu Talmaciului, cu comunele lui. . . **Boitia**, **Talmacelu**, **Talmaciu**, **Sebesiulu de susu**, **Sebesiulu de josu** sî **Porcesci** sî . . locuitorii au fostu totu-deuna sî suntu prin pusetiunea loru geografica nedispartibili de scaunulu Sabiiului, sî cá unu teritoriu naturalmente intregitoriu alu acelui'a. Nedreptatırile sî apasârile acestoru locuitori au purcesu din partea universitâtii natiunei sasesci, sî a pretorelui acelei'a, adeca a Cetâtii Sibiiului, cari numai cu putérea se a incercatu a supune acestea doua scaune locuite de români, suprematiei loru domnesci, sî voru a privî pre acesti locuitori sî adî, cá pre fostii loru jobagi, eschidiendui dela ori ce participare la drepturile politice, garantate de legile tierii fiecârui patriotu ba sî dela eserciarea aceloru drepturi, cari sau concesu prin legile din 1848 fiecârui fostu jobagiu adeveratu.

In timpurile dinainte de 1848 numai sî numai adjutoriulu unoru deregatorii unguresci ale tierii iau scapatu pre acesti locuitori de jugulu jobagionalu, in care sau straduitu ai aduce natiunea sasésca, fati'a dar cu organisatiunea viitóre a tierii in privinti'a administrativa sî juditiala, fatia cu organisatiunea fundului regescu, ce ne sta inaintea ochiloru, sî fatia cu legile politice sî private, ce au a se aduce in diet'a Ungariei, ne vedemu indemnati sî siliti a asterne inaltei diete o chiara, drépta sî documentata icón'a a drepturiloru nóstre, ale scaunului Salistei, sî ale scaunului Talmaciului, apoi a starei poltice a loru, sî a aratá, ca acestea drepturi sî adîi dupa ce au reinviatu constitutiunea Ungariei trebue se esiste de jure sî se fie sustienute.

Nu numai pentru noi, dar sî pentru statulu Ungariei suntu acelea ce le vomu espune pre scurtu mai la vale de mare insemnetate.

Vomu espune dar mai anteiu tractarea nóstra dela 1848 incóce, apoi drepturile nóstre sî tractarea nóstra in timpii dinainte pana la 1848. —

Period'a absolutistica cu legile ei ne au privitu pre noi locuitorii scaunulu Salistei sî pre locuitorii scaunului Talmaciului, asiá sî pre comunele fóste granitiere din scaunulu Sabiiului: adeca Orlatu, Sina Racovitia sî Vestemu: cá pre nisce fosti jobagi ai universitâtiei sasesci cu tóta nedreptatea, sî au concesu acesteia tóte pretensiunile ei de domnu pamentescu adeca desdaunârile, regale, muntii a. n. revindicati sî a. t. sî acelea deregatorii absolutistice nu au voitu a audî vócea sî gravaminele nóstre nici odata. Dupa stingerea periodei absolutistice, pre la anii 1860-1861 pre cându ne aperea o radia, de sî nu destulu de straluciósa, a restaurârei constitutiunei, au reinviatu sî in noi o sperantia pentru unu viitoriu mai bunu; furamu insa iéra-si insielati, cá toti românii din fundulu regescu, cându sosí dela Vien'a fostulu comite alu natiunei sasesci bar. Salmen, cá sa restaureze fundulu regescu. Petitiunile sî gravaminele nóstre, asternute la regimulu transilvanu de pre atunci, nu ni s'au luatu in drépta considerantia, câci pre cându acesta restauratiune au multiemitu pre cei 190,000 români intre 174,000 sâ-si ai fundului regescu, cu vro 7—8 posturi subalterne de amploiati, cu noi românii din scaunulu Sabiiului (50 mii români sî 30. mii sasi), de sî baronulu Salmenu au avutu inistructiune prea nalta espresa intr'acolo, cá sa reorganiseze scaunulu Sabiiului, cu aplicarea scauneloru nóstre sî a comuneloru granitieresci, la acel'a, cum se vede din relatiunea Gubernului din 8 octobr. 1861 nr. 3455, prin care sî respinge protestulu Sabiiului in contra acestei incorporâri, totusi au observatu baronulu Salmen o procedura nemai audîta acolo, unde se vorbesce numai de egala indreptatire. Sî adeca: dintre comunele române, cari din cei mai vechi timpi s'au tienutu de scaunulu Sabiiului, s'au eschisu dela acestu scaunu cu totulu, scaunele filiale Talmaciulu sî Salistea, apoi comunele granitiare susnumite, precum sî jumetate din comun'a Sacelu, care sau tienutu de scaunulu Sabiiului pana la 1848 sî adeca pre acea basa, ca acesti locuitori aru fi fostu jobagii sasiloru, a. n. siepte judetie.

Din contra insa comunele sasesci Cisnadiór'a (Michelsberg) sî Rusi, (Reuſſen), pre cari in adeveru le-au tînutu cetatea Sabiiului pâna la 1848 cá pre nisce bunuri ale sele, s'au adaugatu la scaunulu Sabiiului, precum sî unele comune române adeca: Resînarii, Poplac'a, Gur'ariului sî Sadu. Pentru acestea comune din urma s'au creatu unu postu nou de senatoru in Magistratulu Sabiiului, cá inspectoru. —

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

XI.

Plecasemu vér'a de la Martigny sî ajunsesemu earn'a pre munte. Eramu intra omaturi sî frigulu inghetiá. Ne-amu pusu sa adunâmu ciurcele sî scânduri cá sa facemu focu in casiutia. Insa din soba esiá fumu, sî ferestrele de multu erau fara geamuri. Dupa unu marsiu de siése óre asiá obositoru, cându nu gasesci unu locu unde sa te incaldiesci sî esti silitu a siedea in fumu sî in venturi, primblarea nu-ti mai face nici o placere sî adesa calatoriulu blastema in asemenea momente, ide'a nenorocita ce a avutu de a parasí casuti'a sea parintésca sî de a fugí in lume. Atunci totu omulu devine egoistu sî propriele sele suferintie i-lu facu sa uite pre aprópele seu. Astfeliu celu putînu ne simtiamu dispusi noi toti afara de bietulu Edgar care, de-sî singuru inghietiatu, se ingrigiá multu mai multu de Louise decâtu de densulu insusi. Putea copil'a sa-lu incredintieze neincetatu ca nu-i e frigu, elu nu sciá ce se mai desbrace sî sa-i puna pre picióre cá sa nu se racésca.

Dupa o scurta pausa in casutia, purceseramu in susu pre stânca; cararea e angusta, rapede sî periculósa. Câte odata piciorulu nostru miscá din locu vre-o petricica care se repediá la vale luându altele cu dens'a sî dobendindu treptatu proportiuni mai mari vedeamu preste câte-va minute unu sîroiu intregu de petri sî stânci aruncându-se amenintiatoriu in vale. Dupa o urcare de vre-o jumetate de óra ajunserâmu pre culmea stâncei care este de o largime de vre-o dóue-dieci de picióre patrate, avendu pre marginile sele o balustrada de lemnu.

De susu ai o privéla marétia asupr'a unei mare pârti a Alpiloru elvetici. Calauzulu nostru ne aretá toti muntii, vâile, riurile, orasiele, dara noi cuprinsi de oboséla sî emotiune, ne uitamu machinalu in giurulu nostru, fâra a face mare atentiune la tóte numele ce ne insîrá elu sî fâra a gustá frumseti'a privélei. Dupa o scurta oprire pre culme, ne scoboriramu iéra spre cas'a ce erá la piciórele stâncei. Nu voiu uitá nici odata acésta coborire: nisce nuori desi ne invelise sî pentru fiacare pasu intrebuintiâmu câte o minuta: o alunecare a piciorului séu a bastonului putea deveni fatala. Cine se póte falí ca in asemenea momente n'a sciutu ce va se dîca fric'a?

Edgar sî cu mine ajunseramu cei intâiu la casutia.

— Ti-a fostu frica Edgar?

„Dreptu sa spunu, mi-a cam fostu.

— Pare-mi-se ca ne-a fostu cam la toti.

„Numai Ei nu; o audî cum cânta? Eu unulu nu pricepu o féta cu asiá curagiu!

— Nu-i curagiu, Edgar. Ea-i cá copii cari n'au inca consciinti'á periculului.

— Nu sciu déca-i cá copiii, sciu numai ca cum este, o gasescu fórte placuta.

In acelu momentu sosira sî cei'a-lalti trei sî cu totii intraramu in casa. Calauzulu ne scóse provisiunile ce luasemu cu noi dela otelu sî Louise, luându cutitulu sî farfuriele ne taiá la fia-care portiunea sea cu o zimbire fórte gratiósa.

— Trebuie se fia o buna economa, i-mi siopti la urechia.

— Multe calitâti i mai gasesci, Edgar.

Din peptulu lui Edgar sburá unu suspinu abia vediutu.

Cu o dî inainte tramisesemu pre munte patru ómeni cu sanii, fiindu ca voiamu sa ne coborimu in sanie la vale. Acesti'a ajunsese odata cu noi pre altu drumu si ne asceptau. Dupa dejunu ne duseramu la loculu de unde putù porní sanielo sî ocupamu fia care câte un'a. Aceste sanii suntu nisce scaune pre care póte siedé numai o singura persóna; la piciórele ei, pre o scandura se asiédia unu calauzu care apucá sani'a cu mânile sî o lasa sa se rapéda la vale, cârnindu-o cu piciórele. Astfeliu purceseramu pre unu altu drumu mai directu sî multu mai repede spre vale. Sburamu unulu dupa altulu cu saniele nóstre preste ometuri, petri sî isvóre, taindu aerulu cu rapejunea lavinei ce cade. Erá o góna strania, in care resuflarea ti se opresce sî totu se invertesce sî dispare in giuru cá intr'unu visu fantasticu. In dóue-dieci de minute ajunseramu in vale la satulu Saxon. Oprindu-se saniele nóstre sî puindu piciorulu iéra pre pamentu, ni se parù ca ne tredîmu obositi dintr'o betie. Erá sér'a sî dela Saxon aveamu de mersu mai multe óre pâna la Martigny. Sdrobiti precum eramu nici mai putea fi vorba de a intreprinde acestu marsiu pe josu; trebuiá sa naimimu o carutia care sa ne pórte. Pâna ce carausiulu inhamá caii, ne lungiramu lânga o fantâna, pre plaidurile de calatoria ce intinsesemu pre iérba. Nime din noi nu vorbea unu cuventu. Nu sciu la ce voru fi ganditu, tovaresii mei, sciu ca eu unulu nu-mi deslipeamu ochii de verfulu stâncei celei mari cari se perdea in inaltulu ceriului, neputendu crede ca cu o jumetate de óra inainte m'amu gasitu acolo, mai pre susu de ómeni, de vegetatiune sî de nuori, mai pre susu de regiunea pâna unde inaltia vulturulu indrasnetiulu seu sboru.

(Va urmá.)

Ne fiindu insa otaritu, ca ce sa se intemple cu comunele prescrise, sî nepulendu-le baronulu Salmen a le scóte din patria, au supusu jumetate din comunele granitieresci sî scaunulu Talmaciului numitului inspectoru, iéra in scaunulu Salistei au depumitu pre unu oficialu subalternu de provisoricu inspectoru, spre ducerea administratiunei, fâra insa cá acestea pârti eschise sa se tina de vre-unu teritoriu séu se aiba vre-unu dreptu politicu, ci numai in causele loru private erau supusi iérasi judecatorieloru sasesci in Sabiiu. Comun'a Sacelu s'au adaugatu apoi intru tóte Comitatului Albei-inferióre.

Ansa la acésta abnormitate se vede ca au datu protestulu cetâtiei Sabiiului din anulu 1861 datu fatia cu restauratiunea Salmeniana, câci dupa tóte jalbele sî protestele nóstre ni s'au comunicatu apoi unu decretu aulicu din 12 Maiu 1863 nr. 2214, in care se dice despre comunele nóstre „Die ſ. g. ſiebenrichter Ortſchaften und die von der Stadt Hermanſttadt mit grundherrlichen Rechten beſeſſenen Gemeinden und Gemeindeantheile, wie auch die Grenzortſchaften Racovitza, Westen und Sina von dem Verwaltungsgebiethe des Herrmanſtädters Stuhls definitiv ausgeſchieden werden, ferner daß auch einſtweilen und bis zur Durchführung einer zweckmäſſigen Landeseintheilung die Gemeinden . . . . Michelsberg und Reuſſen dem Herrmanſtädter Stuhle einverleibt werden“ *) . . . mai incolo „Allerhöchſt S. Majeſtät haben ferner anzuordnen geruth, daß über die Frage, ob zur Durchführung der öffentlichen Verwaltung und zur Beſorgung der Rechtspflege aus dem ſ. g. Selister filialſtuhle und aus den zur Talmatser Herrſchaftgehörigeu Gemeinden ein ſelbſtſtändiges proviſoriſches Verwaltungsgebiet geſchaffen oder ob die gedachten Gemeinden einſtweilen einem und welchem bereits beſtehenden Verwaltungs Gebiethe zugeſchlagen werden ſollen ? nach vorläufiger Anhörung des k. Guberniums All. H. S. Majeſtät ein neuerlicher Vorſchlag unterbreitet werde etc. etc. . . . . .“ **)

Nimic'a nu s'au mai dispusu cu noi deací inainte; cum amu aretatu mai susu, asiá suntemu dismembrati sî disorganisati sî astadi, tocm'a in intielesulu protestului cetâtiei Sabiiului.

La alegerea amploiatiloru scaunului Sabiiului, nu avemu dreptu a participá, precum la nici unu dreptu politicu; din contra bun'a ordine au peritu in comunele scaunului Salistei sub nepasarea inspectorului sasu, sî procesele incaminate asupr'a nóstra de câtra comunele sase se decidu de judecatorii sasi ai Sabiiului.

Dela Comesulu sasu Conradu Schmidt cu atât'a mai putîna dreptate sî imbunatâtîre a causeloru nóstre amu pututu asceptá, cu câtu densulu au fostu pâna la 1848 advocatulu siepteloru judetie in procesele sugrumatóre asupr'a scaunului nostru Saliste.

Acum dupa denumirea noului comesu D. Moritz Conrad stâmu iérasi in ajunulu unei restauratiuni a fundului regescu.

Inalta dieta!

Schimbârile politice pâna aici pre scurtu descoperite, apoi tractârile nóstre triste din partea jurisdictiuniloru sasesci, ce le vomu aduce mai la vale, ne umple sî astadi de ingrigire pentru viitoriulu nostru politicu; de aceea indrasnimu a ne comprobá cu legi sî documente drepturile nóstre, sî a resturná tóte motivele Sabiiului sî ale universitâtiei sasesci ce s'au adusu sî se voru aduce asupr'a nóstra, apoi in specie a dovedí nedisputaver'a intrupare a nóstra cu scaunulu Sabiiului sî a asceptá dela inalt'a dieta la umilitele nóstre rugaminte ce le vomu insemná la fine, resultatulu ce-lu dorimu, sperandu in dreptatea regelui sî a dietei Ungariei cu atât'a mai multu, cu câtu sacrii regi ai Ungariei in toti seculii au tinutu pre locuitorii suplicanteloru scaune sub scutulu loru, precum vomu dovedí in cele urmatóre:

Sântulu Stefanu regele sî intemeitoriulu regatului Ungariei au ocupatu in an. 1003 Transilvani'a pâna la Alb'a-Juli'a, impartîndu-o in comitate; sî partea Transilvaniei dela Alb'a-Juli'a pâna in Carpati, care erá inca o posessiune ne sigura a Ungariei, s'au privitu cá o parte a comitatului Albei.

Regii urmatori lui Stefanu ocupasera pre deplinu acésta parte a comitatului Albei, pusera granit'a regatului in Carpatii de média-dî sî luasera acestu pamentu in posessiunea loru pre care apoi l'au privitu cá pre alu loru, sî in urma l'au dechiaratu specialmente de fundu regescu. Acestu fondu regescu au constatu din mai mai multe pârti diferite mai târdîu asiá numitii „fundi regii“, de unde vine, ca chiaru sî in seculii mai târdii multe pârti sî comune, sase sî române, ba chiaru intréga a. n. provincia cibiniensis, se numeau „in comitatu Albensi esistentes“ cum vomu dovedí mai la vale.

De cea mai mare ponderositate pentru regii Ungariei au fostu acestea confinii ale regatului; precum erá apararea sî sustînerea confinieloru prim'a datorintia a regiloru.

In fundulu acestu regescu alu comitatului Albei au locuitu pâna la anulu 1142 numai români (Blaci) sî intre densii sî Bisseni.

Fiindu insa tocm'a confiniele acestea in acele tempuri câmpulu batalieloru in urm'a invasiuniloru popóreloru apusene, regii Ungariei au radicatu ací castre, pre cari le aperau castelanii regesci cu ajutoriulu poporului de prin pregiuru.

Asiá s'au formatu in granitiele acestea teritorii regesci, ale câroru locuitori, pentru servitiele loru in casteluri se numeau „castrenses sî servientes regales“ (Decr. I art. 5 din an. 1351 alu regelui Ludovicu) sî pentru platirea unui censu in recunóscerea domniei regelui sî „conditionarii séu censuarii regales“ (Decr. I § 19 din an. 1342 alu reg. Carolu).

Asemenea castrenses sî servientes regales inca prin decretele regelui Stefanu sî apoi a lui Andreiu alu III s'au dechiaratu de ómeni liberi regali cu libera dispositiune in avere, iéra pamentulu loru de fundu regescu.

Siguranti'a confinieloru acestoru ale regatului, aperarea casteleloru fatia cu desele invasiuni, au indemnatu pre regi, a constringe la granitie pre lânga castre mai multi locuitori din fundulu regescu, din care causa poporatiunea locuitoriloru Blaci sî Biseni au devenitu la margini mai désa, cari apoi au traitu mai alesu din folosirea muntiloru cu vitele, sî au fostu fórte favoriti de regi, precum vomu dovedí mai la vale (Decr. II art. 45 din an. 1495 alu regelui Wladislav).

Prin concentrarea acést'a a Blaciloru sî Biseniloru la margini, pre care chiaru sî dessimea poporului esclusivu românu de astadi o dovedesce, au devenitu mai multe locuri pre la siesurile fundului regescu, mai multu séu mai putînu desierte.

Insemnetatea acestui pamentu regescu sî cugetulu de a-lu impopulá mai tare sî a pune stavile de aperarea granitiei sî mai mari, au indemnatu pre regele Geyz'a a aduce in an. 1142 colonisti germani ca „hospites teutonici“ sî ai imparti pre la siesurile fundului regescu, unde se ocupau cu lucrulu câmpului sî cu meserii, supunendui pre acesti'a, pentru folosirea pamentului sî paduriloru de la siesu, unui censu regescu sub conditiune emfiteutica, ca usufruptuari.

In tempulu acest'a au esistatu dar doue feliuri de censuari regesti sî locuitori liberi ai fundului regescu: Blacci sî Bisenii cei vechi, apoi Teutonii sau Sasii, cei veniti de nou, acâroru conditiuni erau aseminea fatia cu regele, numai cu deosebire, ca cea mai mare parte a româniloru serveau in teritoriile castreloru regale sî posedeau muntii cu padurile sî apele loru la granitiá, fiindu inse toti acesti locuitori supusi numai legiloru date de regii Ungarei. In anulu 1222 au regulatu regele Andreiu II referintiele tuturoru locuitoriloru regatului seu, prin „bulla aurea“ sî in art. XIX dice atâtu despre locuitorii castreloru, câtu sî despre colonisti: §-1 iobagiones castrorum teneantur secundum libertatem a sancto rege stefano institutam“ iobagii castreloru sa se tînu dupa libertatea asiediate de santulu rege Stefanu, sî § 2 „similiter et hospites cuiuscunque nationis secundum libertatem eis abinitio concessam teneantur“ *)

Inse deosebire romaniloru (Blaciloru) de Sasi in fundurile regesci, in privinti'a limbei, a religiunei, a ocupatiunei sî a obiceiuriloru au produsu unele frecâri intre aceste popóre.

Sasii deatunci au nisuitu dupa prerogative sî supremalisâri in fundulu regescu sî asiá sau jéluitu la regi in mai multe renduri, pana ce in anulu 1224, folosinduse de impregiurârile cele triste ale regimului lui Andreiu II, au castigatu dela acestu rege unu decretu a. n. „Andreanum decretum“ in care (art. I) se concede mai alesu libertatea loru, ce o au avutu; nefiindu acést'a noua concessiune de lipsa, câci concessiunea acést'a era data deja in art. XIX. § 2. alu bulei auree In acestu decretu se enumera specialu drepturile sî datorintiele locuitoriloru fundului regescu, ce li s'au impusu Sasiloru sî cari apoi mai târdîu in aseminea mesura s'au estinsu peste tóte fundurile regesci. Totu odata se concentreza acelea risipite funduri regesci, locuite mai alesu de sasi (Gauen) sub pretoriulu cetâtii Sabiiului sî prin acést'a s'au pusu temeiu la atingeri mai deaprópe intre sasi sî intre territoriile castrense granitiare din giurulu Sabiiului, cari teritorii au fostu scaunulu Salistei sî alu Talmaciului, cum vomu dovedí mai la vale. Deaceea inse regele totodata reguleza referintiele pasiunari intre acesti locuitori limitanei sî intre sasi in art. VIII care suna „praeterea vero supra dicta, silvam blaccorum et Bissenorum, cum aquis usus comunes exercendo cum praedictis Blaccis et Bisenis, eisdem contulimus“, **) iar referintiele posessionari la siesulu fundului regiu intre sasi sî români le reguléza in art. XIII altmintrea, sî adeca: „silvam vero cum omnibus appendicis suis et aquarum usus cum suis meatibus, quae ad solius regis spectant donationem omnibus tam pauperibus, quam divitibus libere concedimus exercendos“. ***)

Aici se vede mai intâiu deosebirea possessionaria intre românii sî sasii fundului regescu. Pâna cându regele intaresce, ca muntii padurile sî apele dela margini suntu ale Blaciloru sî Biseniloru, sî concede sî sasiloru in acestea paduri sî ape ale Blaciloru sî Biseniloru usu comunu cu Blacii sî Bisenii, dimpreuna a. n. Cousus *) silvarum et aquarum intaresce mai departe regele, ca totu pamentulu dela siesu, cu tóte apertinentiele lui sî cu marginile apeloru unde s'au asiediatu sasii, e numai o donatiune a regelui in care concede tuturoru locuitoriloru de aici, fâra deosebire, usulu intru tóte.

Asiá au impacatu regele, cá supremulu domnu alu funduriloru regesci, pre locuitorii lui; sî acestu decretu asiá dara nu e unu privilegiu alu sasiloru, ci e unu compromisu regescu.

(Va urmá.)

Sibiiu 2 Augustu.

(Alegerea Metropolitului gr. cat. in Blasiu.) Dupa o corespundintia din Clusiu a foiei de aici Hr. Ztg., resultatulu alegerei in Blasiu e urmatoriulu: Vanci'a Episcopulu Gherlei a capatatu aprópe la 60 voturi; rivalulu seu celu mai tare a fostu eruditulu Cipariu, canonicu in Blasiu cu aprópe 50 voturi sî alu treilea (Fekete?) aprópe de 40. Restulu din tóte 270 voturi s'au impartitu. Mai departe scrie corespundintele ca Vanci'a (rom. ónci'a) e unu domnu cultu, omu de salonu sî se are bine cu multi dintre episcopii unguresci. Dela purtarea densului sî dela tactulu seu politicu se ascépta cea mai buna influintia spre impacarea elementeloru ostile. —

Din Ungari'a.

(cor. orig.)

Ce privesce viéti'a publica pre la noi afara de capitala, apoi dieu aici domnesce monotoni'a in in-

---

*) „Satele numiteloru siepte-judetie sî comunele sî pârti de comune, ce le avú Sabiiulu in posessiune dupa drepturi de domnu pamentescu, precum sî locurile din granitia Racoviti'a, Vestemu sî Sin'a, se scotu definitivu din teritoriulu administratiunei Scaunului Sabiiului, mai departe, ca deocamtata sî pâna la esecutarea unei impartîri corespundietória a tierci, comunele . . . Cisnadiór'a sî Rusii se voru intrupá la scaunulu Sabiiului.

**) „Majestatea Sea pr. in. s'au induratu a dispune mai departe, cá la intrebarea, déca e de a se creá pentru punerea in lucrare a aministratiunei publice sî pentru ingrigirea justitiei, unu teritoriu administrativu de sine statatoriu provisoriu, din a. n. scaunu filialu alu Salistei sî din comunele tinatóre de dominiulu Talmaciului, séu déca amintitele comune suntu de a se alaturá la administratiunea dejá esistanda? dupa ascultare premergatória a Guvernului reg. sa se faca o inoita propunere etc. etc.“

---

*) Asemenea sî óspetii ori-cârei natiuni sa se tina dupa libertatea concesa loru dela inceputu.

**) Afara de cele dîse mai susu, amu datu acelor'a-si padurea româniloru sî biseniloru cu apele spre esercitarea usuriloru comune dimpreuna cu mai nainte dîsii români sî biseni.

***) padurea insa cu tóte apendicele ei sî usulu apeloru cu meaturile sele cari privescu numai donatiunea singurului rege concedemu libera folosire tuturoru, atâtu seraciloru, câtu sî bogatiloru.

*) In testulu magiaru, din eróre de tipariu se afla census in locu de cousus. R.

tielesulu celu mai adeveratu alu cuventului. Din cându in cându se mai incérca câte o reuniune de „honvedi“ a mai dá putina voiciune vietiei orasieloru mai de laturi. Asiá audîmu ca nu demultu in diferite puncte s'a tînutu siedintie pentru alegerea presiedintiloru.

Mai de une-dîle ceteamu prin foile de pre aici intre varietâti despre nisce pregatiri mari pentru festivitatea reuniunei de cantareti (dalarde) care 'si va tînea siedintiele la Debreczinu in Septembre 18, 19 si 20. — Insa in adeveru totulu se reduce la o provocare din partea magistratului localu câtra orasieni pentru incortelarea membriloru acestei societâti, precum si a societâtiei silvane, (erdészeti egylet) care de asemenea 'si va tînea aici siedintiele publice. —

In dîlele din urma mare indignatiune a provocatu in o parte a inteligintiei unguresci respunsulu renumitului istoriografu mag M. Horváth datu la epistol'a deschisa a lui Kossuth, unde ace t'a invinovatiesce pre acel'a, pentru ca a indrasnitu a publicá epistolele private ale lui Kossuth. Obiectulu cu deosebire, de care s'au indignatu, este, ca Horváth face pre Kossuth revolutiunariu, dîcendu, ca precum in 1848 asiá si acum voiesce revolutiune etc. etc. Cum? Kossuth revolutiunariu? Acést'a nu le cade bine la ómeni Iéra Presse. din Vien'a cânta osan'a lui Horváth. —

Ce impressiune va fi facutu proiectulu de lege, despre armata, honvedi, care tocm'a acum se pertractéza in dieta, pâna acum n'amu pututu aflá. Dara luându in consideratiune marturisirea politica a multor'a, precum si cuventarea deputatului Patay in dieta cu acésta ocasiune, unde dîce ca nu pentru accea a fâcutu Ddieu pre natiunea ung cá sa fia soldati nemtiului, e lesne de priceputu, cá nui va multiamí. —

Varietâti.

⁂ Se dice ca ministeriulu de culte are de cugetu a radicá scóle de industri'a in Transilvani'a in urmatórele locuri: in Clusiu, Brasiovu, Alb'a Iuli'a, M. Vasiarheiu, K. Vasiarheiu, Fagarasiu, Desiu, Deva, Mediasiu, Abrudu si Nasaudu.

Dlu Dr. Titu Majorescu, venindu dela Berlinu, a trecutu Vineri, fâra de a remané in Sabiiu, câtra Brasioru si de acolo va merge mai departe.

⁂ Dlu Alessandru Romanu Redactorulu „Federatiunei“ a trecutu câtra Bucuresci, la societatea academica. Asemenea Dlu Dr. Hodosiu.

⁂ Comand'a generala din Agram se disólve si agendele ei trecu la cea din Bud'a. Acolo (Agram) remane numai o comanda militaria. O parte din personalu a si trecutu la Bud'a. — Gener. de cavaleria Gablenz se transpune in altu postu.

⁂ Alessandru Karageorgieviciu e arestatu in casarm'a lui Carolu in Pest'a. Se dice ca la ocasiunea unei promenade aru fi avutu de cugetu a se departá din Pest'a si acest'a a trasu dupa sine arestarea. De cându e in arestu s'a bolnavitu reu.

⁂ (Principele Gagarin,) maresialu din Moscva si fiulu seu, s'au inecatu int'unu parau langa o móra in baile de Isit. Se dîce ca fiulu aru fi picatu in apa si tatâlu seu, voindu a-lu scapá, a saritu dupa densulu, si au peritu amendoi

⁂ Focu. In Siur'a mica au eruptu focu Joi de câtra séra si au prefâcutu in cenusia 21 siuri pline de grâu si unele stoguri. Foculu se dîce ca s'a escatu din negrigi'a imblatitoriloru.

⁂ Estincteurulu fu pusu Joi sér'a de nou la proba in câmpulu esercitieloru de lânga scól'a de innotu si prob'a a esitu bine.

⁂ Dupa óre cari sciri publicâmu program'a pentru espositiunea de vite, ce se va tînea n 8 9 sept. c. in Sibiiu.

Espusetiunea acésta sau pusu in lucrare prin reuniunea cercurale agranomica din Sabiiu, si se va tienea sub conducerea unui comitetu de espositiune. La maiaria dlui Hermann baronu de Brucenhalu, pórta cisnadiei Nr. 215.

Obiectele espositiunei acesteia voru fi cai, boi, oi, si porci; deci fiesce care proprietaru séu agricultoru din scaunulu Sibiiului precumu si cei din alte scaune si comitate suntu indreptatiti a concurá cu vitele loru pentru premiile ce voru a se inpartí. Espunatoriulu are insa a argumentá prin unu testemoniu a oficiului comunalu concerninte cá este proprietariulu si crescatoriulu vitei.

Comitetulu espositiunei si'a luatu asupra-s sarcina de a ingrijí de spatiu acomodatu pentru vitele ce suntu a se aduce la espositiune. Espunetoriului are insa de a incunoscintiá pre comitetulu espositiunei despre specia si numerulu viteloru celu multu pana in 1 sept. a. c. Incunosciintiârile au insa a se face la casa orasiului, piati'a micu Nr. 120. Primirea viteloru la espositiune se incepe in 6 sept. a. c. 4 óre dupa ameadi, pórta cisnadiei suburbiu Nr. 215, si va durá pana in 8 sept. 9 óre inainte de ameadi.

Premile cari se voru inpartí suntu urmatórele;
3 premii pentru vaci de prasila de câte 3-7 ani.
3 premii pentru boi de jugu de câte 3-6 ani
5 premii pentru cai de lucru de câte 4-8 ani.
câte unu premiu pentru unu tauru si o juninca de câte 1-3 ani asemenea câte unu premiu pen= tru unu tauru si o juninca de bivolu de câte 1-3 ani.

3 premii pentru mândi de câte 1-3 ani. câte unu premiu pentru oi si porci. Pre langa premile acestea se vor mai inparti pentru vite frumóse decrete de lauda.

Inpartirea premiloru la proprietarii viteloru va urmá prin 10 membri alesi spre scopulu acela din comitetulu espositiunei in 9 sept. 4 óre dupa ameadi la loculu espusitiunei.

La comitetulu espositiunei e
Carol Schobesberger
conducatoriu.

⁂ Pentru negotiatori de vinu. In tempulu din urm'a a succesu sciintiei chiemice, aface o inventiune de mare inportantia pentru comerciulu cu vinu, aflându caus'a stricârei vinului in sticle, care jace in cualitatea cea rea din care este glaji'a febricata. Negotiatorii de vinu din Franci'a precumu si cei din alte tieri se plângea fórte desu asupra cuantitatei cei mare de vinu, care s'au stricatu in sticle, urcându-se la 3, 5, ba chiaru si 10 percente; stricarea acést'a a vinului se ascriá in genere astupusiului, fâra de a avea cea mai mica suspitiune asupra glajei. — Glajia consta insa precum este cunoscutu din amestecarea de pamentu silicu cu alcali si soda, impreunarea substantieloru acestor'a se efeptuéza prin caldura mare, si in proportiune cu cualitatea cea mare de alcali este pentru de a produce glajia si o cuantitate mai mica de materie ardietórie de lipsa, de unde urméza ca fabricanti de glajia intrebuintiaza alcali in mesura prea mare.

Prin o atare intrebuintiare neproportionata de alcali se inrautatiesce fórte multu cualitatea glajei, se face mai multu se mai pucinu acceptibila pentru influintia cea destructiva a occidului. Nu de multu tempu se intemplase in privintia acést'a urmatoriulu casu interesantu. Unu negutiatoriu de vinu observase ca glaji'a la mai multe butelie cu vinu pretiosu, cari deja aretá simptomele stricârei se intunecase. Negotietoriulu de vinu intentase in urm'a acestoru simptome numai decâtu fabricantului de glajia unu procesu, otarindu deci oficiolatulu o cercetare chiemica a glajiei afla ca causa stricârei vinului fusese cualitatea cea rea a glâjei. Invatiatura ce o potu scóte negutiatorii de vinu din intemplarea acést'a este, cá se nu umple nici odata sticlele cu vinu, mainainte de a fi cercetatu, chemice ca este sticla spre scopulu acest'a apta séu nu.

⁂ Esportu de oi austriace. Guvernulu Bavariei a concesu conditional minte transmiete transportulu de oi prin Bavari'a in Franci'a. In urm'a acestei concessiuni sau anunciatu deja la administrarea calei ferate 12 transporturi estra ordinarie de oi, cá se transprórte 36.000 de oi ni dela Vien'a directu la Parisu.

⁂ (Oper'a unui june artistu românu, cumperata de Imperatulu francesiloru.) Toti românii cari au locuitu câtu-va tempu in Franci'a cunoscu palatulu dela Fontainebleau si mai cu séma deliciós'a padure, care-lu invecinéza Acésta padure, situata abiá la 3½ óre departe de Parisu, este in tempulu de véra loculu de intalnire alu tuturoru artistiloru si nu este nici o celebritate artistica moderna, fia in pictur'a istorica, fia in portrete séu in peisage, care sa nu-si fi fâcutu stagiulu seu de studiu in padurea dela Fontainebleau. D. N. Grigorescu, junele nostru artistu (bursieru alu guvernului românu) care a espusu asiá de frumóse opere la espositiunea universala din Parisu, consacrându-se acum cu totulu peisagiului si tablouriloru de genu istoricu, locuiesce in tempulu stagiunei de vér'a in frumosulu satu Barbironu in centrulu padurei Fontainebleau si siede chiaru la ospetari'a unde toti artistii au lasatu atâtea frumóse pagini din primele impressiuni ale junetiei loru. In anulu acest'a, pentru prim'a data, artistii de acolo profitându de resiederea Maiestâtiei Sele Imperatului Napoleonu si augustei sale familii, in palatulu dela Fontainebleau, au organisatu o frumósa espositiune pre care a visitat'o duminec'a trecuta famili'a imperiala. — Dara ceea ce este mai magulitoriu pentru noi românii e, ca intre cele patru tablouri, ce imperatulu a binevoitu a cumperá pentru galeri'a sea privata din Tuileries, a fostu si unu tablou representându nisce glastre de flori, de d. N. Grigorescu. „Rom.“

⁂ Bunurile lui Alessandru Karageorgieviciu ce se afla in Romani'a s'au secuestratu la provocarea judecatoriei municipale din Belgradu.

⁂ (Arderea unui teatru). Teatru Alberto Nota, in Turinu a arsu cu totulu. Causa erá ca o dântiuitóre s'a apropiatu prea multu la o luminare si a inceputu a arde. Alergendu afara din garderoba pre scena, nisce decoratiuni din hartie au prinsu focu, si peste trei óre de la teatrulu au remasu numai nisce pareti goli

— (Mórtea prin caldura mare) Din New-York se scrie, ca caldura acolo erá asiá de mare, incâtu in dîoa de 14 Iuliu au muritu patrudieci de persóne de bóla care o capatasera prin arsîtia sórelui. — Si din Londra se scrie ca in câteva districte au muritu mai multe persóne de acésta bóla.

7—1

Concursu

La scólele gr. or. din tractulu protopopescu I alu Brasiovului au devenitu vacante urmatórele statiuni invetiatoresci:

1. Postulu invetiatorescu la clas'a II a scólei din Tientiariu, cu salariu anuale de 200 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia, grâdina si 6 orgii de lemne.
2. Postulu de invetiatoriu secundariu la clas'a I. normale dela biseric'a nóua din Satulungu, cu salariu anuale de 160 fl. v. a. si cuartiru de locuintia.
3. Postulu invetiatorescu la scól'a din Halchiu, cu salariu anuale de 160 fl. v. a pre lânga didactru de câte 60 xr. pentru fia-care scolariu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au sa-si tramita timbrate si francate — pâna la 26 Augustu a. c. — la subscrisulu: atestatele loru de botezu, ca suntu de religiunea gr. or., testimoniele loru scolastice ca au absolvatu macaru numai gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu, si documente autentice despre purtarea loru morala si politica.

Brasiov 30 Iuliu 1768

Iosifu Baracu,
Protopopu gr. or. I alu Brasiovului
si Inspectore districtualu
de scóle.

6—1

Concursu.

Spre ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a M. Cuesdiu se publica prin acést'a concursu pre lânga unu salariu anualu de 80 fl. v. a., — cuartiru liberu, — lemne de focu, si pentru fiacare elevu 4 cupe de bucate si câte unu puntu de clisa.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si tramite documentele valide despre cualificarca si moralitatea loru pâna in 30 Augustu 1868 la subscrisulu Inspectoratu scolare districtuale.

Inspectoratulu scol. districtului Turd'a de susu.
Idicelu in 19 Iuliu 1868.

Nr. 5—1

EDICTU.

Georgiu Resnoveanu din Feldiór'a, care parasí cu necredintia pre lagiuit'a lui socie Mari'a Ioann Pelti'a, totu din Feldiór'a, si pribegiesce in lume fâra a se putea scí loculu ubicatiunei sele, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu presente, sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, câci la din contra, si in absenti'a lui se va decide, pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe-resaritene, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu in 1 Iuliu 1868.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovului.

Ioann Petricu,
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 63. ANULU XVI.

Sabiiu, in 8/20 Augustu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér'a pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dîu'a onomastica a Majestâtiei Sele c. r. Apostolice.

In preser'a acestei dîle a fostu la óra usitata retragere cu musica. In dîu'a ins'asi, diminéti'a la 5 óre a fostu reveille cu musica. In acestu tempu o bateria a datu 24 salve de tunuri. Servitiulu Ddieescu pentru ostasime sa facutu in câmpu unde a fostu esitu regimentulu de aici (nr. 9.) din garnisona, unu escadronu de ulani, o bateria pedestra, unu despartiementu de gendurmeria, scóla divisiunei s. a. in parada de plina cu semne de campania. Trupele erau puse in doue atacuri cu fruntea spre altariulu de verdetia.

In Biseric'a greco-orientala a celebratu St'a Liturgia Escelenti'a Sea Pré sântitulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a cu preotimea cuviinciósa, sub decursulu cârei s. slujbe s'a cetitu rugaciunea din genunchi pentru M. S. Imperatulu sî Regele **Franciscu Iosifu I.**

Dupa rugaciunea acést'a corulu membriloru reuniunei sodaliloru români au intonatu imnulu poporalu, esecutându-lu spre indestulirea tuturoru celoru ce au asistatu la servitiulu divinu.

In onórea dilei Escelenti'a Sea Prea sântitulu Archieppu sî Metropolitu a datu unu prândiu festivu. Sub decursulu acestui'a music'a capelei regimentului de inf. nr. 9 a esecutatu naintea resiedintiei metropolitane mai multe piese alese. Cându se radicà toastulu pentru Majestatea Sea o bateria pedestra a datu 24 de salve (de pre Sioltisu).

Opiniuni,

despre Compediulu de dreptulu canonicu alu bisericei gr-orientale.

Hrztg. in nrulu 192, sub rubric'a „Literarische Anzeige“ arata publicului seu aparerea compediului de dreptulu canonicu alu bisericei greco-orientale de Andreiu Bar. de Siagun'a, in traductiune germana de Dr. Aloisiu Sentz profesoru la Academi'a reg. ung. de drepturi din Sabiiu sî membru onorariu alu Asociatiunei tranne pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu, pre lânga conlucrarea profesoriloru de teologia Zachari'a Boiu sî Ioann Popescu, tiparitu la Iosifu Drotleff. Pretiulu 3 fl. v. a. E de capetatu din tipografi'a archidiecesana gr-or. din Sabiiu.

„Compendiulu acest'a“, dîce articululu, „alu dreptului canonicu gr. or. a devenitu accesibilu sî pentru literatur'a germana sî asiá va fi de interesulu cetitoriloru nostri a aflá unele date despre principiele sî cuprinsulu acelui compendiu, cu atât'a mai vertosu, cu câtu acel'a deocamdata (vorläufig) e uniculu in feliulu seu, pre cându lucrârile cele mai nóue ale lui Zhisman in Vien'a suntu numai de natura fragmentaria.

„Dlu Archiepiscopu sî Metropolitu Baronu de Siagun'a a intreprinsu a revedé, ordiná sî a aduce in sistema materialulu scientificu cumulatu in massa, in isvóre, dara nepusu in ordine, in urmatoriulu modu:

„Partea prima despre dreptulu canonicu internu e de natura dogmatica sacramentala sî forméza, deosebitu prin infatisiarea constitutiunei bisericei gr. orientale, basea, pre carea radîma opulu intregu.

„Partea a dóu'a tratéza dreptulu canonicu esternu, adeca referintiele de dreptu ale statului câtra biserica sî ale bisericei câtra statu, precum sî alu diferiteloru biserici intre sine.

„Partea a trei'a tratéza despre legislatiune, administratiune sî autoritâtile eclesiastice ale bisericei gr. orientale.

„Ce se atinge de principiele dela cari procede dreptulu bisericescu gr. orientalu, in lini'a dintâiu ni se infatisiéza, in afaceri de legislatiune, de administratiune bisericésca-economica sî de ocuparea posturiloru ierarchice, principiulu sinodalu. Sinódele dupa compunerea loru, incependu dela sinodulu parochialu pana la celu patriarcalu, cari tóte constau din membrii bisericesci sî lumesci, alesi dupa o basa larga, cei din urma totu-déun'a in numeru precumpanitoriu, representéza adeveratulu elementu administrativu in biseric'a gr. orientale.

„Caldur'a, cu carea se intrepune dlu autoru, basatu pre sânt'a scriptura sî canóne, pentru principiulu constitutiunalu in biserica sî cu carea pasiesce prin acést'a indirectu contra ori-cârui absolutismu ierarchicu clericalu, lu presenta (pre autoru) cá pre unu barbatu alu progressului, care se tîne tare sî nestramutatu de institutiunile primitive ale bisericei crestine.

„Ce se atinge de natiunalitate, invetia autorulu, ca biseric'a, consecinta institutiuniloru sele fatia cu demnitatea omenésca, primesce pre tóte natiunalitâtile in sinulu seu de mama sî le stringe pre tóte la peptulu ei, dandu-le dreptulu, a serví lui Ddieu in limbile loru, a avé preoti sî episcopi de natiunalitatea loru, cari pórta oficiulu loru sublimu in limb'a poporului respectivu.

„Ce privesce referintiele statului fatia cu biseric'a, autoriulu respectéza principiulu intregirei reciproce, in urm'a cârui statulu are lipsa de biserica cá de o conditiune a fiintiei sele, totu asiá insa sî biseric'a de statu cá de o conditiune a fiintiei sele, asiá incâtu statulu cu biseric'a sî biseric'a cu statulu sa se impretinésca in modu intimu, sa lucre laolalta cu puteri armonice, pentru cá viéti'a omenésea sa se desvólte sî perfectiuneze in sensulu celu mai nobilu. Numai toleranti'a cea rece intre marturisitorii diferiteloru confessiuni se respinge sî se presentéza iubirea imprumutata in intielesulu evangeliei cá principiu, pre care sa se baseze referinti'a intre cei de confessiuni diverse.

„Ce se atinge de legislatiunea bisericésca, dlu autoru presentéza invetiaturile lui Christosu din Evangelia dreptu canóne sî cá celu dintâiu isvoru alu dreptului canonicu. Dupa aceste vinu numai de câtu faptele apostoliloru sî canónele apostoliloru cá isvoru urmatoriu, in fine canónele celoru siepte sinóde ecumenice sî dóue-spre-diece locale, pre cari le recunósce biseric'a orientala sî scrierile sântiloru parinti insîrate in alu doilea canonu alu sinodului VI ecumenicu. Cá isvóre ajutatórie ale dreptului canonicu se punu nainte cârtile testamentului vechiu, tâlcurile lui Balsamon, Zonara, Aristenes, sintagm'a alfabetica a lui Blastariu, nomocanonulu lui Fotiu, traditiunile, obiceiurile sî ordinatiunile puterei lumesci.

Avendu in vedere problem'a unei, aretâri (Anzeige) nu putemu intrá in amenuntele concrete a le opului celu avemu dinantea nóstra sî asiá mai accentuâmu numai din dedicatiune, acelui'a, ca conspectulu opuriloru tiparite in limb'a românа, comunicatu acolo arata 37 de opuri retiparite sî 19 opuri parte compuse de Escel. S. dlu Metropolitu, parte traduse sî edate sî in fine 21 la insarcinarea sea compuse sî traduse de altii. Opurile esîte in restempu de 18 ani in totalitatea loru suntu camu de 3000 cóle. Din numerii acesti'a sî cu deosebire din opurile insîrate acolo se vede unu argumentu insemnatu de o sîrguintia viua câtra inaintarea literaturei romanesci, carea mai nainte a jacutu atât'a tempu nefruptifera.

Opulu e dedicatu clerului sî poporului credinciosu alu Metropoliei româniloru de religiune gr. orientala din Ungari'a sî Transilvani'a dreptu semnu alu iubirei archipastoresci a autorului.

Ni se pare ca Escel. Sea dlu autoru nu a pututu da unu semnu mai bunu alu iubirei sele archipastoresci, de câtu tocm'a prin o infatisiare sistematice ordinata a drepturiloru sî indetoririloru bisericesci, a otariríloru canonice despre activitatea prin carea intregitatea et ca a bisericei gr. orientale sî a impartirei ei s'a sustinutu in Ungari'a sî Transilvani'a, se sustîne sî desvolta mai departe.

(Va urmá)

Evenemintе politice.

Sabiiu 7 Augustu.

Spre restituirea armatei nationale unguresci, se facutu unu pasiu de mare insemnatate. Maj. Sa Imperatulu a emisu câtra ministrulu imperialu de resbelu o pré inalta demândare, in urm'a cârei'a suntu de a se inpartí pre viitoriu in regimentele din tierile corónei unguresci, dupa putintia numai oficieri nascuti in acestea tieri Legatur'a intra acést'a pré inalta scrisóre sî intra proiectele de lege pentru armata, otarite deja de cas'a legislativa ungurésca este evidenta. Scrisórea, carea contiene prescrierile in privinti'a limbei regementeloru suna astufeliu.:

„Prescrierile mele de inaintare din anulu trecutu pentru oficieri armatei sî marinei mele de resbelu suntu deja supuse din partea Dvóstre unei seriose consultâri dupa ordinatiunile mele organice din tempulu din urma. Decisiunea mea pentru strafor mârile necesarie in amintitele prescrieri va urmá la tempulu seu, cu tóte acestea este voia mea, cá sa se ocupe locurile de officieri in regimentele sî preste totu in corpulu militariu din tierile corónei unguresci, in intielesulu sistemei de armata introduse, pre de o parte cu recerintiele corespundietóre unei organisatiuni de armata, implinindu pre de alta parte sî dorintiele tierei. Revocandu in memoria prescrierile de repetite ori emanate in privintia limbei regimenteloru tuturoru corpuriloru militare, dorescu ce sa se iée in considerare la impartirea oficieloru conoscintia precumpanitóre limbeloru din regimente.

Unu corespondinte din Pest'a la „Vorstadtztg“ da astufeliu de parere despre viitoriulu armatei unguresci:

Indata ce voru fi gat'a cadrele gardei unguresci, nu va putea opri nici unu guvernu ungurescu cá sa nu se formeze din ea o armata ungurésca. Urm-rea va fi ca stânga va câstigá, sî Andrassy se stringe totu mai multu in cercuri. Desi nu putemu aprobá, din parte-ne temerea deputatului, partitei deakiane contelui Czebrianu ca legea de aparare se fie numai sî numai caus'a unui conflictu intre armata permanente sî garda, totusi nu putemu negá ca simburele unui conflictu incoltiesce deja. Spiritulu armatei austriace remane neatinsu, precându gard'a ungurésca nu se nationaliseaza ci se magiariseaza. Romani, Serbi, Slovaci se voru comandá unguresce, sî voru stá sub stindardu ungurescu. Nationalisarea armatei permanente sî contopirea ei cu gard'a aru fi unu felu de garantia pentru unitate, câci unitatea se póte formá sî in varietate, pecându magiarisarea armatei (gardei) desbina in fapta armat'a in doue pârti, dintre cari fiecare parte este petrunsa de unu altu spiritu.

Revista dîuaristica.

Press'a vieneza e indignata in corpore asupra manifestatiuniloru dîuaristicei din Pest'a pentru toastele dela bancheturile serbatórei datatoriloru la semnu.

„Die Presse“ nu-si póte suprime necasulu, ci-lu da pre fatia in unu fulminante suprascrisu: „Dem groben Klotz ein grober Keil“ cu carele se descarca asupra Deakistiloru sî cu deosebire asupra ministrului de culte din Pest'a. Numitulu dîuariu in decursulu articulului invinue pre Deakisti ca aru fi fostu facutu arangemente cu conservativii vechi sî ca arangementulu acest'a a dejucatu pre cislaitani in mânile lui Beleredi cu sistemulu de „sistare" ; iéra costitutiunea urgurésca o restituise numai „in principiu". Nodulu gordicu inodatu de Deak l'au taiatu , fara vin'a lui — Königgrätzulu. Dîce mai departe, ca Ungari'a sa scie odata pentru totudéun'a, ca sórtea cea noua cu carea trebuie sa se multiamésca sî tierile ereditare , resignându de parlamentulu centralu, nu e de a se ascrie politicei deakiste, ci pâcei dela Prag'a. Acumu déca nemtii austriaci arata o modesta inclinare câtra sfatulu ce li se dede, cându li s'a dîsu sa nu se supere de perderea patentei din Fauru, pentruca aceea erá numai o pedeca (pentru nemti) spre parlamentulu centralu din Frankfurt : organulu partidei lui Deak (Pesti Naplo) nu trebuie sa-i regaleze pre nemti cu ameninliâri, cá pre nisce jidovi unguresci.

Dechiararea bar. Beust ca „Austri'a nu se va mai amestecá in afacerile Germaniei" a acentuatu destulu de tare ide'a austriaca a festivitâtiei din Vien'a , pentru do a puté fi aperata ide'a de ori-ce intunecare. Sî de aceea nemtii au dreptulu de a asceptá dela amicii loru din Pest'a, cá se nu se acatie de fia care frasa nemtiésca esîta din gur'a vreunui némtiu, la ocasiunea festivitâtiei. Dara Naplo are o placere nu numai de a marcá caracterulu celu mare germanistu alu festivitâtiei, ci a supune acelei festivitâti o natura, carea tinde câtra disolverea Austriei ; trecendu preste impregiurarea, ca gresiél'a ce s'ar puté ascrie vorbiriloru dela bancheturile din Vien'a e de a o aflá intru aceea, ca a laudatu pré multu pre Austri'a. Face din Napló pre Spitzelulu festivitâtiei sî asémena pre magiari, cu deosebire pre deakisti, cu politistii centralistici sî esclama : „Sa auda omulu sî sa se mire : „„„séu ca Austri'a resista ori câreí ispite sî nici ca nu atinge córd'a unitâtiei natiunale, nici sufere ca aceea sa se atinga in statu, séu sa . . ."" urméza apoi Quos ego la adres'a nemtiloru austriaci, facendule prospecte pentru finis Austriae , la casu de neascultare."

„Cu lapedarea loru" continua mai departe Presre „cutéza a amenintiá acei'a, carii aru fi innecati de undele slavice cá sî Faraonu in marea rosia in momentulu cându nemtii austriaci aru lasá tierile coronei sântului Stefanu lorusi."

Dupa unele recrimanatiuni, in care ii face pre magiari „husari boemici de ai lui Bach" sî gendarmi de ai unitâtiei austriace, cari nu suferu pre nemti nici a face cu ochii câtra Germani'a, sî dupa ce face ridiculósa amenintiarea cu lapedarea magiariloru de nemti, pune Presse intrebarea, ca pentru ce atât'a alarma ? se arunca de nou asupr'a ministrului de culte imputândui ca a schimbatu de atâtea ori program'a politica sî ascriendui sî articululu din Naplo , pentruca e membru alu regimului. Ii face pre deakisti politici debili pentru ca in locu de a multiamí lui Ddieu ca nemtii din Austri'a, pre lânga tóte deceptiunile amare, punu sî astadî simtiulu austriacu mai pre susu de de simtiulu nemtiescu, fâra de a recunósce acést'a magiarii , facu politica curatu natiunala , ba mergu asiá de departe sî ceru : ca Ungari'a sa dea tonulu in politic'a din intru sî din afara sî sa fie centrulu sî puntulu de gravitatiune ; sî tóte nisuintiele in alta directiune ceru sa se impedece cu resolutiune sî energia. „Ce sa dîca unu omu seriosu la acesti liliputani cari tindu dupa fulgerulu lui Joie. Voiti voi mititeiloru ce jucati rola de Asifimare sa ne guvernati din Bud'a Pest'a pre noi nemtii austriaci, cum se jóca autocratorulu tuturoru Russiloru din Petersburgu cu nemtii din provinciele mârei ostice ?"

Admonéza pre senatulu imperialu sa bage de séma la Dalmati'a sa protesteze energicu contra frasceloru putrede sî nelegale, ce le cuprinde impacarea ungaro-croata in asta privintia. In fine incheia : „Déca Naplo in jargonulu seu absolutisticu politisticu apeléza dela constitutiune la interesele dinastiei, face cale acelor'a, carii din acele-si motive voiescu, ca Ardélulu cu sasii sei se fia representatu in parlamentulu vieneanu."— Cetindu acestu articulu in Presse sî aducendune aminte ce sora buna era dens'a cu Naplo ne vine lucru de totu curiosu cum tocm'a Presse imputa colegei sele.

Dupa ce amu aretatu observatiunile care le face datatoriloru la semnu „Presse" la observatiunile lui Naplo in privinti'a festivitâtiei, sa vedemu acum ce reflectéza „Napló" iérasi in contra-le :

Noi amu fi asceptatu dela „Presse" care, precum e cunoscutu da mân'a cu ministeriulu actualu cetatienescu, o tactica cu atâtu mai moderata sî unu cuventu cu atât'a mai intieleptu, cu câtu unulu séu altulu din ministeriulu cetatienescu a contribuitu mai multu la babilonulu in care se precipitá festivitatea datatoriloru la semnu din Vien'a ; sî cu atâtu mai multu amu fi asceptatu o marturisire „mea culpa" mai cuviinciósa , pre câtu baronulu Beust au fostu silitu a trage intielepciunea vienesa din mocirl'a, in care cu ministeriu cu totu fu aruncata prin declamatiunile festivitâtiei ; amu fi asceptatu unu respunsu cu atât'a mai intieleptu , pre câtu au purcesu de neintieleptiesce jurnalistic'a cea renumita, lovindu-se cu capulu de paretele lui Sperl, unde mai pre urma a inceputu sî ea se cunósca , ca intru adeveru nu scie ce face ; sî pre lânga aceste vomu fi asceptatu sî o judecata mai sanatósa vediendu cu bucuria ca multe pasagie ale articulului nostru conglasuescu cu momentele principale din cuventarea cea renumita a lui Beust. Cându amu fi capetatu noi cuventarea la mâna mai inainte de ce amu fostu scrisu articululu nostru atunci sine dubio aru fi aparutu altu articulu, câci noi indata amu fi sciutu ca tóta declamatiunea nu este alta decâtu o simpla declamatiune , productulu necugetatu alu unei vorbiri estravagante, sciindu totu odata ca jurnalistic'a vienesa, precum in alte privintie, nu are nici in privinti'a acést'a o judecata propria. Ne rugâmu de iertare, sa ne ierte vienesii, déca o septemâna intréga amu cugetatu cumca ei au minte tinendu sarutarea de fratietate a lui Zelinc'a sî Giskra mai multu , decâtu o comedia. Sa ne ierte ca nu o vomu mai face nici odata.

Insa atât'a putemu dîce, ca ne aducemu fórte bine aminte de argumentulu, ce s'a adusu de multe ori inainte in senatulu imperialu, ca Ungari'a aru fi perduta cându Austri'a germana s'aru anecsá la Germani'a. La argumentulu acest'a famosu nu amu respunsu nici odata, insa amu fostu siliti sa replicâmu, cându datatorii la semnu din Vien'a sî jurnalistii, ministrii sî tóta natiunea , tineru betrânu, demonstra cu tóta energi'a contra intereseloru statului austro-magiaru formate in 1867 , cându s'a datu ansa la depesie de escusare, cu care se vediura siliti a linisci pre Bismarck, cá sa nu se mania. Atunci amu crediutu cu totu dreptulu , ca a venitu tempulu, in care sa radicâmu argumentulu amintitu sî sa probâmu punerea lui in pracsa. —

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Acelu cousu in padurile sî apele Blaciloru , concentrati in castrele regale la margini , nu sau datu insa natiunci sase, care nice nu esistá, cá atare, sî nice fiecâruia individu sasu din fundulu regescu, ceea ce nu ar' avea intielesu ; ci regele ca supremulu domnu alu fundului regiu, au concesu cousulu in acelea paduri immense numai pentru ajutorirea concentratei jurisdictiuni sase in Sabiiu, sî in folosulu mai bunei sî puternicei aparârii a granitieloru sî a castreloru regale, din partea sasiloru sî româniloru din acestu pamentu regescu, asiá dar in folosulu publicu ceea ce vomu dovedí noi mai la vale cu documente nedisputavere.

Concentrarea acést'a sub unu capu in Sabiiu iare-si nu au contienutu crearea vre unei jurisdictiuni sau legislatiuni autonome, ci numai asiediarea unui conducatoriu alu sasiloru in óste sî judecatoriu, pre cumu au fostu castelanii teritoriiloru române, apoi a unui administratoru de censu la mân'a regelui „et sub uno judice censeantur."

Deací se vede mai incolo ca pre acestu timpu erá fundulu regescu de doue feliuri:

1.) Acelu pamentu la siesu, alu cârui usufruptu sau donatu sasiloru sî

2.) acelea teritorii la margini, cari se tieneau de castrele regale, alu câroru pamentu lu posedeau romanii sî bisenii ; sî de acestea teritorii au fostu afara de tienutulu Talmaciului sî alu Salistei in scaunulu Sabiiului mai multe precumu vomu arata mai la vale.

In celu dintâiu fundu regiu sau inpartitu sasii in scaune „sedes" in cari ducea administratiunea unu jude regescu ; pâna cându in castre administrau sî judecau castellanii sî primarii vileloru. Cele mai insemnate castre in jurulu Sabiiului la confiniile regatului ungurescu au fostu : Castrulu Talmatsch, Salygo, Omlas, apoi alte mai mici.

Castrulu Talmatsch, care avea in jurulu seu castrele Verestorony Lothorvar in pasulu turnului rosiu, ce se administrau de castelanii regesci „de Talmatsch" cu teritoriulu loru, au cuprinsu tienutulu de adî alu scaunului Talmaciu ; iar castrulu Salygo, cu 5 vile ale sele, au contienutu scaunulu Saliscei de adî. In castrulu Talmatsch, pentru positiunea lui in gura pasului Turnu rosiu, sau sustienutu mai multu tempu castelanii ; iar in territoriulu castrului Salygo, sî mai in urma dupa darîmarea lui, Salisce numitu, sau sustienutu administratiunea prin „kinezi" sau „Primari".

Regii au silitu sî supusu insa sî pre sasi sî respective pre cetatea Sabiiului a ajutá la apararea sî defendarea castreloru, in specie insa sî mai multu a castrului Talmatsch sî a pasului Turnu rosiu, ceea ce ei mai alesu cu bani au facutu ; Din acést'a imprejurare au intratu amesteculu sî influinti'a Sabiiului in territoriulu castrului Talmatsch mai multu decâtu la Salisce.

Pâna cându Sasii se concentrau sî consolidau in pretoriulu Sabiiului, sórtea numiteloru castre, pre cari le tieneau regii pentru insemnatatea loru militara, totu la mân'a loru, au fostu supuse schimbâriloru, ce au urmatu din invasiunile cele dése in patria sî din luptele cele multe cu popórele de peste Carpati.

In tempulu dupa stingerea Arpadiloru se nascura multe rescóle in tiéra sî incepura iér invasiunile, in acâroru urmare castrulu Saligo (Salgo) cu mai multe pârti de prin giurulu lui fura ocupate de inimici. —

Regelui Carolu (de Anjou) inse i succese a domolí rebeliile sî a reocupatu acestu pamentu, mai alesu cu ajutoriulu Magistrului Nicolau fiulu lui Corrad, Castelanului de Talmatsch, in acârui mâna sî administratiune cadiuse castelulu Saligo cu vitele lui. Numitulu Magistru au redatu apoi castrulu Salgo, cu cele 5 vile ale lui regelui, care apoi au donatu pre magistrulu pentru acést'a cu unele pamenturi, prin documentulu di 9 Agustu 1322, unde se dîce, cumca „. . . . magister Nicolaus filius. Corradi de Talmatsch . . . castrum nostrum Salgo nuncupatum , in partibus transilvanis constitutum , quod habebat et detinebat, ad manus nostras reddidit et restituit , cum novem villis : Zaszekes , Omlas, Varolyafolgo et fekete viz, ac aliis quinque villis olaccis ad idem castrum pertinentibus, ex cuius castri et vilarum restitutione praeter augmentationem nostri regiminis, fidelibus nostris in illis partibus constitutis ab improvisis adversariorum nostrorum invasionibus sive insultis tuta quies et tranquillitas optata successit . . . „eundem Nicolaum filium Corradi et suos heredes in omnibus suis possessionibus, juribus et . . . . . . excepto castro Salgo et villis suis praenotatis nobis per eundem restitutis, ut promissum et, manu tenerent . . . . ".

Acestea 5 vile tienetóre de castrulu Salgo au fostu cele 5 comune tienetóre de Saliste adeca : Tilisca, Galesiu, Vale, Sibielu sî Cacova, apoi comun'a Salisce, in loculu castrului Saligo, cari tóte compunu adî scaunulu fiilialu alu Saliscei. —

Acésta donatiune, in care î-si retiene regele castrulu Salgo, ca fundulu seu regescu, o au confirmatu reg. Carolu din nou la an. 1327, sî sau estradatu la an. 1370 donatoriloru, cá documentu deplinu validu.

in secululu alu 14 vedemu territoriulu Saliscei esistându cá unu fundu regescu deosebitu, in mân'a regelui.

In anulu 1369 au derimatu Voivodulu transalpinu castrulu Talmaciu.

Regele Ludovicu insa au radicatu mai câtra Turnu rosiu castrulu Lothorvar , la ale cârui cladiri au contribuitu mai alesu sasii din Sabiiu cu bani, din care causa regele iau eliberatu la repetîtele loru cereri in an. 1370 de servitiurile in castru regale, remanendu deací incolo namai românii margineni supusi acelor'a servitii regesci de aperarea granitiei, câci sasii cercau mereu de a scapá de castre sî a se virí numai intre zidurile cele ce cladi-se ei in Vill'a Hermani.

In anulu 1383 au facutu românii teritoriului Talmaciu sî Saliste, o legatura strinsa intre sine sî unu pactu cu Sabiiulu, in care ei s'au legatu , a pazí sî a aperá tóta graniti'a tierei dela Turnu rosiu pâna la marginile teritoriului Salistei, câtra tiér'a Hatiegului.

Totu in anulu acest'a 1383 se vede a fi impreunatu teritoriulu Salistei cu posessiunea regala Omlas, câci regin'a Mari'a voise a predá episcopului Gablinus cum dîce : „posessionem regalem Omlas vocatam, in terra nostra Transilvania inter sedes nastras cibiniensem et zeredaheli situatam una cum quatuor villis olahalibus: Grossdorf (Salistea) com Gallusdorff (Galesiu), Ghrepundorff (Tilisc'a)

Budinbach (Sibielu) et Chripsbach (Cacov'a) cum metis etc . . . quaebus aedem hactenus per regiam Maiestatem extiterunt et possessae et . . . .“ ceea ce insa nu s'au fácutu pentru mai multe proteste.

Episcopiloru din Alb'a Iuli'a li s'au datu insa de câtra regi unele posessiuni in vecinatatea Salistei sî adeca Sacelu sî Varolya, indeosebi pentru acei'a, ca prin influinti'a loru spirituala se inanimase poporulu marginasiu la lupte intru aperarea granitiei in contr'a invasiuniloru.

In seculului alu 15-lea insa pre cându erau navalirile cele mari sî dese ale turciloru sî voivodiloru transalpini , multe castre regesci s'au ocupatu de câtra straini, dara sî de câtra indigenii mai puternici pana ce regii prin repetite decrete au revindecatu acelea castre cá ale loru , asiá sî sasii Sabiiului de pre atunci au incercatu a pune mân'a pre castrele Salistei sî Talmaciu.

Decretulu lui Sigismundu din an. 1403 § 9 da fia-cârui nobilu posessiunile lui perdute , insa dîce : „illis videlicet (castris et posessionibus) pro quibus uterque Nicolaus Voivodae transalpinenses duxerunt obsides , nobis dandas“; Ioann Hunyadi prin decr. din an. 1446 art. 2 demanda demolarea tuturoru castreloru, cu esceptiunea acelor'a : „quae confinibus regni pro defensu sunt erecta“; totu asiá demandà Mathias in decr. din an. 1464 art. 10 § 1 „ . . . . exceptis solum modo castris illis comitatibus regni nostri confinia tenentibus, constructa essent . . quae remaneant pro utilitate regni.“

Curendu dupa acésta dechiarare regele Mathias in anulu 1467, in conformitate cu citatulu lui decretu dechiara, cu deosebire tiér'a séu provinci'a Omlasiu teritoriulu Salistei de unu fundu regescu neinstrainaveru dela coróna sî pentru defensiuni sustînutu, cum vomu aretá mai josu.

Atâtu pretiuiau regii astfeliu de castre finitime, incâtu acelea numai spre conservare sî numai nobililoru magiari (et non forensibus vel extraneis) se incredintiau, precum dovedesce decr. III a lui Mathias din an. 1471 art 6 sî decr. II a lui Vladislavu din an. 1495 art. 5.

Ce servitii mari au fâcutu acesti români marginari regiloru Ungariei, in luptele loru cele multe in contra turciloru , dau dovéda chiaru scripterii bisantini, descriindu resboiulu regelui Sigismundu pre la finea seculului alu 14-lea (1391) asupr'a sultanului Baia-Zetu, unde dîcu ca regele si-au strinsu tóte popórele, „ . . . electis Dacis seu blaccis, hominum generi non ignobili, qui viae sunt duces , exercitumque ducant in hostilem regionem et . . . . “

Sasii insa, cari asemenea servitiori erau datori regelui, in tempurile acestea grele, s'au concentratu din ce in ce mai tare sub conducerea deregatorieloru din Sabiiu, a cârui influintia se estindea sî preste cei'a-lalti români din fundurile regesci. Asiá descriu scriptorii bisantini fundulu regescu pre acelu tempu a lui Sigismundu care trecuse cu óstea in contra turciloru prin pamenturile nóstre: „regio ista cingitur quaercetis glandiferis, urbes habet non paucas, metropolis Sibinium vocatur. Linqua utuntur partim dacorum sc. blacorum , partim panonum, victu e moribus panonum immitantur haec regio subjecta est panonum regi , a quo ducem accipit de panonum genere. Urbes habet liberas, quae proprio jure propriisque legibus ab Metropoli Sibinio regnatur. Jussi proficisci in militiam, regi parente, tributum ferentes, quandocunque is imperabit, solummodo petentes, ut sibi propriojure suisque legibus, rempublicam administrare liceat.“ De unde se vede, ca românii nostrii cu sasii dimpreuna au locuitu asemenea liberi in fundulu regescu.

In tempurile acestea grele pentru regatu sî in specie pentru Transilvani'a, s'au convinsu regii de aceea necessitate , ca aperarea tierei sî a granitiei s'aru imputerí prin intrunirea pârtiloru fundului regescu, cari erau inca desfacute un'a de alt'a, afara de a. n. provinci'a cibiniensis , care crescuse prin intrunirea ei la putere mai mare.

Asiá au inceputu regii a incorporá pre tempulu acest'a tóte teritoriele regali a. n. castrense , la fundulu regescu alu Sabiiului, sub unele sî acelia legi, jurisdictiuni sî conditiuni.

Inca in anulu 1428 au incorporatu regele Sigismundu castrulu Törcs (Törtzburg) cu tînutulu seu, la tînutulu regalu alu Brasiovului. Asiá au incorporatu Vladislau — prin indemnulu lui Ioann Hunyadi — in an 1453 castrulu Talmaciu cu castrele Veres Torony sî Lothorvár sî teritoriulu loru cu tóte vilele la scaunulu Sabiiului, totu cu acelea drepturi prerogative sî conditii, ce le aveau sî sasii ; câci documentulu asiá suna :

„Ladislaus dei gratia etc. . . . . quod cum nobis in regali administratione regiminis inter alia conveniat , providere , ut confinia regni nostri integre perseverantur . . . . . . nostra percipit serenitas, quomodo castra nóstra Talmatsiu, ac Lothorvár, ac Turris veres Torony vocata, in comitatu Albensi sita, ... rupta essent et penitus desolata et propter ipsorum invigilem, ineptamque conservationem nonnulli superioribus per riam prope et super eadem castra et turrim e istentemu, qua de partibus transalpinis juxta fluvium Olth, adpartes nostras transilvanenses, versus Civitatem nostram Cibiniensem itur seu tenditur, huiusmodi partes nostras subintrantés et depraedantes, nocivis damnis effecerunt . . . . prefata castra nostra Talmaciu ac Lothorvar turrim Veres Torony, cum tributo inibi exigi solito, ac nou appido similiter Tolmaciu, Boitza, Plapai, Porcesi, utrumque Sabes, ac praedium Creutzenfeld , medioque posessionis Reuke limitibus quibus huc usoque per praedecessores nostros reges et eorum castellanos tenta et possessa fuerunt, ad septem sedes saxonicales perpetuo et irrevocabiliter aneximus et eisdem septem sedibus incorporavimus, ut quod saxones earundem septem sedium praesentes et futuri, huius modi castra, turrim, villas et possessiones pro nobis et pro sacra nostra teneant et gubernent, sicut tenent et gubernent civitates, oppida et villas in terris dictorum septem sedium existentes. . . . . .“

Prin acést'a dara s'au incorporatu scaunulu Talmaciului de astadi dimpreuna cu comun'a Reuke séu Racovitza la provinci'a Cibinienis , supunendu-se unei sî acelei administratiuni a fundului regescu, cu asemenea drepturi, cá sî sasii.

Dupa ce voivodulu transalpinu Dragulu in an. 1460 au derimatu castrulu Omlas , regele Mathia au datu acestu castru unui nobilu Michaiu Szekely de Zsedeny-falva in 1464 deocamdata spre con ervare (ad conservandum) cu acea conditiune , cá sa-lu póta luá regele indereptu, câci tocmai in acestu anu s'au nascutu o rebeliune in Transilvani'a, in care erá amestecatu sî Voivodulu transalpinu (Stefanu).

Curendu insa dupa acést'a s'au aliatu acestu Voivodu cu regele Mathi'a in contra turciloru ; sî regele in anulu 1467 iérasi in intielesulu decretului seu din 1464, au dechiaratu provinci'a Omlasiului , sub care se pusese atunci sî teritoriulu Salistei, de fundu regescu neinstrainaveru dela coróna.

Decr. din 1567 suna : „Mathias Rex et . . . . Tria oppida in Transilvani'a , Fogares , Omlas et Radn'a, juxta statutum regnicolarum semper conservari nec unquam abelienari praecipit etc. . . . Inter cactero, quae in hac proxime praeterita , generali Praelatorum, Baronum et nobilium nostrorum congregatione pro meliori statu regnis circa bona regalia, et proventus fisci nostri provide, et utiliter reformata et disposita sunt , idetiam statutum extitit : ne unquam nos vel succesores nostri reges Provincias Fagaras Omlas et Radna, cum pertinentiis earundem quoquo modo a se alienare seu abstrahere possimus, vel veleant, sed semper praefati districtus in manibus regiis , prompti ac parati ad hoc teneantur . . . . pro defensu. Quiavero et totius et hac alia per dictos praelatos et barones nostros disposita nostra fuerunt voluntate et manifestissime ad nostrum et totius regni nostri comodum pertinere dignoscuntur ; idio fidelitati vestra firmiter praecipientes mandamus , aliud omino habere nolentes, quatenus memorata Territoria Fogaras, Omlas et Radn'a, cum pertinentiis eorundem apud quos cum et qualitercuque habita . . ad manusvestras ocupare . . . . . etc.“ assignari possint, pro defensu“.

In anulu 1468 au repetitu Mathi'a acésta dechiarare in privinti'a Salistei de fundu regescu neinstrainaveru.

(Va urmá.)

Vinerea 1 Augsutu.

In Nr. 52 a Telegrafului Romanu au aparutu unu articulu dto Orastie 23 Iuniu 1868 in care autorulu dîce intre altele ca in comun'a Venerea, de sî are unu edificiu frumosu de Scóla, totusi in acel'a umbla Bibolii sî Porcii etc. Cumca in Scol'a Venerea pâna pre la inceputulu anului curentu, intielegu edificiulu Scolaru-au intratu câte odata câte unu animalu, care se potea prea bine asemena cu P . . . e adevaratu,—insa astfeliu de soiu de P . . . . intra numai nóptea—sî mirare—inca fiindu usile edificiului de Scóla bine inchise. Acestu animalu erá insa din soiulu celoru cu dóue picióre in contra câruia din partea competenta s'au facutu pasi necesari cá sa se opreasca locuirea densului in unu edificiu care avé chemarea a cresce una generatiune de ómeni cu fric'a lui Ddieu sî morali — inse tóte au fostu in zadaru, ca edificiulu respectivu nu s'au pututu mantuí de densulu pâna pe la inceputulu anului curente.—Acum multiamita lui Ddieu traimu in liniste sî ne conturbati de astufeliu de animale.—

Se trecemu inse la lucrulu principale, Domnului Corespondente B . . . . care dupa cum mai târdîu singuru sau marturisitu este fostulu notariu a Vinerei Benna-dice ca copii din postulu Pasciloru numai umbla la Scóla etc. sî apoi cum se vede din tiesatur'a aceloru pasagie vin'a pentru acést'a o arunca pre invetiatoriulu respectivu. De óre-ce corespondentele B... au fostu Notariu in comun'a Vinerea, sî ca atare trebue se scie impregiurârile Comunale, me miru, ca cum au pututu avé o anima atâtu de putinu conscientiósa, cá se pasiasca cu astfeliu de neadeveruri in fati'a Onor. publicu, pre cându domni'a lui fórte bine scie, ca nu invatiatoriulu e de vina ca nu umbla copii vér'a in scóla , — ci impregiurârile locale — fiindu ca in primavéra toti locuitorii acestei comune , ocupându-se cu facerea prastilei s. a. — se ducu la munte unde siedu câte 5 séu 6 septamâni iera copii le suntu de neaparata lipsa acasa, ca se ingrigeasca de trebile economice sî prin urmare tóte mediulócele cercate, din partea invatiatoriului in legatura cu inspectoratulu scolariu sî in timpulu de véra au remasu sî voru remanea sî pre ventoriu in comun'a Vinerea in zadaru. Insa mi se pare cá pre corespontintele B . . . . nulu interesédia atâtu impregiurarea, ca frequentédia pruncii scól'a sî vér'a ori ba ? câtu mai multu prin espressiunile densului — au voitu a-si versa totu veninulu asupra invetiatoriului respectivu — carele, dupa cum se vede din atestatulu alaturatu (Atestatulu lu avemu R.) sî inplinesce in tóta privinti'a datori'a sa. —

Un'a inpregiurare inse, care face pre parinti a fi camu nepasetori — fatia cu cercetarea Scólei din partea copiiloru póte fi purtarea corespondetelui B. . . . in tempulu câtu au fostu elu Notariu in acésta Comuna, — pentru ca ómeni nostri credu multu in ceea ce vedu , sî corespondentele B . . . . pre tempulu Notariatului de sî sau tienutu invetiatu, sî din'a sî nóptea lu vedeai totu cu cârtile de jocu in crisme, neremanendu de densulu nesuduitu nici unu lucru sântu : Pasci, sfinti, Evangelii, Liturgii etc. ba la tóta vorb'a cu sudalm'a in gura — sî in conversatiile lui cu poporulu batjocorindu sî sî religiunea crestinésca in gradulu supremu, apoi vedî D. Corespondinte B. . . . daca vede poporulu astfeliu de ómeni cumu se aiba voia a-si tramtie prunci la scóla. — Cu acestea îmi inchiéu respunsulu presentu — fiindu gat'a cu dovedi neresturnabile a dovedí cele scrise, daca cumva iar placea Domnului B. . . . ale ascultá.

Demetriu Eli.

Varietâti.

⁂ In siedinti'a casei deputatiloru camerei italiane din 7 a l. c. s'a desbatutu legea pentru tâbacu. Generalulu Menabrea arata in siedinti'a acést'a momentuositatea, care aru trebuí din partea cabinetului contribuita conventiunei de tabacu ; arata intre altele ca deficitulu trece preste 700 milióne sî nici unu bugetu nu-i votatu, cursulu sfortiatu apasa tiér'a sî de-sî s'aru vedea óresi-cari meliorâri totusi ministeriulu aru trebuí sa se ingrijésca sî pentru venitoriu, ca cine scie, câte se potu intemplá intr'unu anu ? „Eu sperezu pace“, dîce ministrulu presiedinte italianu , „insa se vorbesce prea multu de ea ; mi-aru placea mai tare cându s'aru vorbí mai putînu, câci déca ne va suprinde vre-o eventualitate nepregatiti, ce vomu face ? Nu voiescu nici decum, ca sa amenintiâmu, insa voiu, cá Itali'a se fia pregatita pentru ori-ce intemplare.“ Din cuventarea lui Menabrea in care dîce ca ei a culesu ministeriulu de pre ulitia sî in respunsulu lui Ratazzi contra observatiuniloru lui Menabrea, precum sî din eschimatiunile auditoriloru se vede o mare iritatiune a partideloru. —

⁂ (Unu actu constitutiunalu magiaru.) „Pester Ll.“ comunica unu actu de o purtare intru adeveru ingrozitóre, sî streina ori sî cârui statu civilisatu din secululu alu 19, comisa contra unui educatoriu. Muierea lui B. R. din Sátor—A.-Ujhely, intrebuintiá absenti' abarbatului spre a oferí educatoriului pruncilorn sei aceea, ce oferi-se odata lui Iosifu muierea lui Potifaru. Nevoindu educatoriulu sa satisfaca dorintieloru ei, muierea lu inculpà ca ia furatu 1300 fl. Judele cercualu indata incepù a-lu tractá constitutiunalminte cu bat'a, dupa aceea lu legà ghiemu, incâtu infrânse mai multe cóste; dupa aceea incepù ai tâiá cu cutîtulu degetele umflate de legatura sî-lu aruncara mai târdîu intr'o grópa, urmandu dupa aceea sî alte crudîmi, sî in fine lu incarcerà. Rentorcendu-se mai târdîu barbatulu a casa descoperí ca nu-i lipsesce nimic'u din bani, acum se eliberà bietulu educatoriu.

⁂ Guvernulu românu va sa primésca din 2 Ianuariu c. v. anulu venitoriu post'a austriaca, si fiind-ca de mai multu tempu posta rusesca sia taiatu camunicatiunea cu Romani'a, in dilele acestea s'a luatu pentru intrerumperea acést'a o cale mijlocia, prin care comunicatiunea reciproca érasi sa se aduca in cursu. Gubernulu rusescu a preparatu intro corabie cu numele Tavridu unu birou pentru servitiulu postalu periodicu intre Galiti sî Odessa. In tóta joia la amédi pléca corabia postale din Galiti, sî ajunge dela Odessa la Galitiu in tóta Martia la 6 óre séra.—

⁂ (Diferite). Angentulu Romaniei M. Golescu s'a intorsu din Bucuresci la statiunea sea in Constantinopole.— Corabi'a rusésca de tunuri „Bom-bari“ a ajunsu in 3 Augustu din Cret'a in Constantinopole.— Fregat'a turcésca „Ertogrulu“ a plecatu in aceea dî câtra Cret'a. —

8—1

Concursu.

Pentru dóue statiuni invetiatoresci la scól'a gr. or. centrala din Vieneti'a inferióra in districtulu Fagarasiului, cu care statiune suntu urmatórele salarie annale impreunate, percepânde lunarie regulatu sî anume:

1, pentru Invetiatoriulu primariu 300 fl. v. a care este totu odata sî directoru scolariu.

2, pentru alu doile invetiatoriu 200 fl. r. a.

3, pentru ambi cuartire libere acomodate in edificiele scolarie, precum sî lemnele debuinciόse, celui dintâiu 8 — sî celui de alu doilea 6 stângini pre anu. —

Competitorii de a ocupá aceste posturi de invetiatori, au de a concurge prin calea Protopopiatului I alu Fagarasiului la efori'a susu mentiunatei scoli, pâna la 18/30 Aug. a. c. avendu calitâtile urmatóre:

a) Invetiatoriulu primariu se fia absolutu de gimnasiulu superioru, versatu in tóte trei limbile patriei.

b) Alu doilea invetiatori se fia absolutu celu putînu gimnasiulu inferioru, apoi pedagogi'a, séu cleric'a; sî asemenea versatu in limbile patriei, pre lânga care au de a produce:

c) Atestatu de botezu, sî moralitate sî ca suntu gr. orient. alegendu sî cele-lalte testimonii scolarie, séu celu putînu testimoniulu de clas'a absoluta mai pre urma.

Fagarasiu 8/20 Iuliu 1868.

Petru Popesu,
Protop. gr. or. sî Insp. district.
de scóle.

6—2

Concursu.

Spre ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a M. Cuesdiu se publica prin acést'a concursu pre lânga unu salariu anualu de 80 fl. v. a., — cuartiru liberu, — lemne de focu, sî pentru fiacare elevu 4 cupe de bucate sî câte unu puntu de clisa.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si tramite documentele valide despre cualificarea sî moralitatea loru pâna in 30 Augustu 1868 la subscrisulu Inspectoratu scolare districtuale.

Inspectoratulu scol. districtului Turd'a de susu.
Idicelu in 19 Iuliu 1868.

☞ **Din caus'a serbatórei de Marti ese nr. acest'a dupa amédi.**

Deschiderea Subscriptiunei

la fondulu de intemeiare alu Bancei generale de asecuratiune reciproca

„TRANSILVANI'A.“

Emissiunea totala:

3000 bucâti de câte **100** fl. v. a., cari facu **300,000** fiorini v. a.

Aprobata de câtra 'naltulu ministeriu regescu ungurescu de agricultura, industria sî comerciu cu dat'a din 1 Iuniu 1868 Nr. 7649 cu consensulu inaltului ministeriu de finantie sî justitia.

Cu privire la publicatiunea emisa de câtra consiliulu administrativu alu Bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“ dto 11 Iuliu 1868 — se deschide prin acést'a subscriptiune la

3000 BUCÂTI ACTII DE CÂTE 100 FIORINI VAL. AUSTR.

In Sabiiu se primescu subscriptiuni in urmatórele locuri:

La ins'a-si DIRECTIUNEA GENERALA a bancei,
piéti'a mare Nr. 187, cas'a Bar. Salmen, catulu I.;
la CAS'A DE PESTRARE (Sparkass'a),
strad'a iernii Nr. 259;

la SOCIETATEA DE IMPRUMUTU a cetâtiei
(Vorschuss-Verein), piéti'a mica, in cas'a societ. meseriarie,
la Domnulu IOSIFU STOSS, comerciante,
piati'a mare Nr. 187.

Pentru cele-lalte tînuturi locurile de subscriptiune se voru face mai tardîu cunoscute.

CONDITIUNI DE SUBSCRIPTIUNE.

1. La subcriptiune suntu a se depune **diece procente** din sum'a subscrisa; alte **dóue-dieci procente** suntu a se respunde preste un'a luna dela dîu'a subscriptiunei. Solvirile mai departe voru urmá la provocarea Consiliului administrativu in rate lunarie de câte 10%.

2. La solvirea ratei intâiu de 10% se da subscribentelui unu biletu interimalu pre atâtea actii, câte a subsemnatu; la solvirea celoru-lalte 20% se estradau insusi actiile provediute cu adeverirea plâtiei. Solvirile mai târdîe se cuietéza in deosebi.

3. Déca o solvire ceruta nu se respunde, atunci sumele dejá platite decadu, sî oblegamentulu imprumutatu incetéza. Administratur'a societâtiei póte atunci sa emita, in loculu la atari actii, altele nóue.

4. Actiile fundului de intemeiare suna pre numele subscribentului sî fatia cu Banc'a de asecurare **„Transilvani'a“ ele au dreptulu de obligatiuni cu prioritate. Sumele** cari s'au platitu pre acele, se **privescu cá unu imprumutu. Dupa acestu imprumutu se dau 6% interese sî afara de aceea se scotu in totu anulu din totalulu venitu curatu alu institutului — 15%**, cari se impartu apoi pre actiile fondului de intemeiare, **cá dividende.**

5. Pâna la deplin'a activare a institutului, garantéza membrii administraturei supreme pentru siguranti'a sî bun'a intrebuintiare a sumeloru incurse la fondulu de intemeiare. Dupa activarea societâtiei garantéza pentru implinirea tuturoru oblegaminteloru primite fatia cu fondulu de intemeiare, societatea intréga.

6. Replatirea fundului de intemeiare se face prin sortire anuala de actii. Sortiturile se facu nemijlocitu dupa tînerea adunâriloru generale ordinarie ale societâtiei sî actiile trase se rescumpera indata.

Cu dîu'a sortirei incéta pentru actiile trase atâtu interesele, câtu sî dreptulu de câstigu.

Blanchetele pentru dechiaratiuni de subscriere, programulu intreprinderei, cum sî statutele aprobate se potu primi la Directiunea generala in Sabiiu cum sî pre la locurile de subscriptiune mai susu insemnate.

Sabiiu, in 6 Augustu 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane·

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 64. ANULU XVI.

Sabiiu, in 11/23 Augustu 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: Joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Opiniuni,

despre Compediulu de dreptulu canonicu alu bisericei gr-orientale.

(Capetu.)

„Trompeta Carpatiloru“ nr. 652 sub rubric'a „O carte bisericésca“ incepe a vorbi despre compendiulu de dreptului canonicu in tipulu urmatoriu:

„Este o carte, o carte care are greutatea mai multoru cârti impreuna, o carte din cele mai seriόse cari s'au ivitu in limb'a romàna, scrisa cu scinti'a de doctu si cu anima de românu. Acésta carte este:

Compendiu de **Dreptulu canonicu** alu unei santei sobornicesci si apostolicesci Biserice, compusa de Andreiu Bar. de Siagun'a, Metropolitu alu Românilorю din Ardealu si Ungari'a, etc.

Dupa acésta introducere infatisiéza cartea acést'a ca unu evenementu in tóta scriptur'a romàna si chiama asupra cârtiei atentiunea ministeriului culteloru si instructiunei publice din Romani'a, a Metropolitiloru si Episcopiloru Romaniei ortodocse. Mai departe esprima Trompet'a parerea de reu ca n'a vediutu pâna acom'a deja vre o recomandatiune facuta din partea ministrului culteloru si alu instructiunei publice pentru acésta carte câtra clerulu românu, câtra totu ceea ce tine de biseric'a romàna, nici vre o encielica de Metropolitu, carte archierésca câtra protopopi si egumeni.

Acésta carte continua „Trompet'a carpatiloru“ „are atâtea merite in trins'a, cuprinde atât'a scinti'a si este menita a produce atât'a folosu in clerulu românu, si prin urmare in societatea romàna in câtu, nici urele personali, — déca ure personali aru puté fi, — nici invidi'a, — déca invidi'a aru puté fi, — nici vre o alta impregiurarea séu cuventu de dogma séu de ritu, n'aru puté sa o inlatureze de la loculu ei, dela destinat'a ei, dela dreptulu ei.

„Acésta carte este cartea de frunte, cartea de temelia a seminarieloru române, a clerului românu, a bisericei române,“

„Acésta carte incununéza operele proprie a le pre invatiatului prelatu românu septagenariu. . . . .“

Dupa aceste espressiuni pline de caldura si cari purcedu din unu condeiu inspiratu de unu zelu nemarginitu pentru totu ce e folositoriu societâtiei române, insira dlu c. Boliacu pentruca densulu scrie cele amintite de noi dupa „Tromp. Carpatiloru“ cârtile câte le-au datu Esc. Sea Metropolitulu la lumina, recomânda de nou compendiulu, ministrului de culte, pré sântitiloru Metropoliti si Pré santitiloru prelati ai bisericei române si dice ca acésta carte sa o cetésca pentru ca este incredintiatu ca voru incununá-o dupa meritele ei, si voru bine cuventá pre celu ce o recomânda.

Aceste le dice Trompet'a carpatiloru in nrulu citatu, iéra in nrulu 653 reproduce in totu cuprinsulu prefati'a séu mai bine dicendu, cuventulu de Dedicatiune, ce lu face autorulu compendiului „Clerului si poporului credinciosu din Metropoli'a Românilorю de Relegea greco-rasariténa din Ungari'a si Ardealu, in semnulu iubirei archieresci“ a Autorului.

In locu de ev. politice

Prospectulu politicu ce ni se infatisiéza astâdi, cu incetarea sessiunei corpuriloru legilative e cu o impregiurare mai seracu, in câtu privesce politic'a interna. Reductiuni de dregatorii, precumu se vorbesce acumu cu multa positivitate despre reducerea comandei generale de aici si inlocuirea prin o comanda de divisiune, suntu de asta-data scirile cari dau de lucru publicitâtiei diuaristice si nediuaristice mai locale.

Se asceptá cu multa nerabdare diu'a de 15 Augustu. Lumea vrea sa scie ce va vorbí Napoleonu III in acea dí, séu, ca vorbiva ceva din ce sa se póta scí, ca are sa fia pace séu resbelu. Scirile ce au sositu de atunci dela Parisu suntu serace fatia cu asceptârile cele pironite asupra oraculului de pre malurile Sequanei (Seine) Revista de 60,000 trupe, decoratiuni, multiamire si gratulare guardei pentru tinut'a ei la revista; cam atât'a aflâmu de la Parisu despre diu'a de 15 Augustu.

Ceva mai nainte se intemplara, la ocasiunea impartirei de premii, in institute de ale instructiunei superióre, unele demustratiuni, cari erau indreptate in contra familiei imperatesci. Demonstratiuniloru acestor'a de o parte a diuaristicei li se dede multa insemnetate. Unii priveau in trensele precursorii unoru miscâri resturnatórie in interiorulu Franciei, altii inse dicu ca acestea voru sili pre imperatulu a face unu pasu prin care sa distraga ferberea in afara.

Napoleonu a prorocitu inse pacea cu putine dile inainte de revederea trupeloru. Asi'a dara cumu va puté conchide cineva la vre o actiune in afara, carea aru fi numai unu resbelu?

Dóue impregiurâri ne facu sa ne tememu de verosimilitatea acelui echo fatalu ce se repetiesce de mai multi ani, ca va erumpe la Rinu resbelulu si adeca repetirea scirei despre alianti'a intre Franci'a, Belgiu si Oland'a, de o parte, si de alt'a esercitiele continue ce le facu prussienii cu trenuri de drumuri de feru pentru deprinderea de a se suí soldatii in graba in carale trenuriloru, si totu asiá, la comanda a se dá josu. La deprinderile aceste e obligata tóta trup'a fâra de deosebire si cavaleri'a de dóue ori pre dí. Dela unele regimente de cavaleria deprinderea atât'a e de mare incâtu caii intra de capulu loru in vagóne si se asiéza la loculu loru. (Cour. d'Or.)

Câtu pentru alianti'a de mai susu jurnalele engleze o desbaturc si esplicara mai tóte in sensu resbelicu. Ans'a o dedù unu respunsu alu lordului Stanley la o interpelatiune de M. Otway in privinti'a aliantiei si a scopului ei. Ministrulu englezu a respunsu cu o omissiune, carea nu putù vení din uitare. Elu dise, ca vorbindu cu ambasadorulu belgianu ia respunsu ca e autorisatu a declará ca scirile aceste nu suntu justificate prin nimic'a. Acestu respunsu s'a luatu dela rostirea lui incóce prin diuarie si se esplica in intielesulu contrariu decum a vrutu ambasadorulu belgianu cá sa lu intielégа, séu celu putinu dicu ca elu a vorbitu numai despre regimulu seu, nu si de obligamintele reciproce intre regimele din cestiune.

Pre lânga supositiunile deduse din cele de mai susu, va fi de interesu a mai inregistrá aici urmatórele:

Din Parisu se dice ca a sositu in Vien'a o brosiura intitulata: „Les Populations de l'Europe orientale par un Francais“ in carea se tratéza relatiunile etnografice ale orientului si datorinti'a Austriei cu privire la Slavi.— Autorulu dice, Austri'a se póte pune in frunte unei lige care sa se formeze din poporele peninsulei balcanice. Insa déca vrea Austri'a, se dice la finea brosiurei acelei'a a jucá rol'a acést'a mare, trebue se stimeze independinti'a veciniloru sei, va se dica, a slaviloru de sudu, trebue se duca in indeplinire cu sinceritate decentralisarea, si in fine trebue se satisfaca legalminte pre tóte poporele din imperiu in modu egalu. Nici Slavii, nici Romanii nu voru sprigini o politica, care aru sustienea o egemonia nemtiésca ungurésca. Poporele acestea s'aru luptá mai multu pentru a se eliberá de o atare egemonia, neprivindu la periclulu ce le amenintia din partea Russiei; câci jace in natur'a poporeloru cá si in cea a individiloru particulari, a se aperá mai multu contra greutâtii de astadi decâtu contra periculului de mâne.

Maide parte dice „autorulu brosiurei“: Sa disu de multu tempu: egalitatea natiuniloru este stindardulu, care mai curendu séu mai tardiu va falfaí, séu preste austria intinerita, séu preste ruinile ei. Ambe celelalte sisteme, celu mai multu séu mai pucinu liberalu, aru mijlocí Russiei la o atare influintia asupra Austriei, incâtu si déca n'aru disolvá-o in tóte partite, imperiulu austriacu aru ajunge sortea Turceiei.

„N. Fr. Pr.“ face urmatórea glossa la brosiur'a acést'a:

Francesulu acést'a, care este pentru noi atâtu de ingrigitu, fia in linisce. De ajutoriulu Franciei nu avemu. lipse, dar' nice ca 'lu voimu, ér' de influinti'a Russiei nu ne tememu. Acolo unde aru fi de temutu locuescu Poloni. Pentru de a face Slaviloru o placere, si pentru Romani ne vomu ingrijí atunci, candu se voru apropia in cultura incatu-va de apusu, Cându aru ajunge Slavii in Austri'a la putere, atunci intr' adevaru aru si fi Austri'a a dóu'a Turcia.

Pentru orientarea cetitoriloru fatia cu limbagiulu lui N. F. Pr. adaugemu si noi ca acestu diuariu inclina catra Prussi'a cu tendintiele sele, e germanisatoriu in tóta form'a. —

Diuariele din urma vorbescu si despre aliantia incheiata intre Russi'a si Prussi'a. Déca si nu plóua dupa fia-care durduitu, acum cându burs'a a inceputu a se urcá cu pasi repezi la inaltimea agiului, trebuie ca in aerulu politicu suntu elementele aprópe de a produce vre-o schimbare de temperatura se intielege ca iéra politica.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei si Talmacinlui.

(Urmare.)

In anulu 1475 apoi au incorporatu Mathi'a „terra Radn'a“ cu pamentulu regalu alu Bistritiei, iéra in form'a si intielesulu de susu, ca la Talmaciu, precum suna respectivulu decretu: „. . . . . . eidem civitati (Bistriciensi) nostrae adnectimus et incorporavimus, ac ut praefatum oppidum (Radna) cum suis pertinentiis, hospitesque et incolae earundem, universis juribus, libertatibus et consuetudinis, gratiis et privilegiis, quibus nostra civitas Bistriciensis, civesque et comunitas ejusdem abantiquo nostro extitit, uti perpetuo et gaudere valeat, atque possit, ita tamen quod oppidum ipsum et pertinentiae eiusdem nostrae civitatis, subjecta semper censeantur, et cum civibus civitatis nostrae Bistriciensis et suis pertinentiis connumerantur . . . . .“

In asemenea modu au incorporatu si anexatu regele Mathi'a deosebitu in anulu 1486 fundulu regescu alu vechiului Castru Salygo adeca tinutulu Salistei la scaunulu Sabiiului, ca si pre tinutulu Talmaciului, cu care de ací inainte s'au aflatu in asemenea pusetiune, si intocm'a, ca si tinuturile si resp. scaunele sasesci, precum chiaru si lamuritu vomu dovedí mai la vale.

Dela tempulu acestoru incorporatiuni (in secululu alu 15) s'au observatu a si deosebí apoi dupa nume, dóue feliuri de funduri regesci in sensu diplomaticu si adeca:

1) partes fundi regii antiqui, adeca scaunele a. n. sasesci concentrate prin Andreanulu si
2) partes fundi regii incorporatae adeca acelea teritorii regesci castelane, cari successive s'au incorporatu la

fundulu regiu dintâiu, intre cari din urma au fostu nedisputaveru sî scaunulu Salistei sî alu Talmaciului.

Egalitatea acést'a de drepturi intre sasii din scaune sî intre pârtile numite incorporate de acelea, se vede sî de acolo, ca teritoriele Salistei sî Talmaciului de aci inainte s'au numitu ca sî primele funduri regesci sasesci (die Gauen) cu numele diplomaticu scaune „Sedes“ sî s'au tractatu ca scaunele sasesci, numai fiindu incorporate la scaunulu Sabiiului li s'au datu nume de scaune filiale „sedes filiales“ sî la toti tempii asiá se numeau in lege in documente sî asiá se numescu si astadi.

Prin acésta incorporare totu odata insa au crescutu sî influinti'a deregatorieloru regesci din Sabiiu asupr'a scauneloru nóstre, de-sî acelea se administrau inca cu autonomia propria, cá alte scaune sasesci, precum vomu vedea eclatante in scaunulu Salistei.

Inca in anulu 1486 se vede scaunulu Salistei sî opidulu Omlas representatu in afara de supremulu dicasteriu din Sabiiu, care apera marginile teritoriului fundului regescu, fatia cu pamentulu comitatensu adeveratu, adeca posesu cu dreptu nobilitariu sî in specie posessiunile, ce se dase mai inainte episcopiloru dela Alb'a-Juli'a, adeca Sétsel sî Varolya, ce se aflau la citatulu anu in mân'a Episcopului Ladislau Gereb.

Atâtu representantii scauneloru, câtu sî ai comitateloru, se jeluescu pentru ocupâri de hotaru sî adeca, cum dice regele Mathi'a: „multi saepe numero jam ex vobis propluribus terrarum ocupationibus, metarum abolitionibus, destractionibus, multis aliis injuriis . . . . . contra se se suam injuriam et opressionem expostulantes conquaesti sunt Maiestati nostrae . . .“

Regele Mathi'a au emisu la aceste jalbe dóue decrete asemenea sunatóre, unulu câtra universitatea nobiliiloru, cá representantii pamentului comitatensu, alu doilea câtra universitatea sasiloru, cá representanti ai fundului regiu, in care orenduiesce a esî o comissiune din sinulu curiei regesci la Omlas „ad facies oppidi regalis Omlas“ vocati, nec non villarum seu possessionum Szelystye, Vindenbach (Sibielu) et Cripsbach (Cacov'a) ad praefatum oppidum pertinentium . . . .“ care comissiune dupa convocarea tuturoru veciniloru se judece certele sî se puna hotaru sî semne intre teritoriulu Omlasiului sî Salistei de un'a, sî intre possessiunile episcopiloru de alta parte, ceea ce s'au sî fâcutu. Asiá au sî remasu, câci la finitulu hotarului Salistei câtra comun'a comitatensa Aciliu, au statu pâna acum vre-o 20 ani in drumulu tierei marc'a, care deosebea fundulu regescu de comitatulu Albei inferióre.

In afacerile din intru ale scaunului Salistei se serveau acesti locuitori de diplom'a autonomiei. Capeteniele scaunului erau sî se numeau „Primari“ sî „Kinézi“, prin cari se representau causele interne sî private ale scaunului, sî sub a câror'a conducere conflusulu scaunului, adunatu din tempu in tempu, in pretoriulu Saliste, tractá despre administratiune sî jurisdictiune, tocm'a cá sî adunârile scaunale sasesci.

Dela acestu conflusu, care judecá chiar sî „cum jure gladii“ mergeá apelatiunea in cause momentóse de procese metale: la confluxulu judeciloru regesci in Sabiiu a. n. universitate, sî deaci la curia regésca („Curia regis“) unde Scaunulu Saliscei prin primarii lui se representá sî aperá, tocm'a in intielesulu decretului regelui Sigismundu din anu 1405 daer I art. 4; care sun'a numai despre orásiele sî satele libere: „porro omnibus et singulis civibus, hospitibus, et populis quarumcumque civitatum et liberarum villarum alicui principalioribus civitatibus annexarum a quaecumque sententia, per eorum judices et cives lata, admagistrum tavernicorum nostrorum; vel ad judicium alius civitatis, cuius libertate talis civitas, vel villa „fungitur, liceat appellari“. Dovada, ca scaunulu Saliscii, ca incorporatu la alu Sabiiului, tocma in intielesulu acestui decretu, datu pentru cetâti sî ville libere inca sî la anulu 1570 sau folositu de acelu dreptu in procesele lui, suntu metalele din anulu 1570 in procesulu de hotaru alu scaunului Saliscei contra comunei sasesci Cristianu (Grossau, Kereszteny Szigeth). In acestu procesu „ratione Alpium et Metarum „in care au pasitu comun'a Cristianu ca actora asupr'a Saliscei, sî adeca la judecii din Sabiiu, sau emisu in prim'a instantia o comissiune din Sabiiu la fati'a locului, care dupa reambulare au decisu in favorulu Cristianului.

Representantii Saliscei au apelatu caus'a la Universitatea din Sabiiu, care au intaritu sentinti'a, iaru deaci la curia regis.

Acolo erau pârtile sî resp. Saliscea in urmatoriulu modu representata, cumu suna documentulu datu de regele Ioan II“ „pro tribunali sedentes Lucas Pistachii de Bongard, pro potentibus et circumspectis villico ac juratis omnibus senioribus et inhabitatoribus possessionis nostrae Kereszteny Szigeth, ut actoribus, ab una parte vero ab altera Mathias Atzal de Szekely vaserhely pro circumspectis Primario ac caeteris juratis, senioribus ac commansoribus Villae Szeliste ut in causam attractis appellantibus. . . . . . . “

Curia regelui au anihilatu sententi'a Universitâtii sase, sî au orenduitu una comissiune reambulatóre de protonotarii, care esindu la fatia locului au pusu semnele hotarului altfeliu. Documentulu (resp. regele in elu) dice mai departe despre cei de fati'a la reambulare „Vicinis et cometaneis universis, signanter vero prudentibus ac circumspectis Augustino Hedvig judice nostro regio, Georgio Zioskass, Blasio Phau, Gasparo Seiverth, Cibinensibus, ... N. N. judice nostro regio Szasz Sebesiensis, civitatum nostrarum regiarum . . . . N. N. judice nostro regio oppidi nostri Szeredahely; juratis civibus: Koman Komsia Primario Oprea Opreanu in Vale, Georgio Buner in Kacova, Dragomir Zarone in Sibielu, possessionibus ad dictam possessionem Selisce pertinentibus, Burger Moga; magnificorum Volfgangi Bornemissa de Kapolna ac Oprea Turk Stanislais Novroveski consiliariorum nostrorum in dicta possesione Orlat jobagionibus residentibus, in personis carundem dominorum suorum inibi legitime convocatis, ac circumspectisque ac providis Demetrio Kristi senióre, Stan Roman etc. . . . . in causam attractis in dicta possessione Szeliste comorantibus, ibique praesentibus . . . .“

De unde apriatu se vede, ca Salistea au fostu representata prin primariulu, prin jurati sî betrâni, cari se numescu sî se intituléza „prudentes, circumspecti, providi cives etc.“ ca toti civii liberi sasesci din cetâtile sî orasiele fundului regescu inca sî la an. 1570, sî se punu in asemenea categoria cu judecii sasi ai Sabiiului, Sebesiului sî Mercurei, cari cá vecini cu scaunele s'au conchiamatu la reambulare.

Ba! inca sî mai inainte de tempulu acest'a au provediutu regii Ungariei pre românii nostri marginasi, cari dela increstinarea loru s'au tînutu si se tînu de religiunea gr. or., pentru insemnetatea economiei loru de vite in munti, cu prerogative mai mari.

Asiá supune decret II alu regelui Maximilianu din an. 1567, apoi din an. 1559 sî 1574 pre românii nostri numai la jumetate de decima „a Valachis peccorariis seu qui in Alpibus et silvis peccora alunt media tantum dicae . . . .“

Dupa acést'a au fostu poporulu nostru marginasiu din fundulu regescu cu totulu eliberatu de dicime, precum sî de vamuri (tricisima).

Iéra cându li s'au impusu mai târdiu prin sasi decima, acést'a numai in bani o au platit'o, sî numai cá unu salariu la judecii loru, asiá in scaunulu Salistei, pâna cându scaunulu Talmaciului nu au fostu supusu de locu la dicima, cum vomu documentá.

Din ocuparea locuitoriloru scaunului Saliste cu economi'a viteloru la munti, s'au nascutu inca unu institutu propriu liberu alu „Vataviloru“ cari erau administratori sî judecatori alesi de conflusulu scaunului in Saliste, pentru pecurarii dela vite in munti, sî decidau causele de cearta intre pecurarii scaunului Saliste sî ai scaunului Mercurei (din comunele Poiana. sî Rodu, constatatóre totu din oieri) asemenea precum faceau acést'a inainte de incorporare castelanii din Talmaciu in teritoriulu loru.

Vatavulu erá totu-déun'a adlatulu primariului din Saliste, elu incasá pedepsile in bani dela pecurari sî le administrá primariului din Saliste, iéra mai târdiu judici loru scaunali, sî acestu institutu pâna cându au luatu siepte judetie muntii din possessiunea Salisteniloru.

Dupa incorporare incepù insa jurisdictiunile din Sabiiu totu mai multu a-si estinde influinti'a preste scaunele nóstre, sî preste totu fundulu regescu intregu.

Asiá decide adunarea judeciloru regii sasesci din Sabiiu dela anulu 1543: „ab universitate saxonum conclusum est, quod a modo deinceps cuiuscunque conditionis aut nationis homines in septem sedibus saxonicalibus ubivis commorantes, legibus ipsorum saxonum subjacere debeant“. De alta parte se straduiau sasii pre acestu tempu a introduce mesuri volnicesci in contributiunea fundului regescu, sî — de-sî in numele regelui — se sileau, a-si castigá puterea in scóterea contributiunei sî a manipulá aci prin amploiatii loru proprii dupa placu.

Iurisdictiunea sî contributiunea au fostu dara dóue mijlóce tari ale ocarmuirei sasesci din Sabiiu, cu cari apoi si-au estinsu tóta influinti'a spre nimicirea nóstra. Legi sî amploiati sasesci, limb'a germana sî numirea in genere de „sasii“ (scaunu, pamentu, tributu etc. sasescu) s'au estinsu in fundulu regescu sî preste români.

Contributiunea fundului regescu mai alesu, care se scotea in mesuri mai mari dela noi, sî care trebuie se curga in fisculu statului sî in mân'a regelui, au inavutitu pre amploiatii sasesci din Sabiiu sî au imputeritu suprematí'a sasiloru, cu tóte ca regii sî dietele tierei aveau ochi pazitori asupr'a acestei contributiuni.

Regele Ludovicu II prin art. 47 din an. 1525 demanda a se numerá locuitorii fundului regescu, spre a se eruí sum'a contributiunei.

Regele Ferdinandu I in anulu 1552 da Thesaurariului seu Petrus Haller urmatórea instructiune:

„De bonis et castris adregem pertinentibus; ad reges Ungariae et coronam regis, in Transilvania proprie tenent:

Sedes seu comitatus saxonum quorum nomina inscripto praenotato continentur, a quibus tamen quaedam alienata sunt, ut Alvintz et Borberek et alia quaedamloca, de quibus supradictum est — pertinent etiam ad reges quae sunt apud fodinas et cameras salium, quorum ut dictum est, fuerunt quinque, nunc tamen quatuor sunt, per alienationem oppidi Szék, quod rex Ioanes uno cum possessio Zekeli, eidem anexa Francisco Kendi contulit, et villae Olahkam et oppidum Kolos pertinent . . . .

In terra Barcensis, quam Saxones vocant Burzenland, est Arx in Angustiis Alpibus nomine Töcsvár, quae item esse regum et nunc tenetur a coronensibus, qui sibi eam pro quindecim millibus per Ludovicum regem inscriptam esse ajunt, cum hac conditione ut dictae sumae ratione intertentionis huius arcis quotanis accederet, ... In regestris contributionum, quae comissariis visa sunt, aliae portae plura quam ducentae alia plura, etiam tercentae scriptae sunt, cives dicant emolumenta eorum ad castelli conservationem minime sufficere, eoque Reges, dum suos officiales in eo tenerent pro supplemento intertentionis in singulos annos de terrae Barcensis censu quingentos florenos deputare consvevisse.

Simile Castellum tenent Cives cibinienses in alpium Augustiis, quod vocant Turris rubra, vulgo Veres Torony, quam ut prius dictum est ante paucos annos aquarum inundatio fere totum subruit et evertit; Est apud manus eorundem aliud castrum Szelistye vocatum, quod juxta regestra contributionum habet possessiones septem, in quibus portae ducentis plures numerantur“.

Scaunulu Salistei sî alu Talmaciului au fostu unu isvoru bogatu de contributiune, pre care o administrau sasii dela oierii locuitori dupa vointi'a loru; se vede insa din citat'a instructiune, cum cereau ei a pune mân'a pre venitoriulu acestoru pamenturi regale.

Acést'a au datu ansa la multe certe intre oficiantii regelui sî cei sasesci. Dovéda eclatanta despre acést'a, câtu sî despre starea scaunului Salistei, in fundulu regescu in seculului alu 16 este decretulu regelui Ferdinandu I din an. 1554 Ianuariu 13.

Dupa sunetulu acelui'a se jeluescu oficialii supremi sasesci, cá representanti ai fundului regiu, la regele unde dícu: „esse quasdam possessiones ipsorum valachicales, ipsis saxonibus incorporatas videlicet: Seliste, Gales, Vale, Cacova, Sibielu et Tilisca“ . . . . cari nici odata nu au platitu contributiunea in comitatu, fâra totu numai cu sasii dupa usulu celu mai vechiu, pre cari insa Vaivoda Transilvaniei le privesce sî le tacséz, cá pre nisce bunuri nobilitarie din comitate La acést'a scrie regele cătra Ladislau Vas de Gyalu, administratorelui proventeloru regesci din Transilvani'a: „ut praescriptas possessiones ..... ad instar jobaggionum nobilium et aliorum possessionatorum hominum, ad solvendam in medium comitatus aliquam cogere et compellere taxam seu decimam nequaquam praesumas“.

(Va urmá.)

Alegerea Mitropolitului gr. cath. in scaunulu vaduvitu din Blasiu.

Dupa scirile ce nile aduce „Gazeta Trans“, la alegerea Mitropolitului din Blasiu au participatu, dupa pracs'a bisericei gr. cath. numai clericalii, dintre care s'a adunatu in Blasiu la 222 de preoti de tóte treptele, care compunendu Sinodulu, ce s'a fostu convocatu pentru alegere si intregirea scaunului Mitropolitanu, a alesu cu majoritatea voturiloru pre acesti trei barbati:

1. Ioanne Vancea episcopulu de Armenopole (Gherla) cu 59 voturi.

2 Timoteu Cipariu, canonicu mitropolitanu si directoru la Gimnasiului din Blasiu cu 48 voturi.

3. Ioanne Negrutiu Fekete fostu protopopu in Clusiu, in presentu Canonicu mitropolitanu cu 37 voturi.

Celelalte voturi se inpartira intre mai multi dignitari ai biserecei române gr. cath. din Austri'a. Acést'a este resoltatulu alegerei, si dintre acesti 3 barbati alesi, regimulu dupa usanti'a de pâna acumu, va denumí pre unulu de Mitropolitu in scaunulu vaduvitu. —

Sinodulu electivu constatatoriu, dupa cumu amu aratatu din 222 de membri, cu o di mai nainte de alegere, adunanduse intr'o siedintia preparativa, in aceia-si Ioanu Antonelli protopopulu si vicâriulu fagarasiului, manecându din strarechia pracsa observata in beseric'a, gr. cat. din Transilvani'a, din nefericire inse intrecurmata de câte-va decenii incóce, propusa cetirea si acceptarea de câtra Sinodu a mai multoru conditiuni canonice, la acâroru observare strânsa aru fi dea se obligá mitropoliti pre viitoriu. Acélea conditiuni. primindu conscutulu tuturora fura fara desbatere acceptate si trecute la protocolulu siedintiei, ca Conclusu sinodalu unanimu.

Dlu Antonelli si motivéza projectulu cu conditiunile facându amintire despre tempi antimarciali iu care a suferitu biseric'a orientale multe asupriri. Amintesce de Metropolitulu Sav'a Brancovénu, cum a fostu elu cu biseric'a lui despoiatu, torturatu si mai pre urma elu singuru omoritu de consilieri rapitori ai lui Michailu Apaffy. *)

Arata cum românii, venindu Transilvani'a sub cas'a Habsburgica, au cercatu tóte câlile, pentru cá sa scape cu acésta ocasiune de blastemulu aprobateloru si alu compilateloru, si cum a fostu din partea regimului indrumati de a se alaturá la un'a dintre cele patru confessiuni recunoscute, privilegiate si recepte.

Arata cum la inceputu actiunea desbinata de biseric'a primitiva a primitu numai punctele despre care a fostu vorba in conciliulu dela Florenti'a anulu 1438 si 1439 si cum dupa aceea prin agitatiunile iesuitiloru a devenitu a primí si o parte mare din asiediamintele sinodului Tridentinu, care mai tóte bisericile chiaru catolice le-au respinsu, cum dupa acei'a iesuiti unguri fiindu, ia adusu si sub Metropolitii catolici ai Ungariei. Arata mai departe cum clerulu s'a luptatu dela inceputulu unirei contra atentateloru iesuitiloru, care abusa cu puterea statului, pre care o avea in ajutoriulu seu.

In fine clerulu adunatu, dupa o introducere scurta, despre periclitarea si aperarea autonomiei bisericesci se statoresce vre o diece puncte care se cuprindu in urmatórele:

1. Autonomi'a constitutiunala si sinodala a s. biserici gr. catolice romanesci din Transilvani'a si pârtile anecsate este si va remanea restaurata pentru toti vecii intru intielesulu canóneloru emanate dela cele optu concilie ecumenice, pre câtu acelea asigura drepturile dieceseloru si ale archidieceseloru, cum si dupa analogi'a pracsei bisericesci observate din vécuri mai inainte de a se fi alteratu aceea prin maiestriele absolutismului.

2. Uniunea cu bserica romano-catolica este si va remané in veci numai dogmatica in cunoscutele patru puncte si altu nimicu.

3. Dependinti'a ierarchiei gr. cat. dele scaunulu Romei este acea prevediuta in conciliulu dela Florenti'a. Acea dependinti'a cercumscrisa prin canónele acelui o recunóscemu si suntemu determinati a o sustiené, iéra stirbare mai departe a libertâtiei si drepturiloru bisericei nóstre nu vomu suferí sub nici unu feliu de impregiurâri.

4. Ori-ce membru alu bisericei gr. catolica, fia acela clericu si chiaru archiereu, fia ieronomachu séu mirénu de ambele secse si de ori-ce conditiune, ar' mai cuteza a lua recursu séu apelatiune la vreunulu dintre archiereii séu consistori ale romano-catolici in orisice causa bisericésca, acela ca calcatoriu de canóne, despretiuitoriu alu ierarchiei si alu jurisdictiunei nóstre biserici, se fia stersu pentru totu-déun'a din comuniunea bisericei greco-catolice.

5. Acestu sinodu isi renoiesce manifestarea vointiei sale respicate si in 29 Sept. 1850, cá sinódele alegatórie de archiereu sa se compuna in viitoriu atâtu din membrii clerici, câtu si mireni dupa un'a proportiune, carea sa va statorí in celu mai deaprópe sinodu, ce se va tiené in urm'a hirotonirei noului archiepiscopu si mitropolitu.

6. Sinodulu acesta recunósce toto-data coreligiunariloru sei mireni de a confaptuí in sinodu cu votu decissivu la tóte afacerile câte se reducu la administratiunea mosieloru, funduriloru mobilieloru bisericesci si la institutiunea tinerimei coreligiunarie. Iéra pentru cá acestu dreptu alu mireniloru sa se póta esercitá in modu cuveninciosu, se va conchiamá ad hoc o conferintia mestecata, care se va compune pre jumetate din clerici, iéra pre ½ din mireni. Cu elaborarea unui regulamentu electoralu spre scopulu acest'a este insarcinata o comissiune ce se va compune din membrii consistoriului metropolitanu câti locuescu in Blasiu si din totu atâti membrii mireni, pre cari asta data i va denumí noulu metropolitu.

7. La pertractarea cestiuniloru strinsu dogmatice si la tóte cele-lalte câte suntu reservate ierarchiei prin canóne, membrii mireni nu voru puté luá nici o parte.

8. Archiereii bisericei indatorati fiindu prin canónele bisericesci a tiné sinodu bisericescu in fia-care anu, archipastoriloru gr. cat. li se aduce aminte prin vocea acestui sinodu acea strinsa oblemente a loru, prin urmare cu atâtu mai vertosu se ascépta dela archipastoriulu care se va alege si hirotoní, cá in vigórea jurisdictiunei sele canonice se adune mai intâiu sinodulu bisericescu compusu din elementele si numerulu in carele acel'a este adunatu astadi, pentru cá acel'a sa pregatésca calea spre efeptuirea decissiunei aduse in punctulu precedente.

9. Jurisdictiunea scauneloru protopopesci este restaurata, si ori-ce dispusetiuni luate spre desfiintiarea loru fâra scirea si fâra voi'a clerului, introduse in biseric'a gr. cat. pre cale clandestina, remanu nule.

Alu 10 si celu din urma.

In punctulu alu diecelea se dice ca aceste conditiuni se obligá toti membrii sinodului si prin urmare totu clerulu si poporulu a le sustiné si cere acest'a si dela Metropolitulu urmatoriu si promitu calu voru apera de tóte loviturile din afara, in fine elu (metropolitulu) sa nu mai fia responsabilu de purtarea poporului seu in afara.

Primirâmu urmatórea hârthia a Bancei de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“ dimpreuna cu statutele ei, pre carea o comunicâmu publicului nostru, recomandandu-o atentiunei sele.

Onorabila redactiune! Ne luâmu voia a ve substerne in alaturare spre sciintia statutele aprobate de câtra inaltulu Ministeriu reg. ung. de agricultura industria si comerciu, cu dat'a din 1 Iuniu 1868 Nr. 7649 ale bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“ cu resiedinti'a administraturei supreme in Sabiiu, cum si sub publicatiunea relativa in privinti'a constituirei consiliului administrativu. —

Convinsi fiindu, ca onorabil'a Redactiune nutresce unu interesu viu câtra institutiunile menite a inaintá economi'a natiunala in patria si ca sunteti gat'a a dá totu concursulu d-vóstre la spriginirea loru; ne permitemu mai departe a adauge aici ce-va despre intentiunile subscrisei administraturi in privinti'a mentiunatului institutu.

„Transilvani'a“ posede multime mare de materialu pentru productivitate industriala, ea deschide industriei unu câmpu manosu. — Si cu tóte aceste lipsesce mai tóta productiunea de óre-care insemnetate; de o viétia industriala abiá se afla la noi vre o urma. De aceea tiér'a acést'a e supusa in multe trebuintie ale sale speculatiunei straine, intreprinderiloru din afara, cari n'au lipsitu neci cându de a stórce din asta impregiurare trista totu profitulu pentru sine. Asiá Transilvani'a cea seraca de bani espórta pre totu anulu sume insemnate pentru intreprinderi din tieri straine. —

In tóte alte pârti ale Monarchiei se afla intreprinderi, cari si revérsa necontenitu binecuventârile loru asupr'a economiei populare; este acolo lucru si comunicatiune destula; acolo tóte clasele poporului suntu ocupate. — Numai Transilvani'a nóstra n'are inca parte d'a se bucurá de atare stare ferícita.

Mai cu séma trebile de asecuratiune costa pre tiér'a nóstra sacrificii grele; pre câile acestea esu in totu anulu sume enorme din tiéra, cari, déca aru remanea si s'aru intrebuintiá aici in tiéra, aru putea contribuí fórte multu la multiamirea trebuintieloru nóstre natiunalu-economice. Prin adunarea si buna intrebuintiarea in tiéra a baniloru pentru asecuratiuni s'aru putea celu putinu pune unu inceputu la infiintiarea unui emporiu pentru comerciulu de bani cu puteri proprii, din care apoi aru resultá de sine aventulu spre mai bine pre terenulu economiei natiunale. Dá, numai unu atare emporiu din puteri proprii ne lipsesce! Cându acest'a s'aru infiintiá; s'aru delaturá la noi multe pedeci, cari apasa astadi asupr'a desvoltârei stârei productive si industriarie; economi'a natiunala din Transilvani'a si-aru putea ocupá loculu ce i se cuvine dupa pusetiunea tierei si a avutiei de materialu crudu. Esperimentele practice dovedescu, ca spre acést'a suntu de ajunsu contribuirile capitalului micu.

Din priviri de aceste a esitu planulu nostru, de a face unu pasu, spre ameliorare stârei descrise si astu modu se nascù banc'a de asecuratiune „Transivani'a“ alu cârei opu salutariu este:

„Inaintarea si asigurarea intereseloru patriotice pre terenulu institutiunei de asecurare preste totu si in specialu de o parte a desdauná pre participanti pentru casuri de nenoroire ori daune nevinuite mai nainte stipulate, iér de alta parte a efeptui, cá capitalele insemnate ce se aduna prin asecurâri, din cari pana acumu trageau folóse numai tieri si societâti straine, sa se conserve, respective creeze pentru tiér'a nóstra, cá cu atari capitale si venitulu loru sa se lucréze spre inaintarea economiei nationali prin spriginirea intreprinderiloru industriarie, meseriare si agronomice“.

Subinsemnat'a administratura suprema a acestei bance de asecuratiune recomânda tuturoru autoritâtiloru tierii si preste totu tuturoru amiciloru patriei institutulu acest'a spre ajutorare si spriginire posibila; cu puteri unite ne va succede a aduce pre calea apucata servicii folositóre patriei.

Indeosebi inse si permite subscris'a administratura, a recomendá atentiunei Onorabilei Redactiuni banc'a de asecuratiune „Transilvani'a“ cu rugare, de a midiloci dupa putinti'a in sfér'a sa de activitate publicarea si latírea intentiuniloru intreprinderii nóstre si a face indeosebi atentu pre poporulu romanescu la folósele immultite ce póte se traga prin participare din tóte puterile la acestu asiediementu patrioticu.

Ai Onorabilei Redactiuni etc.

Principatele române unite.

Bucuresci 9 Augustu.

Astâdi s'a serbatu la biseric'a catolica diua onomastica a Maiestâtii Sele imperatórele Napoleóne. In facia bisericei ministrii, functionârii publici s'unu mare numeru de cetatiani. Dupa serviciu s'au facutu la Agenti'a Franciei visitele obicinuite si guvernulu prin organulu d-lui ministru alu justitiei, in lips'a presiedintelui cabinetului, in felicitârile ce a adresâtu d-lui Aginte alu Franciei a adusu aminte din nou ca Romani'a datoresce Franciei si imperatorelui Napoleóne puterea prin care s'a redesceptatu si s'a pututu reconstitui, si l'a rugatu a transmite imperatului Napoleóne simtimentele de recunoscinti'a ale Romaniei intrege.

---

*) Acést'a a fostu unu caracteru, carele a remasu credinciosu bisericei si principieloru sele, câroru din urmatorii sei nu au remasu credinciosi, si au periclitatu prin lasitate, ceea ce Sav'a a sciutu mantuí prin suferintia, R.

Revue des deux Mondes, in revista politica de la 1 Augustu, vorbindu despre Franci'a dice „c'acumu mai multu de câtu ori cându actiunea iei po„litica are trebuinti'a se degagia de ori-ce intune„cimi, d'a s'aretá in curatienia sî barbati'a iei, d'a „scutura amortîrea adormitiloru, d'a se precisa in„tr'unu sensu liberale in intru spre a regasî in a„fara inriurirea iei sî celu mai puciuu unu rolu „demnu de dens'a. Daru acestu rolu, sî'acest'a in„riurire gasile-va Franci'a in pace sáu in resbelu? „Fórte dibaciu ar fi celu ce va putea spune ceea ce „se va petrece preste trei luni, sî nu starea in ca„re se afla Europa va ajuta la descifrarea acestei „enigme“.

Drumulu de feru. — Dupa cumu ne-amu informatu din sorginte sicura. Directoriatulu pentru construirea cailoru ferate Române, activu deja de câte-va septemâni, a terminatu lucrâriloru preliminarie ale liniei de la Galati pâna la Românu, astufeliu ca ieri au pututu incepe cu lucrârile de terasemente in apropiare de aici pre langa Bârbosii sî Sardarulu.

Societatea, pentru care au sosîtu ieri anca 8 ingineri germani, va incepe acumu cu lucrârile pentru pregatirea drumului de feru cu cea mai mare activitate, asiá incâtu putemu sperá ca lini'a de la Galati pâna la Romanu va fi ispravita intr'unu anu, séu celu multu intr'unu anu sî jumetate.

Dupa o publicatiune inserata in numerulu de astadî sute de lucratori potu pasì ocupatiune la lucrulu pamentului, sî nu lipsimu a atrage atentiunea publica la acést'a iéru mai cu séma a clasei muncitoriloru.

Vomu relata din timpu in timpu despre inaintarea lucrâriloru; astâdî ne marginimu a remarca numai ca societatea va stabili indata in orasiulu unu mare atelieru de masinarie. „Rom.“

Varietâti.

⁂ Conferinti'a invetiatoriloru din Protopopiatulu Sabiiului I sî alu II a inceputu pertractârile sele pre câmpulu Pedagogiei sub supravegierea respectiviloru domni Protopopi Pré on. d. d. Ioann Panoviciu sî Ioann Hanni'a, Mercuri in 7 Augustu sî a tînutu Joi sî Vineri in 8 sî 9 l. c. Asceptâmu óresi-cari date mai detaiate in privinti'a acést'a.

⁂ Ministeriulu de finantie ungurescu a emisu urmatoriulu circulariu la tóte municipiele tierei:

„In urm'a punerei in lucrare a XI articulu de lege 1868, care suspendâ productiunea sî traficarea sârei pentru vite, a mai remasu in vre o 50 de orasie ale tierei cuantitate de 235 de mâgi de sare pentru vite, a cârei vindere aru fi fórte de doritu. Deci Oficiolatele Comitatense, orasiesci, sî districtuale suntu poftite a publicá in cercurile loru oficiali, ca sarea remasa, pana la finea lunei lui Iuniu nevenduta, se va vinde in saci cu pretiu de 3 fl. 80 xr. de maja, cu aceea observare, ca vendiarea are locu numai pâna la finea lui Octomb. a. c. Asiá dara cei ce se ocupa cu prasire de vite si cari dorescu a se proviantá cu sare pentru vite, suntu avisati a se prevedé cu sarea de lipsa in terminulu acest'a.“

Comunitatea orasiului Gherl'a, a decisu in siedinti'a sea din urma, ca incungiurandu ori sî ce alta festivitate publica, se celebreze festivitatea nascerei Maj. Sale regelui sî a santului Stefanu prin eternizezarea acestei dile insemnate intemeiandu unu orfanotrafiu. Spre scopulu acest'a s'a sî alesu o Comissiune carea este insarcinata cu elaborarea sî proiectarea unei atare planu.—

⁂ Se vorbesce c'a in Sighissióra se va infiintiá o tipografie, care 'si va incepe activitatea sé cu edarea unei foi periodice, numita: „Vocea poporului sasescu“. Objectulu despre care are sa vorbésca fói'a acést'a, se dice ca va se fia poporulu sasescu. —

⁂ (Sfintirea lagarului.) In dîu'a de 1 Augustu s'au serbatu sfintirea Lagarului Regimentului alu 7-lea, totu regimentulu era subtu arme, ofitierii sî D. Colonelu Leca in mare tinuta. Pe la 6 oare diminéti'a s'au inceputu serviciulu divinu; dupre sfintirea apoi Confesorulu Regimentului a stropitu totu Regimentulu sî dupre aceea o parte din recruti au depusu juramentulu, sî in urma Confesorulu acelui Regimentu Chiriac Nicolau a tinutu unu discursu religiosu, aratêndu ca crucea este arma cea puternica care invinge pe vrajmasiu cu puterea lui Dumnedieu. Terminandu-se acestu discursu prin aclamarea sa traiasca Maria Sa, Printiulu Romaniloru, sa traeasca guvernulu Mariei sale Armata Romana sî siesii ei. (Cur. d. l.)

Esplicatiune In „Romanulu“ dela 1 Augustu cetimu o varietate reprodusa din „Federatiune“, (carea din urma noue nu ne mai vine dela nrulu 107 incóce de locu). Varietatea pórta titul'a: „una observatiune colegiala câtra diurnalele române.“ Acésta observatiune cuprinde intre altele imputarea“ ca „Telegrafulu Romanu“ sî aru fi insusindu articuli din „Federatiune“ sî nu aru fi voindu a citá numele „Federatiunei“. Copilaretia presupunere.

Telegrafulu Romanu de câte ori reproduce din ori ce dîuariu, ceva originalu, citéza sî numele dîuariului din carele citéza; nu inse sî lucrurile imprumutate, cum se intempla destule-ori din alte dîuarie. Vre unu tratatu sa fimu imprumutatu din Federatiune sî salu fimu atribuitu „Concordiei“ nu scimu; cându amu reprodusu varietatea Nezuamm a pututu vedé, „Federatiunea“ ca nu ne amu sfiitu de ai citá numele.

Câtu pentru Usurpatiunea, de care face pomenire „Federatiunea“ sî carea privesce interpelatiunea deputatului Macelariu, erá bine déca varietistulu sî cascá mai bine ochii sî vedea ca interpelatiunea a aparutu mai in unulu sî acela-si tempu cu ceea ce a aparatu in Telegrafulu Românu; ca Federatiunea nu amintesce in raporturile ei dietale de incidentele de sub decursulu cuventârei, nu reproduce respunsulu ministrului la interpelatiune, inainte de a le produce „Telegrafulu Romanu“ sî asiá nu are nici unu dreptu a reclamá raportulu intregu de alu seu; nu are cu atâtu mai vertosu, cu câtu cuventârile parlamentari nu suntu numai productulu propriu alu unui dîuariu. Usurpatiuni de aceste aru puté insîrá „Tel. Rom.“ destule, inse unu dîuariu seriosu nu póte ambitiuná, cá sa se faca renumitu prin figurarea numelui seu dupa ori ce varietate sî cu ocasiunea ori cârei reproduceri de reproductiune.— Dela dîuariulu Românulu inse asceptâmu loialitatea de a reproduce acésta esplicatiune, asigurândulu deodata cá sa fia liniscitu ca nu a facutu „erore“, dupa cumu crede in urm'a alarmei Federatiunei.

⁂ (Mijlocu nou de inavutire.) Trei individi de origine tigani din comuna Magureni, de peste Milcovu, au propusu unui capitanu de gardisti civili din orasiulu Galati, anume D. Ilie Dimitriu, sî unei sub-locot. D. Alecu Pavelu, de ai imbogati prin crescerea in duplu a monetei ce le-aru da;—astfeliu pentru 300 galbeni se le inapoesca 600;— pentru,— 500,— 1000 galbeni, sî asiá mai departe,— Bravii gardisti le-au promisu asociatiunea ca ei, pentru a putea descoperi pe acesti falsificatori de monete sî a-i da pe mâna justitiei. —Mercuri fiindu terminulu fixatu a incepe ratiunea; intrunindu-se falsificatori in domiciulu Dl. Ilie Dimitriu, numitulu pe de o parte i-au poftitu a astepta diece minute ca se le auuca 300 galbeni, iér pre alta i-au pusu sub privighere secreta prin gardisiti civili in care timpu au denunciatu indata casulu D. procuror de sectiune, ce au venitu impreuna la fati'a locului, sî spre a nu fi cunoscutu au intratu ca asociatu la acésta operatie, depuindu chiar unu juramentu prin strângere de mâna pretinsu de falsificatori ca nu va discoperi nimarui secretulu: — In urma prin masurele luate de D. Ilie Dimitriu incunjurându-se case cu gardisti, au prinsu pre acesti individi sî s'au datu in paza politiei, urmarindu-se instructiunea procesului.

(Anunciator.)

8—2

Concursu.

Pentru dóue statiuni invetiatoresci la scól'a gr. or. centrala din Vieneti'a inferióra in districtulu Fagarasiului, cu care statiune suntu urmatórele salarie anuale impreunate, percepânde lunarie regulatu sî anume:

1, pentru Invetiatoriulu primariu 300 fl. v. a care este totu odata sî directoru scolariu.
2, pentru alu doile invetiatoriu 200 fl. r. a.
3, pentru ambi cuartire libere acomodate in edificiele scolarie, precum sî lemnele debuincióse, celui dintâiu 8 — sî celui de alu doilea 6 stângini pre anu. —

Competitorii de a ocupá aceste posturi de invetiatori, au de a concurge prin calea Protopopiatului I alu Fagarasiului la efori'a susu mentiunatei scoli, pâna la 18/30 Aug. a. c. avendu calitâtile urmatóre:

a) Invetiatoriulu primariu se fia absolutu de gimnasiulu superioru, versatu in tóte trei limbile patriei.
b) Alu doilea invetiatori se fia absolutu celu putînu gimnasiulu inferioru, apoi pedagogi'a, séu cleric'a; sî asemenea versatu in limbile patriei, pre lânga care au de a produce:
c) Atestatu de botezu, sî moralitate sî ca suntu gr. orient. alegendu sî cele-lalte testimonii scolarie, séu celu putînu testimoniulu de clas'a absoluta mai pre urma.

Fagarasiu 8/20 Iuliu 1868.

Petru Popesu,
Protop. gr. or. sî Insp. district.
de scóle.

6—3

Concursu.

Spre ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a M. Cuesdiu se publica prin acést'a concursu pre lânga unu salariu anualu de 80 fl. v. a., — cuartiru liberu, — lemne de focu, sî pentru fiacare elevu 4 cupe de bucate sî câte unu puntu de clisa.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si tramite documentele valide despre cualificarea sî moralitatea loru pâna in 30 Augustu 1868 la subscrisulu Inspectoratu scolare districtuale.

Inspectoratulu scol. districtului Turd'a de susu.
Idicelu in 19 Iuliu 1868.

7—2

Concursu

La scólele gr. or. din tractulu protopopescu I alu Brasiovului au devenitu vacante urmatórele statiuni invetiatoresci:

1. Postulu invetiatorescu la clas'a II a scólei din Tientiariu, cu salariu anuale de 200 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia, grâdina sî 6 orgii de lemne.
2. Postulu de invetiatoriu secundariu la clas'a I. normale dela biseric'a nóua din Satulungu, cu salariu anuale de 160 fl. v. a. sî cuartiru de locuintia.
3. Postulu invetiatorescu la scól'a din Halchiu, cu salariu anuale de 160 fl. v. a. pre lânga didactru de câte 60 xr. pentru fia-care scolariu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au sa-si ramita timbrate sî francate — pâna la 26 Augustu a. c. — la subscrisulu: atestatele loru de botezu, ca suntu de religiunea gr. or., testimoniele loru scolastice ca au absolvatu macaru numai gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu, sî documente autentice despre purtarea loru morala sî politica.

Brasiov 30 Iuliu 1768

Iosifu Baracu,
Protopopu gr. or. I aluBrasiovului
sî Inspectore districtualu
de scóle.

Nr. 5—3

EDICTU.

Georgiu Resnoveanu din Feldiór'a, care parasî cu necredintia pre lagiuit'a lui socie Mari'a Ioann Pelti'a, totu din Feldiór'a, sî pribegiesce in lume fâra a se putea scí loculu ubicatiunei sele, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu presente, sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va decide, pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe-resaritene, divortiulu cerutu de soci'a lui.

Brasiovu in 1 Iuliu 1868.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovului.

Ioann Petricu,
Protopopu.

Spre sciintia.

Pentru concursulu la scól'a gr. or. din Seliste se prelungesce terminulu pâna in 31 Augustu a. c. c. n. —

Saliste 9 Aug. 1868.
Efori'a etc. etc.

Burs'a de Vienn'a.

Din 10/22 Augustu 1868.

Metalicele 5%	58 10	Act. de creditu	210
Imprumut. nat. 5%	62 10	Argintulu	112 75
Actiile de banca	724	Galbinulu	5 47

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 65. ANULU XVI.

Sabiiu, in 15/27 Augustu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Maiestatea Sea ces. reg. apost. s'au induratu a incuviintiá rugarea Par. nostru Metropolitu Andreiu, de a putea escrie tînerea Congresului bisericescu natiunalu românu pe 16/28 Septembre an. cur. Escrierea acestui congresu s'au sî fâcutu cu aceea, ca loculu Congresului va fi Sabiiulu, in locu de Resînari, dupa ce mai multe voci a postitu acést'a.

Eveneminte politice.

Sabiiu 14 Augustu.

Dietele cislaitanice s'au deschisu in 22 Augustu n. In diet'a Boemiei erau la deschidere numai nemtii ; deputatii de natiunalitate cechica au absentatu. Diet'a Moraviei nu a pututu tiné siedintia, din causa ca lipsea numerulu recerutu de membrii pentru a puté face concluse.

Din aceste scorte notitie telegrafice vedemu ca opositiunea in Boemi'a sî Moravi'a se continua. Despre diet'a galitiana inca nu avemu pâna in aceste momente nici o scire.

Pâna sa putemu aflá ce cursu iau lucrurile in tierile sî dietele cislaitanice dela deschiderea loru incóce sa culegemu unele momente din cele ce au premersu deschiderei dieteloru. In Boemi'a se oferà primariului din Prag'a Dr Klaudy, unu boemu, postulu de maresialu supremu alu tierei, acest'a inse a refusatu de repetite ori primirea sî asiá in fine fu denumitu Dr. Banhaus, despre carele diuariele oficióse dîcu ca e unu barbatu credinciosu constitutiunei.

Deputatii de natiunalitate cechica aveau sa tiena inca in 20 l. c. o adunare sub conducerea renumitului Rieger. In acésta adunare era sa se faca propunerea ca cechii sa nu intre in dieta sî sa se consulteze asupra eleboratului prin carele sa-si depuna mandatulu sî pre carele sa-lu predea maresialului supremu in siedinti'a de deschidere. Conservativii vechi ai nobilimei boemice inca tienura conferintie ; despre acesti'a se dîce ca acum se alipescu sî mai tare de partid'a natiunala cechica. De insemnatu e unu articulu de fondu alu lui „Osten“ in privinti'a Boemiei, intitulatu : „La cestiunea „boemica““ Acestu articulu face imputare nemtiloru din Boemi'a ca au lasatu, cá din o cestiune de tiéra (Landesfrage) sa se faca cestiune natiunala cechica. Recomânda dara nemtiloru sa caute a se intalní cu cechii pre terenulu ideei boemice sî atunci unu compromisu cu resultate positive devine posibilu.

Scirile din afara suntu ceva mai liniscite. Eventualitatea unui resbelu se arata mai putinu posibila, cu tóte ca de totu inca nu se póte dîce ca pacea nu va fi turburatu.

Conferintie invetiatoresci.

Sabiiu 10 Augustu 1868 v.

Scopulu, intentiunea ce a avut'o Suprem'a Inspectiune scolara cu infiintiarea conferintieloru acestor'a a fostu, cá invetiatorii tienendu adunâri intre sine sa-si impartasiésca unii altor'a esperintiele fâcute pre câmpulu pedagogiei pre de o parte, iéra pre de alta parte prin consuatuirea tuturoru laolalta sa delature pedecile ce stagnéza invetiamentulu, sî astfeliu sa-i dea cursulu seu naturalu, cá invetiatorii sa purcéda in chiamarea loru pre o cale mai neteda, care are sa se curetie, cultive sî perfectiunedie din anu in anu. —

Spre scopulu amintitu s'au sî adunatu invetiatorii din tractulu Sabiiului I sî II sî si-au tînutu siedintiele sele in 7, 8 sî 9 a l. cur. sub inspectiunea respectiviloru domni Protopresbiteri sî sub conducerea domnului invetiatoriu in Resînari Ioann Petrascu, carele impreuna cu conferinti'a alege de notariu alu conferintiei pre domnulu invetiatoriu dela Salisce Dumitru Chirc'a.

Siedintiele au cursu in tipulu urmatoriu :

In 7 a l. cur. dupa servitiulu divinu de diminéti'a in biseric'a parochiala din cetate, la care au asistatu toti invetiatorii, s'au adunatu acesti'a in seminariulu gr. or. de aici spre scopulu amintitu, unde Pré cinsti'a Sea parintele Protopresbiteru Ioann Panoviciu, care, cu tóte ca a ajunsu la nisce betrânetie considerabile, nu crutia nimic'a pentru inaintarea conatiunaliloru sei, cam pre la órele $8\frac{1}{2}$ deschide conferintiele printr'unu cuventu de deschidere fórte potrivitu scopului, luându-si de tema : „Ce este mai frumosu decâtu a locuí fratii impreuna“. Desfasiurandu tem'a intre altele amintesce de scopulu, ce l'a avutu in vedere Esc. Sea Parintele Archieppu sî Metropolitu, cându a infiintiatu conferintiele sî sfarsiesce prin a le declará de deschise recomandându pre domnulu invetiatoriu dela Resînari, Ioann Petrascu de conducatoriu alu acelor'asi — denumitu de locurile mai inalte. — Astfeliu ocupandu-si domnulu conducatoriu scaunulu presidialu tîne o disertatiune scolastica bine arangiata aprópe o ½ óra, luându-si de tema : „Scopulu educatiunei este de a desvoltá in fia-care individu tóta perfectiunea, de carea elu póte fi capabilu“. Desfasiurendu sî tem'a prefipta arata, ca caracteristic'a tempului, in care ne gâsimu este inaintarea omenimei in cultura cu rapiditate. Sî cu acést'a nu vré disertatoriulu sa faca istoriculu progressului pre pamentu ; câci acést'a aru fi o istorisire de inalta conceptia ; acést'a aru insemná a scrie cartea crescerei nemului omenescu ; — sî atunci aru trebuí sa ne aprofundâmu in adencimea tempuriloru trecute in vecinicia cu 4—5000 de ani inainte de anii in cari trâimu. Pomenesce per tangentem Egyptulu, Athenele, Rom'a sî dîce, ca pre lânga tóta inferioritatea loru fatia cu crestinismulu, carele a pusu bas'a educatiunei omenesci generale sî prin urmare infratirei popóreloru, pentru cá sa devina acele popóre odata o turma sî unu pastoriu sî in intielesulu civilisatiunei umanitarie, — au titluri de recunoscintia la progresele, ce le-a fâcutu omenimea pre calea virtutiei. Dîce mai departe, ca se gasescu sî pagine in istori'a lumei, cari ne arata, ca omenimea de multe ori erá impedecata in calea sea progressiva. Aduce de esemplu evulu mediu, sî dîce, ca acésta vreme, nu este decâtu o prapastia oribila de ratâcire imensa a omenimei pre calea vitiului. Dîce mai departe, ca evulu mediu a adusu preste omenime dóue calamitâti : miseri'a sî sclavagiulu ; dóue fapte in eternu corese, cari s'au ivitu pre pamentu printr'unu escesu de o coruptiune bizara, ce-si avé sorgintile in posessiunea omului de câtra omu, adeca in inegalitatea naturala a gintiloru sî a individiloru.

Nimenea nu se interesá de crescerea omenimei, câci cei ce erau chiamati : duci, principi etc. faceau meseria din coruptiune sî unu meritu din desfrâu. — Astfeliu idealulu omenimei intunecatu prin sarcin'a robiei se asemenâ cu unu sóre de iérna, cu unu ultimu reflecsu alu lampei, ce este in agonia, cu ultim'a suflare a naturei, care si aduna, pâna a nu se stinge tóte fortiele. Dara starea acést'a de anomalia n'a pututu tîné multu ; câci eac'a grandiós'a revolutiune francesa se ivesce spergendu pentru totu-déun'a lantiurile, ce tîné pre omenime in regresu. Capetându dara populii libertate simtiulu natiunalu renviá, artele sciintiele inflorescu ; câci in libertate toti ómenii reclama desvoltarea armonica a facultâtiloru loru. Astfeliu populii au inceputu a meditá seriosu, cum sa repareze, ce au perdutu mai inainte ? Ce educatiune sa-si dea loru sî urmatoriloru loru ?

Disertatoriulu lasându cele-lalte directiuni, pre cari au fâcutu populii progresu se marginesce pre lânga instructiunea publica dîcendu, ca aceea a devenitu dejá obligatória la toti populii, cari vrure sa tîna contu de esistinti'a loru, sî dîce mai departe, ca populii au inceputu regenerarea fiiloru loru prin a reorganisá scól'a, cá sa fia la rendulu ei apta de a desvoltá in fia-care individu tóta perfectiunea, de carea elu póte fi primitoriu. Avendu dara invetiamentulu în vedere se marginesce a vorbí putinu despre unele obiecte de invetiamentu, pre cari populii culti ai Europei le-au mai adausu in tempurile mai dincóce in planulu de invetiamentu alu scóleloru loru, sî cari dupa religiune ocupa loculu intâiu in organismulu internu alu scóleloru. Sî asiá vorbesce de :

1. Istori'a naturala aretându intre altele importanti'a sî influinti'a acestui studiu asupr'a vietiei, care are sa-i introduca pre elevi din viéti'a abstracta in viéti'a concreta. Dupa acést'a vorbesce de

2. Fisica sî dîce ca acestu obiectu este totu asiá de importantu, totu asiá de folositoriu omenimei sî ca vine in strinsa legatura cu Istori'a naturala ; câci déca sciintiele naturali face pre elevu sa cunósca clas'a animaleloru, botanic'a sî mineralogi'a cunoscendu-le calitâtile : gustulu, mirosulu, form'a, colórea sî greutatea : Fisic'a vine a le deslusî causele fenomeneloru esplicându-le anumitele legi, ce facu ordinulu fenomeneloru. Alu

3. obiectu totu asiá de importantu este Geografi'a. Acestu obiectu dîce disertatoriulu incepe a-lu invetiá omulu deodata cu laptele, ce-lu suge dela mam'a sea, fara a scí, ce invetiá ; câci copilulu vrendu nevrendu trebuie sa invetie a cunósce cas'a parintiloru lui, cercuitulu curtii, gradin'a loru etc. Dupa aceea cas'a, curtea sî gradin'a vecinului ; apoi satulu intregu ; campulu sî padurea satului. etc. Scól'a vine sî aici intr'ajutoriu punendui pre de o parte in regula lucrurile, ce le cunósce degia, iéra pre de alta parta lu introduce pre omu totu mai departe la cunóscerea studiului giograficu aratândui frumosulu orisonte alu patriei sele. Dîce mai departe, cá tóte natiunile, cari au negrigitu acestu studiu, au pregatitu urmasiloru consecintie triste.

Alu 4 studiu cu care vine geografi'a in legatura este 4. Istori'a natiunala, care privita din punctulu de vedere alu importantiei este unulu din cei mai puternici calaudi ai omului pre calea virtutei, fiinduca i aprinde lumin'a ochiloru lui intielectuali, cá sa petrunda directiunea, drumulu, ce sî a luatu omenimea in decursulu vécuriloru sî apoi ca printr'o perspectiva vediendu-si frumós'a tînta, pururea sa apuce calea virtutei ! Sî asiá n'are nimicu de dîsu contr'a unui lucru doveditu de lumea intréga de aginte puternicu la regenerarea marei societâti omenesci : decâtu sa sustîna cu madame de Haiel urmatórele : „Studiându istori'a, ni se pare ca cineva castiga incredintiarea, ca tóte intemplârile principali tragu câtra aceea-si tinta, civilisatiunea universului.“

Mai incolo dîce disertatoriulu, ca populii au pusu mare pretiu pre istori'a cultivânduo sî tractânduo nu numai asiá per tangentem, nu numai asiá chronologice : ci din punctu de a vedere politicu, socialu sî economicu. Cu aceste 4 studie s'a implinitu o lacuna mare in invetiamentul populariu. Acumu se intórce disertatoriulu cu privirea asupr'a scóleloru nóstre, sî dîce, ca objectele de mai susu séu nu se propunu de locu séu déca se sî propunu pre câte undeva suntu tractate mai vitregu ; decâtu cumu pretinde valórea loru. Cu tóte acestea dîce, ca inceputulu d'a se reformá sî organisá scólele nóstre dupa cerinti'a tempului modernu s'a facutu ; sî daru datorinti'a nóstra a tuturor'a este d'a contribuí, precâtu ne iérta puterile, la desvoltarea invetiamentului din scólele nóstre popularie punendu fiecare câte o petricica la maretiulu edificiu alu culturei natiunali. In urm'a sî cere permissiunea d'a dîce celoru adunati unu: „bine ati venitu“ sî cu acést'a inchiaindu-si disertatiunea le uréza perseveranti'a sî zelu intru deslegarea norocósa a temeloru, ce suntu d'a se resolvá.

Eata estrasulu acelei disertatiuni scolastice.

Dupa aceea comformu programei lasându-se conscrierea domn. invetiatori d'ai inscrie in rubrice domnulu conducatoriu in decursulu siedintieloru conferinti'a trece la meritulu objecteloru spre a cârei resolvere s'a adunatu sî asiá asupr'a temei antei'a; „care este problem'a scólei popularie sî incâtu are sa lucreze ea pentru sadirea atragerei câtra meserii in inim'a eleviloru.“ La acârei resolvere au luatu parte domnulu conducatoriu Ioanu Petrascu. d. directoru. Mich. Stoic'a sî d. notariu Dumitru Chirc'a uninduse in principiu ca problem'a scólei popularie are d'a fi unu institutu de crescere sî de invetiamentu, in care invetiamentulu are sa fia intogmitu de asiá: incâtu ce se propune sî ce se invetia sa se póta aplicá sî in viiétia sî totu odata sa póta fi sî bas'a pentru o instructiune mai inalta, ce are d'a se continuá in institutele mai inalte de invetiamentu. Iéra ce se atinge de meserii dlu conducatoriu dîce ca scól'a sa faca totu pentru d'a castigá placerea eleviloru la meserii, dîce mai departe, cà intre alte midiulóce avantagióse d'a castigá simpati'a eleviloru pentru meserii suntu sî acestea:

1. Cârtile scolastice sa fia d'asiá compuse: incâtu ele sa represinte sî partea meseriiloru nu numai in genere, ci sî in specie; nunumai in litere góle, ci sî in tablouri infacisiându câte unu monumentu importantu din viati'a cutârui séu cutârui meseriasiu.

2. Invetiatoriulu sa studieze inim'a eleviloru, sei observându, cam spre care meseri'a este mai aplicâtu cutare elevu sî apoi sa-i sî vorbésca de aceea meseria cu zelu punendu pre elevu sa cetésca capulu acel'a din cartea respectiva — sî facendu acést'a sa se puna in comunicatiune cu parintii respectivului dandui-i detaiuri asupr'a acelei meserii, incâtu parintele se fia silitu moraliter a spendá câtiva cruceri pentru de a-i cumperá vre-o carte intuitiva numai pentru acea meseria, care are sa-i represinte cele mai importante momente din viéti'a meseriasiului.

3. Dupe aceea preotulu localu sa fia necessitatu a capacitá pre parintii copilului despre folosulu sî influinti'a, ce au meseriile asupr'a vietiei.

Pre lânga acestea mai adauge d. notariu ca e fórte bine cá românulu sa invetie meserii, cá bani nostrii sa nu tréca in mai straine; ci sa remâna in patria. — Parintele diaconu Demetriu Cunitanu dîce, cá aru fi bine, cându s'aru transpune in mijloculu româniloru, meseriasi harnici, câci exempla trahunt. Conferinti'a primindule de bune tóte acestea — siedinti'a se incheia fiindu órele $12\frac{1}{2}$.

(Va urmá)

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Asemenea vorbesce regele Ferdinandu in an. 1556 cátra Petrus Petroviciu, sî regin'a Isabell'a totu in acelu anu in articululu dto Clusiu 7 Dec., in care numesce tînutulu Salistei:

„Districtus“ sî dîce ca acest'a nu este bunu donatariu sî ómenii lui nu suntu iobagi domnesci.

Pâna câtra finea seculului 16 asiá dara in restempu de 500 de ani dela Sf. Stefanu regele, e doveditu, ca scaunulu Salistei au fostu incorporatu scaunului Sabiiiului, cá sî alu Talmaciului, sî ca locuitorii loru au fostu ómeni liberi in fundulu regescu.

Autonomi'a scaunului Saliste in alegerea libera a deregatorieloru lui de natiune româna au esistatu pâna câtra finea acestui seculu. Insa pre acestu tempu si-au estinsu magistratulu Sabiiului jurisdictiunea sea, subamplotatii sei sî in Saliste, fâra insa a se derimá autonomi'a scaunului. Totu pre acestu tempu s'au codificatu legile sasesci in a. n. dreptulu statutariu sasescu sî dimpreuna cu limb'a germana, subamploiatii sasi, s'au introdusu sî in scaunele nóstre. Pre lânga dreptulu statutariu esistau inca in municipiele sasesci statute speciale date de liberele municipii cá un'a dintre cele mai eminente facultâti ale comuneloru libere din fundulu regescu, care facultate sî scaunulu Salistei o au avutu, sî in an. 1585 in obiecte de fórte mare insemnatate o au sî esercitatu.

Acestu statutu, care pórta numele: „Constitutio gremialis sedis Seliste“ e de cea mai mare insemnatate pentru drepturile politice ale nóstre, sî da dovéda deplina despre tóte cele dîse pâna acum.

Acésta constitutiune, alu cârui actu — asiá numai precum ni s'au datu din archivulu Sabiiului sub numele: „Auszug aus dem Selister Stuhlsprotocolle vom 1 Oct. 1585 bis 16 April 1709 geführt“. Scrisu in limb'a germana vechia in intielesulu § 2. L. I T. I alu statu. jur. municipalium dovedesce, pre lânga autonomi'a scaunului, asemenea unui scaunu dintre cele sasesci, inca sî o independintia cu multu mai mare, carea au pututu fî numai eflusu alu pusetiunei libere a scaunului Saliste de mai nainte, de cându erá elu unu teritoriu regescu alu castrului Salgo, ca ei acelu statutu — de sî creatu sub influinti'a magistratului Sabianu, — contiene mai anteiu pactulu ce sa incheiatu intre scaunulu Saliste sî intre magistratualele Sabiiului despre cousulu Andreanu.

Amu aratatu mai susu, cumu au concesu regele Andreiu Officialiloru sasesci co-usulu iu padurile sî sî apele Blaciloru, tocm'a asiá precum au concesu mai târdiu regele Ludovicu I prin decretulu din an. 1353, aseminea cousu tierei Bars'a (Burzen=Land séu districtului Brasiovului) sî pârtiforu tienatóre de elu, ca toti locuitorii acestei tieri sî pârtiloru ei, se foloseasca la olalta in comunu padurile, apele sî pescaritulu, sî amu aratatu, ca acestu cousu, pre care lau concesu bunulu rege Sasiloru in tóte pamenturile de la munti ale româniloru, vechiloru locuitori ai fundului regescu, s'au concesu numai in folosulu publicu, sî adeca, pentru sustienerea officiantiloru sî administratiunei supreme a fundului regiu, concentrate mai antei in Sabiiu, sî acést'a o vomu sî dovedí aici.

Acestu co-usu alu officiantiloru sî magistratualeloru sasesci din Sabiiu, nu sau pututu desvoltá in o folosire faptica comun'a in intielesulu cuventului nicairi cu atâtu mai putinu in scaunulu Salistei sî alu Talmaciului, câci precumu intaresce Andreanulu, muntii sî apele acestea marginare se aflau in possessiunea Economiloru nostrii de vite la tóte tempurile, iéra officiantii sasi nu portau economia de vite.

Asiá dara inca de tempuriu sau observatu a se da officiantiloru supremi pre partea acestui cousu, decâtra românii nostrti economi, ceva naturale dela vite, iar mai pre urma bani de la vamuri.

Asiá sau nascutu, prin o observantia lunga, asiá numita vam'a oiloru sî a porciloru. Schafmauthund Schweinemauth, in totu scaunulu Sabiiului.

Acésta vama au incursu totu-déun'a la oficiantii din Sabiiu, care servea cá sî o parte a satarieloru loru, pre cari pre atunci nu le aveau fipsate. Vam'a acést'a prestata dela locuitorii nostri economi care contînea in sine cousulu Audreanului, servea dara spre ajutorirea sî sustînerea oficiantiloru scaunului Sabiiului sî resp. ai fundului regescu, ce erau in Sabiiu, cari erau pre la finea seculului

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

XII.

Nimic'a nu este mai placutu decâtu o dî de repausu, dupa o mare oboséla. Tóta dîu'a ne preumblaremu prin satu sî prin gradinuti'a otelului povestindu-ne diferitele impressiuni a preumblârei ce facusemu. In spre séra vení unu italianu, unu cantâretiu ambulantu, cu unu armoniflautu, se asiediá pre (va sa dîca in R.) piétia dinaintea otelului nostru sî ne cantà diferite romantie sî arie din opere italienesci. Toti turistii ce se aflau in Martigny sî toti locuitorii satului se strinsera in giurulu lui. Noi patru siedeamu pre zidulu grâdinei sî ascultamu. Italianulu nu mai erá tineru sî vocea sea care trebuiá sa fi fostu frumósa odata, perduse multu din claritatea sea.

— Déca unulu din noi aru voí sa cânte, dîsei eu, amu puté pune pre italianu sa-lu acompanieze cu instrumentulu seu. Tebuie sa se auda frumosu in tâcerea sârei.

„Louise, dîse Armandu, déca ai fi dispusa.....

— Suntu pré multi ómeni, respunse Louise; n'aru siedé bine.

„Cântati din gura? o intrebà Edgar.

— Putînu, respunse Louise.

„I-mi inchipuescu ca trebuie sa aiba o voce fórte frumósa, i-mi siopti Edgar.

— Asi'a credu sî eu, respunsei zimbindu: Apropos, Edgar, cum aru fi déca ne-ai siuerá ce-va?

„Cum sa ne siuere? me intrebà Louise.

— Trebuie sa sciti ca amiculu nostru siuera minunatu. Nu de multu a fâcutu sa petreaca o societate numerósa o séra intréga cu siuerulu seu.

„Siuerati ce-va, domnule Edgar, i-lu rugà Louise, cu o voce nu se póte mai blanda sî privindu duiosu la densulu.

Cine aru fi pututu sa resiste?

Acompaniatu de betrânulu Italianu, Edgar incepù a siuerá câte-va arie italienesci. Trebuie sa fi fostu vre-o causa estraordinaria ce-lu inspirà in acea séra, câci nici odata siuerulu seu n'a fostu asiá de armoniosu.

Asupr'a mea music'a face totu-déun'a efectulu celu mai profundu. Audiendu acele sonuri, gandirea mea se retransportà in patria sî-mi parea ca audu unu flueru campinescu cum audiamu a desea in tâcerea noptiei in anii de copilaria. Nimic'a insa nu te induiosiéza mai multu decâtu amintirea óreloru eternu perdute sî eternu frumóse din dulcea copilarai.

Cându sfersî, tóte persónele presente se gramadira in giurulu seu sa-i multiamésca.

„How beauteful! Very beauteful in deed! Ah! comme c'est beau, comme c'est beau!“ — se audiá esclamandu-se.

Louise insa, cuprinsa de emotiune, se apropia de Edgar sî-i strinse amendóue mânile fâra a spune unu cuventu. Ochii lui Edgar straluceau de bucuria.

Sér'a erá inaintata sî tóta lumea se retrase. Edgar sî cu mine mai remaseremu câtu-va tempu in gradina, dara nu mai vorbiremu nimic'a impreuna. Suindu-ne susu in camer'a nóstra ne sî culcaremu in tâcere.

A dóu'a dî intreprinseremu in modulu obicinuitu calatori'a la Chamounix preste „La tête noire“.

Plecându diminéti'a la siése, ajunseramu câtra séra pre la siepte in vestitulu satu asiediatu la piciórele lantiului Mont-Blanc. Cá sa-ti poti face o idea, iubite cetitoriu, de efectulu ce produce vederea acestui lantiu de munti gigantici, trebuie sa te duci singuru pre acolo, eu nu me voiu incercá a ti-o decrie. I-ti voiu spune atât'a ca Chamounix e asiediatu intr'o vale strimta prin care curgu riurile Arve sî Arveyron sî ca valea e inghesuita intre muntii cei mai mari ai Europei, precum scii. Spectaculului ce vedi impregiuru nu se póte numì frumosu, câci grandiositatea muntiloru intrece cu multu limitele frumosului. Eu unulu potu spune ca nu me simtiamu nici decum bine dispusu, incungiuratu fiindu de acei munti de ometu sî de gietiarii grozavi ce se cobóra din tóte pârtile in vale. Locuitorii de pre acolo suntu toti asiá de sluti, incâtu vediendu-i i-ti perdi bun'a umóre. Déca Lind'a aru fi avutu tipulu aceloru femei sî fete din Chamounix, trebuie contele sa fi avutu unu gustu fórte desiantiatu. — De pre la siése óre diminéti'a incepu caravane intregi de calatori a porní pre catâri din Chamounix spre locuri invecinate. Partit'a cea mai usitata este aceea de pre Mont-Anvert sî Mer de glace. Acésta partita o intreprinseremu sî noi a dóu'a dî dupa sosirea nóstra. Ajunsi dupa câte-va óre dupa marsiu susu pre Mont-Anvert, calauzulu tramise catârii acasa sî ne conduse la Marea de ghiatia.

Pentru cá sa-si faca cine-va o idea despre acestu ghietiariu, aru trebuí sa-si inchipuiésca marea de odata inghietiata cându in mijiloculu unei furtuni valurile sele se arunca in susu sî in josu sî forméza muntii sî vâi. Ghetiarulu numitu astfeliu fórte privitu Marea de ghiatia, are o lungime de câteva mile, anse in proportiune este angustu, asiá incâtu calatorulu nu intrebuintieaza mai multu de o óra pentru a trece de la unu malu la altulu. Primblarea acést'a este destulu de periculósa. Acelu ce nu cunósce locurile, nici o póte intreprinde fara calauzu, câci la fie care pasu te afli inaintea unui abisu fâra fundu prea largu pentru a puté sarí pre deasupra sau inaintea unei inaltiâri pre mari alu 16, in urm'a incorporâriloru susu atinse totu odata sî oficiantii supremi ai scaunului Salistei Talmaciului.

Dovéda eclatanta despre acést'a dau cele mai memorabile statute ale Sabiiului „Statuta Cibinii“ din an. 1698 unde in capu VI se dîce: „Die Birsagien aus der Stadt unu Stuhl bleiben den beiden Herrn judices und gebührt, dass $^2/_3$ dem Königsrichter, das $^1/_3$ dem Stuhlrichter, wie sie dann auch von den Walachen aus dem Stuhl die Schaf — und Schweinemauth auf gleiche Weise theilen“.

Asiá au platitu in reluarea cousului Audreanu vam'a acést'a, sî alte comune române, din scaunulu Sabiiului, ce folosira muntii sî apele finitime, cari nu se tîneau de scaunulu Talmaciului, séu alu Salistei, d. e. Avrigu (Freck), Mohu (Mosen), cari iéra curgeau in folosulu judelui regescu sî scaunalu alu Sabiiului, dupa cum arata statutele Sabiiului din an. 1541 p. 3.

Representantii scaunului Salistei adunati in an. 1585 la facerea susu numitei constitutiuni, in care ei se numescu „Civi“ „Bürger“ s'au intielesu cu cei doi judeci alesi scaunali ai loru, de atunci, Blasius Weiss, sî Emerich Binder senatori in magistratulu Sabiiului tramisi ací cá representanti ai acestui'a in urmatoriulu modu:

Diese obgemeldete Amtsleute (representantii numiti ai scaunului Saliste 14 insi judecii sî juratii comuneloru :) haben alle in diese nachfolgende Stück consentiret...

1. haben wir obgemeldete zwei Richter vernommen und auch verstanden; von alle unsere Vorältern, als eine alte Herkommensfreithum, dass der Stuhl Seliste einem ehrsamen Rath eingewährt hat für die Schafmauth alle Jahr fl. 100.

2. für die Schweinmauth fl. 12.

Asiá s'au determinatu pentru toti tempii numit'a vama dela intregu scaunulu Salistei, sî adeca din pasiunea paduriloru cu oile sî cu porcii 112 fl. pe anu, — cousus silvarum. —

Incâtu pentru folosirea apeloru din Andreanu au concesu scaunulu Salistei la magistratuali in p. 8 riulu principalu, care forméza Cibinulu, pentru pescaritu, cari apoi s'au sî numitu „Herrenbach“ — cousus aquarum — mai incolo dîce p. 3 „item es soll kein Judex (jede s. biro) gar kein Eid nicht einnehmen, an der Hand allein der erwählte Stuhlrichter, bei Straf einer Mark Silbers, sollen auch keine diebereien nicht richten“, de unde apriatu se vede, ca scaunulu Salistei au avutu judici scaunali alesi.

In p. 4 se sustîne dreptulu judiciloru comunali a judecá pre facatorii de rele, ai citá inainte sî ai pedepsí, cu aceea: „dass was unter einem Gulden ist, aus dem Stuhle soll nicht appelirt werden, auch nicht zugegeben werden. Dieses Gesetz soll auch nur den Stuhlleuten im Selister Stuhle gelten“.

P. 5. Was auszterhalb dem Stuhl ist, mögen sie ihre alte Gevohoheit halten“.

Prin aceste puncte se reguléza justiti'a scaunului; iar esceptiunea in privinti'a furturilorru vine de acolo, câci pedepsile cele multe sî mari dela furturi, curgeau in pung'a judiloru scaunali, cumu arata statutele Sabiiului din 28 Ianuariu 1598 p. 78.

In p. 6. alu statutului gremialu se confirmeza institutulu judiciului compromisu in scaunulu Salistei pre cea mai larga basa: „Wenn aus zweier gutem freien Willen Mittelleut gerufen werden, denn nicht Versprechung beider Partheien zu loben und zu billigen, wird aus eine wohlküsrliche Sentenz gesprochen, soll kein Gericht nicht ändern nach Gewonheit der Landrichter“

In p. 7. se introducu legi morale, in contra bigamiei, aseminea ca sî in statuta Cibinii din anulu 1543.

P. 9. suna. „Es ist auch verboten, dass Jemand der aus diesem Stuhl auf edel Erd ziehen will, etwas verkaufen solle, sondern ziehter hinweg, so bleibt das Erb dem Gericht. . . .“; tocma asiá, precumu s'au hotaritu mai in tóte scaunele sasesci, spre conservarea averiloru din fundulu regescu.

P. 10. (celu din urma) supune pre fiecare jude comunalu a dá numai câte o povára de lemne de focu judeciloru scaunali, cându voru vení in scaunu.

(Wenn die Herrn die Richter im Stuhl kommen, so ist jeder Sude schuldig eine Fuder Holz zum bringen“ :)

Acestea suntu drepturile scaunului Saliste depuse in Constitutiunea gremiala din 1595, de unde se vede:

1) Ca Salistea ié scaunu in fundulu regescu, deosebinduse de fundu nobilitariu (edel Erd);

1) Ca avea doi judeci scaunali alesi (erwählte Stuhlrichter,) cari erau totu odata officiali in magistratulu (Rath) Sabiiului.

3) ca avea jurisdictiune libera sî drepturi de natur'a fundului regescu, cá sî celelalte scaune sasesci, sî dreptu de a-si face constitutiuni, statute speciali;

4) ca detorintiale loru au constatu numai din relutulu Cousului Andreanu in un'a vama de 112 fl anuale sî in concederea riului Cibinu spre pescaritu, in favorulu officiantiloru supremi regesci ai scaunului Sabiiului sî apoi in câte o povara de lemne de focu pentru judecii scaunali, cându veniau in scaunu. Altmintrinea au remasu Salistenii in deplin'a sî esclusiva possessiune a muntiloru pâna la graniti'a tierii, in care erau inca sî acumu paditori ai plaiuriloru (plaiesi), iar de alta parte, plateau contributiune regeasca, cu sasii din preuna, sî faceau inca multe servitiuni deosebite regelui, sî adeca la Salinele din Vizokna sî la curtea regeasca in Alba Iuli'a, cumu vomu arata mai la vale. De sî nu se afla o aseminea constitutiune in scaunulu Talmaciului, numai incape nici o indoiala dupa cele espuse pana aici, ca sî acest'a sau aflatu sub aseminea conditiuni libere.

(Va urmá.)

Not'a lui Usedom sî consecuintiele ei.

„N. Fr. Bl.“ ne aduce dupa „Corespundintia democratica“ in privinti'a notei acestei'a o scire de o momentuositate fórte interesanta pentru presentu sî viitoriu; din nota se vede cinismulu, in care arata solulu Prussiei scopulu sî tendinti'a, mijlócele sî câlile politicei prussiene; pentru ca ea ne arata nu numai ce a voitu Prussi'a atunci, ci ne deschide incâtu-va sî velulu viitoriului, cá sa vedemu lucruri interesante, ce suntu in curgere.

Deci sa vedemu ce dîce intre altele „corespundinti'a democratica“ in privinti'a notei mentiunate.

Lovitur'a de mórta Austriei, resbelulu cotropitoriu in contr'a ei devenitu datorinti'a Prussiei sî a Italiei, dupa not'a lui Usedom. Insa toti germanii, cari nu suntu neconditiunatii discipuli ai lui Bismarck a condemnatu unanimu acésta sceleritate ne mai audita, care nu tractéza numai despre trecutu, ci sî urmaresce problem'a sea sî in viitoriu. Prussismulu fanaticu inimiculu de mórte alu Germaniei, inca nu si-a ajunsu scopulu. Resultatulu eluptatu de prussieni s'a prefacutu pentru bismarkieni in pacea, care dupa not'a lui Usedom, nu corespunde atât'a pentru Prussi'a câtu sî pentru Itali'a nici ideiloru primitive, nici jertfeloru enorme care sî lea impusu pentru ajungerea scopului. Austri'a n'a muritu ea traiesce inca; sî esistinti'a ei e mai infloritóre pentru viitoriu, câci libertatea civila care o garantéza ea, de-sî inca e in crescere, totusi a fâcutu iérasi propaganda in Germani'a, a fâcutu „cuceri morale“, cari dupa cum dîce Beust nu suntu oprite prin nici unu pactu. Nu e mirare deci ca inimicii din Berlinu spumega de mania.

---

pentru a te puté urca peste densa. Aceste trebuescu incunjurate cu precautiune, luându bine sama cu piciorulu sa nu alunece pre ghiatia sî sprijinindu-te la acésta primblare este amiculu celu mai devotatu. Pre mine lucirea ghetiei me orbise cu totulu sî pasiamu mai multu istinctivu. Me simtii fórte fericitu cându vediui ghetiarulu indaratulu meu. Multiamirea calatorului insa aici nu tine multu, câci acumu pasiesci peste unu drumu multu mai periculosu anca. Acést'a este o carare numita „le mauvais pas“ sî nici se putea gasí pentru acestu drumu unu nume mai potrivitu.

Cararea este taiéta in cóst'a unui munte stâncosu a cârui culme ochiulu nu o póte ajunge sî asiá de angusta, incâtu pre densa abié incape unu singuru picioru. Calauzulu nostru deprinsu cu aceste marsiuri ne duceá bastónele, ear noi ne taraiamu de pre locu aninându-ne la fie care pasu de stânc'a ce aveamu in dreapt'a sî de o slaba balustrade facuta nu sciu cumu pre marginea carârii pentru a serví de spriginu cându unu pasu gresîtu aru puté sa te faca sa cadi in prapasti'a din stânga. Momentele cele mai neplacute suntu cându se intalnescu doi in cale. Fie care voesce sa ocupe loculu de langa stânca sî se lese pre celalaltu sa treaca alaturea pre marginea prapastiei. Operatiunea trecerii este interesanta: Unulu se lipesce de stânca, iér celalaltu îlu prinde de umere sî amendoi incepu a se desface incetu incetu din acést'a imbratiosiare involuntara. Fie care apoi urmeaza marsiulu seu fara a avé curiositatea de a intórce capulu sî de a mai priví fati'a persónei, fie ea barbatu séu femeia, in acârei bratie s'a aflatu. Dupa v'o óra ce ne parù interminabila, scaparemu sî de acésta incercare. Ajunsi la unu locu care se numesce „le Chapeau“ puturemu insfirsîtu gustá câteva momente de repausu. Din toti, Louise erá cea mai obosita. Erá palida la fatia sî departe de a fi voiósa sî sprintena cá de obiceiu ea nu vorb'á nici unu cuventu. In zadaru Edgar cautá sa o disdistraga prin glumele sale, Louise de sî se incercâ a-i zimbí remané tacuta. Veseli'a lui Edgar negasindu resunetu in sufletulu Louisei, disparù sî ea in curendu sî drumulu spre Chamounix nu erá din cele mai placute. Cându ajunseremu la izvorulu rîului Arveyronu, puterile parasire pre Louise cu totulu sî lacrimele ei inundare fatia.

Nu sciu déca suferiá ea mai multu sau Edgar a cârui ochiu nu o mai parasiá nici unu momentu. Louise erá acumu pré slaba pentru a urmá drumulu sî n'amu fi sciutu ce este de facutu, daca lui Edgar nu i-ar fi venitu ideea sa o transportâmu pre bastóne. Indata improvisaremu din bastónele nóstre unu fotoliu pre care îlu tîneá pre deoparte Edgar sî calauzulu, pre de alta Armand sî eu sî astfeliu o purtaremu pân-la Chamounix

— Femei'a, totu femeia, dîsei lui Edgar dupa ce ne despartisemu de tovarasii nostri la otelu. Iti aduci aminte cumu ne luá in rîsu pre „La piere a voir“ cându ne vedeá pasîndu cu precautiune; cumu deodata ce schimbare!

„Sermana! suspina Edgar.

In celu momentu intra Armand in camer'a nóstra.

— Ei ce face D-sióra Louise, îlu intrebaremu amundoi.

„Dórme, respunse Armand. Nu-i nimica. Erá numai o mare obosiéla.

Urmându convorbirea nóstra, Armand ne arata parerile sele de reu ca trebue sa se desparta de noi. Timpulu de congediu ce-i acordase tatalu seu erá pre sfirsîte sî se vedea silitu a se intórce deadreptulu la geneva, fâra a ne intovarasî in partita ce propusesemu a face peste Col de Balme. Edgar erá distrasu sî se amestecá numai din când in cându in conversatiunea nostra. A dóu'a di desdimineati'a cându ne scularemu, me incredintiá ca n'a pututu bine dormí. Truspatru tovarasii dejunaremu impreuna: Louise de sî anca palida, î-si redobandise puterile. Audîndu ca avemu sa ne despartimu, fisionomi'a sa luá o espresiune de tristetia sî adresându-se câtra Edgar:

„N'a-siu fi crediutu ca-ne-omu despartí asiá de curendu, ei dîse ea.

Edgar se uitá lungu la dens'a dar nu respunse. Luându-ma apoi la o parte, incepù a tusí ca unu omu care are ceva de spusu dar nu indraznesce.

— Edgar, vrei sa-mi spui ceva.

„Dar, respunse elu cu invalmasiagu.

— Mi se pare c'amu gacitu. Vrei sa me lasi sî sa te duci la Geneva impreuna cu Armand.

„In adeveru! Vedî ca . . . . . .

Sciu. La Geneva te asceapta scrisori de acasa sî intielegu pré bine ca esci nerabdatoru.

Dîcendu aceste, eu zimbeamu sî Edgar se inrosiá. Deodata viindu la mine, Edgar me imbratiosiá cu caldura, sî-mi dîse:

— Nu te superá déca te lasu. Vedî . . . nu sciu . . . simtiescu . . . parca . . .

„Sciu . . . amu simtitu sî eu parca . . . Nu numai nu me superu, dar îti declaru sa sî eu in loculu teu totu astfeliu a-siu face. Numai ie bine sama! Adâ-ti aminte de Marcheza Castella-mare acâreia blastemuri zacu asupra ta. In stirtîtu ce sa-ti spunu? I-ti dorescu succesu sî fericire!

Cându audì Louise despre hotarîrea lui Edgar, colorile ei revenire sî devení din nou vesela ca inainte. Nu vediusemu niciodata o metamorfosa sufleteasca asiá de grabuica sî gandiamu in mine:

Cari ómeni in lume suntu mai fericiti decâtu densii?

(Va urmá)

Pentru ca acum trebuie sa cunósca si ei, ca ei numai in privinti'a materiala, numai cu pumnulu a invinsu, insa in privinti'a spirituale suntu invinsi, câci inimile, nu se cucerescu, ci se castiga; si pre lânga acea Bismarkianii nu suntu ómeni pentru de a emul'a cu cine-va in castigarea inimiloru; scopulu loru finale e unulu: de a supune ideile puterei si dreptulu pumnului a-lu aduce la valóre. Si asiá se vedu siliti a marturisí singuri cuventulu acel'a fatalu pusu in not'a Usedomiana „ca eventualitatea acea trista (a nu-si ajunge in 1866 scopulu finalu), va silí pre coaliati mai târdîu a incepe oper'a iérasi din capu.

Asiá e, Bismarkiani acusi voru incepe iérasi, dara noi se avemu grija.

La aceste mai facemu amintire despre o notitia din trecutu, ca din Berlin se contractéza cu partid'a actionei din Itali'a pre lânga care mai insiramu o infiintiare de-si nu chiar sigura, dar fórte verosimila, dupa care cabinetulu din Berlinu cu vro câteva dile ainte aru fi indreptatu o instructiune câtra consululu prusescu din Florenti'a de cuprinsulu urmatoriu: Cooperatiunea factica a Prussiei si Italiei n'a reportatu fructele dorite in 1866. Tempulu aru fi venitu de a duce opera in deplinire.

Prussi'a e gat'a si Itali'a incâ-si va cunósce avantagiulu seu.

Regimulu italianu sta antea unei probleme nationale, fatia cu care-si va aratá maturitatea. In casulu contrariu s'ar nasce intrebarea: ca óre n'aru fi cu scopu o conlucrare strategica din partea Prussiei cu partid'a nationale din Itali'a.

Din acésta insciintiare vedemu ca de si Prussi'a nu-si prea baseaza itreprinderea.
sea pre Itali'a, totusi ea e gat'a de a infige pumnalulu de mórte in inim'a Austriei si de ai dá o lovitura destruitóre.

In fati'a eventuatitiei acestei'a provoca N. Fr. Bl. pre barbatii Austriei, cari suntu la cârma, cá sa cugete de timpuriu la mijlóce aperatóre, iéra pre poporulu Austriei lu provoca, sa nu-si inchida ochii pentru de a nu vedé periculululu, care ni e aprópe si se lapede dela sine ori ce sóptitura prodigitória, cá Austri'a aru avé de cugetu a se coalia cu Prusi'a, unde irrumperea se pregatesce. Si aru fi tempulu cá Austri'a se véda necessitatea de aso insotí si ea cu cineva in contra unui inimicu atâtu de inversiunatu. O coalitiune naturala aru aflá Austri'a in consangenii ei din Sudvestulu Germaniei, — si nisce coaliati nu mai putinu naturali aru fi fratii din Schleswig-Holstein, Hannover'a, din Hessen, Nassau si Francfurt, cari toti a avutu ocasiune de a gustá dulceatia jugului Prusianu si va cunósce, ca numai cu puteri unite va puté resistá inimicului puternicu.

Si inca ce e mai importantu. Sub inpregiurârile de fatia, in Áustri'a pacea e de necesitate neconditionata si asiá se va face resbelu numai pentru ca Prussi'a voesce; si Prussi'a va voí numai atuncea, cându 'si va aflá unu coaliatu de mai mare ponderositate de cum e Itali'a, cu si fâra de regimulu seu. Insa coaliati gata de bataia camu periculosi intru adeveru, insa necesari si neincungiuratu de lipsa. De prejuditiulu, cá cându nu ar fi iertatu a o luá cu Zollerniani si cu fii loru sumeti suntemu deja vindecati. —

Principatele române unite.

Cetimu in „La Patrie“ dela 12 Augustu:

Amu anunciatu ca dlu Cretiulescu, aginte alu Romaniei la Parisu, deduse domnului de Moustier, unu memoriu asupr'a impregiurâriloru si principieloru cari au inspiratu politic'a cabinetului românu dela suirea pre tronu a principelui Carolu.

Eata o analisa, a acestui importantu documentu, pre care avemu dreptulu de a o crede esacta.

Memoriulu incepe prin óre-cari esplicatiuni preliminarie asupr'a disolutiunei senatului, si asupr'a bandeloru bulgare.

„Relativu la intâiulu punctu, elu dîce ca principele Carolu, usându de prerogativ'a constitutiunala ce-i da dreptu a disolvá senatulu, a interpretatu pre deplinuvointi'a poporala, câci nóuele alegeri senatoriale au fostu favorabile guvernului.

„Asupr'a celui de alu doile punctu, memoriulu enumera mesurile luate de guvernulu românu pentru a nabusí agitatiunea bulgara; demonstréza câtu este de anevoiósa supraveghiarea pre o frontiera a cârei'a intindere este asiá de mare, si conchide ca aru fi nedreptu de a acusá pre agintii români de negligintia fiindu ca o mâna de ómeni au scapatu priveghierei loru.

„Trecendu in urma la diferitele acte politice ale guvernului românu cari au fostu discutate in sensuri diferite, memoriulu le eseminà pre rendu.

„Asupr'a cestiunei israelitiloru, guvernulu declara formalu ca, ori-ce s'aru fi dîsu cu intentiunea evidinte de a-i face reu, ca este o simpla cestiune economica care i-si ia sorgintea nu din diferinti'a de religiune ci din obiceiurile sociale ale israelitiloru. Guvernulu si-a datu tóte silintiele pentru ai asimilá cu restulu natiunei, si déca acestu resultatu, care este acum in momentulu de a fi obtînutu, nu s'a dobenditu inca pâna acum, acést'a este fiindu ca s'a recunoscutu necessitatea de a se prepará la acésta schimbare opiniunea publica, pre care amesteculu directu alu puteriloru straine in acésta desbatere interióra, a iritat'o fórte multu.

„Israelitii au ajunsu in Romani'a in numeru cu atâtu mai mare, cu câtu ei erau mai persecutati in locurile vecine, pre cându gaseau pre teritoriulu nostru, nu numai o tolerantia religiósa completa, dara inca, la trebuintia protectiunea consulara chiaru a aceloru tieri de a câror'a persecutiune fugeau consululu Austriei dela Bucuresci recunósce a avé elu singuru 60,000 de asemenea protegiati.

„Organisatiunea consulateloru si a functionariloru ce aterna de densele, respanditi in tóta tiér'a, constitue, in óre-cari privintie, unu statu in statu; astfeliu, ori-care aru puté fi calitâtile personale ale agintiloru, este in natur'a lucruriloru se nasca conflicte dese de autoritate. De mai multi ani pericululu acestei situatiuni a fostu semnalatu atentiunei puteriloru. Cestiunea israelitiloru va fi servitu celu putînu a-lu face palpabile. Se adaugemu ca déca pentru puterile ce n'au de locu séu mai nici decum protegiati, cestiunea israelita este inainte de tóte o cestiune de justitia si de umanitate, pentru acele ce au unu mare numeru, ea póte devení, in óre-cari impregiurâri, o cestiune de influintia.

„Este sicuru ca juridictiunea consulara este una din cele danteiu pedici la emanciparea israelita, câci amesteculu influintiloru venite necontenitu din afara, in afacerile dintre israeliti si Români, a obicinuitu din nenorocire pre natiune se vada in israeliti nisce straini ostili. Se respunde, este adeveratu, ca juridictiunea esceptionala a caria supressiune o cere Romani'a, nu póte disparea pre câtu timpu o parte a poporatiunei va fi supusa la o legislatiune esceptionale, si astu-felu acésta afacere se invertesce intr'unu cercu viciosu. Guvernulu românu nu va neglige nimicu ca elu anteiu se faca a esí dîsa afacere din acelu cercu vitiosu, câci elu sufera deacésta situatiune anormala; daru puterile amice voru inlesní fórte mulu solutiunea acestei cestiuni desfiintiându juridictiunea consulara. Principalele obstacole aru cadea inaintea acestei satisfatiuni data sintimentului nationale.“

In privintia acusârei adusa contra guvernului românu d'a se fi departatu de afectiunea Franciei, memoriulu protestá fórte.

„Daca este in Romania o partita care se fi datu gagiu de atasiamentulu seu câtre Occidinte si se fi luptatu cu statornicie contra influintiloru esterióre in ceea ce aru fi pututu avea ele contrariu autonomiei tierei, acést'a este de sicuru partita nationale româna ce se afla astâ-di la putere. Cu tóte astea cându ómenii de Statu ce o reprensintá in guvernu, luându in seriosu pentru Romani'a rolulu de Statu neutru, au intretienutu bune raporturi cu tóte puterile garante fâra distinctiune, si cu Russi'a ca si cu cele-lalte, s'a facutu din acést'a o arma contra loru.

„Pre cându Franci'a adoptá fatia cu Russi'a o atitudine noua si cu deseversîre amicala, n'aru fi fostu prea naturale pentru noi d'a intretiné relatiuni bune cu acésta putere care ne aretá dispositiuni favorabile? Din momentulu in care guvernulu romanu se decidea a tramite aginti la puterile garante pentru a propune desfiintiarea juridictiunei consulare, nu trebuea óre se tramitia, ca in tóte pârtile si la Petersburgu? Si cându Russi'a consimtea dînsa mai anteiu la acésta desfiintiare si mai multu inca, rembusarea câtre Statulu românu a datoriiloru remase de 12 ani contestate, trebuia óre a refusa ca se accede la aceste invoieli devenite posibile, graci'a bunei vointi ce ne aretá acésta putere?

„Memoriulu arata in urma ca patim'a a ratâcitu pre vechile partite, pîn'a le face se prefaca in reu totu cea-a ce face guvernulu românu. Daca guvernulu propune d'a asimila pre israeliti cu indigenii, este acusatu de a voí se vendia tiér'a jidoviloru, de ié mesuri de ordine generale care atingu unu mare numeru dintre ei, îlu acusa de persecutiuni; elu semnaléza miscarea bulgara, i se imputá d'a o favorisá.“

Memoriulu se termina printr'o declaratiune fórte neteda asupr'a acei'a ce gandesce guveruulu românu.

Elu voiesce, cá in trecutu, a sterge distinctiunile ce esistá intre Israeliti si Români, daru voiesce in acela-siu timpu se protegeze si se garanteze interesele personali.

Elu are ca in totu déuna vii simpatii pentru poporatiunile din Oriente, daru nu va face nici o combinatiune ce aru compromite o pace de care Romani'a are mai multa trebuintia de câtu ori cine.

In fine, elu urméza a profesa cea mai vie recunoscintia câtre puterile occidintali, cari, ca si Franci'a, dupa ce au aparatu nationalitâtile oriintelui prin diplomatia si prin puterea armeloru, au garantatu cu generositate autonomi'a Romaniei, pentru acést'a insa elu nu crede ca trebuie se fia unu subiectu de nelinisce pentru vecinii sei. „Rom.“

Publicare.

Subsemnat'a are onóre a aduce la cunoscintia publica; ca in pensionatulu densei, sustatatoriu de mai multi ani — incependu dela 1 Septemvre a. c. iérasi se voru primí fetitie in costu si cuartiru. —

Studiele institutului suntu: Invetiarea fundamentala a limbei francese — magiare si germane, in teoria si pracsa — mai departe aritmetic'a, stilistic'a, geografi'a, istori'a popóreloru, istori'a naturala, desemnulu piano si cântare, cum si totu feliulu de lucruri de mâni femeesci.

Desluciri mai chiare se dau la subsemnat'a.

Clusiu, strad'a podului nr. 317 in catulu I.

J. Schell,
nasc. Desbordes.

6—1

Concursu.

La scól'a capitala normala gr. or. dela biseric'a vechia din Satulungu a devenitu vacante unu postu invetiatorescu cu salariu anuale de 226 fl. 25 xr. v. a. —

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sa-si tramita timbrale si francate pâna in 30 Augustu a. c. st. v. — la subscrisulu: atestatele loru de botezu ca suntu români de legea gr. or., testimoniele loru scolastice ca au absolvatu celu putînu gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu séu teologicu si documentele autentice despre purtarea loru morala si politica.

Brasiovu 10 Augustu 1868.

Iosifu Baracu,
Protopopu gr. or. I alu Brasiovului si Inspect. district.
de scóle.

7—3

Concursu

La scólele gr. or. din tractulu protopopescu I alu Brasiovului au devenitu vacante urmatórele statiuni invetiatoresci:

1. Postulu invetiatorescu la clas'a II a scólei din Tientiariu, cu salariu anuale de 200 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia, grâdina si 6 orgii de lemne
2. Postulu de invetiatoriu secundariu la clas'a I. normale dela biseric'a nóua din Satulungu, cu salariu anuale de 160 fl. v. a. si cuartiru de locuintia.
3. Postulu invetiatorescu la scól'a din Halchiu, cu salariu anuale de 160 fl. v. a. pre lânga didactru de câte 60 xr. pentru fia-care scolariu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au sa-si tramita timbrate si francate — pâna la 26 Augustu a. c. — la subscrisulu: atestatele loru de botezu, ca suntu de religiunea gr. or., testimoniele loru scolastice ca au absolvatu macaru numai gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu, si documente autentice despre purtarea loru morala si politica.

Brasiov 30 Iuliu 1768

Iosifu Baracu,
Protopopu gr. or. I. aluBrasiovului
si Inspectore districtualu
de scóle.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumine'ca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratinnei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér'a pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 66. ANULU XVI.

Sabiiu, in 18/30 Augustu 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cerculariulu

de conchiamarea congresului natiunalu romànu

Nr. cons. 795. 1868.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi sî Administratori protopopesci. Cinstitei Preotîmi, sî poporului credintiosu din Archidieces'a nóstra romàna gr. res. a Ardealului!

Maiestatea Sea la rugarea mea din 1. Augustu a. c. Nr—mitrop. 12 s'au induratu a aprobá prin preainalt'a Resolutiune regésca din 14 Augustu a. c., ceea ce mi s'au comunicatu prin inaltulu emisu ministerialu din 20 Augustu a. c. Nr. pr. 764, — conchiemarea Congresului bisericescu natiunalu romànu spre 16/28 Sept. a. c. pre bas'a §filoru 3, 6 sî 7 ai legei dietale IX din a. a.

Congresulu acest'a bisericescu natiunalu romànu are sa constee dupa propunerea sinodale din 1865, intarita prin §fulu 6 alu legeii IX din acestu anu, din 30 deputati din cleru sî din 60 deputati laici, cu totulu 90 sî din doi Episcopi eparchiali, sî din Mitropolitulu, carele va fi totodata sî presiedinte alu Congresului. Preotii voru alege pre cei 30 deputati ai loru, eara laicii pre cei 60 deputati. Prin urmare pre fiecare eparchia, câci de fatia avemu numai trei eparchii, voru vení 10 deputati din cleru, sî 20 deputati dintre mireni. Fiecare eparchia are a se impartí in 10 cercuri de alegere pentru deputatii din cleru, eara in 20 cercuri de alegere pentru deputatii mireni.

Aici vine de a se scí, ca comunele bisericesci pâna la 1000 de suflete, trimitu la alegere unu deputatu, cele pâna la 3000 de suflete câte doi deputati, ear cele peste 3000 de suflete trimitu trei deputati, carii au sa fia provediuti cu plenipotinti'a comunei respective bisericesci.

Spre conducerea alegerei denumesce Consistoriulu pentru fiecare cercu de alegere pre unu Comisariu, ear deputatii trimisi la alegere voru alege din sinulu loru inca doi barbati de incredere, carii voru sprijini pe Comisariulu consistorialu la actulu alegerii de Deputatu.

Numai onesti parinti de familia, proprietari, Oficiri si Amploiati militari, politici, judiciari, finantiali, si bisericesci, apoi advocati censurati, Directori, profesori, negotianti si industriari, carii suntu de 24 ani, potu fi alegatori, ear numai celu ce este de 30 ani, se póte alege de deputatu la Congresu.

Rebonificarea speseloru de calatoria, si de petrecere in loculu Congresului a deputatiloru, au sa le pórte Comunele bisericesci din fiecare cercu de alegere.

Loculu tienerii Congresului nu va fi opidulu Resinari, ci Sibiiulu, dupa cum mai multi din cleru sî poporu au poftitu.

Consistoriulu archidiecesanu au aflatu de bine a defige in urmatoriulu chipu I. cele diece cercuri de alegere a celoru diece deputati din cleru, si pre Comisarii consistoriali, si locurile acestoru cercuri:

Impartîrea Archidiecesei in diece cercuri de alegere a celoru diece deputati din Cleru pentru Congresulu bisericescu nationalu romanu.

A. I-lea cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Panoviciu.

Loculu de alegere: Resînariu.

Preotii Protopresbiteratului Sibiiului I.
„ „ „ „ II.

II-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Petricu.

Loculu de alegere: Heghigu.

Preotii Protopresbiteratului : Brasiovului I
„ „ „ „ II.
Treiscauneloru
„ „ „ Highigului
„ „ „ Palosiului
„ „ „ Cohalmului

III-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Metianu.

Loculu de alegere; Fagarasiu

Preotii din Protopresbiteratele: Branului
Fagarasiu. I.
„ II.

IV-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protosingelu Nicolau Pope'a.

Loculu de alegere; Mediasiu.

Preotii din Protopresbiteratele : Nocrichului Cinculu-mare, Mediasiu, Sighisiór'a, Târnav'a de susu, Târnav'a de josu.

V-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Petru Badila.

Loculu de alegere: Sabesiu.

Preotii din Protopresbiteratele : Miercurea, Sas-Sebesiu, Belgradu.

VI-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Patiti'a.

Loculu de alegere; Campeni.

Preotii din Protopresbiteratele: Zlatna de susu, Zlatn'a de josu, Zarandu, Lupsi'a.

VII-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Parteniu Trombitasiu.

Loculu de alegere: Jabenitia.

Preotii din Protopresbiteratele: Osiorheiu, Giurgiu, Muresiu, Tord'a, Bistriti'a.

VIII-lea Cercu de alegere: Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Ratiu.

Loculu de alegere; Dev'a.

Preotii din Protopresbiteratele: Hatiegu, Dev'a, sî Ili'a.

IX-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Nicolau Crainicu.

Loculu de alegere: Sioimusiu.

Preotii din Protopresbiteratele: Gioaju I. Gioaju II, Oresci'a, sî Dobr'a

X-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Petru Rosic'a.

Loculu de alegere: Olpretu.

Preotii din Protopresbiteratele : Chioru, Solnoculu I. Solnoculu II., Clusiulu de susu si josu, Ungurasiu sî Secu.

(Va urmá)

In ajunulu congresului romànu natiunalu bisericescu.

Din cele pre scurtu anuntiate in vre o câteva cuvinte, despre convocarea congresului natiunalu bisericescu romànu, póte vedé ori cine, ca suntemu in ajunulu inceperei unei vieti organice natiunale bisericesci in intregu intielesulu cuventului. Acestu factoru, in carele culminéza viati'a bisericeasca ne lipsea dela 1700 in cóce sî erá suplinitu in unu modu fórte defectuosu, prin vre o câti-va representanti ai natiunaliloru nostri bisericesci, in congresulu natiunalu bisericescu alu serbiloru, carele din cându in cându se aduná Carlovitiu. Acésta continuare a vietiei bisericesci, in sine necanonica, indigitata inse de necessitatea impregiurâriloru nefavoritórie, a câroru viptima cadiuse biseric'a nóstra natiunala, nu se estindea decâtu asupra pârtiloru Banatului sî Ungariei. Pentru Transilvani'a, abiá dela 1850 incóce, s'a inceputu desamortirea vietiei bisericesci, impedecata sî tiermurita de greutâti politice : de o parte a nu se puté estinde asupra cercului seu firescu sî de alta parte a pasî incetu in afacerile sele interne.

Tóte opressiunile amintite le vedemu acumu delaturate. Partea cea instrainata dela trupulu natiunalu bisericescu o vedemu readusa la drumulu seu firescu. Partea cea impedecata sî tiermurita in activitatea sea o vedemu impreunânduse cu cea dintâiu spre formarea unui trupu organicu, intregu, carele avendu-si de ací inainte viéti'a sea firésca, sa urmeze a o desvoltá, sî cu dens'a sa urmeze a desvoltá totu ce e bunu sî priinciosu bisericei in genere, sî in specie membriloru din care se compune biseric'a.

Noi credemu ca sî din acésta scurta indigitare, ce o póte scóte cineva din aceste sîre premise, va fi in stare a apretiuí bucuri'a care trebuie sa o simta fia-care particulariu, iubitoriu de progresu, cu deosebire fiindu acel'a membru alu respeptivei biserici. Dîcemu ca va fi in stare a apretiuí bucuri'a, pentru ca eata ne vedemu calea deschisa de a maná inainte pre calea progresului, cele remase inapoi; sî déca in óre care parte a afaceriloru bisericesci, tempii trecuti aru fi veritu ceva nefavoritoriu bisericei, vedemu calea deschisa, prin discutiune purcedienda din iubire câtra binele comunu, la possibilitatea indreptârei.

Astfeliu stându lucrulu, noi nu putemu luá parte la unele indoieli escate in animile unor'a, de sî noi presupunemu ca acele nu potu fi decâtu emanatiuni din dorulu celu mare câtra unu progresu netedu sî folositoriu alu tuturoru afaceriloru bisericesci.

In privinti'a acestoru indoieli, manifestate parte sî in dîuaristica, suntemu de parere, ca ele aru avé loculu, dupa reinceperea odata a vietiei organice a bisericei: pre lânga suferirea, primirea sî punerea in lucrare a unoru mesuri cari aru fi contrarie principieloru sî institutiuniloru bisericesci.

Astâdî inse cându pre lânga organulu indreptatoriu sî normatoriu alu afaceriloriu nóstre bisericesci, avemu la dispositiunea nóstra sî normele cardinale, intre cari este necesse cá sa se misce viati'a bisericésca, depuse in canóne : in loculu indoieliloru de ori ce feliu aru fi mai potrivitu studiulu vietiei bisericesci, luminarea asupra acestei'a sî la tempulu sî la loculu seu intrebuintiarea studiului sî a luminârei in unu modu pre câtu positivu pre atâtu sine ira et studio, pentruca numai asiá vomu fi petrunsi de spiritulu liniscitu sî conciliatoriu, carele sa recere la lucrârile in a câroru ajunu se afla biseric'a.

Nu ne indoimu ca suntu rane de a se vindecá, câci ce au stricatu mai doi seculi nu s'a pututu indreptá in momentu; concedemu ca acele rane, cá sa se vindece nu potu fi ascunse; dara afirmâmu sî aceea, ca léculu sa nu aiba nimic'a inveninatoriu in sine, câci atunci vindecarea va fi numai mai ingreunata.

Pre câtu vedemu din cerculariulu ce-lu publicâmu, in archidiecesa venerabilului consistoriu respectivu a sî facutu cercurile de alegere sî le au sî escrisu. Dupa cele ce cetirâmu in „Albina“ nr. 84 in cestiuni atingatórie de acésta afacere, sî pârtile Ungariei sî Banatului, in principiu suntu intielese cu modulu de aici de alegere, care principiu punendu-se in lucrare, preste scurtu va intruní flórea inteligintiei bisericesci sî mirenesci a bisericei române greco-orientale din Ardealu sî Ungari'a.

Biseric'a nóstra din Metropoli'a intréga, condusa de principiile amintite pre scurtu in aceste sîre, va pasî petrunsa de interesulu celu mai sântu la alegeri sî va insarciná pre mandatarii sei la conlucrarea cea de multu dorita de fia care membru sinceru alu ei, la conlucrarea insufletirei corpului, sa vie preste dens'a Duhulu Dlui, cá preste ósele despartite, de cari amintesce proroculu Ezechiilu.

Cu aceste credemu a ne fi implinitu de o parte detori'a de a delaturá in câtu-va neodichn'a unor'a din membrii bisericei nóstre, aratându deodata prin acést'a ca dela activitatea fiacârui membru in sfer'a sea va aterná de ací incolo fericirea séu nefericirea pre terenulu bisericescu; de alta parte cugetâmu a fi atrasu prin acestá atentiunea la insa-si insemnatatea alegeriloru ce au sa fia sî prin urmare la zelulu sî interesulu carele trebuie aretatu din partene câtra insusi actulu alegerei.

Eveneminte politice.

Sabiiu 17 Augustu.

Ministrulu presiedinte din Pest'a, ministrulu de interne sî consululu ungurescu din Bergradu calatorisera la Vien'a. Dupa Zkft acolo s'a partractatu cestiuni insemnate privitória la politic'a orientala. Scirea acést'a a trecutu sî in alte dîuarie sî spune de o legatura intre monarchia austro-magiara sî Serbi'a, la unu casu de conflagratiune in orientu.

Dietele din Cislaitani'a ne infatisiéza in parte unu tablou posomoritu. In diet'a Boemiei partid'a natiunala a cechiloru au datu unu protestu prin care se justifica deodata sî neparticipare acestei partide la „adunanti'a deputatiloru nemti din Boemi'a.“ Protestulu se provóca la altu protestu din 30 Aprile 1867, in care s'a numitu diet'a o representantia neindreptatita a tierei sî in care arata ca senatulu imperialu atrage succesive tóte drepturile legislatiunei la sine. Drepturile cardinale votate de senatulu imperialu in sessiunea din urma suntu cualificate de nisce mijlóce seducatórie, care inse in Boemi'a nu au avutu valóre practica, fiindu persecutate de regimu tóte meetingurile cechiloru sî intentânduse o suma de procesa de presa diuarieloru. Din purtarea acést'a a regimului fatia ca partea natiunala a Boemiei nu se póte deduce altu ceva de câtu ca darurile liberalismului regimului suntu curse, in care prindienduse natiunalii, sa sî vateme sî periclitéze natiunalitatea. In fine dechiara protestulu, ca mesurile intreprinse pâna ací vatema dreptulu de statu constitutionalu alu Boemiei. Ceea ce privesce dreptulu de statu, se intórce protestulu, nu la diplomá din 20 octobre 1860, nici la patent'a din Fauru 1861 pre cari le privesce de neesistande, ci la starea lucruriloru dinainte de 1848.

In diet'a Moraviei nu mergu lucrurile mai bine. Dupa scirile dela 25 Aug. n. Archieppulu din Olmütz sî Episcopulu din Brünn, mai departe principele Salm, contele Beleredi sî alti deputati de partid'a federalistica dechiara sî motivéza neparticiparea loru la dieta.

In diet'a Galitiei, indata in siedinti'a cea dintâiu pasiesce deputatulu Smolka sî pune intrebarea, déca constitutiunea din Decembre e favoritória tierei sau nefavoritória. In desvoltarea ideitoru sele mai departe sosesce la acelu conclusu, ca delegatii dietei galitiane sa se retraga dela senatulu imperialu sî respectivii delegati sa-si depuna mandatele. Cele-lalte diete suntu mai linistite, dara sî au fatia cu evenemintele aceste natiunale mai putîna insemnetate. O singura esceptiune aru face Bucovin'a.

Noi semnalâmu de asta data intemplârile aceste, cá nisce simptome, cari ne arata ca in locu de a se imputîná greutâtile cestiuniloru interne ele paru a se immulti. —

Diet'a Croatiei se va aduná in 12 Septemvre an. cur. —

Scirile din afara suntu astadi de totu de pace. Sî pentru ce? Franci'a se scie ca e demultu pregatita de resbelu. Prussi'a inca. De cele-lalte puteri mai multu séu mai putînu inca se póte presupune totu asiá. In Franci'a s'au intemplatu mai multe demustratiuni in scóle sî pre ulitie, in capitala sî prin provincie. La acestea press'a esterna esclama ca Napoleonu e betrânu sî nu mai póte dominá Franci'a. Caderea imperialismului erá aprópe, revolutiunea in Franci'a sî prochiamarea republicei etc. Acum regimulu imperialu cere dela Franci'a aspiranta la republicanismu unu imprumutu de 600 milióne franci sî ce repórta dejá monitóriulu oficialu alu Franciei? raportéza ca subscriptiunile representéza deja unu capitalu de 15 miliarde (mii de milióne). Raportulu ministrului de finantie incheia: Resultatele imprumutului suntu o dovéda a puterei finantiale a tierei sî arata ca de sî nu suntu sucursele nóstre nesecabile ele suntu de intensitate mare. Fia care cetatianu va aflá intru acést'a cu multiamire mijloculu celu mai siguru pentru garanti'a sî fruptificarea pâcei. Avendu Franci'a arme sî bani vorbesce prin organele sele ca situatiunea s'a inseninatu, geniulu pâcei a invinsu, Prussi'a nu are mai multa placere pentru resbelu intocm'a ca sî noi; iéra pre capitalisti ii animéza la intreprinderi, dîcându-le, ca presentulu sî viitoriulu este alu loru, pentru ca tempurile cele rele au trecutu. Ousia, pre lânga tóte asecurârile de pace, sî lasa Franci'a deschisa, pentruca totu dîuaristic'a ei dîce, ca la casu cându onórea sî dreptulu ei s'aru vatemá, atunci nu va esitá. In casulu acest'a insa, adauge mai departe, dechiararea de resbelu nu se mai póte luá dreptu de o pala a regimului, a cârei putere la casu de resbelu va fi numai in consimtiementulu natiunei prin votulu cameriloru.

Avendu Franci'a arme sî bani, o repetîmu, asigura de pace sî se escusa totu odata pentru casulu cându aru trebuí sa traga sabi'a. Conclussiunea din aceste remane: ca de va fi pace nu va fi resbelu.

In fati'a acestoru sciri vuietele despre coalitiuni mai repasiescu sî iérasi vine congresulu pre tapetu. —

Agentulu Romaniei Demetriu Bratianu, spunu tóte dîuariele, avù fórte buna primire la Imp. Napoleonu. Cel'a e tramisu din partea regimului romanescu spre a tratá pentru delaturarea jurisdictiunei consularie din Romani'a. Cu acésta ocasiune a insarcinatu Napoleonu pre agentulu Romaniei a asecurá pre principele Carolu de simpathiele sele personali.— In Romani'a, colonelulu Adrianu, fostulu ministru de resbelu fu inaintatu la gradu de generalu, sî si-a datu demissiunea de ministru de resbelu. Portfoiulu acest'a a trecutu provisoriu in mânile dlui I. Bratianu. Insemnâmu la acestu locu ca „Monitoriulu oficiale“ de ací aduce o suma insemnata de denumiri de oficieri, atâtu in armat'a permanenta câtu sî la militia. (Audîmu ca guardele cetatienesci se desfiintiéza sî contingentulu loru se intrupéza militieloru séu glóteloru, ce se forméza acum la tiéra in tóte pârtile).

Adunarea generala

a Asociatiunei tranne pentru liter. sî cult. poporului românu, a decursu in ordinea anunciata prin programu. Relativu a fostu bine cercetata. Siedintiele au fostu animate prin cetirea disertatiuniloru cu putîna esceptiune. De alta parte prândiurile sî petrecerile cele-lalte au desdaunatu din destulu pre cei ce au mersu mai multu cá sa sî petréca (intielegemu junimea de ambe secsurile). Detaiuri de alta data.

Ventilarea unei corespundintie aradane din „Federatiune“.

Aradu 10/22 Augustu 1868.

De óre-ce „Federatiunea“ in pârtile nóstre e fórte rara, sî scriitoriulu sireloru de fatia, nu o posede, neavendu ocasiune a luá cunoscintia, la tempulu seu, despre corespundinti'a aradana susu provocata: nu potu trece, de-sî cam târdiu, a nu face in privinti'a aceea, reflessiunile ce urméza ací.

Cumca influinti'a esempleloru si-are inceputulu seu totu de pre unu tempu cu insasi originea omenimei, nu sufere indoiéla. Durere ca acestu adeveru suntemu siliti a-lu iscusí, alu simtí, in celea bune, cá in cele rele; câci precum virtutile maretie, faptele ilustre fia acelea de caracteru privatu, séu insuflate de unu simtiementu raru alu patriotismului — rapescu spre imitare, atâtu pre contempuranii, câtu sî pre posteritatea mai târdîa; totu asiá stá lucrulu sî cu vitiile din viéti'a sociala: tristele esemple a coruptiunei morali, a gustului mai nobilu, sî a modestiei, inca nu remânu fâra influintia, sî molipsirea loru cea risipitóre se propagéza intr'o dimensiune nedetiermuribile.

Aruncându o privire la literatur'a jurnalistica a partitei estreme ungurescí din tiéra, aflâmu, ca de cându partit'a acést'a folosesce o maniera combatatóre de totu ce e mai finu, mai nobilu, sî mai modestu, a degeneratu sî a inapoiatu, pre lânga literatur'a de pâna in anulu 48, intr'o mesura, incâtu singura natiunea magiara, acea ingrigiata multu de literatur'a sea natiunala, privesce cu despretiu la jurnalistic'a mentiunata: dara iscusimu sî aceea cu durere, ca acésta epidemia periculósa se latiesce, molipsesce sî pre altele jurnale, ce aparu in patria in limbi nemagiare.

O asemenea obrasnicia, sî nemodestia, vedemu a cuprinde locu sî in corespundinti'a aradana, publicata din 16 Iuliu a. c. in numerulu 106 alu „Federatiunei“.

La aceea, cá sa putemu dejosí, sî calumniá pre barbatii nostri cei meritati pre terenulu politicu, bisericescu, sî socialu, nu se recere nici minte, nici invetiatura, nici cultura. Acést'a e pânea Nihil facientium, — carii in simtiulu misieliei sele, umflati de catranu, pismuescu sî defaima ori-ce vedu a stá mai pre susu de pusilitatea loru.

Tocmai asiá de nenorocosu e sî rolulu, ce sî l'a luatu asupra-si autoriulu corespundintiei aradane, cându acestu omuletiu nu se rusînéza, cu scandalisarea intregului publicu, bine simtitoriu, a-si aredicá debilulu seu condeiu in contr'a inaltei persóne, ce-e incununata cu multe merite, a Archiereului, de comunu iubitu sî pretiuitu, din Aradu.

Amu vatemá, fâra indoiéla rar'a modestia a présântitului Archipastoriu, déca ne-amu incercá a resturná, specialminte, tóte singuraticele verfele a bietului calumniatoriu. Ne marginimu dreptu aceea a ne esprimá osend'a meritata, asupr'a atentatului, numai in generalu, esprimandu-ne sî mirarea, ca óre redactorulu „Federatiunei“, — a cârui missiune, nu numai cá a unui'a redactoru, ci sî cá a unui'a profesoru publicu in universitatea tierei, aru fi a promulgá cultur'a sîcultur'a sî lumin'a. — cum de a datu locu in fói'a sea, la unu pamfletu atâtu de obrasnicu, cum e corespundinti'a cestiunala! —

Ca Archiereulu atacatu, fâra tóta cuviinti'a se bucura de o reputatiune meritata, sî castigata, prin modalitatea sea cea blanda sî umana, prin sublim'a cultura, prin zelulu archipastorescu, prin simtiemintele natiunali adeverate, sî cu o rara intielepciune conduse, prin loialitatea câtra monarchu sî câtra patria; ca se bucura de o stima universala — e fapta constatata; e fapta inaintea cârei'a trebuie sa amutiésca tóta calumni'a sî nerespectulu.

Nu ne putemu esplicá, cum de corespundintele aradanu, lamentându asupr'a scapatârei spirituale a poporului românu, asupr'a stârei necoordinate a referintieloru nóstre bisericesci sî scolarie, sî totu odata fiindu elu petrunsu de adeverulu asserteloru sele, din ce indemnu sî motivu aduce in legatura acestea impregiurâri triste, tocmai cu persón'a Archiereului? óre pentru ce nu se esaminéza pre sine insusi mai inainte de tóte, sî pre colegii sei cei cu elu de o credintia politica, sî utopisti, cari in locu de a se folosí de situatiunea constitutiunala, acum restituita, pentru a inaintá, dupa putintia, sî din parte'si actiunea cea grandiósa a organisârei; in locu de a conlucrá pentru a aduce la possibilitate sî organisarea nóstra bisericésca sî scolare, apropiandu-ne pre acést'a cale de momentulu, in care amu puté participá sî la vre-unu spriginu din partea statului; cari, dîcu, in locu de a se purtá astfeliu, plecati fiindu a se confederá cu reactiunea, cu partit'a estrema stânga magiara, ba plecati fiindu a se confederá, de aru putea, sî cu diavolulu, se incérca cu totu pretiulu a impedecá intentiunile de a se consolidá impacarea sî complanarea totala; se incerca a rumpe legaturile de increderea restabilita intre dinastia sî statu, cá asiá ruinându basea, pre carea aru fi a se multiamí, pre rendu, tóte drepturile publice ale patriei, sî tóte postulatele drepte a diferiteloru natiuni: — pre acést'a ruinare totala, sa-si póta realisá planurile sele cele utopice, dara la care nici dintr'unu punctu de vedere nu voru puté penetrá nici cându.

Este insa o insusîre a naturei omenesci, de cându gresîmu ne place a pune vin'a pre altulu. Ne simtimu, totusi, indreptatiti a pretinde dela unu corespundinte, ce totu punctulu corespundintiei sele, ce involvá totu atâtea calumnii, lu incepe dela: „scimu aceea“ sî „scimu acést'a“, dela unu corespundinte atâtu de universalu in sciintie, amu asceptá, cá celu putînu, se fia adapatu sî cu sciinti'a „cunoscintiei de sine“ sî, ca atare, sa cunósca, ca afara de nepasârile sî petrecerile trecutului, caus'a stârei celei triste, in carea geme biseric'a sî scól'a nóstra, trebuie cercata sî intr'aceea adeca: cá precum elu, corespundintele, asiá sî consocii lui, cari de o potriva se plângu, nerepruptu, cu atât'a ostentatiune, asupr'a causei nóstre natiunali, in locu numai de a totu strigá, sa sî faca odata ce-va, sî cá in loculu indiferentismului ce-lu manifestéza ei câtra toti acei'a, ce nu involva politic'a loru cea mare utopica, se dovedésca odata, sî in fapta, unu picu de interesu fatia cu caus'a natiunala cea reala, fatia cu biseric'a sî cu scól'a.

Nu cu nisce articuli jurnalistici, plini de defaimâri sî de injurâri mersiave, nu prin fantasii sî ilusiuni voru isbulí a aduce la cale prosperarea, pretinsa cu totu dreptulu, a bisericei sî a scólei, ci urmandu esemplele fruntasiloru nostri natiunali bisericesci, cari cu o intielepciune inalta ostenescu pre carier'a acést'a, sî spriginindu-i pre acei'a din resputeri, cu atât'a mai usioru sî mai siguru ne vomu reabilitá dreptele sperantie, cu câtu mai zelosu ne vomu nesuí sî noi a luá parte la actulu importantu a complanârei si a organisârei; câci numai pre lânga o asemena conlucrare armoniósa, vomu putea dá dovedi la lume despre aceea, ca sî noi suntemu factori, sî inca factori folositori in privinti'a celoru bune. Apoi se credi dle corespundinte, ca conlucrandu sî noi, nu spre a impedecá rót'a intreprinderiloru, a câroru scopu e bunulu publicu a statului, ci din contra, atunci negresitu, vomu prosperá sî noi in specialele nóstre interese natiunali, sî le vomu vedea acelea acusi pâna la unulu indeplinite.

Deci aru fi o fapta intielépta din partea corespundintelui aradanu, precum sî din partea celor'a-lalti lui asemenea, déca s'aru retînea dela insultele, prin care, fâra cea mai mica sfiéla, dara spre a sea propria micsiorare, combatu pre meritatii nostri demnitari, cari, de-sî cu o modalitate stemperata, dara nici decum cu mai putînu zelu natiaunalu, lucra pentru binele natiunei. Intieleptiesce s'aru purtá acesti'a corespundenti, déca s'aru retîné dela datin'a de a considerá de streina pre natiunea nóstra pre acestu pamentu alu Ungariei, pre carele sî noi, in mijloculu celoru-lalte natiuni, cu totu dreptulu, ne consideramu sî ne simtîmu, de cetatieni egalu indreptatiti; retîneti-ve domniloru sî dela limbagiulu, cându vorbiti despre stapanitori sî servitori intr'unu statu, unde nici liter'a nici spiritulu legiloru, dara nici geniulu statului nu ne da ansa la asemenea distinctiuni. Alaturati-ve — déca ve simtiti a posede harnicia sî capacitate, — alaturati-ve pre tânga barbatii natiunei, cei'a ce a caruntitu, cá meritati de patria, de natiune, sî de biserica. Conlucrati la consolidarea pâcei comune, sî a constitutiunalismului, sî se fiti convinsi, ca specialele nóstre dorintie, tocmai in asemenea mesura, din gradu in gradu voru deveni la valóre; natiunea româna se va intârí spiritualminte.

Mai vorbesce corespundintele aradanu sî despre deregatorii de natiunalitatea româna din cottulu Aradului, cari ocupandu-se prea multu cu alte lucruri, nu le remane acelor'asi tempu a se ingrigí despre caus'a natiunala. Eu nici pre acestu terenu a incusâriloru nu me potu alaturá corespundintelui. Conatiunalii nostri ce se afla astadi in deregatorii cottense, a devenitu in posturile sele, dupa cum tuturoru ne e cunoscutu, pre lânga o pactare stabilita intre partitele respective, alegatóre, a devenitu, adeca, pre lânga o incredere comuna. Iéra déca cum-va suntu intre acei'a deregatori, cari in zelulu seu câtra caus'a natiunala, bine intielésa, aru fi recitu, — despre ce insa eu, tocmai contrariu cu corespundinelte aradanu multusciitoriu, n'amu nici o cunoscintia, — in asemenea giurstâri, noi suntemu acei'a ce putemu díce: n'avemu ce face; de óre-ce singuri partisantii cei mai intimi ai corespundintelui s'au luptatu pentru alegerea acelor'a, sî inca de multe ori, dóra, cu o opintire nemotivabila. Noi din parte-ne suntemu plecati a presupune numai bine despre conatiunalii nostri, cei acum alesi intre diregatori. Ce se atinge, specialminte de jurasorulu cottensu din B. Ineu, fii odichnitu d. corespundinte, ca nu elu arangiaza balurile imputate, nici cele-lalte petreceri cu band'a musicala tiganésca, ci dupa cum fórte n'meritu a fostu insemnata mai de une-díle „Albin'a“, tóte acestea le face principalulu lui, Szolgabiroulu. Jurasorulu s'a fâcutu demnu de inculpare cu aceea, incâtu s'a socotitu pre sine de competinte a luá passiunile cele domnesci a principalului séu sub o defensa polemica. Cu acestu pasiu, ce e dreptu, a doveditu elu o nesocotintia câtu de mare, mai vertosu, incercându-se a aperá scaderile clientului seu prin inculparea natiunei nóstre cu demoralisare totala; insa, pre lânga tóte acestea, dóra aru fi totusi prea multu, alu inculpá pre acelu jurasoru de indiferentu câtra natiunea sea.

Unu românu adeveratu.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Dela acestu tempu insa incóce s'au estinsu cu totulu dreptulu privatu sasescu sî preste scaunulu Salistei sî alu Talmaciului, cá sî preste cei-lalti locuitori români ai scaunului Sabiiului, insa tóte actele private intre locuitorii scaunali se duceau sî faceau libere sî se treceau in protocólele teritoriale scaunale, cari pentru Saliste, s'au continuatu dela an. 1585 pâna 1709 sî de ací pâna la 1767, intocm'a cá sî in scaunele sî comunele sasesci, in cari se trecea proprietatea ómeniloru in munti, in câmpu sî la mori.

Acestu scaunu au posesu tóte drepturile municipali, chiaru sî dreptulu caducitâtiei, apoi alu tertialitâtiei dela comori. (cestu din urma inca pâna la 1819). Magistratulu Sabiiului insa si-au estinsu acum influinti'a in scaunulu Salistei sî alu Talmaciului cu atâtu mai multu, cu câtu erau judecii scaunului Salistei totu odata sî senatori ai magistratului sabianu, sî mai in urma primii senatori, ceea ce servea scaunului Saliste mai intâiu de o preferintia.

Dara tocm'a acésta impregiurare au datu ansa la nefericirea scaunului. Alegandu-se acesti judeci totu odata cá senatori in Sabiiu, 'si perduse scaunulu pre nesimtite dreptulu de alegere, ceea ce insa nu erá pre atunci simtitoriu pentru scaunu, fiindu elu in corporatu la alu Sabiiului sî inca in posesiunea tuturoru altoru drepturi ale sele. Statutele Sabiiului arata pusetiunea judeciloru scaunali ai Salistei sî adeca cele din an. 1636 connumera, intre senatorii alesi: „. 1, vicesimator, 2, divisor 3, aedituus ac judex in pagis bonorum septem judicum 4, judex in sede. Selistensi etc. . ., cele din 1650 suna:

„senatores:

1. judex Selistensis potior. 2, judex superiorum proventorum bonorum . . ., 3, conjudex Selistensis etc. . . . .; cele din 1677: „. . . . 3, judice primario Selistiense. 4, judice septem pagorum . . . . . 7, judice secretario Selistense“ mai târdiu sî „judex regius Selistiensis“.

Din acestu schematismu apriatu se vede, ca a. n. bunuri ale septeloru judetie“ sî au avutu deosebitu jude sî ca intre acestea bunuri nici in alu 17-lea seculu nu s'au conumeratu scaunulu Salistei sî nici alu Talmaciului, ci din contra Salistea avea doi judeti regii proprii Ceea ce da insa scaunulu Salistei mai inainte alesiloru sui judeci sî primari, in partea salariului, dá elu acum firesce senatoriloru din Sabiiu, cari erau judeci ai loru.

Insa acesti judeci acum senatori pre rendu au inceputu a-si inmultí datiile sî a-si usurpá sî mai multe, umplendu-si pungile; ba ei si-au usurpatu in fine sî decim'a pre sém'a loru, care numai regelui trebuiá sa se platésca pre jumetate (Decret. din an. 1495), câci vam'a (Schaf u. Schweinemauth) o tragea judele regescu sî scaunalu alu scaunului Sabiiului.

De óre-ce se observá in fundulu regescu, in urm'a decretului alu 13 art. 29 § I a regelui Ferdinandu din an. 1552, a se dá decim'a regésca in arenda, pre care chiaru oficiantii supremi sasesci o inarendau, apoi cu acestu mijlocu sasii au fâcutu fórte multe abusuri de decim'a regelui, ceea ce au datu ansa la cele multe procese, bine cunoscute, intre fiscu sî sasi.

In scaunulu Salistei insa si-au usurpatu judecii senatori scaunali decim'a, insa nici cându in natura, ci numai in bani, precum dovedesce „Consignatio donatoriorum, qui decimas in pagis sedium nationis saxonicae percipiunt“ intre cari mai intâiu se numera scaunulu Sabiiului, iéra apoi intre comunele acestui scaunu alu Sabiiului se conumera, sî comunele scaunului Talmaciu sî alu Salistei, sî adeca se conumera la scaunulu Sabiiului, cá intre cele-lalte comune sasesci ale acestui scaunu. —

Dupa acestea registre fiscale din secol. alu 17 plateau cele mai multe comune sasesci decim'a, un'a parte Fiscului sî trei pârti preotiloru sasesci, iéra de comunele: Seliste, Sibielu, Tilisc'a, Vale, Cacov'a sî Galesiu se díce: „decimas in aere redimant, quae pecunia redemtitia duobus judicibus sedis Szeliste cedit“; iéra de comunele Talmaciului: Boitza, Talmacelu, Porcesci, Sebes superior sî Sebesiulu inferioru se díce: „nullas decimas pendunt“.

Oficiantii sasesci sî a. n. universitate a loru inca de tempuriu au inceputu a-si usurpá provente regale din fundulu regescu, sub diferite tituli sî mai alesu din pârtile si comunele nóstre romanesci, pre cari le administr'au prin amploiatii loru. Asiá incercau in acte a se serví de numele bonuri „bona“ pentru pârtile nóstre sî a le numí apoi „bona septem judicum“.

Asiá arata articulii dietali din 1610, unde róga sasii pre principele Gabriilu Bathori „ut Serenitas vestra contenta sit bonis“ Civitate (cibinii) tentis, quod fundus regius nuncupatur, praeterea ex bonis septem judicum quantam partem illorum respiceri potuisset, ut pote sede Seliste, sede Talmacs etc. . . .“

Insa diet'a pricepandu bine intentiunile sasiloru, au conclusu asiá: „Conclusimus autem unanimi consensu, ut bona illa, quae nunc una cibinio fisco applicata sunt, nunquam a fisco abalienentur“ prin care au dechiaratu sî Sabiiulu sî scaunele nóstre, de un'a natura de fundu regescu, sî de provincie neinstrainavere corónei.

Totusi Sasii nu s'au lasatu de incercârile loru, ci au tintitu acolo, a se sterge scaunulu Salistei sî alu Talmaciului din Registrele bunuriloru fiscale, unde erau cu totu fundulu regescu insemnate cumu amu vediutu la anulu 1552, ceeace in confusiunile in cari se aflá in sec. alu 17 lea le au succesu incâtva, fiindu sî ei partasi la legislatiunea Transilvaniei. Asiá nu se numesce Saliscea sî Talmaciulu espresu in aprobatele din 1615 (P. II tit VIII art. II) ca bunuri fiscale, precum sa numescu de atari fagarasch, Törcsvár, liberae civitates et oppida; ceea ce natiunea magiara sî secuie usioru puteau concede, câci priveau pre comunele nóstre intielese sub „libera oppida s. vilae“ In adeveru sî in fapta inse facea Salistea — afara de contributiunea regésca — inca sî servitiuri de 4 díle de plugu la curi'a regelui din Alb'a Iuli'a, care le pretindeau susu citatele aprobate tit. 14 numai din bunuri fiscale; apoi in deosebi facea servitiuri regesci la Salinele din Vizokna, ce se prestau din mai multe pârti ale fundului regescu. Serviciurile acestea din urma au fostu pentru Salisteni de mare insemnatate, câci ei cari erau in apropiere de Ocne, cá economi de vite, primeau sare a. n. imperateasca dela Vizokna, carea le facea pentru nutrementulu viteloru mari folóse, de aceea sî tieneau Salistenii de o bunatate servitiile regesci la Vizokna, pana cându altoru comune sasesci din scaunulu Sabiiului le cadeau greu. De aceea sau sî hotaritu in dieta din 1637 (art. 50 Par. V a aaprobateloru) cumu urmeasa:

„Vizaknát Szeliste Székböl régi usus szerint tartozanak seg teni munkasok adásával, é s nem a több regius fundusról. Asia daru sî diet'a tierii numesce Salistea „Szék“ (scaunu) sî „fundu regescu“ sî o sustiene la servitiile regesci, precum s'au decisu sî in articoli dietali din an. 1635.

Sasii inse cu scopu, cá se stearga pre scaunulu Salistei dintre scaunele fundului regescu sî dintre servitiurile regesci, au cerutu la an. 1693 stergerea citatului articolu dietalu, ceea ce nu sau concesu, pre cum vomu dovedí mai la vale.

Intentiunile Sasiloru la proventele regale au pasîtu asia de departe, incâtu la dietele din an. 165. sî 1653 au indrasnitu dea dreptulu de a pretinde jus dominale in pârtile nóstre sî in alte mai multe. Natiunea magiara inse sî secuie au respinsu acestea pretensiuni arogante cu cea mai mare rigorositate, sî infuriate de astfeliu de pretensiuni, au provocatu cu alarma pre Sasi, a-si produce tóte documentele, la cari se provocau ei, ceea ce Sasii nu au facutu, ba cu mare necadiu au scapatu de acésta cerere justa a celoru-lalte dóue staturi.

Fiindu inse Sasii pre a tunci in posseseiunea onoru comune in comitatulu Cetatii de balta (Kükölö) sî alu Albei, au dechiaratu dicta numai atâtu in genere, „A Szász natio lévö possessor Patronusnak vármege bélé joszágok, mellyeket addig is **nem különben birták** mint más nemes emberek.“

Din contra insa au luatu acésta dieta pre scaunulu Salistei intr'atâta sub scutulu ei, incâtu l'au pusu provisorialminte aub jurisdictiunea officialiloru comitatensi, ca se nu-lu mai póta despoiá nesatiosii amploiati, fara inse sa se fie schimbatu ceva in cele din intru ale scaunului.

Dupa trecerea Transilvaniei iérasi sub cas'a domnitóre de Habsburg, sau regulatu referintiele tierii prin a. n.

Diplom'a Leopoldina din an 1691.

In p. 3 alu acele'ia, regele nu au confirmatu pretensiunile sasiloru de jurisdictiune dominala sî de dreptu la provente, in pârtile unde o pretindea ei sî adeca mai alesu in scaunele nóstre, care pretensiune erá combatuta de cele lalte doue Natii, ci au lasatu acestu objectu la impacarea libera a celoru 3 staturi sî ordine.

Pertractârile asupra impacaciuniloru sau inceputu sub conducerea Gubernatorelui de atunci

Georgiu Banffy de Losonz.

Dupa sunetulu proiectului de complanatiune, alu Gubernatorelui dto Sabiiu in 23 Aprilie 1692, pretindeau Sasii, a. n. siepte judetie, séu cassarea unoru anumiti articuli dietali, séu apoi interpretarea acelorá in sensulu Sasiloru, sî adeca au cerutu ei cu deosebire cassarea sî stergerea Titulului 46 art. 6. Pars III din approbate, câci numai ací sî numai in genere s'au cunoscutu, ca Sasii prosedu bunuri (Josaguri) insa nu ca dreptu nobilitaru; apoi au pretinsu jurisdictiunea ce o au mai avutu.

Alu doilea pretindu Sasii cassarea sî stergerea susu citatului Edictu 80 part. 5 din approbate, unde se numesce Salistea scaunu sî fundu regescu, si se lasa la servitiurile saliuari din vizokna.

Regele Leopoldu prin Rescriptulu din 6 Aprile 1693, prin care sau confirmatu a. n. „Accorda trium nationum" concede prim'a pretensiune de jurisdictiune a Sasiloru, inse cu esceptiune a scaunului Saliste, iar a doua pretensiune, pentru stergerea Edictului 80, nu o concede neci decum.

Asiá sau infiintiatu Accordele di 7 Aprilie 1693. dupa cumu au consimtitu sî natiunea magiara sî secue.

In cea prima, despre jurisdictiune, se invoiescu numitele natiuni, ca se aiba Sasii: „in bonis, ut vulgo vocant, septem judicum, jurisdictionem ipsorum privilegiis fundatam" adeca pre cumu erá in tempurile vechi, aici aratate sî anumitu dupre cumu devenise in urm'a incorporatiuniloru; iéra de Saliste dîce: „In sede vero Szelistie maneat jurisdictio comitatus officialium, juxta usum hactenus observari solitum" adeca precumu decise dieta din 1651 — 1653, prin care s'au scapatu, baremu pre unu tempu, Salistenii de asupririle cele mari, de cari chiar sî accorda din 7 Aprilie 1793 amintesce in P. 2 ut saxones enormam et excessivam in hospitiorum vel domorum locationibus caritatem et locantium tam in civitatibus, quam castellis exactiones et avaritiam corrigant"

Edictulu 80 P. V inse sau sustienutu cu acea adaugere espresa in putere; „nec rafragamur ut sedes Szeliste gratuito labore ad salinas Vizoknaenses plus aequo et solito, ab officialibus nostris, non gravetur! ceea ce inca au conditionatu jurisdictiunea officialiloru regesci.

In a dou'a Accorda „super numero portarum" sau regulatu contributia, sî sau concesu, ca sî Salistea, sî Talmaciulu, ca sî mai nainte se plateasca censulu regescu cu Sasii de impreune sî adeca dîce accorda:

„In saxonica autem natione censeantur 1400 portae; inhoc numero intellectis toto fundo regio: bonis adarcem Törcs uti et ad rubram Turrim pertinentibus, sede Szeliste, sede Talmats, et bonis septem judicum et Cibiniensium et coronensium in albensi et de Kükülö comitatibus sitis."

Precum dar in registrile fiscale, aratate mai susu, asiá sî in accorda se supune censului de 1400 portae totu fundulu regescu, sî adeca nu numai „fundus regius antiquus" dar sî „partes fundi regii incorporate" sî inca esceptionalminte sî bunurile, cele possedea Sabiiulu, Brasiovulu, sî siepte judece in comitatulu Albei sî cetâtii de balta, dar nu „cum jure nobilitarii," cumu se vede din aprobate. Ací iérasi se numesce Salistea sî Talmaciulu cu numele diplomaticu „sedes" sî se deosibescu espresu de bunurile siepteloru jiudecie, ale Sabiiului et . . ., cari jaceau in comitatu, pana cându celelalte pârti incorporate la scaunele sasesci se intielegu sub „toto fundo regio."

Asiá se intielege accorda; asiá o au intielesu sî a. n. siepte judetie in Gravaminele loru dto.

„Weissenburg 20 Augustu 1700.

P. 3, care suna: „gehört laut contractus articulus 2. (Accorda) zu der Übertragung der sächsischen Portae totus fundus regius et omnia bona in Albensi et Kükülö comitatibus sita, wie viel aber dem fundoregio entrissen, und so wohl dieser als auch die bona Volkany et Szektar nicht restituiret, zeigt der Augenschein und die collation des effective besitzenden Standes, mit denen privilegialiter assignirten terminis fundi regii" in cari termini sî scaunulu Salistei sî Talmaciu sau cuprinsu sî se cuprindu ací chiar Sasii inpartu tienuturile numite in punctulu 2 alu accordei in doue pârti, adeca 1) in „toto fundo regio" sub cari intielegu sî scaunulu Salistiisî alu Talmaciului, sî 2) in pretinsele loru bunuri din comitatulu albei sî alu cetâtii de balta.

Cumca asiá se intielege accorda, dovedesce indipustaveru sî aceea ca regele Leopoldu sî natiunea Magiara cu cea Secuie nu s'au invoitu la cassarea Edict. 80 alu approbateloru, unde espresu se numera scaunulu Salistei intre fundurile regesti.

Asiá numitele bunuri ale 7-loru judetie in comitatu, au fostu mai alesu comune sasesci. Russ Nagy es kis Ekelmezö (Probstdorf), Balkats et Sitve, pre cari le au tinutu cetateaa Sibiiului din an. 1424, apoi posessiunile Kreutz, Messe, Clasdorf, Michelsberg, Földvár sî Colunu, cá foste pârti ale Abatiei de Kertz, pre cari le-au tînutu Sabiiulu din 1474, sub conditiuni grele, etc. tóte acestea bunuri resp. comune mai cu séma sasesci, s'au incorporatu la anulu 1861 pre deplinu cu scaunulu Sabiiului, pâna cându scaunele nóstre, ca curate funduri regesci s'au dismembratu dela acelea in period'a lui Reichen-Stein!

Totu de acésta natura au fostu comun'a sasa Cisnadiór'a in scaunulu Sabiiului, sî resp. comitatulu Albei, care totu atunci s'au incorporatu la Sabiiu.

Siepte judetie au pretinsu asemenea portiuni possessiunari sî in comunele, foste granitiare, Orlatu sî Sin'a. Insa prin rescriptulu prea gratiosu din 17 Oct. 1781, prin care s'au intaritu in meritu sentint'a forului productiunalu, in procesulu Sabieniloru cu fisculu, pentru desdaunarea din comunele numite s'au decisu, cum urméza: „. . . quia conventus magistratus et totum publicum cibiniense de proprietate actionatorum portionum in Orlath et Sin'a sic dictis possessionibus existentium, et instituto militari applicatarum, nón satis produxisse comperirentur, ideo in tuitu earundem fiscum regium ab onere bonificationis simpliciter immunem et absolutam judicialiter declarari".

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Escel S. comandantele generalu FZM. bar. Ramming a sositu alalta-eri aici.

⁂ Gimnasiulu de statu din Sabiiu. Acestu institutu se dice ca va sta de aci incolo sub directiunea dlui Ignatiu Veress, in loculu dlui Dr Kratky, despre care ni se spune ca este chiamutu in cualitate de consiliariu de scóle la Prag'a. Acestu din urma cu purtarea sea cea cu tactu sî nepartinitória fatia cu tenerii de nationalitâti diferite, sî doveditória de celu mai viu interesu câtra inaintarea invetiamentului, au castigatu animile tuturoru iubitoriloru de progresu. Drulu Kratky a sî prasitu Sabiiulu.

Audimu de introducerea limbei unguresci ca limba esplicativa. Cu privire la datele statistice avemu temeiu de de a ne teme ca introducerea acestei limbe aici, unde numai unu pré micu numeru sciu, cei mai multi inse au lipsa mai anteiu a invetia limb'a ungurésca, va desiertá fórte tare clasele gimnasiale.

⁂ Legea de recrutatiune, dupa P. N. e deja sanctiunata. In sessiunea cea mai de aprópe se va promulgá. Deocamdata primescu municipiele insarcinarea de a terminá preliminariele la punerea in lucrare a recrutârei.

⁂ Alegerile pentru tienendulu conflucsu a universitatei natiunale sasesci s'au inceputu deja. O parte a natiunei sasesci nu se pare a se invoí cu circulariulu de conchiemare. Cu deosebire a neplacutu celoru mai multi pasagiulu, carele marginesce competinti'a universitatiei la lucrâri economice sî dîce ca in afaceri politice i este iertatu sa faca propuneri pentru de a le asterne la locurile mai inalte. Dovada despre neplacerea acést'a este instructiunea comunitâtiloru cetatienesci din Brasiovu sî Bistritia data deputatiloru sei. Ambe acestea comunitâti cetatienesci pretindu cá reformele necesarii in viéti'a din launtru a natiunei sasesci sa se faca pe calea egislatiunei municipale autonome sî nu pe calea octroârei. —

⁂ Dupa S. Bl. regimulu se ocupa cu reorganisarea tribunaleloru, incâtu pre anulu venitoriu sa póta pasi in viatia.

⁂ Varsda unu candidatu de bucatariu in monastirea franciscaniloru din Sabiiu, de unedîle se pune sî amesteca in caféu'a quardianului (antistelui monastirei in locu) veninu. Acest'a dupa vre o doue gustâri afla cafeau'a ca e de unu mirosu estraordinariu, cu tóte ca luase atât'a incâtu sa póta muri déca ajutoriulu medicului nu sosea in graba sî déca nu i da quardianului ceva de vomatu (versatu). Ucigasiulu inse fugi indata dupa ce vediu ca s'a descoperitu miseli'a lui. Acum cetimu ca e arestatu in Timisior'a. Quardianulu dupa o bola de v'eo doue septamani s'au radicatu pre picióre, inse patimesce de stomacu. Veninulu ce i s'a fostu pusu in cafea fu Cyanhali.

⁂ Inspectiunea generale de Gensdarmarie se va disolva in 1 Sept. Agendele ei se voru transpune ministeriului pentru apararea tierei, cârui se subordina de aici inainte Gensdarmari'a, ce mai remane in organisatiune sea de acum. Comand'a a 9 sî 10 de Gensdarmaria cu loculu Agramu sî Sabiiu va mai depinde inca sî pe viitoriu dela ministeriulu imperiale de resbelu pana la definitiv'a deslegare a cestiuniloru intre corón'a Ungariei sî tierile incorporate.

* In 21 a lunei curente cal. nou se descarcase dealungulu Murasiului si Ariesiului o tempestate infioratória, care a causatu, pana unde s'au intinsu, dauna insemnata, perindu la aceea ocasiune mai multi ómeni la comun'a Grindu fura omoriti de fulgeru 2 ómeni; sî trei cai.

6—2

Concursu.

La scól'a capitala normala gr. or. dela biseric'a vechia din Satulungu a devenitu vacante unu postu invetiatorescu cu salariu anuale de 226 fl. 25 xr. v. a. —

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sa-si tramita timbrate sî francate pâna in 30 Augustu a. c. st. v. — la subscrisulu: atestatele loru de botezu ca suntu români de legea gr. or., testimoniele loru scolastice ca au absolvatu celu putînu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu séu teologicu sî documentele autentice despre purtarea loru morala sî politica.

Brasiovu 10 Augustu 1868.

Iosifu Baracu,
Protopopu gr. or. I alu Brasiovului sî Inspect. district.
de scóle.

8—2

Concursu.

Pentru dóue statiuni invetiatoresci la scól'a gr. or. centrala din Vieneti'a inferióra in districtulu Fagarasiului, cu care statiune suntu urmatórele salarie anuale impreunate, percepânde lunarie regulatu sî anume:

1, pentru Invetiatoriulu primariu 300 fl. v. a care este totu odata sî directoru scolariu.
2, pentru alu doile invetiatoriu 200 fl. r. a.
3, pentru ambi cuartire libere acomodate in edificiele scolarie, precum sî lemnele debuincióse, celui dintâiu 8 — sî celui de alu doilea 6 stângini pre anu. —

Competitorii de a ocupá aceste posturi de invetiatori, au de a concurge prin calea Protopopiatului I alu Fagarasiului la efori'a susu mentiunatei scoli, pâna la 18/30 Aug. a. c. avendu calitâtile urmatóre:

a) Invetiatoriulu primariu se fia absolutu de gimnasiulu superioru, versatu in tóte trei limbile patriei.
b) Alu doilea invetiatori se fia absolutu celu putînu gimnasiulu inferioru, apoi pedagogi'a, séu cleric'a; sî asemenea versatu in limbile patriei, pre lânga care au de a produce:
c) Atestatu de botezu, sî moralitate sî ca suntu gr. orient. alegendu sî cele-lalte testimonii scolarie, séu celu putînu testimoniulu de clas'a absoluta mai pre urma.

Fagarasiu 8/20 Iuliu 1868.

Petru Popesu,
Protop. gr. or. sî Insp. district.
de scóle.

Burs'a de Vienn'a.

Din 17/29 Augustu 1868.

Metalicele 5%	58 20	Act. de creditu	211 90
Imprumut. nat. 5%	62 20	Argintulu	112 25
Actiile de banca	727	Galbinulu	5 41

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 67. ANULU XVI.

Sabiiu, in 22 Augustu (3 Sept.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cercularialu

de conchiamarea congresului bisericescu*) natiunalu românu.

Nr. cons. 795. 1868.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi si Administratori protopopesci, Cinstitei Preotîmi, si poporului credintiosu din Archidieces'a nóstra romàna gr. res. a Ardealului!

(Capetu).

II. Cele douedieci de cercuri de alegere pentru cei doue-dieci deputati laici, apoi Comissarii consistoriali, si locurile acestoru cercuri:

Impartîrea Archidiecesei in doue-dieci de cercuri de alegere pentru 20 deputati laici la Congresulu bisericescu nationalu romanu, si a Comisariloru Consistoriali.

B. I-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Hannia.

Loculu de alegere: Salisce.

Protopresbiteratulu Sabiiului I. si din protopresbiteratulu Mercurei partea cea din Scaunulu Miercurei

II-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioann Panoviciu.

Loculu de alegere: Resinariu, Protopresbiteratulu Sabiiului II. si din protopresbiteratulu Mercurei, partea cea din Comitatulu Albei de josu.

III-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioann Tipeiu.

Loculu de alegere: Sabesiu. Protopresbiteratulu Sebesiului.

IV-lea Cercu de alegere; Comisariulu consistorialu Parintele Protosingelu Nicolau Pope'a.

Loculu de alegere: Agnit'a. Protopresbiteratele: Nocrichului, Cincului mare si Palosiului

V-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Zacharia Boiu

Loculu de alegere: Sighisiór'a. Protopresbiteratele: Sighisiorei, Mediasiului si Cohalmului.

VI-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Petru Popescu.

Loculu de alegere: Fagarasiu. Protopresbiteratele: I si alu II Fagarasiului.

VII-lea Cercu de alegere; Comisariu Consistorialu Parintele Protopopu Parteniu Trombitasiu.

Loculu de alegere: Deagu. Protopresbiteratele: Osiorheliului, Târnavei de susu si de josu.

VIII-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Moise Lazaru.

Loculu de alegere: Bradu. Protopresbiteratulu Zarandului.

IX-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Teodoru Buzdugu.

Loculu de alegere: Galatiu. Protopresbiteratele: Bistritiei si Giurgiului.

X-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Vasiliu Piposiu.

Loculu de alegere: Hondolu. Protopresbiteratele: Gioajulu I. si II.

XI-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Petricu.

Loculu de alegere: Sacele. Protopresbiteratulu Brasiovului I. si alu II.

XII-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioann Metianu.

Loculu de alegere: Elöpatacu. Protopresbiteratele: Branului, Treiscauneloru si Hidvegului.

XIII-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioann Patiti'a

Loculu de alegere: Abrudulu. Protopresbiteratele: Zlatn'a de josu si de susu.

XIV-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Simeonu Popu Moldovanu.

Loculu de alegere: Turd'a. Protopresbiteratele: Turd'a, Secu si Lupsi'a.

XV-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Ioannu Ratiu.

Loculu de alegere: Hatiegu. Protopresbiteratulu Hatiegului.

XVI-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Petru Rosica.

Loculu de alegere: Calat'a mare. Protopresbiteratele: Ungurasiului, si alu Clusiului de susu si josu.

XVII lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Grigoriu Ciocasiu.

Loculu de alegere: Rohi'a. Protopresbiteratele: Chioar'a Solnocu I si alu II.

XVIII-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Nicolau Crainicu.

Loculu de alegere: Ili'a. Protopresbiteratele: Dobr'a si Ili'a,

XIX-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Parintele Protopopu Nicolau Popoviciu.

Loculu de alegere: Orescia. Protopresbiteratele: Dev'a si Orescia.

XX-lea Cercu de alegere; Comisariu consistorialu Adm. Protopopescu Alesandru Turdasianu.

Loculu de alegere; Belgradu. Protopresbiteratele: Belgradu si Muresiu.

III. Se insarcinéza fie-care Protopresbiteru, si Administratoru protopopescu, a mijlocí dela comunele bisericesci contribuire de bani din lâdile loru bisericesci pe sém'a chieltueleloru deputatului loru preotiescu si mirenescu, si totodata a face si prin Preoti colecte de bani dela cei mai avuti crestini spre acestu scopu, si aceste contribuiri de bani sa se tramita Consistoriului prin Comisariulu respectivu consistorialu, câci deputatii voru primi din acesti bani diurnele loru dela Efori'a archidiecesana.

IV. Diu'a alegerei de deputati preotiesci se prefige pe $^2/_{14}$ Sept., iéra pentru deputatii mireni pe $^5/_{17}$ Sept. Comunele bisericesci trebue sa indiestreze pe alesii loru pentru alegere de deputatu cu plenipotintia, care au a o predá Comisariului consistorialu inainte de actulu alegeriei; câci cari nu voru produce astfeliu de plenipotintia, acei'a nu se potu lasá la votisare.

V. Deputatii alesi din cleru si poporu au sa fia provediuti asijderea cu plenipotintia din partea fie-cârui cercu de alegere, si acésta plenipoitntia au sa o predea congresului spre legitimarea loru.

VI. Fia-care Comisariu consistorialu are a raportá Consistoriului neamanatu resultatulu alegerei si a asterne sum'a colectei pe sém'a Deputatului congresualu.

Sibiiu, din Siedinti'a consistoriale tienuta in 12 Augustu 1868.

Alu vostru alu tuturoru
de totu binele voitoriu
(L. S.) Archiepiscopu si Mitropolitu
Andreiu m. p.

---

*) Cuventulu acest'a e de a se adauge la acestu locu si in nrulu trecutu

---

Reflessiuni referitórie la memorandulu scaun. Salistei si Talmaciului.

Cetiramu in „Hr. Ztg.“ din Sabiiu nr. 207 nisce reflessiuni referitórie la memorandulu scaunului Salistei si Talmaciului, asternutu la diet'a din Pest'a prin stim. nostru aperatoriu Puscariu, unde se dîce: ca aretârile nóstre din memorandu despre nedreptele si nefundatele pretensiuni ale universitatei sase, despre documentatele nóstre drepturi si libertâti etc., cari in adinsu aru fi scóse din ventu, s'aru deslusî din destulu prin donatiunile regesci si documentele despre drepturi de prescrierile (Verjährungs=Rechte) asiediate in archive.

Corespundinti'a din „Herm. Ztg.“ mai multu pretiu aru avea, cându ne-aru aretá pre calea publicitâtiei acelea donatiuni si documente, si nu ne-aru indreptá la archive, cari precum e cel'a alu universitâtiei sase, la tóte tempurile ne-au fostu inchise, si de unde, cu calcarea mai multoru mandate regesci, nu ni s'au datu nici documentele scauneloru nóstre proprii.

Pare-ni-se ca si acum se sfiesce corespundintele a esî la lumin'a lumei cu donatiunile si documentele lui, noi amu aretatu in memorandu ce feliu de donatiuni posedu dnii sasi; judece despre ele diet'a, si mai multu lumea si opiniunea publica.

De drepturi de prescriptiune (Verjährungs-Rechte) asupr'a nóstra nu amu sciutu insa nimic'a pâna la corespundinti'a din „Hr. Ztg.“

Déca e asiá, si déca drepturi omenesci si libertâtile nóstre s'au pututu sterge prin prescriptiune in favórea natiunei sase, apoi cu acést'a singuru corespundintele i-si arata slabiciunea documenteloru sele si estrem'a nedreptate a natiunei sase asupr'a nóstra.

Coresp. vrea sa arete starea adeverata a lucrului dîcendu: „ca valachii, cari pre rendu au emigratu din Romani'a in dominiulu Salistei si alu Talmaciului, in comitatulu Albei au fostu de decenii iobagii siepteloru judetie, ei nu au fâcutu robote in natura, dara si-au rescumperatu robotele cu bani; esecutiunile esmise de câtra gubernu in seculului trecutu, cu militia si tunuri asupr'a prevaricatiuniloru si renitentieloru Salisteniloru, aru dovedí, câtu de fundata au fostu relatiunea jobagionala a coloniloru din Saliste si Talmaciu; câci incu curendu inainte de 1848 au fostu executii in Saliste; acesti coloni aru fi fostu supusi jurisdictiunei sasesci politice, fiindu ei indepartati de pamentulu loru comitatensu etc. . . . . care puseliune le aru fi fostu loru placuta câci in tóta tiér'a sasésca nu se aflau ómeni liberi asiá avuti, ca acesti coloni si cei din dominiulu Branului; dîce mai departe corespundintele, ca de-si baronulu Salmen la an. 1861 au dîsu, ca acesti coloni s'au fâcutu ómeni liberi, totusi congregatiunea scaunului Sabiiului au protestatu in scrisu in contr'a incorporârei loru la acestu scaunu tienendu-se ei de comitatu; despre care protestu nu s'au mai decisu nimic'a; in fapta ei nu se tînu de scaunulu Sabiiului, si de aceea nici nu se invita la adunârile scaunale“.

Acestea nu suntu documente, ci numai vorbe, cari nu le audîmu astadi intâi'a-óra dela fratii nostri sasi, asiá dara suntu vorbe góle, cu cari nici unu pasagiu din memorialulu nostru nu s'au refrântu.

Asiá dara la acestea frase respundemu atât'a: ca déca românii nostri aru fi emgratu din Romani'a dupa venirea sasiloru in Ardelu in dominiele acestora, Saliste si Talmaciu, cá coloni ai loru apoi ne mirâmu, cum de póte concede Andreanulu sasiloru usulu in padurile si apele Blaciloru? cum de-se numesce Salistea si Talmaciulu sute de ani scaune, sedes, si nu dominiele sasiloru, chiaru si in legile patriei? cum de si-au fâcutu ele, cá scaune, constitutiuni gremiali libere? etc. etc.

Taxe au platitu si multe alte comune, despre ale câroru cualitate de fundu regescu, nici sasii nu s'au indoitu, câci acestea taxe erau primitivele salarie ale oficiantiloru fundului regescu. In scaunulu Salistei si alu Talmaciului inse — cari erau cea mai buna bucatura a 7-loru judetie — acestea si-au usurpatu nu numai taxe nenumerate, dara au constrinsu pre locuitori a curatí sî stradele sî platele Sabiiului, intr'unu modu, care d'abiá s'au pututu iví prin plantagele Americii, pentru care fapte nemai audîte au fostu siepte judetie de câtra regimu chiaru sî predepsiti cu una suma rebonificatóre, de circa 23 mii fiorini.

Da! sî esecutiuni, cu tunuri, au esoperatu puternicii siepte judetie in finea secolului trecutu asupra Salisteniloru, spre a stórce dela ei in modulu acest'a contracte urbariali, in cari se vorbesce de redemtiunea taxeloru robotale asiá precumu chiaru cei mai tirani fosti domni pamentesti, nu au facutu, câci bietii ómeni numai puteau ajunge la nici unu scaunu alu dreptâtii, fiindu persecutati de prepositii si blândii loru inspectori, spani, provisori, sabadasi etc. sasi.

Ore astfeliu de documente servescu de bas'a celoru ce le scrie corespondentele lu H. Z.?

Prin esecutiunile cele cu tunuri asupra Salisteniloru vrea corespondintele se demustre dreptulu dominatului siepteloru judétie asupra nóstra? amaru dreptu! sî inca sî adî se potu provocá sasi civilisati la atari drepturi!!

Daca scaunulu Salistei sî alu Talmaciului sau supusu administratiunei sasesci a scaunului, pentru indepartarea loru de comitatulu albei, cumu dice „Hr. Zt.“, apoi cu mirare intrebâmu: cumu de nu sau supusu acestei administratiuni comunele Magu, Aciliu, totu Sacelulu, ba póte sî Ocna, cari totu asiá de departe, sî póte mai departe suntu de comitatulu Albei, d. e. de centrulu lui, decâtu Salistea, Galesiulu Tilisca?

Déca in fine Românii nostrii au devenitu avuti, apoi la atât'a de siguru nu au ajunsu prin ajutoriulu Sasiloru, ci cu tóte opressiunile sasesci, ce le purtau, numai prin eminentulu loru spiritu de inaintare.

Marturisimu, ca compatimimu categoric'a asertiune a corespondintului, ca pe bas'a astorfeliu de argumente ne au eschisu fratii sasi dela tóte drepturile politice, sî ca nu vomu fi chiemati nici de ací incolo in adunârile scaunale, dora pentru protestulu cetâtii Sabiiului dela 1861 (nu alu adunârei scaunale). Dar eata ca corespondentele intaresce acelea rele, in contr'a câror'a ne plângemu cu totu dreptulu in memorandu, in care amu produsu documente pentru asertiunile nóstre, iar nu vorbe góle sî frase ruginite, cá ale corespondentului.

Salistenii sî Boitienii

Eveneminte politice.

Sabiiu 11 Augustu.

Intalnirea Imperatului Austriei cu principele de Hohenlohe, ministrulu primariu alu Bavariei, la curtea drumului de feru din München, in dilele din urma, a datu politicîloru ansa la diverse conjecturi. „Mem. dipl.“ asigura ca Imperatulu a descoperitu principelui bavarezu ideile sele politice, cari are sa le urmeze Bavari'a intocm'a cá sî Austri'a. Ideile aceste suntu: sa se observeze strictu tratatulu de Prag'a. Aceea-si fóia in deductiuuile sele mai departe intaresce, ca nu a pututu fi vorb'a de o apropiare intre Austri'a sî Prussi'a, dupa cum se afirmá din unele pârti cu vre o câte-va septamâni inainte de acést'a. —

Regele Saxoniei se dîce ca erá pré aprópe a abdîce de tronu. Caus'a la acést'a e estinderea puterei militarie prussiene asupra Saóxoniei in mesura mai mare, — unu lucru care indignéza pre regele.

Sgomotele de resbelu, pre lânga tóte demintirile oficióse nu se stempera.

Romani.'a recrutéza 10 mii feciori.

Adunarea generala

a Asociatiunei transilvane pentru lit. sî cult. poporului rom.

I.

Acésta festivitate olimpica a româniloru, unde are a se intrece fia-care luptatoriu inteliginte, alu natiunei se serbâ in anulu acest'a in Gherl'a. Preste asceptare ea a intrunitu unu numeru frumosu de inteliginti pre dîu'a de 2 Aug. n. la cari se mai adausera sî in dîu'a urmatória. Se trecemu preste frumseti'a orasielului Gherl'a atâtu dupa situatiunea câtu sî dupa fisionomi'a lui interna, dîcendu ca e unulu dintre cele mai netede sî placute pâna la unu punctu alu seu, carele durere, e unu malum necessarium (?) alu societâtiei.

Deci dupa acésta, mica digressiune sa ne intórcemu câtra sal'a ospetariei celei mari, localulu unde se tienu siedintiele sî ací sa urmarimu activitatea barbatiloru intruniti pentru prosperarea literaturei sî a culturei poporului românu.

Dlu Elia Macelariu face propunerea de a se alege o deputatiune carea se invite pre presiedintele Asociatiunei la Adunare. Deputatiunea constatatória din 12 membri sub conducerea Ilustr. S. Eppului Vancea se duce sî preste óre câtu tempu vine cu presiedintele. Acest'a cetesce apói unu discursu de deschidere in carele amintesce de scopulu adunârei tienute in anulu acest'a pre malulu Somesiului, loculu unde a cadiutu odinióra glori'a româna. Cuventulu intregu a fostu primitu cu unu intreitu: „sa traiésca“

Cá respunsu sî totu odata salutare indreptata Adunârei, rostesce Dlu Can. Anderco unu cuventu, prin carele-si esprima bucuri'a, ca Gherl'a fu pentru acestu anu distinsa cu concentrarea inteligintiei in acestu orasiu, pentru cá sa contribue la prosperarea culturei române atâtu de necesse cu deosebire pre aceste locuri.

Dupa acestea se alegu notarii ad hoc DD. Justinu Popfiu, Dr. Mihali sî Vis. Romanu.

Indata dupa acest'a presiedintele amintesce de mórtea repausatului Metropolitu, membru fundatoru alu Asociatiunei Escel. S. Alessandru Sterc'a Siulutiu. Adunarea la pronunciarea numelui repausatului Metropolitu se scóla sî manifestéza condurerea sea.

Presiedintele intréba déca mai are cineva sa faca vre o observare sî nefiindu nimica trece

Adunarea la afacerile sele conformu programului asternutu de comitetulu Asociatiunei sî asiá cetesce dlu secretariu II raportulu comitetului, apoi urméza raportulu cassieriului sî in fine alu bibliotecariului Asociatiunei.

Se alege pentru conscrierea membriloru celoru noi dlu. I, P. Maieru, Huza sî v. fiscalulu Vas. Popu.

Vine apoi alegerea comissiuniloru.

Inainte de a se cetí disertatiunile incurse face vicariulu Pavelu propunerea, cá activitatea Asociatiunei sa se estinda sî asupr'a Marmatiei sî Satu-marelui. Propunerea se indrépta la comissiunea respectiva.

Facenduse acéat'a se urca pre tribuna dlu Iosifu Vulcanu, redactorulu „Familiei“ sî alu „Gurei satului“ sî declama o poesia a sea „Geniulu natiunei.“ Dupa densulu se urca la tribuna dlu Iustinu Popfiu sî cetesce unu panegiricu asupra poetului, Andreiu Muresianu. In fine dlu Iosifu Popu asessore comitatensu disertéza asupra temei: Ocupatiunile primitive ale ómeniloru sî inventiunile acestor'a cu deductiune la poporulu românu.“ Acésta disertatiune interesanta sî totu odata de folosu realu fu urmarita de auditoriulu intregu cu atentiune viua.

Pâna aici activitatea siedintiei prime. Despre cele intemplate afara de siedinti'a in aceeasi dî amintescu de banchetulu ce s'a tienutu la 2 óre dupa amédi unde au urmatu toaste numeróse.

Dlu Pascali a fostu impedecatu de a vení la Gherl'a sî asiá publiculu de aici a trebuitu sa se desdauneze de petrecerile ce le aru fi avutu cu petrecerile teatrale prin unu balu arangiatu de unu comitetu alesu anume spre acestu scopu.

Conferintie invetiatoresci.

(Urmare din nr. 65.)

Siedinti'a a dou'a dupa ameadî.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a precedenta, fiindu de facia Pré cinstiele loru parintii protopopresbiteri, domn. conducatoriu presentá urmatóri'a temá spre resolvere „Cumu trebuie sa urmeze invetiatoriulu in scól'a elementaria la propunerea objecteloru prescrise, cá sa nu strice totu invetiamentulu urmatoriu“? —

Dupa o desbatere destulu de lunga, la carea au luatu parte afara de domnulu conducatoriu urmatorii domni directorulu Michailu Stoic'a, notariulu conferintiei sî parintele diaconu Dumitru Cuntianu, conferinti'a lasa in bun'a cumpenire a fiacârui invetiatoriu spre a sî alege practicabilulu drumu, care are salu duca la scopu mai lesne sî mai siguru.

Acumu urméza alta intrebare: „Ce arese invetia in scól'a popularia, sî de unde sa se scóta materialulu de invetiamentu“? Deliberându conferinti'a asupr'a acestei teme sustîne in marea ei majoritate, cá sa se invetie aceea, ce este prescrisu in insructiunea supremei directiuni scolarie; iéra materialulu de invetiamentu sa se scóta din manualele recomandate de directiunea suprema de scóle. Ací mai adauge domn. conducatoriu, ca pentru dictando póte alege invetiatoriulu respectivu dîceri sî sentintie proverbiali din sânt'a scriptura, cari au cuprinsu moralu sî le potu cuprinde elevii, apoi propune urmatórea tema: „In comunele, cari intretînu doi séu mai multi invetietori, cum au d'a impartî pre elevii sî objectele? Intrându mai multi membri in discussiunea acestei teme, aratându fiacare la rendulu seu prax'a castigata in acésta directiune conferinti'a recomânda cele ce se dîcu in instructiune sî in acéste privintia.

In Siedinti'a a trei'a in 8 Augustu, inainte de ameadî

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta, la ordine vine urmatórea tema; „Prin ce sî póte impliní scól'a popularia chiamarea sea?

Conferinti'a intrându in desbaterea acestei teme sustîne cu taria principiulu urmatoriu: „Prin a sprijiní sî promová educatiunea din familia; prin a indreptá gresielele sî prin a depliní defectele; prelanga aceea de a mijlocí eleviloru sei castigarea cunoscintieloru celoru mai neaparatu trebuinciόse pentru viétia.“ Dupa acést'a domn. conducatoriu presentá alta tema: „Dela cine atârna binefacatóri'a influintia a invetiamentului sî disciplinei asupr'a spiritului eleviloru? Conferinti'a intrându in meritulu acestei teme recunósce, cá cea mai nemediulocita sî cea mai puternica influintia asupr'a elevului trebuie sa vina dela personalitatea invetiatoriului. Sî chiaru de aceea cu câtu educatoriulu va uní in sine mai multe insusîri nobile, cu atâtu acésta influinti'a este mai educativa. Domnulu conduc. presentá alta tema „Disciplina sî scopulu ei. Prin ce se póte regulá viéti'a din scóla?“ La acésta intrebare respunde conferinti'a, cá viéti'a din scóla se póte regulá sî trebuie sa se reguleze prin disciplina, a cârei scopu este pre d'oparte a dispune pre elevi pentru invetiamentu, iéra pre dealta parte d'a delaturá totu, ce aru puté fi impedecatoriu sî nepriinciosu pentru invetiamentu. Cu acést'a domnu conduc. presentá urmat. tema: Cumu au sa fia compuse atâtu legile scolastice, câtu sî ordinatiunile, cele da invetiatoriulu eleviloru sei, Atâtu acestea, câtu sî celea trebuie sa fia:

1. possibile in privinti'a cuprinsului.

1. categorice in privinti'a formei adeca precise — cuprinse in pucine cuvinte sî intielese.

3. sa fia in armoni'a un'a cu alta. Aceste legi trebuie citite sî repetite, dupacumu va cere trebuinti'a. Unii din domnii invetiatori dîsera, ca trebuie citite mai de multe ori preste anu, dara domnulu conducatoriu, crede, ca este destulu odata, de doue-ori intr'unu anu pentru baietii mai mici, câci ei au d'a invetiá bun'a cuviintia printre lectiunile din religiune sî cele lalte objecte de invetiamentu intr'unu modu practicu. Mai departe sustînerea loru in vigóre atârna dela autoritatea invetiatoriului respectivu, carea trebuie sa dicteze eleviloru supunere sî ascultare. Acumu vine la rendu alta tema: „Unde au a s'encepe momentele elementari ale religiunei. Dupa o scurta desbatere conferinti'a crede, ca momentele elementari ale religiunei au a se incepe d'odata, cum incepe baiatulu a vorbí, sî se continua in scóla incependu din cl. I sî asiá mai departe. Urméza alta tema:

„Propunerea istoriei biblice. Ajunge cá religiunea sa se propuna numai practice fara invetiarea memoratória?“ Deliberându conferinti'a asupr'a acestei teme sustîne in marea ei majoritate, ca aceste doue trebuie sa se conditiuneze un'a pre alt'a, unde nu s'ajunge propunerea practica sa ajute memorisarea sî vicevers'a. Vorbinduse destulu asupr'a acestei teme conferinti'a trece la urmat. tema: „Greutâtile cu scrierea sî cetirea cu litere strabune sî delaturarea loru.“? Dupa o desbatere infocata intrându unii membrii in dispute filologice domnulu conducatoriu inchieia acésta discussiune purtata cu multu interesu prin a dîce, cá scolarii sa se faca atenti la feliurimea tonuriloru, la prelungirea, apesarea sî la semnele loru cele difirite, cari acumu inainte, sa nu tréca nici o regula ortografica cu vederea, — astufeliu facendu invetiatoriulu sî va puté usiurá sî delaturá greutâtile in cetitu sî scrisu.

Du acestea fiindu tempulu inaintatu siedinti'a a III se inchiaia.—

Siedinti'a a patr'a in 8 Aug. dupa amédî.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a precedenta, domnulu conducatoriu pune la curentu urmatόreatema: „O cercetare stricta asupr'a invetiatoriloru, déca cunoscu bine metod'a noua in propunerea abcdariului pe purintele Z. Boiu.“? Neputându toti respunde la acésta intrebare fiindu tempulu pré scurtu conferinti'a este multiumita cu vr'o 5-6 respunsuri, in cari unii din membrii conferintiei au desfasiuratu salutari'a metoda, de care au amintitu mai susu. Domnulu directoru dela Salisce dîce cá aru fi bine, cându s'aru denumí anume comisari pentru d'a cercetá sî ascultá pre respectivii invetiatori in scóla, cându propunu. Acésta observare sa ié spre sciinti'a. Sî cu acést'a se inchiaia siedinti'a a 4 fiindu tempulu inaintatu urméza servitiulu devinu de sér'a.

Vineri 9 Augustu servitiulu divinu de demanéti'a.

Siedinti'a a cincea inainte de amédî.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a precedenta, domnulu conducatoriu pune la curentu urmatóri'a tema; „Observâri seriόse asupr'a formei esteriόre sî cuprinsului interioru alu abcdariului de parintele Z· Boiu.“?

Se scóla domnulu invetiatoriu dela Boiti'a Neculae Bobesiu sî intre altele dîce, cá charti'a este pré subtire, literile pré mici sî neintregi: vorbe, cari s'an mai repetitu sî in alti ani insa fara nici unu efectu; — in fine domnulu conducatoriu dîce, ca nu este multiamitu cu abcdariulu din cestiune din caus'a multimei de alfabeturi, cari ducu pre miculu elevu la o confusiune teribila sî doresce, cá pre venitoriu abcdariulu sa se compuna numai cu litere strabune. Mai departe, ce se atinge de cuprinsulu interioru, dîce domnulu conducatoriu, inca este plinu de defecte; câci constructiunile in locu sa fia precise sî scurte, suntu lungi sî intunecate cumu este de esemplu capu 75 Crutiarea in partea din urma a capului: „De n'asiu fi fostu sî de n'asiu fi io crutiatoriu nu mi asiu fi potutu adunà nemic'a, sî asiá nici pre altii nu ia-siu fi putulu sî nui'asiu putea ajutá.“ Idei'a in constructiunile acestea este fόrte grea, câci o ingreuna dîcerile de prisosu, cari suntu subtrase. Alte bucâti de cetire suntu pré abstracte cumu este de esemplu la capu 76 alu 8lea rându dîcerea: „Sî indata se desceptá in elu poft'a cea rea, cá salu ié.“ Alte capete de cetire suntu pré grele pentru incepatori cumu e de esemplu intre altele sî capu 86 „Cei patru frati;“ pentruca fantasi'a — desi se dîce — cá este fόrte viua in copii, totusi incepatorii nu suntu asiá puternici in fantasi'a poetica, cá sa póta cuprinde numit'a poesia cumu se cade. Cu acestea trecendu conferinti'a mai departe domnulu conducatoriu presenta urmatóri'a tema spre resolvare: „Este de lipsa sa se propuna in scól'a elementaria istori'a natiunala, sî dupa care forma a invetiamentului.“? Deschizandu-se discusiune asup'a acestei teme conferinti'a nu se indoiesce de locu, ca nu este de lipsa, sa se propuna sî studiulu acest'a in scól'a elementaria, sî sî esprimá dorinti'a ferbinte, cá acestu studiu sa fia impreunatu cu geografi'a sî sa se propuna pre bas'a cârtii de cetire — metod'a de centralisatiune — recomandata de domnulu conducatoriu in disertatiunea sea scolastica. Dupa acést'a se pune la curentu urmat. tema: „Prin ce póte desceptá invetiatoriulu simtiulu de rivalitate la invetiatura in elevi.“? Vorbindu multi asupr'a acestei teme, conferinti'a lasa la bun'a chibsuiél'a a invetiatoriului respectivu d'a ajunge la resolverea norocósa a acestei teme sî trece la alta tema: „Cumu s'ar introduce in scólele popularie pomologi'a sî paduritulu.“? Acésta tema din punctulu de videre alu importantiei este asiá de momentósa; incâtu dela norocós'a ei resolvere au atarnatu sî atârna inca venitoriulu a milione de ómeni. Dupa o desbatere destulu de lunga domnulu conducatoriu dîce, cá luându-se in vedere starea scóleloru nóstre de adi fόrte cu greu se voru putea introduce pomologi'a sî paduritulu. Dîce ca ni'aru trebuí scóle de repetitiune cá in Germani'a, unde pre lânga altele sa se predea lectiuni practice sî cu privire la acestu isvoru de castigu alu omenimei. Sî cu acést'a tema s'a inchiaiatu temele destinate pre anulu 1868.

Conformu programei sau compusu urmatóriele teme pre anulu venitoriu:

1. Modulu propunei gramaticei pre bas'a cârtiei de cetire.
2. Necesitatea esercitialoru verbali sî scripturistice sî modulu propunerii loru in scól'a popularia (Stilistic'a).
3. Modulu desvoltârei puteriloru spirituali in elevii a ideiloru, a memoriei, fantasiei de o parte; iéra de alta parte a simtiamenteloru sî nisuintieloru.

Sî cu acést'a incéta desbaterile sî radicânduse Precinsti'a Sea parintele Protopresbiteru Ioanu Hane'a, inchide conferintiele prin a dîce intre altele, ca fiacare sa lucre mereu in vie'a domnului; iéra domnulu conducatoriu sî permite a multiamí Pre cinstieloru: par. Prot. Ioann Panoviciu si Ioann Hane'a pentru deslusîrile, cari au binevoitu a ni le impartasî in decursulu desbateriloru sî intorcendu-se câtra d. invetiatori le doresce zelu in chiamarea cea grea de invetiatori, dîcendule, ca fia care va duce cá sî dînsulu câte o suvenire placuta inainte de a se despartî unii de altii sî cu acést'a le rostí unu „la revedere.“

* * *

Nu suntemu provocati, dara posedemu dreptulu a ne face sî noi celu putînu o observare la cele impartasîte asupra conferintieloru de mai susu. Acésta observare e, ca pentru sessiunea acést'a a fostu pré multe puncte de desbatutu, cari in partea loru cualitativa receru desbateri mai lamuritórie, cari sa deslege in unu modu mai intensivu sî mai satisfacatoriu intrebârile ce se punu. Asiá cele dóue puncte ce s'au lasatu la buna chibzuiél'a invetiatoriloru, pre cetitoriulu reportului 'lu lasa fόrte nemultiamitu sî'lu aduce la cugetarea, ca conferinti'a, séu nu a avutu patiinti'a, séu putinti'a de a deslegá aceste cestiuni, ceea ce noi, cari cunoscemu capacitâtile de invetiatori, ce le posedemu in aceste doue tracturi, din cari s'au compusu conferinti'a, suntemu departe de a o presupune. Asemenea ni se pare ca intrebarea despre esteriorulu sî interiorulu Abcdariului meritá o deslegare cu multu mai firma, ori in care directiune aru fi essîtu deslegarea; afara de aceea ni se pare ca desbaterea cestiunei acestei'a nici nu a fostu impartîta dupa cumu se vede a fi fostu pusa. Fâra de a pretinde ca parerea nóstra sa fia normativa credemu ca va fi bine, déca pre venitoriu, intrebârile voru fi meditate sî studiate bine de membrii conferintiei, déca voru ilustrá densii cu esemple din pracs'a ce sî a pututu castigá insi-si din scóla sî cu ce a cetitu dela alti invetiatori renumiti sî déca cu o asemenea pregatire, convenindu invet., voru luá pre rendu fia care intrebare desbatându-o din diferitele ei puncte de vedere. La tóta intemplarea sa nu se pérda din vedere viati'a poporului nostru, câci fara de acést'a invetiamentulu, ori in care ramura a sea, póte intempiná greutâti, pre cari unu invetiatoriu nici odata nu le va puté invinge. Deci repetîmu putîne cestiuni pentru o sessiune, studiate sî rumegate sî in fine intemeiate pre pracs'a din scóla, fara desconsiderarea vietiei poporului din care suntu scolarii: — suntu postalatele iu urm'a câroru putemu asceptá unu resultatu satisfacatoriu alu conferintieloru invetiatoresci.

Red.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Sî cu tóte acestea s'au datu sî promisu siepteloru judetie pre la 1861 despagubiri pentru pamenturile, ce au fostu in posessiunea granitieriloru din Orlatu sî Sin'a.

Curendu dupa accorde iérasi au venitu sî scaunulu Salistei sub oficialii sasesci (pareni se dupa ce s'au mai indreptatu sasii) dupa cari asiá s'au otâritu in statutulu cibinii din an. 1698 Capu VIII: „Die Herrn Selister Richter sollen in dem Selister Stuhl Recht u. Gerechtigkeit befördern, gute Ordnung in den Anlagen nach Proportion der Leute halten und auf alle Weise Sorge tragen, damit die Selister Stuhl Dörfer und Leute conservirct bleiben mögen, benanntlich sich beiden supremis oficialibus Raths-holen.“

Acesti supremi oficiali insa cu judicii scaunului din inceputulu seculului alu 18 au inceputu sî mai multu a ne apesá, ba cu neobosite incercâri, a ajunge acolo, unde in secululu trecutu nu au pututu, adeca a ne aduce in stare iobagionala. Ei au inceputu a-si indiecí venitele loru, „in sortem salarii“, sî cele ce se plateau in cousulu Andreanului, d. e. din vam'a oiloru au fâcutu o vama pentru oi sî alta pentru miei (Schaf u. Lämmermauth), sî altele.

Tóte acestea lesne sî fâra temere le-au pututu face, déca considerâmu, ca de pre la inceputulu seculului alu 18 tóte causele sasiloru la Guberniu le referá sî decidea consiliariulu sasu (asiá se plânge Banffy in reportulu seu din 10 Martiu 1704: „non agunt judicem in consilio et conferentia, verum procuratorem... officialis saxo tuetur et agit causam saxonum etc.“)

Incercârile sasiloru asupr'a nóstra inca nu au fostu faptice, ci prin influinti'a loru la Guvernulu tierei numai ascunse, sî s'au manifestatu mai alesu intr'acolo a aduce in conscriptiunile regnicolarie, cele dese ale acestui seculu, numirea de „bonum“ sî bonum septem judicum“ despre pamenturile nóstre sî a-si insusî in acestea conscriptiuni unele sî altele prestatiuni din comunele nóstre, ba chiaru sî pamenturi, mai alesu muntii, dupa cari speculau de atunci siepte judetiele, câci tocm'a de acea metoda ómenii nostri nu sciau nimic'a.

Asiá s'au fâcutu conscriptiunile din anii 1712 sî 1713, in cari-si adscriu sasii muntii (nervus rerum alu locuitoriloru) insa numai intr'acolo, cá oficialii sasi, cari se numeau „domni“ ei arendase pre acesti'a la locuitori, ceea ce insa nu au fostu dreptu, câci protocólele teritoriale, intitulate: „protocolla cambionum, fassionum, mutuum etc. . . . sedis Seliste“ arata, ca locuitorii au avutu pârti de proprietate privata in munti, care si-o au vendutu, schimbatu, ereditu etc. sî s'au trecutu acolo cá la protocolulu fundualu.

Insa acestea protocóle le purtau sî scriau judecii scaunali sî le pastrau apoi la Sabiiu, lasandu pre locuitori in cea mai buna credintia.

Cu tóte insa sasii nici cu conscriptiunea din 1712 nu au fostu indestulati In an. 1721 sî 1722 s'au fâcutu o conscriptiune regnicolara mai mare, in cari d. e. comunele scaunului Saliste iérasi s'au numitu „pagi ex bonis septem judicum“ (ceea ce in accorda nu s'au disu) remanendu tóte numai la numire, câci locuitorii suntu trecuti ací cá „possessionati homines“ apoi dreptulu crijmaritului e scrisu, ca unu dreptu liberu alu fia-cârui locuitoriu din comune, pentru a cârui escriere fia-care platea o taxa in cas'a alodiala a comunei. (Popinem habent liberam, unicuique hospiti, educilatar tamen pro uno rati vini comunitati dare tenetur fl. 1; molas farinacas privatae personae habent . . . . . decimas ex frumentis, nequidem ex ovibus vel agnellis dant, sed redimunt illas a dominis suis cibinientibus (judii scaunali fl. 45 . . . etiam ad vendendum ligna focalia sufficientia habent...“) dreptulu moraritului, cá unu dreptu privatu alu locuitoriloru, sî acesti'a cu proprietate deplina in pamentu, apoi toti eliberati de tricessima (Marchio expositi non sunt) Pre lânga acestea insa totusi si-au adscrisu sasii vam'a vechia dela oi sî porci, ca o decima, ce s'aru luá dela oi, miei, sî alte soiuri de vite, apoi dela bucâti; apoi si-au introdusu pentru judecii scaunali, de cari se dîce: „qui sunt procuratore instituti“ unu feliu de taxa a. n. „taxam comissarialem“, adscriendu-si sî unu feliu de „teloniu“.

Tóte acestea au fostu numai o gramadire a esactiuniloru in folosulu oficialiloru sasi, dela cari erau sî opriti prin lege.

Din contra trebile scaunului erau cá sî mai inainte; sî despre comunele scaunului se dîce: „administraverunt taxam comissarialem in manus domini Iacobi Szasz duobus dominis cibiniensibus, qui sunt procuratore constituti; ad sedem Szeliste omnia servitia et mandata praestabunt“, prin urmare nu la Sabiiu.—

Despre munti sî paduri dîce conscriptiunea: „tempore suo 300 porcos proprios in fagis suis saginare possunt. Habet, verum ect, sedes ista Szeliste 25 montes“ . . . .

In adeveru s'au sî aflatu scaunulu Salistei in posessiunea acestoru munti, la numeru 25 — cá sî scaunulu Talmaciului in muntii sei — in faptica posessiune pâna la an. 1766, cându dupa infiintiarea granitiei militare apoi s'au datu unii dintre munti in folosirea granitieriloru.

Devenindu in tempurile acelea graniti'a in cérta intre Austri'a sî Romani'a, s'au dechiaratu din acesti munti ai scaunului Saliste 13 munti de ai Transilvaniei, sî asiá s'au numitu „muntii revindicati“ in an. 1766, sî s'au datu in folosirea granitieriloru, cu acea conditiune, ca proprietarii loru de pâna aci, se primésca o desdaunare amesurata pentru ei fâra a se numí siepte judetie espresu cá proprietari.

Fiindu atunci intru tóte scaunulu Salistei sî alu Talmaciului apesatu de jugulu oficialiloru sasesci, sî representati de ei, au intrevenitu la predarea muntiloru totu ei, aratându pre a. n. siepte judetie de proprietarii muntiloru.

Cu tóte acestea, decurgendu pertractârile pâna in anulu 1813, s'au decisu, cá pretensiunile sasiloru asupr'a acestoru munti (dintre care 12 munti nerevindecati, au remasu pâna astadi la scaunulu Salistei) nu suntu documentate.

Totusi la an. 1863 s'au predatu acei 13 munti ai sccaunului Salistei, fâra nici unu procesu, fâra nici unu documentu, sî fâra a se intrebá Salistenii sî Talmacenii sî totu asiá sî muntii scaunului Talmaciu, celoru siepte judetie, sî universitâti sasesci, pre cea mai nedrépta sî illegala cale, promitiendu-se sasiloru inca sî enorme desdaunâri pentru acesti munti din fundulu statului!!

Inca sî in anulu 1769 s'au constatatu muntii de jure cá ai nostri, in care anu Mari'a Theresi'a au demandatu, a se dá representantiloru scaunului Salistei, conscriptiunea din an. 1721—1722 „pro futura eorum cautela“.

Sî aici in acestu rescriptu alu reginei Mari'a Theresi'a se numescu acesti representanti „providi judices et jurati“ sî de scaunu se dice:

„Sedi nostri saxonicali cibiniensis ingremiata“.

Sasii nici cu acésta conscriptiune nu au fostu multiamiti, ci in an. 1727 au cerutu dela rege, a se face o nóua conscriere a a. n. bunuri ale 7-loru judetie, diet'a din an. 1730 au respinsu acésta cerere dto Clusiu in 22 Iuniu sî au dechiaratu conscriptiunile din 1721 sî 1722 de valide sî legale....

In anii 1750, 1754 sî 1762 iérasi se pregatisera nisce conscriptiuni, prin staruinti'a sasiloru, mai alesu cu ocasiunea regulatiei a. n. Seebergiane in fundulu regescu.

In an. 1766 insa s'au concesu inca o conscriere pre cale legala, la care s'au ascultatu sî locuitorii scaunului Salistei, sî ai Talmaciului. Sasii insa s'au dechiaratu cu totulu nemultiemiti cu acésta conscriptiune, din causa, ca locuitorii nostri nu au vrutu a recunósce jus sî jurisdictiunea dominala a siepteloru judetie.

In fapta inca sî acum au traitu ómenii nostri asiá de liberi cá mai inainte, cu dreptulu liberu alu regaleloru loru (crijmaritu, moraritu, macelaritu etc.), sî cu deplina proprietate a muntiloru, paduriloru, sî câmpului, precum arata chiaru conscriptiunile preatinse a. n. urbariale, dara mai alesu protocólele teritoriali sî divisionali ale scaunului Saliste, de cari inca de tempuriu s'au ingrigitu Sasii, a le luá in pastrarea loru, unde se afla sî astadi, fâra a ni le estradá precum s'au demandatu prin repetîte decrete aulice.

Asiá inca pâna la anulu 1803 sî resp. 1811 au posesu Salistea in fapta eserciarea dreptului de crijmaritu, ceea ce dupa art. novelariu VI din 1747, cari da „jus macelli et educilli“ numai domniloru terestrii, nu aru fi fostu cu putintia, cându amu fi fostu noi iobagi.

Vediendu insa sasii, ca pre cale legala sî aperta nu-si potu ajunge scopulu, au pornitu apoi dupa anulu 1750 incóce cu cele mai stricacióse maiestrii sî apoi cu cele ne mai audîte violentii asupra nóstra spre a ne râpí drepturile sî pamentulu; in loculu prea avutiloru judeci scaunali, s'au esmisu dela Sabiiu nisce amploiati in scaunulu Salistei sub nume de „spanus, provisor“ etc. cu Trabanti ai Magistratului Sabianu, cari au inceputu a guberná sî tractá cu multu mai aspru cá deregatorii curtiloru domnesci din comitate.

Aceste incercâri pre fatia au desceptatu pre poporulu nostru, care mereu au strigatu dupa ajutoriu la dicasteriele regesci. —

Inca la anulu 1748 s'au vediutu directoratulu fiscalu silitu a incaminá procesu la forulu productionalu in contra sasiloru, sî ai provocá la aretarea documenteloru, pre a câror'a basa pretindu ei domni'a nobilitaria.

Documentele insa tocmai asiá de putînu le-au produsu la forulu productionalu, cá sî la diet'a din 1651, sî sentintia pre care o au lungit'o sasii nu s'au pututu dá in meritoriu, cum vomu aretá mai josu.

Intr'acestea insa s'au fâcutu din partea regimului dispusetiuni pentru regularea proventeloru in fundulu regescu, prin a. n. Regulatio Seebergiana prin comisariulu Seeberg, care s'au inceputu de pre la an. 1750.

Acésta regulatia intre altele au delaturatu tóte taxele sî dârile naturale, ce curgeau in pungile amploiatiloru pâna aci, sî au sistemisatu pentru oficiali salarie defipte. Taxele insa, ce se observau a se dá pâna atunci s'au regulatu in folosulu caseloru alodiale ale comuneloru, in totu fundulu regescu.

Asiá sî in scaunulu Salistei, ceea ce scimu sî de acolo, cá unu decretu guberniala din anulu 1772 nr. 4411 s'au publicatu in scaunulu Salistei intr'acolo: ca tóte beneficiele s'au regulatu numai in folosulu scaunului. Vre-unu actu din regulatia Seebergiana insa pâna astadi nu amu pututu capetá dela sasi.

In fapta insa sasii sî dupa acésta regulatia au trasu cu puterea taxe sî naturale de pre locuitorii scaunului Saliste, pre aceea Gubernulu, la jalbele Salisteniloru, s'au vediutu silitu a esmite o comissiune investigatóre la Saliste sî apoi in urm'a aceleia, prin unu decretu din 16 Novembre 1764 a demandá Sasiloru, ca se nu cerce a aduce pre scaunulu Salistei in jobagie.

Neci acestea mândate nu au ajutatu nimic, câci sasii se purtau, ca sî mai nainte, sî in fine rapira pre rendu pre Selisteni de tóte documentele, ce le mai possedeau. Vediendu Salistenii pericululu, au castigatu prin mari greutâti, sî mai alesu prin interventiunea directoralului fiscalu rescriptulu imperatescu din 8 Ianuarie 1771 dela Maria Teresi'a, prin care sau orenduitu sî sau esmisu o comissiune din gremiulu Tabulei regesti din M. Vasarhely la fatia locului, care se se cercetése jalbele Salisteniloru, sî se asculte martori sî asiá se compuna unu documentu scrisu despre drepturile sî beneficiile scaunului sî ale poporului.

Comissiunea au ascultatu 231 martori parte din scaunu, parte din vecinele comune sasesti Omlas sî Apoldu mare (Grospold) parte din comun'a Secelu, cari toti chiaru sî sasii din Omlasiu sî Apoldu unanimiter au doveditu sî intaritu drepturile, possessiunile, mai alesu in munti, sî beneficiile scaunului, tocm'a asiá precumu leamu aretatu pana aici, din cele mai vechi tempuri, sî de cari se despoiase scaunulu prin Sasi dela 1755 incóce, pre rendu sî cu incetulu.

(Va urmá)

Purcareni 12 Augustu 1868.

Domnule Redactoru! Binevoiti a dá locu acestoru sîre in pretiutulu Diurnalu Telegr. R: ca reflesiune la corespondinti'a Dom. N. eh. din Nro. 59. in privinti'a esameneloru semestrale din Brasiovu sî in deosebire de pre sate, la care D. coresp. a asistatu ca óspe beneventu. —

Dlu. coresp. N. I. M. incheie corespondinti'a s'a cu nemultiamirea esamenului din Purcareni, unde intre altele dîce, — caus'a e necapacitatea invetietoriului mândru arogantu care se pare anu percepe din pedagogia nici o jota, ci a sciutu prin alte medilóce a-si castiga popularitate sî sase sustiena spre dauná tinerimei. — D. D. Protopopu nu lipsí — etc,, Iérte-me Dlu. coresp. déca voi dîce, ca dinsulu a vediutu destule schelete preamblânduse la Zezinu, dar n'a sciutu, ca acela, cu care a conversatu in aceia-si dî sî la informatu despre scóla din Purcareni a vorbitu din óre care intriga contrariulu sî inca e unu scheletu, nu in corpu ci aiurea —

Sa vorbimu directu. Dta Dle corespondinte a trebuitu sa intrebi mai deaprópe pre acelu D. care tia datu astfeliu de informatiuni despre scól'a din Purcareni, ca care suntu acele medilóce, prin care miamu castigatu popularitatea unei comune intregi, sî sî imprejuru, sî m'amu sustienutu cá invetiatoriu in trens'a 7. ani de dîle, afara de mediulócele scólei? Ar trebui Dlu meu sa aibi de aface mai intâiu cu mine in persóna câtava vreme sî dup'acea sa me declari publicului de mândru sî arogantu. —

Pertruce nu tea informatu acelu conversante sî despre acea, ca mii de scintele verdi miau esîtu din ochi pâna cându amu adusu sase faca sî ispravésca pomposulu edificiu scolaru, care l'ai vediutu? sî ca eu insumi din paralele mele amu intrebuintiâtu in anulu trecutu spre sevarsîrea lui.

Deci tia tacutu sî acea, ca de cându suntu eu invetiatoriu in Purcareni, scól'a acést'a a datu din sine elevi, cari prin esamenu formalu au intratu in clas'a a III sî a VI normala in Brasiovu sî Nrulu eleviloru sub mine s'a urcatu la 90 115. umblatori pre fiecare anu sî ca prelânga elevi amu invetiatu chiar ómeni betrâni, cari nu scia u nici o iota? Mai departe, dece nu ti-a spusu, ca impregurârile scóle din Purcareni suntu asfeliu, incâtu unu singuru invetiatoriu fia chiar filosofu, nu gimnasistu cu 5. clase ca mine, nu e in stare a reusí cu tóte (trebile bis. sî scol.) bine pre de plinu la feliu? Observediu, ca comun'a acést'a anca nu póte tienea doi invetiatori, ci dupa vreme. —

Déca conversantele Dtale ti-aru fi descoperitu acestea, sî altele afara de acestea, care nule mai insîru de astadata, Dta. Dlu. meu de siguru ai fi scrisu in corespondintia altu ceva despre scól'a din Purcareni, cu atât'a mai vertosu, câci din cele 14. esamene date de mine numai 3. de véra, de earna nici unulu, au reusitu cu sporiu neindestulitoriu sî acestea nu din caus'a necapacitâti mele, séu a arogantiei, ci din caus'a evenemintelorn esterne. — Celu dintâiu esamenu de vara cu sporiu pucinu a fostu celu din var'a anului 1864. din causa, ca cei mai buni elevi trecându in timpulu primaveri la economi'a parintiloru in tiér'a vecina, ceeace se intâmpla de comunu primavér'a intrasfeliu de comune, unde locuitori, suntu economi de vite, ceilalti prin departarea acelora desgustati au amblatu fórte neregulatu; ajutoriulu pol. n'a lipsitu ci au fostu mai multu in diadaru. — Alu 2-lea esamenu cu sporiu pucinu a fostu celu din var'a anului trecutu, din caus'a bólei varsatului, care a cuprinsu in lunile lui Martiu sî Aprile dóua tertialitâti din elevi, eu ensumi amu jacutu de acésta bóla greu coprinsu 5. septamâni, prin urmare in semestrulu intregu a fostu cercetata scól'a reu afara de acea ca in 7. septamâni a fostu cu totulu inchisa. — Alu 3-lea esamenu nemultiamitoriu a fostu cestu de acumu totu din caus'a absentieloru. — Aduti aminte dlu meu, ca dojan'a D. D. Protpu a tintitu mai multu asupr'a absentieloru, decâtu asupr'a mea. Despre celelalte esamene se póte convinge ori cine mai multu de acolo, ca din cei 168 elevi esîti din scól'a comunei Purcareni instruati de mine numai 14. individi vei gasí, cari nu potu cetí indestulu de bine; ceilalti fara deosebire cetescu, scriu sî socotescu bine. — Astai Dlu meu, adeverulu puru despre scól'a din Purcareni; ceeace atinge espressiunea D-tale — „baieti de mai multi ani in scóla recitau la declamatiuni in cetire dabiá se misica„ — poftesce in Febr. a. ven. sî te convinge, ca vei aflá ceteti nu asiá de multi ani in scól'a, cari suntu póte ca si ai Dtale, sî si acuma erau din trânsi ceteti buni; dar ce dîce proverbulu? „reulu se vede totudéun'a mai tare, decâtu binele“ — A. Vâju.

Varietâti.

⁂ Recrutatiune. Dupa fói'a oficiala in 12 Octovre a. c. se va incepe recrutatiunea sî va durá pâna la 14 resp. 21 Noemvre a. c. Clasele care se voru chiamá la recrutare suntu a celoru nascuti in 1847, 1846 sî 1845. Favorile care le aduce cu sine legea cea nóua de inarmare se estindu asupr'a tuturoru tineriloru din clasele amintite sî cari nu voru fi asentati — dîce fói'a oficiala.

Nr. $\frac{3647}{\text{civ.}}$ 1868.

EDICTU.

Din partea magistratului Sabiiului se publica prin acést'a, ca dlu Stefanu de **Hannenheim** a documentatu indreptatirea sea la esercitarea advocaturei sî ca in 1 Septembre a. c. sî va deschide cancelari'a sea de advocatura in cas'a nrulu 359 din strad'a Pintenului in Sabiiu.

Magistratulu cá judecatoria.
Sabiiu 27 Augustu 1868.

Burs'a de Vienn'a.

Din 21 Augustu (2 Sept.) 1868.

Metalicele 5%	57 90	Act. de creditu	210 50
Imprumut. nat. 5%	62 15	Argintulu	112 75
Actiile de banca	725	Galbinulu	5 43

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. ½ anu. 6 fl. v. a.

№ 68. ANULU XVI.

Sabiiu, in 25 Augustu (6 Sept.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Copi'a cerculariului episcopescu de datulu Aradu. 19/31 Augustu. 1868. nr. 962. câtra toti Protopresbiterii din dieces'a aradana, in tréb'a congresului natiunalu bisericescu.

Pré cinstite Dle Protopresbitere!

Dupa insciintiarea Escelentiei Sele Presântitului Domnu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a de datulu 12 Augustu a. c. nr. 29 Maiestatea Sea ces. reg. si apostolica, cu pré inalt'a resolutiune din 14 Augustu nou a. c. s'au induratu a incuviintiá tînerea unui congresu romanu natiunalu biseiricescu, care e conchiamatu pre 16/28 Septemvre a. c. la scaunulu Metropoliei nóstre in Sabiiu.

Congresulu acest'a, pre bas'a §-lui 6 din art. IX alu legiloru dietale din anulu 1868 se va compune din representantii clerului si ai poporului din intrég'a Metropolia a nóstra natiunala, si va avé sa reguleze tóte trebile Metropoliei nóstre, si se faca necesari'a organisare in tóte pârtile acelei'a.

Dieces'a aradana va fi representata in acelu congresu prin 10 deputati din cleru, si prin 20 deputati din statulu civilu, a câror'a alegere, cu privire la incheierile sinodului archierescu din an. 1865 cu tóta celeritatea suntu de a se efeptuí in modulu urmatoriu:

§ 1. Dieces'a aradana, cu privire la numerulu deputatiloru, pentru casulu acest'a se imparte in 10 cercuri alegatóre; fiindu de a se alege in fia-care cercu câte unu deputatu din cleru, si câte doi deputati din statulu civilu. — Impartirea singuraticeloru comunitâti bisericesci in cercuri alegatóre, si desemnarea locului centralu alu fia-cârui'a cercu se vede din conspectulu aci sub ¹/. alaturatu.

§ 2. Fia-care comunitate bisericésca, de locu dupa primirea acestoru dispusetiuni, prin inaintestatatorii ei se va conchiamá pre care-va di in adunare comunala, si in astfeliu de adunare, cu observarea cualificâriloru prescrise mai josu in § 3 mai multu pâna in 31 Augustu a. cur. calendariulu vechiu, va alege din sinulu seu representanti comunali in numerulu aretatu in conspectulu de sub ¹/. cari apoi voru fi alegatori nemijlociti ai deputatiloru congresuali in loculu centralu alu cercului, si spre scopulu acest'a voru fi de a se provedé de câtra comunitatea bisericésca cu credentionale, dupa formulariulu alaturatu sub ²/.

§. 3. La alegerea representantiloru comunali atinsi in §. 2. potu luá parte numai capii familieloru casnice onesti; possessorii de pamentu; oficierii si amploiatii militari; deregatorii politici, justitiari, finantiari si bisericesci; advocatii censurati; directorii si profesorii dela scólele mai inalte; negutiatorii si industriasii, daca toti acestia suntu membrii respectivei comunitâti bisericesci, si suntu in versta de 24. de ani; carea cualificare se cere se o aiba si alesii representanti comunali.

§. 4. Representantii comunali ai tuturoru comunitâtiloru unui cercu alegatoriu, provediuti cu credentionalele prescrise in §. 2. Joi in $^5/_{17}$. Septemvre a. c. in órele nainte de média dî, se voru aduná in loculu centralu alu cercului alegatoriu; unde apoi sub presidiulu unui comisariu consistorialu voru constituí o adunare cercuala, si alegându mai anteiu doi barbati de incredere cá ajutoriu comisariului, voru efeptuí alegerea a loru doi deputati din statulu civilu, carii voru avé se mérga la congresulu natiunalu bisericescu, si spre scopulu acest'a voru fi de a se provedé prin adunarea cercuala cu credentionale dupa formulariulu de sub ³/.

§. 5. Totu la terminulu defiptu prin §. 4. se va aduná la loculu centralu alu cercului alegatoriu clerulu parochialu din acela-si cercu; si adeca din fiescecarea comunitate preotulu localu; iéra unde suntu mai multi preoti, de acolo cu invoire comuna va merge numai unulu. Adunarea preotiésca cercuala compusa in acestu chipu, sub conducerea unui comisariu consistorialu, in asemenare cu procedur'a regulata in punctulu precedinte, va alaturá comissariului consistorialu in chipu de ajutoriu doi barbati de incredere; apoi va efeptuí alegerea unui din cleru pentru congresulu natiunalu bisericescu, care delocu va fi a se provedé de câtra adunare cu credentionale dupa formulariulu de sub ⁴/.

§. 6. Atâtu din starea preotiésca, câtu si din cea civila numai aceia potu fi alesi de deputati la congresulu natiunalu bisericescu, carii pre lânga cualificarea prescrisa in §. 3. suntu in versta de 30 de ani.

§. 7. Dupa inchieerea alegeriloru si estradarea credentionaleloru, representantii comuneloru bisericesci si ai clerului, carii la alegerea deputatiloru in cercu, se voru intruní intr'o adunare micsta, si sub conducerea ambiloru comisari consistoriali se voru consultá despre modulu: cum aru fi de a se regulá pentru casulu acest'a, apoi a se anticipá si a se incasá diurnele si spesele de caletoria ale deputatiloru congresuali atâtu din partea clerului, câtu si din starea civila. — Resultatulu consultârii in forma de propunere va fi de a se asterne Jurisdictiunei diecesane, carea si-reservéza a limitá diurnele deputatiloru la macsimulu de 3. fl. déca acele au fi de a se incasá prin midilocirea unei eiectâri, dela singuraticii membri ai comunitâtiloru bisericesci.

§. 8. In tóte adunârile provediute in regulamentulu acest'a, afara de treab'a alegeriloru, pentru care anume suntu convocate, altu feliu de obiecte, fie acele de ori ce natura, nu se potu luá la desbatere.

§ 9. Comisarii consistoriali pentru singuraticele corporatiuni alegatóre, se voru denumí de Jurisdictiunea diecesana; insa la casulu vre-unei impedecâri, séu cându care-va din ei aru vení in combinare de a fi alesu de deputatu congresualu in cerculu, unde e tramisu de comisariu: fia-care e imputernicitu a substituí pre altulu in loculu seu, facendu despre aceea aretare la Jurisdictiunea diecesana.

§ 10. Toti deputatii alesi din cleru si din statulu civilu pentru congresulu natiunalu, provediuti cu credentionalele prescrise in §§ 4 si 5 au a-si intocmí caletori'a loru asiá: cá inca in 15/27 Septemvre a. c. negresitutu sa se afle la loculu congresului in Sabiiu.

Pré cinsti'a Ta dara esti insarcinatu, dispusetiunile aceste prin curentare a le face cunoscute cu tóta repediunea clerului si comunitâtiloru bisericesci subsemnate, dela care biseric'a ascépta totu sucursulu in acésta lucrare fórte importanta. — Deodata Ti-se tramite unu numeru corespundietoriu din tipariturile, care suntu de a se impârti pre la comunitâti pentru inlesnirea estradârei credentionaleloru dupa formulariulu provocatu la § 2 — iéra cele-lalte tipariturі, ce se poftescu pentru credentionalele cercuriloru alegatóre, se voru tramite comisariloru respectivi.

Aradu, $^{19}/_{13}$. Augustu, 1868.

Procopiu Ivacicoviciu m. p.
Episcopulu Aradului.

Evenemiinte politice.

Sabiiu 24 Augustu.

In lâintru se restringu afacerile politice: la noi, pre lânga alegerile la congresulu bisericescu natiunalu românu, alegerile la conflusulu universitâtiei natiunale a fundului regescu. Dupa aceste aru mai aflá omulu afaceri mai menunte, cari de-si au interesu politicu, suntu mai multu in prim'a linia cestiuni locale, si se aducu la cunoscinti'a publica seu prin corespundintie speciale séu printre varie le cestiuni mai menunte.

Esîndu la unu orizonu mai largu, dâmu de luptele dîuaristice din Ungari'a intre partide; cu deosebire vedemu ca se desfasiura cu vivacitate o variatiune abundanta de reciprocitâti intre partid'a drépta si partid'a stângei centrale Ambele, dara fia-care in partea sea, cauta a sustiné din tóte puterile, ca fericirea patriei e aperata si garantata dupa urmarea politicei desemnate de partid'a respectiva. Asiá in „Hazánk“, dîuariulu stângei centrale, se face imputare dreptei, ca ea in cele ce privesce politic'a Ungariei nu urméza nici ceea ce dîcea Deák despre afacerile comune inainte de 1867. Deák dîcea, ca scie (elu si partid'a lui) ca afacerile comune au defecte, dara pentru situatiunea de fatia nu scie altele mai avantagióse si mai practice. Acum insa cându vrea cine-va sa reflecteze asupr'a defecteloru, cari trebuiescu delaturate, dîce „Hazánk“, drépt'a indata afla ca acesti'a voru sa vateme sântieni'a legiloru. Stâng'a centrala, reproducendu cuvintele dreptei de óre-cându, arata ca nu cere ceea ce e cu neputintia, ci numai restituirea constitutiunei intru tóte.

Dietele de dincolo de Laita si urméza activitatea; se intielege ca cele din Boemi'a si Marovi'a si incâtuv'a si din Galiti'a cu mari greutâti. —

In politc'a din afara facù in dîlele din urma mare sgomotu o cuventare a ministrului de resbelu francesu generalului Niel:

„Armat'a nóstra e insufletíta de spiritulu celu mai bunu, arsenalele nóstre suntu pline si isvórele nóstre finantiale mai ca nu se potu secá. Asemenându pre Franci'a cu alte staturi, putemu afirmá cu mandri'a, ca astâdî ea e unic'a, care dupa placu póte sa faca resbelu séu pace.“

Acést'a si alte cuventâri de pace rostite de alti ministri intarescu opiniunea publica in credinti'a ca de astadata oficiósele nu mintu, cându dîcu (si ele) ca se póte incepe ceva.

Adunarea generala

a Asociatiunei transilvane pentru lit. si cult. poporului rom.

II.

In dîu'a a dou'a (26 Aug. n.) indata la deschider'a siedintiei a dou'a se cetesce protocolulu din siedinti'a precedenta si se verifica.

Presiedintele anunciá dupa acesta unu telegramu dela junimea din Pest'a si altulu dela români din Marmati'a, dupa a câroru cetire adunarea sa arata complacerea cu simtiemintele esprese in acele prin vivate repetite. Dupa acést'a se cetesce o scrisóre adresata presidiului de câtra societatea bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“ Scrisórea face cunoscutu scopulu numitei bance si cere a fi recomândatu institutulu acest'a, unicu in feliulu seu, Asociatiunei nóstre. Deci presiedintele din partesi recomânda si indémna la imbratîsiarea cu caldura a acestei intreprinderi patriotice. Objectulu acest'a da ansa la o mica discussiune cu ocasiunea cârei Dlu Visarionu Romanu da deslusîri mai de aprópe despre scopulu intreprinderei si face mai multe esplicatiuni a statuteloru societâtiei. Adunarea dupa deslusírile aceste primesce o propunere facuta in privinti'a acést'a de dlu Popfiu, cá institutulu acest'a de creditu sa se recomânde fia cârui membru alu Asociatiunei.

La ordine aru fi cetirea disertatiunei Dlu Lad. Vaid'a secretariu gubernialu. Dlu Moldovanu face propunerea ca cetirea disertatiunei acestei'a sa se strapuna dupa terminarea altoru afaceri. Propunereai nse nu e spriginita sî dlu Asessoru Iosifu Popu cetesce disertatiunea dlui Vaida, carea sémana a fi o continuare acelei din anulu trecutu sî carea terminà cu unele propuneri, culminéza cari intr'aceea, sa se faca respective sa se continue (unde suntu deja incepute) colecte pentru radicarea de monumente in memori'a barbatiloru celoru mari ai natiunei, iéra din resturile baniloru sa se fundeze stipendii botezate pre numele acelorasi barbati mari nationali.

Motiunea acést'a aprinde o discussiune indelungata sî casiuna o alta propunere. Acést'a erá alegerea unei comissiuni de siepte membri, cari se afla cu locuinti'a in Clusiu; acésta comissiune sa se puna in contielegere cu propunetoriulu, pentru cá sa elaboreze cele de lipsa pentru esecutarea propunerei. Propunerea din urma mai târdîu cade sî remâne a dlui **Macelariu**, cá motiunea facuta de dlu Vaida sa se priméscа in principiu.

Dlu Maioru raportéza despre numerulu membriloru inscrisi dintre cari 3 membri fundatori sî 40 membri ordinari noi dela cari a intratu in cas'a Asociatiunei 1488 fl. Se primescu cu aplause de adunare sî se decide a lise dá diplomele cuvenite, care deací incolo se decide a se da sî din partea comitetului, observându cele prescrise pentru caracterulu care se recere alu avé individulu aspirantu de a fi membru alu Asociatiunei.

Dupa acest'a raportéza comissiunea esmisa pentru revisiunea computuriloru cassei Associatiunei. Adunarea votéza dlui Cassieriu c. r. capitanu in pens. Constantinu **Stezariu** protocolarminte multiamita, pentru acurat'a manipulatiune in tóte afacerile finantiale ale Asociatiunei.

Sosindu la ordine desbaterea bugetului anuariu, cu putine modificâri se primesce bugetulu statoritu de comitetu, decidendu pentru redactarea foiei Transilvani'a unu onorariu anualu de 400 fl.

Câtu pentru redactarea foiei se escasera unele neintielegeri, cari recerura o discussiune lunga pentru cá sa se descurce lucrulu. E vorb'a de „censurarea" operateloru ce incurgu la comitetu, spre a se publicá in fói'a Asociatiunei „Transilvani'a". Unii dintre membrii pretindeau ca „censur'a" impedeca pre multi de a tramite articuli (vorba sa fia: Pâna acumu din câti articuli a venitu, nu li s'au scrintitu la nici unulu piciórele de „censur'a" comitetului. Raport.) Altii (dlu Iosifu **Vulcanu**) sustineau ca pâna ce mergu articulii dela Sabiiu la Brasiovu sî perdu din valóre (Se intielege, déca voru fi de valórea discursuriloru intre Tand'a sî Mand'a din „G S." Rap.) Cu tóte aceste se sustine pracs'a de pâna aci, indigitata de § 16 sî 32 ai statuteloru Asociatiunei, afirmându-se ca insusi dlu redactoru a recercatu pre comitetulu Asociatiunei a-i dá mâna de ajutoriu la operatele cari nu esu din pén'a densului.

Fiindu tempulu inaintatu se intrerumpe siedinti'a la 2 óre dupa amédi.

Membri adunârei suntu invitati la unu banchetu ce-lu dede Il. dlu Eppu Vancea in onórea loru.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Acestu elaboratu momentosu pentru noi, s'au estradatu apoi autentice scaunului Seliste de câtra regele Mari'a Teresi'a cum dîce: „jurium suorum uberiorem futuram ad cautelam".

In acestu documentu se dîce chiaru dupa martorii din comunele sasesci: „villicus et jurati possessionis Nagy Apold in comitatu Albensi transilv. et sedi Cibiniensi existentis" asiá sî de Omlas (Amlesch), apoi de Secelu: „jurati pagenses possessionis Setsel, quae partim comitatui Albensi et sedi cibiniensi, partim vero soli comitatui praefato adjacent" prin care se adeveresce, ceea ce amu aretatu noi la inceputu dupa numirea usuata de „Comitatulu Albei" de care se privea totu fundulu regescu tîitoriu, asiá precum sî districtulu Brasiovului sî Fagarasiului se numesce in documentele vechi, ca esistentente in comitatele Albei, de unde asiá dara nu se póte trage conclusiunea, ca scaunulu Salistei, séu d. e. Apoldulu sî Omlasiulu nici astadi nu s'aru tînea de scaunulu Sabiiului, cum facu sasii, insa numai cu Salistea sî Talmaciulu.

Prin rescriptulu din 22 Iuliu 1764 s'au croitu comitatulu Albei superióre, la care tóte pârtile curatu iobagesci s'au trasu, fâra insa sa se fia adaugatu acolo sî scaunulu Salistei sî Talmaciului.

Totu in anii 1771 si 1772 au ajunsu sî procesulu incaminatu la 1748 in contr'a sasiloru de câtra dir. fiscalu „ratione exerceti juris privati dominalis in sede Saliste" la pertractare.

Insa sasii nu s'au lasatu in meritu sî nu si-au produsu nici unu documentu, care aru adeverí pretensiunile loru, ci au radicatu numai esceptiune in contra forului, pentru cu Salistea nu aru fi consemnata in registrele fiscale, ceea ce insa luându lucrulu strictu, cum amu aretatu mai susu, nu au fostu dreptu; dara totusi esceptiunea s'au intâritu de foru, care apoi nu s'au lasatu in meritulu causei.

Asiá nu au pututu nimenea vedea documentele séu privilegiele sasiloru, nici Salistenii, séu Talmacenii, nici Gubernulu, nici diet'a, nici vre-unu foru judicialu.

Ba de acestea nici ca au avutu sasii, sî de aceea, vediendu resistinti'a órneniloru nostri, sî ajutoriulu directoratului fiscalu, au pornitu pre altu drumu, de a-si castigá documente, sî adeca a-si usurpá contracte violente. Lasâmu sî spunu istori'a fapteloru, pre scurtu, despre acést'a procedura horenda.

In 7 Iuliu 1774 au venitu pre neasceptate o comissiune din Magistratulu Sabiiului la Saliste cu asistintia militara incuartirendu fórte multi soldati pre la fruntasii comunei. Comissariulu Mich. Planz au strinsu pre vre-o câti-va betrâni câror'a le-au asternutu unu proiectu de contractu adusu dela Sabiiu, in care se dechiara Salistenii sî scaunulu de formalii iobagi ai siepteloru judetie, sî au provocatu pre betrâni a-lu subscrie. Acesti'a au refusatu provocarea sî si-au reservatu a se intielege cu totu scaunulu despre caus'a acést'a.

In 20 Iuliu s'au infatisiatu antistii comunali cu mai multi fruntasi la neasceptat'a comissiune, unde au aflatu o compania de soldati (de legione pelegriniana). Aci au dechiaratu representanti'a scaunului cu solenitate, câci asemenea contracte jobagionale nu recunoscu, ci pretindu:

1. Sa li se concéda iérasi pazirea granitiei, precum o au avutu.
2. Sa li se concéda iérasi a avea judii loru scaunali;
3. sa-si redimese decim'a iérasi in bani;
4. sa li se stérga taxele de pre muntii loru, ce li s'au impusu, sî numai o brânza dela fiacare stâna se fia datori a dá la judecii loru scaunali;
5. ei nu voru face nimenui vre-unu servitiu, fâra numai regelui la Vizokna sî la Alb'a Juli'a, precum au fostu dedati mai inainte —

Comisariulu au chiamatu in cuartirulu seu pe vre-o 18—19 representanti, cu aceea, cá aceste drepturi ale loru sa se scrie pre unu documentu sî sa se subscrie. Ací insa au bagatu pre acesti barbati in pivnitia (hypoclaustrum) unde i-au tînutu prinsi spre ai duce la Sabiiu, séu a-i silí la subscrierea contractului adusu din Sabiiu, iéra soldatii au indepartatu pre poporulu adunatu la cuartiru.

Simtiendu poporulu periculu mare, au pretinsu eliberarea representantieloru, iéra militi'a au navalitu asupr'a lui, sî asiá s'au nascutu o lupta in care 19—20 Salisteni s'au ucisu de soldati.

Despre acést'a numai decâtu au fâcutu sasii din Sabiiu alarma mare in tiéra, au aretatu la gubernu, ca in Saliste s'aru fi resculatu poporulu asupr'a legei sî a amploiatiloru, apoi au recuiratu o putere de militia de 3 companii cu 2 tunuri (billicis tormentis) cu cari s'au dusu o comissiune guberniala, in frunte cu fostulu pre atunci consiliariu gubernialu sasu, Michael Hutter la Saliste, insa dupa decretulu gubern. din 12 Iuliu 1774 numai de a cercetá, ce feliu de rescóla este acolo (motum multitudinis sedare, tumultas refrenare, et corriphaeos exequi custodiaeque tradere". Comissiunea cu militi'a au ocupatu in 21 Iuliu 1774 scaunulu Salistei, de unde fugí-se toti barbatii de frica, asiá incâtu erau tóte satele góle (omnes hos pagos omnibusque pene incolis suis vacuos comperisset".) cum dîce comissiunea. Comissiunea apoi au pusu tóte comunele in stare de bloccada, sî au adusu pre câti barbati iau prinsu, totu pre câte unulu inainte; mai incolo au visitatu in tóte pârtile sî totu ce au aflatu din documente le-au luatu la sine, intre acestea sî protocolulu din 1771.

In 28 Iuliu au sî sositu o deputatiune din Sabiiu, care in scrisu au cerutu iérasi supunerea locuitoriloru sub iobagionatulu siepteloru judetie, platirea dicimeloru sî taxeloru restante sî prestare de robote iobagesci, precum sî aceea, ca pâna cându se voru supune locuitorii la tóte acestea, se remana, executiune militaria pre ei. . . . .

De-sî comissiunea acést'a dupa sunetulu suscitatului decretu gubernialu nu au avutu dreptu, a se lasá in astfeliu de pertractâri; de sî Gubernulu, temenduse póte de asemenea terrorisari asupra poporului tocma in 27 Iulie au demandatu comissiunei, a se intórce de grabu indereptu („ordinandum dixisse regium gubernum, quantenus rebus juxta ejusdem inclitae comissionis relationem constitutis — ca adeca nu e nici o rescóla — susceptam investigationem concludere, reliquis que objectis finitis eadem praelaudata, suum redditum accellerare studeat");

totusi comissariulu Hutter — fâra respectu la starea deplorabila a poporului, sî la armat'a ce-i stá la spate — au incuviintiatu pretensiunile sasiloru, sî au silitu pre unii dintre betrâni a subscrie séu póte fiindu tóte satele desierte de barbatii loru fruntasi, numai nume fingate au scrisu in contractulu a. n. urbarialu, compusu de magistratulu Sabiiului, in care se supunu acesti'a:

1) la platirea unei taxe robotale de 1 fl. de fia-care pater familias. 2) La concederea crijmaritului pre sém'a siepteloru judetie, sî 3) la solvarea taxeloru de pre munti.

Acestu a. n. contractu, fâcutu in fati'a a 3 centurii de militia sî dóue tunuri, fiindu comunele desierte de barbatii ei representanti, sî numai singuru acestu contractu, au servitu pâna astadi de unic'a basa a pretensiuniloru siepteloru judetie in scaunulu Salistei.

De altmintrea chiaru sasii marturisescu in representanti'a loru din 28 Iuliu 1774, din Sabiiu (care e subscrisa sî de Andreas Welther judex regius Szelistiensis) sî-si motivéza pretensiunile loru asiá:

„quia hae possessiones (sedis Selisti) Sedi Cibiniensi sunt ingreminatae quoad jurisdictionem et contributionem, et consequentur huius sedis incolae haud secus ac relinqui ad sedem Cibiniensem pertinentes pagi: ad onera civitatis et sedis comunia, juxta ordine, suaque mensura et proportione concurrent".

Tóte acestea dîse, despre originea fatalului contractu urbarialu se vedu din protocolulu comissiunei guberniale, sî din fassiunile martoriloru luati in acelu protocolu sub nr. 1168 ex 1774.

Magistratulu Sabiiului sî universitatea sasa multu tempu nu au fâcutu insa intrebuintiare de acestu contractu, câci numai decâtu dupa ducerea comissiunei sî a militiei, s'au strinsu toti fugitii representanti (primarii sî juratii) ai scaunului in Saliste, sî au alesu 2 deputati pre cari iau provediutu cu plenipotentii legale, sî iau imputernicitu, cá sa dea unu protestu solenu la Capitalulu Belgradului ca „locus eredibile", in contra acestui contractu, sî tuturoru asemenea contracte ascunse, ce s'aru fi fâcutu in numele scaunului, sî in contra tuturoru violentieloru sî teiosismeloru siepteloru judetie.

Acesti deputati insa fura in totu loculu persecutati de câtra sasi, sî pre unu tempu scapara numai sub scutulu oficiantiloru regesci dela salinele din Vizokna.

Temendu-se sasii de protestu au incercatu a-si usurpá la 1776 altu contractu urbarialu prindiendu la dîle insemnate pre mai multi locuitori din scaunulu Salistei la Sabiiu sî silindu-i in temnitie la subscrierea altui contractu de robote.

D'abiá la 1777 au pututu preatinsii deputati ai scaunului a ajunge sî a dá protestulu la Alb'a-Juli'a, care de o parte cuprinde o icóna destulu de chiara despre cele dîse, iéra de alta parte nimicesce de jure preatinsele contracte urbariali cu totulu sî asiá suna: „Nos Capitulum Catedralis Eclesiae Albae etc. . . . quod libertini Alaman Nan et Ioanes Barzan ex Szelyste, tanquam pagorum Szelyste, Tilisc'a, Vale, Sibiel, Kakova et Gales, comitatui Albensi et sedi Szelystiensi ad muneratorum legitime constituti Plenipotentiarii, ratione officii plenipotentiariatus penes exhibitas et in specie productas litteras suae plenipotentiales, coram nobis personaliter, constituti, per modum et formam solemnis Protestationis, Reclamationis, Revocationis et contradictionis, vivarum vocum suarum oraculis declaraverint: Qualiter inclitus Magistratus citis Cibiniensis, in annis recenter praeteritis, universas dictorum ut supra pagorum Sedem Szelistiensem constituentium incolas et in habitatores Valachos, e statu et conditione libertinali, in quo et illi et illorum praedecessores, tanquam fundi regii incolae hactenus perstiterunt pedetentium dejicere jobagionalique jugo in perpetuum subjicere niteretur, et hoc fine ad pendendam taxam annualem a capite cuiuslibet individui duorum fl. inducere cohortari, ac demum his non profficientibus minis etiam et in arestationibus perficere intendisset, taliterque nonnullos quidem duos tresque ex Szelyste cum praefato Magistratu cointelligentes et ad id variis pollicitationibus persuasos, ut ut sponte reliquos tamen omnes partim metu et caminationibus, partim incarcerationibus et incaptivationibus, et quidem e publicis Viis intercipi taliterque confectas obligatarias, vi et metu subscribere, vel illiterata manu sub signare coacti fuissent, quin imo complures eorum absentes, inscios nihilque tale quidquam opinari vel metuere volentes, ad Cathalogum semet (prout nominant) sponte ac deliberata voluntate obligantium intulisset inscripsisset ac praejudiciose instruisset, et superinde solemnes quoque Litteras adhibitis etiam extraneis regiis procurasset, taliterque, eos, ad statum et conditionem reliquorum Iobagyonum suis dominis terrestribus subjectorum conformes efficere voluisset, et virtute illius modi Litterarum ad solvendam istam taxam adstringeret et compelleret etiam de pracsenti, cum damno, jactura ac praejuditio antiquae eorum libertatis manifestae.

Unde antelati praedictorum pagorum Plenipotentiarii, ratione officii plenipotantiarias unius modi obligationi qualitercumque demum contractae solemniter contradicant et reclamant et eas tanquam vim et metu extorsas revocant, Litterasque superinde fassionales séu contractuales qualitercunque et sub quibuscumque formulis et clausulis confectas, tamquam contra leges et antiquum eorum statum libertinalem emanatas, aliasque iam secutas vel a modo deinceps subsequendas, ad statituendum neo usurpati coepti juris terestralis adhibitas cautelas cassarunt anihilarunt, viribusque destitutas ac in juditio non valituras, exhibentibusque nocituras pronuntiarunt publice et manifeste.

Harum nostrarum capitularis et autentici sigilli nostri munimine roboratorum vigore et testimonia litterarum mediante datum feria quarta proximo post dominicam invocabit. Anno 1777 etc. . . ."

(Noi Capitululu Eclesiei catedrale a Albei etc. . . . . ca libertinii Alemanu Nanu sî Ióne Barzanu din Saliste, cá plenipotentiari contituiti pre base legali, ai comuneloru Saliste, Tilisc'a, Vale sî Sabielu, Cacov'a sî Galesiu, ce se tienu de comitatulu Albei sî de Scaunulu Salistei, in intielesulu datoriei luate asupra-si ca plenipotentiari, pre lânga literile loru plenipotentiale scóse sî anume produse, au declaratu verbalu cu vócea loru inaintea nóstra in modu sî forma de solemna protestatiune, revocatiune sî contradictiune: cum inclitulu magistratu alu cetâtiei Sabiiului in anii trecuti de curendu, se nisuí a doborí din statulu sî conditiunea libertinala, in carea s'a aflatu ei sî predecessorii loru, cá locuitori ai fundului regescu sî a supune jugului jobagiunalu pentru totudeun'a pre toti locuitorii (incolas e inhabitatóres) români (valachos) sî spre scopulu acest'a au silitu la platirea unei tacse anuale de doi floreni de capulu fiacârui individu, care vediendu ca cu amenintiâri nu se póte stringe s'au silitu a o realisá sî cu arestatiuni. Asemenea unii, doi séu trei din Saliste intielesi cu dísulu magistratu sî adusi prin diferite mijlóce seducatóre acolo, incâtu ei cá de sine, ceilalti inse toti, parte de frica sî de asprime, parte prin incarcerâri sî robi'a, sî inca luati de pre stradele publice fura constrinsi cu puterea sî de frica a subscrie séu pentru acei'a cari nu scieau scrie a subsemná atari hârthii de obligatiuni. Totu asiá au pusu (magistratulu) pre mai multi dintre cei absenti sî fara de a scí ce-va séu sa se téma, séu sa se invoiésca, in catalogucá cum de sine sî dupa voi'a loru otarita se aru fi obligatu sî iau instruatu in modu prejuditiosu sî preste acesle au procuratu sî vreo câteva litere solemne dela regiscii esterni. In acestu modu au vrutu (magistritulu) ai aduce la starea sî conditiunea celoru lalti iobagi supusi domniloru loru pamentesci. In virtutea unoru asemenea litere constringu de presentu la esolverea acestei taxe cu daun'a, vetamarea sî prejudetiulu libertâtiloru loru vechi sî manifeste.

De aceea plenipotentiarii inainte mentiunati ai sateloru susu díse, in puterea oficiului plenipotentiariu, contradícu sî reclama solemne contra acestei obligatiuni adunate cum s'a pututu, sî o revocá cá pre un'a carea e stórsa cu puterea sî de frica, sî preste acést'a literile fassiunale séu contractuale, ori cumu facute sî provediute cu ori ce formule sî clausule, le au casatu sî nimicitu fiindu contra legiloru sî stârei loru antice libertinale. Totu asiá se casara alte cautele dejá urmate sî de nou urmânde spre stabilirea dreptului de nou usurpatu sî din tóte puterile le pronunciara de destituite sî fara de valóre sî vatametórie. . . .

Intarirea, sî atestarea acestor'a o mijlocimu prin sigilulu nostru autenticu capitularu in datulu scriei a patra cea mai aprópe despre domineca invocabiu. Anu 1777 etc.)

Acestu protestu pre care abiá in temporile mai recente lau potutu capata Salisceni din Archivulu capitalului vorbesce sî ilustrédia destulu terrorismulu Sasiloru, sî face preatinsele contracte invalide. —

Nefiindu insa acestu Protestu cunoscutu, Gubernulu au privitu contractulu din 1774, ce i s'a reportatu de Comisariulu sî consiliariulu guber: Hutter, de legalu.

Imperatulu Iosifu alu II insa petrunsu fiindu de dreptate, sî necrutiandusi ostanél'a, de a primí la mân'a maiestatica sî a studiá jalbele nóstre, cunoscendu elu apoi din destulu incursele sasiloru, a demandatu directoratului fiscalu, cá se revindece tóte proventele regali, ce erau ocupate fâra de lege din partea sasiloru. —

(Va urmá)

Sabesiu in 22/3 Aug. 1868.

Onorata Redactiune! Trista esperintia despre mic'a animitate a poporului românu din cerculu Sabesiului sî astadi cu ocasiunea alegerei la conflussulu universitatei din Sabiiu s'a constatatu pre deplinu; pentru ca cu tóte ca representanti'a româniloru a fostu in majoritate absoluta totusi a reesitu la alegere 2 sasi, sî români de locu. Escusare despre aceea, ca nu a avutu pre alegatori cine sa-i instrueze cum sa voteze, nu póte avea locu, pentru ca directiune li s'a datu destula sî cu destule ocasiuni mai alesu pentru acésta alegere sî mai vertosu din partea dlui . . . . . P. despre care cu bucuria debue se constatediu, ca pre lânga tóte, ca a pututu sa lucre pentru alti barbati, totusi spre a incungiurá discordii, cari numai pré desu se nascu, a candidatu pre binemeritatulu barbatu pentru natiune, Domnulu Protopresbiteru Ioann Hanne'a. — Resultatulu insa a doveditu ca glasulu acelui Domnu a resunatu in pustia sî la urechi surde.

E fórte tristu cându vre-unu antiste alu comunei séu altu delegatu din temere ca dóra va fi depusu din tistia, séu ca in viitoriu nu va fi asiá binevediutu de stapânulu (?) seu, s'a aflatu silitu a pune interesele natiunei in dereptulu celoru private. Din tóte acestea se constatéza mai incolo ca poporulu românu de aici inca nu a ajunsu la cunoscinti'a de sine, ca n'are târia spirituala, nu vede starea lucruriloru din impregiurâri, sî ca inca totu se mai afla linguri de acelea câror'a le mai place in vase sasesci, decâtu in ale loru proprii. In fine se póte constatá câtu póte inteleginti'a contá pre ajutoriulu poporului, a unui poporu, care cá nasipulu ia acea directiune in catrâu i-la bate ventulu. — Nu a ajunsu românului scól'a de atâti'a ani, cá se invetie, ci se da sî acum cá o marfa (?) venditóre in mânile strainiloru, dela cari apoi totu nu afla alta despagubire decâtu risu sî defaimare din partea celor'a câror'a le-a servitu. — Aru fi dieu tempulu sa se mai scóle sî românulu din somnulu ticalosiei sî sa-si cunósca chiamarea, dara dupa cum stau impregiurârile acum, ne mai trebuie inca tempu. —

Hei Românе! Cându vei fi tu in stare a-ti defende dreptulu teu seculariu sî sa nu lapedi bucatur'a tá in gur'a câniloru, pâna cându va mai jacea pecatulu stramosîloru tei pre tine, deslépta-te sî te luminéza, ca tempulu a sositu! Se pare ca la Sabesiu inca nu a batutu ór'a desteptârei. —

B. concipientu de advocatura.

Protocolulu.

Siedintiei IX.

(estraordinaria)

tînuta din partea directiunei asociatiunei nationale aradane pentru cultur'a poporului romanu in Aradu in 18 Augustu nou 1868.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Ilustritatea Sa domnulu Antoniu Mocioni directoru primariu.

Membri: Domnii Mirone Romanu directoru secundariu, Emanuilu Missiciu perceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu, Ioane Goldisiu esactoru, Teodoru Serbu economu, Stefanu Adamu sî Ales'a Popoviciu:

notariu Petru Petroviciu.

70. Din lips'a numerului necesariu alu membriloru directiunali, siedintiele ordinarie la terminii defipti in Iuliu sî Augustu — nepotendu-se tiené, s'a indicatu pre díu'a de astâdí siedinti'a estraordinaria pentru desbaterea obiecteloru curinte, — ce

Determinatu: Se ié spre scire.

71. Apropiându-se timpulu tienerii adunârii generali.

Determinatu: Terminulu „Adunârii generali se defige pre 14 septemvre nou a. c. sî dílele urmatóre", fiindu acést'a a se aduce la cunoscinti'a publica sî toti membrii asociatiunei a se invitá pre calea foiloru o la acea adunare generala; — Tot-deodata se emite la comissiune statatóre din domnii Lazaru Ionescu, Ioane Popoviciu Desseanu, Ales'a Popoviciu, Ioane Goldisiu sî notariulu Petru Petroviciu, pentru pregatirea celoru ce privescu sî suntu necesarie la adunarea generala; avendu comissiunea insarcinare de a reportá aicia, sî respictive a face trebuinciósele propuneri pre díu'a 30 Augustu nou a. c. carea se defige de terminu alu unei siedintie estraordinarie. —

73. Domnulu comembru Ioanu Popoviciu Desseanu presintá actele juditiale referitórie la o pretensiune a lui Ioanu Bulbóc'a din Curticiu in contr'a lui Pavelu Petroviciu din Siri'a, carele din urma in puterea unei legatuintie subscrise de reposatulu Iova Cresticiu, are regresu in contra lasamentului Cresticianu; propune numitulu D. comembru a se complana acésta pretensiune pre cont'a lasamentului pomenitu, ca asiá sa se eviteze spesele procesuali, care s'aru trage din acésta detori'a de totu evidinte. —

Determinatu: Actele din cestiune se transpunu Dlui fiscalu alu asociatiunei Lazaru Ionescu spre combinare sî opiniune pàna la venitórea siedintia direptiunala. —

74. Domnulu directoriu secundariu reportéza, cá a primitu de la cass'a finantiaria o admonitiune, pentru ase platí din partea Asociatiunei o contributiune comunala de 63 cruceri v. a.

Determinatu: Fiscalulu asociatiunei Dlu Lazaru Ionescu este poftitu a cercetá tréb'a si de e evidenta pretensiunea, a o escontestá. —

75. Domnulu directoriu secundariu presintá o politi'a (Wachsel) sunatoria despre 100 fl. v. a. care Domnulu Nicolau Zsiga din Oradea mare ca o detori'a a fostului diregatoeiu acumu advocatu Georgiu Racz o cedéza pre sém'a fundului asociatiunei nóstre. —

Determinatu: Cesiunea domnulului Nicolau Zsiga priminduse in semnu de bunavointia câtra Asociatiunea nóstra — politi'a sî tóte scriptele privitórie la detori'a lui Georgiu Racz se estradau dlui fiscalu alu asociatiunei Lazaru Ionescu spre cercetare sî opiniune in privinti'a incassârei detoriei de sub intrebare. —

76. Domnulu directoriu secundariu face cunoscutu: cá la espeditiunea decretata sub Nr. 68 a. c. pentru incassarea restantieloru sî acuirarea membriloru noi, au mai fostu lipsa de unele tiparituri supletórie, care sau sî procuratu la tipografi'a lui L. Rethy din Aradu in pretiu de 8 fl. v. a. — cere dara erogatiunea acést'a a se aplacidá. —

Determinatu: Sum'a acést'a — cu reducere la decisulu directiunalu din 14 iuniu nou a. c. Nr. 63 se asémna la perceptoratulu asociatiunei. —

77. Societatea din Bucuresci „Transilvani'a pentru ajutoriulu studintiloru români" — comunica regulamentulu de concursu la stipendiele create de

dens'a pentru junimea romàna, cu recercare de a se dá acestui regulamentu cea mai estinsa publicitate, sî suplicele intrate la acésta direptiune a se transpune pre lânga recomendatiune si opiniune — pâna la 1 septemvre nou — aceleia-si societâti. —

Determinatu: Direptiunea intimpina cu cea mai viua caldura, fratiésc'a recercare din partea laudatei societâti, sî pre lânga espressiunea multiamitei cordiali pentru acestu inceputu tientitoriu la promovarea culturei nóstre nationali, decide: a se publicá pre calea foiloru nationali *) numai decâtu sî in tóte estensiunea regulamentulu sî concursulu pentru stipendiele create de aceeasi laudata Asociatiune; câreia de aicia se va notificá cordiala multiamire pentru acésta intreprindere fórte salutaria. —

(Va urmá.)

Drumulu de feru rusescu sî romanescu

sî comerciulu ungurescu cu cereale.

Cladirea unui drumu de feru rusescu sî romanescu dice „Lloyd. ung.“ se pare a fi menita de a aduce o straformare in referintiele comerciului de cerealii europene totala. Merita deci tóta atentiunea. Ungari'a va avea a sustiné concurinti'a Europei intregi in comerciulu cu cereale dupa indeplinirea linieloru proiectate. Impregiurarea acést'a ne resolva cestiunea intr'acolo ca cu greu se va puté sustiné Ungari'a in viitoriu pre acea trépta in cultivarea cerealeloru, pre cari se afla de presentu. Câci teritoriulu celu imensu fructiferu sî putemu dice pâna acum nefolositu, asiá numitulu „pamentu negru“, care se estinde in Russi'a apuséna, pâna la confiniele fostului regatu polonu sî care se deschide in parte prin drumulile acestea nóue pentru târgulu Europei apusene, ce se atinge de conditiunile unei productiuni eftine, e cu multu mai bunu decâtu celu din Ungari'a. Asemenea e sî cu teritoriulu productivu din partea dunârei inferióre, cu bogati'a cea insemnata de producte naturale. Colosulu nu amenintia astfeliu numai esistinti'a politica a Ungariei, ci chiaru sî desvoltarea acelui ramu de productiune, adeca a productiunei de cereale, care au fostu pâna acum unic'a basa pentru agricultur'a ungurésca, amenintiandu-o cu total'a eschidere dela provientarea cu fructe pentru Europ'a apuséna. Cu tóte aceste nu e periculu inca asiá de aprópe, incâtu aru trebuí se sara cine-va in apa, nu, nu este insa consultu, a lasá din vedere de tempuriu mesurile ce suntu mai convenabile pentru de a puté resiste cu succesu la tempulu seu contra acestui periculu.

Dóue linii, cari s'au inceputu dejá a se cladí, séu mai bine dîsu, dóue complecse de comunicatiuni de drumuri de feru vinu aici cu deosebire de a se luá in consideratiune, drumulu romanescu dejá concessiunatu in legatura cu comunicatiunea restituinda la Cernauti câtra Odes'a pre de o parte, iéra pre de alta parte comunicatiunea directa proiectata intre Moscv'a sî Königsberg. Deschidiendu estu modu lini'a prima, o comunicatiune directa câtra Eengliter'a pentru productiunile Russiei de sudu sî a principateloru dunarene, póte aduce dauna insemnata in comerciulu maritimu de pre marea négra, marginindu totu odata in modu considerabilu sî transitulu grâului romanescu prin Ungari'a. Este dreptu ca comunicatiunea acést'a representéza in linia directa o departare respectabila de 180—190 de mile, urcându-se deci in modu proportiunabilu sî spesele de transportu, concurinti'a nu ne-aru insuflá multa ingrigire.

Pentru comerciulu de fructe nu vinu insa punctele esterne din ambele pârti in considerare, câci este de temutu ca comunicatiunea intre Odess'a — Stetinu se va restituí sî astufeliu nu se voru transportá cereale dela o margine la ceealalta. Statiunile intre unu capetu sî celalaltu vinu ací, cari micsioréza departarea insemnata a acestei comunicatiuni. Distanti'a directa, prin aeru, intre Stetinu sî Lemberg trece pucinu peste 100 de mile, iéra 25-30 de mile mai departe sî ne aflâmu in teritoriulu celu fructiferu alu Podoliei, Bessarabiei sî Moldaviei. Mai departe jace in interesulu drumuriloru de feru a inlesní câtu se póte comerciulu acest'a, deci este fórte possibilu, cá sa se vina spesele de transportu pentru indepartarea acést'a de 130—140 de mile, pre maja mai numai 1 fl, ceea ce aduce tieriloru acestor'a in referintia cu pretiurile cele mici de fructe ori sî cumu unu castigu insemnatu.

Ce se atinge de comunicatiunea Moscu'a — Königsberg, care va avea o lungime circa de 200 de mile, s'a inceputu deja cladirea liniei celei mai insemnate Moscu'a-Smolenk. Lini'a Moscv'a-Smolensk-Vitebsk-Vilna-Königsberg este drumulu celu mai dreptu câtra Moscv'a sî Volg'a. — Lucru fórte naturalu ca Petropolea, dupa urdirea unui atare procesu, va perde multu din valórea sea comerciala in favórea Moscvei, carea e chiaru sî de presentu pentru patriotii russesci singur'a capatila a Slaviloru.

Varietâti.

⁂ Calatori'a Majest. Sale a Imperatului sî Imperaterei prin Galitia va fi in diumatatea a dou'a din lun'a lui Sept. daca nu va nimici starea sanatâtii a Majest. sale Imparatesei planulu acest'a. —

⁂ O epistola amenintiatóre din Buda datata câtra Majest. Sa regele s'a trimisu dela Cancelaria de cabinetu, ministeriului din Pesta cu aceea adaugere, ca se nu se pedepsésca scriitoriulu epistolei acestei'a. Scriitoriulu epistolei fu aflatu in persón'a unui fiu de lacatariu. Parintele precumu sî fiulu n'au negatu epistol'a, sî cu aceea se finí lucrulu. —

⁂ Comitetulu asociatiunei a tienutu in 20 sî 21 Aug. siedintia estraordinaria in afacerea stipendieloru date de societatea „Transilvani'a“. Resultatulu siedintiei e, ca se recomânda din partea comitetului trei din concurenti sî adeca; unu juristu absotlutu din Clusiu, Dragosin sî doi maturisati dela Gimnasiulu de statu din Sabiiu: Lepadatu sî Cocorada. Dealtmintrea tóte concursele câte au sositu aici se voru tramite, dupa cum amu intielesu, societâtiei Transilvani'a, carea alege din concurentii tustreleloru societâti literarie din Transilvani'a, Ungari'a sî Bucovin'a trei indivdi, câroru li se voru dá stipendiele.

⁂ De unu tempu incóce curséza scirea chiaru sî prin diuarie, ca dlu Elia Macelariu aru fi suspensu din postulu de consiliariu gubernialu.— Fói'a oficiala publica unu decretu prin care dlui Secretariu gubernialu Samuilu Porutiu ise dede titlulu de consiliariu regescu fara tacsa sî votu in gremiulu Gubernului.

⁂ Deputati la conflusu sau alesu in Sabiiu: Notariulu primariu Henricu Kästner sî Baronulu Bedeus.

⁂ In Cinculu mare s'a alesu deputati la conflucsu profesorulu dela Academi'a de drepturi Schuller Libloy sî advocatulu din Brasiovu Hinz.

⁂ Cardinalulu Falcinelli a cercetatu la Alb'a Iuli'a pre Episcopulu rom. catolicu de acolo. Pentru astâdi se dîcea ca va visitá pre Episcopulu gr. cat. in Gherl'a.

⁂ Principele Napoleunu calatoresce in Nordulu Germaniei la Hamburg sî alte orasie litorale.

⁂ Imperatulu Russiei va sosí in finea lui Septemvre la Berlinu. — Ací se dice ca recrutii se voru chiamá sub arme dupa unu patrariu de anu.

⁂ Bonner, unu turistu englezu, carele se preumblá prin Ardealu pre la anii 1863-4 a autorisatu traductiunea unei descriere in limb'a germana, a tierei sî a ómeniloru din tiér'a Transilvani'a. Mai insemnatu in tóta cartea e afirmatiunea, ca românii au venitu in Transilvani'a in sut'a a 14 d. Ch cá tâlhari. Cu iubirea de adeveru nu se distinge nici Bonner nici informatorii lui.

⁂ Podulu drumului de feru dela Branisca, in partea construita de lemnu s'a gasitu ca dupa prob'a din urma s'a asiediatu de 6 policari mai josu de cum era mai nainte. Din acésta causa cumunicatiunea pre drumulu de feru se va amaná mai indelungu de cum se erá dîsu.

⁂ Tergulu de vite cornate de tómna $14/_2$ Septemvre alu Sabiiului nu se póte tiné pentru epidemi'a de vite ce a erumptu in districtulu Brasiovului sî scaunulu Cohalmului.

⁂ Resultate tragice cetimu in cronicele mai multoru diuarie despre urmaririle lotriloru in comitatulu Aradului. Se dice ca soldatii tramisi sa urmarésca lotri puscara pre calaudiulu loru românu intr'unu picioru sî la loculu de repausu s'au slobozitu doua pusci in doi soldati ce siedeau fatia in fatia unii de altii. Ambe nenorocirile s'au intemplatu, pentruca soldatii nu scieau destulu de bine umblá in puscile de sistem'a noua.

⁂ Pascali si-a luatu remasu bunu de la publiculu din Aradu prin urmatâriele cuvinte pre afisele teatrale: Sum fericitu a profitá de acésta ocasiune, ca se aratu onoratului publicu profund'a mea recunoscinti'a sî ca romanu sî ca artistu pentru imbratisiérea, ce mi s'a facutu mie sî celor'a ce mi-au urmatu; dar indoitu recunoscatoriu sum pentru resunetulu sî patronarea, ce a gasitu in inimele tuturoru româniloru ide'a progresului artei române, sî acést'a, grati'a unoru buni români iniciatori, cari sciu, ca fericirea sî marirea popóraloru sunt artele sî sciintiele. Luându-ne diu'a bune de la acestu onoratu publicu românu, ducemu cu noi cele mai frumóse suveniri sî firm'a credinti'a, cá ori unde este unu cuibu romanescu, artele sî sciinti'a sî gasescu paladiulu loru!

„Albin'a.“ M. Pascali.

⁂ Bande de talhari se paru a se asiediá in numeru destulu de infricosiatoriu in Comitatulu Aradului. Aretâri se facu pre dî ce merge din tóte pârtile la oficiolatulu comitatensu, despre ivirea unoru bande noue. Abiá s'au finitu persecutiunile telhariloru in tienutulu Elecului sî sau trimisu numai decâtu militia in tienutulu Zarandului pentru de a face acolo unu venatu formalu asupr'a acestoru ómeni rataciti, acumu se vorbesce despre bande de telhari in alte tienuturi. Oficiolatulu face totu cei sta in putere pentru restituirea securitatei publice pâna acuma insa totu fâra succesu.

⁂ Imperatulu Napoleonu cá nasiu. Unu cetatisnu din Sabiiu sa rugatu de unedile de Imperatulu Napoleonu sa fia nasiu la fiiulu seu. In dilele trecute primise cetatianulu Sabianu urmatoriulu telegramu din Parisu: „Dlui M Pielzu Sabiiu. Miscatu devotamentulu Dtale, primescu loculu de nasiu alu fiiului Dtale. Consululu meu celu mai aprópe de Sabiiu cu locuinti'a, me va substituí. Napoleonu“. Telegramulu, celu trimise Dlu Pielzu imperatului Napoleonu suna: „Maiestâtiei sale Imperatului Franciei Louis Napoleonu, de presentu in Fontainebleau. Sire! Provedinti'a mi-a daruitu unu fiu, care vediuse lumin'a dilei in 15 aug. a. c. la dîu'a onomastica a Majestâtiei Vóstre. Fiindu in famili'a mea credinti'a firma despre missiunea cea sânta a casei Neapoleonide, care a ajunsu sub domnirea Majest. Vóstre gradulu celu mai inaltu de veneratiune omenésca, asiá amu otaritu, a dá in botesu fiiului meu numele Louis Napoleonu, dându-i totu deodata cu numele acest'a sî o binecuventare pre calea vietiei. Cá se fia insa fericirea casei mele deplina, indrasnescu incuragiatu de unu cercu de barbati demni, a me apropiá de tronulu Majestei Vóstre cu rugarea, nu insa din óre-care motive egoistice, fâra numai din inspirarea simtiementeloru nóstre câtra Majestatea Vóstra, cá câtra gloriosulu protectoru alu industriei cu rugarea dîcu, pentru de a primí loculu de nasiu la botezulu fiiului meu, sî implinindu-mi pré inaltu rugarea, a denumí unu substitutu. Ddieu sa apere pre Majest. Vóstra sî famili'a serena! Ddieu binecuvente Fransi'a cea fericita.“—

Publicare.

Subsemnat'a are onóre a aduce la cunoscintia publica: ca in pensionatulu densei, sustatatoriu de mai multi ani — incependu dela 1 Septemvre a. c. iéra-si se voru primí fetitie in costu sî cuartiru. —

Studiele institutului suntu: Invetiarea fundamentala a limbei francese — magiare sî germane, in teuria sî pracsa — mai departe aritmetic'a, stilistic'a, geoprafi'a, istori'a popóreloru, istori'a naturala, desemnulu piano sî cântare, cumu sî totu feliulu de lucruri de mâni femeesci.

Desluciri mai chiare se dau la subsemnat'a,

Clusiu, strad'a podului nr. 317 in catulu I.

J. Schell,
nasc. Desbordes.

Burs'a de Vienn'a.

Din 24 Augustu (5 Sept.) 1868.

Metalicele 5%	58	Act. de creditu	212 70
Imprumut. nat. 5%	62 70	Argintulu	112 65
Actiile de banca	727	Galbinulu	5 44

---

*) Noi amu publicatu cu alta ocasiune. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 69. ANULU XVI.

Sabiiu, in 29 Augustu (10 Sept.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Din mai multe pârti ne vinu sciri, ca cerculéza prin archidieces'a nóstra liste cuprindiendu nume de candidati pentru congresulu bis. fiitoriu. Listele aceste suntu tiparite sî nu pórta subsemnatur'a nimenui nici a tipografiei unde sa se fia tiparitu. Cu tóte aceste aflâmu mai departe, ca ele, pentru loculu, de unde se impartiescu, aducu pre multi in confusiune sî la indoiéla fatia cu candidatur'a ce au sa faca la alegerile fiitórie, pentru ca suntu tramise din Sabiiu, de unde unii facû deductiuneu ca acele liste au unu caracteru oficiosu.

Suntemu imputerniciti a dechiará, ca acele liste s'au fâcutu in particulariu sî ca aceea nu póte instrimtorá séu angustá voi'a libera a nimenui'a la tienendele alegeri, ci din contra fia-care alegatoriu sa-si dea votulu seu fâra cea mica banuiéla, liberu sî independinte. Despre cei ce au emisu listele ne vine sa credemu, ca nici ei nu au avutu de cugetu a intimidá pre cineva dintre alegatori, ci sî au descoperitu numai parerile sele, pentruca nu se póte presupune, ca compunetorii listei nu aru cunósce pre barbatii bine meritati pentru biseric'a nóstra sî apti intru tóte spre a fi deputati la congresu s. e. din Fagarasiu, sî totusi dintre ei nu vedemu in lista nici pre unulu, ci pre unu individu mai putînu cualificatu de cumu suntu barbatii nostri de acolo. Asemenea e cu propunerea facuta pentru cerculu Sighisióra, unde densii candidéza pre unu domnu prof. din Brasiovu, cá sî cându in corpulu profesorale de acolo nu aru fi altulu mai insemnatu sî mai meritatu.

Red.

Eveneminte politice.

Sabiiu 28 Augustu.

Românii din Comitatulu Aradului, ne spune o cor. a „Albinei“ se constituira definitivu in partit'a politico-natiunala in comitatulu amintitu. In 28 Augustu n. tienura o adunare generala, carea se deschise sub presidiulu provisoriu alu Dlui Mironu Romanu.

Se constatá numerulu membriloru de 3400, se primesce regulamentulu adunârei substernutu de comitetulu provisoriu de mai inainte sî dupa alegerea presidiului sî comitetului definitivu ia la desbatere operatele asternute de comitetulu provisoriu. Dupa multe desbateri majoritatea decide, ca din operatele puse la desbatere, motivarea proiectului de lege fâcutu de ablegatii români sî serbi in cestiunea natiunalitâtiloru, sa se faca sub numire de memorandu, pre care subscriindu-lu presiedintele sî comitetulu lu va substerne gubernului sî legilatiunei in numele partitei. Acestu memorandu se va impartâsî mai târdîu sî altoru comitate spre adoptare sî spriginire.

Greutâtile ce se oferescu in unele diete din colo de Lait'a sî cu deosebire in cele trei citate de noi cu alta ocasiune, insufla grigia sî dincóce de Laith'a. P. Naplo crede a fi chiamatu a dá unu consiliu celei-lalte pârti a imperiului cum aru trebuí ca se procéda acolo. Mijloculu prin carale se aru puté delaturá greutâtile aru fi, dupa Napló, considerarea, ca cechii nu suntu natîune, ci natiunalitate. Galitiei inse sa i se dea o autonomia mai mare, dara bine cumpanita; mai departe o lege chiara pentru natiunalitâti aru trebuí sa reguléze precisu referintiele acelor'a. Luptele dieteloru particulare suntu pré putîne pentru natiune sî pre multe pentru natiunalitâti. Natiunalitâtile aru fi scutite de ajunsu sub aripile unei legi comunale liberale. — Naplo le dîce aceste pentru tempulu de fatia cu destula linisce. Se obtrude intrebarea, déca voru fi totu-deun'a confessate de Naplo? pentruca ideea din urma contîne o mare intensitate politica sî aru puté sosí tempulu, cându sfatulu se apara cá sî tâierea ramului de sub picióre.

„Nordulu“ din Brussela, organu alu regimului rusescu recomenda cechiloru moderatiune spunendu-le, ca nici intr'o combinatiune européna nu se póte pestrá natiunalitatea loru cá in Austri'a.

Despre apropierea Prussiei de Austri'a se repetira in tempulu din urma scirile de nou. O fóia din Moravi'a publica nisce impartasîri ce i s'au facutu din locuri credibile sî cari împartasîri ilustréza fórte referintiele Prussiei câtra Austri'a. Se dîce ca Prussi'a a tramisu in Pest'a pre generalulu Haug, pre Virgilu Szilagy sî pre unu baronu Sluga. Acesti trei voru fi chiamati, cá sosindu in capital'a Ungariei sa lucre opiniunea publica pentru Prussianismu. Pest. Ll. se indoiesce inse de adeverulu acestoru date.

Politic'a Româniloru.

„In istori'a sau vediutu tempi, dice Macauley, „cându hotarele fisice ale tiereloru au fostu inlocuite prin hotare morali.“ Sî la români a fostu o vreme cându ideea religiósa primá ori ce consideratiune de nationalitate; patri'a nu erá pamentulu, ea era in ceriu, cum dîceau Puritanii Engliteri. Entusiasmulu religiosu in Orientu iéra cu atâtu mai mare cu câtu Christianismulu parea mai amenintiatu de proselitismulu armatu alu Islamismului.

„Intr'unu Statu teocraticu precum erá acelu intemeiatu de fii lui Otoman, conversiunea la credinti'a lui Mohamed erá conditiunea privilegiului, a drepturiloru sî a nobilitâtii. In Bosni'a, in Greci'a, in Albani'a, acei cari remanéu nestramutati in credinti'a Evangeliei erau lasati la discretiunea concuistoriloru sî a renegatiloru; Românii vedeau acést'a de aprópe sî temerea loru crescea cu câtu dominatiunea Sultanitoru se apropia de densii. Religiunea erá singurulu drapelu sub care se puteau aduná mai multi luptatori sî sub care se putea infatisiá o resistentia seriósa puterii Otomane. Sî astâdî ca libertatea religiósa este unu principiu pre care nimene numai indrasnesce alu tagadui, mai suntu inca localitâti in Asi'a mica sî in Libanu unde Grecii, Armenii, Cophtii sî Maronitii se deosebescu numai prin numirile de Catholicos, christianos séu de ortodoxos. Arnautii, românii, bulgarii sî bosniagii din Turci'a, pâna mai deunadî confundau nationalitatea loru cu cea gréca; numele de grecu nu avea in spiritulu loru alta semnificare de câtu acea de ortodoxu séu de Pravoslavnicu, harvatii, arnautii sî montenigrinii cari formau in principate legiónele lui capitanu Iordache, lui Farmake, lui Pendedoca sî lui Bimbasia Sav'a nu se luptau nici pentru nationalitate, nici pentru libertate, ei se bateau in contr'a pagâniloru sî mureau pentru credinti'a religiósa: zavero

„Professorulu nostru de istori'a din universitatea de Iassy, domnulu Nicolae Ionescu, in frumósele sele conferintie ce a tînutu la Atheneu asupr'a domniei lui Matheiu Bassarab, ne-a spusu intr'unu modu elocentu sî eruditu cum s'a desceptatu consciintia nationale la români in timpulu acestui domnu si'lu lui Vasilie Lupu. Invatiatulu professore n'a intielesu printr'acésta ca românii inaintea acestoru domni. pre cându se bateau cu vitej'a in contra Turciloru, in contra unguriloru sî Lehiloru condusi de Mircea, de Mihaiu sî de Stefanu, nu aru fi avutu nici o consciinti'a de nationalitatea loru; déra intielegea ca de la venirea turciloru pre malurile dunarei, acestu sentimentu a fostu inlocuitu, séu cá sa dîcemu mai bine, a fostu subordinatu ideei de aperarea religiunei amenintiate; primejdia care amenintia biseric'a devenise preocupatiunea cea mai seriósa nu numai a Româniloru, déra a toturu chrestiniloru din orientu. Principii sî regii se deosibeau prin zelulu ce puneau a combate pentru credintia. Stefanu celu mare era stimatu de suveranii Europei ca celu d'antâiu aperatoru alu crestinatâtii.

„Turcii invinsi d'inaintea Vienei, respinsi din Ungari'a sî din principate, slabiti prin insubordinarea care intrase in corpurile ieniceriloru, incetau de a mai fi unu periculu pentru crestinatate; furi'a loru era taiata, conquist'a stavilita. Dintr'acelu momentu abstratiunea individualitâtiei nationale incéta d'a mai fi o necessitate interióra; simtiulu gintei trebuiá sa se descepte, sî acést'a la români mai cu deosebire, la ei cari suntu aruncati cá o insula intr'unu oceanu de slavi, la ei cari se vedeau isolati de cei-lalti frati de rasa sî amenintiati in existentia loru; prin urmare la ei idea de nationalitate trebuie sa devina unu sentimentu din ce in ce mai puternicu sî sa se radice la inaltimea unui principiu. Acest'a erá singurulu mijlocu de a nu fi näbusîti de slavismulu bisericescu, precumu, mai târdîu nu s'au lasatu sa fie inecati de filinismulu politicu alu fanariotiloru.

„Herodot este inspaimentatu de obiceiurile schithiloru, precumu mai in urma vedemu pre Tacitu preocupatu de moravurile Germaniloru; concentratiunea spiritului îi face pre acesti scriitori a presimtí printre seculii viitori de unde putea sa vina intr'o dî pericululu celu mare pentru patri'a loru, vedeau de departe aceste dóue ginti radicându-se ca o vijali'a una asupra Atenei cealalta asupra Romei.

„Rusii unu altu ramu alu gintii scite suntu o natiune mare, vitéza sî ambitiósa; forméza unu statu puternicu, statulu celu mai mare din Europ'a, suntu diece seculi de cându Russi'a a aruncatu ancora in cornulu de auru; de la Igoru sî pâna astadî nici unu suveranu alu acestei natiuni, fie dela Novgorod, fie de la moscva, fie dela Petersburg, nu a perdutu nici dorinti'a nici speranti'a de a posede Constantinopolea, acelu giuvaeru dintre dóue mâri sî dóue tiere, diamantulu incongiuratu de doi smarandî sî de doi saphiri. Totu russulu privesce Bosforulu sî Dardanelele cá chiâile casei sele; visulu favoritu alu slaviloru moscoviti de a intinde domnirea czariloru pâna in archipelu sî in adriatica este urmaritu cu o inteligintia sî perseverantia neobosita; fie care czaru trebuie sa o incerce macaru odata in vieti'a sa.

„De cându fanatismulu religiosu s'a slabita de amendóue pârtile, la crestini sî la musulmani; de cându consciinti'a nationale s'a desceptatu pretutindeni; de cându bosniagii montenegrinii, croatii, serbii sî bulgarii sciu ca suntu de o ginte cu Russii; de cându ideea nationalitâtii 'i-a impinsu a inlocuí in biserica sî in scóle limb'a gréca printr'a loru propria; panslavismulu a devenitu unu instrumentu puternicu in coutr'a Turciei sî a Austriei, a devenitu o idea la care conlucréza optu-dieci de milióne de ómeni, avendu in Moscov'a unu punctu de raliemente unde se inspira ómenii loru cei mai eminenti, sî Russi'a are acum la dispositiunea sea dóue mijlóce, cele mai puternice, prin care póte miscá populatiunile orientului. Prin ortodoxia póte conduce pre cei fanatici, pre acei pre cari ideile cele moderne nu i-a desceptatu inca; prin panslavismu póte conduce pre acei pre cari ambitiunea nationale îi face nerabdatori. Astâdî dóue imperiuri suntu amenintiate a cadé sub loviturile combinate ale acestoru doua puternice idei, sî a cadé in profitulu maririi sî gloriei rusesci.

„Puterile ocidentali cari nu au nici platonismu pentru Turci, nici ura pentru populatiunile din orientu, sî cari totu-déun'a s'au interesatu seriosu de sórtea si la desvoltarea crestiniloru din imperiulu otomanu; Franci'a sî Engliter'a mai cu deosebire. cari in mai multe ocasiuni au contribuitu cu banii si cu sângele fiiloru loru la imbunatatírea stârii loru politice sî sociale, la infiintiarea regatului Hellen, sî la formarea principateloru intr'nu statu românu, î-si marginescu de o cam data actiunea loru in orientu in a margini sî stimpera ambitiunea cabinetului de St. Petersburga sî a oprí cá pârtile care nu mai potu remané alipite de imperiulu otomanu sa devina o causa de noua putere sî de marire pentru actiunea Russiei.

„Grecii, Românii sî Magiarii au desceptatu in cabinetele europene simpathii mai multe mai mari de câtu cele-lalte nationalitâti ale resaritului; acést'a fiindu ca ei suntu de alte ginti sî, prin urmare, instinctulu de conservatiune trebue sa-i conduca, nu a urí, a persecutá seu a combate desvoltarea populatiuniloru slave, déra a serví de bariera lucrârii panslaviste.

„Acésta politica a diplomatiei occidentale este intemeiata pre ratiune, este drépta sî salutaria. In câtu privesce pre români, ei de cându s'au desceptatu au traitu totu-d'a-una cu mare temere despre tendentiele slaviloru; sî déca câte-o-data unii din ómenii nostri politici au pututu uitá unu momentu acele aprehensiuni, impregiurârile nu au intârdîatu a vení sa nile aduca aminte sî sa'i puna iéra pre calea cea adeverata. Istori'a este facia cá sa ne spuna ca curentulu nationale a fostu totu-d'a-una acela-si; vomu citá câte-va casuri.

„Constantinu Brancovanu se abate de la politic'a naturale a româniloru pre care o urmase cu succesu doua dieci de ani, asculta pre partisanii Russiei cari îi promitea independinti'a tierei, siovaesce; déra la consiliulu de la Afumati, in momentulu de a se decide, intielege ca natiunea nu i-lu va urmá pre calea ce-i aretá ambitiunea sea personale sî trebuie sa cedeze consilieriloru cari ii aretá ca românii nu potu asceptá nimic'a bunu dela Imperatulu Russiei. Intr'acel'a-si tempu Cantemir ingagiatu câtra Petru celu mare ataca fortaretiele turcesci sî are desceptiunea de a se vedea uitatu, sî elu sî tiér'a in tractatulu dela Bender. Silitu a parasí domni'a sî Moldov'a, Czarulu i ofere dreptu resplata unu refugiu in vastulu seu imperiu.

„Umilintiele sî persecutiunile ce sufereamu dela turcii de pre malurile dunârei sî depredatiunile fanariotiloru cari au aruncatu adesea pre români in descuragiare sî in desperare, i-a fâcutu une-ori sa caute sî sa ascepte dela muscali ajutoriu sî protectiune in contr'a apesatoriloru cari nesocoteau sî datori'a loru de ómeni sî sântieni'a tractateloru.

Românii insa cu adeverata iubire de patria sî cu prevedere, convinsi ca protectiunea Russiei nu póte fi neinteresata sî ca intr'o dî póte sa ne devina fatale, au statu totu-déun'a departe de o asemene actiune asceptându tempi mai buni.

(Va Urmá)

Sabiiu 26 Augustu. Eri sér'a români din Sabiiu sî giuru au adusu o serenata cu faclie Ilustr. S. dlui Elia Macelariu deputatu dietalu la diet'a Ungariei, carele a sositu aici alalta eri sî trase la Pr. cinsti'a Sea P. Protopresbiteru Ioanu Hane'a. Cu acésta ocasiune dlu Visarionu Romanu lu salutá prin unu cuventu corespundietoriu unei astfeliu de solemnitâti. Densulu accentuá barbati'a, constanti'a sî consecuinti'a dlui Macelariu, desvoltate la tóte ocasiunile, precum sî in tempulu din urma, intrepunendu-se pentru interesele natiunali in dieta. Amintí sî de scirea cea trista, facendu alusiune la suspenderea din postu, carea se respandí de vre-o câte-va dile.

Respunsulu Il. S. dlui Macelariu la cuvintele ce i s'au adresatu a fostu, precâtu de precisu pre atâtu sî de cu precautiunea unui omu politicu in situatiunea de fatia. Densulu remâne pre lânga legalitate, vorbesce de dreptate sî fratietate pentru toti locuitorii patriei, lucruri câror'a românulu va remané totu-déun'a credinciosu, pentruca le au juratu pre câmpulu libertâtiei la 1848, sî inchieia cu provocarea la unu intreitu „sa traiésca“ Monarchulu nostru, dela carele au emanatu atâtea bunatâti pentru români.

Dupa acést'a music'a intoná imnulu populariu sî cu acést'a se terminá ovatiunea.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Asiá numitele siepte judetie a natiunei sasesci, fiindu acum mai tare ca tótu deuna intetite, sau provocatu la documentulu pentru aperarea pretensiuniloru, in scaunulu Salistei sî alu Talmaciului sî in cele-lalte pârti, ce sî le-au suposu loru.

Intr'aceea, pâna cându se voru descurcá aceste procese, acum de nou pornite asupr'a sasiloru, sî pâna cându se va regulá referintiele in fundulu regescu care regulatii se sî incepuse, au propusu cancelari'a aulica, cá se remâna ad interim statulu quo in scaunulu Salistei sî a Talmaciului. La acést'a au decisu Imperatulu Iosifu urmatórele:

„Ich genehmige einstweilen das Einrathen der Hoffkanzlei, jedoch hat sie sich nicht mit leeren Worten abspeisen zu lassen, so dass sächsische System ist bisjezt gewesen, sonderen auf Befolgung und wirkliche Regulierung dieser Güter zu dringen“. — „ . . Prin unu mandatu prea inaltu s'au provocatu apoi siepte judetie sasesci, cá se-si produca tóte documentele, prin cari voru a-si spriginí pretinsele loru drepturi dominali.

Siliti au au asternutu ei gubernului nisce documente in copie, cari s'au comunicatu directoratului fiscalu, spre a le asemená cu originalele sî apoi a-si dá parerea despre ele.

Noi ne restringemu asiá dara aici a reproduce numai parerea directoratului fiscalu sub directorulu Josephus Gál observându, ca sasi nici la conscriptiunile urbariale din secululu XVIII dara nici la contractele urbariali din 1774 sî 1776, incâtu atinge scaunulu Salistei, nu s'au provocatu de asta data, séu nu au cutediatu a se provocá.

Directoratulu fiscalu, care mai intâiu singuru au fostu norocosu a vedea fatalelele documente in raportulu seu din 14 Novembre 1784 (N. R. Guber: 1146 ex 1788) dîce: Primo Intuitu sedis Seliste producit magistratus Cibiniensis binas litteras Mathiae regis, priores statuarias de anno 1472 posteriores novas donationales de anno 1483. Jam ambe sonant de colatione possessionis Omlas unde unam decimarum quartam hodie quoque Magistrarus cibiniensis in rationem nosocomii ejactis percipit. Ego tenore illarum nihil amplius praetendendum Magistratum, eo minus ad sedem Seliste (cujus nulla in iisdem habetur mentio) evineere eximere proprietatis competentiam, sed neque producto fori productionalis deliberato, in causa fisci contra praetendendum Magistratum, ratione bonorum Selistiensium ano 1772 latum; siquidem deliberatum illud non sit meritorium, sed ad simplicem duntaxat, absque ulla documentorum productione, obmotam contra forum exceptionem latum; neque e serie huius processus ulla ad sedem Seliste competentia pretendentis Magistratus aliunde erui potest, quam ex solo illegalis possessorii praehabiti praecario-

---

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

XII.

Eramu iéra singuru. Catârulu meu pasiá incetu cu capulu plecatu, parendu a fi preocupatu de o idea. Óre sî catârii au idei ? . . . . . .

. . . .

Gândulu meu se reintorcea la tovaresii mei. I-mi parea reu ca Edgar me parasi-se. In soiulu seu elu erá unu originalu. Fâra a se preocupá de viitoriu, elu se aruncá cu ochii inchisi in ori-ce aventura, lasendu asupr'a destinului sarcin'a de a-lu conduce unde va voí. Elu nu avea cale batuta naintea lui pre care aru fi voitu sa o urmeze nici unu planu otaritu pre care aru fi voitu sa-lu implinésca Pentru ce aceste tóte? Destinulu dispune. Ce diferintia intre densulu sî mine? Eu me acufundu in visuri sî zidescu sî zidescu fâra temelia sî inchipuirea mea sbóra intr'o lumo fantastica pâna ce isbindu-se de realitate zidirile mele se sfarma sî se spulbera. Precum spectatorulu se acufunda in privirea unei drame sî uita sî loculu in care se afla sî publiculu care-lu incungiura sî, identificându-se cu persónele ce vede pre scena naintea ochiloru sei, se bucura sî sufere cá densele, pâna in momentulu cându cade cortin'a sî elu privindu in giurulu seu se descépta cá dintr'unu visu totu astfeliu sî eu cându cade cortin'a realitâtiei sî-mi acopere scen'a inchipuiriloru mele. Care este celu mai fericitu? Acel'a ce in totu momentulu i-si creaza visuri nerealisabile pentru cá unu momentu mai târdîu sa sufere desceptiuni sî se fia astfeliu intr'o schimbare continua de placere sî de durere, séu acelu care abdica in folosulu intemplârei cârm'a luntrei sele, lasendu cá acest'a pilotu sa-lu conduca unde-i va placé sî primindu cu multiamire ori ce-i aduce nainte ? . . . .

. . . .

Erá amédi cându sosii pre Col de Balme. Acestu munte cá sî cei care-lu incungiura imediatu, suntu goi sî selbatici. Pre córtele loru suntu presurate stânci sî ometuri in care se vede silitu a merge dupa instinctu. De pre culme, unde se afla o mica ospatarie este o privala minunata asupr'a intregului lantiu a muntelui Albu. Mai multe ochiene stau la dispositiunea calatoriloru prin care se potu observá acesti munti mareti. Cu o dî nainte, o societate de vre-o diece englezi intreprinsese dela Chamounix urcarea pre Mont-Blanc. Preste nópte, ei mersese pre ometu sî acum voiau sa ajunga pre culmea cea mai inalta. Urmandu-i cu ochiana, vediu-i ca toti erau legati unulu de altulu cu frânghii. Acést'a o facu pentru intemplarea cându unulu cade in vre-o prapastie, cá cei'a-lalti sa-lu póta scóte indata. Acésta urcare este fórte periculósa. Adese ori se intemplá cá radiele sórelui se incaldiésca sî se desprinda o particica de ometu sî acést'a cadiendu in vale sa iee altu ometu cu dens'a sî dobendindu astfeliu in cadere proportiuni din ce in ce mai mari sa se prefaca intr'o lavina ingrozitóre care inghite fâra crutiare ori-ce gasesce in cale. Câti calatori indrasneti au aflatu mormentulu loru in ometurile acestui munte!

In vreme ce urmareamu pre calatori cu ochian'a, se sterní o furtuna. Unu ventu rece sî vijeliosu siuerá in tóte partile. Ce voru fi facendu calatorii de pre Mont-Blanc, gandeamu eu? Unu momentu ii perdui din vedere. Apoi ear reaparure inse mai putini la numeru: eata-i pre toti. Acumu i vediui asiediându-se pre ometu, câci furtuna i impedecá de a se misicá s'in susu s'in josu.

— N'asiu voi sa fiu in loculu loru, îmi dîse proprietarulu ospatâriei care se apropiase de mine cu alta ochiana in mâna.

„Óre este vre unu periculu?

— Credu sî eu. Ventulu bate colo susu asiá de tare, incâtu se póte pre lesne sa-i arunce in vre o prapastie, din care sa nu mai easa.

„Sermanii! Privesce, privesce mi se pare ca-i vedu urcându-se.

— Nu sciu daca se misea de buna voie séu de-i impinge furtuna.

„Mi se pare ca se cobóra. Ii vedu ca nu-i chipu de a urmá drumulu.

— Asiá mi se pare sî mie. Dupa atâta ostenéla au renuntiatu la scopulu loru. Nici macar nu s'ar puté falí ca au fostu susu pre Moat-Blanc.

Dupa unu scurtu timpu furtun'a incepù a scadé. Cuprinsu de frigu, lasai ochiana sî calatorii sî intrâi in casa. In vreme ce-mi pregatea dejunulu luai cartea calatoriloru cari erá pre masa si incepui a cercetá cine a mai trecutu pre acolo sî s'a inscrisu. Unii se multiamise a inscrie numai numele loru, altii adaoge impressiuni mai multu sau mai putînu spirituale. Altii iéra-si, inspirati, se imortalizase prin câteva versuri. Tóte nationalitâtile erau representate, afara de Români. Compatriotii nostri nu isbescu Svitier'a, ii afla mai mare placere in tulburârile orasieloru decâtu in frumusetia naturei. Cu tóte aceste mi-amu gânditu ca trebuie sa fi fostu unulu macar care se fi trecutu pre acolo, sî intorceamu filele in graba. In sfirsîtu care fù surprinderea mea cându dedui de urmarórele versuri Române:

Frunza verde lemnu uscatu
Eata-me's pre dealu urcatu
Privirea aru fi pré frumósa
Daca ventulu nu m'ar taié la óse
Tu care'n urma vei vení póte
Sa nu manânci ca mine oue copte
Ci o garafa de vinu sa bei dusica
Daca lavale vrei sa mergi pusica.

Subsemnatu: G. poetu de profesiune.

(Va urmá

usus. Usus autem simplexneque legi aut privilegio postericum annum epochalem 1558 nixus, utcunque diuturnus, nullam eidem legalem tribuere potestatem, ex eo quod ex aprobe constit p. 5 ad. 80 pateat: Seliste sedem ad fundum regium indispensabiliter pertinere in fundo regio autem iuxta Vladislai II regis decret. 7 art. 2 natura sua inabalienabili, sensu aprob. const. p. II tit. 1 art. 3 § 9 recuperabili senso aprob: const. 2 tit 8 art. 1 in verbis praescriptio: „az illjen joszágakban és proventusban nem admittáltatván“ nulla concipi potest praescriptio, prout iteratae decisionis quoque regiae signanter in causa fisci regii ratione Glimboca etc. et ratione decimarum contra Magistratum Cibiniensem mota luculenter testerentur.

II. Intuitu dominii Talmats et eo spectantium pagorum Nagy és kis Talmats, Boitza etc. producit Magistratus sententionales quasdam litteras de de anno 1650. . . . .

Sed alio quin etiam sententionales hao anni 1650 productae in causa fisci supracitata, ratione praetensae bonificationis proportione Racovitzensi per jactos septem Iudices, privilegialibus divi regis Ladislai de anno 1453 emanatis sat superque infringuntur et invalidantur, tenore horum privilegialium clare evincitur, castra regalia: Talmats Lottárvár ad turim Veres Torony, nec non oppidum Talmats et possessiones kis Talmats, Boitza, Racovitza, Porcesci etc. ad iosa castra inabalienabiter spectantes septem sedibus saxonicalibus taliter et eodem modo incorporata fuisse, ut pro rege et sacra regni corona eisdem septem sedium saxonicalium oficiales et incolae bona illa ita gubernarent, tenerent, et posiderent pro ut tenet et Gubernent sub regis et coronae nomine civitates, oppida, et villas, interis dictarum sedium existentes. Ergo sicut ad civitates oppida et villas interis regalibus, velut sensu decreti tripart. Et aprob: const. peculia regia, jus proprietatis, nulla lege, vel vallido privilegio pretendi per Magistratus potest, ita neque ad praedicta bona velut fundum regium quem jure in quilinari, juxta radicale etiam Andreanum privilegium incolunt, sedemque Talmats per incorporationem eandem inabalienabilitatis naturam induentem; et priorem parit inabalienabilitatis naturam quo castrum regale retinentem, magistratus Cibiniensis praetensionem formare ulla ratione valet, cum sequenter sedes Talmacs modo praevio fundo regio incorporata contra interdictum praecitati Vladeslayani generalis Decreti, naturamque in abalienabilitatis fundi regi et prejudicumu juris regalis a fiscalitate absoluta esse haud dignoscitur. Sequenter sententionales hae, etiamsi per impossibile Magistratui opitulari ac aliquid videri possent, rationibus tamen ex praeviis, absque aliorum originalium Documentorum productione suffragari nihilominus possunt.“ *)

In câtu despre scaunulu Saliscei — déca ar fi esistatu vre o donatiune a acestui'a de pre a. 1472 — intrebamu, cumu au potutu sa se faca atunci o constitutie gremiala, cá cea den a. 1585? pentru ce nu au produsu sasii in seclulu alu 17 la diet'a din a. 1651 acésta donatia, séu la forulu productionale in an. 1772?

Pentru-ce se au incercatu ei in totu decursulu seclului alu 18. a virî in repetitele conscriptiuni numiri de“ bona septem judecum — pentru-ce contienu acestea libertâtile Scaunului? — pentru-ce au sfortiatu ei cu armele contractulu urbarialu la a. 1774?! — apoi, déca posessiunea Omlasiu le au fostu donata sasiloru, — de ce o au privitu la toti tempii pâna astâdî cá pre o comuna libera in fundulu regescu, iér' pre scaunulu Salistei sî pre alti Români au cercatu ai aduce in iobagia? Chiar' sî acea donatiune — donatio nova — a posessiunei Omlasiu (nu inse a terri provinciei séu districtului Omlasiu) e cá o donatie privita fórte dubia, câci prin Decretului Mathia din a. 1467 provinci'a Omlasiu asiá dar' sî posessiunea Omlasiu s'au dechiaratu de ne instrainavera dela coróna.

Directoratulu fiscalu inca sî au esprimatu dubitâtile sele fórte fundate pre legi a supr'a prealinsei a. n. donatiuni, câci cum au potutu doná Mathia regele castelulu Omlasiu in a. 1472., pâna — cându elu singuru prin decretulu din a. 1468 au dechiaratu asemenea castre pro utilitate regni.

Regele Mathia din contra au revocatu mai multe donatiuni; asiá dîce in alu 27. art. alu decretulu din a. 1471: „quodbona post coronationem nostram per quem piam ocupata infratricesimum diem remitentur“; Sî in decretulu seu alu 4. din a. 1478 art. 8. item pro possessionibus bonis occupatis, sive per donationem regiam, sive alio modo comissis possent fieri contra ocupatores, breves evocationes et procedatur contraeos juxta regni consuetudinem.“ Déca aru fi datu sî donatu Mathia Omlasiulu in a. 1483 in possessiunea siepteloru judetie, cum dara de insusu aratat'a reambulatia din a. 1486 intre fundulu regescu et comitatale Albei, totu Mathia nu numesce Omlasiulu bunu sasescu donatar etc. ci numai „castru sî possessio nostra regalis“?

Déca aru fi fostu documentulu sasiloru din 1453 o nóua donatiune, cum afirméza sasii dîcendu: ca pre cea in an. 1472 o aru fi perdutu pre drumu venindu dela Bud'a; — apoi un'a cá acést'a numai atunci aru fi avutu valóre dupa decretulu alu II a lui Mathia din an. 1464 art. 20 cându pretendentii aru fi comprobatu prin vecini sî prin atestatu a le nobililoru comprovinciali, cumca ei sî predecesorii loru s'au aflatu sî au statu in pacifica possessiune a bunului, dupa care au sunatu donatiunea perduta; — iéra aceste conditiuni nu suntu.

Mai in urma demanda espresu regele Vladislau in decretulu alu 3 din an. 1498 art. 10: „quod ocupationes castrorum castelorum, possessionum et jurium possessionarium, quae sub nomine Majestatis suae aut Mathiae aut post mortem per nonullos factae suntu, omnino remittantur sub nota perpetuae infidelitatis“.

Pote fi, ca sasii, temendu-se de asemenea pedepse, pentru illegalele loru ocupâri de provente regale, cu ocasiunea creârei acordei „trium nationum“ din an. 1692, intre cele-lalte, au cerutu sî stergerea art. 1 tit. 13. cart. 3 din compilatele constitutiuni, la care insa Gubernatorulu Georgius Banfi au otâritu: „domini saxones in casibus notam infidelitatis concernentibus, secundom leges, hactenus observatas, in Dieta, eorum statibus universis judicentur“, ceea ce apoi sî regele Leopoldu au intâritu.

(Va urmá.)

Protocolulu.

Siedintiei IX.

(estraordinaria)

tînuta din partea directiunei asociatiunei nationale aradane pentru cultur'a poporului romanu in Aradu in 18 Augustu nou 1868.

(Capetu.)

78. Librari'a „Aigner & Rautmann“ din Pest'a sî-oferéza asortimentulu librariei sî diverseloru cârti literarie ale stabilimentului seu cu recercare de prenumeratiune —

Determinatu: Se ié spre notitia.

79. Domnulu protopopu alu Buteniloru Ioanu Munteanu la recercarea facuta de aicia sub Nr. 67 a. c. rescrie: ca densulu ca fostulu administratoru interimalu alu Protopopiatului Halmagiului; in acésta diregatoria nu a avutu emoluminte materiali, din care s'ar poté desplatí detori'a de 50 fl. a fostului protopopu alu Halmagiului Petru Moldovanu, remasa in favórea fondului asociatiunei. —

Determinatu: Respunsulu dlui protopopu Ioanu Munteanu alu Buteniloru cu tóte anteactele referitóre la acestu obieptu precumu sî dechiaratiunea-originala obligatórie a reposatului se estrada dlui fiscalu alu asociatiune Lazaru Ionescu cu insarcinarea de a cercá escontentarea acestei detorii din lasamentulu reposatului protopopu Petru Moldovanu. —

80. Notariulu direptiunei Petru Petroviciu asterne o motiune in privinti'a conditiuniloru concursuali pentru stipendiele asociatiunei, menite studintiloru seraci, sî in specie despre modrulu, cum ar fi de a se documentá in viitoriu seraci'a suplicantiloru. —

Determinatu: Motiunea notariului se predá unei comissiuni statatóre din dd. comembri Emanuilu Missiciu, Ióne Rosiu Goldesiu spre combinare sî opinare. —

81. Notariulu Petru Petroviciu reportéza despre efeptuirea speditiuniloru sî superarea tuturoru agendeloru notariale din siedintiele precedinte; — deodata strapune specificatiunea speseloru cancelariei sî postali pentru aprobare sî refuire. —

Determinati: Raportulu notariului se ié la cunoscintia sî specificatiunea se estradá esaptoratului asociatiunei spre revisiune sî referare.

82. Domnulu Moise Suciu din Ciaba ca colectante alu Asociatiunei, din caus'a morbositâtii sale nesimtindu-se in stare de a corespunde missiunei de colectante, pre lânga espressiunea recunoscintiei de multiamire pentru increderea manifestata fatia cu densulu, cu parere de reu resémna de colectura, restituindu tóte actele sî tipariturile ce i s'au trimisu sî strapunendu o suma de 30 fl. v. a. ca ofertu renoitu pro alti trei ani cu 10 fl. anuali, cu rogare: de a i se primí abdîcerea motivata. —

Determinatu: Abdîcerea dlu Moise Suciu se accepléza sî cu colectur'a pentru Ciaba se insarcinéza prin bunavointia dlu Simonu Popoviciu parochu sî asessoru consistorialu in Bichisiu, câruia suntu a se trimite scrisorila pentru colectura, iéra sum'a de 30 fl. solvita pre viitorii tre ani ca ofertu din partea dlui Moise Suciu se strapune numai decâtu perceptoratului asociatiunei; — cu insarcinare de a trimite susamintitului domnu cuit'a prescrisa sî alu luá in evidintia, in firulu câror'a dara domnulu Moise Suciu cu acést'a se dechiara de membru alu asociatiunei pre anii 1859/70 1870/1 sî 1871/2 fiindu a i se tramite diplom'a indatinata. —

83. Notariulu Petru Petreviciu reportéza despre mórtea colectantului din Saitinu preotulu Nicolau Cost'a pentru care scrisorile estradate nu le-au potutu espedá. —

Determinatu: Se ié spre cunoscintia sî se denumesce in loculu reposatului de colectante sî pentru colectura Saitinu dlu colectante Michailu Sierbanu jude cercualu din Nadlacu câruia suntu de a se trimite actele referitórie la colectur'a respectiva. —

84. Simionu Popetiu studinte de a II clasa gimnasiala la Lugosiu multiamesce in scrisu pentru stipendiulu ce l'a capetatu de curendu de la Asociatiune, apromitiendu indoita diligintia intru invetiaturi:

Determinatu: Se ié spre scire. —

85. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie. —

Determinatu: Se defige teminu pre mâne la 11 óre ante de média-dî, la care suntu poftiti domnii presinti a se infetiosiá.—

Protocolulu presinte in presenti'a domniloru Antoniu Mocioni, Mirone Romanu, Stefanu Adamu, sî Petru Petroviciu cetindu-se s'a autenticatu. —

Aradu in 19 augustu n. 1868.

Direptiunea asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu. —

Antoniu Macioni m. p.
presieeinte.
Petru Pretroviciu m. p.
notariu direc.

„Alb.“

Varietâti.

*** Dela Orestia suntu alesi pentru confluesu: Dobo sî Orosz ambi români.

*** Mai multe comitate din Ungari'a denega guvernului dreptulu de a scóte recruti din causa, ca legea respectiva nu e promulgata.

*** Unulu carele au calatoritu multu. In otelulu de Silesie in Breslau se afla de presentu unu chelneru in servitiu nascutu in Breslau cu numele Alessandru Gostcovsci, carele, de-sî e numai de 35 de ani au calatoritu lumea jumetate, vorbesce mai multe limbi, intre altele limb'a polona, rusésca, romána, francesa, englesa, italiana sî arabica. Din viéti'a lui este cu deosebire de insemnatu, ca a calatoritu din St. Petersburg in servitiulu unui oficieru de stabu rusescu din Siberi'a pâna la riulu Amuru sî de ací pâna la Pekingu. Mai târdîu a fostu mai doi ani de dîle dragomanu la cladirea canalului de Suezu in Cairo, de aci a intratu apoi cá legionariu in servitiulu mexicanu, unde remasese pâna la mórtea Imperatului Macsimilianu. La inceputulu anului acestui'a luase parte sî la espeditiunea englesiloru in Abissini'a cá mercatendu, sî la bombardarea dela Magdala. De ací se intorsese in dîlele trecute indereptu pentru de a cercetá pre mum'a sea care locuesce in Breslau. —

*** O adunare unica in felinlu seu, se tiene de presentu in Berlinu. Surdomutii din tóta Germani'a adeca se concentrédia ací. Scopulu acestei adunâri care s'a inceputu dumineca, sî va dura inca vre-o trei dîle, este a aduce la conclusu, ca membri acestei adunâri de surdu-muti se nu se mai intieléga pre viitoriu prin semne ci prin stenografia. —

---

*) Traductiunea va urmá in altu nr.

⁂ **Pentru Psichiatridi.** Urmatoriulu casu curiosu ni se impartasiesce: In cas'a nebuniloru N. in Ungari'a se aduse de câtu-va tempu unu smintitu de minte, carele neincetatu se rugá, cá sa-i chieme pre bunulu seu amicu, câci crede ca acel'a lu va putea curá siguru mai curendu decâtu toti medicii. Intielegendu deci consangenii pacientului despre acésta dorintia a lui, invitasera pre amiculu lui a-lu cercetá, esoperându totu deodata sî licentia de alu cercetá. Amiculu sosí in fine, sî pacientulu vorbea cu densulu pre câtu se póte de liniscitu despre tempurile trecute, despre planuri pre viitoriu sî altele mai multe. Amicii sî consângenii pacientului vediendu ca convenirea lui cu amiculu seu din N. nu-i póte fi de câtu numai spre bine lu rugase pre acestu din urma a cercetá pre pacientulu mai a dese ori, ceea ce se sî intemplase.

La prim'a departare inse a omului din N. pentru unu tempu, pacientulu erupsese in strigâri sî lamentâri, incâtu nu'lu mai puté nimenea linisci pânacându sosí iérasi amiculu seu din N. pre carele lu inbratiosiase sî sarutase. Acestea imbratiosiâri insuflase insa chiaru sî in amiculu din N. ingrijiri, voiea deci a terminá scena acést'a câtu se póte de curendu sî a se departá. Pacientulu vediendu acésta apucase mân'a amicului seu sî atâtu de tare lu muscase incâtu acest'a din urma capatase in urm'a acestei muscâri aprindere sî murí in scurtu tempu dupa aceea. Smintitulu de minte — s'a insanatosiatu. —

⁂ **La adres'a „Federatiunei“.** Barbatulu celu mare de statu care scrie varietâtile „Federatiunei“ a venitu in focu, se vede, cându a cetitu varietatea nóstra in cestiunea imprumutârei materieloru din dîuarie. Sî rapirea pentru asta „ponderósa afacere“ nu a fostu mica pentru ca in zelulu celu mare se vede séu ca nu a pututu cetí ce s'au reflectatu din parte-ne, séu vi'a imaginatiune a fâcutu sa cetésca mai multu decâtu erá tiparitu. Pentru noi cestiunea acést'a nu va fi nici odata de importanti'a ce vrea sa i-o dea „Federatiunea“, din causa ca aici nu e cért'a cá intre acele siepte cetâti grecesci, cari se certau intre sine pentru nascerea lui Homeru. Este vorb'a de o simpla reproducere de reproductiune, carea noi amu trebuitu sa o refrângemu incâtu „Federatiunea“ a mersu pre departe in a pretinde de alu seu sî ceea ce nu a fostu sî nu este.

Deci onor. „Federatiune“ este rugata sî acum a-si mai trage odata sém'a sî a cugetá, ca ea a publicatu odata numai cuventarea carea premerge a interpelatiunei sî cuventarea fâra de reflessiunile presiedintelui dietei, prin urmare de unde nu era nu puturâmu luá; séu crede „Federatiunea“ ca pentru ca se afla in Pest'a este atotu potenta? Calculii „Federatiunei cu datele aparerii foiloru din cestiune, prin cari vrea sa dovedésca falibilitatea nóstra, voru fi esacti, nu insa sî pentru noi cari capetâmu fórte neregulatu „Federatiunea“ (cu deosebire acei numeri, in cari emite cine-va vre-unu atacu asupra-ne) Resfoiésca mai bine prin dîuariele ce aparu in Pest'a sî póte va aflá ca a tradusu sî a estrasu sî ea câte ceva de unde-va, póte mai acele-si materii fâra de a fi spusu ca de unde a luatu, ce a luatu, prin urmare nu faca atât'a sfera cu nisce traduceri de ordinatiuni sî cuventâri, pentru ca altmintrea, déca umbla, cá cu apucaturi de aceste sa arunce asiá despoticu, defaimâri asupr'a colegeoru ei, dovedesce inaintea publicului care a cetitu sî cetesce mai multe dîuarie, nu numai ignorantia fatia cu procederea dîuaristicei, dara sî malitia. Noi scimu destulu de bine unde trebuie sa se citéze numele unui dîuariu sî acést'a o sî observâmu, dovéd'a e negru pre albu mai in fia-care numeru sî de aceea credemu ca intemplarea acést'a a fostu pentru „Federatiune“ numai unu momentu, pre care francesulu l'aru botezá: „mégarde de la bouche“ „nepadia a gurei“ sî o compatimimu pre jun'a sî putînu espert'a sorióra, carea prin defaimâri directe aruncate asupr'a altor'a cauta póte sa-si inmultiésca adoratorii sei.

Sî cari suntu defaimârile? Ne dîce „Fed.“ cu fói'a nóstra e obscura. Uunu piticu, déca va avé sî óre care portiune de usiuratate de minte, va crede ca déca se afla pre verfulu muntelui, elu e omulu celu mai mare sî mai vediutu pre lume. Asiá se vede a crede „Fed.“ ca déca se afla in Pest'a ea nu e obscura, ci numai alte foi din provincia, cari nu suntu asiá „fericite“ cá sa se amestece printr'e dîuariele europene sî sa strige cu afectiune („Nos poma natamus.“)

De cându se simte Federatiunea competenta de a judecá harnici'a altor'a?

6—3

Concursu.

La scól'a capitala normala gr. or. dela biseric'a vechia din Satulungu a devenitu vacante unu postu invetiatorescu cu salariu anuale de 226 fl. 25 xr. v. a. —

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sa-si tramita timbrate sî francate pâna in 30 Augustu a. c. st. v. — la subscrisulu: atestatele loru de botezu ca suntu români de legea gr. or., testimoniele loru scolastice ca au absolvatu celu putînu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu séu teologicu sî documentele autentice despre purtarea loru morala sî politica.

Brasiovu 10 Augustu 1868.

Iosifu Baracu,
Protopopu gr. or. I alu Brasiovului sî Inspect. district.
de scóle.

Nr. $\frac{3647}{\text{civ.}}$ 1868.

EDICTU.

Din partea magistratului Sabiiului se publica prin acést'a, ca dlu Stefanu de **Hannenheim** a documentatu indreptatirea sea la esercitarea advocaturei sî ca in 1 Septembre a. c. sî va deschide cancelari'a sea de advocatura in cas'a nrului 359 din strad'a Pintenului in Sabiiu.

Magistratulu cá judecatoria.

Sabiiu 27 Augustu 1868.

10—3

Concursu

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. româna din comunitatea Siemlaculu-mare, ce este ingremiata maritului Comitatu alu Timisiului sî Protopresbiteratului gr. or. românu alu Versietiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b) in naturalii: 18 meti de grâu, 18 meti de cucuruzu, 100 punti de lardu, 40 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, 4 jugere de livata, ½ jugeru de aratura sî cuartiru liberu, lânga care se afla sî o grâdina.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Gonsistoriu alu Caransebesiului pâna in 26 Sept. a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 8 Augustu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

18—1

Concursu.

Pentru stipendiele preliminate pre an. scol. 1868/9, din partea adunârei gen a Asoc. tranne, tînuta la Gherl'a in 25 sî 26 Augustu c. n. a. c. se publica prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 1 Octobre cal. nou a. c. sî anume:

1) Pentru 2 stipendie de câte 100 fl. v. a. destinate pentru ascultatori de drepturi la Universitâti ori Academii afara de patria;

2) pentru unu stipendiu de 80 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de drepturi la vre-o Academia in patria;

3) pentru 2 stipendii de câte 300 fl. v. a. pentru ascultatorii de filosofia sî profesori de gimnasie.

4) pentru unu stipendiu de 330 fl. v. a. destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studiului agronomicu spre a fi apoi aplecatu cá profesoru de preparandia.

Sî in urma,

5) pentru 2 stipendii, de câte 50 fl. v. a. destinate pentru gimnasisti.

Aspiratorii la susu-numitele stipendii, voru avé pâna la terminulu mai susu indigitatu, a-si tramite la Comit. Asoc. concursele loru provediute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimoniele scolastice despre progresulu in studii, sî in urma, c) cu testimonii demne de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesarie la continuarea studieloru *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 8 Septembre c. n. 1868.

19—1

Concursu.

Pentru unu ajutoriu de 50 fl. v. a. preliminatu din partea adunârei gen. a Asoc. tranne tînute la Ghert'a in 25 sî 26 Augustu c. n. a. c. pentru unu sodalu, carele voiesce a se face maiestru, se publica prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 1 Octobre cal. nou a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pâna la terminulu mai susu indigitatu, au de a-si asterne la Comit. Asoc. concursele loru, provediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimonii despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunósca invederatu, déca concurentele aru fi in stare a-si purtá de sine meseri'a sea, prin urmare, a se face maiestru, c) in urma adeverintia despre purtarea morala. *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne.

Sabiiu 8 Septembre c. n. 1868.

19—1

Concursu.

Pentru dóue ajutórie de câte 25 fl v. a. preliminate din partea adunârei gen. a Asoc. trne. tienute la Gherla in 25, 26, Augustu cn. a. c. pentru doi invetiacei de meseria, se publica prin acest'a Concursu, cu terminulu pân in 1-a Octobre cal. nou a. c.

Respectivii competitori au de a-si asterne la Comit. Asoc. Concursele loru, provediute; a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credintia despre purtarea loru, cum sî despre diligenti'a sî desteritatea, dovedite in specialitatea de meseria, spre acârei invetiare s'au conservatu. *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne.

Sabiiu in 8 Sept. c. n. 1868.

Publicare.

Subsemnat'a are onóre a aduce la cunoscintia publica: ca in pensionatulu densei, sustatatoriu de mai multi ani — incependu dela 1 Septemvre a. c. iéra-si se voru primí fetitie in costu sî cuartiru. —

Studiele institutului suntu: Invetiarea fundamentala a limbei francese — magiare sî germane, in teuria sî pracsa — mai departe aritmetic'a, stilistic'a, geoprafi'a, istori'a popóreloru, istori'a naturala, desemnulu piano sî cântare, cumu sî totu feliulu de lucruri de mâni femeesci.

Desluciri mai chiare se dau la subsemnat'a,

Clusiu, strad'a podului nr. 317 in catulu I.

J. Schell,
nasc. Desbordes.

Câtra stenografii români!

Importanti'a congresului bisericescu nationale românu conchiematu pre $^{16}/_{28}$ Sept. a. c. la Sabiiu aduce cu sine, cá desbaterile sî conclusele lui sa se pastrédie câtu se póte de fidelu posteritatei.

Subscrisulu provocu dara prin acést'a pre toti tinerii români, cari cunoscu art'a stenografiei sî suntu in stare a stenografá in adunâri publice, — se binevoiésea a se insinuá la mine câtu mai ingraba — adaogându conditiunile sub cari aru voí sî aru puté se jertfésca 2-3 septamâni pentru folosulu natiunei sî bisericei nóstre.

Sabiiu in 28 Augustu (9 Septembre) 1868.

Dr. Demetriu Racuciu
advocatu. **)

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Augustu (9 Sept.) 1868.

Metalicele 5%	58 20	Act. de creditu	211 20
Imprumut. nat. 5%	62 80	Argintulu	112 75
Actiile de banca	723	Galbinulu	5 45⁵/₁₀

---

*) Cele-lalte dîuarie romàne, inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu concursu.

**) Rogu sî pre celelalte jurnale patriotice pentru primirea in colónele loru a acestei provocatiuni.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 70. ANULU XVI.

Sabiiu, in 1/13 Septembre 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In legatura cu cercularíulu publicatu iu nrulu 68 publicâmu sî

Conspectulu

Comisariloru consistoriali din dieces'a aradana, denumiti pentru actulu alegerei deputatiloru la congresulu natiunalu bisericescu, conchiamatu la Sabiiu, pre 16/28 Septembre 1868.

Nr. cur.	Cerculu alegatoriu	Comisariulu consistorialu din statulu	
		Preotiescu,	civilu.
1	**Aradu.**	Ioann Ratiu Protopopulu Aradului.	Sigismundu Popoviciu vice-comite alu comitatului Aradu.
2	**Chisiu-Ineu.**	Petru Chirilescu Protopopulu Chisiu-Ineului	Ioann P. Deseanu advocatu in Aradu.
3	**Borosiu-Ineu**	Georgiu Popescu Protopopulu Vilagosiului.	Gustavu Russu onor. jude cercualu in Palsi'a.
4	**Buteni** (alegerea in Iosasielu.)	Ioann Munteanu Protopopulu Buteniloru.	Vasiliu Pagub'a, jude cerc. in Iosasielu.
5	**Oradea-mare.**	Simeonu Bic'a, Protopopu sî presied. consist. in Oradea.	Michailu Stup'a, perceptoru comitensu in Oradea.
6	**Tinc'a.**	Ioann Fassia, Protopopulu Pestesiului.	Georgiu Rasvanu, advocatu in Salont'a.
7	**Beiusiu.**	Georgiu Vasilieviciu, Protopopulu Beiusiului.	Georgiu Borh'a, jude primariu cercualu in Beiusiu.
8	**Temisiór'a.**	Meletiu Dragiciu, Protopopulu Temisiórei.	Atanasiu Ratiu, advocatu in Temisiór'a.
9	**Lipov'a.**	Ioann Teeranu, Protopopulu Lipovei.	Georgiu Fogarasi, advocatu in Temisiór'a.
10	**Totvaradi'a.** (alegerea in Capolnasiu.)	Iosifu Belesiu, Protopopulu Totvaradiei.	Georgiu Haic'a, jude cercualu in Soversinu.

Afaceri bisericesci.

Cetitorii nostri au avutu ocasiune a vedé convocarea la congresu, respective la alegerile pentru congresu din dóue diecese si de siguru sî a trei'a diecesa va fi urmatu asiá. Pâna nu trecemu mai departe sa ne fia permisu a amintí, ca dorinti'a nóstra aru fi fostu, cându s'aru fi observatu din partea celoru-lalte dóue diecese o uniformitate mai in concordantia cu representatiunea Episcopiloru câtra Imperatulu incâtu sa nu se póta dá ansa la presupunere de vre-o influintia a clerului asupr'a laiciloru sî viceversa. Asiá d. c. sa fia remasu in tóte trei diecesele, ca alegatorii deputatului sa si aléga doi ómeni ai sei, cari sa fia pre lânga comisariulu consistorialu; cercurile sa se fia impartîtu pentru fia care deputatu s. a. m. dp. Acést'a se intielege ca e dîsu cá unu justu desideriu, cu privire la alegerile de fatia, pentru ca de cele urmatórie credemu ca va ingrigí insusi congresulu.

Alegerile, pâna voru ajunge aceste sîre in mânile tuturoru cetitoriloru nostri, voru fi seversite sî asiá inaintea imaginatiunei nóstre ni se presentéza dejá acestu corpu venerabilu, carele are sa lucre pentru partea cea mai insemnata a poporului pre carele-lu va representá.

Missiunea e inalta, grea sî de mare intensitate. Ea este sî va remanea epocala in istori'a nóstra natiunala bisericésca. Ea, intielesa bine sî asiá pusa in lucrare, va fi toiagulu care va despârti noianulu valuriloru prin care avemu sa trecemu. Ea va avé sa tiena valurile prin cari avemu inca de a trece cá nisce pareti inchiegati prin puterea moralitâtiei ce are sa o spriginésca indirectu sî sa o propage acestu corpu, in poporulu ce-lu representa.

Moralitatea, fâra de care dreptulu unui poporu nu are nici unu intielesu, oricâtu de splendidu sa fia acel'a, este inceputulu sî sfersîtulu afaceriloru acestei representantie; obiectulu celu mai bine facatoriu dintre tóte obiectele sî cestiunile ómeniloru pre pamentu.

Aceste suntu afirmatiuni, va dîce cine-va, mai alesu din acei'a ce dîcu: „ca ce va sa mai faca sî congresulu?“ Dara déca cugetâmu ca congresulu Metropoliei intregi române se va aduná; va luá afacerile bisericesci inainte spre a le indreptá sî a le regulá; va urmá asemenea sî cu cele scolari; atunci numai decâtu educatiunea poporului are cu dóue bunetâti mai multu sî cu o escusa mai putinu: la intemplarea cându sî in viitoriu i s'aru dá ansa de tânguire.

Sa nu créda cineva ca pretiuimu lucrurile preste mesura. Vomu considerá totudea-una greutâtile politice, cari ni s'aru puté pune in cale sî de aci in colo. Inse trebuie sa considerâmu, ca biseric'a, in trecutu pre lânga o chivernisél'a mai defectuósa sî a ocrotitu sî sustienutu pre poporulu romànu in natiunalitatea sea. Sî déca a fostu acést'a cu putintia atunci, sa nu fia ea unu radîmu de aci inainte, cându flórea clerului sî laicimei va priveghiá neintreruptu asupra amintiteloru afaceri?

Ori cârei esistintie pre lume i suntu de lipsa spre a prosperá elementele de viatia. Cu aceste séu mai bine din aceste are apoi sa desvólte celelalte necessarii spre sustienerea esistintiei sî spre facerea cá aceea sa prospereze. Asiá e sî aici, elementele suntu date; ele au sa lucre sî sa indeplinésca sî pre lânga sustienerea esistintiei poporului nostru are salu faca cá sa sî prosperéze intelectualminte.

Deci chiaru sî déca trecutulu nu aru fi la indelete, cá sa ne testéze despre bunatâtile ce ni le au oferitu biseric'a nóstra, eata ca sî prin deductiune ratiunala ajungemu la conchiderea prin care sa recunóscemu binefacerile ce le putemu asceptá de aci inainte de la viati'a nóstra bisericésca.

Evenemínte politice.

Sabiiu 1 Septembre.

Ministeriele comune se dîce ca lucra la proiecte de legi pre cari le voru asterne delegatiuniloru. Ministrulu de esterne comunu desvolta o activitate fórte mare. Materialulu pentru cartea rosia e adunatu sî unele piese se traducu in unguresce. Nu se scie inca terminulu adunârei delegatiuniloru, dara se da cu socotél'a ca in lun'a lui Noemvre, pentruca pâna atunci senatululu imperialu va puté desbate sî primí proectulu de lege pentru inarmare.

Dîuariele unguresci din Pest'a ne spunu despre partit'a stângei estreme ca nu inceta a face propagându pentru de a castigá adepti directiunei loru politice.

Relatiunile scaunului papalu fatia cu cabinetulu de Vien'a, ne spune dîuaristica vienésa, s'au stricatu fórte tare. Curi'a papala se dîce acolo, face totu ce e cu putintia spre a da ansa de scandela in Vien'a. Spre acestu sfersîtu cochetéza curtea din Rom'a cu Berlinulu. In dîlele din urma a tramisu cardinalulu Antonelli pre fratele seu la Berlinu, ceea ce face sa se sioptésca multe sî bizare sciri despre referintiele curtiloru din aceste doue capitale (Rom'a sî Berlinulu). Gazette du Midi spune ca contele de Arnim, solulu prussianu din Rom'a, aru fi pipaitu pulsulu, déca Pap'a se aru invoi a incoroná de Imperatu alu natiunei germane pre Regele Prussiei. Dreptu pretiu se aru dá convertarea familiei regesci la catolicismu (!).

In privinti'a pâcei sî in momentele de fati'a e impartîta opiniunea publica. Dîuaristic'a francesa predice din tóte puterile pacea. Diariulu la France spune, ca pentru Franci'a s'au resolvitu cestiunea orientala, italiana sî germana prin pacea dela Parisu, Zurich sî Prag'a. Franci'a a acceptatu situatiunea creata de acestea, sî pentru ea, déca nu va vatemá cineva pacea internatiunala, nu mai e nici o cestiune de deslegatu, prin urmare resbelulu e cu neputintia. Dar, atunci aru fi cu putinti'a cându Russi'a aru ameninti intregitatea Turciei, cându Austri'a aru vrea a-si recâstigá influinti'a in Itali'a, Itali'a aru vrea sa ia Rom'a sî Prussi'a aru voí a absórbe statele germane dela média dî.

O depesia la dîuariulu „Patrie“ spune ca Garibaldi a parasîtu Caprer'a sî s'a dusu la Malt'a iéra de aci va calatorí la Neapole.

Bulgarii continua la Balcanu a neodihní pre Turci. Ei, impreuna cu Russi'a, voiescu a face din afacerea loru cestiune européna. De aceea au sî pasîtu in memoranduiu ce l'a asternutu nu de multu Portiei cá parte beligeranta (purtatóre de resbelu) aratându ca nu voru sa mai pórte jugulu turcescu, ci voru sa aiba guvernu independinte, cá Romani'a sî Serbi'a.

In Romani'a se infiintiéza in puterea unui decretu domnescu unu regimentu nou de artileri'a sî un'a bataiiune de trupe de geniu.

Politic'a Româniloru.

(Urmare).

„Ide'a care conducea pre acei români erá ca suzeranitatea sultanului redusa la limitele prescrise in tractate, este unu dreptu ilusoriu, destinatu a dispare de sinesi, sî ca de-sî acea situatiune politica aru putea pâna la unu punctu impedecá séu intârdîá desvoltarea politica sî sociale a româniloru, dara ca ea nu póte loví romanismulu in esenti'a sî esistenti'a sea; dara odata ce Principatele aru cadea sub dominatiunea rusésca, nu va mai remanea nici o sperantia de scapare sî natiunalitatea nóstra aru perí disolvându-se in marea familia slava.

„Esecutarea lui Grigorie Ghic'a, inchisórea familieloru Câmpinianu sî Cantacuzino la Idiecule, esiliulu Filipesciloru sî Ghiciloru la Arnaut-Keny, asasinatulu lui Alecu Vacarescu, omorulu lui Vladimirescu, esilulu lui Ioann Vacarescu, imprigionarea lui Ioann Campinianu, lui Mitica Filipescu sî lui Nicolae Balcescu, revolutiunea dela 1848, proscriptiunile dela 1849, lucrarea emigratiunii la London, la Parisu, la Francfurt sî la Constantinopole, actulu dela 11 Februariu, nu suntu decâtu urmarirea sî persistenti'a româniloru intr'acea politica adeveratu natiunale sî salutaria: temerea de a fi cotropiti de slavi.

„Colonii români veniti in Panoni'a, in Daci'a in Macedoni'a, si-au pestratu pretutindeni caracterulu loru natiunale, limb'a sî obiceiurile; dara unde suntu astadì românii dintre Dnistru sî Bug? unde erá sa mai gâsimu mâne pre românii din Basarabi'a, déca dominatiunea rusésca aru fi mai urmatu câti-va ani asupr'a acelei provincia? Panslavismulu imperialu i-si are sistemulu seu de a sterpí natiunalitâtile eterogene sî eterodocse: sistemu eficaciu aplicatu dintr'unu capu pâna intr'altulu a imperiului cu tóta abilitatea sî puterea autocratica.

„Periculula semnalatu de românii veniti de dincolo de Basarabi'a ne-a impinsu a ne apropiá de acei'a cari ne potu protege contr'a aceloru tendintie sî de acei cari, amenintiati cá sî noi de repedîle progrese ale propagandei panslaviste, suntu destinati a se luptá cá sî noi, sî de a nu lasá pre slavi in orientu a devení unu instrumentu alu politicei cotropitóre a cabinetului de St. Petersburg.

„Isband'a armeloru francese in orientu pre la inceputulu acestui seculu a desceptatu sperantiele celoru mai descuragiati; generalulu Bonaparte, respundiendu intr'unu modu favorabilu representatiunei româniloru, fagaduise a se interesá la sórtea Principateloru. Românii intielesera din vreme de ce parte erá pericululu sî de unde le putea vení ajutoriulu sî scaparea.

„Cându va sosí tempulu cá imperiulu otomanu sa se disólve séu sa se transforme in folosulu unei federatiuni care sa presente Europei o garantia seriósa sî a nu-i lasá nici o temere, nici o indoiéla despru rolulu ce noulu statu aru jucá in politic'a orientale, concursulu Franciei, Engliterei, Germaniei sî Italiei nu va lipsí greciloru sî slaviloru, precum elu nu a lipsitu nici greciloru regatului, nici româniloru; dara pre câtu tempu va fi intemeiata ide'a ca disolutiunea imperiului sultaniloru aru vení sa marésca séu sa intarésca sî mai multu puterea Russiei, toti ómenii de statu, toti politicii, toti publicistii Europei, voru fi unanimi a cautá sî a gasí mijlóce de a prelungí dîlele bolnavului, la trebuintia voru reincepe actiunea din 1851; rivalitâtile sî gelosiele dintre puterile Europei voru tâcea totu-déun'a dinaintea temeriloru ce le inspira ambitiunea Czariloru. Sî acést'a pâna cându populatiunile bine inspirate voru putea presentá o solutiune care sa fia primita fâra periculu pentru ecuilibrulu politicu.

„Dualismulu domnului de Beust nu este decâtu unu efectu alu temerei ce inspira Austriei progresele panslavismului. Acolo lupt'a póte sa incépa mai curendu decâtu s'aru crede. Magiarii, ei cari au acelea-si temeri cá sî noi, i-si cunoscu reu interesulu, déca la rendulu loru nu intielegu ca românii din Transilvani'a sî Banatu le potu fi de mare ajutoriu in contr'a panslavismului moscovitu, cându sî ei aru fi radicati la inaltimea la care au dreptu, in locu de a-i lasá cá desnadejdea sî amorulu propriu natiunale vatematu sa-i arunce in bratiele slaviloru sî sa-i puna la discretiunea politicei rusesci, magiarii aru trebuí sa véda ca câmpiele Ungariei suntu destinate a fi celu de pre urma câmpu de bataia alu Russiei in orientu, ca acolo puterea moscovita va fi infrânta séu puterea Turciei sî Austriei nimicita.

„Pentru ca românii nu potu devení unu instrumentu alu ambitiunei rusesci, pentru ca gintea sî positiunea nóstra geografica ne obliga a ne opune panslavismului imperiale, noi n'amu fostu sustînuti sî aperati de diplomati'a européna in tóte impregiurârile din urma; de aceea amu avutu cu preferintia spriginulu sî concursulu bine-voitoriu alu puteriloru occidentali, de aceea Franci'a mai cu séma a cautatu a ne sustrage actiunei rusesci.

„La 1804, in urm'a representatiunei fâcuta de români la Parisu, generalulu Sebastiani, tramisulu republicei francese la Constantinopole, a fostu insarcinatu a petrece câtu-va tempu in Bucuresci cá sa studie spiritele sî tendintiele româniloru, sî un'a din preocupatiunile acestui diplomatu a fostu de a obtioné dela Pórta departarea lui Ypsilantu sî a lui Moruzi din domni'a Principateloru; acesti domni numiti prin stâruinti'a ambasadorului Italinsky erau cu totulu devotati politicei Nordului; cabinetulu de Petersburgu, ingrigiatu la rendulu seu de preponderanti'a ce luá Franci'a la Constantinopole, a otârîtu sa faca dintr'acést'a o cestiune de resbelu sî a ordonatu ostiriloru sele sa intre in Principate. Generalulu Michelson, in proclamatiunea ce a datu la Iassi, declara ca acelu resbelu nu avea altu scopu decâtu a sustrage pre sultanu de sub influinti'a ministriloru sei cari, dîce elu, erau cu totulu devotati lui Bonaparte sî a-lu preservá de periculului de a devení prada ambitiunei nemesurata a intâiului consulu. Scimu insa ca scopulu celu adeveratu erá altulu, cabinetulu rusescu credea ca lupt'a crâncena dintre Franci'a sî Engliter'a i erá o ocasiune favorabile de a incorporá Principatele, sî la pacea dela 1812, nepotendu sa decida pre Pórta a-i cedá totulu, se multiamesce cu o buna parte din Moldov'a. Luarea Basarabiei a deschisu ochii celoru mai putîni prevedietori din români, precum cu câti-va ani mai inainte o fâcuse trecerea Bucovinei din mânile armatei muscalesci in acelea ale Austriei, complicitatea erá complecta in amendóue casurile.

„La 1821 cându cu rescularea pregatita de heteristii greci in tóte pârtile imperiului otomanu, unulu din domnii Principateloru, heteristu elu insusi, pregatí-se din vreme succesulu miscârei in Moldov'a; administratiunea tierei fusese data tinerului Rasnovanu afiliatu heteriei de bibliotecariulu institutului Franciei, Nicolopolo, abiá esîtu din scóla fusese numitu Vistieriu cá sa póta secundá miscarea. Cu tóte aceste precautiuni, pre de o parte impopularitatea administratiunei Fanariotiloru, pre de alt'a incapacitatea siefiloru militari sî depredatiunile corpuriloru de zavergii, facu ca miscarea sa nu gasésca nici unu echo, nici o simpathía intre români; Moldovenii remanu spectatori impossibili sî o lasa sa cada. In tiér'a romanésca, de-sî Alessandru Sutiu este contrariu insurectiunei, dara elu móre fâra veste, sî atunci spriginulu ce gasesce Ypsilantu in bravur'a panduriloru sî a siefului loru Vladimirescu, trasu in heteria de Domnando sî de

---

FOISIÓRA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

(Urmare.)

XII.

Bravo G! Admirabile versuri. Ai scapatu onórea Natiunei Române intre tóte celelalte. Pecâtu numai ca nu pre ai multu spiritu eanu sa-ti arâtu eu! . . . sî luându pén'a in mâna, voeamu sa scriu sî eu câteva versuri in limb'a nationala pentru glori'a patriei sî laud'a posteritâtii, dar cu tóte incercârile mele nici o idee nu-mi treceá prin gându. Puneamu mâna in pâru, treceamu cu palm'a pre frunte, muscâmu pén'a — in zadaru! Nimic'a n'amu pututu scrie decâtu numele meu. Domnulu G. are mai multu spiritu decâtu mine, gândii; m'amu pré grabitu sa rîdu de densulu. Dar elu e sî poetu de profesiune.

De pre Col de Balme, me coborii la vale josu, lasandu catâru sî calauzu sa me urméze de departe. Din cându in cându intalneamu o caravana de Englezi, unii mai poznasi decâtu altii. Nu treceá una din ele pre lânga mine fâra ca s'audu unu glasu de Englezu intrebându-me de vorbescu limb'a loru. Eu respundeamu sau yes sau no sau a litle dupa cumu venea cuventulu pre limb'a sî treceamu mai departe. A nu sciu a catilea caravana erá cea mai poznasia. Ea se compunea numai din barbati, cu totii imbracati in haine de visita sî cu palarii nalte albe. Unulu, celu mai naltu, pareá sa fie capitanulu cetei; elu avea nisce favoriti lungi, purtá palaria alba pre ceafa; vârfulu nasului erá strinsu de sínu pince-nez; gatulu seu de unu cotu erá intiepinitu intr'unu faux col sî piciórele i erau asiá de lungi incâtu balabaneau de-a lungulu cósteloru catârului séu ma pâna la pamentu.

— Speak you English Sir, me intréba elu cu unu aeru de protectoru.

— Y. es — Sir, i respunsei cu umilintia.

— From what place do you come, Sir?

— From how, mow, now, pow, sow het, bet, ket Liverpool, Oxford, New-York, Manchester, New-Orleans. . . .

— Goddam! típa Englesulu furiosu. Dar eu puindu mâna la nasu sî facendu-i unu semnu cunoscutu, alergai grabnicu la vale. Imi inchipuescu ca Englezii trebue sa fi fostu fórte suparati pre mine. — Dupa câteva óre de marsîu, me simtii obosítu. Calauzulu î-mi spuse ca putínu mai la vale este unu boschetu naturalu in care toti trecatorii se odihnescu sî ca acolo curge unu isvoru c'o apa minunata de beutu. Apropiindu-me de boschetu vediui câteva rochii fosfoindu prin frundie. Minunatu! gândii, amu sa fiu in societate de femei. In adeveru! In Boschetu intalnii doue dame, care daca nu erau tocmai tinere, erau fórte putínu frumóse. Ce desceptiune! Dar m'amu mângaiatu cu ideea ca póte voru avé spiritu.

— Dómnele mergu in susu sau in josu, le intrebai eu. Dupa ce schimbare o privire intre densele, de siguru pentru a se intielege care din doue sa-mi respunda, cea sluta î-mi dîse, plecându ochii la pamentu:

— Noi mergemu in josu.

Sî eu mergu in josu.

„Ah! suspina cea mai sluta, plecându sî ea ochii la pamentu.

Catârii D-vóstre ve urméza?

— Suntemu pre josu dîse cea sluta. In itinerariulu nostru e scrisu ca partid'a acést'a s'o facemu pre josu.

Aveti anca multe óre de mersu.

„In itinerarulu nostru sta scrisu ca avemu inca cinci óre, dîse cea mai sluta.

De la Martigny credu ca veti face partid'a lacului de Geneva?

— O nu, respunse cea sluta, câci itinerariulu ce ne-a fostu prelucratu, ne prescrie sa ne intórcemu la Chamounix pre la Tete-noire.

— Ve recomându sa faceti partid'a pre Pierre a voir de la Martigny — déca sta scrisu in itinerariulu D-vóstre.

— Sa vedemu, dîsera amendóue insr'unu glasu, scotíndu fiecare câte o carticica din buzunariu. „Nu! acésta partita nu este insemnata.“

— Daca calatoriti pentru placere, credu ca nu aveti nevoia sa fiti atâtu de credinciόse itinerariului, câci . . . .

— Noi calatorimu mai multu pentru a ne instruí, decâtu pentru a petrece, dîce cea sluta.

„Suntemu profesóre, adaose cea mai sluta.

— Dupa instructiunea unui omu, se póte judeca meritele sele dîse cea sluta.

„Viéti'a este asiá de scurta, incâtu fiecare momentu aru trebuí intrebuintiatu pentru a se instruí“, dîse cea mai sluta.

Ve dorescu inca multa instructiune, dîsei eu atunci sculându-me sî me departai in fuga. Cându me vediui câteva sute de pasi mai departe m'amu resuflatu adâncu, câci me temeamu ca nu cumva sa fie scrisu in itinerarulu loru sa me urmarésca sî sa nu mai potu scapá de densele.

In spre séra ajunsei la Martigny. Dupa prândiu, din toti óspetii otelului esî singuru in gradina. Lun'a plina luceá pre ceriu sî radiele sale aruncau vii lumine pre stânc'a Piere a voir, care parea ca se inaltia pâne susu printre stele. Nimic nu se audieá in tacerea serei, dar in gândulu meu suna o data instrumentulu italianului sî siuerulu d'aiosu a lui Edgar.

Leventi, face ca la inceputu rescularea merge din succesu in succesu, pâna cându siefulu trupeloru române intielege ca trebuie sa urmeze adevarateloru aspiratiuni ale natiunei: atunci se desparte de heteria sî platesce cu viéti'a actiunea sea patriotica. De aru fi persistatu in solidaritatea sea cu greco-slavii natiunea nu l'aru fi urmatu, s'aru fi gâsitu in curendu abandonatu, isolatu, lipsitu de simpathiele sî de increderea compatriotiloru sei, sî istori'a nu aru fi inregistratu numele seu cu veneratiunea sî cu recunoscinti'a ce purtâmu acestui martiru alu politicei nóstre nationale.

„Resultatulu miscârei dela 1821 a fostu cu totulu altfeliu decâtu ceea ce gandeau instigatorii. Prin redobendirea dreptului de a avea domni pamenteni rescularea lui Vladimirescu a intaritu sî mai multu spiritulu natiunalu.

„Conventiunea dela Ackermann, in care Russi'a dobendesce a se regulá administratiunea interióra a Principateloru prin ele insusi, tractatulu dela Andrianopole in care obliga pre Pórta a mentiuná tractatele ce avea cu românii sî administratiunea inteligenta sî onesta a generalului Kiselef, au fâcutu pre multi români sa uite temerile loru; dara in curendu atitudinea consulului Minciaky la facerea regulamentului sî violenti'a Baronului Ruckmann cându insistá a se inserá faimosulu articulu 28 care stergea dintr'unu condeiu autonomi'a tierei, consululu rusescu in remustrârile ce facea deputatiloru români merge pâna a se serví cu espressiuni cá acestea „sum mahnitu a vedea ca asemenea lucruri se petrecu sub administratiunea mea", aceste cuvinte pre cându tiér'a avea unu domnu, esilulu sî impregionarea deputatiloru cari aperau drepturile tierei; tóte acestea descépta iéra sî pre români sî le arata calea cea drépta.

(Va urmá.)

Reuniuni in Transilvani'a.

„Viribus unitis" a fostu sî este inca devis'a cea mai frumósa, sî intru adeveru in principiulu acest'asi capata ori ce insotîre esistinti'a sea. Macsim'a acést'a inse n'a remasu numai devis'a stateloru, sî a unoru insotiri. Ea sea generalisatu in tóta lumea culta, pentru ca a cunoscutu tóte popórale, ca este cea dintâia conditiune de viatia. Sî vedemu mai cu séma acumu ca spiritulu de reuniuni a petrunsu tóte popórale sî atât'a a influin-asupra vietiei loru soti ale sî politice, religióse, morale, materiale sî asupra tuturoru intereseloru vitali, incâtu potu dîce cu dreptu cuventu, ca elu s'a facutu devis'a tempului presentu. Seculului luminârei alu nationalitâtiloru sî alu constitutionalismului este totu odata si seculului reuniuniloru.

Inse de si va aduce cineva aminte, de cehurile séu zunfturile cele vechi cu sistemulu loru sfortiatu, atunci gresiesce multu, pentruca acelea au cu totulu alta natura sî altu aeru. Ele in evulu mediu fiindu cetatieniloru unu midilocu de aparare contra nedreptatîriloru domniloru feudali, au degeneratu cu tempu, incâtu pâna in anii de curendu trecuti a devenitu nisce insotîri venatóre de scopuri egoistice, scopuri impedecatóre progresului s'a facutu nesce reuniuni a unoru ómeni, mai cu séma din class'a meseriesiloru, care se punea in contielegerea, de a eschide pre totu natulu din sinulu loru, care nu se tiene de nationalitatea, sî de famili'a loru, pentru ca precumu dîceau ei, se nule ié altulu pânea. Multiamita ceriului insa cá cechurile cu sistemulu loru stricaciosu a cadiutu sî loculu loru lu cuprindu astadî alte institutiuni filantropide, 'lu cuprindu asiá dîcendu reuniunile care nu facu monopolu cu meseriile, ci dau perfectionârei in tóte ramurile, ce atingu interese vitale sboru liberu. Altulu cu totulu este scopulu reuniuniloru de astâdî. Ele fundate fiindu pre base liberali sî constutionali au sî unu asemenea scopu. Nu restringu pre nime nu inpedeca pre nime; voescu inaintarea individiloru, a familiiloru, sî a popóreloru intregi, sî cauta moduri sî mijlóce, pentru de a inlesní tuturora traiulu vietiei sî inflorirea ei, pentru de a cultivá in ómeni simtiuri religióse sî morale, amoru câtra familia nationalitate sî in unele casuri chiaru sî religie, patri'a sî câtra intréga omenime. Scopuri frumóse intru adeveru sî sublime au reuniunile din dîlele nóstre merita cu totu dreptulu de a fi devis'a seculului, a tempului presentu.

Nu voi se amintescu cum s'a infiintiatu sî ce estindere a luatu reuniunile de tóte speciile pentru dea realisá dorintiele cele mai sublime ale ómeniloru in Franci'a, Angli'a, Germani'a, Itali',a Ispani'a, Americ'a sî in tóte staturile pre unde a petrunsu civilisatiunea, ci voiu se aruncu numai privire fugitiva in Transilvani'a pentru de a ilustrá per tangeutem spiritulu de reuniune ce domnesce in acésta tiéra a aurului, a vinului a fructeloru sî a tuturoru producteloru necesarie vietiei omenesci.

Transilvani'a „tiér'a paduriloru sî a ursîloru" precum o caracteriséza unii din scriitori, de-sî cam isolata de cultur'a apusului, totusi ea e ajunsa la acelu stadiu in tóte privintiele, incâtu spiritulu seculului presentu, spiritulu constitutiunalismului sî alu reuniuniloru, au strabatutu mai tóte unghiurile ei. Tóte popórele ei, români, sasi sî unguri a inceputu a cunósce unele mai curendu cá cele lalte, cá fâra de insocire fratiésca nu póte sa progreseze nici spiritualminte, nici materialminte. Fâra de a lepadá egoismulu individualu nu póte sa esiste natiune, nu familia sî patria, câci scopuri mari sî folositórie mai multor'a prin egoismu nu se realiséza, nici nu se aduce din indemnulu lui cui-va vre-unu beneficiu. Individii egoisti intr'o familia derapana buna starea ei, sî o disólva in urma cu totulu, acést'a se intempla intre natiuni sî in tieri piloglote unde intre deosebitele natiuni nu este contielegerea, precum cu durere trebuie sa vedemu ca se intempla tocmai in giurulu nostru.

Concordia parvae res crescunt discordia maximae dilabuntur. Prin concordia prin insotire sî prin puteri armonice vomu puté numai sa scapâmu famili'a, natiunea sî patri'a nóstra de mórtea, ce o amenintia. Sî intru adeveru trebuie sa ne bucurâmu, câci vedemu radie de viétia. Lumin'a tempului a strabatutu sî strabate sî sperâmu ca va strabate in venitoriu sî mai tare, prin umbrósele regiuni ale Transilvaniei, cá sa o radice din intunereculu evului mediu, sa o elibereze din catenele intunerecului sî se o puna in rendu cu cele-lalte tieri civilisate.

Reuniuni sî insotîri pentru de a inaintá scopuri sublime s'au formatu sî in Transilvani'a de tóta speci'a sî intre tóte natiunile conlocuitóre. Asiá, afara de casinele cele multe ce se afla in tóte orasiele, ba sî in unele sate mai mari, care facu sî ele servitiu fórte multu inaintârei intelectuale, sa infiintiatu Asotiatiuni pentru literatura sî cultura poporului. (Din acârei fondu se ajutá multi tineri lipsiti, incontinuarea studiiloru).

Multe alte reuniuni are natiunea sasésca in tóte orasiele locuite de ei, cari tîntescu la perfectionarea intelectuale sî materiala. Asiá sântu de esemplu reuniunea gimnasticiloru, a datatooriloru la semnu, a musicei vocale sî orale, reuniuni pentru ajuturarea celoru orfani sî lipsiti.

Institute fiilantropice de educatiuni sî alte Assecuratiune, intre carimerita amintire ce acumu de curendu infiintiata, numita „Transilvani'a", la a cârei conducere participéza sî români. Societate de esportu de vinu in Mediasiu, reuniunea sodaliloru in Clusiu sî Sabiiu, asemenea reuniuni de agricultura in Clusiu cu ramurile filiale s. alt. mai multe pre care le posedu unguri, sî mai cu séma sasii. — Dar poporulu românu nu are reuniuni? — Are intru adeveru sî poporulu românu, trebuie se marturisimu cu bucuria. Câci prelânga tóte greutâtile ce a jacutu de seculi pre spatele lui, natur'a lui cea tare sî caracterulu lui statornicu in tempurile, cele mai critice n'a imbrancitu.

Elu se smulge din bratiele intunerecului, incepe a se bucurá de radiele binefacatórie ale luminei.

(Va urmá.)

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Incâtu pentru scaunulu Talmaciului, totu acelea premise argumente se potu aduce, sî inca urmatórele descoperiri.

Siepte judetie sî in privinti'a acestui scaunu sî baséza pretensiunile sele dominale pre o donatiune regésca sî adeca dela Regele Vladislau din anulu 1453.

Nu scimu, déca au vediutu cine-va vre-o donatiune a scaunului Talmaciului dela Vladislau din an. 1453; noi nu amu vediutu nici un'a, ba nici ca s'au fostu produsu de 7 judetie vre-o donatiune din 1453 pâna in secululu presentu, precum se vede sî din cele mai susu dise.

Atât'a au fostu insa cunoscutu in genere, sî la inaltulu regimu, cumca in privinti'a scaunului Talmaciu au esistatu numai susu citatulu decretu alu Regelui Vladislau din an. 1453, prin care s'au incorporatu teritoriulu regescu alu Talmaciului la teritoriulu regescu alu Sabiiului pentru mai buna aperarea sî intarirea granitiei totu cu asemenea drepturi, precum sasii, in intielesulu decreteloru regesci sî regnicolarie de pre acelu timpu.

Acestu decretu pórta datulu „Posonii secundo die purificationis b. Mariae virginis ano 1453", sî este datu in intielesulu decretului totu acelui rege cu datulu: „Posonii in festo beatae Dorotheae virginis et martiris (V. Corpus juris ungariei), in care art. I jura regele:

„Quod rex juramentum deponet. § 2. et quod metas regni hungarici non alienabit sed pro posse defendet et alienata recuperabit".

De unde se vede ca teritoriulu regalu alu Talmaciului care cuprinde in sine cea mai momentósa granitia a tierei (Turnu-rosiu) nu putea fi donatu, sub juramentulu regelui.

Eata insa, in procesulu scaunului Talmaciu, pornitu asupr'a 7-loru judetie de nou, iu seculului presentu, sî adeca la nr. aulicu 1962 din an. 1825 producu 7 judetie, cá pre unu deus ex machina, o donatiune despre Talmaciu, totu dela regele Vladislau din anulu 1453 cu datulu: „Viennae feria sexto proximo post festum beati Mathiaei apostoli", carea, pâna la acestu tempu, nu au mai vediutu lumin'a lumei. Acésta asiá numita donatiune care se vede a fi schimonosita din testulu decretului de incorporare sî apoi falsificata in forma de donatiune suna: *)

Cine nu póte vedea falsificarea de documente aici care se pedepsea aspru cu not'a infidelitâtiei dupa decretulu lui Mathi'a decr. I din an. 162 art. II § 2 (Corp. I. Ung): „qui concernunt notam infidelitatis:

Item, qui 'conficit falsas literas, et eas evidenter utitur in judicio", sî alte multe asemenea decrete!

Fatia cu argumentele, decretele regesci sî faptele aduse pâna aici inainte, cine póte crede, ca produs'a donatiune de câtra 7 judetie, aru fi valida sî adeverata, iéra nu falsa?

De ce nu o au produsu pre acést'a mai inainte de secululu alu 19-lea? Cum se póte ca regele Ladislau sa-si fia calcatu juramentulu seu depusu inaintea conventului regnicolaru sî a patriei,

---

XIV.

Cu ce te-asiu puté compara frumosu lacu alu Genevei? Sa comparu apa ta albastra cu albastrimea ceruriloru? Nu, câci mai limpede decâtu firmamentulu, ochiulu te póte petrunde pâna in fundu. Eu nu potu alaturá colórea ta decâtu cu acea a doi ochi albastri ce amu cunoscutu odata in care privirea mea patrundeá pân in adancimele cele mai ascunse sî pre care ah! nu-i voiu mai puté uitá! Albastrimea limpede a lacului de Geneva î-ti intórce gândulu in departatulu albastru trecutu pre care ilu privesci cu induiosiare prin velulu timpului, cum privesci induiosiatu fundulu lacului prin limpedele sale unde. Plutindu pre oglind'a acestei ape frumóse, eu nu aveamu ochi nici pentru muntii care ncunjur are laculu, nici pentru persónele ce se aflau cu mine pre vaporu; î-mi rezamasemu capulu pre mâne sî mânele pre balustrada puntii sî me uitamu in apa. Apa a avutu pururea pentru mine o atragere inresistibila. Potu sta óre intregi sa privescu apa cum curge sî in ace vreme totu dispare din jurulu meu sî fantasi'a desceptata ie din ce in ce proportiuni mai mari, me transpórta intr'o lume imaginara sî sufletulu meu se simte petrunsu de o dulce durere pân ce ajungându deodata acestu simtimentu nedescriptibilu la potenti'a cea mai inalta, me trezescu subitu ca dintr'unu visu sî privescu rataciu in jurulu meu ca sî cumu mi-asiu pune intrebarea daca lumea ce me incunjura este cea adeverata sau lumea in care me gasisemu inainte. Presimtiam ca dupa dîle vesele au sa vie acumu dîle triste sî durerós e. O figura vaga printre valuri îmi parea ca vedu care me atrageá spre sine. Nu puteamu distinge déca erá barbatu sau femee dar nu sciu ce îmi spunea ca acea figura are se me intristeze. O vóce din fundulu valoriloru se inaltiá misteriosu spre mine sî nesfirsîtu cânta cu o dulce melodie versurile din Goethe:

Halb zog sie ihn, halbu sank er hin
Und ward nicht mehr gesehn!

(Va urmá.)

---

*) In nrii viitoriu se va publicá diploma in originalu sî traducere.

pentru a face nescari servitie sasiloru din Ardélu ?

Cum se póte sa fia donatu Ladislau Talmaciulu sî Mathi'a Salistea, celoru 7 judetie cu aprópe la 30,000 de iobagi, pâna cându nici cei mai mari nobili ai Ungariei sî Transilvaniei nu au posesu atâti jobagi? sî pâna cându chiaru regele nu au pututu doná cuiva mai multi ca una suta jobagi (v. decretu. I. majus a lui Vladislau II din an 1492 art 9. §. din Corp. I. Ung) !

Sî cu astfeliu de documente falsificate Inalta dieta! au supusii siepteloru judetie de unu timpu incóce la 30 mii de ómeni liberi, de Jobagi ai loru, leau luatu taxe de pre capete, le-au luatu puntii sî padurile, leau luatu regalele sî tóte veniturile, etc. etc.! Nu e óre acést'a o nedreptate strigatóre la ceriu! mai póte-se óre suscrie astfeliu de nelegiuire in regatulu Ungarii ? !

Din cele comprobate urméza, ca nui Salistea nici Talmaciulu ba nici Omlasiulu, pre care de multu l'au privitu sî l'au tienutu siepte judetie de liberu, nu au pututu fi possessiunea sasiloru sub titulu de donatiune.

Mai observâmu aci sî aceea, ca acestu documentu despre a. n. donatiune a Omlasiului se afla reprodusu in diferite locuri cu deosebitu cuprinsu.

In urm'a rescriptului imperatescu din 3 Iuliu 1784, pâna cându se voru decide finalmente preatinsele procese, scaunele nóstre filiali, s'au datu sub administratiunea camerala ; totu in acestu anu s'au disolvatu resp. stânsu universitatea sasésca prin mandatu mai inaltu, iéra scaunele nóstre asceptau mantuirea loru de apesârile sasiloru, sî acestea asceptâri erau fórte basate pre starea lucrului sî pre drepturile loru, precum arata raportulu directoratului fiscalu dto Vásárhely 19 Febr. 1792 sî 9 Febr. 1793, apoi conclusulu din siedinti'a reg. Tesaurariatu din 5 Aprile 1793 in cari promite Wolfgang Banfi, Ladislau St. Pál etc. cele mai prosperitóre resultate pentru scaunele nósrte alu Salistei sî Talmaciului.

(Va urmá)

Program'a partidei din stâng'a in comitatulu Turdei contiene urmatórele puncte :

1. Datorinti'a membriloru din stâng'a in comitatulu Tundei este : a nezuí din resputeri sî cu tóte mijlócele legale intr'acolo, cá sa se latiésca principiele adoptate cá credéu politicu atâtu in cercuri sociali, câtu sî cu ocasiunea adunâriloru publice sî cá sa se lucreze in interesulu reesîrei principieloru acestor'a la tóta ocasiunea sî in tóte cercurile in cea mai buna intielegere, cu perseverantia, nelasându inse din vedere sî prudenti'a receruta pentru ordinea sociale.

2. Spre inaintarea unei activitâti do o potriva a partidei, sî cá mijlocu pentru o legatura mai intima intre membri se compune unu comitetu constatatóriu din unu presiedinte, Vice presiedinte sî celu pucinu 12 membri; comitetulu este indreptatitu a aduce conclusu sî cându suntu numai optu membri de fatia. Comitetulu póte fi conchiematu numai prin presiedintele, in casu insa cându acést'a este impedécatu Vicepresidintele. Comitetulu are a urmarí cu tóta atentiunea eveniméntele politice, a decide asupra agendeloru partidei — sî déca afla de necese — a conchiemá la conferintie tóta partid'a. —

3. Intielegerile sî comunicârile cari privescu la partida au sase faca prin organulu acestei' prin „Magyar Polgár.“

4. In fiecare cercu comitatensu este a se asiediá unu agentu, care are se stee cu comitetulu centralu in corespondintia. Comitetulu centrale este mai departe insarcinata cu ducerea indeplinire acestei otaríri sî cu deosebire cu candidatiunea, provocarea sî instruiréa agentiloru cercuali. Mai departe are comissiunea centrala de a organisá totu sub conducerea sa unu sub comitetu in cerculu de susu (in Regenulu Sasescu) carele se conduca trebile partidei sî in revirulu acest'a de susu dupa dispositiunile comitetului centralu.

5. Agenti au se servéze in cerculu loru fiecare interesele partidei, se priveghieze asuprá evenementeloru ce se petrecu in cercu, au mai departe a incunoscintiá comitetulu centralu despre tóte momentele mai insemnate, asemenea deobligamentu are sî subcomitetulu respectivu in cerculu de susu.

6. Agentii partidei cercuale suntu totudeodata sî membri comitetului centralu chiaru sî cându n'aru fi alesi intre cei 12 membri ai comitetului.

7. Ceea ce privesce autonomi'a in comitatulu Turdei, partid'a tiene conferintie premergatórie pentru fiecare siedintie comitatense. Tempulu sî loculu se va desemná, cu scopu de a-si servá influinti'a sea decisiva; la conferintiele acestea potu luá, parte toti membri comitatului de partid'a din stâng'a, asemenea sî alti partisani.

In conferintiele acestea se voru tratá objectele cele mai momentóse a congregatiunei comitatense.

Fiindu ca reesirea principieloru adoptate de partile din stâng'a nu se póte sperá in altu modu fara numai prin o unire a membriloru ei astépta deci partida din stâng'a cá sa sustiena membri acelei'a energicu sî in unanimitate propunerile esîte din conferintiele premergatóre chiaru sî la ocasiunea adunârei comitatense, acei membri de partid'a din stâng'a inse cari nu se unescu cu propunerile conferintieloru premergetórie au sa se tiena câtu se póte de neutrali. —

9. Ca se nu sufere partida din stîng'a in propunerile ei prin absentarea membriloru cându duréza adunarea comitatense mai multu tempu reesîndu ceelalta partida din comitatulu Turdei cu principiele ei prin majoritate, este de doritu ca se asistezie pâna la finea adunâriloru comitatense membri partidei din stâng'a.

Pentru dea corespunde cierintieloru sî dorintieloru acestora patriotice, sî luându in considerare sî aceea, ca sa nu se ingreuédie prea multu uni partisanu din tienutulu Turdei prin o petrecere mai indelungata la siedintiele comitatense, sî esprima partid'a speranti'a, ca voru lasa parte partisani partidei cu locuinti'a in Turd'a precum sî membri comitetului centralu pâna la finea adunâriloru comitatense, ceace se póte din partea loru fara de a aduce jertfe mari, sî ca voru inlesní din resputeri comorarea partisaniloru din tienutulu Turdei. —

Câtra stenografii români !

Importanti'a congresului bisericescu nationale românu conchiematu pre $^{16}/_{28}$ Sept. a. c la Sabiiu aduce cu sine, cá desbaterile sî conclusele lui sa se pastrédie câtu se póte de fidelu posteritatei.

Subscrisulu provocu dara prin acést'a pre toti tinerii români, cari cunoscu art'a stenografiei sî suntu in stare a stenografá in adunâri publice, — se binevoiésea a se insnuá la mine câtu mai ingraba — adaogându conditiunile sub cari aru voi sî aru puté se jertfésca 2-3 septamâni pentru folosulu natiunei sî bisericei nóstre.

Sabiiu in 28 Augustu (9 Septembre) 1868.

Dr. Demetriu Racuciu
advocatu. *)

Nr. 15,889—1868.

Publicare de concursu.

Dupa care se escrie prin acést'a concursu pentru ocuparea celoru siese posturi de profesori ordinari devenite vacante la Gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu, sî anume :pentu studiile „philologi'a clasica“, geografi'a, istori'a generala, istori'a naturale sî sciintiele naturale, cu propunere schimbata in limb'a magiara sî germana, — pre lânga unu salariu anuale de 945 fl. sî prospectulu la unu adausu de câte 105 fl. dupa câte unu servitiu de 10 ani. —

Se provóca prin acést'a voitorii de a concurge, — cá sa tramita celu multu pâna in 25 Septembre a. c. cererile loru concursuale adresande câtra Guvernulu reg. transilvanu, alaturendu lânga ele, testimoniulu baptismale, celu despre absolvirea studieloru sî depunerea esamenului de profesura din specialitatea respectiva, — sî despre aplicarea loru avuta pâna acum, — documentându-se totu deodata sî aceea, cumca au desteritate receruta in limb'a magiara, germana sî incâtu-va in cea romána, — in casu cându au vre o aplicatiune pre calea chefiloru loru concurenti, iéra la din contra deadreptulu directiunei gimnasiului reg. de statu din Sabiiu.

Din siedinti'a Guvernului reg. alu marelui principatu Transilvani'a tînuta in 28 Augustu 1868 la Clusiu. —

18—2

Concursu.

Pentru stipendiele preliminate pre an. scol. 1868/9, din partea adunârei gen a Asoc. tranne, tînuta la Gherl'a in 25 sî 26 Augustu c. n. a. c. se publica prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 1 Octobre cal. nou a. c. sî anume :

1) Pentru 2 stipendie de câte 100 fl. v. a. destinate pentru ascultatori de drepturi la Universitâti ori Academii afara de patria ;

2) pentru unu stipendiu de 80 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de drepturi la vre-o Academia in patria ;

3) pentru 2 stipendii de câte 300 fl. v. a. pentru ascultatorii de filosofia sî profesori de gimnasie.

4) pentru unu stipendiu de 330 fl v. a. destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studiului agronomicu spre a fi apoi aplecatu cá profesoru de preparandia.

Sî in urma,

5) pentru 2 stipendii, de câte 50 fl. v. a. destinate pentru gimnasisti.

Aspiratorii la susu-numitele stipendii, voru avé pâna la terminulu mai susu indigitatu, a-si tramite la Comit. Asoc. concursele loru provediute : a) cu atestatu de botezu, b) cu testimoniele scolastice despre progresulu in studii, sî in urma, c) cu testimonii demne de credinti'a despre lipsirea mijlóceloru necesarie la continuarea studieloru *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 8 Septembre c. n. 1868.

19—2

Concursu.

Pentru unu ajutoriu de 50 fl. v. a. preliminatu din partea adunârei gen. a Asoc. tranne tînute la Ghert'a in 25 sî 26 Augustu c. n. a. c. pentru unu sodalu, carele voiesce a se face maiestru, se publica prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 1 Octobre cal. nou a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pâna la terminulu mai susu indigitatu, au de a-si asterne la Comit. Asoc. concursele loru, provediute : a) cu carte de botezu, b) cu testimonii despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunósca invederatu, déca concurentele aru fi in stare a-si purtá de sine meseri'a sea, prin urmare, a se face maiestru, c) in urma adeverintia despre purtarea morala. *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne.

Sabiiu 8 Septembre c. n. 1868.

19—2

Concursu

Pentru dóue ajutórie de câte 25 fl v. a. preliminate din partea adunârei gen. a Asoc. trne. tienute la Gherl'a in 25, 26, Augustu cn. a. c. pentru doi invetiacei de meseria, se publica prin acest'a Concursu, cu terminulu pân in 1-a Octobre cal. nou a. c.

Respectivii competitori au de a-si asterne la Comit. Asoc. Concursele loru, provediute; a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credintia despre purtarea loru, cum sî despre diligenti'a sî desteritatea, dovedite in specialitatea de meseria, spre acârei invetiare s'au conservatu. *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne.

Sabiiu in 8 Sept. c. n. 1868.

19—1

Concursu.

La scól'a capitale-normale gr. or. dela biseric'a vechia din Satulungu a devenitu vacante unu postu invetiatorescu cu salariu anuale de 180 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sa-si trimitia timbrate sî francate pâna in 20. Septembre. st. v. a. c. la subscrisulu: atestatele loru ca suntu români de legea gr. or., testimoniile loru scolastice ca au absolvatu gimnasiulu micu sî cursulu teologicu séu pedagogicu si documente autentice despre purtarea loru morale sî politica.

Brasiovu 30. Augustu 1868.

Iosifu Baracu
Protopopu sî Inspectore districtualu de
scóle alu Brasiovului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 31 Augustu (12 Sept.) 1868.

Metalicele 5%	57 75	Act. de creditu	209 30
Imprumut. nat. 5%	61 90	Argintulu	113
Actiile de banca	717	Galbinulu	5 48$^{5}/_{10}$

---

*) Rogu sî pre celelalte jurnale patriotice pentru primirea in colónele loru a acestei provocatiuni

*) Cele-lalte diuarie románe, inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu concursu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumine c'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 71. ANULU XVI.

Sabiiu, in 5/17 Septembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Alegeri la Congresu

in archidieces'a Transilvaniei.

Dupa scirile ce le avemu dejá suntu din partea clerului alesi deputati pentru congresu : P. Protopopu Ioann **Hani'a** in cerculu I, P. Prot. Petru **Badila** in cerculu V, P. Prot. Ioann **Metìanu** in cerculu III, Par. Prot. Ioann **Ratiu** in cerculu VIII, P. Protosincelu **Nicolae Pope'a** in cerculu IV.

Cerculariulu episcopescu ddo Caransebesiu 23 Augustu 1868 Nr. 826 emisu câtra toti protopresbiterii diecesci Caransebesiului in caus'a alegerei deputatiloru la Congresulu romànu nationalu bisericescu, conchiamatu pre 16/28 Septembre la Metropoli'a in Sabiiu.

Pré onorate Domnule Protopresbitere ! Dupace prin cerculariulu meu din 28 Iuniu a. c. Nr. cons. 865 s'a publicatu articululu de lege dietalu IX din 1868; dupace mai departe prin pastoral'a mea din 8 Augustu a. c. Nr. 790 pre temeiulu representatiunei sinodulu nostru archierescu din anulu 1865 s'a defiptu, câti representanti (tramisi) are se aléga fiecare comuna din protopresbiteratulu Pré On. D. Tale, cari representanti apoi au se aléga pre deputatulu la Congresu; dupace mai incolo prin circulariulu meu din 16 Augustu 1868 Nr. 812 Vi s'a datu in cunoscintia dîu'a de 16/28 Septembre 1868 cá dîu'a ddschiderei congresului incuvintiatu de Majestatea S'a sî s'a perfiptu dîu'a de 1. Septembre a. c. pentru alegerea representantiloru, iér' dîu'a de 8 Septembre a. c. pentru alegerea deputatiloru congresuali; dupace in sfersîtu prin epistol'a mea pastorala din 23 Augustu a. c. Nr. 820 Vi s'a datu in cunoscintia otarirea ce o adusu Venerabilulu nostru Consistoriu diecesanu in siedinti'a plenara ascultându mainainte si parerile unor'a fruntasi mireni din diecesa, cu privire la alegerea representantiloru sî deputatiloru : acumu remâne, cá se ve impartasiescu sî mesurile, ce le a statoritu Venerabilulu Consistoriu in privinti'a repartiunei deputatiloru, defigerea loeuriloru de alegere, modalitâtii observande la alegeri precumu sî in privinti'a acoperirei speselor, ce vinu a se face cu deputatii, in care privintie veti avé a ve tiené strensu de urmatórele disposetiuni:

De órece, amesuratu §.-6 alu articulului de lege IX din 1868 vinu a se alege din dieces'a Caransebesiului 20 duputati mirenesci, din care 10 au se fia alesi din graniti'a militara, iéra ceilalti 10 din Comitatele Carasiu, Timisiu sî Torontalu, sî apoi alti 10 deputati preotiesci din preotímea diecesci intregi, peste totu 30 deputati; deórece mai departe in intielesulu representatiunei sinodului episcopescu suscitate, mirenii din granitia au sa aléga pre cei 10 deputati ai loru in deosebi, mirenii din provincialu au se aléga pre cei 10 deputati ai loru iér' in deosebi, in urma preotímea eparchiala are sa aléga pre cei 10 deputati ai ei asemene indeosebi, sî in fine de órece totu in intielesulu aceleasi representatiuni sinodale cercurile de alegere au sa fia cercurile bisericesci protopresbiterale : asiadara luându-se in seriósa sî matura dejudecare atâtu determinatiunele pâna ací espuse, câtu sî proportiunea sufleteloru sî impregiurârile locale Consistoriulu nostru diecesanu decide :

I. Ca cei 10 deputati mireni din granitia sa se aléga din cele 10 protopresbiterate aflatóre in teritoriulu acestei granitie sî adeca :

din protopresbiteratulu:

1. Mehadiei cu 52,415 suflete sî cu 61 de representanti sa se aléga. . . . . . 5. deputati

2. Caransebesiului dupa cuprinsulu comuneloru militare cu 32,791 suflete sî cu 43 representanti sa se aléga, 3 deputati

3. Panciovei, la care se adaugu 4 comune militare din protopresbiteratulu Bisericei-albe : Bersasc'a Gorni'a-Liubcov'a, Coronini sî Sicheviti'a, sî 2 comune din asemene militare din protopresbiteratulu Versietiului : Grebenatiu sî Straj'a, peste totu cu 27,211 suflete sî 26 representanti sa se aléga 2 deputati

sum'a 10 deputati mirinesci militari.

II. Iéra ceilalti 10 deputati mireni din maritele Comitate Carasiu, Timisiu sî Torontalu sa se aléga din cele 8 protopresbiterate aflatóre in teritoriulu suslaudateloru Comitate sî adeca din protopresbiteratulu:

1. Caransebesiului pre câtu cuprinde acestea comune provinciale cu 18.390 suflete sî cu 25 representanti sa se aléga 1 deputatu.
2. Lugosiulu cu 32,568 suflete, sî cu 43 de representanti, luându-se privire la inteligînti'a numerósa a orasiului Lugosiu sa se aléga 2 deputatii.
3. Fagetului cu 23.688 suflete sî cu 43 representanti se se aléga 1 deputatu.
4. Iebelului cu 27.827 suflete sî cu 38 repretentanti sa se aléga 1 deputatu.
5 Ciacovei cu 14 954 suflete sî cu 19 representanti sa se aléga 1 deputatu.
6. Versetiului cu 20.087 suflete sî cu 29 representanti sa se aléga 1 deputatu.
7. Bisericei-albe cu 38.253 suflete sî cu 46 representanti sa se aléga 1. deputatu.
8. Oravitiei cu 43.082 suflete sî cu 58 representanti sa se aléga 2 deputati.

peste totu 10 deputati. mireni din Comitate.

III. Ca cei din urma 10 deputati preotiesci sa se aléga din preotímea celoru 10 protopresbiterate ale diecesei din fiacare protopresbiteratu câte unu deputatu.

preste totu 10 deputati. preotiesci.

Consistoriulu decide mai departe :

IV Cá locurile, unde sa se faca alegerile de deputati congresuali mirenesci sî preotiesci, au sa fia pentru protopresbiteratulu:

1. Mehadiei orasielulu Mehadi'a.
2. Caransebesiului orasiulu Caransebesiu pentru militi'a iér' pentru provincialu satulu Prisac'a.
3. Panciovei satulu Petrovaselo.
4. Lugosiului orasiulu Lugosiu.
5. Fagetului orasielulu Fagetu.
6. Iebelului orasielulu Buziasiu.
7. Ciacovei satulu Petromanu.
8. Versietiului satulu Costeiu.
9. Bisericei-albe satulu Iam.
10. Oravitiei orasiulu Oraviti'a montana.

V. Mai incolo ce se atinge de modalitatea sî procedur'a, ce are sa se observeze la alegerea deputatului sa decide, cá

1. Protopresbiterulu locului cá comisariu consistorialu sa ingrigésca, cá preotímea sa aduca de timpuriu aminte representantiloru cá pre 8 Septembre vechiu 1868 (Sânta maria mica) sa se afle desu de diminéti'a fiiacare negresîtu la loculu defiptu pentru alegere petrecutu sî in plenipotenti'a lui.

2. Protopresbiterulu se slujasca sobornicesce sânt'a liturgi'a, sa faca rogatiunea chiamârei Duchului sântu, sî se tiena o cuventare potrivita insemnatâtii actului alegerei, indemnându pre representanti, ca la alegere sa fia fara partinire sî se-si dea votulu dupa cea mai buna sciintia sî cunosciintia.

3. Dupa seversîrea sântei slujbe vá poftí protopresbiterulu pre representanti, ca se remâna in biserica iér ceilalti crestini se mérga la ale sale.

4. Protopresbiterulu dupa esîrea crestiniloru din biserica, poftesce pre representanti, cá se aléga din sínulu loru 4 insi, carii sub presiedinti'a protopresbiterului se formeze comissiunea electorala, intre care 4 membri unulu sa fia anume alesu de notariu.

5. Acésta comissiune asiediendu-se la o masa in biserica inainte de tóte vá poftí pre fiacare tramisu a produce sî aratá plenipotenti'a sî dupace comissiunea va cercetá plenipotentiele tuturoru representantiloru sî le va aflá adeverate sî in buna renduiéla declarandu pre representanti de verificati, i va poftí, cá venindu unulu câte unulu naintea comissiunei sa-si dea votulu cu gur'a séu in scrisu prin tieduli, pentru deputatulu séu deputatii, cari vinu a se alege in Protopresbiteratulu aternatoriu.

6. Protocolulu in care au sa se petréca voturile are sa se faca dupa formulariulu ací sub ./· alaturatu.

7. Dupa finirea actului de votisare, comissiunea aduna voturile din protocolulu de votisare; le publica representantiloru sî le descopere, ca de deputatulu (deputatii) loru la Congresu s'a alesu cu multimea voturiloru cutare (cutare sî cutare déca suntu mai multi deputati alesi.)

8. Dupa acést'a comissiunea subscrie indata plenipotenti'a formulata dupa esemplariulu ací sub .//· alaturatu, o sigiléza cu sigilulu Protopresbiteratului, câtu sî cu acel'a alu bisericei, in care s'a tînutu alegerea deputatiloru sî o da in mân'a deputatiloru.

9. Deputatii alesi luându cu sine plenipotenti'a voru avé a se infatisiá negresîtu la 16/28 Septembre 1868 la Congresulu nostru bisericescu nationalu romànu, ce se va tîné la Metropolia in Sabiiu.

10. Comissiunea va subscrie sî intârí cu sigilulu Protopresbiteratului sî alu bisericei protocolulu alegerei de deputatu sî-lu va substerne Venerabilului Consistoriu diecesanu pre lânga relatitiune scurta. Apoi

VI. In privinti'a alegerei deputatiloru preotiesci s'a statoritu, cá acelea sa se faca la scaunele protopopesci de care se tînu respectivii preoti, afara de preotii din comunele militaresci Straj'a sî Grebenatiu din Protopopiatulu Versietiului, apoi Bersasc'a, Coronini, Gorui'a-Liubcov'a sî Sicheviti'a din Protopopiatulu Bisericei-Albe, cari preoti voru merge pentru alegerea deputatului loru preotiescu in Protopopiatulu Panciovei, in comun'a militara Petrovaselo. — Iéra procedur'a sî modalitatea, ce vine a se observá la alegerea deputatiloru preotiesci are sa remana totu cá la alegerea deputatiloru mirenesci cuprinse in punctulu premergatoriu V alu acestei ordinatiuni cu deosebire numai, ca dîu'a alegerei e otârita pre 9 Septembre cal. vechiu a. c. In sfersîtu

VII. Ce se atinge de acoperirea speseloru calatoriei sî a diurneloru deputatiloru se observéza, ca deciderea sumei sî modului esolvirei acestor'a vine a se pertractá la Congresulu nostru bisericescu nationalu romànu. Cu tóte aceste se inputerescu parintii protopresbiteri, sa ingrigésca, cá pentru deputatii atâtu mirenesci câtu sî preotiesci ce se voru alege in protopresbiteratulu loru, déca unulu séu altulu vá cere inainte bani sa dea fiacârui'a anticipative o suma de 80 fl. v. a. Acesti bani protopsesbiterii se imputernicescu ai luá imprumutu dupa óresicare aruncatura din lâdile bisericiloru celoru mai avute pre lânga darea unui reversu intaritu cu propri'a loru subscriere. Acestu imprumutu se va intórce bisericiloru atunci, dupace congresulu nostru vá aduce otarîre definitiva sî oblegatóre asupr'a acoperirei speseloru de drumu sî a diurneloru deputatiloru.

VIII. Câtra acestea se mai adauge ca la intemplare, cându vre unu deputatu dupa alegere nu ar' primí séu ar' depune mandatulu, in acestu casu protopresbiterulu are se faca indata aratare la Consistoriulu diecesanu spre a se luá mesuri corespundietóre pentru o noua alegere.

Dreptu aceea Pré On. D. Ta cetindu cu luare aminte conclusele mai susu arctate sî facendu de tempuriu pregatirile sî dispusetiunile cuviintióse le vei pune intocm'a in lucrare cu tóta scumpatatea sî grab'a, luându in socotintia ca pentru lucrarea acést'a Pré On. D. Ta vei avé a respunde nunumai inaintea Consistoriului nostru diecesanu, ci sî inaintea Congresului nationalu românu, care representéza clerulu sî poporulu intregei nóstre ierarchii ortodocse române.

Din siedinti'a consistoriala tienuta in
Caransebesiu la 23 Augustu 1868.
Episcopulu diecesanu
Ioanu Popasu m. p.

Fi-va pace fi-va resbelu?

Intrebarea acést'a se pune de unu tempu incóce necontenitu sî se respunde fâra de a multiamí pre cine-va cu respunsulu.

Este caracteristicu, ca sî demintirile sciriloru belicóse au unu aeru, care respira unu ce infioratoriu, pentru ca nici aceste demintiri, cari voru sa sustína scirile de pace, pare ca nu au curagiulu de a contradíce cu totulu resbelulu. Tóte asertiunile loru suntu atâtu de conditiunate, incâtu se clatina pe data ce vrea cine-va a le pune in picióre.

Eata in urmatórele descrisa situatiunea presenta:

„Zukunft“ sub rubric'a sea „La situatiune“ arata de nou starea, in care se afla relatiunile Europei sî díce, ca de-sî pâna acum Press'a vechia sî cele-lalte organe ale regimului la tóta ocasiunea voiau sa faca lumea sa créda, ca e linisce sî pace, astadi totusi chiaru „Pressele“ amendóue „P. Lloyd“ sî cele-lalte, care stau in legatura cu regimulu, adnotéza, ca pacea e periclitata sî cauta cu totu pretiulu sa afle nisce semne de pace. Sî in adeveru Franci'a e bine inarmata, sî din punctu de vedere militariu ea tîne in mâna resbelu sî pace. Russi'a insa nu aru vrea nici decum, cá sa erumpa vre-unu resbelu, câci nefiindu inca consolidata din launtru, sî fiindu inca rociulu câliloru ferate in tóte pârtile intreruptu, ea nu aru vrea nici decum, cá sa fia trasa in astfeliu de eventualitâti, in care dupa positiunea sea trebuie sa se mestece sî ea, cu deosebire in ceea ce privesce cestiunea orientala. Prin acést'a se deslusiesce mai bine, pentru ce s'au otâritu Imperatulu Alessandru ca va sa calatorésca insusi in Germani'a sudica.

Urmare fireasca au fostu calatori'a reginei Victori'a, alu carei'a ministru de esterne nu au prea avutu folosu de odichn'a dela tiéra in Luzern. Lordulu Stanley au trebuitu sa vina la convingerea aceea, cá tractatulu de pace cu Emirulu din Buchara nu este numai unu complimentu pentru Engliter'a, ci ca acel'a avea sa fia in adeveru o garantia, cá sa nu treaca Russi'a peste Amu-Darja. Incâtu au pututu convinge diplomatulu englesu pre Dlu de Moustier despre aceea, nu se scie, aceea insa e batatoriu la ochi, ca indata ce au plecatu ministrulu englezu la Londra, sau pusu in lucrare conscriptiunea tuturoru gardeloru nationale francese.

Totu asiá spune Zkft ca stau lucrurile sî in Romani'a. Fatia cu polonii, ce se afla acolo, se ieau mesuri fórte aspre, cu deosebire déca nu au passaportu regulatu. Dîuariele mai in tóta dîu'a aducu sciri, ca se transporteadia preste Russi'a sume insemnate de arme, mai multe decâtu are de lipsa regimulu românu. Pre ambii tiermi ai Dunarei se asiadia munitiune sî proviantu; se ascépta numai ans'a spre erumperea resbelului; sî in privinti'a acést'a se vede a fi chiamatu „riulu germanu“ (Renulu), cá sa deslege o asemenea cestiune. Prussi'a, representantulu Germaniei intregi, pretinde in interesulu tuturoru stateloru germane, cá cursulu riului acestui'a mare sa fia supusu unei corectiuni. Holandi'a insa e pentru status quo sî vrea sa-si castige pre Franci'a de protectoru.

Asiá dara cestiunea Renului este lucrulu celu dintâiu, care vrea sa-lu inceapa Prussi'a.

Pre lânga acést'a incepe sî „N. Fr. Bl.“ cu pasi domoli insa nu mai putînu insuflatori de gria a vorbí despre „neefectulu asigurâriloru de pace“, unde face confessiunea, ca e dreptu ca Austri'a vrea pace insa nu cu ori-ce pretiu, pentru ca continua mai departe, unu statu, care-si face sistema neconditiunata din maxim'a: pace cu ori ce pretiu, a abdîsu in Europ'a, s'a facutu vasalulu altoru potentati sî sórtea sea sî a datu in mâni straine. „Ce are sa represente Austri'a in intielesulu celu adeveratu alu intereseloru populatiunei, la cestiunile pendente, póte sa aiba de urmare resbelulu sî presentarea intereseloru o póte face aternatoria dela decisiunea armeloru.“ De aci incolo se arunca asupr'a teoriei „sânge sî feru“ a lui Bismarck sî se intalnesce in parerile mai departe cu acei'a cari, déca nu recunoscu in Napoleonu III unu idealu de liberalismu, afla ca Bismarck barem nici principiulu sufragiului universalu nulu acceptéza. Prin urmare cá sa nu prinda sistemulu absolutisticu radacina in Europ'a sa se faca resbelu.

De o camdata insa nu se afla nodulu carele se trebuie taiatu cu sabi'a. Diplomatii pipaie situatiunea politica in tóte pârtile. Pâna acum insa se vede ca in principiulu politicei bismarkiane nu au de ajunsu cá sa aprindia resbelulu. Renulu séu Dunarea dîcu unii are sa dea ans'a la conflagratiune.

Vomu vedea déca oficierii prussieni sî italieni sî facù bine probele de ésamene la marginile Franciei, pentru ca asiá cetimu in tempulu din urma; Franci'a insa rade tóte radicaturile din giurulu fortâretieloru din partea resariténa a imperiului seu.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Urmare.)

Cu mórtea Imperatului Iosifu sî schimbarea trebiloru insa tóte sperantiele scauneloru nóstre s'au intorsu in contrariu, câci inca in 30 Decembre 1793 asterne comesulu sasescu de atunci, baronulu de Bruckenthal unu operatu alu universitâtiei sasesci intitulatu: „Vorschlag zur künftigen Einrichtung der Herrschaft Seliste, welche im Grossfürstenthum Siebenbürgen von den 7 Richtern der sächsischen Nation jure nobilitari besessen wird“, pâna cându tóte lucrârile procesuale de pâna acum sî operatele directoratului fiscalu fura la Vien'a cu totulu delaturate sî póte sî ascunse.

Titul'a operatului lui Bruckenthal díce destulu; cuprinsulu lui e pre scurtu urmatoriulu: cumca „conscriptiunea din a. 1766 nu se póte luá de bas'a regulârei scaunului Salistei, pentru ca locuitorii acestei'a nu au vrutu acolo a se recunósce de iobagii siepteloru judetie; de-sî insa acesti locuitori nu au prestatu servicii, cá iobagii nobilitari prin comitate, ci numai oficiantiloru loru, „in partem salarii, cari servitii in a. 1753 s'au delaturatu, totusi ei au platitu la 7 judetie taxe teragiale, fiindu ca insa acesti locuitori mai departe nici odata nu au vrutu sa scie sî sa recunósca obligamentele loru din contractulu urbariale, ce s'au incheiatu in an. 1774 prin interventiunea unui comisariu gubernialu, sî prin acést'a ei singuri au ruptu acestu contractu, asiá sî siepte judetie se crede, a nu mai fi obligate, a se tiené sî din partea loru de acelu contractu“.

„De aceea face Bruckenthal in numele universitâtiei sasesci propositiunile urmatóre: „Sa se introduca in scaunulu Salistei, taxa robotale de fiacare capu; sa se incasedie taxele restante de acésta natura; muntii cari 25 se tienu de acestu dominiu („die Gebirge deren 25 zu dieser Herrschaft gehören“) sî dintre cari in an. 1786 s'au datu 13 sî s'au datu institutului granitieriu militariu creatu in a. 1762, sa se predea iéra siepteloru judetie, precum sî regalele crijmaritului, moraritului, venatului sî pescaritului etc. —; mai departe díce, ca in Saliste sa se asiedie unu foru dominalu sî o curia dominala, séu provisoriala, sub unu provisoriu, iér' jurisdictiunea acést'a (jus dicendi) dandu-se dominiulu in arenda, sa se atribue arendasiului, iéra apelatiunea de ací sa mérga la unu inspectoru denumitu, care sa-si primésca instructiunile lui din Sabiiu; dominiulu mai intâiu sa se dea in arenda, dela care insa oficiantii sasesci sî alti servitori sasi, sa nu fia eschisi, câci acesti'a suntu avuti sî facu concurentia. Organisatiunea acést'a insa asiá sa se introduca: sa se statiuneze in scaunulu Salistei pre mai multi ani câte unu escadronu de cavaleria, sî sub asistinti'a militiei, apoi se publice doi comisari guberniali in tóte comunele, la mandatulu pré inaltu, ordinea trebiloru nóue, sa se faca o conscriptiune de taxe etc. Insa cu intrevenirea inspectorelui, provisorului sî ratiotienistului sasu etc. . . . in fine sa se incaseze o restantia de taxe de 100,877 fl.“

Fiindu locuitorii scaunului pre la inceputulu seculului de fatia lipsiti de totu ajutoriulu sî despoiati de averi, apoi infricosiati, prin terorismele cele multe ale sasiloru sî aduse in cea mai mare disordine, au trebuitu sa se uite cu uimire cum se introducea in scaunulu loru tocm'a asemenea institutiuni precum le-au propusu universitatea sasésca sî Bruckenthal.

Ei asceptau insa ca déca nu au vediutu nici unu resultatu alu legaleloru sî patrioticeloru lucrâri ale directoratului fiscalu, de care resultatu numai comun'a româna Resînari s'au pututu bucurá, se fia tractati baremu dupa normele regulative, ce esîse pre acestu tempu pentru intregulu fundu regescu; sî in adeveru, guvernulu la mai multe ocasiuni iau tractatu dupa asiá numitele puncte regulative.

Sasii se vedu a se fi spariatu de rescriptulu imperatescu din a. 1786 pentru Resînari, unde díce Maj. Sea câtra sasi. „Vos a natura et constitutionibus fundi regi benignisque eiusdem incolis elargitis privilegiis multum recessisse, dum incolas pagi Resînarii variis taxis et praestationibus subjiciendos, consequenter in statum colonicalem reliquendos judicastis; quum proinde fundi regii ea sit natura, ut incolae ejus neminem praeter principem dominum terestrem agnoscant, immo... deliberatum vestrum emendandum ac pagum Resînari pro libero pago regali declarandum duximus etc.“—

Câci sasii pre la a. 1803 iérasi cu puterea sî cu militi'a au inceputu a introduce arendi, provisori, taxe etc. in scaunulu Salistei, provocându-se acum iérasi la contractulu din a. 1774, pre care Salistenii de abiá la an. 1811 l'au pututu capetá in copia inaintea ochiloru.

La jalbele cele multe insa ale scaunului s'au otâritu prin unu decretu aulicu din an. 1803“ cá sa li se dea Salisteniloru, spre aperarea drepturiloru loru, asistentia fiscala, iéra pâna la finirea sî deciderea acestoru certe, se remana provisorialmente contractulu din a. 1774 ca o norma provisoria, — asiá sî unu altu decretu aulicu din an. 1806.

Protestulu Salisteniloru susu citatu in contr'a acestui contractu, inca nu erá cunoscutu.

Siepte judetie sasesci insa au trecutu preste acestu contractu sî au introdusu via facti ordinea asiá, precum suna operatulu lui Bruckenthal.

Arendasii provisorii, sî dorobantii loru au dominatu, au jefuitu sî au tractatu pre locuitori mai reu decâtu publicanii romaniloru sî Vandali, sî au produsu iérasi lupte cu mórte, cá la a. 1774.

De abiá au succesu unei deputatiuni a scaunului a ajunge la persón'a Maj. Sele in Vien'a cu suplicele scaunului asupr'a acestoru tractamente, sî cu rugare, ca baremu de tiraniele acestoru arendasi provisori sî dorobanti sasesci, sa fia prin prea inalt'a gratia mantuiti, in urm'a cârei'a apoi in anii 1814 sî 1815 s'au tramisu o comissiune investigatória a cârei protocóle voluminóse dovedescu destulu starea cea trista a scaunului. In urm'a acestei investigatiuni — insa numai asupr'a atinseloru tractamente — au esîtu unu rescriptu Majestaticu din 25 Augustu 1827 in care se constatéza: ca la astfeliu de robote nici chiaru coloni adeverati nu suntu supusi, („quod hae obligatio nec colonos urbariali tractamento obnoxiis, citra imputationem in robotas imponi possit“) Durere insa, ca acésta comissiune au fostu imputernicita a cercetá numai pre atinsele asupreli speciale, iéra nu sî drepturile scaunului, de aceea sî decretulu prea inaltu lasa cestiunea din urma — cá sî decretulu din 1806 — in suspenso, dícendu: „ut interea, donce incolae praetensam suam libertatem via juris penes atributam ipsis fiscalem assistentiam comprobare et legitimare quiverint, juxta eandem conventionem (contractus privatus anni 1774) tractentur . . .“ Locuitorii nostri au fostu pre de alta parte rapiti sî lipsiti de documentele loru, de a-si puté cautá drepturile, câci tóte acelea se aflau — sî se afle pâna in dîu'a de astadi — in Archivulu din Sabiiu.

Prin repetite decrete, asiá sî prin celu din a. 1827 s'au demandatu sasiloru a estradá tóte documentele atingatórie sî sunatória ale scaunului, insa in zedaru.

Totu daodata s'au osenditu siepte judetie prin susu laudatulu decretu din a. 1827 a rebonificá locuitoriloru din Saliste sum'a licuidata, la 23,317 fl. 56 xr. pentru esactiunile ce au trecutu preste conditiunile contractului din a. 1774.

Remanendu tóte decretele sî mandatele zadarnice, s'au induratu Majestatea Sea la multele suplici sî gravaminii ale Salisteniloru sî la rugârile directoratului fiscalu, a esmite la an. 1824 o comissiune mare sî nepartinitória spre a cercetá cu deamaruntulu sî conscientiosu causele aduse in jalbele scaunului, fatia cu 7 judetie. De comisari s'au denumitu baronulu Banfi, Georg sî Isacu Bartok asiá numita comissiunea Banfiana, care in decursu de 3 ani de dile cu cea mai mare acuratetia sî conscientia sî cu cea mai sânta dreptate au cercetatu tóte drepturile Salisteniloru pre calea procedurei politice, care s'au doveditu togm'a asiá precum le-amu aretatu noi in acésta suplica sî cari s'au compusu in 11 tomuri voluminóse de protocóle.

S'au ascultatu unu numeru mare de martori, sî cu ajutoriulu acestei comissiuni s'au scosu cu mare greutate unele escerpte din actele Salisteniloru din archivulu sasescu.

Dupa finirea investigatiunei si-au datu comissiunea operatulu sî parerea „intru acolo“: cá locuitorii scaunului Salistei au fostu sî suntu ómeni liberi in fundulu regescu, sî scaunulu loru incorporatu la scaunulu Sabiiului cá pentru referintiele loru fatia cu sasii numai decretum Andreianum sî constitutio greminalis sedis Seliste din a. 1585 póte serví de norma legala; ca prin urmare se cuvinu Salisteniloru muntii, padurile sî apele loru, dela cari au a platí cousulu reluatu in bani; ca se cuvine loru de a-si alege antistiele comuneloru sî judecii scaunului; ca documentele loru sa li se dea afara din archivulu sasescu etc. etc. etc.

De insemnatu e, ca in tóta investigatiunea acést'a politica sasii in alegatiele loru iérasi numai sî numai la contractulu urbarialu din 1774, iéra nu mai multu la asiá numit'a donatiune dela Mathi'a se provocau. In urm'a acestei investigatiuni au esîtu rescriptulu imperatescu din 20 Decembre an. 1837 nr. Aul. 5562 (gubern. nr. 1804 ex 1838) care in caus'a de dreptu sî de libertate a intregului scaunu, indrépta pre acest'a pre calea legii ordinarie judecatoresci, iéra asupr'a pretensiuniloru sasiloru, cuprinde urmatórea decisiune principala care suna: „ce se atinge de pretensiunea celoru 7 judetie; ca adeca, sa se reguleze scaunulu Salistei intogm'a sî in intielesulu legiloru generale sî a principieloru urbariale sî cá sa se concéda 7-loru judetie pre calea urbariala tóte acelea beneficii, care s'aru cuvení loru, cá unoru legali posessionari ai acestoru bunuri, in sensulu legiloru sî institutiuniloru tierei; asemenea cá sî posesoriloru nobili din comitate; — in consideratiune la acea impregiurare, cá locuitorii preatinsului scaunu Saliste, cari se tîuu de ómeni liberi, sî spre acestu scopu, adeca spre castigarea libertâtiloru lasându-se din nou contractulu din a. 1774, cá norma provisoria s'au indrumatu pre calea legei judiciarie, acesti **locuitori sub nici unu pretestu nu se potu privi asemenea iobagiloru adeverati, sî nedisputaveri din comitate**, ci se lase ei, pâna la reesîrea procesului loru judicialu in starea in care se afla; **asiá dara pretensiunea amintita a 7-loru judetie afara de calea legei, nu se póte incuvenintiá sî concede.**

Asiá dera Majestatea Sea s'a dechiaratu ca scaunulu Salistei nu sta nici decum in vre-o reformatiune urbariala, nici chiaru fatia cu sasii 7-loru judetie sî a decisu cá cestiunea despre contr. urb. din 1774 precum sî cestiunile posessiunari dintre scaunulu Salistei sî siepte judetie sa se descurce pre calea legei.

Pre lânga acésta decisiune imperatésca pre noi nimenea nu ne-au pututu priví de urbarialisti; fâra numai atunci, déca siepte judetie aru fi doveditu pre calea legei urbariale starea nóstra urb. Iéra ce se atinge de contractulu privatu din an. 1774, ni s'a reservatu dreptulu cá sa dovedimu illegalitatea acestui contractu, — carea de altmintrea din destulu e dovedita prin protestulu nostru din 1777, — pre calea legei ordinarie. —

(Va urmá.)

Reuniuni in Transilvani'a.

(Capetu.)

Imbrotîsiéza spiritulu tempului, venindu la cunosciinti'a necesitâtiei lui. Cunósce ca numai prin reuniuni prin poteri conlucratóre sî va asigurá esisti'a sî viati'a sea, la a cârei sperare ne inbarbatéza reuniunile ramuriloru deja infiintiate, ce-si urmarescu scopulu loru sublimu cu tóta seriositatea.

Vedemu ce insufletíre produse Asociatiunea pentru literatura sî cultura poporului românu despre care amu mai amintitu, in inim'a fiescecârui românu binesimtitoriu sî care numai in dîlele trecute si'a tienutu adunarea sea generala, despre acârei solenitate a fostu incântati chiaru sî strainii. Ce folosu aduce acésta Asociatiune progresului sî culturei nationale, scie ori sî cine, care cunósce scopulu ei celu maretiu. Asemenea cu scopu filantropicu sau fostu infiintiatu mai nainte Reuniunea Dómneloru din Brasiovu, care din fondulu loru intru adeveru nu neinsemnatu ajutoriu dau la infiintiarea multoru scoli defetitia. Unu scopu sublimu, câci pre lânga valórea sea esterióra Reuniunea acést'a va influintiá negresîtu asupr'a intregei regenaratiuni a poporului românu. Scopulu Reuniunei gimnastice a tinerimei române studióse din Brasiovu, ne da mari prospecte de a contá in venitoriu pre vîrtutea romana sî auru fi fórte de doritu, cându s'aru pune in contielegere cu reuniunea acést'a sî alte Gimnasii sî scoli capitali romåne, sa se indulcésca câtu mai multi de influinti'a binefacatóre a gimnasticei.

Reuniuniloru, ce va sa se infiintieze in Dobr'a sî in alte locuri precumu sî insotíriloru legale de pre la alte institute, le uramu viétia indelungata.

Tóta atentiunea merita, insa Reuniunea Sodaliloru din Sabiiu, sî cu atâta mai multu, cu catu acestia cu puteri putîne si urmarescu scopulu loru cu tóta perseveranti'a. Cu durere trebuiá se véda inteliginti'a româna cum acei pucini (meseriasi), Sodali români lucrându pe la meseriasi de alta nationalitate 'si parasi religiunea sî uitá multi sî limb'a materna sî se departá sî de natiune. Clas'a meseriesiloru e sufletulu sucietâtiei prin urmare sî a unei natiuni. Acést'a ni o documentéza istori'a Germaniei din evulu mediu sî ne o documentéza sî astadî tierile sî natiunile din apusulu Europei. Din motivulu acest'a au staruitu Episcopulu sî acumn Archiepiscopulu rom. cath. Hainald, precumu sî Episcopulu actualu din Alb'a Iuli'a Esc. S. Fogarasy, cu tóta seriositatea, a iifiintiá Reuniuni de Sodali rom. cat. in Clusiu sî Sabiiu, precumu sî in alte locuri spre ajutorare imprumutata Sî totu pentu adeverulu acest'a vedemu pre sasii din Sabiiu ca au ridicatu unu edificiu pomposu cu spese sî jertfe fórte mari, unde sâ-si póta neconturbati tinea adunârile loru.

Deci cunoscendu adeverulu acest'a sî unu barbatu din Sabiiu a staruitu cu tóte puterile a aduná oile perdute prin regiuni streine sî ale insocí cu aprobarea Inaltului Gubernu la olalta sub patronatulu Escelentiei Sele Mitropolitu Andreiu Siagun'a, sub conducerea sea, care adunândui in tóta septamâna mai de multe ori, prin invatieturi acomodate ocupatiunei loru, ei inimeaza la activitate, la perfectiune in meseriile loru speciale, eara prin cantâri pentru care a infiintiatu unu coru vocalu sub conducerea Dlui professore de cântu D. Contianu li se desvólta sî simtiulu esteticu.

Cu bucuria trebue se vedemu ca sodali nostri români din Sabiiu a luatu cu totulu alta fatia de cându s'a infiintiatu reuniunea acést'a.

Reuniunea insa cresce atâtu in privintia materiala câtu sî in privintia numerului membriloru numai cam incetu, pentru ca puterile ei in privinti'a acést'a suntu mici. Apelâmu insa la simtiulu tuturora, cârora le zace la inima inaintarea natiunei române, ca se spriignésca cu tóte puterile ide'a acést'a, staruindu de ase infiintiá sî prin alte orasie asemenea, cá ea câtu mai curendu sa-si póta inpliní scopulu, ajungendu la o stare, din care se póta esî barbati pentru industri'a de care duce lipsa tiéra nóstra. Apelâmu in fine la semtiulu patrioticu sî crestinescu alu Preotiloru ori cârei inteliginti de prin comune, ca se traga atentiunea poporului românu la inpregiurârile tempului presentu. Sa arete poporului ca déca vrea se mai esiste pre fati'a pamentului cá natiune sa ie alte mesuri.

Pamentulu celu putînu sa nulu im parta in o suta de particele la toti copiii séu selu vendia, ce urméza mai totu deuna dupa inpartîre, câci capatându o astfeliu de particica unulu din copii mai prapaditoriu nu scie ce se faca cu o astfeliu de putînetate sî o vinde la Jidovu séu la alti sarlatani de prin comune. A venitu tempulu. Drumulu de feru s'a pusu deja in lucrare. Sî pre elu va induna póte in tiéra multime de venetiei, cari voru plati pamentulu fórte bine, pentru ca Transilvani'a e o tiéra frumósa si pamentulu ei e roditoriusî nare omulu lipsa se care gunoiulu cu spatele in verfulu dealului. Pentru aceea se aiba grija tieranulu sa nu se orbésca de splendórea baniloru, câci vendiendusi pamentulu 'si vinde totu; 'si vinde libertatea sî independinti'a sea, sî se vinde chiaru sî pre sine facenduse servitoriu sî lucratoriu streinului, care la sedusu cu bani la instreinare mosiei stramosiesci.

Acést'a va fi resolvatulu procedurei atinse dar nedorite tieraniloru nostri. Sî déca nu se va indreptá va perí.

Deci, e o datorintia fórte urginta a preotiloru sî a inteligintiei române de prin comune, ca vediendu periculului inaintea usiei se lapade passivitatea sî indiferentismulu, se deschida poporului ochii, cá se véda sî elu precipitarea, se puna umeru la umeru, sa se insotiasca sî se faca reuniuni pentru consumu, pentru lucrarea pamentului intr'unu modu mai rationalu, sî alt. imitandu pre conlucuitori nostri de alte nationalitâti. Despre modulu ca cum sa se formeze astufeliu de reuniuni vomu vorbi mai pre largu cu alte ocasiuni. Deocamdata insa considerandu intelegintí'a nóstra cele premise va avea a trage atentiunea poporului la folosulu unei classe mîjlocie a meseriesîloru, pentruca numai acestia ei póte scutí se nusi inpartiésca mosî'a, ci pre doi trei copii, care n'aru capatá pementu sai lase sa invetie oresi care clase capitale séu reale sî apoi sai dee la meserii, pentru cá de ací cu incetulu totusi catu de tardiu se capate natiunea o classa mijlocia, prin acést'a putere sî prin putere viatia.

N. Prosteanu.

Sabiiu in 2 Septembre. **Directiunea gimnasiului reg. ung. de statu de aici** ne recerca pentru urmatórea rectificare a opiniunei publice:

„In urm'a reorganisatiunei gimnasiului de statu de aici s'au respanditu in jurnale faim'a, cumca acestu institutu s'aru magiarisá cu totulu. Acést'a naturalmente au sternitu ingrigire in deosebi la parintii aceloru tineri, cari vinu a cercetá in anulu scol. viitoriu clasele mai inalte.

Spre liniscirea publicului se afirma aici cumca acésta reorganisatiune nici intr'unu chipu sa nu se identifice cu planuri de magiarisare. Din contra se va corespunde dorintiei indigitate din multe pârti, ca de ací inainte sa se dea ocasiune sî tineriloru ne germani, de a-si esprimá cunoscintiele loru in limb'a sea.

Din acestea drepte pretensiuni urméza consecuinti'a naturala, ca sî profesurile se voru restaurá conformu acelor'a, sî pre lânga cerintiele scientifice se va considerá dupa putintia cunoscinti'a tustreleloru limbi ale patriei. Numai in epoc'a absolutistica a sistemei lui Bach sî Thun erá cugetaveru cá sa se prefaca institutulu cestiunatu in anulu 1854 in unu institutu esclussivu germanu, fâra respectu la natiunalitâti, sî cá fii magiari sî români de atunci de odata se invetie, limb'a germana sî se respunda in aceea. Astadi, cându popórele voru a fi gubernate constitutiunalu, nu mai póte fi vorba de preferinti'a vre-unei surori „natiunalitâti.“

Varietâti.

⁂ Dupa scirile cele mai nóue Maiestâtile LL. se astépta pre 29-l, c. in Lemberg. Aici, in Cracova sî in tóte pârtile se facu pregatiri pentru o primire câtu se póte de solemna.

⁂ Universitatea nat. din fundulu reg. s'a deschisu alalta eri.

⁂ „Calendariu pre anulu de obsce dela Christosu 1869“ a aparutu in tipografi'a archidiecesana. Acésta carte este mai unica carea este accessibila sî pentru celu din urma tieranu, carele au invetiatu in scól'a satului seu; va se dîca ea este deschisa sî pentru acei'a din generatiunile mai betrâne, câroru le suntu cunoscute numai literele vechi bisericesci, pentru ca din respectu câtra multimea acestor'a calindariulu se tiparesce cu litere bisericesci numite chirilice. Calindariulu, mai singur'a carte dara, carea sta in relatiuni de aprópe cu multimea poporului nostru: pentru anulu susu insemnatu, a mai dobenditu unele imbunatâtiri, de cari in an. trecutu erá lipsitu. Asiá vedemu in trensulu unu siematismu mai completu cá celu din anulu trecutu despre ierarchi'a nóstra, cu esplicatiuni istorice despre Scaunulu Metropolitanu sî a Episcopieloru sufragane. Asemenea se afla institutele de instructiune: incependu de dinsusu dela institutulu teologico-pedagogicu pâna in josu la scólele capitate. Aici vedemu cu parere de reu ca scól'a centrala din Satulungu e omisa, ceea ce ni o putemu esplicá numai asiá, ca Directiunea respectiva nu a cautatu a asterne la tempulu seu unu conspectu despre personalulu de acolo.

Afara de aceste, pre lânga scar'a tacseloru de timbru, aflâmu date instructive despre comunicatiunea postala, carea, pre cinci pagine esplica tóte cele de lipsa de observatu la tramiterea prin post'a de scrisori sî prin post'a de pachete. Mai departe aflâmu urmarea din anulu trecutu a celoru „diece porunci a le agronomului“ cu o scurta repetitiune a celoru scrise in anulu trecutu. In fine poesii sî anecdote sî alte materii obicinuite in unu calindariu.

Credemu ca facêndu acésta scurta espositiune de materiile ce se afla in Calendariu amu facutu unu servitiu publicului preste totu, atragendui atentiunna asupr'a acestei cârti poporale, carea sî pentru pretiulu ei de 22 xr. legata sî 20 xr. ne legata o póte avé ori cine, chiaru sî celu mai seracu.

⁂ **Comitetulu Asociatiunei** a tienutu eri siedintia lunaria sub presiedinti'a Esc. Sele dlui v. presiedinte la tabl'a septemvirala din Pest'a, Lad. **Popu**. Obiectele desbaterei s'au inceputu, dupa o scurta alocutiune a presiedintelui câtra membri comitetului, cu cetirea protocolului adunârei generale, tienute in urma la Gherl'a: Conclusele facute de adunare comitetulu le va pune in lucrare. Intre alte desbateri de interesu a le siedintiei din cestiune insemnâmu participarea Asociatiunei la banc'a de asecuratiune cu 20 actii, escrierea de stipendii, alegerea unoru comissiuni sî adeca, un'a de a castigá date pentru infiintiarea unei tipografii a Asociatiunei, alta pentru proiectulu de a se infiintiá reuniuni filiale sî dispositiunea facuta cá biblioteca Asociatiunei sa se deschida membriloru sî nemembriloru aflatori in Sabiiu cu locuinti'a pre lânga garantia. Spre incungiurarea confusiti'a uniloru sî póte sî a instrainârei cârtiloru de biblioteca, bibliotecariulu va avé sa asterna comitetului sî apoi adunârei generali unu proiectu dupa carele sa se póta regulá bine estradarea sî reprimirea cârtiloru in biblioteca. In fine asterne dlu cons. Elia **Macelariu** dóue obligatiuni de câte 100 fl. daruite Asociatiunei de dlu Gavr. **Vajd**'a casieriu reg. in urm'a cârei cestu din urma devine membru fundatoru. Alta cestiune a mai fostu pentru positiunea membriloru comit. suplenti, in siedintie, pentruca li se disputá dreptulu de a avé votu cându voru fi 6 membri ordinari in siedinti'a. Acést'a s'a deslegatu asiá ca pâna la implinirea numerului de 12 cu cei ordinari cu totu se aiba sî suplentii locu sî votu in comitetu.

⁂ **Multiamita publica**. Cu finea anului scolasticu subscrisulu i-si tiene de o detorintia sânta sî placuta a aduce cea mai profunda multiamita st. domni contribuitori la balulu ce s'a tînutu in comun'a Câmpeni in 4 Fauru 1868 spre ajutorarea subscrisului in carier'a studieloru. Venitulu curatu a acestui balu a fostu 74 fl. v. a., cari mi s'au imanuatu dela urmatorii stimati dd. colectanti: dela st. domnu Teofilu Gerasimu negutietoriu cá colectante in Câmpeni, Rosi'a, Bistr'a sî in parte Abrudu 45 fl. v. a. dela st. d. Rubinu Patiti'a vice-notariu comit cá colectante in Abrudu 20 fl. v. a. dela st. d. Ioann Gerasimu vice-fiscalu, cá colectante in Semartinu 9 fl v. a. Câmpeni 30 Augustu 1868. Juliu **Hocmanu**.

* In diet'a din Salzburg s'au primitu propunerea privitóre la dreptulu de alegere alu femeiloru; propunerea acést'a privesce intr'acolo, cá persónele acelea de sessulu femeiescu, care suntu casatorite sa-si esercite dreptulu de alegere prin barbatii loru, celelalte insa prin unu plenipotentiatu.

⁂ **Tergulu Sabiiului de tómna**. Cu tóte ca se erá publicatu mai inainte netienerea tergului de vite cornute, a fostu acestu tergu cercetatu bine, atâtu de vendiatori câtu sî de cumperatori. Ce-va preste 3000 de capete de vite cornute s'au vendutu sî la vre-o 800 cai. Vendiatorii de vite cornute au fostu in privinti'a pretiuriloru fórte favoriti, pentruca boi buni mai cu séma de taiatu s'au vendutu cu 200 fl.—300 sî 400 fl. v. a.; cualitate mai de rendu dela 200 fl. in josu pâna la 80 fl. v. a. Caii nu au avutu tocm'a cautarea din primavér'a trecuta, cu tóte ca pretiulu a trecutu prin variatiuni dela (10 sî 20 fl. pentru martióge) 100 in susu la 350, 450, pâna la 500 fl.

Oile vendute nu au ajunsu numerulu la 4000, parechi'a a variatu in pretiu dela 7 pâna la 12 fl.

Porci au fostu putîni sî scumpi.

Tergulu liberu a fostu fórte cercetatu sî póte vendiarea cea buna in articulii de mai susu a mijlocitu sî cumparatórea de articuli merunti sî adeca producte de ale meseriasiloru sî articuli de negotiu, adusi prin comerciu din departare. Din productele crude insemnâmu peile de bou dela 26 pnâa la 34 fl.; de vaca dela 18 pâna la 22 sî 26 fl.; sut'a de pei de mielu cam 100 — 120 fl.; pei de berbece parechia cam 3 fl. — Lâna pentru pânura 45 fl. maj'a sî pentru mitiari 35 fl. maj'a. — Unsórea a variatu intre 28 sî 30 fl. maj'a; slanin'a 34 — 37 ma-j'a; séu topitu 34 fl.; prospetu 22 fl.; uscatu 26 fl. maj'a; Sapunu uscatu 26 fl. sî lumini de seu 37 fl. maj'a. Brândi'a ardeléna cu 24 fl. maj'a;

Celelalte mârfuri inca au fostu in proportiune bine cautate.

Nr. 15,889—1868.

Publicare de concursu.

Dupa care se escrie prin acést'a concursu pentru ocuparea celoru siese posturi de profesori ordinari devenite vacante la Gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu, sî anume: pentu studiile „philologi'a clasica“, geografi'a, istori'a generala, istori'a naturale sî sciintiele naturale, cu propunere schimbata in limb'a magiara sî germana, — pre lânga unu salariu anuale de 945 fl. sî prospectulu la unu adausu de câte 105 fl. dupa câte unu servitiu de 10 ani. —

Se provóca prin acést'a voitorii de a concurge, — cá sa tramita celu multu pâna in 25 Septembre a. c. cererile loru concursuale adresande câtra Guvernulu reg. transilvanu, alaturendu lânga ele, testimoniulu baptismale, celu despre absolvirea studieloru sî depunerea esamenului de profesura din specialitatea respectiva, — sî despre aplicarea loru avuta pâna acum, — documentându-se totu deodata sî aceea, cumca au desteritate receruta in limb'a magiara, germana sî incâtu-va in cea româna, — in casu cându au vre-o aplicatiune pre calea chefiloru loru concurenti, iéra la din contra deadreptulu directiunei gimnasiului reg. de statu din Sabiiu.

Din siedinti'a Guvernului reg. alu marelui principatu Transilvani'a tînuta in 28 Augustu 1868 la Clusiu. —

10—2

Concursu

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. româna din comunitatea Siemlaculu-mare, ce este ingremiata maritului Comitatu alu Timisiului sî Protopresbiteratului gr. or. românu alu Versietiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a.
b) in naturalii: 18 meti de grâu, 18 meti de cucuruzu, 100 punti de lardu, 40 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, 4 jugere de livada, ½ jugeru de aratura sî cuartiru liberu, lânga care se afla sî o grâdina.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu alu Caransebesiului pâna in 26 Sept. a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 8 Augustu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

18—3

Concursu.

Pentru stipendiele preliminate pre an. scol. 1868/9, din partea adunârei gen a Asoc. tranne, tînuta la Gherl'a in 25 sî 26 Augustu c. n. a. c. se publica prin acést'a concursu, cu terminulu pâna n 1 Octobre cal. nou a. c. sî anume:

1) Pentru 2 stipendie de câte 100 fl. v. a. destinate pentru ascultatori de drepturi la Universitâti ori Academii afara de patria;

2) pentru unu stipendiu de 80 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de drepturi la vre-o Academia in patria;

3) pentru 2 stipendii de câte 300 fl. v. a. pentru ascultatorii de filosofia sî profesori de gimnasie.

4) pentru unu stipendiu de 330 fl v. a. destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studiului agronomicu spre a fi apoi aplecatu cá profesoru de preparandia.

Sî in urma,

5) pentru 2 stipendii, de câte 50 fl. v. a. destinate pentru gimnasisti.

Aspiratorii la susu-numitele stipendii, voru avé pâna la terminulu mai susu indigitatu, a-si tramite la Comit. Asoc. concursele loru provediute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimoniele scolastice despre progresulu in studii, sî in urma, c) cu testimonii demne de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesarie la continuarea studieloru *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 8 Septembre c. n. 1868.

19—3

Concursu.

Pentru unu ajutoriu de 50 fl. v. a. preliminatu din partea adunârei gen. a Asoc. tranne tînute la Gherl'a in 25 sî 26 Augustu c. n. a. c. pentru unu sodalu, carele voiesce a se face maiestru, se publica prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 1 Octobre cal. nou a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pâna la terminulu mai susu indigitatu, au de a-si asterne la Comit. Asoc. concursele loru, provediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimonii despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunósca invederatu, déca concurentele aru fi in stare a-si purtá de sine meseri'a sea, prin urmare, a se face maiestru, c) in urma adeverintia despre purtarea morala. *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne.

Sabiiu 8 Septembre c. n. 1868.

19—3

Concursu

Pentru dóue ajutórie de câte 25 fl v. a. preliminate din partea adunârei gen. a Asoc. trne. tienute la Gherl'a in 25, 26, Augustu cn. a. c. pentru doi invetiacei de meseria, se publica prin acest'a Concursu, cu terminulu pân in 1-a Octobre cal. nou a. c.

Respectivii competitori au de a-si asterne la Comit. Asoc. Concursele loru, provediute; a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credintia despre purtarea loru, cum sî despre diligenti'a sî desteritatea, dovedite in specialitatea de meseria, spre acârei invetiare s'au conservatu. *)

Dela Comitetulu Asoc. tranne.

Sabiiu in 8 Sept. c. n. 1868.

19—2

Concursu.

La scól'a capitale-normale gr. or. dela biseric'a vechia din Satulungu a devenitu vacante unu postu invetiatorescu cu salariu anuale de 180 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sa-si trimitia timbrate sî francate pâna in 20. Septembre. st. v. a. c. la subscrisulu: atestatele loru ca suntu români de legea gr. or., testimoniile loru scolastice ca au absolvatu gimnasiulu micu sî cursulu teologicu séu pedagogicu sî documente autentice despre purtarea loru morale sî politica.

Brasiovu 30. Augustu 1868.

Iosifu **Baracu**
Protopopu sî Inspectore districtualu de scóle alu Brasiovului.

---

*) Cele-lalte diuarie române, inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu concursu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Septembre 1868.

Metalicele 5%	56	70	Act. de creditu	204	20
Imprumut. nat. 5%	60	80	Argintulu	113	50
Actiile de banca	702		Galbinulu	5	53

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 72. ANULU XVI.

Sabiiu, in 8/20 Septembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Alegeri la Congresu

in archidieces'a Transilvaniei.

Din partea clerului s'au mai alesu deputati la congresu: P. Protopopu Nicolau de Crainicu in cerculu IX, P. Prot. Ioanu Petricu in cerculu II; P. Prot. Moise Lazaru in cerculu VI; Par. Prot. Parteniu Trombitasiu in cerculu VII.

Din partea laiciloru: Ilustritatea Sea Dlu siefu de sectiune in ministeriulu de justitia, Ioanu cav. Alduleanu in cerculu XI. Il S. dlu cons. guberniale Elia Macelariu in cerculu I. Dlu Senatoru magistr. sî inspectoru Petru Rosca in cerculu II, Dlu advocatu Dr. Tincu in cerculu XIX, Dlu ascult. Moise Branisce in cerculu IV; Il. Sea dlu cons. minist. Ioann cav. de Puscariu in cerculu XII; Il. Sea capitanu supr. in pens. Ioanu Branu de Lemeni in cerculu VI; Dlu secretariu magistratualu Ioanu Paraschivu in cerculu III; Dlu vice comite Dr. Iosifu Hodosiu in cerculu VIII.

Unu progresu alu bisericei greco-orientale in Austri'a.

Sub titlulu acest'a aduce „Reform'a" lui Franciscu Schuselka din Vien'a urmatoriulu articulu.

„Cá unu atare progresu glorificâmu unu opu, care l'a datu publicitâtiei in limb'a româna Andreiu Baronu de Siagun'a, Archiepiscopu in Transilvani'e sî Mitropolitu alu Românilorn de biseric'a greco-orientala in Ungari'a sî Transilvani'a, sî care Dr. Aloisiu Sentz, Professore la academi'a r. ungurésca de drepturi in Sabiiu, cu conlucrarea ambiloru Professori de Teologi'a, Dloru Zachari'a Boiu sî Ioanu Popescu l'au tradusu in limb'a germana: (Sabiiu, la Iosifu Drotleff, 1868.) Acést'a este Compendiulu de Dreptulu canonicu alu unei, sântei, sobornicesci sî apostolesci biserici."

„Preasantîtulu autore dedicà opulu séu mai de aprópe „credinciosului cleru sî poporu alu mitropoliei Româniloru de religiunea greco-orientala in Ungari'a sî Transilvani'a", dar totudeodata este sî unu daru pré pretiosu nu numai pentru tóta comunitatea greco-orientala din monarchi'a austriaca, ci in generalu pentru intréga biseric'a greco-ortodoxa. Mai ca nu va fi unu opu in biseric'a acést'a, care cá cestu de fatia sa-si fia luatu problem'a, a espune dreptulu canonicu internu sî esternu in modu sistematicu dupa fantâni sciintifice. De aceea privimu cartea Domnului Archiepiscopu Siagun'a cá unu progresu prea imbucuratoriu alu vietiei bisericei greco-orientale in generalu.

„Dar nu numai in privinti'a teologica sî bisericésca-juridica, cá transplantare a sciintîficitàtiei sistematice pre terenulu bisericei grecesci, nici nu mai in privinti'a limbistica cá inavutîre preapretiósa a literaturei romàne *) este memorabila cartea acést'a, ci aceeasi are unu interesu generalu cá espunerea unei vieti bisericesci natiunale autonóme. Ea póte fi cetita cu placere sî cu folosu de membri cugetatori ai fia-cârei biserici, sî mai cu séma pentru lupt'a cea atàtu de vivace bisericésca a tempului nostru da materialu fórte pretiosu.

„Credinciosulu cugetatoriu alu ori-cârei biserici va cunósce cu bucuria sî edificare principiele, dela cari purcede dreptulu canonicu greco-orientalu. In afacerile legislatiunei, ale administratiunei economice bisericesci sî ale ocupârei locuriloru ierarchice intempinâmu in lini'a d'antâiu principiulu sinodalu. „Sinódele in ramurile loru incependu dela Sinodulu parochialu pâna insusu la Sinodulu patriarchalu, compuse din membri preotiesci sî mirenesci alesi pe basa lata, cesti din urma totdeun'a in numeru precumpanitoriu, representa adevaratulu elementu legislativu sî administrativu in biseric'a greco-orientala. Caldur'a cu care Dlu autore pre basa Sântei Scripturi sî a Canóneloru se lupta pentru principiulu constitutîunalu in biserica sî prin acést'a directu in contr'a ori-cârui absolutismu ierarchico-clericalu, lu arata a fi omulu progresului, care tîne neclintitu de institutiunile primitive ale bisericei crestine."

„Dreptulu canonicu internu se pertractéza in partea antâi'a a opului. Intr'a dóu'a urméza dreptulu canonicu esternu, adeca referintiele de dreptu intre biserica sî statu precumu sî ale diferiteloru biserici intre sine. Principiulu referintiei intre biserica sî statu este intregirea reciproca, principiulu rociprocitâtiei diferiteloru biserici intre sine sa fia iubirea dupa invetietur'a evangeliei. Partea a trei'a tractéza despre legislatiune sî administratiune in specialu sî despre diregatoriele bisericesci ale bisericei greco-orientale.

„Dreptu precuventare contîne opulu o epistola pastorala fórte interesanta câtra clerulu sî poporulu credinciosu alu Mitropoliei Româniloru de religiunea greco-orientala din Ungari'a sî Transilvani'a. Nu potemu a nu produce aici passagiele cele mai insemnate ale acestei epistolii pastorale. Preavenerabilele Mitropolitu scrie:

„Espunendu-ti aci iubitu cleru sî poporu! cuprinsulu opului meu, cutezu a Te asigurá totodata sî despre aceea, ca cetirea sî studiarea acestui opu te va conduce la aceea convictîune:

ca elu este compusu dupa originalitatea sî genuitatea primitiva a institutiuniloru bisercei nóstre precum acelea le au invetiatu sî asiediatu insusi Mantuitoriulu nostru Iisusu Christosu, Apostolii Lui sî parintii bisericesci cei dela inceputulu christianismului;

ca Christosu este intemeietoriulu Legislatoriulu sî Capulu Bisericei, prin urmare ca Christosu au pusu dreptului canonicu temeiu sî inceputu;

ca Apostolii au observatu in actiunile loru liter'a sî spiritulu invetieturiloru lui Christosu, sevarsieadu-le acelea in adunâri cu impreuna lucrarea betrâniloru sî credinciosiloru, sî prin aceea intemeindu pentru conducerea trebiloru bisericesci principiulu sinodalitàtiei, va sa dîca: principiulu constitutiunalu, ceea-ce este principiulu solidaritâtiei; descriindu in patru evangelii viéti'a sî doctrinele Mantuitoriulu, au descrisu sî faptele sî invetieturile loru deosebi in epistolii câtra feliurite popóre, lasandu-le acelea Biseriei de indreptariu pentru toti tempii; prin urmare Apostolii au desvoltatu prin aceste fapte ale loru materialulu dreptului canonicu celu intemeiatu de Christosu;

ca Archiereii, care au urmatu dupa Apostoli, au continu tu ducerea chiamârei loru dupa tipulu ce l'au mostenitu dupa Apostoli, descriindu sî ei cele ce au lucratu pre terenulu bisericescu spre consolidarea Bisericei celei intemeiate de Christosu, precum sî cele ce au suferitu ei sî crestinii pre tempulu góneloru dela imperatii pagâni, prin urmare aici aflâmu desvoltarea ulterióre a dreptului canonicu; cá de principiu alu dreptului canonicu internu amu luatu cuvintele Mantuitoriului: „fericiti cei-ce audu cuventulu lui Dumnedieu sî lu pazescu pre elu;

ca la dreptulu canonicu esternu amu desemnatu de principiu invetiatur'a lui Christosu: „Mai antâiu de tóte poruncile este: Audi Israile! Dlu Dumnedieulu nostru este unu Domnu, sî: Sa iubesci pre Domnulu Dumnediulu teu din tóta inim'a ta sî din totu sufletulu teu sî din totu cugetulu teu sî din tóta poterea ta, sî a dóu'a asemenea acestei'a: Sa iubesci pre deaprópele teu cá insuti pre tine; mai mare de acést'a nu este alta porunca;"

ca principiulu legislatîunei bisericesci l'amu fixatu dupa doctrin'a lui Christosu: „Pâna-ce va trece cerulu sî pamentulu, o iota séu o cirta nu va trece din lege, pâna-ce tóte se voru face;"

ca de principiu alu administratîunei bisericesci amu luatu invetietur'a apostolica: „Nu mai sunteti straini sî nemernici, ci concetatieni cu sfintii sî deaprópe ai lui Dumnedieu; ziditi fiindu pre temeli'a Apostoliloru sî a Prorociloru, fiindu pétr'a cea din capulu ungiului singuru Iisusu Christosu, intru care tóta zidirea s'a facutu sî se desvólta intru un'a biserica sânta in Domnulu, spre locasiulu lui Dumnedieu in Duchulu;"

ca in tractatulu despre judecatori'a bisericésca purcedu din principiulu, care mi lu dau cuvintele Mantuitoriulu:" De va gresi tîe fratele tau, merg sî cérta lu pre elu intre tine sî intre elu singuru; deci de va ascultá, ai dobanditu pre fratele teu; iéra de nu te va ascultá, ia impreuna cu tine inca pre unulu séu pre doi, ca in gur'a a dóue séu trei martorii va stâ totu cuventulu; sî de nui va ascultá pre ei, spune bisericei;"

ca te vei convinge din dreptulu canonicu despre demnitatea individualitâtiei tale, la carea institutiunile bisericesci te inaltia pre tine, dandu-ti dreptulu de a alege mijlocitu ori nemijlocitu, cu observarea recerintieloru canonice, pre intregulu cleru, incependu dela Diaconi sî Preoti, sî Protopresbiteri pâna la Episcopi sî Metropoliti; sî acestu dreptu te va convinge, „ca toti suntemu impreuna lucratori ai lui Dumnedieu, ca toti suntemu aratur'a lui Dumnedieu sî zidirea lui; ca sunteti cas'a lui Dumnedieu sî Duchulu lui Dumnedieu locuiesce intru voi; ca de va strica cine-va cas'a lui Dumnedieu, stricá'lu-va sî Dumnedieu pre acel'a; câci cas'a lui Dumnedieu sânta este, carea sunteti voi";

ca biseric'a fiindu consecuinte in institutiunile sele fatia cu demnitatea omenésca, primesce sî imbratisiéza in sinulu seu de maica natiunalitâtile tuturoru popóreloru sele; ea le da loru dreptulu de a slugí sî de a se rugá lui Dumnedieu in limbile loru, de a avé Preoti sî Archierei de natiunalitatea loru, cari sa duca sî sa conduca in limb'a respectivei natiuni chiamarea loru sublima in sî afara de biserica, sî sa compuna sî sa edea clerului sî poporului credinciosu cârti bisericesci de rugaciune sî de cultivarea sî nobilisarea demnitâtiei loru omenesci;

ca noi românii de relegea resariténa in pârtile acestea, unde mestecati trâimu din vechime cu alte natiuni favorite bisericesce sî politicesce in prejuditiulu bisericei sî alu natiunei nóstre pâna acum, avemu sa multiamimu numai sî numai asiediamînteloru bisericei nóstre resaritene, ca ne-amu pututu sustiené limb'a nóstra materna sî prin ea natiunalitatea nóstra, va sa dîca: originea fiintiei nóstre, sî ca acum de trei ani amu pututu recastigá odichn'a nóstra sufletésca pre basea dreptului indisputabilu canonicu sî istoricu prin reinfiintiarea Metropoliei nóstre române cu Ierarchi'a natiunala;

ca biseric'a, maic'a acést'a buna, ne-au crescutu pre noi fatia cu nenumeratele impregiurâri vitrige de barbati credinciosi ai religiunei sî patriei nóstre strabune sî ne-au intaritu pre noi cu caracterulu de statornici'a barbatésca pentru toti tempii buni sî rei."—

Articululu incheia dîcendu: „Acésta conscintia autonóma natiunala bisericésca produce o im-

---

*) Literatur'a româna este datóre Archiepiscopului Siagun'a preste totu cu cea mai mare recuuoscintia; intr'un restempu de 18 ani Inaltu-Acel'a a retiparitn 37 opuri romanesci, 19 opuri le-a compusu séu tradusu insusi, 21 a facutu a se compune séu a se traduce de alti, a infiintiatu o tipografia romanésca sî o a daruitu bisericei sale.

pressiune adeveratu impunatóre sî distinge biseric'a greco-orientala fórte in favórea ei de alte biserici.“

Eveneminte politice.

Sabiiu 7 Septembre.

Diet'a Ungariei sî a Croatiei suntu in activitate. Universitatea natiunala a fundului reg. a tienutu deja a dóu'a siedintiá sî preste vre-o 8—9 dîle Congresulu natiunalu bisericescu alu româniloru gr-or. si incepe lucrârile sele. Tóte suntu eveneminte de importantia, pentru ca diet'a Ungariei se apropie de finca sessiunei, sî asiá credemu ca se va grâbí se resolveze cestiunile cele mai vitale in sessiunea acést'a, cá sa nu remana dietei urmatóre; diet'a Croatiei va avé a contribuí la solutiunea ulteriór a intre Croati'a sî Ungari'a. Ceste-lalte dóue corpuri de care amu fâcutu mentiune in urma nu suntu de mai putina momentuositate. Ceea ce privesce Universitatea, intielegemu ca unu deputatu (Bedeus) a asternutu unu protestu contra mesuriloru regimului, prin cari acest'a cérca a tiermurí activitatea universitâtiei, la afaceri curatu economice. Protestulu acest'a póte provocá controverse, a câroru deslegare nu o predîcemu de acum.

Congresulu nostru natiunalu bisericescu are pre lânga alte acea insemnata momentuositate, ca inmultindu factorii constitutiunali, deschide pentru cei respectivi, adeca pentru romanii cei ce se tienu de biseric'a resariténa, o viétia nóua, carea apretiuita, fâra de vre-unu cugetu reservatu din partea membriloru ei, va produce frupte, a câroru urmâri se voru simtí sî in alti rami ai vietiei sî prin urmare sî in politica. —

Fói'a oficiala aduce denumirile functiunariloru la judecatoriele urbariale din Transilvani'a. Intre functiunarii acesti'a se afla sî 4—5 români.

Diuarele unguresci indica o cestiune care póte dá ansa la discutiuni mari intre Cis-sî Translaitani'a. Cetimu in dîuaristic'a magiara, notiti'a: ca birocrati'a austriaca desvólta o activitate deosebita, spre mijlocirea unei manifestatiuni din partea dietei dalmatine, prin carea se descopere ca doresce a se alipí de Austri'a. Nisuintiele ministeriului din Vien'a vreau sa prejudece dreptulu coronei ungare la regatele Dalmatiei, Croatiei sî Slavoniei. Regimulu ungurescu déra e provcatu a restatori intregitatea teritoriului corónei unguresci.

Preumblarea cardinalului **Falcinelli** prin Transilvani'a a suscitatu atentiunea presei romane sî in afara. Unu publicistu romanu de categori'a prima scrie in „Romanulu“ unu articulu anume despre acést'a preamblare, dara ne lasa publicistulu in suspensu cu parerea despre intentiunile cardinalului, multamindu-se de asta data cu atragerea atentiunei asupr'a acestui faptu sî atât'a inca e destulu.

„Osten“ din Vien'a, fóia carea magulesce destulu pre români e incantata de o epistola a cardinalului din Vien'a **Rauscher** câtra adresatam aresialulu tierei din Austri'a inferióra. Cardinalulu dîce escusânduse pentruce nu póte luá parte la dieta, ca Austri'a totusi i jace la anima. Acést'a asiá pro notitia, pentruca sî densulu e unulu din acei 25 prelati cari au subscrisu adres'a contra concordatului sî asiá nu ne putemu decide unde are sa ese cu intielesulu caldurei sele câtra patri'a sea.

In aceea-si fóia vedemu luata la desbatere „fantom'a Dacoromâniei“ din „Századunk.“ Diuariele se vede ca nu mai pré au ce scrie. Osten nu e cu totulu ne aplecatu ideei, inse in form'a aceea, ca totu romanismulu din oriinte sa se radîme de Austri'a, pre carea sî o intipuiesce unu statu federativu cu unu perlamentu centralu.

Din afara nu gasimu multu nou decâtu ca Napoleonu a vorbitu in castrele dela Chalons de pace (?).

Diet'a Ungariei.

In 16 Septembre c. n. si-a reinceputu diet'a activitatea sea. Presiedintele saluta mai intâiu pre deputatii presenti in siedintia sî spune mai departe ca cas'a va avé de a se ocupá cu cestiuni ponderóse sî ca diliginti'a deputatiloru va trebuí sa fia indoita, odata pentru ca sessiunea e aprópe de finitu sî de alta parte pentru ca suntu multe cestiuni de deslegatu.

Proiecte gat'a de desbatere suntu: proiectulu de lege despre venatu; proiectulu de conclusu prin care se opresce a se dá feteloru passaportu pentru tierile orientului pâna nu au trecutu etatea de 24 ani; raportulu comissiunei in afacerea croato-ungurésca; in priviuti'a speseloru pentru jurisdictiunile cetâtiloru libere; proiectulu de conclusu pentru 60,000 fl. luati dela cetatea Strigoniu cu putere militaria s. a. intre cari sî rugarea prof. Lud. Arányi pentru spesele fâcute cu lucrârile preliminarie in privinti'a conservârei castelului Hunedórei.

Dupa acést'a se cetesce sî verifica protocolulu din siedinti'a ultima.

Bar. **Eötvös** asterne pre més'a dietei legea de recrutatiune sanctiunata de Maj. Sea. Legea se cetesce sî ordina publicarea ei.

Dupa acestea face **Deak** o interpelatiune, prin care cere ca ministrulu inca in sessiunea acestu sa asterna casei unu proiectu de lege pentru stergerea dicimei vinului, carea sa se efeptueze inca in acestu anu. Cele de lipsa pentru desdaunare se voru putea lucrá in decursulu iernei.

Ministrulu **Eötvös** respunde numai decâtu sî aréta ca numai gramâdirea afaceriloru a interdiatu asternerea unui atare proiectu. Regímulu inse vá face totu cei este cu puiintia, cá sa incetéze sî acest'a remasitia urbariala pre lânga desdaunare. Mai vinu alte lucruri mai menunte, cari facenduse casei cunoscute sî ne mai avendu cas'a obiecte de desbatere pentru astadi siedinti'a se incheia la 12 óre.

Corespundintie.

Jabeniti'a in $^{3}/_{15}$ Septembrie 1868.

Precumu crestinulu la dîu'a invierii Domnului se saluta cu salutarea dulce sî mângaitóre: „Cristosu au inviatu“, precumu animile tuturoru palpita la audiulu acestei salutâri scurte dar' ponderose sî îi da una fisiognomia vesela serbatorésca inaltiatóre de inimi posomorite sî îlu indeamna spre lucrâri umane, sî'lu otielesce in simtiuri de concordi'a fratiésca; — asiá se veselira toti acei stimati preoti, carii curgeau din tóte pârtile Dumineca in $^{1}/_{13}$ Septembre a. c. in Jabeniti'a, asiá straluceau fetiele tuturora de intalnirea acést'a rara, asiá se salutau de dulce fratii de unu sânge, parca cetei in ochii tuturora insemnetatea dîlei, pentru carea s'au intr'unitu atâti preoti spre a alege unu deputatu la congresulu natiunalu bisericescu in Sabiiu, parca toti 'sî siopteau acum'a „Mitropoli'a au inviatu“; Sinodulu metropolitanu au inviatu“, la a cârora sunete, nu era nimenea, cine sa nu rîda, cine se nu plânga lacremi de bucuriia, cându cugetá la suferintiele maicei nóstre biserici, cându cugetá la starea veduvita a scaunului Metropolitanu de 165 de ani sî a Sinodului Metropolitanu de 168 ani. Sî eu ca laicu me duseiu se vedu acésta adunare frumósa, se vedu bucurii'a adunatiloru, sa rîdu sî sa plângu sî eu cu ei!

Adunarea au fostu la preotulu locale Ioane Fulea, care cu sotiiasi inpreuna primea cu ospitalitate pre ospetii. Câtra 3 óre dupa ameadi sosí sî Domnulu Comisariu delegatu in mediloculu nostru.

Care de care aveá ceva de a-si spune, impartasindu-si unulu sî altulu durerile trecutului; in tóte pârtile vedeai inprastiate grupe de ospeti carii conversau cu placere intre altele sî despre aceea, ca cine se fia Deputatulu clerului? sî care calitâti trebuie se le aiba acel'a? parerile se divergau, pâna se concentrara lânga 2 candidati sî adeca D. **Brancoveanu** protopopu sî Domnu Comisariu Parteniu **Trombitasiu** protopopu.

Inca nu sosisera toti preotii alegatori Dumineca seara, mai cu seama din pârtile Bistritiei sî a Turdei, pâna luni demanétia, dîu'a alegerei, carea o asteptamu cu toti cu doru sî sete.

La 8 óre incepú a se serbá sânt'a liturgi'a, cá duchulu sântu sa lumineze mintile ómeniloru a-alegatori, cá se-si póta alege deputatulu celu doritu, sî cá tóta alegerea se decurga in cea mai mare linisce, ordine sî dupa cuviintia statului preotiescu. —

Dupa finirea sântei liturgii se asiediara toti preotii alegatori, a fara de 5. comisari, sub unu cortu mare facutu anume spre scopulu adunârii — deórece beseric'a e prea mica a cuprinde atâti'a ómeni — inpregiurulu unui mese lungi sî la propunerea Dlui prot. Brancoveanu s'au dusu doi membri spre a invitá pre D. Comisariu in midiloculu adunârii, carele indata sî veni sî cuprinsa scaunulu presidiale, cetindu-si vorbirea de deschidere fórte bine lucrata, tiesindu intrins'a momentele celea de capetenii'a din suferintiele sî glori'a trecutului besericei nóstre, ilustrându decadinti'a besericei din veaculu trecutu sî iéra-si redicarea ei din veaculu acest'a pâna la stadiulu de adî. Avendu schitiarea acést'a istori'a inaintea ochiloru celoru presenti se inpróspeta cu colorile celea mai vii starea bisericei nóstre inaintea loru sî asiá cu totii ne poturamu inchipuí mai bine ponderositatea acestei adunâri sî bucuri'a acelor'a, carii s'au intrunitu ací. Tacerea cea mai profunda domnea, pâna cetí D. Comisariu vorbirea aceea, la pasurile acelea inse, unde se pronuntiá numele Escelentiei Sale a pré iubitului nostru Metropolitu cá a tuturoru parinte sufletescu, acolo erupse adunarea in „sa traiasca“ entusiastice, care nu vreau se ia capetu Asiediendu-se viforósa complacere, incepù adunarea de agendele sale ocupându la més'a doi preoti scaunele de secretari spre conducerea protocolului. Asemenea saluta D. prot. Brancoveanu adunarea prin o cuventare scurta inse petrundietóre sî plina de emotiune. Apoi incepù a se scrie dupa protopopiate numele respectiviloru preoti sî se verificara de presenti 64, absentându 39, pre cari tóta adunarea cu durere au simtitu a nu-i vedea infatiosiati ací; remanerea a casa a unora au fostu escusabila, dara a altora nu, spre e. a unui D. protop. a Dlui preotu din Cuiesdiu, care cestu din urma cu atâta mai siguru poteá vení, deórece locuesce numai in departare de 3 óre de ací sî aru fi fostu de lipsa de presenti'a persónei Domniei Sale pentru ajutorarea la spesele deputatului alesu, fiindu D-lui intr'o stare fórte buna sî cunoscendulu pre Dlui de omu fórte generosu, precumu s'au aratatu de une-dî fati'a cu Sasii din Ideciu, carii dearsera cumplitu — cu atât'a mai generosu se va aratá câtra besericele nóstre sarace. — Erá se decurga tóta adunarea in ordinea cea mai buna, de nu vinea la mediloculu unu incidentu personalu.

Dupa o scurta disputa inse s'au complanatu sî acestu incidentu decidenduse intr'acolo, ca sî Comisariulu póte fi alesu. Facendu-se scrutiniu dupa forma legala s'au anuntiatu resultatulu alegerii, avendu D. Comisariu 43, D. prot. Brancoveanu 20 voturi sî D. prot. D. Moldovanu 1 votu, prin urmare D. Comisariu prin pluralitate de voturi alesulu deputatu.

Sî acumu veni alu doilea incidentu, adeca Prea Cinsti'a Sea D. Comisariu aflà cu cale, a abdîce de alegerea de deputatu escusanduse cu àceea, ca nu-lu iérta bol'a, de care patimesce, a calatori asiá departe, fâra de óre-ce sî D. prot. Brancoveanu e bolnaviciosu, de nu va potea merge la Sabiu, propune spre primire pre preotulu din Turd'a D. Balogu; adunarea inse nu vrea se scie de aceea sî remane pre lânga alegere facuta sî se audu voci prin adunare: ca se remâna D. Comisariu deputatu“ sî ca d. Brancoveanu aru trebuí se urmeze de deputatu, déca d. Comisariu a abdîsu, „ca d. Brancoveanu n'au abdîsu“ etc: La repetitele rugari insa a intregei adunâri s'au vediutu aplecatu d. comisariu a primí increderea pusa intrensulu. insa pre lânga conditiune de a se alege sî unu substitutu pentru casulu morbositâtii, dara nevrendu adunarea ai dá unu substitutu, din causa ca instructiunea tace despre aceea, apoi se invoí sî fâra conditiunea aceea. — Compunedu-se mai in urma plenipotenti'a sî subscriendu-se s'au finitu adunarea.

Inainte pâna ce ne-amu fi despartitu cu totii se asternù o mésa lunga de aprópe de 100 persóne, la care luara parte sî multi civilisti din Regenu. Firesce cu ocasiunea prândiului, societatea ospetieloru au fostu fórte animata. Toastele inca nu lipsira, intre care celea mai marcate au fostu in sanatatea Escelentiei Sele, a Prea bunului nostru Metropolitu aduse de d. comisariu sî Deputatu, caruia urmà cele mai frenetice de „sa traiasca,“ apoi se redica din partea Dlui prota Brancoveanu unu toastu pentru sanetatea Dlui Comisariu sî deputatu cá sa póta merge la Congresulu natiunalu, etc. etc. sî altele mai multe.

Dupa 4 óre luandune dîu'a buna unulu de altulu ne despartiramu cu acea dulce suvenire ca amu conlucratu iérasi ce-va spre caus'a consolidârei besericei nóstre sî ca neamu vediutu atâti'a frati la unu locu; me despartiu sî eu cu aceea convingere sî esperintia, ca preotimea nóstra incepe a-si pricepe missiunea sea sî pasiesce inainte pre calea bunei ordini, a moralitâtiei sî a cuviintiei subu cârm'a sî paz'a benecuventatóre a Metropolitului archipastoriu alu seu, carele sa traiasca inca multi ani!

Unu martoru oculariu.

Politic'a Românilorù.

(Capetu.)

Domnulu de atunci Alessandru Ghic'a, contînutu de preponderanti'a, ce luase diplomati'a rusésca la Constantinopole unde dusese trupele séle auxiliare Sultanului, dictá vointiele sele Portiei, 'si inneca umilinti'a in râbdare asceptându o ocasiune. Singur'a sá consulatiune erá in miculu spriginu moralu, ce gasea in persónele consuliloru Franciei sî Austriei, Timoni sî Bicocq; dara evenemintele se succéda cu rapediune sî Alessandru Ghic'a se gasesce in necessitate de a luá mesure contra Bandeloru Bulgare, cari incérca a trece de la Brail'a pre malulu dreptu alu Dunarii; acésta actiune determina condamnarea sea la Petersburg sî Pórt'a 'lu sacrifica exigentieloru Rusiei. Alegerea lui George Bibescu, in care consululu russescu se aretá fâra nici o reserva, face ca domni'a sea de la inceputu sa fie fórte impopulara sî destinata a cadea la cea d'antâiu impregiurare.

„De la 1837 mai cu deosebire Rusi'a a perdutu tóte simpathiele sî tóta increderea Romaniloru sî a desceptatu tóte temerile. De sî la 1848 persecutiunile Europei in fati'a tendentieloru socialiste sî temerile concepute de unii din boerii tierei in contr'a revolutiunei din 11 Iuniu au potutu lasá putienu locu la o nóua actiune rusésca in Principate, dara mai in urma Europ'a alarmata de progresele sî de esigentiele Imperatului Nicolae, hotarîse a luá tóte mesurile pentru a inlatur'a acea ininfluintiá, intarindu principatele sî prin intórcerea Basarabiei, prin conventiunea de la Paris. prin accedarea la unire sî prin recunóscerea Statului Remanu cu dinasti'a Hohenzollern, facendu sa cadia tóte opositiunile, tóte pedecele aduse de diplomati'a rusésca sî ambitiunea sea limitata prin formarea unui Statu neutru intre dens'a sî Slavii Orientului.

„Aceste sucese le datorimu mai cu séma interesului simpathiei ce amu inspiratu guvernului Francesu sî Imperatului Napoleonu III sî cooporatiunei ce a gâsitu in guvernulu Engliterei.

„Romani'a este uná din positiunile strategice cele mai insemnate in Europ'a. Carpatii suntu o linia de aperare in contr'a Austriei. Dunarea o linia de atacu in contr'a Turciei; spaciulu cuprinsu intre munti sî fluviu o basa de operatiune militara, care póte dá armatei, care aru dispune de dens'a, o actiune care sa se intinda dela Rhin pâna la golfulu de Enos. Generalii rusi cunoscu acésta importantia sî sciu avantagiulu ce au asupr'a inamicului, cându potu dispune ei cei dintâiu de acésta positiune; de aceea vedemu ca Russi'a la casuri de conflagratiune européna nu a lipsitu nici odata de a ocupá Principatele; in mai multe impregiurâri grab'a de a trece Prutulu a fostu atâtu de mare in câtu nu i-a datu nici timpulu de a face formalitâtile unei declaratiuni de resbelu. In conditiunea politica, ce ne-a facutu Europ'a, cum vá mai potea Rusi'a dispune de acestu avantagiu, déca mai din vreme nu aru alienâ Romaniei mai antâiu simpathiele celorlalte puteri, prefacendu interesulu cei pórta in indiferintia, de nu aru isolá o desafectionândui Franci'a sî Engliter'a. Si cum póte adjunge la acestu resultatu alt-feliu de câtu facându puterile occidentali sa crédia ca suntu insielate in sperantiele ce au pusu in Români sî ca ei in locu de a deveni, precum au crediut'o, o bariera in contr'a tendentiloru rusesci prin neutralitatea ce le aru impune periculului ce-i amenintia despre Slavi, ei aru fi mai multu dispusi a servi de auxiliari Rusiei sî a facilitá actiunea ei contr'a Imperiului Otomanu sî a Austriei? Atunci negresitu ca Franci'a sî Engliter'a, tragendusi binevointi'a ce a avutu pentru noi, amu remânea la discretiunea diplomatiei rusesci.

„Scimu pré bine ca puterile occidentali nu potu fi amagite de unu asemenea jocu alu diplomatiei, dara cum sî de ce guvernulu nostru sa parasésca o politica, cârei'a i datorâmu succesele neintrerupte ce amu avutu dela 1848 pâna acum? Departe de noi de a imputá ómeniloru dela guvernu, ca nu au urmatu a scrie in tóte diminetile invective sî injurie la adres'a guvernului rusescu sî a agentiloru sei, precum facea jurnalulu domniei loru pâna la venirea domnului Bratianu la putere. Dara i putemu intrebá: de ce n'au urmatu politic'a aceea care facea pre Franci'a sî pre Engliter'a a avea tóta increderea in români, uitandu-se la noulu statu cá la o sentinela inaintata in contr'a ambitiunei rusesci, cá la o sentinela care la trebuintia putea sa devina o avangarda in contr'a actiunei Nordului? De ce a preferitu a face cá puterile occidentali sî press'a européna sa ne considere cá pre unu spionu pre care Russi'a i-lu póte miscá cum va voí in folosulu aspiratiuniloru sî trebuintieloru sele? Acést'a óre sa fia sensulu cuvinteloru dlui I Bratianu cându ne spunea ca domni'a lui intielege aspiratiunile natiunali? A escitá pre românii din Transilvani'a fâra vreme, a suflá foculu in Ungari'a a inlesní comiteteloru bulgare formarea sî trecerea bandeloru contr'a turciloru, intr'unu tempu, cându Russi'a póte dintr'o dî pâna intr'alt'a sa fia incurcata intr'unu resbelu, in care Austri'a sî Turci'a sa fie sustînute de Franci'a, de Engliter'a sî de Itali'a, este óre a face din Romani'a ceea ce repetá „Romanulu“ necontenitu: bulevardu in contr'a Russiei?

„A patroná pre bulgari la alegerile comunali ale orasieloru celoru mari, la camera sî la senatu, sa fie sî acést'a un'a din aspiratiunile acelea, de cari ne vorbea dlu Bratianu? a persecutá, a calumniá sî a inlaturá dela trebile Statului pre ómenii capabili, onesti sî invetiati, sa fie a servi viitoriulu Romaniei? a acusá de tradatori sî de venduti strainului pre toti acei'a, cari nu se inchina capacitâtiei dlui Bratianu sî nu-i admira patriotismulu rusescu, a-i denunciá cá haini, cá aspiranti la domnia sî cá inimici ai tronului, a recí pre unu Principe respectatu sî iubitu sî a-lu isolá de supusi capabili, sî devotati se fia óre a serví dinasti'a? sa nu fia óre acestea tóte o inalta orbire pentru care au sa-si dea o séma severa inaintea posteritâtiei.

„Românii acei'a, cari au petitiunatu sî au telegrafatu, cerendu Domnitoriului sa rechiame pre dlu Bratianu la putere, atingendu astfeliu chiaru prerogativ'a tronului, românii acei'a, déca suntu români, cari au insultatu pre representantii tierei in senatu sî pre strada; cari sémena vrájba sî ura in societatea nóstra, prin amutiâri sî persecutiuni, facendu pre cei simpli sa créda ca mai suntu clase sî caste?

„Acei care tînu la nationalitatea româna suntu ingrijati, cându vedu ca guvernulu de astadi a sdruncinatu si a slabitu garanti'a ce avemu in increderea sî simpathiiele Franciei, Engliterei, Germaniei sî Italiei, sî acést'a intr'unu tempu cându armârile si pregatirile colosali, ce se faeu de tóte pârtile, paru a fi preludiulu unei mari conflagratiuni. De amu fi judecati astadi intrebamu pre ministrulu Bratianu sî pre amicii sei politici, care aru fi verdictulu Europei asupr'a Romaniei?“

Acestu articulu e reprodusu dupa „Tromp. carp.“ din „Pressa“, ambe dîuarie din Romani'a. Atât'a inca credemu a mai adauge, ca ambele dîuarie numite suntu din opositiunea gubernului de fatia de acolo. Din parte-ne ne-aru parea reu cându evenemintele aru vení sa constateze cele esprimate in urma in reprodusulu articulu.

Memorandulu

Româniloru din Scaunele filiale ale Salistei sî Talmaciului.

(Capetu.)

De-sî dela inceputulu seculului alu 19-lea nu au ocuratu tocmai asemenea casuri sî pentru scaunulu Talmaciului totusi acest'a asemenea scaunului Salistei de repetîte ori au protestatu in contr'a asupririloru sasiloru, apoi nu mai puté incapea dupa cele espuse in acést'a suplica, nici o indoiéla, ca ambele scaune precum sî comunele granitieresci din scaunulu Sabiiului au fostu sî suntu de un'a sî aceeasi natura cá comune libere, pre fundulu regescu d. e. cá sî Resînariulu sî cele-lalte comune române sî sasesci in scaunu. —

Scaunulu Salistei nu au intârdiatu a se folosi de dreptulu seu din rescriptulu regescu, sî prin procuratorulu fiscalu Pál Iosefu a inmanuatu procese la tabul'a regia din Márós-Vásárhely sub pr. 16 Iuniu 1841 nr. 17 in contr'a siepteloru judetie. —

Siepte judetie insa iérasi s'au feritu de a se lasá in meritulu causei sî au espusu o esceptiune in contra competintiei tablei regesci, carea insa prin decisiunea gubernului din 22 Iuliu 1843, nr. 3165, sî in urm'a recursului sasiloru, sî prin sentinti'a cancelariei aulice din 4 Iuliu 1844, nr. 2206 (nrulu gubernialu 4970), s'a respinsu, recunoscendu-se tabl'a de competenta.

Apoi au radicatu sasii esceptiune contr'a actoratului, servindu-se de „procuratoris revocatio“ sî de tóte esceptiunile putincióse sî concese de legile de mai inainte, voindu a amená numai decisiunea causei in meritu.

Sasii insa, cu tóte aceste esceptiuni, au cadiutu, precum dovedescu actele concernenti (sentinti'a guberniale din 5 Decembre 845. nr. 7524, la tabl'a regésca sub nr. 20 ex 1846); insa deciderea in meritulu causei, cu acést'a s'a amenatu pâna la 1848, fiindu in tempulu acest'a advocatulu siepteloru judetie acum fostulu Comes Conradu Schmidt. — Tabl'a regésca insa in urm'a miscâriloru intrevenite, si-au tienutu ultim'a siedintia in 8 Aprile 1848, — sî asiá nu a mai pututu decide in meritulu causei, care decisiune de siguru erá sa ne elibereze de tóte pretensiunile sasiloru din contractulu din an. 1774.

In luptele dela 1848 sî 1849 s'au perdutu mai multe acte ale nóstre, — iéra cele ce au mai remasu in archivulu tablei regesci sî alu directoratului fiscalu, dupa asiediarea procuraturei finantiali in Sabiiu, sub procuratoriulu Conrad Schmidt, — fostulu advocatu alu sasiloru, — s'au transpusu la acésta procuratura, de unde târdîu desceptându-se ómenii, le-au scosu, dintre cari insa multe au lipsitu. —

Sasii, contr'a rescriptului regescu susu amintitu sî inca sî sub decurgerea procesului incaminatu in urm'a acelui rescriptu pré inaltu, — sî la dietele din 1841—1843 sî 1846 au cerutu a se lasá scaunele nóstre sub jurisdictiunea loru ca apendice la scaunulu Sabiiului. —

Esîndu legile din 1848, sub alu câroru scutu au crediutu a-si castigá suplicantele scaune eliberarea, au asternutu in an. 1848 scaunulu Salistei asemenea suplica a sea la Ministeriulu Ungariei de atunci; insa impregiurârile acelui tempu au impedecatu tóte lucrârile sî in caus'a nóstra. —

Cele mai multe acte sî documente citate, in acésta suplica, le putemu produce la tempu de lipsa. —

Ce a urmatu cu noi dupe stergerea absolutismului, amu aretatu pre scurtu la inceputu.

Inalta Dieta!

Trâimu in cea mai tare credintia, ca acum dupa reinviarea constitutiunei nu va mai fi cu putintia cá universitatea sasésca se mai pasiésca contr'a nóstra cu pretensiunile sele nedrepte sî nefundate; nu va mai fi cu putintia, — fatia cu drepturile sî libertâtile nóstre documentate, — cá ea sa ne eschida din fondulu regescu sî dela beneficiele acestui'a, câci, precum s'a pututu vedé, cea mai mare parte din averea asiá numita natiunale sasesca a incursu din pamenturile nóstre sî din sudorile scaunaliloru nostri.

Cu nedreptulu sî in contr'a legei s'au datu la an. 1863 muntii scauneloru Salistei sî Talmaciu in possessiunea universitatei sasesci, sî i s'a promisu desdaunare pentru acesti'a; cu nedreptulu s'au rebonifcatu din averea statului sî a tierei decimele sî taxele robotali in folosulu universitatei sasesci; cu nedreptu mai tiene inca sî astadi acea universitate regalele nóstre; cu nedreptulu se retienu actele sî documentele nóstre in archivulu Sabiiului, in fine cu nedreptulu ne tiene pre noi Universitatea sasésca sî astadi eschisi dela participarea la drepturile politice in scaunulu Sabiiului, dela alegerea amploiatiloru, — sî suntemu gubernati inca totu de atari amploati, inspectori, ce-si sustienu sî astadi curii dominali in Saliste sî Talmaciu pre basea numai a susu amintitului proiectu Bruckenthal-ianu, care nici odata nu a fostu sanctiunatu.—

Inalta Dieta! Redîmati pre drepturile nóstre aretate ací pre scurtu, pentru cari se voru putea aduce sî mai multe documente chiaru sî din Archivulu Sabiiului (d. protocólele teritoriale ale scaunului Seliste etc) sî considerandu, ca causele nóstre au fostu chiaru sî obiectu alu desbateriloru dietale sî s'au amintitu sî decisu despre ele in legile patriei; indrasnimu a asterne umilit'a rugaminte;

Inalt'a dieta sa binevoiésca:

1. A avea considerare la dasbaterea obiecteloru atingatóre de referintiele urbariale, cu aceea impregiurare, dovedita, ca noi suntemu dechiarati afara de statulu urbariale; . . . .

2. A considerá fatia cu organisarea fondului regescu starea nóstra dovedita in privinti'a administratiunei sî jurisdictiunei; sî a orenduí, cá scaunulu Salistei, scaunulu Talmaciului, sî comunele granitiere, Jin'a, Orlatu, Vestemu sî Racoviti'a, se remâna anecsate la scaunulu Sabiiului, sî respective cá scaune filiale ale acelui'a, sî la acestu scaunu colectivu alu Sabiiului sa-si esercedie tóte drepturile politice dimpreuna cu sasii sî români

din cele-lalte comune ale scaunului Sabiiului, cari tóte sa-si aiba in Sabiiu, dupa analogi'a organismului, comitateloru, dicasteriulu loru, alesu administrativu sî judiciariu; iéra pentru scaunele filiale ale Talmaciului sî Salistei privite cá cercuri (iérasi) ale scaunului Sabiiului sa se aléga câte unu jude espusu sî câte unu Inspectoru (Szolga Biro) cu resiedintiele in comun'a principala alu scaunului filialu;

3 A luá din nou la desbatere sî la otârire cestiunea muntiloru revindecati, cari fiindu asiediati pre graniti'a tierei, suntu de mare insemnatate pentru tiéra, sî a se dá celoru ce li se cuvinu indereptu; . . . .

4. A luá in drépta consideratiune documentatele nóstre drepturi alodiale, la pertractarea obiecteloru atingatóre de regalii, precum a cercetá dreptulu séu nedreptulu, cu care au primitu universitatea sasésca desdaunáuile pentru scaunulu Salistei sî alu Talmaciului, din averea statulu, in fine,

5, a demandá, cá tóte documentele, actele sî scrisorile atingetóre sî concernente de scaunele nóstre, sa ni se estradea din Archivulu Sabiiului.— Cu acestea remanemu cu adenca supunere.

Sabiiu, 6 Septemvre. Universitatea nat. din fund. reg. sésca, conchiamata de comesulu provisoriu M. Conrad, au tienutu, precum amu amintitu in nr. trecutu, in 15 lun'acur. st. n. prim'a siedintia, care o deschise comesulu cu o cuventare. In cuventarea acést'a dîce presiedintele intre altele, ca Imperatulu au recunoscutu legile din an. 1848 sî au juratu pre ele, sî ca prin urmare sî uniunea Tranniei cu Ungari'a e lucru fapticu. Ea are firesce sa se reguleze inca dupa lege; dara unde? numai in diet'a din Pest'a. Cu tóte acestea asigurédia, ca regimulu nici decum nu va vatemá drepturile legale ale natiunei, care suntu garantate sî prin § 5 art. VII alu legiloru din 1848; marturisesce insa, ca déca in adeveru ilegalminte s'aru vatemá constitutiunea, atunci insusi aru protestá impreuna cu fiii natiunei sele. Dîce mai incolo, ca nu vrea sa oprésca pre nimenea, de a vorbí, face insa atentu pre fia-care, sa nu se amestece in afaceri de acelea, care cadu in competinti'a legelatiunea tierei, sî sa se padiésca de opositiuni zadarnice, care nu numai ca nu aducu nici unu folosu, dara inca potu fi periculóse. In sfersîtu cá universitatea sa-si póta impliní missiunea, cere spriginulu tuturoru accentuandu, ca ponderositatea cea mai mare o pune pre afacerile economice.

La acestea respunde deputatulu Theil (din Sighisiór'a). Trasurile fundamentale din cuventarea lui se dîce, ca aru fi fostu statorite de maioritatea universitâtiei, sî se resuma cam intr'acea, ca natiunea sasésca se recomeda scutului corónei magiare, sub carele au venitu ea cá óspe; va suferí in contielegere cu cele-lalte natiuni binele sî reulu patriei; astépta insa dela regimu, cá sa o puna in pusetiune, de a-si alege pre comesulu constitutionalminte, câci atâtu denumirea comesului din a. 1861, câtu sî cea de acum natiunea sasésca o privesce numai cá unu periodu de transactiune, sî in fine doresce o reformare binefacatóre pre cale legala constitutionala.

Dupa acestea presiedintele denumesce membrii comissiunei pentru verificarea protocóleloru de alegere sî cu acést'a se incheia siedinti'a.

Siedinti'a urmatóre privitóre la afaceri economice se va tiené in Sambet'a viitóre.

La universitatea sasésca avemu sî noi românii trdi deputati: pre Rvrd. D. Protopresbiteru Ioann Hane'a D. Dobo secret. sî pre Dlu Orosu protonotariu in Orescia.

Principatele române unite.

Bucuresci 2 14 Septembre.

Corpurile legiuitóre s'au deschisu adî, in sessiune estraordinaria, daru, dupa obiceiu, alesii n'au fostu in numeru spre a 'ncepe lucrârile. Senatori au respunsu la apelulu nominale 32 sî deputati 49.

Publicâmu discursurile de deschidere:

Domniloru Senatori! Vamu convocatu astâdî la 2 Septembre in sessiune estraordinarie, atâtu in conformitatea literei Constitutiunei, care prin art. 95 cere, in casu de disolvare a uneia din Adunâri, convocarea Corpuriloru legiuitóre in termenu de trei luni, câtu sî spre a dá cestiunei câiloru ferate solutiunea ce tiéra astépta cu nerabdare a vedea cu o dî mai curendu.

Eu recomându acestu importantu proiectu de lege la matur'a chibsuire a Senatului, sî Dumnedieu se bine-cuvinte lucrârile d-loru Vóstre.

Sessiunea estraordinaria a senatului este deschisa. Carolu.

I. C. Bratianu, Ant. I. Arion, D. Gusti. P. Donici.

Domniloru Deputati! In urma disolutiunii Senatului sî 'n conformitatea literei Constitutiunei, Eu amu convocatu pre celu nou in terminulu prescrisu prin art. 95 pentru adî 2 Septembre.

Art. 81 din Constitutiune, cerendu ca d'odata cu Senatulu se fia convocata sî adunerea Deputatiloru, d-vóstra ati fostu daru asemenea convocati in sessiune estraordinarie.

Pre lânga cele-lalte lucrâri remase din sessiunea trecuta veti avea a ve ccupá in acésta sessiune, d-loru Deputati, sî cu budgetulu pre 1869.

D-dieu se bine-cuvinteze locrâril ed-vóstre.

Sessiunea ostraordinarie a Adunârei Deputatilolu este deschisa.

I. C. Bratianu, Ant. I. Arion, D. Gusti, P. Donici. Carolu.

„Rom."

Varietâti.

(†) Deputatulu dietalu alu Ognei Sabiiului Ioann Moldovanu, dupa suferintie de o bóla grea de mai multe septamâni a reposatu in 3/15 Septemvre a. c. Immormentarea remasitieloru pamentesci se intemplà in 5/17 Septemvre a. c. Fiei tierin'a usióra sî amintirea eterna!

⁂ La espositiuea de vite, pusa in lucrare prin reuniunea cercuala agronomica din Sabiiu, au fostu espuse 39 vite cornute, mai tóte de ras'a elvetiana, care ras'a s'au adusu aici in Sabiiu prin crescatorii de vite A. Göbbel sî I. Hienz. Premii au capatatu urmatorii: Dlu Mich. Schobel din Sabiiu pentru o juninca de 2. ani frumósa sî binecrescuta, de ras'a elvetiana premiulu, I. de 1 galbenu; totu acest'a pentru unu tauru de unu anu sî 11 luni premiulu II. de 1 galbenu; Dlu I. Leonbacher din Turnisioru pentru o vaca de prasita de ras'a elvetiana premiulu I. de 2 galbini. Dlu I. Bacó au capatatu premiulu II de 1 galbenu sî D. Ios. Schurter (ambii din Sabiiu) premiulu III. de 1 taleru pentru vaci de prasila, ear D. I. Mühlstefen, totu din Sabiiu, au capatatu decretu de lauda. Premiulu II. de 1 taleru pentru junci s'au datu Dlui Ludv. Fronius din Sibiiu pentru o juninca tarcata de 17 luni.

Dlu Alessandru Lebu din Cacov'a au adusu la espositiune din ciurd'a sea de biboli, ce-i cresce cu mare folosu in pasiunile muntiloru de acolo, o bibolitia de prasila de 5 ani cu vitielu, sî dóue junince de câte 2 ani; pentru ceste din urma i se impartí premiulu III de unu taleru.. D. baronu Herm. de Bruckenthal aduse la espositiune nisce vaci de câte 5 ani cu vitiei sî unu tauru esemplaru; tóte de ras'a din Tranni'a. Pentru taurulu acest'a i s'au impartitu premiulu I de 2 galbeni.

Pentru boi de jugu an capetatu premiulu I de 2 galb. D. I. Fredel din Gusteritia pentru o parechie de boi frumosi, gemeni de câte 6 ani. Iéra decrete de lauda pentru boi de jugu au capetatu DD. I. Mühlsteffen, Mich. Gunesch sî Mich. Brenner din Sabiiu.

Cai au fostu espusi 42 la numeru. Premiulu I de 2 galb. s'au impartitu dlui Sim Fuhs din Siur'a-mare pentru o eapa de 3 ani; premiulu II, de 1 galb. i-lu capetà Georg. Hann din Gusteritia. Premiulu III, statoriu din unu lacatu maiestritu, s'a impartitu lui Mich. Henning din Gusterita pentru o eapa de prasila de 5 ani, sî alu III premiu de 1 taleru lui Mich. Fernengel din Agnit'a pentru o eapa de 4 ani cu mensu.

Premiulu I. de 2 galbeni pentru armesari s'au impertitu intre Mich. Schuster sî G. Grau din Nou, avendu ambii câte unu armusariu negru unulu cá altulu. Premiulu alu II. de unu 1 galb. ilu capetà I. Gross din Rosi'a sasésca pentru unu armesariu tinaru de 2 ani, de 14 pumni de mare, eara alu III. premiu de 1 fl. in metalu, se imparti lui I. Fredelu din Gusteritia pentru unu armesariu tineru de 15 luni, sî mare dej'a de 14 ½ pumni.

Caii de lucru au fostu representati fórte slabu. Premiulu I. din categoriá aceast'a, de 1 galbenu se imperii lui Mat. Salmenu din Sielimberu pentru unu calu tîneru de lucru abiá de 3 ani, dara frumosu sî tare, premiulu II. de 1 taleru lui Andr. Lösch din Rosi'a sasésca pentru unu calu de 6 ani; totu acest'a au cepatatu sî pretiulu II de unu taleru pentru mânse; earu premiulu I. de 1 galbenu pentru mânse s'au inpertitu lui Mich. Femig din Nou. Diploma de lauda pentru cai au capatatu:

Simon Klocs, Mich. Waldhütter, Mich. Pildner, I. Gross sî P. Schmidt.

Pentru porci au fostu premiati: D. I. Mühlsteffen din Sabiiu cu 1 taleru, carele au adusu la espositiune unu esemplaru bine ingrasiatu de o dimensiune insemnata de ras'a de Yorc. Sî fiindu ca oi nu au fostu de locu espuse, asiá premiulu de 1 tal., carele erá menitu pentru acestea, s'au datu dlui Andr. Meltzer pentru nisce porci de ras'a englesa. Porci de ras'a de aici au mai adusu la espositiune DD. Mich. Stefani sî Mich. König. Iéra porcii de ras'a de aici au fostu representati prin 10 capete din partea lui Andr. Grau din Nou; acest'a precum sî D. M. König au capetatu diplome de recunoscintia pentru obiectele espuse.

Espusitíunea acést'a de vite, de-sî au aretatu óre-care progresu sî interesu in crescerea viteloru, totusi nu au fostu tocmai asiá de splendida, precum s'au asceptatu. Aru fi bine sî de doritu insa, cá sa se formedie câtu de multe reuniuni de feliulu acest'a, cá asiá sa se impinteneze ómenii a pune unu pretiu mai mare pre crescerea sî nobilitarea feliuriteloru rase sî soiuri de vite, pentru ca vitele facu o parte fórte insemnata din agronomia, sî agronomi'a este pentru poporu unulu dintre cele dintâiu mijlóce pentru imbunatâtirea stârei.

21=2 **Edictu.**

Anna Vasilie Nanu din Hermanu, carea dupa publicarea Deliberatului Consistorialu din 13 Iuniu a. c. Nr. 629 prin care se indreptase la traiulu la olalta cu barbatulu ei Georgiu Vladu totu de acolo, nemultiamita cu amintitulu Deliberatu, parasîndu cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu, sî pribegiesce in lume, fâra a se scí unde, se citeza prin acést'a, ca in terminu de 8 luni de dile dela datulu presinte se se infatisiedie naintea subscrisului foru matrimonialu; câci la din contra sî in absenti'a ei se va decide pre baz'a St. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse rasaritene, divortiulu cerutu de sotiulu ei.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului protopopescu alu II, alu Brasiovului.

Brasiovu in 4 Sept. 1868.

Ioann Petricu
Protopopu.

10—2 **Concursu**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. româna din comunitatea Siemlaculu-mare, ce este ingremiata maritului Comitatu alu Timisiului sî Protopresbiteratului gr. or. românu alu Versietiului se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 63 fl. v. a.
b) in naturalii: 18 meti de grâu, 18 meti de cucuruzu, 100 punti de lardu, 40 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, 4 jugere de livada, ½ jugeru de aratura sî cuartiru liberu, lânga care se afla sî o grâdina.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de borezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica sî astfeliu indiestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu alu Caransebesiului pâna in 26 Sept. a. c. calend. vechiu.

Caransebesiu 8 Augustu 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 7/19 Septembre 1868.

Metalicele 5%	57 20	Act. de creditu	207 40
Imprumut. nat. 5%	61 80	Argintulu	113
Actiile de banca	716	Galbinulu	5 50

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

№ 73. ANULU XVI.

Sabiiu, in 12/24 Septembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Alegeri la Congresu

in archidieces'a Transilvaniei.

Din partea clerului s'a mai alesu deputati la congresu: P. Protopopu Vasiliu **Rosiescu** in cerculu X.

Din partea laiciloou: Ilustr. S. D. comite supremu Ioann **Piposiu**, in cerculu X, Dlu Majoru c. r. Ioanu **Noacu** de **Huniadu** in cerculu XV, dlu secretariu la tabl'a septemvirala Dr. Iosifu Gallu in cerculu XVI. Dlu prof. gimn. Dr. Vlasile **Glodariu** in cerculu V. Dlu jude proces. Ioann **Buzur'a** in cerculu XVII.

in dieces'a Caransebesiului.

Din partea clerului: PP. Prot. Iacobu **Popoviciu**, Gavriilu **Iancoviciu**, Dimitriu **Iacobescu**, Alessandru **Ianoviciu**, Atanasiu **Ioanoviciu**, Iosifu **Popoviciu**, Ioann **Popoviciu**, Simeonu **Dimitrieviciu**, Ioann **Petroviciu Seimanu**, Georgiu **Pesteanu**.

Din partea laiciloru civili: Ilustr. Sea dlu Secretariu de statu Georgiu **Ioanoviciu**, Il. S. dlu comite supr. Ioann **Fauru**, Dlu proprietariu Antoniu **Mocioni**, dlu Protofiscalu **Atanasieviciu**, dlu Asesoru (lipsesce numele in depesia R.) dlu cassaperceptoru **Ianculescu**, dd. advocati: **Maniu**, **Hatieganu**, **Misiciu** si dlu jurasoru **Mangiuc'a**.

Din partea laicicoru militari de fruntarie: Il. S. dlu colonelu **Toda**, dlu vicecolonelu **Rotariu**, dlu Majoru **Seracsinu**, dlu capitanu **Popoviciu**, dd. locutenenti primari: **Stanu**, **Balnosianu**, **Raichiciu**, dlu aspirantu de of. **Busa**, dd. negutiatori **Posta**, **Popu**.

Eveneminte politice.

Sabiiu 11 Septembre.

Diet'a Croatiei abiá a fostu tienutu dóue siedintie si a inceputu a insuflá grigia unoru politici. Impregiurarea, ca dejá in siedinti'a a dóu'a s'a cetitu unu protestu alu deputatiloru fiumani, carele s'a datu cá obiectu de urgintia unei comissiuni de siepte membri, carea e insarcinata de a pune câtu mai curendu unu proiectu pre més'a dietei, facu pre multi a crede ca sessiunea dietei croate nu va decurge asiá netedu. „Hazánk" doresce sa scie ce va esî din lucrulu acestei comissiuni, de óre-ce cestiunea Fiumei s'a mai desbatutu in ministeriulu ungurescu, in cercurile deputatiloru din Pest'a si cu deosebire si in modu meritoriu in delegatiunile acestoru dóue tieri, (Ungari'a si Croati'a); in fine de óre-ce in tóte pârtile s'au feritu de o decisiune definitiva, lasandu cá cestiunea sa se incréda corónei insesi.

O insemnetate mare politica se ascrie caletoriei Majest. Loru in Galiti'a. „N. Fr. Pr." afla cu deosebire intr'aceea insemnetate politica, câci monarculu Austriei nu e tocm'a dintre acei principi, cároru le place a face caletorii numai din placere prin tieri si ca in dóue decenii numai odata a mai fostu in Galiti'a, si atunci singuru, pre cându acum calatoresce dimpreuna cu Majestatea Sea Imperatés'a. Disulu diuariu trece apoi la cele intemplate in diet'a galitiana dela deschidere incóce si afla purtarea poloniloru démna de desaprobare. Tóte programele poloniloru desvoltate in tempulu din urma restringu competinti'a senatului imperialu si ori-cari voru fi terminii, de cari se servescu polonii in programele loru, ceea ce voiescu si aspiréza ei e federatiune, pentru ca pretindu pentru Galiti'a sa fie unu statu de sine si locutiitoriulu ei sa fia ministru respunsabilu. Temerea ce o esprima desumentiunat'a fóia culminéza intru aceea, ca despartiendu-se Galiti'a de senatulu imperialu, Ungari'a centralisata va castigá hegemoni'a asupr'a imperiului si urmarea mai departe va fi, ca nemtii austriaci voru fi necessitati a cautá dupa ajutoriu **nationalu**. „Pusetiunea separata a Poloniloru" incheia „N. Fr. Pr." „duce la inceputulu fatalu alu federalismului, care dupa parerea nóstra intima aru fi egalu cu disolverea." Se dice ca si cancelariulu imperialu va calatorí cu Majest. Loru. Acest'a aru fi unu motivu de a privi in caletori'a Maj. L. unu evenementu per escelentiam politicu.

In diet'a **Bucovinei**, ne spune „Osten", a fostu desbateri asupr'a unui proiectu despre limb'a propunetória in institutele mijlocie si specialu in scólele reale ce suntu a se infiintiá in Bucovin'a. Numitulu diuariu se vede a fi nemultiamitu cu purtarea a duoru domni **Hormusachi** si a dlui Andreeviciu, cari ceru eschiderea limbei nemtiesci, cá limba de prelegeri, din institutele aceste pentru românii din Bucovin'a si combate pre acesti **hypernatiunali** (?) cu aceea, ca in dieta ei insisi vorbescu nemtiesce. Suntu minunati „amicii" nostri, cari dorescu, ba dupa cum dice „Osten", au interesu politicu de desvoltarea româniloru in Bucovin'a si totusi totu ei afla, ca pentru români aru fi mai bine sa invetie in institutele loru nemtiesce.

Politic'a din afara se reduce la comentarea unei cuventâri rostite de regele prussianu câtra rectorulu universitâtiei din **Kiel** (Schleswig-Holstein), din carea, cá din tóte vorbirile diplomatice, se póte deduce si pace si resbelu. Diuariele francese se intrecu a i dá esplicâri de pace. Acést'a o facu din nepasarea ce voru sa o arate francesii fatia cu Prussi'a.

Orientulu parea ca are mai mulute puncte negre, dupa cum se dice acum in politica. Diurnale considerabile din Pest'a si Vien'a provocara pre Austri'a a luá pusetiune la fruntariele de média di pentru miscârile Bulgariloru, si se recomendá diplomatiei deosebita atentiune asupr'a regimului romanescu, carele „jóca unu rolu indoitu." Aceste a datu ansa la unu limbagiu iritatu la o parte a diaristicei din Rom ni'a si dupa cum vedemu in acelesi diuarie la colecte pentru procurâri de arme.

O faima respandita ca principele **Carolu** din Romani'a vrea sa abdica de tronulu Romaniei se demintiesce acum si de unu corespundinte alu diuariului Allg. Ztg. din Augsburg. Cu acestu prilegiu spune corespundintele, ca **Carolu** e departe de a abdice, din contra, densulu e devotatu cu totulu patriei sele adoptate si i placé sa lucre, avendu lânga sine unu omu diligentu cá Bratianu, carele cu mijlóce putine a facutu multu pentru tiéra si a cârei mâni suntu curate.

Diuaristic'a francesa a devenitu mai favorabila Romaniei de unu tempu in cóce.

Unu altu punctu negru ni descopere N. Fr. Bl. in politica orientala. Acest'a e **cheia** bisericei dela Santulu mormentu din Ierusalimu, carea se pastréza la consululu francesu si pre carea o reclama Russi'a de a o posede si dens'a impreuna cu Franci'a. Franci'a staruesce pre lânga Pórt'a otomana a nu se invoí cá si Russii sa poseda impreuna acea chieia.

Conferintie invetiatoresci

din Protopopiatele: alu doilea alu Brasiovului, alu trei scauneloru si alu Hidvegului:

Conferintiele generali cu invetiatorii acestoru trei tracturi s'au tienutu estu tempu in St. Petru in 26 si 27 Augustu sub presiedinti'a Red. D. Protopopu alu acestoru tracte Ioann Petricu.

De conducatoriu alu desfasiurârei materiei conferentiali fu orenduitu dlu directoru alu scólei capitali din Brasiovu G. C. Bellissimus.

Se umplea de bucuria piósa anim'a privitoriloru, cari in adeveru iubescu binele si inaintarea némului nostru românu, vediendu cu câta placere se asceptá aici deschiderea conferintieloru invetiatoresci, cá sa póta asceptá unu viitoriu mai fericitu descoperindu adeca din apucaturile, tratârile si impartâsîrile membriloru conferintiei o inaintare in imbunatâtirea stârei din launtru a scólei nóstre si prin acést'a radicarea stârei poporului nostru la unu gradu de fericire mai inaltu.

Apoi unde descopere omulu contielegere, respectu, amóre fratiésca, zelu si activitate intru inaintarea binelui, tactu in propasire nu va avea resonu a ascepta sporiu si asiá ajungere la limanulu doritu? Ba totu-déun'a fâra nici o indoiéla!

Si cine aru fi pututu crede coutrariulu? vediendu:

a) pre dlu Protopopu tractualu incungiuratu de 16 preoti si de 36 invetiatori deschidiendu conferintiele in biserica cu hramulu St. Nicolae decorata fórte gustosu cu cununi de flori, cu ramuri de stejariu si preserata pe josu cu frundie totu de ale acelui arbore stimatu si de cei vechi, si acést'a prin amórea si zelulu, si activitatea dlui parochu localu Nicolau Fratesiu, a inv. Ioann Crang'a si a representantiloru comunei bisericesci, cari inca in numeru multiamitoriu luara parte la conferintie; apoi venira si unii studenti de gimnasiu.

b) Pre invetiatorii presenti, cari meditasera fórte bine asupr'a temeloru conferentiali, dupa cari aveau acum sa reproduca practice, ceea ce-si impartâsîra unulu altui'a in conf. anului trecutu teoretice, lânga care sa anesseze si esperintiele proprie ce le facura in acésta privintia tractându cu copiii.

Conferinti'a I.

Rev. D. Protopopu I. Petricu, deschise conferintiele prin o cuventare adencu petrundietórie cam de cuprinsulu urmatoriu: Dupa ce a aretatu, ca au trecutu tempurile cele apesatórie, in care erá determinatu pâna la ce gradu de cultura sa se radice cutare si cutare clasa a societâtiei, si ca astadi cultur'a poporului cá si cele lalte drepturi omenesci se privesce de unu bunu comunu, din care are sa ia parte fia-care individu si in deobsce fia-care clasa a populatiunei, trecú la mijlócele, prin care se póte lâtí cultur'a intr'unu poporu, intr'o natiune descoperindu ca acelea suntu scólele, institutele pentru Inv. educatiunea si instructiunea tinerimei.

Mai incolo aretá, ca intre institutele de educatiune loculu celu mai dintâiu lu ocupa scólele populari si cele capitali, in cari toti individii au sa-si agonisésca cunoscintiele elementari din religiune, cetire, scriere, computu s. a, si asiá desfasiura mai incolo scopulu scólei populari; apoi perfectiunarea invetiatoriloru prin lectura de opuri pedagogice, prin cercetarea conferintieloru invetiatoresci; detorintiele invetiatoriului fatia cu scól'a, cu elevii loru, preotii, ómenii stâpanirei imperatesci, insusîrile cari trebuie sa le aiba unu invetiatoriu: moralitate, religiositate, diligintia amóre si aplecare câtra carier'a invetiatorésca; rabdare cu copiii, cautarea causei si asiá indreptarea radicala a reului.

Apoi vorbí despre apucaturile didactice si metodice la propunere: cum se propuna invetiatoriulu eleviloru sei religiunea, cunoscintie naturali, cunoscintie din geografia, din istori'a patriei, a poporului românu, a popóreloru colocuitóre in patri'a nóstra; intemplâri mai insemnate din istori'a univrrsala s. a. Incheia cu resplat'a cea buna, care vine invetiatoriului harnicu dela Ddieiu sî dela ómeni. Mutliamí Esc. Sele Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, carele cá unu bunu Parinte sî Préluminatu a ingrigitu sî pentru viitoriulu invet. prin inaltele intocmiri din anulu 1850. Electrisândn pronunciarea acestui nume maretiu sî asiá aventadu la entusiasmu animile celoru de fatia, indata erupsera in eschiamatiuni intreite de bucuria vivace: „Sa traiésca!“ —

Apoi luà cuventulu O. D. Parochu din St. Petru N. Fratesiu sî desfasiura cu entusiasmu sî plinu de o bucuria piósa cam urmatórele:

Dupa ce a fâcutu o asemenare intre fómetea, pre carea o prevesteau prorocii israiltenilоru pentru neimplinirea detorintieloru loru reciproce sî câtra Ddieu, cu fómetea spirituala, carea ruinéza mai reu, cá cea corporala, pre individi, popóre, ba natiuni intregi; dupa ce a aretatu sî scaparea poporului evreescu din robi'a Egipetului prin Moise, trecù la istori'a româniloru, aretà câtu au decadiutu acesti'a de tare sugrumându-li-se cultur'a, sdrumicându-li-se scólele s. a. prin maselele cele, de otieiu ale varvariei, care cércá patri'a nóstra, câte talente se vestejira insetate, flamânde de cultura pre tempulu, cându ne lipseau scólele natiunale, cari de altmintrea aru fi fostu se devina membri folositori familieloru, natiunei, patriei, sî bisericei nóstre!

Apoi a aretatu, cum Esc. Sea Par. Archieppu sî Metrop. Andreiu Bar. de Siagun'a, cá alu doilea Moise ne-a scapatu din robi'a intunerecului cu ajutoriulu celui atotu puternicu sî sub scutulu Majestatei Sele apostolice Imperatorelui sî regelui Franciscu Iosifu I, ne-a radicatu iéra sî ne-a pusu in stare de a ne puté ferici intemeindu-ne scóle s. a. s. a. — Acum urméza dara, ca noi sa ne silimu, a ne cultivá in tóte ramurile sciintiei sî asia a ne face demni de darurile acestea prea folositóre, sî asia sa ne castigâmu ceea ce amu perdutu de atâtea vécuri incóce! Apoi mai imbârbatà pre Inv. la zelu s. a.

Aduse multiamite Préinalteloru Persóne susláudate pentru bunâtatile, cari s'au induratu a le reversá asupr'a natiunei nóstre, apoi multiami sî Dlui Protopr. pentru tinerea conferintieloru in acést'a Comuna.

Dupa acést'a a urmatu conscrierea Invetiatoriloru.

(Va urmá.)

Dechiaratiune.

In nrulu 132 alu „Federatiunei“ se afla o corespundintia datata din **Resînari** 14 Sept. subsemnata cu *. Corespundinti'a cuprinde urmatórele:

„Astadi s'a tienutu aici adunarea preotimei cercului nostru pentru a alege unu deputatu preotu la congresulu bisericescu nationalu, convocatu pre 28 a le curintei la Sabiiu. Comisariulu conducatoriu erá dlu protopopu Ioane Panoviciu. Satele din cari venisera preotii ací la alegere, erau parte dtn protopopiatulu dlui Panoviciu, parte din a dlui Ioane Hania. Maioritatea erá insa din protopopiatulu celui dintâiu. Inca de la inceputulu actului de alegere, de la vorbele sî apucaturile satelitiloru respectivi, poteai se observí, ca dlu Panoviciu, de sî comisariu, aru primí totu-si sa fia alesu. Daca erá sa fia renduitu de la sórte, sa easa alesu dlu Panoviciu, apoi cum se potea vení mai bine intr'ajutoriulu acelei sorti, de câtu se fia acolo satele domniei sale in maioritate sî dsa insusi conducâtoriulu alegerii. Octroiulu despre crearea cercuriloru de alegere dá aici bune prospecte pentru alegerea desmentiunatului domnu. — Apoi sa ne iesemnamu bine, ca la alegerea acést'a a fostu sî dlu redactoru Criste sî dlu parochu Boiu; cestu din urma a propusu inca dela inceputu, ca votarea sa fia nominala, ce insa nu s'au primitu. Dupa ce scrisese acumu totu insulu pre câte o siedula numele aceluia, pre care cugeta a fi bunu de deputatu, dlu Boiu baga de séma, ca siedulele n'ar fi tocmai uniforme, ci unele su mai mari, altele mai mici, de aceea propune sa se adune deocamdata tóte siedulele scrise sî se se dee votantiloru in mâna altele albe, uniforme sî totu insulu sa scrie numele a dóu'a óra. Se face. Cu tóte acestea alegâtorii remânu constanti sî din scrutiniu resulta, ca alesulu cercului Resînari este binemeritatulu nostru barbatu, dlu protopopu Ioane Hani'a, curele nici n'au esitu la loculu alegerii. Dlu Boiu nu-si cnede ochiloru, pretinde sa se mai numere odata voturile, inse resultatulu sî a dóu'a óra e totu acela-si. Dlu redactoru Cristea, de sî mirénu, a votatu aici cu preotii sî pre joi'a viitóre audîmu, ca va votá in Salisce cu mirenii. Ce sa-i faci, nu totu omului i-e data a fi preotu-mirénu!“

In credintia ca dlu parochu Boiu si va face din parte-si detori'a fatia cu calumniele aceste pline de tendintiele cele mai necualificabile subscrisulu se restringe numai la cele ce-lu privescu, sî adeca, ca densulu cá unulu carele a ajunsu dimpreuna cu P. Boiu mai pre la finitulu votârei, neavendu dreptu de a votá cu preotii, pâna ce s'a terminatu votarea a statu departe de votanti in tind'a bisericei. Subscrisulu dara nu a luatu parte la acésta alegere, ci a fostu numai cá privitoriu sî de aceea se provóca la toti cei ce au fostu de fatia cá sa arate, déca l'au vediutu votându séu amestecându-se in vre-o privintia in alegeri. Pentru cá mai departe sa dispara ori-ce umbra despre vre-o influintiare din partea subscrisului in favórea unui séu altui candidatu, de-sî cu parere de reu, dara fiindu necessitatu pentru delaturarea ori-cârei pareri sinistre, se vede silitu a fi asiá de indiscretu sî a spune marturisirea propria a unui votantu: „ca alegerea nu esiá dupa cum a esîtu, déca nu succedea sa traga patru votanti din partea contraria; cu tóte ca dupa cum va aretá protocolulu respectivu majoritatea sî asiá a fostu mi se pare numai de dóue voturi. *) Sabiiu 10 Septemvre 1868.

N. Cristea.
Redactoru.

In siedinti'a universitâtiei sasesci de Sambeta 19 Septembre, s'au adusu unu protestu, subscrisu de deputatii cercuriloru: Sabiiului, Sighisiórei, Brasiovului, Mediasiului, Bistritiei, Sabesiului, Cincului-mare sî Nocrichiului.

Protestulu e acest'a:

Cercurile sasesci au urmatu provocârei din cerculariulu de convocare a dlui Comesu, cu datulu 1 Augustu nr. com. 929—1868, alegendu sî tramitiendu pre deputatii loru pre 15 Septembre la conflussulu natiunalu, cá prin representantii loru sa participe la servarea sî inaintarea intereseloru comune, sî cá sa puna in lucrare drepturile municipale ale natiunei sasesci prin organulu loru legiuitu. Totu deodata insa ele nu au trecutu cu vederea, ca convocarea acést'a s'au fâcutu intr'unu modu estraordinariu, sî ca in cerculariulu de convocare s'au esprimatu nisce pareri, care dau ansa la o cugetare seriósa sî care nu se potu aprobá.

Cele mai multe cercuri sasesci, socotindu ca in viitoriu s'aru puté trage de ací urmâri triste pentru drepturile natiunei sasesci, déca s'aru trece cu vederea procederea acést'a estraordinaria, sî déca nu s'aru face o dechiarare respingetória fatia cu intielesulu cerculariului de convocare, ce stârnesce atât'a ingrigire, — au insarcinatu pre deputatii loru, cá in numele loru sa protesteze in siedinti'a publica a universitâtiei sasesci in contr'a tuturoru consecintieloru de feliulu acest'a, la care se pare ca provóca cerculariulu de convocare.

In cerculariulu acest'a se spune a priorí in modu evidentu, ca se va respinge nu numai competinti'a natiunei, „in directiunea politica,“ dara chiaru sî opiniunea universitâtiei natiunei in privinti'a acést'a va fi respinsa. Espunerea acést'a póte s'aru potea priví sî intrebuintiá cá o manusia a unui instrumentu, carea se oferésce tocmai din mijloculu natiunei in contr'a autonomiei ei.

In cerculariulu citatu se pune mai intâiu in intrebare competinti'a universitatiei in directiunea amintita, sî dupa aceea denegânduse mai cu totulu se restringe intr' atâta, ca „dorintiele poporatiunei sasesesplice sî in privinti'a acést'a“ ca prin consultârile ce se voru face in privinti'a acést'a, sa se dea „materialu“ pentru dispositiunile principale ale legelatiunei tierei — „carea sî la reorganisarea relatiuniloru nóstre are sa-si dea intâiu parerea sea decidiatóre.“

Insa definitiunea acést'a a cercului legalu de activitate a natiunei nu corespunde nici procedurei din trecutu, nici legiloru, dupa cari e otâritu necontestabilu, ca universitatea natiunala este unu factoru alu legelatiunei in privinti'a afaceriloru interne ale natiunei.

Aceea s'au nascutu — precum se vede din alocutiunea dlui comesu provisoriu, ce o au tienutu la deschiderea conflussului — din presupunerea aceea, ca dreptulu statului de mai inainte din Transilvani'a s'aru fi delaturatu de totu inca prin legelatiune din a. 1847/8.

Se intielege insa de sine, ca presupunerea acést'a este adeverata numai cu privire la agendele acelea, care cadeau in competinti'a dietei tranne de mai inainte; iéra intrebarea despre competinti'a universitâtiei natiunale nu se tiene de ací.

Deci competinti'a acést'a, dela care natiunea nu au renuntiatu inca nici odata prin nici unu actu, sustà inca sî astadi nevatemata, sî este basata chiaru pre articulu VII. alu legelatiunei tieriloru ungaresci din a. 1847/8, primitu de diet'a Transilvaniei din an. 1847/8 in art. I, asiá precum s'au coresu la evenemintele din a. 1867 sî anumitu in juramentulu de incoronare din 8 Iuniu 1867.

Prin urmare nu póte fi intrebare despre competinti'a universitâtiei natiunale, ci numai despre feliulu sî modulu, cum va sa-si reformedie ea stârile de acum in cercurile municipiului sasescu, luându in considerare tempulu sî relatiunile presente ale statului.

Déca in cerculariulu de convocare se scóte din competinti'a universitâtiei natiunale punctulu greutâtiei pentru reorganisarea politica a scauneloru sî districteloru sasesci, apoi acést'a nu e numai o desemnare a constitutiunei municipiului sasescu, carea nu corespunde stârei in care se sustiene dreptulu, ci e chiaru numai in thesi o ingustare putînu duratóre a acelei'a.

Dreptu aceea ne radicâmu vocea nóstra in contr'a opiniuniloru sî tendintieloru acestor'a din amintitulu circulariu din 1 Augustu a. c. nr. com. 929, sî in numele acelor'a, cari ne-au tramisu, protestâmu protocolarminte atâtu in contr'a acelor'a câtu sî in contr'a tuturoru consecintieloru, care póte s'aru putea trage cum-va din cerculariulu acest'a spre daun'a constitutiunei municipiului sasescu. Protestulu acest'a este espressiunea ingrigiriloru sî temeriloru, ce s'au sternitu in privinti'a acést'a in scaunele sî districtele sasesci, care temeri sî ingrigiri nu e acomodata a le radicá alocutiunea dlui Comesu, ce o au tienutu la deschiderea conflussului acestui'a.

Corespundintie.

Onorate Domnule Redactoru! Binevoiesce a dá locu acestui comunicatu sinceru, ce-lu facu la dorinti'a mai multoru din cleru sî mireni, despre alegerea deputatiloru congresuali bisericesci din cerculu de alegere alu X pentru preoti in Olpretu sî XVI a celui mirenescu la Calat'a-mare, urmatu la ordinatiunea cons. dto 12 Aug. a. c. nr. 795 pentru congresulu bisericescu natiunalu românu ce se va tienea in 16 Sept. 1868 la metropoli'a gr. or. din Sabiiu. —

Intâi'a data amu fostu norocosu a participá la atari adunâri unice in feliulu loru sî pre lânga unele observâri, cu deosebire luate sî la protocolu in adunarea dela Olpretu, lucrulu au decursu spre onórea participantiloru sî caracteristic'a loru. —

Asiá pre bas'a susu memoratului circulariu consistorialu inca de tempuriu in ajunulu dilei 2/14 Sept. a. c. erá unu numeru frumosu din cleru adunati in Olpretu. Numai decâtu s'a tienutu o siedintia preliminaria in presér'a dilei acestei'a, unde s'a prefiptu intr'altele a se tiené diminéti'a la 6 óre cultulu divinu cu chiamarea Duchului sântu etc. La finea Stei Liturgii tiner'a preotime impreuna cu cei'a-lalti au intonatu: „Pre stapânulu“ etc. urmandui Imnele: „Nu Te teme turma mica“ sî „Eata diu'a cea dorita“ care au uimitu pre Crestinii adunati in biserica. Dupa o cuventare amesuratu dilei se prefige terminulu 9½ óre a. m. spre Congregare la actulu alegerei, la care sa invità prin o deputatíune de doi sî sa primí intre strigâri entusiastice, sa traiasca P. Prot. sî Comisariu Consistoriale Petru Rosic'a! ocupandu loculu presidiale prin o cuventare bine nimerita la scopulu adunârei nóstre, enumerà suferintiele bisericei sî clerului nostru, luptele sî fatigele cele multe ale Archiepiscopului sî Mitropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a precum sî indurarea Maiestatica sî dreptatea dreptului, prin carea ni se redede in posessiune, ce amu fostu perdutu, Metropoli'a nóstra, la care intrégá adunare erupsa in necurmate urâri de bucuria „sa traiasca Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu Iosifu I-ulu sa traiasca Escelenti'a Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru Andreiu ! ! !) cu ast'a se deschise adunarea.

---

*) Onor. Red. a Federatiunei este poftita a reproduce dechiaratiunea acést'a,

P. Prot. sî Comisariu consistorialu Petru Rosic'a propune alegerea a doi barbati de incredere, dupa câtevá pro sî contr'a se alége P. Prot. Ioann Bodea sî P. adm. prot. Laszru Maximu de atari, mai departe propune sî alegerea a doi secretari spre ducerea protocolului, sî unanimu se alegu P. Ioanu Prodanu sî P. Ioann Domsi'a.

Astfeliu constituiti — Par. Prot. sî comisariu cons. dupa combinatiunea pareriloru intregei adunâri propune trei individi dintre cari prin aclamatiune se dechiara p. Prot. Vasilie Rosiescu de alesu deputatu.

Asié P. Prot. Vasiliu Rosiescu primí plenipotinti'a de Deputatu congresuale din cleru scrisa sî subscrisa de adunarea intréga a cercului a X. Dupa câte o cuventare dela unii in care multiamescu Olpretieniloru pentru caldurósa primire — adunarea se disolva la [illegible] óre d. am. —

Ce se atinge de alegerea Deputatului congresuale bisericescu mirénu, in cerculu de alegere a XVI. la Calata-mare in 5/17. Sept. a. c. totu acelea sau observatu cá mai susu. Dupa cultulu ddieescu rostí P. Prot. Vasiliu Rosiescu o cuventare la Evangeli'a dilei sî alta P. Prot. sî Comisariu cons. Petru Rosic'a la scopulu adunârei nóstre cu o accentuare rara. La fipsatulu terminu ½ 10 a. m. se adunara ablegatii plenipotentiati mireni — ai comuneloru representatóre in nr. 54. insi. Comisariulu consistoriale aduce necessitatea intregirei comitetului prin doi barbati de incredere—mireni sî doi secretari, intre cei'a unanim se primescu abl. DD. Ioanu Moldovénu din locu sî Georgiu Vestimeanu abl. comunitâtii bisericesci Clusiene.

Intr'atât'a fiindu constituita adunarea unulu câte anulu cu predarea plenipotentii in mân'a comisariului cons. sî verificarea loru prin barbatii de incredere, au votatu verbalminte 52. pre Dr. Iosifu Gallu secretariu la Tribunalulu supremu alu Transilvanii, sî doi pre Dlu Concipistu guber. Petru Nemesiu.

Deci sau scrisu sî subscrisu pre bas'a majoritâtii plenipotenti'a Deputatului nostru mireanu Dr. Iosifu Gallu, la congresulu bis. natiunalu românu ce sa va tiene in 16 Sept. 1868. la Sabiiu.

Dupa o cuventare de incheiere a P. Comisariu consistoriale Petru Rosic'a intre entusiastice: sa traiésca Escelenti'a Sa Andreiu Bar. de Siaguna! Sa traiasca Deputatulu Dr. Iosifu Gallu la ½ 2 se disolvá adunarea.

Nobilelui sî Multu Onoratului Domnu Ioanne Vaid'a proprietariu in Olpretu, — prin acést'a-i se aduce din partea subscrisului in numele intregei adunâri dela Olpretu in ²⁄₁₅ Sept. 1868. publica multiamita, pentru dragostea cu care au adunarea primitu precumu sî pentru alte dispusetiune generóse.

Şomesiufalau in 8 Sept. 1868.

Ioanu Prodanu
parochu gr. or.

Onorata redactiune! In numerulu 71 a Telegrafului românu da directiunea gimnasiului de statu din Sabiiu garantia, cumca reorganisarea acelui gimnasiu nu e de ase identificá cu planuri de magiarisare; dar acést'a garantia o da numai prin o afirmare simpla dîcendu ca nu ar fi asiá, ci ca dincontra ca se va da ocasiune sî tineriloru negermâni a-si esprimá cunosciintiele loru in limb'a materna; consecinti'a naturala de aici aru fi — sî dupa cum asigura onorata directiune va sî fi — ca profesurile anca sa voru restaurá conformu acestoru dorintie, adeca ca dela profesorii ce se voru denumí pre lânga cerintiele sciintifice se va considerá dupa putinti'a cunosciinti'a tustreloru limbi ale patriei. Cu alte cuvinte onorata directiune nu asigura (rectius afirma) mai multu, decâtu ca sa nu se sparie tenerii din clasele mai inalte ca in anulu acest'a inca nu se va propune eschisivu unguresce, sî ca sî de aici inainte le va fi iertatu tineriloru români in casu cându póte nu sar puté esprimá in limb'a magiara, sa se esprime sî in limb'a materna; nici acésta inprejurare, nici ceialalta, ca adeca dela profesori se va cere dupa putinti'a sa cunósca tustrele limbi ale patriei nu eschide planulu de magiarisare, sî nu eschide suprematisarea maioritatei; prin minoritate; pentru ca onorata directiune nu ne spune: a) câti profesori de români suntu acum séu voru fi denumiti la acelu gimnasiu?

b) in care limba sa va propune studiile, in cea româna, pentru ca asiá ar fi dreptu fiindu cá români suntu in majoritate absoluta, séu in cea magiara, pentru ca asiá cere planulu dea magiarisá pre români.

Onorata directiune gimnasiala va scí pré bine ca nu e cu putintia, sî nu e practicu ca intr'unu institutu sa se propuna studiile in trei limbi, ci numai intr'una, sî acést'a in gimnasiulu de statu din Sabiiu nu póte fi alta mai cu scopu decâtu a maioritatei, lasându-se sî minoritatei dreptulu a-si eserciá limb'a sea. Asiá déca dupa principiulu es. primatu de onorat'a directiune, ca astadi voescu natiunele a fi guvernate constitutionalminte, sî ca prin urmare astâdî nu aru mai puté fi vorb'a de preferintia ver unei sorori nationalitâtii (rectius natiuni) nu póte fi nimica mai cu dreptu, decâtu ca gimnasiulu de statu din Sabiiu sa fie provediutu cu profesori români in proportiune cu numerulu scolaru, ca acesti prusessori sa priceapa pre tenerii neromâni cându acesti'a nu voru putea responde romanesce; ear profesorii de celelalte nationalitati sa scie limb'a româna intr'atât'a incâtu sa fie in stare a propune in acésta limba. Pâna cându onorata directiune nu va dovedí prin fapte ca reorganisarea gimnasiului din Sabiiu nu e ase identificá cu planuri de magiarisare, nu credu ca va aflá intra români vreunu omu asiá usioru credinciosu, care sa creadia vorbeloru onoratei directiuni, precându faptele de tóte dilele ne convingu tocmai din contra.

Daca onorata directiune va numera fapte care aru constata aceia asertiune adenca, adeca ca reorganisarea numitului institutu de invetiementu nu e ase identificá cu planuri de magiarisare, sî cumca astâdî nu va mai fi o natiune altei'a preferita, atunci sî io voi dovedí din contra iéra prin dovedi eclatante, care suntu cunoscute nu numai aceloru parinti români, cari au copii in numitulu gimnasiu, ci tuturoru româniloru. —

Orastia in 19 Septembre 1868.

Dr. Tincu.

Adause la memorandulu scauneloru Saliscei si Talmaciului.

(Copi'a sub Nr. A ul. 1962 anno 1828.)

Ladislaus Dei gratia, Hungariae, Dalmatiae, et Croatiae, Rex, Austriae et Styriae Dux, nec non Marchio Moraviae et fidelibus nostris Capitulo Ecclisiae Transylvaniae salutem, et gratiam. —

Cum nos pro fidelibus servitiis fidelium nostrorumu Saxonum septem sedium, partium nostrarum Transylvanicarum Castrum Nostrum Regale Talmasci vocatum in Comitatu Albensi earumque partium Transylvanicarum situm cum turri Veres Torany. tributoque inibi exibi solito, ac Castro Lothorvar vocatum, nec non oppido similiter Talmats, villisque et Possessionibus Kis Talmats, Boitza, Plopi, Porcesd, utroque Sebes, ac Praedio Creutzenfeldth appelato, nec non medietate Villa Reue nuncupato, similliter in Cottu Albensi exsistenter, aliis etiam cunctis Villis, et juribus possesionariis ad praedictum Castrum de Jure spectantibus=ipsiusque earundem utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet ad praefator septem sedes Nostras Saxonicales, in perpetuum et irrevocabiliter anneximus et Eisdem septem sedibus incorporaverimus et quod saxones earundem septemu sedium praesentes, et futuri hujusmodi, Castra, turrim, et pro sacra Nostra Corona teneant et gubernent; sicut tenen Civitates, oppida, et Villas in terris dictarum septem sedium existentes Velimusque profatos saxones Nostros in ipsos, et earundem Dominium per Nostrum et Vestrum homimes legitime facere introduci,—

Igitur fidelitati vestrae firmiter praecipimus, et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Stephanus v Ladislaus Huzyntelke, aut-Ioannes Syn, Ladislaus de kerék, seu Georgius Tobiassy, sive Michael de Olmás neve Laurentius „seu Tomas Boltya, aliis absentibus Homo Noster per Nosde Curia nostra Regia ad id specialiter deputatus ad facies praedictas Castrorum, ac Turris, Villarumque et pertinentiarum earundem vicinis, et comitaneis et praesentibs accedentes introducent profatos saxones in Dominium ipsorum et earundem statuatur, eadem et ipsas eisdem promisso jure perpetuo, et irrevocabiliter possedendum, si non fuerit contradictum, contradictores, vero si qui fuerint, evocet, ipsosccontra annotatos Nostros Saxones in praesentia Vojvodae dictarum partium nostrarum Transylvanicarum ad Terminum Competentium: ratione contra edictionis earundem reddituri et post haec hujusmodi introductionis, et statutionis seriem, cum contradictos et evocatos, siqui fuerint Vicinorumque et comitaneos, qui promisae statutioni intererunt Nominibus Terminoqua assignato, praefato Vajvodae more solito rescribatur. Datum Vienae Feria sexta proxima post Festum Beati Mathei Apostoli—

Anno Domini, Millesimo Quadringentesimo, quinquagesimo tertio. —

Ladislau din grati'a lui Dumnedieu regele Ungarisi etc. etc.

Fiinduca noi pentru servitiele credinciós̀e ale Sassoniloru Nostri credinciosi din siepte scaune anessamu amintiteloru nóstre scaune sassonice sî le incorporâmu pentru totudeun'a sî fara revocare castelulu Nostru regescu din pârtile nóstre din Trani'a, numitu Talmaciu, care diace in Comitatulu Albei sî ale pârtiloru acelor'a din Tranni'a, dimpreuna cu turnulu Veres Torany (turnulu rosiu) sî cu tributulu ce e indatinatu, a se ridicá acolo sî cu castelulu numitu Lothorvar, precumu sî opidulu asemenea Talmaciu sî bunurile sî posessiunile: Talmaciu micu, Boiti'a, Plopi, Porcesti, ambele Sebesie sî bunulu numitu Creutzenfeldth precumu sî jumetate din bunulu numitu Reunche, care asemenea se afla in Cottulu Albei, inca sî tóte celelalte bunuri sî drepturi possessionare, care de jure (dupa dreptu) se tienu de castelulu amintitu sî folósele sî tóte pertinentiele acelor'a, sî fiindca Sassonii aceloru siepte scaune, cei de acumu sî cei din viitoriu in modulu acest'a vorn posede sî voru gubernà castelele sî Turnulu in loculu Corónei nóstre Sacre, asiá precumu posedu cetâtiele opidele sî bunurile, ce se afla in tienuturile amintiteloru siepte scaune, sî fiindca voimu, cá amintitii nostri Sassoni sa se introduca in acelea sî in dominiulu acelor'a pre cale legale prin ómenii Nostrii sî ai Vostrii, —

Pentru aceea ve prescriemu sî ve demendâmu strasnicu fidelitâtiei vóstre, cá sa tramiteti unu omu de ai vostri demnu de incredere, cá martoru, in a cârui presentia Stephanu de Ladislau Huzyntelke, séu Ioane Syn, Ladislau de Kerék, séu Georgiu Tobiassy, séu Michailu de Olmás sî nu Laurentiu, séu Tom'a Boltya sî, nefiindu altii de fatia, omulu nostru, delegatu anume spre aceea prin noi de Curi'a Nóstra Regia voru vení in fatia locuriloru amintite: ale casteleloru, a Turnului, ale bunuriloru sî ale pertinentieloru acelor'a, sî, fiindu de fatia vecinii atâtu cei comitanei, câtu sî cei presinti, sa introduca pre Sassonii amintiti in Dominiulu loru sî sa se otarasca, cá ei acelea sa le poseada ne'ntreruptu dupa dreptulu promisu sî fâra revocare, déca nu va fi contradisu cineva, déca insa sáru fi aflatu unii, cari aru fi contradîsu, pre acei'a sai chiame sa steie fatia cu Sassonii Nostrii amintiti in presenti'a Voivodei la judecata celoru competenti din locurile Nósfre amintite din Tranni'a: dupa ce sau facutu contradîcerea in modulu seu, sa se rentórca sî dupa procedur'a introductiunei sî statutiunei acestei'a.

Traducerea.

parerei directoralului fiscalu
(v. memorand. in nrulu T. R. 69.)

In privinti'a scaunului Selisce produce magistratulu Sabiiului doue cârti a regelui Mathia, cea dintaiu carte statuta reg. din a. 1472 a dou'a carte donationale din a. 1483. Ambe suna despre colatiunea posessiunei Omlasiu etc. Pre bas'a cârora nu póte pretinde nimica magistratulu cu atât'a mai pucinu dela scaunulu Seliscei (despre care nu se amintesce nimica in cârtile acelea) vreo proprietate, deórece nu se pomenesce despre bunurile Selisteniloru chiaru nici in deliberatulu forului productionalu din anulu 1772 in care magistratulu face pretensiune in conrra fiscului; sî déca naru fi deliberatulu meritoricu, ci numai spre a face póte ca vreo esceptiune in contra forului fâra nici un'a producere de documinte, nu se póte produce din sirulu procesului acestuia óre care documentu tienetoriu de scaunulu Saliscei, in care aru face magistratulu vreo pretensiune, decâtu numai despre pamentulu in care au prevaricatu posessorii illegalminte cu dreptulu loru mai nainte avutu. Intrebuintiarea simpla nu se baséza nice pre legi nice pre privilegii dupa criticulu sî epochalulu anu 1558, sî cea ce sta in constitut. aprob. p. 5. a. 80 nui póte da putere legala: Scaunulu Selisce se tiene fâra indoiala de fundu regiu, de acel'a fundu regiu care dupa decretulu regelui Vladislau II articululu II estenealinaveru dupa constitut. aprob. P. II lit. 1 art: 379 este recuperaveru, sî in vorbele constitutiuniloru aprob. II tit. 8. art. I nu se póte gasi nice prescriptiune, precumu testeza pre deplinu repetiotele decissiuni a curiei regie in caus'a fiscului regiu pentru Glimbóca etc. sî pentru diecimi in contra magistratului Sabianu.

II. In privintia dominiului Talmaciu sî a comuneloru de elu tiitóre, Talmaciu mare sî micu, Boiti'a etc. produce magistratulu nescai cârti sententionale din a. 1650. . . . . . .

De altmintrea chiaru sî cârtile acestea sententionale produse la a. 1650 in susu citat'a causa a fiscului, pentru pretins'a bonificatiune a Racovitiei se nulifica sî 'si perdu valórea prin cârtile cele privilegiale a divului rege Ladislau dela 1453, pre bas'a câror'a este constatatu cumca castelele regesci Talmaciu, Lotrior'a (Lotorvár) pâna la turnulu rosiu câtu sî opidulu Talmaciu sî posessiunile Talmacelu, Boiti'a, Racoviti'a, Porcesci etc. fiindu considerate de nealienavere, asiá au fostu incorporate 7-loru judetie sasesci, incâtu oficialii sî locuitorii 7-loru judetie sasesci le-au posediutu sî lucratu pentru rege sî sânt'a coróna regésca cum le posedu sî le lucra castelele, opidele sî vilele a susu numiteloru judetie sub numele regelui sî a corónei. Cum nu se póte dara pretinde prin magistratu in sensulu decretului repetitu sî a aprob. const. fâra de lege séu fâra unu privilegiu peculile regesci, dreptulu de proprietate ce se tiene de cetâtile, opidele sî vilele regesci, asiá nici ca póte face pretensiuni in vre-unu modu magistratulu Sabiiului asupr'a susu numiteloru bunuri, cá asupr'a fundului regiu, care se locuesca dreptulu incuilinariu pre bas'a privilegiului Andreanu nici asupr'a scaunului Talmaciu, care prin incorporatiune a inbracatu aceea-si natura de inalienabilitate, dupa ce incorporarea in fundulu regiu e contra interdictului decretului a mai inainte citatului Vladislau sî nu se face diferintia intre natur'a de inalienabilitate a fundului regiu sî intre prejudetiulu dreptului regalu. Prin urmare cârtile acestea sententionale déca chiaru aru putea vení intru ajutoriu magistratului sî i-aru puté dá unu feliu de basa legala nu potu avea valóre fâra producerea celoru-lalte documente originali. —

Varietâti.

*** Dupa o corespundintia de Nic. Nicolaeviciu docinte supremu in Ciacov'a, conferintiele invetiatoresci, care s'au introdusu inca acum trei ani in dieces'a Caransebesiului prin staruinti'a sî ingrigirea Prea sfintitului Parinte Episcopu Ioann Popasu, s'au tienutu sî au decursu sî in anulu acest'a in cea mai buna ordine sî cu efecte corespundiatóre scopului, ce-lu au acele conferintie. Iéra anumitu la conferinti'a invetiatoriloru din Tractulu protopopiatului Ciacovii, sub conducerea comisariului Ilie Istvanu, dupa pertractarea objecteloru tienatóre de conferintia, s'au fâcutu din partea D. Petru Popoviciu docente in Suburbiulu Temisiórei, propunerea cá sa se faca o contributie de buna voie din partea tuturoru invetiatoriloru sî sa se ridice unu monumentu in memori'a reposatului consiliariu de scóle Constantinu Ioanoviciu. Meritele barbatului acestuiá au fostu pestrate cu multu mai vii in memori'a sî inim'a invetiatoriloru de câtu cá sa nu sa fia iuvoitu la unu scopu asia sublimu. Deci s'au otarîtu cá propunerea acést'a sa se aduca la cunoscinti'a tuturoru invetiatoriloru din diecesa, cá astfeliu sa se póta realisá câtu mai curendu sî mai usioru.

(†) In 3. l. c. s'au petrecutu la mormentu de totii elevii institutului archidiecesanu, cari s'au aflatu dejá pre aicí, osemintele reposatului Andreiu Curlutiu tinerulu acest'a dupa ce absolvise 4 clase gimnasiale vrea sa intre in carier'a preotiasca, insa in dorinti'a acést'a, mai cându erá sa incepu studiele, o bóla cumplita (tifusu), de care diacuse vre-o 3 septameni in spitalulu cetatienescu de aici, in etatea de 20 de ani i curmà firulu vietiei. Teologulu abs. Titu Gheaj'a i au tienutu o cuventare potrivita, prin carea au mangaiatu sî intaritu pre betranii sî jalnicii lui parinti, carii cá lucratori de pamentu din Feldiór'a cu multa truda sî ostenéla se ingrijisera pentru crescerea unicului loru fiu, dicândule intre altele cuvinte de mangaeie, ca este cu multu mai frumosu sî cu multu mai placutu inaintea omeniloru sî inintea lui Dumnedieu, a muri pre cararea invetietoriloru, cându binevoesce Ziditoriulu, de câtu a traí veacuri intregi in orb'a nesciientia. Fiei reposatului tierin'a usióra!

*** (Societatea protestantica) „Gustavu Adolfiana“ in Germani'a in decursulu anului trecutu au impartitu intre 783 comune de religiunea protestanta 175, 197 taleri. Cu spriginirea ei s'au cladítu 22 biserici sî 12 scoli, iear 59 bisericici, 30 scóle sî 15 case parochiale se zidescu acum.

Societatea are 48 puncte centrale 1134 filiale 248 filiale de femei, 10 de invetietori sî 9 de sine statâtorie.

Societatea esista de 25 de ani sî intre 1798 de comune au impartitu 2,642.408 taleri (Astfeliu lucra toti acei'a, carii facu lucru bunu catra toti, dar mai vertosu câtra cei de o credintia! Galat. c. VI v. 10).

(†) Constantinu Negruzzi s'a sevirsîtu din viatia dumineca in 25 Augustu, in etate de 60 de ani.

Pâna cându unu autoru mai competentu va puté presentá in estinderea cuvenita unu studiu asupra activitâtii literare, a meritului sî a influintiei reposatului barbatu, este justu a reamintí lectoriloru acestei foi sî a spune mai alesu generatiunei celei june, ca in Constantinu Negruzzi literatura româna a perdutu unulu din putinii autori, a cârui scrieri au aratatu literaturei nóstre renascende o cale salutara. Elu, in unire cu Vasilie Alexandri sî cu Mihailu Cogalniceanu, a redesceptatu in Moldova cultur'a literara, sî atâtu spiritulu nationalu alu unora din scrierile sale (Alexandru Lâpusneanulu, Aprodulu Purice etc.), câtu sî stilulu celu usioru sî limpede ce le distinge pre tóte, constitue unu meritu adeveratu alu reposatului barbatu sî-i asigura recunoscintia compatriotiloru sei.

Conv. lit. T. Maiorescu.

Nr. 15,889—1868.

Publicare de concursu.

Dupa care se escrie prin acést'a concursu pentru ocuparea celoru siese posturi de profesori ordinari devenite vacante la Gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu, sî anume: pentu studiile „philologi'a clasica“, geografi'a, istori'a generala, istori'a naturale sî sciintiele naturale, cu propunere schimbata in limb'a magiara sî germana, — pre lânga unu salariu anuale de 945 fl. sî prospectulu la unu adausu de câte 105 fl. dupa câte unu servitiu de 10 ani. —

Se provóca prin acést'a voitorii de a concurge, — cá sa tramita celu multu pâna in 25 Septembre a. c. cererile loru concursuale adresande câtra Guvernulu reg. transilvanu, alaturendu lânga ele, testimoniulu baptismale, celu despre absolvirea studieloru sî depunerea esamenului de profesura din specialitatea respectiva, — sî despre aplicarea loru avuta pâna acum, — documentându-se totu deodata sî aceea, cumca au desteritate receruta in limb'a magiara, germana sî incâtu-va in cea româna, — in casu cându au vre o aplicatiune pre calea chefiloru loru concurenti, iéra la din contra deadreptulu directiunei gimnasiului reg. de statu din Sabiiu.

Din siedinti'a Guvernului reg. alu marelui principatu Transilvani'a tînuta in 28 Augustu 1868 la Clusiu. —

22—1

Concursu.

Pentru ocuparea Statiunei Invetiatoresci. la Scóla comunala gr. or. din Parau, se deschide concursu pâna la 20 Septembre a. c.

Cu acestu postu e inpreunatu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cortelu liberu in edificiulu scólei — sî lemnele trebuinciόse pentru focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, voru adresá subscrisului concursele sale pâna la terminulu susu aratatu, instruate cu atestatele de lipsa, despre a loru cualificatiune.

Fagarasiu 5/17. Sept. 1868.

Petru Popescu
Protopopu gr. or. sî
Insp. distr. de scóle.

23—2

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetietoresci din comunele Abrudu, Abrudusatu sî B. Cierbu se deschide concursu.

Cu statiunile acestea suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) Statiunea invatietorésca dela scóla centrala din opidulu Abrudu e provadiuta cu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî 2 argii de lemne.
b) Statiunea din Abrudusatu, este impreunata cu unu salariu anualu de 150 fl. v. a. cuartiru liberu sî 2 orgii de lemne, iare
c) Statiunea din Buciumu Cierbu, e provadiuta cu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu, lemne câte voru fi necesâre, s-una parte din venitele scolare — pentru serviciulu de cantaretiu. —

Doritorii de a competí la unulu din acestea posturi, au de a sî provedea petitiunile cu atestate de cualificatiune buna, de moralitate, ca au absolvatu cursulu pedagogiei in Institutulu Archidiecesanu ca scia sî cantarile bisericesci sî ca suntu de religiunea gr. orientala; tóte aceste pâna la 20. Septembre a. c. suntu a se adresá subscrisului Inspectoratu scolariu.

Dela Inspectoratulu scolare districtuala gr. or.
alu Zlatnei de josu.
Abrudu 1. Sept. 1868.

20—1

Concursu.

Stasiunea de parochu din Magerusiu in Tractulu Protopopiatului alu II. alu Brasiovului devenindu vacanta, prin transfararea preotului de acolo la parochi'aBodului, se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii la acésta parochi'a preoti séu Clerici absoluti, sa trimita cererile loru cu documentele de lipsa, la subscrisulu scaunu protopopescu pâna la 30 Septembre a. c.

Scaunulu protop: gr. or. alu II alu Brasiovului.
Brasiovu in 4 Septembre 1868.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Escriere de Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scóla romàna gr. or. din Maerau, Fractulu Turdei de susu, e impreunatu cu leafa amnuala de 60 fl. v. a.

Se deschide Concursu pâna la 30 Septembre 1868.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru avé pâna la acestu terminu, a-si trimite la subscrisulu, prelânga concursele sale documentele recerute.

Inspectoratulu Districtualu scolare gr. or.
Idicelu in 3. Septembre 1868.
Iosifu Brancovanu.
Protopopu.

19—3

Concursu.

La scól'a capitale-normale gr. or. dela biseric'a vechia din Satulungu a devenitu vacante unu postu invetiatorescu cu salariu anuale de 180 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sa-si tramita timbrate sî francate pâna in 20. Septembre. st. v. a. c. la subscrisulu: atestatele loru ca suntu români de legea gr. or., testimoniile loru scolastice ca au absolvatu gimnasiulu micu sî cursulu teologicu séu pedagogicu sî documente autentice despre purtarea loru morale sî politica.

Brasiovu 30. Augustu 1868.
Iosifu Baracu
Protopopu sî Inspectore districtualu de
scóle alu Brasiovului.

Nr. $\frac{3647}{\text{civ.}}$ 1868.

EDICTU.

Din partea magistratului Sabiiului se publica prin acést'a, ca dlu Stefanu de **Hannenheim** a documentatu indreptatirea sea la esercitarea advocaturei sî ca in 1 Septembre a. c. sî va deschide cancelari'a sea de advocatura in cas'a nrului 359 din strad'a Pintenului in Sabiiu.

Magistratulu cá judecatoria.
Sabiiu 27 Augustu 1868.

Ioann Cristea,

Compactoru in Sabiiu, se recomenda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu escutarea tuturoru comisiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promtu sî solidu, cu pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, **Strad'a Macelariloru**, (Fleischer Gasse) **Nr: 14.**

Burs'a de Vienn'a.

Din 11/23 Septembre 1868.

Metalicele 5%	56	70	Act. de creditu	206	
Imprumut. nat. 5%	61	40	Argintulu	113	75
Actiile de banca	708		Galbinulu	5	51

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu 6 fl v. a.

Nru 74. ANULU XVI.

Sabiiu, in 15/27 Septembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Pré Sânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu au sositu eri sî

Pré Sânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioann Popasu a sositu alaltă eri dupa amédi in mijloculu nostru.

Unu numeru insemnatu dintre dd. deputati la congresu au sositu eri sî astadi.

Alegeri la Congresu

In archidieces'a Transivaniei.

Din partea laiciloru: Dlu ofic. finant. Ioann Filipescu in cerculu XIV, Dlu c. r. capitanu in pensiune Constantinu Stezaru, in cerculu XVIII, Dlu adv. Nicolae Gaetanu, in cerculu alu XX.

in dieces'a Aradului.

Din partea clerului: Mironu Romanu, Protosincelu in Aradu, Petru Chirilescu Protopopulu Chisiu-Ineului, Ioann Russu, Parochu in Aradu, Ioann Groz'a, Protopopulu Halmagiului. Simeonu Bic'a, Protopopu sî presied. consist. in Oradea-mare. Moise Porumbu, Parochu in Tulc'a si ases. consist. Georgiu Vasilieviciu, Protopopulu Beiusiului. Petru Anc'a, parochu in Ghirod'a sî ases. consist. Ioann Tieranu, Protopopulu Lipovei, Parteniu Gruescu, parochu in Capolnasiu sî ases. consist.

Din partea laiciloru civili: Lazaru Ionescu, sî Ioann P. Desseanu, advocatu in Aradu. Alessiu Popoviciu, advoc. in Comlosiu, sî Michailu Nicóra, ases. la tribun. comitat. Bichisiu. Demetriu Bonciu, advocatu in Aradu, — sî Ioann Moldovanu, notariu comunalu in Siri'a. Sigismundu Popoviciu vice-comite in Aradu, sî Sigismundu Borlea, proto-notariu comitat. Zarandu. Nicolau Zsig'a, sen. cetatiénu in Oradea-mare, sî Stefanu Borosiu, advocatu in Borodulu-mare. Michailu Besanu, ases. tribun. comit. in Lugosiu, sî Georgiu Pop'a Popp, redact. foiei „Albin'a" in Vien'a. Parteniu Cosm'a, advocatu in Beiusiu, sî Ioann Bic'a notariu comunalu in Morousiu. Vincentiu Babesiu, jude la tabl'a reg. in Pest'a, sî Petru Cermen'a, capitanu prim. alu Orasiului Timisiór'a. Dr. Atanasiu M. Marienescu, ases. la trib. comit. in Lugosiu, sî Constantinu Radulescu advocatu in Lugosiu; — (suplin. Dionisiu Cadariu, adv. a Chiseto). Dr. Alessandru Mocioni, sî Victoru Mocioni, posesori mari in Banatu.

Congresulu natiunalu bisericescu.

Au trebuitu sa tréca o suta siése dieci sî atâti'a de ani pâna cându biseric'a sa se revéda iérasi in representanti'a ei intrega. Ce aspectu venerabilu sî respectabilu, ce sîmtire inaltiatóre de sufletu este cându astâdi avemu, dupa intrerupere de sute de ani, a privî fatia in fatia pre urmasii aceloru mai mari, cari in tempurile cele grele ale persecutiuniloru natiunale bisericesci au fostu incetatu a se mai adunâ, au fostu incetatu de mai fi o individualitate visibila, au incetatu de a-si mai folosî drepturile date de Dumnedieu prin Mântuitoriulu lumei, fiiulu seu, sigilate de mangâitoriulu Duchulu adeverului; cându ii vedemu adunati spre a luá posessiune de unu dreptu atâtu de pretiuitu: alu liberei desvoltâri pre câmpulu crescerei poporului nostru. Ce bucuria póte insufletî pre ori ce românu cându dupa atâtea grele fortune ce s'a succesu, dupa tempestatea, carea ne dismembrase pâna la despretiulu strainiloru, ba mai pâna la nimicire, sa ne revedemu iérasi Archipâstorii, clerulu nostru, inteleginti'a nóstra, dândusi mân'a cá la o dorita revedere, dândusi mân'a spre a se pune la lucru sî a cautá tamaduirea reinviatului trupu nationalu bisericescu, pre carele lu cugetau multi ca demultu este alu veciei.

Cu dreptu cuventu putemu sî noi dîce: Râdicâ impregiuru ochiî tei Sióne sî vedi, cum dela apusu sî dela resaritu, dela média nópte sî média-dî au sositu fiii tei. Salta sî te bucura, ca marirea Domnului preste tine au stralucitu.

Dara, asiá este, provedinti'a a fâcutu cá marirea Dlui cu radiele sórelui dreptâtiei sa stralucésca sî preste noi. Acest'a ne da sperantia, ca precum la radiele sórelui primaverei resaru tóte câte santu de trebuintia folosintiei omenesci, asiá si acum va resarí de ací incolo imbelsiugarea cea dorita pre campulu spiritualu. Lips'a acestei imbelsiugâri ne a aretatu flamendi sî setosi sî goli spiritulminte, de aci incolo avemu dreptulu, de a ne aratá si intre alte popóre, intre alte biserici, cu fatia mai vesela pentru ca virtutiei cata ca i se restauréza iérasi templulu ce i se cuvine sî apoi scimu ca singura virtutea conduce la indestulirea spirituala; iéra speculatiunile ducu numai la reulu celu maide apoi carele e mai reu de câtu celu dintâiu.

Noi credemu ca raporturile cele dintâiu ce-le vomu dá despre congresulu nostru natiunalu bisericescu voru intâri sperantiele nóstre spre bine sî voru resfirá temerile nóstre de reu. Flórea inteligintiei nóstre adunate la unu locu va fi gelosa sî de tempu, numai cá mai in graba sa aduca decisiuni, de care doresce totu crestinulu românu gr-or. de sute de ani.

Sa ne impreunâmu dara in diu'a de astadi tóte rugaciunile nóstre câtra Ddieu cá sa verse darulu seu asupr'a activitâtiei congresului, incâtu sa fia o dî epocala, o dî de vesela aducere aminte pentru noi sî posteritatea nóstra.

Temere de magiarisare.

Tóte lucrurile posedu natur'a, de a fi bune séu rele dupa anumite proportiuni. Sî dulcéti'a sî sî amarulu suntu bune in mesura potrivita trebuintiei sî stricaciόse suntu amendóue cându nu e potrivéla, ci se intrebuintiéza in catatime pré mare.

Astfeliu este sî cu fric'a séu temerea de magiarisare respective de desnatiunalisare.

Conservarea individualitâtiei e o detorintia, pre carea ni-o impune sî moralulu celu crestinescu, sî celu filosoficu. A disputá esistinti'a individualitâtiloru natiunale este a inchide ochii, odata spre a nu vedé ceea ce este in realitate, a dóu'a óra, spre a ignorá lips'a varietâtiloru sî specieloru, pretinse de locu, de obiceiuri in care traiescu ómenii, sî de originea, din care se tragu ómenii, a ignora ca tóte aceste aducu viéti'a; sî inlatura monotoni'a in lume.

A nu purtá vre-o natiune grigia de esistinti'a individualitâtiei sele natiunale este egalu cu neglegerea vietiei séu cu sinucidere indirecta — la tóta intemplarea o crima suprema contra preceptului celui mai mare, alu iubirei de sine, dela care trebuie sa proceda tóta iubirea câtra altii.

Detori'a dela individulu singularu trece dara cu tóte consecintiele la individualitatea carea se compune din mai multi, cârei'a i mai dîcemu si colectiva, prin urmare déca singularulu are dreptu a-si teme fiinti'a sea cu acel'a-si dreptu sî teme sî o natiune colectivitatea sea, esistinti'a sea.

Inse temerea acést'a trebuie observata din partene intre marginile demnitâtiei sî ale seriosului, câci altmintrea tóta temerea póte devení o frasa imblatita fâra de nici unu sensu, séu o ipochondria politica, ambe periculóse tocm'a pentru esistinti'a nóstra. Periculóse dîcemu, pentru ca usiurinti'a aplicata la unu lucru asiá de delicatu produce nepasare, sî nepasarea vorbesce din gura mai multu, séu numai din obiceiu sî trece cu vederea adeveratii periculi sî urmarea duce mai departe la perire; ipochondi'a intuneca sî amaresce tóte lucrurile spre a nu le mai puté deosebí; ori-ce suflare séu miscare e pretiuita mai reu cu multu decâtu merita; descuragiulu intra sî torturele cele multe provenite din impregiurârile aceste amurtiescu ori-ce activitate sî in fine tóta viéti'a precum la individulu singularu, sî la celu colectivu

Noi de unu tempu incóce, nu vedemu la o parte din publicistic'a nóstra, decâtu vaiete de magiarisare, sî acestu sunetu de temere a strabatutu pâna mai sî la noi.

Unu veteranu ne spunea odinióra, cu óre-care surisu necajitu, ca comandantulu bataliunei sele de câte ori intrá in focu sî incepeau glóntiele inimice a stirbí sîrurile bataliunei, indata incepea a eschiamá: „Pentru Ddieu ne prapadimu cu totii!" Noi cugetâmu ca acésta neeroica eschiamatiune va fi neplacuta pentru ori-ce omu de anima, carele a avutu parte de a fi vre-odata in vertegiulu unui periculu, totu asiá cá sî pentru soldatii, cari au tocmai in momentele periculului supremu lipsa de incuragiare. Deci déca suntemu tocmai la istorisirea unei asemenea intemplâri sa ne dicemu noi insine, ca óre nu e unu pecatu, cá atunci cându periculului e cunoscutu dejá, cându luptatorii trebuie sa fia dejá provediuti cu armele ce le stau la dispositiune, cându ei au sa ascepte numai semnalulu trâmbitiei spre a face miscâri in drépt'a séu in stâng'a, inainte séu inapoi, dupa cum cere tactic'a: nu e unu pecatu óre, cá atunci sa vina eschiamatiuni fricóse sî descuragiatórie in sîrurile partasiloru la lupta? Insa va reflectá cine-va, ca terenulu e favoritoriu pentru unii mai multu decâtu pentru altii. Bine, insa la acést'a trebuie sa respundemu, ca nu numai terenulu face, ci dreptatea causei inainte de tóte, carea insufletiesce; intieleptiunea in dirigerea miscâriloru sî disciplin'a sî instructiunea in urmarea directiunei, ducu a dese ori de pre terenu nefavorabilu pre terenu favorabilu sî atunci lupt'a devine egala sî póte terminá cu unu resultatu onorificu pentru ambe pârtile luptatórie; iéra intimidarea, fric'a ducu totu-déun'a la retragere rusinósa sî pagubitória.

Amu petrecutu póte pré multu la acésta desvoltare in asemenare, insa in impregiurârile nóstre, cându lupt'a, intielegemu cea pacinica, este neincungiurabila, credemu ca e de lipsa sa luâmu asemenâri sî mai plastice, cá dóra sa le putemu vedé mai bine sî intielesulu loru sa-lu putemu prinde cu mân'a

Asiá dara alt'a trebuie sa fia procederea nóstra, déca e cá aceea sa fia incununata de succesu — trebuie sa fia tréza, seriósa, sî in unu modu concretu.

Inainte de tóte trebuie sa constatâmu pericululu de care ne tememu. Deci trebuie sa ne intrebâmu, ca esista in adeveru pericululu magiarisârei?

Cându vremu sa dâmu respunsu la intrebarea acést'a sa nu avemu numai vointi'a unoru ómeni naintea nóstra, ci sa cugetâmu, ca esistu sî elementele cari sa realiseze acésta vointi'a? sî déca acele nu esistu, atunci trebuie sa scimu ca acésta vointia se reduce numai la unu pium desiderium.

Unu poporu carele pórta in sine pericululu desnatiunalisârei altoru popóre trebuie inainte de tóte sa precumpanésca pre celelalte cu numerulu, salu precumpanésca inse sî cu cultur'a in toti ramii ei. Sa deschidemu istori'a strabuniloru nostri Romani sî sa vedemu, ca d. e. pre greci iau fostu absorbitu cu totulu in organismulu statului loru sî cu tóte aceste, déca cu cultur'a nu a pututu sa-i precumpanésca, partea esariténa a imperiului se desvólta mai tardiu in o imperatia numai dupa nume romana, in sine inse grecésca. Sa cautâmu in istori'a mai noua d. e. in Russi'a, carea dela Petru celu mare pâna astâdi inca nu a pututu, preface pre lânga tóta superioritatea numerului, elementele cele tatare, chirghise, calmuce si finlandice, nemtiesci si polone in elementulu seu, cu tóte ca, afara de nemti si poloni, celelalte suntu popóre fara de cultura, — din causa ca nici fatia cu acestea nu a avutu a pune elemente cu multu mai superióre de cultura spre absorbirea aceloru mici natiunalitâti. Insisi Anglii nu au pututu face nimica cu Irlandezii pre lânga tóta cultur'a loru din causa ca elementulu englezu in privinti'a numerica nu póte precumpaní elementulu iriloru.

Avemu noi asupra nóstra unu poporu numericu impunetoriu, care sa ne causeze racori dealungulu spinârei decâte ori vomu cugetá la elu? Precumpanesce elu cu o cultura coplesitória? Nici cá natiunalitate, nici cá rasa elementulu magiaru nu ne e superioru, iéra câtu pentru cultura, fâra de a voí a detrage ceva din meritulu natiunei magiare, ea insasi va concede, ca luându romanimea in totalu nu suntu mai departe de câtu noi; ba déca considerâmu natur'a culturei aflâmu ca suntemu egali, câci si unii si altii avemu mai multu cultura straina. Noi si cu alta ocasiune amu espusu in detaiu negatiunea acést'a a nóstra.

Si cu tóte aceste, cine va crede ca noi suntemu pentru a nu avé nici o grigia de natiunalitatea nóstra se insiela. Noi amu dîsu inca in colónele acestei foi, ca popórele cari remânu inapoi in cultura facu locu altor'a in drumulu mai departe, si in intielesulu acest'a apoi in adeveru vomu avé temere si de popóre mai mici, nu ca ne voru desnatiunalisá, dara, ca ne voru cuprinde locurile spre a zidi pre ele, spre a cresce vite si bucate mai bune si mai multe de câtu noi si noi ne vomu pustií Se intielege ca in tipulu acest'a nu avemu sa ne tememu numai de magiarisare, ci si de jidovisare, nemtisare etcsare, cari tóte ne aducu totu acelasi reu.

Dara sa nu aparemu ca ne abatemu dela tema, sa remanemu pre lânga magiarisare. O amu constatatu? Ei bine! sa dîcemu ca dá! si sa-i cautâmu in fatia sa o vedemu cumu e? sa o analisâmu putînu in elementele ei.

Sa incepemu dela legislatiune. Ací aflâmu doue lucruri si adeca toti cetatienii din statu suntu liberi si egalu indreptatiti. Acést'a trebuie sa nu o trecemu numai asiá usioru cu vederea, pentruca are insemnetate destulu de considerabila fatia cu acea parte, in carea se dice, ca limb'a discutiuniloru in dieta sa fia cea magiara.

Câci se dice inse din vechime ca „salus rei publicae suprema lex esto“. Asiá dara déca salutea statului trebuie sa fia legea cea mai inalta, atunci óre voru staruí magiarii in nisuintie de a contopí natiunalitâti, nisuintie cari sa-i sustiena si pre ei in agitatiuni continue si sa le absórba puterile cu cari aru putea face altu ceva, adeca asigurarea elementului loru, care e mai mai espusu decâtu alu nostru? Déca si intielegu ei interesele proprie, ceea ce trebuie sa o presupunemu, bater dela barbatii de statu, atunci si legislatiunea preste scurtu va trebuí sa se convinga, ca ea nu mai póte purtá si in viitoriu vestmentulu esclusivismului. Acei barbati de statu voru vení la acea convingere, ca puterile barbatiloru demni trebuie sa nu fia, in tempulu cândù privilegiele sa delatura, privilegiate de a functiuná cá parinti ai patriei numai câci acei'a sciu cutare limba, iéra altii sa fia eschisi pentru ca nu o sciu. Salutea séu binele statului va trebuí sa influintiéze totu asiá si in alte afaceri, câci legea suprema va avé a se ingrigí de interesele si prin aceste de castigarea in parte-si a tuturoru cetatieniloru statului déra nici decumu ai departá dela sine.

Déra cându amu avé a presupune ca voru fi cerbicosi si nu voru lasá nici o iota din ideile cele cari pórta inca in parte urmele trecutului, séu numai ale inceputului unei nóue ere; cându institutele publice voru fi supuse preste totu indiomei magiare s. a. ce e dreptu atunci pusetiunea e pentru noi nefavorabile, déra in casulu acest'a, cá cetatieni liberi nu avemu libertate a ne face institutele nóstre proprie? In unu atare casu vomu avé cu atâte spese mai multe cu câtu pre lânga contributiunea ce incurge din pungile nóstre in lad'a statului, de unde apoi se sustinu institutele publice ale statului, noi vomu trebuí a ne impune o nóua contributiune. Atunci inse statulu si instreinéza insusi pre cetatienii sei si lucra in contr'a principiului salus republicae suprema lex.

Ingreunarea dara in desvoltare, va puté fi possibila, dara nu desnatiunalisarea séu magiarisarea din partea ori cârei alte natiuni, carea aru voí a trage tóte folósele publice numai in partea sea.

Asiá dara déca vomu indentificá si acésta impedecare cu magiarisarea atunci noi suntemu datori a opune mijloce cari se puna stavila amenintiârei. In legislatiune barbatii cei vomu avé intrepuna se, interpeleze, faca totu ce voru aflá de necese in favórea individualitâtiei natiunale In oficii deca vomu avé barbati lucréze cu barbatia in contr'a nedreptâtiriloru ce aru vedé ca se arunca asupr'a intereseloru natiunali. Iéra noi cestilalti, preoti si laici, fie care din pusetiunea sea se sprigínesca crescerea poporului, prin scóle, prin industria, prin sciint'a. Aceste suntu tóte nu numai lucruri neiertate, ci suntu lucruri, cari suntu in cercu mai strimtu in interesulu statului, a cârui factoru considerabilu suntemu si noi românii, si in intielesu mai largu in interesulu societâtiei omenesci, carea astadi cere concursulu tuturoru popóreloru cu putere de viatia. In tipulu acest'a, chiaru déca amu concede tendintiele magiarisarei seu germanisârei cu ori ce pretiu, ele se voru sferm'a de vitalitatea nóstra.

Deci in locu de a lati mereu ne increderea in puterea nóstra de viatia, in astfeliu de lupta amu vrea sa vedemu pre barbatii nostrii, cari s'a combata periculii la tóta punctele, fâra de audi macaru unu vaietu si resultatulu aru fi ca póte ne-amu trezí cá aceste dóue popóra din lupta aru esí amice, aru esi dóue columne tari in ecuilibrulu Europei orientale, de cari sa nu fia legatu nici unu Samsonu, care sa le sgudue spre stricatinea cumuna, ci de cari sa se aterne trofeele progresului a fie-cârei natiuni concurinte la progresulu generalu alu omenimei.

Cându inse sórtea aru aduce lucrurile altufeliu, pre lânga ambitiunea nóstra natiunala salvata, amu avea consciinti'a liniscita, ca din partene s'a facutu totu ce a fostu cu putintia.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 14 Septemvre.

Din telegramele ce le aduce „Hr. Ztg.“ astadi aflâmu ca Maj. Sea. din decisiune spontanea a sistatu caletori'a in Galiti'a. A dóu'a scire importatanta este demissiunea principelui Auersperg ministru presiedinte in tierile de dincolo de Lait'a De o camdata presidiulu ministeriului e incredintiatu contelui Taaffe. Caus'a acestei demissiuni o ascriu unii deputati ai dietei austriace rivalitâtiei intre Auersperg si Beust.

In diet'a Croatiei s'a luatu la desbatere operatulu despre complanarea croato-ungurésca. Minoritatea vreá cá sa se amâne desbaterea acestui operatu, majoritatea inse a invinsu si operatulu s'a luatu la desbatere. Dupa scirile mai dincóce numai atât'a mai putemu scí ca desbaterea acést'a inca decurge si ca pâna acumu mai multi oratori a vorbitu pentru operatu decâtu in contra lui.

Dela diet'a galitiana aflâmu ca s'a facutu unu proiectu de adresa câtra Maj. Sea, prin carele se cere autonomi'a tierei. Adres'a se pune pre terenulu politico-istoricu si demustra ca Galiti'a nu are comuniune asiá mare cá celelalte tieri translaitane, cari de seculi au avutu mai un'a si aceeasi istoria, pre cându Galiti'a numai de unu seculu si ceva mai bine a intratu in legatur'a tieriloru de sub sceptrulu Austriei.

In politic'a dinafara atrage atentiunea Europei o noua revolutiune in Spani'a, carea dupa scirele ce le avemu pâna acumu, e mai bine organisata decâtu celelalte din trecutu. Scirile oficióse din Madridu spunu ca Topete, comandantu de artileria a amagitu feciorii din mai multe nâi de resbelu si a inceputu rescóla in sinulu dela Cadix. In Sevilla a urmatu asemenea generalulu Yquirdo dimpreuna cu garnison'a din locu. Regimulu a intreprinsu cele de lipsa spre a suprime revolutiunea si in urm'a acestoru mesuri a le regimului opiniunea publica e liniscita. — Dupa alte sciri inca se spune ca revolutiunea a erumptu la Cadix. Pretensiunea revoltantiloru cetimu ca este urmatórea: Regin'a sa abdica in favórea principelui de coróna si adunarea natiunala constituanta sa se conchiame. Mai departe cetimu, ca generalii esilati toti se intorcu in sirurile resculatiloru Serrano a intratu in Sevilla fâra de a aflá vre o opositiune. Alte sciri spunu, ca Malaga, Cartagena si Ferrol suntu resculate dimpreuna cu toti locuitorii intre Malaga si Cartagena si ca regimulu provisoriu siaru fi inceputu in Sevilla lucrârile sele. Regin'a Isabellá nu se va puté intalní cu Napoleonu III pentruca a trebuitu sa se intórne la Madridu unde abiá va fi pututu ajunge. Tóte speranti'a de a suprime resculareа depinde dela armata, cu tóte ca o parte din acést'a a trecutu deja la insurgenti. Madridulu sa afla in stare de asedia.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 19 l. c. dupa verificarea protocolului din siedinti'a trecuta, aduce presiedintele la cunoscinti'a, ca nou alesulu deputatu Debolyi din M. Osierheiu si au presentatu mandatulu seu.

Zsedenyi predá casei o petitiune a superintendintiei Tissiane de confessiunea augsburgica, prin care aceea róga pre cas'a deputatiloru, cá sa reguleze câtu mai curendu desvoltarea faptica a ecuitatiei si reciprocitatiei, statorite in art 20. a. 1848 fara deosebire pentru toti credinciosii de ori ce confessiune, cá sa inceteze odata frecârile interconfessionale. In urm'a acestei'a asterne Ministrulu de culte bar. Ios. Eötvös pre mas'a dietei projectulu de lege despre relatiunea religiuneloru crestine recepte intre sine. Se primesce cu aplausu. In fineia cuventulu Deak si propune, ca, deórece budgetele pre anulu 1868 si 1869 nu se mai potu amená, sa se voteze budgetulu pre an. 1868 din caus'a scurtimei timpului in sume generali, eara cu privire la budgetulu pre a. 1869 dice in propunerea sa: „Ministeriulu sa se provóce, cá sa presenteze câtu mai curendu pre anulu 1869 budgetulu ministerieloru si totu ce nu sta in legatura cu delegatiunele si cu legile armarei, care inca nu suntu sanctionale. Onorat'a casa sa otarasca insa, ca va luá la consultare pârtile acestea ale budgetului inca inaintea delegatiuneloru, si reductiunea finala a budgetului o va amená pre timpulu acel'a, cându se va curm'a lucrulu delegatiuneloru.

Propunerea lui Deak se cetesce, se otaresce, ca sa se tiparésca, si in siedinti'a viitóre sa se aduca la ordinea dilei. Cu acestea se incheie siedinti'a la 11 óre.

Siedinti'a din 21 Septembre. Dupa autenticarea protocolului si dupa incurgerea mai multoru petitiuni vine la ordinea dîlei propunerea lui Deak. Contele Lud. Raday se invoiesce cu partea aceea din propunere lui Deak, care privesce votarea budgetului pre a. 1869 si adauge numai, ca totu odata sa se astérna casei si ratiotiniulu despre a. 1867.; eara in privinti'a budgetului pre a. 1868 e de parere sa se prelungiasca indemnitatea. Urméza o desbatere generala mai indelungata; unii suntu pentru, altii contr'a propunerei lui Deak; pentru propunere este si ministrulu de Finantia Lonyay, observându ca ministeriulu si póte da ratiotiniulu pentru a. 1867, cându va asterne budgetulu pre a 1868. In fine Deak si motiveza de nou propunerea sa, carea se primesce de maioritate. Venindu la desbaterea speciala si facendu-se putine amendamente, ambele projecte de lege se dau sa se tipareasca si la timpulu seu voru veni la ordinea dîlei.

Ministrulu de finantia Lonyay asterne pre més'a dietei projectulu budgetului prelanga elaboratele escerpte ale comissiunei finantiale, Ministrulu Gorove preda dietei projectulu de lege pentru stergerea decimei vinului; si cu acestea se incheie siedinti'a la 1 óra.

Dela universitatea sasésca.

Universitatea sasésca in siedinti'a sea din 22 a lunei curente, dupa ce au verificatu si pre alu 22-lea deputatu alu scaunului Chedintiu Schuller Liblóy, au pasitu la pertractarea formale a proiectului asternutu din partea deputatiloru Bistritiei, care erá pusu pre tapetu pentru siedinti'a acést'a.

Proiectulu despre care ne este vorb'a suna: „Cá universitatea natiunala (firesce sasésca) se statorésca unu statutu despre compunerea si alegerea tuturoru corpuriloru representative; precum a comunitâtiloru comunale si cetatiene, adunâriloru scaunale, precum si a universitâtiei natiunale — si acest'a (statulu) inainte de superarea (deciderea) lui dafinitiva, a-lu comunicá scauneloru respective spre a-si dá parerea asupra-i.“

Nu voiu sa amintescu aici, tóte observatiunile pro si contra ce s'au fâcutu din partea deputatiloru respectivi la acestu proiectu, — care in urma cu majoritate de voturi s'au primitu, — incrediutiandu-se unei comissiune din 5 membrii pentru statorirea lui; — ci voiu mai multu se constatediu si aici unu esemplu de simtiulu de dreptate-egalitate si fratietate a fratiloru sasi, fatiacu noi, românii, pentru ca de-si in impregiurârile in cari traimu, nu putemu crede, ca regimulu magiaru actuale se concéda, cá universitatea sasésca se faca legi (?) unilateralmente pentru teritoriulu seu, numitu cu atât'a predilectiune, cu numele usurpatu de „pamentu sasescu" — totusi pâna ce mai avemu ocasiune a ne consultá la olalta, amu fi asceptatu cu totu dreptulu dela intieleptii si prudentii concetatieni; ca in comissiunea acést'a de 5 membrii, care s'au alesu pentru lucrarea statutului respectivu, se fia alesu si unu românu., cu atât'a mai tare, cu câtu ea statutulu ce este a se face, déca cându-va o se capete putere de dreptu, o sa ne interesedie si pre noi românii cari facemu majoritatea fundului regiu. Iinsa in desiertu domni'a loru nu au aflatu de bine a amestecá si vre-unu românu in acea comissiune pentru ca asiá mai siguru se póta lucrá acelu statutu, care apoi va se fia eflusulu reformeloru, ce suntu a se face pre o basa mai lata de representatiune in fundulu regescu.

Ne-aru placea fórte, cá sa se mai trediésca românii din scaunele, in cari suntu in majoritate — si luându esemplu dela sasi — se nu mai fia asiá complesanti cu acesti'a, alegendu séu numai sasi, séu câte unu românu si câte unu sasu la universitate — câci dieu densii, si acolo unde amu avea totu dreptulu nu ne baga in séma. —

In tóte comissiunile se alesera totu sasi si nici unu românu. D. R.

Conferintie invetiatoresci

din Protopopiatele: alu doilea alu Brasiovului, alu trei scauneloru si alu Hidvegului:

(Urmare)

Conferinti'a II.

In acésta conferintia dupa ce dlu conducatoriu a impartitu materi'a conferentiale in modulu urmatoriu: pentru conf. 2-a: a) metodulu de a introduce pre copii in scriere si cetire, pentru conf. 3-a: b) metodulu de a deprinde pre copii in scriere si cetire, iéra pentru conferinti'a 4-a: c) metodulu de a deprinde pre copii in computu si d) feliulu, cum aru putea invetiat. induplecá pre parinti sa-si tramita copiii la scóla; — fiindu adusi in conferintia patru copii in etate dela 5—7 ani, cari nu umblasera inca in scóla:

1. Se incepù convorbirea cu ei, cá cu elevii intrati intâi'a-si data in scóla; se facura atenti la pârtile corpului loru, la pusetiunile: drépt'a, stâng'a, susu, josu, inainte, indereptu; dupa ce cuprinsera acést'a, fura provocati sa arete lucruri, de care vedeau la drépt'a, la stâng'a loru, s. a.; aceste directiuni li se aretara si pre o tabla de scóla, apoi pusi fiindu in stare, de a le cunósce, fura provocati sa le arete si ei pre tabla.

Li se fâcú si aretà pre tabla unu punctu, apoi altulu; si incunosciintiati despre ceea ce este punctulu, sciura sa respunda si, ca punctulu 1 stà deasupr'a, punctulu 2 dedesuptu puntulu 3 la drépt'a s. a.

Li se dictà, si facura si ei pre tabla unu punctu susu! — unu punctu josu, unu punctu la drépt'a! — s. a.

In modulu acest'a fura incunosciintiati si cu câte-va linii, care apoi dictându-li-se, le facura si ei. Apoi li se repetira intrebârile dinainte, prin care se puse fundamentu la incordarea atentiunei, la esercerea memoriei in acésta privintia, la formarea si primirea câtoru-va representatiuni, la judecata asupr'a lucrârei, care erau pusi sa o faca.

Si privirea incepù a li se deprinde cu formele punctului si a celoru câte-va linii, loru aretate, si mân'a a li se miscá cu óre-care securitate la formarea puncteloru in deosebite positiuni si a linieloru cunoscute.

Se vedea pre fetiele loru si bucuri'a espresa pentru starea cea pentru ei pré fericita, ca puteau produce ce-va despre care ei pâna atunci nici ca visasera.

Privitorii inca se pareau ca simpatiséza cu copilasii pentru acést'a.

2. Li se spuse o propositiune simpla; fura provocati a o dîce si ei câte unulu, apoi in choru. Apoi se facura atenti la cuvintele din acea propositiune, le dîsera si ei câte unulu lamuritu, apoi cu totii deodata dupa tactu. Se facura atenti la sonulu, care se audiá la inceputulu cuventului „ou" — din acea propositiune apoi la sonulu dela inceputulu cuvinteloru: osu, ordiu, s. a. fura pusi sa pronunciedie sonulu „o", c'a parte a aceloru cuvinte, 'lu pronunciara iéra dupa tactu mai de multe ori apoi cu totii deodata.

3. Se facura atenti la form'a gurei, adeca cum trebuie sa asiediâmu budiele cá sa putemu pronunciá sonulu „o". Form'a gurei, care, pâna sa pronunciâmu „o" este cá ceea a unei rotitie, fu insemnata cu creta pe tabla. Privindu copiii la form'a gurei, cá o rotitia, sciau, ca atunci aveau sa audia sonulu „o"; privindu la rotiti'a de pre tabla, scieau, ca aceea erá semnulu sonului „o" (liter'a „o").

Deci fâra cá sa li-o fi mai aretatu cine-va in ABCdariu, indata ce li s'a datu ABCdariulu a mâna erau toti patru in stare sa caute si sa arete liter'a „o" in ABCdariu. Bucari'a loru acum le erá nespusu de mare, câci sciau tóte acestea.

Intielegeau ce va sa dîca liter'a „o", câci vedeau ca este semnulu gurei, pusa in positiune de a pronunciá sonulu corespundietoriu, insemnatu pe tabla. Se interes'au de sonulu si liter'a „o" câci sciau, ca este o particica dintr'unu cuventu, si ca fâra de cuvinte nu amu putea vorbí.

Dupa metodulu susu aretatu li se facura cunoscute si alte vocali, pre cari ei de sine sciura apoi sa le afle si arete pre ABCdariu.

Dupa ce se tramisera copiii acasa facura inv. pres. esplicatiuni ulterióre despre propunerea deosebiteloru linii, drepte, incovaiate si despre combinarea loru, cá esercitie pregatitórie pentru scrierea lamurita a propositiunei, a cuvinteloru, desfacerea cuvinteloru in silabe s. a. la cari esplicatiuni metodice luara parte dearendulu toti presentii; totusi vadira in privinti'a acést'a cunoscintie mai temeinice. DD. inv. I. Morariu, A. Nanu, G. Siurariu, D. Dogariu, I. Popu, I. Mailatu si I. Crang'a.

Conferinti'a a recunoscutu aretatele esercitie pregatitórie pentru scriere si cetire de neaperatu trebuincióse, si a otârîtu, cá numai dupa ce se afla copii cunoscuti cu ele sa li se dee ABCdariulu a mâna.

Conferinti'a a III.

Asupr'a deprinderei eleviloru in scriere si cetire s'au adusu inainte urmatórele:

1. Cuvintele, dîcerile din ABCdariu sa le pronuncieze mai intâiu Invetiat. cu tonu inaltu si lamuritu, luându deodata inainte numai pâna la punctu, dupa aceea sa puna si pre copii sa le pronuncieze asemenea lamuritu si tare intâiu câte unulu apoi cu totii deodata; apoi totu asiá sa le si cetésca, sa-i puna sa le copieze pre tablitie, sa li le si dictedie.

Conferinti'a primindu-le aceste de bune, a otârîtu, ca dandu invetiatoriulu eleviloru sa copieze din ABCdariu totu-déun'a sa le numésca câte renduri sa decopieze. Mai incolo fiindu copiii in stare a cetí cu atât'a indemanare, câtu nu potù si scrie asiá multe dîceri, pre câte potu cetí s. e. intr'unu patrariu de óra, atunci sa se desfaca scrierea de cetire, luându-se fia-care esercitii in câte o alta jumetate de óra inainte.

2. Asupr'a scrierei luata inainte cá esercitiu deosebitu au desbatutu DD. Inv. Iug'a, Popu, Veveriti'a, Schiopu, Sierbanu, Stoic'a aretându ca acum sa mai ia inv. cu elevii literile un'a câte un'a inainte, facându asupr'a loru o descriere scurta si pre intielesu, luându din alfabetu de acelea inainte cari au órecare asemanare intre sine de cele ce nu au lungiri; de cele cu lungiri in susu, apoi de cele cu lungiri in josu. Déca au descrisu o litera sa o si faca dupa acea descriere. Sa li-o dicteze dupa pârtile ei. Totu asiá si cu literile cele mari.

Dlu Inv. Ioann Cranga a esplicatu metodulu de a dictá literile dupa tactu. A facutu si esercitia, dictându adecá Domnia sea si scriindu mai multi dintre inv. presenti. Conferintia a primitu ecést'a cu placere.

3. Asupra dictarei cuvinteloru si propositiuniloru din Abcdariu a esplicatu Dlu Iuga s. a. aretându, cá Inv. se dicteze cu tonu inaltu, respicatu si raru, sa nu repetiasca cuvintele la dictare ori silabele; intre silabele unui cuventu sa faca o pausa mica, intre cuvinte una mai mare.

6. Dlu Veveritia, Neagu, Olariu, Popu, adusera inainte, ca pâna a nu incepe dictarea sa iá inv. séama, ca toti elevii, carii au sa scria, sa-si aiba: tablitia, burete umedu, stilu ascutitu. Apoi le comenda: tablitia pre masa! — stilu 'n mana! — mâna in susu! — asiediati! — apoi incepe dictarea.

Conferinti'a primindu acestea cu placerea a hotarîtu, cá inv. se oprésca in scóla tablitiele copiiloru dati antaiasi-data la scóla si dupa prelegere sa le linieze pre o parte cu unu coiu; totu dupa prelegere sa le ascuta si stilele, la care se póte ajutá si cu unu elevu din despartiamentulu alu 2-lea.

Mai incolo — ca dictându invetiat. eleviloru cuvente: sa le scrie pre tab'la scólei, sai faca atenti si la silabele finali si la schimbarea acestor'a in pluralu.

4. Asupra feliului scrierei din Abcdadiulu Dlui Prof. Z. Boiu Dlu Inv. I. Cranga aduce inainte, ca spre a capetá elevii impoterire in cunóscerea unui feliu de litere, sa urmedie inv. cu elevii sei mai antaiu toti §§ cei cu litere civile, apoi sa incépa la cei cu litere latine.

Conferinti'a a primitu propunerea acést'a de buna. (Va urmá.)

Sabiiu, in 13/25 Septembre 1868.

O corespundintia a „Federatiunei" nr. 132, data din Resînari, descriindu decursulu alegerei de deputatu clericalu pentru congresu, urmata acolo in 2/14 Septembre, aduce numele subscrisului in nisce connexiuni atâtu de false si vatematóre, incâtu nu sciu, se me miru mai multu de órb'a badarania séu de maliti'a acelei corespundintie. Pentru ca

1. Corespundintele afirma, „ca eu a-si fi propusu inca dela inceputu votare nominala, ce insa nu s'aru fi primitu." — Eu acést'a acum o audu intâi'a data, dela corespundintele, de óre-ce eu o astfeliu de propunere nici amu fâcutu, nici ca sciu sa fia fâcutu cine-va, nici chiaru fisicesce nu amu pututu face, fiindu ca eu la actulu alegerei si respective alu votârei amu ajunsu tocmai la urma, asiá incâtu din cei 57 votanti numai 2—3 au mai venitu si votatu dupa mine; iéra la inceputulu actului nici ca amu fostu in biserica, ba dóra inca nici in comun'a Resînari nu ajunsesemu. Unde dara se fiu fâcutu propunerea? Dóra prin dumbrava?! In adeveru, passiunea e órba!

2. Se fiu observatu eu, ca siedulele nu suntu uniforme, ci unele-su mai mari, altele mai mici, si sa fiu propusu a se aduná deocamdata tóte siedulele scrise si sa se dea votantiloru in mâna altele albe", iéra este o afirmatiune, carea nu are nici unu temeiu; câci cându amu sositu eu, votarea erá pe gat'a, si eu luându o siedula si scriindu in trens'a, amu aruncat'o in urna. Dara tocmai cându s'aru fi fâcutu, ceea-ce dîce corespundintele, vedea elu in uniformitatea sieduleloru periculu pentru vre-unu candidatu? Eu nu intielegu.

3. In fine dîce corespundintele, ca eu, „necrediendu-mi ochiloru", a-si fi pretinsu a dóu'a óra numerarea voturiloru" s. a. Acésta insinuare odiósa se reduce la atât'a, ca gresîndu-se din intemplare la numerarea voturiloru, fiindu implicate dóue siedule un'a 'ntr'alta, inca inainte de a se sci resultatulu, pare-mi-se pre la nr. 16 — 17, eu si multi altii amu observatu, ca s'a gresîtu, dara se va mai numerá odata. — Corespundintele ce aru fi fâcutu, cându aru fi vediutu o astfeliu de eróre de-si fâra voia?

Din tóte acestea se vede, ca corespundintiee séu a scrisu dupa spuse neesacte, séu a voitu in adinsu, sa me prostitue in publicu espunendu-me cá contrariu alu meritului. La casulu dintâiu merita reprobare, câci nu s'a informatu de ajunsu; iéra la casulu alu doilea, inventandu minciuni, si aruncându cu tina in unu omu, de care pre semne cu alte arme nu s'a sciutu apropiá, merita etc. despretiulu ori-cârui omu onestu. Si acestu dispretiu i va fi respunsulu meu pâna atunci, pâna cându va dovedí séu va indreptá asertele sele!

La minciun'a in privinti'a dlui Cristea i va respunde acest'a.*)

Z. Boiu.

Varietâti.

⁂ Diuariulu „V. U." publica statistic'a foiloru din Ungari'a. In Buda — Pest'a aparu 90 de dîuare si foi unguresci, 26 germane, 3 slavéne, 7 române, 1 croata si 1 latina, cu totulu 130, precându in Vien'a este numerulu acelor'a 232, in Londr'a 553, si in Parisu 774.

⁂ Desclinite afaceri bisericesci din Biharea. Septembre 1868. Noi bihorenii (multiamita lui Ddieu si lauda eterna lui Samuilu Vulcanu, Leopoldu II, Nicolae Zsiga si alti binefacatori) avemu o multime de institute pentru educatiune, din cari esu in fia-care anu o suma frumósa de teneri, dar — din nefericire — putini fórte se asiédia in comitatulu nostru, sî numai acum cu ocasiunea alegerii la congresu observaramu cá intieliginti'a nóstra e fórte mica, in câtu dieu nu pré avemu de unde alege multu. — In Ronteu in 18 aug. v. rss. d. protopopu sî presiedinte consistoriului Simeonu Bica impreuna cu alti preoti sî unu diaconu, santi crucea menita turnului nou a. s. beserici. Architectulu punendu crucea pre turnu inchiná de acolo unu toastu pentru Imperatulu, altulu pentru metropolitulu Siagun'a, apoi pentru eppulu Ivacicovici, sî pentru protopopulu Bic'a Protopopulu respundea cu vivate entosiastice. D. Bic'a a tienutu o cuventare pré frumósa laudandu zelulu credinciosiloru sî aretandu in limbagiu poporalu cá regenerarea natiunei nóstre are sa se intemple prin beserica sî scóla. Apoi daruí comunei o bute de v nu si-o lasá a se petrece intre cântecele natiunale ce le essecutá band'a mussicala din Oradea-Mare. Turnulu se acopere cu plevu, de ací se póte conchide despre zelulu comunei. Curendu se va santí aî beseric'a din Gepiu lânga Salonta. Protopopulu s seceratu laude multe de la poporu, sî noi recunóscemu cá suntu meritate, câci ustanesce multu sî are multe de lucratu, din causa cá prot. de mai nainte erá incarcatu de afaceri pré multe intr'o etate fórte naintata. Totu de la congresu sperâmu se previna asemene acumulatiuni pentru venitoriu. „Alb.“

---

*) A se vedé nrulu trecutu R.

⁂ Cându audu diuarele straine din lumea civilisate despre vre-o intemplare din poporulu nostru, impreunata cu celu mai micu semnu de superstitiune, pe intrecute i d'au colorile cele mai satirice deducându sî aratându necultur'a poporului nostru. Insa eata, ca acum'a tocmai in tierile civiliste, unde cultur'a este in flóre, in mijloculu unei adunâri cinstite de ómeni plini de cultura se areta „unu dracu impelitiatu,“ carele luandu chipu vediutu, binecuventa adunarea sî apoi dispare. Intemplarea acést'a ni-o istoriseste unu corespundinte dela Polsenz in numerulu celu mai nou alu diuariului „Katholische Bläter,“ sî diuariulu acest'a, carele ilu pórta ómeni culti, sî carele are sa latiasca cultur'a din tierile civilisate, primesce sî latiesce corespundinti'a amintita fâra nici o observare, sî in tóta seriositatea ei. Eata cum ne istoriseste coresespunitele intemplarea acést'a, care dice, ca o au patitu unu amicu alu seu, inainte cu vre-o 14 dile in siedinti'a reuniunei liberale din Wels (Stiri'a): „Adunarea-se dice in corespundintia — ascult'a, cá toldeun'a, in cea mai mare tacere sî incordare la cuvintele vorbitoriului. Ochii toturor erau atintiti la elu (la presiedintele A. G.); totu cuventulu ilu sorbéu depre budiele lui. Eu insa din intemplare eramu fórte distrasu in sér'a aceea; pre lenga tóta silinti'a numi putému incordá atentiunea, sî ochii si cugetele mi sburau fâra nici unu planu incóci sî sî incolo. Ast'a au fostu caus'a, de dintre toti cei de fatia numai eu amu vediutu scen'a infioratóre, care s'au desfasiuratu iute cá fulgerulu tocmai la spatele scaunului presiedintelui, pre cându vorbea acest'a. Tocmai cându vorbea Dlu A. G. mai cu focu, deodata se desface la spatele lui paretele salei sî se ives- unu domnu in vestmentu verde de venetoriu, cu barba sî pâlarie ascutita. Fumu grosu esiá din gur'a lui, nasulu sî ochii lui versau flacâri de focu. Cându-si aduse la iveala piciorulu celu stângu, amu vediutu cu gródia, ca e unu — picioru de capra! Atunci amu sciutu, cine er'a ospele acest'a neplacutu. Rînjindu de totu pretinesce privea la adunare sî cu deosebire la Dlu presiedinte; sî tocmai cându admon'a acést'a, ca sa participe câtu se póte de multi la reuniunea acést'a liberala frumosa, atunci ridicândusi (ucigasiulu) mânile cele vestede sî uscate in o miscare de inima evidenta binecuventa pre vorbitoriulu sî dispare in despicâtur'a paretelui, care se inchide in urm'a lui fâra nici unu sgomotu. Acestea tóte s'au intemplatu cu o iutiéla cá fulgeru. Unu tiepetu usioru mai resunà din parete; — au fostu ultimulu suspinu alu unui ereticu liberalu nefericitu, pre care cu ocasiunea acést'a l'au fostu predatu diavolului doi ultramontani inveliti. Ingalbinitu sî mortu de jametate de spaima, mi-amu facutu cruce sî tacendu m'amu dusu diu adunare.“

⁂ Bóla de vite s'au latitu sî aici, precum se da cu parerea, prin vitele, ce s'au adusu din Haromszek sî din Odorheiiu. Judecâtoriele indata a fâcutu dispusetiunile cuviinciόse, sî cá sa nu se mai latiasca ból'a acés'a au opritu aici intrarea sî scóterea viteloru cornute. Totu odata 'si voru face judecatoriile datorinti'a sî in scaunulu Sabiiului, dara poporulu inca trebuie sa le ajute in tóta privinti'a, câcí numai asiá se va putea incungiur'a sî delâtur'a reulu acest'a, carele aduce atât'a stricare in starea cea buna a poporatiunei.

⁂ Cutremuru de pamentu. Din Iaszmihalytelek se scrie despre cutremurulu pamentului urmatórele: Abiá neamu fostu reculesu de gródi'a, ce o sternise in noi cutremurulu de pamentu din 16. l. c., cându eata ca in 20. l. c. sar'a, cam pe la 3/4 9 óre, prin unu impulsu infioratoriu fâraniei unu presemnu, odata se cutremurá de nou pamentulu sub noi in directiune dela resaritu spre apusu. Fric'a cea mare, ce se produce prin cutremurulu celu ameninti atoriu cu periculu e sgomotulu celu inadusítu, prin duraitura diduriloru, ce sau derimatu. sî prin sunetulu celu ingroditoriu alu clopoteloru mici din turnu, au silitu pre toti, cari sî iubeau viati'a, sa fuga afara in câmpu. Dupa clatinarea acést'a infricosiata, se mai cutremurá pamentulu pâna diminéti'a la 4 óre inca de patru ori; urmarea cea trista au fostu, ca biseric'a, cas'a parochiala sî mai multe edificii private s'au slabitu sî suntu aprópe de derimare. E de insemnatu, ca pamentulu se clatinà usioru tóta diu'a, incâtu numai celuce observá cu atentiune potea simtí ceva, sî numai in órele de sér'a sî de nóptea se cutremura asiá infiratóriu.

Cutremuru de pamentu au fostu in 15. l. c. sî in Agramu, care au duratu cá o secunda.

Asemerea au fostu unu cutremuru mare de pamentu in Americ'a, prin care sa se fia periclitatu vreo 20,000 de ómeni.

⁂ Avemu durerea de a anunti'a o intemplare din cele mai nenorocite. Adi pre la siése óre sî jumâtate o splosiune teribile fâcú se tresâra o mare parte a Bucurescilorn. Nenorocirea se intemplà la inceputulu podului Beilicului lânga piati'a santului Antonu. Se vede ca dea unu depositu de pravu de pusica in pivniti'a unei mici case cu dóue etagie din dréptá ulitiei sî acest'a fâcendu splosiune dintro causa necunoscuta inca, cas'a fù instantaneu aruncata in aeru, dâramendu acoperisiulu caseloru vecine sî indâulendu s'au parte din zidulu casei despre piatia. Pompierii alergarà cu intrepiditatea sî iutial'a loru cunoscuta sî oprira ori ce incediu. Insa cu tótagrâbirea ajutóreloru numai dóue vectime putura ficare se a retra su din remâturi din care un'a fórte greu rânita. Nu se póte inca cunósce numerulu victimeloru, fiindu nevoie de multu lucru pentru retragerea tuturoru daramaturiloru. Cas'a insa fiindu mica numerulu locuitoriloru nu putea fi mare, cea ce se sî spune de vecini ce pretindu ca au mai nóua suflete o locuiau. Se dice ca câti-va trecâtori au suferitu cuntusiune grave. Retragerea derâmaturiloru urmédia cu cea mai mare activitate. „Sentinel'a“

⁂ O usiurare de multu dorita pentru comunicatiune, se va face prin indreptarea drumului de pre dealulu Bradului; prelucrârile in privinti'a acést'a o sa se incépa, precum se aude, inca in tómn'a acést'a. Aru fi de doritu, cá sa se indrepteze sî drumulu de pre dealulu Sacelului, dandu-ise alta directiune mai plana, pentru ca sî acést'a, cá sî alu Bradului, impedeca fórte multu comunicatiunea prin suisiulu celu mare.

20—2

Concursu.

Stasiunea de parochu din Magerusiu in Tractulu Protopópiatului alu II. alu Brasiovului devenindu vacanta, prin transfararea preotului de acolo la parochi'aBodului, se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii la acésta parochi'a preoti séu Clerici absoluti, sa trimita cererile loru cu documentele de lipsa, la subscrisulu scaunu protopopescu pâna la 30 Septembre a. c.

Scaunulu protop: gr. or. alu II alu Brasiovului.
Brasiovu in 4 Septembre 1868.
Ioann Petricu,
Protopopu

23—2

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetietoresci din comunele Abrudu, Abrudusatu sî B. Cierbu se deschide concursu.

Cu statiunile acestea suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) Statiunea invatietorésca dela scóla centrala din opidulu Abrudu e provadiuta cu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî 2 argii de lemne.

b) Statiunea din Abrudusatu, este impreunata cu unu salariu anualu de 150 fl. v. a. cuartiru liberu sî 2 orgii de lemne, iare

c) Statiunea din Bucinmu Cierbu, e provadiuta cu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu, lemne câte voru fi necesáre, s-una parte din venitele scolare — pantru serviciulu de cantaretiu. —

Doritorii de a competí la anulu din acestea posturi, au de a sî provedea petitiunile cu atestate de cualificatiune buna, de moralitate, ca au absolvatu cursulu pedagogiei, in Institutulu Archidiecesanu ca scia sî cantarile bisericesci sî ca sunta de religiunea gr. orientala; tóte aceste pâna la 20. Septembre a. c. suntu a se adresá subscrisului Inspectoratu scolariu.

Dela Inspectoratulu scolare districtuala gr. or.
alu Zlatnei de josu.
Abrudu 1. Sept 1868.

Escriere de Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scóla romàna gr. or. din Maerau, Fractulu Turdei de susu, e impreunatu cu leafa amnuala de 60 fl. v. a.

Se deschide Concursu pána la 30 Septembre 1868.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru avé gdna la acestu terminu, a-si trimite la subscrisulu, prelânga concursele sale documentele recerute.

Inspectoratulu Districtualu scolare gr. or.
Idicelu in 3. Septembre 1868.
Iosifu Brancovanu.
22—2 Protopopu.

22—2

Concursu.

Pentru ocuparea Statiunei Invetiatoresci. la Scóla comunala gr. or. din Parau, se deschide concursu pâna la 20 Septembre a. c.

Cu acestu postu e inpreunatu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cortelu liberu in edificiulu scólei — sî lemnele trebuinciόse pentru focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, voru adresá subscrisului concursele sale pâna la terminulu susu aratatu, instruate cu atestatele de lipsa, despre a loru cualificatiune.

Fagarasiu 5/17. Sept. 1868.
Petru Popescu
Protopopu gr. or. sî
Insp. distr. de scóle.

21—2

Edictu.

Anna Vasilie Nanu din Hermanu, carea dupa publicarea Deliberatului Consistorialu din 13 Iuniu a. c. Nr. 629 prin care se indreptase la traiulu la olalta cu barbatulu ei Georgiu Vladu totu de acolo, nemultiamita cu amintitulu Deliberatu, parasindu cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu, sî pribegiesce in lume, fâra a se scí unde, se citeza prin acést'a, ca in terminu de 8 luni de dile dela datulu presinte se se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu; câci la din contra sî in absenti'a ei se va decide pre baz'a St. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse rasaritene, divortiulu cerutu de sotiulu ei.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului protopopescu alu II, alu Brasiovului.

Brasiovu in 4 Sept. 1868.
Ioann Petricu
Protopopu.

Nr. 24—1

Edictu

Mari'a, nat'a Iosifu Gavrile din Tientiariu, carea de mai multe luni de diele a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu Nicodimu Tomiani totu din Tientiariu, sî pribegesce in lume fâra a se potea scí loculu ubicatiunei sale, — se cetédia prin acést'a, cá 'n terminu de unu anu sî o di dela datulu presente, sa se infatisiedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra sî in absenti'a densei, se vá decide pre bas'a SS. Canùne ale bisericei nóstre ortodoxe-resaritene divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu 30 Augustu 1868.
Iosifu Baracu
Protopopu gr-or. I. alu Brasiovului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 14/26 Septembre 1868.

Metalicele 5%	56	40	Act. de creditu	206	20
Imprumut. nat. 5%	61	60	Argintulu	113	75
Actiile de banca	711		Galbinulu	5	53

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 75. ANULU XVI.

Sabiiu, in 19 Septembre (1 Oct.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventarea

Escelentiei Sele Présântitului Parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, tienuta cu ocasiunea deschiderei Congresului nationalu bisericescu românu in 16/28 Septemvre.

Innoiescete, innoiescete noule Ierusalime, câci tiau venitu tie earasi lumin'a, si marirea Domnului preste tine au resaritu. Acésta casa Tatalu o au ziditu, acésta casa Fiiulu o au intaritu; acésta casa Duchulu sântu o au innoitu.

Cu acésta cântare bisericésa, carea o cantâmu in fie-care anu in 13-lea Septembre, candu serbâmu amintirea innoirii Bisericei del'a mormentulu Domnului, — cu acésta cantare bisericésca, dîcu, ve salutu pre Domniele Vóstre astadi, cându noi cá membrii ai nou reinfiintiatei nóstre metropolii romane de relegea greco-resariténa din Ungari'a si Ardealu neamu adunatu intâi'a óra la congresulu nationalu bisericescu romanu.

Pentru-ca precum Biseric'a dela mormentulu Domnului s'au ruinatu in urm'a unei ursite invidióse, si apoi incetandu acést'a prin latirea si intârirea cristianismului s'au ziditu earesi Biseric'a deasupr'a mormentului Domnului: asiá tocm'a si metropoli'a nóstra sau ruinatu in urm'a unei ursite invidióse, si nimicinduse acést'a prin latirea si intarirea spiritului luminatoriu si adeveratu crestinescu alu seculului nostru s'au reinfiintiatu earasi vechi'a nóstra metropolia.

Ursit'a acést'a invidiósa, carea au apasatu metropoli'a nóstra, au lasatu dupa sine urme nesterse in istori'a bisericei nóstre, si in legile patriei nóstre, precum si in ordinaciunile regimului patrioticu de mai nainte. Din istori'a bisericei nóstre ne convingemu, ca ursit'a acést'a invidiósa de biseric'a nóstra s'au escatu de acolo, câci ierarchi'a nóstra bisericésca impreuna cu preotii si crestinii au nezuitu a sustiené in originalitate institutiunile bisericei primitive crestinesci, si a remané credinciosi religiei loru stramosiesci, si câci in 16-lea vécu au facutu tuturoru innoiriloru confessionali frontu, care seculii trecuti le au provocatu pre terenulu christianismului in Europ'a intréga.

Acésta ursita invidiósa au causatu apoi din partea ierarchieloru celorlalte biserici crestine góne asupr'a mitropoliei nóstre, si a credinciosului cleru si poporu, si ierarchiele acestea ale celorlalte biserici crestine au efeptuitu prin puternic'a loru influinti'a in legislatiunea si regimulu patriei, de ne-amu lipsitu de metropolia, de episcopii, de manastiri, de nenumerate parochii si de tóte averile si zidirile, ce se gaséu la metropolia, la episcopii, la manastiri si la parochii. Despre batjocurile si prinsorile, care Archiereii, preotii si crestinii erau siliti, a le suferí numai din causa, câci nu vreau sa schimbe stramosiasc'a loru religiune, nu voiu sa amintescu nimicu, câci nu voiescu sa improspetezu rane vechi, ci trecu la epoch'a aceea, cându colonii serbi au trecutu la a. 1690 din Turci'a la Ungari'a cu câti-va archierei si cu mai multe dieci de mii familii, si sub scutulu unoru privilegii pentru biseric'a si natiunea serbésca au infiintiatu provinti'a loru metropolitana nationala. Si fiind-ca acesti coloni serbi s'au estinsu dela Dunare si Sav'a pâna la amendóue tiermurile Muresiului, unde ei au gasitu pre coreligionarii sei romani lipsiti de archierei si in parte mare si de preoti, si in intielesulu privilegieloru loru au asiediatu pre ruinele episcopateloru romane trei eparchii serbesci, la Aradu, Timsiór'a si Caransebesiu, care apoi mai tardiu s'au numitu si a Versietiului. Astfeliu romanii ortodocsi din Ungari'a au devenitu sub Archierei serbi, ear Episcopii din Ardealu si Bucovin'a, insa nu si crestinii, devenira in urm'a mesuriloru politice din 30-lea Octobre 1783 sub jurisdictiunea sinodului metropolitanu serbescu din Carlovitiu.

Inse clerulu si poporulu românu au oftatu totu intinsu si se rugá la regimu pentru de a recapatá metropoli'a sea canonica, dara fara efectu.

Spiritulu celu puternicu alu anului 1848, care au nimicitu feudalismulu, si privilegiele, si in loculu loru au stabilitu intre popórele patriei egala indreptatire politica si confessionala, — au desteptatu din nou simtiulu dreptului nostru neprescriptibilu canonicu si istoricu pentru recastigarea vechiei nóstre metropolii române de relegea greco-resariténa din Ungari'a si Transilvani'a si dovedindulu Maestatea Sea ces. reg. apostolica, prea induratulu nostru Rege Franciscu Iosifu I au si incuviintiatu cererile nóstre prin pré inalt'a sa resolutiune din 12/24 Decembre 1864 cu aceca: cá sa avemu metropoli'a constatatóre de români de relegea greco rasariténa din Ungari'a si Ardealu, cu episcopiele din Aradu si Caransebesiu si cu Archiepiscopi'a in Ardealu, totodata denumindume pre mine de Archiepiscopu alu Transilvaniei si de Metropolitu alu româniloru de relegea greco-resariténa din Ungari'a si Ardealu, si demandândumi, cá in contielegere cu Pré santitulu Domnu Episcopu Procopiu Ivacicoviciu alu Aradului sa facu propunerea de Episcopu pentru scaunulu nou infiintiatei eparchii a Caransebesiului; in urm'a representatiunei nóstre archierescì Maiestatea Sea s'au induratu, a denumí de Episcopu eparchialu alu Caransebesiului pre fostulu Archimandritu si Protopresbiteru alu Brasiovului Domnulu Ioanu Popasu.

Si fiinduca Maiestatea Sea numai pentru intâi'a óra la infiintiarea metropoliei nóstre au denumitu pre mitropolitulu nostru fara sa prejudece spre viitoriu modulu legalu de alegere a mitropolitului séu a Episcopiloru, pentru aceea m'au insarcinatu pre mine, cá in contielegere cu Domnii Episcopi sa propunu modalitatea, dupa carea va avea a se constituí Mitropolitulu si Episcopii nostrii spre viitoriu.

Objectulu acest'a l'amu tractatu noi Archiereii in Sinodulu din 16-lea Augustu 1865, si amu aflatu unanimu, ca noi Archiereii nu suntemu competenti, a tractá acestu obiectu fâra intrevenirea representantiloru clerului si poporului credinciosu din intrég'a metropolia, prin urmare, ca numai unu congresu nationalu bisericescu romanu este competente a tractá acestu objectu cu valóre de dreptu De aceea acestu sinodu Archierescu au asternutu Maiestâtiei Sele in acestu intielesu representatiunea sea, espunendu acolo si modulu conchiemârei si alu tienerii unui asemenea congresu bisericescu fatia cu elaborarea modului de constituire a Metropolitului si Episcopiloru spre viitoriu, precum si fatia cu elaborarea unui statutu organicu privitoriu la tóte elementele constitutive dintr'o mitropolia.

Maiestatea Sea ces. reg. apostolica au binevoitu, a predá ministeriului seu regiu ungurescu de cultu spre pertractare acést'a representatiune sinodala, si inaltulu ministeriu de cultu a compusu pre bas'a acestei representatiuni sinodale unu proiectu de lege si l'au presentatu dietei spre inarticularea infiintiatei nóstre metropolii române, si a egalei ei indreptâtiri cu metropoli'a serbésca, si a garantiei de autonomia in intielesulu articulului XX. de lege din anulu 1848, prin urmare, cá mitropoli'a nóstra sa fia indreptatita, de a-si regulá, conduce si decide independentu in congresele sele bisericesci obiectele eclesiastice, scolari si fundationali, si a le administrá si gubernâ prin propriele sele organe in intielesulu statuteloru stabilinde in aceste congrese si aprobate de câtra Maiestate. — Mai departe inaltulu ministeriu de cultu au proiectatu dietei pre bas'a representatiunei sinodali, cá se i se dea voia, de a mijloci conchiamarea câtu mai curendu a congresului bisericescu, care dupa propunerea sinodului episcopescu aru avea sa consteie afara de Archierei din 30 deputati preotiesci, si din 60 mireni, si aru avea de problema organisarea Congresului pre lânga aprobarea maiestatica, precum si a incercá impacarea aceloru diferintie, care s'au escatu din despartirea metropoliei nóstre române de cea serbésca, câci in casu contrariu aceste diferintie au de a se tractá si decide prin o judecatoria ordinaria deleganda de Maiestate.

Proiectulu acest'a de lege s'au pertractatu constitutionalminte in amendóue casele legislative si au urmatu articululu alu IX-lea de lege din acestu anu, care prin Maiestatea Sea s'au sanctiunatu in 24 Iuniu si s'au publicatu in cas'a representantiloru in 27 Iuniu, iéra in cas'a de susu in 30-lea Iuniu a. c.

Astfeliu prin acésta lege constitutiunale adusa cu observarea tuturoru recerintieloru legali, la a câre'a pertractare au luatu parte si câti-va dintre barbatii nostri coreligiunari in cualitate cá representanti ai tierei, si s'au distinsu in aperarea intereseloru bisericei nóstre, — astfeliu dîcu prin legea acést'a s'au petrecutu infiintiarea metropoliei nóstre, si referintiele ei câtra statu, si metropoli'a serbésca in condic'a legiloru patriei.

Deci pre bas'a canóneloru bisericesci recunoscute prin susu amintitulu articulu de lege m'amu intielesu cu Pré sântitii Domni Episcopi pentru soroculu tienerei acestui congresu natiunalu bisericescu, si amu aflatu de bine, a se conchiamá acel'a pre dîu'a de astadi, adeca pre 16 Septembre.

In urm'a acestei contielegeri amu rugatu prin representatiunea mea din 1 Augustu a. c. pre inaltulu regiu ministeriu de cultu, cá sa binevoiésca a mijlocí dela Maiestatea Sea incuviintiarea acestui sorocu pentru celebrarea congresului presentu; si primindu eu aprobarea maiestatica urmata prin resolutiunea regésca din 12 Augustu a. c. si impartasita mie prin emisulu ministerialu din 14 Aug., amu insciintiatu despre aceea fâra amenare pre Pré sântitii Domni Episcopi cu scopu, cá sa escrie alegerile de deputati clericali, mireni si militari, cari sa se póta infatisiá tempuriu la congresu, totu odata amu escrisu si eu pentru Archiediecesa alegerile de deputati.

Eata Domniloru, ca amu ajunsu a vedea congresulu celu multu doritu alu provinciei nóstre metropolitane a tuturoru româniloru de relegea greco-resariténa din Ungari'a si Ardélu!

Eata Domniloru! Congresulu acest'a insusi, care'lu representati Domniele Vóstre!

Eata Domniloru! tempulu incetârei acelei sarcine grele, care de 20 de ani jacea pre umerii mei, si care trebuiá sa o suportu singuru dupa pusetiunea mea, ceea ce o ocupu in organismulu sântei maicei nóstre biserici, câci n'amu pututu sa ne organisâmu pâna acum bisericesce.

Cum amu condusu eu pâna acum tréb'a cea grea si problematica a reinfiintiârei metropoliei nóstre? despre aceea judece presentulu si vitoriulu.

Déca câte odata amu fâcutu intrebuintiare de octroieri, aceea amu facutu dupa demandarea impregiurâriloru intetitóre in acea convictiune, ca clerulu si poporulu credinciosu se va multiamí cu aceea, dara nici decum n'amu facut'o cu intentiune, de a esercitá, séu de a stabilí in lucrurile nóstre bisericesci, scolari si fundationali vre-unu absolutismu ierarchicu. Din acésta causa trebuie sa accentuezu ací, ca décâ amu si facutu une ori intrebuintiare de octroiéri, aceste nu se potu luá in intielesulu strinsu de octroieri, de óre-ce octroiarea presupune totu-déun'a o mesura volnica pre terenulu bisericescu; cu insa nu amu facutu nici o mesura volnic̆a in tréb'a infiintiârei metropoliei, ci fiindu impedecatu de impregiurâri, de a me putea consultá cu barbatii nostri, amu lucratu sî singuru in intielesulu positiveloru institutiuni bisericesci Sî asiá amu lucratu une-ori singuru spre ajungerea dorintieloru nóstre bisericesci, precum mi impuneau canónele, dara nu spre introducerea sî stabilirea vre-unui absolutismu ierarchicu, care cu totu-déun'a l'amu combatutu, sî despre care esista in afacerile mele cele mai lamurite dovedi. Dara astadi, cându ti-au venitu Tie, noule Ierusalime! iérasi lumin'a sî marirea Domnului preste tine au resaritu, — depunu cu deseversita odichna sufletésca tóta competinti'a legislativa sî administrativa a bisericei nóstre natiunale in mânile Congresului presentu sî ale aceloru viitóre congrese, care singure suntu representantiele legali sî canonice a intregei nóstre provincii metropolitane, prin urmare competente, de a duce sî conduce trebile administrative economice bisericesci, scolari sî fundatiunali.

De astadi incolo depunu sî respunsabilitatea pentru ulteriór'a sórte a bisericei in mânile acestui congresu sî celoru viitóre sî me mangaiu, câci cutediu sa dicu: ca nu indesiertu amu alergatu, nici indesiertu m'amu ostenitu — Filipis. Capu II. v. 16, — ca n'amu alergatu, cá sî cum n'asi fi sciutu, unde alergu, nici amu datu resboiu, cá sî cum a-si fi batutu vazduchulu — I Cor Capu IX. v. 26, — ci lupta buna m'amu luptatu, curgerea amu plinitu, sî credinti'a amu pazitu, II Timot. Cap. IV, v. 7. sî ca astadi potu sa me rogu de Dumnedieu: cá acum sa me slobozésca pre mine in pace, ca vediura ochii mei mantuirea lui, carea au pregatitu inaintea fetieloru tuturoru Românilоru de relegea gr. resariténa din Ungari'a sî Ardélu! Luc'a II, v. 29—31. —

In momentele aceste mari, care facu in biseric'a nóstra ecumenica o epocha insemnata, me rogu de Ddieu pré umilitu, cá Congresulu nostru presentu sî cele viitóre sa desvólte dupa sfatulu seu dumnedieescu astfeliu de afaceri, care sa merite de a fi caracterisate de carte a unui'a nascutu fiiului seu. a Domnului sî Mantuitoriului nostru Iisusu Christos, scrisa nu cu negréla, ci cu Duchulu Dumnedieului celui viu, nu in table de piétra, ci in tablele cele trupesci ale inimei Domnieloru Vóstre, sî ale inimei membriloru dela viitórele Congrese, pentru ca numai astfeliu facendu Tu, noule Ierusalime! Te vei innoí, sî vei justificá in fapte, ca ti-au venitu tie earasi lumin'a, sî ca marirea Domnului earasi preste tine au resaritu, sî ca acésta casa Tatalu o au ziditu, Fiiulu o au intâritu, sî Duchulu santu o au santitu. Care tóte fia, fia Aminu!

Acestea primitiendu dechiaru congresulu natiunalu bisericescu romanu conchiematu pre 16 Septembre 1868 de deschisu.

Congresulu natiunalu bisericescu românu

Inca de Vineri dupa amédi incepû a fi cursulu amblatoriloru pre stradele Sabiiului mai viu. Vivacitatea acést'a crescù a dóu'a dì, Sambata, iéra Dumineca diminéti'a erá de totu mare. Si viéti'a acést'a in Sabiiu cine o aduce? Membrii congresului nostru.

Dumineca diminéti'a se adunara membri câti erau dejá sositi la biseric'a „Schimbârei la fatia“ din cetate. Câtra inceputulu S. Liturgii preotimea carea servea sânt'a Liturgia in acea dì, esî imbracata in vestmintele cele bisericesci sî dupa dens'a tóta adunarea din biserica preoti sî mireni, sî se indreptara cu totii câtra resiedinti'a metropolitana. Cea dintâiu intra cu crucea sî Evangeli'a in resiedintia, cea din urma a formatu spalieru intre resiedintia sî biserica. Intorcendu preotimea i urmau Archipastorii: Escelenti'a Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu **Andreiu**, sî Ilustritâtile Loru Episcopii **Procopiu** sî **Ioann** sî acestor'a au urmatu in rendu cuviinciosu cei ce formasera spalierulu pâna cându intrara cu totii in biserica.Ací Pré Sântitulu Metropolitu se imbracà spre a celebrá cu preotimea impreuna sânt'a Liturgia, sub decursulu cârei se facù si chiamarea Stului Duchu.

Dupa finirea acestei'a, se intórsera Pré Sântiele loru in modulu aretatu la inceputulu servitiului ddieescu in resiedinti'a metropolitana.

Acum urmara presentârile deputatiloru sî a altoru onoratiori la Pré Santiele Sele sî mai tardiu mésa pantru unu numeru de deputati la Esc. Sea Metropolitulu.

Luni demanéti'a pre la optu óre multimea de deputati congresuali sî alti iubitori de a fi de fatia la solemnitatea acést'a se indreptau spre biseric'a „Schimbârei la fatia din cetate“, pentru ca sa ia parte sî sa asiste la deschiderea congresului primu dupa o intrerupere asiá indelungata. La 9 óre erau dejá adunati membrii in biserica sî cuprinsera locurile destinate pentru densii; iéra din auditori câti se putura provedé cu bilete de intrare sî ocupare parte in chorulu bisericei parte aprópe de intrare josu sub choru locurile loru. De fatia se aflau la més'a presidiala sî ambii Episcopi din dieceze Aradului sî Carensebesiului.

Ilustritatea Sea dlu Secretariu de statu Georgiu **Ioanoviciu**. dupa o introducere care amintí insemnatatea congresului adunatu cu respectu la istori'a sî la implinirea unei dorintie asiá de mari propune alegerea unei deputatiuni carea se invite pre Escelenti'a Sea Presiedintele congresului la adunare

Deputatiunea se alege sî se pune sub conducerea Pré Santiei Sele Episcopului Aradului. Dupa unu restimpu de vre-o câtev'a minute deputatiunea se intórce sî incunosciintiaza pre Congresu despre venirea Escelentiei Sele Acesta scire o primesce congresulu cu „sa traiésca.“

In data dupa acéste sosesce Escelenti'a Sea Metropolitulu sî congresulu sculanduse repetiesce de trei ori „sa traiasca“ Escel. Sea ocupa scaunulu presidiale sî face numai de câtu propunerea de a se alege 9 notari provisori, din fia-care diecesa câte trei. Deci se alesera: Parintii Prot. Rosiescu, sî Andreieviciu sî P. Anc'a din cleru, iera dintre laici Dr. Maniu, adv. Cosm'a, jude proces. Mangiuca, Auscult. Branisce, Dr. Gallu si M. Besanu.

Ocupandu acesti'a locurile la més'a presidiala Presiedintele rostesce cuventarea ce o amu impartasitu mai susu.

Acesta cuventare nu o descriemu mai departe, ea va marturisí insasi de sine. Adaugemu ca impressiunea produsa de dens'a a fostu mare, sî ca nu a lasatu nici o anima cu simtiu omenescu nemiscata de puterea ei. La deosebite locuri fu intrerupta de aclamatiuni, cari la fine se repetira mai de multe ori. Congresulu se dechiara de deschisu.

Terminânduse acést'a Pres. cere plenipotentiele deputatiloru, apoi aduce la cunoscinti'a congresului ca Pres. s'a ingrigitu de unu regulamentu de afaceri provisoriu. Deci cere procetirea amintitului regulamentu sî déca va corespunde cerintieloru, atunci congresulu lu va primí, déca nu, congresulu va elaborá altulu.

Mai multe voci ceru impartirea regulamentului ceea ce se sî face sî fiindu ca se primí propunerea fâcuta de presidiu

Dr. **Maniu** cetesce proiectulu regulamentului,

Dupa cetirea projectului D. Cons. minist. Ioanu Aldulleanu, considerându, ca dupa natur'a lucrului e de lipsa sa aiba congresulu órecare cinosura pentru ordinea desbateriloru sî ca e o convictiune generala, enunciata sî din partea inaltului presidiu, cumca stabilirea definitiva a regulamentului pentru afacerile interne ale congresului este unu dreptu nedisputaveru alu congresului, din care causa sî projectulu de fatia s'a presentatu numai pentru primire provisória, propune:

1. sa se primésca acestu projectu, cu emiterea §lui 25, de cinosura provisoria pentru afacerile interne, pâna ce va stabili congresulu insusi unu regulamentu definitivu in privinti'a acést'a;

2. constatându-se dreptulu congresului pentru de a face regulamentulu definitivu alu afaceriloru interne, numai decâtu dupa actulu verificârei sa se esmita un'a comissiune spre elucrarea acelui'a.

D. vice-comite Sigismundu **Popoviciu** Desseanu din contra obiectându, ca acésta propunere presupune constituirea congresului cá intemplata, e de parere, ca inainte de tóte trebuie sa se intemple verificarea membriloru congresuali sî propune: sa se imparta deputatii intregului congresu dupa diecese in 3 sectiuni, cari un'a pre alt'a sa se verifice.

Dintre deputatii insinuati la vorbire DD. Branu de Lemeni, D. Maniu, cav. de Puscariu, Ioanoviciu, Protosing. Pope'a, Bic'a se alatura lânga vorbirea Dlui deputatu Alduleanu; iéra DD. deputati Dr. Glodariu, Radulescu, Dr. Tincu, Macelariu, Bonciu, Ioanescu, Moldovanu sî Alexiu Popoviciu spriginescu propunerea dlui deputatu Sigismundu Popoviciu.

D. deputatu Piposiu face o a trei'a propunere, cá presidiulu sa denumésca câte 10 membri din fia-care diecesa dintre deputatii cei nedificultati, sî acesti'a sa formeze comissiunea verificatória.

Desbatându-se obiectulu din destulu s'a procesu la votisare sî s'a decisu cu maioritatea voturiloru ca: proiectulu presentatu de Escelenti'a Sea, Dlu presiedinte se primesce de regulamentulu provisoriu pentru afacerile interne pâna ce va stabilí insusi congresulu regulamentulu definitivu in ásta privintia.

Dupa aceea in intielesulu §. 4 alu acestui regulamentu s'au cetitu registrulu aceloru deputati, in contr'a caror'a nu au sositu nici o reclamatiune sî cercetanduse credentiunalele dintre membrii presinti se dechiara de verificati:

I. din Archidieces'a Transsilvaniei.

D. D. protopresbit. Petru Badila, Nicolau de Crainicu, Ioann Hania, Ioann Metianu, Nicolau Popea protosincelu, Ioann Petricu, Ioann Ratiu, Vasiliu Rosiescu, Parteniu Trombitasiu; Ioann Aldulleanu, cons. ministerialu Ioann Buzura jude procesualu. Dr. Ioann Borcea advocatu sî fiscalu consist. Ioann Branu de Lemeny capitanu supremu in pensiune, Moise Branisce, ascultantu la curtea de casatiune. Ioann Filipescu percept. reg. Dr. Iosifu Gallu secret. la tabl'a septemvirala sect. Transilvan ei, Dr Vasiliu Glodariu profesoru, Ilie Macelariu cons. gubernialu, Ioann Noacu maj. ces. reg. in pensiune, Michailu Orbonasiu advocatu, Ioann Piposiu, comite supremu in pensiune, Ioann Paraschivu, secret. magistratualu, Ioanu cav. de Puscariu consil. de sectiune la minist. de cultu. Dr. Avramu Tincu advocatu.

II. Dieces'a Aradului.

Preoti: Petru Anc'a. Simionu Bic'a protopres., Petru Chirilescu prot. Ioann Groz'a prot. Partenie Gruescu parochu, Moise Porumbu parochu, Mironu Romanu protosincelu. Ioann Russu parochu sî prof. la preparandie, Ioann Tieranu prot. Georgiu Vasilieviciu.

Mireni: Michailu Bezanu asesoru la sedria comitatensa, Sigismundu Bortea, proto-notariu comitat., Stefanu Borosiu advocatu, Ioann Bic'a notariu comunalu, Demetriu Bonciu advocatu, Petru Cermen'a, capitanu. Parteniu Cosm'a advocatu, Lazaru Ionescu advocatu sî fiscalu consistorialu. Dr. Atan. Marianu Marienescu asesoru la sedri'a comitatensa, Ioann Moldovanu notariu comunalu, Alessiu Popoviciu advocatu, Sigismundu Popoviciu v. comite comitatensu, Constantinu Radulescu advocatu, Nicolae Zsig'a comerciantu.

III. Dieces'a Caransebesiului.

Preotii: DD. Protopresbiteri, Nicolae Andreieviciu, Simeonu Dimitrieviciu, Dimitrie Iacobescu, Alessandru Ioanoviciu, Atanasiu Ioanoviciu, Georgiu Pesteanu, Ioann Popoviciu, Iosifu Popoviciu, Iacobu Petroviciu, Ioane Seimanu.

Mirenii: Ioann Balnosianu locotenente supr. Michailu Buz'a aspirantu de oficieru, Ioann Fauru comite supremu, Simeonu Mangiuc'a jude cerc. Dr. Aureliu Maniu advocatu, Ioanu Ianculescu perceptoru generalu comit tensu, Georgiu Ioanoviciu secretariu de statu, Ioane Popoviciu capitanu ces. reg. Vasiliu Popoviciu comerciantu, Ioane Posta. Nicolae Raichiciu locoteninte supremu, Iosifu Seracinu, maioru ces. reg. Georgiu Stanu locoteninte supr.

Credentionalulu Dlui deputatu Dr. Vasiliu Glodariu, sunându din smintéla espeditionala pre numele Iosifu sî nu Vasiliu Glodariu, pre bas'a relatiunei supletórie a comissiunei respective de alegere s'a coresu pre numele Dr. Vasiliu Glodariu.

Constatându-se, ca numerulu membriloru congresuali verificati, fiindu vre-o 70 trece diumetate din numerulu tuturoru membriloru, Escelenti'a Sa Dlu presiedinte pre bas'a §lui 5 alu regulamentului provisoriu de afaceri interne provóca congresulu la alegerea definitiva a notariloru, dintre cari 3 au sa fia din cleru sî 6 din mireni cu respectu la cele 3 diecese representate in Congresu, spre care scopu Dlu deputatu Fauru propune suspenderea siedintiei pre unu patrariu de óra pentru a se consultá asupra persóneloru alegande; acésta propunere o sprijinesce sî D. Macelariu cu acelu adausu, ca spre a castigá tempu sa se aléga totu adí sî membrii comissiunei de verificare sî cele pentru statorirea unui regulamentu definitivu in privinti'a afaceriloru interne, sî timpulu câtu e suspendata siedinti'a, sa se folosesca sî pentru o contielegere asupra acestoru membrii.

Ambele propuneri se primescu unanimu cu aceea observatiune, ca fiecare dintre aceste comissiuni are sa costea in intielesulu §lui 9 a regulamentului provisoriu din 3 preoti sî 6 mireni cu respectu la diecese.

Presiedintele suspendeza dar' siedintele pre unu patrariu de óra.

Redeschiediendu-se siedinti'a, Dlu deputatu Alduleanu provocându-se la §. 20 a regulamentului provisoriu, preda presiedintelui o lista cu numele aceloru de alesu, combinata cu cointielegerea celoru mai multi membrii congresuali, sì pentru castigare de timpu róga presidiulu, cá folosinduse sì de acésta lista, sa propuna pre cei alegendi atâtu pentru notariatu, câtu sì pentru ambele comissiuni sì sa se faca alegerea prin aclamare. Primindu-se acést'a unanimu, Escelentia, Sea Dlu presiedinte propune de notari din partea clerului, pre Dlu deputatu Nicolae Andrieviciu, Petru Anca, Ioann Ratiu; din partea mireniloru pre Dlu deputatu Moise Branisce, Michailu Besanu, Partenie Cosm'a, Dr. Iosifu Galu, Dr. Aureliu Maniu, Simeonu Mangiuc'a;

de membrii comissiunei verificatórie de alegeri din partea clerului; pre Dlu deputatu Athanasiu Ioanoviciu, Ioann Metianu, Mironu Romanu din partea mireniloru: pre Dlu deputatu Dimitrie Boncïu, Dr. Ioanu Borcea, Iuliann Ianculescu, Lazaru Ionescu Iosefu Seracinu, Dr. Avramu Tincu;

De membrii comissiunei pentru elaborarea unui regulamentu definitivu pentru afacerile interne din partea clerului: pre Dlu deputatu Nicolau Popea, Iacobu Popoviciu, Ioann Russu; din partea mireniloru: pre Dlu deputatu Ioann Alduleanu, Sigismundu Borlea, Ilie Macelariu, AurelieManiu, Sigism. Popoviciu.

Acesti'a toti se primescu cu aclamatiune. Notarii interimali parasescu locurile; cei definitivi se asiedia la més'a presidiului. La propunerea presidiului se alege totu cu aclamatiune de notariu generalu in intielesulu §-lui 5, deputatulu Dr. Maniu, sì presidiulu dechiara congresulu de constituitu.

Dupa acést'a pune pre mas'a congresului proiectulu elaboratu de densulu in privinti'a unui regulamentu pentru organisarea trebiloru bisericesci, scolare sì fundatiunale romane de relegea greco-orientale cu aceea insemnare, ca cuprinsulu acelui'a e de mare insemnatate, sì ca dela norocós'a resolvire a cestiunei tractate in acel'a aterna prosperitatea sì vitalitatea intregei nóstre Metropolii, adeca a tuturoru pârtiloru ei constitutive.

Aretându mai incolo, ca proiectulu acest'a cuprinde in sine organismulu bisericei nóstre dela parochia pâna susu la metropolia, organismulu sinódeloru, a pârtiloru celoru mai vitali, din cari dupa firea lucrului constá metropoli'a, ca preciseza chiaru drepturile sì datorintiele crestiniloru a tuturoru pârtiloru constitutive, sì prin acést'a garantéza libertatea in biserica, câci libertatea fâra tiermurire lamurita, fâra natiune, e abusu; incheia cu aceea, ca din pusetiunea sea cá Metropolitu sì cá celu mai betrânu a pregatitu acestu elaboratu, dara provóca pre toti membrii congresului, sa faca studii serióse asupr'a acelui'a, sa-si dee opiniunea libera, fâra sfiala, câci densulu primesce bucurosu modificârile, ce se voru aflá necesarii; nefiindu preocupatu cu nici o idea de predilectiune pentru lucrarea sea, sì predâ proiectulu seu congresului cá unu aluatu pregatitu. din care sta in voi'a sì chiamarea congresului de a compune pânea, cá sa fia buna pentru toti.

Dlu deputatu **Fauru** propune, sa se puna acestu proiectu pre siedinti'a de mâne la ordinea dilei. Dlu deputatu Sigismundu **Popoviciu** e de parere, ca congresulu sa se imparta in 5 sectiuni, proiectulu acest'a sa se desbata in fia-care sectiune deosebitu, sì apoi din referentii acestoru comissiuni sa se formedie o comissiune centrala, carea sa aiba a referí congresului in pleno despre acestu objectu. Deputatii **Maniu** sì **Branu** se dechiara pentru propunerea Dlui deputatu **Fauru**; iéra Dlu deputatu **Piposiu** e de parere, ca acestu objectu sa nu se puna la ordinea dilei pâna ce nu va fi referitu comissiunea esmisa pentru regulamentulu definitivu in afaceri interne sì nu va fi stabilitu in congresu acestu regulamentu.

Propunerea Dlui deputatu **Fauru** primindu-se prin maioritate, totu dânsulu mai face motiune, cá presidiulu sa provóce comissiunile esmise de a se constitui inca adi sì de a sì incepe activitatea. Presidiulu face acést'a provocare sì enuntiandu, ca siedinti'a mai de aprópe se va tiené in 17/29 Septembre la 10 óre, incheie siedinti'a

---

Din Siedinti'a II anticipâmu de ocamdata ca dep. Borlea propune a se numí numai numele deputatiloru. Dr. Maniu arata ca caracterulu fia carui deputatu s'a pusu in prot. numai pentru ca sunt mai multi cu acelasi nume. Pres. inconosciintieza sosirea unei depesie dela dlu vice colonelu Rotariu. Dupa aceea vine raportulu comiss. verificatorie. La Ilia se rendue alegere nóua sì alegerea dela Chisineu, dieces'a Aradului, se primesce de buna dupa cum a venitu dela comisiunea alegatória. La desbaterea regulamentului a fostu discussiune infocata pentru votu pre fatia si secretu. Remane celu intâiu, iéra cestu din urma se va aplicá la cestiuni personali.

In siedinti'a III. interpeleza Ianculescu: candu se va luá la pertratare imbunatatirea stârei materiale a clerului, la care Pres. respundeca dupa ce sa voru organisá pârtile constitutive ale Metropoliei si voru desbate si ele cestiunea spre a potea asiá apoi, ajunge inaintea congresulu. Apoi se alege o comissiune de 27 membri pentru proiectulu de organisatiune si se propune un'a pentru elaborarea unei proceduri in matrimoniale si disciplinarie. Mai pre largu in nrulu viitoriu.

Evenemintе politice.

Sabiiu, 18 Septemvre.

Cu privire la situatiunea din Spani'a inregistrâmu urmatórele telegrame:

Paris 25 Septembre. „Journal des Debats“ sì „Siecle“ aducu scirea, ca dupa unu telegramu de asta nópte Logrono, resiedinti'a lui Espetero, s'au resculatu.

Din partea partitei revolutionarie se privesce evenementulu acest'a de decisatoriu.

Dóue regimente din corpulu lui Marquis Novaliches, carele merge câtra Cadix, au trecutu la insurgenti.

Paris, 25 Septembre. Epistole private din diuariulu „Gironde,“ ce apare in Bordeux, asecura, ca insurectiunea din Gallicia ia estensiune totu mai mare. Orasiele Corun'a, Zamor'a, Oreuse, Vigo sì Pontevedro sa fia resculate.

Dupa scirile ce se audu, regimulu provisoriu din Sevill'a, aru fi dechiaratu pre **regin'a sì dinasti'a ei de detronata sì aru fi conchiamatu o constituata.**

Paris, 25 Septembre. Diuariulu „Moniteur“ scrie in buletinulu seu: astadi nu s'au signalisatu din Spani'a nici unu feliu de intemplare insenuata.

Generalulu Pavi'a, a cârui trupe dovedescu unu spiritu fórte bunu, starnesce in concentrarea trupeloru, cá sa atace pre insurgentii din Sevill'a.

Scirile din Venezuela spunu, ca generalulu Bruzual aru fi desiertatu in 14 Augustu Porto Cabillo sì aru fi fugitu la Curacao, unde au sì muritu. Loculu desiertatu l'au ocupatu generalulu Monagas.

Madridu, 25 Septembre. (Oficialu). Generalulu Calonge au intratu in urm'a unei lupte mari sì gloriόse in Santander. Insurgentii s'au retrasu pre nâi.

Madridu, 25 Septembre. (Oficialu). Trupele fura primite in Cataloni'a cu entusiasmu. Contele de Cheste sì mai multi oficiri inalti s'au depârtatu in secretu din Santon'a, cá sa se impreune cu generalulu Calonge, carele au intratu in Santander. Generalulu Pavi'a au primitu demândare, cá sa trâmita trupe de infanterie la Bilbao.

La tóte acestea dice diuarulu de Vien'a „Neues Fremden—Blatt“ din 25 Septembre urmatórele.

Regimulu francesu i face familiei regesci bourbenice unu servitiu reu, cându insciintiéza prin „Moniteur,“ ca peporatiunea nu sprijinesce insurectiunea. Generalii insurectiunei nu se impedeca prin demintiri, acést'a ne invetia esperinti'a. Telegramele cele mai nóue stau in o astfeliu de contradicere cu asecurârile oficióse din organulu regimului francesu, in câtu acum sì inim'a cea mai pia trebue sa fia convinsa, ca insurectiunea face pasi gigantici. Chiaru sì impregiurarea aceea, ca regin'a Isabella se vede necessitata, a negotiá prin generalii sei cu insurgentii, arata din destulu, ca regin'a insasi e convinsa, ca caus'a ei este perduta. Ea se acatia de marinimositatea inimic loru sei, ea carea nu cunoscea indurare, cându calcá pre grumadii contrariloru sei.

In liniscea capitalei nu trebuie sa puna regin'a Spaniei sperare mare; liniscea este o urmare a disciplinei, care o observa revolutiunarii; sì proclamatiunei comitetului revolutiunariu e de a se multiamí ca liniscea nu e conturbata in capitala, de-si plebea se immultiesce. Insurgentii sustienu ordinea, mai bine, decum o sciá sustiné monarchi'a „legitima“. Fiindu introdusu odata unu feliu de regimu alu revolutiunei, nu maii póte fi temere, ca vre-o putere streina s'aru putea vedea silita, sa intrevina. Tronulu celu din urma bourbonicu se va derimá, precum se póte prevedé, fâra multu sgomotu, sì nici nu se póte presupune altu ce-va de o scóla asiá putreda. Precum s'a disu, nimenea nu se indoiesce despre triumfulu insurectiunei. Tocma potrivitu se dice intr'o epistola privata a unui financieru cunoscutu din Spani'a câtra o casa din Frankfurt: „Situatiunea actuala a Spaniei se póte asemená cu unu ciorapu invechitu. Latiurile cele dintâiu s'au desfacutu. iéra cele-lalte nu mai potu resistá nici intr'unu feliu.“

Gumea proclamatiunei revolutionare are de a i se multiamí liniscea din Madridu, se póte vedé sì din indiferentismulu, ce'lu aratá poporatiunea din capitala fatia cu sórtea, ce o are starea de asiedia. Judecatoriele se temu, de a face pasí prea indrasneti. Starea de asiedia se intrebuintieza, precum aude „Tempo“, intr'unu modu fórte laxu. Se vinde in publicu o romantia satirica a Dlui Federico de la Vega, carea pórta titul'a: „Testamentulu Isabelei.“ Spiretele se pare ca iau cu deosebire o directiune democratica. Siefulu politiei cetatiene sau retrasu.“

Conferintie invetiatoresci

din Protopopiatele: alu doilea alu Brasiovului, alu trei scauneloru sì alu Hidvegului:

(Capetu.)

5) Apoi fura provocati D. D. Inv' dearendulu sa esplice sì au esplicatu aratându la fiecare bucata din Abcdariulu Dlui Z. Boiu, ca ce feliu de scriere este sì ce scopu are.

Facendu DD. Inv. **Tampa. Cichi, Ticusianu, Stoianu, Dogariu** esplicatiuni asupra descrierei lucruriloru; conferinti'a a hotaritu, ca objectulu, pre carele descrie, seau carele este descrisu in Abcdariu, sa'lu aduca invet. copiiloru inainte, apoi potu face descrieri sì asupra lucruriloru, pre care le cunoscu copiii de acasa.

Conferinti'a a patra.

1. Introducerea copiiloru in cunóscerea numeriloru sì aplicarea loru sau facutu dupa manuducerea Dlui Profesoru I. Popescu intitulatu „Computulu in scóla popularo.“

Sau adusu in conferinti'a trei copii, din'tre care unulu nu fuse la scóla, ceilalti doi fusesera.

Domnulu Inv. Iuga a adusu in conferinti'a aparatulu fabricatu de Dni'a sa dupre fig. nr. III din Computulu Dlui I. Popescu, care prinse fórte bine la esercitiile cerute.

Dnulu Inv. Iuga a instruatu pre copilulu, care nu fusese inca la scóla, in cunóscerea numeriloru, numerarea, impreunarea sì desfacerea numeriloru pâna la 10. in modulu urmatoriu:

Dupace a aretatu copilului câteva globuletie dela aparatulu de facia, câteva pelarii, i-a spusu, ca mai multe lucruri de unu feliu puse la unu locu facu o gramada, dicemu mai bine numeru. S'au aretatu, ca numerii au sì nume: unulu, doi, trei etc. sì a compusu numeri din globuletiele aparatului; lu a pusu sa le numésca pre nume; apoi a trasu globuletiele la o parte pre sirma; la pusu sa compuna elu dearendulu numeri din globuletiie.; la pusu sa cercetéze la globuletie sa vadia, câtu face unulu sì inca unulu? — doi sì 'nca unulu? doi sì doi? — patru sì patru? — sa numere: diece, none, optu, s. a.

Copilulu totu mai tare 'si incorda atentiunea, sa compuna numerii bine sì sai numésca dupa adeveratulu loru nume.

Se vede copilulu ca are talentu, câci in câteva momente dupre esplicatiunea metodica, scia sì ce va se dica numeru, sì a numerá, sì a aplicá numerii pâna la 10.

DD. **Inv. I. Cranga. G. Siurariu D. Dogariu** s. a. continuara cu cei-lalti doi copii esercitia in computulu din mente cu dieci sì sute compunendui sì descompunendui.

Conferinti'a primindu tóte acestea de bune, a hotaritu, ca toti invetiatorii sa-si procureze aparatele trebuincióse la computu sì insemnate in „Computulu Dlui I. Popescu.

2. Asupra temei cum aru poté inv. induplecá pre parinti sa-si tramita copiii la scóla? au adusu inainte DD. **Inv. Morariu, Cranga Dogariu Popu. Siuraru, Mégu, Iug'a Stoianu** urmatórele.:

Inv. sa se aiba bine cu parintii copiiloru; sa faca conscrierea copiiloru harnici de scól'a la vreme; sa faca pre copii a iubí scól'a, invetiatur'a sì pre invetiatoriu, c'a sa póta cunósce ómenii in copii [illegible] atâtu pre drumu, câtu sì in Biserica, [illegible] intrându in casa cuiva nisce insusiri bune, pre cari in copii, carii nu umbla la scóla, nu le potu aflá. Sa arete inv. ómeniloru prin esemple vii folósele scólei atâtu in respectu moralu — religiosu, câtu sî intru inaintarea neamului nostru s. a.

Sau aflatu ca esista scóle de repetitiune in Feldióra, Presimiru sî alte câteva comune.

DD. Inv. Morariu sî D. Dogariu au aratatu folósele, câte aduce scól'a de repetitiune tinerimei esita din scól'a populara, ca se impoternicescu in ceea ce a invetiatu in scóla populara, se facu harnici pentru anii de catechisatiune sî asiá se potu ferici pre sinesi sî pre ai loru s. a. fâra scóla de repetitiune 'si uita ce a invetiatu in scól'a populara sî asiá privescu anii, pre carii i-au pretrecutu in scól'a populara, cá pierduti. De unde urméda ca ajungendu unii cá acestia tati de familia, apoi nu voru sasí dée copoii la scóla.

Conferinti'a le a recunoscutu tóte acestea de bune, sî a hotaritu, ca dar sa se silésca toti inv. in contielegere cu Parintele Protopopu, cu Parochulu localu sî cu Efori'a scolara a intemeiá sî a sustinea scól'a de repetitiune, fie-carele in comun'a sea.

Dlu inv. Morariu adause ca aru fi bine c'a unde se afla fondu scolariu de ajunsu, seu déca din banii de pre pedepse pentru negrigirea scólei sa se cumpere cârti trebuincióse pentru tinerii scólei de repetitiune, cá sa nu se plânga acestia, ca n'au cu ce 'si cumperá cârti, dar cârtile acelea sa fia sî se remâna proprietatea scólei. Domnia Sea a fâcutu firesce in contielegerea cu mai marii sei asiá sî in comuna Dloru „Feldiór'a" sta lucrulu in privinti'a acést'a bine!

Conferinti'a a priimitu propunerea acést'a cu cea mai mare placere au recunoscutu de fórte salutarie sî urmâtórele, ca déca se potu cumperá sî nisce cârti pedagogice, cârti istorice, economice s. a. déca se potu aboná sî la vre unu jurnalu politicu, sa se pastredie tóte acestea formandu bibliotec'a scólei, unde Preotulu cu Inv. aru potea, apoi aduná Duminec'a sî serbatórea pre ómenii din comuna impregiurulu dloru ale ceti sî esplicá pre intielesu cele cuprinse in acele cârti, sî acést'a aru aduce folosu fórte mare omeniloru nostrii din comuna in mai multe privintie.

Apoi s'au hotâratu ca in anulu viitoriu sa se tîna conferintie invetietoresci generali in Breticu.

Dupa tóte acéstea Rev D. D. Protopopu Ioann Petricu a incheiatu conferintiele prin nesce cuvinte scurte, dar fórte bine calculate sî impartasite, indemnându pre Inv., cá cele ce invétia prin graiu, se implinésca sî cu fapt'a, avendu sa premérga la tineri sî betrâni cu esemplu bunu; sa-si arete modesti'a sî reverinti'a câtra fetiele bisericesci scolari, sî politice; câtra Parochu c'a Directorulu scólei câtra amploiati. câtra Efori'a scolara sî câtra toti crestinii; sa se feresca de mandria, de persóne demoralisate, de certe, intrigi sa pazésca Biseric'a conducendu acolo sî pre elevii loru.

Mai incolo aréta ca invetiatorii suntu factorii societâtii, dela cari aterna fericirea ori nefericirea ei, de aceea au detori'a, a se perfectioná totu mai multu in chiemarea loru cetindu scrieri pedagogice sî alte diuare folositóre.

Incorónà cele dise pâna aici aducându multiamire Maiestatiei Sele Imperatore sî Rege Franciscu Iosif I. si Escel. Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Barone de Siagun'a care di sî nópte lucrédia pentru binele sî fericirea nóstra Multiami apoi sî celoru ce participara la aceste conferintie.

St. Petru 27 Augustu 1868.

unu martoru ocularu sî amicu
alu conferintieloru.
I. C.

Corspundintie.

Debrecinu, 12/24 Sept. 1868.

Dle Redactoru! De-sî Ungari'a, séu mai bine dîcendu o parte a locuitoriloru ei — magiarii — in politica suntu sfasiati in partide, totusi pre câmpulu literaturei sî alu artei nu voru a cunósce nici o partida. Asiá d. e. vedemu pre unii fâra deosebire de partida alergendu in capital'a Ardélului la adunarea de istoriografi, altii la alte adunâri.

In anulu acest'a loculu de adunare a mai multoru reuniuni a fostu destinatu Debrecinulu. Ací au convenitu in dîlele acestea reuniunile de cantareti din diferite locuri ale Ungariei; — Ardélulu inca a fostu representatu ací prin reuniun'a cantâretiloru din Clusiu, — in Debrecinu a tienutu adunare generale reuniunea silvana (erdészeti egylet), sî totu in Debrecinu s'a arangiatu in institutulu de agronomia o espositiune de bucate.

Intre tóte adunârile Debrecinului cea mai pompósa a fostu adunarea cantaretiloru. In 18 ale lun. cur. au sositu ací reuniunile de cantareti — 60 la numeru. — La curtea drumului feratu iau intempinatu cantâretii din locu cu dóue bande musicale in frunte, de unde au pornitu cu totii in rendu fórte frumosu, fia-care reuniune cu stindardulu seu propriu in frunte câtra cas'a orasiului, de unde apoi s'au incuartiratu pre la orasieni. Sér'a in teatru representatiune splendida in onórea óspetiloru. A dóu'a di in 19 s'a tienutu proba generala in biseric'a cea mare a reformatiloru, sér'a in teatru concertu. Dîu'a de 20 a fostu destinata pentru procederea cantaretiloru inaintea publicului, spre care scopu intr'o strada capitala a orasiului s'a fostu radicatu unu pavilonu maretiu, iéra impregiuru multime de banci pentru publiculu ascultatoriu.

Productiunea a duratu pâna câtra 2 óre dupa prândiu, dupa aceea prândiu generalu datu din partea orasiului pentru toti membrii cantaretiloru, iéra sér'a petrecania de jocu in gradin'a asiá numita, a poporului. In dîu'a urmatóre 21 s'a tienutu adunare generale spre consultarea mai multoru afaceri de ale reuniuniloru, cu care ocasiune s'au impartitu mai multe premii intre acelea reuniuni cari s'au destinsu in esecutarea melodieloru. In 22 s'au departatu cu totii lasandu locu reuniunei silvana, carea sî au tienutu adunârile in padurea cea mare a orasiului. — Astadi mâne sî poimâne tiene espositiunea de bucate. — Astfeliu Debrecinulu in dîlele acestea si-au luatu o fatia serbatorésca. —

Acum se ve impartasiescu ce-va sî din politica:

In 15 ale curentei partid'a stânga de mijlocu a comitatului „Biharu" au tienutu in Oradea-mare sub presiedinti'a unui din corifeii acestei partide C. Tisz'a o conferintia pentru constituirea definitiva a partidei acestui comitatu. Presiedintele in cuventarea de deschidere accentuéza cu deosebire necessitatea constituirei acestei partide, pentru ca dîce, partid'a dela putere — drépt'a — atâtu de tare s'a lasatu in concesiuni (engedékenység), incâtu multe drepturi cardinali le-amu lasatu din mâna, le-amu perdutu, iéra altele nu le-amu castigatu de locu. Mai este inca o partida, dîce oratorulu mai departe — care, de-sî si-a scrisu pre stindardulu seu 48, dara s'a insocitu cu astfeliu de individi, cari in 48 se luptau contra principieloru de atunci, iéra acum se lupta contra intregitâtiei patriei.

Deci — urméza mai incolo — fiindu astfeliu positiunea de fatia e de mare necessitate constituirea nóstra, are cá, devenindu noi in maioritate, pre calea constitutiunei sî pre lânga conservarea intregitâtiei patriei sa ne luptâmu pentru recastigarea tuturoru drepturiloru, câte competu patriei cá tiera indeplinita si de sine statatóre." — Dupa aceea secretariulu cetesce statutele partidei lucrate de comitetulu provisoriu de pâna acum, cari cu putîne modificâri se primescu. In fine mai facendu-se unele propuneri sî constituindu-se partid'a deplinu siedinti'a se incheia.

Dupa cum ve este cunoscutu, deputatulu Deák in siedinti'a dietale din 16 Sept. c. n. a facutu o propunere, cá sa se asterna din partea ministeriului unu proiectu, prin care sa se efeptueze inca in sesiunea din acestu anu stergerea dicemei vinului. In urm'a acestei propuneri, dupa unu telegramu alu foiloru ung., comunitatea din Eger (Erlau) a sî denegatu platirea dicimei de vinu.

Esti lap aduce scirea, ca tribunalolu din M. Osiorheiu au incheiatu cercetarea oficiósa asupra pronunciamentului.

De asta-data ne mai avendu de impartasîtu sum, etc.

Varietâti.

*** Drumu de feru sau adusu pâna la Orastie in deplinire, asiá incâtu in 24 l. c. st. n. au sositu acolo prima óra locomotivulu „Maros Porto" purtându 40 de care dupa sine impoverate cu feru. Locomotivulu erá decoratu cu tricolóre sî cu flori. O multime de ómeni îlu asceptau la statiunea dela Orastie sî sosindu locomotivulu la 4. óre d. a. toti se implura de o bucuria nespusa vedindu dorinti'a, cea de multu dorita, intru atât'a realisata.

Publicatiune.

Inscrierile studiosiloru la gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu se va incepe in 28 Septemvre a. c. acesti'a au a se insinuá la reg. directiune a gimgimnasiului. Scolarii cari intra intâiasidata in acestu gimnasiu voru avea a produce, pre lânga atestatulu de botesu, testimoniulu scolaru din a 4-a Classa elementara séu din clas'a gimnasiala, ce o au absolvatu mai pre urma sî a solvá taxa de intrare cu 2 fl 10 xr. v. a.

Cei ce nu se tînu de religiunea catolica suntu datori a se legitimá despre facutele loru insinuare la catechetulu loru.

Esamenele de primire sî de repetitie se voru incepe in 2 Octomb. la 8 óre diminétia.

Anulu scolaru se va incepe la 1-a Octomvre prin chiemarea spiritului santu sî studiosii de religiunea catholica voru avea a se infatisiá spre scopulu acest'a la dîu'a numita la 8 óre in institutulu gimnasialu 26—1

23—3

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetietoresci din comunele Abrudu, Abrudusatu sî B. Cierbu se deschide concursu.

Cu statiunile acestea suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) Statiunea invatietorésca dela scóla centrala din opidulu Abrudu e provadiuta cu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî 2 argii de lemne,

b) Statiunea din Abrudusatu, este impreunata cu unu salariu anualu de 150 fl. v. a. cuartiru liberu sî 2 orgii de lemne, iare

c) Statiunea din Buciumu Cierbu, e provadiuta cu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu, lemne câte voru fi necesáre, sî una parte din venitele scolare — pentru serviciulu de cantaretiu. —

Doritorii de a competí la anulu din acestea posturi, au de a sî provedea petitiunile cu atestate de cualificatiune buna, de moralitate, ca au absolvatu cursulu pedagogiei, in Institutulu Archidiecesanu ca scia sî cantarile bisericesci sî ca suntu de religiunea gr. orientala; tóte aceste pâna la 20. Septembre a. c. suntu a se adresá subscrisului Inspectoratu scolariu.

Dela Inspectoratulu scolare districtuala gr. or.
alu Zlatnei de josu.

Abrudu 1. Sept 1868.

22—3

Concursu.

Pentru ocuparea Statiunei Invetiatoresci. la Scóla comunala gr. or. din Parau, se deschide concursu pâna la 20 Septembre a. c.

Cu acestu postu e inpreunatu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cortelu liberu in edificiulu scólei — sî lemnele trebuincióse pentru focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, voru adresá subscrisului concursele sale pâna la terminulu susu aratatu, instruate cu atestatele de lipsa, despre a loru cualificatiune.

Fagarasiu 5/17. Sept. 1868.

Petru Popescu
Protopopu gr. or. sî
Insp. distr. de scóle.

24—1

Pentru economii de oi.

In dominiulu Berchisiu (lânga Clusiu) se afla nutrementulu recerutu pentru iernatulu de 1500—2000 de oi; adeca circa 5000 magi de fenu, totu atâtea paie sî locu aptu de pasiune pentru tómna sî primavéra. Acestea séu suntu de vendutu cu pretiuri moderate, séu va primí dominiulu iernatulu oiloru pre lânga tacsa.

Oferte pre numeru mai micu inca voru fi respectate. Reflectantii binevoiésca a se adresá pâna la 15 Octobre c. n. câtra.

A. Trombitiasiu
(per Mociu in Berchiesiu)

Ioann Cristea.

Compactoru in Sabiiu, se recomenda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu escutarea tuturoru comisiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promtu sî solidu, cu pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, **Strad'a Macelariloru.** (Fleischer Gasse) **Nr: 14.**

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 76. ANULU XVI.

Sabiiu, in 21 Septembre (3 Oct.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: jói'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La cererea ce s'au fâcutu din mai multe pârti, in interesulu publicului nostru, vomu edá „Telegrafulu Romanu", pre tempulu câtu va durá congresulu mai de multe ori, sî respective déca va fi materialu totu a dóu'a dî.

Prospectu congresualu.

Ori câtu de mare a fostu silinti'a nóstra de a fi esacti in referatulu nostru despre congresu, trebuie sa marturisimu ca suntemu de parte de a fi descrisu totulu dupa cum esista in realitate. Ni aru trebuí sa ne impârtimu in mai multe pârti sa avem mai multe mâni pentru cá sa putemu indeplini tabloulu, carele sa puna pre cetitori in stare de a avé inaintea ochiloru totu, dara totu ce se petrece in Sabiiu dela convenirea membriloru congresului nationalu bisericescu alu Romaniloru de religiunea gr-or. din Transilvani'a sî Ungari'a.

Cu tóte aceste ne tienemu de datoria a face aceea ce potu puteri omenesci sî a schitiá incâtva sî acele ce nu potu incapé in cadrele relatiuniloru despre siedintiele publice. Cetitorii apoi voru avé bunetate a pune tóte la locurile unde se cuvine sî si voru face ei in modulu acest'a icón'a care sa o aiba despre congresu, despre aceea corporatiune, carea in adeveru e inaltiatori'a de anima.

Inca inainte de inceperea siedintieloru publice pentru inlesnirea lucrâriloru in acestea, membrii aflara cu cu cale a se intruní in conferintie private, a discutá sî pregâtí lucrurile cá sa póta merge cu iutiel'a cu care cetitoriulu póte vedé ca au decursu siedintiele tienute pâna acum.

Dupa acést'a se facù impârtirea in comissiuni, cari sî ocupa pre deputatii mai totu tempulu câtu prisosesce dela conferintiele private sî siedintiele publice. Acest'a inca e unu mediu prin care lucrurile se acceleréza, dara e sî posibila decurgerea loru netedu, incâtu fâra de a ne maguli, putemu dîce in conscintia curata, ca acestu corpu este la inaltimea missiunei sele.

Comissiunile au tóte importanti'a loru, asiá d. e. comissiunea pentru elaborarea regulamentului de organisarea provinciei metropolitane. Acést'a are sa elaboréze unu proiectu, carele sa fia basea desvoltârei vietiei nóstre nationali disericesci. Importanti'a regulamentului acestui'a nu l'a póte pierde din vedere nici decum sî interesulu ce 'lu descoperitu congresulu cu alegerea unei comissiuni asiá numeróse suntemu dej'a incredintiati ca au trecutu sî asupr'a comissiunei.

Totu asiá de insemnata e acea pentru elaborarea unei proceduri in lucruri disciplinarie sî divortiale.

La afacerile deosebirei a aceloru pârti cari suntu inca mestecate cu serbi vedemu ca e rugatu a partacipá sî Pré Santi'a. Sea, Parintele Episcopu alu Aradului sî adeca la comissiunea respectiva spre a da deslusîrile necesarie, de cari, pentru cunoscintiele detaiate ce le are in lucruri de acésta natura, Pré Santi'a Sea dispune mai bine. Sî asiá luându tóte comissiunile dea rendulu la tóte vomu aflá insemnetate mare, care sa atraga interesulu connatiunaliloru nostri cu deosebire aceloru ce se tienu de biseric'a resariténa. Un'a din comissiunile mai recente nu o putemu trece cu vederea acést'a este cea emisa la propunerea Dlui deputatu Borlea: pentru proiectulu ministrului de culte incâtu acel'a cu mesurile espuse acolo pentru scóla se pare a vatamá autonomi'a bisericei nóstre in punctulu scóleloru. Incâtu se pare, dîcemu, pentru ca, folosindune de observarea dlui deput. Babesiu a da o parere decisa dupa prim'a cetire a proiectului nu se póte. Cu tóte aceste temerea membriloru congresuali e justificata sî obligatiunea congresului este de a veghiá asupra autonomiei bisericesci castigata cu atât'a greutate, carea. vatemenduse in ori care parte, aru fi cá o naia care póte luá apa sî carea in urma se aru putea face netrebuinciósa pentru plutire. Punctulu acest'a atinsu de dlu Borlea este unulu din cele mai esentiale, pentrucа influinti'a lui se vera in sinulu familieloru sî póte avé urmâri asupr'a generatiuniloru viitórie.

Fiindu ca detaiurile le facemu cunoscute mai la vale, credemu ca sî din cele schitiate pana aci, cetitoriulu sî va face idea despre fisionomi'a sî despre activitatea congresului nostru.—

Aceste premitiendu-le revenimu mai in detaiu la lucrârile comissiunei de 27.

Siedinti'a I. a comisiunei de 27. s'a tienutu in 30. Sept. in carea infatisiându-se 22 membri, s'a purcesu la constituire, sî prin aclamatiune s'a alesu

1. de preside D. deputatu Georgiu Ioanoviciu
2. de notariu D. deputatu Ioane Puscariu
3. de referinte D. deputatu Ioane Alduleanu
4. de referinte substitutu D. deputatu Nicolae Popea.

Astfeliu constituindu-se comisiunea, indata s'a sî aflatu de necesariu a hotarí innainte de tóte modulu de procedere la lucrârile comissiunei, adeca: cum se lucra comissiunea? sî s'a decisu dupa o consultare, ca operatulu Escelentiei sale, sa se predea la unu membru alu comisiunei cu insarcinarea, ca acest'a studiandu operatulu, sî combinându pârtile lui connecse deameruntulu, se faca o propunere comisiunei intregi despre impartirea materiei. Cu afarerea acést'a fu insarcinatu referintele comisiunei D. Alduleanu, apoi s'a incheiatu siedinti'a, sî spre convenirea cea mai de aprópe s'a determinatu dîu'a urmatóre.

II.

A dóu'a siedintia a comisiunei de 27. s'a tienutu in 1. Oct. c. n. in carea referintele face urmatórea propunere:

Sa se imparta comissiunea intréga in 3. subcomisiuni, cá operatulu in'regu dupa pârtile lui connexe in 5 puncte principale, cari apoi se vina la subcomissiuni, sî adeca:

a. organismulu bisericei intregi peste totu de josu dela parochii, pâna susu la metropolia,

b. organisarea congresului bisericescu, in care se cuprinde sî legea electorala,

c. regularea fonduriloru sî a episcopieloru,

d. trebile scolare.

e. regularea parochieloru.

Din aceste 5. punte se póte vedé indata missiunea cea prea,sî ponderósa a comisiunei de 27.

Referintele mai departe e de opiniunea, cá lasandu-se tempu membriloru de a combiná acésta propunere, de astadata sa se incheie siedinti'a, sî dupa amédiadi sa se continue. In urmarea acestei'a, comisiunea si-a disolvatu siedinti'a.

Sied. III. 1. Oct. d. am.

Referintiele recapitulându impartirea operatului intregu in 5. punte, sî motivându acésta impartire, propune a se decompune comisiunea in trei subcomisiuni, cari primindu insarcinarea de a prelucrá materialulu impartitu, la tempulu seu se refereze, in siedinti'a plenara a comisiunei de 27. sî adeca

subcom. I. sa se ocupe cu organismulu bisericei in generalu, sî cu organisarea congresului in specie,

subc. II. cu organisarea fonduriloru sî a episcopieloru.

Subcom. III cu trebile scolare, sî regularea parochieloru.

Referintele propune mai departe a se staverí unele principii generali, cari sa servésca de cinosura, sî de indreptariu la fia-care comissiune, cá nu cum-va o comissiune sa lucre dupa unu principiu iéra ceca-lalta dupa altu principiu.

De sî erau pareri diferite despre impartirea materialului la subcomissiuni, totusi in urmacomissiunea s'au invoitu la impartirea propusa prin referinte, sî acú s'au purcesu la decompunerea comissiunei in 3. subcomissiuni séu sectiuni in modulu urmatoriu: s'au alesu in subcomisiunea.

I. DD. Popea, Alduleanu, Branu-Leményi, Romanu, Babesiu, Cosm'a, Pesteanu, Georg. Ioanoviciu, Maniu.

II. DD. Hani'a, Puscariu, Macelariu, Bíc'a, Ales. Mocioni, Radulescu, Ioann Popoviciu, Seracinu, Ant. Mocioni.

III. DD. Metianu, Piposiu, Hodosiu, Russu, Sig. Popoviciu, Cermen'a, Iacobu Popoviciu, [Fauru, Pascu.

Dupa acést'a se staverescu urmatórele principii generali: 1.) Operatulu Escelentiei Sele servesce de materialu sî de bas'a generala a lucrâriloru, fâra ca in adaugere, modificare séu stramutare sa fie legate mânile subcomissiuniloru, 2.) organisarea sa se baseze pre sistem'a representativa sinodala, 3,) pretotindenea sa observeze proportiunea de pâna acum'a, adeca 1/3. forméza preotii, 2/3. pârti forméza mirenii, incependu dela sinodulu protopresviteralu pána susu la congresulu metropolitanu, 4.) Presidiulu are sa-lu pórte preotii, 5) Causele dogmatice nu se tienu de feliu de lucrârile comissiunei, ci numai cele administrative, economice sî judiciale, cari suntu de natura mirenésca.

Ací s'a escatu o desbatere mai lunga sî vìvace s'au pusu adeca intrebârile: ca óre mirenii sa iee parte la Consistoriu ori ba? cari suntu causele civile sî cari cele dogmatice? apoi: cine e forulu in cause disciplinare? déca mirenii au dreptu a alege pre preoti: óre au dreptu a-i sî destituí déca nu voru corespunde chiemârii loru? etc. sî in urma se convoira toti la aceea, ca intrebarea acést'a, studiendu-se sa se iee la desbatere atuncea, candu va fi vorb'a de consistorii, sî de procedura. Atuncea cu multu mai usioru se va putea face o paralela intre causele strinsu dogmatice, civile, sî disciplinare, decâtu acum'a, cându organismulu bisericei intregi nici nu s'au pusu in lucrare. Sî cu acést'a siedintia s'au incheiatu.

Siedinti'a IV. in 2. Octobre a. c.

Fiindu-ca subcomisiunile suntu alese, urméza decompunerea faptica a comissiunei de 27 precum sî impârtirea materialului intre ele, avendu fie-care subcomisiune a se constituí, sî totodata fie-care comissiune are a incunosciintiá pre D. Georgiu Ioanoviciu presidele comissiunei de 27 despre presiedintii, notarii sî referintii subcomisiuniloru respective, ca in casu de lipsa acesti'a toti sa se póta pune in cointielegere, séu sî a conchiamá comissiunea intréga la siedintie plenare.

In urmarea acestor'a subcomisiunile s'au retrasu in localitâtile sele cá sa-si incépa lucrârile.

Comissiunea esmisa pentru elucrarea unei proceduri in cause matrimoniali sî disciplinare s'a constituitu, alegându de presiedinte pre D. protopresbiteru Hane'a sî de secretariu pre D. Gallu. Cum audîmu s'a sî apucatu de ventilarea principieloru generali pentru aceste proceduri sî e verosimilu ca sîací se va luá de base tratatulu respectivu din compendiulu dreptului canonicu edatu de Escelenti'a sea P. Metropolitu.

Congresulu natiunalu bisericescu românu

Siedinti'a a dóu'a se tînù in 17/29 Sept. sub presidiulu ordinariu.

Indata la inceputu se cetesce protocolulu siedintiei precedente din 16/28 Sept. a. c. sî dupa putîne modificâri se autenticà.

Alta propunere face d'lu Dr. Maniu, cá sa se introduca in protocolu per extensum cuventarea presiedintelui, cu carea au deschisu congresulu. Acest'a se primesce se ordinéza corigerea conclusului in acestu intielesu, se adauge ca cuventarea sa urmeze in protocolu dupa decurgerea obiecteloru.

Dlu Protosincelu Mironu Romanu observà, câci de atari trebuie sa privimu sî cele de pâna ací, ca in protocolulu siedintiei trecute erá bine sa se petréca sî servitiulu ddieescu de Dumineca, cu atâtu mai vertosu cu câtu e prevediutu sî in regulamentulu provisoriu. Ceea ce se primesce.

Sig. Borlea, face observare ca dupa ce in protocólele parlamentarie nu se punu titulaturile, sa nu se puna nici titululu de domnu La acést'a reflectéza dep. Dr. Maniu, ca acest'a la verificare a trebuitu sa se faca dara sî pentru istoria, sî in fine sî pentru deosebirea unoru deputati cari au mai unu sî acel'a-si nume inca e de lipsa a se intrebuintiá caracterele spre distingere.

Dlu Dr. Glodariu, observà ca sa se stérga la membrii congresului tóte titulaturile, sî sa se accepteze numai numirea de „parinte“. Nefiindu propunerea acést'a de nimenea spriginita remâne delaturata.

Dlu dep. Macelariu face observarea, ca s'a titulatu in protocolu, ca e in pensiune, ceea ce in adeveru nu e.

In fine Presied. reasuma observârile fâcute la protocolu sî dice, ca pentru istoria sa se puna sî titulaturile de asta data, iéra pre viitoriu remane ca in protocolu nici numele, ci numai obiectulu sa se amintésca.

Presidiulu arata o depesia dela Dlu Marcu, Rotariu vice-colonelu, prin care acést'a face aretare, ca acum deocamdata este impedecatu, de a vení la congresu. Se ia la cunoscintia.

Teodoru Serbu vicenotariu comitatensu, Moise Lazaru Protopresbiteru, Petru Rosic'a, senatoru, Filipu Pascu, asessoru comitatensu, Nicolae Gaetanu se infatiosiadia la congresu sî-si predau credentionalele loru presidiului; credentionalele cautându-se sî neaflându-se vre o greutate, toti 5 domni ablegati se verifica.

Dupa aceste Presiedintele provóca comissiunea verificatóre, a referá. In urmarea impedecârei nonotariului comissiunei deputatulu Iulianu Ianculescu referéza despre alegerea din cerculu de alegere din Ili'a sî propune, cá acésta alegere sa se dechiare de nulificata sî spre efeptuirea unei nóue alegeri sa se recerce venerabilulu Consistoriu archidiecesanu.

Dupa o desbatere pro sî contra acestei propuneri cu maioritatea voturiloru se dechiara alegerea din cerculu a XVIII. de alegere din Ili'a alu archidiecesei, tienuta in 15 Septembre 1868 de nimicita sî presidiulu congresualu se recérca spre ordinarea unei nóue alegeri.

Totu in cestiune de verificare deputatulu Metianu, cá referintele comissiunei respective, relatiunéza despre alegerea din Chisineu, dieces'a Aradului, tienuta in 5 Septembre a. c., opinionându, ca deputatulu Michailu Nicóra sa se dechiare de verificatu.

In contr'a acestei opiniuni se propune verificarea Dlui advocatu Emericu Stanescu de o parte, iéra de alta parte nimicirea alegerei intemplate in Chisineu, cu privire la M. Nicóra sî Emericu Stanescu. Dupa finirea desbaterei acestoru propuneri prin maioritatea voturiloru s'au primitu opiniunea comissiunei verificatóre, sî deputatulu Michailu Nicóra s'au dechiaratu de verificatu.

Presiedintele provóca pre comissiunea esmisa pentru stabilirea regulamentului de afacerile interne, a-si da relatiunea, in a cârei urmâri referintele comissiunei Nicolae Popea relationéza se cetesce regulamentulu provisoriu cá proiectu din § in § sî se primesce cu modificâri facute de comissiune sî cu unele facute in congresu, care regulamentu credemu ca-lu vomu impartâsî, câtu ne vomuputé inlesni, publicului nostru cetitoriu.

La § 20 din proiectulu de regulamentulu din cestiune se desfasiura o discussiune viua din carea facemu dupa notitie stenografice urmatoriulu estrasu:

Dlu dep. Borlea: Inaltu Congresu! La aline'a din urma a acestui § mi iéu libertate a propune ca votulu minoritâtiei inca in rendulu a 3-lea sa se dica „votare nominale séu secreta“; câci eu amu observatu de o parte ce aru fi vointi'a mai multoru membri de alta parte sî votisarea aru fi in tóta privinti'a mai liberala sî mai corespundietóre . . .

Dlu dep. Alduleanu: Motiunea dlui Borlea este de insemnelate.

In regulamentulu acest'a se afla numai o dispositiune unde se dice ca votisarea secreta are locu numai la alegerile personali. — Prin urmare motiunea dlui Borlea merge de totu in alta directiune, fâra fine, adeca cându voru cere 20 de membri ai congresului votisare nominale atunci potu cere sî votisare secreta ori carele obiectu: scopulu votisârei acestei'a, este totu acel'a, care este in natura votisâri secrete la alegerea persóneloru, adeca cá sa nu se scie ca cum au votisatu fia-care

Asiá me rogu se fimu cu atentiune la acésta intrebare. Eu in comissiune amu fostu pentru maioritate, sî m'amu dechiaratu in contr'a votisârei secrete.

Eu m'amu dechiaratu in contr'a acestei pareri, pentru aceea, câci déca s'aru primí votarea secreta, sî concedemu o atare dispositiune, atunci ne vedemu constrinsi a perde cea mai mare parte cu votare secreta, cându aru vení acést'a la ordinea dîlei.

Va se dîca, noi câroru ne este tempulu amesuratu, nu putemu sa primimu astfeliu de dispositiune, care ne rapesce tempu fórte multu, de care insa avemu a ne folosí.

Asiá dara parerea mea este, ca o atare dispositiune area se referí numai la unu obiectu de deosebita natura. Se potu nasce discussiuni esacerbate,unde in locu de votisare nominale se cere votisare secreta. —

Votarea secreta nu este iertata fâra numai in casurile alegeriloru de persóne, unde natur'a lucrului aduce votisarea secreta cu sine. In alte obiecte votarea secreta, in evulu nostru, aru fi o restringere a publicitâtiei fâra esemplu, care este chiamata de tribunalulu judecatorescu, a judecá ca cum au lucratu mandatarii ei in cutare obiectu. Toti voimu sa fimu falosi, ca ce facemu, voimu cá sa scia opiniunea publica, ca cum si-au datu parerea fia-care mandatariu, care au primitu missiunea unui cercu de alegere, moralulu insusi nu concede votare secreta.

Acestea a fostu motivele mele generali, de amu fostu in contra votisârei secrete.

In specie, de aceea amu fostu in contra, ca cuprinde in sine unu ce, cá cându s'aru aflá unii membri, câroru le-aru lipsí curagiulu sa vorbésca publice.

Pre temeiulu acestoru motive, rogu pre onoratulu congresu sa aiba bunatate a respinge propunerea dlui Borlea, propunendu totu odata sa se primésca motiunea comissiunei insarcinate cu acestu elaboratu. —

Dlu dep. Radulescu: Eu rogu pre dlu dep. Alduleanu sa nu presupuna, in casulu acel'a cându 20 membri voru cere votare secreta, ca acei'a nu aru avea curagiu sa voteze nominale. Eu suntu pentru votulu minoritâtiei.

Dlu dep. Ioanoviciu: Motiunea dlui dep. Borlea dupa parerea mea, nu corespunde principiului sî vietiei parlamentarie.

In tóte parlamentele este introdusa votisarea cea mai scurta prin radicare sî siedere.

Déca se pertractéza unu obiectu de mare insemnatate, care poftesce votisare nominalu, atunci se voteze respectivulu alesu nominale, cá sa véda lumea intréga, sî sa se convinga sî alegatorii, ca cum au votisatu, ablegatulu loru. —

Eu inca vréu, cá sa se reduca votisarea secreta, numai la alegeri de persóne, câci atunci alegatorii, póte de fric'a unei imaginate amenintiâri nu voiescu a-si dá votulu loru pre fatia, sî mai bine facu déca votiseza secretu, de óre-ce ei au de a corespunde numai cugetului loru. Dara déca cine-va este membru congresuale, atunci sa aiba sî curagiulu, a-si esprime publice opiniunea lui sî a votá pre fatia pentru ea, sî sa primésca sî respunsabilitatea inaintea publicului sî alegatoriloru sei. Asiá me rogu sa se primésca propunerea comissiunei.

Dlu dep. Macelariu: Eu inca amu fostu de parerea minortâtiei. Insa nu o amu partinitu pentru aceea ca dóra prin acésta votisare s'aru restringe libertatea, ci cá sa se daparteze tóta umbr'a, cá cum aru fi influintiata parerea unui membru.

Votarea secreta se referéza la casuri momentóse sî delicate. Credu ca delicate suntu tóte discussiunile nóstre.

Obiectiunea, ca perdemu tempu multu, cându s'aru face propunere de 20 membri pentru votare secreta, nu are locu. Eu credu ca nu se póte presupune asiá ce-va. Iéra tocm'a din contra amu perde tempu mai multu. Despre curagiu nu voiu sa vorbescu nimic'a, câci trebuie ori sî care dintre noi sa-si arete curagiulu séu la tóta impregiurarea (asiá este!) de-sî totu-déun'a nu este consultu. —

S'au dîsu ca noi de aceea votisâmu pre fatia, cá sa véda lumea, ca cum au votisatu tramisii la congresu sî dupa acést'a sa-i judece.

Eu credu ca decisiunile nóstre aduse se judeca dupa maioritatea congresului.

Dlu dep. Galu: Eu inca me alaturu lânga propunerea comissiunei, sî nu me invoiescu cu propunerea secreta din punctu de vedere practicu. Dlu antevorbitóriu dîce ca mai alesu atunci aru fi de lipsa cându este o causa delicata.

Déca suntu cause delicate atunci suntu sî siedintie secrete, sî din atari siedintie nu iesu voturile nóstre in publicu. Eu credu ca fia-care 'sî va aperá opiniunea sea. Asiá dara eu din punctu de vedere practicu me alaturu lânga propunerea comissiunei.

Dlu dep. Gaetanu: Eu nu voiu a me lasá a enará intemplâri devenite, din votisarea secreta, sî aperta, câci le aflu fâra locu. Sciu ca sî cu votarea secreta sî aperta se potu face destule abusuri.

Eu nu aflu in votarea secreta o garantia mai mare in privinti'a libertâtiei câtu sî a votisârei aperte, de óre-ce totulu depinde dela libertatea individuala. Me alaturu insa totusi lânga motiunea comissiunei.

Dlu dep. Marienescu: Eu suntu pentru votarea secreta.

Esc. S. Dlu Presiedinte: Care poftiti sa se radice la valóre de conclusu propunerea comissiunei, sa aveti bunatate a ve sculá. (maioritatea se scóla.) —

Siedinti'a a III se tiene in 18/30 sî se incepe la 9 óre. Se verificá protocolulu cu unele modificâri ne'nsemnate. Dupa verificare Par. Protosingelu Pope'a face observare, cá in siedinti'a precedenta s'au fostu decisu, cá regulamentulu pentru afacerile interne sa se tiparésca sî sa se imparta intre membrii congresuali. La care observare Esc. Domnulu Presedinte dice: ca notariatulu sa ingrijasca, cá regulamentulu amintitu sa se dea in tipariu sî apoi sa se imparte intre membri congresuali.

Dupa ce Presedintele face cunoscutu congresului, cá la Presidiu n'a mai intratu nimicu dela Siedinti'a de eri pâna la cea de fatia, pune la ordinea dîlei projectulu pentru organisarea Mitropoliei. Deci Dlu deputatu Ianculescu ia cuventulu sî se adreséza câtra Congresu in urmatoriulu modu:

Maritu Congresu! Dupa § 15 alu regulamentului pentru afacerile interne, care s'au primitu de noi, au de a urmá interpelatiunile membriloru sî respunsurile presidiului. Maritu Congresu! Congresulu presinte pre lânga organisatiunea bisericei nóstre are de a vindecá sî ranele in privinti'a miserei stâri a preotimei nóstre. Eu i-mi iau libertate a interpelá pre inaltulu Presidiu, ca are de cugetu, cá in decursulu sessiunei acestui congresu presinte sa puna pre més'a congresului unu proiectu pentru imbunatâtirea Preotiloru? sî la acestu respunsu me voiu redicá sî eu la cuventu.

Esc. Sea Dlu Presiedinte: Incâtu me potu orientá in privinti'a motiunei acestei'a, amu de a respunde, ca materialulu pentru prelucrarea unui atare proiectu, care are sa vie la ordinea dîlei, i-mi lipsesce, si este unu ce naturalu, ca n'amu materialu, care se cere pentru proiectulu acest'a, de óre-ce noi pâna acum'a n'amu fostu organisati sî n'amu fostu in legatura organica, câci ne-au lipsitu putinti'a. Convingerea mea este dara, ca proiectulu acest'a pâna atunci nu-lu póte luá congresulu la ordinea dîlei, pâna cându respectivii nu se voru ascultá asupr'a lipseloru esistintiei loru. Declaru in capetu pre scurtu, ca pâna atunci, pâna pârtile Metropoliei constitutive adeca: Parochiele Protopresbiteratele, Eparchiele, Metropoli'a insasi sî Congresulu nu se voru organisá, nu póte fi vorba despre unu atare proiectu.

Asiá dara sa lasâmu lucrulu acest'a sa mérga pre calea sea, ca in fia-care Parochia sa se adune in Sinóde, sî acolo sa desbata starea sî subsistinti'a loru. De acolo sa mérga parerile la sinodulu protopopescu, unde recensurându-se se voru tramite la sinodulu eparchialu, sî apoi dela sinodulu eparchiale va capetá Congresulu cá foru supremu materialulu recerutu, sî atunci va puté aduce otârire. Eu ve spunu Dloru, ca multu aterna si dela individualitatea preotiloru nostri, cari suntu seraci, dara totusi dupa economi'a buna aru putea sa aiba stare bunicica.

Dlu Deputatu Ianculescu: Imi retienu dreptulu a face motiune in privinti'a acést'a.

Escel. Sea Dlu Presiedinte: La ordinea dilei este projectulu pentru organisarea Metropoliei. Mai inainte de tóte me rogu sa-mi dati voie a me declará serbatoresce in privinti'a punctului meu de manecare in acéstu projectu. Primti Dloru, ve rogu odata pentru totu-déun'a afidarea sî convingerea aceea, ca pre mine in elaborarea acestui opu m'a condusu, sî credeti-mi, nu alta tendintia nici altu cugetu m'a povatiuitu, fâra numai sentinti'a cea mare, santa liberala sî basata pre Canóne, care s'au enunciatu inainte de acést'a cu vre-o 600 de ani de canonistulu celu mare in Biseric'a nóstra. In canonulu 39 din Cartagen'a este manifestata acésta sentintia din incidentulu interpretârei acestui canonu, in carele se dîce: Ca fie-care preotu este datoriu, a ascultá pre Episcopulu seu in privinti'a promovârii la o trépta mai inalta, însa déca preotulu nu asculta atunci, cade sî din trépt'a cea mai mica, acést'a o dîce valsamonu celu mai renumitu canonistu.

Aceste le dicu, cá sa depârtezu ori-ce umbra de dictatura din partea episcopului sî vréu sa aretu, cá numai la unu casu salnicu, la unu casu de mare insemnâtate se intrebuintiédia pedéps'a unui preotu la asemenea casu.

Asiá se dîce „offici'a Ecclesîastica non sunte potestatis Episcopalis, sed Canonum dignitatis et auctoritatis". Va sa dica: ca unu episcopu nu intreprinde atari mesuri de voi'a lui, ci pe bas'a Canóneloru atunci, candu 'lu intetiesce lips'a bisericei, câci precum in politica asiá sî in biserica „salus ecclesiatica est suprema lex." Asiá dara cá sa ajungemu salutea bisericésca mi-am luatu de indreptariu projectulu acest'a, basatu pre Canonulu care, dîce, ca oficiile ecclesiastice nu suntu ale potestatii episcopesci, ci ale autoritâtiei sî dignitâtii canóneloru, adeca: Episc. este indreptatu a lucrá dupa Canóne. Acestu principiu mare m'au povatiuitu pre mine dela Alf'a pâna la Omeg'a in acestu operatu.

Si asiá unde a-ti avea o nemultiamire in acestu projectu, sa nu me osânditi, ci sa luati cartea. s'o deschideti, cá sa ve convingeti, ca este volnicia, dictatura, octroarea séu ascultarea de canóne, sî luarea in privintia a auctoritâtiei sî dignitâtiei canóneloru? Ve rogu dloru mai departe, sa primiti sî afidarea mea fâra indoiela, candu spunu, ca eu n'amu gasitu in condic'a canóneloru nóstre nici unu canonu, care aru prejudecá spiritului constitutionalu, pentru ca a'flu o vivacitate surprindiatóre in Canónele Bisericei nóstre, care nu suntu fâcute de eri de alaltâeri, ci din véculu IV-lea pâna in alu VIII-lea. De atunci pâna astâdi n'au mai fostu lipsa de codificatiune in privinti'a dogmatica, scolara sî fundatiunale.

Regulârile cele mai rationale suntu depuse acolo, de unde se vede, ca parintii in adeveru au fostu parinti sfinti sî scientifici, câci din aceste Canóne s'au luatu dispusetiuni pentru dreptulu romanu civilu Theodosianu sî Iustinianu. Biseric'a nu s'a folositu nici odata de drepturi civile, ci totdeun'a a fostu silita a se aper'a de acest'a, câci dreptulu civilu a fostu mai defectuosu de câtu dreptulu bisericescu. Sî déca ve va fi voi'a Dloru, sa dati proiectulu acest'a alu meu unei comissiuni spre pertractare, atunci eu, déca voiu fi poftitu, totdeun'a voiu da deslusîre. Sa avemu inaintea ochiloru anse, ca noi toti trebuie sa formâmu unu trupu intregu bisericescu. Cá trupulu acest'a sa aiba o viétia norocósa prosperitóre, este de lipsa sa fimu unu trupu solidariu. (asiá este). Vedemu ca trupulu nostru este unu ce solidariu sî totusi consta din mai multe membre séu pârti. Fie-care parte are designata functiunea sea, in câtu nu póte d. e partea mân'a sa saversiasca functiunea a altoru mâdulare din trupulu meu; ochiulu inca cá parte din trupu 'si are functiunea sea destinata, sî fiindu ca functiunile acestea trupesci sunt in armoni'a cea mai buna, sî dela functiunea armonica trupésca atârna vivacitatea functiei méle, asiá este sî cu trupulu Metropoliei nóstre. Suntu multe pârti singuratice, dara tóte si au functiunile loru precise sî defipte, fie-care parte sa lucre in armonia cu celelalte parti sî atunci sa infatieséza trupulu metropolitanu cá unu trupu cu vitalitate, care a primitu nu de adi pâna mâne viéti'a, ci pentru totdéun'a.

Acestea avendu-le pre sufletulu meu vi le impârtasiescu, cá toti sa ve puteti dá parerea asupr'a elaboratului meu dupa propriele convictiuni; dar eu nu voi fi povatiuitu de nici o idea de predilectiune, ci numai sî numai de canónele positive. (Sa trâésca!)

Domnulu deputatu G. Ioanoviciu citéza din regulamentulu pentru afacerile interne §. 9. dupa care in casuri mai momentóse numerulu membriloru de comissiuni se póte inmultí sî fiinduca projectulu din cestiune, despre organisarea Metropoliei nóstre este de cea mai mare momentuositate, propune, cá congresulu sa emita o comissiune câtu de numerósa, care sasi dea parerea, despre projectu, se róga insa, ca déca i s'aru primí propunerea sa se suspende siedinti'a pre órecâtu tempu, pentru cá sa se póta intielege membrii asupr'a celoru ce suntu a se alege in comisiune. Deputatulu Alessiu Popoviciu voiesce cá sa se aduca decisiune, cá elaboratulu presentatu congresului sa se ia de basa in comissiunea alegenda. La acést'a reflectéza

Presiedintele, ca parerea generala este, cá projectulu acesta sa se predea comissiunei fâra adausu „de basa", (se primesce). Siedinti'a se suspende pre unu patrariu de óra.

Redeschisândn-se siedinti'a Dlu deputatu Alduleanu, arata ca in urm'a unei constatuiri a membriloru s'àn invoitu a compune o lista de membrii, pre carea o predà Presidiului cu propunerea, cá sa aléga pre acei'a de membrii ai comisiunei, pre care ia insemnatu pre lista. Deci Presedintele, dupa ce face intrebarea, cá primescese numerulu de 27 din care se constea comisiunea, pentru elaborarea regulamentului de organisatiune a provinciei Mitropolitane, sî din partea congresului se respunde cu unanimitate afirmativu. cetesce pre urmatorii cá propusi de membrii ai comisiunei sî adeca:

Alduleanu, Branu de Lemény, Puscariu, Popea, Hanni'a. Metianu, Piposiu, Macelariu sî Hodosiu; Mironu Romanu, Bic'a, Ratiu, Popoviciu, Antoniu Mocioni, Cermena, Alexandru Mocioni, Babesiu, sî Cosma; Iaonovici, Fauru, Dr. Maniu, Pascu. IancuIescu, Seracinu, Popoviciu Ioann sî Pestanu. Membrii propusi pentru comisinne se primescu. Dar facându-se din partea Dlui Deputatu Mironu Romanu observarea, ca Dlu Antoniu Mocioni s'a alesu in comissiune, cá tienetoriu de dieces'a Aradului, róga congresulu sa-si faca rectificare in privinti'a acést'a. Dlu deputetu Ianculescu vrea se recéda in favórea Dlui Antoniu Mocioni asemenea sî Dlu deputatu Cermena, insa Dlu deputatu Dr. Maniu observa, ca declaratiuni de aceste de recederi aru fi unu casu de precedentia in contr'a statutului primitu sî asiá Presidiulu are singuru numai sa dispuna, ca cine este alesu in loculu Dlui Mocioni.

Deci Presedintele propune din Eparchi'a Caransebesiului pre deputatulu Antoniu Mocioni sî in loculu densului, pentru dieces'a Aradului, propune pre deputatulu Radulescu.

Dlu deputatu Macelariu da deslusîre despre unii membri, cari s'au alesu in comissiune, dar nu suntu inca presenti, (Mocioni sî Babesiu) ca acei'a s'au propusu cu acia conditiune, déca voru sosí, pâna cându comisiunea 'si va incepa agendele sale. Dlu deputatu Ioanu Bic'a aru dorí, sa se aléga o comisiune de 9 barbati, cari au cunoscinti'a despre membri congresuali sî acésta apoi se propuna pre membrii, ce suntu ase alege in comisiune. Dnii Deputati Boilea, Macelariu, Puscariu afla propunerea Dlui Ioan Bic'a sî de prisosu sî celu din urma in contradicere cu regulamentulu.

Dlu deputatu Manu: Onoratu Congresu! Intre agendele principale ale acestui Congresu nu sta numai organisarea bisericei nóstre, ci dupa inviatiunea unui § care a facutu possibile intrunirea in Congresu, este o chiamare, ba mai cu séma in pârtile metropoliei nóstre din Banatu, este unu lucru fórte durerosu, neregularea afaceriloru purcésa din despartirea Ierarchiei române de cea serbésca. Intru acestea vinu mai intaiu comunele amestecate, care sî pâna astadi stau sub jurisdictiunea Ierarchiei serbesci. Toti acesti frati nu potu gustá din bunatatea cá sa fie alesi, sperâmu inse ca acésta cestiune se va deslegá pre viitoriu. Cestiunea care devine din despartirea Ierarchiei nóstre de cea sarbésca privitórie la averea bisericésca, fondationala sî la manastiri este de mare importantia. Articulu de lege XI, care cu referintia la Metropoli'a nóstra s'a adusu in diet'a din Pest'a sî anume § 8 din acestu articulu este celu mai vatematoriu pentru noi, pentruca a lasatu nedeslegata acésta cestiune sî ne au indreptatu pre calea legala. In acestu paragrafu se dîce cumca caus'a comunitâtiloru mestecate sa se aduca in deslegare prin impaciuire reciproca. Déca din partea Congresului nu s'aru puté aduce o impaciuire atuncia partea neindestulatória trebuie sa purcéda pre calea legei. Noi in comissiunea alésa nu suntemu impedecati cá sa ne dâmu parerile asupra acestei cestiuni sî sa o tractâmu do una cestiune urgiute, asia dara propunu emiterea unei comissiuni constatatória din 9 membrii, cari sa se ocupe cu pertractarea acestei cestiuni sî sa propuna unu projectu congresului in privinti'a acést'a. (Se primesce.)

Dlu deputatu Ioanescu dîce ca fie-care propunere sa se dea in scrisu Presiedintelui, la care Dlu Deputatu Dr. Maniu reflectéza, ca incâtu o propunere nu privésce la aducerea unui statutu bisericescu in sensulu regulamentului, se póte face propunere sî oralminte. Dlu deputatu de Leményi cugetu, ca nu de e lipsa a se face propunerea acest'a formulata in scrisu, fiindu ca propunerea acést'a nu este nóua, ci ca se amintesce sî in cuventulu de deschidere alu Escel. Sele Mitropoliului sî mai departe doresce a se trece alegerea comissiunei spre care scopu propune suspenderea siedintiei pre unu patrariu de óra. Dr. Glodariu in legatura cu propunerea Dlui Manu face mentiune de amestecurile Ministeriului in afacerile Mitropoliei sî se alatura lânga propunerea dlui Maniu cu acelu adausu sa se faca unu memorandu, cá pre viitoriu sa se ocolésca atari amestecuri.

Dupa pausa de o ¼ de óra redeschidiendu-se siedinti'a, Presiedintele face cunoscutu congresului combinatiunea in privinti a membriloru ce suntu de a se alege in comissiunea, care se elaboréza unu proiectu, privitoriu la pretensiunile Românilorn fatia cu comunele amestecate cu serbi sî fatia cu fondurile sî monastirile, sî propune de membri acestei comissiuni pre Dnii deputati: Ioanoviciu, Babesiu, Romanu, Dimitrieviciu, Pascu, Maniu sî Ianculescu. Presidiulu se ofera a serví comissiunei cu actele sinodali dela din 1864, barbatiloru de incredere a-i metropoliei nóstre, cari au luatu parte la congresulu din Carlovitiu in anulu 1865.

Dlu deputatu Fauru face propunere, ca comissiunea acést'a câtu mai curendu sa se constitue sî sa puna elaboratulu pre més'a congresului. Dlu deputatu... e de parere ca agendele comissiunei acestei'a suntu de mare importantia sî grele, sî asiá propune, ca sa i se dea tempu mai indelungatu pentru pregatirea elaboratului seu.

Dlu deputatu Sigismundu Popoviciu propune sa se faca regula universala, motiunea dlui deputatu Fauru pentru tóte comissiunile. (se primesce).

Dlu deputatu Macelariu face motiune, sî róga pre Presidiu pentru propunerea de membri a unei comissiuni bugetare carea se fie totu deodata comissiune petitiunarie. Presiedintele propune spre primire pre domnii deputati:

Ianculescu, Stanu, Popoviciu, Cosm'a, Filipescu, Nicóra sî Rosiescu. Dlu deputatu Macelariu mai propune, ca comissiunea bugetarie se faca unu elaboratu pâna pe dîu'a urmatória. Dupa aceste se face din partea dlui deputatu Puscariu propunerea, ca comissiunile sa se adune dupa amédi la 4 óre. La reflectarea dlui dep. Cosm'a ca e alesu in dóue comissiuni, Presiedintele propune pre dlu deptatu Bonciu in comissiunea bugetaria. (se primesce).

Dlu deputatu Ionescu: Onoratu Congresu! in sfer'a activitâtiei congresului nostru nu vinu numai lucruri economice de a se pertractá, ci sî lucruri de judecatoria precum suntu causele divortiale sî disciplinarie. Eu amu cetitu proiectulu acest'a sî nu vedu in trensulu nici o dispusetiune ca dupa ce procedura au sa se decida causele divortiale sî disciplinarie. In totu proiectulu acest'a nu aflu nici o lege sî nici o procedura in privinti'a instantieloru care au sa judece asupr'a causeloru divortiale sî disciplinari. Procedur'a pentru causele divortiale in Tranni'a este diferita de procedur'a din Banatu sî Ungari'a. In Tranni'a suntu cá prim'a instantia scaunele Protopopesci. In Ungari'a sî Banatu scaunulu Consistoriale. Aceste proceduri suntu remase dela Ierarchi'a serbésca sî se baséza pre unu usu. De buna séma de aici inainte trebuie sa se faca o unitate intre aceste proceduri sî pentru tóta ierarchi'a sa fia asemenea numai o lege. Materialulu acestei proceduri se afla in sântele canóne. Eu sum de parere ca comissiunea de 27 membri care este insarcinata cu elaborarea pentru organisarea metropoliei totu odata sa emita din sinulu ei o comissiune juridica, care sa elaboreze unu proiectu de procedura pentru trebile divortiale sî disciplinari pentru tóta ierarchi'a, pâna acum a fostu procedur'a vechia in causele divortiale sî disciplinare pentru trecutu buna; insa acum vedemu ca in tóte procedurile civile se facu reforme.

Dlu deputatu Glodariu: Asiá este.

Dlu dep. Ionescu: Pentru scrisorile care se schimba in procesele divortiale precum este respunctulu, replica sî cele-lalte, n'avemu in procedur'a de pâna acum nici o dispusetiune ; asiá este sî in privinti'a ascultâriloru marturiiloru ? Totu asiá este sî in caus'a disciplinârei. Preotii se judeca sî se delatura din functiune sî nu se scie dupa ce lege. Asiá dara eu propunu cá sa se aléga din comissiunea esmisa pentru elaborarea proiectului privitoriu la organisatiunea metropoliei nóstre o alta comissiune juridica cá sa elaboreze unu proiectu de procedura pentru dreptulu divortiale sî disciplinarie.

Esc. Sea Dlu Presiedinte : Eu vréu sa dau mica deslusîre in privinti'a acést'a.

Dlu dep. Ionescu a avutu totu dreptulu (sa audîmu !) cându a fâcutu propunerea sea , pentru ca in adeveru in Ungari'a pre vremea aceea pâna a fostu sub metropoli'a serbésca a esistatu o sistema consistoriala, care a trecutu prin traditiune. Acésta sistema a fostu compusa din partea unui mirénu românu sî firesce dupa Verboöcz. Nu e dara mirare, déca astadi unu membru alu congresului natiunalu nu se póte multamí cu acésta sistema cí i-si ia refugiu la sciintie juridice din afara. Eu insa rogu pre dlu deputatu Ioanescu, cá sa nu parasésca sî in privinti'a acést'a terenulu bisericescu, terenulu codificarii sf: canóne câci, pre terenulu acest'a va aflá un'a mai desavirsita legislatiune, decâtu pre partea din afara. Codificatiunea acést'a cuprinde in sine tóte dela Alfa pâna la Omega. Cându se in templa vreo diferintia intre doi preoti atunci preotii sa mérga la Epp. sî sai spuna, cá sa-i dea voia a-si alege pre unu judecatoriu sî judecându-i acest'a se va tiené de judecata. In privinti'a competintiei inca se afla in canóne dispusetiuni prescrise , asiá dara n'avemu a deduce códificatiunea dela Verböczy ori dela alta codificatiune. In privinti'a procedurei in causele divortiale inca aflâmu in Canóne dispusetiuni incâtu sî procedur'a protocolarie este iertata, sî indigitata la pârtile mai sarace, care nu potu platí scrisorile recerute. In canóne este asiá dara sî competinti'a Instantieloru destulu de fixata. Este dîsu acolo ca, cutare objectu sa tiene de forulu acést'a, cutare de celalaltu, fara sa luamu refugiu la Verböczi séu la Stahl, tóte acestea se afla sî in elaboratulu meu. Firesce eu nu m'amu potutu sa me lasu in tóte pârtile, decâtu amu fissatu numai principiile. Ve rogu inse, sî eu dîcu, déca veti avé bunatate a elaborá sî in detaiu unu projectu in privinti'a acést'a, veti face fórte bine. Spre inlesnire veti aflá tóte in dreptulu canonicu, unde este vorb'a despre ocarmuirea bisericésca. Mai departe in privinti'a ordinei instantieloru este de lipsa sa se stabilésca 3 instantii sî pentru Mitropolia sî adeca :· antaia instanti'a, scaunulu protopopescu, a dou'a scaunulu Eppescu sî a trei'a scaunulu mitropolitanu. Cea dintâiu instantia este judecatori'a ordinara, apoi instanti'a a II este foru appelatoriu sî déca judecat'a scaunului se intaresce de consistoriu episcopescu , alta revisiune mai departe nu este. Acésta teoria corespunde sî altoru teorii civile sî criminale, dara nu cá sî cându amu fi luatu noi, formatiunea dela judecatoriile civile, câci noi avemu bas'a in Canóne. Asiadara Consistoriulu episcopescu in cause matrimoniale este a II sî ultim'a instantia. In alte casuri inse Consistoriulu episcopescu este, precumu in casu de escesu alu unui preotu, I. instantia sî Consistoriulu Metropolitanu a II sî ultima instanti'a. In casuri de cérta intre Episcopi este consistoriulu Mitropolitanu I sî ultim'a instanti'a. Mi pare bine ca Dlu deputatu Ioanescu au adusu acésta intrebare inainte sî recomendu motiunea dânsului sî déca va fi de trebuintia potu sa dau acestei comissiuni instructiunea ce amu tiparitu pentru Eparchi'a nóstra.

Acésta instructiune e regulata pre bas'a vechia a bisericii nóstre, ea aru fi remasu in Banatu sî Ungari'a de nu s'aru fi intemplatu sa vina sub Ierarchi'a serbésca. Eu ve marturisescu ca cându mi vinu inainte procese asupra unui preotu pentru cununii clandestine cá sa nu mi se dîca cá eu sum prea aspru le dau indereptu spre judecare la scaunulu protopopescu, sî apoi sa vedi ca cum de aspru 'lu judeca (ilaritate.) Totu deauna se osandesce respectivulu la casare sî numai consistoriulu episcopescu mai intrevine in caus'a acést'a.

Dlu dep. Galu primesce propunerea dep. Ionescu cu modificarea facuta de Esc. dlu presied. sî e de parere, ca comissiunea, care se va esmite, sa constea din membrii, cari au pre deplinu cunoscintie juridice teoretice sî practice.

Dlu dep. Al. Popoviciu in legâtura cu cele precedente afla de lipsa a face propunere, ca pre viito-congresulu sa sa ch'ame pre bas'a unei legi constitutiunale.

Escel. Sea Dlu Presiedinte recérca pre Dlu deputatu, a luá in consideratiune cele ce se afla in projectulu asternutu, la pag. 76., pentru ca acolo se dîce anumitu de chiamarea la congresu cu deosebiree aceea, ca acolo se numesce sinodu.

Dlu dep. Hani'a cu privire la propunerea dlui deputatu Galu, carele dîce, ca la alegerea membriloru comissiunei insarcinate cu elaborarea unui proiectu de procedura pentru causele matrimoniale sî disciplinarie sa se ia privinti'a la barbati , cari au cunoscintie practice juridice, reflectédia, ca e de acordu cu Dlu propunatoriu in principiu.

Are insa de a observá, ca trebue sa se faca distintiune intre afaceri judiciale civile sî criminale de o parte, sî intre cele bisericesci de alta parte. Judecâtroiulu civilu 'si gratulédia, cându póte terminá unu procesu in tempulu celu mai scurtu. Nu e insa totu asiá sî cu causele judecâtoresci bisericesci sî aici are inaintea ochiloru cu deosebire procesele divortiale, cari de multe ori dupa ce s'au terminatu, litigantii earasi se impaca spre a vietiui la olalta. Este dar de parere ca la acésta comissiune sa se considere sî barbatii , carii au prassa sî cunoscintia deplina in causele judecâtoresci bisericesci.

Escl. Sea Dlu Presiedinte reasumandu arata , ca elaboratulu seu cuprinde in sine tratarea objectului la care sa referéza propunerea Dlui Ionescu, pentru ca unde e vorb'a despre protopopiate , despre eparchii , sî metropolia , acolo este totdeodata vorb'a sî despre sinóde cá foruri judecatoresci. Mai departe recomenda in privinti'a acést'a partea cea din urma a dreptului canonicu.

Dupa acést'a s'a primitu alegerea unei comissiuni speciali.

Dlu. dep. Macelariu face propunerea , cá sa se amane alegerea acestei comissiuni pe mâne (se primesce.)

Din siedinti'a a 4-a impartasimu deocamdata urmatórele:

Dupa verificarea protocolului se verifica deputatii Babesiu, Atanasieviciu , sî Miclea ; se ia sciintia despre o depesi'a telegrafica a colonelului Doda , prin care anuntia congresului depunerea mandatului.

Deputatulu Borlea face propunerea de a se adres'a dietei Ungariei unu memorandu, respective protestu cu privire la projectulu de lege asternutu dietei Ungariei pentru organisarea scóleloru. Déca ast'a nu s'aru primí se aduca congresulu o resolutiune asupr'a acestui obiectu sî sa imputernicésca respective, indatoresca pre Pré Sânti'a Sea Metropolitulu cá Preside congresualu, a face pre basea acestei resolutiuni toti pasii necesari de a impedecá aducerea unei atari legi. Dupa óre care discussiuni asupra acestui obiectu, sî adeca candu-e de a se pune la ordinea dîlei , se otaresce ca déca voru iertá impregiurârile sî astadi. — Se face alegerea comissiunei pentru fipsarea unei proceduri. — Dr. Tincu e de parere , cá sa se aléga o comissiune , care sa faca unu elaboratu cu privire la propunerea lui Borlea. Mai târdîu se suspende siedinti'a sî la redeschidere se alegu membrii comissiunei propuse de Dr. Tincu.

Varietâti.

⁂ Anunciu scolasticu.

Inceputulu anului scolasticu 1868/9 la institutulu teologicu gr. orientalu din Aradu se va luá dela 14 a. c. cal vechiu ; pre carea dî toti elevii acestui institutu au a se infatisiá aice pentru inscriere sî intrare in ordulu scolasticu.

Aradu, 18 Septemvre, 1868.

Directiunea institutului teologicu
gr. or. aradanu.

24—1

Publicatiune.

Prin gratiosulu decretu reg. guberniale cu datulu 16. Iuliu 1858 Nr. 12,764 s'a concesu comunitatei Branulu (District. Fagarasiului) tienerea a doue terguri de tiéra in fiecare anu, sî adeca unulu in 8 Augustu sî altulu in 6. Octombre, c. a. cârora voru premerge câte una dî in datenatele terguri de vite.

Acést'a se aduce la publica cunosciinti'a.

Branu, 30 Augustu 1868

Oficiulu comunale.

39—1

Insciintiare.

Subscrisulu, infiintiandu aici in Aradu o **„Fabrica de auriturí“** are onóre a aduce la cunoscintia p. t. domniloru nobili —proprietariloru mari — onoratului publicu — sî deosebi venerabilei preotimi sî representantiloru bisericesci ; cumca in fabric'a séa se afla de vendiare totu feliulu de obiecte care de care mai frumóse sî gingasie aurite, sî se potu procurá mei alesu Luminarie sî Policandre pentru biserici sî saióne, precum, Ripidi cu cruce complete sî anume gatite in modulu celu mai gustiosu — pre sém'a bisericeloru române gr. or.

Cu deosebire subscrisulu, intreprinde — fiaunde — in Ungari'a, Transilvani'a, Banatu sî confiniele militarie, totu feliulu de „auriturí“ sî marmorire precum suntu templele sî alte cele de lipsa la biserici cum sî renoirea aurituriloru vechi dupa modelulu celu mai nou sî picantu; garantandu totu odata despre lucrulu promtu , durabilu, sî servitiu punctualu — pre lânga pretiurile cele mai proportiunate sî eftine. —

Aradu, in Septemvre, 1868.

Georgiu Priegl.
Fabricantu de auriture in Aradulu
vechiu.

25—1

Concursu.

Pentru statiunea de invetiatoriu in clas'a III (treia) la scóla normala gr. or. centrala din comun'a colectiva Branu este vacantu, De aceea, pentru ocuparea lui se scria, concursu.

Salariulu anualu este de 200 fl. v. a. precumu sî cuartiru gratis —

Rogârile pentru acestu postu sa se tramita pâna in 10. Octobre cal. nou a anului cur : la subsemnata Eforia scolara per Brasiovu la Branu in Moiceiu Inferióre documentându concurentii sî aceea, cumca intielegu bine sî limb'a germana —

Branu in 28. Septembre 1868.

Dela Eforia scólei normale centrale Brancne.
I. Persioiu parochu cá presiedinte.

Publicatiune.

Inscrierile studiosiloru la gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu se va incepe in 28 Septemvre a. c. acesti'a au a se insinuá la reg. directiune a gimgimnasiului. Scolarii cari intra intâiasidata in acestu gimnasiu voru avea a produce , pre lânga atestatulu de botesu, testimoniulu scolaru din a 4-a Classa elementara séu din clas'a gimnasiala, ce o au absolvatu mai pre urma sî a solvá taxa de intrare cu 2 fl. 10 xr. v. a.

Cei ce nu se tînu de religiunea catolica suntu datori a se legitimá despre facutele loru insinuare la catechetulu loru.

Esamenele de primire sî de repetitie se voru incepe in 2 Octomb. la 8 óre diminétia.

Anulu scolaru se va incepe la 1-a Octomvre prin chiemarea spiritului santu sî studiosii de religiunea catholica voru avea a se infatisiá spre scopulu acest'a la dîu'a numita la 8 óre in institutulu gimnasialu. 26—2

24—2

Pentru economii de oi.

In dominiulu Berchisiu (lânga Clusiu) se afla nutrementulu recerutu pentru iernatulu de 1500—2000 de oi; adeca circa 5000 magi de fenu, totu atâtea paie sî locu aptu de pasiune pentru tómna sî primavéra. Acestea séu suntu de vendutu cu pretiuri moderate, séu va primí dominiulu iernatulu oiloru pre lânga tacsa.

Oferte pre numeru mai micu inca voru fi respectate. Reflectantii binevoiésca a se adresá pâna la 15 Octobre c. n. câtra.

A. Trombitiasiu
(per Mociu in Berchiesiu)

20—3

Concursu.

Stasiunea de parochu din Magerusiu in Tractulu Protopopiatului alu II. alu Brasiovului devenindu vacanta, prin transfararea preotului de acolo la parochi'aBodului, se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii la acésta parochi'a preoti séu Clerici absoluti, sa trimita cererile loru cu documentele de lipsa, la subscrisulu scaunu protopopescu pâna la 30 Septembre a. c.

Scaunulu protop : gr. or. alu II alu Brasiovului.
Brasiovu in 4 Septembre 1868.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 77. ANULU XVI.

Sabiiu, in 23 Septembre (5 Oct.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dîu'a onomastica a Majest. Sele.

Onomastic'a Majestâtiei Sele a Imperatului si Regelui s'a serbatu in biseric'a nóstra din cetate cu deosebitâ solemnitate. La celebrarea santei liturgii pontificà Présantî'a Sea, Par. Episcopu alu Caransebesiului Ioann Popasu.

Conformu unui conclusu alu congresului din siedinti'a de Sâmbata, se infatisiara toti membrii la servitiulu Ddieescu in modulu celu mai festivu, la care servitiu au fostu fatia si autoritâti mari militarie.

Sub decursulu Stei Liturgii se cetí rugaciune din genunchi pentru Majestatea Sea si se cântâ imnulu populariu.

Dupa esîrea din biserica membrii congresuali se infatisiara in corpore la Escel. Sea Présantîtulu Parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, sub conducerea Ilustritâtiei Sele dlui secretariu de Statu si deputatu congresuale Georgiu Ioanoviciu. Ilustritatea Sea róga in o cuventare loiala pre Escel. Sea Présantîtulu Par. a mijlocí aducerea la cunoscinti'a Maiestâtiei Sele Imperatului si regelui apostolicu urârile membriloru congresului pentru indelungat'a si fericit'a viétia a Majestâtiei Sele c. r. apostolice.

La cuvintele cele serbatoresci ale Ilustritâtiei Sele, Escel. Sea Présantîtulu Parinte in modu solemnu primesce cu placere acésta insarcinare si promite membriloru congresului, ca inca astadi se va adresá câtre Escel. Sea dlu Ministru de interne pre cale telegrafica, rugândulu de a aduce la cunoscinti'a pregratiósei Majestâti simtiemintele aceste de alipire si de supunere, manifestate cu ocasiunea preinaltei dîle onomastice.

Sciri speciale dela congresu.

Subcomissiunea I. din comissiunea de 27 si au tienutu cea dintâiu siedinti'a in 20 Septembre, in care inainte de tóte sau constituitu, retienendu pre Dlu deputatu Georgie Ioanoviciu in calitatea sea avuta in comissiunea centrala, de presiedinte, pre D. dep Alduleanu de referinte, si pre Dlu Nicolae Pope'a de referinte substitutu; notariu s'a alesu Dlu dep. Cosm'a. Dupa constituire se primesce projectulu de regulamentu alu Esc. Sele. Parintelui Metropolitu, cá punctu de manecare, si dupa desbatere se decide, a i se da numirea „Statulu organicu alu bisericei ortodoxe romane din Ungari'a si Tranni'a.“ Dupa aceea se cetesce introducerea si determinatiunele generali. Se incredintiaza mai departe Dlui referinte substitutu formularea unui projectu de asiediaminte generali, cari sa le substérna câtu mai curendu spre desbatere.

Pâna la desbaterea acestoru asiediaminte comissiunea se apuca de desbaterea speciala, incependu dela parochii. Inainte de acést'a insa se discutu asupr'a terminiloru, ce suntu de a se folosí la sub'impartirea elaboratului. Comissiunea ia in desbatere doi paragrafi despre parochii si termina cu acestea siedinti'a I.

In siedinti'a a II tienuta in aceeasi dî la 5 óre dupa amédi se desbatura §§ 3—12 inclusive.

Comissiunea esmisa pentru elaborarea unei proceduri in cause matrimoniali si disciplinarie a tienutu a dóu'a siedintia, in care desbatându-se principiele conducatóre, s'a aflatu de lipsa a imparti lucrârile in dóue sectiuni, o sectiune sa lucre proiectulu processiunei in cause matrimoniali, iéra cea-lalta, proiectulu pentru trebi disciplinari si in cause de delicte, pentru cea dintâiu alegendu-se de referinte D. Dr. Marienescu, iéra pentru a dóu'a D. Dr. Gallu.

Congresulu nationalu bisericescu romanu

Siedinti'a a IV-a s'a tienutu in 19 Sept. 1 Octobre a. c. sub presidiulu ordinariu.

Inceputulu siedintiei pela 10½ óre inainte de amédi.

Escel. Sea Dlu presiedinte provóca pre unulu dintre notari, sa cetésca protocolulu siedintiei precedente si fiindu de rendu Dlu notariu Ratiu si cetesce.

Dupe cetire facu observâri urmatorii Domni deputati si adeca: Dlu dep. Branu de Lemény observédia, ca in protocolu sa se dica, ca „Episcopii au dreptu, de a luá parte la desbaterile comissiunale,“ in locu „de a se infatiesiá;“ Dlu dep. Macelariu observédia, ca nu se face amintire in protocolu de conditiunea, sub carea suntu de a se alege in comissiuni membrii congresului, ce nu suntu inca de fatia si adeca, ca numai atunci voru putea fi membrii de comissiuni, déca se voru present'a pâna la inceperea lucrâriloru comissiunei, in care suntu alesi; Dlu dep. Glodariu observédia, cá propunerea sea despre traducerea si tipârirea Pidalionului inca nu se afla amintita in protocolu. La observarea din urma

Escel. Sea Dlu presiedinte reflectéza, ca netienenduse objectulu de ordinea dîlei, notariatulu n'au fâcutu amintíre de densulu in protocolu.

Mai departe observéza si Dlu deputatu

Alecsiu Popoviciu, ca nu se face amintire in protocolu nici de propunerea densului, privitória la alegerile, ce au de a urmá si de ací incolo la congresu. La acést'a reflectédia Dlu notariu primariu, ca neamintirea acést'a urmédia de acolo, ca nu s'au adusu nici unu conclusu in urm'a acestei propuneri.

Urméza acum desemnarea notariloru pentru siedinti'a presenta din partea presidiului.

Dupa acést'a se anuntia sosirea Dloru deputati: Vicentiu Babesiu, si Atanasieviciu, a caroru plenipotentie suntu in ordine; incunosciintiéza, ca Dlu dep. colonelulu Traianu Dod'a, silitu de impregiurâri, si depune mandatulu si ca in loculu densului se va face alegere nóua.

Dlu dep. Macelariu atrage atentiunea congresului, cá sa nu se faca casu de precedentia din verificarea pre bas'a plenipotentieloru, ci si a protocóleloru de alegere, cari inca au sositu deodata cu plenipotintiele.

Dlu dep. Borlea:

Onoratu Congresu! Pré onoratulu si multu iubitulu nostru presiedinte parintele Mitropolitu, in cuventarea sea din 28. Sept. depunendu in mân'a congresului causele bisericesci si scolare ni-a facutu respunsabili pentru pastrarea drepturiloru nóstre bisericesci si scolari — Domniloru! présantîtulu Domnu si parinte Mitropolitu cu energi'a si zelulu indatenatu si in tempurile cele mai grele, sub absolutismu, a sciutu sustieué autonomi'a bisericei si-a scólei, si li-a sciutu scutí tóte drepturile acestor'a de tóte periclele, si congresulu deci are datorinti'a cea mai sânta, cá cu tóta energi'a se-si apere drepturile autonomiei si-a scólei, ori si din ce parte ni-ar' amenintiá vre-unu periclu. — Io Domnii mei! cunoscu si vedu unu periclu fórte mare care amenintia cu intregire drepturile si autonomi'a nóstra atâtu in Biserica câtu si in Scoli, si acestu periclu e, ca desi in articlulu de lege IX. §. 3. alinea ultima, ni este garantata prin lege Santiunata de Monarculu, ca congresulu are dreptu a-si organisá si regulá tóte trebile bisericesci si scolari, totusi Escelenti'a Sa Baronulu Eötvös ministrulu de culte alu Ungariei, a depusu pre més'a dietei din Pest'a unu articlu de lege pentru organisarea scóleloru, care inainte de ast'a cu 4. luni s'a si impartitu intre deputati, si precumu sum informatu acum sta sub pertractare in diet'a de la Pest'a; — multe dispusitiuni — cuprinse in acelu articlu de lege taia si vatema afundu autonomi'a nóstra bisericésca, — articlii vatematori pentru noi nu voiescu a-i amintí in specialu, pentru cá se fiu mai scurtu in vorbire d'o parte, iér' de alta parte cá se nu fiu silitu prin specificarea vatemâriloru a intrá in discussiune politica, si in fine nici pentru acea, câci io dela inceputulu congresului mi-amu fostu luatu voia a face atenti pre mai multi membrii ai congresului despre acestu periclu, si acest'a s'a si discusatu in cercuri private fórte multu, intr'atât'a, câtu 'mi place a crede, ca acestu articlu de lege este pré bine cunoscutu mai tuturoru membriloru, pentruca românii si-au iubitu totu deaun'a Biseric'a, limb'a si natiunea si asiá s'au interesatu pré multu a face studiu din acestu obieptu. Dreptaceea 'mi iéu voia a propune, cá in contra acestui articlu de lege vatematoriu pentru noi si autonomi'a nóstra bisericésca, totu odata si nedreptu, se se faca 1. din Congresu unu memorandu câtra diet'a din Pest'a, unde chiaru acumu se pertractéza acestu obiectu.

2. Unu protestu câtra ministeriu, care a pusu pre més'a dietei unu astfeliu de proiectu de lege vatematoriu, dîcu protestu, — câci asiá cugetu, ca aru fi fostu cu cale, cá se nu dicu datorintia, cá ministeriulu inainte de a pune astfeliu de proiectu de lege pre més'a dietei, proiectu de lege dîcu, care atinge confessiunile, mai inainte aru fi trebuitu sa-lu comunice cu capii bisericei nóstre, ce ca nu s'a intemplatu, vedu din acea impregiurare, ca capii bisericei nóstre aru fi protestatu in contr'a unui asemenea articulu de lege vatematoriu autonomiei nóstre bisericesci, fiindu ca densii pentru asemenea lucruri suntu respundietori congresului si prin urmare natiunei intregi.

3. O rugare umilita câtra Maiestate, cá nici cându sa nu sanctiuneze o astfeliu de lege vatematória si daunósa bisericei si natiunei nóstre, — si in fine sa se aduca unu conclusu, prin care in casu, de s'aru propune unu altu asemenea proiectu de lege acestui, cându congresulu n'aru fi in sessiune, Parintele Metropolitu cu domnii Episcopi dimpreuna, basati pe acestu conclusu, presentându-se inaintea Tronului, se faca toti pasii necesarii si posibili, cá se impedece asemeni periculi; — deci recomându acestu proiectu si rogu pre onor. congresu sa-lu puna la ordinea dilei spre grabnica desbatere si decidere. —

Dlu dep. Macelariu inca partinesce propunerea Dlui inainte vorbitoriu, dara e de parere, ca sa se faca numai o rugare câtra Maiestatea Sea.

Dlu dep. Marienescu vrendu sa vorbésca la obiectu se face atentu de presiedinte, din causa, ca acestu obiectu nu erá pusu inca la ordinea dîlei.

Dlu dep. Fauru reservendusi dreptulu, de a vorbí la objectu, cându va fi pusu la ordinea dilei, doresce, cá pentru momentuositatea si importanti'a cestiunei sa se puna la ordinea dîlei in dîu'a urmatóre (voci: ba astâdi).

Escel. Sa Dlu presiedinte dîce, ca la ordinea dîlei este raportulu comissiunei budgetarie.

La acést'a Dlu dep. Ianculescu róga congresulu, cá acestu objectu sa se puna la ordinea dîlei pre dîu'a urmatória, din causá, ca comissiunea nu au pututu terminá lucrârile sele (se primesce). —

Escel. Sa Dlu presiedinte pune la ordinea dîlei alegerea unei comissiuni pentru elaborarea unei proceduri in privinti'a afaceriloru divortiale si disciplinarie. Spune, ca i sau presentatu o consemnare compusa in urm'a unei cointielegeri despre membrii alegendi in comissiune si recérca congresulu sa se dechiare, déca i primesce séu nu. Acesti'a suntu: Hania, Borcea, Galu, Marienescu, Ioanescu, Vasilieviciu, Atanasieviciu, Ioanoviciu Atanasie, Mangiuca (se primescu). Escelenti'a Sa Dlu presiedinte recérca comissiunea, a se constitui câtu mai ingraba sî a-si incepe activitatea. Recunósce totu deodata momentuositatea lucrului acestui'a. Espune propri'a-'si esperintia, facuta cu ocasiunea lucrârei opului seu, cu deosebire la tractarea sectiunei intitulate „Ocârmuirea bisericésca“, sî accentua inca odata greutatea sarcinei, ce o are comissiunea acést'a asuprasi.

Dlu dep. Badila presenteaza congresului dreptu materialu pentru lucrârile comissiunei susu memorate unu elaboratu de trebi divortiale disciplinarie, *) (se predá comissiunei).

Dlu dep. Tincu dîce, ca deputatulu Borlea au adusu inainte o intemplare, care atinge tristu inimile membriloru congresuali. Acésta intemplare este, ca inaltulu regimu au substernutu casei ablegatiloru unu projectu de lege pentru regularea scóleloru poporali, care vatema autonomi'a bisericei nóstre. Vorbitoriulu crede, ca de sî Dlu Borlea au dîsu, ca projectulu din cestiune este cunoscutu in cercuri private, congresului i este necunoscutu, sî propune, cá sa se emita asiá dara o comissiune in privinti'a acést'a, demendânduise, sa privésca lucrulu de urginte sî in siedinti'a cea mai de aprópe sa-si dea parerea despre elu.

Propunerea acést'a o partinescu DD. deputati: Radulescu, Fauru, Piposiu, cestu din urma adauge, ca congresulu sa se convóce pentru cestiunea acést'a pre astâdi dupa amédi in siedintia (voci; mane!).

Dlu dep. Babesiu: Escelentia! Eu inca partinescu propunerea fâcuta de dlu deputatu Borlea, cá lucrulu acest'a sa se dea unei comissiuni spre reportare, dara propunerea dlui Piposiu, cá sa se defiga astadi, cá dupa amédi sa se convóce congresulu, nu o potu primí.

La propunerea acést'a din urma amu se facu o observatiune, carea se referesce la obiectulu intregu. Eu cugetu ca fia-cârui membru din congresu este cunoscutu proiectulu de lege, la care se reduce propunerea dlui Borlea. Sî eu amu cetitu proiectulu acest'a, dara déca va poftí cine-va, cá sa-i spunu in detaliu, ca incâtu taie in autonomi'a bisericei nóstre, credu ca de abiá se va aflá vre-unulu, care va fi studiatu acestu proiectu din firu in peru, cá sa-si póta dá parerea despre elu (voci ba suntu). Vorb'a este, ca póte suntu multi cari nu-lu cunoscu in detaliu.

Déca este vorb'a asiá, eu credu, ca se lasâmu comissiunei unu tempu mai indelungatu. Eu inca suntu gat'a a aperá dreptulu sî unde nu este garantatu prin legi; socotescu dara, ca nu póte sa strice lucrului nimic'a déca se va amená pre mâne. M'asiu multiamí, déca s'aru denumí o comissiune numai din câti de putini membrii, cu atâtu mai vertosu, ca acesti'a mai curendu se potu intruní intr'o parere (voci se constea din nóue membriii).

Dlu dep. Glodariu partinesce parerea antevorbitoriului.

Dlu dep. Macelariu revine la propunerea Dlui dep. Borlea, cá sa se emita o comissiune sî cere dela presidiu suspenderea siedintiei pre $^1/_4$ de óra.

Escel. Sa Dlu presiedinte face intrebare, din câti membrii sa stea comissiunea? (voci: din 9 membrii!).

Dupa pausa de $^1/_4$ de óra redeschidiendu-se siedinti'a, presidintele presentéaza o lista ce i s'a predatu, combinata pentru membrii comissiunei in objectulu propusu de dep. Borlea. Acesti'a suntu: dd. dep. Glodariu, Ionescu, Gaetanu, Borlea, Babesiu, Romanu, Mangiuc'a, Iancuiescu, Macelariu (se primescu).

Dlu dep. Mangiuca cere, a se face o dispositiune, c'a membrii congresului sa póta capatá projectulu ministeriului de culte pentru regularea scóleloru. La acést'a reflectéza Escel. Sa presiedintele, ca propunerea antevorbitoriului se tiene de afacerile interne ale comissiunei.

Dlu dep. Puscariu propune, ca spre castigarea tempului, comissiunea de 27 sa se adune numai decâtu dupa siedintia.

Cu acestea siedinti'a se inchide fara de a se puté defige diu'a pentru siedinti'a viitóre, aternândn acést'a del'a comissiunea budgetara.

Siedinti'a a V se tienù in 21 Sept. (3 Oct.) a. c. sub presidiulu ordinariu, in carea se cetí protocolulu de notariulu Anc'a sî cu unele modificâri se autenticà.

Escel. Sea Dlu Presiedinte aduce la cunoscinti'a congresului telegramulu inaltului ministeriu de culte sî instructiune publica, indreptatu din oficiu câtra Ilustritatea Sea D. Georgiu Ioanoviciu, secretariu de statu, sî prin acést'a impartasitu presidiului, in intielesulu cârui'a Maies. Sea ces. reg. prin otarirea Sea pré inalta dto 1 Octomvre a. c. a binevoitu pré gratiosu, a dispune, cá fondurile archidiecesei gr. or, ce s'au administratu pâna acum prin organele statului, sa se predeá acestei archidiecese sî de acum'a inainte pre bas'a autonomiei sele besericesci sa le administredie insasi.

Acésta scire imbucuratória se primesce cu entusiastice strigâri „sa traiésca Maj. Sea ces. reg.“ sî mai departe, ceea-ce se intielege sî de sine, se ia spre placuta cunoscintia.

Escel. Sea dlu Presiedinte aduce la cunoscinti'a congresului representatiunea aloru 28 de representanti mireni din cerculu alegatoriu Ili'a, referitóre la verificarea dlui Lazaru Petcu. Congresulu decide in privinti'a acést'a, ca recurintii suntu de a se indrumá, a-si realisá dorintiele loru la ocasiunea alegerei a dóu'a, carea e dejá escrisa.

Dupa acést'a se aduce la cunoscintia sosirea dlui dep. Georgiu Popu (Pop'a), asemenea a dlui Mich. Besanu, a câroru credentiunale aflandu-se in ordine, respectivii se verifica de deputati.

Comissiunea bugetarie, esmisa din a 2-a siedintia, substerne prin referentulu ei Filipescu elaboratulu seu despre statorirea bugetului congresului sî face propunerea:

1) cá diurnele deputatiloru, incependu dela diu'a presentârei pâna la incheierea siedintieloru sa se statorésca cu 4 fl.;

2) spesele de calatoria sa se socotésca 1 fl. de milu;

3) pentru biroulu congresului sa se prelimineze 500 fl., cari tóte socotindu-le pre 20 dile, bugetulu intregu aru face 13,534. De óre-ce insa pâna acum au incursu cu totulu 7,710, restanti'a de 6,824 fl., aru fi de a se incasá in modulu intrebuintiatu in fia-care diecesa.

Referintele da desluşiri verbali asupr'a unoru posturi ale budgetului. Venindu vorb'a de cele 500 fl., preliminate pentru biroulu congresului, Escl Sea Dlu presiedinte descopere congresului, ca tipariturile necesari le va face tipografi'a archidiecesana gratissî asiá cele 500 fl. sa se stérga. Congresulu in urm'a acestei descoperiri prorumpe in entusiastice aclamatiuni de „sa traiésca Escelenti'a Sea!“

Esc. Sea Dlu presiedinte insa cu o modestia nobila vréa sa decline dela sine acestu meritu in favórea congresului sî dîce, cumca acést'a e de a se atribuí tipografiei insesi. La acestea respunde congresulu cu repetite aclamatiuni de „sa traiasca Fundatorele tipografiei.“

Cu privire la propunerea comissiunei budgetarie se primescu urmatórele: punctulu privitoriu la diurne sî spesele de caletoria suntu totu acelési amintite mai susu; mai departe budgetulu presinte se fipsédia numai pre 20 de dile cu aceea, ca cerendu lips'a continuârei sî mai departe a congresului, pre bas'a acestui budgetu, comissiunea sa-si continue lucrârile sî mai departe; in fine restantiele suntu de a se incasa dupa modulu observatu pâna acum in fie-care diecesa.

Priminduse acestea fâra desbatere speciala, se decide mai departe, ca procederea acést'a nu este prejuditiósa pentru viitoriu.

In fine se aduce multiamita Escelentiei Sele Dlui presiedinte pentru gratuit'a tiparire a celoru de lipsa pentru congresu.

Escelenti'a Sea Dlu presiedinte face cunoscutu congresului, cá mâne, adeca in 4 Octobre c. n., se va serb'a diu'a onomastica a Maiestatiei Sele ces. reg. sî ca la biseric'a greco-orientala din cetate „la schimbarea la fatia“ se va tiené servitiu dumnediescu pentru sanatatea sî viati'a indelungata a Maiestatei Séle. Deci invita pre toti membrii congresului, de a luá parte la acestu actu serbatorescu. Pomeninduse numele Maiestatei Séle, congresulu se ridica sî prorumpe in unu intreitu „sa trâiasca“!

Dlu dep. Moldovanu face in scrisu propunerea urmatóre:

Propunerea

Subscrisului deputatu congresualu in tréb'a edârei cârtiloru bisericesci cu litere stramosiesci latine precum sî introducerea loru la corporatiunile judiciale sî aministratiunale in tóte afacerile sî corespundintiele.

In consideratiune, ca biseric'a nóstra gr. or. in tempurile cele mai viforóse sî prigonirile fatale amosuratu chiemârei sele sânte a fostu scutulu sî asiediementulu natiunalitâtiei române;

In consideratiune, ca literatur'a limbei nóstre natiunale in impregiurârile de fatia n'are altu terenu, unde sa-si desvólte progresulu sî sa-si ajunga scopulu, decâtu terenulu bisericescu sî scolariu;

In consideratiune, ca sinodulu episcopescu are datorintia, a grigí pentru tiparirea cârtiloru bisericesci, precum sî aceloru simbolice scolari, cá sa nu fia lipsa de ele pre la biserici sî scóle:

Subscrisulu spre aducere la conclusu substerne onoratului congresu metropolitanu urmatórea propunere:

1. Tóte cârtile bisericesci sî scolare de acum inainte edande, sa se tiparésca numai cu litere stramosiesci române, prin urmare sî studiele dictate in institutele clericale sî teologicesci numai cu litere sa se scrie.

2. Tóte causele ce vinu inainte pre la corporatiunile administrative sî judiciale numai in limb'a romàna scrise cu litere stramosiesci sa se primésca sî intocmésca, asisderea sî tóte corespundintiele oficióse numai cu litere sa se scrie.

Pentru efeptuirea acestui conclusu suntu respundietóre corporatiunile respective administratiunale sî judiciale.

Sabiiu, 21 Septemvre 1868 c. v.

Ioann Moldovanu,
deputatu.

Acést'a se decide a se dá in tipariu sî a se impartí intre membrii. Nemai fiindu alte de desbatutu siedinti'a se incheia.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 22 Septemvre.

Adrés'a dietei galitiane, de carea amintirâmu sî noi inca cu alta ocasiune, cetimu, ca se va asterne prin o deputatiune anumita Maestâtiei Sele. Primirea deputatiunei sî adresei se va intemplá in Pest'a. Calatori'a Maiestâtiei Séle la Galiti'a inca nu e delaturata, ci numai suspensa pre unu tempu scurtu, bà se dîce acum ca caletori'a acést'a o va intreprinde monarchulu plecandu dela Pest'a.

Delegatiunile se dicea de multu inca, ca se voru aduná in Pest'a. In ministeriulu comunu se sî facu pregatiri pentru tempulu sessiunei delegatiuniloru.

Comitetulu natiunalitâtiloru dela diet'a Ungariei, a fostu convocatu de presiedintele seu la o siedintia pre 4 Octombre.

Revolutiunea din Spani'a i'a estensiune totu mai mare. Dupa scirea ce o aduce Gazet'a de séra din 22 l. c. din Madrîdu, Novaliches au sositu la piciorulu muntelui Sierr'a Morena cu optu Bataliune, dóua regimente de cavaleria sî patru baterii. Pronunciamente s'au facutu la Santander sî Santona. O scire oficiósa afirma, ca Serrano s'aru fi facutu marsialu alu insurgentiloru. In Cordov'a trupele regimului suntu in lupta cu insurgentii. Alcoy s'au resculatu. In Madridu se pune totu mai mare crediamentu pre resultatulu insurectiunei. Insurgentii suntu contr'a tuturoru propuneriloru de compromissiune. Nâile insurectiunei seducu tóte orasile depre tiermuri la insurectiune. Regin'a sî curtenii ei inca nu au sositu in Madridu.

Dîuarulu din Paris „Epoche“ aduce scirea, ca contés'a Girgenti aru vrea sa mérga la mam'a ei, la regin'a Isabel'a. Acést'a insa i aru fi scrisu, ca sa remâna in Parisu.

„Monitoriulu“ publica urmatórele sciri din Spani'a: Gazet'a din Madridu din 24 aduce scirea, ca in Alicante, Leon sî Asturi'a s'au formatu bande de insurgenti, sî afirma, ca Malag'a, Bejars, Alcoy s'aru fi alaturatu langa insurectiune. Insurgentii eara au ocupatu Cordov'a.

Podurile preste Quadalquivir suntu derimate; sînele drumului de feru stricate. Novaliches sta cincisprediece miluri dela Cordov'a. Bande numeróse de insurgenti se ivescu in Cataloni'a, Mancha sî Andalusi'a sî impedeca drumurile. Ieri s'au tramisu din Madridu lui Novaliches trupe de intârire. Se latiesce faim'á, ca insulele baleare s'aru fi resculatu. Post'a din Valenci'a n'au sositu. Oficirii de maritima ai nâiloru insurgentiloru s'au obligatu in scrisu, ca pentru eliberarea patriei nu voru primí nici unu rangu, nici unu postu civilu, nici vre-o remuneratiune.

Alte sciri din Paris suna: provinci'a Rivi'a sta sub arme; colonelulu Rada se afla cu 400 de ostasi intre Logrono sî Casteljon. Intre Navarr'a sî Cinco Villas este unu numeru insemnatu de bande, care stau sub comand'a colonelului Moriones. Se afirma, ca Novalishes se afla in Vill'a del Rio si cere intârire.

---

*) Compusu de demultu reposatulu advocatu Vasiliu Aronu, cunoscutu la români prin „Cartea patimiloru, Argiru“ etc.

Diuariulu „France“ deminte scirea despre omorîrea câpitanului generalu in Valenci'a. Generalulu Vargas nu au peritu ci se aila in San Sebastianu

In Ferrol numai marin'a s'au resculatu, eara trupele au remasu credinciόse. Trupele din Budajoz si

Eiudad Real sau tramisu, cá sa se unésca cu Imdre si Novaliches.

„Gazette de Maprid“ din 24 Septembre publica o comunicare a ministrului de resbelu, in care se constatéza, ca sau ivitu vre o câteva bande, care insa sau batutu si alungatu prin vigiliele campene. O astfeliu de Banda sau ivitu in Alicante, altele la confiniele intre Leonu si Asturi'a. In Bejar sau resculatu lucratorii si sau tramisu trupe in contra'a loru.

Diuariulu „Gaulios“ aduce scirea, ca mai multi francesi au plecatu, cá sa ia parte la insurectiunea din Spani'a, dice insa ca acést'a aru fi de prisosu, câci revolutiunea póte ca se va seversi fara lupta. Totu fói'a acést'a vorbindu despre legiunea italiana, carea o au fostu formatu Menotti Garibaldi, cá sa mérga la Spani'a, dice, ca acést'a aru fi durerosu, câci liberalii italieni nu aru fi nici unu radimu, ci o perplessitate.

Din San-Sebastian vine urmatórea scire: Generalulu Primu au sositu din Cartagen'a cu trei fregate de insurgenti. Gubernatórele din Cartagen'a e provocatu, sa se predea, insa elu au respinsu provocarea acest'a. Novaliches sta in Montono, unde au primitu patru batalione si regimentulu contelui Girgenti cá intarire. Serano se afla in Cordova.

In celelalte provintie nu sau intemplatu nemicu nou. Spiritulu trupeloru este escelinte afara de a celoru din Cadix, Sevilla si Malaga.

Regimulu spanicu au indreptatu câtra representantii sei diplomatici din tierile esterne urmatoriulu telegramu: regimulu anglesu au fostu notificatu câtra Madridu intentiunea, de a tramite nâi de resbelu la tiermii Spaniei. Marchisulu de Concha aru fi desmantatu, cá sa nu se faca dispotitiunea acést'a, si Lord Stanley s'au supusu. Concha insa au primitu in 26 l. c. insciintiare, ca insurgentii se pregatescu sa bombardeze Cartagen'a. Deci au insciintictu pre ministrulu anglesu, ca regimulu spanicu nu póte luá asupra-si responsabilitatea pentru daun'a, ce aru urmá de ací pentru supusii din Britani'a; pentru aceea regimulu anglesu sa iea mesurile acelea, care i s'aru paré mai acomodate.

Cele mai nóue sciri anuntia **total'a cadere** a dinastiei buorbonice de pre tronulu Spaniei. Scirile dela 30 Septemvre spunu mai unanimu, ca trupele regale, cari au mersu in contr'a revolutionariloru suntu batute, in Madridu a invinsu revolutiunea in modu pacinicu si regin'a a fugitu in Franci'a.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 24 Septemvre

Presiedintele declarandu siedinti'a de deschisa, dupa verificarea protocolului din siedinti'a trecuta presentéza casei petitiunile incurse.

Deputatulu Ioann Damaschinu, i-si cere licentia pre 6 septemâni, ce i se dà. Dupa ce vorbira mai multi in cause private, Presiedintele intréba cas'a, ca ce proiectu de lege sa se ia mai curendu la pertractare.

Ministrulu Bar. Eötvös propune, ca de órece nimic'a nu e asiá urginte, cá cultur'a poporului, asiá sa se aduca la ordinea dilei proiectulu in privinti'a scóleloru.

Deák considerându urginti'a cea neincungiurabila pentru o procedura judiciarie buna dice ca acést'a sa se ia câtu mai curendu la desbatere, si fiindu ca procedur'a nóua proiectata constá din o multime de §§-i, cari fiindu unii cu altii in legatura, fara descompunerea totului nu se potu straformá, asiá propune, ca mai inainte de modificarea §§-loru, sa se statorésca in dieta principiele, pre care sa se baseze tóta procedur'a judiciaria si pre bas'a principieloru statorite se voru putea modificá fâra stirbirea intregului si unii §§-i.

Ministrulu de finantie Lonyai poftesce, a asterne casei in dilele dintâiu a septemânei viitóre proiectulu budjetariu pre a. 1869 asemenea si ratiotiniulu din an. 1867. Iéra despre proiectulu din 1868 aru dorí a se discutá in o siedintia secreta.

Bonis afla de prisosu siedinti'a secreta pâna nu e tiparitu si impartitu intre membrii casei proiectulu bugetariu pre a. c.

Presiedintele avisandu-i la comissiunea esmisa in caus'a acést'a, dechiara, ne mai fiindu altu ce-va la ordinea dilei, siedinti'a de incheieta la 12 óre.

Siedinti'a din 25 Septembre. Dupa verificarea protocolului si dupa unele observatiuni din partea unoru deputati presiedintele aduce la cunosciinti'a casei, scirea placuta cá sectiunea de impâcare intre Ungari'a si Croati'a s'a desbatutu in diet'a Croatiei si primitu cu 69 contr'a 4 voturi si propune, ca sa se hotarésca o di de pertractare in privinti'a acést'a.

Dupa ce vorbescu mai multi deputati totu in privinti'a acést'a câtu si in privinti'a proiectului pentru instructiunea publica si bugetu, se inchie siedinti'a la 12 óre. —

Siedinti'a din 26 Septembre. Inainte de siedinti'a publica s'a tinutu o siedintia secreta, a cârei obiectu de desbatere a fostu instructiunea publica. Deschidienduse dupa $1\frac{1}{2}$ óra siedinti'a publica dupa verificarea protocolului, presiedintele vestesce reposarea deputatului Ocnei Ioann Moldovanu, in a cârui locu, cerculu Ocnei se va provocá asi alege altu deputatu. Dupa aceea cetinduse budjetulu statului de pe a. 1868. se primesce. Mai vorbindu dep. Ludovicu Horvath in privinti'a contributiunei pentru vinu, se inchie siedinti'a la $\frac{1}{4}$ la 2 óre. —

Siedinti'a din 29 Septembre. Dupa verificarea protocolului siedintiei trecute cont. Emericu Miko pune pre més'a dietei projectulu pentru drumulu de feru Temisióra-Aradu, ce se indruméza la comissiunea pentru drumulu de feru. Dupa aceea deputatulu Dobranezky Adolfu presentéza cererea unoru comitenti ai sei pentru deslegarea câtu mai urgenta a cestiunei nationalitâtiloru. Mai departe Trefortu Augustinu propune, cá sa se aléga o comissiune de 25, in care se fie representate tóte confessiunile prin membrii de specialitate cá impreuna cu ministrulu de culte sa compuna unu projectu de lege in privinti'a scóleloru poporale si a instructiunei publice, (se primesce)

Primindule cu modificatiunea propusa de Deak se cetesce protocolulu comisiunei regnicolare in privinti'a impaciuirei Croatiei cu Ungari'a.

Gabriel Varady spriginesce cu bucuria acésta impaciuire si intru o vorbire mai lunga arata, ca nunumai cu Croati'a sa se faca impaciuirea, ci sa se traga in cerculu acest'a si Fiume si tienutulu, propunendu casei, cá sa lucre in privinti'a anessârei acestei provintie de Ungari'a dicendu in fine: Sa ne indreptamu privirile câtra Fiume si vomu vedea ca tóte manile dela marea Adriatica suntu câtra noi intinse, vocea loru pre noi ne striga. Poporulu acest'a, pamentulu locuitu de elu si marea, celu impresóra, este inaintea lui Ddieu si a ómeniloru poporu magiaru, pamentu magiaru si marea inca e magiara.

Acést'a o scie, acést'a simte si o doresce poporulu Fiumei si vocea poporului e vocea lui Ddieu (aprobâri sgomotóse).

Alaturanduse mai multi vorbitori pre langa propunerea lui Varady dintre cari Radich asterne si unu formulariu, cum sa se incorporeze Fiume Ungariei, sa inchide siedinti'a ne mai fiindu altceva la ordinea dilei, se decide pentru siedinti'a viitóre a se dasbate proiectulu pentru contributiuni (dijma) vinale si pentru paduritulu Timisiórei. —

Corespundintie.

Fagarasiu, in 30 Sept. 1868.

Domnule Redactoru! In sperantia, ca nu va fi pré târdiu, voiescu sa descriu pre scurtu solenitatea, ce a premersu actului de alegere alu deputatului preotiescu pentru protopresbiteratele: Branului, I si alu II alu Fagarasiului, la congresulu bisericescu natiunalu românu — sub presidiulu comisariului consistorialu Revrd. D. Protopopu Ioann Metianu.

Déca unu actu de natura importanta pentru destinulu unui poporu pretinde un'a pregatire matura, démna de ponderositatea, ce i se cuvine, apoi cum sa nu se pretinda acést'a, dela actulu alegerei unui deputatu la congresulu bisericei nóstre natiunale romàne, dela carele fiii ei dupa o insetare de unu seculu si jumetate, ascépta cu nerabdare resolvarea cestiuniloru diferite ale bisericei loru.

Acest'a s'a recunoscutu pre deplinu si de câtra comisariulu consistorialu, concrediutu cu conducerea actului de alegere pentru deputatulu preotiescu, ce are de a representá acum protopresbiteratele amintite la congresulu bisericei nóstre; câci adunandu-se membrii preotiesci, tramisi din partea diferiteloru parochii, in loculu destinatu Fagarasiu, — se celebrà mai inainte servitiulu ddieescu in biseric'a sântei Treimi de aici, la care participara nu numai membrii toti, ci si unu numeru din inteligenti'a de ací, intre carea amu vediutu cu placere si pre Ilustritatea Sea dlu capitanu supremu actualu.

Sânt'a liturgia se celebrà prin dlu comisariu, dlu Protopopu de ací, si alti parochi, iéra corulu din Zernesci, — carele spre scopulu acelei serbatori se aduse ací, esecutá cantârile obicinuite in cea mai placuta armonia, carea facù onóre atâtu urzitoriului, câtu si conducatoriului lui — secerândú deplina recunoscintia a publicului de fatia.

Dupa finirea servitiului ddieescu si cântarea „Imperate cerescu“. Dlu comisariu consistorialu se adresà publicului cu o cuventare plina de doctrina, alu cârei esordiu contienutu de o rugaciune plina de pietate câtra Imperatulu ceriuriloru, petrunse inimile tuturoru, si pârtile ei cele-lalte, in cari pre basea istoriei bisericesci si in nesu cu sântele canóne se aretá autonomi'a bisericei nóstre natiunale — facù pre auditori, cá se pricépa mai bine missiunea loru, apoi cându se enará pre scurtu insa escatu, suferintiele bisericei in decursu de unu seculu si jumetate, pâna ce acelea — multiamita neobositului zelu alu pré sântitului nostru parinte si Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, si gratiei Maiestatei Sele pré bunului nostru monarchu Franciscu Iosifu I. trebuí sa incete — atunci publiculu nu putù a nu dá viua recunoscintia prin espressiuni entusiastice de „sa traiésca pré bunulu nostru Imperatu Franciscu Iosifu I, si Metropolitulu Andreiu.“

In fine se amintí inarticularea metropoliei nóstre pre cále constitutiunale, si cu acést'a dechiarându-se adunarea de deschisa, la propunerea dlui comisariu se constitue ad hoc prin alegerea a doi notari din preotii de fatia, astfeliu apoi se procede la verificarea membriloru prin esaminarea credentiunaleloru, dupa care apoi adunarea fiindu constituata purcede la alegerea deputatului preotiescu, alu cârei resultatu fu prochiamarea anonima a comisariului consistorialu s protopresbiteru Ioann Metianu, de deputatu preotiescu.

Unu fiiu alu bisericei gr. or.

Protocolulu.

Siedintiei IX.

(estraordinaria)

tienuta din partea directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu in Aradu in 30 augustu nou 1868.

de fatia au fostu:

Presiedintele: Mirone Românulu directoriu secundariu. Memrii: Ioanu Popoviciu Desseanu, Emanuilu Missiciu perceptoru, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Rosiu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, si Teodoru Şerbu economu. Notariu Petru Petroviciu.

105. Cu referintia la decisulu directiunalu sub nr. 99. d. presiedinte directoriu secundariu propune a se tiené, pâna la adunarea generala, in tóta diu'a siedintie, cu atat'a mai virtosu, cá comissiunile respective se-si póta incheiá pâna atunci elaboratele sele; — spre ce scopu.

Determinatu: Se defige terminulu siedintieloru pre 11, 12 si 13 Septemvre nou a. c.

106. In absenti'a Dlui vicecomite alu adunârii generali, conformu determinatiunei de sub Nr. 99. pentru medilocirea sa lei comitatense pentru tienerea adunârii generale:

Determinatu: S'a emisu o deputatiune din dd. comembri directiunali Emanuali Missiciu, si Stefanu Sierbanu la Dlu vicecomite ordinariu alu comitatului spre acestu scopu, care incunescintiéza cá Dlu vicecomite Alesandru Nagy si-a datu convoirea de a se tiené adunarea generala in sal'a comitatensa.

Determinatu: Ce se ié la cunoscinti'a.

107. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Determinatu: Se defige tarminu pre mâne la 4 óre dupa mediadi.

Protocolulu acést'a cetindu-se s'a autenticatu. Aradu 11 septemvre 1868.

Mirone Romanulu m. p. directorulu secundariu. Petru Petroviciu m. p. notariu directiunalu.

Siedinti'a

(estraordinaria.)

tienuta din partea directiunei asociatiunii natiunale aradane, pentru cultur'a poporului romanu, in Aradu in 11 septemvre nou 1868. de facia au fostu:

Presiedintele: Mirone Romanulu directoriulu secundariu. Membrii: Emanuilu Missiciu perceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu, Ioane Popoviciu Desseanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Rosiu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esaptoru, sî Teodoru Serbu economu. Notariu Petru Petroviciu.

108. Protocolulu siedintiei a XII estraordinarie de ieri cetindu-se s'a autenticatu.

Determinatu: Se ié spre scire.

109. Dlu vicecomite ordinariu alu comitatului Aradu Alesandru Nagy sub datulu 11 septembre a. c, Nr. 632 la inscintiarea facuta de aicia sub Nr. 99 despre tienerea adunârii generali, face cunoscutu: cá au denumitu de comisariu la acésta adunare generala pre Dlu Asessoru la tribunalulu comitatensu Carolu Avarfy;

Determinatu: Se ié la cunoscinti'a sî actulu acest'a se decide: a se transpune la presidiulu adunârii generali.

110. Comissiunea insarcinata cu arangiarea unei petreceri pre timpulu adunârii generale in firulu decisului direptiunalu sub Nr, 99 reportéza cá spre scopulu petrecerii de dantiu au caparitu sal'a la „crucea alba“ sî a facutu sî cele lalte pregatiri trebuinciose, invitându anume publiculu la aceca petrecere pre lânga o tacsa de 1 fl. 50 cr. pentru o persóna sî de 3 fl. pentru familia, remanendu câmpu deschisu pentru supraplatiri, cari voru fi de a se aduce la cunoscinti'a publica.

Determinatu: Se ié spre scire.

111. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie

Determinatu: Se defige terminu pre mâne la 4 óre dupa médiadi.

Protocolulu acestei siedintie cetindu-se s'a autenticatu. Aradu in 12 septembre 1878. Mirone Romanulu m. p. direptoriu secundariu. Petru Petroviciu m. p. notariu direptiunalu.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Anunciu scolasticu.

Inceputulu anului scolasticu 1868/9 la institutulu teologicu gr. orientalu din Aradu se va luá dela 14 Octomvre a. c. cal. vechiu; pre carea dî toti elevii acestui institutu au a se infatisiá aice pentru inscriere sî intrare in ordulu scolasticu.

Aradu, 18 Septemvre, 1868.

Directiunea institutului teologicu
gr. or. aradanu.

Este cunoscutu, ca natiunile culte eterniseadia esistinti'a aceloru mari barbati, cari se lupta si-si sacrificá viéti'a pentru cultur'a sî prosperarea natiunei sele, prin ridicarea de monumente, statue s. a.; noi insa — fiindu ca aceste suntu fórte costisatóre, — amu puté de o camdata pâna la alte tempuri mai aventuóse, de a infrumsetiá paretii locuintieloru nóstre in locu de alte cadre — cu portretele acestoru bravi barbati, cari ne rechiama memori'a, stim'a ce le datorâmu, ne insufla simtiu de iubire fraternu, zelu, coragiu sî esemplu in tóte intreprinderile nationale. —

Condusu de acésta idea sublima viu prin acést'a, de a comunicá onorab. publicu romanu, precum ca eu in venitoriu me voi ocupá pre lânge alte obiecte de porcelanaria, sticlaria sî galanteria sî cu vendiarea portreteloru celoru mai renumiti barbati a-i nostri sî speru ca voiu aflá spriginu in intreprinderea mea din partea natiunei romane; deci recomendu de o camdata urmatórele portrete aflâtóre la subscrisulu de vendiare adeca:

1, portretulu prea sfintitului Mitropolitu alu rom. gr-orient. din Transilvani'a sî Uugari'a, Bar. Andreiu de Siagun'a, pre hartia velina litografatu sî fórte bine asemanatoriu, in marime de 32 degete inaltime, sî 23 degete latime, cu pretiu de fl 2. —
iéra in provediu frumosu auritu cu sticla cu totu . . . . . „ 5. —
2. portretulu inaltimei sele Principelui Romaniei Carol I pre hârtie velina bine litografatu in marime de 23 degete inaltime sî 23 latime cu fl 3. —
in provediu auritu . . „ 6. —
3 portretulu luareatului nostru poetu Andreiu Muresianu litografatu sî bine nimeritu fl — 80·
pre hartie velina . . . „ — 60.
iara in provediu auritu dela fl 1. 20.
pâna la . . . . „ 1. 80.

Comandele se voru efectuá cu tóta acurateti'a. Din tóte aceste se afla sî la Filtsch in Sabiiu.

Brasiovu 21/3 Septebre 1868.
Ioann Persoiu negutiat.

24—2

Publicatiune.

Prin gratiosulu decretu reg. guberniale cu datulu 16. Iuliu 1858 Nr. 12.764 s'a concesu comunitatei Branulu (District. Fagarasiului) tienerea a doue terguri de tiéra in fiecare anu, sî adeca unulu in 8 Augustu sî altulu in 6. Octombre, c. a. cârora voru premerge câte una dî in datenatele terguri de vite.

Acést'a se aduce la publica cunosciinti'a.

Branu, 30 Augustu 1868

Oficiulu comunale.

39—2

Insciintiare.

Subscrisulu, infiintiandu aici in Aradu o **„Fabrica de auriturí“** are onóre a aduce la cunoscinti'a p. t. domniloru nobili—proprietariloru mari — onoratului publicu — sî deosebi venerabilei preotimi sî representantiloru bisericesci; cumca in fabric'a séa se afla de vendiare totu feliulu de obiecte care de care mai frumóse sî gingasie aurite, si se potu procurá mai alesu **Luminarie** sî **Policandre** pentru **biserici** sî **salóne** precumu, **Ripidi** cu **cruce** complete sî anume gatite in modulu celu mai gustiosu — pre sém'a **biserice loru romane** gr. or.

Cu deosebire subscrisulu, intreprinde — fiaunde — in **Ungari'a**, **Transilvani'a**, **Banatu** sî **confiniele militaria**, totu feliulu de „**auriturí**“ sî **marmorire** precumu suntu **templele** sî alte cele de lipsa la biserici cum sî **renoirea auriturilor u vechi** dupa modelulu celu mai nou sî picantu; garantandu totu odata despre lucrulu promtu, durabilu, sî servitiu punctualu — pre lânga pretiurile cele mai proportiunate sî eftine. —

Aradu, in Septemvre, 1868.

Georgiu Priegl,
Fabricantu de aurituri in Aradulu vechiu.

Publicatiune.

Inscrierile studiosiloru la gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu se va incepe in 28 Septemvre a. c. acesti'a au a se insinuá la reg. directiune a gimgimnasiului. Scolarii cari intra intâiasidata in acestu gimnasiu voru avea a produce, pre lânga atestatulu de botesu, testimoniulu scolaru din a 4-a Classa elementara séu din clas'a gimnasiala, ce o au absolvatu mai pre urma sî a solvá taxa de intrare cu 2 fl 10 xr. v. a.

Cei ce nu se tînu de religiunea catolica suntu datori a se legitimá despre facutele loru insinuârei la catechetulu loru.

Esamenele de primire sî de repetitie se voru incepe in 2 Octomb. la 8 óre diminétia.

Anulu scolaru se va incepe la 1-a Octomvre prin chiemarea spiritului santu sî studiosii de religiunea catholica voru avea a se infatisiá spre scopulu acest'a la diu'a numita la 8 óre in institutulu gimnasialu 26—2

25—2

Concursu.

Postulu de statiunea de invetiatoriu in clas'a III (treia) la scóla normala gr. or. centrala din comun'a colectiva Branu este vacantu, de aceea, pentru ocuparea lui se escria, concursu.

Salariulu anualu este de 200 fl. v. a. precumu sî cuartiru gratis —

Rogârile pentru acestu postu sa se tramita pâna in 10. Octobre cal. nou a anului cur: la subsemnat'a Eforia scolara per Brasiovu la Branu in Moeciu Inferióre, documentându concurentii sî aceea, cumca intielegu bine sî limb'a germana —

Branu in 28. Septembre 1868.

Dela Eforia scólei normale centrale Branene.
I. Persioiu parochu cá presiedinte.

22—3

Concursu.

Pentru Ocuparea statiunei vacante de Invatiatoriu la scól'a populara gr. or. din comuna Sacatura, Protopresbiteratulu Zlatnei de susu, cu salariu de 100. fl. v. a. lemne de incalditu sî cuartiru liberu.

Doritorii de ocupá numitulu postu sasi trimita timbrate sî francate atestatele loru, ca suntu de religiunia gr., or. ca au absolvatu Cursulu Teologicu sau Pedagogicu, pâna in 14 dile Octobre a. c. la subscrisulu.

Campeni 31. Septembre. 1868.

Ioanu Patitia
Protopopu sî Inspectoru
Districtualu in Campeni.

Escriere de Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scóla româna gr. or. din Maerâu, Tractulu Turdei de susu, e impreunatu cu leafa amnuala de 60 fl. v. a.

Se deschide Concursu pâna la 30 Septembre 1868.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru avé pâna la acestu terminu, a-si trimite la subscrisulu, prelânga concursele sale, documentele recerute.

Inspectoratulu Districtualu scolare gr. or.
Idicelu in 3. Septembre 1868.
Iosifu Brancovanu.
22—3 Protopopu.

21—3

Edictu.

Anna Vasilie Nanu din Hermannu, carea dupa publicarea Deliberatului Consistorialu din 13 Iuniu a. c. Nr. 629 prin care se indreptase la traiulu la olalta cu barbatulu ei Georgiu Vladu totu de acolo, nemultiamita cu amintitulu Deliberatu, parasindu cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu, sî pribegiesce in lume, fâra a se scí unde, se citeza prin acést'a, ca in terminu de 8 luni de dile dela datulu presinte se se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu; câci la din contra sî in absenti'a ei se va decide pre bas'a St. Canóne ale bisericei nóstre ortodocse rasaritene, divortiulu cerutu de sotiulu ei.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului protopopescu alu II, alu Brasiovului.

Brasiovu in 4 Sept. 1868.

Ioann Petricu
Protopopu.

Nr. 24—3

Edictu

Mari'a, nat'a Iosifu Gavrile din Tientiariu, carea de mai multe luni de diele a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sotiu Nicodimu Tomiani totu din Tientiariu, sî pribegesce in lume fâra a se potea scí loculu ubicatiunei sale, — se citédia prin acést'a, cá 'n terminu de unu anu sî o dî dela datulu presente, sa se infatisiedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, câci la din contra sî in absenti'a densei, se vá decide pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodoxe-resaritene divortiulu cerutu de barbatulu ei.

Brasiovu 30 Augustu 1868.

Iosifu Baracu
Protopopu gr-or. I. alu Brasiovului.

24—3

Pentru economii de oi.

In dominiulu **Berchiesiu** (lânga Clusiu) se afla nutrementulu recerutu pentru iernatulu de 1500—2000 de oi; adeca circa 5000 magi de fenu, totu atâtea paie sî locu aptu de pasiune pentru tómna sî primavéra. Acestea séu suntu de vendutu cu pretiuri moderate, séu va primí dominiulu iernatulu oiloru pre lânga tacsa.

Oferte pre numeru mai micu inca voru fi respectate. Reflectantii binevoiésca a se adresá pâna la 15 Octobre c. n. câtra

A. Trombitiasiu
(per Mociu in Berchiesiu)

Ioann Cristea.

Compactoru in Sabiiu, se recomenda on. publicu romanu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu escutarea tuturoru comisiunloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promtu sî solidu, cu pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, **Strad'a Maccelariloru**, (Fleischer Gasse) **Nr: 14.**

Burs'a de Vienn'a.

Din 21 Septembre (3 Oct.) 1868.

Metalicele 5%	56 70	Act. de creditu	206	20
Imprumut. nat. 5%	61 70	Argintulu	113	50
Actiile de banca	716	Galbinulu	5	53⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 78. ANULU XVI.

Sabiiu, in 25 Septembre (7 Oct.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cum sa evitâmu periculii ?

In tempulu nostru lucrurile au alte cursuri decâtu in trecutu. Resbelele, revolutiunile se deosebescu prin scurtimea tempului sî ceste din urma relativu prin mai putîna versare de sânge. Acést'a vine dela progresulu omenirei. Mijlócele prin care se creaza intreprinderile politice suntu intelectuale sî numai cându vine la realisare se intrebuintiéza sî mijlócele fisice.

Asiá dara déca la popóre mai inainte prevaleau luptele cu arme fisice, astadi acestea vinu numai pentru cá sa faca capetulu unei sectiuni din istori'a omenimei, pregatite pre alte câli, cu mijlóce intelectuale.

Presupunendu ca directiunea, ce a luatu omenirea de unu tempu incóce, se va continuá facendu totu mai putîna intrebuintiare de armele distructorie, avemu dreptulu de a presupune, ca lupt'a popóreloru, de a obtîné unu locu onorificu intre celelalte, va devení unu concertu, o intrecere séu rivalitate pre câmpulu tuturoru specialitâtiloru, cari se numescu cultura. Cine se va sci sustîné sî cine va scí sa remana invingetoriu cu inteligintî'a se va bucurá de esistinti'a onorifica intre cele-lalte popóre; cine nu, nu.

Cautându noi impregiurulu nostru dupa mijlócele, de cari dispunemu, trebuie sa marturisimu, ca pregatirea nóstra pentru receriutiele atinsului spiritu alu seculului nostru este cam defectuósa. Terenurile, unde sa putemu desvoltá multa viatia spirituala, pusetiunea fisica sî politica, ni le tiermuresce. Cea fisica ne eschide dela comerciulu cu lumea mare, ne inchide cá in o singuratate; cea politica ne restringe pentru jalosi'a cea mare, ce esista intre diversele interese ale natiunalitâtiloru, carea jalusia procede mai cu séma din acelu principiu, ca numai prin domnirea unor'a asupr'a altor'a póte fi fericire pentru toti.

Deci dara in o astfeliu de situatiune noi aru trebuí sa le creâmu, déca nu avemu, sa le stimâmu terenurile cari le avemu dejá, unde spiritulu nostru se póte desvoltá sî póte castigá abilitatea, prin carea sa ne potemu manifestá o viétia, carea sa atraga nu numai atentiunea déra sî interesulu altoru popóre.

Terenulu, carele aru trebuí sa lu avemu mai de aprópe in vedere, este crescerea morala a poporului. Moralitatea da putere omului, de alu trece prin toti obstaculii, ea i nutresce mereu speranti'a in necasurile cele mai crâncene: ca reulu, in care se afla elu momentanu, se póte invinge sî ca dupa invingerea acést'a trebuie neaperatu se urmeze sî bine pentru elu.

In privinti'a acést'a terenulu ni este biseric'a si scóla. Cu privintia dara la o astfeliu de impregiurare trebuie sa fimu pre câtu de cu grigia rigurósa, cá sa se indeplinésca totu ce se recere pentru prosperare, pre atâtu cu alipire sî cu iubire, cá indreptându numai sa indreptâmu, dara nici odata sa ni vatamâmu interesele nóstre proprie.

Marginile unui articulu nu ne iérta a ne estinde in detaiuri mai amenunte, de sî acéstea aru fi de lipsa, ci ne restringemu numai a dîce, ca organisare grabnica pre amintitele dóue terenuri sî punerea acelei'a in lucrare aru contribuí fórte multu la acuirarea multoru sî folositórie puteri, recerute de vitalitatea unei natiuni.

Acéste aru fi unu radimu tare pentru celelalte ramuri séu terenuri, pre care are sa se faca desvoltarea mai departe..

Atâtu agricultur'a, industri'a sî comerciulu, câtu sî sciinti'a aru aflá unu radimu nu numai positivu, dara totu odata sî alu nostru propriu. Totu desvoltamentulu aru fi iéra alu nostru propriu; o proprietate de carea noi amu fi mandrii, iera sororile natiuni colocuitorie multiamite de concursulu nostru la concertulu séu intrecerea in inaintarea in cultura.

Tóta procedur'a acést'a este impreunata inse cu ostenéla, cu sacrificie. Intre sacrificiele acestea nu intielegemu numai pre cele in bani, in tempu sî in truda ostenitória, ci intielegemu chiaru sî pre cea a amorului nostru propriu. Sa nu cautâmu ca dela cine purcede unu lucru bunu, sa nu cautâmu ca numai „eu" sî nu sî „altulu" sa aiba meritu pentru natiune, biserica, scóla sî asiá mai departe, ei mai vertosu sa cautâmu, cá complexului nostru romanescu sa-i vina tóta glori'a, pentruca din acésta gloria, se reflecteze apoi in fia care ce pórta numele de românu, sî lumin'a sî caldur'a acestei glorie, sî fie care sa capate curagiu sî putere spre a lucrá sî a inmultí aceea ce e spre binele comunu alu nostru.

Ajunsi in o asemenea positiune nu avemu a ne teme de tóta umbr'a. Atunci chiaru sa vedemu undeva tendintie amenintiatóre de fiinti'a nóstra nationala, nu ne vomu inspaimentá de ele, pentru ca amenintiârile aru provocá numai impintenarea energiei, spre a nu lasá c'a desvoltarea nóstra sa sufere inapoiere, sa nu fia inferióre fatia cu a altor'a.

Nu ne amu pregetatu dar a mai repetí odata ideile aceste esprimate din partene sî cu alte ocasiuni, pentruca nutrimu acea credintia, ca numai in tipulu acest'a vomu incungiurá ori ce periculi sî adeca periculii interni, cari totu deun'a suntu cei mai rei, dealta parte inse sî cei esterni. De o activitate compacta a tuturoru membriloru nostri, s'aru frânge tóte incercârile ostile noue, precumu se frânge valulu mârei de stanc'a din tiermure.

Sciri speciale dela Congresu.

In privinti'a activitâtiei comissiuniloru esmise de congresu, in legatura cu cele comunicate in numerulu precedinte, observâmu, ca sî subcomissiunea a II sî a III s'a constituitu indata, alegându a II de presiedinte pre D. Protopresbiteru Hani'a, sî de referinte pre D. cons. Puscariu, ear' a III de presiedinte pre D Comite supremu Fauru, de secretariu inse pentru organisarea parochieloru, pre D. Protopresbiteru Metianu, iér' pentru trebile scolari pre D. prof. Rusu. Tóte subcomissiunile tienu in tóta dîu'a odata, cându nu e siedintia publica congresuala, sî de 2 ori pre dî, siedintie, sî a III subcomissiune precumu audîmu e sî gat'a cu operatulu seu.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

Deocamdata impartasimu pre scurtu ca in siedinti'a de eri (VI), dupa verificarea protocolului din siedinti'a precedenta, se asterne congresului o petitiune din partea mai multoru deputati din cerculu consistoriului Oradiei-mari, prin carea se cere restaurarea Episcopiei oradane. Asemenea asterne dlu dep. Cermen'a o petitiune din partea unei comune mestecate pentru scaparea ei de sub ierarchi'a serbésca.

Dupa acést'a dlu dep. Babesiu cá referinte aduce la cunoscinti'a congresului conclusulu comissiunei esmise spre a face cele de lipsa cu privire la unu proiectu de lege alu ministeriului de culte, care conclusu lu comunicamu dej'a astadi. Dupa o scurta desbatere acest'a se primesce. Mai amintimu de propunerea dlui deputatu Cosm'a, pentru cá banii adunati in partile Ungariei dela românii gr. or. sub numele de „aucta" sî se administréza de unu comitetu scolasticu din Buda Pesta sa se ia de acolo sî sase transpuna administratiunei bisericesci române, dara pâna atunci sa se sisteze incasarea esecutiunala, sî in fine propunerea dlui dep Ratiu pentru formarea unui fondu de pensiune in folosulu veduveloru preutese sî orfaniloru remasi de preoti.

Conclusulu,

comissiunei esmise in privinti'a proiectului de lege pentru scólele confessionale.

Considerându ca prin articululu de lege IX, § 3 din 1868 bisericei române gr. or. pre lânga reservarea supremului dreptu maiestaticu de supraveghiare, recunoscendu-i-se autonomi'a, i s'a garantatu espresu dreptulu basatu in sântele canóne — de a decide sî regulá ea insusi prin congresulu seu causele sele bisericesci, scolari sî fundatiunali, de a le aministrá sî gubernâ ea de sine prin priele sele organe in institutulu statuteloru pre cari le va staverí ea insasi in congresele sele sî le va incuviintiá Maestatea Sea;

Considerându, ca prin proiectulu de lege in obiectulu instructiunei publice, pre care proiectu Dlu ministru ung. reg. de culte sî instructiunea publica l'a fostu puopusu dietei ungurescí, pecâtu acelu proiectu s'aru primí sî s'aru ridicá la valóre de lege, amintitulu dreptu, ce compete bisericei nóstre dupa canóne sî dupa lege, incâtu pentrtu causele scolari aru devení atacatu sî alteratu, ba chiáru nimicitu in cele mai esentiali pârti ale sele, findca acelu proiectu de lege tinde, de a atribuí guvernului de statu dreptulu de a prescrie planulu pentru edificarea sî regularea scóleloru confessionali (§. 4 sî 13), dreptulu de a urmá studiele scóleloru confessionali (§ 4,) dreptulu, de ale inspectioná, controlá sî influintiá prin organele sele propie, straine sî confessiunei sî nationalitâtiei nóstre (§§. 8, 75—81), dreptulu, de a inchide unilateralminte scólele neconfessionali (§ 9), pre câtu mai departe acelu proiectu de lege prescrie o nóua sistema de invetiamentu, prin carea dreptulu bisericei nóstre, de a-si organisá ea insasi scólele, se face ilusoriu, bá punendu-se statulu prin aceea sistema in concurintia cu confessiunile sî fiindu guvernulu statului in stare a dispune de mijlóce de totu feliulu in mesura multu mai mare decâtu confessiunile, este invederatu, ca prin acést'a dreptulu confessiuniloru sî anume dreptulu legalu alu bisericei nóstre dreptu credincióse devine scadiutu sî paralisatu;

Considerându mai departe, ca pre lânga acésta sistema de concurintia a regimului statului, cu mijlócele comune ale statului, acelu proiectu de lege mai cuprinde inca sî indatorirea speciala a confessiuniloru din comunele mestecate pentru radicarea de scóle confessiunali, de dupa care indatori'e gr. orientalii in comunele, in cari ei facu maioritatea locuitoriloru, devinu oblegati a contribuí — macaru sî cu scaderea mijlóceloru scólei loru proprie — la infiintiarea de scóle neconfessiunali in usulu altor'a (Capu III), prin urmare ca dupa acestu proiectu de lege guvernulu are sa intre intr'unu concursu, ce este mai multu o lupta neamica cu confessiunile, sî inca nu numai cu mijlócele proprie ale statului, dara sî cu cele speciali ale confessiunaliloru;

Considerându, ca totu amintitulu proiectu de lege vré a creá unu numeru de 20 de institute preparandiale, fâra caracteru confessiunalu pentru crescerea de invetiatori pre sém'a scóleloru populari in generale, prin urmare sî a scóleloru confessinnali (Cap. VII), prin care mesura asiá dara, precum sî prin favorurile sî preferinti'a ce se acórda eleviloru aceloru preparandii neconfessiunali, se ataca in celu mai esentialu modu, dreptulu sî interesulu bisericei române gr. or.; sî totu asemenea se ataca acestu dreptu sî interesu prin dispusetiunea, ca alegerea de invetiatori sa sa faca sub conducerea si influinti'a senatului comitatense scolariu (§ 125);

Considerându, ca desi compete statului cá sî confessiuniloru sî natiuniloru dreptulu sî detorinti'a, de a se interesá sî ingrijí de cultur'a poporului, pre care dreptu sî datorintia se basédia pre d'o parte supraveghiarea lui, ér' pre d'alt'a indatorirea lui, de a contribuí sî elu la inaintarea culturei; totusí acestu dreptu sî acésta detorintia, dupa natur'a loru sî dupa scopulu supremu, bine priceputu alu statului, intr'unu statu constitutionalu nu se potu estinde mai departe, de câtu pâna a impedecá pre de o parte, cá prin scóle sa nu se invetie doctrine danunóse séu periculóse statului, ér pre de alta parte a stârui, ca invetiamentulu poporului sa fia efeptivu, adeca ca elu sa nu se negrijiasca prin cei ce suntu mai aprópe chiamati sî indatoriti alu mijlocí; de unde celu multu se póte aduce, ca unu guvernu constitutionalu pentru casurile de lipsa póte sa aiba detorinti'a, de a sprijini sî inaintá desvoltarea sî punerea in lucrare a drepturiloru preste totu, iér nici decâtu dreptulu, de a atacá, paralisá sî nimicí acele drepturi legali, precumu tinde ale atacá, paralisá sî nimicí drepturile bisericei ortodoxe orientali projectulu de lege din cestiune:

Din aceste considerante sî din privintia, ca acelu projectu de lege intr'accea s'a derivatu prin diet'a Ungariei la unu nou stadiu, supunendu-se unei desbateri comissiunale prealabile; — cu scopu de a feri de periclu sî a conservá in intregu drepturile bisericei rom. gr. or., cari drepturi forméza o parte constitutiva a esintiei ei sî i suntu recunoscute sî garantate prin lege, Escelenti'a Sea, parintele Archiepiscopu sî Metropolitu totu odata cá presiedinte alu congresului bisericei nationale dreptucredinciose, este poftitu sî rogatu cu tóta intetimea, cá fara amenare sa intreprinda toti pasii necesari pentru impedecarea primirei sî punerei in lucrare a acelui projectu de lege séu sî a altui'a de asemenea cuprinsu, — avendu a incunosciintiá Escelenti'a Sea pre congresu la timpulu seu despre toti pasi intreprinsi sî resulutatulu loru.

Sabiiu 24 Sept. (6 Oct.) 1868.

V. Babesiu
reportoriu.

Regulamentulu

afaceriloru interne

pentru Congresulu nationale alu
bisericei gr. orientali romane
din Ungari'a sî Transilvani'a.

§. 1.

Congresulu se incepe cu servitiulu ddieescu pre lânga invocarea sântului duchu, ce se vá tîné in diu'a mai nainte de deschidere diminéti'a la 10 óre.—

§. 2.

In diu'a determinata pentru deschiderea congresului deminéti'a la 9 óre se aduna toti membri congresului in loculu sî localitatea destinata spre acest'a, sî insciintianduse presiedintele Mitropolitu, ca membri congresului s'au adunatu, se infacisiadia si dinsulu,

§. 3.

Sosindu presiedintele ocupa loculu presidiale sî inviadia pre episcopii sufragani, sa ocupe locurile in drépt'a sî in sting'a lui la mésa, a càroru chiemare e totu odata sî de a substituí pre presiedintele in casu de vre o impedecare, dupa ordinea etatei; apoi provóca pre cei mai tineri membri sinodali, trei preoti si siése mireni, sa ocupe locurile de notari interimali.

Dupa acést'a presiedintele tîne o cuventare solena, cu a carei finitu dechiara **congresulu de deschisu.**—

§. 4.

Dupa enunciarea deschiderei congresului, acest'a trece indata la verificarea membriloru congresuali.

Spre acestu scopu fiecare membru presentu preda credentionalele seale presidiului.

Congresulu impartîndu-se in sectiuni dupa diecese, deputatii unei diecese esamina credentionalele deputatîloru celeilalte diecese, sî asie mai departe, inse astfelu, cá sa se evite verificarea reciproca intre sectiuni. Ordinea in efeptuirea actului de verificare prin asie formandele sectiuni se vá stabilí totudéun'a prin presidiu. Sectiunile voru raportá congresului, si acest'a va decide despre verificàri.

In casu de casarea vreunei alegeri, precum sî la casu de renunciare de buna voia, indata se escrie alegere nóua.

Intr' aceea congresulu, la care iau parte sî membri dificultati pana la verificarea loru, continua lucràrile seale mai departe.

§. 5.

Dupa verificare, déca membri verificati au trecutu de jumetatea numerului tuturoru membriloru, congresulu indata purcede la alegerea difinitiva a notariloru, dintre cari trei voru fi dintre preoti sî siése dintre mireni.

Dintre notarii alesi, congresulu designédia pre unulu de notariu generale, care pórta directiunea agendeloru notariali ale congresului.—

In absenti'a seau impedecarea acestuia, directiunea o conduce celu mai batranu notariu, sî asie mai departe dupa ordinea etatei.—

Personalulu notariale sub conducerea presidiului formédia **biroulu congresuale.**—

§. 6.

Presiedintele deschide sî inchide siedintiele, duce presidiulu, vigilédia pentru tînerea ordinei afaceriloru, conduce desbaterile, da cuventu la vorbitori, pune intrebàrile de votisare, enuncia resultatulu acestor'a, grijesce pentru ordinea cea buna in adunare, sî are dreptulu, la casu de conturbare, a suspinde siedinti'a sî a departá pre conturbatori din auditoriu, iéra in casulu estremu a eschide auditoriulu intregu.

Presiedintele primesce sî deschide tóte scrisorile indreptate càtra congresu, sî e organulu de espeditiune alu congresului càtra afara.

Espeditiunile in numele congresului se subscriu de presiedintele sî de notariulu generale alu congresului, seau la impedecarea acestui'a de notariulu, care urmédia alu substituí (§ 5).—

§. 7.

Notarii au datorinti'a de a duce protocólele congresului, sî de a concipiá tóte espeditiunile de lipsa pre basea concluseloru congresuali, decumvá acelea nu se concredu unei anumite comisiuni.

Ei pórta listele de votisare, insemnédia propunerile membriloru congresuali, sî prenotédia pre cei ce se insinua la cuventu dupa ordinea insinuàrei.

In fine ei stau sub dispusatiunea presidiului in privinti'a tuturoru aceloru agende, ce se tinu de biroulu congresuale.

§. 8.

Membri congresului suntu datori a luá parte la siedintiele sî lucràrile congresului, sî a primí alegerile sî misiunile cadiute pe dinsii, dela cari numai congresulu ii póte dispensá.—

§. 9.

Pentru simplificarea sî inaintarea afaceriloru congresuali se voru alege **comisiuni** seau comitete. Acestea potu fí permanente pentru agendele de aceeasi natura, ce evinu in decursulu congresului, ori transitorie pentru acele agende speciali, ce afla congresulu de lipsa a le indreptá spre preconsultare.

Comisiunile suntu deobligate a pregatí raportele seale in privinti'a obiecteloru puse la ordinea dîlei (pentru castigarea de tîmpu) din siedintia in siedintia, celu putînu in ace'a parte, ce li au fostu cu potintia a o finí in decursulu intretimpului;— iéra in privinti'a obiecteloru nevenite inca la ordinea dîlei, in tîmpulu celu mai scurtu asiá, cá finînduse unu obiectu, indata sa se póta luá altulu la pertractare. In respectulu obiecteloru, a càroru raportu se determina a se aduce inainte numai la sesiunea viitóre a congresului, comisiunile respective voru poté continuá lucràrile seale sî dupa incetarea siedintieloru congresuali.—

Comisiunile acestea de regula voru constá din 3 preoti sî 6 mireni, pentru casuri mai momentóse numerulu membriloru de comisiuni se póte inmultî, iéra pentru obiecte de insemnatate mai mica si grabnice, comisiunile se potu reduce sî la unu numeru mai micu.

Comisiunile acestea alegu din sinulu seu unu presiedinte sî unu notariu; suntu capace de a face hotàrîri numai déca se afla de fatia mai multi de jumatate din membri alesi; au dreptulu de a cere deslusiri dela organele bisericesci, sî de a trage si esperti la consultare. Operatele seale subscrise de presiedinte sî de notariu, dinpreuna cu opiniunile separate le substerne presidiului congresuale, prin care acelea se aducu la ordinea dîlei sî se referédia prin raportatoriulu comisiunei, ear' in casurí de votu de minoritate sî prin raportatoriulu acestei'a.

§. 10.

Siedintiele congresului suntu **publice** intr' atât'a, in câtu localulu are spre dispositiune unu spaciu separatu, numitu galeria pentru auditori.—

Spre acestu scopu biroulu congresuale destinédia locurile sî imparte bilete de intrare numai in numerulu determinatu prin presidiu.—
Esceptionalminte la propunerea presidiului seau a 5 membri congresuali se potu tiené sî siedintie confidentiali, déca dupa desiertarea galeriei, congresulu se invoiesce la ace'a.

§. 11.

Congresulu e **capace** de a face concluse valide numai déca se afla de facia mai multi de jumàtate din membri verificati.

§. 12.

Obiectele de pertractare vinu ori cá propositiuni din partea presidiului, ori cá propuneri de sine statatóre din partea membriloru congresuali.

Propositiunile presidiali se predau congresului de regula in forma de elaborate tiparite, iéra propunerile din partea membriloru congresuali, de cumvá tîntescu la aducerea unui statutu bisericescu, proiectate in form'a articulata, se predau in scrisu presidiului, care anuntiandule in congresu dispune a se tiparí sî a se impartî intre membri, apoi la tîmpulu seu se punu la ordinea dîlei spre motivare; neintielegânduse aici propunerile de alta natura, cari se potu luá numai decâtu la pertratare.

§. 13.

Atâtu propositiunile presidiali, câtu sî propunerile independente initiate din partea membriloru congresuali, venite la ordinea dîlei, dupa ce se motivédia pre scurtu, de regula se predau la o comisiune spre **preconsultare**, cu terminu, in care sa finésca sî sa'si presentedie raportulu seu la presidiu.—

§. 14.

Ordinea dîlei o determina presiedintele in co'ntielegere cu congresulu sî o anuntia de regula la finea siedintiei.

§. 15.

Ordinea de pertractare e urmatória: Indata ce la ór'a anunciata suntu adunati membri in numerulu capace de a decide, presiedintele deschide siedinti'a, sî se cetesce mai antaiu protocolulu siedintiei precedente, care se indrépta sî autentica, apoi anuncia esibitele sosite la congresu, cele ce dupa natur'a loru ori se iau simplu la cunoscintia, ori se tratédia in sensulu regulamentului pentru afacerile congresului; urmédia apoi interpelatiunile membriloru sî respunsurile presidiului fàra desbatere; sî in fine se trece la ordinea dîlei.

Pertractarea meritoria a obiectului pusu la ordinea dîlei se incepe cu raportulu comisiunei preconsultatóre, asupra càruia, déca sta din mai multe pàrti, premerge o desbatere generale, despre care numai atuncea se votisédia, déca s'a facutu vreo propunere de respingere seau amanare preste totu. Altufeliu se trece indata la desbatere asupr'a singuraticiloru paragrafi. Déca nu se insinuédia nimenea in contr'a propunerei, cuventàrile ulteriori pro—de prisosu fiindu, nu mai potu avé locu. Finînduse tóta desbaterea speciale, proiectulu cu modificàrile acceptate se cetesce inca odata sî se pune la votisare finale preste totu fara desbatere,

Numai indreptàri stilistice se mai potu face cu ocasiunea ast'a.—

§. 16.

In casuri de **urgintia** se potu scurtá formele procedurei, déca propunetoriulu a cerutu prescurtarea, si formulata a predatu-o presidiului de odata cu propunerea principale, sî déca congresulu o primesce cu dóue tertialitàti de voturi.—

§. 17.

Esceptiune dela regulele ordinarie de pertratare se face sî atunci, déca propunerile privescu numai la tratarea formale a obiecteloru, in care casu ele se potu face verbalu, sî dupa reflesiuni scurte pro sî contr'a se decide asupr'a loru prin votisare sî fàra desbatere formale.—

§. 18.

Vorbitoriulu la obiectulu, ce sta la ordinea dîlei, se insinua la notarii designati pentru prenotarea la cuventu, dintre cari unulu insemnédia pre cei pro, iéra altulu pre cei contr'a propunerei, sî ii striga la cuventu alternativu dupa ordinea insinuàrei —

Fia care vorbitoriu póte cuventá la un'a sî aceiasi cestiune de desbatere numai o data, sî déca are de a face vreo motiune, e datoriu a o formulá sî a o dá in scrisu presidiului indata la tînerea cuventârei. Propunatoriulu motiunei are dreptu la finea desbaterei a cuventá inca odata.

Cuventatoriulu e deoblegatu a se tiené intre marginile bunei cuviintie, sî pentru crutiarea tempului si usiurarea desbateriloru, a se restringe la cuventàri sî motivàri precise, — sî nice de cum nu-i este iertatu a estravagá cu abateri dela obiectu, seau a intrebuintiá cuvinte vatematórie.

Intrerumperea vorbitoriului e oprita.

Presidiulu e datoriu a indreptá pre vorbitoriu in casu de abatere dela obiectu—„la obiectu“; in casu de necuviintia: „la ordine“; iéra in casu de conturbarea ordinei prin cóntinuarea necuviintieloru a-i sî detrage cuventulu.“—

Presiedintele—in calitatea sea de atare, nu ia parte la desbatere meritoria a obiectului, de câtu numai in câtu e de lipsa pentru sustienerea ordinei; iéra in calitatea sea de capu alu bisericei, e indreptatîtu de regula la inceputulu seau la finitulu desbaterei fiacàrei cestiuni a dá deslucirile sî observatiunile necesarie, sî asi aperá proiectele séle. Numai la casu déca l'aru provocá vre unu cuventatoriu cu vreo intrebare directa, vá dá indata respunsulu necesariu sî in decursulu desbaterei.—

Observatiuni sî justificàri personali din partea membriloru se potu face numai dupa finirea desbaterei sî a votisàrei asupr'a cestiunei, in cursulu carei'a s'a vediutu provocatu la asemene reflesiuni personali; cari inse suntu de a se fàce scurtu sî fara vatemare,—pentru ca altfeliu presidiulu indata le póte sistá.

§. 19.

Finindu toti cuventatorii insinuati cuventàrile séle. presiedintele dechiara **desbaterea de inchisa**.

Inse sî mai 'nainte de ace'a ori-care membru póte cere inchiderea desbaterei; indata ce se aude asemene propunere, presidiulu o pune fàra desbatere la votisare, dupa care, déca se primesce, mai potu vorbí la obiectu numai câte unulu dintre cei inscrisi pro sî contr'a, designati prin sine si dintre sine.

§. 20.

La **votisare** presidiulu pune propunerile cele mai multu diferitórie, sî in fine a le comisiunei.

In contr'a ordinei de votisare se potu face reflesiuni numai cu provocare la ordinea afaceriloru prescrisa ací; asupr'a acestoru reflesiuni déca e de lipsa, decide congresulu.—

Votisarea de regula se face prin radicare sî siedere, déca resultatulu e dubiu, se face contr'a proba, in casu de lipsa sî prin numerarea membriloru, sî numai la cererea a 20 membri se ordina votisarea nominale.

Alegerile de regula se facu prin votisare secreta cu siedule, ce suntu de a se bagá in urna de fie care membru strigatu dupa ordinea alfabetica, sî se scrutinédia prin notari. —

Pentru castigare de timpu alegerile membriloru in comisiuni, la invoirea congresului, se potu face sî pre calea propunerei din partea presidiului manifestanduse prin aclamare primîrea seau neprimirea; la casu déca s'aru audî voci pro si contr'a vreunei persóne, congresulu decide prin radicare sî siedere.

Fiacare decisiune, la care nu e prescrisa mesur'a de dóue tertialitàti, trebuie sa aiba maioritatea absoluta a membriloru votisanti. Déca la prim'a votisare se impartu voturile intre mai multe pareri, seau persóne, se votisédia a dou'a óra asupr'a celoru dóue pareri seau persóne, ce au intrunitu la prim'a votisare mai multe voturi.—

Proteste in contr'a concluseloru congresuali nu au locu.—

§. 21.

Pertractarea si protocólele se ducu in **limb'a** nationale romana.

§. 22.

Despre fiacare siedintia se pórta unu **protocolu**, in care se insemnédia dupa autenticarea protocolului precedentu, impartasîrile presidiali, obiectele de pertractare, propunerile formulate sî conclusele.

Actele oficióse sî elaboratele mai lungi venite in decursulu pertractàriloru, se potu adauge la protocolu sî in forma de acluse numerisate. Protocólele congresuali se tiparescu.—

§. 23.

La dorinti'a congresului se potu purtá si diuarie **stenografice**, in care casu acele se autentica prin unulu din notarii congresuali. Aceste diuarie se predau presidiului congresuale, care la dorinti'a congresului, vá procurá tiparirea loru in editiune separata.

§. 24.

Petitiunile sî alte asemene esibite se predau prin presidiu la comisiunea petitionaria spre anteconsultare, care are de a raportá congresului.

Obiectele straine de competinti'a bisericésca se reiapta simplu, s se restitue esibitoriloru.

§. 25.

Membriloru congresului li competu diurne amesurate pre timpulu duràrei lui, éra acelor'a dintre ei cari îsi au locuinti'a afara de loculu sesiuniloru congresuali, sî despagubire de drumu, stabilinda dupa mile. Cifr'a acestoru competintie se reserva unui conclusu specialu, care vá urmá dupa acést'a.

§. 26.

Regulamentulu presinte intra numai decâtu in viatia, sî modificàri in acel'a-'si se potu esoperá numai prin dóua tertialitàti a membriloru congresuali.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 24 Septemvre.

Sciri detaiate despre revolutiunea din Spani'a ne lipsescu; cu atât'a mai mare este insa numerulu telegrameloru in privinti'a acést'a, de cari se ocupa politic'a din afara. Cele mai nóue telegrame spunu, ca in Spani'a s'au asiediatu unu regimu provisoriu. Intre membrii acestui regimu numera diuariele „Opinion Nationale“ sî „Temps“ pre Jose Olozag'a, Figuerol'a sî pre Nero Conto. Englesii, cari locuescu in Madridu au gratulatu regimului provisoriu. „La Presse“ dîce, ca regimulu provisoriu respinge unanimu form'a republicana. Unu telegramu din 30 Septemvre din Madridu spune, ca acolo domnesce ordinea cea mai buna. Oficiali noi au primitu servitiulu publicu. Poporulu e inarmatu. Generalii: Emanuilu Conch'a sî Zapateros suntu arestati. Iéra altu telegramu din Madridu, totu din dîu'a aceea de câtra séra dîce, ca Conch'a au fugitu din Madridu. Barcelon'a s'au resculatu. Marquis de Cheste au plecatu la Franci'a. Infant'a, Mari'a Christin'a au cerutu unu vaporu, cá sa póta plecá la Gyon câtra Franci'a. Dupa unu telegramu din Bayonne, regin'a au ajunsu in 30 Septemvre la 1½ óra dupa amédi in Henday sî de ací va plecá la Pau.

In fine unu telegramu din Parisu din 1 Oct. aduce dîn Biaritz scirea urmatóre: fiindu ca evenemintele din Spani'a au luatu de ieri incóce o directiune mai seriósa, regin'a s'au otàritu, sa plece din San-Sebastianu la Franci'a. Imperatulu fiindu insciintiatu diminéti'a despre acést'a, s'au grâbitu a tramite la granitia trei oficieri din cas'a lui, pre generalulu Castelnau, pre camerariulu Dumanoi, sî pre locotenintele de nâi Conneau. Trainulu regescu, care ducea pre regin'a, pre regele, copiii regesci, pre unchiulu reginei infantulu Don Sebastianu, pre ministrulu de statu sî mai multe persóne din cerculu reginei au ajunsu la 11 óro inainte de amédi in Henday. Unu numeru mare de oficiali sî oficieri din garnisón'a din San-Sebastianu au insocitu pre regin'a pâna la granitia. Ací, cându erá sa iésa din Spani'a, i facura acesti'a onórea regésca. Imperatulu, imperatés'a sî principele imperatescu, incungiurati de suit'a imperatésca asceptau pre regin'a la statiunea drumului de feru din Regresse. Dupa o intalnire, petrunsa de simpathi'a aceea, care o insufla totu-déun'a nenorocirea, se puse trainulu câtra Pau in miscare; ací vrea sa odichnésca regin'a vre-o câte-va dîle in castelulu, ce i l'au datu imperatulu spre dispositiune.

La acestea dîce „Moniteur“ in buletinulu seu: „Eveneminte grele au urmatu in Spani'a de vre-o dóua dile. Acestea eveneminte nu suntu cunoscute pâna acum fàra prin telegrame. Detaiori lipsescu inca. Lupt'a asteptata, carea erá sa aiba unu caracteru decisatoriu, s'au intemplatu in 28 Septembre intre Novaliches sî Serano. Dîuariulu „Gazette de Madrid“ din 29 Septembre, care au adusu scire despre lupta, dîce, ca aceea n'au pututu dur'a multu; recunósce, ca Navaliches fù ranitu, sî totusi afirma, ca elu au fostu invingâtoriu. Cu tóte acestea se ivî in capitala unu feliu de revoltare, sî regimulu provóca in o proclamatiune pre locuitorii, cá sa sustîna ordinea. Inca nu suntu cunoscute impregiuràrile singuratice ale luptei depre podulu dela Alcol'a sî ce au urmatu indata dupa aceea, Se vede numai, ca nu multu dupa scirile, cari au sositu dela Novaliches, a ajunsu elu insusi in Madridu sî inca in aceeasi dî dupa amédi Concha s'au retrasu dela regimu. Dupa acestea s'au formatu o junta provisorie, carea consta din ómenii sî representatii diferiteloru partide, cari au luatu parte la resculare. Presiedintele acestei junte, carea stapânesce acum in Madridu, este Madoz. Ieri câtra séra domnea inca turburare mare, nóptea insa au trecutu fàra neliniscíri serióse.“

Din Parisu sî din Madridu mai inregistràmu urmatórele telegrame:

Parisu, 1 Octomvre, sér'a. O nota oficiósa constatéza, ca disertantii din Spani'a in viitoriu potu merge dupa placu, unde voru vrea. Regimulu francesu nu are alta datorintia, decâtu sa asigure ordinea la granitia. Aceeasi nota, amintindu despre tramiterea mai multoru nâi francese la tiermii Spaniei, dechiara, ca acést'a se face numai, c'a la casu de lipsa sa spriginésca pre natiunalii francesi; câci nu aru esistá nici unu cugetu de vre-o amestecare in afacerile Spaniei, de care Franci'a vrea sa remâna cu totulu streina.

Depesie din Madridu demintu scirea, ca contele Girgenti aru fi vulneratu.

Parisu, 2 Octomvre. Se afirma, ca contés'a Girgenti aru fi plecatu astàdi la Pau.

Dîuarulu „Gazeta de Madrid“ din 30 Septembre constatédia, ca Emanuilu Concha s'aru fi dusu la Madoz sî la generalulu Zovellar sî li aru fi dechiaratu, ca fratele seu Jose Conch'a au mersu la San-Sebastianu, cá sa resignedie dela postulu seu, cunoscendu impossibilitatea, dea mai puté sustîné sistem'a de mai inainte. Apoi s'au formatu junt'a provisoria, statatóre din 40 de membrii. Ea sî primi in totu momentulu adrese si felicitari del'a celelalte orasie ale Spaniei.

O proclamatiune a juntei insciintiá, ca in diu'a urmatória se va formá o junta definitiva sî demandà, cà sa se continue lucrârile spre ridicarea unei statue pentru Mendizabal.

Madridu, 2 Octobre. Novaliches au muritu.

Madridu, 2. Octobre. Prim au trecutu ieri in calatori'a sea prin Valcucia sî mâne diminétia va sosí ací.

Serano va sosí mâne séra din Cardov'a aicí. Spani'a intréga tréce pre partea revolutiunei. Resultatulu alegerei aséra inca nu erá cunoscutu.

Iéra din Barcelon'a inregistràmu urmatórea depesía dela 1 Octombre: S'au intemplatu serióse conturbâri de liniscite. Cas'a orasiului fù derimata. O processiune democratica, ce sau facutu in onórea lui Prim sparse ferestrile capitanului generalu. Gendarimii puscara sî vulnerara pre doi insi. Multimea adunata alergà dupa arme sî va atacá palatulu. Sau organisatu o junta provisoria. Capitanulu generalu contele Cheste dechiarà, ca nu o va recunósce, sî amenintià, ca va impuscá pre membrii ei. Orasiulu stá sub asediu militariu. Ieri au plecatu capitanulu generalu sî junt'a au remasu domnitóre in orasiu sî fraternisédia cu trupele.

Corespundintie.

Din Romani'a.

Domnule redactoru! Me iertati déca-mi permitu a sperá in ospitalitatea dîuariului Domniei Vóstre pentru cele ce ve tramitu printr'acést'a, câci de-sî materialulu meu este fórte putînu, totusi elu este numai purulu adeveru, care va interesá pre publiculu cetitoriu mai multu, decâtu o fraseologia intrebuintiata a dese prin scrierile ce apartinu seculului, in care traimu.

Sub titululu de mai susu, sa nu credeti, ca mi-amu propusu a face politica, câci ori-ce convine junelui mai multu, decâtu a se mestecá cu ferbintiél'a sângelui séu in politica, carea de multe ori cere sângele rece sî nerevoltatu de patimi alu unui càruntu plinu de esperintia sî practicatu in cunoscintiele, de care unu june abiá i-si póte face vre-o idea. Aceste cuvinte suntu intr'adeveru cutediate, fatia cu o junime fórte patimasia in politica, sî me temu ca multi se voru indigná; insa o mai spunu odata, ca junele nu e pentru politica, ci trebuie, déca nu vré sa iésa din marginile modestiei, trebuie a urmá svatulu nestoriloru politici, cari nu lipsescu nici natiunei nóstre. Cele dîse aici trebuie intielese numai in privinti'a aceloru cavaleri de spiritu, cari suntu neobosi i in activitatea loru politica prin jurnale, câci cu politic'a fâcuta pre strade sî prin cafenele n'avemu nimic'a.

Dara m'amu intretienutu pré multu la observatiunile asupr'a fatalului cuventu „politica“ sî me grabescu a trece la obiectele propuse cá sa nu mi se obiecteze chiaru mie ca me ocupu de politica;

Domnii lectori ai acestui dîuariu, cari n'au visitatu inca Romani'a, voru cautá cunoscintie asupr'a ei póte din unele descrieri de caletoria, date la lumina de straini. Asemenea descrieri trebuie puse multu la indoiéla, câci ele séu suntu pré vechi sî neadeverate pentru starea actuala a Romaniei, séu suntu nöue, dara scrise cu intentiunea de a mai selbatecí pre tiér'a numita de unii „Wilde Walachei“, cu tóte ca ea n'a fostu nici odata, sî nu póte fi tiéra selbatica. Totu asiá trebuie puse la indoiéla sî unele date despre Românî'a, cari aparu chiaru in dîu'a de astadi in jurnale ostile Romanismului, câci ele n'au nici umbr'a adeverului sî se scriu numai cá sa denege româniloru ori-ce activitate de viétia politica sî sociala.

Trecutulu Romaniei de astadi a fostu intr'adeveru mare, câci faptele mari o pretindu acést'a, care fapte nu suntu negate nici de istorici inimici româniloru. Spre a ne convinge despre acést'a sa tragemu in consideratiune positiunea Munteniei sî Moldaviei in trecutu, dóue provincie mici, singure populate de ginte romàna, incungiurate de natiunelitâti parte straine sbuciumate de nenumerate ori de certe interne, cum au pututu esistá aceste dóue tieri surori intre fruntariele loru adeverate, mai pâna in dîu'a de astadi, cându le vedemu hotarulu stirbitu. Cum nu le-au torcitu turcii, cum nu le-au tataritu tatarii, cum nu le-au lesitu lesii, cum nu le-au?

Romani'a a fostu mare in trecutulu ei, câci atât'a prin arme, câtu sî prin diplomatia a pututu combate pre turci, pre tatari, pre lesi sî pre unguri, sî si-a conservatu pâna astadi numele ei de Romani'a.

Alta cestiune, adeca aceea despre presentulu inbucuratoriu alu Romaniei ar' trebuí tratata mai indetaluí, cá se fia cu atâtu mai intielésa, dar' fiindu ca noi ne restringemu la cadrulu unei simple corespondintie, o vomu atinge numai in pârtile ei mai principali. Totu ce se cere spre fericirea unui statu, sî prosperarea lui incepe a-si luá in Romani'a unu aventu favoritoriu. (De aru da Ddieu! R.)

Tieranulu astâdi este liberu, are mosi'a sea sî si-a reparatu plugulu intielenitu, cá sa asude pentru sine sî pentru copii sei, dér' nu pentru pung'altui'a. Cumca tieranulu romanu, pre carele inamicii 'lu numescu modelu de inertie, intielege bine positiunea sî chiamarea sea de agricultoriu liberu, o puteau dovedí chiaru in anulu acest'a bogatele arii de treieratu sî porumbulu, care in marimea sea pre alocuré presentá mai multu unu prospectu de selve decâtu de agri. Apoi bunulu Domnitoriu sî patrioticulu sî liberalulu guvernu inca nu pvegetá, a indemná pre tieranu la lucrarea pamentului. Concursurile de pluguri, din care unulu s'a intemplatu in calatori'a Altetiei Sele la Câmpu-lungu, iér' altulu in dîu'a de 14 Sept. 1868 lânga Bucuresci, nu suntu decâtu salutarie. La celu din urma concursu, amu vediutu tieranii arându pre intrecute, in fatia unui juriu essaminatoriu. Cei ce sau aflatu, ca lucra mai bine, fura coronati cu cununi de flori, decorati cu medalie de argintu, sî premiati cu pluguri sî grape de sistem'a nóua. Ce nu voru face tieranii pré venitoriu, c'a sa ajunga asemenea premiu sî aplausele unei multimi privitórie. Cu ocasiunea acést'a s'a tinutu si-o mica espositiune de producte, manufacturi sî vite.

Alu doilea factoru alu statului românu este comerciulu. Desi: acést'a prin adunatura strainiloru sî prin influinti'a loru erá aprópe sa cadiá intr'o coruptiune, totusi sî astâdi incepe a porní pre o cale mai salutarie; Scienti'a nu va mai lipsî multu a fi basa comerciului, câci scól'a pentru acést'a face din dî in dî totu mai mari progrese. Apoi câile de comunicatiune nu mai suntu, decâtu o intrebare de timpu, carea pre unele locuri e dejá deslegata; câile ferate s'au pusu in lucrare; navigatiunea Oltului a Prutului sî póte chiaru a Ialomitiei voru fi opera celui mai aprópe tempu; unu vaporu pe Dunare mai lipsesce sî eata comerciulu in Romani'a e indusu catra florea sa!

Instructiunea publica, carea este un'a din cele mai vitali cestiuni intr'unu statu, sî ea la rendulu ei nu va lipsi a aretá dejá stralucite progrese, câci scoli suntu multe sî se mai infiintiaza pentru ambe sessele. Profesorii sî Institutorii precum sî institutricile se alegu prin concursu, mai totdeun'a, care impregiurare ne garantéza, ca scólele voru fi incredintiate numai unoru persóne demne sî cu cele de lipsa cunoscintie. In Bucuresci suntu dóe gimnasie complete sî alte dóue de câte patru clase. Studiile gimnasiale se tratéza pre ici asiá, déca numai se rosu decâtu in Transivani'a. Intre alte institutiuni sî scóle merita aceea de agricultura totu respectulu, fiindu ca face cele mai mari sî mai imbucurâtóre progrese; amu vediutu pluguri lucrate de elevi din scól'a de agricultura, cari nu le putei crede a nu fi fabricate pre la cine scia ce fabrici insemnate de Romani'a.

Numai putina sperantia ne da industri'a, care atrage acum sî pre români, ce erau cu totulu indiferenti fatia cu acést'a insemnata profesiune, a lucrá ei pentru orasiele sî satele loru sî-a numai inavuti pre atâti'a: „traista góla“, ce au invetiatu a purtá aculu, fórfecele sî sul'a! —

Cele atinse pâna acum garantéza pre deplinu Romaniei o basa solida pentru esistinti'a ei in seculi indelungati. Dara sî puterea, care tîne pre statu in vigóre in privint'a organismului seu, nu lipsece Romaniei. Amploiatii de astadi nici aru mai avé vr'o asemenare cu acei'a de mai nainte, cari lipsiti de prasse, abiá puté serví statului de adî pâna mâne. Acum afli in Romani'a amploiati, invetiati sî ingrijati de binele publicu. In câti-va ani Romani'a in asta privintia nu va mai avé nimicu de regresatu.

Armat'a inca nu intârdiéza in cele ce se ceru dela ea. —

Pompierii români, cari au oficiulu stingerei de incendiuri, nu sciu, déca-si voru aflá in Europ'a altii, ce aru putea sei intréca; de siguru nu! Câci pompierii trebue admirati in iutimea, cutezarea sî bârbarti'a loru. Totu periclu de focu e delâturatu, déca pompierii voru aflá periclu la tempu. Sa-i vedi cum alérga ei de devotati la datorinti'a loru, sa-i vedi cu câta desteritate se urca pre edificiele aprinse, ai invetiá, cum trebuie despretiuita mórtea. Dara pentru aceea o sî spunemu cu cea mai mare consciintia ca numai in Romani'a suntu pompieri. Dearu fi toti ostasii Romaniei Pompieri, atunci acésta tiéra aru puté fi sigura, ca ori-cându 'si va putea pestrá neutralitatea — cu tóte ca nici dorabantii si Venatorii nu trebuie nebagati in séma. Marturisindu ca nu avemu alte cunoscintie sigure despre armat'a principateloru, mai amintimu in scurtu, ca gard'a nationala inca va putea pune unu bratiu puternicu la ori-ce eveniminte neasceptate in nefavórea tieriloru unite.

Apoi viétia sociala, cu tóte ca ea e inferata de tóta lumea de imorale sî corupta, totu-si nu e chiaru asiá precumu ne-o ilustréza dusmanii natiunei nóstre. Fiti siguri, ca nu ragnesce nime mai multu despre coruptiunea din Romani'a, decâtu chiaru acei streini, carii au adusu acésta pestilenti'a cu sine dintr'alte tieri. Dara multiemita ceriului, lepra societâtii incepe a-si aflá medicii sei, sî Românii afara de mica tabera aceloru frantinditi, din dî in dî punu mai multe base solide pentru viéti'a sociale. Totu feliulu de reuniuni cu scopuri nobile se afla in Romani'a, Românulu le sustîne, câci scie bine, ca elu are a fi sustînutu de ele. Intr'altele ne atrage atentiunea societatea tragerei la tînta, carea intr'unu scurtu timpu sî a câscigatu atâti'a partinitori, incâtu trebuie a ne mirá. S'au tînutu dejá o tragere la semnu generala, la carea s'a doveditu ca tragerea la tînta se pare a fi mai multu in natur'a românului decâtu a Germanului, care trimbitéza atât'a despre Schitzenvereinuri.

Iéta dara presentulu Romaniei sî conchideti sî la venitoriu! I. L . . . . . .

Nu ne indoimu de bun'a credintia a d. cor. insa; ni e téma ca descrierea nu va corespunde mai pre tocmai realitâtiei.

Varietâti.

⁂ Focuri multe ni sa anuncia ca s'au intemplatu in multe pârti, cari au casiunatu daune insemnate. Cum e tiér'a nóstra osandita la lipsa de comerciu sî numai la o viatia din mâna in gura— calamitatea focuriloru pune verfulu miseriei unde ajunge de mistuie averea bietiloru ómeni. Fripti de atâtea ori aru fi tempulu, cá ómenii sa se induplece intaiu a-si face cladiri de materialu mai solidu, cá sa nu fie espuse mereu sî la cea mai mica schinteia se aprinde, adou'a de s'aru dedá, a se folosí de mijlócele asociatiuniloru, cari asigura averea ómeniloru celoru ce participa la asemenea asociâri asiguratórie.

⁂ (Drumulu de feru. O depesia sosita aici anunciaza, ca Marti'a trecuta Mari'a Sea Domnitoriulu a datu cea dintâi'a lovitura de sapa terasamenîului drumului de feru Galati—Bucuresci.

⁂ (Espositiunea judetiana) cu concursulu de pluguri, care erá sa fia in 15, s'a amenatu pentru dîu'a de 22 Sept. „C. e. I.“

⁂ O biblioteca rara s'au aflatu nu de multu in Hamburgu intre efectele de câletoria a unei francese june. Acest'a avea la sine o colectiune mare de tomuri din classicii nemtiesci legate sî taiate in auru. La cercetarea mai de amenuntulu s'a vediutu, ca tomurile suntu invelitori de dentele de cele bune, de pantlice de matasa sî alte scule de lucsu. Opurile aceste periculóse se confiscara sî pentru defraudatiune de vama platí jun'a francesa o suma insemnata de bani sî apoi se eliberà.

⁂ Bucuresi. Dumineca 15 Sept., societatea academica româna a tienutu o siedintia publica sî solemna in sal'a senatului sub presiedinti'a M. Sele Domnitoriului, presiedinte onorariu sî protectore alu societâtiei pentru unitatea sî cultur'a limbei române. Publiculu celu mai alesu, corpulu profesorale sî toti cei ce intielegu aventagiele culturei limbei sele literiloru nationale, asistau la acésta mare solemnitate. „Rom.“

⁂ (Doi Turci) pescuindu fâra permissiune pre canalulu romanescu, in dreptulu pichetului No. 66 de la Bechetu, sî fiindu urmariti de graniceri, au trasu cu arme asupra loru. Acestia repostindu au ranitu pre unulu cu glontiulu. Ranitulu s'a tramisu de comandirulu de la Bechetu in cautarea spitalului de la Romanati. Ran'a, de sî nu este grava, nu se va puté suportá fiindu inaintatu in betranetie.

⁂ (Curiositatea.) In casele unui barbieru in suburbia Sf. Lazaru o closica a scosu intre alti pui sî unulu cu patru picióre sî doue pantece, anse numai cu unu capu.

⁂ (Crudîme.) De mai multe dîle se aude aici, ca D. directoru generalu alu telegrafeloru sî posteloru, D. Ioann I. Falcoianu, care se afla acum la postele Maracesci sî Domnesci, intre care perdutu séu s'a furatu o geanta cu 5000 galbeni, comite crudimi ingrozitóre, pentru a descoperí faptuitoriulu acestui furtu. Se dîce, ca o femeia ingreunata, aru fi sî muritu in urm'a acestoru crudîmi sî ca alte nóue persóne suntu aprópe de mórte. Totu orasiulu nostru este indignatu despre aceste intemplate. Ceremu dela guvernu sa ne dee deslusîri esacte despre aceste crudîmi, sî adaugemu inca, ca nu putemu crede, ca unu omu, sa aiba elu unu rangu câtu de mare, are sî dreptulu de a comite atâtea crudimi. Noi ne mirâmu inca, ca nu s'a gasitu cine-va intre dnii judecatori din apropiere, care s'a dusu la fati'a locului pentru a oprí nelegiuit'a purtare a dlui Falcoianu. — Asta mai aflâmu ca banii nu s'a gasitu sî ca D. Falcoianu s'a intorsu la Bucuresci. „C. d. Iasi“.

24—3 **Publicatiune.**

Prin gratiosulu decretu reg. guberniale cu datulu 16. Iuliu 1858 Nr. 12.764 s'a concesu comunitatei Branulu (District. Fagarasiului) tienerea a doue terguri de tiéra in fiecare anu, sî adeca unulu in 8 Augustu sî altulu in 6. Octombre, c. a. cârora voru premerge câte una dî indatenatele terguri de vite.

Acést'a se aduce la publica cunosciinti'a.

Branu, 30 Augustu 1868
Oficiulu comunale.

22—2 **Concursu.**

Pentru Ocuparea statiunei vacante de Invatiatoriu la scól'a populara gr. or. din comuna Sacatura, Protopresbiteratulu Zlatnei de susu, cu salariu de 100. fl. v. a. lemne de incalditu sî cuartiru liberu.

Doritorii de ocupá numitulu postu sasi trimita timbrate sî francate atestatele loru, ca suntu de religiunia gr., or. ca au absolvatu Cursulu Teologicu sau Pedagogicu, pâna in 14. dîle Octobre a. c. la subscrisulu.

Campeni 31. Septembre. 1868.
Ioanu Patitia
Protopopu sî Inspectoru
Districtualu in Campeni.

Burs'a de Vienn'a.

Din 24 Septembre (6 Oct.) 1868.

Metalicele 5%	56 70	Act. de creditu	206 80
Imprumut. nat. 5%	61 80	Argintulu	113 75
Actiile de banca	722	Galbinulu	5 53

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 79. ANULU XVI.

Sabiiu, in 27 Septembre (9 Oct.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1868. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 75 xr. v. a.

Pentru Transilvani'a si Monarchi'a austriaca 2 fl.

Pentru Principatele rom. unite si strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sciri speciale dela Congresu.

Comissiunea de 27 a tienutu ieri in 8 Oct. la invitarea sectiunei I, o siedintia plenaria, spre a aduce in chiaru cestiunea de mare importantia pentru lucrarea mai departe a acestei sectiuni, cari si cu ce sfera de activitate suntu organele eparchiali; si dupa desbatere lunga interesanta, la care au luatu parte cei mai de frunte membri, invertindu-se diferinti'a opiniuniloru mai tare pre lânga intrebarea aceea, ca au sa intre si mireni in consistoriu, s'a primitu, ca organele eparchiei suntu, se intielege cu Episcopulu in frunte, sinodulu eparchialu si consistoriulu, cel'a cá corpu, legislativu, acest'a cá corpu esecutivu. Consistoriulu insa are sa constea din 3 sectiuni, un'a pentru trebile scolari, a dóu'a pentru cele disciplinari si matrimoniali, iéra a trei'a pentru cele economice.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

Siedinti'a VI s'a tienutu in 24 Sept. (6 Oct.) sub presidiulu ordinariu.

Inceputulu siedintiei la 10¼ óre inainte de amédi.

Notariulu Dr. Maniu cetesce protocolulu siedintiei trecute, carele se verifica si se accépta fâra de modificâri.

Dupa acést'a aduce presidiulu la cunoscinti'a congresului sosirea Dlui Antoniu Mocioni de Foenu si infatiesiarea densului la congresu. Aflanduse plenipotenti'a acestui Domnu intru tóte corecta, se dechiara de verificatu (sa traiasca!). Urméza incunoscintiarea despre sosirea Dlui vice comite Dr. Hodosiu, alesu deputatu in tractulu Zarandului Fiindu si plenipotenti'a acestui Domnu inzestrata cu tóte formele legale, Dr. Hodosiu se dechiara de verificatu.

Fiindu ca dlu Dr. Hodosiu s'au alesu in dóue cercuri de alegere de deputatu congresualu: in Protopopiatulu Zlatnei si intr'alu Zarandului, susu amintitulu domnu resignéza, de a fi deputatulu tractului Zlatnei. Resignatiunea acést'a, prevediendu-o alegatorii din cerculu amintitu in urma, au alesu si unu substitutu in persón'a dlui Georgiu Secol'a. Fiindu si plenipotinti'a acestui domnu provediuta cu tóte cerintiele legali, se dechiara de verificatu. (sa traiésca).

Asemenea s'au infatiesiatu astadi DD. Alessandru si Victoru Mocioni congresului, si fiindu si plenipotintiele domnieloru sele provediute cu recerintiele legali, se dechiara de verificati (sa traiasca!)

Dupa acestea presidiulu presentéza congresului unu recursu insinua din partea representantiloru din Eparchi'a Odiei si comitatului Bihariei, care recursu se dá notariului Dr. Maniu spre cetire, si in carele se cere restaurarea episcopiei in Oradea mare.

Recursulu se transpune la comissiunea petitionarie.

Dlu dep. Cermena substerne unu recursu a comunitâtiei mestecata cu serbi, Mehal'a de lânga Timisiór'a, si se róga c'a acestu recursu sa se transpuna la comissiunea respectiva (se primesce).

Dlu dep. Babesiu in câtu privesce petitiunea reinfiintiârei episcopiei din Oradea marea, dice, ca desi lucrulu nu este momentu comunu, ci totusi de o mare insemnatate si ca comunele din Banatu, cari sau tienutu de dieces'a Timisiórei au aceeasi positiune, carea dieces'a sau sistatu in contr'a protestului asternutu. Crede asiadara, ca aru fi mai oportunu sa se pua acestu obiectu la ordinea dilei, séu sa se denumésca pentru elu o comissiune speciala.

Dlu dep. Manu reflectéza, ca in privinti'a acestui obiectu s'au adusu conclusu, sa se incredintieze comissiunei petitiunarie; densulu asiá dara nu póte pricepe prepunerea dlui dep. Babesiu.

Escel. Sea Dlu presiedinte provóca comissiunea, esmisa in privinti'a proiectului de lege, adusu de Ministeriulu de culte si instructiunea publica pentru regularea scóleloru poporali.

Dlu dep. Babesiu c'a referinte dice ca obiectulu, cu carele au fostu insarcinata comissiunea de 9 este de insemnatate estraordinaria, pentru ca proiectulu ataca dreptulu atonomiei nóstre bisericesci. Comissiunea esmisa nu s'au multiamitu, a desbate obiectulu acest'a numai in sinulu seu, ci au ascultatu in conferintie private si opiniunea totalitâtiei. Asiá dara propunerea comissiunei este votulu maioritâtiei, acceptatu de totalitatea membriloru congresuali si este dorinti'a comuna. De aceea se marginesce a cetí propunerea comissiunei si apoi a face unele observâri (cetesce propunerea comissiunei publicata in nrulu trecutu). Deslusiesce apoi, ca intrebarea cea mai dificila in cestiunea de fatia au fostu, ce de a se intreprinde spre ajungerea scopului.

In privinti'a acést'a spune, ca s'amanifestatu diferintia, pentru ca unii, si la inceputu partea cea Mai mare, au fostu de acea opiniune, ca pasii sa se specifice si sa se dica deadreptulu, ca Escelenti'a Sea aru avea sa se indrepte mai antâiu câtra regimu si câtra corporatiunea legiuitóre, pentru ca proiectulu acest'a este predatu unei comissiuni ad hoc.

Escelenti'a Sea sa fia poftitu in numele congresului sa faca pre acestu temeiu pasii de lipsa. Iera déca acesti pasi aru fi fâra resultatu, atunci sa se intrepuna la Maiestate, cá sa denege sanctiunea acestui articlu de lege, spre delaturarea periclului amenintiatoriu autonomiei bisericei nóstre. maioritatea insa, condusa de credinti'a si principiele constitutionali a aflatu mai cu cale, sa se concréda lucrulu preste totu Escelentiei Sele si sa astepte resultatulu dela pasii ce i va aflá Escelenti'a Sea de buni ai face in privinti'a acést'a. Vorbitoriulu si au reservatu dreptulu, a aminti acésta impregiurare, pentru cá sa nu remâna ne atinsa seriositatea cestiunei, cu carea au decursu desbaterea in comissiune si in conferintie private, si cá niminea sa nu presupuna, ca acei 9 membrii ai congresului au luatu cestiunea acést'a importanta si atâtu de grava, pré usioru.

Escelenti'a Sea Dlu presiedinte: Nu e indoiala Domniloru, ca fiacare dintre DVóstra n'aru avé libertate deplina de cugetare, de vorbire si votisare si tocmai acést'a inpregiurare mi demânda mie, sa primescu conclusulu domnieloru vóstre. Cá barbati liberi, cá barbati neintimidati v'ati esprimatu, sa facu eu pasii necesari in tréb'a acést'a. Intr'a, [illegible] legea acést'a sa [illegible] autonomi'a bisericei nóstre. Cumca si eu voiu face liberu si neinteresatu toti pasii, ce i voiu socotí de corespundietori scopului, amu din viéti'a mea fapte reali, pentru ca eu amu fostu pentru autonomi'a scóleloru confessiunali inca atunci, cându cei mai multi membri ai congresului nostru de acum, s'au luptatu pentru nimicirea pretensiuniloru nóstre legali si afundu taietórie in vieti'a nóstra. Déca m'amu luptatu pentru scóterea scóleloru nóstre confessiunali de sub puterea unui regimu absolutisticu, inca si in contr'a convingeriloru confessiunaliloru nostri, mi puteti crede, ca acum sub regimu constitutiunalu nu me voiu luptá mai putinu si cu inima mai slaba. (sa traiésca!).

Dlu dep. Hodosiu se róga de cuventu.

Dlu dep. Macelariu: sa asceptâmu pre Escelenti'a Sea sa finésca!

Escel. Sea Dlu presiedinte continuându propune, a se votá motiunea, care sau facutu din partea comissiunei (se primesce motiunea).

Dlu dep. Hodosiu crede, ca nu se póte pune intrebarea asiá, ca primescese propunerea comissiunei séu ba, ci ca primesce in apretiare, si déca se va primí, atunci sa urméze desbaterea ganerala si apoi cea speciala.

Dlu dep. Maniu dice, ca déca s'au enunciatu, sa se primésca desbaterea generala cá basa a desbaterei speciale, de acést'a nu mai póte fi vorba, pentru ca insusi Dlu reportatoriu au declaratu, ca acésta motiune este numai dupa forma a comissiunei, in fapta insa a majoritâtiei congresului. Esc. Sea au avutu totu dreptulu, a pune intrebarea, ca primescese propunerea comissiunei sau ba, pentru ca vediù, ca niminea nu s'au insinuatu la vorbire.

Dlu dep. Hodosiu: eu m'amu insinuatu la vorbire.

Dlu dep. Maniu se dechiara, ca nu simtiesce cu principiile aduse inainte, cá propunarea comissiunei sa se primésca de basa generala si speciala (sa se primésca en bloc!)

Dlu dep. Hodosiu fâcendu unele observâri la propunerea comissiunei, arata, ca e neindestulitu cu formularea propunerei, pentru ca de-si tóte considerantele si tóte argumentele, ce se aducu in contr'a proiectului de lege, in cestiune, care este indreptatu câtra dieta si dupa votare se va substerne sanctiunei Maj. Sele, totusi vede o ingrigire mare. Crede mai departe, ca conclussiunea fâcuta din aceste considerante nu este destulu de logica, cá sa se róge de presiedintele sa faca passii necesari, ci ca aru fi mai conformu demnitâtiei congresului aducerea unui conclusu decisivu, prin care congresulu sa-si esprime chiaru aprobarea si desaprobarea sea, cu privire lá o lege, care taie in atonomi'a bisericei. In putera autonomiei, biseric'a are dreptu, de a esiste, are dreptulu asecuritatiei, care-lu esercita prin proteste si reclame pentru ca biseric'a are dreptu, de a aduce legi, dar nu are dreptu materialu, ci numai putere spirituala. Unu proiectu de lege alu ministeriului póte fi celu mai bunu, vine insa dela o corporatiune straina, ce nu are dreptu, a se amestecá in drepturile bisericesci. In fine aduce si acést'a la cunoscinti'a congresului, ca congresulu sa protesteze in protocolu a priori in contr'a oricâroru legi, care se facu pentru scól'a si biseric'a nóstra, Aru fi de doritu, cá acestu conclusu sa'lu faca congresulu; dara fiindca majoritatea comissiunei si conferintiei private a primitu propunerea comissiunei, nu va mai suscitá propunerea sea. Acestea le amintesce numai pentru cá sa remana urme in protocolu, iéra de altmintrea primesce propunerea de obiectu alu desbaterei speciale.

Dlu dep. Galu: Eu me alaturu lânga propunerea comissiunei. Protestu aru fi numai atunci de lipsa, cându o lege este dejá sanctiunata (voci: s'a propusu!). Mai amu afara de acést'a, a amintí unu punctu de vedere de mare insemnatate, din care privindu e rectificata procederea nóstra. Vedemu jurnalistic'a germana, ba asiá dîcendu opiniunea publica européna merge intr'acolo, cá sa emancipeze scólele de sub cleru. Acést'a este de priceputu la catolici, pentru ca acolo mirenii nu au influintia in causele bisericesci scolare sî fundationale. In biseric'a nóstra insa mirenii au pre deplinu influintia, ba influintia prevalenta in trebile scolari, sî asiá cându ne luptâmu pentru pastrarea autonomiei scóleloru sî respective a scóleloru conesionali, nu suntemu nici decâtu in contrastu, ci tocmai pre acelu punctu de manecare, care e a Europei intregi civilisate.

Dlu dep. Glodariu partinesce parerea Dlui Hodosiu.

Dlu dep. Popea: Nu [illegible] positiune, de a ne cunósce drepturile sî datorintiele fatia cu autonomi'a bisericei nóstre sî de a le sî aperá. Cându se cere dara dela noi, cá sa aperâmu drepturile bisericei, le vomu aperá, credu, vina din ori-ce parte vatemarea loru. Eu nu voiu sa fiu lungu in vorbire; de si in conferinti'a privata amu fostu de parerea Dlui Hodosiu, pentru ca mi-au parutu, a fi fórte necesariu, cá sa ne esprimâmu dorinti'a contr'a vatemârei autonomiei bisericei nostre. Insa mi-au parutu fórte bine, ca Dlu Hodosiu s'au abatutu dela propunerea sea, pentru ca intru adeveru erá intr'o minoritate fórte mica, care poftea, cá sa se combine acésta propunere intru un'a. Deórece Dlu referinte alu comissiunei de 9 au amintitu in vorbirea sea, cumca nu numai comissiunea singura, ci sî in totalitatea membriloru congresului nostru, au luatu inainte obiectulu acest'a sî lau desbatutu in cea mai mare parte cu tóta seriositatea sî in urm'a desbateriloru sau intrunitu intr'unu conclusu. Eu credu Dloru, ca nu amu mai avea causa, de a mai incepe odata desbaterile, care au avutu deja locu odata intre noi, sî 'mi iau voia, a face propunere dupa regulamentulu afaceriloru nóstre, care tintescu intr'acolo ca maritulu congresu sa primésca propunerea de 9 „en bloc“ (se primesce).

Dlu dep. Tincu partinesce intru tóte propunerea comissiunei, voiesce insa a constatá o impregiurare, care au venitu astadi inainte, carea pre viitoriu pentru câstigarea de timpu are sa se evite. Marturisesce ca dupa regulamentulu casei fia-care deputatu are dreptu, de a face propuneri sî a primí amendamente facute de altulu; dara a face numai propuneri private, precum au fâcutu dlu Hodosiu, dîce, ca este in contr'a regulamentului

Dlu dep. Fauru cere, cá sa se incheia desbaterea.

Dlu dep. Hodosiu dîce, ca in urm'a propunerei dlu dep. Pope'a intrebarea aru fi acum'a cá sa se primésca propunerea comissiunei „en bloc“, ori bá.

Dlu dep. Sigismundu Popoviciu face observarea, ca este deschilinire intre o propunere, care constá din mai multi §§-fi, sî intre propunerea de fatia, care constá in genere sî in specie numai de un'a intrebare.

Dlu dep. Macelariu dîce, ca sa se aduca dara propunerea Dlui Popea la votare.

Escelenti'a Sea, dlu presiedinte face intrebarea ca primesce congresulu propunerea comissiunei de 9? (se primesce!).

Escelenti'a Sea dlu presiedinte in o vorbire mai lunga, aretà ca fatia cu afacerile comissiunei de 27 e silitu a repetí cele ce le au dîsu in siedinti'a de joi, unde a espusu punctulu de manecare, de care fu Esc. Sea condusu la elaborarea proiectului ce se afla la comissiune.

Eu amu spusu, continua Escl. Sea, ca nimicu nu au fostu asiá departe dela mine decâtu o volnicia. Amu avutu nu unu congresu de 90 barbati, ci amu avutu inaintea mea unu milionu sî siése sute de mii de poporeni credinciosi. Sî tóta stradania mea erá indreptata spre mangaierea loru, precumu cetimu in cartea sântei Evangelie fâra prorogative in poporu sî biserica, ci pre basea egalei indreptairi. Eu amu adusu inainte cuvintele lui Balsamonu, unde dice: „oficia non sunt potestatis episcopalis sed dignitatis et auctoritatis canonis.“ De aici amu cutediatu a afidá pre congresu, ca ce amu scrisu eu, nu amu scrisu cu potestate episcopala, ci amu depusu aceea pre hârthia pre bas'a autoritâtiei sî dignitâtiei canóneloru, adaugendu, ca salus eclesiastica est suprema lex. Prin urmare renoiescu rugarea mea ca intre membrii comissiunei cá sa aiba bunatate a delaturá ori-ce banuiala din elaboratulu meu, ca sî cumu acolo aru fi nisce dispositiuni de intielesu dubiu. Nu suntu domniloru, déca veti avea bunatate ami spune, ca unde aveti domni'avóstra vr'o banuiala, atunci me voiu rectificá cu canonulu respectivu dara se ve feriti sî domni'avóstra, sa nu purcedeti din speculatiune (ilaritate).

Dlu dep. Cosm'a: Onoratu Congresu! Eu inca a-si avea sa facu o propunere, care me rogu sa se considere de urginte. Este in Pest'a o deputatiune denumita a fundului scóleloru gr. ort. Suntu mai multe fonduri, care stau sub manipulatiune acestei deputatiune. Intr'altele este sî unu fondu dóra din alu doilea deceniu alu acestui seculu intemeiatu, spre acelu scopu, cá din fondulu acest'a sa se faca pensiuni pentru invetiatori, cari nu mai suntu in stare, [illegible] duce deregâtori'a, sî dóra sî preparandi'a din Aradu inca s'au ajutatu cu fondulu acest'a. S'au facutu dispositiunea, cá sa se plâtésca din lefele invetiatoriloru 10 procente sî pre urma s'au facutu sî unu discu, care bani s'au administratu prin pomenit'a deputatiune. Deputatiunea acést'a, care sta sub guvernu si tragea léf'a sea din banii, cari i avea sub administratiune. Membrii acestei deputatiuni i au denumitu guvernulu. Guvernulu au denumitu la acést'a deputatiune nisce ómeni, cari nau priceputu lucrulu, ómeni de rea credintia, câci au fostu unu timpu, cându s'au defraudatu din banii acesti'a peste dieci de mii, care defraudatori tragenduse la respundere, s'a sinucisu. Poporulu nostru vediendu, ca nu-si ajunge scopulu au denegatu platirea auctei acestei'a in fondulu pomenitu.

De vre-o câti-va ani insa de cându s'a despartitu biseric'a nóstra de cea serbésca, s'au provocatu tóte comunele care suntu in restantia cá sa platésca. Acésta restantia déca mi aducu bine aminte, in cerculu Beiusiului trece preste 15000 fi. v. a. Noi nu amu vrutu sa platimu sî amu reclamatu la locurile mai inalte de unde amu capetatu acelu resultatu, ca recursulu nostru nu se ia in consideratiune, sî s'a ordinatu nóua esecutiune. Eu poftescu dara, de óre ce la contribuirea restantieloru acestor'a numai comunele române suntu constrinse cá sa se stâruiasca sistarea esecutiunei mai departe si mi iau voia a face urmatorea propunere: (cetesce propunerea).

Dlu dep. Ratiu: Maritu Congresu! De-sî cunoscu ca afacerile maritului congresu suntu numeróse sî fórte momentóse, i-mi iau libertate totusi a face o propunere.

Maritu Congresu! In siedinti'a a III-a din 18 a curentei, unulu dintre stimabilii membri ai acestui congresu a bine voitu a face o intepelatiune in favórea preotimei câtra in. presidiu. Cunóscemu dejá sî respunsulu inaltului presidiu, respunsu din destulu motivatu, respunsu de ajunsu justificatu intre cercustârile presinte. Cunoscu sî eu aceea ce inaltulu presidiu a bine voitu a descoperí, ca déca adeca, unu preotu remane credinciosu missiunei sele — nu piere; mai adaugu insa, ca déca unu preotu este cu fric'a lui Ddieu, se róga lui D-dieu ferbinte, sî din reversatulu zoriloru pâna in murgitulu dîlei lucra ne obositu, pânea de tóte dîlele ii este garantata. Dar ce se intempla óre apoi dupa mórte intrebu eu, preotiloru seraci? Ce se intempla cu veduvele preotese sî cu orfani remasi?

Candu unu preotu se afla pre patulu mortii in agonia de mórte, durerile sî chinurile mortii nici pre departe nu potu fi atâtu de grele, pre câtu de grea trebue sei fie acea cugetare, ca dupa mórtea densului, lasa o familia lipsita numai in grij'a bunului Ddieu, fâra nici unu scutu, fâra nici unu ajutoriu!

Amu vediutu insumi nu odata preotese veduve române, mergendu cu sép'a ori cu secerea cá sa lucre tóta diu'a pe plata, pentru cá sa se reintórca sér'a la copiii sei lipsiti cu o bucatura de pâne.

Maritulu congresu cunósce de ajunsu starea cea trista sî jalnica a preoteseloru veduve române, de aceea nu mai ostenescu atentiunea maritului congresu, ci i-mi iau libertate a face urmatórea propunere:

„Maritulu congresu, sa binevoiésca a alege din sinulu seu un'a comissiune, carea se faca apoi unu proectu despre aceea, ca in ce modu s'ar potea face unu fondu corespundietoriu pentru ajutorarea preotiloru vaduve? Scurtânduse izvórele din cari s'aru putea form'a acestu fondu.“

Ambe propunerile se dau la comissiunile respective.

Conferintie invetiatoresci

generali din Protopopiatulu intâiu alu Brasiovului.

In 19, 20 sî 21 Augustu a. e. s'au tienutu conf. inv. gen. cu invetiatorii din Protopopiatulu I alu Brasiovului in sal'a Gimnasiului romanescu in Brasiovu sub presiedinti'a Rev. d. Protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu.

Déca unu poporu se póte ferici numai prin cultura adeverata sî prin o educatiune moralu-religiósa, iéra cultura sî educatiune nu se potu dá decâtu prin preoti sî invetiatori harnici sî zelosi, cari prin o cugetare adencu petrundietória, prin o judecata matura sî tactica in concordia sî armonia conlucréza din tóta anim'a la indreptarea sî imbunatâtirea sortiei acelui'a-si poporu; prin urmare, unde se afla de acesti'a, sî urméza asiá, de aru esbucní focu in nârile balaurului derapanârei, nu ese chiaru din par'a acelui'a-si, in locu de a mistuí, ceea ce i se parea snopi de paie, spre marea-i mirare, arme de mantuire pentru poporulu celu binecuventatu de Dumnedieu?

Pre cânde derepanarea stá sa ne inghitia de totu, ne tramise celu Atotu puternicu unu aperatoriu harnicu, pre Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Bar. de Siagun'a; Acesta se luplà voinicesce in contr'a tuturoru mestesiugiriloru sî naprasniloru, cu cari aceea ne sguduiá, intempinându-i adeca deosebitele-i lovituri de deosebite arme cu lovituri sî arme nu mai putînu maiestre, agere sî vertóse, paralisându-i sî suciturile-i istetie; ne mai remanendu deci acelei iesme a intunerecului decâtu, a contá pre ignorantia: i scurtà sî aci puterea maiestrulu anteluptatoriu preparendu sî pre acést'a o lovitura de mórte sî adeca prin sabi'a cea de focu a radieloru sórelui de cultur'a poporului prin scoli comunali, de cultivarea individiloru meniti a fi invetiatori, prin institutulu pedagogico-teologicu, gimnasialu, iéra de cultur'a ulterióra a invetiatoriloru prin conferintie invetiatoresci.

Dara óre nu isi are derepanarea sî satiletii sei cari s'au luptatu sî se lupta sî adi lânga ea si pentru ea sub deosebite forme, sub deosebite preteste? Bá asiá, de buna séma! Totusi triumfulu, dupa cum se vede, va cadea in partea coluptâtoriloru pentru imperati'a dreptâtiei.

Déca poporulu românu si astépta binele dela — hârnici'a Invetietoriloru sei, vedemu ca adi acesti'a nisuescu spre cultivarea loru ulterióra; din anu in anu totu cu mai mare dragoste cerceléza ei conferintiele cautându, a se mai imputerí in ceea ce se cere, cá sa devina mai demni de inalt'a loru chiamare.

Preotii, cá inspectori de scóle, inca nu putinu se intereséza de conf. inv., asemenea sî multi dintre eforii scóleloru sî dintre pârintii copiiloru; incâtu tóte acestea punu pre amicii româniloru in stare, sa créda, ca derapanarea este aprópe de peirea sea.

Amu cetitu in mai multe locuri, sî, cá amicu alu conferintieloru invet. amu audîtu in mai multe conferintie de acestea, ca Esc. Sea Par. Archieppu sî Metr. s'au induratu sî au ingrigitu inca prin otaririle Sinodului eparchialu din a 1850 sî de flitoriulu invetiatoriloru populari; dar la conferintiele acestea, de sî póte ca altii suntu in stare, a ne dovedí mai multe esemple de feliulu acest'a, avurâmu onórea, a vedea cele promise realisanduse sî adeca:

Pre vredniculu D. Protopopu I. alu Brasiovului, I. Baracu, erá fórte multiamitu a deschide conf. cu 25 de invetietori presenti dela scól'a capitale din Brasiovu dela scól'a Capitale din Satulungu sî dela cele triviale din Protop., incungiuratu de multi Preoti din Protopopiatu, dintre cari DD. I E. Popoviciu, I. Craioveanu, B. Baiulescu, V. Pittisiu s. a luara parte la convorbirile asupr'a temeloru conferentiali; deteru acestoru conferintie onóre sî res. DD. Protopopu alu Sighisiórei, Zachari'a Boiu, sî Dlu Parochu sî Profesoru din Sabiiu, Z. Boiu, apoi DD. Damianu Datcu, Presidele Eforiei scolari din Brasiovu, Profesori dela Gimnasiulu romanescu din Brasiovu, unu studinte academicu, unii studinti de Gimnasiu s. a. — se bucurá prea multu (Dlu Protopopu presiedinte alu conferintieloru) a vedé dintre fostii invetiatori luisi subordinati: pre Dlu Andronicu Andronie dela scól'a Capitale din Brasiovu acumu Parochu la Brasiovu, pre Dlu Nicolau Tiereanulu dela scól'a comunale din Halchiu acumu Parochu la Hidvegu, cari erau presenti, sî luara parte la convorbirile conferentiali; apoi pre Dlu Nicolau Soiu fostu invetiatoriu in Turchesiu, acumu Parochu, dar' sî invetiatoriu totu acolo (in Turchesiu), carele dupa conferinti'a d'anteiu sî adou'a a plecatu sî estimpu, cá Comisariu scolariu la Caransebesiu; pre dlu Georgiu Persienariu fostu invetiatoriu la scól'a capitale in Brasiovu, acumu Parochu la Brasiovu, carele a luatu parte la convorbirile conferentiali; póte ca in acele momente î-si va fi adusu (Dlu Protopopu presiedinte alu conferintieloru) aminte sî de Dlu Ioann Gallu fostu invetiatoriu la scól'a Capitale din Brasiovu, iar' acumu Administratoru protopopescu alu Zlatnei de josu.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 29 Septemvre.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului mai multi deputati indrepta câtra presidiu deosebite cereri, ce se predau comissiuniloru competinte. — La ordinea dilei e proiectulu de lege despre stergerea decimei vinale. La obiectu vorbescu Lonyai, Gabór sî Nyári Pál. Dupa aceea ministrulu de justitie Horváth intr'o cuventare mai lunga arata punctele de vedere din care a purcesu comissiunea cu regimu la formularea proiectului, aretându, ca e o necessitate neincungiurabila, c'a despagubirea acestei dijme sa o pórte fostii contribuenti, iera nu fisculu care e apesatu cu alte erogate preste mesura, sî se o pórte in proportiunea venitului curatu; recomenda deci dietei proiectulu regimului. Desbatându-se in principiu proiectulu acest'a din partea mai multor'a, se primí la votisare proiectulu regimului cu o modificare neesentiala. Luându-se dupa aceea §-i deosebiti la desbatere se primescu cu putine modificâri pâna la § 3, reservandu-se continuare despre obiectulu acest'a in siedinti'a urmatóre. In fine presiedintele provóca pre membrii comissiunei, câre'a i fu incredintiata cestiunea nationalitâtiloru, a se adunâ Dumineca in 4 Octomvre la 10 óre a. m. in sal'a dietei spre o consultare.

Siedenti'a din 30 Septembre.

Protocolulu cetitu se verifica fâra de nici o observara.

Presiedintele provóca diet'a, cá pre Dumineca in 4 Otobre, fiindu diu'a onomastica a Maistâtiei Sele, sa se presenteze in biseric'a cetâtii din Bud'a Dupa oceea aduce cu placere la cunoscinti'a casei bucurie, cu care a primitu orasiulu Fiume anesarea la Ungari'a. Mai facendu unii dintre deputati orescari observatiuni in privinti'a budjetului, trece la ordinea dilei, la carea e continuarea proiectului de lege pentru dijma de vinu, incependu dela §. 4. cari toti se primescu cu putine modificatiuni pâna §. 33, care e celu din urma. Votarea definitiva a acestei legi se va face in siedintia de mai mare. In siedinti'a urmatória se va luá la desbatere motiunea lui Alessandru Nicoliciu.

Siedinti'a din 1 Octobre n.

Dintra cele petrecute in aceea ca siedintia irsemnâmu ací, ca alegatorii sî locuitorii comunei Darvas, asternu o petitiune, prin care cerù schimbarea sistemei din 1867. sî restituirea autonomiei independinte din 1848, garantata prin legile din anii 1527 sî 1790. Totu in sensulu acest'a mai petitionéza inca sî alte siepte comunitâti din cerculu electoralu Brettyo-Ujfalu. Tóte aste cereri se predau comissiunei petitionarie.

Presiedintele róga cas'a, ca sî pâna candu s'ar asterne proectulu de procedura, sa se esprime in modu decisivu, ca proiectulu despre rescumperarea totala urbariala din fondulu tierei, precum despre espropiare sî despre stergerea legei de camete, se se iee la pertraptare in sectiuni (Aprobare):

Se face cunoscutu resultatulu alegerei coimssiunei de 25. in cause proiectului de lege despre cultur'a poporului. Au fostu 219 voturi, dintre cari au primitu cele mai multe: Dimitrievici, Podmaniczki, Manuilovici, Simonyi, Szaplancay, Szilágy. Talaber, Bezered, Csengeri, Nyári, Trefort, Tisza, Nagy Peter, Veghsö, Kerkapolyi, Hunfalvi, Szebesyen, Szolga, Bartal, Pap Sig., Romay, Székács Szelestey sî Fabricius.

Dupa aceste se trece la ordínea dilei, sî anumitu la desbaterea proiectului propunerei deputatului Nicolici, in cunoscutá cestiune a lemnarilului temisiorénu.

* * *

Sabiiu, 6 Octobre. 1868.

In siedinti'a lunarie a comit. tienuta astadi, intre altele, s'a pertractatu mai alesu caus'a impartirea stipendieloru preliminate din partea adunârei generale a Asociatiunei tranne tienute la Gherl'a in 25 sî 26 Augustu pre an. scol. 1868/9 pentru care se publicase concursu cu terminulu pâna in 1 Octomvre c. n. a. c. Acele pre bas'a documenteloru produse, sî esaminate cu tóta scrupulositatea s'a conferitu in modulu urmatoriu:

1. Unu stipendiu de 100 fl. v. a. destinatu pentru unu juristu afara de patria, s'a conferitu tinerului Demetriu Teodoru juristu in alu IV anu la universitatea din Pest'a. —
2. Altu stipendiu de 80 fl. destinatu pentru unu juristu in patria s'a datu lui Nicolae Prosteanu, juristu in alu III-lea anu la Academi'a regia din Sabiiu.
3. Cele dóue stipendie de câte 300 fl. destinate pentru ascultatorii de filosofia, s'a conferitu tineriloru: Petru Prodanu sî Ioann Mariusiu, ambii maturisanti.
4. Stipendiulu de 330 fl. v. a. destinatu pentru unu agronomistu s'a datu tinerului Stefanu Chirila, maturisantu.
5. Dóue stipendii de câte 50 fl. v. a. destinate pentru gimnasisti s'a conferitu tineriloru: Nicolae Calefariu studentu in VII Cl. la Gimnasiulu de statu din Sabiiu, sî lui Lazaru Bosioroganu, stud. in VII cl. in Gimnasiulu dela Orescia.
6. Unu ajutoriu de 50 fl. destinatu pentru unu sodalu, carele voiesce a se face maestru s'a datu lui Nicolae Vestemianu sodalu de cojocariu in Sabiiu, care lu va primí numai dupa ce va dovedi mai intâiu, ca este intratu in tiechulu respectivu.
7. Unu ajutoriu de 25 fl. destinatu pentru invetiecelu de meseria s'a datu lui Ioanu Tohati invetiacelu de cismariu (ciobotaria) in Bistriti'a. In urma
8. Unu premiu de 25 fl. preliminatu inca din partea adunârei gener. dela Clusiu 1867 pentru unu invetiatoriu, carele va dovedi, cá a prasitu mai multi oltoi s'a datu lui Petru Gram'a docente in Boosu in Comitatulu Clusiului.

Protocolulu.

Siedintiei XIV.

(estraordinaria)

tienuta din partea directiunei asociatiunei nationala aradane pentru cultur'a poporului românu in Aradu in 12 Sep. nou 1868.

de fatia au fostu:

Presiedintele: Mirone Românulu directoriu secundariu. Memrii: Emanuilu Missiciu perceptoru, Lazaru Ionescu fiscalu, Ioanu Popoviciu Desseanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Rosiu, Ioann Goldisiu esactoru, sî Teodoru Serbu economu. Notariu Petru Petroviciu.

112. Protocolulu siedintiei estraordinarie a XIII de ieri cetindu-se s'a autenticatu.

Determinatu: Se ié spre scire.

113. Fiscalulu asociatiunei Dlu Lazaru Ionescu cu reducere la determinatiunea adunârii generale din anulu trecutu sub Nr. 14 lit e. face cunoscutu cá in firulu unei sentintia aprobate de tóte forurile apelatórie sî devenita la potere asecutiva, a rebuitu se escontenteze pretensiunea Rosei Bulbóca improcesuata sî convincate judetialminte in suma totala de 2058 fl. 58 cr. din fodulu lasamentului Cresticeanu, cere dara aprobare supletória din partea direptiunei.

Determinatu: Escontentarea acést'a fiindu basata pre acte judetiali — direptiunea cu aprobare o ié la cunoscintia.

114. Elu fiscalu alu asociatiunei Lazaru Ionescu asterne directiunei socót'a provediuta cu documintele necesarie despre starea sî administrarea lasamentului moscenitu de asociatiune dupa reposatulu Iova Cresticiu din Siria.

Determinatu: Socót'a fiscalului supunendu-se revisiune cu deamenuntulu sî aflându-se tóte positiunile esacte: directiunea o primesce pre lânga dispunerea de a se substerne cu reportulu generalu alu directiunei, adunârii generale.

115. Comissiunea pentru intregirea Regulamentului casei in firulu decisului de sub N. 99 asterne propunerile particulare privitóre intregirea acestui regulamentu.

Determinatu: Aceste propuneri referitórie la intregirea regulamentului pentru agendele perceptorului, esactorului, fiscalului, bibliotecarului sî economului asociatiunei se primescu, sî se estradau unei comissiuni statatóre din comembrii dd. Lazaru Ionescu, Emanuilu Missiciu, Sî stefanu Siorbanu spre a paragrafiá intregulu operatu, sî astfelu intregulu alu resubsterne directiunei in siedinti'a de mane.

Mai restéza a se face unu regulamentu pentru colectanti, sîodu pentru folosirea localitâtiei tâtiei asociatiun.

116. Perceptorulu asociatiunei asterne reportulu séu revediutu de esctoru sî documentatu cu tóte recerintiele, din care se vede cà in anulu curinte de la ultim'a adunare generala pâna la incheiarea protocolului perceptoralu s'au percipiatu 2028 fl. 50 cr. In sum'a acést'a se cuprindu banii nedisponibili 1 133 fl. 30 cr. Restulu perceptiunei in bani

disponibili face	895 fl. 20 cr.
Erogatiunea totala	1248 fl 7½ cr.
deficitu	352 fl 87½ cr.

care deficitu s'a acoperitu in chipu de imprumutare din banii nedisponibili sî se va restituí din perceptiunile ce voru incurge din ofertele membriloru asociatiunei.

Determinatu: Se ié spre scire sî se va asterne adunârii generale.

117. Esactorulu asociatiunei asisderea substerne reportu despre agendele esactorale, din care se vede: cá protocólele percaptorali tóte le-au revediutu sî se afla in rondulu celu mai esactu, sî cumca tóte sumele percipiate din oferatele membriloru din protocolulu perceptoralu le-au indusu in celu capitalu alu membriloru.

Totodata arata numerulu membriloru care e urmatoriulu:

Membrii pre viétia	24
Membrii nou alesi	200
Membrii renoiti	275
de toti	499

Era membrii dintre cari cea mai mare parte suntu in restantia cu ofertulu de oblegate, sî nu si-au renoitu ofertulu suntu de toti 1191 apoi membrii binefâcatori nu s'au mai sporitu.

Determinatu: Se ia la cunostintia sî se va asterne adunari generale.

117 Bibliotecariulu asociatiunei reportéza: ca bibliotec'a se afla in stare completa sî asociatiunea in anulu uurite de la ultim'a adunare generala a mai sporitu cu carti; adeca cu 6 opuri in 28 de legate, propune deodata ca pentru procurarea cartiloru de lipsa pre sém'a bibliotecei se esopereze directiunea 'asemnarea unei sume, respective preliminarea aceleia prin adunarea generala.

Determinatu: Se ea la cunoscintia sî propunerea pentru preliminarea unei sume corespundietâre pentru procurarea de carti pe sém'a bibliotecei, se va recomendá adunârei generale spre considerare.

119. Economatulu asociatiunei face reportu despre starea fundului instructu alu asociatiunei sî erogatiunile facute de la ultim'a adunare generala din care se vede ca tóte suntu in stare buna, sî cá chiri'a pentru localitatea asociatiunei e impacata eâna la 1 Noemvre a. c.

Determinatu: Se ea spre cunoscintia sî se va asterne adunârii generale.

120. Notariatulu asociatiunei reportéza in privinti'a cancelariei asociatiunei, si despre agendele notariale, din care se véde ca tóte suntu in rendu bunu, sî tóte espeditiunile efeptuite.

Determinatu. Se ia la cunoscintia sî este de a se asterne adunârei generali.

121. Pentru continuarea sî incheierea reportului generalu alu directiunei sî autenticarea acestui protocolu

Determinatu. Se pune teminu de siedintia estraordinaria pre mane in 13 Sept. a. c. dupa amédi la 5 óre.

Protocolulu acestei siedintie cetindu-se, s'a autenticatu. Aradu 13 Sept 1868.

Antoniu Mocioni, m. p.
directoru primariu.
Petru Popoviciu, m. p.
notariu directiunalu.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Maiestatea Sea Imperatulu au sositu in 1 Octobre a. c. diminéti'a dela Gödölö la Bud'a, unde a datu mai multe audintie.

⁂ Dupa K. Köz. in Clusiu sar fi descoperitu decurându bancnote false de câte 10 fl. Politi'a î-si dá tóta siliuti'a pentru urmarirea falsificatoriloru.

* In comitatulu Alb'a inferióre — in cerculu de alegere a Barbaniului, alegerea pentru deputatulu dietalu s'au intemplatu in 3 Octombre n. Candidatulu magiariloru a fostu Acatiu Barcsay, ear alu românilorn advocatulu Nicolae Gaetanu — Cortesiile sî ametirile cu beuturi spirituóse sî cu promisiuni frumóse nu lipsira nici astadata din partea magiariloru. Românii sî dealtmintrelea se insinunara fórte putini la loculu de alegere, si asiá reusî si capatà pluralitatea voturiloru candidatulu magiariloru. Purtarea inteligintiei române nu a fostu cum s'aru fi cadiutu.

⁂ Dupe sciri din epistole private aflâmu ca Georgiu Vitézu, proprietariu in Téc'a fù arestatu in 5 Octobre n. premergendu visitatiune a harthieloru sele. Se dice ca caus'a arestârei e ca s'au aflatu scrisori compromitietórie; ceea ce inse trebuie sa asceptâmu sa se constuteze.

⁂ Intre Tord'a sî Alb'a-Iuli'a, sî intre Clusiu sî Desi-banea, inca sî astadi mai stà greutatea vamei de drumu, asiá incâtu dela Turd'a pâna la Alb'a-Iuli'a plateste calatoriulu pentru o trasura cu doi cai camu la 3 fl. v. a.

⁂ Conferinti'a mista tînuta in Pest'a in caus'a autonomiei bisericei catolice, a primitu propunerea lui Deák, dupa care corpulu episcopescu sa nu tréca la organisarea bisericei catolice, ci sa faca numai statutele, dupa cari clerulu sî laicii catolici sa alega representanti, astfeliu, cá numerulu laiciloru sa fia preponderante. Dupa ce statutele voru primí intarirea pré inalta, sî dupa ce la intâi'a adunare se va elaborá o modalitate sistemisata, se va face apoi alegerea pentru adunarea universala, carea va statorí tóte pârtile de autonomia, cu esceptiunea dogmeloru religionarie, a ritualului, a disciplinei bisericesti, sî a educatiunei preotiesti, cari trebi adeca nu se tînu de sfer'a laiciloru.

⁂ In Drambari a arsu nu demultu 11 case cu siuri cu totu. Foculu a duratu de sér'a pána e dón'a dî diminéti'a pre la 8 óre.

⁂ (Unu metingu de femei.) Lânga Hochstadt in Boemi'a s'au adunatu 4000 femei, spre a tîné o adunare publica sub ceriulu liberu. Femeile s'au presentatu tóte in costumu anticu natiunalu, cu flamure natiunale sî insocite chiaru sî de unu banderiu calaretiu, femeescu. La loculu destinatu s'au cântatu doine natiunale, s'au tienutu cuventâri sî s'au fâcutu ovatiuni pentru amicii natiunei boeme. — Cându incepura a strigá „pereat" pentru regimulu actualu sî pentru natiunile suprematisatórie, se infatisià actuariulu cercualu, spre a disolví adunarea. Acestu incidinte tâià firulu paciintiei femeiloru, cari se sî apucara de bietulu actuariu, i rupsera uniform'a sî-lu maltratara, de erá sa-si dee sufletulu, déca nu interveneau nisce barbati, sa-lu scóta din mân'a femeiloru. — Abiá scapà de acestea, cându dede preste nisce tineri boemi, cari-lu primira cu o plóia de petri sî-i spársera capulu. Asiá o patî representantele deregatoriei, sî asiá aperara femeile drepturile natiunale ale boemiloru. „Feder"

Publicatiune.

Inscrierile studiosiloru la gimnasiulu reg. de statu din Sabiiu se voru incepe in 28 Septemvre a. c. acesti'a au a se insinuá la reg. directiune a gimgimnasiului. Scolarii cari intra intâiasidata in acestu gimnasiu voru avea a produce, pre lânga atestatulu de botesu, testimoniulu scolaru din a 4-a Classa elementara séu din clas'a gimnasiala, ce o au absolvatu mai pre urma sî a solvá taxa de intrare cu 2 fl. 10 xr. v. a.

Cei ce nu se tînu de religiunea catolica suntu datori a se legitimá despre facutele loru insinuârei la catechetulu loru.

Esamenele de primire sî de repetitie se voru incepe in 2 Octomb. la 8 óre diminétia.

Anulu scolaru se va incepe la 1-a Octomvre prin chiemarea spiritului santu sî studiosii de religiunea catholica voru avea a se infatisiá spre scopulu acest'a la dîu'a numita la 8 óre in institutulu gimnasialu. 26—3

39—3

Insciintiare.

Subscrisulu, infiintiandu aici in Aradu o „**Fabrica de auriturí**" are onóre a aduce la cunoscintia p. t. domniloru nobili—proprietariloru mari — onoratului publicu — sî deosebi venerabilei preotimi sî representantiloru bisericesci; cumca in fabric'a séa se afla de vendiare totu feliulu de obiecte care de care mai frumóse sî gingasie aurite, si se potu procurá mai alesu Luminarie sî Policandre pentru biserici sî salóne precumu, Ripidi cu cruce complete sî anume gatite in modulu celu mai gustiosu — pre sém'a bisericeloru române gr. or.

Cu deosebire subscrisulu, intreprinde — fiaunde — in Ungari'a, Transilvani'a, Banatu sî confiniele militaria, totu feliulu de „auriturí" sî marmorire precumu suntu templele sî alte cele de lipsa la biserici cum sî renoirea auriturilorù vechi dupa modelulu celu mai nou sî picantu; garantandu totu odata despre lucrulu promtu, durabilu, sî servitiu punctualu — pre lânga pretiurile cele mai proportiunate sî eftine. —

Aradu, in Septemvre, 1868.

Georgiu Priegl,
Fabricantu de auriturí in Aradulu vechiu.

---

25 —3

Concursu.

Postulu de statiunea de invetiatoriu in clas'a III (treia) la scóla normala gr. or. centrala din comun'a colectiva Branu este vacantu, de aceea, pentru ocuparea lui se escria, concursu.

Salariulu anualu este de 200 fl. v. a. precumu sî cuartiru gratis —

Rogârile pentru acestu postu sa se tramita pâna in 10. Octobre cal. nou a anului cur: la subsemnat'a Eforia scolara per Brasiovu la Branu in Moeciu Inferióre, documentându concurentii sî aceea, cumca intielegu bine sî limb'a germana —

Branu in 28 Septembre 1868.

Dela Eforia scólei normale centrale Branene.
I. Persioiu parochu cá presiedinte.

36—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru deschise de doi Invetiatori la scól'a Comunala gr. or. din Pianulu de susu protopresbiteratulu Sabesiului se escrie concursu.

Emolumintele suntu:

1. pentru Invetiatoriulu clasei incepatóre 100 fl. v. a. din casa alodiala, 20 cr. de fiecare scolariu, 2° lemne sî cuartiru liberu.
2. pentru cele de clas'a a II 220. fl. v. a. din alodiu 50. cr. de totu scolariulu 20 lemne sî locuintia corespundiatóre.

Doritorii de a castigá vre unulu din acestea postori au de a-si asterne la tóta intemplarea pâna la 12/25 Octomvre 1868 subsemnatului Inspectoratu scol. distr. cererile sele timbrate impreuna cu documentele urmatóre sî anume:

a). Atestatu ca au absolvatu gimnasiulu de josu sî cursulu pedagogicu séu clericalu.

b). Atestatu despre purtarea de pâna ací sî ca scie cântarile bisericesci sî tipiculu, sî

c). Atestatu — pentru Invetietoriulu de a II. clasa despre cunosciinti'a limbei germâne, cei mai multu calificati se voru preferi. —

Sabesiu in 24 Septembre 1868.

Inspectoratulu scolare district. gr-or.
Ioann Tipeiu,
Protopopu.

33—1

Concursu.

Pentru ocuparea postului de alu 2le parochu la biseric'a resariténa ortodocsa cu chramulu S. Treimi din Preurbiulu Brasiovului pre Tocile, se escrie prin acésta concursu, cu terminu pâna la serbatórea S S. Archangeli din 8. Novembre a. c.

Concurentii la acestu postu trebuie sa fie indivizi de acei'a, carii dupace au absolvatu celu putinu gimnasiulu inferióre sî cursulu de trei ani theologicu — sau deprinsu sî in chiamarea invetiatorésca, sî au purtâri morale frumóse sî esemplare. Densii î-si voru tremite la Préonoratulu Domnu Protopopu alu locului Iosifu Baracu petitiunile loru, provediute cu documentele despre posiederea mentionateloru recerintie, sî cei mai cualificati dintre ei se voru preferá la punerea in candidatiune.

Brasiovu 22 Septembre 1868.

Comitetulu parochiale dela biseric'a
ortodocsa-resariténa cu chramulu
S. Treimi pe Tocile in Brasiovu.

35—1

Concursu. *)

La unu ajutoriu de 25 fl. v. a. destinatu unu invetiacelu de meseria, amesuratu Conclusului Comitetului Asociatiunei adusu in siedinti'a de astâdi, se publica prin acést'a de nou concursu cu terminulu pân' in 31. Octobre c. n. a. c.

Respectivii competitori au de a-si asterne la comitetulu Asociatiunei pâna la terminulu idigitatu, concursele loru provediute cu carte de botezu, cu testimoni'a demne de credintia despre portarea loru, cum sî despre diliginti'a sî desteritatea dovedita in specialitatea de meseria spre acârei invetiare s'a consacratu.

Sabiiu in 6. Octobre c. n. 1868
Dela Comitetulu Asociatiunei
transilvane române.

*) Celealalte dîuarie române inca suntu rogate a produce in colónele sale acestu concursu.

34—1

Concursu. *)

De óre ce la unu stipendiu de 100 fl. destinatu pentru unu tineru ascultâtoriu de drepturi, afara de patria, in urm'a publicârei Concursului din 8 Septembre a. c. n'a competitu, de câtu singuru numai unu concurente, acârui concursu inse, nefiindu provediutu cu testimoniulu scolasticu recerutu nu s'a potutu luá in consideratiune, prin urmare, numitulu stipendiu, conformu conclusului adusu in siedinti'a comitet. de astadi, dechiarenduse de vacante, se escrie prin acést'a de nou Concursu cu terminulu pâna in 31 Octobre c. n. a. c.

Concurentii la susu numitulu Stipendiu, pâna la terminulu mai susu indigitatu, au de a-si trimite la Comitetulu Asociatiunei concursele loru provediute a): cu atestatu de botediu, b): cu testimoniale scolast. despre progresulu in studii, sî in urma c:) cu testimonie demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesarie la cotinuarea studieloru.

Sabiiu in 6 Octobre c. n. 1868.

Dela Comitetulu Asociatiunei
transilvane romane.

*) Cele alte dîuarie suntu rugate a reproduce in colónele sale acestu concursu.

35—1

Edictu.

Prin care Oprea Ithianu din Selisce sî Dimitrie Frecea din Telisca, carii de tempu mai indelungatu au parasitu pre sociele loru legiuite Ann'a Ioanesiu Puschila sî Elen'a Dimitrie Her'a din Selisce sî se afla prebegindu in strainatate fâra a se scí loculu aflârii loru, se provóca cá in terminu de unu anu dela datulu de facia cu atât'a mai vertosu sa se afle inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca câtu dupa espirarea terminului acestuia processele divortiali incâminate la forulu matrimoniale subscrisu se voru pertractá sî otârí sî in absenti'a prebegitiloru bârbati susnumiti.

Sabiiu 25 Septemvrie 1868.

Forulu matrimonialu gr-res alu
tractului protopopescu alu Sabiilui I.
I. Hanni'a
Protopopu.

22—3

Concursu.

Pentru Ocuparea statiunei vacante de Invatiatoriu la scól'a populara gr. or. din comuna Sacatura, Protopresbiteratulu Zlatnei de susu, cu salariu de 100. fl. v. a. lemne de incalditu sî cuartiru liberu.

Doritorii de ocupá numitulu postu sasi trimita timbrate sî francate atestatele loru, ca suntu de religiunia gr., or. ca au absolvatu Cursulu Teologicu sau Pedagogicu, pâna in 14. dîle Octobre a. c. la subscrisulu.

Campeni 31. Septembre. 1868.

Ioanu Patitia
Protopopu sî Inspectoru
Districtualu in Campeni.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 80. ANULU XVI.

Sabiiu, in 30 Septembre (11 Oct.) 1868.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1868. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvani'a sî Monarchi'a austriaca 2 fl.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 29 Septemvre

In liniscea politica de acumu numai Boemi'a in launtrulu monarchiei sî Spani'a afara de monarchia atragu cu deosebire atentiunea publica. Cea dintâiu demonstréza continuu de unu tempu in cóce. La una din aceste demunstratiuni la care se adunasera vre-o siepte mii de ómeni fu insultata militi'a ce era acolo sî unu suboficieru lovitu cu o pétra de câtra demustranti impuscá sî râní pre atacatoriulu seu. Asemenea husarii comandati acolo fura siliti a face intrebuintiare de armele loru. Mai multi politisti, se dîce, secreti fura batuti sî altele cá aceste. Dîuariele din Vien'a aduca mai multe telegrame de asemenea cuprinsu sî totu acele prognosticeza, ca regimulu va fi necesitatu a intrebuintiá publicarea dreptului martialu séu statariu déca escesele de feliulu acest'a nu se voru domoli.

Despre ministeriulu de dincolo de Lait'a aflâmu, ca inca nusi are presiedintele seu. In dîlele trecute anuntiá unu telegramu (H. Ztg.) ca principele Adolfu Auersperg, fratele fostului ministru presiedinte Carlos Auersperg, a refusatu de a primí portfoiulu. Contele Taaffe, care pórta interimistice presidiulu se vede a nu putea supliní pre antecessorele seu Elementele cabinetului paru a nu avé destula omogenitate pentru cá sa póta consimti unele cu altele. Acést'a inse face possibila ivirea atâtoru conflicte intre ministeriu sî locutiitori, cari se termina parte cu invingerea locutiitoriloru (Lasser in Tirolu) parte cu delaturarea lolu din posturi (Golouchocoski in Galiti'a.)

Locutiitoriulu galitianu Golouchowski a facutu sensatiune cu o cuventare a sea in diet'a Galitiei. Densulu vorbesce de viitoriulu Poloniei afara de Austri'a si arata ca polonii din Galiti'a suntu o parte intregitória a Polonei. Espectoratiunea acést'a se dîce ca a datu ansa la sistarea caletoriei, despre carea vorbescu dîuariele din Pest'a: ca monarchulu nu s'a dusu cá imperatu alu Austriei in Galiti'a, inse va merge din Pest'a cá rege alu Ungariei.

Dincóce de Laita lucrurile paru mai mulcomite. Ne atrage atentiunea nóstra cuventarea lui Deak ce o rostí colegiloru sei la ocasiunea cându acesti'a i gratulara la dîu'a onomastica.

„Nu voiu sa afirmezu“ dîce Deak, „ca noi nu amu fi avutu dorintie mai cutazetórie; intre voia sî dorintia insc e o deosebire mare. Omului e permisu a dorí totu ce-i imaginéza fantasi'a, a voí insa, numai aceea ce ne sta in putere de a sî realisà. Cine voiesce mai multu decâtu póte realisá, voi'a acelui'a e o pura vanitate.“ Dupa aceste vorbesce despre finirea laborei incepute, intielege sessiunea dietala sî atinge sî despre impregiurarea aceea, cându sórtea tierei s'aru concrede altor'a, adeca din celelalte partide. Mai insemnatu din totu respunsulu acest'a e amintirea ce o face pentru casulu, cându impregiurârile aru mutá basea pre care stá adì tiér'a, sî care e bine alésa dupa parerea sea, atunci s'aru puté intemplá cá tiér'a sa piéra. Aceste cuvinte in gur'a lui Deak suntu de mare insemnatate.

In Spani'a a invinsu revolutiunea pre deplinu. Regin'a a parasitu teritoriulu regatului ei demultu, sî se afla in Franci'a. Deací s'a mai intorsu odata cu unu protestu, contra revolutiunei sî contra cuceririloru acelei'a; protestulu ei insa va remanea fâra de efectu, câci trupele, cari fusese tramise contra revolutiunariloru, in locu de a da in ei, fraternis'au pre intrecute sî inmultiau sîrurile revolutiunei. Cei mai multi dintre emigranti suntu dejá reintorsi in patria sî ocupa posturi insemnate. Alte neliniscirí nu s'au intemplatu in nici o parte decâtu ca insemnele regale s'au luatu josu de pre cladirile publice. Serrano unulu, dintre cei dintâi capi ai revolutiunei a luatu potestatea suprema in mâna sî s'a insarcinatu a compune unu ministeriu pâna la adunarea constituanta, carea va decide mai departe in sórtea Spaniei, care va decide form'a guvernamentului de acolo.

Dîuaristic'a européna intréga aplauda acésta revolutiune. Nici o voce macaru de compatimire nu se aude pentru suveran'a caduta; din contra epitetele cele mai scandalóse i se atribue, incâtu din aceste resulta, ca viati'a reginei a fostu unu cursu de vitiuri, de immoralitâti, ce desonestéza pre ori ce femeia.

Unu dîuariu nou a aparutu dela casarea regimului de pâna ací. Acel'a e intitulatu „uniunea iberica.“ Acést'a e o dorinti'a a multor'a, ca Spani'a sî Portugali'a, cari se afla pre aceea-si peninsula iberica sa se contopésca intr'unu statu sî dupa unii sub dinasti'a Braganza. Se dîce ca cu acést'a aru fi de acordu sî Napoleonu imperatulu Franciei.

Realisaseva acést'a; remanéva Spani'a de sine; luasi-va unu monarcu sî pre cine; primiva form'a republicana de guvernamentu alu seu: tóte aceste nu le putemu sci sî opiniunile dîuaristicei nu suntu normative, pentruca aici va avé sa vorbésca adunarea constituanda.

Dupa „Times“ in Madridu s'a constituitu junt'a definitivu sî e compusa din 14 progresisti, 9 unionisti sî 7 democrati.

Dupa acést'a compunere a juntei aru presupune cinev'a ca partidele aceste pronunciate voru periclitá oper'a revolutiunei facute cu atât'a inlesnire Erá chiaru sî opiniunea multoru, ca indata ce aceste partide voru fi resturnatu pre inimiculu comunu, dinasti'a, se voru incaierá ele intre sine. Pâna acum inse domnesce armoni'a cea mai buna intre capii de partide sî e sperantia, cá sî in viitoriu va fi asiá. Entusiasmulu, despre care cetimu ca a cuprinsu pre poporulu din Madridu, la 7 Oct. mai cu séma, trebuie sa fia unu simtiu alu poporului spaniolu de armoni'a intre corifiei miscâriloru din urma, de alta parte chiaru candu aru fi nescari inclinâri spre spiritu de partida, bucuri'a poporului trebue sa lu nadusiasca.

Prim a sositu in Madridu in 7 octobre la 2 óre. Entusiasmulu poporului nu se póte descrie De tóte pârtile se presentara deputatiunile. Suit'a lui Prim se compunea din representati ai armatei, marinei sî alte corporatiuni. Mai multu de patru óre a trebuitu sa tréca, pâna cându ductulu a pututu pasá prin cetate. Inaintea locuintiei lui Prim sî inaintea la Puertadel Sol l'au salutatu deputatiuni din partea, francesiloru, italianiloru sî elvetianiloru ce vietiuescu aici.

Prim a rostitu de pre balconulu palatului ministerului de interne o cuventare insufletitória câtra poporu. Elu a disu, ca se afla in legatura strinsa cu Serrano, poporulu sî armat'a suntu liberale, intielegerea barbatiloru trebuie sustinuta, in fine ca invingerea revolutiunei e de a se multiamí lui Serrano sî tuturoru generaliloru esilati.

Dupa aést'a Prim sî Serrano se imbratiosiéza. Séra a fostu iluminatiune splendida.

Guvernulu Angliei a sî datu instructiuni tramisului seu in Madridu, cum are sa se pórte fatia cu stramutârile din Spani'a sî fatia cu guvernulu celu nou. In principiu Angli'a nu se va opune nici unei combinatiuni, ce si-o va statorí poporulu spaniolu, presupunendu ca combinatiunea nu va cuprinde lucrurile acele in sine, cari sa periciteze referintiele pacinice ale tierei in afara. Angli'a a datu inviatiunea acést'a tramisului seu fiindu de convingere ca sî Franci'a se va pune pre acel'a-si terenu.

Mai grea positiune va avé tramisulu austriacu, pentru ca, dupa cum intielegemu din dîuarie, densulu are sa apere numai interesele suditiloru, austriaci, déra sa nu se ingagieze in nici o privintia cu regimulu celu nou.

Dela Spani'a facemu o saritura sî trecemu la Dani'a. De acolo aflâmu din cuventarea de a regelui urmatórele date interesante: E greu de a inlaturá credinti'a, ca Prussi'a in mai multe renduri au aretatu inclinare spre transgressiunea pâcei de Prag'a; intr'aceea spre norocirea ei si-a adusu aminte de descoperirea cea decisa a guvernului francesu. Prussi'a scie fórte bine, ca noi inca suntemu decisi a sustiné pacea de Praga in onóre sî nu ne amu invoí cá se o vedemu vatemata cu pagub'a nóstra. Cea din urma dorintia a Franciei e sustînerea pâcei.

Mai adauge regele danezu, ca pregatirile Franciei suntu numai demandate de straformarea armeloru sî da nóuele referintie a le Europei. Incâtu pentru crescerea Prussiei, e engrigitu prin tratate sî acést'a e garanti'a destula, pentru ca scie regele bine ca tratatele nu se voru calcá fâra de a se pedepsí calcatorii.

Ni se tramite urmatoriulu discursu rostitu de dlu Prof. gimn. din Brasiovu Ioann Pope'a cu ocasiunea serbârei Sântei Sofiei a patrónei Gimnasiului gr. or. românu de acolo. Eata discursulu:

Onorata adunare!

Onorabili domni sî dómne! Unu geniu nevediutu este, care anuncia astadi inimiloru sî spiriteloru nóstre sosirea dîlei epocale pentru intregu corpulu nostru natiunalu brasioveanu! Câte suveniri, câte simtieminte nu se reproducu in internulu nostru in aceste momente sacre! Astadi ne simtimu transportati pre aripele fantasiei in acele regiuni ale trecutului, cându inainte cu 17 ani se inaugurà sadirea unei semintie in acestu pamentu binecuventatu, din care cu tempulu avea sa resara sî sa se desvólte incetu cu incetulu frumosulu pomu alu virtutiloru sî sciintieloru! In acésta dî se pusera fundamentele culturei sî ale umanitâtiei, pentru care este destinatu omulu. Siepte-spre-diece ani suntu, de cându nisce cetatieni respectabili brasioveni, plini de zelu pentru binele natiunei loru, petrunsi de acelu adeveru, ca viitoriulu este proprietatea numai aceloru natiuni, cari se radîma pre o putere morala, intelectuala, se resolvara sa radice cu puteri unite sî devote, insa cu mari sacrificie, maretiulu edificiu alu acestui gimnasiu.

Acestea suntu momentele, onorabili domni, sub a câroru impressiuni ne adunaremu cu totii in sal'a acestui gimnasiu. Voimu sa celebrâmu in acestu sanctuariu memori'a, sa celebrâmu cultulu geniului intielepciunei, carele a inspiratu pre piosii fundatori pentru o opera asiá marétia. Acestu geniu este originea, din care s'a desvoltatu acestu sanctuariu, e fundamentulu pre care jace acestu gimnasiu. Acestu geniu, Sofi'a crestinismului, e riulu celu viu, la ale cârui tiermuri inflorescu pomii purtatori de fructele cele mai pretióse ale culturei sî civilisatiunei adeverate; in a cârui unde se scalda cei slabi cu spiritulu spre o viétia nóua morala sî intelectuala; elu e puterea vointiei, carea invinge vitiulu, e foculu amórei adeverate a individului, familiei, patriei sî natiunei, carele nimicesce totu egoismulu particulariu, care atîtia sî aprinde inimile ómeniloru pentru totu ce este: bunu, dreptu, frumosu sî nobilu. Sofi'a acestu geniu divinu alu intielepciunei e legatur'a unitâtiei, carea unesce pre singuraticii individi la unu locu, formându din ei unu corpu natiunalu solidu sî putericu. Ferice de individi, ferice de popórele, cari primescu luminile ei ceresci, unu faru e pentru densele, care luminéza departe in intunereculu viitoriului. Fericiti, de trei ori fericiti acei barbati bine facatori, câci in trensii a aflatu Sofi'a unu corpu sî o locuintia asiá durabila. De-sî putieni la numeru, dara tari prin perseveranti'a sî legatur'a concordiei loru, invingendu sî nimicindu egoismulu loru, aprinsi numai de idealulu, la care credeau ei ca se póte inaltiá cându-va natiunea loru prin cultur'a emanata din unu atare sanctuariu, adusera in fiintia aceea, ce stórce in presentu admiratiunea sî recunoscinti'a nu numai a nóstra sî a tuturoru româniloru din tóte provinciele române, ci chiaru a ori-cârui streinu, liberu de pasiuni sî ura natiunala.

Merita dara, onor. domni, sa celebrâmu memori'a sî geniulu acestoru binefacatori ai nostri, sî mediatu ai natiunei intregi, merita sa ne aducemu aminte cu pietate de densii. Ei pretiuira sciintiele mai pre susu de tóte, ei nutreau in sinulu loru convictiunea firma, ca poporulu românu n'are lipsa decâtu de invetiatura, de carte, pentru de a devení un'a dintre natiunile cele mai alese. Cartea a feritu pre români de perire in tempurile triste ale trecutului, credeau densii, cartea are de aci incolo nu numai sa-i scape de perire, ci mai multu, are sa-i duca pre o cale sigura câtra unu viitoriu splendidu.

Ajunga tempulu durerosu, dîceau densii „in care românii despoiati de drepturile civili sî politice, fura espusi persecutiuniloru celoru mai monstruóse judiciarie, administrative, sociali, cari repusera pre ómenii nostri transilvani la tréptа legala de nisce dobitóce fâra cuventu sî fâra vointia.“ Veniti sa ne aretâmu demni sî adeverati stranepoti ai mosîloru sî stramosîloru nostri brasioveni, cari inainte cu 290 ani, la an. 1560, pre tempulu celoru mai nefavorabili impregiurâri, politice, infipsera drapelulu limbei sî culturei natiunale pre pamentulu Brasiovului. Coresi, diaconulu dela S: Nicolae, unulu dintre acei evangelisti, fu capulu miscârei literarie natiunale in Transilvani'a. Mai multe cârti, cele mai pretióse odóre ale literaturei nóstre suntu fructulu osteneleloru acestui neobositu sî credinciosu sacerdote alu religiunei sî alu litereloru, alu bisericei sî alu natiunalitâtiei române. Veniti, dîsera ei, sa completâmu oper'a stramosîloru nostri, inceputa cu 290 ani mai inainte de noi, sa aducemu templulu minervei la perfectiunea, ce i se cuvine, sa scapâmu limb'a sî prin trens'a natiunea nóstra de perirea, ce o amenintiá impregiurârile vitrege in cari ne aflâmu.

Acést'a fiindu, domniloru, genes'a gimnasiului nostru, acestea fiindu ideile, dorintiele sî aspiratiunile piosiloru fundatori ai acestui edificiu, cine dintre noi ar puté fi indiferinte pentru densii, nemultiemitoriu, nerecunoscatoriu alu insemnateloru servicii, fecute din parte-le binelui posteritâtii loru? Nu, nu este nici unulu dintre noi, carele sa nu privésca cu mandria, cu fala natiunala la atari barbati devotî binelui publicu, intereseloru celoru mai vitali ale natiunei loru. Se nasce insa intrebarea, daca amu satisfacutu dorintiele drepte ale acestoru barbati prin o simpla aducere aminte de ei sî de faptele loru? de geniulu, care i-a condusu intru realisarea aspiratiuniloru loru legitime?

Eu dîcu ca nu este destulu cu atât'a, se cere sa facemu mai multu. Se cere sa facemu sî noi aceea, ce au facutu sî ei fatia cu predecesorii loru amintiti. Nu este destulu sa ne multiamimu numai cu o simpla contemplatiune a virtutiloru loru, ci trebue sa ne silimu, cá ideile de cari au fostu ei petrunsi, sa ne petrunda, sa ne inspireze sî pre noi. Acést'a este serbatórea cea adeverata a memoriei loru, cá spiritulu progresului sî insufletîrea loru pentru idealulu natiunei, pentru progresulu natiunei in sciintie sî moralitate, cari suntu strinsu legate un'a de alta, — acelu spiritu, acea insufletîre sa petrunda sî inimile nóstre. Serbatórea acést'a sa fia serbarea renascerei sî invierei nóstre pentru o viatia noua spirituala. Nu este destulu numai sa inoimu memori'a acestoru barbati, ci inainte de tóte se cere cá noi insusi sa ne inoimu in spiritulu sî inim'a nóstra. Nu este destulu numai sa intrebâmu cine au fostu acei barbati, ce au fostu sî ce au facutu ei?, se cere sa intrebâmu sî ce facemu noi?, de desvoltâmu sî noi zelulu sî interesulu, ce l'au desvoltatu densii jertfindu-se pentru progresulu natiunei loru. Barbatii natiunei nóstre i onorâmu numai astfeliu, déca ne unimu strânsu unii langa altii, grupândune in giurulu mamei generale natiunea cá copii adeverati sî sinceri ai ei. Acést'a sa fia parol'a nóstra, a ne jertfi sî noi la rendulu nostru pentru interesele vitali ale natiunei. Astadi tocm'a e timpulu a ne aduce aminte de o atare datoria, cându natiunea nóstra incepe sî ea a aruncá unu poudu in cumpan'a viitoriului acestoru tieri, cându ei inca i e reservatu dreptulu naturalu, conformu spiritului timpului de libertate, a se interesá mai seriosu de viitoriulu esistintiei sale. Unu poporu, carele nu se inspira la contemplarea fapteloru barbatiloru sei, nare nici unu viitoriu, a inceputu a se descompune deja in presentu sî dîlele esistintiei sele suntu dejá numerate, éra pre paginile istoriei n'are se remana decâtu o trista suvenire de densulu. Sa nu fimu stationari in viati'a nóstra nationala, sa nu traimu totu in trecutu, sa nu fimu numai ómeni ai trecutului, sa fimu ómeni ai presintelui sî viitoriului totdeodata. Entusiasmulu nostru de faptele maretie ale trecutului sa-lu conservâmu, sa-lu potentiamu insa intru realisarea ideiloru mari de progresulu natiunei in tóte directiunile vietii sele. Cu distinctiune suntemu chiamati noi Brasiovenii, in mijloculu câror'a a luatu comerciulu unu aventu asiá frumosu, cari suntemu membrii celui dintâiu orasiu mercantilu transilvanu, a promová prin aplicarea tuturoru medieloru posibili, nu numai estinderea posibila a sciintieloru gimnasiali, asiá numite umanióre, ci a promová totdeodata, in proportiune egala, sciintiele reali, practice mediulu fundamentalu alu unei industrii sî alu unui comerciu rationalu. Industri'a sî negotiulu au fostu totdeun'a sub tóte tempurile factori principali ai puteri materiale sî spirituale a unui poporu. O privire mai deaprópe in oficinele sî etablismentele mercantile ale Englitere, Franciei sî Germaniei ne probéza pâna la evidinti'a adeverulu acestoru asertiuni. Dara ce sa mergemu asiá departe domniloru, sa aruncâmu privirile nóstre numai la fratii nostrii din Romani'a. O tiéra necunoscuta mai eri alaltaeri ochiloru Europei decâtu de o tiéra barbara, selbatica, a ajunsu in presinte a fi destulu de respectata in Occidentulu Europei; progresele sele sociali sî politice suntu astadi apretiuite generalminte nu numai de popórele romanice consangene, ci chiaru de Germani, unu poporu destulu de cultu, dara streinu sî cu mai putine simpatii pentru români.

Aventulu Romaniei in cultura sî civilisatiune e domniloru, ce a indemnatu o mana asiá abila, a celui dintâiu istoricu alu Engliterei, Macaulay a presentá unu tablou istoricu criticu despre Romani, plinu de meritu, ochiloru Europei culte. Sî cui are de a multiamì Romani'a acést'a positiune a sea? Care este acea putere ce da acestui statu unu atare coloritu placutu? Cercetându mai deaprópe ne vomu convinge ca comerciulu este aceea putere, comerciulu este masin'a ce mâna rót'a vietii politice sî sociale in a acestu statu câtra unu progresu frumosu, lasandu tiér'a nóstra cu multi pasi indereptu, grati'a stagnatiunei sî amortietei ce domina cu distinctiune in afacerile ei mercantile. Sa ne dâmu dara, domniloru, totu concursulu nostru la o cultura pre base câtu de estinse, sa punemu fundamentele unui progresu generalu alu natiunei nóstre: in moralitate, in arte sî sciintie, industria sî negotiu. Acest'a este testamentulu lasatu nóua de fundatorii acestui edificiu.

Numai in chipulu acest'a se va documentá fecunditatea spiritului loru de progresu lasatu nóua dreptu eriditate, numai asiá se va perpetuá memori'a, spiritulu nostru in generatiunile viitóre, numai asiá va viá spiritulu nostru in urmasii nostrii inflacarandu inimile loru pentru idealele, de cari au fostu capabili spiritele sî inimile nóstre spre binele sî fericirea natiunei.

Conferintie invetiatoresci

generali din Protopopiatulu intâiu alu Brasiovului.

(Capetu).

Apoi asiá au deshisu Reverend. DD. Protopopu, Iosifu Baracu, conferintiele prin o cuventare adencu petrundietóre, camu de intielesulu urmâtoriu: mai intâiu bineventá pre invetiatorii presenti sî isi arata multiamirea cu zelulu sî progresulu pre calea perfectiunârii loru, ca adeca dela intemeiarea conferintieloru inv. prin Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscu sî Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a incoci — toti cei presenti esprimaraací din adevarulu animei cu veselie unu intreitu: „Sa traiasca!“ — a observatu, cum ca inv. au mai mare desteritate in portarea oficiului loru, s'au facutu prin conferintie mai apti, mai demni de inalt'a loru chiamare; provóca pre inv. sa pasiésca dar inainte cu zelulu celu frumosu, de care ii vedea insufletiti, pre calea acést'a a conferintieloru; dar cá sa devina conferintiele totu mai interesante, sa cetésca cu barbatia opuri pedagogice bune, invetiandu din ele sî esperintiele, pre cari le au facutu autorii acelor'a pre câmpulu culturii sî educatiunii tinerimii prin scoli. Arata mai incolo, ca déca cumperarea de cârti pedagogice corespundietóre este grea pentru individí cu atâtu se voru putea usiurá inv. in privinti'a acést'a mai multu, déca impreuna cu Parochii locali, cá Inspectori scolari, voru formá societâti de lectura sî biblioteci ale scóleloru respective (dupre cum s'au facutu acést'a la scól'a capitiala din Brasiovu sî la scól'a capitala din Satulungu); câci diliginti'a Preotiloru sî Invetiatoriloru este speranti'a fericirii poporului sî natiunii nóstre; Preotii sî Invetietorii suntu cei mai dintâiu, cari au sa risipésca intunereculu nesciintiei sî ignorantiei; intieliginti'a natiunii numai prin acesti doi factori poternici ai culturei este in stare, a lucrá cu resultatu la ridicarea poporului, la fericirea lui. Apoi le observa ca nu este oficiu pre pamentu, alu cârui'a resultatu sa aterne asiá de tare dela semtiulu, cu care se implinesce, cá oficiulu invetietorescu; déca unu invetietoriu, in locu de a se petrunde sî entusiasmá de insemnatatea sî marimea lucrului seu, va iubí comoditatea, se va leneví, nu si va cautá de oficiu s. a., atunci scól'a lui nu póte fi folositória natiunii sele, poporului seu; din contra simtiulu invetiatoriului harnicu este indestulirea cu starea sea, dragostea câtra scóla sî câtra afacerile scolari, câtra perfectiunarea sea pentru adeverat'a desvoltare a omenimii in tinerimea luisi incredintiata pentru acést'a; inv. harnicu are simtiulu tipzuirii, rabdârii sî alu blandetiei, simtiulu adeveratei religiositati sî portâri crestinesci, le poftí, cá aceste simtiuri sa ii insufletiesca pre toti, cá sa fia binecuventati de Ddieu si stimati de mai marii loru si de alti ómeni spre fericirea natiunei nóstre.

In fine lauda resultatulu conferintieiloru din anii trecuti, arata, ca ascépta cu bucurie sî del'a conferintrele acestea, pre cari le dechiara de deschise, asemenea resultatu multiamitoriu.

De conducêtoriu alu acestoru conferintie fù alesu Dlu Dimitriu Cioflecu, invetiatoriu la scól'a Capitala din Brasiovu sî fostù Comisariu scolariu in a. 1863/4, de protocolistu Dlu I. Romanu, invetiatoriu la scól'a capitale din Brasiovu.

Domnulu conducâtoriu indata incepú la desfasiurarea materiei conferintiali, intocmita de Dlu Ioann Dorc'a, Directorulu scólei Capitali din Satulungu, carea fú Esercitiele intuitive.

In privinti'a esercitieloru intuitive se tienu pedagogii cei mai renumiti de urmâtóreie:

Intrându copilulu din libertatea sea in viéti'a cea oblegata sî regulata a scólei posede multe representatiuni sî concepte, dar intunecate; câci elu de sî a vediutu, a auditu, a patîtu câte celea, totusi fâra cá sa fi fostu sî constrinsu, ale cuprinde sî intielege tóte acestea chiaru, lâmuritu, determinatu sî dupre rapórtele loru practice; impressiunile primite dela tóte acéstea au fostu dupre intemplare rapedi, schimbaciόse, câtu nu au pututu lasá in sufletulu lui urme destulu de tari; pentru care apoi nece ca sî le póte aduce la trebuintia aminte.

Prin esercitiele intuitive are inv. sa conduca pre elevi intru a si ridicá observatiunile, representatiunile, formate sciute, sî astfeliu a sî le inmulti spre a avé materialu de cugetare la desvoltarea ulterióra a puteriloru loru spiratuali; totu de o data asi agonisi sî o copia de cuvinte, prin care se insemnéza representatiuuile acelea, dreptu materialulu cugetârii, sî prin acést'a sa devina in stare, a sci sa dée séma despre cuvintele sî formele dîceriloru, pre cari le posedu, apoi a si le mai aplicá.

Acéat'a este scopulu realu alu esercitieloru intuitive.

Deci prin esercitiele intuitive are sa se deprinda sî prereperea elevului intru a cuprinde cu chiaritate, observá cu conoscintia, a luá sém'a, a descoperi si a considerá, sî prin aceea a se impoterí intru a cautá cu privire agera sî deprinsa la totu, ce i se ivesce inaintea simtiuriloru.

Intarirea, deprinderea, cultivarea preceperii sî a poterii, de a cuprinde cu simtiurile, este scopulu formalu alu esercitieloru intuitive.

Asupr'a midilóceloru, prin care se póte ajunge scopulu realu sî formalu alu esercitieloru intuitive sî asupr'a urmârii in instructiune au desbatutu invetiatorii presenti in cinci conferintie.

Multimea sî varietatea obiecteloru naturali sî artefacte din sfer'a, prin care sa conduca inv. pre elevi observându, culegendusi representatiuni sî inavutinduse cu cuvinte, fù marcata pentru aceşte conferintie cu urmatórele: 1, odai'a de scóla sî lucrurile aflatórie intrins'a, 2, scól'a ca atare, 3, cas'a parintésca, 4, starea casnica sî familiare, 5, corpulu omenescu dupre constitutiunea lui din afara, 6, castigarea diferiteloru midilóce de nutrimentu sî a materiiloru de imbracaminte, 7. minerali, plante, animali, 8, satu, orasiu, 9, gradina, livedie, tierina, viie. padure, 10. tempurile dîlei sî ale anului, 11, form'a supr'a fetiei pamentului sî calitatea lui, 12, apa, 13, aerulu — ceriu u.

Langa acestea fu alaturata sî tem'a: pregatiri pentru studiulu Geografiei sî Istoriei patriei.

Resultatulu desbateriloru asupr'a ecestor'a fù:

1. Invetiatoriulu sa arate eleviloru obiectulu, cu care vré sa-i faca mai de aprópe cunoscuti; numai, incâtu nu s'ar' poté acést'a, sa le arate tablouri s. a.

Sa trateze despre obiectulu cunoscutu sî de alte dati.

Sa vorbésca pre intielesu cu tonu chiaru si placutu.

2. Sa pasiésca dela cele cunoscute la cele necunoscute, dela cele de aprópe la cele departe.

Sa privésca, sa numésca obiectulu, pârtile, insusîrile, form'a lui, materi'a, din care constá elu, originea, intrebuintiarea lui', ce i se póte intemplá — ce póte face.

Asemenarea, deosebirea obiecteloru.

Dupa inchieiarea desbateriloru asupr'a acestor'a in conferintia a cincia a cetitu Dlu conducatoriu disertatiunea Domniei sele asupra temei: cumu sa deprinda inv. pre elevi la moralitate sî religiositate. Compunerea fù fórte buna, stilulu usioru sî fluidu; inv. presenti o primira cu multiamita.

Conferinti'a a siésea fù menita pentru cetirea manualului intitulatu: Pregatiri pentru studiulu Geografiei sî Istoriei, intocmitu de Dlu Directoru alu scólei Capitali din Brasiovu, G. C. Bellissimus.

Dupace spuse pre scurtu cuprinsulu manualului, ceti din pasagele lui cele mai insemnate.

La pregatirile pentru Geografia face pre elevi cunoscuti cu obiectele naturali, care î- incungiura sî asiá cu elementele Geografiei fisice, apoi cu ale cei politice sî cu unele din cea matematica.

La pregatirile pentru istoria incepe cu raiulu pamentescu, trece la imprastiarea ómeniloru preste supr'afati'a uscatului, numesce unele popóre de ale Asiei, Africei, Europei, da o schitia despre sórtea poporului evreescu, despre ceea a poporului românu, vorbesce despre nascerea Dlui Christosu, despre popórele din patri'a nóstra, despre Ardealu sub regii Ungariei, sub principii proprii, sub imperatii Austriei.

Incheia cu starea lucruriloru acestor'a din dîu'a de adî.

Acestu manualu de fórte mare interesu pentru scólele nóstre populari, a cârui'a lipsa pâna acumu a facutu pre invetiatori séu sa lase din program'a loru elementele de Geografia sî Istori'a patriei cu totulu afara, séu déca nu, sa 'si bata capulu cu diferite cârti de feliulu acest'a, cá sa sî póta ajunge scopulu, l'au primitu inv. presenti cu cea mai mare placere; cu profunda atentiune ascultara la cetitoriu pâna la celu din urma pasagiu cetitu.

Dupa care Rev. DD. Protopopu, I. Baracu, inchieiá conferintiele prin nesce cuvinte parintesci esite dela anima sî fórte potrivite, alu câroru cuprinsu er'a camu urmatoriulu:

Si au aratatu multiamirea cu decurgerea conferintieloru acestor'a; au laudatu zelulu sî intielépt'a portare a inv. manifestata sî cu acésta ocasiune; au maturisitu, ca aceste conferintie au fostu mai stralucite, cá cele de pâna acumu; au facutu pre DD. inv. atenti, câtu suntu de folositórie adunârile nóstre la conferintiele inv., sî la ce fericire potu ajunge scólele nóstre continuânduse conf. inv. din anu in anu; ca avemu a multiamí acést'a marelui Barbatu alu bisericei sî natiunii nóstre Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a. Carele ne au pusu pre calea acést'a a desvoltârii; multiamí D Dloru Onoratiori, cari au fostu de fatia la conf.; au laudatu pre DD. Parochi, cari s'au distinsu cu zelulu, ce l'au aratatu in privinti'a inaintârii scolei cu aceea, ca au luatu parte activa la conferintiele invetiatoresci s. a.

Brasiovu, 21 Augustu, 1868.

unu românu.

Dela universitatea sasésca:

In legatura cu celea comunicate de mine in nr. tr. 74 a „Telegrafului Romanu“ amu de a observá; cumca in siedinti'a universitâtiei tienuta in 25 Sept. 1868 venindu la desbatere „Propunerea“ deputatiloru Sighisiórei, pentru compunerea unei „legi comunale“ — sî alegerea unei comissiuni spre acestu scopu, — dupa mai multe obiectiuni, s'au decisu: cá „Propunerea“ respectiva sa se transpuna comissiunei de 5 dejá alésa, decidiendu-se totu odata inmultirea acelei comissiuni inca cu 2 membri.

Intre cesti doi membri se alésa sî unu românu, in persón'a deputatului Oresciei Michailu Dobo, sî prin urmare comissiunea de 5, despre care s'au fâcutu amintire in nr. 74 a „Tel. Rom.“, s'au straformatu in o comissiune de 7, carea s'au sî constituatu, alegendu-si de presiedinte pre deputatulu Bedeus, iéra de referentu pre Schuller Liblóy. —

In siedinti'a din 28 Sept. 1868, au referatu deputatulu Fluger despre unu emisu ministerialu prin care s'au tramisu protocólele universitâtiei din urma inchisa in Februariu a. c. esprimendu-si totu odata (ministeriulu) neplacerea cu procedur'a observata de Universitatea respectiva, la redicarea din postulu de Comes alui Conrad Schmidt-sî inlocuirea lui cu Dnulu Conrad Mauritiu sî propune a se luá spre sciintia.

La acésta propunere s'au incinsu o desbatere, la care au luatu parte Dr. Lindner pledândo pentru propunerea referentului — iéra Bedeus si altii pentru a se pune emisulu ministeriale respectivu simpliciter ad acta, ce cu majoritate de voturi s'au sî primitu. —

In siedinti'a tienuta in 3 Oct. 1868, dupa cetirea protocolului siedintiei trecute, se incinge o contróversa intre Schuller Liblóy, Dr. Lindner sî Bedeus, din causa ca la desbaterea din siedinti'a trecuta, in privinti'a emisului ministerialu, despre care amu vorbitu mai in susu — nu li s'aru fi luatu la protocolu tóte motivele — sî obiectiunile fâcute. —

Dupa compunerea controversiei respective — se referéza unele cause economice — intre cari Mangesius — refereza despre opiniunea de dreptu data de advocatulu natiunalu Wilhelm Bruckner asupr'a prevaricâriloru patrate de membrii comunei Porcesci in padurile tienatóre de dominiulu Talmaciului; —

Propunerea referintelui in acésta causa merge intr'acolo; ca dupa ce comun'a amintita au devastatu padurile respective fâra de nici o crutiare, — asiá pentru padi'a acelor'a pre venitoriu sa se inmultiésca personalulu silvanale — sa se róge presidiulu universitâtiei, cá sa mijlocésca dela Inaltulu Ministeriu unguresco ajutoriu pentru oprirea prevaricâriloru din partea numitei comune pre venitoriu. —

In contr'a propunerei din urma, — s'au radicatu deputatulu Oresciei Dobo — sî intr'o vorbire tienuta in limb'a româna, arata, ca dupa cum s'au vediutu din referad'a respectiva — prevaricârile respective s'au fâcutu din partea porcesteniloru, pre atunci — pre cându densii erau in procesu cu posessoratulu 7-loru judetie pentru acelea paduri — prin urmare crediendu-se densii de proprietarii paduriloru acelor'a — cu atât'a mai vertosu cu câtu ca densii, si nu posesoratulu, au fostu in posessiunea faptica a acestoru paduri — nu póte sa fia vorba despre prevaricâri din partea numitei comune. Ci dens'a numai au fâcutu intrebuintiare de dreptulu seu — sî prin urmare nefiindu causa pentru a se cere ajutoriulu ministeriului — face propunerea, a se lasá afara propunerea referintelui in acésta privintia. —

Venindu la votisare, propunerea lui Dobo cade, sî se primesce propunerea referentelui. —

In siedinti'a din 5 Octobre a. c. s'au pertractatu parerea de dreptu a advocatului natiunalu Bruckner, in privinti'a intrebuintiârei dreptului de venatu, pescuitu etc. din partea posessoratului scaunului Salistei, sî Talmaciului, in comunele tienatórie de acestea scaune.

Sî aici s'au primitu propunerile referintelui — ca pre calea legei ordinarie sa se sustiena drepturile respective - sî unde nu s'au intrebuintiatu de multu sa se cerce pre ori sî ce cale a se aduce in valóre. —

Vorbirea deputatului Mercurea dlu Hanni'a, tienuta totu in limb'a româna — sî propunerea densului, au avutu totu acel'a resultatu cá si a lui Dobo — primindu-se cu majoritate de voturi propunerile referintelui. —

In siedinti'a din 7 Oct. 1868 au fostu la desbatere propunerea deputatului Mager — cá universitatea sa róge pre consistoriulu evang. luter., cá acel'a pentru inaintarea industriei in fundulu regiu — sa schimbe 2 gimnasie sasesci — in gimnasie reale. —

Acésta propunere firesce a cadiutu. —

A dóun'a propunere a deputatului Mager — care poftea, cá sa se róge deputatii tierei sasesci (?) din diet'a Pestei, cá sa mijlocésca, concessiune pentru facerea drumului de feru pre la Varing sî Eketley pâna la Buzâu, — dupa ce Hanni'a au observatu totu in limb'a româna, ca densulu nu cunósce in diet'a din Pest'a deputati ai tierei sasesci — asemenea au cadiutu. — D.

Protocolulu.

Siedintiei XV.

(estraordinaria)

tienuta din partea directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu in Aradu in 13 Sep. 1868.

(Capetu.)

de fatia au fostu:

Presiedintele: Ilustr. Sea d. Antoniu Mocioni, directoru primariu, dd membri Mirone Romanulu directoriu secundariu, Dr. Alessandru Mocioni, Stefanu Adamu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu Popoviciu Desseanu, Ioane Rosiu, Lazaru Ionescu fiscalu, Emanuilu Missiciu perceptoru, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, sî Ioann Goldisiu esactoru. Notariu Petru Petroviciu.

122. Cetindu-se protocolulu siedintiei a XIV estraordinarie de ieri, s'a autenticatu. —

Determinatu: Se ia spre sciintia.

123. Domnulu Michailu Besanu asesoru la tribunalulu comitatensu alu Carasiului din Lugosiu, cu reducere la scrisórea sea din 28 Aprile a. c. prin care au luatu asupra-si sarcin'a compunerei „panegiricului“ orenduitu de ultim'a adunare generala pentru premerit'a suvenire a reposatului sî neuitatului barbatu alu natiunei nóstre Georgiu Pop'a aduce la cunoscinti'a directiunei, cumca au fâcutu pasii de lipsa pentru procurarea dateloru referitórie la biografi'a reposatului adresându-se in privinti'a acést'a câtra unii domni cunoscuti sî amici a-i reposatului — care date insa necapetându-le, n'a fostu in stare de a compune opulu promisu pre adunarea generala de acum'a. —

In legatura cu acésta insciintiare dlu comembru Ioann Popoviciu Desseanu aduce la cunoscinti'a directiunei, ca dlu comembru Dr. Iosifu Hodosiu dupa insciintiarea primita au gatitu unu panegiricu care insa de astadata — fiindu indepartatu la Bucuresci — nu l'au pututu tramite pre adunarea generala de acum'a. —

Determinatu: Aceste inscintiâri se iéu spre scire sî prin reportulu generalu alu directiunei se voru aduce la cunoscinti'a adunârii generale.

124. La motiunea notariului directinnalu Petru Petroviciu in privinti'a conditiuniloru concursuali pentru stipendiele asociatiunei pre sém'a studintiloru seraci, sî despre modalitatea estradârii atestateloru de paupertate a suplicantiloru; comissiunea insarcinata cu censurarea acestei motiuni la decisulu de sub Ni. 80 asterne operatulu seu.

Determinatu: Modificarea comissiunala la motiunea notariului in urmatoriulu chipu:

I. Atestatele de paupertate suntu pre lánga subscrierea Antistiei comunale a se subscrie sî din partea parochului concernentu provediendu-le din partea acelor'a toto-data sî cu sigilele oficiale.

II. Atestatulu ca se póta serví de basa la censurarea suplicei, e de lipsa se aiba urmatóriele calitâti:

a) Se enuncie cá óre are suplicantulu parinti, séu rudenii mai de aprópe, dela cari aru poté sperá ajutoriu?

b) Au acestia ceva avere séu ba? sî de au, a se descrié precisu averea miscatóre ori nemiscatóre

c) Caracterulu, deprinderea sî isvorulu traiului parintiloru, respective rudenieloru suplicantului.

III. Documentarea, ca are suplicantulu ajutoriu sî din alte parti, séu bá? sî de are, sî câtu e ajutoriulu? primindu-se, este a face amintire despre aceea in raportulu generalu alu directiunei ce se va asterne adunârì generale.

125. Cu privire la dicisulu de sub Nr. 99 comisiunea emisa pentru paragrafisarea regulamentului casei intregitu, asterne operatulu seu.—

Determinatu: Regulamentulu casei reintregitu cu cele nacesarie, se va substerne adunârii generale.

126. Se cetesce raportulu generalu alu directinnei in tóta estensiune sa. —

Determinatu: Raportulu generalu alu directiunei incheiandu-se, se vu substerne adunârii generale.—

127 Pentru autenticarea protoculului acestei siedintie

Determinatu: Se defige terminu pre mane la 8 óre diminéti'a, la care toti domnii presenti suntu poftiti a se infatisiá.

Protocolulu acest'a in siedinti'a ultima estraordinaria directiunala a XV. cetindu se s'a áutenticatu in Aradu, in 14 Sept. n. 1868.

Directiuuea Asociatiunei natiunale aradene pentru
cultur'a poporului românu.

Antoniu Mocioni m/p.,
directoriu primariu.

Petru Petroviciu m/p.,
notariu directiunalu.

Branu, 6 Octomvre.

In urm'a concessiunei Inaltului Guvernu reg. transilvanu dto 16 Iuliu 1868 nr. 12,764 pentru de a puté tiené sî comun'a colectiva Branulu dóue terguri de tiéra pre anu sî adeca unulu in 8 Augustu sî cel'a-laltu in 6 Octomvre, celu dintâiu dara se sî tienù in 5 sî 6 ale lunei curente. Ómenii din deosebitele comune vecine ocupasera loculu destinatu pentru tergu asiá, incâtu cu mare greutate puteai sa umbli prin multimea poporului. Tergulu de vite cornute de-sî cam opritu (?) pentru fric'a de bóla, dara totusi a fostu destulu de formosu, cu deosebire au fostu multe oi sî porci cari s'au vendutu cu unu pretiu destulu de bunu; asiá d. e. o parerhie de boi munteni cá de 4—5 ani s'a vendutu cu 140—145 fl. Parechi'a de oi cu 9 — 10 fl. Unu porcu grasu se vindea cu 35 — 40 fl. Marti in 6. se tienù tergulu asiá numitu liberu (slobodu). La acést'a inca au fostu representate mai tóte productele necesarii: cucurudiu, grau, brândia, lana etc. erau din abundantia. Lips'a s'a simtitu numai de maiestrii, pentru ca acesti'a fiindu ocupati fórte tare cu lucrulu in Romani'a, nu potura luá parte in numeru mare.

Sperâmu insa, cá la tergulu venitoriu, ce se va tiené in 8 Augustu ale anului 1869, voru veni sî mai multi vendiatori sî cumperâtori decâtu la cest'a dintâiu, pentru ca sî proverbulu dîce, ca: „totu inceputulu e greu.“ Y. P.

Principatele române unite.

Bucuresci 16/28 Septembre.

Ieri, adeca Dumineca in 15/27 Septemvre academi'a literaria romána a tienutu siedinti'a sea ultima insessiunea de estimpu.

La acésta siedintia fu de fatia Mari'a Sea Dlu Carolu, ministrii, multi episcopi sî o suma mare de inteligenti interesati pentru progresulu literaturei, — cu unu cuventu, a fostu un'a dintre siedintiele cele mai cercetate din câte a vediutu sal'a Museeloru (acum a Senatului).

Presiedintele Academiei d. Ioann Eliade Radulescu luà cuventulu a insirá multele oferte sî sacrificie, ce Domnulu româniloru le pune neincetatu pre altariulu literaturei sî culturei natiunalitâtiei romanesci. Pomenesce deschilinitu despre Atlantele romanescu, fâcutu cu spesele Mariei Sele sî impartitu gratisu scóleloru. Pentru acestea se rostesce Domnitoriului devotamentu sî recunoscintia profunda.

Domnulu Carolu I respunse astfeliu la salutarea presiedintelui:

„Sum mandru de me aflu astadi in mijloculu d-vóstre cá membru dara sî cá protectoru. Vedu cu mare, bucuria ca a-ti pusu iute fundamentu pentru templulu lui Apolonu in Romani'a.

„Istori'a ne arata ca o natiune, care tiene la desvoltarea artiloru sî scintieloru, ajunge lesne acestu fericitu scopu, ce este marimea, tari'a sî independinti'a unui poporu.

„Dorescu deci ca tóte lucrârile D-Vóstre se fie binecuventate pentru fericirea Româniloru.“

Nu mai scimu daca acestoru cuvinte dîse séu persónei carea le dîcea se atribuimu ceea ce urmá, adeca bucuri'a sî placerea generala ce se vedea pre feticle presintiloru.

Secretariulu generalu alu Academiei sî-facù raportulu seu despre aptivitatea Academiei, ce ne este deja cunoscuta sî de aceea nu mai recapitulâmu singuratecele afaceri.

Numerulu academiciloru s'a sporitu prin alegerea a loru trei insi: Georgiu Sionu, Mihaiu Cogalnicianu sî A. Papiu Ilarianu.

Dintre gramaticele incurse s'au premiatu un'a alu câreia moto este: „Sî consuetudo vicerit, vetus lex sermonis abolebitur. „Quintilianu.“ Pre cându scriu acestea, inca n'am scire despre frângerca epistolei ce contienea numele autorului acestei gramatice.

Urmà academiculu Hodosiu a face istori'a arteloru, éra academiculu Urechea vorbí despre limb'a friaulica in asemenare cu românésc'a nóstra. Amendoi fusera ascultati cu atentiune. Tem'a lui Urechea, pâna acum nedesbatuta de filologii nostri, va face cetitoriloru plâcere multa sî de aceea asceptâmu cu doru ca d. Urecheea s'o dec la tipariu. „Alb.“

Varietâti.

*** Reuniunea sodaliloru români din Sabiiu se va produce luni sér'a cu cantâri sî declamatiuni in sal'a dela „Corón'a Ungariei“.

*** Dela Gimnasiulu gr. cat. românu din Naseudu primirâmu raportulu anualu pentru anulu scolasticu 1867/8. In acestu anu au fostu in cele cinci clase gimnasiale ce le avù gimnasiulu pâna acum 120 scolari, intre cari dupa natiunalitate 118 români sî doi magiari; iéra dupa religiune 103 gr. cat. 15 gr. or. sî 2 rom. cat.

*** Cestiunea natiunalitâtiloru la diet'a Ungariei. Comitetulu emisu din sinulu dietei spre desbaterea cestiunei sî formularea unui ploiectu in privinti'a acést'a a avutu in 4 octobre siedintia. Consultarea se invertí in giurulu cestiunei ca nu aru fi mai cu scopu, ca in locu de a se luá in desbatere proiectulu sub comissiunei de unuspradiece sa se provóce ministeriulu sa-si arate, sî elu principiele sele in cestiunea acést'a pentruca pre calea acest'a fiindu membri natiunalitâtiloru representati in subcomitetu s'aru putea mijlocí unu proiectu care sa tréca fâra multa desbatere sî care sa multiamésca natiunalitâtile.

* Ex principele Karageorgievics fù dusu in 4. oct. nóptea sub escorta militaria la Semlinu spre alu confrontá.

36—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru deschise de doi livetiatori la scól'a Comunala gr. or. din Pianulu de susu protopresbiteratulu Sabesiului se escrie concursu.

Emolumintele suntu:

1. pentru Invetiatoriulu clasei incepatóre 100 fl. v. a. din casa alodiala; 20 cr. de fiecare scolariu, 2° lemne sî cuartiru liberu.
2. pentru cele de clas'a a II 220. fl. v. a. din alodiu 50 cr. de totu scolariulu 20 lemne sî locuintia corespundiatóre.

Doritorii de a castigá vre-unulu din acestea posturi au de a-si asterne la tóta intemplarea pâna la 12/25 Octomvre 1868 subsemnatului Inspectoratu scol. distr. cererile sele timbrate impreuna cu documentele urmatóre sî anume:

a). Atestatu ca au absolvatu gimnasiulu de josu sî cursulu pedagogicu séu clericalu.

b). Atestatu despre purtarea de pâna ací sî ca scie cântarile bisericesci sî tipiculu, sî

c). Atestatu — pentru Invetietoriulu de a II. clasa despre cunoscîinti'a limbei germâue, cei mai multu calificati se voru preferi. —

Sabesiu in 24 Septembre 1868.

Inspectoratulu scolare district. gr-or.
Ioann Tipeiu,
Protopopu.

33—2 **Concursu·**

Pentru ocuparea postului de alu 2le parochu la biseric'a resariténa ortodocsa cu chramulu S. Treimi din Preurbiulu Brasiovului pre Tocile, se escrie prin acésta concursu, cu terminu pâna la serbatórea S. S. Archangeli din 8. Novembre a. c.

Concurentii la acestu postu trebuie sa fie indivizi de acei'a, carii dupace au absolvatu celu putinu gimnasiulu iuferióre sî cursulu de trei ani theologicu — sau deprinsu sî in chiamarea invetiatorésca, sî au purtâri morale frumóse sî esemplare. Densii î-si voru tremite la Préonoratulu Domnu Protopopu alu locului Iosifu Baracu petitiunile loru, provediute cu documentele despre posiederea mentionateloru recerintie, sî cei mai cualificati dintre ei se voru preferá la punerea in candidatiune.

Brasiovu 22 Septembre 1868.

Comitetulu parochiale dela biseric'a
ortodocsa-resariténa.cu chramulu
S. Treimi pe Tocile in Brasiovu.

35—2 **Concursu.** *)

La unu ajutoriu de 25 fl. v. a. destinatu unu invetiacelu de meseria, amesuratu Conclusului Comitetului Asociatiunei adusu in siedinti'a de astâdi, se publica prin acést'a de nou concursu cu terminulu pân' in 31. Octobre c. n. a. c.

Respectivii competitori au de a-si asterne la comitetulu Asociatiunei pâna la terminulu idigitatu, concursele loru provediute cu carte de botezu, cu testimoni'a demne de credintia despre portarea loru, cum sî despre diliginti'a sî desteritatea dovedita in specialitatea de meseria spre acârei invetiare s'a consacratu.

Sabiiu in 6. Octobre c. n. 1868

Dela Comitetulu Asociatiunei
transilvane române.

---

*) Celealalte dîuarie române inca suntu rogate a produce in colónele sale acestu concursu.

34—2 **Concursu.** *)

De óre ce la unu stipendiu de 100 fl. destinatu pentru unu tineru ascultâtoriu de drepturi, afara de patria, in urm'a publicârei Concursului din 8 Septembre a. c. n'a competitu, de câtu singuru numai unu concurente, acârui concursu inse, nefiindu provediutu cu testimoniulu scolasticu recerutu nu s'a potutu luá in consideratiune, prin urmare, numitulu stipendiu, conformu conclusului adusu in siedinti'a comitet. de astadi, dechiarenduse de vacante, se escrie prin acést'a de nou Concursu cu terminulu pâna in 31 Octobre c. n. a. c.

Concurentii la susu numitulu Stipendiu, pâna la terminulu mai susu indigitatu, au de a-si trimite la Comitetulu Asociatiunei concursele loru provediute a): cu atestatu de botediu, b): cu testimoniale scolast. despre progresulu in studii, sî in urma c:) cu testimonie demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru necesarie la cotinuarea studieloru.

Sabiiu in 6 Octobre c. n. 1868.

Dela Comitetulu Asociatiunei
transilvaue romane.

---

*) Cele alte dîuarie suntu rugate a reproduce in colónele sale acestu concursu.

Indreptare. In nrulu trecutu la cuventarea dlui dep. Ratiu, pag. 314 col. II sîrulu alu 2-lea de dinjosu in locu de: „Scurtându-li-se“ e de a se indreptá: **Scrutândn-li-se tóte.** . . . .

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ¼ anu. 6 fl v. a.

Nru 81. ANULU XVI.

Sabiiu, in 3/15 Octomvre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1868. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvani'a sî Monarchi'a austriaca 2 fl.

Pentru Principatele rom. unite sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Congresulu nationalu bisericescu românu.

In siedinti'a a VII tienuta in 1/13 Octomvre, dupa cetirea protocolului din siedinti'a trecuta sî dupa unele observâri, aduce Presiedintele la cunoscinti'a congresului hârthi'a ministrului de interne Wenkheim, indreptà câtra presidiu, prin carea face cunoscutu ca Majest. Sea l'a insarcinatu a respunde la gratulatiunea congresului din indemnulu pré inaltei dîle onomastice a Majest. Sele, sî ca Maj. Sea s'a induratu pré gratiosu a primí cu multiamire acea gratulatiune. Acésta scire a primit'o congresulu cu aclamatiuni de „sa traiésca“, — Dupa acest'a comunica presidiulu ca dlu dep. vice-colonelu Rotariu depune mandatulu, esprimandu-si deodata sî parerea de reu, ca nu-lu iérta impregiurârile de a satisface acestei onorifice chiemâri. — Mai departe anuncia presidiulu incurgerea unei petitiuni dela parochulu din Macedoni'a, dieces'a Caransebesiului, care petitiune se predà comissiunei petitiunarie. — Se verifica apoi deputatu Missiciu. — d. Babesiu asterne o petitiune in afaceri de despartire de serbi, dela comun'a Cheti'a romàna, carea inca se predà comissiunei verificatórie. — Se incinge o disputa mai lunga asupr'a unei petitiuni privitória la opurile dlui prof. I. Popescu, „Computulu“ sî „Compendiu de pedagogia“, substernuta de d. Dr. Tincu cu propunerea, cá sa se aléga o comissiune speciala, carea sa censureze aceste opuri sî se referéze congresului. Acést'a dupa mai multe spriginiri in intielesulu propunerei, la o contra propunere a d. Dr. Hodosiu, spriginita de Aldulea nu se termina cu indrumarea petitiunei la comissiunea petitiunaria.

D. Borlea interpeléza presidiulu déca e dreptu ca corespundinti'a consistorieloru cu guvernulu se pórta in limba straina, la care interpelare respundu Archipastorii sî Protopresbiterulu Oradiei mari. Borlea e multiamitu cu respunsulu, numai in privinti'a eparchiei aradane sî reserva dreptulu de a face o propunere. Cu acésta ocasiune asigura dep. Ioanoviciu, ca la ministeriu se primescu harthiile in limb'a româna. In acestu obiectu iau cuventulu mai multi deputati, iéra presidiulu da desluciri prin cari arata ca necesitatea sî momentuositatea unoru cause, sub regimele trecute, a constrinsu sî la ce déca s'au intemplatu, nu s'au intemplatu din vre-o perfidia nationala.

La ordinea dîlei vine apoi raportulu comissiunei asupr'a petitiunei pentru rastaurarea Episcopiei aradane. Dupa ce vorbescu mai multi deputati la acestu obiectu, la propunerea dep. Babesiu se insarcinéza presiedintele a mijloci datele necessarii in privinti'a acést'a. — Se verifica deputatulu Petcu pentru cerculu alu XVIII. — In fine aduce aminte presidiulu comissiunei de 27 sa grabescu cu elaboratulu seu, la care dep. Babesiu respunde cu comissiunea face totu ce póte, dara momentuositatea sarcinei sele a fâcutu de au intardiatu pâna acum.

Comissiunea de 27 fiindu gat'a cu elaboratulu celu publicamu mai la vale, acest'a se va luá astadi séu mâne la pertratare in siedintia plenaria.

Evenemințe politice.

Sabiiu, 2 Octomvre.

Cu privire la cestiunea nationalitâtiloru ne aducu dîuariele urmatori'a scire dela diet'a din Pest'a:

Pest'a, 9 Octomvre. Astadi la 4 óre dupa amédi au tienutu comitetulu pentru cestiunea nationalitâtiloru in presenti'a ministrului presiedinte contelui Andrássy o siedintia, in carea s'au dechiaratu ministrulu presiedinte, ca ministeriulu persista pre lânga cele ce le-au esprimatu, ca adeca unu proiectu de lege in cestiunea acést'a nu póte vení dela ministeriulu de resortu, ci ca acel'a trebuie sa-lu compuna comitetulu respectivu, facendu sa participe la consultare tóte natiunalitâtile. Fiindu ca lipsescu multi români, acei'a se voru convocá prin presiedintele dietei, pre cale telegrafica pre 15 Oct.

Despre starea lucruriloru din Spani'a scimu de mai inainte intre altele, ca regin'a Isabel'a au tramisu unu protestu in contr'a afaceriloru sî lucrâriloru revolutionariloru. Ce influintia sî ce impresiune au facutu in Spani'a protestulu acst'a se póte vedé din unu telegramu din Madridu dto. 5 Octobre, in carele se dice: Serann-au primitu astadi personalitâti sî corporatiuni eminente. Se facu dispositiuni pre mâne pentru primirea generalului Prim. Protestulu reginei Isabel'a, carele s'au publicatu aci prin jurnale din Bayonne, produce numai dispretiu.

In unu telegramu din Paris din 6 Octobre se dice, ca diuariulu „Epoche‘ amintesce faim'a, ca regin'a Isabet'a la indemnarea unchiului seu, infantului Don Sebastianu, am vrea sa abdica in favórea lui Carolu VII.

„Avenir national‘, in unu telegramu din Madridu, aduce scirea, ca regimulu provsoriu a decisu, sa publice eliberarei copiiloru de negrii.

Deocamdata se va asterne adunârei constituenda unu proiectu de lege privtoriu la sistarea absoluta a sclaviei.

Unu altu telegramu din Madridu din 6 Octobre aduce urmatórea scire: Prim e retienutu de poporatiune in Saragoss'a, si numai mâne va sosi aici. Junt'a sî comitetulu poporului i pregatescu porti de triumfu. Mai multe junte provintiale ridica protestu contra ridicârei lui Serrano la putere suprema a regimului fâra invoirea majoritâtiei.

Statutulu organicu.

alu bisericei ortodoxe române din Ungari'a sî Transilvani'a.

Dispusetiuni generali.

I.

Biseric'a ortodoxa romàna din Ungari'a sî Transilvani'a, cá biserica autonoma, dupa dreptulu ei canonicu garantatu sî prin art. de lege alu IX din anulu 1868 'si reguléza, administréza sî conduce afacerile sele bisericesci, scolari sî fundatiunali in tóte pârtile sî factorii ei constitutivi independinte dupa form'a representativa.

Statutulu org. presinte privesce dara la organisarea bisericei ortodoxe române din intrég'a provintia metropolitana din Ungari'a sî Transilvani'a.

II.

Elementulu acestei provincii metropolitane este clerulu sî poporulu credinciosu; iéra pârtile constitutive a le ei:

1. Parochiele,
2. Protopresbiteratele,
3: Monastirile sî
4. Eparchiele.

III.

Pusetiunea, ce o are in biserica clerulu sî poporulu provinciei metropolitane, da dreptulu de a participá individualmente ori prin representanti la tóte actiunile bisericesci, scolari sî fundatiunali, sî i impune datori'a de a suportá tóte greutâtile, dela cari este conditiunata bunastarea bisericei.

Fia-care parte constitutiva a metropoliei are dreptulu a regulá, administrá sî conduce independinte de alta parte constitutiva siesi egala afacerile sele bisericesci, scolari sî fundatiunali, — sî fiecare parte constitutiva mai mica 'sî continua actiunile sele bisericesci scolari sî fundatiunali in afacerile pârtiei constitutive mai mari pâna la metropolia prin representantii sei.

IV.

Tóte actiunile pârtiloru constitutive amintite in punctele precedinti se indeplinescu prin Sinódele parochiali, protopresbiterali, eparchiali sî congresulu natiunalu bisericescu (sinódulu metropolitanu).

V.

Pentru regularea, administrarea, sî conducerea afaceriloru bisericesci, scolari sî fundaționali, se va asiediá câte unu comitetu sî câte o epitropia in fiecare parochia sî protopresviteratu; eara in eparchia sî Metropoli'a câte unu Consistoriu.

VI.

Jurisdictiunea bisericésca atâtu in afacerile judetiali, câtu sî in cele administrative se va eserciá prin scaunele protopopesci, cá instanti'a 1. prin consistoriele diecesane respective celu archidiecesanu cá instanti'a 2. sî prin consistoriulu metropolitanu cá instanti'a 3.

Dispusetiuni speciali voru indicá obieptele, in privinti'a cârora cursulu instantieloru se schimba.

VII.

Spre efeptuirea vre-unei dispusetiuni, ce se face prin vr'o jurisdictiune séu autoritate bisericésca, se potu intrebuintiá numai medilóce bisericesci sî morale. In casuri estraordinarie de renitinti'a inse, spre sustienerea ordinei bune se póte recercá sî asistenti'a potestatei civile.

VIII.

Pentru medilócele intelectuale, sî banale necesarie spre ajungerea scopuriloru bisericesci, scolari sî fundatiunali au a se ingrigí pârtile organice ale Metropoliei, iéra in casu de lipsa se voru adresá câtra statu pentru ajutorire.

IX

Spre sustienerea unitâtii dogmatice intre cele dóue metropolii — romàna sî serba, precumu sî spre aperarea intereseloru comune ale relegiunei ortodoxe resaritene, se constitue unu sinodu comunu, constatatoriu din ambii Metropoliti, sî din episcopii sufragani ai acestoru dóue Metropolii.

Constituirea acestui sinodu se reserva cointielegerei imprumutate cu ierarchi'a serbésca.

X.

Recapitulându cele espuse statutulu organicu presinte tractéza dara despre urmatórele:

1. Despre Parochii.
2. „ Protopresviterate.
3. „ Monastiri.
4. „ Eparchii sî
5. „ Metropolia.

CAPULU I.

Despre parochia.

§. 1.

Parochi'a cá comuna bisericésca este complessulu crestiniloru intruniti cu mijlócele materiali sî morali, spre a sustîné un'a séu mai multe bsericii scóle, sî cimeterii, unulu séu mai multi preoti sî invetiatori, precum sî cel'a-laltu personalu trebuinciosu. Astfeliu de parochia se numesce : matera

§. 2.

Complessulu aceloru crestini insa, cari nu suntu in stare, a-si tiené parochu, scóla sî cel'a-laltu personalu trebuinciosu, se alatura la o parochia matre vecina sub nume de „Filia“, avendu in afaceri bisericesci, scolari sî fundationali asemenea drepturi sî datorintie cu consotii loru din parochi'a matre.

§. 3.

Déca vre-o filia aru vré sa se faca parochia matre; are a petitiuná la scaunulu protopopescu, documentându cumca e in stare, a se sustiené cá parochia matre in intielesulu §-ului 1.

Astfeliu de causa dupa ascultarea parochiei matre se substerne Consistoriului respectivu spre dicisiune finale.

§. 4.

Déca vre-unu estraneu vrea a se asiediá intr'o parochia sî a se face membrulu ei, este datoriu a se legitimá inaintea sinodului parochialu, ca este de relegea gr. or. sî numai dupa o astfeliu de legitimare sî decursu de 6 septemâni se va bucurá de incorporare in acea parochia sî de drepturile ei parochiale, dara va fi totudeodata detoriu, a purtá sî greutâtile asemenea celor'a-lalti parochiali locali.

§. 5.

Afacerile parochiei se indeplinescu 1) prin sinodulu parochialu, 2) prin comitetulu sinodului parochialu sî 3) prin Epitropi'a parochiala.

I.

Sinodulu parochialu.

§. 6.

In sinodulu parochialu iau parte toti parochianii de sine statatori, nepatati, cari 'si implinescu detorintiele parochiale.

§. 7.

Agendele sinodului parochialu suntu :

1. Alegerea membriloru comitetului sinodului parochialu ;
2. Alegerea parochului, capelanului, diaconului, epitropiloru parochiali, profesoriloru sî invetiatoriloru ;
3. Esaminarea sî aprobarea proiecteloru comitetului parochialu : despre edificarea, repararea séu indiestrarea bisericei, scólei, casei parochiale, séu altoru realitâti bisericesci, scolare sî fundationale ;
4. Esaminarea sî aprobarea mijlóceloru proiectate din partea comitetului parochialu pentru infiintiarea fonduriloru spre scopuri bisericesci, scolari sî filantropice ;
5. Esaminarea sî aprobarea proiectului comitetului parochialu pentru dotatiunea parochului, capelanului, diaconului, profesoriloru invetiatoriloru sî celui'a-laltu personalu trebuinciosu.
6. Alegerea representantiloru pentru alegerea membriloru sinodului protopresbiteralu ; eparchialu si a congresului natiunalu.
7. Priveghiarea, cá comitetulu sî epitropii parochiali sa-si implinésca chiamarea dupa prescrisele acestui statutu organicu ;
8. Substernerea decisiuniloru sele prin Protopresbiteru Consistoriului concerninte, spe pertractare ulterióra.

§. 8.

In dîu'a celebrârei sinodului parochialu are a se tiené sânt'a liturgia cu chiemarea duchului sântu.

§. 9.

Dîu'a celebrârei sinodului parochialu impreuna cu obiectele pertractânde au a se publicá in biserica cu opta dîle mai inainte prin parochulu locului sî a se dá de scire Protopresbiterului, cá iertându-i impregiurârile, sa póta luá parte sî elu la sinodulu parochialu.

§. 10.

Presiedintele ordinariu alu sinodului parochialu este parochulu, ear' unde statiunea acestui'a este veduvita — administratorulu parochiei ; este datoriu insa, a cede presidiulu protopresviterului, déca acel'a este de fatia, in care casu densulu ocupa loculu de vicepresiedinte.

Fiindu parochulu, respective administratorulu, impedecatu, de cumv'a in parochia suntu sî alti preoti, atunci celu mai batrânu in servitiu ocupa presidiulu; iéra lipsindu sî acest'a, protopresviterulu este indreptatitu, a substitui vre unu preotu sî din alta parochia de presiedinte.

Presiedintele este respundietoriu pentru ordinea cea buna, este datoriu, a propune objectele spre desbatere sî pertractare, nepotându-se pertractá nici unu obiectu, pre carele densulu nu l'au pusu la ordinea dîlei.

Membrii sinodului inca au dreptulu, de a face propuneri spriginite celu putienu de trei dintre densii, sî presiedintele este indatoratu, a defige ordinea pentru pertractarea loru inca in decurgerea acelui'a-si sinodu.

§ 11.

Presiedintele are dreptu, a disolvá sinodulu parochialu din caus'a disordinei, fiindu datoriu despre acestu casu a referi protopresviterului, eara acest'a consistoriului concerninte pentru pertractarea ulterióra.

§. 12.

Sinodulu parochialu se va tiené regulatu odata in anu in lun'a lui Ianuarie ; se póte tiené insa sî estraordinariu, déca acést'a aru cere-o vr'unu obiectu din cele espuse in §. 7., spre esemplu : alegerea parochului, capelanului, diaconului, epitropiloru, profesoriloru sî invetiatoriloru.

§. 13.

Sinodulu parochialu, ce se va tiené pentru alegerea parochului, capelanului, diaconului, profesoriloru sî invetiatoriloru, se conchiama prin protopopu, carele totu-odata e sî presiedintele unui asemenea sinodu.

Protopopulu inainte de sinodu se intielege cu comitetulu parochialu in privinti'a individiloru candidandi, carii, aspirându la trépt'a preotiei, trebue sa fie teologi absoluti, apti sî pentru chiamarea invetietorésca sî provediuti cu atestatulu Consistoriului despre culiaficatiunea loru, de a imbracá postulu preotiescu.

Eara individii, cari concurgu la vr'unu postu de profesoru séu invetiatoriu, trebue sa produca testimonii despre absolvitele studii pregatitóre prescrise, precum sî atestatu de cualificatiune dela consistoriulu eparchialu.

§. 14.

Sinodulu parochialu-sî alege din sinulu seu séu dintre ceilalti membri parochiali unu séu doi notari spre purtarea lucruriloru scripturistice, cari decumv'a suntu alesi dintre membrii sinodului au votu decisivu.

§. 15.

Spre aducerea unei decisiuni valide se cere pâdirea formeloru prescrise in §. §. 9, 10 sî 13 sî maioritatea voturiloru membriloru presinti.

Déca voturile suntu egali decide votulu presiedintelui.

§. 16.

Recursele contr'a vre-unei decisiuni a sinodului parochialu se potu face in 14 dile la scaunulu protopresviteralu, de unde se inaintédia la consistoriulu eparchialu.

Recursele intrate dupa espirarea a loru 14 dîle nu se iau in consideratiune.

II

Comitetulu parochialu.

§. 17.

Comitetulu parochialu este corporatiunea alesa din sinulu sinodului parochialu, pentru a representá in afara comun'a bisericésca, a portá sî conduce afacerile ei in privint'a economica a bisericei, scólei sî fundatiuniloru.

§. 18.

Membrii Comitetului parochialu se alegu pe 3 ani; se potu insa sî realege.

§. 19.

Comitetulu parochialu se compune : in parochiele pâna la 1000 de suflete din 10, pâna la 1500 din 15, pâna la 2000, din 20, pâna la 2500 din 25, sî de acolea in susu de 30 de membri.

Tat'a sî fiiulu, mosiulu sî nepotulu, fratii, socrulu sî ginerele nu potu fi deodata membrii comitetului.

Parochulu respective administratorulu parochiei este membru naturalu alu comitetului, iéra unde de presinte suntu mai multi parochi, celu mai innaintatu in servitiu.

§. 20.

Comitetulu parochialu constituindu-se, 'sî alege presiedintele sî notariulu. Presiedintele se alege din sinulu comitetului, notariulu inse póte fi sî altû individu cualificatu, carele de nu este membrulu comitetului, are numai votu informativu.

§. 21.

Comitetulu 'sî va tienea siedintiele, cându va cere trebuinti'a, ear regulatu cu finea lunei lui Iuliu sî Decemvre a fie-cârui anu, cá sinodului parochialu, ce se tiene in lun'a lui Ianuariu (§.12.) sa sî póta asterne raportulu generalu despre averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei, scólei sî fondeloru, sî ratiotiniulu anualu, precum sî unu proiectu despre spesele bisericei, scólei sî fonduriloru pre anulu viitoriu.

§. 22.

Pentru validitatea decisiuniloru comitetului parochialu se cere presenti'a majoritâtii absolute a membriloru sî majoritatea voturiloru.

Déca voturile suntu egali, dirime votulu presiedintelui.

§. 23.

Sfer'a de activitate a comitetului parochialu este urmatórea :

1. A inventá averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei scólei sî fonduriloru, sî a o tiené in evidintia ; acestu inventariu se compune in trei esemplarie, dintre cari Unulu se pastrédia la epitropi'a parochiala, alu doilea la comitetu iéra alu treilea se substerne consistoriului ;
2. A ingrigí pentru sustienerea in intregime a averei miscatóre sî nemiscatóre a bisericei scólei si fonduriloru ;
3. A pestrá in stare buna edificiele bisericesci, scolari sî fundationali ;
4. A provedea biseric'a cu trebuinciósele icóne, vase santite, cârti sî alte apâraminte pentru servitiulu ddieescu ; sî scól'a ca mobilele sî aparatele recerute ;
5. A escrie concursu pentru ocuparea postului de parochu, caplanu, diaconu, profesoru sî invetiatoriu, in urm'a avutei cointielegeri cu protopresbiterulu localu sî respective directiunea scolara ;
6. A se consultá sî a combiná cu protopresbiterulu respective directiunea scolara — list'a candidatiloru, cari au concursu pentru fostulu de parochu, diaconu, profesoru séu invetiatoriu,
7. Aflarea mijlóceloru trebuinciόse pentru eventual'a edificare sî reparare a bisericei, scólei casei parochiale sî altoru edificie proprii ale fonduriloru, sî a relationá despre ele sinodului parochialu ;
8. A tractá despre aflarea mijlóceloru, ce se receru la dotatiunea parochului, capelanului, diaconului, professoriloru sî invetiatoriloru sî a relationá despre aceea sinodului parochialu ;
9. A prefige conditiunile, ce trebuie sa observeze epitropii la esarendarea realitâtiloru bisericesci, scolari sî fundationali ;
10. A prefige modalitatea elocârei baniloru disponibili a bisericei. scólei sî fonduriloru ;
11. A esaminá cu finitulu anului ratiotiniulu epitropiei sî a-lu substerne sinodului parochialu ;
12. A alege pre cantori, clopotari, sî pre alti servitori bisericesci sî scolari ; cantori numai acei individi potu deveni alesi, cari producu dela protopresbiteru atestatu de cualificatiune.
13. A nesuí pentru religiositatea sî moralitatea membriloru parochiali, precumu sî pentru desradacinarea datineloru stangace sî desfranari, prin mijlóce morale sî pedepse mai mici bisericesci; sî a cere ajutoriulu protopresbiterului ear' la casu de necessitate alu Episcopului spre restaurarea religiositâtii sî moralitâtii ;
14. A aperá vadi'a sî onórea bisericei sî comunei parochiale in intielesulu legiloru;
15. A face scaunului protopresviteralu, consistoriului eparchialu prin scanulu protopresviteralu veri ce propunere sî plânsóre privitóre la tréb'a bisericésca, scolara sî fundationala sî a le substerne consistoriului eparchialu.
16. A sprijiní pre copiii seraci intru frecuentarea scólei parochiale prin provederea loru cu cârti scolari ;
17. A infiintiá bibliotec'a parochiala spre inlesnirea cetirei cârtiloru folositóre ;
18. A duce protocolu despre tóte afacerile sele, a tiené actele in ordinea cuviinciósa sî a le pastrá in archivu.

(Urmeaza in suplementu.)

Suplementu la Nr. 81 alu „Telegr. Rom.“

III.

Despre Epitropii parochiali

§. 24.

Epitropii parochiali suntu acei barbati din parochia, câror'a li se concrede averea parochiala, scolare sî fundationale.

§. 25.

Epitropii se alegu prin sinodulu parochialu dintre cei mai meritati barbati ai parochiei sî nu potu fi ruditi la olalta pâna la alu 6-lea gradu de sânge sî alu 4-lea de cuscria.

§. 26.

Pentru parochiele pana la 1000 de suflete se alegu doi, pana la 2500 de suflete trei, ear pentru parochiele, alu câroru numeru trece 2500 suflete, patru Epitropi.

Ei se alegu pre trei ani, insa se potu realege.

§. 27.

Chiamarea Epitropiloru parochiali este:

1. a primí dela comitetulu parochialu prelânga inventariu tota averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei, scólei sî a fondeloru sî a manipulá cu aceea dupa conclusulu sinodului sî alu comitetului parochialu;
2. a pastrá intr'o lada de feru cu trei chiei averea miscatóre a bisericei, scólei sî a fondeloru precum suntu banii, sî alte chartie de pretiu sî obligatiunile. Dintre cele trei chiei ale cassei parochiale se va pâstrá câte un'a la câte unu epitropu, eara unde suntu numai doi epitropi, acolo a trei'a cheia se va pastrá la parochulu designatu prin comitetu spre aceea. La deschiderea sî inchiderea cassei se cere presenti'a a tustrei individi, cari au cele trei chiei ale cassei, sî acesti'a sûntu in solidu respundietori pentru starea cassei;
3. a duce unu protocolu despre percepte sî erogate;
4. a duce unu jurnalu despre starea averei parochiale; acestu jurnalu are a se duce in dóua esemplare, dintre care unulu se va asiediá in cassa; eara celalaltu va fi la epitropi;
5. cu finea anului solariu a depune comitetului parochiale ratiotiniu documentatu despre veniturile sî chieltuielele bisericesci, scolari sî fundationali;
6. a nu intreprinde nici o erogatiune fâra imputernicirea sinodului sî comitetului parochiale;
7. a priveghiá, cá edificiele bisericesci, a scólei sî ale altoru realitâti precum sî curtea bisericei, a scólei sî a casei parochiale, asemenea sî cintirimulu sa fia in stare buna;

8, a plati regulatu salariele prefipte pentru personalulu bisericescu sî scolariu, precum sî ajutoriulu altoru persóne serace sî a stipendistiloru. —

§. 28.

Acolo, unde comun'a scolare sta din dóua séu mai multe parochii se alege din comitetele acestoru parochie unu comitetu scolariu sî prin acést'a o epitropia scolare sî asi'a

1 numerulu membriloru unui asemene comitetu scolariu consta din câte trei membri alesi din sî prin comitetele parochiale respective;
2. numerulu membriloru unei asemené epitropie scolari consta din patru membri;
3. alegerea acestui comitetu se face pre 6 ani, eara alu epitropiloru pre 3 ani;
4. comitetulu sî epitropi'a scolare au in trebile scolare, ce le compete comiteteloru sî epitropieloru parochiale.

Capulu II.

Despre protopresviterate.

§. 29.

Protopresviteratulu este complessulu mai multoru comune bisericesci, avendu unu protopresviteru cá antiste in trebile loru bisericesci, scolari sî fundationali; protopresviterulu trebue sa locuiasca in acelu locu alu protopresviteratului, care este mai indemâna comuneloru bisericesci din protopresviteratu

§. 30

Protopresviterulu 'si indeplinesce afacerile: 1. prin scaunulu protopresviteralu, 2. prin sinodulu protopresviteralu sî 3. prin comitetulu sinodului protopresviteralu.

Despre scaunulu protopresviteralu.

§. 31.

Scaunulu protopresviteralu este aceea autoritate in afacerile bisericesci, care in acestea in generalu, ear' in cele mai josu enumerate in specialu formédia forulu de prim'a instantia in ierarchia.

§. 32.

Scaunulu protopresviteralu consta, afara de protopresviterulu seu suplentele acestui'a cá presiedinte, din siese parochi cá membrii cu votu decisivu, apoi din unu defensoru matrimonialu sî unu notariu cu votu consultativu, cesti doi din urma potu fi sî dintre capelani, diaconi séu mireni, avendu notariulu, a purtá protocolulu, a se ingriji de lucrârile scripturistice, speditiuni sî archivu.

§. 33.

De competinti'a scaunului protopresviteralu, cá foru de prim'a instantia se tienu urmâtórele objecte: a complaná sî eventualminte a decide:

1. diferintiele iescate intre preoti, controversele comuneloru parochiali in privinti'a esagerarei competintiei stolare sî a altoru neajunsuri din partea preotimei; plansorile preotimei in privînti'a decurtârei stolei sî altoru venituri legali preotiesci din partea comuneloru parochiali séu a singuraticiloru credinciosi;
2. controversele referitóre la logodna sî casatorie in partea loru canonica; a priveghiá asupr'a ducerei acurate a protocóleloru matriculari sî altoru protocóle parochiali, a pertractá alte obiecte preotiesci sî disciplinari preotiesci, pre care consistoriulu le incredintieza scaunului protopresviteralu cá forului de prim'a instantia; a esaminá alegerile de parochu, capelanu, diaconu sî alte fetie bisericesci;
3. a priveghiá asupra purtârei fetieloru bisericesci.

§. 34.

Spre aducerea unui conclusu validu se recere, cá afara de presiedinte sî notariu sa fia de fatia celu putînu patru membri. Cându voturile suntu egale, dirima votulu presiedintelui.

§. 35.

Membrii scaunului protopresviteralu nu potu fi ruditi intre sine pâna la alu siéselea gradu de sânge sî alu 4 de cuscria; sî nu potu luá parte la pertractârile, unde cu vre-o parte litiganta suntu in aceeasi mesura ruditi.

§. 36.

Sinodulu protopresviteralu va tiené regulatu siedintiele sele din luna in luna; insa in casuri urginti se potu tiené sî siedintie estraordinarie.

§. 37.

Apelatiuni dela scaunulu protopresviteralu se potu face la consistoriulu eparchialu in 14 dile, iéra cele mai târdiu fâcute nu se iéu in consideratiune, sî otârirea scaunului protopresviteralu se pune in lucrare, afara de causele matrimoniali terminate cu totala despartire a pârtiloru, cari trebuescu din deregatoria a se susterne consistoriului respectivu.

II.

Despre sinodulu protopresviteralu.

§. 38.

Scaunulu protopresviteralu este representanti'a preotîmei sî comuneloru parochiale din protopresviteratu.

§. 39.

Sinodulu protopresviteralu consta din representantii preotîmei sî comuneloru parochiale din protopresvitevatu, asi'a, cá preotîmea sa fia representata in un'a tertialitate, ier' comunele parochiale in doua tertialitâti.

In protopresviteratulu, carele numera preste 20,000 suflete, numerulu membriloru sinodului protopresviteralu consta din partea preotimei din 12, ear' din partea comuneloru bisericesci 24; ear' unde numerulu sufleteloru este mai micu de 20,000, acolo va constá din partea preotimei din 8, ear' din partea comuneloru parochiale din 16 membri.

§. 40.

Membrii sinodului protopresviteralu se alegu pre 3, ani; si se potu si realege.

Membri eclesiastici ai sinodului protopresviteralu se alegu prin preotimea tractuale; ear cei lumeni prin representantii comuneloru bisericesci, spre care scopu comunele bisericesci pâna la 1000 suflete tramitu 1 representante, pâna la 2000 2 sî asiá mai departe totu dela 1000 suflete unulu, cari in sinódele parochiale se alegu prin pluralitatea voturiloru.

Acesti representanti coadunati la loculu defiptu impreuna alegu prin pluralitatea voturiloru pre membrii mireni ai sinodului protopresviteralu.

§. 41.

De membri sinodului protopresviteralu potu fi alesi numai acei'a, cari posedu calitâtile prescrise in § 6.

§. 42.

Cu ocasiunea conchiamârii sinodului protopopescu care trebuie sa se publice cu 14 dile inainte, presiedintele e datoriu a publicá si obiectele, ce se voru pertraptá in sinodu.

§. 43.

Cá sinodulu protopresviterale sa póta aduce otarire valida, se recere cá afara de presiedintele sa iee parte la acel'a celu putinu majoritatea membriloru.

§. 44.

Sinodulu acest'a si alege din séu afara de sinulu seu pre notariu pentru lucrurile scripturistice, carele póte fi preotu séu laicu.

§. 45.

Sinodulu protopopescu se tine odata in anu la 1-a séu a 2. Dumineca a lunei lui Fauru, si la conchiamarea lui se observedia cele din §. 42; in casuri urginti se póte conchiamá sî estraordinariu, candu adeca protopresviterulu séu doue tertialitati a membriloru voru afla de lipsa tienerea estraordinaria a aceluia spre pertraptarea vreunui obiectu insemnatu bisericescu, scolariu séu fundationalu Despre celebrarea unui Sinodu protopresviteralu estraordinariu trebue incunosciintiatu si consistoriulu eparchialu.

§. 46.

Protopresviterulu presiedinte respective suplintele lui este respundietoriu pentru bun'a ordine a sinodului, precum si pentru aceea, ca acolo numai obiectele enumerate in §. 50 sa se tracteze cu fric'a lui Ddieu si modestia, si ca conclusele sa fia basate pe institutiunile bisericescí sî pre ordinatiunile archieresci a Consistoriului si sinodului eparchialu.

Candu sinodulu prot. s'aru lasá in obiecte, cari nu se tienu de sfer'a lui, séu buna ordinea sa'ru vatemá, si la admonitiunea presiedintelui nu s'aru restitui ordinea cuviintiósa, atunci presiedintele este datoriu a incheiá protocolulu si a disolve sinodulu, si a relationá Consistoriului eparchialu, cerendu inviatiune pentru pasii ulteriori.

§. 47.

Sta in voi'a libera a membriloru a 'si da votu separatu si a pofti, cá acel'a sa se petréca in protocolu inse numai acelu votu separatu, care in 24. ore se da in scrisu se póte primí si petrece in protocolu.

§. 48.

Presiedintele prefige ordinea obiecteloru pertractande; pentru aceea ori ce propunere din partea unui'a séu mai multoru membri are a se insinuá presiedintelui, care in contielegere cu sinodulu prefige ordinea si tempulu cându acea propunere are sa via la pertractare.

§. 49.

Protocolulu sinodului protop., dupace s'a autenticatu, 'lu subscrie presiedintele sî notariulu; asemenea si espeditiile sî estrasele inca se subscriu prin dinsii.

§. 50.

Afacerile sinodului protopresviteralu suntu:

1. Obiectele economico-bisericesci, scolari sî fundationali privitóre la protopresviteratu.
2. Alegerea protopresviterului, a membriloru scaunului protopresviteralu, a profesoriloru si invetiatoriloru pentru scólele tractuali, si presentarea actului de alegere la consistoriulu eparchialu.
3. Inaintarea trebei scolare din protopresviteratu.
4. Nesuinti'a pentru sustienerea, védiei si autonomiei bisericei.

§. 51.

Pentru tienerea sinodului protopresviteralu in care se va alege noulu protopresviteru, consistoriulu eparchialu va denumi unu comisariu, pre carele 'lu va imputernicí spre conchiamarea si celebrarea sinodului. —

§. 52.

In diu'a alegerei comisariulu, eparchialu celebréza sant'a liturghia cu chiamarea suntului Duchu si tiene o cuventare potrivita actului-alegerei.

§. 53.

Dupa sant'a liturghia membrii sinodului se aduna séu in biserica séu intr'o sala si din sinulu loru tramitu o deputatiune la comisariu spre a'lu invitá la sinodu si deschiderea lui; Comisariulu venindu ocupa loculu de presiedinte, tiene o cuventare catra alegatori, si apoi predà notariului spre cetire imputernicirea consistoriala. Dupa aceea face verificarea alegatoriloru si pasiesce la actulu alegerei chiamandu pre rendu la votisare. Aclamatiune nu se primesce, ci numai votisare secreta. Fiacare alegetoriu preda presiedintelui comisariu votulu seu in scrisu, si dupace s'au adunatu voturile, presiedintele le numera, deschide si le cetesce cu voce inalta. Acel'a, care a intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru, se privesce de alesu sî sa presinta consistoriului respectivu spre denumire; alesulu trebue sa fie barbatu aptu sî binemeritatu pre terenulu bisericescu sî scolariu.

§. 54.

Nou alesulu sî intaritulu protopopu inainte de a-si incepe functiunea sea se presenta la Episcopulu eparchialu spre hirotesia sî inzestrare cu singelia despre tóte acestea se insciintiéza protopresbiteratulu prin unu circulariu archierescu, sî noulu protopresviteru intra in activitate.

§. 55.

Alegerea membriloru scaunului pretopresviterialu, a professoriloru sî invatiatoriloru pentru scólele tractuali (a protopresviteratului) se efeptuéza sub presiedinti'a protopresviterului.

La alegerea celoru antaiu numiti suntu a se observá cele prescrise in § 53; iéra pentru ocuparea posturiloru de professori sî invetiatori escriindu-se concursu prin protopresviteru in contielegere cu comitetulu sinod. protopr. dupa espirarea terminului concursuale protopresviterulu, asemenea in contielegere cu comitetulu amintitu compune list'a concurentiloru sî o presentá sinodului, care apoi candidéza prin alegere pentru fia-care postu 3 barbati cualificati sî bine meritati pre terenulu scolariu, sî actulu alegerei lu substerne consistoriului respectivu spre denumire.

III.

Comitetulu sinodului protopresviterialu.

§. 56.

Comitetulu sinodului protopresviterialu este acea corporatiune alésa din membri acestui'a carea efeptuéza conclusele sinodului, sî este chiamatu a duce sî conduce mai de aprópe afacerile comune ale intregului protopresviteratu in privinti'a economico-bisericésca, scolara sî fundatiunala.

§. 57.

Membrii acestui comitetu se alegu pre trei ani prin sinodulu protopresviteralu cu pluralitatea voturiloru, sî se potu realege.

§. 58.

Acestu comitetu consta in protopresviterale pâna la 20,000 de suflete din 6; iéra in cele preste 20,000 de suflete din 12 membri, a câroru un'a tertialitate este din cleru, iéra dóue tertialitâti din mireni.

§. 59.

Presiedintele comitetului este protopresviterulu respective suplintele lui.

§. 60.

Comitetulu insusi i-si alege personalulu manipulantu.

§. 61.

Conclusu validu póte aduce numai déca la pertractare a luatu parte afara de presiedinte celu putînu patru sî retpective optu membri.

Cându voturile suntu egali, votulu presiedintelui dirima.

§. 62.

Comitetulu i-si tiene de regula siedintiele de patru ori pre anu, sî adeca: in Ianuariu, Aprile, Iuliu sî Octobre, — iéra in casu de urgintia sî mai adese ori.

§ 63.

Agendele lui suntu acelea in trebile comune a protopresviteratului, cari in trebile ce se tienu de parochia, suntu ale comitetului parochiale.

IV.

Despre epitropi'a protopresviterale.

§. 64.

Pentru manipularea speseloru ce se receru spre acoperirea trebuintieloru bisericesci sî scolari a intregului cercu protopresviterale ca atare, precum sî pentru administrarea fonduriloru bisericesci sî scolari, ce s'aru infiintiá pentru intregulu protopresviteratu se va asiediá o epitropia protopresviterale.

Epitropi'a acést'a va stá din patru epitropi sî doi substitui alesi prin sinodulu protopresviterale pre câte trei ani, sî are pentru intregulu cercu protopresviterale acel'asi cercu de activitate, ce compete epitropiloru parochiali in afacerile sele.

§. 65.

Acolo unde spre sustienerea unui institutu scolariu mai inaltu concura comunele din dóue séu mai multe protopresviterate, alegendu-se din comitetele protopresviterateloru concurente unu comitetu centrale scolare, se va alege prin sî din acést'a sî o epitropia centrale analogu §-lui 28.

CAPU III.

Despre monastiri.

§. 66.

Monastirea este locuinti'a aceloru persóne bisericesci, cari suntu intrunite canonicesce prin votulu solenu de a-si petrece viéti'a in tóta infrenarea, in seracia, sî obedientia.

§. 67.

Monastirea de o parte intrunesce in sine calitâtile unei comune bisericesci, de alta parte insa este coordinata unui protopresviteratu, sî cá atare e supusa numai autoritâtiloru eparchiali.

§. 68.

Monastirea, se póte fundá sî infiintiá numai cu convoirea sî binecuventarea Episcopului concerninte, iéra fundatoriulu este datoriu sa asiguredie isvórele de venituri necesarii spre sustienerea monastirei.

§. 69.

Din monastiri nu se potu face locasiuri lumesci.

§. 70.

Monachii cu cel'a-laltu personalu din monastire stau sub nemijlocita supra-inspectiune a Prepositului, iéra mijlocitu sub jurisdictiunea Episcopului respective Archiepiscopului diecesanu.

§. 71.

Celu ce va sa se faca monachu trebuie sa se supuna cercârei canonice; apoi aflându-se demnu prin sinodulu monastirescu de a se primí in tagm'a monachala, prin prepositulu monastirei se arata Episcopului respective Archiepiscopului, sî i se da binecuventare archierésca.

§. 72.

Monachii, fâra privire la hirotonia séu hirotesia impreuna cu prepositii loru suntu datori a se purtá strinsu sî consciintiosu conformu prescriseloru canonice.

§. 73.

Afacerile monastirei se indeplinescu prin sinodulu monastirescu, la care iau parte toti ieromonachii, ierodiaconii sî monachii cu votu decisivu.—

§. 74.

Presiedintele sinodului monastirescu este prepositulu, carele totu de o data este indatoratu a tiené ordinea buna in consultâri. La intemplare mortiei prepositului sinodulu sî-alege dintre ieromonachi presiedinte interimalu.

§ 75.

Notariulu se alege dintre ieromonachi séu ierodiaconi, care duce protocolulu sî celelalte lucruri scripturistice.—

§. 76.

Protocolulu sî speditiunile se subscriu de prepositu, sî se contrasemnéza de notariu.

§. 77.

Conclusele se facu prin pluralitatea voturiloru; candu voturile suntu egale votulu presiedintelui dirima. Votu separatu numai atunci se primesce, sî se alatura la acte déca s'a datu in scrisu, sî acestea trebue in 3 dîle sa se faca, ca mai târdîu nu se primesce. Se póte cere sî prelungire ce nu se póte denegá, câci la din contra se póte apelá la Episcopu. —

§. 78.

Fia-care monastire trebuie sa aiba economu, carele manuduce partea economica a monastirei potrivitu concluseloru sinodului sî inviatiuniloru prepositului. Economulu este datoriu a tiené in evidintia starea materiale a monastirei, sî cu finea anului scolariu a substerne sinodului ratiociniu documentatu.

§. 79.

Afacerile sinodului monastirescu se estindu atâtu la partea religiósa, bisericésca sî disciplinara, câtu sî la partea economica. Acele suntu urmâtórele:

1 Desemnarea servitiului specialu pentru fia care ieromonachu, ierodiaconu sî monachu sî alu economului.
2. Primirea novitiiloru la monastire,
3. Esaminarea novitiiloru nainte de a se primí in tagm'a monachale.
4. Representarea sî rogarea câtra Eppulu pentru primirea novitiiloru in tagm'a monachale.
5. Consultarea sî conchierea de a se hirotoni monachulu de iero-diaconu, sî ierodiaconulu de ieromanachu sî representarea loru Episcopului.
6. Manipularea sî tienerea in evidintia a averei monastiresci, sî spre acestu scopu facerea unui inventariu despre tóta averea monastirei, revedérea acestei conscrieri din tempu in tempu sî adeca celu putinu odata pre anu.—
7. Consultarea sî conclusulu pentru erogatiunile anuale ordinarie ale monastirei spre care scopu se cere aprobarea episcopésca.
8. Consultarea sî staverirea erogatiuniloru estraordinarie.
9. Esaminarea ratiociniului economului sî apoi ascernerea lui la consistoriulu diecesanu cu, séu fâra observâri.
10. Nesuinti'a pentru buna starea scólei monastiresci in privinti'a religiósa, morale sî didactica.
11. Nesuinti'a pentru indreptarea religiositatiei sî moralitâtiei vr'unui ieromonacu, ierodiaconu, séu monacu séu sî pedepsirea lui mai usióra; ier' pentru pedépsa mai simtitóre vine obiectulu a se asterne consistoriului diecesanu, care-lu decide finalminte.
12. Tractarea asupr'a vre-unui novitiu escesivu sî pedepsirea lui, inca sî eliminarea lui din monastire. Astfeliu de intemplare are a se comunicá sî cu monastirile invecinate.
13. Alegerea prepositului carea se face dupa prescrierea canóneloru sub conducerea Episcopului diecesanu dintre confratii sei, séu din alta monastire, séu dintre demnitarii episcopesci. Alesulu se presentéza Eppului, care, dupa ce a aflatu ca are tóte insusîrile recerute pentru unu prepositu, lu intaresce. —

§. 80.

Datorintiele prepositului monastirei suntu urmatórele:

1. A se tiené strinsu de oblegamintele generali monachali, sî a se nisuí cá nici monachii se nu-si pérda dinaintea ochiloru acelea oblegaminte generali monachali, prin urmare prepositulu trebue se fie esemplariu de viétia corecta monachale in tóte privintiele
2. A fi bisericescu, va se dîca: a nu se retrage dela frecuentarea regulata sî acurata á servitiului ddieescu.
3. A priveghiá cá servitiulu ddieescu sa se inplinésca totudeun'a dupa tipicu, iéra cantarea sî cetirea se fie evlaviósa sî edificatória.
4. A nesui ca intregu personalulu monastirescu se cerceteza servitiulu ddieescu acuratu sî regulatu, sî pre timpulu servitiului ddieescu sa nu-lu ocupe pre acel'a eu altu feliu de lucru.
5. A luá parte la prândiu sî cina cu cei-alalti frati, sî numai in casuri de totu estraordinarie a se abate dela acésta regula.
6. A dispune, ca sub decursulu prândiului sa se citésca viéti'a sântiloru séu altu prologu, precumu aceea o prescrie tipiculu.
7. A nu absentá din monastire fâra causa indestulitóre, neci a lasá cá fratii fâra scirea sî binecuventarea lui se mérga undeva din monastire.
8. A se perfectioná in sciintie sî cunoscintie canonice, dogmatice, biserico-istorice.
9. Anesui cá sî fratii sa se perfectioneze in sciintiele bisericesci, in cantâri, sî in cunoscinti'a vietiei santiloru. —
10. A fi conscientiosu cu averea monastirésca, sî a dispune, cá celu mai aptu dintre ieromonachi sa se puna de economu.
11. A tiené adese-ori cu fratii esortatiuni pentru cultur'a sî disciplinarea loru sî pentru indreptarea moravuriloru unui'a séu altui'a dintre frati, carele cu portarea sea au datu anse la aceea.
12. A avé in sustienerea disciplinei monachale perseverantia, sî priveghiare ne adormita, daru sî modestia.
13. A nesui cá scól'a monestirésca sa fie in ordine buna, sî cá cei mai cualificati dintre frati sa se desemneze de invatiatori.

(Va urmá)

Reuniunea sodaliloru romani.

Sabiiu 1. Octobre.

Eri ser'a a fostu o festivitate, carea pre langa totu caracterulu si privatu a fostu forte ilustra, — a fostu o productiune a sodaliloru romani din Sabiiu, in cantâri corale si declamatiuni, impreunate cu musica instrumentala. Puterile de cari dispune pâna acum reuniunea nu i a concesu a deschide acesta petrecere unui publicu sî mai mare, sperâmu inse ca acest'a se va intemplá la cea mai de aprópe ocasiune, câci Reuniunea a doveditu eri, ca in apretiuírea puteriloru ei, fatia cu puterile altoru reuniuni (neromâne) de feliulu acest'a, e modesta ; ea déca va sta cu ceva inapoi'a loru, apoi de siguru e numai numerulu membriloru. Dara si acest'a suntemu convinsi ca va cresce sî nu va scadé.

Conformu invitâriloru facute, publiculu se aduna pre la 7½ ore ser'a in sal'a dela corón'a ung. O distinctiune deosebita se facù susu memoratei serbatori acea fericita impregiurare, ca Inaltulu Patronu alu Reuniunei, Escelenti'a Sea Presantitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, insotitu de Presanti'a Sea Par Episcopu Ioann Popasu, au onoratu Reuniunea cu presentiele Sele Asemenea amu vediutu in publiculu celu numerosu si frumosu somitâtile inteligintiei nostre preotiesci laice si militare, cari suntu aici la congresu si cari se afla aici cu locuinti'a, seu suntu din intemplare in Sabiiu. Asemenea erau de fatia dlu primariu alu cetâtiei Sabiiului, unu numeru insemnatu de inteligintia, comercianti si cetatieni, o cununa frumosa de domne si domnisiore si junime studiosa, cu unu cuventu unu publicu compusu din tote clasele sociali in proportiunea cea mai inaltiatória de anima.

Inceputulu se facú amesuratu programului statoritu de comitetulu reuniunei sodaliloru Romani, cu unu marsiu romanescu, esecutatu cu precisiune si simtiu de orchestrulu militariu compusu din membrii capelei c. r. regimentu de inf. nr. 9, care garnisoneza aici in locu. Indata dupa acest'a, presiedintele Reuniunei (redactorele acestei foi) se adreséza catra publiculu adunatu cu unu scurtu discursu despre genes'a Reuniunei, in care atinse dreptu introducere insemnatatea industriei in tóte tempurile. Acésta insemnetate, continua apoi, l'a indemnatu a se pune in intielegere cu membrii acestei trupe mici, dara voinice, carea cu armele pâcei sa ne castige sî nóue românilorn class'a cetatienimei. Acum la acésta ocasiune, unde din participarea acést'a frumósa a unui publicu asiá insemnatu, afla de superflua o recomandare a acestei reuniuni, speréza, ca reuniunea, fiindu protegiata de Ddieu, sprigínita de barbati mari natiunali, sî primita asiá de caldurosu de publiculu românu, va prosperá sî va contribuí la inflorirea industriei nóstre natiunale !

La rendu vine acum corulu sodaliloru, carele, sub conducerea Dlui prof. D. Cuntianu, carele a doveditu dela inceputulu Reuniunei unu zelu neobositu sî cu multu sacrificiu de tempu sî ostenéla, — intonà forte placutu unu imnu „Nu te teme turma mica“, de Z. Boiu, urmatu de vii aplause ale ascultatoriloru. Si asia se succesera mai departe :

Introducere din oper'a Ernani de Verdi esecutata de orch. mil, declamatiunea poesiei de A. Muresianu „Resunetu,“ declamata de sod. Pompiliu Piso; balad'a lui Bolitineanu „Cá unu globu de auru“ câutata de chorulu sodaliloru; Varatiuni pentru cornu de Rode escutata de orchestrulu mil.; poesi'a „La Români“ de Bolitineanu, declamata de sodalulu Simeonu Simoneti; balad'a lui Bolintineanu „Pre o stânca négra“, câutata de chorulu sodaliloru ; poesi'a „Dîmbiri sî lacrimi“ de Sierbanescu, declamata de sodalulu Samoilu Baltesiu; Cavatina din oper'a Lucreti'a Borgia de Donizetti esecutata, de orch. mil., balad'a de Bolintineanu „Pre Campi'a Turdei“ cantata de chorulu sodaliloru; Serata de Schubert pentru violina sî cello sî unu potpouri din oper'a Trovatore, esucutate de orchestrulu milatariu. Cantârile chorali, declamatiunile sî piesele de musica, tóte fura aplaudate de publiculu ascultatoriu sî multiamirea pentru esactitatea productiuniloru se vedea pre fetiele tuturoru.

Inaltii ospeti de care ne luaramu voia a aminti inca la inceputulu acestoru sire remasera pâna la cea din urma piesa, carea se finí pre la órele 9½. Avendu convingerea ca toti cei ce au participatu au dusu dela acest'a petrecere suveniri placute, ne magulimu cu accea sperantia, ca Reuniunea se va stradui din tóte puterile ei a se arétu sî in viitoriu totu asiá de demna, bá va cautá ca la cea mai de aprópe ocasiune sa aréte sî mai mari progrese in totu ce nobiléza si inaltia anima fia-cârui românu sî patriotu.

Dupa ce publiculu a parasitu sal'a, Reuniunea sî o parte din publicu a remasu inca adunati la o cina comuna, subu decursulu cârei s'au radicatu toaste insufletitórie pentru industria, ca mijloculu, carele contribue la intarirea si prosperarea culturei unei natiuni. (Va Urma.)

Diet'a Ungariei.

Siedintia din 5 Octobre

Presiedintele aduce la cunoscintia, cumca Majestatea Sea a primitu felicitârile casei ca ocasiunea onomasticei cu bucurie ; telegramulu de multiamire a cetatiei Fiume pentru hotarîrea casei de susu asemenea se primesce cu aclamatiune, Ba. Wenkheim interpeléza dupa aceea pre ministrulu de comunicatiune in privinti'a evenimenteloru sî abusuriloru obvenitóre pela statiunile drumului de feru: ca ce mesuri va se ie cá fructele granare, ce se afla adunate pela statiunile drumului de feru sa nu se strice? ce mesuri va se ia contra ochiloru oficiali, cari facu cu espedarea aceloru fructe licitatie formala? — pentru ca multe vagone mergu góle, precându aru putea portá masine sî alte unelte pentru agricultura sî meserii. acâroru espedare e fórte tardia, nefiindu ministrulu respectivu de fatia i responde ministrulu de finantie Lonyai promitindu indreptare. Interpelatiunea se predá sî in scrisu cá sa se comunice ministrului respectivu.

La ordinea dîlei este projectulu de lege pentru contributiunea (dijma) vinarie cu modificatiunea comissiunei. Dupa o desbatere scurta se primesce cu putina schimbare. — Cetindu-se sî verificându-se in fine protocolulu, se inchie siedinti'a. —

Siedintia din 7 Octobre.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului presiedintele insciintiéza dict'a, cumca ministrulu de interne in numele ambeloru case aru fi felicitatu pre Maestatea Sea cu ocasiunea inaltei dîle onomastice, ce se primesce cu aclamatiune.

Dupa alte amenunte vine la rendu petitiunea comunitâtiei opidane din Hajdu-Dorogh, comitatulu Crasnei, precumu sî a comunitâtiloru din tienutulu Iasz-kan, cari se róga pentru concessiunea, de a infiintiá o Episcopie gr. cath. magyara cu introducerea limbei magyare sî in beserica. — Se cetescu apoi mai multe petitiuni, intre care una a mai multoru invatietori, ce se róga pentru considerarea objectiuniloru loru in contra projectului de lege a instructiunei publice, ce se predau comissiunei petitionare. – Mai departe se aduce la cunoscintia prin Raday Gedeon primirea conventiunei Croate din partea casei de susu ce se ia spre sciintia, sî modificârile din projectulu de lege a dijmei vinare, ce sa dau spre tiparire.

Ne mai fiindu altuceva la ordinea dîlei se incheia siedinti'a.

Bugetulu anului 1869.

Intretienerea curtiei regesci.

Spesele intretienerei curtiei regesci	3,250,000 fl.

Cancelari'a cabinetului Maiestâtiei Sele.

Jumetatea speseloru totale	36,400 fl.

Presidiulu ministerialu.

Salarie sî bani de cuartiru.

Ministrulu presiedinte, cuartiru liberu sî	20,000 fl.
1 consiliariu ministerialu	5,600 „
1 „ de sectiune	3,400 „
1 secretariu presidialu	2,900 „
1 notariu alu consiliului ministerialu	2,900 „
3 secretari	6,000 „
5 concipisti	5,300 „
3 adjuncti de conceptu	1,800 „
1 oficialu de computu	1,180 „
1 directoru alu oficieloru ausiliarie	1.800 „
4 cancelisti	3,180 „
Adausu pentru functiunea ministrului presiedinte	12,000 „
Lefile servitoriloru (1 ianitoriu, 5 servitori, 1 curieru, 1 domesticu, 1 portariu)	2,890 „
Competinti'a pentru livre'a servitoriloru	640 „
Arend'a casei	7,200 „
Pentru spesele cancelariei, a casei sî de caletoria unu pausialu de	14,600 „
Remuneratiuni sî ajutorie	1,200 „
Alte spese	10,000 „
Acoperirea competintieloru pentru sectiunea de traduceri, care se va infiinti'a la presiediulu ministerialu	16,000 „
Sum'a	118,590 fl.
Sum'a rotunda	118,600 „
Pensiuni pentru veduve	300 „
Sum'a totala	118,900 „

Ministeriulu de langa persón'a maiestâtii sale.

Salariele oficialiloru sî bani de cuartiru :

Ministrulu : locuinti'a naturala si	16,000 fl.
Secretariulu de statu	8,000 „
1 consiliariu ministerialu	5,600 „
1 consiliariu de sectiune	2,900 „
1 secretariu presiedialu	4,200 „
2 cecretari	4,200 „
4 concipisti	5.000 „
2 adiunti de conceptu	1,140 „
3 vicedirectori ai oficieloru ausiliarie	3,900 „
Lefele sierbitoriloru sî bani de cartiru (1 ianitoriu, 4 sierbitori de cancelarie, 2 curieri, 3 domestici, 2 portari	5,764 „
Pausialu pentru livree	1,000 „
Spesele oficiului si ale cancelariei	17,500 „
Remuneratiuni si ajutorie	1,000 „
Pentru conservarea edificieloru	1,400 „
Salarie pentru oficialii denumiti definitivu séu repartiti pâna la transferirea séu dimisiunarea loru (1 secretariu, 1 concipistu de curte, 1 adiuntu de conceptu)	4,116 „

Personalulu aplicatu in archivulu imperialu :

1 directoru pentru oficiele ausiliarie	1,800 „
Personalululu cancelariei	1,500 „
1 sierbitoriu	300 „
Sum'a	83.820 „
Sum'a rotunda	83,800 „

Ministeriulu de interne

A.

Recerinti'a si acoperirea ordinaria.

Recerintie:

Administratiunea centrale	320,000 fl.
Guvernulu Transilvaniei	190.000 „
Comitate, districte si scaune	7,000,000 „
Spesele judeciale ale cetâtiloru libere reg.	690,000 „
Spesele generale de administratiune	1,126,900 „
Pensiuni	567,000 „
Sum'a	9,893,000 fl.

Acoperire:

Perceptiuni diverse	23,000 „

Administratiunea centrala.

Recerintie.

Salariele oficialiloru sî bani de cartiru :

Ministrulu	12,000 fl.
2 secretari de statu	14,000 „
4 consiliari ministeriali	20,400 „
11 „ de sectiune	33,900 „
1 consiliariu de sectiune extra statum	2,900 „
17 secretari	33,000 „
20 concipisti	20,900 „
4 adiunti de conceptu	2,480 „

Contabilitatea :

1 directoru	2,400 „
2 consiliari de contabilitate	7,900 „
1 espeditoru sî unu archivariu	1,400 „
60 oficiali de contabilitate	54,000 „

Oficiulu ausiliariu :

ctierourvi	1,800 „
51 cedirectori	6,500 „
8 oficiali de manipulatiune	6,360 „
Sum'a	219,940 „

Lefile servitoriloru :

3 ianitori	1,260 fl.	
33 servitori de cancelaria	10,500 „	
2 litografi	840 „	
2 portari	800 „	13,400 fl.
Reluitiuni de vestminte		2,000 „
Arend'a casei		7,360 „

Recerintiele oficiului sî ale cancelariei ;

Pentru diurnisti	41,500 fl.	
Alte recerintie	21,500 „	63,000 fl.
Diurne sî spese de caletoria		6,000 „
Conservarea edificieloru		8,000 „

Alte spese . . . . . 1,000 „

Sum'a 320.700 „
Sum'a rotunda 320,000 „
(Va urmá.)

Aradu 3/15 Sept. 1868.

(Adunarea generula a Asociatiunei natiunale aradene pentru cultur'a poporului romanu.)

Adunarea generala se tienù sî estimpu in sal'a comitatului, vnde la 9 óre coadunânduse unu numeru— desí nu amesuratu asceptâriloru, dar totusi destulu de marisoru de a pote tiené siedintia, la propunerea, elui viceprosiedinte alu II Sigismundu Popoviciu, Presiedinte adunârii generale Prea Santi'a Sea d. Episcopu Procopiu Ivacicoviciu—invitatu fiindu prin o deputatiune, la 10 óre nainte de média-dî vení in localitatea desemnata pentru adunarea generala sî intre vivate entusiastice ocupâ presidiulu.—Intre óspetii adunati insemnâmu cu bucuria pre cinci domni Mocionesci, a nume Antoniu directorulu primariu alu Asociatiunei, Dr. Alesandru, Dr. Eugeniu, Zenone sî Victoriu. Asisderea ne cercetara óspeti din cottele Temesiu sî Carasiu.

Ittea sa prin o cuventare petrundietória desfasiurându scopurile asociatiunei nóstre, a insufletitu pe membri la activitate, sî presintandu adunarii pe domnutu comisariu regescu emisu din partea ocarmuirei, deschise adunarea, a careia resultatu se va vedé la timpulu seu prin publicarea protocolului adunarii generale in acésta prétiuita fóia Albina.—

La vorbirea presidiala intrerupta de vivate, D. comembru Ioanu Popoviciu Desseanu intr' unu stilu oratoricu desfasiura insemnetatea cea mare a culturei poporului românu, descoperi Ittei Sele dlui Presiedinte-Episcopu cea mai cordiala multiamita pentru zelulu sî spriginirea neobosita in trebile Asociatiunei, la ce adunarea erupse in urâri entusiastice pentru indelungat'a sanetate a pre Santiei séle.—

Se pusera apoi agendele adunârii generale desemnate in programu, la ordinea dîlei, care la timpulu seu se voru trimite la cunoscintia publica prin comunicarea protocolului.

Ieri sér'a se tienù la „crucea alba“ petrecerea de dantiu arangiata in folosulu fondului asociatiunei, la care a partecipatu unu publicu numerosu. Venitulu e frumosu, asisderea se va comunicá.

Cu dîu'a de astadi adunarea generala si-a incheiatu afacerile, sî cu ocasiunea acestei inchieri Présanti'a Sa iérasi tienù o cuventare insufletitória la scopurile asociatiunei, recumendându membriloru concordia sî armonia fratiésca cu delaturarea veri câroru interese sî certe personali ce aparu uneori ori intre confrati sî consangeni, sî cari casiuna neintielegerile cele mai dureróse sî stricacióse intentiuniloru bune.

Apoi adunarea la invitarea Ilustrâtii Sale dlui Presiedinte aduse urâri pentru sanetatea Maiestâtei Sale Domnitoriului Imperatu Franciscu Iosifu I. Se scolá apoi d. comembru sî deputatu dietalu Ioane Popoviciu Desseanu, int'o vorbire binenimerita in numele adcnârii generali dede spresiune de multiamire profunda Ilustritâtei Sale dlui Presiedinie pentru neobositele nisuintie in afacerile asociatiunei nóstre carea cu dîu'a de astadi incheia alu VI anu alu esistintiei sale, a ajutatu sî crescutu deja pre multi tineri, are firma sperantia de unu viitoriu sî mai bunu. Asiá se finí adunarea generala a asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului rom.

Curtius.

Premitiendu acestu reprodusu dupa „Albina“ mai adaugemu dupa aceeasi fóia in estrasu urmatórele:

Din raportulului generalu alu directiunei asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu vedemu cu privire la activitatea acelei directiuni sî a asociatiuni urmâtórele: Directiunea sî au inceputu activitatea in 22 Decembre. Resignandu fostulu notariu alu directiunei Iulianu Grozescu, a fostu notariu interimalu Dlu Georgiu Dringon pana cându in siedinti'a a III sau alesu pe calea sea de notariu definitivu notariulu actualu Petru Petroviciu. Legatulu testatu de fostulu comimite supremu alu comitatului Aradu, vicepresiedinte membru fundatoru alu asociatiunei acestei'a, reposatulu Georgiu Pop'a, in suma de 500 fl. pe sam'a fondului asociatiunei, priminduse s'au depusu in cas'a de pastrare. I r' pentru eternisarea memoriei acestui barbatu pré meritatu sau facutu dispositiune; cá sa se compuna „unu panegiricu.“

La provocarea fâcuta prin diuarie in meritulu acest'a Dlu Michailu Besanu s'au dechiaratu gat'a, de a compune biografi'a amintita, insa nu sî au pututu realis'a promissiunea, din causa ca nu au primitu dela Domnii recercati de densulu datele referitóre la biografi'a reposatului. Directiunea au primitu insa incunosciintiarea, ca Dlu Dr. Hodosiu aru fi gatitu din partea sea panegiriculu mentionatu dara nefindu de fatia (ci in Bucuresti) pana acum'a nu s'au pututu presentá directiunei.

Asemenea se ingrijitu directiunea pentru tienerea parestaseloru prémeritatiloru barbatiloru Georgiu Pop'a si Iova Cristiciu. Cas'a din Sér'a ce o au mostenitu asociatíunea dela neuitatulu barbatia Iova Cristiciu s'au vendutu in suma de 3500 fl.

Pre bas'a preliminariu aplacidatu de ultim'a adunare generala directiunea a prenumeratu mai multe diuare, a ingrijitu pentru estradarea diplomeloru pentru difertii membrii ai asociatiunei. In anulu acest'a au intratu—precum se vede din raportu—in sinulu asociatiunei 2 membri noi pe viatia cu capitalu oferitu odata pentru Totudeun'a si 6 membri ordinari, ear' 11. membrii sî au reinoitu ofertele. S'au facutu mai incolo dispositiunile necesari pentru colecte in diferite cercuri, pentru licuidarea si incasarea restantieloru din anii trecut! sau compusu o instructiune pentru colectanti si sau intregitu regulamentulu casei cu instructiuni pentru feliuritii oficiali ai asociatiunei. Cele siepte stipendii preliminate in suma de 600 fl, sau aplacidatu sî parte sau si impartitu dintre 35 de suplicuti la siepte tineri studinti mai diliginti si seraci.

Mai incolo raportédia directiunea, ca Dlu Nicolau Zsig'a negutiatoriu din Oradea mare au fostu cedatu pre sém'a fondului Asociatiunei o datoria de 100 fl.; dar' fiinduca dupa reportulu Dlui fiscalu alu asociatiunei Lazaru Ionescu datori'a de sub intrebare prin nemica nu e garantata ci s'aru casiuná numai prin purtarea unui procesu desperatu spese neevitabili, sau decisu a se restituí Dlui Zsig'a poliți'a amintita cu tóte actele cestionate.

Directiunea au aflatu cu cale a dispune arangiarea unui balu in folosulu fondului asociatiunei, care sau tienutu in dîu'a prima a adunârei generale in Gherl'a. Se aduce la cunrscinti'a adunârei, ca dupa raportulu fiscalului din lasamentulu testatu asociatiunei de reposatulu Iova Cristiciu din Siri'a dupa escontârile totale remâne in favorulu fondului asociatiunei o suma activa de 1300 ½ cr. v. a. Fiindca percentuarea finantiara a acestui lasamentu se urca camu totu asiá, directiunea sî au tienutu de datorintia prin o representatiune subscrisa sî din partea presidiului adunârei generale a substerne Maestatei Sele domnitoriului Rege apostolicu pré umilit'a rogare, de a se iert'a sum'a aceea pre calea gratiei in folosulu fondului asociatiunei.

In fine directiunea aduce la cunoscinti'a adunârei generali rapórtele celoru-lati oficiali ai asociatiunei.

Din raportulu perceptoratului se vede, ca erogatiunea totala este de 1248 fl. 7½ cr. v. a., sî deficitu 352 fl. 87½ cr. v. a. Statulu membriloru asociatiunei in anulu acest'a se vede ca este urmatoriu: membrii pe viétia suntu 24, membri nou alesi 200 sî membri renoiti 275; iéra pentru 1191 de membri, cari mare parte se afla in restantia cu ofertele deobligate, directiunea a facutu dispositiunile cuviinciόse. Bibliotec'a asociatiunei, precum se vede din raportulu bibliotecariului, s'au immultitu in decurgerea anului acestui'a cu 6 opuri in 28 tomuri legate. Fundulu instructu au mai sporitu unu tablou, ce infatiosiéza actulu juramentului la incoronarea Majestâtiei Sele domnitoriului Rege Franciscu Iosifu I. In fine tóte cele-lalte s'au aflatu in rendu bunu amesuratu rapórteloru.

Varietâti.

⁂ **Bucuresci.** (Siedintiele Senatului.) In siedinti'a din 6 Sept. Senatulu s'a ocupatu cu verificarea titluriloru sî dupa acést'a a vrutu sa procéda la alegerea sectiuniloru prin sorti, ce insa nu a pututu face, din causa ca biletorile nu erá gat'a. — In siedinti'a din 7 Sept. s'a procedatu la tragerea la sorti a aceloru 5 sectiuni a Senatului. Unulu din secretarii supune la cunoscinti'a Senatului o petitiune a 381 comercianti din Focsiani, prin care ceru, cá drumulu de feru dela Iassi la Bucuresci sa tréca prin Focsiani. La finele acestei siedintie, D. N. Ionescu anunciéza o interpelare dlui ministru de justitie asupr'a atrocitâtilou sî tortureloru care s'au fâcutu intr'o instructiune a unui procesu la post'a Marasiesci, in urmarea unui furtu de bani. — In siedinti'a din 13, Senatulu a votatu o recompensa natiunala de dóue mii lei vechi pre luna dlu Asaky. —Dupa acéșt'a d. Generalu Tellu a anunciatu o interpelatiune asupr'a furtului unei fete de câtra unu israelitu, care se pretinde a se fi fi descoperitu la Turnu-Severinu. D. Cost'a-Foru a anunciatu asemenea o tripla interpelatiune: asupr'a destituârei judecatoriloru dela curtea din Focsiani, asupr'a celoru patru consiliari dela curte de casatiune treculi la pensiune fâra voiele de guvernu sî asupr'a suprimârei catedrei dlui Lerescu dela scól'a de comerciu din Bucuresci.

(In siedinti'a din 17 Sept.) Senatulu a luatu in discutiune concesiunile câlei ferate, in urmá primirei unei propunere a Dlui A. Sihleanu, d'a nu se astépta trei dile dupa cetirea raportului pentru a se luá concesiunea in discusiune. D-nu Cost'a-Foru a vorbitu contr'a luârei in considerare a concesiuniloru. D. Ministru Donici ilu combatu; apoi vorbira éarasi contr'a concesiuniloru Domnii I. Manu sî Tell. D. Ionescu dupa ce vorbí contra câtv'a timpu, inceta dîcându ca este obositu sî ca va urmá mâne discursulu seu; Senatulu n'adoptâ inse asta procedere sî inchise discutiunea. Se puse apoi la votu luarea in considerare a concesiuniloru sî se primí, cu 37 voturi pentru, 5 contr'a sî 3 abtineri din 46 senatori presenti.

„Cur. d. I.

⁂ **Bucuresci**, 10 Sept. Astâdi la órele 5 dupa améza, a avutu locu pre strada Tergovistei, in apropiere cu barier'a, o solemnitate de o mare insemnatate pentru viitoriulu Romaniei.—Inaltimea Sea Domnitoriulu a datu insusi cele dintâiu lovituri de sapa pentru terasementele liniei ferate Bucuresci-Galati, in presentia sî cu cooperatiunea Dloru ministri sî a antreprenorului resoului românu Dlu Dr. Strusberg — Asistentii au 'inchinatu cu celu mai viu entusiasmu, unu toastu in senatatea Inaltimei Sele Domnitorului, la care Maria Sa, ridicandu unu pacharu de siampanie, a respunsu: „Speru „ca de astadi intr'unu anu vomu inchina alu doile „paharu spre a inaugurá linia intreaga in totu per„cursulu.“ — D. Strusberg a asiguratu pe Inaltimea sa ca nu va neglija nimicu cá aceasta dorintia a a Mariei Sele sa fie realisata.

„Mon.“

33—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de alu 2le parochu la biseric'a resariténa ortodocsa cu chramulu S. Treimi din Preurbiulu Brasiovului pre Tocile, se escrie prin acésta concursu, cu terminu pâna la serbatórea S S. Archangeli din 8. Novembre a. c.

Concurentii la acestu postu trebuie sa fie indivizi de acei'a, carii dupace au absolvatu celu putinu gimnasiulu iuferióre sî cursulu de trei ani theologicu — sau deprinsu sî in chiamarea invetiatorésca, sî au purtâri morale frumóse sî esemplare. Densii î-si voru tremite la Préonoratulu Domnu Protopopu alu locului Iosifu Baracu petitiunile loru, provediute cu documentele despre posiederea mentionateloru recerintie, sî cei mai cualificati dintre ei se voru preferá la punerea in candidatiune.

Brasiovu 22 Septembre 1868.

Comitetulu parochiale dela biseric'a
ortodocsa-resariténa cu chramulu
S. Treimi pe Tocile in Brasiovu.

35—3 **Concursu.** *)

La unu ajutoriu de 25 fl. v. a. destinatu unu invetiacelu de meseria, amesuratu Conclusului Comitetului Asociatiunei adusu in siedinti'a de astâdi, se publica prin acést'a de nou concursu cu terminulu pân' in 31. Octobre c. n. a. c.

Respectivii competitori au de a-si asterne la comitetulu Asociatiunei pâna la terminulu idigitatu, concursele loru provediute cu carte de botezu, cu testimoni'a demne de credintia despre portarea loru, cum sî despre diliginti'a sî desteritatea dovedita in specialitatea de meseria spre acârei invetiare s'a consacratu.

Sabiiu in 6. Octobre c. n. 1868
Dela Comitetulu Asociatiunei
transilvane române.

---

*) Celealalte dîuarie române inca suntu rogate a produce in colónele sale acestu concursu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nr̲u̲ 82. ANULU XVI.

Sabiiu, in 6/18 Octomvre 1868.

Insertiele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sciri dela Congresu.

(Sied. VIII.) Dupa verificarea protocolului din siedinti'a precedenta se verificá alegerea dlui Sofroniu Dedragu in cerculu Mehadiei, dieces'a Caransebesiului. Dep. Borlea in legatura cu interpelatiunea din siedinti'a trecuta face unu proiectu de resolutiune, care se primesce en bloc. Dep. Aldulean u asterne o petitiune a bisericei din Scheii Brasiovului pentru modificâri in statutulu dela 1864; unu proiectu de statutu pentru efori'a gimnasialui gr. or. românu din Brasiovu; si altu proiectu de statutu pentru infiintiarea unui fondu de pensiuni pentru profesorii dela gimnasiulu si scólele normale gr. or. române; — se preda comissiunei de 27. Una petitiune din partea mai multoru deputati se asterne congresului pentru restaurarea episcopiei române in Timisiór'a si deocamdata pentru infiintiarea unui consistoriu ca celu din Oradea. Se incredintiéza presidiului spre a o pertractá cá pre cea a oradaniloru. Alta petitiune susternuta de dep. Nicolae Popea, venita dela corpulu profesoralu din Brasiovu indreptata contra statutului pentru efori'a gimnasiala; — se predá comissiunei de 27.

La ordinea dilei se pune statutulu organicu publicatu si de noi, parte in colónele, parte in suplementele acestei foi.

Desbaterea acestui'a a provocatu la diferite puncte desbateri seriόse.

In siedinti'a IX dupa verificarea protocolului aduce presidiulu la cunoscinti'a congresului, ca banc'a generale de asecuratiune Transilvani'a se recomânda membriloru congresului pentrucá sa participe la aceea-si. Dep. Galu si Vas. Rosiescu asternu din partea comunitâtiei gr. or. din Clusiu pentru mijlocirea unei dotatiuni din partea orasiului in favórea parochului nostru de acolo; — se predá comissiunei petitiunarie. Mai departe se face propunere cá normarea speciala a trebiloru scolari si epitropieloru sa se faca inca in decursulu acestei sessiuni. In fine trece congresulu la desbaterea statutului organicu, carele se continua si in siedinti'a a X si astadi in a XI. Siedintiele au fostu vii, desbaterile la unele puncte principale infocate.

Scurtimea tempului au necessitatu des'a tienerea siedintieloru de conferintie si de comissiuni. Cele dintâiu cu deosebire in casuri cându comissiunea de 27, respective presiedintele ei, vedea ca suntu cestiuni grave de discutatu. Desbateri fórte interesante a fostu in tempulu din urma asupr'a modalitâtiei de alegere la sinóde si la congresu, asupr'a cestiunei déca au sa fia si laici representati in consistoriu. Dupa cele ce suntu dejá decise se vede ca principiulu e acceptatu, cá in cele strinsu bisericesci sa functiuneze numai preotii cá membrii ai consistoriului. Mai departe s'a primitu alegerea directa pre base fórte liberalii. Greutatea cea mai mare s'a aretatu la realisarea acestui principiu atâtu din privintie locali, câtu si din alte privintie. Enarându aceste si de alta parte fiindu ca in parte, multe atingetórie de acestu principiu a trecutu dejá si prin desbaterile congresului in plinu, numai suscitâmu pareri nóue in directiunea acést'a, ci vomu dorí numai cá realiserea sa intempine mai putine greutâti decâtu s'au aretatu in decursulu desbateriloru in conferintie, comissiuni si congresu. In legatura cu modalitatea alegeriloru avemu sa amintimu de greutatea cea mare a ivita in privinti'a alegerei Metropolitului carea s'a anticipatu unde vine vorb'a de alegerea Eppiloru, care greutate a casiunatu nu putiena desbatere si in siedinti'a congresului de eri. Ací s'au presentatu urmatórea greutate: cum sa se aléga metropolitulu, cá sa participe intréga Metropolia la alegere si de alta parte arhidieces'a sa nu fie scurtata in dreptulu ei de alegere, deórece metropolitulu e totuodata si Episcopulu din archidiecesa. O parte a disu, ca metropolitulu sa se aléga de congresu. Atunci archidieces'a, se objectá de alta parte, primesce de Episcopu respective archiepiscopu pe celu alesu de majoritatea ce se compune din diecesele sufragane. Alta parte a propusu, ca toti Episcopii dimpreuna cu Metropolitulu sa se aléga de congresu, care are a se aduná in eparchi'a veduvita (Puscariu), alt'a iéra propune cá sa se mijlocésca asiá incâtu cu jumetate alegatorii sa concurga archidieces'a si jumetate diecesele sufragane, precându Episcopii sa se aléga de diecesanii sei (Alduleanu); alta, ca toti Eppii va se dîca si archiepiscopulu sa se aléga in dieces'a loru si dupa aceea se se aléga dintre densii Metropolitulu (Branu). In congresu inca s'a ivitu tóte parerile aceste, dimpreuna cu ceea ca doue pârti de alegatori sa concurga din archidiecesa si una din celelalte diecese (Hani'a), dara a remasu cá decidere cea cu alegatorii pre jumetate. O greutate nóua sa iví la alegerea membriloru consistoriali, ca adeca cine sai aléga. Se delaturá inse si acest'a in siedinti'a de astadi. Siedinti'a dupa servitiulu ddiescu se continua.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

Siedinti'a a VII tienuta in 1/13 Oct.

Se cetesce protocolulu siedintiei ultime.

Dlu dep. Maniu face o observatiune la protocolu. Comissiunea esmisa in privinti'a proiectului de lege proiectatu de ministru de culte si instructiunea publica si-a datu relatiunea sea in scrisu, despre care se face amintire, ca s'au alaturatu la protocolu numai cá aclusu. Crede insa ca aru fi mai corespundietoriu, déca acésta relatiune s'aru luá in tóta estensitatea sea cá conclusu in protocolu. —

Esc. S. dlu Presiedinte intréba déca relatiunea comissiunei de 9 se primesce in protocolu cá decissiune si nu cá aclusu (se primesce.)

Dlu dep. Hodosiu a cerutu cuventu pentru procesu verbale. Intru adeveru dupa mine au avutu dlu Maniu totu dreptulu cându au propusu, ca relatiunea comissiunei sa tréca in protocolu din cuventu in cuventu; de óre ce primindu-se din partea congresului, in procesu verbale, nu mai este parerea comissiunei de 9, ci este conclusu alu congresului.

Aclusele nu suntu conclusele congresului. Pentru aceea partinescu si eu amendamentulu domnului Maniu, cá propunerea comissiunei primita de congresu sa se tréca din cuventu in cuventu in protocolu.

Eu amu insa alta observare sa facu la protocolu, unde se dîce ca, indata ce si-a datu comissiunea parerea sea, Esc. Sea dlu Presiedinte au primitu numai decâtu acésta insarcinare asupra-si, ca va face pasii necesari. Eu credu, ca intr'o adunare precum este si congresulu, in procesu verbale presiedintele póte primí insarcinare numai pela congresu. Asiá dara credu ca protocolulu sa se indrepte in acestu in-tielesu.

Dlu dep. Cosm'a inca primesce propunerea d. Maniu, face insa alta observatiune la propunerea sea din siedinti'a trecuta, si dice ca densulu asiá au propusu, cá motiunea sea sa se predea comissiunei dejá esmise pentru afacerile fundatiunali intre metropo-li'a românа si serba; dara nu au tiparésca.

Dlu dep. Maniu: Asiá suna propunerea.

Dlu dep. Ioanoviciu: S'a otaritu sa se dea comissiunei asiá numita serbésca.

Dlu dep. Babesiu. este are de a face pre scurtu nisce observatiuni la protocolu. Incâtu pentru anachronismulu fâcutu este de parerea dlui Hodosiu. Incâtu pentru modulu primirei propunerei nu póte sa se dîca altmintrea fâra numai cum s'au intemplatu, adeca comissiunea au fâcutu propunerea, carea s'au primitu de congresu. Vrea sa adauge ca propunerea comissiunei primita de congresu, sa intre in protocolu cu tóte motivele sele, câci inchierea propunerei se reduce la motivele premergatórie. —

O alta observatiune are de a face, ca relatiunea Comissiunei respective conclusulu congresului, sa vina inprotocolu precumu sau primitu de congresu. (se primesce).

E. S. Dlu presiedinte: aduce la cunoscinti'a congresului o hartie a Escelentii Sale Bar. Bela Wenkheim ministru din launtru, care suna asiá:

„Escelentia, Inaltu présântite Domnule Archiepiscópe!

„Majestatea Sea ces. regia apostolica s'a induratu a-si esprime pr. in. Sea multiamire pentru simtiemintele gratulatóre si omagiale ce i le-a descoperitu congresulu bisericescu din indemnulu pr. in. Sele onomastice ce in urmarea telegramului Esc. Tale din 4 l. c. sum fericitu a ve face cunoscutu spre mai departe placut'a incunosciintiare."

Mai departe aduce la cunosciiti'a On congr. cuprinsulu unei hârtii sosite din partea Dlui Colonelu Rotariu alesu de dep. congresuale, in care Dlui si esprime durerea ca nu póte sa satisfaca acestei chiemâri onorifice, si totuodata depune mandatulu seu. Dice acumu aci vá urmá escrierea unei nóue alegeri. —

Mai departe presentéza congr. si o umilita rogare a lui Cost. Pavloviciu parochu in Macedonia, cá sa i sa faca indestulire. Causa acést'a a necasuloru lui Pauloviciu datéza inca inainte de anulu 1860. Acestu preotu au fostu suspendatu din partea cons. temesianu. In urm'a eara au fostu repusu in statiune, dara nu in beneficiu. Escel. Sea e de opinione sa se dea rogarea acést'a comissiunei petiunarie spre anteconsultare si reportare, ceiace se primesce. Apoi aduce la cunosciinti'a congresului, cumca Dlu dep Missiciu s'a infaciesiatu astadi, si fiindu plenipotinti'a Dlui in ordine buna se dechiara verificatu (sa traiasca! se primesce!)

Dlu dep. Babesiu presentéza o petitiune tramisa din pertea unei comune române, in caus'a despartírei de Serbi. Incâtu se reduce acésta petitiune la despartirea de serbi, nu are nemica de a observá. Prevediendu comun'a acést'a ca desfacerea de serbi nu se va otarí in tempu scurtu, se róga cá pâna atunci sa se ingrigésca congresulu, cá sa lise dé unu parocu românu, câci densii de mai multi ani suntu fâra pastoriu sufletescu, desi comun'a acést'a consta din 4/5 români, care suntu in stare a despagubí pre serbi. Fiinduca ajutarea in privinti'a acést'a compete capului administrativu, socotesce a recomandá acésta causa atentiunci Escelentii Sele spre spriginire.

E. S Dlu presied. dîce ca Influintia directa nu pote sa iea in privinti'a acést'a, ci trebuie sa se dé caus'a la consistoriulu eparchiale (voci sa se dea la comissiunea serba.)

Dlu dep. Babesiu: Io numai cá se capete preotu. . . .

Dlu dep. Hodosiu observa ca se tiene de esecutiva

Dlu dep Babesiu: pentru aceia amu recomandatu caus'a acést'a atentiunei Escelentii Sele ca dóra aru poté intrevení si prin regimu cá sa se póta satisface dorintii acestei comune. —

E. Dlu Presied. dîce ca a supra acestei cestiuni, are congresulu a decide.

Dlu dep. Tincu: luandu cuventulu dîce, ca misiuneacorgresului acestui'a este regularea trebiloru bisericesci scolare si fundatiunale. Crede ca missiunea congresului esteintrebuinti'a ori-ce medilóce a spre acestu scopu. Pentru scurtare de tempu, vré sa presentese o petitiune privitóre la doua opuri Compputu pentru scóle sî a doua, unu Compendiu de Pedagogia, lucrate de dlu Ioanu Popescu, cu acea rogare, cá congresulu sa binevoiésca ale censurá, sî a face dispositiunea pentru latirea loru. Densulu e dara de parere, cá sa se aléga un'a comissiune din barbati de specialitate, care sa censureze acéstea dóue opuri. —

Dlu dep. Hodosiu dîce ca Dlu dep. Tincu vine cu o petitiune a dlui Popescu, prin care suplicantele isi recomenda dóua opuri; dlu dep. Tincu face totodata sî propunere, ca acést'a petitiune sa nu se dé la comissiunea petitionala, ci la alta comissiune deosebita. Este dara intrebarea, ca sa se ea in apretiare propunerea Dlui dep. Tincu, (voci asiá este) sî déca sa ea in apretiare atunci sa se puna la ordinea dîlei cá de urginte s'au bá.

In casulu de urgintia,aru avé numai decâtu sa vina la desbatere. Este insa in voi'a Congresului de a decide, ca petitiunea acést'a se tiene de competinti'a comisiunei petitiunale s'au bá. —

Vorbitoriulu dupa parerea sea, inainte de tóte o aru trimite la comissiunea petitiunale pentruca in prim'a linia se tiene de comissiunea acést'a (asiá este). Comissiunea petitionala va cercetá lucru sisi va da opiniunea, daca acestu obiectu este de lipsa a se da unei alte comissiuni spre censurare. Asiá dara nu partinesce propunerea dlui Tincu, ci este de parere cá acésta petitiune sa se dé comissiunei petitiunale spre anteconsultare sî reportare. (voci se primesce)

Dlu dep. Babesiu: spriginesce propunerea Dlui substernatoriu, care cere cá aceste doue opuri sa se de unei deosebite comissiuni spre censurare, sî reportare, déca suntu de a se cualificá s'au bá. Cumca astfeliu de lucru se tiene de afacerile congresului nu sufere nici o indoiala. Déca s'aru dá acestea opuri comissiunei petitiunare spre anteconsultare sî reportare, socotesce ca atunci nu s'aru ajiunge scopulu; câci pâna i-si va face comissiunea petitiunala propunerea sea aru trece prea multu tempu. Sî adeca aru face propunerea ca pentru objectulu acest'a sa-si aléga alta comissiune, care aru trece tempu, de care aru fi a se folosí.

Intrebarea dîce vorbituriulu este, sa se censuréze aceste opuri, sî prin cine? se intielegie de sine ca censurarea numai prin ómeni de specialitate sa póte intemplá.—Crede ca aru fi indigitatu cá sa primésca propunerea, cá sa se esmita o comissiune de barbati de specialitate, cari sasi dé opiniunea inca pre timpulu durârei Congresului acestui'a, câci altmintrea, se teme sa nu devina lucru fâra resultatu. Deci propune dara cá sa se esmita o comissiune constâtatóre din câte 3 membrii de specialitate, care sa censureze aceste dóua opuri sî sa sî dé opiniunea despre ele. —

Dlu dep. Gaetanu partinesce propunerea Dlui dep. Tincu, din mai multe motive, sî anume sî din motivulu acel'a ca candu s'a primitu in regulamentu pentru afacerile interne ale Congresului acelu conclusu cá sa se forméze o comissiune petitionala, nu s'a primitu sî principiulu, ca ori ce petitiune care vine este de necesu de a se dá la comissiunea de petitiuni, bá din contra, Congresu au emisu pentru diferite obiecte deosebite comissiuni. Afla dara de lipsa, cá petitiunea de sub cestiune sa se dé unei alte comissiuni, dupa cum a propusu Dlu deputatu Tincu. —

Dlu dep. Glodariu vede ca tocm'a la inceputulu organisârei, congresului, venimu la o cestiune fórte interesanta unde avemu sa censurâmu nesce opuri. Eu sciu ca opuri de calitatea acéstea suntu cá pânea de tóte dîlele, pentru ca de acestea opuri n'amu avutu pâna acum'a, dîcu n'amu avutu pâne spirituala.

Eu recomendu cu tóta câldur'a sî cu tóta iutiala, cá opurile acestea sa se iee câtu mai curendu la censurare sî sa se latiesca prin metropolia nostra. Numaí ecést'a dicu sa luâmu lucrulu cu tóta seriositatea.

Dlu dep. Pop'a nu se indoiesce ca déca petitiunea acest'a s'aru trimite la comissiunea de petitiuni, de acolo aru vení la congresu sî dela congresu la o comissiune nóua, s'aru purtá dela o icóna la alta; e de parere ca pentru esenti'a lucrului sa se esmita comisiunea propusa de Dlu dep Tincu.

Dlu dep. Alduleanu nu afla nici o difrentia ntre pareri, câci tóte parerile suntu pentru censurare.

Intrebarea insa sa invertesce numai la forma Ce privesce partea formala, e cu totulu de parerea Dlui Hodosiu, ca nu se pote esmite o comisiune cu ordinatiune speciale determinata pana nu va fi venitu petitiunea acést'a cá objectu de desbatere. Cá sa se scie ce e de fâcutu trebuie sa se céra parerea motivata dela comisiunea de petitiuni, crede ca censurarea nu se tiene de corpulu legislativu ci de administratiune. Pentru aceea repetiesce spriginirea propunerei Dlui dep. Hodosiu, ca petitiunea de sub cestiune sa se déa la comisiunea de petitiune.

Esc. S. D. Presiedinte: Dóue pareri suntuací in privintia opuriloru, care Dlu Doctoru Tincu le a presentatu congresului din partea Dlui Popescu, un'a merge intr'acolo, ca petitiunea de sub cestiune sa se de comissiune de petitiune; a dóu'a propunere merge intracolo ca numai decâtu sa se denumesca o comisiune de 3 membrii de specialitate pentru censurarea acestoru opuri.

Mai intaiu va vení propunerea Dlui Hodosiu la votare. Asia dara care voiti a primi acesta propunere sa binevoiti a ve redeca (se intempla voci contra proba, se intempla).

Propunerea Dlui Hodosiu sa primitu cu majoritate de voturi, adeca ca petitiunea acést'a sa se predea comisiunei de petitiuni.—

Dlu dep. Borlea: Onoratu Congresu!

Dupa ce asiá suntu informatu, ce altu cumu mi-aru pré placé, cá in acestu obiectu sa fiu reu informatu, ca in unele diecese, séu dóra in tóte, ordinariatele episcopesci, si respective consistoriele corespundu cu dicasteriele guverniale sî organele loru in limba straina, si nu in limb'a nóstra natiunala româna.

Considerandu ca astfelu de anomalia e incompatibila cu autonomia si administratiunea beserecei nostre, care a fostu, este si pururea va fi nationala.

Considerandu ca astfelu de irregularitate, cá sa nu dîcu chiaru abusu, se póte face numai spre daun'a natiunei, si spre impedecarea culturei si inflorirei dulcei nóstre limbi nationale;—mi ieu libertate a indreptá câtra prea onoratulu presiedinte pré sânti'a sea parintele metropolitu cá capulu administratiunei Besericei nostre, urmatórea:

Interpelatiune.

Are onorabilulu presidiu alu congresului cá capulu administratiunei bisericei nóstre sciintia despre aceea ca unele séu póte tóte ordinariatele nóstre episcopesci sî dóra sî metropolitanu sî respective consistoriele sî capii dieceseloru in corespundintiele sî afacerile loru oficióse cu guvernele sî organela loru nu se folosescu de limb'a nóstra natiunala ci de alt'a straina, care limba straina in viitoriu va fi póte cu totulu necunoscuta membriloru besericesci pre cându cá corpu natiunalu autonomu ce e biseric'a nóstra nu póte sa se lipsésca de dreptulu eternu nealienabilu de a folosí in tóte lucrârile sele limb'a sea natiunala sî déca are sciintia este aplecatu sî respective e in stare a dispune cá astfeliu de anomalia sî incompatibilitate sa se sisteze radicalu sî pentru totu-déun'a.?

Are onorabilulu presidiu alu congresului cá capulu administratiunei Besericei nostre sciintia despre acea, ca unele, séu póte tóte ordinariatele nostre episcopesci, si dóra sî metropolitanu, sî respective consistoriele si capii dieceseloru in corespondintiele si afacerile loru oficióse cu guvernele, si organele loru nu se folosescu de limb'a nóstra nationale, ci de alta straina, care limba straina in viitoriu va fi póte cu totulu necunoscuta membriloru besericesci,—pecandu cá corpu nationalu autonomu, ce este Beseric'a nóstra, nu póte sa se lipsésca de dreptulu eternu nealienabilu de a folosí in tóte lucrârile sele limb'a sea nationala,—si déca are sciintia este aplecatu si respective este in stare a dispune cá astfelu de anomalia si incompatibilitate sa se sistedie radicalu si pentru totu deaun'a—

Care interpelatiune amu onore si in scrisu a o pune pe més'a congresului.

Dlu dep. Hodosiu, observându, ca la ori-care interpelatiune presidiulu s'au respunde numai de câtu s'au dîce, ca va respunde dupa acést'a, se róga dara de Inaltulu presidiu sa aiba bunatate a dá respunsu la acésta interpelatiune. —

Esc. S. Dlu Presied: Eu sciu ca grab'a strica tréb'a. Sa nu gânditi insa ca amu venitu prin interpelatiunea acest'a in vr'o perplesitate. Eu voiu dá deslucire.

Ce se tiene de consistoriulu archidiecesanu, corespondintiele cu guberniulu se ducu in limb'a nóstra româna, (sa traiésca!) cumu se pórta in celelalte eparchii nu sciu. —

Dlu Eppu Popasu: ce se tiené de dieces'a mea, tóte corespundintiele se pórta in limb'a româna (sa traiasca!).

Dlu Eppu Ivacicoviciu: In dieces'a mea, cu locurile mai inalte corespundintiele se pórta in limb'a magiara. Insa in privinti'a acést'a congresulu se binevoésca a aduce hotarire, cârei consistoriulu se va supune.

Dlu dep. Bica, face cunoscutu ca in Oradea pertractârile inse se tienu in limb'a româna. Corespondintiele insa in limb'a româna culocurile mai inalte se rejepta. Sî unele pâna astadi inca jacu pre mésa consistoriului reieptate.

Dlu dep. Borlea dîce, ca de-si interpelatiunea sea au fostu indreptata numai câtra inaltulu Presidiu, dupa datin'a parlamenntarie, au avutu congresulu dreptu a se dechiará asupra ei. Ii pare fórte bine ca toti suverani s'au declaratu, sî ca au intielesu cu placere, ca in archidiecesa, precumu sî in dieces'a Caransebesiului se pórta corespondintiele in limb'a româna. In privinti'a eparchii eradane, in care dupa deslucire data de Par. Eppu. Ivacicoviciu consistoriulu corespunde in limb'a magiara, si retiene dreptulu de a face in cea mai de aprópe siedintia o propunere. —

Esc. S. Dlu Presied. pune la ordinea dîlei relatiunea comissiunei petitiunale.

Dlu dep. Ioanoviciu vré sa vorbésca in privinti'a objectului adusu inainte.

Dlu dep. Maniu observa ca nu se mai póte. (voci: sa audîmu, sa audîmu!)

Domnulu deputatu Ivanoviciu, pre scurtu nu scie ce facu celelalte ministerii; insa atât'a vré sa dîca ca tóte petitiunile care vinu la ministeriu de cultu sa primescu in ori ce limba (voci: fórte bine!)

Dlu Sig. Popoviciu dîce, ca i pare reu ca Dlu Interpelante nu a estinsu interpelatiunea sî mai departe, ca sa fie propusu unu medilocu, ca cumu sa se póta delaturá abusurile. Ii pare fórte reu de abusurile care le aduse inainte Dlu presiedinte consistoriale (voci: Dlu dep. Borlea face mane propunere in privinti'a acést'a).

Dlu dep. Babesiu: Fiindu ca objectulu acest'a au inceputu a se desbate fie-mi ertatu a reveni la densuîu; pentruca s'a trecutu cu vederea una incidinte. Dlu interpelante precumu bine mi amu notatu, dîsulu intreba, ca are Esc. S. cunoscintia despre acésta iregulare sî déca are atunci sa se ajute lucru. Déca este Esc. S. in pusetiune de a mijlocí ajutoriu, atunci devine lucru delaturatu, pentruca dupa cumu amu audîtu, din partea regimului nu se rejepta scrisori scrise in limb'a româna.

Esc. S. Dlu presied: De sine se intielege, ca io nu potu satisface in privinti'a acést'a, de órece acésta causa taie in afacerile comune ale patrii nóstre. Tocm'a sî eu ceru, dorescu sî poftescu cá sî Dlu dep. Borlea egala indreptatire limbistica pentru tóte natiunalitâtile. Pentru ca me rogu Dloru sa nu ne facemu ilussiune. Au fostu in Ardélu unu periodu de tempu, cându insasi o lege sanctiunata au fâcutu limb'a nóstra egala indreptatita, sî totusi limb'a nóstra nu s'a primitu pentru totudéun'a.

Cum suntemu in Ungari'a, acést'a inca o sciti pre deplinu. Suntu apoi lucruri intetitórie, unde eu imperative suntu necesitatu la alta scriere, carea eu altmintrea nu o a-si face.

Escl. Sea dlu presiedinte ia casuri speciale din viati'a practica sî apoi incheie:

Déca in astfeliu de intemplare se intrebuintiéza in alta limba, pentru aceea nu suntu românu reu séu natiunalistu reu. Déca facemu o atare abatere, nu o facemu din perfidia natiunale, ci numai cá caus'a presinte sa se ajutore. —

Dlu dep. Maniu observa ca Dlu interpelante au declaratu, ca face interpelatiunea sea numai câtra presidiu, crede dara ca in privinti'a acést'a nu se póte face nici o discussiune, sî-i pare fórte reu, ca s'a discutatu asupr'a acestei interpelatiuni. —

Esc. S. Dlu presiedinte pune la ordinea dîlei referad'a comissiunei petitiunale privitóre la petitiunea comuneloru tienetóre de consistoriulu din Oradea-mare.

Dlu dep. Puscariu face observare, ca dupa regulamentu au sa vina mai intâiu verificârile (voci) s'a intemplatu).

Dlu dep. Maniu cetesce referad'a comissiunei.

Escl. Sea Dlu presiedinte intréba, déca are cine-va a face vre-o observare?

Dlu dep. Besanu: Onoratu congresu!

Eu din partemi aflu ca petitiunea oradaniloru nu se póte altmintrea decide, fâra numai dupa cum

Suplementu la Nr. 82 alu „Telegr. Rom.“

Statutulu organicu.

alu bisericei ortodoxe române din Ungari'a sî Transilvani'a.

(Continuare.)

§. 81.

Fiinduca fundatorii monastiriloru dau in scrisu intentiunea loru cându fundéza acelea sante locasiuri inpunendu sî unele indatoriri ce trebue pazite nastramutatu; pentru aceea Prepositulu este datoriu a dispune, cá cartea fundationale a monastirei celu putinu o data in anu sa se cetésca insinodulu monastirescu parte pentru ‚aducerea aminte de fundatori, parte pentru implinirea acurata a indetoririloru cuprinse in fundatiunea fundatoriului de monastire.

§. 82.

Pentru causele de logodna sî matrimoniali a credintiosiloru, cari neavendu biseric'a loru propria se tiene de biseric'a monastirei, consistoriulu eparchialu deléga pre celu mai la indemana scaunu protopresviterialu

§. 83.

Credintiosii atinsi in §-lu precedinte n'au neci o incurgere in trebile monastirei.

§. 84.

Monastiriele femeesci cadu intr'o categoria cu cele barbatesci; prin urmare monastirile femeesci, monachinele, sî igumenisele au un'a sî aceea-si chiamare cá sî monastirile barbatesci, monachii sî Prepositii.

CAPULU IV.

Despre Eparchia.

§. 85.

Eparchi'a este complesulu mai multoru parochii, protopresviterate, sî monastiri in fruntea caror'a sta Episcopulu, carele in intielesulu canóneloru necurmatu este datoriu a lucrá medilocitu sî nemidilocitu pentru religiositatea sî luminarea preotimei sî poporului. —

§. 86.

Afacerile eparchiali se indeplinescu 1. Prin sinodulu eparchialu. 2. Prin consistoriulu eparchialu.

I.

Sinodulu eparchialu.

§. 87.

Sinodulu eparchialu este representanti'a eparhiei, sî se compune din deputatii clerului si a poporului parochialu sî afara de Eppulu respective Archiepiscopulu diecesanu consta din 60 membri. dintre cari 20 suntu preoti, ear' 40 mireni, eara in dieces'a Caransebesiului in numerulu celoru 40 mireni confiniulu miltariu alege 10 deputati.

§. 88.

Membrii sinodului episcopescu se alegu pre 3 ani, si se potu si realege.

§. 89.

Sinodulu episcopescu se tiene regulatu odata in anu in Duminec'a Tomei, ear' in casuri urginti se póte conchiamá sî estraordinariu.

§. 90.

Convocarea sinodului se face prin Eppulu respective Archieppulu eparchialu, eara in casu de vacantia prin Consistoriulu respectivu.

(Alterându-se prin motiunea Dlui Dr. A. Mocioni cele privitóre la alegere mai departe remanu netiparite.)

§. 92.

Presiedintele sinodului este Episcopulu resp. Archieppulu, iéra in casu de impedecare séu vacantia locutiitoriulu lui.

§. 93.

In dîu'a deschiderei sinodului eparchialu se tiene sânt'a liturgia cu chiemarea sântului Duchu.

§. 94.

Dupa acést'a membrii sinodului coadunandu-se la loculu destinatu — presiedintele inainte de tote chiama la oficiulu notarialu — provisorie — unu numeru potrivitu dintre cei mai tineri membri, sî deschide siedinti'a prin o cuventare solena.

Dupa aceea se purcede la verificarea membriloru, cari fiindu preste jumetate verificati i-si alegu numerulu recerutu de notari ordinari sî cu acést'a sinodulu este constituitu.

§. 95.

Sinodulu asiá constituitu inainte de tóte i-si staveresce regulamentulu pestru afacerile interne.

§. 97.

Alegerea o va conduce séu Metropolitulu, séu mandatariulu lui autorisatu spre acestu scopu.

§. 98.

In presér'a dîlei de alegere se tiene priveghiare dupa tipiculu Rosaleloru, earu in ins'a-si dî de deschidere a Sinodului sant'a liturghia totu dupa acel'a-si tipicu.

§. 99.

Dupa finitulu servitiului ddieescu Presidintele deschide sinodulu cu o cuventare corespundiatóre impregiurâriloru actului alegerei de episcopu.

Dup'aceea constituindu-se sinodulu in modulu prescrisn in § . . . . se procede la actulu de alegere

§. 100.

Alegerea se face in secretu prin siedule. Fiecare alegatoriu scrie pre o siedula numele acelui'a pre carele-lu cunósce vrednicu de eppu, sî dupa cumu se va strigá de presiedintele, se duce, sî pune siedul'a in urn'a destinata; dupa ce au votisatu toti membrii sinodului presiedintele sî notarii sinodului carii impreuna cu doi barbati de incredere alesi de sinodu din sinulu seu face organulu de finantie, numera siedulele luându un'a câte un'a din urn'a in carea s'au pusu, sî bagândule in alta urna, ce va sta gat'a, sî aflânduse numerulu sieduleloru corespundietoriu cu numerulu alegatoriloru, presiedintele la vederea notariloru sî a barbatiloru de incredere redica pre rendu siedulele din urna, cetesce in audiulu tuturoru numele scrise in ele, notarii totu deun'a insemna voturile, sî in urma incheindu scrutiniulu se publica sinodului resultatulu alegerei sî se petrece la protocolu.

De alesu se privesce acel'a, care a intrunitu maioritatea absoluta a voturiloru.

Protocolulu alegerei subscrisu de presiedinte, notari sî barbati de incredere se transpune sinodului eppescu pentru pertraptare canonica sî substernere la Majestatea Sa ces. reg. Apostolica spre pregratiós'a intarire a alesului.

§. 101.

Siedintiele sinodului de alegere suntu publice. Sinodulu inse din cause momentóse póte tiene sî siedintie secrete. La siedintie confidentiale publiculunu póte lua parte.

§. 102.

Metropolitulu déca a condusu in persóna sinodulu de alegere póte conchiamá la loculu alegerei pre Episcopi, cá numai decâtu sa tiena sinodu eppescu pentru pertraptarea sinodala a actului de alegere a noului Eppu, sî a asterne Majestâtii Sele atâtu actulu alegerei, câtu sî pre alu sinodului episcopescu spre urmand'a pré inalta intarire a nou alesului Episcopu.

Iér déca Mitropolitulu n'a luatu parte la sinodulu de alegere, atunci primindu actulu alegerei se convóce la sine pre Eppi fâra amanare, sî actulu alegerei se-lu predee sinodului eppescu spre pertraptare canonica.

§. 103.

Dupa urmarea preinaltei intariri a noului Eppu, se santiesce acést'a prin Mitropolitu dupa renduial'a bisericésca si se provede cu Gramat'a Metropoliana, sî se denumesce unu mandatariu mitropolitanu, carele introduce pre noulu eppu in eparchia, si procetesce in biserci'a Cathedrala eppésca gramat'a metropolitana la inceputulu santei liturgii, carea o va tiené noulu eppu cu o asistintia cuviintiósa din clerulu seu.

§. 104.

Episcopulu primindu fundulu instructu alu Episcopiei de la epitropii eparchiali pre langa unu inventariu, este datoriu a-si pune unu economu din clerulu mirénu séu monachalu, carele va avea insarcinare a priveghiá asupr'a fundului instructu sî a duce ratiociniu despre perceptiunile sî erogatiunile Episcopului. Economulu va fi respundietoriu Eppului pentru tóte, iéru Eppulu senatului epitropescu consist. eparchiale pentru tóte câte au primitu spre folosire.

Pentru aceea este de lipsa ca economului sa se predee averea nemiscatóre economica pre lânga inventariu, precumu aceea s'a predatu sî eppului.

Déca eppulu n'aru voí sa tiena economu, atunci Metropolitulu are dreptu a sî silí pre Eppu la aceea. Economulu este datoriu a pastrá nevatematu averea episcopiei sî pre tempulu veduviei scaunului eppescu.

§. 105.

Eppulu primitu odórile bisericei ale Episcopiei dela epitropii eparhiali, va insarciná pre protodianulu séu Capelanulu séu cá sa pórte grige de aceste odóre, cá adeca nimicu se nu se instruineze din ele sî se se tiena in curatienia; sî fiindca pentru acestea odóre insusi eppulu este respundietoriu sî cele perdute a le substituí: pentru aceea inventariulu despre acestea odóre are a se tiené nevatematu, sî lucrurile, care prin dese intrebuintiâri séu prin vechimea loru s'au stricatu sî nu se mai potu intrebuintiá, a le insemná in acel'a-si inventariu.

§. 106.

Eppulu resp. archieppulu are dreptu se faca testamentu numai despre diumetate din averea s'a ear' murindu fâra testamentu tóta averea cade eparchiei. Prin urmare facendu testamentu, dupa detragerea datoriiloru sî speseloru de ingropaciune, legatele lui se voru plati numai pana la jumetatea averei sele.

§. 107.

Intréga bibliotec'a eppului reposatu remâne proprietate eparchiale, sî se intr'unescu cu bibliotec'a eparchiale.

C.

Despre Consistoriulu Eparchiale.

§. 108.

Consistoriulu este organulu administrativu sî judecâtorescu permanentu in trebile bisericesci, scolari sî economice in dieces'a intréga.

§. 109.

Presiedintele naturalu alu Constoriului este Episcopulu respective Archiepiscopulu.

§. 110.

Membrii Consistoriului suntu parte ordinari, parte onorari; toti se numesce asesori consistoriali, sî au votu decisivu.

Asesori consistoriali nu potu fi ruditi intre sine pana la alu siésele gradu de sânge sî alu patrulea de cuscria.

§. 111.

Consistoriulu se imparte, sî anume:

1. In senatulu strinsu bisericescu,
2. in senatulu scolariu
3. in senatulu epitropescu.

§. 112.

Fie-care senatu indeplinesce afacerile tienetóre de competinti'a sea independinte, inse sub titlu de „Consistoriu eparchialu“ respeltive archidiecesanu.

§. 113.

Senatulu strinsu bisericescu se compune din membri ordinari salarisati, sî din onorari toti din cleru sî din unu defensore matrimonialu, care póte fi sî mirénu.

Senatulu scolariu, precum sî senatulu epitropescu asemenea se compune din membri ordinari salarisati sî onorari in o tertialitate din cleru sî dóue tertialitati din partea mirenésca.

Defigerea numerului membriloru fie-cârui senatu se reserva respetiveloru sinóde eparchiali

Unu secretariu salarisatu care póte fi preotu séu mirénu indeplinesce afacerile notariali, in fine unu archivariu sî unu numeru potrivitu de scrietori indeplinescu agendele de manipulatiune in tóte trei senatele.

Consistoriulu eparchialu are sî unu fiscalu consistorialu, care totu deodata póte fi sî defensoru matrimonialu.

§. 114.

Atâtu asesorii ordinari, câtu sî cei onorari se alegu prin sinodulu eparchialu.

Pentru posturile asesorali a senatului strinsu bisericescu, sinodulu eparchiale prin votisare suntu cu majoritate absoluta de voturi alege pre numerulu recerutu sî-lu substerne eppului resp. Archiepiscopului spre intârire.

Implerea postariloru de asesori consistoriali la celelalte dóua senate se efeptuesce totu in acelu modu, insa cu aceea deosebire, ca barbatii carii au intr'unitu majoritatea absoluta a voturiloru, se primescu sî prochiama numai decâtu de alesi finalminte.

Alegerea asesoriloru este pre viatia.

§. 113.

Asesorii consistoriali trebue se fie barbati pre deplinu calificati sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolariu; ear dela acei membrii a senatului epitropescu, cari manipuléza averea se cere sî o cautiune corespundietóre.

§. 114.

Episcopulu respective Archiepiscopulu diecesanu cá presiedinte ordinariu alu intregului consistoriu, póte denumí dintre asesori din tagm'a preotiésca unu locutiitoriu (vicariu:) alu seu, care in casu de impedecare séu de absinti'a se-lu suplenésca in ducerea presidiului, eara in casu de mórte se conduca afacerile bisericesci in eparchia preste totu pana la alegerea noului episcopu.

Murindu eppulu fara a fi denumitu locutiitoriu, afacerile aceluia-sî le va esercitá celu mai betrânu asesore ordinariu consistorialu din partea preotiésca.

In casu de necesitate póte eppulu concede ducerea presidiului in senatulu scolariu sî epitropescu sî unui asesoru din aceste senate, fiia acel'a preotu, fia mirénu.

§. 115.

Defensorele matrimonialu precum sî personalulu de manipulatiune se denumesce prin presidiulu ordinariu, iéra fiscalulu sî secretariulu consistorialu se alege prin consistoriu in sessiune plenara cu majoritate absoluta de voturi a membriloru presinti din tóte trei senatele.

§. 116.

Asesorii, defensorele sî secretariulu consistoriului depunu juramentu de functiunare conscientiósa, suntu stabili, sî numai in casuri de escese gravi constatate pre calea procesului disciplinariu se potu suspende séu amová.

Fiscalulu sî personalulu de manipulatiune se potu schimbá.

D.

Despre agendele deosebiteloru senate consistoriali.

Senatulu strinsu bisericescu.

§. 117

Agendele acestui senatu suntu:

1. A dejudecá trebile tienetóre de sacraminte sî de tipicu.
2. A priveghiá asupr'a purtârei bisericesci morale a preotimeni, calugariloru sî poporului.
3. A nisuí cá bisericile sa se sântiésca, sî sa se indiestreze cu icónele, vasele, candilele, sî cârtile trebuincióse.
4. A priveghiá cá protocólele botezatiloru, cununatiloru, sî mortiloru sa se duca amesuratu ordinatiuniloru sustatatóre.
5. A nisuí cá sinódele parochiali, protropresviterali sî monastiresci sa-si implinésca datorintiele dupa cele ordinate in acestu statutu organicu.

6, A dispune ca protopresviterii in totu anulu sa substérna consistoriului conscrierea preotimei sî poporului tractualu.

7. A priveghiá cá bisericile cele nou edificânde sa se cladésca conformu canóneloru.
8. A ordiná comissiune permanenta pentru esaminarea celoru ce au a se inaintá in trépt'a preotiésca.
9. A judecá despre escesele preotimei sî poporului ce privescu datorintiele loru bisericesci.
10. A decide in instanti'a a dóu'a causele apelate dela scaunele protopresviterale, sî cele substernute pin oficiu.
11. Dupa mórtea Eppului se ocupe conducerea eparchiei, se insciintieze pre Metropolitulu sî guvernulu tierei despre mórtea Episcopului, se nesuiésea cá sî pâna la venirea noului Episcopu se mérga in eparchia tóte dupa cuviintia, a staruí cá in decursu celu multu de trei luni dela reposarea Episcopului sa se convóce sinodulu eparchialu, pentru alegerea Eppului.

II.

Senatulu scolariu.

§. 118.

Agendele acestui senatu suntu:

1. a lucrá pentru buna starea si prosperarea scoleloru mari si mici confessionali;
2. a ingrigi despre procurarea celoru mai corespundietore carti scolare si acele ale asterne Sinodului eparchialu spre aprobare;
3. a priveghiá asupra perfectionârií si purtârii morale a profesoriloru si invatiatoriloru;
4. a propune sinodului eparchialu spre remunerare pre acei barbati literati, carii prin edarea vreunui opu in ori care sfera scolara s'au meritatu;
5. a dispune cele de lipsa, ca tinerimea confessionale, carea frecuentéza scólele de alte confesiuni, se invetie doctrin'a religiunei nostre, se cercetedie Biseric'a nóstra si sa se cuminece in posturile prescrise, prin urmare
6. a pune Catecheti pentru toti tinerii nostrii confesionali, aflese ei in ori ce scóla de alta confessiune, si piedecele, ce s'aru ivíin privinti'a aceast'a ale delaturá;
7. a prefige terminulu pentru esaminarea aceloru individi, carii aspira la ocuparea vreunui postu profesoralu' seu invetiatorescu;
8. a denumi o comissiune esaminatóre de trei membrii a starui
9. cá numai acei individi sa se puna de profesori in gimnasiile confesionale, carii suntu bine pregatiti, si au depusu esamenu inaintea comisiei ad hoc cu succesu bunu din studiile filologice, matematico-naturale si istorice, din cunoscinti'a limbiloru clasice si patriotice, precum si din literatur'a limbei romane;
10. ca de profesori in Institutulu clericalu sa se asiedie astfeliu de individi, carí au depusu esamenu din sciintiele teologice, pedagogice din dreptulu canonicu, din tipicu si cantârile bisericesci; earu de profesori la institutulu pedagogicu astu-felu de individi carii au depusu esamenu din scitntiele pedagogice, tipicu si cantarile bisericesci;
11. ca de invetiatori la scolele capitale si populare sa se inainteze astfeliu de clerici si pedagogi, carii cursulu teologicu seu pedagogicu l'au absolvatu, si din studiile pedagogice au depusu esamenu cu calculu bunu;

12 a clasificá pre cei esaminati strinsu, si a le da calculu meritatu „distinsu,—bine—sufiiciente neindestulitoriu“;

13. celui esaminatu, carele capata calculu cu „neindestulitoriu“ ai da voia spre repetirea esamenului, carele nu se mai pote repeti, déca si a doua ora au repurtatu calculu de neindestulitoriu.

§. 119.

Senatulu scolariu va staruí cu tóte putintiósele midilóce, ca punctele 8—12 din §-lu precedinte strânsu sa se padiasca atâtu de câtra comunele bisericesti, câtu sî decâtra individii, carii aspira la postulu profesoralu si invatiatorescu sî a deslusí comuneloru bisericesci la casuri ocurinte, ca ele spre binele loru se ascultе de ordinatiunele autoritâtiei supreme scolare, carea au adusu asemene mesuri spre inaintarea culturei populare.

§. 120.

Senatulu scolariu va pune sî va intarí in posturi pre profesori si invetiatori. La care prilegiu va fi cu cea mai mare bagare de seama ca alegerea de profesoru séu de invetiatoriu sa se fi facutu cu observarea prescriseloru acestui statutu organicu.

§. 121.

Individii esaminandi pentru profesur'a teologica, gimnasiala sî pedagogica au a depune o tacsa de 20 fl. iér cei pentru invetiatori ai scóleloru reale capitale sî populare de 10 fl.

§. 122.

Senatulu scolariu va formá o casa din tacsele esameneloru, care este proprietatea fondului scolariu eparchialu.

§. 123.

Senatulu scolariu e indatoratu, de a trimite din timpu in timpu unulu séu doi comisari din sinulu seu spre cercetarea scóleloru.

§. 124.

Senatulu scolariu va staruí la sinódele parochiale sî protopopesci, ca comunele bisericesci se zideasca scoli sî locuintie pentru personalulu profesoralu respective invetiatorescu, unde lipsescu acele, sî ca se faca lefi potrivite chiemârii lui celeigrele.

§. 125.

Senatulu scolariu sî implinesce chiemarea dupa instructiunile si mesurile sinodului eparchialu: pentru aceea va fi datoriu a raportá pre largu sinodului eparchialu despre starea scóleloru sî a invatiamentului sî a face propuneri pentru melioratiunea trebei scolari pre bas'a esperintiei castigate pre acestu câmpu.

§. 126.

Senatulu scolariu va ordiná in totu anulu pre tempulu ferieloru conferintie invetiatoresci, sî spre conducerea loru va denumí comisari din corpulu profesoriloru sî alu invatiatoriloru, carii apoi dupa instructiunea Senatului scolariu voru raportá despre resultatulu loru,

§. 127.

In fine Senatulu scolariu pertracta sî decide causele disciplinari a professoriloru sî invetiatoriloru.

III.

Senatulu epitropescu.

§. 128.

Agendele acestui senatu suntu:

1. A conduce si manipulá averea miscatóre a episcopiei si a purtá grige pentru adóre si pretióse, biblioteca si fundulu instructu, precum si pentru fundatiunile respective a le episcopiei

2 A cumpune unu inventariu despre tóta averea susu amintita.

3. A compune bugetulu anualu si alu presentá sinodului eparchialu spre revisiune.
4. A duce ratiociniu anualu esactu despre perceptiuni si erogatiuni, si a-lu subscerne sinodului eparchialu spre sesiune.
5. A alege din sinulu seu pre casariu si controloru.

Banii si alte hartii de pretiu precumu si documintele realitâtiloru si fonduriloru se pastréza in casa de feru, provediuta cu trei chei, dintre cari un'a se va pestrá la Episcopu respective Archieppu, a dóu'a la casieriu sî a trei'a la controloru.

§. 129.

Pentru daunele escate in averea episcopiei din negrige séu culpositate, presiedintele sî membrii asesori ai senatului episcopescu suntu respundictori in solidum.

§. 130.

Senatulu epitropescu va priveghiá pentru sustinerea sî intregitatea averei, va nesuí pentru inmultirea ei facendu propunere in privinti'a sinodului eparchialu, va nisuí pentru incasarea regulata a intereseloru, arendiloru, sî altoru venituri, pentru neintârdiat'a elocare fruptifera a baniloru disponibili in cass'a de pastrare séu in harthii de statu.

Elocarea de bani la privati este concesa numai pre lânga cautiune in realitâti de pretiu intreitu intabulatu in loculu primu.

§. 131.

La reposarea episcopului respective Archiepiscopului fie-care senatu consistorialu desémna câte doi membri din sinulu seu spre a padí ór'a episcopului, sî dupa urmarea acestui'a spre a sigilá numai decâtu do lapele sî odâile, spre a dispune cele de lipsa pentru ingropaciune cuviinciόse.

In dîu'a urmatóre delegatii senatului epitropescu in presinti'a celoru lalti patru membri consistoriali mai susu amintiti inventéza averea sî hârthiele reposatului, separându cele ce suntu proprietatea eparchiei de cele ce suntu proprietatea lui.

Din ceste din urma se voru platí datoriile sî legatele legali, sî se voru rentregí tóte acelea pretióse sî fundu instructu cari pre tempulu vietiei reposatului au peritu séu s'au stricatu.

§. 132.

Dupa alegerea noului eppu, senatulu epitropescu preda acelui la intrarea lui in scaunulu episcopescu pre lânga inventariu oodórele sî pretiósele bisericesci, bibliotec'a, sî cel'a l'altu fundu instructu de economia spre intrebuintiare.

§. 133.

Fia-care senatu consisoriale in tóte obiectele privitóre la chiemarea sea, i-si aduce decissiunile sub presidiulu susu normatu, sî in presinti'a celu putienu a patru asesori ai sei prin majoritatea voturiloru.

Cându voturile suntu egale presiedintele decide.

Causele dogmatice sî pure spirituale se decidu prin Eppulu respective Archiepiscopulu diecesanu.

§ 134.

Decisiunile senatulu epitropescu se punu numai decâtu in lucrare, iéra cele a celoru-lalte dóue senate numai atunci, déca in terminu de 14 dîle, computate dela dîu'a publicârei respective admanuârei nu s'au aretatu apelatiune contr'a loru.

Causele acestea in terminu apelate se substernu scaunului metropolitanu spre definitiv'a decidere.

(Va urmá)

a propusu comissiunea, câci acest'a Eparchi'a nu se póte regulá numai singura, ci se vedé lipsa sî pentru regularea celorlalte Eparchii, care au trecutulu loru istoricu. Acést'a o cere teritoriulu sî administrarea. Eu din partemi primescu propunerea comissiunei cu unu adausu: ca congresulu se dechiare de urginte acésta causa, incâtu pana la congresulu venitoriu comissiunea sesi gate lucru, cá atunci sa se póta deslegá acésta cestiune. Pentru reinfiintiarea acestei episcopii suntu mai multe cause de mare inportantia sî fórte delicate, sî nu voiu ale aduce in publicitate. Eu din partemí suntu de convingere, ca deslegarea acestei intrebâri este de importantia fórte mare.—

Dlu dep. Filipescu observa, ca in propunerea comissiunei este dîsu aceea ca comissiunea pana la Congresulu venitoriu sa-si faca propunerea in privinti'a acést'a.

Dlu dep. Maniu crede ca congresulu aru avea o chiemare inalta, ca la o petitiune de asiá mare insemnatate, sa se enuncie prin unu conclusu, in care sa se dîce ca congresulu véde de lipsa, cá sa se reinfiintieze Eparchi'a Oradiei-mare, considerandu acést'a se esmita un'a comissiune, cá sa faca un'a propunere in privinti'a acést'a, crede ca este de lipsa cá acumu sa se dechiare congresulu in principiu ca este de lipsa reinfiintiarea Episcopii oradane.

Dlu dep. Filipescu dîce ca Comissiunea nu aduce inainte impregiurarea acest'a, câci au socotitu ca déca se va alege o comissiune ca sa adune materialu,atunci pote ca sa vina inainte acest'a impregiurare, cá sesi dea parerea si in privinti'a locului Episcopiei.—

Dlu dep. Babesiu: Objectulu din cestiune este dupa parerea mea acest'a. Sau petitiunatu pentru reinfiintiarea unui scaunu episcopescu in Oradea mare, pentru acelea pârti, care se tienu de consistoriulu din Oradea mare.

Comissiunea, dupa cumu amu priceputu dice ca nu a voitu in detaiude a se pronunciá in caus'a acést'a. Mai departe ea o aduce caus'a acesta in legatura cu regularea teritorieloru Eparchiali preste totu.

Partea prima a Comisiunei o gasescu forte intemeiata, pentru ca ne lipescu datele de lipsa. Incâtu este vorb'a de modalitate, credu ca nu se pote primi o deslegare a comisiunei a parte, ci io tienu ca sa se deslege cu alte cestiuni de natur'a regulârei. Credu ca Congresulu au facutu destulu déca se pronunciasa ca regularea este necesitata. Este vorb'a ca pregatirele cum sa se faca. Comisiunea propune alegerea unei Comissiuni din tóte eparchiile. Ce va se faca o Comissiune din 6 membrii, cum sa se adune si unde sa se intalnésca membrii acestei comisiuni?

Aci nu vedu io espedientele corespundietoriu Eu credu ca mai corespundiatoriu aru fi, déca congresulu va rogá pe Escelenti'a Sea, cá sa aiba bunatate cá datele care se tienu de petitiunea acest'a precum si altele, avendu sfera oficiosa, sa le adune si sa le presenteze venitoriului Congresu, pentru unu planu de regulare a teritorieloru eparchiali.

Dlu dep. Radulescu privesce din partesi petitiunea acést'a, priviitóre la reinfintiarea Episcopii in pârtile Oradii mare, cá o rogare indreptata câtra maritulu Congresu, cá corpu legislativu, unde suplicantii se róga spunendu, ca lipsele nostre suntu mari, si pentru esistintia sea e lipsa de unu scaunu episcopescu asiadiatu in Oradea mare. Crede, ca mai antaniu sa se védia, ca suntu midilocele de lipsa spre sustienerea, reinfiintiendei, Eparchii. Asiá mai multu aru recomendá partea materiala decâtu cea teritoriale.

De altumintrea este pentru alegerea unei comisiuni sub presiedinti'a Escelentii Sele Parintelui Metropolitu.

Dlu dep. Hodosiu: Atare cestiune se cere sa fie bine precisata. Ce ceru suplicantii? Ei ceru reinfiintiarea unei eparchii sau Episcopatu in Oradia mare. Ce dice la acést'a rogarea comisiunea de petitiuni? Ea dice ca este greu de a deslegá cestiunea acest'a, ca nu avemu date statistice. Noi vedemu de necesitata regularea Eparchiiloru câci vedemu unele Eparchii prea mari si altele prea mici unele bine infiintiate, unele reu infiintiate. Asiá dara Comisiunea fatia cu acestea greutati nu s'au simtitu competinte de a decide in meritu, ci propune sa se emita din partea congresului o comisiune, care se faca unu elaboratu pentru impartirea si regularea intregei Metropoliei. Forte bine. Dara comisiunea acést'a sa se compuna; cu buna séma se va compune din tóte partile Metropolii. Sî membrii acestei Comissiuni trebue sa se adune la unu locu, unde sa petreaca 4 pana in 6-luni Credu ca acést'a este sî parerea Dlui Babesiu. (o voce: nui asia:)

Parerea Dlui Maniu, sa recunoscemu in principiu regularea intregei provintie metropolitane dupa Eparchii. Facia cu principiulu Dlui Maniu dupa cumu ne aflamu noi acì nu putemu altumintrea decide, decatu numai atat'a, ca se emitemu comissiune. Comissiunea acést'a este puterea executiva a bisericei, suntu adeca consistoriile eparchiali, care pana la congresulu venitoriu potu castigá tóte datele de lipsa. Scimu ca in statulu politicu sau alesu comissiuni, care n'au lucratu nimicu câci n'au voitu a lucrá. Eu primescu propunerea Dlui dep. Maniu: ba in principiu Congresulu recunósce regularea provincii Metropolitane dupa Eparchii, sî nasi dîce dupa dreptu istoricu, fâra dupa lips'a a mai bunei administrârei provinciale. Nu suntu insa de aceea parere, cá sa se mai esmita vre-o comissiune, suntu de parere, ca consistoriile pana la Congresulu venitoriu sa câstige datele necesâri.

Dlu dep. S. Popoviciu nu póte partiní propunrea comissiunei pentru culegerea dateloru acestor'a prin o comissiune.— Ci e de pârerea Dlui Babesiu, ca comissiunea, care este propusa nu va fi in stare de a aduná materialu necesariu. Sî densulu crede ca datele se potu culege prin Inaltulu presidiu. Este de parere ca congresulu sa póte numai in principiu a se esprimá, ca afla de lipsa reinfiintiarea Episcopii in partile Oradei.

Dlu dep Pop'a: dîce ca déca au priceputu e bine pre dnii antevorbitoriu credu ca au adusu inainte necesitatea, apoi potintia sî in fine modalitatea. Necesitatea este tuturoru cunoscuta, in câtu este de prisosu se o mai insire in publicitate.

In câtu pentru potinti'a oradianiloru crede ca Congresulu sa bine voiésca a dá recurentiloru aceea mangaere, ca la organisarea provinciei, metropolitane, déca nu se voru puté refiinti'a tóte Episcopiile cea din tâiu sa se infiintieze acolo unde este necesitatea mai mare.—

Dlu dep. Macelariu renuncia la cuventu, câci a voitu numai se observeza, ca reinfiintiarea Eparchiiloru nu este pusa la ordinea dilei.—

Escel. Sea Dlu Presiedinte: Ne mai fiindu nimenea inscrisu la cuventu, se mi dati voia sa me esprimu sî eu in privinti'a acést'a. Cele ce s'au adusu aci inainte sî s'au datu in scrisu de câtra fratii din pârtile Oradiei mare, au fostu si mai inainte convingerile sî sentirile nóstre. Aci dara amu datu noi sentiementeloru acestor'a obscesci o espresiune nóua solonela.

Eu asiá suntu convinsu, cá congresulu va avé bunatate a concede descoperirele care le facu despre mine, ca tocm'a asiá amu sentitu sî eu inca dela ór'a reinfiintiârei metropoliei nóstre, lips'a arundârei provinciei metropolitane sî lips'a reinfiintiârei unoru episcopii. Se-mi credeti dloru, ca eu in singuratatea mea amu sî ganditu fórte multu sî amu speculatu, ca cum sî in ce chipu sa venimu la scopu. Sa me iertati, amu sî eu nisce slabiciuni. Voiu dá dovéda faptica, ca multu amu gânditu despre lucrulu acest'a.

In anulu trecutu, facut'amu bine ori reu, ve-ti judecá, mi-amu asiguratu viéti'a mea cu o suta de mii florini v. a., pentru ca mai eftina nu o dau (ilaritate) Din acestea sute de mii, amu taiatu câte 25 mii pentru dóue episcopii reinfiintiande fâra mai departe restringere (sa traiésca!)

Eu credu ca nu amu preocupatu nimic'a nici ca voiu preocupá, sî póte ca nu a-siu gresî, cându a-siu partiní propunerea dlui dep. Babesiu, cá sa mi se incréda lucrulu acest'a mie. Eu mi-amu batutu capulu destulu, ca cum sa facu o mapa, care sa cuprinda totu teritoriulu nostru, sî apoi dupa aceea sa taiemu din elu cum vomu gasí mai bine. Vine dara intrebarea, ca sciindu, ca provinci'a metropolitana, constá dintr'unu milionu sî 600 mii de poporeni gândescu ca fatia cu poporatiunea acést'a avemu lipsa celu putienu de 5 episcopii (asiá este!) Apoi vine intrebarea, ca n'avemu „nervum rerum gerendarum“, Ací dupa parerea mea asi dîce ca trebuie sa facemu esistinti'a episcopateloru de o potriva. Apoi, ori me ducu la Oradea-mare, ori in altu locu, totu atât'a este. In privinti'a instituteloru, inca nu putemu otari, câci la inceputu ne potu fi destulu dóue institute teologice sî pedagogice; cu vreme póte fi necesitate sî de a lu treilea institutu, dara acum sa fimu cu crutiare (asiá este), câci avemu multe lipse a intempiná. Déca dara primiti propunerea dlui dep. Babesiu, eu inca voiu primí increderea congresului, sî me voiu silí a aduná tóte datele pentru unu elaboratu corespundietoriu sî impregiurâriloru topografice sî impregiurâriloru banale, cum s'aru putea mai bine de o potriva a se face, câci un'a mâna spala pre ceealalta sî amendóue spala obrazulu. Unde este unu venitu mai bunu, de acolo vomu dá ajutoriu la cei mai seraci frati, câci frati suntemu sî frati sa remanemu (sa trâiesca).

In sfersîtu dloru, eu prea mare pretiu punu pre unu documentu istoricu, cá sî unu omu privatu care are o mosîa dela stramosii sei, sî o gasesce in mâni straine, elu se silesce, cá sa si-o revindece, sî sa vina in dreptulu in care i se compete.

Sî eu prorocescu, ca ori-câte episcopate vomu face, vomu gasi pentru tóte sî momente istorice sî canonice sî bisericesci. —

Pentru fratii dela Orade-mare me incumetu a esprime convingerile mele in fati'a congresului, ca sî eu dorescu cá sa se mangaie, sî dechiaru, ca sî din pârtile Ardélului, aru avé o parte sa se tiena de reinfiintiand'a Episcopia déca va aflá congresulu acést'a de lipsa (sa traiésca!)

Ecel. Dlu Presied.: Acumu vine la ordinea dîlei referat'a comissiunei verificarórie in privinti'a alegerei dela Ili'.a

Dupa protocolu despre tînuta alegere, se vede ca alegerea au decursu in ordinea cea mai buna sî Dlu Petco au capetatu din 44 Voturi 41. nefiindu neci unu protestu in contra alesului, comiissiunea propune pre Dlu Petco, spre verificare. —

Ex. S. Dlu presied.: Sa primesce dara Dlu Petco din partea congresului de verificatu, (se primesce.)

Ex. S. Dlu Presied.: Domniloru! In poterea sarcinei celei grele, ce este asuprâ-mi sî pre tempulu decurgerei congresului acestui'a, me simtiu indatoratu a provocá pre membrii comissiunei de 27, se aiba bunatate cá eu barbati'a, sa aduca la desevirsîre consultârile Domnieloru sele, sî de s'aru poté mâne ale infaciosiá ací spre pertractare finale (aprobare.)

Dloru! Póte sî pân'acumu aru fi fostu detoria mea a aduce acést'a la cunoscinti'a comissiunei, de 27, dara precumu amu dîsu astadi, me ferescu, deórece grab'a aru stricá treab'a. Acumu insa suntemu in periculu pentru adunarea nóstra, ca nu vomu mai puté fi capaci de a aduce canelusu, deórece mai multi dintre membrii congresuali au fostu la mine sî au dechiaratu ca pâna Sambata celu mai multu pâna Dumineca, mai departe nu potu remané (aprobare.) Sa bine voiti Dloru ave aduce aminte, ca sî bugetulu este facutu numaî pentru douadieci de dîle, in care vreme amu cugetatu ca vomu finí problem'a nóstra. Sumele speseloru pre 20 dîle, sciti ca suntu peste 13 miî de florini. Peste sum'a acést'a poporulu nu mai voesce a platí. Sî io marturisescu, ca nu mai suntu aplecatu a cere dela biserici sáu dela singuratici bani, câci sciti bine, câte greutâti sa ivescu cându este vorb'a despre atare colecte. La colecte pentru petreceri, iéu poporeni parte, dara cându se facu pentru scopuri natiunali atunci nu voru a contribuí. Asiá dara me rogu, cá pre mâne sa se aduca objectulu la ordinea dîlei. —

Dlu dep. Babesiu: Escelentia! daca mi ati dá voie, ca sa dau unu resunetu la parintésca admonitiune, din partea mea cá fiu eu voiu a constatá fapte. Nu este dî de lucru, Exelenti'a, in care sa nu se adune comissiunea inainte de amiédî dela 9—1 óra sî dupa amiédî dela 5—8 óre..

Déca Escelentia, comissiunea pâna acum n'au adusu neci unu resultatu, caus'a au fostu greutatea temeloru, care are sale deslege, câci materialulu este vastu. — Cu atare materialu alte natiuni se ocupa cu ani, sî nu cu dîlele cá noi. Trebuie sa marturisimu ca pentru astufeliu de afaceri noi namu fostu de ajusu pregatiti. Adeveratu Escelentia ca perdemu multu tempu, inse trebue sa amintescu, ca asupra unei cestiuni se desbate câte 4 ore, se respinge de doua ori, si apoi facunduse de a 3 ora se primesce.

Adeveratu este greu poporului de a portá sarcin'a chieltueleloru. Poporulu astepta insa dela noi lucru bunu. Déca navemu tempu, atunci este unu espediente adeca sa luamu materialu si sa alegemu celu necesariu, si acest'a s'alu lucrâmu in tempulu celu scurtu. Io credu dara sa reducemu materialulu.

Acest'a este resunetulu datu la parintésca admonitiune a Ex. Sele.—

Finea siedintii la 2-ore dupa amedi.—

(Urméza suplementulu.)

(Continuare din suplementu)

§. 136. *)

Decisiunile deosebiteloru senate consistoriale se punu numai decâtu in lucrare; eara déca acelea privescu la cause divortiali séu disciplinari numai atunci, déca in terminu de 14 dîle computându dela dîu'a publicârei, respective admonârei nu s'au aratatu apelatiune contr'a loru; in care casu acelea suntu a se substerne consistoriului metropolitanu spre decidere finala..

§. 137.

Siedinti'a plenara a consistoriului eparchialu consta din toti asesorii deosebiteloru senate in câtu acei'a din absentia séu alta causa nu suntu impedecati a participá le ea.

In siedinti'a plenara se efeptue alegerea oficialiloru cari vinu de a se alege prin consistoriu; in ea se facu dispusetiunile necesarie pentru conducerea alegeriloru de deputati pentru sinodulu protopresbiteralu eparchialu si congresualu nationalu bisericescu, si pertraptarea diferintieloru escate din acelea-si, in câtu acestea cadu in sfer'a activitâtii amintiteloru corporatiuni representative.

CAPULU V.

Despre Mitropolia

§. 138.

Mitropoli'a este complessulu mai multoru Eparchii, cari intrunite prin legatura canonica pentru sustienérea unitâtii institutiuniloru generali bisericesci, forméza Provinci'a bisericésca mitropolitana cu Mitropolitulu in frunte.

§. 139.

Afacerile Mitropoliei se indeplinescu:

1. Prin Sinodulu Mitropolitanu (Congresulu nationalu bisericescu):
2. Prin consistoriulu metropolitanu.
3. Prin Sinodulu Episcopescu.

I.

Despre Congresulu nationalu bisericescu.

§. 140.

Congresulu nationalu bisericescu (sinodulu metropolitanu) este representanti'a intregei provincii metropolitane.

Dispositiunile necesarii despre constituirea si sfer'a activitâtii lui se reserva unui statutu speciale.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 2 Octomvre.

Conflictulu cu Tirorulu se maresce totu mai tare. Dupa scirile cele mai noue din Innsbruck, acolo sau inchisu dej'a diet'a. In Vien'a si in Prag'a suntu oprite adunârile. In capital'a din Tirolu este oprita adunarea generala catolica, pentru ca aru involve in cerculu activitâtii sele objecte de natura politica.

In Vien'a sau fostu infiintiatu adunarea poporala sociala democratica. Urditoriulu adunârei acestei'a, Dr. Tanschinschy au predatu judecatoriei program'a partidei sociale democratice si la intrebarea, ca este de a se intielege sub partid'a sociala democratica in Austri'a, respunse, ca partid'a acést'a staruiesce, de a-si ajunge dorintiele si nisuintiele sele numai pre cale legala si ea se va nesuí de a castigá cultur'a generala a poporului numai prin puterea opiniunei publice si prin formare de reuniuni. Judecatori'a politiana privindu respunsulu acest'a de neindestulitoriu, au opritu de finitivu tienerea adunârei amintite.

In Prag'a inca s'au opritu adunârile in urm'a agitatiuniloru si demonstratiuniloru, ce s'au petrecutu acolo in unu timpu mai indelungatu. Spiritualu acést'a insa nu s'au domolitu. Diuarele ne impartasiescu din Prag'a urmatórele:

In 11 Octobre pe la 4 óre dupa amédi erau adunati pre livadea (pratu) imperatului la 500 de invetiacei si alti tineri. Acesti vréu sa incépa scandalu cu o patrola de husari strigându slava conducâtoriloru de partid a cehica. Numerulu loru se inmultiesce Dupa 5 óre intorcându-se in cetate si pre strade, unu escadronu de husari vrea sa imprâscia adunarea; husarii fura improscati cu petri. Duoru escadróne de husari si unui regimentu de infanteria le succesera imprasciea adunarea. Vulnerati fura putini individi si din o parte si din alt'a.

In Spani'a este restaurata liniscea si adunarea democratica lucra pentru restituirea afaceriloru interne. Ea s'au dechiaratu ca voru sprigini pre regimu, pâna candu ecést'a va remâné credinciosu principiiloru revolutiunei.

Cu câtu suntu scirile din Spani'a mai recente cu atât'a spunu mai multu, ca cei ce conducu astadi sórtea regatului voru sa introduca form'a guvernului republicanu. O prochiamatiune a unui'a dintre acesti mari, José Mari'a Orense, dîce intr'o prochiamatiune câtra Catalani: josu cu regii, pentruca ei mai multu séu mai putinu conspiréza contra libertâtiei. Nu trebuie sa-si faca de lucru nici cu francesulu Montpensier, nici cu portogesulu Don Fernando, nici cu vreunu printisioru germânu. Pre Victoru Emanuelu 'lu face nemultiamitoriu, pentruca elu, carele are de a multiamí revolutiunei coron'a a resplatitu mai tardîu cu Aspromonte. Spani'a dîce mai departe nu se pote impacá cu altu ceva decâtu cu o republica federativa. Unu rege aru fi primitu acumu reu de tóte partidele; de alta parte nici unu principe carele tiene ceva de sine, nu va primí o coróna care nu si'a castigat'o si contra cârei s'aru redicá totu poporulu.

O adunare democratica s'a tienutu in Madrid in 11 octobre. Decurgerea adunârei a fostu liniscita. Adunarea s'a invoitu prelânga dechiaratiunea ca democratii sa spriginésca pâna atunci pre regimu pâna cându va remané credinciosu principieloru revolutiunarie. Asupra propunerei lui Orense in intielesulu celoru de mai susu nu s'a votatu.

Din Parisu vinu sciriea imp. are intentiuni de a propune o desarmare generala in Europa in unulu si acelasi tempu; iéra câtu privesce cele interne se vorbesce ca imperatulu e decisu a da libertâti francesiloru.

In afaceri privitórie cu intielesu mai largu la cestiunea orientului si mai strinsu la Romania culegemu din diuarie urmatórele sciri.

„Univers" se dîce ca a capatatu epistole din Constantinopole cari afirma ca czarulu Russiei si Domnitoriulu Romaniei aru fi facutu aliantia secreta. In urm'a acestei aliantie Russi'a e obligata a se nisui din tóte puterile pentru infiintiarea unui regatu romanescu, carele sa cuprinda afara de teritoriulu de fatia alu principateloru unite romane inca si Transilvani'a, Bucovin'a si o parte din Besarabi'a. De alta parte guvernulu principateloru se oblega in casu de lipsa a lasá la dispusetiunea Rusie terenu de operatiune in Romani'a (?). Mai departe se oblega cá in venitoriu sa ingrijasca de autonomi'a poporeloru slave cu care se voru intruni sub protectoratulu prusescu. Continua corespundentele citatei foi ca basea acestui planu s'a facutu cându doi tramisi ai gubernului au cerutu o princesa Leuchtenberg pentru principele Carolu, pentruca o principesa rusésca nu póte fi sotia unui domnitoriu ce sa afla sub suzeranitatea portiei.

Noi inregistrâmu scirea acést'a ca un'a dintre cele multe care curseza astadi prin dîuaristica cea mare despre orientu si despre Romani'a, fâra de a tiené séma de ea. Cu acésta ocasiune mai adaugemu ca iéra dîuarie francese sa adopera adenegá oficiositatea tramisului Cretiulescu, care fù la Parisu.

O cestiune insemnata faptica vedemu de alta parte, relevata de dîuariele din patria (neromâne) si asést'a e cea a drumului de feru, pentru ca temerea e fórte mare ca Români'a va avé in scurtu drumuri de feru, cari eschidu Transilvani'a dela comerciulu orientalu. Acest'a e mai grava decâtu tóte celelalte.

---

[*] Acest'a se tiparí a dou'a óra, indreptatu de comisiune.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu".

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1868. — Pretiulu abonamentului pe ¼ anu vedi in fruntea foiei.

DD. abonanti suntu rugati a nu 'ntardîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

36—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru deschise de doi invetiatori la scól'a Comunala gr. or. din Pianulu de susu protopresbiteratulu Sabesiului se escrie concursu.

Emolumintele suntu:

1. pentru Invetiatoriulu clasei incepatóre 100 fl. v. a. din casa alodiala. 20 cr. de fiecare scolariu, 2° lemne si cuartiru liberu.
2. pentru cele de clas'a a II 220. fl. v. a. din alodiu 50. cr. de totu scolariulu 20 lemne si locuintia corespundiatóre.

Doritorii de a castigá vre unulu din acestea postori au de a-si asterne la tóta intemplarea pâna la 12/25 Octomvre 1868 subsemnatului Inspectoratu scol. distr. cererile sele timbrate impreuna cu documentele urmatóre si anume:

a). Atestatu ca au absolvatu gimnasiulu de josu si cursulu pedagogicu séu clericalu.

b). Atestatu despre purtarea de pâna ací si ca scie cântarile bisericesci si tipiculu, si

c). Atestatu — pentru Invetietoriulu de a II. clasa despre cunosciinti'a limbei germâne, cei mai multu calificati se voru preferi. —

Sabesiu in 24 Septembre 1868

Inspectoratulu scolare district. gr-or.
Ioann Tipeiu,
Protopopu

35—2

Edictu.

Prin care Oprea Ithianu din Selisce si Dimitrie Frecea din Telisca, carii de tempu mai indelungatu au parasitu pre sociele loru legiuite Ann'a Ioanesiu Puschila si Elen'a Dimitrie Her'a din Selisce si se afla prebegindu in strainatate fâra a se scí loculu aflârii loru, se provóca cá in terminu de unu anu dela datulu de facia cu atât'a mai vertosu sa se afle inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca câtu dupa espirarea terminului acestuia processele divortiali incâminate la forulu matrimoniale subscrisu se voru pertractá si otârí si in absenti'a prebegitiloru bârbati susnumiti.

Sabiiu 25 Septemvrie 1868.

Forulu matrimonialu gr-res alu
tractului protopopescu alu Sabiilui I.
I. Hanni'a
Protopopu.

22—3

Concursu.

Pentru Ocuparea statiunei vacante de Invatiatoriu la scól'a populara gr. or. din comuna Sacatura, Protopresbiteratulu Zlatnei de susu, cu salariu de 100. fl. v. a. lemne de incalditu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá numitulu postu, sasi trimita timbrate si francate atestatele loru, ca suntu de religiunia gr., or. ca au absolvatu Cursulu Teologicu sau Pedagogicu, pâna in 14. dîle Octobre a. c. la subscrisulu.

Campeni 31. Septembre. 1868.

Ioanu Patitia
Protopop si Inspectoru
Districtualu in Campeni.

33—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. din comun'a Ponorelu Protopopiatulu Zlatnei de susu, cu salariu de 160 fl. v. a. lemne de incalditu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá numitulu postu sa-si tramita timbrate si francate atestatele loru, ca suntu de religiunea gr. resariténa, ca au absolvatu gimnasiulu de 4 clase, cursulu teologicu, séu pedagogicu, ca sciu cantârile bisericesci, pâna in 20 a lunei 2 Octomvre a. c. la subscrisulu.

Câmpeni, 29 Septemvre 1868.

Ionn Patiti'a,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Octomvre 1868.

Metalicele 5%	57 30	Act. de creditu	210
Imprumut. nat. 5%	62 05	Argintulu	113 25
Actiile de banca	758	Galbinulu	5 52⁵/₁₀

Indreptare: In concursulu pentru comun'a Sacatur'a s'au viritu o eróre, ca nu 100 fl. e léf'a, ci 120 fl. v. a.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 83. ANULU XVI.

Sabiiu, in 10/22 Octomvre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Présânti'a Sea Par. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu a plecatu marti diminéti'a catra Aradu.

Présânti'a Sea Par. Episcopu alu Carasebesiului Ioannu Popasu va plecá astadi la 12 óre la Caransebesiu.

Membrii congresului, preoti sî laici, cari nu suntu aici cu locuinti'a au plecatu câtra casa.

La incheierea congresului.

Sabiiu 8 Oct.

Dreptu continuare a celoru dinnrulu precedente de sub rubrica „sciri dela congresu“ avemu sa insemnâmu ca in siedintiele de dumineca sî luni s'a finitu desbaterea asupra statutului organicu sî dupa cetirea a treea s'a primitu unanimu de congresulu intregu. De incheiere rostí Dlu dep., Il. Sea dlu Secretariu de statu, Georgiu Ioanoviciu urmatórele:

„Inainte de a ne desparti fia-mi iertatu a spune putiene cuvinte. Statutulu organicu despre organisatiunea provinciei nóstre metropolitane e elaboratu sî cu acest'a dorintiele nóstre de multu nutrite suntu realisate.

„Eu cu acésta ocasiune nu potu sa numi esprimu bucuri'a asupra acelui momentu epocalu in istori'a bisericei nóstre, ca noi românii gr. orientali, adunândune din tóte pârtile Ungariei sî Transilvaniei ne amu vediutu fratiesce intruniti, pre terenulu autonomiei bisericesci; terenu de aici inainte garantatu, necontestatu sî necontestaveru; sî pre acestu terenu amu zidítu templulu libertâtiei confessiunale sî natiunale; sî cu organismulu staveritu ni-amu asiguratu libertatea consciintiei sî propasirea neimpedecata pre calea culturei, fâra carea nici unu poporu nu póte deveni unu faptoru insemnatu intre natiuni.

„Acest'a e resultatulu esoperatu pâna adî. Sî constatându noi resultatulu acest'a, óre e cu putintia sa nu ne aducemu aminte de faptele acelui barbatu, carele de multu, intre impregiurârile cele mai nefavoritórie, cu unu zelu demnu de admirare, a conlucratu la esoperarea acestui resultatu?

„Barbatulu acestu ilustru e Préveneratulu Presiedinte alu nostru, Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu bar. de Siagun'a (sa traiasca sgomotóse sî repetite). Meritele Lui nu le voiu enumerá. Cu enunciarea numelui Lui i-amu insemnatu sî meritele, castigate pre terenulu bisericescu natiunalu.

„Faptele Lui cele sublime suntu constatate prin starea actuala a archidiecesei sî prin autonomi'a nóstra confessiunala, la a cârei recastigare Escel. Sea a concursu in cea mai mare mesura.

„Meritulu cere recunoscintia Primesce dara Esc. recunoscinti'a sî multiamit'a nostra cea mai ferbinte, cu carea sî de aici inainte ti recomendâmu sânt'a nóstra causa. Primesce manifestarea increderei nóstre nemarginite, carea sî spre viitoriu sa-ti servésca de spriginu la tóte lucrârile Téle, sî cu care in acestu momentu solemnu Te rugâmu sa ni dai nóue fiiloru bisericei sî causei nóstre comune binecuventarea Tea.“ (Sa traiasca! sogomotose)

Esc. Sea Dlu Presiedinte: „Dloru! Inainte de a enunciá cuventulu din urma pentru adunarea nóstra, amu sa ve spunu, cumca tare credu, ca nu numai membrii congresului acestui'a, ci sî fia-care membru alu provinciei nóstre metropolitane, vediendu cele ce s'au intemplatu inainte de congresu, adeca alegerile, sî vediendu cele ce s'au facutu aci in congresu, s'au convinsu, ca nue nimenea in provinci'a nóstra metropolitana óspe sî nemernicu ci este cetatiénu cu sântii in biseric'a nóstra adeca in societatea cea mai alésa, ce póte fi in némulu omenescu. (asiá este!). Societate este sî biseric'a nóstra. Pre ce basa este ea pusa sî ce reguli séu legi are, le scimu cu totii. Temeli'a societâtiei nóstre bisericesci este lumin'a luminiloru sî resaritulu resariturilorn; este de o fiintia adusa in lume sî in totu némulu omenescu, cârei fiintie toti acei'a, cari nu vréu sa se inchine vreunui idolu cioplitu din lemnu séu din pétra, i se inchina. Nu numai d-vóstra, cari representati provinci'a Metropoliei nóstre, ci fiesce-care membru alu ei póte fi convinsu, ca toti suntemu impreuna lucratori a unui Ddieu in societatea nóstra bisericésca sî ca suntemu priviti in urm'a legiloru fundamentali, de zidirea lui Dumnedieu sî de cas'a lui Ddieu. Tóte acestea institutiuni bisericesci séu ale asociatiunei nóstre bisericesci ne convingu despre aceea ca suntemu sî egali indreptatiti cu totii, ca intre noi nu este nici o deosebire, sî ca prin urmare este o libertate pre bas'a positiva in asociatiunea nóstra bisericésca. Nu voiu, Dloru, nici cu prilegiulu acest'a sa ostenescu atentiunea Dloru Vóstre de sî sa mi fie iertatu, a dîce, ca lucrulu mai departe aterna dela Dvóstra (sa trâiasca!) Asiu dori mai multe sa va spunu.... Essenti'a insa este acést'a: fiti revnitori legii sî dati sufletele Vóstre pentru legatur'a parintiloru vostri! aducetive aminte de lucrurile loru, care leau facutu intre generatiunile loru, a câroru urmatori suntemu noi, sî veti luá mare cinste sî nume vecinicu. Aminu!“

Asiá s'a incheiatu eri cea din urma siedintia a sessiunei I. a congresului natiunalu bisericescu românu. Inainte inse de a se departá membrii congresului din Sabiiu mijlocira prin subscriptiuni punerea in lucrare a unui conductu mareti̇u de facle in onórea presiedintelui congresului. La 7½ óre séra pléca conductulu dela fost'a resiedintia episcopésca, din strad'a Cisnadiei, cu music'a militaria. De aci trece preste piati'a mare sî prin strad'a macelariloru câtra resiedinti'a metropolitana.

Ajungendu conductulu dinaintea resiedintiei, Dlu deputatu Missiciu, in fruntea deputatiloru congresului, rostí cu o oratoria esîta din profundulu animei sele, o cuventare, carea aflà celu mai viu resunetu in animele condeputatiloru sei sîa a fiacârui românu, in modulu urmatoriu:

Escelentia! Dle Metrop. sî Archiepiscópe!

Dîu'a de astadi va remané cu litere indelebili insemnata pre paginele istoriei bisericei nóstre dreptucredinciόse, câci in dîu'a acést'a s'a finitu sub presidiulu Escelentiei Tele opulu acel'a, care are sa servésca de base la constituirea intregei nóstre biserici. Noi cari amu avutu onóre, din increderea poporului cá membri congresului acestui'a, a conlucrá la reedificarea bisericei nóstre, ne simtîmu cu atâtu mai ferice, cu câtu suntemu convinsi, ca biseric'a nóstra, basata pre principiele depuse in operatulu acest'a, va fi libera sî independenta; ca prin aceste ne-amu nesuitu a garantá independinti'a sea autonoma. Sî cum a dîsu Christosu: „Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam nec portae inferi praevalebunt contra eam, sa permita Atotuputerniculu cá sî operatulu acest'a sa fia cá unu steanu pre care sa stea biseric'a nóstra tare sî puternica, resistandu tuturoru viforeloru tempuriloru viitóre. Noi cari amu fostu adunati aici, amu seversîtu cá semanatoriulu lucrarea sea, carele predà sementi'a sinului pamentului, asceptându cá ceriulu sa-i remuneredie trud'a sea lasându cá sementi'a acést'a sa aduca fructulu bunu doritu, asiá sî noi amu semenatu pre terenulu bisericei nóstre sementi'a principieloru liberale democratice constitutiunale, sî rugâmu pre Atotuputerniculu cá sementi'a acést'a sa aduca rodu bunu fericitoriu sî sa intarésca biseric'a nóstra natiunale româna autonoma. Precum reformatoriulu celu mare mergendu la conciliulu din Worms, cându a vediutu in caletoria unu omu sadindu lânga drumu unu pomu, s'a coboritu din trasur'a sea, sî a dîsu, lasa sa sadescu eu pomulu acest'a, sî sadindulu a graitu: fa dómne cá principiele sî doctrin'a mea sa prinda radecina sî sa aduca rodu, cá pomulu acest'a, asiá dîcemu sî noi sa permita ceriulu pomulu seditu aici sa prinda radecina sî sa servésca de scutulu poporului nostru dreptu credinciosu.

E ne negaveru ca congresulu acest'a are insemnetate istorica. Insa ca amu fostu adunati sî ca amu pututu conlucrá, a cui meritu mai mare este? de câtu alu Esc. Téle, care cu lupta de o viétia intréga te-ai luptatu pentru recastigarea autonomiei bisericei nóstre natiunale române. Deci precum a dîsu Simeonu betrânulu: „Acum liberéza Dómne pre servulu teu, ca au vediutu ochii mei mantuirea tea...“ asiá poti dîce sî Esc. Ta cându va veni dîu'a cá ceriulu sa Te chiame la sine: „Iame dómne ca au vediutu ochii mei biseric'a tea intarita, independinta sî prin acést'a amu vediutu ajunsu scopulu dupa care tóta viéti'a mea m'amu luptatu!“

Sî acést'a cu atât'a mai cu mare mandria poti dîce Esc. Tea, câtu nu numai ai vediutu infiintiarea bisericei independinte, ci mai vertosu, ca sî infiintiarea acestei e meritulu Esc. Téle.

De aru aterná numai dela o generatiune sa traiésca numele teu, cu durere marturisimu ca acést'a aru fi numai de unu tempu scurtu, pentru ca o generatiune móre sî alt'a vine, sî asiá sî numele sî meritele Esc. Téle aru trâí sî murí cu generatiunea de acum; insa Esc. Tea poti fi asecuratu ca numele Esc. Téle va fi nemuritoriu, pentruca cându nu vomu fi noi, acel'a lu va pestrá sî predá urmatoriloru nostri istori'a, pastratórea numeloru barbatiloru meritati pentru poporu.

Cine nu te-aru cunósce, sa intrebe cine a reinfiintiatu autonomi'a bisericei nóstre independinte? sa vina si sa véda fruptele lucrâriloru sî sacrificieloru Téle aduse poporului românu, sî indata va scí pretiuí meritele cari te facu in mijloculu poporului Teu nemuritoriu.

Sî inainte de ce nedespartimu de Tine de aicî iti mai aducemu odata multiamire pentru intieleptiunea cu care ai condusu siedintiele congresului nostru sî ne despartîmu dela Escl. Ta cu rugarea acea ferbinte: cá atotuputerniculu sa permita cá in mijloculu nostru mai multi indelungati ani sa vietiuescî cá sa poti conlucrá la intarirea biserice nóstre, la a cârei reedificare amu conlucratu la olalta sî carea ca s'a infiintiatu e mai vertosu meritulu Escl. Téle. Ne despartimu Esc. Ta intonându cu unu glasu unanimu: „Sa traiésca Metropolitulu sî Archieppulu nostru“. Sgomotóse sî neuumerate ap'ause au urmatu acestei cuventâri; iéra faceuduse linisce, Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu sî Metropolitu, miscatu pana la lacremi, respunse, pre câtu ni au pututu remanea credinciósa memori'a, urmatórele:

Domniloru! Operatulu ce a-ti seversîtu este dovéd'a libertâtiei confessiunali, de carea ne bucurâmu noi astadi. Elu ne arata ca biseric'a nóstra autonoma sî independinte au semanatu prin lucrarea d-vóstre semanti'a principieloru democratice liberali constitutiunali, cari asigura libertatea consciintiei sî progresulu in cultura. O bucuria mare simtu eu in anim'a mea, cându vedu ca prin conlucrarea d-vóstre s'a pusu temelia unoru institutiuni atâtu de folositóre cari institutiuni asigura libertatea cetatienésca sî inaintéza folosulu patriei. Sa ne ferimu deci dloru, cá libertatea acést'a, carea avemu de a o multiamí sî iubitoriului de dreptate, a Regelui nostru, Franciscu Iosifu I, sa nu abusâmu, ci sa ne fia de pâne buna, sî sa ne aducemu totu-déun'a aminte ca suntemu cetatieni cu sântii.

Ve multiamescu Dloru pentru atentiunea acést'a, carea mi se face, sî me rogu lui Ddieu, cá elu sa tramita binecuventarea sea asupr'a lucrâriloru nóstre, cari au pusu inceputulu desvoltârei nóstre sociali, spre a nu mai fi cá in trecutu eschisi dela drepturile cetatienesci, ci de a devení acolo, incâtu atâtu in privinti'a confessiunala, in privinti'a politica sî in privinti'a cetatienésca sa ne bucurâmu de fruptele cele bune ale libertâtiei crestinesci sî cetatienesci, la care neau deschisu calea Majestatea Sea Regele nostru Franciscu Iosifu I, pre carele sa-lu tiena Ddieu intóta prosperitatea la multi ani!

„Sa traiésca“ au resunatu de multe ori din pepturile celoru ce erau de fatia.

Dupa acést'a membrii congresului s'au suitu in resiedintia sî fura primiti de Escelenti'a Sea Présantitulu Archiepiscopu sî Metropolitu in salonu. Ací dlu dep. Missiciu rostí din nou vre o câteva cuvinte prin care cere binecuventarea archierésca pentru membri congresului. Sî la acésta ocasiune nu intrelasà Escel. Sea a amintí de insemnatatea lucrâriloru celoru ce s'au seversîtu in congresu, de intielépt'a folosinti'a a acestor'a sî a urmâriloru din trensele. Cu deosebire facù atenti pre deputati câtu aterna dela folosinti'a cea rea sî cea buna a libertâtiei castigate pre terenulu bisericescu. Facù o asemenare cu pânea cea buna sî in fine incheia: ca binecuventarea nu o da densulu, ci róga pre Ddieu cá elu sa binecuvinte pre membrii congresului sî doresce cá acésta binecuventare sa se estinda preste toti membrii bisericei nóstre sî se produca ródele spre binele materialu sî spiritualu alu tuturoru.

Cu aceste sî cu alte pre cari nu le puturâmu insemná tóte, din caus'a gramadirei momenteloru insemnate in decursu de trei septamâni — se terminà activitatea membriloru congresului, flórei inteligintiei nóstre, pre carea stimandu-o sî pâna acum ne-amu iuvetiatu, a o stimá sî mai multu, pentru ca ea cuprinde in sine barbati stimaveri, cari prin tactu sî prudintia au imprimatu natiunei sî cu asta ocasiune sigilulu unei natiuni mature sî démna de egalitate in concertulu altoru popóre si natiuni. —

Conductulu sî music'a se intórsera pâna la loculu de unde au pornitu, unde stingendu-se faclele s'au dusu fia-care la ale sele.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

Şiedinti'a a VIII. sau tienuta in 3/15 Octobre a. c. sub presidiulu ordinariu.

Inceputulu siedintiei pela $10\frac{1}{2}$ óra inainte de amédi.

Protocolulu se verificá fâra nici o observare. Apoi se trece la verificarea Dlui Sofronu Didragu, carele aflându-se credentionale in randu, se verificá de deputatu.

Dupa aceea Dlu dep. Borlea pune pre mas'a congresului unu projectu de resolutiune privitoriu la intrebuintiarea limbei române, rogându totu odata pre congresu, cá sa sa privésca propunerea acést'a de urginte, sa se ia numai decâtu la desbatere, séu déca nu, apoi celu putienu inca inainte de inchiderea acestui congresu sa se puna la ordinea dîlei.

Dlu dep. Macelariu partinesce propunerea antevorbitoriului.

Dlu dep. Fauru luându cuventulu, crede ca organisarea Metropoliei este mai urginta, sî e de parere, cá mai intâiu sa se finésca obiectulu inceputu, sî apoi numai decâtu sa vina propunerea Dlui dep. Borlea.

Dlu d. Glodariu partinesce propunerea D. Borlea.

Dlu dep. Babesiu luandu cuventulu dice, ca déca la cestiunea pusa pe tapetu, s'aru fi aflatu unu votu, care sa dica, ca nu este de acordu, cu dens'a, atunci aru aflá discussiunea la rendu. Dupa ce insa Dlu dep. Fauru au dechiaratu, ca n'are nemicu in contra, cá sa se primésca de urginte, insa numai dupa finirea elaboratului comissiunei de 27, densulu propune, cá sa se primésca cu unamitate sî fara disscussiune.

Dlu dep. Macelariu e de acordu cu antevorbitoriulu, cá motiunea Dlui Borlea sa se primésca „en bloc“ — (se primesce).—

Esc. Sea Dlu Presiedinte pune la ordinea dîlei propunerea dlui dep. Borlea.

Dlu dep. Macelariu repetiesce propunerea sea, cá motiunea Dlui dep. Borlea sa se primésca „en bloc“ (se primesce).

Dlu dep Alduleanu presentéza o petitiune adresata câtra congresu din partea representantiei bisericesci preurbiulu Schiei din Brasiovu cu hramulu S. Nicolae, in care se arata impracticabilitatea unoru dispusetiuni din regulamentulu statoritu in anulu 1864 sî introdusu in archidiecesa sî se cere modificarea loru. Mai asterne unu proiectu de statutu pentru efori'a gimnasiului gr. or. rom, precum sî unu proiectu de statutu pentru infiintiarea unui fondu de pensiune pentru profesorii dela gimnasiu sî scólele normale gr. or. române din Brasiovu. Tóte aceste petitiuni se predau comissiunei de 27.

Dlu dep. Babesiu substerne o petitiune a membriloru congresului din pârtile fostei diecese a Temisiórei. privitória la reinfiintiarea acestei diecese, cu rugarea, ca pâna atunci sa se infiintieze unu consistoriu diecesanu in Temisiór'a sub Episcopulu din Aradu. sî róga pre inaltulu presidiu, cá sa dea cetire acestei petitiuni.

Escel. Sea Dlu presiedinte observa ca i pare reu, ca s'au lasatu de au trecutu attea dîle, fâra sa fia fostu chiamatu la tienerea siedintiei, câci tóte acestea cu cinci pâna in siése dîle mai inainte, s'aru fi pututu luá mai bine inainte sî s'aru fi pututu pertractá cu mai mare tignéla decâtu acumu. Dealtmintrea nu are nemic'a in contra, cá sa se urmeze sî cu acésta petitiune, cá sî cu cea din Oradea mare.

Dlu dep. Popea asterne totu in privinti'a obiectului amintitu de Dlu dep. Alduleanu o petitiune din partea profesoriloru sî a altoru cetatieni cá membri ai sinodului parochialu dela bisericele din Brasiovu cu hramulu S. Nicolau sî Sânt'a Treime insa in directiune opusa cu cea presentata din partea Dlui dep. Alduleanu cu acea rugare cá sa se ia in considerare, sî propune, cá alaturandu-se lânga cea pres. de de dlu dep. Alduleanu sa se predea comissiunei de 27. (se primesce).

Dlu dep. Ioanoviciu cá presiedinte alu comissiunei esmise in privinti'a organisarei provinciei nóstre metropolitane, presenteasa elaboratulu comissiuni de 27 cu aceea bagare de séma, ca un'a parte din elaboratu nu este inca gat'a dara are sperantia sî e convinsu, cá comissiunea sub intretimpulu desbateriloru va fi in stare, a terminá sî partea acést'a.

Dlu dep. Alduleanu ca referinte alu comissiunei de 27 face cunoscutu, ca comissiunea au gatatu sî incheiatu ocupatiunile sele in privinti'a pârtiei intâia a statutului organicu, incependu dela organisarea parochieloru pâna inclusive a monastiriloru. Acestu operatu este tiparitu in jurnalulu Archidiecesei sî impartitu intre membrii. Nelucrata este insa partea a dóu'a dela eparchii incependu pana la metropoli'a sî respective organisarea congresului.

Dlu dep. Puscariu vrea sa aduca numai o intregire inainte la cele dîse de Dlu referinte Alduleanu sî adeca, ca in privinti'a operatului subcomissiunei despre organisarea scóleloru, administrarea fonduriloru sî contabilitâtiei s'au adusu unu conclusu deosebitu, cá operatulu acestei subcomissiuni sa se segregeze din statutulu organicu sî sa se predea inaltului presidiu cu aceea rogare, cá sa binevoiasca, alu luá in deosebita consideratiune sî sa faca pana la congresulu venitoriu, déca va aflá din partea sea de lipsa, o propunere pentru unu statutu separatu. Recomenda dara inaltului Presidiu, cá sa binevoiasca a primí conclusulu acest'a alu subcomissiunei.

In privinti'a procederei la desbaterea operatului pregatitu propune Dlu referinte, ca de óre ce la desbaterile comissiunei au participatu cea mai mare parte a membriloru congresului sî asiá dara cunoscu cuprinsulu lui, aru fi superflua cetirea intregului sî aru fi indigitatu, de a se luá cetirea din capu in capu, sî la fie-care capu se urmeze desbaterea.

Esc. Sea dlu presiedinte face intrebarea, ca primesce congresulu propunerea acést'a? (se primesce!)

(Va urmá.)

Eveneminte politice.

Sabiiu, 2 Octomvre.

Ministeriulu cislaitanicu nu-si are nici astadi presiedintele seu sî faimele despre o scena, la ocasiunea cârei Taaffe sa se fia denumitu de câtra Imperatulu de ministru presiedinte definitivu, remane numai o faima góla. Necasu mare insa are ministeriulu cislaitanicu sî din impregiurarea, ca e silitu a tinde la mijlóce cum suntu dreptulu statariu sî alte mesuri de aceste cari lu depopularisèza. — Politic'a esterna nu are de asta data momente mai insemnate.

Primirea deputatiunei regnicolare din Croati'a.

Deputatiunea dietei croate, cârei'a i s'au incredintiatu predarea adresei. fu primita in 9 Octobre stilulu nou de Maiestatea Sea. Conducatoriulu deputatiunei, presiedintele dietei Ant. de Vacanoviciu, indreptà câtra Maj. Sea urmatórea alocutiune:

Majestate ces. reg. apost.

Diet'a regatului Croatiei-Slavoniei-Dalmatiei, ne-au incredintiatu nóue missiunea cea onesta, cá sa depunemu la treptele inaltului tronu alu Majestâtiei Vóstre pré umilit'a adresa, care cu espressiunea credintiei nestramutate sî supunerei omagiale cuprinde complanarea, prin care regatulu Croati'a—Slavoni'a—Dalmati'a sî regatulu Ungari'a au delaturatu tóte diferintiele reciproce de dreptulu de statu, afara de aceea diferintia, ca de care regatu sa se tiena Fiume, sî au intaritu sî fundatu unu pactu de dreptu de statu.

Adres'a aduce insa arguminte nerestornabile, ca Fiume nu numai dupa positiunea geografica sî dupa natiunalitate, ci sî dupa dreptu forméza o parte intregitóre a Croatiei. In privinti'a acést'a ne provocâmu cu respectu la inaltele decisiuni ale gloriosiloru strabuni ai Majestei Vóstre, a Imperatései Mari'a Theresi'a din anulu 1776, 1777, sî la diplom'a comitatului severinu din anulu 1778, — apoi la pré inalt'a decissiune a imperatului Franciscu I. de gloriósa memori'a din anulu 1808. Prin pârtile acestea de acte diplomatice sau esprimatu sî recunoscutu in modulu celu mai solemnu reincorporarea Fiumei nemijlocitu la regatulu Croatiei. Dealtmintrea Croati'a au premersu dej'a cu lucru pentru o complanare drépta sî cu privire la Fiume prin aceea, ca ea in intrunirea facuta cu Ungari'a au incredintiatu ministerieloru, comune unguresci tóte afacerile industriale, comunicationale, finantiale sî militare ale terei proprie, prin urmare sî ale Fiumei.

Pentru aceea ne rugâmu pré umilitu in numele pré credinciosului poporu croaticu: cá Majestatea Vóstra se ve indurati prea gratiosu a servá sî protegiá dreptulu Croatiei la Fiume intre marginile complanarei dupa dreptulu statului, sî a imbratiosiá sî intarí intr'unirea dupa dreptulu statului a corónei santului Stefanu cu legatur'a impâcârei, iubirei si a intielegerei nestramutate.

La alocutiunea acést'a respunse Maiectatea Sea urmâtórele:

Cu bucuria sî cu multiamire deosebita amu intielesu atâtu din adres'a, ce Mi-au predatu acum diet'a regatului Croati'a-Slavoni'a-Dalmati'a, câtu sî din propunerile, ce Mi leau facutu in privinti'a acést'a ministeriulu Meu ungurescu,—ca tóte diferintiele de dreptulu de statu ce au esistatu intre diet'a Ungariei sî intre diet'a Croatiei s'au complanatu spre liniscirea a amenduroru partiloru, sî ca prin aceea earesi se póte privî cá restituita legatur'a cea vechia istorica, care seculi intregi au tienutu unite amendóue popórele acestea credincióse ale Méle spre binele loru.

Numai in privinti'a Fiumei nu au sucesu inca a aflá o intielegere pre cale amicala.

Condusu de convictiunea aceea, ca un'a dintre cele mai frumóse datorintie, ce le amu cá regentu, este, cá acolo, unde se despartu interesele popóreloru Mele, se punu in cumpena cuventulu Meu de Rege pentru impacare sî complanare; basatu pre prevenirea loiala sî sincera, ce o au aretatu atâtu diet'a Ungariei, câtu sî diet'a Croatiei la intrunirea in privinti'a cestiuniloru celoru mai momentóse de dreptulu statului, socotu cu incredere, ca precum in tóte celelalte cestiuni, sî in cestiunea Fiumei se va aflá intielegerea dorita amicala. Dreptu aceea Eu voiu avisá senatele corónei mele unguresce intr' acolo, cá dupa o consultare cu representantii tuturoru participatoriloru —sa-mi astérna propuneri acomodate, care apoi se voru asterne cá propositiuni regie atâtu dietei Ungariei, câtu si dietei Croatiei, sî care luându in consideratiune, câtu se va poté, tóte interesele, sa mijlocésca o intielegere imprumutata, cá asiá lucrulu acést'a implinitu alu intrunîrei, fiindu intaritu de mine, sa póta intrá câtu mai curendu in viatia.

Cu dechiararea regia numai in casulu acel'a nu a-siu otarî, cându pre bas'a propuneriloru Mele, indreptate spre liniscirea tuturoru participatoriloru, nu s'aru putea ajunge efectulu doritu sî necesariu.

mpartasiti despre acést'a sî pre comitentii DVóstra sî i asigurati despre grati'a mea regia nestramutata.

Bugetulu anului 1869.

(Gontinuare).

Guvernulu Transilvaniei.

Recerintia.

Guvernulu	119,000 fi.
Securitatea provinciala . . .	7,000 fl.
Directiunea fundului pentru dessarcinarea pamentului sî comisariatele de rechiamatiune . .	64,000 „
Sum'a	190,000 „

Guvernulu.

Salariele oficialiloru :		
Presiedintele	8,000 fl.	
Vicepresiedintele	6,000 „	
10 consiliari	21,000 „	
11 secretari	12,000 „	
1 fisicu provincialu . .	1,575 „	
10 concipisti . . .	6.930 „	
4 registratori . . .	2,560 „	
1 directoru de archivu .	1,050 „	
1 directoru pentru protocolulu esibiteloru .	1,050 „	
Unu directoru de espeditu . . .	1,260 „	
2 adiunti . . .	1.260 „	
1 adiuntu de protocolu .	630 „	
1 advocatu alu seraciloru	840 „	
28 cancelisti . . .	12,600 „	
		77,355 „
Lefele sierbitoriloru		5,861 „
Adause :		
pentru presiedinte . .	6,000 fl.	
pentru 5 cancelisti . .	735 „	
Adause pentru ameliorarea salarieloru		9,526 „
Adausu de ajutoriu		550 „
Diurne		584 „
Arend'a casei		102 „
Pausialulu pentru câncelaria . .		9,800 „
Spese de calatorie		6,000 „
Conservarea edificieloru . . .		300 „
Sum'a		121,303 „
Subtragendu e onomisârile de		2,303 „
Remânu ;		119,000 „

Securetatea provinciala.

Salariele oficialiloru :		
2 comisari cercuali .	2,520 fl.	
3 cancelisti . .	1,365 „	3,885 fl.
Adause personale		1,417 „
Lefele sierbitoriloru . . .		263 „
Adausu personalu . . .		52 „
Arend'a casei		400 „
Recerintiele cancelarie . .		400 „
Spese de caletoria . . .		1,000 „
Sum'a :		7,317 „
Subtragendu economisârile de		317 „
Remanu :		7,000 „

Directiunea fundului pentru dessarcinarea pamentului sî comissiunile de rechiamatiune.

1. Directiunea fundului

Salarie pentru oficiali sî servitori :	
3 referinti	3,405 „
4 concipisti	3,000 „
1 espeditoru, 1 protocolistu, 1 archivariu, 1 cancelistu, 2 servitori	2,498 „
Diurne	5,124 „
Remuneratiuni sî ajutórie . .	600 „
Recerintiele cancelariei . .	2,000 „
Spese de caletoria . . .	2,000 „
Arend'a casei	500 „
Spese diverse	100 „
Sum'a :	19,267 „

2. Comissiunea de rechiamatiune.

a) in Transilvani'a . . .	28,704 „
b) in Simleu sî Bai'a de Crisiu .	9816 „
c) in pârtile Transilvaniei reincorporate cu Ungari'a . .	6,060 „
Sum'a :	44,580 fl.

Recapitulatiune.

Directiunea fondului pentru dessarcinarea pamentului . .	19,267 „
Comissiunile de rechiamatiune .	44,580 „
Sum'a :	63,847 fl.
Sum'a rotunda :	64,000 „

Comitate, districte sî scaune.

Recerintie.

Recerinti'a totala :		
in Ungari'a .	6.400.000 fl,	
in Transilvani'a .	600,000 „	
Sum'a . .		7,000,000 fl.

Spesele juditiali a le cetâtiloru libere reg. Recerintie.

Aradu . . .	27,486 fl.	
Bacab ı'a . . .	915 „	
Bartf'a . . .	4345 „	
Bazinu . . .	3.669 „	
Belabai'a . . .		
Neusohl . . .	7,845 „	
Bries . . .	4,437 „	
Bud'a . . .	39,031 „	
Dobritînu . . .	37,385 „	
Eperesin . . .	7,804 „	
Strigoniu . . .	9,329 „	
Alb'a regala . . .	15,481 „	
Cetatea nóu ung. .	4,541 „	
Gelnitiu . . .	2,955 „	
Iaurinu . . .	14.000 „	
Casiovi'a . . .	20.215 „	
Checichemetu . .	36,650 „	
Chesmarcu . . .	3,539 „	
Martinulu-Micu . .	1.693 „	
Comaromu . . .	9,985 „	
Carpfenu . . .	2,010 „	
Cremnitiu . . .	6.060 „	
Güns (Szigetvár) . .	5,400 „	
Libetbai'a . . .	702 „	
Leucovi'a . . .	4,180 „	
Modernu . . .	3,392 „	
Bai'a-mare . . .	5,804 „	
Ternovi'a . . .	7,586 „	
Oradea-Mare . .	11,460 „	
Cinci-Beserice . .	15,014 „	
Pest'a	159,367 „	
Pogioniu	24,593 „	
Rustu	1,417 „	
Siemnitiu . . .	5,137 „	
Siopronu . . .	11,711 „	
Teresiopolea . .	34,588 „	
Scalitiu . . .	5,992 „	
Satmar-Nemeti . .	15,434 „	
Zebenu . . .	2,662 „	
Segedinu . . .	30,666 „	
San-Giorgiu. . .	2,856 „	
Timisiór'a . . .	25,790 „	
Munte-regiu . .	2.770 „	
Neoplant'a . . .	20,826 „	
Trencinu . . .	4,137 „	
Versietiu . . .	17,166 „	
Zilau . . .	4,730 „	
Solu . . .	1,670 „	
Zomboru. . . .	16,739 „	690,484 fl.
Sum'a rotunda :		690,000 „

(Va urmá.) „Feder.“

Press'a européna au reprodusu testulu unei scrisori de curendu adresata Principelui Carolu de câtra Vizirulu Portiei Ali in cuprinderea urmatóre:

Alteti'a Sea Marele Viziru câtra Alteti'a Sea Serenissima Principele Carolu.

„Prin telegrama mea cu dat'a din 21 Iuliu trecutu amu avutu onóre de a chiemá atentiunea inaltimei vóstre serenissime, asupr'a unei nóue incercâri dirigéta in contr'a Bulgariei de nisce bande de hoti organisata pre teritoriulu Principateloru-unite.

„Se scie cum aceste bande, dupa ce au trecutu Dunarea, au gasitu drépt'a loru resplata in primirea fâcuta de populatiune, mai inainte chiaru de a fi intempinate sî pedepsite dupa tóta asprimea legiloru de câtra autoritâtile imperiali.

„Guvernulu M. S. I. Sultanului, s'a emotiunatu cu dreptu cuventu vediendu o aşemenea agresiune indreptata in contr'a unei provincie limitrophe a Principateloru-unite, avendu centrulu seu de actiune chiaru in aceste Principate-unite.

„Cea dintâiu cugetare, care a avutu guvernulu imperiale, a fostu de a recurge la Alteti'a vóstra Serenisima pentru a-i denunciá acésta stare de lucruri, care erá in contradicere cu asigurârile formali pre cari Alteti'a vóstra Serenissima avuse buna vointia a ni le dá cându amu manifestatu temerile nóstre asupr'a machinatiuniloru ce se unelteau in Principatele-unite. In fati'a faptului trecerei Dunarei de câtra bande, ne-amu crediutu in dreptu, de a ne adresá sî câtra puterile garanti câror'a guvernulu principiariu le facuse sa previna, la epoc'a specificata, asigurâri in acestu sensu. Acestu recursu câtra inaltele curti semnatóre tractatului din Parisu, era in fine dictatu prin unu sentimentu care Alteti'a vóstra va fi cea dintâiu a-lu apretiá.

„Faptele, cari s'au petrecutu slabindu din nenorocire sî intr'unu chipu considerabile fortia asigurâriloru formale date in anulu trecutu de guvernulu Altetii vóstre Serenisime, inalt'a pórta se gasea in impossibilitate de a se aperá in contr'a unui sentimentu de mefientia, la care purtarea autoritâtiloru princiare a datu nascere. Acestu sentimentu putea sa nu fie dreptu, erá de datori'a guvernului imperiale sa caute a-lu luminá. In acestu scopu amu crediutu de datori'a de a ruga pre inaltele puteri garantii de a culege, prin canalulu agentiloru loru respectivi, informatiuni exacte sî impartiali. Spuneamu in acelu timpu acestoru puteri ca la casu cându banuelile nóstre nu voru fi intemeiete, vomu fi noi cei d'antâiu a ne felicitá; prin acést'a s'aru fi inlaturatu ori ce motivu de influrire de asupr'a raporturiloru nóstre intr'unu sensu care nu se va concilia cu sentimentele de care guvernulu imperiale este insuflatu sî de care elu nu va voí nici odata a se departá.

„Altetia vóstra Serenissima a binevoitu a merge inaintea unei dorinti'e atâtu do legitima sî d. Golescu a venitu sa ne dea, in numele seu, asigurâri verbali asupr'a resolutiunei sele nestramutabile de a infirmá pre acei cari dupa inqueta ce ea a instituitu, se voru aflá complici in acésta afacere, sî de a luá mesurele necesare pentru a impedecá reinoirea unoru asemene fapte. Acésta demarsia a a dlui Golescu a fostu primita cu incredere de inalta pórta, care a cerutu a i se comunicá, cu tóte actele sprijinitóre, resultatulu inquetei sî a mesureloru hotarîte de guvernulu princiaru pentru a preintimpiná reinnoirea acestoru fapte.

„Insa câtu de mare e increderea ce guvernulu M. S îi place a pune in francheti'a sî lealitatea acestei demarsie a Altetiei Vóstre Serenisime, cu atâtu este mai penibile, printiulu meu, de a ve semnala iéra-si temerile nóstre dupa cele mai recente informatiuni, care amu primitu. Dupa aceste informatiuni, comitetele revolutionare urméza a se bucurá de tóta libertatea loru de actiune, sî uneltescu noue incercâri in contra securitâtii provincieloru nóstre limitrofe. Ei si-aru fi procuratu chiar o mare provisiune de arme. Aceste fapte suntu atestate chiar de jurnalele din Principatele-Unite.

„Guvernulu M. S. I. nu póte priví cu unu ochiu indiferentu primejdiele cuprinse intr'o asemenea situatiune, sî elu crede ca va lipsí la cea dintâiu datórie a sea, déca nu va insistá inca odata pre lânga Alteti'a vóstra Serenisima, asupr'a urgentei necesitâti de a aduce unu remediu imediatu. Ceea ce ceremu, Printiului meu, este cá teritoriulu Principateloru-Unite sa nu slujésca de punctu de reuniune autoriloru de tulburâri. Aceste suntu chiaru terminele textuale ale ingagiamentului solemnu care Alteti'a vóstra Senerisima a luatu, cându a adusu la dignitatea princiara, prin scrisórea sea adresata inaltei Porti cu data din 20 Octobre 1866, sî nu ne indoimu ca simtiementulu care a dictato atunci urmédia a fi sî astâdi baz'a politicei séle. Care este óre politic'a urmata de curtea suzerana iu privinti'a Principateloru-Unite? Alteti'a vóstra Serenisima va fi cea dintâiu, a da dreptate acestei politice, franca sî plina ee solicitudine a guvernului imperialu. Acést'a solicitudine n'au lipsitu in nici o circumstantia.

In numele acestoru sentimente, in numele celoru mai scumpe interese ale nóstre mutuali, in numele ingagiamentului luatu de Alteti'a vóstra Serenisim'a facu acestu apelu; sî amu deplina incredere, ca Alteti'a Vóstra Serenisima va luá mesurile cele mai eficace pentru a pune unu capetu acestei stâri de lucruri sî pentru a inpedecá, in Principatele-Unite, ori ce aru putea vatemá liniscea provincieloru limitrofe.

Inalt'a Pórta crede ca mesurile ce se voru luá, voru fi indestulatóre pentru a preintimpiná reulu sî Maestatea Sea Imperiale e convinsa, Printiulu meu, ca ea nu va avea a se câi de deplin'a sea incredere in lealitatea Altetiei vóstre Seriuisime.

Asteptâmu dara cá Alteti'a vóstra Serenisima sa binevoiasoa a ne face comunicatiunile, care aru amu fi cerutu de la d. Golescu sî care imi place de a esprimá din nou acésta sperantia, voru fi in stare de a ne asigurá pre deplinu.“

Bine voiti a primí. etc. etc.

„Tr. Carp.“ (Iscalitu) Aali.

Varietâti.

*** Ministeriulu r. ung. de agricultura, industria sî comerciu publica unu concursu pentru intrarea in cursulu de invetiamentu la institutulu telegraficu din Pest'a. Cursulu acest'a se va incepe in 20 Noemvre a. c. st. n. sî va durá celu multu trei luni, in care tempu se voru propune obiectele de invetiamentu privitóra la artea telegrafica.

In cursulu acest'a de invetiamentu se voru primi tinerii acei'a interni, cari au trecutu peste alu 18-lea dara nu suntu mai batrâni de 30 de ani, suntu deplinu sanetosi, au absolvitu celu putienu siése clase gimnasiale séu vreo scola technica séu militara, care corespunde cu cele siese clase gimnasiale,—au scrisóre buna, sî sciu celu putienu limb'a ungurésca sî germana Cei ce au cunoscinti'a a mai multoru limbei ale patriei, precum si a limbei francese, englese si italiene se voru preferi, déca celelalte calitâti le voru posede in mesura egala. Doritorii, de a fi primiti in cursulu acest'a de invetiamentu, au sa-si astérna suplicelloru cu testimoniile corespundietóre despre calitâtile recerute, celu multu pana in 31. Octobre a. c. st. n: la sectiunea telegrafica a Ministeriului reg. de agronomia, industria sî comerciu (untere Donauzeile Nr 2. im dritten Stocke).

Cei ce posedu vre unu oficiu, au sa-si tramita suplicile pre calea deregatoriei respective.

Eara cei ce suntu casatoriti, au de notá acést'a in suplicele loru.

La intrarea in cursulu acest'a de invetiamentu au de a depune respectivii o tacsa de 8 fl. v. a., pentru care primesce o charta despre rociulu linieloru telegrafice sî ale drumuriloru de feru din Europ'a sî o brosiura tiparita despre datorintiele oficialiloru dela telegrafu.

*** Dlu Dr. Vasiliu Szabó, fisiculu primariu alu comitatului Albei suprióre, face in dîuariulu „Hazánk“ propunerea, ca pentru cá sa nu se transplanteze ból'a de vite din Principatele dunarene in Tranni'a, sa nu se mai incredintieze supraveghiarea sî reportarea asupr'a bólei viteloru cornute asi'a numitiloru starosti (nisce antisti), cari nu au cunoscintia despre medicina, ci acesti'a sa se inlocuiasca prin 5 veterinari de specialitate, a câror'a datorinti'a aru fi, cá in cointielegere cu regimulu de dincolo sa calatorésca prin fruntarii sî sa ingrigiésca, cá numai astfeliu de vite cornute sa póta trece in Transilvani'a, despre care suntu convinsi - suntu in stare sanatósa.

*** Elementulu românu in armat'a austriaca. „Osten“ publica dupa „Romanulu“ din Bucuresci nisce date, spre care „Osten“ le reproduce spre a puté fi aduse la cunoscinti'a cercuriloru militarie de influintia, fia sî pentru aceea, cá sa se deminta in punctele in cari voru contîné neadeveru. Esentialminte cuprinde „Romanulu“ urmatórele:

1) Regimentele de infanteria din Transilvani'a nr. 2, 31, 50, 51, 62, 63 sî 64, constau din companii de câte 160 feciori dintre care abiá 30—35 suntu de alte natiunalitate, asiá incâtu conformu proportiunei regimentele potu fi privite de romanesci. In aceeasi proportiune se afla:

2) bataliunile de venatori Nr. 22 sî 27. Mai departe se mai asentéza românii transitvaneni pentru reg. de husari conte Haller, pentru artileria, pentru corpulu de geniu si de pioneri, pentru corpulu sanitariu sî pentru servicii de spitale;

4) Regimentele banatiene de infanteria nr. 23, 29, 43, 44 sî 61,

5) cele trei regimente române de margine, dintre cari fia care are unu statu de resbelu de câte siepte bataliuni a 1200 ómeni.

6) regimentele de infanteri'a unguresci nr. 5. sî 49, unde românii suntu mestecati mai tare cu alte natiunalitâti pentruca românii se impartu sî la diferite regimente de husari

7) doue regimente de infanteri'a din Bucovin'a, dintre cari unulu e curatu romanescu sîunulu se compune de români sî ruteni.

Statulu oficieriloru români aru trebuí sa corespunda numerului feciorilor, celu putînu numerulu suboficieriloru, aru trebuí sa fia mai proportiunatu ad. la 60,000 feciori aru trebui 1500 oficieri, adeca 10 generali 13 coloneli, 54 oficieri de statulu majoru sî 1248 oficieri subalterni. Numerulu acest'a de oficieri s'aru vení numai la armat'a activa precându pentru oficie militarie aru mai fi de adausu inca 200 de oficieri mai inalti sî subalterni. In realitate inse durere, e numai $1\frac{1}{2}$ percentu din numerulu acest'a de oficieri sî proportiunea e surprindietória. Oficierii români abiá numera 600 individî dintre cari jumetate suntu pensiunati. Restulu mai cuprinde 2 coloneli 6—10 oficieri subalterni impartiti mai cu séma la trupe neromâne.

In fine deplânge articululu desfiintiârea scóleloru militarie in Transilvani'a sî Urgari'a sî disproportiunea de oficieri natiunali sî apoi lauda purtarea brava a lui **Ursu** la lissa sî a româniloru la Custozza.

In dîlele trecute s'au intemplatu mai multe focuri in Orastie sî in tienutulu Orastiei. In 27 l. c. sau mistuitu prin focu in — doua câsi cu siuri cu totu inpreuna sî bucatele sî nutretiulu adunatu.

In 5 l. c. au arsu in Bintînti mai multe stoguri de grâu sî clâi de fênu ale arendatoriului bunului Teleky anu.

In 26 Septembre s'au escatu in Cugiru unu focu infiorâtoriu dintr'o siura, in carea precum se spune, unu copilu de vre-o 12 ani au descârcatu unu pistolu. Foculu s'au latitu prin unu vertejiu de ventu, asiá, incâtu in vre-o câtev'a minute cuprinse pâna in 8 câsi; flacarile fura aruncate de ventu intr'o alta ulitia in depârtare de vre-o 15 stânjini, sî putine in sî minute uliti'a acést'a stá in flacâri. Câsile erau coperite parte cu sindile i parte cu paie. Ací s'au prefacutu in cenusia 22 de câsi sî 18 siuri precum sî fórte multe bucate, nutretiu, sî feliurite unelte de casa sî de economia.

*** In 24. Sept. sau aprinsu o casa de lemnu sî acoperita cu paie din subiorbiulu Orastiei, dara concurgendu de timpuriu ómenii respectivi cu puscile de focu, se stinsera foculu, fâra de a se latí mai departe.

In anulu acest'a au fostu fórte multe focuri in feliurite pârti, prin care multe familii au remasu in starea cea mai deplorabila. Pentru aceea aru fi de doritu, c'a ómenii sa imbratiosiese mai cu caldura sî inca de timpuriu garanti'a, ce li se da prin societatea de asecuratiune; la care asecurândusi averea (ba chiaru sî fruptele de pre câmpu cu deosebire in contr'a grindinei) platescu o tacsa moderata pre anu, sî cându se intempla de vinu asuprale astfeliu de nenorociri, nu ajungu asi'a diecându la sapa de lemnu sî nu remânu in vetrele altor'a, ci capata dela amintit'a societate in bani pretiulu averei asecurate.

*** (Lucrurile la drumulu de feru in Romani'a.) La sfârsitulu lunei curente se va incepe la terasamentulu drumului de feru sî deja sunt angajati vre-o 300 oameni, care voru incepe lucrârile intre Iassi si Podu-Ilóe. Totu asemene numeru de lucratori s'a asiediatu pe mosia D-lui Pasicanu. Indata ce compania a auditu despre votarea drumului de feru in Senatu, a datu ordinu definitivu de a cumpara pamenturile trebuitóre, pentru a putea gati tóte terasamentele pe linia Iassi—Sucéva in anulu 1869. „C. d. I.“

*** („Ministrulu seracu.“) Dîurnalistic'a francesa spunea mai de-una-dî, ca reposatulu princ. Walewsky (fiiulu lui Napoleonu I. de la princes'a polona Walewska) a fostu unu „ministru seracu.“ Deci sa vedemu, ce stare materiala a avutu acestu ministru seracu: In Parisu avea trei palaturi, in St. Germain avù o villa, care este esarendata pre estu timpu de Thiers; in Anphionu lânga laculu genevesu in Savoya superióra unu dominiu frumosu; in depertamentulu Bande altu dominiu, estimatu la 2 milióne franci, sî primitu cá donu de la Napoleonu III.; sî in urma 5 orduri in pretiu de 200 mii franci. Veduv'a „ministrului seracu“ capeta din cas'a statului 20 mii fr., éra din cas'a privata a imperatului 30 mii — ca ajutoriu anualu.— Sermana veduva!

*** Suferintie de ale studintiloru.) In Pest'a domnesce lipsa mare de cuartire Mai de una-di 17 iuristi au trebuitu se dórma in omnibusele locate intr'unu siopru, solvindu 10 xr. de persóna pentru acestu cartiru.

*** (Hârtie nóua de statu.) Se facu pregatiri spre a tipari hârthie de statu in formatu nou. Ornamentulu mârginalu contiene inscriptiuni in dóuspredicce limbe, sî adeca, afara de limbile din imperiu, inca francese, anglesesce şi in limb'a olandesa.

*** (Anticitâti române.) In apropierea Lendvei inferióre (Alsó-Lendva, in comitatulu Zala) unu plugariu arendu descoperí un'a urna cu vre-o miie bani de auru sî argintu, cu mai multe anele sî bratiele. Pre un'a lature a esemplariului, ce s'a trimisu dlui Wagneru profesu in Bud'a se afla inscriptiunea: „Imp. Cae C. Vib. Volusiano Aug.“; pre ce'alalta parte „Pietas Augg. sî figur'a unei Virgine Vestale, inaintea unei altariu, aducându jerfa. Inscriptiunile aceste ni aducu aminte epoc'a cea ferice a Daciei române, candu Vibiu Trebonianu Galu, dinpreuna cu fiiulu sî consotiulu seu Caiu Vibiu Volusianu conducea (in 252, d. Cristu) destinele tierei române. „Fed.“

† (Necrologu) **Manassi Dim'a**, cetatiénu sî negutiatoriu din Brasiovu, dupace s'a impartasitu cu santele taine, a incetatu din viiétia ieri la 3 óre dupa prândiu in urm'a unei bóle, scurte de aprindere in etate de 26 de ani.

Despre acésta trista perdere, care o plânge soci'a sea **Mari'a**, cu care a traitu numai 2 ani sî jumatate, bun'a sa **Efrosin'a Voinescu**, mum'a sa **Zoe**, fratii sei **Panteleimonu** cu soci'a **Elen'a**, **Nicolae** sî **George**, socrulu sî sócr'a sa V. sî M. **Alesandrescu** sî tóte rudeniile, se incunoscintiéza toti amicii sî cunoscutii

Inmormentarea se va seversî luni in $^{7}/_{19}$ Octombre la 2 óre dupe prându in cimiteriulu bisericei cu chramulu sântului Nicolae. Cortegiulu funebralu va plecá din uliti'a négra. Fiei tierîn'a usióra!

6—3

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna la 20 Octomvre a. c

1. La Bodu cu salariu de 100 fl. v. a. sî cuartiru liberu.
2. La Feldiór'a cu salariu de 100 fl. v. a. sî cuartiru.
3. La **Apati'a** cu salariu de 50 fl. v. a. sî cuartiru.
4. La **Cernatulu de josu** cu salariu de 50 fl. v. a.
5. La **Ozunu**, cu cuartiru sî salariu de 50 fl.
6. La **Sit'a bazeu** cu salariu de 60 fl.
7. La **Intorsur'a buzeului**, cu 60 fl. v. a. sî cuartiru.
8. La **Budil'a**, cu 70 fl. v. a. sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, voru adresá subscrisului concursele sele pâna la terminulu de susu, instruate cu atestatele recerute, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale séu pedagogi'a din Sabiiu.

Brasiovu, in 7 Octomvre 1868.

Inspectoratulu de districtu alu scóleloru
gr. or. din tractulu II alu Brasiovului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Nr. 24—1

Edictu

Prin care **Dimitrie Pop'a** din Vale scaunulu Salistei, legiuitulu barbatu alu **Mariei Ioann Tauréнu** totu din Vale, carele de tempu mai indelungatu au parasitu pre soci'a sea fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei lui, se indetoréza cá in terminu de unu anu negresîtu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca la din contra cererea numitei femei sî in absenti'a prebegitului barbatu se va pertractá sî atari dupa prescrisele canonice.

Sabiiu 27 Sept. 1868.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului prot.
alu Sabiiulu I.
Ioann Hanni'a,
Protopopu.

33—2

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. din comun'a **Ponorelu** Protopopiatulu Zlatnei de susu, cu salariu de 160 fl. v. a. lemne de incalditu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá numitulu postu sa-si tramita timbrate sî francate atestatele loru, ca suntu de religiunea gr. resariténa, ca au absolvatu gimnasiulu de 4 clase, cursulu teologicu, séu pedagogicu, ca sciu cantârile bisericesci, pâna in 20 a lunei 2 Octomvre a. c. la subscrisulu.

Câmpeni, 29 Septemvre 1868.

Ioan Patiti'a,
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ ann. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru. 84. ANULU XVI.

Sabiiu, in 13/25 Octomvre 1868.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

(Continuare din siedinti'a VIII)

Dlu dep. Lemeny propune, cá sa se tréca preste desbaterea generala, de óre-ce contenenti'a elaboratului in genere este cunoscuta, sî sa se pasiésce la desbaterea speciala.

Dlu dep. Babesiu dîce, ca densulu au priceputu propunerea dlui Alduleanu asiá, ca dupa cetirea fia-cârui capu din regulamentu sa se puna intrebarea, ca deschide-se-va desbatere generala ori sa se tréca numai decâtu la desbatere speciala. Iéra propunerea, cá sa se tréca preste desbaterea generala a operatului intregu, nu o póte primí, câci unele pârti din acest'a, precum bine se scie, nici nu suntu inca terminate.

Dlu dep. Ioanovicin luându cuventulu dîce. ca §-ulu 15 din regulamentulu casei dispune, ca pertractarea meritória a obiectului pusu la ordinea dîlei, se incepe cu raportulu comissiunei preconsultatóre, asupr'a cârui'a, déca stà din mai multe pârti premerge o desbatere generala, despre care numai atunci se votiséza, déca s'au fâcutu vre-o propunere de respingere séu amanare preste totu. Altfeliu e a trece indata la desbatere asupr'a singurateciloru paragrafi. Densulu crede, ca sa nu se cetésca paragrafii operatului, ci propune cá sa se privésca cá cetiti.

Dlu dep. Radulescu e de parerea dlui reportato[illegible].

Esc. Sea dlu Presiedinte enuncia propunerea dlui reportatoriu, carea se primesce.

Dlu dep. Dr. Ales. Mocioni spriginesce propunerea dlui reportatoriu Alduleanu, adaugendu, ca cetindu-se pre rendu capetele la desbaterea speciale se potu desbate sî principiele generali. (voci : fórte bine!) —

Dlu dep. Alduleanu cetesce dispositiunile generali ale statutului organicu Capu I—X.

Dlu dep. Dr. Galu face observarea, ca comissiunea nu pomenesce nimic'a despre aceea, ca luatu s'au de basa operatulu Esc. Sele dlui Presiedinte ; crede, ca aru fi de lipsa sa se dîca acést'a.

Dlu dep. Alduleanu respunde, ca comissiunea de 27 au luatu proiectulu Escelentiei Sele nu numai de punctu de manecare, ci sî de bas'a lucrâriloru sele.

Esc. Sea dlu presied. observa, ca in privinti'a acést'a s'au adusu conclusu.

Dlu dep. Macelariu face propunerea in privinti'a ordinei desbateriloru, cá sa se iee punctu de punctu in desbatere sî sa se intrebe, care are de a face amendamentu la punctulu I din statutulu organicu.

Enunciandu Esc. Sea dlu presiedinte propunerea acést'a, respundu mai multe voci, ca s'a primitu.

Dlu dep. Alduleanu cetesce mai intâiu titululu statutului organicu, asupr'a cârui'a se incinge o desbatere mai indelungata, facendu-se propuneri diferite ; in fine se primesce prin votisare propunerea comissiunei din testu.

Punctule I—V se primescu cu putiene modificâri.

La punctulu V observa Esc. Sea dlu presiedinte, ca aru fi unu intielesu dubiu cându se dîce, ca in fia-care parochia sî protopresviteratu pentru administrarea sî conducerea afaceriloru bisericesci scolari sî fundatiunali se va asiediá câte unu comitetu sî câte o epitropia ; iéra in eparchia sî metropolia câte unu consistoriu. Ací dara consistoriulu se intielege ca este sî pentru administrarea sî conducerea afaceriloru bisericesci scolari sî fundatiunali ?

Dlu dep. Alduleanu luându cuventulu respunde, ca in comissiunea plenaria s'au stabilitu acea idea, ca in eparchia sî metropolia sa se organiseze singuru unu consistoriu, care subcade in 3 senate, sî anume in senatu bisericescu, senatu scolariu sî senatu epitropescu. De óre-ce tóte organele acestea administrative suntu concentrate in numirea consistoriu, de aceea vine in acestu punctu singuru numai numirea consistoriu.

Escel. Sea dlu presiedinte reinnoiesce cererea de deslusîre câci ací este vorb'a numai de consistoriu.

Dlu dep. Alduleanu respunde, ca voru aretá sî lâmurí lucrulu dispositiunile speciali.

Dupa ce mai vorbescu unii dintre dd. deputati in privinti'a acést'a, se trece la punctulu VI.; punctulu acest'a sî punctulu VII se primescu fâra modificare. La punctulu VIII se incinge o desbatere mai indelungata ; in fine se primesce dupa primitiv'a lui formulare.

Punctulu IX se primesce dupa o desbatere mai indelungata cu unu amendamentu fâcutu din partea Dlui dep Babesiu.

Punctulu X se primesce neschimbatu. Capulu I despre parochii se primesce pâna la § 5 cu o mica modificare. Propunerea dlui dep. Hanni'a la § 5, cá epitropi'a parochiala sa se lase ca totulu afara, câci epitropii suntu cuprinsi in comitetulu parochialu, — dupa o desbatere mai indelungata, cade sî se primesce § 5 din testu.

§ 6 sî 7 pâna la aline'a 6 se primescu neschimbati.

La aline'a 6 a § 7 insa observà dlu dep. Dr. Alessandru Mocioni, ca e involyita o cestiune principiala de mare insemnetate, adeca principiulu alegerei sî face propunerea, cá sa se faca votare ca acum sa se discute asupr'a principiului de alegere, ori atunci cându se va discutá impreuna cu modalitatea alegeriloru ?

Dlu dep. Alduleanu spriginesce propunerea antevorbitoriului sî e de parere, ca principiulu alegerei cuprinsu in aline'a amintita sa se deslege acum mai intâiu de tóte (se primesce!)

Dlu dep. Dr. Alessandru Mocioni: Onoratu Congresu! De-sî eu din partemi amu aflatu mai cu cale ca mai târdiu cându va vení la desbatere modalitatea alegeriloru pentru sinodulu protopresbiteralu, sinodulu eparchialu sî pentru congresulu natiunalu, sa-mi facu propunerea ; totusi acum dupa ce au decisu congresulu ca la § 7 sa se faca desbaterea asupr'a principiului de alegere, i-mi iéu libertate a-mi motivá propunerea pentru alegere directa. Statutulu organicu alu bisericei nóstre, dîce in prim'a dispositiune generale, ca biseric'a nóstra, i-si reguléza, administréza sî conduce afacerile sele bisericesci, scolari sî fundatiunali cu tóte pârtile sî factorii ei constitutivi independinte, dupa form'a representativa.

Corporatiunile representative pre care le aflu eu in organismulu bisericei nóstre, suntu sinódele parochiali, protopresbiterali, eparchiali sî congresulu natiunale.

Dintre acestea sinodulu eparchiale sî congresulu natiunale suntu cele mai insemnate. Unu corpu representativu este mai bine compusu atunci cându membrii lui voru fi eflusulu majoritâtiei alegatoriloru, a câroru vointia nu va fi influintiata. Atare compunere a unui corpu representativu numai atunci se póte ajunge, cându alegerile voru fi directe. Alegerile indirecte nu suntu altmintrea decâtu numai o tiermurire a alegatoriloru sî a influintiei loru. Alegerea indirecta eschide majoritatea de a putea participá la alegere.

Mai suntu inca alte respecte politice de care suntu eu condusu, cá se recomendu alegerea indirecta ; pentru ca, pre cândn alte popóre se baséza pre pusetiunea loru materiale, sî pre dreptulu loru istoricu, noi nu avemu alte fâra adeverulu internu alu principieloru sî poporului, pre care sa-lu indreptâmu, cá sa-si eserciteze dreptulu seu sî sa-lu apere.

Alegerea indirecta este acolo introdusa, unde se lupta partid'a progresului cu partid'a traditiunale, unde partid'a traditiunale se lupta cu interesele democratice. Aici la noi, unde numai interese democratice se afla, nu este nici unu motivu relevante pentru sustienerea alegeriloru indirecte. Intru adeveru, ca vinu multe greutâti inainte sî ací, care nu le póte delaturá omulu, pentru ca ele devinu din prejudetiulu poporului. Acestea prejudetie trebuie combatute sî desradecinate din poporu, sî inlocuite sî inredacinate drepturi in elu.

Din unele pârti se recomenda in principiu alegerea directa, dara totusi se dîce, ca nu aru fi practica.

Tóte argumentele care s'au adusu inainte in comissiunea de 27 in contr'a alegerei directe n'au combatutu principiulu ci numai aplicarea lui.

Se dice ca prin alegerile directe se provóca agitatiuni, de óre-ce se da poporului, care politicesce nu-e maturu, ocasiune de a se aduná la unu locu. Sî prin acestu principiu nu se combate aplicarea lui.

Acestea greutâti sè potu delaturá prin mai multe mijlóce, precum prin esmiterea mai multoru comissiuni electorale.

Mai este insa inca unu respectu fórte momentosu, care me silesce sa recomendu principiulu alegerei directe. Este tuturoru cunoscutu, precum ca s'a latîtu faim'a, ca diet'a din Pest'a aru avé de cugetu a stramutá modalitatea de alegere sî ar voí sa introduca alegeri indirecte ; va se dîca poporulu din Ungari'a nu aru fi maturu pentru alegere directa.

Eu credu ca ori-care dintre noi care totu odata este sî ablegatu alu dietei, se va silí a combate alegerea indirecta.

Déca amu primí noi in biseric'a nóstra autonóma alegere indirecta, apoi nu sciu cum aru puté cine-va dintre noi a se luptá in dieta contra alegerei indirecta.

Eu me declaru asiá dara pentru alegerea directa. (sa traiésca!)

Dlu dep. Alduleanu : Maritu Congresu! Déca nu e nimenea insinuatu la cuventu, suntu datoriu in insusîrea de referinte, cá sa aperu operatulu comissiunei fatia cu propunerea dlui Dr. Mocioni. Cestiunea privitória la alegerea directa sî indirecta s'au desbatutu sî in comissiunea de 27 per longum et latum sî in conferintia privata, sî este cunoscuta in tóte pârtile ei.

Motiunea dlui Dr. Mocioni este cu deosebite argumente motivata. Celu dintâiu contiene, in sine ca n'aru fi cu cale a stabili altu modu de alegere, fâra acel'a care este basatu pre principiulu democraticu.

Domni'a sea privesce acestu principiu democraticu nimicitu prin dispositiunile comissiunei.

Alu doilea argumentu 'lu afla Dlui in necessitatea deprinderei a poporului nostru in afacerile publice. Sî in sfirsîtu Dlu antevorbitoriu se teme, ca déca congresulu aru primí modalitatea alegeriloru, pre bas'a indirecta, acést'a aru derogá stârei nóstre politice.

Ce privesce la aceea ca principiulu democraticu este nimicitu prin alegere indirécta, eu din partemi nu aflu acestu principiu democraticu nimicitu in biseric'a nóstra.

Io numai atunci a-siu aflá acestu principiu nemicitu, cându dreptulu de alegere aru fi tiermuritu la insusîri personali, la avere sî la vestimente.

Prin dispositiunea acést'a nu este eschisu poporulu dela alegere, ci din contra i se da dreptu de a participá la alegere, alegendusi tramisi din sinulu seu, cari se intrunescu apoi iéra laolalta spre scopulu alegerei de deputati.

Acést'a este o regulare ratiunale a principiului democraticu. Acést'a aru fi o modalitate mai corespundietória pre terenulu bisericescu sî mai possibile fatia cu poporulu, prin care are elu se-si eserciteze dreptulu seu de alegere de deputatu.

Mai corespundietoriu aru fi, déca dintr'unu satu se voru alege mai putieni insi sau unu numeru mai micu spre scopulu alegerei de deputatu la congresu séu la sinodulu eparchiale, pre cându multimea remâne acasa, pre la lucrulu seu. Aru fi acum'a incâtuva in legatura temerea Dlui antevorbitoriu, cu privire la alegerile care se voru face pre venitoriu la dieta. Temerea acést'a io nu o impartu, fâra numai atunci cându noi nu amu fi o nationalitate representata in biseric'a nóstra, cându aru fi decaduta biseric'a nóstra in caste sî in mai multe secte. Atunci aru fi ratiune cá se ne ingrigimu fatia cu interesele nóstre, care s'aru vatemá din partea celoru lalti coreligionari.

Metropoli'a nóstra este o familia, sî noi suntemu betrânii familiei, avemu cu toti unu dreptu comunu.

Argumentarea adusa inainte, ca basandu noi modulu de alegere pre alegerea indirecta, s'aru folosi in venitoriu alegerea indirecta sî din partea statului; acestu argumentu pentru mine nu póte fi regulatoriu, fâra numai atunci cându asiu vedea ca corespunde lipsei.

Io din partemi modulu alegerei indirecte 'lu aflu mai corespundietoriu sî suntu convinsu, ca nime nu va poté dîce ca prin acésta modalitate principiulu democraticu, de a participá toti la alegere se nimicesce. Numai atunci se nimicesce, cumu amu amintitu, candu dreptulu de alegere se mârginesce numai la insusîri personali, la avere, sî imbracaminte. Acestu principiu este salvatu sî in operatulu comissiunei.

Acestea au fostu motivele conducâtórie ale comissiunei pentru alegerea indirecta.

Dlu dep. Puscariu propune inchierea desbateriloru.

Dlu dep. Macelariu partinesce propunerea pentru inchierea desbateriloru cu modalitatea prescrisa in regulamentu, cá din fie-care parte numai unulu sa mai vorbésca.

Escl. Sea Dlu presiedinte face intrebare déca se invoiesce congresulu cu inchierea desbaterei (se primesce).

Dlu dep. Branu de Lemeny fiindu insinuatu pentru Mocioni, recede dela cuventu, déca nu e nime in contra.

Dlu dep. Babesiu observa, ca déca numai este nime insinuatu, atunci Dlu propunetoriu are dreptulu de a mai cuventá odata: caus'a acést'a insa este un'a dintre cele mai desbatute, pentru aceea cugeta, ca nu aru mai fi de lipsa, sa mai vorbésca Dlu propunetoriu.

Dlu dep. Dr. Mocioni recede dela cuventu (sa traiésca!).

Se face votisare nominala asupr'a propunerei Dlui Dr. Aless. Mocioni sî se primesce acést'a propunere cu 52 voturi contra la 29. — Deputati au fostu de fatia 81 sî 8 au absentatu.

Alinea 7 sî 8 din § 7, § 8—16 inclusive se primescu fâra nici o schimbare.

Dlu dep. Hanea revine la propunerea de mai inainte sî dîce, ca au voitu, cá epitropii sa se aléga din membrii comitetului parochiale, sî nu au fostu de parere, ca epitropi'a sa nu fia sectiune de sine statatóre.

Escl Sea Dlu presiedinte observa, ca propunerea acést'a va avea locu mai târdiu.

Dlu dep. Alduleanu dîce, ca propunerea acést'a s'ar putea face acolo, unde vinu inainte agendele comitetului. Acolo s'aru putea dîce, ca comitetulu alege din sinulu seu pre epitropii.

§. 17. Se primesce néschimbatu.

La §. 18 propune Dlu dep. Ioanoviciu o mica modificatiune

§§. 18 sî 19 se primescu neschimbati.

La §. 20 observa Escl. Sea Dlu presiedinte, ca nu s'aru puté aci acum, a se primi pvopunerea Dlui dep. Hanea, cá sa se intregésca cele dóue renduri prime ale §-lui acesti'a intr'acolo punenduse: „comitetulu parochiale constituenduse 'si alege presiedintele, notariulu sî pre epitropii"

Dlu dep. Branu de Lemeny luandu cuventulu dîce ca nu póte primí propunerea Dlui dep. Hanea, pentru ca prin ea comitetulu este redusu la unu numeru micu de membrii, care déca s'aru mai alege din comitetu sî epitropii, s'aru reduce pana la 2, 3, sî 4 membrii. Epitropii au de a face chieltueli pentru afacerile bisericesci. Comitetulu are de a portá control'a asupr'a epitropiloru sî ale esaminá ratiotiniurile. Asi'a dara acestea dóua corporatiuni cu deosebite functiuni nu se potu dupa pârerea densului uni intr'unu trupu; ci e de parere, sa remâna testulu comissiunei.

Dlu dep. Pope'a atrage atentiunea congresului la alinea a 2a din §7, care deja este primitu. Acolo se dîce, ca sî alegerea epitropiloru se tiene de agendele sinodului parochialu.

Dlu dep. Alduleanu face bagarea de séma, ca citarea §. 7 nu eschide luarea in consideratiune a propunerei Dlui dep. Hanea. Comitetulu parochiale cá atare aru avea singuru de a conduce sî administratiunea economica a averei, ca elu insusi este chiamatu, de a duce control'a, asiá elu aru avé sa-si aléga barbati demni si barbati de incredere de epitropi, sî nu sinodulu parochialu. Acést'a este intentiunea intrebârei deschise sî crede, ca s'aru puté radicá la valóre de conclusu.

Dlu dep. Popea observá, ca nu are nemicu in contra, insa atunci se aduce §lu acest'a in contradîcere cu § 7 alinea 2, dupa care dreptulu, de a alege epitropii, compete sinodului parochialu.

§§. 20, 21 si 22 se primescu fâra modificare.

La §. 23. se nasce o desbatere ca sa remâna dupa testulu comissiunei cuvintele „scaunulu protopresviteralu", séu sa se dîca numai „protopresviteratulu"; in fine se primesce testulu comissiunei.

Cu acestea se incheie siedinti'a la 2½ óre dupa amédi.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 12 Octomvre.

In tempulu din urma aparura mai multe proiecte de legi, pregatite de respectivele comissiuni dietale pentru de a se desbate in dieta. Unulu dintre cele mai insemnate este celu alu „natiunalitâtiloru".

La scrisórea deschisa a papei din 13 Septembre, care cuprindea in sine o alocutiune si câtra toti protestantii, prin urmare sî câtra membrii bisericei nationale evangelice din Prussi'a, au indreptatu consistoriulu supremu din Berlinu o ordinatiune circularia catra consistoriele tierei. Prin aceea se provóca acéstea, cá sa avisese pre preotii de sub cercurile loru administrative, sa comunice in Duminec'a viitóre, séu in o alta Dumineca urmatória de pre amvonu comuneloru loru cuprinsulu dispositiunei verbalminte séu numai dupa intielesulu corespundietoriu. In ordinatiunea amintita se esprime bucuri'a asupr'a acelei impregiurâri, ca scrisórea papale prelânga acusâri nedrepte 'si manifestéza in unele cuvinte intr'unu limbagiu miscâtoriu, reverinti'a sî bunavointi'a catra protestanti.

De óre-ce insa capulu bisericei catolice provóca totu odata pre protestantii, sa-si lase confessiunea loru bisericésca, se privesce in acést'a o atacare nedrépta a biserisei evangelice, ceea ce se sî respinge cu resolutiune. Ordinatiunea consistoriului supremu evangelicu observa in privinti'a acést'a: „O admonitiune catra membrii bisericei evangelice nationale, cá sa nu urmeze vocei acestei'a, nu va fi de lipsa; se cuvine insa, cá fatia cu pretensiuni de cele din scrisórea papei, cu o ingrigire dupla sa ne aducemu aminte de evangelicii cei multi, cari fiindu in mijloculu cercuriloru romano-catolice, nu arare ori suntu espusi ispitiriloru, de a cadé dela credinti'a confessiunei loru; pentru aceea sa concurgemu cu mijlóce, cá sa le asigurâmu scól'a si preotii evangelici. Scopulu acest'a 'lu au sî colectele, ce se voru face in dîlele sî septamânile acestea pentru lipsele cele fórte urginti ale bisericei nóstre si pentru fundatiunea Gustavu-Adolfiana."—

Democratiei francese nu-i lipsesce simpathi'a pentru revolutiunea spaniola. Precumu au esîtu o adresa din despartiamentulu Niévre, asi'a au publicatu adrese de feliulu acest'a câtra poporulu spaniolu studentii din Parisu s' democratii din Saint-Etienne sî celte. O epistola, ce o au adresatu Adolfu Cremieux câtra patriotii spanioli da ansa de vreo câtev'a dîle, a se vorbí multu despre ea. Intr'acést'a se dice:

„In anulu 1848 au mai trantitu scump'a nóstra patria inca odata famili'a regiloru sei sî poporulu, marinimosu sî in victoriele cele mai stralucite, salutá intr'o emotiune grandiósa pre regimulu provisoriu sî republic'a.

In anulu 1868 alunga Ispani'a cea virtuósa o familia degenerata a regiloru sî poporulu sigiléza fâra mania, sî in pace insurectiunea cea mai minunata, prin denumirea unei junte provisorie. Remane intr'atât'a asemenarea aceloru dóue revolutiuni. In 24 Februariu amu disu eu de pre tribuna: „Asiá dara trebuie sa incepemu iéra revolutiunea „nóstra din 1830! Déca amu scí dá de asta data „triumfului causei poporului sântieni'a cea adeverata!" Vedeti pâna unde o amu adusu. Cine aru recunósce in noi natiunea, care au semenatu in tóte cele-lalte sementi'a cea scumpa a libertâtiei. Dreptulu comunu alu votisârei, cu care au donatu regimulu nostru provisoriu pre Franci'a, este in adeveru o institutiune divina; insa vedeti pâna la ce resultatu se póte aduce . . . . Credeti patriotismului meu celui vechiu, esperientiei mele de 72 de ani, care au vediutu atâtea eveneminte minunate: poporulu are numai misuintie sânte, elu nu cere alte, decâtu o conducere onesta pre calea progresului . . . . o armata permanenta sub comand'a unui individu singuru, aceea e tirani'a. Patri'a cea amenintiata pretinde, cá noi toti sa fimu aperatori; armat'a e poporulu.

„Patri'a nu vrea, cá pentru interese dinastice séu pentru ambitiunea unui conducatoriu sa se póta demandá unei pârti dintre fiii sei, cari stau sub arme, sa omóre pre cetatieni nearmati; ea respinge dela sine cu gróza omorîrea de frate. Crim'a acést'a infioratóre trebue sa sa faca odata impossibila. Sî déca voiti, cá poporulu, cu carele vrea sa se ocupe in modu placutu unu regimu intieleptu sî liberu, s'alu precépa sî binecuvinte pre acest'a, apoi propagati in daru cu mânile pline beneficiulu invetiamentului intre clasele seraci sî deseredite. Lasati sa fie in daru invetiamentulu, sî priveghiati parintesce asupr'a fiacârui'a, carele si detrage nutrimentulu, ce sî'lu agonisesce prin lucru, numai cá sa-si póta invetiá copiii sei. . . . Inainte de tóte respingeti dela voi pre pretendentii; chinulu acel'a, calamitatea aceea a popóreloru!

„Cum? voi alungati pre regii, cá iérasi sa-i primiti? Voi alungati pre parintele si-i deschideti bratiele fiiului? O familia de regi cade in sângele, ce l'au versatu ea ins'a-si, sî voi vréti sa o aduceti mai târdîu sub eschiemâri de bucuria iérasi inapoi? . . . . Eu credu, ca vorbescu câtra Franci'a pre cându me intorcu câtra Ispani'a, ast'a o facu, pentru ca actadi tóte popórele o viéu acést'a. Din dî in dî se forméza unu lantiu, a cârui incheicturi se intarescu mai tare sî nu se voru rumpe prin nici o incordare a regiloru. Aliant'a sânta de popóre, revolutioni, cá acést'a din Ispani'a, suntu bas'a ta cea mai tare. Spanioli! voi dati lumei signalulu, Franci'a ve urméza cu ochii si cu inim'a, lumea ve admira, perseverati! Sî eu, carele din dîu'a aceea, in care m'au prinsu politi'a in mani'a inviolabilitâtiei casei mele sî m'au aruncatu, pre mine, carele eramu representantele poporului inviolabilu, in inchisórea publica, pre mine, carele insumi amu deschisu usîle inchisorei tuturoru prisonieriloru politici, eu carele din dîu'a aceea fatala din 2 Decembre i-amu dîsu unu adio durerosu vietiei politice, eu simtu ca inim'a mea cea imbetrânita, dara ardienda de iubirea patriei, se redescépta patim'a care o au insufletitu in atâti'a ani. Lupta din 1815 pâna la 1830, revolutiune gloriósa din Iuliu, lupte din 1832—1848, revolutiune minunata din Februariu, voi ve ridicati inaintea mea, voi 'mi aretati prin unu curcubeu de mii de colori Ispani'a, 'mi aretati, cum se radica ea din o sclavia rusînósa.

„Voi 'mi dîceti, sa me reintorcu pre câmpulu bataliei. Eara vréu sa-mi deschida portile, care se inchuiara dupa mine in anulu 1851. Fia dara! voiu primí lupt'a decidiatóre, sî déca va invinge libertatea, voiu duce espresissiunea ei patriotica pre tribuna sî câtra acei'a, cari aru mai fi in dubiu despre libertatea Franciei, voiu dîce: Priviti la Ispani'a!"

In dîlele din urma aparura in Spani'a doue programe, pre cari „le courrier d'orient“ le reproduce in detaliu. Unulu din aceste programe a esîtu din partid'a republicaniloru sî altulu din cea a monarchistiloru. Ambe programele suntu liberale sî in esentia nu diferéza unulu de altulu.

Manifestulu partidei republicane contiene programulu urmatoriu:

Disolverea armatei permanente sî armarea poporului cá in Elveti'a sî statele Americei;

Introducerea sufragiului (votului) universalu directu sî denumirea nemijlocita a consilieloru municipale (ayutamentos), a consilieloru generale (deputations provinciales) sî o adunare nationale, carea sa realiseze, dupa voi'a poporului principiele ce proclamá revolutiunea. va se dîca, principiulu republicanu cu forme federale, conformu celoru receruite de originea, istoria sî caracterulu provincieloru loru:

Prochiamarea deosebirei bisericei de statu, lasanduse in voi'a fia cârui spaniolu asi alege cultulu, care lu va aflá mai preferabile

sî in loculu din urma, pentru cá ambitiosii, carii nu potu comendá, decâtu la umbra de tronu, cu intrigele de palatu sa nu póta face sterila acésta revolutiune sa se prochiame republic'a federale cá forma de guvernamentu langa carea suveranitatea nationale póte fi o veritate. acést'a suveranitate nationale, carea singura e chiamata de a regenerá popului Europei, unindui prin legâturile fratiesci a le federatiunei.

Manifestulu republicanu se termina asiá:

La arme spanioli pentru aperarea urmâtoriului programu râdicale:

„Programu Republica federale.

Espartero presiedinte alu consiliului de ministri numitu de cortes, insa aclamatu provisorie, asteptându intrunirea congresului;

sufragiu universele; dreptu individualu; neutralitate absoluta in casu de resbelu intre Franci'a sî Prussi'a ori intre tóte celelalte puteri, concediu absolutu sî acordatu numai decâtu tuturoru soldatiloru sî restabilirea nemijlocita a legei dela 3 Fauru 1824.“

Programulu partidei monarchiei constitutionale cuprinde:

prescriptiunea (scóterea din dreptu) dinastiei; alianti'a completa a celoru doi populi din peninsula (spanioli sî portugesi); cortesi constituinti, libertate de culte; supressiunea comunitâtiloru, monastiriloru sî asociatiuniloru religióse; protectiunea clerului inferioru; reductiunea dieceseloru; supressiunea abatieloru, prebendeloru; sufragiu universale; libertate de invetiamentu; instructiune gratuita sî obligatória; reductiune de universitâti; libertate municipale; supressiunea ministeriului de dincolo de mare; unitatea legislatiunei pentru continentu sî colonie; libertatea tiparului; libertatea de asociatiuni; libertatea muncei; decentralisatiune; unitate de dreptu; introducerea juriiloru; stergerea de quintas sî matricule de mare; stergerea pedepsei de mórte; supressiunea alcadeloru corregidori (judecatori in Spani'a); stergerea octroarei de consumatiune; supressiunea loterieloru cá venitu de statu; stergerea monopoleloru; revisiunea graduriloru in justitia sî jubilaciones; frâtietate cu tóte gubernele libere; revisiunea imprumuteloru sî a altoru contracte financiale pre langa responsabilitatea autoriloru acestor'a, etc.

Aceste suntu programele ambeloru directiuni care nu diferescu decâtu prin alegerea mijloceloru; in fundulu cestiunei insa sî unulu sî altulu tinde la libertate.

Scirile cele mai din urma afirma ca pentru tronulu Spaniei suntu doi candidati seriosi: Regele Portugaliei sî ducele de Montpensier. Programulu regimului nu s'a publicatu inca, se dîce ca din causa ca in privinti'a libertâtiei de culte s'au nascutu divergintie de opiniuni.

Sciri dela 19 Oct. n. reimprospeta faim'a unei aliantie intre Russi'a sî Romani'a, carea sa fia indreptata contra Ungariei. Mai incolo se dîce ca aspiratiunile romanesci asupr'a Transilvaniei suntu spriginite in St. Peterburg sî Gorciakoff aru fi luatu indetoriri precise in asta privintia. „Romanulu“ combate in unu articulu intitulatu: „unu micu comentariu la faimele de invasiune“ scirile aceste.

Diet'a Ungariei.

Sedinti'a din 9 Octobre.

Dupa verificarea protocolului și anuntiarea supliceloru incurse dela siedinti'a trecuta, se pune la ordinea dîlei projectulu de lege despre despagubirea aviticitâtiloru sî despre usura.

In privinti'a acestor'a ia cuventulu ministrulu Horvath, care dupa ce esprime, ca seculului acest'a e celu mai stralucitu in viati'a loru nationale, deórece aristocrati'a magiara neindemnata de nimenea fâra de vreunu impulsu esternu, din voi'a libera, a eliberatu poporulu sî ia datu pamentulu liberu in dispositiunea lui, vorbesce despre legile din 1840, prin cari s'a datu voie iobagiloru a se eliberá prin anumite contributiuni despagubitóre, ce s'a sî facutu din partea multor'a; iéra la anulu 1848 a mersu legislatiunea cu unu pasu sî mai departe eliberându pre toti fosti iobagi, cari inca nu erau liberi prefacenduse in proprietatea loru pamenturile fâra de nici o despagubire. Continuându in modulu acest'a mai departe, arata in fine ca sî contributiunile, cari le plateau in loculu despagubirei statului, câci acest'a a luatu a supra sea spesele despagubitórie — se voru scadea dela 5 % la 2½ %, desi acést'a va fi o ingreuiare pentru statu.

La desbaterea generala pentru eliberarea aviticitâtiloru mai vorbira Ivanka, Nyari Pal sî alti, aducendusi parerile loru speciale. La votisare se primesce projectulu in genere.

Urméza desbaterea asupra singuraticiloru §–i, cari asemenea cu putine modificâri se primescu pâna la celu din urma alu 22 lea §

In siedinti'a urmatóre se va pune la ordinea dîlei projectulu de lege pentru stergerea usurei. —

Bugetulu anului 1869.

(Gontinuare).

Spese generale de administratiune.

Recerintia.

Spese sanitarie . .	559,300	fl.
Spese pentru cas'a de nascere . . .	24,500	„
Spese pentru pruncii gasiti	10,000	„
„ „ institutulu nebuniloru . .	191,500	„
Spese pentru securitatea publica . . .	150,000	„
Spese pentru transportulu vagabundiloru .	35,000	„
Premie pentru prinderea lotriloru . .	20,000	„
Premie pentru salvarea vietiei . . .	2,500	„
Premie pentru venatulu fereloru rapitorie .	6,500	„
Subventiunea teatrului nationalu . . .	54.000	„
Cursuri de cai . .	33,000	„
Ajutorarea celoru nenorociti prin calamitâti elementarie . .	20,000	„
Spese diverse neprevediute	20,000	„
Sum'a	116,900	fl.

Spese sanitarie.

1. Spese pentru grigirea morbosiloru	499,354	„
2. „ „ vacinare . . .	40,000	„
3. Pausialulu speseloru la epidemie séu alte cause estraordinarie .	10.000	„
4. Consiliulu sanitaru . . .	10.000	„
Sum'a:	559,354	fl.
Sum'a rotunda:	559,000	„

Spese pentru cas'a de nasceri.

Pentru individi grigiti in case de nascere din strainatate . .	12,000 fl.	
Pausialu stipulatu pentru institutulu de nascere din Clusiu . .	12.500 „	
Sum'a . .		24,000 fl.

Spese pentru pruncii gasiti.

Pentru acoperirea speseloru de grigirea pruncilorn gasiti, a pruncilorn locati in provincie straine, sî pentru sustienerea pruncilorn criminalistiloru fâra midilóce .	10000 „

Spese pentru institutele de nebuni.

Spse anuale ale institutului provincialu de nebuni . . .	149,500 fl.	
Pentru nebunii de prin alte institute sî spitale din tiéra, sî pentru cei din provincie straine, cari se sustienu din midilócele tierei . .	12,000 „	
Pentru cas'a de nebuni din Sabiiu . .	30,000 „	191,500 „

Spese pentru securetatea publica.

Pausialulu provisoriu pana la organisarea politiei de statu . .	150,000 fl
Spese pentru transportulu vagabundiloru	53,000 „
Subventiunea teatrului nationalu .	54,000 „

Cursulu de cai.

Pentru cursurile din Pest'a	10,800 fl.	
„ „ „ Clusiu	4,800 „	
„ „ „ provincie	18,000 „	33,600 „

Pensiui.

Recerinti'a.

a) Directiunea centrala .	6,840 fl.	
b) Pensiunile oficialiloru sî ale servitoriloru .	1,500 „	
c) Diregatoriele de administratiune . .	534,531 „	
d) Tribunalele urbariale .	23,037 „	
c) Contabilitatea comitateloru . . .	812 „	
f) Cas'a disciplinaria din Pest'a . . .	138 „	566,858 „
Sum'a rotunda:		567,000 „

Ministeriulu de interne.

Acoperire.

Ungari'a.

Sum'a pentru cumperâri .	1,944 fl.	
Veniturile bunuriloru nemiscatórie . .	1,871 „	
Perceptiuni diverse . .	500 „	4,315 „

Transilvani'a

Veniturile bunuriloru nemiscatórie . .	510 fl.	
Restituirea speseloru pentru grigirea morbosiloru . . .	2,000 „	
Restituirea speseloru de cartiru din veniturile gendarmeriei . .	8,000 „	
Restituirea transporteloru	207 „	
„ speseloru pentru spitalulu militariu	117 „	
Restituirea computeloru sî a altoru afaceri .	3,000 „	
Diverse . . .	5,000 „	23,149 fl.
Sum'a rotunda:		23,000 „

Ministrulu de interne.

B.

Recerintie estraordinarie:

Pentru solvirea oficialiloru sî a personalului de manipulatiune, aplicati la fondulu pentru ajutorarea honvediloru, sî pentru recerintiele cancelariei .	12,360 fl.	
Pentru edificarea sî instruirea institutului provincialu de nebuni, pentru transportulu nebuniloru din diferitele institute sî spitale in institutulu provincialu de nebuni .	145,000 „	
Gendarmeri'a din Transilvani'a . . .	439,400 „	596,760 fl.
Sum'a rotunda:		596,000 „

Ministeriulu de cultu sî instructiunea publica.

A.

Recerinti'a ordinaria.

Directiunea centrala.

Recerinti'a.

Salariele oficialiloru sî bani de cartiru:

Ministrulu	14,000 fl.
2 secretari de statu . . .	14,000 „
2 consiliari ministeriali . .	10,200 „
12 „ de sectiune .	36,800 „

1 „ „ „ ca secretariu presiediulu . . .	2,900 „
13 secretari	24.900 „
12 concipisti	12,500 „
4 adiunti de concepto . .	2,880 „
Contabilitatea:	
1 directoru	2,400 „
6 consiliari de contabilitate .	9,600 „
1 espeditoru sî archivaru .	1,400 „
54 oficiali de contabilitate .	48,600 „
6 practicanti de contabilitate .	1,800 „
Oficiulu ausiliariu ministerialu:	
1 directoru	1,700 „
3 vicedirectori . . .	3,900 „
6 oficiali ausiliari . . .	4,920 „
Lefele sierbitoriloru . . .	4,600 „
Reluitiuni de vestiminte . .	640 „
Spese in oficiu, cancelaria sî caletoria	31,690 „
Remuneratiuni sî ajutórie . .	3,000 „
Arend'a casei . . .	5,880 „
Conservarea edificieloru . .	100 „
Spese diverse . . .	500 „
Pausiala pentru diurne, spese de caletorie, onorarie, sî spese de manipulatiune pentru conferinti'a instructiunii publice, ce se va infiintiá . . .	6,000 „
Sum'a:	245.010 „
Sum'a rotunda:	245,000 „

*

Scopuri bisericesci.

Recerinti'a.

Beseric'a gr. cat.	99,605 „
„ evaug. de confes. august.	36,000 „
„ „ „ „ elvet.	65.000 „
„ gr. orient. . .	80,000 „
„ unitaria. . . .	5,000 „
Cultulu israiltenu . . .	5,000 „
Sum'a:	290,605 „
Sum'a rotunda:	290,000 „

(Va urmá.) „Fed."

In legatura cu cele ce le-amu amintitu in nr. trecutu, publicâmu sî noi urmatoriulu:

Proiectu

privitoriu la aceea, ca cum este de a se ingrigí, cá sa nu se transplanteze ból'a de vite din Principatele dunarene in Transilvani'a.

Oficiele de contumatia, care suntu asiediate la frontari'a Transilvaniei câtra Principatele dunarene in tempulu de acum in adeveru nu au altu scopu, decâtu, sa impedece transplantarea bólei de vite in Transilvani'a.

Precum e cunoscutu congresulu mediciloru au aflatu originea pestilentiei (ciumei) orientale intr'aceea, ca calatorii la Mecca in zelulu loru religiosu au arsu cá jertfa de impacare pre câmpu liberu o multime de cai, asini sî alte animale cu piele sî cu óse cu totu, sî le-au lasatu sa zaca acolo. Otarirea mediciloru au ordinatu, cá sa se ingrópe inca de tempuriu cadavrele acestea miasmatice sî representantii regimului priveghiaza asupr'a implinirei acestei ordinatiuni. Prin acést'a s'au stersu institutele de contumatia contr'a pestilentiei din orientu cá superflue sî asiá Turci'a sî Principatele dunarene suntu crutiate de astfeliu de spese.

Cumca institutele nóstre contumatiale nu au corespunsu scopului loru, ne argumentéza unu casu, ce s'au intemplatu de curendu in Sabiiu.

La oficiulu de contumatia de aici au venitu o turma de vite cornute, provediute cu atestate ca suntu sanetóse, dintre care insa au muritu mai multe capete de ból'a de vite, parte pre drumu câtra Sabiiu, parte in Sabiiu.

De observatu e, ca turma amintita au trecutu incóce pre drumulu dela comissiunea asiediata in contr'a bólei de vite prin tiér'a Bârsei sî prin secuime sî ca fâra indoiéla au trebuitu sa se infecieze tienutulu intregu, pre unde au trecutu.

Sub atari impregiurâri nu va remané alt'a pentru incungiurarea astoru feliu de nenorociri ameninti atóre pentru economi'a natiunale, decâtu cá totu lucrulu de contumatia sanitara sa se supuna unei schimbâri séu indreptâri.

Starostii, precum e sciutu, relationéza sî despre starea sanetâtiei viteloru, Acelor'a le lipsesce cu totulu cunoscinti'a necesaria, ba chiaru sî possibilitatea, de a putea face impartâsîri demne de incredere, de óre-ce ei i-si baséza datele loru pre spusele altor'a; sî din lips'a simtita de veterinari cualificati nu e cu putintia, de a aflá din Principatele dunarene date sigure.

Propunerea mea merge intr'acolo, cá sa nu se mai intrebuintieze in privinti'a acést'a starosti, ci in loculu loru sa se denuméscu 5 barbati de specialitate, cari sa aiba datorintia, a avea inaintea ochiloru starea sanetâtiei a viteloru cornute din principatele dunarene cu deosebire dealungulu fruntariei Transilvaniei, apoi de a face escursiuni in Principatele amintite firesce cu concessiunea regimului de dincolo, sî de a sî castigá in persóna convictiune, precum sî in fine de a raportá in periode anumite la locurile mai inalte.

Dupa acestea ei voru avé mai incolo datorintia, cá sa visiteze mai de aprópe ori ce turma de vite cornute sî de oi, care aru vrea sa intre in tiér'a nóstra sî deca nu aru fi nici o suspitiune, va se dica, déca voru fi deplini convinsi despre starea sanitâtiei, sa insemne fie-care vita intr'unu modu usioru de cunoscutu, nevatematoriu, sî greu de imitatu, sa dea proprietariloru certificate, care numai singuri ei le potu dá, séu sa controleze certificatele starostiloru, sî numai decâtu sa se petréca sub responsabilitatea loru prelenga inspectiune pana la fruntaria sî aci sa se predeie.

Déca aru trece o turma cu incungiurarea comissiunei, sa se contumatiese numai decâtu.

Contumati'a insa, care are lipsa de o indreptare amesuratu timpului sî scopului, sa fie intr'unu locu inchisu sî potrivitu, eara nu pre munti indepartati, pre care numai atotputernicului Ddieu ii curatia de simburele pestilentiei de vite din candu in candu prin tempestati sî prin impregiurârile timpului acomodate, apoi sa stea contumati'a sub responsabilitatea sî inspectiunea directorului, dara nu a servitoriului, ce curatia.

Prin mesurile acestea s'aru impedecá transplantarea bolei de vite dela graniti'a moldo-romana sî s'aru usiurá lucrulu oficieloru de contumatia pana la regularea fiintiei contumatiei.

Cu timpu aru deveni tóta contumati'â de superflua sî erariulu aru remânea scutitu pana intr' acolo, de spesele cele iusemnate, care le causéza comissiunea sanitaria intréga ce este asiediata in contr'a bólei de vite.

Consciinti'a desteptata a progresului nu va intârdiá, a pune margini sî câtra tierile din Orientu sî clas'a de ómeni lucratóre nu va plânge, pentru intrerumperea productiunei de lucru ce i va vení o usiurare in comerciu.

Dr. Vasiliu Szabó
fisicu in Alb'a superióra.

Reuniunea sodaliloru români.

(Urmare din nr. 81.)

Cu ocasiunea petrecerei din 30 Septemvre (12 Octomvre) sér'a a. c. a avutu reuniunea din bunavointi'a pl. tit. daruitori, in favórea stégului ce are de cugetu a sî-lu face unu venitu de:

1) dóue (2) bancnote a . .	10 fl. = 20 fl.
2) dóue-spre-diece (12) bancnote a	5 fl. = 60 „
3) nóue dieci sî nóue (99) bancnote a	1 fl. = 99 fl.
Sum'a	179 fl.

Lânga care mai suntu de adausu.

4) siepte patrarie de fl. a 25 xr.	1 fl. 75 xr.
5) trei dóue-dieceri	1 fl. 5 xr.
6) ½ de dóue-dieceriu . . .	— 18 xr.
7) sî arama merunta	— 57 xr.
Sum'a totala	182 fl. 55 xr.

Din acésta suma se a acoperitu:

1) pentru musica	20 fl. v. a.
2) pentru sal'a iluminata sî cin'a musicantiloru	39 „ 66 xr.
3) pentru tiparirea bileteloru sî programeloru	3 „ 80 xr.
4) pentru 1 contiu cartonu .	1 „ 84 xr.
5) „ 4 cartone . . .	— 40 xr.
6) pentru 78 cóle de harthia	63
7) pantlici	54
Sum'a	66 fl. 87 xr.

cari subtragenduse din sum'a de mai susu remâne pentra stégu, in casa: .	115 fl. 68 xr.
langa care suntu a se adauge cei dejá adunati dela membri reuniunei . . .	70 „
Sum'a	185 fl. 68 xr.

Dupa schitiarea celoru de mai susu incheiâmu raportulu cu acea viia dorinti'a, cá Reuniunea sa-sî véda acusi indeplinita dorinti'a, carea o simtí asiá de tare la diu'a nascerei M. S. din anulu acest'a.

6—2

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna la 20 Octomvre a. c.

1. La Bodu cu salariu de 100 fl. v. a. sî cuartiru liberu.
2. La Feldiór'a cu salariu de 100 fl. v. a. sî cuartiru.
3. La Apati'a cu salariu de 50 fl. v. a. sî cuartiru.
4. La Cernatulu de josu cu salariu de 50 fl. v. a.
5. La Ozunu, cu cuartiru sî salariu de 50 fl.
6. La Sit'a bazeu cu salariu de 60 fl.
7. La Intorsur'a buzeului, cu 60 fl. v. a. sî cuartiru.
8. La Budil'a, cu 70 fl. v. a. sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, voru adresá subscrisului concursele sele pâna la terminulu de susu, instruate cu atestatele recerute, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale séu pedagogi'a din Sabiiu.

Brasiovu, in 7 Octomvre 1868.

Inspectoratulu de districtu alu scólelorn gr. or. din tractulu II alu Brasiovului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Nr. 24—2

Edictu

Prin care Dimitrie Pop'a din Vale scaunulu Salistei, legiuitulu barbatu alu Mariei Ioann Tauréanu totu din Vale, carele de tempu mai indelungatu au parasitu pre soci'a sea fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei lui, se indetoréza cá in terminu de unu anu negresîtu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca la din contra cererea numitei femei sî in absenti'a prebegitului barbatu se va pertractá sî atari dupa prescrisele canonice.

Sabiiu 27 Sept. 1868.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului prot. alu Sabiiulu I.
Ioann Hanni'a,
Protopopu.

33—3

Concursu·

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. din comun'a Ponorelu Protopopiatulu Zlatnei de susu, cu salariu de 160 fl. v. a. lemne de incalditu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá numitulu postu sa-si tramita timbrate sî francate atestatele loru, ca suntu de religiunea gr. resariténa, ca au absolvatu gimnasiulu de 4 clase, cursulu teologicu, séu pedagogicu, ca sciu cantârile bisericesci, pâna in 20 a lunei 2 Octomvre a. c. la subscrisulu.

Câmpeni, 29 Septemvre 1868.

Ionn Patiti'a,
Protopopu.

35=3

Edictu.

Prin care Oprea Ithianu din Selisce sî Dimitrie Frecea din Telisca, carii de tempu mai indelungatu au parasitu pre sociele loru legiuite Ann'a Ioanesiu Puschila sî Elen'a Dimitrie Her'a din Selisce sî se afla prebegindu in strainatate fâra a se scí loculu aflârii loru, se provóca cá in terminu de unu anu dela datulu de facia cu atât'a mai vertosu sa se afle inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca câtu dupa espirarea terminului acestuia processele divortiali incâminate la forulu matrimoniale subscrisu se voru pertractá sî otârí sî in absenti'a prebegitiloru bârbati susnumiti.

Sabiiu 25 Septemvre 1868.

Forulu matrimonialu gr-res alu tractului protopopescu alu Sabiilui I.
I. Hanni'a
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 85. ANULU XVI.

Sabiiu, in 17/29 Octomvre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

Siedinti'a a IX-a s'au tienutu in 4/16 Octobre a. c. sub presidiulu ordinariu.

Inceputulu siedintiei la 9¼ óre inainte de amédi.

Dupa cetirea protocolului Dlu dep. Puscariu luandu cuventulu face observare, ca in protocolu se dîce, ca la § 7. aline'a 6; s'a decisu, cumca sa se desbata asupr'a principiului alegeriloru directe sî indirecte, sî in urma s'au fâcutu sî votare, ceea ce nu aru fi asia, câci eri s'aru fi votatu numai asupr'a unei propuneri formulate sî projectate de Dlu dep. Dr. Mocioni: ca adeca sa se lase afara cuvintele; „representantiloru pentru alegere,“ dar' nu s'aru fi votatu asupr'a principiului alegerei directe.

Observarea acést'a da ansa la o discussiune mai indelungata, la care luara parte DD. deput. Dr. Maniu, Babesiu, Ioanoviciu, Branu de Lemeny, Cosm'a, Dr. Galu, cari cu putine esceptiuni aparara testulu protocolului.

Mai facendu-se unele observâri neesentiale, Escelenti'a Sea dlu presiedinte enuntia, ca protocolulu dupa cele propuse din partea mai multoru membrii stabilindu-se îlu dechiara de verificatu.

Dlu dep. Babesiu observa, ca asiá dara sî cele ce sau hotaritu eri sa se ceteasca sî verifice.

Escelenti'a Sea Dlu presiedinte aduce la cunoscinti'a congresului, ca au capatatu o harti'a din partea Asociatiunei „Transilvani'a“ pentru ajutorintia imprumutata. Escelenti'a Sea créde a fi facutu destulu recuisitiunei acestei asociatiuni, pre care o recunósce sî Insusi de fórte folositóre sî cu deosebire in privint'a poporului nostru, déca se va da notariatului, cá DD. membrii, care vreau sa cunósca mai de aprópe statutele sî organisatiunea acestei asociatiuni, sa binevoiésca, a ceti harthile acestea.

Dupa incurgerea unei petitiuni prin Dlu dep. din partea comunei bisericesci din Clusiu, privitória la ajutorarea ei din partea orasiului, Esc. Sea Dlu presied. pune la ordinea dîlei continuarea operatului comissiunei de 27 sî anume capulu III despre epitropiile parochiale.

Dlu deputatu Piposiu propune cá presidiulu sa denumésca o comissiune de doi membrii, care pre cându decurge desbaterea sa se însarcineze cu elaboratulu privitoriu la scóle sî se reporteze apoi congresului, câci altmintrea statutulu organicu nu aru fi completu, ci aru fi o res infecta, déca aru remané partea privitóre la scóle afara.

Dlu dep. Gaetanu luandu cuventulu reflectéza la acéstea, ca afla propunerea de nemotivata sî propune, cá sa se tréca la ordinea dîlei (se trece la ordinea dilei).

§. 24, 25, sî 26 se primescu fâra modificare.

La §. 27 face Dlu dep. Serecinu observare, ca punctulu 2 di §-lu citatu nu se póte aplicá la confiniulu militariu, câci aru fi in contr'a legiloru sustatatóre acolo.

Dlu dep. Alduleanu luându cuventulu e de parere, ca la finea capului acestui'a, sa se adauge o clausula de intielesulu acest'a: „dispositiunile acestui capu in confiniulu militaru se voru aduce in consonantia pre calea adaptiunei cu ceilalti factori.“ —

Dupa unele observâri facute din partea unoru Domni deputati se primesce §. 27 cu mica modificatiune, asemenea sî § 28.

Dlu dep. Babesiu face o propunere, la Capu II. carea se da in scrisu presidiului, sî carea merge intr'acolo, ca lipsindu timpulu pentru o dejudecare profunda, regularea sî organisarea de nou a protopresviterateloru se remana in suspenso pana la congresulu venitoriu.

Dlu dep. Alduleanu reflectéza la propunerea acést'a, ca considerantele aduse inainte nu stau, câci ocupânduse seriosu cu objectulu acest'a, l'au studiatu fie-care. Mai incolo comissiunea au avutu inaintea ochiloru operatulu unui barbatu, carele s'au ocupatu dieci de ani cu organisarea bisericei nóstre sî au facutu studii afunde. Iéra priminduse propunerea Dlui dep Babesiu, nu aru fi foru protopopescu, nu s'aru sci, cum se va intemplá alegerea protopresviterului, sî cum sa se imparta instructiele etc. De aceea propune continuarea discussiunei.

Esc. Sea Dlu presiedinte observa ca inca la inceputu dupa ce au predatu elaboratulu seu, au otarîtu congresulu, ca vrea sa organiseze tóte partile provinciei nóstre metropolitane.

Dlu dep. Babesiu observa, ca acést'a nu au sciutu, sî ca nu iea asuprasi responsabilitatea.

Se primescu §§ 30, sî 31 neschimbati.

La §. 32. face Dlu dep. Mangiuca urmatórea propunere:

Dlu dep. Mangiuc'a: Présântite parinte Metropolite sî Presiedinte, sî onoratu congresu!

Spre a putea cu temeiu vorbí sî dejudecá meritulu obiectului: pentru participarea sî a mireniloru in consistoriulu bisericescu, cu sfera de activitate in cause spirituale numite, dupa parerea mea este neincungiuratu de lipsa a chiarificá sî cunósce ce-va mai de aprópe, a) conceptulu numelui biserica; b) causele spirituale (res spirituales) in ce se cuprindu, sî c) origin'a sî istori'a institutului numitu „consistoriu“.

Mare este Dloru caus'a de sub intrebare, sî grea se vede deslegarea ei.

Eu me rogu de domniele vóstre, sa binevoiti, cu privire la insemnetatea cea mare a obiectului, a-lu luá sub drépta sî neamagita dejudecare, sî a nu constringe absolutu in mesur'a tempului sî intrebârile vitali ale bisericei nóstre, cari déca se voru precipitá, sî nu se voru deslegá dupa imperativele recerintie ale tempului, — potu avé dóra sî urmâri dureróse sî daunóse pentru biserica, a câroru responsabilitate nu credu ca o va putea luá cine-va asupra-si.

Eu Dloru, me voiu nisuí pre câtu se póte, sî pre câtu iérta momentuositatea lucrului, pre scurtu a desvoltá meritulu obiecteloru, dupa cum l'amu studiatu eu, sî precum mi-amu formatu eu modest'a mea parere.

Intâiu incepu cu biseric'a, sî la intrebarea: ce este biseric'a? respundu: biseric'a este cuprinsulu, poporului bisericescu sî alu preotiloru; acést'a este definitiunea in intielesu strinsu.

In vechime au fostu pareri, cari de unii pontifici s'a petrecutu sî in codicele numitu: Dreptulu canonicu, de dupa cari pareri s'a afirmatu, cumca: preotulu este biseric'a.

Esc. S. Dlu presiedinte: Este principiu stabilitu in biseric'a nóstra, ca pre biserica preotîme o face?

Dlu dep. Mangiuc'a: Spiritulu tempului au devinsu acésta greutate; insa acésta intârire a purtatu, sî déca va mai fi esistandu, pórta in sine caracterulu tempuriloru agitati, sî mai vechi, in biseric'a lui Christosu, sî eu cugetu, ca din acestu punctu de vedere se póte escusá cu atât'a mai vertosu, fiindu ca prin sciintia, civilisatiune sî cultura se vede a fi devinsa dejá acésta greutate in biserica, sî astadi credu ca suntemu cu totii convinsi, cumca acea faimósa sentintia in biserica: „Salus ecclesiae suprema lex esto“, dîcu acésta sentintia precum de multu s'au sî fâcutu pre aiurea, trebuie sa se intregiésca asiá: „Salus ecclesiae, idest populi ecclesiastici, suprema lex esto“, adeca: Salute ori fericirea bisericei, va sa dîca a poporului bisericescu, este cea mai de frunte, suprema lege. Sî in acestu intielesu, credu eu ca aru trebuí orenduite causele, sî afacerile nóstre bisericesci.

Mai departe trecu la: causele spirituali (res spirituales). Acestea suntu greu de a le otârí sî definí, fiindu ca canonistii, care au scrisu dreptulu canonicu chiamati fiindu spre acést'a, pâna in dîu'a de astadi inca nu suntu un'a, sî intielesi intre sine.

Unii canonisti, au in trodusu sî numitu cause spirituali astfeliu de lucruri, despre cari nici la unu intieleptu alu lumei, sî nici la unu juris consultu nu se afla asiá ce-va; — dara sî din sânt'a Scriptura se vede a nu se putea rectificá. De esemplu: dieciuiéla (dijma) care s'a datu la unele biserici din imperati'a lui Christosu, sî vasele sacre din biserica, cari la unii canonisti se numescu cause spirituali (res spirituales), ori aternatori (adhaerentes), aceea ce, dupa parerea mea, anevoie póte fi adeveratu.

Dara lumea póte sa tréca sî preste acesti'a cu crutiare, câci suntu relative, sî sî ele pórta caracterulu tempului in care s'au denumitu asiá. Se crede, ca impartirea urmatória in a) cause pure spirituali (res mere spirituales) sî b) cause bisericesci (res ecclesiasticae) aru fi mai adeverata sî salutaria. Dupa acésta impartire se aru tiené a) de cause pure spirituali: 1) adeverulu credintiei; 2) predicarea cuventului lui Ddieu; 3) administratiunea sacramenteloru; 4) rugaciunile publice; 5) ceremoniele bisericesci; 6) servitiulu ddiescu; iéra b) de cause bisericesci; 1 persónele preotiesci sî trebile loru in intielesu strinsu; 2) disciplin'a preotiésca; 3) pedepsele preotiesci; 4) causele matrimoniale; 5) patronatulu. (oho!) averile bisericesci, sî dóra mai altele.

In capetu trecu la: Originea sî istori'a institutului numitu consistoriu.

Asupr'a obiectului acestui'a au fostu sî suntu in biserica controverse scientifice de mare resultatu de instructiune.

Sciintia critica se vede a se aplicá sî decide intr'acolo: 1) cumca institutulu consistoriu nu este de origine sî dreptu divinu; 2) cumca nu se póte dovedí nici din statulu republicei jidovesci, carea erá rdpublica teocratica; 3) cumca nici din testamentulu nou nu se póte coindicá necessitatea consistoriului; 4) nici din doctrin'a sî pracs'a apostoliloru; 5) cumca nici apostolulu Pavelu nu au invetiatu despre necessitatea acestui institutu, precum vréu unii; 6) cumca consistoriulu nu purcede din judetiulu presbiteriloru; 7) dara nici din judetiulu episcopescu; 8) cu atât'a mai putienu din sinodulu eparchialu.

Este lucru cunoscutu cumca inca in alu 2-lea seculu dupa Christosu, sub imperatulu Adrianu, se judec'au trebile civile in judetiulu numitu „consistoriu“ unde de regula presidia imperatulu; judecatorii acestui judetiu se numeau „asesori“. Grecii au numitu acestu judetiu „Sinedrionu“, care numire se crede a purcede, din jidovescu Sanhedrin.

Dela acestu judetiu imperatescu numitu: „Consistoriu“, s'a imprumutatu numele sî form'a consistorieloru nóstre bisericesci, cari s'au desvoltatu istorice in decurgerea seculiloru, dejudecandu-se causele bisericesci mai multu dupa dreptulu romanu, dara mai ca in specia dupa procedura (partea formaria) a acestui dreptu ; pâna cându din alú 12-lea seculu incependu s'a constituitu mereu sî dreptulu canonicu in forma corespundietóre cerintieloru.

Imperatii judec'au pre episcopi sî clerici, precum sî causele bisericesci, in consistorele loru civile, precum au făcutu inceputulu sî primulu Imperatu crestinescu Costandinu celu mare, care se numea pre sine episcopu dela Ddieu constituitu preste toti Episcopii, spunendu Episcopiloru sa grijésca numai de trebile interióre ale biseriCiloru ; suntu unele marturii sî in contra acestei afirmâri, insa pracs'a tempuriloru acelor'a dovedesce din contra.

Pentru care amestecare a imperatului Constantinu in trebi bisericesci l'au sî certatu sî ocâritu Episcopulu dir Cordub'a Spaniei. — Sî cu istori'a a mâna se póte dovedí, cumca in tóte imperatiele, sî in toti seculii, precum in biseric'a orientului, asiá sî in acea a apusului, pâna astadi nu au incetatu cért'a sî pretensiunile — in mesura mai mare ori mai mica — de a participá sî mirenii in judetiele bisericesci ; ba ce este mai multu, ne-a pestratu istori'a date, cumca au fostu tempu, inca inainte de reformatiunea protestantiloru, cându in unele state din Germani'a sî in Franci'a preotimea laolalta cu mirenii siedea in consistoriu sî judecá nu numai causele bisericesci, ci pre cumu se vede sî mirenesci ; deunde apoi se au nascutu cérta intre capii lumesti sî bisericesti.

Sî iéca astadi acésta intrebare de a participá si mireni in consistorele besericesci ca judecatori, la ordinea dilei in acestu maritu congresu.

Acést'a ar' fi dupa parerea mea pre scurtu, originea sî istori'a consistorieloru, câci a desvoltá principiele aci enuntiate pre largu nu me ingaduie timpulu sî dóra nici loculu.

Dupa promiterea acést'a, eu sumu asiá de liberu a face urmatória motiune ori propusetiune:

Cumca consistoriulu sa se compuna din preoti sî mireni, inse incâtu sa se póta constituí asiá: 1) cumca in cause pure spiritnali (res mere spiritu-ales), precumu sî in cause bisericesci (escipiendu causele de disciplina preotiésca sî causele de matrimoniu, incâtu acestea privescu despartîrea matrimoniului de totu, ori dela patu sî mésa), se judece numai preuti ; era 2) cumca, in cause de discipline preotiesti sî in causele de matrimoniu, cu privintia numai la despartirea casatoriei de totu, ori dela patu sî mésa, se judece preoti dinpreuna cu mireni in numeru asemenea.

Sî acést'a credu, dupa priceperea mea, a fi cu putintia sî inca din urmatórele motive : 1 fiindu ca, spre a luá si mireni parte in consistoriulu besericescu la deciderea causeloru anumite, este deja o necesitate fisica sî morala devenita imperativa.

2. fiindu, ca nu este in contr'a canóneloru, déca sî mireni voru luá parte in consistoriu la dejudecarea causeloru numite (déca se va afirmá din contra îmi retinù dreptulu inca odata de a vorbí la obiectu spre demustrare.)

3. fiinduca, causele besericesci memorate suntu de natura spirituale sî secularia de unde urméza naturalminte, cumca precumu suntu causele, asiá trebuie sa fie sî judii (quales suntu causae, tales requiruntur judices)

4. fiinduca, beseric'a pre cumu amu aratatu mai susu, sta din poporulu besericescu sî din preoti, de unde urméza, ca mireanu nu póte fi eschisu cu dreptate a judecá de causele séle besericesci, dar mai vertosu amu judecá de cele cari suntu de natur'a spirituala sî secularai.

5. fiinduca, fâra dreptu se obiectéza mireniloru ignoranti'a in S. Scriptura, de óre-ce prin primirea darului Duhului santu, s'a reversatu binefaceria, noului testamentu asupra tuturoru crestiniloru sî nimenea nu este opritu a judecá de religiune, incâtu din temeiurile S. Scripturi sa póta desclini binele de reu

Apoi apostolulu Pavelu dîce. Toti crestini suntu neamulu celu alesu, toti suntu sacerdoti regali, poporu santu. —

In urma ajunge, sî este destulu in jude: inteligintia rei.

6. fiindu ca, consistoriulu resp. déca ar' sta din preoti sî mireni, in reciprocitatea colegiala, anevoie se va puté gresí in contra legiloru bisericesci!

7. fiinduca, chiaru santa Maica biserica invatia dicându:

Daca te au vetamatu de aprópele, sfatuescelu singuru, apoi chiama inca 2 frati spre alu certá, in urma aratalu bisericei. Biserica inse o forméza sî poporulu bisericescu, dreptu acést a credu ca aru putea judeca sî elu de dreptu.

8. fiindu ca, déca este absolutu de lipsa, sa potu afla de judecatori sî barbati mireni cu studii teologice.

9. fiindu ca, déca tréb'a acést'a nu este in contr'a canóneloru, atunci traditiunea sî pracs'a bisericei gr. or. ortodocse, inca nu póte fi astufeliu de decidatória fatia cu spiritulu timpului sî recerintiele imperative ale salutei poporului bisericescu.

Acestea suntu prescurtu motivele mele, pentru introducerea mireniloru in consistoriu de judecâtori in causele numite.

Onoratu Congresu! sciu, sî eu, precum scie dóra mai tóta lumea nóstra bisericésca, cumca pre fundamentulu canóne[illegible] s'au pastratu biseric'a nóstra, sî pre fundamentulu chiaru a acestoru canóne ne aflâmu noi astâdi ací adunati, asemenea recunoscu eu, cumca acestea canóne trebuie sî in venitoriu sa fia scutulu bisericei, — insa eu trebuie marturisescu cumca aceea ce se cere, nu este incontr'a canóneloru, apoi sub impregiurârile intetitórie, optimismulu nu este bunu sî se póte templá, cumca dusimanulu dinlauntru multu mai inainte va sa fie spre stricaciune decâtu celu din afara de care se temu unii.

Pentru acést'a eu recomendu onoratului congresu, in seriósa atentiune sî dejudecare caus'a acést'a vitala a bisericei nóstre.

Dlu dep. Galu: Inaltu presidiu maritu congresu! Nu vréu sa-i urmezu antevorbitoriului pre terenulu istoriei bisericesci, din care si-au alesu datele spre a dovedí permissibilitatea intrârei mireniloru in scaunele protopopesci sî consistoriali ; adeca a luârei toru parte la judecare in trebile disciplinari sî matrimoniali. Fiindu ca vre-unu datu positivu din istori'a bisericei nóstre n'a reprodusu, ci multe semne me lasa a crede, ca dlui in tóta argumentarea sea a avutu inaintea ochiloru dreptulu canonicu sî istori'a bisericésca a bisericei catolice, asiá i-lu vediui acceptandu impartirea trebiloru bisericesci in res moere spirituales, res ecclesiasticae et mixtae in intielesulu cum e obicinuitu in biseric'a catolica, asiá l'amu audîtu vorbindu despre dreptulu de patronatu sî luându de acolo arguminte, pâna cându totu canonistulu gr. orientalu scie, ca dreptu de patronatu in biseric'a nóstra nu esista.

Preste totu incâtu e admissivera propunerea dlui antevorbitoriu din punctu de vedere alu canóneloru positive a bisericei nóstre, lasu sa desfasiure sî deslusiésca ómeni competenti, cari in urm'a unui studiu mai lungu, cârui'a si-au consacratu viéti'a, au petrunsu in spiritulu acestoru canóne, credu ca ne-aru puté dá in asta privintia mai buna chiarificare Escelenti'a Sea Par. Metropolitu sî Archiepiscopu, câci in cestiuni de atare insemnetate cându o norma chiaru ne lipsesce, mi va concede sî dlu antevorbitoriu, cumca nu se póte luá omulu dupa esplicatiunile dubie a unui séu altui canonu, ci deducerile sa se faca din spiritulu intregului cuprinsu alu canóneloru cu privire la pracs'a bisericésca. Constatezu numai de pâna acum, cumca propunerea dlui antevorbitoriu involvédia o reforma adencu taietóre in organismulu nostru bisericescu, sî ca spre a ne puté dechiará pentru atare reforma trebui ása ne documentedie necessitatea schimbârei stârei de pâna acum a institutiuniloru nóstre, oportanitatea sî practicabilitatea modrului de innoire recomendata de densulu. Acést'a inse nice pre departe nu a făcut'o nice nu-lu amu auditu argumentându in directiunea acést'a, sî nice ca i aru fi fostu usioru, pentru ca trebuia sa se dovedésca, cumca preotimea fiindu ea singura judecâtóre in trebile acéstea a comisu atari abusuri, câtu in interesulu binelui comunu alu inaintârei sî inflorirei bisericei nóstre causele acelea nu se potu lasá pentru mai incolo in mân'a preotimei, iara de alta parte, cumca mireni aru da mai multa garantia in asta privintia. Sa ne ferimu mai incolo Dloru de a face din trebile nóstre stricte luate bisericesci lucruri lumesci, cá nu cumv'a in urma sa nu ne remâna mai multu nimicu bisericescu, in intielesulu strinsu alu cuventului sî se surpâmu prin acést'a cu timpu tóta autonomi'a bisericei.

Din acestea motive sum in contra propunerei Dlui Mangiuc'a sî sprijinescu principiulu adoptatu de comissiune.

(Va urmá)

Evenemintele politice.

Sabiiu, 16 Octomvre.

Legea pentru nationalitâti in forma de proiectu din partea comissiunei o publicâmu mai la vale in tóta estenderea ei*) Cei ce au cetitu proiectulu serbiloru sî românilonu, publicatu sî din partene in trecutu, voru aflá diferinti'a intre unulu sî altulu. Aici la loculu unde avemu mai multu de a inregistrá fapte, observâmu, ca punerea in lucrare a proiectului de fatia va involve greutâti pentru acei cetatieni ai statului, unde limb'a magiara nu are atât'a frecuentia. Patres couscripti, mai alesu ai natiuniloru nemagiare, voru ave indoita detoria de a atrage atentiunea asupra acestoru greutâti cari impreuna cu sine dauna pentru afaceri sî pentru cetatienii respectivi sî prin urmare pentru statu.

Dupa „Esti Lap“ asupra legei de uniunea Transilvaniei cu Ungari'a s'a tienutu o conferinti'a la ministrulu cont. Em. Miko. Proiectulu de lege privitoriu la uniune cuprinde intre altele incetarea gubernului transilvanenu la 1 Maiu 1869; incetarea numirei teritórieloru usitata pâna acumu dupa nationalitâtile : unguriloru, secuiloru sî sasiloru ; comitii supremi, judii regesci, capitanii supremi sî comitele sasescu se facu membrii casei magnatiloru in diet'a Ungarei Comitatele sî celelalte jurisdictiuni voru comunicá deadreptulu cu ministeriulu ung. respunsabilu; cu tóte acestea insa va resiedea in Transilvani'a unu comissariu alu regimului.

In universitatea fundului regiu in siedinti'a sea dela 26/14 Octobre asternu Klein, Bedeus sî Theil o propunere de urgintia cá protestatiune in contr'a dicisiunei dietale dela 19 Oct. a. c. in urm'a cârei a dóu'a instantia in afaceri judecâtoresci va fi numai Tabl'a regia de a M.-Vasiarheiu pentru intréga Transilvani'a.

Din afara, scirea ce ni se pare mai insemnata este, ca iéra se vorbesce de invitarea la unu congresu europeanu. Invitarea aru urm'a sî acum din partea Franciei.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 10 Octobre se imputernicesce presiedintele cá sa conchieme prin telegrafu pre 15 Octobre pre membrii comissiunei nationalitâtiloru, cari suntu absenti, la consultare comissionala.

Dupa unele raporturi ale comissiunei verificatóre se pune la ordinea dilei proiectulu de lege privitoriu la sistarea legei de usura.

Se incépe desbaterea generala. Ministrulu de justitia Balth. Horvath recomanda prin o vorbire projectulu de lege spre primire.

Dupa desbaterea speciala se primesce projectulu amintitu cu unele modificatiuni. Acest'a se cetesce apoi in siedinti'a din 12 Octobre a casei de susu sî se tiparesce spre a se pune la ordinea dîlei; eara in siedinti'a casei de josu totu din 12 Octombre, dupa incurgerea unoru petitiuni dupa a trei'a cetire se primesce unanimu proiectulu susu amintitu impreuna sî projectulu de lege privitoriu la desdaunarea urbariala.

In siedinti'a din 15 Octobre cetesce referintele Ludv. Horvath raportulu comissiunei centrale despre raportulu comissiunei de condificatiune in caus'a principieloru fundamentali, ce suntu de a se tractá in sensu legislatoriu, a proiectului procedurei civile, cari se voru pune in siedinti'a urmatóre la ordinea dîlei. Bar. Gabr. Kemény referéza, ca cu privire la stirpirea lotriloru comissiunea finantiala afla de ajunsu o suma de 60,000 fl. In fine se otâresce ca in siedinti'a viitóre sa se puna la ordinea dîlei legea privitóra la venatu.

Siedinti'a din 19 Octobre. Dupa unele interpelatiuni, intre care este si a dep. Simay câtra ministrulu de finantia pentru sistarea vâmei, ce se platesce la poduri sî drumuri in Tranni'a, — se incepe desbaterea asupr'a principieloru fundamentali a procedurei civile, care se primescu pâna la „sistarea tableloru districtuale.“ Ací se nasce o desbatere infocata asupr'a punctului c) din projectulu comissiunei, unde se dîce, ca de o cam data sa fia numai o tabla reg. in Ungari'a sî unu'a in Tranni'a. La desbaterea acést'a luara parte mai multi deputati, dintre cari cei mai multi vorbira pentru proiectulu comissiunei sî in fine se primesce acest'a cu maioritatea voturiloru.

---

*) Traducerea „Federatiunei“.

Siedinti'a din 20 Octobre. Dupa autenticarea protocolului vine la ordinea dilei reformarea procedurei civile. La punctulu e), despre judecatori'a preotiésca asupr'a casatoriei, ié K. Tisza cuventulu, combate principiulu, cá sa judece preotii despre casatoria, nu se invoiesce pre deplinu nici cu projectulu comissiunei, ci e de parere, ca ori-ce causa fâra esceptiune sa se otarésca inaintea forului civile; daru fiindu ca recunósce elu insusi, ca prin aceea inca nu aru fi deslegata cestiunea, sa se esprime cas'a: ca deórece cestiunea acést'a nu se póte deslegá definitivu, fâra prin introducerea casatoriei civile, asiá se insarcinéza ministeriulu, cá inca in decurgerea sessiunei presinte sa aduca unu projectu de lege in privinti'a acést'a (aplause in stâng'a). —

Superintendintele Geduli luându cuventulu nu afla in reportulu comissiunei centrale egal'a indreptatire, pentru ca dupa acést'a consonantia cu propunerea originala a ministeriului, credinciosii bisericei romano-catolice, unitii si greco-orientalii aru avea sa decida de aci inainte causele de casatorie la forurile loru proprii de casatorie. Despre cele dóue confessiuni, despre cea evangelica din Transi'a si despre cea a unitariloru nu se amintesce in raportu nemic'a, insa se póte presupune, ca nici pre acestea nu le va angustá in esercearea drepturiloru loru câstigate, asiá aru mai fi israelitii si evangelicii din Ungari'a esclusi dela dreptulu, de a-si judecá causele loru de casatoria inaintea judecatorieloru loru proprii bisericesci. Cumca acésta impregiurare nu aru corespunde principiului de egal'a indreptatire o aru putea vedé ori cine. Vorbesce apoi despre casatoriele amestecate cu catolicii, despre consecintiele cele nedrépte, ce le au acestea in favórea catoliciloru, si in fine recomanda egal'a indreptatire, in privinti'a legei din cestiune, pentru tóte confessiunile. La cestiunea acést'a mai vorbira Gabr. Varady si Deak pentru propunerea lui Tisza, asemenea: Csanady, Bobory. Szasz si Dobransky vorbescu pentru Geduli, Sigismund Poppu pentru propunerea comissiunei centrale. Cuceticiu apara in contradicere cu cas'a intréga forurile preotiesci preste totu si documentéza necessitatea loru din dogmele catolice.

In fine se face votisare. In contr'a propunerei comissiunei de codificatiune voteza 147, pentru propunere 80; absenti suntu 174 de ablegati. — Dupa acést'a se votéza asupr'a propunerei sectiunei centrale si se primesce prin majoritate.

In siedinti'a din 21 Octobre a casei de susu se cetesce raportulu comissiunei despre desdaunarea . . . . urbariale si dupa desbaterea generale se primesce projectulu de lege cu unanimitate in desbaterea generale si se primescu toti §-fii cu o mica modificatiune. — Bela Liptay recomânda projectulu de lege despre sistarea legei de usura, carele atâtu in desbaterea generale, câtu si in cea speciale se primesce fâra vreo discussiune esentiale.

Siedinti'a din 21 Octobre a casei de josu. La ordinea dilei e continuarea desbaterei asupr'a principiiloru fundamentali din procedur'a civile. La punctulu 11, carele otaresce, ca ori ce causa póte trece prin cele trei instantie pâna e in posessiune, face N. Szabó amendamentulu, ca deja dupa sentinti'a instantiei a dou'a are sa urmeze implinirea ei. Alte amendamente si observâri facute din partea unor'a, nu se primescu. Si asiá principiele procedurei civile, accentuate de comissiunea centrala, suntu primite si in desbaterea speciala. —

Proiectu de lege despre egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru.

Cetatienii tierei de deosebita natiunalitate fiindu dechiarati de egalu indreptatiti inca si cu privire la folosirea limbei loru materne, indreptatirea loru egale, cu respectu la unitatea tierei, la possibilitatea si oportunitatea practica a guvernârei si a administratiunei de justitia rapede si punctuali, se statoresce in urmatórele:

§ 1. Fia-care cetatiénu alu tierei póte sa-si dee esibitele in limb'a materna la comunitatea sea propria si incâtu va puté fi intielesu, si la alte comunitâti, asijderea la oficiulu seu cercuale si bisericescu, precum si la guvernulu statului.

In comunitâtile acele, unde nu póte fi intielesu in limb'a sea materna, se póte folosí de limb'a protocolului, séu de óre care-va limba protocolari'a a comunitâtiei séu a jurisdictiunei respective;

in esibitele adresate jurisdictiunei sele si organeloru centrali séu cercuali, se póte folosí de limb'a protocolului séu de óre-care-va limba protocolaria a jurisdictiunei séu a comunitâtiei sele proprie; in esibitele adresate altoru jurisdictiuni séu organelore acelor'a, numai de limb'a protocolaria seu de care-va limba protocolaria a jurisdictiunei respective.

Folosirea limbei pre terenulu legislativu este determinata prin §§. 13—21.

§ 2. In adunâri comunali, bisericesci si municipali, folosirea limbei materne este libera tuturoru acelor'a, cari au dreptulu de a vorbí.

§ 3. Fia-care cetatiénu are dreptulu pentru sine séu in societate cu consocii sei de specialitate, de a determiná limb'a instructiunei, respective limb'a manipulatiunei afaceriloru in tóte scólele private, institutele si reuniunile infiintiate sub priveghiarea guvernului din mijlócele proprie séu intrunite legalminte pentru promovarea economiei publice, a industriei, comerciului, a artiloru, sciintieloru si a desvoltarei generali.

Cu privire la folosirea limbei afaceriloru, voru fi a se tiené in vedere determinatiunile §-lui 1.

§ 4. Comunitâtile bisericesci suntu indreptatite, remanendu neatinse drepturile jurisdictiuniloru loru bisericesci, a determiná limb'a, in carea voru fi a se duce matriculele si a se decide causele bisericesci, precum si intre marginile legei de instructiune a tierei, a determiná limb'a instructiunei in scólele loru.

§ 5. Corporatiunile si jurisdictiunile mai inalte bisericesci i-si determina ele insele fatia cu comunitâtile bisericesci limb'a discussiunei, protocolului, manipulatiunei interne si a comunicatiunei. Déca acést'a nu aru fi limb'a oficiale a statului, protocolulu se va manipulá, dinpunctulu de vedere alu priveghierei statului si in limb'a oficiala a statului.

Limb'a corespundintiei deosebiteloru biserici si jurisdictiuni superióre bisericesci intre sine este limb'a oficiale a statului.

§ 6. Comunitâtile bisericesci, precum si jurisdictiunile mai inalte si supreme bisericesci se potu folosí in esibitele loru câtra guvernu de limb'a loru de manipulatiune séu protocolaria si de limb'a oficiale a statului, in esibitele loru câtra jurisdictiuni si câtra organele acestor'a se potu folosí de acelesi limbi séu, déca au mai multe limbi protocolarie, de un'a dintre aceste.

§ 7. Adunârile comunali potu ele insele a-si alege limb'a loru protocolaria si de manipulatiune interna. Protocolulu are a fi manipulatu totu odata si in limb'a in care $^1/_5$ dintre membrii indreptatiti voru aflá de lipsa manipulatiunea acelui a.

§ 8. Deregatorii comunali suntu indetorati a se serví in atingerea loru cu individii particulari, in câtu se póte de limb'a acestor'a.

§ 9. In esibitele loru adresate guvernului, comunitâtile potu sa si intrebuintieze limb'a loru protocolaria séu limb'a oficiale a statului, iéra in cele adresate jurisdictiuniloru, limb'a statului séu limb'a protocolaria a respectiveloru jurisdictiuni. Aceea-si mesura va fi de observatu si cu privire la esibitele adresate jurisdictiuniloru, luându afara totusi organele cercuali proprie, câror'a potu fi predate si in limb'a loru protocolarie proprie.

§ 10. Limb'a protocolaria si de manipulatiune interna a jurisdictiuniloru, afara de limb'a oficiale a statului, este ori-care limba, a cârei'a folosire este considerata de necesaria celu putienu prin un'a a cincea parte a celoru indreptatiti de a votá. —

§ 11. Déca in sensulu § lui 10 óre-care-va jurisdictiune va intrebuintiá in manipulatiunea protocolaria si oficiele prelângalimb'a oficiale a statului inca si un'a alta limba, testulu conceputu in limb'a oficiale a statului va decide in casuri de dubietate atâtu cu privire la intielesulu protocolului câtu si la citatiunile oficiali.

§ 12. Déca din partea jurisdictiuniloru se voru asterne guvernului socótele comunali séu orfanali, cari nu suntu concepute in limb'a oficiale a statului, séu se voru asterne pre calea apelatiunei plansori private, cari asisderea nu voru fi concepute in acésta limba, trebuie sa i se substérna totu odata si o traducere autentica magiara, mijlocita prin jurisdictiuni.

Spre acestu scopu, fia-care jurisdictiune, unde va fi de lipsa, este indetorata a-si intocmí unu traducatoriu séu mai multi, provediuti cu cunoscinti'a limbiloru recerute; cari se voru indetorá prin juramentu la implinirea punctuale si fidela a agendeloru loru.

§ 13. Deregatorii jurisdictiuniloru suntu indetorati a se folosí in atingerea loru cu comunele, adunârile, jurisdictiunile mai inalte baserecesci, reuniunile, institutele si particularii de sub sfer'a activitâtii loru oficiali, incâtu se póte de limb'a acestoru din urma.

§. 14. Intre sine si in scrisorile adresate guvernului, jurisdictiunile se folosescu de limb'a oficiale a statului, inse in un'a rubrica mai de aprópe voru puté intrebuintiá si limb'a, care o folosescu, pre langa limb'a statului, in protocolu si in manipulatiunea interna.

§. 15. Fia-carele locuitoriu alu tierei, in casurile cându, fâra intrevenirea vre-unui advocatu, ori ca acusatoriu, acusatu, séu petitiunatoriu, in persóna séu prin vre-unu mandatariu alu seu e in dreptu de a rechiamá scutulu legiloru si ajutoriulu judiciale, este indreptatitu a se folosi:

a) inaintea judecatoriei comunitâtii sele, de limb'a sea materna,

b) inaintea judecatoriei altoru comunitâti, de limb'a séu de un'a dintre limbele, in carea se manipuléza protocolulu si afacerile comunitâtii respective,

c) inaintea judecatoriei jurisdictiunali din cerculu seu propriu, de limb'a manipulatiunei interne, séu protocolaria a comunitâtii sele proprie;

d) inaintea altoru judecatorie, fia aceste din jurisdictiunea sa propria séu din una jurisdictiune straina, va avé a se folosí de limb'a protocolaria a jurisdictiunei, de carea se tiene judecatori'a respectiva.

§. 16. In casulu aretatu la § 15, atâtu in procederea sea relativa la procesu câtu si afara de ace'a, la ascultarea martoriloru, la inspectiunâri judiciali si la alte acte judecatoresci, judele se va folosí de limb'a persóneloru ascultate séu intrebuintiate, inse in protocolulu de pertractare de limb'a oficiale a statului; in casu inse candu partidele nu aru intielege acést'a din urma, judele va esplicá partideloru cuprinsulu protocolului, in casu de lipsa cu ajutoriulu unui interprete.

Judele este asisderea indetoratu a esplicá si, dupa impregiurâri, a interpretá partideloru inca si documintele mai insemnate a le procesului, in casu cându acestea aru fi concepute intr'una limba neintielésa de un'a séu alt'a dintre partidele litigante.

In interesulu partidei, carea are a fi citata, resolutiunea de citatiune se va concepe in limb'a ei materna, in casu cându se va poté eruí cu de grab'a, de altmintrea in limb'a protocolaria a comunitâtii, in carea locuiesce partid'a care are a fi citata, séu chiaru si in limb'a oficiale a statului.

Testulu originale si autenticu a celoru-lalte resolutiuni, decisiuni séu sentintie, este totu-deun'a celu magiaru, judele este totu-si indetoratu a le face cunoscute, respective a le immanuá fia carei partide inca si in limb'a, carea partid'a o doresce, in câtu acésta limb'a ar' fi aceea séu un'a dintre acele, in carea se manipuléza afacerile si protocólele jurisdictiunei, de carea se tiene si judele insu-si.

§. 17. Déca asemeni procese se continua la instantia mai inalta, judecatoriulu e indetoratu ex offo, cá tóte documintele, cari nu suntu concepute in limb'a oficiale a tierei, sa le traduca in limb'a ungurésca, prin traducatorii sistemisati in fruntea jurisdictiunei, si se sustérna traductiunile deodata cu procesulu la judecatori'a de apelatiune.

Decissiunile, conclusele si sentintiele judecatorieloru mai inalte au a se concepe in limb'a oficiale a tierei, prin urmare la publicarea acelor'a, judecatori'a de I instanti'a este indetorata a observá aceea-si prescriere, care s'a aretatu in puntulu din urma alu §. 16. in privinti'a publicatiunei sentintieloru judecatoresci de I instanti'a.

§. 18. In tóte procesele, in cari pârtile se suplinescu séu trebue sa se suplinésca prin advocatu, limb'a pertractârei, a decissiuniloru, concluseloru si sentintieloru, este limb'a oficiale a statului.

Esceptiune face numai conclusulu de citatiune in privinti'a cârui au a se observá determinatiunile §-lui 16.

Fie-care parte este indetorata, cá sa adauga documintele intrebuintiate, in câtu acelea nu voru fi concepute in limb'a **oficiale** a tierei sî una traducere **ungurésca**.

Traducerile subsemnate in comunu de representantii ambeloru pârti, cari pórta procesu, au a se considerá cá autentice, daca inse partea contraria ar' trage la indoiéla fidelitatea traducerei unguresci, traducerea are a se autenticá prin traducatoriulu jurisdictiunalu.

Protocólele despre inspectiunâri sî ascultarea de martori, au a se concepe sî in atari procese in limb'a persóneloru ascultate, inse in casu de apelatiune are a se adauge la protocolu sî traducerea **ungurésca** ex offo.

§. 19. Prescrierile de tacse, cu privire la traducatorii, cari au a se asiediá la juridictiunile singuratice, le va statorí ministeriulu de interne.

Daca documintele suntu concepute intr'o limba pentru care la respectiv'a juredictiune nu este traducatoriu de specialitate, — acelea au a se tramite la sectiunea de traducere, ce se va organisá spre acestu scopu in sinulu ministeriului de interne.

§. 20 La afacerile, cari cadu sub competinti'a judecatorieloru cambiali, limb'a procesului, in interesulu credetului publicu, este limb'a **oficiale** de statu.

§. 21. Limb'a manipulatiunei interne a judecatorieloru seculari, cari aterna de la alegere, e limb'a **oficiale** de statu; judecatoriele seculari si-alegu ele inse-si limb'a manipulatiunei.

§. 22. La deregatoriele cartei funduale are a se intrebuintiá limb'a oficiale de statu, totu-si resolutiunile sî estrasele, daca poftescu partidele, au a se edá sî in limb'a protocolaria sî a manipulatiunei interne a juredictiunei.

§. 23. Limb'a oficiale a judecâtorieloru, cari depindu de la denumirea guvernului **eeschisivu** cea **ungurésca**.

Spesele traducerei le solvesce in procese partea, carea pierde; ele trebuie inse antecipate de câtra partea, carea susterne documintele de tradusu. Unde nu obvine asemene casu, cum **ede** la protocólele despre inspectiunare sî ascultarea marturiloru, detorinti'a anteciparei ingreuneza pre actoru.

§. 24. Daca ómeni privati, baserice, societâti private, institute private si atari comunitâti, cari nu posiedu neci unu dreptu juredictiunalu, nu ar' intrebuintiá in esibitele loru câtra guvernu limb'a oficiale a acestui-a, are a se adauge testului ungurescu alu resolutiuniloru, ce voru urmá pre asemeni esibite, **afara de casuri urginte**, sî o traducere in limb'a esibitului.

§. 25. In interesulu succesului instructiunei publice, in interesulu culturei comune sî a prosperitâtii, ministrulu de instructiune este indetoratu a se ingrigí, cá cetatienii patriei de fie-care natiunalitate se-si póta cultivá pruncii in limb'a materna

Spre acestu scopu, minîstrulu de culte dispune, cá in tienuturile, unde suntu numerosi cetatianii de o natiunalitate, sî nu este scóla corespundietória indigintieloru poporatiunei, séu nu suntu destule institute de invetiamentu de acestea, sa se infiintieze dupa potintia institute de invetiamentu, corespundietórie scopuriloru atinse.

§. 26. In tienuturile in cari se usueza mai multe limbe, ministrulu de culte are a se ingrigí, cá scolarii din scólele midiulocie se capete invetiatura deplinu gramaticale sî in limb'a loru materna.

§. 27. La institutele de invetiamentu mai inalte, cari se voru infiintiá in tiéra, se voru radicá catedre pentru limbele natiunalitâtiloru, cari locuescu in massa in acelu tienutu.

§. 28. La universitatea tierei limb'a propunerei este cea **ungurésca**, totu-si — in câtu nu se va fi facutu pân'acumu — se voru radicá catedre pentru limbele cari se usueza in tiéra sî pentru literatur'a loru.

§. 29. Fiindca la inlocuirea oficieloru sî in venitoriu se va considerá numai capacitatea personale, natiunalitatea cuiva nu mai póte fi piedeca nici de ici in colo, pentru inaltiarea lui la vr'unu oficiu ori demnitate. — Guvernulu statului se va ingrigí, cá pentru oficiele tierei sî anume pentru posturile de comiti supremi, sa se aplice dupa potinti'a persóne din natiunalitâtile deosebite, cari suntu versate in limbele recerute sî provediute sî de altmintrea cu cunoscintiele necesarie.

§. 30. Ordinatiunile legiloru de mai inainte, cari stau in contradîcere cu determinatiunile de susu, prin acést'a se desfiintiéza

Carolu **Kerkápolyi**.
Ludovicu **Horváth**.

Bugetulu anului 1869.

(Fine.)

Scopuri pentru studie.

Inspectiunile generale ale cercuriloru scolare	27,400 fl.
Pentnu sustinerea sî ajutorarea institutelorn de invetiamentu	251,300 „
Stipendie sî alte spese pentru instructiune	60,300 „
Sum'a:	339,000 „
Sum'a rotunda:	339,000 „

Inspectiunile generale ale cercuriloru scolarie.

Salariele oficialiloru	19,000 fl.
Lefele siervitoriloru	600 „
Arend'a casei	1,800 „
Recerintie pentru oficiu sî cancelarie, spese de calatoria sî pausialu de diurne	3,880 „
Remuneratiuni sî ajutorie	620 „
Spese eventuale	1,500 „
Sum'a:	27,400 fl.

Sustienerea sî ajutorarea instituteloru de invetiamentu.

Subventiunea universitâtii	50.000 „
Politechniculu iosefinu din Bud'a	50,000 „
Recerintie pentru cancelaria, remuneratiuni, recerintie teoretice sî practice, materialu de focu, conservarea edificíeloru, spese de caletoria	60,059 „
Pentru museulu industrialu, ce se va infiintiá in Pest'a	20,000 „
Ajutoriu pentru infiintiarea unei sale autonomice in spitalulu lui Rochu	4,000 „
Pentru sustinerea institutului domnisióreloru anglese, sî pentru institutulu loru de invetiamentu	4,000 „
Subventiune scólei reale superióre din Pojonu	4,000 „
Scól'a reala inferióra din Cremnitiu	4.500 „
Scól'a reala inferióra din Leacovi'a	13,530 „
Gimnasiulu serbescu din Neoplant'a	7,000 „
Academi'a de dreptu din Sabiiu	16,490 „
Academi'a de dreptu din Clusiu	13,780 „
Institutulu medicu-chirurgicu din Clusiu	19,360 „
Gimnasiulu de statu din Sabiiu	19,631 „
Scól'a reala inferióra din Gyergyö-Szt-Miklos	2,710 „
Instructiunea mosieloru din Sabiiu	621 „
Scól'a elementaria gr-cat. din Lapusiulu ung.	2,250 „
Gimnasiulu gr-or din Brasiovu	4,000 „
Scól'a reala superióra din Sabiiu	5.000 „
Sum'a:	251,331 fl.
Sum'a rotunda:	251,300 „

Stipendie sî alte spese pentru studie.

Stipendiele de caletoria pentru universitâti, academie de dreptu, politechnicu, gimnasie, candidati de profesura	15,000 fl.
Pentru sustiennerea a trei elevi din Banatu in teresianulu c. r.	5,725 „
Recerintele oficiului sî ale cancelariei comissiunei pentru esamenele de statu	800 „
Subventiunea casei orfaniloru din Sabiu	12,650 „
Pentru invetietoriulu desemnului la scól'a elementaria din Clusiu	315 „
Ajutorarea fondului elementariu	10,045 „
„ „ de stipendie	246 „
„ studintiloru seraci	1,200 „
Premie pentru frecuentarea scóleloru	700 „
5 stipendie de ale lui Goldbergu	630 „
Desdaunarea diecimei pentru colegiulu reform. din Aiudu	3,545 „
Sum'a:	60,856 „
Snm'a rotunda:	60,000 „

Recerintie pentru cultur'a publica.

Recerintie.

Educatiunea poporala	400,000 „
Pentru ajutorarea instituteloru natiunale sî pentru inaintarea scopuriloru sciintifice	63,000 „
Sum'a:	463,000 „

Educatiunea poporala.

Inspectoratele pentru educatiunea poporala	163,540 „
Institutulu centralu de modelu pentru docintii poporali	16,710 „
Edarea foiei poporale in siese limbe	26,000 „
Stipendie, remuneratiuni sî subventiuni, instituirea sî ajutorarea scóleloru poporale	150,000 „
Sum'a:	400,000 „

Subventiunea diverseloru institute nationale sî inaintarea scopuriloru sciintifice.

Museulu nationalu magiaru	25,051 „
Pentru scopuri artistice	15,000 fl.
„ edarea fantaneloru istoriei magiare, pentru procurâri, pentru ajutorarea artistiloru betrâni distinsi	14,000 „
Pentru scrutâri sî comunicâri geografice	4,000 „
Pentru immultirea bibliotecei academiei sciintifice magiare	5,000 „
Sum'a:	63,051 „

Pensiuni.

Recerintie.

Directiunea centrala	8,422 „
„ generala a cercuriloru scolari	960 „
Consiliari scolari	6,645 „
Individi la institutele de invetiamentu sî alte pensiuni	5,078 „
Sum'a:	21.105 „
Sum'a rotunda:	21,000 „

Acoperire.

Competintie sî alte perceptiuni.

Competintie sî alte perceptiuni	57,000 „
„ din partea fondului mag. de fondatiuni la spesele contabilitâtii ministeriale; asemenea din partea fonduriloru transilvane de fundatiuni	42,085 „
Competintie din fondulu de studie a opidului Cremnitiu	3,081 „
Competintie din cas'a domesticala din din Sabiiu	140 „
Restituiri:	
Bani de mésa de la archiepiscopulu gr-cat. din Blasiu	11,112 „
Sum'a:	57,018 „
Sum'a rotunda:	57,000 „

Ministeriulu pentru cultu sî instructiunea publica.

B.

Recerintie estraordinarie.

Unu edificiu pentru scól'a centrala de modelu pentru docintii poporali, sî un'a scola elementaria de modelu	100,000fl.

Varietâti.

⁂ Comunicatiunea cu vite cornute s'a deschisu alalta-eri.

⁂ „Gaz. Trans." se confiscâ pentru publicarea subscrieriloru la pronunciamentu.

Escriere de Concursu.

Spre reintregirea statiunei devenite vacante de unu invetiatoriu gr. or. in **Moravitia**=Eisenstein se escrie prin acestu concursu.

Petitorii acestei statiuni cu care e impreunatu unu salariu anualu de 126 fl. deputatu de lemne 6 fl 30 xr., sî pentru scól'a de duminec'a 8 fl. 40 xr. au a-si asterne suplicele scrise cu mân'a loru proprie, pre lânga documentarea etatei, stârei, moralitatei sî cualificatiunei câstigate pentru specialitatea de invetiatoriu, in restempu de **siése** septemeni, computândn dela diu'a escriei concursuali, la venerabilulu Consistoriu diecesanu gr-orientale alu Caransebesiului.

Vien'a in 15 Octobre 1868.

Directiunea generale,
a societâtiei priv. c. r. austriace de drumu de feru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 16/28 Octomvre 1868.

Metalicele 5%	57	30	Act. de creditu	209	80
Imprumut. nat. 5%	62	50	Argintulu	113	85
Actiile de banca	786		Galbinulu	5	50$^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 86. ANULU XVI.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ ann. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, in 20 Octomvre (1 Nov.) 1868.

Nr. Cons. 1015—1868.

Iubitului nostru cleru si poporu credinciosu alu Archidiecesei in Ardélu, pace si daru dela Dumnedieu Tatalu, si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Eata Iubitiloru! Ve aducu la cunoscintia, ca congresulu natiunalu românu bisericescu de relegea nóstra greco-resariténa s'au adunatu la Sabiiu in 16 Septemvre, sî au incheiatu lucrârile sele in 7 Octomvre a. c. cu care prilegiu s'au compusu unu statutu organicu despre organisatiunea Parochieloru, a Protopresbiterateloru, a Monastiriloru, Eparchieloru, a Metropoliei sî a trebiloru scolari sî fundatiunali, precum si s'au asiediatu modulu, dupa care Congresele nóstre natiunale române bisericesci au a se tiené spre viitoriu.

Tóte aceste s'au asternutu Maiestâtiei Sele cesaro-regesci apostolice spre préinalt'a aprobare, sî dupa ce se voru intârí de Maiestate, se voru pune in lucrare.

Mai departe, Ve aducu Iubitiloru! multiamit'a mea pentru ascultarea Vóstra, ca adeca dupa provocarea mea a-ti contribuitu din parte-ve, sî din partea caseloru vóstre bisericesci pre sém'a intimpinârei diurneloru sî a chieltuelelorn de caletoria a deputatiloru vostri congresuali, sî spre acestu scopu amu primitu prin Parintii vostri Protopopi sum'a de 3484 fl. 10 xr.; sî fiindu ca deputatii congresuali au lasatu din competintiele sele câte o sumulitia pre sém'a unui fondu sinodalu alu Archidiecesei nóstre, care fondu amu inceputu eu la a. 1864 din banii, ce au prisositu 647 fl. dupa sinodulu nostru din acel'a-si anu, pentru aceea spre laud'a deputatiloru nostrii congresuali Ve facu cunoscutu, ca sum'a baniloru, ce Domniele Sele Deputatii au lasatu spre acum amintitulu scopu, face 304 fl. 75 xr. iéra prisosulu, ce au remasu din sum'a baniloru congresuali, face 13 fl. 9 xr., prin urmare cu totulu au prisositu 317 fl. 84 xr., care suma eu amu alaturat'o lânga cea de 647 fl. care laolalta facu cu interesele acestor'a sum'a de 1060 fl. sî se afla in cas'a de pastrare spre fructificare.

Sciti cuvintele Mantuitoriului: ca aluatulu micu dospesce tóta framentatur'a. Asiá va fi sî cu acestu micu fondu alu nostru sinodalu, carele este astadi micu, dara cu tempu va ajutá Dumnedieu, cá sa fia mare.

Sabiiu, in 17 Octomvre, 1868.

de totu binele voitoriu

(L. S.) Archiepiscopu sî Metropolitu,

Andreiu.

Cestiunea natiunalitâtiloru.

Din cestiunile asiá numite pendinti nici un'a nu au atrasu in mesura asiá mare atentiunea publica cá proiectulu comissiunei in cestiunea natiunalitâtiloru. Diuaristic'a vienesa inca n'a trecutu cu vederea acésta cestiune, ce pre dens'a sî pre publiculu ei nui atinge deadreptulu, ci s'a folositu de ocasiunea binevenita spre a face sarcasme asupra procederei translaitanice.

Eata unu esemplu:

„Cu proiectulu de lege in cestiunea natiunalitâtiloru, anevoia se va aflá, afara de magiari, cineva indestulitu, decâtu — dóra traducatorii. Acesti'a voru formá unu tribu (Zunft) numerosu, de óre ce dupa „egal'a indreptatíre“ magiara, trebuie iute tradusu totu in unguresce, ce nu e din capulu locului unguresce.“ Cele ce urméza despre „traducatorii portativi“ (Westenfaschen=Uebersetzern) le trecemu cu vederea, pentruca nici aparenti'a nu vremu sa o avemu, ca, pentrucá sa ni facemu o placere, reproducemu cele de mai susu.

Va respunde cineva, ca nemtii in desiertu sî batu jocu, pentruca la rendulu loru nu au facutu mai bine. Acestu respunsu inse lu va cualificá ori ce omu, de neindestulitoriu, ba de unu respunsu care cade deodata sî asupra celui ce se apara cu elu.

Noi credemu ca la deslegarea cestiuniloru de feliulu celei de care ni e vorb'a, sa nu se perda din vedere, ca pentru cine au de a se deslegá. Noi credemu ca trebuie a se considerá interesele acestor'a, pre care îi privesce o lege cum e sî cea a natiunalitâtiloru. Ori-câte alte consideratiuni, cari cadu afara din sfer'a acestor'a, suntu secundare sî nu potu corespunde scopului pentru care se face o lege.

Manecându din astfeliu de consideratiuni, momente insemnate descoperimu in proiectulu din cestiune, cari compunetoriloru proiectului se vede a le fi scapatu din vedere.

Celu mai insemnatu momentu, dupa pârerea nóstra, este marcarea prea tare a unei'a de limba oficiale a statului Chiaru sa céra practic'a afaceriloru interne, cá o limba sa fia in cârea sa se pórte acelea esclusivu, credemu ca nu e consultu cá sa se opuna o limba a unoru cetatieni altoru a altoru cetatieni de acelesi drepturi, de acelesi beneficii in statu. Şi apoi adausulu pentru supraveghiarea statului semena a neincredere, carea „limb'a oficiale a statului“ o are câtra „limbile ne oficiale ale statului“; ceea ce in cadrele unui constitutiunalismu nu incape.

Unde va fi liniscea cetatieniloru de alte limbi cândn ei aru vedé ca insesi corporatiunile loru, fia de ori ce natura, dara recunoscute prin lege, pentru supraveghiarea statului, voru fi necessitate a asterne protocólele afaceriloru loru cu traduceri in limb'a magiara? Dara de alta parte, cine stá bunu, ca guvernulu cându va avé a se orientá numai dupa traduceri, nu aru puté fi sedusu prin traduceri schimosite, cari sa dea intielesu falsu celoru ce suntu depuse in originalu?

De particulari cá atari nici ca mai vorbimu, pentru ca sî afacerile loru sufere sub aceeasi sarcina cu putiene esceptiuni, — va se dîca, cându acelu ce da resolutiunea nu va aflá cu cale sa dîca, ca resolutiunea ce o da e de urgintia.

Statulu este pentru cetatieni, pentru mijlocirea de inlesniri in tóte afacerile loru. Unde se facu aceste e mai multa viétia sî mai multa incredere reciproca intre puterile statului. Legislatiunea dara are indatorire a amplificá aceste legaturi, dara nu a le impuţiná sî prin acést'a a reci interesele câtra binele comunu alu statului.

Atragemu dara atentiunea respectiviloru asupr'a momentuositâtiei cestiunei sî dîcemu, ca de óre ce acést'a e legata de atâtea interese, sî mai mari sî mai menunte a le cetatieniloru de tóte nationalitâtile, sa nu se deslege numai in unu modu de predilectiune séu prejudetiu, ci cu privire la urmârile cele bune, ce trebuie sa le aiba o lege.

Candu facemu acésta observare nu ne punemu nici decum pre unu terenu unilateralu, ci noi considerâmu recerintiele sociali de astâdi, cari numai potu avea inaintea ochiloru prerogative, ci numai progresulu omenimei.

In privinti'a acést'a pretensiunile natiunalitâtiloru in proiectulu loru le aflâmu moderate sî cu consideratiuni câtra greutâtile teritorieloru, unde locuitorii de diferite natiunalitâti suntu mai mestecati.

Amu disu moderate, pentru ca noi aflâmu opiniuni de barbati magiari, cari mergu cu multu mai departe.

Resumandu dara cele dîse pâna ací, recomendâmu legilatiunei o precumpanire seriósa la lege, ce are a se aduce in viétia in privinti'a natiunalitâtiloru, pentru ca acést'a este un'a din acele legi cari are influintia de mare intensitate sî intensitatea acést'a e aternata dela firea cea multiamitória séu nemultiamitória a legei.

Congresulu natiunalu bisericescu românu.

(urmare din sied. a IX.)

Dlu dep. Glodariu sprijinesce propunerea Dlui dep. Mangiuca.

Dlu dep. Maniu: Onoratu Congresu! Eu nu suntu in acea positiune placuta, cá se facu studii istorice afunde, dara voiu luá lucru câtu se póte practice. Motiunea dlui Mangiuca intentiunéza o reforma fórte afundu taietórie in trecutulu sî presentele bisericei nóstre. Acésta motiune este in consecintiele ei fórte grava pentruca intentiunéza straformarea relatiuniloru nóstre bisericesci. Eu amu cugetatu despre acésta intrebare sî mi-amu infatiosiatu mie atâtu argumentele teoretice câtu sî practice, sî amu castigatu acea convingere ca argumentele din viétia suntu cu multu mai ponderóse decâtu cele teoretice.

Noi stâmu pre pedestalulu canóneloru sî nu voimu a sguduí acésta basa canonica. Canónele oprescu cá o fatia bisericésca sa se judece prin altii decâtu iéra prin fetie bisericesci.

Dlu dep. Glodariu au datu ansa de a sguduí canónele bisericei nóstre. Mai departe vedemu ca potestatea civila voiesce a trage dela competinti'a forului bisericescu causele divortiale. Cu ce ne vomu puté noi aperá in contr'a acestei potestâti, déca vomu parasí bas'a canóneloru?

Me rogu Dloru! sa nu ne perdemu prin teorii, sa luâmu cestiunea asiá cum ni se infatiosiéza ací. Noi vedemu sî amu esperiatu cumca cestiunea acést'a se privesce in genere de toti preotii nostri cá o stirbire sî vatemare a positiunei loru sî a clerului intregu. (voci: asiá este!)

Déca s'aru primí propunerea dlui Mangiuca, atunci aru urmá grele consecintie. Aru urmá instrainarea statului preotiescu de câtra mireni, intre factorii, cari compunu intrég'a biserica. Eu nu vréu, cá sa se introduca acum reform'a acést'a, cându eu, regulându starea bisericei in tote afacerile ei, viu in pusetiune cu totulu mai favoritória de a influintiá in tóte de susu pâna josu.

Asiá dara déca privimu lucrulu din punctulu de vedere alu practicabilitatei, déca dorimu a nu sguduí asiediemintele bisericesci sî déca voimu a nu venî in pusetiune de a nimicí, dîcu ca chiaru acum cându se latiesce nóue terenulu sî se reguléza influinti'a nóstra, sa nu pasîmu cu astfeliu de reforme fâra a investigá, ca stau obiectiunile acestea?

Asiá dara eu me dechiaru pentru propunerea comissiunei. —

Dlu dep. Radulescu partinesce propunerea Dlui Mangiuca.

Dlu dep. Babesiu luându cuventulu se dechiara in contr'a propunerei Dlui Mangiuca, dicendu de alta parte ca, déca este vorb'a, cá clerulu sa impartiésca dreptulu din cestiune cu mirenii, densulu inca voiesce acést'a; insa nu ajungu argumentele competintiei, de a decide acést'a cestiune; mai intâiu trebuiescu cunoscute referintiele sî trebuie convinsu clerulu, ca este de lipsa, cá sa participe sî mireni la forulu protopresbiteralu; iéra sila sa nu se faca clerului in contr'a convingeriloru sele. In fine se dechiara, ca nu va votá, ci recomenda propunerea sea atentiunei congresului.

Dlu dep. Macelariu propune inchiderea desbaterei.

Dlu dep. Hanni'a luându cuventulu, dîce ca nu au fostu in contr'a propunerei, cá sa participe sî mireni la forulu protopresbiteralu sî la consistoriu; astadi insa convingerea sea s'au schimbatu cu totulu sî astadi dîce, ca nu se póte, câci cându au vediutu digressiunile sî alergârile pre câli streine sî retacite, arguminte luate dupa compuneri straine, nerecunóscerea canóneloru sî a institutiuniloru nóstre bisericesci, care au fostu paladiulu nostru; cându au vediutu derogarea unitâtiei canóneloru, au venitu la convingere, cumca nu este de tempu, non est de tempore (bravo!), câci ce se va alege din biseric'a nóstra, sî din institutiunile bisericei nóstre, cându astfeliu de aparatori va avé biseric'a, precumu sau vediutu astadi, densulu crede dara sî scie, ca nu numai preotii au cunoscinti'a S. scripturi, nu numai preotii au cunoscinti'a despre traditiunile bisericesci, ci presupune, cá sî altii Insa ori cine véde astâdi, ca pré putini suntu universali, versati in totu feliulu de sciintia, pentru ca de abiá ajunge timpulu de a se ocupá fie-care cu ale chiamârei sele. Din cele ce au auditu sî vediutu, au venitu la convingere, ca o reforma asiá insemnata inca nu este de tempore, sî asiá densulu este pentru testulu comissiunei.

Dlu dep. Mangiuca vediendu, ca s'au nascutu pâreri, cari arata, ca naru fi de tempore propunerea séa isi retrage propunerea, prelânga conditiunea, de a nu se prejudecá pentru viitoriu.

Dlu dep. Maniu observá la retragerea propunerei D. Mangiuca, ca dupa formele parlamentari, déca 'si retrage cinev'a propunerea, incéta discussiunea asupr'a ei, afara déca sî o insusiesce unu altu deputatu de nou.

Dlu dep. Macelariu îsi insusiesce propunerea Dlui Mangiuca din causa, ca unu antevorbitoriu au adusu nisce motive, cari involvá intentiuni vatamatóre pentru acei ce au spriginitu propunerea fosta a D. Mangiuca. E de convingerea, ca sî acei'a, cari au partinitu unu asemenea principiu, nu lau partinitu din alte convingeri, fâra din acelea, din care au partinitu ceilalti propunerea comissiunei (asi'a este!); apoi continua camu urmatórelé:

Unii dîcu ca biseric'a este o fortarétia sî voiescu cá sa se apere in trens'a, sî socotescu ca prin realisarea principiului de a intrá sî mireni in forurile bisericesci, s'aru sguduí temeliele bisericei nóstre, noi nu vremu sa sguduimu temeliele bisericei nici decum.

Dlu Babesiu au adusu unu motivu inainte, pe care eu nu-lu potu trece cu vederea, care m'au surprinsu cându d-lui au dechiaratu, ca inca este de parere, cá sa intre mireni in forulu protopresbiterale, sî afla inca o necessitate cá sa intre, sî totusi dîce ca astadi nu póte partiní acésta parere, ca ea nu-i de tempu sî nu-i consultu sa luâmu cu puterea unu dreptu dela cleru. Oh dloru! O impartire a dreptului comunu nu este nici odata rapire de dreptu! Eu inca recunoscu ca clerulu s'a judecatu prin cleru, dara trecutulu sî presentulu ne arata ca nu au fostu preste totu loculu asiá, fost'au abusu séu gignire de dreptu, nu dîcu nici nu potu dîce; ca biseric'a nóstra au statu sî stà sî in diu'a de astadi, sî déca vremu sa intrâmu in ea nu vremu sa derogâmu bisericei sî ierarchiei (asiá e!) si nu voimu sa facemu sila clerului prin primirea motiunei mie insusîte.

Eu numai de aceea mi-amu fâcutu propunerea dlui Mangiuc'a de a mea, cá sa potu reflectá la unele motive, care s'au adusu inainte, sî pre care nu le-amu pututu trece cu vederea.—

Dlu dep. Babesiu da la cele dîse de antevorbitoriu o deslusîre, pentru ca observa, ca nu lau cuprinsu séu póte densulu nu sau pronuntiatu destulu de chiaru. Densulu au dîsu, ca vrea sa incungiure, de a se face clerului sila; mai departe tiene, ca cestiunea acést'a inca nu este destulu de desvoltata, sî de aceea au recomandatu propunerea sea congresului.

Dlu dep. Missiciu e de parere, ca nu este vatamare a dreptului clerului, cându aru avea sa intre sî mireni in consistoriu, ci clerulu prin acést'a se aru intarí pre sine. Istori'a trecutului ne arata, ca in timpurile de suferintia clerulu au rabdatu dimpreuna cu noi; clerulu nostru nu au formatu nici odata o casta deosebita sî nu vrea, cá elu sa devina casta prin congresulu acest'a. Densulu continua mai departe, ca trebuie sa fimu liberali, sî asiá precum la suferintie asiá sî la dreptu sa nu se desfaca clerulu de poporu. Mai departe cererea acést'a, de a intr'a mireni in consistoriu, e sî a timpului presinte, sî de aceea partinesce principiulu Dlui Mangiuca.

Dlu dep. Macelariu cere incheierea desbateriloru sî votarea.

Escl. Sea Dlu presiedinte: I-mi iéu voia se dîcu sî eu unele la objectulu de fatia (sa audîmu!)

Pre câtu a siu dorí se dîcu ce-va sistematicu, pre atât'a scurtimea tempului nu-mi iérta; me voiu marginí a me declará numai asupr'a unoru espresiuni technice. Intre alte se dîce, dreptulu clerului Eu m'amu rugatu de Maiestatea Sea de ajutoriu pentru platirea a patroru asesori consistoriali sî a unui vicariu generale, sî dupa informatiunea fostei cancelarie aulice, respunde Majestatea Sea Imperatulu, ca-si tiene dreptulu de a denumí pre vicariu; iéra Domni'a Ta ai dreptu sa-ti denumesci 4 asesori, câci acest'a este dreptulu clerului. Eu amu respunsu Majestâtiei Sele, ca eu n'amu dreptu in biserica (bravo!) ci numai indetorire.

Maiestatea mi cede mie dreptulu pentru denumirea celoru 4 asesori consistoriali. Eu amu recursu intr'acolo, ca eu n'amu cerutu dreptu pentru persón'a mea, ci pentru biserica. —

Prin urmare n'are clerulu dreptu, ci este indetorirea lui pâna atunci pâna cându tain'a matrimoniului nu se va desfiintiá de taina. Asupr'a taineloru numai archiereii potu dejudecá.

Amu inca o impregiurare fórte momentósa. Au pledatu doi antevorbitori, pentru o institutiune fórte libera, care in mai multe staturi esista, adeca: pentru judecatori alesi. —

Déca cine-va are banniéla in scaunulu protopresbiterale, ca nu aru judecá spre multiamire sî in causele matrimoniale, se céra dela Episcopulu voia, ca elu vré sa-si aléga judecatorii. Episcopulu este indetoratu a iertá unoru asemenea pârti alegerea judecatoriloru loru. Prin acést'a nu se vatema tain'a.

Acest'a este espedientele celu mai legalu pentru liniscirea fie-cârui in cause de contoversa. Ce privesce la canóne trebuie se marturisescu ca' legea suprema este salus ecclesiae adeca observarea canóneloru positive.

Pre lânga legea acést'a positiva vine in ordinea a doua sî pracs'a. — Déca facu eu o privire asupra loculiloru bisericiloru, care se tienu de biseric'a nóstra ecumenica, apoi acolo suntu lucrurile nóstre bisericesci in cea mai desolata stare. Se nu ne ducemu mai departe, ci numai preste carpatii Ardélului, sî vedemu disordinea cea mai mare in trebi bisericesci; nu se sciu detorintiele nici ale preotiloru nici ale crestiniloru, cu unu cuventu biseric'a este subjugata. Principele domnitoriu denumesce la propunerea ministrului seu pre Eppi sî le da paliulu sî cârj'a.

In linea a 3 trebue se dîcu cá noi pâna astadi suntemu pré fericiti, ca amu ajunsu cu starea besericei nóstre fatia cu statulu la acea positiune, unde astâdi ne aflâmu sî sperâmu ca ne vomu aflá sî pre venitoriu. Eu nu negu unele argumente fórte temeinice aduse in privinti'a aceea, ca sî laicii se ia parte la afacerile sî ocârmuirea bisericésca. Eu le apretiuescu. Eu ve spunu ca déca laicii n'au participatu in afacerile bisericesci, de aci nu urméza nici o dusmania sî desbinare din partea clerului fatia cu poporulu nostru credinciosu, ci urmédia ca strictu s'a tienutu biseric'a nóstra de canóne. Dreptu este ca au fostu casuri nenumerate unde amu spusu eu pârtiloru: „iubitiloru eu totudenn'a amu vrutu se ve fiu parinte dara nu judecâtoriu. Canonulu 38 apostolescu dice, ca eu suntu detoriu ame ingrigi pentru sufletele cele scumpe ale credinciosului poporu sî pentru averea bisericei, fiindu ca mie Ddieu-mi este cercetatoriu. Eu nu suntu judecatoriu, fâra numai organulu acel'a prin carele canónele au sa se puna in lucrare. Mai departe eu lege nu potu se facu.

Asiá dara eu partinescu parerea a aceloru membrii congresuali, care tienu de testulu comissiunei sî Dloru voi se implinescu detorinti'a mea cea mai mare sî acest'a este cá cu prilegiulu acest'a se va rogu sî eara se va rogu se primimu unanimu propunerea comissiunei de 27 (sa trâiesca! se primesce.)

Dlu dep. Macelariu crede, ca dupa ce majoritatea congresului s'au dechiaratu in partea propunerei comissiunei, atârna dela cei ce au cerutu votare nominale, ca recedu, séu nu.

Dlu dep. Macelariu continua, ca in intielesulu regulamentului are sa vina la votu mai intâiu propunerea D. Mangiuca respective a sea, deci

Escel. Sea Dlu presiedinte provóca mai intâiu a votá prin sculare pentru propunerea Dlui Mangiuca respective a Dlui Macelariu. (minoritate). Dupa aceea se propune testulu comissiunei sî se primesce. (majoritate).

§§fii 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 se primescu nestramutati.

La §. 40. propune dlu dep. Al. Mocioni, cá acestu §fu se remâna in suspenso pâna ce va fi comissiunea gat'a cu elaboratulu in intielesulu alegerei directe (se primesce).

§§fii 41—52 se primescu nestramutati.

La §. 53. se incinge o discusiune mai indelungata intre alegerea unui candidatu sî intre alegerea de trei candidati.

D dep. Maniu e pentru parerea dintâiu pentru ca dreptulu de intarire cuprinde sî dreptulu de denegare, déca alesulu nu e cualificatu dupa recerinti'a. D. dep. Branu de Lemeni vrea sa oblésca lucrulu prin unu adausu in tecstu. D dep. Babesiu asemenea vrea sa remâna pre lânga parerea dintâiu cu unu adausu: „incâtu in contra alesului nu s'aru puté face esceptiune fundata.“ D. dep. Puscariu dîce ca procederea acést'a póte provocá conflicte intre Episcopu sî poporu sî asiá sa se aléga trei candidati, dintre cari unulu sa se denumésca din partea episcopului.

Escel Sea dlu Presiedinte aducendu fapte intemplate in pracsa arata, ca e mai recomendabila alegerea de trei candidati. Dlu dep. Radulescu inca e de parere ca numai acel'a sa fia protopresviteru, care va fi alesu. Déca se primescu in candidare trei, nu mai e alegere. In acestu intielesu vorbesce inca sî A. Mocioni cu adausulu, ca sî consistoriului sa i se lase influintia, care e garantata in dreptulu de intarire. Dlu d. Galu pentru evitarea de conflicte dîce, ca sa se aléga trei candidati. Dlu d. Fauru partinesce propunerea comissiunei pentru ca este mai liberale, câci prin ea mai bine se póte evitá conflictulu intre consistoriu sî alegatori. D. d. Glodariu cere escriere de concursu sî apoi celu mai cualificatu sa fia alesu de sinodulu protopresbiteralu. Dlu dep. Pop'a dîce ca alegerea nu prejudeca dreptului consistoriului, câci alegerea consistoriulu o póte respinge. Dlu dep. Puscariu deslucesce, ca déca din trei nu au capatatu nici unulu majoritate absoluta se face a dóu'a alegere.

Dlu dep. Pope'a: Eu purcedu in privinti'a obiectului din cestiune din punctulu de vedere din care au purcesu dlu Dr. Mocioni.

Este dupa parerea mea deplinu constatatu sî credu, ca nu este indoiéla despre adeveru, ca dreptulu acest'a este impartitu intre legislativa sî esecutiva. M'asiu putea provocá la esemple, ca suntu conformu adeverului, insa nu me voiu lasá asiá departe, cá sa nu ostenescu atentiunea onoratiloru membri congresuali. Mi iéu voia a afirmá numai, ca poporulu alegatoriu intru adeveru adese ori abuséza de dreptulu cardinale de alegere, incâtu este neaperatu de lipsa cá deplin'a lui libertate sa se modereze. Acésta moderare se intempla prin control'a puteriloru esecutive. Amu vediutu comune, unde au concursu pentru ocuparea postului de parochu absoluti gimnasisti alâturea cu unii numai cu trei clase gimnasiali sî un'a, sî numai normalisci, care din urma nu au fostu demni pentru unu atare postu, sî s'au alesu cesti din arma. Acést'a s'au intemplatu in unele parochii dintre cele mai insemnate din archidiecesa. Asiá dara credu, ca jace in interesulu bisericei nóstre spre incungiurarea ori-câroru abusuri, cá dreptulu de alegere sa se imparta intre legislativa sî esecutiva. Credu dara ca dreptulu acest'a sa se esprime sî in privinti'a acést'a si sa se garanteze sî pentru partea esecutiva.

Incâtu pentru candidatiune, acést'a se póte face in dóue chipuri; ori-cum sta in paragrafulu comissiunei insusi, garantându-se dreptulu consistoriului de refudiare, ori prin candidatiune. Eu vedu in modalitatea din urma, o mai insiora efeptuire a dreptului pentru ambe pârtile, pentru aceea me declaru dara pentru candidatiune. —

D. dep. Macelariu se dechiara pentru tecstulu comissiunei. D. dep. Sig. Popoviciu iéra pentru tecstulu comissiunei. D. dep Borlea nu aru fi voitu sa vorbésca in cestiunea acést'a, dara dupa densulu dlu dep. Popea au calumniatu poporulu dîcendu ca abuseza de dreptulu seu. Partinesce propunerea comissiunei

Dlu dep. Popeia: Maritu congresu!

Domnulu antevorbitoriu au adusu unu cuventu in nainte, pre care eu nulu potu trece cu vederea, dîcându ca eu amu calumniatu poporulu. Pat'a acést'a nu o potu luá asuprâ-mi, ci o respingu dela mine; câci eu amu dovedi faptice, ca amu luptatu pentru poporu. Eu nu amu vrutu sa calumiezu poporulu, decâtu numai amu adusu nesce fapte adeverate in nainte. Cumca fapte de acestea au avutu locu, credu ca este destulu de doveditu prin barbatii, carii au cunoscintia despre lucrulu acest'a. Iaru cumca acéstea suntu abusuri sî acum marturisescu, pre lânga tóta contradîcerea dlui antevorbitoriu; câci abusulu este sî remâne abusu, vina din ori care parte, sî noi trebuie sa delaturâmu abusurile. Potu veni abuzuri sî din partea contrarie, care póte au sî venitu in nainte.

Eu socotescu insa ca pentru acei'a suntemu adunati aci, cá abusurile acestea sa le sterpimu din radacin'a loru —

D. dep. Branu de Lemeni cere, cá candidatii la protopresbiteratu sa aiba cualificatiune receruta.

Dlu d. Metianu deslucesce, ca de candidatiune numai atunci aru puté fi vorba, cându s'aru propune acei trei individi din partea autoritâtiei mai inalte sinodului protopresbiterale, cá din acei trei sa aléga pre care va fi mai aptu. Comissiunea insa au fostu de acea parere, ca din totalitatea individiloru apti acel'a sa se substerna consistoriului spre intarire, carele a intrunitu majoritatea voturiloru. Partinesce dara alegerea de trei candidati cá mai corespundiatória de a intruní interesele alegatoriloru cu cele ale autoritâtiei, a cârei organu are sa fia protopresbiterulu, care impregiurare din urma nu trebue trecuta cu vederea.

Esc. Sea Dlu presiedinte pune la votu mai intâiu propunarea dlui Puscariu. Dupa votare cu contra proba, la cerere se face votare nominale sî reese cu 36 contra 33 voturi.

Dlu dep. Babesiu face cunoscutu, ca comissiunea insarcinata cu causele de controversa intre români sî serbi si-a terminatu operatulu sî se róga cá objectulu acest'a sa se puna la ordinea dîlei in o siedintia confidentiale pentru esplicarea unoru lucruri de natura delicata, cari nu se potu pertratá in publicu. —

Cu acestea siedinti'a se incheia sî se decide tinerea celei urmatóre in dîu'a mai de aprópe la 9 óre inainte de amédi. Siedinti'a acést'a se terminà la 2$^{3}/_{4}$ óre dupa amédi.

Evenemintele politice.

Sabiiu, 19 Octomvre.

In comissiunea pentru armare a casei representativa din Austri'a se dechiara bar. de Beust intr'o cuventare lunga asupr'a politicei esterne. Acésta cuventare va incordá fâra indoiéla atentiunea politiciloru esterni. Dealtmintrea e fórte curiosu ce enuncià o scire de dupa amédi, ca membrii comissiunei s'aru fi obligatu a tiené secreta cuventare. Prin eventualitatea acést'a se va produce mai mare sgomotu, cá cum va fi crediutu singuru d. Beust. Dupa cum suna scirea, d. Beust sa se fia declaratu pentru necessitatea de a radicá armata la 800,000. Impregiurarea, ca la inceputu acést'a proportiune numerica s'a desbatutu indelungatu, a influintiatu primirea ei cu o majoritate insemnata.

Dupa insciintiarea, unei depesie private Beust s'aru fi esprimatu in cuventarea sea de o óra, ca politic'a Austriei e impaciuitória; referintiele cu puterile apusene suntu cele mai amicabile. Cu Russi'a asemenea aru fi amicabile, dara reci; dela Prussi'a ascépta prevenire. Pregatiri mai mari aru garantá mai multu decâtu aru amenintiá pacea.

Asiá dara Beust séu pusu acuma tocmai in positiunea Franciei, cari asemenea sustienea in véra trecuta, ca numai unu milionu de soldati va puté garantá pacea. Déca cuventarea se va tiené secretu, intru adeveru putemu fi pregatiti ca aceea va aparé in foile politice in feliurite forme sî tecsturi.—

Prin mai multe dîuarie s'au latitu scirea, ca principele Thurn und Taxis la intalnirea, ce o au avutu cu Czarulu Russiei in Varsiovi'a, aru fi avutu din partea acestui'a o primire neplacuta. In dîuaristica aflâmu acum in privinti'a acést'a urmatórele demintiri:

Dupa „Ost see Ztg.“ pre principele Thurn und Taxis asiá l'au suprinsu sî miscatu primirea cea fórte amicabila din partea Imperatului Alessandru, incâtu s'au vediutu de buna voia silitu, a se lasá intr'o espunere mai detaiata a relatiuniloru galitiane, prin care, precum se vede apriatu, au avutu intentiunea, de a-i dá Imperatului Alessandru in privinti'a relatiuniloru acestor'a asecurâri liniscite. Au vorbitu despre asecurârile de loialitate a nobililoru din Poloni'a, despre pretensiunile loru esagerate, care stau in contradîcere cu asecurârile acelea sî despre motivele, care au silitu pre imperatulu Franciscu Iosifu, de a nu intreprinde caletori'a intentionata in Galiti'a. Imperatulu Alessandru asculta esplicârile acéstea, pre care elu nu le provocase prin nici o impregiurare, in tacere sî cu atentiune incordata. In fine respunse cuvintele urmâtórele: „Unchiulu meu repausatu (Alessandru I.), sî eu, noi amu trebuitu sa facemu, dorere, esperinti'a, ca pre asecurârile de loialitate ale nobilimei din Poloni'a sa nu dai nemicu sî ca cu câtu repetiesce ea mai tare asecurârile ei, cu atâtu umbla mai tare dupa tradare. Poftescu Austriei, cá sa faca esperintie mai bune in privinti'a nobilimei polone!“ Dupa cuvintele acéstea aduse imperatulu altu obiectu in vorbire; eara relatiunile galitiano-polone nu le au mai atinsu mai târdiu nici imperatulu, nici principele Thurn und Taxis, nici baremu cu o silaba.“

Dintr'o scrisóre a generalului Türr iea „P Ll.“ nisce opiniuni interesante. Generalulu pretinde invingere politicei francese in interesulu libertatiei, pentru ca istori'a ne arata, ca decâte ori este invinsa Franci'a, totdéun'a urméza impregiurarea aceea, ca libertatea dispare din Europ'a. Dupa aceea lauda purtarea lui Napoleonu din resbelulu orientalu sî italianu sî cu deosebire nesuintiele lui, pentru conchiâmarea unui congresu europénu, sî apoi continua asiá:

Liberalii Franciei, cari vreau sa impinga regimulu la unu résbelu pentru anessarea tiermului stângu a Rhinului, nu lucra nici decumu bine; cu multu mai bine aru fi, sa ajute pre regimu in nesuinti'a lui cea nobila; adeca sa nu incheie numai o conventiune vamala cu statele cele mici din apusulu médianoptialu, ci sî o alianti'a defensiva, cá sa le asecure cá statu independinti'a loru. In modulu acest'a va avé Franci'a in adeveru sa renuncie pentru anessiune dela unele petece de teritoriu, dara de alta parte va castigá multu in privinti'a puterei morale.

Prin o astfeliu de procedura s'aru aliá Angli'a cu Franci'a, sî apoi s'aru puté deslegá multe cestiuni, sî póte chiaru sî cea eterna orientala, fâra resbelu.

O astfeliu de purtare a Franciei de siguru aru deschide calea, ce duce la congresu, din carele are sa easa basea cea nóua; state libere intr'o federatiune libera européna. Déca acést'a aru fi unu ce binefacatoriu pentru tóte statele, apoi pentru noi in valea Dunarei e o necessitate imperativa sî singura aru putea deveni anghir'a nóstra salvatória. Afara de politic'a acést'a eu nu vedu altu ce-va in viitoriu, decâtu despotismu militariu, cârui'a aru trebuí sa devina victima mai intâiu statele cele mici.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dîu 23 Octobre a. c. Dep. Berzenczey face o interpelatiune câtra ministeriu pentru ajutorarea grabnica a Orasiului Murasiu-Osiorheiu in contr'a comandei supreme c. r. din Tranni'a, care aru fi trasu la sine unu castelu de acolo sî aru face sî alte pretensiuni.

Dep. Bernath face o interpelatiune, in carea cere, cá sa se faca óre-care dispositiune pentru crescerea tinerimei in art'a militaria. Interpelantele se provóca la legile cele vechi, anume la cele din a. 1802, 1812, 1830 etc., cari aveau inaintea ochiloru ridicarea sî organisarea unei academii militaria

Ambele interpelatiuni se predau ministeriului. Dupa acéstea se cetesce referad'a comissiunei drumului de feru despre lini'a Aradu-Timisiór'a; eara principiele fundamentali din procedur'a civila sî elaboratulu insusi cu modificatiunile corespundiatóre se cetescu a trei'a ora. — Se deschide desbaterea asupr'a projectului de lege privitoriu la adausulu creditului, cerutu din partea ministrului de interne pentru stirpirea lotriloru.

Ministrulu de interne au cerutu spre acestu scopu 100,000 fl.; eara comissiunea finantiala recomanda numai 60,000. Se incinge o desbatere viia asupr'a cestiunei acestei'a.

In fine se incuviintieza, in urm'a cererei motivate a ministrului de interne, 100,000 fl. spre scopulu amintitu.

Revista dîuaristica.

„Le courrier dorient“ in revist'a sea politica comunica ca ia sositu prin telegrafu doue sciri pacifice. Dupa cea prima se spune, ca dificultâtile relative la navigatiunea pre Renu se voru obli; dupa cea de adou'a sî mai insemnata, guvernementulu lui Napoleonu III e in ajunu de a emite unu manifestu pacificu, precesu, séu nemijlocitu urmatu de o invitatiune la congresu.

Cea dintâiu scire o dechiara numitulu dîuariu fâra reserva pacifica. Despre cea din urma inse, va se dîca, despre scirea cu manifestulu lui Napoleonu, dîce „curierinlu“, ca inca e fórte pacifica, — in aparentia; mai putînu pacifica in realitate. Pentruca déca Napoleonu aru publicá numai unu manifestu de feliulu indigitatu, Francia inca totu nu aru puté da Europei o garantia mai multu asicuratória de intentiunele cele amicale. Manifestulu asiá dara numai in casulu acel'a aru avé óre care efectu, cându aru fi acompaniatu, precesu, séu urmatu numai decâtu de unu congresu.

Nu pretinde dîsulu dîuariu a fi profetu, dara intreba ca óre se aru incelá cându aru afirmá, ca manifestulu de care se vorbesce, sî care nu póte fi altu ceva decâtu prefati'a unui congresu, va fi fórte intimu legatu de sórtea acestui congresu. Imperatulu va dîce: „Franci'a nu doresce resbelulu; ea face voturile (promissiunile) cele mai ardiendo pentru de a departá dela Europa acésta plaga abnominabila, ea e dispusa a face tóte sacrificiele ce se impaca cu demnitatea ei, onórea ei sî interesele ei secularie, pertrucá resbelulu sa nu mai insufle temere. Inse Franci'a nu póte inchide ochii la ceea ce e invederatu; ea observa din tóte pârtile, la tóte punctele orizontelui, dela oriente sî occidente, aglomerându-se nuori negri; ea se nelinisce de inarmârile fâra mesura ce apasa bugetele sî intretienu neodihn'a. In acésta situatiune ea nu vede decâtu unu remediu: o intielegere (entente) generala asupra tuturoru cestiuniloru pendenti; sî acestu remediu ea nulu póte aflá decâtu in unu congresu, unde tóte puterile Europei sa fia adunate“

Dupa „curieriu“ camu asiá aru trebuí sa fia manifestulu, déca cumva nu e numai o imaginatiune a corespundintelui scirile de mai susu.

Mai departe reflectéza la possibilitatea ca din partea Prussiei sî Russiei va fi respinsa ide'a congresului, din causa ca la congresu loru li s'aru face propuneri opuse aspiratiuniloru loru politice. Curieriulu dara in cele din urma crede putînu in congresu sî dupa aceea in unu resultatu alu congresului europeanu. —

Internationalului se scrie din Berlinu despre intrevederea regelui Prussiei Guilelmu sî nepotulu seui mperatulu Russiei, Alesandru II, lucruri interesante, cari astadi merita anu fi trecute cu vederea. La inceputu afirma corespondinti'a, ca dîuariele austriace suntu bine instruite, cându vorbescu de aliantia russo prussiana. Corespundintele afirma mai departe, ca aci numai e vorba de conjecturi, ci de fapte complinite. Dupa acést'a face o revista despre partidele interne a le acestoru state aliate. In Prussi'a dîce ca esista o partida puterica, reactiunaria sî feudale, ce se compune din profesori doctrinari, pietisti, cleru inaltu etc. sî are in frunte pre generalulu Manteuffel, tipu incarnatu alu regimului vechiu din Prussi'a. Acset'a e adoratoru ferbinte alu dreptului divinu sî a tiraniei. Generalulu acest'a e de altu mintre supranumitu favoritulu czarului („mignon du czar“). Ceilalti partisani ai aliantiei rusesci suntu din ratiune politica, séu altmintrea dîsu din necessitate. Nici o afectiune nu-i léga de Russi'a, ci o considera de o amica periculósa, a cârei concursu nu trebuie sa fia decâtu momentanu.

Natiunalii-liberali, democratii sî clasele inferióre ale societâtiei, inimice neimpacate ale puterei moscovite, manifestéza tóta antipathi'a loru pentru unu acordu cu unu guvernamentu, ce este emblem'a sclavagiului sî a despotismului. Ei se temu de ajutoriulu rusescu sî credu ca succesulu armeloru nu impedeca aspiratiunile loru nici le reduce la tâcere pentru tempu indelungatu. Ca toti prussianii, ei suntu ambitiosi sî de marirea patriei loru, insa nu voru sa-i sacrifice libertatea sî suveranitatea poporului. Acesti partisani au putiena influintia.

Din Russi'a de alte parte, czarulu Alesandru e cu mare devotamentu câtra unchiulu seu, pecandu partid'a vechia moscovita, in funtea cârei se afla czarevicieste inimica incarnata a rasei germane, carea veneza imperiulu. Déca intr'o dî aru murí czarulu, nu e indoiéla ca o reforma radical'a se aru pune in lucrare in totu imperiulu rusescu si ca toti functionarii nemtii aru fi scosi de acolo afara, fâra de nici unu procesu.

Dupa ce descrie corespundinti'a in tipulu de mai susu situationea sî de o parte sî de alt'a, continua a espune conveniren ce o au aceste dóua staturi pentru actiunile loru in viitoriu, cam in urmatórele:

Prussi'a insa e angagiata a lasá Russiei mâna libera in orientu sî provinciele dunarene; din parte-si Russi'a nu va impedecá intru nimic'a cestiunea armateloru prussiane in unu conflictu cu Franci'a sî in casu de lipsa ea va face o diversiune sî va ocupá fortiele naváli (marine) sî militarie ale Franciei. Prussi'a asemenea a cerutu (demandé) dela Czaru, ca principele de Hohenzollern, ce domnesce in Romani'a (qui règne sur la Valachie) sa aiba venitoriulu asecuratu prin unu maritagiu a unei princese din famili'a imperiale; insa partid'a cea vechia moscovita reclama din partea sea, miscata de pretensiunea de mai susu, tóte pârtile inca negermanisate din ducatulu Posen, cá sa se alature la Russi'a. Acésta dorintia nefiindu primita la Berlinu, venitoriulu principelui de Hohenzollern e espusu la tóte capriciele destinului.

Gorciakoff, negotiatoriulu acestoru machinatiuni a limitatu programulu aliantiei russoprussiane in urmatorii termini: Absorberea provincieloru slave din orientu de Russi'a sî punerea in pusetiune a guvernamentului prussianu de a se estinde câtu i va conveni in occidente „In acestu arangementu intregu“ dîce cor. „voi vedeti ca de Austri'a nu e vorba, Russi'a se va insarciná de a o tiné in siacu, precându Prussi'a va fi ocupata cu Franci'a. Dupa o victoria dicisiva la Renu, Russi'a sî Prussi'a voru procede la desmembrarea imperiului Austriei“.

„Prussi'a nu viseza decâtu de formatiunea unui vastu imperiu germânu sub sceptrulu regelui Guilelmu; ea aspira a devení o putere fórte mare in Europ'a occidentale, sî in acesti calculi nu o impedeca nimenea decâtu Austri'a sî Franci'a. Prussi'a viséza ca va destruí pre rival'a vechia si va isolá pre Franci'a“.

Despre Angli'a dîce ca observéza aceste intrigi fâra contradîcere sî ca principele regalu din Prussi'a nu e nici decum entusiasmatu de aliantia rusésca sî ea astépta cu nerabdare reintrarea contelui Bismarck in oficiu, acestu copilu resfatiatu (cet enfant gâté) alu dîuaristicei engleze, carele a fostu totudeuna, in cestiunea orientale de aceea-si parere ca sî cabinetulu englezu.

Cor. spera ca Bismarck nu va lasá cá sa fia dominatu de Manteuffel. —

Hrm. Ztg. luându notitia despre publicarea rociului de drumuri de feru din Romani'a, face in Nrulu seu din 24 Octobre urmatórele observâri:

„Foile Romaniei“ — dîce ea — „publica sub datulu Bucuresci 21 Sept. 1868 legea privitória la drumulu de feru, carea e plina de urmâri grave pentru Transivani'a. Legea se incepe cu aceste cuvinte: Carolu I. prin grati'a lui Ddieu sî vointi'a nationala Domnu alu Româniloru. Legea acést'a privesce la cladirea unui rociu de drumuri de feru din principatele Moldavi'a sî Romani'a, votatu de corpurile legislative. Articululu I din legea acést'a dechiara de obiectu alu binelui publicu cladirea unei linii de drumu de feru in sectiunile urmatóre: Sectiunea I: dela Sucév'a la Romanu cu o linia laterala la Botusieni, sî cu alt'a la Iasi; sectiunea a II: din Romanu la Galatiu cu o linia laterala dela Tecuciu la Berladu; Sectiunea III. dela Galatiu preste Brail'a, Buzâu, Ploiesci la Bucuresci, sî sectiunea IV.: dela Bucuresci preste Pitesci, Slatin'a, Craiov'a sî Turnulu Severinu la Vercorov'a.

„Lini'a acést'a a Principateloru unite, care e santionata prin lege incungiura Transilvani'a intr'unu semicercu mare incependu dela médianópte de Sucév'a din Bucovin'a pâna la Dunare unde se pogóra spre médiadî dela Orsiov'a.

„Ce feliu de daune strategice are o tiéra, cându e incungiurata de drumuri de feru, dealungulu marginiloru decâtra tiér'a straina, precumu e amenintiata Transilvani'a, acést'a o amu esperiatu din destulu in resbelulu din urma su Prussi'a. Chiaru sî laiculu trebue sa cunósca, ca e fórte greu, de a aperá marginele, cându drumurile de feru i oferescu celui ce ne ataca sî aliatiloru sei, possibilitatea, de a-si concentrá puterile sele acumu ací, acumu dincolo.

„Drumurile de feru arata calea negotiului sî comerciului. Liniele sanctionate din Moldo-Romani'a lasa Trani'a la o parte, prin carea comerciulu si-au fostu luatu drumulu inca pre sioseele Româniloru.

„Afara de Dalmati'a nu este intre tierile ungguresci sî austriace nici un'a, care sa fia tractata asi'a vitregesce in privinti'a drumuriloru de feru, cá Transilvanni'a, cu bucatic'a ei de linia, ce o ascépta pâna la Alb'a-Juli'a sî nu mai departe.

„Numai incetu pasiesce rociulu de drumuri de feru din Europ'a dela apusu inainte spre resaritu. Cu câtu mergi mai departe spre resaritu, cu atât'a te apropii mai multu de elementulu asiaticu, sî cu atât'a suntu mai târdie tóte folósele culturei sî prin aceea sî ale drumului de feru. Acést'a e o lege a desvoltârei continentale. Moldo-românii suntu sî mai departe decâtu noi câtra resaritu, insa ne vinu, dupa cum se vede pré bine, cu drumulu de feru.

„Pre lânga acést'a mai vine sî destructiunea morala pre câmpulu aspiratinniloru natiunali locale din Tranni'a. Câte locuri, atâtea aspiratiuni legate de drumulu de feru, sî intre acestea se lupta un'a in contr'a celei-lalte incâtu durere, multe au fostu asiá de influintiatóre sî puternice, de s'au paralisatu un'a pre alt'a sî nimenea nu mai cutéza, sa decreteze unu drumu de feru, fâra cá sa se strice cu cei'a-lalti, cari totu-déun'a suntu majoritatea. Unii vréu sa-lu duca intr'o parte, altii intr'alt'a, cá sa se intalnésca cu celu din Romani'a, sî asiá se stricara unii pre altii. Acum vedemu din legile sanctiunate de Hohenzollern, ca ei numai atât'a s'au ingrigitu de noi, sî de unii sî de altii, cá sa incungiure Trani'a cu liniele drumului de feru sî se tréca preste dens'a. Noi ne-amu certatu destulu de indelungatu, sî acum se facù pace.“ —

Varietâti.

*** In „Albin'a“ nr. 107 cetimu in o cor. din Bud'a dto 25 Oct. n. urmatórele:

(b) Dela Redactoru! Amu se ve facu cunoscutu, ca delegatiunea emisa din siedinti'a ultima a Congresului nostru in causele controverse cu serbii, inca intr' aceea-si dî s'a constituitu sub presiedinti'a II. Sale dlui eppu alu Aradului, alegendu-si de notariu sî raportatoriu pre d. Babesiu. Totu din acea siedintia a insarcinatu pre trei membri din sinulu seu, anume pre dnii: Babesiu, G. Ioanoviciu sî Ant. Mocioni, ca acesti'a intrunindu-se in comissiune centrale in Buda-Pesta, se faca tóte cele de lipsa atâtu la regimu, câtu sî la congresulu serbescu, pentru a pregatí aptivitatea delegatiunei, sî apoi se conchiame pre cei lalti membri ai delegatiunei — acolo sî atunci, unde sî cându va cere trebuinti'a.

*** Domnitoriulu Rom. patimesce de friguri intermitente.

*** In urm'a unui decretu domnescu s'a decisu ca regim. I. de cavaleria in Romani'a sa se numésca „venatori calâri,“ alu doilea reg. de cav. „rosioi“ sî celu ce are a se infiintiá sa se numésca; „calarasi.“

Insciintiare.

Aflându cu scopu a tiené inainte de adunarea cuartala comitatense a comitatului Albei superióre ce cade pre 9 Novembre a. c. o conferintia preliminaria, rogu pre onoratii membri ai comitetului sa aiba bunetate a se aflá in 8 Novembre dupa amédi la 5 óre in Elisabetopole spre a participá la conferintia in loculu ce atunci se va desemná acolo.

Crisiu (Keresd) 27 Octobre 1863.

Conte Gabrielu Bethlen.

6—3

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna la 20 Octomvre a. c.

1. La Bodu cu salariu de 100 fl. v. a. sî cuartiru liberu.
2. La Feldiór'a cu salariu de 100 fl. v. a. sî cuartiru.
3. La Apati'a cu salariu de 50 fl. v. a. sî cuartiru.
4. La Cernatulu de josu cu salariu de 50 fl. v. a.
5. La Ozunu, cu cuartiru sî salariu de 50 fl.
6. La Sit'a bazeu cu salariu de 60 fl.
7. La Intorsur'a buzeului, cu 60 fl. v. a. sî cuartiru.
8. La Budil'a, cu 70 fl. v. a. sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, voru adresá subscrisului concursele sele pâna la terminulu de susu, instruate cu atestatele recerute, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale séu pedagogi'a din Sabiiu.

Brasiovu, in 7 Octomvre 1868.

Inspectoratulu de districtu alu scóleloru
gr. or. din tractulu II alu Brasiovului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Nr. 24—3

Edictu

Prin care Dimitrie Pop'a din Vale scaunulu Salistei, legiuitulu barbatu alu Mariei Ioann Taurénu totu din Vale, carele de tempu mai indelungatu au parasitu pre soci'a sea fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei lui, se indetoréza cá in terminu de unu anu negresitu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca la din contra cererea numitei femei sî in absenti'a prebegitului barbatu se va pertractá sî atari dupa prescrisele canonice.

Sabiiu 27 Sept. 1868.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului prot. alu Sabiiului I.

Ioann Hanni'a,
Protopopu.

Escriere de Concursu.

Spre reintregirea statiunei devenite vacante de unu invetiatoriu gr. or. in **Moravitia**=Eisenstein se escrie prin acestu concursu.

Petitorii acestei statiuni cu care e impreunatu unu salariu anualu de 126 fl. deputatu de lemne 6 fl 30 xr., sî pentru scól'a de dumineca 8 fl. 40 xr. au a-si asterne suplicele scrise cu mân'a loru proprie, pre lânga documentarea etatei, stârei, moralitatei sî cualificatiunei câstigate pentru specialitatea de invetiatoriu, in restempu de siése septemeni, computându dela diu'a escriei concursuali, la venerabilulu Consistoriu diecesanu gr-orientale alu Caransebesiului.

Vien'a in 15 Octobre 1868.

Directiunea generale.
a societâtiei priv. c. r. austriace de
drumu de feru.

Avisu.

Subscisulu se recomanda comuneloru bisericesci cá fabricantu de clopote de ori ce marime sî de tutu feliulu de sunetu nu din metalu ordinariu rosieticu, ci din metalu bunu albu.

Inscriptiunile, decoratiunile sî chipurile de sânti de pre clopote se voru face gratis, asiá dupa cum se voru cere in respectivele comande, sî de montiruri se va ingrigi subscrisulu prelânga pretiurile cele mai moderate.

In sfîrsitu pusci de focu de totu feliulu sî de ori ce marime precum sî preste totu ori ce lucruri de arama sî de metalu le va fabricá subscrisuli cu promptetia sî prelânga pretiurile cele mai moderate.

Pentru comissiuni câtu de multu se róga.

Iohann Georg Graeff,
cetatianu sî fabricantu de clopote sî de pusci
de focu. (Subspinarea cânelui **Nr. 1097.**)

Burs'a de Vienn'a.

Din 18/30 Octomvre 1868.

Metalicele 5%	57 40	Act. de creditu	212 40
Imprumut. nat. 5%	62 30	Argintulu	114
Actiile de banca	791	Galbinulu	5 50

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 87. ANULU XVI.

Sabiiu, in 24 Octomvre (5 Nov.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

☞ **Amesuratu conclusului congresului nostru bisericescu nationale romànu sau pusu sub tipariu din partea directiunei tipografiei archidiecesane protocolulu congresuale dinpreuna cu Statutulu organicu alu intregei nóstre provincie mitropolitane, sì dupa putîne septamâni se va sì gatá.**

De prisosu aru fi a desbate insemnatatea acestei cârti pentru viati'a nóstra bisericésca; dupa parerea nóstra ajunge a espune atât'a, ca ea este de neaparata necesitate pentru fiecare comuna bisericésca, sì pentru toti cârturarii nostrii fàra deosebire de pusetiune in biserica.

Pretiulu unui esemplariu este 1 fl. val. austr.

Se póte prenumerá pâna la 1 Decembre cal. vechiu.

Sabiiu 22. Octomvrie 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

La situatiune.

Scirile din dîlele din urma erau fórte alarmatórie. Aru fi crediutu omulu ca erumperea unui resbelu este inaintea usiei. Cu deosebire se intarea presupunerea acést'a in urm'a discursului ce se dîce ca l'a rostitu cancelariului imperialu de Beust in o comissiune a senatului imp., sì in carele a demustratu pâna la evidintia necessitatea de a pune in picióre 800,000 ómeni inarmati. Nici in dîu'a de astadi spiritele nu suntu deplinu liniscite séu celu putienu mulcomite de acésta surprindere. Periculului de-sì nu erá dîsu pre fatia, dara se parea a amenintiá la apusu cá sì la resaritu, pre malurile Renului sì a Dunarei.

Astadi aceleasi isvóre incepu a depaná sì negá mai intâiu alianti'a cea repetita de atâtea ori intre Russi'a sì Romani'a, o aliantia carea aru fi fostu sa fia manusi'a orientale, carea sa aprinda in acésta parte a continentului nostru materiele dispuse de a inflacará resbelulu. Nu avemu inca sciri de acele cari sa desvolteze sì sa slabésca temerile din occidente sì cari sa dea garanti'a de o decurgere pacinica intre Prussi'a sì Franci'a

O singura impregiurare este, carea sì in acea parte face sa spereze lumea, ca incurcaturile intrebâriloru europene se voru puté deslegá fâra de ajutoriulu armeloru celoru nou inventate, cari se intrecu unele pre altele in iutiél'a de a puté stinge mai multe vieti omenesci de pre fati'a pamentului. Impregiurarea acést'a e o carta publicata in dîuaristic'a francesa, cu unu micu comentariu, sì de alta parte, despre carea se dîce ca este fâcuta celu putienu cu autorisatiunea lui Napoleonu alu III. Ce are sa derive lumea dela cart'a, carea insémna epocele dela 1815, prin cari a trecutu Franci'a, sì carea in comentariulu seu arata starea de fatia a lucruriloru in Germani'a mai favoritória, decâtu trecutulu, e greu de a spune. Lumea carea iubesce pacea esplica manifestatiunea acést'a de unu semnu de pace sì incâtu-va conflictulu intre puterea francesa sì germana delaturatu.

Insa realitatea ne arata tóte puterile mari sì mici inarmate pâna in crescetu sì armandu-se inca pre puteri. Asiá nu aru remané alta sperantia de pace decâtu combinatiunea, ca diplomatii au aflatu espedientulu, ca luptele astadi sa decurga pre câmpulu finantialu sì sa consume pâna atunci sume pentru inarmâri sì pregatiri de resbelu, pâna cându voru ajunge la impossibilitate sì acea putere sa remana invinsa, carea va gatá mai curendu mijlócele de pregatire.

Mesur'a acést'a abiá va puté ajunge, din causa ca ins'asi desperatiunea póte da schintei'a nefericita, carea sa aprinda elementele nemultiamite la o conflagratiune. Atunci maiestri, cari conducu destinele Europei voru fi pré debili de a dominá vifórulu; cu alte cuvinte, espedientulu de mai susu nu aru fi acel'a carele sa calmeze periculii cei mari ai unui resbelu, cari dupa ce a storsu sudórea, sa pasiésca unu pasiu mai departe, sa atace sì sângele sì viati'a popóreloru europene.

Possibilitâtile dela cari deducemu pacea, precum vedemu, suntu fórte neindestulitórie chiaru sì cându ele aru fi asiá de usioru realisabile precumu de usioru nile creaza imaginatiunea. Ací déra alta trebuie sa fie cur'a, prin carea sa se crutie popóreloru calamitâtile, de cari se vedu amenintiate prin immultirea arsenaleloru din cari iésa miliónele de arme.

A deslegá acésta cestiune, va sa dîca, a scí aretá modulu acestei cure, e problem'a cea mai grea. Greutatea acést'a vine din interesele cele crucisiate sì din nechiarificarea din destulu a principieloru, cari conducu sortile popóreloru.

In unu chaosu cá acest'a putienu ajuta sperantiele, ce le pune cine-va in cutare séu cutare momentu, precum este o cuventare de tronu a regelui Prussiei séu a Imperatului Franciei, sì dupa cum se ascépta in tempulu cându mai de aprópe la ocasiunea deschideriloru corpuriloru legilative in Germani'a sì Franci'a, pentru ca nici acele nu potu fi derivatóre sigure de periculii unui incendiu mare. Ce aru fi dupa parerea nóstra mai multu promitietoriu pentru unu statu, carele vrea sa scape curatu in tempulu unei fortune e cá acést'a sa caute a departá elementele periculóse din sinulu sì pregiurulu seu sì a-si castigá elemente, cari la ori-ce casu sa fia sigure in contr'a focului politicu.

Cá sa nu ne bagâmu in afacerile altor'a sa vorbimu de cas'a nóstra, sub carea ne-amu aflatu pâna acum sì sub carea sa ne aflâmu sì de ací incolo scutulu nostru. Ací sa cautâmu seriosu toti din tóte pârtile a stabilí o multiamire perfecta sì atunci nu vomu avé a ne teme, vina ori-ce aru vení, pentru ca câte bratie vomu avé atâti aperatori voru fi cari sa ne scutésca de bantuielele unui venitoriu nesiguru, de care nu putemu sci ce ne va aduce.

Cart'a lui Dumaine.

De óre câtuva tempu se scrie multu despre aparitiunea unei carte privitórie la Franci'a sì statele ei vecine. Dela aparerea ei a trecutu scirea despre dens'a in tóte dîuariele europene. Imprumutâmu din acele urmatórele:

Cart'a lui Dumaine au aparutu deja'. Acést'a consta din trei carte, in care se asemena situatiunea Franciei sì a stateloru ei vecine, din timpulu restauratiunei, de sub regimulu din Iulie sì din anulu 1868. Pre cart'a a trei'a e tiparitu de ambele pârti unu testu, prin care se deslusiesce mai indetaiu positiunea Franciei fati'a cu Europ'a din cele trei epoce amintite.

Cart'a acést'a, precumu se vede nu este alt'a, decâtu o ilustratiune la teori'a lui Rouher la cele trei trunchiuri, in care sau rumptu Germani'a prin evenimentele din 1866 spre o mare usiurintia a Franciei.

In dîuariulu „Temps" scrie Nefftzer asupr'a cartei acestei'a, o critica camu de cuprinsulu urmatoriu: „Cart'a sì comentariulu ei — dice elu — ne representá teori'a, ce o au desfasiuratu Dlu Rouher despre cele trei trunchiuri inaintea corpului legislativu Insa comentariulu nu póte ascunde sì nici nu ascunde, ca teori'a sau cam straformatu prin conventiunile militare, cari léga tierile din médiadi cu cele de médianópte. De alta parte insa accentuéza cu deosebire independinti'a deseversîta a puteriloru, de cari e incungiurata Franci'a sì precum se vede, vrea sa ne faca, sa precepemu, ca in casu de lipsa amu puté contá pre o aliantía cu Itali'a séu cu Austri'a, séu cu amendoue. Cei'ace tientesce comentariulu mai cu séma este disolverea federatiunei germane, carea se espune in carta cá nimiculu celu mai teribilu alu Franciei. Parerea acést'a cu greu va putea alungá opiniunea generala, care se baséza pre fapte cunoscute. Amu vediutu, ce póte face federatiunea germana, cându sau luptatu in contr'a armatei cele mici a generatului Vogel de Falkenstein. Sì déca are cart'a dreptu, cum s'aru puté esplicá impregiurarea aceea, ca noi amu urcatu greutâtile nóstre militare in mesur'a aceea, in care au scadiutu séu au disparutu puterea inimiciloru séu rivaliloru nostri." Mai incolo arata Nefftzer, ca anessiunea Savoiei au avutu sì urmâri bune sì rele: prin ea s'au amelioratu marginile tierei sì s'au immultitu puterea, dara totu ea au provodusu alianti'a englesa, care au fostu o urmare a resbelului del'a Crimea; de aici deduce elu situatiunea cea dificila, in care se afla Franci'a, sì situatiunea cea atâtu de nesigura, in care se afla lumea tóta, dîcendu mai departe, ca déca nu s'aru fi nascutu intre Franci'a sì Engliter'a neincredere, atunci Engliter'a fàra indoiala aru fi fostu in stare a aduce in deplinire sustienerea protocolului din Londonu, sì de a zidi projectele Dlui de Bismark in marginele utopiei.

Câtu de curendu va esî o brosiura de Alfr. Assolant, provocata prin cart'a amintita. De ce sensu va fi brosiur'a acést'a, se póte vedea din cuvintele, ce leau esprimatu Dlu A. Assotlant dîcându: „Fiindca resbelulu cu Bismark e inevitabilu, pentru aceea dîcemu: ca cu câtu mai curendu, cu atât'a mai bine. In anulu acest'a póte ca ne-amu bate inca la tiermulu stângu alu Renului; déca mai asceptâmu vre-o doi ani, póte ca vomu fi siliti, a ne bate pentru Lotaringi'a sì Elsassi'a. Numai o lovitura puternica cá Jen'a, póte retiené pre Bismarck."

Din Pest'a.

Cestiunea natiunalitâtiloru a datu impulsu la miscare mare. Nu e partida, care sa nu se intereseze in unu modu fórte vivace de dens'a.

Dupa cele ce cetimu dela unu corespundinte pestanu in „Albin'a", deputatii români sì serbi, câti se afla in Bud'a-Pest'a se consultara asupr'a purtârei in sectiuni sì in dieta fatia cu proiectulu in cestiunea natiunalitâtiloru sì se decisera a spriginí votulu separatu alu româniloru sì serbiloru.

Aflâmu din aceeasi corespundintia despre concordi'a frumósa intre deputatii români in cestiunea acést'a, sì dîcemu ca déca in vre-o cestiune s'a cerutu concordia, acést'a este un'a, pentru ca are a decide in punctulu celu mai vitalu alu popóreloru sì alu statului. Aici nu póte fi vorba, cá cine-va sa faca „opositiune" pentru cá sa fia „liberalu", ci pentru cá sa caute, in interesulu comunu, sa nu creeze o lege, carea sa produca cele mai amare resimtieminte sì carea sa dea arma inimiciloru ordinei de statu. Cá patrioti buni voru lucrá déra toti câti nu voru lasá cá sa tréca cu usiuratate o lege, carea sa aduca mai multa paguba decâtu folosu.

Raportulu comissiunei dietale in cestiunea natiunalitâtiloru s'a cetitu in siedinti'a dietale a casei deputatiloru din 28 Oct. sì póte astadi mâne ni va anuntiá telegrafulu luarea proiectului in pertratare.

Asceptâmu cu incordare sa vedemu resultatulu acestei desbateri. Cu deosebire ne intereséza purtarea deputatiloru nostri natiunali, cârei noi, de aici nu voimu ai preocupá prin sfatuiri. Atât'a inse amu dorí, cá nici o privintia sa nu impedece dea conlucrá cu totii pentru aceea, ce sa ne apere dreptulu in launtru sî reputatiunea nóstra de o natiune matura, in launtru sî in afara.

Espunemu publicarea mai departe a siedintieloru congresuale pâna la alta ocasiune.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 24 Octomvre.

Delegatiunile suntu convocate la Pest'a pre 12 Noemvre n. Biletulu imp. câtra ministrulu presied. ung. suna:

Iubite conte Andrássy! Delegatiunile convocate spre a pertratá afacerile comune, alese pre an. 1868 de câtra diet'a ungurésca pre basea articulului de lege XII. 1867 sî de câtra senatulu imperiale alu celoru-lalte tieri pre basea legei din 21 Decembre 1867 — aflu de bine a le convocá la Pest'a pentru continuarea activitâtiei loru pre 12 Noemvre a. c.

Avisandu Eu dreptu aceea pre ministeriele Mele pentru afacerile comune deodata a-si asterne proiectele loru constitutiunali, te insarcinezu a face dispusetiunile corespundietórie pentru convocarea membriloru delegatiunei alese

Gödöllö, 27 Octomvre 1868.

Franciscu Iosifu, m. p.

Conte Juliu **Andrássy**, m. p.

Deslusîrile cele au facutu cancelariulu imp in o comissiune a senatului imperialu, dupa cari se cere o armata de 800,000 feciori pentru imperiu, au facutu sensatiune mare sî in afara. Dîuariele partinitórie regimului au incuviintiatu acésta cerere sî burs'a nu s'a aratatu alterata prin scirea amintita, ci a remasu in fluctuatiunile ei obicinuite. Din scirile din strainatate au primitu acésta scire fiacare dupa punctele de manecare a politicei loru. Asiá in Franci'a se vede cu multiamire sî cá o garantia de pace mesur'a acést'a a regimului austriacu. Altu feliu privescu dîuariele prussiane.

Revolutiunea cea pacinica din Spani'a sî continua lucrârile sele in modulu celu mai liberalu sî nici unu escesu nici o nemultiamire nu se arata nicairi. Singuri iesuitii, calugarii sî calugaritiele suntu silite a se departá din tiéra; dara sî pentru acestia se dîce ca dupa stabilirea regimului definitivu, voru avé voia a petrece in tiéra sî a traí dupa convingerile loru

Publicâmu afara de ordinea siedintieloru propunerea dlui dep. congresuale Ioanu **Puscariu**. Acésta propunere nu a reesitu sa capete majoritatea, insa pentru insemnetatea ei credemu ca merita a fi cunoscuta de publicu in tóta estinderea ei.

Propunere

Considerându, ca dupa pracs'a bisericei ortodoxe resaritene, episcopii sufragani dintr'o provincia metropolitana, se alegu ori prin rapresentanti'a clericale sî mirenésca intrunita din intrég'a provincia metropolitana precum acést'a se intemplá in metropoli'a din Bucuresci in cea din Iasi, sî in alte state ortodoxe; ori prin sinodulu episcopiloru cá representanti a-i intregei provincie metropolitane, precum acést'a s'a intremplatu pâna acum in ierarchi'a serbésca dela care s'a despartitu eparchiele Aradului sî a Caransebesiului;

Considerându, ca numai acea eparchia episcopésca mai alegea pre episcopulu seu, care odinióra avura dignitatea de archidiecesa sî metropolia, dela care sî dupa decaderea ei la numirea de simpla episcopia si-au sustienutu dreptulu ereditu de alegerea Aarchiereului ei, precum acést'a s'a intemplatu sî in Ardélu;

Considerându, ca atâtu Archiepiscopi'a Ardélului câtu sî eparchiele sufragane a Aradului sî Caransebesiului s'au intrunitu intr'o provincia metropolitana comuna sî prin urmare alegerea Archiereiloru a devenitu de interesu comunu alu intregei metropolii române; —

Considerându mai departe ca otarirea comissiunei congresuale de 27 la § 96 punct. 2 prin care competinti'a alegerei episcopiloru eparchiali se concrede respectiveloru sinóde eparchiali, isbesce deadreptulu in scopulu intrunirei nóstre metropolitane, sî in comuniunea intereseloru ei, pentru ca episcopii eparchiali suntu membrii sinodului episcopiloru din metropoli'a româna, membri a-i consistoriului metropolitanu, ai forului supremu judiciari a-i senatului scolariu, sî economicu metropolitane, sî eventuali presiedinti ai congresului, cari de aceea representându interese comune trebuie sa aiba increderea intregei provincie metropolitane, eara nu numai ai unei pârti a-i acestei'a, cum suntu singuratecele eparchie;

Considerându, ca otârirea amintita a comissiunei de 27, care concrede alegerea episcopiloru respectiveloru eparchii, dupa principiulu paritâtiei aru trebuí sa aléga sî eparchi'a Ardélului pre Archiereulu seu, care cá atare imbraca dignitatea de Archiepiscopu alu Ardélului sî Metropolitu alu româniloru —

Considerându insa ca prin dispositiunea ulteriόre a comissiunei de 27, prin care propune cá metropolitulu româniloru, care imbraca sî dignitatea de archiereulu eparchiei Ardealului, sa se aléga prin congresulu natiunale, prin care despositiune se ea dreptulu milenariu alu diecesei Ardealului de a-si alege pre archiereulu seu, pre cându, dreptulu acest'a se revindica numai eparchieloru sufragane, ce nu l'au esercetatu pâna acumu, — sî care e asemenea de interesu comunu metropolitanu cá sî archiereulu diecesei Ardealului.

Considerându ca dieces'a Ardélului numai atunci aru puté renunciá la alegerea esclusiva a archiereului seu in favórea interesului metropolitanu, cându sî celelalte eparchie in interesulu comunu metropolitanu aru concrede alegerea archiereiloru sei asemene congresului;

Considerându, ca modalitatea alegerei metropolitului prin concurgerea archidiecesei cu unu numeru de alegatoru asemene de mare, câtu dau la olalta celelalte archidiecese d. e. cum s'a proiectatu cu câte o parte alegatori nu corespunde egalitâtiei de dreptu sî reciprocitâtiei de interese mici facia cu metropoli'a intrégа, nice facia cu singuratecele eparchie: pentru ca

1) eparchiele sufragane aru alege pre archiereulu seu esclusivu precându archidiecesa acestu dreptu esclusivu nulu lasu poté esercitá; —

2) pentru ca eparchianii sufragani aru concurge la alegerea archiereului ardeleanu, precându archidiecesanii nu aru concurge la alegerea archiereiloru loru.

3) pentru ca numerulu de jumetate alu alegatoriloru archidiecesani nu recompensa dreptulu de a-si alege eschisivu pre archiereulu loru, fatia cu eschisivulu dreptu alu eparchianiloru sufragani, sî asta cu atâtu mai pucinu cu câtu

4) eparchianii alegândusi esclusivu pre episcopii loru aru concurá odata acasa cu cele 60 de voturi la alegerea de episcopu, care cá atare prin positiunea sea, si prin ocasiunea sî putinti'a de a escelá sî a-si castigá opiniunea publica pentru sine se face candidatu puternicu pentru scaonulu metropolitanu sî prin urmare pentru archiereulu Ardélului, apoi pre lânga acést'a aru mai concurá la alegerea formale a metropolitului inca cu câte 30 de voturi, prin urmare ca câte 90 sî asiá de sî nu in forma dara in fapta peste totu cu 80 de voturi sî cu opiniunea publica facia cu 60 voturi sî inca nepregatite pentru barbatii candidati din archidiecesa. —

5) pentru ca asiá eparchiele sufragane sî singuratice luate, concuru cu o putere mai mare de alegere la Archiereulu Ardélului, decâtu despune archidieces'a, sî prin acést'a incurgerea archidiecesaniloru prin o paruta paritate de voturi in privinti'a alegerei sî a Archiereului loru sî a Metropolitului e cu totulu ilusoria sî nu numai impreunata cu daune morale sî materiale, dara si cu o totala umilire a archidiecesaniloru. —

6) pentru ca recompens'a pentru incurgerea eparchianiloru sufragani la alegerea Archiereului ardeleanu numai atunci aru fi deplina, déca sî eparchianii ardeleni aru concurge in asemenea mesura la alegerea episcopiloru sufragani;

7) pentru ca modalitatea propusa de comissiunea de 27 aru trage dupa sine numai lupta, rivalitate sî nimicire aî aru puté periclitá comunele interese pentru care ne-amu intrunitu;

8) pentru ca astfeliu de procedura sî in form'a sea de escutare e fórte complicata sî ingreunatóre;

Considerându in fine, ca numai comun'a concurgere la alegerea atâtu a Metropolitului câtu sî a episcopiloru sufragani in congresu, e drépta sî simpla, sustiene comuniunea intereseloru nóstre, legatur'a fratiésca, staruinti'a. unitatea, imprumutat'a spriginare sî puterea corpului nostru natiunale — bisericescu:

propunu:

Ca on. congresu sa binevoiésca a conclude, ca diecesele din metropoli'a româna greco-orientale, sa concréda esercitarea dreptului de a-si alege atât'a pre episcopii sei câtu sî pre metropolitulu la congresulu comunu, care pentru actulu de alegere sa se convóce totu-déun'a in resiedinti'a eparchiei veduvite.

Sabiiu 18/10 1868.

Cav. de Puscariu
deputatu Congresuale

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei de susu din 28 Octobre aduce protocolistulu Bujanoviciu nuntiulu casei de josu privitoriu la principiele fundamentali a procedurei civile sî la adausulu creditului de 100,000 fl. pentru ministrulu de interne. Projectele de lege nu se mai cetescu.

La propunerea contelui Cziraky se otaresce, ca comissiunea de codificatiune sa se mai inmultiasca cu vreo câtiva membrii.

Siedinti'a casei de josu din 28 Oct.

Dupa impartasîrea mai multoru incurse, predá Ant. Csengeny o petitiune a membriloru politechnicei carea se predá comissiunei finantiale.

Andreiu **Medanu** preda o petitiune din partea inteligintiei române din comitatulu Solnocului, carea sî esprime dorinti'a, cá sa se deslege câtu mai curendu cestiunea nationalitâtiloru, sî cá la deslegarea acést'a sa capete valóre de lege opiniunile, ce le are intrég'a nationalitate româna in privinti'a acést'a.

Proiectulu de lege, care s'au pablicatu pâna acum prin dîuarie nu numai ca nu multiamesce, ci acel'a se publica inca dupa opiniunea cea liberala a pressei austriace cá unu sarcasmu a egalei indreptatiri natiunale (turburare).

Dupa incurgerea sî altei petitiuni, **Dobransky** prin o vorbire mai lunga face intrebarea câtra ministrulu de justitia, ca nu aru puté sa aduca inca in sessiunea acést'a unu proiectu de lege despre sistarea relatiuniloru urbariale, care suntu inca in restantia.

Ministrulu de justitia **Horváth** dechiara, ca considerându regimulu, cumca câtu de curendu se va incheiá sessiunea, au impartitu tóte afacerile de feliulu acest'a in trei categorii, sî fia-care categoria se va luá la pertractare dupa momentuositatea ei. Iéra pentru asternerea proiectului amintitu inca in sessiunea acést'a nu se póte dechiará regimulu.

P. **Somsich** dechiara, ca comissiunea finantiala sî au finitu consultârile asupr'a bugetului asternutu, privitoriu la cancelari'a cabinetului Maj. Sele, a ministrului din partea Maj. Sele, a ministrului de culte sî de justitia, sî ca prin urmare va asterne casei pre rendu raportele despre consultârile acestea.

Aug. **Trefort** cetesce raporturile care se tiparescu.

Dupa acestea se cetesce sî se primesce a trei'a óra legea despre adausulu creditului in suma de 100,000 fl. pentru stirpirea bandeloru de lotri.

In privinti'a projecteloru de lege despre decim'a vinului sî despre usura se primescu modificatiunile casei de susu.

Dupa verificatea unoru membrii, raportéza Iul. **Benitzky** despre budgetulu casei, carele se sî primesce, sî cu acestea se incheia siedinti'a. —

Revista dîuaristica.

De vre o câteva dîle turburarea politica a fostu mare, sciri cari decari mai alarmatoriese succesera incâtu parca ca incaierarea nu mai e departe. Eata in cele urmatórie vre o câteva probe:

Lui „Pester Lloyd" i se impartasiesce din Bucurescu cu datulu de 20 l. c. scirea urmatóre: „A-ti avutu dejá ocasiune de a ve convinge despre adeverulu impartâsîriloru mele, care preste totu esu din isvóre sigure. Acum dara ve spunu, ca dlu Bratianu au facutu unu planu, cá in tóte tierile din restulu Europei sa se asiedie comitete permanente, cari sa pregatésca insurectiunea generale. Societatea acést'a va purtá numele de „Reuniunea democratica orientale“ si-si va estinde activitatea sea pâna prin Ungari'a. Societatea a publicatu dejá unu manifestu, in care se provóca popórele din média-dî resaritu, cá sa scuture jugulu suprematiei straine si sa-si intemeieze libertatea loru propria. Manifestulu circuléza prin Bulgari'a, Thraci'a, Macedoni'a, Bosni'a, Herzegovin'a, Croati'a si Transilvani'a. Subscrisu este de biroulu presidialu; datulu si loculu lipsescu. Insa binevoiti a privi cá positivu, ca actulu acest'a s'au compusu in Bucuresci, ca Rosetti l'au redigiatu si Bratianu l'au aprobatu. Manifestulu dîce la urma apriatu: „Societatea nóstra ve „va duce la libertate. Pâna acum amu lucratu in „secretu; acum suntemu tari de ajunsu, cá sa pa„simu la lumina, despretiuindu vicleni'a cea reuta„ciósa a diplomatiloru si persecutiunile fanatismu„lui.“ Caus'a tariei de acum este ajutoriulu celu evidentu alu Russiei, carea tientesce la descompunerea Austriei si a Turciei. Sciu, ca „Wiener Abendpost“ au demintitu cuvintele cele cunoscute, care le-au disu Imperatulu Alessandru câtra principele Thurn=Taxis in Varsiovi'a — credeti-mi pre onórea mea, ca demintirea acést'a merita o demintire. Imperatulu Alessandru Nicolaeviciu póte ca nu au dîsu tocmai cuvintele citate, dara dupa intielesulu cuvinteloru au dîsu inca mai multu; Cei din giurulu lui nu facu din cuvintele acestea nici unu secretu. Eu voiu dîce si mai multu, ca Majestatea Sea din Russi'a s'au esprimatu in anulu trecutu câtra Gorciakoff asiá: „La question autrichienne est pour nous bien plus grave que celle d'orient. Avant tout pensons-y; la Galicie nous gêne á un très haut degré.“ (Cestiunea austriaca e mai momentósa pentru noi, cá cea orientala. Nainte de tóte trebuie sa gândimu la acést'a; Galiti'a ne genéza intr'unu gradu fórte mare). Deminta „Wiener Abendpost“ si vorbirea acést'a — déca póte; in Vien'a e cunoscuta vorbirea acést'a de vre-o diece luni. Resbelulu celu dintâiu le va deschide ochii diplomatiloru d-vóstra. Eu v'amu facutu atenti in anulu acest'a, si dorinti'a mea aru fi numai, cá celu putienu regimulu d-vóstra sa privésca lucrurile asiá, precum suntu. Cei din Vien'a au fostu insielati in unu tempu de 20 de ani. Asupr'a D-Vóstra se intinde o conjuratiune teribila — aici, in Bucuresci este capulu medusei.

„Siebenb. Blätter“ dîcu: Dupa cum amu aflatu dintr'unu telegramu din Vien'a, Bar. de Beust in siedinti'a comitetului pentru armare alu senatului imperialu au asemenatu Romani'a cu unu arsenalu de arme. Cu greu s'aru fi aflatu o asemenare, care sa se potrivésca mai bine cá acést'a, prin care D. de Beust au nimeritu adeverulu. Ve-ti fi cetitu dejá de ajunsu prin dîuarie despre inarmârile si cumpararea armeloru.

Mai multu, — celu putienu acestea tóte suntu adeverate, si déca va merge totu asiá, atunci preste putienu va fi tiér'a asemenea unui castru, in care tóte se lipescu de arme si in care nimenea nu ascépta altu ce-va, decâtu signalulu isbucnirei. In raporturile de mai inainte v'amu insciintiatu mai de multe ori despre unele obiecte estravagante, ce le nutresce regimulu nostru, chiaru si ei au facutu in fói'a loru alussiune la o aliantia intre Romani'a si Russi'a. De-si nu pré aprobéza poporulu politic'a acést'a, carele partea cea mai mare aru fi mai multiamitu, déca l'aru lasá, sa se jóce intre cei patru pareti ai sei si pre lânga pânea sea, decâtu sa-lu dea prada vicissitudiniloru unei politici cutediatóre, aspiranta de putere mare; insa ce ponderositate are inaintea regimului vocea opiniunei publice fatia cu aparatulu parlamentariu, câci regimulu e dedatu, a contá cu totulu pre alti factori, decâtu pre vocea acést'a efemera! Puteti crede cu siguritate, ca asupr'a monarchiei d-vóstra suntu tientite nisce tendintie si ca-si voru pune tóte puterile, numai cá sa-si ajunga scopulu. Sciti, ca tientescu cu deosebire la Transilvani'a. Pentru aceea póte ve va interesá, sa audîti despre o societate, care se numesce „Reuniune democrata orientala“ si a cârei problema e, cá sa faca propaganda pentru planurile regimului nostru (din Bucuresci). Spre scopulu acest'a sau si emisu unu manifestu.

Credu ca a-siu puté garantá binisioru pentru adeverulu impartasiriloru acestor'a; de altmintré póte ca chiaru Dvóstra veti fi in stare, de a me controlá in privinti'a acuratetiei insciintiârei mele, deórece trebuie sa circuléze deja si prin tiér'a D-Vóstra esemplare de provocarea acest'a. Bine aru fi, cá regimulu tierei D-Vóstre sa fia cu atentiune la astufeliu de lucruri; ceea ce se lucra pre aici, nu e nici decumu unu jocu copilarescu, ci se ieau lucrurile fórte seriosu, aici, in Petrupole, unde barbatii nostri de statu se dirigeaza dupa placu, si póte si pre airea. —

Déca putemu dá crediamentu unei corespondintie din Bucuresci a dîuariului „Cor. du Nord-Est, Romani'a se inarméza din tóte puterile. Cu organisarea armatei române se ocupa in modu esaminatoriu obristulu Crainski, carele au sositu acum'a de curendu in Romani'a.

In fabrici prusiene se togmescu tunuri si dricuri de tunu, asemenea se asicuréza si liferati'a de 100,000 ocale de pravu de pusca. Afara de acea se ascépta sosirea unei poveri de puciósa din Sicili'a si salpetru din Engliter'a, spre a produce pravu in téra. Domnulu Mehedintiano s'a reintorsu deja din Americ'a, unde a togmitu 15,000 de pusci nóue de Peabody, care o sa se espedeze prin Bosporu pre nâi americane si declarate de proprietate américana dimpreuna cu munitiunea necesaria. Pentru o alta liferatia de 2000 pusci chassepot s'a incheiatu contractu cu o banchieria parisiéna. Guvernulu are de scopu, de a face in Berlinu unu imprumutu de 400,000 taleri spre a completá armârile, deasemenea sa se aduca si materialulu ce ar mai fi de lipsa pentru resbelu totu din Berlinu.

Dîuariulu „Corresp du Nord-Est face esageratiuni fabulóse despre lucrurile, ce s'aru petrece pre insul'a balcanica si dependintiele ei — acésta observatiune o face „Presse“ prelanga insciintiarea susu amintita, reprodusa si de ea.

In numerulu 293 au dîsu ea ins'a-si intr'o corespondintia din Bucuresci:

„Pregatirile de resbelu, care indata dupa erumperea revolutiunei din Spani'a pareau a fi sistate, se continua deja iérasi. Erumperea unui resbelu in orientu precumu si in occidentu se privesce aici de amanata numai pâna pre vér'a viitóre si se ieau mesuri conforme acestei opiniuni. Principele Carolu au sanctiunatu legea, care ordonéza pre anulu 1868 o recrutare estraordinaria de 10,000 feciori pentru armata, ceea ce se si implinesce. Colonelulu dela statulu majoru de Krenski inspiciéza cu sirguintia trupele, casarmele si arsenalele.

Cu cas'a Godillot din Parisu sau incheiatu unu contratu pentru liferati'a de 20,000 rachele de resbelu, Dlu Mehedintianu tocmí in America 15 000 pusci de peabody pentru gubernu, care au sa tréca prin Dardanele pre o naie americana, cá proprietate americana, spre a nu fi cumv'a confiscata de turci. In prussi'a sau tocmitu 100,000 ocale de pravu de pusca, dricuri (lefette) de tunu si altu materialu de resbelu. Din Sicili'a au plecatu o incarcatura de puciósa si din Engliter'a de salpetru, spre a fabricá din ele pravu de tunuri la mór'a de pravu, care sau arangiatu acum'a de curendu.“

Cine are dara dreptu, spunendu ambii corespondinti totu aceeasi?

In fine dîce „Romanulu“: D. Generariu Klapka, unulu din supscriptorii epistolei câtra fostulu domnu Cuza, publicata in intregulu ei in Românulu de la 12 Octobre, a publicatu acumu intr'unu dîariu maghiaru unu articlu supt titlulu: Caveant consules; câci, dîce domniasea, Romanii voiescu se cotropésca Ungari'a! Inteligintele generaru scie bine ca glume au rostitu buselc séle cându astufeliu au graitu. Inteligintele generariu scie bine ca tempii concisteloru de multu anca au trecutu. Scie bine ca spiritulu concisteloru este asiaticu si nici o data elu n'a bântuitu pre Români. Sie bine anca c'atâtu românii respingu acelu spiritu, in câtu Ungari'a ar voi si'ar cere in unanimitate a se 'ncorporá cu Romani'a, românii aru respinge asemenea propunere, câci ei au crediutu si credu ca taria unei natiuni sta in a el omogeneitate, iéra nu in impeticâri, carii, mai curendu séu mai tardîu, aducu de securu sentiuni contrarie si prin urmare slabiciune. Românii, de peste Carpati, n'au cerutu si nu ceru de câtu dreptate, egalitate si libertate; n'au cerutu si nu ceru de câtu ceea ce le promité insu-si domnu Klapka prin epistol'a sea câtra fostulu Domnu A. Cuza. Românii, de dincóce de Carpati, nu ceru si nu voru cere nici o data pentru cei de dincolo de câtu ceea ce ceru ei insii, si 'n ceea ce-i privesce ei se multiamescu a-si impliní rolulu, ce gintea si positiunea loru lea insemnatu in oriinte; ci nu voru de câtu a concurá cu natiunile vecine pre teremulu dreptâtii, alu libertâtii si'alu civilisatiunei, si'a dobendi, de voru puté, prin acésta treime si numai printrînsa, preponderinti'a morale, singura ce d'acumu nainte va redica séu va afunda o natiune. Acestu adeveru elu scie fórte bine inteligintele generale si ilu facemu din nou cunoscutu in publicu, ca se védia toti si mai bine ce scopu are strigarea domnialui in contra nóstra. Déca insa acelu „Caveant consules,“ alu domniei-séle in privinti'a nóstra este cu totulu neadeveratu, nu va fi totu astu-felu; déca Mahghiarii, urmându d'a sugruma nationalitâtile, si a calomniá in tóte modurile Romani'a libera, vomu dîce la rendulu nostru Imperiului Austriei, atragendui atentiunea asupra politicei Magiariloru: „Caveant consules.“

Dupa tóte acestea mai adaugemu si scirea din isvoru siguru, ce cerculésa acum ca depesiu tel. prin diuaristica, ca nu esista nici o alian'ia intre Romani'a si Russi'a.

Ternav'a mica 3 Noemvre.

In „Telegrafulu Romanu“ nr. 86 cu subscrierea numelui acestui'a vení in publicu „Insciintiare“ ca in Elisabetopole in 8 a l. c. se va tienea o conferintia. — Se fia! dara cu care „Grof Bethlen Gábor?“

In comitatulu Albei de susu suntu doi cu numele acest'a, si amendoi din „Crisiu“, unulu fiindu omu blandu, este stimatu in comitatu, care si in tempulu trecutu au fostu consiliariu guverniale, si in presentu inca in calitate de consiliariu se afla la tabl'a septemvirala la Pest'a, dara acest'a din comitatu este cunoscutu sub numele „Idösbb Grof Bethlen Gábor.“

Fiiulu acestui'a iéra pórta numele tatalui seu, care in semnu de reverentia câtra onoratulu seu tata fu alesu in comitatulu Albei de susu de deputatu. Acest'a e cunoscutu sub numele „Ifju Grof Bethlen Gábor.“

De cum-va dela celu dintâiu vine invitarea la conferintia; nu remane indoiéla ca in comitatu multi se aru plecá a luá parte la o conferintia bine nimerita cu sperantia ca din sinulu oficiolatului comitatensu centralu se voru putea delaturá intrigile din foile publice magiare cunoscute, care de nu le-aru fi paralisatu contele Franciscu de Haller, cá patriotu, si jude primariu dirigente, si pâna acum puteau deveni daunatiόse comitatului intregu; a caroi cause comune, si private, se stringu (cum dice românulu) „claie pre gramada“ cu respunsabilitatea ambiloru judi primari, si cu ingreunarea loru doi-trei amploiati generosi, cari staruiescu a purtá si greutâtile celoru cari mai multu se preumbla. —

Dara de cum-va alu doilea Bethlen Gábor a facutu invitarea la conferinti'a publicata in „Telegr. Rom.“: nu se póte crede sa se infatiosieze nimenea, si cu deosebire români, pre cari numai in anulu trecutu in o adunare comitatense, contele acestu fórte june, i invieza sa mérga in Romani'a din patri'a loru cea vechia; — cu unu asemenea june cine ce aru mai puté conferí? pentru ca si altmintrea românulu fiindu modestu, nu va fi plecatu a luá parte la intrigile nimerui, apoi avendu dreptu la vétr'a sea; nici e frica ca va fi silitu a luá calea câtra Romani'a dinaintea contelui numitu, cari si densulu este de origine româna; fiindu ca si de si-a schimbatu Bethlenenii religiunea, dupa impregiurârile silnice ce domnea odata; totusi originea natiunale nu-si potu negá, pâna nu va vení unui vandalismu tóta istori'a de prada, cu care de se ocupá junele conte câtu de câtu nu-si inviá conatiunalii sei frati si compatrioti români sa se instraineze din vétr'a loru cea vechia. — Românii fâra de convingerea ca dela care conte Gabrielu Bethlen a esîtu acea insciintiare nu voru alergá la conferintie, ci voru remané asceptându tempulu se aiba ocasiune a-si alege deputatu si amploiati cari sa aiba si capacitate, si voia a-si pliní chiamarea sea. — — O. —

Prim'a umblare

a locomotivei pre drumulu de feru in Romani'a.

Acésta scire respandita in dîlele din urma prin telegramele diuaristicei ni o descrie unu corespondentu a Românului mai pre largu. Estragemu din memorat'a corespundintia fórte entusismata urmatórele:

Giurgiu, 8 Octomvre 1868.

Me voiu incercá a descrie frumós'a serbatóre, ce avù orasiulu nostru cu ocasiunea primirei M Sele pre calea ferata in dîu'a de 3 curente. — Dîcu ca voiu a me incercá, câci trebuie o péna fórte abila, cá sa póta face tabloulu indoitei bucuri', ce simtirâmu in acea memorabile dî; cea dintâie: Venirea ací a iubitului suveranu alu români loru, sî cea de a dóu'a: pornirea pentru prim'a óra in tiér'a nóstra a carului cu aburu. Cu tóte acestea i-mi voiu dá tóta silinti'a a ve relatá totu, ce s'a petrecutu.

La ór'a 12 esîra la gara: D. Primariu alu orasiului cu consiliarii sei, tóte autoritâtile civile sî militarie, o garda de onóre din legiunea civila cu drapelulu ei, sî music'a in capu, toti oficierii gardei amploiatii companiei câlei ferate sî o multime de cetatieni.

La ór'a unu, trenulu fiindu gat'a a porní la Dai'a, mai multi cetatieni se urcara pre unu caru destinatu pentru d-loru, (câci pâna acum inca nu suntu arangiate vagónele) spre a merge se intempine pre M. Sea. — Pre carulu destinatu pentru M. Sea, compani'a improvisase unu pavilionu formatu din draperii tricolore; in launtru erau asternute covóre, câte-va fotoliuri; iera pre la coltiurile acestui'a fâlfaiau steguletiele nationale.

Cându se auzí siuieratur'a de plecare a trenului, cându românii se vediura pentru prim'a óra pre calea loru ferata, in fine cându trenulu porní, bucuri'a isbucní cu unu entusiasmu atâtu de mare, incâtu aerulu vibrà multu tempu de aclamârile loru, insocite de unu marsiu esecutatu de musica, sî multiamirile celoru cari dîceau cu mânile radicate câtra ceriu sî cu ochii innecati in lacremi de bucuria: Multiamescuti tie Dómne, ca amu traitu sa vedu drumu de feru in tiér'a mea. — Urârile celoru ce a remasu la gara, cantârile musicei sî aclamârile celoru ce plecau, urmara pâna ce trenulu se departà.

Apoi, nerabdarea cetatieniloru de a vedé câtu de curendu pre Domnitoriu, spre a-i depune respectuós'a loru recunoscintia, facù cá tóte privirile sa se indrepte spre calea, pre care se asceptá sa via; ba inca din tempu in tempu se urcau unii chiaru pre zidurile garei, cá sa póta ei intâiu avé fericirea de a-lu vedé sî a vestí pre cei-lalti.

In fine pre la órele 4, trenulu anunciatu de vedete, se apropià, music'a intonà imnulu natiunalu, gard'a presintá armele, drapelulu salutá, lumea intiesata pre amendoue laturile drumului se descopere, radicà mânile, sî toti ceru lui Dumnedieu „sa traiésca Domnitoriulu; iéra M. Sea cu dimbetui plinu de farmecu sî de gratiositate, multiamesce in amendóue pârtile. — Dara óre acésta scena entusiasmata sî plina de o bucuria nevediuta, póte sa o descrie cine-va?

In mijloculu urâriloru, trenulu se opresce sî indata ce M. Sea se cobóra, insocitu de d. Ministru alu culteloru, de colonelulu Filipescu, de d. Barcley sî altii din compania, cari mersesera spre intempinare, d. primariu alu orasiului ii presinta pâne sî sare sî tînù urmatoriulu discursu:

Maria Tea!

„Cetatianii urbei Giurgiu se simtu fórte fericiti ca ve primescu sî de asta data in sinulu loru, sî totu intr'o vreme cá semnu de multiamirea sî abondinti'a de care se bucura sub augusta sî paterna ingrigire a guvernului M. Vóstra. sî róga pre Dumnedieu pentru sanetatea sî fericirea M. Vóstre. dandu-ve putere se faceti din nou M. Vóstre. patri'a, o Romanie mare sî nedespartita.

„Se traiesci Maria Tea!

„Se traiésca guvernulu Mariei Téle!“

La care, M. Saa a bine-voitu a respunde ca: „Este fórte veselu, ca dupa unuu anu revine in Giurgiu pre calea ferata, sî ca prin facerea acestei câi spera ca in pucinu timpu va vedea Giurgiulu devenitu unu portu insemnatu alu tierii.“

Cu acésta ocasiune corespundintele adauge la finea corespundintiei sî despre alte intreprinderi, prin cari se va radicá Giurgiulu la unu portu insemnatu cu deosebire, dupa cumu apostrofá sî Domnitoriulu, de cându voru fi gata sî liniele cele votate de corpurile legiuitórie. Asemerea sciri, cari indigitá la progresu câmpulu comerciului sî industriei suntu de lauda sîe durere ca la noi se tamenda cu de aceste asiá de multu.

Varietâti.

⁂ Marti a tienutu comitetulu Asociatiunei siedintia lunaria, in carea s'a resolvitu unu concursu pentru unu invetiacelu meseriasiu (pantofariu) anume Ioann Avramu din Verdu. Altu obiectu de aceeasi natura a fostu o suplica a unui sodalu de cojocariu de aici, ce are sa se faca maiestru séu mai dreptu dîsu, carele dupa documentele ce le posiede, atâtu dela tribulu unde au invetiatu meseri'a sî in carele au lucratu mai multi ani sî dupa documentulu ce-lu are dela magistratulu de aici, e dejá maiestru. Acestui'a i s'au fostu resolvatu inca in siedinti'a trecuta stipendiulu de 50 fl. pentru carele au concursu, insa cu adausulu: dupa ce va produce documente, ca este primitu in tribulu de aici alu acelei'a-si meserii. Conditiunea acést'a, dupa descoperirile date de unii membri ai comitetului, concurentele nu o a pututu implini, din causa ca tribulu respectivu, pre lânga tóte documentele nu voiesce sa-lu primésca in sinulu seu. Deci pâna cându respectivulu va recurge la magistratu sî mai departe, de va fi de lipsa, pentru cá sa póta dovedí ca are tóte formele, i remane stipendiulu in suspenso. S'a pertractatu sî cestiuni atingetória de fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“, dintre cari, ca mai interesantu pentru publicu este schimbarea sî marirea formatului din „octavu“ in „cuartu“. O acuisitiune frumósa pentru asociatiune a incursu cu acésta ocasiune sî adeca unu fragmentu de o tablitia de arama inscrisa cu testu latinu in doue moduri de scriere, care dupa parerea, ce sî o póte dá cineva la prim'a vedere e inscrisa in diferite tempuri; lânga acést'a mai suntu doue monete sî unu fragmentu de arma (?) vechia. Darulu acest'a se facú ni se pare din partea dlui V. Romanu.

⁂ Comand'a generala c. r. din Sibiiu au opritu in urm'a unei ordinatiuni guberniale, importarea oiloru destinate pentru macelaritu. Numai dupa unu periodu de observatiune de optu dîle sî déca se voru obligá respectivii posesori séu cumparatori, ca indata le voru junghiá, numai sub conditiunea acést'a, va fi iertata importarea oiloru.

⁂ Ministeriulu ungurescu de finantia dechiara spre liniscirea publicului, ca nu va primí asuprasi nici decumu datori'a de 80 milióne nici ajutorarea de unu milionu. Cu privire la statorirea datoriei nesigure inca de 312 milióne inca se dechiara, ca, pâna nu va incetá privilegiulu de banca, inca nu o póte privi de o cestiune urginte cu atâta mai putienu, cu câtu din aceea aru veni numai greutâti asupr'a tierei, iéra nu usiurâri.

* Impartâsîmu dupa „Hr. Ztg.“ urmatórea notitia fórte seriósa:

„Conflictele de confinii cu românii se pare ca nu voru sa aiba capetu. Din fantâna démna de credintia vine scirea, ca regimulu romanescu a ordinatu 160 feciori la confiniu, de au restauratu cladirile stricate nu demultu de secui sî au cladîtu in Breticu altele nóue; acesti'a (soldatii) au primitu ordini a puscá in secui, déca acesti'a se voru apropiá in modu suspectu; ba fia-cârui soldatu i s'au posu in perspectiva mórtea sigura, déca parasindu teritoriulu transilvanu s'aru retrage dupa confiniulu romanescu. Ei (cine ?) au sciutu a-si castigá sî portretulu acelui bravu june secuiu, despre care densii credu, ca a condusu de une-dîle pre Kezdiani, sî se nisuiescu a pune mân'a pre elu; dupa o scire au pusu sî unu pretiu pre capulu lui. — Dincóce inca nu se voru neglege mesurile de lipsa spre primirea veciniloru cautatori de cérta.“

Lucrulu dupa câtu ne aducemu aminte ca l'amu cetitu in mai multe foi dela noi, aru fi o repressalia, pentru demolarea unei cladiri pentru unu pichetu romanescu pre unu munte de cérta; intre secuime sî Moldov'a sî pentru prinderea a trei soldati români, desarmarea sî trecerea loru dincolo, unde li s'au redatu armele. — Despre starea lucrului insa inca ne lipsescu informatiunile mai positive sî de aceea lu reproducemu cá notitia sub tóta reserv'a.

⁂ Dupa o corespundintia din Blasiu Hr. Ztg. Il. Sea Dlu Episcopu Vancea este intaritu de Metropolitu.

⁂ Monete ung. merunte de argintu de 10 sî 20 xr. se vedu sî pre aici in cursu.

⁂ Procedur'a civila carea va devení câtu de curendu lege se dîce, ca numai in Aprile anulu venitoriu se va pune in lucrare.

⁂ Se vorbesce de estinderea mandatului deputatiloru dietali din sessiunea de fatia preste terminulu fipsatu (10 Decembre a. c.).

⁂ Junimea studiósa româna de aici din Sabiiu s'a intrunitu spre a formá o reuniune de cantâri chorale, sub conducerea dlui Dr. Aureliu Brote. Noi dorimu succesulu celu mai bunu acestei nobile intreprinderi.

⁂ Pentru certele confiniarie intre Transilvani'a audîmu ca s'a denumitu unu comissariu regescu.

⁂ Resultatulu culesului de struguri a fostu in anulu acest'a fórte bunu. Unii afirma cu cualitatea vinului din anulu acest'a intrece sî pre cea dela 1834.

⁂ Drumuri de feru. Capulu sectiunei in Kétegyház d. Franc. Herberth a capetatu concessiune la prelucrârile unui drumu de feru care sa se estinda dela Giul'a pâna la marginea Transilvaniei cu ramuri la Kétegyház sî dela Siebesiulu-vinosu (Boros-Sebes) la Desna. — Capitanulu Districtului Chioriului, d. Ujfalussy sî consorti a capetatu concesiune pentru prelucrârile unui drumu de feru dela Satmare preste Clusiu la Bistritia prin valea Somesiului, cá sa atinga sî Dejulu — De alta parte se vorbesce de unu ramu dela Vintii de josu la Sabiiu.

⁂ Farmecatorin. Unu tîganu a sciutu prin boscóne din gura sî prin schimosituri de fatia sa incele dela o persóna 8 florini banii sî alte vestminte sî scule. Persón'a incelata a capetatu dupa intrevenirea judecatoriei vestmintele sî sculele, nu insa sî banii.

⁂ Dela Orestia sî dela Mercurea ni se comunica ca au eruptu epidemi'a de vite cornute. — Aseminea audîmu ca s'a aretatu la Alamoru, lânga Ocn'a Sabiiului. Oprirea ambletului cu vite cornute va urmá póte câtu mai curendu; lucru neplacutu cu deosebire pentru clasele mai serace, câroru li se inchide prin calamitatea acést'a sî putínulu modu de câstigu, ce lu mai puté câstigá.

Escriere de Concursu.

Spre reintregirea statiunei devenite vacante de unu invetiatoriu gr. or. in **Moravitia**=Eisenstein se escrie prin acestu concursu.

Petitorii acestei statiuni cu care e impreunatu unu salariu anualu de 126 fl. deputatu de lemne 6 fl 30 xr., sî pentru scól'a de duminec'a 8 fl. 40 xr. au a-si asterne suplicele scrise cu mân'a loru proprie, pre lânga documentarea etatei, stârei, moralitatei sî cualificatiunei câstigate pentru specialitatea de invetiatoriu, in restempu de siése septemeni, computându dela diu'a escriei concursuali, la venerabilulu Consistoriu diecesanu gr-orientale alu Caransebesiului.

Vien'a in 15 Octobre 1868.

Directiunea generale,
a societâtiei priv. c. r. austriace de
drumu de feru.

Avisu.

Subscisulu se recomanda comuneloru bisericesci cá fabricantu de clopote de ori ce marime sî de totu feliulu de sunetu, nu din metalu ordinariu rosieticu, ci din metalu bunu albu. Atâtu in **timpulu de vara,** câtu sî in **timpu de earna,** subscrisulu — va puté servi cu ori-ce lucru, ce cade in categori'a meseriei sele.

Inscriptiunile, decoratiunile sî chipurile de sânti de pre clopote se voru face gratis, asiá dupa cum se voru cere in respectivele comande, sî de montiruri se va ingrigi subscrisulu prelânga pretiurile cele mai moderate.

In sfirsitu pusci de focu de totu feliulu sî de ori ce marime, precum sî preste totu ori ce lucruri de arama sî de metalu le va fabricá subscrisuli cu promptetia sî prelânga pretiurile cele mai moderate.

Pentru comissiuni câtu de multe se róga.

Iohann Georg Graeff,
cetatianu sî fabricantu de clopote sî de pusci
de focu. (Subspinarea cânelui **Nr. 1097.**)

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Octomvre (4 Nov.) 1868.

Metalicele 5%	58 20	Act. de creditu	214 40
Imprumut. nat. 5%	63 40	Argintulu	113 75
Actiile de banca	808	Galbinulu	5 49

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu 6 fl v. a.

№ 88. ANULU XVI.

Sabiiu, in 27 Octomvre (8 Nov.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O revista interesanta.

Putemu dîce ca noi amu pututu comunicá numai fragmente din cele ce se petrecu de unu tempu incóce intre unele dîuarie din Pest'a sî intre altele din Romani'a, in afaceri politice. Accentuâmu, intre dîuarie, pentru ca ce lucra guvernele, a câroru dîuarie au produsu emotiunea spiriteloru in tempulu din urma, nu suntemu in stare a o spune. Deosebirea acést'a insa ni se pare de lipsa a o face, pentru cá sa nu surprinda pre nimenea scirea possibila despre o eventuala potolire a alarmeloru emise asiá de grabnicu un'a dupa alt'a in publicu, care de care mai iritata sî mai iritatória.

O aparitiune placuta, putemu sa dîcemu, amu observatu noi in decursulu de pâna ací a resbelului dîuaristicu intre dîuariele pestane sî bucurescene. O convingere amu vediutu amestecându-se printre fumulu sî flacar'a celoru-lalte bómbe espedate de o parte sî de alt'a; o convingere carea noi amu repetit'o de multe ori dela prefacerea lucruriloru ale aniloru mai recenti. Cetitorii nostri si voru fi aducendu bine aminte, ca amu aretatu caus'a din carea Turci'a a pututu fi in stare, in evulu mediu, sa faca cuceriri mari in Europ'a sî sa petrunda, trecendu preste Ungari'a, pâna dinaintea Vienei. Amu aretatu cu acele ocasiuni ca caus'a la aceste sî la alte nenorociri de feliulu acest'a a fostu neintielegerea, urmata din rivalitate absurda sî amu adausu mai cu totu prilegiulu, ca déca in acele tempuri a venitu pericululu de câtra média-dî asupr'a acestoru dóue popóre, situate intre marea négra sî adriatica, acum póte vení asemenea periculu, sî si mai mare, dela média nópte.

In cele urmatórie vomu comunicá dóue probe, cari pre lânga tóta diverginti'a, in punctulu amintitu de noi, le aflâmu ca convinu sî un'a sî alt'a. Eata dara ce scrie „Romanulu" in urmatoriulu articulu intitulatu:

„Ungurii sî Românii."

„In dîuariulu Szazadunk No. 222, s'a publicatu unu articulu de d-nu generariu Klapka intitulatu: „Caveant consules" câtra Magiari, dîcendu ca Ungari'a este incongiurata de inemicii ei români din partea oriintelui; cá românii voru cere ajutoru de la St. Petersburg pentru a cuceri Ungari'a pâna la Tissa; ca guvernulu românu din Bucuresci intarita in publicu poporulu in contra natiunei magiare sî ca românii, mari sî mici, se intrecu in a subscrie pentru cumparare de arme sî acést'a numai pentru a ocupá patri'a nóstra câstigata de Atila prin sânge; ca este avisatu despre politic'a revolutionara a româniloru sî recomânda natiunei magiare sa infiintiéze armata de Honvedi, tiér'a fiindu in periclu.

„In consciintia crede óre domnulu generariu Klapka aceste acusatiuni, ce tradatorii de patrie, românii de la noi, le respîndescu in foile straine asupra intentiuniloru Romaniei sî guvernului ei? sa nu uite Ungurii ca, ei insîsi au tradatori de patrie, sî acei tradatori n'au gasitu la noi de câtu dispretiu. Eramu in dreptu a asceptá de la unguri aceea-si purtare in facia cu tradatorii nostrii.

„O nefericita politica, care impinge pre unele natiuni la perire, o politica care face din unele natiuni nu capi ai ideieloru de libertate, ci capi ai ideieloru de robie, sî care in anii din urma pare a voí sa ispitésca mai multe natiuni, este caus'a ce intarita pre Maghiari. O natiune, care sprijine o ideie de libertate, care lupta pentru libertatea popóreloru apasate, capeta putere sî prestigiu, devine iubita, sî din contra slabesce, devine detestata, cându ea cauta sa se intarésca prin cucerire. Acést'a din urma politica a capiloru Ungariei, acésta schimbare de principii, acésta degradare a caracterului liberale sî egalitaru in privinti'a celoru-lalte poporatiuni, este fapt'a cea mai putinu intielépta a unguriloru.

„Ungurii sî românii, elemente mici, potu perí intr'o dî in elementele slave séu germane, ce le incongiura pre câtu timpu ungurii sî românii nu voru intielege, ca ideiele de cucerire sî-a facutu timpulu loru.

„Capii liberali ai Ungariei au schimbatu ideiele luminate sî liberali, cari aveau câti-va ani mai nainte. Nu dîceau atunci, ce dîcu astadi.

„Intr'unu memoriu, presintatu fostului Domnu Cuza in 1860 de d-nii generari Klapka, Kossuth sî Teleki, membri ai comitatului nationale ungurescu, altu-felu presintau simtiementele sî cugetârile conducatoriloru natiunei maghiare.

„In facia cu simtimintele sî cugetârile capiloru simtiminteloru sî cugetâriloru Ungariei de astadi, punemu simtimintele sî cugetârile aceloru capi din anulu 1860. Va vedea tóta lumea sî va judecá asupra degradârii politicei capiloru ideieloru liberale unguresci. Reproducemu cate-va pasage din memoriulu datu de dnii Klapka, Kossuth sî Teleki fostului Domnu alu Romaniei"

Ací reproduce „Românulu" apoi unu estrasu din memorandulu lui Kossuth, Klapka sî Teleki Ladisl. asternutu in 1860 principelui Cus'a, prin carele se cere ajutoriulu Romaniei la eliberarea Ungariei de sub Austri'a.

Punemu acumu sub ochii publicului ceealalta proba sî adeca unu articulu a lui „Pesti Naplo" intitulatu:

„Ungri'a sî Romani'a."

„In Romani'a au devenitu iritarea in contr'a Ungariei o moda politica formala. In tóta dîu'a jura foile regimului, ca natiunea ungurésca nu are alta dorintia, decâtu aceea, de a cucerí Principatele dunarene sî de a estinde imperiulu S. Stefanu pâna la marea négra. Cu periculululu acest'a teroriséza sî iritéza foile regimului poporulu românu sî-lu provóca, sa se inarmeze séu mai bine disu, sa dea bani pentru inarmare.

„Cá sa vorbimu despre o astfeliu de absurditate, avemu lipsa de abnegarea de sine, insa datorinti'a ne demanda, cá sa ne lepadâmu de noi insîne.

„Putemu afirmá fâra nici o temere, ca cine ascrie natiunei unguresci astfeliu de tendintie, precum i le insinuéza foile din Bucuresci, acel'a séu nu are nici o idea despre relatiunile, principiele, opiniunile sî lipsele nóstre, séu urmaresce scopuri, pentru cari nu afla mijlóce acomodate, fâra numai in seducerea opiniunei publice sî in confundarea ideiloru. In tiér'a nóstra nu este nici o partida capace de imputatiune, care fatia cu politic'a din afara sa nu fia condusa de principiulu „pace cu onóre." Institutiunile nóstre libere numai pacea le póte desvoltá sî intârí. Numai dela pace putemu asceptá inflorirea relatiuniloru nóstre materiale. Numai pacea póte supliní puterile, ce le-au consumatu regimulu celu debilu. Prin urmare unu regimu, care periclitéza pacea, aru periclitá interesele nóstre cele mai ponderóse sî aru revoltá in contr'a sea tóte adumbraturile opiniunei publice.

„Acest'a este simburele politicei nóstre sî cu acést'a sta in consonantia sî complanarea, carea forméza astadi basea relatiuniloru nóstre interne.

„Insemnetatea organisatiunei presinte a monarchiei austriaco-unguresci nu se marginesce numai pre lânga politic'a interna, ci ea are sî asupr'a politicei din afara o influintia duratóre, normativa. Monarchi'a dualistica nu póte avé pofta de cuceriri, pentru ca ori-ce cucerire aru stricá ecuilibrulu sî prin acést'a aru periclitá sî esistinti'a statului insusi. Acest'a e momentulu caracteristicu alu complanârei implinite fatia cu politic'a esterna sî e impossibilu cá diplomatii Romaniei sa nu fia cuprinsu acést'a. Dara — ei nu vreau sa cuprinda.

„Cele ce le-amu dîsu aici despre intrég'a monarchia, se reducu in specie sî la Ungari'a. Noi nu avemu nici unu interesu politicu séu natiunalu, care nu aru stá in cea mai evidenda contradîcere cu planurile acelea, cu care ne acusa „Romanulu." Déca aru avé natiunea ungurésca dorintia de marea négra, pentru ce aru fi respinsu dela sine asiá cu unanimitate ide'a despre confederatiunea dunaréna?

„Patri'a nóstra e frumósa sî mare, marginile ei suntu largi sî ne oferescu spatiu de ajunsu. Frumósa sî mare e sî missiunea nóstra sî ea are trebuintia de puterile nóstre intr'o mesura asiá de mare, incâtu nu ne mai remane sa le risipimu spre alte scopuri.

„Missiunea acést'a este: a intârí pre pamentulu, ce-lu numimu noi patri'a nóstra, basele libertâtiei, a naturalisá binecuventârile civilisatiunei sî a pune stavila elementului acelui'a barbaru, care amenintia dela média-dî Europ'a. Câtra média-dî suntemu stavil'a naturala nu numai a culturei din apusu ci sî a veciniloru nostri acelor'a dela média-dî, cari intru adeveru se tienu de famili'a cea mare slavica, dara despretiuescu arbitriulu Nordului sî se entusiasméza pentru libertate sî independintia.

„Missiunea acést'a e unu periculu pentru noi, insa ea este totu odata glori'a nóstra din istori'a universale, sî atâtu in periculu câtu sî in gloria avemu unu consorte: pre poporulu Romaniei. Missiunea nóstra e egala cu a Romaniei, asemenea sî situatiunea nóstra; pentru ca ambii suntemu incungiurati de popóre straine sî ambii ne intalnimu sî intru aceea, cá Ungari'a sî Romani'a numai atunci 'sî potu implini missiunea loru, cându fiecare se va desvoltá libera sî independenta intre marginile sele. Acést'a sî Europ'a o au recunoscutu apriatu, ba o au simtitu adencu, cându au conlucratu la formarea Romaniei sî au insotitu regenerarea Ungariei cu cele mai calduróse simpathii.

„Panctulu acest'a de manecare alu politicei, precumu se vede apriatu, este mai inaltu, decâtu cá sa se póta urcá la elu diplomatii din Bucuresci, insa acést'a e punctulu nostru de manecare. Prin urmare program'a nóstra nu póte fi alt'a, decâtu a trai in amicitia buna cu cei din vecinatate, a ne sprigini unii cu altii pre terenulu cestiuniloru materiale, a avantá imprumutatu comerciulu nostru, a merge mâna in mâna unii cu altii in totu loculu, unde interesele cele mari ale Europei admonéza popórele la solidaritate, sî a propagá pre intrecute ideile civilisatiunei, cari forméza talismanulu nostru in contra planuriloru acelor'a, cari nesuescu dupa subjugarea orientului.

„Insa diplomatii dîuariului „Romanulu" cugeta cu totulu altu feliu. Problem'a loru aru fi, sa imprime in spiritulu natiunei loru ideile libertâtiei, sa creeze ordine constitutionale, sa smulga plasele de josu ale poporului din letargi'a, in careau cadiutu prin culp'a sî miseri'a seculiloru, sa latiésca lumin'a adevarata, paciintia religiósa sî sociale sî sa desvólte nationalitatea loru prin sciintia.

„Dara barbatii deacumu ai regimului din Romani'a nu suntu capaci de tóte acestea lucruri mari sî frumóse, sî cá sa 'si acopere ametiél'a loru spirituala, joca rol'a de putere mare. Ei atragu atentiunea poporului la tiéra straina, cá acést'a sa nu observe disordinea afaceriloru sele interne; ei stimuléza simtirile lui, cá sa nu cugete, ilu orbescu cu splendórea aventurósa a unui viitoriu fantasticu, cá sa nu vadia, ce se intempla cu elu sî in giurulu seu; ei cérca sa descepte in elu ura câtra unu vecinu bunu, cá sa nu-i lovésca mani'a lui cea drépta pre acei'a, cári 'si batu jocu de iubirea lui de patria, de nesmintiele lui cele nobile si dreptele lui pretensiuni, si in locu dea enuntiá cuventulu celu salvatoriu alu civilisatiunei, ei se oferescu sub mantau'a cea larga a fraseloru liberali de instrumentu alu intrigeloru Russiei.

„Póte fi dara mirare, ca, pâna cându va fi sórtea acést'a a Romaniei in astfeliu de mâni, interesele ei materiale stagnéza, ca de esemplu diplomati'a din Bucuresci in afacerile comerciale, postale si telegrafice precumu si in privinti'a jurisdictiunei consulateloru nu afla aceea amicitia si incredere, carea o au avutu regimulu invecinatu din Serbi'a in tóte cestiunile acelea?

„Responsabilitarea pentru dificultâtile si disordinile acestea diace asupr'a barbatiloru acelor'a, cari astadi administréza asiá neconscientiosu afacerile Romaniei. Insa esperiinti'a de secoli intregi ne da mângaierea aceea, ca acei'a nu remânu nepedepsiti, cari sémana discordia intre doue natiuni, care suntu avisate prin missiunea loru comuna istorica la o ajutorintia imprumutata si legatura spirituala, precumu e natiunea ungurésca si romana. Avendu incredere in inteliginti'a majoritâtiei celei mari a poporului românu, nici nu potemu perde vre odata speranti'a, ca politic'a intrigeloru nu va fi lovita de sórtea ei si in Principatele dunerene, si ca nu se va afla acolo o partida patriotica, care va aratá lumei ca Romani'a intr'adeveru e in stare, de a corespunde problemei celei mari, ce i o au incredintiatu Europ'a.“

Dupa aceste doue probe, se intielege ca desbracate de momentele cele iritate, care a smancitu si pre seriosulu diuariu P. N. câte o data la espressiuni mai grave, vedemu in ambii articuli ca poporulu magiaru este chiamatu prin natura sea si a situatiunei sele a traí cu poporulu românu, carele se afla in acela-si conditiuni, in buna intielegere. Si de o parte si de alta se lapeda ideile de cucerire.

Afara de multiamirea ce o putemu avea noi, vediendu espremendu-se in dóue diuarie insemnate, idei, câroru, noi le amu datu de multu espressiune, amu dorí sa vedemu la noi, cá unu gagiu, cá chizasía a manifestatiuniloru de astadi si a manifestatiunei lui P. N. inca dela 1865, intrându in cartea legei o egelitate satisfacatórie pentru natiunalitâtile dela noi si in specie pentru Români, carii, dupa cum putemu vede din tóte pârtile seriόse nu pretindu alta decâtu atât'a. Nu pretindu dîcemu, pentruca popórele Europei astadi nu potu avé alta aspiratiune mai inalta, decâtu a se vedé in pusetiunea, din care sa se desvólte câtu mai usioru buna starea spirituale si materiale a tuturoru. Ele tindu a deveni o familia, a cârei membri sa se spriginésca unii pre altii.

Crediendu ca cuprinderea acést'a a nóstra a cuprinsu simburulu adeverului, dorimu sa vedemu nisuinti'a generale câtra acestu scopu, desbracata de idei, cari nu convinu seculului nostru, câtu mai curendu realisata. Atunci civilisatiunea si va serbá triumfulu séu si va pune stavila intunerecului, ori din care parte aru voí elu sa amenintie.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 24 Octomvre.

Duminec'a trecuta a fostu siedintia ministeriale comune in carea a fostu vorba despre bugetulu imperialu si despre „cartea rosia.“ Dupa cum se spune césta din urma contine multe acte insemnate, câci cuprinde corespundinti'a ministeriului de esterne pâna la finea lui octobre a. c. Tóta colectiunea se imparte in trei sectiuni, in cea germana, cea italiana si cea orientale si in fine mai vine unu adausu. Andrassy si Lonyay inca au luatu parte la dîs'a siedintia.

Sectiunile a inceputu a desbate proiectulu natiunalitâtiloru. Dispute nu a fostu in tóte sectiunile, mai multe se spune a fi fostu in sectiunea a opt'a. Magiarii nu vedu in pretensiunile natiunalitâtiloru alta decâtu disolverea Ungariei; cu tóte ca afirma de alta parte, ca ei nu se punu in calea desvoltârei nici unei natiunalitâti. Aru fi de a puté deslegá numai problem'a cum sa se póta desvoltá natiunalitâtile fâra de a avé lasatu si loru vre unu terenu, unde sâ-si eserciteze dreptulu celu atâtu de strinsu legatu si de natiunalitate si de interesele cele mai mari si mai diverse, materiale, pentruca proiectulu comissiunei face pretensiunea acést'a recunoscuta de drépta si de majoritatea dietei, mai il sotia. — Sassii ardeleni nu se opunu proiectului cunoscutu ci dîcu numai cá acel'a sa nu se estinda si asupr'a Transilvaniei, ci pentru acést'a sa se pregatésca altu proiectu.

Sciri mai insemnate din afara astadi nu suntu. „Journal de Paris“ se folosesce de convocarea delegatiuniloru in Pest'a, si recomenda delegatiloru mai multa moderatiune si precautiune, decâtu in sessiunea trecuta si mai departe desvólta parerea, ca speranti'a de a alergá slavii si românii din afara in bratiele Ungariei, a disparutu. Slavii dîce, ca cauta spre Petersburgu, pre cându românii aru trage districtele romanesci la sine, pentru ca dupa dreptulu de rasa si Transilvani'a si Besarabi'a li se cuvine loru. Acést'a ferbere neliniscesce pre Andrássy asiá de bine cá si pre Beust si de aceea celu dintâiu, cá si celu din urma póte dîce ca Romani'a e unu arsenalu de arme dela care chei'a e in Petersburgu.

In Prussi'a s'a deschisu diet'a. — In Romani'a se voru deschide camerile in 15/27 Noemvre a. c.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a (casei de josu) din 2 Novembre.

Dupa autenticarea protocolului si dupa incurgerea unoru petitiuni neinsemnate se trece la ordinea dilei. Protocolistulu Em. Csengery referéza despre raportulu comissiunei centrale privitoriu la projectulu de lege in caus'a drumului de feru Aradu-Timisiór'a, si recomenda projectulu cu unele modificatiuni stilistice neesentiali. Nic. Kiss insciintiéza despre unu votu separatu din partea sectiunei a nou'a, carele numai atunci s'aru dechiará pentru drumulu de feru din cestiune, déca ministeriulu aru documentá necessitatea lui prin motive strategice. Se otaresce, cá votulu acest'a separatu sa se tiparésca si sa se puna la ordinea dilei pre siedinti'a viitóre.

Bar. Gabr. Kemény da raportulu comissiunei finantiale despre budgetulu ministrului de culte pre an. 1869.

Dupa acestea aduce presiedintele la cunoscintia, ca au primitu insciintiare dela ministrulu presiedinte contele Andrassy. cumca Maj. Sea au conchiamatu delegatiunea pre 12 l. c. la Pest'a, spre a-si continuá activitatea sea. Se va pertractá in siedinti'a urmatóre. —

Transchenfels presentéza o petitiune din partea comuneloru, antisteloru comunale si ablegatiloru din districtulu Brasiovului privitóre la ordinea municipiului sasescu.

Dupa ce provóca presiedintele pre comitetele si sectiunile, cá pre tempulu otaritu sa iea parte la consultâri, se incheie siedinti'a.

Raportulu

comissiunei dietali emisa in cestiunea de natiunalitate.

Comissiunea si-a implinitu detorinti'a si a gatitu proiectulu de lege relativu la egal'a indreptâtire a natiunalitâtiloru.

Cându alatura cu stima aci sub ·/. acestu proiectu cá resultatulu finalu alu lucrârei ei, trebuie sa indegeteze acea circustantia, ca neavendu instructiune speciala, ea a fostu avisata a-si alege ins'a-si atâtu punctulu de manecare câtu si principiele directiunali ce se cuprindu in elaboratu.

Comissiunea totusi spera, ca opulu ei va corespunde, baremu in pârtile principali, aceloru pareri, ce onorat'a casa le impreuna conceptului cestiunei de natiunalitate; pentru ca ea si-a imprumutatu ide'a fundamentala din adres'a la cuventulu de tronu, si la specificare a remasu intre otarele ei.

Adres'a din anulu 1866 Febr. 24 dîce asiá: ne vomu nisuí a implini ce pretinde binele comunu alu patriei, si ce ni impune detorinti'a cetatienésca. In lucrârile nóstre, purcediendu din principiele fundamentali constitutiunali, vomu considerá de cinosura in totu-déun'a dreptatea si ecuitatea pentru toti cetatienii de tóta clas'a fâra destingere de limba si confessiune. Mai cu séma vomu considerá si aceea ce amu espresu dejá in umilit'a nóstra adresa din anulu 1861: „ca simtiulu natiunalu, ce se totu desvólta, pretinde a fi respectatu, si ca nu se póte aci aplicá mesur'a tempuriloru trecute si a legiloru mai demultu. Nu vomu uitá ca locuitorii nemagiari ai Ungariei suntu chiaru asiá si cetatienii Ungariei, si noi suntemu gat'a, cu sinceritate a li garantá prin lege totu ce pretindu interesele loru si interesulu comunu alu patriei in privinti'a acést'a. Noi vomu urmarí principiele dreptâtiei si fratietâtiei si la aducerea legiloru ce privescu interesele diferiteloru natiunalitâti.“

Cari sa fia acele interese ale locuitoriloru nemagiari, ce aru trebuí garantate prin lege? ce cere in privinti'a acést'a interesulu comunu alu patriei? aceste dóue intrebâri a trebuitu comissiunea sa le decida cá sa póta propasí securu.

Comissiunea n'a intârdiatu nici unu momentu intru deciderea loru.

Cetatienii nemagiari intrebuintiéza si astadi tóte drepturile politice si sociali.

Legea nu face destingere intre cetatiénu si cetatiénu, n'a datu nici in trecutu intrebuintiarea drepturiloru politice, capacitatea pentru oficiu si possessiune numai unei séu altei natiunalitâti, ci le-a datu acestea, dupa conceptele de atunci, nobililoru cu diplome.

Locuitorii nemagiari suferu dupa legile sustatórie ce-va restringere intru intrebuintiarea limbei materne.

Comissiunea a fostu de parere, ca dens'a numai asiá pricepe bine spiritulu adresei si pre basea acestei'a si detorinti'a sea, déca proiectulu incredintiatu ei, lu va compune mai cu séma in acésta directiune, si déca va statorí cu precugetare mesur'a egalei indreptatiri a limbei materne.

Comissiunea a potutu luá de cinosura in acésta privintia numai binele comunu alu patriei, si in lucrarea ei a mersu fâra clatinare pâna acolo, pâna unde i-au iertatu interesele si respectele generali ale intregitâtiei politice a statului, gubernarea, justiti'a si jurisdictiunea.

Ea esprima deplin'a indreptatire egala a limbei pentru individu. Asiá:

Fie-care cetatiénu póte intrebuintiá liberu limb'a sea materna fatia cu regimulu statului, fatia cu besericele, scólele si comunele, si capeta insciintiâri si resolutiuni de la organele respective in limb'a sea materna.

Comunele, reuniunile, institutele private si besericele si'alegu liberu limb'a protocolului si a manipularii.

Jurisdictiunile potu portá protocólele loru, pre lânga limb'a statului, si in alte limbe.

Fie care póte vorbí in limb'a sea materna la adunârile comunali, jurisdictiunali, bisericesci si ale reuniuniloru.

Se asecura deplina indrepsatire egala pre terenulu reuniuniloru, instructiunii publice si gubernarii bisericesci, ca se póta se-si desvólte liberu locuitorii nemagiari ai tierii natiunalitatea loru in tóte direptiunile.

Din contra, s'a feritu comissiunea, atâtu pentru interesele statului, câtu si pentru interesele singuraticiloru cetatieni, de tóte acele dispositiuni, cari aru polé periclitá séu tocm'a face cu neputintia gubernarea unificata a statului, justiti'a corespundiatória scopului si jurisdictiunea buna si grabnica.

De aceea a pastratu drepturile naturali ale limbei oficiale de statu câtu s'a potutu in totu loculu, unde cetatiénulu singuraticu nu apare in organismulu statului cá atare, ci cá amploiatu, séu organu medilocitoriu.

Ca óre asemenea deslegare a cestiunei de natiunalitate va corespunde asceptârii comune: acést'a multu depinde de acolo, ca cum se compunu si cum se judeca acele punte de vedere, cari se tienu de conceptulu de natiunalitate in dîlele nóstre.

Maioritatea comissiunei e de parere, ca deslegarea acést'a va indestulá si trebue se indestuleze pretensiunile ecuitabile a le cetatieniloru de diferte natiunalitâti, cari suntu chiamati spre sustienerea comuna a statului; pentru ca afara de acést'a, alta modalitate de deslegare ar face cu nepotintia si justiti'a buna si grabnica si administratiunea corespundietória scopului, séu ar trebuí tier'a impartita in teritórie natiunali, si drepturile minoritâtii, subordinate eventualei maioritâti in tóte locurile.

Acést'a inse neci fiii nemagiari ai patriei comune n'ar dori-o.

Sub .//. se alatura proieptulu aloru trei membri din comissiune, a deputatiloru Antoniu Mocioni, Stefanu Branovacichi si Svetozar Miletici, care este proieptulu minoritâtei.

Dela universitatea natiunala din fundulu regiu.

Universitatea sasésca, purcede in continue in superarea (deciderea) causeloru sele economice si numai din cându in cându si mai schimba acést'a materi'a in tempulu presentu cam neplacuta — pentru de a adresá câte o remonstratiune regimului unguerescu din Pest'a.

Pâna acum s'au decisu facerea aloru trei remonstratiuni — parte la diet'a Ungariei, parte la ministeriu — tóte pentru vatemarea drepturiloru fundamentali sasesci. Asiá de esemplu, in septamen'a trecuta s'a tramisu o remonstratiune la dieta sî ministeriu pentru ca s'a denumitu tribunalulu din Maros-Vásárhely, cá foru judecatorescu pentru erimele falsificârei harthieloru de creditu, pentru tóta tiér'a, sî prin urmare şi pentru fundulu regescu. —

O alta remonstratiune, pentruca din partea inaltei table septemvirale din Pest'a, in unu procesu civile la cererea actorelui s'au delegatu in loculu tribunalului competente din Bistritia, unu altu tribunalu comitatense. Sî un'a a trei'a remonstratiune in contr'a conclusului adusu de dieta, prin care pentru totu Ardélulu s'au statoritu numai unu tribunalu de a II-a instantia in Maros-Vásárhely — iéra tribunalulu de a II-a instantia din Sabiiu are sa inceteze. —

Cu ocasiunea desbateriloru speciale a remonstratiuniloru respective, s'au remonstratu din partea deputatiloru români D. I. Hanni'a, sî Dobo, in contr'a numirei usurpate sî nelegale de Sachsenland, ce se repetéza de mai multe ori in tóte trei remonstratiunile pretindiendu-se, cá in loculu acelei'a sa se intrebuintieze terminulu legale „Fundu regescu“ insa in zedarn sasii au o predilectiune prea mare pentru acelu terminu, sî prin urmare le este cu neputintia a se lepadá de elu.

In dilele trecute au fostu la desbatere, dotarea aloru 7 preoti greco-orientali din districtulu Fagarasiului cu portiuni canonice din dominiulu fisco-natiunale alu Fagarasiului. —

Obiectulu acest'a au ajunsu la universitate pre basea unei suplici a preotiloru respectivi adresate comisariului regescu cont. Em. Péchy — de acést'a transpusa oficiolatului districtualu din Fagarasiu sî in urma de acést'a data Universitâtiei trecute cá competenta in acésta causa. Universitatea respectiva in siedinti'a din 28 1868 s'a dechiaratu in principiu gat'a, a dá portiuni canonice suplicantiloru, desemnându spre acestu scopu locurile de pasiunitu, pre cari le are dominiulu fisco nationale in comunele in cari se afla suplecantii.

Referentele acestei cause deputatulu Dör avendu de basa relatiunea Inspectorelui dominiului fisconationala din Fogarasiu, face urmatórea propunere, ca de óre-ce locuri de pasiunitu in acelea comune nu suntu, sa se dee preotiloru respectivi din pamentulu aratoriu câte 10 jugere.

Terminulu predarei respectivei portiuni canonice se fia in Maiu 1870 — esoperându-se totu odata sî incuviintiarea erariului incâtu acest'a este proprietariulu dominiului desu numitu. —

Deputatulu Orasciei Dobo cere mai intâiu cuventu — sî se dechiará de invoitu cu partea prima a propunarei — incâtu adeca se dîce ca sa se dée portiuni canonice; nu inse sî cu quantulu sî modalitatea predârei propuse de referentele, din causa, ca quantulu propusu e prea micu — iiera terminulu predârei e propusu pre unu tempu, cându probalminte natiunea sasésca nu va mai fi in possessiunea a celui dominiu, fiindu lucru notoriu ca in Maiu 1870 are se urmeze predarea acelui dominiu la erariu. Deci basanduse pre sententia ca „bis dat qui cito dat“ propune, a se asemná câte 14 jugere de pamentu, sî acelea a le predá preotiloru respectivi numai decâtu spre folosinti'a. Incâtu insa despartirea nu ar putea urmá indata, deórece dominiulu este arendatu, propune, sa se decida, cá pâna la predarea pamentului respectivu — sa li se dee unu relutu in bani in şuma de câte 300 fl. v. a. pre anu, incependu din siedinti'a aceea, adeca din 2 Novembre 1868, sî in urma pentru cá sa nu se mai amâne acésta causa prin pertractâri ce in urm'a propunerei referentelui aru fi a se face intre administratiunea natiunale sasésca, sî erariu in privinti'a concederei din partea cestui din urma a se desparti portiunea canonica respectiva din conplessulu bunului amintitu: — propune sa nu se céra concessiunea propusa din partea referentelui, — lasandu in voi'a suplicantiloru ca dupa ce nu va mai fi natiunea sasésca in posessiunea acelui dominiu sa-si mijlocésca intarirea portiunei canonice pre care voru avea-o in posessiune. —

Dlu Prof. Ioann Hanni'a se dechiara de invoitu in principiu cu cele aduse inainte de deputatulu Dobo, observandu insa ca domni'a lui nu e multiamitu numai cu 14 jugere, ci aducendu de esempiu portiunile canonice a preotiloru din Banatu sî Bucovin'a — cari suntu in unele locuri chiaru sî de câte 80 de jugere; mai amintindu ca in districtulu Fagarasiului pamentulu e cam sterilu, face propunere a se asemná câte 24 jugere la unu preotu, séu unu relutu de câte 200 (?). fl. v. a.

Dlu deputatu Orosu propune a li se dá portiune canonica preotiloru respectivi in bani gat'a, sî chiaru câte 400 fl. v. a. pre anu, incependu dela terminulu suplicârei adeca 15 Iuniu 1867.

Dupa ce referintele Dör respunde antevorbitoriloru sî cu deosebire dlui Hanni'a, ca densulu in privinti'a quantului propusu, s'au cam acomodatu unei hârthii a Escelentiei Sele dlu Metropolitu, adresata in anulu 1861 universitâtii de atunci, in care se statoresce marimea unei portiuni canonice la 14 jugure *) sî dupa ce deputatulu Dobo si-au retrasu odata propunerea sea in privinti'a marimei portiunei, canonice, in favórea propunerei dlui dep. Hanni'a — sî numai fiindu publice provocatu de unii deputati sâ-si sustiena propunerea respectiva, câci la din contra cadiendu de siguru a lui Hanni'a, sî ne mai fiindu alta se va primí a referentelui care propune numai 10 jugere, — sustienendu-si din nou propunerea, la votisarea nominale, care totu la cererea lui Dobo s'au trecutu in protocolu, s'au primitu propunerea densului in privinti'a quantului cu 11 voturi in contra la 9, — 2 absenti —. La intrebarea ca acum sa se dee portiunea canonica respectiva, séu in anulu 1870? au votisatu 12 insi pentru referentele sî numai 8 pentru propunerea lui Dobo. Totu odata s'au decisu ca universitatea sa esopereze incuviintiarea erariului. —

Deca Sebesienii aru fi avutu doi deputati români in universitate sî nu sasi, cari au votatu in contr'a propunerei adou'a alui Dobo; atunci preotii respectivi din Districtulu Fogarasiului póte saru fi pututu bucurá inca in anulu acest'a de portiunea canonica respectiva. Astfeliu de fapte aru putea serví unoru alegatori servili de esemple.

Universitatea natiunale din fundulu regescu. Acést'a a fostu emisu o comissiune de siepte pentru elaborarea unui projectu de „statutu pentru compunerea corpuriloru representative pin alegere in pamentulu sasiloru.“ Comissiunea e gat'a cu elaboratulu. Dupa cum audîmu majoritatea de patru membrii ai comissiunei e pentru alegeri indirecte sî adeca pentru alegeri prin corpuri representative, cá sî pâna acumu, precându minoritatea e pentru alegeri directe. Precumu suntemu informati doi sustienu numai principiulu alegeriloru directe; iéra alu treilea din minoritate (Dobo) sî a datu parere formulata.

Cart'a lui Dumaine.

Map'a, despre care vorbirâmu in nrulu trecutu alu diuariului nostru, astadi o cunóscemu sî mai bine. Ea constá din trei pârti, despre cari lasâmu sa vorbésca testulu, care le insotiesce:

„Aceste trei mape arata publicului situatiunea Franciei fatia cu Europ'a, din trei epoce anumite: din tempulu restauratiunei, alu guvernului din Iuliu, sî alu imperiului alu doilea.

1. Sub tempulu restauratiunei. Scopulu tratateloru din 1815 iéra: a incungiurá Franci'a cu atari puteri, cari, prin fortaretiele sî pusetiunile sele strategice, sa nu-i permita miscare sî activitate libera. De câtra nordu, Olandi'a, care domniá si asupr'a Belgiei, radica sî conservà fortaretiele: Maestricht, Lüttich, Huy, Namur, Dinant, Marienburg, Philippeville, Bouillon, Charleroi, Mons, Ath, Menin, Ypres, Nieuport, Ostende, Antwerpen, Tournay, Termonde, Audenarde sî Gand. Eederatiunea germana dintre Lüttich sî Triest compunea o putere mare, care stá gat'a pre totu momentulu a se opune la ori-ce atacu venitoriu din Franci'a. Federatiunea se radima in fortaretiele federatiunali: Mainz, Landan sî Luxemburgu.

De câtra sudulu orientalu Alpii nu mai scuteau fruntariele nóstre. Piemontulu iera bulevardulu Austriei, care domnea asupr'a peninsulei italiane, sî fortaretiele Lesseilon-ului inchideau calea, ce conduce preste Mont-Cenis.

2. Sub tempulu guvernului din Iuliu. Revolutiunea belgica imbunetâti situatiunea nóstra. Dintre fortaretiele, ce ne ameninţiau, Menin, Ath, Mons, Philippevile sî Marienburg, conformu tratatului din 14 Decemvre 1831, fura derimate. Guvernulu francesu intârí Parisulu sî Lyonulu, stabilí castrele de Langres sî Belforte, sî intârí fortaretiele dela Soissons, Sedan sî Bitchet. Sânt'a aliantia incepú a se clatiná, Piemontulu parasí pre Austri'a, numai federatiunea germana, sprigiuita de Austri'a, sî Prussi'a, putá reuní in 1847 siepte-djeci milióne de suflete. Fortaretiele federatiunei, cari erau provediute cu garnisóne austriace sî prussiane, se adausera cu fortaréti'a Rastadt, care in 16 Martiu 1842 fu dechiarata de fortareti'a federatiunei. Totu atunci intarira sî cetatea Ulm, care fu provediuta cu garnisóne din partea Bavariei sî a Würtembergei. Zidirea fortaretiei Germersheim fu terminata din partea Bavariei. Federatiunea germana dispunea de o armata de 460,000, care erá impartita in diece corpuri sî in un'a clasa de reserva. Trupele prussiane sî soldatii Austriei, recrutati in provinciele, cari nu se tienu de federatiunea germana, adaugeau numerulu amintitu, precum arata resbelulu din Schleswig-Holstein, in care vediuramu regimente unguresci, italiane, sî croate luptându-se alaturea prussiloru pentru natiunea germana.

3 In tempulu imperiului alu doilea. Franci'a sî recastigá la Alpi terminii sei cei naturali, fortaretiele de la Leseilen nu mai inchidu calea preste Mont-Cenis. — Itali'a deveni libera, Oland'a a ruptu legatur'a care prin Limburg sî Luxemburg o anesá federatiunei germane, federatiunea se disolví, fortaretiele federatiunali nu mai esistu, cetatea Mainz este a Prussiei, Landau sî Germersheim e a Bavariei, in Rastadt sunt trupe badenese, cetatea Ulm este garnisonata in comunu de Bavari'a sî Würtembergu. Prussi'a a crescutu, acést'a inse n'a conturbatu equilibriulu europénu spre daun'a Franciei. Inaintea evenemintelorn mai recente e Austri'a aliata cu Prussi'a, cá capi ai Germaniei, au potutu pune in contr'a nóstra 80 milióne de ómeni, legati intre sine prin conventiuni sî organisatiuni rigoróse, militarie. Adî, poterile, ce incungiura Franci'a suntu dedependinti. Belgi'a sî Elveti'a suntu neutrali. Prussi'a cá federatiune, are o populatiune de 20 milióne, statele germane din sudu de 8 milióne, Austri'a de 35, iér' Itali'a de 22 milióne. Franci'a cu unitatea sea interna, cu populatiunea sea de 40 milióne, computându sî Algeri'a, n'are causa a se teme de cineva.“

Foile din Paris descriu mapele aceste interesante astu-felu: Pre map'a prima, care presinta Franci'a sî statele vecine, din tempulu restauratiunei, Austri'a, federatiunea germana, Prussi'a aî Dani'a cu colóre cafenía, Elveti'a cu galbenu, Piemontulu cu cafeniu intunecatu, Lombardo-Veneti'a cu verde palidu. Map'a a dou'a din tempulu guvernului din Iuliu, asemena in tóte cu cea d'antâia, cu esceptiunea Olandiei, care ací are colóre rosale, iéra nu verde. Map'a a trei'a, care aretá situatiunea din 1868, estinde colórea venata a Franciei sî asupr'a Nizei sî a Savoyei. Ací Belgi'a are colóre rosale, Olandi'a verde. Colórea cafenía remase numai Prussiei sî unei pârti a federatiunei germane, statele germane din sudu au colóre albastra rosale. Austri'a e verde palida, Luxemburgulu verde. Elveti'a e galbena, iéra colórea cafenía intunecata cuprinde in sine nu numai Piemontulu, ci Veneti'a, Milanulu sî tóta Itali'a.

Afaceri bisericesci in Turci'a.

Dupa „Curierulu orientului“ regimulu turcescu vrea sa separeze bisericesce pre bulgari de greci. Spre acestu finitu s'a transpusu patriarchului ecumenicu dóue programe, dintre cari va avé sa alégа unulu, séu sa elaboreze sî elu unulu pre carele insa Bulgarii, neconvenindu-le, voru putea sa-lu respinga.

„Curierulu orientului“ reproduce in traducere (francesa) ambe proiectele:

---

*) Noi scimu ca aceste s'a cerutu atunci, cá minimum, pentruca legea urbariale din 1847 a statoritu o portiune colonicale numai de 24 juguri, care lege inse nu s'a pusu nici odata in lucrare. Dar óre portiunile can. ale preotiloru evangelici numai de 14 juguri suntu? etc. etc. Red.

Proiectulu primu;

1. Bulgarii de limba sî origine, cari se tienu de religiunea ortodoxa voru avé dreptulu, ori in care locu alu imperiului se voru aflá, de a-si alege sî asiediá in bisericile loru preoti, cari cunoscu limb'a loru.
2. In diecese, unde majoritatea e bulgara, metropolitanii trebuie sa fia de natiune bulgara; in diecesele, unde majoritarea este grecesca, metropolitanii voru trebuí sa fia greci. In diecesele metropolitaniloru bulgari, unde se va aflá o eparchia episcopale, déca populatiunea va fi greca, metropolitanulu va fi grecu; sî iéra in diecesele metropolitaniloru greci, unde se va aflá unu episcopu, déca majoritatea e bulgara, episcopulu va fi bulgaru. In eparchii, unde se voru aflá episcopi greci, acesti'a se voru subordiná metropolitului bulgaru; asemenea in eparchiele grecesci, unde se voru aflá episcopi bulgari, episcopii bulgari se voru subordiná metropolitaniloru grecesci.
3. Pentru guvernarea sî supraveghiarea bisericeloru bulgare, bulgarii voru avé unu capu metropolitanu, carele va resiedé in Constantinopole, sî unu sinodu. Scaunulu acestui sinodu inca va fi in Constantinopole.
4. Metropolitanii bulgari voru fi alesi prin sinodulu loru, insa investiti sî asiediati prin beral imperiale.
5. Pentru totu, ce privesce alegerea de capii sei sî administratiunea sea spirituale, biseric'a bulgara va formá unu corpu pentru sine; ea va trebuí intr'aceea a se adresá la patriarchulu ecumenicu din Constantinople in cause pure dogmatice sî pentru sântirea spirituale a capiloru ei, a metropolitiloru; de altmintrea, conformu usului asiediatu numele patriarchului se va pomení in servitiele (ddiees i) ale bulgariloru.
6. Capii religiosi, ori care aru fi natiunalitatea loru, voru resiedé in catedralele metropoleloru séu episcopieloru. Bisericele unde servescu bulgarii singuri, le remânu proprietatea loru; bisericile, unde bulgarii servescu impreuna cu grecii, voru deveni proprietate grecésca; bulgarii voru trebui sa-si cladésca noue
7. Unu regulamentu relativu la formatiunea unui sinodu bulgaru, la indetoririle sele, la alegerea capiloru religiosi, la administratiunea spirituala a bisericei va fi elaboratu sî substernutu sublimei porti sî, indata dupa aprobatiunea sea, pusu in lucrare.

Alu doilea proiectu consuna cu celu primu in punct. 1. 3., are inse 9. puncte. Deci punctulu 2 alu acestui din urma suna: Bulgarii voru avé facultatea de a asiediá unu metropolitanu in fiacare vilaietu sî unu episcopu in fiacare sandjak.

punct. 4) Privilegiele patriarcatului remânu nealinse, capii spirituali greci conserva locurile loru, episcopii sî metropoliti bulgari se voru asiediá in orasiele (ville) sandjacuriloru sî vilarieteloru, cari nu voru fi resiedintie de episcopi séu archiepiscopi greci sî dupa numele acestoru orasie voru fi numirile sî titlurile loru.

5. Grecii remânu supusi capiloru loru spirituali greci; bulgarii, cari voru voí a remané sub administratiunea pastoriloru greci, se voru bucurá de acésta facultate. Scaunulu (séjour) unui episcopu bulgaru in unu sadjak va aterná dela cererea bulgariloru din acelu sandjak sî dupa o resolutiune facuta de ei prin majoritate de voturi.

Urméza ca alu 6, 7, 8, 9 punctele 4, 5, 6, 7. din programulu primu.

Ori cine va cetí aceste dóue programe numai cu óre care atentiune va aflá ca ele trebuie sa fia compuse de greci, pentruca suntu fatîsiu facute in favórea acestor'a. Déca nu se voru observá legile bisericesci, cari suntu canónele, incercarea de a impacá aceste doue natiunalitâti va fi desiérta.

Varietâti.

⁂ Se dice ca M. Sea Imperatulu va petrece iérn'a acést'a in Ungari'a. Vienesii suntu superati pre impregiurarea acést'a.

⁂ Principele Napoleonu se afla in Angli'a.

⁂ Scirea respandita, ca pap'a aru fi convocatu sinodulu rusescu la conciliulu din anulu venitoriu, e o scornitura.

⁂ In Belgradu s'au mai facutu sentintie asupra celoru compromisi la mórtea principelui Michaile.

⁂ Intre Serbi'a sî monarchi'a austro-magiara se incheiá o conventiune postale, carea pâna acumu se va fi sî luatu in Pest'a la desbatere.

⁂ Faptele sele salutarie (?) ale reg. Isabela indeplinite de la Iuliu anulu 1866 pâna in Iuliu anulu 1867; 1) In 2 Iuliu 1866 nimicí tóte garantiele constitutiunei; 2) In 31 Iuliu dispune prin Gonzales Bravo impedicare intruniriloru sî pedepsesce cu cea mai crudela asprime pre cei ce cutédia a se intruní, 3) in 23 Septembre prin tribunalulu miliaru judeca la mórte 33 individi, iéra pre 54 pentru a fi internati; 4) in 19 — 30 prin Narvaez arestà pre mai multi membrii ai camerei (intre acestea sî pre Rios Rosas sî Salarias) pentru adresa indreptata reginei contra ministriloru, pre presiedintele senatului, Serrano inca l'a prinsu sî l'a deportatu dimpreuna cu cei-lalti pre insulele canarice; 5) in 30 Decembre disolve cortesulu; 6) in 15 Ianuarie prin comandantele supr. Chreste procede intr'unu modu draconicu in contra presei sî a tutoru scrieriloru politice, amenintiându cu mórtea pre cei ce voru face politica contraria guvernului; 7) dupa roscól'a din Catalonia, decapila la 50 individi — etc. etc. Insa tóte au culme sî cu un'a; toti sî tóte 'si afla resplata, astfelu sî a aflato sî Isabel'a, sî o voru afla toti tiranii.

⁂ Demissiunare. Mai multi membrii de cas'a de susu a senatului imperialu precumu: cardinalu Rauscher, principele Hohenlohe, conte Chotek, conte Mercandin, Lichtenfels, Litwinovitz, Mertens, Hauslab sî Goes au demissiunatu de mandatulu pentru delegatiune.

⁂ Pretiurile mustului in Transilvani'a suntu in estu anu cam 60 — 100 xr. védra (feria) transilvana sî 3 — 5 fl. v. a. cea austriaca. In Ungari'a varieza dupa locuri intre 4 — 10 fl. v. a. In archiducatulu Austriei e variatiunea sî mai mare, pentru ca acolo se misca pretiurile intre 7 — sî 18 fl. védra austriaca (de 40 cupe)

⁂ Mesur'a metrica. Ministrulu cislaitanu de comerciu au respunsu, la o interpelatiune, ce i se facù in cas'a deputatiloru, ca s'a pusu in intielegere cu ministrulu ungurescu in privinti'a acést'a; acest'a inse are sa asculte mai inainte o comissiune speciale; principialminte nu e diferintia. Va se dica e de se introduce sî din cóce aceea-si mesura.

⁂ Guard'a comunale din Bacâu e reactivata prin decretu domnescu.

⁂ Principele Carolu s'a insanetosiatu sî a parasitu capital'a pentru a merge la vi'a dlui Ioannu Brateanu. Acolo va petrece optu dile.

⁂ „Perseveranti'a“ a reaperutu; „Terra“ dupa o intrerumpere indelungata ni vine iera, asemenea „clopotele“ sî „Ghimpele“; caus'a intrerumperei ni e necunoscuta.

⁂ Foile opositiunei din Romani'a provóca la contributiune pentru radicarea unui monumentu lui Napoleonu III in Romani'a; a le guvernului provocá la cumparare de arme.

⁂ „Dati armatei incredere“! este titlulu unei brosiure ce a aparatu la Pest'a, sî pledéza pentru respectarea natiunalitâtiloru in armata, desclinitu cere oficiri natiunali,

⁂ La conciliulu ecumenicu, ce se va tiené in Rom'a, Santitatea Sea Pap'a a invitatu sî pre Patriarculu din Constantinopole sî pre sinodulu russescu. SinoduluRussiei gatesce tocm'a acum'a respunsulu. Iéra patriarculu grecescu — precumu afirmá „Vidovdan — neci n'a voitu sa primésca scrisórea papala.

⁂ Nóu'a ordine a lucruriloru in Spani'a se grabescu a o recunósce poterile europene un'a dupa alt'a. Austri'a, desî cam incetisióra la pasi de comunu, totu are se dee recunóscerea in aceste dile. Curtea de Rom'a, prin denegarea recunóscerii Italiei a devenitu alta data intr'o situatiune sióda de carea acum se va ferí cá omulu patitu, sî de aceea nunciului papalu la Madridu a promisu guvernului spaniolu ca-i va predá curendu recunóscerea. Lumea ascépta cu curiositate asta fapta de la Rom'a, câci este inca in via memoria ros'a cea santita ce a tramisu lunile trecutu Isabelei laudândui portarea. „A.“

* Se scrie prin diuarie despre o conjuratiune asupr'a vietiei Sultanului Abdulu Aziz. Despre acést'a luâmu din „Septamân'a“ urmatórele:

Lumin'a au venitu asupr'a pretinsului complotu din Constantinopole. Diuariulu turcu „Hurryete“ (Libertatea) contiene unu articulu elocventu, din care s'au tradusu óresi-cari estrageri, atâtu pentru a se aratá lucrurile sub adeverat'a loru privire sî pentru a aretá Europei cu câtu talentu sî dignitate liberalii turci discuta cestiunile de unu asiá mare interesu.

Invinovatirea viclénа aruncata asupr'a junii Turcie, dice „Hurriete“, n'au produsu resultatele ce se asceptá. Nu numai ca acestu partidu dela creatiunea sea au lucratu diu'a mare sî s'au abtienutu de a complotá in ascunsu, dara inca au luptatu cu curagiu sî lealitate, cu fati'a deschisa pentru dreptu sî libertate.

Armele junei Turcii, suntu propagand'a ideiloru sele cu tóta activitatea sî prin tóte mijlócele leale putincióse.

Pórt'a, voindu a espune in profitulu seu unu complotu adeveratu ori falsu, urzitu fâra indoiéla de óresi-care individi platiti ori de Russi'a ori de Greci'a, incérca pentru a oprí progresulu principiuriloru nóstre de a implicá partidulu tinerei Turchii in acea lasa conspiratiune, in fine pentru a-lu descreditá in opiniunea publica. Dara inalt'a Pórta va isbutí? Va amagí ea prin acésta imputare uriciósa Occidentulu sî Orientulu? Nu! pentru ca nimenea n'au uitatu programulu politicu a junei Turcii, acestu programu, in care se cere pentru imperiulu otomanu un'a din constitutiunile, cu care cele-lalte puteri au parvenitu la acelu gradu de prosperitate, in care noi le vedemu sî ce ar atrage modificatii pré mari in administratiune, daremarea absoluta a sistemului arbitrariu actualu, unde dupa capriciulu sî buna plecare sa surgunesca pre acei ce-i supara, pre acei puternici, sî desiérta tesaurulu publicu, nu sa respecteza nici viatia nici averea, nici libertatea individuala a cetatieniloru; acestu programu in care se cere o adunare nationala formata de sufragiulu universalu, insercinata de facerea legiloru sî paz'a loru. Iata in putîne cuvinte drapelulu politicu supt care jun'a Turcie s'a constituatu.

⁂ Odele si Epodele lui Horatiu adnotate de D. G. I. Munteanu (Editiunea Societâtiei Junimea), au primitu autorisarea guvernului (rom.) de a fi carte didactica pentru usulu scóleloru. „Conv. lit.“

⁂ D. T. Maiorescu membru alu Societâtii academice române vediendu lips'a totala de resultate sî simtindu-se amagitu in asceptârile sî sperantiele sele asupra societâtii, si'a datu demissiunea sea de curendu. „Conv. lit.“

---

25 — 1

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru învetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 15 Noemvre a. c.

1. La Petril'a, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. La Petrosieni=Livezeni, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
3. La Ocolisiulu-mare cu salariu de 150 fl. v. a 2 orgii-cubici, lemne focale, 40 ferdele de bucate sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, voru adresá subscrisului concursele sele pâna in terminulu de susu, instruate cu atestatele necesari, ca au absolvitu celu putienu 4 clase gimnasiale, séu pedagogi'a séu teologi'a din Sabiiu.

Hatiegu in 19 Octomvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scol. gr. or.
din Tractulu Hatiegului.
Ioanu Ratiu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 6 Octomvre (25 Nov.) 1868.

Metalicele 5%	58 30	Act. de creditu	218 50
Imprumut. nat. 5%	63 25	Argintulu	114
Actiile de banca	808	Galbinulu	5 50

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ ann. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 89. ANULU XVI.

Sabiiu, in 3/15 Novembre 1868.

☞ **Amesuratu conclusului congresului nostru bisericescu nationale românu sau pusu sub tipariu din partea directiunei tipografiei archidiecesane protocolulu congresuale dinpreuna cu Statutulu organicu alu intregei nóstre provincie mitropolitane, si dupa putine septamâni se va si gatá.**

De prisosu aru fi a desbate insemnatatea acestei cârti pentru viati'a nóstra bisericésca; dupa parerea nóstra ajunge a espune atât'a, ca ea este de neaparata necesitate pentru fiecare comuna bisericésca, si pentru toti cârturarii nostrii fâra deosebire de pusetiune in biserica.

Pretiulu unui esemplariu este 1 fl. val. austr.

Se póte prenumerá pâna la 1 Decembre vechiu.

Sabiu in 22. Octomvrie 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Grant.

Telegrafulu ne aduce scirea, ca generalulu Grant fú alesu de presiedinte alu stateloru unite din Americ'a nordica.

Insemnatatea invingerei acestei'a mari a causei liberali nu o póte pretiuí cineva mai bine, decâtu cându e pusu in stare, de a ceti despre viati'a barbatului acestui'a schiti'a urmatória, carea o scótemu din notitiele (insemnârile) unui scriitoriu nepartinitoriu si conscientiosu din Americ'a. Cursulu celu minunatu alu vietiei republicanului acestui'a, a cârui bratiu puternicu a invinsu pre cei ce vréu sa sustiena sclavi'a, arata mai bine, cá ori-ce declamatiune, ca reactiunea nu prea are causa de a se bucurá, reactiunea dîcu, carea se légana in sperantia, ca soldatulu Grant se va face cu forti'a dictatoru si va da ultim'a lovitura binelui comunu alu republicei grandióse, care totu deun'a au fostu unu ghimpe in ochii reactionariloru din tóte tierile

Intr'adeveru Grant nu este omulu dictaturei, insa cu Iohnsons, carele e omulu reactionariloru. curendu le va gatá. Lasâmu sa vorbésca in cele urmatóre biografulu lui:

Ulisses Sidney, séu dupa cum erá la inceputu numele acest'a, Hiram Grant sau nascutu in Point Pleasant la 27 Aprile 1822. In tineretiele sele nu au avutu parte de alta cultura, decâtu de aceea, ce i o putù da scól'a cetâtiei, iéra in cele lalte fu avisatu la studiu privatu si la aceea ce si-a pututu castigá mai târdîu in scól'a militarésca din Vest-Point. Pâna cându umblá Grant la scóla nu pré da semne de talente eminente; elu invatiá tardîu, dara cea ce invatiase odata, tienea fórte bine in minte. In anulu 1838 fu adusu Grant prin mijlocirea generalului Thom'a de Harmer — carele acum'a e reposatu — la scól'a militaria din West-Point. Aici si au castigatu elu multi amici; si unu ce caracteristicu este, ca totu atunci au capatatu pentru purtarea lui cea barbatésca si curagiósa, atributulu de „Company Grant“, si numele acest'a i au remasu pâna la intrarea lui in armat'a regularia.

In Iulie 1843 au intratu Grant dupa depunerea unui essamenu rigurosu cá alu doilea locoteninte in regimentulu 4 de infanteria alu armatei regularie, carele era stationatu in departare câtra apusu, si au luatu parte sub generalulu Tayloru la resbelulu, ce se escase contr'a Messicului. La Palo Alto, in 8 Maiu din anulu acela-si, au fostu prim'a data in resbelu si sau destinsu in dîu'a urmatóre in lupt'a cea sangerósa dela Reseca-de-la-Palma. Si cându sau luatu cu asaltu fortaréti'a Monterey in 23 Sept. 1846 sa aratatu Grant cá unu oficieru curagiosu si circumspectu. In 29 Martiu 1847 sau luptatu Grant sub generalulu Scott, cu a cârui trupe se insotise regementulu lui Grant, la Veracruz si a lauatu parte la ocuparea orasiului acestui'a. Cându au fostu intrarea in launtrulu orasiului Messicu, au avantatu Grant la rangulu de maestru de cuartire. In 8 Septembre au escelatu in lupt'a dela Molina del Rey intr'atât'a, incâtu inca pre câmpulu bataliei fù denumitu de intáiulu locoloninte; in luptele, ce au urmatu dupa ocuparea orasiului Messico, cu deosebire insa la asaltarea orasiului Chaupultepec au aratatu sânge rece si o astfeliu de virtute, incâtu mai marii lui in raporturile loru oficióse lâudara cu o unanimitate rara circumspecti'a si bravur'a cea admirabila a lui Grant. Pentru aceea elu a avansatu iute la rangulu de capitanu si fu intaritu in anulu 1850 de congresu cá atare.

Dupa finirea gloriósa a resbelului mexicanu s'a reintorsu Grant acasa si s'a casatoritu; batalionea lui fu trmisa la Onegon, cá acolo sa puna stavila crudelitâtiloru, cele faceau gintele barbare ale Indianiloru. Cuartirulu generalu erá pe atunci in fortaréti'a Dallas. Insa a tândali si a pândí astfelu, fâra de a da fatia cu inimiculu nu se potrivea cu spiritulu celu activu alu lui Grant.

In anulu 1854 esí din statulu militaru si se facú farmu lânga St Louis (Missouri). Multi 'si aducu inca aminte cum umblá presiedintele presinte prin stradele din St. Louis cu o palaria veche, in vestiminte dure si cu nisce ciobóte mari si vendea lemnele cele taiate de elu insusi. In anulu 1859 deschise Grant in compania cu tatalu seu, care traiá inca, o negutiatoria de pei in Galena sub firm'a „Grant and son“ si'si câstigà in scurtu timpu renume bunu.

In 14 Aprilie 1861, dîu'a dupa predarea fortaretiei Sunter, emise presiedintele Lincoln o proclamatiune câtra poporulu stateloru unite, cerú unu contingentu de 75.000 de feciori si conchiamà congresulu la Washington City la o siedintia estra ordinaria pr 4 Iulie, dîu'a in care se serbéza dechiararea indipenditiei.

Numerulu cerutu de voluntari se si adunà intr'unu timpu fórte scurtu. Grant inrolà insusi o compania aducenduo la guvernatorulu de Illinois, Richard Iates. Grant iérasi se facú soldatu.

Primele sele fapte resbelice in resbelulu de secessiune le implini in statulu Missouri. Dejâ la 4 luni dupa inceperea resbelului fu denumitu de generalu alu brigadeloru de voluntari si primì comand'a in Cairo, in partea sudica din Illinois, unde se varsa Ohio in Mississippi.

Elu sciú mai bine cá toti generalii uniunei, sa introduca disciplina in trupele sele. ceea ce nu erá usioru fatia cu spiritulu celu independinte alu voluntariloru, cari cá cetatieni americani adusesera cu sine in câmpu principiulu egalitâtiei; elu sciù mai incolo a-si câstigá prin dispositiuni intielepte folosuri mari asupra inimiciloru sei.

Prim'a fapta eminenta alui Grant fù ocuparea fortaretiei Donelson in 16 Fauru 1862 In 6 si 7. invinse pre generalulu Beauregard. Grant fu ranitu atuncea usioru la unu picioru. Nu asiá de favorabilu, cá in Vestu'u uniunei, mergea pre timpulu acest'a in Ostu la Potomac si Rappahannoc. La Bull-Run se pierduse o a dou'a lupta, la Fredericksburg si Chancelorsville iéra fura invinse trupele uniunei. Primulu duce alu rebeliloru, Lee, invinse mai de multe ori pre generalii uniunei Macclellan, Pope, Buruside si Hooker In 17. Aprile 1862 fu denumitu generalulu Holleck de generalu supremu alu tuturoru trupeloru uniunei, eara lui Grant si lui Therman li se incredintià conducerea resbelului in Vestu si in Sud-Vestu. Iarn'a anului 1862 si 1863 fu fórte trista pentru uniune. Abi'a in Iuliu 1863 câstigara trupele uniunei earesi victorii. In aceea-si dî, in care invinse generalu Meade pre Lee la Gettysburg, in 4 Iulie, câstigà Grant predarea fortaretiei Vicksburg dinjosu de riulu Yazo la Mississippi. Cu caderea acestei fortaretie incepù a scadé si norocului rebeliloru. Pentru acést'a invingere gloriósa i se votà generalului Grant multiamire din partea presiedintelui, a congresului si e natiunei, si elu care alergase acum'a in decursu de doi ani si jumetate dela o lupta la alt'a, acum'a se odihni prim'a data in mijloculu familiei sele; insa curendu se rentórse iérasi la armata.

Denumitu de generalumajoru alu armatei regulate invinse Grant in Novembre 1863 la Chattanooga puterea rebeliloru si aduse prin acést'a statele Kentucky si Tennessee in deplin'a posessiune a uniunei. Legislatiunile din New-York si Ohio i decretara multiamiri cordiale si congresulu lu onorà cu otarirea, prin care i se daruí din partea statului o medalia de auru, carea pre o parte porta chipulu lui, ièra pre ceealalta figur'a gloriei.

Gu o modestia rara primí ducele celu mare republicanu acestea pré inalte semne de onóre, care i-lu impintenara la unu si mai mare zelu in lupt'a pentru unitatea si libertatea patriei sele.

Celu mai inaltu rangu militariu, acel'a de locoteninte generalu, care in resbelu lu avuse numai George Washington, i se atribuí prin o otarire a senatului din 2 Martiu 1864, si dejá in 2 Martiu fu denumitu de comandante supremu alu intregei armate unite.

Astfeliu vedemu pre neinsemnatulu excapitanu si asociatulu negutietoriei de pei de sub firm'a „Grant and son“ urcându-se in cursu de trei ani numai prin meritele sele proprii la culmea cea mai inalta a gloriei si puterei resbelice.

Acum insa veni tempulu celu mai greu. Generalulu Lee adunase, incâtu erá cu putintia, totu ce se tienea de trupele rebelice in giurulu seu si-si luase pusetiune intr'o linia lunga spre apararea Richmondului, fortificându-se cu siantiuri. Grant se nesuiá a finí resbelulu câtu s'aru puté mai in graba. Amendóue pârtile se luptau cu norocu schimbaciosu, pâna ce in fine se asigurà triumfulu si libertatea uniunei in lupt'a cea mare dela Richmond, care durà 4 dile, din 29 Martiu pâna in 2 Aprile. Lee se predà in 9 Aprile la Appomatox, si cu acestea Grant implinise marele opu alu nimicirei inimicului.

In cért'a de constitutiune ce se escà mai târdîiu intre presiedintele Iohnson si intre congresu, Grant erá de partid'a mandatariloru poporului. Iohnson depuse pre Sheradan, celu credinciosu oficiului seu, din postulu seu, Grant facù atentu pre presiedintele intr'o epistola, „ca in statele unite vointi'a poporului e legea cea mai inalta“ si ca si presiedintele trebuie sa asculte de „vocea poporului“. In anulu 1867 luà Grant asupra-si — precum se vede, spre a se puté improtiví mai bine fapteloru celoru preste mesura arbitrarie ale lui Iohnson — administratiunea provisoria a ministeriului de resbelu purtandu semnulu adeveratei iubiri de patria si a credinciósei ascultâri de legi.

De statura Grant e mai sub marimea mijlocia, insa de constitutiune tare si puternica; are ochi albastri, din cari lucesce amiciti'a, si peru castaniu, pórta barba completa, si cu deosebire pre la unghiurile gurei se póte observá o trasura marcata, ceea ce arata o vointia statornica. Dupa esteriorululu lui mai multu sémena a omu privatu amicabilu si modestu, decâtu a beliduce mare. Elu vorbesce prea putienu si se esprime si in scrisu câtu se póte de scurtu, insa totu-déun'a fórte determinatu.

„N. Fr. Bl.“

EvenemINTE politice.

Sabiiu, 30 Octomvre.

Cestiunea natiunalitâtiloru in locu de a pasî câtra o solutiune liniscitória ia o directiune carea sternesce noue resimtieminie. Unu proiectu nou séu o modificatiune a celui a lui Kerkapolyi — Horvath s'au elaboratu in sectiunea a VI inse e mai totu cá proiectulu originale. Curiositatea e mare pentru a vedé cum va trece cestiunea acést'a prin dieta sî ce urmâri va avé. Curiositatea acést'a ne apasa greu pentruca ea e impreunata cu multa nemultiemire din partea natiunalitâtiloru.

Dincolo de Lait'a inca nu s'a mai imbunatatitu situatiunea cu nimic'a.

„Osten“ publicase unu articlu „Austri'a, Ungari'a sî Romani'a“ in care a espusu ca conducatorii partideloru unguresci s'au nisuitu totu deun'a a duce pre barbatii de statu ai Romaniei in partid'a insurectiunale contra Austriei sî cu acei'a sî pre românii din Austri'a. Acum publica unu articulu dela unu croatu, care s'a silitu fórte multu pre tempulu lui Schmerling, dara dîce durere! fâra de succesu, de a duce pre delegatii dietei croate in senatulu imperiale. Articululu e intitulatu: „Austri'a, Ungari'a sî Serbi'a“ sî arata ca pre principele Serbiei l'au castigatu influinti'a ungurésca. De ací deduce apoi purtarea partidei natiunale din Croati'a sî provóca pre regimulu din Vien'a sa aiba mai bine de grigia de intimitatea intre Pest'a sî Vien'a. —

Romani'a este acum obiectulu primu alu desbateriloru diuaristice. Intre alte multe câte se dîcu sî se scriu asupr'a acestei tieri, cetimu ca unu corespundinte vienesu la „Itali'a“ anuncia caletori'a cea cu prip'a a ambasadorelui prussianu bar. de Werther la Pitesti, cá sa se intalnésca acolo cu principele Carolu. Caus'a acestei intalniri aru fi consultarea asupr'a purtârei guvernulu românu, fatia cu pasii comuni, ce se voru face din partea Angliei, Franciei sî Austriei. Din Angli'a insa se deminte ca aru voí guvernulu sa faca pasi comuni in afacerile romanesci.

Sabiiu, 1 Noemvre. Eri a fostu instalatiunea serbatorésca a Superintendintelui bisericei evangelice (luterane) Dr. Georgiu Danielu Teutsch cá superintendentu. La 10 óre conveni adunarea generale bisericésca in sal'a siedintieloru ei, unde prin vre-o câti-va membri invitara sî condusera pre supeintendintele. Totu asiá se urmà cu comissarii regesci dd. consiliariu de sectiune sî comitele provisoriu Mauritiu Conrad sî secretariulu guberniale Fredericu Schreiber, cari se aflara in locuinti'a celui dintâiu. Din sal'a siedintieloru pornì conductulu intregu câtra biseric'a cea mare evangelica printre spalierele formate de junimea studiósa dela institutele evangelice. Pre cându ajunse conductulu in biserica óspetii sî unu numeru insemnatu de privitori sî ascultatori implura biseric'a.

Unu choru se produse indata cu o cântare fórte frumósa sî fórte bine esecutata. Dupa acést'a cântà o piesa comun'a bis. sî indata urmà o cuventare din partea instalandului superintendinte. Cuprinsulu cuventârei se reasumà in intrebarea: Pre ce se intemeiéza increderea cea plina de bucuria in viitoriulu bisericei protestante evangelice sî respunde; pre impregiurarea, ca biseric'a sta sub scutulu legei; ca ea se radîma pre cuventulu lui Ddieu sî merge cu sciinti'a mâna in mâna sî ca conlucra sî poporulu in biserica.

Urméza cetirea diplomei de intârire in limb'a originale sî in traducere nemtiésca sî apoi depunerea juramentului bisericescu, pre carea o face superintendintele naintea altariului sî cea de suditu credinciosu. Formul'a juramentului dintâiu o cetesce curatorulu bisericei; a dóu'a secretariulu gubern. carele functiunéza cá alu doileacomissariu regescu..

Aceste a fostu trasurile principali ale actului acestui momentosu pentru evangelicii sasi din Transilvani'a. Siedintiele adunârei voru durá vre-o 2—3 septamâni.

Unu prândiu stralucitu la „Imperatulu Romaniloru“ reuní la 3 óre dupa amédi pre óspetii de aprópe sî de departe in numeru aprópe de 200. Afara de representantii cercuriloru bisericesci ev. lut. din tóta tiér'a, erau de fatia tóte notabilitâtile bisericesci, militari sî civili din Sabiiu precum sî representanti ai tuturoru confessiuniloru. Music'a cetatienésca esecutà câte-va piese cu precissiune deplinu indestulitória. Logiele pre tempulu toasteloru se umplura de dómne, intre cari soci'a sî rudeniele mai de aprópe ale D. Superintendinte. Toastulu celu dintâiu lu radicà Dlu Superintendinte. pentru Maiestatea Sea c. r. apostolica, aperatoriulu supremu alu bisericeloru; alu doilea Dlu Procomite Conradu pentru noulu Superintendinte Dr. G. D Teutsch; alu treìlea Dlu Decanu Phleps din Cristianulu Sabiiului pentru In r. Ministru de culte Br. Eötvös; apoi inchinà Dlu Bar. Bedeus pentru Esc. Sea Comissariulu reg. Contele Péchy; dupa aceea Dlu Parochu Schneider din Gârbov'a (?) pentru armat'a austriaca sî pentru conducatoriulu acelei'a in Transilvani'a. Esc. Sea Comandantele generalu Bar. Ramming. sî Dlu Parochu Budaker din Lechinti'a sasésca . . . pentru Esc. Sea Metropolitulu gr. or. Bar. de Siagun'a Din sîrulu celu lungu alu toasteloru urmatóre: pentru comissarii ad hoc la instalarea Superintendintelui, pentru universitatea sasésca, pentru Curatorele bisericescu precedinte Conradu Schmdt sî celu actuale Bar. Bedeus, pentru famili'a Superintendintelui s. a. s. a. amintimu cu deosebita placere alu Dlui Parochu sî Decanu Schuster din Critiu pentru egal'a indreptatire sî iubirea crestinésca intre tóte confessiunile tierei nóstre sî representantii loru. Festivitatea a fostu fórte animata sî d'abiá la 6 óre se imprasciara participantii de la acésta mésa solemna.

Brasiovu in Oct. 1868

Domnule Redactoru! Liniscea sî bun'a intielegere suntu de siguru mijloculu celu mai aptu de a face, cá ori-ce intreprindere sa sporésca sî sa produca rodulu doritu. Acésta dorintia de a trâí cu totii in buna armonia sî de a conlucrá cu totii cu puteri unite la inflorirea trebiloru nóstre scolare sî bisericesci, acést'a sî nici decâtu altu ce-va ne indémna a ve rugá sa dati locu in st. domniei vóstre diuariu urmatoriului articulu:

Reporturile despre desbaterile congresului nostru mitropolitanu fiindu deja terminate,*) sperâmu ca ne veti permite se revenimu la un'a din siodintiele ultime, spre a indigita óre-care rectificare.

In protocolulu congresului impartasîtu in num. 83.**) alu „Telegrafului Romanu“ s'a petrecutu intre altele sî aceea, ca Corpulu profesoralu din Brasiovu a asternutu o petitiune indreptata in contr'a statutului eforialu totu din acestu orasiu. Acestu pasagiu din procesulu verbalu a congresului aru presupune o discordia intre corpulu profesoralu sî Efori'a scolara, care din norocire nu esista, ci starea lucrului e de totu simpla sî naturale. Efori'a intielegendu-se cu representatiunile celoru doue comune bisericesci care (comuni) suntu proprietarii Gimnasiului, a decisu se triméta statutele sele precumu sî nisce statute privitóre la pensiunea preotiloru sî profesoriloru acestoru comune, la congresu cá se le aprobeze sî intarésca. Aflându despre acestu pasu alu Eforiei unii membri ai sinódeloru parochiali din ambele comune, intre cari au fostu sî profesori, sî sciindu ca amintitele statute nu suntu dupa cum pretinde organismulu bisericei nóstre constitutionali, emanate cu vointi'a sinódeloru parochiali, ci elaborate numai de Eforie, carea e numai corpu administrativu, au crezutu cá si implinescu numai datori'a loru de membri consciintiosi ai sinódeloru parochiali daca voru protestá in contr'a procedurei urmate de Eforie respective de representatiuni (comitete), cu atâtu mai vertosu ca congresulu mitropolitanu nu este chiematu a intarí statute speciale ale unei sau altei comune bisericesci, ci acést'a cade in competinti'a sinodului eparchialu. Ne resumamu dara sî dîcemu: nu corpulu profesoralu ca atare ci mai multi Brasioveni (Profesori negutiatori sî Iuristi) au protestatu contra procedurei Eforiei sî nu in contra statutului Eforiale, care póte se fie sî bunu, numai catu menbrii comuneloru, cari nu suntu in comitetu nu'lu cunoscu, fiindca nu s'a facutu nici odata cunoscutu.

Ne folosimu de acésta ocasiune spre a ne esprimá in câteva cuvinte asupra principieloru dupa care credemu ca trebuie conduse sî administrate in comuna trebile nóstre bisericesci sî scolare, pentru cá se póta inflorí sî progresá spre multamirea tuturoru. Fie cá acést'a a nóstra opiniune se fie primita cu acea bunavointia sî incredere, care ne-a insufletîtu pre noi la scrierea acestoru siruri. Fie convinsu ori-cine, ca n'avemu alta tînta inaintea ochiloru decâtu binele scólei sî bisericei. Sa ne intielegemu dara. Pentru regularea si conducerea afaceriloru bisericesci scolare sî fundation le din comuna avemu statutulu sinodului archidiecesanu din 1864 statutu, care incâtu se tiene de organisatiunea parochieloru, s'a aprobatu sî intaritu mai fâra schimbare sî de câtra congresulu mitropolitanu din a. c. sî care basându-se pre autonomi'a bisericei nóstre sî pre constitutiunea democratica dispune, ca afacerile bisericei scólei sî ale fonduriloru comunei sa se reguleze sî conduca prin sinodulu parochiale prin comitetulu parochiale sî prin Epitropi'a parochiale. Sfer'a de activitate a acestoru trei factori se detiermuresce astfeliu. Sinodulu are putere legislativa sau mai bine dîsu puterea suprema; elu 'si alege comitetulu seu câruia îi incredintiéza esecutarea decisiuniloru sele, prescriindu-i modalitatea, cum are sa urmeze in sfer'a sea de activitate si pretindiendu dela elu depunerea ratiotiniului in totu anulu despre lucrârile sele, care are sa se cercetéze de o comisiune esmisa de sinodu Eara Epitropia (sau Eforia), carea inca se alege prin sinodu sî câre'a se incredintiéza visteri'a bisericei sî a scólei, are sa efectueze conclusele sinodului sî ale comitetului, sî prin urmare sa dea socotéla sî unui'a sî altui'a despre ceea ce a facutu. Incâtu pentru comunele scolare, care constau din doue (cum e in Brasiovu) sau mai multe parochii se dispune in statutu sa se alégа din comitetele si Epitropiile acestoru parochii, unu comitetu sî o Epitropie scolara comuna. Acestea suntu principiile, dupa care se conducu afacerile bisericesei, scolari sî fundationali ale unei parochii sî acestea le aflâmu sî noi rationale sî mai drepte. Urmarea naturale din acestea este, ca comitetulu sa se tiena strictu de sfer'a de activitate ce i-o prescrie sinodulu, sî Epitropi'a de sfer'a ce i-o indica amendoue. Facerea de statutu dara (cá se atingemu unu punctu practicu) despre modulu activitâtii sele nu cade, dupa principiile aretate, in competintia comitetului séu a Efroiei, ci acestea au sa se astérna cá proiectu, sî numai daca acest'a le va primi, au valóre de lege. Peste totu cá sa se taia ori ce disputa, sinodulu se faca statutu speciale, in care sa se indice cu deameruntulu sfer'a de activitate atâtu a comitetului câtu sî a Epitropiei.

Sa vedemu acum, cum e organisata biserica sî scól'a in Brasiovu? sî anume cele doue comune (din schei sî din cetate), care se privescu ca proprietarii gimnasiului. Pentru fiecare esista unu comitetu (sau Representatiune) sî din fie-care suntu alesi (nu nai de câtra comitete câte siése membri, carii intrunindu-se forméza Efori'a gimnasiului sî a scóleloru normale, sî acést'a privindu-se (in puterea „Legamentului“ dicu ei) cá corporatiune de sine statatóre îsi face statutele sele dupa care conduce lucrurile scolare. Acést'a dupa parerea nóstra nu e tocmai constitutionalu sî aduce cu sine multe neintielegeri. Dara „legamentulu“ trebuie sa-lu pazimu dîcu membrii actuali ai Eforiei. Da, insa acest'a nu e in contra principiiloru din statutulu sinodului eparchiale, ci se póte aduce prea usioru in consunantia cu acést'a. Dara póte ca nu voiti o organisatiune scolara dupa numitulu statutu, ci o stare esceptionale. Bine, aretati odata chiaru sî pre intregulu legea dupa care voiti sa purcedeti cu scóla aici in Brasiovu, publicati odata statutele organisatiunei eforiali, fixati drepturile ce vi le atribuiti asupra scólei sî a profesoriloru sî déca sinódele parochiale voru aprobá (respective voru tacé) aceste statute, sî Episcopulu, respective sinodulu eparchialu le voru incuviintia, atunci va sci ori cine de ce are sa se tiena. Atuncea nu va mai dîce nimenea, ca Efori'a lucreaza dupa arbitriu, sau cumu îi suflà unulu sau altulu dela spate eara Invetiatorii sî Profesorii voru sci ce oblegaminte sî ce drepturi au .Atunci va fi pace câci: clara pacta boni amici séu: Kurze Rechnung lange-Freundschaft.

Cei subscrisi in protestu dimpreuna
cu alti Brasioveni.

Votu separatu,

a membriloru comissiunei de siése Michaile Dobo de Ruszka la proiectulu de statutu, a comissiunei de siepte — din 2 Novembre 1868 despre compunerea corporatiuniloru representative in „fundulu regescu.“ —

---

*) Inca nu. R.

**) In nr. 82. in raportulu estractivu alu siedintieloru, iéra in nr. 83. a fostu vorb'a de professori sî cetatieni. Red.

Inainte de ce a siu pâsî la opugnarea unoru paragrafi din proiectulu comissiunei de siepte, care tracteza despre compunerea corporatiuniloru representative in „fundulu regescu“, sî care proiectu dejá e primitu sî consideratu de majoritatea comissiunei respective de aptu pentru a se recomendá plenului inclitei universitâti, spre a se luá de basa pentru desbaterea genrala, — trebuie sa me dechiaru decisivu in contr'a principiolui statoritu in proiectulu respectivu, care este principiulu alegeriloru indirecte pentru compunerea celoru mai inalte corporatiuni representative in fundulu regiu, sî anume: a adunâriloru scaunale sî a universitâtiei. —

Proiectulu de sub cestiune ignoreza cu totulu referintiele de dreptu secularie, dupa cari fiacare individu **sui juris** s'au bucuratu in fundulu regiu sî pâna la anulu 1848 de drepturi egale (natura fundi regii nullam patitur jurium diversitatem), sî creadia acea stare precarie de dreptu, dupa care partea cea mai mare a populatiunei este desbracata de totu dreptulu, de a contribuí la croirea sortiei sele.

Acést'a se intentiunéza prin statorirea principiului alegerei indirecte de o parte, iéra de alta parte dupa unu censu cu totulu nedreptu.

Dupa modest'a mea parere, compunerea corporatiuniloru representative, de cari ne este vorb'a — va fi atunci mai drépta sî mai corespundietórie scopului, cându membrii acelor'a voru fi eflussulu majoritâtiei alegatoriloru indreptatiti, — a câroru vointia nu va putea fi influintiata, celu putienu nu asiá lesne cá atunci, cându aceea aru fi eflussulu numai unei minoritâti esîta prin alegerile indirecte din totalitatea membriloru indreptâtiti. —

Asiá dara eu in alegerile indirecte vedu o tiermurire nedrépta in dreptulu sî influinti'a alegatoriloru, de a face intrebuintiare din dreptulu loru de alegere incependu dela representanti'a comunale pâna la acea a municipiului intregu (Universitâtiei). —

Din impregiurarea, ca eu la compunerea celoru mai inalte corporatiuni representative, precum este compunerea adunârei de scaunu sî a universitatii sum in contra alegeriloru indirepte sî pentru alegerile directe, nu voescu se misa presupuna, ca dora eu asiu voí a subtrage din competintia representantieloru comunale, dreptulu de a desbate, sî a aduce decissiuni in agendele loru comunale — sî acel'a a-lu transpune desbaterei tuturoru membriloru indreptatiti din comun'a respectiva; — nu nici decâtu, pentru ca dreptulu acest'a alu representantiei comunale — lu ceru referintiele sociale, nefiindu consultu cá pentru tóte afacerile comunale, unele chiaru cu totulu neinsemnate sa se adune toti membrii indreptatiti ai comunei. —

Cu totulu altmintrea stà lucrulu cu adunârile scaunale sî universitatea; acestea se conchiama numai a rare-ori, iéra membrii pentru aceste corporatiuni se potu alege pre mai multi ani, asiá câtu alegatorii numai in câte doi trei ani sa fia siliti a abdîce pre câte un'a séu dóue dîle de lucrurile loru economice, pentru de a face intrebuintiare din celu mai frumosu dreptu constitutiunale. —

Sum in contra mentiunatului proiectu de statutu mai departe sî din acea manecare principale a majoritâtiei comissiunei, dupa care comunele sasesci se supunu tutoratului sî majorisârei comuneloru cetatiene, sî dreptulu de alegerea acelor'a se face ilusoriu in cele mai vitali afaceri constitutiunali (§ 14 al. 2).

Pâna aici mi-amu desfasiuratu motivele, din cari nu potu adoptá principiulu alegerei indirecte statoritu in proiectulu majoritâtiei comissiunei de siepte; acum me voiu incercá a-mi face sî unele observatiuni ce le aflu de lipsa la unii paragrfi singurateci din proiectulu amintitu. —

Inainte de tóte me dechiaru cu totulu in contr'a numirei de **Sachsenland** intrebuintiata in proiectulu respectivu — unu terminu acest'a fâra de nici o basa legale — pretindiendu ca in loculu acelui'a in totu loculu unde se face intrebuintiare de densulu sa se suplinésca prin terminulu legale „fundu regescu“.

Pentru desele afaceri ale economiloru nostri de tóta class'a cu Romani'a ne aflâmu indemnati a reproduce sî noi dupa „Federatiunea“ urmatórea:

Conventiune Postale.

intre Romani'a sî Austri'a.

(Traducere din testulu francesu).

(Urmare.)

Art. 18. Tacs'a de 2 cruceri (5 bani) prevediuta pentru mustrele de marfe, tipariture, etc. se va imparti intre Administratiunile contractante; adeca: 3 bani pentru Administratiunile Posteloru din cele doue teritórie a le Maiestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice sî 2 bani pentru Principatele-unite.

Prin esceptiune cu privire la acést'a dispusetiune, tacs'a mustreloru de marfe, tipaitureloru sî schimburiloru intre Principatele-unite sî Provinciele limitrofe, mentiunate la articlulu 11, va remané cu totulu in folosulu administratiunei, carea o va fi percipiatu.

Art. 19. Mustrele de marfe nu voru fi spedate, decâtu sub conditiunile recerute prin legile vamali a le fiescecârei-a tiere.

Ele nu voru poté se aiba vre-una valóre venale, voru trebuí sa fia infasiurate intr'unu modu, cá sa nu lase neci una indoiéla a supr'a naturei loru; ele nu voru poté sa contiena vre-una scrisóre cu mân'a decâtu adres'a destinatariului, una marca de facrica séu de negutiatoriu, numerí de ordine sî de pretiuri.

Cólele de tipariu corese sî manuscriptele alaturate câtra dînsele, voru trebuí sa fie asîsderea infasiurate sî nu voru poté contiené vre-una epistola séu nota cu caracterulu de corespundintia séu in form'a de a-o inlocuí.

Diurnalele sî totu feliulu de tipariture voru trebuí sa fia asîsderea infasiurate sî sa nu contiena neci una scrisóre, cifra séu vr'unu semnu de mâna decâtu adres'a destinatariului, semnatur'a tramitietoriului sî datulu.

Mustrele de marfe, corecturele sî ori-ce tiparituri, cari nu voru intruní conditiunile esprese ací mai susu, séu alu câroru portu ar' fi lasatu in socotél'a destinatariloru, voru fi considerate cá epistole sî tratate dupa consecintia.

Art. 20. Tramitietoriulu a ori-ce epistola recomandata, spedata din un'a dintre tierele contractante in ceea-lalta, va poté cere in momentulu depusetului epistolei, cá acést'a sa fia administrata destinatariului prin unu espresu, indata dupa sosirea ei, sub conditiunea inse ca epistol'a sa fia destinata la unu locu, unde se afla unu biurou de posta.

In casulu acest'a elu va solví inainte pentru administrarea prin espresu una tacsa nestramutata de 15 cruceri, respective de 40 bani.

Acésta tacsa va remané cu totulu in folosulu biuroului de destinatiune.

Art. 21. Administratiunile contractante voru poté a-si impartasî imprumutatu fâra de reserva epistole, mustre de marfe sî tipariture de ori-ce natura, destinate pentru séu provenitórie din tierele straine, câror'a ele servescu, séu aru poté serví cá midilocitórie.

Corespundintiele destinate pentru Statele germâne sî Marele-Ducatu de Luxemburg séu provenitória din aceste Staturi voru fi tratate in ori-ce privintia cá sî corespundintele schimbate intre Administratiunile contractante.

Administratiunile contractante sî voru solví imprumutatu pentru corespundintiele destinate pentru séu originarie din tierele straine tacsele defipte prin respectivele conventiuni in vigore séu cari au a se incheiá in viitoriu.

Administratiunile Posteloru in cele doue teritórie a le Majestâtii Sele Imperiali sî regesci Apostolice voru solví Administratiunei Posteloru din Principatele-unite pentru corecpundintiele francate provenitórie din tierele straine, destinate pentru Principatele-unite, sî pentru corespundintiele nefrancate provenitórie din Principatele-unite destinate pentru tierele straine, acelea sî sume cá si pentru corespundintiele schimbate intre tierele contractante.

Francarea facultativa séu oblegatória pâna la loculu destinatiunei séu pâna la unu limite anumitu alu corespundintieloru mentiunate in articlulu presente, conditiunile, cari voru avé a le implení mustrele de marfe pentru a avé beneficiulu unei tacse moderate, conditiunile greutâtii epistoleloru, etc., voru aternuá de la stipulatiunile conventiuniloru postali numite.

Art. 22. Tacsele, cari suntu a se percipiá pentru corespundintiele schimbate intre Principatele-unite sî birourile de posta c. r. infiiniiate in Turci'a, se statorescu: adeca:

1. Pentru corespundintiele intre locurile limitrofe (Vidinu sî Calafatu, Giurgiu sî Rusciucu, Cernavod'a sî Calarasiu):

Tacs'a unei epistole simple francate se statoresce in 5 cruceri (15 bani); tacs'a unei epistole simple nefrancate in 10 cruceri (25 bani): tacs'a pentru mustrele de marfe sî pentru tiparituri, in 2 cruceri (5 bani:) câte la $2\frac{1}{2}$ loti (40 grame.)

Aceste tacse voru remané cu totulu in folosulu administratiunei, care le va fi percipiatu.

2. Pentru corespundintiele intre locurile din interiorulu Principateloru-unite de un'a parte sî Vidinu, Rusciucu sî Cernadov'a de alta parte:

Tacs'a unei epistole simple francate se defige in 10 cruceri (25 bani); tacs'a unei epistole simple nefrancate in 20 cruceri (50 bani);

Tacs'a pentru mustre sî tiparituri in 2 cruceri (5 bani) câte la $2\frac{1}{2}$ loti (40 grame).

Aceste tacse se voru imparti in proportiunea de $\frac{3}{4}$ in folosulu administratiunei Principateloru-unite sî in proportiunea de $\frac{1}{4}$ in folosulu Administratiuniloru postali din cele doue teritórie a le Majestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice.

3. Pentru corespundintiele intre Pincipatele-unite de una parte sî biurourile de posta i. r., infiintiate pre tiermii Marei-Negre sî in Turci'a europeana (luandu-se afara Albani'a sî insul'a Candiei):

Tacs'a unei epistole simple francate se statoresce in 15 cruceri (40 bani; tacs'a unei epistole simple nefrancate in 25 cruceri (60 bani);

Tacs'a pantru mustre sî pentru tiparituri in 4 cruceri (10 bani) câte la $2\frac{1}{2}$ loti (40 grame).

Aceste tacse se voru imparti precumu urméza: Administratiunile Posteloru din cele doue teritórie a le Maiestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice voru primí: 10 cruceri pentru una epistola simpla francata, 15 cruceri pentru una epistola simpla nefrancata sî 3 cruceri pentru mustrele de marfe sî tipariturele câte la $2\frac{1}{2}$ loti (40 grame).

Restulu va trece in competinti'a Principateloru-unite.

4. Pentru corespundintiele intre Principatele-unite de una parte sî biurourile de posta i. r, infiintiate in Turci'a din Asi'a, in Egiptu, in insul'a Candiei sî in Albani'a de alta parte:

Tacs'a unei epistole simple francate se statoresce in 20 cruceri (50 bani); a unei epistole simple nefrancate in 30 cruceri (75 bani); pentru mustrele de marfe sî tiparituri in 4 cruceri (10 bani) câte pentru $2\frac{1}{2}$ loti (40 grame.)

Aceste tacse se voru impartî precum urméza:

Administratiunile Posteloru din cele doue teritórie a le Maiestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice voru primí 15 cruceri pentru una epistola simpla francata, 20 cruceri pentru una epistola simpla nefrancata, sî 3 cruceri pentru mustrele de marfe sî tipariturele câte la $2\frac{1}{2}$ loti (40 grame). Restulu va compete Administratiunei Principateloru-unite.

Art. 23. Francarea corespundintieloru de ori-ce natura se va poté efeptuá in tierele contractante prin timbrele de posta respective.

Art. 24. Déca totalulu timbreloru postali, cu care atare epistola este provediuta, va fi mai micu decâtu tax'a statorita pentru efeptuarea francârei acelei'a, asemenea epistola va fi considerata cá nefrancata sî tratata dupa consecintia, subtragendu-se valórea timbreloru de posta, intrebuintiate in modu insuficiinte.

Obiectele infasiurate, provediute cu beneficiulu unei tacse moderate pre lânga francare obligatória, in casu de francare insuficiente, voru fi tacsate cá epistole nefrancate, subtragendu-se pretiulu timbreloru postali aplicate.

Art. 25. Corespundintiele de ori-ce natura, adresate reu séu indreptate reu, se voru retramite fâra amenare pre lânga unu pretiu, cu carele oficiulu tramitietoriu le va strapune in socotél'a celui'a-laltu oficiu.

Corespundintiele, cari din ce-va causa nu voru puté fi administrate destinatariloru, se voru retramite de ambe pârtile. —

Cele francate se voru retramite fâra de vr o tacsa séu subtragere; cele nefrancate se voru redá pre lânga pretiulu, cu carele se voru fi computatu din inceputu prin oficiulu tramitietoriu.

Art. 26. Corespundintiele internatiunali, reespedate din caus'a schimbârei locuintiei destinatariloru' nu voru puté fi supuse unei tacse suplementarie din caus'a acestei reespeditiunî.

Déca insa schimbarea locuintiei aru produce o adaugere a portului, destinatariulu va fi detoriu a solví o tacsa suplementaria, intregindu portulu, carele aru fi fostu sa se solvésca prin espeditoriu séu destinatariu, déca epistol'a aru fi fostu adresata din inceputu la noulu locu de destinatiune.

Corespundintiele recomandate, in casu de reespeditiune voru fi tratate cá atari, fâra de a fi supuse la o nóua tacsa de recomandatiune.

Art. 27. Corespundinti'a relativa eschisivu la diferite servitiuri publice, adresata din o tiéra in ceea-lalta, sî a câreí'a cerculatiune cu dreptu de immunitate va fi incuviintiata pre teritoriulu tierei, de carea se tiene autoritatea séu functiunariulu, delá care emana acésta corespundintia, se va tramite scutita de ori-ce pretiu de portu.

Déca autoritatea séu functiunariulu, câtra care este adresata, are asijderea beneficiulu immunitâtiei, scrisórea i se va adresá fâra de tacsa; in casulu contrariu acésta corespundintia nu va puté fi supusa decâtu tacsei teritoriali din tiér'a de destinatiune.

Art. 28. Administratiunile contractante se obliga a transportá pre teritoriele loru scrisorile inchise, cari biurourile postali respective aru avé a le schimbá cu biurourule straine.

Administratiunile Poste'oru din cele dóue teritorie ale Maiestâtiei Sele Imperiali sî Regesci Apostolice voru solví Administratiunei Posteloru din Principatele-Unite pentru transitulu scrisoriloru inchise, cari biurourile Administratiuniloru susu dise le voru schimbá cu biurourile de posta i. r. din Turci'a:

a) 15 bani pentru câte 30 grame, greutate chiara, pentru epistole; sî

b) 50 bani pentru câte unu chilogramu, greutate chiara, pentru mustrele de marfa sî pentru tiparituri.

Administratiunea Posteloru din Principatele-Unite va solví Administratiuniloru susu dise pentru transitulu scrisoriloru inchise, cari biurourile de posta din Principatele-Unite voru avé a le schimba cu biurourile de posta din confederatiunea-germana dela média-nópte:

a) 10 cruceri pentru câte 2 loti, greutate chiara, pentru epistole; sî

b) 30 cruceri pentru câte unu chilogramu, greutate chiara, pentru mustrele de marfa sî pentru tiparituri.

Déca in venitoriu biurourile de posta din un'a dintre administratiunile contractante voru avé a schimbá scrisori inchise cu biurourile de posta din alte tieri straine, pretiurile de transportu pentru aceste scrisori inchise se voru statorí la casulu ocurinte cu o invoiéla imprumutata a Administratiuniloru contractante.

Se subintielege, ca greutatea corespundintieloru de ori-ce natura puse la o parte, precum sî a scrisoriloru de incunoscintiâri sî a altoru bucâti de comptabilitate, carea va resultá din schimbulu corespundintieloru in scrisori inchise, nu va fi cuprinsa in greutatea epistoleloru, mustreloru sî tipariturilor, dupa cari voru trebuí a se conformá pretiurile de transportu, statorite prin articululu presinte.

Art. 29. Biurourile de posta ale Administratiuniloru contractante voru primí sî voru efectuá imprumutatu abonamente la jurnalele, publicate séu in tierile contractante séu in strainetate, sî totu odata voru luá asupr'a loru sî espedarea acestoru jurnale.

Tacs'a, carea Administratiunile contractante o voru percipiá pentru a efectuá abonamentulu sî espedarea jurnaleloru, cari aparu in tierile respective, va fi de 25% din pretiulu curatu alu jurnalului, luându-se afara tacsele finantiali, sî se va impartî in jumetate intre Administratiunile memorate.

Minimulu acestei tacse se statoresce in 80 cruceri (1 leu n.) pre anu.

Art. 30. Biurourile de posta ale Administratiuniloru contractante i-si voru administrá imprumutatu jurnalele publicate in strainetate pentru pretiulu, carele abonatii lu solvescu in tierile loru proprie, cându primescu aceste jurnale prin posta.

Art. 31. Pentru a-si asigurá imprumutatu castigulu intregu din corespundintiele schimbate intre ambele tieri, Administratiunile contractante se obégu a impedecá prin tóte mijlócele, de cari dispunu, cá aceste corespundintie sa nu tréca pre alte câi decâtu prin postele loru respective.

Art. 32. Francarea articuliloru pentru post'a de sarcine, provenitori din un'a dintre tierile contractante sî destinati pentru ceea-lalta, este facultativa.

Tramitietorii voru puté, dupa placu a solví portulu inainte pâna la loculu destinatiunei séu pâna la fruntariele Principateloru-Unite, séu voru puté sa-lu lase cu totulu in socotél'a destinatiuniloru.

Art. 33. Tacsele voru fi percipiate dupa tarifele in vigóre din tiér'a de destinatiune; adeca: pentru transportulu in cele dóue teritorie ale Maiestâtiei Sele Imperiali sî regesci Apostolice, dupa tarífele in vigóre in aceste teritorie; sî pentru transportulu pre teritoriulu Principateloru-Unite, dupa tarifele, cari suntu in vigóre in aceste tieri.

Art. 34. Tramitietoriulu a ori-ce articulu pentru post'a de sarcine va puté cere in momentulu depusetului obiectului, cá sa i se dee insciintiare (avisu) despre primirea acelui'a prin destinatariu. In casulu acest'a, elu va solví inainte pentru portulu insciintiârei (avisului) tacs'a statorita la articlulu 14.

Acésta tacsa uniforme va ramané in câstigulu oficiului de speditura.

Art. 35. Scrisórea de incareare (lettre de voiture, Frachtbrief) alaturata la pachetele pentru post'a de sarcine va fi scutita de ori-ce tacsa suplementaria, numai câtu ca se nu tréca preste greutatea unui lotu, respective 15 grame; in casulu contrariu ea va fi tacsata cá-si una epistola ordinaria (Articlii 10 sî 11.)

Art. 36. Déca mai multe pachete (teancuri) voru fi insotîte de una singura scrisóre de incarcare, tacsele voru fi a se percipiá cu tóte acestea in deosebi pentru fia-care teancu.

Art. 37. Articlii pentru post'a de sarcine retramisi la loculu de origine din care-va causa, sî articlii reespedati din caus'a schimbârei locuintiei destinatariloru, voru fi supusi la una noua tacsa, cá si cându aru fi fostu pusi de nou pre posta.

Art. 38. Articlii pentru post'a de sarcine, ceri autoritâtile insemnate la articlulu 27 i voru schimbá intre sine, se voru espedá scutiti de portu.

Art. 39. Tramitietoriulu unui articlu pentru post'a de sarcine va avé facultatea de a dechiará valórea cuprinsului, pentru carea se va dá garantia in casulu perderei séu alu stricaciunei objectului.

In casulu perderei séu alu stricatiunei unui articlu pentru post'a de sarcine, desdaunarea se va solví in marimea valórei dechiarate, deca administratiunea nu va dovedí, ca valórea dechiarata este mai mare decâtu valórea reale a articlului.

In acestu casu, administratiunea e detória a rentórce numai acést'a din urma.

Déca tramitietoriulu nu va fi facutu dechiaratiune de valóre, elu nu va avé dreptu decâtu la una desdaunare, care va corespunde perderei séu daunei reali; acésta desdaunare nu va poté sa tréca preste 1 florinu sî 50 cruceri (3 lei n. 75 bani) pentru câte $1/2$ chilogramu, séu pentru ori-ce fractiune a acestei greutâti.

In regula generale, desdaunarea se solvesce tramitietoriului objectului.

Cu tóte acestea se va poté acuitá in mânile destinatoriului; déca tramitietoriulu doresce acést'a din adinsu, séu déca acest'a este necunoscutu séu nu se poté aflá.

(Va urmá).

Varietâti.

⁂ **Multiamita publica.** Subscrisulu aducu aceloru membri generosi ai fostului congresu nationalu bisericescu românu, carii au benevolitu a contribuí la colect'a, facuta de unu multu meritatu membru alu acelui'a-si congresu, spre acoperirea speseloru caletoriei mele din Sabiiu pâna in Vien'a, multiamita publica.

Nicolau Cocorade,
stud. medicane.

---

25 –3

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 15 Noemvre a. c.

1. La Petril'a, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. La Petrosieni=Livezeni, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
3. La Ocolisiulu-mare cu salariu de 150 fl. v. a. 2 orgii-cubici, lemne focale, 10 ferdele de bucate sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, voru adresá subscrisului concursele sele pâna in terminulu de susu, instruate cu atestatele necesari, ca au absolvitu celu putienu 4 clase gimnasiale, séu pedagogi'a séu teologi'a din Sabiiu.

Hatiegu in 19 Octomvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scol. gr. or.
din Tractulu Hatiegului.
Ioann Ratiu,
Protopopu.

Nr. 49 A. C. / 184 D. G.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca „TRANSILVANI'A."

Suntemu in placut'a positiune de a pâsî la activarea societâtiei, sî avendu de a incepe cu ramulu de asecuratiune contra focului, iéra §-ulu 2 alu dispusetiuniloru transitorii prescriendu respunderea a 30% de fia-care actiune mai inainte de activare, ne luâmu voia a rugá prin acest'a pre toti acei p. t. subscribenti, cari pâna acum au respunsu dupa actiunile loru numai 10%:

cá pana in 1 Decembre a. c. se aiba bunatate a solví sî cele-lalte 20%, adeca dupa fia-care actiune subscrisa inca câte 20 fiorini v. a.

In Sabiiu se potu face acele solviri la functiunariulu cassei societâtiei Dlu **P. I. Kabdebo** in localulu seu din piéti'a mare. Subscribentii de prin alte locuri voru platí acolo unde au subscrisu actiunile.

Actiunile originale inca se voru impartî cu 1 Decembre a. c. impreuna cu **cupónele de interese sî de dividende.**

OBSERVARI.

1. Dupa catimile platite sî cari mai suntu a se platí in urm'a acestei provocâri, societatea da 6% interese computate dela dîu'a respunderei loru; cu 1 Februariu 1869 se voru platí interesele pre tempulu trecutu pâna atunci, iéra de aci incolo de se voru platí in rate **semestrale** decursive.
2. Provocarea de mai susu nu schimba intru nimic'a modalitatea subscrierei mai departe la capitalulu fundamentalu (fundulu de intemeiare) sî la subscriptiunile nóue voru fi a se respunde sî pre viitoriu la inceputu totu numai 10%. Solvirile mai departe dupa atari subscriptiuni se voru cere mai târdîu prin insciintiare deosebita.
3. Actiunile subscrise participéza cu dividende de 15% la intregu castigulu curatu resultatoriu din toti ramii de asecuratiune, adeca dupa asecuratiuni de focu, de viétia, de grindina sî de transportu, indata ce ele voru intrá in viétia.

Sabiiu, in 6 Noemvre 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a".

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 890 ANULU XVI.

Sabiiu, in 3/15 Novembre 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

☞ Amesuratu conclusului congresului nostru bisericescu nationale romanu sau pusu sub tipariu din partea directiunei tipografiei archidiecesane protocolulu congresuale dinpreuna cu Statutulu organicu alu intregei nóstre provincié mitropolitane, sì dupa putine septâmâni se va sì gatá

De prisosu aru fi a desbate insemnatatea acestei cârti pentru viati'a nóstra bisericésca; dupa parerea nóstra ajunge a espune atât'a, ca ea este de neaparata necesitate pentru fiecare comuna bisericésca, sì pentru toti cârturarii nostrii fâra deosebire de pusetiune in biserica.

Pretiulu unui esemplariu este 1 fl. val. austr.

Se póte prenumerá pâna la 1 Decembre vechiu.

Sabiu in 22. Octomvrie 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Grant.

Telegrafulu ne aduce scirea, ca generalulu Grant fú alesu de presiedinte alu stateloru unite din Americ'a nordica.

Insemnalatea invingerei acestei'a mari a causei liberali nu o póte pretiuí cineva mai bine, decâtu cându e pusu in stare, de a ceti despre viati'a barbatului acestui'a schiti'a urmatória, carea o scótemu din notitiele (insemnârile) unui scriitoriu nepartinitoriu sì conscientiosu din Americ'a. Cursulu celu minunatu alu vietiei republicanului acestui'a, a cârui bratiu puternicu a invinsu pre cei ce vréu sa sustiena sclavi'a, arata mai bine, cá ori-ce declamatiune, ca reactiunea nu prea are causa de a se bucurá, reactiunea dîcu, carea se légana in sperantia, ca soldatulu Grant se va face cu forti'a dictatoru sì va da ultim'a lovitura binelui comunu alu republicei grandióse, care totu deun'a au fostu unu ghimpe in ochii reactionariloru din tóte tierile

Intr'adeveru Grant nu este omulu dictaturei, insa cu Iohnsons, carele e omulu reactionariloru. curendu le va gatá. Lasâmu sa vorbésca in cele urmatóre biografulu lui:

Ulisses Sidney, séu dupa cum erá la inceputu numele acest'a, Hiram Grant sau nascutu in Point Pleasant la 27 Aprile 1822. In tineretiele sele nu au avutu parte de alta cultura, decâtu de aceea, ce i o putù da scól'a cetâtiei, iéra in cele lalte fu avisatu la studiu privatu sì la aceea ce si-a pututu castigá mai târdîu in scól'a militarésca din Vest-Point. Pâna cându umblá Grant la scóla nu pré da semne de talente eminente; elu invatiá tardîu, dara cea ce invatiase odata, tienea fórte bine in minte. In anulu 1838 fu adusu Grant prin mijlocirea generalului Thom'a de Harmer — carele acum'a e reposatu — la scól'a militaria din West-Point. Aici sì au castigatu elu multi amici; sì unu ce caracteristicu este, ca totu atunci au capatatu pentru purtarea lui cea barbatésca sì curagiósa, atributulu de „Company Grant“, sì numele acest'a i au remasu pâna la intrarea lui in armat'a regularia.

In Iulie 1843 au intratu Grant dupa depunerea unui essamenu rigurosu cá alu doilea locoteninte in regimentulu 4 de infanteria alu armatei regularie, carele era stationatu in departare câtra apusu, sì au luatu parte sub generalulu Tayloru la resbelulu, ce se escase contr'a Messicului. La Palo Alto, in 8 Maiu din anulu acela-si, au fostu prim'a data in resbelu sì sau destinsu in dîu'a urmatóre in lupt'a cea sangerósa dela Reseca-de-la-Palma. Sì cându sau luatu cu asaltu fortaréti'a Monterey in 23 Sept. 1846 sa aratatu Grant cá unu oficieru curagiosu sì circumspectu. In 29 Martiu 1847 sau luptatu Grant sub generalulu Scott, cu a cârui trupe se insotise regementulu lui Grant, la Veracruz sì a luatu parte la ocuparea orasiului acestui'a. Cându au fostu intrarea in launtrulu orasiului Messicu, au avantatu Grant la rangulu de maestru de cuartire. In 8 Septembre au escelatu in lupt'a dela Molina del Rey intr'atât'a, incâtu inca pre câmpulu bataliei fù denumitu de intâiulu locotoninte; in luptele, ce au urmatu dupa ocuparea orasiului Messico, cu deosebire insa la asaltarea orasiului Chaupultepec au aratatu sânge rece sì o astfeliu de virtute, incâtu mai marii lui in raporturile loru oficióse lâudara cu o unanimitate rara circumspecti'a sì bravur'a cea admirabila a lui Grant. Pentru aceea elu a avansatu iute la rangulu de capitanu sì fu intaritu in anulu 1850 de congresu cá atare.

Dupa finirea gloriósa a resbelului mexicanu s'a reintorsu Grant acasa sì s'a casatoritu; batalionea lui fu trimisa la Oregon, cá acolo sa puna stavila crudelitâtiloru, cele faceau gintele barbare ale Indianiloru. Cuartirulu generalu erá pe atunci in fortaréti'a Dallas. Insa a tândali sì a pândí astfelu, fâra de a da fatia cu inimiculu nu se potrivea cu spiritulu celu activu alu lui Grant.

In anulu 1854 esî din statulu militaru sì se facú farmu lânga St Louis (Missouri). Multi 'si aducu inca aminte cum umblá presiedintele presinte prin stradele din St. Louis cu o palaria veche, in vestiminte dure sì cu nisce ciobóte mari sì vendea lemnele cele taiate de elu insusi. In anulu 1859 deschise Grant in compania cu tatalu seu, care traiá inca, o negutiatoria de pei in Galena sub firm'a „Grant and son“ sì'si câstigà in scurtu timpu renume bunu.

In 14 Aprilie 1861, dîu'a dupa predarea fortaretiei Sunter, emise presiedintele Lincoln o proclamatiune câtra poporulu stateloru unite, cerú unu contingentu de 75.000 de feciori sì conchiamà congresulu la Washington City la o siedintia estra ordinaria pr 4 Iulie, dîu'a in care se serbéza dechiararea indipenditiei.

Numerulu cerutu de voluntari se sì adunà intr'unu timpu fórte scurtu. Grant inrolà insusi o compania aducenduo la guvernatorulu de Illinois, Richard Iates. Grant iérasi se facú soldatu.

Primele sele fapte resbelice in resbelulu de secessiune le impliní in statulu Missouri. Dejâ la 4 luni dupa inceperea resbelului fu denumitu de generalu alu brigadeloru de voluntari sì primì comand'a in Cairo, in partea sudica din Illinois, unde se varsa Ohio in Mississippi.

Elu sciú mai bine cá toti generalii uniunei, sa introduca disciplina in trupele sele, ceea ce nu erá usioru fatia cu spiritulu celu independinte alu voluntariloru, cari cá cetatieni americani adusesera cu sine in câmpu principiulu egalitâtiei; elu sciù mai incolo a-si câstigá prin dispositiuni intielepte folosuri mari asupra inimiciloru sei.

Prim'a fapta eminenta alui Grant fù ocuparea fortaretiei Donelson in 16 Fauru 1862 In 6 sì 7. invinse pre generalulu Beauregard. Grant fu ranitu atuncea usioru la unu picioru. Nu asiá de favorabilu, cá in Vestu'u uniunei, mergea pre timpulu acest'a in Ostu la Potomac sì Rappahannoc. La Bull-Run se pierduse o a dou'a lupta, la Fredericksburg sì Chancelorsville iéra fura invinse trupele uniunei. Primulu duce alu rebeliloru, Lee, invinse mai de multe ori pre generalii uniunei Macclellan, Pope, Buruside sì Hooker In 17. Aprile 1862 fu denumitu generalulu Holleck de generalu supremu alu tuturoru trupeloru uniunei, eara lui Grant sì lui Therman li se incredintià conducerea resbelului in Vestu sì in Sud-Vestu. Iarn'a anului 1862 sì 1863 fu fórte trista pentru uniune. Abi'a in Iuliu 1863 câstigara trupele uniunei earesi victorii. In aceea-si dî, in care invinse generalu Meade pre Lee la Gettysburg, in 4 Iulie, câstigà Grant predarea fortaretiei Vicksburg dinjosu de riulu Yazo la Mississippi. Cu caderea acestei fortaretie incepù a scadé sì norocului rebeliloru. Pentru acést'a invingere gloriósa i se votà generalului Grant multiamire din partea presiedintelui, a congresului sì e natiunei, sì elu care alergase acum'a in decursu de doi ani sì jumetate dela o lupta la alt'a, acum'a se odihni prim'a data in mijloculu familiei sele; insa curendu se rentórse iérasi la armata.

Denumitu de generalumajoru alu armatei regulate invinse Grant in Novembre 1863 la Chattanooga puterea rebeliloru sì aduse prin acést'a statele Kentucky sì Tennessee in deplin'a posessiune a uniunei. Legislatiunile din New-York sì Ohio i decretara multiamiri cordiale sì congresulu lu onorà cu otarirea, prin care i se daruí din partea statului o medalia de auru, carea pre o parte porta chipulu lui, ièra pre ceealalta figur'a gloriei.

Gu o modestia rara primí ducele celu mare republicanu acestea pré inalte semne de onóre, care i-lu impintenara la unu sì mai mare zelu in lupt'a pentru unitatea si libertatea patriei sele.

Celu mai inaltu rangu militariu, acel'a de locoteninte generalu, care in resbelu lu avuse numai George Washington, i se atribuí prin o otarire a senatului din 2 Martiu 1864, sì dejá in 2 Martiu fu denumitu de comandante supremu alu intregei armate unite.

Astfelu vedemu pre neinsemnatulu excapitanu sì asociatulu negutietoriei de pei de sub firm'a „Grant and son“ urcându-se in cursu de trei ani numai prin meritele sele proprii la culmea cea mai inalta a gloriei sì puterei resbelice.

Acum insa vení tempulu celu mai greu. Generalulu Lee adunase, incâtu erá cu putintia, totu ce se tienea de trupele rebelice in giurulu seu si-si luase pusetiune intr'o linia lunga spre aperarea Richmondului, fortificându-se cu siantiuri. Grant se nesuiá a finí resbelulu câtu s'aru puté mai in graba. Amendóue pârtile se luptau cu norocu schimbaciosu, pâna ce in fine se asigurà triumfulu sì libertatea uniunei in lupt'a cea mare dela Richmond, care durà 4 dile, din 29 Martiu pâna in 2 Aprile. Lee se predà in 9 Aprile la Appomatox, sì cu acestea Grant implinise marele opu alu nimicirei inimicului.

In cért'a de constitutiune ce se escà mai târdîu intre presiedintele Iohnson sì intre congresu, Grant erá de part'd'a mandatariloru poporului. Iohnson depuse pre Sheradan, celu credinciosu oficiului seu, din postulu seu, Grant facù atentu pre presiedintele intr'o epistola, „ca in statele unite vointi'a poporului e legea cea mai inalta“ sì ca sì presiedintele trebuie sa asculte de „vocea poporului“. In anulu 1867 luà Grant asupra-si — precum se vede, spre a se pu'é improtiví mai bine fapteloru celoru preste mesura arbitrarie ale lui Iohnson — administratiunea provisoria a ministeriului de resbelu portandu semnulu adeveratei iubiri de patria sì a credinciósei ascultâri de legi.

De statura Grant e mai sub marimea mijlocia, insa de constitutiune tare sì puternica; are ochi albastri, din cari lucesce amicitia, sì peru castaniu, pórta barba completa, sì cu deosebire pre la unghiurile gurei se póte observá o trasura marcata, ceea ce arata o vointia statornica. Dupa esteriorululu lui mai multu sémena a omu privatu amicabilu sì modestu, decâtu a beliduce mare. Elu vorbesce prea putienu sì se esprime sì in scrisu câtu se póte de scurtu, insa totu-déun'a fórte determinatu.

„N. Fr. Bl.“

Evenemінte politice.

Sabiiu, 30 Octomvre.

Cestiunea natiunalitâtiloru in locu de a pasî câtra o solutiune liniscitória ia o directiune carea sternesce noue resimtieminie. Unu proiectu nou séu o modificatiune a celui a lui Kerkapolyi — Horvath s'au elaboratu in sectiunea a VI inse e mai totu cà proiectulu originale. Curiositatea e mare pentru a vedé cum va trece cestiunea acést'a prin dieta sî ce urmâri va avé. Curiositatea acést'a ne apasa greu pentruca ea e impreunata cu multa nemultiemire din partea natiunalitâtiloru.

Dincolo de Lait'a inca nu s'a mai imbunatatitu situatiunea cu nimic'a.

„Osten“ publicase unu articlu „Austri'a, Ungari'a sî Romani'a“ in care a espusu ca conducatorii partideloru ungouresci s'au nisuitu totu deun'a a duce pre barbatii de statu ai Romaniei in partid'a insurectiunale contra Austriei sî cu acei'a sî pre românii din Austri'a. Acum publica unu articulu dela unu croatu, care s'a silitu fórte multu pre tempulu lui Schmerling, dara dîce durere! fâra de succesu, de a duce pre delegatii dietei croate in senatulu imperiale. Articululu e intitulatu: „Austri'a, Ungari'a sî Serbi'a“ sî arata ca pre principele Serbiei l'au castigatu influinti'a ungurésca. Deací deduce apoi purtarea partidei natiunale din Croati'a sî provóca pre regimulu din Vien'a sa aiba mai bine de grigia de intimitatea intre Pest'a sî Vien'a. —

Romani'a este acum obiectulu primu alu desbateriloru dîuaristice. Intre alte multe câte se dîcu sî se scriu asupr'a acestei tieri, cetimu ca unu corespundinte vienesu la „Itali'a“ anuncia caletori'a cea cu prip'a a ambasadorelui prussianu bar. de Werther la Pitesti, cá sa se intalnésca acolo cu principele Carolu. Caus'a acestei intalniri aru fi consultarea asupr'a purtârei guvernulu românu, fatia cu pasii comuni, ce se voru face din partea Angliei, Franciei sî Austriei. Din Angli'a insa se deminte ca aru voí guvernulu sa faca pasi comuni in afacerile romanesci.

Sabiiu, 1 Noemvre. Eri a fostu instalatiunea serbatorésca a Superintendintelui bisericei evangelice (luterane) Dr. Georgiu Danielu Teutsch cá superintendentu. La 10 óre conveni adunarea generale bisericésca in sal'a siedintieloru ei, unde prin vre-o câti-va membri invitara sî condusera pre supeintendintele. Totu asiá se urmà cu comissarii regesci dd. consiliariu de sectiune sî comitele provisoriu Mauritiu Conrad sî secretariulu gubernialu Fredericu Schreiber, cari se aflara in locuinti'a celui dintâiu. Din sal'a siedintieloru pornì conductulu intregu câtra biseric'a cea mare evangelica printre spalierele formate de junimea studiósa dela institutele evangelice. Pre cându ajunse conductulu in biserica óspetii sî unu numeru insemnatu de privitori sî ascultatori implura biseric'a.

Unu choru se produse indata cu o cântare fórte frumósa sî fórte bine esecutata. Dupa acést'a cântà o piesa comun'a bis. sî indata urmà o cuventare din partea instalandului superintendinte. Cuprinsulu cuventârei se reasumà in intrebarea: Pre ce se intemeiéza increderea cea plina de bucuria in viitoriulu bisericei protestante evangelice sî respunde; pre impregiurarea, ca biseric'a sta sub scutulu legei; ca ea se radîma pre cuventulu lui Ddieu sî merge cu sciinti'a mâna in mâna sî ca conlucra sî poporulu in biserica.

Urméza cetirea diplomei de intârire in limb'a originale sî in traducere nemtiésca sî apoi depunerea juramentului bisericescu, pre carea o face superintendintele naintea altariului sî cea de suditu credinciosu. Formul'a juramentului dintâiu o cetesce curatorulu bisericei; a dóu'a secretariulu gubern. carele functiunéza cá alu doileacomissariu regescu.

Aceste a fostu trasurile principali ale actului acestui momentosu pentru evangelicii sasi din Transilvani'a. Siedintiele adunârei voru durá vre-o 2—3 septamâni.

Unu prândiu stralucitu la „Imperatulu Romaniloru“ reuní la 3 óre dupa amédi pre óspetii de aprópe sî de departe in numeru aprópe de 200. Afara de representantii cercuriloru bisericesci ev. lut. din tóta tiér'a, erau de fatia tóte notabilitâtile bisericesci, militari sî civili din Sabiiu precum sî representanti ai tuturoru confessiuniloru. Music'a cetatienésca esecutà câte-va piese cu precissiune deplinu indestulitória. Logiele pre tempulu toasteloru se umplura de dómne, intre cari soci'a sî rudeniele mai de aprópe ale D. Superintendinte. Toastulu celu dintâiu lu radicà Dlu Superintendinte. pentru Maiestatea Sea c. r. apostolica, aperatoriulu supremu alu bisericeloru; alu doilea Dlu Procomite Conradu pentru noulu Superintendinte Dr. G. D Teutsch; alu treilea Dlu Decanu Phleps din Cristianulu Sabiiului pentru In r. Ministru de culte Br. Eötvös; apoi inchinà Dlu Bar. Bedeus pentru Esc. Sea Comissariulu reg. Contele Péchy; dupa aceea Dlu Parochu Schneider din Gârbov'a (?) pentru armat'a austriaca sî pentru conducatoriulu acelei'a in Transilvani'a, Esc. Sea Comandantele generalu Bar. Ramming. sî Dlu Parochu Budaker din Lechinti'a s sésca . . . pentru Esc. Sea Metropolitulu gr or. Bar. de Siagun'a Din sîrulu celu lungu alu toasteloru urmatóre: pentru comissarii ad hoc la instalarea Superintendintelui, pentru universitatea sasésca, pentru Curatorele bisericescu precedinte Conradu Schmdt sî celu actuale Bar. Bedeus, pentru famili'a Superintendintelui s. a. s. a. amintimu cu deosebita placere alu Dlui Parochu sî Decanu Schuster din Critiu pentru egal'a indreptatire sî iubirea crestinésca intre tóte confessiunile tierei nóstre sî representantii loru. Festivitatea a fostu fórte animata sî d'abiá la 6 óre se imprasciara participantii de la acésta mésa solemna.

Brasiovu in Oct. 1868

Domnule Redactoru! Liniscea sî bun'a intielegere suntu de siguru mijloculu celu mai aptu de a face, cá ori-ce intreprindere sa sporésca sî sa produca rodulu doritu. Acésta dorintia de a trâí cu totii in buna armonia sî de a conlucrá cu totii cu puteri unite la inflorirea trebiloru nóstre scolare sî bisericesci, acést'a sî nici decâtu altu ce-va ne indémna a ve rugá sa dati locu in st. domniei vóstre dîuariu urmatoriului articulu:

Reporturile despre desbaterile congresului nostru mitropolitanu fiindu deja terminate,*) sperâmu ca ne veti permite se revenimu la un'a din siodintiele ultime, spre a indigita óre-care rectificare.

In protocolulu congresului impartasîtu in num. 83.**) alu „Telegrafului Romanu“ s'a petrecutu intre altele sî aceea, ca Corpulu profesoralu din Brasiovu a asternutu o petitiune indreptata in contr'a statutului eforialu totu din acestu orasiu. Acestu pasagiu din procesulu verbalu a congresului aru presupune o discordia intre corpulu profesoralu sî Efori'a scolara, care din norocire nu esista, ci starea lucrului e de totu simpla sî naturale. Efori'a intielegendu-se cu representatiunile celoru doue comune bisericesci care (comuni) suntu proprietarii Gimnasiului, a decisu se triméta statutele sele precumu sî nisce statute privilóre la pensiunea preotiloru sî profesoriloru acestoru comune, la congresu cá se le aprobeze sî intarésca. Aflându despre acestu pasu alu Eforiei unii membri ai sinódeloru parochiali din ambele comune, intre cari au fostu sî profesori, sî sciindu ca amintitele statute nu suntu dupa cum pretinde organismulu bisericei nóstre constitutionali, emanate cu vointi'a sinódeloru parochiali, ci elaborate numai de Eforie, carea e numai corpu administrativu, au crezutu câ si implinescu numai datori'a loru de membri consciintiosi ai sinódeloru parochiali daca voru protestá in contr'a procedurei urmate de Eforie respective de representatiuni (comitete), cu atâtu mai vertosu ca congresulu mitropolitanu nu este chiematu a intarí statute speciale ale unei sau altei comune bisericesci, ci acést'a cade in competinti'a sinodului eparchialu. Ne resumamu dara sî dîcemu: nu corpulu profesoralu ca atare ci mai multi Brasioveni (Profesori negutiatori sî Iuristi) au protestatu contra procedurei Eforiei sî nu in contra statutului Eforiale, care póte se fie sî bunu, numai catu menbrii comuneloru, cari nu suntu in comitetu nu'lu cunoscu, fiindca nu s'a facutu nici odata cunoscutu.

Ne folosimu de acésta ocasiune spre a ne esprimá in câteva cuvinte asupra principieloru dupa care credemu ca trebuie conduse sî administrate in comuna trebile nóstre bisericesci sî scolare, pentru cá se póta imflorí sî progresá spre multamirea tuturoru. Fie cá acést'a a nóstra opiniune se fie primita cu acea bunavointia sî incredere, care ne-a insufletitu pre noi la scrierea acestoru siruri. Fie convinsu ori-cine, ca n'avemu alta tînta inaintea ochiloru decâtu binele scólei sî bisericei. Sa ne intielegemu dara. Pentru regularea sî conducerea afaceriloru bisericesci scolare sî fundationale din comuna avemu statutulu sinodului archidiecesanu din 1864 statutu, care incâtu se tiene de organisatiunea parochieloru, s'a aprobatu sî intaritu mai fâra schimbare sî de câtra congresulu mitropolitanu din a. c. sî care basându-se pre autonomi'a bisericei nóstre sî pre constitutiunea democratica dispune, ca afacerile bisericei scólei sî ale fonduriloru comunei sa se reguleze sî conduca prin sinodulu parochiale prin comitetulu parochiale sî prin Epitropi'a parochiale. Sfer'a de activitate a acestoru trei factori se detiermuresce astfeliu. Sinodulu are putere legislativa sau mai bine dîsu puterea suprema; elu 'si alege comitetulu seu câruia îi incredintiéza esecutarea decisiuniloru sele, prescriindu-i modalitatea, cum are sa urmeze in sfer'a sea de activitate si pretindiendu dela elu depunerea ratiotiniului in totu anulu despre lucrârile sele, care are sa se cercetéze de o comisiune esmisa de sinodu Eara Epitropia (sau Eforia), carea inca se alege prin sinodu sî cârei'a se incredintiéza visteri'a bisericei sî a scólei, are sa efectueze conclusele sinodului sî ale comitetului, sî prin urmare sa dea socotéla sî unui'a sî altui'a despre ceea ce a facutu. Incâtu pentru comunele scolare, care constau din doue (cum e in Brasiovu) sau mai multe parochii se dispune in statutu sa se aléga din comitetele si Epitropiile acestoru parochii, unu comitetu sî o Epitropie scolara comuna. Acestea suntu principiile, dupa care se conducu afacerile bisericesci, scolari sî fundationali ale unei parochii sî acestea le aflâmu sî noi rationale sî mai drepte. Urmarea naturale din acestea este, ca comitetulu sa se tiena strictu de sfer'a de activitate ce i-o prescrie sinodulu, sî Epitropi'a de sfer'a ce i-o indica amendoue. Facerea de statutu dara (cá se atingemu unu punctu practicu) despre modulu activitâtii sele nu cade, dupa principiile aretate, in competintia comitetului séu a Efroiei, ci acestea au sa se astérna cá proiectu, sî numai daca acest'a le va primi, au valóre de lege. Peste totu cá sa se taia ori ce disputa, sinodulu se faca statutu speciale, in care sa se indice cu deamaruntulu sfer'a de activitate atâtu a comitetului câtu sî a Epitropiei.

Sa vedemu acum, cum e organisata biserica sî scól'a in Brasiovu? sî anume cele doue comune (din schei sî din cetate), care se privescu ca proprietarii gimnasiului. Pentru fiecare esista unu comitetu (sau Representatiune) sî din fie-care suntu alesi (numai de câtra comitete câte siése membri, carii intrunindu-se forméza Efori'a gimnasiului sî a scóleloru normale, sî acést'a privindu-se (in puterea „Legamentului“ dîcu ei) cá corporatiune de sine statatóre îsi face statutele sele dupa care conduce lucrurile scolare. Acést'a dupa parerea nóstra nu e tocmai constitutionalu sî aduce cu sine multe neintielegeri. Dara „legamentulu“ trebuie sa-lu pazimu dîcu membrii actuali ai Eforiei. Da, insa acest'a nu e in contra principiiloru din statutulu sinodului eparchiale, ci se póte aduce prea usioru in consunantia cu acést'a. Dara póte ca nu voiti o organisatiune scolara dupa numitulu statutu, ci o stare esceptionale. Bine, aretati odata chiaru sî pre intregulu legea dupa care voiti sa purcedeti cu scóla aici in Brasiovu, publicati odata statutele organisatiunei eforiali, fixati drepturile ce vi le atribuiti asupra scólei sî a profesoriloru sî déca sinódele parochiale voru aprobá (respective voru tacé) aceste statute, sî Episcopulu, respective sinodulu eparchialu le voru incuviintia, atunci va sci ori cine de ce are sa se tiena. Atuncea nu va mai dîce nimenea, ca Efori'a lucreaza dupa arbitriu, sau cumu îi suflà unulu sau altulu dela spate eara Invetiatorii sî Profesorii voru sci ce oblegaminte sî ce drepturi au. Atunci va fi pace câci: clara pacta boni amici séu: Kurze Rechnung lange-Freundschaft.

Cei subscrisi in protestu dimpreuna
cu alti Brasioveni.

Votu separatu,

a membriloru comissiunei de siése Michaile Dobo de Ruszka la proiectulu de statutu, a comissiunei de siepte — din 2 Novembre 1868 despre compunerea corporatiuniloru representative in „fundulu regescu.“ —

---

*) Inca nu. R.

**) In nr. 82. in raportulu estractivu alu siedintieloru, iéra in nr. 83. a fostu vorb'a de professori sî cetatieni. Red.

Inainte de ce a siu pâsî la opugnarea unoru paragrafi din proiectulu comissiunei de siepte, care tracteza despre compunerea corporatiuniloru representative in „fundulu regescu“, sî care proiectu dejá e primitu sî consideratu de majoritatea comissiunei respective de aptu pentru a se recomendá plenului inclitei universitâti, spre a se luá de basa pentru desbaterea genrala, — trebuie sa me dechiaru decisivu in contr'a principiului statoritu in proiectulu respectivu, care este principiulu alegeriloru indirecte pentru compunerea celoru mai inalte corporatiuni representative in fundulu regiu, sî anume: a adunâriloru scaunale sî a universitâtiei. —

Proiectulu de sub cestiune ignoreza cu totulu referintiele de dreptu secularie, dupa cari fiacare individu **sui juris** s'au bucuratu in fundulu regiu sî pâna la anulu 1848 de drepturi egale (natura fundi regii nullam patitur jurium diversitatem), sî creadia acea stare precarie de dreptu, dupa care partea cea mai mare a populatiunei este desbracata de totu dreptulu, de a contribuí la croirea sortiei sele.

Acést'a se intentiunéza prin statorirea principiului alegerei indirecte de o parte, iéra de alta parte dupa unu censu cu totulu nedreptu.

Dupa modest'a mea parere, compunerea corporatiuniloru representative, de cari ne este vorb'a — va fi atunci mai drépta sî mai corespundietórie scopului, cându membrii acelor'a voru fi eflussulu majoritâtiei alegatoriloru indreptatiti, — a câroru vointia nu va putea fi influintiata, celu putienu nu asiá lesne cá atunci, cându aceea aru fi eflussulu numai unei minoritâti esîta prin alegerile indirecte din totalitatea membriloru indreptâtiti. —

Asiá dara eu in alegerile indirecte vedu o tiermurire nedrépta in dreptulu sî influinti'a alegatoriloru, de a face intrebuintiare din dreptulu loru de alegere incependu dela representanti'a comunale pâna la acea a municipiului intregu (Universitâtiei). —

Din impregiurarea, ca eu la compunerea celoru mai inalte corporatiuni representative, precum este compunerea adunârei de scaunu sî a universitatii sum in contra alegeriloru indirepte sî pentru alegerile directe, nu voescu se misa presupuna, ca dora eu asiu voí a subtrage din competintia representantieloru comunale, dreptulu de a desbate, sî a aduce decissiuni in agendele loru comunale — sî acel'a a-lu transpune desbaterei tuturoru membriloru indreptatiti din comun'a respectiva; — nu nici decâtu, pentru ca dreptulu acest'a alu representantiei comunale — lu ceru referintiele sociale, nefiindu consultu cá pentru tóte afacerile comunale, unele chiaru cu totulu neinsemnate sa se adune toti membrii indreptatiti ai comunei. —

Cu totulu altmintrea stà lucrulu cu adunârile scaunale sî universitatea; acestea se conchiama numai a rare-ori, iéra membrii pentru aceste corporatiuni se potu alege pre mai multi ani, asiá câtu alegatorii numai in câte doi trei ani sa fia siliti a abdíce pre câte un'a séu dóue dîle de lucrurile loru economice, pentru de a face intrebuintiare din celu mai frumosu dreptu constitutiunale. —

Sum in contra mentiunatului proiectu de statutu mai departe sî din acea manecare principale a majoritâtiei comissiunei, dupa care comunele sasesci se supunu tutoratului sî majorisârei comuneloru cetatiene, sî dreptulu de alegerea acelor'a se face ilusoriu in cele mai vitali afaceri constitutiunali (§ 14 al. 2).

Pâna aici mi-amu desfasiuratu motivele, din cari nu potu adoptá principiulu alegerei indirecte statoritu in proiectulu majoritâtiei comissiunei de siepte; acum me voiu incercá a-mi face sî unele observatiuni ce le aflu de lipsa la unii paragrfi singurateci din proiectulu amintitu. —

Inainte de tóte me dechiaru cu totulu in contr'a numirei de **Sachsenland** intrebuintiata in proiectulu respectivu — unu terminu acest'a fâra de nici o basa legale — pretindiendu ca in loculu acelui'a in totu loculu unde se face intrebuintiare de densulu sa se suplinésca prin terminulu legale „fundu regescu“.

Pentru desele afaceri ale economiloru nostri de tóta class'a cu Romani'a ne aflâmu indemnati a reproduce sî noi dupa „Federatiunea“ urmatórea:

Conventiune Postale.

intre Romani'a sî Austri'a.

(Traducere din testulu francesu).

(Urmare.)

Art. 18. Tacs'a de 2 cruceri (5 bani) prevediuta pentru mustrele de marfe, tiparituri, etc. se va imparti intre Administratiunile contractante; adeca: 3 bani pentru Administratiunile Posteloru din cele doue teritórie a le Maiestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice sî 2 bani pentru Principatele-unite.

Prin esceptiune cu privire la acést'a dispusetiune, tacs'a mustreloru de marfe, tipartitureloru sî schimburiloru intre Principatele-unite sî Provinciele limitrofe, mentiunate la articlulu 11, va remané cu totulu in folosulu administratiunei, carea o va fi percipiatu.

Art. 19. Mustrele de marfe nu voru fi spedate, decâtu sub conditiunile recerute prin legile vamali a le fiescecârei-a tiere.

Ele nu voru poté se aiba vre-una valóre venale, voru trebuí sa fia infasiurate intr'unu modu, cá sa nu lase neci una indoiéla a supr'a naturei loru; ele nu voru poté sa contiena vre-una scrisóre cu mân'a decâtu adres'a destinatariului, una marca de facrica séu de negutiatoriu, numeri de ordine sî de pretiuri.

Cólele de tipariu corese sî manuscriptele alaturate câtra dînsele, voru trebui sa fie asîsderea infasiurate sî nu voru poté contiené vre-una epistola séu nota cu caracterulu de corespundintia séu in form'a de a-o inlocuí.

Diurnalele sî totu feliulu de tipariture voru trebuí sa fia asîsderea infasiurate sî sa nu contiena neci una scrisóre, cifra séu vr'unu semnu de mâna decâtu adres'a destinatariului, semnatur'a tramitietoriului sî datulu.

Mustrele de marfe, corecturele sî ori-ce tiparíture, cari nu voru intruní conditiunile esprese ací mai susu, séu alu câroru portu ar' fi lasatu in socotél'a destinatariloru, voru fi considerate cá epistole sî tratate dupa consecintia.

Art. 20. Tramitietoriulu a ori-ce epistola recomandata, spedata din un'a dintre tierele contractante in ceea-lalta, va poté cere in momentulu depusetului epistolei, cá acést'a sa fia administrata destinatariului prin unu espresu, indata dupa sosirea ei, sub conditiunea inse ca epistol'a sa fia destinata la unu locu, unde se afla unu biurou de posta.

In casulu acest'a elu va solví inainte pentru administrarea prin espresu una tacsa nestramutata de 15 cruceri, respective de 40 bani.

Acésta tacsa va remané cu totulu in folosulu biuroului de destinatiune.

Art. 21. Administratiunile contractante voru poté a-si impartasî imprumutatu fâra de reserva epistole, mustre de marfe sî tiparituri de ori-ce natura, destinate pentru séu provenitórie din tierele straine, câror'a ele servescu, séu aru poté serví cá midilocitórie.

Corespundintiele destinate pentru Statele germâne sî Marele-Ducatu de Luxemburg séu provenitória din aceste Staturi voru fi tratate in ori-ce privintia cá sî corespundintele schimbate intre Administratiunile contractante.

Administratiunile contractante sî voru solví imprumutatu pentru corespundintiele destinate pentru séu originarie din tierele straine tacsele defipte prin respectivele conventiuni in vigore séu cari au a se incheiá in viitoriu.

Administratiunile Posteloru in cele doue teritórie a le Majestâtii Sele Imperiali sî regesci Apostolice voru solví Administratiunei Posteloru din Principatele-unite pentru corecpundintiele francate provenitórie din tierele straine, destinate pentru Principatele-unite, sî pentru corespundintiele nefrancate provenitórie din Principatele-unite destinate pentru tierele straine, acelea sî sume cá si pentru corespundintiele schimbate intre tierele contractante.

Francarea facultativa séu oblegatória pâna la loculu destinatiunei séu pâna la unu limite anumitu alu corespundintieloru mentiunate in articlulu presente, conditiunile, cari voru avé a le impleni mustrele de marfe pentru a avé beneficiulu unei tacse moderate, conditiunile greutâtii epistoleloru, etc., voru aterná de la stipulatiunile conventiuniloru postali numite.

Art. 22. Tacsele, cari suntu a se percipiá pentru corespundintiele schimbate intre Principatele-unite sî birourile de posta c. r. infiintiate in Turci'a, se statorescu: adeca:

1. Pentru corespundintiele intre locurile limitrofe (Vidinu sî Calafatu, Giurgiu sî Rusciucu, Cernavod'a sî Calarasiu):

Tacs'a unei epistole simple francate se statoresce in 5 cruceri (15 bani); tacs'a unei epistole simple nefrancate in 10 cruceri (25 bani): tacs'a pentru mustrele de marfe sî pentru tiparituri, in 2 cruceri (5 bani:) câte la $2^{1}/_{2}$ loti (40 grame.)

Aceste tacse voru remané cu totulu in folosulu administratiunei, care le va fi percipiatu.

2. Pentru corespundintiele intre locurile din interiorulu Principateloru-unite de un'a parte sî Vidinu, Rusciucu sî Cernadov'a de alta parte:

Tacs'a unei epistole simple francate se defige in 10 cruceri (25 bani); tacs'a unei epistole simple nefrancate in 20 cruceri (50 bani);

Tacs'a pentru mustre sî tiparituri in 2 cruceri (5 bani) câte la $2^{1}/_{2}$ loti (40 grame).

Aceste tacse se voru imparti in proportiunea de $^{3}/_{4}$ in folosulu administratiunei Principateloru-unite sî in proportiunea de $^{1}/_{4}$ in folosulu Administratiuniloru postali din cele doue teritórie a le Majestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice.

3. Pentru corespundintiele intre Pincipatele-unite de una parte sî biurourile de posta i. r., infiintiate pre tiermii Marei-Negre sî in Turci'a europeana (luandu-se afara Albani'a sî insul'a Candiei):

Tacs'a unei epistole simple francate se statoresce in 15 cruceri (40 bani; tacs'a unei epistole simple nefrancate in 25 cruceri (60 bani);

Tacs'a pantru mustre sî pentru tiparituri in 4 cruceri (10 bani)câte la $2^{1}/_{2}$ loti (40 grame).

Aceste tacse se voru imparti precumu urméza: Administratiunile Posteloru din cele doue teritórie a le Maiestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice voru primí: 10 cruceri pentru una epistola simpla francata, 15 cruceri pentru una epistola simpla nefrancata sî 3 cruceri pentru mustrele de marfe sî tiparíturele câte la $2^{1}/_{2}$ loti (40 grame).

Restulu va trece in competinti'a Principateloru-unite.

4. Pentru corespundintiele intre Principatele-unite de una parte sî biurourile de posta i. r, infiintiate in Turci'a din Asi'a, in Egiptu, in insul'a Candiei sî in Albani'a de alta parte:

Tacs'a unei epistole simple francate se statoresce in 20 cruceri (50 bani); a unei epistole simple nefrancate in 30 cruceri (75 bani); pentru mustrele de marfe sî tiparituri in 4 cruceri (10 bani) câte pentru $2^{1}/_{2}$ loti (40 grame.)

Aceste tacse se voru imparti precum urméza:

Administratiunile Posteloru din cele doue teritórie a le Maiestâtii Sele Imperiali sî Regesci Apostolice voru primí 15 cruceri pentru una epistola simpla francata, 20 cruceri pentru una epistola simpla nefrancata, sî 3 cruceri pentru mustrele de marfe sî tiparíturele câte la $2^{1}/_{2}$ loti (40 grame). Restulu va compete Administratiunei Principateloru-unite.

Art. 23. Francarea corespundintieloru de ori-ce natura se va poté efeptuá in tierele contractante prin timbrele de posta respective.

Art. 24. Déca totalulu timbreloru postali, cu care atare epistola este provediuta, va fi mai micu decâtu tax'a statorita pentru efeptuarea francârei acelei'a, asemenea epistola va fi considerata cá nefrancata sî tratata dupa consecintia, subtragendu-se valórea timbreloru de posta, intrebuintiate in modu insuficiinte.

Obiectele infasiurate, provediute cu beneficiulu unei tacse moderate pre lânga francare obligatória, in casu de francare insuficiente voru fi tacsate cá epistole nefrancate, subtragendu-se pretiulu timbreloru postali aplicate.

Art. 25. Corespundintiele de ori-ce natura, adresate reu séu indreptate reu, se voru retramite fâra amenare pre lânga unu pretiu, cu carele oficiulu tramitietoriu le va strapune in socotél'a celui'a-laltu oficiu.

Corespundintiele, cari din ce-va causa nu voru puté fi administrate destinatariloru, se voru retramite de ambe pârtile. —

Cele francate se voru retramite fâra de vr o tacsa séu subtragere; cele nefrancate se voru redá pre lânga pretiulu, cu carele se voru fi computatu din inceputu prin oficiulu tramitietoriu.

Art. 26. Corespundintiele internatiunali, reespedate din caus'a schimbârei locuintiei destinatari-

loru' nu voru puté fi supuse unei tacse suplementarie din caus'a acestei reespeditiuni.

Déca insa schimbarea locuintiei aru produce o adaugere a portului, destinatariulu va fi detoriu a solví o tacsa suplementaria, intregindu portulu, carele aru fi fostu sa se solvésca prin espeditoriu séu destinatariu, déca epistol'a aru fi fostu adresata din inceputu la noulu locu de destinatiune.

Corespundintiele recomandate, in casu de reespeditiune voru fi tratate cá atari, fâra de a fi supuse la o nóua tacsa de recomandatiune.

Art. 27. Corespundinti'a relativa eschisivu la diferite servitiuri publice, adresata din o tiéra in ceea-lalta, sî a cârei'a cerculatiune cu dreptu de immunitate va fi incuviintiata pre teritoriulu tierei, de carea se tiene autoritatea séu functiunariulu, dela care emana acésta corespundintia, se va tramite scutita de ori-ce pretiu de portu.

Déca autoritatea séu functiunariulu, câtra care este adresata, are asijderea beneficiulu immunitâtiei, scrisórea i se va adresá fâra de tacsa; in casulu contrariu acésta corespundintia nu va puté fi supusa decâtu tacsei teritoriali din tiér'a de destinatiune.

Art. 28. Administratiunile contractante se obliga a transportá pre teritoriele loru scrisorile inchise, cari biurourile postali respective aru avé a le schimbá cu biurourule straine.

Administratiunile Poste'oru din cele dóue teritorie ale Maiestâtiei Sele Imperiali sî Regesci Apostolice voru solví Administratiunei Posteloru din Principatele-Unite pentru transitulu scrisoriloru inchise, cari biurourile Administratiuniloru susu dise le voru schimbá cu biurourile de posta i. r. din Turci'a:

a) 15 bani pentru câte 30 grame, greutate chiara, pentru epistole; sî

b) 50 bani pentru câte unu chilogramu, greutate chiara, pentru mustrele de marfa sî pentru tipariturí.

Administratiunea Posteloru din Principatele-Unite va solví Administratiuniloru susu dise pentru transitulu scrisoriloru inchise, cari biurourile de posta din Principatele-Unite voru avé a le schimbá cu biurourile de posta din confederatunea-germana dela média-nópte:

a) 10 cruceri pentru câte 2 loti, greutate chiara, pentru epistole; sî

b) 30 cruceri pentru câte unu chilogramu, greutate chiara, pentru mustrele de marfa sî pentru tipariturí.

Déca in venitoriu biurourile de posta din un'a dintre administratiunile contractante voru avé a schimbá scrisori inchise cu biurourile de posta din alte tieri straine, pretiurile de transportu pentru aceste scrisori inchise se voru statorí la casulu ocurinte cu o invoiéla imprumutata a Administratiuniloru contractante.

Se subintielege, ca greutatea corespundintieloru de ori-ce natura puse la o parte, precum sî a scrisoriloru de incunoscintiâri sî a altoru bucâti de comptabilitate, carea va resultá din schimbulu corespundintieloru in scrisori inchise, nu va fi cuprinsa in greutatea epistoleloru, mustreloru sî tipariturilor, dupa cari voru trebuí a se conformá pretiurile de transportu, statorite prin articululu presinte.

Art. 29. Biurourile de posta ale Administratiuniloru contractante voru primí sî voru efectuá imprumutatu abonamente la jurnalele, publicate séu in tierile contractante séu in strainetate, sî totu odata voru luá asupr'a loru sî espedarea acestoru jurnale.

Tacs'a, carea Administratiunile contractante o voru percipiá pentru a efectuá abonamentulu sî espedarea jurnaleloru, cari aparu in tierile respective, va fi de 25% din pretiulu curatu alu jurnalului, luându-se afara tacsele finantiali, sî se va impartí in jumetate intre Administratiunile memorate.

Minimulu acestei tacse se statoresce in 80 cruceri (1 leu n.) pre anu.

Art. 30. Biurourile de posta ale Administratiuniloru contractante i-si voru administrá imprumutatu jurnalele publicate in strainetate pentru pretiulu, carele abonatii lu solvescu in tierile loru proprie, cându primescu aceste jurnale prin posta.

Art. 31. Pentru a-si asigurá imprumutatu castigulu intregu din corespundintiele schimbate intre ambele tieri, Administratiunile contractante se obéga a impedecá prin tóte mijlócele, de cari dispunu, cá aceste corespundintie sa nu tréca pre alte câi decâtu prin postele loru respective.

Art. 32. Francarea articuliloru pentru post'a de sarcine, provenitori din un'a dintre tierile contractante sî destinati pentru ceea-lalta, este facultativa.

Tramitietorii voru puté, dupa placu a solví portulu inainte pâna la loculu destinatiunei séu pâna la fruntariele Principateloru-Unite, séu voru puté sa-lu lase cu totulu in socotél'a destinatiuniloru.

Art. 33. Tacsele voru fi percipiate dupa tarifele in vigóre din tiér'a de destinatiune; adeca: pentru transportulu in cele dóue teritorie ale Maiestâtiei Sele Imperiali sî regesci Apostolice, dupa tarífele in vigóre in aceste teritorie; sî pentru transportulu pre teritoriulu Principateloru-Unite, dupa tarifele, cari suntu in vigóre in aceste tieri.

Art. 34. Tramitietoriulu a ori-ce articulu pentru post'a de sarcine va puté cere in momentulu depusetului obiectului, cá sa i se dee insciintiare (avisu) despre primirea acelui'a prin destinatariu. In casulu acest'a, elu va solví inainte pentru portulu insciintiârei (avisului) tacs'a statorita la articlulu 14.

Acésta tacsa uniforme va ramané in câstigulu oficiului de speditura.

Art. 35. Scrisórea de incarcare (lettre de voiture, Frachtbrief) alaturata la pachetele pentru post'a de sarcine va fi scutita de ori-ce tacsa suplementaria, numai câtu ca se nu tréca preste greutatea unui lotu, respective 15 grame; in casulu contrariu ea va fi tacsata cá-si una epistola ordinaria (Articlii 10 sî 11.)

Art. 36. Déca mai multe pachete (teancuri) voru fi insotite de una singura scrisóre de incarcare, tacsele voru fi a se percipiá cu tóte acestea in deosebi pentru fia-care teancu.

Art. 37. Articlii pentru post'a de sarcine retramisi la loculu de origine din care-va causa, sî articlii reespedati din caus'a schimbârei locuintiei destinatariloru, voru fi supusi la una noua tacsa, cá si cându aru fi fostu pusi de nou pre posta.

Art. 38. Articlii pentru post'a de sarcine, ceri autoritâtile insemnate la articlulu 27 i voru schimbá intre sine, se voru espedá scutiti de portu.

Art. 39. Tramitietoriulu unui articlu pentru post'a de sarcine va avé facultatea de a dechiará valórea cuprinsului, pentru carea se va dá garantia in casulu perderei séu alu stricaciunei objectului.

In casulu perderei séu alu stricatiunei unui articlu pentru post'a de sarcine, desdaunarea se va solví in marimea valórei dechiarate, déca administratiunea nu va dovedí, ca valórea dechiarata este mai mare decâtu valórea reale a articlului.

In acestu casu, administratiunea e detória a rentórce numai acést'a din urma.

Déca tramitietoriulu nu va fi facutu dechiaratiune de valóre, elu nu va avé dreptu decâtu la una desdaunare, care va corespunde perderei séu daunei reali; acésta desdaunare nu va poté sa tréca preste 1 florinu sî 50 cruceri (3 lei n. 75 bani) pentru câte 1/2 chilogramu, séu pentru ori-ce fractiune a acestei greutâti.

In regula generale, desdaunarea se solvesce tramitietoriului objectului.

Cu tóte acestea se va poté acuitá in mânile destinatoriului; déca tramitietoriulu doresce acést'a din adinsu, séu déca acest'a este necunoscutu séu nu se poté aflá.

(Va urmá).

Varietâti.

⁂ Multiamita publica. Subscrisulu aducu aceloru membri generosi ai fostului congresu nationalu bisericescu românu, carii au benevolitu a contribuí la colect'a, facuta de unu multu meritatu membru alu acelui'a-si congresu, spre acoperirea speseloru caletoriei mele din Sabiiu pâna in Vien'a, multiamita publica.

Nicolau Cocorade,
stud. medicane.

---

25 – 3

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna in 15 Noemvre a. c.

1. La Petril'a, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. La Petrosieni=Livezeni, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
3. La Ocolisiulu-mare cu salariu de 150 fl. v. a. 2 orgii-cubici, lemne focale, 10 ferdele de bucate sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, voru adresá subscrisului concursele sele pâna in terminulu de susu, instruate cu atestatele necesari, ca au absolvitu celu putienu 4 clase gimnasiale, séu pedagogi'a séu teologi'a din Sabiiu.

Hatiegu in 19 Octomvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scol. gr. or.
din Tractulu Hatiegului.
Ioann Ratiu,
Protopopu.

Nr. 49 A. C. / 184 D. G.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca

„TRANSILVANI'A."

Suntemu in placut'a pusetiune de a pâsí la activarea societâtiei, sî avendu de a incepe cu ramulu de asecuratiune contra focului, iéra §-ulu 2 alu dispusetiuniloru transitorii prescriendu respunderea a 30% de fia-care actiune mai inainte de activare, ne luâmu voia a rugá prin acest'a pre toti acei p. t. subscribenti, cari pâna acum au respunsu dupa actiunile loru numai 10%:

cá pana in 1 Decembre a. c. se aiba bunatate a solví sî cele-lalte 20%, adeca dupa fia-care actiune subscrisa inca câte 20 fiorini v. a

In Sabiiu se potu face acele solviri la functiunariulu cassei societâtiei Dlu **P. I. Kabdebo** in localulu seu din piéti'a mare. Subscribentii de prin alte locuri voru platí acolo unde au subscrisu actiunile.

Actiunile originale inca se voru impartí cu 1 Decembre a. c. impreuna cu **cupónele de interese sî de dividende.**

OBSERVARI.

1. Dupa catimile platite sî cari mai suntu a se platí in urm'a acestei provocâri, societatea da 6% interese computate dela dîu'a respunderei loru; cu 1 Februariu 1869 se voru platí interesele pre tempulu trecutu pâna atunci, iéra de aci incolo de se voru platí in rate **semestrale** decursive.
2. Provocarea de mai susu nu schimba intru nimic'a modalitatea subscrierei mai departe la capitalulu fundamentalu (fundulu de intemeiare) sî la subscriptiunile nóue voru fi a se respunde sî pre viitoriu la inceputu totu numai 10%. Solvirile mai departe dupa atari subscriptiuni se voru cere mai târdîu prin insciintiare deosebita.
3. Actiunile subscrise participéza cu dividende de 15% la intregu castigulu curatu resultatoriu din toti ramii de asecuratiune, adeca dupa asecuratiuni de focu, de viétia, de grindina sî de transportu, indata ce ele voru intrá in viétia.

Sabiiu, in 6 Noemvre 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a".

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 91. ANULU XVI.

Sabiiu, in 7/19 Novembre 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiin la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Indreptare : In locu de nr. **89** din fruntea unora esemplare de dumineca e de a se indreptá : nr. **90.**

☞ Amesuratu conclusului congresului nostru bisericescu nationale românu sau pusu sub tipariu din partea directiunei tipografiei archidiecesane protocolulu congresuale dinpreuna cu Statutulu organicu alu intregei nóstre provincie mitropolitane, si dupa putine septâmâni se va si gatá.

De prisosu aru fi a desbate insemnatatea acestei cârti pentru viati'a nóstra bisericésca; dupa parerea nóstra ajunge a espune atât'a, ca ea este de neaparata necesitate pentru fiecare comuna bisericésca, si pentru toti cârturarii nostrii fâra deosebire de pusetiune in biserica.

Pretiulu unui esemplariu este 1 fl. val. austr.

Se póte prenumerá pâna la 1 Decembre vechiu.

Sabiu in 22. Octomvrie 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Eveneminte politice.

Sabiiu, 30 Octomvre.

Fói'a oficiale „Wiener Ztg.“, in numerulu de Dumineca, aduce urmatoriulu biletu pre inaltu, pre care M. S. lu adresà cancelariului imperiale :

Iubite Barone de Beust ! De óre-ce corespunde referintieloru celoru nu demultu regulate constitutiunale, cá la actele Mele suverane si cu deosebire la tratatele de statu incheiate in numele Meu cu puteri straine, sa se aplice titulaturile si distingerile corespundinetórie, este voia Mea, cá la inceputulu acestoru tratate, unde e de a se representá persón'a Mea cá parte ce incheia tratatu, titululu Meu sa se intrebuintieze in compusetiunea urmatória : „Imperatu alu Austriei, Rege alu Boemiei s. a. m. d. si Rege apostolicu alu Ungariei“; dupa care in contestulu mai departe alu tratatului póte sa se intrebuintieze, conformu prassei diplomatice o forma prescurtata, anume titululu : „Imperatu alu Austriei si Rege apostolicu alu Ungariei“. Apoi distingerea : „Majestatea Sea Imperatulu si Regele“ séu : „Majestatea Sea imperatésca si regésca Apostolica.“

Mai departe spre insemnarea totalitâtiei tuturoru regateloru si tieriloru intrunite constitutiunalminte sub sceptrulu meu, sa se intrebuintieze alternativu espressiunile : „Monarchi'a austriaca ungurésca“ si „Imperiulu austriacu-ungurescu.“

Dta esti insarcinatu de a descoperí decisiunea acést'a a Mea atâtu consiliului ministerialu alu regateloru si tieriloru intrunite in senatulu imperiale, câtu si ministeriului Meu ungurescu si a face sa urmeze cele de urmatu mai departe, pentrucá espressiunile si insemnârile corespundietórie titutului schimbatu sa se notifice stateloru straine prin missiunile Mele si sa se introduca uniformu in actele de dreptulu publicu si cele diplomatice.

Vien'a 14 Noembre 1868

Franciscu Iosifu m. .p

Beust m. p.

Senatulu imperiale a trecutu preste desbatarea legei de inarmare si cu acést'a ministeriulu a trecutu si preste acésta cestiune delicata pentru esistinti'a sea.

Delegatiunile au inceputu siedintiele loru in 16 (nu in 12 dupa cum erau convocate) l. c. la Pest'aa in sal'a academiei.

Din Pest'a aducu diuariele urmatóri'a scire : Pest'a 12 Novembre Din cercurile guvernamentali ale Bucuresciloru sosesce aici scirea, ca dlu Cretiulescu aru fi insarcinatu a cere in Vien'a deslusíri asupr'a espressiunei intrebuintiate de dlu Baronu de Beust in comissiunea pentru inarmare in privinti'a Romaniei (Dlu de Beust o a poreclitu arsenalu).

In Bucuresci cerculéza scirea, ca contele Andrássy aru propune predarea Tirolului de média-di la Itali'a si anectarea Romaniei cá despagubire, ceea ce aici (in Pest'a) se deminte in modu resolutu.

In acel'a-si obiectu aflâmu in „Zkft“ urmatórele :

Bucuresci. Dlu Em. Cretiulescu a primitu eri urmatórea instructiune pre cale : „Romani'a, soror'a cea mai juna a Franciei se va aretá pururea démna de natiunea cea mare, care a functiunatu cá nasia la autonomi'a principateloru. Politic'a cea precauta a principelui Carolu, carea farmeca si entusiasméza (cuvinte din originale) majoritatea natiunei, si va remanea siesi credinciósa si va apará principiulu libertâtiei tierei, ce-lu amenintia unu statu vecinu. Regimulu are indetoriri naturale fatia cu Românii de dincolo de carpati si indetoririle aceste le va implini. Protectorii natiunei române nu voru denegá bunavointi'a si spriginulu loru nisuintiloru, cari tintescu spre asiá ceva a le principelui Carolu“ Acést'a e esenti'a instructiunei. Mai are dlu Cretiulescu missiunea de a protestá contra ostilitâtiloru presei austro-ungurescí si specialu de a cere esplicatiuni pentru espressiunea dlui de Beust in comitetulu de inarmare in privinti'a Romaniei. Baronulu Offenberg (consulu rusescu R. T R.) a desmentatu dela acést'a, inse Bratianu a remasu la acésta dorinti'a

Press'a oficiósa de aici a inceputu acum a agitá (?) si contra Serbiei. Barbatii de statu din Belgradu suntu patrioti si ómeni onorabili ; ei nu voru sa rischeze nimica pentru scopuri straine.

„Bohemia“ capata o scrisóre din Romani'a, in carea se spune ca acest'a e punctulu celu mai dlicatu alu Europei. Mai departe spune ca acolo se pregatescu lucruri, cari trebuie sa stea in legatura cu alte intreprinderi din alte pârti si cari intreprinderi de acolo potu pune de odata doue staturi marginasie in flacari. Vorbesce apoi ca unu numeru de oficieri prussiani mai cu séma dela garda (Landuvehr) si cinci mii (?) de suboficieri prussiani se afla in Romani'a, cari invatia pre armat'a româna regulamentulu de esercitie dupa sistema prussiana etc. „Bohemi'a“ dîce ca cu privire la intemplârile aceste s'a modificatu legea pentru natiunalitâti la diet'a Ungurésca si aduce totu cu aceste eveneminte in legatura si recrutarea de fatia. — Cine va apretiuí cu bagare de séma cele scrise in sîrurile din urma dupa „Bohemi'a“ va conchide lesne si la adeverulu séu neadeverulu sciriloru ei.

In Parisu vinu conflictele, cá si cându aru fi cautate. Mormentulu unui republicanu Baudin a datu ansa la arestâri si confiscâri de dîuarie si totuodata la subscriptiuni pentru erigerea unui monumentu a mentiunatului republicanu.

Alta scire insemnata din Parisu e ca soci'a principelui de corona din Prussi'a a fostu acolo si se dîce ca presenti'a principesei are insemnatate politica in interesulu pâcei.

Póte pentru acést'a din urma se continua, dupa „la Patrie“, cu tóta seriositatea organisarea gardei mobile, in câtu pâna la 1 Fevruariu va fi organisarea in tóta Franci'a gat'a.

O cuventare a lordulu Stanley rostita cu ocasiunea alegeriloru pentru parlamentulu englezu (britanicu) a fâcutu sensatiune neplacuta. Lordulu face o privire asupr'a situatiunei cam in urmatórele : Venitoriulu Europei e invelitu in intunerecu. Armârile cele mari suntu in adeveru isvóre pentru periculi, insa nicairi nu domnesce voia la resbelu, ci temere de resbelu, sperezu asiá dara ca se va sustiené pacea. Prussi'a nu are temeiu de a face resbelu, si ei e asecurata egemoni'a Germaniei, intrunite cá eeditate naturale. Franci'a, e probabilu, ca acum nu aru concede unirea acést'a, dara barbatii de statu a-i Franciei incepu a cunósce de o parte ca unirea acést'a nu e de a se incungiurá si de alta parte ca nu e periculósa. Majoritatea francesiloru cugeta la pace. Napoleonu cunósce dispusetiunea acést'a si déca mai remane pacea doi ani va urmá o desarmare partiale si pacea va fi apoi durabile. Angli'a va face ce i va fi cu potintia pentru acest'a, inse intre margini anumite si bine definite. Politic'a Angliei e bine voitória in tóte pârtile, fâra de a se incurcà in aliantie. Periclitarea Turciei e acum mai multu interna si impregiurarea acést'a nu trebuie trecuta cu vederea. Crestinii statului turcescu, cu deosebire ai Greciei, vedu ca anarchi'a nu e progresu si o demolare aru fi pentru toti pagubitória.—

Diuariele vieneze esplica acésta enigma nefavoritoriu pâcei si facu deductiuni din care aru urmá ca Angli'a prevede unu resbelu in Europ'a din care numai cea dintâiu aru puté trage folosu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 9 Novembre.

Dupa incurgerea mai multoru petitiuni si presentarea unui proiectu de lege privitoriu la pensiunea comuna si a altui proiectu in caus'a espropriatiunei pre teritoriulu Bud'a-Pest'a, arata Presiedintele, ca au sositu unu rescriptu pré inaltu privitoriu la complanarea ungaro-croata, prin care se propune tramiterea unei deputatiuni ungare croate si fiumane pentru deslegarea cestiunei din Fiume.

Se pune la desbatere propunerea lui Ghiczy, in privinti'a numirei mincomunu si motivéza propunerea sea.

Deák luându cuventulu arata intr'o vorbire lunga, ca prin numirea „ministeriulu imperialu nu se vatema nici de um autonomi'a Ungariei, pentru aceea propune cá sa nu se rapésca tempulu cu consultâri si desbateri asupr'a propunerei lui Ghiczy ci sa se tréca la ordinea dîlei ; si motivendu-si in fine propunerea dîce : „Fiindu ca ministeriulu comunu dejá in siedinti'a a 6 din anulu acest'a a delegatiunei ungurescí au dechiaratu in urm'a unei interpelatiuni, ca numirea de „ministeriu imperialu o privesce de egala cu ceea de „ministeriu comunu“; fiindu ca s'au dechiaratu mai departe, ca nu are intentiune, de a angustá prin numirea acést'a independinti'a Ungariei si ca in cerculu activitâtiei sele nu va trece marginile, prescrise de lege ; fiindu ca ministeriulu comunu totu-déun'a au intrebuintiatu numirea acést'a in delegatiunea ungurésca, — nu afla cas'a in numirea de „ministeriu imperialu“ nici o periclitare pentru independinti'a Ungariei, si nu afla causa destulu de motivata, pentru de a impedecá activitatea delegatiunei. Art. 4 din an. 1848 si art. 10 din an. 1867 ordonéza, ca fia-care dieta sa statorésca budgetulu pre anulu viitoriu. Deci fiindca fâra delegatiune nu se póte votá budgetulu pre anulu venitoriu, pentru aceea diet'a nu afla motive de ajunsu, cá sa impedece votarea budgetului, si privesce unu periculu mai mare in impregiurarea aceea, cându nu s'aru votá bugetulu, decâtu intr'aceea, ca ministrii comuni se numescu fatia cu delegatiunea celorlalte tieri ale Maj. Sele „ministrii imperiali“ si acést'a cu atât'a mai multu, fiindca inca in sessiunea prima a delegatiunei au datu ministeriulu acest'a o dechiarare asiá de liniscitóre in afacerea acést'a. Cas'a astépta dela ministeriu. cá sa asterne dietei o propunere in privinti'a titulaturiloru, ce vrea sa le intrebuintieze Maj. Sea cá domnitoriu comunu alu Ungariei sî celoru-lalte tieri ale Maj. Sele, precum sî in privinti'a insemnâriloru diplomatice. Cas'a astépta mai incolo, cá ministeriulu sa efeptueze câtu mai curendu deslegarea cestiunei acestei'a, pâna atunci inse nu afla ansa, de a sistá activitatea delegatiunei.

Dupa Deak iea cuventulu Col Tisza sî combate in vorbirea sea pre Deak, dicându intre altele ca legea din 1867 i au datu regimului numirea de ministeriu comunu; Deci si impregiurarea acést'a arata, ca nu-i compete numirea de miniseriu imperiale.

In fine ministrulu presiedinte Andrassy intr'o vorbire indelungata dá deslusîri liniscitóre in privinti'a numirei de ministeriu imperiale, accentuându ca titul'a acést'a nu insemnéza unu imperiu unitaru, ci doue imperii impreunate la olalta sub regimulu Maj. Sele pre basea paritatiei. Mai incolo schitiéza cont. Andrassy propunerea facuta in trei afirmatiuni, care atingu pre regimu, pre cari le dechiara de nefundate sî le respinge. Mai intâiu dîce, ca promissiunea lui in privinti'a titulaturiloru au mersu intr'acolo, ca cestiunea titulatureloru din tratatele internationale se va regulá. Acést'a insa nu are de a face nemicu cu numirea ministriloru comuni. A dou'a afirmatiune, ca densulu aru fi promisu, ca titulele ministriloru comuni voru mai veni inca odata la pertractare, se vede silitu a o denegá. Cu privire la a trei'a afirmatiune care dîce, ca densulu nu s'aru fi tienutu de promissiune, dechiara, ca regimulu au inceputu dej'a de multu pertractârile privitóre la cele doua ministerii, si unele cestiuni principali sau sî complanatu. Insa regimulu nu au avutu causa, a aduce acést'a la cunoscinti'a casei inainte de finirea pertractâriloru, pentru ca nu au fostu interpelatu din nici o parte.

Ivanka si Bonis vorbescu pentru propunerea lui Ghiczy.

Pav. de Somsich luându cuventulu vorbesce pentru propunerea lui Deák, aduce inainte cuvintele lui Ghiczy, prin care au dîsu, ca de cându s'au primitu titul'a „Imperatulu Austriei“, Ungari'a si-au perdutu independinti'a fatia cu tierile esterne, la care observa vorbitoriulu, ca óre crede cine-va dintre membrii casei, ca Ungari'a au avutu pâna in secululu alu 18-lea mai multa independintia sî autonomia, cá acum, cându regentulu pórta numirea amintita, cându insa Ungari'a si-au castigatu in monarchia pre basea paritâtiei prin puterea lucruriloru faptice o positiune insuflatóre de respectu. In fine dîce: ca de óre-ce nu au auditu aducendu-se nici unu argumentu, prin care sa se restórne propunerea lui Deák, asiá dara o recomenda pre acést'a, cá adeca sa se treca presle motiunea lui Tisz'a la ordinea dîlei.

•La cestiunea acést'a mai vorbira Simonyi sî Trefort; cestu din urma se esprime intre altele, ca densulu nu se teme atâtu de unitatea monarchiei, ci dupa cum stau lucrurile acum, se teme de o dissolutiune totala.

In fine mai vorbescu Ghiczy sî Deák, fia-care pentru propunerea sea, sî dupa unele observâri din partea lui Tisza sî a ministrului presiedinte Andrássy sî o discutiune asupr'a cestiunei, ca óre are ministrulu dreptu, cá sa vorbésca sî dupa propunetoriulu, — se face votare sî se respinge propunerea lui Ghiczy, iéra propunerea lui Deák se primesce cu majoritatea voturiloru.

Proiectulu de lege despre egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru.

s'a modificatu in modulu urmatoriu:

§ 1. Toti cetatienii Ungariei forméza in privinti'a politica o natiune, natiunea un'a sî nedespartita ungurésca, alu cârei'a membru egalu indreptatitu este totu cetatiénulu fia de ori-care natiunalitate.

§. 2. Acésta indreptatire egale este supusa la norme deosebite numai in privinti'a intrebuintiârei oficiali a deosebiteloru limbi din tiéra sî numai in câtu este necesaria cu privire la unitatea tierei la possibilitatea sî oportunitatea practica a guvernârei sî a administratiunei, sî la esigintiele administratiunei rapedi sî punctuali a justitiei. De aceea

§. 3. Din caus'a unitatei natiunei politice, limb'a de statu a Ungariei este cea ungurésca.

§ 4 Limb'a consultâriloru sî de manipulare a dietei Ungariei este eschisivu cea ungurésca.

§. 5. Legile sa creeze in limb'a ungurésca; dara au a se edá in traducere autentica sî in limbile tuturoru natiunalitâtiloru cari locuiescu in tiéra.

§. 6. Limb'a oficiale a guvernului tierei in toti ramii guvernârei este cea ungurésca.

§ 8. In adunârile juredictiuniloru, totu insulu care are dreptulu cuventului, póte vorbí ori ungauresce, ori in limb'a sea materna, déca aceea nu este cea ungurésca.

§. 12. In privinti'a administrârei justitiei, la judecatoriele de I instantia, atâtu cu privire la limb'a manipulârei, la limb'a purtârei proceseloru civili ori criminali, decurga acelea cu séu fâra intrevenirea de advocatu, câtu sî cu privire la limb'a sentintieloru. ce voru avé a se aduce, se va sustiené pretutindenea prases'a de pâna acum, pâna ce nu va decide delegatiunea asupr'a regulârei finali a jurisdictiuniloru de I-a instantia sî a introducerei procedurei verbali.

§. 13. Jurisdictiunile bisericesci 'si determina ele limb'a manipulârei.

§ 15. In procesele apelate, déca acele nu decurgu in limb'a ungurésca, séu suntu proveditute cu documente neungaresci, forulu apelatoriu traduce atâtu procesulu câtu sî documintele incâtu este de lipsa in limb'a ungurésca, prin translatorii autentici, cari foru fi aplicati la forurile apelatórie pre spesele statului, sî apoi esaminéza procesulu in acésta traducere autentica.

Forulu apelatoriu va aduce resolutiunile, decissiunile sî sentintiele sele totu-déun'a in limb'a oficiale a statului.

Retramitiendu-se procesulu la respectiv'a juredictiune de I-a instantia, acést'a va fi oblegata a publicá sî respectivu a edá resolutiunile, decissiunile ori sentintiele forului apelatoriu, fia-cârei partide, sî in limb'a in care acést'a poftesce, incâtu acea limba aru fi limb'a de manipulare a judecatoriei séu óre-care limba protocolaria a jurisdictiunei.

(§§-ii 7, 9, 10, 11, 14, sî 16—23 suntu luati din proiectulu cunoscutu alu lui Kerkápolyi= Horváth).

Conventiune Postale

intre Romani'a sî Austri'a

(Traducere din testulu francesu).

(Fine.)

Art. 40. Administratiunile nu voru fi nici responsabile nece oblegate de a rentórce perderile séu daunele cari aru resultá din ceva casu de bataia, numai câtu publiculu va fi incunoscintiatu inainte, cumca post'a incetá de a fi respunsabile despri unu defectu propriu alu objectului séu despre vin'a tramitietoriului.

Ele nu voru fi respunsabile nece despre daunele indirecta precumu nece despre beneficiele nerealisate.

Administratiunile nu primescu neci una respunsabilitate in casurile urmatórie:

1) Déca daunele nu s'a constatatu in data la sosirea objecteloru sî inainte de primirea loru prin destinatariu.

2) Déca pachetulu nu areta nece una urma esteriora de frângere séu de immoiare.

3) Déca, fiindu vorb'a de unu pachetu cu valóre dechiarata séu de una epistola cu bani, greutatea objectului la sosirea lui la loculu de destinatiune s'a aflatu conforme greutâtii constatate prin biuroulu tramitietoriu.

Art. 41. In casu de intardiare atâtu in transportulu câtu sî in admanuarea objecteloru, Administratiunile contractante, in intielesulu Articlului 39, suntu respunsabile numai in câtu intardiarea va fi producendu o stricaciune completa séu partiale sî pentru totu-de-un'a in cuprinsulu pachetului.

La neci unu casu, Administrtiunile nu voru fi cu privire la variatiunile de cursu séu de piatia.

Art. 42. Pentru a-si validá drepturile sele de desdaunare, tramitietoriului i se dá unu terminu de siese lune de la datulu depusetului obiectului.

Dupa espirarea acestui terminu, rechiamatoriulu nu va avé dreptu la nece una desdaunare.

Art. 43. Administratiunile contractante voru fi respundietórie imprumutatu, in intielesulu principieloru statorite la articlii 39 pâna 42, despre perderile sî daunele intemplate pre teritoriulu loru.

Déca perderea séu daun'a se va intemplá pre unu teritoriu strainu pentru pârtile contractante, administratiunea subversante va validá inaintea administratiunei straine rechiamatiunea tramitietoriului pentru desdaunare cu acel'a-si interesu, ca-si cându ar' fi vorba despre transmisele sele proprie si conformu dispusetiuniloru conventiuniloru in vigore intre administratiunile contractante sî administratiunea straina.

Art. 44. Articlii pentru post'a de sarcine intre Principatele-unite sî tierile straine, espediti prin cele doue teritórie a le Maiestâtii Sale Imperiale sî Regesci Apostolice suntu supusi câtu pentru percurgerea teritoriului Principateloru-unite la acel'a-si tarife sî regulaminte, cá si obiectele provenitórie din séu destinate pentru tierele contractante.

Câtu pentru transportulu de la frontariele Principateloru-unite pâna la loculu destinatiunei sî vice versa, aceste obiecte voru fi supuse tacseloru sî regulaminteloru in vigore intre cele dóue teritórie ale Maiestâtiei Sele Imperiali sî regesci Apostolice sî intre respectivele tieri straine.

Art. 45 Administratiunile contractante voru admite espeditiunea prin stafete atâtu pentru epistole câtu sî pentru alte obiecte fâra valóre dechiarata.

Tacsele stafeteloru suntu a se respunde totudeun'a inainte pâna la loculu destinatiunei.

In casulu cându atare obiectu spedatu prin stafeta s'ar' perde din vin'a vre-unui oficialu de poste, administratiunea pre alu cârei'a teritoriu se va fi intemplatu perderea, va restituí tramitietoriului tacsele solvite pentru transportulu stafetei: sî i va solví una desdaunare de 20 florinti (50 lei n.)

Rechiamatiunea provenitória din perderea unui obiectu spedatu prin stafeta se va admite numai in decursu de siese lune de la dîu'a tramiterei obiectului.

Aru. 46. Administratiunile contractante voru gatí in tóta lun'a socotelele provenitória din tramiterea corespundintieloru, scrisoriloru inchise, articliloru pentru post'a de sarcine sî stafate, ce 'si-voru administrá imprumutatu in poterea dispusetiuniloru conventiunei presinte.

Aseste socotelele voru avè de base sî de justificatiune incunoscintiârile de primire (accuses de réception) relative la transmisele efectuate in decursulu periodului lunariu.

Saldulu se va solví la espiratiunea fia-cârui trimestru pre basea unei socoteli generali, carea se va gatí prin ministeriulu regescu magiaru alu Agriculturei, Industriei sî alu comerciului in Pest'a. Solutiunea se va indeplini in moneta sunatória (argintu) séu prin litere de cambiu pentru sum'a intréga a monetei dîse sî saldulu se va administrá cassei Posteloru reg. in Pest'a in moneta Austriaca, séu Ministeriului financieloru in Bucuresci in lei noi sî bani, dupa cum un'a séu alt'a dintre administratiunile contractante va fi recunoscuta cá detória face cu cea-lalta.

Solutiunea va fi a se indepliní in cele trei luni, cari voru urmá dupa trimestrulu, la care se va referí socotél'a generala.

Resultatulu diferintieloru escate a supr'a socoteleloru unui trimestru se va strapune in socotél'a trimestrului urmatoriu.

Licuidatiunea socoteleloru va avé de base 1 moneta Austriaca pentru 2 lei n. sî 50 bani (1 l. n séu 100 bani egalu 1 francu).

Art. 47. Administratiunile contractante voru statorí prin unu Regulamentu form'a socoteleloru sî alte recerintie de specialitate sî ordine, cari voru fi necesarie pentru a asigurá esecutiunea esacta a conventiunei presente.

Se intielege, cá dispusetiunile insemnate aci mai susu se voru poté modificá cu una invoire imprumutata prin Administratiunile contractante, ori cându voru vedé necesitatea spre acést'a.

Art 48 Conventiunea presenta va avé potere sî valóre de la 1 ianuariu 1869 sî va remané oblegatória din anu in anu, pâna ce un'a dintre Administratiunile contractante va fi anunciatu celeilalte, inse cu unu anu mai nainte, intentiunea sea de a o desfiintiá.

In decursulu acestui anu, conventiunea va remané in deplin'a sî intrég'a sea esecutiune, fâra prejudetiulu licuidatiunei sî saldului socoteleloru intre Administratiunile contractante dupa espiratiunea terminului memoratu.

Conventiunea presente se va ratificá prin Guvernele respective, sî ratificatiunile se voru schimbá in Bucuresci in celu mai scurtu terminu posibile.

Spre adeverinti'a câror'a plenipotintiarii au subsemna'u conventiunea presente sî o au provediutu cu sigilulu insemneloru loru.

Vien'a, 24 Iuliu una miie optu sute siesedieci sî optu.

Subsemnatu: M. Gervay.
Consiliariu la ministeriulu reg. magiaru alu agriculturei, industriei si alu comerciului, directore generalu au posteloru regesci din Ungari'a.
Subsemnatu: Ioane J Falcoianu
Directore generale alu posteloru sî telegrafeloru din Principatele-unite.
Subsemnatu: T. Pelling,
Consiliariu la ministeriulu I. R. alu comerciului. „Fed“

Respunsulu la epistol'a Vizirului Aali-Pasi'a, adresatu nu Vizirului ci minisrului de esterne alu imperiului otomanu de câtra Generalulu Nicolae Golescu, ministrulu afaceriloru straine alu Romaniei.

Escelentia.

Erá de datori'a mea de a respunde imediatu la epistol'a, pre care Alteti'a Sea Aali-Pasi'a a adresat'o directu suveranului meu, cu dat'a 10 Septemvre 1868. sî rogu pre Escelenti'a Vóstra a fi bine incredintiata, ca m'a-siu fi grabitu a-mi implií acésta datoria cu aceea-si grabire cá de obiceinuitu, déca contienutulu depesiei sele nu m'aru fi plecatu a crede, ca este oportunu a lasá sa tréca câtu-va tempu.

In adeveru intrebârile ce ni se faceau in acésta depesia erau acelea-si, ce ni se fâcusera dejá la inceputulu miscârei bulgare, sî câror'a guvernulu Alteliei Sele Serenissime, Principele Carolu, respunsese in modulu celu mai grabnicu sî celu mai categoricu. Póte ca eramu in dreptu a crede ca, dupa dechiarârile cele mai formali din parte-ne sî dupa mesuri energice ce amu luatu atunci, cându s'au produsu acele incercâri de agitare, guvernulu M. S. Sultanului n'aru mai fi datu ascultare unoru denunciâri, cari nu mai potu avé altu scopu, decâtu de a turburá bun'a intielegere intre dóue tieri atâtu de strinsu legale, sî ale câroru interese le facu o datoria de a inlaturá ori-ce germenu de neintielegere.

Déca numai astadi vinu a dá Escelentiei Vóstre lamuririle, pre cari Alteti'a Sea Aali-Pasi'a le cerea, este pentru ca cu câtu se pusese mai multa ingrigire a desceptá neintielegeri intre noi, cu atâtu ni se parea mai cuviinciosu, cá mai inainte de tóte, urmarea purtârei nóstre fatia cu guvernulu otomanu sa-i dee mai intâiu o nóua proba despre sinceritatea dechiarâriloru nóstre.

Alteti'a Sea a crediutu, ca póte intemeiá o judecata ecitabile a acteloru nóstre, pre opiniunea câtoru-va diuarie din tiéra: dara ea a datu in adeveru o pré mare importantia anunciâriloru loru, sî ne pare reu ca guvernulu M. S. Sultanului a fostu impressiunatu de densele. Escelenti'a Vóstra este pré luminatu spre a nu scí ca in tierile, in cari esista libertatea pressei, afirmârile diuarieloru opositiunei nu potu fi primite decâtu cu cea mai mare reserva sî nu suntu probe conchidietórie contr'a unui guvernu.

Asiá este neesactu, ca au fostu bande cari s'au organisatu in modu facisiu pre teritoriulu românu sî cu complicitatea functionariloru guvernului. Singuru faptu ce s'a produsu, este trecerea nopturna a unei singure [illegible] de o suta cinci-dieci de ómeni, care a provocatu mesurile [illegible] pre cari le-amu fâcutu indata cunoscute.

Guvernulu A. Sele Serenissime, Principele Carolu, n'aru puté fi cu legitimitate respunsabile de acésta incercare de agressiune (échauffourré), precum nu póte fi respunsabilu guvernulu M. S Sultanului de bandele bulgare ce s'au formatu pre propriulu seu teritoriu, cu tóta priveghiarea autoritâtiloru musulmane; precum nici guvernele prussiane, austriace si turcesci n'au pututu fi banuite de investigatori séu spectatori complacetori a-i bandeloru plecate dela densele in tempulu insurectiunei poloneze; precum nici guvernulu austriacu n'a fostu acusatu de nelealitate câtra Sublim'a Pórta, pentru ca cu ocasiunea unoru eveniminte de aceea-si natura in Bosni'a, insurgintii au primitu intâriri din tierile austriace. In adeveru, nimenea nu a cugetatu atunci, dupa câtu scimu celu putienu, a dice ca insurgentii erau organisati cu complicitate séu cu autorisarea guvernului M. Sele Apostolice.

Déca guvernulu M. Sele Sultanulu aru fi fostu mai bine informatu, in locu de a fi indusu in eróre prin nisce insiunuatiuni cari, déca suntu ostile Romaniei, avemu dreptulu sa credemu, ca nu suntu mai avantagióse sublimei Pórte ei insesi, elu aru fi fâcutu dreptate guvernului Alteliei Sele Serenissime Principele romaniloru, sî n'aru fi avutu recursu la puterile garanti a câroru ingerintia, cu tóte ca nu se póte nimenea indoí de solicitudinea loru pentru ambele tieri, n'aru puté fi insa de natura a mentîné increderea absoluta, ce aru trebuí sa esiste intre noi. Asemenea demarsie suntu resultatulu unei óre-care neincredere, dupa cum insusi A. Sea Aali-Pasi'a nu o ascunde.

Din contra convictiunea, ce n'amu incetatu de a avé in privinti'a avantagieloru comune ce trebuie sa ne procure o intimitate necurmata, a fâcutu ca, cu tóte informatiunile ingrigitóre ce ne-au fostu date in privinti'a dispositiuniloru sublimei Pórte câtra noi, nu numai nu ne-amu adresatu câtra puterile garanti, dara amu respinsu asemenea sgomote cu indignare, câci n'amu uitatu ca suveranii cei mari ai Turciei au fostu mari mai cu séma pentru ca respectau cuventulu loru sî tratatele.

Alteti'a Sea amintesce increderea ce a avutu guvernulu M. Sele in dechiarârile asecuratóre ale dlui Golescu. Cutezu a sperá, ca aceea ce s'a petrecutu de atunci, adeca nereinoirea pre tiermulu stângu alu Dunârei a nici unui faptu care aru fi pututu neliniscí fruntari'a turca limitrofa, a fâcutu pre Alteti'a Sea sa revie la cele dintâiu impressiuni de incredere.

Câtu despre anchet'a, la care amu fâcutu sa se procéda, trebuie sa observezu ca cercetârile se facu aci de câtra autoritâtile competinti, ca curtile sî tribunalele se pronuncia, sî ca la sfersîtu actele devinu publice, astfeliu dupa cum se urméza in tóte tierile, unde justiti'a e cu totulu despartita de administratiune. Inculpatii suntu in inchisóre si procesulu se va face fâra intârdiare. Guvernulu Maiestâtiei Sele Sultanulu póte avé chiaru de acum acésta intâie sî superióra satisfacere de a aflá ca cercetârile conscientióse ce amu fâcutu nu ne-au descoperitu nóue motive de ingrigire, sî de a vedé ca fruntariele imperiului n'au mai fostu neliniscite din acésta parte.

In ceea ce privesce garanti'a cá Romani'a sa nu devina focariulu fapturiloru de turburâri, nu este nevoia sa reamintescu angagiamentele Suveranului meu fatia cu Maiestatea Sea Sultanulu; câci oprindu uneltiri perturburatóre in Romani'a, este a garantá mai multu inca Romani'a decâtu staturile vecine, sî nefacendu acést'a, guvernulu Alteliei Sele Serenissime, Principele Carolu, aru lipsí nu numai unoru ingagiaminte de onóre, ci sî datoriei lui, cea mai imperiósa câtra tiéra.

In privinti'a mesuriloru luate, voiu adauge ca vigórea, ce amu pusu in supraveghiarea intregei linie a Dunarei, un'a din cele mai dificile, atâtu prin intinderea sea câtu sî prin numerósele sele insule „sî activitatea ce punemu a ne inarmá, pentru a puté in ori-ce impregiurare aperá mai bine neutralitatea teritoriului românu“, ne-au parasitu garantiele cele mai seriόse, ce aru puté dorí Sublim'a Pórta. „De aceea sperâmu ca prafulu de pusca, care acum in urma a fostu opritu“, póte din erόre, „ne va fi liberatu fâra intârdiare“, sî ca ordine oficiale voru fi date pentru a se lasá sa tréca armele, ce amu declaratu ca voimu sa le aducemu prin Turci'a.

Romani'a posede astadi tóte conditiunile teritoriali, politice sî sociale pentru a puté prosperá sî a fi fericita: ea n'aru avé a castigá nimic'a déca si-aru aruncá ochii dincolo de fruntariele sele, acest'a aru fi din contra a espune presintele sî a compromite cu neprudintia viitoriulu seu.

Alta data, cându aceste conditiuni lipseau Romaniei, cându aveamu de capu alu guvernului nisce principi cari, prin originea, traditiunile sî natur'a puterei loru chiaru erau jucari'a partideloru din intru, sî „supusi prin urmare influintieloru straine, in cari cautau punctulu loru de spriginu“, puterile vecine putea banuí pre români de incercâri azardóse.

Insa acum, cându suntemu in conditiunile dorite sî cându avemu de suveranu unu principe care apartiene celoru dóue mai ilustre familii domnitóre ale Europei, sî care se sprijina nu pre privilegiulu unei clase, ci pre iubirea poporului intregu, Sublim'a Pórta póte fi sigura, ca nu guvernulu Alteliei Sele serenissime Principele Carolu „se va „lasá balota de influintie straine“, dara ca din contra nu ia sî nu va luá regul'a sea de purtare decâtu „din interesele nationali“, ce „le va scí aperá in ori-ce ocasiune“, remanendu cu scrupulositate credinciosu tratateloru, cari au asecuratu esistinti'a autonoma a Romaniei.

Ne place a nu ne indoí ca, dupa aceste france sî leale esplicâri din parte-ne, Maiestatea Sea Sultanulu ne va urmá acea solicitudine bine voitóre, pre care a reamintit'o Alteti'a Sea Aali-Pasi'a, câreia i vomu dá totu-déun'a celu mai inaltu pretiu.

Bine-voiti a primí etc.

(Semnatu,) generalulu Nicolae Golescu.
„Romanulu“.

Societatea „Transilvani'a“ din Romani'a au tienutu siedinti'a comitetului in 6 Oct. sub presiedinti'a Dlui **A. Papiu Ilarianu**. In siedinti'a acést'a se aréta unu venitu alu societâtiei de 3359 lei noi sî 84 bani, care au incursu parte dela consiliulu comunale din Galati pentru intretienerea la studiu a unoru tineri anumiti, parte dela membrii societâtiei..

Se presenta doue compturi despre chieltueli, in suma de 82 lei sî 88 bani.

La propunerea dlui presied. se decide, cá doii secretari pâna in 6 dîle sa presente presiedintelui o lista de consiliele comunale sî judeciene, câte au prevediutu pâna acumu in budgetele loru subventiuni pentru societate, insemnându in deosebi pre acelea, cari nau respunsu subventiunile acordate, pentru cá sa póta fi invitate a-si indeplini obligatiunea.

Dupa acestea pune Dlu pres. la ordinea dilei impartirea celoru trei stipendii ale societâtiei, aduce la cunoscinti'a comitetului, cá in urm'a publicârei de concursu sî in urm'a insciintiârei, ce s'au facutu in privinti'a acestoru stipendii pre la societâtile literarie din Sabiiu, Aradu sî Cernautiu, numai comitetulu din Sabiiu au recomendatu trei tineri sî anume pre dd. Alessie Dragosiu, juristu absolutu la academi'a din Clusiu, Ioane Lepadatu sî Nicolau Cocorade, ambii maturisati dela gimnasiulu de statu din Sabiiu, prelânga care opiniunea minoritâtiei comitetului din Sabiiu, propune in loculu Dlui Dragosiu pre d. Ioanu Bozocea, maturisatu la gimnasiulu românu din Brasiovu.

Domnulu presiedinte aduce mai incolo la cunoscintia, ca afara de cei recomendati dela Sabiiu s'au mai adresatu deadreptulu câtra comitetulu „societâtiei „Transilvani'a“ alti 23 de concurenti. Tóte actele concurentiloru au fostu esaminate de o comissiune denumita ad hoc. Comissiunea acést'a recomenda pre Dragescu, Bozocea, sî pre Al. Radu.

Dlu presiedinte inainte de tóte propune spre alegere pre unulu din cei recomendati dela Sabiiu, care s'au destinatu pentru sciintiele escacte, sî adeca unulu alu majoritâtiei, Cocorada sî unulu alu minoritâtiei, Bozocea. Dupa o discutiune sî consultare mai indelungata facenduse votare secreta, resese d. Bozocea cu majoritatea voturiloru sî se dechiara de stipendistu alu societâtiei pentru sciintiele esacte. (Va urmá).

Varietâti.

(†) Constantinu **Alutanu** canonicu sî vicariu alu ordinariatului gr. cat. din Blasiu a reposatu in 11 Nov. c. n. in urm'a slabiciuniloru adenciloru betranetie. Fiei tierina usióra sî amintirea eterna!

⁂ In afaceri de constituirea curiei regale s'a convocatu o comissiune carea sî va incepe in lun'a cur. diu'a 16. c. n. lucrârile sele. Membrii comissiunei suntu: Majlath, Melezer, c. Majtenyi Ladisl., conte. G. Appony. Sam Bonis, Ludov. Horvath, Lud. Vadnay, Cal. Tisza, Gabr. Varady. Vilh. Dapsy, Emil. Manojlovits, Carolu Aporu, Ladisl. Papp, Fr. Bömches, Iacobu Rannicher, N. Szabó, I. Alduleanu, Geczö, L. Toth, Col. Kovács sî B. Ökröss.

⁂ Camere comerciale in Transilvani'a. Dupa o cor. orig. din Pest'a spune Hr. Ztg.. ca s'a tienutu in o siedintia ministeriului de comerciu sub presiedinti'a dlui secretariu de statu Festh. Cor. a intielesu ca cercului camerei din Brasiovu i se subordinéza urmatórele subcercuri sî adeca: 1. Orestia, Sebesiu sî Mercurea cu loculu de alegere Sebesiu: 2. Sabiiulu sî Nocrichiulu cu loculu de alegere Sabiiu; 3 Mediasiulu sî Cinculu mare cu loculu de alegere Mediasiu; 4. Seghisiór'a sî Cohalmulu cu loculu de alegere Seghisiór'a; 5. Fagarasiulu cu loculu de alegere Fagarasiu; 6 comunele dela tiéra din districtulu Brasiovului cu loculu de alegere Satu-lungu (cetatea Brasiovului constitue cerculu principale); 7. Trei-scaunele cu loculu de alegere St. Georgiu; 8 Ciuculu cu loculu de alegere Gy. Szt. Miklos; 9 Odorheiu cu loculu de alegere Odorheiu sî 10 Alb'a superióre cu loculu de alegere Elisabetopole.

Celelalte pârti a le Transilvaniei se subordina cercului camerei comerciale din Clusiu afara de comitatulu Hunedorei ce se afiiliéza la Temesiór'a.

* Tempestate. Dumineca a trecutu septamân'a, decându s'a descarcatu o tempestate grea cu fulgere sî tunete asupr'a Clusiului, cá in mijloculu verei.

⁂ Bancnote false de câte 1 fl v. a. se a simtitu ca ambla in cursu. Se potu cunóscc dupa semnele seriei: A. f. 33.

⁂ (Una pretiósa antecitate româna.) Unu plugariu svabescu, arându in otarulu comunei Acea (in comitatulu Albei-R.) apartienetória dominiului principelui imperialu, Josifu, desvelí unu monumentu fórte frumosu de marmure albu, in forma cuadrata, cu lungime de 8 picióre, latîme de 6 p. sî grosime de 1½ p. Diumetate de a supr'a monumentului acestui'a este ilustrata cu patru figure de marime naturala, in costumu romanu (paliu, toga s. a.), cu capuri perfepte, ovale, numai nasurile li suntu mutilate de ferulu plugului; acést'a inse nu detrage multu din frumseti'a sculpturei. Figurele din margini represinta doi barbati (pre cum se vede: osteni romani) punendu-si pre anema cele trei degete (policariulu, aretatoriulu sî celu din mijlocu) ale dreptei. Mijloculu lu ocupa una figura femeiésca, cu perulu incretîtu pre suburechi, cu vestmintele crepate sub grumadi „ca la românele din Transilvani'a" (afirma preotulu reformatu Ludovicu Széles, care vediù monumentulu) sî cu pieptulu acoperitu. La piciórele femeiei sta pruncutiulu ei in etate de 9—10 ani, tienendu in mâne o pila sî ce-va instrumentu de a lovì pil'a (mingea, globulu). — Pre partea mediulócia a monumentului se vede unu altariu micu, cu trei picióre (Tripos,) d'a drépt'a acestui'a unu barbatu aduce mai multe obiepte rotilate, d'a stâng'a stá femeia privindu sacrificiulu. Partea din diosu este provediuta cu una iscriptiune cam incalcita. Preotulu ref. Lud. Széles, de la care imprumutarâmu aceste notitie, descifra inscriptiunea in modulu urmatororiu: D. M. (Deo Macsimo) AELSERENo MEDCo HNPL (Aeliano Sereno, memoriae dedicato, hanc posuit lapidem) P. ST. VII. V. IX. ANN. XXVII (Pater sepulti vixit annos 27) E, AEL. SERENANO (Et Aeliano Paulo Serenano) MDCo HFSVAS. PR. (Memoriae dedicato hoc fecit sepulcrum vastum, pater relictus sepultorum) SEP. (vixerunt) XV IX ANN. XXII (annos 15, 9, 22) E. AELIAE CoNCoRDiAE (Et aeliae Concordiae). „Fed"

⁂ Au trecutu la Iudaismu o comuna secuiasca de Sambeteni (cari tienu sâmbat'a iéra nu Dumineca). Caus'a trecerei a fostu, ca li s'a denegatu dreptulu de a esiste ca Sambeteni, fiinduca sect'a acést'a nu e o religiune recunoscuta de legile statului.

22—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetatori la scólele populare gr. or. române din comunitâtile Saculu, Honoriciu sî Crivin'a, sî de suplenti invetiatoresci in Zorlentiulu-mare sî Satulu-micu, care comune tóte suntu ingremiate maritului comitatu alu Cara-iului sî Protopresbiteratului gr. res. rom. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Saculu.

a) in bani gat'a: 94 fl. 50 cr. v. a.

b) in naturalii: 12 meti de grâu, 24 meti de cucuruzu, 100 ponti de clisa, 100 punti de sare, 25 punti de lumini, 6 orgii de lemne, 4 jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

II. Honoriciu.

a) in bani gat'a: 52 fl. 50 xr. v. a.

b) in naturalii: 12 meti de grâu, 18 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 50 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu sî cuartiru liberu,

III. Crivin'a.

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.

b) in naturalii: 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 50 punti de sare, 10 punti de lumini, 4 orgii de lemne sî 2 jugere de pamentu.

IV. Zorlentiulu mare.

a) in bani gat'a: 60 fl. v. a.

b) in naturalii: 12 meti de grâu, 12 meti de cucuruzu, 50 punti de clisa, 50 punti de sare, 12 punti de lumini, 6 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

V. Satulu micu.

a) in bani gat'a: 30 fl. v. a.

b) in naturalii: 6 meti de grâu, 6 meti de cucuruzu, 50 punti de clisa, 25 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, unu jugeru da pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste posturi invetiatoresci séu de suplenti invetiatoresci voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, — timbrate dupa cuviintia, — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulupreparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acumu sî purtarea loru morale sî politica, sî astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu alu Caransebesiului pâna in 30 Novembre a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu 17 Octomvre 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 24—2 **Edictu**

Prin care Ev'a Vasile'a din Agostinu tractulu Hidvegului, legiuit'a socia a lui Adamu Birti'a Ciuc'a totu de acolo, carea de 10 ani au parasitu pre sotiulu ei, fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei sale, se indatoréza cá in terminu de 6 luni negresîtu sa se infatisieze naintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca la din contra cererea numitului barbatu, si in absenti'a prebegitei femei se va pertractá sî otârí dupa prescrisele canóne.

Brasiovu in 24 Octomvre 1868.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului prot. alu Hidvegului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Avisare.

Escelsulu c. r. Ministeriu de resbelu alu Imperiului dupa rescriptulu seu din 28 Octomvre 1868 Sect. 13 Nr. 4276 voiesce recuisitele trebuincióse pentru imbracarea sî inarmarea armatei c. r. a sî le castigá pre calea industriei private, si pentru aceea inca acum a mijlocí aprovisionarea unei pârti a recuisiteloru cerute pentru anulu administrativu 1869 prin oferte.

Minimulu ofertului are a cuprinde:

Grup'a I.

20,000 bucâti de pepteri cu maneci din panure vineta inchise, 10,000 bucâti pantaloni vineti pentru infanteri'a germana, 10,000 bucâti pantaloni vineti pentru infanteri'a graniciara, 10,000 bucâti cióreci vineti cu sînóre pentru infanteri'a ungara.

Grup'a II.

50,000 parechi de schimburi pentru barbati, constatatóre de chiemesi sî ismene.

Grup'a III.

26,800 parechi de caltiuni comuni.

Publicarea pentru ofertele aceste, unde se voru espune modalitatele, va esî in gazet'a „Hermannstädter Zeitung" din 11—14. 18 Nov. Nr. 269 272 sî 275. Asemenea suntu provediute cu esemplarie din publicarea acést'a camerile mercantile sî industriarie, sî comissiunile de montura prin esc. Ministeriu de resbelu alu Imperiului.

Publicarea acést'a s'a comunicatu sî cu magistratele din Sabiiu, Clusiu, Brasiovu, Alb'a-Julia, Seghisióra, Mediasiu, Orestel, Sebesiu, Bistritia, Mar. Osiorheiu, Reghinulu sasescu, K. Osiorrheiu, cu oficiolatele comitatense din Elisabethopole, Aiudu, Turd'a, Dees, cu oficiolatele districtuale din Fagarasiu sî Naseudu, cu oficiolatulu scaunale din Odorheiu sî in urma cu oficiulu comunale din Cisnadie, unde sa póte vede.

Comissiunele de montura indeosebi a primitu insercinarea, mustrele, sî modelele de croitu, precumu sî descrierile speciali privitóre la qualitatea sî confectiunea articliloru de liferatu asiá sî dividendele materialiloru, sî conspectele despre impartirea dupa classe sî procente ce are observa la fia-care soiu — a le tiené gat'a, cá sa le póta aretá la intreprindietorii liferanti, cari se voru infatisiá.

Ofertele au de a intrá celu multu pâna in 10 Decembre 1868 la Escelsulu c. r. ministeriu de resbelu alu Imperiului.

Dela c. r. comanda generala a tierei in Sabiiu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Novembre 1868.

Metalicele 5%	58	25	Act. de creditu	227	40
Imprumut. nat. 5%	63	60	Argintulu	114	75
Actiile de banca	8	32	Galbinulu	5	50

Nr. $\frac{49\ C.\ A.}{184\ D.\ G.}$

Banc'a generala de asecuratiune reciproca

„TRANSILVANI'A."

Suntemu in placut'a pusetiune de a pâsî la activarea societâtiei, sî avendu de a incepe cu ramulu de asecuratiune contra focului, iéra §-ulu 2 alu dispusetiuniloru transitorii prescriendu respunderea a 30% de fia-care actiune mai nainte de activare, ne luâmu voia a rugá prin acest'a pre toti acei p. t. subscribenti, cari pâna acum au respunsu dupa actiunile loru numai 10%:

cá pana in 1 Decembre a. c. se aiba bunatate a solví sî cele-lalte 20%, adeca dupa fia-care actiune subscrisa inca câte 20 fiorini v. a.

In Sabiiu se potu face acele solviri la functionariulu cassei societâtiei Dlu **P. I. Kabdebo** in localulu seu din piéti'a mare. Subscribentii de prin alte locuri voru platí acolo unde au subscrisu actiunile.

Actiunile originale inca se voru impartî cu 1 Decembre a. c. impreuna cu **cupónele de interese sî de dividende.**

OBSERVARI.

1. Dupa catimile platite sî cari mai suntu a se plati in urm'a acestei provocâri, societatea da 6% interese computate dela diu'a respunderei loru; cu 1 Februariu 1869 se voru platí interesele pre tempulu trecutu pâna atunci, iéra deací incolo de se voru platí in rate **semestrale** decursive.

2. Provocarea de mai susu nu schimba intru nimic'a modalitatea subscrierei mai departe la capitalulu fundamentalu (fundulu de intemeiare) sî la subscriptiunile nóue voru fi a se respunde sî pre viitoriu la inceputu totu numai 10%. Solvirile mai departe dupa atari subscriptiuni se voru cere mai târdîu prin insciintiare deosebita.

3. Actiunile subscrise participéza cu dividende de 15% la intregu castigulu curatu resultatoriu din toti ramii de asecuratiune, adeca dupa asecuratiuni de focu, de viétia, de grindina sî de transportu, indata ce ele voru intrá in viétia.

Sabiiu, in 6 Noemvre 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a".

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 92. ANULU XVI.

Sabiiu, in 10/22 Novembre 1868.

☞ **Fiindu ca se apropia finirea sorocului la prenumeratiunea protocolului sî acteloru Congresului nostru natiunalu romanu bisericescu, ceea ce s'au prefiptu cu 1 fl. v. a. pentru aceea se face cunoscutu acum ca dupa 1-lea Decembre a. c. pretiulu unui esemplariu din protocolulu sî actele Congresului va costá 1 fl sî 50 xr. v. a.**

Sabiiu, 9 Novembre 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Serbarea onomasticei Maj. S. Imperatesei sî Reginei.

Joi in 7/19 Novembre s'a celebratu in Biseric'a din cetate dela „Schimbarea la fatia“ sânt'a liturgia sî s'a cetitu rugaciune pentru indelung'a sî fericit'a sanetate a Majestâtiei Sele Imperatesei sî Reginei Elisabet'a. La acestu sântu servitiu a fostu de fatia Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a sî celalaltu cleru de aici precum sî crestini mireni din diferite clase a le societâtiei române de aici.

Imbunatâtirea dotatiunei preotiloru.

Domnule Redactoru! Reintorcendu-me dela congresulu nostru bisericescu natiunale amu avutu ocasiunea a audi opiniunea mai multor'a asupr'a lucrâriloru congresuali, cari fâra a fi inainte preocupati pentru o directiune séu alt'a, au urmaritu cu atentiune activitatea acestui corpu legislativu bisericescu, sî vinu cu bucuria a constatá, ca dupa cele audîte, ómenii preste totu suntu pré multiamiti cu purtarea sî conclusele congresului. Numai un'a banuiéla amu vediutu ca bantuesce pre preotii nostri, mai alesu din acele pârti ale tierei, unde dotatiunea loru e slaba, séu nu este de locu, prin urmare necessitatea imbunatâtirei e mai ardietória.

Acést'a e: de ce n'a luatu congresulu mesuri mai energice in privinti'a imbunatâtirei stârei materiale a preotimei, cari sa aduca lecuire grabnica?

Amu vediutu cu durere sî aceea, ca fiindu unii sinistru informati, suntu pré aplicati a crede, cumca o parte a congresului, anume — unii, ca presidiulu, alti ca cesti'a séu cei'a dintre deputatii de influintia aru fi mai tare caus'a, de nu s'au fâcutu acele dispusetiuni energice dorite.

Póte ca la acésta informare ratacita a contribuitu multu sî aceea, ca conclusulu congresului asupr'a acestui obiectu adusu in siedinti'a din urma sî purtarea afabila prevenitória a presidiului congresuale, cum sî dechiaratiunea acelui'a in privinti'a acést'a nu s'a publicatu inca nici in estrasu, de aceea dara dupa parerea mea aru fi bine a face acést'a câtu de curendu. *)

In interesulu adeverului sî spre liniscirea respectiviloru trebuie sa constatediu insa sî cu acésta ocasiune, sî nu credu sa fiu demintitu prin cine-va, ca nu erá unu deputatu la congresu, carele sa nu fia fostu convinsu despre necessitatea urginta, de a imbunetâti starea materiale a preotimei, amesuratu recerintieloru tempului, sî care n'aru fi fostu gat'a a-si dá totu concursulu spre efeptuirea atarei imbunatâtiri, asemenea sî presidiulu erá condusu de cele mai bune intentiuni.

Eu din parte-mi, de-sî n'amu perdutu din vedere, ca acést'a prima adunare a congresului e mai multu numai constituanta, amu fostu decisu a conlucrá din tóte puterile la facerea cârui-va inceputu pentru deslegarea acestei cestiuni de mare insemnatate, a sprigini votarea ori-cârei imbunatatiri, ce s'aru puté mijloci baremu sî numai interimalu.

Motivele convingerei generali despre necessitatea urginta a deslegârei cestiunei atinse, au fostu sî in publicu nu odata ventilate, spre a intemeiá insa pre deplinu cele urmatórie, sî cá sa nu apara lucrulu, cá sî cându unulu séu altulu dintre fostii deputati congresuali aru fi voitu a sulevá cestiunea acést'a dóra din alte motive neaprobavere, nu va stricá a resumá din ele unele din nou. Basea interna a inaintârei sî asigurârei viitoriului nostru este moralitatea sî cultur'a poporului, preotimea nóstra dupa pusetiunea ei bisericésca si sociale are o rola de influintia adencu petrundietóre pre ambele aceste terene, ba celu dintâiu se tiene mai numai eschisivu de chiamarea ei; prin urmare o preotime morale sî culta, carea stà la inaltimea missiunei sele, „de a fi lumin'a lumei sî sarea pamentului“, e o necessitate imperativa pentru noi.

Spre acést'a se receru institute alese pentru pregatirea la atare chiamare, sî o dotatiune amesurata.

Amu auditu ce e dreptu, nu odata obiectiunea, aruncata de câtra straini, cându s'a staruitu ajutórie pentru imbunatâtirea dotatiunei, ca spre a puté impartâsî preotimea de atare imbunatâtire trebuie sa se arete preotimea démna de acést'a prin castigarea unei culturi mai inalte. Obiectiunea acést'a ne duce vrendu ne vrendu la cestiunea controversa de multe ori ventilata: de se recere spre inaintarea culturei poporului óre care-va buna stare materiale, séu ca cultur'a are sa produca buna starea materiale, carea insa numai in respunsulu acel'a i-si afla deslegarea multiamitóre: ca ambele aceste se conditiunéza sî inaintéza reciprocu un'a pre alt'a. Asiá de esemplu cum amu puté crede, ca vomu puté capetá totu tineri absoluti de gimnasiu la teologia, déca dupa tempulu studieloru sele teologice, nu i s'aru deschide nici unu viitoriu de dómne ajuta? Ce va face preotulu celu mai cultu, déca i-lu vomu puté pune numai in parochii de acele, unde va trebuí sa iee sap'a pre umeru sî securea a mâna, déca vré sa traiésca? pâna cându fiindu parochiele bine dotate, vomu pretinde cu totu dreptulu cultura mai inalta, sî concurinti'a câtu de mare nici odata nu va lipsí. Altcum obiectiunea aceea are de scopu a negá sî esistinti'a acelui stadiu a culturei preotimei, care se póte recere dupa mijlócele sî dotatiunea ei de fatia, care negatiune altcum pre basea dateloru positive s'a dechiaratu de câtra barbatii nostri cu totu dreptulu de neintemeiata.

Din contra déca privimu la institutulu nostru pedagogico-teologicu celu bine organisatu in archidiecesa (in desfasiurârile mele mai departe la acést'a parte a lucrului privitóre me restringu la archidiecesa, pentruca numai acést'a mi e cunoscuta mai de aprópe,) la profesorii ei cei alesi, dintre cari unii s'au distinsu sî pre terenulu literariu, la planulu de studii, la durat'a cursului sî conditiunile primirei (Dupa cum sciu eu, la seminariu se primescu, absoluti gimnasisti sî maturisanti, iéra sî cei afara de seminariu trebuie sa fia celu putienu din gimnasiulu superioru,) putemu dîce cu totu dreptulu, ca in privinti'a culturei candidatiloru de preotime suntu fâcute cele de lipsa spre a respunde pretensiuniloru tempului de astadi din destulu; asiá câtu in asta privintia ne putemu mesurá cu ori care alta religiune din tiéra; bá chiar la religiunea catolica, carea e mai bine provediuta cu mediulócele materiali, e sciutu lucru, ca se primescu in cursulu teologicu de asemine sî numai din gimnasiulu superioru sî cursulu teologicu nu e mai lungu, nici studiele mai inalte séu mai multe.

Nu vréu sa dîcu prin acést'a, ca dóra amu fi ajunsu la o perfectiune, câtu sa nu ne remana alt'a, decâtu a pune mânile in sinu sî a priví a lene la riulu seculiloru, cum curge cu repediune, dara constatediu cu bucuria, ca amu ajunsu la unu stadiu multiamitoriu, sî cele ce voru mai fi de suplinitu, usioru se voru puté adauge fiindu basea asiediata bine.

Déca vomu trece insa la partea a dóu'a a lucrului, la starea materiala a preotimei nóstre, atunci nu multu trebuie sa cautâmu impregiuru pentru de a ne convinge, ca dotatiunea ei nu corespunde positiunei si chiamârei acelei'a. Vomu aflá preoti, sî nu putîni a câroru venitu anualu se misca intre 50—100 séu celu multu pâna la 200 fl. v. a. va sa dîca stau mai reu decâtu celu de pre urma servitoriu dela comitatu, vomu aflá iérasi o suma mare, a câror'a venitu nu ajunge mai in susu de 200-300 florini, sî fórte micu e numerulu acelor'a, cari se bucura de venituri mai mari.

Cu unu cuventu, partea cea mai mare trebuie sa-si castige pânea cu sudórea fetiei, punendu-se la lucrulu câmpului dela murgitulu dîlei pâna la apusulu sórelui.

Dara apoi ce sórte ascépta veduvele sî orfanii loru?

Cum sa se póta dedicá preotulu singuru numai chiamârei sele dîu'a sî nóptea, cum sa póta continuá lucrarea sea, spre a se tiené neincetatu pre nivoulu progresului, cându lui nu-i remane tempu de lucrurile de multe ori cele mai grele fisice spre a-si castigá pentru sine sî famili'a pânea de tóte dîlele. Cum sa corespunda elu pre deplinu acelei datorintie de mare insemnatate mai alesu pre tempulu nostru, de a se ocupá cu luminarea sî conducerea poporului pre calea buna, prin predici bine nimerite, a câroru influintia asupr'a indreptârei poporului e nespusu de mare, sî pre care parte a chiamârei preotiesci, preotimea aru trebuí sa puna unu pondu deosebitu in tempurile nóstre, dupa cum s'a sî datu indigitatiune la acést'a, din partea Par. Metropolitu sî Archiepiscopu, prin prelucrarea de predici pentru tóte duminecile sî serbatorile sî prin cercularielo esmise in asta privintia.

Sa luâmu in privire mai incolo pre insusi capii nostri bisericesci, pre Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru cum sî pre Par. Episcopi. Óre cu privire la pusetiunea loru, la beneficiele, ajutórele crestinesci, ce le ascépta dela ei toti cei nenorociti, orfanii sî veduvele preotiloru, cu privire la chiamarea loru, de a representá biseric'a sî a sustiené vadi'a ei inafara, atunci cându toti acesti'a trebuie sa se multiamésca cu nisce lefi subtirele, pâna cându capii bisericesci ai altoru religiuni provediuti cu dominii, numera venitele loru dupa sute de mii, póte se dîce: ca se bucura de o dotatiune amesurata? Eu cugetu a esprime convingerea generala, déca respundu: nici decâtu.

Este lucru sciutu ca Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu multu s'a ostenitu intru castigarea mijlóceloru materiali necesarii pentru archidiecesa, ca unde nu a ajunsu din cele crutiate de elu, a pusu sî dintr'alu seu, spre a intempiná lipsele cele dintâiu, sî a seceratu resultate imbucuratóre; intre cari afara de infiintiarea tipografiei donate de elu archidiecesei sî a seminariului teologicu radicatu iéra mai multu pre spesele lui, e de mare ajutoriu sî subventiunea anuala ce i-a succesu a o esoperá dela statu pentru preotimea nóstra, sî imbunatâtirea dotatiunei profesoriloru dela teologia.

Tóte aceste suntu de mare insemnatate, a alinatu multu durerile, dara vindecare totala, fatia cu marea lipseloru nóstre numai atunci va puté urmá, déca tóta biseric'a, va contribuí din resputeri la lecuirea reului, sî precum suntemu acum de facto membri deplinu indreptatiti a-i bisericei, sî vighiemu cu jalusia asupr'a esercitârei nestirbate a drepturiloru nóstre, asiá vomu sî cautá de alta parte a ne impliní datorinti'a câtra sustienerea sî inflorirea bisericei, punendu umeru la umeru spre suportarea speseloru despre a câroru necesitate neincungiurabile ne-amu convinsu. Devis'a ca „ajuta-te pre tine insuti sî atunci te va ajutá Ddieu“ urmata cu credintia e totu odata sî espressiunea cea mai viua a consciintiei, ce o are cine-va despre demnitatea sea de membru alu unei corporatiuni atâtu de sublime, sî intarirea adeverului, ca poporulu eliberatu din catusi sî maturu, punendu-i-se in mân'a lui sórtea sea, scie sa si cuprinda missiunea cu tóta seriositatea, sî precum scie apretiuí dreptulu, asiá nu-si uita nici de datorintiele sele câtra inaintarea binelui comunu.

---

*) Credemu ca vomu fi in stare a continuá câtu mai in graba publicarea siedintieloru pre largu. R.

Sa nu uitâmu altcumu a amintí cu acést'a ocasiune si de aceea, ca fiindu clerulu nostru un'a cu poporulu, unu trupu sî unu sânge, prelânga preoti din vechime fiii preotiloru au fostu intre cei d'antâiu anteluptatori pentru caus'a natiunale, sî adi, déca cautâmu la originea barbatiloru nostri mai insemnati vomu aflá, ca cei mai multi suntu fii de preoti. Nu voiu prin acést'a sa atribuiu preotîmei nu sciu ce antaiatate, séu sa o laudu pre cont'a celorulalte pârti ale natiunei, dar' constatediu unu ce, adusu de impregiurâri cu sine. Pâna nu de multu scimu, ca numai preotulu sî nobilulu îsi mai poté dá copilulu la scóla, nobilulu durere, dupa ce ajungea barbatu mai de ceva, imbautu de spiretulu predomnitoriu pre atunci, trecea de regula in alte castre, ear' fii preotiloru români credintiosi natiunei loru intre cele mai grele suferinti'e se luptau pentru castigarea cârui-v'a terenu nationale câtu de micu in viati'a publica, chiamarea cea nobila a preotului nu remâne fâra influintia asupr'a nobilitârei semtiuriloru familiei, sî cá unulu ce se vede chiamatu a luminá pre altii de siguru se va simtí animatu a luminá mai intâiu membri familiei sele; mai incolo cunoscendu preotulu din coatingerea neincetata cu poporulu necadiurile lui, precumu cugetele sele, déca e omu consciîntiosu se inverte neincetatu pre langa usiorarea, imbunatatîrea stârei poporului, asiá sî la fiii loru se transplanta de timpuriu aceste aspiratiuni, cari sub inpressiunea nemidilocita a intemplamînteloru vietii poporului, li umple peptulu de dorulu celu mai ardietoriu de ambitiunea cea mai infocata, de a mântuí poporutu de acele necadiuri, sî a straluci cá salvatórele lui de relele ce'lu apasa.

Altcumu preotîmea sî adî e unu factoru de prima insemnatate in organisatiunea nóstra natiunale sî familiele preotiesci suntu acele, cari dau sî in dîu'a de adî contingentulu celu mai mare la crescerea intielegintiei natiunali, de acee'a dara inbunatatîndu starea preotîmei intarîmu unu factoru insemnatu alu natiunei sî din acestu puntu de vedere e evidinte, ca natiunei îi facemu servitiu.

In urm'a statutului primitu de congresu detorintiele preotului nu suntu nici decum putiene de nu se chiar inmultiescu, pretensiunile facia cu cualificatiunea unui preotu se marescu. Statulu inca incarca din dî ce merge agende totu mai multe pre spatele preotiloru, sa fia amintite numai cele pentru statorirea materialului statisticu, ba pretensiunile vedemu ca mergu intracolo, cá preotulu nu numai pre terenulu morale sî scolariu, sa fia activu, ci cá sî pre terenulu politicu sî nationalu-economicu sa mérga cu esemplu bunu inainte.

Lucru ar' fi dar' destulu, missiunea e croita, pretensiunile suntu multe sî mari, trebuie prin urmare sa sî punemu preotîmea intr'o posetiune cá aceea, sa póta corespunde acestoru pretensiuni.

Spre a esercitá acést'a, spre a puté impliní datorinti'a in privinti'a inbunatatîrei stârei preotiesci, se recere, cá cestiunea acést'a sa o privimu de pusa la ordinea dîlei, sî sa nu o stergemu de acolo pâna atunci, pâna ce nu va fi deslegata multiamitoriu.

Dî sî nópte sa ne ocupâmu cu studiulu ei, ca numai asie ni póte succede vre-o resolvire fericita.

Intrebarea cea d'antaiu, ce ne intimpina, e se intielege, I. câta suma anuala s'ar recere spre scopulu acelei inbunatatîri II. sî de unde sa se e acele sume? Dr. Iosifu Gallu

(Va urmá)

Amu intielesu din isvoru siguru, ca onor. d. Capitanu Cristureanu, cunoscutu publicului nostru prin ofertele frumóse, ce le-a fâcutu atâtu Gimnasiului nostru din Brasiovu câtu sî Seminariului nostru de aici sî celui ce se va infiintiá la Episcopi'a din Caransebesiu, prin mijlocirea Prea onor. P. Protopopu Petricu si-a descoperitu Maritului Consistoriu archidiecesanu marinimós'a sea intentiune, de a mai cumperá pre sém'a Seminariului archidiecesanu inca atâtu pamentu, cá Seminariulu sa póta trage intocm'a cá sî Gimnasiulu din Brasiovu unu venitu curatu anuale de 500 fl. v. a. Laudatulu d. Capitanu a cumperatu dejá pâna acum pamentu de 4000 fl. v. a. pre sém'a Seminariului nostru. Computandu se intr'un'a totu ce d-sea a jertfitu din averea sea pentru amintitele trei institute, se arata cá unulu din cei mai straluciti binefacatori ai natiunei sele in marginile provinciei nóstre bisericesci. Nobil'a-i inima s'a aretatu mai cu imbelsiugare prin ceea ce a testatu acestoru centre de cultura pentru biseric'a sî natiunea nóstra; cine scie insa in câte pârti acea nobila inima va mai fi dându ajutóre pentru de a acoperí lipse private sî publice. Unu daru de 100 fl. v. a. audîmu ca nu de multu a facutu sî crestiniloru nostri din Ormenisiu pentru de a-i ajutá la zidirea bisericei loru; Inregistrându astu-feliu de fapte nobile din partea domnului Cristureanu, acumu cá sî altadata îi urâmu din adânculu inimei nóstre ani multi fericiti, cá sa póta gustá inca lungu timpu in viati'a acést'a chiaru multiamirea sufletésca ce insotiesce pre binefacatori. Eara darurile domnului Cristureanu fia-ne iertatu a le pune inainte sî acumu cá cele mai demne esemple de imitatu pentru toti acei correligiunari sî connationali ai nostri, pre cari provedinti'a, i-a pusu in stare de a face bine.

Eveneminte politice.

Dela aparerea p. i. biletu de mâna câtre Bar. de Beust, pre carele l'amu publicatu sî noi in numerulu trecutu, foile desbatu dupa directiunile loru, pentru sî contra acestei mesuri. Cele cari suntu pentru nu punu pretiu mare pre partea formale, ci pre cea esentiale, sî fiindu de credintia ca prin modificarea titulatureloru s'a impacatu certele, monarchi'a se va aretá renascuta sî mai vigurósa decâtu in trecutu. Partea carea este contraria modificârei, vede in acést'a o slabire a unitâtiei monarchiei sî se teme de urmâri rele.

De sî se dîce ca „forma dat esserei“, fiindu ca e forma sî un'a sî alt'a, nu aru involve, cá atare, periculi, nici un'a nici alt'a, pentru intregitate. Pericululu lu va involve numai nesinceritatea unei pârti, astadi cu influintia, asupra celorulalte cari astadi suntu minoritâti.

Bar. de Beust a vorbitu in senatulu imperiale (sied. 11 Noemvre) cá deputatu sî a spriginitu proiectulu pentru inarmare. Esenti'a cuventârei sele cá deputatu bohemianu este, ca densulu in comissiune nu a vorbitu incâtu sa dea ansa la nelinisce, de sî din ceea ce a vorbitu atunci nu retrage nici unu cuventu. Arata câtu de bine a fostu la 1851, cându Austri'a, Bavari'a sî Sassoni'a au statu armate gat'a in fati'a Prussiei sî cum atunci acést'a fiindu surprinsa s'a umilitu a face concessiuni: de a remané referintiele federatiunei cá sî mai nainte. Tóte perderile le deduce dela resbelulu din Crimea, cându Austri'a a vrutu se remâna straina ambitiunei resbelice. Astadi Austri'a nu vrea sa isbandésca nici o perdere sî de aceea spre liniscirea antevorbitoriloru dîce ca vre o aliantia de feliulu acest'a nu póte nelinisci pre nimenea.

Cu referintia la situatiunea din afara are „N Fr. Bl.“ o corespundintia, carea déca nu cuprinde adeverulu reale, arata totu-si dispositiunile, ce domnescu fatia cu „monarchi'a austro-ungurésca.“ Eata corespundinti'a:

Berlinu, 14 Nov. Redactiunei unei foi sudo-germanice i se scrise mai de une-dîle din Stuttgart: „In Carlsruhe se vorbesce despre o convorbire mai indelungata a contelui Usedom, carele calatorindu din Cannstadt câtra Berlinu descalecá putienu acolo, pentru o convorbire cu bar. de Roggenbach; ca acésta convorbire aru stá in legatura cu bolnavirea lui Bismarck, de siguru cu pertractârile pré momentóse din consiliulu ministerialu din Berlinu, la care au luatu parte Bernstorff, Usedom sî Werther“. Persóne instruite voru a scí, ca, la casu cându Bissmarck aru fi silitu a predá altui'a ministeriulu de esterne, Baronulu de Roggenbach aru avea prospectu de a-lu inlocuí. Altii dîcu, ca portofoiulu esterneloru aru fi reservatu ambasadorului din Vien'a, baronului Werther. Ambi acesti'a atâtu Rroggenbach câtu sî Werther suntu inimicii cei mai incárnati ai Austriei.

Celu dintâiu punea in timpulu resbelului din 1866 tóte in miscare spre a determiná pre regele Wilhelm, sa nimicésca cu totulu monarchi'a austriaca sî sa incorporeze partea vestica a acestei'a-si, afara de Galitia, care ar fi de a se da Rusiei, — regatului prusso-germanu.

Ce se atinge de baronulu Werther, si-a manifestatu spre evidintia cugetele sele fatia cu Austri'a in depesi'a cunoscuta, ce o a tramisu cu ocasiunea incoronârei unguresci in 9 Iuniu 1867 la Berlinu. Missiunea sea la curtea din Vien'a nu se pare a fi atâtu, de a mijlocí o intielegere amicabile intre ambele guverne, câtu a se pune in raportu continuu cu siefii tuturoru partideloru nemultiamite sî inimice guvernului austriacu.

Dupa ce vení depesi'a lui din Pest'a la publicitate, credeau celu putienu ca atât'a consideratiune va avé Prussi'a pentru Austri'a, de va stramutá pre bar. Werther intr'unu altu postu. Curtea din Berlinu insa lasandu pre bar. W. in acel'a-si postu, pare ca socotesce mai potrivitu, a-si dá pre fatia neconsideratiunea sî dispretiulu seu fatia cu Austri'a.

De aceea, déca bar. W. aru fi intr'adeveru alesu a primí afacerile ministeriului de esterne, atunci in Vien'a s'aru scí ce aru avé sa insemneze acésta denumire. Acést'a aru fi reprimirea parolei Usedomice: „guerre a fond!“ — Intr'adeveru unele corespundintie oficióse din Berlinu sî vorbescu in acestu intielesu in urm'a legei celei nóue de inarmare sî a esprimârei bar. Beust in privinti'a Romaniei despre „nimicirea Austriei, ce nu aru mai fi departe“. — Acést'a a buna séma va sa fia comentariulu autenticu la vorbirea de tronu cea atâtu de pacinica a regelui Wilhelm.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 9 Novembre (cas'a de susu).

Protocolistulu casei de josu predá legea sanctionata despre stergerea decimei vinului, conclusulu casei de josu, privitoriu la primirea modificatiuniloru propuse la legea pentru stergerea legei urbariale sî a usurei, legea de concessiune pentru drumulu de feru Aradu — Timisiór'a sî in fine rescriptulu in caus'a Fiumei.

Dupa acestea referéza comissiunea finantiale despre concessiunea sumei de 100,000 fl. cerute de ministrulu de interne pentru stirpirea lotriloru, eara comissiunea juridica despre procedur'a civile. In fine aduce presiedintele la cunoscintia, ca delegatiunea e conchiamata pre 12. l. c. in Pest'a.

Siedinti'a (casei de josu) din 10 Novembre.

Dupa autenticarea protocolui pune Bobory pre més'a dietei unu projectu de lege despre incompatibilitatea positiunei de ablegatu cu astfeliu de oficii, cari depindu dela regimu. In § 1. alu acestui projectu se dîce: de ablegatu nu póte fi alesu unu oficialu alu regimului; iéra §. 2. suna: Unu ablegatu nu póte ocupá in timpulu de 3 ani nici unui oficiu de statu. Projectulu acest'a de lege se va luá câtu mai curendu la pertractare.

Dupa acestea se cetesce o dechiaratiune subscrisa de: Col. Ghiczy, Sam. Bonis, M. Perczel, Col. Tissa, Ludov. Simonyi, Em. Manojloviciu, Gab. Várady, Lud. Papp, Ign. Somossy, Em. Ivanka, P. Szontagh, — prin care domnii acesti'a, esîndu din delegatiune 'si dau dimissiunea din causa, ca cas'a nu vrea sa respecteze art. XII. de lege din anulu 1867, ci primesce numirea de „ministeriu imperialu“.

Afacerea acést'a se va aduce la pertractare in siedinti'a urmatóre.

Se presentéza casei raportulu comissiunei pentru educarea poporului, sî se predà despartiemintelorú. In fine se imputernicesce presiedintele, cá sa póta predá despartieminteloru unu projectu de lege a ministrului Gorove despre tarif'a vamei, — sî cu acestea se incheie siedinti'a. —

Siedinti'a din 11 Novembre.

Dupa autenticarea protocolului presentéza Deak o petitiune pentru imbunatatirea lefiloru profesoriloru dela universitatea din Pest'a.

Se cetesce dechiararea lui Ghiczy sî a consotiloru despre depunerea mandateloru de delegatiune.

Fr. Deák luându cuventulu face o propunere, care merge intr'acolo, ca cas'a deputatiloru privesce argumentulu din dechiaratiunea lui Ghiczy sî consotiloru, ca adeca saru fi vatamatu artic. XII din an. 1867, — de neadeverata sî nefundata, sî ca diet'a in sensulu §. 67 din regulamentulu casei nu primesce nici unu protestu in contr'a decisiuniloru sele. Deórece insa cas'a nu póte sili pre nime, cá sa participe cá membru alu delegatiunei, acceptéza abdîcerea sî ordinéza o alegere nóua pre 12. l. c. Dupa o discussiune, la care luara parte Bonis, Tissa sî Deak, se primesce propunerea lui Deak, susu amintita, cu majoritatea voturiloru.

Se cetesce o scrisóre dela Kerkapolyi, in carea se escusa acést'a, ca din caus'a morbositâtiei nu va puté luá parte cá membru alu delegatiunei; — se iea spre sciintia.

La cererea presiedintelui, cá sa se statorésca ordinea, in carea au sa urmeze la pertractare obiectele cele mai urginti, se otaresce dupa o desbatere mai indelungata, ca mai intâiu sa urmeze rescriptulu pré inaltu inca in siedinti'a de astadi, dupa aceea badgetulu sî intre acestea, — déca se va puté — legea nationalitâtiloru.

Deci se cetesce rescriptulu pré inaltu; in intielesulu lui se otaresce, a se asterne intrunirea cu Croati'a spre sanctionare, pentru deslegarea cestiunei Fiumei insa a se tramite o comissiune, statatóre din patru membrii din Ungari'a, patru din Croati'a sî patru din Fiume.

Articlu de lege.

despre regularea deplina a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a.

Pre basea Art. VII. de lege de Posionu $184\,{}^{7}/_{8}$ sî a I. Art. de lege de Clusiu 1848., cari tractéza despre uniunea Ungariei sî a Transilvaniei, se ordinéza:

Capu I. Despre drepturile fundamentali ale locuitoriloru Transilvaniei.

§. 1. Cá urmare a principiului de egalitate de dreptu espresu prin primulu Art. de lege de Clusiu, 1848. toti cetatienii indigeni séu incetatieniti legalminte ai Transilvaniei fâra deosebire de pusetiune, natiunalitate ori credintia, posiedu dreptu egale a partecipá din tóte beneficiele patriei sî indetorire egale de a portá sarcinele acelei'a.

§. 2. Desfiintiându-se numirea de pân'acum a teritoriului transilvanu dupa natiunalitâti politice deosebite sî prerogativele sî privilegiele impreunate cu acea numire — in câtu ele priviau pre o natiunalitate cu eschiderea celoralalte — se dechiara, ca din deosebitele numiri a le pârtiloru singuratice de teritoriu nu se póte trage nici unu feliu de consecintia in detrimentulu deplinei indreptatíri egali a locuitoriloru statului.

§. 3. De óre ce reciprocitatea de dreptu espresa in privinti'a nobilimei in alu XVI Art. de lege transilvanu 1791 se estinde preste toti locuitorii statului unitu, de ori ce pusetiune, de ori ce natiunalitate sî relegiune, locuitoriulu ungurescu alu statului in Transilvani'a sî locuitoriulu transilvanu alu statului in Ungari'a are acele-si drepturi sî detorintie egali.

Capu II. Despre legislatiune

§. 4. Poterea constitutiunale de a creá legi, de a le abrogá sî a le esplicá in modu autenticu, se aserce in comunu, sî pentru teritoriulu transilvanu, eschisivu prin regele incoronatu legalminte sî prin diet'a conchiamata dupa lege a Ungariei unita cu Transilvani'a, sî determinatiunile legiloru transilvane, relative la esercerea deosebita a poterei legislative, prin acést'a se abroga.

§. 5. In privinti'a representatiunei dietali a cetatieniloru statului locuitori pre teritoriulu transilvanu alu statului constituitu in unulu, pâna la despunerea ulteriore a legelatiunei, remâne in valóre II. Art. de lege de Clusiu 1848, care tractéza despre alegerea deputatiloru.

Totu-si tóte agendele, cari, in amintitulu Art. de lege sî in istructiunea guverniale ddto 10 Ianuariu 1866 emanata in intielesulu §. 10. alu aceluia-si Art, fura reservate guvernului transilvanu, voru avé a se indeplini de aci in colo prin ministeriulu reg. ung. de interne.

§. 6. De óre ce districtulu Naseudului, formatu in jurisdictiune civile dupa desfiintiarea institutiunei militari transilvane, pâna la ulteriórea despusetiune a legelatiunei, se lasa in acésta calitate, elu se imbraca cu dreptulu a tramite 2 deputati in cas'a represiutatiloru dietei statului intr'unitu, pre cari i va alege dupa determinatiunile II. Art. de lege de Clusiu 1848. sî asié numerulu tuturoru deputatiloru din teritoriulu transilvanu se immultiesce la 75.

§. 7. In cas'a de susu a dietei, pâna la regularea ei de definitiva prin legelatiunea, afara de membrii desemnati in 1 §. VII Art. de lege de Posionu $184\,{}^{7}/_{8}$ voru avé locu sî votu sî toti comitii supremi capitanii supremii sî judii regesci supremi a comitateloru transilvane, sî districteloru Fagarasiu sî Naseudu sî ai scauneloru secuesci, precumu sî comitele sasiloru.

Capu III. Despre guvernulu sî jurisdictiunile teritoriului transilvanu.

§. 8. Toti ramii guvernului pre teritoriulu transilvanu se dechiara supusi ministeriului ungurescu reg. alu Maiestâtei Sele.

§. 9. Prin acést'a se decide a se desolve guvernulu regescu, sustienutu provisoriu in intielesulu § 2. alu I. Art. de lege de Clusiu 1848, dimpreuna cu tóte oficiolatele lui ausiliari centrali, sî ministeriulu se insarcinéza a-i curmá activitatea pâna la 1 Maiu 1869.

§. 10. Ministeriulu se imputeresce a dispune, ca, pâna cându sî déca i se vede de lipsa, sa functiuneze in Clusiu, sub respunsabilitatea sea, unu comisariu regescu provediutu cu personalulu recerutu.

§. 11. De óre-ce cu desólverea guvernului sî a oficiolateloru lui ausiliari, obiectele, cari voru fi a se deliberá directe prin ministeriu, se voru immulti sî asiá inmultirea puteriloru de lucru devine necesaria, ministeriulu se insarcinéza a se ingrigí cá la deosebitele ministerie de specialitate sa se aplice in numeru cuvenitu transilvaneni, cunoscuti cu afacerile sî rapórtele transilvane.

§. 12. Jurisdictiunile transilvane, pâna la despunerea ulteriore a legelatiunei, se lasa in estensiunea sî marginile loru de acum.

§. 13. Pâna la infiintiarea unei legi despre regularea jurisdictiuniloru, in privinti'a restaurârei cercului de activitate constitutiunale alu jurisdictiuniloru transilvane, remane provisoriu in valóre regulamentulu dela 27 Iuniu 1867, emisu de ministeriulu ungurescu regescu, pre basea imputerirei capetate dela dieta, precum sî ordinatiunea comissariului regescu emisa pre basea punctului alu doilea alu acelei imputeriri, in obiectulu organisatiunei cetâtiloru transilvane cu acelu adausu, ca cerculu de activitate, strapusu in acestu documentu guvernului, cade la ministeriu.

§. 14. Posturile de jude supremu regescu in scaunele secuiesci se inlocuiescu prin denumirea regésca pre lânga contrasemnarea ministrului, sî sî destituirea din aceste posturi, unde este necesaria, se va face pre acésta cale.

§. 15. Pentru asigurarea drepturiloru de autonomia ale scauneloru din fundulu regiu, ale districteloru sî cetâtiloru sî ale organisatiunei loru pre basea representativa, precum sî pentru organisarea sî statorirea cercului de activitate alu universitâtiei natiunale sasesci, ministeriulu e imputeritu, dupa ce a ascultatu pre respectivii sa presinte dietei unu proiectu de lege, care sa respecteze dupa cuviintia atâtu drepturile basale pre lege sî tratate, precum sî egal'a indreptatire a cetatieniloru de statu de ori-ce natiunalitate, locuitori pre pamentulu acest'a. Pâna la compunerea unei atari legi

§. 16. Ministeriulu e impoteritu, cá cu privintia la organisatiunea sî cérculu de activitate alu scauneloru din fundulu regiu, alu districteloru sî cetatiloru, sa faca dispusetiuni provisória in sensulu principieloru conducatóre, notate in paragrafulu precedinte.

§. 17. Institutiunea universitâtii natiunale sasesci se lasa sî pre viitoriu in cerculu seu de activitate, conformu articlului transilvanu de lege XIII: 1791, pre lânga sustienerea dreptului supremei inspectiuni, care se va esercéa prin ministeriulu responsabilu regescu ungurescu, cu acea observatiune, cá adunarea universitâtii, in urmarea statului modificatu alu ordinei procesuale, nu mai póte esercé potere judecatorésca.

§. 18. Pâna la dispunerea legelativei despre juredictiunea fundului regiu sî despre regularea universitâtii, comitele se denumesce sî suspinde din oficiu prin Maiestatea Sea pre lânga contrasemnarea ministrului.

§. 19. Dispusetiunile legiloru ungare (afara de legile in afaceri religiunarie), facute de legelativ'a intrunita a Ungariei sî Transilvaniei, ministeriulu, le póte estinde sub responsabilitatea sea propria, sî intre marginile legii presinti, sî asupr'a teritoriului transilvanu, acomodându-le inpregiurâriloru de acolo.

Capu IV, Despre averea statului sî despre desdaunarea urbariale sî a diecimeloru.

§. 20. Tóta averea miscatória a statului in Ungari'a sî Transilvani'a, tóte funtanele loru de venitu, tóte perceptiunile sî erogatiunele ordinarie sî estraordinarie, tóte pretensiunile loru, tóte detoriele mai vechie si mai noue, fiindu cuprinse aci sî desdaunârile urbariali sî de diecime, din caus'a ca suntu comune, se voru administrá in modu comune prin ministeriulu regescu magiaru.

§. 21. Cu privire la asecurarea obligatiuniloru pentru dessarcinarea pamentului, cari sau emisu séu au a se emite pentru urbarialitâtile sî diecimele perdute in Transilvani'a, se enuncia, ca determinatiunele Articlului de lege de la Posoniu IX, I sî XII, § 6, din anulu 1847/8 se voru estinde sî asupr'a Transilvaniei.

Capu. V, Despre religiune.

§. 22. Tóte legile Transilvaniei, cari asecuréza pre teritoriulu ei, fiindu cuprinse aci sî asié numitele partes de mai nainte, independinti'a, libertatea cultulu sî autonomi'a, mai ineolo egalitatea de dreptu sî reciprocitatea besericei romano-catolice; evangelico-reformate, evangelico — luterane sî unitarie, se mantienu neatinse.

§. 23. Se recunoscu sî se dechiara cá participante la acést'a independintia, libertate a cultului religiosu, autonomia, egalitate de dreptu sî reciprocitate, inca sî religiunea greco-catolica cá atare sî religiunea greco-orientale, desfiintiandu-se prin acést'a tóte determinatiunile contrarie, ale legiloru Transilvaniei.

§. 24. Deci se asecuréza biserliceloru numite la §§ 22 sî 23 de mai susu, pre lânga mantienerea dreptului de superinspectiune alu Maiestâtii Sele, determinatu prin legile Transilvaniei sî esercéatu prin mijlocirea ministeriului respunsabile ungurescu, mantienerea nevatemata a indreptâtirei loru la deplin'a libertate a cultului religiosu, basata pre legile tierei, pre conventiuni, pre canónele loru proprie, pre resolutiunile loru bisericesci sî pre prassea legale; la autonomi'a loru bisericésca sî de instructiune; la drepturile loru de a tiené adunâri fâra amestecuri straine, apoi de a emite, de a abrogá sî de a stramutá ordinatiuni bisericesci; la dreptulu de alegere incuviintiatu prin regulamintele loru proprie, respective la denumirea prepusiloru, preotiloru sî invetiatoriloru loru bisericesci lumesci; la administratiunea independinte a jurisdictiunei loru bisericesci, a bisericeloru, turnuriloru scóleloru, a averei loru bisericesci sî scolastice, a fonduriloru sî fundatiuniloru loru de bani, precum sî la infiintiarea, organisatiunea sî manipulatiunea in venitoriu a astoru feliu de lucruri séu afaceri.

§ 25. Bisericile sî scólele protestante, cari se afla pre teritoriulu comitateloru Solnoculu-de-mijlocu, Crasn'a, Zarandu sî alu districtului Cetate-de-Piétra, se lasa sî pentru venitoriu sub respectivele loru jurisdictiuni biserisesci transilvane.

§. 26. Ce se atinge de modalitatea trecerei dela o religiune la alt'a, determinatiunile. §§. 6—19. III Art. de lege ung. dela 1844 se estindu sî asupr'a Transilvaniei, in intielesulu reciprocitâtiei de dreptu espresa in XX Art. de lege de Posionu dela 1847/8.

§. 27. Asemenea se estinde determinatiunea §. 2. alu III Art. de lege ung. dela 1844 asupr'a casatorieloru mestecate ce se voru incheiá in Transilvani'a.

§. 28. In privinti'a prunciloru nascuti séu cari se voru nasce din casatoriele mestecate, remane sî mai departe in valóre LVII Art. de lege transilv. dela 1791, in intielesulu cârui'a feciorii urméza religiunea tatalui sî fetele religiunea mamei.

§. 29. In afacerile de casatoria, cu raportu la competinti'a judecatorieloru bisericesci, servescu de indreptariu acele norme generali, in intielesulu câror'a actorulu recunósce judecatori'a bisericésca competinte a acusatului.

Capu VI. Despre natiunalitâti.

§. 30. Pâna la infiintiarea unei legi pentru natiunalitâti, ministeriulu ung. reg. se imputeresce a decide provisoriu cestiunile ocurinti pre basea unitatei de statu, a intereseloru administratiunei si a ecuitâtiei.

Capu VII. Despre titlulu regelui.

§. 31. De óre-ce in titlulu Maiestâtiei Sele regelui Ungariei se voru sustiené sî pentru venitoriu numirile indatinate: „Mare Principe alu Transilveniei“ sî „Comite alu Secuiloru“, de ací nu este iertatu a se trage nici o consecintia in detrimentulu Unitatei legali a Ungariei sî a Transilvaniei.

Cu esecutarea acestei legi se incredintiéza ministeriulu ung. regescu.

Varietâti.

⁂ Dela Orestia primimu cu datulu 18 Novembre n. urmatórea corespundintia:

Evenementele, ce in tempulu mai de curendu s'au petrecutu, sî inca se mai petrecu in Orestia, merita a fi date publicitâtiei.

Intr'acestea loculu diutaniu lu ocupa „ból'a de vite“ care mai bine de trei saptamâni este obieptulu spaimei intre locuitorii acestei cetâti frumóse. —

Pâna acuma au cadiutu victim'a acestei pestilentie 2 vaci, unu juncu, si unu vitielu a Dnului Protopopu Nicolae Popoviciu —, care mai are inca cuprinse de acésta bóla funesta doi boi, una bibolitia sî unu juncu.

Totu de acésta bóla au mai muritu la unu cetatiénu sasu 4 vite cornute, sî la altii câte una doua.

Proni'a cerésca inse, pâna in presente au pazitu de acésta bóla pre vitele economiloru nostri români, carii au avutu fórte multa dauna in vér'a trecuta cu focurile celea dese mistuitórie de avere.

In satele de prin inpregiuru, pâna acuma nu s'au aratatu urme de acésta bóla. —

Astadi sau tienutu aici alegerea unui deputatu pentru adunarea israelitiloru conchemata la Pesta pre a 10 Decembrie a. c.

Actulu alegerei s'au tienutu in localitâtile magistratului — unde pentru sustienerea liniscei publice s'au ordinatu, ceea ce e caracteristicu, la cererea presiedintelui comissiunei alegatórie, Eckstein, 4 gendarmi.

Dupa deschiderea siedintiei, cere cuventulu Dr. de medicina Halász (Fischer) sî intr'o vorbire infocata, si-versá totu veninulu asupr'a candidatului celoru vechi Grün — la care i-au respunsu Dr. de filosofia Josefy combatându argumentele cu cari Halász au pasîtu in contr'a celoru vechi, ce se tienu de liter'a legei, accentuându intre altele, „ca dóra partid'a contraria pentru aceea se numesce progressista, câci póte unii din membrii acei'a manca slanina?“ iéra cá meritu pentru candidatulu Grün, aduce inainte, ca acest'a lasa a i se instruá copiii acasa in limb'a francesa — iéra fetele densului invatia la calaritu . . . .

Adunarea au fostu fórte tumultuósa asiá câtu de ordine nu mai erá vorba, — tóte strigârile presiedintelui nu mai ajutau nimic'a, — cugetai ca te afli intr'o sinagoga israiliéna, — sî numai dupa ce au intratu gendarmii in sala s'au pututu restabilí liniscea. —

Cei vechi au invinsu sî Grün fu alesu cu 125 voturi in contra lui Glück, care capetá 80 voturi. —

Inainte de a-ti scrie acestea — alesului i s'au fâcutu conductu de facle — cu care ocasiune nu audiai decâtu „éljen“ era alesulu multiemí alegatoriloru in limb'a magiara.

P. S. Asiá dara Dnule Redactore, ca edificiulu scolariu in totu loculu e menitu numai pentru a se tiené scóla cu pruncii in elu? — sî déca se póte, se aiba sî invatiatorii locuintia acolo? in Orestia inse nu este asiá la scól'a greco-orientale, de astadata numai atâtu despre acestu obieptu. *) —

22—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetatori la scólele populare gr. or. române din comunitâtile Saculu, Honoriciu sî Crivin'a, sî de suplenti invetiatoresci in Zorlentiulu-mare sî Satulumicu, care comune tóte suntu ingremiate maritului comitatu alu Carasiului sî Protopresbiteratului gr. res. rom. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Saculu.

a) in bani gat'a: 94 fl. 50 cr. v. a.

b) in naturalii: 12 meti de grâu, 24 meti de cucuruzu, 100 ponti de clisa, 100 punti de sare, 25 punti de lumini, 6 orgii de lemne, 4 jugere de pamentu si cuartiru liberu.

II. Honoriciu.

a) in bani gat'a: 52 fl. 50 xr. v. a.

b) in naturalii: 12 meti de grâu, 18 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 50 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu sî cuartiru liberu,

III. Crivin'a.

a) in bani gat'a: 42 fl. v. a.

b) in naturalii: 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 100 punti de clisa, 50 punti de sare, 10 punti de lumini, 4 orgii de lemne sî 2 jugere de pamentu.

IV. Zorlentiulu mare.

a) in bani gat'a: 60 fl v. a.

b) in naturalii: 12 meti de grâu, 12 meti de cucuruzu, 50 punti de clisa, 50 punti de sare, 12 punti de lumini, 6 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

V. Satulu micu.

a) in bani gat'a: 30 fl. v. a.

b) in naturalii: 6 meti de grâu, 6 meti de cucuruzu, 50 punti de clisa, 25 punti de sare, 12 punti de lumini, 4 orgii de lemne, unu jugeru da pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste posturi invetiatoresci séu de suplenti invetiatoresci voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, — timbrate dupa cuviintia, — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulupreparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acumu sî purtarea loru morale sî politica, sî astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului Consistoriu alu Caransebesiului pâna in 30 Novembre a. c. cal. vechiu.

Caransebesiu 17 Octomvre 1868.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 24—3

Edictu

Prin care Ev'a Vasile'a din Agostinu tractulu Hidvegului, legiuit'a socia a lui Adamu Birti'a Ciuc'a totu de acolo, ca ea de 10 ani au parasitu pre sotiulu ei, fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei sale, se indatoréza cá in terminu de 6 luni negresîtu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca la din contra cererea numitului barbatu, sî in absenti'a prebegitei femei se va pertractá sî otârí dupa prescrisele canóne.

Brasiovu in 24 Octomvre 1868.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului prot. alu Hidvegului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

Avisare.

Escelsulu c. r. Ministeriu de resbelu alu Imperiului dupa rescriptulu seu din 28 Octomvre 1868 Sect. 13 Nr. 4276 voiesce recuisitele trebuinciése pentru imbracarea sî inarmarea armatei c. r. a sî le castigá pre calea industriei private, si pentru aceea inca acum a mijlocí aprovisionarea unei pârti a recuisiteloru cerute pentru anulu administrativu 1869 prin oferte.

Minimulu ofertului are a cuprinde:

Grup'a I.

20,000 bucâti de pepteri cu maneci din panure vineta inchise, 10,000 bucâti pantaloni vineti pentru infanteri'a germana, 10,000 bucâti pantaloni vineti pentru infanteri'a graniciara, 10,000 bucâti cióreci vineti cu sinóre pentru infanteri'a ungara.

Grup'a II.

50,000 parechi de schimburi pentru barbati, constatatóre de chiemesi sî ismene.

Grup'a III.

26,800 parechi de caltiuni comuni.

Publicarea pentru ofertele aceste, unde se voru espune modalitatele, va esî in gazet'a „Hermannstädter Zeitung“ din 11—14. 18 Nov. Nr. 269 272 sî 275. Asemenea suntu provediute cu esemplarie din publicarea acést'a camerile mercantile sî industriarie, sî comissiunile de montura prin esc. Ministeriu de resbelu alu Imperiului.

Publicarea acést'a s'a comunicatu si cu magistratele din Sabiiu, Clusiu, Brasiovu, Alb'a-Julia, Seghisióra, Mediasiu, Orestel, Sebesiu, Bistritia, Mar. Osiorheiu, Reghinulu sasescu, K. Osiorrheiu, cu oficiolatele comitatense din Elisabethopole, Aiudu, Turd'a, Dees, cu oficiolatele districtuale din Fagarasiu sî Naseudu, cu oficiolatulu scaunale din Odorheiu sî in urma cu oficiulu comunale din Cisnadie, unde sa póte vede.

Comissiunele de montura indeosebi a primitu insercinarea, mustrele, sî modelele de croitu, precumu sî descrierile speciali privitóre la qualitatea sî confectiunea articliloru de liferatu asiá sî dividendele materialiloru, sî conspectele despre impartirea dupa classe sî procente ce are observa la fia-care soiu — a le tiené gat'a, cá sa le póta aretá la intreprindietorii liferanti, cari se voru infatisiá.

Ofertele au de a intrá celu multu pâna in 10 Decembre 1868 la Escelsulu c. r. ministeriu de resbelu alu Imperiului.

Dela c. r. comanda generala a tierei in Sabiiu.

Nr. 49 C. A. / 184 D. G.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca

„TRANSILVANI'A.“

Suntemu in placut'a pusetiune de a pâsî la activarea societâtiei, sî avendu de a incepe cu ramulu de asecuratiune contra focului, iéra §-ulu 2 alu dispusetiuniloru transitorii prescriendu respunderea a 30% de fia-care actiune mai inainte de activare, ne luâmu voia a rugá prin acést'a pre toti acei p. t. subscribenti, cari pâna acum au respunsu dupa actiunile loru numai 10%:

cá pana in 1 Decembre a. c. se aiba bunatate a solví si cele-lalte 20%, adeca dupa fia-care actiune subscrisa inca câte 20 fiorini v. a.

In Sabiiu se potu face acele solviri la functiunariulu cassei societâtiei Dlu **P. I. Kabdebo** in localulu seu din piéti'a mare. Subscribentii de prin alte locuri voru platí acolo unde au subscrisu actiunile.

Actiunile originale inca se voru impartî cu 1 Decembre a. c. impreuna cu **cupónele de interese sî de dividende.**

OBSERVARI.

1. Dupa catimile platite sî cari mai suntu a se platí in urm'a acestei provocâri, societatea da 6% interese computate dela dîu'a respunderei loru; cu 1 Februariu 1869 se voru platí interesele pre tempulu trecutu pâna atunci, iéra de ací incolo de se voru platí in rate **semestrale** decursive.

2. Provocarea de mai susu nu schimba intru nimic'a modalitatea subscrierei mai departe la capitalulu fundamentalu (fundulu de intemeiare) sî la subscriptiunile nóue voru fi a se respunde sî pre viitoriu la inceputu totu numai 10%. Solvirile mai departe dupa atari subscriptiuni se voru cere mai târdîu prin insciintiare deosebita.

3. Actiunile subscrise participéza cu dividende de 15% la intregu castigulu curatu resultatoriu din toti ramii de asecuratiune, adeca dupa asecuratiuni de focu, de viétia, de grindina sî de transportu, indata ce ele voru intrá in viétia.

Sabiiu, in 6 Noemvre 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“.

---

*) Inspectorele districtuale parc ca se afla acolo in locu? R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 93. ANULU XVI.

Sabiiu, in 14/26 Novembre 1868.

☞ Fiindu ca se apropia finirea sorocului la prenumeratiunea protocolului sî acteloru Congresului nostru natiunalu românu bisericescu, ceea ce s'au prefiptu cu 1 fl. v. a. pentru aceea se face cunoscutu acum ca dupa 1-lea Decembre a. c. pretiulu unui esemplariu din protocolulu sî actele Congresului va costá 1 fl. sî 50 xr. v. a.

Sabiiu, 9 Novembre 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Imbunatatirea dotatiunei preotiloru.

(Capetu.)

La prim'a vedere e apriatu, ca statorirea sumei acestei'a, spre a poté ajutá amesuratu lipsei sî mediulóceloru spre a pune precâtu se póte pre toti parochii intru o aseminea positiune buna, recere date speciali, anume:

a) trebue constatatu mai intâiu venitulu curatu alu fie-cârui parochu din parochia sî inca deosebitu venitulu celu siguru stabilu, din nemisicatóre ori alte dotatiuni, sî venitulu aprossimativu din stola, pentruca de siguru nime nu va poté pledá pentru o procedura cá aceea, carea fâra privire de e unu preotu in parochi'a cea mai de frunte séu cea mai slaba, aru voi a impârti tuturoru asemenea de mare subventiune, ce aru avé de urmare togm'a cea mai mare nedreptate, aru micí sum'a, ce vine pre câte unulu, sî pre celu ce are sî asia venitu bunu l'aru ajutá pré multu, iéra pre celu cu venitu slabu totu nu l'aru scapá din miseria.

b) E necesariu mai incolo a deschiliní parochiele, dupa scumpetea traiului prin cerculu acel'a unde se afla, in clase deosebite, sî a staverí massimulu sî minimulu dotatiunei pentru parochi dupa aceste clase, de esemplu, déca s'aru staverí venitulu unui parochu din comun'a satésca dela 600 pâna la 800 fl. v. a., atunci dotatiunea unui preotu in orasiu mare aru trebuí sa fia celu putienu 1000 pâna la 1200 fl. v. a.

c) In fine trebuie luate in vedere tóte sucursele, cari s'aru puté pretinde intr'un'a séu alt'a comuna dupa impregiurârile locului din fonduri locali, d. e. intr'o comuna orasienésca incâtu s'aru puté esoperá dela orasiu contribuire, in fondulu regiu portiunea canonica promisa din partea sasiloru, in locurile, unde se afla crariulu montanisticu sucursulu acestui'a, dupa cum i-lu da altoru religiuni, séu din alte fonduri montanistice, in comitate portiunea prescrisa pentru preotu sî escindenda cu ocasiunea comassatiunei. Se intielege ca preotulu, pâna nu va fi esoperatu sucursulu de acestu soiu, nu va puté fi mangaiatu cu asceptarea dupa acel'a, insa e necesariu a adunâ datele aceste, pentru cá corporatiunile representative bisericesci, fia-care dupa pusetiunea sea sa lucre din resputeri, a scóte ajutoriu din tóte sorgintiele de venitu, cari ni s'aru compete, pentru cá prin acést'a sa ni se usiuredie sarcin'a comuna.

d) Ací vinu apoi a se mai luá in cumpenire remediele cele-lalte, ce ni se presinta, spre a judecá incâtu aru fi de aplicabile sî in ce modu, cum suntu: reducerea parochieloru, aplicarea sistemului capelaniloru, etc.

Cumca inainte de a puté esecutá imbunatatirea dotatiunei, tóte aceste de sub d) trebuie pertratate sî statorite, iéra datele atinse, anume cele de sub a) sî b) culese pre o cale ce ne da siguranta de autenticitate, credu ca dupa natur'a lucrului inca nu póte vení la indoiéla, asemenea e nedisputaveru sî aceea ca déca avemu vointia firma sî vomu conlucrá cu totii, adunarea dateloru se va puté face in tempulu celu mai scurtu; cum va pasî in viétia statutulu elucratu pentru organisarea provinciei nóstre metropolitane.

Numai cá in trécatu vréu sa amintescu ací sî aceea idea, ca mâna in mâna cu lucrârile pentru imbunatâtirea dotatiunei preotiesci va trebuí sa mérga in interesulu comunu alu preotiloru câtu sî a mireniloru regularea tacseloru scolare, amesuratu recerintieloru tempului, pentru ca fia-care parte sa scie, de ce sa se tiena. Dupa ce se va fi fâcutu dotatiunea indestulitóre pentru preoti, dupa parerea mea, pentru functiunile acele preotiesci, de care dupa prescriptele bisericei totu crestinulu are lipsa neincungiurata, d. e. botediulu sî altele de asemenea, tacsele aru trebuí sa incete cu totulu, sî sa se inlocuiésca prin o suma ficsa anuale, numai pentru casulu cându unulu séu altulu aru poftí seversîrea acelor'a cu ceremonii mai multe, cari nu suntu neincungiuratu de lipsa, dara facu functiunea mai solemna, d. e. precum suntu de aceste la inmormentâri, sa se staverésca tacse mai mari.

Sa trecemu acum la alu II punctu, fâra care planulu lucratu gat'a cu tóte datele cu totu, aru remané numai in aeru, aru fi nerealisaveru, sî acest'a e fundulu din care sa se ia sumele trebuinciόse.

Inainte de a intrá in meritu sa-mi fia insa iertatu a premite, ca, fondulu din care sa se iee sumele aceste n'aru avé de a se formá singuru numai spre acestu scopu, ci cu privire la lucrurile cele multe salutare, cari avemu a le infiintiá sî la cari tóte avemu lipsa de bani, se recere formarea unui fondu insemnatu nationale bisericescu, déca nu voimu sa remanemu pre lânga vorbe góle intru tóte intreprinderile nóstre.

Pre Esc. Sea P. Metropolitu sî Archiepiscopu lu-amu vediutu sî pre partea acést'a a terenului bisericescu mergându cu bunu esemplu innainte, sî fatigându nencetatu pentru punerea de temelii bine.

Asia parte numai din alu seu, parte cu contribuirea sea sî a altor'a, séu prin medilocirea unoru ajutóre dela statu, a intemeiatu séu celu pucienu a facutu inceputulu pentru unele fonduri, cum e, dupa câtu le sciu eu, fondulu Pantazianu pentru ajutorirea veduveloru sî orfaniloru preotiloru, fondulu tipograficu, fondulu seminariale, fondulu Franciscu Iosifianu, fondulu catedralei. Resultate de totu frumóse sî demne de tóta recunoscinti'a suntu aceste, déca privimu mai alesu la inpregiurârile nóstre cele nefavoritóre, sub cari s'au esoperatu.

De cându inse suntemu repusi in usuarea constitutiunei bisericesci, apucândune cu poteri intrunite de a vindecá dela redacina tóte relele, avendu in vedere planuri mari sî realisare grabnica, trebue sa dispunemu sî preste mediulóce mari materiali, pentru ca altcumu in zadar ne opintimu.

Vine acumu intrebarea cum, sî de unde sa se creeze acele? Aristocratia bogata, séu burgesia asié de avuta, câtu sa póta contribuí cu miile nu avemu, iér' dela stramosi puciene a remasu pentruca ce au avutu a cadiutu jertfa vicisitudinei secliloru treculi.

Basea organisatiunei nóstre intregi in biserica e cea democratica, dupa cum a intemeiato insusi mantuitoriulu.

Avemu dar' sa aratâmu, ca precumu voimu a fi cu totii asemine a indreptatiti, asia sî voimua contribuí cu totii la suportarea sarcinei, carea inpartita pre toti, devine usióra.

Principiulu celu mai dreptu ar' fi prin urmare: ca fiecare sa contribue dupa averea sea la prestarea mediulóceloru materiali spre scopurile nationalu-bisericesci.

Ear' modulu celu mai simplu sî recomendabilu ar fi sa se reparteza sum'a anuale, ce s'ar' statorí prin congresu, pre crestinii români de religiunea gr. reseriténa, dupa venitulu statoritu pentru dârile statului, vá sa dîca dupa proportiunea dârei, ce o platesce, séu esprimêndume cu unu terminu mai desu auditu: sa se faca arunculu dupa fiorinii dârei, banii acesti'a sa-i incaseze organele statului dinpreuna cu darea, sî sa-i administreze la tempu anumitu organeloru respective bisericesci, cari iéra stau sub control'a sinódeloru dupa statutulu organicu.

Ce sume mari s'aru poté adunâ in acestu chipu sî ce pucinu s'aru ingreui'a prin acést'a singuraticii crestini, potemu vedé indata, déca ilustrâmu lucrulu cu unu esemplu.

Provinci'a metropolitana numera de siguru, celu pucinu unu milionu doue sute de mii de suflete. Sa punemu ací ca numai a trei'a parte vine sub dare regulata, sî luându sum'a mediulócia, ar vení pre capu ca (impartial'a faptica se va face, vedibine, dupa avere) numai unu florenu pre anu, eata ca ar' fi venitulu anualu brutu de patru sute de mii sî spesele incasârei pre langa modalitatea indigitata, neinsemnate,

Dupa aceste premise sî dupa ce ne vomu aduce aminte ca comisiunea cea mare de 27 a congresului a fostu esmisu o subcomisiune pentru elucrarea unui operatu in privinti'a organisârei parochieloru sî altulu in privinti'a administrârei fonduriloru, dupa ce elaboratele acestea facute gat'a s'au pusu pre més'a congresului, din caus'a scurtimei tempului inse nu s'au mai potutu luá la desbatere, ci s'a decisu sa se pastreze cá materialu pentru congresulu venitoriu, ce se atinge de celu d'antâiu inse s'a decisu sa se tramita sinódeloru eparchiali spre desbatere sî formulare de propuneri in acestu obieptu: credu ca va vedé ori sî cine cumca concongresului i-a fostu absolutu cu nepotintia a deslegá cestiunea inbunatatîrei dotatiunei preotiesci cu ast'a ocasiune, ca n'a potutu de asta data a face alt'a decâtu ca totusi a pusu fundamentulu la o deslegare multiamitóre prin urmatoriulu conclusu propusu de D. deputatu Iancolescu, sprijunitu de toti membri congresului sî partinitu cu caldura sî din partea presidiului;

a) ca inbunatatîrea stârei materiali a preotiloru congresulu o recunósce de necesitate absoluta sî neamenavera;

b) ca din partea sea numai pentru aceea nu s'a ocupatu cu discusiunea mai detaiata a acestei intrebâri, pentruca i-au lipsitu tempulu sî datele recerute;

c) sa se provóce tóte sinódele diecesane, cá amesuratu referintieloru fiecârei diecese sa pregatésca unu proieptu pentru deslegarea acestei cestiuni sî sa'lu substérna celui mai deaprópe congresu bisericescu;

d) spre realisarea acestui proieptu e reducerea preotîmei o conditiune neaparata, sî prin urmare, se róga capii bisericesci resp. se provóca consistoriele diecesane, cá din potinti'a inpregiurâriloru, sa incépa a reduce succesive numerulu preotiloru;

e) ca in legatura cu acést'a reducere averea aflatóre adî in posesiunea bisericei gr. resariténe sa se dechiare de neinstrainavera, sî presidiulu sa se róge a esoperá la Maiestatea Sea sanctionarea acestui principiu.

Conclusulu vorbesce destulu de aprialu; sî déca respectivii dimpreuna cu representantiele spre acést'a chiamate, voru grabí cu adunarea materialului, atunci sessiunea cea mai de aprópe a congresului, póte intrá in meritulu cestiunei luate de tem'a acestui articlu, ear' despre congresu credu, ca cu anima liniscita se póte dîce: ca dintaiu numai a fostu posibilu, facia cu inpregiurârile nóstre, sî chiamarea sea de o constituanta, si-a cunoscutu sî inplinitu datorinti'a.

Pest'a in 28 Oct. (9 Nov.) 1868.

Dr. Iosifu Gallu.

Evenemiinte politice.

Atentiunea politica se absórbe de cele ce se petrecu in corpurile representative, diete sî delegatiuni.

Sectiunile dela diet'a Ungariei se ocupara in tempulu din urma cu proiectulu de lege pentru uniune. Dupa dîuarie neromâne aflâmu, ca românii sî sasii au avutu lupte sî la desbaterea acestui proiectu (in sectiuni) sî déca se adeveresce ceea ce cetimu in acele dîuarie, apoi trebuie sa admirâmu invertiturile cele asi'a de subite sî neasceptate: e vorba, ca acum românii suntu asia numitii „fusiunisti“ sî magiarii sî secuii suntu „autonomisti.“ Cetimu adeca, ca din partea româniloru sî sasiloru (?) se cere estinderea legei electorale sî asupra Transilvaniei, pre cându cei dintâiu voru pre lânga tóta uniunea o alta modalitate in-partea Ungariei de dincolo, pentru noi de dincóce, de délulu mare (se vede ca la acést'a numai délulu e de vina) in privinti'a alegeriloru de deputati la dieta. Pâna nu vomu avé sciri mai positive pare ca nu ne vine a puté crede, ca ungurii sa argumenteze faptice in contra uniunei, ce vreau sa o puna in lucrare. Tóta logic'a aru fi isbita in modulu celu mai surprindietoriu.

In acésta cestiune ne spune cor. Albinei in o cor. din Pest'a, ca deputatii români dupa multe discussiuni, s'a invoitu la propunerea dep. Al. Mocioni „se se ié de base sî punctu de manecare interesulu poporului, sî dintr'unu sîru lungu de considerante lamuritórie, sa se deduca resolutiunea, „ca „diet'a Ungariei unilateralminte nu póte deslegá cestiunea uniunei, ci numai prin conlucrarea unei „diete a Transilvaniei, compuse asemenea cá sî a „Ungariei din representanti ai poporului.“

Politic'a din afara e de astadata fórte seraca. Romani'a a datu sî mai da inca contingentulu celu mai manosu de sciri.

Dupa alarm'a cea mare carea se atîtiá din deslusîrile bar. de Beust in comissiunea pentru inarmare, amu avutu ocasiune a inregistrá in colónele acestea sî unu articulu domolitoriu din Romani'a. De atunci primulu dîuariu oficiosu din Bucuresci „Romanulu“ se aratá in unu numeru multiamitu pentru induplecarea lui Deak de a modificá proiectulu natiunalitâtiloru. Acum vedemu o alta manifestatiune din partea acelui dîuariu, carea sî are caus'a in unu articulu alu oficiósei „N. Al. D Ztg“ fóia despre carea se dîce ca sta sub influinti'a lui Bismark.

Articululu mentiunatu alu dîuariului prussianu se póte cuprinde in acestea: Interpelârile ce se voru face in diet'a Ungariei asupra uneltiriloru Romaniei voru luminá situatiunea sî voru face sa dispara ideile gresîte sî concepute de multe dîuarie din Bucuresci, asupra politicei Romaniei sî positiunei ei in privinti'a Ungariei. Romani'a, cá tiéra invecinata cu Russii'a, Austri'a sî cu Turci'a, fiindu in o pusetiune egale cu cea a Belgiului, nu póte sa-si asigure esistinti'a, decâtu pastrându liniscea cu cea mai mare scrupulositate. Ori ce incercare de a estinde fruntariele Romaniei aru involve periculi seriosi. O miscare a statului românu câtra crescerea sea teritoriale e necompatibile cu pacea generale. In decursulu articulului amintitulu dîuariu afirma, ca politic'a prussiana nu sufere cá pacea Europei sa se puna in cestiune de Romani'a; ba recomânda cestei din urma, cá acumu dupa regenerarea Austriei sa intretiena relatiuni amicale cu Ungari'a.

La acestu articulu „Romanulu“ respunde, ca sfaturile aceste din Berlinu suntu conforme cu politic'a romanésca sî dupa ce arata ca Romani'a are o problema destulu de mare pre câmpulu desvoltârei interne, in cele ce privesce relatiunile cu Ungari'a, continua:

„Nu noi vomu voi peirea Ungariei, câci sî principiele sî interesele nóstre suntu in contra unei asemene monstruóse dorintie. Din contra, pentru c'amu doritu sî dorimu intarirea sî desvoltarea acestei natiuni, i-amu dîsu totu déuna se lase ideiele de concista ale evului de midilocu, câci ele nu se potu efeptuá acumu sî nu potu conduce de câtu la peire natiunea ce le ar avé sî s'aru incercá se le puie in lucrare. Pentru c'amu doritu propasîrea natiunii magiare amu dîsu sî dîcemu Unguriloru: Dati dreptate egala totoru nationalitâtiloru sî câstigatile astu-feliu prin interesu si prin anima; sî câtu pentru glori'a sî marirea la care cu dreptu cuventu aspirati, se ne punemu, le amu dîsu sî le dîcemu, sa ne punemu impreuna concurinti'a, sî celu care e pre terenulu dreptâtii, alu egalitâti, alu libertâtii' si'alu desvoltârei morale sî materiale sî carele va intrecee pre celu-laltu, acel'a va fi invingetoriu sî adeveratu invingetoriu, câci nimene nu-lu va poté resturná dup'acea temelia de granitu. Nu scimu déca Ungurii ne voru ascultá, dara scimu c'acést'a este calea nóstra, credintia nóstra sî nici o putere nu ne va puté face se ne abatemu dela densa.“

Mazzini, republicanulu celu mare alu Italiei a muritu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a (casei de susu) din 12 Novembre au fostu la ordinea dilei raportulu comissiunei juridice despre principiile fundamentali ale procedurei civile.

In privinti'a principiului dintâiu 'si esprime comissiunea dorinti'a, cá ministrulu de justitia sa aduca câtu mai curendu unu projectu de lege privitoriu la reorganisatiunea instantiei prime. Principiulu alu doilea sî alu treilea ilu primesce comissiunea; recomânda principiulu, cá sa se caseze tablele districtuale, ca deocamdata sa se lase numai un'a, sî ca unu despartiementu alu acestei'a sa se organiseze cá curte de casatiune, mai departe recomenda spre primire sî celelalte principii cu putiene observâri, sî se invoiesce sî cu sustienerea foruriloru bisericesci pentru casatorie, propunendu, ca sî pentru protestanti sî israeliti sa se infiintieze astu feliu de foruri.

La principiulu acest'a din urma sa facu la desbaterea speciale mai multe propuneri. Presiedintele insa poftesce pre-propunatorii respectivi, cá pâna la siedinti'a viitóre sa-si formuleze in scrisu amendamentele.

In siedinti'a (casei de josu) din 12. Novembre se impartu mai intâiu sedulele pentru alegerea membriloru delegatiunei, in loculu celoru ce au abdîsu. Stâng'a se retiene dela votare. —

Dupa aceea se cetescu unele rapórte, intre care sî raportulu despre cestiunea nationalitâtiloru, cari tóte se voru da la tiparitu.

Mocioni dechiara, ca densulu primesce propunerea minoritâtiei in caus'a cestiunei nationalitâtiloru de a sea, sî róga cas'a, cá propunerea acést'a sa o puna totu deodata cu ceea a majoritâtiei la ordinea dîlei (se primesce). —

La ordinea dîlei consultarea despre budgetu dupa despartiemintele lui singuratice, dintre care se celesce mai intaiu budgetulu ministrului presiedinte, sî dupa aceea cel'a alu ministeriului de culte sî instuuctiune La amendoua despartiemintele sefacu mai observatiuni sî propuneri, asi'a d. e. Col. Tisa, ca preliminariulu pentru universitatea din Pest'a sa se incuviintieze numai sub conditiune, cá institulu acest'a in intielesulu art. 19. din an. 1848, cá institutu alu statului sa fia supusu nemijlocitu ministeriului de culte sî educatiune.

Nefiindu ministrulu de culte de fatia, asiá se amena cestiunea acést'a la propunerea lui Gorove pre siedinti'a urmatóre.

La punctulu privitoriu la subventiunea gimnasiului gr. or. din Brasiovu cere Puscariu, cá sa se stérga conditiunea recomendata de comissiune, cá adeca sa-si reserve dreptulu, de a denumí corpulu profesoralu, dîcendu, cá Maj. Sea nu au pusu atare conditiune atunci, cându au incuviintiatu subventiunea aceea.

Tincu sî Borlea apara propunerea lui Puscariu sî Borlea accentua, ca intr'unu statu constitutionale, nu trebue sa vina o astfeliu de impregiurare, cá sa se iea drepturile cuiva, ci mai curendu e de a se asteptá, cá prin constitutiune sa castige cinev'a drepturi; densulu speréza in fine, ca dóra nu se va aduce prin primirea conditiunei amintite la credinti'a aceea, ca cas'a aru avea nescariv'a intentiuni ascunse fatia cu interesele nationalitâtiloru.

La acestea Berczenczey vorbindu pentru propunerea comissiunei dice intre altele, ca la unu institutu, care e subventionatu de statu, statulu are dreptu de a pretindé, ca puterile invetiamentului sa nu se denumésca in contr'a intentiunei sele sî sa nu instrueze tinerimea sea in totu feliulu de intentiuni ascunse.

In fine venindu propunerea la votare se primesce cu majoritatea voturiloru propunerea comissiunei.

Siedinti'a (casei de susu) din 13. Novembre.

La ordinea dîlei e continuarea desbaterei speciale daspre raportulu comissiunei juridice in privinti'a procedurei civile celei noue. —

Mai intaiu iea cuventulu primatele Simor sî apera drepturile (séu mai bine dîsu privilegiele) bisericei catolice incheiându cu propunerea, ca sa nu se primésca propunerea in privinti'a judecatoriei la casatoriele amestecate, sî cea in privinti'a casatorieloru amestecate sa remâna in valóre usulu de pâna acum'a.

L. Tisza luându cuventulu reflectéza, ca observârile Primatelui aru fi la locu numai la §. 22. desbaterea insa trebue continuata de acolo, de unde sau lasatu in siedinti'a trecuta, sî anume, de unde recomenda comissiunea, ca sî pentru evangelici sî israeliti trebue sa se infiintieze forurile matrimoniale. Vorbitoriulu propune acést'a sa se lase simplu afara, sî sa se primésca numai partea prima din punctulu amintitu, dupa care forurile bisericesci au de a se sustiene deocamdata; incâtu insa in projectulu de lege despre procedur'a civile nu se face amintire de forurile bisericesci in privinti'a protestantiloru sî unitariloru din Transilvani'a, sa se adauge ceea ce lipsesce.

Dupa aceea mai vorbesce in privinti'a acést'a Radvanszky, combatându pre Primatele intr'unu modu cam ironicu, apoi mai face unele observâri Primatele sî Vay, sî in fine se primesce propunerea amintita a lui Tissa cu majoritatea voturiloru.

Siedinti'a (casei de josu) din 13 Novembre. Dupa presentaree unoru petitiuni se trece la ordinea dilei, la care e continuarea consultârei despre budgetulu ministeriului de culte. La propunerea lui Car. Németh pentru subventiunea scólei gimnastice din Pest'a se fipséza dupa propunerea lui Deak o suma de 5000 fl.

Tanárky aduce in numele ministrului de culte la cunoscintia, ca acest'a va asterne câtu mai curendu unu conspectu despre veniturile sî spesele universitâtiei. Pentru aceea se róga pentru votarea sumei de 50.000 fl.L. Simonyi aduce aminte ca Tisza a facutu prin propunerea sea din siedinti'a trecuta sum'a cést'a alernatória dela conditiunea aceea, déca se va dechiará universitatea de institutu alu statului. Asupr'a cestiunei acesteia se incinge o discussiune mai indelungata, in urm'a cârei'a se incuviintiaza la votare sum'a de 50,000 fl. pentru universitatea reg., cá institutu alu statului.

Venindu la consultare budgetulu ministrului de justitia, pentru care e preliminata sum'a de 3,360.900 fl., se face intre altele intrebarea, ca óre potu fi secretarii secundari de statu totu odata sî asesori la tabl'a septemvirala sî potu trage léf'a pentru ambele oficii? — Deórece insa ministrulu de justiti'a, acum'a se aflá in cae'a de susu, asi'a la propunerea lui Somssich se amâna consultarea despre bugetulu acestui'a pre alta data.

Dupa acestea urméza consultarea despre budgetulu ministrului de interne, ceea ce insa la propunerea lui Nicoliciu se lasa pre siedinti'a urmatóre.

Delegatiunile.

In 16 Novembre s'au deschisu siedintiele delegatiuniloru convocate in Pest'a.

Siedinti'a delegatiunei austriace din 16 Novembre o deschise presiedintele ei Dr. Kaiserfeld prin o vorbire scurta, in carea saluta pre membri delegatiunei sî i provóca, a se apucá cu seriositate sî energia de lucru ce le sta inainte.

Cancelariulu imperialu bar. Beust dîce in vorbirea sea, impregiurarea aceea, ca delegatiunea s'au conchiamatu in Pest'a, sa nu servésca spre slabirea legaturei comune, cí spre intarirea ei.

Ministrulu de finantie bar. Becke presenta conspectele detaiate despre budgetulu ministeriului de finantie, a curtiei supreme de computuri, sî despre statorirea preliminariului statului. Pentru consultarea despre preliminaáiulu pre an. 1869 se alegu 24 de membri.

Totu in 16. Novembre s'a constituitu sî comitetulu pentru afacerile finantiale, alegendu-si de presiedinte pre Kaiserfeld, precumu sî celalaltu personalu.

Siedinti'a delegatiunei ungauresci din 16 Novembre o deschise presiedintele ei Somsich prin o alocutiune scurta, dicendu, ca institutulu delegatiuniloru este o recerinti'a a momentului, ca nu va puté fi scutita de legea perfectionarei, desvoltârei sî a modificârei corespundietóre; pâna cându insa are valóre de lege, trebue sa se tiena fiacare de ea. Bar. Orczy presentéza in numele ministeriului comunu propunerea despre bndgetulu ministeriului de esterne, de finantie, sî a celui de resbelu.

Dupa acestea se imparte delegatiunea in patru comissiuni sî anume pentru esterne, pentru armata, pentru marina sî pentru finantie.

Projectulu de lege (Hoszu)

Dupa care pre basea representatiunei poporului au de a se alege deputatii, pre cari i voru tramite comitatele, districtele, scaunele sî municipiile reg. din Transilvani'a la diet'a Ungariei.

§. 1. Comitatele, districtele, scaunele sî municipiile regesci din Tranni'a tramitu la diet'a Ungariei 75 deputati, cari toti au dreptu egalu de a votá sî cari dupa o impartire proportionata au de a se alege pre basea considerantieloru ter.toriali sî agronomice in modulu urmatoriu:

A. Ablegatii, pre cari au sa-i aléga comunitâtile singuratece.

1. Clusiulu tramite . . . . 2 deputati
2. Mur. Vasiarheiulu „ . . . 2 „
3. Alba-Iuli'a . „ . . . 2 „
4. Gherl'a . . „ . . . 1 „
5. Elisabetopolea „ . . . 1 „
6. Sabiiulu . . „ . . . 1 „
7. Brasiovulu . „ . . . 1 „

B. Comitatele, districtele, scaunele, orasiele sî cercurile de alegere statatóre din comunitâti, la a câroru alegere de deputati nu participa sî orasiele acelea, cari sub A. au dreptu de a-si alege deputatiiloru proprii.

8. Comitatulu Albei inferióre tramite la olalta cu locurile tassale Ocn'a sî Abrudu 6 deputati.

Loculu principalu pentru unu cercu de alegere este Ocn'a, pentru celalaltu cercu de alegere e Abrudulu, la cari se adauge câte unu teritoriu cu unu numeru de poporu corespundiatoriu in proportiune cu cele siase locuri de deputati.

9. Comitatulu Albei superióre
tramite . . 2 deputati
10. Cetâtiei de balta „ . . . 3 „
11. Turdei . . „ . . . . 4 „
12. Clusiului . „ . . . . impreuna
cu opidulu Cojocn'a „ . . 5 „

Loculu principale pentru unu cercu de alegere e Cojocn'a, de care are sa se tiena sî unu teritoru cu unu numeru corespundietoriu de poporu.

13. Comitatulu Dobâcei tramite cu opidulu Secu 3 deputati.

Loculu principale pentru unu cercu de alegere este Seculu, la care inca suntu de a se adauge comunitâti cu unu numeru de suflete corespundietoriu.

14. Comitatulu Solnocului inferioru
tramite . . 3 deputati
15. districtulu Nasaudului . . . „ . . 2 „
16. „ Fagarasiului „ . . . . 2 „
17. Comitatulu Hunedórei cu Hatiegulu sî Hunedór'a (opidulu) tramite . . 6 deputati

Loculu principale pentru unu cercu de alegere e Hatiegulu, pentru celalaltu Hunedór'a. La acestea inca suntu de a se incorporá comunitâti cu suflete in numeru corespundietoriu.

18. Scaunulu Ciucului tramite cu opidulu Csik-Szereda 3 deputati.

Loculu principale pentru cerculu de alegere e Csik-Szereda.

19. Treiscaunele tramitu cu opidulu Breticu, Sepsi-Szent-György, Kezdi-Vasarhely sî Illyefalva 4 deputati.

Loculu principale pentru intaiulu cercu de alegere e Breticu, pentru alu doilea Sepsi-Szent-György, pentru alu treilea Kézdi-Vasarhely sî pentru alu patrulea Illyefalva; la acestea se voru incorporá in proportiune cu cele 4 locuri de deputati comunitâti cu unu numeru de suflete corespundietoriu.

20. Scaunulu Odorheiului tramite cu opidulu Odorheiu sî Olahfalau 4 deputati.

Loculu principale pentru intaiulu cercu de alegere e Odorheiulu.

Cercurile acestea de alegere capata unu numeru potrivitu de comunitâti cu unu numeru de suflete corespundietoriu.

21. Scaunulu Muresiului
tramite . . 2 deputati
22. „ Ariesiului „ . . . 2 „
23. „ Sibiiului „ . . . 2 „
24. „ Mediasiului „ . . . 2 „
25. „ Sebisiului „ . . . 1 „
26. „ Mercurei „ . . . 1 „
27. „ Cincului mare . „ . . . 1 „
28. „ Cohalmului „ . . . 1 „
29. „ Nocrichului „ . . . 1 „
30. „ Orasciei „ . . . 1 „
31. „ Sighisiórei „ . . . 1 „
32. Districtulu Brasiovului „ . . . 2 „
33. „ Bistritiei „ . . . 1 „

cu totulu — 75 deputati.

§. 2. Spre scopulu alegerei unui deputatu, e de a se formá câte unu cercu de alegere deosebitu, sî fiacare cercu de alegere nu póte alege fâra numai unu deputatu dietale.

§. 3. Dreptulu de alegere îlu posedu toti cetatienii patriei fâra deosebire de religiune sî nationalitate, déca posedu calitâtile recerute in punctele a. b. c. d. e. din §§. 1. 3. sî 2 ai artic. V. din Posionu din an. 1847/8, mai departe — dupa ce lucrurile urbariale nu erau acomodate in Trannii'a — toti acei'a, cari in locu de ¼ posessiune au impreuna cu consórtea, respective cu copiii loru minoreni, cá proprietate esclusive o mosia de cincispradiece jugere catastrale.

§. 4. Cu privire la impartirea comitateloru, districteloru, scauneloru sî municipiiloru reg. in cercuri electorale, precumu sî cu privire la procederea alegerei de deputati se estindu §§ 7—27 din art. de lege V. din Posionu an. 1847/8 sî asupra Transilvaniei.

§. 5. Artic. de lege II. alu dietei din Cltsiu din anulu 1848, carele sau facutu numai pentru unu casu, precum sî toti acei articuli de lege, prin cari se asecura dreptulu Transilvaniei, de a avea diet'a sea deosebita, se stergu.

Domnule Redactoru! Me rogu a se dá locu urmatóreloru de publicu interesu in pretiuit'a fóia a domniei vóstre, fia chiaru pré lunga solutiunea competintieloru.

In cursu de 20 ani, de cându ocupu functiune publica in patria, mi-amu tienutu de cea mai sânta detoria, a inaintá dupa puteri in sfer'a mea de lucrare instructiunea popularia la românii nostri, cari au cea mai mare lipsa de radîmu in acésta directiune, sî ici-colo mi-au succesu intreprinderile, cari la tempulu seu s'au fâcutu cunoscute.

Fiindu acum in cesti din urme 8 ani vice-capitanulu in districtulu tierei Fagarasiului, unu districtu nu numai totu locuitu de români, dara léganulu romanimei, locu clasicu sî istoricu, óre-cându ducatulu lui Radu-Negru-Voda, — sî vediendu, ca in capital'a acestui'a, in Fagarasiu romanimea e tare decaduta sî misera, in contielegere sî cu alti barbati natiunalisti buni mi-amu propusu de a conlucrá pentru infiintiarea unei scóle principali române aici in locu, unde sa se adune tinerimea din pregiuru spre a se cresce sî luminá dupa recerinti'a tempului de astadi.

Spre acestu scopu inca din anulu 1865 amu colendatu in tóte comunele cercum-vecine sî amu induplecatu representantiele loru la subscrieri pentru o fundatiune scolaria. Cu tóta ostenél'a sî persuasiunea amu esbutitu insa a adunà numai sum'a de 9000 fl. v. a. care fiindu pré mica, Inaltulu regiu Guberniu transilvanu au denegatu aprobarea statuteloru scolarie acolo asternute, pâna ce scól'a se va fundá mai bine.

Deci neputendu-mi ajunge scopulu aici in districtu, avendu sî óre-cari afaceri familiarie, m'amu decisu in interesulu acestei fundatiuni, de a intreprinde o caletoria in Romani'a, unde in tineretie studiasemu sî inainte de a. 1848 servisemu cá profesoru castigendu-mi cu acea ocasiune multi factori, amici sî discipli in pusetiune sociale avantagiósa.

Pre acesti de ani conatiunali in lun'a trecuta Septemvre i-amu cercetatu unulu câte unulu, le-amu cuminecatu propusulu sî am facutu apelu la sentiemintulu de umanitate sî romanismu alu dloru, cá se me spriginésca cu mediulóce materiali, de care potu despune.

Resultatulu apostolatului meu la Bucuresci este urmatoriulu.

Domnulu C. A. Roseti, proprietariu de tipografia in Bucuresci au binevoitu a tiperí gratis 100. de filere de subscriptiune in pretiu de lei noi 20 sau florini 8 cari s'au impartítu la colectantii binevoitori asiá:

Nr. cur. alu listei de subscriptiune.	Nr. cur. alu participantiloru	Numele sî conumele binefactoriloru	Sum'a versata in valut'a româna		Sum'a versata in redusa in val. aus	
			lei	bani	fl.	xr.
1	—	Dlu. A. Treb. Saurianu, decanulu fatatei de litere				
	1	dela anonimi in bani	235	—	98	70
		apoi cârti in pretiu de	141	—	56	22
2	—	Dlu Vasiliu Alesandrescu Urechia membru societatei academice.				
	2	dela anonimi in bani	2000	—	840	—
	3	Dela domni'a sea 100 de cârti in pretiu de . . .	84	—	35	28
3		Dnulu Petru Suciu profesoru de universitate sî deputatu dela Iassi				
4	4	Dela Domni'a sea	20		8	
	5	Dlu Dimitriu Zamfirescu Consiliariu la curtea casativa sî deputatu . . .	23	50	9	87
	6	D. I. Codrescu deputatu	20	—	8	40
	7	D. I. Agariciu deputatu	20	—	8	40
	8	D. I. Lec'a deputatu	23	50	9	87
		Latulu	2567	—	1078	14
	9	Dnulu St. Beloescu Consiliariu la curtea casativa sî deputatu	20	—	8	40
	10	Dlu Ach. Theochari deputatu . . .	20	—	8	40
	11	D. N. G. Gogósia deputatu . . .	20	—	8	40
	12	D. N. Moscu dep.	20	—	8	40
	13	D. C. Platonu profesoru sî deputatu	23	50	9	87
	14	D. Dr. Fetu Presiedintele camerei legislative . . .	23	50	9	87
	15	D. Sandu Miclescu deputatu . . .	11	75	4	94
	16	D. Petriceicu Hasdeu deputatu . . .	11	75	4	93
	17	Dlu. Boice Radianu deputatu . . .	11	75	4	94
	18	D. B. Zacharia dep.	11	75	4	93
	19	D Radu Campianu advocatu sî deputatu	20	—	8	40
	20	D. Gregoriu Heliade deputatu	20	—	8	40
	21	Dlu Apostolu Manescu dep. . . .	20	—	8	40
	22	D. Georgiu Petrescu deputatu . . .	20	—	8	40
	23	Dlu A. Lazarescu deputatu . . .	10	—	4	20
	24	D. Dr. Georgiu Polizu	40	—	16	80
	25	D. Constandinu Braiescu dep. . . .	20	—	8	40
	26	D. Demetriu Siórecu deputatu	11	75	4	94
	27	D. Alecu Giani dep.	40	—	16	80
	28	D. Generariu Florescu dep. . .	20	—	8	40
	29	D. Vasilíe Vidrascu deputatu . . .	11	75	4	93
	30	D. C. G. Cantacuzénu deputatu .	2	—	8	40
	31	D. Alessandru Cociu				

Nr cur. alu		Numele sî conumele binefactoriloru	Sum'a versata in			
listei de subscriptiune.	participantiloru.		valut'a romăna		redusa in val. aus.	
			lei	bani	fl.	xr.
		deputatu . . .	11	75	4	94
	32	D. Dr. Iatropulo Dr. de medicina . .	20	—	8	40
	33	D. G. Enescu dep.	11	75	4	93
	34	D. P. Buescu dep.	20	—	8	40
	35	D. P. I. Cernatescu profesoru sî dep.	20	—	8	40
		Latulu	3078	—	1292	76
	36	D. V. Obedeanu profesoru sî dep.	23	50	9	87
	37	D. S. Nicolau dep.	10	—	4	20
	38	„ A. Zeucianu dep	20	—	8	40
	39	„ Petru P. Carpu deputatu . . .	20	—	8	40
	40	D. Georgiu Miculescu deputatu . .	40		16	80
	41	D. Iancu Stragescu deputatu . . .	11	75	4	94
	42	D. Nocolau Tataranu deputatu . . .	11	—	8	40
	43	D. Petru Ciuc'a dep.	20	—	8	40
	44	D. Iancu Negura dep.	11	75	4	93
4	45	D. I. C. Massimu d-sea profesoru sî rectore la Gimnasiulu St. Sav'a .	40	—	16	80
	46	D. A. Roques prof.	10		4	20
	47	„ A. Baronescu prof.	20	—	8	40
	48	„ Ath. Tanasescu profesoru . . .	10	—	4	20
	49	D. Beniaminu Catulescu profesoru	10		4	20
	50	D T. Ciocanelu prof.	10		4	20
	51	D. Buchholzer provisore.	10	—	4	20
	52	„ M. G. Iacomi profesoru	8	—	3	36
	53	D. I. Colocotides profesoru . . .	4	—	1	68
	54	D. Christ. T. Popescu prof.	40	—	16	80
	55	D. Dr. Ioann Dragomiru prof.	40 11	— 75	16 4	80 94
	56	D. Z. Herescu prof.	8	—	3	36
	57	„ B. Stelescu prof.				
	58	„ C. Erbiceanu profesoru	11	75	4	93
	59	D. I. I. Enacianu profesoru . . .	11	75	4	94
	60	D. I. Anton Limburg prof. . . .	11	—	4	62
	61	D. C. Stancescu profesoru	11	75	4	93
	62	Dlu D. Ananescu profesoru	11	75	4	94
	63	D. M. Drocu Barcianu secretariu	4	50	1	89
	64	D. Z. Ionescu pedagogu. . . .	4	—	1	68
5	65	D. Andreiu F. Nestoru dela D-sea profesoru sî rect. gimn. Mateiu Basarabu	20	—	8	40
	66	D. Ieremia Circ'a profesoru . . .	11	75	4	93
	67	D. Secicari Vausile profesore	35	25	14	80
	68	D. Elia Angelescu profesoru	20	—	8	40
		Latulu	3630	25	1524	70
	69	Dlu Ioane Badilescu profesoru	20	—	8	40
	70	D. I. Riorianu prof.	20	—	8	40
	71	D. A. F. Robescu	11	75	4	94
	72	D. I. C. Radulescianu prof.	11	75	4	94
	73	D. I. Petrariu prof.	11	75	4	93
	74	D. A. C. Comanescu profesoru	20	—	8	40
	75	D. C. F. Robescu profesore	20	—	8	40
	76	D. Cost. Recianulu prof.	37	—	54	40
	77	D. unu anonimu profesoru	11	75	8	94
6	78	D. L. Calacianu dela d-sea rectorele Seminariului Buzeu	20	—	8	40
	79	Présânti'a Sea Dionisiu Episcopulu Buzeului (sî 100 cârti ce va tramite dupa acést'a)	40	—	16	80
	80	Pré sânti'a Sea Iosifu Episcopulu Husiloru	20	—	8	40
	81	Dlu Dimitriu Vlaiculescu preotu institutore la Buzeu	10	—	4	20
7	82	D. Alessandru Cretiescu dela d-sea Consiliariu la curtea casativa	23	50	9	87
	83	D. C. E. Schin'a procuroru	11	75	4	94
	84	D. Gr. Filitis membru curtiei cas.	11	75	4	93
	85	D. A. Cantacuzénu membru curtiei de cassatiune	20	—	8	40
	86	D. D. P. Viorianu functiunariu	11	75	4	94
	87	D. St. Sileonu funct.	20	—	8	40
	88	D. M. Petrescu func	20	—	8	40
	89	unu anonimu funct.	10	—	4	20
	90	D. Const. Eraclide membru curtiei casative	11	75	4	94
8	91	D. Petru Popescu dela d-sea profesore direct. gimn. Lazaru	20	—	8	40
	92	D. Michailescu prof.	10	—	4	20
	93	D. G. S. Popescu prof. de desemnu	20	—	8	40
	94	D. F. Bonans prof. in limb'a francesa	4	50	1	89
9	95	D N. Ioanescu Senatoru	—	—	—	—
	96	D. Teodoru Latesiu deputatu	11	75	4	93
	97	D. Nicolau Drossu Senatoru	20	—	8	40
	98	D. Iorgu Gâlc'a dep.	11	75	4	94
10	99	D. Andreiu Adamescu d-sea functiunariu in retragere	20	—	8	40
		Latulu	4142	75	1739	97
	100	Dlu Petru Georgianu functiunariu in retragre	11	75	4	93
11	101	D. N G. Slatineanu D sea proprietariu	40	—	16	80
12	102	Dlu Georgiu Vernescu dela d-sea advocatu	60	—	25	20
	103	D. Iorgulescu proprietariu	23	50	9	87
	104	D. Mantu Rufu proprietariu	20	—	8	40
	105	D. Demetriu Ghic'a proprietariu	60	—	25	20
	106	D. Ioann Cantacuzino propr.	60	—	25	20
	107	D. Georgiu Maghieru proprietariu	40	—	16	80
	107	D. D. Cariagdi propr.	40	—	16	80
	109	D. I. Sivimu propr.	20	—	8	40
	110	„ D. Giani propr.	46	50	19	51
	111	D. B. Bellu propr.	69	—	29	—
	112	„ C. Philipescu „	40	—	16	80
13	113	unu anonimu „	1	—	—	42
	114	D. A. Bozianu dela domnésca functiunare la directiunea financiaria	40	—	16	80
	115	D. B. B. Nicolescu	11	75	4	94
	116	„ D. a Danielopolo	5	87	2	50
	117	„ I. C. Petrescu	4	44	1	86
	118	„ G I. Galesiescu	10	—	4	20
	119	„ Nicolae N. Babescu	16	20	6	70
	120	„ G. Petrescu	3	35	1	45
	121	„ M. Antonescu	2	50	1	5
	122	„ Gr. Racinescu	1	68	—	70
	123	„ G. Culescu	1	68	—	70
	124	„ C. Pinalovu	1	15	—	50
	125	„ O. Gregorescu	4	44	1	86
	126	„ T. F. Potoceanu	3	70	1	56
	127	„ Bartolomeu	2	50	1	5
	128	„ Angelescu	1	68	—	70
	128	„ N. T. Stefanescu	1	68	—	70
	130	„ St. Fliescu	—	84	—	35
	131	„ Besarabu	1	68	—	70
		Latulu	4789	64	2011	62
	132	D. functiunariu la directiunea financiaria. Dlu Georgescu	1	68	—	70
	133	„ Vanilescu	1	68	—	70
	134	„ I. Odobescu	4	44	1	86
	135	„ Nocol. Papadupulo	—	90	—	40
	136	„ A. Mamuianu	2	50	1	5
	137	„ G A. Bojeru	7	50	3	15
	138	„ Paraschivu Bozianu	6	16	2	60
		Sum'a:	4814	50	2022	18

(Va urmá)

Avisare.

Escelsulu c. r. Ministeriu de resbelu alu Imperiului dupa rescriptulu seu din 28 Octomvre 1868 Sect. 13 Nr. 4276 voiesce recuisitele trebuincióse pentru imbracarea sî inarmarea armatei c. r. a sî le castigá pre calea industriei private, si pentru aceea inca acum a mijlocí aprovisionarea unei pârti a recuisiteloru cerute pentru anulu administrativu 1869 prin oferte.

Minimulu ofertului are a cuprinde:

Grup'a I.

20,000 bucâti de peptari cu maneci din panure vineta inchise, 10,000 bucâti pantaloni vineti pentru infanteri'a germana, 10,000 bucâti pantaloni vineti pentru infanteri'a graniciara, 10,000 bucâti cióreci vineti cu sînóre pentru infanteri'a ungara.

Grup'a II.

50,000 parechi de schimburi pentru barbati, constatatóre de chiemesi sî ismene.

Grup'a III.

26,800 parechi de caltiuni comuni.

Publicarea pentru ofertele aceste, unde se voru espune modalitatele, va esî in gazet'a „Hermannstädter Zeitung“ din 11—14. 18 Nov. Nr. 269 272 sî 275. Asemenea suntu provediute cu esemplarie din publicarea acést'a camerile mercantile sî industriarie, sî comissiunile de montura prin esc. Ministeriu de resbelu alu Imperiului.

Publicarea acést'a s'a comunicatu sî cu magistratele din Sabiiu, Clusiu, Brasiovu, Alb'a-Julia, Seghisióra, Mediasiu, Orestel, Sebesiu, Bistritia, Mar. Osiorheiu, Reghinulu sasescu, K. Osiorrheiu, cu oficiolatele comitatense din Elisabethopole, Aiudu, Turd'a, Dees, cu oficiolatele districtuale din Fagarasiu sî Naseudu, cu oficiolatulu scaunale din Odorheiu sî in urma cu oficiulu comunale din Cisnadie, unde sa póte vede.

Comissiunele de montura indeosebi a primitu insercinarea, mustrele, sî modelele de croitu, precumu sî descrierile speciali privitóre la qualitatea sî confectiunea articliloru de liferatu asiá sî dividendele materialiloru, sî conspectele despre impartirea dupa classe sî procente ce are observa la fia-care soiu — a le tiené gat'a, cá sa le póta aretá la intreprindietorii liferanti, cari se voru infatisiá.

Ofertele au de a intrá celu multu pâna in 10 Decembre 1868 la Escelsulu c. r. ministeriu de resbelu alu Imperiului.

Dela c. r. comanda generala a tierei in Sabiiu.

Din cause technice neprevediute intârdiatu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 94. ANULU XVI.

Sabiiu, in 17/29 Novembre 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

☞ Fiindu ca se apropia finirea sorocului la prenumeratiunea protocolului sî acteloru Congresului nostru natiunalu românu bisericescu, ceea ce s'au prefiptu cu 1 fl. v. a. pentru aceea se face cunoscutu acum ca dupa 1-lea Decembre a. c. pretiulu unui esemplariu din protocolulu sî actele Congresului va costá 1 fl sî 50 xr. v. a.

Sabiiu, 9 Novembre 1868.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Evenemintе politice.

Cartea rosîa asternuta delegatiuniloru cuprinde tóte evenemintele mai insemnate ale monarchiei austro-unguresci, cari se referescu la afaceri esterne, incependu dela sessiunea trecuta a delegatiuniloru pâna in dîu'a de astadi. Cartea se imparte in introducere ; afaceri nemtiesci, afaceri schleswigiane; spaniole ; orientale ; negotiâri cu curi'a papale sî documente 139 la numeru. Câtu despre cele orientale, indreptâmu pre cetitori la cele ce publicâmu pre largu mai la vale.

Diet'a Ungariei lucra acum din tóte puterile. Se vorbiá, ca regimulu a avutu de cugetu a prelungí sessiunea dietale dela trei la cinci ani. „Pesti Napló“ spune ca ministeriulu de interne a sî vrutu sa astérna unu proiectu in intielesulu acest'a, dara ins'asi drépt'a s'a dechiaratu contra unui astfeliu de proiectu sî asiá regimulu inca se va lasá de a pasî inaintea dietei cu asiá ce-va.

Dupa Ll. ungurescu s'a tienutu Sambet'a trecute sub presiedinti'a Maj. S. unu consiliu ministeriale, la carele au luatu parte ministri comuni sî cei unguresci sî dintre cei din Cislaitani'a, cei ce se aflau in Bud'a-Pest'a. Obiectulu desbaterei fu bugetulu ministeriului de resbelu, respective reducerea acelui'a dupu câtu numai va fi cu putintia. Ministrulu de resbelu Kuhn s'a aretatu cu totulu neaplecatu la reductiuni, pentru ca dupa cum dîcea densulu, bugetulu e normatu de asiá, incâtu nu se mai póte face nici o reductiune.

Alu doilea obiectu fu legea de inarmare.

Unele dîuarie respandira scirea, ca bar. de Beust va demissiuná din postulu de cancelariu imperiale sî va fi inlocuitu prin contele Andrássy. Acésta scire a datu ansa la temeri, cu deosebire in castrele centralistiloru de óre-cându sa emita articuli fulminanti contra magiariloru ; lucrulu se vede ca nu a avutu altu temeiu decâtu de a se face o sensatiune.

Deputatii Croatiei au intratu in diet'a ungurésea in 24 Novembre nou. Primirea ce a avutu acesti deputati din partea casei deputatiloru a fostu entusiastica. Zsakanovics a salutatu legislatiunea in limb'a croata ; iéra la respunsulu presiedintelui casei deputatiloru, Zsuvics se adreséza cu o cuventare in limb'a magiara. Acest'a dîce intre alte ca deputatii Croatiei voru fi totu-déun'a, acolo, unde va cere aperarea unitâtiei sântei coróne unguresci. Cuventarea, despre carea se dîce ca a fostu unu capu de opera, a fostu aplaudata sî aclamata de eljenuri necurmate.

Deputati români sî doi de alte natiunalitâti cu Macelariu in frunte asternu pre més'a dietei unu proiectu de resolutiune, in care se cere cá sa nu se ia inca la desbatere cestiunea uniunei, fiindu ca Transilvani'a si-are inca guvernulu seu propriu sî legislatiunea sea propria. Deci sa se asculte mai intâiu sî Transilvani'a asupr'a acestei cestiuni. Cas'a decide cá acestu proiectu sa se tiparésca.

Pentru ca suntemu la, sî vorbimu despre diet'a Ungariei sa inregistrâmu sî scirea ce o aduce „Wanderer“ despre o crisa in sinulu partidei ce forméza astadi majoritatea dietei. Se vorbesce de formarea unei fractiuni sub conducerea lui Csengery, carea se deosebesce in unele cestiuni de guvernu sî lânga care póte se va alaturá sî Deák. Fractiunea acést'a 'si va intemeiá unu organu propriu, sî déca nu se va puté complaná diferinti'a, se póte intemplá cá sa se alature lânga stâng'a din centru.

Din Boemi'a vine scirea, ca cu inceputulu lunei lui Decemvre se voru delaturá legile martiale pentru ca rapórtele locutiintiei din Prag'a suntu favorabile.

— Cautându la cele din afara, mai intâiu dâmu de sciri, cari se referescu la Romani'a.

Dîuarie din Vien'a primescu sciri din Pest'a, ca in adeveru 6000 de prussiani s'au dusu in Romani'a sub pretestu, ca au sa fia intrebuintiati la lucrârile drumului de feru ; in realitate insa se insîra in armat'a româna sî capata pâna de cele mai inalte graduri de oficieri. Acesti'a dîcu acele dîuarie voru aflá drumulu sî câtra Transilvani'a. Sî apoi mai adaugu ca inspectiunéza puncte strategice la pólele carpatiloru. De adeverulu la asemenea sciri voru stá bune acele dîuarie, cari le aducu in origine, pentru ca ne tememu cá sa nu semene cu cele ce se respandisera de une-dîle pre aici despre importuri de arme. Caracteristicu e, ca dîuaristic'a din Vien'a sî Pest'a pune pretiu mare pre astfeliu pe sciri sî scrie sî articuli din cari se aru vedé ca suntu evenemintе seriose in apropiare.

„N. Fr. Bl.“ aduce in nrulu de Marti (24 Nov.) unu articulu cam de cuprinsulu urmatoriu: Prussi'a erá aceea carea vrea cá punctulu de gravitatiune alu Austriei sa se stramute la Bud'a sî sa ia (Austri'a) apoi missiunea asupra-si de a cultivá Orientele. Acum se vede ca Prussi'a nici atât'a nu vrea sa mai recunósca Austriei, de cându crede pentru sine de o necessitate neincungiurabile trecerea preste marginile pâcei dela Prag'a pentru de a se puté estinde mai departe domni'a prussiana. De aceea o corespundintia din Berlinu tramisa la „Weser Ztg.“ face din Austri'a o agitatoria sî turburatória de pace, in acela-si tempu cându ins'asi redactiunea acelui dîuariu descrie tendintiele regimului romanescu in unu modu cumu le aru puté in buna credintia descrie cineva in Austri'a. Articululu constatéza apoi intrarea unei multime de arme 25—30,000 pusci, cari prin mijlocirea regelui prussianu la imperatulu Russiei, au trecutu prin Russi'a sî dîce ca faptele aceste dovedescu din destulu câtu se intereséza Prussi'a de cele ce se intempla in Romani'a sî cum merge cea dintâiu mâna in mâna cu Russi'a sî pre lânga tóte aceste se face imputare baronului de Beust, câci nu astépta cu ochii inchisi pâna va vení pericululu incâtu sa nu se mai póta ferí de elu. Acést'a sémana cu imputârile ce se faceau Austriei in 1866, dîcendu ca Austri'a arméza pré multu.

In legatura cu aceste sa punemu unele din cele ce ne aducu dîuariele din Bucuresci in dîlele din urma. „Românulu“ in unu articulu conducatoriu, dupa ce polemiséza cu „Terra“ sî „Press'a“, provóca pre amicii sei dela guvernu sa se retraga, cá se nu mai dea ansa opositiunei de a-lu denunciá ca duce tiér'a la perire sî prin agitatiuni de feliulu acest'a sa nu se provóce invasiune. In altu articulu arata ca e cu neputintia, cá puterile occidentali, cari au versatu sange sî bani in resbelulu din Crimea pentru Romani'a, sa verse iéra sange sî bani de a o sacrificá. Romani'a din partesi nu are nici o politica agresiva, ci va padî seriosu neutralitatea sî o va padî chiaru cu armele in mâna cându aru voí cineva sa o calce. Relatiunile cu Pórt'a sa se strice, nu a fostu nici odata in traditiunile politice a le Romaniei, sî déca s'a intemplatu vre o data, a fostu numai cá sa o chiame pre Pórt'a la respectarea tratateloru stipulate intre acést'a sî Romani'a.

Cea mai mare curiositate ne sternesce provocarea facuta din partea „Romanului“ amiciloru sei politici, cá sa se retraga dela guvernu sî cu deosebire urmârile ce le voru avé acésta provocare.

In ministeriulu Romaniei s'a fâcutu schimbare ca min. Arion a trecutu dela justitia la interne, sî la justitia e denumitu Iraclide. C. A. Rosetti e alesu cá primariu in Bucuresci.

Cartea rosîa.

Afacerile din orientu.

Déca starea lucruriloru din imperiulu otomanu au impusu in anulu trecutu sî in lunile cele dintâiu ale anului acestui'a imperiului Maj. Sele Sultanului nisce esaminâri grele sî déca lupt'a au fostu in unele locuri ale imperiului asiá de amenintiatóre, incâtu avea lipsa in continuu de puteri opositiunali, cá sa sustiena independinti'a sî intregitatea imperiului turcescu nevatemata, pre atunci evenemintе seriose au produsu in vér'a an. 1868 in starea lui de pâna acum o schimbare, care in cele esterióre nu e prea amenintiatória, dara in esenti'a ei e démna de considerare.

Lupt'a de pre insul'a Cret'a au luatu in decursulu verei mai multu unu caracteru eronicu.

Turci'a si-au fostu luatu de problema, de a impedecá sa nu se latiésca ostilitâtile pre unu terenu mai estinsu, sî de a lucrá câtu se póte pentru reintórcerea Cretensiloru fugiti.

Fiindu ca sî incercarea unei bande inarmate, de a produce insurectiune in Bulgari'a, fu nimicita prin mesurile ce le luase imperiulu turcescu cu tóta strictetí'a, preste totu nu se incinge nici intr'unu locu o lupta deschisa sî mare ; cu tóte acestea insa se afla in relatiunile peninsulei Balcanice materia de ajunsu pentru o crisa continua, care, abstragendu dela pericululu, ce s'aru nasce de ací pentru pacea européna, chiaru sî pentru aceea nu e de doritu, pentru ca prin acést'a se creaza inpedimente, cari ingreunéza neintreruptu nisuinti'a Regimului Maj. Sele Sultanului, de a progresá pre câmpulu reformei sî de a putea realisá desvoltarea mîjlóceloru materiale sî morale ale imperiului.

Tóte acestea impregiurâri au atrasu firesce in mesura mare sî atentiunea regimului Maj. Sele imp. sî reg. Apostolice.

Dupa indatoririle dreptului popóreloru, cari amesuratu articulului 7 din tractatulu de pace din Parisu au radicatu observarea independintiei sî integritâtiei teritoaiale a imperiului otomanu la o cestiune a interesului comunu, ori-ce incercare de a conturbá volnicesce imperiulu balcanu, s'aru priví de unu evenimentu plinu de urmâri grele pentru pacea européna ; evenimentulu acest'a trebuie sa atinga cu deosebire pre monarchi'a Maj. Sele imp. reg. apostolice cá pre un'a dintre puterile participatóre.

Deci déca dejá evenemintele acelea cari, s'au intemplatu in provinciele cele mai indepartate ale imperiului turcescu, au fostu de mare insemnatate pentru monarchi'a austro-ungurésca, cu atât'a mai multu au trebuitu sa se intemple acést'a, candu erá sa se ivésca periculu unei loviri violente séu alu unei miscâri indreptate asupr'a sguduirei drepturiloru Sultanului, ceea ce erá sa se intemple in pârtile acele ale imperiului turcescu, care fiindu nemijlocitu invecinate cu tierile Maj. Sele imp. reg. Apostolice, sustienu cu cestea din urma unu comercia viu, sî asiá dara ori-ce conturbare séu schimbare a relatiuniloru monarchiei trebuie sa aiba influintia sî asupr’a relatiuniloru ei interne.

Pentru aceea tóte concessiunile acelea, — care se reducu la formarea sî desvoltarea interna a pârtiloru acelor’a din imperiulu otomanu, cari jacu mai aprópe de noi sî suntu acomodate, de a inaintá binele materiale sî morale alu acelor’a sî carí prin inmultirea increderei in intentiunile portiei, inadusiescu totu odata incercârile aperârei de sine pline de desperare, — trebuie sa provóce participarea cea mai sincera sî spriginulu celu mai caldurosu alu regimului M. Sele imp. sî reg. apost.

In privinti’a acést’a s’a pututu constatá prin esperiintia; ca chiaru Maj. Sea Sultanulu sî barbatii lui de statu au trebuitu sa vina la convingerea aceea, ca déca aru succede, a se aduce nesuintiele sî interesele provincieloru loru intr’o legatura intima cu drepturile suverane ale portiei, atunci s’aru putea fundá in deslegarea acést’a spriginulu celu mai puternicu sî garanti’a cea mai sigura pentru viitoriulu Turciei.

Evenemintele din Serbi’a sî urmârile loru intaresca parerea acést’a.

Interesulu, ce’lu are monarchi’a austro-ungurésca la desvoltarea cea pacinica sî prosperitóre a tuturoru puteriloru acelor’a, care suntu de a se privî cá factórii cei mai insemnati in formarea fiitóre a imperiului otomanu, fù atinsu in decursulu verei prin evenimentulu acel’a sgduitoriu, carele au smulsu pre principele Michailu Obrenoviciu din tiér’a sea Serbi’a avea de a multiamí gubernarei celei seriôse sî secure a principelui seu luminatu o era mai cu seama liniscitóre sî cu progresu roditoriu.

Sfîrsitulu celu cumplitu alu acestui principe aru fi pututu aduce usioru unu periclu mare pentru Serbi’a sî numai purtarea cea plina de tactu a natiunei serbesci au pututu impedecá, cá tiér’a sa nu fia impinsa prin catastrof’a, de care fu lovita pre neasteptate, in o anarchia nimicitóre.

Adunarea representatiunei poporului, cunoscendu pré bine, ce e mai intaiu de facutu fatia cu o perdere asiá grava, sau nesuitu, a da puterei publice din tiéra câtu mai curendu garanti’a cea mai tare a securitâtiei legitime, prochiamându pre succesorulu, ce avea sa urmeze dupa dreptulu de ereditate, de principe, carele fâra amenare fu intaritu de puterea suzerana, eara sub timpulu minorenitâtiei sele, duce cârm’a unulu dintre barbatii cei mai insemnati din tiéra, carele e alesu de consiliariu in regentia.

Regimulu Maj. Sele Imperatului sî Regelui au pututu intielege cu viua multiamire, ca sultanulu stimându cu adeveratu insemnatatea cea mare sî alipirea, ce o are natiunea serbésca câtra dreptulu de ereditate a familiei principelui seu, au impartasîtu fâra amanare sanctionarea, prin carea au datu unu documentu nou despre increderea sea, unu documentu, care va fi in stare, a intari sî mai multu basele relatiuniloru adeverate intre Serbi’a sî inalt’a pórta, carea a dispusu sa easa trupele turcesci din Belgradu.

Comunicatiunea amicale cu tierile vecine, ce au esistatu totudeuna intre regimulu Maj. Sele imp. sî reg Apostolice sî intre principele Michailu, s’a sustienutu fâra conturbare sî cu regenti’a principelui Milan, sî acést’a pune, in consonantia cu pré inaltele opiniuni ale Maj. Sele, pretiulu celu mai mare intr’aceea, sa documenteze: ca imperiulu austro-ungurescu e amiculu celu mai sinceru sî mai neinteresatu alu Serbiei; pentru aceea respira sî relatiunile imprumutate spiritulu unei preveniri sincere sî amicali, sî tocmai acum’a se facu negotiatiuni, cari o sa aduca pentru regularea, ce o doresc amendoua tierile invecinate, unu sîru de afaceri insemnate de natura politico-comerciale sî judiciale.

Sî cu regimulu Principateloru unite din Moldo-Romani’a s’a inceputu inca de multu negotiatiuni, cari aveau de problema a ordiná in intielegere imprumutata mai multe afaceri nesigure de interesu comercialu sî administrativu. Regimulu Maj. Sele imp. reg. Apostolice s’a nesiuitu totudéun’a, a-si indreptá atentiunea cea mai viua asupra objecteloru acestor’a, cá sî prin acést’a se dea unu documentu nou, ca ea nu a incetatu nice odata a pune unu pretiu mare pre comunicatiunea amicale cu guvernulu Principelui Carolu sî au fostu totudéun’a gat’a a incepe consultârile dorite, cunoscendu pré bine, ca regularea afaceriloru acestor’a póte inaintá cu efe tu sustienerea sî intarirea relatiuniloru amicali intre aceste doue tieri vecine, cari suntu legate un’a de alt’a prin atâtea interese imprumutate.

Cu indestulire póte amintí regimulu Maj. Sele, ca unele dintre afacerile acestea sau deslegatu cu succesu favoritoriu. Decisiunile conferintiei despre tarifele Telegrafului suntu dejá ratificate.

Conventiunea postale in principatele Danubiane e aprópe de ase incepe; de asemená se sfatuescu pentru impreunarea drumuriloru de feru austro-magiare cu liniele projectate in principatele danubiene sî guvernulu Maj. Sele ’si da tóta silinti’a, de a delaturá din parte-si ori ce impedecâri spre a inlesní comunicatiunea relatiuniloru directe de negotiu.

Ce se atinge de jurisdictiunea consulara, acésta cestiune prea momentósa se esamininéza cu deadinsu sî se va deslegá cu atâtu mai curendu definitivu sî amesuratu relatiuniloru judiciarie din Principate, cu catu aceea-si cestiune au atrasu asupra-sî atentiunea tuturoru puteriloru sî au datu ansa la pertractâri seriése sî fundamentali. Insemnatatea sî estensiunea cea mare a relatiuniloru de negotiu, numerulu celu mare alu suditiloru sî patronatiloru monarchiei austro-magiare din Principate facu acésta cestiune fórte grava.

Guvernulu Maj Séle s’a invoitu cu guvernulu moldo-românu in principiu, ca e de lipsa o regulare a jurisdictiunei consulare, insa nu potu incheiá acésta afacere asia grabnicu fara a vatamá interesele comerciali ale Monarchiei sî fâra a causá prin acést’a o confusiune intre negutiatorime. —

Guvernulu i-si da insa silintia de a aflá besea unei conventiuni in privinti’a acést’a sî nu se indoiesce ca atunci cându referintiele judiciare in principatele danubiane voru da garanti suficiente de o procedura regulata de dreptu, se va deslegá sî acésta cestiune cu invoirea ambeloru pârti. In decursulu verei venira mai multe casuri inainte, in care guvernulu moldo-românu nu a corespunsu la inceputu cerintieloru nóstre in urm’a unei proceduri arbitrare sî a raporturiloru lipsite de adeveru a unoru jurisdictiuni subordinate. Guvernulu Maj. Sele póte insa afirmá cu multiamire, ca in tóte acestea casuri parerile séle in fine fura recunoscute de guvernulu principateloru danubiane cá corespundietóre adeverului sî basate pre dreptu. — Netoleranti’a religiósa a unoru clase din populatiunea Moldo româna a fostu caus’a aceloru escesuri deplorabile, care au eruptu in unele cetâti sî sate in contra jidoviloru sî care au oferitu unu esemplu penibilu de volnicie sî infamatu prin desaprobarea lumei civilisate.

Nu numai din punctu de vedere alu umanitâti ci sî pentru ca intre cei daunati se aflau suditi de ai Maj. Séle, li sau facutu de oficiu consuliloru cesaro regesti de a intreveni la guvernulu principelui pentru apararea celoru persecutati sî pentru desdaunarea celoru ce suferise paguba, sî cu deosebire acestei influintie a loru, la care fura ajutorati sî de câtra consulii Franciei, Englterei sî a Federatiunei germâne nordice, este de a se multiamí desdaunarea celoru persecutati.

Nu se póte trece cu vederea, ba trebuie amintitu cu multiamire, ca chiaru sî regimulu principelui nu a pututu denegá, ci a recunoscutu purtarea cea precauta a consuliloru nostri, cari in afacerea acést’a durerósa au aratatu intr’adeveru nisce fapte necontestabile.

Prin invasiunea din Iulie anului curente prin trupele de voluntari inarmati organisate pre teritoriulu Moldo-Romaniei, cari au intratu in Bulgari’a, sau produsu o fapta de mare insemnatate pentru durarea relatiuniloru celoru bune intre inalt’a pórta sî intre regimulu Principateloru unite. Numerulu celu propotionalminte micu alu voluntariloru nu au pututu sguduí in provinci’a acést’a puterile sî autoritatea regimului turcescu sî inserectiunea intentionata a Bulgariei au fostu nimicita cu totulu prin energi’a cea mare a mesuriloru, ce le au luatu guvernulu de acolo sî prin neparticiparea poporatiunei bulgare; insa cu tóte acestea nu se póte trage la indoiala, ca lasitatea, cu care au purcesu regimulu Principateloru dunarene, pentru de a impedecá formarea trupeloru de voluntari, pare ca e acomodata a insuflá temere, ca óre are regimulu principelui o vointia sincera, ba — presupunendu acést’a — cá óre are inca fatia cu sensatiunea cea escitata din tiéra puterea, pentru de a sustiené câtra pórta relatiunea aceea neconturbata, carea cá basea essistintiei statului Principateloru unite din Moldov’a sî Romani’a au fostu conditionata de tractate solemne sî anume prin art. 22. sî 25 a pâcei din Parisu din an. 1856 sî au fostu incuviintiata prin puterile, cari au subscrisu tractulu acest’a.

Evenementulu in urma amintitu ne earta, a primi indoiél’a acést’a de fundata; esistinti’a faptei acestei’a singure aru fi de ajunsu, de a escitá in mesura mare temerea puteriloru; dara insemnatatea acestei fapte se maresce inca prin colectiunea de arme, ce s’au intreprinsu de unu timpu indelungatu cu o iutiéla precipitata, sî prin ordonarea mesuriloru militare, care nu stau in relatiunea aceea cu problem’a aparârei interne, precumu e precisata acést’a in art. 26 a tractului de pace din Parisu, sî pentru aceea intrece lips’a adeverata sî justificata a unei tieri. care nu este amenintiata de nici o parte sî care afara de acestea e protegiatu prin garanti’a puteriloru in contr’a fiacârui atacu din ori ce directiune.

Pericululu, ce se creaza prin starea acést’a a lucrului, aru trebui sa-lu observe sî regimulu Principateloru dunarene; pericululu acest’a aru putea fi amenintiatoriu tocmai pentru desvoltarea fruptifera a tieriloru acestor’a, pentru ca prin sguduirea positiunei loru basate pre tractatele internationale se lipsescu chiaru de privilegiile, ce emanéza din tractatele amintite, fâra de care nu le va succede nici odata, de a intemeiá asi’a liberu desvoltarea sî intarirea libertâtiei loru interne sî prosperarea locuitoriloru, precumu o potu face acést’a in positi’a presinta.

Deallmintrea regimulu Maj. Séle imp. sî reg. Apostolice e de parte de cugetulu, de a deduce din miscarea cea viua care se ivesce in Principatele dunarene, o temere justificata, ca conturbâri violente aru amenintiá nemijlocitu positiunea loru, ce o au dupa tractatu fatia cu pórt’a, séu cu relatiunile tieriloru vecine, dara elu (regimulu) e convinsu pre deplinu, câtu e de lipsa, a urmari cu atentiune desvoltarea stârei lucruriloru la marginile nóstre, sî regimulu Maj. Séle va fi condusu la implinirea datorintiei sele numai de consideratiunile acelea, cari le pretinde servarea dignitâtiei sî securitâtiei monarchiei, scutulu suditiloru statului sî sustienerea indatoririloru acelor’a, la cari s’au invoitu prin tractate.

Diet’a Ungariei.

In siedinti’a di 15 Novembre, carea au fostu scurta sî nu pré frecuentata sau cetitu, dupa incurgerea unoru petitiuni, atrei’a óra projectulu de lege in caus’a inarticularei legei privitóre la complanarea croato-ungurésca, care se primesce in Siedinti’a (casei de susu) din 16 Novembre, fâra nici o modificatiune. Totu in siedinti’a acést’a se primesce sî legea privitóre la drumulu de feru Aradu—Timisiór’a.

Dupa o discussiune mai indelungata se primesce propunerea lui Tomcsányi, sa se ia la protocolu dorinti’a comissiunei, cá regimulu sa pórte de grija, sa se aduca lini’a Tissiana in legatura cu Pest’a.

Siedinti’a (casei de josu) din 16 Novembre. Ministrulu de culte Eölvös asterne unu projectu de lege privitoriu la processele divortiali in casatorie mestecate, sî altulu despre imatricularea archiepiscopiei gr. cat din Alb’a-Iuli’a sî a episcopiei din Lugosiu sî Gherl’a.

Dupa unele interpelatiuni urméza la ordinea dilei budgetulu ministrului de justitia, care dupa unele discussiuni se primesce neschimbatu.

In siedinti’a dela 17 Nov. (cas’a de josu) róga presiedintele pre ministrulu de interne sa aduca Majest. Sele Reginei omagiele casei, cu ocasiunea onomasticei M. Sele. Se primesce neschimbata tarif’a vamale dalmatiana; iéra elaboratulu regulamentului casei se indreptá la sectiuni.

In siedinti’a din 18 Nov. (cas’a de josu) se primescu proiectele de lege pentru darea personale, de consumulu cârnei sî alu vinului sî bugetulu ministeriului de comerciu.

In siedinti’a din 19. Nov. (cas’a de josu) asterne ministrulu presiedinte elaboratulu complanare intre Ungari’a sî Croati’a sî in numele ministrului de comunicatiune unu proiectu de lege pentru drumulu de feru Oradea-mare-Clusiu-Brasiovu. Projectulu de lege pentru instructiunea popularia se primesce in desbaterea generale sî in cea speciale pâna la § 19.

Ce-va despre conferintiele invetiatoresci.

Este constatatu pâna la evidintia, ca marile fenomene ale naturei; ca marile miscaminte ale lumei; ca intregu universulu cu tóte elementele, ce lu compunu nu-si urméza calea sea asiá numai din intemplare: ci tóte stau sub intielépt'a conducere a creatoriului! Tóte apuca pre drumuri diferite cá sub priveghierea divina sa ajunga frumosulu destinu generalu, pentru care fura create!

Déca dara fia-care fiintia este creata pentru unu anumitu scopu; cu atâtu mai vertosu omulu: cu câtu elu este fiinti'a aceea, despre care se dice, ca fu zidita dupa tipulu sî asemenarea lui Dumnedieu!

Sî dara chiamarea omului pre pamentu nu se gasesce numai in a cugetá, sa ajunga destinulu generalu alu omenimei: ci elu si are sî chiamarea sea speciala in lumea acést'a, prin mijlocirea cârei'a sa ajunga frumosulu destinu generalu.

Dumnedieu da omului aplecare spre cutare chiamare, spre cutare cariera. Dumnedieu este, care-i da sî putere in mesura satisfacatória pentru de a imbratisiá o cariera, dandu-i ocasiune chiaru a-si desfasiurá aceste dispositiuni sî puteri in modulu necesariu. Aterna dara dela respectivii individi a-si provoá interesele, ce reclama chiamarea loru; câci este pré adeverata urmatórea asertiune: „in ce mesura se va interesá omulu de carier'a, ce a imbratisiatu: in aceeasi mesura merge progresându fâra stagnare“ — sî viceverse. — Sî cu câtu cine-va 'sî vede mai tare de plugulu seu: cu atâtu pamentulu ce elu lucréza, este in stare de a produce fructele cele mai nobile!

Dara sa lasâmu generalitâtile sî sa vorbimu mai detaiatu. Lasandu la o parte cele-lalte drumuri, pre cari ajunge omenimea tint'a sea finala, me voiu marginí in a atinge ce-va despre chiamarea nóstra invetiatorésca. Déca este vorb'a, ca fia-care omu trebuie sa mérga progresându in carier'a, ce a imbratisiatu: cu câtu mai vertosu invetiatoriulu? Câci importanti'a chiemârei sele este cuprinsa in sânt'a missiune de a regenerá marea societate omenésca in genere, sî natiunea, de care apartiene, in specie! — Elu imbratisiandu asta chiamare sî alege totu odata sî cea mai grea sî mai alésa cariera, din câte a lasatu bunulu Dumnedieu pre globulu terestru; fiindu ca elu are de a dá familiei, bisericei, statului sî natiunei barbati apti pentru chiemarea, ce i ascépta in viétia; sî apoi maiestri'a, de a cresce pre omu, este sî cea mai grea!!

O mare problema acést'a, dela a cârei resólvere este conditiunata fericirea populiloru!

Din cele dîse pâna aici apriatu se vede, câte cunoscintie, câte invetiaturi, câta esperintia de lume se cere dela unu invetiatoriu pentru de a corespunde chiamârei sele mecaru sî in parte? De aceea dara invetiatoriului sub nici unu cuventu nu-i este iertatu sa fia statiunariu in calea sea: ci elu trebuie sa tinda necontenitu totu la mai mare perfectiune a caracterului seu, a cunoscintieloru sele, sî a metodei instructive; câci vastulu câmpu alu pedagogiei este de o estensiune imensa, care merge pâna la infinitu. Sî chiaru din punctulu de vedere alu importantiei asupr'a celoru dîse invetiatoriulu are lipsa de a-si castigá societatea sî amiciti'a barbatiloru competenti, câci cu câtu este unu invetiatoriu mai tineru in carier'a sea; cu atâtu elu mai multu trebuie sa caute societatea ómeniloru mai versati decâtu elu in specialitatea din cestiune.

De altmintrea se gasescu sî invetiatori de acei'a, cari se indestuléza cu sine; iubescu singuratatea; se ingamfa in ceea ce sciu; vorbescu despre ori ce lucru cu destula usiurintia fâra de a se aprofundá in launtrulu lui; facu conclussiuni fâra destulu tactu, sî cari-si tienu de rusine a imprumutá dela altii vre-o invetiatura! Din contra unu invetiatoriu modestu, doritoriu de a invetiá, care este convinsu, ca inca are multe de a invetiá, multe de a indreptá sî care vrea necontenitu sa studieze sî sa priméesca lectiuni instructive dela altii, se nisuiesce — pre câtu-lu iérta impregiurârile — a fi in societatea acelor'a, cari sciu mai multe decâtu elu, cari au esacte cunoscintie speciali despre unu anumitu lucru, despre unu anumitu obiectu.

De cea mai mare importantia suntu in acésta directiune conferintiele nóstre invetiatoresci; câci ele suntu menite d'a pune scól'a in strinsa legatura cu adeveratii ei representanti — sî astufeliu ai dá aceleia-si adeverat'a viétia sî interna si esterna.

Conferintiele au de scopu a adunà pre invetiatori intr'unu corpu moralu plinu de viétia, pentrucá singuraticii membrii sa se puna in referintie reciproce de amicitia, de dragoste, de iubire fratiésca sî astufeliu sentiului de onóre alu stârei loru sa i dea adeverat'a viétia; adeverat'a onóre; adeveratulu respectu; adeveratulu caracteru, cari tóte au d'a produce unu astufeliu de efectu, ce nu se póte asemená cu unu efectu ce l'aru produce vero lege disciplinaria.

— Vine acumu ponderós'a intrebare: cum sa se constituiésca adunarea; modulu conducerei; objectele sî modulu desbaterei acelorasi?

Mi permitu iubite lectore! de a atinge aste inportante intrebâri macaru sî in liniamente generali; câci resolverea din tóte puncturile de vedere a acestoru importante intrebâri de celu mai imensu cuprinsu, este reservata celoru mai competinti!

Asiá dara:

a) mai nainte de tóte sa se ié in vedere posibilitatea dea se adunà membrii conferintiei fâra d'a intâmpiná obstaculi. Deaceea este consultu, cá invetiatorii din cercurile bisericesci invecinate sa se adune la conferintie odâta séu de dóue ori intr'unu anu.

b) conducerea conferintiei trebuie sa se incredintieze unui astufeliu de individu, care este capabilu nu numai d'a delaturá ori ce indoiéla in cutare cestiune: ci d'a face sî conclusiuni câtu se póte de esacte. Datori'a conducatoriului confer. este d'a ingrigí, cá in decursulu desbateriloru sa domniésca adeveratulu spiritu; — sî déca cineva nu numai pledéza reu in cutare cestiune: ci chiaru se incérca a seduce bun'a opiniune a conferintiei, sa gasesce in dreptu presiedintele alu reflectá pre unulu cà acel'a dându astufeliu adeverat'a cale, pre care trebuie sa umble fâra d'a orbecá in drépt'a sî in stâng'a! Mai departe nici unu membru alu conferintiei sa fia volnicu a vorbí, numai pentru cá sa se afle in vorba, a disputá, numai pentru cá sa se dispute: ci din contra fiacare trebuie sa fia câtu se póte de objectivu fâra d'a intrá in personalitâti, pururea avendu in videre objectivitatea sî tem'a, care se gasesce la curentu.

Elu are d'asî spune parerea sî convingerile sele modestu, francu sî in scurte cuvinte, motivate sî sustienute prin motive sigure sî puterice respectându totuodata sî convingerile colegiloru sei. Vatamârile personali ori sî de alta natura n'au locu nicairea, cu atâtu mai pucinu aici. —

(Va urmá)

Brasiovu, 7/19 Nov. Adunarea generala a Reuniunei femeiloru române. In diu'a onomastica a Maj. Sele imperatesei Elisabet'a, patrón'a Reuniunei, comitetulu impreuna cu mai multe membre ale Reuniunei au asistatu in biseric'a St. Nicolae din Scheiu la servitiulu dumnedieescu, inaltiandu impreuna cu servitorii altariului rogatiuni ferbinti pentru indelung'a viétia a inaltei Patróna sî pentru fericirea intregei case domnitóre.

1. Pela 11 óre a. pr. Dómnele membre ale Reuniunei se adunara in sal'a cea mare a gimnasiului românu gr. or., unde d. presiedinta deschise adunarea generala prin urmatórele cuvinte bine simtite:

„Dómneloru! In diu'a de astadi Reuniunea nóstra pasiesce cu ajutoriulu cerului in alu 19-lea anu alu activitatei sele celei binefacatórie.

Precum in adunârile trecute, asiá si asta data sunteti chiamate, dómneloru, la adunarea generala cu scopu, cu scopu cá sa aflati intru intielesulu statuteloru atâtu despre lucrârile anuali ale comitetului câtu sî mai alesu sporiulu, ce va fi fâcutu Reuniunea nóstra in cursulu anului, ce trece.

Din reportulu, carele vi se va cetí, ve-ti aflá mai de aprópe resultatele lucrârei comitetului. Din tóte insa recomendu atentiunei domniei vóstre starea scóleloru, care se sustienu din veniturile fondului Reuniunei.

Cu privire la resultatele sî folósele, câte se revarsa in sinulu natiunei nóstre din activitatea acestei Reuniunei me simtu indatorata a observá cu o viua mangaiere a inimei mele, ca activitatea nóstra se póte asemana unei ploi calduróse sî line de primavéra, dupa care plantele cele tinere se recorescu sî crescu de siguru, de sî ochiulu omenescu nu le vede crescându.

Condusa de acestu simtiementu ve poftescu, dómneloru! cá sa binevoiti a intrá in drepturile asigurate adunârei generale prin statutele sele, sî asia deschidu siedinti'a intru intielesulu programei pregatite in comitetu sî sub prea inalt'a protectiune a Maiestâtei Sele dómnei sî imperatesei nóstre Elisabet'a, a carei onomastica o serbâmu astadi cá totudeun'a prin inaltiarea ferbinteloru nóstre rugaciuni câtra facatoriulu a tóte pentru indelung'a sî fericit'a viétia a Maiestâtei Sele.

Se traiésca patróna Reuniunei, Imperatésa Elisabet'a!“

La acestea adunarea redicânduse eschiama unu viu sî intreitu „sa traiésca“.

2. Acuma la provocarea presidiului d. actuariu cetesce mai anteiu list'a aceloru dómne române din Brasiovu, care au contribuitu cá membre la fondulu Reuniunei sî pre anulu acum espiratu. Din acést'a se póte constatá cu placere, ca zelulu pentru Reuniune in Brasiovu nu numai ca nu s'a recitu, ci a mai cescutu, câ-ci aflâmu cá membre la finea anului acestuia 75 de dómne române de acî, care au contribuitu la unu locu sum'a de 123 fl. 70 cr.

3. Totu actuariulu cetesce dupa acést'a reportulu despre activitatea in genere a comitetului in decursulu anului 1867/8. Din acést'a se vede, ca comitetulu in cele 8 siedintie ordinarie ale sele a desvoltatu activitatea prescrisa siesi de statutele in trei directiuni:

a) S'a ingrigitu cá zelulu sî interesulu pentru acést'a Reuniune filantropica natiunala sa se intretiena atâtu ací in locu câtu sî in afara. De aceea a aflatu cu cale a recomânda Reuniunea atentiunei binevoitóre a on. publicu atâtu pre calea diurnalisticei (anume prin „Gazet'a Transilvaniei“, cu ocasiunea daruriloru de nou intrate la fondu sî recomendatiunei facute şî Reuniuniloru sorori din Iasi şî Ploiesci) câtu sî prin adrese speciale indreptate câtra persóne sî autoritâti de positiune inalta.

b) A luatu tóte mesurele posibile, cá pre de o parte sa se asigureze sî conserveze fondulu actualu, denumindu-si unu advocatu românu in persón'a dlui Iosifu Puscariu, care a sî avutu bunatate a ingrigí fâra nici o remuneratiune din partea Reuniunei, cá sa se incaseze capitalurile dela debitorii negligenti séu indoielnici; iéra pre de alta parte 'si a pusu tóte puterile, cá se marésca fondulu nu numai prin interesele intrate dela capitaturile imprumutate, ci sî prin contributiuni nóue. In câtu'i a succesu acésta se póte vedé din reportulu detaiatu alu casei.

c) Comitetulu a avutu in cea mai de aprópe privire inflorirea celoru trei scóle de fetitie, care se subventiunéza de câtra Reuniune. De aceee din $\frac{3}{4}$ a intereseloru dela capitaluri (câci numai din acestea póte cheltuí, de óre-ce $\frac{1}{4}$ din interese impreuna cu contributiunile nóue trebuie sa intre dupa statute la fondu) a solvatu in an. scol. 1867/8 pentru scól'a din Brasiovu 400 fl. pentru cea din Blasiu 400 fl. sî pentru cea din Sabiiu 250 fl. v. a. Pentru acést'a insa comitetulu i-si are margaierea a incunosciintiá, ca aceste scoli dupa informatiunile date de domnii inspectori respectivi aducu fructe imbucuratórie, câci in an. scol. espiratu au aflatu instructiune in carte sî lucru de mâna in aceste scoli 75 de copile române serace.

Adunarea luându cunoscintia despre acestu reportu i-si esprima multiamit'a sea pentru acésta activitate a comitetului, urandu-i „sa traiésca!“

4. Dn'a casieritia Mari'a Sacarénu cetesce raportulu seu despre starea actuala a fondului Reuniunei, care reportu se impartasiesce ací in partea sea esentiala, pentru cá sa servésca spre informatiune intregului publicu românu:

Capitalulu de astadi alu Reuniunei este de 30,281 fl. 54$\frac{1}{2}$ cr. v. a. sî constá din 43 obligatiuni private, 13 obligatiuni de statu, 1 losu de Wallenstein sî in bani gat'a aflatori in casa.

Comparandu-se acésta suma cu capitalulu anului trecutu de 29,053 fl 68$\frac{1}{2}$ cr. se vede, ca in anulu acest'a a sporitu capitalulu Reuniunei cu 1227 fl. 86 xr., prin urmare cu 654 fl. 73 xr. mai multi cá in anulu trecutu.

Acestu sporiu frumosu este de a se multiamí urmatóreloru impregiurâri favorabile :

a) ca balurile atâtu de ací câtu sî dela Blasiu au datu venitu curatu mai multu decâtu alta data ;

b) ca membrele Reuniunei contribuitórie in Brasiovu suntu mai numeróse cá alta data ;

c) ca dlu actuariu alu Reuniunei, Dr. I. Mesiot'a, din deosebita generositate a daruitu in anulu acest'a binemeritat'a sea remuneratiune fondului Reuniunei.

NB. Fondulu aru fi pututu cresce sî mai multu, déca comitetele filiale aru fi tramisu sî in anulu acest'a mecaru ce-va contribuiri dela membrele din afara, ce, durere, n'a urmatu, mai incolo , déca nu s'aru fi scadiutu din cupónele obligatiuniloru de statu 20% dupa legiuirea cea nóua din anulu acest'a.

Adunarea luându cunoscintia despre acestu reportu alege in intielesulu statuteloru o comissiune de trei dómne in persónele : D. Polixen'a N. Popu, Mari'a D. Manole sî Haretin'a N. Strevoiu, care sa cerceteze atâtu socotelele câtu sî lucrârile in genere ale comitetului pre anulu 1867/8 ; iéra dn'a presiedinta propune a se aduce de câtra adunare multiamita la protocolu dlui actuariu pentru darulu ce l'a fâcutu cá bunu patriotu fundului Reuniunei, ceea ce se primesce.

Cu acestea finindu-se agendele se incheia siedinti'a adunârei generale.

Presiedint'a Reuniunei : Efrosin'a Ioann.
Sevastian'a Muresianu.
Victori'a C. Iug'a secretariti'a.
„Gaz. Trans.“

(Capetu din nr. trecutu)

Listele 1. 3. sî 5. au remasu in mânile respectiviloru Domni spre incasarea sî altoru subscriptiuni resolute.

Asemeni liste de subscriptiune au binevoitu a primí sî urmatorii Dni., dela cari inca astépta colectele apromise sî adeca :

14. Dlu. A. Papiu Ilarianu procuratóre generariu, Strat'a Scauneloru.
15. „ Gregoriu Lachovari membrulu curtii casative pensiunatului.
16. „ Aróne Florianu membru consiului de instructiune, Ocietari.
17. „ Stefanu Golescu Presiedintele senatului, ospelulu Concordi'a.
18. „ Dr. Iatropulo membru cons. municipale, Strat'a Coltii.
19. „ Valentineanu radactorele Reformei, Pasagiulu românu.
20. „ I. Atanasiade presiedinte la tribunalele comerciale.
21. „ I. T. Chetianu, advocatu, Calea Mogosióei.
22. „ Georgiu Misailu Directore la ministrulu de justitia.
23. „ M. Stragianu profesore gimnasiale.
24. „ Heliade Radulescu Presiedintele societâtei academice.
25. „ Marescu rectorele gimnasiului Michaiu Eroulu.
26. „ Radu Paterlagianu advocatu Strat'a Sagetii.
27. „ Cesare Boliacu proprietariu foiei Trompet'a carpatiloru.
28. „ Stefanu Capitanescu profesore.
29. „ Schewitz proprietariu de pensiunatu, Batiste.
30. „ Crainicu capetanu de venatori, Strat'a Scaunele.
31. „ Augustu Georgianu Majoru, Strat'a luterana.
32. „ Dem Ioanescu advocatu Strat'a polona.
33. „ I. Martinoviciu, comerciante Sstrat'a lipscanii.
34. „ Nicolae Ciepesiu oficiale la posta.
35. „ Ioane Ciepesiu advocatu consulariu.
36. „ Vasile Steza perceptore de culóre strat'a funtanii
37. „ Atanasie Stamboli, Strat'a Coltii.
38. „ Valerianu advocatu Strat'a Popa Tatu.
39. „ A. Belgazoglu comerciante.
40. „ Vasilie Cristea Strat'a germâna.
41. „ Andrei Vizanti profesore la Iasi.
42. „ Ioane Popu Florentinu profesore la Botosiani preste Milcovu.
43. „ Adrianu proprietariu la Botosiani preste Milcovu.
44. „ Carbunianu profesore la curtea de Argesiu.
45. „ Caloianu profesore la Craiov'a.
46. „ Daniele Ratiescu la tipografia Statului.

La unmatorii Domni s'au tramisu liste cu rogare in scrisu dela Bucuresci.

47. „ Domnului Constantinu Gradistianu proprietariu Bucuresci.
48. „ Georgiu Mariniu Fontaninu Directore gimn. Craiov'a.
49. „ Romanescu profesore gimnasiale la Ploiesci.
50. „ Anastasiu Poruineanu proprietariu in Tergovisce.
51. „ Vasile Hagi Podmoli'a comerciante in Câmpulungu.

Pentru ofrândele primite deja esprimu prin acést'a pré onoratiloru Domni colectanti sî contribuenti profunda gratitudene sî rogu pre ceilalti binevoitori a indreptá colectele la mine aici ca sî acelea sa se publice la tempulu seu, iéra cei ce o voru aflá mai cu scopu se le predée cu listele banii amicului meu Dlui A. Font. Nestoru Directorele nr. 30. in Bucuresci, care a binevoitu a luá asuprâsi cur'a de speditiune din tempu in tempu.

Fagarasiu in Novembre 1868.

I. Germ. Codru Dragosianu.
Capetanu sî curatore scolariu.

Varietâti.

* Dumineca in 10 Novembre s'au redeschisu conferintiele eleviloru institutului archidiecesanu gr. or. Unu membru alu conferintiei N. Garoiu, tiene o vorbire despre asociabilitatea omului , despre necessitatea , prin care e avisatu omulu , a trâí in societate, sî despre folósele diferiteloru societâti. Nou alesulu conducatoriu séu presiedinte , Dlu prof. sî parochu Z. Boiu prin o cuventare plina de zelu sî insufletire recomenda membriloru conferintiei , cá pre lânga nesuinti'a , de a-si deprinde sî perfectiuná puterile intelectuale, sa puna fia-care o deosebita nesuintia sî intr'aceea, cá conferinti'a, respective membrii ei, sa se intarésca sî sa stralucésca sî in privinti'a moralitâtiei.

Mergendu acestea, inteliginti'a sî moralitatea , mâna in mâna un'a cu alt'a , atunci va corespunde fia-care chiemârei sele , facendu onóre conferintiei, sî bucuria corpului profesoralu , cu deosebire insa Présântitului Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu , sub a cârui patrociniu sta conferinti'a.

Dupa unele deslusîri , ce le face presiedintele cu privire la tienerea ordinei sî observarea regulamentului, se anuntia, ca tempulu pentru tienerea conferintieloru va fi amesuratu regulamentului Dumineca dupa servitiulu ddieescu.

(†) Nicolau Zsiga sen., Elisabet'a Popoviciu veduv'a lui Constantinu Nicoliciu, cu fiii nepotii sei Ladislau Popoviciu cu soci'a sea nasc. Iulian'a Papp, cu fiii sî nepotii sei, — Nicolau Zsiga iun. cu soci'a sea Sofi'a Miatoviciu, — Maria Zsiga cu sotiulu ei Ioanu Poinariu cu fiii sei, — Anna Zsiga cu sotiulu ei Nicolau Diamandi sî cu fiulu loru , — Agnesia Cosperda veduv'a lui Ioanu Tóth cu fiii sî nepotii sei, — veduv'a lui Petru Papp nasc. Maria Zsiga cu fiii sî nepotii sei, — facu cunoscuta cu anima dorerósa mutarea la cele eterne a

Anei Cosperd'a, soci'a lui Nicolau Zsig'a sen. a neuitatu credinciósei sele socie, a celei mai iubite mame , a mosiei sî stramosiei , a scumpei loru sócre, a sorei sî respective a cumnatei sele repausata dupa o suferintia indelungata in alu 83-lea anu alu vietiei sî in alu 51-le a treiei sele fericite casatorie, in 25 l. c. Remasitiele pamentesci a fericitei se voru astrucá dupa ceremoni'a bisericei gr. or. in 26 Novembre la 2 óre dupa amédi. Spre a repausatei ultim'a onóre suntu rugati toti cunoscutii ei.

Oradea-mare 26 Nov. 1868.
Fia-i tieren'a usióra ! ! !

23—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori din comunele Sustr'a, sî Topl'a, in Protopresviteratulu Hasziasiului se escrie prin acestu concursu , cu acestaa statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale :

I. Sustr'a.

a) in bani gat'a 63 fl. v. a.
b) in naturalii : 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa , 15 punti de lumini , 8 stângini de lemne , 4 jugere de samenatu , 1 jugeru de grâdina , sî sî cuartiru liberu.

II. Topl'a.

a) in bani gat'a 21 fl. v. a.
b) in naturalii : 6 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini , 8 stângini de lemne, 1 jugeru de grâdina, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din acestea posturi de invetiatori, suntu avisati recursurile loru indiestrate cu documentele preschise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu Aradanu, a le tramite subscrisului pâna in 12 Decembre a. c.

Bellinz 11 Novembre 1868.

Constantinu Gruiciu,
Protopresv. Hasziasiulu sî district.
Inspectoru de scóle.

18—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din comunele :

1. Sant-Andrasiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. doi stângini cubici de lemne, si cuartiru naturalu.

2. Chergesiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. 6 stângini cubici de lemne sî cuartiru naturaralu , se deschide concursu , doritorii de a ocupá aeeste statiuni voru adresá concursele loru la subscrisulu pâna la 1 Decembre cu documentele : ca sun'u de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu ori clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu.

Dev'a, 11 Noemvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scolariu
gr-or. alu Devei.
Ioann Papiu,
Protopopu.

Nr. 25—1

Edictu

Dimitrie Iordachie Proca din Resnovu , carele acum de trei ani , au parasitu cu necredintia pre legiuita sa socie Ana nascuta Carstea caré e din Cristianu, prebegindu in lume , sî nesciinduse loculu aflârei lui, — dupace inca sî prin Edictulu din 26 martiu a. c. fu citatu, se mai citeaza sî prin acest'a, ca in terminu de siése luni , dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, spre a sta fatia cu pomenita lui sotie, sî a respunde la invinuirile ce i se facu din partea acesteia, câci la din contra, sî fâra de densulu se va decide procesulu matrimonialu , urditu in contr'a lui — in scutulu S. S. canóne bisericesci.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului greco-orientalu.

Zernesci in 10 Octomvre 1868.

Ioann Metianu,
Protopopu.

Avisu.

Subscisulu se recomanda comuneloru bisericesci cá fabricantu de clopote de ori ce marime sî de totu feliulu de sunetu, nu din metalu ordinariu rosieticu ci din metalu bunu albu. Atâtu in **timpulu de vara**, câtu sî in **timpu de carna**, subscrisulu — va puté servi cu ori-ce lucru, ce cade in categori'a meseriei sele.

Inscriptiunile, decoratiunile sî chipurile de sânti de pre clopote se voru face gratis, asái dupa cum se voru cere in respectvele comande, sî de montiruri se va ingrigi subscrisulu prelânga pretiurile cele mai moderate.

In sfîrsitu pusci de focu de totu feliulu sî de ori-ce marime, precum sî preste totu ori ce lucruri de arama sî de metalu le va fabricá subscrisuli cu promptetia sî prelângn pretiurile cele mai moderate.

Pentru comissiuni câtu de multe se róga.

Iohann Georg Graeff,
cetatianu sî fabricantu de clopote sî de pusci de focu. (Subspinarea cânelui **Nr. 1097.**)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 95. ANULU XVI.

Sabiiu, in 21 Novembre (3 Dec.) 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemintele politice.

Cestiunea natiunalitâtiloru deslegata in intielesulu propunerei lui Deák e de primulu interesu in tempulu de fatia. Pre câtu ne iérta impregiurârile vomu reproduce diferite cuventâri in acésta cestiune rostite in diet'a Ungariei, spre a se puté vedé cum fu cuprinsa din diferite pârti.

Cestiunea uniunei inca e desbatuta sî primita. Cu ocasiunea desbaterei aceste'a Rannicher au propusu cá legea acést'a sa se inapoieze ministeriului; iéra Macelariu trage la indoiéla legalitatea uniunei.

Interpelatiunea ce o facù Zsedenyi in delegatiunea ungurésca in privinti'a Romaniei, o respunde in loculu dlui d. Beust bar. Orczy, departându (regimulu) dela sine ori-ce intentiune, de a ocupá principatele dunarene sî constatându numai pericululu pentru pace din armârile cele neindatinate acolo.

Din Romani'a se adeveresce scirea latîta de vre-o dóue dile, ca I. Bratianu sî intregu ministeriulu a demissiunatu. Noulu cabinetu se compune din urmatorii: Dimitrie Ghic'a presiedinte, Cogalniceanu, Vasile Boierescu, Eraclide, Alessandru G. Golescu sî colon. Duc'a.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a (casei de josu) din 20 Nov. Dupa autenticarea protocolului sî dupa unele incurse se asterne o prepunere spre decisiune, in care se cere, ca dela 1 Ianuariu 1869 sa se stérga vam'a, ce se platesce in unele locuri la drumuri sî la poduri. Urméza raportulu comissiunei centrale despre proiectulu procedurei civile. Se cetescu a trei'a óra proiectele de lege despre darea personala sî despre accisele cârnei sî vinului.

Dupa acestea vine la ordinea dîlei continuarea desbaterei speciale a proiectului de lege despre educatiunea poporului. La § 23 face Jul. Swarz o propunere, carea insa dupa o discussiune mai indelungata, cade, sî se primesce §-ulu din testulu comissiunei.

Desbaterea cea mai interesanta din siedinti'a acést'a s'a incinsu asupr'a § 64. Ací ia mai intâiu cuventulu V. Babesiu sî prin o vorbire mai indelungata plina de zelu sî de spiritulu dreptâtiei sî egalitâtiei arata, ca prin o decissiune a §-lui acestui'a se vatema principiulu de egal'a indreptâtire sî reciprocitate fatia cu natiunalitâtile nemagiare, sî anume prin decissiunea din aline'a 3., carea suna: „in care scóla limb'a instructiunei nu e cea magiara, acolo limb'a magiara are sa se propuna cá studiu obligatu.“ Vorbitoriulu afla decissiunea acést'a de necorespundietóre sî nefolositóre sî dîce, ca mai bine e a se lasá diferiteloru comune voia libera intru alegerea unei limbi, care sa fia obligata afara de limb'a propunetórie, sî acést'a sa se reduca la tóte scólele, prin urmare sî la scólele germane sî magiare sî asiá sa atârne dela voi'a libera a diferiteloru comune nemagiare a-si alege limb'a cea magiara séu alta limba; iéra cumca se voru nesuí a introduce sî a invetiá sî limb'a magiara e lucru firescu, de óre-ce au lipsa de ea cá de limb'a statului; dara sila sa nu fia.

Pentru aceea e de parere, a se modificá aline'a amintita intr'acolo: ca „sa se propuna inca sî alta limba dintre cele usitate in concernintele tienutu, carea va corespunde mai vertosu trebuintiei poporului sî se va alege de auctoritatea comunale.“ —

Mai incolo dîce Babesiu cu privire la aline'a a 6-ea din § amintitu, intre altele ca, sî celelalte natiuni sî natiunalitâti din patria afara de cea magiara au istori'a loru natiunale propria, sî déca vomu sa fimu ecitabili séu chiaru drepti, trebuie sa recunóscemu, ca este de lipsa cá pre lânga istori'a patriei, intru carea se cuprinde sî istori'a natiunei magiare, in scólele populari superiori nemagiare sa se mai propuna cá studiu de sine sî istori'a sî geografi'a propria natiunala. Pentru aceea propune, a se adauge la aline'a a 6-a inca sî epictulu „natiunale.“

Dupa acést'a C. Tisza in o vorbire plina de espressiuni atingatóre de personalitate, dîce intre altele, ca nu se mira de Babesiu, déca nu iubesce limb'a magiara, pentru ca acel'a nu au crescutu in astfeliu de scoli, in care sa fia domnitu limb'a magiara sî in care sa fia auditu vre-odata jeluirea, ca de ce nu se invatia sî limb'a magiara. Apoi denéga vorbitoriulu istori'a celoru-lalte natiuni, afara de cea a natiunei unguresci.

Sig. Borlea spriginesce prin vorbirea sea propunerea lui Babesiu, dîcendu in fine, ca prin espressiuni vatematóre cá ale lui Tisza sî prin suspicionari nici odata nu se voru puté silí deputatii români sa parasésca aperarea drepturiloru sî pretensiuniloru drepte.

Hodosiu spriginindu propunerea lui Babesiu aduce in vorbirea sea inainte, ca aici nu trebuie vorbitu din punctu de vedere alu natiunalitâtiei, ci alu culturei; sî tocmai pentru acést'a nu trebuiescu silite scólele nemagiare, a instruá in limb'a magiara.

Mileticiu dechiara, ca in intielesulu art. XXV din an. 1790 serbii au dreptu, a otarí ei insisi obiectele predânde in scólele loru pentru ca acést'a e o emenare din autonomi'a loru confessiunale.

Fatia cu Tisza dechiara vorbitoriulu, ca serbii din Ungari'a au istori'a loru propria natiunale, pentru ca istori'a loru nu datéza numai din dîu'a aceea, cându au emigratu in Ungari'a.

In fine venindu la votare propunerea lui Babesiu, cade, sî se primesce § 64 dupa testulu comissiunei.

Asemenea se respinge sî o alta propunere a lui Babesiu cu privire la normarea obiecteloru de invetiamentu pentru scólele civice, despre care tractéza § 74 — sî asiá se primescu in siedinti'a acést'a §§-fii din testulu comissiunei pâna la § 79 fâra schimbare. —

In siedinti'a (casei de josu) din 21, Novembre e la ordinea dîlei proiectulu de lege privitoriu la instructiunea popularia. O desbatere mai indelungata au fostu asupr'a unei propuneri din partea dep. Schwarz privitóre la inmultirea lefiloru pentru profesorii de preparandia, carea venindu la votare, cade. O alta discussiune mai viua se incinge la § 123. asupr'a unei propuneri din partea lui Manojloviciu, privitóre la impartirea tierei in districte scolari; dara sî acést'a fu respinsa, primindu-se amendamentulu lui Luzsinsky la §fulu amintitu „ca numai capital'a forméza unu cercu scolariu deosebitu“. Cei'a-lalti §-i se primescu preste totu cu pré putiene modificatiuni neesentiali.

Siedinti'a (casei de josu) din 22 Nov. Dupa autenticarea protocolului cetesce Ladis. Covács referatulu comissiunei in privinti'a reorganisârei biroului stenograficu. Amesuratu propunerei lui P. Nyáry, care e spriginita sî de Deák, se respinge propunerea comissiunei, — pentru ca s'au abatutu dela decissiunile de mai inainte ale casei, inmultiendu sî membri sî sum'a biroului amintitu, — sî se insarcinéza presiedintele, a denumí personalulu in sensulu decissiuniloru mai de inainte.

In fine se impartu sedulele pentru alegerea membriloru comissiunei in caus'a Fiumei.

In siedint'a (casei de susu) din 23 Novembre se publica legile sanctiunate despre complanarea cu Croati'a, despre stergerea legei de usura sî despre adausulu creditului pentru ministrulu de interne, se cetescu nuntiele casei de josu in privinti'a legiloru despre tarif'a vamala pentru Dalmati'a, despre darea personale sî despre darea consumului de vinu sî de carne, sî in fine despre decissiunile privitóre la biroulu stenograficu sî la modificatiunile din legea procedurei civile.

La sfersîtu se aduce la cunosciutia sosirea unoru magnati din Croati'a sî ca cei'a-lalti inca voru sosí preste putienu.

Siedinti'a (casei de josu) din 23 Nov. Dupa autenticarea protocolului sî dupa unele incurse se presentéza Jul. Cauz in numele comissiunei finantiale referatulu despre control'a datoriei inca neasiediate a statului, pensiunile comune sî budgetulu ministrului de finantia.

Se cetesce a trei'a óra projectulu de lege privitoriu la instructiunea popularia. La projectulu de lege despre procedur'a civila se primescu modificatiunile propuse de comissiunea de codificatiune Se cetesce referatulu comissiunei centrale despre projectulu de lege privitoriu la regularea uniunei cu Transilvani'a, — sî se da la tipariu.

Dupa acestea urméza pertractarea despre bugetulu ministrului de codificatiune, carele dupa unele discussiuni se primesce dupa testulu comissiunei.

Projectulu de lege despre espropriatiune venindu la pertractare se primesce preste totu cu putiene modificatiuni neesentiale.

Pre siedinti'a urmatóre se pune la ordinea dîlei legea natiunalitâtiloru.

In siedinti'a dela 24 Novembre, dupa autenticarea protocolului cetesce bar. Kemény reportulu comissiunei drumului de feru in privinti'a proiectului de lege a drumului de feru Oradea-mare—Brasiovu. Em. Csengery cetesce raportulu comissiunei centrale asupr'a legei interconfessiunale. Sectiunea recomenda cu acésta ocasiune regimului, sa presenteze in sessiunea viitória a dietei unu proiectu de lege pentru egal'a indreptâtire a tuturoru confessiuniloru.

Dupa acést'a presied. face cunoscutu casei, ca au sositu deputatii croati la dieta, cari dupa vre-o câte-va minute sî sosescu in sala, fiindu condusi de cuestoru. Primirea loru erá petrecuta de entusiastice aclamâri. Dupa ce s'au asiediatu in partea drépta a salei se radica Vacanovics sî se adreséza cu o cuventare in limb'a croata câtra casa, sî dupa acést'a predà presiedintelui credentiunalele sele sî ale celoru-lalti membri croati. Presiedintele respunde sî acestui'a apoi respunde in limb'a magiara Zsuvics. In aceeasi siedintia se alegu dintre densii patru membri pentru delegatiunea ungurésca.

La ordinea dîlei vine cestiunea natiunalitâtiloru; inainte de acést'a asterne Macelariu urmatórulu:

Proieptu de rosolutiune.

Considerându, ca Ungari'a, Croati'a Slavoni'a sî Dalmati'a, precum sî marele principatu alu Transilvaniei compunu statulu de sub corón'a santului Stefanu;

Considerându, ca aceste tieri sî anume Transilvani'a sî Ungari'a, in poterea santiunei pragmatice sî pre temeiulu mai multoru diplome sî legi mai noue sî mai vechi de dreptu publicu, s'a bucuratu pururea de guvernamentu sî legelatiune autonoma, separata!

Considerându, ca intre Transilvani'a sî cas'a domnitória, pre temeiulu sanctiunei pragmatice primite de diet'a Transilvaniei la 1722 sî inarticulate la 1744, totodeun'a a sustatu asemene legatura, cá si intre dinasti'a si Ungari'a;

Considerându, cá dupa unitatea de interesu intre tierile sorori Ungari'a si Transilvani'a nu numai pentru presinte, ci si in viitoriu este de lipsa si de doritu o uniune mai strinsa decâtu cea personale, basata pre sanctiunea pragmatica;

Considerându, ca art. I. de lege alu dietei din Clusiu dela anulu 1848, si déca elu n'ar fi atacabile nici din puntu de vedere formale nici materiale, nu este decisiunea unui corpu representativu alu poporului, ci a unui corpu feudale,

Considerându, ca idei'a fundamentale a unei mai strinse uniuni intre aceste doue tieri sorori nu póte se jaca in decisiunea unui corpu feudale, ci numai in conditiunile unei mai eficaci desvoltatiuni materiali si spirituali ale popóreloru locuitórie intr'aceste tieri;

Considerându, ca astfelu de uniune numai atunci póte se fie salutaria si duratória, déca la regularea ei definitiva se va tiené socotéla de interesele poporâtiunei nu numai a uneia; ci si a celeia lalte;

Considerându, ca acést'a numai asié este cu potintia, déca nu numai un'a, ci si ceea lalta tiéra va avé corpulu seu representativu;

Considerându, ca capacitatea de o deslegare fericita a acestei cestiuni nu póte compete eschisivminte representantiei poporului neci uneia, neci altei tieri de sine singure, ci numai ambeloru intre sine, de o porriva;

Considerându, ca Transilvani'a nici la 1848 n'a avutu, nici astadi nu are representantia a poporului;

Considerându, ca o lege electorale necesaria pentru infiintiarea unui corpu representativu, privindu referintiele de dreptu publicu ale Transilvaniei dupa 1848, este posibile numai pre calea unei resolutiuni maiestatice;

Considerându, ca o resolutiune maiestatica de astfelu, a cârei'a indreptatire se motivéza prin neincungiurabilitatea ei, nu numai nu stá in contrastu cu principiele dreptului naturale ale constitutiunalismului, ci este chiar conditiunea prealabile a acestui'a, si cá atare cu atât'a mai multu este justificata, cu câtu mai multu cuprinde ea in sine materialminte recerintiele constitutiunalismului;

Considerându, ca astaci acestoru recerintie ar respunde mai vertoru spiritulu articlului V de lege din anulu 1848 dela Posionu;

Considerându, ca chiamarea legelatiunei nu póte fi, a stá cu mânile legate prin decisiunile timpului trecutu si a subordiná legii interesulu poporului, prin urmarea trecutului viitoriulu, scopulu medilocului; ci chiamarea ba chiar detorinti'a ei este, a aduce legi in favórea poporului;

Dupa tóte acestea considerându ca proiectulu de lege de pre tapetu stá in dreptu contrastu cu cele insirate, —

Cas'a sa se pronuncia prin **Resolutiune**:

Ca ea intre impregiurârile constatórie, nu se apuca de desbaterea proieptului de lege propusu de ministeriu in caus'a uniunei intre Transilvani'a, si Ungari'a. Cu o cale cas'a si dechiara dorinti'a ca regimulu respundiatoriu, cu incuviintiarea Maiestâtei Sele, sa mjilocésca câtu mai curendu conchiamarea unei diete nóue in Transilvani'a pre temeiulu unei legi electorale compuse dupa principiele articlului de lege V din Posionu de la anulu 1848, si contielegerea ambeloru diete se faca posibile regularea definitiva a acestei cestiuni.

Datu din Pest'a in anulu 1868.

(Uurméza 19 subscrieri.)

Dupa acést'a aduce Fr. Deák in **cestiunea natiunalitâtiloru** unu proiectu specialu. Elu dice:

Proiectulu ce-lu depunu eu pre més'a casei in cestiunea natiunalitâtiloru, consuna in multe puncte cu celu alu comissiunei centrale. Nu consuna insa cu acést'a in privinti'a economica. Mai departe in privinti'a logica si in fine in mai multe puncte, dupa cari eu amu o opiniune, ce diferesce de cea a comissiunei.

A-siu puté sa-mi aducu parerile mele la desbaterea speciale a §§-loru singuratici din proiectulu comissiunei; insa fiindu ca eu chiaru si testulu proiectului de lege l'asiu schimbá in unele privintie, punendu unele din cele ce le dîce comissiunea la inceputu, la finea proiectului, nu-mi remâne alt'a decâtu sa iéu acum cuventulu inainte de desbaterea speciale.

Tempulu e scurtu. Cu oratiuni lungi nu voiu sa petrecu tempulu acestu scurtu. Simplu voiu sa spunu ca convingerea mea e, ca in Ungari'a numai o natiune politica esista, unitaria, nedespartita, cea ungurésca. — Si toti cetatienii statului unguri suntu egalu indreptâtiti. Cel'a-laltu principiu, pre carele-lu confesezu e acel'a ca egal'a indreptâtire in privinti'a limbiloru usuale in tiera, numai intr'atât'a póte fi supusa unei reguli deosebite, pre câtu acést'a se va recere de unitatea imperiului, de regimu si administratiune, precum si de unu cursu rapede alu justitiei.

Dicu mai departe, ca ceea ce are sa se intemple in numele statului in consecuintia cu unitatea tierei, nu póte sa se intemple decâtu in un'a limba a statului, asiá dara in limb'a magiara.

Prin urmare eu dechiaru, ca limb'a discussiuniloru in legislatiunea Ungariei si preste totu a intregei activitâti parlamentarie trebuie sa fia cea ungurésca. Legile trebuie sa se desbata si compuna in limb'a ungurésca, dara pre lânga acést'a sa se edea legile si pentru natiunalitâtile singuratice ce locuiescu in tiéra si in limbile loru, limb'a regimului trebuie sa fia in tóte ramurile cea ungurésca, precum e acum Cu tóte aceste nu me spariiu déca in municipie, comune si biserici se va aplicá limb'a fia-cârei natiunalitâti, asemenea la justitia, fâra de a vedé unu periculu pentru principiulu statoritu de mine indata la inceputulu espusetiunei mele. Nu voiu sa-mi intarescu asertiunea mai de aprópe, pentruca déca aru fi de lipsa, voiu face acést'a la incheierea desbaterei, unde si asi'a amu cuventulu din urma.

Numai o observare mai amu de facutu in privinti'a procederei la justiti'a de instanti'a prima. Eu a-siu fi gat'a si a-siu dorí, cá unde suntu mai multe limbi protocolarie, sa se desbata in limb'a protocolului, pentruca in acést'a nu vedu urmâri periculóse pentru principiulu susu amintitu si dicu ca e convingerea mea, ca noi acést'a trebuie sa o facemu ne incungiuratu, déca voimu sa introducemu in Ungari'a institutulu juriloru, pledarea verbale si publicitatea.

Ide'a, ca acolo unde locuitorii nu suntu unguri procesulu sa curga in limb'a ungurésca, nu aflu nici decum sa fia in interesulu natiunei unguresci, ba nici ca se póte pune in lucrare.

De altmintrea, fiinduca mie mi e tare de unu resultatu, lasu parerea comissiunei in valóre, ca acum sa se sustiena usulu de pâna ací, pâna cându se va fi pusu in lucrare principiulu verbalitâtiei si alu publicitâtiei. Avendu convingerea, ca indata ce se va fi pusu in lucrare, publicitatea si verbalitatea, procederea in limb'a natiunale va resultá cá o consecuintia necesaria si cas'a va trebuí sa concéda atunci si form'a de lege.

In fine a-siu voí sa facu o paralela cu privire la logic'a intre propunerea comissiunei si propunerea mea. Propunerea comissiunei pune in fruntea definitiuniloru sele principiulu, ca natiunalitâtile suntu egalu indreptatite; si mai departe totu ce e in privinti'a aplicârei limbeloru singuratice ese cá esceptiune. In definitiunile aceste ce urméza mai de parte nu se dîce ca limb'a parlamentaria sa fia cea ungurésca si asiá in consecuintia aru urmá din logic'a propunerei comissiunei, ca fia care deputatu póte in dieta vorbi in limb'a lui, ceea ce de siguru nu a fostu intentiunea comissiunei.

Firesce ca din spiritulu propunerei intregi s'aru puté deduce interpretatiunea cea adeverata, insa la ce sa nu primimu indata o decisiune chiara in lege, carea sa nu fia supusa nici unei indoieli? Dara nu voiu merge mai departe in a intârí propunerea mea, cu atâtu mai putienu, cu câtu aceea in cea mai mare parte consuna cu propunerea comissiunei.

Remâne cá inalt'a casa se decida, déca propunerea mea e de a se desbate numai decâtu séu mai intâiu sa se dea in tipariu.

Se decide a se dá in tipariu si sa deschide desbaterea generale asupr'a proiectului recomandatu de comitetulu centrale.

Dr. Alesandru **Mocioni** ie cuventulu: *)

De ór'a ce mi-am luatu indrasnéla se asternu o contra-propunere, Onorat'a Casa se-mi permita a o si motivá in contr'a testului de la comissiunea centrala.

Mi pare reu ca desfasiurarea pareriloru mele nu póte fi asié de scurta, cá-si a antevorbitoriului, a binemeritatului deputatu din cerculu centrale a orasiului Pest'a, — de aceea ceru stimat'a atentiune casei.

Pâna a nu intrá in materia, nu potu retacé aceea dorintia sincera ca, pre câtu de cu bucuria am inceputu dîu'a de astadi, totu asié de cu bucuria si spre multiamire comuna se si finimu — cu ajutoriulu lui Ddieu — desbaterea acestui obiectu.

Marturisescu, On. Casa! ca voindu sa motivezu contrapropunerea mea, nu facu acést'a fâra de óresi-care ingrigire, câci dupa desbaterile in sectiuni potu sa sciu dejá cumca prin acestu pasu alu meu facu opuseliune barbatiloru de statu atâtu de emininti si de esperti; — nu potu face acést'a fora de óresi-care ingrigire, cându iéu in socotintia aceea desproportiune, ce esiste intre greutatea problemei si intre slabele mele facultâti. (Se audîmu!)

Cestiunea e seriósa, seriósa si de multa importantia, iéra consecintiele ei nu se potu prevedé.

Importantiei acestei'a i este egala acea respunsabilitate mare, carea cu tóta greutatea apésa astadi pre fie-care deputatu: — si este consciinti'a viua a acestei respunsabilitâti, carea mi face de detorintie asternerea unei contra propuneri.

O. Casa! Se voru fi gasindu si de aceia — nu vréu sa dîcu ca in asta casa, ci in tiéra — cari de a dreptulu si neconditiunatu néga cá ar esiste o cestiune de natiunalitate si cumca idei'a natiunalitatei ar fi sositu si preste otarele tierii nóstre. Marturisescu, ca n'aflu de lipsa a pasi cu arguminte in contr'a acestor'a, câci nu mi-ar fi cu potinti'a sa convingu eu cu arguminte, pre acei'a, pre cari nu-i potu convinge faptele, - de aceea motivarea mea o adresezu numai acelor'a, cari recunoscu esistinti'a cestiunei de natiunalitate si cari prin urmare au si intentiunea a o deslegá.

Fiindu ca parlamentulu se dice infalibilu câtu e pentru forma, si inzestratu cu potere deplina, — de aceea in deslegarea acestei cestiuni, precumu si in cele lalte, póte alege intre dóue câi, si adeca

ori ca parlamentulu are de cugetu a deslegá cestiunea pre bas'a dreptâtei,

ori ca abstragendu de la dreptate, vré s'o deslege numai — nu voiu dîce: dupa volnici'a, ci — dupa otarirea maioritatei purcésa din vointi'a ei libera. (Strigâri: Dóra n'o va deslegá dupa voi'a minoritâtei?!)

Casulu de in urma nu-mi este iertatu sa-lu presupunu despre camer'a repreeentativa, si neci lu voiu presupune; caci in acestu casu ar fi de prisosu ori-ce discussiune, de órece volnici'a este nemarginita, in locm'a poterii imaginitórie a omului, si asié e indaru, a luptá cu arguminte contra ei.

Dreptaceea voiu sa credu cumca Onorat'a Casa vrea se deslege cestiunea pretensiuniloru natiunali pre bas'a dreptatei, intre marginile intregitâtei politice si teritoriali a tierii. Fiindu asié, deslegarea cestiunei depinde — dupa parerea mea — de la trei conditiuni principali.

Dreptulu, este pururea efluinti'a esentiei pretensiuniloru, pentru cari esiste acelu dreptu; de aceea la deslegarea acestei cestiuni conditiunea prima — dupa parerea mea — este: ca se aducemu la evidintia, cari suntu pretensiunile indreptatite ce isvorescu din esinti'a ideii de natiunalitate?

A dóu'a conditiune principale la deslegarea cestiunei este aceea, ca (ori-care ar fi convingerea nóstra in asta privintia, ori cari ar fi pretensiunile indreptatite) se permitemu ca aceste pretensiuni suntu la o natiune totu asiá de naturali cá si la alt'a; avendu natura egala, naturalminte pretindu si scutu egalu in fati'a legii, si astfelu sa li recunóscemu principiulu egalitâtei.

A trei'a conditiune este conformitatea scopului.

Asiá trebue se otarimu ací, cá principiele odata primite se nu remâna o salute numai pre chartia, ci sa devina fapta pre câtu numai se póte cu privire la relatiunile etnografice ale patriei nóstre.

Avemu naintea nóstre dóue proiepte, vreu se dîcu trei. Aceste trei proiepte diferescu intre sine asié de tare in privinti'a basei, direptiunei si scopului, principiele cuprinse in ele suntu atâtu de contrarie, in câtu eu nu vedu in densele de câtu numai unu punctu de convenire, numai intr'unu punctu se intalnescu, si acést'a este intregitatea teritoriala si politica.

Cá se me precepeti mai bine; aflu de lipsa a premite cumca, conformu conditiuniloru ce le-amu pomenitu, eu la acestu obieptu facu destingere intre principiele fundamentali si principiele de conformitate. Aceste din urma, se potu aplicá in desclinite moduri, fàra se vina in contradicere cu egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru. Acést'a o spunu din capulu locului pentru cá sa nu fiu silitu la repetiri in decursulu vorbirei mele.

---

*) Dupa „Albin'a".

Simtiulu de natiunalitate este asié de vechiu cá si natiunile, iéra acestea a buna séma voru fi atâtu de vechi cá si insusi genulu omenescu. Nóua este numai idei'a de natiunalitate. De vomu invrednicí de atentiune acele batalii si revolutiuni, alu câror'a teatru fu Europ'a, desclinitu de la dieceniulu alu treile alu seclului acestui'a; — de vomu considerá miscamintele. ce se petrecura in Greci'a, Belgiu, Munteni'a sî Moldov'a, Poloni'a, Russi'a, Prussi'a sî Germani'a, Scandinavi'a, Schleswig si Holstein, remanendu aici in patri'a nóstra: nu se póte sa nu precepemu, cumca aceste miscaminte tóte, nu suntu alta de câtu efluinti'a unei idei fundamentale, nu suntu alta de câtu aplicarea la timpu sî la relatiuni locali a unui aceluia-si principiu fundamentalu, nu suntu alta de câta singuratecele fractiuni din aceea-si unitate.

Fie ori câtu de diferitórie singuratecele scene in acésta drama a straformârii generali, fie ori câtu de contrarie in fondulu sî in directiunea sî in scopulu ce caracteriséza singuratecele fase: esperinti'a cotidiana ni o spune, ca popórele Europei de câte ori nisuiau sa ajunga acusi pre bas'a dreptului istoricu acusi pra bas'a dreptului naturalu, ici cu medilóce legali colé cu medilóce revolutiunarie, acum sub numirea de constitutiunalismu, apoi in aliantia cu poterea absoluta, cându prin egala indreptatire sî alta data prin nedependintia sî suprematia, — pururea idei'a natiunalitâtei le-a imbolditu, dorinti'a de a-si asecurá esistinti'a sî desvoltarea individualitâtii natiunale.

Acést'a este idei'a fundamentale a fiecârui miscamentu, acést'a este idei'a fundamentale a tuturoru miscaminteloru câte se petrecu astadi in Europ'a.

Aflu de prisosu a desfasiurá acést'a mai pre largu sî a dovedí cu esemple, câci noi cu totii suntemu in focularìulu acestoru miscamente, — sî procesulu reconstituirei imperiului austro-ungurescu este o „camera obscura“ in carea cu fidelitate se oglindéza aceste aparitiuni de ori-ce colóre sî tendintia.

Dara, déca esperinti'a ne invatia, ca ide'a natiunalitatei nu este decâtu nisuinti'a de a asecurá esistinti'a sî desvoltarea individualitâtiei natiunale; apoi de alta parte conceptulu natiunalitatei ne conduce necesariaminte tocm'a la acésta convingere.

Natiunalitatea, — fiindu universitatea ómeniloru pre cari originea, topografi'a, istori'a sî prin urmare legamentulu limbei ii impreuna strinsu la olalta, carele cuprinde in sine simburele desvoltârei morali, sî de óre-ce are consciintia despre acést'a, — din aceste cause este o persóna, o persóna juridica.

Acésta persóna juridica, cá tóte persónele, si-are naturalminte interesulu seu primu sî celu mai sântu, adeca sustienerea esistintiei sele proprie.

Deci subiectulu pretensiuniloru natiunali in ordinea prima nu póte sa fia unu individu séu altulu, nici toti laolalta, ci numai natiunea cá atare. Nu sciu déca in asta privintia voiu intempiná consentiementulu majoritatei din asta on. casa, dara déca s'aru gâsí de acei'a, cari aru crede cumca acést'a nu numai nu e bine, ci e sî periculosu, atunci s'aru nasce intrebarea: ore avemu noi puterea de a impedecá?

In asta privintia aflu de lipsa a esaminá: cari suntu causele ideei de natiunalitate? — Eu destingu patru cause, anume dóue esterne sî dóue interne.

De cause esterne consideru principiulu suveranitâtiei poporului sî principiula de egalitate. Acestea au petrunsu la popóre sî n'au putulu remané fâra de influintia, câci natur'a interna a omului i-lu indémna spre imitatiune. Intre causele interne insîru progresulu celu mare pre terenulu culturei, de alta parte directiunea democratica a constitutiunalismului.

(va urmá in nrulu viitoriu).

In siedinti'a acést'a mai vorbira Bartal contra proiectului minoritâtiei, Dimitrievics pentru project. minor.. Ludov. Simonyi pentru propunerea lui Deák.

In siedinti'a din 25 Nov. se continua desbaterea dupa unele interpelatiuni sî alte afaceri mai merunte sî vorbesce

Trifunatiu pentru projectulu minoritâtiei.

Din vorbirea, ce o tienù ministrulu de culte bar. Eötvös in siedinti'a de astadi despre legea natiunalitâtiloru, impartâsîmu urmatórele:

Cei ce au vorbitu pâna acum au manecatu din punctulu de vedere alu singurateciloru natiunalitâti. Eu acést'a nu o aflu de corectu, mai intâiu, pentru ca aici nu siedu deputatii singurateceloru natiunalitâti, ci deputatii tierei; a dóu'a pentru ca cestiunea natiunalitâtiloru e cestiunea aceea, in care interesele tuturoru cetatieniloru suntu mai tare identice un'a cu alt'a. Noi dorimu cu totii deslegarea cestiunei natiunalitâtiloru.

Noi trebuie sa fimu convinsi cu totii, ca interesele tuturoru se potu asecurá numai prin inflorirea tierei. In sfersîtu noi suntemu convinsi cu totii, ca inflorirea tierei depinde dela aceea, ca tóte interesele ei trebuiescu asecurate. In privinti'a tienteloru dara nu e diferintia, ci numai in feliulu sî modulu ajungerei loru. Majoritatea vrea sa deslege cestiunea pre basea libertâtiei individuale. Votulu minoritâtiei insa cere: 1) arondarea comitateloru dupa natiunalitâti; 2) domnirea unei natiunalitâti in teritoriele acestea arondate; 3) impartirea oficieloru sî dignitâtiloru dupa natiunalitâti.

La o cestiune asiá momentósa, precum e o impartire nóua teritoriale trebuie chiarificatu mai intâiu, ca pre ce basa sa se esopereze acést'a? Despre cestiunea acest'a nu se afla nimic'a in propunerea minoritâtiei. Mai inainte de tóte aru trebuí sa se faca unu criteriu obiectivu despre natiunalitate. Are sa se privésca aci cá decidietoriu sunetulu numelui, ascultarea marturieloru despre purtarea individiloru respectivi, séu originea?

Mai incolo nu se otaresce nici forulu, inaintea cârui'a aru avea a se decide certele despre punctulu acest'a, sî care in casuri de controverse aru „osândí“ pre cine-va la vre-o natiunalitate (ilaritate!).

Esperintiele anului din urma de pre câmpulu statisticei au aretatu, ca otarirea natiunalitâtiei nu se póte lasá in dechiararea libera a individiloru. Asiá dara prin unu pasu, prin care se aduce in periculu natiunalitatea tuturoru cetatieniloru statului, nu se póte ajunge liniscirea aceea, la care nesuiescu dd. Mocioni sî Mileticiu. (aplausu).

Insa póte ca arondarea comitateloru e numai mijloculu. Tient'a e, cá sa se dechiare in singuratele comitate câte o natiune de domnitóre. Propunerea minoritâtiei nu spune, ca sa se enuntia acést'a odata pentru totu-déun'a, séu numai pentru unu siru de ani anumiti. Déca s'aru urmá calea cea dintâiu, ast'a aru fi unu reu mare, pentru ca natiunalitâtile se schimba in continuu, sî asiá s'aru nasce pentru singuratecile natiunalitâti drepturi istorice, dupa ce acelea au incetatu dejá de multu, de a formá majoritatea in vre-unu comitatu. Calea a dóu'a aru fi impreunatá cu dificultâti sî mai mari, pentru ca totu la cinci séu diece ani aru trebuí sa se faca o impartire nóua in tiéra.

Dara chiaru sî dechiararea unei limbi de domnitóre in vre-unu comitatu, este numai unu mijlocu. Tient'a sa fia liniscirea natiunalitâtiloru. Insa óre linisci-s'aru intr'adeveru natiunalitâtile, déca s'aru primí propunerea minoritâtiei? Nu póte fi indoiéla; ca o natiunalitate nu s'aru simti liniscita, o natiunalitate, carea atâtu pentru numerulu ei câtu sî pentru cultur'a ei merita unele consideratiuni: e vorb'a de cea nemtiésca. Nu se afla nici unu teritoriu mai mare, unde nemtii aru fi in majoritate. Pâna acum'a firesce, erá obiceiulu, a nu luá pre ungurii sî pre nemtii in considerare la cestiunea natiunalitâtiloru!

Eu sum convinsu, ca nu se va aflá nici unu invetiatu, care aru fi in stare sa arondeze comitatele din Ungari'a astfeliu, incâtu sa nu vina in cele mai multe comitate mai multe natiunalitâti. E adeveratu insa, ca in momentulu, in care s'aru enunciá in singuratele comitate domnirea majoritâtiei, acelea, care nu suntu in majoritate, nu voru fi liniscite. De óre-ce insa tóte natiunalitâtile intr'unu locu suntu in majoritate, in altulu in minoritate, unele natiunalitâti de pre unele teritorie restrinse — precum este d. e. multu stimat'a natiunalitate serbésca, cârei'a i-aru vení unu teritoriu fórte restrinsu — s'aru multiamí, iéra pre tóte cele-lalte teritorie aru fi supremata.

Multi credu, ca cestiunea natiunalitâtiloru e numai resultatulu agitatiunei maiestrite. Eu nu sum de opiniunea acést'a. Cestiunea natiunalitâtiloru e numai o ramura a miscamentului acelui'a mare de libertate, care au produsu in patri'a nóstra resultate asiá mari, sî care au dusu la libertatea sî ecitatea tuturoru individiloru sî confessiuniloru.

Póte se dara crede, ca vomu delaturá atunci o miscare, a cârei basa o forméza idei'a libertâtiei, déca vomu creá privilegii? déca vomu organisá tiér'a nóstra astfeliu, incâtu sa nu se afle in patri'a acést'a nici unu cetatianu, care sa se póta simti liberu in tóte comitatele, care sa póta privi tiér'a intréga de patri'a sea?

Lumea sta asiá de demultu, au devenitu asiá de varia, sî domnita de ómeni asi'a de feliuriti, incâtu se póte dice cu totu dreptulu, ca in privinti'a acést'a nu se póte produce nemicu, ceea ce nu aru fi esistatu deja mai inainte intr'o forma séu alt'a.

Pentru aceea se póte face usioru sî cu dreptu avisare la Elveti'a sî Belgiu, unde in adeveru inca esista totu acelea relatiuni de natiunalitâti, cá sî in patri'a nóstra, numai nu trebue uitatu, ca in proportiunea acést'a totusi se afla o mica diferintia. Relatiunile acestea nu esista in tierile amintite acum'a; ele au esistatu inainte cu o miie de ani.

In evulu acel'a, cându in urm'a lupteloru sî frecârile provocate prin reformatiune au fostu ajunsu in fine confessiunile fatigate la pacea dintâiu, atuncea îsi cautau ele asecurarea drepturiloru tocmai in astfeliu de statoriri, precum le poftesce acum'a deputatulu Mocioni in propunerea sea, cá adeca in fiacare comitatu arondatu sa fia o confessiune domnitóre. Acést'a nu este alt'a decâtu aplicarea principiului: „cujus regio, illius religio.“ Scimu, ca fiecare confessiune singuratica pretindea o parte anumita din oficiele publice pentru sine, scimu, ca diferitele comune se adunara sub unu stindardu deosebitu. Sî ce au fostu urmarea acestoru nesuintie? Nu au fostu resbelulu sangerosu, carele au maculatu tiér'a unu seculu intregu? (aplausu). Resbelele acestea nu le au fostu doritu nime, ele au fostu urmârile cele triste sî neincungiurabile a normeloru fipsate, care prin urmare sau aratatu pernicióse chiara sî pentru confessiunile acelea, care le au fostu cerutu.

La acestea mi voru respunde multi dintre stimatii Domni deputati, ca intre natiunalitâti sî confessiuni e o mare deosebire. Sî eu sum de opiniunea acést'a, insa convingerea mea e aceea, ca ori ce pondu vomu pune in cestiunea natiunalitâtiloru, incredinti'a are totu-si o influintia cu multu mai mare asupra inimei, decâtu cestiunea natiunalitâtiloru. Prin urmare déca va fi delaturata prin libertate caus'a acést'a mai mare a separârei, credeti-mi, ca sî caus'a cea mica a separârei se va delaturá prin libertate (asi'a e!).

Aici sau escatu temere, ca viitoriulu natiunalitâtiloru e periclitatu prin civilisatiune. Sî eu me temu de acést'a sî recunoscu ca acei'a, caror'a le jace la inima natiunalitatea, potu cautá cu ingrijire la progresulu civilisatiunei, pentru ca cu progresarea civilisatiunei natiunalitatea va devení totu mai putienu periculósa. (aplausu). In timpurile mai vechi formau vreocâteva familii natiunalitatea, sî acést'a sî acum'a e asi'a in Americ'a sî Australi'a la popórele cele necultivate. Asi'a dara fiecare natiune mica e espusa periculului acestui, acestui'a suntemu espusi sî noi, sî fratii nostrii Croati, precumu sî tóte natiunalitâtile, care locuescu in patri'a acést'a. Dara prin ce sa ne aparâmu, dór'a prin aceea, ca sa invalimu natiunalitatea cá pre o mumia in legi sî sa o punemu in cript'a legislativei? (aplause sgomotóse). Nu! ce nu póte vietiuí in seculului nostru, nu are nici viitoriu. (aplausu). Cine dara ingrijesce mai bine pentru securitatea natiunalitâtiloru, acei'a, care propunu astfeliu de legi, prin care ne abatemu dela calea civilisatiunei sî impedecâmu ori ce desvoltare, séu acei'a, care privescu libertatea de unic'a mesura pentru orice progresu, va sa dîca aceea, dela care depinde ridicarea sî sustienerea fie cârei natiunalitâti? (aplausu)

Sî acum'a revinu la opiniunea mea, ca cestiunea natiunalitâtiloru este o cestiune pentru noi toti. Dupa convingerea mea, noi trebue sa deslegâmu laolalta cestiunea acést'a, insa tocmai pentru ca trebue sa deslegâmu cestiunea acést'a sî pentru ca ne invatia istori'a, ca deslegarea unei cestiuni numai atunci e possibila, déca modulu deslegârei nu sta in contradicere cu ideile seculului, — tocmai pentru aceea dîcu trebue sa deslegâmu cestiunea natiunalitâtiloru in consonantia cu ideile timpului nostru. Seculului nostru insa, multiamita lui Ddieu, e secolulu libertâtiei (strigâri sgomotóse de éljenuri), sî nu essista puterea aceea, care ne aru puté induplecá, sa parasimu terenulu libertâtiei, cá sa ne retragemu dupa valulu privilegiiloru.

(Va urmá.)

Ce-va despre conferintiele invetiatoresci.

(Capetu.)

c) Tematele consultatiuniloru trebuie sa fia — se intielege — de asiá natura, cá sa stea in strinsa legatura cu educatiunea sî instructiunea; — sa-i deschida adeca invetiatoriului pórt'a, cá sa intre sî sa culéga frumóse cunoscintie de pre intinsulu câmpu alu pedagogiei, cari sa-i servésca de calauzi in calea perfectiunei lui speciali. Acestu câmpu este de estensiunea cea mai imensa, ce si-o póte cine-va imaginá; câci marginile lui ducu pâna la infinitu! — Sî chiaru din acestu respectu tematele trebuie bine alese; trebuie sa se ia in bagare de séma cele mai de aprópe sî neincungiurabile lipse, ce se ivescu in scólele nóstre sî suntu de o necessitate imperiósa de a le supliní câtu se póte mai urgentu, — cá astfeliu prin aceste precautiuni sa se delaturedie obstaculii, ce cérca a stagná invetiamentulu din scólele nóstre populari. Pre de alta parte astfeliu de teme trebuie propuse in conferintia, cari sa lase destulu tempu membriloru pentru de a se puté pregatí.

Lasu, ca fia-câre membru insusi este chiaru referentu asupr'a intregei materii de desbatere; dara este de recomendatu, cá pentru fia-care tema sa se aléga doi referenti, cari sa o lucredie nedependentu, liberi de ori-ce prejudetiu sî la rendulu loru sa-si faca fia-care observârile basate pre motive puterice dandu temei unu resultatu câtu se póte de siguru sî practicu! — Dupa ce fia-care referentu si-a fâcutu la rendulu seu raportulu in conferintia despre tem'a respectiva, se deschide desbaterea generala a fia-câreí teme; — sî in decursulu desbaterei fia-care membru este competentu ba datoriu chiaru a luá parte activa la desbatere cu tactu de unu omu maturu per escelentiam dîsu! —

Tóte repetitiunile nefolositórie, tóte nesiguritâtile, tóte indoielile sî pré estins'a desfasiurare a temei trebuie ocolita. La loculu seu aru fi, déca fia-care membru va face unu raportu specialu despre starea interna sî esterna a scólei sele sî astfeliu alu presentá conferintiei spre desbatere. — Iéra ce se atinge de loculu, unde sa se tiena conferintiele, trebuie sa se aléga astfeliu de punctu, care sa ofere membriloru ocasiune, de a cercetá scóle mai bine organisate, cá prin acést'a sa li se puna in evidintiâ resultatele castigate prin singuraticele conferintie. Sî invetiatoriulu, care representa cutare scóla, sa dea o critica câtu mai esacta despre totu ce a pututu observá elu la sine, la elevi, la materialulu de invetiamentu sî la metod'a propunerei in decursulu prelegeriloru sî alu óreloru sele de preparatiune; tóte acestea din punctu de vedere moralu, instructivu sî disciplinariu! — Loculu tienerei conferintieloru aru fi bine sa se fipsedie acolo, unde se gasescu scóle mai bine organisate, cari ducu asiá dîcendu proti'a intre celelalte, pentru cá sa se dea invetiatoriloru ocasiune, de a vedé practice regulele didactice pledate de densii in cutare conferintia! Din acestu respectu tempulu tienerei conferintieloru trebuie fipsatu, cându se tienu inca prelegeri sî inca in lun'a Iuniu, aprópe de esamenu, cându se face repetitiune generala din tóte obiectele! —

Pre langa tóte acestea este de recomandatu, cá in legatura cu conferintiele nóstre invetiatoresci sa introducemu sî asia numitele societâti de lectura, cari sa consté din membrii conferintiei sî alti amatori de astufeliu de lucruri. Acésta societate sa-si tîna adunârile generali d'odata cu conferintiele, cu care ocasiune sa se tîna disertatiuni despre cutare teme de cuprinsu pedagogicu. Societatea sa-si aiba sî pre represintantii sei legali prelânga unu fondu disponibilu, din care sa se cumpere opuri pedagogice, prin ajutoriulu câror'a sa-si mariésca cerculu activitâtii sele.

Eaca inca unu mediulocu pentru invetiatori d'a se perfectiuná in cariera—le! Avendu mai departe in vedere promavérea intereseloru scolarie, nu potu sa nu amintescu câtusi de pucinu de marele avantagiu, ce aru aduce invetiatóriului doritoriu d'a invetiá, infiintiarea de biblioteci scolarie prin tóte comunele. Sî acést'a s'ar face pré usioru, cându fiacare comuna ar spendá anualiter câtiva florini pentru cumpararea de opuri pedagogice, cari sa inlesniésca invetiatoriului sî astumodu crescerea sî instruirea fiitoriloru cetatiani! Unu avantagiu acest'a, care penelulu, acelu traducatoriu fidelu alu fapteloru omenesci, lu descria in pré frumóse colori, unde este tradusu in realitate! O scóla popularia bine organisata dupa principiele pedagogiei moderne nici nu se póte intielege fara d'a avé o biblioteca macaru sî mai pucinu numerósa de cârti.

Sa ne silimu déra toti din tóte pârtile a radicá starea invetiatoriésca la naltimea, ce ea este in dreptu a pretinde. Câci in epoc'a, in care ne gasimu, nu se mai classifica popórale dupa proportiunea lor numerica: ci ele sî câstiga o importantia, se asiéza pre treptele omenîrei dupa capitalurile morali, scientifice si materiali, ce le posedu!! Asiá dara epoc'a, in care ne gasimu, reclama imperiosu a ne alcatuí esistinti'a nóstra sî interna sî esterna conformu progresului, ce lu profeséza omenimea astadi!

Cine dar ne póte pune pre noi in stare d'a fi capabili in a tiené contu de progresulu, ce lu face omenimea pre fia care minutu? Respunsulu este simplu: **scól'a!** Cine ne póte garantá capitaluri morali, scientifice sî materiali intrunu modu asiá de facilu? Respuusulu este simplu: **scól'a!**. —

Déca scól'a ne garanta astufeliu de bunuri: sa ne grabimu a o pune cu o óra mai nainte in stare d'a poté corespunde pre deplinu missiunei, ce i-a incredintiatu Domnedieu, sî care consta in a redicá pre omu la demnitatea, ce-i compete. — Sî vomu ajunge la resultatu: déca toti din tóte pârtile vomu delaturá obstaculii, ce stagnéza invetiamentulu — dându astufeliu adeverat'a apretiare, ce reclama starea invetiatorésca! In fine mi permitu libertatea d'a face incheaiare acestoru renduri. Dea Domnedieu, cá tóte astea sa nu remâna unu: pium desiderium!

Ioanu Petrascu
invetiatoriu la Resînari.

Principatele române unite.

In 15 Novembre s'au deschisu corpurile legiuitórie Domnitoriulu le deschide cu urmatoriulu cuventu de tronu:

Domni senatori! Domni deputati!

Aflându-me astadi in mijloculu d-vóstra, celu dintâiu simtiementu de datoria ce se descépta in inim'a mea cá sî intr'a d-vóstra, negresitu, este de a multiamí cerîului, ca sî in anulu acest'a a intinsu asupr'a nóstra binecuventarea sea de pace sî de abundentia. Intr'adeveru nu numai ca amu pututu esportá in acestu anu intreitu decâtu alta data, dara reservele ce nu s'au esportatu inca suntu imense. Acésta prosperitate a doveditu ca déca, nenorocirile din urma au fostu unu boldu spre a ne imbarbatá cá sa luptâmu contr'a loru, restriştea este pentru popórele cele vigurose unu stimulentu puternicu pentru desvoltarea activitâtiei nationale.

Déca, Domniloru, amu constatatu cu fericire marea crescere a activitâtiei poporului românu, îmi implinescu o datoria constatându bun'a ordine ce domnesce in tóta tiér'a, potu dîce cu mândrie ca natiunea româna inaintéza cu pasi rapedi spre a ocupá unu locu in societatea moderna, unde natiunile se clasifica dupa garantiile ce dau de moralitate, dupa titlurile de serviciuri ce aducu umanitâtiei.
Unu incidentu numai a venitu sa tulbure acésta armoniósa stare de lucruri: acel'a de la Pietrosiani, unde unu numeru de straini favoriti de situatiunea localitâtiei, a pututu dejucá supraveghiarea autoritâtiloru nóstre, putêndu-se intruní sî trece Dunarea.

Desvoltarea tuturoru ramuriloru activitâtiei nationale cere cá sî administratiunea sa devie din dî in dî mai in raportu cu necesitâtile sociale. Ati facutu multu, Domniloru, pentru acést'a in sesiunea trecuta. Guvernulu meu cauta la rendulu seu s'aduca inbunatatîrile ce'lu privesce.

Dar spre a ajunge la acést'a trebue sa tînemu de aprópe in vedere starea financiara, de la care depinde tóta desvoltarea materiala a unui Statu, sî pentru care creditulu este adeveratulu dinamometru. In privinti'a acést'a constatâmu cu bucurie ca efectele publice, sporite in anulu 1867 cu 15 la suta s'au urcatu in acestu anu inca cu 18. Astufelu obligatiunile rurali, cari la inceputulu anului acestuia avéu cursu de 78, acumu se cempera cu 96, iér obligatiunile Oppenheim cu 84; sî cum puté fi intr'altu feliu cându acumu nu numai ca budgetele nóstre nu se equilibréza cu unu deficitu, dar ele lasu inca unu excedentu. Intr'adeveru, exercitiulu anului 1867 s'a inchisu cu unu prisosu de peste douedieci milióne lei vechi, cu care s'a pututu acoperí deficitulu anului 1866, fâra sa mai fimu nevoiţi a recurge la unu nou imprumutu. Exercitiulu anului curentu, déca nu va lasá unu prisosu atâtu de mare, nu trebue sa uitâmu câte imbunatatîri s'au adusu in deosebitele servicii, câte constructiuni sî mai cu séma câte reparatiuni sau facutu. Budgetele anului viitoru ce suntu in cercetarea comissiunei dumnévóstra ve incredintiéza ca er'a imprumuturiloru este inchisa sî ca nici contribuabililoru nu se ceru sacrificiuri noi, de sî avemu cu drumurile de feru sî cu organisarea armatei cheltueli extraordinarie de intâia ordine.

(Va urmá.)

23—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori din comunele Sustr'a, sî Topl'a, in Protopresviteratulu Hasziasiului se escrie prin acestu concursu, cu acestaa statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Sustr'a.

a) in bani gat'a 63 fl. v. a.
b) in naturalii: 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 15 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 4 jugere de samenatu, 1 jugeru de grâdina, sî sî cuartiru liberu.

II. Topl'a.

a) in bani gat'a 21 fl. v. a.
b) in naturalii: 6 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 1 jugeru de grâdina, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din acestea posturi de invetiatori, suntu avisati recursurile loru indiestrate cu documentele preschise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu Aradanu, a le tramite subscrisului pâna in 12 Decembre a. c.

Bellinz 11 Novembre 1868.

Constantinu Gruiciu,
Protopresv. Hasziasiulu sî district.
Inspectoru de scóle.

18—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din comunele:

1. Sant-Andrasiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. doi stângini cubici de lemne, sî cuartiru naturalu.

2. Chergesiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. 6 stângini cubici de lemne sî cuartiru naturaralu, se deschide concursu, doritorii de a ocupá aceste statiuni voru adresá concursele loru la subscrisulu pâna la 1 Decembre cu documentele: ca suntu de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu ori clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu.

Dev'a, 11 Noemvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scolariu
gr-or. alu Devei.
Ioann Papiu,
Protopopu.

Nr. 25—2 **Edictu**

Dimitrie Iordachie Proca din Resnovu, carele acum de trei ani, au parasitu cu necredintia pre legiuita sa socie Ana nascuta Carstea caré e din Cristianu, prebegindu in lume, sî nesciinduse loculu aflârei lui, — dupace inca sî prin Edictulu din 26 martiu a. c. fu citatu, se mai citeaza sî prin acest'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, spre a stá fatia cu pomenit'a lui sotie, sî a respunde la invinuirile ce i se facu din partea acesteia, câci la din contra, sî fâra de densulu se va decide procesulu matrimonialu, urditu in contr'a lui — in scutulu S. S. canóne bisericesci.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului greco-orientalu.

Zernesci in 10 Octomvre 1868.

Ioann Metianu,
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 96. ANULU XVI.

Sabiiu, in 24 Novembre (6 Dec.) 1868.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineс'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8. fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Importanti'a celoru petrecute in siedintiele dietali din urma ne constringe a angustá rubric'a acést'a. Ne restringemu déra a incunosciintiá pre cetitori, ca list'a ministriloru din Romani'a e: Dimitrie **Ghica** presiedinte sî min. de esterne, **Cogalniceanu** de interne, V. **Boierescu** de justítia, **Papadopulu** de culte sî instructiune publica, Al. **Golescu** de finantie sî colon. Duc'a de resbelu.

Diet'a Ungariei.

(Urmare.)

In siedinti'a din 25 Novembre urméza dupa bar. Eötvös.

Bömches, carele apará privilegiele sasiloru din Transilvani'a. **Nicolics** nu se invoiesce cu nici unulu din proiectele asternute pre més'a casei, pentruca nici unulu nu garantéza de ajunsu intregitatea statului.

Stratimirovics crede ca esprima o fapta recunoscuta de toti déca privesce in proiectulu de fatia deslegarea unei cestiuni de viatia a patriei. Deslegarea fericita a cestiunei natiunalitâtiloru e o garantia pentru venitoriu. Deslegarea cea fericita o aterna densulu dela considerarea spiritului tempului, carea e neincungiurabile, dela credinti'a in institutiunile liberali, dela ferirea de tendintie desnatiunalisatórie, dela inlaturarea unei alipiri ultraiste de dreptulu istoricu de o parte sî de tienerea la rasa de alta parte sî dela radicarea tuturoru la ide'a statului. Cându privesce proiectulu de pre més'a casei, i se imbiia convingerea, ca elu aplica traditiuni vechi istorice la unu fenomenu nou in viati'a culturei sî staturiloru popóreloru: la ide'a natiunalitâtiei. Se necunósce pre fatia libertatea de care e legata insemnetatea acestei idei sî de aceea se vorbesce de drepturile individului sî limb'a lui, pre cându aru fi sa se trateze de proportiunea natiunalitâtiei genetice câtra statu.

In decursulu vorbirei cere desvoltarea egalei indreptatîri cá unu postulatu alu desvoltârei culturei sî alu progresului libertâtiei. Legea natiunalitâtiloru sa nu cuprinda nimica ce e contrariu intregitâtiei statului, dara iéra de alta parte sa nu cuprinda nimic'a ce aru voí sa faca din Ungari'a altu ceva de câtu Ungaria. Aici inse sa fia marginea pretensiuniloru. Nici unu feliu de motive, cu deosebire din preingrigire câtra gintea magiara cu pagub'a celorulalte, sa nu produca o lege neindestulitóre de natiunalitâti. Acést'a aru provocá spiritulu tempului la lupt'a, cârei nici o putere, fia ea câtu de mare, n'a pututu sa resiste. Centralisatiunea e condemnata in tóte pârtile. Mâne poimâne ea va fi nepossibile sî cu atâtu mai nepossibile in in unu statu poliglotu (de multe limbi).

Amintesce ca ne aflâmu in unu tempu plinu de fatalitâti cându trebuie cineva sa nu stea mortisiu pre lânga idei invechite, câci acele, cum e sî cea de a ingrigí numai de natiunalitatea magiara, potu aduce desamagiri amare. Vorbitoriulu, care a fostu óre-cându (1848-49) unu contrariu loialu alu magiariloru e astadi pentru o intielegere fratiésca. Pentru salvarea libertâtiei róga diet'a a respinge proiectulu majoritâtiei.

Iancovics spriginesce proietulu majoritâtiei.

Fabritius spriginesce pre **Bömches**

Gr **Tury** e pentru proiectulu comissiunei.

Eitel arata greutatea, ce se nasce pentru nemagiari din proiectulu pusu la desbatere sî nu lu primesce de base pentru desbaterea speciale.

Lud. **Plahy** spune ca slavii suntu deplinu multiamiti cu proiectulu comissiunei centrale.

Dobrzansky dîce ca venitoriulu patriei aterna dela deslegarea cestiunei din desbatere. Pentru a ajunge la o deslegare buna nu trebuie crediutu, ca natiunalitâtile nemagiare potu fi tratate cá straine sî ca ele sa se multiamésca cu ori ce feramitura de pâne. Se alatura lânga projectulu lui Mocioni, pentruca acést'a corespunde mai multu drepturiloru natiunalitâtiloru, dupa cum acele suntu garantate in nenumerati articuli de lege. Natiunalitâtile nu voru sa daraburésca tiéra, dara voru sa-si asigure intrebuintiarea libera a limbei loru. Natiunalitâtile voru sa traiésca, precându projectulu majoritâtiei le néga viéti'a. Déca va primí cas'a projectulu majoritâtiei vine in contradîcere sî cu dreptulu positivu. Diet'a nu a promisu ca va regulá drepturile individuali ale natiunalitâtiloru nemagiare, ci a le **natiunalitâtiloru**. Cumca natiunalitâtile nu aru fi avutu nici odata drepturi, e o parere falsa. Acelea, parte mare, au fostu in tiéra pâna a nu vení Ungurii, parte a fostu chiamate cu conditiunea de a li se garantá drepturile. Românii au avutu aci inainte de Unguri imperiulu loru; slavii de nordu inca sub Mathi'a I se aflau cá natiune de sine, serbii suntu parte mai vechi decâtu ungurii parte au venitu la chiamarea lui Leopoldu I in tiéra spre a o apará de turci; nemtii au facutu din câte o pusta locu de locuítu etc.

Vorbitoriulu citéza o suma de articuli de lege, prin cari dovedesce ca dupa dreptu li se cuvine natiunalitâtiloru individualitate. In titlulu regiloru figura sî acel'a de „Ducele russiniloru“. Drepturile ce le avura natiunalitâtile nu trebuie schimbate cu privilegiele. Drepturile suntu barierele natiunalitâtiloru. Celu dintâiu rege, Stefanu a purtatu titlulu „rex Hungariae“ (regele Ungariei); deací inse pâna la „rex Hungarorum“ (regele unguriloru) e o cale bunicica. Un'a natiune politic'a ungurésca insemnéza supremati'a unguriloru. Natiunalitâtile voru sa scape de acésta suprematia sî de aceea cauta a-si aperá drepturile loru.

Projectulu comissiunei centrale cuprinde in sine unu privilegiu fatale, unguriloru. Inse precum o natiune nu consta numai din clase singuratece, ci din tóta totalitatea sea, asiá sî Ungari'a nu consta din o natiune singura, nici numai in favórea unei'a, ci din multe. Natiunea **politica** ungurésca cuprinde tiér'a intréga; sub egid'a acelei'a inse ungurimea nu trebue sa apese pre celelalte natíuni egalu indreptatíte.

Descrie desvoltarea drepturiloru fiacârei natiunalitâti dupa istoria sî areta desvoltarea celoru trei natiuni a le Transilvaniei de cându acést'a devení de sine. Espressiunea **natiune politica** e unu non sensu, déca are a se reduce numai la unguri. Tóte natiunalitâtile suntu pârti intregitórie a le natiunei politice; projectulu comissiunei centrale inse nu esprima impregiurarea acést'a sî asiá jumetatea apuséna a imperiului va face Ungariei in acestu punctu concurinti'a, carei césta din urma nu va puté sa corespunda. La noi cetatienii statului voru fi constrinsi a abdîce de natiunalitatea loru in favórea unguriloru, déca voru ca sa se folosésca de drepturile loru politice. Prin acést'a inse eata ans'a de cérta sî de ura, pentruca projectulu nu multiamesce pre acei'a pentru care este facutu; pentruca natiunalitâtile suntu in proiectu privite de aceea, ce ele nu suntu — de **straine**. Se alatura dara lânga projectulu minoritâtiei, care cuprinde pacea interna sî indestulirea natiunalitâtiloru sî fericirea patriei comune.

Dupa o observare personale a lui **Iankovics** are cuventulu,

Makray, carele recunósce insemnatatea cestiunei, mai alesu acum cându dupa parerea densului Russi'a se nisuiesce a ocupá gurile dunarei sî a amutiá pre români, o natiune iubitória de libertate asupra Ungariei. Deci se alatura lânga propunerea lui Deák.

Borlea se mira de comentariele cele minunate ce se facu in dieta concepteloru de libertate sî egalitate. Densulu vede numai in proiectulu minoritâtiei libertatea cea adeverata a natiunalitâtiloru lânga care se sî alatura.

In siedinti'a dela 26 Novembre dupa autenticarea protocolului sî mai multe incurse sa ia la desbatere bugetulu ministerului de finantie, care terminânduse curendu face locu proiectului natiunalitâtiloru.

Hunfalvi e pentru projectulu comissiunei.

Hodosiu pentru projectulu minoritâtiei. *)

Dapsi pentru elaboratulu lui Deák

Miletics pentru projectulu minoritâtiei. Densulu sî cetesce cuventarea. Face recensiune projectului majoritâtiei sî minoritâtiei. La observârile lui Bartal, ca natiunalitâtile sa se lase de ostilitâti, respunde ca a se opune perderei natiunalitâtiloru nu e ostilitate. Natiunalitâtile nici odata nu voru purtá cu rabdare suprimerea loru sî déca vine lucrulu la estremu, apoi mai bine sa se centopésca intr'o natiune mare ce are viitoriu mare. Ide'a de natiunalitate e atâtu de momentuósa incâtu popórele mai bine pórta unu tempu jugulu absolutismului, precum facu nemtii, carii pentru unitatea natiunale suferu jugulu regimului bismarckianu.

Kovassay pentru elaboratulu lui Deák. Dupa densulu o lege speciale pentru natiunalitâti e de prisosu, pentruca unde e libertate politica e sî libertate natiunale.

Vladu, dupa ce desvólta istori'a miscarei natiunale in Ungari'a dîce ca nu e multiamitu cu nici unulu din projectele aduse in dieta. Densulu aru fi aplecatu la concessiunile cele mai mari. Póte sa fia limb'a magiara a regimului sî a parlamentului, numai la jurisdictiuni sa fia garantata limb'a natiunale. Cere dara cá la desbaterea speciale sa se ie dreptu base projectulu elaboratu la 1861 de Andrassy, Ivanka, Tisza sî altii sub presiedinti'a bar. Eötvös sî asigura ca dupa acelu projectu natiunalitâtile voru fi multiamite. (Sî da propunerea in scrisu).

Stefanides e pentru elaboratulu lui Deák.

In siedinti'a dela 27 Novembre Ernest **Simony** urgéza ordinea dîlei. Mai departe cere ca sa asterna casei cartea rosia, pentrucá sa se instruiésca deputatii despre politic'a esterna.

P. **Somsich** dechiara ca tóte actele delegatiuniloru se voru asterne dietei.

Bar. **Luzsensky** dîce ca cartea rosîa e gat'a sî se póte impartí numai decâtu.

Trecendu la ordinea dîlei

Mihali dîce ca spre a multiamí natiunalitâtile nu e altu ce-va de lipsa decâtu aplicarea principiului enunciatu la 1848; e pentru projectulu minoritâtiei.

Iusth e pentru projectulu comissiunei centrale.

Rannicher propune cá legea sa nu se estinda sî asupr'a Transilvaniei. **)

Madocsányi e pentru elaboratulu lui Deák.

A. **Romanu** concede ca cestiunea ungurésca nu a fostu alta decâtu cestiunea natiunalitâtiloru, ea insa erá sî cestiunea libertâtiei, dualismulu o face insa cestiune de egoismu natiunale. Elaboratulu lui Deák e o copia a doctrinei de centralisatiune din tempii lui Bach. Dechiara ca astadi nici proiectulu lui Vladu nu-lu mai multiamesce. Cere cá diet'a sa defineze apriatu, care e sfer'a limbei ungurescí cá mijlocitória sî unde se incepe cerculu activitâtiei limbei natiunalitâtiloru. Dîce ca s'a adusu Americ'a cá esemplu. Densulu aru dori libertatea din Americ'a, pentru ca atunci nu mai e cestiune de natiunalitâti. In fine atrage atentiunea casei asupr'a principieloru depuse de bar. Eötvös in cartea sea despre natiunalitâti, in cari se dîce ca cestiunea natiunalitâtiloru nu se desléga pre calea majoritâtiloru, ci pre cea a dreptâtiei sî ecitâtiei.

---

*) Cuventarea o vomu reproduce intréga R.

**) Cuventarea o vomu publicá cu alta ocasiune. R.

St. Szilágyi e pentru elaboratulu lui Deák; Stojakovics pentru alu minoritâtiei.

Babesiu vede in cestiunea natiunalitâtiloru o cestiune de viétia a patriei. Dupa doctrin'a ungurésca e poporulu fâra de natiunalitate o massa ce nu cumpenesce nimic'a in viéti'a publica a statului. Pretinde inarticularea egalei indreptâtiri a natiunalitâtiloru, pentru ca póte vení altu regimu carele sa nu ia in consideratiune concessiunile de acum. In Austri'a a recunoscutu constitutiunea egal'a indreptâtire a natiunalitâtiloru sî dreptulu limbei pentru tóte oficiele. Scopulu cardinale a unui statu e fericirea popóreloru sele. Déca perde acestu scopu din vedere, periclitéza sî esistinti'a statului. E pentru votulu minoritâtiei.

Presiedintele aduce aminte ca astadi au a se alege membrii croati in comissiunea diuariului. La propunerea lui Tisza se mai continua cestiunea natiunalitâtiloru.

Czord'a pledéza pentru proiectulu comissiunei centrale.

Florianu Varg'a e pentru votulu minoritâtiei. Nelinisce mare se facù in casa, cându vorbitoriulu dise, ca proiectulu comissiunei centrale sapa gróp'a natiunalitâtiloru sî apoi e sciutu, ca cine sapa gróp'a altui'a cade insusi in ea.

N. Bano renuntia dela cuventu. (aplause entusiastice).

Al. Bohatielu vede in proiectulu comissiunei centrale negatiunea (tagaduirea) principieloru esprese de subcomissiunea esmisa pentru elaborarea projectului. Prin acést'a s'a rapitu natiunalitâtiloru nemagiare tóte sperantiele câte le-au adusu ele legislativei. Arata ca projectulu minoritâtiei se radima pre temeiulu egalei indreptatiri, principiu recunoscutu de barbatii cei mai ilustri de statu. Concede ca in proiectulu spriginitu de densulu e principiulu numai unu modu spre ajungerea scopului; suntu multi paragrafi, cari trebuie schimbati Dechiarându densulu acést'a nu póte sa nu amintésca de acele suspiciunâri, prin cari aperatorii votului minoritâtiei sa póta li infatisiati de separatisti. Spre a respinge acést'a amintesce oratorulu dóue fapte din 1849. Spera ca natiunalitâtile sî voru documentá patriotismulu dupa cum le va garantá sî legea drepturile. Nu doresce daraburirea, ci liber'a intrebuintiare a limbei.

Puscariu. Cestiunea uniunei e pusa dejá pre més'a dietei. Credu ca din ide'a unei uniuni mai intime a Ungariei cu Transilvani'a nu póte urmá cá drepturile ce le-au avutu natiunile acolo sa le pérda, ci acelea sa se estinda asupr'a tuturoru. Se alatura lânga parerea antevorbitoriului.

Mat. Popu Grideanu pretinde cá cestiunea acést'a sa se deslege numai dupa o convingere conscientiósa. E pentru o deslegare cu sânge rece sî pentru departarea de pretensiuni pré mari sî de suspiciunâri de alta parte.

Dupa acest'a se alegu membri croati in comissiunea diuariului.

Cuventarea deputatului Dr. Alesandru Mocioni

in siedinti'a de marti 24 novembre in diet'a ung la desbaterea causei de natiunalitate.

(Urmare.)

Cultur'a este aceea care sternesce in omu consciinti'a, cultur'a (se audimu!) a sternitu consciinti'a sî in natiuni, sî o desvólta neincetatu. Cea lalta causa jace in direptiunea democratica a constitutiunalismului; cându de odata cu suveranitatea poporului s'a prochiamatu sî drepturile cardinali ale individului séu libertatea individuala, a fostu neaperatu de lipsa a cercá o garantia pentru acésta libertate, iéra garanti'a nu s'a potutu gasí de câtu in egal'a indreptatíre politica adeca in constitutiunea democratica.

Pre câtu timpu a domnitu absolutismulu sî constitutiunea feudala, poporulu sî limb'a lui n'a fostu invrednicite de nici o consideratiune, precum dovedesce acést'a pré bine esemplulu patriei nóstre, unde o limba mórta a fostu in stare sa sustiena unu statu aprópe o miia de ani. Dar in momentulu, in care s'a prochiamatu indreptatírea egala, delocu ce poporului i s'a permisu influinti'a in desvoltarea vietii de statu, in acelu momentu idei'a nutiunalitâtei a aparutu pre terenulu lupteloru pentru limba.

Dreptu aceea, déca idei'a de natiunalitate este efluinti'a unoru principie ce au strabatutu societatea nóstra intréga sî tóta cultur'a nóstra, este pré naturalu cumca acea ideia numai asié amu poté impedecá, déca amu fi in stare sa impedecâmu sî sa transformâmu tóte acele principie.

Nu m'asiu sci inchiná ideii de natiunalitate, déca indreptatírea ei ar fi numai o generalitate; dar — in parerea mea — indreptatirea ideii de natiunalitate contiena posibilitatea libertâtiei individuale sî possibilitatea desvoltârii genului omenescu.

Idei'a de natiunalitate, precum dîseiu, sî are o causa in direptiunea democratica a constitutiunalismului, dar — precumu libertatea individuala sî medilocitu desvoltarea individului e cu potintia numai pre bas'a democratiei, totu asié de alta parte idei'a de natiunalitate este o conditiune premergatória a democratiei. (Sgomotu.) Democrati'a numai asié e binefacatória sî posibila, déca s'au cultivatu nu numai câti-va séu multi, ci poporulu intregu in masa, déca poporulu intregu e capace sa folosésca drepturile politice. (Adeveratu e!) Acum, On. Casa! desi claseloru mai avute e cu potintia a se calificá prin cultur'a unei natiuni straine, mi se pare inse ca cultivarea poporului in massa nu póte sa fie de câtu natiunala, astfelu dara desvoltarea (cultivarea) natiunala este o conditiune premergatória a democratiei.

Dîseiu ca in posibilitatea desvoltârii genului omenescu aflu motivulu alu doilea pentru indreptatirea ideii de natiunalitate. Fiecare natiune posiede calitâti sî inclinatiuni proprie, fiecare natiune este cá sî unu organu naturalu spiretuale alu genului omenescu, iéra menitiunea acestui organu jace intru indeplinirea unoru functiuni anumite ce competu numai lui, — sî precumu scopulu supremu alu libertâtii individuale séu a drepturiloru naturali nu póte fi altulu de câtu desvoltarea cea mai mare posibila a individului sî medilocitu a genului omenescu, iéra caus'a finala sî cea mai profunda nu póte fi alt'a de câtu nemarginit'a diferintia, ce esiste intre individi: astfelu este sî cu idei'a de natiunalitate, carea nu e de câtu aplicarea la natiuni a acestei teorii despre drepturile neprescriptibile; scopulu finalu sî celu mai sublimu nu e alt'a de câtu suprem'a desvoltare posibila a natiunei sî medilocitu a genului omenescu; caus'a finale sî cea mai profunda nu e alt'a, de câtu nemarginit'a diferintia ce esiste inre singuratecele natiuni.

In respectulu acest'a asié credu ca fiecare natiune este unu ce nesuplinibile, unu ce providentialu: sî de aceea in privinti'a acést'a fiecare nisuintia, ce tinde a realisá idei'a de natiunalitate, este de a dreptulu o detorintia morala.

Idei'a natiunalitâtei, cá fiecare ideia, sî are câte o escrescentia, ce de comunu se manifésta in estremitate. (Strigâri: Asié e! Bine e!) Astfelu de escrecentia este de o parte nisuinnti'a spre suprematia, de alta parte isolarea natiunala séu pestrecerea consecintieloru de independinti'a natiunala. Sî un'a sî alt'a suntu contrarie reguleloru naturale sî perpetue ale intregului nostru progresu, sî de aceea — in parererea mea — de sî le e cu potintia a se sustiené câtva timpu, nu se potu sustiené lungu sî pururea.

Supremati'a este contraria legiloru naturali ale progresului, câci neaperatu impedeca pururea desvoltarea libera a altei natiuni. Iéra isolarea e contraria pentru aceea, câci chiamarea natiuniloru nu este desbinarea intre sine, ci conlucrarea in contielegere pentru a ajunge la scopulu comunu.

Adese ori i se imputa ideii de natiunalitate ca dens'a ar fi contraria nisuintieloru ce se manifésta in fiecare di pre terenulu socialu: câci popórale sî statele se insotiescu sî se aliéza totu mai tare, necumu sa se desbine. Marturisescu ca in asta privinti'a concedu dreptu celor'a, cari prin acestu momentu voru se combata isolatiunea natiunala, desbinarea natiuniloru; dar nu li potu concede dreptu atunci, cându acestu momentu vreau sa'lu folosésca de argumentu in contr'a egalei indreptatiri natiunale.

Precumu la individi asié sî la natiuni, cultur'a mai nalta nu sterge caracterele, ci numai nobilita calitâtile sî inclinatiunile loru, le conduce la concepte mai chiare despre problem'a loru propria sî despre problem'a comuna genului omenescu, — astfelu in câtu precum la individi asié sî la natiuni, infratírea numai atunci e cu potintia, déca se intempla pre bas'a respectârii reciproce a drepturiloru, déca singuratecele natiuni se recunoscu de subiecte de dreptu; cá atari voru progresá cu atât'a mai vertosu sî mai rapede, cu câtu mai multu voru fi capaci a precepe problem'a comuna.

In asta privintia, o potu spune, ca idei'a de natiunalitate nu numai cá nu e contraria cosmopolitismului, cí este o conditiune premergatória a adeveratului cosmopolitismu, astfelu in câtu potu citá cuvintele unui ilustru scrietoriu nemtiescu ce dîce ca: adeveratulu cosmopolitismu este acea beserica mare, carea nu se póte intemeiá de câtu pre stelpii (radiemii) cei tari ai natiunalitâtiloru.

Premitiendu aceste (Sgomotu), prim'a sî cea mai mare pretensiune natiunala nu póte fi alt'a, de câtu asecurarea esistintii sî desvoltârii individualitatei natiunale. Sî de ór'a ce e vorb'a se asecurâmu prin lege pretensiunile natiunali, este naturalu ca afacerea nóstra prima nu póte fi alt'a de câtu prin lege sa dâmu garantie esistintiei sî desvoltârii individualitâtei natiunale.

Acést'a e aeea ce se cuprinde in proieptulu meu, e ceea ce lipsesce din testulu comissiunei centrale.

Amu auditu dîcendu-se de multe ori contra proieptului nostru, cumca ar fi in opusetiune cu idei'a fundamentala de statu, câci recunósce in tiéra natiuni mai multe de câtu un'a. S'ar poté sa aiba dreptu déca vorb'a ar fi: câte natiuni politice suntu intr'o tiéra: (Strigâri! Asié e!) de sî, precumu sciu io, in statele unde suntu natiunalitâti mai multe, numirea de „natiune politica“ se incunjura, sî se folosesce de comunu numirea „poporulu“

Dar déca natiunea politica póte se fie numai un'a, acést'a nu eschide posibilitatea ca legelatiunea sa recunósca ceea ce in tiéra esiste in fapta, adeca esistu mai multe natiuni intru intielesu „geneticu“, — câci acestu intielesu este celu adeveratu pentru conceptulu de natiune.

Amu auditu de multe ori ca statulu nu póte recunósce asemene universitâti, dar póte concede ca pre bas'a asociatiunei libere sa se infiintieze atari universitâti, in cari sa póta partecipá fiecare individu, si astfelu asemene universitate va corespunde natiunalitâtei de sî nu intru intielesulu juridicu ci in celu matematicu, prin urmare va ajunge la acel'a-si scopu de sî pre alta cale.

Asemene parere n'o potu partiní deplinu. N'o potu partiní pentru acea desclinire esentiala ce esiste intre natiuni sî intre atari asociatiuni infiintiate pre bas'a asociârii libere. Fiecare corporatiune infiintiata prin asociare libera, gasesce bas'a esistintiei sele materiali sî morali in vointi'a statului; asemene corporatiune este pururea instrumentu spre unu scopu ce jace in afara de ea; dreptaceea ori-ce corporatiune de asemene natura póte as fie subiectu numai drepturiloru câstigate, pre cari statulu are sî dreptulu sî detorinti'a sa i le iee delocu in momentulu acel'a cându asemene corporatiune i s'ar paré contraria ideii fundamentale de statu.

De aci este diferinti'a esentiala pâna la natiunalitâti. Tocm'a pentru acést'a indrasnescu sa afirmu in asta privintia ca din puntulu de vedere juridicu nu se póte — sa li se denege natiuniloru recunóscerea, nu li se póte denegá cu atât'a mai vertosu, cá nu cumva statulu sa vina in opusetiune cu propri'a sea ideia fundamentala.

Natiunea, cá unu produptu alu eterneloru legi naturali, sî gasesce bas'a esistintiei sele materiali sî spiretuali nu in poterea statului, ci in poterea ce domnesce in ordinea mai nalta a lucruriloru. Natiunea e cá sî individulu, nu-si are scopulu aiurea ci in sine, in desvoltarea propria, este scopu de sine, sî de ace'a e subiectu de drepturi fundamentali séu cardinali, dreptu aceea scopulu natiunei este identicu cu natiunea, sî nu e alta de câtu efluinti'a unei poteri domnitóre mai nalte; din asta causa acestu scopu nu va face opusetiune ideii fundamentele de statu, in tocm'a precumu nu va face acea potere domnitória.

Pentru acést'a statulu, déca nu vrea se-si denege propri'a sea menitiune, — statulu alu cârui'a problema este a garantá conditiunile desvoltârii; — statulu, dîcu, nu póte denegá natiuniloru recunóscerea legala a drepturiloru cardinale

Scopulu dara este desvoltarea natiunala. Problem'a nóstra de astadi este, sa dâmu conditiunile legali spre cea mai perfecta realisare a scopului. Testulu comissiunei centrali din contra, nu numai ca nu recunósce drepturile cardinali ale natiuniloru genetice ce locuescu in tiéra, nu numai concede conditiunile necesarie desvoltârii acestor'a, ci tocm'a denéga ori ce conditiune de desvoltare, adeca: inca neci esistinti'a natiuniloru din tiéra nu o recunósce (contradîceri). Aici in camera inca nu s'a dîsu, dar s'a scrisu prin diurnale cumca legelatiunea este indreptatita spre acést'a câci — precumu se dîse acolo — legelatiunea n'are sa se ocupe de scopuri teoretice deduse din filosofia sî cari se stabilescu in numele natiuniloru; ci trebue sa grigésca de acele scopuri concrete spre cari tientescu singuraticii membri ai natiunalitâtiloru.

Eu asié credu, On. casa! ca déca intre natiunalitâti suntu unii individi, cari tientescu spre scopuri ce nu potu conveni statului, déca suntu nu numai multi ci toti, inca sî atunci este tréb'a politiei a preveni realisarea acestoru scopuri, este tréb'a judecatoriei a pedepsí pre cei vinovati, dar pentru acést'a legelatiunea defelu nu póte cá pre o natiune intréga s'o despóia de drepturile ei, (Strigâri: Nu vrea nimene!) dar tocm'a acést'a ar face legelatiunea pre bas'a testului de la comissiunea centrala.

Asié credu ca recunóscerea drepturiloru cardinali ale unei natiuni, déca s'ar face pendinte de la programulu ei politicu, ar fi o procedura atâtu de sióda cá sî cându individului numai asié i s'ar asecurá drepturile cardinali déca ar aduce dela politia atestatu de portare buna.

A sustiené drepturile cardinali a le natiunei, a scutí aceste drepturi, — iéca problem'a morala a statului!

Va sa dica, sub neci unu pretestu sî din neci o causa statulu nu póte denegá recunóscerea legala a drepturiloru cardinali. Aici legelatiunea din capulu locului pedepsesce pre o natiune cu pedéps'a cea mai mare, cu despoiarea de drepturi, (Strigâri: in care puntu?!) marturisescu ca prin acést'a comissiunea centrala nu-si radica unu monumentu splendidu liberalismului seu, dar trebue sa spunu ea de un'a s'a uitatu cu totulu, a uitatu ca seclului nostru i s'a reservatu a desceptá natiunile din somnulu adâncu. Sî déca pre natiunile — a câror'a chiamare este a influintiá cá faptori creatori in istori'a genului omenescu — acestea le-ar poté impedecá cu forti'a, acést'a va durá numai putienu timpu, sî apoi ar deveni cu atâtu mai periculóse pentru statu. (Strigâri: Oho!)

Dar le delaturu tóte acestea, sî me ducu putintelu in pusetiunea comissiunei centrale.

Comissiunea centrala dîce ca acésta cestiune o va deslegá pre bas'a libertâtei individuale. Dar, On. Casa! a voí asecurarea pretensiuniloru natiunali sî totodata a desface in atómele sele neorganice pre subiectulu primu sî supremu alu acestoru pretensiuni: pre natiune, — ast'a in parerea mea atât'a va sa dîca câtu tocm'a nemicirea intereseloru supreme natiunale (strigâri: Nu e asié!) sî astfelu prin urmare nu póte sa fie vorba de asecurarea pretensiuniloru natiunali; câci la individu numai desvoltare individuala se póte cugetá, iéra din totalitatea individiloru tocm'a asié nu se póte formá o unitate, precumu din petricele multe nu se fórma statua. (Strigâri: Nu e asiá!) Voiu sa primescu pusetiunea testului dela comissiunea centrala, dar in asta privintia amu sa spunu iéra-si, cu parere de reu ca comissiunea centrala, precum a neconoscutu esinti'a ideii de natiunalitate, asié sîací a neconoscutu esinti'a pretensiuniloru natiunali ale individului. Natiunalitatea, fiindu o facultate innascuta individului, de órece moralminte se póte desvoltá, — e tot-odata unu dreptu. Acestu dreptu este nealienabilu cá sî insasi facultatea ce servesce dreptului de basa. Dreptulu de natiunalitate nu este produptulu individului, prin urmare neci i se póte subordiná, ci remâne dreptu fundamentalu.

Tóte drepturile fundamentale suntu de la natur'a loru neconditiunate, tóte drepturile neconditiunate pretindu scutu legalu neconditiunatu, sî tocm'a pre asta basa trebue sa deslegâmu cestiunea, adeca On. Casa sa recunósca cumca drepturile natiunali ale individului suntu neconditionate, sî prin urmare se li dee pretotindene scutu neconditiunatu. Acést'a e pusetiunea ce ocupa contraproiectulu meu. Acést'a este pusetiunea ce a ocupat'o sî pâna acum legelatiunea nóstra fatia de drepturile fundamentale. Neci in o adunare comunala, neci in o legatiune, nicairi pâna acumu nu s'a intemplatu din demandatiunea legii veri o votisare, ca óre respectiviloru individi voimu sa li dâmu séu nu — veri unu scutu legalu pentru unulu séu altu dreptu fundamentalu alu loru. Nu-mi aducu a minte defelu, sî nu gasimu in neci o constitutiune acea despusetiune, ca comunele, cercurile politice séu dóra singuraticii cetatieni d. e. dupa ce au ajunsu majoreni, — sa voteze intr'o privintia seu alt'a a supr'a drepturiloru fundamentale sî astfelu majoritatea eventuala sa otarésca in modu provisoriu despre sórtea drepturiloru fundamentale ale singurateciloru.

Ori-câtu de sióda s'aru parea asemenea procedura, de-sî aru fi unicum in viéti'a constitutiunalismului europeanu, totusi aru trece numai de o consecintia a acelei pusetiuni, ce a ocupat'o comissiunea centrale in fati'a drepturiloru cardiuali natiunali.

Celu mai importantu dreptu natiunale, dreptulu limbei, comissiunea contrala-lu léga de otâririle comuneloru, municipieloru, corporatiuniloru bisericesci sî autoritâtiloru. Acum o asemenea otarire, ori ca corespunde intereseloru poporului pre care-lu representa adunârile comunali sî municipali, sî atunci asemenea otarire este celu putienu de prisosu; ori ca nu corespunde ci e tocm'a din contra, sî in acestu casu din punctu de vedere juridicu otarirea e nula, câci nimicesce drepturile singurateciloru.

Comissiunea in caus'a de natiunalitate dîce in raportulu seu, ca prin lege vré sa asecure pretensiunile natiunali, iéra de alta parte asiá despune incâtu tocm'a pretensiunile natiunali le nimicesce.

Dara óre comissiunea nu vine in contradîcere cu sine insasi, cându de o parte vré sa asecure pretensiunile natiunali iéra de alta parte propune astfeliu de despusetiuni, prin cari limb'a singuraticeloru natiunalitâti e alungata din capulu locului de pre multe terene, esentiale desvoltârei? Astfeliu este terenulu administratiunei, astfeliu terenulu cualificatiunei mai inalte academice, astfeliu terenulu legelatiunei.

Nu sciu cum aru puté comissiunea centrala sa aduca acestea in consonantia cu libertatea individuala; câci déca voimu sa prochiamâmu principiulu libertatei individuale, atunci mi va concede fia-cine, ca nici o limba nu se póte alungá de pre terenulu administratiunei, cualificârei academice sî a legelatiunei. Dara comissiunea centrala nimicesce nu numai indreptatirea egala a natiunalitâtiloru, ci sî egal'a indreptâtire politica prin aceea, ca o parte a locuitoriloru tierei gusta neconditiunatu dreptulu supremu politicu, participarea in legelatiune, pre cându ceea-lalta parte, carea este mai numerósa, numai conditiunatu póte sa guste aceste drepturi, adeca numai sub conditiunea invetiârei unei gramatice.

In asta privintia, On. casa! amu demustratu, ca testulu comissionei centrali nu corespunde conditiunei prime. Din contra, contraprojectulu purcediendu din priceperea chiara a esentiei ideei de natiunalitate, recunoscendu, ca drepturile natiunali suntu neconditiunate, a ocupatu acea pusetiune carea singura e in stare a deslegá cestiunea.

Dara sa presupunemu ca totu ce amu dîsu despre ide'a de natiunalitate este retacitu, nebasatu, nu e la locu, e de aruncatu, — sa presupunemu ca eu n'amu priceputu bine pretensiunile natiunali sî ca cu totulu altu punctu de vedere are sa ne servésca de cinosura; — totusi remane unu lucru ce nu póte fi trasu la indoiéla, acel'a ca ori-cari aru fi pretensiunile natiunali, ele la o natiune suntu de aceea-si natura cá sî la alt'a, si tocm'a pentru ca suntu de o natura, pretindu scutu legalu de o natura egala. In parerea mea comissiuuea centrala n'a satisfacutu respectului acestui'a.

Comissiunea centrala nu numai vatema, ci nimicesce egal'a indreptâtire, câci a priori radica o limba deasupr'a legei, sî pre acésta limba nu numai o scutesce neconditiunatu, ci o impune in modu demandativu; pre cându celor'a-lalte limbi le tinde numai unu scutu conditiunatu. O face acést'a — cum dice raportulu comissiunei — din causa ca unu statu nu póte esiste fâra de o limba centrala oficiala, fâra de o limba mijlocitória. Vatemarea egalei indreptâtiri numai asiá s'aru puté justificá, déca egal'a indreptâtire aru eschide possibilitatea unei limbi centrali oficiali sî mijlocitórie Acést'a contraproiectulu nu o face. Contraproiectulu sustiene nevatematu principiulu de egal'a indreptâtire, sî tocm'a acestu principiu de egal'a indreptâtire este, carele necessariaminte ne conduce la o limba oficiala sî mijlocitória in centru. Mare este diferinti'a intre aceste dóue proiecte, câci pre cându primulu vatemandu egal'a indreptâtire nu se baséza pre dreptu ci pre volnicia, alu doile se radiema tocm'a pre base juridice. In § 4 din contraproiectu se dice apriatu, ca limb'a majoritatei relative a tierei este limb'a oficiala sî mijlocitória a statului.

Aici dara s'a reservatu apriatu necessitatea unei limbi oficiale sî nu se eschide possibilitatea.

Amu dîsu ca nu este iertatu a incungiurá principiulu egalei indreptâtiri. Egalitatea de dreptu nu póte fi in opusetiune cu ide'a fundamentala a statului; déca nu e in opusetiune, apoi nu-mi potu spune nici unu argumentu, carele aru indreptâtí legelatiunea spre nimicirea indreptâtirei egali.

Dara egal'a indreptatire nici ca póte fi contraria statului, — sî cine aru denegá acést'a, aru denegá doctrin'a cea vechia mai bine de dóue mii de ani a istoriei universale, aru denegá tesaurulu celu mai scumpu alu progresului genului omenescu, aru denegá — faptele.

Nu voiu sa provocu la statulu federativu alu Suitierii, dara voiu provocá la singuraticele lui cantóne compuse de natiunalitâti diferite. Aici gâsimu pretutindenea, ca egal'a indreptatire esista nu numai in principiu sî nu numai pre chârthía, ci sî realisata in fapta.

A denegá egalitatea de dreptu, este mai multu, decâtu a denegá fapte, éste a clatiná pétr'a fundamentala a statului, este a despoiá statulu de indreptatirea lui morala de a esistá.

Cá sî la individi, asiá sî la natiuni, unui poporu i se vine necesariaminte rol'a prima a suprematiei, carea se baséza pre prerogativele ce-i dau proprietâtile sî calitâtile lui.

Asemenea suprematia naturala nu este eschisa din contraproiectu, contra unei asemenea suprematii nu se póte nimenea tânguí, asemenea suprematia ori-cine o va recunósce sî primí cu adeverata multiamire, — dara nu este cu putintia a primí o suprematia ce nu-si are redacini in relatiunile faptice, ci se baséza numai pre clausulele legiloru.

Acésta suprematia se póte intipuí numai pre dóue base, adeca ori pre drepturile mai mari castigate in urmarea descendintiei, ori pre fortia.

Cine se baséza pre prim'a, sa ne dovedésca o descendintia superióra sî me voiu inchiná lui; pre a dóu'a in adeveru se póte basá fia-cine, care are a mâna puterea. Dara, On. Casa! precum de o parte este nu numai detorintia, ci sî virtute a se plecá naintea dreptului, astfeliu de alta parte este slabiciune a se plecá naintea fortiei. In asta privintia on. casa! testulu comissiunei centrale precum e stilisatu, — nu voiu dîce: cu intentiune, dara in — realitate pretinde dela natiunalitâtile nemagiare astfeliu de impossibilitate morala.

Sum convinsu, ca onorat'a casa nu va pretinde asiá ce-va, nu va pretinde câci scie impreuna cu mine cumca natiunile tocm'a cá sî singuratecii au unu interesu mai sântu sî mai pre susu decâtu viéti'a: acestu interesu este onórea, — a ni-o cere acést'a séu a ascultá de cerere, este de o potriva impossibilitate morala.

Onorat'a Casa vede ins'a-si cumca projectulu comissiunei nu corespunde conditiunei a dóu'a, adeca egalitatei de dreptu, cârei'a contraprojectulu corespunde deplinu.

A trei'a conditiune la deslegarea cestiunei este, precum avui ocasiune a dîce, ca sa se faca astfeliu de despusetiuni cá principiele stabilite sa nu remana numai pre hârthía, ci sa tréca sî in viétia, adeca este punctulu de privire alu conformitatei.

Ací numai dóue principie potu sa ne servésca de cinosura: primulu e, ca pre câtu numai se póte sa deschidemu tuturoru limbiloru tóte terenele esentiale pentru desvoltare, iéra alu doile este cá limb'a publica a massei poporului sa fia pre câtu numai se póte limb'a natiunala.

Spre scopulu acest'a, in parerea mea suntu dóue mijlóce: Primulu, déca noi vremu sa sustienemu principiulu facultativu in tóta intregitatea sî nemarginirea lui, sî urmandu esemplulu Belgiului vomu dice ca tóte limbile ce suntu indatinate in tiéra se potu folosí liberu pretutindenea sî pururea.

Acest'a, on. Casa! in Belgiu nu se póte esecutá in prassa, iéra la noi este tocm'a impossibilitate fisica. Deci, déca nu putemu alege acésta cale, nu ne mai remane decâtu numai un'a, sî acést'a e aplicarea limbei la teritorie. (Sgomotu).

On. Casa! Marturisescu, ca me suprinde desplacerea ce intempinu (Sgomotu) cându vorbescu despre necessitatea teritorieloru limbistice, câci nici testulu comissiunei centrali n'a incungiuratu teritoriele limbistice. (Stâng'a estrema: Asiá e!)

On. Casa! De multe ori amu audîtu dîcendu-se despre teritoriele limbistice ca infiintiarea acestor'a n'aru fi alta decâtu regresarea in acea epoca barbara, cându nu numai singuraticele natiunalitâti dara inca sî — nu-mi aducu aminte cum se dîce ungguresce „die Geschlechter", gentilitate (Strigâri: A nemek!) — asiá, gentilitâtile inca se isolau. Eu asiá credu ca, déca voimu sa dâmu limbiloru drepturi, apoi teritoriele natiunali nu suntu decâtu efluinti'a acelei legi naturale simple sî perpetue, carea pre ori-ce vietiuitoriu lu léga de tempu sî spatiu. Va se dîca, teritoriele natiunali nu se potu incungiurá.

De ací din punctulu conformitatei numaî acea intrebare mai póte fi ca: cum sa se infiintieze teritoriele limbistice in modu mai corespundietoriu?

Fâra indoiéla e, ca fia-care va dîce ací cumca asiá se póte infiintiá in modu mai simplu sî mai corespundietoriu, déca pre unu teritoriu se indatinéza limbi câtu mai putiene séu dóra numai un'a. Asiá dara tocm'a din principiulu de a ne conformá scopului, se nasce cá sî o consecintia principiulu arondârei, ce se cuprinde in contraproiectu.

Principiulu arondârei nu isvoresce din ide'a juridica a natiunalitatei, nu e principiu fundamentalu, sî de aceea lu insîrâmu sub punctulu de vedere alu conformitatei. Din asta causa, sum gat'a a primí alta modalitate de locu in momentulu acel'a, in care me voiu fi convinsu ca esista alt'a mai corespundietória pentru a realisá indreptâtirea egala a limbiloru.

Principiulu de arondare nu póte fi contrariu unitatei teritoriale sî politice a statului. Nu e contrariu unitatei teritoriale, câci nu desbina nici o particea dela teritoriulu statului, cá sa o aneseze la altu statu séu sa formedie unu statu separatu (Sgomotu). Nu e contrariu unitatei politice câci — in parerea mee — conditiunea unitatei o constitue guvernarea sî legelatiunea unita, sî in asta privintia nu esista nici unu punctu in contraproiectu, care sa atace unitatea politica sî care nu si aru aflá prim'a sea conditiune tocm'a in acésta unitate.

Se dîce ca principiulu de arondare nu e contrariu unitatei statului, dara pregatesce vatemarea acestei unitâti.

Déca unitatea statului va fi periclitata prin aceea, ca in tiéra voru esistá teritorie natiunali eschisivu ale unei limbi singure sî nemagiare, apoi nici sistem'a centralisatória nu va delaturá acestu periculu, câci chiaru dupa asta sistema se póte sa fia intr'unu comitatu numai o limba pentru protocolu d. e. in comitatulu Carasiului numai limb'a romanésca. Deci, déca e periculu intru acést'a, apoi e periculu dejá intr'aceea, ca in tiéra esista mai multe natiunalitâti, iéra acestu periculu nu lu vomu delaturá prin aceea, ca nu vomu multiamí pre majoritate, prin aceea ca vomu ignorá nisuintiele majoritatei, cari nu suntu contrarie statului, ci incapu cu statulu. (O voce: Asiá e! Sgomotu. Ilaritate.)

Acum recapitulandu pre scurtu cele insîrate (S'audîmu! Sgomotu) voiu dîce: contraprojectulu e caracterisatu de recunóscerea individualitâtiei natiunale, necondîtiunarea drepturiloru natiunali ale individului, principiulu de indreptâtire egala, sî conformarea cea mai mare possibila.

Din contra, projectulu comissiunei centrale e caracterisatu de:

1. ignorarea natiuniloru din tiéra;
2. pestrarea séu scutirea numai de jumetate a drepturiloru natiunali ale individului;
3. nimicirea indreptâtirei egali; sî
4. neconformarea la scopu.

Acum, On. Casa! déca nu este corespundietoriu a avé 3 limbi, apoi a avé 6 este sî mai putienu corespundietoriu. (Sgomotu). Me rogu de iertare, intru intielesulu contraproiectului, unu comitatu póte sa aiba celu multu 3 limbi; dara dupa testulu comissiunei centrale voru fi celu putienu 6, câci $^1/_5$ a oficialiloru municipali, procediendu cu legea póte sa-si alégа dupa placu cutare limba pentru consultatiune sî protocolu de-sî n'aru fi indatinata in comitatu séu tocm'a nu s'aru aflá in comitatu de feliu o natiune de acea limba, asiá, de-mi e permisu sa aducu unu esemplu: In comitatulu Temisiului aru fi destulu $^1/_5$ a representiloru pentru cá sa pretinda limba slovaca, sî cu legea a mâna aru puté-o pretinde, déca nu din alta causa, apoi celu putienu de siéga.

Deci 6 limbi pre unu teritoriu, este neconformitatea cea mai mare, ce se póte intipuí, câci de vomu dîce ca 6 limbi intr'unu comitatu nu e necorespundietoriu, apoi nu sciu cu ce dreptu s'aru puté dîce ca 6 limbi in centru aru fi lucru necorespundietoriu? Eu dîcu, ca e necorespundietoriu sî in centru sî in comitate.

Dupa tóte acestea, acum potu spune pre scurtu cumca testulu séu proiectulu comissiunei centrale numai unu principiu sustiene in tóta chiaritatea sî-lu urmaresce cu tóta consecinti'a sî acestu principiu este supremati'a legala a natiunei magiare. De aceea potu dîce ca projectulu acest'a nu e alta decâtu o editiune nóua cualificata a legiloru din 1836, 1840, 1844, sî 1848 (sgomotu). In esentia e totu aceea. Totu aceea este ide'a fundamentala, totu aceea e nisuinti'a principala, numai form'a s'a schimbatu. Dara, on. casa! cându insîraiu causele ideei de natiunalitate, amu tacutu cu totulu despre acele legi; amu tacutu câci nu este nimenea, care sa nu scie cumca in Ungari'a caus'a mai de aprópe a ideei de natiunalitate au fostu tocm'a acele legi. (Contradîceri.) Tóte se potu negá, sa poftiti a negá. (Dara sî absurdele se potu tóte afirmá!)

Acum, on. casa! a voí o deslegare ferice a cestiunei de natiunalitate pre calea aceea, pre care a venitu in tiér'a nóstra spre nefericire, — asiá ce-va n'asiu puté incuviintiá.

Contraproiectulu meu indrasnescu sa-lu recomendu atentiunei sî partinirei onoratei case, sî credu ca nu-lu potu recomendá mai bine, decâtu imprumutandu cuvintele proprie ale dlui ministru de cultu scrise intr'unu opu celebru alu seu, alu cârui'a titlu e: „Einfluss der herrschenden Ideen des neunzehnten Jahrhundertes auf den Staat." (Miscare). Eu opulu l'amu cetitu nemtiesce, deci sî citatiunea voiu indrasní a o cetí nemtiesce. Aceste cuvinte suntu: „Ueberall, wo man die nothwendige Entwcklung und Umgestaltung der Begriffe nicht zu hindern vermag, und doch die entsprechende Veränderung der politischen Verhältnisse nicht gestatten will, entsteht früher oder später ein Kampf, der immer mit dem Triumpfe der herrschenden Begriffe über die Verfassung endet; denn der menschliche Geist, der, seiner Bestimmung folgend, immer fortschreitet, kann durch materielle Mittel der Staatsgewalt unterdrückt, aber nie wirklich besiegt werden."

Dupa cele câte le-amu desfasiuratu despre ideile natiunalitâtiei, nu e periculu déca se primesce proiectulu meu, ci periculu e déca se primesce alu comissiunei centrale. (Aprobâri. Miscare.)

Varietâti.

⁂ **Din Romani'a.** Sub acestu titulu aflâmu in „N. evang. Kirchenzeitung" ca in Craiov'a au tienutu predicatorii evangelici nemtiesci a dóu'a conferintia. Eata ce se scrie in numit'a fóia despre acésta conferintia. In principatele dunarene merge tréb'a cu viéti'a bisericésca a nemtiloru evangelici din mil'a lui Dumnedieu in unu modu prosperatoriu sî imbucuratoriu. Déca in 1853 se aflau pre acestu terenu largu numai doi preoti cá in esilu, in anulu 1865, eata ca s'a pututu tiené la Belgradu prim'a conferintia de pastori sî in Septembre a acestui anu se adunara in Craiov'a din diece, optu pastori. Ce haru se afla in conferintiele aceste póte apretiuì numai acel'a, care a purtatu ani indelungati o deregatoria plina de ostenele in strainatate, fâra de comuniune (legatura) fratiésca. De aceea animile celoru de fatia au fostu pline de recunoscintia intima consiliului superiore bisericescu din Berlinu, carele purtându cu credintia grigia de acésta „diasporá" (particica mica risipita intre o massa mare de ómeni de alta credintia) au infiintiatu aceste conferintie."

Espune mai departe ca in decursu de cinci dîle s'au tienutu inainte de amédi conferintie speciale de preoti sî dupa amédi conferintie comunale. Participarea a fostu viia sî numerósa. Apoi continua:

„Din conferintiele cercului mai angustu ale preotiloru tienute inainte de amédi de insemnatu cu deosebire: pusetiunea preotiloru fatia cu legea romanésca despre actulu stârei civile; pericululu din negligerea limbei germane in comunitâti sî mijlócele contra acestui periculu; primirea copiiloru neevangelici, cu deosebire copii de ai israelitiloru, in scólele comunale s. a. In adunârile comune se tienura discursuri despre imperati'a lui Dumnedieu, despre vietiuirea laolalta a confessiuniloru principale crestinesci sî despre alte obiecte. Singuratecii pastori raportara despre comunele loru. De interesu deosebitu erau scirile despre Admaci'a in Dobrudjá, unde o colonia nemtiésca incungiurata de turci sî de cerchesi se lupta in contra atacuriloru interne sî esterne.

„Brail'a sî Ploiestii cu Pitestii suntu cele din urma comune, ce siau dobênditu de la consiliulu superioru bisericescu din Berlinu predicatorii sei. In Turnu-Severinu se va gatá in dîlele acestea o casa de rugaciune sî un'a de scóla; pentru platirea detorieloru ce se afla inca in suma de 1000 fl. asupra acestei cladiri, se róga pastorele **Pferschmann** de binevoitorii daruitori a fi sî mai de parte spriginitu (Aici face red. foiei observarea ca e gata a mijlocí daruiri dlui Pastore Pferschmann in Turnu-Severinu)."

Pâna ací fói'a susu citata. Noi din partene regretâmu fórte cându vedemu ca despre viati'a bisericésca a fratiloru nostri de dincolo nu avemu ocasiune de a inregistrá nimic'a. Nu scimu cui e de a se atribuí ca in o tiéra constitutitutiunale sî cu instutiuni liberale nu vedemu unu interesu mai viu câtra viati'a bisericésca, cu tóte ca sunt destule ocasiuni insemnate, la cari vedemu ca se face amintire, ca religiunei stramosiesci e de a se multiamí esistinti'a natiunalitâtiei române. Mirarea nóstra cresce inse cându cugetâmu ca institutiunile bisericei ortodocse orientale dau dreptu fia cârui credinciosu de a luá parte la afacerile bisericesci sî de alta parte cându scimu, ca totu acele institutiuni reclama desvoltarea sî propasirea chiaru sî pre câmpulu sciintiei.

18—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din comunele:

1. Sant-Andrasiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. doi stângini cubici de lemne, sî cuartiru naturalu.

2. Chergesiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. 6 stângini cubici de lemne sî cuartiru naturaralu, se deschide concursu, doritorii de a ocupá aeeste statiuni voru adresá concursele loru la subscrisulu pâna la 1 Decembre cu documentele: ca sun'u de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu ori clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu.

Dev'a, 11 Noemvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scolariu
gr-or. alu Devei.
Ioann Papiu,
Protopopu.

Nr. 25—3

Edictu

Dimitrie Iordachie Proca din Resnovu, carele acum de trei ani, au parasitu cu necredintia pre legiuita sa socie Ana nascuta Carstea caré e din Cristianu, prebegindu in lume, sî nesciinduse loculu aflârei lui, — dupace inca sî prin Edictulu din 26 martiu a. c. fu citatu, se mai citeaza sî prin acest'a, cá in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se presentedie naintea subscrisului Scaunu protopopescu, spre a stá fatia cu pomenit'a lui sotie, sî a respunde la invinuirile ce i se facu din partea acesteia, câci la din contra, sî fâra de densulu se va decide procesulu matrimonialu, urditu in contr'a lui — in scutulu S. S. canóne bisericesci.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului greco-orientalu.

Zernesci in 10 Octomvre 1868.

Ioann Metianu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Novembre (5 Dec.) 1868.

Metalicele 5%	57	80	Act. de creditu	241	
Imprumut. nat. 5%	63	80	Argintulu	117	50
Actiile de banca	675		Galbinulu	5	62

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 97. ANULU XVI.

Sabiiu, in 28 Novembre (10 Dec.) 1868.

Din cartea rosìa.

Impartasîmu dupa „Osten“ din cele ce s'a pusu inainte delegatiuniloru despre politic'a esterna urmatórele:

Austri'a sî Romani'a.

La acestea privesce mai intâiu o depesia a bar. Beust câtra contele Wimpffen ambasadore imperiale in Berlinu cudatulu 5 Fauru a. c. Intr'acést'a se dîce:

„De aru fi disposa acum Prussi'a, sa primésca de bune pretensiunile Austriei asupr'a afaceriloru orientali, regimulu c. r. o aru recunósce acést'a cu mare multiamita sî s'aru bucurá fórte de ori-ce apropiere pre câmpulu acest'a. De astadata s'aru oferí in Bucuresci ocasiunea cea mai de aprópe pentru esoperarea unei conveniri, precum ne dau sperare in privinti'a acést'a asiá multe esprimâri prevenitóre din partea contelui Bismark, pentru ca rapórtele nóstre de acolo nu ne lasa in dubiu, ca admonitiunile adause, de a nu conturbá interesele pâcei sî liniscea veciniloru, aru fi totu asiá bine aplicate la regimulu principelui Carolu cá sî in Serbi'a. Se intielege, ca d. Brateanu, care dirigéza politic'a de acolo, denéga ametiél'a de Daco-Romani'a, sî dechiara aspiratiunile la unu statu alu tuturoru româniloru de o scornitura; insa pentru aceea totusi e adeveratu, ca regimulu favoresce in secretu idei'a de corón'a unei Romanie mari, ca ea e o ispitire pentru principele sî ca esista comitete, cari esoperéza cu invoirea regimului revolutiunarea popóreloru române din statele vecine, din Transilvani'a asiá de bine, cá sî din Bulgari'a. Inaintea principelui Carolu fâra indoiéla cuventulu Prussiei e dintre tóte celu mai ponderosu, consultârile dlui Bratianu nu aru puté face nimic'a in contra, sî asiá depinde numai dela regimulu Prussiei, de a influintiá ce-va acolo, ceea ce ne póte serví de unu documentu securu despre pretiulu, ce-lu pune regimulu Prussiei in reincheiarea relatiuniloru amicali sî confidentiali fatia cu Austri'a.

Nu-mi iéu libertate, a escitá acést'a formalminte, lasu insa in tactulu d-tale, sa atragi in directiunea amintita atentiunea dlui Bismarck la lucrurile, ce se petrecu in Bucuresci.“

Acum incepe a face sgomotu insurectiunea bulgara.

Agentulu c. r. sî consululu generale din Bucuresci bar. Eder, carele se deosebesce prin unu gradu de activitate sî o judecata neturburata, se alarméza din partea bar Prokesch, internuntiului nostru din Constantinopole, in urm'a esagerâriloru alarmante a lui Fuad, cu scirea, ca in Romani'a esista bande bulgare, care suntu gat'a a trece Dunarea. Elu respunde in 6 Fauru, ca nu au intielesu nimic'a dela agentii sei numerosi despre astfeliu de bande sî dechiara mai departe:

„E insa lucru fapticu, ca atâtu in Bucuresci, câtu sî prin orasiele diferite de pre lânga tiermii Dunarei esista comitete bulgare. Cumca sub impregiurârile de fatia aru trece din Principate bande inarmate in Bulgari'a, nu se póte primí de adeveratu. Atâtu insa se pare a fi adeveratu, ca comitetele acestea de ací tramitu preste Dunare individi singurateci, cari au destinatiunea, de a se adunná in bande pre terenulu Bulgariei sî anume prin munti.

Nu de multu domniá aici convingerea, ca cu ivirea unui anutempu mai bunu voru erumpe in apusulu Europei incurcaturi serióse, care i voru concede Russiei, sa incinga resbelu asupr'a Turciei. In presupunerea aceloru evenimente se luasera mesuri, spre a lucrá cu energia sî mai mare pentru reinvierea insurectiunei bulgare.

Sî regimulu Principateloru, carele se afla in mânile unei partide, la a cârei traditiuni se cere o partida contraria fatia cu Russi'a, incepù a se incliná câtra puterea acést'a, sî a asceptá dela ea realisarea nesuintieloru sî sperantieloru sele. Schimbarea acést'a se parea la inceputu tocmai asiá de suprindietóre cá si neesplicavera. Principatele jacu in calea Russiei, déca acést'a aru vrea sa strabata pâna in statele Turciei adeverate, déca va vrea sa le intinda mân'a coreligiunariloru loru slavi din imperiulu otomanu. Situatiunea geografica a acestoru tieri aduce cu sine, de asiá numitele directiuni de eliberare ale Russiei amenintia natiunalitea româna, incâtu ea va fi jertf'a cea dintâiu, déca puterea rusésca aru merge inainte câtra sudulu slavicu.

De óre-ce insa partid'a regimului presinte nu numai nu doresce, cá sa se pérda natiunalitatea româna in imperiulu rusescu, ci din contra ea umbla cu planuri mari, cari aru avea sa intarésca natiunalitatea acést'a sî sa estinda Principatele preste marginile loru de acum, se vede ca lipsescu tóte punctele, care aru putea indemná Principatele la o cointielegere cu Russi'a. Mijloculu pentru unu legamentu s'aru putea aflá numai in o mijlocire straina. Foile regimului dechiara, ca partid'a natiunale nu sta in opositiune principiala fatia cu nici o putere, si déca Russi'a aru representá caus'a dreptului sî a natiunalitâtiloru apesate, nu aru avea nici o ansa, de a se luptá in contra acestei puteri.

Intr'aceea sosira sciri pacinice din Europ'a apuséna. Acestea produsera intr'unu tempu scurtu o schimbare insemnata in positiunea regimului sî a partidei lui. Rapórtele dlui D. Bratianu din Vien'a, feliulu sî modulu, cum au fostu primite propunerile lui, marturisirile sî dechiarârile date de c. r. regimu inca au contribuitu multu la schimbarea positiunei acestei'a, asiá incâtu la starea lucrului de acum nu se póte crede, ca regimulu Principateloru va concede acum bandeloru inarmate, cá sa tréca de aici Dunarea.“

In 6 Martiu scrie bar. Eder:

„Cu ocasiunea unei convorbiri cu d. Golescu facuiu atentu pre ministrulu, ca aru fi datorinti'a regimului din Principate, a pune stavila lucrârei comiteteloru bulgare, ce se afla in tierile acestea, câci la din contra s'aru parea, ca suntu spriginite de regimu. D. Golescu respunse: Cumca esista in Principate comitete bulgare inca din tempulu insurectiunei prime grecesci, aru fi unu lucru cunoscutu fia-cârui'a; impregiurarea insa, ca esistinti'a acestoru comitete e cunoscuta in comunu, nu e de ajunsu, pentru de a pasî in contr'a loru.

Spre acést'a aru fi de lipsa vre-unu punctu legalu, care insa deocamdata lipsescu.

Din Constantinopole ni se facu imputâri, ca in Principate esista comitete bulgare, cá sî cându nu aru esistá tocmai in Constantinopole, inaintea ochiloru Portiei, atari comitete, ba inca comitete fórte active. Ca comitetulu din Constantinople sta in relatiune cu Russi'a sî un'a dintre personalitâtile cele mai influintiatóre din comitetulu acest'a e unu fostu colonelu rusescu, carele e de origine grecésca.

In anulu trecutu s'aru fi risipitu comitetulu, cam de vre-o trei luni insa iéra s'au intrunitu.“

La 27 Iuliu telegraféza bar. Prokesch, iérasi alarmatu din partea barbatiloru de statu din Turci'a, baronului Eder urmatórele:

Incunosciintiéza-ne despre positiunea autoritâtiloru din Principate fatia cu bandele, cari au efeptuitu eruptiunea in Bulgari'a, séu vreau sa o efeptueze inca. In casu, cându colegii d-tale din Engliter'a, Franci'a sî Itali'a aru face vre-unu pasu pentru acést'a la regimulu Principateloru, alatura-te sî d-ta lânga ei.“

Baronulu Eder insciintiéza la Vien'a, ca ministrii din Romani'a, dîcu ca nu sciu nimic'a despre acestea, sî apoi observa:

„La contra-observarea mea, ca consululu Russiei au afirmatu, a fi insciintiatu pre dlu I. Bratianu mai intâiu verbalminte, sî apoi in scrisu despre intreprinderea aceea, s'au esprimatu ministrulu, ca impartâsîrile verbale asiá aru fi fostu de nedeterminate, incâtu nu s'au pututu luá in considerare; iéra cându au sositu insciintiârile in scrisu, band'a au fostu trecutu dejá preste Dunare.

Regimulu Romaniei numai decâtu au luatu mesuri, pentru de a impedecá trecerea altoru bande suplinitóre. Acést'a i-au sî succesu. Istori'a despre o miia de uniforme, — dîse d. Bratianu — cari dupa cum se dîce s'aru fi gatitu in Bucuresci, e o scornitura góla, cu atât'a mai multu, de óre-ce band'a intréga numerá numai vre-o 120 pâna la 150 de insi, nu toti membrii acelei'a erau imbracati uniformu, sî multi purtau inca uniform'a scólei militarie din Cragujevatiu. Apoi mi vorbí d. Bratianu despre dificultatea, de a priveghiá asupr'a frontariei sî citá cá sî consululu Russiei esemplulu Prussiei, unde in mani'a cordonului militariu, se formau pre tempulu insurectiunei polone bande sî treceau frontari'a. Acum'a insa s'aru fi luatu in Principate mesurile cele mai aspre, cá sa se incungiure incâtu se póte astfeliu de intemplâri, sî dejá pâna acum au fostu opriti mai multi individi, cari vréu sa tréca in Bulgari'a. D. Bratianu s'aru fi dusu in mai multe locuri, unde se aflau bulgari intr'unu numeru mai mare, aru fi datu comandele cele mai aspre sî aru fi ascultatu bulgari singurateci, cá sa afle tóta legatur'a. De ací aru fi aflatu, ca machinatiunile bulgare suntu cu multu mai serióse, decâtu s'aru putea crede. Toti ómenii acesti'a aru fi fanatici in gradulu celu mai mare, dealtmintrea — dîse d. Bratianu — cam in genere nu merge nimenea asupr'a mortiei cu nepasare sî fara sa fia indemnatu prin impulse puternice. In privinti'a legaturei aru fi observatu d. Bratianu mai multe curgeri, de care se tienu directiunile desceptate natiunale ale bulgariloru sî nisuinti'a, de a-si aduce patri'a loru in relatiuni mai bune. Grecii — precum se esprimá d. Brateanu — suntu afundati in caus'a acést'a pâna in gâtu. Fâra de a se fi convorbitu deocamdata, e de ajunsu, déca unu grecu pricepe, despre ce e vorb'a, cá sa póta spriginí caus'a dupa puteri. Urme despre influintiarea Russiei se pare ca nu au observatu d. Bratianu, pentru ca nu amintesce nici o silaba despre asiá ce-va.“

Cumpererea de arme in Romani'a.

Cetitorii nostri voru scí cum alarmau dîuariele de Vien'a sî de Pest'a despre aceea, ca Romani'a cumpera mereu la arme.

Din cartea rosîa se vede, ca regimulu austriacu sî in cestiunea acést'a au purcesu cu mesura sî cu judecata. Regimulu austriacu au concesu mai intâiu Romaniei sa esporteze arme din sî prin Austri'a. Pentru aceea elu se umplù de óre-care neincredere, cându intielese, ca Romani'a importéza preste Russi'a transpórte de arme (50,000 de pusci cu acu sî 15,000 peabody), cu deosebire pentru ca importarea trece numerulu cuvenitu. Baronulu Eder au fostu insarcinatu, de a scirici, sî elu raportéza despre acést'a sub 24 Augustu urmatórele:

„M'amu grabitu, a cere deslusîri dela dlu I. Bratianu pentru transpórtele cele insemnate de arme, care se aducu preste Russi'a in Romani'a. Armele acestea, dîse d. Bratianu, suntu pusci cu acu, care le-au cumperatu principele din Prussi'a pentru armat'a moldo-romàna. La intrebarea mea, ca pentru ce facu armele acelea ocolulu preste Russi'a sî se aducu intr'unu modu asiá misteriosu, mi respunse d. Bratianu, ca nu e nici o intentiune, de a invalí cumperarea sî tramiterea armeloru invelulu secretului; din contra inainte cu vre-o câte-va luni inca s'au insciintiatu despre acést'a regimulu francesu prin agentulu turcescu din Parisu. Ce se tiene de ocolulu prin Russi'a, causele, care au indemnatu la acést'a pre regimulu Principateloru, suntu acelea, ca din partea Russiei nu se face nici o dificultate, pentru de a esoperá transportulu acestoru arme. Precum se esprimà d. Bratianu, au fostu de ajunsu unu pasu confidentialu alu regelui Prussiei, pentru de a esoperá demandarea, cá armele sa póta fi transportate prin statele rusesci fâra amenare sî fâra impedecare. Mai aveamu, continuà d. Bratianu, inca alte dóue câli, un'a preste Austri'a, sî alt'a pre mare preste Constantinopole. In privinti'a câlei preste Austri'a, ne temeamu, ca ni se voru face greutâti din partea regimului reg. ungurescu. La intrebarea mea, ca pentru ce se da locu la o astfeliu de temere, respunse d. Bratianu, ca in Ungari'a domnescu multe prejudetie nefavorabile Principateloru. In Constantinopole, dîse d. Bratianu, aru fi dificultâtile sî mai mari. Mai de multe luni amu fostu vorbitu cu pórt'a pentru trecerea a 15,000 pusci peabody, care au fostu tocmite in Americ'a. Negotiatiunile aru fi mersu in infinitu."

Acestea suntu caracterisatóre in gradu mare. Pre lânga tóta buna vointi'a aretata din partea regimului din Vien'a se temeau de vointi'a cea rea a regimului din Pest'a. Dupa impartâsirile acestea din partea bar. Eder indreptà bar. Beust câtra acest'a urmatórea nota:

„Cu tóte ca ni se parea dejá mai de multe ori, ca inarmârile cele insemnate din Principate aru trece preste lipsele adeverate, totusi nu ne-aru uimí pré tare, cându s'aru tocmí de nou arme.

Ceea ce insa trebuie sa fia fórte batatoriu la ochi, e procederea misteriósa, ce o obseevà regimulu Principateloru cu acésta ocasiune, suntu mai incolo mesurile circumspecte, ce le-au luatu regimulu pentru servarea secretului. Pâna acum totudéun'a amu incuviintiatu trecerea astoru feliu de arme sî munitiuni pentru regimulu Moldo-Romaniei preste teritoriulu nostru. Prin urmare nu erá de lipsa, sa se transporteze armele acelea sub nume falsu, ca aru fi feliurite bucâti de feru pentru cladirea drumului de feru, nu erá de lipsa, a face ocolulu celu mare preste Russsi'a sî spesele cele mari, ce suntu impreunate cu o astfeliu de cale. Spre a luá mesuri asiá estraordinarie, au trebuitu sa fia la mijlocu negresîtu unu interesu deosebitu, de a ascunde adeverulu. Sub astfeliu de impregiurâri sî fatia cu estinderea miscârei bulgare pre pamentulu Romaniei nu trebuie sa se mire regimulu de acolo, déca se da locu suspiciunei, ca armele importate pre ascunsu suntu destinate pentru unu scopu, pre care nu l'aru marturisí bucurose. Te recuiru, sa te esprimi in intielesulu celoru amintite fatia cu regimulu Principateloru.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a (casei de josu) di 28 Novembre.

La ordinea dilei e continuarea desbaterei asupra legei natiunalitâtiloru.

Mai intaiu iea cuventulu Col. Tissa sî prin o vorbire mai indelungata apara prejectulu comissiunei.

Mai multi insi renuntia dela cuventu. Iara dintre cei ce mai vorbira au fostu Manojloviciu, Popoviciu Desseanu, Aur. Maniu, Medanu sî Sig. Popoviciu pentru projectulu minoritâtiei. Stefanu Marcos, Zmescal, Berczenczey vorbescu pentru projectulu comissiunei centrale. Floreanu Rudnyansky se dechiara pentru projectulu lui Deak. — Gust. Lang dechiara, ca densulu cá deputatu din Transilvani'a nu póte primí nici unu projectu de lege, deórece legea respectiva nu se póte estinde asupra Transilvaniei, pâna nu va fi deslegata cestiunea uniunei. Totu in intielesulu acest'a se deschiara deputatulu Binder prin o vorbire mai indelungata, dîcendu intre altele, ca sasii nu au venitu cá peregrini fâra drepturi, ci primindu asuprâ-si datorintie grele, care insa le au implinitu cu credintia, onestate sî cu sacrificii, asi'a au venitu cu o astfeliu de autonomia, incâtu ei stetera nemijlocitu sî numai sub regele; ei sî au intrebuintiatu liberi in totu feliulu de afaceri limb'a loru germâna, ceeace i saru fi asecuratu natiunei sasesci de nou prin o lege de inaintea uniunei in an. 1847. Mai incolo continua vorbitoriulu, ca de altmintrea e greu de a crede, ca Transilvani'a aru fi incheiatu uniunea pentru aceea, cá fii ei, va sa dîca locuitorii sî natiunile ei sa se pagubésca in drepturile loru sî sa cada sî mai tare.

Pentru aceea vorbitoriulu nu póte primí projectulu de lege pentru Transilvani'a. Déra nici pentru Ungari'a nu-lu póte primi; pentru ca datorinti'a comissiunei au fostu, sa faca unu astfeliu de projectu, carele aducendu-se la indeplinire sa ne garanteze, ca nu are nici o natiune in tiéra mai multe drepturi, cá ceealalte. Comissiunea insa — dîce vorbitoriulu — nu au corespunsu problemei.

El. Macelariu observa, ca Transilvani'a asiá e de autonoma, incâtu déca aru aflá cas'a de bine, aceea s'aru putea consultá despre afacerea din cestiune in diet'a sea propria. Fia-care natiune e unu factoru egalu indreptâtitu alu statului. Projectulu majoritâtiei nimicesce desvoltarea limbiloru nemagiare, pentru aceea nu-lu póte partiní. In privinti'a Daco-Romaniei dîce vorbitoriulu, ca românii nu voru aduce la indeplinire nici odata asiá ce-va, insa déca aru vrea românii sa realiseze idea acést'a, atunci nu i-aru puté impedecá ungurii. In fine spriginesce projectulu minoritâtiei.

Th. Drotleff vorbesce pentru propunerea lui Rannicher.

I. Missiciu cere, sa se remâne desbaterea asupr'a projectului acestui'a de lege pre diet'a viitóre, iéra déca nu s'aru intemplá acést'a, nu va putea primí projectulu majoritâtiei, de s'aru primí insa projectulu minoritâtiei, va vorbí la desbaterea lui speciale.

Mat. Papp e pentru propunerea lui Bohatielu.

Ales. Mocioni 'si motivéza inca odata in scurtu propunerea sea.

Deák renuntia dela cuventu sî propune incheierea desbaterei.

Ministrulu de cultu bar. Eötvös se dechiara pentru projectulu lui Deák.

La votare se respinge unanimu projectulu comissiunei centrale.

Pentru projectulu minoritâtiei se face votare nominala. Pentru projectu suntu 24 (toti români sî serbi) contra suntu 267 voturi; absenti au fostu 113 deputati.

Projectulu lui Deák se primesce de intrég'a casa, afara de cei 24, de basa pentru desbaterea speciale.

Siedinti'a (casei de josu) din 29 Novembre. Dupa autenticarea protocolului se presentéza mai multe projecte de lege, intre care ministrulu presiedinte cont. Andrássy presentéza unu projectu privitoriu la modificatiunile fâcute la legea de inarmare din partea senatului imperialu din Vien'a, relationandu, ca pentru acest'a sa aléga cas'a o comissiune, in carea sa fia sî 4 membri croati. — Mai urméza unele raporturi.

Dupa acestea Aless. Mocioni dechiara in numele seu sî in numele celoru 23 consoti de o parere cu elu, ca, — deórece projectulu de lege alu nationalitâtiloru, care sau primitu de basa pentru desbaterea speciale, sta in contradîcere directa cu convingerea loru cea mai intima sî deórece nu au nici o sperare, de a reesî cu vre unu amendamentu, prin care saru modificá principiulu fundamentale din projectu — ei cá deputati ai nationalitâtiloru fatia cu mândatarii loru nu potu luá asuprâ-sí responsabilitetea, de a fi conlucratu la crearea legei acestei'a.

Mileticiu se esprime, ca nu va putea „practica nime tacticá", de a dîce, ca au fostu unulu séu doi, cari aru fi facutu sgomotu. Toti românii sî serbii voru parasí cas'a.

Acést'a se sî intempla cu fórte putiene esceptiuni.

Ivacicoviciu dechiara, ca in dieta nu siedu nationalitâti, ci deputati ai tierea. Elu 'si tiene de datorintia, a participá la consultâri Cine nu va sa participe, — dîce elu — sa-si depuna mandatulu.

Deák dîce, ca despre neparticiparea aceea sa nu se amintésca in protocolu nimic'a, ci numai in diuariu.

La desbaterea speciala se primesce projectulu lui Deák cu putiene modificatiuni neesentiali pâna la § 30.

Cuventarea deputatului Dr. Ios. Hodosiu,

in siedinti'a de joi 26 novembre in diet'a ung. la desbaterea causei de natiunalitate.

On. camera! La 1866 camer'a alése o comissiune de 40 de membri cu scopu sa prepare sî astérna camerei unu proieptu de lege in cestiunea de natiunalitate. Atunci sperámu sî credeamu ca asta cestiune mare sî importanta ce pre toti asemene ne intereséza, se va deslegá spre multiamirea sî indestularea tuturor'a, tuturoru natiuniloru locuitórie in acésta tiéra.

Mi pare reu ca dupa cele petrecute pâna acum, me vedu insielatu in speranti'a ce nutriamu, iéra credinti'a mi-amu perdut'o. Câci ce a facutu comissiunea de 40? — Me iertati, domniloru! sa vi spunu acum partea comica a lucrului; partea dramitica se petrece aici in casa; iéra partea tragica va urmá dupa ce D Vóstra veti votá proieptulu de lege propusu de comissiunea centrale.

Ce a facutu acea comissiune? fiindu ca lucrulu erá fórte urgentu, a alesu o subcomissiune sa prega'ésca proieptulu in cestiune. Acésta subcomissiune, a lucratu din ce in ce totu mai incetu, pâna in urma abiá in lun'a lui iuniu séu iuliu a. tr. substernù camerei unu proieptu de lege in cestiune. Camer'a, naturalminte, lu transpune proieptulu la comissiunea de 40; acést'a pentru ca lucrulu inca nu perduse din urgenti'a sea, abiá in dîlele ultime ale lunei octomvre se adunà a luá in discusiune proieptulu subcomisiunei.

Dar' ce se intemplà aici? Proieptulu subcomissiunei se delatura sî se ie in discussiune altu proieptu elaboratu de doi membri ai comissiunei; acestu proieptu se discute, se reforma se emenda, sî in urma se substerne camerei cá votu alu maioritâtei din comissiune, substernendu totodata sî unu votu alu minoritâtei, care, precum se scie, este proieptulu de lege elaboratu de românii sî serbii din acésta camera.

Camer'a trimise la sectiuni atâtu votulu maioritâtei câtu sî alu minoritâtei. Ce s'a facutu aici? D-Vóstra sciti: s'a primitu, séu nu, s'a discusu, séu nu — votulu maioritâtei. Sî acum? Acum avemu nainte unu proiectu, care nu e neci alu subcomissiunei, neci alu minoritâtei din comissiune; ci cum se dîce e unu proiectu esîtu din sectiunea a siésea, sî renoitu, reformatu, prefacutu, indreptatu, sucitu, de comissiunea centrale, apoi substernutu camerei de 8, 9 dîle.

Dupa acestea, ve intrebu: ce proiectu este acest'a? de unde, din a cui iniciativa se nasce? déca cu atât'a usiorintia se poté face unu proiectu de lege in cestiunea natiunale, apoi nu pricepu, ce lipsa erá a emite o comissiune de 40 membri inainte mai cu trei ani de dîle, sî de ce a perde atât'a timpu? A lamurí, a se lamurí ideele, veti respunde. Tristu respunsu, dupa tristulu resultatu ce-lu vedemu. Dara pre câtu timpu a lucratu numit'a comissiune de 40, n'ati auditu opiniunea publica? celu putienu opiniunea publica a româniloru sî a serbiloru? Deputatii români facusera de timpuriu unu proiectu de lege in caus'a natiunale, care lu cunósce acumu tóta lumea; deputatii serbi de asemene a facutu astfeliu de proiectu; apoi, deputatii români sî serbi au facutu impreuna, séu mai bine dîcendu si-a unificatu proiectele loru, v'a datu unu singuru proiectu in asta cestiune vitale; sî D-Vóstra sciti, ca din tóte pârtile s'a manifestatu opiniunea româna sî serba pentru acestu proiectu, care vi este cunoscutu acum mai bine de doi ani, sî care de românii sî serbii din asta tiéra s'a primitu cu multa aderintia sî placere.

Astadi totusi vedemu unu proiectu, ce nu scimu de unde vine, sî care n'a luatu in considerare acea opiniune publica espresa cu atât'a vigóre, dar care in tóta liter'a sî pre tóta pagin'a arata acea politica sghircita, ce io, dupa atâte proromisiuni, neci-odata na-siu fi asceptat'o de la deputatii natiunei magiare, ori ca acele promisiuni n'a fostu sincere. O! atunci totusi remâne adeveru ca „potentes potenter agunt," sî D Vóstra cari aveti acum poterea a mâna, intr'adeveru ca potericu lucrati. Dee ceriulu, vi-o poftescu, sa nu suferiti neci-odata pagub'a acestei poteri.

Acum dd. mei, trecu la obiectu. la proiectulu de lege, ce este la ordinea dilei. Cá tot-deun'a, sì acum voiu vorbí strinsu la lucru. Nu voiu urmá neci partea filosofica sì de dreptu naturale, neci partea istorica sì legale a cestiunei. Cea d'antâiu vi-a aretat'o deputatulu sì amiculu meu Alesandru Mocioni, cea de a dóu'a vi-a demustrat'o deputatulu sì de asemene amiculu meu Dobzansky. Dar neci me voiu naltiá la acea culme de civilisatiune, de unde a vorbitu d. b. Eötvös, sfortiendu-se a aretá ca civilitatiunea in Ungari'a e conditiunata de limb'a magiara; ci lasându pre acest'a in ide'a sea de civilisatiune, voiu vorbí incâtu voiu poté la partea practica a cestiunei. Nainte de tóte, acum chiar la inceputu, vi dechiaru, ca proiectulu de lege alu comissiunei centrali nu-lu potu acceptá neci macaru in principiu. Nu-lu potu acceptá pentru ca nu purcede din neci-unu principiu, sì nu staveresce vre-unu principiu.

Dupa mine, domniloru, integritatea teritoriale a tierii sì unitatea politica ne este acelu principiu, din care ar trebuí se purcedemu la deslegarea cestiunei de limba sì natiunalitate. Limb'a sì natiunalitatea, diversitatea de limbe sì natiunalitâti, nu periclitéza acelu principiu. Integritatea teritoriala a tierii sì unitatea politica nu se manifésta in unitatea de limba sì nici in asié-numit'a unitate de natiune politica, ce la noi, unde suntu atâte natiuni: romàna, serba, magiara, nu póte avé neci unu intielesu: ci ea se manifésta intr'unu domnitoriu, unu singuru gubernamentu, legislatiune, armata. Iéca espresiunile reali ale unitatei de statu; radiemulu si garanti'a acestor'a este libertatea sì egalitatea natiuniloru atâtu in privinti'a politica câtu sì in cea natiunala séu a limbei. Ve intrebu déca in proiectulu de lege alu deputatiloru români sì serbi, este numai o espresiune macar, ce ar fi indreptata contra intregitatei teritoriale a tierii séu contra unitatei politice a statului? Ve intrebu, déca poteti D-Vóstra deduce acést'a sì macar din spiretulu acelui proiectu? Nu!

Unitatea politica a statului nu este, nu póte fi conditiunata de unitatea de limba, sì cu atât'a mai putînu nu de pusetiunea privilegiata a unei natiuni a supr'a celor'a lalte; din contra, asta pusetiune privilegiata póte se periclite unitatea teritoriale sì politica. Vedeti, proiectulu de lege alu comissiunei centrali tocm'a astfeliu de pusetiune privilegiata vre sa infiintieze pentru limb'a sì natiunea magiara, vrendu a o decretá de unic'a politica, ma ce este sì mai absurdu: vrendu a legiferá, ca tóte natiunile: român'a, serb'a sì cele lalte tóte facu natiunea politica magiara, un'a sì nedespartita. Lucrru neauditu sì neprecepútu de mintea sì preceperea omenésca. Chiar pentru acea, proiectulu de lege alu comissiunei centrali, neci nu-lu potu numí de „proiectu de lege pentru egal'a indreptatire a natiuniloru“, precum vreti D-Vóstra a-i dá nume; ci mai vertosu sì mai potrivitu l'asiu numí „proiectu de lege despre limb'a sì natiunea magiara.“ Inse, a face astfeliu de lege, nu erá de lipsa. Acolo suntu legile de la anii 1836, 1840, 1844 sì 1848. Suntu pline aceste de dispositiuni privilegiate pentru limb'a sì natiunea magiara, sì de desnatiunalisare séu magiarisare a celoru lalte natiuni. Déca nu cumva, D-Vóstra vreti a sanctiuná aceste legi chiar prin proiectulu de lege. ce este la discussiune. Atunci inse legislatiunea vine in contradîcere cu sine insasi. Câci in adres'a de la 1866 iéca ce se dîce „simtiulu de natiunalitate, ce se desvólta din dî in dî, merita atentiune, sì cel'a nu se mai póte mesurá cu mesur'a timpiloru trecuti sì a legiloru vechi.“ — Acum ce este acestu proiectu alu comissiunei centrali, de câtu mesur'a timpiloru trecuti sì a legiloru vechi, ce vatema natiunile chiar in desvoltarea simtiului loru natiunalu!

Mai incolo totu in acea adresa se dîce, ca: „noi (adeca camer'a) cu voia sincera suntemu gat'a a garantá prin lege totu ce ceru interesele loru (a natiuniloru) sì interesulu comunu alu patriei.“ Asié credu ca ace'a ce este interesulu loru, interesulu natiuniloru, numai ele potu sa spuna mai bine, numai ele suntu competinte ací. Si pentru aceea sum de parere, ca mai bine se urmá ací ce s'a urmatu in cestiunea cu proiectulu de lege despre educatiunea poporului: a conchiamá o ancheta de tóte natiunile, séu a le conchiamá in adunâri natiunali sì a li ascultá parerile, dorintiele sì sentiemintele. Pentru ca, precumu ministrulu de culte sì instructiune publica dlu b. Eötvös — care mi pare reu ca nu e ací — in siedinti'a de la 24 iuniu a. c. respundiendu dlui deputatu Alesandru Csanádi in cestiune religiunaria, a disu acestea: „negu ca ar avé dreptu, si nu credu ca chiamarea legislatiunei ar fi, a decide in aceste (religiunarie) cestiuni fâra a luá in considerare sentiemintele, parerile sì dorintiele fie-câr ei beserice, pentru ca in trebi religiunarie póte simpl'a maioritate a decide cestiunea, dar nu a o deslegá; in cestiuni inse, deslegarea e de doritu“; chiar asié dîcu sì io acum in cestiunea de limba sì natiunalitate; simpl'a maioritate o póte decide, dar nu a o deslegá, sì nu o póte deslegá mai alesu cum este compusa astadi acésta camera, care e in maioritate magiara, sì nu-i vine la socotéla a luá in considerare parerile dorintiele sì semtiemintele natiuniloru in cea mai mare cestiune, in cestiunea de limba sì de natiunalitate, care asemenea religiunei, ma sì mai multu este conditiunea vietiei unui poporu.

Ací se mi fie iertatu a spune dlui ministru de culte, ca frecârile religiunarie nu atunci au inceputu a incetá, cându s'a prochiamatu principiulu de egalitate pentru tóte bisericele, ci atunci cându acestea s'a vediutu asecurate in esistinti'a loru; asié sì frecârile natiunali, nu atunci voru incepe a incetá, cându se va prochiamá principiulu de egalitate pentru natiuni, ci atunci cându acestea se voru vedé asecurate in esistinti'a loru natiunale. Totu in adres'a ce pomenii se dice: „noi (camer'a) in crearea legiloru referitórie la interesele diferiteloru natiunalitâtii inca vomu urmá principiulu dreptâtiei sì fratietâtiei.“

Sa incercu domniloru a demustrá ca in proiectulu de lege alu comissiunei centrali nu s'a urmatu neci principiulu dreptâtei nici alu fratietâtei? Este dreptate sì fratietate acolo, unde libertatea sì egalitatea individuala, libertatea sì egalitatea natiunale, libertatea sì egalitatea asociatiuniloru nu s'a luatu in neci o consideratiune?

Se dice, ca legea nu face deosebire intre cetatiénu sì cetatiénu sì ca legile timpiloru trecuti usulu drepturiloru politice nu l'a conditiunatu de la calitatea unei séu altei natiunalitâti, ci, dupa conceptulu de atunci, numai sì numai de diplome nobilitari.

Potu sa vi concedu acést'a, inse concedeti-mi sì D-V. cá facia de acésta asertiune sa vi spunu ca proiectulu de lege alu comissiunei centrali este acel'a, care face deosebire intre cetatiénu sì cetatiénu; pentru ca pre cetatiénii, cari nu suntu de limba magiara, îi silesce a invetiá acésta limba, altmintre nu potu fi diregatori in statu. Asiá dara in loculu diplomei nobilitarie din tempii trecuti, acum se creéza alta diploma, diplom'a limbei magiare.

Dlu ministru de culte a dîsu, ca déca amu arondá districtele dupa natiunalitâti, sì s'ar decretá acolo o singura limba domnitória, atunci individii celoru lalte natiunalitâti, cari póte ar fi acolo, s'ar aflá vatemati; sì o astfeliu de arondare ar fi unu privilegiu, iéra acum au trecutu timpii privilegieloru, dar atunci, pentru ce creati privilegiu pentru limb'a sì natiunea magiara? sì cându D-V. veniti a decretá acést'a limba sì natiune de unica domnitória in tiéra, atunci cele-lalte natiuni sa nu se simta vatemate? sì cându impuneti individiloru limb'a magiara pentru ca altmintre nu potu serví neci statului, atunci vine dlu ministru de culte sì dîce ca nu vrea privilegiu pentru comitate? Privilegiulu este privilegiu ori-unde, stergeti-lu dar sì nu creati privilegie noue. Nu restringeti liber'a intrebuintiare a limbeloru; nu creati lege, care face deosebire intre cetatiénu sì cetatiénu; ca ori-ce lege de asemene natura, vatema libertatea sì egalitatea individuale; sì astfeliu de lege tiene a fi proiectulu comissiunei centrali.

Dar acestu proiectu de lege vatema sì libertatea sì egalitatea natiunala; pentru ca creéza o natiune oficiala séu politica, séu nu sciu cum mai numiti natiunea magiara, iéra celelalte nu le ie in neci-o consideratiune cá sì cum ele neci n'ar mai esiste neci dupa istori'a, neci dupa lege, neci de dreptu, neci de fapta, macar ca esistinti'a loru din neci unu punctu de vedere nu se póte trage la indoiéla. Deputatulu A. Drobzansky vi-a aretatu ieri pâna la evidintia legile sì istori'a esistintiei natiuniloru din acésta tiéra; iéra in fapta, cautati impregiurulu D-V. sì le veti vedé.

Ungari'a in privirea de limba sì natiunalitate n'a fostu neci odata statu specificu magiaru. Insusi Stefanu, primulu rege alu Ungariei, a recunoscutu, ca in statulu ce domniá, suntu mai multe natiuni, precumu suntu sì astadi. Elu insusi a dîsu sa nu domnésca o natiune a supr'a celei lalte. Nec graecus super latinum, nec latinus super graecum dominet. Prin urmare, sì dupa esternele legi ale dreptului naturei nu póte fi in dreptu neci-o natiune a impune alteia limb'a sea, câci abstragendu de la altele, ori-ce fortia nasce resplatire sì asié credu ca nici unii n'avemu lipsa de acést'a.

Acestu proiectu de lege vatema sì libertatea sì egalitatea bisericésca; pentru ca autoritâtile bisericesci cu guvernulu au sa corespunda in asié numit'a limba oficiala séu limb'a de statu, care dîceti, ca este cea magiara; sì mai multu, ca autoritâtile bisericesci intre sine au sa corespunda séu in limb'a oficiale, séu in limb'a acelor'a câtra cari se adreséza — adeca in urm'a urmeloru: cea magiara; ordina, apoi ca procesele verbali sa se substérna gubernului in traducere magiara. Déca, domniloru, este biseric'a libera, in statu liberu atunci nu este iertatu a creá legi, cari vatema dreptulu de autonomia alu bisericei, fie sì numai in respectulu intrebuintiârei limbei natiunali. Totu asiá vatema acelu proiectu sì libertatea sì egalitatea asociatiuniloru, ordinându pentru aceste totu aceea, ce ordina pentru autoritâtile bisericesci.

In urm'a acestor'a indrasnescu a afirmá, ca pre câtu timpu proiectulu de lege alu comissiunei restringe liberulu usu alu limbeloru, pre câtu timpu nu considera sì nu respécta libertatea sì egalitatea nici individuale nici natiunale nici bisericésca, ma nici libertatea sì egalitatea asociatiuniloru, pre atâtu timpu acel'a nu póte sa aiba potere de viétia de o parte, de alta parte in câtu acel'a s'ar impune natiuniloru, aceste lu voru considerá de o lovitura fatale, care cá nedrépta sì nemorale odata totu va trebuí sa incete. (**Presiedintele** chiama la ordine, sa nu intrebuintieze espressiuni vatematórie.)

N'amu vatematu pre nimene. Espressiuni vatematórie n'amu intrebuintiatu; chiamarea la ordine ací nu póte avé locu (strigâri: sa continue, sa continue, sa audîmu). Dloru, me grabescu a fiuí. Voiu sa facu o paralela intre proiectulu de lege alu comissiunei centrali sì intre acel'a alu deputatiloru români sì serbi.

Acest'a e proiectulu de lege alu libertâtii, fratietâtii in cestiunea limbei sì natiunalitâtei, cel'a este impunerea fortiata a limbdi sì a natiunalitâtei magiare celor'a lalte natiuni din tiéra. Acest'a recunósce natiuni egale intre marginile teritoriali sì unitatea politica a statului, cel'a nu recunósce in acésta tiéra natiune sì limb'a decâtu magiar'a sì iéra-si magiar'a. Acest'a recunósce individu liberu sì biserica libera in statu liberu, cel'a néga individului sì bisericei celu mai naturalu sì mai neprescriptibilu dreptu alu limbei. Acest'a chiama la unire pre tóte natiunile tierii, cel'a respinge de la natiunea magiara pre tóte celelalte natiuni. Cel'a purcede din prejudetiu, ca nu este alta de câtu prejudetiu acea, ca, déca se voru recunóuce prin lege mai multe natiuni in tiéra, atunci impartirea tierii este neincongiurabila, contra câruia, tocm'a cá prejudetiu, indaru te vei luptá cu arguminte; iér acest'a proiectulu de lege alu deputatiloru români sì serbi, purcede din principiulu de libertate, sì egalitate natiunala recunescutu de tóta Europ'a, care cu sofisme dá, inse cu arguminte valide nici odata nu se póte combate; elu va reformá lumea, elu are sa ne refórme sì pre noi.

Putiene mai amu de dîsu, de sì in asta cestiune s'ar poté vorbí fórte multe. Desclinitu vréu sa mai insemnu ca dupa proiectulu de lege alu comissiunei centrali, Dv. vreti sa creati poporulu, comunitâtile pentru diregatori, iér nu acestia pentru poporu. Prin acelu proiectu de lege siliti pre bietulu saténu sa invetie sì sa scie patru limbe (unde e aceea?) Cautati §. 14, inca sì mai multu; dupa acelu proiectu chiar sì creditulu publicu lu conditiunati de limb'a magiara cá sì cum documintele scrise in alta limba n'ar avé nici o valóre, neci unu creditu (unde e aceea?) Cautati §§-i 18 sì 20.

Asiá credu ca in cele ce amu dîsu pâna acum, amu respunsu in câtu-va dlui ministru de culte, (Ba n'ai respunsu!) Mi pare reu, ca nu m'ai ascultatu, cându amu vorbitu despre privilegiulu limbei magiare fatia cu privilegiulu dlui ministru ce lu afirma pentru comitate, sì amu dîsu ca intre privilegiu sì privilegiu nu este deosebire.

Dara d-v. domniloru, ne acusati ca gravitâmu in afara, ca vremu desbinare, — de câtra cine? de câtra cas'a domnitória? Asiá credu domniloru ca acésta acusa ori cui s'aru puté face mai curendu decâtu romaniloru (Cui dara ?). Cetiti istori'a si nu mergeti tare departe in ea, si veti vedé. Desbinare de câtra magiari ? Cându a incercatu romanulu a se desbiná de unguru ? Aretati-mi unu singuru datu in istoria , si-mi voiu plecá capulu , — pâna atunci nici in gluma nu ve credu. Din contra dloru, romanulu totu-déun'a a cercatu o legatura mai strinsa cu ungurulu, dara acest'a pururea l'a respinsu (sgomotu) Vedeti actele dietali in Transilvani'a, studiati istori'a ! Gravitare in afara ? In catro ? No, nu noi vomu fi, cari sa parasimu vre-odata dulcea nóstra patria.

D. Bartalu alalta-ieri finindu-si cuventarea a dîsu ca : aici trebuie sa traimu, aici trebuie sa murimu ! — Asiá este. Dara cându voimu a traí impreuna, sa nu creâmu legi , cari nu ne asecura ci ne amenintia viéti'a natiunale , sa nu creâmu legi despre cari d-v. puteti dîce cu sânt'a scriptura ca: „legi aveti si dupa legile vóstre cauta sa perimu.“ Numai atunci cându nu voru fi astfeliu de legi, atunci vomu traí, atunci vomu murí impreuna.

Deci dloru, ve rogu, rogu pré umilitu pre on. casa, sa nu vóte projectulu de lege alu comissiunei centrali ; dara nu votati in tóte nici projectulu nostru (s'audîmu !); ci déca acum trei ani de dîle nu s'a pututu lamurí ideile , déca in trei ani s'au fâcutu atari projecte de lege, incâtu stau acele cu valm'a, atunci sa spunemu ca inca nu ne-amu luminatu destulu despre cestiune, si sa o lasâmu mai bine pre alte tempuri, decâtu sa deslegati asiá precum vreti a o deslegá. Déca totusi vreti sa faceti lege, atunci primiti, de basa la desbaterea speciale projectulu minoritâtiei (miscare , sgomotu) adeca projectulu deputatiloru români si serbi (sgomotu), dîcu sa-lu primiti, câci si d-v. dîceti sa primimu alu comissiunei centrali, si nóue sa nu ne fia iertatu a dîce, sa primiti alu nostru ? faceti in acést'a tóte amendamentele possibili, sa primiti insa si modificârile, ce le dîse deptatulu Dobrzansky in siedinti'a de ieri.

Incheiu si dîcu, ca de basa la desbaterea speciale primescu projectulu de lege alu deputatiloru români si serbi ; iéra prajectulu comissiunei centrali nici in generalu nu-lu primescu (aprobâri in stâng'a estrema). Amu dîsu. „Albin'a.“

Principatele române unite.

(Urmare din nr. 95.)

Sa nu uitâmu asemenea ca datori'a nóstra , nefiindu consolidata, ea se atinge pre totu anulu prin anuitâti. Vediendu câtu situatiunea nóstra financiara s'a amelioratu, putemu asemenea fi mai siguri a puté face onóre angagiementeloru luate de guvernulu trecutu pentru resolvarea cestiunei monastiriloru dîse inchinate , fâra a avea recursu la unu imprumutu, câci sperâmu , domniloru , ca comunitâtile din Turci'a, ce suntu interesate, nu voru mai pune pedeca de a primí sumele consacrate loru.

Unu lucru din cele mai esentiale, asupr'a cârui'a atragu atentiunea d-vóstra, este instructiunea publica, si mai cu séma scólele primarie, pentru care credu ca sacrificiele ce aduce o tiéra nu suntu nici odata prea mari, fiindu ca se platescu in urma cu interese indoite. In privinti'a acést'a s'a infiintiatu in tiéra unu numeru insemnatu de scóle rurale de modelu , despre care amu constatatu cu placere, ca producu dejá fructele dorite ; pentru formarea invetiatoriloru , au inceputu a se deschide scóle normale in districte prin laudabil'a initiativa a cetâtieniloru, din care se vede ca se simte imperiósa necessitate de a grabí si a inlesni desvoltarea luminârei poporului.

Mijlócele ce a-ti datu d-vóstra guvernului meu, l'a pusu in stare de a repará unu mare numeru de biserici ce amenintiá ruina ; cu tóte acestea mai remâne inca multu de fâcutu in privinti'a acést'a si este o datoria a tierei si a guvernului, de a ingrigí cá monumentele sacre , radicate de strabunii nostri, sa se pastreze in tóta splendórea loru, prin care se inaltia si se insufletiesce simtiementulu moralu alu poporului si i se nobilesce inim'a.

In ceea ce remasesemu mai inapoi de sócietâtile civilisate, suntu mijlócele de circulatiune. In anulu acest'a potu dîce ca amu fâcutu pasi enormi pentru realisarea celoru dintâiu. Astfeliu dara, déca legislatur'a anului acestui'a n'aru fi facutu decâtu atâtu, totu este de ajunsu spre a-si lasá numele nestersu in analele nóstre precum si in inimile romaniloru. Intr'o singura legislatura a-ti indiestratu tiér'a cu o linia de câi ferate, care léga amendóue capitalele tierei si Romani'a intréga cu Occidentulu si Orientulu. A-ti fâcutu inca, prin legea ce a-ti votatu pentru siosele , cá tóte unghiurile tierei sa se póta pune in relatiune cu câile ferate.

Putemu dara fi siguri ca câile ferate nu voru fi o sarcina, care va apesá tesaurulu, ci din contra, dandu unu nou si puternicu aventu desvoltârei natiunale, voru prosperá si finantiele statului. Suntu fericitu, Domniloru a fi celu dintâiu, care sa punu sub ochii d-vóstra resultatele stralucite ale acestoru dóue legi. Terasementele dela Sucév'a la Iassi, Romanu , dela Galati spre Romanu si dela Bucuresci spre Plaiesci, se lucréza cu mare activitate ; pre drumuri de feru, dela Giurgiu la Bucuresci, la prima-véra se va deschide cea dintâiu sectiune ; iéra la Augustu viitoriu , speru tóta lini'a. Siosele natiunale se voru dá acum in circulatiune 130 chilometri ; poduri mari si mici in mare numeru, 19 poduri de feru , 78 poduri reconstruite ; iéra câi judetiene s'au esecutatu pre o lungime de 1600 chilometri, din cari 200 chilometri s'au si petruitu. Cu tóte aceste n'amu intrebuintiatu decâtu o parte din dîlele prevediute de lege pentru anulu curentu.

Astfeliu, Domniloru ; nu se va impliní anulu dela promulgarea acestoru dóue legi si Romani'a va realisá mai multe câi de comunicatiunee, decâtu s'au fâcutu in spatiulu de trei-dieci de ani de cându s'a trasu cea dintâiu siosea. Amu visitatu o mare parte a tierei si amu constatatu insumi aceste lucrâri, si barbati'a, ardórea potu dîce, ce tóta populatiunea tierei pune in realisarea acestoru artere de viétia sociale. Românii au doveditu cu acésta ocasiune, ca tutelele de osebite naturi, sub cari erau pusi, fura caus'a de remasera pre locu si ca lasati in propri'a loru initiativa si in tóta independinti'a, nu remanu mai josu de cele-lalte natiuni.

Acum, domni senatori ! si domni deputati ! ve remane a ve ocupá in sessiunea presenta de a creá mijlócele de circulatiune a capitaluriloru , adeca institutiunile de creditu , fâra de cari sciti ca societatea româna va fi totu-déun'a silita a suferí.

Legea inarmârei n'a pututu sa dea resultate imediate si atâtu de satisfacatóre cá legile câiloru de comunicatiune. Pentru aplicarea ei trebuiescu create elemente constitutive si chiaru mijlóce. Computându insa pre ardórea tineriloru nostri oficieri , suntu incredintiatu ca vomu putea dá in curendu o deplina satisfactiune si acestoru aspiratiuni natiunale.

In departamentulu justitiei , guvernulu meu , consecinte cu promissiunea ce v'amu datu la deschiderea sessiunei in anulu trecutu, a continuatu cu tóta activitatea putinciósa opulu moralisârei si a radicârei magistraturei spre a o putea pune in positiune de a esercitá o actiune salutarie asupr'a societâtiei.

Tiér'a a primitu cu deosebita bucuria nóuele curti cu jurati ce i-ati datu , si a privitu in trensele o adeverata descentralisatiune in justitia.

Precum in tóte ramurile, asiá si in ministeriulu justitiei prin reducerea personalului la strictulu necesariu, s'a fâcutu o economia insemnata in cas'a statului.

Si acum se voru supune desbaterei d-vóstre mai multe proiecte de legi in scopu de a ameliorá si a inlesní administrarea justitiei.

In ceea ce privesce politic'a nóstra din afara ea este determinata prin tractatele, cari reguléza si positiunea nóstra câtra inalt'a pórta si ne indatoréza a pestrá o neutralitate absoluta , in privinti'a tuturoru puteriloru straine. Guvernulu meu a cautatu a observá cu scrupulositate aceste legaminte , cari suntu cea mai mare garantia pentru tiér'a nóstra, pastrendu in fati'a puteriloru semnatóre tratatului de Parisu o atitudine cu atâtu mai respectósa cu câtu ea ne este inspirata prin sentimentele de recunoscintia. Afara de aceste tractate , chiaru situatiunea nóstra ne impune indatoriri de buna vecinatate cu marile staturi, de cari suntemu incungiurati si cu cari avemu interesulu celu mai imperiosu de a trâí in bune relatiuni si de a nu le dá nici unu subiectu de inquietudine ; cu modulu acest'a putemu fi convinsi ca ele voru vedea cu placere inflorirea si prosperarea statului românu, care va esercitá si asupr'a loru o influintia binefacatóre pentru interesele loru materiale.

Déca insa relatiunile nóstre politice suntu determinate, ne remâne a ne ocupá cu dinadinsulu de cele comerciale si civile, si de aceea guvernulu meu a cautatu cu mai mare staruintia in anulu acest'a sa intinda si sa le determine prin conventiuni speciale. Astfeliu, potu astadi a ve anunciá, ca amu incheiatu cu guvernulu Maiestâtiei Sele Imperatorele Austriei si Rege Apostolicu alu Ungariei o conventiune postala la care aderà si guvernulu Maiestâtiei Sele Imperatorele Rusiloru si carea va fi supusa la aprobarea d-vóstre.

Guvernulu meu a cautatu asemenea sa incheia conventiuni, cari sa puna capetu jurisdictiunei consularie. Potu de acum a ve incunosciintiá ca guvernulu M. S. Imperatorului Russiloru a avutu celu intâiu gratiositatea a consimtí de a elaborá cu guvernulu meu unu proiectu de conventiune in respectulu acest'a si speru ca in curendu acestu proiectu va devení unu actu internatiunalu.

Speru asemenea ca si cele-lalte puteri, sigure de sentimentele nóstre de gratitudine , nu voru intârdiá de a ne dá si in acésta privintia o nóua dovéda despre solicitudinea loru, cu care ne-a deprinsu.

Déca insa lini'a de conduita a guvernulu meu a fostu corecta, totusi ea n'a fostu crutiata de banuiele. Dara suntu incredintiatu ca acum, cá totudéun'a, faptele voru triumfá asupr'a banuieleloru. Astfeliu nu póte fi indoiéla ca inalt'a pórta, cându se va incredintiá ca, concentrârile granicieriloru si dorobantiloru fâcute mai in tóta vér'a trecuta, ne-a costatu milióne , si ca facurâmu acestu sacrificiu numai pentru cá, dupa marginea stânga a Dunarei, sa nu-i vina nici o turburare , ea nu va mai dá cea mai mica atentiune celoru, cari s'aru silí sa o faca a pune la indoiéla sinceritatea guvernului meu si va vedea cu placere sirguintiele ce-si da natiunea româna spre a devení mai tare decâtu a fostu in trecutu.

Nu potu sfersî mai bine , domniloru senatori si domniloru deputati , decâtu aducendu-ve aminte ca ori-câtu de mare aru fi prosperitatea de astadi a Romaniei, déca zizani'a si pasiunea s'aru incuibá in mijlocu d-vóstra, statulu românu va periclitá, si din contra de ve-ti fi uniti , celu putienu , in ceea ce privesce patri'a si tronulu , atunci vomu putea potolí ori-ce amenintiare s'aru iví, si invinge ori-ce greutâti, câci atunci Dumnedieu va binecuventá lucrârile d-vóstra.

Sessiunea ordinaria a anului 1868—69 este deschisa.

Carolu.

N. Golescu , Anton I. Arion , I. C. Bratianu ,
P. Donici, D. Gusti, C. Heraclide. „Tiér'a“

18—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la Vam'a-Buzeului cu salariu de 160 fl. v. a. si cuartiru naturalu , se deschide concursu. Doritorii de a ocupá acésta statiune , voru adresá concursele loru la subscrisulu pâna la 6 Decembre a. c. cu documentele : ca suntu de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu, ori clericalu , in institutulu archidiecesanu séu celu putienu 4 clase gimnasiali, si ca cunósce limb'a magiara, fiindu ca are sa suplinésca si pre notariatulu comunei.

Brasiovu in 22 Novembre 1868.

Inspectoratulu districtualu scolariu gr. gr.
alu Hidvegului.
Ioann Petricu ,
Protopopu.

29—1

Publicatiune.

Dreptulu de crismaritu in Saliste pre tempulu din 1 Ianuariu 1869 pâna in 31 Decembre 1871 se va esarendá prin licitatiune publica Dumineca in 13 Decembre 1868 la 11 óre inainte de amédi in cancelari'a oficiului comunalu Saliste. —

Conditiunile de licitatiune se voru cetí inainte de inceperea licitatiunei si se potu si pâna atunci vedea la Inspectoratulu Salistei in Sabiiu si la subsemnatulu oficiu comunale in órele de cancelaria. —

Oferte inchise (sigilate) nu se primescu.

Saliste , in 30 Novembre 1868.

Oficiulu comunale.

19—1

Anunciu.

Subscrisulu i-si ia onórea de a face onor. publicu cunoscutu, cumca si-a deschisu din 1 Decembre a. c. cancelari'a de advocatura in Sabiiu , pre „Vizu“ **Nr. 198**, la pórt'a de feru, unde s'a aflatu inainte cancelari'a Dr. Rott , — rogandu-se totu deodata de increderea onor. publicu. —

Sabiiu , in 4 Decembre 1868.

Ioanne A. Pred'a ,
advocatu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ ann. 6 fl v. a.

Nru 98. ANULU XVI.

Sabiiu, in 1/13 Decembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dìu'a de Santulu Apostolu Andreiu.

Sabiiu 30 Noemvre.

Chiamarea celui dintâiu invatiacelu Andreiu a fostu unu ce epocalu pentru omenime, pentruca cu acést'a s'a intaritu cea dintâiu din cele douespradiece colóne a le mântuirei prin Christosu. Cu acea ocasiune s'a aprinsu cea dintâiu lumina aici pre pamentu, lumina, carea avé sa lumineze in lume spre a se cunósce omulu pre sine in demnitatea sea de omu, sî de a nutrí in elu credinti'a de acelu viitoriu eternu, in imperati'a spiriteloru.

Provedinti'a face sî astadi minuni cu popórele. Ea indeplinesce in specialu cu ele, ce au implinitu cu omenimea in genere, cându s'a facutu celu din tâiu pasu alu latirei crestinismului. Poporulu românu avé lipsa de a esî din unu intunerecu greu ce lu erau asiediatu vicissitudinele seculiloru ca o negura preste densulu. Sî eata provedinti'a ne tramite unu Andreiu, carele cu toiagulu dreptului sî alu legei a condusu pre poporulu seu la esercitarea demnitâtiei sele cá biserica autonoma sî natiunale.

Cându suntemu petrunsi de astfeliu de cugete, considerâmu sî presentulu; corsiderâmu inse mai multu venitoriulu, carele are sa desvólte arborele sementiei ce sî pâna acum a adusu róda multa.

Cugetele aceste sternite in noi, nu suntu nisce cugete isolate. Ele suntu o proprietate fórte estinsa a tuturoru româniloru, aceloru ce o intielegu sî aceloru ce inca nu o intielegu. De aceea e fórte naturalu cá dìu'a de serbatóre a Apostolului celui intâiu chiamatu S. Andreiu, care este totu deodata sî dìu'a numelui Presântitului Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siaguna'a, sa fia o dupla festivitate solemnela pentru toti românii de sub Archipastorirea Presântitului P. acum numitu. Sa ne permita on. publicu, dreptu ar-gumentu despre adeverat'a esistintia a cugeteloru de mai susu a enará simplu, cum fiii sufletesci de aici a-i Marelui Archipastoriu au petrecutu acésta dî festiva sî in anulu acest'a:

Eri sér'a la 4 óre se seversî servitiulu ddiescu de sér'a cu lithía. La siepte óre Seminariulu nostru erá iluminatu frumosu sî óspetii invitati de junimea nóstra clericale, sosira in unu numeru fórte frumosu (preoti, functiunari, neguiietori sî meseriesi; dómne si domnisióre) in sal'a pregatita pentru festivitate. Corulu deschise festivitatea prin imnulu indatinatu, cârui urmà o cuventare festiva rostita de clericulu in anulu III, Danilu Popoviciu Barcianu; o cuventare fórte bine tiesuta sî carea cuprinde datele istorice bisericesci sî natiunali, dela sosirea Escelentiei Sele Présântitului Archiepiscopu sî Metropolitu pâna in momentulu de fatia. Corulu continuà apoi o intonatiune frumósa „Sânte Parinte", urmata de o declamatiune nimerita de câtra clericulu in an. III B. Florianu. Dupa esecutarea piesei „Respira romanime", de coru, declamà cu multu succesu clericulu an. I O. Sorescu poesi'a lui C. Boliacu „Sil'a".

Festivitatea se incheià ieri sér'a cu „Pre Stapanulu" esecutatu de coru, dupa carea óspetii cu animile plne de bucuria se despartira.

Astadi se celebrà St'a Liturgia de câtra corpulu profesorale seminariale, la care se cetira rugaciuni ferbinti pentru indelung'a sanatate a Présântitului Archiepiscopu sî Metropolitu, pre care Ddieu sa ni-lu tiena intru fericire la multi ani!

Invitarea facuta câtra Patriarchulu Constantinopolitanu la Conciliulu escrisu prin Papa Romei pre 8. Decembre 1868.

Jurnalulu „La Turquie" aduce despre invitarea Patriarchului din Constantinole la conciliulu asiá numitu „ecumenicu" séu de a tóta lumea, ce are a se tiené la Rom'a in anulu 1869., sî despre respunsulu Patriarchului la acésta invitare urmatórele

In 15 Octobre cerura doi Abati din suit'a Episcopului latinu, P. Brunoni, prin Vicariulu generale alu Patriarchului ecumenicu, audiintia la Patriarchulu pentru Domni'a Sea Test'a, locoteniutele Episcopului, carele sa afla acum la Rom'a. Audiinti'a se incuviintiá sî se puse pre 17 Octobre. In dìu'a acést'a se presentá D. Sea Test'a, insocitu de alti trei Abati, la Patriarchi'a, sî fu dusu de Vicariulu generale la Santieni'a Sea. Domnii dela Rom'a fura admisi la sarutarea mânei, imbratisiati de Patriarchulu sî primiti cu cea mai mare afabilitate. Dupa acést'a Don Test'a scóse din buzunariu o brosiura legata cu elegantia si o predele Patriarchului, precându unu altu Abate dîse cuvintele: In absenti'a P. Brunoni venimu noi, cá sa invitâmu pre Sântieni'a Vóstra la conciliulu ecumenicu, ce se va aduná in 8 Decembre 1869, sî Ve rogâmu a primi acésta scriere de invitatiune.

Patriarchulu facú unu semnu cu mân'a, cá se puna cartea pre mésa, invitá pre deputatii se siéda sî respunse in tonu binevoitoriu: „Déca n'aru fi publicatu dejá jurnalulu de Róm'a harthi'a de convocare a Santieniei Séle la conciliulu, pre care Domniele Vóstre 'lu numiti ecumenicu, sî déca n'amu cunósce noi intentiunea sî cuprinsulu acestei hartii, precum sî principiele Santieniei Sele, apoi cu cea mai mare bucuria amu primí o epistolia dela Patriarchulu Romei vechi, sperându, ca vomu aflá in tr'ens'a vreo idee nóua. Dupace insa acést'a scriere de convocare, publicata in jurnale, a enunciatu dejá principiele Santieniei Sele, principie, care suntu cu totulu opuse principieloru bisericei ortodoxe a resaritului, pentru aceea, venerabili parinti, ve declarâmu cu dorere sincera, ca nu potemu primí nici o invitare de felulu acest'a, nici alta epistolia, care incontr'a spiritului evangeliei, a invetiaturiloru concilieloru ecumenice sî a sântiloru Parinti repetiescu acele principii. Santieni'a Sea inca la anulu 1848 a facutu unu asemene pasu; prin acést'a s'a provocatu atunci o enciclica a bisericei resaritene carea in espunerea cea simpla sî chiara a diferintiei intre principiele Romei sî ale bisericei resaritene, a intristatu adâncu pre Santieni'a Sea. Dupace dar Santieni'a Sea se pare, ca nu va se recéda dela principiele sele, sî noi, multiemita lui Dumnedieu, de ale nóstre nu ne lapedâmu, pentru aceea nu amu mai causá Santieniei Sele dureri nóue, nici amu deschide rane vechi. Sî apoi n'amu voi cá prin controverse, cari prea adeseori ducu la dusmania, sa desceptâmu o ura vechia adormita, pre câtu mai multu decâtu ori-cându avemu trebuintia intre noi de iubirea evangelica, pentru a ne aperá de multi periculi feliuriti, ce incungiura biseric'a lui Christosu. Dintr'alte numai Istori'a póte dá deslegarea cea drépta a acestoru cestiuni. Nainte cu diece seculi erá o biserica, ce marturiseá la resaritu sî la apusu, in Rom'a cea vechia cá sî in cea nóua, aceea-si credintia. Se ne re'ntórcemu la acea epoca, se vedemu ca cine a adausu invetiaturi nóue, cine a delaturatu invetiaturi vechi! Se suprimemu innoirile, déca suntu; atunci apoi pre nesintíte ne vomu aflá cu totii pre acela-si punctu de ortodoxia universale, dela care s'a departatu Rom'a din ce in ce mai tare, largindu astfelu abisulu, ce ne despartiesce, necurmatu prin dogme nóue si prin hotariri anti-traditiunali."

Dupa acést'a intrebà Don Test'a: De cari principie vorbesce Santieni'a Sa?" Patriarchulu respunse: „Nu voiu se intru in specialitâti. Dar pânacându va stá pre pamentu biseric'a Mantuitoriului, noi nu potemu concede, cá in sinulu ei sa fia altu Episcopu supremu decâtu Domnulu, sî cá preste Sobórele de a tóta lumea, câror-a pentru consunanti'a loru cu Scriptur'a sî cu traditiunea, singure le compete infabilitate, se se radice unu Patriarchu infalibile, care vorbesce escathedra. Asemene nu potemu permite, cá unu Apostolu sa se puna preste ceialalti, dupace Spiritulu sântu pre toti i-a luminatu in asemene modu, sî cá Patriarchulu séu Pap'a cest'a séu cel'a sa pretinda presiedinti'a nu cá ordine omenésca, ci cá unu dreptu domnedieescu."

La acést'a reflecta unulu dintre Abati, ca Rom'a nu are de cugetu, a schimbá principiele sele; ear celalaltu abate au dîsu: „Pentru conciliulu din Florenti'a, care aru fi impreunatu ambe bisericele, invita Pap'a pre cei remasi afara de uniune la conciliulu ecumenicu, cá sa se lumineze sî sa se curatiésca."

Patriarchulu respunse: „Numai ómeni nesciutori nu cunoscu ceea ce s'a dîsu sî s'a scrisu contr'a Soborului din Florenti'a, sî Domniele Vóstre, venerabili Parinti, de siguru nu sunteti din numerulu acelor'a. In adeveru cu siedinti'a din urma a acestei adunâri uniunea a sî fostu mórta. Sî preste totu o adunare, carea a fostu conchiamata numai din motive politice sî prin fóme sî violentia a impusu unor'a din noi hotariri, nu merita sântulu nume de Sinodu. Cá Sinodu ecumenicu, cá biseric'a universale, cá adeverata universitate noi potemu priví de sânta numai o astfelu de adunare, in carea fâra privire la numerulu membriloru ei se presenta invetiatur'a Apostoliloru sî credinti'a fiacârei biserici singuratice curata sî fara macula. Asiá a fostu in epoc'a dela intemeiarea crestinismului pâna la veaculu alu optulea; sî in asemene modu esplicara in tempulu acest'a Parintii apusului sî ai resaritului, precum sî cele siepte Sobóre, care singure suntu de a tóta lumea, sântulu testu alu evangeliei. Aceste Sobóre sî acesti Parinti potu serví de conducatori siguri sî infalibili fiacârui Episcopu alu apusului, care cauta cu sinceritate adeverulu evangelicu. Acelea suntu tribunalulu supremu alu invetiaturei crestinesci, ele suntu calea, pre carea ne potemu intalní la sarutarea cea sânta a unimei dogmatice. Celu ce merge afara din calea acést'a, totudeun'a va fi privitu din partea nóstra de necompetinte, a aduná in giurulu seu pre membrii bisericei universali ortodoxe. Dati alte, déca unii din Episcopii apusului suntu la indoiéla in privinti'a unor'a din invetiaturile loru sî voru a sa intruní pentru indreptarea acelor'a, apoi se o faca cu totulu dupa voi'a loru; câtu pentru noi, noi nu avemu nici o indoiéla in privinti'a invetiaturiloru traditiunali ale eredintiei nóstre. Sî fiindca e vorb'a despre Sobóre ecumenice, apoi Domniele Vóstre, venerabili Abati, nu sa póte sa fiti uitatu, ca acelea mai nainte se constituiau cu totulu, in altu modu, decâtu conciliulu, ce se conchiama acum. Déca Pap'a dela Rom'a aru fi practisatu egalitate sî fratietate apostolésca, apoi aru fi trebuitu sa cunósca, ca elu dupa dreptulu canonicu este celu d'antâiu intre cei de asemene siesi, sî in calitatea acést'a aru fi trebuitu sa scria câtra fiacare Patriarchu, câtra fiacare Sinodu alu resaritului sî aru fi trebuitu sa intrebe pre fratii sei in Christosu, ca suntu sî ei de parerea lui in privinti'a conchiamârei conciliului, ca unde sa se adune conciliulu sî ce obiecte se pertracteze, in locu de a enunciá prin jurnale intentiunile sele, care megu intr'acolo, cá elu sa tréca de capulu crestinatâtii. Intórceti-va dar la Istoria sî la conciliele ecumenice, déca voiti sa ajungeti la adeverat'a unime, ce o dorimu cu totii prea multu; ori déca acést'a ve este prea greu, apoi sa ne restringemu pre lânga aceea, cá sa ne rogâmu lui Dumnedieu pentru pacea lumei, precumu sî pentru bun'a sporire sî unimea bisericeloru. Pentru asta data ve declarâmu cu dorere, ca invitarea o tînemu de nefruptifera sî acésta harthia circularia de nefolositóre.“

Unulu din Abati sî luà voia a observá: „cum sa ne duca rugaciunile singure la uniune? cându este cine va bolnavu, sperâmu vindecarea dela Domnedieu sî ne rogâmu pentru celu bolnavu; dar totdeodata grijimu sî pentru medicu sî medicina“.

Dara la aceste facù apoi Patriarchulu incheiarea sî dîse: „cându este vorb'a de bóle spirituali sî religióse, atunci Domnulu singuru cunósce pre bolnavulu sî patim'a lui, form'a bólei sî medicin'a. Repetîmu, ca noi aflâmu de lipsa, a ne rogá neincetatu, cá Mantuitoriulu lumei sa ne dea tuturoru cugete cá acelea, preste cari sa umbrésca bun'a placere a lui Domnedieu.“

Dupa acést'a demanda Patriarchulu vicariului seu generale, a inapoiá brosiur'a representantelui Episcopului Brunoni. Cei patru Abati se radicara, se recomandara cu respectu si esîra din Patriarchia, petrecuti de vicariulu generale pâna la trepte.

Necessitatea insociriloru la români.

Pace ori resbelu? Acést'a este intrebarea, care se ventiléza de presentu in politic'a Europei. Spiritele suntu iritate sî ascépta o crisa politica, care sa decida ori pace ori resbelu.

Ori sî cum insa se va deslegá acésta cestiune momentósa, noi trebuie sa ne pregatimu in favórea binelui comunu, a intrebuintiá câtu se póte mai bine binefacerile pâcei; câci e sciutu, cumca binefacerile aceste esploatate la tempulu seu, punu pre o natiune, pre o tiéra intréga, cându acésta fatalitate pentru omenire, resbelulu, e neincungiurabile, in positiunea de a suportá vicisitudinile resbelului, a cârei durata in tempulu de fatia e scurta, cu multu mai usioru sî facu a se restaurá cu multu mai iute de loviturile, ce le-aru causá, decâtu s'aru putea face aceea, cându ómenii fâra de a cugetá la tempuri grele, aru merge in calca loru de mai inainte.

Cetitorii ne voru trece cu vederea acésta mica diversiune indata la inceputu. Vin'a nu este intréga a nóstra, ci mai multu a situatiunei, carea dispune pre omu a nu perde din combinatiunile sele sî la lucruri de feliu pacinicu ceea ce e mai reu, resbelulu.

Sa ne intórcemu asiá dara privirea dela politic'a cee mare, care vrea sa croiésca sórtea stateloru, sî sa ne cautâmu la starea nóstra presenta, care pâna acum e pacinica, precom o dorimu sî in viitoriu, sî sa vedemu ca cum amu puté esploatá mai bine binefacerile pâcei, de care ne bucurâmu, pentru de a ferici natiunea sî patri'a in care trâimu, punendu in o stare mai buna pre individi sî familii, a câroru buna stare e buna starea statului sî a cârei fericire trebuie sa jaca la anim'a fia-câruі patriotu.

Fericirea unui poporu sî bunastarea lui in tempulu de fatia nu se póte intru adeveru sperá in altu modu decâtu prin o ajutorire reciproca prin insocire sî conlucrare, precum ne invétia sî poetulu cantându, ca unde-i unulu nu-i putere, dara unde-su mai multi cresce puterea sî e in stare a invinge pedecile dusimanóse. Cumca insotirea sî conlucrarea pentru inaintarea óresi-câruі scopu este neaperatu de lipsa acum mai multu cá totu-déun'a, ne-o demustra lumea civilisata a apusului, care intru adeveru privesce insotirea in reuniuni organisate, cá o necessitate a tempului presente, facendu-si-o de principiu, sî de devis'a seculului nostru, pre care-lu numesce seculului insociriloru sî alu reuniuniloru sî prin urmare seculului ajutorârei. Iéra déca apusulu Europei, care atâtu materialminte, câtu sî spiritualminte stà pre gradulu celu mai inaltu a culturei au cunoscutu insocirile sî reuniunile de o necessitate care conditiunéza progresarea spirituale sî materiale sî chiaru esistinti'a popóreloru, atunci cu câtu mai multu noi, cari suntemu atâtu spiritualminte câtu sî materialminte cu multu mai inapoiati firesce nu din vin'a nóstra, ci din vin'a vitregitâtiei tempului trecutu, avemu trebuintia sî datorintia a respectá acésta conditiune a progresârei omnilaterale sî putemu dîce a esistintiei nóstre natiunale sî a imitá fâra intârdîare insocindu-ne in reuniuni pre câmpulu sciintieloru, alu industriei sî alu agriculturei; câci numai insociti sî intruniti vomu putea ajunge la o tînta dorita, sî vomu putea progresá amesuratu cerintieloru tempului.

Cu bucuria vedemu ca Transilvani'a nóstra, de-sî se numea de unii calatori streini patri'a ursiloru, totusi ea n'a remasu surda la vocea tempului, ci precum amu aretatu cu alta ocasiune, in acésta pretiuita fóia, patri'a nóstra inca s'a petrunsu de devis'a seculului presentu au cunoscutu necessitatea reuniuniloru sî a inceputu a imitá apusulu sî a se insocí in reuniuni bine organisate mai in toti ramii vietiei sociale.

Ce se tiene insa de reuniunile din patria, acele parte mare suntu infiintiate prin conlocuitorii nostri de alte natiunalitâti. Reuniunile acestor'a contribue multu la radicarea bunei loru stâri, dara nu la avantagiulu natiunei nóstre, séu de contribue ce-va apoi fórte putienu. De vremu sa progresâmu sî sa ne luminâmu sî sa dâmu sî noi contingentu la cultur'a patriei comune, apoi trebue sa punemu singuri mân'a la oper'a acést'a, sa ne ajutâmu noi insîne sî ne va ajutá sî Ddieu.

Deci cá sa ne putemu ajutá trebuie sa ne insocimu, sa facemu reuniuni, câci unde-su doi puterea cresce.

S'a fâcutu intru adeveru sî din partea româniloru inceputuri frumóse in privinti'a acést'a. Avemu de modelu Asociatiunea Transilvaniei pentru literatur'a sî cultur'a poporului sî reuniunea femeiloru din Brasiovu cu funduri marisióre a câroru venitu are resultate imbucuratóre. Avemu sî alte reuniuni literale sî industriale despre care amu amintitu cu alta ocasiune si le urâmu o viétia lunga sî imbelsiugata dorindu-le fructele cele mai frumóse; insa pentru de a seversî unu lucru bunu, solidu sî statornicu trebuie sa incepemu edificiulu din fundamentu sî asiá radicându-lu proportiunalminte in tóte pârtile sa-i punemu unu coperisiu tare, pre care sa nu-lu sgudue sî petrunda tempestâtile tempului viitoriu, cari aru periclitá zidirea intrég'a, va se dîca, sa asociâmu mai intâiu poporulu in reuniuni bine organisate, sa-i punemu o basa solida a esistintiei sele ce se va putea numai prin asociatiune — sî asiá asigurendu-i esistinti'a, elu se va aventá in scurtu la celu mai inaltu gradu alu culturei spirituale contribuindu sî prin acést'a la inflorirea patriei.

Dîcu insa unii ca esistinti'a poporului fâra vre-o dubietate este asigurata; câci de n'a peritu românulu, cându venea órdele barbare cá locustele preste elu, acum in tempulu luminârei, alu egalitâtiei sî alu libertâtiei nu e vorba de o perire séu de o periclitare. Sî eu o a-siu dorí acést'a din tóta inim'a, insa starea de presentu a poporului românu, cari progreséza in cele materiale cá raculu, me face a crede sî a me intimidá, ca déca va merge totu asiá apoi tempulu de fatia alu libertâtiei sî alu natiunalitâtiei va sguduí esistinti'a nóstra natiunala sî o va periclitá, nu prin órdele barbare, câci puterea pumnului nu mai e in stare a nimicí o natiune, ci **prin sine insusi**. Mass'a poporului nostru cá sî ceea-lalta massa a celoru-lalte popóre din tiéra inca e neculta. Cultur'a tempului presentu nu l'a pututu luminá inca, pentru ca cu durere trebuie sa constatâmu, noi nu amu vediutu sî nu vedemu din partea aceloru ce au destinele tierei astadi in mâna, o nisuintia spre acéast'a in favórea poporului nostru. Politic'a trebuie sa aiba sî aici intaietate sî ea in angustitatea ei ne amenintia sî putienele mijlóce de cultura, voindu a face mijlóce politice dîn trensele. Deci nu e mirare déca cultur'a, carea are sa se stracure la noi prin atâtea pedeci, arunca mai intâiu partea cea rea, cu carea strica moravurile, sî apléca pre poporu la vitiu. Nu e mirare deci, déca se plângu unii sî altii, ca tempurile suntu grele, sî li e frica ca va vení in scurtu la sépa de lemnu. Acésta frica este fundata, câci se aruncâmu numai o privire la românii de prin comitate mai cu séma cum si macina puterile ce abi'a li le da natur'a, luându-le unii din proprietarii cei mari prin procese urbariali mosiele, angustându-li-se alte drepturi de castigu, nedeschidiendu-le nimenea ochii la isvóre nóue; de ací lips'a, de ací desperarea, indolenti'a in fine darea spre betia cu tóte urmârile ei câtu de funeste.

Averea materiale le-a scadiutu sî scade pre dî ce merge si voru fi putieni cari se voru putea falí ca in tempulu de fatia s'a imbogatitu.

(Va urmá)

Evenemintе politice.

Mercuri s'au incheiatu sessiunea dietale sî joi au fostu membrii din ambe casele in castelulu regescu in Bud'a, unde Maj. S. a rostitu cuventulu de tronu de incheiare.

Delegatiunile sî terminara siedintiele cu óre o câteva dîle mai nainte. Bugetele votate de aceste corporatiuni suntu: pre partea tieriloru representate in senatulu imperiale 56,927,396 fl. pre partea Ungariei sî tieriloru sotie 24, 398, 620 fl.

In dîlele din urma cancelariulu imperiale Baronulu de Beust fú inaintatu la demnitatea de conte, câ semnu de recunoscintia pentru merite.

De mare importantia este sanctionarea legei de inarmare sî denumirea Archiducelui Iosifu de comandante superiore alu gardeloru (Landwehr) unguresci, cu cari sta in legatura unu mandatu alu Maj. Sele indreptatu câtra armata, datatu din Bud'a dela 5 Decembre care se incepe cu cuvintele: „Monarchi'a are lipsa de pace. Noi trebuie sa scimu a o sustiené“.

Pacea Europei este amenintiata acum in oriente. Esista unu conflictu intre Pórta sî Greci'a, care pâna acum este destulu de ascutitu. Incidentulu acest'a se dîce ca a provocatu puterile a-si aretá eventualea constelatiune la erumperea unei crise. Pre partea Portiei se vede a stá Franci'a, Angli'a sî Austri'a. De ací se deduce mai departe ca Russi'a sî cu Prussi'a voru merge mâna in mâna. Burs'a e fórte neliniscita.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 30 Nov. dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta se cérca resultatulu alegerei membriloru croatiloru in comissiunea pentru inarmare; se cetesce raportulu comissiunei finantiale in privinti'a salarieloru professorali dela universitatea din Pest'a; se cetesce raportulu comissiunei centrali pentru pensiunile comune; despre noulu regulamentu alu casei sî despre espropriatiune in Bud'a Pest'a.

Cetinduse raportulu in privinti'a canalului Beg'a sî a drumuriloru de feru, intreba **Deak** pre representantele regimului subsecretariu de statu **Hollán**, care drumu de feru aru fi mai de doritu din consideratiuni strategice? pentruca tienendu-se acést'a de inarmarea tierei, acea lina trebuie cladita mai curendu, carea aru contribuí mai multu la apararea tierei. Representantele regimului recomenda lini'a Sátoralljá=Ujhely-Przemisliana pentru strategia sî altele, cá mai potrivite pentru comerciu. Dupa unele objectiuni si asternerea unei resolutiuni de mai nainte, tóte contrarie proiectârei lui Hollán, se decide a se tiparí proiectulu sî propunerea de resolutiune in privinti'a drumuriloru de feru sî apoi trece cas'a la ordinea dîlei; adeca la pertratarea casatorieloru mestecate carea cu putiene modificatiuni se primesce in desbaterea generale sî speciale.

In siedinti'a din 1 Decembre a casei **magnatiloru** fiindu la ordinea dilei legea pentru scólele poporale, se primesce in desbatere generale sî in cea speciale doue capitule, fâra nici o schimbare. Episcopulu gr. cat. dela Oradea mare Ios. Papu **Szilágyi** saluta cu bucuria legea, „pentruca in lini'a prima, saracului poporu romanescu va sa i foloséscа“; doresce insa o accentuare mai puternica a crescerei religióse. Cându sa puse legea la votu in desbaterea generrle toti episcopii au votatu contra.

In cas'a **deputatiloru** sa facu interpelatiuni din partea dep. **Miletics** pentru cercetarea inceputa a supra unui emigrantu serbescu, carele e detienutu in arestu de autoritâtile unguresci, cu tóte ca elu se cere c'a sa fia estradatu autoritâtiloru serbesci. **Simonyi** interpeléza déca esista vre unu cartelu de estradare de emigranti intre Serbi'a sî Ungari'a. **Miletics** mai interpeléza despre desolverea representantiei municipali din Neoplant'a.

Se cetesce a treea óra proiectulu de lege pentru natiunalitâti sî apoi se primesce in desbatere generale sî speciale proiectulu de lege pentru inarticularea Metropoliei gr. cat. române si a episcopieloru ei sufragane.

Se desbate sî se primesce apoi projectulu de lege pentru cladirea drumului de feru Oradea — Clusiu — Brasiovu. In fine ajunge cestiunea cea momentósa la ordinea dîlei cestiunea **uniunei** Transilvaniei cu Ungari'a. In desbaterea generale celu dintâiu oratoru e

E. **Macelariu**. Densulu desfasiura, ca asternându dimpreuna cu alti consoti ai sei unu conclusu pre més'a casei, nu a fostu condusu nici decum de tendintie separatistice. Nimenea nu vrea a se atinge de intregitatea corónei unguresci, nimenea nu vrea sa provóce ostilitâti intre deosebitele natiunalitâti. Intre proiectulu din desbatere sî intre conclusulu proiectatu de densulu sî consoti diferintia e numai la parere. Ambe dorescu, cá uniunea cu Transilvani'a sa fia mai intima decum s'a fostu facutu prin diplom'a leopoldina. Diferinti'a o afla densulu numai in punctulu de manecare. Acest'a vrendu sa o lamurésca sî punendu in indoiéla valórea legei de uniune, presiedintele lu chiama la ordine. Acést'a se repetiesce de câte ori vrea deputatulu sa argumenteze aducendu-i aminte sî de unu § din regulamentulu casei. Incidentulu a provocatu nelinisce sî sgomotu, iéra Macelariu dîce, ca déca in casa nu e libertate de vorbitu, renuntia dela cuventu.

Popoviciu dîce ca presiedintele nu are dreptu sa oprésca pre oratoru, déca acest'a din intemplare are alta parere sî nu cá cea a presiedintelui.

Nyáry face propunere sa lase pre oratoru sa termine cuventarea sea, câci dupa aceea se va vedé déca propunerea sea e de a se primí séu respinge.

Macelariu si continua cuventulu intre sgomote mari.

Contele Bethlen vorbesce pentru proiectu. Tincu fu opritu de sgomotu mare dela cuventu din causa ca vrea sa cetésca. Ne facendu insa cas'a concessiunea acést'a, ce de altmintrea o face cu acei ce nu sciu limb'a — renuntia dela cuventu.

Rannicher in o cuventare fórte frumósa cere amenarea desbaterei acestui proiectu, elaborarea unui'a mai bunu sî mai cu privintie la trecutu.

In siedinti'a de sér'a.

Hósszu dechiara, ca pre câtu cei'a-lalti propunetori recunoscu legalitatea sî necessitatea uniunei e sî densulu de parerea loru. Nu aderéza la convocarea unei diete ardelene. Sasii voiu sa se sustiena privilegiele loru de siepte sute de ani, densulu insa doresce egalitate drepturiloru. Crede ca pre sasi i va duré fórte pentru, ca nu-si mai alegu pre comitele, insa ei au dreptu de a-si alege judii regesci. Primesce in principiu projectulu.

Borlea dîce ca nu póte luá parte la desbatere, de óre-ce lui sî celoru de o parere cu densulu nu li iertatu a vorbí.

Presiedintele dîce, ca cine vrea póte vorbí, dara cine renuncia dela cuventu nu va fi necessitatu sa vorbésca.

Tisza Lad. e pentru projectu.

Lazaru Petco cetesce. Acést'a da ansa la sgomote sî la chiamare la ordine. Bonis dîce ca fiindu acum in periodulu de transactiune sa le fia iertatu celoru ce nu sciu bine unguresce sa cetésca. Venindu mai târdiu Petco la cuventu se dechiara pentru propunerea lui Macelariu.

Zeyk renuntia dela cuventu sî róga sa faca in interesulu patriei sî altii asemenea (éljen).

Bohatielu nu combate autenticitatea legiloru din 1848, de óre-ce densulu a luatu parte la crearea loru. Insa ne voindu cá o lege sa remana litera mórta, ci sa se prefaca in carne sî sânge, iéra uniunea sa fia adeverata, trebuie sa se dechiare contru projectului de lege. Densulu aru fi doritu cá drepturile româniloru cu deosebire sî indreptatirea egale limbistica a natiuniloru ardelene preste totu sa fia fostu recunoscute prin lege. Densulu insa nu afla in projectu egal'a indreptatire. Se alatura lânga parerea lui Rannicher.

Mai multi deputati recedu dela cuventu la provocarea ministrului de interne.

Binder nu doresce cá projectulu din desbatere sa devina lege. Dupa ce arata câtu de reu s'au urmatu in eruirea celoru ce aru fi de lipsa a le cunósce cei ce au elaboratu projectulu, se alatura lânga parerea lui Rannicher.

Vladu recunósce necessitatea redeschiderei dietei tranne. Se dechiara pentru propunerea lui Macelariu.

Berzenczey e pentru projectu.

Babesiu pentru propunerea lui Macelariu.

Székely renuntia de a vorbí. Trauschenfels e cu totulu pentru projectu.

Puscariu aru fi fostu de parere, cá cu Transilvani'a sa se proceda in acela-si modu, dupa cum s'a procesu cu Croati'a.

Referintele Csengery mai recomânda odata projectulu. La votare se primesce de cas'a intréga afara de români sî unii sasi.

Ministrulu de justitia dechira ca in scurtu va introduce sî in Transilvani'a jurii.

La desbaterea speciale se primesce projectulu cu putiene modificâri. Dep. Hosszu esclama la primirea § 3 in desbaterea speciale, ca primindu-se acestu §. sa ingropá sperantiele nutrite de 20 ani.

Cuventarea lui Rannicher

tienuta in siedinti'a din 27 Novembre in caus'a natiunalitâtiloru.

Precum preste totu, cu deosebire insa pentru unu unguru, e fórte greu, a fi unu cosmopolitu, pentru ca cine vrea sa fia alu tuturoru, nu e alu nimenui, asiá nu e pré usioru nici a se urcá la inaltimea abstracta a unui cetatiénu de statu, curatu, desbracatu de naturelulu originei, limbei sî credintiei sele, ceea ce ne-au documentatu esperiinti'a din destulu sî la noi. Au fostu adeca unu tempu, cându se cerea dela fia-care, sa invetie a avé simtieminte de unu austriacu bunu. In zadaru; simtieminteloru nu le poti poruncí. Acést'a s'au documentatu in Ungari'a in modu splendidu. Tocm'a pentru aceea fâra indoiéla ne va fi iertatu sî nóue, a nutrí simtieminte de fii credinciosi ai gintei nóstre germane, cu atât'a mai multu, pentru ca numai prin ardórea acestoru simtieminte póte fi omulu incalditu de iubirea patriei, póte fi entusiasmatu de consciinti'a unui cetatiénu unguresc.

Atât'a pentru marcarea punctului meu de manecare'

Cestiunea, ce e la ordinea dîlei, este in adeveru un'a dintre cele mai momentóse, mai dificile, totu odata insa ea e sî cea mai delicata. Dela deslegarea cestiunei acestei'a nu depinde numai multiamirea, liniscea interna a singuratecilorn popóre, prosperitatea intregului in conlucrarea vesela a tuturoru membriloru, ci dupa parerea mea modesta póte sa depinda sî esistinti'a sî viitoriulu sistemei presinte a statului. Colo sî dincolo, dincóci sî dincolo de Lait'a se scóle diferite natiunalitâti cu pretensiuni, ce mergu mai multu mai putienu departe, care suntu mai multu mai putienu drepte sî care parte nici nu se potu implini Ambele teritorie ale statului suntu tare despartite dupa sfer'a loru juridica; insa ceea ce se intempla in o parte a imperiului, are inriurintia simtibila sî asupr'a aparintieloru din vieti'a interna a celoru-lalte pârti. Dara fia-care patriotu adeveratu nu póte fâra dorí sî trebuie — incâtu i iérta chiamarea lui — sa sî lucre cu tóta seriositatea intr'acolo, cá, dupa ce au succesu opulu celu mare alu complanârei dupa dreptulu de statu, sî cel'a-laltu opu frumosu alu pâcei, complanarea interna, sa se adca câtu mai curendu la indeplinire multiamitórie.

In istori'a desvoltârei omenimei se ivescu idei mari, cari misca tempulu sî-i insémna directiunea, in carea — de-sî a dese-ori intreruptu, a dese-ori ocolindu — are sa mérga inainte. Asiá au dominatu ide'a religiunei seculi intregi asupr'a tempului, au sedusu chiaru pre ómeni pâna la nebunia, incâtu cá sa-i arate mai mare onóre lui Ddieu, ei au purtatu resbele nimicitóre unii in contra altor'a pâna cându in fine libertatea credintiei i-si facù cale, sî ide'a serbà dupa unu tempu indelungatu, in care prin abusu fù intrebuintiata de servitóre pentru alte scopuri mârsiave sî fórte egoistice, — serbà, dîcu, in fine in splendórea curatieniei sele triumfulu victoriei.

Asiá domnesce astadi idei'a natiunalitâtiei Este o miscare, séu déca vremu sa dîcemu asiá, o morbositate a tempului, a cârei insemnatate nu trebuie sa o pretiuimu mai multu, dara nici mai putienu, decum este. Ea sémena in privinti'a fiintiei interne in fórte multe cu ide'a religiunei.

Amendóue suntu puteri spirituale, pentru aceea cu atât'a mai puternice. Precum e credinti'a, asiá sî limb'a, cá sufletulu natiunalitâtiei, este bunulu celu mai vechiu sî neinstrainaveru alu omului, e o putere interna, inaintea cârei'a in fine totu trebuie sa devina rusinata ori-ce putere esterna. Pentru aceea fórte bine sî nimeritu au dîsu unu autoru escelinte unguresc sî barbatu de statu:

„Natiunalitatea este cá sî religiunea unu lucru alu inimei sî asiá se tiene de afacerile acelea, care nu se potu decide finalminte prin puterea voturiloru majoritâtiei, ci numai pre calea cointielegerei imprumutate. In lucruri de acelea, care privescu la simtiu, la omulu internu, la drepturile neinstrainavere ale unei comunitâti, chiaru sî dupa convingerea mea interna nu e nici o majoritate, fia câtu de mare, destulu de tare, pentru de a prescrie omului, a prescrie diferiteloru ginte — déca acestea au ajunsu odata la deplin'a cunoscintia de sine insesi — pre durata legea vointiei sele.

Ceea ce au esprimatu patriotulu unguresc e, numai cu alte cuvinte, totu aceea, ce au dîsu marele reformatoriu germanu inaintea Imperatului sî imperiului, inaintea tuturoru celoru mari sî potinti:

„Nu este consultu a face cev'a in contr'a consciintiei; eu nu amu incatrev, aici stau.“ Asiá ne póte umblá sî noua, déca se cere, sa ne dâmu consimtiulu nostru la unu lucru, in contr'a cârui'a se revólta consciinti'a.

Insa tocmai pentru aceea sî cunóscemu cu atâtu mai multu in ori ce alta directiune ponderositatea datorintieloru nóstre.

Noi toti ne simtimu cá cetatieni patriotici pre terenulu corónei unguresci. Cá atari putemu diferí tare, fórte tare in opiniunile sî parerile nóstre, cu deosebire déca, plini de neincredere unii câtra altii, nu scimu aflá calea cea adeverata a cointielegerei; insa prelânga tóta disparitatea de opiniuni totusi sa esiste sî trebue sa esiste o legatura tare, care ne léga pre toti laolalta, iubirea de patria, entusiasmulu pentru inflorirea, puterea sî marimea Ungariei in legamentulu pragmaticu cu Austri'a, cu unu cuventu iubirea sî devotarea pentru principe sî patriei cârei'a suntemu gat'a ai aduce ori ce sacrificii, numai sa nu se céra dela noi o impossibilitate morala. Asiá déra cum are de a se deslegá cestiunea natiunalitâtiloru, — câci despre acést'a e vorb'a sî nu numai despre legea limbei — cá de o parte sa satisfacemu demandârei celei mai inalte a conceptului adeveratu de scopulu statului — câci acést'a e unu imperativu categoricu pre care trebue sa-lu recunóscemu sî despre care nu póte fi disputa — eara de alta parte sa corespundemu sî cerintieloru sî lipseloru diferiteloru nationalitâti de pre terenulu statului?

Acést'a firesce e o cestiune dificila, insa póte ca totusi s'aru puté deslegá bine, mai usioru, decum se pare la intâi'a privire. Sa reprivimu la idei'a religiunei, cu care are idei'a nationalitâtiei o asemenare asi'a mare interna. Aceea sau multiamitu mai peste totu, celu putienu in principiu; óre nu s'aru puté multiamí in asemenea modu sî ceastalalta? Ce ceru ele amendoue? Libertate deplina de a se miscá, insa nu numai pentru unii singurateci. Oare nu aru fi tocmai ridiculu, cându aru vrea sa dea cineva in dîu'a de astadi libertate religiunaria numai individuale? Tocmai asi'a nu e de ajunsu in dîu'a de astadi pentru singuratecele nationalitâti indreptatíre sî libertate numai individuale personale.

Insa mi se va objectioná, ca dóra noi nu putemu separá teritórie deosebite, nu putemu darabi teritoriulu statului scie Ddieu in câte chilii de nationalitâti, cá astfeliu singuratecele pârti, desfacendu-se totu mai tare de intregulu, sa cada prada vecinului pânditoriu. Fórte bine, me invoiescu pre deplinu. Dar' óre biseric'a are vre unu teritoriu propriu? Sî nu are ea cá comunitate regulata sî membrata o viétia organica, nu are o constitutiune corespundiatóre scopuriloru ei? Nu este ea tocmai atunci sî acolo, unde servesce curatu numai chiamârei sele, o potere, inca mai tare sî mai duratóre cá constitutiunile statului cu tóte mijlócele loru de putere?

Biseric'a nu trebue sa formeze statu in statu, déra nici statulu insusi nu trebue sa fia biserica, sa o supuna curatelei sele séu sa o controleze sub titul'a de dreptulu suprainspectiunei; tocmai asiá de putienu nu se potu dá nationalitâtiloru singuratece drepturi de statu; insa sî statulu insusi sa nu umble sa absórba cumva nici chiaru nationalitatea cea mai mica, fia pre calea legelatiunei séu prin alte mijlóce.

Libertate, deplina libertate intre marginile scopului supremu alu statului, care (margini) trebuescu marcate limpede sî determinatu, — acést'a mi se pare a fi unic'a cheia adeverata sî potrivita pentru deslegarea cestiunei nationalitâtiloru, va sa dîca, deslegarea cestiunei acesteea, celu putienu dupa cum vreau sa o pricepu eu, e conditionata dela desleagrea cestiunei de libertate in statu. Sa facemu o ordine buna municipala cu o lege despre organismulu sî sfer'a de activitate a municipieloru, cá sa vada lumea, ce intielege in adevaru legelatiunea nóstra sub principiulu multu laudatei autonomii municipale sî cum vrea sa o intrebuintiéze acést'a pentru viati'a practica, pentruca este adeveratu ceea ce au dîsu pré stimatulu ministeriuconunu in prim'a sea epistola de salutare câtra jurisdictiuni, ca adeca libertatea in ultim'a ei analisa nu e altu ceva, decâtu dreptulu autrocatiei.

Sa introducemu institutulu publicitâtiei sî a procesului verbatu in toti ramii jurisdictiune, isa aducemu legi despre dreptulu reuniunilorusî adunâriloru, cá sa se vadia, ce intielegemu in adeveru sî sub libertatea acést'a, sî sa avantâmu caus'a cea santa a instructiunei popularia sî a progresârei spirituale, pentru ca nu e nemic'a ce aru poté complaná asiá bine opositiunile dintre nationalitâti sî aru putea raportá totu odata invingeri morale pentru limb'a ungurésca sî pentru literatur'a ei, carea inflorescе totu mai multu, cá puterea culturei. Atunci, dupa ce voru fi implinite conditiunile acestea premergatóre, de siguru va fi unu lucru cu multu mai usioru sî mai avantagiosu, a regulá deplinu cestiunea nationalitâtiloru, care va fi deja de jumetate deslegata, decâtu le aru putea succede vre odata acést'a projecteloru de lege, ce le avemu inaintea nóstra, care tóte i dau limbei ungurésci de statu unu teritoriu de putere pré mare, eara tuturoru celorlalte limbi din tiara unu câmpu de desvoltare pré tiermuritu.

Din tóte acéste motive credu eu, ca pâna nu va fi regulata legalminte caus'a autonomiei comunale sî municipale sî pâna nu se va fi satisfacutu celu putienu in momentósele privintie amintite cerintieloru unui statu, in care in adeveru e libertate sî cultura, pâna atunci dîcu credu, ca orice încercare, de a deslegá in modu multiamitoriu cestiunea nationalitâtiloru in patri'a nóstre, inca sî astadi este pré timpuria sî resultatele, ce se astépta, dupa parerea mea nu voru fi pré favorabile nici imbucuratóre. Cum e de dificila chiaru numai cestiunea limbei, se póte vedé deja din lucrulu acel'a fapticu, ca spre deslegarea ei sau compusu dejá patru ba cinci projecte, fâra sa fia sciutu baremi unulu aflá calea cea adeverata.

Pentru aceea a-siu fi doritu, cá mai bine de nu aru fi venitu articululu acest'a, cârui'a i se da numele celu pomposu a unui proiectu de lege despre egal'a indreptatire nationala, — inaintea casei, mai cu seama acumu, cându fatia cu multimea afaceriloru, care astépta a fi pertractate, nu póte aflá omulu nici timpulu nici liniscea receruta, care sa cere negresîtu pentru preconsultarea unei cestiuni asiá momentóse.

Mai remâne numai, de a priví obiectulu ce-lu avemu inainte-ne, sî din punctu de vedere juridicu sî alu relatiunilorn Transilvaniei. Transilvani'a posede in articululu intâiu din an 1847 o lege despre intrebuintiarea limbei unguresci, unde i se dá acestei'a unu terenu largu juridicu, unde insa totu odata se otâresce, cá tóte jurisdictiunile tóte locurile de judecatorii si oficiele civile atâtu la pertractârile loru sî la conciparea protocóleloru, câtu sî in rapórtele sî emisele loru sa se folosésca in mijloculu natiunei sasesci de limb'a germana; in privinti'a comunicatiunei cu alte jurisdictiuni insa s'au lasatu natiunea in usulu, ce l'au observatu pâna ací. Prin urmare noi avemu o lege, unu terenu tare juridicu, pre care stâmu; o lege, care nu au datu sasiloru vre-o concessiune, nu i-au agonisitu vre-unu castigu, ci numai i-au aperatu sî scutitu in dreptulu loru inascutu, ce l'au avutu totu-déun'a, in dreptulu intrebuintiârei limbei materne in tóte afacerile din viéti'a loru publica. De cându locuiescu sasii in tiéra, sî de atunci suntu preste siepte seculi, nu i-au superatu in dreptulu acest'a nici unu regimu, nici un corpu legislativu, nici unu regimu arbitrariu; astadi suntemu prim'a data aici in positiunea cea durerósa unde trebuie sa vorbimu in contr'a unui projectu de lege, carele nu vrea numai sa restringa natiunea in usulu aviticu alu limbei germane, ci vrea sa o silésca chiaru, a se folosí sî acolo, unde pâna acum nu au fostu nici unu casu, de limb'a ungurésca, carea pre teritoriulu, ce se numesce Sachsenland (municipiele sasesci), nu e representata fâra celu multu prin 30.000 de cetatieni risipiti, cari vorbescu unguresce, pre cându ceea-lalta poporatiune intrégа, a cârei numeru trece preste 300,000 de suflete, nu pricepe sî nu intielege fâra mai numai limb'a sea materna, carea e séu cea germana séu cea româna.

Tienendu minte promissiunea cea sânta, ce o au datu legelatiunea ungurésca in anulu 1848, dechiarându in articululu 7, ca Ungari'a e gat'a de a sustiené tóte legile sî libertâtile acelea deosebite, care, afara de aceca, ca nu vatema deplin'a intrunire a ambeloru tieri, favoréza libertatea sî independinti'a natiunala; tienendu minte mai incolo, ca inca abiá s'au inceputu negotiatiunile despre determinatiunile deosebite pentru implinirea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, cugetându in fine, ca, — cá sa retacu pentru scurtimea tempului alte multe dechiarâri solemne — sî corón'a nu are dorinti'a sî intentiunea, cá cestiunea uniunei sa se deslege numai la parere dupa liter'a mórta a legei sî asiá sa aiba sî urmâri dubii, ci cá aceea sa se deslege in modu duraveru luându-se in considerare toti factorii vitali, cari sa participe cu deplina incredere la deslegarea acést'a: nu amu fi crediutu, ca va jacea vre-odata in intentiunile dietei unguresci, cá sa vrea sa decida o afacere asiá momentósa, ce taie asiá adencu in viétia, sa se decida dîcu dejá acum si pentru Transilvani'a sî inca numai asiá in trécatu, fâra de a se amintí in projectulu de lege nici baremu numele acestei tieri.

Afacerea acést'a insa taie cu atât'a mai adencu in viéti'a intregei poporatiuni neungurescі, care forméza majoritatea superisatóre, cu câtu in tiéra pâna in dîu'a de astadi se bucura in fapte tóte trei limbile, cea ungurésca, germana sî româna un'a cu alt'a sî fatia cu statulu de egala indreptâtire, sî esperiinti'a ne arata ca in modulu acest'a nu sufere nimic'a nici administratiunea, nici jurisdictiunea, nici puterea regimului, ba inca — ceea ce e lucrulu principalu — liniscea tierei sî multiamirea cetatieniloru sei 'si afla tocmai in acésta agala indreptâtire de limbi radîmulu sî garanti'a loru cea tare, pentru ca la noi in Transilvani'a religiunea, limb'a materna sî numele ereditu dela protoparinti suntu nisce bunuri mai pretióse decâtu ori-ce, sî bunurile acestea se padiescu pâna sî in colib'a cea mai seraca cá unu sanctuariu.

Condusu de demandarea neinvingibila a unei datorintie seriόse, basata pre convingerea cea mai intima sî pre precugetarea cea mai matura, trebuie sa me rogu fórte, respective sa propunu, cá sa binevoiésca stimat'a casa, a lasá la pertractarea proiectului din cestiune Transilvani'a nealinsa; déca insa s'aru decide altmintrea, me silesce consciinti'a, a dechiará solemnu, ca eu sî cei de o opiniune cu mine nu vomu votá pentru nici unu proiectu.

Equidem vellem vobis placere, sed multo malo, vos et nos salvatos esse.

Varietâti.

* In dîlele trecute sau telegrafatu din Sabiiu unei foi din Pest'a, ca aici in Sabiiu s'aru fi confiscatu o multime de proclamatiuni române, care aru fi trecutu din Romani'a aici. Lucrulu nu se are asi'a, ci acelea au fostu numai nisce scrisori de simpatia, ce le-au tramisu vre-o câti-va români de preste carpati in privinti'a pronuntiamentului sî a procesului urmatu de ací. Acést'a sau intemplatu dejá de vreocâtev'a septamâni si scrisorile acelea sau publicatu sî in unele foi române din Tranni'a. Asi'a dara nu au fostu alte, de câtu o unica confiscare a unei scrisori de feliulu acest'a.

⁂ Drumulu de feru pâna la Alb'a-Iuli'a erá sa fi gat'a inca de multu, asiá incâtu sa se póta deschide in 15 l. c. st. n. Sau fostu facutu dejá sî pregatiri spre scopulu acest'a. Dela Pest'a se asteptá sa vina Esc. Sea. d. ministru de comunicatiune cu mai multe notabilitâti. Insa acumu sau schimbatu tréb'a. Pregatirile s'au sistatu, sî timpulu deschiderei drumului de feru sau amanatu, pâna cându? nu se scie; sî acést'a pentru ca inca nu aru fi gat'a pre deplinu sî aru trebuí reparate inca nisce poduri.

⁂ In urm'a unei insciintiâri din partea directiunei pentru telegrafele sî postele Romaniei comunicatiunea diligintieloru intre Bucuresci sî Giurgiu, apoi intre Bucuresci sî Brasiovu de aci inainte se va efeptuí prin regimulu Romaniei. Diligintiele pléca din Brasiovu la Bucuresci in tóta Marti'a, Joi'a sî Sâmbat'a la 8 óre diminéti'a; eara dela Bucuresci la Brasiovu in tóta Marti'a, Joi'a sî Duminec'a la 2. óre dupa amédi.

Din Brasiovu incóce la Sibiiu, Alvintiu, Alb'a-Iuli'a sî Clusiu se voru promová calatorii prin diligintiele dlui Franciscu Ludovicu din Brasiovu, carele impreuna cu d. Viasini, in urm'a unui contractu incheiatu; sau ingrijitu pentru cele de lipsa, cá doritorii sa póta calatorí câtu mai comodu sî mai iute.

⁂ In Galiti'a la Wieliczka a eruptu o vena de apa in salinele de acolo. Troianele ce s'au fostu facutu spre impedecarea astóru feliu de intemplâri, cari aici nu suntu rare, nu folosira nemic'a. Daun'a sî periculului e fórte mare atâtu pentru orasiulu Vielicic'a, câtu sî pentru salinele de acolo; locuitorii din Vielicic'a se pregatescu spre emigrare, sî cei 900 de lucratori se voru transportá la alte saline din Galiti'a.

22—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru invatiatoresci din urmatórele comune sa eschide concursu pâna in patru Septamâni dupa intei'a publicare esita in acésta fóie.

1. Berzava cu salariu de 157. fl. 50. cr.-6· sinici de grâu, 6. de cucuruzu. 30. Centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
2. Ilteu, cu salariu de 120. fl. 9. sinici de gran 9. de cucuruzu, 2. mesuri de madiare, 30. centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
3. Monorostia, cu salariu de 100 fl. 5. sinici de grau, 5. de cucuruzuu 2. mesuri de madiare, 100. portióne de fenu, 12. orgii lemne de focu.

Doritori de a ocupá acestea postori, voru tramite concursele sele instruate cu documintele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu greco-orient Aradanu, la subscrisulu.

Semnatu in Totvaradia, in 25. Noiemrie 1868.

Iosifu Belesiu
Protopr. sî Insp. distr.
de Scóle.

23—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori din comunele Sustr'a, sî Topl'a, in Protopresviteratulu Hasziasiului se escrie prin acést'a concursu, cu acestea statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

I. Sustr'a.

a) in bani gat'a 63 fl. v. a.
b) in naturalii: 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 15 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 4 jugere de samenatu, 1 jugeru de grâdina, sî sî cuartiru liberu.

II. Topl'a.

a) in bani gat'a 21 fl. v. a.
b) in naturalii: 6 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 1 jugeru de grâdina, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din acestea posturi de invetiatori, suntu avisati recursurile loru indiestrate cu documentele preschise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu Aradanu, a le tramite subscrisului pâna in 12 Decembre a. c.

Bellinz 11 Novembre 1868.

Constantinu Gruiciu,
Protopresv. Hasziasiulu sî district.
Inspectoru de scóle.

18—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la Vam'a-Buzeului cu salariu de 160 fl. v. a. sî cuartiru naturalu, se deschide concursu. Doritorii de a ocupá acésta statiune, voru adresá concursele loru la subscrisulu pâna la 6 Decembre a. c. cu documentele: ca suntu de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu, ori clericalu, in institutulu archidiecesanu séu celu putienu 4 clase gimnasiali, sî ca cunósce limb'a magiara, fiindu ca are sa suplinésca sî pre notariatulu comunei.

Brasiovu in 22 Novembre 1868.

Inspectoratulu districtualu scolariu gr. gr.
alu Hidvegului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

19—2 **Anunciu.**

Subscrisulu i-si ia onórea de a face onor. publicu cunoscutu, cumca si-a deschisu din 1 Decembre a. c. cancelari'a de advocatura in Sabiiu, pre „Vizu“ **Nr. 198**, la pórt'a de feru, unde s'a aflatu inainte cancelari'a Dr. Rott, — rogandu-se totu deodata de increderea onor. publicu. —

Sabiiu, in 4 Decembre 1868.

Ioanne A. Pred'a,
advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Novembre (12 Dec.) 1868.

Metalicele 5%	58 75	Act. de creditu	137 50
Imprumut. nat. 5%	64 50	Argintulu	118 75
Actiile de banca	660	Galbinulu	5 71

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 99. ANULU XVI.

Sabiiu, in 5/17 Decembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se capetulu anului 1868, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a sî Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainetate, pe anu 12 fl:, pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Cuventulu de tronu,

cu care Maj Sea c. r. Apostolica au inchisu diet'a Ungariei.

Domnii mei, magnati sî deputati!

Cu dîu'a de astadi se incheia activitatea legislativei acestei'a sî Noi amu doritu a incheiá in persóna diet'a presenta, a cârei activitate fruptifera nu-si afla esemplu in istori'a Ungariei de mai multi seculi.

In mijloculu unoru referintie serióse sî dificile amu conchiamatu Noi acum trei ani diet'a acést'a pentru deslegarea unei probleme mari.

Tient'a sî nesuinti'a Nóstra comuna au fostu, a deslegá tóte acelea cestiuni, care nu numai in trecutulu mai recentu, ci inca de seculi intregi au fostu isvorulu neincrederei, stagnatiunei sî alu disordinei.

Cu tóte ca prejudetiele eredite din trecutu, puterea usului, jalusi'a nutrita prin evenimente sî contrastulu parutu alu intereseloru au mai maritu incurcârile situatiunei: totusi Ni-au succesu a deslegá in modu ferice problem'a cea grea.

Legamentulu celu sinceru dintre rege sî natiune au eluptatu succesulu acest'a.

Dietei acestei'a i se cuvine glori'a, pentru ca au facutu capetu acelei nesecuritâti politice, a situatiunei politice, care condamná la inertie puterile cele mai nobile ale natiunei.

In loculu disordiniloru de dreptulu statului dintre cele dóue teritorie ale statului din monarchi'a Nóstra au pasîtu relatiunile imprumutate de amicitia sî de stima.

Acestea dóue teritorie de statu din monarchi'a austriaca 'si administréza independinte sub regimu parlamentariu constitutiunalu afacerile sele publice, pre cându in privinti'a cestiunei acelei'a momentóse, care privescu la afacerile comune ale monarchiei sî suntu statorite din ambele pârti, fia-care teritoriu de statu are influinti'a sea constitutiunale in mesura egala cu cel'a-laltu teritoriu de statu.

Cautându sî aflându monarchi'a punctulu seu de gravitate in sine insesi, merge cu putere reinoita inainte pre calea cea nóua, a cârei tienta forméza pacea sî fericirea, dara totu odata sî servarea positiunei acelei'a, care e chiamata a o ocupá in rendulu stateloru Europei.

In modulu acest'a s'a astupatu isvorulu, din care curgeau calamitâtile trecutului, sî deasupr'a isvorului acestui'a se radica monumentulu duratoriu alu credintiei, amórei de patria sî alu moderatiunei ungueresci, pre care istori'a au insemnatu dejá de acum unu sîru lungu de urmâri mari sî salutarie.

In urm'a incoronârei Mele solemne cu corón'a S. Stefanu eredita dela strabunii Mei, constitutiunea ungurésca au capetatu deplina insemnatate, Noi insa amu restituitu ponderositatea istorica sî insemnatatea istorica a titulei de rege ungurescu, sî nutrimu consciinti'a secura, ca prin acést'a imperiulu Nostru nu s'au slabitu, ci si-au recastigatu numai basea sî puterea sea cea vechia.

Condusi de convictiunea acést'a amu restabilitu fatia cu tierile esterne titul'a monarchiei Nóstre amesuratu legiloru sî factoriloru vitali.

Cu Croati'a sî Slavoni'a s'au fâcutu pre basea unei complanâri drepte a intereseloru din ambele pârti o intrunire de dreptulu statului, carea a reinoitu legatur'a, ce au esistatu intre ambele popóre surori seculi intregi in tempuri bune sî rele. Noi sperâmu tare, ca sinceritatea intima a legamentului acestui'a iéra va intruní natiunea ungurésca sî croata alti seculi intregi in alipirea câtra cas'a Nóstra regia sî câtra patri'a comuna.

Unirea Ungariei sî Transilvaniei au pasîtu in sîrulu fapteloru implinite.

Prin urmare intregitatea imperiului S. Stefanu au ajunsu la valóre in o astfelin de mesura, precum nu s'au bucuratu tiér'a de acést'a mai multu cá de trei seculi.

O garantia pentru intregitatea corónei unguresci sî a monarchiei Nóstre e legea cea nóua de inarmare.

La organisarea puterei armate a-ti recunoscutu cu incredere sî prudintia adenca necessitatea armatei comune sî prin acést'a a-ti creatu o putere armata, care va protege desvoltarea monarchiei.

Pentru spriginirea acelei'a e chiamata armarea generala — ea deschide in momente de periculu unu câmpu nou pentru virtutea ceea vechia, despre care ne dau foile istoriei unguresci unu testimoniu asiá multu stralucitu.

Intârindu astfeliu positiunea Ungariei Nóstre iubite sî a monarchiei Nóstre, aflâmu intr'acést'a totu odata sî garanti'a pâcei din afara, a cârei sustienere neconturbata o numerâmu intre datorintiele Nóstre cele mai eminente, ce le avemu cá regentu.

D-Vóstre a-ti inaintatu desvoltarea natiunei, creându o lege despre educarea poporului, carea de-sî cere sacrificii dela singuratecele interese particularie, totusi pune fundamentu pentru o sistema a culturei poporului, care va fi chiamata a dá unu spriginu tare progresârei spirituale sî materiale a tierei.

Egal'a indreptâtire, de care s'au bucuratu dejá pâna acum cetâtienii de [illegible] a-i diferiteloru natiunalitâti atâtu in privinti'a politica câtu sî cetatienésca, o a-ti estinsu sî asupr'a usului limbei loru, asecurându prin o lege cerintiele acelea ale loru, care nu stau in contradîcere cu conditiunile administratiunei publice sî ale juridictiunei. Sperâmu, ca credinciosii Nostrii, ce nu se tienu de limb'a ungurésca voru aflá deplin'a liniscire in consciinti'a, ca constitutiunea i asecura in asemenea modu fiecârui cetatianu libertatea sî desvoltarea limbei sele materne.

Totu principiulu acest'a de egala indreptatire l'ati urmatu, cându a-ti estinsu esercérea drepturiloru constitutionali sî asupra cetatieniloru israeliti din tiéra, cari pâna atunci nu cunoscuse fâra sarcinele, déra nu sî beneficiile contitutiunei.

D-Vóstra a-ti luatu la regularea relatiuniloru dintre confessiunile crestinesci de basa principiulu de egala indreptatire cetatienésca sî religiósa.

D-Vóstra a-ti facutu prin continuarea procedurei nóue possibila o justitia iute sî ridicarea creditului, — fâra de a asteptá terminarea constitutionale a reformeloru privitóre la justitia, ce sau pretinsu de unu timpu mai indelungatu.

Prin regularea sî ordonarea de stergerea decimei vinului a-ti asecuratu unui ramu alu productiei din patrie desvoltarea libera.

Pre terenulu finantieloru a-ti aflatu prin tactu nimeritu calea adevarata sî incuviintiându de o parte tóte acelea mijlóce de bani, care le cerea administratiunea tierei sî sustienerea creditului, a-ti supusu de alta parte preliminârile asternute dietei unei esaminâri strasnice.

Progresulu Ungariei depre terenulu materialu nu stá pâna acum'a in nici o relatiune cu averile ei naturali; legelatiunea insa au cuprinsu tóta intrég'a insemnatate a progresului materialu.

Ea ordana cladirea liniiloru noue de drumu de feru sî incheiá cu mai multe staturi esterne conventiuni folositóre.

Tóte dispositiile acestea sau facutu fâra de a conturbá economi'a statului, ba inca in unele privintie, precum d. e. la statorirea pretiului sârei, se putura usiurá sarcinile poporului.

Diet'a au savarsîtu unu opu mare sî greu sî sucesulu au intaritu in Noi convictiunea, ca basea, pre care au fostu cu putinti'a a sevarsî in unu timpu asi'a scurtu dispositii asiá salutariea, posede tóte cerintiele deplinei facultâti de viétia, ca basea acést'a e buna sî ca corespunde intereseloru natiunei.

Domnii mei magnati sî deputati!

Dupa ostenelele din dîlele trecute ve veti intórce la focariulu DVóstra casnicu.

Semnele deja visibile de avantarea spirituale sî materiale a natiunei ve póte umplé inim'a de bucurie sî inca déca se va ivi sucesulu in mesur'a aceea deplina, cu care resplatesce provedinti'a divina energi'a sî perseveranti'a, atunci posteritatea cu multiamire sî va aduce aminte de acei'a, cari au adusu inflorirea patriei.

Sî acum primiti regi'a Nóstra multiemire intima sî o spuneti acést'a sî intregei natiuni, care, dânduve cu tactulu seu politicu traditionalu sprijinu, au facutu posibila crearea legiloru acelor'a de mare insemnatate, care le-amu sanctionatu prin puterea Nóstra regia.

Atotupotintele sa sustiena in viitoriu acea concordia intima, care nu numai ca au produsu urmâri grandióse pre câmpulu politicei, ci inca au legatu pre domnitoriu sî poporu cu legamentulu amorei sî increderei sî ne au aratatu de nou, ca numai domnitoriulu unui poporu fericitu se póte simtí ferice.

Prin aceste dechiarâmu diet'a presinta de inchisa. —

Necessitatea insociriloru la românî.

(Capetu.)

Nu voiu sa mergu mai departe in descrierea acestoru fatalitâti, fiesce cine, care a trâitu sî a avutu de a face cu poporulu le va cunósce prea bine, ci vreau sa dîcu numai atât'a, ca pentru de a incungiurá periculului, care amenintia poporulu nostru prin cultura superficiala, este neaperatu de lipsa, cá inteliginti'a poporului nostru sa grabésca, pâna n'a inceputu inca vermele periciunei a róde la radacin'a arborelui natiunalu, a-i asigurá esistinti'a pre o basa solida sî tare. Tempurile trecute de trista memoria, n'a fostu in stare a sguduí edificiulu natiunalu, pentru ca erá fundatu pre moralitate; sî déca acést'a nu se va conservá, atunci nu fortuni, dara ventuletie 'lu voru clatiná. Pentru acceea este necessitate, cá poporulu sa aiba pre lânga preoti apti, scoli bune, unde sa se intarésca in moralitate sî sa se lumineza cu o cultura adeverata sî unu radîmu materiale. Pentru ca e lucru constatatu de esperintia, ca ori-câtu de frumóse sa fia puterile intelectuale a unui individu prin urmare sî a unui poporu, fâra de sprig'nu sî in privinti'a materiale, elu póte fi impedecatu, póte fi chiaru ologitu sî redusu la neproductivitate, la mórte. Materi'a acést'a insa mai lesne se póte prin intrunirea puteriloru mai multor'a prin insociri. Asiá nu mai putemu sperá resultate, cari sa nu ne lasa a cadé in gur'a unui proletariatu despretiuibile de ori sî cine.

Insa cum vomu putea aduce pre poporulu nostru la o stare materiala mai buna?

Intrebarea acést'a nu este grea de deslegatu sî aru meritá atentiunea tuturoru acelor'a, cari se ocupa mai seriosu cu progresarea poporului. Eu me voiu incercá cu acésta ocasiune a dá numai óresi-cari indigitâri dupa care s'aru putea deslegá acésta cestiune momentósa.

Amu disu ca poporulu trebuie sa se insotiésca, se formeze intre sine reuniuni. Dara ce forma sî ce caracteru sa aiba aceste reuniuni?

Sa fia ele reuniuni precum le vedemu pre la orasie infiintiandu-se: de „consumu“ de „imprumutu“, de „agricultura“ s. alt. séu sa fia reuniuni tienutale (cercuale, comitatense) cari se cuprinda tóte trebuintiele poporului in afacerile sele, precum d. e. le-au propusu ministrulu Eötvös? Eu dicu ca reuniunile din cestiune sa nu fia deocamdata nici de unu feliu nici de altulu, ci sa fia „reuniuni comunalu-natiunale“, cari in genes'a loru restrinsa la o comuna se aiba in vedere curatu numai cultur'a intelectuale a poporului, sî lucrarea pamentului intr'unu modu mai rationalu. Sî apoi intarindu-se o astfeliu de „reuniune comunale“ prin ajungerea scopului, póte merge sî mai departe, póte, avendu putere materiale sa infiintieze reuniuni de imprumutu pentru de a dá poporului indemnu la speculatiuni comerciale, asemenea reuniuni de consumu, pentru de a-lu asigurá contra siarlatanismului jidovescu sî a altoru sugatori a-i poporului; póte cerculu de activitate alu reuniuniloru acestor'a sa-lu estinda preste unu tienutu séu cercu intregu pentru de a se uní sî combiná astfeliu tóte interesele poporului generalisându-se iubirea fratiésca. Insa pâna cându poporulu va deveni la asiá o putere vitale, trebuie sa-si puna mai inainte unu fundamentu solidu, pre care sa-si póta zidí edificiulu natiunalu. Sî pentru de a pune unu astfeliu de fundamentu, e cu scopu, cá sa se infiintiedie mai inainte de tóte prin comune in genere luându-se reuniuni comunale natiunale. La aceste sa iee parte toti locuitorii unei comune, sî prin contributiuni anumite in bucate (fructe) séu in bani pre tempulu racóltei (culesului) sa se infiintiede unu fondu, care sa servésca scopului reuniunei. Intrebuintiarea cea mai buna a fondului aru fi, cá o $^1/_3$ sa se capitaliseze in locuri sigure cu procente legiuite, iéra din ceea-laita parte sa se procure jurnale agronomice, cârti scolare pentru baietii seraci, sa se infiintiedie bibliotec'a comunale de cuprinsu pedagogicu, economicu sî beletristicu, sî sa se ajutoredie tineri din comuna, cari suntu la scoli mai inalte sî nu potu avea dela parinti subventiunea cuvenita.

Iéra membrii reuniunei adunându-se in adunâri generale spre consfatuire pentru ajungerea scopului se formedie sî adunâri ordinari d. e. Dumineca dupa amédi, in care sa-si comunice ideile, sa cetésca cârti sî jurnale sî sa li se tiena prelegeri din partea inteligintiei despre crescerea copiiloru, despre economi'a rationale, despre industria, comerciu s. alt. sî asiá aru avea ocasiune nu numai membri reuniunei sî alti ascultatori a se luminá sî intarí in moralitate, — ci sî inteliginti'a nóstra de prin comune precum suntu preotii, invetiatorii, cantorii sî altii multi, cari din caus'a lipsei n'a pututu invetiá decâtu vre o dóue trei clase gimnasiali séu reali, cetindu sî invetiandu pre altii aru invetiá sî ei, s'aru insufletí in favórea loru a purtá economia rationale a intreprinde speculatiuni comerciale sî a fi intru tóte de modelu poporului, carele i-aru imitá. (Tóte aceste s'aru pute sî de câtra comunele bisericesci, cari suntu deja reuniuni legale. R.)

Iéra generatiunea cea nóua invetiandu in scól'a comunala sî intrandu dupa cursulu scolaru cá membri in reuniune, unde iéra aru invetiá, aru deveni fâra indoiéla iubitorie de invetiatura, aplicata la sciintie cu care suntu imprennate cultur'a sî moralitatea. Aru deveni iubitori de natiune sî patria. câci i-aru cunósce insemnatatea, aru deveni pretinitori de gli'a stramosiésca de care erá legati parintii lui, nu o aru vinde la straini cu pretiuri bagatele, ci s'aru straduí sa o marésca sî asiá sa o lucre, incâtu ea câtu de mica fiindu totu sa-i indestulésca tóte trebuintiele.

Astfeliu amu radicá poporulu, astfeliu l'amu scóte din indolenti'a in care parte a cadiutu, l'amu luminá sî i-amu indreptá moravurile sî amu pune o basa solida esistintiei sele natiunale.

Pentru ajungerea la acestu frumosu castigu natiunale se cere dela conducatorii poporului dela preoti, invetiatori sî dela tóta inteliginti'a comunale, cá se lapede passivitatea sî indiferentismulu, sa lapede egoismulu sî ambitiunea personala sa recunósca ca numai cu vre-o câte-va injuraturi politice in unu diuariu nu se face fericirea natiunei sî se puna mân'a la lucru, cá sa nu perdemu prin lassitatea nóstra puterea vitala a poporului, care a conservat'o stramosii nostri prin tóte vicissitudinile seculiloru barbare, sa nu perdemu acum in seculului desvoltârei sî alu luminârei prin stagnatiunea in obscurantismu, ci sa o intârimu sî inmultimu sî asiá vomu putea cu caracteru firmu cu bratiu tare sî inaltu, cu cultura sî putere morala a ne opune neindreptâtiriloru sî fatalitâtiloru unui atacu ce ne-aru ameniutiá, fia acel'a in ori-ce forma.

N. Prosteanu.

Eveneminte politice.

Dupa inchiderea dietei partidele aceleia au inceputu a cugetá ca venitoriu. Dejá in órele de despartire se gandira la urmarea ce trebue se o observe, cá sa póta fi representate in diet'a fiitórie. Deak capulu majoritâtiei din sessiunea espirata dice câtra ai sei ca déca alegerile voru fi totu de un'a resultatulu unei precugetâri mature sî liniscite atunci sî procederea nóstra va fi justificata. Recomânda mai departe chiarificarea opiniunei publice in asta directiune. Incheia rugându-se lui Ddieu, cá ceea ce s'a facutu pâna acum sa nu se nimicésca, câci nimicinduse, aru capatá tier'a o lovitura grea in urm'a cârei totu ce s'a facutu aru disparea, ca cându nu aru fi fostu nici odata.

„Proclamatiunile romanesci„ facu sî acumu rotund'a prin foile pestane, cari dupa cum a pututu vedé cetitorii din notiti'a din nr. trecutu, scósa din S. Bl., se reducu la o condolentia cu acei câroru li se intenta procesu pentru pronunciamentu. In foile din Pest'a sî Vien'a vedemu continuându-se o maniera gresita. Ele atitia sî irita sî nelinescescu sî animile celoru mai pacinici. Ele spunu mereu pe trupa romanesci ca sa apropia de fruntariele transilvane si adaugu ca secuii din Trei scaune sî Ciucu suntu de ajunsu „sa faca ap'a unei incercâri de rescóla (?) in asiá numit'a Dacia centrale.“

Legea natiunalitâtiloru sî a uniunei, precum sî alte legi votate suntu sanctiunate.

Cris'a orientale ce erá se erumpa, se va delaturá. Neintielegere proveni din ajutorarea ce o da Greci'a Creteniloru.

In spani'a a erumptu revolutiune republicana contra monarchistiloru.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a (casei de susu) din 2 Decembre e la ordinea dilei continuarea desbaterei speciale asupr'a legei [illegible]tru scól'a popularia, carea dupa putiene discussiuni se primesce fâra modificatiune pâna la § 57.

Siedinti'a (casei de josu) din 2 Decembre. Proiectele despre regularea relatiuniloru interconfessiunale dintre confessiunile catolice, despre procesele divortiale la casatoriele amestecate, despre inarticularea episcopieloru gr. cat. din Alb'a Juli'a sî Gherl'a sî despre drumulu de feru din Transilvani'a se cetescu sî se primescu a trei'a óra.

Se cetesce referad'a sectiunei juridice despre projectulu de lege despre control'a datorieloru inca neotarîte. Sectiunea a VII. da in privinti'a acést'a unu votu separatu. Insa la desbaterea speciala se primescu singuratici §§-fi din projectu neschimbati

Urméza la pertractare projectulu de lege despre pensiunile comune.

In desbaterea speciala face Col Tissa propunerea ca sa remâna afara §. 2. (despre pensiunile oficialiloru ce nu se tienu de ramii administratiunei comune.)

Se incinge o desbatere infocata asupr'a cestiunei acesteea, a cârei resultatu e ca, facendu-se votare nominala, 104 voturi suntu pentru, eara 105 voturi contra primirei §-lui. Absenti au fostu 141 deputati.

In fine se cetesce raportului comissiunei de inarmare despre modificatiunile projectului de inarmare, sî se primescu singuratecile modificatiuni fâra discussiune.

In siedinti'a (casei de susu) din 3. Decembre se alegu la propunerea presiedintelui unii dintre membrii croati de membrii pentru diferitele comissiuni. Dupa aceea se primescu projectele de lege despre espropriatiune sî despre concessiunea drumului de feru in lini'a câtra resaritu (din Transilvani'a), mai incolo se primesce legea despre ridicarea episcopiei rom din Alb'a-Iuli'a la dignitate de metropolia sî despre imatricularea episcopiei gr. cat. din Lugosiu, sî in fine legea despre procesele divortiali la casatorii amestecate inca se primesce fâra modificare.

Siedinti'a (casei de josu) din 3 Decembre. Iuliu Schwarz propune, cá sa se insarcineze ministrulu de culte, sa astérna dietei viitóre unu projectu de lege despre reorganisarea universitâtiei. (Propunerea se da la tipariu).

Urméza referad'a comissiunei finantiale sî pentru drumulu de feru.

Se primesce dupa atrei'a cetire legea despre datori'a inca neotarita sî despre inarmare.

Cu acestea se intrerupe siedinti'a sî se continua in siedinti'a de séra la 5 óre. Aci se cetesce nuntiulu casei de susu despre legea de espropriatiunei, precum sî referad'a comissiunei finantiale despre projectulu de lege provitoriu la spesele pentru drumulu de feru. In fine se primesce fâra discussiune conventiunea postale incheiându cu Helveti'a.

In siedinti'a (casei de susu) din 4. Decembre e la ordinea dilei projectulu de lege despre egala indreptatîre a natiunalitâtiloru. Cei mai multi vorbira pentru projectu, intre acesti'a sî episcopulu Silagyi, carele dice intre altele, ca elu vorbesce cá episcopu alu românilor, cari facu 3 milióne din poporatiune sî saluta cu bucurie projectulu din cestiune, câci prin elu s'aru multiamí dorintiele poporului.

Projectulu amintitu se primesce atâtu in desbaterea generale câtu sî speciale neschimbatu. In fine se aducu unele legi din cas'a de josu, dintre care unele se aviséza la comissiunile respective.

Siedinti'a (casei de josu) din 4 Decembre. Se cetesce nuntiulu casei de susu despre mai multe projecte de lege. Dupa incurgerea unoru propuneri sî a unei petitiuni se cetesce raportulu comissiunei centrale despre projectulu de lege privitoriu la cerculu de activitate alu judecatoriele militarei

Siedinti'a (de seara a casei de josu) din 4. Decembre. Dupa unele interpelatiuni se primesce projectulu de lege despre doue linii de drumulu de feru.

Apelu

Câtra onoratulu publicu românu!

Adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu prin conclusulu seu din 26/14. Augustu 1868 a comandatu — precum sa vede din nr. 22 alu foiei „Transilvani'a“ — Comitetului subscrisu, deschilinit'a ingrigire sî de aici inainte pentru desvoltarea, inaintarea sî latîrea foiei „Transilvani'a“.

O placuta insarcinare e acést'a, cârei'a a corespunde sî de aci incolo din tóte poterile sele, cu atât'a este mai gat'a acestu comitetu, cu câtu a fostu sî este elu, mai patrunsu de imperativ'a necesitate nu numai a esistentiei, dar' mai cu séma a prosperarei foiei mentionate, sî cu câtu mai firma e speranti'a lui, ca din fói'a acést'a voru resultá adeverate folóse pentru publiculu românu.

Cu cugetulu la aceste din urma a decisu deci comitetulu in Siedinti'a sea din 3 Novembre c. n. 1868 o inbunatatire formala sî materiala esterióra a fóiei numite, dispunendu, in urm'a unui raportu alu Secretariului primariu cá Redactoriu, cá fói'a acést'a sa se publice dela 1 Ianuariu 1869. in formatu 4tu pre chartia de cualitate mai buna.

Cându cugeta inse comitetulu acest'a la implenirea insarcinârei primite, nu-si póte oprime deplin'a sea convingere, ca fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ numai atunci se va desvolta, va inaintá sî se va latí intru adeveru sî corespundiatoriu asceptâriloru, cându va fi spriginita pre intrecute de câtra fii natiunei române, atâtu materialminte câtu sî spiritualminte.

Nu are deci comitetulu Asociatiunei transilvane cuvinte destule de calduróse prin care róga pre intregu onoratulu publicu românu: sa binevoiéca a vení intr'ajutoriu foiei desu-numite prin prenumerarea sî conlucrarea la ea, fiindu de convingerea, ca numai in urm'a unei imbratiosieri calduróse in respectulu atât'a materialu câtu sî spiritualu — va puté sa esiste sî sa propasieze spre binele nationalu românu fói'a acést'a.

Fói'a asociatiunei „Transilvani'a va esî sî dela 1 Ianuariu 1869. incolo totu sub conditiunile de pân'acum.

Elaboratele au a se adresá de-adreptulu câtra Redactiune in Brasiovu, iér' prenumeratiunile au a se tramite la comitetulu asociatiunei române in Sabiiu.

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei transilvane române tienuta la Sabiiu in 8. Decembre c. n. 1868.

I. Hanni'a	I. V. Rusu,
v-pres.	Secret. II.

Cuventarea deputat. Alesandru Mocioni

in siedinti'a din 28 nov. a dietei ung. desbaterea causei de natiunalitate.

Onorata Casa! De asta data nu voiu sa ustanescu atentiunea On. Casa prin o lunga cuventare cá sî de unadi. Neci a-siu fi luatu cuventul lu, déca nu credeamu de lipsa a dá câteva respunsuri scurte la observatiunile ce le amu auditu. Mai multi dd. deputati sî oratori escelinti, de sî nu-mi fecera imputatiune, totusi mi pomenira ca in discursulu meu de unadi am fostu doctrinariu: sî iéra-sî cumca doctrinarismulu póte sa fie la loculu seu aiurea, dar nu in legelatiune, unde cestiunile practice trebuescu deslegate in modu practicu

Nu sciu in câtu amu fostu doctrinariu, neci vreu sa disputu despre acést'a, dar asié credu cumca la tóta intemplarea interesele poporului sî ale tierii capeta atunci satisfacere mai multa déca prin lege vomu stabilí egalitatea de dreptu, fie chiar pre bas'a doctrinarismului, — de câtu atunci déca nemicimu acésta egalitate de dreptu, precumu o fece acést'a proieptulu comissiunei centrali, de sî din alta causa, iéra nu defelu din caus'a d'a incungiurá doctrinarismulu, fie chiar la aparintia.

Pré onor. ablegatu Giorgiu Bartal a privitu cestiunea din puntulu politicei mai nalte sî a dîsu cumca deslegarea acestei cestiuni astadi nu mai este o causa eschisivu patriotica (interna), — sî cumca sustienerea pâcii universali, celei atâtu de ameninti te, pretinde consolidarea imperatiei austro-ungurescí.

Eu n'amu facutu conoscintia cu politic'a mai nalta, sî de aceea amu crediutu pururea cumca numai unic'a politica e buna, adeca: politic'a dreptului. De alminte, atât'a potu spune sî in politic'a nalta, cumca de sî dorescu sustienerea pâcii universali, pacea lumii, totusi asié potu crede ca imperiulu austro-ungurescu — ori câtu ar fi de consolidatu — se fie in stare a sustiené pacea universala, pre carea o potu turburá atâte alte poteri, unele sî mai tari.

Dar in deslegarea acestei cestiuni nu este problem'a nóstra d'a asecurá pacea universala, ci avendu noi o problema, acésta nesmintitu e: d'a uní tóte poterile la eventualitatea unei batalii universale, cá asié in contielegere toti sa fimu gat'a a privi cu curagiu in fati'a periclului, ce nu se póte fâra egalitate in drepturi; sî tocma asta egalitate lipsesce din proiectulu comissiunei centrali. (Aprobâri.)

De mi se iérta sa spunu impressiunea ce a facut'o a supr'a-mi intregulu decursu alu discussiunei, apoi voiu marturisí cumca adeverat'a obiectivitate, ce nu s'a perdutu din vedere neci de una parte neci de alt'a, mi-a fostu spre multiamire nu mica, (Miscâri S'audîmu!) dar cu atât'a mai putienu n'au potutu sa faca a suprâ-mi impressiune buna acele cuvinte finali de ieri ale unui deputatu, carele intr'atâtu s'a departatu de obiectivitate, in câtu ataca de a dreptulu regulele de buna cuviintia. (S'audimu!)

Nu vreu sa-lu numescu pre acelu ablegatu. (S'audîmu!) Nu m'a suprinsu, câci acum nu pentru prima óra s'a portatu densulu astfelu. Sa póte ca cerculu seu socialu primesce cu placere asemene portare. Numai de un'a mi pare reu, sî acést'a intru interesulu lui, adeca cumca pentru momentu a uitatu, ca nu e in cerculu seu socialu, ci in parlamentu. (Cine a fostu?) Stefanides.

D. ministru alu invetiamentului, tienendu de unadi o cuventare — dupa datina-i elocinte sî emininte, a dîsu intre altele cumca la deslegarea acestei cestiuni, nu trebue sa acceptâmu modulu de privire alu singuratecelorn natiunalitâti, ci pre alu tierii: câci aceste interese suntu identice la tóte natiunile. — Purcediendu tocm'a de ací, d. ministru trebuiá sa primésca prin consecintia votulu minoritâtei: câci déca interesele suntu identice, apoi din asta identitate se nasce sî identitatea scutului legalu, adeca egalitatea, carea in proiectulu comissiunei centrali nu se póte gasí. Déca nu m'a suprinsu a audí de la d. ministru o argumentatiune eminiute sî logica, apoi nu m'amu asceptatu la acele cuvinte de la dsa, prin cari dîce ca „suntu multi in credinti'a cumca cestiunea de natiunalitate s'a nascutu prin ambitiunea unoru singurateci séu prin nisuintie mai dejositórie.“

In adeveru, d. ministru adause cumca dsa nu crede acést'a. Eu nu vreu sa intorcu acésta sentintia, câci a-siu cadé tocm'a in pacatulu in care a cadiutu d. ministru, nesmintitu ca fâra voi'a sa.

A dîsu ministrulu invetiamentului cumca arondarea e mediloeu; scopu este domnirea.

Dar merse mai departe dîcendu ca sî domnirea e numai mediloeu; scopu, in fine, e multiamirea natiunalitâtiloru, sî cu asta ocasiune ni spuse ca nu vre sa esamine déca sî in câtu proiectulu minoritâtei ar poté multiami pre cele lalte natiunalitâti: pre un'a de securu n'o multiamesce, sî acést'a e natiunea nemtiésca, carea defelu nu póte fi multiamita pre bas'a proiectului minoritâtei.

Numai pre scurtu voiu sa spunu diferinti'a ce esiste pentru nemti intre proiectulu maioritâtei sî cel'a alu minoritâtei.

In virtutea proiectului minoritâtiei, nemtii — precum odata a observatu sî d. ministru — nu multu voru dobendí prin arondare. E securu insa ca cele 16 orasie sepusiane voru fi nemtiesci, sî suntu in tiéra mai multe alte orasie nemtiesci, câror'a proiectulu minoritâtiei le da limb'a propria in afacerile loru interne sî in corespundintiele esterne. Acést'a nemtii nu voru puté avé nici odata pre bas'a proiectului majoritâtiei: câci intr'acést'a limb'a magiara este eschisiva pentru afacerile tuturoru municipieloru.

Dupa projectulu minoritâtiei, nemtiésc'a póte avé rol'a de limb'a a dóu'a in comitate, — asisderea in fia-care comitatu, unde suntu nemti, pre terenulu justitiei va avé dreptu egalu cu cele-lalte natiunalitâti. Dupa projectulu majoritâtiei, nemtiésc'a este eschisa de pre terenulu justitiei tocm'a cá sî cele-lalte limbi, afara de magiar'a, ceea ce au sî demustratu dd. deputati antevorbitori.

Dupa projectulu minoritâtiei, natiunea nemtiésca póte sa folosésca limb'a sea propria nu numai in adunârile comunali sî municipali, ci sî aici in dieta. Cumca projectulu majoritâtiei o eschide dela acestu dreptu, — e de prisosu sa demustru.

Minoritatea da limbei nemtiesci la universitate drepturile ce le au sî cele-lalte, de-sî nu tocm'a acele drepturi ce se dau limbei magiare chiaru in projectulu minoritatei. Majoritatea vré numai o catedra pentru literatur'a nemtiésca.

Nu potu sci ca project[illegible] minoritatei multiamesce óre pre nemti? d[illegible]éca aru trebuí sa aléga intre aceste dóue pro[illegible], apoi credu cumca alegerea nu le-aru fi ane[illegible].

A mai disu d. ministru un'a, sî intr'acést'a a mersu cu doctrinarismulu dóra mai departe decâtu mine, a dîsu ca „deca in projectu amu prochiamá principiulu arondârei, avendu acést'a o influintia estraordinaria asupr'a administratiunei din tiér'a intréga: n'amu puté sa-lu otarímu numai cá per tangentem; ci mai intâiu aru trebuí sa satisfacemu unoru conditiuni premergatórie, sî mai inainte de tóte sa stabilimu unele criterie active ale natiunalitatei, pentru ca asiá putemu apoi constatá cumca in care comitatu care natiunalitate e in precumpenire. Dara d-sea nu s'a opritu ací, plecà mai departe, afirmandu ca ne trebuie o asiá numita „Jurisdictions-Norm“ pentru a scí ca in care casu, care judetiu e competinte, apoi o procedura separata pentru a scí decurgerea procesului, incheiarea lui, a cârui'a fine este cumca judecatoriulu va sa condemne pre respectivulu individu a fi serbu, românu, séu némtiu.“

Marturisescu ca la subscrierea projectului minoritatei, nu mi-amu adusu aminte de aceste greutâti: dara, presupunendu esistinti'a tuturoru acestoru greutâti (câci e lucru conscientiosu a otarí cumca in care comitatu care natiunalitate este in preponderantia, sî prin urmare pre bas'a majoritatei a pronunciá limb'a domnitória) totusi credu ca acelu principiu aru trebuí sa-lu aplicâmu cu consciintia nu duplicata ci insiesita mai inainte de a pronunciá cumca limb'a magiara este cea oficiala in tiéra. (Ilaritate in drépt'a. Intrerumperi: Asiá e!) Câci, On. Casa! déca pre bas'a dateloru statistice nu se póte otarí carea este limb'a majoritatei din cutare comitatu; apoi cu atât'a mai putienu se póte face acést'a pentru tiér'a intréga, — sî anume intru interesulu minoritatei contra majoritatei.

(Va urmá.)

Principatele române unite.

In siedinti'a camerei dela 28 Noemvre a. c. cu ocasiunea discussiunei respunsului cuventului de tronu deput. sî presied. camerei Ioanu Brateanu, fostu ministru, da unu sumariu despre conduit'a sea politica câtu a fostu ministru. Noi cari amu reprodusu din cartea rosia pasage privitórie la Romani'a reproducemu dupa „Romunulu“ acum din cuventarea dlui Bratianu celu putienu cele ce se referescu la afacerile cari le amu fostu estrasu din cartea rosia.

Dlu Bratianu vorbindu mai intâiu despre administratiune, justitia, drumuri etc. venindu la politic'a esterna dîce:

„Acum amu sa respundu unei alte ilustratiuni, unei emininitie, de o alta importantia, fiindu ca chiaru positiunea ei i-o da; amu sa respundu dlui de Beust, care s'a facutu organulu tuturoru plângeriloru, tuturoru imputâriloru ce s'a crediutu de cuviintia a se face in strainatate in contr'a nóstra. Dara mai intâiu voiu respunde inca cuvinteloru dlui Apostolénu care a dîsu ca ne-amu datu demissiunea pentru ca amu avutu consciinti'a ca ducemu tiér'a la prapastia, etc. Amu dîsu ca amu facutu multe gresieli, sî deca intemplarea me va obligá vre-odata a mai vení la putere, póte ca nu le voiu mai face totu pre acelea, — speru acést'a pentru mic'a mea inteligintia, — dara suntu incredintiatu ca iéra voiu face gresiele. Póte ca m'amu coboritu dela putere, fiindu ca e bine cá unu omu sa se póta reintórce asupr'a tuturoru fapteloru sele sî sa le póta studiá sî cantârí cá sa scia cum trebuie sa mé ga inainte, silindu-se a evitá gresielele ce a comisu dejá. Este credu de trebuintia cá unu omu sa nu stea prea multu tempu susu, fiindu ca inaltimea sî greutatea i-lu potu ametí, sî apoi credu ca sî déca nu a-siu fi fostu destulu de conscientiosu, totu erau de ajunsu patimile, atacurile cele inversiunate cari s'au facutu administratiunei mele, pentru a o paralisá sî a o silí sa-si dea loculu altei'a: puteti vedé cu câta inversiunare s'aru fi repetîtu acele atacuri, déca chiaru dupa esirea nóstra dela putere ele totu se mai repeta sî astadi, incâtu, in locu de a ne ocupá sa mergemu inainte, stâmu in locu numai cá sa audimu cum se ataca administratiunea trecuta.

„D-loru, s'a dîsu ca este influinti'a consuliloru care a silitu pre ministeriu sa se retraga dela putere. Eu amu dîsu in particulariu, in adunârile intime, sî o repetu astadi la tribun'a camerei ca chiaru acei'a cari nu ne cunoscu, sciindu numai positiunea nóstra de guvernu alu Romaniei, de ministrii mandatari ai natiunei române nu trebuiau sa créda ca amu fi fostu capabili sa facemu, nu o lasitate individuale, dara o lasitate natiunale. Nu, nu e influinti'a consuliloru care ne-a silitu sa ne retragemu; situatiunea Europei sî situatiunea ce ni s'a facutu la noi in tiéra ne-a indemnatu sa credemu ca este prudinte sa ne tragemu dela putere, spre a lasá loculu unoru ómeni cari au totu atât'a anima de români cá sî noi sî cari au esperintia sî au datu dovedi de talente mai multu decâtu noi.

„Mai intâiu dloru, ómenii cari siedu multa vreme la putere slabescu, fiindu ca lumea nu vede decâtu numai reulu: trebuie numai geniuri mari, sî ómeni cu talente fórte superióre cá sa póta sa se tiena multa vreme la putere fâra cá lumea sa nu se ostenésca de densii. Noi nu suntemu sî nici ne credeamu de tali'a aceea, simtiamu ca lumea incepuse sa se ostenésca, sî erá mai bine sa ne retragemu pâna cându lumea nu erá cu totulu ostenita.

„Dara este sî alta consideratiune. Óre este bine cá consilierii tronului sa fia totu-déun'a totu acel'a-si? Este bine cá numai o nuantia, chiaru care aru representá marea majoritate din tiéra, sa dea consiliarii tronului? Nu, este bine sa se dea ocasiune sî celoru-lalte nuantie a se apropiá de tronu cá tronulu sa-i véda, sa-i apretiuiésca, sa-i stime; sî ei sa se obicinuiésca a-lu iubí, sî a-lu adorá mai multu decâtu póte sa faca cine-va cându vede pre suveranu de departe.

„Dara, dloru, in situatiunea de fatia erá o ratiune de statu sî mai mare, sî mai urginte. Din tóte pârtile se radicau glasuri, sî glasuri puternice cari au o influintia mare, nu numai asupr'a unui statu de a dóu'a ordine cá alu nostru, care e nascutu de ieri, dara chiaru sî asupr'a imperatiloru celoru mai puternici. Ei bine, cându se radica o opiniune care este defavorabile unui guvernu, este de datori'a lui sa se retraga, sî sa iese pentru sa via altii sa dovedésca lumei ca ceea ce s'a dîsu nu este adeveratu, sî ca ceea ce esprima acelu guvernu nu erá o opiniune impusa natiunei, ca acelu guvernu nu erá alu unei partide, ci in actiunea sea cea mare, erá espressiunea natiunei intregi. (aplause). Dloru fi-ti incredintiati ca ómenii de valórea acelor'a cari suntu astadi la putere, ómenii cari prin trecutulu loru au pututu sa inspire increderea, fiindu ca au fostu multa vreme la putere, au sa vie sî sa dovedésca Europei ca ceea ce s'a dîsu ca noi suntemu instrumentulu altei puteri sî altoru interese decâtu ale natiunei nóstre n'au fostu adeveratu. Suntu incredintiatu ca acei cari au venitu la putere dupa noi, au sa desmintia totu ce a fostu calumniosu, sî sa dovedésca lumei ca natiunea româna voiesce, iéra nu face voint'a cutârui omu séu cutârei partite. (aplause).

„Dloru, ce ne acusa pre noi cartea rosia? Acést'a carte este de 110 pagine sî 30 suntu destinate numai Romaniei. Dloru, intoleranti'a religiósa este partea intâi'a. Ei dloru, va respunde ministeriulu de astadi in acést'a cum amu respunsu sî noi: nu este intoleranti'a religióse, ci este, o gena, o inconvenintia sociale sî potu dîce natiunala. (aplause).

„In Romani'a nu se crede ca s'au pututu realisá in asiá tempu scurtu tóte conditiunile de putere, cá sa nu mai fia amenintiata natiunalitatea, sî de aceea s'a pusu chiaru in constitutiune ca nu se potu aduce in Romani'a colonii straine, sî acést'a s'a facutu nu din ura contra strainiloru, vorbescu despre adeveratulu sentimentu natiunalu, precum nici din intolerantia contra israelitiloru, ci a fâcutu o parte a tierei ingrigita cá sa nu fia tiér'a inabusita de colonii straine. Eata ce amu spusu, sî eata ce au sa spuna sî succesorii nostri. Sî atunci Europ'a nu va mai putea sa dîca ca suntu cuvinte ale unoru ómeni care voiescu sa esploateze proprietatea, fiindu ca onor. dlu D. Ghic'a sî onor. dlu Cogalnicénu n'au trebuintia de acést'a; positiunea loru este asecurata demultu in societatea romana; n'au trebuintia de mijlócele cele miserabile, de cari presupuneau strainii ca amu avutu noi trebuintia pentru cá sa esploatâmu credinti'a populara, pentru a ne tiené la putere, sî a desteptá in trens'a sentimente cari n'au fostu, nu suntu sî nu voru fi ale Românilorn. (aplause prelungite.)

„D-loru, îmi va dîce cineva ca suntu imprudinte ca sa respundu la cartea rosie; ca póte suntu presumtiosu, d'aceea viu se-mi redicu unu piedestalu in câtu se me potu suí la inaltimea D-lui de Beust ca se-i rospundu. Nu, D-loru, ca este o necesitate nascuta in mine din o mare grija, vediendu pre Siefulu cabinetulu

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Il. Sea Dlu Episcopu gr. cat. alu Gherlei, Ioann Vancea ne spune „Gaz. Transilvaniei“, e denumitu Archiepiscopu sî Metropolitu pentru Archidieces'a Alb'a-Juli'a (a Blasiului).

⁂ Dîuariului „Federatiunea“ i se intentasera in vér'a trecuta procesu de presa pentru articuli in cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a. Dupa cele ce cetimu in acelu dîuariu, vedemu ca jurii au absolvitu dîuariulu respective pre redactorele lui de invinuirea ce i-o facuse procurorulu de statu.

⁂ In septamânile trecute ne anunciá „Gazet'a Trans.“ destituirea redactorelui densei Iacobu Muresianu din postulu de Directore la gimnasiulu rom. catolicu din Brrsiovu. Caus'a se dîce in decretulu respectivu, ca e procesulu pronunciamentului. Fiindu ca tiér'a nóstra se afla inca sub legile austriace, nu póte fi vorba de beneficiele juriului cum se intempla cu „Federatiunea.“ Dupa cele ce cetimu din ins'a-si Gazet'a, se aru vedé ca procesulu a esîtu la instanti'a prima in defavórea respectivului redactore, pentru ca spune insusi ca au luatu recursu.

⁂ Dîuarie nóue au aperutu in tempulu din urma in Romani'a, sî adeca in Craiov'a „Stindardulu liberu“ fóia, pre câtu o putemu apretiuí liberale moderata sî bine acrisa; in Iasi „Romani'a“ asemenea liberale moderata cu deosebirea de cea dintâiu ca e mai precisa in aderinti'a sea câtra guvernu; in fine la Bucuresci „Le Buletin internatiunal“ editiune orientale (in limb'a francesa; alte editiuni mai are in Parisu cá dîuariu cotidianu, apoi in Dresd'a, Brussel'a, Florenti'a, Nimes cá fóia septemanaria). Salutâmu acestu acrescementu in literatur'a dîuaristica; sî in ceea ce privesce dîuariele româue amu dorí cá sa putemu dîce de tóte ca suntu numai natiunali române sî sa nu mai fia deosebire intre guvernamentale sî opositiunale etc., pentru ca unei natiuni june séu unui statu june opositiunile pré multe nu-i suntu folositóre. Atentiunea nóstra ne e pré atrasa câtra afacerile nóstre, cá sa putemu intrá in discutiuni mai afunde incâtu se atinge de afacerile de dincolo. Dîcemu dara ca noi certele ce ni le infatisiéza unele foi de acolo le aflâmu numai cualificate de a sterní ingrigire.

⁂ Industria nóua de hârthía. Calatorii ce au umblatu prin Chin'a sî Iapanu spunu ca popórele din aceste dóue tieri acum demultu pregatescu din hârthía lucruri, cari la noi nu se facu decâtu séu din lemnu séu din metalu. Productele aceste se facu din o bormoséla de hârthiia de Manill'a versându-se in forme de arama sî devenindu tari dupa ce se usca. Producte de feliulu acest'a au inceputu a se face acum sî in Americ'a sî parte sî in Europ'a. In New=York d. e. se facu din materi'a mai susu dîsa palerii sî alte feliuri de acopereminte de capu, prin cari nu strabate ap'a de locu. Aceste suntu fórte eftine sî fórte usióre. Se mai facu sî luntri, cari se potu intrebuintiá cu usiuratate, nu intra apa intrensele sî suntu fórte usióre (la 30 policari lungime sî largime de 12 policari vine greutate de 22 pundi).

Mai departe se fabrica din harthia manilla vase diferite pentru intrebuintiarea in case sî la economi'a, incâtu nu petrunde in trensele nici unu feliu de fluiditate nici chiara acrimile cele mai aspre. Din aceea-si materia se facu in tempulu celu mai nou gulere, care suntu asiá de insielatóre incâtu abia se potu cunósce din cele de pândia, camesiete (chemisette) sî cravate. Industri'a in progresulu ei se bate precum se vede totu intr'acolo incâtu sa intre sdrentiele in salónele cele mari. Precum s'a veritu in forma de bani sdrentiele in buzunarele ómeniloru, asiá vomu ajunge de ómenii voru fi imbracati in sdrentie sî incâtu nimica nu va mai fi lucru originale pre ei.

⁂ Se vinde putere. In Parisu s'au fâcutu mai multe proiecte din partea unoru industriasi. Ei voru sa intocmésca nisce masini pentru cá sa produca putere mechanica, carea sa o vendia cum se vinde in Angli'a puterea vaporului la meseriasii ce [illegible] ce lucra mai cu putienu, asiá incâtu fabricantele [illegible]ele lucra mai cu putienu are sa-si procure numa[illegible]neltele nu insa sî puterea miscatóre a unelte[illegible] lui. Puterea acést'a se conduce prin tievi suterane pâna in oficin'a unde are a se intrebuintiá. Puterea mechanica e aeru comprimatu (indesatu laolalta), carea unde se intrebuintiéza, pasiesce din tievea pre care vine in o róta pre carea o pune in miscare. Puterea se vinde cu cubicmetrulu in pretiu de 6 xr. v. a. Socotél'a facuta arata ca pentru putere de unu calu se cere 24 xr. v. a. de óra.

Publicare de concursu.

Pentru inlocuirea unui postu vacantu de invetiatoriu greco-orientalu in Dógnacska se publica urmatoriulu concursu.

Competitorii la acestu postu pentru care s'a alacuitu o léfa de 126 fl. v. austr. pe anu, pentru cheltuiéla de lemne de arsu 6 fl. 30 sî pentru ininvetiatur'a de Duminec'a 16 fl. 80 sî case de siedere in natura, suntu datori, pâna in 6 septamâni din dîu'a publicârii acestui'a concursu, a predá Onorabilei Diecese greco-orientale din Caransebesiu, o petitia subscrisa de propri'a mâna, contienendu verst'a, starea, (meseria), moralitatea sî capacitatea ceruta la specialitatea invetiatoriului.

Vien'a in 5. Decembre 1868.

Directia generala a K. I. priv. austri'a
societi de Pâi ferate.

18—3 Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la Vam'a-Buzeului cu salariu de 160 fl. v. a. sî cuartiru naturalu, se deschide concursu. Doritorii de a ocupá acésta statiune, voru adresá concursele loru la subscrisulu pâna la 6 Decembre a. c. cu documentele: ca suntu de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu, ori clericalu, in institutulu archidiecesanu séu celu putienu 4 clase gimnasiali, sî ca cunósce limb'a magiara, fiindu ca are sa suplinésca sî pre notariatulu comunei.

Brasiovu in 22 Novembre 1868.

Inspectoratulu districtealu scolariu gr. gr.
alu Hidvegului.
Ioann Petricu,
Protopopu.

22—2 Publicatiune.

Dreptulu de crismaritu in Saliste pre tempulu din 1 Ianuariu 1869 pâna in 31 Decembre 1871 se va esarendá prin licitatiune publica Dumineca in 13 Decembre 1868 la 11 óre inainte de amédi in cancelari'a oficiului comunalu Saliste. —

Conditiunile de licitatiune se voru cetí inainte de inceperea licitatiunei sî se potu sî pâna atunci vedea la Inspectoratulu Salistei in Sabiiu sî la subsemnatulu oficiu comunale in órele de cancelaria. —

Oferte inchise (sigilate) nu se primescu.

Saliste, in 30 Novembre 1868.

Oficiulu comunale.

22—2 Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invatiatoresci din urmatórele comune sa eschide concursu pâna in patru Septamâni dupa intei'a publicare esîta in acésta fóie.

1. Berzava cu salariu de 157. fl. 50. cr.-6· sinici de grâu, 6. de cucuruzu. 30. Centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
2. Ilteu, cu salariu de 120. fl. 9. sinici de gran 9. de cucuruzu, 2. mesuri de madiare, 30. centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
3. Monorostia, cu salariu de 100 fl. 5. sinici de grau, 5. de cucuruzuu 2. mesuri de madiare, 100. portióne de fenu, 12. orgii lemne de focu.

Doritori de a ocupá acestea posturi, voru tramite concursele sele instruate cu documintele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu greco-orient Aradanu, la subscrisulu.

Semnatu in Totvaradia, in 25. Noiemrie 1868.

Iosifu Belesiu
Protopr. sî Insp. distr.
de Scóle.

Nr. 25—1 Edictu

Dumitru Vasile Maciuca din Brasiovu, carele de 4. ani sî 6. luni de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Paraschiv'a nascuta Nicolae Urzica totu din Brasiovu, pribegesce 'n lume fâra de a se scí loculu unde sa afla; este prin acést'a citatu, cá'n terminu de siése luni de dîle din dîu'a de astadi sa se presentedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, spre a respunde la invinuirile ce ise facu din partea prementionatei lui socii, câci la din contra sî in absenti'a densului se va decide — pre bas'a S. S. Canóne ale Bisericei nóstre ortodocse — procesulu divortiale incaminatu asuprâi.

Brasiovu 26 Novembre 1868.

Iosifu Baraou
Protopopulu Tractului I. alu Brasiovului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 3/15 Decembre 1868.

Metalicele 5%	59 50	Act. de creditu	142 50
Imprumut. nat. 5%	64 75	Argintulu	118 50
Actiile de banca	667	Galbinulu	5 69

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

№ 100. ANULU XVI.

Sabiiu, in 8/20 Decembre 1868.

Evenemintе politice.

In vre-o câti-va numeri, numai amu atinsu de unele evenemintе mai insemnatate politice, sî adauseramu sî impregiurarea aceea semnificativa ca burs'a e neliniscita. Acest'a in decursulu septamânei trecute incepuse a se reculege sî resuflá intr'atât'a, ca se scoborí cu vre-o trei cruceri la pretiulu aurului. Influinti'a Franciei, Angliei sî Austriei sî in fine sî a altoru puteri, se dîcea, ca a avutu acelu resultatu, de incordarea escata intre Pórt a otomana sî Greci'a se erá mai muiatu. Scirile cele mai próspete despre situatiunea intre cele dóue regime numite in urma ne lipsescu. Vedemu insa burs'a urcându-se din nou, sî asiá pâna a aflá déca acést'a póte sa-si aiba causa aiurea, trebuie sa credemu ca conflictulu intre turci sî greci inca nu e delaturatu. O depesia dela 14 Decembre n. din Aten'a spune ca regimulu (grecescu) au respinsu pretensiunile Turciei. Mai departe ca in Aten'a sî districte se facu demustratiuni entusiastice in favórea resbelului. Unu anume **Petropolaki** au desbarcatu in Cret'a cu 1000 de voluntari.

Alta scire ne aduce „Terra“ dela 4 Decembre carea se cuprinde in urmatórele:

Aflâmu din isvoru siguru ca guvernulu grecescu a supusu ultimatulu turcescu la camera sî ca acést'a l'a respinsu in unanimitate. Ambasadorii respectivi au parasitu dejá posturile loru sî lupt'a este iminenta.

Afacerile romanesci ocupa mereu unu locu insemnatu in afacerile politice de interesu europeanu. Schimbarea ministeriului din Romani'a, da ansa la o suma de interpretatiuni a situatiunei dobendite prin schimbare. Favorabile e parerea ce si-o da „la France“ asupr'a persóneloru ce compunu noulu cabinetu. Cá sa amintimu numai de unele, eata ce dîce despre **presiedintele** cabinetului: ca e omulu carele impreuna elementulu liberale sî conservativu; e omu inaintatu in ideile cele nóue a generatiunei sî simpathicu poporului incâtu se póte numí **tribunu** nobilitatu. Sî mai favorabile e descrierea ce o face despre ministrulu de interne **Cogalniceanu**. Dupa ce amintesce de meritele sele literarie, de distingerea sea cá advocatu sî oratoru, lu infatisiéza ca pre barbatulu celu mai aptu de a esecutá reforme mari de statu cari suntu impreunate cu greutâti, pre cari densulu le scie invinge. Educatiunea lui si-o incepù in Franci'a sî o terminà la Berlinu. Totu in sensu favorabilu se pronuntia vorbindu sî despre cei'a-lalti afara de dlu **Cretiescu**, carele a inlocuitu numai mai târdiu pre demissiunatulu **Papadopulu**.

Ia **Ungari**'a câtu putemu cunósce din press'a magiara, in locu de linisce, cresce neliniscea in urm'a schimbârei ministeriului din Romani'a; cu deosebire dela vorbirea scíuta a presiedintelui camerei Ioann **Brateanu** sî a ministrului de interne Cogalniceanu in cóce.

In „Hazank“ cetimu ca din Bucuresci au sositu o scire momentósa, carea póte numai marí neliniscea. Fostulu ministru Ioanu Bratianu a dechiaratu in siedinti'a dela 12 Decembre, ca aducerea armeloru desaprobata de Beust s'a intemplatu cu scirea lui Napoleonu. Acest'a sî declarârile mai departe a lui Cogalniceanu: ca „de óre ce Ungari'a se pregatesce de resbelu in fati'a Romaniei si acést'a e indreptatíta la asemenea pregatire de aparare“, — indemna pre „H.“ a dîce, ca numai o septamâna au traitu in inselatiunea, ca românii si'aru fi amanatu planurile. De aceea cere acum câtu mai in graba infîintiarea honvediloru.

„Romanulu“, in acela-si numeru, in carele publica cuventarea memorata a fostului ministru Brateanu (din care estragemu sî noi unele pasagie) amintesce de o nóua sperantia la o contielegere cu magiarii. Acésta sperantia e greu de esplicatu. Déca ea are ceva temeiu, atunci putemu sa ne asteptâmu, nu preste multu la o noua constelatiune, carea sa tiena seama de situatiunea sî interesele popóreloru din orientu.

Trecemu acum la urmatoriulu incidentu din camer'a prussiana:

In parlamentulu din Prussi'a sa incinse o desbatere interesanta asupr'a propunerei lui **Hoverbeck**, ca ambasad'a pussiana din Dresd'a pre viitoriu sa remana afara.

Wölfel e in contr'a propunerei acesteia. Soli'a prussiana, dîce Wölfel, e de lipsa inca, pâna cându bar. de Beust (voci: contele, contele!), — pâna cându Dlu conte de Beust si va tiené inca de datorintia, a tramite unu deputatu austro-ungurescu la curtea din Sacsoni'a. E adeveratu ca contele Beust sta acum'a in fruntea unui ministeriu parlamentariu din Austri'a sî au pasitu cu ministeriulu acest'a pre calea reformeloru liberali, asi'a incâtu sî au câstigatu amici sî dintre liberalii afara de Austri'a, chiaru sî dintre democrati, pre cari mai inainte i persecutá. Dar' eu credu, ca'lu cunoscu pre contele Beust mai bine in privinti'a positiunei, ce o ocupa elu fatia cu Prussi'a sî cu federatiunea nordica germana de o parte sî fati'a cu Sacsoni'a de alta parte; eu credu, ca suntu óre cari motive politice, cari l'au indatoratu, sa spriginésca soli'a austriaca din Dresd'a. Dlu Conte de Beust — credeti-mi pre pre onóre nu au lasatu nimic'a din ur'a sea, cea in adeveru nesanatósa, câtra Prussi'a (aplause in stang'a); nici au devenitu liberale; câci acést'a aru fi contra naturam sui generis (ilaritate). De sî sa preface dlu conte de Beust, ca aru avea „inclinatiuni liberali, acést'a e numai unu productu alu urei sele câtra Prussi'a sî câtra contele **Bismark**. Elu si-aru ajutá curendu cu unu ministeriu conservativu din Austri'a, déca aru vré sa constitue contele **Bismark** in Prussi'a unu ministeriu mai liberalu (ilaritate mare), prin ceeace in adeveru nu vreau sa esprime nici vre o temere (ilaritate). Insa credu ca norm'a politicei contelui Beust este cugetulu de a-si resbuná asupra Prussiei. Trebue sa recunóscemu in adeveru preste totu positiunea corecta sî credinciósa manifestata din partea regimului din Sacsoni'a, fatia cu federatiunea insa nu trebuie sa trecemu cu vederea, ca in Sacsoni'a suntu inca multe elemente, de influintia, a câroru nesuintia merge in contr'a referintiei presinte a federatiunei germâne fatia cu Sacsoni'a (aprobâri in drépt'a).

Nu ve lasati déra din partea acést'a (aratându in drépt'a) sa ve seduca purtarea cea liberale a contelui **Beut**, nu ve lasati nici cei din partea ceastalalta (aratându in stâng'a) sa ve seduca asecurârile lui de pace. Numai sub egid'a lui e in stare fostulu rege din Hanover'a sî fostulu principe electoralu din Hesse sa intârite la resbelu in Parisu. Cá sa avemu in contr'a agitatiuniloru acestor'a o contra ponderositate in Dresd'a, me rogu sa se respinga propunerea lui **Hoverbek** sî sa esiste sî de ací inainte soli'a din Dresd'a.

Dep. de **Hoverbeck**: Eu in adeveru nu cunoscu asiá intimu intentiunile dlui **Beust**, precum se vede ca le cunósce dlu antevorbitoriu (ilaritate).

Nu voiu sa representesu totu, ce au fâcutu dlu conte mai inainte cá baronulu de Beust. Insa déca se dà indemnitate de o parte, s'aru putea dá sî contelui Beust indemnitate. Eu vorbescu numai din punctu de vedere alu budgetului sî asiá trebuie sa-mi sustienu preste totu propunerile mele.

Dep. **Virchow**: Sî eu nu stau in referintia nici cu curtea din Sassoni'a nici cu democratii de acolo. Petrecendu insa mai multu tempu in Sacsoni'a mi s'au asecuratu din tóte pârtile, ca Sacsoni'a se afla pre cale fórte loiala in relatiunea sea fatia cu federatiunea. In adeveru ca nu s'au fâcutu fâra temeiu alusiune, ca democratii din Sacsoni'a póte ca simpatiséza cu cont. Bismarck pentru purtarea lui cea libera.

Pentru aceea aru fi cu multu mai bine, déca s'aru recomendá regimului nostru, cá sa apuce sî elu pre calea acést'a (risu in drépt'a). Ceea ce atrage simpathiele câtra Austri'a, nu e administrarea liberala, ci legelatiunea liberale (aprobâri in stâng'a). Din momentulu acel'a, cându va propasí sî regimulu nostru astfeliu, nu mai avemu lipsa de nici unu ambasadoru, (aprobâri in stâng'a, contradîceri in drépt'a). Sa recomendâmu dara regimului nostru o administrare liberale sî o legelatiune liberale, sî asiá vomu crutiá multu. (aplausu in stâng'a).

Dep. cont. **Bethusy-Huc**: Eu credu, ca nu e de lipsa, a provocá motive asiá personale pentru incuviintiarea cererei regimului, de óre-ce suntu destule motive reali. Noi nu ne tememu de vre-o putere din Europ'a, sî putemu asceptá liniscíti, ca óre placea-i-va la vre-o putere sa ingreuneze séu sa rumpa pacea.

Nu avemu lipsa din parte-ne de o provocare indirecta; pentru aceea nu potu lasá sa tréca cuvintele antevorbitoriului fâra nici o obiectiune. — Dresd'a traditionalminte e unu terenu fruptiferu pentru negotiatiuni diplomatice, chiaru si pentru positiunea cea inrudita a casei domnitóre cu multe alte familii domnitóre, dara apoi sî pentru cea eminenta ce o ocupa Sacsoni'a in federatiunea germana nordîca. Pentru aceea e de a se recomendá imperiosu, cá sa remana sî de ací inainte soli'a din Dresd'a.

Ministrulu presiedinte contele **Bimarck**: Mi este absolutu cu neputintia, de a me pune in o discussiune despre personalitatea unui colega din tiéra straina, nici chiaru aperândulu, pentru ca aperarea acést'a m'aru silí sa observu óre care margini, cá sa nu facu o impressiune falsa, cu care aru fi impreunata o critica a politicei Austriei, spre ceea ce nu me simtu a fi chiamatu in loculu sî in momentulu acest'a. Atât'a insa potu sa constatezu, ca pâna acum nu s'au facutu cunoscutu nimic'a despre simptomele unei antipathii personale a colegului meu din Anstri'a, de-mi este iertatu a me esprmá asiá. Eu amu traitu mai inainte in relatiune buna personale cu densulu, sî nu amu esperiatu, ca acést'a s'aru fi schimbatu. Cu atât'a mai multu a-siu fi chiamatu, a-lu aperá in contr'a unei critice asupr'a politicei lui, cându mi-aru fi cu putintia, déca nu a-siu vrea sa eschidu obiectulu acest'a dela discussiunea de astadi, incâtu participu sî eu la ea. Nu m'asiu simtí chiamatu nici baremu a vorbí despre acést'a, déca nu cum-va s'aru putea deduce din modulu, in care au atinsu dlu antevorbitoriu luctulu, ca eu a-siu puté fi chiamatu in loculu acest'a mai multu cá altulu, de a vorbí pentru cei de fatia; Nici eu firesce nu credu, ca sum mai putienu chiamatu spre acést'a cá altii. —

Fiindu ca amu luatu cuventulu, mi iéu voia, a face inca o observare la cuvintele dlui dep. Virchow, prin care 'mi recomânda **esemplulu Austriei spre imitare**. Eu credu, ca densulu nu au voitu sa dea recomendarea acést'a in genere, cá adeca sa ceremu sî noi o consistintia de resbelu pentru 10 ani. Eu nu credu, ca au voitu sa ne recomânde, sa imitâmu aci institutiunile administrative ale Austriei, care forméza unu contraveninu in contra libertâtiei comuneloru. Me vedu silitu de acelea-si consideratiuni, de cari amu fostu condusu mai inainte, a me restringe prelânga alusiunile acestea sî nu potu critisá institutiunile acelea administrative; observu numai, ca regimeloru le umbla in liberalismulu loru cá dómneloru, cea mai tinera e totu-deun'a mai placuta (ilaritate). Austri'a au venitu prin portarea ei cea indelungata conservativa in stare, de a face epocha cu liberalismulu acel'a, care la noi se numera intre acelea puncte de vedere, preste care cu privire la lucrulu principale amu trecutu de dóuedieci ani, iéra in multe parti dej'a de cincidieci de ani (bravo in drépta).

Dep. **Twesten**: Déca votesu pentru positiune, apoi acést'a nu o facu din puncte de vedere alu politicei inalte. Voi sa accentuezu, ca suntemu gata de a predá intregulu etatu alu ministeriului pentru afacerile esterne, si ca in dieta sa da ocasiune, de a ne otarí ca sa mai tienemu si de aci inainte agenti diplomatici séu sa i delaturâmu.

Noua nu ne remâne, decâtu a ne regulá propunerile nóstre amesuratu decissiuniloru facute acolo.

Dep. **Virchow** se róga, sa nu se privésca tacerea lui fatia cu ministrulu de consimtire si speréza a espune mai tardiu, anume la etatulu ministeriului de culte, câtu suntemu de inaintati in liberalismu fatia cu Austri'a (ilaritate in stâng'a).

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a (de sear'a a casei de susu) din 4 Decembre se primesce legea uniunei pentru Transilvani'a asemenea si modificatiunile facute de senatulu imperialu la lege de inarmare; mai incolo se mai primescu urmatórele legi: despre pensiunile comune, despre control'a detoriei inca neotarite si in fine despre espropriatiune pentru Bud'a Pest'a.

Iara in siedinti'a (casei de susu) din 5 Decembre se primesce dupa unele discussiuni legea interconfessionale dupa testu prin majoritatea votuiloru, eara propunerea commissiunei remâne in minoritate.

In siedinti'a (casei de josu) din 5 Decembre vine dupa asternerea unu projectu din partea lui **Bobory** si a altui'a din partea lui Deak. la ordinea dilei projectulu despre regulamentulu casei din carele se primesce in siedinti'a acést'a cu putiene modificatiuni Cap. I si II. — In fine presentéza ministrulu presiediute cont. **Andrasy** legile sanctiunate de Maj. Sea, despre scólele poporale si despre inarticulare a episcopieloru gr. cat. si despre drumulu de feru in lini'a Orodea mare — Clusiu.

In siedinti'a de sér'a a casei de josu din 5 Decembre se primesce projectulu de lege privitoriu la drumulu de feru Tissianu si despre intrebuintiarea imprumutului pentru drumulu de feru cu putiene modificatiuni. Dupe acestea mai incurgu unele projecte si propuneri intre care e si unulu despre stergerea legiloru austriace din Transi'a.

Apoi urméza la pertractare legea despre budgetulu anului 1869 si, trecendu-se indata la desbaterea speciala, se votéza ordinariulu cu 151, 817. 100 fl Era 163, 300 fl. se votéza ministrului de culte cá adausu pentru esecutarea legei despre scólele poporale. Int'acést'a se presentéza de ministrulu pres. cont. **Andrassy** legile sanctionate despre inarmare, despre armat'a tierei si despre inarmarea poporului.

In fine se voteze estraordinariulu din budgetu de 33. 641, 306 fl.

Apoi urméza acoperirea:

1. Ordinariulu	. . .	147, 539, 600 fl.
2. Estraord.	. . . .	25. 241, 205 fl.
	sum'a	172. 780, 806 fl.
Remâne deficitu in ordin		—4. 277, 500 fl.
	Estraordin.	—8, 400. 000 fl.
	sum'a	12, 677, 500 fl

Siedinti'a (casei de josu) din 6. Decembre. Presiedintele aduce la cunoscintia, ca Maj. Sea va inchide diet'a in 10 l. c. Dupa unele interpelatiuni vine la ordinea projectulu de lege despre competinti'a judecatorieloru militarie. Prelânga acést'a se mai aduce unu projectu alu minoritâtei si se facu si alte propuneri in cestiunea acést'a; sa incinge asupr'a acestor'a o discussiune mai indelungata, si in fine sa primesce prin majoritate projectulu asternuutu de ministru spre desbaterea speciale.

Siedinti'a (de sér'a a casei de josu) din 6. Decembre.

Dupa autenticarea protocolului face. **Berczenczey** intrebare despre interpelatiunea ce o facuse in privinti'a castelului din M Osiorheiu. Dupa unele interpelatiuni din partea lui **Valyi, Missiciu** si **Tissa** se trece la ordinea dilei, continuânduse desbaterea speciala despre projectulu de lege privitoriu la cerculu de activitate alu judecatorieloru militare. La §. 2., carele dice, ca individii militari suntu supusi judecatorieloru militarie sub totu decursulu timpului loru de servitiu, tocmai si cându nu se afla in servitiulu activu, se incinge o discussiune mai indelungata, nefiindu toti multiamiti cu dispositiunea acést'a. Cu tóte acestea inca nu se otaresce, ci decidérea asupr'a §. acestui'a sa amâna pre siedinti'a urmatóre.

In fine se primescu modificatiunile facute de cas'a de susu in privinti'a legei de espropriatiune

Siedinti'a (casei de susu) din 7 Decembre

Presiedintele aduce la cunoscintia, ca sessiunea dietei presinte se va incheiá in 10 l. c. la 1 óra in cetatea regia din Buda. Se alegu membri commissiunei pentru control'a datoriei inca neotarite. Se primescu projectele de lege despre incuviintiârile imprumutului pentru Bud'a Pest'a, si despre prelungirea validitâtiei artic. de lege 23 din an. 1868 pâna la anulu 1869.

Branu, 29 Novembre 1868.

Fâra lumina, fâra invetiatura, fâra cultura, astadi nu mai póte inaintá nimenea in starea sea materiale. Tóte popórele, tóte natiunile, cari voru a se tiené bine, voru a sporí in starea loru materiale, trebuie sa-si aiba astadi de basa luminarea mintiei, cultur'a inimei séu mai in genere disu scól'a — Dupa cum este cu unu poporu, cu o natiune, totu asiá e si cu unu satu si chiaru cu individulu; elu cá sa póta prosperá intru inavutirea sea materiale, trebuie sa poséda susu mentiunatele bunuri spirituale.

Nu voiu sa vorbescu cine scie de unde, ci chiaru de unde m'amu nascutu, din satulu meu propriu, si de unde prin urmare cunoscu binisioru cercustârile ómeniloru nostri.

Intrebe ori-cine pre locuitorii din tiér'a bârsei, cum au statu branenii in privinti'a materiale inainte cu dóue-dieci trei-dieci de ani? Si sum convinsu ca ve voru spune lucruri mari Inainte abiá cu dóue-dieci, trei-dieci de ani, branenii posedeau turme de oi fórte mari, herghelii de cai, ciurde de vite cornute; o singura familia avé câte dóue séu trei mii de oi, câte o suta dóue seu si mai multe de cai, totu asiá si de vite cornute. Astadi insa cu durere trebuie sa marturisescu, ca suntu fórte putieni, cari aru avé numai dóue sute de oi, ba ce e si mai tristu, fiii, a-i câroru parinti aveau oi cu miile, astadi n'au nici chiaru diece.

La asta perdere colosale, la asta degenerare din di in di, nu e de vina negrigea loru, nu nici decâtu. ci temporile cele grele ce i-au apesatu de vre-o dóue-dieci de ani incóce, strimtorarea locuriloru de pasiunatu; pentru ca pre cându inainte cu dóue-dieci de ani, turmele braneniloru si a altoru oieri transilvani pascian prin livedile si muntii Turciei pre cari i arendau cu unu pretiu bagatelu, astadi, cându nu le mai e iertatu a trece cu vite pre acolo, suntu restrinsi a-si iernâ si verá vitele loru pre pamentulu Romaniei, unde trebuie sa solvésca fórte multu. — Acést'a dara e starea actuale materiale a braneniloru.

Si óre n'aru fi vre-unu remediu. prin care s'aru puté inaltiá ierasi la stadiulu de mai nainte? Eu credu ca este! si credu si aceea ca voru fi de parerea mea toti cei ce voru cetí acésta fóia. — Remediulu acest'a e **scól'a** Ea singura e capace de a pregatí pre omu de asiá. incâtu sa se scie aflá ori-unde, sa-si ajute ori in ce stare aru fi elu, fia economu de pamentu, de oi, fia meseriasiu. Scól'a este, carea pre lânga cultur'a mintei, nobilisarea animei i ajuta individului si oricârei societâti a se inavuti si materialicesce; scol'a e in stare a invetiá pre omu cum pote face cá si stâncile sa-i aduca folosu, sa-i produca frupte. Esemplu la acést'a ni suntu nemtii din Germani'a, cari ducu pamentu cu spinarea pre sghiaburi, le acoperu, sémena bucate, si in fine ostenelele loru se recompensa prin rodirea acelor'a, si astfelu ei nici loculu celu mai reu nu-lu lasa nefolositu. — Dara ce sa mergemu noi prin tiér'a nemtiesca, sa privimu numai la conlocuitorii nostri sasi, si sa-i vedemu câtu de bine stau ei in privinti'a materiale; si cine i-au pusu pre ei in o astfeliu de stare, decâtu numai scól'a, câci ei au iubitu scól'a, s'au interesatu de ea, o iubescu si se interesédia de ea si astadi.

Astadi dara branénulu fâra scóla nu se mai póte inaltiá la stadiulu acel'a in care a fostu; de óre-ce astadi suntu alte temporí cu multu mai grele decâtu cele mai dinainte — Póte ca multi aru voí sa me intrebe, ca avemu scóle? La care respundu, ca pre lânga scólele de prin comune mai avemu inca si o scóla centrale cu doi invetiatori. Dara intrebati-me cum e cercetata acésta scóla din urma? — forte reu Suntu atâtea mii de locuitori in Branu si abiá vei aflá in ambele clase 35—40 scolari. — Caus'a dintâiu a unei astfeliu de frecuentâri nu póte fi altu ce va, decâtu aceea, ca branenii reprivindu inca in trecutu cá si intr'unu speculu, sa seducu si credu ca póte acele temporí trecute se voru mai intórce si cu intórcerea loru se va schimbá si starea loru presinte. dara tóte aceste pentru ei suntu numai ilussiuni — A dó'a pentru ca ei nu cunoscu fruptele cele dulci ce le produce scól'a. — Le suntu dara de trebuintia astfeliu de individi, cari pre lânga aceea ca au zelulu si scinti'a de a inaintá pre conatiunalii si consatenii sei, suntu si intr'o positiune de asiá. Si cine au sa fia astfeliu de individi, decâtu preotii si invetiatorii. Ei suntu chiamati, ba suntu datori a luminá pre poporu, a lu indemná de a-si tramite copiii la scóla, aducendu-le aminte, capacitandu-i, ca câtu de usioru póte scól'a sa inaltie pre omu dintr'o stare misera intr'alt'a buna. — Dara unii din ei dovedescu chiaru contrariulu. câci amu auditu preotu dicendu: „ca ce sa invetie toti la scóla, câci de se voru face toti preoti apoi cine sa fia si prostu." — Eu sciu ca unu preotu are datorintia a dá indreptariu bunu poporeniloru sei, a i indemná la totu lucrulu bunu, intocma cá unu parinte pre fiii sei, câci déca unu parinte trupescu pórta grije de famili'a sea, intreprinde ori-ce pentru de a o vedé prosperându, cu câtu va fi mai sânta detori'a unui parinte spirituale. — Asiá dara ei suntu acei barbati si apostoli a-i poporului. cari sa-i destepte sa-i lumineze intru tóte, prin urmare si intru aceea a cercetá scól'a cá pre loculu acel'a carele le va fi de indreptariu in tót'a vieti'a; atunci numai se potu numí sarea pamentului lumin'a lumei, atunci suntu demni de frumosulu nume Parinte. Asiá facendu toti preotii si invetiatorii nostri, poporulu nostru branénu se va desceptá, va incepe a imbratisiá scól'a cu tóte puterile, dupa aceea unii din ei meseriele, de óre-ce noi branenii n'avemu locuri pre cari le-amu puté cultivá, nefavorindu-ne nici clim'a chiaru. Asiá numai vomu puté ajunge acolo de unde amu cadiutu, asiá ne vomu face ómeni avuti, carea o dorimu cu totii.

Ilariu Plotogea.

Meseriele si sciintiele reales a nu le perdemu din vedere Avemu lipsa mare in tiéra de ingineri, technici, masinisti etc, si toti voru trebui sa vina din strainatate. Caus'a este ca nu avemu noi ómeni de specialitâtile de mai susu, cari suntu impreunate cu salarie bune si pentru cari nu trebuie atât'a precsa. Nu potemu dara decâtu sa aprobâmu directiunea ce o da dlu corespundinte braneniloru. pre carea cu adausele de mai susu o recomendâmu tuturoru româniloru. O impregiurare mai adaugemu. Amu observatu ca pré putieni se aplica la comerciu. Ce va fi caus'a nu scimu. Dara vedemu ca acei negutietori, cari numai pre lânga negarea numelui, nu si a animei, de românu, putura in trecutu sa imbratisieze acestu ramu de industria se imputinéza totu mai tare, pre cându aru fi sa crésca Unu negutietoriu harnicu are viéti'a cea mai placuta si timpulu pregatirei e scurtu si de indata impreunatu cu castigu. Poporulu nostru seracitu, aru fi ratiune economica natiunale, sa nu nadulésca numai la specialitâtile unde are sa chieltuie multu pâna-si castiga cunoscintiele necesarie si unde pre lânga recastigu prea putienu sa aiba a chieltuí numai multu si mai departe.

Red.

Cuventarea deputat. Alesandru Mocioni

in siedinti'a din 28 nov. a dietei ung. desbaterea causei de natiunalitate.

(Capetu.)

Dar, On. Casa! déca proiectulu minoritâtei ar dá ansa la infiintiarea unoru asemene judetie, sa condemne pre individu a fi serbu, românu séu nemtiu: apoi proiectulu binemeritatului deputatu alu Pestei trece peste acestu obiectu. trece peste tóta procedur'a, peste tóte forurile judecatoresci, si pre fie-care individu din tiéra lu condemna de a dreptulu de magaru (Ilaritate.)

D. ministru de instructiune dise ca „recunósce cumca prin provocatiunea la Belgiu si Suitier'a respectivii n'au smintitu loculu ci numai timpulu; căci acele relatiuni au esistatu cu multu nainte de una mia de ani."

Eu inca amu provocatu la Belgiu si la Snitier'a, d. ci cauta sa respundu observatiuniloru dlui ministru. La Belgiu amu provocatu cá sa demustru cumca egalitatea de dreptu nu este in oppositiune cu unitatea si cu ide'a fundamentala a statului. — Amu provocatu la Svitier'a, la statulu federativu, la cantónele sele de poporatiuni diverse, cá sa demustru ca efeptuirea egalei indreptatiri nu este impossibilitate ci tocm'a fapta.

Contra acestor'a d. ministru mi dice ca amu smintitu cu veri una mia de ani. Sa nu fie cu superare dlui ministru, dar nainte cu una mia de ani Belgiu si Svitier'a neci au fostu pre lume, neci mu sa fie avutu relatiunile pomenite.

A provocatu d. ministru la asemenarea ce esiste intre conceptele religiunei si celea ale natiunalitatei. Acést'a nu se póte trage la indoiala, căci de si aceste dóue concepte diferescu in esinti'a si cuprinsulu loru, dar convinu totusi la origine, la efepte si la resultate, — căci ambele au natur'a ideiloru dominatórie. Si tocm'a d. ministru va sci mai bine cumca ide'a libertâtii religiunarie nu s'a realisatu deplinu atunci, cându in urmarea frecâriloru religiunarie s'a proclamatu libertatea conscientiei; ci numai atunci cându pre lâng'a libertatea conscientiei si cultului divinu publicu — s'a asecuratu si indreptatirea singurateceloru confessiuni cá atari. Si precumu interesele religiunarie nu se potu multiamí pre bas'a individului, totu asié pretensiunile natiunali nu se potu multiamí pre bas'a individului ci numai pre bas'a natiunei.

Dice d. ministru cumca civilisatiunea pericliti natiunalitâtile; si adauge totodata cumca acestu periclu nu-lu vomu poté incungiurá prin aceea cumca pre singuratecele natiunalitâti le vomu invelí in legi cá pre mumii si apoi astfelu le vomu depune in camerele de morti ale municipieloru.

Acést'a e adeveru, dar noi nu vremu sa depunemu natiunalitâtile in morminte cá pre mumii, ci dorimu cá natiunile vie sa fie prin legi recunoscute si asecurate cá subiecte de drepturi. Dar déca proiectulu minoritâtiei depune mumii in camerele de morti ale municipieloru; apoi de alta parte potu indrasni a o spune cumca proiectulu majoritâtei ingrópa in cript'a din piramid'a suprematiei ungeresci, ingrópa nu mumii ci natiuni vii.

D. ministru de culte dise ca nu esiste acea fortia séu potere, carea sa-lu misce de pre terenulu concursului liberu. — E bine, nimene nu se unesce intr'acést'a cu o doritia mai sincera de câtu mine, de câtu noi cari subscriseramu proiectulu minoritâtei. Dar tocm'a concursulu liberu si are conditiunea prima cá ori sa nu dâmu nimenui scutu legalu, ori sa-lu dâmu tuturor'a in mesura egala. Acést'a e ceea ce se gasesce in proiectulu minoritâtei si carea — precum amu mai disu — lipsesce din alu majoritâtei. (Recede) Déca doresce onorat'a cas'a, sumu gata a recede, căci nu vreu sa abusezu de stimat'a ei atentiune. (Sa audimu! Sa audimu!)

On. colegu Colomanu Tisza a tienutu o cuventare multu elocente. precum vorbesce dsa purure'a. Cu argumente agere a datu navala peste proiectulu minoritâtei. De-mi va fi iertatu voiu espreme o modesta dorintia, a-siu dori istetí'a sea macar pentru 0 minute, cá sa-i potu responde. A disu d. deputatu Tisza ca densulu nu vre se-si baseze cuventarea pre teori'a de natiuni cuceritórie si natiuni cucerite; si apoi ni spuse ca mai vortosu trei acusari sau facutu proiectului de la comissiunea centrale. Prim'a ca cuprinde supremati'a magiara. a dóu'a ca da privilegiu, si a trei'a ca decreteza mórte natiuniloru.

Supremati'a. carea in proiectulu comissiunei centrale e asecurata prin lege, d. ablegatu voiesce a o se sá dicentu ca natiunei ungeresci atâtu pentru numerositatea ei câtu si in urmarea unei culturi superióre si a averiloru i compete dreptulu d'a avé limb'a sea de oficiala in centru si de medlocitória. O asemene suprematia legale — insusi n'a denegatu ca nu e legala — dise ca si-are de factori naturali nu numai numerulu, ci si cultur'a mai nalta si averea. Dar mi se pare ca prin acést'a d. ablegatu si-a contradisu insusi căci de si potemu face legi cari sa iee in consideratiune nu numai numerulu ci si averea, de securu insa ca atari legi, cari din caus'a averii facu desclinire intre cetatianu si cetatianu — nu mai corespundu egalitatei de dreptu, suntu privilegie.

Dise d. ablegatu ca nu sa'r fi opusu intru a recunósce legalminte natiunile de subiecte juridicei déca n'ar fi auditu cele dise de mine cându traseí paralela intre natiuni si intre corporatiunile infiintiate prin asociare libera. Dar, On. Casa! déca mi va concede d. ablegatu, ca au fostu bine dise, apoi va trebuí se-mi concéda si acea ca realisarea naturala a acelor'a nu se va poté impedecá neci atunci, cându ar voí sa le ignoreze oficialminte.

Ne a intrebatu onor. colegu, ca de ce portâmu temere de acele prerogative legali ale natiunei magiare, căci natiunea magiara — déca vomu considerá macar numerulu ei — nu este in stare sa ne magiariseze. Me impartasiescu la acésta parere si tocm'a pentru acést'a nu portu veri o temere despre venitoriulu natiunei mele: dar de-óre-ce insusi d. ablegatu vede ca magiarisarea nu e cu potintia, precâtu ca sa pune cu securea la unu lemnu atâtu de grasu unde scie din capulu locului ca nu va ispraví nemica.

Dupa acestea, On. Casa! astadi nu mi mai magulesce sperantí'a ca majoritatea ar primí proieptulu minoritâtei (miscare), dar un'a mai amu de observatu. adeca cumca cestiunea de si se va decide astfelu, totu nu va fi deslegata, si de aceea dorescu ca — déca cestiunea nu se desléga — sa dee Dlieu sa traimu intre cercustantie si relatiuni de atare natura, cá sa mai potemu reveni la cestiune, mai tardiu dóra sa mai avemu odata ocasiune, ca sa nu ni-o deslege altulu: căci de ni-ar deslegá-o altulu, acéata deslegare a buna séma ar fi astfelu, in câtu n'ar multiamí neci pre cei ce nu suntu de o parere cu mine, neci pre sotii mei de credintia. Cestiunea de natiunalitate s'a asemenatu a dese ori nodului gordianu. Ddieu sa ne feréscá de cutare Alessandru alu 2-le, care sa taie nodulu cu spad'a. (Aprobâri din partea deputatiloru natiunali.)

„Albin'a."

Principatele romane unite.

(Urmare din cuv. d. Bratianu ved. nr. 99.)

D-loru, î-mi va dice cineva ca suntu imprudinte cá sa respundu la cartea rosie; ca póte suntu presumtiosu, d'aceea viu se-mi redicu unu piedestalu in câtu sa me potu suì la inaltimea D-lui de Beust cá sa-i respundu. Nu, D-loru, ca este o necessitate nascuta in mine din o mare grija, vediendu pre Sieful cabinetului unui imperiu atâtu de mare si puternicu, pre D-lu de Beust, omulu celu mai inteligiinte si celu mai curagiosu, ca e a mersu cu curagiulu seu pâna a compromite esistenti'a regatului Saxoniei in resbelulu din urma, vediendu cum unu asemene omu póte sa se inspaimânte, cându unu Statu nascutu de ieri, care abiá a inceputu sa adune elemente de intarire cá sa-si conserve esistinti'a, vediendu cum D. de Beust s'a speriatu si de unu anu si jumetate nu se ocupa de câtu de acelu uriasiu care se redica in faci'a-i si cere o armata permaninte de 800 mii de ómeni, amu creditu cu trebue sa ne ingrigimu. Sa ve spunu dreptu, d-loru, a fostu si o necessitate personala care a venitu si a adaogatu la alte motive care m'a facutu sa me retragu de la putere: a fostu cá se resuflu si cu odata, sa potu vorbí fâra sa amu nici o respundere câtra nimene si sa nu compromitu guvernulu tierei.

Unu Imperatore mare, care are atâtea milióne de supusi astadi, cându se coroneza rege alu Ungariei, Dlu Beust ii pune sabi'a in mâna, si elu taie in patru pârti ale aerului, si promite sa cucerésca tóte tierile cari au tienutu de coron'a St. Stefanu, noi insa nici nu ne amu ingrijitu, nu ne amu culcatu séra cu mai multa grija nici ne amu sculatu dimineti'a cu mai pucina multiamire; amu disu ca acést'a este o formula, la care tiene imperiulu Austriei, fiindu ca este unulu din imperiele cele mai traditionali, si tiene la tóte formulele, chiar si la acele care nu mai potu avé adi nici o insemnatate. Déra D. de Beust nu face asiá, elu se sparie, suna alarma in Europa intrégа, cere o armata permanenta de 800 mii ómeni, fiindu-ca Dlu Candiano a trasu sabi'a din téca! (aplause)..

S'au facutu manifestâri de pangermanismu, unde si drapelulu nostru a fostu bagatu si plimbatu pre ulitie, si noi nu ne amu ingrijatu; la noi vinu emisari unguri, se plimba prin tiéra si nu le dicemu nimica, ba inca le dâmu de mancare, si de beutura. Ei bine, cumu diceamu Dlui baronu Eder, „parca noi amu fi unu colosu si Austri'a o putere mica si de câte ori ne misicâmu ve e téma sa nu ve strivimu." Vedeti ca nu e lucru seriosu. Prin urmare, Dloru, grija pentru grija, frica pentru frica, dicu si eu cumu se dice „frica la mine, frica la tine, frica la noi la amendoi." Si déca nu intielegu cum dlu de Beust s'a speriatu fiindu-ca d. Candiano a trasu sab'i (ilaritate) si nu sabia, — pentru ca dlui nu mai are sabie acumu — ci fiindu c'a trasu pén'a, atunci sa ne fie permisu sa ne ingrigimu si sa ne tememu si noi la rîndulu nostru ca Dloru nu au gânduri bune cu noi. Desfidu ca Austri'a sa dovedésca o singura urma de ale nóstre peste Carpati, sa dovedésca unu singuru faptu nu numai alu guvernului, ci alu oricârui particularu, ca a mersu sa tulbure linistea Austriei, si cându noi amu remasu prudinti la ce sa le fie téma? Austri'a, putere mare, care este astadi marginita despre Germani'a, nu va cautá óre sa si deschida locuri de desvoltare in partea opusa unde crede a gasí o mai pucina resistentia? Dvóstra sciti dloru, ca armat'a Austriei mesura tiar'a cu lantiulu si astfelu putemu crede ca cui i-a fostu fóme ieri, i póte fi si astadi; nóue ansa nu ne póte fi fóme fiindu inveliati cu saraci'a.

Se mai dice dloru in cartea rosie ca ne armâmu peste mesura si ca prin urmare n'avemu intentiuni bune, n'avemu intentiuni numai de aparare, ci si de agresiune se intielege Mai este anca o frasa totu in cartea rosie relativa la Serbi, unde se dice ca guvernulu Austriei vede cu multiamire ca Serbi'a se intaresce si-si cresce puterea in proportiune cu midlócele ei, fiindu-ca suntu aceste elemente care sa creadia, — dupa propriele cuvinte ale dlui Beust, — pentru viitorulu imperiu turcescu.

Ei bine D-loru, de ce óre cea-a ce este bine pentru Serbi'a, nu este bine pentru Romani'a? De ce Serbii cari suntu inarmati pâna in dinti, si acést'a o scie tóta lumea, nu ingrijescu pre nimeni? si de ce pentru noi, cându din nenorocire numai amu votatu unu proiectu de lege, cá sa ne organisâmu puterea armata, déca nu totu atâtu pre câtu Serbi'a, déru pre jumetate, de ce noi, care nu avemu nici o pusica pentru 50 Romani, ne armâmu peste mesura, pre cându Serbi'a avendu póte un'a si doua pusci de fie-care Serbu, nu este pré armata?

Déra ce me ingrijesce mai multu este ca s'au facutu administratiunei trecute imputâri, ca este instrumentulu intereseloru straine. Care suntu dovedile? N'a venitu cartea rosie cu nici o alta dovéda de câtu ca pusicele cu acu, pre cari le amu comparatu de la guvernulu Prusianu ne au venitu prin Russi'a. Déru D-loru, ne vinu tunuri si munitiuni de resbelu prin Austri'a; si judecându totu astu-felu Russi'a ar fi trebuitu sa dica ca suntemu instrumentele Austriei; déca acele arme si munitiuni trecu prin Turci'a, ca suntemu instrumentele Turciei. Prin urmare, noi cari suntemu incungiurati de aceste puteri, ori pre unde ne aru trece armele vomu fi acusati de instrumente ale acelei puteri; astu-felu incâtu vomu fi pusi in pusetiune de a nu ne mai puté armá nici o-data căci fie-care ne va acusá. Cu Austri'a si cu Turci'a amu cochetatu multa vreme; cu Turci'a si astadi chiaru i facemu mari servitie, pre câtu cu Russi'a pâna ieri amu luptatu, si n'amu incetatu de câtu atunci, cându n'amu mai fostu amenintiati de densa.

Ni se dice de ce pusicele sa nu vie prin Russi'a? Fiindu-ca, cumu amu respunsu, si baronului Eder, duceti-va in Prussi'a, cautati registrele matriculele, si veti vede ca pusicele acelea suntu scóse din fabric'a din Dantzig, si lini'a cea mai drépta cá sa vie de la Dantzig in Romani'a este prin Russi'a. Russi'a a acordatu guvernului nostru acea autorisare indata, pre cându cu Austri'a trebuié sa mai asceptâmu inca 5 si 6 luni, pentru ca trebaesu multe formalitâti, administratiunea ei fiindu complicata, pre cându in Russi'a a datu imperatulu voe si armele au trecutu.

Eu unulu, d loru m'amu simtitu fericitu cându amu fostu insciintiatu, ca vinu armele. Mai antâiu pentru-ca Suveranulu Franciei o scia; prin urmare nu erá inimicu complotatu pre subtu ascunsu, cumu dice d. Beust, si apoi pusicele trecându prin Russi'a prin acést'a s'a redicatu o grija pentru care tóta viati'a ne'amu luptatu; caci sciti ca atunci, cându cine-va e speriatu o data se teme apoi si de o umbra. De cându Russi'a a lasatu sa tréca armele nóstre si ne'a lasatu sa ne armâmu, ne'a asecuratu prin acést'a, ca nu mai are intentiuni sa ne cucerésca; Eu amu fostu fóte fericitu ca ne'a datu acésta dovéda, si a-siu dorí cá si Austri'a sa faca totu asiá, cá sa ne probeze ca nu mai are nici unu gându asup'ra nóstra; adeca sa ne lasa cu totulu liberi d'a ne armá, pentru ca nu Romani'a aru puté sa faca ombragiu unui imperiu asiá de mare cá Austri'a.

Dara, domniloru, noi amu mersu mai departe cu prudinti'a. Cându o sora a mea este maritata, nu amu dreptulu sa me ducu sa me amestecu in menagiulu seu, nu amu dreptulu sa facu celu mai micu pasu, care sa póta dá banuiéla sociului ei, ca a-siu voí vre-odata sa aducu zizania sî desbinare in cas'a loru. Insa, dloru, óre cându sotiulu ei, cumnatulu meu, va merge pâna a o maltratá cu brutalitate, cându o va tratá cá pre o sclava, cându scie ca este dintr'unu sânge nobile (aplause multu prelungite) cându voiu vedea ca radica cutîtulu asupr'a ei; nu amu eu óre dreptulu sa strigu, sa-lu oprescu dela acea crima? (aplause entusiaste indelungu repetîte pre tóte bancele sî in tóte tribunele), Ei bine, dloru, amu mersu cu prudinti'a pâna la lassitate, fiindu ca amu nabusîtu in anim'a nóstra acelu tîpetu (aplause vii.)

Vecinii nostri magiari sciu, D. Andrássy, d. Klapka sî reposatulu Teleki, a cârui tierâna o aducu de martura, sciu sî potu spune ca noi, chiaru cându eramu pre terenulu revolutiunariu, cându luptámu atâtu pentru noi câtu sî pentru densii in 1849 in mijloculu Parisului, chiaru atunci n'au gâsitu nici unu cuventu, nici o idea din partea nóstra, ca voimu sa cucerimu Transilvani'a, sî nu le-amu cerutu altu ce-va decâtu sa fia consecinti cu principiele cari le declarau lumei, sî cu drepturile cari le reclamau pentru densii, adeca sa dea sî românilorn acelesi drepturi cari le dau sî celoru-lalte natiuni.

Acésta conduita a vóstra putea sa le serve de chizasîa, de asecurare, fiindu ca atunci nu mai erá dreptulu istoricu, elu erá ruptu de revolutiune sî cu tóte aceste n'amu voitu sa avemu altu limbagiu sî alta conduita; pentru ca ne-amu dîsu: suntemu putieni, 5 milióne numai in Romani'a, dara scimu ca nu aglomeratiunile suntu acelea cari facu puterea unui statu, ci unitatea sî desvoltarea lui in civilisatiune. Ne multiamimu sa fimu tari prin principiele nóue ce la infatisiâmu, fâra sa ne mai uitâmu la nimic'a afara din tiér'a nóstra; insa le-amu dîsu: este in interesulu vostru sa fi-ti consecinti cu principiele vóstre; sa nu umblati a dá satisfactiune unoru traditiuni ale trecutului, sa nu ve creati greutâti cari potu sa ve puna intr'o dî in periculu.

Ei bine, dloru, care omu, cându pre terenulu revolutiunariu este moderatu, venindu la putere aru fi mai esaltatu, cându scie câtu de grea e respunderea fapteloru sele? D-nii Andrássy, Klapka sî Türr, acum doi ani venira in Bucuresci naintea bataliei dela Sadov'a cá sa trateze cu noi, sî nu le-amu cerutu nimic'a nici atunci, cându puteamu recsî, nici atunci nu le-amu tienutu altu limbagiu decâtu acel'a de mai inainte; cum dara au crediutu, dloru ca astadi fiindu la putere a-siu pune eu in jocu esistinti'a nóstra natiunale cá sa alergu dupa teorii, ori-câtu de sublime sî legitime aru fi ele? Vorbindu de ungori i-mi aducu aminte de ceea ce i-mi dîcea unu englesu alalta-ieri — nu o persóna oficiale, unu consulu, nici unu interesatu la podurile de feru séu alte intreprinderi, — unu englesu cu totulu desbracatu de ori-ce interesu sî care judecá lucrurile cu sânge rece, dupa multe intrebâri ce mi-a facutu, mi-a dîsu: „Scii ce efectu i-mi facu acestea? I-mi aducu aminte de fabul'a lupului care cautá gâlcéva mielului ca-i turburá ap'a. Asiá suntu sî vecinii d-v. fatia cu Romani'a."

Eu, dloru, a-siu dîce lupului ca sa-si aduca aminte ca Ségure cându vine la istori'a româniloru sî incepe dela fundarea Romei, dîce ca la celu dintâiu pasu alu romaniloru s'a vediutu ca ei suntu pui de leu. (Aplause sgomotóse sî repetite).

Noi, cum amu declaratu, avemu elemente de fericire, sî déca vomu fi vrednici, vomu fi adeverati stranepoti a-i Romei. Vomu sci 5 milióne cum suntemu sa ne facemu unu locu in societatea stateloru europene, astfeliu cum altii nu potu sa sî-lu faca, de-sî suntu mai multe milióne.

Sa fia sigure statele vecine, care au fericit'a vointia de a ne pune in positiune sa le dicemu fratii nostri, — frati cum le dîcemu serbiloru — ca nu voru avea nici unu subiectu de grij'a din partea nóstra, dara sa nu uite ca atunci cându voru voí sa injunghia pre sor'a nóstra de dincolo, care este maritata cu densii, sângele ei le va stropí fruntea sî mai curendu séu mai târdiu Franci'a sî Rom'a, cându capitolulu va domní iéra asupr'a Italiei, i-si voru recunósce sângele pre fruntea injunghietoriloru sî nu voru lasá pre stranepotii loru sa piéra, (aplause entusiastice repetîte in sala sî in tóte tribunele).

Acum dloru, sa ve citezu unu micu incidinte din care ve-ti putea vedé câtu d. de Beust, care astadi este organulu Ungariei, este de nedreptu, sî câtu este de orbitu cautându-ne gâlcéva, suptu pretestu ca amu fi adusu arsenale intregi sî ca aceste arsenale ne vinu din Russi'a. Dîceamu baronului Eder; cumu poti d-ta sa fii unu singuru minutu in eróre asupr'a celoru ce se petrecu in Romani'a? D-ta care cá omu politicu esci de atât'a tempu in Romani'a, d-ta care esci consulu sî ai unu servitiu in Romani'a multu mai vechiu in personalu, sî mai inamovibilu decâtu guvernulu tierei, d-ta ce ai in fia-care orasielu câte unu staroste, câte unu sub-consulu, iéra nu unu politiaiu cum amu eu, venitu de ieri de alalta-ieri in administratiune? d-ta care poti sa cunosci tóte câte se petrecu in Romani'a, cum poti sa relatezi asemenea lucru, sî sa ne dai alte cualificâri decâtu acelea cari ni se cuvinu? Ii spunemu acést'a pentru ca indata ce au inceputu sa vie armele, au inceputu sî raporturile oficiale, sî astfeliu eata ce dîce raportulu din Iassi alu dlui consulu: elu dîce ca au sositu in Romani'a la Radauti 90 de colete sî acést'a este sî la cartea rosîa in limb'a germana sî tradusa in cea francesa in dîuarie. Sciti insa ca o coleta nu cuprinde decâtu 25 de pusci, prin urmare 90 de colete câte 25 de pusci, facu 2250 de pusci. Alu doilea transportu câte de 130 de colete care facu 5250 de pusci. Sîací observati ca se póte vedé chiaru in arsenalele nóstre, ca jumetate din colete erau pline cu cartusie sî fulminante, care cuprindu mai multu locu decâtu puscile. Dara d. consulu spune ca i-a declaratu d. prefectu d. de Botosiani ca suntu 50 de mii de pusci; déca se póte sustiené acést'a ca 50 de mii de pusci se potu transportá cu 44 de cara, câci unu transportu a fostu de 19 care sî cel'a-laltu de 25. Ei bine, d-lui spune ca astfeliu a declaratu d. prefectu de Botosiani sî apoi dîce ca d. Brateanu mi-a spusu ca suntu numai 25 de mii cumperate. Cumperate dloru, iéra nu date. N'avea d. consulu decâtu sa numere coletele; sî sa scie ca nici o coleta in nici o tiéra din lume nu contiene mai multu de 25 pusci; déca aru fi fâcutu atunci socotéla aru fi vediutu ca d. prefectu a fâcutu cá copilulu teribile: câci copii teribili din odata ce vedu ca se teme cine-va de ei nu-lu mai lasa in pace nici dî nici nópte, sî cá sa inspaimenteze, spune lucrurile de o mie de ori mai mari de cum suntu in realitate. Asiá a fâcutu d. Hasnasiu de Botosiani, a vediutu pre consule, pre subconsule, pre staroste pre toti impiegatii consulatului Austriei speriati, a vediutu ca se punu toti agentii, se insîra toti dragomanii, tóte agentiele pre drumulu celu mare, sî atunci a fâcutu cá copilulu teribile sî a voitu sa-i speria, sî agentii a patit'o cá istori'a tîganului, cându venea cu perulu vilvoiu in satu dîcendu ca i-a esîtu o suta de lupi inainte, dara pre urma s'a doveditu ca erau numai frundiele care se miscasera de ventu.

„Cum voiti acum sa nu credu eu ca nu este unu scopu ascunsu, cându o imperatia asiá de mare, cu unu personale asiá de mare — unu personale care cându noi amu indrasnitu sa dîcemu ca nu suntu adeverate cele ce anuntia, a datu alarm'a in tóta Europ'a — afirma ca suntu persecutiune contra israelitiloru in Moldov'a ca s'au innecatu evreii in Dunare, ca s'au torturatu sî violatu femei. Amu dîsu ca acele notificâri nu suntu basate pre adeveru, — ca altulu este scopulu, sî pentru acést'a Austri'a a facutu o cestiune importanta din denunciâri neadeverate. Amu indrasnitu sa punemu in dubiu adeverulu aretâriloru dlui Dragomanu cutare, séu cutare, sa respingemu acusârile ce ni se faceau de conspiratiuni cu muscalii, etc. amu voitu sa aretâmu ca dd consuli a pututu sa se incele insusi, precum in locu de 3500 pusci, au spusu ca suntu preste 50 mii, insa totulu a fostu indesiertu.

Sfarsiescu, dloru, cu partea acést'a."

(Urméza apoi cele ce privescu bandele bulgare care arata ca n'au esistatu.)

Varietâti.

⁂ **Situatiunea protestantieloru in Turci'a.** N. C. Kirchenztg din Berlinu descrie dupa o corespundinti din Turci'a publicata in A. Allg. Ztg. starea protestantiloru evangelici din Turci'a cu colorile cele mai posomorite. La inceputulu corespundintiei se amintesce de incercarea unei colonisatiuni germane la muntele Carmelului in Palestin'a. 800 familii suntu de a se asiediá acolo. Corespund. nu crede in resultatele unei astfeliu de intreprinderi, pentruca dîce ca in Turci'a totu e putredu din capu pâna in tâlpi. Nici cerchesii, cari au afinitate cu turcii nu se potu desvoltá. Prelânga acestea turciloru nu le place sa se mai immultiésca elementele straine. Cu deosebire de religiuni straine se ferescu pre câtu se póte, cá sa nu aiba conflicte cu puterile europene. Catolicii dîce, au mare norocu cu Franci'a, care are mare trecere la Pórt'a otomana sî din respectulu cârei pasii turcesci capata ʼminte. Protestantii inse suntu espusi, cu deosebire dela 1864 incóce, pressiuniloru celoru mai mari. Mai nainte aveau drepturi corporative in imperiulu intregu, déca formau o comuna, aceste drepturi suntu acum calcate in picióre. In Allepo au cerutu drepturi politice sî au fostu respinsi fórte uritu. In alte pârti déca au facutu scóle sî leau demolatu sî pustiitu sî dupa multe necasuri abiá la patru ani au capatatu voia a-si radicá alta scóla. Abiá inca s'a fostu pusu fundamentulu celu nou sî plebea fanatica l'au resipitu. Resipitorii s'au mantuitu cu aceea, ca „neesistându nici o scóla, nici nu o au pututu resipí.

Cu colori fórte vii descrie cor. tractamentele cele aspre, ce au sa le sufere protestantii pentru contributiunile cele mari ce li le impunu pasii. Calamitatea se maresce prin aceea ca rom. catolicii atîtia pre turci asupra loru. Ramulu turcescu alu aliantiei evangelice s'a adresatu câtra representantii puteriloru protestante Americ'a, Angli'a, Prussi'a, Oland'a, sî Schwedia, cá sa mijlocésca la regimulu turcescu o imbunatatire a sortiei protestantiloru. De alta parte inse recomânda cei cu influintia, ca nemtii sa siéda acasa sî sa-si caute subsistintia acolo. — E de insemnatu cum nemtii o natiune pre o culme asiá de inalta a civilisatiunei, punu asiá de mare pretiu pre religiunea loru. Aru fi bine cá noi românii sa nu perdemu din vedere impregiurarea acést'a.

⁂ Adunarea generale a „Reuniunei sodaliloru Români" sa va tiené Dumineca in 15 Decembre a. c. Membri din locu sî departare sea aviseza prin acést'a pentru conformare.

22—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru invatiatoresci din urmatórele comune sa eschide concursu pâna in patru Septamâni dupa intei'a publicare esîta in acésta fóie.

1. Berzava cu salariu de 157. fl. 50. cr.-6· sinici de grâu, 6. de cucuruzu. 30. Centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
2. Ilteu, cu salariu de 120. fl. 9. sinici de gran 9. de cucuruzu, 2. mesuri de madiare, 30. centinari de fenu, 12. orgii lemne de focu.
3. Monorostia, cu salariu de 100 fl. 5. sinici de grau, 5. de cucuruzuu 2. mesuri de madiare, 100. portióne de fenu, 12. orgii lemne de focu.

Doritori de a ocupá acestea posturi, voru tramite concursele sele instruate cu documintele prescrise sî adresate câtra Venerabilulu Consistoriu greco-orient Aradanu, la subscrisulu.

Semnatu in Totvarad a, in 25. Noiemrie 1868.

Iosifu Belesiu
Protopr. sî Insp. distr.
de Scóle.

24—1 **Insciintiare.**

Decidendu-se vinderea fenului sî otâvei adunate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasiu sî anume in Blasiu 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clâi singuratice de câte diece cara, ié a pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clâi, — despre acést'a, voitorii de a cumperá se insciintiéza, ca vinderea se va intemplá prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasiu pre calea licitatiunei, sî ca sî pâna atunci ori-cându se póte cercá fenulu sî conditiunile de vendiare.

Blasiu, 14 Decembre 1868.

Economatulu bunuriloru metrop. gr-cat.

Burs'a de Vienn'a.

Din 7/19 Decembre 1868.

Metalicele 5%	58 15	Act. de creditu	131
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu	119
Actiile de banca	657	Galbinulu	5 73

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

№ 101. ANULU XVI.

Sabiiu, in 12/24 Decembre 1868.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se capetulu anului 1868, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a sî Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainetate, pe anu 12 fl:, pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdîiá cu tramiterea prenumeratîuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Evenemiute politice.

Fói'a oficiale din 22 Decembre n. — dîce unu tel. la „Hr. Ztg.“ — aduce o decisiune pré inalta a Maj. Sele, prin carea se ordina incetarea procederei in contr'a celoru ce se aflau in cercetare pentru pronunciamentulu din Blasiu.

Abiá a incetatu diet'a sî cea venitória are a fi conchiamata. Convocarea va urmá in curendu. Audîmu ca in Ungari'a se facu pregatiri de alegeri sî se sî incepe desemnarea candidatiloru.— Deschiderea dietei va fi in primavér'a viitória in mijloculu lui Aprile.

Scirile despre impacarea Boemiei se immultiescu sî se póte ca pertratâri in intielesulu acest'a au a se incepe câtu mai curendu. — Cu acestu prilegiu ne vine aminte ca amu cetitu óreunde unu respunsu, ce l'a datu unu barbatu politicu magiaru din partid'a stângei, fiindu intrebatu ca ce aru face cei din stâng'a cându aru vení ei la putere. Politiculu a dîsu, ca aru lucrá pentru disólverea senatului imperiale, pentru convocarea dieteloru cislaitanice sî pentru alegerea din sinulu loru representantie in cari tierile nemtiesci sa fia laolalta ; Boemi'a sî Moravi'a laolalta; sî Galiti'a sî Bucovin'a iéra laolalta. Va sa dîca liberalii din stâng'a voru federalismu, in care tóte elementele sa fie multiamite, afara de celu românu.

In cele ce privesce Romani'a, alarm'a devine totu mai mare. Spre adeverirea alarmei vomu reproduce vre-o câte-va pasagie din dîuariele pestane sî vienese.

„Situatiunea nóstra fatia cu Romani'a se pare ca nu s'a facutu mai buna nici dupa schimbarea cea de curendu a ministeriului. In 12 l. c. a fostu o siedintia de camera in Bucuresci, in carea ministrii aruncara invinuiri preste invinuiri asupr'a Austriei. Brateanu (fostulu ministru sî acum presiedinte in camera) a dechiaratu, ca aducerea armeloru, desaprobata de cont. Beust, s'a facutu cu scirea lui Napoleonu. Trecendu la cartea rosîa inculpa pre cont. Beust sî Andrássy, ca voru sa aneeteze Romani'a. Ministrulu Cogalniceanu a afirmatu chiaru, ca Romani'a trebuie sa se puna in stare de aperare, pentru cá sa se apere de cei 120,000 de honvedi.“

„Pester Lloyd“ de alta parte dîce:

„Schimbarea ministeriului nu e altu ce-va decâtu o schimbare a scenei. Acelesi idei, ba acelesi persóne lucra acum cá sî mai inainte. Numai in strainetate póte fi cine-va in indoiéla; aici insa se scie fórte bine, ca elu e conducatoriulu afaceriloru cá sî mai inainte.“

„Unu argumentu ca ideile lui Brateanu domnescu sî mai departe este desvoltarea loru sî asupr'a Transilvaniei. In strad'a B. se tiparescu acum cá sî mai nainte prochiamatiuni sî alte harthii revolutiunarie pentru „fratii de preste carpati“ sî se impartiescu preotimei române in Transilvani'a (Pâna cându voru isbutí jido-nemtii—unguri sî jido-ungurii-nemti a nascocí atâtea barfele, pentru a contribuí la iritarea sî intarîtarea acestoru doue natiuni, româna sî ungura, un'a asupra celeilalte? Nu e de ajunsu ca nu s'a pututu ajunge, dupa dorintia, o impacare egala pre terenulu drepturiloru politice natiunale, ci mai poftesce cá sa se ia sî de capete, in haterulu acelor'a? R. T. R.)

Dupa acést'a spune ca consululu rusescu duce firele politice sî e domnulu situatiunei.

Despre acestu objectu avemu sa impartasîmu, dupa „Nase Listy“ o scire de mare insemnatate, care inse tocma pentru accea trebuie luata cu multa precautiune.

Cele mai noue sciri din Romani'a, dîce „Nase Listy“, ne ducu tocma la simburele cestiunei romanesci. Din acést'a se vede ca cestiunea e cestiune de natiunalitate, 2) ca cea mai mare parte a cestiunei jace mai curendu intre Bucuresci sî Pest'a decâtu intre Bucuresci sî Constantinopole, 3) ca schimbarea ministeriale in Bucuresci nu a strauutatu nimic'a in program'a natiunei române sî 4) ca Prussi'a sî Napoleonu au armatu impreuna cestiunea româna. Prin espunerile oficiali ale lui Brateanu sî Cogalniceanu, cestiunea româna, — pâna la Napoleonu, — s'a chiarificatu multu sî s'a radicatu preste tóte grigile, fia acele inca asiá de mari, Europei. Cestiunea orientale, a cârei mare parte o face in realitate Romani'a, au ajunsu prin acést'a la organisatiunea sî totu odata la deslegarea ei. Ba se póte dîce ca Romani'a este pregatita pentru deslegarea cestiunei mai multu decâtu tóte natiunile cari inca suntu interesate sî de aceea nu ne mirâmu, déca lucrulu apare, cá cându numai românii singuri aru avea cestiunea orientale in mâna sî déca fia-care laditia in care intra vre-o câte-va arme in Romani'a, alarméza pre toti diplomatii europeni. — „Ce facu românii? cu cine mergu ei sî de ce partida se tienu?“ Ei lucra la unitatea sî autonomi'a loru natiunale sî nisuiescu spre unu statu natiunale propriu. Prin politic'a de natiunalitâti, ei au devenitu unu factoru decisivu sî neeschisivu dela calculii politici a-i domnitoriloru europeni sî ai natiuniloru europene. Asiá sosesce tempulu pentru fia-care natiune, carea urméza consecuentu sî cu staruintia politic'a sea.

Vorbindu despre caderea lui Bratianu sî vorbindu despre cestiunea ardeléna dîce mentiunat'a fóia, ca e cea mai delicata sî ca in tempulu presentu recere precautiunea sî retînerea cea mai mare; cu tóte aceste nici unu ministru romanescu nu o scapa din vedere, precum nici unui ministru italianu nu erá iertatu a resemná de Veneti'a. Recomânda ca minister'ulu Cogalniceanu, carele pasiesce mai pre fatia decâtu celu trecutu, sa urméza politic'a acést'a. Dîce in fine ca espunerile lui Bratianu sî Cogalniceanu in camer'a din Bucuresci nu potu remané fâra de respunsu nici dela Parisu, nici dela Berlinu; inse nici dela Vien'a sî Pest'a. In urm'a respunsuriloru acestor'a va face politic'a européna unu pasu inainte câtra comunulu — conflictu.

Inca in decursulu septamânei trecute a fâcutu rotund'a in dîuaristica scirea, ca camer'a româna a votatu o lege, in urm'a cârei oficierii români cari servescu in armate straine se primescu cu gradulu ce-lu au sî in armat'a româna.

In tempulu celu mai de aprópe vomu vedé ca incepe-se cestiunea orientale din conflictulu greco-turcescu. Semnele suntu pentru incepere, pentru ca odata referintiele diplomatice intrerupte, pré usioru se incepu sî ostilitâtile In privinti'a acést'a se dîce ca s'a sî facutu unele preliminarie. Guvernulu turcescu au immultitu flot'a carea tienea Syr'a blocadata; iéra grecii au tramisu mai multe nâi in ajutoriulu nâiei „Enosis“ ce se afla in portulu Syr'a. Pre uscatu inca se facu miscâri de acéle, cari arata ca erumperea este aprópe. Trupe se concentréza la marginea Greciei sub comand'a lui Omer pasi'a.

Celu mai ponderosu semnu, ce dovedesce de seriositatea situatiunei e schimbarea ministeriului in Franci'a. Moustier fostulu ministru de esterne a demissiunatu sî imperatulu ia primitu demissiunea. In lóculu lui a venitu marchisulu Lavallette. Venirea acestui barbatu la ministeriu au surprinsu, pentruca densulu si-are insemnetatea sea inca din tempulu resbelului crimeanu sî acum lesne póte vení ori cine la ide'a, ca numai evenemintele, cari au sa semene cu cele de atunci, au induplecatu pre Napoleonu a-si luá unu astfeliu de barbatu ministru lânga sine. „Pester Lloyd„ pare a vrea sa calmeze efectulu surprinderei sî spunendu ca Lavallette este omulu actiunei, de unde se vede ca Napoleonu e decisu a nu mai tamendá, adauge, ca Monstier parea ca vrea sa se abata de la politic'a dlui d. Beust. P. Ll. a aflatu de impregiurarea acést'a din urma, adeca de cugetele de abatere a le lui Moustier fórte tardîu; iera despre intentiunile lui Lavallette ca are sa mérga cu domnulu de Beust, ne tememu ca s'a informatu pré curendu, câci cetimu in alte pârti, ca acestu ministru este intimu cu regele prussianu. Epistole din Parisu spunu ca influinti'a principelui Napoleonu a contribuitu multu la schimbarea ministeriului, cu carea se dîce mai departe, ca politic'a amica Turciei s'a immormentatu sî ca politic'a natiunalitâtiloru iérasi pasiesce in prosceniu. Toti representantii popóreloru din imperiulu turcescu ce se afla in Parisu; asemenea grecii sî românii, se bucura fórte de schimbarea acést'a. Póte ca nu va fi unu ce isolatu sî fâra de legatura cu cele de mai susu, publicarea unei brosiuri, ce se ascépta in Parisu, sî carea va purtá titululu. „Sistemulu federativu in statele imperiului otomanu“. Brosiur'a are o conceptiune caracteristica — ea dîce „Osten“ — ca spune in modu fórte nebulosu, ce are sa inlocuiésca pe Turci'a. Ea vorbesce despre crescerea Romaniei, de unu regatu bulgaru si serbescu cu muntenegru, Erzegovin'a sî Bosni'a si de unu regatu grecescu fâra de Constantinopole.

In Spani'a au depusu republicanii din Candi'a armele, insa liniscea nu e in totalu restituita in peninsula.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a (de sear'a a casei de josu) din 7 Decembre. Se primesce projectulu de lege despre prelungirea pâna la finitulu anului 1869 a eliberarei de timbru sî de contributiune pentru institutele acelea de creditu, cari sî pâna acum au fostu eliberate. Se incepe desbaterea asupra modificatiuniloru facute de cas'a de susu la §. 9 a legei interconfessionale, care modificatiuni se primescu la votisare prin majoritatea absoluta.

Urméza la ordinea dilei desbaterea asupra projectului de lege, adusu de mai multi deputati transilvaneni, privitoriu la delaturarea legiloru austriace din Transilvani'a. Comissiunea centrale recomenda, cá in loculu projectului acestui'a sa se insarcineze ministeriulu, a face pasii cuviinciosi in privinti'a acést'a.

In urm'a unei discussiuni se primesce propunerea comissiunei centrale.

Ministrulu pres- cont. Andrassy presentéza legile sanctionate despre uniunea cu Transilvani'a, despre egal'a indreptatire a nationalitâtiloru, despre control'a datoriei inca neotarite a statului, despre pensiunile comune, despre casatoriele amestecate, sî despre drumulu de feru din Ungari'a dela Oradea mare la Brasiovu. Dupa promulgarea acestoru legi se incheie siedinti'a.

Siedinti'a (de sear'a a casei de josu) din 8 Decembre. La unele interpelatiuni respunde ministrulu pres. cont. Andrassy, ca in legea despre armarea tierei se va purtá grija de honvedi, cá sa capete posturi, ca regele au otarîtu inca de multu a restituí gard'a, alu carei fondu, fiindu inca in intregitate, aduce pre anu 39,000 fl. La sum'a acést'a va mai adauge Maj. Sea inca 100,000 fl. Prin urmare, dice ministr. presiedinte, ca se voru infiintiá mai multe regimente sî batalium de tóte speciele, care voru constá numai din unguri.

In siedinti'a (casei de susu) din 7 Decembre respunde ministrulu Wenkheim la o interpelatiune a lui Cziraky, sî se primescu unele projecte de lege.

Siedinti'a (casei de josu) din 8 Decembre. Ministrulu presiedinte aduce la cunoscintia dechiararea archivariului de tiéra, ca sa se depuna legile sanctionate pâna acum in archivulu tierei.

Dupa insciintiarea mai multoru incurse sî dupa unele interpelatiuni se incepe desbaterea speciale asupr'a regulamentului casei, care se primesce cu putiene modificatiuni neesentiale pâna la §fulu 133.

Siedinti'a (casei de susu) din 8 Decembre. Presiedintele casei aduce la cunoscintia, ca Maj. Sea. va tiené in 10 l. c. cuventulu de tronu pentru ambele case ale dietei. Se aduce la cunoscintia resultatulu alegeriloru pentru comissiunea de controla spre priveghiarea datoriei inca neotarite. In fine se primesce legea despre eliberarea de contributiuni sî despre imprumutulu cetâtiei Pest'a.

Siedinti'a (casei de susu) din 9 Decembre. Presiedintele secundariu Czirâky intr'o vorbire aduce multiamita casei pentru increderea sî spriginulu, ce i l'au datu in decursulu sessiunei acestei'a.

Apoi se suspinde siedinti'a pe ½ óra sî redeschidiendu-se duce presidiulu presiedintele primariu George de Majláth.

Protocolistulu casei de josu aduce legile sanctiunate despre relatiunile confessiunale, despre bugetulu anului 1869 sî despre unele linii a drumului de feru.

Presiedintele aduce la cunoscintia, ca Maj. Sea s'au induratu a denumí pre dep. croatu Bedecoviciu de ministru fâra portfoliu pentru Croati'a sî Slavoni'a.

Protocolistulu casei de josu aduce mai multe legi sanctiunate, care indata se sî cetescu. Apare ministeriulu, Bedecoviciu fu primitu cu éljenuri.

Presiedintele tiene o alocutiune scurta câtra nou alesulu ministru. Protocolulu se autentica.

Dupa acestea ia cuventulu Presiedintele; vorbesce mai intâiu despre reformele casei sî necessitatea loru sî aduce in fine multiamita casei pentru increderea ce i-au aretatu la ori-ce ocasiune.

Simor luându cuventulu aduce multiamita presiedintelui sî vice-presiedintelui pentru conducerea cea barbatésca plina de tactu, cu care au condusu siedintiele casei.

Dupa o scurta suspendare a siedintiei se cetesce sî verifica protocolulu sî cu acestea se incheiá sessiunea.

Siedinti'a (casei de josu) din 9 Decembre.

Cont. Andrássy presentéza legile sanctiunate despre espropriatiune, despre espropriatiunea pentru Bud'a-Pest'a. Legile acestea se promulgéza.

Presiedintele aduce la cunoscintia denumirea lui Col. Bedecoviciu de ministru fâra portfoliu pentru Croati'a sî Slavoni'a, carele ivindu-se condusu de cuestorulu casei, fu primitu intre eljenuri tumultuóse. Se cetesce decretulu de denumire.

Dupa ce se autentica protocolulu, presiedintele tiene cuventarea de incheiare, in care aduce unele date in privinti'a relatiuniloru interne a deputatiloru sî a dileloru de bucurie a dietei pentru reinvierea constitutiunei. Aduce multiamita deputatiloru pentru conlucrarea loru sî incheia urându viétia indelungata Maj. Loru regelui sî reginei.

Francisca Deák luându cuventulu aduce multiamita presiedintelui sî vice-presiedintelui pentru conducerea sî procederea loru cea tactica; in fine aduce multiamita sî protocolistiloru, cari au fostu ingreunati cu atât'a lucru in sessiunea acést'a a dietei.

Legea in caus'a egalei indreptatiri a natinnalitâtiloru.

Fiindu ca toti cetatienii Ungariei impreuna fórma, sî dupa principiele fundamentali constitutiunali, o natiune intru intielesu politicu, natiunea unguresca unita sî nedespartita, a câreia membru egalu indreptatitu e fiecare cetatiénu, tiena-se elu de ori-care natiunalitate:

fiindu ca mai departe acésta egala indreptatire numai cu privire la folosirea oficiale a diferiteloru limbe usitate in tiéra, sî numai intr'atât'a se subordina la regule speciali, incâtu pretinde unitatea practica a guvernârii sî administratiunei sî esecutarea justitiei punctuale:

deplin'a egala indreptatire a cetatieniloru remanendu nevatematu pentru tóte cele lalte relatiuni, cu referintia la intrebuintiarea oficiala a diferiteloru limbi, urmatóriele regule voru sierbí de cinosura.

§. 1. Din caus'a unitâtii politice a natiunii, limb'a statului ungurescu fiindu magiar'a, limb'a consultatiuniloru sî manipulârii dietei unguresci va fi sî pentru viitoriu magiar'a eschisivu; legile se compunu in limb'a magiara, inse se voru edá sî in limbele tuturoru celoru lalte natiunalitâti locuitórie in tiéra in forma de traduceri autentice; limb'a oficiala a regimului tierei in tóte ramurile guvernârii va fi sî de acum nainte cea magiara.

§. 2. Protocóle jurisdictiuniloru se pórta in limb'a oficiala a statului; inse se potu portá sî in tóte acele limbi, pre cari macar a cincea parte din corpulu representativu a jurisdictiunei séu din membrii comitetului le doresce de limbe de protocolu.

In casurile divergintieloru obveniente in diferitele testuri, testulu magiaru e decisivu.

§. 3. La adunârile jurisdictiuniloru totu insulu, ce are dreptulu vorbirii acolo, póte vorbí séu unguresce séu in propri'a sea limba materna, déca acést'a nu e magiar'a.

§. 4. Jurisdictiunile sî in scrisorile loru adresate câtra regimulu statului intrebuintiéza limb'a oficiala a statului; inse potu folosí pre lânga acést'a in colóne sî ori-care din acele limbi, ce le intrebuintiéza la protocóle. In corespundintiele reciproce potu folosì séu limb'a statului séu un'a din acele limbi, ce s'a primitu de respectiv'a jurisdictiune, câreia sa adreséza scrisórea, conformu paragrafului doi pentru limba la portarea protocolului

§. 5. Pre terenulu manipulârii interne amploiatii jurisdictiunali folosescu limb'a oficiala de statu; dar in câtu ar causá greutâti practice unei séu altei jurisdictiuni séu amploiatu: respectivii amploiati potu intrebuintiá esceptiunalminte ori care limba de protocolu a jurisdictiuniloru loru. De câte ori inse inspectiunea statului sî respectele administratiunii o pretindu: rapórtele sî actele loru se voru substerne totu-odata sî in limb'a oficiala a statului.

§. 6. Amploiatii jurisdictiunei pre terenulu jurisdictiuniloru proprie, in coatingerile loru cu comunele, cu adunârile, cu reuniunele, cu institutele sî cu privatii, folosescu limb'a acestor'a, pre câtu numai e cu potinti'a.

§. 7. Fie care locuitoriu alu tierii, in acele casuri, in cari fâra interventirea advocatului, séu in calitate de acusatoriu séu de acusatu séu de suplicantu, personalminte, séu prin substitutoriu face intrebuintiare de scutulu legii sî de ajutoriulu judelui, póte folosí:

a) naintea judetiului comunei sele proprie, limb'a sea materna;

b) naintea judetiului altei comune, limb'a manipularii séu limb'a de protocolu a respectivei comune;

c) naintea judetiului cercului séu propriu, limb'a manipulârii séu limb'a protocolului a comunei sele proprie;

d) naintea altoru judetie fie acelea judetiele jurisdictiunei sele proprie séu ale altei jurisdictiuni, limb'a de protocolu a acelei jurisdictiuni, la carea apartiene judetiulu respectivu.

§. 8. Judele in casurile §-lui 7 decide asupr'a acusârei séu petitiunei in limb'a acusei séu petitiunei; recercarea, ascultarea martoriloru, investigarea sî alte afaceri judecatoresci atâtu la procedur'a procesuala, câtu sî estra-procesuala, precum sî la procedur'a criminala, le esopera in limb'a pârtiloru litiganti, respective in limb'a persóneloru ascultate, protocólele pertractâriloru procesuale insa le pórta in acea limba, care o alegu pârtile litiganti dintre limbile de protocolu ale jurisdictiuniloru. Déca in privinti'a acést'a nu s'aru puté mijlocí contielegere, judele póte purtá protocolulu pertractârei in ori-care limba protocolaria a jurisdictiunei, insa e indetoratu a esplicá contienutulu lui pârtiloru, in casu de lipsa sî cu ajutoriulu dragomanului.

Asemenea e deoblegatu judele a esplicá, respective a interpretá sî documintele mai insemnate naintea pârtiloru, in casu de aru fi acestea reduse intr'o limba, pre care un'a séu alta parte litiganta n'aru pricepe-o.

Decissiunea de citatiune, se compune intru interesulu pârtiei de citatu, de se póte de locu scirici, in limb'a sea materna, altcum insa in limb'a protocolaria a acelei comune, in carea locuesce partea de citatu, séu in limb'a oficiale a statului.

Decisiunea judelui se aduce in limb'a protocolaria a pertractârei; insa judele e indetoratu sa o publice, respective sa o edee fia-cârei pârti sî in acea limba, in carea o doresce incâtu acea limba e un'a din limbile protocolarie ale jurisdictiunei de care se tiene judele.

§. 9. La tóte procesele civile sî criminali, cari trebuiescu continuate prin intrevenirea advocatiale la forurile de prim'a instantia, atâtu in privinti'a limbei procesuale, câtu sî in privinti'a limbei pentru sentintiele, ce se voru aduce pâna atunci, pâna cându legelatiunea nu decide asupr'a organisatiunei definitive a judecatorieloru de prim'a instantia, sî asupr'a introducerei procedurei verbale, pracs'a de pâna acum se va sustiené in totu loculu.

§. 10. Judecatoriele bisericesci determina ele insele limb'a loru de manipulatiune.

§. 11. La oficiele cârtiei funduale, sî din respectu pentru inspectiunarea judetiului, e de folositu limb'a manipulatiunei respectivului judetiu; insa de o dorescu pârtile, atâtu decissiunea, câtu sî estrasulu sa li se estradee in limb'a oficiala a statului séu in un'a din limbile protocolarie ale acelei jurisdictiuni, pre alu cârei'a teritoriu se afla oficiulu cârtiei funduale.

§. 12. La procesele apelate, déca acelea nu s'au continuatu in limb'a magiara, séu nu suntu provediute cu documente magiare, judetiulu apelatoriu atâtu procesulu, câtu sî documentele, incâtu e de lipsa, le traduce pe unguresce prin acei translatori autentici, cari voru fi aplicati la judetele apelatorie cu spesele statului, sî esamina procesulu in traducerea acést'a autentica.

Judetiulu apelatoriu va aduce conclusele, decissiunile sî sentintiele sele totu in limb'a oficiala a statului.

Retramitendu-se procesulu respectivei prime judecatorii, acést'a va fi indetorata sa publice sî respective sa edee conclusulu, decissiunea séu sentinti'a judecatoriei apelatorie fia-cârei pârti sî in acea limba, in care acést'a o doresce, incâtu acea limba aru fi limb'a manipulatiunei judetiului séu vre-o limba protocolaria a jurisdictiunei.

§. 13. La tóte judecatoriele denumite de regimulu statului, limba oficiala este eschisivu cea magiara.

§. 14. Comunitâtile bisericesci, fâra vatemarea drepturiloru legitime ale superioritâtiloru loru bisericesci, potu dupa placu otarí limb'a purtârei matriculeloru sî efeptuirei trebiloru bisericesci, nu mai putienu — intre marginile legei scolastice de tiéra — limb'a invetiamentului in scolile loru.

(Va urmá)

Protocolulu.

Siedintieloru directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, tienute in anulu 1868/9.

Siedinti'a I.

(ordinaria)

tienuta in Aradu, in 28 Novembre n. 1868.

Presiedinte: Directorulu secundariu Mironu Romanu.

Membrii : Emanuilu Missiciu perceptoriu, Ioane Goldisiu esactoru, Teodoru Serbu economu, Ioann Rosiu. Nicolau Philimonu, sî Demetriu Bonciu ; notariu Petru Petroviciu.

1. Presiedintele directoru secundariu face cunoscutu : ca siedinti'a directiunale indicata presiedialminte din partea dlui directoru primariu Antoniu Mocioni pre 21 l. c. din acea causa nu s'a pututu tiené, fiindu ca trebuinciosulu numeru de membri statoritu in § 7. alu statuteloru n'a fostu complinitu. —

Despre care incidentu conformu dispusetiunei contienute in nr. 7 alu regulamentului casei luându-se notitia protocolara in 21 Noemvre a. c. s'a convocatu siedinti'a pre astadi, carea presiedintele directoru secundariu o dechiara de constituita sî deschisa. —

Determinatu. Se ia spre sciintia.

2. Trecendu-se la ordinea dîlei, presiedintele directoru secundariu presenta protocolulu adunârei generali celei mai din urma, adeca alu adunârei a VI tienute in 2/14 sî 3/15 Septembre a. c. care din caus'a intardiârei intrevenite in redigerea lui numai in 4 Novembre a. c. s'a pututu autenticá

Determinatu : Se ia la cunoscintia sî pentru efeptuirea insarcinâriloru primite dela adunarea generala, se voru face numai decâtu dispusetiunile necesarie. —

3. Pre temeiulu determinatiunei adunârei generale din 2/14 a. c. sub nr. 7 directiunea e insarcinata cu estradarea diplomeloru pre partea membriloru nou intrati in Asociatiune sî alesi de adunarea generala, precum sî inmatricularea loru in catalogulu membriloru celoru-lalti. —

Totu odata fiindu autorisata directiunea cá pentru viitoriu pre bas'a dechiaratiuniloru intrande, a alege membri noi in Asociatiune.

Determinatu. Se insarcinéza notariulu cu estradarea diplomeloru pre partea celoru alesi membri a-i Asociatiunei — sî esactorulu cu inmatricularea loru, sî inducerea in protocolulu de evidentia

Iéra cu privire la alegerea membriloru pre viitoriu din partea directiunei, — decisulu mai susu atinsu alu adunârei generale, se ia spre sciintia sî acomodare. —

4. Cu referintia la decisulu de sub nr. 10 alu protocolului adunârei generale fiindu indrumata directiunea a restituí sum'a imprumutata din fondulu nealienabilu, intrebuintiatu pentru acoperirea erogatiuniloru din anulu trecutu cu 352 fl. 87½ xr. v. a.

Determinatu. Preceptorulu Asociatiunei Emanuilu Missiciu primesce insarcinarea pentru efeptuirea acestei restituiri din sumele ce-i voru stá la dispusetiune ale oferteloru dejá incurse, avendu a reportá la siedinti'a cea mai de aprópe, despre resultatu. —

5. Adunarea generala cu decisulu de sub nr. 11 alu protocolului — au insarcinatu de nou directiunea a intreprinde tóte mesurile posibile sî cuviinciose pentru incasarea restantieloru oferte ce se afla in curgere.

De óre-ce dupa raportulu notarialu pâna acum din partea colectantiloru cercuali din Chis-Ineu, Agrisiu, Maderatu, Dezn'a, Oraviti'a, Lipov'a sî Micherechiu, au intratu reporturi despre licuidare, iéra din partea celor'a-lalte 77 de colecture pâna acum nici unu resultatu nu s'a aretatu.

Determinatu. Se decide a se provocá „de nou" toti respectivii colectanti cá sa efeptueze fâra amenare licuidarea sî incasarea restantieloru. amesuratu decisiloru directiunali din 10 Maiu sî 14 Iuniu 1868 nr. 47 sî 68 sî despre resultatu sa reporteze pâna la 7 Ianuariu 1869.

Incâtu e pentru raporturile dejá intrate dela colectantii cercuali ai Asociatiunei, acele tóte se estradau unei comissiuni statatóre din perceptoriulu, esactoriulu sî notariulu directiunei spre censurare sî conferare cu protocólele de manipulare pre lânga raportare la viitórea siedintia.

Iéra banii intrati cu acele raporturi ale colectantiloru — deadreptulu la directiune — se strapunu perceptoratului cu insarcinare de a tramite cuietele respectiviloru membri solvitori prin concernentii colectanti.

6. In privinti'a lasamentului, ce l'a mostenitu Asociatiunea dela reposatulu Iov'a Cresticiu din Siri'a, adunarea generala cu decisulu de sub nr. prot. 12 a insarcinatu directiunea cá sa faca dispusetiuni pentru final'a licuidare a acestui lasamentu, sî totu odata este imputerita a escontentá tóte pretensiunile licuide ce jacu pre acel'a-si lasamentu.

Determinatu. Fiscalulu Asociatiunei Lazaru Ionescu este de a se provocá, sa faca computu despre statulu activu sî pasivu alu intregului lasamentu Cresticénu sî despre resultatu sa astérna raportu pâna la 1 Ianuariu nou a. c.

7. Presiedintele directoru secundariu, presenta regulamentulu casei care in intielesulu determinatiuneî de sub nr. 13 alu adunâreî generale are a deservi de cinosura pre partea directiunei, fiindu acel'a de a se intregí cu unu elaboratu de instructiuni speciali pentru colectantii cercuali, sî cu unu ordu internu, pentru folosirea localitatei Asociatiunei.

Determinatu. Regulamentulu dejá staveritu, se ia spre scire sî acomodare ; iéra incâtu privesce intregirea lui, pentru aceea se emitu dóue comissiuni anume :

1. Cu elaborarea instructiuniloru pre partea colectantiloru cercuali sa insarcinéza comembrii : Emanuilu Missiciu perceptoru, Ioane Goldisiu esaptoriu, sî Petru Petroviciu notariu, iéra

2. pentru compunerea ordului internu spre folosirea localitâtii Asociatiunei se emitu comembrii : Ioane Rosiu, Nicolae Philimonu, sî economulu Teodoru Serbu.

Ambe comissiuni au a strapune elaboratele loru pâna la 1. ianuariu 1869 s. n.

8. fiindu insarcinata directiunea — cu decisulu adunârei generale de sub nr, 14 a escrie concursu pentru impartirea stipendieloru preliminate, a preluminá diurnalele, sî a procurá opuri sî cârti pre sém'a bibliotecei ;

Determinatu : Spre scopulu acest'a se emite o comissiune pentru facerea propuneriloru necesarie din Emanuilu Missiciu perceptoru, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, sî pentru Petroviciu notariu.

9. In firulu determinatiunei adunârei generale de sub Nr. 15 directiunea e indrumata a publicá unu concursu deosebitu pentru provederea unui teneru studinte ce s'ar resólve sa studieze tecnic'a, pre partea câruia s'a incuviintiatu stipendiulu anualu de 300 fl. v. a.

Determinatu : Comissiunea de sub nrulu precedinte e poftita a face propunere sî in acestu obiectu, avendu privintia la starea casei.

10. Perceptorulu Asociatiunei Emanuilu Missiciu poftesce cá sa i se estradé preliminariulu din anulu acest'a pentru orientare la erogatiunile obveninde. —

Determinatu : Se insarcinéza notariulu direptiunei cu estragerea preliminariului din protocolulu adunârei generali alu acestui ano.

11. Dispusetiunile facute de Adunareaa generala sub Nr. prot. 17 in privinti'a terminului tienerii adunâriloru generali pre viitoriu, — arangearea petrecerei sî sortiturei de loteria, — procurarea tiparituriloru de catalóge, sî a statuteloru Asociatiunei ;

Determinatu : Direptiunea le ié deocamdata spre cunoscintia sî acomodare fiindu a se efeptuí la timpulu seu.

12. Se presinta scrisórea oficiósa a dlui vice comite primariu alu comitatului Aradu Nagy Sándoru de datulu 25 septemvre nou a. c. Nr. 8628 — adresata Ilustr. Séle dlui Episcopu sî presiedinte alu Asociatiunei Procopiu Ivacicoviciu, prin care sa face cunoscutu : cumca din partea Ministeriului reg. ungurescu de interne s'au restituitu statutele Asociatiunei nóstre modificate sî intarite cu aprobare guverniala — a câror'a esemplariu originalu trebue provediutu cu timbratura legala sî se póte primí de la jurisdictiunea comitatense. —

Determinatu : Pentru procurarea timbrului recerutu la esemplariulu originalu alu statuteloru Asociatiunei, e poftitu perceptorulu Emanuilu Missiciu, pre lânga raportu la siedinti'a viitore. —

13. Presiedintele directoriu secundariu propune de membri ai Asociatiunei pre domnulu Damascenu Marginéntiu invetiatoriu in Secusiciu, sî pre domnulu Franciscu Hudetz maiestru de chirurgia in Aradu, ambii pre trei ani 1868/9, 1869/70 sî 1870/1, cu oferte anuale câte de 2 fl. v. a. cari au sî depusu sum'a ofertului intregu pre trei ani. —

Determinatu : Tienendu-se votisare secreta, d. Invetiatoriu din Secusiciu Damascenu Marginéntiu cu totalitatea voturiloru, iéra d. Franciscu Hudetz cu o maioritate de 6 contra 1 votu s'a alesu de membri ai Asociatiunei nóstre pre restimpulu celoru trei ani 1868/9 1869/70 1870/1 cari suntu de a se inmatriculá prin esactoriulu sî a li se estradá diplómele. Iéra banii oferteloru acéstoru domni sa strapunu la perceptoratu pre lânga cuita tramitienda respectiviloru d. membri nou alesi. —

14. Notariulu direptiunei Petru Petroviciu face aretarea : ca dupa scirea primita, colectantele din Sieitinu parochulu Nicolau Cost'a a reposatu, din care causa actele atingatórie de aceea-si colectura, pâna acumu nu le-a pututu espedá.

Determinatu : Aretarea acést'a luându-se la cunoscintia, direptiunea afla de bine a concrede sî acésta colectura dlui colectante din Nadlacu Mihaile Sierbanu jude cercualu de acolo, — cârui'a suntu de a se trimite actele cestiunate cu recercare pentru bunavointi'a de a primí asupra-si sî agendele referitórie la mentiunat'a colectura sî a face cele recerute pentru licuidarea sî incassarea restantieloru de acolo. —

15. Perceptorulu Asociatiunei d. Emanuilu Missiciu asterne urmatoriulu raportu despre

Starea casei :

Restu din anulu trecutu	780 fl. 42½ cr.
S'a incassatu pâna astadi	592 „ 60 „
Sum'a	1373 fl. 2½ cr.
Din acésta suma s'a erogatu	394 „ 46 „
Remane in cassa	978 fl. 56½ cr.
Fondulu nedisponibilu incassatu da o suma de	1133 fl. 30 er.
din care suma subtragendu-se sum'a evidenta cu	978 fl. 56 $^7/_2$ cr.
Se areta ca din sum'a nedisponibila s'a spesatu	154 fl 73½ cr.

Determinatu : Se ié la cunoscintia.

16. Facendu-se propuneri pentru normisarea siedintieloru directiunali pre anulu 1868/9.

Determinatu : Cu privire la §. 1 alu regulamentului casei, terminu pentru tienerea siedintieloru ordinarie direptiunali se defige totu „a dóu'a Sâmbeta" a fiesce cârei luni dupa calend. nou; despre ce suntu de a se insciintiá oo.membri ai direptiunei.

17. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Determinatu : Se defige terminu pre mercuri in 2 decemvre nou a. c. la 6 óre sér'a, la care toti dd, membri presinti suntu poftiti a se infatisiá in cancelari'a Asociatiunei.

Protocolulu acestei siedintie cetindu-se in fiinti'a de fatia a membriloru direptiunali Mirone Romanulu direptoriu secundariu, Emanuilu Missiciu perceptoriu, Ioane Goldisiu esaptoriu, Teodoru Serbu economu, Nicolau Philimonu, Demetriu Bonciu, sî Petru Petroviciu notariu, s'au autenticatu in Aradu, in 2 decemvre nou 1868.

Direptiunea Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

Mirone Românulu m. p.
direptoriu secundariu
Petru Petroviciu m. p.
„Alb." notariu directiunalu.

Varietâti.

*** Drumulu celu dintâiu de feru din Transilvani'a s'au deschisu in 22 Decembre sî intre Aradu sî Alb'a Juli'a va fi cursulu in tóta dîu'a in ordinea urmatóre :

Din Aradu pléca nóptea la 6 óre sî 15 minute sér'a sî sosesce in Alvintiu la 1 óre sî 10 minute, eara in Alb'a-Juli'a pe dî la 1 óra sî 45 minute. Din Alb'a-Juli'a pléca diminéti'a la 4 óre 41 minute sî sosesce in Alvintiu diminéti'a la 5 óre 15 minute ear' in Aradu pe dî la 11 óre 50 minute.

In urm'a acestei impregiurâri placute sau schimbatu sî cursulu postalu in modulu urmatoriu :

Din Sabiiu pléca post'a in tóta dîu'a la 6 óre sear'a sî sosesce in Alvintiu la 2 óre 5 minute diminéti'a; din Alvintiu pléca returu pe dî la 2 óre dupa amédi sî sosesce in Sabiiu la 10 óre 5 minute sear'a. Din Sabiiu la Bistritia pléca Mercurea sî Sambat'a la 20 minute dupa mediulu noptiei sî sosesce in Bistritia Joi'a sî Sambat'a la 5 óre 25 minute diminéti'a. Din Bistritia pléca post'a Lunea sî Vinerea la 6 óre sear'a sî sosesce in Sabiiu Mercurea sî Sambat'a la 2 óre 20 minute diminéti'a. din Sabiiu la M. Osiarheiu pléca post'a Sambat'a sî Marti'a la 20 minute dupa mediulu noptiei sî sosesce in M. Osiarheiu Sambat'a sî Marti'a la 6 óre 10 minute sér'a. Din M. Osiorheiu pléca post'a returu Lunea sî Mercurea la 8 óre diminéti'a sî sosesce in Sabiiu Marti'a sî Joi'a la 2 óre 20 minute diminéti'a.

Din Sabiiu la Gyergyó Sz. Miklos pléca post'a Joi'a la 20 minute dupa mediulu noptiei sî sosesce in Gyergyó Szt-Miklos Vinerea la 10 óre 15 minute diminéti'a. Din Gyergyó Szt. Miklos pléca post'a Sâmbet'a la 11 óre inainte de amédi sî sosesce in Sabiiu Lunea la 2 óre 20 minute diminéti'a.

Din Sabiiu la Csik-Martonfalva pléca post'a Lunea la 20 minute dupa mediulu noptiei sî sosesce in Csik-Martonfalva Marti'a la 3 óre 25 minute diminéti'a. Din Csik-Martonfalva pléca post'a Mercurea la 6 óre 10 minute sér'a sî sosesce in Sabiiu Vinerea la 2 óre 20 minute diminéti'a.

Din Sabiiu la Brasiovu pléca post'a pre dî la mediulu noptiei sî sosesce in Brasiovu in tóta dîu'a la 3 óre 25 minute dupa amédi.

Din Brasiovu pléca post'a returu in tóta dîn'a la 7 óre sér'a sî sosesce in Sabiiu la 10 óre 15 minute diminéti'a.

Pentru calatorii acei'a, cari voru sa calatorésca cu post'a, ce pléca nóptea, se afla spre dispositiune o odaie de pasageri, bine mobilata, incaldîta sî luminata. Acést'a se afla in catulu intâiu in edificiulu directiunei postale la capetulu trepteloru in mân'a dreapta sî uuu servitoriu e avisatu sa anuntia prin eschiamare calatoriloru adunati, cându voru sa plece postele in diferitele directiuni.

⁂ Parlamentulu celu nou englesu, care e alu optulea de sub regimulu reginei Victori'a, s'au deschisu in 10 l. cur. prin comissiunea regia cu formalitâtile usitate.

In 11 Decembre se adunà parlamentulu. Vorbitoriulu (presiedintele) casei de josu, dlu Iohn Evelyn Denison fu realesu cu unanimitate. Elu ocupa scaunulu acest'a dela anulu 1857, sî cu positiunea acést'a e impreunatu unu venitu de 5000 pf. st. In 11 erá sa se incépa cu juramentulu membriloru. Incheiarea sessiunei acestei'a scurte estraordinarie se dîce ca au avutu sa se faca dupa vre-o câte-va dîle numai cu o salutare formale in numele reginei. In cas'a de susu erau de fatia numai vre-o câti-va lordi. Cá comisariu regiu functiuná cancelariulu lordu, carele inca nu erá in costumulu de peru, ducele Argyll sî lordii Kimberley, de Grey si Lidney. Inaintea palatului parlamentariu erá adunata o multime de ómeni.

⁂ C. R. Regimentu de infanteria Alemann, care e stationatu in Clusiu, va parasí câtu de curendu Transilvani'a sî va merge la Debreczinu, — eara in loculu acelui'a se va stationá in Transilvani'a c. r. regimentu de infanteria Martini Nr. 3.

⁂ Alessandru Romanu redactorele „Federatiunei" au statu in 7 Decembre fatia la judecatorie inaintea juriiloru. Procurorulu de statu lu acusà, ca au agitatu in contr'a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, pentru straformarea violenta a constitutiunei, pentru neascultare fatia cu diregatori'a legitima, sî ca prin acestea sau facutu vinovatu de crima grea. Procurorulu d. Carolu de Rath, provóca pre juri, sa dechiare pre redactorulu „Federatiunei" vinovatu de pedeps'a — de agitatoriu pentru disolverea violenta a unitâtiei statului a corónei S. Stefanu, mai incolo de agitatoru pentru straformarea violenta a constitutiunei sî pentru neascultare in contr'a deregatoriei legitime. Redactorulu Al. Romanu se apara cu o virtute barbatésca, dându espressiune viua simtieminteloru sele, arata cu curagiu, ca procurorulu au intrebuintiatu tóta oratori'a sea recunoscuta, numai cá salu infereze de celu mai mare sî mai periculosu agitatoriu, elu insa respinge dela sine cu barbati'a tóte acusele, ce sau adusu asupr'a sea, provocânduse in finea vorbirei sele de aperare cu deplina incredere la simtiulu de dreptate sî iubirea de libertate a juriiloru. Dupa acestea resuméza presiedintele juriiloru, dlu Bovancoviciu, pertractarea 'si pune intrebârile urmatóre: 1) contienu numerii incriminati a-i „Federatiunei" o agitatiune cu intentiunea, de a vatemá integritatea corónei unguresci? 2) o agitatiune pentru resturnarea violenta a constitutiunei? 3) o agitatiune contra judecatoriei legitime? 4) Este acusatulu autoriulu articuliloru incriminati sî prin urmare este elu vinovatu?

Jurii se retrasera sî ivindu-se dupa o consultare de $\frac{1}{4}$ de óra respunsera la cele trei intrebâri dintâiu cu 6 voturi in contra la 6 voturi, cu „nu", sî asiá in sensulu respectiviloru paragrafí de lege, dupa care se ceru 7 voturi pentru acusare, acusatulu se dechiara de nevinovatu. Iéra procurorulu fu condemnatu, sa platésca spesele procesuale de 24 fl. sî 80 xr. sî in spense pentru barbatii de specialitate câte 10 fl. Procurorulu insciintiéza, ca nu e multiamitu cu sentinti'a, cá sa pórte spesele procesuale. Decisiunea juriiloru fu salutata din partea publicului numerosu cu strigâri de „eljen" sî de „sa traiésca."

⁂ Inainte cu vre o 2 septamâni sau aflatu la noudidit'a casarma de cavalerie, in apropiere câtra Turnisioru, sapându in pamentu, intr'o adancime de o urma o óla de pamentu, de unu patrariu de mare plina cu monete romane. Ól'a o sparsera sapatoru, sî numai fundulu ólei se aflà intregu. Acést'a constá din o massa de lutu cam ordinaria, care de sî se amestecase cu petricele, totusi erá arsa bine sî de colóre négra, de unde se póte deduce originea ei dela romani. Afara de acést'a s'au desgropatu sî unu filigénu de lutu de aceea-si calitate sî colóre cá sî fundulu ólei. Banii ce se aflau in vasu sî erau parte mare ossidati fura impartiti sî risipiti intre lucratori sî alti ómeni, cari toti navalira asupr'a castigului acestui'a. Din bucâtile de bani, cari au devenitu cunoscuti pâna acum'a se vede, ca suntu monete de ale imperatiloru Antoniu Piu, Septimiu Severu, Severu Alessandru, Gordianu III a Iuliei Soaemas, a Iuliei Mamea (de acesti'a se aflara mai multe esemplarie), apoi a imperatiloru Macrinu, Macsiminu Thrax, Philipu I, a Iuliei Domna, Iuliei Maes'a sî Orbian'a (de acesti'a se aflara pâna acum'a numai câte unu esemplariu).

⁂ O tempestate mare au fostu in Clusiu in 11 Decembre, cadiundu de odata grindina, plóie sî nea acompaniate de unu ventu viforosu. Neau'a invinse in fine cadiendu neincetatu pâna la 3 óre dupa amédi. Sér'a erá inghetiatu totu sî o earna grea; déra dej'a in dîu'a urmatóre incepù a se inmuiá neau'a.

⁂ (Multiamita publica). Subscrisii venimu a aduce la cunoscinti'a publica multiamit'a nóstra p. t. dd., dela cari prin staruinti'a dlui juristu a. IV Nicolae Densusianu, primiramu unu ajutoriu de caletoria, sî adeca dela urmatorii domni pré generosi:

Dela Rvrnd. d. Petru Badila prot. 1 fl. dela Rvrnd. d. Ioann Hanni'a prot. 2 fl. dela Reod. d. Ioann V. Rusu 2 fl. dela On. d. Zacharia Boiu 1 fl. dela On. d. Ioann Popescu 1 fl. dela Ilustr. Sea d. Pavelu de Dunc'a cons. 2 fl. dela Ilustr. Sea d. Petru Maniu cons. 2 fl. dela Ilustr. Sea d. Iacobu Bolog'a cons. 2 fl. dela Ilustr. d. S. Popoviciu Barcianu 1 fl. dela on. d. Petru Rosc'a 1 fl. dela on. d. Dr. Ioann Nemesiu 2 fl. dela on. d. Dr. Ioann Borcea 1 fl. dela onor. d. Antoniu Bechnitiu 2 fl. dela onor. d. Georgiu Hagi 1 fl. dela on. d. Nicolau Cristea 1 fl. dela d. Pompiliu Piso macel. 1 fl (cari facu o suma de 23 fl. v. a.)

Sabiiu, in 15 Decembre 1868.

Ionitia Badescu m. p.
ascultatoriu de filosofia.
Alessandru Radu,
juristu dela universit. pestana.

Publicare de concursu.

Pentru inlocuirea unui postu vacantu de invetiatoriu greco-orientalu in Dógnacska se publica urmatoriulu concursu.

Competitorii la acestu postu pentru care s'a alacuitu o léfa de 126 fl. v. austr. pe anu, pentru cheltuiéla de lemne de arsu 6 fl. 30 sî pentru ininvetiatur'a de Duminec'a 16 fl. 80 sî case de siedere in natura, suntu datori, pâna in 6 septamâni din dîu'a publicârii acestui'a concursu, a predá Onorabilei Diecese greco-orientale din Caransebesiu, o petitia subscrisa de propri'a mâna, contienendu verst'a, starea, (meseria), moralitatea sî capacitatea ceruta la specialitatea invetiatoriului.

Vien'a in 5. Decembre 1868.

Directia generala a K. I. priv. austri'a
25—2 societi de câi ferate.

22—3

Publicatiune.

Dreptulu de crismaritu in Saliste pre tempulu din 1 Ianuariu 1869 pâna in 31 Decembre 1871 se va esarendá prin licitatiune publica Dumineca in 13 Decembre 1868 la 11 óre inainte de amédi in cancelari'a oficiului comunalu Saliste. —

Conditiunile de licitatiune se voru cetí inainte de inceperea licitatiunei sî se potu sî pâna atunci vedea la Inspectoratulu Salistei in Sabiiu sî la subsemnatulu oficiu comunale in órele de cancelaris. —

Oferte inchise (sigilate) nu se primescu.

Saliste, in 30 Novembre 1868.
Oficiulu comunale.

Nr. 25—2

Edictu

Dumitru Vasile Maciuca din Brasiovu, carele de 4. ani sî 6. luni de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Paraschiv'a nascuta Nicolae Urzica totu din Brasiovu, pribegesce 'n lume fâra de a se sci loculu unde sa afla; este prin acést'a citatu, cá'n terminu de siése luni de dîle din dîu'a de astadi sa se presentedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, spre a respunde la invinuirile ce ise facu din partea prementionatei lui socii, câci la din contra sî in absenti'a densului se va decide — pre bas'a S. S. Canóne ale Bisericei nóstre ortodocse — procesulu divortiale incaminatu asuprâi.

Brasiovu 26 Novembre 1868.

Iosifu Baracu
Protopopulu Tractului I. alu
Brasiovului.

24—2

Insciintiare.

Decidendu-se vinderea fenului sî otâvei adunate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasiu sî anume in Blasiu 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clâi singuratice de câte diece cara, ié.a pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clâi, — despre acést'a, voitorii de a cumperá se insciintiéza, ca vinderea se va intemplá prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasiu pre calea licitatiunei, sî ca sî pâna atunci ori-cându se póte cercá fenulu sî conditiunile de vendiare.

Blasiu, 14 Decembre 1868.

Economatulu bunuriloru metrop. gr-cat.

19—3

Anunciu.

Subscrisulu i-si ia onórea de a face onor. publicu cunoscutu, cumca si-a deschisu din 1 Decembre a. c. cancelari'a de advocatura in Sabiiu, pre „Vizu" **Nr. 198**, la pórt'a de feru, unde s'a aflatu inainte cancelari'a Dr. Rott, — rogandu-se totu deodata de increderea onor. publicu. —

Sabiiu, in 4 Decembre 1868.

Ioanne A. Pred'a,
advocatu.

13—3

Avisu.

Subscisulu se recomanda comuneloru bisericesci cá fabricantu de clopote de ori ce marime sî de totu feliulu de sunetu, nu din metalu ordinariu rosieticu ci din metalu bunu albu. Atâtu in **timpulu de vara**, câtu sî in **timpu de earna**, subscrisulu — va puté servi cu ori-ce lucru, ce cade in categori'a meseriei sele.

Inscriptiunile, decoratiunile sî chipurile de sânti de pre clopote se voru face gratis, asái dupa cum se voru cere in respectvele comande, sî de montiruri se va ingrigi subscrisuluprelânga pretiurile cele mai moderate.

In sfirsitu pusci de focu de totu feliulu sî de ori-ce marime, precum sî preste totu ori ce lucruri pe arama sî de metalu le va fabricá subscrisuli cu promptetia sî prelângn pretiurile cele mai moderate.

Pentru comissiuni câtu de multe se róga.

Iohann Georg Graeff,
cetatianu sî fabricantu de clopote sî de pusci de focu. (Subspinarea cânelui **Nr. 1097.**)

Burs'a de Vienn'a.

Din 11/23 Decembre 1868.

Metalicele 5%	58 56	Act. de creditu	237 80
Imprumut. nat. 5%	64 10	Argintulu	117 75
Actiile de banca	659	Galbinulu	5 68$^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe'o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu. 6 fl v. a.

Nru 102. ANULU XVI.

Sabiiu, in 15/27 Decembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se capetulu anului 1868, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a sî Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. 50 xr., pe $\frac{1}{4}$ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe $\frac{1}{2}$ anu 4 fl., pe $\frac{1}{4}$ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainetate, pe anu 12 fl:, pe $\frac{1}{2}$ anu 6 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Evenemiute politice.

In numerulu trecutu amu amintitu ceva despre pregatirile pentru diet'a fiitória sî desemnarea candidatiloru. Acum cetimu ca partid'a lui Deak si-a instituitu unu comitetu centrale, si-a intregitu numerulu pâna la 100 sî a pronunciatu intr'un'a, ca presiedintii de la comitetele partidei deakiane, din orasie sî comitate, precum sî tramisii cestoru din urma, inca suntu membri ai comitetului centrale.

Acest'a va purtá de aci incolo numele: „Comitetulu partidei deakiane alu tierei.“

Presiedinte e contele A. Szapary; vice presiedinte Fr. Pulszky; notari. Paulu Királyi sî G. Urházy. — Mai departe s'au instituitu sectiuni pentru statistica sî corespundintia, pentru dîuaristica sî presa sî pentru conducere. Comitetulu acest'a asia organisatu sî provediutu, asiá dîcendu, cu totu feliulu de trupa, dîce, ca va fi departe de ori ce amestecu in sî la alegeri; missiunea lui va fi numai de a dá deslusîri in intielesulu partidei sî de a chiarificá pre alegatori, la casu cându s'aru nasce cestiuni dubie. Partid'a ministeriale se va alipí strinsu de acestu comitetu, lânga care va mai pasî sî partid'a clericale-aristocratica dela „Magyar Állam“, dîuariu nou, ce va aparé dela anulu nou incolo in loculu lui „Pesti Hirnök“ sî „Idök Tanuja“. Impregiurarea acést'a din urma o apostroféza „Hazánk“, dîuariulu stângei centrali cu urmatórele: De siguru se alatura „Magyar Àllam“ numai pentru aceea lânga partid'a deakiana, pentru cá ceriulu sa reverse darulu seu sî sa dea resultate bune dupa lucrarea comitetului, câci pentru cá sa invinga partid'a crede ca are lipsa de mijlocire supraomenésca. Se vede din tóte ca partid'a dela putere recunósce momentuositatea alegeriloru venitórie, sî, de-sî are puterea in mâna, face pregatiri asiá de colosale sî sistematice. Invetiatura aru fi pentru multi sî dintre noi destula sî din acestu evenimentu.

Deputatii fosti, de natiunalitate magiara, dau alegatoriloru socotéla despre purtarea loru in dieta. Déca suntu adeverate cele ce cetimu despre o astfeliu de dare de socotéla din Pest'a, despre alta din Alb'a-regale sî Kézdi-Vásárhely, apoi partid'a deakiana va avé de a invinge mari greutâti. Cetimu d. e. ca in Pest'a cuventandu Carolu Horváth alegatoriloru sei sî espunendu castigurile constitutiunali pentru tiéra, in urm'a activitâtiei dietei in sessiunea trecuta, alegatorii i-au respunsu cu éljen Kossuth sî Vidács (cestu din urma e din stâng'a estrema). Acést'a pentru caracteristic'a situatiunei.

Dupa cum aude P. N. ordinaciunea in privinti'a convocârei dietei s'au emisu.

Despre impacarea Boemiei spune „N. W. Tgbl.“, ca dela intórcerea lui Herbst sî Hasner dela Pest'a, unde Imperatulu a conferitu cu densii despre afacerea acést'a, va aflá mai multi partinitori in cercurile respective sî se va apropiá de deslegare indata ce va ajunge a fi tratata sî in consiliulu ministeriale.

Sî despre cestiunea polona incepu a vorbí mai desu dîuariele.

Despre conflictulu din oriente vinu sciri deosebite, carì inse lasa putiena speratiia de unu resîtu de pace. In dîlele din urma Russi'a a propusu o conferintia, pre carea unii o numescu congresu sî carea sa oblésca cért'a escata intre turci sî greci. La conferinti'a acést'a adereza deja cele mai multe puteri mari. Cabinetulu din Vien'a inca s'a dechiaratu gat'a a luá parte la conferintia. Cu tóte aceste cetimu ca tocm'a Russi'a este aceea, carea a concesu nâiloru grecesci de a se folosí de flamur'a ei. Alta impregiurare, carea pune la indoiéla sustienerea pâcei e mobilisarea gardeloru grecesci, intarirea porturiloru dela Poros sî Patras sî crutiarea náiloru turcesci in apele grecesci. Lânga tóte aceste se mai adauge, ca sî consululu grecescu din Alesandri'a a trebuitu sa se departeze de acolo; iéra negutiatoriloru greci li s'a datu acolo, cá si in Turci'a unu terminu de trei septamâni, cá séu sa ese din tiéra, séu sa se faca suditi turcesci.

Faim'a se lati-se ca regimulu turcescu voiesce a indetorá pre regimele din Romani'a sî Serbi'a, cá sî ele sa alunge pre greci afara, cari suntu suditi de a-i regelui Georgiu I. Intentiunea acést'a a fostu unisono desaprobata de dîuaristic'a cea sanatósa a Europei apusene. Unele diuarie francese diceau ca o mesura cá acést'a aru nasce conflicte sî greutâti nóue, pentru ca, dupa cum dîcea press'a oficiósa din Prusi'a, amendóue principatele aveau dreptu nu numai de a respinge o pretensiune de natur'a acelei'a, dara, pentru cá sa nu mai vina in asemenea pusetiune sa se desfaca sì de suzeranitatea Portiei. Pórt'a a vediutu destulu de tempuriu erórea sî nu a pusu in lucrare acésta intentiune a sea.

Dreptu de o fabula e de a se luá scirea despre nisce intielegeri intre Vien'a sî Parisu asupra cestiunei orientului. In urm'a acestei intielegeri, aru fi eventuale sî ocuparea principateloru dela Dunare cu trupe austro-ungurescì. O astfeliu de scire, dîce fói'a din care estragemu acestea, nu póte sa fia adeverata, pentruca o astfeiiu de politica aru aduce mai multa stricare imperiului ce are lipsa de pace. Atunci Napoleonu aru fi gasitu in spatele cui sa descarce tóta sarcin'a sî sa ocupe o situatiune mai bine venita pentru densulu.

Din Romani'a aflâmu ca pentru agentur'a din Parisu aru fi desemnatu Georgiu Stirbeiu sî pentru cea din Constantinopole D. Sturz'a. Déca se adeverescu aceste sciri, trebuie sa incheiâmu séu la o fusiune radicale a partideloru, ce pentru tiéra aru fi de doritu, séu la o intorsetura a politicei. Viitoriulu celu mai de aprópe ne va intieleptí in privinti'a acestei alternative.

In Spani'a au amenatu regimulu provisoriu pré multu tempu pâna sa ajunga la ce-va definitivu. Partidele clericale se folosescu de ocasiune sî incepu a influintiá asupr'a poporului. Pâna acum au succesu insa regimului precum in Cadix (nu Candi'a, dupa cum se strecurase din eróre tipica in nr. tr.) asiá sî in alte pârti a suprime manifestârile de reactiune. (Cu privire la Spani'a a se vedé sî mai la vale).

Ordinulu Maiestatei Sele c. a. r. catra armata.

Monarchi'a are lipsa de pace. Trebuie sa scimu a o sustiené.

Pentru acestu scopu dispusei a se presentá ambeloru corpuri legelative unu proiectu de conformu cârui'a, in momentulu necesitâtiei, locuitorii apti a manuá arm'a si voru pune in cumpena totalitatea puteriloru sele, cá sa asecure implinirea missiunei sublime a monarchiei sî conservarea intereseloru celoru mai scumpe ale popóreloru mele.

Ambe corpurile representative au corespunsu deplinu asceptâriloru mele. Petrunse de adeveratele simtieminte patriotice, primira nóu'a lege de aperare. Eu amu sanctiunat'o sî amu dispusu a se esecutá fâra amenare.

Straformarea de dreptu publicu restituí imperiulu pre basele istorice, pre cari erá asiediatu atunci, cându reesiá cu succesu din luptele cele mai grele, reportandu invingeri stralucite.

Astadi ambe pârtile imperiului meu voru pasî cu interesu egale pre aren'a luptei pentru marirea, puterea sî securitatea monarchiei.

Armat'a mea dobendí prin acést'a unu aliatu, care o va spriginí cu deplina vigóre in bine sî in reu.

Popórele mele, fâra diferintia de caste, — urmându dispusetiunei legiloru — voru concurge superbe sî cu o demnitate justa sub stindardele mele pentru a-si implini cea mai nobila dintre detorintiele sele.

Armat'a fia scól'a virtutiloru, fâra cari natiunile nu-si potu sustiené marirea loru, sî imperiele puterea loru.

Armat'a se impreuna cu gardele, care voru formá o parte intregitória a puterei de aperare. Scopulu gardeloru este egalu cu alu armatei; constà din acelesi elemente, in parte se compune din ins'a-si armat'a.

Me adresezu cu incredere armatei.

Voiescu, cá toti, cari servescu patriei cu arm'a, sa pasiésca cu bucuria sî energia pre nóu'a arena. Voiescu, cá ereditatea cea scumpa a armatei, fidelitatea sî sentiementulu de intima colegialitate, sa se pastreze intrégа in tóte clasele, cá armat'a, marin'a sî gard'a tierei sa tiena la unu scopu, insufletite de acelesi detorintie, indreptâtite la aceeasi gloria.

Dreptu aceea voiu asteptá dela toti oficirii armatei sî ai gardei, cá sa suscépa in estu-modu nóu'a institutiune; voiu asteptá cu deosebire dela generali, cá dela conducatori, cá sa stringa câtu mai tare legatur'a ce intrunesce pre aceste dóue pârti; cá sa inviosieze spiretulu ordinei sî alu disciplinei, sî sa previna ori-cârei direptiuni ratecite indata la ivirea acelei'a.

Armat'a mea fú atinsa de una calamitate grea; avù sa tréca prin crise seriόse; curagiulu ei inse nu s'a frântu, increderea mea in dens'a nu s'a clatenatu.

Carier'a fiidelitâtii sî a onórei, pre care au inaintatu pâna acuma bravii fii ai imperiului meu, trebue sa remâna aceea-si pentru totu de una. Armat'a nu'si nega trecutulu, ci rechiama pentru evulu presente monumentele gloriόse ale secleloru trecute.

Inaintându cu tempulu sî cu sciinti'a, intarita prin elemente nóue, impune respectu inimicului sî fia scutulu imperiului sî alu tronului.

Bud'a 5 Decembre 1868.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Legea cea nóua de inarmare.

Noi amu publicatu dejá cu alta ocasiune legea acést'a. Acum insa dupa ce au trecutu prin ambele representatie si au mai suferitu óre-cari modificâri mai publicâmu odata dupa „Osten“ in estrasu urmatórele :

Intrég'a putere armata a tierei se imparte in armat'a activa, reserva sî militie. Tempulu de servitiu in armat'a activa e pusu pre trei ani ; feciorii cari au servitu astfeliu in armat'a activa pasiescu apoi in reserva pre siepte ani sî in fine inca pe doi ani in garda Feciorii cari nu a ajunsu la militia intra cu unu servitiu de doi-spre-diece ani indata nemijlocitu in garda. Césta din urma va constá pentru partea imperiului de dincolo din siepte-dieci sî nóue de bataliuni sî totu atâtea escadróne , pre lânga care pentru Tirol sî Voralberg , precum sî pentru districtele din Ragus'a sî Cattaro remane reservata inca o organisatiune deosebita a gardei.

Militiele voru constá din acei voluntari, cari nu se tienu nici de armata nici de garda sî acést'a stau in casu , cându voru fi conchiamate , sub scutulu dreptului popóreloru. Puterea armata a Austriei se urca , — socotindu-se sî gard'a sî trupele granitierilorn — la numerulu rotundu de 1,100,000 de soldati, la care se mai adauge inca sî militiele.

Aecstea intra, in momentulu unei invasiuni din partea inimiciloru in districtele respective, in activitate , iéra gard'a remane mai intaiu otarita numai pentru scopurile garnisónei a servitiului internu. Feciorii adausi la garda , cari nu au servitu mai intâiu in armat'a activa , se voru instruá la trupele de depot a districteloru de suplementu in timpu de optu septamâni sî voru tiené fâra de aceea la fia-care doi ani esercitii in restempu de 14 dile. Oficieri mai inalti ai gardei sî siargele companieloru sî escadróneloru gardei se voru luá din oficierii pensiunati séu cuitati. Acesti'a remânu in tóte asemenea oficieriloru din armata.

Dupa observârile acestea generale trecemu la unele otarîri speciaie ;

Ce e reserv'a sî câtu trebue servitu in reserva? Reserv'a sa forméza esclusive din cetatienii acei'a datori de a militá, cari au implinitu dej'a servitiulu de trei ani pentru linia. Ceice au implinitu servitiulu pentru linia au sa servésca in reserv'a siepte ani. Reserv'a sa tiene de armat'a permanenta sî are de scopu sustienerea ordinei sî securitatea interna. reserva intrégu séu o parte din ea póte fi convocata numai la demandarea imperatului pentru suplinirea armatei statatórie sî a marinei de resbelu. Déca e de lipsa a se convocá numai o parte din reserva, acést'a are sâ se faca cu considerare la cursulu aniloru de servitiu, incependu-se del'a celu mai nou.

Ce datorintie au barbatii de reserva? Barbatii de reserva suntu datori a face in timpulu loru de reserva trei esercitii de arme, fie care esercitiu are sa dureze celu multu patru septemâni.

Fia-care convocare in servitiu activu se privesce sî se numera cá unu esercitiu. Afara de acést'a se tienu pentru barbatii acei'a de reserva , cari nu au fostu conchiamati la esercitiu , in totu anulu dupa culesu adunâri de controla , care insa nu au sa dureze mai multu cá o dî. Acést'a e totu, ce are sa faca unu reservistu in tempu de pace, adeca dóue esercitii de câte patru septamâni in decursulu servitiului de reserva de siepte ani, sî in totu anulu o dî la adunarea de controla , insa acést'a numai in anii acei'a, in care nu se tiene esercitiulu de patru septamâni.

Póte intrá omulu de buna voia in reserva? Numai acelui'a, care au implinitu servitiulu activu in armat'a permanenta séu in marin'a de resbelu sî a cârui'a retienere e folositóre pentru servitiu, i este iertatu cá in locu de a intrá in reserva sî dupa ce trece preste durat'a servitiului de reserva sa continue cá voluntari din anu in anu servitiulu. Favoratiunile materiale, ce le au suboficierii , cari servescu de buna voia mai departe in modulu acest'a sî sub astfeliu de conditiuni, se norméza prin reguli deosebite. Transpunerea regulata din linia in reserva sî din reserva in garda , pre lânga retienerea graduriloru de siargia , apoi demissiunarea din garda se va intemplá in totu anulu cu finea lui Decembre ; in casulu unui resbelu urméza transpunerea acést'a, respective demissiunarea , numai la demandarea imperatului. Pentru transpunere séu demissiunare primesce respectivulu unu documentu de legitimatiune; intârdierea in predarea acestui documentu nu póte fi conditiune, cá sa se estinda datorinti'a, de a serví, preste marginile tempului otâritu prin lege.

Casatori'a barbatiloru de reserva? Reservistii, cari voru sa se casatorésca dupa ce au trecutu preste clas'a a trei'a de etate adeca dupa ce au trecutu vârst'a de 23 de ani , trebue sa aiba consensulu militariu spre acést'a.

Ce insemnéza reserv'a de inlocamentu? Reserv'a de inlocamentu dupa §. 2. e contingentulu acel'a de cetatieni capaci pentru militia, carele in urm'a asentârei e destinatu a serví in timpu de resbelu in armat'a statatórie (marina de resbelu) in loculu scadiementului (perderiloru) ce aru urmá in puterea armata statorita. Ea e destinata déra cu deosebire , a face superfulua asentarea, ce aru fi de lipsa a sa efeptuí in timpu de resbelu.

In ce stá servitiulu in reserv'a de inlocamentu? Acest'a sta numai intru aceea, ca in casulu unui resbelu sa póta suplini armat'a, fâra de a se mai face vre o asentare. Celu prenotatu séu inrolatu pentru reserv'a de inlocamentu remâne pâna ce va trece peste 30lea anu alu etâtiei sele destinatu pentru servitiulu in armat'a statatórie séu in marin'a de resbelu, fâra cá sa faca in adevaru vre odata servitiu, afara de eventualitatea unui resbelu. Cei ce suntu destinati pentru reserv'a de inlocamentu suntu de a se notá in listele de asentare dupa insusirile loru pentru diferitele corpuri ale armatei, in timpu de pace au de a se lasá in relatiunile loru cetatienesci sî numai in casu de resbelu de a se intrebuntiá la demandarea imperatului, dupa mesur'a etâtiei, pentru suplinirea armatei statatórie séu a marinei de resbelu. Dupa finirea resbelului se demitu reservistii de inlocamentu din armata seu din marin'a de resbelu eare-si in starea loru de mai inainte. Cei datori de a militá, cari in a trei'a clasa de etate sau dechiaratu timpuriu de eliberati dela servitiulu din armata, inca intra dupa ce au pasitu in a patr'a clasa de etate, in reserv'a de inlocamentu.

Servitiulu pentru reserva este in fine cá acel'a , care , chiamatu fiindu sa intre in armat'a statatórie , nu póte fi inrolatu , sa se póta aduce inainte cá suplementariu prin mijlóce legitime ; intr'aceea insa dupa inrolarea in list'a de ascutatie are sa intre in loculu lui celu dintâiu aptu pentru militia, care de altmintrea aru fi fostu destinatu pentru reserv'a de inlocamentu. Dupa implinirea timpului de servitiu pentru reserva are de a remanea respectivulu inca doi ani inrolatu in garda.

Servitiulu intregu a unui reservistu de inlocamentu sta in timpu de pace intru aceea , ca elu e insemnatu cá reservistii de inlocamentu. Elu nu are de a face nici unu esercitiu nici vre-o deprindere in arme. Reservistulu de inlocumentu sta in tempulu de pace in tóte afacerile sele sub diregatori'a civile sî póte sa se casatorésca etc. cá ori-care civilistu, dupa ce va fi implinitu 23 de ani.

Cine póte fi inrolatu in reserv'a de inlocamentu? Fiindu ca reserv'a de inlocamentu , cá sî militi'a pentru linia se imparte dupa proportiunea poporatiunei pre districtele de asentare, inrolarea in reserv'a de inlocamentu, precum sî inrolarea in linia se face prin asentare. Acei datori de a militá , capaci pentru servitiu, cari au trasu dupa cei inrolati in linia numerii cei mai mari, se voru inrolá pentru acoperirea lipsei susu amintite in reserv'a de inlocamentu.

Mai incolo vinu in reserv'a de inlocamentu : Acei datori de a militá, cari au primitu in clas'a a trei'a de etate eliberarea tempuria dela datorinti'a de a serví in armata, acesti'a intra in reserva atunci cându intra in clas'a a patr'a de etate. Apoi mai intra in reserv'a de inlocamentu , cei ce servescu in linia, dara s'au demissiunatu din acést'a, pentru ca ivindu-se vre-unu casu de mórte , au devenitu unicii fii, nepoti séu frati , cari potu face pretensiune pentru eliberare inainte de tempu. In fine sî acei'a, cari au intratu in linia cá urmatoriu (Nachmann) déca precessorele (Vormann) intra pâna la finea anului de asentare in armata.

Cine póte pretinde dupa legea cea nóua de inarmare, cá sa fia eliberatu la tempu? Dela datorinti'a, de a intrá in armat'a statatóre , in marin'a de resbelu séu in garda se elibereza :

1. Uniculu fiu a unui tata, ce nu-si póte agonisí subsistinti'a séu alu unei mame veduvite ; 2, Dupa mórtea tatalui uniculu nepotu alu unui mosiu necapace de a castigá séu alu unei mosie veduvite , déca nu are nici unu fiu ; 3, fratele unoru confratieni orfani; 4, uniculu fiu nelegiuitu alu unei mame necapace de a câstigá. Insa numai acel'a unicu fiu, nepotu séu frate póte face prentensiune de a fi eliberatu , care e legiuitu , déca dela eliberarea lui depinde sustienerea parintiloru, protoparintiloru séu fratieniloru sei, déca elu implinesce indatorirea acést'a. Sub aceea-si conditiune se tractéza asemenea unicului fiu , nepotu séu frate sî acel'a, a cârui unicu frate , séu ceilalti frati a) stau sub datorinti'a de a serví in linia séu in reserva , b) suntu mai tineri cá de 18 ani, c) din caus'a vre-unui defectu spirituale séu corporale nu suntu capaci pentru nici o stare. Cine au fostu eliberatu la timpu pre basea otarîriloru acestor'a insa perde titul'a de eliberare séu intrelasa, de a implinî conditiunile acestei titule , cade sub datorinti'a, de a intrá in armat'a permanenta, in marin'a de resbelu séu in garda dupa class'a etâtiei sele. Despre eliberârile la timpulu seu decide comissiunea asentatórie ; in contra acestei'a se póte apelá la ministeriulu de aperare alu tierei , care e indreptatitu, a delegá judecatori'a respectiva a tierei pentru de a otarî. In contr'a sentintiei date dela ministeriulu acest'a séu dela locurile delegate nu se mai póte apelá.

Pótese reangagiá sî in venitoriu, sî ce feliu de favori suntu impreunate cu reangagiarea? Fiacine, care au implinitu actualmiute datorinti'a de a serví , conformu legei, in armat'a permanenta, séu in marin'a de resbelu, sî a cârei'a retienere la armata e de folosu, are voia, cá in locu de a trece in reserva sî peste durat'a datorintiei , de a fi reservistu, sa continue servitiulu activu din anu in anu cá voluntariu. Folósele materiale pentru suboficierii, care servescu mai departe cá voluntari in modulu acest'a sî sub astfeliu de conditiuni, se norméza prin precepte deosebite. Otarîrile acestea se reducu sî la suboficierii acei'a, cari servescu actualminte in despartiemintele gardei sî la soldatii din garda.

Ce feliu de prerogative se castiga prin continuarea servitiului?

Suboficierii , cari au servitu actualminte doispradiece ani — intre acesti'a celu putienu optu ani cá suboficieri — in armat'a statatórie , in marin'a de resbelu séu in despartiemintele gardei, sî cari au bune conduite , capeta prin acést'a dreptulu de a pretinde unu postu in servitiulu publicu, apoi vre-unu postu la intreprinderile de drumulu de feru, vapóre sî altele, care suntu subventionate de statu. Implinirea acestoru otarîri sa reguléza prin o lege deosebita.

Potuse constrige sî cei neapti pentru resbelu, cá sa faca servitii militarie? Acei datori de a militá, cari de sî nu suntu apti pentru adevaratele servitii de resbelu, déra suntu apti totusi pentru alte servitii spre scopulu resbelului , care corespundu chiamârei loru cetatienesci , potu fi constrinsi in timpu de resbelu la astfeliu de servitii.

Cându se póte da dimissiunea din armata? Dimissiunea se póte concede inainte de a fi implinitu servitiulu numai sub urmatórele conditiuni : a) déca inrolarea au fostu in contr'a legei ; b) déca se ivesce o necapacitate nevindecabila pentru servitiu ; c) déca soldatulu au devenitu 1. uniculu fiu a unui tata necapace de a câstigá séu alu unei mame veduvite ; 2. déca au devenitu uniculu nepotu alu unui mosiu necapace de a câstigá séu alu unei mósie veduvite ; 2, déca fratienii lui devinu orfani ; apoi d) in timpu de pace se póte dá demissiunea celoru inrolati cá cu numerulu celu mai mare alu clasei mai mari de etate, indata ce unulu intra , pâna la finitulu anului de asentare , in armat'a statatórie, in marin'a de resbelu. Implinirea timpului de servitiu se iea de buna pentru urmatoriu

Cei amintiti sub c) vinu , cându sa afla in a trei'a séu alta clasa mai mare de etate , eara cei de sub d) vinu indata in reserv'a de inlocamentu.

Care e destinatiunea militieloru? In casu, cându s'aru decide formarea militieloru prin o lege deosebita, acelea nu potu constá fâra numai din voluntari, cari nu se tienu nici de armat'a statatórie séu marin'a de resbelu nici de garda.

Déca se forméza o militia acést'a e destinata pentru spriginirea armatei statatórie si garda cându se lupta in contra inimicului, déca vrea se intre in tiéra séu cându au intratu dejá in tiéra.

Legea in caus'a egalei indreptatiri a natiunalitâtiloru.

(Capetu).

§. 15. Corporatiunile si forurile superióre besericesci determina ele insele limb'a consultatiuniloru, protocolului, manipulârii si coatingerii cu comunitâtile loru besericesci. Déca nu ar fi acést'a limb'a oficiale a statului, protocólele loru trebuescu substernute din punctulu de vedere alu supraveghiârii statului totodata si in limb'a statului, in traducere autentica.

Cându diferite beserice si judetie superióre besericesci coatingu unele cu altele, folosescu séu limb'a oficiala a statului séu limb'a acelei beserici, cu carea coatingu.

§. 16. Judetie superióre si supreme besericesci in actele loru adresate regimului de statu potu intrebuintiá limb'a loru de manipulatiune séu limb'a loru protocolaria, si in colóne limb'a statului, in scriptele loru adresate jurisdictiuniloru si organeloru acestor'a, limb'a statului, séu de suntu limbele protocolarie mai multe, ori-care din acestea, comunitâtile besericesci inse in tóte aceste coatingeri oficiali cu regimulu statului si cu jurisdictiunile loru proprie, limb'a oficiala a statului, séu propri'a loru limba de manipulatiune, fatia de alte jurisdictiuni vr'un'a dintre limbele protocolarie ale respectivei jurisdictiuni.

§. 17. Determinarea limbei invetiamentului la institutele dejá infiintiate séu ce le va infiintiá statulu, si respective regimulu, in câtu legea nu dispune despre acést'a, se tiene de resortulu afaceriloru ministrului educatiunii publice. Inse succesulu instructiunii publice, din punctulu de vedere alu cultivârii publice si buneistâri publice, fiindu tînt'a suprema si a statului, e deobligatu acest'a a portá grige la institutele de invetiamentu ale statului câtu numai se póte, cá cetatienii ori-cârei natiunalitâti, ce traiescu in massa mai mare la olalta, sa se póta perfectiuná in limb'a loru materna in apropiarea tienutului locuitu de ei pâna acolo, de unde se incepe cultivarea mai nalta academica.

§. 18. In institutele invetiamentului de medilocu séu mai naltu ale statului, cari essistu séu se voru infiintiá in cari se folosesce mai multu de câtu o limba, se va redicá catedra pre sém'a limbei si literaturei fie-cârei limbi.

§. 19. La universitatea tierii limb'a propunerii e magiar'a; dar se voru infiintiá catedre pentru limbele folosite in tiéra si literaturele loru, in câtu inca nu s'a infiintiatu.

§. 20. Adunârile comunali alegu ele insele limb'a protocóleloru si manipulârii. Protocolulu se va portá totodata si in acea limba, in carea a cincea parte din membrii votanti afla de necesariu a se portá.

§. 21. Amploiatii comunali suntu indetorati a intrebuintiá, in coatingerile loru cu locuitorii comunei, limb'a acestor'a.

§. 22. Comunitatea póte folosí in scriptele adresate propriei sele jurisdictiuni, organeloru acesteia si regimului de statu, limb'a oficiala de statu séu limb'a sea propria de manipulatiune, in scriptele adresate altoru jurisdictiuni si organeloru acestor'a, limb'a oficiala a statului séu óresi-care din limbele protocolarie ale respectivei jurisdictiuni.

§. 23. Fie-care cetatiénu alu tierei póte presentá scriptele indreptate câtra comunitatea sea propria, câtra forulu seu besericescu si jurirdictiunea sea, câtra organele acestei'a si câtra regimulu statului, in limb'a sea materna.

In scriptele adresate altoru comunitâti, jurisdictiuni si organeloru acestor'a póte folosi séu limb'a oficiala a statului, séu limb'a protocolarie séu un'a din limbile protocolarie ale respectivei comunitâti séu jurisdictiuni.

Intrebuintiarea limbei pre terenulu jurisdictiunii o regula §§. 7—13.

§. 24. In adunârile comunali si besericesci, acei'a ce au dreptulu vorbirei, potu folosí liberu limb'a loru materna.

§. 25. Déca privati, biserici, reuniuni private, institute private de invetiamentu si comunitâti, ce n'au dreptulu jurisdictiunalu, nu intrebuintiéza limb'a oficiala a statului in scriptele loru adresate regimului, la testulu originalu magiaru alu decissiunei aduse la scriptele acestea se va alaturá si o traducere autentica facuta in limb'a scriptei.

§. 26. Precum si pâna acum singuraticulu cetatiénu alu ori-cârei natiunalitâti avea dreptulu, precum si comunitâtile, bisericele, comunitâtile bisericesci, totu asiá au si pre viitoriu dreptulu a infiintiá institute inferióre, de mijlocu si mai inalte de invetiamentu cu puterile loru proprie séu prin asociatiuni. Spre scopulu acest'a, precum si spre infiintiarea altoru institute contribuitórie la promovarea limbei, arteloru, sciintieloru, economiei, industriei si comerciului, singuratecii cetatieni potu formá corporatiuni séu reuniuni sub inspectiunea prescrisa de legea statului, si formandu-le potu aduce statute, intru intielesulu statuteloru aprobate de regimu potu lucrá, potu aduná fundatiune de bani, si pre lânga supraveghiarea regimului de statu, o potu manipulá corespundietoriu intereseloru legali natiunali ale loru.

Institutele — cultivatórie si altele ce suntu infiintiate in modulu acest'a (scolile insa pre lânga respectarea ordinatiuniloru legei, ce reguléza instructiunea publica) suntu egalu indreptatite cu institutele de o asemenea natura si de acel'a-si gradu alu statului.

Limb'a instituteloru si reuniuniloru private o decidu fundatorii.

Asociatiunile si institutele infiintiate de ele potu coatinge unele cu altele si in limb'a loru propria, in coatingerile loru cu altii la intrebuintiarea limbei voru avé de a regulá dispositiunile §-lui 23.

§. 27. La implinirea oficieloru servindu numai capacitatea personala de cinosura si pre viitoriu, natiunalitatea cui-va nu se va puté considerá nici decum de impedecamentu spre ajungerea unui oficiu séu unei demnitâti ce esista in tiéra. Ma din contra guvernulu statului se va ingrigí, cá la oficiele judiciale si jurisdictiunale ale tierei, si mai alesu la demnitâtile de comite supremu sa se aplice câtu e cu putintia individi din diferitele natiunalitâti cu cunoscinti'a deplina a limbiloru necesarie si altcum totu odata si apti.

§. 28. Ordinatiunile legiloru de mai inainte contrarie dispositiuniloru de mai susu, se stergu prin legea acést'a.

§. 29. Ordinatiunile legei acestei'a nu se estindu la Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a, cari posiedu teritoriu propriu si forma intru intielesu politicu natiune separata, ci cu referintia la acestea va serví de cinosura si in respectulu limbisticu acelu tractatu, ce s'a staveritu intre diet'a Ungariei si diet'a croato-slavona, si de aceea ablegatii acelor'a potu vorbí si in limb'a loru materna in diet'a comuna ungaro-croata. „Alb."

Spani'a.

Cetimu in „Independinti'a belgica dela 12 Decembre.

„Comitetulu republicanu din Madridu publicà de curendu unu manifestu câtra tiéra si câtra armata, in care desemna basele organisatiunei armatei, ce este a se introduce in Spani'a in diu'a in care republic'a va fi proclamata in acésta tiéra. Aceste base suntu: suprimarea imediata a ministeriului de resbelu, a capitanieloru generale si a guvernaminteloru militarie, liberarea soldatiloru si caporaliloru, abolitiunea conscriptiunei, crearea corpului de armata in numeru egalu cu alu stateloru federate, prin mijloculu inrolâriloru populare, organisarea armeloru speciale prin angagiaminte voluntarie pre unu tempu de servitiu limitatu, mentienerea in armat'a republicana a cadreloru actuale cu patru din cinci pârti din tratamentele loru, absolut'a independintia a voluntariloru, in ceea ce privesce cadrele in tempu de pace si absolut'a supunere in tempu de resbelu, crearea unui generalu siefu, aternându de adunarea natiunale si alaturi cu densulu a unei junte militarie speciale spre a studiá reformele ce trebuiescu realisate in armata, inaintarea dupa concursu in armatele speciale si in fine darea in atributiunile ministeriului de finantie a totu ce se raporta la administratiune, si in atributiunile ministeriului de lucrâri publice a totu ce se raporta la constructiunile militarie si la materialu."

Si mai la vale.

„Scirile ce ne vinu din Spani'a suntu rele. Situatiunea totu plutesce intre o lovitura de statu, a cârui tainica cugetare se atribuie maresialelui Primu, ajutatu de câti-va membri din guvernulu provisoriu, si intre insurectiune necontenitu amenintiatórie. Telegramele dela Madridu de origine oficiale, in desiertu spuse ca afara de Cadix totulu e liniscitu, ca din tóte pârtile sosescu depesie blamându pre faptuitorii de desordine, in fine ca chiaru la Madridu municipalitatea a pututu mentiené contr'a lucratoriloru din atelierurile natiunali reducerile ordinate de ea in interesulu recurseloru sele, cu tóte aceste nu este mai putienu adeveratu, ca la Cadix orasiulu este in puterea unei insurectiuni serióse, ca propunerile de capitulare, spriginite de consiliu, au fostu respinse si ca trupele s'au indreptatu in graba câtra acestu orasiu, ca la Nordulu Spaniei este temeiu de o resculare Carlista, ca in tóte provinciele autoritatea slabesce, in fine ca imprumutulu nu reese — elu n'a ajunsu decâtu la cifr'a de 37 milióne de scude pentru conversiunea altoru datorii — si ca guvernulu se afla fâra resurse, pre cându chieltuielile lui sporescu.

„Acésta situatiune erá de prevediutu, câci tóte revolutiunile au sbuciumârile loru, si grabnic'a intrunire a unei constituante putea singura marginí aceste incercâri. Nu este mai regretabile decâtu ca s'a intârdiatu atâtu de multu convocârile constituantei. „Rom."

Protocolulu.

Siedintiei II.

(ordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 12 decembre n. 1868.

de fatia au fostu.

Presiedinte; Mirone Romanulu directoriu secundariu.

Membri: Emanuilu Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esaptoriu, Teodoru Serbu economu, Nicolau Philimonu, Demetriu Bonciu, si

notariu Petru Petroviciu.

18. Comissiunea insarcinata cu arangiarea petrecerii tienute pre timpulu adunârii generali celei trecute, — in firulu deciseloru directiunali din 5 si 13 septemvre nou, a. c. Nr. 100 si 109 asterne socót'a despre venitulu insursu, si spesele erogate cu acea ocasiune, — din care se vede: ca in folosulu fondului Asociatiunei — dupa detragerea speseloru — s'a sporitu unu venitu curatu in suma de 83 fl.

Totodata comissiunea propune, a se publicá list'a contribuitoriloru de supraplatiri spre acestu scopu incurse.

Determinatu: Socót'a comitetului arangiatoriu se aprobà; si perceptorulu Asociatiunei sa indruméza: banii incursi a-i petrece la fondulu nedisponibilu alu Asociatiunei, si despre efeptuire a reportá la siedinti'a viitóre.

Iéra list'a contribuitoriloru de supraplatiri in favorulu fondului Asociatiunei a se publicá deosebi in foile natiunale. —

19. In legatura cu decisulu directiunalu din 28 noemvre nou, a. c. Nr. 11 si cu referintia la determinatiunea adunârii generali din 3/15 septemvre a. c. Nr. 11 pentru pregatirile necesarie in privinti'a arangiârii unei petreceri, si infiintiârii sortiturei de loteria pre ocasiunea viitórei adunâri generali;

Determinatu: Spre scopulu acest'a se emite o comissiune statatóre din comembrii directiunei: Demetriu Bonciu cá presiedinte, Emanuilu Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esaptoru, Teodoru Serbu economu, si notariulu Petru Petroviciu cu insarcinare: de a intreprinde tóte mesurile ce le va aflá de lipsa, a face proiectu pentru arangiarea petrecerii, a combiná unu planu pentru infiintiarea sortiturei de loteria, si ambe elaborate a le asterne in detaiu aprobârii directiunale fâra amenare. —

20. Pre temeiulu preliminariului aplacidatu de adunarea generala; comissiunea emisa cu decisulu directiunalu din 28 noemvre nou, a. c. Nr. facendu propunere pentru preliminarea diurnaleloru pre anulu viitoriu; comembrulu directiunei d. Nicolau Philimonu oferéza din bunavointia fói'a „Transilvani'a" iéra d. economu alu Asociatiunei Teodoru Serbu asisderea oferéza diurnalulu localu germanu „Arader Zeitung" séu alta careva fóia ce va apa-

rĕ cu inceputulu anului nou viitoriu, — ambe pre partea Asociatiunei daruite ;

Determinatu : Foile oferite Asociatiunei, din partea susunumitiloru dd. comembri, directiunea le primesce cu multiamita. —

Mai de parte — pre lânga aceste suntu de a se prenumerá diurnalele urmatóre :

1. Albin'a. 2. Amvonulu. 3 Archivu pentru filologi'a sî literatur'a romàna. 4. Famili'a. 5. Federatiunea. 6. Fóia societâtei de Bucovin'a. 7. Gazet'a Transilvaniei. 8. Gura Satului. sî 9. Telegrafulu romanu, — iéra dintre cele straine 10. fói'a magiara locala Alföld sî 11. fói'a germana Zukuft tóte pre anulu intregu. —

21. Comun'a besericésca gr. or. din Siria (Világos) — prin represintantii sei — face cunoscutu : ca din lasamentulu reposatului Iova Cresticiu de acolo, ce l'a moscenitu Asociatiunea — are o pretensiune testamentala, sî pâna acum prin tribunalulu comitatensu la o suma de 518 fl. 87 cr. v. a. statorita dejá ; pentru a câreia escontestare róga a se face dispositiuni necesare, fiindu ca beseric'a are neincungiurata lipsa de bani. —

Determinatu : Rogarea acést'a se estrada fiscalatului Asociatiunei spre combinare sî computare — conformu decisului directiunalu din 28 Novembre a. c. Nr. pre lânga reportu pâna la 1 Ianuariu nou 1869. —

22. Colectantele Asociatiunei d. jurasoru cercualu din Cacov'a (comitatulu Carasiu) Timoteiu Miclea cu datulu de 1 dec. a. c. reportéza : ca din caus'a altoru ocupatiuni sî impedecâri intrevenite, n'a potutu realisa licuidarea sî incassarea restanteloru oferte aflatóre la membrii Asociatiunei din acea colectura ; ce inse cu finea acestei luni va efeptuí. —

Mai departe strapune 13 dechiaratiuni ale membriloru noi acuirati, pre cari îi propune directiunei spre alegere respective dechiarare de membri ai Asociatiunei prè anii 1868/9, 1869/70 sî 1870/71 anume :

1. d. Nicolau Popescu preotu gr. cat. in Carnecea.

2. d. Dimitrie Rusu preotu gr. cat. in Ticvanitulu-mare.

3. d. Nicolau Braia negotiatoriu in Tievaniulu-mare.

Toti acestia cu oferte anuale de 3 fl. pre trei ani 9 fl. v. a. — apoi

4. d. Luc'a Miclea notariu comunalu in Cacov'a.

5. d. Raicu Opreanu Invetiatoriu in Cacov'a.

6. d. Vasilie Sretcoviciu advocatu in Oravitia-montana.

7. d. Ioachimu Mangiuc'a parocu gr. or. in Brosceni.

8. d. Iosifu Miocu Invetiatoriu in Brosceni.

9. d. Nicolau Stvin'a negutietoriu in Ticvaniulu-mare.

10. d. Simionu Frentiu economu.

11. d. Iancu Stanc'a economu.

12. d. Ioann Pop'a jude comunalu sî

13. d. Ioann Gutiu juratu comunalu din Ticvaniulu-micu ; toti cu unu ofertu anualu de câte 2 fl. v. a. pre trei ani 6 fl. v. a.

Cari dechiaratori au sî solvitu competinti'a oferteloru pre unu anu, strapuse prin susu numitulu d. colectante in suma de 29 fl. v. a.

Determinatu. Raportulu dlui colectante alu Asociatiunei Timoteiu Miclea luându-se la cunoscintia ; se purcede la alegerea amintitiloru dd. propusi, — cari — dupa votisare secreta intru intielesulu statuteloru cu totalitatea voturiloru — toti se dechiara de membri ai Asociatiunei pre restempulu celoru trei ani 1868/9, 1869/70 sî 1870/71; — fiindu a se inmatriculá in catalogulu celor'alalti membri, sî a li se estradá diplomele indatinate.

Iéra banii incursi se strapunu la perceptorulu Asociatiunei cu insarcinare : de a tramite respectiviloru cuita despre solvire, — prin d. colectantu.

23. Notariulu Petru Petroviciu presenta scrisórea d. espeditoru postalu Dud'a Marcus din Cacov'a, cu datulu de 5|12 1868 — carele in numele veduvei reposatului membru alu Asociatiunei Petru Ratiu de Caransebesiu — din simpl'a causa ca amintitulu membru a reposatu — afirma : ca veduv'a acelui'a nu s'aru simti indetorata la solvirea sumei de 25 fl. v. a. cu care reposatulu cá membru alu Asociatiunei se afla in restantia cu ofertele neplatite.

Determinatu. Scrisórea acést'a se estrada dlui colectante Timoteiu Miclea jurasoru cercuale in Cacov'a spre combinare si opiniune pre lânga resubsternere pâna la 1 Ianuariu nou 1869.

24. D. Sigismundu Borlea protonotariulu comitatului Zarandu cu scrisórea dt. Bai'a de Crisiu in 5 Decembre nou, a. c. face cunoscutu : ca conformu conditiuniloru contractuali despre cumpararea viei reposatului Iov'a Cresticiu din Siri'a, — Asociatiunea cá eredele respective parte vindiatóre e indetorata a esoperá transcrierea amintitei vii pre numele seu ; — de óre-ce au sî platitu dejá pretiulu cumperârei.

Dreptu aceea róga a se esoperá acésta transcriere din partea directiunei.

Determinatu. Rugarea acést'a se astrada fiscalului Asociatiunei Lazaru Ionescu spre opiniune la siedinti'a viitóre directiunala.

25. Fiindu espeditiunile urginti, pentru autenticarea protocolului acestei siedintie ;

Determinatu. Se defige terminulu pre Marti in 15 Decembre nou, a. c. la 6 óre sér'a, avendu toti membri presenti a se infatiosiá in cancelari'a Asociatiunei.

Protocolulu acest'a — in presenti'a comembriloru directiunali, Ioane Rosiu, Emanuilu Missiciu, Stefanu Siorbanu, Demetriu Bonciu, sî Petru Petroviciu, precetindu-se s'a autenticatu.

Aradu, in 15 Decembre nou 1868.

Directiunea Asociatiunei natiunali aradane, pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Rosiu m. p.
membru directiunalu cá Preside substitutu.

Petru Petroviciu m. p.
notariu directiunalu

Varietâti.

⁂ Dîu'a onomastica a Présântitului nostru Archieppu sî Metropolitu s'a serbatu cu solemnitate in presér'a sî in dîu'a de 30 Novembre a. c. mai in tóte comunele bisericesci gr. or. române. Avemu mai multe sciri sî corespundintie, pre cari pentru angustimea spatiului nu le publicâmu in estinderea loru. Amintimu de festivitatea dela Brasiovu, dela Poian'a-sarata (in marginea Moldaviei) dela Sasciori (lânga Sasu sebesiu) sî de cea dela Marisielu (in pârtile Clusiului spre Ungari'a) de unde avemu corespundintie speciali. Din tóte pârtile ni se spune de manifestâri fiiesci câtra sufletesculu Parinte Archipastoriu. Ceea ce ne-au atrasu atentiunea mai tare e modulu cum Sasciorenii au serbatu acea dî. In presér'a, dupa ce esî poporulu, cu preotimea, epitropii, comitetulu bisericescu sî representantii comunali in frunte, din biserica, merse cu micu cu mare in scóla, carea erá iluminata frumosu. Acolo copiii de scóla, condusi de invetiat. clasei II Ioann Mihu cantara doue cantâri. Dupa aceste rostí invetiat. numitu o cuventare festiva, urmata de alt'a a par. Par. I. Stoicuti'a. Acést'a din urma s'a incheiatu ca „sa traiésca Escel. S. Par. Arch. sî Metropolitu Andreiu“ Urmara iera cantâri. Festivitatea se finí in sér'a aceea cu binefaceri pentru elevii de scóla, de câtra curatorele primariu preotulu Damianu Mog'a. Adóu'a dî fu solemnitate bisericésca

⁂ O faima de cuprinsu seriosu se raspandí alalta-ieri in cetatea nóstra. Se vorbea ca aru fi fostu militi'a consemnata, altii sustieneau ca o parte din ea aru fi sî esitu . . . unde ? pentru ce ? nu scimu, precum nu scimu nici déca a fostu asiá dupa cum amu auditu séu altu cum, séu nu au fostu nimic'a. Asceptâmu cá autoritâtile respective sa ne chiarifice lucrulu, sa sterpésca asemenea sgomote, cari neliniscescu sî facu sânge reu in publicu.

⁂ Principele Muntelui negru a plecatu la St. Petersburg.

⁂ Bismark, cercetase pre regele Sacsoniei la dîu'a nativa. Sa dîce ca l'a acésta ocasiune iaru fi recomandatu Bismarck regelui Sacsoniei Boemi'a dimpreuna cu Moravi'a, cari l'a olalta aru face unu regatu destulu de frumosu, in schimbu pentru Sacsoni'a ; câci, aru fi argumentatu dlu Bismarck, mai bine va fi elu vediutu de nemti decâtu o secundogenitura rusésca. — Departe sa intinde diplomati'a.

⁂ Democrati din Lipsi'a se aflau in cercetare criminale pentru o adresa câtra poporulu spaniolu, in carea injurau putînu pre Napoleonu III. Consululu generale francesu d. din Lipsi'a, carele pasî cá actoru, a primitu dela imperatulu seu mandatu sa sî retraga actiunea.

⁂ Din Florenti'a se scrie in 16 l. c. ca recunoscut'a literata sî auctora româna Dora d'Istri'a, carea a primitu dejá dela mai multe academii diplom'a de membru, fu denumita acum sî de membru la academi'a din Rovigo.

Publicare de concursu.

Pentru inlocuirea unui postu vacantu de invetiatoriu greco-orientalu in Dógnacska se publica urmatoriulu concursu.

Competitorii la acestu postu pentru care s'a alacuitu o léfa de 126 fl. v. austr. pe anu, pentru cheltuiéla de lemne de arsu 6 fl. 30 sî pentru invetiatur'a de Duminec'a 16 fl. 80 sî case de siedere in natura, suntu datori, pâna in 6 septamâni din dîu'a publicârii acestui'a concursu, a predá Onorabilei Diecese greco-orientale din Caransebesiu, o petitia subscrisa de propri'a mâna, contienendu verst'a, starea, (meseria), moralitatea sî capacitatea ceruta la specialitatea invetiatoriului.

Vien'a in 5. Decembre 1868.

Directia generala a K. I. priv. austri'a
25—2 societi de câi ferate.

24—2

Insciintiare.

Decidendu-se vinderea fenului sî otâvei adunate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasiu sî anume in Blasiu 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clâi singuratice de câte diece cara, ié a pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clâi, — despre acést'a, voitorii de a cumperá se insciintiéza, ca vinderea se va intemplá prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasiu pre calea licitatiunei, sî ca sî pâna atunci ori-cându se póte cercá fenulu sî conditiunile de vendiare.

Blasiu, 14 Decembre 1868.

Economatulu bunuriloru metrop. gr-cat.

Nr. 25—2

Edictu

Dumitru Vasile Maciuca din Brasiovu, carele de 4. ani sî 6. luni de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Paraschiv'a nascuta Nicolae Urzica totu din Brasiovu, pribegesce 'n lume fâra de a se scí loculu unde sa afla ; este prin acést'a citatu, cá'n terminu de siése luni de dîle din dîu'a de astadi sa se presentedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, spre a respunde la invinuirile ce ise facu din partea prementionatei lui socii, câci la din contra sî in absenti'a densului se va decide — pre bas'a S. S. Canóne ale Bisericei nóstre ortodocse — procesulu divortiale incaminatu asuprâi.

Brasiovu 26 Novembre 1868.

Iosifu Baracu
Protopopulu Tractului I. alu
Brasiovului.

26—1

ANUNCIU.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca petrunsu de dorinti'a de a puté folosí binelui publicu sî in starea sea de pensiune in carea se afla dela 3 Septembre 1867 si a depusu censur'a de advocatu in 14, 15 sî 18 Decembre 1868 cu succesu bunu sî in urmarea acést'a si-a deschisu cancelari'a de advocatura in Dev'a din 23 Decembre a. c. incependu, in cas'a parochiei române gr. or. din strad'a postei.

Dev'a, 23 Decembre 1868.

Ioann Piposiu,
Comite supremu pensionistu
sî advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Decembre 1868.

Metalicele 5%	58 75	Act. de creditu	239
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu	117 75
Actiile de banca	660	Galbinulu	5 69

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratinnei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 103. ANULU XVI.

Sabiiu, in 19/31 Decembre 1868.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se capetulu anului 1868, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a sî Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pe anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl., pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainetate, pe anu 12 fl:, pe ½ anu 6 fl. pe ¼ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Romanii sî pusetiunea loru.

Ori din ce punctu de vedere vomu cautá asupr'a situatiunei nóstre natiunali putemu cu dreptu cuventu sa dîcemu, ca diet'a decursa a Ungariei ne a creatu unu stadiu greu. Este de lipsa cá cine-va sa-lu intielégа.

Sa luâmu istori'a a mâna sî vomu vedea ca românii la tóte ocasiunile tóta ponderositatea o puneau in pretensiunile loru de libertate egale.

Acésta pretensiune erá innascuta in spiritulu democraticu adusu din Itali'a sî cultivatu aici in departarea de centrulu coruptiunei, in carea cadiuse Rom'a in tempulu cesariloru din urma. Acésta pretensiune s'a otielitu in decursulu trecerei ordeloru barbare, cari veneau sî treceau cá undele unei rupturi de nuori. Libertatea egale la români nu o aflâmu nicairi stérsa. Ea fu calcata numai dupa ce Ungari'a a imprumutatu dela nemti feudalismulu; nu s'a reslatitu insa mai departe decâtu pâna unde s'a intinsu potestatea corónei ungurescі. Principatele ce forméza astadi Romani'a nu au cunoscutu feudalismulu. Ací déca au fostu distingeri, au fostu personali nu ereditari; abusurile cari se verisire sî ací in tempulu fanariotiloru, nu potu fi normative cându facemu o reprivire istorica.

Ideile aceste de societate, pre basele unei egalitâti libere, au fostu dara cari au causatu greutatea cea mare, contra cârei românii au trebuitu sa lupte seculi intregi.

Luptele din evulu mediu, pre cari le gasimu la istoricii straini sub numiri de rescólele rusticiloru suntu totu atâtea argumente despre asertiunile nóstre si déca au luatu sî secuii séu chiaru sî unguri parte la rescólele româniloru, isvorulu libertâtiei erá egale originalu, sî nici ca puté fi la natiuni sî popóre deprinse cu deosebiri dupa caste. Noi vedemu pre nemtii insisi, cari sub nume de sasi séu sassoni locuiescu in o particica a Transilvaniei, ca nu au pututu pestrá spiritulu egalitâtiei, ci s'a privitu pre sine cá o casta feudale, au pretinsu sî pretinde sî astadi a fi fostu domnu terestru, cu drepturi dominali asupr'a concetatieniloru sei de alta natiunalitate (români).

Românii impartiti in Transilvani'a: intre, séu mai bine, sub nobili (unguri), secui sî sasi; in Banatu sî Ungari'a; in Munteni'a, Moldavi'a; in Bucovin'a sî Besarabi'a — erá pré aprópe sa apuna, cându dela apusulu Europei altu poporu latinu, satulu de greutatea vestmentului feudalismului prochiama in lume ide'a libertâtiei egali.

Românii cari pareau obositi pâna la lesînulu mortiei, de luptele cu turci, cu tatari, cu poloni, cu aristocrati'a feudalistica, incepura a-si vení iérasi in ori; cu tóte aceste pretensiunile loru nu s'au dusu mai departe decâtu pâna la o loiale pretensiune de o loiale egalitate de drepturi cu alte natiuni sî adeca, acolo, unde erau de sine cu guvernulu propriu: ca ei sa-si reguleze acestu guvernu dupa bun'a loru chipsuire; iéra unde se afla impreunati cu alte natiuni sa aiba inriurintia in afacerile statului dupa mesur'a dreptâtiei.

Tóte actele româniloru pâna la 1848 sî de atunci incóce suntu marture, ca ei nu au trecutu preste marginea, unde s'aru puté incepe vatemarea drepteloru pretensiuni a altoru state, a altoru natiuni.

An. 1848, cá sa vorbimu numai de noi de cei din imperiulu austro-ung., a deschisu sî portile patriei nóstre principiului de libertate egalitaria. Bucuri'a erá generale, pentru ca credeau ómenii, ca au ajunsu la finea nedreptatiriloru de mai inainte sî se voru puté priví sî tratá dreptu frati unii pre altii.

Atunci unu omu cu multu simtiementu, dara pâna atunci cu fórte putiena esperintia, a falsificatu ide'a cea mai sânta sî in loculu ideei: ca totu omulu sa fia liberu sî egale cu altulu, elu s'a talmacitu: ca totu omulu sa fia liberu, déca va vrea sa fia magiaru.

Este incâtu-va de justificatu, ca Kossuth, unu simplu advocatu cum erá, fâra de cunoscintia esacta a evenemінteloru istorice din trecutu, fâra de cunoscintie geografice sî etnografice, atâtu interne câtu sî esterne, incuragiatu de desperatiunea in natiunalitatea din care esîse, vrea sa créda sî sa faca sî pre altii sa créda ca dincolo de Pojonu de Muncaciu etc. se póte bate lumea cu scânduri sî densulu atragendu odata puterea in mâna sa faca ce va vrea in Ungari'a. (Elu celu putienu avea unu antecesore, pre Szechényi, carele pre lânga tóta moderatiunea temperamentului seu nu dorea alta, decâtu aceea ce vrea Kossuth sa faca in câteva luni séu septamâni). Libertate neadeverata sî la unulu sî la tulu. Resultatulu nu putea sa fia bunu din o falsificare a ideei inalte.

Ei bine, sa nu facemu istoriculu mai departe, ci sa dîcemu, ca timpulu a lasatu sa urmeze o scóla apra pentru toti.

La 1859 principiulu libertâtiei egali lovesce puternicu in portile patriei nóstre, sub altu nume, elu se chiama acum principiulu natiunalitâtiloru.

Acestu principiu fú aclamatu de tóte natiunile patriei nóstre. Infratîri sî sarutâri sa urmara de o parte sî de alta. Românii in tóte pârtile salutara er'a cea noua cá o era de pace sî buna voire intre ómeni.

Conferinti'a regnicolare dela Alb'a-Iuli'a sî diet'a din Pest'a din 1861 aretare indata incâtu au petrunsu adeverat'a idea a libertâtiei egale. Sî in un'a sî in alt'a dedera românii preste greutâtile cercate de privilegii, cari doreau a-si salvá sî mai departe, ori sub ce titlu, esistinti'a loru. Totu tempulu mai departe e unu sîru de lupte pentru acésta acuisitiune. In diet'a delá 1863/4 din Sabiiu abiá se recunoscù egal'a indreptatíre pentru românii din Transilvani'a, inse cum amu mai dîsu de alte ori, mai multu in principiu decâtu in realitate.

Evenemintele din cei trei ani din urma au schimbatu temeli'a pragmatica a acuisatiunei acestei'a si de nou se vedu românii repusi in starea de mai nainte cu deosebirea, ca acum nu mai feceau servitie domnesci. (Va urmá.)

O nópte Bartolomeiana.

De pre malulu Secasiului 15/27 Dec.

Ce va se dîca infricosiatele cuvinte, cari se vedu in fruntea acestei corespundintie, ce va se dîca „o nópte Bartolomeiana“, buna óra cá cea din Franci'a din 24 Aug. 1572, sub Carolu alu IX, e onoratului publicu pré bine cunoscutu, sî voindu a fi mai departe convinsu sî despre aceea, ca onoratulu publicu cetitoriu va fi audîtu dejá: ca o asemenea scena infricosiata erá sa se intemple, — insa numai dupa creerii cei smintiti a unoru ómeni pre câtu de tiermuriti atâtu sî de malitiosi — in nóptea din 24 sî 25 Dec. a. c. atâtu in scaunulu Mercurei câtu si in Sabiiu; — sciindu, dîcu, acestea, nu voiu sa descriu conceptulu unei nopti Bartolomeiane mai pre largu, ci me voiu marginí simpleminte la aceea, a face cunoscutu on. publicu: cum, de unde, sî prin cine s'a facutu aretarea la locurile mai inalte, ca românii din scaunulu Mercurei au de cugetu a face o scalda de sânge, ca voru in nóptea de craciunu a sterge de pre fati'a pamentului pre toti sasii sî ungurii din intregulu scaunu alu Mercurei?

Aretarea de sub intrebare s'a facutu in scrisu, sî pre cale oficiósa de câtra comissariulu de finantia cu numele Szaros, — precum se dîce, unu evreu botezatu; acést'a de altumintrea nu pentru aceea se amintesce, cá sî cându dóra intre evreii (tâiati impregiuru séu botezati totu un'a) cá in ori-ce poporu, nu s'aru aflá sî ómeni de tóta cinstea sî omeni'a, — ci mai multu cá sa nu se dea ansa nimenui a crede, ca aru subversá la mijlocu unu feliu de ura natiuuale. —

Pomenitulu Szaros, care de cându se afla in Mercurea, mai nu s'a invertitu in alte cercuri sociali, decâtu in alu unoru babe betrâne, se póte ca nu atâtu din malitia, ci mai multu din o nevinovata simplicitate, — cu care l'a donatu mam'a natura, — imparechiata cu o grosolana tiermurire — ce-lu caracteriséza — séu dupa cum mai vréu unii a crede, — cu scopu de a se face placutu la superiorii sei prin minciuni, — avù órb'a cutezantia, a face in 12/22 a. c. oficiósa aretare deadreptulu Inspectoratului finantiale din Sabiiu: „ca in urm'a sciriloru positive (?) (culese din gurile babeloru, sî din creerii sei cei smintiti) in nóptea din 24 sî 25 Dec. a. c. voru sa omóre românii pre sasii sî ungurii din scaunulu Mercurei“ dechiarându totu odata cu tóta solenitatea, firesce cá sa dea numai mai mare pondu miserabilei sele minciuni, ca fatia cu unu astu feliu de periculu, nu potu luá asupra-si respunsabilitatea in privinti'a baniloru erariali“; — Togm'a mi se spuse ca totu in aceeasi dî, s'a fâcutu sî o a dóu'a aretare de acel'a-si cuprinsu de câtra Tricesimariulu Dusianu, Dietl, de unde se vede, ca orì sî cum s'a procesu sistematice, cá se prostitue onórea româniloru preste totu, sî in specie, a aceloru din scaunulu Mercurei. Ca ambii denuntianti nu au pututu avea altu scopu inaintea ochiloru, se vede sî de acolo, ca nici la unulu nici la altulu nu s'au aflatu nici bateru atâti bani erariali, câti — potu dîce — a-i fi pututu aflá la ori sî care locuitoriu din Mercurea.

Dara sa mergemu mai departe, sa vedemu dispositiunile cele grandióse, cari au urmatu la ambele denuntiatiuni premise; — sî acestea suntu urmatórele:

Reg. Inspectoratu din Sabiiu, rescriindu de locu ambiloru denuntianti, ca banii erariali sa-i transpuna spre mai mare siguritate casei perceptorale din locu, — transpune ambele aretâri dlui comite substitutu Mauritiu Conrad, apoi de câtra acest'a fu inconosciintiatu — pre calea telegrafica inaltulu Presidiu guberniale de unde — dorere — dandu-se crediamentu neghióbeloru denuntiatiuni de locu a sî urmatu — totu prin telegrafu — provocarea câtra d. comite substitutu sî c. r. comanda militara din Sabiiu, spre a se face dispositiunile necesarie pentru sustienerea liniscei publice; — dispositiunile orenduite s'au sî efeptuitu cu tóta rigurositatea sî energi'a. Intréga militi'a din Sabiiu precum sî politi'a cetatienésca in nóptea din 24/25 Dec. a statu tóta nóptea gat'a de bataia, iéra pentru aperarea sasiloru sî unguriloru din scaunulu Mercurei s'a tramisu unu escadronu de ulani din Cisnadia, care dupa unu marsiu fortiatu de 6 óre, pre la 9½ óre sér'a a sî sositu in opidulu Mercurea, unde nu se sciá nimic'a despre sosirea astoru feliu de óspeti. — Sosirea militiei in Mercurea in tempu de nópte, sî pre neasteptate, a produsu cea mai neplacuta impressiune atâtu la locuitorii sasi, câtu sî la români. La acei'a, pentru ca (dupa cum filosoféza cei mai pusilanimi) — de vreme ce din partea locuriloru mai inalte s'a recunoscutu esistinti'a unui atare periculu pentru ei, cei 30—35 ulani abiá voru puté aperá pre sasii din M. unde suntu incuartirati, sî nu sî pre cei din cele-lalte sate, apoi vedi bine fiindu ca sângele apa nu se face, trebuie sa le fia mila de fratii loru. Altii iérasi totu dintre sasi, — sî inca acesti'a suntu cei mai multi, — dîcu, ca tocm'a astfeliu de scorniturí tendentióse sî malitióse suntu numai capace, de a conturbá bun'a intielegere, — ce a domnitu pâna acum intre sasii sî românii din intregulu scaunu, — in mai mare gradu cá ori sî unde. Neplacuta sî durerósa impressiune a fâcutu sosirea militiei la români pentru aceea, câci prin astfeliu de mesuri sî despositiuni din partea locuriloru mai inalte se vedu, spre cea mai adenca durere sî cea mai mica vina a loru, — intru atâtu discreditati inaintea I. Guvernu, câtu inaltu acest'a s'a aflatu indemnatu, la o simpla aretare a unui séu doi denuntianti, a dá crediementu sî a ordiná in contr'a loru asistintia militara. — Scurtu fia dîsu, sosirea ulaniloru, din caus'a subversanta, a produsu numai amaraciune sî inversiunare atâtu la sasi câtu sî la români.

De altmintrea sî unii sî altii suntu de cea mai firma convingere, ca In. Gubernu provinciale 'si va tiené de cea mai sânta datorintia a sea, a pasî cu tóta rigurositatea in contra denuntiantiloru malitiosi, sî va dispune, sî acest'a togm'a in interesulu sustienerei liniscei sî pâcei publice, câtu mai curend'a departare a denuntiantiloru din mijloculu acestui scaunu.

Despre resultatulu investigatiunei oficióse, care — precum audu — dejá s'a orenduitu dela locurile mai inalte, mi voiu luá libertate a reportá la tempulu seu. *)

Martinu Bard'a.

Eveneminte politice.

In siedinti'a de luni a universitâtiei natiunali a fundului regescu, Dlu deput. alu Scaunului Mercurei Ioannu Hanni'a a facutu o interpelatiune in privinti'a sgomoteloru de cari atinserâmu in o notitia pre scurtu sî despre a câroru origine publicâmu astadi o corespundintia detaiata.

Interpelatiunea suna:

„Vineri in 25 l. c. câtra 11 óre fui desceptatu cá dintr'unu somnu adâncu prin o impartasîre de cele mai stranie, inse totu odata sî de cele mai intristatórie.

Mi s'a impartasîtu pre cale amicale, ca in nóptea trecuta a fostu consemnata garnison'a intréga, ca trupe s'au detasiatu la Mercurea sî ca s'a luatu mesurile cele mai rigurose militarie: la faim'a, ca românii din Scaunulu Mercurei sî giuru au decisu sî suntu gat'a, a macelarí in nóptea spre 25 Decembre totu ce nu e românu etc.

De óre ce faim'a acést'a, ce nu lasa nimic'a de doritu in ceea ce privesce suspiciunarea sî maliti'a, se refere mai anteiu la populatiunea cea mai numerósa a cercului ce amu onóre sa representezu;

de óre-ce amu consciinti'a sî cea mai de plina convingere, ca intre toti locuitorii tierei cu deosebire insa intre locuitorii fundului regescu nimenea nu doresce pacea, concordi'a sî bun'a intielegere cu diversele natiunalitâti mai tare precum o dorescu tocm'a românii;

de óre-ce faim'a acést'a, atâtu fatia cu natiunile locuitórie câtu sî fatia cu inaltulu regimu, o dechiaru de suspiciunatória sî provocatórie de neincredere sî iritatiune, a cârei miserabilitate sî falsitate — multiamita lui Ddieu — e data pre fatia,

mi iéu libertatea, in numele adeverulu eternu, pentru chiarificarea sî liniscea opiniunei publice fórte iritate prin o fapta asiá de dejosu, a interpelá pre inclitulu presidiu ca atare, dara sî cá pre functiunariulu supremu politicu in fundulu regiu:

1. Are inclitu acel'a-si vre-o cunoscintia despre faim'a ce a devenitu acum a fi vorbita in tóte pârtile?

2. Déca are s'a vediutu inclitu acel'a-si motivatu de a cercetá dupa isvorulu murdaru sî autorulu celu negru alu acestei faime?

3. Va fi inclitu acel'a-si asiá de bunu de a publicá resultatulu cercetârei?"

Presied. univ. comit. nu recunósce universitâtiei dreptulu de a se face interpelatiuni; pentru liniscire insa respunde. ca densulu a avutu sciri, nu numai private, dara sî oficiali despre faim'a amintita. Cele ce privescu la a dóu'a sî a trei'a intrebare dechiara ca se tienu de competinti'a magistrateloru, dara nu de cea a comitiatului. E convinsu insa ca Esc. Sea comisariulu reg. va face cele de lipsa spre liniscirea spiriteloru, fia acést'a pre calea unei cercetâri, fia pre alta cale.

Alte eveneminte din interne avemu, inceperea miscâriloru electorale in Ungari'a.

Unu fenomenu curiosu sî carele trebuie sa insufle grigia ori-cârui cetatiénu liniscitu, este crescerea multimei de lotri in Ungari'a. Ministeriulu de interne s'a vediutu necessitatu a emite o ordinatiune (17 Dec. n. c.), in puterea cârei pre liniele postali; Kecskemet — Izsak — Körös — Kalocsa; Szegedin-Holmezö—Vásárhely; Szentes—Szegvár; Szegedin—Dorozsma; Kistelek — Majsa — Halas sî Félegyház-Csongrad-Szentes, carele postale voru fi insocite de o escorta de câte patru cavaleristi cu unu suboficieru in frunte, iéra nóptea sî in tempu nefavorabile totu de atâti militari pre care. Pre lini'a drumului de feru Czegled-Szegedinu voru umblá dî sî nópte dealungulu liniei patrole militarie; iéra trenurile de persóne intre Szegedinu sî Felegyháza voru fi insocite de militari.

Conflictulu greco-turcescu, dîceau unele foi ca e aprópe de terminatu. In adeveru se afirma, ca pórt'a a prelungitu terminulu respunsului la ultimatu inse nu a incetatu a luá mesuri apesatorie pentru suditii greci. Urmatórele, scóse din „Romanulu", voru puté dá o idea despre mesurile portiei in afaceri atingatórie de conflictu:

In urm'a mesureloru luate de Inalt'a Pórta, pentru espulsiunea supusiloru elini depe teritoriulu otomanu, mai multe familii grece au venitu sa caute unu asilu pre pamentulu nostru. (in Romani'a) — Din mai multe orasie române dupa litroalulu dunârei, sî mai alesu din Galati sî Ismailu, se anuncia ca numeróse slepuri aducu multime de esilati greci.

Guvernulu românu a autorisatu desbarcarea loru; déra pusetiunea nóstra de statu neutru 'i a impusu datoria d'a le cere in schimbu, pentru ospitalitatea ce li se da, urmatórele conditiuni:

I. La desbarcare ei voru avé a se adresá la autoritatea administrativa locale, care va inscrie, intr'unu anume registru, numerulu familieloru, sesulu, versta sî professiunea.

II. Ei suntu considerati ca emigrati provisoriu, prin urmare nu li se recunósce nici unu dreptu la protectiunea consulelui elinu. Pre câtu tempu nu voru abusá de ospitalitatea ce li se acorda, ei voru gasí tóta protectiunea in inse-si legile terei.

III. Li se intredîce categoricu ori ce manifestatiune sî uneltiri contra Turciei. Acei ce aru calcá acésta dispositiune, voru fi de indata isgoniti din tiéra. —

Prussi'a recunósce sî intaresce ca proiectulu de o conferîntia pentru compunerea conflictului intre greci sî turci, e alu ei sî Russi'a numai se alatura lânga proiectu. Turci'a, carea nu este contra conferintiei aru dori dela puteri, cá ele sa-i garanteze teritoriulu imperiului intregu. Prussi'a sî Russi'a se pare ca voiescu, cá insul'a Cret'a sa se deslipésca de câtra corpulu imperiului sî sa se creeze din trens'a unu principatu, carele sa stea sub suzeranitatea portiei. Ce va urmá mai departe nu putemu spune; se dîce insa ca grecii se bucura de prelungirea terminului pâna la unu definitivu pentru ca pâna atunci se mai potu inarmá.

In Spanni'a a inceputu candidatii la tronu a fi mai activi. Princepele de Carigranu, ni se spunea ca are sa petréca óre câtu in Madrid. Afara de acest'a, ducele de Montpensier sî da tóta silinti'a de a ajunge barem fiiulu seu pre tronu, pentruca sa-si póta fericí patri'a. Unu alu treilea e Don Carlos carele spune, Spanioliloru ca sub strabunulu seu Carolu V. a fostu Spani'a in culmea fericirei, prin urmare elu cá Carolu VII inca nu aru fi reu pre tronu etc.

In America de Nordu s'a datu amnestia generale tuturoru compromisiloru in resbelulu dissidentiloru confederati sî s'au repusu toti in drepturile loru cetatienesci.

Universitatea natiunala a fundului reg. a votatu definitivu subventiunea gimnasiulu gr. or. românu din Brasiovu sî a celui ev. ref. magiaru din Orestia. Precum se vede din cele urmatóre, deputatii români, nefiindu multiamiti cu modalitatea statorita de majoritatea sasésca a universitâtiei, se au vediutu necessitati a ingradí pretensiunile drepte ale româniloru prin unu actu. Acestu actu e urmatoriulu:

Votu separatu.

alu plecatu subscrisiloru deputati confluxuali contra conclusului inclitei universitâti ai Fundului regiu 2. Decembre a. c. nr. universit. privitoriu la propunerea: gyimnasiele superióre celu gr. res. din Brasiovu sî celu evang. reformatu din Orestia sa se doteze din averea comuna nationala a fundului regiu —

La propunerea deputatiloru scaunului Mercurei sî a unui'a din scaunulu Orastiei, facuta intr'acolo, cá inclit'a universitate sa binevoiésca a otarí:

Gimnasieloru superióre, celui gr. or. in Brasiovu sî celui evang reformatu in Orastia sa sa acorde una dotatiune anuale de câte 5000. fl. v. a. incepandu din 1. Ianuariu 1868., sî anumitu din acea avere nationale comuna a fundului regiu, din carea inca in anulu 1850. s'au accordatu sî efeptuitu pentru gimnasiele sî alte institute de invetiamentu de confessiunea evangelico=augsburgica din fundulu regiu in sum'a insemnata de 52,500. fl. v. a. pre anu; inclit'a universitate, in siedinti'a din 2. Decembre a. c. cu majoritate de voturi au otarîtu:

Gimnasieloru superiori gr. orient. di Brasiovu sî evang. reformatu din Orestia a lise acordá un'a dotatiune de câte 3000. fl. v. a. pre anu, incependu din 1. Ianuariu 1868. „inse numai pâna a-„atunci, pâna cându inclit'a natiune sasésca se va „aflá in possesiunea netiermurita a dominiului Fa-„garasiului"

De sî plecatu subscisii reducerea sumei propuse dela câte 5000. fl. v. a. la câte 3000. fl. v. a. pre anu o afla nedréptâ, prin nemic'a justificata sî justificanda, din causa ca:

1. Inclit'a universitate si'au câstigatu convingere pre deplinu despre starea cea misera a numiteloru doue gimnasie superiori din Brasiovu si Orastia;

2. dreptulu de competentia alu aceloru institute de invetiamentu, paralelu cu institutele de invetiamentu sî de cultura evangelico-luterane in fundulu regiu, la averea nationale principale sî VII. judetie, carea e avere comuna a celoru unspradiece cercuri ale fundului regiu, nu póte fi pusu la indoiala; sî

3. Institutele de invetiamentu evangelico-luterane chiaru sî pâna acum in decursu de 18. ani s'au impartesîtu din acea avere comuna cu sum'a respectavera de 945,000. fl. v. a.;

cu atât'a mai vertosu si tienu de cea mai santa datorintia a dechiará, ca conditiunarea, aternarea acestei subventiuni votate in o cifra asiá scaduta, de unu evenimentu nu numai prevediutu, ci sciutu, adeca de restituirea dominiului Fogarasiului in primirea fiscului regiu, lucru, ce dupa contractulu de inscriptiune, are sa urmeze in tempulu celu mai de aprópe, ca acea conditionare dîcemu e de natura ce vatema dreptulu egale alu tuturoru ce locuiescu fundulu regiu; vatema despositiunea sî destinulu primitoru sî adeveratu alu averei asia numite nationali si sta in cea mai pipaita contra-

---

*) Sî publicului sî noue ni veti face unu mare servitiu. R.

dîcere, ba face ilusioriu intregu conclusulu din cestiune. Clausul'a, conditiunaria numitu valema dreptulu egale nedisputaveru alu românilorn sî ungurilorn din fundulu regiu facia cu sasii, anumitu la unu bunu comunu, de óre-ce prin acea, subtirica dotatiune de 3000, fl. v. a. pentru unu gimnasiu gr. orient. românu sî pentru altulu evang. reformatu ungurescu, care amendoue se lupta cu lipsá sî saracia, se léga de unu evenimentu, ce are sa se intemple in tempulu celu mai de aprópa: pâna cându dotatiunea institutelorn de inveliametu evangelico-sasesci — sî dealtmintrenea in stare buna fórte — de 52,500. fl. v. a. pre anu nu e legata de neci nna conditiune, e pentru totu de un'a;

Scopulu sî destinulu primitivu alu averei nationali principali sî VII judetielorn se pref ge sî reguléza prin decretulu aulicu nr. 15. Octomvre 1791. pt. 8. sî 10. unde se dîce pt. 8 „proventus bonorum septem judicum in cérta quantitate deinceps quoque inter publica sedium saxonicalium quae ex iis ante ea participabant, dividantur. etc.“ Pt. 10. „postquam universa nationis debita depurata erunt . . . . proventus . . . . remansuri inter undecim publica sedium ac districtum aequa lance in aequales partes dividendi et non particularibus civitatum et oppidorum sed comunibus sedium ac districtum cassis interendi, ac partim in depurationem . . . debitorum . . . ut et ad erigendas vel restaurandas scholas et eccelesias in locis seu saxonicis, seu valachicis . . convertendi erunt.“

Acestu scopu, acestu destinu primitiv alu averei nationali respective alu dotatiunei decretate pentru desu-mentionatele doue gimnasii se alteréza, se vatema prin clausul'a séu conditiunea acceptata, cu atât'a mai vertosu cu câtu insemnat'a avere nationale activa capitalisata din venitele dominiului Fogarasiului, neci dupa intórcerea acestui'a la fisculu regiu nu va incetá a avé acela-si scopu sî destinu primitivu;

Inclit'a universitate fâra indoiéla — numai atunci s'a otarîtu a acordá desu-numitelorn doue gimnasii dotatiunea de câte 3000. fl. v. a. anuali, dupa-ce s'au incredintiatu pre deplinu, ca spre ridicarea acelorn doue institute literari la acelu gradu alu poterilorn intelectuali sî materiali cari se receru neincungiuratu spre solverea problemei lorn de crescere sî cultivare, se cere neaparatu celu putienu subventiunea anuale de 3000. fl. V. a.

Numai ajungerea la acestu scopu salutariu o au potutu avé inaintea ochilorn inclit'a universitate. Cum se va poté ajunge acestu scopu inse pentru care pre fiecare anu neintreruptu se recere subventiunea de câte 3000. fl v. a. cându acestei subventiuni a priori i se prefige terminulu incetârei? sî acést'a in tempulu celu mai de aprópe.

Deci subscrisii — atâtu din consideratiunea acestorn momente, câtu sî din privintia ca conditionarea dotatiunei acordate sî atârnarea acelei'a dela trecerea dominiului Fogarasiului la fisculu regiu, cu nemica nu se póte justificá, pâna cându trebuintiele gimnasielorn din Brasiovu sî Orestia sî pâna atunci sî de atunci in colo — tocma cá sî acelea ale institutelorn de inveliamentu evangelico luterane — voru remané totu acelea, ba póte se voru mai immultí — nu potu de câtu a dá espressiune votului lorn sî prin acést'a:

ca dotarea gimnasielorn superiori gr. or. din Brasiovu sî evang. reformatu in Orestia decretata de inclit'a universitate a fundului regiu in 2. a l. curgat. sa nu fia conditionata, nici legata de trecerea dominiului Fogarasiului in proprietatea fiscului regiu. —

Sabiiu 3 Decembre 1868
I. Hanni'a m. p.
deputatu alu scaun. Mercurei
Iacobu Orosz. m. p.
deputatu alu scaunului Orestiei.
Mihaele Dobo de Buszka m. p.
deputatu alu Scaunului Orestia

Revista dîuaristica.

Sub titululu Ungari'a sî Romani'a. aduce „Osten“ nnu articulu de cuprinsulu urmatoriu:

Cine au crediutu ca ministrulu Bratianu aru fi fostu caus'a sumutiârilorn magiare in contr'a Romaniei, sau insielatu fórte, câci acelea sumutiâri se continua inca sî acum, dupa ce elu s'a retrasu dela guvernu, cu cea mai neomenósa inversiunare prin foile pestane; in conspiratiunile acestea e amestecatu chiaru sî contele Iuliu Andrassy. Póte judecá oricine incâtu póte fi folositóre o astfeliu de politica pentru interesele speciale ale tendintielorn unguresci sî pentru prosperarea magiarismului in privinti'a politica si nationale. Destulu de tristu sî de compatimitu e, ca politicii unguresci se folosescu de calumniele cele mai absurde, ce li le dictéza fantasi'a sî nu crutia nici unu mijlocu fia câtu de dejositoriu, numai cá sa sémene neincredere, inimicitia sî intrige intre Vien'a sî Bucuresci respective intre Austri'a sî Romani'a, cari pâna acum'a au vietiuitu in linisce sî buna intielegere (?) un'a cu alt'a sî cari suntu legate un'a de alt'a prin interese industriali sî comerciali.

Déra inca ce e mai multu, ómenii din Pest'a nu rosiescu a se escusá afirmându, ca foile din Romani'a aru fi provocatu lupt'a acést'a, ca ele aru fi inceputu ataculu. Despre acést'a insa vorbescu datele chronologice incatu numai e de lipsa vre unu altu argumentu, câci acelea date arata destulu de chiaru, ca tocmai in timpulu acel'a cându Romani'a aratá simpathiele cele mai intime fatia cu Ungari'a tocmai atunci au inceputu jurnalele unguresci sî organele regimului ungurescu asiá dîcendu in mijloculu pâcei publicistice a-siu versá veninulu asupr'a Romaniei respandindu scirile cele mai marsiave sî mai suspicióse asupr'a ei. Ministrulu Bratianu fù inegritu cu câte sî mai câte planuri luate din ventu; totu ce erá pentru români scumpu sî sântu fu incarcatu cu batjocura sî ocara, ba acést'a neconsideratiune, nepotrivita pentru ómenii culti, merse inca pâna acolo, incâtu chiaru sî principele Romaniei fú luatu dreptu tînta a unoru calumniâri sî batjocuri vulgare

Acestea suntu fapte, ce le putetmu demustrá cu sute sî mii de dovedi din jurnalele unguresci. Si cându in fine fu organisatu in Pest'a unu birou de pressa sî in fruntea acelui'a fu pusu unu autodidactu jidanu Dnu. Mardochi'a Gans, unu omu lipsitu cu totulu de nobleti a unei educatiuni bune sî de o cultura scolastica basata câtu de putinu pre classicitate, atunci acésta atitiare sî agitatiune in contr'a Romaniei luà demissiuni ingrozitóre in tóte dîuariele de care dispune cabinetulu ungurescu..

Despre români nu se vorbea altfeliu, de câtu cá despre nisce barbari. Constitutiunea loru, concipata in Parisu de unu areopagu inaltu europeanu sî desvoltata de partid'a cea mai liberala din tiéra in sensulu celu mai liberale, fu tractata intr'unu atare modu, cá sî cându aru avea de a face cu vre-o constitutiune a unei ginte de negri africani. Justiti'a o infatisiau vendiver'a, administratiunea corupta, societatea demoralisata. Tóte nisuintiele bune fura marsiavite cu o limba veninósa, sî tóte institutiunile statului, de care Romani'a e falósa sî póte fi falósa, fura calcate in pulvere.

Cum? la astfeliu de procedere sa taca cei din Bucuresci? La o astfeliu de atîtiare planuuita sî totusi asiá de nerationale sa nu respunda jurnalele române? Cine póte poftí acést'a? Cine intr'o astfeliu de stare fiindu, atacatu in simtiurile sele cele mai sacre, aru putea sa taca sî sa sufere in resignatiune muta tóte aceste invective? Aru trebuí sa aiba cine-va sânge rece cá unu pesce in vinele sele sî sa fia tempitu in elu totu simtiulu de demnitate natiunale sî de onóre personale, spre a aretá numai rabdare sî nepasare la astfeliu de atacuri.

Astfeliu nici dîuariele române n'au remasu detórie cu respunsulu. Sî nu suntu ele respunnsabile sî de condemnatu pentru ca in respunsurile loru a urmatu câte odata proverbulu, ca la unu butucu grosu i trebuie o secure grósa. Dara cum strigi in padure asiá 'ti sî resuna, sî de óre-ce cei mai multi purtatori a-i opiniunei unguresci incependu dela contele Iul. Andrássy pâna la celu din urma honvedu ce ocupa unu postu de portariu, au unu trecutu compromisu, ceea-ce se pare ca uitasera cei din Pest'a, ca celu ce pórta untu pre capu sa nu iese la sóre, asiá se intielege de sine ca dîuariele din Romani'a au pututu publicá unele, ce au trebuitu sa se simta in capital'a ungurésca cá o lovitura de cutîtu.

Insa nu trebuie sa uitâmu, ca jurnalele din Romani'a au luatu numai defensiv'a, au respunsu numai la dîuariele sî organele regimului din Pest'a, sî cu tóte acestea acelea nu s'au lasatu nici decum la o ura asiá mara sî la o nepasare asiá dura cá acést'a.

Unu lucru fórte tristu, e cându se nascu astfeliu de inimicitii intre dóue tieri cá acestea, care chiaru sî dela natura suntu avisate a traí in fratietate un'a cu alt'a.

Grea este respunsabilitatea, care cade asupr'a cercurilorn acelor'a unguresci, cari au datu impulsu la acestea sumutiâri fâra margini in contra Romaniei. Ba acést'a procedere e cu atât'a mai condemnabile, de óre-ce chiaru in tiér'a ungurésca traiescu mai multe milióne de cetatieni români, cari trebuie sa se simtía vatemati in modulu celu mai grobianu, déca se facu prin organele diuaristice ale partidei domnitóre unguresci astfeliu de pasi in contr'a tierei de preste carpati, unde locuiescu fratii loru de unu sânge.

In fine incheia „Osten“ articululu seu cu cuvintele acestea:

„Sperâmu ca sî Ungari'a i-si va luá o positiune mai démna, ca va incetá odata, de a mai atîtiá flacarile discordiei, sî nu va mai impedecá ostenelele, ce se facu din diferite pârti, pentru de a restituí amiciti'a sî concordi'a intre statulu austriacu sî intre Romani'a.“

In privinti'a politicei esterne a cancelariului Beust cetimu in fói'a „Vaterland“ din Vien'a cam urmatórele:

Baronulu de Beust nu e omulu, carele sa fia in stare sa represinte ministeriulu in afacerile esterióre ale Austriei, sî cumca nu e aptu spre acést'a, ni-o dovedesce elu insusi pre fia-care dî mai chiaru. Pentru aceea ori-cine si-au pusu sperantiele pre bar. Beust, sî chiaru pre Austri'a, sa sî le nimicésca, recunoscendu, ca acésta parte a lumei este caduta fâra scapare in barbaria moderna sî ca Beust nu este castigu, ci mare perdere.

Dlu de Beust aru fi pututu sa devina ce-va de aru fi traitu sub alte impregiurâri, sî de nu aru fi traitu in acel'a-si tempu cu dlu Bismark. Trecutulu germanu intregu alu cancelariului de statu au ajunsu punctulu culminatiunei in 1866, sî totu ce au fostu s'au perdutu in acelu mare naufragiu. Austri'a facuse unu fiasco colosalu, asemenea sî Beust sî de aceea se potrivira pré bine unulu cu altulu. Prin perderea din 1866, la carea au gresîtu d. de Beust in calcularea sea, au perdutu batali'a cea mai decidiatórie, prin care totu ce s'au intemplatu mai inainte au capetatu unu sensu. Iéra de atunci incóce nu au lucratu d. Beust nimic'a, ce n'aru fi pututu deveni de sinesi, séu sî prin altii. Dlu de Beust dara in privinti'a trecutului séu in sfer'a politicei esterióre pâna in presinte póte insemná pre o parte „nimic'a“ iéra pre de alta unu „fiasco“.

In sfer'a politicei religióse sî interne — se dîce mai departe in „Vaterland“ — ca nu se póte zarí in politic'a dlui Beust nici o idea matura, cu tóte ca i se atribue multe laude prin mijloculu dîuarielorn subeventiunate prin fondulu de unu milionu sî jumetate — insa acést'a e numai unu siarlatanismu enormu. Cam acestea le dîce numit'a fóia cu privire la trecutulu dlui Beust marturisindu, ca dela mórtea lui Schwarzenberg politic'a esterióra pâna astadi nu au mai fostu in mâni nimerite.

Iéra cu privire la viitoriu 'si esprime cu parere de reu convictiunea, ca d. Beust sî in viitoriu cu greu va putea produce altu ce-va decâtu fiascuri, sî ca ceea ce au mai lasatu Bismark din Austri'a va capatá din partea dlui Beust lovitura de mórte, de sî Austri'a aru fi vietiutu sî dupa alte multe lovituri de mórte.

„Neues Fremdenblatt“ aduce sub titul'a „presentulu de craciunu a regelui din Prussi'a“, urmatórele:

Intr'o notitia dela curte, care o amu aflatu in o fóia din Berlinu, ne-au fostu batatoriu la ochi loculu urmatoriu:

„Sér'a $\frac{1}{2}$ la 8 óre s'au impartitu in palatulu regiu la toti membrii a-i casei regie presentele de craciunu. Famili'a regia i-au datu Maj. Sele regelui de presentu tabloulu cunoscutu a lui Steffen: „invingatoriulu dela Königgrätz“.

Rendurile acestea suna, cá o batjocura plina de nepasare fatia cu serbatórea stralucita, ce o serbéza toti crestinii la dîu'a nascerei propoveduitoriului de pace din Nazaretu; a petá serbatórea cea sânta de pace cu reminiscinti'a la devastarea sângerósa a resbelului, arata o frivolitate nespusa, sî nu se potrivesce nici decum cu datorintiele de smerenia crestinésca, a se falí tocm'a in dîu'a acést'a cu o invingere, care au fostu platita cu mii de cadavre sî de ciungi. Insa pre noi putienu ne intereséza, cum se pórta regele Wilhelm sî cas'a domnitóre Hohenzollern cu crestinismulu. Elu, carele au luatu corón'a de pre jertfelnicu sî carele au asecuratu dejá de vre-o diece séu dóue-dieci de ori, ca Benedek aru fi fostu inneguratu la Chlum, pentru ca Dumnedieu din ceriu au voitu cá regele Wilhelm sa puna mân'a pre regatulu Hanover'a, pre principatulu electoralu, Nassau sî pre Frankfurt'a cea bogata, elu regele din grati'a lui Ddieu, carele crede, séu dîce ca crede, ca aru avé sa implinésca o missiune deosebita — Elu va sci mai bine, ce se cuvine sî ce nu se cuvine pentru unu principe crestinu in sér'a de craciunu, decâtu unu simplu diuaristu. Pre noi austriacii ne intereséza inimiciti'a contr'a dinastiei austriace, care inimicitia se arata prin accea, ca la curtea Hohenzoller-ului din Berlinu se trage de peru ori-ce ocasiune, numai cá sa se improspeteze in modu ostentativu sî vatematoriu pentru cei invinsi reminiscinti'a la invingerea dela Königgrätz.

Istori'a resbelului din 1866 nu insémna nici o lupta premergatórie, care nu aru fi datu vre unu nume la stratele din Berlinu. Berlinii cei buni, cari simtu dejá de ajunsu greutâtile invingerei regelui loru celui strasnicu, 'si rumpu limb'a la numirile cehice ale strateloru loru. Dîu'a nascerei, onomastic'a regelui sî ori-ce serbare se serbéza cu „Königgrätz sî Sadov'a“. Inca sî calulu dela Sadov'a l'au facutu regin'a August'a de objectu alu ovatiuniloru sele regie fantastice.

Oare sa fia acést'a numai iubire de pace sî numai pura amicitia pentru Austri'a? Cu greu amu putea veni la credinti'a acést'a; din contra mai curendu ni se pare, ca din acést'a se póte conchide cu indreptatíre bunisióra, ca la curtea regelui Wilhelm domnesce inca o sensatiune fórte dusmanósa in contr'a curtiei din Vien'a, câreia nu i póte iertá curtea regelui Wilhelm, pentru ca au pacatuitu in modu triplu in contr'a aceleea. Revanche pour Sadov'a! Aude-se din cercurile familiei regie habsburgice, din cercurile bárbatiloru regimului numai unu cuventu de resbunare sî invidia? Nu ne umilimu noi, lucrându pamentulu constitutiunei, care lau ingrasiatu sangele copiiloru nostrii dela Koeniggrätz sî care asi'a au devenitu mai priinciosu pentru sementi'a libertâtiei? Sî cu tóte acestea foile din Berlinu striga din anu in anu, ca noi suntemu conturbatori de pace plini de pofta de resbunare sî intrigí. Acum se vede apriatu, unde domnesce poft'a de resbelu sî de incaierare. La curtea din Berlinu inca sî astadi se imbata ómenii de invingerea dela Koeniggraetz, sî pofta Prussiei de a anessá tieri inca au crescutu in urm'a anessiunei facute. Déca aru gandí regele Wilhelm, sa mai imbratiosieze odata pre imperatulu Franciscu Iosifu, precum au facutu in anulu trecutu la Orb, atunci i amu aduce aminte de presentulu de craciunu din anulu acest'a.“

Varietâti.

⁂ Din o corespundintia din Pianulu super. din 14 Dec. 1868 aflâmu ca in presér'a de 29 Nov. 1868 s'a serbatu dîu'a onomastica a Escel. S. Présântitului P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu in unu modu fórte solemnu. Corespundinti'a premite descrierei festivitâtiei urmatórele: „Dorinti'a nóstra cea mai ferbinte, nutrita de dieci de ani in inimile nóstre a fostu, a vedea in comun'a nóstra 2 clase, cu 2 invetiatori, care dorintia cu incuviintiarea Inaltului ministeriu regiu de culte o vedemu spre cea mai mare mangaiere a publicului nostru, insetatu dupa sciintia sî lumina de seculi, realisata. Cei 2 invetiatori cari ocupara catedrele claseloru nóstre, se sacrificara atâtu corporalminte câtu sî spiritualminte de a multiamí inimile poporului. Unu documentu viu despre activitatea loru neobosita, pre lânga implinirea chiemârei loru, celei sânte sî mari, sî pre lânga alte planuri, ce le urdiescu spre folosulu scólei nóstre, sî propagarea culturei, e sî celebrarea dîlei onomastice a Escel. Sele, carea a decursu in urmatoriulu modu:“

Ací espune cele urmate, precum iluminarea scólei carea erá decorata sî cu unu transparentu, spune ca in acea scóla se rostira cuventâri instructive pentru poporu sî adeca de câtra invetiatorii ambeloru clase: Simeone Ghibu sî Nicolau Sav'a, se cântara piese acomodate dîlei sî apoi incheia:

„In fine intonandu scolari mersulu „Astadi fratiloruromâni“, se imprasciara ospeti sî elevi câtra ale sele, cu cele mai dulci suveniri. M. V.“

⁂ O serbatóre natiunale-besericésca. Calacia (c, biharii24. noemv. 1868) Astadi avuramu o serbatóre natiunale-bisericésca: santirea santei baserici rom. orient. din locu dupa ce sa sevarsisera reparatiunile ei. Actulu l'a celebratu rvs. d. protopopu alu Beliului Iosifu Marchisu, insocitu de preotulu localu sî inca trei preoti din comunele invecinate. Poporulu acursese intr'unu numeru fórte mare. La actele de capetenia ale servitiului ddiescu sa dedera salve de pusce. Dlu protopopu a tienutu o cuventare frumósa despre missiunea religiósa--natiunale a besericei, despre necessitatea moralei sî invetiaturei in poporu, sî a finitu laudându zelulu credinciosiloru. Urmâ unu prândiu la cas'a parochiale, unde intre salve de pusce sa radicara toaste pentru M. Sa Imperatulu Franciscu Iosifu; pentru Escel. Sa Archiepiscopulu sî Metropolitulu br. Siaguna; pentru Itea Sa eppulu Ivacicovicíu; pentru deputatii natiunali cari lupta in dieta a câstigá drepturile poporului nostru, pentru tóta suflarea romanésca din cóci sî din colo de Carpati, sî din cóci sî din colo de Dunare. — Unu tieranu. „Albina“

⁂ (†) „Cassin'a româna“ cu cabinetulu de lectura s'a infiintiatu sub numirea: „Societatea româna de lectura din Timisióra“ sî s'a constituitu in modu provisoriu la 8 decembre a. c. st. n. cu care ocasiune adunarea generala a desbatutu statutele sî le-a asternutu spre intarire. De presiedinte s'a alesu d. dr. Alesandru Mocicioni, vicepresiedinte este d. capitanu alu politiei Petru Cermena, comitetulu se compune de 7 membrii. Deci ceremu imbratisiare caldurósa din partea intielegintiei române cá sa prospereze acestu institutu folositoriu sî de necesitate pentru românii d'aici.

⁂ In comitatulu Zarandului are guvernulu unguerescu de cugetu sa tramita unu comite supremu de magiaru in loculu cestui'a de acum d. Demetriu Ionescu, care cá unu omu de dreptate sî de pace, nu este la placerea tendintieloru magiare. Ungurulu pre care guvernulu lu va trimite de comite in acestu comitatu romanescu, este — precum spune „Hazánk“ — contele Alesandru Haller al. Hallerstein Vomu vedé! *) „Alb.“

⁂ Engliter'a. Dîuariulu „Observer“ da cá definitivu alegerea urmatóre pentru formare noului cabinetu:

Lord Clarendon, afaceri straine. D. Bruce, interioru D. Cardwell, resbelu. Comtele d'Argyle, ministru de Indei. D. Lowe, finantiele. D. Bright, comerciulu. D. Childers, amiraltat. Lord-Granville, coloniele, Lord Kimberly, presiedinti'a consiliului. Comtele Russel, lord maiordomu privatu. Sir William Page Vood, lord. cancelariu. D. Goschen, la administratiunea saraciloru. Comtele Grey, postele, Comtele Villers, cancelariu la ducatulu de Lancastre Comtele Speneer va fi numitu vice-rege de Irland'a. „Sept.“

* O nunta serbata la Subenau, micu satu aprópe de Baden, au fostu lovita de o infricosiata intemplare. Serbarea sa sfarsise prin unu valsu, cându junele sotiu, pre carele valsulu îlu infiorbantase, au avutu nenorocit'a ideia de a bé unu paharu de apa rece. De indata au slabitu sî picatu: unu atacu de dambla fulgeratóre l'au ucisu. La vederea acestei durerósa priveliste, sotiea sea au lesinatu, cându si-au venitu in simtire ea era nebuna. „Septamân'a“

⁂ Unu nou telegrafu — Iéta minunea minuniloru; telegrafulu fâra fire. Acésta inventiune extraordinara sî pretiósa pare ca a nascutu de odata in capulu a doi invetiati: Canoniculu Jacques Bohone, din Saint Rems (Liguria occidentale), publica de curendu o lucrare intitulata: „Unu nou telegrafu“. Canoniculu Bohone, dîcea ca a gasitu mijloculu de a pune in comunicatiune dóue telegrafe electrice, la ori-ce distantia aru fi asiediate, fâra cá sa fia trebuintia de a le legá prin fire simtibili.

In acel'a-si tempu, in Canad'a, d. Mower anuncia ca a descoperitu unu sistemu de transmissiune elèctrica suprimându firele electrice ca inutili. d. Mower a facutu experientia descoperirii sele. Elu a pusu in comunicatiune amendoue tiermurile lacului Ontario prin procedeulu ce ununciase, sî intr'adeveru fâra ajutorulu nici unui firu. Transmisiunea s'a facutu intre $^3/_2$ din secunda la o distantia de 170 kilometri. Ast-felu s'au schimbatu corespundentie consecutive in timptu de doue óre.

Inventatoriulu a refusatu pâna acum de a face cunoscutu secretulu seu. „Tromp. Carp.“

Publicare de concursu.

Pentru inlocuirea unui postu vacantu de invetiatoriu greco-orientalu in Dógnacska se publica urmatoriulu concursu.

Competitorii la acestu postu pentru care s'a alacuitu o léfa de 126 fl. v. austr. pe anu, pentru cheltuiéla de lemne de arsu 6 fl. 30 sî pentru invetiatur'a de Duminec'a 16 fl. 80 sî case de siedere in natura, suntu datori, pâna in 6 septamâni din dîu'a publicârii acestui'a concursu, a predá Onorabilei Diecese greco-orientale din Caransebesiu, o petitia subscrisa de propri'a mâna, contienendu verst'a, starea, (meseria), moralitatea sî capacitatea ceruta la specialitatea invetiatoriului.

Vien'a in 5. Decembre 1868.

Directia generala a K. I. priv. austri'a
25—3 societi de câi ferate.

24—3

Insciintiare.

Decidendu-se vinderea fenului sî otâvei adunate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasiu sî anume in Blasiu 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clâi singuratice de câte diece cara, ié a pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clâi, — despre acést'a, voitorii de a cumperá se insciintiéza, ca vinderea se va intemplá prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasiu pre calea licitatiunei, sî ca sî pâna atunci ori-cându se póte cercá fenulu sî conditiunile de vendiare.

Blasiu, 14 Decembre 1868.

Economatulu bunuriloru metrop. gr-cat.

Nr. 25—3

Edictu

Dumitru Vasile Maciuca din Brasiovu, carele de 4. ani sî 6. luni de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Paraschiv'a nascuta Nicolae Urzica totu din Brasiovu, pribegesce 'n lume fâra de a se scí loculu unde sa afla; este prin acést'a citatu, cá'n terminu de siése luni de dîle din dîu'a de astadi sa se presentedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, spre a respunde la invinuirile ce ise facu din partea prementionatei lui socii, câci la din contra sî in absenti'a densului se va decide — pre bas'a S. S. Canóne ale Bisericei nóstre ortodocse — procesulu divortiale incaminatu asuprâi.

Brasiovu 26 Novembre 1868.

Iosifu Baracu
Protopopulu Tractului I. alu
Brasiovului.

30—1

Edictu.

Sofi'a Nariti'a nascuta Cior'a, din Àbrudu=satu, care de 12 ani de dile, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei sociu, Ioann Nariti'a, totu din Abrudu-satu, sî pribegesce in lume fâra de a se scí loculu ubicatiunei ei; prin acést'a se citéza, cá in terminu de 3 luni de dîle, din dîu'a de astadi, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu subscrisu, spre a respunde la actiunea barbatului seu, câci la din contra, se va aduce sentintia sî in absenti'a ei, pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodexe.

Dela scaun. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 10 Decembre 1868.

Ioanne Gallu,
Adm. protop.

26—2

ANUNCIU.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca petrunsu de dorinti'a de a puté folosí binelui publicu sî in starea sea de pensiune in carea se afla dela 3 Septembre 1867 si a depusu censur'a de advocatu in 14, 15 sî 18 Decembre 1868 cu succesu bunu sî in urmarea acést'a si-a deschisu cancelari'a de advocatura in Dev'a din 23 Decembre a. c. incependu, in cas'a parochiei române gr. or. din strad'a postei.

Dev'a, 23 Decembre 1868.

Ioann Piposiu,
Comite supremu pensionistu
sî advocatu.

---

*) S'a denumitu deja R. T. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 104. ANULU XVI.

Sabiiu, in 22 Dec. 1868. (3 Ian. 1869.)

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Din caus'a SS. serbatori a Nascerei Dlui Iisusu Christosu, nrulu venitoriu si celu din urma va aparé Sâmbeta.

Cugetâri politice si nepolitice de craciunu.

Omenimea crestina serbéza in fia care anu, mai de nouaspradiece seculi incóce, serbatórea nascerei acelui'a, prin carele a venitu iubirea in lume. Asiá e, iubirea! Cându jacea in iesle cá unu pruncu ddieescu nascutu infasiata in scutece, au venitu la dens'a simpli pastori si filosofii imperati, spre a i se inchiná, si cându ea a descoperitu in etate copilarésca, in biserica, intielepciunea cerésca, o au admiratu carturarii; iéra cându iubirea acést'a, a ajunsu etatea barbatiei si a vrutu sa intemeiéza pre pamentu imperati'a cerésca a iubirei, a fostu invinovatita, ca vrea sa duca pre poporu in ratacire, lu face resvratitoriu si hulitoriu de Dumnedieu. Cei puternici ai pamentulului au siediutu la judecata asupra ei si poporulu au cerutu restignirea ei. Si in adeveru iubirea cerésca, ce se era facutu omu, a fostu pironita pre cruce, iéra ea a oftatu: „Parinte, iértale loru, ca nu sciu ce facu.“ Puternicii au sciutu inse ce facu si sciu si acum, si de aceea ei au restignitu iubirea de ómeni in toti seculii de atunci incóce si o restignescu si astadi, pentru ca adeveratu este: ca urmarea cea nemincinósa dupa Christosu, a dumnedieescului iubitoriu de ómeni, se cuprinde intru aceea, ca omulu sa-si iá crucea sea, si intre chinuri trupesci si dureri sufletesci, hulitu de multimea desbracata de iubire, sa suie câtra Golgotha pre calea cea petrósa a vietiei.

Sórtea iubirei, carea a venitu pre lume cu prunculu Iisusu in unu grajdu la Vitleemu, se repetiesce in tóte tempurile. Déca se ivesce o idea noua dumnedieiésca pentru mantuirea omenimei din legaturile neiubirei, o marescu simplii si intieleptii, cei mici si cei mari, si pâna cându ea se invatia cá intielepciune de scóla, séu pâna e cantata in poesii, séu pâna cându se representéza in romantie si piese teatrale spre placuta trecere de uritu si spre o eftina miscare de simtieminte, pâna atunci se bucura de aprobarea si admiratiunea tuturoru; indata insa ce ea vrea sa devina fapta in viatia si sa straformeze omenirea in intielesulu iubirei, este condemnata dreptu de o vatamare criminale a ordinei omenesci si dumnedieesci; si acei ce in teoria erau fanatici pentru idea, prigonescu fâra crutiare pre acei'a carii voru sa intrupeze ide'a iubirei.

In anutempulu, cându sórele e mai departatu de pamentu, in nóptea cea intunecósa a lunei craciunului, crestinatatea serbéza nascerea acelui'a, carele a venitu lumina in lume. Lumin'a lui a fostu chiara cá a ceriului, de aceea ea a fostu pusa sub obrocu. La serbarea nascerei lui inse se aprindu lumini nenumerate.

Semnulu a remasu, s'a perdutu inse insemnetatea lui. Unu obiceiu de insemnetate frumósa este pentru copii a aprinde luminitie multe in arborele craciunului *). Ei aplauda lumin'a acést'a, nu se grigesce inse nimenea cá sa le arate insemnetatea ei. Cându inse va cresce arborele celu adeveratu alu craciunului pentru omenime si cându va prinde radacini adunci si tari si se va inaltiá spre ceriu, cá sa adune din adâncime si din inaltime puteri naturali si ceresci — sa maturésca póm'a cea de auru a indestulirei vietiei, fericirei, luminei si iubirei? — Pentru copii mari inse e periculosu a aprinde in arborele craciunului lumini. Déca o face cineva, e de regula insferatu de taciunariu, pentruca vighiatorii noptiei striga: „Grigiti de focu si de lumina, o schinteia e de ajunsu. Se ve preface in ruina Tót' averea ce a-ti strinsu;“

iéra clopotele se batu in o dunga, si alarm'a de focu spaimentéza pre omenimea ce dormitézá in intunerecu, se cauta totu feliulu de stingetori, cá sa innadusie schintei'a, pentrucá sa nu devina flacara luminatória. Cu tóte ca Christosu a dîsu: Amu venitu, sa aprindu focu pre pamentu; si mai bine asiá cá sa arda.“

Nici unulu din cuvintele lui Iisusu nu s'a implinitu mai multu cá urmatórele:

„Au vi se pare, ca amu venitu sa dau pace pre pamentu? Nu, dîcu voue, ci impartîre. Ca voru fi de acum cinci intro casa impartiti, trei improtiva a doi, si doi improtiva a trei. Se va imparti tatalu improtiva feciorului si feciorulu improtiva tatalui; mum'a improtiva fetei si fat'a improtiva mumei.“ Si cum de bine se nimeresce dîcerea despre impartîrea celoru cinci intr'o casa, despra cei doi contra trei si despre cei trei contra doi, cu politic'a Europei din dilele nóstre. Mai ca se pangaresce ide'a serbârei de craciunu, déca o amesteca omulu in politica. Déra politic'a se imbraca bucurosu in crestinatate si inca in o crestinatate privilegiata. Cuvintele prorocului se potrivescu cu politic'a, câci: „Domnulu s'a juratu pre sufletulu seu: Trufi'a loru me mahnesce si urescu palaturile loru. Ei schimba dreptatea in fiére si rodulu dreptâtiei in pelinu, si ce au dîsu Iisusu: „Binev'au prorocitu voue fatiarniciloru Iesai'a proroculu, precum este scrisu: Poporulu acést'a cu buzele me cinstesce, iéra cu anim'a departe este dela mine.“

In tóte bisericile crestinatâtiei resuna in nóptea de craciunu frumósele cuvinte: iubirea a venitu in lume. Inse pre cându acest'a se rostesce si se cânta, cei puternici ai crestinatâtiei, pronuntia sentinti'a, ca unu poporu crestinu carele sangeréza din o miia de râni trebuie sa remâna sub jugulu inimiciloru crestinatâtiei. Franci'a crestinissima cu piós'a ei parechia imperatésca, apostolic'a Austri'a-Ungari'a, biblic'a Angli'a s'au impreunatu contra greciloru pentru mohamendani si chiaru statulu de mustra crestino-germânu Prussi'a se alatura lânga acelea. Fíresce grecii nu suntu romano-catolici, nu suntu luterani, anglicani, presbiteriani, calvini, ei nu cetescu liturgi'a latinesce, ci fia care in limb'a propria, ei nu se cumineca cu pâne nedospita s. a. pre scurtu, ei inaintea diversiloru crestini privilegiati din ocidente nu suntu dreptmarturisitori si de aceea au acesti dreptcredinciosi pentru necredinciosii mohamedani mai multa simpathia decâtu pentru credinciosii crestini de alta credintia. Preste tóte aceste grecii mai suntu de o credintia cu Russii si pentru acést'a inca suntu reu vediuti inaintea occidentaliloru, cá cându acei'a aru fi inchinatori de idoli. Grecii inse fia mangaiati, pentruca scrisu este: „Nu te teme turma mica, câci este in voi'a tatalui vostru, ca a vóstra sa fia imperati'a.“

Si ce lumina póte sa lumineze pre arborele craciunului popóreloru austriace, ce feliu de daruri potu sa-lu decoreze? Séu mai aspru vorbindu: cari popóre ale Austriei potu sa se bucure in anulu acest'a alu mantuirei de unu arbore de craciunu? E fórte caracteristicu ca dintre tóte natiunalitâtile austriace, tocm'a aceea aru avé causa de a-si face unu arbore fórte frumosu de craciunu, pentru cari serbatórea craciunului nici nu esista, adeca jidovii. (Ei suntu o natiunalitate propria si adeca cea mai neamestecata dintre tóte). Pentru jidovi anulu 1868 e unu adeveratu anu alu mantuirei. Sa aiba parte de acésta mantuire, iéra pómele ei sa le folosésca copii de copiii loru. Dreptu admonitiune le strigâmu insa cu cuvintele profetului loru celu mai natiunale, cu ale lu Iisai'a: „Vai acelor'a cari adaugu casa lânga casa, tiérina lânga tiérina, pâna nu mai remane locu, cá sa fia pamentulu numai alu loru.“ Sa-si puna la anima si cuventulu evangelistului Mateiu, carele inca e din némulu loru: „Nu puteti slugi lui Dumnedieu si mamonului.“

Lânga jidovi potu sa-si intocmésca magiarii arborele celu mai mare si mai frumosu sa lu lumineze si decoreze cu acuisitiunile cele mai frumóse. Sa se bucure in anim'a loru de tóte aceste. Dreptu admonitiune insa le strigâmu si loru cu profetulu Iisai'a: „Eu voiu sdrobí trufi'a celoru mandri si voiu smerí sumeti'a celoru puternici. Buhele se cânte in palaturile loru si balauri in cetâtile loru frumóse. Eu ii voiu maturá cu matur'a perdiârei, dîce Domnulu.“ Mai recomendâmu si cuvintele evangelistului Marcu cá sa si le puna magiarii la anima: „Sare sa aveti la voi si sa aveti pace intre voi“

Tóte cele-lalte popóre din Austri'a insa, fâra de esceptiunea nemtiloru, nu au nici o causa, in anulu mantuirei dualistice, de a serbá o serbatóre vesela de craciunu. Nemtiloru, ce e dreptu, ca li-a resaritu o lumina parlamentaria, dara parte e pusa sub obrocu, parte s'a prefacutu in o lumina ratacitória. Acuisitiunile nemtiloru austriaci, cari le potu aterná de arborele craciunului suntu nuci aurite, cari séu ca nu e iertatu a le sparge, séu déca se voru sparge voru oferí nisce simbure reu la gustu. Nemtii austriaci s'au radîmatu si priponitu pré tare pre sciinti'a loru de legi si pre eruditiunea loru si asiá se implinesce cu ei ceea ce dîse evangelistulu Luc'a: „Vai vóue carturariloru, ca puneti sarcini pre umerii ómeniloru pre cari voi nici cu degetulu nu le atingeti. Vai vóue carturariloru ca a-ti luatu chei'a cunoscintiei, voi nu a-ti intratu si pre cei ce vréu sa intre, i a-ti opritu.“ Pre nemtii austriaci ii lovesce aspru si cuvintele Apostolului Pavelu: „Socotindu-se pre sine a fi intielepti au nebunitu.“ Iéra asupr'a Vienei se implinesce, ceea ce au dîsu proroculu Ieremi'a: „Cei ce au vrutu sa te mangae te-au amagitu si te-au insielatu si te-au dusu in noroiu si acum te lasa in trensulu. Deschis'au asupra ta gur'a sea, toti vrasmasii siuerara si scarjnira dintii si dîsera: sa o ingitîmu pre ea.“

Cele-lalte popóre ale Austriei, tóte, precum cechi, poloni, ruteni, slovaci, sloveni, serbi, românii italieni si cu deosebire greu cercatii (? R.) sasi din Transilvani'a, aru avé tóta caus'a de a-si imbracá arborele craciunului in floru de jele. Numai pentru ei nu au resaritu lumina si nu au venitu iubire in lume. Pentru fia-care din popórele acestea s'a implinitu ceea ce a graitu Domnulu prin proroculu Ieremi'a: „Eata eu voiu saturá pre poporulu acest'a cu pelinu si-lu voiu adapá cu fiére.“

Popórele nemultiamite ale Austriei insa sa-si lumineze arborele craciunului cu lumin'a sperantiei, pentru cá sa péra intunereculu si sa se lumineze cararea venitoriului. De popórele aceste de tóte s'a dîsu: „Eata ii topescu si lamurescu.“ Loru le striga evangelistulu Luc'a: „Incingeti cópsele vóstre si aprindeti candilele vóstre si priveghiati.“ Intru ei se va impliní ceea ce a prorocitu Sofoni'a si Miche'a:

„Eu voiu vestí altfeliu popóreloru cu buze de bucuria si unu berbece va merge iainte si le voiu risipí.“

---

*) Arborele craciunului e unu bradoletiu verde, incarcatu de lumini de céra, de nuci si alte póme aurite, iéra dedesuptulu lui se afla darurile, cari se dau diferitiloru membri a-i unei familie. Elu se pune in nóptea craciunului pre o mésa in loculu celu mai de frunte in casa. In tempulu cându se pregatesce, copiii mici, câci mai cu séma pentru ei este, nu suntu de fatia, ci ei vinu dupa ce e aprinsu gat'a si suntu de credintia ca l'au adusu angerulu cu totu ce e incarcatu pre densulu si ce se afla sub densulu. Obiceiulu acest'a e la popórele apusene; mai alesu la nemti. R.

Sa-s' puna la anima inse sî cuvintele Apostolului Pavelu: „Tóte legile sî afla implinirea in unu cuventu: iubesce pre deaprópele teu cá insusi pre tine. Iéra dácu voi se veti muscâ sî mâncá unii pre altii, cautati, ca nu insive sa ve mistuiti.“

Acei ómeni inse, nenumerati, câroru afara de suferintiele politice nu le infloresce nici o bucuria omenésca, cui umbresce nici o norocire, celu putienu in spiritu sî in anima sa aprinda arborele craciunului carele sa constea din speranti'a in Domnedieu. Despre iubire s'a prorocitu“, despse iubirea carea a venitu cu Chsu in lume sî carea va invinge neiubirea, ca „ea este tramisa de a propoveduí Evangeli'a, celoru saraci, de a vindecá animele cele sdrobite, de a bine vestí celoru ce se afla in prinsori, ca se voru slobozí sî celoru orbi sî celoru sdrobiti ca se voru mantuí sî usiurá.“ Iéra Chsu a a disu: „Veniti la mine cei insarcinati sî eu ve voiu mangaiá pre voi“.

Toti câti serbéza la craciunu iubirea cerésca ceea ce s'a facutu omu sa-si intiparésca cuvintele cele maretie ale Apostolului Pavelu: „De a-si vorbí cu limbi omenesci sî angeresci iéra dragoste nu amu, voiu fi cá o arama sunatória sî ca unu chimvalu resunatoriu. Sî déca a-siu prorocí sî a-siu sci tóte tainele sî tóta sciinti'a sî asiu avé credintia sa mutu sî muntii, iéra dragoste nu amu, nimica nu suntu.“ „Reform.“

Romanii sî pusetiunea loru.

(Urmare *)

In politica numai principiele cari contienu adeveruri neschimbate trebuie se aiba valóre. Formele in care se manifestéza se potu schimbá sî e de lipsa sa se schimbe.

In dieceniele seculului nostru, de cându principiulu libertâtiei egali si-au castigatu o autoritate insemnata, amu avutu ocasiune sa vedemu multe incercâri cu cari ómenii au cugetatu ca voru puté regulá referintiele popóreloru de asiá, cá sa dureze mai multu. Au inceputu a cautá dupa echilibrulu europénu, séu cumpen'a egale européna. Diplomatii, cari manipulau acésta cumpena egale au inceputu a rotundí staturi, a daraburí popóre sî a alaturá din ele la unele sî la altele, séu a formá in sinulu unei natiuni mai multe staturi.

Nu vomu considerá aici fasele in sîrulu loru cronologicu, ci constatâmu numai ca asiá a fostu, (de unu esemplu ne póte serví cart'a Europei dupa tratatele dela 1815.)

Ca diplomatii nu au reesîtu a aflá cumpena egale au demustratu realitatea; câci ei inca nu se radicau bine de pre scaunele loru congresuali, sî cart'a Europei capeta nóue forme, dupa trebuintiele sî recerintiele popóreloru. Noi scimu pré bine ca principele Meternich, de fericita memoria, a traitu sa véda cum se sgudue, cum se restórna ecuilibrulu la care si-a fostu datu totu concursulu seu.

Ce a fostu caus'a? Aceea, ca Greciei d. e. i-a trebuitu independintia; Belgiului emancipatiune de poporulu cu care nu se potrivea nici in o privintia; Italiei etc. unitate sî scapare de straini etc. etc.

Ceea ce s'a intemplatu in Europ'a in mare se intempla in monarchi'a nóstra in micu. Sa fimu siguri, ca pâna cându nu se voru satisface recerintiele diverseloru elemente, din cari se compune Europ'a sî in laintru, imperiulu, pâna atunci nu va fi pace decâtu artificiale, o pace stérpa de ori-ce prosperitate.

Absolutismulu birocraticu a cercatu in laintru prin tractamentu egale a deslegá cestiunea de egal'a libertate, culminandu in devis'a dreptu egale pentru toti. Dara fiindu ca acestu dreptu egale, in privinti'a manipulârei sele, nu convenea nici unei natiunalitâti; iéra in privinti'a limbistica nu convenea decâtu nemtiloru, a fostu privitu de tóte popórele cá unu jugu.

Constitutiunalismulu inauguratu prin patent'a din Fauru 1861 a fostu consideratu de Ungari'a si Croati'a de o centralisatiune, carea vatema interesele istorice-natiunali sî esperinti'a, ne-a aretatu ca nu a pututu sa dureze.

Ce aru fi pututu urmá din tóte aceste? Aceea, ca precum diplomati'a européna a trebuitu sa parasésca teori'a primitiva despre ecuilibrulu europénu asiá barbatii de influintia sa tiena minte ce a fostu caus'a de a resturnatu sistemele trecute sî sa evite causele nemultiamirei.

Cându vedemu insa legea natiunalitâtiloru, carea dupa noi erá sa fia chei'a desegârei tuturoru celoru-lalte probleme, trebuie sa dîcemu cum amu disu indata la inceputu, ca diet'a decursa a creatu unu stadiu greu.

A vorbí in detaiu despre acea lege nu mai avemu lipsa, de óre-ce fù desbatuta asiá de pre largu de deputatii româniloru, slaviloru sî de a-i sasiloru. Vomu avé sa o respectâmu cá pre o lege sanctiunata pentru ca ordinea sî dreptulu o pretinde; insa unu resimtiementu ce se provóca in peptulu ori-cârui românu nu se póte suprime.

Acésta situatiune insa provóca neincredere sî in contr'a procederei acelor'a, cari au dîsu: ca drepturile, respective, pretensiunile nóstre natiunali sa le aperâmu ori sî unde sî asemenea sa ne nisuimu cá ori sî unde sa cautâmu a le esoperá respectulu cuvenitu. Fericitu acelu luptatoriu, carele pururea invinge, de câte ori lupta; carele reese totudéun'a dupa cum a sî doritu. Prac-s'a de tóte dîlele ne arata sî casuri contrarie sî acest'a nu numai la noi, dara sî la alte natiuni. Impregiurarea acést'a din urma insa nu da dreptu de abtienere nimenui, câci altmintrea nu aru puté fi lupta.

De aceea vomu parasí regretulu nostru pentru nereesîre sî vomu dîce ca e de lipsa in situatiuni cá a nóstra, sa considerâmu punctulu nostru de manecare, antecedentiele cari ne sémna drumulu ce l'amu facutu dejá sî scopulu a care trebuie sa ajungemu. Asiá vomu fi apoi drepti in apretiuirea: deca amu urmatu bine, séu déca amu urmatu reu, in cele de mai inainte.

Déca a urmaritu cine-va cu atentiune activitatea româniloru din diet'a trecuta a Ungariei, a percursu cuventârile rostite acolo; déca nu va desconsiderá urmârile d. e. ale articulului de lege privitoriu la biseric'a gr. or. romàna, credemu ca nu va fi nimenea, carele sa nu recunósca ca procederea româniloru in a luptá a fostu drépta.

Românii au aretatu ca suntu capaci de a desvoltá o vitalitate, dupa carea ei merita de a li se recunósce unu locu mai onorificu intre natiunile patriei; prin legea bis. amu castigatu unu terenu, in care, pâna la alta ocasiune, putemu desvoltá o activitate prin carea, déca nu alta sa ne aperâmu esistinti'a nóstra.

Noi facemu socotél'a numai ca faptele implinite, noi cautâmu a procede mai departe numai continuându. Acést'a pentruca in modulu acest'a póte fi omulu mai siguru de reesîtu. Câstigulu este incetu dara gradatu siguru.

De aceea, déca d. e. vedemu ca in diet'a espirata, barbati a câroru influinti'a a avutu firele sortiei imperiului in mâna nu au fostu mai considerabili; déca ei nu a lasatu sa se cumpanésca mai bine interesele a trei milióne de români sî sa se creeze nisce paragrafi mai favoritori in legile cele mai momentóse din câte s'au adusu in viatia pâna acum, — suntemu pentru venitoriu de acea sperantia, ca principiele semanate de deputatii români in dieta sî prin dieta in opiniunea cea mare a Europei, voru aduce frupte insutite, sî prelânga o energica intrepunere a barbatiloru nostri, va cautá a li se da locu loru, adeca principieloru, cu tóte urmârile loru chiaru sî in cartea legiloru.

Eata motivele nóstre sî credemu a le acelor'a carii au urmatu a luptá in totu loculu, pentru a ne puté vede pusi in positiunea de a dîce: ca suntemu egalu indreptatíti.

Inainte de tóte dara noi sa nu ne negâmu conduit'a nóstra din seculi, carea prin tóte transformatiunile câte a trebuitu sa trecemu, a fostu numai un'a: egala indreptatire, dela carea acei ce s'au abatutu *) s'au perdutu pre sine sî au periclitatu esistinti'a sî perdutu sî libertatea a loru sei. Pentruca déca nu aveamu nefericirea, cá o parte din barbatii fruntasi ai natiunei democratice sa ravnésca la ambitiune sî forme feudale, ei remanea cu inteliginti'a si averea loru ai nostri, poporulu cu ei dinpreuna era mai tare intru aperarea esistintiei sî libertâtiei sele sî popórele acestei patrie nu trebuiau a se supune la atâtea calamitâti câte le au adusu seculii preste ele, ci tierile loru erau mai inflorite, mai bogate sî erau unu isvoru datatoriu de noua viatia sî pentru popórele din impregiurulu loru pâna in fundulu orientului europeanu.

Déra va dîce cineva ca pentru a eluptá acuisitiunile ce le pretindemu cá natiune ni e terenulu fórte angustu. Noi inse respundemu: ca tocmai impregiurarea acést'a ne impune detori'a de a ne opintí mai tare, cá sa largimu terenulu; tocmai acést'a e o admonitiune pentru noi a nu lasá c bunatâtile vietiei constitutiunale sa se estinda numai preste altii. Sa invetiâmu dela alte popóre care suntu de o sórte mai favorabile d. e. sasii, sî sa urmâmu a lucrá sî noi cá densele.

Aru fi fostu de lipsa póte, ca sa stâmu mai multu la materi'a atinsa in cele de mai susu.

Se aru fi cerutu póte cá sa fimu sî mai espliciti, séu se facemu, aplicatiunea la tempulu presentu mai lamurita. Déra cugetâmu ca principiulu care amu aretatu, ca are sa ne indigite sî mai departe, calea urmata pâna aci, este de ajunsu ca sa ne aflâmu pusetiunea nóstra.

Sî ce amu sî avea a dîce mai multu, déca statorimu odata, ca datori'a nóstra este cá sa luptâmu pentru libertatet egalei indreptatíri natiunale, unu lucru care, pre lânga aceea ca ni e necesariu, nu vatema pre nimenea.

Pusetiunea nóstra déra e lupt'a constitutiunale, carea nici unu românu adeveratu nu o va negá, sî dela carea nu va crede nimenea ca e consultu a ne retrage.

„Hrm. Ztg.“ de ieri aduce in o coresp. orig. din Clusiu intre altele sî scirea despre o faima respandita in acea cetate, ca adecá Escel. S. P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a au fugitu din Sabiiu.

Devenindu acésta faima acum obiectulu publicisticei sî inca a unui jurnalu germanu cum e „Hr. Ztg“, spunemu, ca sî noi amu aflatu din o epistola privata de respandirea acestei faime, firesce incornurata cu câte scornituri póte oferí o fantasia bolnava; nevoindu a presupune de vre-o tendintia a vre-unei mistificatiuni frivole. Intempinâmu acésta faima precum sî alte de feliulu acest'a cu aceea, ca Escel Sea se afla in deplina linisce, in mijloculu filoru sei sufletesci, aici la loculu Scaunului seu metropolitanu, sî in mijloculu afaceriloru sele archipastoresci sî nu a avutu sî nu are lipsa de a se departá deací nicairea.

Evenemintele politice.

„Pester Lloyd“ aduce din Bucuresci scirea, neconstata pâna acum faptice, ca Ioanne Bratianu aru fi devenitu iéra ministru presiedinte. Corespondintele acestei sciri adauge, ca, elu au compusu dejá not'a, in carea se esprime Romani'a, ca in casulu unui resbelu intre Turci'a sî Greci'a representantelui regelui Georgiu nu-i va tramite hârthiele acreditive ori câtu aru cere acest'a Turci'a.

„Osten aduce unele sciri, ce afirma sî N. Fr. Bl. ca aru fi credibile, dupa care Turci'a aru fi fórte ingrijata de atitudinea Montenegrului.

Frontari'a intréga montenegrina e ocupata cu putere mare. Turcii au asiediatu in Bosni'a sî in Hertiegovin'a trupe insemnate, care insa deja de cinci luni nu capata léfa, sî pentru aceea pradéza sî fura sî suntu o sarcina fórte grea pentru poporatiune. Asemenea sciri aduce „Osten“ din Rusciucu: cu mare incordare se ascépta aici desvoltarea ulteriórа a conflictului dintre Greci'a sî Turci'a. De se va incepe resbelulu, atunci de siguru se va incepe de nou insurectiunea sî aici. Insurgentii risipiti prin Balcanu incepu a se aduná iéresi. O parte din ei sau concentratu in apropierea orasielului Jenessenov'a, din nenorocire inse se intalní cu trupa turcesci; se incepe o lupta, in urm'a cârei'a conducatoriulu insurgentiloru sî vre-o optudieci insurgenti fura prinsi, eara ceilalti o luara la fuga.

Corespundintele din Belgradu alu „Corespundintiei“ din Prag'a, afirma cu securitate, — fâra cá sa fia initiatu in secretele potentatiloru — ca Serbi'a va participá sî trebue sa participe la resbelu in favórea Greciei. Elu sî argumentéza dechiararea lui categorica cu urmatórele frase esagerate: Traditiunile dinastiei Obrenovici sî ale natiunei serbesci, care au fostu in resbelulu celu sântu alu statului crescinescu in contr'a mohamedanismu-

---

*) E de a se indreptá din nr. trecutu pag. 1 col. 1 sîrulu 13 de dinjosu, in locu de: libertâtiei erá egale originalu: libertâtiei egale erá etc.; col. II sîrulu 28 de dinjosu vine parentes'a inchisa dupa: libertate adeverata sî la unulu sî la altulu; sîrulu 2 sa se cetésca in locu de acuisatiune: acuisitiune.

*) Aristocratii.

lui indeamna pre fiacare regimu serbescu, a nu remané in neutralitate, sî ori ce incercare de felulu acest'a au trebuitu sa aduca o catastrofa deplorabila pentru acei'a, carii au vrutu sa o faca. Despre acést'a putemu sa fimu dara linisciti noi Serbii, potu sa fia linisciti amicii libertâtiei slavice sî ai emancipatiunei".

Nu asi'a chiaru i e cunoscuta barbatului acestui'a bunu reflectéza, N. Fr. Bl., — sî politicului, politic'a vecinului — va sa dîca a ungurului. E sciutu, ca intre Pest'a sî Belgradu esista la parere o sincera „entente cordiale," sî in adeveru interesele nóstre sî ale unguriloru asiá suntu de intretiesute un'a cu alt'a, incâtu numai unu regimu de ambele pârti neprudinte aru puté neglige incopcierea de relatiuni amicale.

Elu crede ca nu gresiesce, cându dechiara, tocmai nisce cointielegeri in privinti'a cestiunei orientale, care s'au facutu intre Belgradu sî Pest'a, au fostu caus'a nu numai la relatiuni fórte intime, ci inca sî la aceea, ca o partida patriotica sî mare a serbiloru unguresci au moderatu opositiunea contr'a magiariloru sî lucra spre a se impacá cu acesti'a. Acést'a insa nu 'lu retiene, cá sa asecure mai departe, ca suntu disonantie sî manifestâri de neincredere sî tocma din caus'a cestiunei orientali. —

Conditiunile puse Greciei de partea Portiei suntu:

„1. De a imprasciá imediatu bandele de voluntari organisate de curendu in diferite pârti ale regatului, sî de a opri formarea de bande noui;

„2. De a desarmá nâile corsare: Enosis, Creta sî Panhelenion, sau, in ori-ce casu, de a le opri intrarea in porturile elenice;

„3. De a acordá emigratiloru cretani, nu numai autorisarea de a se inturná la vetrele loru dar sî unu ajutoru sî o protectiune eficace;

„4. De a pedepsi, conformu legiloru, pre cei ce s'au facutu culpabili cá agresori in contr'a militariloru sî supusiloru otomani, sî de a acordá familieloru victimeloru acestoru atentate o drépta indemnitate.

„5. De a urmá de aci inaite o linia de purtare conforma cu tractatele existente sî cu dreptulu ginteloru.

Aradu, 24 Decembre 1868.

Intre impregiurârile sî situatiunea de fatia, nóue româniloru alungati de sórte sî apesati in drepturile sânte ale natiunalitâtei, nu ne remane alta: decâtu sa ne manifestâmu durerile nóstre atâtu cu privire la caus'a natiunale câtu sî in cele ce atingu afacerile bisericesci natiunale.

Spre acestu scopu — sum de acea convingere firma: ca numai pre terenulu diuaristicei nóstre natiunale putemu dá espressiune viua simtieminteloru nóstre, sî numai pre acésta cale se póte satisface tuturoru neajunsuriloru sî asupririloru pentru cari une-ori ne luâmu refugiulu la opiniunea publica!

De aceea toti scriitorii sî corespundentii jurnaleloru — in tempulu de fatia — 'si plinescu numai o detorintia onorifica natiunale cându nu-si crutia ostenél'a a informá pre onoratulu publicu cetitoriu cu tóta precisiunea sî positivitatea despre tóte intemplamintele provenite bune sî rele — folositóre séu stricaciόse, cá sa le póta dejudecá lumea dupa meritulu loru.

Insa pre câtu corespundentii jurnaleloru se potu priví de martori publici; sî déca ei spunu adeverulu aducendu asertiuni positive, lucruri sî fapte complinite — atunci intru adeveru facu unu servitiu pré placutu sî folositoriu nu numai publicului cetitoriu sî dîuaristicei nóstre natiunale, ci chiaru sî istoriei, carea va vorbí odata sî despre situatiunea, despre tóte eventualitâtile, sî despre toti factorii de astadi; sî viitorimea va avé o reminiscintia a trecutului dinaintea sea — tocm'a asiá precum o avemu chiaru sî noi cei de presinte.

Dara déca scriitorii de articule sî corespundentii jurnaleloru — din contra séu din nesciintia — din informatiuni neesacte, nefundate, — séu cu tendintie reutaciόse sî neconvingere mistifica adeverulu; vatema cu nedreptulu persóne sî factori binemeritati, a-i natiunei sî bisericei; fia-mi permisu a marturisí cu tóta sinceritatea: ca unii cá acei'a devinu cá nisce factori obscuri mincinosi sî fâra unu picu de consciintia, avendu intentiune prin referadele loru dîuaristice sî asertiuni false a seduce opiniunea publica sî a-i estradá documente neesacte sî misteriόse, — trecendu cu asemenea apucaturi mersiave sî condemnabile de „publicistu" „natiunalistu" sî „românu mare."

Astfeliu vedemu cu indignatiune durerósa cum se incumetara corespundentii „Albinei", celu din Pest'a sî altulu din Aradu „fostu deputatu congresualu" in nr. 124 a referá falsu redactiunei acele neadeveruri, séu mai bine dîcendu unele asertiuni nefundate sî reu motivate pre care onorat'a redactiune n'a pregetatu a le dá in publicitate. —

Trebuie sa constatezu: ca acei corespundenti ai „Albinei" séu nu cunoscu referintiele despre care vorbescu, séu ca nu voiescu a le cunósce, sî atunci presupunu ceea ce amu amintitu mai susu: cumca densii cu afirmatiuni false seducendu opiniunea publica aparu de ómeni fâra convingere sî conscientiositate. —

De óre-ce onorat'a redactiune prin notiti'a facuta la articululu „Afaceri bisericesci natiunale" au reservatu pre partea consistoriului atacatu reflesiunea la imputârile insinuate — facendu atenti pre onoratii cetitori a nu-si enunciá judecata; — me simtu indemnatu — dupa informatiunile castigate din funte siguru — a indreptá asertiunile cele espuse in mentiunatulu articulu, sî in interesulu adeverului a dá unele desluciri rogandu pre onoratulu publicu cetitoriu pentru atentiune si indulgintia.

Nu me tienu de colegiulu consistorieriloru, nici suntu medulariu alu cinului preotiescu, sî cu atât'a mai putienu amu lipsa de a me gerá de fiscalu séu aperatoriu alu Ilustritatei Sele présântitului d. Episcopu: câci convingerea mea e firma despre faptele adeverului, pre care judecatoriulu dreptu sî nepreocupatu nici cându nu le póte apretiuí sî conformá dupa mistificârile referitoriloru reutaciosi a-i „Albinei"; dara trebuie sa dechiaru din capulu locului de scornitura grosolana asertiunea: cumca „Consistoriulu Aradului a voitu sa se ierotonésca de preotu unu copilu, pentru carele a cerutu dela guvernu dispensare de etate, sî cumca guvernulu a denegatu pentru cuventulu ca lipsesce protocolulu sinodului parochialu" etc.

Eu amu prevenitu d. corespundinte alu „Albinei" cu informatiunea — sî cauta sa constatu: cumca lucrulu nu sta asiá precum l'a descrisu „Albin'a" respective corespundintele; de óre-ce respectivulu tineru absolutu clericu sî pregatitu deplinu pentru starea preotiésca n'a fostu „copilu" ci feciorandru ajunsu in etate de 24 de ani, cârei'a versta numai câte-va septamâni au lipsitu, — dara dupa orenduielile prescrise neavendu deplinu aceea etate s'a cerutu dispensare din causa, ca aflandu-se intr'o comuna din Protopopiatulu Beiusiului unu preotu fórte betrânu, slabanogu, sî neputinciosu de a seversî mai departe functiunile preotiesci recerute pentru parochi'a afiliata inca cu alte dóue comune — consistoriulu aradanu au constatatu lips'a neincungiurabile de a se dá respectivului preotu betrânu unu coajutoriu sî a facutu propunere cá pre numitulu tineru intre impregiurârile familiari cu care se afla acel'a fatia cu betrânulu — a se ierotoní de capelanu.

Asternendu-se caus'a la ministeriulu reg. ung. de culte sî instructiune publica — nu e adeveru, ca acel'a au denegatu dispensarea, ci au dat'o pre lânga observare cá pentru viitoriu sa se alatureze totu deodata sî protocolulu comunei parochiale despre alegerea preotului — sî nu s'a fâcutu nici o amîntire despre statutulu organicu alu bisericei nóstre precum a pus'o corespundintele din degete la Pest'a.

Sa trecemu dara la obiectivitate adeca despre conclusulu adusu de congresu pentru nemijlocit'a intrare in activitate alu statutului organicu — fia macaru provisoria sî pâna sa castige sanctiunarea monarchului.

„Albin'a" dîce ca acestu conclusu nu se observéza sî respectéza din partea Archiereiloru sî privesce desconsiderarea de tristu lucru — de totulu tristu.

Sî eu consimtiescu cu aceea ca e tristu cându prin neconsiderarea statutului organicu vindecarea raneloru celoru multe ce necajescu sî pre preotulu sî pre poporulu de seculi, asupritu dara intru adeveru ca sî pre cleru inca-lu navalescua necasurile totu mai tare se mena sî intârdia.

Dara nu incape mirarea cându „Albin'a" din tóte puterile pretinde cá acésta lege bisericésca se deservésca Archiereiloru de cinosura la ierotonirile preotiloru sî sa se introduca nemijlocitu sî provisoria pâna n'a fi sanctiunata de monarchulu sî promulgata amesuratu prescriseloru usuate; — pre bas'a unui conclusu enunciatu de congresu care nici pâna in momentu nu s'a impartâsîtu din capulu locului; despre care numai din dîuarie amu pututu pricepe ca esista, fâra cá sa se fia estradatu din catrov'a sî pre calea sea cuvenita, cu acelu modru cá se póta fi privitu sî consideratu de basa valide atâtu din partea Archiereiloru câtu sî pre partea credinciosiloru bisericani de religiunea gr. or.

Óre póte-se cere cá Episcopii sî clerulu sa-si atribuie unu dreptu precum lu voiesce „Albin'a" cá din indemnulu seu propriu — fâra basa legala sî formala — se faca sî octroeze reforme in biserica sî preste totu pentru cleru despre cari cu dreptu ca s'a vorbitu in congresu sî s'a adusu conclusu, dara pâna astadi in privinti'a efeptuirei acelui conclusu — afara de „Albin'a" — nici o pomenire nu s'a facutu necum cá acelu conclusu se fia emanatu consistoriului pentru realisarea acelui'a-si pre care sa-lu fia desconsideratu parintele Episcopu sî consistorialnicii?

Oare mai intemplatus'au cându-va la ori-ce legislatiune séu congresu, cá legile sî ori-ce feliu de dispusetiuni séu conclusuri adoptate sa se sî esecutedie numai decâtu fâra a fi aprobate sî intarite sî fâra a fi estradate sî publicate? sî déca totusi credemu cu convingerile nóstre ca avemu dreptulu a ne folosí de acelu conclusu cu abatere dela formalitâtile sî legalitâtile prescrise, sa-mi fia permisu a intrebá pre cei d. corespundenti cându s'a introdusu mentiunatulu conclusu spre esecutare din partea respectivei ocârmuiri supreme bisericesci? sî publicatu-s'a — pre calea sea — poporului dreptu credinciosu alu bisericei nóstre? Oare cine e esecutorulu statutului organicu sî alu conclusului? Sî unde s'a constituitu pâna acum sinodu parochialu care e indreptatitu a alege preoti?

Dreptu, ca in decurgerea unei septamâni se ierotonira câti-va preoti sî se alese prin consistoriu unu protopopu sî doi ases. cons. fâra cá — dupa afirmatiunile corespundintelui sa se fia sfiitu consistoriulu sî dupa pacalitur'a ce i-a facutu guvernulu ungurescu sa si fi venitu in ori de a returná la statutu — dara cine e vin'a ca nici statutulu nici conclusulu congresualu inca n'a intratu in viétia, nu s'a estradatu sî nu s'a publicatu pre calea sea pâna astadi, — poftescu d. cei dela „Albin'a" cá Ilustr. Sea d. Episcopu sa sî-lu restavereze sî croiésca singuru, sî pâna ce va aparé de loculu competinte sa lase parochiele veduvite sî protopresviteratulu vacante spre greomentulu sî daun'a causeloru bisericesci? (Va urmá)

Educatiunea la femei.

I.

„Emancipatiune" striga undele Temisei! Emancipatiune sa aude de pre pitorescile maluri ale Senei! Iéra Dunarea sî Rinulu, simbolurile vechimei, le apróba idei'a printr'unu putericu echo! —

Emancipatiunea femeiloru! — un'a din cele mai importante cestiuni ce a preocupatu vreodata mentea spiritului omenescu! Asiá numitii filantropi a impinsu asta cestiune asiá de tare pre teramulu discussiunei: incâtu ei se incérca a smulge pre femeia din frumós'a-i positiune, impingendu-o in abisulu lucrâriloru aspre sî dure barbatesci. Ei mergu pâna a dîcee, ca femei'a nu trebuie numai sa mânence: ea trebuie sa sî meruiésca, sa se póta chivernisí singura; ea trebuie sa se deprindia in viiétia sî cu afaceri comerciali sî industriali. — Cu unu cuventu totu ce póte lucrá unu barbatu: mai tóte carierile, ce le ocupa unu barbatu sa le póta ocupá sî o femeia! — Dupa aste premise daru secsulu frumosu n'are d'a mai oferá barbatiloru socie bune, femei cu virtute casnica, mame in tóta puterea cuventului! Aceste dîse forméza idealulu teoreticiloru, cari vréu sa fericiésca popórele, sî cari totalminte ignoréza natur'a individualitâtii femeiesci! — Déca vomu meditá seriosu asupr'a ideiloru, ce contînu susatinsele asertiuni la momentu ne convingemu despre nepractibilitatea loru. Acele idei se combatu de sine singure de indatace vomu cugetá la aceea, ca ce va deveni famili'a: cându femei'a se va ocupá de alte trebe nu de casnicie; cându femei'a va negligá datorinti'a de mama facia cu copii sei! Unde este atunci moralitatea sî religiositatea tinerei generatiuni cari trebuie sa le suga dela mama de odata cu laptele mamescu? — Sî alte multe intrebâri ne servescu de documentu viu asupr'a nepractibilitâtii aceloru idei! — Câci fiacare omu si-are vocatiunea sea in asta lume, prin mediulocirea cârei'a si ajunge destinulu generalu alu omenimei. Si femei'a cá atare si are vocatiunea sea speciala in lume. Sa o lasamu deci sa si urmeze vocatiunea progresându in calea perfectiunei silindu-ne pe deoparte a radicá obstaculii, cei pune pedeci; iéra pre de alta parte sa scimu bine, cumu trebuie sa se intieléga adeverat'a emancipatiune? — Departe d'a face o critica asupr'a ideiloru ce cérca a conduce pre asiá numitii filantropi, me voiu marginí, iubite lectore! in a vorbí câteva vorbe asupr'a astei importante cestiuni. Vine dara intrebarea, ce se intielege sub emancipatiunea femeiloru? Respunsulu pre câtu este de grave: pe atâtu si de delicatu. Si chiaru din punctulu de videre alu importantiei asupr'a cestiunei, ce ne preocupa mi permitu a-mi spune parerea modestu, francu, liberu de ori-ce prejudetiu si in liniaminte generali; câci resolverea din tóte puncturile de vedere a objectului, ce discutâmu, este reservata celoru mai competinti!

Adeverat'a emancipatiune daru nu consta nici in paritatea femeiloru facia cu barbatii loru, nici in a ignorá individualitatea feminina, ci ea-si câstigá o importantia, se asiéza in adeverat'a valóre numai repunerea femeiei in adeverat'a sfera a vocatiunei sele; numai prin ce se intórce femei'a in marginile potrivite naturei femeesci numai prin aplecarea câtra câsnicia, câtra implinirea datorintieloru de mama si sócia buna!! Astufeliu vine d'a se intielege adeverat'a emancipatiune! In launtrulu acestoru limite gasesce o buna femeia destulu spatiu pentru d'a se chivernisí pre sine si pre ai sei! A rapí pre femei'a din acestu incercuitu totu atât'a aru insemná: cá cum amu face o crima contr'a naturei chiaru. Lasu, ca conceptulu cuventului familia s'ar sinucide; déra ar fi o erórc ireparabila, ce ar róde continua la fericirea marei societâti omenesci: cândn amu negá femei teremulu, pre care trebuie sa se misce. Este daru necessitate imperiósa a dá tinereloru copile o astufeliu de cultura o astufeliu de educatiune: incâtu prin aceea sa crescemu adeverate mame imfrumsetiate cu virtute casnica, si atunci emancipatiunea sociala este dejá resolvata in adeveratulu sensu alu cuventului. Spre acestu scopu este neaparatu de lipsa, cá institutele de invetiamentu astufeliu sa fia organisate: incâtu ele sa ié in deaprópe videre si educatiunea sesului utile — vreamu sa dîcu — cá scól'a sa faca din femei adeverate mame. Câci numai prin cultur'a si educarea genului masculinu marea cestiune d'a se fericí omenimea nici pré departe nu este resolvata. Educarea genului mascalinu trebuie sa mérga mâna in mâna cu crescerea si educarea genului femininu. Numai impreunându robustitea aerului barbatescu cu blandeti'a femeei potemu contá la o buna educare a tinerei generatiuni. Cultur'a femei contribue pré multu la educarea genului omenescu. Câti ómeni mari siau câstigatu unu caracteru, unu nume nemuritoriu numai pentruca avéu mame brave infrumsetiate cu caractere emininti, cu inimi nobile! Pomenescu per tangentem pre Corneli'a, mam'a Grachiloru si pre Elen'a mama lui Stefanu celui mare Vreamu sa dîce prin ast'a, cá avendu mame brave, vomu poté contá la o buna stare a omenimei!

Napoleonu celu mare intrebându odîniéra pre Madame de Campanu, o renumita institutrice dela unu pensionu de fete: „óre ce stagnéza invetiamentulu, fiinduca educatiunea de pâna acum a junimei din Franci'a n'a facutu progresulu doritu“? „Ne lipsescu mame, Sire“! fu respunsulu venerabilei dame. —

Si déca lips'a de mame sa simte la alte natiuni culte: lips'a acést'a la noi de sicuru devine din ce in ce mai evidenta.

Noi gasimu sócie, déru rareori vomu gasí pre femei'a casnica — si inca si mai raru pre adeverat'a mama! — Si de unde aceste defecte sociali? Respunsulu este pre câtu de tristu: preatâtu de adeveratu. Lips'a de atari institutiuni intocmite pentru d'a educá pre fiitórele mame! Lips'a instructiunei si educatiunei poporului strica datinele, ucide principiele si cu ele peru virtutile. Eaca respunsulu, ce ni lu potemu dá in acésta cestiune asiá de grava! Nu este destulu cu atâta. Acestu reu este insocitu de altu reu totu asiá de desavantagiosu, ba chiaru periculosu! — Sa me esplicu. Românii cetatieni si mâna copilele in cutare pensionasiu, ce este diresu de elemente straine natiunei nóstre. Judece ori ce românu, déca cultur'a strainiloru ne póte chezasiuí o cultura natiunale? Eu dîcu, ca nu. Vremu sa crescemu pre mamele romane? Sa le damu cultura natiunale, — si inca o astufeliu de cultura, care sa fia bazata pre salutariile principie ale pedagogiei moderne! Câci in fals'a directiune a educatiunei si instructiunei poporului jace radacin'a reului. Schimbese referintiele tempului in mai bune: si atunci educatiunea tinerimei se va reintórce spre bine. —

Din tóte cele dîse resulta, ca femei'a inca are lipsa de cultur'a cá si barbatulu. Sa i damu déru si femei atât'a cultur'a: câta i trebuiesce pentru d'a fi capabila in a-si amplini esactu datorintiele sele, ocupatiunea ce reclama natur'a individualitâtii sele, si ceea-ce marea societate omenésca se gasesce in dreptu a pretinde! —

Asiá déru gasindu-se femei'a pre unu astufeliu de teramu ea este la naltîmea misiunei sele. Si ce fericita aru fí atunci omenimea: cându mam'a si ar amplini cu scumpatate datorintiele, ce i impune vocatiunea sea! Atunci si numai atunci ar fi omenimea fericita: câci idealulu ei s'ar permutá in realitate. Si fericitu poporulu acel'a, care in lucrurile si planurile lui de reforma a cuprinsu si educatiunea sesului utile! — si astufeliu a pusu capetu unui mare defectú in crescerea generatiuniloru. Omenimea inaintézu progresându in tóte directiunile si mai alesu pe câmpulu instructiunei si educatiunei!

Déca vomu face o aruncatura de ochiu departe preste confiniile tierei nóstre: numai decâtu vomu observá câtu de frumosu prosperéza musele sub bun'a influintia a binefacatórieloru institute de invetiamentu. Déca vomu trece in revista multele institute scolastice: vomu observá intre acestea si scólele de fete cu devis'a si garanti'a d'a dá societâtii membrii arnici si barbatiloru bune sócie; iéra copiiloru adeverate mame! —

Sa ne intórcemu acum privirile nóstre din departare chiaru asupr'a nóstra! Incercarea d'a trece in revista astufeliu de institute la noi este zadarnica; câci intre institutele nóstre de crescere si invetiamentu abiá vomu poté numerá doue, trei scóle de fete — si acestea departe d'a-si amplini missiunea. Avemu daru nevoia d'a infiintiá atari institute; câci traimu intr'unu tempu, care sufla a reforme si a cârui caracteristica este, ca omenimea inaintéza in cultura si sciintie cu rapiditate. Sa tînemu deci contu de caracteristic'a lui! —

Ioannu Petrasicu
invetiatoriu la Resinariu.

Varietâti.

*** Comand'a generale din Bud'a au primitu de curendu urmatoriulu ordinu telegraficu, espedatu de altmintrelea la tóte regimentele:

„Batai'a cu betie sa inceteze; pedepsele de feliulu acest'a dictate dejá sa remsna in suspenso; toti condemnatii sa se elibere din féra; dispositiunile ulteriόre voru urma.“

*** (Cum calatorescu ómenii prin comitatulu Somogy.) Unu calatoriu spune, ca venindu in calatori'a sea prin comitatulu acest'a se intalnesce pre o cale asiediata intre déluri cu o trasura. Domnulu, care erá proprietariulu trasurei, tienea inaintea sea o pusca cu dóue tievi cu cocosiulu trasu, iéra cucieriulu tienea unu revolveru cu siése focuri gat'a de aperare. Vediendu acesti'a pre calatoriulu, incepura a privi la elu si in giurulu seu cu neincredere si cu ore-care temere. Din norocire insa calatoriulu au fostu unu omu de totu nepericulosu, au fostu unu ingineriu dela drumulu de feru si totu odata consiliariu de sectiune dela ministeriulu de comunicatiune.

*** Din „Strigoniu“ se scrie: „Rinaldii“ (Lotrii) unguresci se apropia acum si de comitatulu nostru. Ei atacara de curendu post'a intre Csaba si Leányvár. Postilonulu vulneratu s'a mantuitu cu fug'a venindu la Csaba. Deací numai decâtu alergara vre-o 10 pâna in 12 tiereni inarmati cu pusci la loculu respectivu; dara lotrii si-au fostu cautatu de cale; carulu de posta erá resturnatu; lotrii l'au fostu spartu si au fostu rapitu, ce au aflatu in elu,

In priviuti'e securitâtiei publice se vaiéra cele

Cei bani au fostu in elu nu s'a pututu aflá inca. Asteptâmu sa vedemu ce se va intemplá déca se voru incuibá eroii pustei in comitatu. Politi'a e miserabila. Nici 2 panduri nu remânu pentru servitiulu socuritâtiei publice.“

In privinti'a securitâtiei publice se vaiera cele mai multe comitate din Ungari'a, sa ele singure numai suntu in stare a se apará in contr'a lotriloru, ci au lipsa de gendarmeria si de o custodia energica ung., carea sa restituie odata securitatea publica. Pâna cându nu va avea ministrulu de interne nici o putere in comitate, nici nu póte fi elu singuru respundiatoriu, déca nu esista in tiéra securitate publica. Judecatoriele inca suntu ca vai de ele. De s'aru face odata o, indreptare in privinti'a loru! „A. A“.

In Bucovin'a se cumpara mereu cai pentru Moldavi'a. Pre acolo se vorbesce, ca oficiolatulu de esterne din Vien'a au indatoratu pre regimulu tierei din Cernautiu, cá sa priveghieze prin mijlocirea judecatoriloru districtuali din Bucovin'a asupr'a procederiloru de acolo, si sa i reporteze indata vre-o impregiurare, care aru da vre-o deslusîre in privinti'a relatiuniloru fatia cu Romani'a. Mai incolo se dîce, ca agentii din Romani'a au cu deos bire inaintea ochiloru miscârile veterinariloru militari austro-unguresci si se incérca a-i amagí, oferindule onorarie insemnate.

16—1

Concursu.

pentru ocuparea definitiva a posturiloru invetiatoresci se eschide concursu, la urmatórele comune:

1. Tocu. cu salâriu de 126. fl. 9. sinici de grâu, 9. de cucuruzu, 2. mesuri de mazarie, 30. centenarii de fenu, 12. orgii lemne de focu, din care se incaldiesce si scóla.
2. Caprutia. cu salariu de 120. fl. 6. sinici de grau 6. de cucuruzu, 1. sinicu de mazare, 120 portióne de fenu, 12. orgii lemne de focu.
3. Cuiasiu. cu salariu de 100. fl. 5. sinici de grâu, 5. de cucuruzu, 2. mesuri de mazare. 70. portióne de fenu, 8. orgii lemne de focu.
4. Temesesti. cu salariu de 100. fl. 5. sinici de grau, 5. de cucuruzu, 75. portióne de fenu, 0. orgii lemne de focu.

Doritori voru tramite recursele trebuinciόse instruate si adresate câtra Venerabilulu consistoriu greco-orientalu Aradanu, la subscrisulu, in restimpu de patru septamâni dela antei'a publicare a concursului acestui'a in fói'a de facia.

Datu in Tolvaradia, 14. Decembre 1868.

Iosifu Belesiu
protopopu si Inspect.
distr. de Scóle.

30—2

Edictu.

Sofi'a Nariti'a nascuta Cior'a, din Àbrudu-satu, care de 12 ani de dile, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei sociu, Ioann Nariti'a, totu din Abrudu-satu, si pribegesce in lume fâra de a se scí loculu ubicatiunei ei; prin acést'a se citéza, cá in terminu de 3 luni de dîle, din diu'a de astadi, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu subscrisu, spre a respunde la actiunea barbatului seu, câci la din contra, se va aduce sentintia si in absenti'a ei, pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodexe.

Dela scaun. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 10 Decembre 1868.

Ioanne Gallu,
Adm. protop.

26—3

ANUNCIU.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca petrunsu de dorinti'a de a puté folosí binelui publicu si in starea sea de pensiune in carea se afla dela 3 Septembre 1867 si a depusu censur'a de advocatu in 14, 15 si 18 Decembre 1868 cu succesu bunu si in urmarea acést'a si-a deschisu cancelari'a de advocatura in Dev'a din 23 Decembre a. c. incependu, in cas'a parochiei romàne gr. or. din strad'a postei.

Dev'a, 23 Decembre 1868.

Ioann Piposiu,
Comite supremu pensionistu
si advocatu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane

BIBLIOTECA CENTRALA SIBI